

**НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ ЗА УСВАЈАЊЕ
ПРАВНИХ ТЕКОВИНА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
-друга ревизија-**

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ	7
1.1. ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДАВИНА ПРАВА	7
1.1.1. Устав	7
1.1.2. Народна скупштина	7
1.1.3. Влада	14
1.1.4. Државна управа	16
1.1.5. Заштитник грађана	42
1.1.6. Цивилна контрола безбедносних снага	43
1.1.7. Цивилно друштво	48
1.1.8. Изборни систем	53
1.1.9. Систем правосуђа	55
1.1.10. Политика борбе против корупције	55
1.1.11. Борба против организованог криминала	55
1.1.12. Реформа одбране	55
1.2.2. Грађанска и политичка права	65
1.2.3. Економска и социјална права	65
1.2.4. Културна права и заштита мањина	74
1.3. РЕГИОНАЛНА САРАДЊА И МЕЂУНАРОДНЕ ОБАВЕЗЕ	78
1.3.1. Регионална сарадња	78
1.3.2. Међународне обавезе	103
2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ	108
2.1. ПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ТРЖИШНЕ ЕКОНОМИЈЕ	108
2.1.1. Основе економске политике	108
2.1.2. Макроекономска стабилност	109
2.1.3. Међусобно деловање тржишних снага	118
2.1.4. Улазак на тржиште и излазак са њега	133
2.1.5. Правни систем везан за економска питања	141
2.1.6. Развој финансијског сектора	147
2.2. СПОСОБНОСТ СУОЧАВАЊА СА ПРИТИСКОМ КОНКУРЕНЦИЈЕ И СА ТРЖИШНИМ СИЛАМА УНУТАР ЕУ	153
2.2.1. Људски капитал	153
2.2.2. Физички капитал	162
2.2.3. Секторска структура привреде и предузећа	177
2.2.4. Утицај државе на конкурентност	183
2.2.5. Економска интеграција са ЕУ	186
3 СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ	190
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА	190
3.1.1. Хоризонтална питања	190
3.1.1.1. Стандардизација	190
3.1.1.2. Акредитација	194
3.1.1.3. Оцењивање усаглашености	198
3.1.1.4. Метрологија	202
3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа	205
3.1.2. Директиве старог приступа	213
3.1.2.1. Моторна возила	213
3.1.2.2. Емисије гасовитих и чврстих загађивача из мотора покретних машина који се користе ван пута	214
3.1.2.3. Хемикалије (REACH, CLP)	217
3.1.2.4. Кристално стакло	218
3.1.2.5. Текстил	219
3.1.2.6. Обућа	221
3.1.2.7. Ђубрива	223

3.1.2.8	Прекурсори	228
3.1.2.9	Добра лабораторијска пракса	228
3.1.3.	ДИРЕКТИВЕ НОВОГ ПРИСТУПА	228
3.1.3.1.	Нисконапонска електрична опрема	228
3.1.3.2.	Гасни апарати.....	230
3.1.3.3.	Безбедност машина.....	231
3.1.3.4.	Експлозивни за цивилну употребу и пиротехнички производи и опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама	233
3.1.3.5.	Лифтови	237
3.1.3.6.	Опрема под притиском и једноставне посуде под притиском	239
3.1.3.8.	Радио опрема и телекомуникациона терминална опрема.....	241
3.1.3.9.	Електромагнетска компатибилност.....	243
3.1.3.10.	Пловила за рекреацију	245
3.1.3.12.	Жичаре за превоз људи	247
3.1.3.13.	Грађевински производи.....	252
3.1.3.15.	Лична заштитна опрема	256
3.1.3.16.	Бука коју емитује опрема на отвореном простору	258
3.1.3.17.	Аеросолни распршивачи.....	260
3.1.3.18.	Захтеви еко-дизајна за производе релевантне према потрошњи енергије и означавање енергетског разреда производа.....	260
3.1.3.19.	Безбедност играчака	267
3.1.4.	ПРОЦЕДУРАЛНА ПИТАЊА	270
3.2.	СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА	277
3.2.1.	<i>Приступ тржишту рада</i>	277
3.2.2.	<i>Координација система социјалне сигурности</i>	286
3.2.3.	<i>ЕУРЕС</i>	290
3.2.4.	<i>Европска здравствена картица</i>	290
3.3.	ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА	290
3.3.1.	<i>Пословно настањивање</i>	290
3.3.2.	<i>Поштанске услуге</i>	296
3.3.3.	<i>Међусобно признавање професионалних квалификација</i>	298
3.4.	СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА	308
3.4.1.	<i>Режим кретања капитала и текућих плаћања</i>	308
3.4.2.	<i>Платни систем</i>	323
3.4.3.	<i>Спречавање прања новца</i>	326
3.5.	ЈАВНЕ НАБАВКЕ	330
3.6.	ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА	339
3.6.1	<i>Право привредних друштава</i>	339
3.6.2.	<i>Рачуноводство и ревизија</i>	350
3.7.	ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ	356
3.7.1.	<i>Ауторско и сродна права и топографија полупроводничких производа</i>	356
3.7.2.	<i>Право индустријске својине</i>	358
3.7.3	<i>Заштита права интелектуалне својине</i>	365
3.8.	ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ	375
3.8.1.	<i>Конкуренција</i>	375
3.8.2.	<i>Државна помоћ</i>	382
3.8.3.	<i>Либерализација</i>	388
3.9.	ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ	390
3.9.1.	<i>Банкарство и финансијски конгломерати</i>	390
3.9.2.	<i>Осигурање</i>	401
3.9.3	<i>Инфраструктура финансијског тржишта</i>	409
3.9.4.	<i>Тржиште хартија од вредности и инвестиционе услуге</i>	414
3.10.	ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ	420

3.10.1 Телекомуникације и информациона технологија	420
3.10.2 Информационо друштво	438
3.10.3 Аудиовизуелна политика	447
3.11 ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ	455
3.11.1 ХОРИЗОНТАЛНА ПИТАЊА	455
3.11.2 ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАЈЕДНИЧКОГ ТРЖИШТА (СМО)	471
3.11.3 Рурални развој	512
3.11.4 Политика квалитета	516
3.11.5 Органска производња	522
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА	525
3.12.1. Безбедност хране	525
3.12.2. Ветеринарска политика	567
и производа животињског порекла	584
3.12.3. Фитосанитарна политика	597
3.12.4. Семе и садни материјал	628
3.12.5. Заштита права оплемењивача биљних сорти	639
3.12.6. Генетички модификовани организми	643
3.13. РИБАРСТВО	653
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА	672
3.14.1. Копнени транспорт	672
3.14.1.1. Друмски транспорт	672
3.14.1.2. Железнички транспорт	682
3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт	691
3.14.2. Водни саобраћај	691
3.14.3. Ваздушни транспорт	702
3.15. ЕНЕРГЕТИКА	714
3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања	714
3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	724
3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења	735
3.16. ОПОРЕЗИВАЊЕ	745
3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА	764
3.17.1. Опште смернице	764
3.17.2. Монетарна политика	765
3.17.3. Економска политика	778
3.18. СТАТИСТИКА	789
3.18.1. Законски оквир	789
3.18.2. Демографско-социјалне статистике	792
3.18.3. Статистички подаци о животној средини	800
3.18.4. Макроекономска статистика	803
3.18.5. Пословна статистика	807
3.18.6. Монетарна, финансијска, трговинска статистика и статистика биланса плаћања	813
3.18.7. Пољопривредна статистика	820
3.18.8. Регистри (статистички)	825
3.18.9. Класификације	828
3.18.10. Дисеминација	829
3.18.11. Информационо-комуникациона технологија	830
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ	832
3.19.1. Радно законодавство	832
3.19.2. Безбедност и здравље на раду	838
3.19.3. Социјални дијалог	846
3.19.4. Запошљавање и Европски социјални фонд	852
3.19.5. Социјална укљученост	855

3.19.6. Социјално осигурање	871
3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности	873
3.19.8. Сарадња у области социјалне политике и запошљавања	878
3.20. ПРЕДУЗЕТНИШТВО И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА	878
3.20.1. Начела индустријске политике	878
3.20.2. Политика малих и средњих предузећа	880
3.20.3. Инструменти предузетништва и индустријске политике	881
3.20.4. Секторске политике	885
3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ	886
3.21.1. Трансевропске транспортне мреже	886
3.21.2. Трансевропске енергетске мреже	888
3.21.3. Трансевропске комуникационе мреже	888
3.22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА	889
3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА	905
3.23.1. Судски систем	905
3.23.2. Политика борбе против корупције	950
3.23.3. Основна права	978
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ	1046
3.24.1. Миграције	1046
3.24.2. Азил	1052
3.24.3. Визна политика	1055
3.24.4. Спољне границе и Шенген	1057
3.24.5. Правосудна сарадња у грађанским, трговинским и кривичним стварима	1061
3.24.6. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала	1069
3.24.7. Борба против тероризма	1095
3.24.8. Сарадња на пољу борбе против дрога	1104
3.24.9. Царинска сарадња	1107
3.24.10. Фалсификовање евра	1111
3.25. НАУКА И ИСТРАЖИВАЊЕ	1113
3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА	1125
3.26.1. Образовање, омладина и спорт	1125
3.26.2. Култура	1145
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА	1148
3.27.1. Стање	1148
3.27.2. Хоризонтално законодавство	1149
3.27.3. Климатске промене	1163
3.27.4. Квалитет ваздуха	1172
3.27.5. Бука	1181
3.27.6. Управљање отпадом	1183
3.27.7. Цивилна заштита	1198
3.27.8. Управљање водама	1202
3.27.9. Заштита природе	1221
3.27.10. Хемикалије	1236
3.27.11. Индустријско загађење	1250
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА	1265
3.28.1. Заштита потрошача	1265
3.28.2. Заштита здравља	1279
3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА	1313
3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ	1329
3.30.1. Заједничка трговинска политика	1329
3.30.2. Политика развојне и хуманитарне помоћи	1336
3.31. СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА	1337

3.31.1. Политички дијалог.....	1337
3.31.2. Сарадња са међународним организацијама	1340
3.31.3. Контрола наоружања	1346
3.31.4. Спровођење рестриктивних мера и економских санкција	1347
3.31.5. Заједничка безбедносна и одбрамбена политика.....	1349
3.31.6. Мере безбедности и тајни подаци	1351
3.32. ФИНАНСИЈСКИ НАДЗОР	1353
3.32.1. Интерна финансијска контрола у јавном сектору	1353
3.32.2. Екстерна ревизија.....	1357
3.32.3. Заштита финансијских интереса Европске уније.....	1360
3.32.4. Заштита евра од фалсификовања.....	1364
3.33. ФИНАНСИЈСКА И БУЏЕТСКА ПИТАЊА	1368

ПРИЛОГ А – ПЛАН УСКЛАЂИВАЊА ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	1379
--	-------------

ПРИЛОГ Б- МЕРЕ ПЛАНИРАНЕ У ОКВИРУ ПРОЦЕСА ИЗРАДЕ ВЕРЗИЈЕ ПРАВНИХ ТЕКОВИНА ЕУ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	1477
---	-------------

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ

1.1. Демократија и владавина права

1.1.1. Устав

Народна скупштина Републике Србије

Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 8. новембра 2006. године донела је Одлуку о проглашењу Устава Републике Србије (Службени гласник РС, број 98/06). Народна скупштина је донела и Уставни закон о спровођењу Устава Републике Србије, на седници одржаној 10. новембра 2006. године. У складу са Уставним законом, донет је већи број закона којима се уређење власти прилагођава новодонетом највишем акту. Укупно посматрано, Устав Србије је великим делом усаглашен са европским стандардима и добром праксом, као и са препорукама Венецијанске комисије. Одређене одредбе и даље треба да у потпуности одражавају препоруке Венецијанске комисије дате у њеним мишљењима из 2007. и 2013. године. Све евентуалне измене Устава које ће бити потребне у процесу даљег приближавања Србије пуноправном чланству у Европској унији ће бити донете у складу са поступком (чланови 203-205.) предвиђеним за промену Устава.

1.1.2. Народна скупштина

Народна скупштина Републике Србије

Преглед стања и планиране активности

Народна скупштина је највише представничко тело и носилац уставотворне и законодавне власти у Републици Србији. Састоји се од 250 народних посланика, чији пун мандат траје четири године и који се бирају тајним гласањем на непосредним изборима.

Нови сазив Народне скупштине конституисан је 3. јуна 2016. године, када су изабрани председник, потпредседници, именован генерални секретар и извршен избор чланова радних тела Народне скупштине и избор чланова парламентарних делегација у међународним институцијама. У овом сазиву Народне скупштине образовано је 16 посланичких група а три посланика нису чланови ниједне посланичке групе. Посланичке групе су:

- ПГ Српска напредна странка – 102 члана,
- ПГ Социјалистичка партија Србије - 23 члана,
- ПГ Српска радикална странка – 22 члана,
- ПГ Доста је било – 16 чланова,
- ПГ Демократска странка – 15 чланова,
- ПГ Социјалдемократска партија Србије – 10 чланова,
- ПГ Партија уједињених пензионера Србије – 9 чланова,
- ПГ Двери - 7 чланова,
- ПГ Демократска странка Србије – 6 чланова,
- ПГ Либерално демократска партија – СДА Санцака - 6 чланова,
- ПГ Јединствена Србија – 6 чланова,

- ПГ Лига социјалдемократа Војводине – Зелена странка – 5 чланова,
- ПГ Нова Србија – 5 чланова,
- ПГ Покрет социјалиста – Народна сељачка странка – Уједињена сељачка странка – 5 чланова,
- ПГ Савез војвођанских Мађара – Партија за демократско деловање – 5 чланова,
- ПГ Социјалдемократска странка, Народни покрет Србије – 5 чланова.

Поред чињенице да је носилац уставотворне и законодавне власти које, у светлу принципа поделе власти, Устав Србије (члан 98.) наводи приликом дефинисања положаја Народне скупштине, највише законодавно тело врши и представничку, контролну и изборну функцију. Имајући у виду посебан значај законодавне функције парламента у процесу усклађивања унутрашњег правног поретка са правним тековинама Европске уније (EU acquis) овај прилог ће се, у највећој мери, бавити законодавном функцијом парламента.

Представничка функција Народне скупштине се остварује кроз успостављање и развијање односа између грађана и народних посланика. За остваривање ове функције од посебног значаја је обезбеђивање јавности рада у Народној скупштини. Пре свега, седнице Народне скупштине и њених радних тела су јавне. Путем телевизијског преноса седница Народне скупштине, објављивањем информација, аката и докумената, као и записника, извештаја и стенографских бележака са седница Народне скупштине и њених радних тела, јавност, односно грађани могу да се упознају са радом овог државног органа и упознају законска решења којима су уређена питања из различитих области друштвеног живота. У остваривању представничке функције Народне скупштине, народни посланици разматрају иницијативе, петиције, представке и предлоге у посланичким групама и на седницама одбора у оквиру њиховог делокруга, о чему извештавају Народну скупштину и њихове подносиоце. Народни посланици остварују и непосредне контакте са подносиоцима иницијатива, петиција, представки и предлога у Народној скупштини и одржавају састанке у канцеларијама Народне скупштине ван њеног седишта те се на тај начин упознају са проблемима грађана, упућујући их на начин њиховог решавања.

Када је у питању контролна функција Народне скупштине, њен правни основ је уставни принцип да уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску и да се однос ове три гране власти заснива на равнотежи и међусобној контроли (принцип познат као „checks and balances“). Стога, иако је основна надлежност парламента да доноси законе и друге акте, од све већег значаја је контрола Народне скупштине над органима извршне власти у спровођењу донетих прописа. У остваривању контролне функције Народна скупштина врши надзор над радом Владе, служби безбедности, гувернера Народне банке Србије, Заштитника грађана и других органа и тела у складу са законом. Прецизније, у вршењу своје контролне функције Народна скупштина може користити следећих једанаест кључних механизма предвиђених Уставом Републике Србије, Законом о Народној скупштини и Пословником Народне скупштине:

1) Интерпелацију у вези са радом Владе или члана Владе (члан 129. Устава и чл. 220-227. Пословника). Интерпелацију може да поднесе најмање 50 народних посланика. Садржина, форма и поступак подношења интерпелације уређени су Пословником Народне скупштине. Влада је дужна да одговори на интерпелацију у року од 30 дана. Народна скупштина расправља и гласа о одговору на интерпелацију. Ако прихвати одговор Владе, Народна скупштина наставља да ради према утврђеном дневном реду. Ако не прихвати одговор Владе, Народна скупштина приступа гласању

о неповерењу Влади или члану Владе. О питању које је било предмет интерпелације не може се поново расправљати пре истека рока од 90 дана.

2) Гласање о неповерењу Влади или члану Владе (члан 130. Устава и чл. 217-219. Пословника). Најмање 60 народних посланика може да затражи гласање о неповерењу Влади или поједином члану Владе. Садржина, форма и поступак подношења предлога за гласање о неповерењу Влади или члану Владе уређени су Пословником Народне скупштине. Народна скупштина је у обавези да разматра предлог на првој наредној седници, а најраније пет дана од дана подношења предлога. Након окончања расправе, Народна скупштина гласа о том предлогу. Влади или члану Владе је изгласано неповерење ако за предлог гласа већина од укупног броја народних посланика. Када Народна скупштина изгласа неповерење Влади, председник Републике покреће поступак за избор нове владе, а када се изгласа неповерење члану Владе, председник Владе покреће поступак за избор новог члана Владе. Ако Влади или члану Владе не буде изгласано неповерење, потписници предлога не могу поднети нови предлог за гласање о неповерењу пре истека рока од 180 дана од дана гласања о неповерењу.

3) Посланичко питање (чл. 204-208. Пословника). Народни посланик има право да постави посланичко питање Влади или поједином министру из њихове надлежности. Посланичко питање може да се постави у писаном облику или усмено сваког последњег четвртка у месецу на седници која је у току, од 16 до 19 часова, када се прекида рад по дневном реду. За време ванредног заседања, на седници Народне скупштине могу се постављати посланичка питања и другог дана у месецу, ако подносилац захтева за ванредно заседање то предвиди у свом захтеву. Поступак постављања питања и давања одговора уређен је Пословником.

4) Посланичко питање у вези с актуелном темом (чл. 209-216. Пословника). На предлог посланичке групе, председник Народне скупштине најмање једанпут у току месеца одређује дан када поједини министри одговарају на посланичка питања у вези с неком актуелном темом. Одговарање на посланичка питања траје најдуже 180 минута и обавља се без обзира на број присутних народних посланика у сали за седнице. Тог дана обавезно се обезбеђује директан телевизијски пренос.

5) Обавештења и објашњења (члан 41. Закона о Народној скупштини и члан 286. Пословника). Народни посланик има право да тражи обавештења и објашњења од председника Народне скупштине, председника одбора, министара и функционера у другим републичким органима и организацијама о питањима из оквира права и дужности ових функционера из надлежности органа на чијем челу се налазе, а која су му потребна за остваривање функције народног посланика. Функционери од којих народни посланик тражи обавештења, односно објашњења, дужни су да их доставе у писаном облику народном посланику и то у року од 15 дана. Изузетно, председник, односно овлашћени представник посланичке групе, ово право може остварити и на седници Народне скупштине уторком и четвртком, усмено, у једном обраћању, у трајању до пет минута, и то одмах након отварања седнице тог дана.

6) Извештавање Народне скупштине о раду Владе (члан 56. Закона о Народној скупштини и члан 228. Пословника). Влада има обавезу да поднесе извештај Народној скупштини о свом раду, а нарочито о вођењу политика, извршавању закона и других општих аката, остваривању плана развоја и просторног плана и о извршавању буџета Републике Србије, кад то Народна скупштина затражи, а најмање једанпут годишње. Извештај се разматра на седници одбора. На предлог одбора, Народна скупштина може да одлучи да се разматрање извештаја обави и на седници Народне скупштине.

7) Образовање анкетног одбора и комисије (чл. 68. Пословника). О образовању ових привремених радних тела Народна скупштина доноси одлуку на предлог

народног посланика ради сагледавања стања у одређеној области и утврђивања чињеница о појединим појавама или догађајима. Одлуком се утврђује састав, задатак и рок за његово извршење. Анкетни одбор се образује из реда народних посланика, а комисија из реда народних посланика, представника органа и организација, научника и стручњака. Анкетни одбор, односно комисија има право да тражи од државних органа и организација податке, исправе и обавештења, као и да узима изјаве од појединаца које су му потребне, али не може да врши истражне и друге судске радње.

8) Разматрање извештаја државних органа, организација и тела (члан 58. Закона о Народној скупштини и чл. 237-241. Пословника). Надлежни одбори разматрају извештаје које су Народној скупштини, у складу са законом, доставили независни државни органи, организације и тела, након чега подносе своје извештаје Народној скупштини с предлогом закључака, односно препорука. Народна скупштина, након разматрања извештаја и предлога одбора, доноси одговарајући закључак односно препоруку. На седницу одбора, односно Народне скупштине, позивају се представници органа чији се извештаји разматрају.

9) Информисање одбора о раду министарства (члан 229. Пословника). Министар има обавезу да једном у три месеца поднесе информацију о раду министарства надлежном одбору Народне скупштине. На седници одбора, на којој се информација разматра, чланови надлежног одбора и овлашћени представник посланичке групе, која нема члана у том одбору, могу да постављају питања министру. По завршетку расправе, одбор доноси закључке о чему подноси извештај Народној скупштини.

10) Јавно слушање (чл. 83. и 84. Пословника, у англосаксонској парламентарној пракси познато као „Public Hearing“). Ради праћења спровођења и примене закона, односно остваривања контролне функције Народне скупштине, одбори могу да организују јавна слушања. Сваки члан одбора може да поднесе предлог одбору за организовање јавног слушања. Предлог садржи тему јавног слушања и списак лица која се позивају. Одлуку о организовању јавног слушања доноси одбор. Јавно слушање се одржава без обзира на број присутних чланова одбора. Након одржаног јавног слушања, председник одбора доставља информацију председнику Народне скупштине, члановима одбора и учесницима јавног слушања.

11) Тражење информација од значаја за рад одбора (члан 74. став 6. Пословника). У извршавању послова из свог делокруга, одбор може од министарства и другог републичког органа да тражи податке и информације од значаја за рад одбора.

Изборна функција Народне скупштине има пре свега конститутивни карактер, али и одређене имплицитне елементе контроле. Вршећи ову функцију, парламент већином гласова свих народних посланика, у оквиру Уставом одређених надлежности, а ради остваривања своје изборне функције:

1) Бира чланове Владе, одлучује о престанку мандата Владе и министара. Кандидата за председника Владе (мандатара) предлаже председник Републике након што саслуша мишљење представника изборних листа које су оствариле право на своје представнике у парламенту. Мандатар на седници Народне скупштине износи програм и предлаже састав будуће Владе. О програму Владе, избору председника и чланова Владе, гласа се истовремено.

2) Бира и разрешава судије Уставног суда Србије. Народна скупштина бира 5 судија Уставног суда између 10 кандидата које предложи председник Републике, а председник Републике именује 5 судија Уставног суда између 10 кандидата које предложи Народна скупштина. Предлог за избор судија Уставног суда и предлог кандидата за именовање судије Уставног суда, председник Народне скупштине доставља посланицима. О овим предлозима отвара се претрес на седници Народне

скупштине, која о избору судија и кандидатима гласа тајно, ако не одлучи да гласање буде јавно, и о својим одлукама обавештава председника Републике, Врховни касациони Суд и Уставни суд.

3) Бира председника Врховног касационог Суда, председнике судова, Републичког јавног тужиоца, јавне тужиоце, судије и заменике јавног тужиоца. Председника Врховног касационог суда парламент бира на предлог Високог савета судства по прибављеном мишљењу Опште седнице Врховног касационог суда и одбора Народне скупштине надлежног за послове правосуђа. Народна скупштина на предлог Високог савета судства бира судије које се бирају први пут, као и председнике судова на предлог Високог савета судства, који претходно прибавља мишљење седнице свих судија суда за који се председник суда бира. Републичког јавног тужиоца, Народна скупштина бира на предлог Владе, по прибављеном мишљењу одбора Народне скупштине надлежног за послове правосуђа. Заменике јавног тужиоца, који се бирају први пут, Народна скупштина бира на предлог Државног већа тужилаца. Јавне тужиоце, Народна скупштина бира на предлог Владе, чији је предлог везан за листу кандидата коју је сачинило Државно веће тужилаца. Предлог за избор наведених лица са образложењем подноси овлашћени предлагач, а председник Народне скупштине овај предлог доставља народним посланицима. О овим предлозима се отвара претрес на седници надлежног одбора и на пленарној седници Народне скупштине. У току претреса на седници надлежног одбора и седници Народне скупштине, народни посланик може оспорити избор неког од напред наведених лица, при чему оспоравање мора бити изричито образложено. О предлогу за избор сваког оспореног кандидата, Народна скупштина одлучује појединачно, а о предлогу за избор кандидата који нису оспорени, одлучује у целини, јавним гласањем.

4) Бира и разрешава гувернера Народне банке Србије, на предлог одбора Народне скупштине надлежног за финансије, већином гласова свих народних посланика.

5) Бира Заштитника грађана, на предлог одбора надлежног за уставна питања, већином гласова свих народних посланика.

6) Бира и разрешава друге функционере одређене законом. (Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Повереник за заштиту равноправности, итд.). Пре избора функционера, које предлаже надлежни одбор, организује се разговор са кандидатима пред надлежним одбором. Функционер је изабран уколико за предлог гласа већина од укупног броја посланика. Овлашћење за избор, начин избора као и поступак избора утврђени су Уставом, Законом о Народној скупштини, посебним законима, који уређују рад појединих органа, као и Пословником Народне скупштине.

Законодавну функцију Народна скупштина, као носилац уставотворне и законодавне власти у Републици Србији, врши тако што доноси прописе из своје надлежности, којима изворно уређује друштвене односе. Прецизније, Народна скупштина доноси и мења Устав, потврђује међународне уговоре кад је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања, доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије. Законодавна функција остварује се кроз законодавни поступак који има три фазе: 1) фазу законодавне иницијативе, односно предлагања закона; 2) фазу разматрања предлога закона и доношење закона; и 3) фазу ступања на снагу закона.

1) Законодавну иницијативу имају народни посланици, који су Уставом овлашћени предлагачи закона. Овај облик законодавне власти они деле са другим Уставом овлашћеним предлагачима закона, а то су: Влада, скупштина аутономне

покрајине, 30.000 бирача, као и Заштитник грађана и Народна банка Србије за предлоге закона из своје надлежности.

2) Разматрање и доношење закона у искључивој је надлежности Народне скупштине. Закони се разматрају у начелу и у појединостима. Народна скупштина у расправи у појединостима разматра амандмане који су поднети на поједине одредбе предлога закона у циљу њиховог побољшања. Право на подношење амандмана је саставни део законодавне иницијативе, коју Народна скупштина дели са осталим Уставом овлашћеним предлагачима закона. Народна скупштина у вршењу законодавне функције доноси прописе из своје надлежности, зависно од материје која се прописом уређује, у складу са Уставом, већином гласова народних посланика на седници на којој је присутна већина народних посланика, или већином гласова свих народних посланика. Предлог за промену Устава усваја се двотрећинском већином од укупног броја народних посланика.

3) У фази ступања на снагу закона Народна скупштина вршење овог облика законодавне власти дели са председником Републике, који је дужан да донесе указ о проглашењу закона, или да закон, уз писмено образложење, врати Народној скупштини на поновно одлучивање. Ако Народна одлучи да поново гласа, и закон изгласа, председник Републике је дужан да прогласи поново изгласани закон, а ако то не учини у Уставом предвиђеном року, указ доноси председник Народне скупштине.

За разматрање и претресање питања из надлежности Народне скупштине, предлагање аката, као и питања вођења политике, извршавања закона, других прописа и општих аката од стране Владе, али и ради вршења других послова одређених скупштинским Пословником, образују се одбори, који могу образовати пододборе. Народна скупштина има следећих двадесет сталних одбора:

- 1) Одбор за уставна питања и законодавство,
- 2) Одбор за одбрану и унутрашње послове,
- 3) Одбор за спољне послове,
- 4) Одбор за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу,
- 5) Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова,
- 6) Одбор за дијаспору и Србе у региону,
- 7) Одбор за привреду, регионални развој, трговину, туризам и енергетику,
- 8) Одбор за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава,
- 9) Одбор за пољопривреду, шумарство и водопривреду,
- 10) Одбор за просторно планирање, саобраћај, инфраструктуру и телекомуникације,
- 11) Одбор за образовање, науку, технолошки развој и информатичко друштво,
- 12) Одбор за Косово и Метохију,
- 13) Одбор за културу и информисање,
- 14) Одбор за рад, социјална питања, друштвену укљученост и смањење сиромаштва,
- 15) Одбор за здравље и породицу,
- 16) Одбор за заштиту животне средине,
- 17) Одбор за европске интеграције,
- 18) Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања,
- 19) Одбор за контролу служби безбедности,
- 20) Одбор за права детета.

Састав сталних одбора Народне скупштине, као и расподела места председника и заменика председника одбора, одговарају страначкој заступљености народних посланика у Народној скупштини. Највећи део задатака скупштинских одбора односи се на разматрање предлога закона и других аката који су на дневном реду седнице Народне скупштине. О предлогу закона на седници одбора прво се води начелни претрес, а затим претрес у појединостима. Претрес у појединостима обавља се по члановима предлога закона на које су поднети амандмани и о амандманима којима се предлаже увођење нових одредаба, а у претресу могу да учествују: чланови одбора, предлагач закона или његов представник, представник Владе ако она није предлагач и подносилац амандмана или сваки народни посланик који присуствује седници одбора. Након завршетка претреса, одбор подноси Народној скупштини извештај који садржи мишљење и предлоге одбора. Одбор одређује известиоца који, по потреби, на седници Народне скупштине образлаже извештај одбора.

Када је у питању процес усклађивања унутрашњег правног поретка са правном тековином Европске уније (EU *acquis*), од посебног значаја је рад Одбора за европске интеграције, који, у складу са Пословником, има 17 чланова. Начелно посматрано, овај Одбор има следеће надлежности: 1) разматрање предлога закона и других општих аката са становишта њихове прилагођености прописима Европске уније и Савета Европе, 2) разматрање планова, програма, извештаја и информација о поступку стабилизације и придруживања Европској унији; 3) праћење реализације стратегије придруживања, 4) предлагање мера за успостављање општег, националног споразума о придруживању Србије европским институцијама и 5) развијање сарадње са одборима парламената других земаља и парламентарним институцијама Европске уније. Одбор за европске интеграције на својим седницама разматра предлоге закона и других општих аката са становишта њихове усклађености са прописима ЕУ, и разматра планове, програме, извештаје и друге акте извршне власти који се тичу придруживања Републике Србије ЕУ. Служба Одељења за европске интеграције је ангажована на изради изјава о усклађености и табела усклађености предлога закона чији су предлагачи народни посланици, а са правним тековинама Европске уније.

Народна скупштина је у оквиру својих надлежности започела припреме и усвојила неопходна акта потребна за процес преговора о приступању Републике Србије Европској унији, којим је дефинисала сарадњу са Владом Републике Србије. Народна скупштина је, 16. децембра 2013. године, усвојила Резолуцију о улози Народне скупштине и начелима у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији. Предлог Резолуције су сачинили народни посланици - чланови Одбора за европске интеграције, након консултација са представницима Владе и цивилног друштва. Овом Резолуцијом Народна скупштина је потврдила да је стратешки циљ Републике Србије у преговорима о приступању стицање пуноправног чланства у Европској унији у најкраћем року и да ће својим активним деловањем допринети њиховом успешном вођењу и што скоријем окончању. Резолуцијом се наглашава важност сарадње Народне скупштине и Владе, која је надлежна да води и координира процес преговора о приступању, како би у најкраћем року били испуњени сви потребни политички, економски, правни и институционални критеријуми за чланство у Европској унији.

Резолуцијом се наглашава неопходност да се у процес праћења преговора о приступању укључе одбори Народне скупштине у чијем делокругу су питања из одговарајућих преговарачких позиција, док ће Одбор за европске интеграције имати централну улогу у координацији свих активности. Пре утврђивања преговарачке позиције за поједино поглавље, Влада доставља предлог преговарачке позиције Одбору за европске интеграције, који даје мишљење и/или доноси препоруке, које потом Влада

разматра приликом коначног усвајања преговарачке позиције и о томе обавештава надлежни одбор Народне скупштине. Резолуцијом се предвиђа обавеза Владе да подноси Народној скупштини извештај о току преговора о приступању два пута годишње, односно по завршетку шестомесечног циклуса председавања Саветом Европске уније, који се разматра на седници Народне скупштине, као и обавеза шефа Преговарачког тима да подноси извештаје Одбору за европске интеграције најмање једном у три месеца. Влада има обавезу да Одбору за европске интеграције доставља извештаје о резултатима билатералног скрининга за свако преговарачко поглавље.

Усвајањем Резолуције Народна скупштина јача своју контролну улогу у процесу преговора и приступања и спремност да кроз сарадњу са цивилним друштвом, стручном јавношћу и другим заинтересованим чиниоцима, обезбеди инклузивност у свим фазама преговора о приступању Републике Србије Европској унији. Истовремено се постиже потпуна и благовремена обавештеност о току преговора о приступању као и постигнутим резултатима.

Одбор за европске интеграције је 4. јуна 2014. године донео Одлуку о поступку разматрања предлога преговарачке позиције у процесу преговора о приступању Републике Србије Европској унији, којом је прописан поступак разматрања предлога преговарачких позиција од стране скупштинских одбора. Одбори Народне скупштине разматрају све предлоге преговарачких поглавља које им Влада достави.

1.1.3 Влада

Генерални секретаријат

Влада је носилац извршне власти у Републици Србији. Према Уставу Републике Србије, Влада:

- 1) утврђује и води политику,
- 2) извршава законе и друге опште акте Народне скупштине,
- 3) доноси уредбе и друге опште акте ради извршавања закона,
- 4) предлаже Народној скупштини законе и друге опште акте и даје о њима мишљење кад их поднесе други предлагач,
- 5) усмерава и усклађује рад органа државне управе и врши надзор над њиховим радом,
- 6) врши и друге послове одређене Уставом и законом.

Влада је одговорна Народној скупштини за политику Републике Србије, за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине и за рад органа државне управе.

Владу чине председник Владе, један или више потпредседника и министри.

Председник Владе води и усмерава рад Владе, стара се о уједначеном политичком деловању Владе, усклађује рад чланова Владе и представља Владу.

Министри су за свој рад и за стање у области из делокруга министарства одговорни председнику Владе, Влади и Народној скупштини.

Председник Републике Народној скупштини предлаже кандидата за председника Владе, пошто саслуша мишљење представника изабраних изборних листа.

Кандидат за председника Владе Народној скупштини износи програм Владе и предлаже њен састав, о чему Народна скупштина гласа истовремено.

Влада је изабрана ако је за њен избор гласала већина од укупног броја народних посланика.

Мандат Владе траје до истека мандата Народне скупштине која ју је изабрала, а почиње да тече даном полагања заклетве пред Народном скупштином.

Мандат Владе престаје пре истека времена на које је изабрана, изгласавањем неповерења, распуштањем Народне скупштине, оставком председника Владе и у другим случајевима утврђеним Уставом.

Влада којој је престао мандат, до избора нове Владе, може да врши само одређене текуће и неодложне послове одређене законом.

Члану Владе може да престане мандат пре истека времена на које је изабран, подношењем оставке и разрешењем од стране Народне скупштине, на предлог председника Владе.

Законом о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - УС, 72/12, 7/14-УС и 44/14) утврђено је да је Влада у оквиру својих надлежности самостална. Влада је одговорна Народној скупштини за вођење политике Републике Србије, за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине, за стање у свим областима из своје надлежности и за рад органа државне управе и ималаца јавних овлашћења на нивоу Републике.

У области старања о уставности и законитости, Влада је дужна да обустави од извршења општи акт општине, града и града Београда за који сматра да није сагласан Уставу или закону, решењем које ступа на снагу кад се објави у „Службеном гласнику Републике Србије”. Решење о обустави од извршења престаје да важи ако Влада у року од пет дана од објављивања решења не покрене поступак за оцену уставности и законитости општег акта.

Владу чине председник Владе, један или више потпредседника Владе и ресорни министри. Влада може имати министре без портфеља. Број потпредседника Владе и министара без портфеља одређује Народна скупштина при сваком избору Владе, на предлог кандидата за председника Владе. Ресорних министара има онолико колико је министарстава образовано Законом о министарствима.

Члан Владе не може бити на другој јавној функцији у државном органу, органу аутономне покрајине, општине, града, града Београда, нити вршити делатност која је по закону неспојива с дужношћу члана Владе, нити створити могућност сукоба јавног и приватног интереса. Члан Владе дужан је да се у свему повинује прописима којима се уређује сукоб интереса при вршењу јавних функција.

Председник Владе води и усмерава Владу, стара се о јединству политичког деловања Владе, усклађује рад чланова Владе, представља Владу и сазива и води њене седнице. Председник Владе може бити и министар.

Председник Владе може осталим члановима Владе, државним секретарима и директори- ма посебних организација и служби Владе давати обавезна упутства и посебна задужења, сходно програму и политици Владе. Председник Владе доноси одлуке и решења.

Председник Владе може да оснује савет за економски развој и савет за државне органе и јавне службе и друге савете. Састав савета одређује се актом о његовом оснивању.

Потпредседник Владе усмерава и усклађује рад органа државне управе у областима које одреди председник Владе. Председник Владе може овластити потпредседника Владе да руко- води пројектом из делокруга више органа државне управе. Потпредседник Владе може бити и министар.

Председник Владе одређује једног потпредседника Владе за првог потпредседника Владе, који га замењује за време одсутности или спречености са свим овлашћењима председника Владе, изузев овлашћења на предлагање избора или разрешења члана Владе. Први потпредседник Владе помаже председнику Владе у

вођењу и усмеравању Владе, старању о јединству политичког деловања Владе и усклађивању рада чланова Владе.

Министар може подносити Влади предлоге за уређивање питања из надлежности Владе и Народне скупштине и захтевати да Влада заузме став о питању из његове надлежности. Министар је дужан да обавештава Владу о свему што је битно за вођење политике и одлучивање Владе. Министар је одговоран за спровођење програма и политике Владе, за одлуке и мере које је донео или пропустио да донесе или предузме и за извршавање обавезних упутстава и посебних задужења која му је одредио председник Владе.

Влада одлуке доноси на седници, већином гласова свих чланова Владе. У случају да Влада има паран број чланова, одлука Владе је донета и ако за њу гласа најмање половина свих чланова Владе, под условом да је за одлуку гласао председник Владе.

Влада предлаже Народној скупштини законе и друге опште акте, буџет Републике Србије, даје мишљења о предлозима закона које није сама предложила и подноси годишњи извештај о свом раду.

Влада је дужна да заузме став о предлогу Народне скупштине који је поднет у питању из надлежности Владе, а може предложити Народној скупштини да расправи питање из надлежности Владе и да о њему заузме став.

Влада има Генералног секретара Владе, кога поставља и разрешава Влада на предлог председника Владе. Генералном секретару Владе мандат престаје постављањем новог Генералног секретара Владе, оставком или разрешењем.

1.1.4 Државна управа

Министарство државне управе и локалне самоуправе

1 Државна управа

Преглед стања

Законодавни оквир

У периоду 2014 - 2016. године Народна скупштина је усвојила следеће законе:

1. Закон о изменама и допунама Закона о државној управи („Службени гласник РС“, број 99/14);
2. Закон о изменама и допунама Закона о државним службеницима („Службени гласник РС“, број 99/14);
3. Закон о измени и допуни Закона о платама државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, број 99/14);
4. Закон о допунама Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, број 99/14);
5. Закон о Регистру запослених, изабраних, именованих, постављених и ангажованих лица код корисника јавних средстава ("Службени гласник РС", бр. 68/2015 и 79/2015 - испр.);
6. Закон о инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, број 36/15);
7. Закон о допуни Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број

- 14/15);
8. Закон о изменама и допунама Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 54/15);
 9. Закон о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“, број 68/15);
 10. Закон о општем управном поступку ("Службени гласник РС", бр. 18/16);
 11. Закон о систему плата запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“ број 18/16);
 12. Закон о запосленима у аутономним покрајинама и локалним самоуправама („Службени гласник РС“ број 21/16).

Током 2014 - 2016. године Влада је усвојила следеће акте:

1. Уредба о изменама Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, број 84/14);
2. Уредба о допунама Уредбе о програму и начину полагања државног стручног испита („Службени гласник РС“, број 84/14);
3. Уредба о изменама и допунама Уредбе о програму и начину полагања државног стручног испита („Службени гласник РС“, број 81/16);
4. Уредба о допунама Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник РС“, број 84/14);
5. Уредба о изменама и допунама Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник РС“, број 132/14);
6. Уредба о изменама Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у организацијама обавезног социјалног осигурања („Службени гласник РС“, број 116/14);
7. Одлука о образовању Савета за реформу јавне управе („Службени гласник РС“, број 79/14, 86/2014, 120/2014 и 22/2015);
8. Уредба о изменама и допунама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, број 58/14).
9. Уредба о изгледу обрасца и начину вођења евиденције о инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, број 81/15);
10. Уредба о заједничким елементима процене ризика у инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, број 81/15);
11. Уредба о изменама Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник РС“, број 28/15);
12. Уредба о допуни Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник РС“, број 102/15);
13. Уредба о допуни Уредбе о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник РС“, број 72/14 и 113/15);
14. Уредба о измени Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у организацијама обавезног социјалног осигурања („Службени гласник РС“, број 90/15);
15. Уредба о стручном усавршавању државних службеника („Службени гласник РС“, број 25/15);
16. Уредба о интерном конкурсима („Службени гласник РС“, број 17/16);
17. Уредба о изменама и допунама Уредбе о средствима за подстицање програ-

- ма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења („Службени гласник РС“, број 93/15),
18. Уредба о изменама и допунама Уредбе о канцеларијском пословању органа државне управе („Службени гласник РС“, број 45/16);
 19. Уредба о шифарнику радних места („Службени гласник РС“, број 12/16)
 20. Одлука о образовању Савета за националне мањине („Службени гласник РС“, број 32/15);
 21. Стратегије развоја електронске управе у Републици Србији за период 2015-2018. године и Акциони план за спровођење Стратегије за период 2015-2016. годину („Службени гласник РС“, број 107/15);
 22. Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији („Службени гласник РС“, бр. 9/14 и 42/15-испр.) усвојена је 24. јануара 2014. године;
 23. Закључак о усвајању Акционог плана за спровођење Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији, за период 2015–2017. године („Службени гласник РС“, бр. 31/15) усвојен је на Влади 19. марта 2015. године;
 24. Закључак 05 Број: 021-7492/2015 од 10. јула 2015. године којим се Влада саглашава да се продужи Споразум о оснивању Регионалне школе за државну управу (РеСПА), на наредних седам година, почевши од 1. августа 2017. године и овлашћује др Кори Удовички да, у својству члана Управног одбора Респе на нивоу министара, гласа за продужење Споразума;
 25. Закључак 05 Број: 021-14201/2015 којим се прихвата Заједничка Декларација Отворена управа за имплементацију Агенде за одрживи развој до 2030. године од 30. децембра 2015;
 26. Закључак Владе 05 број 021-1651/2014 од 25. децембра 2014. године којим се усваја се Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу за 2014. и 2015. годину („Службени гласник РС“, бр. 145/14) од 29. децембра 2014. године.

Након доношења Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније за период 2013. -2016. године, 24. јануара 2014. године донета је **Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији** („Службени гласник РС“, бр. 9/14 и 42/14-исправка), којом се обезбеђују потребни циљеви, принципи и правци свеукупне реформе јавне управе и услови за реализацију појединачних мера и активности у различитим областима и питањима који су од општег интереса за државу и друштво у целини, пре свега оних који се односе на: унапређење организационих и функционалних подсистема јавне управе; успостављање усклађеног јавно-службеничког система заснованог на заслугама и унапређење управљања људским ресурсима; унапређење управљања јавним финансијама и јавним набавкама; повећање правне сигурности и унапређење пословног окружења и квалитета пружања јавних услуга; повећање транспарентности, унапређење етичких стандарда и одговорности у обављању послова јавне управе и јачање механизма надзора у јавној управи. Стратегија поставља за општи циљ стварање јавне управе засноване на принципима Европског управног простора, односно управе која пружа висок квалитет услуга грађанима и привреди и позитивно утиче на животни стандард грађана. **Акциони план за спровођење Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији, за период 2015.–2017. године** усвојен је на Влади 19. марта 2015. године („Службени гласник РС“, бр. 31/15) и операционализује Стратегију, дефинише конкретне мере, резултате и активности за спровођење реформе јавне управе. Матрица Акционог плана оријентисана је на резултате (*eng. result-oriented*), а не на активности, и пружа основ за успостављање мониторинга/праћења на основу резултата и индикатора за мерење резултата и циљева. Поред

Акционог плана, израђени су и Пасош индикатори за 86 индикатора, који имају за циљ да се на једном месту прикупе основне информације о свим дефинисаним индикаторима успешности, укључујући и неке од њихових кључних институционалних аспеката, нпр. која институција прикупља податке за мерење ког индикатора и колико често то чини.

У претходном периоду израђена су три мониторинг извештаја, два шестомесечна извештаја о статусу активности за 2015. и 2016. годину и годишњи извештај за 2015. годину о постигнутим резултатима у имплементацији Акционог плана за спровођење Стратегије реформе јавне управе у РС (у даљем тексту: АП РЈУ), који су објављени на сајту Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Извештаји указују на напредак у односу на највиши ниво индикатора за АП РЈУ који је утврђен за општи циљ реформе јавне управе – „Ефективност или делотворност власти“ који омогућава мерење дугорочнијег утицаја (енг. *impact*) РЈУ: према Извештају Светске банке, који се објављује крајем септембра сваке године за претходну годину, у погледу **Ефективности власти** односно перцепције о квалитету јавних услуга, квалитету јавне управе и њеној независности од политичких притисака, квалитету формулисања и спровођења политика, као и кредибилитету и посвећености Владе спровођењу политике, Србија је у 2014. години, за само годину дана, скочила за готово 8 процентних поена, са **50,72 на 58,17¹**, што је значајан показатељ и признање за уложени труд у претходном периоду.

У односу на резултате и активности, шестомесечни Извештај о спровођењу АП РЈУ је показивао напредак: 52% активности су биле потпуно имплементирани, 24% парцијално и 24% није било правовремено имплементирано. Највише остварених резултата било је у области оптимизације државне управе, односно у оквиру Првог циља АП РЈУ. Најчешће навођени разлози за одступање од плана су били дужина и обухват консултација, недовољан капацитет, честа реприоритизација или спајање активности, потреба да се јасно дефинише опсег реформи у смислу јасне дефиниције надлежности за јавни у односу на државни сектор.

У Годишњем извештају за спровођење АП РЈУ, од укупног броја индикатора за ниво испуњења резултата за трогодишњи период, у 2015. години 23 индикатора показују напредак, 12 није испуњено, а за 36 индикатора није предвиђено мерење у 2015. години (од 47 укупно, 5 резултата су имали рок 2015. годину). Од наведених 5 резултата, један је потпуно спроведен (усвојен је Програм за реформу јавних финансија), један је парцијално спроведен, а 3 нису реализована. Од 107 планираних активности у 2015. години, 37% је потпуно имплементирано, 23% парцијално, а 40% није имплементирано. Од посматраних 102 активности у шестомесечном извештају за прву половину 2016. године, 28% активности је реализовано, 41% је парцијално реализовано, 31% није реализовано.

Изазови идентификовани у процесу праћења су: јачање двосмерних канала комуникације између грађана и јавне управе попут испитивања ставова грађана о јавним услугама и узимања у обзир резултата истраживања приликом доношења одлука, потреба да се редифинише Акциони план ради усклађивања индикатора или редифинисања индикатора, активности и реалних рокова за реформске процесе; бољи процес планирања јавних политика; дефинисање опсега реформе – дефиниција јавног сектора и јавне управе и јасно дефинисање надлежности свих у том процесу; боља координација и непреклапање појединих послова и функција у циљу ефикаснијег обављања посла; недовољно ослањање управе на сопствене капацитете и потреба за

¹ Индикатори Светске банке: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#doc> и <http://data.worldbank.org/data-catalog/worldwide-governance-indicators>

јачањем капацитета; давање нагласка на део реформе који се односи на управљање људским ресурсима у 2016. години; у систему праћења и извештавања, потребно је да се извештаји користе као систем раног узбуњивања, у циљу правовремене реакције како би се испунили зацртани планови.

Стратегија је установила **четворостепену структуру за координацију, праћење, извештавање и евалуацију процеса спровођења реформе јавне управе**. Као први ниво, у Министарству државне управе и локалне самоуправе формирана је јединица за праћење Акционог плана и Стратегије – Група за управљање реформом јавне управе. На нивоу секретара министарстава, формирана је Међуминистарска пројектна група (*Решењем потпредседнице Владе и министарке државне управе и локалне самоуправе, др Кори Удовички, број: 119-01-00242/2014-04 од 23.02.2015. године и Решењем о измени Решења о оснивању Међуминистарске пројектне групе за стручне послове у координацији и праћењу процеса спровођења Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2015. до 2017. године, број: 119-01-00242/2014-04 од 07.08.2015. године*). Чланови наведене групе, поред секретара министарстава, су и представници органа државне управе на сличном нивоу у посебним организацијама и службама Владе, али и представници организација цивилног друштва, преко организација чланица конзорцијума механизма Секторских организација цивилног друштва (СЕКО) за област реформе јавне управе. У Међуминистарску пројектну групу је укључена и Стална конференција градова и општина (СКГО), као спона ка локалној самоуправи. Представници невладиних организација (6 чланова и 6 заменика чланова) су равноправни учесници у раду Групе, у свим правима и обавезама изједначени са представницима органа државне управе.

Поред ова два административна нивоа, формирана су и два политичка нивоа за координацију, праћење, извештавање и евалуацију процеса спровођења реформе јавне управе: Колегијум државних секретара (*Решењем Савета за реформу јавне управе 23 број: 119-10554/2014 од 28.08.2014. године*) и Савет за реформу јавне управе (*"Службени гласник РС", бр. 79/2014, 86/2014, 120/2014 и 22/2015*) од 15. августа 2014. године. Савет за реформу јавне управе је централно стратешко тело Владе за реформу јавне управе у Републици Србији и сагласно одлуци о образовању, поред председника и потпредседника Владе, има 15 именованих чланова министара у Влади, директора посебних организација и Генералног секретара Владе. Сви нивои координације су у протеклом периоду имали редовне састанке на којима су се разматрали главни правци реформе или доносиле препоруке за даље кораке које је неопходно преузети (Међуминистарска пројектна група: 4 састанка, Колегијум државних секретара: 4 састанка, Савет за реформу јавне управе: 5 састанака).

У оквиру Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, образована је **Посебна група за реформу јавне управе**, са задатаком да разматра укупне реформске процесе и постигнути степен напретка у области реформе јавне управе, али и потребу за даљим унапређењима неопходним у правцу усаглашавања са основним принципима тзв. Европског административног простора. У име Републике Србије, послове коопредседавајућег Посебне групе за реформу јавне управе обавља државни секретар у Министарству државне управе и локалне самоуправе, а послове секретара представник Канцеларије за европске интеграције. Чланови Посебне групе за реформу јавне управе у име Републике Србије су представници надлежних државних органа. До сада су одржана три састанка Посебне групе за реформу јавне управе (први у октобру 2014. године, а други у јуну 2015. године а трећи у марту 2016.).

Унапређење и развој система стручног усавршавања државних службеника спроводи се у складу са одредбама Закона о државним службеницима („Сл. гласник РС“, бр. 79/05, 81/05-испр, 83/05-испр, 64/2007, 67/07-испр, 116/08, 104/09 и 99/14).

Сагласно овом закону, стручно усавршавање је право и дужност државних службеника да стичу знања и вештине, односно способности за извршавање послова радног места, у складу са потребама државног органа. При томе, руководилац је дужан да државном службенику омогући стручно усавршавање за извршавање послова радног места у складу са програмима стручног усавршавања утврђених овим законом.

Стручно усавршавање заснива се на општим и посебним програмима којима се одређују облици и садржина стручног усавршавања. Програме општег стручног усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе, по претходно прибављеном мишљењу Високог службеничког савета, доноси министар надлежан за послове државне управе, изузев програма општег стручног усавршавања државних службеника из области Европске уније које, у складу са својим делокругом, доноси по претходно прибављеном мишљењу Високог службеничког савета, директор Службе Владе за координацију послова Владе у приступању Европској унији. Програм општег стручног усавршавања усклађује се са потребама органа државне управе и служби Владе. Програме посебног стручног усавршавања државних службеника доноси руководилац за сваку годину, према потребама државног органа.

У складу са овлашћењима утврђеним Законом о државним службеницима, Влада је донела **Уредбу о стручном усавршавању државних службеника** („Службени гласник РС“, бр. 25/15), којом се ближе уређују начин утврђивања потреба за стручним усавршавањем, врсте програма општег стручног усавршавања, основни елементи садржине програма општег и посебног стручног усавршавања, начин спровођења програма општег стручног усавршавања, као и друга питања од значаја за стручно усавршавање.

Сагласно Уредби, Министарство државне управе и локалне самоуправе у сарадњи са Службом за управљање кадровима, у циљу обезбеђивања континуираног стручног усавршавања државних службеника заснованог на циљевима реформе јавне управе, спровело је свеобухватно истраживање о потребама државних службеника за стручним усавршавањем, а након анализе података прикупљених из различитих извора коришћењем више метода процене потреба за стручним усавршавањем, сачињен је Извештај о процени потреба за стручним усавршавањем.

На основу утврђених потреба за стручним усавршавањем, министар државне управе и локалне самоуправе, по претходно прибављеном мишљењу Високог службеничког савета, донео је правилнике о утврђивању програма општег стручног усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе у 2015. и 2016. години.

Програме општег стручног усавршавања чине: уводни програми (програм општег оспособљавања за полагање државног стручног испита приправника и новозапослених и програм општег оспособљавања новозапослених); програм општег континуираног стручног усавршавања државних службеника; програм општег стручног усавршавања руководиоца и програм општег стручног усавршавања напредних вештина обучавања и управљања личним развојем и развојем запослених, које спроводи Служба за управљање кадровима, као и програм општег стручног усавршавања из области Европске уније, који спроводи Канцеларија за европске интеграције.

У вези са организованим програмима стручног усавршавања спроводи се оцена успешности спроведених програма стручног усавршавања и верификација похађања програма стручног усавршавања, а води се и евиденција о утврђеним и спроведеним програмима стручног усавршавања.

Закон о државним службеницима предвиђа и стручно усавршавање путем стажирања на основу општих и посебних програма стручног усавршавања или на основу посебног споразума о међународној сарадњи у складу са тим програмом. Права и обавезе државног службеника на стажирању уређују се уговором, а Уредбом о стручном усавршавању државних службеника ближе је уређен начин избора државних службеника који се упућују на стручно усавршавање путем стажирања, битни елементи уговора о уређивању међусобних права и обавеза државних службеника и органа из ког се упућује на стажирање, као и друга питања од значаја за стажирање.

Средства за стручно усавршавање обезбеђују се у буџету Републике Србије, с тим да се средства за програме општег стручног усавршавања државних службеника које организује Служба за управљање кадровима обезбеђују у износу од 0,01 % укупних средстава обезбеђених за плате свих запослених из органа државне управе и служби Владе.

Поред тога, Акционим планом за спровођење Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији, за период 2015-2017. године утврђене су мере и активности које за резултат треба да имају успостављање одрживог система стручног усавршавања запослених у јавној управи. Између осталог, предвиђено је утврђивање Предлога закона којим ће се уредити оснивање и друга питања значајна за успостављање и рад Централне институције за стручно усавршавање у јавној управи.

С циљем одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, као и обима и рокова смањења броја запослених у наредном трогодишњем периоду – до достизања утврђеног максималног броја запослених, донет је **Закон о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору** („Службени гласник РС“, број 68/15), који је ступио на снагу 12. августа 2015. године. Разлози за доношење овог закона садржани су у потреби да се обезбеди темељ за одрживи развој и повећање запослености у одређеном року, спровођењем амбициозне фискалне консолидације и структурних реформи, са фокусом на заустављање раста јавног дуга и његово смањивање до 2017. године. На пољу реформе јавне управе, димензионирање јавне управе треба да обухвати три циља: смањење трошкова запослених, повећање квалитета јавних услуга и смањење трошкова организације. Законом се, на јединственим принципима, уређује питање смањења броја запослених, односно смањења трошкова рада у јавној управи, утврђује надлежност, одговорност и начин оптимизације ресурса у јавном сектору, који подразумева промену структуре и организације на основу дубинске функционалне анализе и утврђују се мере за ефикасну контролу одржавања оптималног броја запослених. На основу наведеног закона, Влада је 2. децембра 2015. године усвојила **Одлуку о максималном броју запослених у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе**. Закон и Одлука су донети у оквиру процеса рационализације јавне управе у циљу фискалне консолидације и адекватне структуре и оптималног броја запослених у јавном сектору, а на основу резултата предходних анализа у којима су учествовала ресорна министарства и домаћи експерти и на основу којих је израђен Програм оптимизације јавне управе у јуну 2015. године. Програм је имао за циљ да представи концепт оптимизације јавног сектора у наредне три године, на који начин, којом динамиком и мерама се може спровести смањење броја запослених, а да се не наруши делотворност и функционисање система државне управе и да се кроз функционално и организационо реструктурирање изврши реорганизација јавног сектора. **Уредба о интерном конкурсу** донета је на основу Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, којом се успоставља интерно тржиште рада у јединици локалне самоуправе и уређује спровођење интерног конкурса за попуњавање радних места у организационим облицима у систему локалне самоуправе, у циљу ефи-

каснијег спровођења рационализације и бољег организационог и функционалног реструктурирања јавног сектора у делу који се односи на систем локалне самоуправе.

Као корективни фактор у циљу задржавања кадрова на највишим звањима, дозвољено је задржавање затеченог нивоа виших и самосталних саветника, односно допуњена је **Уредба о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника („Службени гласник“, број: 113/2015) од 30. децембра 2015. године** на начин да се дозволи да органи код којих се смањује број систематизованих радних места на основу прописа којима се одређује максималан број запослених, не смањују пропорционално дозвољен број службеника у звању вишег и самосталног саветника. Погледати ниже ванзаконодавне мере.

Такође, с циљем уређивања вођења Регистра запослених, изабраних, именованих, постављених и ангажованих лица код корисника јавних средстава, као инструмента за праћење и контролу броја запослених и примене реформе система плата, донет је **Закон о Регистру запослених, изабраних, именованих, постављених и ангажованих лица код корисника јавних средстава**, који је ступио на снагу 12. августа 2015. године. Регистар представља скуп података о корисницима јавних средстава, података о запосленим, изабраним, именованим, постављеним и ангажованим лицима код корисника јавних средстава, као и података о примањима тих лица и важан инструмент за одржавање фискалне дисциплине кроз контролу трошкова за запослене. Министарство надлежно за послове државне управе преузима послове вођења Регистра у складу са одредбама овог закона по истеку 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона. Чланом 7. предвиђа се да ради провере веродостојности достављених података државни орган задужен за вођење Регистра ће успоставити електронску комуникацију и размену података са другим одговарајућим регистрима, а посебно са Централним регистром обавезног социјалног осигурања и Пореском управом.

Закон о инспекцијском надзору („Службени гласник РС“ бр. 36/15) који је Народна Скупштина усвојила 15. априла 2015. ступио је на снагу 29. априла 2015 године. Закон има одложену примену, односно његова пуна примена ће почети истеком године дана од дана ступања на снагу, тачније 29. априла 2016. године. Одредбе овог закона које се односе на контролу нерегистрованих субјеката и непријављених делатности (тзв. сива економија) почеле су да се примењују 30. јула 2015. године, што за циљ има и смањење обима сиве економије.

Наиме, као један од основних циљева Стратегије реформе јавне управе предвиђена је реформа инспекцијског надзора. Доношењем овог системског закона уређени су основни правни институти - законитост и безбедност пословања и поступања надзираних субјеката (усклађеност са законом и другим прописом), као циљ инспекцијског надзора; успостављен је систем процене ризика у инспекцијском надзору којим се елиминишу се или битно умањују арбитрерност, неуједначеност, самовоља, коруптивност и друге могуће злоупотребе у покретању и спровођењу инспекцијског надзора; успоставља се подршка одрживом пословању и развоју привредних субјеката; уводи се институт координације инспекцијског надзора и међусобна сарадња инспекција, као и сарадња инспекција и других државних органа и организација и субјеката из приватног сектора којим се смањује административни терет привреде; уводе се јасна овлашћења инспекција у сузбијању обављања делатности нерегистрованих субјеката (тзв. сива економија), чиме се унапређује слободна тржишна утакмица и штити лојална конкуренција од тзв. сиве економије; уређена је транспарентност рада и аката инспекција и уједначавање инспекцијске праксе, чиме се постиже постиже већа правна предвидивост, сигурност и извесност за привредне субјекте.

Разлог за доношење овог закона био је недостатак јединственог, системског закона који би уређивао инспекцијски надзор. Претходне анализе су показале да је материја појединачних области инспекцијског надзора била предмет уређења око 1.000 закона, уредби, правилника и других подзаконских прописа што је за последицу имало неусклађеност, супротстављеност и колизију правних норми и битну различитост у поступању, изазивајући правну несигурност, неизвесност, непотребне трошкове за привреду и неефикасну алокацију јавних ресурса. Анализа је показала да није постојало довољно квалитетно превентивно деловање у овој области, па се инспекција стављала у позицију да реагује тек након што настане штетна последица. Такође, циљ је био да се путем јединственог закона уреди методологија поступања у инспекцијском надзору, овлашћења и обавезе учесника инспекцијског надзора, координација рада инспекција и боље коришћење ресурса инспекција.

Законом о инспекцијском надзору у члану 12. којим се регулише питање координације инспекцијског надзора, прописано је да послове развоја функционалног јединственог информационог система у циљу ефикасног вршења инспекцијског надзора, Координациона комисија обавља у сарадњи са Дирекцијом за електронску управу (обавља стручне послове и послове државне управе који се односе на успостављање и одржавање функционалног јединственог информационог система у циљу ефикасног вршења инспекцијског надзора).

Донето је пет подзаконских аката који су предвиђени Законом и то две уредбе које је усвојила Влада Републике Србије (Уредба о заједничким елементима процене ризика у инспекцијском надзору и Уредба о изгледу обрасца и начину вођења евиденције о инспекцијском надзору „Службени гласник РС“ бр. 81/15) и три правилника које је донео министар државне управе и локалне самоуправе (Правилник о програму и начину спровођења испита за инспектора, Правилник о изгледу обрасца службене легитимације инспектора и Правилник о општем обрасцу записника о инспекцијском надзору, „Службени гласник РС“ бр. 81/15). У складу са Законом, Одлуком Владе Републике Србије образована је Координациона комисија („Службени гласник РС“, бр. 66/15 и 5/16) ради обезбеђивања делотворнијег и свеобухватнијег надзора и избегавања преклапања и непотребног понављања надзора, која је почела са радом 6. августа 2015. године. Сагласно члану 12. став 7. Закона, образоване су радне групе и стручни тимови за одређене области, односно одређена питања инспекцијског надзора, и то седам радних група: за сузбијање недозвољене трговине; за безбедност објеката; за храну; за заштиту природних ресурса; за јавно здравље; за угоститељство и за унутрашњи надзор, као и два стручна тима: за сузбијање неформалног рада („рада на црно“) и за превоз путника и робе у друмском, водном и железничком саобраћају

Започеле су активности на успостављању јединственог информационог система за инспекције – Е-инспектор којим ће се омогућити повезивање и координација инспекција као и ефикасна размена података и електронских докумената у планирању и спровођењу инспекцијског надзора.

У овиру успостављања система обука, континуираног унапређења знања и вештина и напредовања у струци инспектора, започело је спровођење обука инспектора о Закону о инспекцијском надзору и његовој примени и реформи инспекцијског надзора (обука инструктора - Train the Trainers курс), које Министарство државне управе и локалне самоуправе спроводи уз подршку УСАИД Пројекта за боље услове пословања и организације Партнери за демократске промене Србије. Предвиђено је до краја априла 2016. године одржавање 9 обука у оквиру којих ће бити обучено око 330 инспектора, будућих тренера који ће своја знања и искуства пренети колегама и сарадницима. Такође, у циљу даљег преношења стеченог знања, у оквиру министарстава која у свом саставу имају инспекције припремљени су планови спровођења даљих обука од

којих ће се већина одржати до краја маја 2016. године, док су поједине инспекције наведене обуке већ реализовале.

Закон о систему плата запослених у јавном сектору усвојен је 29. фебруара 2016. године, а примењиваће се од 1.1.2017. године. Овај закон на јединствен начин уређује систем плата у јавном сектору постављањем основних начела и принципа за утврђивање висине плате и других примања запослених на јединствен и транспарентан начин. Нови правни оквир истовремено омогућава и довољан степен флексибилности за потребе специфичних подсистема јавног сектора који ће се огледати кроз доношење посебних закона (за јавне службе; државне органе и органе аутономне покрајине и јединице локлане самоуправе; јавне агенције и друге органе и организације које је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локлане самоуправе) на чије доношење упућује системски закон, а како би се заокружио систем плата у јавном сектору. Реформа система плата запослених у јавном сектору треба да доведе до унапређења: апсолутне правичности, односно да основна плата на упоредивим радним местима буде једнака у целом јавном сектору; потом до релативне правичности – да се разлика у степену сложености послова и неопходних знања одражава на ниво плата, без обзира на то што су лица запослена у различити деловима јавног сектора, чиме би се сузио простор за појаву да запослени са нижим образовним профилем, ангажован на мање сложеним пословима у једном делу јавног сектора, има већу плату од запосленог са вишим образовним профилем ангажованог на сложеним пословима у другом делу јавног сектора; ефикасности – да систем плата и награђивања запослених у већој мери учини зависним од радног учинка, тако да се разлика у погледу продуктивности запослених рефлектује и на одговарајућу разлику у плати. План реализације, односно доношење наведених прописа, у циљу заокружења система плата, је планиран током 2016. године, како би њихова примена отпочела од 1. јануара 2017. године. Међутим, у овом тренутку се разматра одложена примена из разлога што је неопходно спровести опсежне и квалитетне консултације за заинтересованим странама како би велики процес реформе био избалансиран и усклађен.

Закон о општем управном поступку усвојен је 29. фебруара 2016. године, а примењиваће се од 1. јуна 2017. године. Нови Закон садржи новине које се тичу, нарочито: знатног проширивања предмета Закона - управне ствари који, поред управног акта, обухвата и гарантне акте, управне уговоре, управне радње и пружање јавних услуга; новоуведених начела (сразмерности, законитости и предвидивости, начела помоћи странци и начела приступа информацијама и заштите података); општења органа и странака у поступку (посебно правила о електронском општењу); новог система обавештавања и достављања; правних средстава; измењених и допуњених посебних случајева уклањања управних аката; стварања правних претпоставки за доношење гарантног акта; обједињеног пружања услуга на једном месту (јединствено управно место); начина покретања поступка; предвиђања привремених мера итд. Такође, у великом броју ситуација предвиђено је доношење (процесних) решења, а не закључака. Главни циљеви су: модернизовање управног поступка, чињење овог поступка ефикаснијим и његово поједностављење и посебно смањење броја неоптребних управних поступака и процедура; делотворније остваривање јавног интереса и појединачних интереса грађана и правних лица у управним стварима – лакше и потпуније остварење и заштита како законитости, тако и слобода и права грађана у процесу непосредне примене прописа у управној материји; успостављање јавне управе која је орјентисана ка грађанима, пружајући им услуге у складу са потребама корисника, гарантујући квалитет и приступачност јавних услуга; повећање правне сигурности и унапређење пословног окружења и квалитета пружања јавних услуга; номотетичко побољшање (формулисање норми у складу са

законодавним вештинама), језичко поједностављење при формулацији норми и логичнија систематика законских одредби.

Напомињемо да је, након усвајања, спровођење Закона о општем управном поступку подржано кроз ГИЗ Пројекат подршке реформи јавне управе у вредности од 1,5 милион евра на 2 године (консултантске услуге за обуке, за израду подзаконских аката итд), као и кроз ИПА Оквирни споразум за подршку примени Закона о општем управном поступку у износу од 300.000 евра (консултантске услуге за тренинге, учење итд.)

У складу са динамиком коју је утврдио Акциони план за спровођење реформе јавне управе у току 2015. године урађена је анализа постојећег законског оквира како би се приступило интервентним изменама Закона о државним службеницима. Сачињене су полазне основе за реформу државно-службеничког система на основу којих је припремљен **Нацрт закона о изменама и допунама Закона о државним службеницима** којим су предложене измене у делу који се односи на конкурсни поступак, оцењивање државних службеника и дисциплински поступак.

Институционални оквир

Законом о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/14, 14/15, 54/15 и 96/15-др.закон) образована су министарства и посебне организације и утврђен је њихов делокруг:

Сагласно овом закону **МИНИСТАРСТВА, са органима управе у саставу су:**

1) **МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА**

- Пореска управа
- Управа царина
- Управа за трезор
- Управа за јавни дуг
- Управа за дуван
- Управа за спречавање прања новца
- Управа за слободне зоне

2) **МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ**

- Дирекција за мере и драгоцене метале
- Управа за брзи одговор

3) **МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

- Управа за ветерину
- Управа за заштиту биља
- Републичка дирекција за воде
- Управа за шуме
- Агенција за заштиту животне средине
- Управа за аграрна плаћања
- Дирекција за националне референтне лабораторије
- Управа за пољопривредно земљиште

4) МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И
ИНФРАСТРУКТУРЕ

- Управа за утврђивање способности бродова за пловидбу
- Управа за транспорт опасног терета
- Дирекција за водне путеве

5) МИНИСТАРСТВО РУДАРСТВА И ЕНЕРГЕТИКЕ

- Управа за резерве енергената

6) МИНИСТАРСТВО ТРГОВИНЕ, ТУРИЗМА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА

7) МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

- Управа за извршење кривичних санкција
- Дирекција за управљање одузетом имовином
- Управа за сарадњу с црквама и верским заједницама

8) МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

- Дирекција за електронску управу
- Управни инспекторат

9) МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

10) МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

- Инспекторат одбране
- Војнобезбедносна агенција
- Војнообавештајна агенција

11) МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА

- Управа за сарадњу с дијаспором и Србима у региону

12) МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

13) МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

- Управа за биомедицину

14) МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА
ПИТАЊА

- Инспекторат за рад
- Управа за безбедност и здравље на раду

15) МИНИСТАРСТВО ОМЛАДИНЕ И СПОРТА

16) МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА

Сагласно наведеном Закону о министарствима и другим посебним законима,
ПОСЕБНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ су:

- 1) РЕПУБЛИЧКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЗАКОНОДАВСТВО
- 2) РЕПУБЛИЧКА ДИРЕКЦИЈА ЗА РОБНЕ РЕЗЕРВЕ
- 3) РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ

- 4) РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД
- 5) РЕПУБЛИЧКИ ГЕОДЕТСКИ ЗАВОД
- 6) РЕПУБЛИЧКА ДИРЕКЦИЈА ЗА ИМОВИНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
- 7) ЦЕНТАР ЗА РАЗМИНИРАЊЕ
- 8) ЗАВОД ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ
- 9) ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ
- 10) РЕПУБЛИЧКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЈАВНЕ ПОЛИТИКЕ
- 11) УПРАВА ЗА ЈАВНЕ НАБАВКЕ
- 12) РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД
- 13) КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ
- 14) БЕЗБЕДНОСНО-ИНФОРМАТИВНА АГЕНЦИЈА
- 15) РЕПУБЛИЧКА АГЕНЦИЈА ЗА МИРНО РЕШАВАЊЕ РАДНИХ СПОРОВА
- 16) ДИРЕКЦИЈА ЗА ЖЕЛЕЗНИЦЕ
- 17) ГЕОЛОШКИ ЗАВОД СРБИЈЕ
- 18) ЦЕНТАР ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ НЕСРЕЋА У САОБРАЋАЈУ

Такође, потребно је навести и **СЛУЖБЕ ВЛАДЕ** основане уредбом у складу са Законом о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 74/12-УС-исправка, 7/14-УС и 44/14) и то:

- 1) ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ ВЛАДЕ
- 2) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА САРАДЊУ С МЕДИЈИМА
- 3) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ
- 4) СЛУЖБА КООРДИНАЦИОНОГ ТЕЛА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ОПШТИНЕ ПРЕШЕВО, БУЈАНОВАЦ И МЕДВЕЂА
- 5) СЛУЖБА ЗА УПРАВЉАЊЕ КАДРОВИМА
- 6) АВИО-СЛУЖБА ВЛАДЕ
- 7) КАНЦЕЛАРИЈА САВЕТА ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ И ЗАШТИТУ ТАЈНИХ ПОДАТАКА
- 8) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА САРАДЊУ СА ЦИВИЛНИМ ДРУШТВОМ
- 9) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА СРЕДСТВИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
- 10) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ
- 11) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА
- 12) УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
- 13) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА БОРБУ ПРОТИВ ДРОГА
- 14) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КООРДИНАЦИОНЕ ПОСЛОВЕ У ПРЕГОВАРАЧКОМ ПРОЦЕСУ СА ПРИВРЕМЕНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА САМОУПРАВЕ У ПРИШТИНИ
- 15) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА УПРАВЉАЊЕ ЈАВНИМ УЛАГАЊИМА.

Административни капацитети

Главни носилац реформе државне управе је Министарство државне управе и локалне самоуправе које је организовано у складу са Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места (бр: 110-00-26/2016-02 од 19. јануара 2016. године који је усвојила Влада Закључком Закључком 05 Број: 110-1664/2016 од 18. фебруара 2016. године).

У складу са Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему аутономне покрајине

Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину („Службени гласник РС“, бр. 101/15, 114/15 и 10/16), максималан број запослених који су ангажовани на неодређено време у Министарству износи 89, док у Дирекцији за е-Управу и Управном инспекторату, од којих су оба државни органи у саставу Министарства државне управе и локалне самоуправе, максималан број запослених на неодређено време износи 14 односно 27.

Правилник организује Министарство у пет сектора:

1. Сектор за развој добре управе са 15 државних службеника и 1 намештеником ангажованих на 14 радних места;
2. Сектор за управљање људским ресурсима са 13 државних службеника ангажованих на 12 радних места;
3. Сектор за систем локалне самоуправе са 12 државних службеника, распоређених на 11 радних места;
4. Сектор за људска и мањинска права и слободе и регистре са 15 државних службеника, распоређених на 14 радних места;
5. Сектор за европске интеграције и међународну сарадњу са 14 државних службеника ангажованих на 14 радних места.

Поред наведених сектора постоји и 1 посебна унутрашња јединица у Министарству: Секретаријат Министарства са 13 државних службеника и 5 намештеника распоређених на 17 радних места и 1 радно место изван унутрашњих јединица – овлашћени интерни ревизор.

У Дирекцији за е-Управу ангажовано је 14 државних службеника који су распоређени на 14 радних места, док је у Управном инспекторату ангажовано 27 државних службеника за 18 радних места.

Укупан број систематизованих радних места у Министарству, Дирекцији за е-Управе и Управном инспекторату износи 116, са 3 државна секретара (функционера), 124 државна службеника и 6 намештеника.

Ванзаконодавне мере

Паралелно са горе описаним процесима реализовали су се и пројекти који се односе на спровођење системске анализе јавне управе са препорукама за унапређење организационих и функционалних подсистема јавне управе и потребе за аналитичким приступом за успостављање адекватног броја и организације органа јавне управе. Успешно је завршен шестомесечни пројекат „Успостављање услова за организационо и функционално реструктуирање јавне управе у РС“ чији је главни циљ био да пружи један општи функционални преглед јавне управе у Србији, уз аналитичке, стратешке и методолошке смернице за другу фазу иницијативе оптимизације. Пројекат који је финансиран од стране Европске комисије у висини од 300.000 евра, започет је у октобру 2014. и трајао је до априла 2015. године. Три су исхода анализе: имплементација системских функционалних анализа целокупног система јавне управе: поглед одозго како би се уочили недостаци у организацији и дале препоруке; упоредне анализе система здравства и просвете у 5 одабраних земаља ЕУ и РС; анализа стратешке сврсисходности изабраних органа јавне управе (Националне службе за запошљавање, Службе за управљање кадровима, 4 службе Владе: Генерални секретаријат Владе, Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом, Канцеларија за људска и мањинска права, Авио служба Владе).

На бази поменутих анализа у току је друга фаза оптимизације јавне управе која се реализује кроз пројекат ИПА2014 „Реструктурирања и оптимизације јавне управе у РС“ који се финансира од стране ЕУ у висини од 2.500.000 евра, а имплементира уз подршку Светске банке. Циљ пројекта је да се спроведе: хоризонтална функционална анализа „Државна управа плус“ (обухвата анализу функција, организације и кадрова у свим министарствима и органима државне управе, као и у другим органима и организацијама на републичком нивоу које нису формално у систему државне управе, али врше сродне послове („агенције“ у ширем смислу) као и организације обавезног социјалног осигурања, вертикална функционална анализа (Министарство финансија, Министарство пољопривреде и заштите животне средине) као и функционална анализа пружања јавних услуга (здравство, образовање, социјална заштита). Циљ друге фазе наведених функционалних анализа јесте да идентификује дуплирање надлежности и да да препоруке за бољу расподелу послова између министарстава и органа у њиховим ресорима односно да унапреди унутрашњу организацију органа државне управе. Код анализа која ће се фокусирати на функционалну анализу пружања услуга у одабраним секторима (образовање, здравство, социјала, итд.), циљ је да се дају препоруке у вези са оптимизацијом финансирања, кадрова и мреже организација које директно пружају услуге грађанима односно да се анализирају механизми координације између републичких органа и локалне самоуправе, као и улога деконцентрисаних структура (окружне канцеларије), међуопштинских иницијатива (нпр. регионалне агенције) и других актера.

Такође, уз подршку Регионалне школе за јавну управу (ReSPA), у 2015. години ради процене стања и потреба у вези са успостављањем централне институције за стручно усавршавање запослених у јавној управи, реализован је пројекат Израда анализе, са финансијским ефектима за успостављање институције за стручно усавршавање у јавној управи у Републици Србији, који за резултат има студију Мапа пута за оснивање Централне националне институције за стручно усавршавање у јавној управи у Републици Србији.

Од децембра 2015. године до априла 2016. године уз подршку Владе Велике Британије – Фонда за добру управу реализован је пројекат „Ка успостављању централне институције за обуку јавних службеника“. У оквиру Компоненте 1 овог пројекта – Јавна политика и правни оквир за успостављање Централне институције за обуку, извршена је анализа управљања људским ресурсима у државној управи у Републици Србији, на основу које су сачињени:

- концептуални документ „Успостављање Централне институције за стручно усавршавање у јавној управи у Републици Србији“, и
- полазне основе за рад Националне академије за јавну управу „Предлози приоритетних програма стручног усавршавања“.

Поред тога, припремљен је модел Закона о Националној академији за стручно усавршавање у јавној управи, са образложењем, као полазна основа за припрему текста нацрта закона којим ће се уредити оснивање централне институције и друга питања значајна за њен рад.

Преглед приоритета у области државне управе у 2016. години

Законодавни оквир

У складу са Стратегијом реформе јавне управе у Републици Србији и Акционим планом, планира се доношење читавог низа закона којима ће се унапредити постојећи

или успоставити нови правни оквир, као неопходан предуслов у спровођењу утврђених посебних циљева реформе јавне управе.

Између осталог, ради упућивања Народној скупштини на разматрање и доношење, планира се припрема и утврђивање предлога Закона о изменама и допунама Закона о државним службеницима; Закона о изменама и допунама Закона о државној управи, као и закона којим ће се уредити положај функционера у државним органима; успостављање службене евиденције о органима и другим субјектима у систему јавне управе и оснивање Националне академије за стручно усавршавање запослених у јавној управи. Такође, за спровођење ових закона биће неопходно донети више подзаконских аката. Планирано је и усвајање Закона о изменама и допунама Закона о Заштитнику грађана Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Законом о изменама и допунама Закона о државним службеницима доградиће се законске одредбе које се односе на пријем државних службеника на основу спроведеног конкурса и одредбе о оцењивању и напредовању, у смислу даље доследне примене система «према заслугама». Такође, у односу на Стратегију реформе јавне управе у Републици Србији и акциони план за њено спровођење планиране новине у области стручног усавршавања запослених у јавној управи, извршиће се и неопходне измене и допуне овог закона у делу који уређује стручно усавршавање државних службеника.

Утврђивање **Предлога закона о изменама и допунама Закона о државној управи** планирано у IV кварталу 2016. године. Из средстава Фонда за добру управу (Good Governance Fund) биће подржана реализација пројекат „Подршка спровођењу Стратегије реформе јавне управе – измене Закона о државној управи“, који ће подржати израду предлога измена Закона о државној управи у циљу повећања учешћа грађана и организација цивилног друштва у законодавном процесу, као и других релевантних измена у светлу имплементације Стратегије реформе јавне управе и Акционог плана.

Поред тога, приоритети у области државне управе биће усмерени на успостављање оптималног броја запослених у јавном сектору, на успостављање службених евиденција о органима државне управе, повереним пословима државне управе и органима и другим субјектима у систему јавне управе; утврђивање критеријума за обезбеђење јединствене и одрживе организационе и функционалне структуре у систему органа државне, односно јавне управе и послова државне управе; утврђивање потреба и усклађивање радноправног статуса запослених у систему јавне управе; реформисање система плата и награђивања запослених и унапређење система стручног усавршавања државних службеника као предуслова добро обучене, одговорне и ефикасне управе способне да грађанима и привреди пружи висок ниво услуга.

У погледу извршних прописа за **Закон о општем управном поступку**, планирано је усвајање Предлога уредбе којом се ближе одређују услови, критеријуми и мерила који се примењују у поступку одређивања јединственог управног места, као и начин сарадње органа у вези са поступањем и обављањем послова на јединственом управном месту. Усвајање ове уредбе је планирано за IV квартал.

Утврђивање **Предлога закона о изменама и допунама Закона о заштитнику грађана** је планирано у IV кварталу 2017. године. Детаљније о овом закону у оквиру тачке 1.1.5. Заштитник грађана.

Утврђивање **Предлога закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја** је планирано за IV квартал 2017. године. Предвиђено је побољшање Закона у циљу ефикасне примене начела, у погледу обавезног прибављања мишљења Повереника у поступку доношења прописа, измена

прекршајних казни, прецизирање појединих одредби Закона како би се спречила пракса различитог тумачења; измене треба да побољшају правила слободног приступа информацијама од јавног значаја и њихово спровођење у пракси у погледу информација о приватизацијама, јавним набавкама, јавним расходима или донацијама из иностранства за политичке субјекте, укључујући и информације које се сматрају „осетљивим“. Такође је потребно појчати обавезу јавних предузећа у погледу транспарентности рада и обавезе објављивања Информатора о раду. У погледу усклађивања овог закона са релевантним ЕУ прописима у делу који се односи на електронску управу погледати тачку 3.10. Информационо друштво и медији.

Институционални оквир

С обзиром да је успостављање централне институције за стручно усавршавање запослених у јавној управи један од приоритета у реализацији Стратегијом реформе јавне управе у Републици Србији утврђеног Посебног циља 2 – Успостављање усклађеног јавно-службеничког система заснованог на заслугама и унапређење управљања људском ресурсима, Решењем министра државне управе и локалне самоуправе број: 119-01-119/2016-13 од 05.09.2016. године, основана је Посебна радна група за припрему текста нацрта закона о централној институцији за стручно усавршавање запослених у јавној управи, у коју су одређени представници релевантних органа државне управе. У току је рад на припреми текста Нацрта закона о Националној академији за стручно усавршавање запослених у јавној управи.

У пројекту финансираном од стране Краљевине Шведске – Подршка реформи јавне управе путем стратешког управљања људским ресурсима, 2016-2019, основни фокус биће усмерен на унапређење стратешке функције управљања људским ресурсима у државној управи, као и успостављању основа за управљање људским ресурсима у јавној управи. Пројекат је буџетиран на око 2.4 милиона евра. Одређена средства биће усмерена и на пројектне активности које ће допринети и оснивању и успешном функционисању Централне институције за стручно усавршавање.

Ванзаконодавне мере

Имајући у виду посвећеност Владе и саме управе реформама, као и чињеницу да је заокружен стратешки оквир за реформу јавне управе, на самом почетку процеса програмирања ИПА 2015, Европска комисија је одлучила да за овај сектор обезбеди Србији инструмент секторске буџетске подршке и својим суфинансирањем допринесе реализацији Стратегије за реформу јавне управе и пратећег Акционог плана.

Секторска буџетска подршка је модалитет финансијске помоћи који је предвиђен у оквиру ИПА II регулативе као алтернативни вид подршке, а њен општи циљ у контексту претприступне помоћи је да подржи земље кориснице у спровођењу политичких, институционалних, правних, административних, социјалних и економских реформи неопходних да би се земља приближила вредностима Уније и да би се постепено ускладила са ЕУ правилима, стандардима, политикама и праксама, у циљу постизања чланства у Унији. Овај модалитет подршке укључује дијалог, финансијске трансфере на рачун националног трезора земље кориснице, процену нивоа остварености напретка у односу на дефинисане индикаторе мерљивости и развој капацитета на бази партнерства и узајамне одговорности.

За Србију, за Сектор реформе јавне управе, предвиђена је Секторска буџетска подршка од укупно 80 милиона евра од чега ће 70 милиона бити директна подршка буџету, а 10 милиона је предвиђено како би се обезбедила техничка (консултантска)

подршка реформи јавне управе (3,5 милиона евра за активности које се директно односе на реформу јавне управе и 2,5 милиона евра за активности везане за видљивост и подизање свести), Програму управљања јавним финансијама (3 милиона евра) и за независну ревизију овог програма (1 милион евра). Средства ће се исплаћивати по траншама, фиксним годишњим и варијабилним годишњим траншама које се исплаћују по испуњавању предходно дефинисаних индикатора. Програм Секторске буџетске подршке покрива период од 2016. до 2018. године, с тим да се у 2016. години очекује иницијална уплата од 10 милиона евра, а последња транша средстава се очекује у 2019. години.

II Електронска управа

Преглед стања и приоритета у области електронске управе

Питања у вези са темом: Електронска управа и информације јавног сектора за која је надлежна Дирекција за електронску управу која је орган у саставу Министарства државне управе и локалне самоуправе обрађена су у оквиру Поглавља 10 (3.10.2. Информационо друштво и медији).

III Локална самоуправа

Преглед стања

Законодавни оквир

Правни оквир за функционисање и унапређење система локалне самоуправе у Републици Србији успостављен је Уставом Републике Србије, на начелима и у складу са прихваћеним одредбама Европске повеље о локалној самоуправи (коју је Република Србија ратификовала 2007. године), Законом о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, број 129/07, 83/14-др. закон), Законом о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС”, број 129/07, 18/16), Законом о локалним изборима („Службени гласник РС”, бр. 129/07, 34/10 – УС и 54/11) и Законом о главном граду („Службени гласник РС”, број 129/07, 83/14-др. закон). У важећи законодавни оквир свакако спада и Закон о комуналној полицији („Службени гласник РС”, број 51/09), као *lex specialis* у области локалне самоуправе.

Народна скупштина Републике Србије, на седници од 03. марта 2016. године, усвојила је **Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе** који је објављен у „Службеном гласнику РС”, број 21/16 и којим се уређује област радних односа у аутономним покрајинама и локалној самоуправи.

Наведеним законом предвиђено је начело једнаке доступности радних места, при чему је прописано да се код запошљавања мора водити рачуна о томе да, поред осталих критеријума, национални састав одражава, у највећој могућој мери, структуру становништва. Такође, у оквиру поделе радних места према сложености послова, одговорности и опсегу овлашћења, предвиђено је да ће се уредбом Владе уредити критеријуми за разврставање радних места и мерила за њихов опис, при чему је утврђена обавеза да се том уредбом нарочито уреди познавање језика и писама националних мањина, као посебан услов за обављање послова на појединим радним местима. Тиме би се стекли услови да грађани остваре право на службену употребу језика и писама националних мањина у усменој и писаној комуникацији са органима аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе. Једна од последица примене овакве законске одредбе би могла да буде и сразмернија заступљеност припадника

националних мањина међу службеницима и намештеницима. Поред тога, предвиђено је да се подзаконским актом (уредбом) уреди и спровођење интерног и јавног конкурса за попуњавање извршилачких радних места службеника и намештеника и јавног конкурса за попуњавање радних места службеника на положају у органима аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, као и запослених у органима градских општина као и службама и организацијама које оснива надлежни орган аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе и градске општине у смислу члана 1. наведеног закона. Да би се омогућила имплементација Закона, припремљен је текст наведених подзаконских аката. Влада је на седници од 22. октобра 2016. године усвојила Уредбу о критеријумима за разврставање радних места и мерилима за опис радних места службеника у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе и Уредбу о критеријумима за разврставање радних места и мерилима за опис радних места намештеника у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, које су објављене у „Службеном гласнику РС“ број 88/16, а што је предуслов за почетак примене наведеног закона.

Поред наведеног, Законом је предвиђено вођење кадровске евиденције код послодавца и, с тим у вези, прописано је који подаци о запосленима се уписују у кадровску евиденцију, а то је, поред осталог, језик на коме је стечено основно, средње и високо образовање, односно подаци о образовању на језицима националних мањина, а што има за последицу могућност распоређивања запослених на радна места на којима је утврђен посебан услов познавање језика и писма који је у службеној употреби у јединици локалне самоуправе. У циљу остваривања намере да се успостави регистар запослених у јавној управи у Републици Србији, неопходно је прикупити и податке о националној припадности запослених. Оваквим законским решењима иде се у сусрет што целовитијој примени чл. 10 и 15. Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Републици Србији.

Циљеви новог закона јесу повећање ефективности и ефикасности и промовисање деполитизације и професионализације у јединицама локалне самоуправе. Одредбе овог закона сходно се примењују и на запослене у органима градских општина као и службама и организацијама које оснива надлежни орган аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе и градске општине, према посебном закону. Поред наведеног, овим законом се уређује и стандардизовани систем заснивања радног односа, праћења и вредновања рада, напредовања, стручног усавршавања и заштите правног положаја по основу рада буде правичан и подстицајан за законит, ефикасан и делотворан рад.

Закон доноси нова законска решења која се тичу права и обавеза по основу рада за функционере, службенике и намештенике у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе.

Пре свега, значајно је увођење положаја као радног места на коме службеник има овлашћења и одговорности везане за руковођење и усклађивање рада органа, службе или организације аутономне покрајине, односно градске, општинске управе или управе градске општине. До сада су у извршним органима јединица локалне самоуправе постојала само извршилачка радна места, док се увођењем положаја постиже додатна професионализација кадрова и повећање квалитета обављања послова у самим општинским, односно градским управама као и покрајинским секретаријатима.

У складу са обавезама које произлазе из Стратегије реформе државне управе и Акционим планом за њено спровођење, Влада је у марту 2015. године усвојила Стратегију стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе у Републици Србији за период 2015-2016. године, а која даје основне смернице за успостављање једног усклађеног, трајног и одрживог система стручног усавршавања

запослених на локалном нивоу, који је у потпуности у функцији остваривања циљева реформе управе у целини.

У периоду од усвајања прве ревизије НПАА тј. од децембра 2013. године до данас није усвојен ни један законски пропис из делокруга Сектора за локалну самоуправу, а којим би се вршило усклађивање са правним тековинама Европске уније.

Институционални оквир

Заједнички консултативни одбор Комитета региона ЕУ и локалних и регионалних власти РС

Заједнички консултативни одбор (у даљем тексту: ЗКО) формиран је Закључком Владе 24 Број 119-6313/2014-01 од 26. јуна 2014. године као једно од тела за спровођење Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Републике Србије са друге стране. ЗКО је састављен од представника Комитета региона ЕУ и локалних и регионалних органа власти у РС (по 7 чланова са српске и европске стране) са задатком да помогне у промовисању дијалога и сарадње између локалних и регионалних власти у ЕУ и Србији и представља место за припрему регионалних и локалних власти РС за учешће у раду Комитета региона по ступању у чланство у ЕУ.

Комитет региона ЕУ предложио је да се ЗКО састаје до два пута годишње. У складу са договором представника српске и европске стране, први конститутивни састанак ЗКО-а одржан је 7. децембра 2015. године у Бриселу. Делегацију РС предводила је потпредседница Владе и министарка државне управе и локалне самоуправе. Кључне теме састанка су биле улога локалних и регионалних власти у процесу придруживања РС Европској унији и миграциона рута на Западном Балкану са посебним нагласком на Србију. Такође се расправљало и о Правилнику о раду ЗКО и Програму рада ЗКО који су на самом крају састанка усвојени.

Административни капацитети

Свеобухватну реформу на нивоу локалне самоуправе спроводи Министарство државне управе и локалне самоуправе односно Сектор за систем локалне самоуправе са 12 државних службеника, распоређених на 11 радних места.

Преглед приоритета у области локалне самоуправе

Законодавни оквир

У оквиру нормативних активности стање је следеће:

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи је утврђен у октобру 2015. године и упућен Влади на разматрање и утврђивање Предлога закона. У време техничке Владе текст је враћен Министарству.

Формирањем нове Владе, потребно је поновити комплетну процедуру везану за доношење овог закона. Тим поводом, министарка државне управе и локалне самоуправе је основала Посебну радну групу за израду нацрта овог законског прописа, који би требало да буде усвојен до краја године.

Како у овим областима нема правних тековина ЕУ, самим тим, нема ни уобичајеног поступка усклађивања прописа тј. не постоје одговарајући прописи ЕУ са којим је потребно обезбедити усклађеност предметних прописа. Међутим, треба истаћи

да је обезбеђено учешће стручне и шире јавности у поступку припреме прописа, а прибављено је и мишљење Европске комисије на предложена законска решења и извршена потребна усклађивања са тим мишљењем.

Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе биће подржан кроз Пројекат „Управљање људским ресурсима у локалним самоуправама“ (ИПА 2012). Овај пројекат је директан грант Савету Европе у вредности од 2.000.000 евра. Пројекат обезбеђује техничку подршку за успостављање и унапређење, правног, институционалног и организационог оквира за управљање људским ресурсима у локалним самоуправама кроз организацију обука и подршку хармонизацији рада у ЈЛС са новим законодавним оквиром из области управљања људским ресурсима, као и подршку за успостављање институционалног и организационог оквира за стручно усавршавање запослених на локалном нивоу у складу са Стратегијом стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе.

Институционални оквир

Заједнички консултативни одбор Комитета региона ЕУ и локалних и регионалних власти РС

Имајући у виду чињеницу да су у априлу 2016. године одржани избори на свим нивоима, након избора, започет је процес именовања нових чланова и замена чланова, као и копредседавајућег српског дела ЗКО. Након именовања новог састава српског дела ЗКО од стране Владе, које је планирано за јесен 2016. године, приступиће се организацији наредног састанка Заједничког консултативног одбора Комитета региона ЕУ и локалних и регионалних органа власти РС. Састанак би требало да се одржи у другој половини јануара 2017. године у Републици Србији. За одржавање овог састанка у 2017. години издвојиће се одређена средства у буџету РС.

Током 2017. и 2018. године планирано је одржавање редовних састанака ЗКО, два пута годишње, наизменично у Бриселу и у градовима широм Републике Србије. Финансијска средства за подршку организацији наведених састанака биће обезбеђена у буџету Министарства државне управе и локалне самоуправе.

С обзиром на обимност посла и сложеност задатака приликом организације сваког састанка ЗКО, са једне стране, и улогу Сталне конференције градова и општина у заступању јединица локалне самоуправе према националном нивоу у процесу приступних преговора, са друге стране, предвиђена је тесна сарадња између Министарства државне управе и локалне самоуправе и Сталне конференције градова и општина. Стална конференција градова и општина ће, у овом процесу, пружити значајну административну, саветодавну и техничку подршку.

Савет за стручно усавршавање запослених у јединицама локалне самоуправе

Законом о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе уређено је да у циљу обезбеђења начела ефикасности, правичности и целовитости система стручног усавршавања, а ради давања стручних мишљења и препорука за његово спровођење и унапређење, Влада оснива Савет за стручно усавршавање запослених у јединицама локалне самоуправе. Сагласно овом закону, председника и три члана Савета предлаже министарство надлежно за локалну самоуправу, а четири члана предлаже Стална конференција градова и општина.

Имајући у виду изнето, као и Законом утврђене надлежности Савета које се односе на успостављање система стручног усавршавања у јединицама локалне самоуправе, у току су активности у вези са оснивањем овог савета.

IV Управна инспекција

Преглед стања

Законодавни оквир

Законом о управној инспекцији, који је донет 17. новембра 2011. године и објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 87 од 21. новембра 2011. године, уређују се организација, послови и начин рада управне инспекције, права, дужности и одговорности управних инспектора и друга питања од значаја за рад управне инспекције.

Управна инспекција представља облик унутрашњег надзора над спровођењем закона и других прописа и поступањем органа државне управе, служби судова, јавних тужилаштва, Републичког јавног правобранилаштва, служби Народне скупштине, председника Републике, Владе, Уставног суда и служби органа чије чланове бира Народна скупштина, као и органа територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе у вршењу поверених послова државне управе и других ималаца јавних овлашћења, чије су садржина, границе и овлашћења утврђена овим и посебним законима.

Усклађивање укупног правног система са Уставом и новим друштвеним потребама, као и прилагођавање савременим европским искуствима и решењима, довело је до ширења надлежности управне инспекције на нове друштвене области и правне односе. Тако је надзор управне инспекције, поред матичног закона утврђен и низом посебних закона чиме је њена надлежност проширена на нове садржаје и предмете рада.

Поред стандардних надлежности, већ раније утврђених, нове надлежности утврђене су Законом о матичним књигама, Законом о политичким странкама, Законом о удружењима, Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, Законом о јединственом бирачком списку, Законом о спречавању злостављања на раду, Законом о волонтирању, Законом о заштити узбуњивача, Законом о инспекцијском надзору, Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, Законом о регистру запослених, изабраних, именованих, постављених и ангажованих лица код корисника јавних средстава и др. Такође, одређене надлежности управне инспекције прописане су у још око 20 посебних закона и других прописа које у свом раду примењују државни органи.

У оквиру својих законом утврђених надлежности управна инспекција представља специфичан вид инспекцијског надзора, јер су објекти надзора органи државне управе и други државни органи, као и субјекти који врше јавна овлашћења, за разлику од других инспекција код којих је предмет инспекцијског надзора делатност предузећа и других организација.

С обзиром на то да је предмет надзора управа, а да надзор врши управна инспекција која је део те управе, ова контрола на извештан начин представља и специфичан облик управне контроле управе.

Ова врста инспекцијског надзора на територији Републике Србије врши се у око 39.000 субјеката, и то у око 1.000 органа државне управе, судова, тужилаштва, правобранилаштва, органа јединица локалне самоуправе, установа за извршење кривичних санкција, органа који врше јавна овлашћења у делу који се односи на поверене послове; у преко 11.000 органа јавне власти на које се примењује Закон о слободном

приступу информацијама од јавног значаја; у надзору над применом Закона о удружењима (до сада је регистровано око 26.900 удружења); у надзору над применом Закона о политичким странкама (до сада је регистровано 112 политичких странака); у свим градовима и општинама у примени Закона о јединственом бирачком списку и Закона о матичним књигама, и др.

У поступку реализације Програма рада за 2014. годину Управни инспекторат у вршењу послова из законом утврђених надлежности управне инспекције, извршио је укупно 1.400 инспекцијских надзора који су по врсти надзора били редовни (223), контролни (233) и ванредни (944). Записницима о инспекцијском надзору надзираним органима предложено је извршење укупно 4.295 мера за отклањање утврђених незаконитости, неправилности и недостатака у раду. Донето је и 70 решења којима су наложене мере и одређен рок за отклањање утврђених незаконитости, неправилности и недостатака у раду надзираних органа. Такође, предузимане су и превентивне мере тако да је у циљу спречавања наступања штетних последица надзираним органима упућено 10 упозорења и 31 указивање. Поступљено је по 1.230 представки грађана и правних лица, а подносиоци представки обавештени су о исходу поступања.

У поступку реализације Програма рада за 2015. годину Управни инспекторат извршио је укупно 1.183 инспекцијска надзора који су по врсти надзора били редовни (390), контролни (372) и ванредни (421). Записницима о инспекцијском надзору надзираним органима предложено је извршење укупно 3.724 мере за отклањање утврђених незаконитости, неправилности и недостатака у раду. Донето је 330 решења и упућено је 15 упозорења и 151 указивање. Поступано је по 1.561 представци грађана и правних лица и подносиоци представки обавештени су о исходу поступања.

У поступку реализације Програма рада за 2016. годину Управни инспекторат у вршењу послова из законом утврђених надлежности управне инспекције, у првој половини 2016. године извршио је укупно 786 инспекцијска надзора који су по врсти надзора били редовни (399), контролни (209) и ванредни (178). Записницима о инспекцијском надзору надзираним органима предложено је извршење укупно 1.504 мера за отклањање утврђених незаконитости, неправилности и недостатака у раду. Донето је 46 решења којима су наложене мере и одређен рок за отклањање утврђених незаконитости, неправилности и недостатака у раду надзираних органа. Надзираним органима упућено је 29 указивања и 40 обавештења. Против одговорних лица поднето је девет захтева за покретање прекршајног поступка. Поднета је једна жалба против одлуке прекршајног суда. Поступљено је по 671 представци грађана и правних лица, а подносиоци представки обавештени су о исходу поступања. Извршено је 285 посредних инспекцијских надзора над поступањем органа власти по решењима која је Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности донео у поступку по жалбама тражиоца информација. Поступајући у складу са овлашћењем да одлучује о жалбама изјављеним против решења управних инспектора Управног инспектората, директор – главни управни инспектор донео је седам другостепених решења.

Административни капацитети

Важећим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, у Управном инспекторату систематизовано је 18 радних места са 27 извршиоца.

Републички секретаријат за јавне политике

Републички секретаријат за јавне политике (у даљем тексту: РСЈП) основан је априла 2014. године Законом о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/2014 и 14/2015). У складу са овим законом, РСЈП обавља стручне послове који се односе на обезбеђивање усклађености предлога докумената јавних политика и нацрта закона; унапређење процедура за израду докумената јавних политика; анализу, идентификовање потреба и достављање иницијатива за израду докумената јавних политика; припремање предлога докумената јавних политика из делокруга свих органа државне управе, као и стручне послове који се односе на спровођење регулаторне реформе и анализу ефеката прописа које припремају министарства и посебне организације. Такође, последњим изменама Пословника Владе од јула 2014. године („Службени гласник РС“, бр. 61/06 - пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13 и 76/14), прецизирана је улога РСЈП у законодавном процесу са једне стране и процесу креирања и координације јавних политика и стратешког планирања са друге стране, тако што је предвиђено да се мишљење РСЈП прибавља и о нацрту закона и предлогу Фискалне стратегије и стратегије развоја, и тако што је предвиђено да РСЈП израђује Акциони план за спровођење програма Владе и прати његово спровођење.

На основу спроведених детаљних истраживања и анализа постојећег стратешког оквира и фрагментираних сегмената планирања у Републици Србији, као и консултација са кључним актерима у центру Владе и другим органима државне управе, Делегацијом Европске уније у Републици Србији, Европском комисијом, Међународним монетарним фондом и представницима других међународних организација, осмишљен је систем за ефикасно планирање у РС и управљање јавним политикама, који је преточен у Нацрт закона о планском систему Републике Србије и две пратеће уредбе са методологијама (Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика и Уредба о средњорочном планирању). Званични предлагач Закона о планском систему Републике Србије биће Министарство финансија, а пратећих уредаба Републички секретаријат за јавне политике. Закон и уредбе свеобухватно регулишу систем планирања у РС, укључујући и финансијско управљање, повезујући процесе планирања, креирања јавних политика и планирања и извршења буџета. Прописи су добили велику подршку органа државне управе, а нарочито Европске комисије, Делегације Европске уније у РС и Међународног монетарног фонда. Планираним усвајањем Закона о планском систему Републике Србије успоставиће се свеобухватан, ефикасан, транспарентан, координисан и реалистичан систем планирања, који покрива све кључне аспекте социјалне и економске развојне политике и регионалног и просторног развоја, уз оптимално коришћење буџетских средстава, обезбеђење одрживог раста и развоја Републике Србије и ефикасно спровођење процеса приступања Европској унији.

Ради побољшања постојећег система креирања јавних политика и координације, РСЈП је припремио, а Влада усвојила Стратегију регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама за период 2016 – 2020. године и Акциони план за спровођење Стратегије регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама за период од 2016 до 2017. године, која поред унапређења планирања у РС, има за циљ и унапређење законодавног процеса, смањење административних процедура за грађане и привреду, те унапређење пословног амбијента. У току је спровођење мера предвиђених овим документима јавних политика.

У сарадњи са свим министарствима и другим органима државне управе, припремљен је и у фебруару 2015. године усвојен Акциони план за спровођење програма Владе, који је дефинисао јасне приоритете у свим областима рада јавне управе, у складу са програмом прошле Владе, као и активности и рокове за њихово остваривање. Акциони план за спровођење програма Владе омогућава да се успоставе приоритетни циљеви, рокови за њихово остваривање и очекивани резултати рада јавне управе током четворогодишњег мандата Владе. Припремљена је и Инструкција за израду, доношење и праћење реализације Акционог плана за спровођење програма Владе. У инструкцијама је значајно унапређен образац Акционог плана (обавезно постављање мерљивих циљева, резултата, показатеља са почетним и циљаним вредностима и изворима провере, процењена финансијска средства, и др.). У току је припрема предлога Акционог плана за спровођење програма нове Владе, формиране 11. августа 2016. године.

Ради побољшања процеса планирања и буџетирања на нивоу Владе, од органа државне управе је затражено да своје годишње планове за 2016. годину заснивају на већ утврђеној структури програмског буџета, повезујући их са приоритетима из Акционог плана за спровођење програма Владе, структурним мерама утврђеним Економским програмом реформи (ЕРП), као и мерама и активностима које су планиране Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније. Ови захтеви су испоштовани од стране органа државне управе, чиме су обједињени напори уложени у планирање и буџетирање планираних активности у оквиру Владе.

РСЈП је имао активну улогу и у унапређењу квалитета прописа путем издавања мишљења на анализу ефеката нацрта закона и у унапређењу квалитета докумената јавних политика какве су стратегије, акциони планови и програми. Од тренутка оснивања РСЈП-а, обрађено је 396 захтева за давање мишљења на анализу ефеката нацрта закона и усклађености ових нацрта закона са постојећим документима јавних политика, као и више од 50 захтева за давање мишљења о усаглашености предлога докумената јавних политика са постојећим, већ усвојеним документима јавних политика.

Такође, РСЈП је активно учествовао и у раду бројних радних група за израду различитих прописа и докумената јавних политика, како би допринео бољем квалитету ових аката.

Предлагачима је пружена стручна и координациона подршка у припреми различитих докумената јавних политика и других планских докумената којима се унапређује пословни амбијент погодан за инвестирање, укључујући и: Национални програм за сузбијање сиве економије, Акциони план за поправљање услова пословања (*Doing Business*) и део Програма економских реформи (ЕРП) који се односи на планирање структурних мера.

За потребе органа државне управе припремљено је више десетина аналитичких прилога и конкретних студија у сврху креирања јавних политика на основу анализа, чињеница и података.

Током 2015. године, РСЈП је спровео посебан програм стручног усавршавања/обука који се састојао од три модула (технике планирања, анализа ефеката јавних политика и праћење, извештавање и оцена), и које је похађало око 50 државних службеника (руководилаца и извршилаца). Поред тога, током 2015. и 2016. године, представници РСЈП су одржали више обука државним службеницима на тему анализе ефеката прописа, унапређења законодавног процеса и управљања тим процесом, и унапређења стратешког и финансијског управљања. Укупно је обучено више од 200 руководилаца и државних службеника из различитих државних органа који се баве планирањем, анализом и нормативним активностима.

Од свог оснивања, РСЈП је примио 10 иницијатива привредних субјеката и грађана за измену неефикасних прописа на републичком нивоу које је обрадио и са анализама и мишљењем проследио надлежним министарствима. О овом поступању РСЈП је обавестио подносиоце наведених иницијатива. С тим у вези, 20% иницијатива је резултирало променом прописа у складу са предлозима подносилаца, 20% се налази у процесу обраде и разматрања од стране надлежних министарства, док су преостале иницијативе одбијене уз образложење надлежних министарстава, или су подносиоци одустали од даљег процеса из разлога што није било основа за измену неефикасних прописа.

Покренут је и у току је спровођење пројекта Светске банке под називом *Jobs and Competitiveness*. Циљ пројекта је креирање бољих јавних политика и подржавање реформи у области унапређења конкурентности и запошљавања. Координатор и један од корисника пројекта је Републички секретаријат за јавне политике, а остали корисници су: Министарство привреде и агенције над којима ово министарство врши надзор, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике (и Национална служба за запошљавање) и Министарство просвете, науке и технолошког развоја (и Фонд за иновациону делатност).

Имајући напред наведено у виду, РСЈП ће своје активности у предстојећем периоду закључно са 2018. годином, фокусирати на следећем:

- даље унапређење и изградња система планирања на нивоу Републике Србије и нивоу јединица локалне самоуправе, након усвајања Закона о планском систему Републике Србије и доношења пратећих подзаконских аката (горе поменуте две уредбе);
- израду новог Акционог плана за спровођење програма Владе и праћење реализације приоритетних циљева утврђених овим актом, у складу са програмом Владе од 11. августа 2016. године;
- подизање капацитета органа државне управе и јединица локалне самоуправе за:
 - управљање јавним политикама у складу са јединственим правним оквиром за управљање јавним политикама,
 - ефикасно планирање, припрему и спровођење буџета, повезивање са средњорочним фискалним оквиром и планирање јавних политика, и
 - израду средњорочних планова у складу са јединственим правним оквиром за средњорочно планирање;
 - спровођење анализе ефеката прописа и јавних политика у складу са обавезама утврђеним Законом о планском систему и унапређеним методолошким правилима, и за обављање других аналитичких послова;
- успостављање Јединственог информационог система (ЈИС) за планирање и извештавање којим ће се повезати плански и буџетски процес и омогућити извештавање на бази планова и извршења буџета, што ће обухватити и обуку органа државне управе за коришћење ЈИС-а;
- поједностављење административних процедура, успостављање система за континуирано мерење и праћење административних трошкова привреде и грађана, као и успостављање јединственог регистра административних процедура;
- увођење теста утицаја на мала и средња предузећа и предузетнике (МСП тест) у анализу ефеката прописа, укључујући и одговарајуће обуке представника различитих органа државне управе;

- унапређење улоге грађана и привреде у креирању и доношењу јавних политика, прописа и унапређењу квалитета административних процедура односно њиховом поједностављењу;
- унапређење законодавног процеса, нарочито аспекта транспарентности; подизање свести јавности о значају учествовања у консултацијама у процесу припреме предлога јавних политика и прописа.

1.1.5 Заштитник грађана

Заштитник грађана

Независност Заштитника грађана

1. Неопходно је ојачати Уставни положај Заштитника грађана у складу са препоруком Европске комисије из Извештаја о напретку Републике Србије за 2014. годину, а нарочито његову финансијску независност, у складу са Резолуцијама Генералне скупштине Уједињених нација 48/134 и 66/169, Препоруком 1615 Парламентарне скупштине Савета Европе, Резолуцијом 1959 Парламентарне скупштине Савета Европе и ставом Венецијанске комисије Савета Европе.

2. Неопходно је да се донесу измене и допуне Закона о Заштитнику грађана, у складу са његовом последњом иницијативом предатом надлежном министарству у децембру 2014. године и Акционим планом за Поглавље 23.

3. Неопходно је донети Закон о Националном механизму за превенцију тортуре.

Уређење институције омбудсмана

4. Како је постојећа пракса показала да су системска решења, која омогућају постојање омбудсмана на републичком, покрајинском и локалном нивоу, неефикасна и отежавају приступ грађана институцијама за заштиту људских права, потребно је приступити изменама правног оквира њиховог деловања, како би се превазишли уочени проблеми, а у складу са Резолуцијом 1959 Парламентарне скупштине Савета Европе.

Народна скупштина Републике Србије

Чланом 238. Пословника Народне скупштине прописано је да извештај који, у складу са законом, Народној скупштини подноси Заштитник грађана, разматрају надлежни одбори (Одбор за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу и Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова и др.). Након разматрања извештаја, надлежни одбори подnose извештај Народној скупштини, с предлогом закључка, односно препоруке са мерама за унапређење стања у тим областима.

Народна скупштина разматра извештај Заштитника грађана и извештај надлежних одбора, са предлозима закључака, односно препорукама. Народна скупштина, по закључењу расправе, одлучује о предлогу закључка, односно препоруке са мерама за унапређење стања у тим областима, већином гласова народних посланика на седници на којој је присутна већина народних посланика.

Министарство државне управе и локалне самоуправе

Преглед приоритета

У складу са активностима предвиђеним у Акционом плану за Поглавље 23, у току је припрема Нацрта закона о изменама и допунама Закона о заштитнику грађана, док је утврђивање Предлога тог закона планирано у IV кварталу 2017. године. Измене Закона ће се односити на јачање независности и унапређење ефикасности рада Заштитника грађана.

1.1.6 Цивилна контрола безбедносних снага

Народна скупштина Републике Србије

Одбор за контролу служби безбедности је једно од 20 сталних радних тела Народне скупштине, утврђених Пословником Народне скупштине. На рад Одбора се примењују опште одредбе Пословника Народне скупштине којим је уређен рад свих сталних радних тела Народне скупштине, али се рад Одбора за контролу служби безбедности, који се односи на начин одржавања седница, разликује од осталих скупштинских одбора. За разлику од осталих одбора, Одбор за контролу служби безбедности има девет чланова и девет заменика чланова, и у поступку вршења законских овлашћења за надзор над радом служби безбедности по правилу одржава седнице затворене за јавност.

Одбор за контролу служби безбедности је конституисан 5. јула 2016. године у XI сазиву Народне скупштине. У делокругу рада Одбора је осим разматрања редовних извештаја служби безбедности и вршење непосредног надзора центара и подручних јединица служби безбедности.

Народна скупштина врши надзор над радом служби безбедности непосредно и преко Одбора за контролу служби безбедности разматрањем годишњег извештаја овог Одбора о извршеном надзору над радом служби безбедности. Пословником Народне скупштине уведена је обавеза Одбора за контролу служби безбедности да до краја марта текуће године поднесе извештај Народној скупштини о спроведеном надзору у претходној години, са закључцима и евентуалним предлогом мера.

Безбедносно-информативна агенција

Прилог третира само важећи законодавни и институционални оквир Републике Србије који уређује спољну контролу рада Безбедносно-информативне агенције, као службе безбедности² Републике Србије. Такође, у представљању овог националног оквира у прилогу се успоставља његово поређење само са неким од у пракси општеприхваћених стандарда или „добре праксе“ у државама чланицама Европске

² У тексту се поред термина служба безбедности, користи и израз обавештајна служба, као општеприхваћен у националној и међународној пракси који подразумева службе и агенције за заштиту унутрашње и спољне безбедности.

уније, с обзиром да је област националне безбедности према примарним изворима права Европске уније у искључивој надлежности држава чланица. Наиме, када су у питању безбедносно-обавештајне службе и уређење њиховог рада, укључујући њихову контролу не постоје посебни правно обавезујући секундарни извори права Европске уније са којима би се усклађивало национално законодавство.

Национални законодавни и институционални оквир

Безбедносно-информативна агенција (у даљем тексту: Агенција), формирана је и свој рад заснива на закону изгласаном у Народној скупштини – Закон о Безбедносно-информативној агенцији ступио на снагу 27. јула 2002. године, након јавног објављивања 18. јула 2002. године у „Службеном гласнику РС”, број 42/2002.

Према одредбама овог закона, Агенција је национална безбедносно-обавештајна служба – посебна организација у систему органа државне управе са статусом правног лица, чија је основна функција заштита безбедности Републике Србије. Овај матични закон (са накнадним изменама и допунама објављеним у „Службеном гласнику РС“, бр. 111/09 и 66/14) уређује задатке и послове, као и надлежности и овлашћења Агенције, на начин и применом решења која су у потпуности у складу са међународним стандардима и на нивоу најбољих пракси у државама развијене демократије, посебно у погледу прокламованог стандарда да свака делатност обавештајних служби треба да буде регулисана законом, који, опет, треба да буде у складу са међународним нормама.

Када су у питању контрола и надзор над радом служби безбедности, основни општеприхваћени стандард у овој области подразумева успостављање потпуно независних механизма провере рада и њихов надзор, који омогућава приступ свим информацијама, укључујући поверљиве информације, са овлашћењем да врши суштинску контролу која укључује провере и истраге на сопствену иницијативу и извештавање јавности о резултатима контроле.

Позитивни правни оквир Републике Србије, као и његова имплементација у пракси обезбеђује суштинску спољну, демократску и цивилну контролу и надзор над радом Агенције, односно њено потчињавање контроли и надзору од стране легитимних и демократски изабраних органа законодавне, извршне и судске власти, као и од стране независних државних органа, грађана и јавности.

Парламентарни надзор

Уставом Републике Србије („Службени гласник РС“ број 98/2006) утврђено је да Народна скупштина надзире рад служби безбедности (члан 99), непосредно и посредством својих одбора, пре свега Одбора за контролу служби безбедности.

Непосредни надзор Народна скупштина остварује тако што:

- нормативно уређује рад Агенције изгласавањем релевантних закона, посебно из области безбедности;
- усмерава рад Агенције усвајањем стратегијских документа, као што је Стратегија националне безбедности Републике Србије;
- одобрава буџетска средства за њен рад, усвајањем Закона о буџету;
- формира посебне комисије и друга привремена радна тела, користећи и друга парламентарна средства за вршење надзора.

Народна скупштина, преко Одбора за контролу служби безбедности, спроводи своја надзорна овлашћења према Агенцији, у складу са Пословником Народне скупштине („Службени гласник РС“, бр. 13/2009) и Законом о основама уређења служби безбедности Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/2007 и

72/2012), који у том погледу садржи веома детаљне одредбе. Према овом закону, Одбор надзире:

- уставност и законитост рада Агенције;
- усклађеност рада Агенције са стратегијом националне безбедности, стратегијом одбране и безбедносно-обавештајном политиком Републике Србије;
- поштовање политичке, идеолошке и интересне неутралности у раду;
- законитост примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података;
- законитост трошења буџетских и других средстава за рад;
- разматра и усваја извештаје о раду Агенције;
- разматра предлоге закона, других прописа и општих аката из области надлежности Агенције;
- покреће иницијативе и подноси предлоге закона из области безбедности;
- разматра предлоге, петиције и представке грађана који су упућени Народној скупштини у вези са радом Агенције и предлаже мере за њихово решавање, и о томе обавештава подносиоца;
- утврђује чињенице о евентуалним уоченим незаконитостима или неправилностима у раду Агенције и њених припадника, и о томе доноси закључке;
- извештава Народну скупштину о својим закључцима и предлозима.

Непосредан надзор над радом Агенције чланови Одбора реализују на основу изричитог законског овлашћење да остваре приступ у просторије Агенције, изврше увид у документацију, при чему су припадници Агенције у обавези да члановима Одбора том приликом пружи податке и информације о раду Агенције и одговори на њихова питања у вези са радом Агенције. Директор Агенције, најмање једном у току редовног заседања Народне скупштине, подноси Одбору извештај о раду Агенције, али то чини и по потреби или на захтев Одбора. Директор Агенције дужан је да се одазове на позив Одбора, а ако је спречен дужан је да на седницу упути свог заменика, односно овлашћеног представника.

Контрола од стране извршне власти

Најважнију улогу у контроли рада Агенције од стране извршне власти има Влада Републике Србије. С обзиром да Агенција има статус посебне организације, она се налази под непосредном контролом Владе када је у питању њен рад, у складу са Законом о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/2005, 71/2005, 101/2007, 65/2008, 16/2011, 68/2012 – УС, 72/2012, 7/2014 – УС и 44/2014) и Законом о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010 и 99/2014).

Влада:

- доноси подзаконске акте за спровођење закона који уређују рад Агенције;
- поставља и разрешава директора и заменика директора Агенције;
- утврђује основне правце безбедносно-обавештајне политике Републике Србије и врши непосредну контролу њеног спровођења;
- одобрава годишњи програм активности Агенције;
- издаје и контролише спровођење издатих смерница и начелних ставова у вези са безбедносно-обавештајном политиком и извршавање задатака утврђених годишњим програмом активности Агенције;
- разматра и усваја извештај о раду Агенције;

- даје сагласност на акт којим се уређује унутрашња организација и систематизација радних места у Агенцији;
- одобрава набавку непокретности и опреме посебне намене за потребе Агенције;
- поништава незаконите акте.

Такође, путем инспекцијског надзора, Влада – преко појединих ресорних министарстава надлежних за одређене области – врши инспекцијску контролу рада Агенције, од којих је најзначајнија контрола трошења буџетских средстава, коју врши буџетска инспекција Министарства финансија и контролу примене мера заштите тајних података који врши инспекција Министарства правде.

Председник Републике Србије, према Закону о основама уређења служби безбедности Републике Србије, као председник Савета за националну безбедност, тела надлежног за усклађивање и усмеравање рада служби безбедности у Републици Србији, остварује контролу над радом Агенције, између осталог и кроз надлежности Савета да:

- разматра питања из области рада Агенције;
- даје мишљење о предлозима годишњих и средњорочних планова рада Агенције;
- даје мишљење Влади о предлозима буџета Агенције и прати како се троше одобрена буџетска средства;
- даје мишљење Влади о предлогу за постављење и разрешење директора и заменика директора Агенције;
- разматра извештаје и процене у области безбедности, извештаје о међународној сарадњи и сарадњи Агенције са другим државним органима.

Контрола од стране судске власти

Судска контрола рада Агенције заснива се, пре свега, на контроли законитости примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података, посебно оних којима се одступа од начела неповредивости тајности писама и других средстава општења. Остварује се давањем писаног одобрења (наредба) за њихову примену, али и контролом законитости њиховог спровођења. Према Закону о Безбедносно-информативној агенцији и Законнику о кривичном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/13, 45/13 и 55/14) такве надлежности имају виши судови. Такође, судови су надлежни да одлучују о законитости коначних управних аката Агенције у управном спору, о евентуалној кривичној одговорности припадника Агенције, као и о накнади штете коју Агенција нанесе грађанину.

Контрола од стране независних државних органа

Одређена овлашћења у области контроле рада Агенције имају, у складу са законима који уређују њихов рад, независне институције, од којих су најзначајније: Заштитник грађана (омбудсман), Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Државна ревизорска институција, који у поступку контроле, у складу са законом, имају приступ свим податцима и документима, укључујући и оне који су одређени за тајне.

Заштитник грађана, као независни државни орган, представља посебан вид спољне контроле рада органа јавне власти, па тиме и Агенције. На основу одредаба Закона о заштитнику грађана („Службени гласник РС”, бр. 79/2005 и 54/2007) свако

физичко или правно лице, држављанин Србије или страни држављанин, које сматра да су му актом, радњом или нечињењем Агенције повређена права, може да поднесе притужбу Заштитнику грађана. Такође, Заштитник грађана може покренути поступак и по сопственој иницијативи и извршити превентивну контролу рада Агенције у области заштите и унапређења слобода и права човека, која евентуално могу бити угрожена деловањем Агенције. О својим налазима приликом спровођења контроле Заштитник грађана обавештава јавност, између осталог и јавним објављивањем препорука за унапређење законитости и правилности рада Агенције.

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности има значајну контролну и надзорну функцију у погледу појединих сегмената рада Агенције, која треба, са једне стране, на основу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС” бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10) да допринесе већој транспарентности рада Агенције и изградњи капацитета јавности потребне за њену контролу, а са друге стране, Повереник је, у складу са Законом о заштити података о личности („Службени гласник РС”, бр. 97/2008, 104/2009 - ДР. ЗАКОН, 68/2012 - УС И 107/2012), орган надлежан за заштиту личних података, укључујући и податке о личности у поседу Агенције.

Државна ревизорска институција, на основу одредаба из Закона о државној ревизорској институцији („Службени гласник РС”, бр. 101/2005, 54/2007 и 36/2010) има значајну улогу у надзору и контроли трошења буџетских средстава свих државних институција, па и Агенције, укључујући и увид у структуру трошкова.

Контрола од стране грађана

Осим што се свако лице које сматра да су му конкретном активношћу или радњом Агенције повређена или ускраћена његова права и слободе, може ради заштите својих права обратити надлежним институцијама, органима и службама, односно затражити одговарајућу судску заштиту, Агенција је, у складу са Законом о заштити података о личности, дужна да лице, на његов писани захтев, истинито и потпуно обавести о томе да ли се у Агенцији воде и обрађују подаци о њему, да му омогући увид у податке који се на њега односе и да му на његов захтев изда копију документа који садржи податке који се на њега односе, као и да му омогући остварење права поводом извршеног увида. Ова права могу се ограничити из разлога предвиђених законом који уређује област заштите тајних података и законом који уређује област заштите података о личности.

Контрола од стране јавности

Остварује се на два нивоа. Агенција обавештава јавност о свом раду преко органа којима доставља извештаје, у складу са законом који регулише основе уређења служби безбедности Републике Србије, односно Агенција може и непосредно обавештавати јавност о појединим безбедносним појавама и догађајима, преко директора или лица које он овласти за контакте са јавношћу, поштујући принципе објективности и неселективности, на начин којим се не угрожавају права грађана, национална безбедност и други интереси Републике Србије. Такође, поступањем по Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја, остварује се законом успостављена претпоставка „права јавности да зна”, у складу са претежнијим интересом у сваком конкретном случају.

Заштитник грађана

5. Потребно је да се криминализује ометање истраге коју воде независни контролни државни органи (Заштитник грађана, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Агенција за борбу против корупције, Државна ревизорска институција, Повереник за заштиту равноправности). Било које узнемиравање, претња или други покушај да се утиче на притужиоца или сведока који сарађује са контролним органима треба такође да буде кривично дело.

6. Потребно је да се размотри потреба за доношењем озбиљних измена Закона о тајности података или доношење новог закона, како би се обезбедило остваривање циљева због којих је донет.

7. Потребно је да се донесе нови закон о Безбедносно-информативној агенцији којим ће се обезбедити предвидљивост у употреби посебних мера.

8. Потребно је да се размотре полицијска овлашћења обавештајно/безбедносних служби, односно њихова улога у кривичним поступцима.

9. Потребно је да се донесе закон којим ће се уредити садржина Упитника о идентификационим подацима који се прикупљају у поступку безбедносне провере.

1.1.7 Цивилно друштво

Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом

Правни оквир за деловање цивилног друштва у Републици Србији, између осталог, обухвата Закон о удружењима („Службени гласник РС”, број 51/09 и 99/11) који уређује Уставом гарантовану слободу удруживања и представља правни оквир за оснивање, рад и деловање домаћих и страних удружења у Републици Србији, Закон о задужбинама и фондацијама („Службени гласник РС”, број 88/10 и 99/11) који је омогућио стварање правног оквира подстицајног за развој задужбинарства и фондација и њихово транспарентно управљање и пословање, као и Закон о задругама („Службени гласник РС”, број 112/2015) који уводи појам социјалних задруга.

Развијено и активно цивилно друштво је кључни чинилац у креирању плуралног и демократског друштва. Успостављање сталног дијалога између државе и организација цивилног друштва (ОЦД) по питањима од општег и заједничког интереса и јачање међусекторске сарадње у областима у којима су ОЦД важни актери у формулисању и реализацији јавних политика (попут заштите и промоције људских права, изградње правне државе, промоције родне равноправности, социјалног укључивања, образовања, културе, одрживог развоја, заштита животне средине, регионалне сарадње и др.) неки су од главних предуслова успешног завршетка процеса европских интеграција Републике Србије. Цивилно друштво у процесу европских интеграција има суштинску улогу и партнер је Владе у процесу приступања Републике Србије Европској унији (ЕУ). Улога цивилног друштва огледа се примарно у сталном заговарању вредности на којима почива ЕУ и приближавању грађанима суштине и користи од процеса евроинтеграција. Подстицајно окружење за развој цивилног друштва и сарадња државног и цивилног сектора постали су саставни део политичких критеријума за чланство у ЕУ, као и саставни део годишњих извештаја Европске комисије о напретку земље кандидата на путу ка чланству у ЕУ. ОЦД у Србији формирале су неколико коалиција и платформи за праћење преговора, међу којима и Национални конвент о Европској унији, као механизам сарадње са Владом.

Значај укључивања цивилног друштва у процес евроинтеграција за легитимитет овог процеса препознат је и формализован кроз *Одлуку о образовању Преговарачког*

тима за вођење преговора за приступање Републике Србије Европској унији³, која утврђује да Преговарачки тим на иницијативу и посредством Националног конвента о Европској унији, односно Привредне коморе Србије, информише заинтересовану јавност о току, садржају и битним документима у преговорима о приступању. У марту 2016. године Преговарачки тим за вођење преговора ЕУ је, након достављања резултата скрининга, донео *Смернице за сарадњу Преговарачког тима и преговарачких група са представницима ОЦД, Националног конвента о ЕУ и Привредне коморе Србије*⁴. Смернице предвиђају консултације са ОЦД, Националним конвентом и Привредном комором Србије, уколико Резултат скрининга садржи позив за достављање преговарачке позиције. У случају постојања мерила за отварање поглавља, и уколико она садрже обавезу усвајања неког документа, та документа морају бити поднета на разматрање и консултације ОЦД, Националном конвенту и Привредној комори Србије (чланови 3 и 4 Смерница).

ОЦД су укључене и у процес програмирања међународне развојне помоћи, са фокусом на помоћ ЕУ, кроз механизам Секторских организација цивилног друштва (СЕКО).

Институционални оквир за системски и континуирани дијалог са цивилним друштвом, који треба да се заснива на транспарентној и структурисаној комуникацији и редовној размени искустава, информација и мишљења, успостављен је у јануару 2011. године, оснивањем Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом (у даљем тексту: Канцеларија). Канцеларија је служба Владе Републике Србије која обавља стручне послове за потребе Владе који се односе на старање о усклађеном деловању органа државне управе и подстицање сарадње органа државне управе са удружењима и другим организацијама цивилног друштва. Препознајући велики значај међусекторске сарадње, Влада Републике Србије усвојила је Закључком 05 број 011-8872/2014 од 26. августа 2014. године *Смернице за укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа*, које представљају основни документ за систематско развијање сарадње државних органа и ОЦД.⁵ Канцеларија је потом објавила *Приручник за примену Смерница за укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа*. У досадашњем раду Канцеларија је успоставила добру сарадњу са другим органима државне управе, организацијама цивилног друштва, као и са сличним институцијама у региону, међународним организацијама и институцијама ЕУ. Канцеларија је све више препозната као партнер другим Владиным органима и институцијама у укључивању ОЦД у процес доношења прописа и других докумената јавних политика, обезбеђујући учешће најширег броја ОЦД. Такође је препозната као партнер и подршка у спровођењу процеса транспарентног избора ОЦД у саветодавне тела и радне групе. Канцеларија је национална контакт тачка за програм ЕУ „Европа за грађане и грађанке”, у коме Република Србије учествује од 2012. године и у коме право учешћа имају подједнако ОЦД и јединице локалне самоуправе.

Од марта 2015. до фебруара 2016. године Канцеларија је функционисала без директора, што је истакнуто и у Годишњем извештају Европске комисије за 2015.

³ Тачка 10 Одлуке о образовању Преговарачког тима за вођење преговора за приступање Републике Србије Европској унији („Службени гласник РС, број 71/15).

⁴ *Смернице за сарадњу Преговарачког тима и преговарачких група са представницима ОЦД, Националног конвента о ЕУ и Привредне коморе Србије* доступне су на следећем линку: <http://eukonvent.org/dokumenti-domaceg-zakonodavstva/>

⁵ Смернице су доступне на сајту Канцеларије: <http://www.civilnodrustvo.gov.rs/upload/documents/zakoni/SR-smernice%20za%20uklju%20C4%8Divanje%20OCD%20u%20proces%20dono%C5%A1enja%20propisa.pdf>

годину.⁶ Вршилац дужности директора Канцеларије постављен је Закључком Владе 24 број: 119-1521/2016 на седници одржаној 12. фебруара 2016. године.

У протеклом периоду Канцеларија је радила на развоју прве *Стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период 2016-2020*. Циљ овог стратешког документа је унапређење правног и институционалног оквира за развој цивилног друштва и јачање партнерства јавне управе и цивилног друштва у области креирања и спровођења јавних политика. Стратегијом су, на системски начин, коришћењем јединствене методологије и у широком консултативном процесу, идентификована приоритетна питања и мере од значаја за унапређење подстицајног окружења за развој цивилног друштва. У складу са тим, Стратегија обрађује следеће посебне области: 1) институционални и правни оквир за сарадњу јавне управе и цивилног друштва у процесу израде закона и других инструмената јавних политика; 2) финансијска одрживост ОЦД; 3) улога ОЦД у социоекономском развоју; 4) улога ОЦД у неформалном образовању; 5) улога ОЦД у европским интеграцијама.

Током формулисања текста Стратегије, Канцеларија је организовала и координирала бројне активности којима је постигнуто да процес буде потпуно транспарентан и отворен за све заинтересоване актере, а посебно цивилно друштво. Јавна расправа о нацрту Стратегије, као и пратећих докумената – Акционог плана и Плана праћења спровођења и оцене успешности Стратегије, трајала је од 23. јула до 14. августа 2015. године. Усвајање Стратегије, које се очекује у другој половини 2016. године, допринеће даљем развоју сарадње државног и цивилног сектора, већем учешћу самих грађана у процесу формулисања јавних политика, и следствено достизању високих стандарда партиципативне демократије.

Као подршка процесу израде Стратегије спроведена су и два велика пројекта. Трогодишњи (2012-2015) пројекат „Подршка Канцеларији за сарадњу са цивилним друштвом”, у оквиру ИПА Програма подршке цивилном друштву 2011 – 2013, вредности од близу 1 200 000 евра, који је Канцеларија успешно завршила током 2015. године. Канцеларија је у претходном периоду завршила и други велики пројекат посвећен развоју цивилног друштва у Србији – пројекат „Подстицајно окружење за развој цивилног друштва“, који је подржала Америчка агенција за међународни развој (USAID). Пројекат укупне вредности 214 834 долара трајао је од фебруара 2014. до марта 2016. године.

Када је у питању унапређење регулативе и механизма за транспарентно финансирање ОЦД из јавних средстава, усвојен је предлог Канцеларије за измену и допуну *Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења*⁷. Предложене измене и допуне требало би да се допринесу унапређењу транспарентности доделе буџетских средстава за подстицање програма од јавног интереса, а тиме и унапређењу одговорности у раду органа државне управе, покрајинске аутономије и јединица локалне самоуправе, али и организација цивилног друштва – корисника буџетских средстава. Област транспарентног финансирања уврштена је и у Акциони план за Поглавље 23 „Правосуђе и основна права”, а посебно у оквиру активности 2.2.11.3. – „Развијање методологије праћења реализације

⁶ Извештај Европске комисије о напретку Републике Србије за 2015. годину, <http://www.seio.gov.rs/upload/>

documents/eu_dokumenta/godisnji_izvestaji_ek_o_napretku/godinja_izvestaj_15_final.pdf

⁷ „Службени гласник РС“, бр. 8/2012, 94/2013 и 93/2015.

програма/пројеката финансираних из буџетских средстава, а посебно праћења њихове реализације на терену и праћење утрошка финансијских средстава ради превенције ненаменског утрошка средстава”.⁸ Канцеларија ће у предстојећем периоду наставити рад на спровођењу ове активности и даљем унапређењу регулативе, као и на подизању капацитета органа јавне управе за спровођење процеса транспарентног финансирања ОЦД из јавних средстава, и то у оквиру пројекта „Унапређење механизма финансирања организација цивилног друштва из јавних средстава Републике Србије”. Овај осамнаестомесечни пројекат, вредности око 200 000 евра, подржава Делегација ЕУ у Србији.

Приоритети Канцеларије за наредни период до 2018. године обухватају:

- Усвајање Стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период 2016-2020 и пратећих докумената – Акционог плана и Плана праћења спровођења и оцене успешности Стратегије;
- Предлагање измена и допуна закона и подзаконских аката (уредби, правилника и сл), у циљу стварања подстицајног окружења (правног и финансијског) за развој цивилног друштва у Републици Србији;
- Учешће у изради и доношењу Уредбе о начину и поступку остваривања сарадње органа државне управе са организацијама цивилног друштва;
- Израда о доношење Методологије планирања, праћења реализације и оцене успешности реализованих програма и пројекат организација цивилног друштва и праћења утрошка додељених финансијских средстава;
- Формирање Савета за развој и сарадњу са цивилним друштвом, као институционалног оквира за доношење и праћење примене Стратегије и других аката јавних политика од значаја за развој цивилног друштва;
- Унапређење регулативе и праксе за транспарентно финансирање ОЦД из јавних средстава, подизање капацитета јавне управе у овој области, као и израда и објављивање Годишњег збирног извештаја о утрошку средстава која су као подршка програмским и пројектним активностима обезбеђена и исплаћена удружењима и другим организацијама цивилног друштва из средстава буџета Републике Србије;
- Организовање едукација и других облика подршке представницима јавне управе о значају сарадње са ОЦД у изради прописа и њиховом спровођењу;
- Организовање обука у вези са учешћем у програму „Европа за грађане и грађанке”, као и учешћем у праћењу процеса преговора о приступању Републике Србије ЕУ и других релевантних обука;
- Даљи рад на развоју и јачању механизма редовне сарадње са ОЦД и партнерима (ресорна министарства, Народна скупштина, донаторска заједница, образовне установе, медији).

⁸ Остале области Акционог плана за Поглавље 23 у којима је препозната улога Канцеларије су: обезбеђивање учешћа цивилног и струковних удружења у дефинисању будућих корака у реформском процесу, као и у надзору над спровођењем акционих планова (активности 1.1.7.1. и 1.1.7.3.), укључивање цивилног друштва у програм борбе против корупције (активности 2.2.11.1, 2.2.11.2, 2.2.11.3), сузбијање дискриминације и подстицање родне равноправности (активности 3.6.1.17., 3.6.1.18., 3.6.1.19), заштита и промоција права националних мањина (активност 3.8.2.36).

Народна скупштина Републике Србије

Одбори Народне скупштине имају развијену сарадњу са представницима цивилног друштва. Неки од примера сарадње су:

- **Одбор за европске интеграције** од свог формирања успоставио је веома интензивну и континуирану сарадњу са представницима цивилног сектора. Једна од битних надлежности Одбора за европске интеграције је да предлаже мере за успостављање општег, националног споразума о придруживању Србије европским институцијама, која подразумева тесну сарадњу са цивилним сектором.

Резолуцијом о улози Народне скупштине и начелима у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији прописано је да ће Народна скупштина сарађивати са цивилним друштвом, стручном јавношћу и другим заинтересованим чиниоцима, како би се постигла њихова укљученост у свим фазама процеса преговора о приступању РС ЕУ.

Одлуком о поступку разматрања предлога преговарачке позиције у процесу преговора о приступању Републике Србије Европској унији коју је усвојио Одбор за европске интеграције одређено је да пре разматрања предлога преговарачке позиције Одбор за европске интеграције обавезно разматра предлоге, прилоге и препоруке представника цивилног друштва, односно Националног конвента о европској унији (НКЕУ). Национални конвент о Европској унији представља стално тело у оквиру кога се води тематски структурирана дебата представника цивилног друштва, стручне јавности, привреде, синдиката, професионалних организација, политичких партија и државне администрације о приступању Србије Европској унији.

Осим на седницама Одбора и јавним слушањима које организује Одбор, сарадња са представницима цивилног друштва најчешће се остварује кроз реализацију пројеката и организацију округлих столова, конференција и других форума који помажу да се омогући и олакша комуникација о различитим аспектима процеса европске интеграције, представника локалних самоуправа, цивилног друштва, универзитета, медија и привреде са представницима државних институција и стручњацима. Ови скупови се организују не само са циљем да њихови учесници размене искуства и информације него да се активно укључе у процес који ће обележити политике деловања у свим областима у земљи, наредних година, као и са циљем размене мишљења и међусобног информисања о заједничким политикама ЕУ, начину функционисања и доношења одлука, корацима у процесу приступања и преговора о чланству у ЕУ.

- **Одбор за људска и мањинска права** и равноправност полова у вршењу послова из свог делокруга консултује се и сарађује са организацијама цивилног друштва. Велики број седница Одбора је одржан уз учешће представника организација цивилног друштва, у зависности од дневног реда седнице. Нарочито је значајна сарадња са организацијама цивилног друштва на локалном нивоу, јер Одбор на седнице ван седишта које организује на нивоу јединица локалних самоуправа, редовно позива и организације цивилног друштва које делују у том граду или општини. Такође, организације цивилног друштва се редовно позивају на јавна слушања која Одбор организује. Поред тога, са организацијама цивилног друштва Одбор сарађује на начин да се чланови Одбора одазивају на позив и присуствују догађајима и активностима (конференцијама, округлим столовима, радионицама и сл.) које спроводе организације цивилног друштва.

- У складу са Архуском конвенцијом, коју је Република Србија ратификовала 12. маја 2009. године, доношењем Закона о потврђивању Конвенције о доступности

информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у области животне средине, у Пословник Народне скупштине унета је одредба, на основу које **Одбор за заштиту животне средине** може да омогући присуство, односно учешће представника грађана и удружења грађана на седници Одбора у расправи о одређеним питањима из области заштите животне средине. На основу ове одредбе, Одбор је установио сталну „зелену столицу“, тако што на свакој седници одбора, укључујући и седнице ван седишта Народне скупштине, позива представнике невладиних организација, односно цивилног друштва, у зависности од теме која се на одређеној седници разматра.

- Чланови **Одбора за контролу служби безбедности** учествовали су на више округлих столова, панел дискусија и конференција у оквиру сарадње са организацијама цивилног друштва: Београдски центар за безбедносну политику, Центар за евроатлантске студије, Атлантски савет Србије.

- Сви остали одбори Народне скупштине у већој или мањој мери сарађују са представницима цивилног друштва, у зависности од делокруга рада конкретног одбора од теме о којој се расправља.

1.1.8 Изборни систем

Министарство државне управе и локалне самоуправе

Постојеће стање

Законодавни оквир

Уставом Републике Србије утврђено је да сваки пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије има право да бира и да буде биран. Изборно право је опште и једнако, избори су слободни и непосредни, а гласање је тајно и лично. Изборно право ужива правну заштиту у складу са законом.

Уставне одредбе о изборном праву садржане су у изборним законима Републике Србије. Избори на републичком нивоу уређени су Законом о избору народних посланика („Службени гласник РС”, бр. 35/00, 69/02-др. пропис, 57/03-УС, 72/03-др. закон, 18/04, 85/05-др. закон, 101/05-др.закон, 104/09-др.закон, 28/11-УС, 36/11) према коме право да бира посланика и да буде биран за посланика има пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије са пребивалиштем у Републици Србији. Што се тиче избора на локалном нивоу, Закон о локалним изборима такође прописује да право да бира одборника има пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право, а за одборника може бити изабран пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој је предложен за одборника. При томе, грађани бирају одборнике на основу слободног, општег и једнаког изборног права, а изборно право грађани остварују непосредно, тајним гласањем.

Када је у питању изборни систем и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ, евидентна је неусклађеност у овој области.

Преглед приоритета

Законодавни оквир

Избори за Европски парламент

Избори за Европски парламент уређени су следећим прописима Европске уније:

- Одлука Савета 76/787/ЕЗУЧ, ЕЕЗ, Еуратом од 20. септембра 1976. године, у вези са Актом о избору представника за Европски парламент по основу општег права гласа;
- Директива Савета 93/109/ЕК од 6. децембра 1993. године којом се детаљно уређује остваривање права гласа и права да се буде биран на изборима за Европски парламент за грађане Европске уније који имају пребивалиште на територији државе чланице чији нису држављани;
- Директива Савета 2013/1/ЕУ од 20. децембра 2012. године којом се врши измена Директиве Савета 93/109/ЕК у погледу одредби које се тичу остваривања права грађана Европске уније који имају пребивалиште на територији државе чланице чији нису држављани да буду бирани на изборима за Европски парламент.

Законодавство Републике Србије на другачији начин уређује питања у вези са активним и пасивним бирачким правом на изборима за Европски парламент. Да би се правне тековине ЕУ из ове области пренеле у правни систем Републике Србије, потребно је претходно изменити Устав Републике Србије, у смислу да се омогући лицима која нису држављани РС, а која имају пребивалиште у РС да гласају и да се кандидују на изборима за Европски парламент. Такође, након промене Устава, потребно је изменити и изборне законе како би се омогућило грађанима ЕУ да учествују, под истим условима који важе за држављане Републике Србије, у избору представника за Европски парламент. У том смислу, ради усклађивања са наведеним ЕУ прописима, планирано је доношење Закона о избору представника (посланика) Републике Србије у Европском парламенту у четвртм кварталу 2018. године, а најкасније годину до две пред приступање Републике Србије ЕУ односно у периоду ратификације Уговора о приступању Републике Србије Европској унији.

Изборни систем у локалним самоуправама

ЕУ прописи релевантни у овој области су:

- Директива Савета 94/80/ЕЗ од 19. децембра 1994. године о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права грађана Уније с пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани на локалним изборима;
- Директива Савета 96/30/ЕЗ од 13. маја 1996. године о изменама и допунама Директиве 94/80/ЕЗ о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права грађана Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани на локалним изборима;
- Директива Савета 2006/106/ЕЗ од 20. новембра 2006. године којом се мења Директива 94/80/ЕЗ о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права на локалним изборима грађана Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани, из разлога приступања Бугарске и Румуније;

- Имплементациона Одлука Комисије од 19. јула 2012. године којом се мења листа „основних јединица локалне управе“ у Анексу Директиве Савета 94/80/ЕЗ о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права грађана Уније с пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани на локалним изборима;
- Директива Савета 2013/19/ЕУ од 13. маја 2013. године којом се мења Директива 94/80/ЕЗ о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права на локалним изборима грађана Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани, из разлога приступања Републике Хрватске.

Законодавство Републике Србије у овој области се такође мора ускладити са релевантним прописима ЕУ како би се грађанима Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани омогућило остваривање активног и пасивног бирачког права на локалним изборима. Стога је, као предуслов, неопходно променити Устав, а затим и Закон о локалним изборима. Ове измене ће се такође извршити у четвртм кварталу 2018. године, а најкасније годину до две пред приступање Републике Србије ЕУ односно у периоду ратификације Уговора о приступању Републике Србије Европској унији.

1.1.9 Систем правосуђа

Прилог погледати у 3.23

1.1.10 Политика борбе против корупције

Прилог погледати у 3.23

1.1.11 Борба против организованог криминала

Прилог погледати у 3.23

1.1.12 Реформа одбране

Министарство одбране

Спровођење реформе система одбране, на основу утврђене политике одбране, представља једно од фундаменталних стратешких опредељења Републике Србије у процесу њене интеграције у политичке, економске и безбедносне токове Европе и савременог света.

Циљеви реформе су изградња ефикасног и економски одрживог система одбране, изградња модерне, професионалне и ефикасне Војске Србије и унапређење демократске и цивилне контроле Војске Србије.

Преглед стања

У досадашњем току реформе остварени су значајни резултати. Они се односе, како на креирање адекватног стратегијско-доктринарног, нормативно-правног, планског и организационо-функционалног оквира, тако и на област људских и материјалних ресурса, међународну сарадњу у области одбране, транспарентност

послова одбране и демократску и цивилну контролу војске. Остварени резултати допринели су, не само јачању позиције и угледа Републике Србије у међународној заједници, већ су се одразили и на пораст поверења грађана у Војску Србије, као и на пораст угледа војне професије у нашој земљи.

Стратегијско - доктринарни оквир

У претходном периоду усвојен је стратегијско-доктринарни оквир за спровођење реформе одбране. У току су припреме за израду Нацрта измена и допуна Стратегије одбране Републике Србије, која је раније усвојена („Службени гласник РС“, број 88/09).

Опредељења садржана у стратегијским документима су у складу са спољнополитичком оријентацијом Републике Србије и у потпуности потврђују европску политичку, економску и безбедносну перспективу Републике Србије.

Стратегијско-доктринарна документа ће се дограђивати у складу са стањем и перспективама безбедносног окружења Републике Србије, њених интереса, економских могућности и промена других чинилаца који их одређују. У том контексту је у јулу и августу 2016. године у Министарству одбране извршена анализа Глобалне стратегије ЕУ о спољној и безбедносној политици, представљене крајем јуна 2016. године.

Плански оквир

У досадашњем процесу креирања одговарајућег планског оквира процеса реформе система одбране, усвојени су, поред осталих, **Средњорочни план и програм развоја система одбране у периоду од 2014-2019. године** (2014. године), **План одбране Републике Србије** (2013. године), **Стратегијски преглед одбране Републике Србије** (2015. године), као и **Министарска упутства за 2015. и 2016. годину**. У току је процес израде новог Дугорочног плана развоја система одбране Републике Србије, Средњорочног плана и Програма развоја система одбране.

Једна од значајних тековина спровођења НАП-а је отвореност свих нивоа војног образовања и усавршавања (Војне академије, Школе националне одбране, Војне гимназије) за оба пола. У 2015. години, извршено је разврставање руководећих радних места и формацијских места у МО и ВС, чиме је олакшано праћење заступљености жена на радним и формацијским местима у МО и ВС. У току су припреме за израду новог Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација - Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2016-2020). Усвајање новог Националног акционог плана за период 2016-2020. године не би требало да произведе нормативне промене у остваривању родне равноправности у систему одбране и војном образовању.

Нормативно-правни оквир

Република Србија је заокружила нормативно-правни оквир реформе система одбране доношењем свих неопходних системских закона који су компатибилни са процесом европских интеграција и створен је адекватан нормативно-правни оквир за наставак реформе система одбране и јачање механизма демократске и цивилне контроле Војске Србије.

Демократска и цивилна контрола сектора одбране

Демократска и цивилна контрола система одбране коју у Републици Србији спроводе Народна скупштина, влада, судови, и јавност, представља значајно обележје демократски уређеног друштва и услов интеграције у савремене безбедносне структуре. Прихватајући демократску и цивилну контролу као један од постулата савременог демократског друштва, Република Србија је демократску и цивилну контролу војске подигла на степен уставног начела.

Изградња интегритета и борба против корупције у систему одбране

Почетком децембра 2015. године, организација „Међународна транспарентност“ објавила је најновије налазе истраживања, према којима је Србија остварила 154 од максималних 288 бодова и налази се у групи држава „Ц“ (умерен ризик од корупције у систему одбране), што представља значајан напредак у односу на резултате из 2012. године, када је била у групи држава „Д плус“ (висок ризик од корупције). У поређењу са истраживањем вршеним 2012. године, позитиван тренд је остварен у 35 од укупно 77 индикатора, односно 45,45%, а негативан тренд у 11 од укупно 77 индикатора или 14,28%.

Почев од 2014. године, министар одбране редовно одобрава годишње планове активности из области изградње интегритета за Министарство одбране и Војску Србије. На основу Плана активности на изградњи интегритета у МО и ВС у 2014. и 2015. години, у Министарству одбране и Војсци Србије идентификована су формацијска места осетљива са аспекта изградње интегритета и ризика од корупције и извршена је њихова категоризација на основу врсте радних процеса у којима лица учествују и пословима које обављају.

У јединицама Војске Србије предузимају се одговарајуће мере и активности с циљем смањења изложености ризику од корупције. Општа права и обавезе запослених у Војсци Србије су регулисана Законом о Војсци Србије и низом одговарајућих подзаконских аката, чиме се смањује ризик од корупције и обезбеђује поштовање законитости у раду. У јавним наступима високих званичника Војске Србије промовишу се активности и значај изградње интегритета и смањивања ризика од корупције.

У оквиру Војске Србије врши се едукација у области изградње интегритета. Образовање и обука припадника Војске Србије за сада се реализују самостално и у оквиру НАТО Програма за изградњу интегритета у сектору одбране. У оквиру обуке припадника Војске Србије, планираних за ангажовање у мултинационалним операцијама, реализују се и одређене тематске целине предвиђене „антикорупцијским образовним модулом”.

Планирање материјалних ресурса

Политика планирања материјалних ресурса за потребе одбране спроводи се уз поштовање принципа ефикасности и транспарентности у обрачунавању и трошењу одобрених средстава. Реализацијом процеса управљања материјалним ресурсима обухваћени су и програми који доприносе јачању интероперабилности са оружаним снагама земаља чланица програма Партнерство за мир и НАТО.

Опремање наоружањем и војном опремом реализује се кроз истраживање, развој и набавку нових средстава и система, као и модернизацију постојећих перспективних борбених система. У процесу опремања наоружањем и војном опремом преваходно се користе научноистраживачки и производни капацитети Републике

Србије, у складу са технолошким могућностима и економском оправданошћу. При набавци средстава из увоза предност се даје заједничким пројектима са страним партнерима, првенствено оним који укључују трансфер технологија и упошљавање привредних капацитета у Републици Србији.

Финансијско управљање и контрола

Ефикасније управљање ресурсима одбране наставиће се кроз примену система планирања, програмирања, буџетирања и извршења (ППБИ) у Министарству одбране и Војсци Србије, чијом се имплементацијом обезбеђује оптимизовано управљање ресурсима ради одржавања и изградње способности Министарства одбране и Војске Србије за остваривање циљева политике одбране Републике Србије. Министар одбране је 2015. године донео Правилник о планирању, програмирању, буџетирању и извршењу у Министарству одбране и Војсци Србије, који је усаглашен са програмским буџетом Владе.

Министарство одбране је у свом раду развијало и примењивало Систем надзора и унутрашње контроле који представља значајну основу за успостављање система финансијског управљања и контроле (у даљем тексту: ФУК) у складу са стандардима ЕУ. Развој система ФУК у Министарству одбране и Војсци Србије је сталан и неминован процес, не само као законска обавеза већ и као нужна потреба да се управља ризицима, као и да се са све рестриктивнијим буџетским средствима обезбеди остваривање постављених циљева.

Основно опредељење у пројектовању финансирања система одбране је да се обезбеди изградња потребних способности елемената система одбране уз што повољнију структуру трошкова буџета одбране, односно, већег удела који се односи на инвестиције и оперативне трошкове, уз истовремено смањење учешћа персоналних трошкова. Ситуација у том погледу побољшана је 2012. године издвајањем дела средстава за војне пензије из укупног износа средстава за одбрану, имајући у виду да су ови трошкови чинили знатан део персоналних трошкова система одбране.

Поред тога што се очекује да ће буџетска средства која се издвајају за одбрану и даље наметати одређена ограничења развоју система одбране, наставиће се са настојањима да се обезбеде додатна средства за модернизацију и набавку савременог наоружања и војне опреме, пре свега, путем сопствених прихода, као и могућности донација.

У оквиру спровођења реформе система одбране, у наредном периоду треба уложити напоре у циљу унапређења успостављеног система финансијског управљања и контроле како би он и дефинитивно постао једна од најважнијих управљачких алатки у систему одбране, уз примену међународних стандарда.

План активности за имплементацију система финансијског управљања и контроле у МО и ВС министар одбране усвојио је почетком 2011. године. Овај документ, као један од најважнијих за увођење ФУК, дефинише активности организационих јединица МО и ВС за успостављање и развој система ФУК. Посебно важно је напоменути да овај документ садржи активности усмерене на управљање ризицима, односно њихово свођење на прихватљив ниво у процесу остваривања постављених циљева.

Управљање ризицима кроз њихово идентификовање, процену и решавање путем контроле суштинска је надградња ранијег система надзора и унутрашње контроле који је дуги низ година развијан у МО и ВС, али који је превасходно био усмерен на законито и правилно пословање, недовољно фокусиран на економичност, ефективност и ефикасност, што је један од главних елемената ФУК.

Сходно наведеном, министар одбране је у априлу 2012. године донео Стратегију управљања ризицима, која представља полазну основу за управљање ризицима у МО и ВС и остварење следећих циљева:

- успостављање јединственог оквира за идентификацију, процену, решавање, праћење и извештавање о ризицима на свим нивоима,
- стварање услова да управљање ризицима обухвати сва подручја ризика,
- дефинисање улога, овлашћења и одговорности у процесу управљања ризицима.

У складу са наведеном Стратегијом, основана је Радна група за управљање стратешким ризицима у МО и ВС, која је у марту 2013. године усвојила Регистар стратешких ризика у МО и ВС.

Усвајањем Регистра стратешких ризика у МО и ВС практично је окончана прва фаза имплементације система ФУК.

У складу са активностима које је до сада спровело Министарство одбране, следећи корак у имплементацији ФУК у систем одбране подразумева стварање капацитета за даље унапређење овог система у Министарству одбране и Војсци Србије, пре свега његовим развијањем по дубини, до нивоа свих корисника средстава.

С обзиром на специфичности система одбране, које се првенствено односе на велики број запослених, као и на сложеност и обим пословних процеса усмерених пре свега на успостављање одређеног нивоа оперативних и функционалних способности команди, јединица и установа Војске Србије, развој система ФУК у Министарству одбране и Војсци Србије подразумева ангажовање свих запослених, руководилаца на свим нивоима одлучивања у циљу детаљног уређења пословних процеса из њихове надлежности кроз разраду донетих упутстава, инструкција и процедура за рад израдом листа и мапа пословних процеса, идентификацију, процену и решавање ризика кроз увођење контролних активности у тим процесима са циљем да се идентификовани ризици сведу на прихватљив ниво.

Међународна сарадња у области одбране

У склопу реформе Војске Србије, интензивирана је билатерална и мултилатерална војна сарадња са државама у региону, најзначајнијим државама међународне заједнице и међународним безбедносним организацијама. Република Србија је спремна да својим ангажовањем у активностима међународних безбедносних структура, јача сопствену безбедност и да дијалогом и сарадњом доприноси миру и стабилности.

Допринос система одбране европским интеграцијама Републике Србије

Кроз процес европских интеграција, Република Србија изражава спремност да изграђује капацитете и способности система националне безбедности и одбране у складу са стандардима и обавезама које произилазе из Заједничке спољне и безбедносне политике (ЗСБП) и Заједничке безбедносне и одбрамбене политике (ЗБОП) ЕУ.

Почев од 2012. године Република Србија је започела учешће на неформалним састанцима министара одбране ЕУ, у Војном комитету ЕУ и ангажовање у војним операцијама ЕУ. Од 2012. остварено је учешће припадника ВС у пет војних мисија ЕУ, од којих су три и даље активне, а мандат две је окончан. Представници Министарства одбране и Војске Србије учествују у раду 20 од укупно 35 преговарачких група, у

оквиру процеса преговора о приступању Републике Србије Европској унији.⁹ Иако Министарство одбране нема улогу координатора ниједне од преговарачких група, посебан значај за систем одбране имају Поглавља 31 (Спољна, безбедносна и одбрамбена политика), 24 (Правда, слобода и безбедност), 23 (Правосуђе и основна права) и 32 (Финансијска контрола). Услед потребе за појачаном координацијом активности представника Министарства одбране и Војске Србије у преговарачким групама, у току 2015. године основана је Дирекција за европске интеграције и управљање пројектима, у оквиру Сектора за политику одбране МО.

У оквиру Преговарачке групе за Поглавље 31 (Спољна, безбедносна и одбрамбена политика), у марту 2016. године формирана је Подгрупа задужена за обезбеђење законског оквира и јачања институционалних капацитета за учешће Републике Србије у цивилним мисијама Европске уније. Улогу координатора ове Подгрупе има Министарство одбране.

Најављена је могућност да у оквиру ПГ 31 или ПГ 24, бити основана подгрупа за израду националне Стратегије за спречавање ширења оружја за масовно уништење. Министарство одбране заступа став да тренутно важећи Национални Акциони план (НАП) за примену Резолуције 1540 СБ УН (WMD) за период од 2012. до 2016. године представља квалитетну основу за израду будуће националне стратегије. До почетка септембра 2016. године, још увек није донета коначна одлука да ли ће се приступити изради засебне националне стратегије за спречавање ширења оружја за масовно уништење или ће та област бити регулисана деловима других стратегијских докумената који се развијају у оквиру реформе сектора националне безбедности, извршења међународних обавеза Републике Србије и процеса преговора о приступању Европској унији. Уколико одлука о усвајању стратегије буде донета, представници Министарства одбране ће бити ангажовани на њеној изради, заједно са представницима осталих министарстава и агенција Владе Републике Србије.

Значај учешћа у НАТО програму „Партнерство за мир“

У оквиру НАТО програма „Партнерство за мир“ (ПЗМ), Република Србија испуњава преузете обавезе и развија сарадњу са осталим учесницима овог програма. Наведена сарадња је тренутно на највишем нивоу од почетка учешћа наше државе у овом програму.

Учествујући у програму „Партнерство за мир“, Војска Србије кроз одређене механизме сарадње (Процес планирања и прегледа, Концепт оперативних способности и сл.) унапређује интероперабилност и изграђује потребне способности за учешће у мултинационалним операцијама. Војска Србије учествује у мултинационалним вежбама на територији Републике Србије, као и на територијама држава учесница ПЗМ и НАТО.

⁹ Представници Министарства одбране учествују у раду преговарачких група за следећа поглавља: 1. Слободно кретање робе, 2. Слобода кретања радника, 5. Јавне набавке, 6. Право привредних друштава, 7. Право интелектуалне својине, 8. Политика конкуренције, 10. Информатичко друштво и медији, 12. Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика, 14. Транспортна политика, 15. Енергетика, 19. Социјална политика и запошљавање, 20. Предузетништво и индустријска политика, 21. Трансевропске мреже, 23. Правосуђе и основна права, 24. Правда, слобода и безбедност, 25. Наука и истраживање, 28. Заштита потрошача и здравља, 30. Економски односи са иностранством, 31. Спољна, безбедносна и одбрамбена политика и 32. Финансијска контрола.

Значај регионалне сарадње у области одбране

Република Србија се залаже за интензивну сарадњу у области одбране у региону Југоисточне Европе (ЈиЕ) и настоји да доприноси јачању стабилности и безбедности својим учешћем у свим регионалним иницијативама у области одбране. У својству члана учествује у: Процесу сарадње министара одбране земаља Југоисточне Европе – SEDM, Центру за безбедносну сарадњу RACVIAC, Конференцији начелника Генералштабова балканских земаља и на Састанцима политичких директора министарстава одбране Западног Балкана. У својству посматрача учествује у Америчко-јадранској повељи (А-5). У регионалним иницијативама Министарство одбране кроз пројектни приступ промовише могућности развијања и декларисања следећих националних капацитета у регионалне центре: Центар за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу, Војномедицинску академију, Универзитет одбране, Базу „Југ“, Центар за мировне операције, као и Центар за уништавање муниције и наоружања Техничко-ремонтног завода Крагујевац.

Учешће у мултинационалним операцијама

Одредбама Закона о одбрани прописано је да се одбрана земље остварује учешћем у мултинационалним операцијама (члан 5. тачка 4.), као и да у случају угрожавања мира и безбедности у свету, припадници Војске Србије у складу са законом и одлуком Народне скупштине, могу бити упућени у мултинационалне операције ван граница Републике Србије. Ангажовање у мировним мисијама реализује се на основу политичке одлуке државе, сопственим снагама или кроз билатералне договоре са неком од држава учесница. Законом о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије нормативно се уређује наведена област у складу са интересима Републике Србије исказаним у стратегијским документима, са циљем очувања безбедности и мира у свету, као и пружања хуманитарне помоћи другим државама у кризним ситуацијама. Имајући у виду савремени карактер мултинационалних операција овим законом омогућава се да у њима, поред припадника оружаних снага, учествују и друге државне институције.

Досадашњи ниво учешћа цивилног особља у мултинационалним операцијама процењен је као недовољан, те је са циљем унапређења правног оквира који би створио услове за напредак на овом пољу, у току 2015. године, покренута процедура израде Нацрта закона о изменама и допунама Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије.

Потписивањем Споразума о безбедносним процедурама за размену поверљивих информација и Споразума о успостављању оквира за учешће у операцијама Европске уније за управљање кризама између Републике Србије и Европске уније и усвајањем одлука Политичко-безбедносног комитета ЕУ о прихватању учешћа Републике Србије у операцијама ЕУ за управљање кризама, створен је услов за почетак ангажовања Војске Србије и других снага одбране у наведеним операцијама.

План припрема за учешће у мултинационалној операцији утврђује и спроводи Министарство одбране за припаднике ВС. Министарство одбране и Војска Србије су дужни да у сарадњи са надлежним органима организују и координирају све активности у вези са припремама припадника Војске Србије и других снага одбране који се упућују у иностранство ради извршавања одобрених мултинационалних операција.

Генералштаб Војске Србије у сарадњи са организационим целинама МО, преко надлежних организацијских јединица ГШ ВС, команди, јединица и установа Војске

Србије координира активности за планирање, избор, селекцију, обуку лица и јединица, непосредну припрему лица и јединица за мултинационалне операције, као и праћење ангажовања припадника МО и ВС у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије.

Припадници Војске Србије ангажују се у мултинационалним операцијама под мандатом Уједињених нација и Европске уније на основу Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама који доноси Народна скупштина Републике Србије. У 2015. години, учествовали су у 11 мултинационалних операција, од чега седам мултинационалних операција под мандатом Уједињених нација и четири војне операције Европске уније. Нацртом Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама у 2016. години планирано је учешће до 720 припадника система одбране, са планираним ротацијама снага у складу са динамиком извођења операција. У функцији изградње и очувања мира у региону и свету, учешће припадника ВС у мултинационалним операцијама знатно је повећано током 2015. године. Тренутно припадници ВС учествују у седам мултинационалних операција под мандатом Уједињених нација (MONUSCO, UNMIL, UNOCI, UNFICYP, UNIFIL, UNTSO и MINUSCA) и три операције/мисије ЕУ за управљање кризама (EUNAVFOR ATALANTA, EUTM Somalia, EUTM Mali). Република Србија је заинтересована да, у наредном периоду, повећа број својих представника и области њиховог ангажовања у мултинационалним операцијама ЕУ.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства из области одбране

Република Србија не треба да врши усклађивање правних прописа са правним тековинама ЕУ у области одбране у 2016. години. У наредном периоду предстоји усвајање одређеног броја правних прописа, што ће допринети достизању потребних стандарда у процесу реформе система одбране. Имајући у виду да доношење тих аката није класично усклађивање законодавства са правом ЕУ, не постоји потреба за њиховим уношењем у базу НПАА.

До краја 2016. године планирано је усвајање новог Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме, којим се уређује начин производње и услови за промет наоружања и војне опреме. Такође, током 2016. године, да би се прецизирале поједине одредбе, ради ефикаснијег извршавања обавеза и отклањања нејасноћа уочених у поступку анализе спровођења закона, планиране су измене и допуне Закона о војној, радној и материјалној обавези и Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије.

Усвајање Закона о војном образовању, ради хармонизације система војног образовања са системом образовања у Републици Србији, планирано је за 2016. годину.

Такође, очекује се да Закон о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника буде усвојен током 2016. године. Овим законом биће уређен систем здравствене заштите, организација војно здравствене службе, права и обавезе војних осигураника, права из обавезног здравственог осигурања, организација и финансирање здравственог осигурања и друга питања од значаја за систем здравствене заштите и здравственог осигурања војних осигураника.

Административни капацитети

Уважавајући опредељење да је процес европских интеграција један од приоритетних националних интереса Републике Србије, као и значај унапређења односа са Европском унијом, Министарство одбране перманентно настоји да ојача институционалне и кадровске капацитете.

У том контексту, Министарство одбране ће у 2016. години усагласити своје административне капацитете са потребама за реализацију послова у области европских интеграција. У процедури је израда Директиве у вези са учешћем припадника Министарства одбране у процесу приступања Републике Србије Европској унији, којом ће се одредити носиоци процеса европске интеграције и обезбедити његова координација унутар Министарства одбране. Ради унапређења административних способности, Министарство одбране планира даље усавршавање кадрова у области Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ.

Постојећа организација Министарства одбране усклађена је са стандардима и организационим решењима примењеним у другим модерним државама. Генералштаб Војске Србије, у организационом погледу, представља посебну унутрашњу јединицу Министарства одбране. Организационе промене у Војсци Србије реализују се у складу са савременим начелима и стандардима организовања и функционисања војне организације, али и са захтевима које намеће процес професионализације Војске. Организационе промене у наредном периоду биће усмерене на успостављање ефикасне и ефективне организације, која ће омогућити одрживи развој и опремање МО и ВС.

Решењем министра одбране у фебруару 2015. године, формиран је *Радни тим за анализу садашњег стања система одбране и израду предлога мера и плана за организацијске промене*, са задатком да изврши анализу организације и изради предлог организацијских промена, којима ће се успоставити ефикасна и ефективна организација и која ће омогућити одрживи развој и опремање МО и ВС.

Радни тим је извршио анализу тренутног стања система одбране и израдио предлоге организацијских промена, који су у највећој мери усаглашени. У наредном периоду очекује се усаглашавање дела предлога који нису усаглашени и доношење коначне одлуке о организацијским променама.

Управљање пословима у вези са европским интеграцијама из надлежности МО

Послове у вези са процесом европских интеграција и учешћем у активностима ЗБОП из надлежности Министарства одбране, обавља Сектор за политику одбране Министарства одбране а, по потреби, и остале организацијске јединице МО. Током 2011. године формиране су посебне целине у МО које посредно доприносе оспособљавању система одбране Републике Србије за учешће у активностима ЗБОП (Центар за симулације и учење на даљину Војне академије, Група за ПАРП и координацију стандардизације, Управе за стратегијско планирање, Сектора за политику одбране). Током 2010. године успостављено је Војно представништво у Мисији Републике Србије при НАТО, које обавља и послове сарадње са ЕУ у области одбране. Војска Србије је декларисала снаге за ангажовање у мултинационалним операцијама под мандатом УН, које могу да се употребе и за учешће у операцијама Европске уније. За потребе унапређења израде и реализације пројеката Министарства одбране, од којих неки могу бити подржани путем донација, у 2012. години је формирана Дирекција за управљање пројектима у оквиру Сектора за буџет и финансије, која је током 2015. године преформирана у Дирекцију за европске

интеграције и управљање пројектима и препотчињена Сектору за политику одбране. Са циљем побољшања квалитета заштите имовинских права и интереса Републике Србије, у погледу средстава и имовине коју користи Министарство одбране и Војска Србије и предузимања правних радњи и правних средстава која се користе у поступку заступања пред судовима и другим државним органима, у 2015. години је формирано Војно правобранилаштво, као посебна јединица Министарства одбране, а расформирана је Дирекција за имовинско-правне послове.

Управљање људским ресурсима

У функцији достизања потребних способности система одбране, посебна пажња се посвећује усавршавању кадра. У 2011. године формиран је Универзитет одбране, чији су наставни планови и програми и организација наставе усаглашени са Законом о високом образовању Републике Србије, а самим тим и са Болоњском декларацијом. Одлуком министра одбране о организовању четвртог нивоа каријерног усавршавања, у 2012. години су на Војној академији започеле Високе студије безбедности и одбране. У складу са одредбама Конвенције о поштовању људских права и равноправности полова и искуствима већине европских држава, у Војној академији се, почев од школске 2007/2008. године, отпочело са школовањем жена-кадета, а прва генерација завршила је школовање 2011. године. Поред тога, од школске 2013/2014. године право уписа и похађања Војне гимназије имају и лица женског пола, што представља значајан корак у области фактичке имплементације начела родне равноправности. У систему одбране су прихваћени међународни стандарди учења и тестирања знања страног језика STANAG 6001 и информационих технологија – ECDL.

Мере за спровођење приоритета у 2016. години

У вези са процесом приступања ЕУ, у области реформе система одбране не планирају се посебне мере.

- У наредном периоду, тежишни задаци у процесу реформе система одбране су:
- праћење имплементације усвојених стратегијских, нормативно-правних и планских докумената у области одбране;
 - обезбеђење стабилног финансирања система одбране;
 - унапређење успостављеног система финансијског управљања и контроле;
 - даља примена и унапређење система ППБИ;
 - унапређивање и развој оперативних и функционалних способности ВС;
 - достизање потребног нивоа интероперабилности;
 - набавка и модернизација наоружања и војне опреме;
 - јачање капацитета војне индустрије и интензивирање војно-економске сарадње;
 - интензивирање активности на достизању циљева партнерства у оквиру НАТО програма ПзМ;
 - оптимизација организацијско-формацијске структуре МО и ВС;
 - побољшање статуса војног и цивилног кадра у МО и ВС;
 - интензивирање активности међународне сарадње у области одбране;
 - учешће у мултинационалним операцијама и војним вежбама;
 - јачање демократске и цивилне контроле Војске Србије;

- интеграција и укључивање војноздравствених установа Министарства одбране и Војске Србије у јединствени систем здравства Републике Србије;
- организација и функционисање верске службе у Војсци Србије;
- конверзија војних комплекса кроз реализацију Мастер плана;
- изградња капацитета односа са јавношћу система одбране.

Мере планиране у периоду 2016-2018

Имајући у виду извршена усклађивања, у наредне две године примене НПАА Република Србија неће имати потребе да врши усклађивање правних прописа са правним тековинама ЕУ у области реформе одбране.

1.2.2 Грађанска и политичка права

Заштитник грађана

1. Потребно је да се ускладе одредбе Упутства о поступању према доведеним и задржаним лицима са важећим прописима и стандардима.

2. Потребно је да службе за здравствену заштиту лица лишених слободе у заводима за извршење кривичних санкција постану организациони део Министарства здравља или део посебне организационе јединице у оквиру Управе за извршење кривичних санкција.

3. Потребно је да Одељење за надзор Управе за извршење кривичних санкција постане посебан организациони део Министарства правде, ван Управе за извршење кривичних санкција.

4. Потребно је да се донесе Закон о изменама Закона о заштити лица са менталним сметњама, којим ће се унапредити одредбе које се односе на формирање служби за заштиту менталног здравља у заједници; процедуре добровољне и принудне хоспитализације; улога полиције у односу на лица са менталним сметњама; и физичко спутавање, а нарочито одредбе којима је предвиђена мера изолације пацијената.

5. Потребно је да се донесу прописи којим ће се уредити услови и поступак ограничавања слободе кретања и физичког спутавања корисника смештених у установама социјалне заштите домског типа.

6. Потребно је да се успостави ефикасан систем азила.

7. Потребно је да се сачине: План збрињавања избеглица/миграната који су затечени или враћени у Србију; План поступања према онима којима није одобрена заштита у Србији; као и План интеграције оних којима је одобрен азил у Србији; Такође, потребно је изместити Канцеларију за азил ван Управе граничне полиције.

1.2.3. Економска и социјална права

Министарство просвете, науке и технолошког развоја

Оперативни закључци у области образовања-Социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији

Ромски језик: У наставном програму постоји изборни предмет Ромски језик са елементима националне културе. Проблем је чињеница недовољног броја стручно оспособљених који реализују овај наставни предмет. Лекторат за ромски језик на Филолошком факултету Универзитета у Београду је почео са радом школске 2015/16. године.

Имајући у виду значај изучавања матерњег језика и културе за напредовање појединаца, а самим тим и друштва у целини, а са циљем стварања кадрова, МПНТР је покренуло, у сарадњи са Центром за стално образовање и евалуацију Филолошког факултета Универзитета у Београду и Националним саветом ромске националне мањине, једномесечни курс за наставнике и наставнице ромског језика. Курс је одржан током јуна и јула 2015. године. Укупно је 230је будућих наставника и наставница ромског језика добило сертификате о положеном А1 и А2 нивоу.

Током школске 2015-16. године у 18 основних школа уведен је *Ромски језик са елементима националне културе*, као изборни предмет, док је одређени број школа заинтересован, али нема кадар за предавање. Крајем шк. 2015/16. године спроведено је анкетаирање за изборне предмете у свим ОШ у Републици Србији. Око 4000 родитеља ромских ђака се изјаснило као заинтересовани за похађање овог изборног предмета, док се близу 5000 родитеља изјаснило за могућност факултативне наставе *Ромског језика са елементима националне културе*.

Други проблем је чињеница да школе не стављају на листу изборних предмета (не нуде) *Ромски језик са елементима националне културе*. Један од разлога је и чињеница непостојања наставног кадра, као и недовољна осетљивост школа на питање наставе овог изборног предмета. Због тога је МПНТР упутило писмо школама да се овај предмет уврсти на листу изборних предмета у ОШ и факултативних у СШ. Резултати ове интервенције МПНТР-а су: За сада је 18 ОШ из централне Србије увело *Ромски језик са елементима националне културе*. Тренутно 600 ученика изучава овај изборни предмет, осим ОШ у Војводини, 40 ОШ са око 1000 ученика изучава овај изборни предмет више година. **Анкетирање је извршено и у ШУ Ранилуг и Косовска Митровица где је у 6 ОШ присутан већи број ученика ромске националности. Родитељи ових ученика су се сагласили са увођењем изборног наставног предмета Ромски језик са елементима националне културе**

Национални савете ромске националне мањине је покренуо штампање уџбеника за ромски језик одобрених од стране ЗУОВ-а, који ће бити готови до децембра 2016. године, као и додатне обуке за тренутне наставнике/ице *Ромског* и за одређени број нових наставника.

Усвојен Правилник о мерилима и поступку за упис ученика – припадника ромске националне мањине у средњу школу под повољнијим условима ради постизања пуне равноправности ("Сл. гласник РС", br. 12/2016). Његова примена започела је током школске 2015/16. године, а резултат је 1512 ученика/ица ромске националности који су користили ову афирмативну меру и уписали средњу школу у школ. 2016/17. У школ. 2015/16. години мерама афирмативне акције уписано је 418 (225Ж, 193 М).

Министарство просвете, науке и технолошког развоја је у сарадњи са УНИЦЕФ-ом и другим партнерима покренуло кампању за упис деце из осетљивих друштвених група у обавезно образовање и преко надлежних школских управа, позвало све предшколске установе да током августа и у првим месецима школске 2015/16. године узму активно учешће у овим активностима, мапирају партнере у локалној заједници, организују заједничке састанке и договоре о активностима које свака институција и организација треба да предузме, израде оперативни план за повећање уписа деце из осетљивих група у ППП први разред основне школе и спроведу планиране активности

у сарадњи са партнерима. Урађени су и дистрибуирани постери и флајери са информацијама које се односе на упис деце, значај похађања ППП и ОШ и њиховој обавезности. Флајери и постери су штампани на српском и ромском језику. Такође, планиране су активности у ромској заједници, као и рад са породицама у којима живе деца са тешкоћама у развоју. Реализацију кампање подржали су УНИЦЕФ, РЕФ, Швајцарска агенција за развој, Фондација за отворено друштво, Мисија ОЕБС у Србији, Црвени крст Србије, Канцеларија за људска и мањинска права Владе Републике Србије, Национални савет ромске националне мањине, Асоцијација педагошких асистената Србије и Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије. Један од резултата кампање је и то да је након септембра 2015. године уписано 1000 деце. У мају 2016. године покренута је нова кампања. Фокус кампање је на упису, али и редовности похађања.

Кроз ТАРИ пројект од септембра 2015. до краја ове школске године август 2016. године стипендира се 517 ученика/ица ромске националности у средњим школама/ у трогодишњем и четворогодишњем школовању за ученике који имају просек школског успеха од 2,5 до 3,5. Један од резултата ове активности огледа се у томе да су сви ученици који су поправили школски успех остали су у систему стипендирања.

МПНТР - шк. год 2015-16 доделило је 176 ученичких стипендија ромским ђацима у средњој школи који постижу одличан успех.

Са циљем свеобухватне подршке средњошколцима и превенције напуштања школовања, МПНТР је ангажовало, у оквиру пројекта ИПА 2014, 200 ментора који пружају помоћ и подршку ромским ученицима у средњим школама у области наставе и ваннаставних активности.

Применом мера афирмативне акције уписа припадника ромске националне заједнице и високо-школске установе чији оснивач је Република Србија, уписано је 96 (43 М; 53 Ж) Рома и Ромкиња.

МПНТР у шк. 2015-16 години доделило 74 студентске стипендије студентима ромске националности и 42 студентска кредита.

65 студената/киња ромске националности је добило могућност коришћења установа студентског стандарда под повољнијим условима, а по основу припадности ромској националној заједници у шк. 2015/2016. години.

Усвојен је Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установама образовања и васпитања усвојен је 2016. године, објављен у „Службеном гласнику РС“ бр. 22/2016 усмереног на превенцију дискриминације и сегрегације у образовању.

Са УНИЦЕФ-ом је спроведена анализа стања сегрегације у установама образовања, на основу кога је урађена студија „Мапирање ситуације у Србији у погледу сегрегације ромске деце у образовним институцијама, са примерима добре праксе у интеграцији“.

У школама које први пут имају ученике стипендисте у току је избор нових ментора у школама које до сада нису имале стипендисте. Остали ментори су наставили са радом и редовно се прати статус ученика по свим донетим критеријумима. Ученици који примају стипендије из буџета РС се прате кроз систем афирмативних мера.

Стручно упутство за примену АМ за упис на факултете у 2015-16: квоте; рангирање је у потпуности транспарентно; 36 ЕСПБ бодова за останак на буџету; бесплатан студентски дом и исхрана; упутство се односи и на уписане претходних година који су затечени у буџету.

Повећање квоте од 1% за студије које су од посебног интереса за ромску заједницу.

Школске 2015./16. године додељене су 74 студентске стипендије и 42 студентска кредита. Додела студентских кредита и стипендија студентима који уписују факултете који су од посебног интереса за ромску заједницу. Додела студентских стипендија изузетно надареним студентима за упис на докторске студије из области које су од приоритета за ромску заједницу.

Статус педагошких асистената у систему образовања: у новембру и децембру су се завршиле обуке за све педагошке асистенте који су ангажовани у систему образовања Припрема и додела сертификата за све асистенте планира се до краја октобра 2016. године у сарадњи са Универзитетом у Крагујевцу, Центар за целоживотно учење.

Јачање раног образовања деце од 3 до 5 година кроз систем подршке усмерен ка деци: Унапређивање прописа од значаја за повећање доступности и обухвата ромске деце предшколским васпитањем и образовањем; Започет рад на изради или допуни следећих подзаконских аката: Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику, Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање, Правилник о педагошкој асистенцији; Покретање иницијативе у сарадњи са МДУЛС да се јединицама локалне самоуправе на чијој територији живи велики број ромске деце, а спадају по степену развијености у четврту групу, односно девестирана подручја, определи финансијска подршка за реализацију образовне инклузије Рома.

У оквиру пројектних активности које реализују организације цивилног друштва уз подршку МПНТР, УНИЦЕФ-а, ЦОП, ЦК, ФОД и Центра за интерактивну педагогију и бројних других партнера, у сарадњи са предшколским установама започето је спровођење: активности за родитеље и децу узраста до три године у породици, заједници и предшколској установи којима се подстиче развој и учење деце и развој родитељских вештина за стварање подстицајног породичног окружења за рани развој и учење и позитивно родитељство; организују се различити диверсификовани програми ПВО (целодневни, полудневни) које финансира локална самоуправа, који су доступни и доприносе већем обухвату ромске деце предшколским програмима на узрасту од 3-4,5 и потпуни обухват на узрасту од 4,4 -5,5 година.

Планира се повећање броја ромске деце која живе у условима сиромаштва којој ће на основу мишљења ИРК бити обезбеђена додатна образовна, социјална и здравствена подршка: бесплатно укључивање у предшколске програме, индивидуализован рад са децом, обезбеђивање додатних услова који су повезани са похађањем предшколског програма: материјал, превоз, исхрана, одећа...

У току је кампања за повећање обухвата деце припремним предшколским програмом и основним образовањем у оквиру које се реализују информативно-едукативне и друге активности за повећање обухвата припремним предшколским програмом стасале ромске деце.

Кроз неколико стручних скупова којима су обухваћени представници ЈЛС, запослени у ШУ и ПУ пружиће се подршка развоју компетенција запослених за организовање квалитетних диверсификованих предшколских програма, квалитетних активности транзиције, препознавање потреба ромске деце и породице у контексту ПВО и индивидуализован приступ у раду.

Образовање одраслих: Влада Републике Србије је усвојила Годишњи план образовања одраслих за 2016. годину којим је обезбеђено одраслима да током целог живота стичу компетенције и квалификације потребне за лични и професионални развој, рад и запошљавање, као и друштвено одговорно понашање. Пројекат „Друга шанса“ је успешно завршен, а добре праксе произашле из овог пројекта користе се у планирању будућих активности. Образовање одраслих се реализује у 80 основних

школа за образовање одраслих и у 9 средњих школа за образовање одраслих. По завршетку основне школе за образовање одраслих, ученицима се пружа могућност да ванредно похађају средњу школу, која је бесплатна. Више од 60% корисника ове мере су припадници ромске популације, од којих су 40% жене.

Од јануара 2014. године (до јуна 2016. године) реализована је II фаза Пројекта „*Вртићи без граница 2 – квалитетно инклузивно васпитање и образовање у Србији*“ чији је општи циљ да допринесе остваривању приоритетних мера предвиђених СРОС које се односе на повећање обухвата деце од 3 до 5.5 година квалитетним, инклузивним предшколским васпитањем и образовањем. Пројекат је реализовану сарадњи Министарства просвете, науке и технолошког развоја, УНИЦЕФ-а, ЦИП-Центра за интерактивну педагогију, Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду, 10 предшколских установа и локалних самоуправа (Сјеница, Озаци, Крупањ, Бојник, Чачак, Нова Варош и општина Сремчица у Београду). Посебни циљеви Пројекта били су: мапирање деце која нису укључена у програме предшколског васпитања и образовања; ширење просторних капацитета за остваривање предшколског програма у 10 локалних самоуправа; оснаживање локалних самоуправа и предшколских установа за планирање и реализацију локалних политика у области предшколског васпитања; развој мреже ментора и пружање подршке установама за даљи развој кратких квалитетних инклузивних програма; избор и даљи развој најмање два вртића за улогу модел центра или центара добре праксе ПВО; ширење савремених полудневних програма (осмишљених у оквиру пројекта/програма Калеидоскоп); анализа трошкова различитих кратких програма са предложеним финансијским механизмима, израда препорука за успостављање система акредитације предшколских програма. Пројектом је адаптирано и опремљено 11 нових простора у 10 ЈЛС/ПУ, отворено је 20 васпитних група са 436 деце у полудневним четворочасовним програмима. Адаптирани простори обухватају 1086м², а укупна инвестиција је износила око 16.000.000 дин (удружено средствима УНИЦЕФ, ЈЛС, ПУ и ангажовањем родитеља). У односу на планирани обухват од 720 деце различитим посебним и специјализованим програмима, од којих је 20% из осетљивих група, резултати су премашени. Укупни обухват деце различитим програмима износи 888 деце, од тога 78% деце која припадају некој од категорија осетљивости или истовремено више категорија.

Предшколске установе и локалне самоуправе активно су учествовале у припреми, адаптацији и опремању нових вртића (учионица у сеоским школама и просторима у месним заједницама који су до сада били неискоришћени). У погледу квалитета, захваљујући комплементарном пројекту *Калеидоскоп*, пракса у новоформираним групама унапређена је имплементацијом пројектног приступа учењу који је за нашу средину иновативан. У осталим програмима који су у сарадњи са локалним партнерским институцијама развијани у областима науке, уметности и здравих стилова живота, примењивани су елементи овог приступа. У том смислу развијено је 16 различитих програма, а кроз све поменуте иницијативе укључено је 247 локалних стручњака, 47 експерата из различитих академских и стручних установа науке, спорта, културе и уметности, 30 родитеља/сарадника ПУ, директно укључених у планирање и реализацију програма. Кроз састанке, округле столове и трибине на локалном нивоу, представници локалних самоуправа и стручњаци из локалних институција добили су релевантне информације о важности предшколског васпитања и образовања и креирању информисаних локалних политика у области квалитетног инклузивног предшколског васпитања и образовања. Реализован је низ промотивних активности и јавних догађаја (округли столови, трибине, радионице, сајмови/фестивали) уз учешће деце и родитеља.

Захваљујући донацији Шведске агенције за развој и сарадњу (СДЦ). Предшколске установе и локалне самоуправе активно су учествовале у припреми, адаптацији и опремању нових вртића (учионица у сеоским школама и просторима у месним заједницама који су до сада били неискоришћени). У оквиру пројекта до сада су, између осталих активности, реализована и два округла стола посвећена теми квалитета у предшколском васпитању и образовању, као и представљање нацрта анализе система акредитације програма предшколског васпитања и првих налаза квалитативног истраживања инклузивности предшколског васпитања и образовања.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја као један од приоритета је поставило заштиту деце и ученика од свих облика насиља. У оквиру Министарства просвете, у фебруару 2012. године формирана је Јединица за превенцију насиља која је у априлу 2015. и званично постала део формалне структуре Министарства као Група за заштиту од насиља и дискриминације. Група, у сарадњи са другим системима али и многобројним међународним организацијама и организацијама цивилног друштва, имплементира активности у оквиру заштите ученика од свих облика насиља.

- Програмом „Школа без насиља“ обухваћено 274 школа (253 основне и 24 средње), 17 000 наставника који су прошли обуку за превенцију насиља и 229 000 ученика; 35 школа на листи чекања. Плакету „Школа без насиља“ има 177 школа а завршен је и процес процене безбедности школског окружења у 53 школе. Резултати програма интегрисани су у 2 књиге: „Насиље у школама“ и „Насиље у школама Србије – анализа стања од 2006. до 2013. године“
- Израђен **интерактивни сајт „Школа без насиља“** www.sbn.rs који је запосленима, родитељима и ученицима ресурс у области превенције насиља.
- **Ојачани капацитети постојећих 60 ментора** за рад у области превенције насиља на тему превенције дигиталног насиља, родно заснованог насиља- породичног и сексуалног насиља кроз обуке, литературу, свакодневну комуникацију и састанке ментора
- Израђен **инструмент за процену безбедности школског окружења (БШО) и Приручник за процену безбедности школског окружења** у оквиру процене испуњености стандарда квалитета образовно- васпитних установа и јачање капацитета школа и просветних саветника за праћење безбедности школског окружења.
- Развијени **инструменти за процену родно заснованог и дигиталног насиља**
- Израђени **национални извештаји** о распрострањености родно заснованог и дигиталног насиља
- Спроведена прва **Национална студија о друштвеном проблему сексуалног злостављања деце** у 97 школа (61 основна и 36 средњих школа) у 51 граду у Србији, обухваћено 2053 деце и младих.
- У 11 градова одржане **јавне расправе** „Од националне студије до стратегије за превенцију сексуалног насиља у образовању“ са 553 учесника-запослених у образовно-васпитном систему и ученика.
- Креирана **Стратегија за превенцију сексуалног насиља у образовно-васпитном систему.**
- Учешће у изради **образовних пакета са темом превенције сексуалног насиља** у већ постојеће наставне планове и програме за 11 предмета препоручених Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање.
- Обучено **88 саветника за рад на СОС телефонској линији** Министарства

просвете за пријаву насиља у школама 0800200201 а који волонтерски дежурају сваког радног дана од 7.30-15.30

- Имплементиран **пројекат „Превенција родно заснованог насиља“** у 50 основних и средњих школа у Србији. Обучено укупно 1800 запослених у образовно васпитним установама, 5800 девојчица и 4900 дечака за препознавање облика родно заснованог насиља и реаговање у ситуацијама родно заснованог насиља у 50 школа у Србији. Србија представљена као пример добре праксе од стране УН агенција које су спроводиле пројекат
- Израђено **истраживање учесталости родно заснованог насиља у 50 основних и средњих школа** у Србији. Укупно је 11.669 дечака, 10.708 девојчица и 3258 наставника учествовало у истраживању. Израђена публикација **„Истраживање родно заснованог насиља у школама у Србији“**
- Креиран и школама дистрибуиран **„Приручник за превенцију родно заснованог насиља“**
- Имплементиран **пројекат „Зауставимо дигитално насиље“**. Спроведено истраживање учесталости дигиталног насиља у школама у 34 школе (17 основних и 17 средњих школа) са 3784 ученика, 2031 родитеља, 1349 наставника.
- Обучено **укупно око 6000 ученика и запослених за препознавање и реаговање у ситуацијама дигиталног насиља** и безбедно коришћење интернета. Стручним скуповима у вези са заштитом на интернету обучено око 1900 учитеља.
- Израђен и дистрибуиран свим школама у Србији **Приручник „Дигитално насиље- превенција и реаговање“**.
- Креирана **СОС апликација за помоћ ученицима** у ситуацијама дигиталног насиља на којој они који трпе дигитално насиље могу добити стручну подршку у тренутку пријављивања.
- Обучено **160 просветних саветника и наставника** из свих школских управа за пружање подршке школама у реаговању на ситуације дигиталног насиља кроз обуке „Оснаживање запослених у школским управама за подршку школи у заштити ученика од дигиталног насиља“
- Обучени координатори за превенцију насиља и координатори за инклузивно образовање са територије школских управа за **препознавање и реаговање на све облике дискриминације**.
- Имплементиран **пројекат „Кризне ситуације и интервенције у образовно-васпитним установама“**. Одржано 18 обука, 4 семинара у поплавама угроженим подручјима са око 200 учесника, 4 округла стола и обучено укупно око 1300 запослених за реаговање у кризним ситуацијама који на дужи временски период обележе уобичајено функционисање школе
- Креиран и школама дистрибуиран **Приручник „Психолошке кризне интервенције у образовно-васпитним установама“**
- Обучено **160 наставника физичког васпитања** за реаговање у ситуацијама насиља кроз обуке „Улога наставе физичког у превенцији насиља“
- Обучено је око **250 васпитача, наставника /учитеља и стручних сарадника** за рад са децом предшколског и нижег основно школског узраста за примену програма „Оснаживање ума“.
- У сарадњи са Центром за заштиту жртава трговине људима, реализоване су обуке за запослене у школским управама и образовно-васпитним установама за примену индикатора за препознавање жртава трговине децом и превенцију трговине децом у образовном систему
- Група за заштиту од насиља и дискриминације обезбеђује **додатну подршку**

образовно васпитним институцијама и родитељима у превенцији и интервенцији на све облике насиља, у решавању појединачних случајева насиља као и у случајевима кризних догађаја.

У оквиру Пројекта *Бесплатни уџбеници за школску 2015/2016. годину* Министарство просвете, науке и технолошког развоја обезбедило је средства за бесплатне уџбенике за део ученичке популације свих разреда основне школе. Бесплатни уџбеници обезбеђени су за 23% ученика основне школе, и то социјално најугроженије ученике, а према унапред утврђеним критеријумима, којима су обухваћени и ученици са сметњама у развоју, ученици из хранитељских породица и установа социјалне заштите, као и ученици из социјално нестимулативних средина и остале осетљиве категорије ученика.

Министарство омладине и спорта

Преглед стања

Заштита омладине

Законом о младима („Службени гласник РС”, број 50/11) и Националном стратегијом за младе за период од 2015. до 2025. године („Службени гласник РС”, број 22/15) предвиђена је свеобухватна заштита популације старости од 15 до 30 година, а нарочито право на једнакост и забрану дискриминације. Сви млади су једнаки и уживају једнак положај и једнаку правну заштиту без обзира на лична својства. Забрањено је свако прављење разлике или неједнако поступање према младима, посредно или непосредно, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, верског убеђења, језика, друштвеног порекла, имовног стања, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама, психичког или физичког инвалидитета, здравственог стања, физичког изгледа, сексуалне оријентације, родног идентитета и другог стварног, односно претпостављеног личног својства.

Наведеним прописима предвиђено је и пружање подршке младима у остваривању права на образовање, информисање, безбедност, здравствену заштиту и социјалну укљученост.

За више детаља погледати Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање

Заштитник грађана

Економска, социјална и културна права

1. Потребно је да се изменом и допуном прописа који регулишу област рада, унапреди остваривање и заштиту права запослених на: правичну зараду и једнаку награду за рад исте вредности; хигијенско-техничку заштиту на раду; једнаке могућности напредовања у раду; одмор, разоноду и разумно ограничење радног времена, социјално обезбеђење (укључујући ту социјално осигурање), све у складу са одредбама Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима.

2. Потребно је да се ускладе прописи о раду са одредбама Конвенција МОП 150 о администрацији рада, како би се обезбедило поштовање аутономије организација послодавца и радника, односно право удруживања, организовања и колективног преговарања.

3. Потребно је да се унапреди остваривање и заштиту права запослених увођењем и јачањем механизма којима се обезбеђује ефективно остваривање права на рад и права по основу рада, безбедни и здрави услови рада и социјална сигурност, у складу са Ревидираном европском социјалном повељом.

4. Потребно је да се што пре донесе Закон о бесплатној правној помоћи, у складу са Међународним пактом о грађанским и политичким правима, Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и Европском повељом о основним правима.

5. Потребно је да се обезбеди адекватнија подршка незапосленим особама у тражењу запослења.

6. Потребно је да се донесе јединствени Национални оквир квалификација, у складу са Европским оквиром квалификација и Европским оквиром квалификација у високом образовању.

7. Потребно је да се у области спорта обезбеди пуно остваривање права детета и заштиту од насиља у складу са Конвенцијом о правима детета.

8. Потребно је да се донесу неопходни прописи којим ће се обезбедити предуслови за спровођење Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства.

9. Потребно је да се донесе закон којим ће се јасно и прецизно уредити обавезе и одговорности и међусобни односи носилаца стамбене политике и начин финансирања социјалног становања.

10. Потребно је да се изменама прописа успостави делотворни механизам за превазилажење проблема за утврђивање висине пензије професионалних војних лица када Министарство одбране и Војска Србије не располажу подацима о висини личног дохотка.

11. Потребно је да се изменама прописа пропише јасна и унапред позната процедура за остваривање права професионалних војних лица на специјалистичке прегледе у складу са законом.

12. Потребно је да се усвоје измене и допуне Закона о враћању одузете имовине и обештећењу ради отклањања процесних претпоставки и законских препрека у погледу реституције у природи, односно обезбеђивања корисницима враћања несметано улажење у посед враћених непокретности, у складу са препоруком Европског парламента из Резолуције о Извештају о напретку Србије за 2013. годину.

13. Потребно је да се измене прописи како би се решио проблем ограничавања и умањења права грађана из области социјалног осигурања због неефикасног уређења и функционисања система који обезбеђује контролу извршења обавезе послодаваца на уплату доприноса за социјално осигурање.

14. Потребно је да се донесу програми заштите угрожених категорија потрошача у услугама од општег економског интереса (Национални програм заштите угрожених потрошача).

15. Потребно је да се обезбеде одговарајући програми запошљавања, samozapošljavanja, обуке и стручног усавршавања, посебно младих особа и особа у посебно осетљивом положају, у складу са Међународним пактом о економским, социјалним и културним правима и документима Међународне организације рада.

16. Потребно је да се обезбеди доступност квалитетног образовања свим младим особама, у складу са Стратегијом Европске уније за младе 2010-2018.

17. Потребно је да се обезбеде услови за пуну информисаност младих особа и њихову партиципацију, у складу са Стратегијом Европске уније за младе 2010-2018.

18. Потребно је да се обезбеде услови за увођење, развијање и унапређивање услуга социјалне заштите за најрањивије групе грађана, у складу са Међународним пактом о

економским, социјалним и културним правима и Ревидираном Европском социјалном повељом.

19. Потребно је да се обезбеди пуна заштита права запослених по основу рада, посебно права на и из обавезног социјалног осигурања, у складу са Међународним пактом о економским, социјалним и културним правима и документима Међународне организације рада.

1.2.4 Културна права и заштита мањина

Заштитник грађана

Права детета

1. Потребно је да се уреди систем подршке деци са сметњама у развоју и инвалидитетом и подршке њиховим породицама, у циљу обезбеђивања пуног остваривања права детета са сметњама у развоју гарантованих Конвенцијом УН о правима детета и Конвенцијом УН о правима особа са инвалидитетом.

2. Потребно је да се потврди Факултативни протокол уз Конвенцију УН о правима детета о процедури подношења притужби Комитету за права детета, који је Србија потписала фебруара 2012. године, чиме би се обезбедила додатна заштита права детета гарантованих Конвенцијом УН о правима детета и факултативним протоколима уз њу.

3. Потребно је да се што пре донесе посебан закон којим ће се успоставити ефикасан механизам истраживања случајева „несталих беба“ у складу са одредбом тачке 92. пресуде Европског суда за људска права у случају Зорица Јовановић против Србије и препорукама Заштитника грађана.

4. Потребно је да се донесе закон којим ће се увести законска забрана физичког кажњавања деце у свим срединама, у складу са одредбама Конвенције УН о правима детета.

5. Потребно је да се усклади кривичноправно законодавство са Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, ради обезбеђивања пуне кривичноправне заштите деце жртава свих облика сексуалног злостављања и занемаривања и заштите деце од секундарне трауматизације и виктимизације током судских и других поступака, а у складу са иницијативама и препорукама Заштитника грађана, Конвенцијом УН о правима детета и Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања.

6. Потребно је да се унапреди право детета на највиши стандард здравља обезбеђивањем свих расположивих услуга здравствене заштите сваком детету на терет средстава обавезног здравственог осигурања; право на одговарајући животни стандард кроз обезбеђивање одговарајућих накнада намењених деци без довољно финансијских средстава; и право на посебне мере заштите детета у области социјалне заштите, у складу са Конвенцијом УН о правима детета и Међународним пактом о економским, социјалним и културним правима.

7. Потребно је да се унапреди квалитет образовања деце кроз обезбеђивање квалитетног курикулума, одговарајућих и деци прилагођених уџбеника и наставних средстава, одговарајућих стручних компетенција наставника и стручних радника, квалитетне услуге додатне подршке ученицима којима је она потребна и стимулативне, недискриминативне, толерантне и ненасилне атмосфере и окружења, и тиме обезбеди и

унапреди остваривање права детета на квалитетно образовање, које је загарантовано Конвенцијом УН о правима детета.

8. Потребно је да се обезбеди пуно укључивање у редован образовни систем све деце, посебно оне из друштвено маргинализованих група, деце са сметњама у развоју и инвалидитетом и болесне деце, у складу са Конвенцијом УН о правима детета, Конвенцијом о борби против дискриминације у области просвете и Конвенцијом УН правима особа са инвалидитетом.

9. Потребно је да се уреди начин медијског извештавања о деци и заштиту деце од објављивања штетних информација, у складу са Конвенцијом УН о правима детета, уз пуно уважавање слободе медија и права на информисаност.

10. Потребно је да се изменама и допунама и доношењем прописа (закона и подзаконских аката) обезбеди пуно остваривање принципа ресторативне правде у односу на децу у сукобу са законом, у складу са правима детета у сукобу са законом гарантованим Конвенцијом УН о правима детета и принципима Стандардних минималних правила УН за малолетничко правосуђе (Пекиншка правила), Смерницама УН за превенцију малолетничке делинквенције (Ријадске смернице), Правилима УН о заштити малолетника лишених слободе и Стандардним минималним правилима УН за мере алтернативне институционалном третману (Токијска правила).

11. Потребно је да се уреди област заштите детета од насиља, злостављања и експлоатације у свим срединама, а нарочито поступак мера интервенције и стандарде у њиховој примени, у складу са Конвенцијом УН о правима детета и Конвенцијом МОР о најгорим облицима дечјег рада.

12. Потребно је да се уреди поступак заштите од породичног насиља и злостављања и занемаривања деце у породици и доношење стандарда поступања, у складу са Конвенцијом УН о правима детета, Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција) и Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (Ланзарот конвенција).

13. Потребно је да се уреди област заштите деце од трговине децом, укључујући и уређивање начина на који деца могу прелазити државну границу, у складу са Конвенцијом УН о правима детета, Факултативним протоколом о продаји деце, дечјој проституцији и дечјој порнографији, Конвенцијом МОР о најгорим облицима дечјег рада, Конвенцијом УН против транснационалног организованог криминала и допунским протоколима (посебно Протоколом о превенцији, сузбијању и кажњавању трговине људским бићима, а нарочито женама и децом, који допуњава Конвенцију УН о борби против транснационалног организованог криминала) и Конвенцијом Савета Европе о борби против трговине људима.

14. Потребно је кривичноправно законодавство, прописе у области прекршајног права и прописе који уређују рад полиције и полицијска овлашћења усагласити са Конвенцијом УН о правима детета која дететом означава сваку особу млађу од 18 година и обезбедити исту правну заштиту сваком детету жртви кривичног или другог кажњивог дела без обзира на узраст.

Права националних мањина

1. Потребно је да се, у задатим роковима, спроводе све законодавне активности које су предвиђене Акционим планом за остваривање права националних мањина, који је донет на основу Акционог плана за Поглавље 23 у оквиру приступних преговора Републике Србије са Европском унијом.

2. Потребно је да се припреми правни акт којим се дефинишу поступци надлежних органа приликом расељавања и исељавања насеља, уз поштовање основних принципа законитости и заштите људских права, као и права на алтернативни смештај, усклађен са Међународним пактом о економским, социјалним и културним правима.

Права особа са инвалидитетом

1. Потребно је да се унапреде и ускладе подзаконски акти и поступање по њима у поступку остваривања права на инвалидску пензију, запошљавање и рехабилитацију особа са инвалидитетом.

2. Потребно је да се донесе нова Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији и Акциони план за спровођење Стратегије са конкретним мерама и активностима, кроз које ће се спровести препоруке Комитета за права особа са инвалидитетом с циљем примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом.

3. Потребно је да се унапреди законска регулатива како би се јасно и прецизно дефинисала дискриминација по основу инвалидитета, као и концепт разумног прилагођавања, са изричитим прописивањем да је одбијање разумног прилагођавања облик дискриминације по основу инвалидитета ради пуне примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и поступања по препорукама Комитета за права особа са инвалидитетом.

4. Потребно је да се донесе стратегија и акциони план са јасним и конкретним мерама и активностима на унапређењу приступачности имајући у виду да и даље велики број објеката јавне намене остаје неприступачан или тешко приступачан особама са инвалидитетом, због чега им је остваривање загарантованих права отежано или онемогућено. Потребно је да се измени законска регулатива, односно Закон о планирању и изградњи у делу у којем регулише надзор над спровођењем прописа и казнене одредбе, с циљем увођења делотворнијих санкција, због непоступања у складу са законским обавезама у смислу обезбеђења приступачности. Наведене активности је потребно предузети с циљем обезбеђења пуне примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и поступања по препорукама Комитета за права особа са инвалидитетом.

5. Потребно је да се измене релевантне одредбе Породичног закона које регулишу институт лишења пословне способности, које доводе до дискриминације ове осетљиве групе и ускраћивања осталих загарантованих права попут права на рад, с циљем примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и поступања по препорукама Комитета за права особа са инвалидитетом.

6. Потребно је да се донесе стратегија са прецизним и јасним мерама и активностима с циљем спровођења процеса „деинституционализације“ у складу са Конвенцијом УН о правима особа са инвалидитетом и препорукама Комитета за права особа са инвалидитетом.

7. Потребно је да се измени законска регулатива, у складу са чланом 14. Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом, уважавајући препоруке Комитета за права особа са инвалидитетом, како би се спречио смештај особа са менталним сметњама без пристанка у психијатријске установе, присиљан смештај деце и одраслих са менталним сметњама у институције.

8. Потребно је да се предузму активности на измени Закона о социјалној заштити којим се уређује систем услуга и сервиса подршке особама са инвалидитетом и старијим како би се јасно и прецизно регулисале обавезе и одговорности носилаца социјалне политике на републичком и локалном нивоу, обезбедили механизми за

њихово међусобно усклађено и ефикасно деловање те доследно и јасно уредио одржив систем финансирања, с циљем примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и поступања по препорукама Комитета за права особа са инвалидитетом.

9. Потребно је да се унапреди правни оквир по питању прописа из области здравствене заштите у делу који се тиче остварења права особе са инвалидитетом на савремена медицинско-техничка помагала у складу са њиховим потребама и права на медицинско рехабилитацију, посебно када су у питању деца са инвалидитетом, како би се особама са инвалидитетом обезбедила у пуној мери лична покретљивост, с циљем пуне примене Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и поступања по препорукама Комитета за права особа са инвалидитетом.

10. Потребно је да се измени Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом како би се унапредио положај запослених особа са инвалидитетом, поспешило боље запошљавање кроз боље мере подршке и спречила дискриминација. Потребно је прецизније и јасније уредити област процене радне способности, као и концепт прилагођавања радног места особама са инвалидитетом ради усклађивања са Конвенцијом УН о правима особа са инвалидитетом, уз уважавање препорука Комитета за права особа са инвалидитетом. Нужне су измене прописа и по питању поступања надлежних инспекција у овој области како би се запосленим особама са инвалидитетом пружила боља и ефикаснија правна заштита и предупредиле незаконитости у овој области које се често понављају и онемогућују пуну примену права особа са инвалидитетом.

11. Потребно је да се унапреди правни оквир у области социјалног становања у складу са Ревидираном европском социјалном повељом и чланом 28. Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом, узимајући у обзир и препоруке Комитета за права особа са инвалидитетом, како би се дефинисали јасни и прецизни критеријуми за остваривање права на решавање стамбеног питања, с посебним освртом на особе са инвалидитетом, старије особе, као и особе које су изложене вишеструкој дискриминацији, што је предуслов за планирање неопходних средстава и пуно остваривање права грађана у овој области.

12. Потребно је да се донесе јасан план и одлука како би се обезбедило континуирано прикупљање података о особама са инвалидитетом и њиховим условима живота, развити јединствену базу података о особама са инвалидитетом и механизме редовног извештавања као део система за праћење (мониторинг) активности на унапређењу положаја особа са инвалидитетом имајући у виду препоруке Комитета УН за права особа са инвалидитетом.

Родна равноправност

1. Потребно је да се донесе закон којим ће се уредити питања од значаја за област родне равноправности, обезбедити укључивање родне перспективе у све области друштва, поштовање међународних стандарда родне равноправности и принципа једнаких могућности и прописати посебне мере за остваривање принципа родне равноправности, у складу са Конвенцијом УН о елиминисању свих облика дискриминације жена, укључујући и мере ради заштите од родно заснованог насиља, у складу са Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици.

2. Потребно је да се усклади законодавство Републике Србије са Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, у складу са иницијативама и препорукама Заштитника грађана.

3. Потребно је да се обезбеди право на накнаду зараде за време трудничког боловања, породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и посебне неге детета свим женама, без обзира на облик радног ангажовања, у складу са Конвенцијом УН о елиминисању свих облика дискриминације жена.

4. Потребно је да се прописима у области образовања обезбеди пуна заштита од дискриминације по основу сексуалне оријентације и родног идентитета, у складу са УН Цогцакарта принципима и Препоруком (2010)5 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета.

5. Потребно је да се уреде правне последице прилагођавања (промене) пола и родног идентитета, у складу са УН Цогцакарта принципима и Препоруком (2010)5 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета.

Заштита животне средине

1. Потребно је да се донесу прописи којима ће се регулисати квалитет грађевинског материјала у циљу заштите животне средине, а у складу са директивама Европске уније 2011/92 и 2014/52/ EZ.

2. Потребно је да се донесу прописи којим ће се регулисати квалитет ваздуха у затвореном простору (резиденцијалном и нерезиденцијалном), у складу са Директивом Европске уније 2008/50/EZ.

3. Потребно је да се донесу недостајуће стратегије и плански документи из области заштите животне средине, попут националних планова за управљање различитим токовима отпада (изузев амбалажног отпада), стратегије управљања водама на територији Републике Србије, плана управљања водама, стратегије заштите ваздуха, планова квалитета ваздуха, а у складу са директивама Европске уније 2000/60/ЕС о успостављању оквира за деловање заједнице у области политике вода и 2008/105/ЕС о стандардима квалитета животне средине у области политике вода.

4. Потребно је да се измени Закон о заштити од буке у животној средини, односно прецизира метод и начин контроле буке, као и овлашћења инспектора за заштиту животне средине када је у питању бука из угоститељских објеката, у складу са Директивом Европске уније 2002/49/EZ о процени и управљању буком.

1.3. Регионална сарадња и међународне обавезе

1.3.1. Регионална сарадња

Р. Србија је снажно опредељена за развијање односа са непосредним суседима и земљама у региону ЈИЕ, афирмишући на тај начин један од приоритета своје спољне политике - јачање регионалне сарадње. Сарадња у оквиру регионалних форума и иницијатива представља допуну јачању билатералних односа са суседима и државама региона ЈИЕ. Учешће Р. Србије у европским регионалним стратегијама, попут оне за Подунавље и Јадранско-јонски регион, представља важан корак на путу европске интеграције Р. Србије.

Р. Србија је **активан учесник у бројним регионалним иницијативама** као што су: Процес сарадње у Југоисточној Европи (*SEECР*), Регионални савет за сарадњу

(RCC), Јадранско-јонска иницијатива (AII), Иницијатива за миграције, азил и расељена лица (MARRI), Централно-европска иницијатива (CEI), Стратегија ЕУ за Подунавље (EUSDR), Стратегија ЕУ за Јадранско-јонски регион (EUSAIR), Међународна комисија за слив реке Саве, Група за Тису, Иницијатива за сарадњу у Југоисточној Европи, Регионални центар за спровођење закона у југоисточној Европи (SELEC) и Црноморска економска сарадња (BSEC). Активно учествујемо и у једном броју регионалних иницијатива које су, иако аутономне, повезане са Регионалним саветом за сарадњу. Од 2014. године, Р. Србија активно учествује у активностима такозваног „Берлинског процеса“, као и на бројним састанцима на министарском нивоу такозване „Западно-балканске шесторке“. Такође, последњих година на највишем нивоу учествује на самитима Брдо и Брдо-Бриони процеса.

Кад је у питању регионална економска мултилатерала Р. Србија је активно учествовала у раду Организације за црноморску економску сарадњу (BSEC) и Дунавске комисије, у оквиру чега се радило на даљем јачању регионалне сарадње међу земљама чланицама ових организација. Р. Србија председава Дунавском комисијом (2014-17).

Председавања регионалним иницијативама: Република Србија од јуна 2016. године председава Регионалном иницијативом за миграције, азил и избеглице (МАРРИ), а од 1. јула 2016. године преузела је шестомесечно председавање BSEC.

Процес сарадње у Југоисточној Европи (ПСуЈИЕ)

Преглед стања

Састанак министара спољних послова ПСуЈИЕ одржан је 20. јуна 2014. године у Букурешту, а Самит ПСуЈИЕ 25. јуна 2014. године, такође у Букурешту. На Самиту је усвојена „Букурештанска декларација“ којом су државе учеснице ПСуЈИЕ позвале „Косово*“ да на „равноправној основи“ учествује у активностима и на састанцима ПСуЈИЕ, при чему неће бити неопходне измене статутарних докумената, односно „Повеље ПСуЈИЕ“. Оваква одлука представља допринос јачању регионалне сарадње, стабилизацији и безбедности у региону, а у складу са „Договором о регионалном представљању и сарадњи“ и „Бриселским споразумом“.

Током албанског председавања ПСуЈИЕ покренута је редовна процедура за избор генералног секретара Регионалног савета за сарадњу, а на Самиту који је одржан 25. маја 2015. године, као резултат лобирања Р. Србије и остварених резултата, потврђен је реизбор Горана Свилановића на ову функцију.

Председавајући (јун 2015 - јун 2016.) ПСуЈИЕ била је Р. Бугарска, актуелни председавајући је Република Хрватска. У Софији је 2. фебруара 2016 одржан неформални састанак министара спољних послова ПСуЈИЕ на коме је усвојена Заједничка изјава о изазовима миграција. Делегацију Р. Србије је предводио ППВ и МСП Ивица Дачић. Састанак министара спољних послова одржан је 31. маја 2016. у Правецу, а Самит ПСуЈИЕ 1. јуна 2016. у Софији. На Самиту је усвојена декларација поводом 20 година од оснивања ПСуЈИЕ.

Р. Србија учествује у дефинисању приоритета ПСуЈИЕ у контексту формулисања Радног програма РСС за период 2014-2016.

Административни капацитети

Национални координатор за ПСуЈИЕ именован је из Министарства спољних послова. Активности, рад и приоритете ПСуЈИЕ прате Сектор за Европску унију и

Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Не постоји.

Регионални савет за сарадњу (РСС)

Преглед стања

Завршни годишњи састанак РСС, под председавањем Румуније Процесом сарадње у ЈИЕ, одржан је 25. јуна 2014. године у Букурешту, дан пред министарски састанак ПСУЈИЕ, а делегацију Р. Србије предводио је ППВ и МСП И. Дачић.

ППВ и МСП Ивица Дачић учествовао је на Годишњем састанку РСС, 22. маја 2015. године у Тирани, на коме је, између осталог, донета одлука о потврди, односно прихватању формалне кандидатуре Горана Свилановића за реизбор на место генералног секретара РСС. Иста одлука је потврђена и на Формалном састанку МИП-ова ПСУЈИЕ, одржаном истог дана у Тирани. **Одлука о реизбору Г. Свилановића на место генералног секретара РСС формално је усвојена на Самиту ПСУЈИЕ одржаном у Тирани 26. маја 2015. године.**

На састанку Одбора одржаном 15. октобра 2015. године, између осталог, разматране су будуће активности РСС у складу са Декларацијом председавајућег Бечког самита одржаног 27. августа 2015. године, а у којој је наведено да ће се РСС активно укључити у остваривање предвиђених циљева у областима мобилности, економског раста и образовања.

Годишњи састанак РСС одржан је у Прагецу (Р. Бугарска) 31. маја 2016. године. На састанку је разматран напредак остварен у спровођењу Стратегије и програма рада РСС за период од 2014. до 2016. године и представљене су смернице рада РСС у наредном трогодишњем периоду.

У Београду је 30. марта 2016. године потписан **Меморандум о оснивању и раду Акционог тима за интеграцију Рома до 2020. године Регионалног савета за сарадњу**. Потписници споразума су генерални секретар РСС Г. Свилановић и потпредседник Владе Р. Србије и министар грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре З. Михајловић. Меморандумом је предвиђено да се у Р. Србији формира Акциони тим за интеграцију Рома до 2020. године, који ће своје активности обављати у оквиру канцеларије Регионалног савета за сарадњу која ће радити у Београду.

РСС учествује у програмирању вишекорисничке компоненте ИПА, са циљем да приоритети ИПА и других донатора буду усклађени са приоритетним потребама региона. Секретаријат РСС, са истим циљем, учествује и у раду Саветодавне групе међународних финансијских институција, као и у Управном одбору Инвестиционог оквира за западни Балкан.

Административни капацитети

Одређен је национални координатор за РСС из Министарства спољних послова, а за праћење и учешће у раду РСС надлежни су Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере планиране за период 2016-2018

Нова Стратегија и Програма рада Регионалног савета за сарадњу за период 2017-2019. усвојени су на Годишњем састанку РСС 31. маја 2016. године у Правцу (Р. Бугарска).

Брдо процес

Преглед стања

Председник Р. Србије, Т. Николић, учествовао је на Самиту лидера „Брдо процеса“ који је одржан у Дубровнику, 15. јула 2014. године. Самит је резултирао „Заједничком декларацијом“ учесника у којој је, између осталог, још једном потврђена европска оријентација учесница са западног Балкана.

На састанку министара спољних послова учесница Брдо процеса одржаном на Брду код Крања, 23. априла 2015. године, који су први пут заједнички организовали МСП Р. Словеније и Р. Француске учествовао је ППВ/МСП И. Дачић. Разматрана је интеграција региона западног Балкана у ЕУ, али и шири опсег актуелних тема, као што су европска спољна политика, европска безбедносна политика и ситуација у Украјини, о чему је усвојена „Заједничка изјава“.

Председник Р. Србије Томислав Николић учествовао је на председничком састанку „Брдо-Бриони процеса“ у Будви, 7. и 8. јуна 2015. године. Учешћем на овом скупу на највишем нивоу Р. Србија је потврдила приврженост визији региона ЗБ као дела ЕУ, као и потребу наставка актуелних реформи. Поред тога, председник Р. Србије је послао јасну поруку да економски напредак и међусобна повезаност представљају главне импулсе јачања европске перспективе региона у целини.

На ванредном Самиту Брдо-Бриони процеса о заједничкој стратешкој визији уједињене, слободне и безбедне Европе, одржаном у Загребу, 25. новембра 2015, учествовао је председник Томислав Николић. Гости Самита су били потпредседник САД Џо Бајден и председник Европског савета Доналд Туск, као и председник Аустрије Хајнц Фишер. На Самиту је разговарано о актуелним изазовима у области безбедности као и могућности за бржи напредак ЈИЕ и усвојен је документ: „Закључци о заједничкој стратешкој визији уједињене, слободне и безбедне Европе“.

Најновији у низу састанака председника Брдо-Бриони процеса одржан је у Сарајеву 28. и 29. маја 2016. године. На скупу су учествовали сви председници учесница Брдо-Бриони процеса. Специјални гост састанка је био председник Италије С. Матарела. На скупу су усвојени „Закључци“ у којима су лидери потврдили заједничку одговорност за креирање стабилног политичког окружења које погодује економском расту и свеопштем напретку ЈИЕ.

На маргинама овог скупа одржан је „Самит 100“ тј. Пословни форум истакнутих пословних лидера из ЈИЕ и потенцијалних европских инвеститора у регион западног Балкана.

„Берлински процес“ и „Западнобалканска шесторка“ (ЗББ)

Преглед стања

На иницијативу немачке канцеларке Ангеле Меркел у **Берлину је 28. августа 2014.** године одржан Самит о западном Балкану, на коме су учествовали председници влада, министри спољних послова и министри економије Албаније, Босне и Херцеговине, Хрватске, тзв. „Косова“, Македоније, Црне Горе, Србије, Словеније, Аустрије, Француске, као и представници Европске комисије. Циљ Самита било је постизање заједничког договора о јачању регионалне сарадње на ЗБ и утврђивање четворогодишњег оквира (2014-2018. године) за решавање преосталих отворених питања у региону, чиме је практично успостављен тзв. „Берлински процес“.

Уочи Самита у Берлину, заживеле су и активности тзв. „**Западнобалканске шесторке**“ („ЗББ“) од јула 2014. до септембра 2016. године одржано је 15 састанака у формату „ЗББ“ на министарском нивоу или нивоу председника влада, на којима је разматран широк дијапазон тема и договоране конкретне активности. Први састанак одржан је у Котору, у јулу 2014. године, на коме су представљене основне смернице ове иницијативе, а наредни састанак МСП „ЗББ“ (у оквиру „Берлинског процеса“) на маргинама 69 заседања ГС УН у Њујорку, 23. септембра 2014. године. На њему је ЕК представила нацрт документа „Повезивање на ЗБ“. Наредни састанак у истом формату је одржан у Београду, 23. октобра 2014. године и на њему су превасходно разматрани економски аспекти повезивања на ЗБ а скуп је резултирао „Заједничком изјавом о економском управљању и повезивању“. Уследили су скупови министара спољних послова и транспорта ЗББ у Приштини (25. марта 2015. године) као и министарски састанци (МСП) у Тирани (24. фебруара 2015.) и Бечу (20. март 2015. године). На овим скуповима кључне теме су биле унапређење повезаности и „Основне мреже“ на ЗБ. На наредном састанку МСП ЗББ у Тирани (22. маја 2015. године) усвојена је „Декларација о сарадњи младих у региону ЗБ“. Питање повезивања и миграција, први пут у формату МСП ЗББ, је разматрано у Охриду, 15 јуна 2015. године. Континуитет јачања међусобне сарадње у оквиру ЗББ, посебно када је реч о питању инфраструктуре, потврђен је на састанку министара транспорта у Риги, 24. јуна 2015. године. У светлу припрема за Самит о ЗБ у Бечу (27. августа 2015.), посебан значај је имао састанак председника Влада „ЗББ“, одржан у Бриселу 21. априла 2015. године који је окончан усвајањем „Заједничке изјаве“. Након Самита у Бечу уследио је састанак МСП ЗББ на маргинама 70. заседања ГС УН у Њујорку (30. септембра 2015.).

У контексту припрема за Самит о ЗБ у Паризу (04. јула 2016. године) одржани су састанци МСП ЗББ у Драчу (30.-31. марта 2016.) и Паризу (24. маја 2016.) на којима су разматрана пре свега питање повезивања, примене „меких мера“ у контексту реализације већ усаглашених пројеката, успостављање Регионалне канцеларије за сарадњу младих као и друга актуелна питања као што су миграције и борба против тероризма и свих облика дискриминације. Последњи у наведеном низу састанака МСП ЗББ одржан је (у организацији РСС) у Њујорку, на маргинама 71. заседања ГС УН, 21. септембра 2016. године. Гост је био Ј. Хан, комесар ЕУ за суседску политику и политику проширења а разматране су следеће теме: 1. „Пост –Париз“, 2. унапређење ефикасности регионалних организација и 3. пилот пројекат о младим професионалцима.

На **Бечком самиту 27. августа 2015.** усвојена је Декларација председавајућег која садржи констатације и смернице за даље активности учесница „Берлинског процеса“, посебно учесница „ЗББ“, на плану европских интеграција, регионалне

сарадње и решавања преосталих отворених билатералних питања на западном Балкану, владавине права и доброг управљања, борбе против свих облика екстремизма и радикализма, миграција, економског напретка и повезивања, тржишног повезивања и јачања економских иницијатива, активности на плану повезивања младих и образовања, као и у области цивилног друштва. Декларацији су прикључена три анекса: о повезивању на инфраструктурном плану (дефинисано је 10 пројеката, шест у области транспорта и четири у области енергетике), Заједничка декларација о успостављању Канцеларије за сарадњу младих на ЗБ, који су потписали ПВ „ЗБ6“ и Декларација о решавању билатералних спорова, коју су потписали МСП „ЗБ6“.

Трећи у низу Самита о западном Балкану, у оквиру „Берлинског процеса“, одржан је **04. јула 2016. године у Паризу**. На Самиту у Паризу, учествовали су председници Влада, министри спољних послова, министри економије и министри омладине и спорта учесници „Берлинског процеса“, као и високи функционери Европске уније: Ф. Могерини, висока представница ЕУ за спољну политику и питања безбедности, Ј. Хан, европски комесар за проширење и суседску политику ЕУ и др.

Самит је окончан „Декларацијом председавајућег“, у којој је, између осталог, наглашено да су претходни самити о ЗБ довели до напретка у областима попут сарадње младих и повезивања у секторима саобраћаја и енергетике. Посебно је акцентирано да је европски континент изложен безбедносним изазовима без преседана, попут терористичких напада великих размера. Детаљно су изнети ставови по питању будућности ЗБ у европским интеграцијама, повезивања и трговине, сарадње младих и решавању текућих изазова, попут питања миграција, борбе против тероризма и радикализма. Премијери „ЗБ6“ су на Самиту потписали Споразум о оснивању Регионалне канцеларије за сарадњу младих на ЗБ.

Током Самита послата је снажна порука да ће ЕУ, упркос изазовима који је пред њу поставио „брегзит“, наставити да улаже напоре на наставку политике проширења.

Наредни Самит о ЗБ биће одржан у Италији, у Риму или Трсту, током лета 2017.

Централно-европска иницијатива (ЦЕИ)

Преглед стања

На Састанку МИП ЦЕИ, одржаном у Охриду 2015. године, делегацију Србије је предводио ППВ и МСП И. Дачић. Србија је један од највећих корисника средстава из ЦЕИ фондова, што је био један од мотива одлуке да добровољно повећа своју годишњу контрибуцију са 7.920 на 15.000 евра (Закључак Владе Р. Србије од 20. фебруара 2014. године).

У Бања Луци је 16. јуна 2016. године одржан **Годишњи састанак МИП-ова држава чланица ЦЕИ**. Делегацију Р. Србије на наведеном састанку, такође је предводио ППВ и МСП И. Дачић. На састанку је усвојена Заједничка декларација.

Основни правци активности ЦЕИ дефинисани су Акционим планом за 2014-2016. Овај Акциони план је у складу са ЕУ Агендом 2020 и релевантним финансијским Програмским периодом 2014-2020. године.

Актуелно питање је потенцијално повећање контрибуција које траже Италија и Аустрија око којег учеснице не могу још да се договоре, а које се не би тицало Р. Србије, која је добровољно удвостручила своје давање. Такође, има назнака да би Италија могла да затражи другачију поделу функција у Секретаријату ЦЕИ у Трсту.

До сада није било покушаја да се Косово укључи у активности ЦЕИ. За овакву одлуку била би потребна измена оснивачких докумената организације и сагласност свих земаља чланица, коју би у постојећим околностима било тешко обезбедити (од 18

земаља чланица ЦЕИ, 7 није признало ЈПНК). На Састанку МИП ЦЕИ у Охриду (јун 2015. године), „Косово“ је учествовало у својству „госта председавајућег“.

Административни капацитети

Национални координатор за ЦЕИ одређен је из Министарства спољних послова, а за праћење рада ЦЕИ и учешће у активностима надлежни су Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере за спровођење приоритета у 2016. години

Нису предвиђене, с обзиром да се о томе старају Босна и Херцеговина, као председавајући ЦЕИ 2016 године и Секретаријат ЦЕИ у Трсту. Р. Србија као чланица ЦЕИ посебно је заинтересована за реализацију оних приоритета које издваја као примарне (нпр. наставак промовисања европских интеграција и усаглашавање прописа чланица ЦЕИ са ЕУ стандардима, подршка даљој економској сарадњи на свим нивоима, фокусирање на западни Балкан итд.)

Мере планиране за период 2014-2016

Мере планиране за период 2014-2016, усклађене су са приоритетима формулисаним у Акционом плану ЦЕИ 2014-2016. Између осталог потписан је нови трогодишњи уговор "KEP" (*Know-how Exchange Programme*), којим се у програмском периоду од 2014-2016. предвиђа финансијска подршка земљама западног Балкана и Молдавији у вредности од 400 хиљада евра.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Активност ЦЕИ се одвија кроз пројекте регионалне сарадње, који се ко-финансирају из Фонда за сарадњу, из фондова "KEP" програма (Аустрија, Италија), посебних фондова Италије која је главни финансијер таквих пројеката и у сарадњи са EBRD. Поред тога, пројекти ЦЕИ ко-финансирани су и кроз сарадњу са Европском унијом, тако што ЦЕИ аплицира за финансијску подршку Европске комисије, или се кандидује за учешће у њеним пројектима који се баве централно-европским регионом.

ЦЕИ је за програм „Јачање система ране најаве и упозорења на вишеструке ризике у Р. Србији“, преко програма *Know-how Exchange Programme Italy (KEP Italy)* финансираног из фонда EBRD, одобрила бесповратна финансијска средства институцијама Р. Србије у износу од 80.000 евра. Средства су додељена у циљу преузимања најављених конкретних мера за ублажавање и отклањање последица поплава у Р. Србији током 2014. године.

Јадранско-јонска иницијатива (ЈЈИ)

Преглед стања

Активности ЈЈИ, су усмерене ка подршци процесу имплементације Стратегији ЕУ за Јадранско-јонски регион – EUSAIR, која је покренута 18. новембра 2014. године. Актуелни председавајући Јадранско-јонске иницијативе је Грчка (јун 2016-јун 2017. године).

XVIII састанак Јадранско-јонског савета повезан са састанком министара спољних послова Стратегије ЕУ за Јадранско-јонски регион и састанком министара спољних послова Стратегије ЕУ за Дунавски регион, одржан је 13. маја 2015. године у Бриселу. На састанку је усвојена „Бриселска декларација“, окончано Босанско-херцеговачко председавање и отпочело хрватско председавање ЈЈИ

У оквиру хрватског председавања ЈЈИ, склопу Првог годишњег форума о Стратегији ЕУ за Јадранско-јонски регион, у Дубровнику (Р. Хрватска) 12. маја 2016. године, одржан је заједнички састанак Министарског савета Јадранско-јонске иницијативе и министара задужених за Стратегију ЕУ за Јадранско-јонски регион (*EU-SAIR*) у оквиру хрватског председавања Јадранско-јонском иницијативом. На састанку је усвојена „Дубровачка декларација“, у којој се, између осталог, поздравља напредак које су државе учеснице постигле, у сарадњи са Европском комисијом и уз њену подршку, оснивањем управљачких структура *EUSAIR*.

Преглед приоритета за 2016. годину

Активности ЈЈИ дефинисане су приоритетима актуелног председавајућег ЈЈИ, као и одлукама Савета министара спољних послова који заседа једном годишње.

Административни капацитети

Национални координатор за ЈЈИ одређен је из Министарства спољних послова, а за праћење рада ЈЈИ надлежни су Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и надлежне организационе јединице у ресорним министарствима.

Мере за спровођење приоритета у 2016. години

Нису предвиђене.

Мере планиране за период 2016-2018

Активности ЈЈИ биће већим делом фокусиране на процес имплементације Стратегија ЕУ за Јадранско-јонски макро-регион, и конкретне обавезе би произашле из поменуте Стратегије.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

За сада нису планирани механизми помоћи.

Иницијатива за миграције, азил и расељена лица (МАРРИ)

Преглед стања

Регионална иницијатива за миграције, азил и избеглице (*MARRI*) је у потпуности у „регионалном власништву“ југоисточне Европе. Актуелни председавајући је Р. Србија која је председавање преузела од Црне Горе на састанку Регионалног форума МАРРИ који је одржан у Подгорици 21. јуна 2016. године.

Измене и допуне базичних докумената МАРРИ (Статута и Правилника): На ванредном састанку Комитета МАРРИ који је одржан у Сарајеву 12. маја 2015. године,

председавајућа Р. Македонија је предложила је измене Статута и Смерница и правила процедуре, предложивши да се „Косово“ укључи у рад МАРРИ, на начин који није био у складу са Договором о регионалном представљању.

Р. Србија је проактивно реаговала и доставила свој предлог измена Статута и Смерница правила процедуре, у складу са „Договором о регионалном представљању и сарадњи“ (и захтевима ЕУ), а који је једногласно усвојен на самом састанку, 10. јуна 2015. Конструктивно постављање Р. Србије и приврженост успеху регионалне сарадње, препознати су од стране свих учесница МАРРИ, као и ЕУ.

На састанку Регионалног комитета МАРРИ који је одржан 9-10. децембра 2015. године у Даниловграду (у складу са праксом абecedног реда), одлучено је да ће Р. Србија председавати овом регионалном иницијативом у периоду од јуна 2016. године.

Административни капацитети

Национална контакт особа Р. Србије за *MARRI* одређена је из МУП Р. Србије, Управе за граничну полицију МУП Р. Србије. Представник Р. Србије у Седишту *MARRI* је, такође, припадник МУП Р. Србије.

На састанку Регионалног форума МАРРИ који је одржан у Подгорици 21. јуна 2016. године, Р. Србија је и формално преузела председавање МАРРИ. Том приликом је предложено да Р. Србија председава до краја 2017. године, како би се увела нова пракса да наредна председавања започињу почетком календарске године. Овај предлог је још у току разматрања и усаглашавања.

Приоритети председавања Р. Србије МАРРИ су подељени у две категорије: 1. операциони приоритети: управљање миграцијама и борба против трговине људима, 2. стратешки приоритети: повећање ефикасности и препознатљивости МАРРИ и јачање саме иницијативе.

Стратегија ЕУ за Подунавље (EUSDR)

Преглед стања

Р. Србија је наставила са интензивним активностима на имплементацији Стратегије ЕУ за Подунавље (*EUSDR*). Србија координира две приоритетне области Стратегије: бр. 16 -инфраструктура: железнички, друмски и ваздушни саобраћај, заједно са Словенијом и бр. 7 -наука и економија знања, заједно са Словачком. У свим приоритетним областима присутни су представници Р. Србије (*focal points*).

Р. Србија је поднела значајан број предлога пројеката, а очекује се да за њихову реализацију добијемо финансијску подршку из новог Дунавског транснационалног програма, почев од 2016. године.

Мере за спровођење приоритета у 2016. години

У циљу почетка реализације одређених подунавских пројеката Р. Србија је издвојила, у координацији са ЕУ, део средстава (око 19 милиона евра), које добија на основу ИПА, за следеће пројекте: инфраструктура за пречишћавање воде у Великом Градишту, ревитализација Голубачке тврђаве и пројекти унапређења инфраструктуре појединих подунавских општина.

Административни капацитети

Канцеларија за европске интеграције Владе Р. Србије одредила је националног координатора за Стратегију из свог састава. Осим националног координатора, именовани су и његов заменик и специјални саветник. Ресорна министарства и институције релевантне за Стратегију ЕУ за Подунавље су активне у домену својих надлежности. У реализацију Стратегије су такође укључене локална самоуправа као и невладине организације.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Европска комисија усвојила је 16. септембра 2015. године Програм транс-националне дунавске сарадње за период од 2014. до 2020. вредан 222 милиона евра. Европски фонд за регионални развој ће обезбедити 202 милиона евра, а осталих 19,8 милиона доћи ће кроз инструменте помоћи земљама кандидатима за чланство у ЕУ. Програм је усредсређен на подстицање иновација и предузетништва, очување животне средине и културних добара, унапређење повезаности и смањење емисије штетних гасова у региону Дунава.

Стратегија ЕУ за Јадранско-јонски регион (EUSAIR)

Преглед стања

Стратегија ЕУ за Јадранско-јонски регион је усвојена и покренута на међународној конференцији у Бриселу, 18. новембра 2014. године, за време мандата претходне ЕК, а током италијанског председавања ЕУ. Активности Р. Србије у Стратегији ЕУ за Јадранско-јонски регион су укључене у целокупну оцену одређености и активности наше земље према европским интеграцијама.

Током 2015. године одржан је први круг састанка (по три састанка) за све четири Тематске управљачке групе (ТУГ): а) ТУГ 1 – Плави раст (*Blue growth*) – координатори Грчка и Црна, у име РС учествује представник Министарства привреде; б) ТУГ 2 – Повезивање региона (*Connecting the Region*) – координатори Р. Италија и Р. Србија, у име РС учествују представници Министарства рударства и енергетике и Министарства саобраћаја, грађевинарства и инфраструктуре; в) ТУГ 3 – Квалитет животне околине (*Environmental Quality*) – координатори Р. Словенија и БИХ, у име РС учествује представник Министарства пољопривреде и заштите животне средине; г) ТУГ 4 – Одрживи туризам (*Sustainable tourism*) – координатори Р. Хрватска и Р. Албанија, у име РС учествују представници Министарства културе и информисања и Министарства трговине, туризма и телекомуникација.

Р. Србија је наставила са интензивним активностима на имплементацији Стратегије ЕУ за Јадранско-јонски регион током 2016. године.

Први Годишњи форум о Стратегији ЕУ за Јадранско-јонски регион одржан је 12. и 13. маја 2016. године у Дубровнику. Делегацију Републике Србије на Форуму предводила је министар без портфеља задужена за европске интеграције Ј. Јоксимовић.

Административни капацитети

Влада Р. Србије је на седници 24. фебруара 2015. године донела Решење о именовању председника, заменика председника, чланова, секретара и заменика секретара Радне групе. Национална контакт особа Р. Србије за *EUSAIR* је представник Министарства спољних послова.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Европска комисија је 20. октобра 2015. године усвојила Интеррег V Б Јадранско-јонски програм транс-националне сарадње за период 2014-2020. године (АДРИОН). Програм има за циљ пружање подршке пројектима транс-националне сарадње који јачају економску, социјалну и територијалну кохезију у Јадранско-јонском региону. Усредсређен је на подстицање иновација, очување животне средине, унапређење повезаности, и подршку управљању Стратегијом ЕУ у Јадранско-јонском региону. За Програм је издвојено 83,4 милиона евра из Европског фонда за регионални развој, док је из Инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) обезбеђено 16 милиона евра. Укупна вредност Програма, са националним суфинансирањем износи 118 милиона евра.

Међународна комисија за слив реке Саве (*International Commission for Sava River*) - Савска комисија

Преглед стања

Активности Савске комисије су у надлежности Републичке дирекције за воде, која је у оквиру Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Активности су у складу са Стратешким акционим планом, као и Декларацијом којом су утврђене смернице за даљу имплементацију *FASRB (Framework Agreement on the Sava River Basin)*. У области одрживог раста у сливу реке Саве дефинисани су приоритети развоја пловидбе, туризма и употребе хидроелектрана као обновљивог извора енергије и радило се на даљој интеграцији заштите воде и заштите од поплава и климатских промена. Пројекти Савске комисије у великој мери кореспондирају са циљевима Стратегије ЕУ за Подунавље.

Република Србија је била домаћин Шестог састанка страна Оквирног споразума о сливу реке Саве, 1. јуна 2016. године у Београду, на којем је усвојена Декларација у којој се потврђује спремност свих држава чланица Савске комисије да заједнички наставе да сарађују на спровођењу Оквирног споразума о сливу реке Саве, кроз примену протокола и других мера и активности усмерених на одрживи економски и социјални развој у сливу реке Саве.

Административни капацитети

Надлежна институција је Републичка дирекција за воде у оквиру Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Члан Р. Србије у Савској комисији је представник Републичке дирекције за воде.

Сарадња Вишеградске групе (В4) и Западно-балканске шесторке (ЗБ6) Међународни вишеградски фонд и Фонд за западни Балкан

Преглед стања

Вишеградска група (чланице: Чешка, Словачка, Мађарска и Пољска) се поставља према региону ЗБ дипломатски активно, промоцијом пројеката и имплементацијом различитих програма.

У Прагу је 23. јуна 2016. године одржан Састанак политичких директора МИП-ова В4 + ЗБ. Током пољског председавања, у Варшави ће се 29. новембра 2016. одржати заједнички састанак МИП В4 Словеније, Хрватске, Румуније, Бугарске и ЗБ6.

Претходни састанак МИП-ова В4 и ЗБ6 одржан је у Прагу, 13. новембра 2015. године, а пре тога у Братислави 31. октобра 2014. године.

Преглед приоритета за 2016. годину

Када је реч о иницијативама земаља В4 према земљама ЗБ, Р. Србија се поставља конструктивно и пружа активну подршку у процесу успостављања Фонда за западни Балкан, по узору на Међународни вишеградски фонд (МВФ), са циљем унапређења квалитета живота становништва на западном Балкану, кроз финансирање пројеката цивилног друштва и појединаца. Имајући у виду наведено, министар без портфеља задужен за европске интеграције Јадранка Јоксимовић је на Годишњем састанку МИП-ова држава чланица В4 и МИП-ова западног Балкана у Прагу 13. новембра 2015. године потписала Споразум о оснивању Фонда за западни Балкан.

Будући да из Споразума о оснивању ФЗБ произилазе одређене обавезе за Р. Србију (годишња контрибуција у износу од 30.000 евра) потребно је да оснивачка документа ФЗБ, након потписивања, прођу процедуру потврђивања у Народној Скупштини Републике Србије¹⁰, која се спроводи у складу са Законом о закључивању и извршавању међународних уговора, према коме потписници могу бити једино државе и међународне организације. Имајући ову чињеницу у виду, делегација Р. Србије приложила је приликом потписивања Споразума о оснивању ФЗБ (Праг, 13. новембар 2015. године) Декларацију, којом се Р. Србија на међународно-правном плану заштитила од евентуалног тумачења да акт потписивања Споразума о оснивању ФЗБ, као и његово потврђивање, представљају *de facto* признавање „Косова*“.

Административни капацитети

Активности В4 прате Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере за спровођење приоритета у 2016. години

Након потписивања Споразума о оснивању Фонда за западни Балкан (Праг, 13. новембар 2015. године), неопходно је спровести процедуру потврђивања наведеног споразума у Народној скупштини Р. Србије, која је у току.

Мере планиране за период 2016-2018

Нису предвиђене, с обзиром да се сарадња В4 - ЗБ6 и конкретни пројекти који произилазе из те сарадње одвијају на бази приоритета које одређује актуелни председавајући В4 (тренутно Република Пољска).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

„Међународни вишеградски фонд“ (МВФ) представља једину сталну структуру В4 који, са буџетом од **8.000.000,00** евра за 2014. годину (последњи званично

¹⁰ Члан 4. став 2. Споразума о оснивању фонда предвиђа да: „Овај споразум се усваја у складу са одговарајућим законима и прописима сваке Уговорне стране и ступа на снагу од дана када последњи инструмент којим се потврђује његово усвајање буде депонован код Владе Републике Албаније, као депозитара.“

објављени податак) подржава пројекте у области културе, науке, истраживања, образовања, размене студената, пограничне сарадње и туризма. МВФ финансира активности НВО и приватних лица где, осим донација (*grants*), додељује појединачне стипендије и организује уметничке радионице, које доприносе размени мишљења у оквиру В4 региона и између суседних земаља укључених у В4. Јужна Кореја је финансијски подржала неке од пројеката које МВФ подржава на западном Балкану износом од 600.000 евра. Финансијску подршку пројектима које спроводи МВФ на западном Балкана пружиле су, такође, СР Немачка и К. Холандија. Корисницима из Р. Србије су у периоду од 2004. до 2015. године одобрена средства у износу 867.690,00 евра.

Центар за спровођење закона у југоисточној Европи (*SELEC*)

Преглед стања

У периоду 2014-2016. *SELEC* Конвенција је за државе потписнице (Р. Албанија, Босна и Херцеговина, Р. Бугарска, Р. Хрватска, Р. Грчка, Мађарска, Р. Македонија, Р. Молдавија, Црна Гора, Румунија, Р. Србија, Р. Турска) наставила да представља шири правни основ за значајнију регионалну сарадњу у спровођењу истражних и судских поступака и стварање основа да Центар *SELEC* добије знатно већа правна овлашћења у борби против прекограничног организованог криминала, тероризма, кријумчарења људи и роба (што се практично очекује у предстојећем периоду имајући у виду представљање планова новопостављеног директора Центра).

SELEC Центар успоставља и разрађује механизме, засноване на сарадњи држава чланица на спровођењу закона, који државе даље могу да користе у циљу пружања међусобне помоћи и подршке у превенцији, откривању и примени правних механизма за санкционисање прекограничног криминала. Такође, Центар пружа помоћ државама чланицама како би хармонизовале легислативу везану за спровођење закона са стандардима и захтевима ЕУ, и подржава напоре држава чланица у правцу побољшања сарадње институција које спроводе закон.

Административни капацитети

У периоду од 2014. године до септембра 2016. године, дошло је до промене на кључним руководећим позицијама у *SELEC*. На 9. састанку Савета *SELEC* који је одржан у Букурешту 07. маја 2015. године, за директора правне службе *SELEC* изабрана је досадашња директорка *Snejana Maleeva* (из Бугарске) а за директора за операције *SELEC* изабран је *Nikolae Ungureanu* (из Румуније). Избор ових кандидата подржала је Р. Србија.

На 12. састанку *SELEC* Савета који је одржан 30. јуна 2016. у Букурешту, за новог директора *SELEC*, изабран је македонски кандидат Тони Јоксимовски.

Билатерална сарадња са земљама у региону

Србија је у потпуности посвећена развоју билатералних односа и добросуседске сарадње са свим државама у свом непосредном окружењу, и у ЈИЕ у целини. Посебан значај придаје унапређивању политичког дијалога и економске сарадње, у циљу даљег јачања мира и стабилности, међусобног поверења и помирења у региону, као и степена заштите њихових људских и мањинских права и раста стандарда свих грађана. Србија одржава интензивну билатералну комуникацију са свим суседним земљама, а са

већином суседа остварује садржајну сарадњу и у бројним регионалним иницијативама. Поред тога, у сарадњи са суседима Србија је остварила и вишеструко корисне трилатералне облике сарадње.

Превазилажењу отворених питања приступа «у доброј вери» и настоји да у оквиру билатералних механизма дође до обострано прихватљивих решења. Тиме и у пракси демонстрира своју приврженост принципима које су недавно, у Декларацији о решавању отворених билатералних питања, реафирмисале земље учеснице Самита о западном Балкану у Бечу, августа 2015. Србија међутим констатује да динамика решавања отворених билатералних питања не зависи само од једне стране, и указује на покушаје неких суседних земаља да, уместо билатерално, ова питања «решавају» у оквиру преговора о приступању РС Европској унији.

На квалитет билатералне сарадње у региону у знатној мери утичу питања која се односе на:

- Неуједначено остваривање основних људских права припадника мањина у земљама региона где, уз одређене позитивне примере, постоје и примери озбиљних етнички мотивисаних инцидената и физичких напада према припадницима српске заједнице у дужем временском периоду, као излива нетолеранције и говора мржње на јавној сцени, који се недовољно, или селективно, санкционишу;
- Несразмеру у нормативном оквиру заштите мањинских права, која доводи до тога да поједине земље инсистирају на развијеним облицима заштите права њихове мањине у Србији, док истовремено или не признају српску мањину у својим земљама, или јој не омогућавају да ужива основна мањинска права. Постоје такође и примери релативно развијеног нормативног оквира који се у пракси недовољно или селективно спроводи, па чак и опструира, посебно када је реч о праву на употребу језика и писма, школовање, сразмерну заступљеност у државној управи и сл;
- Незадовољавајуће поштовање права избеглих лица, посебно права на повратак у земље порекла и на остваривање корпуса економско-социјалних права од значаја за квалитет и одрживост повратка;
- Разграничење и сукцесију међу државама насталим на простору бивше Југославије;
- Игнорисање постојећих билатералних механизма за решавање конкретних отворених питања, од стране неких суседа-чланица ЕУ, и покушаји да се билатерална „решења“ наметну условљавањима у контексту политичких односа РС са ЕУ и преговора о приступању;

Србија ће са своје стране наставити да улаже напоре у правцу билатералног решавања отворених питања са земљама региона, без условљавања и у духу добросуседства, и у том смислу разматра могуће наредне кораке.

Србија је до сада, сагласно одредбама члана 15 ССП, закључила билатералне уговоре о регионалној сарадњи у контексту евроинтеграција са Црном Гором (12. октобра 2013) и Македонијом (18. фебруара 2013) и иницирала сличне споразуме са Албанијом (крајем априла 2015) и Босном и Херцеговином (фебруара 2016).

Поред наведених, Србија са суседним и земљама региона има богату билатералну уговорну сарадњу у различитим областима, укључујући и европске интеграције.

Албанија

Упркос ранијим и постојећим разликама у вези са статусом АП КиМ, Србија је остварила суштински напредак у односима са Албанијом. Крајем 2014. и током 2015. године остварен је низ билатералних посета на високом нивоу (узајамне посете премијера две земље, посета председника НС Републике Србије), као и сусрета на маргинама међународних, регионалних и трilaterалних скупова (Србија-Италија-Албанија). Најважнији напредак у односима између две земље је договор о учешћу у великим инфраструктурним пројектима у региону (пре свега, изградња ауто-пута на правцу од Ниша ка Драчу) који пружају шансу за економски развој и укључивање Србије и Албаније у европске и међународне економске токове. Истовремено, премијери Србије и Албаније су били иницијатори усвајања Декларације о успостављању Канцеларије за сарадњу младих на ЗБ у оквиру тзв. Берлинског процеса. Резултат тих напора је отварање седишта Канцеларије за сарадњу младих у Тирани. Конкретни пројекти на економском плану су тема пословног форума у Нишу, 14. октобра 2016.

Две земље интензивно раде на комплетирању уговорно-правне основе у многим областима од узајамног интереса (кретање грађана, туризам, пољопривреда, екологија, сарадња коморских удружења и др), као и на укључивању билатералних видова сарадње у регионалне иницијативе у датим областима.

Питање положаја мањина и даље ће бити отворено. Албанија инсистира на „заштити елементарних права своје мањине у Прешеву, Бујановцу и Медвеђи“, а истовремено, још није спремна на разговоре о положају Срба у Албанији. Отворена питања с наше стране су: положај српске мањине у Албанији (евидентне су разлике у положају и правима српске мањине у Албанији у односу на права албанске мањине у РС, а које су у складу са утврђеним европским стандардима), као и нерешено питање имовине у Албанији која је била у власништву СФРЈ.

Са Албанијом је потписано и ступило на снагу укупно 63 билатералних уговора, а у поступку ратификације су 3.

Босна и Херцеговина

За Р. Србију је приоритет развој односа са БиХ на највишем нивоу. У својству потписнице Дејтонског мировног споразума Србија подржава територијални интегритет БиХ, али и положај Р. Српске у складу са споразумом. Р. Србија се залаже да све политичке промене у БиХ морају бити резултат консензуса три конститутивна народа. Приоритет Р. Србије је и даље развијање специјалних веза са Р. Српском, висок ниво односа са централним властима БиХ, али и унапређење сарадње са ентитетом Федерација БиХ.

Између Р. Србије и БиХ постоји динамичан политички дијалог на највишем нивоу у којем је више пута исказан обостран интерес о потреби интензивирања активности за решавање отворених питања (границе, нестала и избегла лица, спровођење Споразума о сукцесији). Билатерални односи су осцилирали током претходног периода а посебно су се закомпликовали после инцидента 11. јула 2015. на комеморацији поводом 20. годишњице страдања Бошњака у заштићеној УН зони Сребреница, када је на ПВ А. Вучића извршен напад. Р. Србија је показала спремност да не дозволи застој у односима умереном реакцијом ПВ А. Вучића после инцидента у Сребреници, и упућеним позивом члановима Председништва БиХ да посете Србију. До посете је дошло 22. јула 2015. године. Том приликом демонстрирана је обострана жеља за превладавање непријатних ситуација, проналазак и кажњавање одговорних за тежак инцидент у Сребреници, 11. јула 2015, као и за даље, појачане активности са циљем развоја односа две земље, кроз размену посета на највишем нивоу и одржавање

заједничке седнице Владе Србије и Савета министара БиХ. Заједничка седница Владе Р. Србије и СМ БиХ, која је одржана у Сарајеву, 4. новембра 2015. године, била је потврда добре политичке сарадње и прилика за разматрање питања од обостраног интереса. Још једна потврда жеље Владе Р. Србије за даљи развој односа са БиХ била је и учешће ПВ А. Вучића на Инвестиционој конференцији у Сребреници, 2015. године, на којој је најављено да ће Р. Србија издвојити три милиона евра за спровођење пројектних активности и два милиона за буџет Општине Сребреница.

Обележавање 20. годишњице Дејтонског мировног споразума показало је да и даље постоје различите визије имплементације Дејтонског споразума три конститутивна народа у БиХ. Ревизију Дејтонског споразума сматрамо осетљивим питањем које би могло довести до нестабилности и нарушавања функционисања БиХ као сложене, вишенационалне државе.

Р. Србија пажљиво прати отворена питања у самој БиХ, уз јасан став да сва наведена питања морају да се решавају унутрашњим дијалогом политичких актера, као резултат консензуса два ентитета и три конститутивна народа.

Интензиван билатерални политички дијалог одржан је и током 2016, иако је повремено долазило до одређених изазова - поводом пресуда Међународног суда за ратне злочине у Хагу, Р. Караџићу, 24. марта 2016, и В. Шешељу, 31. марта 2016; најаве бошњачких политичара о ревизији и подношењу поновне тужбе за геноцид; одлуке Организационог одбора „да је државни врх Србије непожељан“ на обележавању страдања Бошњака у заштићеној зони Сребреници, 11. јула 2016, више пута поновљених непримерених изјава начелника општине Сребреница Ћ. Дураковића усмерених према највишем руководству Србије; контроверзне изјаве бошњачког члана Председништва БиХ и председника СДА Б. Изетбеговића у Новом Пазару, 29. јула 2016; проблематична одлука Суда БиХ о укидању раније мере ограничавања слободе кретања осумњиченом за ратне злочине против Срба Насеру Орићу.

ПВ А. Вучић је, на позив хрватског члана Председништва БиХ Д. Човића, учинио посету Мостару, 12. априла 2016, где је присуствовао отварању Мостарског сајма привреде: ПР Т. Николић учествовао је на Самиту „Брдо-Бриони“ процеса у Сарајеву, 29. маја 2016. године; први ППВ и МСП И. Дачић и МИП БиХ И. Црнадак сусрели су се на маргинама Самита ЦЕИ у Бањалуци, 16. јуна 2016; председница Народне скупштине Р. Србије М. Гојковић посетила је Сарајево, 25. јула 2016. године, на позив председавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ М. Босића. У Београду су се 26. јула 2016. састали први ППВ и МСП И. Дачић и МИП БиХ И. Црнадак. У Београду, 01.09.2016. одржан је састанак руководства Р. Србије и Р. Српске и српских представника у централној власти БиХ. Р. Србија није подржала одржавање референдума о Дану Р. Српске, али је додала и да ни на који начин не жели да утиче на коначну одлуку руководства Р. Српске по том питању.

Са БиХ (укључујући и Републику Српску) потписано је и ступило на снагу укупно 74 билатералних уговора, а у поступку ратификације је 6.

Република Бугарска

Билатерални односи са Р. Бугарском су добри и стабилни, а политички дијалог је садржајан и у сталном развоју. Билатералне односе током претходне 2015. године обележила узвратна посета бугарског председника Р. Плевнелијева. Одржане су и билатералне консултације два МИП-а, седнице Мешовитих комисија за економску сарадњу и за међународни друмски превоз путника и ствари, као и активности и посете нашег Преговарачког тима за вођење преговора о приступању Р. Србије ЕУ. Председник Владе А. Вучић учествовао је на трилатералним састанцима председника

Влада Румуније, Р. Бугарске и Р. Србије у Крајови (Румунија), 24. априла 2015. године и 24. октобра 2015. године у Софији. Председник Народне скупштине Р. Србије, М. Гојковић боравила је у званичној посети Р. Бугарској, 22-23. фебруара 2016. године. У Бургасу је 13. септембра 2016, одржана радна вечера ПВ Бугарске, Мађарске и Србије.

Економска сарадња се углавном одвија путем робне размене. По обиму размене, Р. Бугарска спада међу значајније трговинске партнере Р. Србије. Постоји обостран интерес и спремност за даље унапређење економске сарадње, посебно на плану енергетике и инфраструктуре, као и сарадње у прекограничним пројектима.

Р. Србија је заинтересована за даље унапређење билатералне сарадње у свим областима од заједничког интереса и континуитет политичког дијалога на високом и највишем нивоу.

Потписано је и ступило на снагу укупно 115 билатералних уговора, а у поступку ратификације су 3.

Грчка

Иако је после формирања нове власти у Грчкој, перспектива даљих билатералних односа оцењена као добра, политички дијалог на високом нивоу је у застоју. Почетком 2016. године потврђен је обострани интерес за сусрет два МИП. Са грчке стране покренуто је питање потписивања Споразума о стратешкој сарадњи са РС, одржавање седнице две Владе и одржавање трилатерале Србија-Грчка и нека од земаља из региона у циљу заједничког унапређења регионалне сарадње. Грчка је међу чланицама ЕУ које пружају снажну подршку интеграцији Србије и целог региона ЈИЕ у ЕУ. У 2015. години одржан је састанак Заједничког комитета који је успостављен на основу Меморандума о сарадњи између МСП Р. Србије и МИП Р. Грчке за убрзање процеса интеграција Србије у Европску унију (који је потписан 31.07.2010). У октобру 2015. одржане су билатералне политичке консултације на нивоу помоћника министра за ЕУ МСП.

Р. Србија очекује да се интензивира економска сарадња и сарадња на пројектима од заједничког интереса. Постоји обострана заинтересованост за реализацију инфраструктурних пројеката, конкретно за продужетак брзе пруге Београд – Будимпешта која би се спојила са модернизованом пругом Београд – Скопље – Солун – Атина. За обе стране важно је интензивирање регионалне сарадње, посебно у области миграционе политике, што данас представља велики изазов за Балкан.

Р. Србија верује да ће Грчка наставити са подршком њеном територијалном интегритету.

Са Грчком је потписан и ратификован укупно 41 билатерални споразум.

Италија

Са Италијом су односи веома добри, без отворених питања и развијају се на бази успостављеног стратешког партнерства (2009). Успостављен је механизам одржавања заједничких седница две владе. До сада су одржане три заједничке седнице влада. Предвиђено је одржавање четврте заједничке седнице две владе током 2016. године у Београду којој би, на предлог италијанске стране, претходио састанак два премијера. Италија је један од кључних партнера у процесу придруживања Србије ЕУ. На трећој заједничкој седници две владе у Анкони 15. октобра 2013. потписана је Заједничка декларација која предвиђа формирање Билатералног комитета о сарадњи у оквиру ЕУ (експертско тело), које треба да олакша преговоре по преговарачким поглављима. У Сенату Р. Италије је 19. новембра 2014. године, на предлог председника

Одбора за европске политике В. Китија, једногласно усвојена резолуција о отварању првих преговарачких поглавља са Р. Србијом. Италија је прворазредни привредни партнер Србије, увек је на једном од прва три места по робној размени и водећа је земља инвеститор по укупној суми уложеног новца и броју инвестиционих пројеката (61).

Председник Р. Италије Серђо Матарела посетио је Р. Србију 25. маја 2015. Том приликом је потврђен висок ниво билатералних односа и подршка Р. Италије европским интеграцијама РС. ПР Т. Николић сусрео се са ПР РИ С. Матарелом током званичне посете Светој Столици 11. септембра 2015. године. Председница НС РС М. Гојковић посетила је Р. Италију 17-18. септембра 2015. године на позив председнице Доњег Дома Парламента Р. Италије Л. Болдрини. ПР Сената Р. Италије П. Грасо посетио је Р. Србију од 12. до 14. новембра 2015. године на позив ПР НС М. Гојковић и сусрео се са ПВ А. Вучићем и ПР Т. Николићем.

На иницијативу Италије, одржан је трилатерални сусрет МИП-ова Р. Србије, Р. Италије и Р. Албаније 23.01.2015. године, што је дало велики подстрек унапређењу сарадње у региону. Други трилатерални састанак МИП-ова Р. Србије, Р. Италије и Р. Албаније одржан је у Тирани 20. јануара 2016. године. Планирано је да се наредни трилатерални састанак МИП-ова Р. Србије, Р. Италије и Р. Албаније одржи у Београду крајем 2016. или почетком 2017. године.

ДС у МИП РИ В. Амендола посетио је Београд 12. јула 2016. и сусрео се са ПВ А. Вучићем, ПР НС М. Гојковић, ППВ и МСП И. Дачићем и заменицом ПР Одбора за европске интеграције НС Е. Ковач.

Потписано и на снази је 164 билатералних уговора, а у поступку ратификације је 6.

Македонија

Не постоје отворена питања са Р. Македонијом. Србија и Македонија су до сада два пута одржале заједничке седнице двеју влада. Приликом последње седнице две владе у фебруару 2015. године потписано је седам међудржавних докумената. Остварени су бројни билатерални контакти. Последња билатерална посета из Македоније је била посета МИП Н. Попоског Србији 8. новембра 2015, током које је разматрано заједничко суочавање с приливом миграната с Блиског и Средњег истока. У том смислу, македонска страна се и званично, нотом Амбасаде од 23. децембра 2015. године обратила Влади, односно МУП-у Републике Србије.

Спровode се активности у складу са Споразумом о сарадњи у контексту приступања ЕУ (потписан у фебруару 2013. године), који је у складу са чланом 15 Споразума о стабилизацији и придруживању. Наредни састанак Заједничког комитета планира се након избора у Македонији и формирања нове Владе.

Србија је заинтересована за стабилност Македоније, као свог непосредног суседа, при чему се има у виду специфичност државно-правног уређења те земље, заснованог на Охридском споразуму.

Са македонске стране је крајем 2015. године било покренуто (само у усменој форми, и у Скопљу и у Београду) питање ословљавања Македоније од стране Србије. У вези с тим, македонској страни је, такође усмено, предочено да у билатералним контактима Србија не одступа од ословљавања Македоније под њеним уставним именом. Истовремено, пракса која се заснива на одлукама УН налаже коришћење назива БЈРМ у свим МО и другим видовима интеграција, међу којима су оне од значаја за обе земље (ОЕБС, СЕ, ЕУ).

Важећих билатералних споразума има 51, а у поступку ратификације је 5.

Мађарска

Билатерални политички односи Р. Србије и Мађарске су веома добри и карактерише их интензиван политички дијалог на свим нивоима.

Мађарска страна је у дужем временском периоду инсистирала на доношењу акта Владе РС којим ће се поништити колективна кривица становништва мађарске националности из времена Другог светског рата у три војвођанска места (Чуруг, Жабал и Мошорин). Влада Републике Србије је 30. октобра 2014. донела Решење којим се укидају две одлуке којима су мађарски становници из три војвођанска места проглашени колективним кривцима за ратне злочине. Мађарски званичници су изразили захвалност за овај акт Владе РС и поздравили су учешће ПВ А. Вучића на комеморативном скупу у Суботици, 2. новембра 2014. Обострани напори у правцу унапређења у односима, започети су посетом мађарског председника Ј. Адера Републици Србији, 25-26. јуна 2013. године и заједничким одавањем поште двојице председника српским и мађарским жртвама из времена II светског рата у Чуругу, крунисани су успешно одржаним заједничким седницама две владе. Обострано је потврђено опредељење за јачање сарадње у свим областима од заједничког интереса. Мађарска страна истиче да у односима две земље више нема отворених питања. Мађарска пружа пуну подршку процесу европске интеграције Р. Србије и истиче да је задовољна заштитом права своје националне мањине у Р. Србији. Мађарска кроз ангажовање свог експерта у Преговарачком тиму пружа конкретну помоћ Р. Србији у процесу преговора о чланству у ЕУ.

У односима две земље значајно питање представља актуелна мигрантска криза. Услед оптерећености приливом миграната, Мађарска је донела одлуку да затвори „зелену“ границу са Републиком Србијом, подизањем оgrade дужине 175 км и висине 4 м. Мађарски званичници истичу да изградња оgrade није акт усмерен ка Републици Србији, са којом су односи бољи него икад, већ да представља опомену ЕУ због неадекватног става према изазовима мигрантске кризе. МСПСТ Мађарске П. Сијарто је 18. септембра 2015. дошао у радну посету Београду и том приликом се сусрео са ППВ и МСП Републике Србије И. Дачићем и МУП Републике Србије Н. Стефановићем. Обострано је истакнуто да ће се предузети све неопходне мере како се немили догађаји попут инцидента током краткотрајног затварања граничног прелаза Хоргош-2 не би поновили. Као директан резултат састанка, МУП-ови две земље су 19. септембра 2015. поново отворили ГП Хоргош – Реске 2. Заједнички став две земље је неопходност задржавања високог нивоа билатералних односа, који су под изузетним притиском због мигрантске кризе. МСП-ови Мађарске и Србије разговарали су и на маргинама Неформалног министарског састанка ЕУ и земаља кандидата, у септембру 2015. и у фебруару 2016.

Након формирања нове Владе РС, министар без портфеља задужена за европске интеграције, Ј. Јоксимовић имала је 31. августа 2016. у Будимпешти сусрете са МИП П. Сијартом и са замеником ДС за европска питања, С. Такачем. ПВ Мађарске В. Орбан се 5. септембра 2016. радно сусрео у Београду са ПВ Р. Србије А. Вучићем. Истовремено, на одвојеном састанку сусрели су се ППВ и МСП Р. Србије И. Дачић и МСПСТ Мађарске П. Сијарто. Овом приликом је заједнички потврђено да се сарадња Р. Србије и Мађарске добро развија и начелно је договорено одржавање треће заједничке седнице две владе до краја 2016 године.

Са Мађарском је потписано и ступило на снагу укупно 134 билатералних уговора, а у поступку ратификације су 2.

Румунија

Билатерални односи са Румунијом су традиционално добри и пријатељски уз одређеност обеју страна за интензиван и конструктиван политички дијалог на свим нивоима, као и за континуирано разматрање могућности унапређења међусобне сарадње и решавања отворених питања, што се и потврђује у свим билатералним сусретима.

На трилатералном састанку председника Влада Р. Бугарске, Румуније и Р. Србије у формату Крајовске групе, одржаном 24. октобра 2015. године у Софији, договорен је заједнички наступ три земље у погледу решавања мигрантске кризе, а између осталог је разговарано и о потреби институционализације Крајовске групе у наредном периоду. Актуелна мигрантска криза је била једна од кључних тема разговора и приликом сусрета бившег председника Владе Румуније Виктора Понте са председником Владе Р. Србије Александром Вучићем у Београду 4. септембра 2015. године, када је постигнут договор о редовном усаглашавању кључних политичких ставова по овом питању, што укључује и успостављање заједничких полицијских патрола ради боље заштите граничног појаса.

Председник Румуније Клаус Јоханис је боравио у првој званичној посети Републици Србији 16. јула 2015. године. Поред састанка са ПР Т. Николићем, председник К. Јоханис сусрео се са ПВ А. Вучићем и ПР НС РС М. Гојковић, као и са представницима румунске националне мањине у Р. Србији. На позив председника Дома посланика Парламента Румуније, В. С. Згонее, председник НС РС М. Гојковић боравила је у званичној посети Букурешту 27. маја 2015. године, и том приликом се сусрела са ПР К. Јоханисом, бившим ПВ В. Понтом и председником Сената К. П. Таричеануом. У разговору са председником Дома посланика Парламента Згонеем, између осталог је изражена и обострана намера да Парламенти РС, Румуније и Р. Бугарске дају подршку сарадњи три Владе у оквиру Крајовске групе. Договор о формирању Крајовске групе, по узору на четири земље Вишеградске групе, постигнут је на трилатералном састанку председника Влада Румуније, Р. Бугарске и Р. Србије 24. априла 2015. у Крајови, (Румунија), уочи којег су ПВ Вучић и тадашњи ПВ Понта имали и одвојени билатерални сусрет. Као наставак парламентарне подршке Крајовској групи, у Софији је 22. октобра 2015. године одржан трилатерални састанак Одбора за спољне послове Парламената Р. Бугарске, Румуније и Р. Србије, када је, на иницијативу наше стране, прихваћена институционализација сарадње потписивањем Меморандума о разумевању на наредном састанку.

Румунија у билатералним сусретима изражава снажну подршку европским интеграцијама Р. Србије, као и спремност за размену искустава у процесу приступања ЕУ. У оквиру преговора о чланству, показује посебан интерес за одређена питања везана за статус своје мањине у источној Србији. Постоји обострана сагласност да се питање даљег унапређења положаја мањина настави да решава у оквиру Међувладине мешовите комисије РС и Румуније за мањине, чији се наредни састанак очекује до краја 2016. године у Букурешту. Актуелно стање процеса приступања Р. Србије ЕУ и посебни АП за унапређење положаја мањина биле су главне теме разговора током посете делегације Преговарачког тима за вођење преговора о приступању Р. Србије ЕУ на челу са шефом тима Т. Мишчевић Букурешту, у периоду од 21-23. фебруара 2016. године.

Наша страна посебно цени то што Румунија, упркос бројним међународним притисцима, не тежи да промени принципијелни став о непризнавању ЈПНК. Што се тиче даљег унапређивања односа, потенцијал се посебно препознаје на економском и инфраструктурном плану (изградња аутопута Београд-Темишвар), затим у виду

пројеката у енергетици (изградња далековода Панчево-Решица, гасовода Арад-Мокрин и нафтовода Констанца-Питешти-Панчево), као и у прекограничној и регионалној сарадњи.

Са Румунијом је потписано и ступило на снагу укупно 124 билатерална уговора, а у поступку ратификације су 2.

Словенија

Билатералне односе карактерише узлазни тренд, опште јачање сарадње и добра економско-трговинска сарадња. Политички дијалог је динамичан и отворен, уз реализоване интензивне контакте на високом и највишем нивоу. Континуирана подршка Словеније у даљем процесу ЕУ интеграција Србије представља значајан подстрек у укупним односима, а у току је и израда билатералног Програма сарадње у области европских интеграција. Консултације о европским интеграцијима одржане су у Београду 17. марта 2016. године на нивоу министра без портфеља задуженог за европске интеграције РС Ј. Јоксимовић и ДС МИП Словеније Д. Бенчине.

Постоје разлике у ставовима по питању КиМ, али и опредељење да то не оптерећује даљи развој билатералних односа.

Током 2015. Словенију су посетили ПР Т. Николић (8-9. октобар), ПВ А. Вучић (20-21. фебруар), ПР НСРС М. Гојковић (11. новембар), а било је и више посета на министарском нивоу. ПР Б. Пахор боравио је у радној посети Р. Србији 3. јуна 2015. Први ППВ и МСП И. Дачић је учествовао на 11. Бледском стратешком форуму, 5-6. септембра 2016. када је имао билатерални састанак са словеначким МИП К. Ерјавцом. На маргинама Париског самита ЗББ у оквиру “Берлинског процеса”, 4. јула 2016. реализован је билатералан сусрет ПВ А. Вучића са словеначким ПВ М. Цераром. У посети Љубљани био је ППВ и министар Р. Љајић, 9-10 јуна 2016.

Постоји обостран интерес да се настави с праксом одржавања заједничких седница две Владе. У фебруару 2015. је одржана и друга заједничка седница две Владе. У плану је одржавање треће по реду заједничке седнице две Владе (Београд) у току 2016.г.

Успостављена је добра сарадња између два министарства спољних послова. Током 2015. у Београду су 12. маја, одржане консултације у области развојне сарадње и хуманитарне помоћи, а у Љубљани, 21. априла, консултације из области мултилатерале. Током 2016. у Љубљани су 25. фебруара, на нивоу помоћника министара спољних послова, одржане билатералне консултације у области безбедносне политике и 15. марта, билатералне политичке консултације. Конзуларне консултације ће се одржати 21. септембра 2016. у Београду.

Остварује се редован дијалог између овлашћених представника за Анекс Б (расподела дипломатско-конзуларне имовине бивше СФРЈ) Споразума о питањима сукцесије. Успешно је реализована примопредаја објеката у Бразилији и Сао Паолу, Словенији, 7. и 8. јула 2016.г.

Постоји опредељеност да се у наредном периоду настави са конструктивним дијалогом и да се реше преостала питања (примена Споразума о питањима сукцесије бивше СФРЈ, питање решавања статуса Срба у Словенији), као и да се интензивира сарадња у области економије.

На снази је 39 споразума/протокола и МОР, а у поступку ратификације је 4 споразума.

Турска

Политички дијалог са Р. Турском је редован и садржајан, уз повремена размимоилажења у ставовима која настају поводом односа Р: Турске према актуелној ситуацији у региону западног Балкана. Р. Србија сматра да напредак у односима са Р. Турском, треба да буде базиран на јачању политичког дијалога, регионалној сарадњи као компоненти стабилизације и развоја ЗБ, као и унапређењу економске сарадње. Очекује се да ће формирање српско-турског Високог савета за стратешку сарадњу, које су ПВ Вучић и ПВ Давутоглу договорили 28. децембра 2015, допринети новом квалитету наших билатералних односа. ПР НСРС М. Гојковић, на позив ПР Велике народне скупштине Р. Турске Џ. Чичека, боравила је у посети Р. Турској 13-15. априла 2015. ПВ А. Давутоглу, на позив ПВ А. Вучића 28-29. децембра 2015. боравио је у званичној посети Р. Србији. ППВ и МСП И. Дачић је разговарао у Београду 28. децембра 2015. са МИП Р. Турске М. Чавушоглуом, који се налазио у делегацији ПВ А. Давутоглуа. Сарадња министарстава спољних послова је добра. Билатералне политичке и безбедносне консултације се одржавају редовно (једном годишње). Билатералне конзуларне консултације су одржане 17. септембра 2015, после паузе од шест година. Политички дијалог се одвија и кроз форму тројних сусрета Р. Србија-БиХ-Р. Турска на нивоу ПР и МИП. Након спорне изјаве ПР Ердогана о Косову (октобар 2013) наша страна је привремено суспендовала своје учешће у трилатералном механизму. Актуелна политичка трилатерала се своди на периодичне сусрете три МИП на маргинама међународних скупова, али су велики изгледи да ће доћи до трилатералног састанка на нивоу ПВ.

Приоритети у односима са Р. Турском су јачање економске сарадње, са акцентом на повећању нашег извоза и привлачењу турских инвестиција, културно-просветне сарадње и сарадње у области евроинтеграција.

На снази је 46, док 7 споразума чека ратификацију.

Хрватска

Односи Р. Србије и Р. Хрватске нису на жељеном нивоу. Постоје бројна отворена питања на чијем решавању се ради путем постојећих међудржавних механизма који треба да допринесу решавању низа питања као што су статус српске националне мањине (СНМ) остваривање људских и мањинских права Срба у Хрватској, судбина несталих лица, утврђивање међудржавне границе, нерешено питање повратка избеглих и прогнаних, њихове имовине, зарађених а неисплаћених пензија и др. Решавање наведених питања, у духу добросуседских односа, би свакако подигло билатералне односе на виши ниво. Нажалост, од тренутка уласка Хрватске у ЕУ, преговори о поменутих питањима нису довели до напретка и изналажења обострано прихватљивих решења. У 2015. највећи број активности забележен је у раду Комисије за повраћај културног блага и Комисије за нестале Владе РС и РХ. Европски посланици из Р. Хрватске подnose највећи број амандмана на резолуције ЕП о интеграцијама Р. Србије у ЕУ. Хрватска страна покушава да сва релевантна билатерална питања стави у контекст преговарачког процеса, што је ситуација на коју РС не гледа благонаклоно и за коју се надамо да ће бити превазиђена у наредном периоду наставком рада постојећих међувладиних билатералних механизма. Такође, постоје и размимоилажења у погледу тумачења догађања из периода распада СФРЈ, као и Другог светског рата. Током 2015. српска страна је у више наврата хрватској страни улагала протесте по разним питањима – заштита права Срба у РХ, испољавање говора мржње, напади на припаднике српске националне мањине и на држављане Р. Србије, затварање граничног прелаза због повећаног прилива миграната, прејудуцирање протезања границе на Дунаву, и сл.

Најзначајније теме билатералних политичких односа подељене су у „три корпе“: 1) отворена питања из прошлости (нестала лица, повратак и статус избеглих лица, граница, сукцесија, права српске националне мањине у Хрватској, употреба ћириличног писма, повраћај културних добара и др); 2) унапређење економске сарадње; 3) сарадња са Хрватском у области европске интеграције. Наш интерес у односима са РХ је интензивирање политичког дијалога на високом и највишем нивоу; интензивирање рада мешовитих Међудржавних комисија на решавању отворених питања; унапређење економске, културне и осталих видова сарадње и даље релаксирање у међусобним односима; остваривање сарадње у процесу евроинтеграција Србије и раздвајање овог процеса од процеса решавања отворених питања између две земље. РС је опредељена за успостављање добросуседских односа са РХ, који би били засновани на истинским европским вредностима, као и на конкретном доприносу стабилизацији и развоју региона. За Србију је унапређење сарадње са Хрватском и решавање свих отворених питања кроз постојеће билатералне међувладине механизме од приоритетне важности, што је од посебног значаја и за стабилизацију прилика у региону.

Присуство ПВ А. Вучића инаугурацији хрватске председнице К. Грабар Китаровић почетком 2015. и сусрет ПР Т. Николића са К. Грабар Китаровић на самиту Брдо -Бриони крајем 2015. оцењени су као изузетно значајни политички гестови који доприносе унапређењу свеукупних односа између две државе.

У 2016. години дошло је до два сусрета на највишем нивоу у кратком временском периоду. У Суботици 20. јуна 2016. године, дошло до сусрета ПВ Р. Србије А. Вучића и ПР РХ К. Г. Китаровић приликом којег је потписана *Декларација о унапређењу односа и решавању отворених питања између Републике Србије и Републике Хрватске*. Такође, 15. јула 2016. у Суботици сусрели су се први ППВ и МСП И. Дачић и МВЕП РХ М. Ковач, и том приликом заједно присуствовали годишњици оснивања Демократског савеза Хрвата у Војводини. У марту 2016. у Загребу је боравила шеф Преговарачког тима Т. Мишчевић, како би представила документа усвојена у процесу испуњавања услова за отварање Поглавља 23. Међутим, Хрватска је наставила месецима да условљава Србију ради давања сагласности за отварање поглавља 23 и 24, са чим се сагласила тек у јулу 2016. Хрватска и након тога наставља да инсистира на укидању регионалне надлежности у оквиру Закона о организацији и надлежности за ратне злочине; заступљености своје националне мањине у законодавној и извршној власти РС и на пуној сарадњи РС са МКТЈ.

Ипак, и поред остварених сусрета са највишим званичницима са хрватске стране, у 2016. је у више наврата дошло до демонстрације националистичких ставова, величања терориста НДХ, фашизма и нацизма и исказивања недобронамерних порука Републици Србији. На то је наша страна реаговала и упућивањем протестних нота.

На снази је 45, док је 8 споразума у поступку ратификације.

Црна Гора

Билатерални политички односи са Црном Гором су добри. Унапређење билатералне сарадње у свим областима. регионална сарадња и развој, као и сарадња у области економије означени су као заједнички приоритетни циљеви. Постоји узајамна подршка у процесу евроинтеграција две државе.

Председник Р. Србије Т. Николић боравио је 21. јула 2015. године у радној посети Црној Гори током које му је уручена повеља почасног грађанина Берана. Председник Црне Горе, Ф. Вујановић боравио је у радној посети Р. Србији, 13-14. јула 2016. године, током које је отворена „Црногорска кућа“ у Београду. Протекли период је

обележен интензивним сусретима ресорних министара. У складу са Споразумом о сарадњи у области европске интеграције, који је у складу са чланом 15 Споразума о стабилизацији и придруживању потписан у октобру 2013. године, у јулу 2015. године одржан је први састанак Заједничког комитета на коме су размотрена бројна актуелна питања из преговарачког процеса и регионалне сарадње. Наредни састанак требало би да буде одржан до краја 2016.

Сарадња на привредном плану је веома добра, уз значајан суфицит који Србија остварује у укупној робној размени између две државе. С тим у вези, развоју економских односа придајемо посебну важност, јер је Србија један од најважнијих економских партнера Црне Горе. Постоји обострана заинтересованост за унапређење економске сарадње и за реализацију инфраструктурних пројеката, пре свега, у области саобраћаја и енергетике.

У наредном периоду очекује се проналажење одговарајућих решења и за отворена билатерална питања која обухватају питање статуса Срба и српског језика у Црној Гори, расељених лица са КиМ, разграничења и двојног држављанства. Поред тога, актуелно је и питање имовинско-правних односа, односно сукцесије.

Са Црном Гором је закључно и ступило на снагу укупно 47 билатералних споразума, а 4 је у поступку ратификације.

Регионални стамбени програм за избеглице

У извештајном периоду је отпочела **реализација Регионалног стамбеног програма за избеглице**, који су четири земље са простора бивше Југославије (Србија, Хрватска, БиХ и Црна Гора) у сарадњи са УНХЦР, ЕК, ОЕБС и САД усвојиле 2011. године, у оквиру Регионалног процеса сарадње за решавање избегличког питања (процес је отпочео Сарајевском декларацијом 2005. године). Регионалним програмом предвиђено је стамбено збрињавање укупно 75.000 лица или 27.000 домаћинстава у четири државе региона, **од чега је највећи број у Србији 45.000 лица (16.780 домаћинстава).**

Осми састанак Управног одбора Регионалног стамбеног програма, одржан је 28-29. јуна 2016, у Сарајеву, на којем су учествовали представници четири партнерске државе у којима се спроводи програм (Србија, Хрватска, БиХ и Црна Гора) државе донатори (САД, Швајцарска, Норвешка, Немачка, Турска), представници Европске комисије, УНХЦР, ОЕБС и Банке за развој СЕ

Србија улаже напоре за ефикасну имплементацију РСП-а, као и подизање његове видљивости, што је важно и за кориснике и за донаторе. У том циљу, до сада је организовано 6 догађаја, у којима је учествовао ППВ и МСП И. Дачић, у својству председника националног Управног одбора за РСП:

- почетак примене РСП у Р. Србији је званично обележен 2. октобра 2014. године, када је организована посета корисничкој породици у селу Крњешевци код Старе Пазове којој је додељен грађевински материјал;
- доделом 104 пакета грађевинског материјала отпочео је пројекат који се финансира из средстава донатора. Догађај је обележен посетом корисничкој породици у Никинцима, 27. јуна 2015. године;
- у Новом Саду су 31. октобра 2015. уручени уговори са 61 општином/градом, на основу којих ће се градити станови, делити пакети грађевинског материјала и обезбеђивати стамбена решења за избеглице кроз пружање новчане помоћи за куповину сеоских домаћинстава. Реч је о више од 2.000 трајних и одрживих стамбених решења, вредних преко 47 милиона евра. Поред средстава из поверилачког фонда Програма, значајан део представљају и средства

Републике Србије - преко 10 милиона евра, издвојена из републичког и буџета општина и градова на чијем подручју се програми трајне интеграције спроводе.

- у Београду је 4. марта 2016. године свечано обележено потписивање уговора за изградњу 270 станова у оквиру петог потпројекта РСП-а.
- у Београду је 27. јуна 2016. године одржана свечана церемонија уручивања уговора о помоћи за куповину 68 сеоских кућа са окућницом у оквиру у оквиру трећег потпројекта РСП-а.
- у Београду је 9. септембра 2016. обележено полагање камена темељца за изградњу 235 станова у оквиру трећег потпројекта РСП-а. Укупна вредност радова је 6.7 милиона евра. Од тога се 4,7 милиона евра обезбеђује из Фонда РСП, преко Развојне банке Савета Европе, а 2 милиона евра је обезбедио град Београд. Рок за завршетак радова је 14 месеци.

У овом тренутку **није познато на који ће начин бити обезбеђено прикупљање недостајућих средстава за примену РСП** (најављене донације покривају око половине потребних средства од предвиђених 584 милиона евра), што изазива посебну забринутост Међу највећим донаторима су Европска комисија, САД, Норвешка, Немачка, Швајцарска, Италија, Данска, Турска и Луксембург. Србија ће, као највећи корисник Фонда сносити и највеће последице уколико се не обезбеде предвиђена средства.

Разлог за забринутост представља и **одређивање крајњег датума (новембар 2017) за коришћење фондова ЕУ**, који, с обзиром на обим и динамику реализације РСП, представља ризик за цео Програм. Овде треба имати у виду да питање решавања актуелне мигрантске кризе за коју су потребна значајна финансијска средства, не би смело да доведе у питање и стави у други план спровођење Регионалног стамбеног програма односно решавање проблема дуготрајно расељења.

Р. Србија је закључила Оквирни споразум са Развојном банком Савета Европе о спровођењу РСП у Р. Србији (25. октобра 2013) чиме је створен правни основ за употребу искључиво донаторских средстава у циљу решавања стамбених потреба избеглица. Оквирни споразум се реализује кроз појединачне уговоре о донацијама за финансирање одобрених подпројеката и подршку структурама за спровођење РСП.

Од укупних средстава која су предвиђена за реализацију РСП у региону у износу од 584 милиона евра, **330 милиона евра је предвиђено за Србију (у чему Р. Србија учествује са 30 милиона евра).**

Процес избора корисника се континуирано спроводи и КИРС у сарадњи са УНХЦР, ОЕБС и јединицама локалне самоуправе улаже ванредне напоре у овај процес. Број расељених у Р. Србији којима је неопходна помоћ знатно је већи од предвиђеног броја корисника РСП, због чега је **процес избора корисника осетљиво питање са хуманитарног аспекта и захтева пажљиву селекцију**, кроз утврђену процедуру на основу критеријума угрожености поштујући принцип двостепености, правне сигурности и транспарентности.

На Регионалном координационом форуму, одржаном 5. новембра 2015. у Београду, представљени су резултати две **евалуације Регионалног стамбеног програма** (Mid-term Review и Mid-term Evaluation), које су израдиле независне експертске куће под покровитељством Развојне банке Савета Европе и Европске комисије. Наведене евалуације су начелно потврдиле утврђени броја корисника и потреба које је одредила Р. Србија.

Регионални програм би требало да у значајној мери допринесе побољшању услова живота и решавању важних питања која прате избеглички статус (лична документа, пензионо осигурање, конвалидација радног стажа, доспеле неисплаћене

пензије). Највећи проблем представљају доспеле, а неисплаћене пензије избеглицама из Хрватске. Решавање овог питања довело би до успешног заокруживања процеса.

1.3.2. Међународне обавезе

Сарадња са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године (МКТЈ)

Сарадња Републике Србије са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године (МКТЈ) одвија се на основу Закона о сарадњи Србије и Црне Горе са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године („Сл. лист СРЈ", бр. 18/2002 и „Сл. лист СЦГ" бр. 16/2003).

Република Србија испуњава своју међународну обавезу пуне сарадње са МКТЈ. Изашла је у сусрет бројним захтевима за помоћ и правно поштује одлуке Трибунала. С обзиром на то да из Тужилаштва стиже све мањи број конкретних захтева за правну помоћ, фокус сарадње се усмерава ка унапређењу регионалне сарадње у откривању и кажњавању учинилаца ратних злочина на простору бивше СФРЈ.

Република Србија је окончала сарадњу са МКТЈ у погледу предаје окривљених, након предаје Горана Хацића 22. јула 2011. године. Република Србија је МКТЈ предала 45 од 46 лица окривљених за злочине за које се суди пред Трибуналом, док је један окривљени преминуо пре предаје.

Остваривање сарадње са МКТЈ у области достављања документације, приступа архивама и сведоцима и свим другим техничким аспектима сарадње је у надлежности Националног савета за сарадњу са МКТЈ. Стручну и административну подршку раду Националног савета за сарадњу са МКТЈ од априла 2014. године пружа Министарство правде Републике Србије, након доношења Закона о министарствима („Службени гласник Републике Србије" број 44/2014).

У погледу сарадње Републике Србије са Тужилаштвом МКТЈ која се односи на област приступа документацији, архивама и сведоцима, од укупно примљених 3480 захтева за помоћ Тужилаштву МКТЈ и одбранама окривљених (2166 захтева Тужилаштва МКТЈ и 1314 захтева одбране), Р. Србија је у потпуности одговорила на све захтеве. У процесу реализације једино су захтеви новијег датума.

Поступљено је по свим захтевима Трибунала за уручење судских позива и других писмена лицима на територији Републике Србије.

Поступљено је по свим захтевима Трибунала за пружање заштите сведоцима који се налазе на територији на којој органи Републике Србије имају надлежност.

Услови под којима су окривљени пред МКТЈ, на основу одлука судских већа Трибунала, пуштани на привремени боравак на слободи поштовани су беспрекорно и у свим случајевима окривљени су враћани у Притворску јединицу УН у Хагу. Последње налоге Трибунала Србија је извршила хапшењем Јовице Станишића и Франка Симатовића, који су ослобођени у првостепеном поступку од стране судског већа, али чије су одлуке поништене одлукама жалбеног већа 15. децембра 2015. године и наложен њихов повратак у Хаг.

Србија је у потпуности остварила сарадњу на извршењу тзв. завршне стратегије Хашког трибунала, свакодневним ангажовањем релевантних државних институција Р.

Србије у организовању праћења и достављања редовних извештаја у вези са привременим пуштањем на слободу окривљених и оптужених држављана Р. Србије: окривљених Горана Хацића, Јовице Станишића и Франка Симатовића, као и оптужених Радивоја Милетића и Драге Николића. Гаранције које је Влада Р. Србије пружила МКТЈ у свим случајевима привременог пуштања на слободу испуњене су у потпуности, укључујући и обезбеђивање редовних медицинских извештаја у периоду привременог отпуста В. Шешеља.

У погледу захтева МКТЈ за успостављањем информационог центара МКТЈ, Р. Србија сматра да то треба повезати са питањем судбине архиве Трибунала. Влада Р. Србије је затражила враћање документације достављене по захтевима Тужилаштва МКТЈ која није изведена као доказ у појединачним поступцима. Уколико иста буде враћена, њено чување, увид и коришћење би се спроводило у складу са националним законодавством у тој области.

Иако је сарадња Републике Србије са МКТЈ у редовним извештајима председника МКТЈ и главног тужиоца МКТЈ презентованих на седницама Савета безбедности Уједињених нација током 2014. године и у првој половини 2015. год. окарактерисана као позитивна и успешна, почев од 9. децембра 2015, закључно са последњим извештајем од 1. августа 2016. истиче се да је дошло до дискурса српских власти од пуне сарадње због неизвршавања налога за хапшење поводом објављених оптужница за непоштовање суда недозвољеним утицајем на два заштићена сведока у предмету Војислава Шешеља, а које су поднете против Петра Јојића, Јова Остојића и Вјерице Радета, као чланова Српске радикалне странке. Одлуку о неизручењу оптужених лица је донело Веће за ратне злочине Вишег суда у Београду 18. маја 2016. са образложењем да не постоје законски услови за поступање по налогу МКТЈ јер одредбе Закона о сарадњи са МКТЈ дају могућност домаћем суду да стави приговор у случају захтева за хапшење који се не односе на кривична дела која су обухваћена предметним Законом (односно, за дела која нису у вези са злочином геноцида, кршењем Женевских конвенција из 1949, повредама ратних закона или обичаја ратовања и кривичним делима против човечности), а у конкретном случају се ради о налозима за хапшења због непоштовања суда, сагласно Статуту МКТЈ. Позиција српске стране је да одлука домаћег суда, у конкретном случају, не прејудицира став и одлучност Р. Србије да настави да сарађује са МКТЈ ради испуњавања својих међународних обавеза. Србија предлаже да се у интересу наставка сарадње са МКТЈ и превазилажења спорне ситуације у коју је, као држава, стављена услед последица низа нетактичних одлука МКТЈ у вези са случајем против Војислава Шешеља, преиспита могућност да се оптужнице против троје радикала пренесу у надлежност домаћег правосуђа.

У вези са овим случајем је и обавеза Р. Србије да месечно, од 1. фебруара 2016. извештава о напорима које предузима ради извршења налога за хапшење наведених лица, по налогу Претресног већа МКТЈ од 13. јануара 2016.

У осталим сегментима сарадње, посебно у оквиру преноса предмета на национална тужилаштва за ратне злочине, посебна пажња се посвећује изградњи капацитета и мониторингу ради ефикасног гоњења починилаца. Влада Р. Србије је у фебруару 2016. године усвојила Националну стратегију за процесуирање ратних злочина у вези са оружаним сукобима у бившој Југославији за период 2016-2020. Стратегија има за циљ да допринесе сузбијању некажњивости ратних злочина, без обзира на својства и статус учиниоца, да подржи правосуђе кроз унапређење регионалне сарадње и уједначавање судске праксе ради постизања пропорционалности у кажњавању; да унапреди механизме заштите и подршке сведоцима и жртвама; да обезбеди ефикаснију сарадњу државних органа укључених у откривање и гоњење

ратних злочина; да унапреди однос друштва према значају кажњавања ратних злочина. Национална стратегија представља спону између Акционог плана за Поглавље 23 и Тужилачке стратегије за истрагу и гоњење ратних злочина у Р. Србији коју ће, на основу Акционог плана за Поглавље 23, а у складу са принципима одређеним Националном стратегијом, усвојити Тужилаштво за ратне злочине, настојећи да унапреди ефикасност истрага и оптужења. Национална стратегија садржи и прецизне рокове за реализацију планираних активности.

Влада Републике Србије је покренула иницијативу да Савет безбедности УН донесе одлуку на основу које би осуђени пред МКТЈ могли да издржавају затворске казне у Републици Србији и изразила спремност за закључивање споразума који то регулише.

Осим надлежних органа у Р. Србији, у остваривање сарадње са МКТЈ укључена је и Амбасада Р. Србије у Хагу, која има радне контакте са председником МКТЈ, секретаром и др. и ангажује се на унапређењу односа са Секретаријатом у решавању практичних питања која се односе на положај окривљених. Амбасада, такође, остварује сарадњу и са Притворском јединицом у Шевенингену у вези са хашким оптуженицима који се тамо налазе.

Поступци пред Међународним судом правде

Пред Међународним судом правде у Хагу окончан је спор по тужби Р. Хрватске против Р. Србије (и нашој касније поднетој противтужби) због кршења Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide - Croatia v. Serbia*) и противтужби Р. Србије.

Пресуда је донета 3. фебруара 2015. године. Тужбени захтев Хрватске је одбијен у целини уверљивом већином гласова судија (против су гласале судије из Хрватске и Бразила). Суд је утврдио постојање радње извршења геноцида (*actus reus*), која, без захтеване специфичне намере (*mens rea*), као другог кумулативног услова за његово постојање, не значи да је оно извршено. Убиства која су почињена остају ратни злочини или злочини против човечности, што није био предмет поступка, а Суд је рекао да су извршени злочини против Хрвата били усмерени на њихово присилно пресељење, а не физичко уништење.

Захтев српске стране за осуду геноцида над српским становништвом од стране Хрватске је једногласно одбијен. Суд је у погледу утврђивања радње извршења геноцида (*actus reus*), донео одлуку као и у хрватској тужби, односно, да није доказано постојање специфичне намере (*mens rea*) уништења српске етничке групе у операцији Олуја.

Остављајући нерешеним питање да ли је Србија одговорна за дела ЈНА и РСК, остављена је могућност Хрватској да ова питања даље отвара као спорна у процесу придруживања Србији ЕУ. Суд је у пара. 523 пресуде истакао да "стране остају одговорне" за последице оних дела која нису потпадала под предмет овог спора, јер се он искључиво односио на геноцид, те је позвао обе државе да наставе сарадњу како би понудиле жртвама одговарајућу накнаду штете. Имајући у виду незадовољство исходом поступка од стране Хрватске, јасно је да се на овоме неће зауставити, па је на надлежнима у Србији да припреме националну стратегију у односу на ово важно национално питање.

Сарадња Р. Србије са Међународним кривичним судом

Р. Србија, односно СР Југославија, је један од оснивача Међународног кривичног суда, који данас има 122 државе чланице. Потписала је Римски статут Међународног кривичног суда 19. децембра 2000. године, а ратификовала га је 6. септембра 2001. године.

Такође је један од првих потписника Споразума о привилегијама и имунитетима (потписан 18. јула 2003, ратификован 7. маја 2004. године).

Након ратификације ова правна документа постала су саставни део унутрашњег правног поретка и Р. Србија је предузела свеобухватне активности у циљу њихове хармонизације са националним законодавством. Септембра 2009. године усвојен је Закон о сарадњи са Међународним кривичним судом, који је објављен у „Службеном гласнику РС“ бр. 72/2009 од 3. септембра 2009. године.

Р. Србија је јануара 2011. закључила Споразум са међународним кривичним судом којим се омогућава да лица осуђена од стране тог суда издржавају казне затвора у Р. Србији. Закон о потврђивању овог споразума објављен је у „Службеном гласнику РС - Међународни уговори“, бр. 3/2011 од 9. маја 2011. године. Р Србија је прва држава у региону ЈИЕ која је закључила такав споразум са МКС.

У Хагу делује неформална дипломатска „Група пријатеља МКС“, са циљем да промовише и подржи Суд.

Представници Србије учествовали су на првом регионалном (за источноевропску групу) Семинару о ратификацији и имплементацији амандмана из Кампале, који је одржан у Брду, Словенија, од 15-16. маја 2014. године. Амандмани из Кампале, усвојени на Ревизионој конференцији 2010. године, представљају измене Римског статута које садрже дефиницију кривичног дела агресије, као и одређене претпоставке за стварну надлежност суда и индивидуалну одговорност за злочин агресије.

Тринаесто заседање Скупштине држава чланица Римског статута одржано је у УН у Њујорку, 8-17. децембра 2014. године. Изабрано је шест судија овог суда за период од 2015-2024. година. Из Министарства спољних послова је предложено да професор Зоран Стојановић буде кандидат Републике Србије за место судије овог суда. Професор Стојановић је редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду и представник Републике Србије у Скупштини држава чланица Међународног кривичног суда.

Четрнаесто заседање Скупштине држава чланица Римског статута Међународног кривичног суда одржано је у Хагу од 18. до 26. новембра 2015. год.. Поред утврђеног дневног реда, ово заседање остаће упамћено по захтевима Кеније и Јужне Африке за проширењем дневног реда (захтев Јужне Африке у вези са чл. 97 и 98. везаним за примену и спровођење Римског статута и захтев Кеније за разматрање примене и спровођење амандмана на Правилник о поступку и доказима који је уведен на 12. седници Скупштине држава чланица). Ови захтеви су настали из обавезе Ј. Африке да ухапси председника друге државе који је оптужен пред МКС, а у случају Кеније, о питању прихватљивости одређених доказа који су се појавили на суђењу председнику Кеније. Наша делегација се првобитно није придружила заједничкој изјави 33 државе, међу којима су биле и све чланице ЕУ, које су се успротивиле захтевима наведених држава-предлагача да Скупштина донесе одлуку по њиховим захтевима за тумачењем права, а накнадно је одлучено да се Србија позиционира уз став ЕУ и то да се Скупштина у 2015. год. не изјашњава о наведеним предлозима, али, са друге стране, да се Србија не упушта у мериторно расправљање по предметним захтевима, да би се избегло арбитража између МКС и ових земаља.

Сарадња Р. Србије са Међународном комисијом за нестала лица

С обзиром да је ова организација, која је имала седиште у Сарајеву, 14. маја 2015. године званично трансформисана у међународну организацију са седиштем у Хагу (споразум о седишту са Холандијом је потписан 5.10.2015.), дата је могућност свим државама које желе да потпишу оснивачки уговор и постану државе оснивачи ове организације до 16. децембра 2015. године. Србија је једина држава региона која је искористила ову могућност и придружила се оснивачима попут В. Британије, Шведске, Холандије, Луксембурга и Белгије, Ел Салвадора и Чилеа. Овим потезом Србија може да очекује даљу подршку организације у решавању судбине несталих Срба, ојача свој утицај у односу на регионалну сарадњу, а ступањем у чланство ствара се прилика да учествује у процесу одлучивања организације и утиче по захтевима за чланство др. држава.

2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ

2.1. ПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ТРЖИШНЕ ЕКОНОМИЈЕ

2.1.1. Основе економске политике

У Србији постоји широки друштвени и политички консензус о основама економске политике. Постигнут је у тешкој економској и социјалној ситуацији коалициони споразум на нивоу Владе да економска политика буде развојна, усмерена на опоравак и јачање привреде и подизање животног стандарда грађана Србије. Такође, Влада је стратешки оријентисана на процес европских интеграција и испуњењу економских предуслова чланства зацртаних у *acquis communautaire*.

Спроводећи развојно оријентисану економску политику Влада је посвећена развијању стабилног макроекономског оквира и одрживости јавних финансија који ће деловати стимулативно на стварање подстицајног амбијента за инвеститоре и привреднике, са циљем да обезбеди боље услове пословања у односу на наше окружење и допринесе подизању конкурентности наших предузећа и кредибилитету земље.

Са тим у вези, у току 2015. године спроведене су бројне реформе које имају за циљ елиминацију структурних препрека, побољшање пословног амбијента и конкурентности привреде. Са циљем отклањања препрека за реализацију улагања, усвојен је Закон о улагањима, који је заменио и проширио обухват Закона о страним улагањима, укључивањем домаћих инвестиција. Започета је реформа и рационализација програма и институција за промоцију инвестиција, нарочито Фонда за развој, Националне агенције за регионални развој и агенција које доносе програме инвестиционих подстицаја и финансирања извоза. Такође, са циљем унапређења тржишта рада, у 2015. години донет је сет закона који регулише област са циљем промоције запошљавања, елиминације рада на црно (преко примене новог Закона о инспекцијском надзору) и стварању флексибилнијих односа на тржишту рада. У складу са декламованим стратешким приоритетима, усвојена је пратећа регулатива реформисања система издавања грађевинских дозвола, а промењени су и закони који регулишу државни премер и катастар, скраћени рокови, а процедура поједностављена, чиме су створени услови за бржу реализацију грађевинских и инвестиционих подухвата. У наредном периоду, планиран је и завршетак процеса приватизације и реструктурирања предузећа из портфолија Агенције за приватизацију, као и наставак реорганизације и реструктурирања великих јавних предузећа.

Програмом економских реформи наставља се процес реструктурирања српске привреде, пре свега јавног сектора, са циљем смањења нерационалне јавне потрошње и повећања ефикасности уз бољи квалитет услуга. Побољшање ефикасности јавног сектора спроводи се укидањем непродуктивних радних места и општом рационализацијом пословања. На основу свеобухватне анализе потреба, спроводи се рационализација са циљем подизања квалитета услуга функција које држава пружа (образовање, здравство, државна управа и локална самоуправа, итд).

Народна банка Србије мерама и инструментима монетарне политике подржавала је спровођење економске и фискалне политике Владе. Координацијом макроекономских политика, наставиће се оживљавање привреде уз даље подстицање кредитне активности. Спровођењем усвојене Стратегије за решавање проблематичних кредита уклањају се препреке ефикасном решавању проблематичних кредита и смањује се могућност настанка истих, а све у циљу смањивања камата и укупних трошкова задуживања.

2.1.2 Макроекономска стабилност

Привредни систем Републике Србије се заснива на принципима тржишне економије, чији су постулати уграђени у Устав земље. У последњој деценији Република Србија је предузела важне кораке ка успостављању и утемељењу тржишне економије у погледу њеног функционисања, а са циљем постизања макроекономске стабилности и већег степена извесности за пословне субјекте.

Макроекономска кретања у периоду 2013-2015. година

Након рецесије у 2009. години и пада бруто домаћег производа (у даљем тексту: БДП) од 3,1%, у 2010. години у Републици Србији је забележен раст од 0,6%, захваљујући расту нето извоза. У периоду од 2011-2013. године је забележен скромни раст од 1% просечно. Макроекономска кретања у 2013. години првенствено обележавају раст привредне активности и раст извоза, уз значајно смањење спољнотрговинског дефицита и дефицита текућег рачуна, као и ниска инфлација којој је значајно допринело спровођење мера фискалне консолидације. Фискална консолидација започета је крајем 2012. године, првенствено мерама на приходној страни, у виду повећања пореских стопа, а мањим делом на расходној страни, путем ограничавања раста плата у јавном сектору и пензија. Према процени Републичког завода за статистику (у даљем тексту: РЗС), у 2013. години, након рецесије у 2012. години, остварен је међугодишњи раст БДП од 2,6% у условима спровођења мера фискалне консолидације, уз међугодишњи раст физичког обима индустријске производње од 5,5% и пољопривредне производње од 21,8%.

У 2014. години, привреда је поново ушла у рецесију, као последица разорних поплава, што је значајно погоршало услове у којима се одвијала привредна активност. Поплаве су највећу штету нанеле индустрији, посебно секторима експлоатација угља и производња електричне енергије, што је допринело паду БДП од 1,8%. Посматрано са производне стране пад бруто додате вредности (у даљем тексту: БДВ) забележиле су: индустрија (-7,6%), грађевинарство (-1,5%) и услуге (-0,2%), док је пад БДВ био ублажен растом сектора пољопривреде (2%). Посматрано са расходне стране, пад је био забележен код следећих агрегата: лична потрошња (-1,3%), инвестиције (-3,6%) и државна потрошња (-0,6%), док је нето извоз забележио раст од 5,2%. Физички обим индустријске производње у 2014. години је забележио међугодишњи пад од 6,5%, услед снажног пада производње енергетског сектора. У истом периоду, прерађивачка индустрија је забележила пад од 1,4%, условљен пре свега падом производње металске и хемијске индустрије, док је пад био ублажен растом производње прехранбене индустрије и производње основних метала услед поновног покретања производње у Железари Смедерево. Добри резултати у производњи кукуруза, шећерне репе, соје и сунцокрета ублажили су негативан утицај пада производње пролећних култура и допринели расту физичког обима пољопривредне производње у 2014. години од 2,1%. Промет у трговини на мало је реално порастао за 2,0%, у односу на 2013. годину услед успоравања раста цена хране. Обим саобраћајних услуга повећан је у истом периоду за 22,1%, а услуга телекомуникација за 3%, у односу на 2013. годину. Интензивирање активности саобраћаја и телекомуникација је ублажило негативан утицај пада индустријске производње и успоравања раста извоза на укупну привредну активност.

Негативни ефекти поплава одразили су се и на извоз, чији се раст од почетка године успоравао, да би у 2014. години извоз био за 1,5% већи него у 2013. години. Расту извоза највише је допринео раст извоза житарица и производа на бази житарица, затим гвожђа и челика и поврћа и воћа. Успоравање извоза делимично је последица високог базног ефекта. Највећи утицај на благи раст увоза од 0,2% имао је смањени

извоз друмских возила, нафте и нафтних деривата и гаса. Робни дефицит је износио око 4,3 млрд евра и смањен је за 3% у односу на 2013. годину. Покривеност увоза извозом изражена у еврима у 2014. години износила је 72,0%.

У 2014. години дефицит текућег рачуна је износио 1.984,7 мил. евра, што је за 113,6 мил. евра мање, односно за 5,4% него у 2013. години. Нето прилив страних директних инвестиција износио је 1.236,3 мил. евра, што је смањење за 61,8 мил. евра или 4,8% у односу на 2013. годину. Нето прилив портфолио инвестиција у 2014. години од 368,9 мил. евра био је за 1,513,8 мил. евра мањи него у 2013. години. На ово смањење највише је утицало смањено задуживање државе по основу дугорочних дужничких хартија од вредности у односу на исти период претходне године. По основу финансијских кредита, резиденти су се у истом периоду нето раздужили према иностранству за 756,7 мил. евра. Нето задужење државе по основу финансијских кредита повећано је за 728,1 мил. евра. НБС је по основу доспелих обавеза извршила плаћања у износу од 574,3 мил. евра, од чега се највећи део (567,3 мил. евра) односио на плаћања према ММФ. Банке су наставиле да се раздужују према иностранству у 2014. години (795,5 мил. евра), док су се предузећа раздужила за 114,9 мил. евра нето.

Према подацима АРС за 2014. годину, стопа незапослености (лица старости 15 и више година живота) износила је 19,2%, а стопа запослености 42,0%. У поређењу са 2013. годином забележено је повећање запослености. Стопа неформалне запослености је износила 21,2%, а од укупног броја неформално запослених око 80% су чинили samozапослени без радника и помажући чланови домаћинства.

Ниска агрегатна тражња и изостанак већег повећања регулисаних цена утицали су да је крајем 2014. године инфлација износила 1,7% на међугодишњем нивоу, што је било испод доње границе дозвољеног одступања од циља ($4 \pm 1,5\%$). Раст потрошачких цена у овом периоду био је опредељен пре свега растом цена услуга и непрерађене хране, које су допринеле са више од 80 п.п. укупној инфлацији. Највећи месечни раст потрошачких цена у 2014. години забележен је у јануару (1,4%), пре свега као последица пораста регулисаних цена, односно цена дувана, услед усклађивања акциза, раста цена свежег поврћа и повећања ниже стопе ПДВ.

У 2014. години НБС је снижавала референтну каматну стопу у три наврата (у мају, јуну и новембру) за по 0,5 п.п. на ниво од 8%. На одлуку о монетарном попуштању преваходно су утицали ниски инфлаторни притисци. Програм субвенционисаних кредита привреди утицао је на оживљавање укупне кредитне активности, која је у октобру први пут у 2014. години на међугодишњем нивоу забележила раст, који је настављен и у наредна два месеца. Кредитирање привреде уз субвенцију државе одобравано је за потребе одржавања ликвидности, финансирања трајних обртних средстава и рефинансирања постојећих кредита привреде.

Кретања на девизном тржишту у 2014. години обележило је присуство депрецијацијских притисака. На таква кретања утицала су дешавања на међународном финансијском тржишту у овом периоду, као и сезонски условљена повећана тражња домаћих предузећа за девизама, пре свега увозника енергената. Динар је од почетка године до краја децембра номинално и реално депрецирао у односу на евро за 5,2% и 3,4%, респективно. На депрецијацијске притиске у овом периоду додатно је утицало раздуживање банака у иностранству, смањен девизни прилив по основу инвестиција, исплата дивиденди предузећа и банака у већински страном власништву, укључујући погоршање спољнотрговинског дефицита у другој половини године. НБС је ради ублажавања прекомерних краткорочних осцилација у овом периоду интервенисала на међубанкарском девизном тржишту нето продајом 1,6 млрд евра.

Девизне резерве НБС на крају 2014. године на међугодишњем нивоу смањене су за 1,3 млрд евра и износиле су 9,9 млрд евра. На смањење девизних резерви у овом

периоду највећим делом утицао је одлив по основу обавезне девизне резерве банака, настао услед измене регулативе којом је смањена стопа девизне обавезне резерве и повећан део девизне обавезне резерве који се издваја у динарима. Нето девизне резерве износиле су крајем 2014. године 7,7 млрд евра. Ниво девизних резерви НБС био је довољан за покривеност новчане масе М1 од 278% и за покривеност више од шест месеци увоза робе и услуга.

Према подацима НБС укупан спољни дуг на крају 2014. године износио је 25,7 млрд евра, и у поређењу са крајем 2013. године није значајније промењен. Спољни дуг јавног сектора је повећан за око 1 млрд евра и износио је 14,1 млрд евра, док је спољни дуг приватног сектора смањен за око 1 млрд евра и износио је 11,4 млрд евра. И поред непромењеног спољног дуга у овом периоду побољшан је индикатор екстерне солвентности спољни дуг према извозу робе и услуга, тако што је смањен са 184,0% у 2013. години на 177,1% у 2014. години, уз истовремено погоршање индикатора рацио спољни дуг/брutto домаћи производ са 74,8% на 77,1%.

Током 2014. године главни инструменти фискалне консолидације били су смањење плата у јавном сектору за запослене са нето примањима изнад 60.000 РСД нето и замрзавање запошљавања. Мере фискалне консолидације су дале различите резултате. Рестриктивна фискална политика утицала је на поједине макроекономске агрегате, тако да је током 2013. и 2014. године дошло до реалног пада личне, државне и инвестиционе потрошње, а дошло је и до јачања нелегалног тржишта, нарочито кад је реч о дуванским прерађевинама. 2014. година је завршена с дефицитом од 6,6% БДП, када су се почели испољавати ефекти мера консолидације. Такође, долази до заустављања раста текућих расхода и стабилизације и раста прихода, али су раст камата, расхода за отплату гарантованог дуга и покривање губитака јавних предузећа и државних банака довели до раста дефицита и дуга крајем 2014. године.

Опоравак привредне активности, примена мера фискалне консолидације уз постепену релаксацију монетарне политике, повећање макроекономске стабилности уз смањење екстерне и интерне неравнотеже обележили су економску активност у 2015. години. Према процени РЗС, раст БДП у 2015. години износи 0,7% и постигнут је захваљујући снажном расту индустријске производње и грађевинарства, док су посматрано са расходне стране, инвестиције биле главни извор раста. Инвестиције у извозно оријентисане секторе, уз опоравак зоне евра, нашег најзначајнијег спољнотрговинског партнера, позитивно су се одразиле на активност у домаћој прерађивачкој индустрији у 2015. години. Индустријска производња је забележила раст физичког обима од 8,3% у 2015. години у односу на 2014. годину, услед снажног раста енергетског сектора и извозно оријентисаних грана прерађивачке индустрије. Истовремено, вредност изведених грађевинских радова је већа за 16,4%, што је резултат интензивирања јавних инвестиција у саобраћајну инфраструктуру, као и опоравка високоградње након убрзања процедуре издавања грађевинских дозвола. Физички обим пољопривредне производње је забележио пад од 7,5% што је последица суше током летњих месеци, која је узроковала пад производње кукуруза и индустријских култура за око трећину. Пад сектора услуга је амортизован растом промета у трговини на мало (реално за 1,8%), туристичких и телекомуникационих услуга и повећањем дознака. Вредност извоза робе изражена у еврима увећана је за 7,9%, међугодишње, у 2015. години, док је вредност увоза била већа за 5,8%. Посматрано с расходне стране, највећи позитиван допринос кретању бруто домаћег производа дале су приватне инвестиције, а у другој половини године и државне, док је у супротном смеру деловала потрошња домаћинства и државе услед ефеката мера фискалне консолидације. Ипак, потрошња домаћинства се постепено опорављала у другој половини године због раста расположивог дохотка по основу нижих трошкова

отплате кредита, већих дознака из иностранства и пада цене нафте. Велики допринос расту инвестиција пружили су обезбеђена макроекономска и очувана финансијска стабилност, поправљање пословног и инвестиционог амбијента, као и нижи трошкови пословања по основу нижих трошкова задуживања и пада цене нафте.

Према подацима АРС за 2015. годину, у поређењу са претходном годином стопа незапослености (лица старости 15 и више година живота) је смањена за 1,5 п.п. и износила је 17,7%, а стопа запослености је повећана за 0,5 п.п. на 42,5%. Стопа неформалне запослености је смањена за 0,9 п.п. и износила је 20,3%.

Инфлаторни притисци остали су ниски и у току 2015. године како по основу већине домаћих фактора и ниске инфлације у међународном окружењу. Међугодишња инфлација крајем 2015. године износила је 1,5% и била је испод доње границе дозвољеног одступања од циља ($4 \pm 1,5\%$). Ниски инфлаторни притисци резултат су пада светске цене нафте и примарних пољопривредних производа, али и ниске базне инфлације, којој у највећој мери доприносе ниска домаћа тражња, рестриктивна фискална политика, стабилност девизног курса и инфлационих очекивања, као и ниска инфлација у међународном окружењу.

У 2015. години НБС је снижавала референтну каматну стопу у седам наврата за по 0,5 п.п. на ниво од 4,50%. На одлуку о монетарном попуштању превасходно су утицали ниски инфлаторни притисци. Ублажавање монетарне политике у 2015. години утицало је на пад каматних стопа на динарске кредите. НБС је у 2015. години додатно снизила стопу девизне обавезне резерве, чиме је ослобођен део кредитног потенцијала банака. Током 2015. године кредитну активност банака карактерише благо успоравање стопе раста и крајем децембра је износила 3%, м.г.

Кретања на девизном тржишту у 2015. години обележила је релативна стабилност девизног курса. Динар је у односу на евро у децембру номинално депрецирао за 0,5% и реално апрецирао за 0,7%, м.г. Истовремено реални ефективни девизни курс је депрецирао за 1,4%, што је утицало на побољшање међународне конкурентности привреде. НБС је у току 2015. године интервенисала на међубанкарском девизном тржишту нето куповином 520 мил. евра. Девизне резерве НБС на крају 2015. године на међугодишњем нивоу повећане су за 470,8 мил. евра и износиле су 10,4 млрд евра.

Према подацима НБС укупан спољни дуг на крају 2015. године износио је 26,4 млрд евра, и у поређењу са крајем 2014. године повећан је за 694 мил. евра. Спољни дуг јавног сектора је повећан за 1,2 млрд евра и износио је 15,3 млрд евра, док је спољни дуг приватног сектора смањен за 456 мил. евра и износио је 11,1 млрд евра. Повећање дуга у 2015. години делом је последица и јачања долара у односу на евро у овом периоду. На раст дуга у овом периоду највише је утицало повлачење средстава за обнову штете настале услед поплава.

Екстерна неравнотежа је у 2015. наставила да се смањује и дефицит текућег рачуна је снижен на 4,8% БДП у 2015. години, са 6,0% БДП у 2014. години. Дефицит текућег рачуна у 2015. години износио је 1,6 млрд евра, што је за 20,5% мање у односу на 2014. годину. Пад светске цене нафте, постепен економски опоравак наших главних спољнотрговинских партнера (земље евро зоне и *CEFTA*), као и смањење увоза услед мера фискалне консолидације, и поред његовог повећања по основу раста инвестиција, повољно су деловали на спољнотрговински дефицит који је у наведеном периоду био мањи за 2,9% м.г. За разлику од претходних година, дефицит текућег рачуна платног биланса био је у потпуности покривен нето приливом страних директних инвестиција, што јача екстерну позицију Србије. Већи прилив страних директних инвестиција (1,8 млрд евра нето), мање раздуживање по основу финансијских кредита, резултирало је

повећањем девизних резерви Народне банке Србије. Оне су крајем године износиле 10,4 млрд евра, обезбеђујући покриће од близу седам месеци увоза робе и услуга.

Знатно смањење фискалне неравнотеже током 2015. године допринело је одрживости јавних финансија и отпорности Србије на екстерне поремећаје. Фискални дефицит је на нивоу године био знатно нижи од дозвољеног споразумом с Међународним монетарним фондом и износио је 3,8% бруто домаћег производа. Тиме је он смањен за готово 3,0 процентних поена у односу на 2014. годину, док је примарни дефицит износио свега 0,5% бруто домаћег производа. Главне мере програма фискалне консолидације односиле су се на прилагођавање расходне стране буџета опште државе, док је на приходној страни приоритет дат борби против сиве економије и пореске евазије. Примарне мере фискалне консолидације биле су смањење плата у јавном сектору и пензија, чији је укупни ефекат око 1,7% БДП. Одређени успех је постигнут и на плану рационализације и реформе јавне управе. Отпочео је и обиман процес реформе јавне управе који обухвата законска решења којима се уређује систем зарада у сектору државе, систем платних разреда, унапређење регистра запослених у јавном сектору, каталогизација радних места, одређивање максималног броја запослених за појединачне институције и план смањења односно оптимизације структуре запослених у сектору државе.

Преглед стања и најважнијих активности у 2016 години

Влада Републике Србије је иницирала и усвојила мере за успостављање стабилности јавних финансија и целокупног макроекономског амбијента. Кредибилан програм фискалне консолидације потврђен је склапањем Аранжмана из предострожности са ММФ, почетком 2015. године. Направљен је снажан заокрет у вођењу фискалне политике са резултатима већим од очекиваних, већ у првој години примене програма. Доследном применом мера фискалне консолидације уз амбициозан програм структурних реформи успостављена је макроекономска стабилност.

Привредна активност се током 2016. године налази на путањи убрзаног опоравка, а фискални дефицит је драстично смањен. Боља фискална позиција земље смањила је потребе за задуживањем и трошкове сервисирања обавеза. Истовремено, унапређењем пословног и инвестиционог амбијента омогућено је стварање основе за оживљавање инвестиционе активности.

Покретачи привредног раста, на страни тражње су инвестиције и извоз, а на страни понуде индустријска производња и грађевинарство. Текућа динамика економске активности као и средњорочни изгледи за реални сектор указују на убрзавање привредне активности. Након међугодишњег раста БДП од 3,8% у првом кварталу 2016. године, који је био вођен растом индустрије и грађевинарства, у другом тромесечју је настављен раст привредне активности по стопи од 2,0%, највећим делом генерисан у грађевинарству, пољопривреди и трговини (раст 6,1%, 4,3% и 3,5%, респективно). Посматрано по агрегатима употребе најзначајнији допринос расту дају приватна потрошња домаћинства (раст 1,3% м.г) и инвестициона активност која је, и поред благог успоравања у другом кварталу, са растом 4,9% и даље међу најдоминантнијим изворима раста. Позитиван допринос расту даје и извоз са међугодишњом стопом од 10,8%. У првој половини 2016. године забележена је стопа привредног раста од 2,9%.

У првих седам месеци остварен је раст индустријске производње од 5,4%, највећим делом генерисан у прерађивачкој индустрији (6,0% м.г). Стабилан раст бележи се пре свега у извозно орјентисаним гранама (производња производа од гуме и пластике, нафтна и дуванска индустрија као и производња електричне опреме) уз даљи раст прехранбене индустрије. У истом периоду рударство и производња електричне

енергије остварују раст од 6,2% и 2,7%, респективно. У истом периоду промет у трговини на мало је повећан за 8,2%, м.г. реално, уз најзначајнији раст промета непрехрамбеним производима за 10,1%, док је раст промета хране, пића и дувана и моторних горива био већи за 8,0% и 6,3%, респективно.

Спољнотрговинска размена у периоду јануар-јул 2016. године је значајно побољшана, уз осетно смањење спољнотрговинског дефицита (-11,5%, м.г). Извезено је робе у вредности од 7,3 млрд евра (повећање од 10,2%), а увезено робе за 9,2 млрд евра (повећање од 4,9%), док је покривеност увоза износила 79,2% (за 3,9 п.п. више него у истом периоду прошле године). Укупна спољнотрговинска робна размена у периоду јануар-јул 2016. године износила је 16,5 млрд евра што представља пораст од 7,1% у односу на исти период претходне године. Због знатно бржег раста извоза од увоза робе и услуга, дефицит текућег рачуна у периоду јануар-јул 2016. године је смањен за готово петину и износио је 664,4 мил. евра.

Према подацима из Анкете о радној снази за Q1 2016. године стопа незапослености је износила 19,0%, док су подаци из Q2 2016. године знатно побољшани. Тако је стопа незапослености смањена са 17,3% у другом кварталу 2015. године на 15,2% у истом кварталу 2016. године, уз пораст броја запослених за 6,7%, чему је пре свега допринео сектор услуга. Просечна нето зарада повећана је у периоду јануар-јул 2016. године за 2,9%, реално, м.г, што је резултат пре свега раста зарада у области прерађивачке индустрије и трговине.

Инфлациони притисци су остали ниски током 2016. године. Томе су допринели већина домаћих фактора, и даље ниски трошковни притисци по основу цена нафте и примарних пољопривредних производа на светском тржишту, као и ниска инфлација у међународном окружењу (посебно у зони евра, која је наш главни спољнотрговински партнер). Док су инфлаторни притисци по основу домаћих фактора били очекивано ниски (захваљујући доследном спровођењу фискалне консолидације, обезбеђеној релативној стабилности девизног курса и усидреним инфлационим очекивањима), неочекивано снажни су били по основу пада цена нафте и примарних пољопривредних производа на светском тржишту. Међугодишња инфлација је наставила да се креће испод доње границе дозвољеног одступања од циља ($4 \pm 1,5\%$) и у августу је износила 1,2%.

У периоду јануар-јул 2016. године НБС је снижавала референтну каматну стопу два пута у фебруару и јулу за по 0,25 п.п. на ниво од 4,0%. На одлуку о монетарном попуштању превасходно су утицали и даље присутни ниски инфлаторни притисци. Ублажавање монетарне политике у првих седам месеци 2016. године утицало је на пад каматних стопа на динарске кредите. У циљу даље стабилизације каматних стопа на међубанкарском новчаном тржишту смањен је коридор каматних стопа у односу на референтну каматну стопу у фебруару са $\pm 2,00$ п.п на $\pm 1,75$ п.п, а потом у јулу са $\pm 1,75$ п.п на $\pm 1,50$ п.п. Током периода јануар-јул 2016. године кредитну активност банака карактерише убрзавање међугодишње стопе раста са 0,8% крајем јануара на 5,7% крајем јула. У том периоду кредити привреди су остварили раст од 3,5% који је резултат позитивног кретања кредита за ликвидност и инвестиције, док је раст кредита становништву (8,5%) био опредељен растом готовинских кредита.

Кретања на девизном тржишту почетком 2016. године обележили су благи депрецијацијски притисци. Тако је динар у јулу у односу на децембар 2015. године номинално и реално депрецирао за 1,3% и 0,5%, респективно. НБС је у првих седам месеци 2016. године интервенисала на међубанкарском девизном тржишту продајом 870 мил. евра и куповином 405 мил. евра. Девизне резерве НБС на крају јула 2016.

године у односу на крај 2015. године смањене су за 772,3 мил. евра и износиле су 9,6 млрд евра.

Према подацима НБС укупан спољни дуг на крају првог квартала 2016. године износио је 25,9 млрд евра, и у поређењу са крајем 2015. године смањен је за 447,3 мил. евра. Смањење спољног дуга у овом периоду резултат је пре свега мање задужености јавног сектора, услед већих отплата од повлачења, али и због слабљења долара у односу на евро. Спољни дуг јавног сектора је смањен за 363,2 мил. евра и износио је 14,9 млрд евра, док је спољни дуг приватног сектора смањен за 84,1 мил. евра и износио је 11,0 млрд евра. Показатељ солвентности посматран као рацио спољни дуг према БДП побољшан је у првом кварталу 2016. године у поређењу са претходним кварталом за 1,9 п.п.

У 2016. години успешно је настављено спровођење програма фискалне консолидације у оквиру реализације аранжмана са ММФ. Након веома успешне 2015. године, када је остварено структурно фискално прилагођавање од 2,6% БДП, према најновијим проценама очекује се да ће у 2016. години оно износити додатних 1% БДП. Укупно структурно прилагођавање од 3,6% током две године спровођења програма фискалне консолидације, омогућава остваривање циља предвиђеног аранжманом са ММФ, (од 4,1% БДП у трогодишњем периоду). Програм економских реформи наставиће да се спроводи и током 2016. године уз минималне измене. Крајем 2015. године благо је релаксирана политика зарада и пензија, док су на приходној страни спроведене компензаторне мере подизањем акциза на нафтне деривате. Усвојене су мере којима се на категорији субвенција остварују значајне уштеде. Структурно прилагођавање у 2016. години настављено је и путем рационализације броја запослених у јавном сектору, при чему су након дубљих анализа крајњи циљеви у некој мери редуковани. Приметно је успоравање раста броја пензионера делом и због спроведене параметарске реформе пензионог система. На приходној страни буџета настављен је тренд побољшања ефикасности наплате пореских прихода. Приоритети фискалне политике биће даље јачање пореске дисциплине, повећање ефикасности наплате пореза и борба против сиве економије. Циљ је успостављање стимулативне пореске политике која подстиче привреду и запошљавање, али и нулте толеранције за непоштовање закона и криминал и корупцију кроз реформисане институције система. На овај начин ће се истовремено обезбедити унапређење општих услова привређивања, равноправног пословања и смањивање укупног фискалног дефицита.

У првих седам месеци 2016. године остварени су веома повољни фискални резултати. На нивоу опште државе је забележен минималан дефицит, који је резултат далеко бољих прихода него што је иницијално планирано. Поред боље наплате свих категорија пореских прихода, на боље остварење утичу и приходи по основу небуџетираних непореских прихода. Све ово ће утицати да дефицит опште државе на крају 2016. године буде до 2% БДП.

Макроекономска очекивања и мере планиране за период 2016-2018. године

Економска политика Владе Републике Србије је стратешки усмерена ка убрзању процеса европских интеграција, након отварања првих поглавља у процесу претприступних преговора 14. децембра 2015. године. Економска политика коју ће водити Влада у наредном периоду биће усмерена на обезбеђење одрживе макроекономске стабилности, заустављање даљег раста дуга и стварање повољнијег амбијента за привредни раст.

Основни циљеви економске политике у наредне три године су:

- Наставак спровођења мера фискалне консолидације, одржавање макроекономске стабилности уз заустављање даљег раста дуга и успостављање тренда његовог смањења;
- Јачање стабилности и отпорности финансијског сектора решавањем питања проблематичних кредита; и
- Отклањање препрека привредном расту и подизању конкурентности спровођењем свеобухватних структурних реформи и наставак примене структурних реформи, посебно у домену јавних предузећа и јавне управе.

У наредном средњорочном периоду циљеви фискалне политике су усмерени на даље смањење фискалног дефицита и заустављање раста јавног дуга. Средњорочни фискални оквир предвиђа смањење дефицита опште државе на 1,5% БДП до 2019. године, уз стабилизацију нивоа јавног дуга и преокретање његовог тренда (69.6% БДП у 2019. години). Ово подразумева структурно фискално прилагођавање од око 4,0% БДП, од чега је већ у 2015. години остварено прилагођавање од 2,6%, а у 2016. од око 1% БДП.

Побољшана привредна кретања условила су ревизију свих макроекономских агрегата за наредни средњорочни период. Усвојеним Меморандумом о економској и финансијској политици у склопу аранжмана са ММФ коригована је навише пројекција раста БДП у 2016. и 2017. години са 1,8% и 2,2% на 2,5% и 3,0%, респективно, док је процена за 2018. годину остала непромењена и износи 3,5%.

Пројектована кумулативна стопа раста БДП за период од 2016. до 2018. године од 9,3% указује на убрзану путању развоја и заснива се на расту домаће тражње кроз интензивирање инвестиционе активности и опоравак приватне потрошње. Економска кретања и изгледи Србије у великој мери ће зависити од кретања у међународном економском окружењу, као и од успешности даљег спровођења реформи реалног и јавног сектора. Реформски закони и повећање ефикасности администрације допринели су креирању повољног пословног амбијента који ће обезбедити наставак започетог инвестиционог циклуса као водећег развојног фактора. Раст страних директних инвестиција обезбедиће трансфер технологије и know-how и допринети расту конкурентности укупне привреде што ће резултирати растом извоза. Са друге стране, у фокусу креатора економске политике је сектор малих и средњих предузећа и предузетника, од кога се у средњем року очекује значајан допринос расту домаћих инвестиција, односно расту запослености и животног стандарда. Здрав и одржив раст, уз равномеран регионални развој (обезбеђен кроз успостављање индустријских зона) ће омогућити даље смањивање унутрашњих и спољних неравнотежа.

Очекује се да ће укупна запосленост остварити раст у 2016. години, вођена растом запослености у приватном сектору. Средњорочна пројекција запослености заснива се на пројектованом расту БДП и повећању инвестиција. Захваљујући унапређеној регулативи о радним односима отклоњене су структурне препреке запошљавању, повећана је флексибилност на тржишту рада и створене основе за смањење рада у сивој зони, што ће утицати на наставак позитивних трендова, упркос рационализацији у јавном сектору.

Дефицит текућег рачуна платног биланса требало би да настави да се смањује и у наредним годинама (са 4,8% БДП-а у 2015. на одрживи ниво од око 4,0% БДП-а у средњем року), првенствено као резултат опоравка екстерне тражње, односно зоне евра, али и смањења учешћа потрошње у БДП-у услед мера фискалне консолидације, и поред очекиваног раста увоза инвестиционих добара. Расту извоза у кратком року

допринеће повољнији финансијски услови, делимично подржани и ниским ценама нафте, а у средњем – наставак спровођења структурних реформи као и пуна реализација страних директних инвестиција из претходних година. Очекује се да ће реалан раст извоза роба и услуга у наредне три године износити у просеку око 8% годишње, чиме би његово учешће у БДП-у порасло на 55,5% у 2018. години (са 47,7% у 2015). Очекивани бржи раст извоза од увоза омогућиће смањивање робног дефицита са 12,1% БДП-а у 2015. на 11,1% БДП-а у 2018, док би дефицит роба и услуга, захваљујући очекиваном повећању суфицита на рачуну услуга, требало да буде снижен у још већој мери (са 9,9% у 2015. на 8,0% БДП-а у 2018).

У структури прилива капитала у периоду 2016-2018. доминираће стране директне инвестиције. Нова емитовања државних обвезница на домаћем и иностраном тржишту очекују се ради отплата доспелих дугова, што неће знатно утицати на стање дуга јавног сектора, док ће приватни сектор наставити да се раздужује, али у мањем обиму него у претходним годинама. Напредак у процесу европских интеграција, боље перформансе привреда зоне евра и стварање стимулативнијег пословног окружења захваљујући спровођењу структурних реформи требало би да створе услове за наставак прилива СДИ у средњем року, као и привлачење инвестиција из неевропских земаља. Процењује се да ће тај прилив у периоду 2016-2018. износити око 1,6 млрд евра годишње (у просеку око 4,5% БДП-а) и биће довољан да „покрије“ дефицит текућег рачуна. Захваљујући приливу страних директних инвестиција у поједине извозно-оријентисане секторе у претходном периоду, може се очекивати даљи раст извоза и поправљање његове производне структуре, што би на средњи рок требало да допринесе даљем смањењу екстерне неравнотеже Србије.

С друге стране, стабилан прилив страних директних инвестиција уз боље перформансе предузећа у које су усмерене те инвестиције, резултираће тиме да укупна добит по основу страних директних инвестиција убудуће буде најзначајнија расходна ставка на рачуну примарног дохотка, што ће делимично бити компензовано мањим одливом по основу камата, због раздуживања приватног сектора и спорије динамике задуживања јавног сектора. На рачуну секундарног дохотка и у наредном периоду очекује се стабилан прилив дознака од око 8-9% БДП-а.

Према пројекцији Народне банке Србије, међугодишња инфлација ће се вратити у границе циља у првој половини 2017. године. Након тога требало би да настави да се креће у оквиру граница циља. На такво кретање инфлације утицаће пре свега ниска база код цена нафтних деривата, постепен раст агрегатне тражње у Србији и инфлације у међународном окружењу, док ће је ниски трошкови сировина у производњи хране, као резултат добре пољопривредне сезоне и даљег појефтињења примарних пољопривредних производа, још неко време успоравати. Ризици у погледу остварења пројекције инфлације односе се превасходно на неизвесност у погледу кретања цена примарних производа на светском тржишту и економска дешавања у међународном окружењу, посебно на међународном финансијском тржишту, имајући у виду дивергентан карактер монетарних политика водећих централних банака.

У оквиру Програма мера фискалне стабилизације и Фискалне стратегије за период 2016-2018. године, утврђен је и средњорочни план структурних реформи. Упркос бројним реформама спроведеним у 2015. години и напретку у многим областима, посебно у креирању стимулативног економског окружења и побољшања система издавања грађевинских дозвола, нужно је спровести још реформи у циљу остваривања стабилизације јавних финансија и покретања привредне активности на бази повећања инвестиција, извоза и запошљавања. У наредном периоду ће бити убрзана динамика реформи, посебно у јавном сектору – наставиће се са реформама у

области запошљавања и система плата у сектору државе, али и са реформама највећих јавних и државних предузећа у циљу смањења различитих облика буџетске подршке.

Економска политика Републике Србије је оријентисана на стварање услова за дугорочну одрживу макроекономску стабилност, што је повезано са процесом придруживања ЕУ. У том погледу одржива макроекономска стабилност подразумева постизање ниских и стабилних стопа инфлације и смањивање платнобилансне и фискалне неравнотеже. Кредибилна економска политика на тај начин ствара амбијент за стабилност и раст привреде, а кључну улогу у томе има фискална политика усмерена на кредитбилно средњорочно фискално прилагођавање смањивањем текуће јавне потрошње.

Ради успостављања и одржавања макроекономске стабилности, поред фискалног прилагођавања, потребно је задржати постојећи монетарни режим у коме је основни циљ контрола инфлације и сагласно томе флексибилан девизни курс. Режим циљане инфлације и флексибилног курса омогућавају окретање српске привреде ка инвестицијама у секторе разменљивих добара и повећање извоза. Ниска и стабилна инфлација и стабилизација динара на реалној вредности стимулативни су за инвестиције, извоз и привредни раст.

Координација монетарне и фискалне политике од посебног је значаја за макроекономску стабилност. Добром координацијом монетарне и фискалне политике, у условима спровођења мера фискалне консолидације, омогућена је релаксација монетарне политике постепеним смањењем референтне каматне стопе, уз очување стабилности курса, чиме се стварају услови за развој приватног сектора и повећање инвестиција, док се одговорном фискалном политиком обезбеђује смањење нивоа јавне потрошње, нижи фискални дефицит и нижи ниво јавног дуга.

Кључни услови за успостављање и одржавање макроекономске стабилности јесу:

- спровођење структурних реформи и завршетак трансформације привреде са доминантним приватним сектором, тржишном оријентацијом, јачањем економских слобода и предузетништва, стимулативним пословним и инвестиционим амбијентом;
- убрзан и стабилан опоравак привреде након изласка из рецесије и повратак на више и одрживе стопе привредног раста засноване на повећању извоза, инвестиција и запошљавања, уз модернизацију националне привредне инфраструктуре, пре свега, енергетике, саобраћаја и телекомуникација;
- успостављање одрживог тренда инфлације и њено свођење у оквиру граница дозвољеног одступања од циља;
- фискално прилагођавање и смањење фискалног дефицита на одржив ниво, што ће онемогућити раст јавног дуга, односно свести раст дуга на одрживу путању раста;
- наставак прилагођавања текућег рачуна платног биланса и смањење екстерне неравнотеже на основу раста извоза, екстерних плаћања, нивоа домаће потрошње и капиталних прилива приватног сектора.

2.1.3. Међусобно деловање тржишних снага

Приватизација

Новим **Законом о приватизацији** који је ступио на снагу у августу 2014. године не предвиђа се реструктурирање у оквиру поступка приватизације. До ступања на снагу наведеног закона, у портфељу Агенције за приватизацију било је 556 предузећа, од којих је 161 било у поступку реструктурирања.

У складу са новим законом, поступци принудног извршења и принудне наплате против субјеката приватизације који су били у реструктурирању на дан ступања на снагу овог закона, могли су се наставити по истеку рока од 180 дана од дана истека рока за доношење одлуке о моделу приватизације субјеката приватизације.

Законом о изменама и допунама Закона о приватизацији од 28. маја 2015. године, између осталог је регулисано да за субјекте приватизације који су били у реструктурирању, а за које је до дана ступања на снагу овог закона Агенција објавила јавни позив за продају капитала и имовине, заштита од принудне наплате важи до спроведеног поступка приватизације или до проглашења поступка продаје неуспешним по трећем јавном позиву, а најкасније до 31.10.2015. године.

Исто тако, за субјекте приватизације за које је до дана ступања на снагу овог закона Агенција објавила јавни позив за избор стратешког инвеститора, заштита од принудне наплате траје до закључења уговора о стратешком партнерству или до проглашења поступка неуспешним, а најкасније до 31.10.2015. године.

Наведеним законом је такође дефинисано да за субјект приватизације који је актом Владе одређен за субјект приватизације од стратешког значаја и субјект приватизације чије се седиште или имовина налази или претежна делатност обавља на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија, заштита од принудне наплате траје годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Агенција за приватизацију је од ступања на снагу новог Закона о приватизацији објавила јавни позив за прикупљање писама о заинтересованости за 526 предузећа од укупно 556 предузећа која су се на дан ступања на снагу новог Закона о приватизацији налазила у портфељу Агенције за приватизацију, док за 30 предузећа није објављен јавни позив за прикупљање писама о заинтересованости (20 предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом и 10 предузећа са спорном структуром капитала).

Поред тога, закључком Владе РС од 31.01.2015. године, прихваћен је Акциони план за окончање поступка приватизације 188 субјеката кроз покретање стечаја након претходног решавања социјалног програма за запослене у овим предузећима.

Надаље, одлуком Владе РС од 29.05.2015. године, 17 предузећа је одређено за субјекте приватизације од стратешког значаја и то: 1. ФАМ АД, Крушевац, 2. Фап корпорација АД, Прибој, 3. ХИП Петрохемија АД, Панчево, 4. ПКБ корпорација АД, Падинска скела, 5. ПЕУ Ресавица ЈП, Ресавица, 6. Умсо АД, Врање, 7. Трајал когрозација АД, Крушевац, 8. Галеника АД, Београд, 9. Политика АД, Београд, 10. Икарбус АД Београд, 11. РТБ Бор група ДОО, Бор, 12. Холдинг предузеће ИХП Прва петолетка ад, Трстеник, 13. Холдинг предузеће Прва искра АД, Барич, 14. ППТ Сервоуправљачи ад, Трстеник, 15. Група застава возила АД, Крагујевац, 16. ППТ Заптивке АД, Трстеник и 17. Холдинг каблови АД, Јагодина. Дана 30.12.2015. године, Влада је донела Одлуку о измени Одлуке о одређивању субјеката приватизације од стратешког значаја, којом су предузећа: ФАМ АД, Крушевац, Холдинг предузеће ИХП Прва петолетка ад, Трстеник, Холдинг предузеће Прва искра АД, Барич, ППТ Сервоуправљачи ад, Трстеник, Група застава возила АД, Крагујевац, и ППТ Заптивке АД, Трстеник, изгубила статус предузећа од стратешког значаја, док је преосталих 11 субјеката приватизације од стратешког значаја било заштићено од принудне наплате и принудних извршења до краја маја 2016. године. У циљу изналажења најоптималнијег начина за опстанак субјеката приватизације од стратешког значаја и очување радних места у овим предузећима, Министарство привреде је организовало бројне састанке са представницима субјеката приватизације од стратешког значаја и њиховим приватизационим саветницима. Већина предузећа је решење за свој опстанак нашло у изради Унапред припремљеног плана реорганизације.

Током 2015. године и 2016. године за 43 предузећа потписан је уговор о продаји, а успешно је реализована и трансакција за AL RAWAFED Abu Dhabi. Пројекат је реализован у јануару 2015. године на основу међудржавног уговора и Агенција за приватизацију је пружала административно техничку подршку приликом реализације пројекта. Пројекат је обухватао продају делова имовине следећих субјеката приватизације: Бачка АД Сивац, Агробачка АД Бач, Јадран АД Нова Гајдобра, Млади Борац АД Сонта. Укупна вредност пројекта је 21.385.373 евра, док је за инвестиције предвиђено 6.600.000 евра.

У наредној табели, дат је преглед трансакција за наведени период:

Назив предузећа	Купац	Модел приватизације	ЕУР
Бачка АД Сивац, Агробачка АД Бач, Јадран АД Нова Гајдобра, Млади Борац АД Сонта	AL RAWAFED Abu Dhabi	Имовина	21.385.373,00
Алекса Шантић АД, Алекса Шантић	Агрисер ДОО Београд („FERRERO“ Италија)	Имовина	7.950.000,00
7. Јули АД, Сириг	ГП Градитељ Нови Сад	Капитал	4.520.000,00
Ц маркет АД, Београд	Lion Retail Holding S.a.r.l., 51 Rue d`Olm Z L-8281 Kehlen, Велико Војводство Луксембург	Капитал	11.816.766,96
Рафинерија нафте АД, Београд	Конзорцијума правних лица „Virom Group“ д.о.о. Београд и „South Frontier“ д.о.о. Београд	Капитал	804.600,00
Застава метал АД, Ресавица	Budniok Tomasz Wojciech, Poljska	Капитал	120.100,00
ППТ Арматуре АД, Александровац	Конзорцијум запослених	Капитал	418.603,00
Приватизације медија (укупно 34)		Капитал	1.753.738,00
Железара Смедерево ДОО, Смедерево	Hesteel Group Co., Ltd., Кина	Имовина	46.000.000,00
Индустрија обуће АД, Београд	УНО ДОО, Београд	Капитал	176.100,00
ХУП Европа ДП, Београд	Ali Abdulla MS AL Macki, Катар	капитал	1.080.000,00
УКУПНО			96.025.280,96

Остварени приходи на име откупа продајне/приватизационе документације за наведени период износе око 31.000.000,00 динара, док је за један субјект (ППТ Делови АД, Нови Пазар) задржан депозит у укупном износу од 175.300,00 евра.

Везано за медије, у портфељу Центра за приватизацију су се налазила укупно 74 издавача медија:

- За све медије за које се стекао законски основ, објављен је први јавни позив до 30.06.2015. године, с обзиром на рок прописан чланом 142. став 7. Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС”, број 83/14), односно 01.07.2015. године. Објављени су јавни позиви за укупно 50 издавача медија.

- За медије за које није објављен јавни позив до предвиђеног рока (за укупно 22 издавача медија није објављен), обустављен је или ће бити обустављен поступак приватизације, док један медиј има статус субјекта приватизације од стратешког значаја (Политика АД, Београд).
- У извештајном периоду закључено је укупно 34 уговора о продаји капитала за издаваче медија.

У складу са новим Законом о приватизацији решен је статус друштвених предузећа на начин да је утврђен законски рок за приватизацију друштвеног капитала, 31. децембар 2015. године, с тим да се овај рок не односи на субјекте приватизације који су актом Владе одређени за субјекте приватизације од стратешког значаја, као и на субјекте приватизације чије се седиште налази или претежна делатност обавља на територији Аутономне покрајине КиМ, или чија имовина се налази и на територији Аутономне покрајине КиМ – 14 предузећа.

Такође, према Закону о изменама и допунама Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, бр.112/15) који је ступио на снагу 31. децембра 2015. године, наведени рок за завршетак приватизације се не односи и на започете поступке јавног прикупљања понуда са јавним надметањем, за које је јавни позив објављен до 31. децембра 2015. године (ови поступци се настављају у складу са тим јавним позивом).

Поред тога, наведени рок се неће примењивати на субјекте приватизације за које је покренут поступак утврђивања удела државне својине у средствима које тај субјект користи по основу члана 48. Закона о средствима у својини Републике Србије, или за које је покренут поступак преузимања власничких права на друштвеном капиталу.

У портфељу Агенције за приватизацију на дан 31.12.2015. године се налазило 16 предузећа са већинским друштвеним капиталом, за која су у складу са законом, због неуспешне приватизације, поднети предлози за покретање поступка стечаја.

У портфељу Агенције за приватизацију на дан 31.12.2015. године се налази 10 предузећа са мањинским друштвеним капиталом, за која важи следеће:

- 1) Ако се привредно друштво, које је извршило приватизацију више од 50% друштвеног капитала, према одредбама Закона о друштвеном капиталу и Закона о условима и поступку претварања друштвене својине у друге облике својине, не приватизује у наведеном року, 70% неприватизованог дела друштвеног капитала преноси се на Акционарски фонд, а 30% неприватизованог дела друштвеног капитала преноси се запосленима без накнаде.
- 2) Ако се привредно друштво, чији друштвени капитал чини мање од 50% укупног капитала, не приватизује у наведеном року, даном истека ток рока 100% неприватизованог дела друштвеног капитала преноси се на Акционарски фонд.

Од осталих предузећа са већинским друштвеним капиталом статус је следећи:

- 3) 5 предузећа је Одлуком Владе РС одређено за субјекте од стратешког значаја - заштићена од принудне наплате до 28.05.2016. године;
- 4) 14 предузећа има седиште или претежну делатност обавља на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија - заштићена од принудне наплате до 28.05.2016. године;
- 5) 4 предузећа обављају водопривредну делатност - очекује се реализација Закључка Владе РС којим ова предузећа прелазе у власништво Србијавода (након чега следи обустава поступка приватизације);

- 6) 3 предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом - заштита од принудне наплате истекла 01.11.2015. године, и изузета су из процеса приватизације чланом 3. став 3. Закона;
- 7) 14 предузећа су у прекиду поступка приватизације;
- 8) 4 предузећа су обухваћена Акционим планом за окончање поступка приватизације кроз покретање стечаја;
- 9) 4 предузећа су продата путем модела продаје капитала.

Током јануара 2016. године, Агенција за приватизацију је поднела предлоге за стечај за 22 предузећа, која су запошљавала укупно 2.408 радника и за које је претходно обезбеђен социјални програм. Министарство привреде је од 1. фебруара 2016. године, упутило предлоге за стечај за предузећа за која су стекли законски услови за подношење предлога за стечај. Највећа предузећа за која је у 2016. години предложен стечај су: ИХП Прва Петолетка, ППТ Заптивке, ППТ Арматуре, ИПМ Мајданпек, Шамот Холдинг, Холдинг Прва искра Барич.

Министарство привреде је успело да реши статус Железаре Смедерево која запошљава 5.000 радника. Јавни позив за продају имовине Железаре Смедерево објављен је 4. марта 2016. године, а уговор са проглашеним купцем Hesteel Group Co., Ltd. из Кине потписан је дана 18. априла 2016. године по купопродајној цени од 46.000.000,00 евра.

Дана 03. јула 2015. године, Агенција за приватизацију је објавила Јавни позив за прикупљање необавезујућих понуда за учешће у поступку продаје капитала Телеком Србија АД, Београд, продајом акција у власништву Републике Србије методом јавног прикупљања понуда. У предвиђеном року, достављено је 8 необавезујућих понуда. Рок за достављање обавезујућих понуда био је 16.11.2015. године. До крајњег рока за достављање понуда, у Агенцију за приватизацију је стигло 6 обавезујућих понуда. У складу са одлуком Комисије за спровођење поступка од 23.11.2015. године, Агенција за приватизацију је истог дана свим понуђачима доставила захтев да доставе ревидиране понуде до 30.11.2015. године. До предвиђеног рока, сви понуђачи су доставили своје ревидиране обавезујуће понуде. Након анализа ревидираних понуда и извештаја приватизационог саветника, Комисија за спровођење поступка је на седници одржаној 11.12.2015. године донела одлуку којом не прихвата ниједну понуду и предлаже Агенцији за приватизацију да поништи поступак. У складу са чланом 25. став 1. Уредбе и Одлуком Комисије, Агенција за приватизацију је дана 11.12.2015. године донела Одлуку којом се поништава поступак јавног прикупљања понуда у поступку продаје капитала Телеком Србија АД, Београд.

Дана 04. априла 2016. године објављен је јавни позив за избор стратешког партнера за субјект приватизације Галеника АД, Београд, која тренутно запошљава 1.469 радника. С обзиром да је констатовано да су пријаве свих понуђача благовремене и потпуне, Комисија је 19. августа 2016. године отворила финансијске понуде понуђача Cadila Pharmaceuticals Limited из Индије, EMS S.A. из Бразила и Конзорцијум Frontier Pharma Limited из Велике Британије и LLC NPA Petrovax Pharm из Русије. У наредном периоду Влада ће, на предлог Комисије, донети одлуку којом ће, применом критеријума који се односе на понуђени износ докапитализације за стицање 25% капитала Галенике, предложени проценат продајне цене који ће припасти Републици Србији и Акционарском фонду приликом заједничке продаје акција у Галеници са стратешким партнером, као и предложени минимални број запослених које ће Галеника запошљавати у периоду трајања стратешког партнерства, утврдити Ранг листу и прогласити Изабраног понуђача са којим ће се отпочети преговори.

По новом Закону о приватизацији, закључно са 08. септембром 2016. године, објављено је укупно 199 Јавних позива за приватизацију (164 за продају капитала, 31 за продају имовине, 4 за избор стратешког партнера), као и 19 Јавних позива за прикупљање писама о заинтересованости.

На дан 08. септембар 2016. године у поступку приватизације се налази укупно 181 субјект приватизације која запошљавају укупно 55.130 радника (обухваћени и радници у зависним друштвима). Међу значајнијим субјектима приватизације издвајају се: Телеком Србија АД Београд, Галеника АД Београд, РТБ Бор Група ДОО Бор, Ласта АД Београд, ЈП ПЕУ Ресавица, ПКБ Корпорација АД Београд, ХИП - Петрохемија АД Панчево, Симпо АД Врање, и други.

Из наведеног произилази да је од ступања на снагу новог Закона о приватизацији, односно од августа 2014. године до данас решен статус више од 300 предузећа, док се у наредном периоду очекује спровођење поступка приватизације за преостале субјекте приватизације.

Реструктурирање јавних предузећа

Закон о јавним предузећима („Службени гласник РС“ број 15/16) који је усвојен 24. фебруара 2016. године, ступио је на снагу 4. марта 2016. године. Основне новине Закона о јавним предузећима су:

- поверавање обављања делатности од општег интереса друштву капитала и предузетнику, врши се у складу са законом којим се уређују јавно-приватно партнерство и концесије, чиме се обезбеђује транспарентност у процедури поверавања обављања делатности од општег интереса;
- оснивач не може основати друго јавно предузеће за обављање исте делатности од општег интереса, осим у случајевима реализације пројеката јавно-приватног партнерства. На овај начин, спречава се, пре свега на локалном нивоу неконтролисано оснивање јавних предузећа, а остављање већ основаног јавног предузећа са нпр. једним запосленим и огромним губицима. Ово ограничење се не односи на град и град Београд, имајући у виду територију и густину насељености на територији града, а пре свега града Београда;
- на одређена акта зависних друштава (која обављају делатност од општег интереса) јавног предузећа сагласност даје Влада, аутономна покрајине или јединица локалне самоуправе (до сада је сагласност давало јавно предузеће као оснивач, а не орган који је поверио обављање делатности од општег интереса). То се одразило и на потенцијалне приходе буџета, нпр. добит зависних друштава уплаћивала се јавном предузећу као оснивачу, а не буџету Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе;
- у циљу професионализације рада и повећање ефикасности управљања у јавним предузећима прецизирају се и поштравају неопходни услови за избор чланова надзорног одбора и директора, како у погледу радног искуства, тако и у погледу кривичне одговорности;
- чланови надзорног одбора који не испуњавају услове из новог закона биће разрешени, а нови именовани у року од 6 месеци од дана ступања на снагу закона;
- примена закона у делу који се односи на поступак за именовање директора проширена је и на директоре јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе (уместо примене Закона о раду);
- прецизиране су и додатно разрађене одредбе о поступку за избор директора (бира се први са листе, поступак се покреће шест месеци пре истека периода на

који је именован, односно у року од 30 дана од дана подношења оставке или разрешења или у року до 30 дана од дана када претходни конкурс није успео; рок од годину дана од дана ступања на снагу закона да се у јавним предузећима у којима директор није изабран по јавном конкурс у то учини);

- утврђено је да период обављања функције вршиоца дужности директора не може бити дужи од једне године (том формулацијом спречава се злоупотреба досадашње праксе да се период обављања функције в.д. директора продужава сваких шест месеци) као и да исто лице не може бити постављено за вршиоца дужности директора два пута;
- уводе се додатни разлози за разрешење чланова надзорног одбора и директора;
- предвиђено је искључиво једнодомно управљање у јавном предузећу (органи јавног предузећа су: надзорни одбор и директор);
- извршни одбор као још један (сувишни) колективни орган више не постоји, а извршне директоре бира директор, чиме се персонализује одговорност како директора, тако и извршних директора.
- измене и допуне годишњег, односно трогодишњег програма пословања се могу вршити искључиво из стратешких и државних интереса или услед битно промењених околности пословања. На тај начин биће прекинута досадашња пракса јавних предузећа да често врше измене програма пословања, и то неретко због нереалног планирања;
- утврђено је да се не може дати сагласност на измене и допуне програма пословања ако јавно предузеће изменама и допунама предлаже повећање средстава за одређене намене, а која је већ утрошило у висини која превазилази висину средстава за те намене из усвојеног програма (Влада неће дати сагласност на ребаланс уколико јавно предузеће прво утроши средства, па онда тражи сагласност);
- у циљу веће транспарентности у раду, одредбама које се односе на јавност у раду јасно је одређено шта су јавна предузећа дужна да објаве на својој интернет страници, а поред тога Влада може утврдити и друге елементе пословања јавног предузећа који ће се објављивати, а који су од нарочитог значаја за јавност;
- утврђене су казнене одредбе, односно прекршаји чиме се директно повећава степен одговорности и контроле у пословању јавног предузећа.

Како је новим Законом о јавним предузећима прописано да ће Влада подзаконским актом утврдити мерила за именовање директора јавних предузећа, Влада је, на предлог Министарства привреде, на седници од 27. јула 2016. године донела Уредбу о мерилима за именовање директора јавног предузећа.

Овом уредбом су прописана мерила према којима се у изборном поступку, оцењивањем стручне оспособљености, знања и вештина, утврђује резултат кандидата за именовање директора јавних предузећа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, као и друштва капитала из члана 3. став 2. тачка 1) и 2) Закона о јавним предузећима.

Како је одредбама члана 63. став 4. Закона о јавним предузећима прописано да обрасце тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања прописује министар надлежан за послове привреде, Министарство привреде је припремило Правилник о обрасцима тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа („Службени гласник Републике Србије“, број 36/16), који је ступио на снагу 9. априла 2016. године,

као и Упутство о начину достављања образаца тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа, који је донет 11. априла 2016. године.

На основу достављених извештаја о реализацији програма пословања израђене су Информације о степену усклађености планираних и реализованих активности из програма пословања јавних предузећа и друштава капитала која обављају делатност од општег интереса чији је оснивач Република Србија за сва четири квартала 2015. године, као и за период 1.1.2016-31.3.2016. године, које су достављене Влади, ради информисања.

Доношењем Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14) крајем 2014. године створена је обавеза јавним предузећима из области енергетике да ускладе свој рад и пословање са тим законом што укључује и одговарајуће реструктурирање јавних предузећа. У том смислу, обављене су активности у вези са ЈП Електропривреда Србије и ЈП Србијагас како је наведено даље у тексту.

ЈП Електропривреда Србије

Процес реорганизације ЈП ЕПС је отпочео новембра 2012. године након што је Влада прихватила Полазне основе за реорганизацију којим је утврђен концепт и правац реорганизације ЈП ЕПС и зависних привредних друштава. У новембра 2014. године Влада је прихватила Програма-реорганизације којим су дефинисане активности које је потребно реализовати, а које се односе на унапређење управљања у оквиру постојеће организационе структуре и ефикасније корпоративно управљање, спровођење статусних промена и организационог усклађивања, успостављања права својине на непокретностима на којима су ЈП, односно зависна ПД носиоци права коришћења, држаоци или фактички (ванкњижни корисници), промена правне форме јавног предузећа у акционарско друштво.

Након спроведених статусних промена, у складу са законом, у оквиру ЈП ЕПС-а извршено је следеће:

- седам зависних привредних друштава за производњу електричне енергије припојено је ЈП ЕПС-у,
- пет зависних привредних друштава која су обављали делатност дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом припојено је постојећем ПД „Електродистрибуција-Београд” и формиран је Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција д.о.о. Београд”.

наведених зависних привредних друштава постоје и: ПД ЕПС - Снабдевање д.о.о. Београд основан за обављање делатности снабдевање електричном енергијом укључујући и јавно (гарантовано) снабдевање,

- у оквиру ЈП ЕПС Посебан правни субјект, у оквиру ЈП ЕПС, ПД ЕПС Трговање д.о.о. Љубљана са положајем страног правног лица, као и
- привредна друштва у складу одредбама Бриселског споразума из августа 2015. године.

Раније основано привредно друштво за обављање делатности снабдевања електричном енергијом укључујући и јавно (гарантовано) снабдевање ПД ЕПС - Снабдевање д.о.о. Београд је припојено ЈП ЕПС.

У даљем поступку реорганизације унапређено је управљање у оквиру постојеће организационе структуре кроз измену Статута ЈП ЕПС и Оснивачких аката зависних ПД, а самим тим су извршене и унутрашње организационе промене и унапређено корпоративно управљање са јасно разграниченим надлежностима органа ЈП и зависних ПД.

У циљу повећања ефикасности у управљању и пословању, смањењу трошкова извршена је централизација управљачких функција и услуга подршке као што су људски ресурси, јавне набавке, информационе технологије итд.

Такође, Влада је у јуна 2015. године прихватила План финансијске консолидације који је донет у сарадњи са Светском банком, а у складу са обавезама Републике Србије преузетим према ММФ-у и који обухвата смернице и мере за решавање проблема, како би се створило профитабилно предузеће које ће рационализацијом пословања, новим инвестицијама и решавањем финансијских проблема моћи да одговори тржишним изазовима како квалитетом, тако и ценом.

Наведеним планом дефинисане су следеће активности и то:

- 1) Активности усмерене ка повећању прихода
 - Постизање тржишне цене електричне енергије за гарантовано снабдевање;
 - Побољшање наплате.
- 2) Активности усмерене ка смањењу трошкова
 - Рационализација броја запослених;
 - Побољшање оперативне и организационе ефикасности;
 - Оптимизација коришћења производних капацитета ЈП ЕПС.
- 3) Успостављање права својине на непокретностима на којима су јавна предузећа, односно зависна привредна друштва носиоци права коришћења, држаоци или фактички (ванкњижни корисници).

Либерализације тржишта електричне енергије у Србији започела је 2013. године, када су, прво, на слободно тржиште изашли велики потрошачи на високом напону. Од 1. јануара 2014. отворено је тржиште за потрошаче на средњем напону, а од 1. јануара 2015. године отворено и за мале купце и домаћинства, уколико то желе и ако се не одреде за снабдевање по регулисаним ценама, на шта и даље имају право.

До 2017. године цена за гарантовано снабдевање ће бити регулисана, када ће Агенција за енергетику сачинити и објавити први Извештај о потреби даљег регулисања цена електричне енергије за гарантовано снабдевање.

Извори финансирања нових неопходних инвестиција у електроенергетском сектору до 2018. године, обезбедиће се из средстава ЈП ЕПС, кредита, и од евентуалних стратешких партнера.

ЈП Србијас

У циљу развоја конкурентности на тржишту природног гаса и усаглашавања са трећим енергетским пакетом директива Законом о енергетици који је донет у децембру 2014. године поред модела власнички раздвојеног оператора система, у складу са Директивом 2009/73, предвиђени су и модел независног оператора система и независног оператора транспорта али само за случај када је транспортни систем на дан 6. октобра 2011. припадао вертикално интегрисаном предузећу. Такође, у складу са одредбама Закона о енергетици се мора обезбедити да два одвојена јавна тела буду надлежна над делатношћу транспорта са једне стране и делатностима производње и снабдевања природним гасом, са друге стране, као и да се обезбеди да контролу над тим телима не може вршити исти државни орган.

У циљу испуњења међународно преузетих обавеза и услова прописаних у погледу организације оператора транспортног система природног гаса Влада Републике Србије је у децембру 2014. године усвојила Закључак којим се прихватају Полазне основе за реструктурирање ЈП „Србијагас”. Овим документом дефинисани су основни циљеви реструктурирања овог предузећа које се спроводи кроз две фазе. У складу са усвојеним актом у првој фази реструктурирања овог предузећа извршиће се правно и функционално раздвајање оператора транспортног система.

У складу са претходно наведеним Закључком у јуну 2015. године су основана, а у августу 2015. године у Агенцији за привредне регистре Републике Србије и регистрована Друштво с ограниченом одговорношћу Транспорт гас Србија Нови Сад и Друштво с ограниченом одговорношћу Дистрибуцијагас Србија Нови Сад.

Тиме је практично извршено правно и функционално раздвајање оператора транспортног система, односно правно издвајање делатности транспорта и управљања транспортним системом и дистрибуције и управљања дистрибутивним системом, у складу са одредбама Закона о енергетици.

19. новембра 2015. године Влада је усвојила Закључак којим је прихваћен Извештај о обавези Републике Србије у погледу примене Директиве 2009/73/ЕЗ о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса из трећег енергетског пакета и потреби да привредна друштва „Транспортгас Србија” доо Нови Сад и „Дистрибуцијагас Србија” доо Нови Сад обављају делатност од општег интереса транспорт и управљање транспортним системом, односно дистрибуција и управљање дистрибутивним системом под лиценцом ЈП „Србијагас” Нови Сад за обављање ових енергетских делатности до рока њеног важења.

Ово значи да привредна друштва „Транспортгас Србија” доо Нови Сад и „Дистрибуцијагас Србија” доо Нови Сад од 19. новембра обављају своје делатности као лиценцирани субјекти.

Током друге друге фазе, организација рада оператора транспортног система биће усаглашена са одредбама трећег енергетског пакета.

Такође у току је и припрема уговора којим се регулише закуп транспортног, односно дистрибутивног система између Србијагаса и новооснованих предузећа, као и израда низа аката неопходних оперативни рад нових предузећа.

Веома важан аспект реорганизације Србијагаса представља и његова финансијска консолидација. У складу са обавезама Републике Србије преузетим према ММФ у сарадњи са Светском банком у току је израда плана финансијске консолидације овог предузећа.

Реформа сектора железнице

Влада Републике Србије у претходном периоду предузела је све неопходне мере за спровођење активности дефинисаних у Акционом плану Светске банке. У том смислу, на крају 2014. године формирана је Радна група за управљање процесом реформе „Железнице Србије“ а.д, задужена за управљање процесом реформе „Железница Србије“. Комплетан процес спроводи се транспарентно и све надлежне државне институције су укључене, као и представници заинтересованих компанија. Влада Републике Србије 2. јула 2015. године, усвојила је оснивачке акте за три нове компаније и именовала менаџмент. „Србија Воз“ а.д, „Инфраструктура железница Србије“ а.д. и „Србија Карго“ а.д. отпочели су са радом 10. августа 2015. године. Република Србија се на овај начин придружила осталим земљама како у ЕУ, тако и у окружењу, потпуним раздвајањем делатности инфраструктуре, превоза путника и робе и рачуна тих компанија добили смо један оперативан систем где је јасно могуће

пратити токове новца, односно државне надокнаде којом се финансира железничка инфраструктура и обавеза јавног превоза.

Радна група за управљање процесом реформе „Железнице Србије“ а.д, која је задужена за реформу железнице, у октобру 2015. године усвојила је извештај консултанта Планет за пројекат „Техничка помоћ Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и „Железницама Србије“ а.д у припреми корпоративног и финансијског плана реструктурирања“, који даје генерално добре смернице за даљи процес реформе сектора железнице. Даљи процес реформе одвијаће се, између осталог и кроз: рационализацију броја запослених, рационализацију железничке мреже, решавање питања историјских дугова, решавање питања вишка имовине и отварање тржишта железничких услуга.

Република Србија предузела је интензивне активности ка доношењу свих неопходних аката, како би приступ мрежи био омогућен за све оператере регистроване у Републици Србији. С тим у вези, донети су следећи акти:

1. Решење о давању сагласности на висину накнаде за коришћење јавне железничке инфраструктуре;
2. Решења о давању сагласности на Методологију вредновања критеријума за доделу трасе воза;
3. Решење о давању сагласности на Изјаву о мрежи, као последњи предуслов да се Изјава о мрежи за 2016. годину и званично објави на сајту управљача инфраструктуре.
4. Уговор о ОЈП у железничком саобраћају, између Владе и „Србија воз“;
5. Уговор којим се уређују међусобна права и обавезе између Управљача инфраструктуре и Републике Србије;

Доношењем наведених докумената, стекли су се услови за спровођење поступка доделе траса подносиоцима захтева, у складу са законом и подзаконским актима. На основу наведених документа закључени су уговори између управљача инфраструктуре и „Србија Карго“ а.д. и „Србија Воз“ а.д за коришћење железничке инфраструктуре, Такође, по први пут је закључен Уговор о коришћењу железничке инфраструктуре са приватним железничким превозником „Комбиновани превоз” Београд, 3. јуна 2016. године.

Цене

Цене лекова

Правни основ за контролу цена лекова садржан је у члану 58. став 1. Закона о лековима и медицинским средствима, којим је прописано да Влада утврђује критеријуме за формирање највиших велепродајних цена лекова који су добили дозволу за лек и који се употребљавају у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт. Наведеним законом либерализоване су цене лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања без рецепта.

Критеријуми за формирање цена лекова заснивају се на објективним критеријумима, а цене лекова се формирају на транспарентан начин. Исти критеријуми за формирање цена лекова примењују се на лекове из домаће производње и на лекове из увоза.

У наредном периоду треба очекивати да ће под контролом остати само цене лекова који се издају на терет Фонда за здравствено осигурање.

Обухват лекова, чије цене утврђује Влада, у оквиру индекса потрошачких цена у 2016. години износи 1,5%, као и у претходној години, што је значајно смањење у односу на 2014. годину (2,55%). Смањење обухвата лекова је била последица извршене

промене пондера у структури укупне потрошње домаћинства и измењене структуре реализоване продаје по појединим лековима.

Напомена: *Ступила је на снагу Уредба о критеријумима за формирање цена лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања на рецепт којом се прописује апотекарска маржа. Наиме, остала је непромењена стопа апотекарске марже од 12% за лекове на Листи лекова, а за лекове који се не налазе на Листи лекова прописана је диференцирана стопа марже, у зависности од висине велепродајне цене лека и то: 0,00-300,00 РСД до 25%; 300,01-600,00 РСД до 20%; 600,01-1800,00 РСД до 16%; и 1800,01-8000,00 РСД до 12%, при чему апотекарска маржа не може бити виша од 960 РСД за лекове са ценом изнад 8001,00 РСД.*

Цене у области енергетике

Цене у области енергетике се формирају на основи одлука независног регулаторног тела (регулатора - Агенција за енергетику), и то само за електричну енергију за домаћинство и природни гас за домаћинство. У 2016. години обухват регулисаних цена у области енергетике износи **5,43%** (*електрична енергија за домаћинство 4,92% и природни гас за домаћинство 0,51%*).

Цене услуга јавних предузећа из инфраструктурних делатности

У периоду од октобра 2015. године до августа 2016. године, листа услуга јавних предузећа из инфраструктурних делатности чије су цене контролисане, односно регулисане је остала непромењена. При томе, обухват услуга, које се статистички снимају и чије се учешће може утврдити, у 2016. години у односу на 2015. је **повећано** са 2,05% на **2,12%**, од чега се, као и претходне године, свега 0,13% односи на поштанске услуге и услуге превоза у унутрашњем железничком саобраћају (контролисане од стране Владе), а остатак чине услуге фиксне телефоније (регулисане од стране независног регулаторног тела - РАТЕЛ). Такође, Рател даје сагласност и на износ месечне накнаде за одржавање кабловско-дистрибутивног система у мрежи SERBIA BROADBAND-SRPSKE KABLOVSKE MREŽE d.o.o., јер, сходно Закону о електронским комуникацијама, овај кабловски оператор има значајну тржишну снагу. Међутим, Републички завод за статистику у индексу потрошачких цена не исказује учешће SBB d.o.o. у оквиру пружања *услуга кабловског интернета*, већ и осталих оператора које укупно износи 0,42%.

Цене производа и услуга јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе

Према Правилнику о обрасцима тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа, који је донет на основу новог Закона о јавним предузећима, а у оквиру праћења реализације годишњег, односно трогодишњег програма пословања **јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе** или аутономна покрајина, прописано је административно тромесечно праћење кретања **цена** њихових производа и услуга.

При том, код одређивања **цена јавних комуналних предузећа** чији је оснивач јединица локалне самоуправе није било промена у односу на Закон о комуналним делатностима.

Посматрано са аспекта статистичког обухвата, цене производа и услуга јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе, које се односе на **цене**

комунално стамбених услуга за домаћинства и **јавног градског превоза**, једнако су заступљене и у 2016. години. При том, **укупно учешће тих цена** у општој пондерационој листи у **2016. години** смањено је са 3,99% на **3,87%**, што је ефекат смањеног учешћа цена јавног градског превоза.

У оквиру опште пондерационе листе у 2016. години по први пут је заступљена **комунална делатност - погребне услуге**, и то кроз цену штампања парте (умрлице са сликом) у погребном предузећу, чије је **учешће 0,01%**.

Цене техничког прегледа возила, накнаде за уклањање возила, обуке и полагања возачког испита

Обухват контролисаних цена за технички преглед возила у 2016. години износи **0,09%**, док је код контролисаних цена теоријске и практичне обуке кандидата за возаче и цене за полагање возачког испита **0,30%**.

Уредба о обавезној производњи и промету хлеба од брашна „Т-500“

Нова *Уредба о обавезној производњи и промету хлеба од брашна ТИП 500* је ступила на снагу 1. августа 2016. и важиће до 31. јануара 2017. године. Обухват контролисаних цена по овом основу је **1,99%**.

Процентуална одступања код појединих области контролисаних, односно регулисаних цена у односу на прошлу годину су последица промене у пондерационој листи Индекса потрошачких цена, коју сваке године ажурира Републички завод за статистику, а не увођења неке нове регулативе или пак либерализације појединих цена!

Либерализација трговине

Процес либерализацији спољне трговине Србије се интензивирао у претходној деценији закључивањем низа билатералних и мултилатералних споразума о слободној трговини.¹¹ Применом ових споразума **достигнут је висок степен либерализације спољне трговине, који се огледа у чињеници да се у овој години око 86% укупне размене Србије са светом обавља са земљама са којима су потписани споразуми о слободној трговини, а чак 93% извоза Србије се пласира управо у ове земље, од тога највише у ЕУ (65, 3%) и ЦЕФТА (19, 7%).**

Једна од бројних користи ССП и осталих споразума о слободној трговини је отварање тржишта за произвођаче из Србије, као и давање јасног сигнала инвеститорима о стабилности прилика у земљи. Наиме, усклађивањем домаћег законодавства са правом ЕУ услови за улагање и за пословање постају препознатљиви и предвидљиви страним инвеститорима, а зона слободне трговине са ЕУ и осталим партнерима са којима су закључени споразуми о слободној трговини представља велики подстицај за инвеститоре, јер када инвестирају у **Србију не рачунају само на**

¹¹ Споразуми са: ЕУ, Руском Федерацијом, ЦЕФТА, ЕФТА, Турском, Белорусијом и Казахстаном.

тржиште од 8 милиона становника колико има Србија, већ на тржиште од 800 милиона становника које укупно имају ЕУ, ЕФТА, ЦУ Русија, ЦЕФТА и Турска.

У јануару 2016. године Србија је ушла у осму годину примене Споразума о стабилизацији и придруживању. Просечна царинска заштита Србије према ЕУ земљама износи око 0,5% (поређења ради МФН заштита у 2016. години износи 8,72%), укинута је царина за чак 95% тарифних линија, док је царинска заштита остала само за одређен број пољопривредних производа. Додатна либерализација пољопривредних производа према ЕУ остварена је након приступања Хрватске ЕУ.

Европска унија је најзначајнији спољнотрговински партнер Србије (детаљније видети део 2.2.5 Економска интеграција са ЕУ), док је **ЦЕФТА** по значају други најважнији партнер. **У првих 6 месеци 2016. године**, извоз у ЦЕФТА је забележио раст од 8,4%, док увоз бележи пад од 9,2%. У првих 6 месеци ове године, покривеност увоза извозом је забележила **историјску вредност од чак 435,3%**.

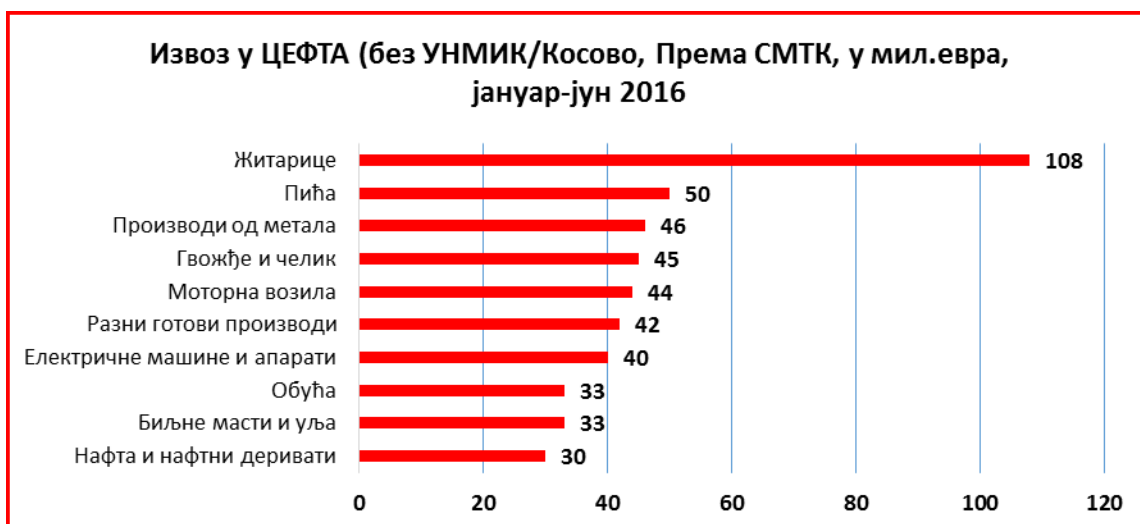
Трговинска размена између РС и ЦЕФТА у периоду 2007- 2016/6м, у мил. евра

Година	Извоз	Увоз	Индекс извоза	Индекс увоза	Салдо	Укупна трговина	Покривеност увоза извозом, у %
2007	1,831	729	135.3	128.7	1,102	2,560	251.2
2008	2,163	873	118.2	119.8	1,290	3,036	247.8
2009	1,682	622	77.7	71.2	1,060	2,304	270.4
2010	2,227	768	112.7	123.2	1,459	2,995	290.0
2011	2,263	870	101.7	113.9	1,393	3,133	260.1
2012	2,246	794	99.2	91.2	1,452	3,040	282.9
2013	2,397	758	107.6	99.6	1,639	3,155	316.2
2014	2,486	715	102.3	93.3	1,771	3,201	347.7
2015	2,620	693	105.4	97.0	1,927	3,313	378.1
2016 6м	1,332	306	108.4	90.8	1,025	1,638	435.0

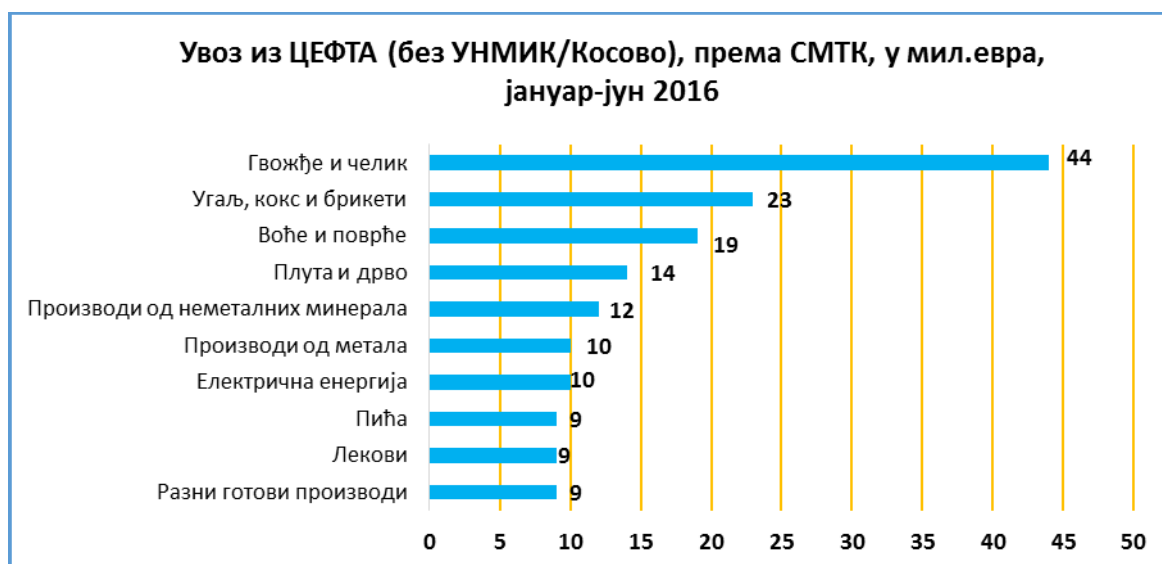
Извор: Републички завод за статистику

Република Србија бележи константан суфицит у размени са ЦЕФТА који је у 2016/6м. износио око 1 милијарду евра. Суфицит је забележен са свим чланицама ЦЕФТА, осим са Молдавијом. Најважнији трговински партнери Србије су БиХ, Црна Гора, и Македонија.

Када је реч о структури трговинске размене у 2016/6м Србија у ЦЕФТА највише извози: житарице, пића, производе од метала, гвожђе и челик, моторна возила, разне готове производе, електричне машине и апарате, итд.

Србија из ЦЕФТА највише увози: гвожђе и челик, угаљ, кокс и брикете, воће и поврће, плуту и дрво, производе од неметалних минерала, производе од метала, електричну енергију, итд.

У оквиру ЦЕФТА се континуирано ради на креирању додатних повољности за јачање економске сарадње у региону. У току су преговори о либерализација трговине услугама, до сада је постигнут договор када су питању концесије и финализиран је нацрт додатног Протокола о трговини услугама са Анексима. Поред тога, преговори о Оквирном споразуму о олакшавању трговине у ЦЕФТА, су окончани у јуну 2016. године. Очекује се да ће заједно са дијагоналном кумулацијом порекла додатна либерализација омогућити регионално повезивање и јачање извозних могућности у оквиру ЦЕФТА.

Споразум о слободној трговини између Србије и држава ЕФТА се примењује већ седму годину. Према овом споразуму транзициони период је окончан у 2014. г, када је и остварена потпуна либерализација индустријских производа, док је одређени број пољопривредних производа задржао заштиту (модел либерализације је идентичан као и према ССП). У току су преговори о Анексу о олакшавању трговине између Србије и ЕФТА.

Споразум о слободној трговини са Турском је у примени од 2010, а потпуна либерализација индустријских производа је остварена у јануару 2015. године (договорен модел либерализације преузет из ССП), док је заштита у одређеној мери и даље остала за већину пољопривредних производа. Током 2015. обављене су билатералне консултације на којима је разматрана евентуална могућност додатне либерализације пољопривредних производа, као и либерализације услуга у оквиру споразума.

Од 1. јануара 2015. године Царинску унију Русије, Белорусије и Казахстана заменио је Евроазијски економски савез (ЕврАзЕС), као правни субјект са већим степеном економске интеграције. Стога је неопходно размотрити потребу унификације трговинског режима између држава чланица ЕврАзЕС, с једне, и Р. Србије, са друге стране.

Са Украјином су својевремено започети преговори о споразуму о слободној трговини како би се релаксирао најоштрији захтев који је Србија добила од једне земље током процеса приступања СТО. Након две године застоја у преговорима, обновљени су контакти са украјинским представницима и децембра 2015. са наше стране је достављена ревидирана понуда за робе и услуге.

2.1.4. Улазак на тржиште и излазак са њега

Улазак на тржиште

Доношењем адекватне законске регулативе, стварају се услови за несметано обављање привредне активности. **Закон о привредним друштвима** („Сл. гл. РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14, 05/15) и **Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре** („Сл. гл. РС”, бр. 99/11, 83/14), чија је примена почела 1. фебруара 2012. године, регулишу поступак оснивања привредних субјеката (привредних друштава и предузетника), који се одвија у оквиру Агенције за привредне регистре, као централне институције која води привредне регистре као централизоване базе података о привредним субјектима. (*Више информација у оквиру Поглавља 6. Право привредних друштава*).

*Број основаних привредних друштава у 2014. години, по месецима, према подацима уписаним у Регистар привредних субјеката: **ОСНИВАЊА у 2014. год.***

МЕСЕЦ	ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
јануар	706	2295
фебруар	686	2360
март	804	2613
април	642	2428
мај	677	2110
јун	620	2113
јул	653	2368
август	611	2238
септембар	726	2872
октобар	799	3041
новембар	632	2349
децембар	653	2315
УКУПНО	8.209	29.102

**ПРИВРЕДНА ДРУШТВА
ОСНИВАЊА У 2014. ГОДИНИ
- ТОП 10 ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ -**

Број	Шифра прет дел.	Назив претежне делатности
1. 1030	4690	Неспецијализована трговина на велико
2. 382	7022	Консултантске активности у вези с пословањем и осталим управљањем
3. 328	5610	Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта
4. 251	4120	Изградња стамбених и нестамбених зграда
5. 218	4941	Друмски превоз терета
6. 183	6201	Рачунарско програмирање
7. 131	6920	Рачуноводствени, књиговодствени и ревизорски послови; пореско саветовање
8. 139	5630	Услуге припремања и послуживања пића
9. 135	4711	Трговина на мало у неспецијализованим продавницама, претежно храном, пићима и дуваном
10. 117	7112	Инжењерске делатности и техничко саветовање

Број основаних привредних друштава у 2015. години, по месецима, према подацима уписаним у Регистар привредних субјеката: ОСНИВАЊА у 2015. год.

МЕСЕЦ	ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
јануар	627	2075
фебруар	651	2375
март	803	2822
април	733	2766
мај	687	2427
јун	690	2334
јул	663	3002
август	619	3839
септембар	680	3135
октобар	688	3308
новембар	677	2829
децембар	662	2522
УКУПНО	8.180	33.434

**ПРИВРЕДНА ДРУШТВА
ОСНИВАЊА У 2015. ГОДИНИ
- ТОП 10 ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ -**

Број	Шифра прет дел.	Назив претежне делатности
1. 1000	4690	Неспецијализована трговина на велико
2. 393	7022	Консултантске активности у вези с пословањем и осталим управљањем
3. 331	5610	Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта
4. 236	4120	Изградња стамбених и нестамбених зграда
5. 230	4941	Друмски превоз терета
6. 194	6201	Рачунарско програмирање
7. 123	6920	Рачуноводствени, књиговодствени и ревизорски послови; пореско саветовање
8. 117	7112	Инжењерске делатности и техничко саветовање
9. 148	5630	Услуге припремања и послуживања пића
10. 144	4711	Трговина на мало у неспецијализованим продавницама, претежно храном, пићима и дуваном

Број основаних привредних друштава у 2016. години, по месецима закључно са августом, према подацима уписаним у Регистар привредних субјеката: ОСНИВАЊА у 2016. год.

МЕСЕЦ	ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
јануар	584	2144
фебруар	706	2534
март	773	2875
април	747	2589
мај	741	3844
јун	763	4312
јул	641	2286
август	662	2637
УКУПНО	5617	23.221

**ПРИВРЕДНА ДРУШТВА
ОСНИВАЊА У 2016. ГОДИНИ
- ТОП 10 ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ -**

Број	Шифра прет дел.	Назив претежне делатности
1. 665	4690	Неспецијализована трговина на велико
2. 345	4941	Друмски превоз терета
3. 263	7022	Консултантске активности у вези са пословањем и осталим управљањем
4. 230	5610	Делатност ресторана и покретних угоститељских објеката
5. 179	4120	Изградња стамбених и нестамбених зграда
6. 148	6201	Рачунарско програмирање
7. 78	8299	Остале услужне активности подршке пословању
8. 77	7112	Инжењерске делатности и техничкосаветовање
9. 76	5630	Услуге припремања и послуживања пића
10. 70	4631	Трговина на велико воћем и поврћем

Број привредних друштава са друштвеним и државним капиталом са стањем на дан 31.8.2016. године

Привредна друштва са друштвеним капиталом		
Број привредних друштава	Правна Форма	Статус
20	Акционарско друштво	Активно привредно друштво
7	Друго	Активно привредно друштво
54	Друштвено предузеће	Активно привредно друштво
42	Друштво са ограниченом одговорношћу	Активно привредно друштво
4	Јавно предузеће	Активно привредно друштво
19	Отворено акционарско друштво	Активно привредно друштво
4	Задруга	Активно привредно друштво
150		

Привредна друштва са државним капиталом		
Број привредних друштава	Правна Форма	Статус
6	Акционарско друштво	Активно привредно друштво
20	Друго	Активно привредно друштво
295	Друштво са ограниченом одговорношћу	Активно привредно друштво
50	Јавно предузеће	Активно привредно друштво
5	Отворено акционарско друштво	Активно привредно друштво

Привредна друштва са државним капиталом		
Број привредних друштава	Правна Форма	Статус
5	Пословно удружење	Активно привредно друштво
3	Затворено акционарско друштво	Активно привредно друштво
384		

Сви подаци наведени у претходним табелама су из базе Регистра привредних субјеката Агенције за привредне регистре, са пресеком на дан 31.12.2014, 31.12.2015. године и на дан 31.8.2016. године.

Одсуство препрека за отпочињање привредне делатности је детаљније обрађено у оквиру *Поглавља 6. Право привредних друштава.*

У погледу активности Републичког секретаријата за јавне политике које се односе на испуњење економских критеријума, за више информација у вези са: 1. стратешким оквиром за регулаторну реформу и побољшање пословног амбијента, као и унапређење постојећег система креирања јавних политика и координације (Стратегија регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама 2016-2020 и пратећи Акциони план); 2. унапређењем квалитета прописа и пратећих анализа њихових ефеката, укључујући и унапређење квалитета докумената јавних политика (стратегије и акциони планови); 3. припремом различитих докумената јавних политика и других планских докумената којима се унапређује пословни амбијент погодан за инвестирање; 4. иницијативама привредних субјеката и грађана за измену неефикасних прописа на републичком нивоу; 5. подржавањем реформи у области унапређења конкурентности и запошљавања (пројекат Светске банке под називом *Jobs and Competitiveness*), као и активностима које се односе на предстојећи период у погледу побољшања пословног амбијента, регулаторне реформе и унапређења конкуренције, *погледати тачку 1.1.4. Државна управа.*

Грађевинске дозволе

Увођење електронског система за издавање грађевинских дозвола утемељено је новим Законом о планирању и изградњи, и као такав представља један од најважнијих реформских изазова са којима се суочила Република Србија током 2015. године. Наведеним Законом уведен је поступак обједињене процедуре у поступку издавања свих аката у поступку грађења, а примена и почетак издавања електронске грађевинске дозволе започео је 1. јануара 2016. године, увођењем функционалног система за издавање Е-дозвола (ЦЕОП).

Нови Закон о планирању и изградњи усмерен је на јачање правне сигурности, борбу против корупције, унапређење транспарентности, смањење пара-фискалног оптерећења инвеститора и укидање дискреционог поступања државних органа. Током 2016. године планирана је измена и допуна Закона о планирању и изградњи, у циљу усаглашавања законских одредби са садржином софтвера и његовом надоградњом. Планови у наредном периоду обухватају надоградњу софтвера и едукацију свих корисника који користе софтвер за е-дозволе.

Сви подзаконски акти на основу Закона о планирању и изградњи су донети, тако да се не планира доношење нових подзаконских аката.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре као ресорно министарство које врши надзор над применом Закона о планирању и изградњи успело је да током 2015. године донесе сва прописана подзаконска акта (преко 30 подзаконских аката) и потпише сва неопходна упутства са другим ресорним министарствима и другим учесницима у поступку грађења у циљу примене Закона о

планирању и изградњи и од 1. јануара 2016. године да створи све потребне услове за почетак примене електронске грађевинске дозволе. С обзиром да овај процес представља значајну реформу, постојећи административни капацитети дефинишу се као недовољни.

Током 2015. године успостављен је систем координације са свим јединицама локалне самоуправе на територији Републике Србије, као и са свим имаоцима јавних овлашћења у смислу обједињавања и систематизације свих потребних података неопходних за отпочињање рада система у целини. Највећи изазов свакако је био спровести обуку и обучити нешто мало мање од 4000 корисника који раде на пословима изградње аката за градњу у јако кратком временском периоду. Обука је реализована у свим већим градовима Републике Србије и уз подршку партнера у реализацији ове реформе (НАЛЕД, УСАИД, ГИЗ), 1. јануара 2016. године, успостављен је и профункционисао је систем електронске размене података.

Тренинг корисника на територији целе Републике Србије, одвијао се на начин да су у првој фази обучени тренери тренера, а потом и сви корисници у свим јединицама локалне самоуправе.

Као крајњи циљ и исход обуке је да су сви актери из јавног сектора 1. јануара 2016. године били спремни за почетак рада у систему ЦЕОП, и данас систем функционише на начин да сви учесници електронски размењују податке кроз ЦЕОП систем кроз све фазе до поступка издавања.

Пратећи досадашње резултате примене обједињене процедуре у поступку грађења можемо да издвојимо као најзначајније следеће резултате:

1. Број дозвола у новембру 2015, последњем месецу за који имамо званичне податке је за 45% већи у односу на новембар 2014. године.

2. У периоду од успостављања обједињене процедуре 1. марта до краја новембра 2015, број грађевинских дозвола је за 30% већи од броја дозвола у истом периоду прошле године и 35% већи у односу на просек март-новембар у претходних пет година (2010-2014).

3. Предвиђена вредност грађевинских радова у периоду јануар-новембар 2015. је за 84% већа у односу на исти период претходне године.

4. У погледу бруто друштвеног производа, грађевински сектор бележи у трећем кварталу 2015. године повећање од 18% у односу на трећи квартал претходне године. Поређења ради, раст у сектору индустрије, која је прва следеће грана по расту, је 8%, а укупан раст БДП-а у трећем кварталу 2015-те у односу на претходну годину је 2,2%.

5. Вредност изведених грађевинских радова у трећем кварталу 2015. је за 27% већа у односу на трећи квартал 2014. године. За прва три квартала 2015. повећање у односу на исти период 2014. године је 20%.

6. За прва три квартала 2015. број радника на градилиштима у Србији је повећан за 2,4% у односу на прва три квартала 2014. године, а број радних сати на градилиштима је увећан за 3.3% у односу на исти период 2014. године.

7. Учешће грађевинског сектора у БДП је са 4,5% у 2014. години порасло на 5,1% у другом кварталу 2015. године.

Раст грађевинске индустрије се „прелива“ и у друге секторе, па је тако статистика у другом кварталу 2015. забележила раст од 12,4% у односу на исти период претходне године.

8. Од почетка примене издавања електронских грађевинских дозвола, односно од 01.01.2016. године, па до 20. септембра 2016. године, на територији Републике

Србије, поднето је 39750 захтева за електронско издавање аката за грађење. Од наведеног броја решено је 36027 захтева, што чини 90,6% решених у односу на број поднетих захтева, од тога позитивно је решено 23951, негативно 12076 захтева, обустављено 197, док су остали захтеви у току решавања, односно у поступку усаглашавања.

9. Према званично објављеним подацима Републичког завода за статистику, број издатих грађевинских дозвола у мају је 1.027, што је највећи број издатих грађевинских дозвола у месецу мају у последњих 10 година. Такође, број издатих грађевинских дозвола у мају 2016. године је за 19% већи него у мају 2015. године, и за 55% већи у односу на просек за мај у претходних пет година. Индекс предвиђене вредности радова у мају 2016. већи је за 6,3% у односу на мај 2015. године. Укупно за првих пет месеци 2016. године, предвиђена вредност радова је за 59% већа него у истом периоду претходне године.

10. Такође и у јуну је остварен највећи број издатих грађевинских дозвола, на месечном нивоу у односу на претходне године, анализирајући податке Републичког завода за статистику. Јунски рекорд у броју издатих грађевинских дозвола је трајао само један месец, будући да је у јулу 2016. издата 1.301 дозвола. То је за 2% више него у до сада рекордном јуну 2016. и за 16% више него у јулу прошле године. Вредност предвиђених радова у првих седам месеци 2016. је за 35% већа него у истом периоду прошле године. У јулу је издато 2.674 позитивно решених акта, што је, након априла, најбољи резултат у првој половини године, док је у августу издато 4.017 позитивно решених акта, што је за 33,4% бољи резултат од најбољег резултата у првој половини године.

11. Гледајући првих шест месеци 2016. године, број грађевинских дозвола је за 12,2% већи у односу на прво полугође 2015, док је планирана вредност радова већа за 51,3%.

12. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре извршило је анализу просечног времена издавања електронских аката кроз систем за издавање Е-дозвола (ЦЕОП) и на основу анализираних података за територију Републике Србије просечно време за издавање електронске грађевинске дозволе је 7 радних дана, док се решења из члана 145. издају за 6 радних дана. Просек за издавање локацијских услова на територији Републике Србије је 14 радних дана.

У наредним табелама налазе се подаци о укупном броју поднетих и укупном броју решених захтева за издавање локацијских услова, грађевинских дозвола, решења по члану 145. и употребних дозвола, за територију Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине и Град Београд, у периоду од 01. јануара 2016. године до 20. септембра 2016. године.

ТЕРИТОРИЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Локацијски услови			Грађевинска дозвола			Решења по чл. 145. Закона			Употребна дозвола		
поднето	издато	одбачено	поднето	издато	одбијено	поднето	издато	одбијено	поднето	издато	одбачено
9439	4680	3497	5809	3052	2344	9467	5662	3030	3463	1792	1403
100%	49,6%	37,0%	100%	52,5%	40,4%	100%	59,8%	32,0%	100%	51,7%	40,5%

*Напомена: Разлика у броју поднетих и решених пријава представља број предмета који су у обради у тренутку израде извештаја.

**ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И
САОБРАЋАЈ**

Локацијски услови			Грађевинска дозвола			Решења по чл. 145. Закона			Употребна дозвола		
поднето	издато	одбачено	поднето	издато	одбијено	поднето	издато	одбијено	поднето	издато	одбачено
59	13	25	58	12	23	40	8	12	16	4	7
100%	22,0%	42,4%	100%	20,7%	39,7%	100%	20,0%	30,0%	100%	25,0%	43,8%

*Напомена: Разлика у броју поднетих и решених пријава представља број предмета који су у обради у тренутку израде извештаја.

**СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ И ГРАЂЕВИНСКЕ ПОСЛОВЕ
ГРАДА БЕОГРАДА**

Локацијски услови			Грађевинска дозвола			Решења по чл. 145. Закона			Употребна дозвола		
поднето	издато	одбачено	поднето	издато	одбијено	поднето	издато	одбијено	поднето	издато	одбачено
983	246	526	308	83	189	279	81	174	195	36	133
100%	25,0%	53,5%	100%	26,9%	61,4%	100%	29,0%	62,4%	100%	18,5%	68,2%

*Напомена: Разлика у броју поднетих и решених пријава представља број предмета који су у обради у тренутку израде извештаја.

У наредној табели се налазе подаци о просечном времену, изражено у радним данима, издавања електронских аката за грађење на територији Републике Србије.

Процедура	Просечно време издавања изражено у радним данима
Локацијски услови	14
Грађевинска дозвола	7
Пријава радова	5
Употребна дозвола	7
Остали захтеви	8

Излазак са тржишта

Закон о стечају из 2009. године, као и његове измене и допуне из 2014. године („Службени гласник РС”, бр. 104/09; 99/11 - др. закон и 71/12 - одлука УС и 83/14) омогућио је ефикаснију контролу рада стечајних управника, увођењем стручног надзора над радом стечајних управника, могућношћу изрицања дисциплинских мера у случају несавесног и противзаконитог поступања стечајног управника, као и увођења у правни систем Дисциплинског већа Агенције као органа стручног надзора.

Према решењима утврђеним наведеним законом, исказана је спремност институција Републике Србије за стварање амбијента у коме су заштићени поверљачки интереси. Закон је омогућио правним лицима да у случају проблема у

пословању, на време могу да реагују на најповољнији начин, како у интересу самог правног лица, тако и поверилаца и друштва у целини, тј. уведена је још једна значајна новина - унапред припремљени план реорганизације (УППР), као институт који је по први пут у примени у Републици Србији.

Досадашњи резултат у примени регулативе је довео и до позитивних резултата на страни скраћивања дужине трајања стечаја. Према подацима којима располаже Агенција за лиценцирање стечајних управника, на дан 31. августа 2015. године: укупно просечно време трајања поступка за 6107 предмета је: 2 године, 8 месеци и 12 дана (активни, обустављени и закључени); укупно просечно време трајања за предмете који су покренути од 2. фебруара 2005. године (укупно 5669 предмета), по Закону о стечајном поступку и Закону о стечају је: 2 године, 4 месеца и 27 дана. За предмете који су покренути по Закону о стечају (укупно 4546 предмета, од 23. јануара 2010. године), просечно време трајања је 2 године, 2 месеца и 12 дана.

Наведени подаци обухватају друштва у стечају са приватним капиталом где су именовани стечајни управници, као и друштва у стечају са већинским државним капиталом где је за стечајног управника одређена Агенција за приватизацију као овлашћена организација. У поступку пред Дисциплинским већем Агенције од 1. јануара 2014. године до 31. августа 2015. године донете су коначне одлуке у 87 предмета, од тога је 13 поступака обустављено. Утврђено је 32 тежих и 42 лакших повреда дужности стечајних управника за које су изречене одговарајуће дисциплинске мере прописане законом.

Међутим, и поред наведеног, велики број стечајних поступака још увек није завршен. Услед тога, неопходно је стручним надзором над радом стечајних управника идентификовати узроке великог броја нерешених стечајних поступака (тренутно су узроци углавном у дуготрајним парницама и честом одлагању заказаних рочишта).

Исто тако, потребно је, заједно са Привредним апелационим судом, утицати на окончање поступака који се воде по закону од пре 2005. године (Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији).

Везано за стечајне поступке, у наведеном периоду (01.01.2014. године до 31.08.2016. године) је било укупно 259 успешних продаја 183 стечајног дужника, са укупним приходом од 5.01 милијарди динара. Кумулативно гледано, од 2005. године до 31. августа 2015. године, било је укупно 1.725 успешних продаја 782 стечајних дужника са укупним приходом од 63,2 милијарди динара.

Агенција за лиценцирање стечајних управника основана је **Законом о Агенцији за лиценцирање стечајних управника** („Сл. гласник РС”, бр. 84/04 и 104/09 и 89/15) и почела је са радом 24. фебруара 2005. године.

Законом о стечају, а нарочито изменама и допунама Закона о Агенцији за лиценцирање стечајних управника из 2009. и 2015. године, прецизирана је улога Агенције, права и обавезе Агенције, као и овлашћења из делокруга рада Агенције као регулаторног тела, посебно у делу стручног надзора, измењени су услови за добијање лиценце, дефинисани су услови за обнављање и одузимање лиценце, установљена правила вођења именика стечајних управника, уведен је стручни надзор над радом стечајног управника, дефинисане су мере које се при надзору могу изрећи, регулисан је начин избора стечајног управника методом случајног избора, стечајном управнику је законом признат статус службеног лица, прописано обавезно осигурање стечајног управника, измењени су услови за разрешење стечајног управника, уведен је унапред припремљени план реорганизације.

Законом о изменама и допунама Закона о Агенцији за лиценцирање стечајних управника („Службени гласник РС”, број 89/2015) од 27.10.2015. године, Агенција за

лиценцирање стечајних управника преузела је надлежност стечајног управника од Агенције за приватизацију, тако да Агенцији за лиценцирање стечајних управника обавља послове стечајног управника у стечајним поступцима, који се спроводе над правним лицима која су са већинским јавним или друштвеним капиталом, као и у поступцима када се током поступка стечаја промени власничка структура стечајног дужника, тако да стечајни дужник постане правно лице са већинским јавним капиталом, у складу са законом који се уређује стечај.

Министарство привреде је 05. новембра 2015. године формирало радну групу за израду нацрта Закона о изменама и допунама Закона о стечају. Радна група је у складу са захтевима усвојене Стратегије за решавање проблематичних кредита и смерницама које су усаглашене са представницима ММФа и ИФЦа, дефинисала законске одредбе Закона о изменама и допунама Закона о стечају. Средином маја 2016. године текст Закона и изменама и допунама Закона о стечају је достављен Министарству привреде на номотехничко уређење.

У погледу активности Републичког секретаријата за јавне политике које се односе на испуњење економских критеријума у овом делу, за више информација у вези са: 1. стратешким оквиром за регулаторну реформу и побољшање пословног амбијента, као и унапређење постојећег система креирања јавних политика и координације (Стратегија регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама); 2. унапређењем квалитета прописа и пратећих анализа њихових ефеката, укључујући и унапређење квалитета докумената јавних политика (стратегије и акциони планови); 3. припремом различитих докумената јавних политика и других планских докумената којима се унапређује пословни амбијент погодан за инвестирање; 4. подржавањем реформи у области унапређења конкурентности и запошљавања (пројекат Светске банке под називом *Competitiveness and Jobs*), као и активностима које се односе на предстојећи период у погледу побољшања пословног амбијента, регулаторне реформе и унапређења конкуренције, *погледати тачку 1.1.4. Државна управа.*

2.1.5. Правни систем везан за економска питања

Реформа правосуђа

Напомена: Све информације у вези са реформом правосуђа у Републици Србији су ближе и детаљније описане у делу 3. који се односи на *Правосуђе и основна права*, у подглављу 3.23.1. *Судски систем.*

Ефикасност привредних судова

Привредни судови у Србији су судови посебне надлежности. Привредни суд се оснива за територију једног или више градова, односно више општина, док је Привредни апелациони суд непосредни виши суд за све привредне судове и његово седиште је у Београду. Надлежност привредних судова, односно Привредног апелационог суда, је детаљније уређена у члановима 25. и 26. Закона о уређењу судова (*'Сл. гласник РС'*, бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 – др. закон, 78/2011 – др. закон, 101/2011, 101/2013, 40/2015 – др. закон и 106/2015).

Мрежа судова у Србији броји 16 привредних судова, и то у Београду, Ваљеву, Зајечару, Зрењанину, Крагујевцу, Краљеву, Лесковцу, Нишу, Новом Саду, Панчеву, Пожаревцу, Сомбору, Сремској Митровици, Суботици, Ужицу и Чачку. Привредни апелациони суд се налази у Београду.

Према годишњем статистичком извештају Врховног касационог суда, објављеном на официјелно интернет презентацији ВКС, о раду привредних судова за 201. годину у привредним судовима је у 2015. години судило 157 судија у укупно 159.859 предмета. На почетку извештајног периода (01.01.2015.) утврђен је број од 76.689 предмета. На крају 2015. године (закључно са 31.12.2015.) утврђено да су привредни судови примили укупно 83.170 предмета у извршном периоду. Мериторном одлуком решено је 51.824. Такође, утврђено је да је у 2015. години остало укупно 16.358 нерешених предмета према датуму пријема у суд, 36.455 укупно нерешених предмета према датуму иницијалног акта, односно 67.708 укупно нерешених предмета на крају извештајног периода, док је решено укупно 92.151 предмета.

Када је у питању рад Привредног апелационог суда, годишњи статистички извештај Врховног касационог суда о раду привредних судова за 2015. годину показује да је у том суду судило укупно 31 судија. На почетку извештајног периода, констатован је број од 6.535 нерешених предмета, док је до краја 2015. године примљено још укупно 14.514 предмета, тако да је Привредни апелациони суд укупно у раду у 2015. години имао 21.049 предмета. У 2015. години укупно је решено 11.315 предмета, мериторно 10.143, а остало је нерешено 9.734 предмета. Укупно нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта у 2015. години је 3.230.

Смањење трајања поступка пред привредним судовима

Смањење трајања поступка пред привредним судовима је велики изазов и део опште реформе правосуђа у Србији. План реформе правосуђа је садржан у Националној стратегији реформе правосуђа за период 2013-2018. године, односно у пратећем Акционом плану за спровођење Стратегије. Оба документа су усвојена током 2013. године.

Након што је Акциони план за Поглавље 23 - Правосуђе и Основна права потврђен од стране Европске комисије, а Влада Републике Србије утврдила његов предлог на седници одржаној 23. октобра 2015. године, Акциони план за спровођење Стратегије је усклађен са Акционим планом за Поглавље 23, будући да он представља кровни стратешки документ у областима на које се односи и да предвиђа обавезу да са његовом садржином буду усклађени сви национални стратешки документи у областима обухваћеним Поглављем 23.

Акциони план за спровођење Стратегије садржи пар мера које су усмерене ка смањењу трајања поступка пред привредним судовима, и једна од тих мера је већ остварена. Пре свега, мера 5.1.2.2. Акционог плана која се односи на израду Нацрта закона о уређењу судова у погледу преласка поступка у области права интелектуалне својине у надлежност Привредног суда у Београду је остварена још у току израде Акционог плана. Овом мером је поступак у области права интелектуалне својине ограничен на надлежност само једног суда, што треба да допринесе ефикасном решавању спорова у овој области јер је странкама тачно одређен један надлежни суд, што са друге стране отвара и реалну могућност уже специјализације судија у овој области, и самим тим бржег решавања предметних спорова. Такође, значајна мера предвиђена Акционим планом је и мера 2.6.1.16. која се односи на израду Нацрта закона о привредним преступима, који су у надлежности привредних судова. У циљу реализације ове мере, предвиђено је формирање радне групе, израда текста закона, јавна расправа и упућивање нацрта закона влади. Рок који је одређен за реализацију ове мере је одређен као 'средњерочни', па се тек очекује њена реализација.

Даље, последњим изменама и допунама Закона о парничном поступку (ЗПП) усвојена су законска решења која такође могу значајно утицати на трајање поступка

пред привредним судовима. Пре свега, измењен је члан 85. ЗПП-а у вези са пуномоћником правног лица у парничном поступку. Пуномоћник правног лица може бити адвокат, као и дипломирани правник са положеним правосудним испитом који је у радном односу у том правном лицу. Ово решење више не садржи обавезу да дипломирани правник буде *стално запослен у правном лицу*, као што је предвиђало претходно решење. Ово је значајна измена јер је сад далеко мања могућност да се поступак успори уколико дође до неких кадровских промена у правном лицу које води поступак пред неким од привредних судова. Са друге стране, међутим, усвојена је измена која исто може имати директног утицаја на дужину трајања поступка, али пре у смислу продужења трајања поступка. Наиме, последњим усвојеним изменама и допунама ЗПП-а ревизијски цензус за привредне спорове постављен у члану 485. ЗПП-а је смањен са 300.000 евра на 100.000 евра. Овом изменом ЗПП-а ревизија постаје доступна већем броју правних лица која су странке у поступку пред привредним судовима. Међутим, увођењем овог решења настаје и реална могућност да улагањем ревизије буде пролонгирано окончање спорова који су започети пред привредним судовима.

Конечно, једна од допуна Закона о извршењу и обезбеђењу (ЗИО), усвојена приликом последњих измена и допуна ЗИО у мају 2014. г. такође може имати утицаја на смањење трајање поступка. Допуњен је члан 184. ст. 1. ЗИО тако да предлог за извршење који се подноси против корисника буџетских средстава сада мора да садржи тачан податак о *директном* кориснику буџетских средстава против ког се подноси предлог, тј. због чијег је рада настало потраживање. Такође, уколико је као дужник означен *индиректни* корисник буџетских средстава рачун буџета не може бити наведен у предлогу, већ се мора навести онај рачун преко ког послује индиректни корисник – извршни дужник. Овим прецизирањем члана 184. ЗИО смањена је могућност да на поднесени предлог надлежном привредном суду буде уложен приговор који би могао да успори поступак и наплату потраживања. Претходно непрецизно законско решење остављало је простора за манипулације на страни и извршног повериоца и дужника у поступцима пред привредним судовима и знатном пролонгирању извршних поступака.

Народна скупштина Републике Србије је 18. децембра 2015. године је донела нови Закон о извршењу и обезбеђењу, међутим он ступа на снагу 1. јула 2016. године. Основне идеје новог закона су: а) постићи компромис између брзине извршног поступка (пре свега оличене у деловању извршитеља) и уједначавања праксе судова (путем жалбе), б) проширити надлежност извршитеља (да би се задржала и повећала брзина извршног поступка), в) најважније акте извршитеља подвргнути правном леку, приговору о коме одлучује суд, чиме се и уједначава пракса извршитеља са подручја истог основног или привредног суда, г) преуредити општи део извршног поступка и учинити га прегледним и систематичним, д) постићи јасна решења која треба да избегну неспоразуме у пракси, њ) решити питања о којима закон ћути, понекад од 1956. године, е) кауистички редиговати одредбе, како би се што више добило на правној сигурности.

Акциони план за Преговарачко поглавље 23 такође предвиђа Активност 1.3.6.1:

Измена Закона о парничном поступку у циљу унапређења ефикасности, а нарочито у делу који се односи на достављање писмена, снимање суђења и процесну дисциплину, имајући у виду ЕУ стандарде, праксу ЕСЈП и Уставног суда, као и редовно извештавање Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. о резултатима спровођења измењеног закона.

Повећање ефикасности рада привредних судова у смислу јачања кадровских, просторних и техничких капацитета

Повећање ефикасности рада привредних судова у смислу јачања кадровских, просторних и техничких капацитета је део текуће реформе правосуђа, јер су све три компоненте од великог значаја за ажурно решавање спорова. Међутим, највише је потребно кадровско јачање капацитета привредних судова кроз повећање броја судија у појединим оптерећенијим судовима, као и различите обуке поступајућих судија и судских сарадника, ради њихове дубље специјализације у различитим областима привредног права. Постојећи број од 158 судија привредних судова, односно 27 судија Привредног апелационог суда, није довољан за правовремено решавање спорова пред наведеним судовима, посебно имајући у виду да велики број заосталих и нерешених предмета, посебно у извршном поступку, константно већ дуже време представљају велико оптерећење српском правосуђу.

У наставку следи приказ података о оптерећености судија старим и новим предметима, а који је детаљније приказан у Анализи рада судова опште и посебне надлежности за 2015. годину, коју је у фебруару 2016. године објавио Врховни касациони суд.

Из статистичких извештаја о раду Привредног апелационог суда види се да је овај суд у 2015. години примио укупно 14.514 предмет, да је заједно са 6.535 нерешених предмета, који су пренети из претходног периода, у раду било укупно 21.049 предмета, од којих је решено укупно 11.315 предмета, а нерешено на крају извештајног периода остало је укупно 9.734 предмета.

Од укупног броја предмета који су били у раду у Привредном апелационом суду у 2015. години, број старих предмета је:

- 1) По иницијалном акту старијих од 10 година: Смањен за 83,71% (од укупно 264 ових предмета, колико је било у раду у 2015. години, решено је 221, те је остало нерешено 43 предмета).
- 2) По иницијалном акту старијих од 5 година: Смањен за 75,87% (од укупно 1.815 ових предмета, колико је било у раду у 2015. години, решено је 1.377, те је остало нерешено 438 предмета).
- 3) По Судском пословнику – старијих од 2 године од дана пријема у Привредни апелациони суд (ВТС) – одржана је добра пракса да нема оваквих предмета.
- 4) По члану 28. Закона о судијама – старији од 1 године од дана пријема у Привредни апелациони суд: смањен је за 65,17% (од укупно 4.439 ових предмета, колико је било у раду у 2015. години, решено је 2.893).

У свим привредним судовима (16) на почетку овог извештајног периода (01.01.2015. године) је било укупно 76.689 предмета. У овом извештајном периоду примљено је укупно 83.170 предмета. Укупно је решено 92.151 предмет, тако да је остало у раду као нерешено укупно 67.708 предмета.

Највећи прилив предмета по судији имао је Привредни суд у Крагујевцу (61,77), затим Привредни суд у Београду (61,72), затим Привредни суд у Краљеву (53,85) и Привредни суд у Пожаревцу (51,42). Најмањи прилив предмета по судији имали су Привредни суд у Сремској Митровици (26,48), Привредни суд у Лесковцу (29,28), Привредни суд у Чачку (32,76) и Привредни суд у Зајечару (36,22).

Највише решених предмета по судији било је у Привредном суду у Београду (67,89), затим у Привредном суду у Крагујевцу (62,66), Привредном суду у Краљеву (58,06) и Привредном суду у Новом Саду (55,75). У осталим судовима тај број је испод 55. Најмање просечно решених предмета по судији било је у Привредном суду у Сремској Митровици (27,44), Привредном суду у Лесковцу (32,69), затим у

Привредном суду у Чачку (39,76) и у Привредном суду у Зајечару (41,82). Највећи проценат решених предмета (у односу на укупан број предмета у раду) забележен је у Привредном суду у Зајечару (76,29%), затим у Привредном суду у Сомбору (76,21%), Привредном суду у Ваљеву (70,02%) и у Привредном суду у Краљеву (68,79%). У осталим судовима тај проценат је приближно једнак, с тим да је најмањи је у Привредном суду у Новом Саду (50,51%), затим у Привредном суду у Београду (51,18%) и Привредном суду у Зрењанину (54,38%).

Од укупног броја решених предмета у највећем проценту мериторно је решено у Привредном суду у Ужицу (66,08%) и у Привредном суду у Београду (60,09%), док је у осталим судовима тај проценат испод 60%. Најмањи проценат мериторно решених предмета, у односу на укупан број решених предмета, био је у Привредном суду у Суботици (41,70%), затим у Привредном суду у Чачку (48,24%), Привредном суду у Пожаревцу (49,28%), док је у осталим судовима тај проценат изнад 50%.

Што се тиче квалитета рада судова, савладавање прилива је 110,80%, проценат решених је 57,65%, а укупан квалитет је 98,08.

Привредни судови уложили су велики напор у решавању старих предмета, тако да је на крају извештајног периода било укупно предмета старијих од 10 година 173, од 5-10 година 9.074, од 3-5 година 17.929 и од 2-3 године 9.279 предмета у свим материјама, односно укупно нерешених старих предмета 36.455 од 159.859 укупно предмета у раду.

Најнижи коефицијент ажурности био је у Привредном суду у Зајечару је 3,95, затим у Привредном суду Сомбору у је 3,98, па у Привредном суду у Ваљеву 5,28 и у Привредном суду у Краљеву 5,38.

Највиши коефицијент забележен је у Привредном суду у Новом Саду 13,51, затим у Привредном суду у Београду 11,54 и у Привредном суду у Зрењанину 10,14, док су остали са коефицијентом ажурности испод 10.

У односу на 2013. годину, привредни судови су у 2014. години примили у рад 11.922 (12,99%) мање предмета. Решено је мање 16.954 (16,96%) предмета, али је на крају 2014. године остало нерешено 527 (0,68%) предмета мање него на крају 2013. године.

Од укупно нерешених 76.686 предмета у 2014. години, 17.328 је нерешених старих предмета према датуму пријема у суд, а 36.720 нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта, што је у односу на укупан број нерешених предмета у 2013. години, када је било 77.213 укупно нерешених предмета, од којих је 34.217 нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта, а 19.568 нерешених старих предмета према датуму пријема у суд, тако да је за 0,68% мање нерешених предмета на крају овог извештајног периода.

Напомена: (подаци према годишњем статистичком извештају Врховног касационог суда, објављени на официјелно интернет презентацији ВКС)

Економски ефекти судске медијације

Народна скупштина Републике Србије је у 2014. години усвојила Закон о посредовању у решавању спорова, који је објављен у „Службеном гласнику РС“ број 55/2014 од 23. маја 2014. године (у даљем тексту: Закон). Закон је ступио на снагу 31. маја 2014. године, а примењује се од 1. јануара 2015. године, осим одредаба члана 6. до 8. и члана 33. став 5. које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Даном почетка примене Закона престао је да важи Закон о посредовању – медијацији („Службени гласник РС”, број 18/05). Сви подзаконски акти прописани Законом су донети и то:

- Правилник о начину вођења регистра посредника,
- Правилник о поступку издавања, обнављања и одузимања дозволе за посредовање и обрасцу дозволе за посредовање („Службени гласник РС”, број 55/2014),
- Правилник о Програму основне обуке посредника и
- Етички кодекс посредника („Службени гласник РС“ бр. 146/2014).

Члан 44. Закона о посредовању у решавању спорова предвиђа да се програм основне обуке утврђује актом министра, док се програм специјализоване обуке утврђује посебним актом овлашћених правних лица, органа и организација, уз сагласност министарства.

Министар правде је дана 04.02.2015. године објавио јавни позив за издавање дозвола за посредовање у решавању спорова и упис у Регистар посредника. Закључно са 20. мајом 2016. године, регистровано је 324 посредника.

Став Врховног касационог суда је да имплементација Закона о посредовању у решавању спорова који је у примени од 01.01.2015. године није донела ни приближно очекиване резултате у грађанским и привредним поступцима. Наиме, одредбе члана 30 овог Закона прописују да се поступак посредовања може покренути пре или након покретања судског поступка, као и током поступка по правним лековима или у току извршног поступка. Ово упућује на закључак да је посредовање могуће и у старим предметима. Међутим, Врховни касациони суд сматра да су судије (како судова опште тако и судова посебне надлежности) недовољно упознате са одредбама овог Закона и његовим дејством, будући да споразум о решавању спора путем посредовања може имати снагу извршног наслова.

Обука судија о спровођењу овог, али и других Закона неопходан је услов за примену механизма за алтернативно решавање спорова, смањење броја старих предмета, а тиме и побољшања инвестиционог амбијента. Такође, Врховни касациони суд сматра да би ширу јавност требало упознати са могућностима Закона о посредовању и спровести свеобухватну кампању подизања свести о могућностима алтернативног решавања спорова.

Све мере и активности које се односе на посредовање као алтернативни начин решавања спорова су спроведене и спроводе се у складу са стратешким документима и релевантним акционим плановима.

Акционим планом за спровођење Националне Стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године предвиђена је Стратешка мера бр. 2.5.3.2.: Анализа резултата примене система решавања спорова путем посредовања у решавању спорова. Мера ће се спровести тек по истеку одређеног периода након почетка примене Закона, тј. први пут након подношења извештаја о раду првих регистрованих посредника (од трећег квартала 2016. године), када се може приступити озбиљнијој анализи резултата примене система решавања спорова путем посредовања на основу Закона. Стога, имајући у виду чињеницу да статистички подаци о примени судске медијације нису доступни Министарству правде, економски ефекти судске медијације ће се размотрити када буду доступни приликом будућег ажурирања Националног плана.

Према изричитом слову закона, стране могу покренути поступак посредовања и у току поступка по правним лековима или у току извршног поступка. Ако је поступак

посредовања покренут у току судског поступка, суд ће омогућити спровођење посредовања у судској згради, ван радног времена, у складу са Судским пословником.

Акциони план за Преговарачко поглавље 23 такође предвиђа низ релевантних активности, укључујући:

Активност 1.3.6.26.

Доношење програма и спровођење основних и специјализованих обука за посреднике.

Активност 1.3.6.27.

Стално ажурирање Регистра посредника и унапређење приступа подацима о посредницима и државним органима, организацијама и правним лицима којима је издата дозвола за спровођење обуке за посреднике.

Активност 1.3.6.29.

Унапређење промоције алтернативног решавања спорова, активностима као што су

- објављивање информација на интернет странама;
- објављивање информативних брошура;
- информисање путем медија;
- израда инфографика.
- организовање округлих столова и радионица.

Право својине

Општи режим стицања права својине је ближе и детаљно описан у 3. поглављу - *Способност преузимања обавеза из чланства у ЕУ*, у подпоглављу 3.23. *Правосуђе и основна права - 3.23.3. Основна права*, док је у подпоглављу 3.4. *Слободно кретање капитала, у оквиру тачке 3.4.1. Режим кретања капитала и текућих плаћања* ближе и детаљније обрађено питање реституције имовине.

2.1.6. Развој финансијског сектора

Банкарство

На крају јула 2016. године, банкарски сектор чини 30 банака, непромењено у поређењу са новембром 2015. године. У посматраном периоду KBM banka A.D. Kragujevac је прешла у власништво домаћих приватних лица и променила име у Direktna banka A.D. Kragujevac а Нуро Alpe-Adria Bank A.D. Beograd је такође променила име у Addiko Bank A.D. Beograd. Већински део, око три четвртине укупне билансне активе сектора је у већинском власништву страних банака, односно стратешких инвеститора.

у млн ЕУР

	2011.	2012.	2013.	2014.	новембар 2015.	децембар 2015.	јули 2016.
Број банака	33	32	30	29	30	30	30
Број запослених	29.228	28.394	26.380	25.106	24.354	24.257	24.066
Укупна актива	25.324,0	25.321,5	24.827,0	24.544,8	25.038,4	25.059,0	25.356,2
Банке у власништву страних лица	18.776,6	19.024,3	18.462,4	18.277,2	19.077,7	19.068,6	19.203,3
Банке у власништву	4.512,1	4.587,7	4.655,7	4.718,5	4.446,6	4.518,0	4.680,9

Републике Србије							
Банке у власништву домаћих приватних лица	2.035,4	1.709,6	1.708,9	1.549,2	1.514,1	1.472,4	1.472,0
Укупна актива/БДП	82,6	86,0	78,7	76,0	76,4	76,7	77,9
Капитал	5.216,7	5.197,6	5.185,9	5.074,5	5.357,1	5.090,1	5.224,2
Банке у власништву страних лица	3.928,2	3.843,0	3.869,2	3.795,8	4.102,6	3.942,6	4.060,0
Банке у власништву Републике Србије	713,0	814,1	780,8	798,2	749,2	716,7	694,5
Банке у власништву домаћих приватних лица	575,4	540,5	535,9	480,4	505,3	430,7	469,7
Капитал/БДП	17,0	17,7	16,4	15,7	16,4	15,6	16,1
Укупни депозити	14.584,1	14.936,3	15.066,7	15.637,4	16.112,1	16.523,1	16.990,0
Штедња	7.611,2	8.272,3	8.418,5	8.524,6	8.596,0	8.628,6	8.821,8
Укупни депозити/БДП	47,6	50,7	47,7	48,4	49,2	50,6	52,2
Укупни кредити	17.556,4	16.911,4	16.405,1	15.383,3*	15.410,2	15.500,3	15.864,5
Предузећа	8.197,1	8.309,4	7.465,0	6.801,9	6.516,3	6.758,5	6.773,1
Становништво	4.938,9	4.931,6	5.087,4	5.259,4	5.507,9	5.513,5	5.781,4
Укупни кредити/БДП	57,3	57,4	52,0	48,0*	47,0	47,5	48,7
Адекватност капитала	19,1	19,9	20,9	20,0	21,2	20,9	21,6

*Од децембра 2014. године у примени је нова методологија за израчунавање кредита (нису укључени кредити по репо трансакцијама).

Захваљујући интензивним напорима Народне банке Србије у подручју контролних активности, банкарски сектор у Републици Србији је током 2015. и 2016. године остао отпоран на макроекономске шокове, односно адекватно капитализован и ликвидан. Упркос снажним екстерним шоковима, попут дужничке кризе у зони евра, поверење депонената у банке је остало непољуљано, на тај начин доприневши да штедња остане главни домаћи извор финансирања банака, што уз смањење задужености из иностранства, банке чини мање изложеним утицају негативних кретања из окружења. Крајем јула 2016. године девизна штедња становништва износила је преко 8,8 милијарди евра.

По узору на сличне анализе које су спроведене у великом броју земаља ЕУ, у току 2015. године Народна банка Србије је спровела сложен поступак посебног дијагностичког испитивања највећег дела банкарског сектора којим није идентификован недостатак капитала ни за једну од 14 обухваћених банака, чиме је потврђено да је банкарски систем стабилан и високо капитализован. Поред наведеног, Народна банка Србије са посебном пажњом приступа питању проблематичних кредита активно реализујући циљеве постављене Акционим планом Народне банке Србије за спровођење Стратегије за решавање проблематичних кредита у Републици Србији, од које се, између осталог, очекује да уклони препреке за суштинско решавање питања дуга и ојача подстицаје одрживим, али финансијски угроженим дужницима.

Банкарски сектор Србије је адекватно капитализован - стопа раста сопствених извора финансирања била је довољна да омогући одржавање учешћа сопствених средстава у укупној пасиви на нивоу од 20,6% на крају јула 2016. године. Показатељ адекватности капитала је износио 21,6% на дан 30. јуна 2016. године (последњи познат податак). Треба нагласити да је вредност показатеља адекватности капитала изнад регулаторног минимума у Србији (12%) и знатно изнад Базелског минимума (8%).

Такође, банкарски сектор је током 2015. године, као и током 2016. године карактерисао изузетно висок ниво ликвидности. Ликвидна актива је на крају јула 2016.

године чинила 34,8% укупне билансне активе, а 51,8% краткорочних обавеза. Просечни месечни показатељ ликвидности банкарског сектора се током целе године кретао изнад 2, што значи да су ликвидна потраживања првог реда и остала потраживања која доспевају у наредних месец дана била двоструко већа од збира обавеза без утврђеног рока доспећа и обавеза које доспевају у наредних месец дана. Просечни месечни показатељ ликвидности банкарског сектора је износио 2,19 у јулу 2016. године (регулаторни минимум је 1,0), односно био је изнад 2 током целе 2015. године и у првих седам месеци 2016. године. Месечни ужи показатељ ликвидности је у јулу 2016. године износио 1,77 (регулаторни минимум је 0,7).

Банкарски сектор је 2015. годину завршио са добитком од 9,7 млрд РСД (око 80 млн ЕУР), при чему су ROA и ROE износили 0,32% и 1,58%, респективно. Профитабилност за првих седам месеци 2016. године је за 13,6% већа у поређењу са истим периодом 2015. године. Нето добитак пре опорезивања за седам месеци 2016. године износио је 25,6 млрд РСД (207,4 млн ЕУР), при чему су ROA и ROE били на нивоу од 1,42% и 6,94%, респективно. Једна банке је исказала преко 50% укупно исказаног губитка банкарског сектора, првенствено услед високих расхода по основу обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбилансних ставки. Нето приходи од камата и накнада су главне компоненте оперативног добитка банкарског сектора и покривају пословне расходе банкарског сектора у потпуности (око 145% на крају јула 2016. године). Нето каматна маржа у односу на просечну билансну активу је стабилна у последњих пет година и креће се на нивоу од око 4%.

Кредитни ризик материјализован кроз опадајући квалитет кредитног портфолија је и даље доминантан ризик у пословању банака, а високо учешће проблематичних кредита главни изазов очувању стабилности банкарског сектора Србије. Међутим, од краја 2015. године присутан је тренд смањења номиналног износа бруто проблематичних кредита и њихових учешћа у укупним бруто кредитима. Проблематични кредити - НПЛ (бруто, са доцњом ≥ 90 дана) су на крају јула 2016. године износили 395,4 млрд РСД (3,2 млрд ЕУР) уз показатељ бруто НПЛ од 19,6%, што је у односу на новембар 2015. године смањење за 8,7% и за 2,7 процентна поена респективно. Високе резерве и адекватност капитала банака обезбеђују довољну покривеност њихових проблематичних пласмана. Регулаторна резервисања за билансну изложеност (тзв. *loan loss reserve*) и даље у потпуности покрива износ бруто НПЛ. На крају јула ово покриће је износило 117,3% док је исправка вредности ових кредита (по МСФИ) износила 65,2% бруто НПЛ-ова.

Управа за надзор над финансијским институцијама формирана је као посебна организациона целина која у оквиру Народне банке Србије обавља послове из своје надлежности утврђене Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – Одлука УС). Положај, организација и начин рада Управе за надзор над финансијским институцијама ближе су уређени Статутом Народне банке Србије, а Сектор за контролу пословања банака је организациона јединица Управе за надзор која је надлежна за спровођење њене надзорне функције у пословању банака. У оквиру развоја функције контроле пословања банака, процес супервизије се континуирано усклађује са међународним стандардима и препорукама добре праксе релевантних интернационалних струковних организација. Успостављена је доследна и транспарентна политика лиценцирања и делиценцирања учесника на финансијском тржишту.

Као део својих тежњи да стално унапређује регулаторни оквир пословања банка у складу са међународним стандардима и регулативом Европске уније, Извршни одбор

НБС је на свом састанку 17. децембра 2013. године усвојио Стратегију за увођење стандарда Базел III у Србији, којом су предвиђене три фазе за увођење ових стандарда:

- спровођење **анализе (не)усклађености (геп анализе) Стандарда Базела 2,5 и Базела III и постојећег правног оквира** за банке у Србији, спровођење **упоредне анализе** динамике којом су Базел III увеле и примениле државе чланице Европске уније и динамике којом су то учиниле земље из окружења, сачињавање **оперативног плана активности увођења Базела III**;
- фаза **процене ефеката и утврђивања динамике увођења**; и
- фаза **израде прописа** којима се Базел 2,5 и Базел III стандарди уводе у домаћи регулаторни оквир.

На састанку Извршног одбора НБС у децембру 2014. године усвојене су измене Стратегије за увођење стандарда Базел III у Србији како би се обезбедило спровођење квантитативне студије утицаја и фазе писања прописа у фазама. Фазно спровођење је адекватан начин увођења Базел III стандарда у банкарски сектор Србије како би се омогућила мања временска дистанца између периода процене ефеката и периода спровођења кроз регулативу.

Потребно је напоменути да је прва фаза предвиђена Стратегијом за увођење стандарда Базел III у Србији, успешно завршена са израдом геп анализе Стандарда Базела 2,5 и Базела III и постојећег правног оквира за банке у Србији. Друга фаза Стратегије је такође завршена и квантитативна студија утицаја нових стандарда капитала, ризичне активе, левериџ рација, као и новог показатеља покрића ликвидном активом је спроведена. Резултати квантитативне студије утицаја указују да банке у Србији могу да задовоље нове капиталне захтеве, што је било очекивано с обзиром да банке у Србији имају показатељ адекватности капитала далеко изнад прописаног минимума, као и с обзиром да највеће учешће у укупном регулаторном капиталу има основни капитал и у оквиру њега најквалитетнији акцијски капитал. Додатно, левериџ рацио банака би био изнад 3%, што је минимум који се разматра од стране Базелског комитета и Европске комисије. Резултати квантитативне студије утицаја новог показатеља покрића ликвидном активом показују да су банке у Србији задовољавајуће ликвидне, као и да би наведени показатељ на нивоу банкарског сектора био изнад 100%. Израда нацрта регулативе која је усклађена са Базел III стандардима, односно са регулативом којом су наведени стандарди уведени у Европској унији, је у завршној фази и тренутно је у току јавна расправа на те нацрте.

У поступку надзора Народна банка Србије сарађује, осим са органима у Републици Србији, и са органима других држава који обављају супервизију, а начин међусобне сарадње утврђује се споразумом о сарадњи између Народне банке Србије и конкретног надзорног органа. Поред билатералне сарадње, Народна банка Србије учествује у раду тзв. Колеџа супервизора (*College of Supervisors*), организованих од стране надлежног регулаторног тела задуженог за супервизију банкарске групе на консолидованој основи.

С обзиром да висок и растући ниво проблематичних кредита представља извор системског ризика у Републици Србији, Влада Републике Србије је 13. августа 2015. године усвојила Стратегију за решавање проблематичних кредита са Акционим планом, као саставним делом Стратегије. Предвиђено је да спровођење Стратегије представља трогодишњи континуирани процес.

Стратегија је дефинисана и биће спроведена у сарадњи и координацији различитих државних органа – Министарства финансија, Министарства привреде,

Министарства правде, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Агенције за осигурање депозита, са једне стране и Народне банке Србије са друге стране, уз стручну помоћ међународних финансијских институција.

Акциони план за спровођење Стратегије обухвата активности надлежних министарстава и осталих државних институција осим Народне банке Србије, која је усвојила посебан акциони план, с обзиром на уставну и институционалну независност исте. Оба акциона плана садрже детаљно описане кораке које је потребно предузети, са релевантним временским роковима и очекиваним резултатима уз навођење надлежних институција за реализацију планираних активности.

Осигурање

У Републици Србији послују 23 друштва за осигурање, од којих се пословима осигурања бави 19 друштава, а пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бави се 5 друштава, искључиво неживотним осигурањем 8 друштава, а и животним и неживотним осигурањем 6 друштава. Посматрано према власничкој структури капитала, од 23 друштва за осигурање 6 је у већинском домаћем власништву, а 17 је у већинском страном власништву. Друштва у већинском страном власништву бележе преовлађујуће учешће у билансној суми сектора осигурања, броју запослених, премији животних и неживотних осигурања, а највећи број друштава за осигурање су супсидијари група из Европске уније (Аустрија, Словенија, Италија, Француска и др).

Регулаторни оквир сектора осигурања у Републици Србији је у 2014. и 2015. години значајно унапређен и правила пословања су у великој мери усаглашена са захтевима који важе у Европској унији, чиме се олакшава пословање друштава за осигурање и ниво заштите осигураника приближава нивоу заштите који уживају грађани Европске уније¹².

Сектор осигурања је у првом полугодишту 2016. године остварио укупну премију у висини од 45,2 млрд. динара (366 мил. евра) што представља раст од 9,9%. У структури портфеља доминантна су неживотна осигурања са учешћем од 78,0%, од којих су најзначајније осигурање од аутоодговорности, имовинска осигурања и осигурање моторних возила-каска. Животна осигурања у вишегодишњем периоду бележе високе стопе раста и раст учешћа у укупној премији које је достигло 22,0%.

Сектор осигурања је стабилан и бележи тренд развоја, иако је раст успорен у посткризном периоду. Солвентност сектора је обезбеђена са агрегатним показатељем адекватности капитала од 257,4% за животна и 205,4% за неживотна осигурања. Техничке резерве за измирење обавеза према осигураницима у износу од 145,5 млрд. динара (1,2 млрд. евра) бележе раст и доминантно учешће у пасиви сектора од 70,7%. Техничке резерве покривене су адекватним облицима активе, при чему је доминантно улагање у државне хартије од вредности (93,8% за животна и 61,8% за неживотна осигурања).

Може се очекивати да мотор будућег развоја сектора осигурања у Републици Србији буде у сегменту животних осигурања имајући у виду претпоставке за развој, тј. 7,1 мил. становника и 1,7 мил. запослених са потребом за заштитом од ризика смрти и потребом за дугорочном штедњом кроз животна осигурање. Динамика развоја животних осигурања зависиће како од екстерних фактора (брuto домаћег производа, запослености, куповне моћи, развоја тржишта капитала и пореског третмана), тако и од спремности самих друштава за осигурање да развијају услуге осигурања у сегментима са потенцијалом за раст.

¹² Детаљније информације о регулаторном оквиру у делу 3.9.2.

У сегменту неживотних осигурања шанса за развој сектора осигурања је у добровољним осигурањима. Простор за раст је могућ у сегменту пружања осигуравајуће заштите привредним субјектима од непредвиђених догађаја, нпр. кроз имовинска осигурања и осигурања од одговорности, како би се ослободили додатни капацитети привреде за инвестиције и развој. Динамика раста добровољних неживотних осигурања зависиће од економске активности и способности друштава за осигурање да благовремено препознају потребе привредних субјеката и понуде им адекватну заштиту. Такође, развојни потенцијал постоји и у сегментима осигурања од последица незгоде и добровољног здравственог осигурања, уз едукацију потенцијалних осигураника о предностима осигурања и обезбеђење адекватне заштите и ширине покрића.

Добровољни пензијски фондови

Добровољни пензијски фондови у Републици Србији јавили су се као резултат реформе пензијског система, која је започета доношењем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, бр. 85/2005 и 31/2011)¹³. Први пензијски фонд је започео са пословањем у новембру 2006. године.

У протеклом периоду, поред оснивања нових пензијских фондова, дошло је до повлачења неких друштава за управљање са тржишта и спајања фондова, тако да тренутно на тржишту добровољних пензијских фондова послује четири друштва за управљање и седам добровољних пензијских фондова (три друштва управљају са по два фонда). Једно друштво за управљање је у домаћем власништву, док су остала три друштва у крајњем приватном страном власништву.

Индустрија добровољних пензијских фондова на крају јуна 2016. године броји 185.636 корисника са закључених 251.927 уговора (један корисник може бити члан више фондова). Просечни износ уплаћеног доприноса показује тенденцију пораста и то је углавном условљено повећавањем неопорезивог износа доприноса који се једном годишње усклађује са порастом цена на мало и чији је циљ подстицање грађана на овај вид штедње. У јуну 2016. године просечан износ доприноса износио је 5.372 динара. Нето имовина пензијских фондова је у сталном порасту тако да је на крају јуна 2016. године износила око 30,7 милијарди динара, што је раст од 20% за протеклих годину дана. Раст нето имовине је нешто већим делом генерисан приносом који су фондови остварили од улагања, у односу на нето уплате чланова фонда. FONDEX (индекс који представља кретање вредности инвестиционих јединица свих добровољних пензијских фондова на тржишту) је у периоду од почетка пословања фондова до краја јуна 2016. године забележио пораст од 10%, док је у протеклих годину дана порастао за 14,2% (пораст FONDEX-а показује просечан пондерисани принос свих фондова за одређени период).

Неки од главних разлога за још увек недовољну развијеност индустрије добровољних пензијских фондова се могу пронаћи у стању домаће економије, животном стандарду становништва и степену развијености финансијског тржишта, које не пружа широке могућности за диверсификацију улагања имовине фонда. У односу на почетак пословања пензијских фондова, стање на домаћем финансијском тржишту се, у том смислу, побољшало, имајући у виду појаву нових финансијских инструмената.

Потенцијал за даљи развој система добровољних пензијских фондова је велик, посебно имајући у виду значајан притисак на јавни буџет изазван старењем становништва, као и то да у пензијским фондовима штеди нешто мање од 3%

¹³ Детаљније информације о регулаторном оквиру у делу 3.9.2.

становништва, односно око 10% запослених. Ефекти економске кризе су се одразили на развој сектора пензијских фондова, али се са јачањем економије земље и животног стандарда може очекивати и повећање броја корисника и висине уплата у приватне пензијске фондове, као и јачање улоге пензијских фондова као институционалних инвеститора на финансијском тржишту. Јасни сигнали о неопходности правовремене штедње за старост, упућени грађанима од стране носилаца економске политике, требало би да утичу на бржи развој добровољних пензијских фондова, што би са друге стране позитивно утицало на националну штедњу, развој финансијског тржишта и економије у земљи.

2.2 Способност суочавања са притиском конкуренције и са тржишним силама унутар ЕУ

2.2.1. Људски капитал

Тржиште рада

Стање на тржишту рада описано је и у 3. глави - *Способност преузимања обавеза из чланства у ЕУ, 3.19 – Социјална политика и запошљавање.*

И поред чињенице да стопа незапослености у 2014., 2015., а посебно у 2016. години бележи значајан пад, праћен и повећањем броја запослених лица, тржиште рада Републике Србије задржава карактеристике које је имало у претходном периоду, а то су: недостатак слободних радних места; неповољна квалификациона структура незапослених; неусклађеност образовног система са захтевима тржишта рада; неусаглашеност понуде и потражње радне снаге; велико учешће дугорочно незапослених; велики прилив вишка запослених; неповољна старосна структура незапослених; висока стопа незапослености младих; велике разлике између регионалних тржишта рада; велики број ангажованих у сивој економији; ниска мобилност радне снаге; велики број незапослених који припадају теже запошљивим категоријама (особе са инвалидитетом, Роми, избегла и расељена лица и др).

Трендови у области запошљавања и незапослености

На основу анализе података из Анкете о радној снази (АРС), Републичког завода за статистику, ревидираних података за 2014. и 2015. годину и I и II квартал 2016. године, може се закључити да је дошло до побољшања изабраних индикатора тржишта рада.

Табела 1: Кретање основних показатеља тржишта рада у периоду 2010-2015. године (годишњи просек) и I и II квартал 2016. године

	2014. просек	2015.				2015. просек	2016.	
		I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал		I квартал	II квартал
Старосна категорија 15+								
Стопа активности	51,9	50,8	51,5	52,0	51,9	51,6	52,6	54,1
Стопа запослености	42,0	41,2	42,6	43,4	42,7	42,5	42,6	45,9
Стопа незапослености	19,2	19,0	17,3	16,6	17,7	17,7	19,0	15,2
Стопа неактивности	48,1	49,2	48,5	48,0	48,1	48,4	47,4	45,9

Старосна категорија 15-64								
Стопа активности	63,3	62,4	63,5	64,4	64,1	63,6	64,9	66,3
Стопа запослености	50,7	50,1	52,1	53,4	52,3	52,0	52,1	55,8
Стопа незапослености	19,9	19,6	17,9	17,1	18,3	18,2	19,7	15,9
Стопа неактивности	36,7	37,6	36,5	35,6	35,9	36,4	35,1	33,7

Извор: АРС, РЗС

Стопа активности становништва 15+ у II кварталу 2016. године износи 54,1% и у односу на I квартал 2016. године, кад је износила 52,6%, повећана је за 1,5 процентних поена. У односу на II квартал 2015. године, када је износила 51,5%, повећана је за 2,5 процентних поена.

Стопа запослености становништва 15+ у II кварталу 2016. године износи 45,9% и у односу на I квартал 2016. године, кад је износила 42,6%, повећана је за 3,3 процентних поена. У поређењу са II кварталом 2015. године, такође је повећана је за 3,3 процентних поена.

Стопа незапослености становништва 15+ у II кварталу 2016. године износи 15,2% и у односу на I квартал 2016. године, кад је износила 19,0%, смањена је за 3,8 процентних поена. У поређењу са II кварталом 2015. године, када је износила 17,3%, смањена је за 2,1 процентни поен.

У II кварталу 2016. године **број запослених 15+ повећан је** у односу на претходни квартал за **190.838 лица** или 7,4%, а у односу на исти период претходне године број запослених је већи за 170.744 лица или 6,7%.

У II кварталу 2016. године **број незапослених 15+ смањен је** у односу на претходни квартал за **106.681 лица** или 17,7%, а у односу на исти период претходне године број запослених је мањи за 46.597 лица или 8,6%.

Табела 2: Структура становништва

	2014. просек	2015.				2015. просек	2016.	
		I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал		I квартал	II квартал
Старосна категорија 15+								
Укупно	6099171	6081236	6071726	6047416	6039310	6059922	6031071	6022130
Активни	3167619	3091625	3129867	3147196	3135592	3126070	3172857	3257014
Запослени	2559441	2504134	2587794	2623869	2580837	2574159	2570700	2761539
Незапослени	608178	587491	542072	523327	554755	551911	602157	495476
Неактивни	2931552	2989611	2941859	2900220	2903718	2933852	2858214	2765116
Старосна категорија 15-64								
Укупно	4823399	4790415	4774135	4730722	4716095	4752842	4701370	4685078
Активни	3053076	2988264	3030518	3046697	3021156	3021659	3049689	3107450
Запослени	2445710	2401843	2489143	2524270	2467760	2470754	2448364	2613117
Незапослени	607365	586421	541376	522428	553396	550905	601325	494333
Неактивни	1770323	1802151	1743617	1684025	1694939	1731183	1651681	1577628

Извор: АРС, РЗС

Регионални аспект индикатора тржишта рада

Посматрано по регионима, у II кварталу 2016. године нижу стопу незапослености од опште стопе 15-64 имају Београдски регион (15,5%) и Регион Шумадије и Западне Србије (15,8%).

У II кварталу 2016. године највишу стопу незапослености има Регион Војводине и износи 16,3%.

У II кварталу 2016. године најнижа стопа запослености забележена је у Региону Војводине и износи 54,6%, а највиша у Београдски региону 57,5%.

Табела 3: Кретање основних индикатора тржишта рада по регионима

Старосна категорија 15-64	2014. просек	I квартал 2015.	II квартал 2015.	III квартал 2015.	IV квартал 2015.	2015. просек	I квартал 2016.	II квартал 2016.
Београдски регион								
Стопа активности	63,9	65,0	65,4	65,8	65,5	65,4	67,6	68,5
Стопа запослености	52,8	51,9	53,5	53,5	53,2	53,0	53,6	57,9
Стопа незапослености	17,4	20,1	18,1	18,7	18,8	18,9	20,7	15,5
Стопа неактивности	36,1	35,0	34,6	34,2	34,5	34,6	32,4	31,5
Регион Војводине								
Стопа активности	63,3	61,9	61,3	62,1	63,7	62,3	63,7	65,3
Стопа запослености	50,5	50,6	50,8	52,1	53,4	51,7	51,2	54,6
Стопа незапослености	20,3	18,3	17,2	16,1	16,1	16,9	19,5	16,3
Стопа неактивности	36,7	38,1	38,7	37,9	36,3	37,7	36,3	34,7
Регион Шумадије и Западне Србије								
Стопа активности	64,4	63,5	64,8	65,7	64,2	64,5	64,7	66,3
Стопа запослености	52	51,2	53,4	55,6	52,0	53,0	53,2	55,9
Стопа незапослености	19,3	19,4	17,6	15,4	19,0	17,8	17,8	15,8
Стопа неактивности	35,7	36,5	35,2	34,3	35,8	35,5	35,3	33,7
Регион Јужне и Источне Србије								
Стопа активности	61,2	58,6	62,4	64,1	62,7	61,9	63,5	65,2
Стопа запослености	47	46,2	50,7	51,9	50,4	49,7	50,0	54,7
Стопа незапослености	23,3	21,2	18,8	19,2	19,7	19,7	21,4	16
Стопа неактивности	38,8	41,4	37,6	35,9	37,3	38,1	36,5	34,8

Извор: АРС, РЗС

Карактеристике запослености

Запосленост по секторима

У структури запослених и даље је високо учешће запослених у пољопривреди, а нешто више је запослених у сектору индустрије. У сектору услуга ради више од половине запослених.

Табела 4: Запосленост по секторима, становништво 15+

Сектори	2014. просек	I квартал 2015.	II квартал л 2015.	III квартал 2015	IV квартал 2015.	2015. просек
Пољопривреда, шумарство и рибарство	508136	484674	492823	516701	504243	499.610
Индустрија	631454	598720	614883	646007	658775	629.597
Услуге	1419850	1420740	1480089	1461161	1417818	1.444.952
Укупно запослени 15+	2559440	2504134	2587795	2623869	2580836	1131.603

Извор: АРС, РЗС

Сектор грађевине је од I квартала 2016.године издвојен из сектора индустрије.

Табела 4а: Запосленост по секторима, становништво 15+

Сектори %	I квартал 2016.	II квартал 2016.
Пољопривреда, шумарство и рибарство	18,2	18,9
Индустрија	19,8	19,5
Грађевина	4,1	4,3
Услуге	57,9	57,2

Извор: АРС, РЗС

Структура запослених лица - тип запослења

Рањива запосленост обухвата samozапослене и помажуће чланове домаћинства, а у структури запослених и даље је њихово високо учешће.

Табела 5: Запослени према професионалном статусу

Запослени 15+	2014. година	%	2015. година	%
Запослени радници	1.747.959	68,3	1.797.811	69,8
Samozапослени	599.555	23,4	567.176	22,0
Помажући чланови домаћинства	211.926	8,3	209.172	8,1
Укупно запослени 15+	814.187	100	778.956	100

Извор: АРС, РЗС

Неформална запосленост

Стопа неформалне запослености представља удео лица која раде без формалног уговора о раду у укупном броју запослених.

Табела 6: Стопа неформалне запослености, становништво 15+, АРС

Старосна категорија 15+	2014. година	I квартал 2015.	II квартал 2015.	III квартал 2015.	IV квартал 2015.	2015. година	I квартал 2016.	II квартал 2016.
Стопа неформалне запослености – учешће %	21,2	19,7	19,7	21,5	20,4	20,4	20,3	22,7
Мушкарци	20,4	18,3	18,7	21,2	20,2	19,6	19,0	10,6
Жене	22,3	21,5	21,0	22,0	20,7	21,3	22,0	22,7

Стопа неформалне запослености (становништва 15+) у II кварталу 2016. године износи **22,7%** и већа је за 2,4 процентних поена у односу на I квартал 2016. године, а у односу на II квартал 2015. године, већа је за 3 процентна поена.

Стопа неформалне запослености без пољопривреде износи **10,6%** и у односу на I квартал 2016. године већа је за 2,1 процентни поен, а у односу на II квартал 2015. године, већа је за 1,3 процентних поена.

Карактеристике незапослености

Старосна структура незапослених лица

Посматрано према годинама старости, у 2015. години половина незапослених, тј. 280.063 (50,8%) била су лица која припадају двома најмлађим старосним групама (15-24, 25-34).

Табела 7: Старосна структура незапослених лица, становништво 15-64, АРС(РЗС)

Старосна група	2014. година	I квартал 2015.	II квартал 2015.	III квартал 2015.	IV квартал 2015.	2015. година
15-24	108.806	106631	92839	89567	104337	98.343
25-34	198.383	191501	184367	174993	176018	181.720
35-44	134.561	128429	123797	118389	123108	123.431
45-54	108.073	98302	91178	93408	95750	94.660
55-64	57.542	61558	49195	46071	54183	52.752
Укупно 15-64	607.365	586421	541376	522428	553396	550.906

Од првог квартала 2016. године подаци у АРС се исказују приближно (у хиљадама) и у другом кварталу 2016. године око 236.100 лица је старости 15-34 . година

Табела 7а: Старосна структура незапослених лица АРС (РЗС)

Старосна група	I квартал 2016.	II квартал 2016.
15-24	98,3	84,7
25-34	188,5	151,4
35-44	147,3	121,1
45-54	106,2	88,2
55-64	61,0	49,0
Укупно 15-64	601,3	494,3
Укупно 15+	602,2	495,5

Образовна структура незапослених лица

У II кварталу 2016. године незапосленост је највише распрострањена међу лицима са средњим нивоом образовања, односно око **320.000** незапослених лица старости 15 и више година.

Табела 8: Образовна структура незапослених лица, становништво 15+

Образовни ниво	2014. просек	I квартал 2015.	II квартал 2015.	III квартал 2015.	IV квартал 2015.	2015. просек
Без образовања	2783	2369	295	1268	2323	1564
Нижи ниво образовања	97832	87430	74909	74177	77378	78473
Средњи ниво образовања	397226	368389	352719	339772	362526	355852
Високи ниво образовања	110337	129303	114149	108110	112528	116023

Укупно 15+	608178	587491	542072	523327	554755	551911
------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Од првог квартала 2016. године подаци у АРС се исказују приближно (у хиљадама).

Табела 8а: Образовна структура незапослених лица, становништво 15+, АРС

Образовни ниво	I квартал 2016.	II квартал 2016.
Без образовања и нижи ниво	91,7	69,1
Средњи ниво образовања	387,6	319,8
Више и високо образовање	122,9	106,5
Укупно 15+	602,2	495,5

Дугорочна незапосленост

Стопа дугорочне незапослености представља проценат незапослених годину дана и дуже у укупном броју активних становника узраста (15+).

У 2015. години дошло је до смањења стопе дугорочне незапослености у односу на 2014. годину, са 12,8% на 11,3%.

У II кварталу 2016. године стопа дугорочне незапослености износи 10,2% и у односу на претходни квартал смањена је за 2 процентна поена, а у односу на исти период претходне године мања је за 0,9 процентних поена.

Табела 9: Дугорочно незапослени, становништво 15+, АРС

Старосна категорија 15+	2014. година	I квартал 2015.	II квартал 2015.	III квартал 2015.	IV квартал 2015.	2015. година	I квартал 2016.	II квартал 2016.
Стопе дугорочне незапослености %	12,8	10,3	11,1	11,1	12,6	11,3	12,2	10,2

Положај жена на тржишту рада

Незапосленост жена у Републици Србији израженија је од незапослености мушкараца. Разлике у стопама активности и запослености код жена и мушкараца и даље су присутне.

Табела 10: Основни индикатори тржишта рада према полу, становништво 15-64, АРС

Стопе, старосна категорија 15-64	2014. година	I квартал 2015.	II квартал 2015.	III квартал 2015.	IV квартал 2015.	2015. година	I квартал 2016.
Жене							
Стопа активности %	55,3	62,4	55,6	56,0	55,7	55,6	57,3
Стопа запослености %	43,7	50,1	44,9	45,7	45,2	44,9	45,7
Стопа незапослености %	21,0	19,6	19,2	18,3	18,9	19,3	20,2
Мушкарци							
Стопа активности %	71,3	62,4	71,4	72,9	72,4	71,6	72,5
Стопа запослености %	57,7	50,1	59,4	61,0	59,5	59,1	58,4
Стопа незапослености %	19,1	19,6	16,8	16,2	17,9	17,4	19,3

Стопа активности жена 15-64 у I кварталу 2016. године износи 57,3% и знатно је нижа од стопе активности мушкараца која је 72,5%.

Стопа запослености жена 15-64 у I кварталу 2016.године износи 45,7%. значајно нижа од стопе запослености мушкараца 58,4%, односно разлика у стопама запослености између мушкараца и жена старости 15-64 износи 12,7 процентних поена.

Стопа незапослености жена 15-64 у I кварталу 2016.године износи 20,2%, а мушкараца 19,3%, што представља разлику од 0,9 процентних поена.

У другом кварталу 2016. године поредимо податке за старосну категорију 15+.

Табела 10а: Основни индикатори тржишта рада према полу, становништво 15+, АРС

Стопе, старосна категорија 15+	II квартал 2015.	I квартал 2016.	II квартал 2016.	Промене у односу на претходни квартал	Промене у односу на исти квартал претходне године
	(%)	(%)	(%)	п.п.	
Мушкарци					
Стопа активности	60,2	61,1	62,7	1,6	2,5
Стопа запослености	50,4	49,8	53,8	4,0	3,4
Стопа незапослености	16,2	18,5	14,3	-4,2	-2,0
Стопа неактивности	39,8	38,9	37,3	-1,6	-2,5
Жене					
Стопа активности	43,5	44,7	46,0	1,4	2,5
Стопа запослености	35,3	35,9	38,5	2,6	3,1
Стопа незапослености	18,7	19,6	16,4	-3,2	-2,3
Стопа неактивности	56,5	55,3	54,0	-1,4	-2,5

Код старосне категорије 15+ стопа запослености мушкараца је за 15,3 процентних поена већа од стопе запослености жена.

Положај младих на тржишту рада

Положај младих на тржишту рада и даље је неповољнији у односу на друге старосне категорије.

Стопа активности младих у II кварталу 2016.године износи **30,9%** и у односу на I квартал 2016. године, када је износила 29,1%, већа је за 1,8 процентних поена, а у односу на II квартал 2015. године, када је била 27,8%, повећана је за 3,1 процентни поен.

Стопа запослености младих (15-24) у II кварталу 2016.године износи **19,7%** и у односу на I квартал 2016. године (16,2%), већа је за 3,5 процентних поена. У односу на II квартал 2015. године повећана је за 3,7 процентних поена.

Стопа незапослености младих у II кварталу 2016.године износи **36,1%** и у односу на у I квартал 2016.године мања је за 8,1 процентни поен. У односу на II квартал 2015. године мања је за 6,3 процентних поена.

Табела 11: Основни индикатори тржишта рада младих 15-24, АРС

15-24	2014. просек	I квартал 2015.	II квартал 2015.	III квартал 2015.	IV квартал 2015.	2015. просек	I квартал 2016.	II квартал 2016.
Стопа активности %	28,5	28,4	27,8	30,4	30,2	29,2	29,1	30,9
Стопа запослености %	14,9	15,0	16,0	18,8	16,6	16,6	16,2	19,7
Стопа незапослености %	47,5	47,4	42,4	38,1	45,0	43,2	44,2	36,1

Стопа неактивности %	71,5	71,6	72,2	69,6	69,8	70,8	70,9	69,1
----------------------	------	------	------	------	------	------	------	-------------

НЕЕТ стопа односно учешће младих који нису запослени и нису на образовању и обуци у укупном броју младих у II кварталу 2016. године износи **17,2 %** и у односу на I квартал 2016. године (19,0%), мања је за 1,8 процентних поена, а у односу на II квартал 2015. године мања је за 1,5 процентних поена.

Табела 12: Структура младих на тржишту рада 15-24, АРС

Становништво старости (15–24)	2014. година	I квартал 2015.	II квартал 2015.	III квартал 2015.	IV квартал 2015.	2015. година	I квартал 2016.	II квартал 2016.
Укупно младих	804.388	791.106	786.975	773.222	768.550	779.963	763.794	759.161
Млади који нису запослени и нису на образовању и обуци	164.448	162.598	146.885	160.581	151.778	155.461	144.852	130.232
НЕЕТ стопа-учешће %	20,4	20,6	18,7	20,8	19,7	19,9	19,0	17,2

Положај старијих (55-64) на тржишту рада

Стопа незапослености лица старости 55-64 у II кварталу 2016. године износи 9,7% и у односу на претходни квартал нижа је за 3 процентних поена, а у односу на II квартал 2015. године нижа је за 1,1 процентни поен.

Стопа запослености лица старости 55-64 у II кварталу 2016. године износи 42,7% и у односу на претходни квартал виша је за 3,5 процентних поена, а у односу на II квартал 2015. године повећана је за 5,6 процентних поена.

Стопа активности (55-64) у II кварталу 2016. године износи 47,3% и у односу на претходни квартал виша је за 2,5 процентних поена, а у односу на II квартал 2015. године повећана је за 5,7 процентних поена.

Табела 13: Основни индикатори тржишта рада старијих 55-64 година, АРС

Становништво старости (55–64)	2014. година	I квартал 2015.	II квартал 2015.	III квартал 2015.	IV квартал 2015.	2015. година	I квартал 2016.	II квартал 2016.
Стопа активности %	41,9	40,5	41,6	43,7	43,4	42,1	44,8	47,3
Стопа запослености %	36,7	34,9	37,1	39,4	37,3	37,3	39,2	42,7
Стопа незапослености %	12,4	13,8	10,8	9,7	11,4	11,5	12,7	9,7
Стопа неактивности %	58,1	59,5	58,4	56,3	56,6	57,9	55,2	52,7

Извор: Израчунато на основу података из АРС, РЗС

Регистрована незапосленост

Према подацима Националне службе за запошљавање, на дан 31.8.2016. године, на евиденцији НСЗ налазило се 692.409 незапослених лица (што представља смањење од 31.687 лица у односу на 2015. годину).

Табела 14: Незапослена лица на евиденцији НСЗ

Број незапослених лица	31.12. 2014.	31.12.2015.	31.8.2016.
Укупно незапослени на евиденцији	741.906	724.096	692.409

Извор: НСЗ, Статистички билтен

Посматрано према квалификационој структури, лица без квалификација или са ниским нивоом квалификација (I и II ССС) чине 32% незапослених, лица са III, IV и V ССС 53,6% регистроване незапослености, лица са VI – 1 (некадашње више образовање) 3,2% и трогодишње и четворогодишње високо образовање 11,2%.

Посматрано према старосној структури, на евиденцији незапослених лица налази се 166.809 незапослених лица старости од 15-29 година (24,1%), 326.612 лица старости 30-49 година (47,2%) и 198.988 лица старости 50-64 године (28,7%).

Категорији дугорочно незапослених (лица која посао траже дуже од 12 месеци) припада 473.123 незапослених лица (учешће од 68,3% у укупном броју регистрованих незапослених лица).

Млади на тржишту рада

На основу пописа из 2011. године у Републици Србији има 7.186.862 становника, при чему је укупан број младих старости 15–30 година био 1.419.328 тј. око 19% укупне популације¹⁴. Према подацима Републичког завода за статистику у 2014. години је у Републици Србији било 1.359.577 младих узраста 15–30 година¹⁵.

Незапосленост и неактивност младих у Републици Србији је висока. У последње четири године стопа незапослености младих узраста 15–30 година је опала за скоро 8% (од 41 % у 2012. години, на 33,3% у 2015. години), али је с друге стране стопа неактивности младих узраста 15–30 година у истом периоду остала константно висока, преко 50%.

Бројна истраживања рађена у последње две године указују да је незапосленост највећи проблем за младе и да се најчешће као изазови препознају неусклађеност система образовања са потребама привреде и тржишта рада, као и недостатак практичних знања и радног искуства младих. Осим унапређења регулативе за повећање стопе запослености младих важне су и друге мере које ће допринети већој расположивости знања и вештина на тржишту рада у складу с потребама привреде. У Националној стратегији за младе за период од 2015. до 2025. године и Акционом плану за њену примену у периоду од 2015. до 2017. године („Службени гласник РС”, број 70/15), дефинисан је општи стратешки циљ унапређења услова за запошљавање и запошљивост младих. Имајући у виду наведено, приоритет Министарства омладине и спорта у раду са омладином биле су активности којима се стварају механизми за стицање практичних знања и вештина у циљу професионалног развоја и повећане запошљивости и samozapoшљивости младих. Само у 2014. и 2015. години, финансирано је 59 пројеката усмерених ка смањењу незапослености, подстицању предузетништва и samozapoшљавања младих. Преко 6.500 младих је прошло кроз обуке којима се доприноси запошљавању и запошљивости младих, 620 младих је прошло програме стручне и радне праксе, од чега се до сада запослило или samozapoшлило скоро 421 младих.

У 2015. години израђен је и предлог Националног програма запошљавања младих до 2020. године којим се дају смернице институцијама које се баве младима, њиховим образовањем и запошљавањем, на који начин је потребно заједнички деловати како би се унапредио положај младих на тржишту рада.

За више детаља погледати Поглавље 26 – Образовање и култура.

¹⁴ Републички завод за статистику, Попис становништва 2011. године

¹⁵ Републички завод за статистику, подаци достављени на захтев Министарства омладине и спорта, 2014. године

Неформално образовање

У оквиру спровођења циљева Националне стратегије за младе за период од 2015. до 2025. године, неформално образовање младих тј. афирмисање система целоживотног учења и признавања претходног учења, као и компетенција стечених кроз омладински рад, једно је од приоритетних циљева.

Током 2015. године Министарство омладине и спорта финансијски је подржало пројекте удружења младих, удружења за младе и локалних канцеларија за младе који су били директно и индиректно усмерени на неформално образовање и у оквиру којих су спровођене активности неформалног образовања за око 10.000 корисника.

Учешће у научноистраживачким програмима Европске уније

Једна од кључних активности Министарства просвете, науке и технолошког развоја јесте подстицање учешћа српских научника у научноистраживачким програмима Европске комисије. Највећи успех су показали у Шестом и Седмом оквирном програму Европске уније, али највише у пројектима за групу земаља Западног Балкана (што је био случај у Шестом оквирном програму ЕУ) и подизању капацитета, тзв РЕГПОТ пројектима у Седмом оквирном програму. На основу досадашњих резултата који су фокусирани на регион Западни Балкан, Србија је остварила (и остварује) веома значајне резултате (пројектно учешће) у односу на друге земље из наведеног региона. Проблем са којим се суочавају српски истраживачи јесте велика конкуренција на европском научноистраживачком тржишту, недовољна препознатљивост српских научника, посебно из одређених научних области, као и укључивање шире научноистраживачке заједнице у европске истраживачке токове. Новоусвојена Стратегије научног и технолошког развоја за период 2015-2020 има за циљ да ојача конкурентност српских научника на европском научном тржишту.

2.2.2. Физички капитал

Структура енергетског сектора

Енергетски сектор Републике Србије чине:

- Електроенергетски сектор у оквиру кога се обављају делатности: производња електричне енергије, комбинована производња електричне и топлотне енергије, пренос електричне енергије и управљање преносним системом, дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом, дистрибуција електричне енергије и управљање затвореним дистрибутивним системом, снабдевање електричном енергијом, снабдевање на велико електричном енергијом, управљање организованим тржиштем електричне енергије;
- Сектор нафте у оквиру кога се обавља: експлоатација домаћих резерви нафте, увоз и извоз сирове нафте и нафтних деривата, производња деривата нафте, складиштење сирове нафте и деривата нафте, транспорт сирове нафте нафтоводима, Дистрибуција и трговина нафтом и дериватима нафте;
- Сектор природног гаса у оквиру кога се обавља: експлоатација домаћих резерви природног гаса, прерада у рафинерији гаса, складиштење и управљање складиштем природног гаса, снабдевање природним гасом, транспорт и управљање транспортним системом, дистрибуција и управљање дистрибутивним системом природног гаса;

- Сектор угља у оквиру кога се обавља: подземна, подводна и површинска експлоатација угља, прерада угља у сушари, увоз, извоз и трговина угљем;
- Сектор топлотне енергије у оквиру кога се обавља: производња топлотне енергије, дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом;
- Сектор индустријске енергетике у оквиру кога се обавља: производња електричне и/или топлотне енергије за потребе производних процеса и за грејање радног простора;
- га се обавља: производња електричне и топлотне енергије, коришћењем биомасе, геотермалне енергије, хидропотенцијала, соларне и енергије ветра и горива за саобраћај коришћењем биомасе.

Енергетске ресурсе и потенцијале Републике Србије чине фосилна, конвенционална (угаљ, нафта и природни гас) и неконвенционална горива (уљни шкриљци), као и обновљиви извори енергије.

Резерве квалитетнијих енергената, као што су нафта и гас су симболичне и чине мање од 1% геолошких резерви док преосталих 99% енергетских резерви чине разне врсте угљева, са највећим уделом лигнита, од преко 95% у билансним резервама.

Процењени укупни технички расположив потенцијал обновљивих извора енергије у Републици Србији се процењује на 5,65 Mtoe¹⁶ годишње. Од овог потенцијала 1,054 Mtoe биомасе и 0,909 Mtoe хидроенергије се већ користи.

Енергетски биланс Републике Србије за 2014. годину садржи годишње податке о енергетским токовима за територију Републике Србије, без Аутономне покрајине Косово и Метохија. У Србији је у 2014. години произведено 9,432 Mtoe примарне енергије. Овом производњом задовољено је више од 70 % од укупних потреба за примарном енергијом. Структура домаће производње примарне енергије је следећа: производња угља износила је 5,712 Mtoe, а производња сирове нафте 1,208 Mtoe, природног гаса 0,444 Mtoe, коришћење хидропотенцијала 0,946 Mtoe, производња огревног дрвета 1,111 Mtoe а преосталих 0,011 Mtoe односи се на производњу биогаза, геотермалне енергије и коришћење енергије ветра и сунца.

Укупна потрошња примарне енергије у 2014. години износила је 13,344 Mtoe. Нето увозна зависност Србије у 2014. години износила је 27,90%.

Укупна потрошња финалне енергије у Србији у 2012. години износила је 8,857 Mtoe од чега је у неенергетске сврхе потрошено 0,669 Mtoe, док је потрошња финалне енергије у енергетске сврхе износила 8,188 Mtoe.

Стратешки оквир

Сагласно Закону о енергетици („Службени гласник РС” број 145/2014), у поглављу 2. „Енергетска политика и планирање развоја енергетике” дефинисане су одредбе којима се регулишу циљеви енергетске политике, документи којима се она дефинише и спроводи као и начин праћења реализације. Тако је чланом 3. Закона о енергетици дефинисано да се енергетска политика ближе разрађује и спроводи стратегијом развоја енергетике, програмом остваривања стратегије и енергетским билансом.

Стратегију доноси Народна скупштина на предлог Владе. На основу Стратегије Влада доноси Програм остваривања Стратегије којим се утврђују услови, начин, динамика и мере за остваривање Стратегије. Програм доноси Влада за период до шест година на предлог Министарства. Енергетски биланс (као трећи важан стратешки

¹⁶ Mtoe – милиона тона еквивалента нафте

документ) се сагласно члановима 13. и 14. Закона о енергетици, припрема сваке године, а усваја га Влада на предлог министарства до краја текуће године. Енергетски биланс приказује годишње потребе за енергијом и енергентима и то реализацију стања за претходну годину, процену стања за текућу годину и пројекције за наредну годину. Енергетски биланс Републике Србије за 2016. годину који приказује реализацију стања за 2014. годину, процену стања за 2015. и план за 2016. годину усвојен је на седници владе 30. децембра 2015. године („Службени гласник РС” 113/2015).

Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030. године усвојена је 4. децембра 2015. године од стране Народне Скупштине („Службени гласник РС” број 101/2015). Следи израда Програма остваривања Стратегије којим ће се дефинисати мере, пројекти и активности које је потребно реализовати за све области енергетике у наредних шест година.

Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030. године дефинише три основна приоритета развоја енергетског сектора Србије повећање енергетске безбедности, развој тржишта енергије и одрживи развој. Посебно су дефинисани основни стратешки правци деловања и активности за сваку област енергетике: електрична енергија, топлотна енергија, обновљиви извори енергије, нафта, гас, угљ и енергетска ефикасност те приказане процене потребних финансијских средстава. Међу најважнијим стратешким правцима деловања су:

- Ревитализација постојећих електроенергетских постројења;
- Изградња нових производних постројења на конвенционална горива за производњу електричне енергије;
- Повећање производње електричне енергије из ОИЕ (хидроенергија, ветар, биомаса, соларна енергија);
- Ревитализација постојећих и изградња нових преносних капацитета у области електричне енергије;
- Модернизација и изградња дистрибутивних система у области електричне енергије;
- Континуална модернизација постојећих топлификационих система;
- Ширење постојећих система даљинског грејања;
- Промоција промене енергената и њиховог ефикаснијег коришћења за производњу топлотне енергије;
- Интензивирање истраживања лежишта угља на територији целе Србије;
- Отварање заменских капацитета за постојеће површинске копове који престају са радом и отварање копова који ће бити намењени за нове термоенергетске капацитете;
- Обезбеђење обавезних резерви нафте и нафтних деривата (реконструкција постојећих и изградња нових складишних капацитета);
- Истраживања у циљу проналаска нових лежишта нафте;
- Одржавање што већег нивоа производње сирове нафте у земљи;
- Модернизација рафинеријске прераде;
- Обезбеђење ефикаснијег транспорта деривата системом продуктовода;
- Одржавање конкурентности у сектору у циљу постизања најповољнијих цена за кориснике;
- Истраживања у земљи у циљу проналаска нових лежишта природног гаса (укључујући и неконвенционални гас);
- Обезбеђење новог правца снабдевања природним гасом;
- Интерконекције са земљама региона;
- Изградња нових складишта гаса;

- Коришћење природног гаса као замене за потрошњу електричне енергије за топлотне потребе,
- Коришћење за комбиновану производњу електричне енергије и топлоте у индустрији и већим градовима;
- Повећање енергетске ефикасности у свим секторима потрошње енергије;

Стратегија анализира два могућа сценарија развоја: референтни сценарио који се односи на наставак досадашње праксе у потрошњи енергије и сценарио са применом мера енергетске ефикасности који укључује максимално промовисање мера енергетске ефикасности у складу са Директивом о енергетској ефикасности код крајње потрошње и енергетским услугама односно предвиђа достизање 9 % уштеде у финалној потрошњи енергије у 2018. години.

У односу на базу 2010. годину пројекције финалне потрошње енергије износе:

У 2020. години за референтни сценарио 10,676 Мтое што је повећање за 10%, односно 9,756 Мтое у сценарију са мерама енергетске ефикасности што је повећање за 1%;

У 2030. години за референтни сценарио 12,435 Мтое што је повећање за 28% односно 11,076 Мтое према сценарију са мерама енергетске ефикасности што је за 14% више.

Инфраструктурни пројекти

Република Србија снажно подржава иницијативе које доприносе бољем инфраструктурном и економском повезивању тржишта електричне енергије и природног гаса у региону, а у циљу обезбеђења сигурног снабдевања овог тржишта енергијом односно енергентима.

У том циљу у електроенергетском сектору Републике Србије спроводе се следећи пројекти који се финансирају из претприступних и других фондова ЕУ, као и сопственим средствима јавних предузећа, а који дају значајан допринос имплементацији Закона из области енергетике, односно прописа ЕУ:

Интерконективни далековод 400 kV између Републике Србије и Републике Македоније, са српске стране, пуштен је у рад (у празном ходу) у децембру 2012. године. Током 2014. године завршени су радови и пуштена је у погон ТС 400/110 kV Врање 4. Изградња је финансирана од стране ЕАР (Делегација Европске уније у Републици Србији) и ЈП ЕМС. Са македонске стране далековод је пуштен у погон 17. новембра 2015 године.

Трансбалкански коридор за пренос електричне енергије (**прва фаза**), у износу од 162 милиона евра, укључује следеће секције - далеководе односно радове:

Секција 1 Двоструки 400 kV Интерконективни далековод између ТС Панчево 2 – ТС Решица (Румунија). Укупна инвестициона вредност 25 милиона евра (након што су средства из IPA донације у износу од 12 милиона евра предвиђена за подршку градњи ове секције преусмерена на санацију поплавом захваћених подручја, због претходно договорених датума на међународном нивоу везаних за почетак градње, обезбеђена су средства да се градња ове секције у потпуности финансира из сопствених средстава ЈП „Електромережа Србије”). До сада су реализоване следеће активности: усвојен Просторни План подручја посебне намене, рађена комплетна техничка документација за изградњу објекта; решени имовинско правни односи за сва стубна места вода; прибављена локацијска дозвола, позитивно мишљење ревизионе комисије, као и сагласност на Студију о процени утицаја на животну средину; добијена је грађевинска дозвола, спроведен тендер за избор извођача радова на основу кога је потписан уговор са домаћим извођачима о изградњи комплетног инфраструктурног

коридора. Уговор о изградњи је потписан крајем 2015. године и њиме се предвиђа завршетак градње до краја 2017. године; у току је набавка опреме и материјала за изградњу, производња челичне конструкције као и фабричка пријемна испитивања специфичне опреме за високонапонски вод која су у завршној фази. Радови на терену су у току и очекује се улазак у погон крајем 2017. године или почетком 2018. године;

Секција 2 Изградња новог 400 kV далековода између ТС Крагујевац и ТС Краљево са повећањем напонског нивоа 400 kV за ТС Краљево за који су обезбеђена бесповратна средства из Инвестиционог гранта Инвестиционог оквира за Западни Балкан 2015 (WBIF 2015) у износу од 6,6 милиона евра и развојни кредит Немачке развојне банке KfW у износу до 15 милиона евра. Влада Републике Србије је усвојила Закључак 05 Број: 48-2085/2016 од 25. фебруара 2016. године којим се утврђује Основа за преговоре са Немачком развојном банком KfW, Франкфурт на Мајни, у вези са одобравањем зајма Јавног предузећа „Електромреже Србије“ за спровођење Пројекта изградње система за пренос електричне енергије „Трансбалкански коридор- фаза I“.

Међутим, Јавно предузеће „Електромрежа Србије“ није у могућности да приступи коначним преговорима у циљу потписивања уговора о кредиту са Немачком развојном банком KfW, Франкфурт на Мајни, за изградњу ове секције - новог 400kV далековода између ТС Крагујевац и ТС Краљево са повећањем напонског нивоа 400kV у ТС Краљево док се не постигне договор са водећим финансијским институцијама о обезбеђењу гранта у задовољавајућем износу који ће омогућити финансијски исплативу реализацију свих секција Трансбалканског коридора – фаза I, јер је то услов за повраћај инвестиција сваке поједине секције прве фазе. Преговори са банкама су у току.

До сада су завршене следеће припремне активности на пројекту: урађен је сет планске документације, усвојен је детаљни план регулације за три општине куда пролази далековод (Крагујевац, Краљево и Кнић), обезбеђени су локацијски услови који су издати од стране Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Студија изводљивости је завршена и ревизиона комисија Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је издало позитивно мишљење на студију. Процена утицаја на животну средину је завршена, извршена је јавна расправа за Процену утицаја на животну средину и ревизију Министарства пољопривреде и заштите животне средине. У завршној фази су активности које се односе на експропријацију земљишта. Након свих ових активности очекује се да буде издата грађевинска дозвола и очекује се да се покрене поступак јавне набавке за изградњу далековода током следеће године. Добијена је грађевинска дозвола за радове на трафостаници Краљево 3. Улазак у погон предвиђа се до краја 2018. године односно током 2019. године, у зависности од исхода претходно поменутих преговора;

Подизање преносног система у западној Србији на 400 kV напонски ниво између ТС Обреновац и ТС Бајине Баште, подразумева нови двоструки 400 kV далековод између ТС Обреновац и ТС Бајине Баште, реконструкцију ТС Обреновац и ТС Бајина Башта, као и потенцијално подизање ТС Ваљево 3 на 400 kV напонски ниво. Укупна инвестициона вредност процењена на 60 милиона евра. Одобрен и искоришћен WBIF грант за техничку помоћ у оквиру којег је израђена Претходна студија изводљивости и Студија изводљивости. Одобрен KfW грант у износу од 250 хиљада евра за усклађивање постојећег Идејног пројекта и Студије утицаја на животну средину са одредбама домаћег законодавства. KfW је известио ЈП ЕМС да није у могућности да финансира реализацију набавке овог посла по спроведеном тендеру док се не реше претходно поменута питања финансирања свих секција Трансбалканског коридора. Такође, одобрен WBIF грант за техничку помоћ у износу од 0,80 милиона

евра за израду Пројекта за грађевинску дозволу и Пројекта за градњу. Од исхода преговора са банкама, који су у току, као и обезбеђења адекватног износа гранта, зависи директно и одлука о томе која ће банка дати грант за техничку помоћ из WBIF фондова.

Преговори о финансирању су у току. Очекивани почетак радова ће зависити од исхода преговора. Првобитно планирани почетак радова је био предвиђен за 2018. године, а очекивани улазак у погон крајем 2021. године, односно почетком 2022. године;

Секција 4 Двоструки ДВ 400 kV интерконективни далеководи између Републике Црне Горе, Републике Босне и Херцеговине и Републике Србије. Укупна инвестициона вредност процењена на 48 милиона евра. Одобрен и искоришћен WBIF грант за техничку помоћ у оквиру којег је израђена Претходна студија изводљивости, Студија изводљивости, Идејни пројекат и Студија утицаја на животну средину. Одобрен је WBIF грант за техничку помоћ у износу од 0,80 милиона евра за израду Пројекта за грађевинску дозволу и Пројекта за градњу. У зависности од исхода преговора са банкама, који су у току, као и обезбеђења адекватног износа гранта, зависи директно и одлука о томе која ће банка дати грант за техничку помоћ из WBIF фондова.

Исто као за Секцију 3, преговори о финансирању су у току. Очекивани почетак радова ће зависити од исхода преговора. Првобитно планирани почетак радова је био предвиђен за 2018. годину, а очекивани улазак у погон је крајем 2021. године, односно почетком 2022. године.

Влада Републике Србије је донела одлуку о изради Просторног плана подручја посебне намене („Службени гласник РС” 07/2016). Израдом овог плана створиће се плански основ за изградњу објекта.

Такође, Финансијска анализа финансирана и реализована средствима ЕУ, преко КЕИ је показала да би пројекат био исплатив за Републику Србију ако би европске институције покриле 40% износа од 162 милиона евра кроз све расположиве механизме за које ЕУ закључи да су погодни за покриће недостајућих финансијских средстава. Због тога је ЈП ЕМС у GAF апликацији утврђеној по процедури WBIF, тражио овај износ средстава у облику бесповратне финансијске помоћи. У међувремену је WBIF променио политику о висини гранта и ограничио је грант на износ од 20% за енергетске објекте. Поменути износ од 20% није довољан да би овај пројекат био исплатив за Републику Србију и због тога су у току нови преговори са водећим финансијским институцијама у вези са обезбеђењем потребног износа гранта и кредитних средстава којима би се омогућила реализација свих секција прве фазе Трансбалканског коридора.

Трансбалкански коридор за пренос електричне енергије (друга фаза) је у фази студијског разматрања а укључује следећи пројекат:

ДВ 400 kV Краљево – Бајина Башта. У фебруару 2013. године ЈП ЕМС је конкурисао за техничку помоћ, преко WBIF, за израду Претходне студије изводљивости, Студије изводљивости, Студије оправданости са идејним пројектом и Студије процене утицаја на животну средину, у вези подизања преносног система у централној Србији на 400 kV напонски ниво, тачније градње 400 kV ДВ Краљево – Бајина Башта (први подпројекат друге фазе градње Трансбалканског коридора за пренос електричне енергије). Пројекат је у директној вези са јачањем регионалног коридора Исток - Запад и даље потенцијалног јачања интерконекције између Србије и Бугарске. Техничка помоћ на изради поменуте Студије и Техничке документације је одобрена у износу од 800.000 ЕУР. Завршена је претходна студија изводљивости у

којој је одабрана најповољнија варијанта која ће се детаљније економски и финансијски сагледати у оквиру Студије изводљивости.

Република Србија снажно подржава иницијативе које доприносе бољем инфраструктурном и економском повезивању тржишта природног гаса у региону, у циљу обезбеђења сигурног снабдевања овог тржишта природним гасом.

Република Србија је потписница Меморандума о разумевању који се односи на Заједнички приступ у односу на диверсификацију и сигурност снабдевања природним гасом, као део Иницијативе гасног повезивања Централне и Југоисточне Европе. Меморандум о разумевању је потписан од стране 15 земаља овог региона у јулу 2015. године и државе потписнице су се сагласиле да заједнички раде на убрзавању изградње недостајућих инфраструктурних веза у области гаса. Као део поменутог Меморандума о разумевању, усвојен је Акциони план којим се утврђују даљи кључни специфични кораци за владе, национална и регулаторна тела и националне оператере транспортних система. За нас је од изузетног значаја то што су кроз овај Меморандум важност гасне интерконекције између Републике Србије и Републике Бугарске, као и Републике Србије и Републике Хрватске, препознате као приоритетне и активно делујемо у циљу њихове реализације.

У садашњим околностима и економским условима, основна препрека за реализацију наведених пројеката и изградњу интерконекција са суседним државама јесте недостатак финансијских средстава.

Планирани капацитет гасовода Ниш – Димитровград којим би се остварило повезивање са гасоводним системом Републике Бугарске је 2 милијарде m^3 , што би у потпуности могло да задовољи тренутне српске потребе за овим енергентом. Пројекат је у плану да буде предложен за финансирање кроз ИПА 2017. У току су консултације везане за његово финансирање, као и активности на припреми пројектне документације.

Такође, у циљу реализације пројекта у току је и израда Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора магистралног гасовода Ниш – Димитровград, са елементима детаљне регулације.

Транспорт и трансевропске мреже

Најважнији сегменти Трансевропске мреже на територији Републике Србије су:

1. Коридор X са својим крацима–Xb (Београд-Будимпешта) и Xc (Ниш - Софија), је најзначајнији друмски и железнички правац на територији Републике Србије. Он је дефинисан као део Југоисточне мултимодалне осе дефинисане у Завршном извештају ГВН (HLG - High Level Group); део је Основне регионалне транспортне мреже (Core Regional Transport Network) и повезује Аустрију/Мађарску, Словенију/Хрватску, Републику Србију и Бугарску/Македонију/Грчку. На њему се у Републици Србији налази 792 км путева и 760 км железничких пруга;

2. Рајна-Дунав коридор је један од TEN-T коридора који пролази кроз Републику Србију, дефинисан као пловни пут Рајне, преко Мајне и Дунава и који укључује централне регионе око Стразбурга и Франкфурта преко јужне Немачке до Беча, Братиславе, Будимпеште и на крају до Црног мора, са кључним крацима од Минхена до Прага, Кошица и Украјинске границе. У досадашњој европској политици Дунав је био приоритетан коридор сам за себе, али лимитиран као пловни пут. Од 2013. године, Рајна-Дунав коридор чини јединствен систем пловних путева, а повезује важне железничке и друмске саобраћајнице централне и југоисточне Европе са индустријским центрима Немачке и Француске.

Рајна-Дунав коридор спаја Централну Европу преко Републике Србије са Црним морем и део је Југоисточне мултимодалне осе. У смислу свега наведеног, пловни пут Дунава у Републици Србији у дужини од 588 km, заједно са својим пловним притокама, Савом и Тисом, добија на стратешком значају у склопу укупне европске транспортне политике у периоду 2014-2020. Новом европском политиком се отварају значајне могућности за боље позиционирање водног саобраћаја у Републици Србији што се предвиђа и националном стратегијом развоја водног саобраћаја за период 2015-2025.

Европска комисија, у оквиру програма ИПА - Инструмент за претприступну помоћ и међународне финансијске институције ЕИВ, ЕБРД и WB помажу велике инвестиционе пројекте у Републици Србији, оријентисане на хитне пројекте одржавања, изградње и реконструкције инфраструктуре и пројекте изградње институционалних капацитета. Европска унија је кроз фонд ИПА уложила око 110 милиона евра у област транспорта од 2007. године. Последњих година све више средстава се издваја и за конкретне инфраструктурне пројекте и наставак оваквог тренда значајно ће допринети модернизацији саобраћајне инфраструктуре и укључивању у европске транспортне токове, за шта Република Србија нема довољно сопствених средстава.

Изражена је спремност Европске уније, међународних финансијских институција (СБ, ЕИВ, ЕБРД), Уједињених нација и билатералних донатора да се помогне у санацији штете насталих и на транспортној инфраструктури као последица недавних поплава, одрона и клизишта, кроз преусмеравање већ постојећих кредита, донације, стручну помоћ у процени штете, као и аплицирањем Републике Србије за средства из Фонда солидарности ЕУ.

Железнички саобраћај

Република Србија има стратешки положај на железничком тржишту југоисточне Европе. Од укупно 3.809 km железничке мреже, 283 km су двоколосечне пруге, 1.279 km је електрификовано. Колосеци су ширине 1435 mm, изузев музејско-туристичке пруге „Шарганска Осмица” на којој је ширина колосека 760 mm.

Електрична и техничка опрема датира из периода 1969 - 2000. На 64% пруга, брзина је мања од 60 km/h, а на само 3% износи преко 100 km/h. На 44% мреже највећа допуштена маса возила по осовини је до 22,5 т/осовини.

„Србија Воз” а.д. и „Србија Краго” а.д. располажу са око 440 вучних возила, 7.912 теретних и 483 путничких кола. Железничка возна средства су стара и њихова просечна старост прелази 30 година.

Кичму железничке мреже у Србији представља Коридор 10 (Салзбург-Љубљана-Загреб-) Шид-Београд-Ниш-Прешево(-Скопље-Велес-Солун) са крацима преко Суботице према Мађарској и Димитровграда према бугарској граници, укупне дужине 872 km (25% мреже), на којој се реализује преко 50% транспортних активности. „Железнице Србије” а.д. и новоформирана железничка друштва суочена су у свом пословању са светском економском кризом и њеним последицама, али и лошим стањем инфраструктуре и застарелим возним средствима, услед вишедеценијских недовољних финансијских улагања.

Држава је обезбеђивањем буџетских гаранција за железницу потврдила своју опредељеност да подржи активности на целокупној реформи и модернизацији железничког саобраћаја.

Следећи инфраструктурни пројекти модернизације и рехабилитације железничке инфраструктуре су у фази реализације или тек треба да се реализују:

- Пројекат изградње Жежељевог моста, као део реконструкције Коридора X, укупне вредности 51,7 милиона ЕУР, који ће допринети повећању протока у друмском и железничком транспорту на овом делу коридора.
- Пројекат обнове железнице II - зајам Европске инвестиционе банке (EIB IV) у вредности од 80 милиона ЕУР.
- Пројекат Коридор X - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD IV) у вредности од 100 милиона ЕУР.
- Пројекат Рехабилитација пруга - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD V) у вредности од 95 милиона ЕУР.
- Инфраструктурни пројекти и возна средства - пројектни зајам Владе Руске Федерације Републици Србији у износу од 800 милиона УСД. Уз учешће Републике Србије од 15%, укупна вредност пројекта износи 941 милион УСД.
- Пројекат модернизације пруге Београд - Стара Пазова - Нови Сад - Суботица - граница са Мађарском (Келебија) - (Будимпешта) („Пројекат Мађарско-Српске железнице“ - механизам Кина - Мађарска - Србија;
- Пројекат реконструкције и модернизације пруге Ниш–Димитровград са електрификацијом пруге;
- Пројекат реконструкције и модернизације деонице Ниш–Брестовац на прузи Ниш-Прешево-граница Македоније;
- Изградња првог модерног интермодалног терминала у Београду (Батајници);
- Измештање и реконструкција железничких капацитета у чвору Београд за потребе реализације пројекта „Београд на води” (Изградња станичне зграде железничке станице Београд Центар – Фаза II, Реконструкција станице Београд Ранжирна и изградња капацитета контејнерског терминала (ЖИТ) унутар станичних колосека, Реконструкција и изградња ТПС Земун, Железничко-друмска обилазница Бели Поток-Винча–Панчево са железничко-друмским мостом преко Дунава, Денивелација пруге и пута за Сремчицу у Железнику и Денивелација пруге и пута у Батајници).

Такође, реализовани пројекти или у фази реализације су следећи пројекти набавке и ремонта железничког возног парка:

- Пројекат Возна средства - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD II) у вредности од 60 милиона ЕУР. Пројекат обухвата компоненте: 1) набавку око 1100 нових теретних кола и 2) набавку и уградњу потподног струга за обраду точкова. Обе компоненте су завршене.
- Пројекат Возна средства - Вишеделне електромоторне гарнитуре (21 вишеделна електромоторна гарнитура) - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD III) у вредности од 100 милиона ЕУР.
- Из зајма ЕБРД IV обезбеђено је за набавку до 15 вишесистемских локомотива 65 милиона ЕУР.
- Из руског државног кредита који је потписан јануара 2013. године обезбеђена су средства за набавку 27 дизелмоторних гарнитура и набавку главне компоненте укупне вредности 100 милиона ЕУР.

Интермодални транспорт

Пројектна документација за изградњу првог модерног интермодалног терминала у Србији (Београд - Батајница) је израђена. Почетак реализације овог пројекта очекује се након потписивања Споразума између ЕК и Републике Србије за одобравање програма ИПА 2015, у оквиру ког су обезбеђена средства у износу од 85% за инвестирање у изградњу и опремање интермодалног терминала, док ће се 15% финансирати из буџета Републике Србије на име кофинансирања. Укупна вредност

инвестиције је 20,75 милиона ЕУР, од чега 16,75 милиона ЕУР за израду главног пројекта и изградњу, (жути FIDIC) вршење услуга стручног надзора и опремање интермодалног терминала, као и 4 милиона ЕУР за процес експропријације, који се финансира из буџета Града Београда за 2016. годину.

Будући интермодални терминал ће имати директну везу са Коридором 10, тј. биће повезан са железничком станицом у Батајници, а преко сервисног пута за петљу Батајница (чија се изградња тренутно завршава). Површина интермодалног терминала са приступним саобраћајницама износи око 13 ha. Интермодални терминал по Идејном пројекту ће имати: 3 железничка колосека-дужине од по 650 m (2 претоварна за утовар и истовар конテナ и 1 додатни манипулативни колосек; 4 саобраћајне траке за камионе (1 пролазна, 1 утоварно-истоварна, 1 резервна и 1 трака за излаз у случају опасности); контејнерско складиште (3 контејнерске линије за привремено складиштење конテナ, фриго-конテナ, изменљивих транспортних судова и конテナ са опасним теретом), паркинг за теретна и путничка возила, управну зграду за терминал и зграду за царинске органе и од мобилних средстава: 1 маневарска дизел локомотива, 1 мобилни кран (reach stacker) и опрему за пробу кочница. Такође, пројектом је планирана изградња приступног железничког колосека у дужини од 600 m и приступног пута у дужини од 700 m.

Према анализи тржишта и саобраћајних токова интермодални терминал је пројектован за опслуживање 7-12 контејнерских возова, односно да задовољи годишњи капацитет од око 80.000 TEU. Интермодални терминал ће имати могућност за просторно/фазно ширење и опремање, сходно захтевима тржишта, да задовољи годишњи капацитет од 240.000 TEU. У близини интермодалног терминала планиран је развој логистичког центра на површини од 80 ha.

У оквиру реализације пројекта „Београд на води“ и измештања железничких садржаја са локације Савског амфитеатра било је неопходно извршити и пресељење инфраструктурних објеката предузећа „Железнички интегрални транспорт“ (ЖИТ) д.о.о. Београд (92% је у власништву Републике Србије и 8% у власништву „Железнице Србије“ ад). ЖИТ је опремљено за опслугу стандардног контејнерског транспорта и представља једини терминал где се врши претовар конテナ и отпрема велики број теретних возова.

Дефинисана је нова локација и донета одлука „Железнице Србије“ а.д. о уступању локације у оквиру станице Београд ранжирна у Макишу, на простору V и VI групе колосека у ранжирно-отпремном парку, на коришћење предузећу ЖИТ. Према пројектној документацији, процена потребних финансијских средстава за обезбеђивање основних услова за функционисање контејнерског терминала на новој локацији је 9,5 милиона ЕУР. С обзиром да још увек нису обезбеђена средства за измештање инфраструктурних објеката ЖИТ на дефинисану локацију, било је неопходно извршити пресељење објеката на привремену локацију као прелазно решење до формирања контејнерског терминала на простору V и VI ранжирно-отпремне групе колосека у парку „Б“ железничке станице Београд ранжирна. Узевши у обзир да је ово пресељење привременог карактера и да је извршено у складу са дефинисаним роковима за ослобођење Савског амфитеатра, на привременој локацији постоје минимални услови за спровођење технолошког процеса рада контејнерског терминала. У наредном периоду планирано је обезбеђење финансијских средстава како би ЖИТ могао да настави своје пословање у пуном капацитету.

На иницијативу појединих локалних самоуправа, континуирано се спроводе активности везане за развој интермодалних терминала у гравитационим зонама регионалних и привредних центара. На бази спремности локалних самоуправа и стања инфраструктурних капацитета, будући интермодални терминали могу се планирати,

поред Београда, у: Пироту, Апатину, Смедереву, Бачкој Паланци, Шапцу, Новом Саду, Нишу и Вршцу.

Друмски транспорт

По броју превезених путника друмски транспорт је најзначајнији вид транспорта у Србији, али и друмски транспорт терета представља значајан вид транспорта у Србији. Привредна друштва која обављају друмски превоз терета и путника су углавном у потпуности приватизована и послују на принципима слободне тржишне утакмице. Због повећања броја привредних субјеката који обављају ову делатност, конкуренција на транспортном тржишту је све већа, па је задатак државе да ствара услове у којима ће конкурентност домаћих превозника јачати на принципима слободне тржишне утакмице.

У 2016. години делатност линијског превоза путника у међумесном саобраћају обављају домаћи превозници на основу 2.725 редова вожње за линијски међумесни превоз путника.

Према броју уверења о оспособљености за обављање међународног јавног превоза у друмском саобраћају, чије издавање је у делокругу овог министарства, тренутно у Србији 317 превозника обављају делатност међународног јавног превоза путника са 2299 аутобуса, а 1507 превозника обављају делатност међународног јавног превоза ствари са 12611 теретним возилом.

Управљање државним путевима I и II реда, као и управљање саобраћајем на путевима, према Закону о јавним путевима, је у надлежности ЈП „Путеви Србије”. Ово предузеће управља са око 17.000 km путева у Србији. Предузећа за путеве која су према уговору са јавним предузећем надлежна за одржавање, рехабилитацију и реконструкцију јавних путева су сва приватизована.

Водни транспорт

У периоду од 2010. до краја 2015. усвојени су следећи закони из области водног саобраћаја, и то: Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 121/12, 18/15 и 96/15 др. закон), Закон о поморској пловидби („Службени гласник РС”, бр. 87/11, 104/13 и 18/15), Закон о државној припадности и упису пловила („Службени гласник РС”, бр. 10/13 и 18/15) и Закон о трговачком бродарству („Службени гласник РС”, број 96/15). Усвојена је и Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године („Службени гласник РС”, број 3/15) којом је усвојен стратешки оквир у водном саобраћају Републике Србије која је усаглашена са смерницама из Одлуке 661/2010/ЕЗ Европског парламента и Савета од 7.7.2010. о смерницама Уније за развој Трансевропске транспортне мреже. Усвојен је и Акциони план за спровођење Стратегије развоја водног саобраћаја за период од 2015. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 40/15) којим је, између осталог, у оквиру реализације општих и посебних циљева Стратегије, дефинисан кључан индикатор активности – хармонизовани домаћи прописи са прописима ЕУ у области унутрашње пловидбе и поморства до краја 2018. године.

Реализација инфраструктурних пројеката на Дунаву на основу приоритета започета је финансирањем из ИПА фондова. Даље финансирање већ дефинисаних пројеката уклањања уских грла на међународном пловном путу Дунава, али и реке Саве (координацијом преко Савске комисије), на деоници кроз Републику Србију, преко програма Европске уније је могуће и реално. Све треба посматрати из угла планираног развоја новог TEN-T коридора Рајна-Дунав преко ЕУ фондова, с обзиром на нову европску политику транспорта, односно давањем великог значаја речном

саобраћају као економски исплативијем и еколошки врло оправданим видом саобраћаја.

Највећи део послова државне управе који се односе на водни саобраћај је груписан у оквиру Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре:

- Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе у оквиру Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, који обавља нормативне, студијско аналитичке, административне и стручне послове у оквиру Одељења за водни саобраћај и Одељења за послове унутрашње пловидбе - лучке капетаније;
- Дирекција за водне путеве, орган управе у саставу Министарства који превасходно обавља стручне и техничке послове на одржавању, обележавању и развоју пловних путева са међународним и међудржавним статусом (Дунав, Сава, Тиса) у складу са европским стандардима пловидбе, као и послове успостављања, одржавања и развоја Речних информационих сервиса (РИС) у складу са РИС директивом ЕУ. Дирекција прати и надзире реализацију пројеката унапређења пловних путева у Републици Србији финансираних из програма ЕУ. Текуће одржавање и обележавање постојећег стања међународних пловних путева се финансира традиционално из буџета Републике Србије у складу са обавезама Републике Србије као потписнице међународних споразума на Дунаву, Сави и Тиси, а те послове обавља Дирекција за водне путеве према националним програмима одржавања.
- Управа за утврђивање способности бродова за пловидбу, посебни орган управе у саставу министарства који обавља превасходно стручне и техничке послове везане за пловила тј. врши технички надзор којим се утврђује да брод одговара захтевима техничких правила за утврђивање способности бродова за пловидбу.

Законом о транспорту опасног терета („Службени гласник РС”, број 88/210) су сви нормативни, студијско аналитички, административни, инспекцијски и стручни послови у области транспорта опасног терета за све видове саобраћаја у Републици Србији поверени Управи за транспорт опасних терета, посебном органу управе у саставу министарства.

Агенција за управљање лукама је независно тело основано од стране Владе Републике Србије на основу Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 121/12, 18/15 и 96/15 др. закон), које врши управљање лукама и пристаништима без обзира на њихов својински статус, односно обавља регулаторне, стручне и развојне послове у циљу континуираног и несметаног обављања делатности на лучком подручју.

Ваздушни транспорт

У ваздушном саобраћају примењују се Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“ бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15 и 66/15 – др. закон), Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 87/11, 66/15), Закон о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Службени гласник РС“, број 66/15).

Сектор за ваздушни саобраћај је унутрашња јединица Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, која обавља послове државне управе који се односе на обликовање и вођење политике Владе у области ваздушног саобраћаја, стратегију развоја ваздушног саобраћаја, уређење система ваздушног саобраћаја, надзор над радом Директората цивилног ваздухопловства у вршењу поверених јавних овлашћења и друге послове који су одређени прописима Републике Србије.

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије је организација надлежна за ваздушни саобраћај, основана Законом о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15 и 66/15 – др. закон), као јавна агенција над којом оснивачка права врши Влада у име Републике Србије.

Систем ваздушног саобраћаја чине субјекти међу којима се посебно издвајају Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA д.о.о, Аеродром Никола Тесла (АНТ), Аеродром Ниш, Ер Србија, ЈАТ Техника, ЈАТ Привредна Авијација, секундарна (војни аеродроми: Морава, Краљево, Батајница и цивилни аеродроми: Поникве и Вршац) и терцијална мрежа аеродрома (Бор, Ковин, Сомбор и двадесет других мањих аеродрома), Ваздухопловни савез Србије, образовне установе, Ваздухопловна академија и друге тренинг организације, као и друге пратеће ваздухопловне организације и привредна друштва.

Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд основана је Уговором између Владе Републике Србије и Владе Републике Црне Горе као друштво са ограниченом одговорношћу ради пружања услуга контроле летења у ваздушном простору Републике Србије, Републике Црне Горе, 55% горњег ваздушног простора Босне и Херцеговине као и међународних вода јужног дела Јадранског мора.

Аеродром „Никола Тесла”- Одлуком Владе РС број 023-4432/2010-1 од 17.06.2010. године, о промени правне форме, јавно предузеће Аеродром Никола Тесла Београд је променило правну форму из јавног предузећа у затворено акционарско друштво. Скупштина друштва АД Аеродром Никола Тесла на седници одржаној дана 21.1.2011. године, донела је одлуку о претварању Друштва из затвореног акционарског у отворено акционарско друштво. На бази процене тржишне вредности капитала у износу од 214.556.965,99 евра, односно 20.573.610.000,00 динара које је прокњижено на дан 01.01.2010, извршена је подела на 34.289.350 акција појединачне номиналне вредности 600,00 динара, а у складу са Одлукама управног одбора предузећа и сагласност Владе РС. Сваки носиоц права на бесплатне акције стекао је једну акцију Аеродрома Никола Тесла, номиналне вредности 600,00 динара.

Решењем Агенције за привредне регистре у Регистру привредних субјеката БД 116130/2013 од 29.10.2013. године регистрована је промена назива Акционарског друштва за ваздушни саобраћај „*Jat Airways*“ а.д. Београд у Акционарског друштва за ваздушни саобраћај *Air Serbia Beograd*.

У Централном регистру хартија од вредности 26. марта 2014. године извршен је упис промена улога чланова Акционарског друштва за ваздушни саобраћај *Air Serbia Beograd*, при чему је Република Србија уписана са 51% власништва, а *Etihad Airways* са 49% власништва на акцијама у том привредном друштву. Решењем Агенције за привредне регистре БД 26734/2014 од 27. март 2014. године регистрована је наведена промена

Поштанске услуге

Поштански сектор је веома важан сегмент у економском, друштвеном и привредном развоју у Републици Србији. Поштанске услуге спадају у ред високо софистицираних услуга те представљају делатност која у великој мери доприноси укупном привредном развоју републике. У Републици Србији тренутно има око 50 поштанских оператора који запошљавају око 19 000 радника, што представља око 0, 79% укупно свих запослених.

Поштански сектор наставља да остварује запажене пословне резултате, што указује да су стратегије диверсификације и прилагођавања традиционалног пословања актуелним тржишним условима повећале приходе у поштанском сектору.

Стратешко опредељење поштанских оператора, на челу са јавним поштанским оператором тј. Јавним предузећем „Пошта Србија“, Београд је пружање висококвалитетних, профитабилних, конкурентних и поузданих услуга корисницима поштанских услуга, као и развој информационог и комуникационог система за све кориснике услуга. Јавно предузеће „Пошта Србија“, Београд представља значајан извор прихода и у просеку генерише 1% буџетских прихода Републике и са износом оперативног и капиталног буџета од око 10 млрд. годишње, свакако значајно доприноси укупној стабилизацији привредних токова у Републици Србији.

У односу на поштанско тржиште у другим европским земљама поштанско тржиште Републике Србије, спада у ред средњих тржишта.

Имајући у виду институционална решења већине европских држава, као и земаља у окружењу, Законом о изменама и допунама Закона о поштанским услугама („Службени гласник РС“, број 62/14), Републичка агенција за поштанске услуге припојена је и постала је саставни део Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштански саобраћај. Поред наведеног, овим актом су имплементирани и неке препоруке поштанских директива и дата могућност јавном поштанском оператору да прошири оквире свог пословања. У циљу даље либерализације, а имајући у виду да у Републици Србији универзалну поштанску услугу обавља само Јавно предузеће „Пошта Србије“, Београд, овим законом је дато овлашћење регулаторној агенцији да донесе пропис којим ће се регулисати приступ мрежи јавног поштанског оператора, која је услов за обављање универзалне поштанске услуге. На тај начин је пружена могућност да и други поштански оператори приступе овој поштанској мрежи и унапреде своје пословање, у циљу развијања конкуренције на поштанском тржишту Републике Србије.

У складу са Стратегијом развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2013-2016 година, односно једном од стратегија у оквиру овог стратешког документа - Стратегијом постепене либерализације тржишта поштанских услуга и прилагођавања поштанског сектора у процесу придруживању Републике Србије Европској унији, спроведена је израда Нацрта Закона о поштанским услугама, која се налази се у финалној фази тј. у завршној фази израде пратећих докумената.

Електронске комуникације

На тржишту електронских комуникација Републике Србије укупан **приход** остварен у 2015. години износио је око 187,6 милијарди динара (око 1,55 милијарди евра), уз учешће сектора електронских комуникација у бруто домаћем производу од 4,72%. **Укупне инвестиције** у сектору електронских комуникација су у 2015. години износиле око 276 милиона евра, што је за 48% више него претходне године.

Укупан број претплатника **фиксне мреже** у 2015. години је 2,6 милиона. Пенетрација фиксне телефоније према броју претплатника износи 36,8%. Процент дигитализације се повећао у 2015. години и износи 99,87% код Телекома Србија, док је код свих осталих оператора 100%. У 2015. години јавну фиксну услугу преко фиксне телекомуникационе мреже у Републици Србији пружало је 17 оператора. Приход од пружања услуга фиксне телекомуникационе мреже свих оператора регистрованих за ову врсту услуге на територији Републике Србије се у 2015. години није значајније променио у односу на претходну годину и износи 37,4 милијарди динара. У 2015. години реализоване инвестиције у услуге фиксне телефоније износиле су око 8,3 милијарди динара и веће су за око 2,6 милијарди динара у поређењу са претходном годином. Корисници фиксне телефоније су у 2015. години наставили да користе могућност задржавања броја приликом промене оператора. Током 2015. године број

пренетих бројева на месечном нивоу се мењао и кретао у распону од 4.487 у новембру до 10.277 у фебруару, тако да је месечни просек за 2015. годину износио 5.819 преноса, што представља повећање у односу на претходну годину када је било просечно 4.613 преноса у току месеца. На почетку 2015. године било је 41.513 бројева фиксне телефоније који су променили оператора, док је на крају 2015. године број извршених преноса износио 111.338. Чињеница да преносивост броја у фиксној телефонији наставља да расте показује да је ово важан механизам за подстицање конкуренције, који корисницима олакшава промену оператора и пружа могућност избора бољих услова.

Укупан број корисника **мобилне телефоније** у протеклој години био је 9.155.664, што је око 2 % мање у односу на претходну годину и представља пенетрацију од 129,4 %. Укупан број корисника чине постпејд корисници и активни припејд корисници у последња три месеца посматране године, при чему број припејд корисника и даље превазилази број постпејд корисника. На крају 2015. године постпејд корисници чине 49,6 %, а припејд корисници 50,4 % укупног броја корисника. Током 2015. године остварени су приходи од услуга мобилне мреже у износу од око 109 милијарди динара, односно 902 милиона евра. Изражени у динарима, приходи у 2015. години су забележили раст од око 9,6 % у поређењу са претходном годином, када су износили 99,35 милијарде динара. Инвестиције у овом сегменту тржишта електронских комуникација су повећане за око 67 % у поређењу са претходном годином и износе 12,9 милијарди динара.

Услуге **дистрибуције медијских садржаја** у Србији у 2015. године пружало је 85 провајдера, било путем кабловске дистрибутивне мреже (58,1% претплатника), било коришћењем IPTV технологије (25,4% претплатника), било путем сателитске дистрибутивне мреже, DTH (16,2% претплатника). У 2015. је остварен укупан приход од 17,59 милијарди евра, што је за 20% више него прошле године. Број претплатника услуга дистрибуције је око 1.6 милиона и повећан је у односу на претходну годину за 6,6 %, што представља пенетрацију од 22,55% у односу на укупан број становника, односно 64,2 % укупног броја домаћинстава.

Број регистрованих **Интернет** провајдера у Републици Србији је 212. Укупан број претплатника Интернет услуга, тј. укупан број широкопојасних прикључака у Србији у 2015. години износио је око 1,6 милиона, што представља повећање од око 3 % у односу на 2014. годину. Укупни приходи су у 2015. години повећани за око 8,2 % у односу на 2014. годину и износе око 21,7 милијарди динара. Укупан број широкопојасних прикључака (без претплатника мреже 3G) у Србији је у 2015. години износио скоро 1,6 милиона. У 2015. години забележено је смањење броја претплатника широкопојасног приступа Интернету оствареног путем модема за приступ преко мобилне мреже за око 16 % и износио је 242 хиљаде.

Расподела прихода у сектору електронских комуникација је у 2015. години била следећа: мобилна телефонија 58,3%, фиксна телефонија 19,7%, Интернет 11,6%, дистрибуција медијских садржаја 9,4%, VoIP – 0,3%, услуге са додатом вредношћу 0,5% и изнајмљене линије – 0,3%.

Вредност **индекса развоја информационо-комуникационих технологија (ИКТ)** за Србију у 2015. години износи 6,76, чиме је остварен раст у односу на претходни вишегодишњи период када се вредност овог индекса кретала у износима од 5,47 у 2011. години, 5,62 у 2012. години, 6,03 у 2013. години и 6,21 у 2014. години. На основу поређења претходно објављених података од стране Међународне уније за

телекомуникације, могуће је дати процену да ће се наша земља наћи међу првих педесет земаља по вредности индекса од укупно 159 земаља у свету ранжираних према методологији Међународне уније за телекомуникације заснованој на 11 индикатора груписаних у три подгрупе: инфраструктура и приступ ИКТ, степен искоришћења ИКТ (првенствено од стране појединаца, али и домаћинстава и привредних субјеката) и интензитет употребе ИКТ и образовање (људски капацитет неопходан за ефикасно коришћење ИКТ).

2.2.3. Секторска структура привреде и предузећа

Секторске политике

(детаљније о административним капацитетима, приоритетима и инструментима индустријске политике у оквиру Поглавља 3.20)

Стратегија и политика развоја индустрије Србије од 2011. до 2020. године (у даљем тексту: Индустријска стратегија), („Сл. гласник РС”, број 55/11), садржи детаљну анализу стања српске прерађивачке индустрије, њених слабости и могућности, као и тешкоћа и проблема са којима се суочавала у транзиционом периоду и након тога. Притом, утврђено је како је већини сектора заједнички проблем недовољан ниво конкурентности која произилази из ниске продуктивности и ефикасности у пословању, изостанка пословног и индустријског реструктурирања и спорости у спровођењу приватизације.

Према последњим расположивим подацима за 2014. годину, индустрија укључујући рударство, прерађивачку индустрију, снабдевање електричном енергијом, гасом и паром и снабдевање водом учествује са 25.1% у бруто додатој вредности, а само прерађивачка индустрија са 18.8%. Према учешћу у БДВ прерађивачке индустрије, најзначајнији у 2014. години били су сектори: производње прехранбених производа (21.0%), производња кокса и деривата нафте (11.4%), производња металних производа, осим машина и уређаја (7.4%), производња производа од гуме и пластике (6.9%) и производња моторних возила, приколица и полуприколица (6.2%).

У циљу промене привредне структуре у наредном периоду водиће се активна индустријска и друге секторске политике.

Секторски приступ ће омогућити креирање и имплементацију боље фокусиране подршке оним секторима индустрије који се издвоје као стратешки важни, уз ненапуштање хоризонталног приступа у подршци и развоју привреде. Посебна пажња ће бити усмерена на изградњу механизма за праћење и евалуацију спровођења акционим планом предвиђених мера и активности.

- Приоритетизација индустријских грана са највећим потенцијалом за раст и развој, креирање акционих планова за подршку овим индустријским гранама, као и механизма за њихову имплементацију;
- Израда и усвајање законских и подзаконских аката потребних за реализацију нових акционих планова приоритетних индустријских грана;
- Реформа рада агенција у надлежности Министарства привреде, за реализацију програма оријентисаних на подршку инвестицијама и извозу и развој система мониторинга и евалуације.

Политика малих и средњих предузећа

(детаљније о административним капацитетима, инструментима предузетништва и приоритетима у Поглављу 3.20)

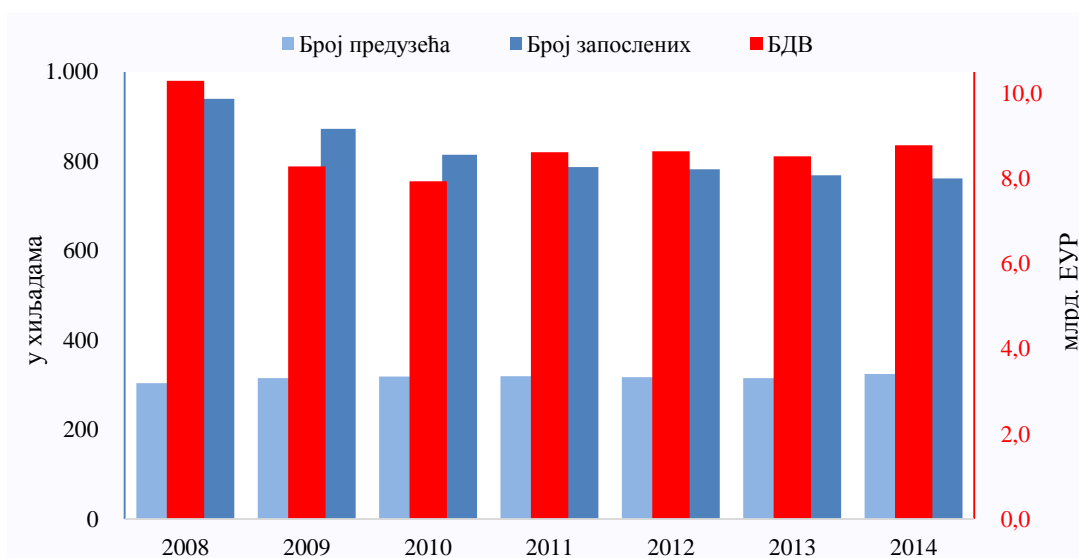
Сектор МСПП задржао је и у 2014. години релативно високо учешће у образовању основних показатеља пословања нефинансијског сектора привреде Републике Србије: генерише око 2/3 запослености и промета, око 54% БДВ, и учествује са око 43% у извозу нефинансијског сектора. Процењује се да сектор МСПП, који чини 99,8 % укупног броја привредних субјеката, учествује у креирању око 1/3 БДП Републике Србије. Посматрано по величини у структури сектора МСПП најбројнија су микро предузећа и предузетници, који учествују са око 96% у укупном броју МСПП.

Основни индикатори пословања нефинансијског сектора 2014. године – текуће цене

	Пред.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика	Укупно	Учешће у нефинансијском сектору					
								Пред.	Микро	Мала	Средња	МСПП	Велика
2014													
Бр. предузећа	231.616	81.327	9.198	2.131	324.272	494	324.766	71,3	25,0	2,8	0,7	99,8	0,2
Бр. запослених	207.748	147.641	185.206	220.944	761.539	413.408	1.174.947	17,7	12,6	15,8	18,8	64,8	35,2
Промет*	958.563	1.363.463	1.727.909	1.949.462	5.999.397	3.168.851	9.168.248	10,5	14,9	18,8	21,3	65,4	34,6
БДВ*	236.081	179.422	279.323	334.737	1.029.563	808.058	1.837.620	12,8	9,8	15,2	18,2	56,0	44,0
Извоз*	11.932	126.745	159.422	279.708	577.807	713.325	1.291.133	0,9	9,8	12,3	21,7	44,8	55,2
Број извозника	2.380	6.942	3.266	1.089	13.677	300	13.977	17,0	49,7	23,4	7,8	97,9	2,1
Увоз*	11.228	234.901	349.987	418.150	1.014.266	765.591	1.779.856	0,6	13,2	19,7	23,5	57,0	43,0
Број увозника	2.887	12.053	4.422	1.386	20.748	370	21.118	13,7	57,1	20,9	6,6	98,2	1,8

*у мил. динара

Извор: Министарство привреде на основу података РЗС

У односу на 2008. годину број МСПП је повећан за 20.823 привредних субјеката, број запослених је смањен за 178. 620 радника, а БДВ је смањена за 1,5 млрд. ЕУР.

Почетком 2015. године, Влада Републике Србије усвојила је нов стратешки документ у области политике развоја малих и средњих предузећа и предузетништва, Стратегију за подршку развоја малих и средњих предузећа, предузетништва и конкурентности за период од 2015. до 2020. године („Сл. гласник РС”, број 35/15, Министарство привреде) (у даљем тексту: Стратегија МСП) која представља средњорочни оквир политике развоја МСПП за наредни период односно надоградњу досадашње политике у овој области (Детаљније у оквиру Поглавља 3.20).

Сектор одбрамбене индустрије у Републици Србији

Преглед стања

У Републици Србији није посебно диференциран сектор одбрамбене индустрије, већ Одбрамбену индустрију Републике Србије чине привредна друштва која имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме издату од стране надлежног органа (Министарство одбране) у складу са законском регулативом. Дозвола се издаје на временски период од једне до три године (у зависности од нивоа перформанси предузећа), након кога се може обновити.

На дан 31.08.2016. године, у Републици Србији је евидентирано укупно 59 предузеће која имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме, са око 17.300 запослених.

Од наведеног броја, у осам предузећа производња наоружања и војне опреме је основна делатност (пет је регистровано за производњу наоружања и муниције (НАСЕ rev.2 код делатности 2540), два за производњу експлозива и барута (НАСЕ rev.2 код делатности 2051) а једно за производњу мерних, истраживачких и навигационих инструмената (НАСЕ rev.2 код делатности 2051)) и она чине групацију „Одбрамбена индустрија Србије“ - ОИС. Та привредна друштва су у категорији средњих и великих предузећа и у већинском су државном власништву. Број запослених у овој групацији је око 8.600 лица.

Од осталих 51 субјеката, 13 субјеката је у већинском државном власништву, махом су у категорији средњих и великих предузећа и упошљавају око 5.800 лица, док је преосталих 38 субјеката у приватном власништву, припада категоријама микро, малих и средњих предузећа и упошљава око 2.900 лица. Код ове две категорије предузећа, производња наоружања и војне опреме је допунска делатност, а основна делатност им је у областима машиноградње, телекомуникација, информационих технологија, оптоелектронике, возила, хемијске, текстилне и индустрије коже и гуме, производње амбалаже и др. Предузећа у приватном власништву представљају значајан комплемент великим произвођачима у смислу учешћа у кооперантским пословима, посебно у домену развоја и производње у области телекомуникационих и информационих технологија, електронских склопова, као и делова и склопова за сложене борбене системе.

Преглед субјеката у одбрамбеној индустрији по критеријуму броја запослених и структури власништва дат је у следећој табели:

Број привредних друштава субјеката који имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме				
Категорија предузећа (критеријум броја запослених)	Већинско државно власништво		Већинско приватно власништво	Укупно
	Групација Одбрамбена индустрија Србије	Остали субјекти		
Микро (<10)	-	-	9	9
Мало (<50)	-	1	12	12
Средње (<250)	2	5	8	17
Велико	6	7	-	14
УКУПНО	8	13	29	52

Преглед броја запослених у субјектима који имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме дат је у следећој табели:

Број запослених у привредним друштвима који имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме				
Приближни број запослених	Већинско државно власништво		Већинско приватно власништво	Укупно
	Групација Одбрамбена индустрија Србије	Остали субјекти		
		8.600	5.800	2.900
УКУПНО	14.400		2.900	17.300

У Републици Србији се не воде посебни статистички подаци за одбрамбену индустрију.

Процена је да у бруто додатој вредности (БДВ) прерађивачке индустрије Републике Србије субјекти који производе наоружање и војну опрему учествује са око 2%.

Производња наоружања и војне опреме (НВО) за домаће потребе је базирана на плановима набавки Министарства одбране. С обзиром да су производни капацитети одбрамбене индустрије много већи од домаћих потреба, већи део производње се извози на инострано тржиште.

После периода санкција УН из деведесетих година прошлог века, као и девастирајућег ефекта НАТО бомбардовања 1999. године, одбрамбена индустрија Републике Србије се опоравила и вратила на традиционална тржишта Северне Америке, Блиског и Средњег истока, Западне Европе, Северне Африке и Југоисточне Азије. У последњих 5 година укупна вредност извезене робе одбрамбене индустрије се креће у средњем износу од 250 милиона долара на годишњем нивоу, што је значајни пораст извоза у односу на претходни петогодишњи период, при чему је у 2015. години извоз достигао вредност од око 270 милиона долара, са тенденцијом даљег раста.

Организације које у складу са надлежностима прате и координирају процес производње и пословања субјеката одбрамбене индустрије су следећи:

- Министарство одбране, у чијем саставу су ВТИ, ДСКМ и ТОЦ,
- ЈП Југоимпорт СДПР – јавно предузеће регистровано за увоз/извоз, произвођач сложених борбених система и интегратор наступа одбрамбене индустрије на страном тржишту,
- Привредна комора Србије – Асоцијација у оквиру које је основана Групација произвођача наоружања и војне опреме,
- Министарство привреде,
- Министарство трговине, туризма и телекомуникација,
- Министарство спољних послова,
- Министарство унутрашњих послова,

Главни носилац истраживања и развоја средстава наоружања и војне опреме у Републици Србији је Војнотехнички институти (ВТИ), који је научно-техничка установа у саставу Министарства одбране и са којим већина произвођача НВО остварују кооперантску сарадњу у процесу истраживања и развоја.

Поред ВТИ, у саставу Министарства одбране је и Дирекција за стандардизацију, кодификацију и метрологију, задужена за материјалну стандардизацију (која између осталог обухвата праћење стандарда и доношење стандарда одбране и прописа о квалитету производа) и реализацију кодификације средстава НВО произведених у Р. Србији.

У саставу Војске Србије, као дела Министарства одбране, функционише Технички опитни центар (ТОЦ) чија је основна улога испитивање средстава НВО са аспекта усклађености њихових квалитативних карактеристика са прописаним. Поред тестирања средстава НВО за потребе опремања ВС, ТОЦ врши и тестирања за потребе коопераната и других партнера.

Правни оквир

Производња наоружања и војне опреме у Републици Србији је регулисана Законом о производњи и промету наоружања и војне опреме из 1996. године („Сл. лист СРЈ“ 41/96, „Сл. лист СЦГ“ 7/2005). Овај Закон регулише: производњу, промет и превоз наоружања и војне опреме, планирање мера безбедности при производњи, контролу квалитета производње наоружања и војне опреме, као и друга питања од значаја за производњу, промет и превоз наоружања и војне опреме.

У току је израда новог закона, чије усвајање се очекује до краја 2016. године или почетком 2017. године, а којим ће се усагласити одредбе постојећег Закона са текућим устројством државних органа Републике Србије и у коме ће се имплементирати савремена решења у области производње наоружања и војне опреме кроз успостављање интегралног правног оквира који уређује област производње и промета НВО у земљи, усклађивање са регулативом ЕУ и УН, као и успостављање јаким контролних механизма у областима везаним за НВО ради заштите одбрамбених, безбедносних и спољнополитичких интереса Р.Србије. Исто тако, предлог новог закона подстиче стране инвестиције у сектор одбрамбене индустрије.

Кључне новине у нацрту закона:

- Формализација групације Одбрамбена индустрија Србије.
- Даје се могућност страном правном лицу (страном улагачу) да може основати и бити већински власник привредног друштва регистрованога за производњу наоружања и војне опреме, што је према Закону о страним улагањима било онемогућено. За страно улагање неопходно је да страни улагач претходно прибави сагласност Министарства одбране, при чему за улагања у привредна друштва која послују већинским државним капиталом, начин избора и услове које мора да испуњава инвеститор, као и модел стратешког партнерства одређује Влада.
- У случају приватизације произвођача наоружања и војне опреме од стратешког интереса за систем националне безбедности (из групације Одбрамбена индустрија Србије), Република Србија задржава контролни пакет акција.
- Предвиђено је да се преузимање власничких права на друштвеном капиталу врши уз накнаду друштву, при чему ће се начин преузимања и висина накнаде се утврдити посебним актом Владе при чему је предвиђено да се средства добијена из накнаде употребе за унапређење капацитета друштва за производњу

НВО, а према Програму развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме који ће Влада усвојити у року од 6 месеци од ступања на снагу Закона.

- дефинисан је правни оквир за очување капацитета – технологија, специјалне опреме и алата за производњу наоружања и војне опреме,
- важење дозволе за производњу НВО је ограничено роком до 5 година;
- успостављање контроле над коришћењем интелектуалне својине кроз механизам ројалити права,
- јачање улоге војне контроле квалитета.

Предложеним законским решењима ствара се амбијент за јачање технолошке и индустријске базе Републике Србије у области одбрамбених технологија и иницира потреба за освајањем савремених и софистицираних технологија.

Конкурентност и планови за наредни период

Активности и развој одбрамбене индустрије у Републици Србији су базирани на потребама и плановима развоја и опремања система одбране и у складу су са укупном стратегијом развоја индустријске базе Републике Србије.

Након усвајања новог Закона о производњи и промету НВО донеће се потребна подзаконска акта у циљу његовог ефикасног спровођења, а такође ће се и израдити Програм развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме који припадају групацији „Одбрамбена индустрија Србије”.

У циљу ојачања наступа произвођача НВО на тржишту, интенција је да се у наредном периоду формирају групе („кластери“) произвођача НВО према сродности производног програма или технологија. Ови кластери би укључивали сва привредна друштва која имају дозволу за производњу НВО и њихове кооперанте, без обзира на структуру власништва.

Циљеви оваквог начина груписања су: успостављање ефикаснија организационе структуре; рационализација трошкова; унапређење и синергија технолошке способности; обезбеђење спремности за боље опремање ВС – по обиму, квалитету, асортиману; стварање повољнијих структура за прихват нових инвестиција (посебно страних партнера); стварање бољих услова за прихват нових технологија; унапређење могућности за сопствени развој, стварање већих могућности за заједнички наступ на трећа тржишта.

Јачање конкурентности домаће одбрамбене индустрије се испољава кроз државну подршку инвестирању у развој и модернизацију производних капацитета, подршку истраживању и развоју нових технологија и производа, имплементацију савремених стандарда и критеријума контроле квалитета производа, интеграцију и координисани наступ на спољном тржишту. Главни циљеви су повећање продуктивности, унапређење корпоративног управљања и оптимизација капацитета а ради обезбеђења заштите одбрамбених, безбедносних и спољнополитичких интереса Р.Србије кроз очување сопствене производње наоружања и војне опреме.

У наредном периоду се очекује експанзија у производњи наоружања и војне опреме у Р. Србији кроз развој домаћих капацитета и уз помоћ инопартнера, што ће бити подржано новом регулативом.

Кроз сарадњу са Европском одбрамбеном агенцијом очекује се усвајање најбоље европске праксе и ефикасно укључивање одбрамбене индустрије Републике Србије у

европску одбрамбену и технолошку индустријску базу (EDTIB, European Defence and Technological Industrial Base).

Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

У Сектору за материјалне ресурсе Министарства одбране, у оквиру Управе за одбрамбене технологије постоји Група за истраживање, развој и производњу наоружања и војне опреме. Група се бави пословима везаним за процесе праћења реализације истраживања и развоја НВО у Војнотехничком институту, процесе везане за издавање и продужење дозвола за производњу НВО, као и процесе везане за консолидацију и пословање привредних друштава одбрамбене индустрије у већинском државном власништву.

Поред ових послова, предметна Група се бави и свим другим питањима и регулативама које се дотичу привредних друштава одбрамбене индустрије и послова научноистраживачке делатности у ВТИ и у том погледу је једина организациона јединица у Министарству одбране која се бави овом проблематиком.

Тренутни административни капацитети нису довољни за будуће успешно праћење сектора одбрамбене индустрије, поготово имајући у виду његову планирану експанзију, тако да је потребно њихово проширење кроз реорганизацију и попуњу кадровима одговарајућих стручних компетенција.

2.2.4. Утицај државе на конкурентност

Област конкурентности обухвата широк спектар укупних реформских мера и активности у оквиру транзиционог напретка Републике Србије. Министарство привреде, у циљу унапређења конкурентности српске привреде, реализује програме подршке равномерном регионалном и локалном развоју кроз подршку јединицама локалне самоуправе за суфинансирање учешћа у пројектима од значаја за привредни развој ЈЛС и за унапређење међуопштинске, међурегионалне и прекограничне сарадње. Министарство привреде пружа бесповратну помоћ за развој и унапређење пословне инфраструктуре (индустријске зоне, индустријско-технолошки паркови, пословни инкубатори и кластери), као и за пројекте који доприносе стварању повољних услова за пословање, отварање малих и средњих предузећа, повећање запослености, иновативности и конкурентности, побољшање пословне и инвестиционе климе. У складу са посебним актима Владе учествује у кредитној подршци предузећима у процесу приватизације и одобрава субвенције за спровођење уговора о заједничким инвестиционим улагањима Републике Србије и стратешког партнера.

Приоритетне системске мере у функцији јачања конкурентности:

- **завршетак приватизационог процеса** – ефикаснија примена постојеће законске регулативе,
- **решавање статуса предузећа у стечају и ликвидацији** - ефикаснија примена постојеће законске регулативе,
- **решавање развојних проблема великих инфраструктурних јавних предузећа** - увођење корпоративног управљања за органе управљања и руководство јавних предузећа, финансијска консолидација уз значајно смањење трошкова јавних

предузећа прилагођавање њихових организационих структура условима пословања и постављеним циљевима и сл,

- **обезбеђење приступа одрживој савременој пословној инфраструктури и обезбеђење конкурентне производне базе** – реализација кроз унапређење ефикасности институционалне подршке пословању МСП и предузетништва, оптимизацију и унапређење степена искоришћености постојеће и изградња нове пословне инфраструктуре, јачање иновативности у МСПИ и стимулисање пословног удруживања и креирање ланаца вредности,
- **структурне промене прерађивачке индустрије** – подстицањем развоја делатности високе технолошке опремљености и веће додате вредности у циљу бољег позиционирања на међународном тржишту.

Фокус реформи у којима су већ постигнути одређени резултати, помера се и иде даље ка стварању подстицајног амбијента за инвестиције, реформи јавног сектора, смањењу сиве економије и корупције, регулисању тржишта рада, модернизацији пореског система и сл. Оваква кретања доводе и до промена у систему подстицаја који се све више усмерава на развојне и иновационе пројекте домаћих и страних инвеститора. Мере за привлачење директних инвестиција и подстицаји за оваква улагања, уређене су Законом о улагањима, усвојеним 27. октобра 2015. године („Сл. гласник РС“, број: 89/15, Министарство привреде). Поред Министарства привреде, најважнија институција укључене у спровођење мера подршке развоју привреде је Развојна агенција Србије (у даљем тексту: РАС), која је основана Законом о улагањима.

Подстицајне мере које су предвиђене овим законом, у складу су са правилима о државној помоћи. Ради спровођења Закона о улагањима донета је Уредба о условима и начину привлачења улагања („Службени гласник РС“, број 27/16).

Ради ефикасније имплементације Закона о улагањима у току је израда Уредбе о изменама и допунама Уредбе о условима и начину привлачења улагања и очекује се да ова уредба буде донета до краја 2016. године.

У циљу изједначавања права домаћих и страних улагача, уређивања питања доделе подстицаја у области аудиовизуелне производње у Републици Србији, као и ради усаглашавања са предложеним изменама и допунама Царинског закона, у току је израда Нацрта закона о измена и допуна Закона о улагањима, који ће бити достављен Влади најкасније до краја првог квартала 2017. године.

Креирање и спровођење нових инструмената, финансираће се највећим делом из националних извора уз потпуно поштовање правила о државној помоћи, док ће средства из ИПА фондова бити коришћена пре свега за техничку подршку спровођењу политика.

Агенција за осигурање и финансирање извоза кроз секторе кредита и факторинга реализује средства извозницима који имају остварен годишњи извоз у износу од минимум ЕУР 100.000,00.

Агенција за осигурање и финансирање извоза је у домену сектора за кредите остварила пласман у укупном износу од ЕУР 101.015.018,70.

Посматрано према величини предузећа у укупном пласману за наведени период учешће у микро и мала предузећа износи 27%, у средња предузећа износи 19%, док је учешће у велика предузећа 54%.

Посматрано према делатности најзаступљеније је учешће пласмана у предузећа која послују у прерађивачкој индустрији и износи 59%. Остале индустрије у којима је

остварено значајно учешће су прехранбена индустрија са учешћем од 23% и машинска индустрија са учешћем од 6%.

Посматрано према извозном тржишту у 2015. години учешће пласмана у предузећа која су извозила у Италији износи 18%, БиХ износи 17%, у Русији износи 12%, у Црној Гори износи 12%, у Немачкој износи 9%.

Агенција за осигурање и финансирање извоза је у домену сектора за факторинг откупила потраживања у укупном износу од ЕУР 107.416.127,51.

Посматрано према величини предузећа у укупно откупљеним потраживањима за 2015. годину учешће у микро и мала предузећа износи 26%, у средња предузећа износи 41%, док је учешће у велика предузећа 33%.

Посматрано према делатности најзаступљеније је учешће откупљених потраживања предузећа из прерађивачке индустрије и износи 53%. Остале индустрије у којима је остварено значајно учешће су металска индустрија са учешћем од 24% и услужна делатност са учешћем од 8%.

Посматрано према извозном тржишту учешће откупљених потраживања у предузећа која су извозила у БиХ износи 16%, у Италији износи 14%, у Словенији 10%, у Немачкој 6%.

На дан 31.08.2016. године у портфолију Агенције се налази 15 клијената у реструктурирању (УППР и Споразум о финансијском реструктурирању) у укупном износу од ЕУР 5.508.262,23.

На дан 31.08.2016. године у портфолију Агенције се налази 28 клијената у укупном износу од ЕУР 12.847.200,69 над којим је отворен стечај.

Министарство привреде, у циљу унапређења конкурентности српске привреде, као орган државне управе задужен за политику развоја у области метрологије, стандардизације, акредитације и оцењивања усаглашености, које заједно чине систем инфраструктуре квалитета, предузима низ активности на стварању нормативне и институционалне основе за развој ових области у складу са европским законодавством и праксом.

Систем инфраструктуре квалитета (ИК) подржава развој свих грана привреде с обзиром да представља основ за безбедност и квалитет производа, у свим фазама, од пројектовања, преко израде до стављања на тржиште, односно употребу. Заокруживање унапређеног система ИК ће позитивно утицати на:

- српске привреднике који ће производити, увозити и извозити производе без техничких препрека;
- потрошаче којима ће бити доступни квалитетни и безбедни производи;
- органе државне управе који ће на једноставнији и ефикаснији начин спроводити надзор над применом техничких прописа.

Напори **Сектора за инфраструктуру квалитета** на стварању привредног амбијента погодног за интеграцију у европску и светску привреду су такође усмерени на усаглашавање српске техничке регулативе са европским законодавством и праксом као и на развој мреже тела за оцењивање усаглашености производа у складу са захтевима техничких прописа и оспособљавање привреде за имплементацију хармонизоване техничке регулативе.

Циљ изградње институција инфраструктуре квалитета у земљи кандидату за чланство у Европској унији је пре свега чланство националних институција инфраструктуре квалитета у одговарајућим европским институцијама како би се омогућило узајамно признавање резултата испитивања производа и сертификата, које

привредним субјектима Републике Србије олакшавају пласман производа на тржиште Европске уније, као и равноправан положај на том тржишту.

Ради унапређења конкурентности српске привреде потребно је да се даље ради на подизању капацитета ресорних министарстава који припремају, предлажу, односно, доносе техничке прописе, као и афирмацији свих механизма узајамног препознавања и признавања резултата испитивања производа и сертификата издатих у Србији, као што су склапање уговора о оцењивању усаглашености и узајамном признавању (билатералних и мултилатералних), чланство у међународним и регионалним удружењима тела за оцењивања усаглашености и сл. Главни предуслов за то је остварен пуноправним чланством и закључивањем 5 мултилатералних споразума између Акредитационог тела Србије и Европске акредитације (EA/MLA). У плану је и подношење захтева за пуноправно чланство Института за стандардизацију Србије у европске организације за стандардизацију (Cen, CENELEC)

Савремени и ефикасни систем инфраструктуре квалитета у Србији усаглашен са правилима и праксом земаља Европске уније допринеће јачању конкурентне производње и заштити јавних интереса, и као такав представља окосницу одрживог економског развоја, односно унапређења могућности пласмана домаћих производа који испуњавају захтеве безбедности и квалитета, како на инострану тако и на домаће тржиште.

За више информација погледати Поглавље 1. Кретање роба.

Конкуренција

Народна скупштина Републике Србије је на предлог Владе усвојила 31. октобра 2013. године Закон о изменама и допунама Закона о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“ бр. 95/13), који је ступио је на снагу 8. новембра 2014. и којим је унапређен правни оквир за заштиту конкуренције. *Детаљније о овоме видети у Поглављу 3.8. (Политика конкуренције).*

2.2.5. Економска интеграција са ЕУ

Трговинска сарадња се ЕУ се најбоље огледа у кретању робне размене између Србије и ЕУ. Након глобалне економске кризе 2009. године забележен је тренд раста трговинске размене између Србије и ЕУ, када је и отпочела примена Привременог трговинског споразума. У 2013. години Србија бележи веома високу стопу раста извоза од 28%. Ова година се може сматрати преломном годином за српску спољну трговину. Осим високе стопе раста, од 2013. године, као резултат инвестиционе политике примењене у претходном периоду, долази и до позитивне промене и у структури извоза у ЕУ. Од 2013. године прво место у извозу након више деценија заузимају производи више фаза обраде (аутомобили, делови за машине, електрична опрема) уместо сировина и полупроизвода, што је то био случај претходних деценија.

У 2014. години извоз је стагнирао због великих поплава и чињенице да је неколико великих извозно - орјентисаних фирми остварило максималан производни капацитет. Позитиван тренд је поново забележен у 2015. и наставио се у првих шест месеци 2016. године.

Европска унија, као најзначајнији трговински и економски партнер Србије, већ више од једне деценије има веома високо учешће у укупној робној размени Србије са светом. Трговинска интеграција са ЕУ се из године у годину повећавала, а у првих

шест месеци 2016. учешће ЕУ у укупном извозу Србије је достигло рекордни ниво од 65,3%, што је, поређења ради, чак скоро тринаест пута веће у односу на Руску Федерацију¹⁷, трећег по значају извозног партнера Србије. На увозној страни учешће ЕУ бележи 63,6%.

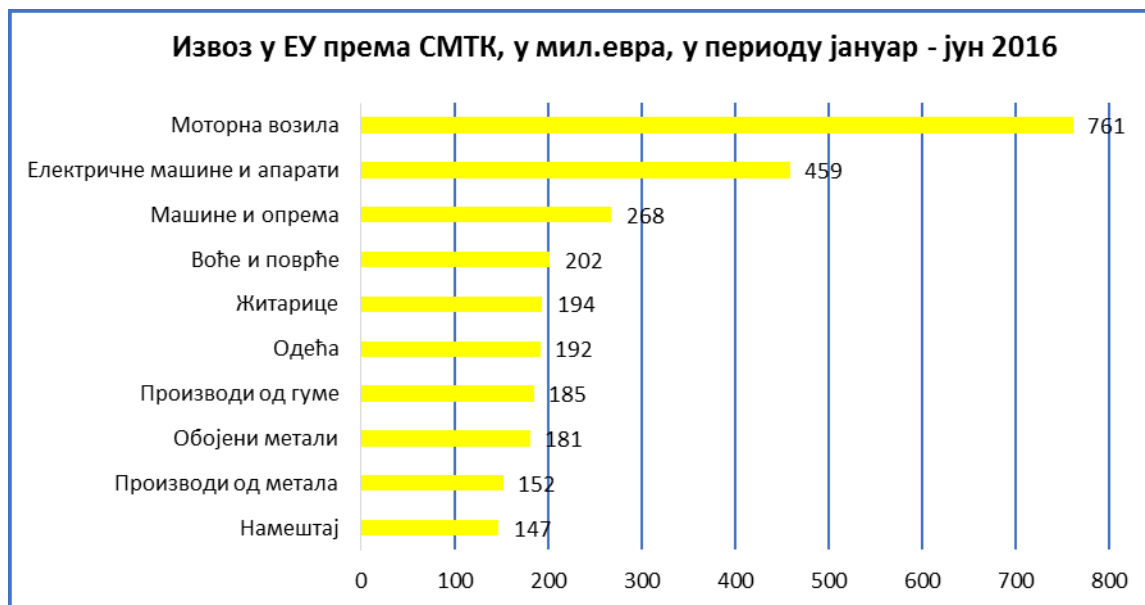
Извоз у ЕУ у првих шест месеци 2016. г. је порастао за око 10.1%, а увоз за 7,2%. Покривеност увоза извозом је достигла рекордну историјску вредност од 81,6% и значајно повећање у односу на 2012. годину када је покривеност увоза извозом износила 59%. Дефицит у размени са ЕУ је мањи за 4% у односу на исти период 2015.

Трговинска размена Србија – ЕУ, 2008-2016/6м, у милионима евра

Година	Извоз	Индекс извоза	Увоз	Индекс увоза	Салдо	Покривеност увоза извозом %
2008	4,323	112.5	9,359	116.8	-5,036	46.2
2009	3,395	78.5	6,724	72.0	-3,329	50.5
2010	4,467	131.6	7,250	107.8	-2,783	61.6
2011	5,204	116.5	8,258	113.9	-3,054	63.0
2012	5,364	103.1	8,970	108.6	-3,606	59.8
2013	6,907	128.8	9,561	106.6	-2,654	72.2
2014	7,205	104.4	9,773	102	-2,568	73.7
2015	7,897	109.6	10,231	104.7	-2,334	77.2
2016 6м	4,418	110	5,412	107	-994	81.6

Извор: Републички завод за статистику

Посматрано по одсесима Стандардне међународне трговинске класификације (СМТК) у 2016/6м топ извозни производи у ЕУ су: моторна возила, електричне машине и апарати, машине и опрему, воће и поврће, житарице, одећу, производе од гуме, итд.

С друге стране, водећи производи које Србија увози из ЕУ у 2016/6м су: моторна возила, медицински и фармацеутски производи, електричне машине и

¹⁷ Русија учествује са 5% у укупном извозу Србије у свет.

апарати, индустријске машине за општу употребу, папир и картон, пластика у примарним облицима, итд.

Тржиште ЕУ једно од главних дестинација за извоз моторних возила из Србије. Од укупног извоза моторних возила у свет учешће извоза у ЕУ износи око 92% у првих шест месеци 2016. године.

Србија традиционално бележи суфицит у трговини пољопривредним производима са ЕУ. У 2015. години је суфицит износио 376 милиона евра што представља раст од 16% у односу на 2014. годину. У првих шест месеци 2016. године, суфицит у трговини пољопривредним производима износио је 232 милиона евра.

Када је у питању трговина индустријским производима у 2015. години, извоз у ЕУ је повећан за 10%, а дефицит у трговини индустријским производима је за 6,3% мањи у односу на 2014. Трговински дефицит је скоро идентичан у 2016/6м у поређењу са истим периодом 2015. године.

Главна извозна дестинација у ЕУ у првих шест месеци 2016.године је Италија, иако је забележен пад извоза од 3,5%, учешће извоза у Италију је износило 24,2% од укупног извоза у ЕУ. Затим следе Немачка (19,9%), Румунија, Хрватска, Словенија, Мађарска, Француска, итд.

На страни увоза Немачка и Италија су заузеле водећа два места, а затим следе Мађарска, Пољска, Француска и Румунија.

Србија је забележила суфицит у размени са Италијом прворангираним трговинским партнером из ЕУ. Остале ЕУ земље са којима је забележен суфицит у првих шест месеци 2016.године су: Румунија, Бугарска и по први пут Словачка¹⁸, Велика Британија¹⁹ и Хрватска²⁰.

¹⁸ Раст извоза бојлера, машина и апарата (141%), производа од пластике (82%), електричних машина (42%), гвожђа и челика (21%), итд.

¹⁹ Раст извоза у Велику Британију за 66%, услед раста извоза електричних машина (439%), производа од пластике (299%), дрвета и производа од дрвета (82%), воћа (52%), итд.

²⁰ Раст извоза у Хрватску од 19% услед раста извоза бакра и производа од бакра (227%), намештаја (75%), бојлера машина и апарата (23%), производа од пластике (20%), итд.

Сваке године Србија приликом извоза у ЕУ у потпуности испуњава квоту за шећер и вино, док су квоте за јунеће месо на веома ниском степену искоришћености. Квоте за рибу су доступне тек од средине 2015. године, тако да је квота за шарана у 2015. години у потпуности искоришћена, а за прерађевине од рибе само 5% од одобрене квоте.

ЕУ према ССП има извозну квоту за вино, а након приступања Хрватске ЕУ и за цигарете и одређене пољопривредне производе. У 2015. години ЕУ је у потпуности искористила квоту за вино, цигарете, млеко, шарана, свињско месо, сир, сунцокретоно уље, шећер, конзервисане производе од меса, а делимично за етилакохол, воћне сокове и кукуруз.

3 СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.1 Хоризонтална питања

3.1.1.1. Стандардизација

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавство РС у области стандардизације је делимично²¹ усклађено са правним тековинама ЕУ. Усаглашеност националног законодавства са предметним правним актом ЕУ (Уредба 1025/2012) је обезбеђена усклађивањем следећих аката и то:

- Закон о изменама и допунама Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС”, број: 46/15)
- Одлука о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије („Сл. гласник РС”, број: 93/15)
- Уредба о изменама и допунама Уредбе о поступку пријављивања и начину информисања која се односе на техничке прописе, поступке оцењивања усаглашености и стандарде („Сл. гласник РС”, број: 114/15).

Табеларни приказ донетих националних прописа на основу Уредбе ЕУ 1025/2012

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ			
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА			
3.1.1.1. Стандардизација			
Редни број	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1.	Закон о изменама и допунама Закона о стандардизацији	МП	2015/ II
2.	Одлука о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије	МП	2015/III
3.	Уредба о изменама и допунама Уредбе о поступку пријављивања и начину информисања која се односе на техничке прописе, поступке оцењивања усаглашености и стандарде	МП	2015/IV

²¹ Закон о стандардизацији („Сл. гласник РС” бр. 36/09 и 46/15), као и сва подзаконска акта су усклађени са Уредбом (ЕУ) бр.1025/2012 Европског парламента и Савета, којом се уређује област стандардизације у РС и обавезе које има ИСС као национално тело за стандардизацију у РС.

Разлози за делимичну усклађеност националног законодавства са Уредбом 1025 су првенствено правне природе. Поједине одредбе наведене ЕУ уредбе нису пренете у националне правне акте јер се њима детаљно прописују одређена права, начин финансирања, као и обавезе Европске комисије, држава чланица и европских организација за стандардизацију, па оне као такве не могу ни бити транспоноване у национално законодавство.

Степен потпуне усклађености законодавства биће остварен даном пријема Републике Србије у ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Према Закону о министарствима, Министарство привреде обавља послове државне управе у Републици Србији који се односе стандардизацију и оно предузима активности на стварању нормативне и институционалне основе за развој стандардизације у складу са европским законодавством и праксом.

ИСС је једино национално тело за стандардизацију у РС који врши све послове у вези са стандардима и стандардизацијом. ИСС има статус јавне установе.

У ИСС-у је на крају 2015. године било запослено 56 извршилаца на неодређено и два на одређено време, иако је на крају 2015. године, сагласно важећим актима Владе, дозвољено да ИСС запошљава 61 извршиоца на неодређено време. Међутим, имајући у виду сталну флукуацију кадра у Институту, број запослених на дан 31. августа 2016. године је 56 на неодређено и четири на одређено време, од чега је један приправник, иако је, сагласно важећим актима, дозвољено да у Институту буде запослен 61 извршилац на неодређено време. Такође, узимајући у обзир да је потребно успоставити нове и развијати већ успостављене послове за које је надлежан ИСС, оптималан број за ефективно и ефикасно обављање послова је 71 запослени. Имајући у виду да је и у 2016. години, сагласно Закону о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 - испр, 108/13, 142/14, 68/15 – др. Закон и 103/15), ради попуњавања упражњених радних места потребно тражити сагласност тела Владе, до краја 2016. године ИСС планира да прибави потребне сагласности за 61 запосленог на неодређено време, али крајњи циљ је да до краја 2018. године повећа број запослених за 10. тј. на 71 извршиоца.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Правни основ за доношење српских стандарда и сродних докумената садржан је у члану 6. Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС”, 36/09 и 46/15). При изради годишњих програма рада ИСС и годишњих планова доношења српских стандарда и сродних докумената у обзир се узимају, пре свега, приоритети који проистичу из процеса приступања Републике Србије (РС) Светској трговинској организацији (СТО), као и из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), којим су утврђене обавезе које РС мора да испуни пре придруживања Европској унији (ЕУ).

ИСС је пуноправна чланица Међународне организације за стандардизацију (ISO) и Међународне електротехничке комисије (IEC), а у европским организацијама за стандардизацију, као што су Европски комитет за стандардизацију (CEN) и Европски комитет за електротехничку стандардизацију (CENELEC), има статус придружене чланице. У европском комитету за стандардизацију у области телекомуникација (ETSI) ИСС има статус националне организације за стандардизацију. Пуноправно чланство ИСС у CEN и CENELEC један је од услова које РС мора да испуни ради придруживања ЕУ.

До 30. јуна 2016. ИСС је преузео као српске стандарде око 96 % европских стандарда и хармонизационих докумената за које је до тог датума истекао последњи рок за објављивање на националном нивоу. ИСС планира да у 2017. заврши преузимање скоро свих преосталих европских стандарда, осим једног малог броја стандарда који ће бити преузети непосредно пред улазак или по уласку РС у ЕУ и да даље активности на преузимању европских стандарда обавља синхронизовано са активностима европских организација за стандардизацију. Другим речима, сваки

новообјављени европски стандард биће преузет као српски, у року који важи за све земље које су пуноправни чланови CEN-а и CENELEC-а, односно ЕУ.

С обзиром на то да је ИСС у 2012. години испунио основни услов за пуноправно чланство у европским организацијама за стандардизацију CEN и CENELEC који се односи на преузимање европских стандарда и хармонизационих докумената у националну стандардизацију, у другој половини 2015. године започет је интензиван рад на припремању, ажурирању и превођењу документације неопходне за подношење пријаве ИСС-а за пуноправно чланство у тим организацијама, који је настављен и у првој половини 2016. године, када је поднета пријава ИСС за пуноправно чланство. У јуну 2016. године на Генералној скупштини CEN и CENELEC пријава ИСС је прихваћена и организована је оцењивачка посета CEN-CENELEC у септембру 2016. године. Очекује се да Институт постане пуноправан члан ових организација од 01.01.2017. године. Активности у првој половини 2016. године, углавном су биле усмерене на испуњавање критеријума који су садржани у новом издању *CEN-CENELEC Guide 20* (4. издање, 2015-02) и који су успостављени за све пуноправне чланице европских организација за стандардизацију, како би се створила адекватна основа за равноправно учешће ИСС у европској стандардизацији. Поред тога, посебна пажња је посвећена и усаглашавању постојећих интерних правила стандардизације ИСС-а са новим издањима правила међународних и европских организација за стандардизацију.

Такође, ИСС планира да још интензивније ради на промовисању значаја стандардизације и примени стандарда, као и на едукацији свих заинтересованих страна у РС које учествују у процесу доношења стандарда, како на националном тако и на европском и међународном нивоу.

У другој половини 2016. године биће усклађен Статут ИСС-а као највиши општи акт ИСС-а са Одлуком о изменама и допунама оснивачког акта ИСС-а.

Израђена је и усвојена Стратегија унапређења система инфраструктуре квалитета у РС за период 2015-2020 („Сл. гласник РС”, број: 93/15). Ради остварења општих циљева система инфраструктуре квалитета у области стандардизације утврђени су посебни циљеви, а један од основних је одржавање пуноправног чланства ИСС у међународним организацијама за стандардизацију и стицање пуноправног чланства у релевантним европским организацијама за стандардизацију (CEN и CENELEC), као и активно учешће у њиховом раду и креирању политике стандардизације. Оквир за спровођење овог дефинисаног циља прецизиран је кроз акциони план за 2016. годину. Овим планом предвиђено је доношење новог Статута ИСС-а.

Осим претходно наведеног циља, у периоду од 2016. до 2020. стратегија ИСС биће усмерена на остваривање следећих стратешких циљева:

- подизање нивоа свести свих заинтересованих страна и јавности о важности стандардизације и користима примене стандарда у пракси;
- активно укључивање што већег броја заинтересованих страна, нарочито МСП у рад комисија за доношење стандарда;
- обезбеђење превођења приоритетних европских стандарда на српски језик;
- увођење нових услуга и повећање ефикасности у пружању свих услуга ИСС.

Неки од конкретних захтева из одредби ЕУ Уредбе 1025/2015, који су пренети у претходно наведеним правним актима РС, имплементирани су путем:

- олакшавања ефективног приступа стандардима и унапређења учешћа малих и средњих предузећа у процесу припреме стандарда;
- обезбеђивања ефикасније сарадње између европских организација за стандардизацију, националних тела за стандардизацију и Европске комисије;

- обезбеђивања директнијег учешћа свих заинтересованих страна у европској стандардизацији;
- унапређења и убрзавање процеса припреме стандарда на европском нивоу кроз повећање транспарентности самог поступка и консултације са заинтересованим странама итд.

Током експланаторног скрининга одржаног 18. јуна 2014. године за област стандардизације, од стране Европске комисије представљена је Уредба о европској стандардизацији бр. 1025/2012 (Regulation (EU) No 1025/2012 of the European Parliament and of the Council). У Извештају о скринингу (*Screening report*) са билатералног састанка одржаног 10. септембра 2014. године за област стандардизације, као једна од планираних активности наведено је потпуно усаглашавање националних правних аката са ЕУ Уредбом 1025/2012, путем измене и допуне Закона о стандардизацији и измене и допуне Уредбе о поступку пријављивања и начину информисања која се односе на техничке прописе, поступке оцењивања усаглашености и стандарде, као и да ИСС поднесе пријаву за пуноправно чланство у CEN и CENELEC и постане пуноправна чланица тих организација у 2016. години.

Из годишњег извештаја ЕК за 2015, као општа оцена за део слободног кретања роба, наведено је да је РС направила изванредан напредак нарочито у делу усвајања европских стандарда а да би у наредној години требало да се обезбеди боља примена техничких захтева и стандарда.

1) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

ИСС ће донети Статут као свој општи акт у 2016. години и са тим ће ускладити национална правна акта са европским (уједно са тим и општа акта ИСС-а), којом се уређује област стандардизације у РС и обавезе које има ИСС као национално тело за стандардизацију у РС.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

ИСС планира да у 2016. години прибави потребне сагласности за 61 запосленог, али крајњи циљ је да до краја 2018. године тај број повећа за 10. тј. на 71 извршиоца. Овај број запослених је у складу са циљевима исказаним на билатералном скринингу одржаним 10. септембра 2014. године, за област стандардизације.

Осим тога, ИСС је 20. маја 2016. године поднео пријаву за пуноправно чланство у европским организацијама CEN и CENELEC и очекује да буде примљен у те организације као пуноправна чланица. ИСС планира да одржава статус пуноправне чланице CEN-а и CENELEC-а и пре него што РС постане чланица Европске уније почетком наредног буџетског периода ЕУ, односно 1. јануара 2021. године.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

ИСС је дефинисао циљеве за 2016. годину кроз Акциони план израђен на основу Стратегије унапређења система инфраструктуре квалитета у РС за период 2015-2020. Осим тога, ИСС ће утврдити и остале циљеве наведене у стратегији кроз Акциони план за период 2017-2018.

3.1.1.2 Акредитација

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Кључни прописи ЕУ у области акредитације су европски „Нови пакет мера за унапређење трговине производима” (*New Legislative Framework – NLF*) тзв. „new good’s package”, који укључује и Уредбу (ЕЗ) бр. 765/2008 Европског парламента и Савета од 9. јула 2008. године којом се прописују захтеви за акредитацију и тржишни надзор у вези са трговањем производима и којом се укида Уредба (ЕЕЗ) број 339/93. Материју уређену Уредбом (ЕЗ) број 765/2008 у Републици Србији регулишу Закон о акредитацији („Сл. гласник РС”, број 73/2010), Одлука о изменама и допунама Оснивачког акта Акредитационог тела Србије („Сл. гласник РС”, број 14/11) и Статут Акредитационог тела Србије („Сл. гласник РС”, број 97/2011), којима су уређени положај и рад Акредитационог тела Србије (АТС), као и друга питања од значаја за систем акредитације у Републици Србији.

Усклађеност са тзв. Новим пакетом мера за унапређење трговине производима је потпуна, уз напомену да је одредбом члана 14. Закона о акредитацији омогућено да је тело за оцењивање усаглашености (ТОУ) део правног лица (према члану R 17 Одлуке бр. 768/2008/EZ тело за оцењивање усаглашености оснива се у складу са националним правом и има статус правног лица).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Систем акредитације у Републици Србији је један од елемената система инфраструктуре квалитета, а АТС је институција - национално тело за спровођење система акредитације у Републици Србији.

Обављање послова акредитације АТС-у је поверено Законом о акредитацији.

Основна делатност АТС-а је утврђивање у поступку акредитације, компетентности ТОУ за обављање послова: испитивања, еталонирања, ПТ провајдера, контролисања и сертификације производа, система менаџмента и особа. Поред послова акредитације, законска надлежност АТС-а је да обавља и послове: утврђивања и објављивања правила акредитације која су заснована на одговарајућим српским, међународним и европским стандардима и документима међународних и европских организација за акредитацију, вођење јавног регистра акредитованих ТОУ, учествовање у раду међународних и европских организација за акредитацију, обављање и других послова у складу са Законом, оснивачким актом и статутом.

Надзор над радом АТС-а, као установе коју је основала Влада Републике Србије, врши министарство надлежно за послове акредитације.

Органи АТС-а су управни одбор, директор и надзорни одбор. Стручни - саветодавни органи АТС-а су Савет за акредитацију и стални и/или привремени технички комитети. Савет за акредитацију је стручно саветодавно тело АТС које: даје мишљења у погледу развоја система акредитације; иницира проширење области деловања АТС; даје мишљења у вези примене захтева стандарда за акредитацију у појединим областима; предлаже оснивање сталних и привремених техничких комитета као радних тела за одређене области акредитације. Савет чини 11 чланова. За чланове савета бирају се истакнути стручњаци и научни радници из области које су значајне за обављање послова из надлежности АТС-а, као представници заинтересованих страна. Технички комитети се образују као стручна тела за поједине области акредитације. Они дају тумачења захтева и докумената међународних организација у појединим

врстама и областима акредитације, разматрају предлоге ЕА, ИАС/ИАФ докумената, пружају помоћ АТС на пословима проширења активности, утврђују критеријуме компетентности за оцењиваче у појединим областима оцењивања усаглашености, идентификују потенцијалне оцењиваче и пружају помоћ АТС у погледу признавања шема међулабораторијских поређења.

За обављање послова из свог делокруга, АТС има на располагању одговарајуће потребне ресурсе, како финансијске тако и материјалне и кадровске. Кад су у питању кадровски ресурси, АТС располаже са компетентним особљем (стално запослени у АТС-у, оцењивачи и технички експерти из Регистра оцењивача и техничких експерата и друга екстерно ангажована лица) како би се поступци акредитације спроводили на компетентан и прописан начин и у предвиђеним и задовољавајућим временским роковима.

Крајем августа 2016. године АТС има укупно 40 стално запослених лица, од чега су 22 водећи или технички оцењивачи. У Регистру оцењивача и техничких експерата, који се користе у процесу оцењивања ТОУ, АТС-а се 31. августа 2016. године налази 301 (19 иностраних) водећих оцењивача, техничких оцењивача и техничких експерата. У Регистру експерата за одлучивање, АТС има 81 експерата – чланова 13 различитих секторских комитета. Наведени кадровски капацитети се користе као релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ у области акредитације ТОУ.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Спровођењем Закона о акредитацији, који је усклађен са правним тековинама ЕУ, АТС је реализацијом годишњих планова и програма рада, које усваја Управни одбор, реагујући на потребе привредних субјеката у Републици Србији, до 31. августа 2016. године акредитовао укупно 531 ТОУ и то: 123 контролних тела, 21 сертификационо тело за сертификацију производа, 14 сертификационих тела за сертификацију система менаџмента, 5 сертификациона тела за сертификацију особа, 55 лабораторија за еталонирање, 11 медицинских лабораторија и 302 лабораторије за испитивање. Међу акредитованим ТОУ се налазе и ТОУ, која су на основу акредитације код АТС-а, именована/овлашћена за послове оцењивања усаглашености из техничких прописа Републике Србије којима су преузете Директиве новог приступа, односно прописи ЕУ за хармонизацију. АТС је акредитовао ТОУ према следећим правилницима: Правилник о безбедности машина (5), Правилник о електромагнетској компатибилности (5), Правилник о безбедности лифтова (11), Правилник о личној заштитној опреми (4), Правилник о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона (4), Правилник о покретној опреми под притиском (10), Правилник о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама (2), Правилник о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми (1), Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености опреме под притиском (12), Правилник о означавању и обележавању текстилних производа (1), Правилник о мерилима (0), Правилник о вагама са неаутоматским функционисањем (1), Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености једноставних посуда под притиском (3), Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености гасних апарата (2) и Правилник о означавању обуће (1).

АТЦ је 24. маја 2012. постао пуноправни члан Европске организације за акредитацију (ЕА), када је и донета одлука о потписивању мултилатералног споразума у оквиру ЕА (ЕА МЛА) о признавању еквивалентности система акредитације у Републици Србији са системима акредитације у земљама чланицама ЕУ и то за следеће врсте акредитација: лабораторије за испитивање, медицинске лабораторије, лабораторије за еталонирање, контролна тела и сертификациона тела за сертификацију производа. АТЦ је 27. маја 2014. потписао нови ЕА МЛА споразум којим је проширено подручје признавања еквивалентности система акредитације у Републици Србији са системима акредитације у земљама чланицама ЕУ, на сертификацију система менаџмента и сертификацију особа.

ЕА МЛА је потписан на основу резултата спроведеног детаљног и комплексног колегијалног оцењивања АТЦ-а (“peer evaluation”) од стране ЕА, када је потврђено да се у Републици Србији примењују правне тековине ЕУ у области акредитације. Наведено оцењивање, сходно Уредби (ЕЗ) бр.765/2008, је обављено коришћењем поузданих и транспарентних критеријума утврђених у међународном стандарду ISO/IEC 17011 и Уредби (ЕЗ) бр.765/2008, као и поступка оцењивања прописаног од стране ЕА. Потписивањем наведеног ЕА МЛА споразума, поред потврђивања еквивалентности система акредитације који се спроводи у Републици Србији са системима акредитације у земљама чланицама ЕУ створена је и претпоставка да надлежни национални органи прихватају сертификате о акредитацији акредитационих тела потписника и исправе о усаглашености издате од стране ТОУ која су акредитовала акредитациона тела потписници ЕА МЛА.

Такође, АТЦ је 24. маја 2012. године постао пуноправни члан Међународне организације за акредитацију лабораторија – ИЛАС и потписник ИЛАС МРА споразума (*Mutual Recognition Agreement*) за испитивања и еталонирања. АТЦ је 24. октобра 2012. године потписао и ИЛАС МРА споразум за област контролисања. Поред тога, 29. децембра 2011. године АТЦ је постао члан Међународног акредитационог форума – IAF, потписивањем Меморандума о разумевању између АТЦ-а и IAF-а, односно АТЦ је 25. октобра 2012. године потписао и IAF МЛА (*Multilateral Agreement*) споразум за област сертификације производа. На основу потписаног поменутог мултилатералног споразума са ЕА, којим је проширено подручје признавања еквивалентности система акредитације у Републици Србији са системима акредитације у земљама чланицама ЕУ, од 6. октобра 2014. године АТЦ је потписник IAF МЛА споразума за област сертификације система менаџмента.

АТЦ редовно учествује у раду органа ЕА, ИЛАС и IAF, размењује информације и документацију, неопходне за одржавање ЕА МЛА, ИЛАС МРА и IAF МЛА, а акредитоване исправе о усаглашености које издају акредитована ТОУ код АТЦ-а, се прихватају од стране акредитационих тела из оквира наведених мултилатералних споразума. Посебно, учешћем у раду органа и стручних тела ЕА, по основу потписаног споразума ЕА МЛА, АТЦ партиципира у изради планова имплементације конкретних прописа ЕУ из области акредитације и оцењивања усаглашености, што укључује разраду секторских шема оцењивања усаглашености и других правних аката као и у њиховом спровођењу, у мери колико је то применљиво за земљу кандидата за пријем у ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) *Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета*

У складу са Законом о буџетском систему било је предвиђено да до краја 2018. године АТС има 45 извршилаца односно да увећа своје административне капацитете за 8 запослених у односу на 2015. годину (током 2016. године увећан је број за 3 запослена).

Одлуком Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину, максималан број запослених на неодређено време у АТС-у у 2016. години може да буде 39.

АТС располаже са 301 оцењивачем и техничким експертом од чега је 72 водећих оцењивача, 266 техничких оцењивача и техничких експерата за све области акредитација.

б) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У области акредитације стратешко опредељење Републике Србије је да АТС као међународно признато и водеће акредитационо тело у региону обезбеђује све потребне услуге акредитације, у складу са потребама привреде, ТОУ и органа управе Републике Србије. У складу са тим, стратешка улога АТС је да кроз систем акредитације осигура поверење у поузданост резултата оцењивања усаглашености ТОУ из Републике Србије.

Ради остварења општих циљева система Инфраструктуре квалитета Републике Србије у области акредитације, утврђени су следећи посебни циљеви:

- 1) унапређивање система акредитације у Републици Србији, уз проширење области рада АТС-а, у складу са потребама привреде, ТОУ и органа државне управе;
- 2) одржавање статуса потписника споразума о признавању еквивалентности система акредитације (EA MLA, ILAC MRA и IAF MLA);
- 3) подизање нивоа свести свих заинтересованих страна и јавности о значају акредитације.

Да би се остварио циљ 1) спроводиће се следеће мере и активности:

- ојачавање компетентности запослених у АТС-у, кроз повећање броја запослених који имају одговарајуће стручно знање и искуство које је неопходно за обављање послова акредитације у складу са захтевима релевантних стандарда и међународних докумената, као и кроз додатне обуке запослених из АТС-а за поједине врсте и области акредитације;
- унапређивање знања и обезбеђење континуираног обучавања, екстерно ангажованих оцењивача и техничких експерата, као и запослених унутар АТС за нове врсте и области акредитације, како би се задовољиле потребе ТОУ, привреде и органа државне управе;
- унапређивање и обнављање знања и компетентности оцењивача за постојеће врсте и области акредитације кроз информативне семинаре и радионице, укључујући и годишње скупове/обуке – обнављање знања оцењивача;
- континуирано преиспитивање и унапређивање система менаџмента АТС у складу са захтевима одговарајућих стандарда, прописа и докумената међународних организација за акредитацију;
- унапређивање сарадње АТС-а са заинтересованим странама за акредитацију и оцењивање усаглашености, посебно са органима државне управе;
- потписивање одговарајућих протокола о сарадњи са доносиоцима техничких прописа у вези са коришћењем функције акредитације за примену тих прописа;

- унапређивање информационо-комуникационих капацитета и оптимизација њихове употребе.

Да би се остварио циљ 2) потребно је да АТС спроведе следеће мере и активности:

- пружање услуга акредитације у складу са најбољом међународном праксом и континуирано побољшавање сопствених процеса и процедура и усклађивање свог система менаџмента са ЕА, ИАС и IAF препорукама и процедурама;
- активно учествовање у раду релевантних међународних и европских организација за акредитацију и допринос усклађивању праксе између акредитационих тела и креирању политике у области акредитације;
- кроз унапређење сарадње са другим акредитационим телима, допринос спровођењу европских прекограничних правила;
- предузимање свих потребних активности, како би се обезбедило међународно признање еквивалентности српске акредитације у новим областима;
- обезбеђивање услова да АТС оствари стабилан независан извор финансирања, што је један од услова за пуноправно чланство у европским и међународним организацијама за акредитацију (Уредба 765/2008/ЕЗ).

Да би се остварио циљ 3) потребно је спровести следеће мере и активности:

- континуирано спровођење промотивних активности о значају и улози акредитације, у штампаним и електронским медијима;
- организовање и одржавање едукативних семинара о захтевима и предностима акредитације у одређеним областима оцењивања усаглашености;
- организовање презентације органима државне управе који доносе техничке прописе о улози и значају акредитације као најбољег и најефикаснијег начина утврђивања компетентности ТОУ.

3.1.1.3. Оцењивање усаглашености

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У складу са Законом о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), техничке захтеве као и поступке за оцењивање усаглашености производа са тим захтевима прописују надлежна министарства, у складу са својим делокругом.

Крајем 2009. године усвојени су подзаконски акти којима се детаљније регулише оцењивање усаглашености, када је и започето именовање тела за оцењивање усаглашености, у складу са овим законом, односно новим техничким прописима.

Начин спровођења оцењивања усаглашености, начин одређивања и плаћања трошкова оцењивања усаглашености, садржај исправе о усаглашености, као и облик, изглед и садржај знака усаглашености, утврђени су Уредбом о начину спровођења оцењивања усаглашености, садржају исправе о усаглашености, као и облику, изгледу и садржају знака усаглашености („Службени гласник РС”, број 98/09) и усаглашени су са модулима дефинисаним у Одлуци о заједничком оквиру за трговање производима бр. 768/2008/ЕЗ.

Начин именовања тела за оцењивање усаглашености (ТОУ), утврђивања испуњености прописаних захтева за именовање ТОУ, пријављивања ТОУ, као и одузимања одобрења за спровођење оцењивања усаглашености, утврђен је Уредбом о начину именовања и овлашћивања тела за оцењивање усаглашености („Службени гласник РС”, број 98/09).

Начин признавања важења у Републици Србији исправа о усаглашености које издају инострана тела за оцењивање усаглашености и знакова усаглашености издатих у

иностранству, утврђен је Уредбом о начину признавања иностраних исправа и знакова усаглашености („Службени гласник РС”, број 98/09).

Поступци оцењивања усаглашености за одређене производе/групе производа у хармонизованој области су детаљно уређени техничким прописима Републике Србије којима су преузете одговарајуће директиве ЕУ. Редовно се ажурирају (и објављују у службеном гласнику Републике Србије) спискови српских стандарда којима су преузети европски хармонизовани стандарди, а који прате српске техничке прописе којима су преузете директиве ЕУ Новог приступа.

Поступак пријављивања техничких прописа, стандарда и поступака оцењивања усаглашености у складу са потврђеним међународним споразумима чији је потписник Република Србија и правилима Европске уније, утврђен је Уредбом о поступку пријављивања и начину информисања који се односе на техничке прописе, оцењивање усаглашености и стандарде („Службени гласник РС”, број 45/10).

Начин стављања знакова усаглашености на производе који су усаглашени са захтевима техничких прописа, пре стављања производа на тржиште и/или употребу, као и употреба знакова усаглашености, утврђени су Правилником о начину стављања знакова усаглашености на производе, као и употреби знакова усаглашености („Службени гласник РС”, број 25/10).

Српско законодавство је делимично усклађено са законодавством ЕУ у делу који се односи на означавање усаглашености. Према важећем законодавству Србије одговорна лица за стављање знака усаглашености утврђују се релевантним техничким прописима, где је, у зависности од случаја, прописано да знак усаглашености може бити стављен од стране произвођача, заступника, (али и увозника), па је потребно ове одредбе додатно ускладити са законодавством ЕУ.

Техничким прописима донетим на основу Закона о техничким захтевима и оцењивању усаглашености прописано је, по правилу, стављање Српског знака усаглашености, с тим да је, као прелазна одредба у бројним техничким прописима, прописано да ће СЕ знак ће бити примењен као знак усаглашености од дана приступања Србије ЕУ или ако Србија потпише Споразум о оцењивању усаглашености и прихватању индустријских производа (АСАА) са ЕУ. Међутим, нису предвиђене прелазне одредбе за производе означене Српским знаком усаглашености који ће бити на тржишту Србије на дан приступања ЕУ, односно ступања на снагу АСАА споразума, па је и у овом делу потребно додатно усклађивање односно прописивање прелазних одредаба.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У Министарству привреде, Сектор за инфраструктуру квалитета, Одсек за техничке прописе у хармонизованој области, уклањање препрека трговини и пројекте је надлежан за послове оцењивања усаглашености из области прописа хармонизованих са ЕУ из делокруга министарства. На пословима оцењивања усаглашености у Одсеку је запослено двоје запослених. Министарство је такође формирало и комисије за именовање тела за оцењивање усаглашености из своје надлежности, у складу са техничким прописима којима су преузете европске директиве Новог приступа. У периоду од 2010. године, од стране министарства привреде је донето укупно 9 техничких прописа којима су преузете директиве ЕУ Новог приступа, и формиране су Комисије за именовање тела за оцењивање усаглашености у следећим областима (машине, лифтови, лична заштитна опрема, електрична опрема/електромагнетска компатибилност, бука коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору, АТЕХ, мерила и ваге са неаутоматским функционисањем). Рад ових комисија

координира поменути организациона јединица. У комисијама, поред запослених из Министарства привреде, учествују и стручњаци АТС, ИСС, као и други експерти ван Министарства уколико је то неопходно.

Садашњи број запослених на пословима оцењивања усаглашености у Одсеку за техничке прописе у хармонизованој области, уклањање препрека трговини и пројекте, Сектор за инфраструктуру квалитета, Министарство привреде, није довољан да подржи све неопходне активности за потпуну хармонизацију са ЕУ законодавством у овој области, као ни спровођење и примену.

Поред Министарства привреде, друга ресорна министарства спроводе поступке именовања тела за оцењивање усаглашености производа из своје надлежности.

Неопходна је даља едукација и унапређење кадровских капацитета у оквиру свих министарстава која доносе и спроводе техничке прописе, посебно у делу који се односи на именовање/овлашћивање и признавање иностраних исправа о усаглашености издатих од стране иностраних тела за оцењивање усаглашености.

До сада је укупно именовано 54 тела за спровођење оцењивања усаглашености према прописима који су хармонизовани са ЕУ директивама, и то у области машина, нисконапонске електричне опреме, електромагнетске компатибилности, лифтова, судова и опреме под притиском, једноставних посуда под притиском, личне заштитне опреме, опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, радио и телекомуникационе терминалне опреме и вага са неаутоматским функционисањем.

Даљи правци развоја у овој области утврђени су Стратегијом унапређења система инфраструктуре квалитета за период 2015-2020 („Службени гласник РС”, број 93/15).

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Активности у овој области биле су и наставиће да буду усмерене су на успостављање и одржавање сталне међусобне сарадње између надлежних министарстава која доносе прописе, министарства које те прописе примењују, институција инфраструктуре квалитета (АТС, ИСС), тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште односно у употребу.

Такође, наставиће се са праћењем и усклађивањем домаћег законодавства са законодавством ЕУ у делу који се односи на оцењивање усаглашености, односно директиве и уредбе у хармонизованој области (у случају промена законодавства ЕУ).

Ради унапређења капацитета тела за оцењивање усаглашености, у погледу обуке кадрова и набавке опреме, у току је пројекат финансиран из фондова IPA 2013 „Подршка развоју индустрије јачањем капацитета органа надлежних за инфраструктуру квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености” (*Support to industry development through strengthening capacities of authorities in charge of NQI and providers of conformity assessment (CA) services*) у оквиру Програма јачања пословног окружења, инфраструктуре и иновација. У оквиру ове мере предвиђене су две операције: набавка опреме за тела за оцењивање усаглашености и техничка подршка институцијама инфраструктуре квалитета.

Пројекат јачања инфраструктуре квалитета и оцењивања усаглашености (*Twinning project - Strengthening Capacities of National Quality Infrastructure (NQI) and Con-*

formity Assessment (CA) Services in the Republic of Serbia - SR 13 IB EC 01), који има за циљ јачање капацитета институција инфраструктуре квалитета и пуну имплементацију техничких прописа хармонизованих са ЕУ прописима, отпочео је у октобру 2015. године и спроводи га конзорцијум институција из области инфраструктуре квалитета из Чешке Републике (СМІ, САІ, UNMZ) у сарадњи са Министарством привреде Републике Србије.

Пројекат Шведске агенције за међународну развојну сарадњу (SIDA) и Европског комитета за стандардизацију (СЕН) „Инфраструктура квалитета у земљама западног Балкана“ фокусиран је на лакше интегрисање српске привреде у европско тржиште, што укључује и оснивање регионалног форума за оцењивање усаглашености и повећање степена свести индустрије о значају оцењивања усаглашености, као и активности усмерене ка повећању поверења у испитивање производа и валидност извештаја и сертификата.

Након реализације наведених пројеката у оквиру програма који ће се финансирати из IPA II фондова, од 2017. године се планира предлагање пројеката у оквиру којих ће се даље јачати капацитети система оцењивања усаглашености у Србији.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Измена и допуна Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, планирана је до краја 2017. године, а подзаконских аката до краја 2018. године, како би се извршило потпуно усклађивање са Одлуком о заједничком оквиру за трговање производима бр. 768/2008/ЕЗ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Планирано је и одржавање промотивних скупова и обука о примени техничких прописа којима су, уз техничке захтеве за производе, прописани и поступци оцењивања усаглашености (за произвођаче, увознике, дистрибутере производа који су обухваћени захтевима за спровођење поступака оцењивања усаглашености, тела за оцењивање усаглашеност, као и друге заинтересоване стране).

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, као и подзаконских аката донетих на основу овог закона.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р Б	Шифра планир аног прописа	Назив прописа	Надлежна институциј а	Рок	Celex	Про ис прев ен
1.	2016-405	Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености	МП	IV квартал 2017	32008D0768	не
2.	2016-552	Уредба о начину признавања иностраних исправа и знакова усаглашености	МП	IV квартал 2018	32008D0768	не
3.	2016-553	Уредба о начину именовања и овлашћивања тела за оцењивање усаглашености	МП	IV квартал 2018	32008D0768	не
4.	2016-554	Уредба о начину спровођења оцењивања усаглашености, садржају исправе о усаглашености, као и облику, изгледу и садржају знака усаглашености	МП	IV квартал 2018	32008D0768	не

3.1.1.4. Метрологија

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима Европске уније

У области метрологије извршено је потпуно усклађивање са кључним прописима Европске уније у овој области доношењем следећих подзаконских аката:

Уредба о одређеним законским мерним јединицама и начину њихове употребе (“Службени гласник РС”, број 43/11), којом је транспонована Директива о мерним јединицама 80/181/ЕЕС;

- Правилник о мерилима („Службени гласник РС”, број 63/13), којим је транспонована Директива 2004/22/ЕЗ о мерним инструментима (*Measuring Instruments Directive – MID*) и Директива 2009/137/ЕЗ;

- Правилник о вагама са неаутоматским функционисањем („Службени гласник РС”, број 17/13), којим је транспонована Директива 2009/23/ЕЗ која се односи на ваге са неаутоматским функционисањем (*Non-Automatic Weighing Instruments – NAWI*), као и

- Правилник о претходно упакованим производима („Службени гласник РС”, бр. 43/13 и 16/16), којим су транспоноване директиве које се односе на претходно

упаковане производе 76/211/ ЕЕЗ, 2007/45/ЕЗ и 78/891/ЕЕЗ и Директива 75/107/ЕЕЗ која се односи на боце, које се користе као мерне посуде.

Објављен је и Списак српских стандарда из области вага са неаутоматским функционисањем („Службени гласник РС”, број 10/16) - SRPS EN 45501:2015 *Metrological aspect of non automatic weighing instruments*, чија примена обезбеђује претпоставку о усаглашености са Правилником о вагама са неаутоматским функционисањем, као и Списак српских стандарда из области мерила („Службени гласник РС”, број 39/14) и Списак српских стандарда (нормативних документа) из области мерила („Службени гласник РС”, број 39/2014), чија примена обезбеђује претпоставку о усаглашености са Правилником о мерилима.

Пуна примена Правилника о мерилима почиње 1. јануара 2017. године.

Наведени правилници су у потпуности усклађени са свим начелима и битним захтевима наведених директива.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У Дирекцији за мере и драгоцене метале (у даљем тексту: ДМДМ) укупно је 95 запослена, а систематизовано је 103 радна места. ДМДМ своје послове обавља на више локација, у Београду где је седиште ДМДМ и у Суботици, Новом Саду, Зрењанину, Нишу и Крушевцу где се налазе уже организационе јединице ДМДМ.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Метролошки систем у Републици Србији моделован је у складу са међународним и европским трендовима и њега чине следећи субјекти: Министарство надлежно за послове метрологије - МП; Дирекција за мере и драгоцене метале (у даљем тексту: ДМДМ); Метролошки савет; именована тела за оцењивање усаглашености, овлашћена тела за оверавање мерила, акредитоване лабораторије за еталонирање и именовани носиоци националних еталона.

МП надлежно је за креирање стратегије и политике у области метрологије, а ДМДМ, као орган управе у саставу МП, обавља стручне послове и послове државне управе из области научне, фундаменталне, индустријске и законске метрологије у Републици Србији. ДМДМ своје послове обавља у складу са Законом о метрологији, Законом о контроли предмета од драгоцених метала и Законом о рачунању времена. У области научне и индустријске метрологије ДМДМ развија, остварује, одржава и унапређује националне еталоне Републике Србије и обезбеђује следивост до SI јединица свим корисницима, док у области законске метрологије обавља првенствено послове који се односе на овлашћивање привредних субјеката и других правних лица за обављање послова оверавања мерила, оцењивања усаглашености мерила са метролошким захтевима, као нпр. захтеви прописани у директивама *MID* и *NAWI*, одобрење типа, оверавање мерила за која није прописано да их обављају овлашћена тела, односно, за чије оверавање нема овлашћених тела, испитивање претходно упакованих производа, метролошки надзор и др.

Република Србија је члан Метарске конвенције, Међународне организације за законску метрологију (*OIML*), а ДМДМ као Национални метролошки институт Републике Србије је члан Европске асоцијације националних метролошких института (*EURAMET*) и придружени члан Европске сарадње у законској метрологији (*WELMEC*) као и члан мреже Европских организација са циљем успостављања система за међународне следивосту у области хемијских мерења (*EURACHEM*).

Од дана ступања на снагу нових правилника ДМДМ предузима активности за спровођење оцењивања усаглашености, као и за унапређење метролошког надзора у складу са захтевима нових правилника (обуке, набавка опреме, акредитација лабораторија ДМДМ и сл.) како би се припремила за пуну примену тих правилника.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Донет је нови Закон о метрологији („Службени гласник број 15/16“), који је ступио на снагу 4. марта 2016. године.

Доношењем новог Закона о метрологији, извршено је усклађивање са ревидираном препоруком Међународне организације за законску метрологију (*OIML D1:2012 Considerations for a Law on Metrology Edition 2012*).

Министарство привреде ће у сарадњи са ДМДМ и другим заинтересованим странама радити на усклађивању подзаконских аката потребних за примену новог закона којим се уређује метрологија. У оквиру доношења новог Закона о метрологији и подзаконских аката који из њега проистичу, а посебно Правилника о оверавању мерила и Правилника о одобрењу типа мерила, биће транспонована директива Европске уније 2009/34/ЕС о заједничким одредбама за мерне инструменте и методама метролошке контроле.

Након објављивања нових директива у Службеном листу Европске уније (29. марта 2014.) које се односе на ваге са неаутоматским функционисањем (NAWI) и на мерила (MID) планира се транспоновати тих директива доношењем нових правилника. Транспоновати се следеће директиве:

1) 2014/31/ЕУ о хармонизацији закона земаља чланица који се односе на стављање на тржиште вага са неаутоматским функционисањем;

2) 2014/32/ЕУ о хармонизацији закона земаља чланица који се односе на стављање на тржиште мерила.

Такође, планирано је и доношење следећих прописа у 2017. години:

3) Правилника о изменама и допунама Правилника о претходно упакованим производима („Службени гласник РС”, бр. 43/13 и 16/16), којим су транспоноване директиве које се односе на претходно упаковане производе 76/211/ ЕЕЗ, 2007/45/ЕЗ и 78/891/ЕЕЗ и Директива 75/107/ЕЕЗ која се односи на боце, које се користе као мерне посуде;

4) Правилника о аеросолима, којим ће бити транспоноване директиве Европске уније 75/324/ЕЕЗ и консолидована верзија из 2009. године (1975L0324-EN-20.04.2009).

Након завршетка усклађивања прописа са европским директивама планиран је рад на националним метролошким прописима којима ће се у складу са OIML препорукама уредити захтеви за мерила која се користе у законској метрологији а нису обухваћена европским директивама (тренутно је 26 врста мерила у законској метрологији Републике Србије која нису обухваћена европским директивама).

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања институционалне структуре и јачања административних капацитета

Планирано је јачање капацитета ДМДМ ради припреме за обављање функције именованог тела (*Notified body*) за она мерила за која постоје домаћи произвођачи,

односно ваге са неаутоматским функционисањем, бројила електричне енергије, водомере и таксиметре. У вези са тим потребно је повећати број запослених (висока стручна спрема техничких, физичких и сродних наука). Упоредо са јачањем капацитета ДМДМ за спровођење оцењивања усаглашености у складу са начелима и захтевима европског законодавства потребно је предузимати мере и активности за унапређење капацитета метролошког надзора ради припреме за пуну имплементацију европског хармонизованог законодавства у области метрологије.

Такође, за примену Правилника о аеросолима биће задужена ДМДМ и послови ће се обављати у оквиру области претходно упакованих производа, где такође треба повећати број запослених, као и обучити постојеће запослене за област аеросола. Потребно је набавити и одговарајућу опрему за примену овог правилника. Обуке и опрема могу бити подржани преко одговарајућих пројеката техничке помоћи (ИРА, РТВ и сл).

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р Б	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
1.	2014-132	Правилник о оверавању мерила	МП-ДМДМ	II квартал 2017	32009L0034	не
2.	2014-156	Правилник о одобрењу типа мерила	МП-ДМДМ	II квартал 2017	32009L0034	не
3.	2016-409	Правилник о вагама са неаутоматским функционисањем	МП-ДМДМ	II квартал 2017	32014L0031	
4.	2016-410	Правилник о мерилима	МП-ДМДМ	II квартал 2017	32014L0032	
5.	2016-413	Правилник о претходно упакованим производима и мерним боцама	МП-ДМДМ	II квартал 2017	31976L0211 31975L0107 32007L0045 32009L0034	
6.	2016-415	Правилника о аеросолима	МП-ДМДМ	II квартал 2017	1975L0324 32008L0047 32009L0034	

3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Стратегијом тржишног надзора („Сл. гласник РС”, број 68/10), утврђени су основни правци развоја у области тржишног надзора. Наведена стратегија тржишног надзора имплементирана је у периоду од 2010-2015. године и захтевала је нови приступ у спровођењу активности тржишног надзора у Републици Србији. Утврђена је обавеза надлежних органа да у периоду спровођења наведене стратегије преузму одговорност за примену начела која тржишни надзор чине делотворним тако да доприносе лојалној конкуренцији на тржишту, заштити потрошача и заштити других аспеката јавног интереса. Поред осталог, ова стратегија обавезала је органе тржишног надзора да примене методе процене ризика усмерене на опасне производе, услуге и праксе са озбиљним и намерним неправилностима уз коришћење координираног приступа. Од органа тржишног надзора се очекује да мере предузимају у сарадњи са другим органима за спровођење мера и да постоји усмеравање оперативних програма и мера. На овај начин се тежи увођењу јединственог приступа у примени истих мера за исте повреде прописа према свима који чине те повреде. Тежи се смањењу броја контрола, а повећању резултата. У том смислу успостављена је сарадња између Тржишне инспекције, Санитарне инспекције, Инспекције за заштиту животне средине, као и између Тржишне инспекције, Управе царина и Сектора за инфраструктуру квалитета МП, која је заснована на протоколу о сарадњи и која се даље развија кроз успостављене механизме комуникације.

Један од кључних задатака заснованих на Стратегији тржишног надзора, постигнут је доношењем Закона о тржишном надзору са циљем потпуније примене ЕУ принципа у области тржишног надзора и потпунијег усклађивања са Уредбом (ЕЗ) 765/2008 Европског парламента и Савета од 9. јула 2008, којом се прописују захтеви за акредитацију и тржишни надзор у вези са трговином производима и укида Уредба (ЕЕЗ) 339/93.

Скупштина Републике Србије је 6. децембра 2011. године усвојила Закон о тржишном надзору („Сл. гласник РС”, број 92/11). Закон уређује спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора у делокругу надлежних органа тржишног надзора, уређује сарадњу између органа тржишног надзора и царинског органа, размену информација и комуникацију са заинтересованим странама, планирање и праћење активности тржишног надзора и у том погледу је усклађен са Уредбом (ЕЗ) 765/2008 Европског парламента и Савета од 9. јула 2008. године, којом се прописују захтеви за акредитацију и тржишни надзор у вези са трговином производима и укида Уредба (ЕЕЗ) 339/93. Овај закон представља основу за конституисање Савета за безбедност производа који има за циљ да унапреди координацију у области тржишног надзора.

У циљу унапређења координације и сарадње у области тржишног надзора конституисан је Савет за безбедност производа. Састав, улога и задаци овог савета одређени су Законом о тржишном надзору („Сл. гласник РС”, број 92/11) и Одлуком Владе О5 број 02-93/2013 од 24. јануара 2013. године, која је измењена у августу 2015. године.

У састав Савета укључени су представници органа тржишног надзора и других органа и организација из области инфраструктуре квалитета, као и представници Управе царина и министарства надлежног за науку и технолошки развој. У раду Савета учествују и представници Привредне коморе и организација потрошача.

Имајући у виду правни и институционални оквир за тржишни надзор, утврђено је да Савет обавља следеће задатке:

- прати и анализира спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора и ефеката тих активности и мера;

- даје мишљење и препоруке које се односе на спровођење прописа у области тржишног надзора;

- прати функционисање механизма за комуникацију и сарадњу између органа тржишног надзора и између царинског органа и органа тржишног надзора и других заинтересованих страна;

- даје препоруке у циљу ефикасне примене тих механизма;

- разматра и даје мишљење о извештајима који се односе на поступање по притужбама у вези са ризицима који проистичу из непрехрамбених производа, као и о несрећама и оштећењима здравља на које се сумња да су изазвани тим производима, предузимању корективних мера и другим питањима која се односе на обавезе органа тржишног надзора;

- координира активности и мере тржишног надзора.

Координација у области тржишног надзора, коју обавља овај савет уз стручну и административно техничку подршку Министарства трговине, туризма и телекомуникација, обухвата и следеће послове:

- обављање административних послова и руковођење Саветом за безбедност производа (припрема седница, акционих планова, руковођење радом радних група, припрема и обједињавање извештаја за Владу);

- пружање подршке органима тржишног надзора у имплементацији њихових обавеза у складу са Законом о тржишном надзору и другим прописима у овој области;

- обједињавање администрирање система брзе размене информација о опасним (не прехрамбеним) производима.

Савет за безбедност производа усмерава послове у области тржишног надзора према активностима које су базиране на делотворним консултацијама са свим заинтересованим странама и које доприносе заштити потрошача и других корисника производа и подржавају привредни сектор и лојалну конкуренцију, у складу са стратешким и правним оквиром у овој области и уз примену најбољих пракси тржишног надзора.

У раду Савета разматрана су питања из делокруга рада органа тржишног надзора, укључујући и извештаје о активностима органа тржишног надзора у одређеним секторима, у складу са усвојеним планом рада. Тражене су и разматране информације о статусу у погледу транспоновања релевантних прописа ЕУ у одређеним секторима (грађевински производи, играчке). Разматрана су питања сарадње органа задужених за примену Правилника о безбедности лифтова, прописа из делокруга рада Тржишне инспекције, Санитарне инспекције, Инспекције за заштиту од јонизујућег зрачења, Инспекције рада, као и конкретни случајеви из непосредне сарадње Управе царина са инспекцијским органима. Урађена је информационо-документациона основа за припрему општег програма тржишног надзора и организоване три радионице за чланове Савета са посебном пажњом на облике сарадње и координације из праксе држава чланица ЕУ.

У оквиру пројекта ИРА 2010 *Јачање система тржишног надзора у Србији за непрехрамбене и прехрамбене производе*, који је реализован почев од 16. јула 2012. до децембра 2014. године, реализован је План континуираног професионалног образовања и едукације инспектора (485 учесника) којима су обухваћене области примене прописа о безбедности електричних производа (*LVD*), машина (*MD*), електромагнетске компатибилности (*EMC*), процене ризика и подразумевају оспособљавање тренера за даљу обуку тржишних инспектора у домену примене наведених прописа. У оквиру истог пројекта урађен је софтвер за управљање информацијама у области тржишног надзора (МИС МИ) којим се унапређују базе података за ефикасније обављање

тржишног надзора, као и систем за брзу размену информација о опасним производима (НЕПРО Плус).

Урађен је Приручник квалитета са процедурама за кључне процесе рада, које обухватају и процедуру непосредног инспекцијског надзора, као и процедуру узорковања производа ради лабораторијског испитивања. Урађена је детаљна анализа усклађености Закона о општој безбедности производа и утврђен висок ниво усклађености са Директивом о општој безбедности производа (2001/95/ЕЗ). Дате су препоруке у погледу даљег усклађивања овог закона са Директивом о општој безбедности производа (2001/95/ЕЗ).

У току 2015. године, тржишни инспектори су извршили 5.199 инспекција у области усаглашености и безбедности производа. У вези са тим контролама поднели су 688 захтева правосудним органима и донели 763 решења којима се налаже отклањање утврђених неправилности. У складу са годишњим планом тржишног надзора и примљеним притужбама, инспекције су обухватиле следеће групе производа: електричне апарате, термоизолациони материјал, текстилне производе, бетонски челик и шавне цеви, бежичне телефоне, детекторе напона, преносиве ланчане тестере, пнеуматике за путничка возила, кочионе облоге, апарате за пречишћавање воде, намештај, кожну галантерију, памук, нафтне деривате и остале производе. Повлачење са тржишта и друге мере ограничења у трговини, предузете су за неусаглашене и опасне производе из наведених група производа у вредности од 612.147.721,00 дин. Мере тржишног надзора предузете су сразмерно утврђеним неправилностима. За производе у систему брзе размене информација о опасним производима (електрични уређаји, моторна возила, производи за децу и остало), предузете су рестриктивне мере уз информисање јавности да се ради о опасним производима.

У оквиру регионалне сарадње у области тржишног надзора, успостављена је мрежа контакт тачака за рамену информација о опасним производима. Успостављена је редовна сарадња путем мреже контакт тачака и путем израде плана заједничких активности за одабране групе производа. Заједничке активности су организоване према ПРОСАФЕ методологији, планирањем пројекта надзора и спровођењем тог надзора који је укључио узорковање производа ради анализе и процене ризика и предузимања одговарајуће мере тржишног надзора. Заједничке инспекције у региону односиле су се на проверу безбедности електричних производа, играчака и производа за децу и реализоване су у оквиру регионалног пројекта Отворени регионални фонд за промоцију трговине који имплементира *GIZ (Deutsche Gesellschaft fuer Internationale Zusammenarbeit)*, а финансира у оквиру средстава одобрених од стране Немачког Федералног министарства за економску сарадњу и развој. Овај пројекат је посветио пажњу и сарадњи органа тржишног надзора са надлежним царинским органима, као и комуникацији и сарадњи органа тржишног надзора са привредним субјектима и организацијама потрошача и организовао едукацију у погледу тих питања. Пројекат је завршен у мају 2015. године.

Даљи правци развоја тржишног надзора утврђени су Стратегијом унапређења система инфраструктуре квалитета за период 2015-2020 („Службени гласник РС”, број 93/15).

Такође, битно је имати у виду да је Народна скупштина, у априлу 2015. године усвојила Закон о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, број 36/15) који је ступио на снагу 29. априла 2015. године са утврђеном применом од 30. априла 2016. године осим у делу спречавања нелегалног рада који се примењује од 30. јула 2015. године. Стручни обрађивач овог закона је Министарство за државну управу и локалну самоуправу. Закон уређује садржину, врсте и облике инспекцијског надзора, овлашћења и обавезе учесника у инспекцијском надзору и друга питања од значаја за

инспекцијски надзор, уређујући на тај начин општа правила за рад инспекција без обзира на област инспекцијског надзора не искључујући примену процедуралних мера усклађених са *acquis*, па самим тим не искључује примену Закона о тржишном надзору који се односи на обавезе, активности и мере органа тржишног надзора у области тржишног надзора у смислу Уредбе 2008/756/EЗ која се односи на тржишни надзор.

Важећи Закон о тржишном надзору („Службени гласник РС”, број 92/2011) је у значајној мери усклађен са Уредбом 2008/765/EЗ у делу који се односи на тржишни надзор. У погледу одредби Уредбе 2008/765/EЗ које уређују *CE* означавање, Закон о тржишном надзору се позива на посебан пропис из делокруга Министарства привреде, односно на друге посебне прописе који су, такође, у процесу даље хармонизације (нпр. Закон о здравственој исправности предмета опште употребе, који је у надлежности Министарства здравља).

б) *Институционална структура и стање административних капацитета*

Министарство трговине, туризма и телекомуникација - Сектор тржишне инспекције

У Сектору тржишне инспекције запослена су 434 извршиоца од којих 100 тржишних инспектора обавља послове контроле усаглашености и безбедности производа. Административни капацитети Сектора тржишне инспекције приказани су у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Сектор тржишне инспекције (СТИ)- помоћник министра-Главни тржишни инспектор	1	1	Преношење, спровођење и примена прописа	
Виши саветници за координацију у области рада Сектора-седиште СТИ	3	1	Преношење, спровођење и примена прописа	
		2	Спровођење и примена права	
Контакт тачка у Систему брзе размене информација о опасним производима (НЕПРО)-седиште СТИ	1	1	Спровођење и примена права	

Одељење за контролу промета, спречавање нелојалне конкуренције и заштиту потрошача-седиште СТИ (Заштита економских интереса потрошача, нелегални промет, нелојална конкуренција, оглашавање, спровођење права ИНТС, спречавање прања новца, електронска трговина)-координација	15	15	Спровођење и примена права	
Одељење за контролу усаглашености и безбедности производа-седиште СТИ (надзор у погледу усаглашености и безбедности производа)-координација	24	24	Спровођење и примена права у области усаглашености и безбедности производа	
Одељење за обуку и извештавање-седиште СТИ-координација	8	8	Спровођење и примена права	
Одељење за унутрашњу контролу-седиште СТИ-координација	9	9	Спровођење и примена права	
24 Одељења ван седишта СТИ (оперативна одељења на терену)	75	75	Спровођење и примена права у области усаглашености и безбедности производа	

	289	289	Спровођење и примена права у области заштите економских интереса потрошача, контроле дувана и заштите од штетних утицаја дуванског дима, контроле поштовања забрана у оглашавању, спречавања сиве економије, нелојалне конкуренције, повреда права ИНТС, спречавања прања и др.	Контрола трговине ван продајних објеката и истицање радног времена и пословног имена, поверена јединицама локалне самоуправе Спровођење ауторских права на територији АП Војводина поверено је АП Војводини
Административни послови у СТИ-одељења у седишту и одељења ван седишта	9	9	Евиденциони послови	

Садашњи број запослених у Сектору тржишне инспекције на пословима координације и спровођења активности тржишног надзора, укључујући активности које подржавају тржишни надзор (међусекторска и регионална сарадња, послови унапређења рада, размена информација о опасним производима, координација у области техничког надзора, едукација и извештавање и други послови у СТИ), представљају минималан број неопходан за обављање послова тржишног надзора у делокругу овог сектора.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У 2015. години започето је уништавање опасних производа који су заплешени у поступку инспекцијског надзора и складиштени у магацинима под надзором тржишне инспекције. Уништавање је спроведено употребом машина које су набављене и инсталиране у магацинима где се складишти роба заплешена у поступку инспекцијског надзора у Београду и Иригу.

У вези са применом овлашћења тржишних инспектора за уништавање опасне робе, урађен је водич за поступање са опасном робом, одржане радионице за управљање отпадом и примену упутства и смерница за поступање са опасном робом.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Стручна обрада закона у процесу даље хармонизације хоризонталног оквира за тржишни надзор са релевантним *acquis* у надлежности је Министарства трговине, туризма и телекомуникација и уско је повезана са активностима Министарства привреде у сегменту уређивања техничких захтева за производе и оцењивање усаглашености, Министарства здравља, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и других државних органа који су надлежни за стручну обраду посебних прописа којима се уређују технички захтеви за посебне категорије производа и оцењивање усаглашености.

Стога је даља хармонизација прописа у области тржишног надзора уско повезана и усклађена са планираним активностима и динамиком хармонизације прописа у области оцењивања усаглашености, као и са планираним активностима и динамиком доношења техничких прописа којима се преузимају директиве новог приступа које се односе на *CE* означавање.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Имајући у виду резултате постигнуте у оквиру пројекта 2010- „Јачање српског система тржишног надзора”, а који се односе на увођење система квалитета у област тржишног надзора, Министарство трговине, туризма и телекомуникација - Сектор тржишне инспекције ће наставити рад на анализи и даљем развоју процедура надзора обухваћених Приручником квалитета. Развој процедура и листа провера производа које треба да подрже оперативни рад инспектора на терену, подразумевају куповину одговарајућих стандарда који су релевантни за спровођење активности тржишног надзора и примене секторских прописа у овој области. Куповина стандарда за одређене групе производа којима су транспоноване директиве новог приступа и директиве старог приступа, планирана је у току 2017. године. Такође планира се ажурирање базе неопходних стандарда на годишњем нивоу.

Наставиће се регионална сарадња у области тржишног надзора.

У циљу јачања административних капацитета за спровођење тржишног надзора, наставиће се започете активности на спровођењу Плана континуираног професионалног образовања тржишних инспектора, који подразумева и едукацију у области примене секторских прописа, практичне обуке на терену, у лабораторијама, примене добрих пракса, сарадње са органима надлежним за царински надзор, са другим органима тржишног надзора и функционисање система тржишног надзора у целини.

Кључне активности у периоду од 2016. до краја 2018. године

У 2018. години неопходно је урадити детаљну анализу у погледу испуњености информационих, техничких и кадровских капацитета за приступ RAPEX и ICSMS и сходно резултатима те анализе поднети формални захтев за приступ наведеним системима.

У вези са приступањем RAPEX и ICSMS неопходно је задржати број запослених у Сектору тржишне инспекције на пословима координације активности овог сектора у седишту Сектора, затим на пословима размене информација о опасним производима, на пословима тржишног надзора, пре свега у вези са контролом усаглашености и безбедности производа, затим на пословима едукације и извештавања и другим пословима у вези са надзором тржишта као у претходној табели приказаној под 1)а) Институционална структура и стање административних капацитета.

Приступаће RAPEX и ICSMS системима захтева и одговарајући ниво развоја других органа тржишног надзора који учествују у том систему (Санитарна инспекција, Инспекција за заштиту животне средине, Инспекција рада, Грађевинска инспекција и друге инспекције, односно надлежни органи тржишног надзора и Управе царина).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

2016. година

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа, након прибављања мишљења Европске комисије и међусекторског усаглашавања, биће достављен Влади ради утврђивања Предлога закона за разматрање и усвајање у Скупштинској процедури у IV кварталу 2016. године. Наведени Закон биће донет сходно активностима које се детаљније планирају у Поглављу 28 „Заштита потрошача и јавног здравља”.

2017-2019. година

С обзиром на предстојеће измене Уредбе ЕУ која се односи на акредитацију и тржишни надзор 765/2008/ЕЗ, у зависности од тога како се у ЕУ буду мењали прописи у области тржишног надзора, извршиће се сходна измена прописа у области тржишног надзора.

Такође, извршиће се усаглашавање Закона о тржишном надзору сходно организационим променама у министарствима, у зависности од измена и допуна Закона о министарствима у периоду 2017-2019.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

БР	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Сelex	Пропис преведен
1.	2016-121	Закон о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа	МТТ	IV квартал 2016	32001L0095	да
2.	2016-120	Закон о изменама и допунама Закона о тржишном надзору	МТТ	IV квартал 2017	32008R0765	да

3.1.2. Директиве старог приступа

3.1.2.1. Моторна возила

Ова област је обрађена у оквиру следеће тачке 3.1.2.2. Емисије гасовитих и чврстих загађивача из мотора покретних машина који се користе ван пута

3.1.2.2. Емисије гасовитих и чврстих загађивача из мотора покретних машина који се користе ван пута

1. Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

До сада је постигнута делимична усклађеност са ЕУ прописима из области моторних возила на основу дугогодишње примене UNECE Правилника у Републици Србији (донето је 57 Наредби). UNECE Правилници су имплементирани у законодавство ЕУ кроз прописе о хомологацији типа целог возила.

Постизање потпуне усклађености са Директивама 97/68/ЕЗ, 2007/46/ЕЗ и Уредбама ЕУ 167/2013 и 168/2013 које представљају кровне прописе за хомологацију типа целог возила, условљено је усвајањем измена Закона о безбедности саобраћаја на путевима, који је планиран за доношење у 2016/2017. години, као и доношењем одговарајућих подзаконских аката којима ће се даље остварити потпуна усклађеност законодавства у области моторних возила и емисије загађујућих материја из дизел мотора ванпутних возила.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Транспоновање правних аката Европске уније из области хомологације са свим својим изменама и допунама, у надлежности је ресорног Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије (у погледу доношења). Агенција за безбедност саобраћаја (у даљем тексту: АБС), Сектор за возила, Одељење за хомологацију возила, опреме и делова је надлежна за припрему транспозиције као и каснију имплементацију и спровођење.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за хомологацију возила, опреме и делова	3 + руководилац Одељења	4	Припрема преношења, спровођење и примена	Није поверена другим институцијама

Имплементацију прописа о хомологацији који се односе на друмска, моторна и прикључна возила обавља АБС, а послови хомологације чине суштину наведених правних аката ЕУ. У оквиру Одељења за хомологацију возила, опреме и делова укупно има 4 запослена. Поред праћења прописа ЕУ у оквиру Одељења за хомологацију АБС је надлежна и за праћење 137 Правилника UNECE по основу Закона о признавању међународног Споразума из '58 (Женева), и послове издавања исправа у оквиру царинског поступка.

Дугогодишња примена UNECE Правилника као и контрола саобразности возила и хомологационе документације по разним основима, допринела је едукацији домаћих произвођача возила и усавршавању струке по питању хомологације типа целог возила.

Упоредо са тим процесима у Републици Србији развијале су се и техничке службе (лабораторије) за спровођење хомологационих испитивања.

в) *Опис осталих предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ*

У складу са наведеним АБС има сталну тенденцију усавршавања и подизања способности запослених кроз стално праћење прописа из ове области у Европској унији и Светском форуму за хармонизацију правилника о возилима (UNECE/WP29). Под овом мером се подразумева праћење рада Техничких одбора и Радних група за возила врста М, N, O, L и T при Европској комисији – Директорату за унутрашње тржиште, индустрију, предузетништво и МСП у својству представника земље кандидата, као и учешће у раду UNECE/WP29 у својству сталног члана.

АБС активно учествује у припреми српске верзије правних тековина Европске уније где је номиниран, преведен и стручно редигован значајан број ЕУ прописа из области хомологације возила. Сходно наведеном ради се на припреми консолидованих верзија ЕУ прописа на српском језику, које ће бити транспоноване у национално законодавство.

2. Планови за потпуно усаглашавање са правним тековинама Европске уније

а) *Планови за потпуно усаглашавање са Правним тековинама Европске уније до 31. децембра 2018. године:*

– Усклађивање са оквирном Директивом 2007/46/ЕЗ из области хомологације типа возила са точковима врсте М, N и O планирано је транспонованом самог правног акта Европске заједнице са свим изменама и допунама, у четвртм кварталу 2018. године путем доношења „*Правилника којим се успоставља оквир за хомологацију моторних возила и њихових приколица и система, саставних делова и засебних техничких јединица намењених за таква возила*“ где ће се планирани основ за усклађивање налазити у одговарајућим изменама Закона о безбедности саобраћаја на путевима у 2016./2017. години.

– Усвајање основе за усклађивање са Уредбом ЕУ 168/2013 из области хомологације типа возила са точковима врсте L планирано је путем одговарајућих измена Закона о безбедности саобраћаја на путевима у 2016./2017. години. Транспонованом самог правног акта Европске заједнице са свим изменама и допунама, у циљу потпуног усклађивања, планира се у четвртм кварталу 2018. године путем доношења „*Правилника за хомологацију и тржишни надзор за возила са два и три точка и четвороцикле*“.

– Усвајање основе за усклађивање са Директивом 97/68/ЕЗ са свим изменама и допунама из области који се односе на мере против емисије гасовитих загађивача и чврстих загађујућих честица из мотора са унутрашњим сагоревањем који се уграђују у вандрумску покретну механизацију планирано је путем одговарајућих измена Закона о безбедности саобраћаја на путевима у 2016. години. Транспонованом самог правног акта Европске заједнице, у циљу потпуног усклађивања планира се у четвртм кварталу 2017. године путем доношења „*Правилника о мерама против емисије гасовитих загађивача и чврстих загађујућих честица из мотора са унутрашњим сагоревањем који се уграђују у вандрумску покретну механизацију*“.

– Усвајање основе за усклађивање са Уредбом ЕУ 167/2013 из области хомологације типа возила са точковима врсте T планирано је путем одговарајућих измена Закона о

безбедности саобраћаја на путевима у 2016./2017. години. Транспоноване самог правног акта Европске заједнице са свим изменама и допунама, у циљу потпуног усклађивања, планира се у четвртом кварталу 2018. године путем доношења „Правилника за хомологацију и тржишни надзор за пољопривредна и шумска возила“.

– Усвајање основе за усклађивање са наведеним ЕУ прописима у погледу UNECE Правилника, који су саставни део ових прописа, везано је за већ предвиђене очекиване измене Закона о безбедности саобраћаја на путевима у 2016./2017. години, где ће се потребни нетранспоновани UNECE Правилници пренети одговарајућим наредбама сагласно Споразуму о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опрему и делове који могу бити уграђени и/или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основу ових прописа („Сл. гласник РС”, бр. 11/2011 – Међународни уговори).

б) *Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета за период до 31.12.2018. године*

Предвиђа се наставак имплементације потпуно усклађених Правилника уз праћење измена и допуна релевантних прописа Европске уније и у складу са поменутиим усаглашавањем Правилника са изменама и допунама. Неопходно је даље озбиљно јачање административних капацитета како у погледу броја, тако и у погледу образовних профила запослених који ће радити на примени и спровођењу прописа из области моторних возила.

в) *Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ*

Даље спровођење и примена усклађеног законодавства, у циљу постизања веће и ефикасније пасивне и активне безбедности у саобраћају, као и дефинисање места и улоге АБС у погледу тржишног надзора.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

РБ	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
1.	2016-485	<i>Правилник којим се успоставља оквир за хомологацију моторних возила и њихових приколица и система, саставних делова и засебних техничких јединица намењених за таква возила</i>	АБС	IV квартал 2018	32007L0046	да
2.	2014-174	<i>Правилник за хомологацију и тржишни надзор за возила са два и три точка и четвороцикле</i>	АБС	IV квартал 2018	32013L0168	Не, номинован је за превозење у 2016.

3.	2014-175	<i>Правилник о мерама против емисије гасовитих загађивача и чврстих загађујућих честица из мотора са унутрашњим сагоревањем који се уграђују у вандрумску покретну механизацију</i>	АБС	IV квартал 2017	31997L0068	да
4.	2014-173	<i>Правилник за хомологацију и тржишни надзор за пољопривредна и шумска возила</i>	АБС	IV квартал 2018	32013R0167	да

3.1.2.3. Хемикалије (REACH, CLP)

Ова област је обрађена у оквиру тачке 3.27.9. Хемикалије

Детергенти

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Одредбе Уредбе (ЕС) бр. 648/2004 о детергентима и њених амандмана (Уредба (ЕС) бр. 907/2006, 551/2009 и 259/2012) пренете су у национално законодавство кроз Закон о хемикалијама („Службени гласник РС“ бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15), чл. 73-81, Правилник о детергентима („Службени гласник РС“ број 25/15) и Листу сурфактаната за које је издато одобрење или донет акт којим се одобрава коришћење сурфактанта у детергенту у ЕУ и Листу сурфактаната за које је одбијен захтев за одобрење и сурфактаната који су забрањени у ЕУ („Службени гласник РС“ бр. 94/10).

Национално законодавство је делимично усклађено са Уредбом, с обзиром да у прописе нису пренете одредбе које захтевају чланство у ЕУ да би се примениле. Поред тога, Законом је успостављена процедура процене досијеа о сурфактанту која је у складу са захтевима Уредбе, међутим уредба не предвиђа да се процедура спроводи на нивоу земље чланице већ централизовано.

Напомена: усаглашавање са овом уредбом сматра се привременом мером, све националне одредбе биће стављене ван снаге од дана придруживања. Од дана приступања, примењиваће се Уредба и Закон/акт о спровођењу уредбе.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Надлежност над стављањем у промет детергената, у складу са Законом о хемикалијама има министарство надлежно за животну средину. Министарство ће остати надлежан орган и након придруживања. На пословима усаглашавања и спровођења националних прописа ангажован је 1 државни службеник. Није предвиђено повећање административних капацитета за потребе имплементације ове уредбе.

Инспекцијски надзор врши Министарство пољопривреде и заштите животне средине преко републичких инспектора за животну средину и Министарство здравља преко санитарних инспектора. Инспекцијски аранжмани, као и надлежне инспекције за контролу и надзор над применом Уредбе о детергентима биће дефинисани у Закону/акту о спровођењу ове уредбе.

У вези са капацитетима за имплементацију идентификован је недостатак лабораторијских капацитета. У складу са Уредбом, члан 8, земља чланица је дужна да обавести друге земље чланице и Европску комисију о списку лабораторија које су компетентне и ауторизоване да врше испитивања предвиђена овом уредбом. У Србији не постоје лабораторије које имају одговарајуће капацитете неопходне за ова испитивања.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

План активности за 2016 – 2018 годину:

- Израда Нацрта закона о спровођењу Уредбе број 648/2004 којим ће се одговорити на захтеве Уредбе који се односе на именовање надлежног органа, контролу и надзор над применом одредби, обавезе држава чланица и висину новчаних казни за непоштовање прописаних захтева уредбе. Овај Закон примењиваће се од дана приступања ЕУ. Рок за израду Нацрта је IV квартал 2018. године.
- Израда Нацрта новог Закона о хемикалијама који ће се примењивати од дана приступања ЕУ и који ће осигурати брисање одредби постојећег Закона о хемикалијама које уређују детергентем и стављање ван снаге свих подзаконских прописа о детергентима донетих на основу овог закона. Рок за израду Нацрта је IV квартал 2018. године.

Поред тога, у предметном периоду предвиђа се даље праћење и усклађивање са новим амандманима на Уредбу (ЕЦ) бр. 648/2004, ако их буде.

3.1.2.4. Кристално стакло

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Правилник о обележавању производа од кристалног стакла („Службени гласник РС”, број 143/14), који је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), ступио је на снагу 3. јануара 2015. године, а почиње са применом од 1. јануара 2018. године. Овим правилником прописани су захтеви за обележавање производа од кристалног стакла, као и преглед производа од кристалног стакла после испоруке на тржиште.

Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 69/493/ЕЕЗ Савета од 15. децембра 1969. године о усклађивању закона држава чланица који се односе на кристално стакло.

У складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник је усклађен са наведеном директивом ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области кристалног стакла. У овом тренутку у Сектору за инфраструктуру квалитета, два запослена државна службеника обављају послове који се односе на доношење и спровођење техничких прописа којима се преузимају ЕУ директиве Новог и Старог приступа у следећим областима: нисконапонска електрична опрема, електромагнетска компатибилност, машине, лифтови, лична заштитна опрема, опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, опрема која емитује буку на отвореном простору, текстил, обућа и кристално стакло.

Надзор над применом прописа из области производа од кристалног стакла спроводи Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду од 2011. до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (IPA 2008, IPA 2010, IPA 2011, IPA 2013, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области кристалног стакла.

Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари, округли столови и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Директива 69/493/ЕЕЗ. Такође, израђен је и објављен водич за примену овог техничког прописа.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављање или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга надлежног Одсека у Министарству привреде, неопходно је у овом одсеку запослити најмање још једног државног службеника у 2016/2017. години.

За планове у области тржишног надзора видети пододељак 3.1.1.5.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ директивом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 69/4.

3.1.2.5. Текстил

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Правилник о означавању и обележавању текстилних производа („Службени гласник РС, број 1/14), донет је на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), ступио је на снагу 14. јануара 2014. године, а примењује се од 1. јула 2015. године.

Овим правилником прописују се захтеви за означавање и обележававање етикетом података о сировинском саставу текстилних производа, захтеви за употребу назива текстилних влакана при наведеном означавању и обележавању, означавање и обележававање етикетом података о текстилним производима који садрже нетекстилне делове животињског порекла и одређивање сировинског састава текстилних производа који се означавају или обележавају у складу са овим правилником, као и захтеви за додатно означавање и обележававање етикетом података о поступку и начину одржавања одевних текстилних производа, података о скупљању при одржавању одевних текстилних производа, као и података о величини одевних текстилних производа.

Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Уредбе број 1007/11 Европског парламента и Савета о називима текстилних влакана и означавању и обележавању сировинског састава текстилних производа, као и захтевима Уредбе Европске комисије број 286/2012 којом се допуњава Уредба број 1007/11 Европског парламента и Савета.

У складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник је делимично усклађен са наведеном Уредбом ЕУ, с обзиром да садржи поједине националне одредбе које ће се примењивати до ступања на снагу АСАА споразума или до приступања Републике Србије ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области текстилних производа. У овом тренутку у Сектору за инфраструктуру квалитета, два запослена државна службеника обављају послове који се односе на доношење и спровођење техничких прописа којима се преузимају ЕУ директиве Новог и Старог приступа у следећим областима: нисконапонска електрична опрема, електромагнетска компатибилност, машине, лифтови, лична заштитна опрема, опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, опрема која емитује буку на отвореном простору, текстил, обућа и кристално стакло.

Надзор над применом прописа из области текстилних производа спроводи Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду од 2011. до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (IPA 2008, IPA 2010, IPA 2011, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области текстилних производа. Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари, округли столови и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Уредба број 1007/11. Такође, израђен је и објављен водич за примену овог техничког прописа.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да је, у складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник делимично усклађен са Уредбом број 1007/11, потпуно усклађивање се очекује приступањем Републике Србије ЕУ, у складу са одредбама овог правилника.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављање или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање свих послова из делокруга надлежног Одсека Министарства привреде, неопходно је запослити најмање још једног државног службеника у 2016/2017. години.

За планове у области тржишног надзора видети поделељак 3.1.1.5.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ уредбом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Уредбом број 1007/11.

3.1.2.6. Обућа

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Правилник о означавању обуће („Службени гласник РС“ број 1/14), који је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), ступио је на снагу 14. јануара 2014. године, а примењује се од 1. јула 2015. године. Овим правилником прописани су захтеви за означавање главних делова обуће и материјала главних делова обуће која је намењена продаји потрошачима, као и захтеви за додатне писане информације које прате обућу.

Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 94/11/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. марта 1994. године о означавању материјала главних делова обуће.

У складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник је делимично усклађен са наведеном директивом ЕУ, с обзиром да садржи поједине националне одредбе које ће се примењивати до приступања Републике Србије ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области обуће. У овом тренутку у Сектору за инфраструктуру квалитета, у надлежном Одсеку два запослена државна службеника обављају послове из делокруга ове јединице који се односе на доношење и спровођење техничких прописа којима се преузимају ЕУ директиве Новог и Старог приступа у следећим областима: нисконапонска електрична опрема, електромагнетска компатибилност, машине, лифтови, лична заштитна опрема, опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, опрема која емитује буку на отвореном простору, текстил, обућа и кристално стакло.

Надзор над применом прописа из области обуће спроводи Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду од 2011. до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (IPA 2008, IPA 2010, IPA 2011, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области обуће. Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари, округли столови и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Директива 94/11/ЕЗ. Такође, израђен је и објављен водич за примену овог техничког прописа.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да је, у складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник делимично усклађен са Директивом 94/11/ЕЗ, потпуно усклађивање се очекује приступањем Републике Србије ЕУ, у складу са одредбама овог правилника.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављање или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга надлежног Одсека у Министарству привреде, неопходно је у овој јединици запослити најмање још једног државног службеника у 2016/2017. години.

За планове у области тржишног надзора видети пододељак 3.1.1.5.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ уредбом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 94/11/ЕЗ.

3.1.2.7. Ђубрива

1) Приказ статуса усклађености

a) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област ђубрива регулисана је Законом о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта („Сл. гласник РС”, број 41/09) који је, у делу који се односи на неорганска (минерална) ђубрива, потпуно усклађен са Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 2003/2003/ЕЗ од 13. октобра 2003. године која се односи на ђубрива, осим одредби Уредбе које није могуће пренети у национално законодавство (чланови Уредбе који се односе на процедуре Европске комисије, укључујући и обавештавање Европске Комисије од стране држава чланица у вези са националним одредбама, као и прелазне и завршне одредбе ове Уредбе).

Већина чланова Уредбе 2003/2003/ЕЗ (чл. 6, 9, 16-23), као и већина Анекса (I, II, III и IV) су пренети у одговарајуће подзаконске прописе који су, такође у делу неорганских (минералних) ђубрива, потпуно усаглашени са наведеном Уредбом, и то:

1) Правилник о условима за разврставање и утврђивање квалитета средстава за исхрану биља, одступањима садржаја хранљивих материја и минималним и максималним вредностима дозвољеног одступања садржаја хранљивих материја и о садржини декларације и начину обележавања средстава за исхрану биља („Сл. гласник РС”, број 78/09);

2) Правилник о карактеристикама амонијум нитратног ђубрива са високим садржајем азота, граничним вредностима азота у амонијум нитратном ђубриву са високим садржајем азота и методама испитивања отпорности на експлозивност које мора испуњавати амонијум нитратно ђубриво са високим садржајем азота („Сл. гласник РС”, бр. 70/10) и

3) Правилник о методама испитивања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта („Сл. Гласник РС”, број 71/10).

Да је област ђубрива у потпуности усклађена са европским законодавством констатовано је и у Извештају Европске комисије (*SCREENING REPORT*) о одржаним скрининзима са представницима Републике Србије - Преговарачке групе за Поглавље 1.

Поред неорганских (минералних) ђубрива, Законом о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта регулисана су средства за исхрану биља (ђубрива и супстрати) и оплемењивачи земљишта органског, органско-неорганског и микробиолошког порекла, као и средства за исхрану биља која садрже биљне екстракте.

Када су у питању органска и органско неорганска ђубрива и оплемењивачи земљишта који садрже споредне производе животињског порекла који нису намењени за исхрану људи, усклађеност у овом делу са Уредбом 1069/2009 је постигнута подзаконским прописом, који садржи везу са одговарајућим националним прописом у области ветеринарства, који је донет у складу са поменутим Уредбом.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Управа за заштиту биља Министарства пољопривреде и заштите животне средине јесте надлежни орган у области средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта.

У оквиру Управе за заштиту биља Одељење за средства за заштиту и исхрану биља обавља законодавне, административне и координационе послове који се односе на средства за исхрану биља и оплемењиваче земљишта (регистрацију и стављање у промет), а одељења фитосанитарне инспекције (гранична и унутрашња) контролне послове при увозу, промету и примени.

Поред одељења фитосанитарне инспекције у контролним пословима учествују и овлашћене службене лабораторије које обављају испитивања узорака средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта узетих у контроли увоза, производње, промета и примене.

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за средства за заштиту и исхрану биља	3 уз руководиоца Одељења	4	Преношење, спровођење и примена	Није поверена другим институцијама.
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	1	Преношење	7 овлашћених лабораторија за испитивање узорака средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта узетих у контроли увоза, производње, промета и примене.
		33	Спровођење и примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	54	1	Преношење	
		53	Спровођење и примена	

Садашњи број запослених и њихов образовни профил у Управи за заштиту биља, у области средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта, није довољан да подржи даље преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене Закона о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта и прописа донетих на основу њега, спроводе и примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области заштите здравља биља, семена и садног материјала пољопривредног биља, признавања сорти пољопривредног биља,

средстава за заштиту биља и резидуа, заштите права оплемењивача биљних сорти и генетички модификованих организама.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Од ступања на снагу Закона о средствима за исхрану биља и оплемењивача земљишта, у организацији ТАИЕХ спроведено је неколико радионица, студијских посета и експертских мисија, као и BTSF (*Better Training for Safer Food*) тренинга у организацији Европске комисије, које су се тичале одређених питања у области средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта.

На наведеним едукацијама учествовали су запослени Министарства пољопривреде и заштите животне средине, као и представници лабораторија који учествују у службеним контролама и произвођача средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта. На њима су добијени савети који су уграђени и у овај Закон, али и у подзаконске прописе.

Примера ради, у периоду од 2010 до 2014. године одржане су следеће ТАИЕХ обуке и BTSF тренинзи:

1) Регистрација, контрола квалитета и испитивање средстава за исхрану биља – експертска мисија (Управа за заштиту биља, лабораторије, произвођачи);

2) Разврставање, контрола квалитета, декларисање и обележавање средстава за исхрану биља – студијска посета (Управа за заштиту биља);

3) Органска ђубрива, контрола квалитета и примена у конвенционалној и органској производњи – студијска посета (Управа за заштиту биља);

4) Органска ђубрива и оплемењивачи земљишта произведени од споредних производа животињског порекла (Управа за заштиту биља).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

С обзиром на чињеницу да је област ђубрива у потпуности усклађена са европским законодавством у наредном периоду планиране су измене и допуне подзаконских прописа у складу са изменама и допунама Уредбе 2003/2003/ЕЗ од 2009. до 2014. године.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Поред усклађивања законодавства за Републику Србију, као државу у процесу приступања ЕУ, један од основних приоритета јесте и да обезбеди да надлежни органи у области средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта располажу довољним бројем одговарајућег квалификованог и искусног особља како би се обавезе утврђене у ЕУ прописима извршавале ефикасно и успешно, укључујући и одговарајуће инспекцијске органе и лабораторије за испитивање. Поред тога, потребно је одредити и националне референтне лабораторије.

Активности које ће бити окончане у периоду од 2016. до краја 2018. године

У 2018. години неопходно је извршити пријем новог особља за инспекцијске послове, и то 35 извршилаца у Одељењу фитосанитарне инспекције, који ће поред послова у области средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта обављати и друге послове у оквиру фитосанитарног система.

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантних за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених за рад на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за средства за заштиту и исхрану биља	3 уз руководиоца Одељења	4	Преношење, спровођење и примена	Неће бити поверена другим институцијама.
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	1	Преношење	– ... службене лабораторије за испитивање узорака средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта узетих у контроли увоза, производње, промета и примене.
		33	Спровођење и примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	54 + 35	2	Преношење	– ... референтне лабораторија за испитивање узорака средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта, у зависности од типа.
		87	Спровођење и примена	

Поред пријема новог особља за инспекцијске послове, спроводиће се и активности на развоју фитосанитарног информационог система, као и на успостављању система тренинга и евалуације знања фитосанитарних инспектора у области средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта, које ће бити подржане применом твининг пројеката који се спроводе (ИПА 2012) или ће се спроводити у периоду од 2016. до 2020. године.

Активности које ће бити окончане у периоду од 2019. до краја 2020. године

Кључне активности које је потребно спровести у периоду од 2019. до краја 2020. године односе се на одређивање и опремање граничних прелаза према трећим земљама у сарадњи са царинским органом и дефинисање других места за преглед средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта која нису тачке уласка. У вези са тим неопходно је спровести и реорганизацију Одељења граничне фитосанитарне

инспекције, распоређивањем одређеног броја граничних фитосанитарних инспектора у Одељење фитосанитарне инспекције.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

2016. година

У складу са изменама ЕУ прописа мењаће се следећи подзаконски прописи:

- 1) Правилник о условима за разврставање и утврђивање квалитета средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта, одступањима садржаја хранљивих материја и минималним и максималним вредностима дозвољеног одступања садржаја хранљивих материја и о садржини декларације и начину обележавања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта и
- 2) Правилник о методама за испитивање средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта.

2017-2018. година

С обзиром на то да нас је Европска Комисија на експланаторном скринингу обавестила да је тренутно у поступку ревизија Уредбе 2003/2003/ЕЗ која се односи на проширење њеног делокруга до других ђубрива као што су органска, органско-неорганских ђубрива, оплемењивача земљишта, супстрати, биљни стимулатори и др. а која би требало да буде завршена до краја 2016. године у зависности од тога како се у ЕУ буду мењали прописи у области ђубрива, укључујући и укључивање нових врста и типова планираће се и измене и допуне подзаконских прописа.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р Б	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведе н
1.	2016-478	Закон о изменама и допунама Закона о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта	МПЗЖС	IV квартал 2016	02003R2003	не

2.	2016-476	Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за разврставање и утврђивање квалитета средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта, одступањима садржаја хранљивих материја и минималним и максималним вредностима садржаја хранљивих материја и о садржини декларације и начину обележавања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПЗЖС	IV квартал 2016	02003R2003	не
3.	2016-475	Правилник о изменама и допунама Правилника о методама испитивања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПЗЖС	IV квартал 2016	02003R2003	не

3.1.2.8 Прекурсори

Ова област је обрађена у оквиру Поглавља 29.

3.1.2.9. Добра лабораторијска пракса

Ова тачка је обрађена у оквиру ПГ 28 Заштита потрошача и здравља.

3.1.3. ДИРЕКТИВЕ НОВОГ ПРИСТУПА

3.1.3.1. Нисконапонска електрична опрема

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Технички захтеви, оцењивање усаглашености, као и други захтеви и услови за стављање на тржиште и/или у употребу нисконапонске електричне опреме уређени су Правилником о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона („Службени гласник РС”, број 13/10). Овај правилник је донет на

основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС, број 36/09), а почео је да се примењује 20. марта 2010. године. У складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник је делимично усклађен са Директивом 2006/95/ЕЗ, с обзиром да садржи поједине националне одредбе које ће се примењивати до ступања на снагу АСАА споразума за нисконапонску електричну опрему или до приступања Републике Србије ЕУ (потпуна усклађеност је обезбеђена прелазним одредбама овог правилника).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области нисконапонске електричне опреме. У овом тренутку у Сектору за инфраструктуру квалитета, два запослена државна службеника обављају послове из делокруга Сектора који се односе на доношење и спровођење техничких прописа којима се преузимају ЕУ директиве Новог и Старог приступа у следећим областима: нисконапонска електрична опрема, електромагнетска компатибилност, машине, лифтови, лична заштитна опрема, опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, опрема која емитује буку на отвореном простору, текстил, обућа и кристално стакло.

За тржишни надзор нисконапонске електричне опреме надлежно је Министарство трговине, туризма и телекомуникација. У овом тренутку, у Сектору тржишне инспекције око 100 инспектора обавља послове који се односе на тржишни надзор производа из делокруга тог сектора, укључујући и надзор нисконапонске електричне опреме. За више информација видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду од 2010. до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (IPA 2008, IPA 2010, IPA 2011, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области нисконапонске електричне опреме. Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК у овој области, као и тела за оцењивање усаглашености нисконапонске електричне опреме.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Директива 2006/95/ЕЗ; на семинарима се врши и едукација о значају хармонизованих стандарда и промовише њихова примена; израђени су и објављени водич и приручник за примену овог техничког прописа.

У складу са препоруком ЕК и Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, у априлу 2015. године измењен је пропис којим се за увозну нисконапонску електричну опрему захтевала исправа о усаглашености приликом царинења, односно укинута је мера коју је ЕК препознала као трговинску баријеру.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Донет је нови Правилник о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона („Службени гласник РС“, број 25/16), у циљу потпуног усклађивања са новом Директивом 2014/35/EУ. Овај правилник ће почети да се примењује 1. јула 2017. године. До почетка примене новог правилника, планирано је доношење списка српских стандарда којима се преузимају хармонизовани стандарди који пружају претпоставку о усаглашености електричне опреме са безбедносним циљевима из Директиве 2014/35/EУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање свих послова из делокруга Министарства привреде неопходно је у надлежној јединици запослити најмање још једног државног службеника у 2016/2017. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ директивом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У оквиру пројекта подршке развоју инфраструктуре квалитета (IPA 2013) предвиђена је набавка опреме телима за оцењивање усаглашености нисконапонске електричне опреме, у току 2016. године.

У периоду 2016-2018. године планирана је реализација пројекта „*Quality Infrastructure in the Western Balkans*” који заједнички финансирају Шведска агенција за међународну развојну сарадњу (SIDA) и Европско удружење за слободну трговину (EFTA). У оквиру овог пројекта планиране су и активности које се односе на ИК у области нисконапонске електричне опреме.

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 2014/35/EУ и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области безбедности нисконапонске електричне опреме.

3.1.3.2. Гасни апарати

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Министарство рударства и енергетике је донело Правилник о захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености гасних апарата („Службени гласник РС”, број 41/15) који је ступио на снагу 16.05.2015. године, а примењује се од 01.01.2016. године. Овај правилник је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09). Објављен је Списак српских стандарда из области гасних апарата („Службени гласник РС”, број 65/15) који је у примени од 07.07.2015.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство рударства и енергетике је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области гасних апарата.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р Б	Шифра планир аног прописа	Назив прописа	Надлежна институциј а	Рок	Celex	Проп ис преве ден
		Правилник о захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености гасних апарата	МРЕ	Правилник је ступио на снагу 16.05.2015. године, а примењује се од 01.01.2016. године	32009L0142	Не

3.1.3.3. Безбедност машина

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Технички захтеви, оцењивање усаглашености, као и други захтеви и услови за испоруку на тржишту и стављање у употребу машина уређени су Правилником о безбедности машина („Службени гласник РС, број 58/16). Овај правилник је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), а почео је да се примењује 1. септембра 2016. године. Даном почетка примене овог правилника престао је да се примењује Правилник о безбедности машина („Службени гласник РС”, број 13/10) који је, у складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, био делимично усклађен са Директивом 2006/42/ЕЗ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области безбедности машина. У овом тренутку у Сектору за инфраструктуру квалитета, два запослена државна службеника обављају послове из делокруга Сектора који се односе на доношење и спровођење техничких прописа којима се преузимају ЕУ директиве Новог и Старог приступа у следећим областима: нисконапонска електрична опрема, електромагнетска компатибилност, машине, лифтови, лична заштитна опрема, опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, опрема која емитује буку на отвореном простору, текстил, обућа и кристално стакло.

За тржишни надзор машина надлежно је Министарство трговине, туризма и телекомуникација. У овом тренутку, у Сектору тржишне инспекције око 100 инспектора обавља послове који се односе на тржишни надзор производа из делокруга тог сектора, укључујући и надзор машина. За тржишни надзор који се односи на машине у употреби на раду надлежно је Министарство за рад, запошљавање, борачка и

социјална питања - Инспекторат за рад, у коме око 115 инспектора техничке струке обавља инспекцијске послове у области безбедности и здравља на раду. За више информација о тржишном надзору видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду од 2010. до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (РА 2008, РА 2010, РА 2011, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области безбедности машина. Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК у овој области, као и тела за оцењивање усаглашености нисконапонске електричне опреме.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Директива 2006/42/ЕЗ; на семинарима се врши и едукација о значају хармонизованих стандарда и промовише њихова примена; израђени су и објављени водич и приручник за примену овог техничког прописа.

У складу са препоруком ЕК и Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, у априлу 2015. године измењен је пропис којим се за увозне машине захтевала исправа о усаглашености приликом царинења, односно укинута је мера коју је ЕК препознала као трговинску баријеру.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Правилником о безбедности машина („Службени гласник РС, број 58/16“) обезбеђена је потпуна усклађеност са свим битним захтевима и начелима из Директиве 2006/42/ЕЗ, у складу са њеним изменама и допунама из Директиве 2009/127/ЕЗ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга Министарства привреде неопходно је овом одељењу запослити најмање још једног државног службеника у 2016/2017. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ директивом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 2006/42/ЕЗ и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области безбедности машина.

3.1.3.4. Експлозивни за цивилну употребу и пиротехнички производи и опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама

Експлозивни за цивилну употребу и пиротехнички производи

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Доношење прописа у области експлозива за цивилну употребу и пиротехничких производа је у надлежности Министарства унутрашњих послова (МУП) - Сектора за ванредне ситуације - Управе за превентивну заштиту.

Ова област тренутно је регулисана Законом о промету експлозивних материја („Сл. лист СФРЈ”, број 30/85) и Законом о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Сл. гласник СРС”, бр. 44/77, 45/85 и 18/89 и („Службени гласник РС”, бр. 53/93, 67/93, 48/94 и 101/2005 - др. закон) и подзаконским прописима донети на основу њега. Ови закони, као и подзаконски акти, нису усклађени са европским директивама.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Управа за превентивну заштиту је надлежни орган у области експлозива за цивилну употребу и пиротехничких производа.

У оквиру Управе за превентивну заштиту Одељење за контролу промета и превоза опасних материја обавља законодавне, административне и координационе послове који се односе на експлозиве за цивилну употребу и пиротехничке производе.

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за контролу промета и превоза опасних материја	7	2	Преношење	Није поверена другим институцијама.
		7	Спровођење и примена	

Садашњи број запослених и њихов образовни профил у Управи за превентивну заштиту, у овој области, није довољан да подржи даље преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Одељење за контролу промета и превоза опасних материја, поред спровођења и примене Закона о промету експлозивних материја, спроводе и поступке овлашћивања правних лица за послове промета и надзор над радом тих правних лица.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Чланови подгрупе за експлозиве за цивилну употребу и пиротехничке производе учествују у активностима које спроводи ПГ 1.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

С обзиром на чињеницу да област експлозива за цивилну употребу и пиротехничких производа није усклађена са европским законодавством у наредном периоду планирано је доношење Закона о експлозивним материјама и одговарајућих подзаконских аката - Правилника о експлозивима за цивилну употребу и Правилника о пиротехничким производима, којим ће бити транспоновани правни акти ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Поред усклађивања законодавства за Републику Србију, као државу у процесу приступања ЕУ, један од основних приоритета јесте и да обезбеди да надлежни органи у овој области располажу довољним бројем одговарајућег квалификованог и искусног особља како би се обавезе утврђене у ЕУ прописима извршавале ефикасно и успешно, укључујући и одговарајуће инспекцијске органе и лабораторије за испитивање. Поред тога, потребно је одредити и националне референтне лабораторије.

У периоду до 2018. године неопходно је извршити пријем новог особља за инспекцијске послове, имајући у виду и обавезе које проистичу из Закона о инспекцијском надзору („Сл. гласник РС”, број 36/15). У оквиру спровођења поменутог Закона, поред пријема новог особља за инспекцијске послове, спроводиће се и активности на развоју информационог система, као и на успостављању система тренинга и евалуације знања инспектора.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

2016. и 2017. година

У складу са релевантним ЕУ прописима, биће сачињен нацрт Закона о експлозивним материјама. Кључне активности које је потребно спровести у периоду до краја 2016. године односе се на сачињавање нацрта новог Закона о експлозивним материјама, његово усвајање и доношење подзаконских аката до краја 2017. године, а у периоду након тога, до краја 2018. године организовање радионица ради упознавања заинтересованих страна са новом правном регулативом.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р.Б.	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
1.	2013-245	Закон о експлозивним материјама	МУП	III квартал 2017	31993L0015 32004L0057 32007L0023 32014L0028	не
2.		Правилник о експлозивима за цивилну употребу	МУП	IV квартал 2017	32014L0028 31993L0015	не
3.		Правилник о пиротехничким производима	МУП	IV квартал 2017	32004L0057 32007L0023	не

Опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Технички захтеви, оцењивање усаглашености, као и други захтеви и услови за испоруку на тржишту и/или стављање у употребу производа намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама уређени су Правилником о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама („Службени гласник РС”, број 1/13). Овај правилник је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), а почео је да се примењује 1. јануара 2015. године. У складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник је делимично усклађен са Директивом 94/9/ЕЗ, с обзиром да садржи поједине националне одредбе које ће се примењивати до ступања на снагу АСАА споразума за производе намењене за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама или до приступања Републике Србије ЕУ (потпуна усклађеност је обезбеђена прелазним одредбама овог правилника).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области производа намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама. У овом тренутку у Сектору за инфраструктуру квалитета, два запослена државна службеника обављају послове који се односе на доношење и спровођење техничких прописа којима се преузимају ЕУ директиве Новог и Старог приступа у следећим областима: нисконапонска електрична опрема, електромагнетска компатибилност, машине, лифтови, лична заштитна опрема, опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, опрема која емитује буку на отвореном простору, текстил, обућа и кристално стакло.

За тржишни надзор производа намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама надлежни су инспектори Министарства унутрашњих послова (МУП) - Сектор за ванредне ситуације и Министарства рударства и енергетике (МРЕ) - Сектор за геологију и рударство. У овом тренутку, у Сектору за ванредне ситуације МУП-а, у седишту и подручним организационим јединицама, укупно око 220 инспектора обавља инспекцијске послове у области превентивне заштите, укључујући заштиту од експлозија у објектима надземне индустрије. У Сектору за геологију и рударство МРЕ, у овом тренутку, три инспектора обављају, између осталог, и послове надзора у вези са потенцијално експлозивним атмосферама на местима подземне и надземне експлоатације минералних сировина. Инспекцијски надзор над применом Уредбе о превентивним мерама за безбедан и здрав рад услед ризика од експлозивних атмосфера („Службени гласник РС”, бр. 101/12 и 12/13-испр.) којом је преузета Директива 1999/92/ЕЗ, спроводе и инспектори за рад у Министарству за рад, запошљавање и борачка и социјална питања - Инспекторат за рад. За више информација видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У оквиру пројекта „Support of the Quality Infrastructure in Serbia”, уз подршку немачког тела за оцењивање усаглашености *PTB (Physikalisch-Technische Bundesanstalt)*, у мају 2014. године у Београду је, за потребе запослених у надлежним институцијама и телима за оцењивање усаглашености, одржан семинар о примени Директиве 94/9/ЕЗ и новинама које доноси нова Директива 2014/34/ЕУ. Такође, у оквиру овог пројекта, у децембру 2014. године је реализована студијска посета представника АТС-а и тела за оцењивање усаглашености РТВ-у.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организован је већи број семинара о примени националног техничког прописа којим је преузета Директива 94/9/ЕЗ; на семинарима се врши и едукација о значају хармонизованих стандарда и промовише њихова примена; израђен је и објављен кратак водич за примену овог техничког прописа.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Приликом израде Правилника о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама узет је у обзир и предлог нове директиве ЕУ, тако да је овај технички пропис у значајној мери већ усклађен са Директивом 2014/34/ЕУ која је у ЕУ почела да се примењује 20. априла 2016. године. Додатно усклађивање овог правилника са новом директивом планирано је до краја 2016. године.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга Министарства привреде неопходно је у овом одељењу запослити најмање још једног државног службеника у 2016/2017. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

У периоду од 2016. до краја 2018. године неопходне су обуке државних службеника који у надлежним органима спроводе активности тржишног надзора у вези са применом техничког прописа којим је преузета ЕУ директива о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, а планиране су и даље обуке запослених у надлежним институцијама у вези са спровођењем Директиве 2014/34/ЕУ и акредитацијом и именовањем тела за оцењивање усаглашености.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У оквиру пројекта подршке развоју инфраструктуре квалитета (IPA 2013) предвиђена је набавка опреме за испитивање телима за оцењивање усаглашености производа намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, у току 2016. године.

У периоду 2016-2018. године реализује се Твининг пројекат “*Strengthening capacities of national quality infrastructure and conformity assessment services in the Republic of Serbia*”, финансираног из средстава ИПА 2013, у оквиру кога су планиране и активности у овој области и рад на усклађивању са Директивом 2014/34/ЕУ.

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа којим је преузета ЕУ директива.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р.Б.	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	CELEX	Пропис преведен
1.	2016-417	Правилник о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама	МП	IV квартал 2016	32014L0034	Не

3.1.3.5. Лифтови

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Технички захтеви, оцењивање усаглашености, као и други захтеви и услови за испоруку на тржишту и стављање у употребу лифтова и безбедносних компоненти лифтова, уређени су Правилником о безбедности лифтова („Службени гласник РС”, број 101/10). Овај правилник је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), а почео је да се примењује 6. јануара 2011. године, осим одредаба чл. 27. и 28. овог правилника

које се примењују од 1. јануара 2014. године. У складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник је делимично усклађен са Директивом 95/16/ЕС, с обзиром да садржи поједине националне одредбе које ће се примењивати до ступања на снагу АСАА споразума за лифтове и безбедносне компоненте лифтова или до приступања Републике Србије ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области безбедности лифтова. У овом тренутку у Сектору за инфраструктуру квалитета, два запослена државна службеника обављају послове који се односе на доношење и спровођење техничких прописа којима се преузимају ЕУ директиве Новог и Старог приступа у следећим областима: нисконапонска електрична опрема, електромагнетска компатибилност, машине, лифтови, лична заштитна опрема, опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, опрема која емитује буку на отвореном простору, текстил, обућа и кристално стакло.

За тржишни надзор лифтова и безбедносних компоненти за лифтове надлежно је Министарство трговине, туризма и телекомуникација. За надзор лифтова у употреби надлежно је Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, односно Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, у зависности од тога да ли се лифт, који је предмет надзора, налази у стамбеном или пословном објекту.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду од 2011. до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (РА 2008, РА 2010, РА 2011, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области безбедности лифтова. Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК, као и тела за оцењивање усаглашености у овој области.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари, округли столови и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Директива 95/16/ЕС. На семинарима се врши и едукација о значају хармонизованих стандарда и промовише њихова примена. Такође, израђени су и објављени водич и приручник за примену овог техничког прописа.

У складу са препоруком ЕК и Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, до краја 2016. године предвиђено је објављивање новог Правилника о безбедности лифтова, преузимањем ревидиране Директиве 2014/33/ЕУ о лифтовима, као и раздвајање из постојећег Правилника и објављивање посебног техничког прописа који ће се односити на редовне и ванредне прегледе лифтова током века употребе.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Доношење новог Правилника о безбедности лифтова, којим ће бити преузета Директива 2014/33/ЕУ, а чија примена у ЕУ је почела 20. априла 2016. године,

планирано је за IV квартал 2016. године. Такође, у истом року биће донет и Правилник о редовним и ванредним прегледима лифтова у употреби.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачање институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга надлежног Сектора у Министарству привреде, неопходно је запослити најмање још једног државног службеника у 2016/2017. години.

За планове у области тржишног надзора видети поделељак 3.1.1.5.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ директивом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У периоду 2016-2018. године планирана је реализација Твининг пројекта “*Strengthening capacities of national quality infrastructure and conformity assessment services in the Republic of Serbia*”, финансираног из средстава ИПА 2013, у оквиру кога су планиране и активности које се односе на преузимање Директиве 2014/33/ЕУ у области безбедности лифтова.

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 2014/33/ЕУ и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области безбедности лифтова.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р. Б.	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
1.	2016-400	Правилник о безбедности лифтова	МП	IV квартал 2016	32014L0033	Не
2.	2016-550	Правилник о редовним и ванредним прегледима лифтова у употреби	МП	IV квартал 2016		

3.1.3.6. Опрема под притиском и једноставне посуде под притиском

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Министарство рударства и енергетике је донело Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености опреме под притиском („Службени гласник РС”, број 87/11) усаглашен са Директивом 97/23/ЕУ о опреми под притиском. Правилник је објављен 21.11.2011. године, а ступио на снагу 01.07.2012. године. Овај правилник је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09). Објављен је нови Списак српских стандарда из области опреме под притиском и склопова код којих је највећи дозвољени притисак PS већи од 0,5 bar („Службени гласник РС”, број 89/14) који је у примени од августа 2014. године

Министарство рударства и енергетике је донело Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености једноставних посуда под притиском („Службени гласник”, број 87/11) усаглашен са Директивом 2009/105/ЕУ о једноставним посудама под притиском. Правилник је објављен 21.11.2011. године, а ступио на снагу 01.07.2012. године. Овај правилник је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09). Објављен је нови Списак српских стандарда из области серијски произведених једноставних посуда под притиском („Службени гласник РС”, број 89/14) који је у примени од августа 2014. године

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство рударства и енергетике је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области опреме под притиском.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р Б	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
1.		Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености опреме под притиском	МРЕ	IV квартал 2018.	32014L0068	не
2.		Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености једноставних посуда под притиском	МРЕ	IV квартал 2018.	32014L0029	не

3.1.3.8. Радио опрема и телекомуникациона терминална опрема

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Надлежно министарство за област електронских комуникација (од јула 2010. године Министарство културе информисања и информационог друштва, од јула 2012. године Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, од априла 2014. године Министарство трговине, туризма и телекомуникација, у даљем тексту: Министарство) је на основу члана 6. став 1. Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09, у даљем тексту: Закон о техничким захтевима) и члана 44. став 1. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13 – УС и 62/14, у даљем тексту: ЗЕК), донело Правилник о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми („Службени гласник РС”, број 67/11). У 2012. години Министарство је радило на изменама и донело нови Правилник о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми („Службени гласник РС”, број 11/12, у даљем тексту Правилник о РиТТ опреми), а који је ступио на снагу 22. фебруара 2012. године, са почетком примене од 1. јуна 2012. године. Правилником о РиТТ опреми је имплементирана *Директива 1999/5/ЕЗ Европског парламента и Савета од 9. марта 1999. године о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми и о узајамном признавању њихове усаглашености (РТТЕ Директива)*. Тренутно Правилник о РиТТ опреми имплементира Директиву 1999/5/ЕЗ и делимично је усклађен са њом.

Министарство у складу са чланом 44. став 1. ЗЕК, на предлог Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: РАТЕЛ), доноси технички пропис којим прописује захтеве за поједине врсте електронских комуникационих мрежа, припадајућих средстава, електронске комуникационе опреме и терминалне опреме односно доноси технички пропис којим прописује захтеве за радио опрему и телекомуникациону терминалну опрему (у даљем тексту: РиТТ опрема). Институт за Стандардизацију Србије и Акредитационо тело Србије су институције које у складу са својим надлежностима, обезбеђују додатне услове за спровођење овог правилника.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У надлежности Министарства је читав низ обавеза и неопходних активности: тумачења појединих одредби Правилника о РиТТ опреми и његове примене на поједине врсте РиТТ опреме, тумачење техничких аспеката оцењивања усаглашености РиТТ опреме, припрема и редовно ажурирање списка стандарда из области РиТТ опреме, тумачење могућности примене техничке спецификације када хармонизовани стандард не постоји или није донет, објављивање упутстава и водича за примену Правилника о РиТТ опреми, преглед документације за именовање тела за оцењивање усаглашености РиТТ опреме, образовање комисије за именовање тела за оцењивање усаглашености РиТТ опреме, овлашћивање тела за оцењивање усаглашености за вршење техничке процене, контрола рада Именованих тела итд.

У складу са чланом 134. став 1. тачка 2. ЗЕК, инспектор електронских комуникација је овлашћен да проверава рад електронских комуникационих мрежа и

услуга, припадајућих средстава, електронске комуникационе опреме и терминалне опреме, као и испуњеност прописаних техничких и других захтева. Надзор над применом прописа из области РИТТ опреме спроводи Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције, и преко тржишних инспектора.

За транспоновање и спровођење Директиве 1999/5/ЕЗ задужене су 2 особе у Сектору за електронске комуникације, информационо друштво и поштански саобраћај Министарства трговине, туризма и телекомуникација.

Садашњи број запослених и њихов образовни профил није довољан да подржи даље преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену. За многобројне активности које су у надлежности Министарства, за период 2016-2018. године, потребан је већи број запослених у Министарству, са стеченим специфичним знањима из ове области, који раде на припреми и у процесу усвајања прописа из области радио опреме као и контроли спровођења овог прописа.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Министарство је у оквиру активности на имплементацији Правилника о РИТТ опреми, а на основу члана 192. став 1. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 338/97 и 31/01 и „Службени гласник РС”, број 30/10), члана 13. Закона о техничким захтевима и члана 7. став 4. Уредбе о начину именовања и овлашћивања тела за оцењивање усаглашености („Службени гласник РС”, број 98/09), 29. маја 2012. године именовало РАТЕЛ, 22. октобра 2013. године Акционарско друштво за испитивање квалитета „Квалитет”, а 12. јуна 2015. године Друштво за испитивање, контролисање и сертификацију „Идворски лабораторије” као тела за оцењивање усаглашености РИТТ опреме.

Министарство је у јулу 2014. године, усвојило Списак српских стандарда из области радио опреме и телекомуникационе терминалне опреме („Службени гласник РС”, број 76/14). Састављање и објављивање Списка српских стандарда из области радио опреме и телекомуникационе терминалне опреме је обавеза која проистиче из Закона о техничким захтевима и везана је за примену Правилника о РИТТ опреми. Овим актом је усвојена листа стандарда коју објављује Европска комисија, а у вези са имплементацијом Директиве ЕУ 1999/5.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Посебан акценат се ставља на доношење новог Правилника о радио опреми, с обзиром на то да је нова Директива о радио опреми 2014/53/ЕС (*Directive 2014/53/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to the making available on the market of radio equipment and repealing Directive 1999/5/EC*) ступила у примену у јуну 2016. године, а да је Република Србија преузела обавезу усклађивања законодавства са законодавством ЕУ које произлазе из члана 77. Споразума о стабилизацији и придруживању, као и из НПАА у вези са транспоновањем директива ЕУ у национално законодавство. Предвиђено је транспоновање Директиве о радио опреми 2014/53/ЕС у периоду од 2017 – 2018. године. Такође, предвиђен је рад на усклађивању домаћег законодавства у области електронских комуникација са новим регулаторним оквиром Европске уније (у даљем тексту: ЕУ).

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Успостављање сталне међусобне сарадње између Министарства, РАТЕЛ-а, Института за стандардизацију, Акредитационог тела Србије, именованих тела, учесника на тржишту РиТТ опреме и корисника РиТТ опреме, у циљу стварања инфраструктуре која омогућава слободно стављање РиТТ опреме на тржиште, а у исто време заштиту корисника, унапређење инспекцијског надзора који се обавља на терену, након што је РиТТ опрема већ стављена на тржиште, промоцији значаја стандардизације, даље оспособљавање произвођача РиТТ опреме и именованих тела ради припреме за пуну имплементацију прописа ЕУ.

С обзиром да је тржиште РиТТ опреме велико и инспекцијски надзор је потребно спроводити на територији читаве Републике Србије, потребно је запослити и обучити нове инспекторе у Министарству трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције, који ће бити способни да спроводе надзор тржишта РиТТ опреме како у складу са стратешким активностима тако и на основу пријаве штетних сметњи утврђених у поступку контроле радио-фреквенцијског спектра од стране РАТЕЛ-а, пријаве оператора или крајњих корисника РиТТ опреме.

- Активности које ће бити окончане у периоду од 2016. до краја 2018. године

Неопходно је извршити пријем нових особа за инспекцијске послове, такође потребно је јачање институционалног оквира и постојећих капацитета како би били релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина.

Поред пријема нових запослених, спроводиће се и редовна годишња активност у периоду од 2016 – 2018. године која се огледа у редовном ажурирању списка српских стандарда из области РиТТ опреме са списком европских хармонизованих стандарда (по њиховом објављивању у Службеном листу ЕУ) и његовом објављивању у Службеном гласнику Републике Србије.

в) Планиране мере за постизање потпуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У складу са изменама ЕУ прописа мењаће се Правилник о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми како би се ускладио са Директивом о радио опреми 2014/53/ЕС, а након доношења новог Закона о електронским комуникацијама који је предвиђен да буде донет до краја 2016. године.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р.Б.	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
1.		Правилник о радио опреми	МТТ	IV квартал 2017.	32014L0053	не

3.1.3.9. Електромагнетска компатибилност

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Технички захтеви, оцењивање усаглашености, као и други захтеви и услови за испоруку на тржишту и стављање у употребу опреме у погледу електромагнетске компатибилности уређени су Правилником о електромагнетској компатибилности („Службени гласник РС”, број 13/10). Овај правилник је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), а почео је да се примењује 20. марта 2010. године. У складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник је делимично усклађен са Директивом 2004/108/ЕЗ, с обзиром да садржи поједине националне одредбе које ће се примењивати до ступања на снагу АСАА споразума за електронску и електричну опрему или до приступања Републике Србије ЕУ (потпуна усклађеност је обезбеђена прелазним одредбама овог правилника).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области електромагнетске компатибилности. У овом тренутку у Сектору за инфраструктуру квалитета, два запослена државна службеника обављају послове који се односе на доношење и спровођење техничких прописа којима се преузимају ЕУ директиве Новог и Старог приступа у следећим областима: нисконапонска електрична опрема, електромагнетска компатибилност, машине, лифтови, лична заштитна опрема, опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, опрема која емитује буку на отвореном простору, текстил, обућа и кристално стакло.

За тржишни надзор опреме у вези са захтевима за електромагнетску компатибилност надлежно је Министарство трговине, туризма и телекомуникација. У овом тренутку, у Сектору тржишне инспекције око 100 инспектора обавља послове који се односе на тржишни надзор производа из делокруга тог одсека, укључујући и надзор нисконапонске електричне опреме. За више информација видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду од 2010. до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (IPA 2008, IPA 2010, IPA 2011, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области електромагнетске компатибилности.

Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК у овој области, као и тела за оцењивање усаглашености нисконапонске електричне опреме.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Директива 2004/108/ЕЗ; на семинарима се врши и едукација о значају хармонизованих стандарда и промовише њихова примена; израђени су и објављени водич и приручник за примену овог техничког прописа.

У складу са препоруком ЕК и Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, у априлу 2015. године измењен је пропис којим се за увозну опрему

захтевала исправа о усаглашености приликом царињења, односно укинута је мера коју је ЕК препознала као трговинску баријеру.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Донет је нови Правилник о електромагнетској компатибилности („Службени гласник РС”, број 25/16), у циљу потпуног усклађивања са новом Директивом 2014/30/ЕУ. Овај правилник ће почети да се примењује 1. јула 2017. године. До почетка примене новог правилника планирано је именовање тела за оцењивање усаглашености која испуњавају захтеве тог правилника и доношење списка српских стандарда којима се преузимају хармонизовани стандарди који пружају претпоставку о усаглашености опреме са битним захтевима Директиве 2014/30/ЕУ.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга надлежног Сектора у Министарству привреде неопходно је запослити још једног државног службеника у 2016/2017. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ директивом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У оквиру пројекта подршке развоју инфраструктуре квалитета (IPA 2013) предвиђена је набавка опреме телима за оцењивање усаглашености електромагнетске компатибилности опреме, у току 2016. године.

У периоду 2016-2018. године планирана је реализација пројекта *Quality Infrastructure in the Western Balkans* који заједнички финансирају Шведска агенција за међународну развојну сарадњу (SIDA) и Европско удружење за слободну трговину (ЕФТА). У оквиру овог пројекта планиране су и активности које се односе на ИК у области електромагнетске компатибилности.

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 2014/30/ЕУ и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области електромагнетске компатибилности опреме.

3.1.3.10. Пловила за рекреацију

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У складу са Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ (НПАА), а на основу члана 6. став 1. Закона о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), Министар грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре донео је у децембру 2014. године Правилник о захтевима за безбедност пловила за рекреацију и пловила на водомлазни погон ("Службени гласник РС", број 140/14). Правилник је ступио на снагу 30. децембра 2014. године, а примењиваће се од 1. јануара 2018. године. Правилник у потпуности имплементира Директиву 2013/53/ЕУ, која је ставила ван снаге Директиву 94/25/ЕЗ и прописује услове у погледу безбедности које треба да испуне пловила за рекреацију да би се ставила на тржиште. Применом Директиве 2013/53/ЕЗ подићи ће се ниво еколошких захтева у односу на емисију штетних гасова са пловила, али и у односу на материјале који се користе за градњу пловила за рекреацију.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Транспозиција Директиве 2013/53/ЕС и имплементација Правилника о захтевима за безбедност пловила за рекреацију и пловила на водомлазни погон је у надлежности Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре. Организациона структура Министарства подразумева и Сектор за инспекцијски надзор, у коме је запослено 8 инспектора безбедности пловидбе, у Одељењу за инспекцијске послове безбедности пловидбе. У опису посла инспекције безбедности пловидбе је и контрола производа на домаћем тржишту, односно пловила за рекреацију, а по потреби и предузимање рестриктивних мера.

До формирања Сектора за инспекцијски надзор инспектори безбедности пловидбе су били распоређени на пословима инспектора у лучким капетанијама – подручне јединице Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Правилник о захтевима за безбедност пловила за рекреацију и пловила на водомлазни погон је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 2013/53/ЕУ Европског парламента и Савета од 20. новембра 2013. године, о усклађивању закона, уредби и других прописа који се односе на пловила за рекреацију. Ступио је на снагу 30. децембра 2014. године, а примењиваће се од 1. јануара 2018. године.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Правилник о захтевима за безбедност пловила за рекреацију и пловила на водомлазни погон у потпуности имплементира Директиву 2013/53/ЕУ и прописује услове у погледу безбедности које треба да испуне пловила за рекреацију да би се ставила на тржиште.

На основу члана 7. ст. 3. и 4. Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС“, број 36/09) у вези са чланом 8. Правилника о захтевима за безбедност пловила за рекреацију и пловила на водомлазни

погон („Службени гласник РС“, број 140/14), Министар грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре ће до краја 2016. године објавити Списак српских стандарда из области пловила за рекреацију.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Усавршавање и подизање способности запослених кроз увођење и организовање унапређених обука за инспекторе безбедности пловидбе.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Правилник о захтевима за безбедност пловила за рекреацију и пловила на водомлазни погон је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 2013/53/ЕУ Европског парламента и Савета.

Неопходно је формирати Тело за оцењивање усаглашености које ће да обавља послове оцењивања усаглашености производа.

3.1.3.12. Жичаре за превоз људи

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област жичара у Републици Србији до сада није била уређена посебним законом. У складу са обавезама проистеклим из Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ (НПАА) у првом кварталу 2015. године, 29. априла 2015. године, донет је Закон о жичарама за транспорт лица („Службени гласник РС“, број 38/2015), а ступио је на снагу 7. маја 2015. Овај закон је делимично усклађен са Директивом 2000/9/ЕЗ. Решењем Министра грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, оформљена је Радна група за израду подзаконских аката које је потребно донети на основу Закона о жичарама за транспорт лица. Законом је прописано доношење 34 подзаконских аката која су због ефикасности у изради груписана у 17 подзаконских аката према материји коју обрађују. Број подзаконских аката је променљива категорија и до њиховог доношења неће се знати тачан број, јер се они могу груписати и на други начин, у складу са накнадним сагледавањем материје коју обрађују.

У 2015. години је донет један подзаконски акт, а у 2016. години донета су 2 подзаконска акта при чему је материја једног од укупно три донета подзаконска акта предмет усклађивања са Директивом 2000/9/ЕЗ. Остали подзаконски акти су у процедури доношења или у припреми.

Институције надлежне за доношење подзаконских аката на основу Закона о жичарама за транспорт лица су Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Дирекција за железнице.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У области жичара у Републици Србији до сада није постојао институционални оквир. Доношењем Закона о жичарама за транспорт лица („Службени гласник РС“, број 38/2015) Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Дирекција

за железнице добијају нове надлежности на основу којих постају кључне институције за спровођење поменутог закона.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је надлежно за надзор над спровођењем Закона о жичарама за транспорт лица, инспекцијски и тржишни надзор.

Дирекција за железнице је као посебна организација са својством правног лица, добила доле наведене нове надлежности:

Издавање Одобрења за рад жичаре за период од годину дана,

- Издавање Одобрења за рад специфичне вучне инсталације за период од годину дана,
- Вођење евиденције жичара и свих субјеката одређених овим законом који утичу на безбедност рада жичара.

Институционални оквир за област жичара за сада је формиран на начин да је у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре систематизовано једно радно место за жичаре, а два радна места поред описа примарних послова садрже и послове везане за жичаре, а у Дирекцији за жичаре је систематизовано једно радно место за послове везане за жичаре. Овакав институционални оквир нема потребан број запослених који се баве пословима везаним за област жичара.

в) Опис предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У циљу обуке запослених у институцијама које спроводе и на које се примењује Закон о жичарама за транспорт лица, у циљу што квалитетније израде подзаконских аката које је потребно донети на основу поменутог закона, као и припреме за његово спровођење, у оквиру TWINNING пројекта одржане су четири радионице за област жичара у 2015. и 2016. години и једна радионица и студијска посета у оквиру TAIEХ-а у 2016. години.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Планови за потпуно усаглашавање са правним тековинама Европске уније до 31. децембра 2018. године се састоје у доношењу и имплементацији подзаконских аката чије је доношење прописано Законом о жичарама за транспорт лица.

Подзаконски акти обрађују 17 различитих материја везаних за жичаре од којих се са Директивом 2000/9/ЕЗ усклађују они који се односе на:

- Услове за постројење жичаре, станице, стубове, темеље, другу инфраструктуру, ширину и висину безбедносног појаса, захтеве за трасу жичаре;
- Врсте, безбедносне захтеве и начин одржавања погона жичаре, помоћног погона жичаре и кочница жичаре;
- Услове за ужад, возила и вучне уређаје;
- Услове за подсистеме жичаре и безбедносне компоненте;
- Садржину, начин израде и форму безбедносне анализе и безбедносног извештаја;

- Захтеве за врсту опреме станица, начин и поступак спровођења техничких услова за функционисање уређаја и за безбедност лица и имовине;
- Исправе о усаглашености и означавање усаглашености;
- Начин, поступке, врсте и рокове одржавања и контроле исправности жичаре, садржини и начину вођења евиденција редовног одржавања и евиденције интервенција на отклањању неправилности и начину, поступцима и врстама одржавања жичара, и
- Услове за привремено постављене вучнице.

Рок за доношење подзаконских аката је четврти квартал 2016. године, а након њиховог доношења, у периоду од 2016. до 31. децембра 2018. године спроводиће се Закон о жичарама за транспорт лица и подзаконски акти донети на основу њега.

За период од 31. децембра 2018. године до 2021. године предвиђа се наставак спровођења Закона о жичарама за транспорт лица и подзаконских аката донетих на основу њега, као и праћење измена релевантних ЕУ прописа и усаглашавање са њима.

Иако именоване тела за оцену усаглашености безбедносних компоненти и подсистема жичара није предвиђено овим законом, та могућност је предвиђена законом којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености и подзаконским актима донетим на основу њега.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За период до 31. децембра 2018, у циљу ефикасног спровођења поменутог закона, постоји потреба за формирањем адекватних административних капацитета што ствара потребу за запосленима који ће се бавити пословима везаним за жичаре, али водећи рачуна о ограничавајућем фактору исказаном у Одлуци Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину („Сл. гласник РС”, број 101/15), планирано проширење броја запослених у Дирекцији за железнице је у 2016. години за 1 државног службеника и у 2017. години за 1 државног службеника.

в) Планиране мере за постизање потпуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

За период до 31. децембра 2018. планирана је и стална међусобна сарадња између институција надлежних за спровођење Закона о жичарама за транспорт лица и субјеката на које ће се ти прописи примењивати, као и са представницима државних органа земаља чланица ЕУ који су надлежни за област жичара који су имплементирали Директиву 2000/9/ЕЗ у своје законодавство, у циљу што квалитетније примене прописа из ове области.

Такође, планирано је праћење и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ из области жичара ради предузимања правовремених активности у случају промена законодавства ЕУ, за шта ће бити надлежно Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, што се односи и на период од 31. децембра 2018. године до 2021. године.

У циљу припреме за извршење законске обавезе успостављања послова везаних за жичаре по први пут, Дирекцији за железнице је у оквиру програма ТАИЕХ одобрено 1 студијско путовање које је спроведено у 2016. години, а планирано је и организовање

додатних радионица за обуку запослених у институцијама које ће спроводити закон у оквиру TWINNING пројекта у 2016. и 2017. години.

РБ	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
1.	2016-517	Правилник о условима за постројења жичаре, станице, стубове, темеље и другу инфраструктуру	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
2.	2016-518	Правилник о условима за ужад	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
3.	2016-519	Правилник о врсти, безбедносним захтевима и начину одржавања погона жичаре	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
4.	2016-519	Правилник о врсти, безбедносним захтевима и начину одржавања помоћног погона жичаре	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
5.	2016-521	Правилник о врсти, безбедносним захтевима и начину одржавања кочница	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
6.	2016-522	Правилник о условима за возила и вучне уређаје	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
7.	2016-523	Правилник о захтевима за врсту опреме станица	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
8.	2016-524	Правилник о начину и поступку спровођења дефинисаних техничких услова (захтеви и услови за функционисање	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	

РБ	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
		уређаја)				
9.	2016-525	Правилник о начину и поступку спровођења техничких услова и мера (технички услови за безбедност лица)	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
10.	2016-526	Правилник о ширини и висина безбедносног појаса с обзиром на техничке карактеристике уређаја и друге захтеве	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
11.	2016-527	Правилник о захтевима за трасу жичаре	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
12.	2016-528	Правилник о садржини, начину израде и форми безбедносне анализе	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	Донет у фебруару 2016. („Сл.гласник РС“,бр. 22/2016)	32000L0009	
13.	2016-529	Правилник о садржини, начину израде и форми безбедносног извештаја	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	Донет у фебруару 2016. („Сл.гласник РС“,бр. 22/2016)	32000L0009	
14.	2016-530	Правилник о условима које морају испуњавати подсистеми жичаре и безбедносне компоненте	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
15.	2016-531	Правилник о исправи о усаглашености и означавање усаглашености, у складу са законом којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	

РБ	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
		усаглашености				
16.	2016-532	Правилник о начинима, поступцима, врстама и роковима одржавања и контроле исправности жичаре	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
17.	2016-533	Правилник о условима за привремено постављене вучнице, смањен обим радних захтева и захтева за одржавање	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
18.	2016-543	Правилник о садржини и начину вођења евиденције редовног одржавања и евиденције интервенција на отклањању неправилности	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	
19.	2016-544	Правилник о начину, поступцима и врстама одржавања жичара	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	IV квартал 2016. године	32000L0009	

3.1.3.13. Грађевински производи

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У области грађевинских производа законодавство Републике Србије није хармонизовано са Уредбом (ЕЗ) број 305/2011 Европског парламента и Савета од 9. марта 2011. године о утврђивању хармонизованих услова за пласирање грађевинских производа на тржиште и о престанку важења Директиве Савета 89/106/ЕЕЗ која се односи на утврђивање услова за стављање на тржиште или чињење доступним на тржишту грађевинских производа успостављањем хармонизованих правила о начину исказивања перформанси грађевинских производа која се односе на њихове битне карактеристике и о употреби знака *СЕ* на тим производима. Донете су измене и допуне Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/10 - УС, 24/11,

121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14 и 145/14) којима је постигнуто делимично усклађивање и донети су само поједини технички прописи и то: Правилник о квалитету цемента („Сл. гласник РС”, бр. 34/13 и 44/14), Уредба о техничким и другим захтевима за челик за армирање бетона („Сл. гласник РС”, бр. 35/15 и 44/16), Уредба о техничким и другим захтевима за конструкционе хладнообликоване заварене шупље профиле од нелегираних и ситнозрних челика („Сл. гласник РС”, број 93/15) и Уредба о техничким и другим захтевима за пепео, као грађевински материјал намењен за употребу у изградњи, реконструкцији, санацији и одржавању инфраструктурних објеката јавне намене („Сл. гласник РС”, број 56/15).

На снази су и раније донети технички прописи: Наредба о обавезном атестирању бетонских цеви за канализацију дужине изнад једног метра („Сл. лист СФРЈ”, број 34/85), Наредба о обавезном атестирању додатака бетону („Сл. лист СФРЈ”, број 34/85), Наредба о обавезном атестирању префабрикованих елемената од ћелијастог бетона („Сл. лист СФРЈ”, број 34/85), Правилник о техничким нормативима за челичне жице, шипке и ужад за преднапрезање конструкција („Сл. лист СФРЈ”, бр. 41/85 и 21/88), Правилник о техничким нормативима за носеће челичне конструкције („Сл. лист СФРЈ”, број 61/86), Правилник о техничким нормативима за бетон и армирани бетон („Сл. лист СФРЈ”, број 11/87), Наредба о обавезном атестирању фракционисаног каменог агрегата за бетон и асфалт („Сл. лист СФРЈ”, број 41/87), Правилник о техничким нормативима за бетон и армирани бетон прављен са природном и вештачком лакоагрегатном испуном („Сл. лист СФРЈ”, број 15/90), Правилник о обавезном атестирању елемената типских грађевинских конструкција на отпорност према пожару и о условима које морају испуњавати организације удруженог рада овлашћене за атестирање тих производа („Сл. лист СФРЈ”, број 24/90), Правилник о техничким нормативима за зидане зидове („Сл. лист СФРЈ”, број 87/91), Правилник о техничким нормативима за бетон и армирани бетон у објектима изложеним агресивном дејству средине („Сл. лист СРЈ”, број 18/92), Правилник о техничким и другим захтевима за керамичку санитарну опрему („Сл. лист СЦГ”, број 62/04), Правилник о техничким и другим захтевима за опекарске производе од глине и кречносиликатне опеке и блокове, Правилник о техничким и другим захтевима за црепове од глине за преклопно полагање, бетонски цреп и синтероване керамичке кровне плоче и Правилник о техничким и другим захтевима за фасадне пуне опеке од глине, фасадне шупље опеке и блокове од глине и фасадне кречносиликатне пуне и шупље опеке и блокове („Сл. лист СЦГ”, број 53/05), Правилник о техничким и другим захтевима за термоизолационе материјале („Сл. лист СЦГ”, број 54/05), Правилник о техничким и другим захтевима за хидроизолационе материјале и Правилник о техничким и другим захтевима за керамичке плочице („Сл. лист СЦГ”, број 1/06).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Одсек за енергетску ефикасност у зградама и грађевинске производе Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре јесте надлежни орган у области грађевинских производа.

Одсек за енергетску ефикасност у зградама и грађевинске производе обавља законодавне, административне и координационе послове који се односе на грађевинске производе, а инспекције послове над грађевинским производима испорученим на тржишту врши Одсек за контролу усаглашености и безбедности производа Министарства трговине, туризма и телекомуникација, а контролне послове при увозу спроводи Управа царина Министарства финансија.

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одсек за енергетску ефикасност и грађевинске производе	4 уз руководиоца Одсека	3	Преношење, спровођење и примена	Није поверена другим институцијама

Садашњи број запослених и њихов образовни профил у Одсеку за енергетску ефикасност у зградама и грађевинске производе, у области грађевинских производа, није довољан да подржи даље преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Одсек за енергетску ефикасност у зградама и грађевинске производе, поред преношења Уредбе (ЕЗ) број 305/2011 Европског парламента и Савета, о утврђивању хармонизованих услова за пласирање грађевинских производа на тржиште и спровођења и примене постојећих прописа који се односе на стављање на тржиште и употребу грађевинских производа, доноси, спроводи и примењује и прописе из области енергетске ефикасности зграда.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Од ступања на снагу Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14 и 145/14), у организацији IPA пројекта спроведен је пројекат „Анализа тржишта грађевинских материјала и производа: агрегата за грађевинарство, бетона, армираног и преднапрегнутог бетона, бетонских производа и материјала за завршну обраду путева”, који је финансиран из средстава Пројектног Фонда за институционални развој (PROFID), чији буџет је износио 25.600,00 ЕУР. На наведеном пројекту учествовали су запослени из Одсека за енергетску ефикасност у зградама и грађевинске производе Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Запослени у Одсеку за енергетску ефикасност у зградама и грађевинске производе учествују и у следећим активносима које имају за циљ пружање подршке изградњи инфраструктуре квалитета грађевинских производа у РС:

Пројекат Quality infrastructure in the Western Balkans (који заједнички финансирају SIDA и EFTA, а имплементира CEN);

Билатерални пројекат – Помоћ за преношење и имплементацију техничког законодавства, у организацији Мисије Републике Чешке;

Пројекат „Јачање капацитета националног система инфраструктуре квалитета и пружаоца услуга за оцену усаглашености производа у Републици Србији” у организацији конзорцијума из Чешке Републике.

До краја 2016. године биће одржана и експертска посета, за коју је Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре аплицирало у оквиру ТАИЕХ програма.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

С обзиром на чињеницу да област грађевинских производа није усклађена са европским законодавством у наредном периоду планирано је доношење Уредбе о грађевинским производима којом ће бити преузета Уредба 305/2011.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Поред усклађивања законодавства, за Републику Србију, као државу у процесу приступања ЕУ, један од основних приоритета јесте и да обезбеди да надлежни органи у области грађевинских производа располажу довољним бројем одговарајућег квалификованог и искусног особља како би се обавезе утврђене у ЕУ прописима извршавале ефикасно и успешно, укључујући и одговарајуће инспекцијске органе и тела за оцењивање усаглашености.

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2016. до краја 2018. године

До 2018. године неопходно је повећати административне капацитете за имплементацију нове уредбе, и то формирањем Одсека за грађевинске производе.

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантних за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених за рад на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одсек за грађевинске производе у оквиру Одељења за енергетску ефикасност у зградама и грађевинске производе	7 уз руководиоца Одељења	7	Преношење, спровођење и примена	Разматрамо могућност поверавања стручних послова националним телима која већ постоје.

Поред повећања административних капацитета, у периоду од 2016. до 2020. године, спроводиће се и активности на унапређењу сталне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе делимично примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и одговорних пројектаната и извођача, привредника и потрошача на које се ти прописи примењују,

као и тела за оцењивање усаглашености, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање грађевинских производа на тржиште.

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2019. до краја 2020. године.

Кључне активности које је потребно спровести у периоду од 2019. до краја 2020. године односе се на потпуну имплементацију Уредбе.

Поред домаће Уредбе којом ће се формално-правно извршити преузимање Уредбе 305/2011 у национално законодавство, њена примена у пракси захтева одговоран и стручан кадар надлежних органа, као и будућу „контакт тачку за грађевинске производе“ за пружање информација, првенствено заинтересованим привредним субјектима, о условима и захтевима за пласирање грађевинских производа на тржиште Републике Србије.

Веома важне активности у овом периоду су организовање едукативних семинара за представнике МГСИ, органа тржишног надзора, грађевинске инспекције, царине, произвођача грађевинских производа, тела за оцењивање усаглашености и свих заинтересованих лица, као и учешће у раду Сталног комитета за грађевинарство (*Standing Comitee for Construction*).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

2016. година

У складу са изменама ЕУ прописа биће донета:

1) Уредба о грађевинским производима.

2017-2018. година

С обзиром на то да нас је Европска Комисија на билатералном скринингу обавестила да је поред Уредбе 305/2011 на снази велики број одлука које су донете на основу Уредбе 305/2011, у зависности од динамике имплементације домаће уредбе, као и тога како се у ЕУ буду мењали прописи у области грађевинских производа планираће се њихово преузимање и доношење техничких прописа за поједине породице грађевинских производа.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р. Б.	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Сelex	Пропис преведен
1.	2013-243	Уредба о грађевинским производима	МГСИ	IV квартал 2016.	1:32011R0305	не

3.1.3.15. Лична заштитна опрема

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Технички захтеви, оцењивање усаглашености, као и други захтеви и услови за стављање на тржиште и/или употребу личне заштитне опреме (ЛЗО), уређени су Правилником о личној заштитној опреми („Службени гласник РС”, број 100/11). Овај правилник донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС, број 36/09), ступио је на снагу 6. јануара 2012. године, а примењује се од 1. јула 2013. године. У складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1, овај правилник је делимично усклађен са Директивом 89/686 ЕЕЗ, с обзиром да садржи поједине националне одредбе које ће се примењивати до ступања на снагу АСАА споразума или до приступања Републике Србије ЕУ.

Правилник је праћен Списком српских стандарда из области личне заштитне опреме који се редовно ажурира у складу са списком (европских) хармонизованих стандарда објављеном у Службеном листу ЕУ. Последњи списак српских стандарда у овој области објављен је 5. маја 2014. у „Сл. гласнику РС”, број 59/14. Најновији списак српских стандарда у овој области је тренутно у поступку објављивања.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области ЛЗО. У овом тренутку у Сектору за инфраструктуру квалитета, два запослена државна службеника обављају послове који се односе на доношење и спровођење техничких прописа којима се преузимају ЕУ директиве Новог и Старог приступа у следећим областима: нисконапонска електрична опрема, електромагнетска компатибилност, машине, лифтови, лична заштитна опрема, опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, опрема која емитује буку на отвореном простору, текстил, обућа и кристално стакло.

Надзор над применом прописа из области ЛЗО спроводе Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције и Министарство рада, запошљавања и социјалне политике – Инспекторат за рад, чији су представници, заједно са представницима Министарства привреде из Сектора за инфраструктуру квалитета и ДМДМ, ИСС, АТС, Привредне коморе Србије, потрошачких организација и других заинтересованих страна, укључени у рад Владиног тела за координацију активности тржишног надзора (Савет за безбедност производа).

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду од 2011. до 2016. године реализовани су различити пројекти подршке развоју инфраструктуре квалитета (ИК) у Републици Србији (РА 2008, РА 2010, РА 2011, GIZ ACCESS 1), укључујући и ИК у области ЛЗО. Корисници ових пројеката су била надлежна министарства и друге институције ИК, као и тела за оцењивање усаглашености у овој области.

У складу са обавезом из члана 77. тачка 2.а ССП-а, организовани су бројни семинари, округли столови и обуке о примени националног техничког прописа којим је преузета Директива 89/686 ЕЕЗ. На семинарима се врши и едукација о значају хармонизованих стандарда и промовише њихова примена. Такође, израђени су и објављени водич и приручник за примену овог техничког прописа.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да је донета нова Уредба (ЕУ) 2016/425 која ће у ЕУ почети да се примењује од 21. априла 2018. године, усклађивање са том уредбом ће бити постигнуто доношењем новог Правилника о личној заштитној опреми до краја 2018. године.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга надлежне јединице у Министарству привреде, неопходно је запослити најмање још једног државног службеника у 2016/2017. години.

За планове у области тржишног надзора видети поделељак 3.1.1.5.

Надлежни органи ће наставити да обезбеђују едукацију државних службеника запослених у тим органима у вези са применом националног прописа усклађеног са ЕУ директивом, у складу са смерницама ЕК и добром праксом у државама чланицама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа усклађеног са Директивом 89/686 ЕЕЗ и промовисаће се примена хармонизованих стандарда у области ЛЗО.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р. Б.	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Сelex	Пропис преведен
1.	2016-624	Правилник о личној заштитној опреми	МП	IV квартал 2018.	32016R0425	не

3.1.3.16. Бука коју емитује опрема на отвореном простору

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Технички захтеви, оцењивање усаглашености, као и други захтеви и услови за испоруку на тржишту и/или стављање у употребу опреме која емитује буку на отвореном простору уређени су Правилником о буци коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору („Службени гласник РС”, број 1/13). Овај правилник је донет на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/09), а почео је да се примењује 1. јула 2015. године. Правилник је у потпуности усклађен са свим битним захтевима и

начелима из Директиве 2000/14/ЕЗ, укључујући и њене измене и допуне из Директиве 2005/88/ЕЗ, осим у одредбама које се односе на прикупљање података о буци од стране држава чланица ЕУ и ЕК.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде је орган надлежан за доношење и спровођење техничког прописа у области буке коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору. У овом тренутку у Сектору за инфраструктуру квалитета, два запослена државна службеника обављају послове који се односе на доношење и спровођење техничких прописа којима се преузимају ЕУ директиве Новог и Старог приступа у следећим областима: нисконапонска електрична опрема, електромагнетска компатибилност, машине, лифтови, лична заштитна опрема, опрема и заштитни системи намењени за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, опрема која емитује буку на отвореном простору, текстил, обућа и кристално стакло.

За тржишни надзор опреме у вези са захтевима у погледу емисије буке надлежно је Министарство пољопривреде и заштите животне средине. У овом тренутку, у Сектору инспекције за заштиту животне средине, у Одељењу за спречавање и контролу загађивања животне средине 21 републички инспектор обавља послове надзора над применом прописа у области заштите животне средине од загађивања, укључујући заштиту од буке. Инспекцијски надзор у области заштите животне средине од загађивања, укључујући заштиту од буке, спроводи и око 220 локалних и покрајинских инспектора. За тржишни надзор машина, укључујући и машина које емитују буку на отвореном простору, надлежно је Министарство трговине, туризма и телекомуникација. За више информација видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Доношењем Закона о изменама и допунама Закона о стандардизацији („Службеном гласнику РС”, број 46/15), омогућена је пуна имплементација свих стандарда на које се позива технички пропис којим је преузета Директива 2000/14/ЕЗ, укључујући и оних међународних и европских стандарда које Институт за стандардизацију није донео и објавио као српске стандарде, у складу са Извештајем о скринингу за Преговарачко поглавље 1.

Спроведене су консултације између Министарства привреде (МП), Акредитационог тела Србије (АТС) и заинтересованих тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) у вези са акредитацијом и именовањем ТОУ у складу са захтевима техничког прописа у области буке коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору. На основу ових консултација, МП је објавило информације о акредитацији и именовању ТОУ на својој службеној интернет страници, заједно са другим информацијама о примени овог техничког прописа (интернет портал ТЕХНИС).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да је Правилник о буци коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору у потпуности усклађен са ЕУ директивом, осим у погледу обавеза које произилазе из чланства у ЕУ, измене овог правилника планирају се за 2018. годину.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За ефикасно обављање ових послова из делокруга надлежног Сектора Министарства привреде неопходно је запослити најмање још једног државног службеника у 2016/2017. години.

За планове у области тржишног надзора видети одељак „Надзор над тржиштем - безбедност производа”.

У периоду од 2016. до краја 2018. године планиране су обуке државних службеника који у надлежним органима обављају послове у вези са спровођењем и надзором над применом техничког прописа којим је преузета Директива 2000/14/ЕЗ, као и обуке у вези са акредитацијом за потребе именовања тела за оцењивање усаглашености.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У периоду до 31. децембра 2018. године, као и након тог датума, као редовна активност, вршиће се едукација привредних субјеката у вези са применом националног техничког прописа којим је преузета Директива 2000/14/ЕЗ.

Прилог А) План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Р. Б.	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
1.	2016-625	Правилник о буци коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору	МП	IV квартал 2018.	CELEX number: 32000L0014	не

3.1.3.17. Аеросолни распршивачи

Ова област је обрађена у оквиру тачке 3.1.1.4. Метрологија.

3.1.3.18. Захтеви еко-дизајна за производе релевантне према потрошњи енергије и означавање енергетског разреда производа

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

• *Директива 2010/30/EU Европског парламента и Савета од 19. маја 2010. године о навођењу потрошње енергије и других ресурса код производа који утичу на потрошњу енергије и других ресурса помоћу означавања и стандардних информација о производу и везаних делегираних аката (Delegated regulation).*

Активности на усклађивању регулативе Републике Србије у овој области спроводи Министарство рударства и енергетике, Одсек за енергетску ефикасност. Најважнији закон релевантан за примену ове регулативе је Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС”, број 25/2013).

Кроз Закон о ефикасном коришћењу енергије и Уредбу о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса („Службени гласник РС”, број 92/2013) (у даљем тексту: Уредба) **је транспонована Директива 2010/30/EУ** Европског парламента и Савета од 19. маја 2010. године о навођењу потрошње енергије и других ресурса код производа који утичу на потрошњу енергије помоћу обележавања и стандардних информација о производу. Законом се регулишу: обавезе произвођача, испоручилаца и продаваца у погледу производа који се означавају, оквири за садржину и изглед ознаке енергетске ефикасности, док је Уредбом прописано да ће се на основу посебних прописа које ће донети министар надлежан за послове енергетике, извршити означавање потрошње енергије, односно енергетске ефикасности одређених производа, класе енергетске ефикасности, обавезе у погледу листе са подацима и техничке документације које прате производ, методологија одређивања класе енергетске ефикасности, обавезе приликом продаје производа на даљину, као и инспекцијски надзор.

Закон о ефикасном коришћењу енергије и Уредба о означавању су потпуно усклађени са Директивом 2010/30/EУ.

У складу са Уредбом о означавању, донети су следећи правилници о енергетском означавању:

- Правилник о означавању енергетске ефикасности расхладних уређаја за домаћинство („Службени гласник РС”, број 17/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1060/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/EУ у односу на енергетско означавање расхладних уређаја за домаћинство,

- Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за прање веша у домаћинству („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1061/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/EУ у односу на енергетско означавање машина за прање веша у домаћинству,

- Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за прање судова у домаћинству („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1059/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/EУ у односу на енергетско означавање машина за прање судова у домаћинству,

- Правилник о означавању енергетске ефикасности телевизора („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1062/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/EУ у односу на енергетско означавање телевизора,

- Правилник о означавању енергетске ефикасности електричних пећница („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Директивом Европске комисије број 2002/40/ЕС од 8. маја 2002. године којом се примењује Директива

Европског савета број 92/75/ЕЕС у односу на енергетско означавање електричних пећница,

- Правилник о означавању енергетске ефикасности електричних сијалица и светилки („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 874/2012 од 12. јула 2012. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање електричних сијалица и светилки

- Правилник о означавању енергетске ефикасности уређаја за климатизацију, („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије бр. 626/2011 од 4. маја 2011. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање уређаја за климатизацију.

Правилници о означавању енергетске ефикасности ступили су на снагу 1. марта 2014. године.

У току 2016. године се очекује доношење још пет делегираних уредби у ЕУ: 65/2014, 392/2012, 665/2013, 811/2013 и 812/2013. Кроз ПЛАЦ пројекат који је трајао у периоду од јануара до априла 2016. године ових пет делегираних уредби су припремљене у виду правилника. 3 правилника су већ отишла на мишљење, а преостала два ће бити дата на мишљење до краја септембра 2016. године. Пре доношења правилника неопходно је доношење Уредбе о изменама и допунама Уредбе о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса. И ова уредба је такође већ припремљена и ушла је у процедуру прикупљања мишљења. Очекује се да сви акти буду донети до краја 2016. године.

Директива 2009/125/ЕС Европског парламента и Савета од 21. октобра 2009. године којом се успоставља општи оквир за утврђивање захтева за еко-дизајн производа повезаних с енергијом

Директива 2009/125/ЕК још увек није транспонована у правни систем Републике Србије. Правни акти који су релевантни за ову директиву, а који представљају основ за њену имплементацију у Републици Србији су:

- Закон о ефикасном коришћењу енергије који прописује да се правилницима ближе уређује ова област. Међутим, у оквиру реализације ПЛАЦ пројекта током 2014/2015. године сагледана је потреба корекције Закона о ефикасном коришћењу енергије како би се уместо транспозиције путем правилника предвидела транспозиција путем Уредбе, док би се правилницима транспоновале само имплементационе мере.

- Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 36/2009)

- Уредба о начину спровођења оцењивања усаглашености, садржају исправе о усаглашености, као и облику, изгледу и садржају знака усаглашености („Службени гласник РС”, број 98/2009)

- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, број 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон и 43/11-УС) – прописује Еколошки знак

За Директиву о еко дизајну 2009/125/ЕЗ планирани рок за Измену и допуну ЗЕКЕ, који би омогућио да се директива уведе као уредба је I квартал 2017. године. Након тога у II кварталу 2017. године ће се донети Уредба о еко дизајну којом ће се транспоновати директива 2009/125/ЕЗ. Према препорукама ПЛАЦ пројекта транспоноване појединих имплементационих мера – делегираних уредби потребно је спровести постепено и са довољним роковима за имплементацију ради прилагођавања тржишта новим захтевима, с обзиром да ће као резултат ове регулативе бити

забрањено стављање на тржиште производа који не испуњавају захтеве. У том смислу очекује се пуна имплементација до краја 2020. године.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

За транспозицију прописа из области енергетске ефикасности задужен је Одсек за енергетску ефикасност при Министарству рударства и енергетике.

Одсек при Министарству рударства и енергетике у овом тренутку броји: четири стално запослена, једно лице ангажовано по уговору о привремено повременим пословима и три особе ангажоване путем пројеката финансираних од стране донатора. У Одсеку нема запосленог правника, а особа која у овом тренутку обавља правне послове испред Одсека ангажована је уговором преко ЈИЦА пројекта до марта 2017. године уз неизвесну могућност продужења уговора за још неколико месеци. Према систематизацији у Одсеку је систематизовано девет радних места. По образовној структури стално запослених Одсек броји три машинска инжењера и једног електроинжењера. Министарство не располаже довољним административним капацитетом за израду нацрта подзаконских аката и за праћење спровођења и примену правних тековина ЕУ. Посебно велики проблем представља што у Одсеку није попуњено место правника. За праћење и контролу имплементације директива 2009/125/ЕК и 2010/30/ЕУ задужено је Министарство трговине, туризма и телекомуникација преко тржишне инспекције. Тржишна инспекција има ограничен буџет што представља потешкоћу у погледу контроле стања на тржишту. На тржишту у овом тренутку постоји одређен број лабораторија, али у овом тренутку није познато у којој су мери оне оспособљене и акредитоване за вршење оцене усаглашености са директивама о енергетском означавању и еко дизајну.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Директива 2009/125/ЕК

Крајем 2014. и почетком 2015. године у оквиру ПЛАЦ пројекта је анализиран правни, институционални и финансијски оквир за транспозицију директиве 2009/125/ЕК, када је на основу резултата пројекта констатовано да је неопходно направити измене у постојећем Закону о ефикасном коришћењу енергије. Такође, резултат тог пројекта су и препорука о начину транспозиције појединих чланова, Водич за предузећа за примену директиве, анализа постојећих фирми у РС која ће обухватити директива и препорука о временском распореду транспозиције појединачних делегираних уредби – имплементационих мера. У периоду од јануара до априла 2016. године спроведен је такође ПЛАЦ пројекат који је за резултат дао: Предлог измене и допуне члана 42. ЗЕКЕ, да би се створио основ за увођење еко дизајна кроз уредбу и имплементационих мера кроз правилнике. Уредба ће транспоновати директиву, док ће се правилницима транспоновати делегиране уредбе (имплементационе мере). Усвајање Уредбе очекује се у II кварталу 2017. године, након усвајања измена и допуна ЗЕКЕ у I кварталу 2017. године, након чега ће се радити на доношењу правилника до крајњег рока за транспозицију. Према препорукама ПЛАЦ пројекта транспоноване појединих имплементационих мера – делегираних уредби потребно је спровести постепено и са довољним роковима за имплементацију ради прилагођавања тржишта новим захтевима а обзиром да ће као резултат ове регулативе бити забрањено стављање на тржиште производа који не испуњавају захтеве. У том смислу очекује се пуна имплементација до краја 2020. године.

Директива 2010/30/ЕУ

Пропис је већ транспонован. У току 2016. године се очекује доношење још пет делегираних уредби у ЕУ: 65/2014, 392/2012, 665/2013, 811/2013 и 812/2013. Кроз ПЛАЦ пројекат који је трајао у периоду од јануара до априла 2016. године ових пет делегираних уредби су припремљене у виду правилника. 3 правилника су већ отишла на мишљење, а преостала два ће бити дата на мишљење до краја октобра 2016. године.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Директива 2009/125/ЕК

За Директиву о еко дизајну 2009/125/ЕК планирани рок за Измену и допуну Закона о ефикасном коришћењу енергије, који би омогућио да се директива уведе као уредба је I квартал 2017. године. Након тога у II кварталу 2017. године ће се донети Уредба о еко дизајну којом ће се транспоновати директива 2009/125/ЕК. За имплементацију појединачних делегираних уредби које је донела ЕУ - према препорукама ПЛАЦ пројекта треба предвидети рок од 5 година од усвајања саме директиве 2009/125/ЕК.

Директива 2010/30/ЕУ

У току 2016. се очекује доношење још 5 делегираних уредби: 65/2014, 392/2012, 665/2013, 811/2013 и 812/2013, а њихово транспоновање се очекује у IV кварталу 2016. године.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Као што је већ наведено, у тачки 2, Одсек за енергетску ефикасност, према тренутно важећој систематизацији броји 9 радних места, од чега је само 4 места попуњено. Од четворо стално запослених само једна особа се бави у делимичној мери транспозицијом прописа из енергетског означавања и еко дизајна, с обзиром да Одсек у свом раду покрива целокупну област енергетске ефикасности у погледу: законодавних активности, успостављања система енергетског менаџмента и имплементације бројних пројеката. С обзиром на најављену даљу рационализацију у државној управи у овом тренутку није познато да ли ће нека радна места која су тренутно систематизована бити укинута. Процена је да је неопходно ангажовати 1-2 лица са пуним радним временом само за послове транспозиције свих аката (директива и делегираних уредби) и праћење њихове имплементације.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Из средстава ИПА 2014 предвиђа се реализација пројекта који ће за циљ имати транспозицију Директиве 2012/27/EU Европског парламента и Савета од 25. октобра 2012. године о енергетској ефикасности, којом се допуњује Директива 2009/125/ЕС и 2010/30/ЕУ и укида Директива 2004/8/ЕС и 2006/32/ЕС, али и подизање капацитета МРЕ за примену Закона о ефикасном коришћењу енергије. Пројекат је ушао у финансијски споразум и у току је израда пројектног задатка.

Из средстава IPA 2016 предвиђена је финансијска подршка од 1.500.000,00 евра за јачање система праћење и провере квалитета производа а у складу са захтевима директива 2009/125/ЕК и 2010/30/ЕУ.

Прилог А – План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Шифра прописа	Назив прописа	Институциј а надлежна за припрему	Место у структури НПАА (бр.подпоглавља)	Рок усвајања (квартал/год)	CELEX ознаке ЕУ прописа са којима се врши усклађивање
2016-128	Измене и допуне Закона о ефикасном коришћењу енергије	МРЕ	1 и 15 (слободно кретање роба и енергетика)	I квартал 2017	32009L0125
2016-92	Уредба о поступку утврђивања усклађености производа са захтевима еко-дизајна, начину означавања производа, садржини декларације о усаглашености и другим условима којима се обезбеђује примена захтева еко-дизајна производа	МРЕ	1 и 15 (слободно кретање роба и енергетика)	II квартал 2017	32009L0125
2016-97	Правилник о еко дизајн захтевима за расхладне уређаје	Министарство рударства и енергетике	3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	III квартал 2017	32009R0643

2016-105	Правилник о еко дизајн захтевима за stand by и off mode потрошњу електричне енергије електричних и електронских кућних апарата и канцеларијске опреме	Министарст во рударства и енергетике	3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	IV квартал 2017	32008R1275 и 32013R0801
2016-104	Правилник о еко дизајн захтевима за телевизоре	Министарст во рударства и енергетике	3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	IV квартал 2017	32009R0642 и 32013R0801
2016-91	Правилник о еко дизајн захтевима за set top box уређаје	Министарст во рударства и енергетике	3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	III квартал 2017	32009R0107
2016-101	Правилник о еко дизајн захтевима за машине за прање судова	Министарст во рударства и енергетике	3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	IV квартал 2017	32010R1016
2016-103	Правилник о еко дизајн захтевима за машине за прање веша	Министарст во рударства и енергетике	3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	IV квартал 2017	32010R1015
2016-98	Правилник о еко дизајн захтевима за уређаја за климатизацију	Министарст во рударства и енергетике	3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	IV квартал 2017	32012R0206
2016-118	Правилник о енергетском означавању електричних пећница	МРЕ	1 и 15 (слободно кретање роба и енергетика)	IV квартал 2016	32014R0065

2016-114	Правилник о енергетском означавању машина за сушење веша	МРЕ	1 и 15 (слободно кретање роба и енергетика)	IV квартал 2016	32012R0392
2016-111	Правилник о енергетском означавању грејача простора	МРЕ	1 и 15 (слободно кретање роба и енергетика)	IV квартал 2016	32013R0811
2016-112	Правилник о енергетском означавању грејача воде	МРЕ	1 и 15 (слободно кретање роба и енергетика)	IV квартал 2016	32013R0812
2016-117	Правилник о енергетском означавању усисивача	МРЕ	1 и 15 (слободно кретање роба и енергетика)	IV квартал 2016	32013R0665
2016-137	Измена уредбе о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса		1 и 15 (слободно кретање роба и енергетика)	IV квартал 2016	32010L0030
2016-132	Измене и допуне Закона о ефикасном коришћењу енергије	МРЕ	1 и 15 (слободно кретање роба и енергетика)	I квартал 2018	32012L0027

3.1.3.19. Безбедност играчака

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национални прописи у области безбедности играчака (Закона о здравственој исправности предмета опште употребе „Службени гласник Републике Србије” број 92/2011) су делимично усклађени са релевантним ЕУ прописима у поменутој области.

У Националном програму интеграција Републике Србије у ЕУ, за период од 2008-2012. године било је планирано доношење Закона о здравственој исправности предмета опште употребе. Исти је донет и објављен у „Службеном гласнику Републике Србије” број 92/2011. На основу члана 6. став 2. овог Закона, предвиђено је доношење следећих правилника:

- 1) Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци и одојчади (Директива 2009/48/ЕЗ),
- 2) Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци и одојчади је у изради.

У сарадњи са пројектом „Саветодавни центар за питања политике и легислативе” (*Policy and Legal Advice Centar - PLAC*), крајем 2014. године, транспоновали смо све преносиве одредбе Директиве о безбедности играчака (2009/48/ЕЗ) у нацрт подзаконског акта (Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци и одојчади), са идејом да Закон о изменама и допунама Закона о здравственој исправности предмета опште употребе (поступак израде у току), пружи правни основ поменутом подзаконском акту.

У септембру 2015. године образована је Радна група Министарства здравља, са задатком израде новог Закона о предметима опште употребе, који ће у довољној мери транспоновати одредбе релевантних ЕУ прописа, те истовремено пружити сада недостајући правни основ подзаконским актима у области: играчака, козметичких производа, материјала и предмета у контакту са храном, при чему је рад на неким од њих окончан, а на неким се приводи крају. Нови Закон о предметима опште употребе ће на најбољи начин уредити ову област од изузетног значаја за здравље људи,

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених ²²	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
Министарство здравља Сектор за инспекцијске послове – Одељење за санитарну инспекцију	147 системат. радних места 1 админист. пос. 146 санитарн. инспектора : 8 у седишту, 109 унут. надзор 29 надзор на граничним прелазима и местима царинења	Број запослених који раде на транспозицији ЕУ прописа: 4 запослених + 1 хонорарно ангажован Број запослених који раде на имплементацији и спровођењу прописа ЕУ: 200 санитарних инспектора	Мрежа института и завода за јавно здравље и друге акредитоване и овлашћене лабораторије (вршење лабораторијских анализа)

²² Приказани административни капацитети обављају послове усклађивања, имплементације, надзора над применом свих прописа из области под санитарним надзором (заштита становништва од заразних болести, област безбедност хране и здравствене исправности предмета опште употребе у свим фазама производње, промета и увоза и области јавног снабдевања становништва водом за пиће) – није извршена подела послова у смислу постојања одређених група инспектора који обављају послове у само једној области под санитарним надзором, већ сви инспектори врше надзор у свим областима под санитарним надзором

Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводина Сектор за санитарни надзор и јавно здравље – поверени послови	Системат. и попуњено: 54 покрајинс. санитарних инспектора (унутрашњи надзор).		
---	---	--	--

в) Опис осталих предузетих мера и активности

У 2016. години се наставља сарадња, започета у току 2015. године, са Twinning project „Strengthening Capacities of National Quality Infrastructure and Conformity Assessment Services in the Republic of Serbia”, који се финансира из средстава ИПА 2013. До сада је сарадња реализована у смислу анализе усклађеног националног законодавства у области безбедности играчака и козметичких производа, од стране експерата овог Пројекта, као и организовања низа радионица у циљу пружања подршке у преговарачком процесу, те отварању преговарачког поглавља.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис прописа који ће се постићи овим прописима
Закон о предметима опште употребе	Directive 2009/48/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the safety of toys	Делимична усклађеност Потпуна усклађеност	II квартал 2017. IV квартал 2018.	Утврђују правила о безбедности играчака (производи или материјали обликовани и намењени за игру деце до 14 година старости): општи безбедносни захтеви и посебни безбедносни захтеви (физичке и механичке карактеристике, запаљивост, хемијска својства, електрична својства, хигијена и радиоактивности), у циљу високог нивоа заштите безбедности и здравља деце и њиховом слободном кретању на тржишту.
Правилник о безбедности играчака	Directive 2009/48/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the safety of toys	Делимична усклађеност Потпуна усклађеност	III квартал 2017. IV квартал 2018.	Утврђују правила о безбедности играчака (производи или материјали обликовани и намењени за игру деце до 14 година старости): општи безбедносни захтеви и посебни безбедносни захтеви (физичке и механичке карактеристике, запаљивост, хемијска својства, електрична својства, хигијена и радиоактивности), у циљу високог нивоа заштите безбедности и здравља деце и њиховом слободном кретању на тржишту.

Потпуна усклађеност националног законодавства у области безбедности играчака (Закон о предметима опште употребе и Правилник о безбедности играчака) се планира 31.12.2018. године.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради и успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

С обзиром да је нужно јачање административних капацитета Министарства здравља (област безбедности играчака), Министарство здравља ради на припреми плана за „јачање“ својих административних капацитета у овој области (хармонизација и имплементација прописа у овој области). Планира се реализација континуираних обука запослених у Сектору за инспекцијске послове Министарства здравља, уз подршку расположивих програма међународне развојне помоћи.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Наставак сарадње са Twinning пројектом „Strengthening Capacities of National Quality Infrastructure and Conformity Assessment Services in the Republic of Serbia”, који се финансира из средстава ИПА 2013 и ПЛАЦ 2, као и организовања низа радионица у циљу пружања подршке у преговарачком процесу, те отварању преговарачког поглавља и континуиране едукације санитарних инспектора.

Табела А

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.4. Безбедност играчака				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1.	2016-406	Закон о предметима опште употребе	МЗ	2017/II
Celex: 1:32009L0048(Г)				
2.	2016-411	Правилник о безбедности играчака	МЗ	2017/III
Celex: 1:32009L0048(Г)				

3.1.4. ПРОЦЕДУРАЛНА ПИТАЊА

3.1.4.1. Нотификација

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Активности на усклађивању законодавства Републике Србије у овој области спровело је Министарство привреде, Сектор за инфраструктуру квалитета. Уредба о изменама и допунама Уредбе о поступку пријављивања и начину информисања који се односе на техничке прописе, оцењивање усаглашености и стандарде је усвојена на Влади 30. децембра 2015. године и објављена у „Службеном гласнику РС”, број 114/15 од 31. децембра 2015. године. Наведеном уредбом је транспонована Директива (2015 ЕУ) 1535 Европског парламента и Савета од 9. септембра 2015. године, а која се односи на поступак пријављивања техничких прописа и правила о услугама информационог друштва.

Европска комисија је упутила препоруку у смислу усвајања техничких прописа по хитној процедури како би се омогућило да и на такве техничке прописе у фази припреме Европска комисија и државе чланице могу дати примедбе.

Сугестија Европске комисије је усвојена те је у ревидираној Уредби унапређен текст и омогућено је примедбовање на техничке прописе у фази припреме када се доносе по хитној процедури.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

За преношење овог прописа задужено је Министарство привреде, Сектор за инфраструктуру квалитета, Група за уклањање препрека у трговини у нехармонизованом подручју, регистре и Инфо-центар са 3 запослена која поред осталих послова обавља и послове који се односе на преношење и примену овог прописа.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Кроз Твининг пројекат финансиран из средстава ИРА 2013 – „Јачање капацитета националног система инфраструктуре квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености” предвиђено је јачање капацитета Министарства привреде као контактне тачке за пријављивање техничких прописа.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У току је припрема кампање која се односи на примену усвојене Уредбе имајући у виду делимичну примену Уредбе у смислу чл. 13 ЦЕФТА Споразума и обавезе ЦЕФТА страна да пријављују техничке прописе у фази њихове припреме. Кампања ће преваходно бити усмерена према свим органима односно организацијама државне управе који доносе техничке прописе, али и према привредним субјектима као могућим актерима при давању примедба на домаће и стране техничке прописе у фази њихове израде. Кампања ће бити спроведена у 2016. и 2017. години.

3.1.4.2. Ватрено оружје

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Република Србија је донела нови Закон о оружју и муницији („Службени гласник РС”, број 20) који је ступио на снагу 4. марта 2015. године, а почео је са применом 5. марта 2016. године. За примену закона надлежно је Министарство унутрашњих послова.

Нови Закон о оружју и муницији усклађен је са Директивом Европске уније 477/91 о контроли набавке и поседовања оружја и Директивом 51/2008.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Послови који се односе на извршење Закона о оружју и муницији на нивоу Министарства унутрашњих послова организовани су у Дирекцији полиције, Управи за управне послове, као и у полицијским управама и полицијским станицама са укупно 331 полицијским службеником.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Израђени су и усвојени следећи правилници из надлежности овог министарства:

- Правилник о онеспособљавању оружја „Службени гласник РС“ број 9/16 од 5.2.2016.године
- Правилник о обуци у руковању ватреним оружјем, условима за бављење поправљањем и преправљањем оружја и прометом оружја и муниције – „Службени гласник РС“ број 13/06 од 19.2.2016.године
- Правилник о просторно-техничким условима за безбедан смештај и чување оружја и муниције „Службени гласник РС број“ 9/16 од 5.2.2016. године
- Правилник о начину вођења и обрасцима евиденција надлежног органа о оружју предвиђених Законом о оружју и муницији „Службени гласник РС“ број 12/06 од 12.2.2016. године
- Правилник о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених Законом о оружју и муницији „Службени гласник РС“ број 16/06 од 26.2.2016. године
- Правилник о евиденцијама које воде правна лица и предузетници „Службени гласник РС“ број 3/16 од 15. 1. 2016. године
- Правилник о поступку давања оружја на послугу „Службени гласник РС“ број 95/15 од 20.11.2015.године

На основу Закона о оружју и муницији, Министарство здравља донело је Правилник о утврђивању здравствене способности физичких лица за држање и ношење оружја „Службени гласник РС“ бр. 25/16 од 9.3.2016.године.

Министарство унутрашњих послова је у периоду од 17.2-1.3.2016. године, одржало семинаре чија је сврха обученост полицијских службеника који раде на пословима оружја ради примене новог Закона о оружју и муницији, као и ради примене новог ИТ система.

Министарство унутрашњих послова је започело израду нове Стратегије за контролу стрељачког и малокалибарског наоружања за период 2016-2021. године. У току је израда евалуације Стратегије за контролу стрељачког и малокалибарског наоружања за период од 2010-2015. године, којом ће се оцењивати циљеви који су били предвиђени Стратегијом која је престала да важи.

Полицијски службеници активно учествују у обукама које се спроводе приликом реализације активности у оквиру Акционог плана за Поглавље 24, које се односе на тим експерата за оружје који је оформљен на основу препоруке Европске комисије за Поглавље 24.

Реализована активност која је планирана Акционим планом, а која се односила на организовање студијске посете Министарству унутрашњих послова Италије, омогућила је упознавање са правним оквиром деактивирања оружја у Европској унији што је имплементирано кроз Правилник о онеспособљавању оружја.

Мере планиране за период 2016-2018. године

Република Србија припрема нову Стратегију контроле стрељачког и лаког оружја Републике Србије за период 2016-2021. године, која ће такође имати за циљ смањење количине и борбу против нелегалне производње, поседовања и трговине стрељачког и лаког оружја у свим аспектима. Управа за управне послове отпочела је рад и у наредном периоду сачиниће нови нацрт Стратегије, као и Акциони план за спровођење Стратегије.

3.1.4.3. Трговина оружјем и одбрамбени производи

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област извоза и увоза наоружања и војне опреме регулисана је Законом о извозу и увозу наоружања и војне опреме („Сл. гласник РС”, број 107/14) као и Законом о производњи и промету наоружања и војне опреме („Сл. лист СРЈ”, број 41/96, „Сл. лист СЦГ”, бр. 7/05-др. Закон и 8/05-др.закон).

Закон о извозу и увозу наоружања и војне опреме у највећем делу је усаглашен са Директивом 43/2009 ЕУ. За усаглашавање је преостао део који се тиче правне могућности издавања глобалних и генералних дозвола прописаних поменутом Директивом.

Нацрт Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме налази се у процедури усвајања. Тренутно важећи закон донет је 1996. године („Службени лист СРЈ”, број 41/96, „Сл. лист СЦГ”, број 7/2005 - др. закон и „Сл. гласник РС”, број

85/2005 - др. закон) и уређује производњу, промет и превоз наоружања и војне опреме као делатност од општег интереса, планирање мера безбедности, планирање производње и промета наоружања и војне опреме, контролу квалитета производње наоружања и војне опреме и друга питања од значаја за производњу, промет и превоз наоружања и војне опреме.

Основни разлози за доношење новог закона у овој области су, између осталог, и стварање претпоставки за унапређење области производње и промета НВО, као и потпуније дефинисање појмова који припадају категорији наоружање и војна опрема и њихово усклађивање са прописима ЕУ.

Предложеним Нацртом закона унапредиће се нормативне претпоставке за испуњење основног циља - контрола у области производње и промета наоружања и војне опреме ради остваривања и заштите одбрамбених, безбедносних, економских и спољнополитичких интереса Републике Србије, њеног међународног кредибилитета и интегритета. Доношење новог закона ће допринети јачању механизма контроле у сегменту планирања мера безбедности, обезбеђења и заштите у производњи наоружања и војне опреме, права и обавеза произвођача, усаглашености са стандардима и техничким прописима, издавања дозволе за производњу наоружања и војне опреме, обезбеђењу ширег обима овлашћења надлежних органа и стварање амбијента за страна улагања.

Након јавне расправе реализовано је додатно усаглашавање и имплементација примедби и предлога добијених током јавне расправе. У том процесу остварена је сарадња са Канцеларијом повереника за информације од јавног значаја, Националним конвентом о ЕУ и Центром за истраживање јавних политика, а сам процес је оцењен као транспарентан и афирмативан.

Завршена је процедура усаглашавања и очекује се достављање Нацрта Закона Влади и упућивање у скупштинску процедуру.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Дозволе за извоз и увоз наоружања и војне опреме, пружање брокерских услуга и техничке помоћи издаје Министарство трговине, туризма и телекомуникација. Ови послови у надлежности су Сектора за трговинску политику, мултилатералну и регионалну економску и трговинску сарадњу, Одељења за међународне уговоре и спољну трговину контролисаном робом.

У поступку издавања наведених дозвола учествују Министарство спољних послова, Министарство унутрашњих послова, Министарство одбране и Безбедносно-информативна Агенција. Дозвола се издаје на основу сагласности свих наведених органа. У случају да један од њих не да своју сагласност, о издавању дозволе одлучује Влада, а уколико два или више органа не дају сагласност, дозвола се не може издати.

Институционални оквир и постојећи капацитети представљени су у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за међународне уговоре и спољну трговину	8, са начелником Одељења	4	Преношење, спровођење и примена	/

контролисаном робом				
------------------------	--	--	--	--

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У оквиру Одељења редовно се врши ажурирање националних контролних листи, како наоружања и војне опреме, тако и робе двоструке намене, са ЕУ листама. Национална контролна листа наоружања и војне опреме („Сл. гласник РС“, број 66/2015) усклађена је са ЕУ *Military List* из 2015. године која је на снази у државама чланицама. Национална контролна листа робе двоструке намене („Сл. гласник РС“, број 29/2016) усклађена је са ЕУ листом из децембра 2015. године.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У области извоза и увоза наоружања и војне опреме потпуно усклађивање са ЕУ законодавством предвиђа се до момента пуноправног чланства у ЕУ.

У овој области неопходно је изменити Закон и предвидети могућност издавања глобалних и генералних дозвола.

У 2016. и 2017. години у складу са изменама ЕУ прописа мењаће се следећи подзаконски прописи:

- 1) Национална контролна листа наоружања и војне опреме;
- 2) Национална контролна листа робе двоструке намене.

3.1.4.4. Утврђивање највиших цена лекова

Ова тачка је обрађена у оквиру ПГ 28 Заштита потрошача и здравља

3.1.4.5. Културна добра

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У складу са Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ (НПАА), извештајем ЕК са билатералног скрининга и делокругом рада Министарства културе и информисања, у овом тренутку ради се на доношењу новог Закона о културном наслеђу, како би се овим системским законом постигла потпуна усклађеност за све врсте културног наслеђа са Директивом 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнетих са територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) број 1024/2012 (измена) (CELEX 32014L0060).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

За имплементацију потпуно усклађеног новог Закона о културном наслеђу са Директивом 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о повраћају културних предмета незаконито изнетих са територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) број 1024/2012 (измена), задужено је Министарство културе и информисања.

За транспоновање и имплементацију Директиве 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнетих са територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) број 1024/2012 (измена), Министарство културе и информисања не поседује одговарајуће административне капаците. С обзиром да је реч о новим надлежностима Министарства (успостављање средишњег тела за повраћај културних добара), које подразумевају континуирано обављање низа послова и активности, потребно је отварање најмање једног новог извршилачког радног места, што значи повећање броја радних места у Министарству културе и информисања.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

И поред тренутног недостатка административних капацитета, Министарство културе и информисања има сталну тенденцију усавршавања и подизања способности запослених кроз константно праћење прописа свих релевантних институција из ове области у Европској унији као и оних организација са којима ЕУ усклађује своје прописе.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Планови у погледу преосталог усаглашавања до 31. децембра 2017. године састоје се у имплементацији новог Закона о културном наслеђу потпуно усаглашеног са Директивом 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнетих са територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) број 1024/2012 (измена).

Овде треба напоменути да је почетак примене појединих прелазних одредби Закона остављен за датум уласка Републике Србије у Европску унију. Разлог за овакву меру је да Директива са којом се усклађује нови Закон о културном наслеђу предвиђа средишње тело чији је задатак, између осталог и комуникација са средишњим телима других земаља чланица као и слање периодичних извештаја Европској комисији.

За период од 31. децембра 2018. до 2021. године предвиђа се наставак имплементације потпуно усклађеног Закона о културном наслеђу као и праћење евентуалних измена релевантних прописа Европске уније (Директива 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнетих са територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (измена) и у складу са поменутиим усаглашавањем Закона са изменама које могу наступити до 2021. односно уласка Републике Србије у пуноправно чланство Европске уније.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Институционални оквир за повраћај културних добара, за наведени период, представља Министарство културе и информисања у сарадњи са Министарством спољних послова, Министарством унутрашњих послова, Министарством финансија-Управа царине и установама културе.

Р.Б.	Шифра планираног прописа	Назив прописа	Надлежна институција	Рок	Celex	Пропис преведен
1.	2016-2	Закон о културном наслеђу	МКИ	IV квартал 2017	32014L0060	Не

3.2. СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА

3.2.1. Приступ тржишту рада

Приказ статуса усклађености

Слобода кретања радника регулисана је Директивом 2004/38/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године и Уредбом 492/2011 Европског парламента и Савета од 26. новембра 2012. године.

Општи прописи о раду и запошљавању усклађени су са прописима Европске уније који се односе на слободу кретања радника, односно приступ тржишту рада и запошљавању држављана Европске уније и једнакости у погледу права, обавеза и одговорности из радног односа са држављанима Републике Србије.

Наиме, **Законом о раду** („Службени гласник РС“ бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14), као општим прописом у области рада, не условљава се заснивање радног односа држављанством Републике Србије и/или познавањем српског језика. Овај закон прописује да радни однос може да заснује лице које има најмање 15 година живота и испуњава друге услове за рад на одређеним пословима утврђене законом и правилником о организацији и систематизацији послова, а страни држављанин и лице без држављанства може да заснује радни однос под условима и на начин утврђен овим законом, ако посебним законом није друкчије. Посебним законима у јавном сектору прописани су посебни услови за рад, међу којима је држављанство Републике Србије. Ови прописи треба да се преиспитају са становништва оправданости ограничавања запошљавања страних држављана из држава чланица Европске уније. Исто се односи на познавање језика.

Област запошљавања и рада странаца уређена је **Законом о запошљавању странаца** („Службени гласник РС”, бр. 128/2014), који је ступио на снагу 4. децембра 2014. године. Закон прописује да странац који се запошљава у Републици Србији у складу са овим законом, има једнака права и обавезе у погледу рада, запошљавања и самозапошљавања као и домаћи држављанин, ако су испуњени услови у складу са

законом. Запошљавање странца се остварује под условом да поседује одобрење за привремени боравак без обзира на временско трајање боравка или стално настањење у складу са законом и дозволу за рад.

Дозвола за рад се може издати као лична радна дозвола и као радна дозвола. Лична радна дозвола се издаје на захтев странца ако има одобрење за стално настањење, ако има статус избеглице, или ако припада посебној категорији странца (лице које тражи азил, лице коме је одобрена привремена заштита, жртва трговине људима, односно лице коме је одобрена супсидијарна заштита, у складу са законом).

Радна дозвола је врста дозволе за рад која се издаје као радна дозвола за запошљавање, радна дозвола за посебне случајеве запошљавања (упућена лица, кретање у оквиру привредног друштва, независни професионалци) и као радна дозвола за самозапошљавање.

У поступку издавања, продужења, поништавања и престанка важења дозволе за рад решава Национална служба за запошљавање и води евиденцију о дозволама за рад и странцима који остварују право на рад у складу са Законом о запошљавању странаца.

Наведеним законом извршено је делимично усклађивање са Директивом 2004/38/ЕС од 29. априла 2004. године о праву држављана Уније и чланова њихових породица на слободу кретања и боравка на територији држава чланица и Уредбом Савета 2011/492/ЕЗ од 5. априла 2011. године о слободи кретања радника у Унији, у делу који се односи на омогућавање држављанима држава чланица ЕУ слободан приступ тржишту рада у Републици Србији. Одредбе којима је дефинисан слободан приступ тржишту рада у складу са овим законом имају одложно дејство и примењиваће се након приступања Републике Србије Европској унији.

Такође, Законом о запошљавању странаца извршено је делимично усклађивање са Директивама ЕУ и то у делу који се односи на могућност запошљавања и обезбеђивања остваривања права на рад под одговарајућим условима, с обзиром да се наведене директиве првенствено односе на кретање и боравак странаца (Директива 2001/55/ЕЗ од 20. јула 2001 о минималним стандардима за пружање привремене заштите у случају масовног прилива расељених лица и мере за промовисање равнотеже напора између држава чланица у добијању тих лица и имајући последице истих; Директива 2003/109/ЕС од 25. новембра 2003. године о положају држављана трећих држава са дугорочним држављанством; Директива 2004/81/ЕС од 29. априла 2004. године о издавању боравишних дозвола резидентима трећих земаља који су жртве трговине људима или илегалних имиграција, који сарађују са надлежним органима; Директива 2004/114/ЕС од 13. децембра 2004. године о условима пријема држављана трећих земаља за потребе студија, учесника размене, неплаћених обука или добровољних услуга; Директива 2009/52/ЕС од 18. јуна 2009. године о обезбеђивању минималних стандарда у области санкција и мера против послодаваца који запошљавају држављане трећих држава са илегалним боравком; Директива 2011/95/ЕЗ од 13. децембра 2011. године о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или лица без држављанства као корисника међународне заштите, о јединственом статусу за избеглице или лица под супсидијарном заштитом и садржај одобрене заштите; Директива 2013/33/ЕЗ од 26. јуна 2013. године о полагању стандарда за пријем тражилаца међународне заштите, Директива 2014/36/ЕУ од 26. фебруара 2014. године о условима за улазак и боравак држављана трећих земаља у сврху запошљавања у статусу сезонских радника).

У периоду од 1. јануара 2015. до 31. децембра 2015. године Национална служба за запошљавање укупно је издала 6.373 дозволе за рад страним држављанима и то 715 личних радних дозвола, 490 за кретање у оквиру привредног друштва, 3 за независне

професионалце, 1.995 за самозапошљавање, 293 за упућена лица и 2.877 радне дозволе за запошљавање.

Странац се сматра незапосленим у складу са прописима о запошљавању и осигурању за случај незапослености и остварује једнака права као држављани Републике ако су испуњени услови у складу са Законом о запошљавању странаца. На основу **Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености** („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 38/15), страни држављанин или лице без држављанства може да се пријави као незапослени ако има одобрење за стални или привремени боравак. У том случају, страни држављанин има право да се обавештава код Националне службе за запошљавање о могућностима и условима за запошљавање, да учествује у мерама активне политике запошљавања, може остваривати права за случај незапослености, у складу са законом, као и право на посредовање у запошљавању.

Евиденција о незапосленим странцима престаје да се води ако му престане одобрење за стални или привремени боравак.

Незапослени страни држављанин, који је на евиденцији Националне службе за запошљавање, има једнак положај као и грађани Републике Србије, односно има иста права и обавезе.

Када је у питању запошљавање држављана Републике Србије у иностранству, у складу са одредбама **Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености** („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 38/15), Национална служба за запошљавање и агенције за запошљавање су носиоци послова посредовања у запошљавању у иностранству како незапосленим лицима, тако и оним лицима која траже промену запослења. Национална служба и приватне агенције за запошљавање пружају обавештења о могућностима и условима за запошљавање у иностранству, условима рада и живота, правима и обавезама на раду, о облицима и начину заштите у складу са уговором о запошљавању у иностранству, као и о правима по повратку са рада из иностранства, у складу са законом.

У току 2015. године посредством Националне службе за запошљавање, након спроведених поступака посредовања у запошљавању на захтев страних послодаваца, запослено је 35 држављана Републике Србије у иностранству (СР Немачка), као и 270 држављана за потребе познатог послодавца у СР Немачкој, док је 88 држављана запослено у СР Немачкој посредством „Triple Win“ пројекта..

На основу извештаја агенција за запошљавање, који се доставља на шестомесечном нивоу, у првих шест месеци 2015. године, у иностранству се запослило 523 лица код иностраних послодаваца (САД, Велика Британија, Грчка, Македонија, УАЕ и др).

У оквиру процеса приступања Европској унији и Поглавља 3 које се односи на пословно настањивање и слободу пружања услуга, Министарство просвете, науке и технолошког развоја задужено је за Потпоглавље 4, односно за имплементацију Директиве 2005/36/ЕЗ (CELEX 32005L0036) и Директиве 2013/55/ЕУ, које се односе на међусобно признавање професионалних квалификација између држављана земаља чланица ЕУ, укључујући и мере које олакшавају остваривање права на пословно настањивање и слободу пружања услуга.

Република Србија се обавезала да у периоду пре приступања Европској унији донесе **Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација** који ће имати одложено дејство, односно, примењиваће се од момента приступања ЕУ, за шта је неопходно и стварање административних претпоставки за његову примену.

Уношењем овог закона у домаће законодавство биће имплементиране Директива 2005/36/ЕЗ Европског парламента и Савета од 7. септембра 2005. године о

признавању професионалних квалификација и Директива 2013/55/ЕУ Европског парламента и Савета од 20. новембра 2013. године о измени Директиве 2005/36/ЕЗ о признавању професионалних квалификација и Уредбе ЕУ бр. 1024/2012 о административној сарадњи путем Информационог система унутрашњег тржишта („Уредба ИМИ“).

Ради обезбеђивања административне подршке за имплементацију прописа ЕУ у овом делу, за почетак је оформљен ЕНИК/НАРИК центар при Министарству просвете, науке и технолошког развоја, који је уређен одредбама **Закона о високом образовању**, док се у каснијем периоду предвиђа оснивање независног тела.

У смислу наведеног, припремљен је **Нацрт закона о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација**. У току је Јавна расправа на предметни нацрт. У четвртом кварталу 2016. године, предвиђено је промовисање јавности **Националног оквира квалификација у Србији – НОКС-а**.

Доношење **Закона о Националном оквиру квалификација у Србији** очекује се у току 2017. године, а тиме ће се успоставити **Национални оквир квалификација Србије – НОКС** и омогућити његова примена, утврдити елементи стандарда квалификације, врсте, нивои образовања, дескриптори знања, вештина, способности и ставова, процеси развоја квалификација, надлежности тела за предлагање, усвајање и сврставање квалификација и **повезивање НОКС-а са Европским оквиром квалификација – ЕОК**. Повезивање (референцирање) Националног оквира квалификација са Европским оквиром квалификација званичан је процес који ће Република Србија спровести током процеса придруживања Европској унији (ЕУ), а имаће за резултат успостављање односа између нивоа националних квалификација у Србији и нивоа Европског оквира квалификација. Када буде усвојен, наведени закон ће повећати мобилност радне снаге.

Према **Закону о основама система образовања и васпитања** («Сл. гласник РС», број 55/2013), члан 120. прописује да, између осталог, у радни однос у установи може да буде примљено лице, под условима прописаним законом и ако: има држављанство Републике Србије и зна језик на коме се остварује образовно васпитни рад.

У складу са Уставом Републике Србије, свако има право на образовање. Основно образовање је обавезно и бесплатно, а средње образовање је бесплатно. Сви грађани имају, под једнаким условима, приступ високошколском образовању. Посебним колективним уговорима за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика, као и за високо образовање, нису споменути странци, али се одредбе ових уговора они се односе и на њих.

Према **Закону о основама система образовања и васпитања** («Сл. гласник РС», бр. 72/2009, 52/2011 и 55/2013) страни држављани и лица без држављанства имају право на образовање и васпитање под истим условима и на начин прописан за држављане Републике Србије.

Законом о основном образовању и васпитању и Законом о средњем образовању и васпитању («Сл. гласник РС», бр. 72/09 и бр.55/2013) за припаднике националне мањине образовно васпитни рад остварује се и на језику и писму националне мањине, односно двојезично, ако се приликом уписа у први разред за то

определи најмање 15 ученика. У складу са Законом о уџбеницима и другим наставним средствима («Сл. гласник РС», бр. 72/2009), уџбеник се штампа на језику и писму националне мањине за ученике за које се образовно васпитни рад изводи и на том језику. Образовно васпитни рад може да се изводи на страном језику, односно двојезично, уз сагласност Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Према Закону о високом образовању ("Сл. гласник РС", бр. 76/2005, 100/2007 - аутентично тумачење, 97/2008, 44/2010, 93/2012, 89/2013, 99/2014, 45/2015 - аутентично тумачење и 68/2015), високошколска установа без расписивања конкурса може да ангажује наставника из друге самосталне високошколске установе ван територије Републике, у звању гостујућег професора. Права и обавезе овог лица уређују се уговором о ангажовању за извођење наставе, под условима и на начин прописаним општим актом високошколске установе. Такође, према **Закону о високом образовању и Општим одредбама конкурса за упис студената** страни држављани школују се у Републици Србији под истим условима као држављани Републике Србије. Приликом уписа страних држављана, високошколска установа је дужна да води рачуна да не прекорачи укупан број студената одобрен дозволом за рад. Страни држављани сами финансирају своје школовање, а висину надокнаде за студије одређује високошколска установа. Приликом пријављивања на конкурс, кандидати подносе нострификовану диплому о завршеној средњој школи у четворогодишњем трајању. Приликом уписа, кандидати су дужни да високошколској установи поднесу доказ:

- да су здравствено осигурани за школску годину коју уписују;
- да владају језиком студија, што се доказује уверењем овлашћене комисије.

Високошколска установа може организовати полагање испита и изводити студије, односно поједине делове студија, као и организовати израду и одбрану завршног, магистарског и специјалистичког рада и докторске дисертације, **на језику националне мањине и на страном језику, у складу са статутом**. Високошколска установа **може остваривати студијски програм на језику националне мањине и страном језику уколико је такав програм одобрен, односно акредитован** од стране Комисије за акредитацију и проверу квалитета. Високошколска установа може за студенте са хендикепом организовати и изводити студије, односно поједине делове студија, на гестовном језику.

Високошколске установе где се настава одвија на језику националних мањина:

1. Учитељски факултет на мађарском наставном језику у Суботици Универзитета у Новом Саду;
2. Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“, Вршац (одељење на румунском и одељење на ромском језику);
3. Висока школа струковних студија за образовање васпитача и тренера, Суботица (одељење на мађарском језику).

У току је израда Нацрта новог Закона о високом образовању.

У складу са **Закон о ученичком и студентском стандарду** («Сл. гласник РС», бр.18/2010 и 55/2013), право на смештај и исхрану могу да остваре ученици и студенти страни држављани, у складу са међународним уговором и реципроцитетом.

Постоје посебни правни режими за радни однос запослених у државним органима, органима аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и за јавне службе (образовање, здравство, култура). На запослене у државним органима

примењује се Закон о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 81/05-испр., 83/05-испр., 64/07, 67/07-испр., 116/08, 104/09 и 99/14). У делу којим се утврђују услови за запослење (члан 45.), поред услова који се односе на степен образовања и радно искуство, прописано је да се као државни службеник може да запосли само пунолетан држављанин Републике Србије. Законом о државним службеницима прописано је да се у погледу права и дужности намештеника (радна места на којима се раде пратећи помоћно-технички послови у државном органу) примењују општи прописи о раду, односно Закон о раду, као и да се приликом запослења намештеника у државном органу са њим закључује уговор о раду, сходно одредбама Закона о раду. Према томе, страни држављанин може да ради у државном органу као намештеник.

Законом о државним службеницима не поставља посебан услов у погледу знања језика. Међутим, у Уставу РС, члан 10, прописано је да је у Републици Србији у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо, док се службена употреба других језика и писама уређује посебним законом, на основу Устава. У члану 2. став 1. Закона о службеној употреби језика и писама ("Службени гласник РС", бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 - др. закон и 30/2010), прописано је да се службеном употребом језика и писама, у смислу овог закона, сматра и употреба језика и писама у раду државних органа, органа аутономних покрајина, градова и општина, установа, предузећа и других организација кад врше јавна овлашћења, из чега произлази да државни службеник, односно други запослени у органима аутономне покрајине и јединици локалне самоуправе, као и јавним установама и другим организацијама које врше јавна овлашћења, мора имати знање српског језика.

На запослене у органима аутономне покрајине и јединицама локалне самоуправе примењује Закон о радним односима у државним органима („Службени гласник РС“, бр. 48/91, 66/91, 44/98 – др.закон, 49/99 – др.закон, 34/2001 –др.закон, 39/2002, 49/2005 – одлука УСРС, 79/2005 – др.закон, 81/2005 – испр. др.закон, 83/2005 – испр.др.закон и 23/2013 – одлука УС), којим је прописано да је један од услова за запослење у органима аутономне покрајине и јединицама локалне самоуправе да је лице пунолетан држављанин Републике Србије. И у новодонетом Закону о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 21/2016), који се примењује се од 1. децембра 2016. године, као један од услова за запослење предвиђено је да је лице пунолетан држављанин Републике Србије. Међутим, у одредбама о ступању на снагу наведеног закона утврђено је да се законска одредба о држављанству Републике Србије као услову за запослење престаје да примењује за држављане држава чланица Европске уније од приступања Републике Србије Европској унији.

Институционална структура и стање административних капацитета

Област запошљавања и рада је у надлежности Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Националне службе за запошљавање и агенција за запошљавање које имају дозволу министарства надлежног за послове запошљавања.

У Министарству за рад, запошљавање борачка и социјална питања, у Сектору за рад се, између осталог, обављају нормативни послови (припрема закона и других прописа) у вези са заснивањем радног односа, условима рада, социјалног дијалога, информисања запослених, престанка радног односа, забране дискриминације на раду и

у вези са радом. У овом сектору систематизовано је 14 радних места, од чега 5 државних службеника обавља послове у вези са усклађивањем радног законодавства са тековинама Европске уније.

На пословима миграција и запошљавања у иностранству у оквиру Сектора за запошљавање Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања систематизовано је једно извршилачко место за миграције и запошљавање у иностранству и једно извршилачко место за надзор над агенцијама за запошљавање. Одређени број извршилаца у Сектору за запошљавање распоређених на друге послове укључују се у обуке ради едукације у области кретања радника.

У Дирекцији Националне службе за запошљавање, у оквиру Одељења за нормативно правне послове, обављају се послови посредовања за запошљавање у иностранству и запошљавање страних држављана и на тим пословима ради четворо запослених. У филијалама Националне службе за запошљавање послове посредовања при запошљавању у иностранству и запошљавање страних држављана обављају саветници за запошљавање.

У Националној служби за запошљавање, запослени-саветници у Миграционом сервисном центру, сходно акту о организацији и систематизацији, обучени су за рад, како би се обезбедиле информације, давали савети и упутства мигрантима и потенцијалним мигрантима о ризицима илегалне миграције и о могућностима за запошљавање у земљи и иностранству у оквиру легалних миграција, ради смањивања ризика нелегалних миграција.

У Републици Србији тренутно постоји 77 приватних агенција за запошљавање, које поседују дозволу за рад издату од стране Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. У складу са Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености, надзор над радом Националне службе за запошљавање и агенција за запошљавање врши Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања

Према подацима Националне службе за запошљавање, у 2016/17. години планира се даље јачање капацитета за примену закона, кроз обједињавање понуде слободних послова (оглашене преко приватних агенција за запошљавање и преко Националне службе) на порталу Националне службе за запошљавање.

Законом о изменама и допунама Закона о државним службеницима доградиће се законске одредбе које се односе на пријем државних службеника на основу спроведеног конкурса и одредбе о оцењивању и напредовању, у смислу даље доследне примене система «према заслугама», као и наредна фаза имплементације Стратегије стручног усавршавања државних службеника у Републици Србији, у смислу организовања послова реализације општих програма стручног усавршавања.

Такође, одредбу Закона о државним службеницима којом је као услов за запослење прописано да се као државни службеник може запослити само пунолетан држављанин Републике Србије треба уподобити са одредбама Уредбе (ЕУ) бр. 492/2011 од 5. априла 2011. године о слободи кретања радника у Унији (прецизирати случајеве оправданог интереса јавног поретка и јавне сигурности за утврђивање држављанства као услова за запослење државног службеника.“

Заштита права на допунске пензије

Директива 98/49 Савета од 29. јуна 1998. године о заштити права на допунске пензије запослених и samozапослених лица која се крећу унутар Заједнице, CELEX 32003L0041 Directive 98/49 of 29 June 1998 on safeguarding the supplementary pension rights of employed and selfemployed persons moving within the Community.

Приказ статуса усклађености

У Републици Србији, поред обавезног пензијског и инвалидског осигурања успостављен је и систем добровољних пензијских фондова. Овај део пензијског система уређен је Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС“, бр. 85/2005 и 31/2011), као и подзаконским актима која су донели НБС и Министарство надлежно за послове рада и пензијског осигурања. Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима не прави разлику између домаћих и страних физичких лица чланова добровољног пензијског фонда, нити предвиђа посебна правила за оне чланове који се у току чланства преселе у иностранство или се из иностранства доселе у Србију и почну са уплатом у добровољне пензијске фондове у Републици Србији.

Овај закон се заснива на добровољности чланства и потпуној равноправности чланова, без обзира на њихова својства (пол, радни статус, резиденцијални статус и друго), што значи да не постоји обавеза чланства у добровољним пензијским фондовима.

У погледу права садржаних у поменутој директиви, овај закон и подзаконски акти донети на основу њега, предвиђају следеће:

- члан фонда има право на информације, попут редовног годишњег обавештења, извода са индивидуалног рачуна по посебном захтеву, као и увид у проспект и општа акта и финансијске извештаје друштва за управљање;
- члан фонда задржава статус члана и уколико престане са уплатама из било ког разлога, а задржава и право на повлачење средстава након испуњавања старосног услова;
- неограничавање права члана када се пресели у иностранство да настави са уплатама у добровољни пензијски фонд у Републици Србији, при чему не постоји ни обавеза да уплаћује неки облик додатне пензије у иностранству.

Ова права односе се како на члана који уплаћује у Републици Србији и пресели се у иностранство, тако и на оног члана који се из иностранства досели у Републику Србију и евентуално се одлучи на уплате у добровољне пензијске фондове у Републици Србији.

Планови за потпуно усклађивање са правном тековином ЕУ

Током 2016. и 2017. године, активности ће бити усмерене на утврђивање односно анализу разлика између постојећих решења у систему добровољних пензијских фондова и пензијских планова у Србији и захтева које поставља Директива 98/49/ЕЗ. У том року сачиниће се и план измена регулативе којом се уређује пословање

добровољних пензијских фондова како би се постигло усаглашавање са релевантним прописима ЕУ.

Најкасније до четвртог тромесечја 2018. године, планирају се измене и допуне Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, којима би се извршила потпуна хармонизација са одредбама Директиве 98/49/ЕЗ.

У наредном периоду активности ће бити усмерене и на утврђивање односно анализу разлика између допунских пензија у Србији и захтева које поставља Директива.

Институционална структура и стање административних капацитета

У оквиру Народне банке Србије, организован је Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања, са 5 ужих организационих јединица – одељења, од којих је једно надлежно за послове надзора добровољних пензијских фондова. У том одељењу је, ангажовано укупно троје запослених који послове праћења и усклађивања домаћих прописа с прописима ЕУ обављају уз своје редовне активности. Потребно је јачање кадровских капацитета за област добровољних пензијских фондова, кроз стручна усавршавања и ангажовање већег броја запослених.

У оквиру Сектора за пензијско и инвалидско осигурање Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, организован је Одсек за нормативне и управно-надзорне послове, са пет запослених, од којих један запослени, поред осталог, врши надзор над применом Правилника о пензијским плановима и обавља послове регистрације и вођења евиденције о пензијским плановима.

У оквиру Сектора за финансијски систем у Министарству финансија, организована је Група за тржиште капитала и хартије од вредности, која тренутно броји једно запослено лице који обавља првенствено послове у вези са Законом о тржишту капитала, Законом о инвестиционим фондовима и Законом о преузимању инвестиционих друштава.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП)

Посебним Насловом V ССП-а уређено је Кретање радника, пословно настањивање, пружање услуга, кретање капитала, где су дате основе за уређивање положаја радника и чланова њихових породица, приступ стручном усавршавању, пословном настањивању, положај привредних друштава и њиховог пословања, кретања кључног особља и физичких лица која пружају услуге. ССП-ом се изричито предвиђа обавеза да се у договореним роковима усклади домаће законодавство са прописима који спадају у правне тековине Европских заједница.

Такође, слободно кретање радника је једна од четири слободе на којима је Европска заједница основана 1957. године. Чланом 45. Уговора о функционисању ЕУ наводи се да се слобода кретања радника обезбеђује у оквиру ЕУ, као и да таква слобода кретања повлачи укидање било какве дискриминације засноване на националности између радника држава чланица по питању запослења, накнада и других услова рада и запошљавања.

3.2.2. Координација система социјалне сигурности

Приказ статуса усклађености

Систем социјалне сигурности у Републици Србији са аспекта координације обухвата област социјалног осигурања (пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености), као и заштиту материнства и породична давања, што значи да се односи на све гране социјалне сигурности које су обухваћене основним прописима Европске Уније:

- Уредба 883/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о координацији система социјалне сигурности (текст од значаја за ЕЕП и Швајцарску), CELEX 32004R0883 *Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the coordination of social security systems (Text with relevance for the EEA and for Switzerland)*;
- Уредба 987/2009 Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године којом се успоставља процедура за спровођење Уредбе 883/2004 о координацији система социјалне сигурности (текст од значаја за ЕЕП и Швајцарску), CELEX 32009R0987 *Regulation (EC) No 987/2009 of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 laying down the procedure for implementing Regulation (EC) No 883/2004 on the coordination of social security systems (Text with relevance for the EEA and for Switzerland)*;
- Уредба 1231/2010 Европског парламента и Савета од 24. новембра 2010. године о проширењу примене Уредбе 883/2004 и Уредбе 987/2009 на држављане трећих држава који тим уредбама већ нису обухваћени искључиво на темељу свог држављанства, CELEX 32010R01231 *Regulation (EU) No 1231/2010 of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 extending Regulation (EC) No 883/2004 and Regulation (EC) No 987/2009 to nationals of third countries who are not already covered by these Regulations solely on the ground of their nationality*;
- Друге пратеће уредбе, одлуке и препоруке.

Законски оквир за координацију система социјалне сигурности у Србији тренутно представљају билатерални уговори о социјалној сигурности. Република Србија примењује уговоре о социјалној сигурности са 28 држава, од чега 19 са државама Европске уније (Аустрија, Кипар, Словачка, Велика Британија, Луксембург, Француска, Мађарска, Данска, Бугарска, Чешка, Италија, Немачка, Шведска, Словенија, Холандија, Пољска, Белгија, Румунија, Хрватска), као и са Норвешком и Швајцарском, чији се системи координирају са системима држава чланица ЕУ на основу наведених уредаба.

Већина ових уговора је закључена у време постојања Југославије, па их Република Србија примењује као правни следбеник. Одређени уговори (старије конвенције закључене у време бивше Југославије) заснивају се на принципу држављанства, односно примењују се на држављане држава уговорница и чланове њихових породица. Сви уговори закључени у последњих 25 година заснивају се на начелу осигурања, односно примењују се на сва лица која јесу или су била обухваћена законодавством уговорне стране, као и на чланове породице тих лица. Ови уговори засновани су на основним принципима и начелима садржаним у релевантним

прописима ЕУ, као што су: једнак третман, одређивање примењивог законодавства, очување стечених права, извоз (трансфер) стечених права, сабирање периода осигурања за остваривање права из социјалног осигурања, изједначеност територија држава уговорница и начело *pro rata temporis* – одређивања сразмерног дела давања.

Карактеристика билатералних споразума потписаних са државама чланицама ЕУ у области незапослености односи се првенствено на потврђивање периода осигурања навршених у једној држави уговорници у ситуацијама када лице подноси захтев и остварује право на новчану накнаду за случај незапослености у другој држави уговорници, односно није предвиђен извоз давања.

Даном приступања Европској унији, престају да важе споразуми који су склопљени са државама чланицама ЕУ (постоји могућност да се задрже одређене норме из споразума са појединим државама, у договору са надлежним органима тих држава). Координација ће се вршити директном применом наведених уредаба за шта је потребно обезбедити одговарајуће услове.

Основни прописи који регулишу право на социјалну заштиту радника миграната у Републици Србији су Закон о социјалној заштити и Закон о финансијској подршци породици са децом.

Законом о социјалној заштити обезбеђена је забрана дискриминације корисника социјалне заштите по основу расе, пола, старости, националне припадности, социјалног порекла, сексуалне оријентације, вероисповести, политичког, синдикалног или другог опредељења, имовног стања, културе, језика, инвалидитета, природе социјалне искључености или другог личног својства (члан 25.).

Законска и подзаконска акта којима се уређује област социјалне заштите садрже одредбе које јасно указују на недискриминаторни дух ових докумената и снажно опредељење којим се сузбија сваки облик дискриминаторног поступања или опхођења. Ово је посебно значајно, имајући у виду да значајан број корисника социјалне заштите припада посебно осетљивим групама грађана, често вишеструко дискриминисаним по различитим, удруженим основама.

И *Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад* („Сл. гл. РС” бр 59/08, 37/10, 39/11 и 01/12), прописано је поштовање људских права и достојанства корисника (члан 6.) као и заштита од дискриминације (члан 7.). Наиме, центар за социјални рад је дужан да заступа интересе и права корисника и да обезбеди једнак приступ услугама за које је надлежан свим грађанима, независно од етничких, културних, верских, родних или социоекономских разлика, инвалидитета и сексуалне оријентације.

Чланом 6. Закона о социјалној заштити одређено је да су корисници социјалне заштите држављани Републике Србије. Такође, *корисници социјалне заштите могу бити и страни држављани и лица без држављанства*, у складу са законом и међународним уговорима.

Нацрт закона о финансијској подршци породици са децом ушао је у поступак јавне расправе. Највеће измене у односу на претходни закон односе се на услове и начин остваривања права **на накнаду зараде** за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета.

Према овом нацрту закона право на **накнаду зараде** могу остварити запослени код правних и физичких лица /послодавца/, а **накнаду осталих прихода** по основу рођења неге и посебне неге детета, лица која самостално обављају делатност и власници пољопривредних газдинстава који имају статус лица које самостално обавља делатност у складу са законом о порезу на доходак грађана и лица која обављају или су у дужем временском периоду, 18 месеци, обављала привремене и повремене послове.

Висина накнаде зараде утврђује се у висини просечне месечне основице на коју су плаћени доприноси за обавезно социјално осигурање у 18 месеци који претходе месецу отпочињања породилског одсуства, односно првом месецу коришћења одсуства због компликација везаних за трудноћу, односно рођењу детета за категорије које не могу да користе трудничко и породилско одсуство.

Новина је начин исплате накнаде зараде, која ће се од 1.7.2016. године вршити директно на рачун породиље.

Код **родитељског додатка** промене се односе на укључивање мајке страног држављанина да под предвиђеним условима оствари ово право, укидање здравственог осигурања као услова за остваривање права и износе родитељског додатка и начина на који се исплаћује /за прво и четврто дете једнократно – 38.000, друго 120.000 у дванаест једнаких месечних рата по 10.000, треће 265.000 у 24 једнаке месечне рате/ као и продужења рока у коме се захтев може поднети (годину дана од дана рођења детета).

Код **дечјег додатка** је измена услова за остваривање права у погледу материјалних услова / прихода који се цене и поседовања непокретности/, укидања здравственог осигурања и катастарских прихода као услова за остваривање права, омогућавање корисницима новчане социјалне помоћи да право остваре без поновне оцене материјалних прихода уколико им деца редовно похађају школу, а корисницима за чије дете је остварено право на додатак за помоћ и негу другог лица независно од материјалних услова, као и остваривање права на следеће дете по редоследу рођења после четвртог уколико је неко од претходне деце због старосне границе изашло из права. Износ дечјег додатка за дете са сметњама у развоју и дете са инвалидитетом и дете за које је остварено право на додатак за помоћ и негу другог лица а које није смештено у установу за смештај, увећава се за 50%.

Према последњим подацима (нов.2015.) укупан број корисника дечјег додатка био је 193.902 а укупан број деце корисника додатка 363.329.

Институционална структура и стање административних капацитета

У систему социјалне сигурности, надлежни органи су: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (за област пензијског и инвалидског осигурања, осигурања за случај незапослености, заштите материнства и породичних давања) и Министарство здравља (за област здравственог осигурања).

Надлежне институције за спровођење билатералних споразума о социјалној сигурности су: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Републички фонд за здравствено осигурање, Фонд за социјално осигурање војних осигураника (у домену здравственог осигурања ове категорије осигураника) и Национална служба за запошљавање, као надлежни носиоци. Завод за социјално осигурање има улогу органа за везу у примени билатералних уговора о социјалној сигурности, кроз примену међународних уговора о социјалном осигурању, израду административних уговора за примену уговора, израду и закључивање споразума о накнади трошкова здравствене заштите, и закључивање договора о коришћењу Европске картице здравственог осигурања на територији Републике Србије, израду двојезичних образаца за примену међународних уговора о социјалном осигурању, учешће у обрачуна трошкова здравствене заштите и друге сродне послове.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ до 2018. године

У наредном периоду, приоритети су:

- унапређење координације социјалне сигурности са државама ЕУ, кроз закључивање билатералних уговора (који ће се односити и на област здравственог осигурања) са државама чланицама ЕУ са којима ти уговори нису закључени, као и на унапређење постојећих уговора;
- обезбеђење законских услова за почетак директне примене уредби о координацији, као и унапређење кадровске и техничке оспособљености запослених у надлежним органима и организацијама;

• **Обезбеђивање законских услова**

Најкасније три месеца пре предвиђеног датума приступања ЕУ биће донет пропис којим ће бити обезбеђено спровођење уредби ЕУ о координацији социјалне сигурности, кроз утврђивање надлежних органа, установа и органа за везу, њихових задатака у спровођењу уредби Европске уније о координацији система социјалне сигурности и с тим повезаних питања, а такође ће бити успостављена радна група за међуресорну сарадњу у области координације социјалне сигурности и уређен њен делокруг рада.

• **Јачање административних капацитета**

Потребна су прилагођавања у унутрашњој структури надлежних институција, унапређење знања и способности запослених који ће се у оквиру надлежних органа и организација бавити координацијом социјалне сигурности - према прописима ЕУ и према билатералним међународним споразумима, у периоду до 2018. године. Наиме, приступањем ЕУ повећаће се и обим посла у оквиру надлежности ових органа и институција због координације система социјалне сигурности на новим основама и са већим бројем држава у односу на тренутно стање.

У периоду до 2018. године, као и након тога, до ступања у чланство у ЕУ, потребно је организовати различите видове обука запослених у органима и организацијама које се баве социјалном сигурношћу, усмерених на: упознавање и усвајање правних тековина и прописа ЕУ, усвајање најновијих знања и вештина у области информационих технологија, познавање страних језика, пре свега енглеског. Планирано је да се аплицира за TAIEХ и TWINNING пројекте, чиме би се обезбедило спровођење наведених обука. Такође, потребно је спровести студијске посете и размене стручњака са носиоцима осигурања у државама чланицама ЕУ, које су Унији приступиле међу последњима, у циљу усвајања позитивних пракси и искустава.

• **Софтверска и хардверска унапређења**

- До краја 2018. године је потребно извршити следећа унапређења у РФПИО:
- апликативну подршку стварању јединственог информационог система на нивоу Фонда (интегрисан ИТ систем са комплетним базама података о осигураницима и корисницима на подручју Централне Србије и АП Војводине);
 - креирање јединствене електронске писарнице на нивоу Фонда;

- омогућавање електронске размене података (у вези са тим потребно је довршити посао израде апликација за креирање међудржавних образаца за везу).

За извођење ових активности такође је планирано пријављивање за коришћење наменских новчаних фондова ЕУ.

Одговарајућа хардверска и софтверска унапређења постојећих капацитета потребна су и када су у питању Завод за социјално осигурање и РФЗО.

3.2.3. ЕУРЕС

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ до 2018. године

Предузеће се низ активности у циљу јачања институционалних капацитета за будуће учешће Националне службе за запошљавање у ЕУРЕС-у. У том смислу, планира се развој административних и техничких ЕУРЕС структура унутар Националне службе за запошљавање уз подршку пројеката ЕУ, уз отворену могућност да се наведено спроведе и у оквиру Асоцијације јавних служби за запошљавање Југоисточне Европе.

3.2.4 Европска здравствена картица

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ до 2018. године

У наредном периоду наставиће се са активностима које се односе на закључивање споразума о коришћењу Европске картице здравственог осигурања (ЕНІС) на територији Републике Србије.

3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА

У погледу права пословног настањивања и слободе пружања услуга, обавеза Републике Србије је усклађивање домаћих прописа са Директивом Европског парламента и Савета 2006/123/ЕЗ о услугама на унутрашњем тржишту и њена потпуна имплементација.

3.3.1. Пословно настањивање

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ из преговарачког поглавља, са нагласком на прописима који су били предмет процеса скрининга,

Услуге, које су предмет Директиве 2006/123/ЕЗ, нису регулисане посебним прописом у законодавству Републике Србије, већ се на њих примењује Закон о трговини и општи прописи који регулишу пословно настањивање, а који су обрађени у Поглављу 6 – Право привредних друштава, као и већи број секторских прописа, који регулише појединачне услуге.

Пословно настањивање је регулисано **Законом о привредним друштвима** („Службени гласник РС” бр. 36/11, 99/11, 83/14, 05/15) и **Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре** („Службени гласник РС” бр. 99/11, 83/14) чија је примена отпочела 1. фебруара 2012. године, чиме је поступак регистрације постао још ефикаснији, бржи и повољнији.

Прекогранично пружање услуга, као привремено обављање привредне делатности, у законодавству Републике Србије није посебно уређено ни општим прописима о обављању привредне делатности, као ни прописима о појединим делатностима.

Област запошљавања и рада странаца уређена је **Законом о запошљавању странаца** („Службени гласник РС”, бр. 128/2014), који је ступио на снагу 4. децембра 2014. године. Закон прописује да странац који се запошљава у Републици Србији у складу са овим законом, има једнака права и обавезе у погледу рада, запошљавања и samozapoшљавања као и домаћи држављанин, ако су испуњени услови у складу са законом. Запошљавање странца се остварује под условом да поседује одобрење за привремени боравак без обзира на временско трајање боравка или стално настањење у складу са законом и дозволу за рад.

Дозвола за рад се може издати као лична радна дозвола и као радна дозвола. Лична радна дозвола се издаје на захтев странца ако има одобрење за стално настањење, ако има статус избеглице, или ако припада посебној категорији странца (лице које тражи азил, лице коме је одобрена привремена заштита, жртва трговине људима, односно лице коме је одобрена супсидијарна заштита, у складу са законом).

Радна дозвола је врста дозволе за рад која се издаје као радна дозвола за запошљавање, радна дозвола за посебне случајеве запошљавања (упућена лица, кретање у оквиру привредног друштва, независни професионалци) и као радна дозвола за samozapoшљавање.

Такође, овај закон предвиђа право на слободан приступ тржишту рада у Републици Србији, односно на запошљавање, samozapoшљавање и остваривање права за случај незапослености држављанима ЕУ и члановима породице држављана ЕУ, који нису држављани држава чланица ЕУ под посебним условима. Наведене одредбе ће се примењивати од дана када Република Србија постане чланица ЕУ.

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2015. године Национална служба за запошљавање укупно је издала 6.362 дозвола за рад страним држављанима и то 713 личних радних дозвола, 489 за кретање у оквиру привредног друштва, 3 за независне професионалце, 1.997 за samozapoшљавање, 287 за упућена лица и 2.873 радне дозволе за запошљавање.

Слобода кретања радника детаљније се обрађује у оквиру Поглавља 2.

Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 38/15) дефинише послове и носиоце послова запошљавања. У складу с овим законом, поред Националне службе за запошљавање, послове запошљавања обавља и агенција за запошљавање. Законом је прописано да агенцију за запошљавање оснивају правна и физичка лица, а да министарство надлежно за послове запошљавања издаје дозволу за рад агенцији ако она испуњава услове у погледу просторно-техничке опремљености и стручне оспособљености запослених. Дозвола се издаје на период од пет година, може се продужити, а по прибављеној дозволи агенција се уписује у регистар надлежног органа, након чега може почети са радом. Закон такође прописује и да, ради обављања послова запошљавања на одређеној територији, агенција може образовати подручне јединице.

Надзор над радом агенција врши надлежно министарство, а закон је предвидео и случајеве када надлежно министарство одузима дозволу за рад агенцији.

Поред општих прописа, услуге из Директиве су регулисане и секторским прописима.

За транспоновање Директиве о услугама Република Србија се определила за доношење једног хоризонталног закона о услугама. Међутим, с обзиром да су услуге регулисане посебним секторским прописима неопходно је и те прописе ускладити са Директивом, односно будућим Законом о услугама.

Припремљен је Нацрт закона о услугама чије се усвајање очекује у II кварталу 2017. године. Нацртом закона о услугама транспонована је Директива о услугама 2006/123/ЕЗ.

б) институционалне структуре и стања административних капацитета

За транспоновање Директиве о услугама надлежно је Министарство трговине, туризма и телекомуникација. Сектор за трговину, услуге и политику конкуренције чине: Одељење за трговину и развој конкуренције, Одсек за цене и Група за услуге и развој бренда, односно укупно 14 запослених.

Међутим, имајући у виду да се Директива односи на велики број прописа који су у надлежности различитих институција, у транспоновање Директиве, а пре свега усклађивање секторских прописа морају бити укључене и друге институције, свако за своју област.

в) опис осталих до сада предузетих мера и активности

Министарство трговине, туризма и телекомуникација, које је надлежно за транспоновање Директиве, је урадило следеће:

1. Припремљена је анализа секторских прописа у области услуга које су предмет Директиве о услугама.

Уз помоћ PLAC пројекта током 2014. године припремљен је Упитник за дефинисање одредаба у секторским прописима које треба преиспитати у складу са Директивом. Упитник, који су попуњавале надлежне институције, је био почетна основа за даљу анализу прописа која је урађена у оквиру пројекта Норвешке билатералне сарадње. Идентификовано је 85 прописа чије одредбе треба преиспитати.

Припремљен је Предлог стратегије развоја сектора услуга .
Предлог стратегије развоја сектора услуга садржи:

I. Опис ширег аспекта на основу истраживања добре праксе из земаља чланица ЕУ, са увидом у изазове током хармонизације прописа са Директивом о услугама;

II. Опис стратешких циљева са препорукама за краткорочни – средњерочни развој и циљеве дугорочног развоја сектора услуга

Три главна стратешка циља Стратегије развоја услуга у Републици Србији су:

- Подршка праву оснивања / пословног настањивања и слободе пружања прекограничних услуга, односно усклађивање са прописима Европске уније у овој области.

Усклађивање са прописима Европске уније подразумева:

- а) Доношење хоризонталног прописа, Закона о услугама; и
 - б) Усклађивање секторских прописа које регулишу услуге које су предмет Директиве о услугама.
- Унапређење пословног амбијента, односно успостављање Јединствене електронске тачке контакта, државног портала на коме ће сви пружаоци услуга на једном месту моћи бесплатно да се обавесте о неопходним корацима за отпочињање и обављање одређене услужне активности;
 - Промовисање административне сарадње широм Европе, припрема за повезивање на ИМИ систем уласком у Европску унију.

III. Акциони план за спровођење препоручених краткорочних, средњерочних и дугорочних циљева.

Листа прописа чије одредбе треба преиспитати је саставни део Предлога стратегије.

2. Припремљен је Нацрт закона о услугама чије се усвајање очекује у II кварталу 2017. године. Добијени су коментари Европске комисије и завршена је јавна расправа
3. Имајући у виду да транспоновање Директиве о услугама захтева и успостављање Јединствене електронске контактне тачке, (у даљем тексту: ЈЕКТ) Нацртом закона о услугама дефинисан је правни основ за њено успостављање и надлежна институција. Урађена је компаративна анализа најбоље европске праксе и на основу њених препорука је припремљена техничка спецификација за успостављање ЈЕКТ у Републици Србији.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) прецизне планове у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Имајући у виду да услуге нису дефинисане једним прописом већ различитим прописима који су у надлежности различитих институција, као и потребу за имплементацијом законодавства у овој области неопходно је урадити следеће:

1. формирати повремено радно тело Владе које би било задужено за координацију активности које се односе на обезбеђење информација које морају бити доступне путем ЈЕКТ-а;
2. Спровести Закон о услугама;
3. Спровести Стратегију развоја сектора услуга и њен Акциони план;
4. Успоставити Јединствену електронску контактну тачку (успостављање је предвиђено у две фазе). За успостављање ЈЕКТ је припремљена и предата апликација за пројекат који би био финансиран из ИПА фондова.

б) детаљан преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

За имплементацију Директиве о услугама надлежно је Министарство трговине, туризма и телекомуникација.

Будући да имплементација Директиве подразумева и формирање Јединствене контактне тачке на којој ће сви потенцијални пружаоци услуга моћи да добију неопходне информације, поред постојећих капацитета неопходно је ангажовати још најмање две особе, једног саветника и једног самосталног саветника.

С обзиром да се планира повезивање на ИМИ систем (Информациони систем унутрашњег тржишта - *The Internal Market Information System*), након приступања Републике Србије ЕУ, потребно је ангажовати најмање једну особу која ће радити на њему.

Такође, неопходно је формирати међуресорну радну групу за координацију активности које се односе на транспонување Директиве јер је потребно преиспитивање одредби секторских прописа, као и припрема неопходних информација за отпочињање и обављање одређене услужне делатности које ће се наћи на порталу Јединствене електронске контактне тачке.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ од 2016. до 2018.

1. формирати међуресорну радну групу за координацију активности које се односе на потпуну имплементацију Директиве о услугама;
2. свака институција је у обавези да делегира особу која ће бити задужена за спровођење активности и извештавање у овој области;
3. Спровести Закон о услугама;
4. Спровести Стратегију развоја сектора услуга и Акциони план

5. Успоставити Јединствену електронску контактну тачку

1.	Доношење Закона о услугама	II квартал 2017. године
2.	Усвајање Стратегије развоја сектора услуга са Акционим планом	I квартал 2017. година
3.	Формирање међуресорне радне групе	IV квартал 2016. године
4.	Усклађивање секторских прописа које треба ускладити са Директивом	До краја 2018. године
5.	Успостављање Јединствене тачке контакта, I квартал	прва фаза 2016 - 2018. године

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

За имплементацију Директиве о услугама Министарство трговине, туризма и телекомуникација је добило средства кроз пројекат норвешке билатералне помоћи „Јачање сектора услуга“ у износу од 71,560,586 РСД Пројекат је пружио помоћ у усклађивању законодавства Републике Србије са Директивом о услугама и унапређењу административних капацитета.

Уз подршку Пројекта урађена је детаљна анализа стања прописа који се односе на услуге које су предмет Директиве о услугама.

Припремљен је Предлог стратегије развоја сектора услуга и Нацрт закона о услугама. Такође, припремљена је компаративна анализа најбоље пословне праксе за успостављање Јединствене контактне тачке као и техничка спецификација за њено успостављање у Републици Србији.

Добијена је помоћ PLAC („Policy and Legal Advice Centre“) пројекта за израду Упитника.

Имајући у виду да транспонување Директиве о услугама у правни оквир Републике Србије подразумева и успостављање Јединствене контактне тачке и да је правни основ за њено успостављање предвиђен у Нацрту закона о услугама, неопходна су додатна средства. За успостављање Јединствене контактне тачке, Министарство трговине, туризма и телекомуникација је припремило и предало апликацију за финансирање из ИПА фондова.

Јединствена тачка контакта пружаоцима услуга и из земље, али и из осталих држава чланица, треба да обезбеди све информације о неопходним корацима за отпочињање одређене услужне активности на једном месту, као и могућност испуњења свих предвиђених корака електронским путем.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Споразум о стабилизацији и придруживању, Поглавље II члан 52. и члан 53.1 за пословно настањивање, односно Поглавље III члан 59. за пружање услуга.

Наиме, у оквиру поглавља „Пословно настањивање“, чланом 53. тачка 1. Споразума о стабилизацији и придруживању Србија се обавезује да „олакша започињање пословања на својој територији, између осталог, и држављана Заједнице.

3.3.2. Поштанске услуге

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ из преговарачког поглавља, са нагласком на прописима који су били предмет процеса скрининга

Закон о поштанским услугама („Службени гласник РС“, бр. 18/05, 30/10 и 62/14) у потпуности је усклађен са првом од укупно три поштанске директиве тј. Директивом 97/67/ЕЗ и делимично је усклађен са другом и трећим поштанском директивом односно Директивом 2002/39/ЕЗ и Директивом 2008/06/ЕЗ.

Планирано је да се новим Законом о поштанским услугама у поштанску регулативу у потпуности имплементира друга поштанска директива односно Директива 2002/39/ЕЗ, као и већина одредаба треће тј. последње поштанске директиве Директиве 2008/06/ЕЗ.

б) Преглед институционалне структуре и стања административних капацитета

Надлежна институција за поштански саобраћај је Министарство трговине, туризма и телекомуникација. У оквиру Министарства је Одељење за поштански саобраћај и надзор које сачињавају Група за инспекцијски надзор са три поштанска инспектора, од којих је један позициониран у Нишу, а два у Београду, као и Група за регулативу и развој са три државна службеника. Укупан број запослених у Одељењу је 7 државних службеника.

в) опис осталих до сада предузетих мера и активности

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У Одељењу за поштански саобраћај и надзор је припремљен Нацрт Закона о поштанским услугама, за који је планирано до краја септембра 2016. године, да буде упућен на јавну расправу. Нацртом закона је предвиђено смањење лимита за резервисану поштанску услугу на 50 грама, имајући у виду да ће приступањем ЕУ та одредба престати да важи. На тај начин ће се реализовати активности дефинисане Акционим планом Стратегије развоја поштанских услуга у Србији за период 2013-2016 („Службени гласник РС“, бр. 43/2013) у делу који се односи на Стратегију бр. 1 „Стратегија постепене либерализације тржишта поштанских услуга и прилагођавања поштанског сектора у процесу придруживања Републике Србије Европској Унији“. У нацрту закона, на основу новог дефинисања појма „поштанска услуга“, пренос и уручење поштанске пошиљке примаоцу коју обавља сам пошиљалац преко својих запослених, а која представља завршну фазу у обављању његове претежне делатности, не сматра се поштанском услугом, што ће на неки начин олакшати рад инспектора за поштанске услуге, а позитивно ће се одразити на пословање оних пошиљалаца који преко својих запослених уручују рачуне корисницима својих услуга. Такође је предвиђено да се Регулатору повери вршење стручног надзора у области поштанских услуга, као и да Регулатор припрема стручне основе за израду прописа односно

подзаконских аката које доноси Министарство. 11) У Нацрту закона је разрађена тема приступа мрежи јавног поштанског оператора, а ближе услове и начине приступа утврђује јавни поштански оператор уз сагласност Регулатора. Услови приступа морају бити транспарентни и недискриминаторни и једнаки за све врсте и количине пошиљака. Међусобна права и обавезе између јавног поштанског оператора и поштанских оператора утврђени су уговором о приступу, а настале спорове ће решавати Регулатор. Извршено је усаглашавање са Законом о прекршајима у делу који се односи на увођење прекршајног налога, као и у делу који се односи на минималне и максималне новчане казне. Редефинисана су овлашћења поштанског инспектора, посебно у делу који се односи на утврђивање и проверу идентитета корисника услуга. Такође су редефинисане и обавезе поштанских оператора у делу који се односи на утврђивање посебних услова (врсте услуга, врсте посебних услуга; поступак са неиспоручивим пошиљкама, поврат, забрањена садржина, поступање са откупним вредносним пошиљкама и пошиљкама са плаћеним одговором). Редефинисана је и одговорност пошиљаоца у делу који се односи на забрањену садржину, садржину која је оштетила друге пошиљке и у вези адресних података, у складу са упоредивим решењима поштанских закона држава чланица ЕУ.

Поред наведеног, а у циљу припреме за учествовање о у преговорима за Поглавље 3 - Пословно настањивање и слобода пружања услуга-област поштанских услуга, у мају 2016. године реализована је експертска помоћ Републике Словеније Републици Србији. У оквиру пружене помоћи су експерти из министарства Републике Словеније надлежног за поштанске услуге, словеначке регулаторне агенције и тржишног инспектората представили стечено искуство у имплементацији ЕУ регулативе о поштанским услугама, искуство у спровођењу регулаторних активности, као и вршење надзора у наведеној области.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Поглавље III Споразума о стабилизацији и придруживању, Пружање услуга, чланови 59-60. којима су се Заједница и Република Србија обавезале да ће предузети неопходне кораке у циљу постепеног спровођења процеса либерализације и спречити битно ограничавање услова под којима се услуге пружају у односу на затечено стање на дан ступања Споразума на снагу.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) прецизни планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

1. У трећем кварталу 2016. се отпочело са израдом новог стратешког оквира за период од 2016-2020. године, имајући у виду да је важећи орочен на период 2013-2016. године. Новом стратегијом развоја поштанских услуга утврдиће се нови стратешки правци развоја поштанског тржишта, као и даља динамика спровођења процеса либерализације и потпуне хармонизације са поштанском регулативом ЕУ. Очекује се усвајање нове стратегије до краја 2016. године. У вези са наведеним, обезбеђена је експертска помоћ у изради наведеног акта у оквиру пројекта PLAC II (Policy&Legal Advice Center), који се финансира од стране Европске уније.

2. У току је израда новог Закона о поштанским услугама, планирано је да буде усвојен у другој половини 2016. године
3. Израда подзаконских аката новог Закона о поштанским услугама спроводиће се у 2017. години.

б) детаљан преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Имајући у виду да је обезбеђена експертска помоћ у изради новог стратешког оквира за област поштанских услуга за наредне четири године у оквиру пројекта PLAC II (Policy & Legal Advices Center), који се финансира од стране Европске уније, овим актом ће се детаљно разрадити мере и активности које ће бити спроведене у циљу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ, као и мере и активности које ће бити спроведене ради евентуалног јачања институционалне структуре и административних капацитета.

в) планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ које обухватају све друге активности

Поред потпуног усклађивања законодавства, планиране су и следеће мере у области поштанског саобраћаја

1. Спровођење методологије обрачуна трошкова универзалне поштанске услуге и ревидирање исте;
2. Израда анализа стања тржишта,
3. Сачињавање планова развоја поштанског тржишта, у виду преузимања искустава најбоље праксе

Напомена

За реализацију односно израду Нацрта Закона о поштанским услугама, као и за израду новог стратешког оквира нису потребна финансијска средства имајући у виду да исте спроводе државни службеници у Одељењу.

3.3.3. Међусобно признавање професионалних квалификација

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ из преговарачког поглавља, са нагласком на прописима који су били предмет процеса скрининга

У току 2015. године припремљен је Нацрт Закона о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација, којим се у правни систем Републике Србије транспонују Директива 2005/36/ЕЗ и Директива 2013/55/ЕУ о признавању квалификација. Министарство просвете, науке и технолошког развоја, као министарство које је задужено за овај закон и координацији рада других министарстава по том питању, формирало је током 2015. године радну групу у чијем су саставу поред

представника просвете и представници 12 других министарстава, чијег се делокруга рада и надлежности тиче овај закон.

Пре него што се приступило његовој изради обављено је низ припрема у смислу прикупљања потребних информација и неопходних знања, у чему је значајна помоћ добијена од страних експерата преко ИПА ПЛАЦ пројекта.

Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација садржи 79 чланова сврстаних у 10 поглавља. У току децембра 2015. године донет је Закључак Одбора за јавне службе при Влади Републике Србије којим се одобрава спровођење и програм спровођења Јавне расправе за овај закон.

Јавна расправа је према усвојеном програму одржана у четири универзитетска центра у Републици Србији – Ниш, Крагујевац, Нови Сад и Београд у периоду од 20. јануара до 10. фебруара 2016. године.

Резултати јавне расправе биће сумирани у Извештају о јавној расправи.

Осим Закона у вези са смерницама Европске Комисије, приступило се такође уз помоћ страних и домаћих експерата преко ИПА ПЛАЦ пројекта, изради одговарајуће Стратегије и Акционог плана за испуњење мерила, постављеног у оквиру ПП 3, који прате Закон о регулисаним професијама и рад на овим документима је у току.

Стратегијом ће бити предвиђени рокови за извршавање свих обавеза у наступајућем периоду везаних за имплементацију Директива, односно за доношење предметног закона и пратећих подзаконских аката, од којих је најзначајнија Листа регулисаних професија коју утврђује Влада.

Захваљујући овом закону и укључивању свих ресора у његову израду и стратегију, подиже се свест о улози тог закона у процесу обезбеђивања потребне мобилности стручњака као кључног елемента конкурентности. Признавање квалификација стечених у другој држави постало је један од основних чинилаца јединственог тржишта.

Признавање образовања стеченог у иностранству, односно јавних исправа стечених у иностранству сада је уређено Законом о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 76/05, 100/07-аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14 и 68/15), Законом о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС“, број 55/13) и Законом о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, број 55/13). Поступак признавања страних школских исправа спроводи Министарство просвете, науке и технолошког развоја за ниво основног и средњег образовања, а самостална високошколска установа када су у питању стране високошколске исправе које се признају ради наставка школовања на вишем нивоу, док признавање високошколских исправа у циљу запошљавања обавља Министарство просвете, науке и технолошког развоја преко ЕНИЦ/НАРИЦ центра.

Што се тиче испуњавања услова за самостални рад на основу претходно признате професионалне квалификације надлежан је онај орган управе који прописује услове који се односе на обављање конкретне професионалне делатности, и који утврђује програме за полагање стручних испита, те издаје дозволе за самостални рад.

Усклађивање секторских прописа, између осталог, може бити потребно за одређена звања (доктори медицине, доктори денталне медицине, магистри фармације, медицинске сестре опште неге и бабице).

Звање доктор ветеринарске медицине мора да се прецизно дефинише и усклади са правним оквиром ЕУ. Овај посао спроводи Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Управа за ветерину. Усклађивање се односи пре свега на стицање компетенција ветеринара првог дана након дипломирања, али и на одређена звања која укључују и доктора ветеринарске медицине, ветеринарске техничаре, магистре и докторе ветеринарских наука и специјалисте за поједине области (епизоотиологија, безбедност хране, добробит животиња, хирургија, репродукција домаћих животиња и сл.). У периоду 2016. – 2018. године спроводиће се активности на унапређењу система, усаглашавању аката, сарадњи и координацији са другим службама и заинтересованим институцијама, како би се признавање квалификација обавило ефикасно.

Детаљније податке о прегледу стања у области ветеринарства погледати у Поглављу 12 – Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна питања.

Архитекте

Везано за усаглашавање законодавства у области међусобног признавања професионалних квалификација архитекте, приоритет надлежног Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре до 2018. године је измена и допуна Закона о планирању и изградњи, у делу који се тиче регулисања професије архитекте као самосталног делатника (систем потврђивања и лиценцирања за обављање самосталне делатности, као и облици рада овлашћених архитеката).

Занати

Обављање занатске делатности није регулисано прописима Републике Србије и одредбе Компанијског права и Закона о задругама се директно примењују. Занатлија може обављати посао као предузетник или предузеће или у саставу задруге. У Србији постоје институције за организацију тренинга и едукацију одраслих, које нису признате изван школског система Србије. Србија нема листу и класификацију активности које могу бити дефинисане као занати. Паралелно са хармонизацијом законодавства са Директивом о услугама и Директивом о професионалним квалификацијама, биће припремљена, у оквиру листе регулисаних професија и листа заната.

Токсични производи

Министарство пољопривреде и животне средине планира усклађивање националног законодавства са Директивом Савета 74/556/ЕЕЗ од 4. јуна 1974. о утврђивању детаљних одредби које се односе на прелазне мере у вези са делатношћу трговине и дистрибуције токсичних производа и делатности које обухватају професионалну употребу таквих производа укључујући и делатност посредника и Директивом Савета 74/557/ЕЕЗ од 4. јуна 1974. о остваривању слободе пословног настањивања и слободе пружања услуга с обзиром на делатност samozапослених лица и посредника који обављају трговину и дистрибуцију токсичних производа.

Домаће законодавство није усклађено са наведеним директивама.

Трговински агенти

Влада је 2006. године формирала Комисију за израду Преднацрта грађанског законика који би садржао и облигационо - правну књигу. Преднацрт грађанског законика обухвата пет основних целина: општи део грађанског права, породичне односе, наслеђивање, својину и друга стварна права, уговоре, проузроковање штете и друге облигационе односе. Преднацртом грађанског законика посебна пажња посвећена је основним начелима и принципима за правилно тумачење законских решења, као и за решавање спорова и усклађивање различитих интереса. Раду на изради Преднацрта грађанског законика претходила је анализа постојећих законских решења, њихово усклађивање како међусобно тако и са савременим тековинама цивилизације права, правне праксе и правне теорије. Такође је било неопходно да се одговарајућа законска решења у овој области усагласе са решењима међународних конвенција, као и са тековинама европског права уз уважавање националног права. Текст Преднацрта је усклађен са одредбама Директиве Савета 86/653/ЕЗ од 18. децембра 1986. године.

Законом о облигационим односима Републике Србије, глава XX, дефинисан је уговор о трговинском заступању. Закон је делимично усклађен са Директивом. Савета 86/653/ЕЗ од 18. децембра 1986. године, која одређује законске услове у земљама чланицама за професију samozапослених трговачких агената (Службени гласник Л 382, 31/12/1986 П. 0017 - 0021).

Правосудне професије

Директива 2005/36/ЕЗ обухвата правосудне професије (изузев јавног бележника) у оквиру општег система признавања.

Прописи који уређују адвокатуру морају да се ускладе са: Директивом Савета Европске уније од 22. марта 1977. године о омогућавању адвокатима ефективне слободе пружања услуга (77/249/ЕЕЗ), (Службени гласник Л 078, 26/03/1977 П. 0017 - 0018); CELEX 31977L0249; Директивом Европског Парламента и Савета Европске уније 98/5/ЕЗ од 16. фебруара 1998. године за олакшавање трајног бављења адвокатуром у државама чланицама у којима није стечено адвокатско звање, (Службени гласник Л 77, 14.3.1998); CELEX 31998L0005 и са Директивом 2005/36/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 7. септембра 2005. о признању стручних квалификација.

За спровођење Директиве, када су у питању све правосудне професије, надлежно је Министарство правде, док је када је реч о адвокатури надлежна такође и Адвокатска комора Србије и адвокатске коморе у њеном саставу.

У циљу унапређења адвокатске професије у 2011. години донет је нови Закон о адвокатури („Сл. гласник РС”, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС), који није усклађен са Директивом 2005/36/ЕЗ нити са две секторске директиве о адвокатима. Међу новинама које је Закон увео су напуштање принципа узајамности који је замењен новим начином утврђивања услова за бављење адвокатуром у Републици Србији за адвокате стране држављане. Законом су такође уведени нови облици рада адвоката као и обавеза адвоката да се осигура од професионалне одговорности код организације регистроване за ову врсту осигурања. Ову материју ближе регулишу Статут Адвокатске коморе Србије („Сл. гласник РС“, бр. 85/2011, 78/2012 и 86/2013) и Кодекс професионалне етике адвоката („Сл. гласник РС“, бр. 27/2012).

Закон о адвокатури и релевантни подзаконски акти су делимично усклађени са Директивом 77/249/ЕЕЗ и Директивом 98/5/ЕЗ, имајући у виду потребу за постепеним изменама релевантних одредби законодавства те, са друге стране, имајући у виду чињеницу да би потпуно отварање тржишта за адвокате из земаља чланица Европске уније било у супротности са интересима домаће адвокатуре пре приступања Републике Србије Европској унији. Имајући у виду потребу да се усвајању правних тековина у области адвокатуре приступи на свеобухватан начин, те обимност посла анализе и усклађивања, коначни планирани временски оквир за усклађивање је дугорочно постављен – за четврти квартал 2018. године. У циљу балансирања интереса професије и потребе приступања ЕУ, неопходно је размотрити које потребне измене и усклађивање са директивама се може извршити пре приступања Србије у ЕУ, а за које измене примену треба одложити до дана приступања Републике Србије у Европску унију. Потпуно усклађивање и примена предметних прописа није пожељно пре приступања Србије Европској унији услед неједнаких услова обављања адвокатске делатности на територији Републике Србије за адвокате који су то право стекли у некој од држава чланица ЕУ истовремено без права да адвокати регистровани у Србији имају исту могућност у државама чланицама ЕУ.

Министарству просвете, науке и технолошког развоја су као регулисане професије 2015. године пријављене како адвокатура, тако и судски вештаци, судски тумачи и преводиоци, посредници-медијатори и јавни извршитељи али би требало размотрити целисходност њиховог уврштавања, до коначног утврђивања листе регулисаних професија.

б) Преглед институционалне структуре и стања административних капацитета

Нацртом закона о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација предвиђено је прописивање надлежних тела за признавање професионалних квалификација, одређивање националног координатора и то до уласка Републике Србије у ЕУ, што је обавеза министра надлежан за послове образовања, као и формирање надлежних тела за признавање квалификација по ресорима. То ће на почетку бити послови у оквиру већ постојећих служби, са каснијим преношењем тих послова одговарајућим институцијама. Обавеза је да се оформи контакт центар, а до његовог оснивања послове ће извршавати ЕНИС центар при Министарству просвете, науке и технолошког развоја.

За професије доктори медицине, доктори денталне медицине, магистри фармације, медицинске сестре опште неге и бабице су надлежна тела Министарство здравља, Министарство просвете, науке и технолошког развоја и коморе - Лекарска комора, Стоматолошка комора и Фармацеутска комора, Комора медицинских сестара и здравствених техничара Србије.

Доктори ветеринарске медицине

За ову област је надлежно Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Управа за ветерину, као и Ветеринарска комора.

Архитекти

За утврђивање услова за издавање, односно одузимање лиценци за одговорног планера, одговорног урбанисту, одговорног пројектанта и одговорног извођача радова (стручни испит) надлежна је Инжењерска комора Србије, а решењем министра надлежног за

послове грађевинарства именују се чланови комисија за полагање стручног испита, према стручним областима. Стручни испит се састоји од општег и посебног дела. За посебни део испита именују се стручњаци из области, док се за општи део испита именују и чланови, представници министарства.

У циљу формирања надлежних тела за признавање квалификација (по ресорима), и усаглашавања законодавства у области међусобног признавања професионалних квалификација архитекте, а у складу са Нацртом закона о регулисаним професијама, Стратегијом за усклађивање законодавстава у области професионалних квалификација и Извештајем о професији архитект који ће бити саставни део Стратегије, те предлозима за нови Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних радних места у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, треба предвидети унапређивање административних капацитета.

За регулисање професије *заната* је надлежно Министарство привреде, Сектор за развој малих и средњих предузећа и предузетништва.

Заштита животне средине (Токсични производи)

У Министарству пољопривреде и заштите животне средине, у оквиру Сектора за планирање и управљање у животној средини налази се Одељење за хемикалије у чијој надлежности је спровођење послова који се односе на управљање хемикалијама и биоцидним производима. У Одељењу за хемикалије је систематизовано 21 радно место, а тренутно на пословима управљања хемикалијама и биоцидним производима ради 12 запослених, од којих је 1 лице задужено за спровођење одредби Закона о хемикалијама („Службени гласник РС», бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15) које се тичу саветника за хемикалије и Правилника о саветнику за хемикалије и условима које мора да испуни правно лице или предузетник који врше обуку и проверу знања саветника за хемикалије („Службени гласник РС“, бр. 13/11, 28/11 и 47/12).

Детаљније податке о административним капацитетима погледати у Поглављу 27 – Животна средина.

Пољопривреда (Токсични производи)

Постојећи институционални оквир у Министарству пољопривреде и заштите животне средине – Управа за заштиту биља, као надлежној институцији за област пестицида, је довољан за усклађивање и спровођење националног законодавства са директивама 74/556/ЕЕЗ и 74/557/ЕЕЗ.

Трговински агенти

Надлежно је Министарство трговине, туризма и телекомуникација - Сектор за трговину, услуге и политику конкуренције чине: Одељење за трговину и развој конкуренције, Одсек за цене и Група за услуге и развој брэнда, односно укупно 14 запослених. На овим пословима мора бити остварена блиска сарадња са Министарством правде.

Правосудне професије (Адвокатура)

Министарство правде је надлежно за припрему нацрта Закона о адвокатури, Закона о правосудном испиту, Закона о судским вештацима, Правилника о сталним судским тумачима (новог Закона о судским тумачима), Закона о посредовању у решавању спорова, Закона о извршењу и обезбеђењу и Закона о јавном бележништву као и

прописа који спроводе ове закона. Адвокатска комора Србије надлежна је за доношење статута, кодекса професионалне етике и тарифе, док је она у сарадњи са адвокатским коморама у њеном саставу, надлежна и за спровођење закона и подзаконских аката (нпр. вођење одговарајућих именика).

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности

Поред израде Нацрта закона о признавању квалификација за регулисане професије (имплементација у правни систем Директиве 2005/36/ЕЗ и 2013/55/ЕУ о признавању професионалних квалификација - 32005L0036), чије се усвајање планира у трећем кварталу 2016. године, спроведене су следеће активности:

1. Уз експертску помоћ ПЛАЦ пројекта урађена анализа европских пракси и методологија за транспоновање Директиве 2005/36/ЕЗ и 2013/55/ЕУ
 2. Извршен попис свих акредитованих институција које образују 7 професија које су у систему аутоматског признавања квалификација /доктори медицине, доктори денталне медицине, магистри фармације, доктори ветеринарске медицине, архитекте, медицинске сестре опште неге и бабице/, прикупљени пограми /курикулуи/, извршен попис предмета и сати наставе.
 3. Израђене су листе стања и Извештаји о усклађености курикулума са минималним условима из Директиве 2005/36/ЕЗ и 2013/55/ЕУ за свих 7 професија
 4. Урађен је први попис регулисаних професија
 5. Током 2014. и 2015. године је, уз подршку ПЛАЦ пројекта и кроз хрватску билатералну помоћ, а за професију архитеката и уз подршку НАЛЕД, одржано двадесетак радионица и тренинга.
 6. За чланове преговарачке групе 3 је организована студијска посета у Словенију, са циљем упознавања са праксом у транспоновању и спровођењу Директиве о међусобном признавању професионалних квалификација.
 7. Одобрена је ТАИЕКС експертска мисија, која је организована током марта 2016. године.
 8. Пружена експертска помоћ преко ПЛАЦ пројекта за усаглашавање законодавства у области слободног кретања адвоката у периоду јануар-април 2016. године
- 2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније**

а) прецизне планове у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Нацртом закона регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација обухваћен је општи систем признавања и слобода пружања услуга преко границе, као и систем аутоматског признавања професионалних квалификација

који обухвата признавање професионалних квалификација доктора медицине, доктора денталне медицине, доктора медицине специјалисте, доктора денталне медицине специјалисте, магистра фармације, доктора ветеринарске медицине, архитекте, медицинске сестре опште неге и бабице, и то уз сарадњу са ресорним министарствима која ближе уређују услове за обављање професионалне делатности за наведене професије.

Мере планиране за период 2016 – 2018

1. Доношење Закона о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација у другом кварталу 2017. године

2. Доношење Стратегије и Акционог плана за испуњење мерила које је Европска комисија поставила за Преговарачко поглавље 3, део професионалне квалификације до краја 2016. године.

3. Урадиће се процес доакредитације за све факултете и школе у којима је установљено да недостају предмети или сати у настави у складу са условима из Директиве

4. У периоду 2016-2018 у складу са Законом о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација – прелазним одредбама, високошколске установе усаглашаваће своје студијске програме према датим смерницама у делу који се односи на регулисане професије са аутоматским признавањем, надлежне институције за доношење средњошколских наставних планова и програма ће донети нове наставне програме и планове за две регулисане професије у подручју рада Здравство и социјална заштита – медицинску сестру опште неге и бабицу, који ће бити усклађени са захтевима ЕУ.

5. Уз подршку експерта ИПА ПЛАЦ пројекта током 2016. и 2017. године биће урађена анализа секторских прописа и њихове усаглашености са Директивом 2005/36/ЕЗ и 2013/55/ЕУ о признавању професионалних квалификација - 32005L0036

6. У периоду 2016-2018. године сва министарства ће ускладити своје секторске прописе са Законом о регулисаним професијама –законе и подзаконске акте, или донети нове акте уколико за то постоји потреба.

7. До 2018. године формулисати општи захтев Србије у односу на стечена права за поједина раздобља за професије за које се унапред зна да постоје одступања од минималних услова прописаних Директивом 2005/36/ЕЗ и 2013/55/ЕУ /лекар опште праксе, специјалисти, медицинске сестре и бабице/.

8. Доношење закона о занатима је планирано до краја 2018. године

9. Измена и допуна Закона о хемикалијама („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15), Правилника о саветнику за хемикалије и условима које мора да испуни правно лице или предузетник који врше обуку и проверу знања саветника за хемикалије („Службени гласник РС“, бр. 13/11, 28/11 и 47/12), усклађивање Закона о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС“, број 41/09) и Правилника о условима у погледу објеката, опреме и стручне оспособљености

кадрова које мора да испуњава дистрибутер, односно увозник за упис у Регистар дистрибутера и увозника („Службени гласник РС“, број 21/12 у циљу усклађивања националног законодавства са Директивом Савета 74/556/ЕЕЗ и Директивом Савета 74/557/ЕЕЗ, у плану је до краја 2018. године. За први квартал 2017. године планирано је ангажовање експерта преко ПЛАС пројекта ради анализе постојећег законодавства и израде препоруке/стручног мишљења за начин усклађивања одредби националног законодавства из области управљања хемикалијама које се односе на саветника за хемикалије са захтевима Директива 74/556/ЕЕЗ и 74/557/ЕЕЗ, како би се постигла њихова пуна транспозиција. Такође, стручно мишљење ће садржати и препоруку за начин усклађивања са Директивом 2005/36/ЕЗ о признавању стручних квалификација (регулисане професије).

10. До краја 2018. године усклађивање прописа за трговинске агенте са Директивом Савета 86/653/ЕЗ од 18. децембра 1986. године, која одређује законске услове у земљама чланицама за професију samozапослених трговачких агената

11. Министарство правде ће припремити нацрт Закона о адвокатури до другог квартала 2017. године, да би се Закон усвојио најкасније до првог квартала 2018. године. У наредна два квартала усвојиће се нови аутономни акти Адвокатске коморе Србије (пре свега Статут Адвокатске коморе Србије и Кодекс професионалне етике адвоката) и релевантни подзаконски акти Министарства правде, а последњи квартал ће служити за припрему за спровођење прописа (израда одговарајућих регистара, итд.).

12. Размотриће се усклађивање закона који регулишу остале правосудне професије, у складу са динамиком утврђеном у Стратегији. Наиме, Министарство правде ослањајући се на члан 53. став 4. ССП-а предвидело је усвајање измена и допуна Закона о судским вештацима (Сл. гл. РС“, бр. 44 од 30. јуна 2010. године), Правилника о сталним судским тумачима („Сл. гл. РС“, бр. 35/2010 од 26. 05. 2010. године тј. доношење Закона о судским тумачима), Закона о посредовању у решавању спорова и Закона о адвокатури.

б) детаљан преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

1. По министарствима ће најкасније до краја 2018. године бити прописана тела надлежна за признавање професионалних квалификација, то могу бити или коморе или сама министарства, односно друге одговарајуће организације.

2. Министар просвете ће до краја 2018. године подзаконским актом прописати административну структуру: националног координатора, националне контакт тачке /касније Центар за помоћ/ и именовати представнике.

3. До 2018. године је потребно прописати садржај, изглед и поступак за издавање Европске професионалне картице и пописати органе надлежне за издавање те картице.

4. Континуирано ће се организовати семинари и тренинзи за све надлежне институције у циљу јачања административних капацитета.

5. Ванзаконодавне мере којима се врши имплементација конкретних захтева из директива у области адвокатуре су у надлежности пре свега адвокатских комора и биће извршене до тренутка приступања Европској унији. Уз помоћ ПЛАЦ пројекта обезбеђена је помоћ у виду израде анализе неопходних административних капацитета за усклађивање, а која је предата Министарству правде и Адвокатској комори Србије у априлу 2016. године.

в) планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ које обухватају све друге активности, укључујући и ванзаконодавне мере

1. Како је радном верзијом Закона о међусобном признавању професионалних квалификација обухваћен само општи систем признавања квалификација и слобода пружања услуга преко границе, а у истом није садржан систем аутоматског признавања стечених квалификација (доктори медицине, доктори денталне медицине, магистри фармације, медицинске сестре опште неге и бабице, ветеринарски хирурзи и архитекте), с тим у вези укључена су и друга министарства (здравља, пољопривреде и грађевинарства), како би се добили подаци о регулисаним професијама са становишта надлежности тих министарства. **Биће формирано независно тело које ће проценити које су регулисане професије у Републици Србији.**

2. У четвртном кварталу 2018. године биће припремљена прелиминарна Листа регулисаних професија, која ће бити затворена за унос нових регулисаних професија 18 месеци пре уласка Републике Србије у ЕУ.

3. Отварање посебне интернет странице за регулисане професије у оквиру Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

4. Припрема за укључење у ИМИ систем и именовање представника Министарства просвете, науке и технолошког развоја за контакт тачку.

5. Перманентна едукација националног координатора, контакт тачака за регулисане професије.

Токсични производи

У периоду 2016-2018 биће идентификовани сви чланова закона и правилника у области заштите биља и хемикалијама који нису усклађени са Директивом Савета о токсичним производима 74/556/ЕЕЗ и 74/557/ЕЕЗ, а у складу са тим и Директивом 2005/36/ЕЗ. Рок за потпуно усклађивање је децембар 2018. године.

Национално законодавство у области хемикалија и средстава за заштиту биља није усклађено са директивама 74/556/ЕЕЗ и 74/557/ЕЕЗ, јер њиме није прописано да се лицима која обављају послове дистрибуције, коришћења или саветодавних услуга у области токсичних супстанци признају професионалне квалификације стечене у земљама чланицама ЕУ. Неопходно је извршити усклађивање Закона о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС“, број 41/09) и Правилника о условима у погледу објеката, опреме и стручне оспособљености кадрова које мора да испуњава дистрибутер, односно увозник за упис у Регистар дистрибутера и увозника („Службени гласник РС“, број 21/12).

Признавање професионалних квалификација лицима која обављају послове дистрибуције, коришћења или саветодавних услуга у области токсичних супстанци, а која су их стекла у земљама чланицама ЕУ, извршиће се моментом уласка Републике Србије у Европску унију.

Трговински агенти

Домаће законодавство је делимично усклађено са Директивом Савета 86/653/ЕЗ од 18. децембра 1986. године, која одређује законске услове у земљама чланицама у вези samozапослених трговачких агената (Службени гласник Л 382, 31/12/1986 П. 0017 - 0021). Рок за усклађивање је децембар 2018. године. Надлежне институције су Министарство трговине, туризма и телекомуникација и Министарство правде.

Министарство правде планира да тражи помоћ у виду билатералне сарадње и *TAIEX* радионица и експертизе, у циљу даљег усаглашавања са секторским директивама.

Када је реч о спровођењу Закона о међусобном признавању професионалних квалификација у односу на општи систем признавања квалификација и слобода пружања прекограничних услуга неопходно је размотрити да ли је потребно формирати тело/службу надлежну за признавање квалификација адвоката у оквиру Министарства правде или поверити те послове Адвокатској комори Србије. У случају потребе за формирањем нове службе у оквиру министарства, приликом будуће ревизије НПАА-а биће потребно да се размотри ангажовање неопходних кадрова, набавку техничке опреме, обуке и стручно усавршавање у вези са испуњавањем захтева у процесу приступања ЕУ у овом делу.

За доношење подзаконских аката у области адвокатуре надлежна је Адвокатска комора Србије док су за имплементацију директива у области адвокатуре надлежне Адвокатска комора Србије и адвокатске коморе у њеном саставу. Адвокатска комора Србије је ангажовала одређени број лица ради учествовања у поступку анализе прописа и израде релевантних подзаконских аката док ће за спровођења директива бити потребна додатна средства. Адвокатска комора Србије се финансира из сопствених средстава.

Већина ванзаконодавних мера којима се врши имплементација конкретних захтева из секторских директива су у надлежности адвокатских комора и биће извршене до тренутка приступања Европској унији.

3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА

3.4.1. Режим кретања капитала и текућих плаћања

3.4.1.1. Либерализација краткорочних токова капитала

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област кретања капитала регулисана је *Законом о девизном пословању* („Службени гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011, 119/2012 и 139/2014) који представља оквир за све врсте текућих и капиталних трансакција са иностранством, као и већим

бројем других прописа који регулишу кретање капитала: Закон о спољнотрговинском пословању, Закон о улагањима, Закон о тржишту капитала, Закон о привредним друштвима, Закон о банкама, Закон о осигурању, Закон о инвестиционим фондовима, Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, Закон о основама својинскоправних односа, Закон о пољопривредном земљишту, Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, као и други прописи специфични за одређене секторе.

Законом о девизном пословању и подзаконским актима за његово спровођење остварена је значајна либерализација кретања капитала, тако што су дугорочни токови капитала либерализовани, док су краткорочни токови и депозитни послови резидената делимично либерализовани, чиме је прихваћен принцип постепене фазне либерализације кретања капитала у зависности од економских, монетарних и платнобилансних показатеља.

Законом о девизном пословању и подзаконским актима донетим на основу тог закона либерализовани су следећи капитални послови:

- директне инвестиције резидената у иностранство у складу са Законом о спољнотрговинском пословању;
- директне инвестиције нерезидената у Републици у складу са законом који регулише улагања;
- портфолио улагање резидената у иностранству у власничке хартије од вредности које нису директне инвестиције, као и у дугорочне дужничке хартије од вредности које се врши у складу са Законом о девизном пословању и подзаконским актима донетим на основу тог закона;
- улагање нерезидената у власничке хартије које нису директне инвестиције и у дугорочне дужничке хартије од вредности које се врши у складу са Законом о тржишту капитала;
- послови резидената са стандардизованим финансијским дериватима којима се тргује на регулисаном тржишту и/или мултилатералној трговачкој платформи у иностранству, као и послови нерезидената са стандардизованим финансијским дериватима којима се тргује на регулисаном тржишту и/или мултилатералној трговачкој платформи у Републици Србији;
- кредитно задужење резидената у иностранству по комерцијалним и финансијским кредитима и зајмовима за увоз робе и услуга и извођење инвестиционих радова у иностранству;
- краткорочно задужење банака у иностранству;
- дугорочно задужење у иностранству свих резидената – банака, правних лица, предузетника, физичких лица, осим резидента – огранка страног правног лица, који може да се дугорочно задужује само код нерезидента – оснивача;
- финансијски кредити које банке одобравају нерезидентима и банкарске гаранције, авали и друга средства обезбеђења које банке дају по кредитном послу између два нерезидента у иностранству;
- пренос дуговања и потраживања по спољнотрговинским и кредитним пословима са иностранством између резидената (осим физичких лица) и нерезидената, са изузетком резидената - јавних предузећа, правних лица са државним капиталом, као и правних лица која се налазе у процесу реструктурирања или приватизације, који ове послове могу да обављају уз сагласност Владе;
- депозитни послови нерезидената у Републици;

- лични преноси средстава плаћања у иностранство преко банке у износу до 10.000 месечно без обавезе подношења документације и физички пренос средстава плаћања у иностранство у износу до 10.000 евра.

Делимично су либерализовани:

- депозитни послови резидената у иностранству – банке могу слободно да држе девизе код банке у иностранству, док остали резиденти могу наведене послове да обављају у складу са подзаконским актом Народне банке Србије;
- краткорочно задужење резидената - правних лица и предузетника у иностранству по финансијским кредитима и зајмовима - слободно за финансирање пољопривредне производње и извоза робе и услуга са роком отплате дужим од 3 месеца;
- задужење резидената у динарима код међународних финансијских институција и развојних банака чији су оснивачи стране државе и одобравање банкарских кредита у динарима нерезидентима у складу са подзаконским актом Народне банке Србије;
- финансијски зајмови које резиденти - правна лица одобравају нерезидентима чији су већински власници, као и јемства и друга средства обезбеђења која резиденти – правна лица дају по кредитном послу између два нерезидента у иностранству, под условом да је нерезидент – дужник по кредиту у већинском власништву резидента – правног лица, са изузетком јавних предузећа и предузећа у реструктурирању или приватизацији, код којих је потребна и сагласност Владе;
- пренос дуговања и потраживања по спољнотрговинским и кредитним пословима са иностранством које резиденти - јавна предузећа и правна лица са државним капиталом, као и правна лица која се налазе у процесу реструктурирања или приватизације обављају са нерезидентима, који ове послове могу да обављају уз сагласност Владе;
- послови између резидената и нерезидената са финансијским дериватима којима се тргује, односно који се закључују ван регулисаног тржишта и/или мултилатералне трговачке платформе су делимично либерализовани, у складу са подзаконским актом Народне банке Србије.

Ограничења су задржана за следеће трансакције:

- улагање резидената у стране краткорочне хартије од вредности (ограничење се не односи на банке које улажу под условима које је прописала Народна банка Србије подзаконским актом, као ни на домаће инвестиционе и добровољне пензијске фондове и друштва за осигурање, који улажу у складу са законима који уређују њихово пословање);
- улагање нерезидената у краткорочне хартије од вредности у Републици Србији;
- краткорочно задужење у иностранству резидената, осим банака по финансијским кредитима који нису намењени за увоз робе и услуга и извођење инвестиционих радова у иностранству, као и задужење за финансирање пољопривредне производње и извоза робе и услуга са роком отплате краћим од три месеца;
- краткорочно задужење у иностранству резидената - физичких лица и огранака страних правних лица;

- дугорочно задужење резидената - огранака страних правних лица код других нерезидената, осим код нерезидента-оснивача;
- задуживање и одобравање кредита и зајмова у динарима између резидената и нерезидената, осим међународних финансијских организација, развојних банака или финансијских институција чији су оснивачи стране државе и под условима које пропише Народна банка Србије;
- финансијски зајмови које резидент - предузетник, физичко лице и огранак страног правног лица одобравају нерезиденту и јемства по кредитима између два нерезидента у иностранству која дају резидент - предузетник, физичко лице и огранак страног правног лица;
- јемство које дају резидент – физичко лице и огранак страног правног лица по кредиту и зајму који из иностранства узима други резидент;
- пренос дуговања и потраживања по спољнотрговинским и кредитним пословима са иностранством од стране резидената – физичких лица.

На предлог Народне банке Србије, Народна Скупштина је у децембру 2014. године усвојила Закон о изменама и допунама Закона о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 139/2014) у циљу усаглашавања са новим Законом о платним услугама („Службени гласник РС“, бр. 139/2014). Оба закона су почела да се примењују од 1. октобра 2015. године. Законом о изменама и допунама Закона о девизном пословању резидентима је омогућено да обављају платни промет с иностранством и преко домаћег издаваоца електронског новца ради плаћања и наплате по основу електронске купопродаје робе и услуга. Такође, резиденти физичка лица могу да обављају платни промет с иностранством и преко платне институције и јавног поштанског оператора, у складу са законом којим се уређују платне услуге. Поред тога, дато је овлашћење Народној банци Србије да врши контролу девизног пословања не само банака, већ и институција електронског новца са седиштем у Републици и платних институција, док код јавног поштанског оператора Народна банка Србије врши контролу платног промета са иностранством.

Такође, на основу овлашћења из Закона о девизном пословању, ради усаглашавања са законом којим се уређују платне услуге, Народна банка Србије је донела и следећа подзаконска акта: Одлуку о условима отварања и начину вођења девизних рачуна резидената и динарских и девизних рачуна нерезидената („Службени гласник РС“, бр. 51/2015) која је ступила на снагу 1. октобра 2015. године и Одлуку о случајевима и условима плаћања, наплаћивања, уплата и исплата у ефективном страном новцу („Службени гласник РС“, бр. 51/2015) у којој се одредба, којом је прописано да резиденти који пружају платне услуге физичким лицима могу ради пружања тих услуга да примају уплате ефективног страног новца, односно да врше исплате ефективног страног новца тим лицима и да држе ефективни страни новац у својој девизној благајни, такође примењује од 1. октобра 2015. године.

Пореска управа Републике Србије, Сектор за мењачке и девизне послове и игре на срећу предузимајући активности из своје надлежности, поступа у складу са Законом о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011, 119/2012 и 139/2014), и подзаконским актима Владе РС и Народне банке Србије, којим је уређено кретање капитала.

У области девизног и мењачког пословања, у периоду од 1. јануара до 1. септембра 2016. године извршено је 723 контроле, а приоритет у вршењу теренских контрола имали су мењачки послови, текући и капитални послови који су процењени као ризичне активности, као и они по захтеву других државних органа.

У наведеном периоду издато је 265 решења о овлашћењу за обављање мењачких послова (укључујући и решења о промени података), 190 решења о одузимању овлашћења за обављање мењачких послова и 630 сертификата за обављање мењачких послова. До 31. августа 2016. године регистровано је укупно 2.658 овлашћених мењача, 3.588 мењачка места и 21.213 лица са сертификатом за обављање мењачких послова.

Законом о осигурању („Службени гласник РС”, бр. 139/2014) детаљно је уређено право настањивања и слобода пружања услуга осигурања (обављање послова осигурања од стране друштава за осигурање државе чланице Европске уније на територији Републике Србије). На овај начин омогућиће се резидентима да се осигурају код друштава за осигурање са седиштем у Европској унији, и то од дана приступања Републике Србије Европској унији. Овим законом укида се и услов узајамности приликом оснивања или улагања средстава осигурања у акционарско друштво за осигурање (потпуна усклађеност са правном тековином Европске уније у овој области).

У Републици Србији не постоји привилегован приступ јавног сектора друштвима за (ре)осигурање и добровољним пензијским фондовима (потпуна усклађеност са правном тековином Европске уније у овој области).

Сагласно члану 30. Закона о девизном пословању резиденти друштва за осигурање могу да врше плаћања ради депоновања и улагања у иностранство у складу са одредбама Закона о осигурању. Чланом 137. ст 2. и 3. Закона о осигурању утврђено је да се средства осигурања друштва за осигурање/реосигурање (средства техничких резерви, гарантне резерве и остала средства осигурања) могу инвестирати у иностранству у облике имовине прописане тим законом и инвестиционом политиком друштва после прибављене претходне сагласности Народне банке Србије за свако улагање, и то у износу који не може бити већи од 25% износа основног капитала зависно од послова које друштво обавља у складу са издатом дозволом за рад. Одлуком о инвестирању средстава осигурања („Службени гласник РС”, бр. 55/2015) прописани су критеријуми и ограничења за инвестирање средстава осигурања у иностранству и обавеза посебног обавештавања Народне банке Србије о том инвестирању (тач. 10. и 11) – делимична усклађеност са правном тековином Европске уније у овој области.

Сагласно члану 17. Закона о девизном пословању резиденти друштва за управљање добровољним пензијским фондовима могу да врше плаћања и наплату по основу улагања у иностранству, у складу са *Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, бр. 85/2005 и 31/2011)*. Надаље, Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима и Одлука о ближим условима и максималним висинама улагања имовине добровољног пензијског фонда, као и начину улагања те имовине у иностранству („Службени гласник РС”, бр. 43/2011), садрже квантитативне и квалитативне лимите улагања који су уведени из пруденционих разлога, односно ради одржавања диверсификације, сигурности и ликвидности имовине фондова. Тачком 3. ове одлуке прописано је ограничење које се односи на улагања добровољних пензијских фондова у иностранству, тако да укупно улагање имовине фонда у иностранству по свим основама не може прећи износ од 10% имовине фонда (делимична усклађеност са правном тековином Европске уније у овој области).

Закон о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС”, бр. 46/06, 51/09, 31/11 и 114/15) и подзаконска акта из ове области регулишу оснивање, функционисање и извештавања друштава за управљање инвестиционим фондом, начине улагања и ограничења улагања имовине инвестиционог фонда, услуга кастоди банке, као мера надзора друштва за управљање, инвестиционог фонда и кастоди банке. У том смислу,

Закон о инвестиционим фондовима и подзаконски акти из ове области су делимично усклађени са Директивом 2009/65/ЕЗ Европског парламента и Савета, од 13. јула 2009. године, о координацији закона, прописа и административних одредби које се односе на подухвате везане за колективне инвестиције у преносиве хартије од вредности.

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Нацрте, односно предлоге закона припремају у међусобној сарадњи Министарство финансија, односно Народна банка Србије. Подзаконска акта за спровођење Закона о девизном пословању доноси Влада Републике Србије на предлог Министарства финансија, као и Народна банка Србије. У циљу јачања административних капацитета Министарства финансија, у области кретања капитала, вршиће се даље усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

Послови Народне банке Србије који се односе на уређивање области кретања капитала и текућих плаћања обављају се у Сектору за девизне послове, Сектору за међународну сарадњу, Сектору за монетарне операције, Директорату за економска истраживања и статистику и Дирекцији за законодавно правне послове, а надзор над овим пословима обавља се у оквиру Народне банке Србије - Управе за надзор над финансијским институцијама и Министарства финансија – Пореске управе.

Овлашћени предлагачи Закона о осигурању, односно Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима Народној скупштини РС, могу бити Народна банка Србије, односно Влада РС. С друге стране, подзаконска акта ради спровођења наведених закона, у делу који регулише правила улагања институционалних инвеститора, доноси Народна банка Србије, која у оквиру Управе за надзор над финансијским институцијама врши надзор над спровођењем наведених прописа, као супервизор осигурања/добровољних пензијских фондова у РС. У оквиру ове Управе организован је Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања, чији запослени су ангажовани и на пословима усклађивања са правном тековином Европске уније у области осигурања.

У циљу јачања административних капацитета Народне банке Србије потребно је обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији. На тај начин би се кроз стручно усавршавање и конкретну обуку ојачали постојећи кадровски капацитети и идентификовала евентуална потреба за њиховим проширењем, чиме би се ефикасније спровели захтеви правилне примене правних тековина Европске уније у области кретања капитала и текућих плаћања.

Овлашћени предлагач Закона о инвестиционим фондовима је Министарство финансија (Група за хартије од вредности и тржиште капитала), а Комисија за хартије од вредности (на предлог Сектора за учеснике на тржишту) доноси подзаконска акта за спровођење тог закона. У циљу јачања административних капацитета Министарства финансија, вршиће се даље усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са државама у региону и Европској унији. У циљу јачања административних капацитета Комисије за хартије од вредности, потребно је обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са регулаторним телима држава у региону и Европској унији. На тај начин би се кроз стручно усавршавање и конкретну обуку ојачали постојећи кадровски капацитети и идентификовала евентуална потреба за њиховим проширењем, чиме би се ефикасније спровели захтеви правилне примене правних тековина Европске уније у области кретања капитала и текућих плаћања.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Што се тиче плана мера за либерализацију у периоду 2016-2018. даље усклађивање Закона о девизном пословању са правним тековинама ЕУ у овој области односило би се пре свега на усклађивање са одредбама чланова 63-66. Уговора о функционисању Европске уније (Articles 63-66 of the Treaty on the Functioning of the European Union) и Директивом Савета 88/361/ЕЕЗ од 24. јуна 1988. године за примену члана 67. Уговора о оснивању Европске заједнице, уз опредељење да се либерализација краткорочних токова капитала врши постепено и селективно у зависности од макроекономских показатеља како се не би угрозила макроекономска и финансијска стабилност земље. Већ образована радна група, коју чине представници Министарства финансија, Народне банке Србије и других релевантних институција у сарадњи са члановима Преговарачке групе 4, припремиће предлоге за измене и допуне Закона о девизном пословању у складу са, између осталог, закључцима и препорукама из извештаја Европске комисије. С тим у вези, најпре ће се извршити либерализација задуживања по основу краткорочних финансијских зајмова и кредита као и либерализација краткорочних портфолио инвестиција. Потпуна либерализација депозитних послова и послова са финансијским дериватима би се извршила најкасније до дана приступања РС ЕУ.

С тим у вези, а у складу са преузетим обавезама из Споразума о стабилизацији и придруживању, наведена радна група ће припремити предлог за измену одредаба ст. 2. и 3. члана 15. Закона о девизном пословању (у даљем тексту: Закон) како би се до 1. септембра 2017. године извршила либерализација краткорочних портфолио инвестиција, којом би се омогућило да резиденти врше плаћања ради улагања у стране краткорочне хартије од вредности чији су издаваоци из земаља чланица ЕУ, односно да нерезиденти из земаља чланица ЕУ врше плаћања ради улагања у краткорочне хартије од вредности у Републици Србији. Поред тога, а у складу са обавезама из наведеног споразума, радна група ће ради даље либерализације кредитних послова са иностранством припремити предлог да се измени члан 18. став 11. Закона и подзаконски акт, донет на основу члана 21. став 2. Закона – Одлука о начину и условима коришћења финансијских кредита из иностранства за намене из члана 21. став 2. Закона о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 6/2013 и 74/2013). Радна група ће такође разматрати да се допуни члан 26. став 4. Закона како би се омогућило да резиденти дају јемства по послу између два нерезидента који није кредитни посао без ограничења; као и да се измене члан 2. тачка (21) став 5. алинеја друга, члан 18. ст. 7, 9. и 11. и члан 23. Закона, ради даље либерализације кредитних послова са иностранством резидената – предузетника, физичких лица и огранака страних правних лица и укидања преосталих ограничења за резиденте - правна лица у вези са одобравањем финансијских зајмова нерезидентима и давањем јемства по кредитном послу између два нерезидента у иностранству, при чему би се наведене измене и допуне Закона примењивале најкасније од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Народна банка Србије ће до краја другог тромесечја 2017. године сачинити план постепеног усклађивања домаћег законодавства у области осигурања и добровољних пензијских фондова са наведеном правном тековином Европске уније и имплементације прописа.

Потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније у области осигурања планира се до датума приступања Републике Србије Европској унији доношењем новог Закона о осигурању у четвртном тромесечју 2018. године. Потпуно усклађивање са

правном тековином Европске уније у области добровољних пензијских фондова планира се такође до датума приступања Републике Србије Европској унији - доношењем измена и допуна Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима у четвртог тромесечју 2018. године. Закон о инвестиционим фондовима ће се у потпуности ускладити са прописима ЕУ до краја четвртог тромесечја 2018. године.

Детаљан преглед мера и активности ради остваривања пуне усклађености наведених прописа приказан је у оквиру преговарачког поглавља 9 - Финансијске услуге.

Поред тога, до **31. децембра 2018. године** извршиће се измене Закона о девизном пословању којима ће се укинути одредбе којима се регулишу послови са финансијским дериватима и депозитни послови резидената у иностранству, с тим што ће се наведене измене примењивати најкасније од дана приступања РС ЕУ када ће престати да се примењују и подзаконски прописи Народне банке Србије којима се ближе регулишу услови и начин обављања ових послова, и то:

- Одлука о обављању послова с финансијским дериватима („Службени гласник РС“, бр. 85/2011 и 62/2013), чиме ће се у потпуности либерализовати послови између резидената и нерезидената са финансијским дериватима којима се тргује, односно који се закључују ван регулисаног тржишта и/или мултилатералне трговачке платформе;

- Одлука о условима под којима и начину на који резиденти могу држати девизе на рачуну код банке у иностранству ("Службени гласник РС", бр. 31/2012, 71/2013, 98/2013, 125/2014 и 102/2015) чиме ће се у потпуности либерализовати депозитни послови резидената у иностранству.

Народна банка Србије ће припремити измену Одлуке о извештавању о кредитним пословима са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 56/2013 и 4/2015), до 31. децембра 2018. године која би се примењивала најкасније од дана приступања РС ЕУ, а чиме ће се омогућити ефикасно праћење ефеката либерализације кредитних послова са иностранством.

3.4.1.2. Либерализација тржишта некретнина

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Чланом 63. став 2. Закона о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 83/2008), односно чланом 63. став 3. самог ССП, предвиђено је да по ступању на снагу тог споразума Србија допусти држављанима држава чланица Европске уније (ЕУ) да стичу својину на непокретностима у Републици Србији, уз потпуну и целисходну примену постојећих поступака, односно да ће у периоду од четири године од ступања на снагу ССП-а Република Србија постепено усклађивати своје законодавство које се односи на стицање права својине над непокретностима у Србији како би држављанима чланица ЕУ осигурала исти третман као и својим држављанима.

Рок за усклађивање законодавства које се односи на стицање својине од стране држављана ЕУ над непокретностима у Србији истиче 1. септембра 2017. године.

Ради усклађивања релевантног законодавства до предвиђене потпуне либерализације неопходно је предузети низ мера које регулишу имовинско-правне односе у Србији, а које су ближе описане у тексту који следи. Реализација неких од мера започета је већ у 2013. години, док се реализација осталих мера предвиђа за период од 2014. до 2018. године.

Устав Републике Србије

Основне одредбе о праву стицања својине на непокретностима у Републици Србије се налазе у Уставу Републике Србије („Сл. гласник РС, бр. 98/2006).

На основу члана 85. (1) Устава Републике Србије страна физичка и правна лица могу стицати право својине на непокретностима у складу са законом или међународним уговором, док став (2) истог члана прописује да странци могу стећи право концесије на природним богатствима и добрима од општег интереса као и друга права одређена законом.

Чланом 86. Устава јемчи се приватна, задружна и јавна својина и сва три облика својине имају једнаку правну заштиту.

Члан 87. Устава Републике Србије прописује да су природна богатства, добра за која је законом одређено да су од општег интереса као и имовина коју користе органи Републике Србије у државној имовини, али и да у државној имовини могу бити и друге ствари и права у складу са законом. Са друге стране, физичка и правна лица могу стећи поједина права на одређеним добрима у општој употреби, под условима и на начин предвиђен законом.

Коначно, члан 88. Устава предвиђа да је коришћење и располагање пољопривредним земљиштем, шумским земљиштем и градским грађевинским земљиштем у приватној својини слободно, као и да се законом могу ограничити облици коришћења и располагања, односно прописати услови за коришћење и располагање да би се отклонила опасност од nanoшења штете животној средини или да би се спречила повреда права и на законом заснованих интереса других лица.

Закон о основама својинскоправних односа

Када је реч о законским прописима који даље разрађују одредбе Устава, односно прописују тачне услове за стицање права својине у Србији за страна физичка и правна лица, треба пре свега навести Закон о основама својинскоправних односа („Службени лист СФРЈ“, бр. 6/1980 и 36/1990 и „Службени лист СРЈ“, бр. 29/1996, „Службени гласник РС“ бр. 115/2005).

Наиме, у складу са чланом 82а. Закона о основама својинскоправних односа страна физичка лица и правна лица која обављају делатност у Србији могу, под условима узајамности, стицати право својине на непокретностима на територији Србије које су им неопходно за обављање те делатности. Да би уговор о стицању права својине на непокретности у смислу претходно наведеног члана могао бити оверен морају бити испуњени наведени услови из наведеног члана закона, а суд или други надлежни орган пред којим се појави питање постојања узајамности о томе може затражити објашњење од надлежног органа за послове правде (члан 82в. (2)). У року од 15 дана од дана извршеног уписа орган надлежан за упис права на непокретностима је дужан да податке о извршеном упису права својине страног лица из члана 82а. и 82б. достави органу надлежном за вођење послове правде, који о томе води евиденцију.

Члан 82б. предвиђа да страна физичко лице може на територији Србије, под условима узајамности, стицати право својине на непокретностима наслеђивањем као и држављани Србије, док, даље, члан 82д. предвиђа да страна физичка и правна лица могу правним послом преносити права својине на домаће лице, као и на страна лице које може стицати право својине.

Коначно, на основу члана 82а. (2) страна физичка лица која не обављају делатност у Србији могу, под условима узајамности, стицати право својине на стану и стамбеној згради као и држављани Србије.

Закон о јавној својини

Законом о јавној својини („Сл. гласник РС“, бр. 72/11) успостављено је право јавне својине Републике Србије, као и аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, које до сада нису имале право својине.

У току 2014. године усвојена је и измена овог закона Законом о измени Закона о јавној својини („Сл. гласник РС“, бр. 105/2014). Усвојеном изменом предвиђа се да јавно предузеће односно друштво капитала, као и њихова зависна друштва подносе захтев за упис права својине у року од пет године (измењен рок од три године предвиђен текстом Закона из 2013. године) од дана ступања на снагу овог закона.

Закон о пољопривредном земљишту

Закон о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС“, бр. 62/2006, 65/2008, 41/2009 и 112/2015), уређује планирање, заштиту, уређење и коришћење пољопривредног земљишта, надзор над спровођењем тог закона и друга питања од значаја за заштиту, уређење и коришћење пољопривредног земљишта као добра од општег интереса.

Према члану 1. став 3. овог закона страна физичка и правна лица не могу имати власништво над пољопривредним земљиштем у Србији, док се по основу члана 72. пољопривредно земљиште у државној својини не може отуђивати, осим у случајевима који су предвиђени овим законом. Предмет продаје може да буде пољопривредно земљиште у државној својини, док купац може да буде физичко лице које је држављанин Републике Србије и нема више од 30 ха у свом власништву.

Закон о промету непокретности

Закон о промету непокретности („Сл. гласник РС“, бр. 42/98 и 111/2009) уређује промет непокретности као слободан, ако законом није другачије одређено.

Чланом 2. Закона промет непокретности је дефинисан као располагање непокретностима правним послом и то као 1. пренос права својине на непокретности са једног на друго лице, уз накнаду или без накнаде, 2. пренос права коришћења на непокретности у државној својини са једног на другог носиоца права коришћења на непокретности у државној својини, 3. пренос права у погледу располагања непокретности у друштвеној својини са једног на другог носиоца права на непокретности у друштвеној својини.

Закон не прави експлицитну разлику између домаћих и страних физичких и правних лица као учесника у промету непокретности, већ поставља опште услове за промет непокретности.

Закон о девизном пословању

Законом о девизном пословању („Сл. гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011, 119/2012 и 139/2014) уређују се различите врсте плаћања, куповине и продаје средстава плаћања, текућих и депозитних рачуна, кредитних послова и други послови који у себи садрже елемент иностраности.

Међутим, овај закон је битан и зато што уређује и поједина питања у погледу улагања у непокретности. Наиме, члан 12. Закона предвиђа да се плаћање ради стицања својине на непокретностима резидента у иностранству и нерезидента у Републици врши слободно, у складу са законом који уређује својинскоправне односе. Даље, члан 34. (1) предвиђа да се плаћање, наплаћивање и пренос између резидената и између резидента и нерезидента у Републици врши у динарима, а да се према ставу (2) овог члана, изузетно, плаћање наплаћивање и пренос у Републици Србији могу вршити и у девизама по основу, између осталог, и продаје и давања у закуп непокретности.

Међутим, члан 59. (1)(9) овог закона предвиђа да ће се новчаном казном од 100.000 до 2.000.000 динара казнити за прекршај, између осталих, и огранак страног правног лица и нерезидент – правно лице ако изврши плаћање ради стицања својине на непокретностима у иностранству, односно Републици Србији, супротно закону који уређује својинскоправне односе, док члан 63.(1)(5) прописује да ће се новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара казнити за прекршај нерезидент – физичко лице ако изврши плаћање ради стицања права својине на непокретностима у Републици Србији супротно закону који уређује својинскоправне односе.

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

У Републици Србији постоји, већ више деценија развијен систем управних и судских институција, које свака у својој надлежности, почев од издавања исправа и овера уговора до уписа права у катастар непокретности, врше послове релевантне за стисање и пренос права својине.

Досадашња пракса је показала да, уз повремене застоје услед оптерећености, посебно надлежних катастара непокретности, катастри непокретности и службе овере у надлежним општинама и судовима где се непокретности налазе, сасвим добро функционишу. Такође, увођење јавно бележничког система у правни систем Републике Србије у 2014. години допринело је ефикаснијем функционисању промета непокретности. И домаћа и страна физичка и правна лица равноправно и у складу са законом остварују своја права пред наведеним институцијама.

Административни капацитети који су на располагању у свим фазама стицања и преноса права својине у горе наведеним институцијама задовољавају реалне потребе, те за сад нема потребе за јачањем релевантних административних капацитета.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Законодавни оквир

Министарство правде ће наставити рад на усаглашавању прописа из своје надлежности у вези са спровођењем обавеза из ССП-а предвиђених члановима од 63. до 66. тог споразума, посебно имајући у виду обавезу из члана 63. став 3. ССП-а којом је предвиђено да по ступању на снагу тог споразума Србија допусти држављанима

држава чланица ЕУ да стичу својину на непокретностима у Републици Србији, уз потпуну и целисходну примену постојећих поступака, те да ће у периоду од четири године од ступања на снагу ССП-а Република Србија постепено усклађивати своје законодавство које се односи на стицање права својине над непокретностима у Србији како би држављанима чланица ЕУ осигурала исти третман као и својим држављанима.

Ове измене су посебно значајне ако се има у виду и да Уговор о функционисању Европске уније (12012Е/ТХТ), ОЈ С 326, 26.10.2012, р. 47-390, односно чланови 63.1., 64 и 65.1. предвиђају забрану ограничавања кретања капитала између држава чланица, као и између држава чланица и трећих земаља. Такође, измене које буду усвојене треба да прате и чланове 1., 3., 4. и 7. Директиве Савета европских заједница 88/361/ЕЕС од 24.06.1988. године поводом имплементације члана 67. Уговора, укључујући тачку 2. Номенклатуре кретања капитала (Анекс I Директиве 88/361), Службени гласник Европске уније L 178, 08/07/1988 Р. 0005 – 0018.

Устав Републике Србије, Закон о пољопривредном земљишту и Закон о основама својинскоправних односа

Чланови 85., 87., 88. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 98/2006), затим чланови 82а, 82б, 82д и 82г Закона о основама својинскоправних односа (Службени лист СФРЈ, бр. 6 од 8. 2. 1980., 36 од 29. 6. 1990. и Службени лист СРЈ, број 29 од 26. 6. 1996. и Службени гласник РС бр. 115/2005), као ни члан 1. став 3. Закона о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС“, бр. 62/2006, 65/2008, 41/2009) нису у складу са преузетим међународним обавезама, те је неопходно изменити и/или ускладити ове прописе са тим обавезама.

Грађански законик и Закон о основама својинскоправних односа

Текст Преднацрта Грађанског законика Републике Србије је израђен, а на основу Одлуке Владе бр. 323-02-1282/2006-09 од 06.12.2006. године о образовању Комисије за израду Грађанског законика. Јавна расправа о Преднацрту Грађанског законика је у току. Наиме, на основу Закључка Одбора за правни систем и државне органе бр. 011-7003/2015 од 25. јуна 2015. године одређено је да ће се Јавна расправа одржати од 26. јуна 2015. године до 1. јула 2016. године. До сада су одржане четири Јавне расправе: у Београду 02.07.2015. године (тема: Представљање текста Преднацрта грађанског законика) и 05.11.2015. године (Тема: Општи део облигационих односа), у Крагујевцу 30.11.2015. године (Тема: Штета и њена накнада) и у Нишу 21.10.2015. године (Тема: Општи део и стварно право). Такође, на традиционалном саветовању правника у оквиру 28. сусрета Копаоничке школе природног права које се одржало од 13. до 17. децембра 2015. године разматрани су сви делови Преднацрта Грађанског законика у оквиру 10 специјализованих секција, 6 катедри, на пленарним седницама и округлом столу са иностраним учесницима. Током 2016. године ће се одржати бројне јавне расправе, експертски округли столови, а такође свакодневно пристижу коментари на текст Преднацрта. Планирано је да се завршна презентација и сумирање резултата јавне расправе одржи 13. јула 2016. године.

Уколико текст Грађанског законика не буде усвојен до предвиђеног рока (01.09.2017. године), Министарство правде ће припремити радни текст измена и допуна члана 82а. и 82б. Закона о основама својинскоправних односа („Сл. лист СФРЈ“, бр. 6/80 и 36/90, „Сл. лист СРЈ“, бр. 29/96 и „Сл. гласник РС“, бр. 115/2005) који прописују различите услове, пре свега реципроцитет, за стицање права својине од стране страних физичких и правних лица на територији Републике Србије.

Административни капацитети

Постојећи институционални оквир за стицање и пренос права својине на непокретностима је функционалан. Уколико, пак, настане потреба за изменама које би пратиле измене релевантних прописа који уређују својинскоправне односе, исте ће бити спроведене и представљене приликом првог наредног ажурирања Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније.

Комисија за израду Преднацрта Грађанског законика је већ формирана и њен рад неометано може бити готов у постојећем саставу.

Постојећи институционални оквир за доношење и имплементацију предвиђених измена и допуна закона, као и подзаконских аката, је већ формиран и задовољава административне потребе. Међутим, уколико настане потреба за унапређењем и изменама постојећег институционалног оквира, исти ће бити измењен, а спроведене измене ће бити представљене приликом будућих ажурирања Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније.

Тренутно не постоји потреба за унапређењем и јачањем постојећих административних капацитета у горе описаним судским и управним институцијама.

Уколико се јави потреба за јачањем административних капацитета у законодавним активностима у области кретања капитала које се односи на право својине на непокретностима, вршиће се даље усавршавање запослених у Министарству правде кроз различите видове техничке помоћи, сарадње и размене искустава и најбољих пракси са земљама у региону и Европској унији, као и са међународним донаторима кроз финансирање пројеката које би припремило Министарство правде.

Област реституције

Агенција за реституцију је до краја 2015. године вратила законским наследницима бивших власника следећу имовину: 3.267 пословних простора, 553 стана и 596 зграда што чини укупно 4.416 објеката укупне површине око 314.000 m² као и 1.613.279 m² неизграђеног ГГЗ, око 8.193 ha пољопривредног земљишта, као и око 3.432 ha шума и шумског земљишта.

До краја 2015. године успешно је решено око 36.500 предмета или око 48% од укупно поднетих предмета Агенцији за реституцију.

Агенција за реституцију наставља са интензивним враћањем одузете имовине законским наследницима бивших власника у натуралном облику и у 2016. години, тако да је закључно са 9. септембром 2016. године вратила законским наследницима бивших власника следећу имовину: 3.867 пословних простора, 684 стана и 733 зграде што чини укупно 5.284 објеката укупне површине око 371.000 m² као и 2.151.042 m² неизграђеног ГГЗ, око 14.316 ha пољопривредног земљишта, као и око 3.966 ha шума и шумског земљишта.

До 9. септембра 2016. године успешно је решено 41.243 предмета или око 55% од укупно поднетих предмета Агенцији за реституцију.

Што се тиче даљих активности Агенције за реституцију у наредном периоду, план је да се повраћај одузете имовине у натуралном облику приводи крају. Такође, Агенција за реституцију је од јануара 2016. године почела са доношењем Решења о утврђивању права на обештећење, и очекује се да се након утврђивања коефицијента о обештећењу од стране Владе Републике Србије а које се очекује у току 2017. године, почне и са исплатом обештећења од 01.01.2018. године.

У складу са чланом 5. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011, 108/2013 и 142/2014), Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о отклањању последица одузимања имовине жртвама холокауста које немају живих законских наследника 12. фебруара 2016. године.

3.4.1.3. Специјална права државе

Специјална права су инструмент који држава користи да задржи контролу над одређеним одлукама у приватизованим предузећима у смислу контроле промене власништва и/или права вета на одређене стратешке одлуке приватизованих компанија.

Приватизација је регулисана Законом о приватизацији и представља промену власништва капитала и имовине правних лица која послују друштвеним и јавним капиталом. Одредбе овог закона не примењују се на спортске организације, издаваче медија, предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом и привредна друштва која поседују дозволу за производњу наоружања и војне опреме издату у складу са законом којим се уређује производња и промет наоружања и војне опреме, осим уколико је законима који уређују положај тих предузећа, предвиђена примена одредаба овог закона.

Према одредбама Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 83/2014, 46/2015, 112/2015 и 20/2016 Аутентично тумачење) модели приватизације су:

- продаја капитала
- продаја имовине
- пренос капитала без накнаде
- стратешко партнерство.

Напомена: Ако је предмет приватизације капитал који чини мање од 50% од укупног капитала субјекта приватизације, онда се не може применити модел продаје имовине и стратешког партнерства, као ни мере за припрему и растерећење, одредбе о покретању ликвидације и стечаја.

Уколико је потребно субјект приватизације припремити за продају капитала, или за стратешко партнерство путем докапитализације, онда се на основу одлуке Владе примењују мере за припрему и растерећење обавеза субјекта приватизације, то: отпис и/или конверзија. Услов за примену отписа јесте да субјект приватизације послује у целини већинским друштвеним или јавним капиталом. Ова мера се може применити и на подређено друштво које у структури капитала има већински капитал контролног друштва које послује већинским друштвеним или јавним капиталом или у којем је друштвени или јавни капитал већински заједно са капиталом контролног друштва.

Након доношења Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 83/2014, 46/2015, 112/2015 и 20/2016 Аутентично тумачење), Агенција за приватизацију је закључно са 15.09.2016. године објавила укупно 199 јавних позива за учешће у приватизацији, и то: 164 јавна позива за продају капитала, 4 за избор стратешког инвеститора и 31 јавни позив за продају имовине. С тим у вези, потписано је 43 уговора о продаји.

У поступку приватизације постоје одређена ограничења за купце и то:

- законско заложно право на капиталу у корист Агенције - до извршења последње уговорне обавезе купца;
- уступање уговора условљено претходном сагласношћу Агенције, пријемник мора да испуњава услове прописане за купца, а уступилац је солидарно одговоран са пријемником;
- купац пољопривредног земљишта може бити само домаће правно или физичко лице;
- Код модела приватизације путем стратешког партнерства, Законом о приватизације је регулисано да стратешки инвеститор не може бити физичко лице;
- повећање капитала из нових емисија од стране трећих лица за време важења уговорних обавеза није дозвољено;
- акције које стиче купац из нових емисија по основу повећања капитала субјекта приватизације за време извршења уговорних обавеза сматрају се сопственим акцијама субјекта приватизације до извршења свих уговорних обавеза када се преносе купцу без накнаде;
- средства од продаје сопствених акција неће се исплатити купцу са којим је уговор раскинут; забрана располагања имовином супротно одредбама уговора о продаји;
- забрана располагања капиталом субјекта супротно одредбама уговора о продаји.

Наведена ограничења, као специјална права државе, могу се прихватити с обзиром да испуњавају услов да су неопходна за остваривање циљева одређеног јавног интереса, у складу са чл. 65 ТФЕУ који предвиђа да су иста недискриминаторна, погодна и сразмерна остваривању тих циљева.

Законом о приватизацији је прописана обавезна приватизација за субјекте са друштвеним капиталом, најкасније до 31. децембра 2015. године. За предузећа која не буду приватизована до тог рока, прописано је покретање поступка стечаја или ликвидације.

Закон о изменама и допунама Закона о приватизацији, објављен је у „Службеном гласнику РС”, бр. 112/2015 од 30.12.2015. године, а ступио је на снагу 31.12.2015. године. Исти се примењује од 01.02.2016. године, осим члана 34. ст. 2. и 3. који се примењује од 31. децембра 2015. године.

Разлози за доношење Закона о изменама и допунама Закона о приватизацији, састоје се у потреби да се у најкраћем року омогући несметано спровођење, пре свега, започетих поступака приватизације, а имајући у виду рокове који су прописани Законом о приватизацији. Одредбом члана 31. Закона о изменама и допунама Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 112/15) прописано је да Агенција за приватизацију основана Законом о Агенцији за приватизацију („Службени гласник РС”, бр. 38/01, 135/04, 30/10, 115/14 и 89/15 - др. закон), престаје са радом даном почетка примене овог закона, односно од 01. фебруара 2016. године, и да ће се о извршавању обавеза Агенције за приватизацију преузетих у складу са законом старати министарство надлежно за послове привреде. У том смислу потребно је довршити започете поступке приватизације, спровести контролу над окончаним поступцима приватизације, односно покренути и водити поступак приватизације у случају подношења нових иницијатива.

На дан 15.09.2016. године у портфолију Министарства привреде налази се 178 субјеката приватизације од чега је 45 субјеката приватизације са друштвеним капиталом, док за 19 није покренут поступак стечаја.

Поред тога, 28 субјеката приватизације са већинским друштвеним капиталом изузето је од законског рока за приватизацију друштвеног капитала и то су субјекти са територије Косова и Метохије, заштитне радионице, као и субјекти од стратешког значаја.

Започети поступци приватизације субјеката приватизације ће се окончати у складу са донетим одлукама о моделу приватизације или покретањем стечаја. Од укупно 178 субјеката приватизације која се на дан 15.09.2016. године налазе у портфолију Министарства привреде, за укупно 57 субјеката приватизације је одређен модел приватизације и то: за 50 субјеката приватизације је одређен модел приватизације путем продаје капитала, за 4 субјекта приватизације је одређен модел приватизације продаја имовине, за 1 субјект приватизације је одређен модел приватизације стратешким партнерством путем докапитализације, за 1 модел стратешког партнерства путем оснивања новог друштва, док је за 1 субјект приватизације одређен комбиновани модел приватизације.

У портфолију субјеката приватизације Министарства привреде се налази 20 субјеката приватизације са територије Косова и Метохије за које ће тек уследити решавања питања начина приватизације, као и 19 заштитних радионица које су изузете из поступка приватизације у складу са важећим Законом о приватизацији, од којих је 13 у фази израде унапред припремљеног плана реорганизације у складу са Законом о стечају („Службени гласник РС”, бр. 104/09, 99/11 – др. закон, 71/12 – УС и 83/14).

За 26 субјеката је у току поступак израде унапред припремљеног плана реорганизације или је исти на снази, од којих 4 имају донету одлуку о моделу приватизације продајом капитала.

За преосталих 60 субјеката приватизације још увек није донета одлука о моделу приватизације.

Домаћи регулаторни оквир делимично је усаглашен са законодавством Европске уније у овој области.

Релевантно ЕУ законодавство:

- Уговор о функционисању Европске уније, чланови 63-66, 345
- Директива 88/361/ЕЕЗ
- Релевантне одлуке Суда правде

3.4.2. Платни систем

1) Приказ статуса усклађености

- а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир у Републици Србији који уређује материју платног система чине Закон о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 114/2015 и 40/2015 – одлука УС), Закон о платним услугама („Службени гласник РС“, бр. 139/2014) и Закон о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011, 119/2012 и 139/2014), као и подзаконска акта донета на основу тих закона. За област платног система релевантан је и Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/2011 и 139/2014) у делу заштите права и интереса корисника платних услуга и ималаца електронског новца.

У процесу хармонизације националних прописа са правним тековинама Европске уније и модернизације платног система, Народна скупштина је, на предлог Народне банке Србије, 18. децембра 2014. године усвојила Закон о платним услугама чија примена је почела 1. октобра 2015. године, изузев одредаба које ће се примењивати од уласка Републике Србије у Европску унију, а које се односе на рокове извршења прекограничних платних трансакција и платних трансакција у еврима или другој валути државе чланице, затим прекогранично пружање услуга, односно могућности за пословање платних институција и институција електронског новца из држава чланица у Републици Србији и обратно, као и прекогранична сарадња између надзорних органа у Републици Србији и Европској унији ради унапређења вршења послова супервизије. Народна банка Србије је на основу овлашћења из Закона о платним услугама донела низ подзаконских аката неопходних за спровођење овог закона.

Законом о платним услугама и подзаконским актима донетим на основу тог закона, извршено је делимично усклађивање са Директивом 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту (*32007L0064 Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market amending Directives 97/7/EC, 2002/65/EC, 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 97/5/EC*) и Директивом 2009/110/ЕЗ о оснивању, надзору и пословању институција електронског новца (*32009L0110 Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions amending Directives 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 2000/46/EC*). Одредбе које се односе на закључивање уговора на даљину, а које нису обухваћене Законом о платним услугама, предвиђене су Нацртом закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину, који се разматра у оквиру преговарачког поглавља 28 – Заштита потрошача и заштита здравља. Усвајањем овог закона извршиће се потпуно усклађивање законодавства Републике Србије са Директивом 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту и Директивом 2009/110/ЕЗ о оснивању, надзору и пословању институција електронског новца.

Доношењем Закона о платним услугама испуњава се део обавеза које произилазе из одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању – Наслов VIII, Политике сарадње, члан 91. Банкарство, осигурање и друге финансијске услуге.

Платни промет са иностранством регулисан је Законом о девизном пословању и подзаконским актима које је Народна банка Србије донела на основу овлашћења из тог закона и Законом о платним услугама. Законом о девизном пословању прописано је да се платни промет са иностранством обавља у девизама и у динарима преко банке, док државни органи и организације и други корисници буџетских средстава Републике Србије обављају платни промет са иностранством преко Народне банке Србије. Изменама и допунама овог закона из децембра 2012. године, резидентима је омогућено да обављају платни промет са иностранством и преко стране институције електронског

новца ради електронске купопродаје роба и услуга, док је изменама и допунама овог закона из 2014. године које су донете у циљу усаглашавања са новим Законом о платним услугама, резидентима омогућено да обављају платни промет с иностранством и преко домаћег издаваоца електронског новца ради плаћања и наплате по основу електронске купопродаје робе и услуга. Такође, прописана је и могућност да резиденти физичка лица обављају платни промет с иностранством и преко платне институције и јавног поштанског оператора, у складу са законом којим се уређују платне услуге.

Поред наведеног, подзаконским актима која је донела Народна банка Србије на основу овлашћења из Закона о девизном пословању је ближе уређено обављање платног промета са иностранством (Одлука о условима и начину обављања платног промета са иностранством, Упутство за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством, Одлука о јединственој структури за идентификацију и класификацију рачуна и о плану рачуна за примену међународних правила и IBAN стандарда, Одлуку о условима отварања и начину вођења девизних рачуна резидената, као и динарских и девизних рачуна нерезидената и др.). Наведени прописи делимично су усклађени са прописима Европске уније којима се регулише област платног система.

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Чланом 4. Закона о Народној банци Србије, прописано је да Народна банка Србије, између осталог, уређује, контролише и унапређује несметано функционисање платног промета у земљи и са иностранством, у складу са законом, као и да издаје и одузима платним институцијама дозволе за пружање платних услуга, а институцијама електронског новца дозволе за издавање електронског новца, врши надзор над пружањем платних услуга и издавањем електронског новца, а обавља и друге послове, у складу са законом којим се уређују платне услуге. Послови Народне банке Србије утврђени законодавним оквиром којим се уређује материја платног система обављају се у Сектору за платни систем, Управи за надзор над финансијским институцијама. Сектору за девизне послове, Директорату за економска истраживања и статистику и Дирекцији за законодавно-правне послове. Поједина питања у вези с платним прометом у земљи и са иностранством уређује и контролише Министарство финансија – Сектор за финансијски систем, Управа за трезор и Пореска управа.

Законом о платним услугама утврђена је надлежност Народне банке Србије за лиценцирање нових пружалаца платних услуга – платних институција и институција електронског новца и надзор над применом одредаба овог закона код пружалаца платних услуга. У Народној банци Србије је, у оквиру Управе за надзор над финансијским институцијама, организационо уређен начин обављања послова лиценцирања и надзора над платним институцијама и институцијама електронског новца. Поред овога, Народна банка Србије, на основу овлашћења из наведеног закона, доноси подзаконске прописе из материје пружања платних услуга и издавања електронског новца и води одговарајуће регистре пружалаца платних услуга.

Такође, овим законом утврђено је и да се на поступак остваривања заштите права и интереса корисника платних услуга и ималаца електронског новца примењују одредбе закона којим се уређује заштита корисника финансијских услуга (право на приговор, поступање Народне банке Србије, вансудско посредовање и сл). Послови заштите права и интереса корисника платних услуга и ималаца електронског новца спроводе се у оквиру Центра за заштиту и едукацију корисника финансијских услуга

(Управа за надзор над финансијским институцијама) поступањем по притужбама тих корисника и спровођењем поступака посредовања. Послове посредовања врше запослени који поседују лиценцу овлашћеног посредника.

Даље јачање административних капацитета институција које обављају послове утврђене законодавним оквиром који уређује материју платног система одвијаће се континуираним усавршавањем запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Незнатни број одредаба Директиве 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту и Директиве 2009/110/ЕЗ о оснивању, надзору и пословању институција електронског новца, у вези са закључивањем уговора на даљину, а које нису обухваћене Законом о платним услугама, предвиђене су Нацртом закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину, који се разматра у оквиру преговарачког поглавља 28 – Заштита потрошача и заштита здравља. Детаљан преглед мера и активности за остваривање пуне усклађености у вези са овим, приказан је у оквиру преговарачког поглавља 28 – Заштита потрошача и заштита здравља.

Народна банка Србије има у виду да је новембра 2015. године донета нова Директива о платним услугама на унутрашњем тржишту (*32015L2366 Directive 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market, amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010, and repealing Directive 2007/64/EC*) и да земље чланице треба да се ускладе са истом до 13. јануара 2018. године. Прате се промене које се дешавају на нивоу Европске уније у вези са наведеном изменом како би се постепено обезбедило јачање постојећих административних капацитета кроз различите видове помоћи и сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији ради што адекватније припреме за прилагођавање домаћег законодавства измењеним правилима у области платних услуга.

У циљу стварања услова за примену Уредбе 2009/924/ЕЗ о прекограничним плаћањима у Заједници и Уредбе 2012/260/ЕУ којом се утврђују технички и пословни захтеви за трансфере одобрења и директна задужења у еврима, до датума уласка Републике Србије у Европску унију спровешће се одговарајуће измене Закона о девизном пословању и подзаконских аката, укључујући и измене у делу који се односи на обавезу извештавања за потребе израде статистике платног биланса, међународне инвестиционе позиције и статистике спољног дуга, чиме ће се омогућити прелазак на директно извештавање за потребе међународне статистике (у складу са активностима наведеним у преговарачком поглављу 18 – Статистика).

3.4.3. Спречавање прања новца

1) Приказ статуса усклађености

- a) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област спречавања прања новца и финансирања тероризма регулисана је Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Закон), као и следећим законима: Законом о банкама, Законом о тржишту капитала, Законом о рачуноводству, Законом о рачуноводству и ревизији и другим законима који прописују обавезе разним субјектима у финансијском, нефинансијском као и државном сектору да предузимају радње и мере за спречавање и откривање прања новца.

Систем за спречавање прања новца у Србији састоји се од превентивног дела – који чине обвезници по Закону, Управа за спречавање прања новца, надлежни надзорни органи, пре свега Народна банка Србије, и његовог репресивног дела – који чине полиција, тужилаштва и судови.

Најважнији међународни стандарди у овој области су Препоруке ФАТФ и Директива (ЕУ) 2015/849 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о спречавању коришћења финансијског система у сврхе прања новца или финансирања тероризма, о изменама Уредбе (ЕУ) број 648/2012 Европског парламента и Савета, и престанку важења Директиве 2005/60/ЕЗ Европског парламента и Савета и Директиве Комисије 2006/70/ЕЗ (*Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC*), позната и као „Четврта директива“.

Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма регулисано је деловање, активности и овлашћења Управе за спречавање прања новца и надлежних надзорних органа. Овим законом је у великој мери имплементирана Директива 2005/60/ЕЗ, Уредба 1889/2005 Европског парламента и Савета од 26. октобра 2005. о контроли уношења или изношења готовог новца преко граница ЕУ (*Regulation EC No 1889/2005 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on controls of cash entering or leaving the Community*), Уредба 1781/2006 Европског парламента и Савета од 15. новембра 2006. године о информацијама о налогодавцу које прате трансфер средстава (*Regulation EC no 1781/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 on information on the payer accompanying transfers of funds*). Дана 20. маја 2015. године донета је нова Директива (ЕУ) 2015/849 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о спречавању коришћења финансијског система у сврхе прања новца или финансирања тероризма мења и укида горе наведене стандарде, па је потребно Закон ускладити са овом директивом.

У току 2012. године је спроведена процена ризика од прања новца у Републици Србији, а у току 2014. године надлежни државни органи су спровели процену ризика од финансирања тероризма. Државни органи, као и обвезници по Закону нарочиту пажњу посвећују ризицима који су утврђени у националној процени ризика.

Закон о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма је донет 20. марта 2015. године. Основни циљ доношења овог закона је унапређење борбе против тероризма установљавањем система превентивних и репресивних мера против финансирања тероризма. Законом се прописују радње и мере за ограничавање располагања имовином означених лица, надлежност државних органа за примену тих мера, као и права и обавезе физичких и правних лица у примени одредаба овог закона.

Децембра 2014. године, Влада је усвојила Националну стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма и Акциони план за њено спровођење. Национална стратегија има четири стратешке теме. У стратешкој теми која се односи на превентивни део система неке од значајних предвиђених мера су: унапредити смернице за пријављивање сумњивих трансакција у различитим секторима, утицати на

обвезнике да побољшају механизме интерне контроле и извештавања, унапредити капацитете Управе, нарочито кроз обуку и стручно усавршавање и унапређење радних процеса, између осталог и у области информационих технологија, унапредити капацитете надзорних органа, донети одговарајуће прописе и процедуре у области надзора који су засновани на анализи и процени ризика за све обвезнике у складу са међународним стандардима у конкретној области. У делу који се односи на обуке и стручно усавршавање као и на подизање свести код стручне и шире јавности о појавама прања новца и финансирања тероризма, мерама које држава предузима у борби против тих појава и улогама надлежних државних органа, предвиђају се мере као што су: доношење стратегије обуке и стручног усавршавања запослених у надлежним државним органима, пре свега о правним основима сарадње и размене информација и механизмима за њихову практичну примену, као и упознавање са искуствима и најбољом праксом у раду надлежних државних органа у чијој је надлежности спречавање, откривање и кажњавање за кривично дело прања новца и повезана кривична дела.

Република Србија је од децембра 2014. до априла 2016. године била предмет Петог круга евалуације од стране комитета Савета Европе Манивал. Евалуација у оквиру петог круга акценат ставља не само на техничку усклађеност са релевантним међународним стандардима, него се пре свега оцењује делотворност система за борбу против прања новца и финансирања тероризма у држави. Евалуаторски тим је боравио у Србији од 29. септембра до 10. октобра 2015. године и у току ове двонедељне посете организовано је преко 100 састанака са око 200 представника надлежних државних органа и приватног сектора (обвезника из Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма). Координација активности у том поступку обављена је од стране Сталне координационе групе и Управе за спречавање прања новца, која је обавила све стручне и логистичке послове везане за овај поступак. Манивал је 13. априла 2016. године усвојио Извештај о евалуацији Републике Србије који утврђује недостатке и даје конкретне препоруке за унапређење стања. Република Србија треба да предузме кораке ради реализације тих препорука и да до јуна 2017. године о постигнутим резултатима обавести Комитет Манивал.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Управа и надзорни органи су надлежни за спровођење релевантних делова европских правних тековина. У циљу ефикаснијег коришћења постојећих и изградње нових капацитета у Управи за спречавање прања новца неопходно је повећати људске ресурсе, просторне капацитете, као и формирати тренинг центар. Што се тиче повећања ефикасности капацитета надзорних органа, неопходно је даље јачање ресурса кроз стручно усавршавање и обуку, као и сарадњу са надзорним органима других држава. Планирано је да се обуке спроведу и кроз сарадњу са партнерима из иностранства који имају искуства у овим областима. Недостатак људских капацитета и веома обиман делокруг рада представља проблем у раду. Пре ступања на снагу Одлуке о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа 9. децембра 2015. године, број систематизованих радних места у Управи био је 40, али тај број запослених није могао бити ангажован због недостатка адекватног простора за рад. Као последица рационализације, у Управи је од фебруара 2016. систематизовано 28 радних места, а тренутно је стално запослено 26 државних службеника (25 извршилаца и једно лице на положају). С обзиром на актуелну забрану запошљавања у јавном сектору, не постоји могућност спровођења планираних активности у пуној мери. У Акционом плану за преговарачко поглавље 24 (правда, слобода и безбедност)

предвиђено је запошљавање 15 државних службеника у Управи (9 до краја четвртог квартала 2016, а 6 до краја четвртог квартала 2017. године).

в) Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Према Споразуму о стабилизацији и придруживању, област „Текућа плаћања и кретање капитала”, поглавље 4, чл. 84, наслов VII „Правосуђе, слобода и безбедност”, предвиђена је обавеза Републике Србије да усклади национални законодавни систем са међународним стандардима у области спречавања прања новца и финансирања тероризма. Споразумом је предвиђен период од четири године од ступања на снагу тог споразума за имплементацију и усклађивање са тековинама европског права у овој области, што је у надлежности Управе за спречавање прања новца.

Према аналитичком извештају Европске комисије (3.4. Поглавље 4. „Слободно кретање капитала”), оцењено је да је национално законодавство у области спречавања прања новца и финансирања тероризма делимично усклађено са прописима Европске уније.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

У овом периоду приоритет је доношење новог Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који ће бити усклађен са Директивом (ЕУ) 2015/849 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о спречавању коришћења финансијског система у сврхе прања новца или финансирања тероризма (Четврта директива), као и са ревидираним ФАТФ препорукама.

У периоду од 2015. до 2019. године планирано је спровођење активности из Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Текућа помоћ

Управа за спречавање прања новца сарађује са међународним организацијама и органима других држава, као што су Савет Европе, Мисија ОЕБС у Србији, UNODC, амбасаде Сједињених Америчких Држава и Велике Британије. Спроведене активности биле су у вези са борбом против тероризма и финансирања тероризма, борбе против прања новца који потиче из пореских кривичних дела, финансијским истрагама, одузимањем имовине проистекле из кривичног дела.

Планирана помоћ

За план активности у оквиру пројекта PLAC II за Поглавље 4, Управа је предложила три активности: семинар о практичним искуствима у транспоновању Четврте директиве нарочито у вези са стандардима у погледу информација о стварном власништву; израда анализе о импликацијама даље либерализације у кретању капитала у Србији на систем за борбу против прања новца и финансирања тероризма у Србији; радионица о искуствима нових држава чланица ЕУ у преговорима са ЕУ у области борбе против прања новца и финансирања тероризма (међусобна повезаност различитих поглавља: 4, 24, 31, 23, 29, итд.)

Такође, на предлог Управе, ТАИЕХ ће организовати две активности: радионицу о Четвртој директиви (6-7. октобар 2016) и студијску посету финансијско-обавештајној служби Пољске (22-23. новембар). Такође, Управа је у оквиру Акционог документа за сектор унутрашњих послова (ИПА 2015) израдила пројектни задатак (Terms of Reference) за јачање њених основних функција и капацитета. Пројектни задатак је достављен Делегацији Европске уније у Србији, а поступак ће се спроводити по централизованом систему. Очекивани почетак имплементације је крај 2017. године.

3.5. ЈАВНЕ НАБАВКЕ

I Приказ статуса усклађености

1) Усаглашеност домаћих прописа са кључним прописима ЕУ из преговарачког поглавља 5 – јавне набавке

Кључни прописи ЕУ из преговарачког поглавља 5 – јавне набавке, обухватају нове три директиве ЕУ, које су од изузетног значаја за процес усклађивања домаћег законодавства са правним тековинама Европске уније и то: директиве 2014/24/ЕУ, 2014/25/ЕУ, 2014/23/ЕУ, а које су ступиле на снагу 17. априла 2014. године.

- **Директива Европског парламента и Савета 2014/24/ЕУ** од 26. фебруара 2014. године о јавним набавкама и стављању ван снаге Директиве 2004/18/ЕЗ, са којом државе чланице морале да се ускладе у року од 24 месеца од дана ступања на снагу (осим за електронске набавке код којих је рок 54 месеци), односи се на тзв. класични сектор јавних набавки.
- **Директива Европског парламента и Савета 2014/25/ЕУ** од 26. фебруара 2014. године о набавкама наручилаца који обављају делатности у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга и стављању ван снаге Директиве 2004/17/ЕЗ, односи се на тзв. посебан/комунални сектор и рокови за усвајање за државе чланице ЕУ су исти као и код нове директиве којом се регулише класични сектор.
- **Директива Европског парламента и Савета 2014/23/ЕУ** од 26. фебруара 2014. године о додели уговора о концесији по први пут дефинише јасна и недвосмислена правила за доделу уговора о концесијама на нивоу Европске уније. Рокови за усвајање за државе чланице ЕУ су исти као и код нових директива којом се регулишу класични и комунални сектор.

Такође, прописи ЕУ са којима ће се извршити усклађивање националног законодавства у потпуности, као и спровести пуна примена на свим нивоима власти обухватају и следеће директиве:

- **Директива Европског парламента и Савета 2009/81/ЕЗ**, која регулише набавке у области одбране

- **Директива Европског парламента и Савета 89/665/ЕЕЗ²³, 92/13/ЕЕЗ²⁴ и 2007/66/ЕЗ**, које регулишу заштиту права у поступцима јавних набавки.

Законодавни оквир система јавних набавки у Републици Србији регулисан је следећим прописима:

Закон о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/12) ступио је на снагу 6. јануара 2013. године, а почео са применом од 1. априла 2013. године. Овај закон уређује планирање јавних набавки, услове, начин и поступак јавне набавке, централизацију јавних набавки, уређује јавне набавке у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга и у области одбране и безбедности, одређује начин евидентирања података о јавним набавкама, одређује послове, начин рада и облик организовања Управе за јавне набавке и Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки, одређује начин заштите права у поступцима јавних набавки и у другим случајевима у складу са законом, а уређује и друга питања од значаја за јавне набавке. **Законом о изменама и допуни Закона о јавним набавкама** („Службени гласник РС“, број 14/15), који је ступио на снагу 12. фебруара 2015. године измењен је члан 86. Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/12), који се односи на предност дату домаћим понуђачима и добрима домаћег порекла, на тај начин што се предност за домаће понуђаче и добра домаћег порекла смањује. На овај начин убрзава се смањивање предности дате домаћим понуђачима и добрима домаћег порекла и пре рокова који су предвиђени Споразумом о стабилизацији и придруживању односно доприноси се бржој либерализацији јавних набавки. **Законом о изменама и допунама Закона о јавним набавкама** („Службени гласник РС“, број 68/15), који је ступио на снагу 12. августа 2015. године извршено је даље унапређење одредби Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, бр. 124/12 и 14/15), у циљу што бољег спровођења начела јавних набавки, веће транспарентности и ефикасности поступака јавних набавки, чиме је настављен процес даљег усклађивања са новим директивама 2014/24/ЕУ и 2014/25/ЕУ. Изменама и допунама закона, у складу са Акционим планом за спровођење Стратегије за период 2014 – 2015 године, претходила је анализа ефеката примене закона у пракси, као и анализа усаглашености закона са директивом 2014/24/ЕУ и директивом 2014/25/ЕУ. Поред тога, урађена је анализа ефеката примене закона на основу којих су формулисане препоруке за измене и допуне закона.

Закон о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/12, 14/15 и 68/15) (у даљем тексту: **ЗЈН**) је делимично, усклађен са правним тековинама Европске уније у области јавних набавки. Конкретно, ЗЈН је, делимично усклађен са директивом 2014/24/ЕУ, директивом 2014/25/ЕУ, директивом 2007/66/ЕЗ (заштита права у поступцима јавних набавки) и директивом 2009/81/ЕЗ (одбрана и безбедност).

На основу ЗЈН, Влада Републике Србије донела је следећа подзаконска акта: Уредба о предмету, условима, начину планирања централизованих јавних набавки и спровођењу поступка јавне набавке од стране Управе за заједничке послове републичких органа као тела за централизоване јавне набавке („Службени гласник РС“, број 93/15), Уредба о утврђивању општег речника набавки („Службени гласник РС“,

²³ Директива Савета 89/665/ЕЕЗ од 21. децембра 1989. године о усклађивању закона, прописа и управних одредби који се односе на примену поступака заштите права код доделе уговора о јавним набавкама и јавним радовима (директива се односи на заштиту права у класичном сектору)

²⁴ Директива Савета 92/13/ЕЕЗ од 25. фебруара 1992. године о усклађивању закона, прописа и управних одредби који се односе на примену правила Заједнице за поступке заштите права код субјеката који послују у подручју водоснабдевања, енергетике, саобраћаја и телекомуникација (директива се односи на заштиту права у посебном/комуналном сектору)

број 56/14), Уредба о поступку јавне набавке у области одбране и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 82/14 и 41/15), Одлуку о утврђивању Списка наручилаца за чије потребе Управа за заједничке послове републичких органа спроводи централизоване јавне набавке („Службени гласник РС“, бр. 13/14 и 12/15). На основу Закона о изменама и допунама Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 68/15) Влада је донела Одлуку о утврђивању Списка наручилаца из члана 2. став 1. тачка 2) ЗЈН.

Управа за јавне набавке донела је следеће подзаконске акте: Правилник о форми плана јавних набавки и начину објављивања плана јавних набавки на Порталу јавних набавки („Службени гласник РС“, број 83/15), Правилник о обавезним елементима конкурсне документације у поступцима јавних набавки и начину доказивања испуњености услова („Службени гласник РС“, број 86/15), Правилник о форми и садржини захтева за мишљење о основаности примене преговарачког поступка („Службени гласник РС“, бр. 29/13 и 83/15), Правилник о грађанском надзорнику („Службени гласник РС“, број 29/13), Правилник о садржини извештаја о јавним набавкама и начину вођења евиденције о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 29/13), Правилник о садржини акта којим се ближе уређује поступак јавне набавке унутар наручиоца („Службени гласник РС“, број 83/15), Правилник о садржини одлуке о спровођењу поступка јавне набавке од стране више наручилаца („Службени гласник РС“, број 83/15), Правилник о начину и програму стручног оспособљавања и начину полагања стручног испита за службеника за јавне набавке („Службени гласник РС“, бр. 77/14 и 83/15).

Министарство надлежно за послове финансија и привреде донело је Правилник о начину доказивања испуњености услова да су понуђена добра домаћег порекла („Службени гласник РС“, број 33/13) и Правилник о садржини Регистра понуђача и документацији која се подноси уз пријаву за регистрацију понуђача („Службени гласник РС“, број 75/13).

Усклађеност подзаконских аката са прописима ЕУ је делимична.

Концесије и јавно приватна партнерства регулисана су следећим прописима:

Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама, донет 22. новембра 2011. године („Службени гласник РС“, број 88/11) који је у примени од 2. децембра 2011. године. Законом се по први пут у правни систем Републике Србије уводи појам јавно-приватно партнерство и по први пут су државни, покрајински и локални органи у могућности да своје потребе за инфраструктуром, обављањем делатности од општег интереса и другим јавним услугама реализују по овом моделу уз јасно утврђена правила поступања. Закон о изменама и допунама Закона о јавно-приватном партнерству и концесијама („Службени гласник РС“, број 15/16), који је у примени је од 4. марта 2016. године, усвојен је ради даљег регулисања и унапређења појединих одредаба Закона, будући да је прошло више од четири године његове имплементације и побољшања контроле фискалних и финансијских импликација и ризика пројеката јавно-приватног партнерства.

Такође област је регулисана и подзаконским прописима као што су: Уредба о надзору над реализацијом јавних уговора о јавно приватном партнерству („Службени гласник РС“, број 47/13), коју је донела Влада Републике Србије и Правилник о начину вођења и садржини регистра јавних уговора („Службени гласник РС“, бр. 57/13 и 110/13), који је донео министар надлежан за послове финансија.

Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама („Службени гласник РС“, број 88/11 и 15/16, у даљем тексту: ЗЈПК) је делимично усклађен са правним тековинама Европске уније.

Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС”, број 25/13) који је у примени од 23. марта 2013. године, регулише захтеве енергетске ефикасности у поступку јавне набавке у складу са захтевима Директиве Европског парламента и Савета 2012/27/ЕУ којом је стављена ван снаге Директива 2006/32/ЕЗ. Према члану 69. Закона, наручиоци јавне набавке у поступку јавне набавке добара, услуга и радова дужни су да приликом израде конкурсне документације узимају у обзир и енергетску ефикасност добара, услуга и радова; министар надлежан за послове енергетике прописује минималне критеријуме у погледу енергетске ефикасности у поступку јавне набавке добара, услуга и радова. На основу члана 69. став 3. Закона, министар надлежан за послове енергетике донео је Правилник о минималним критеријумима у погледу енергетске ефикасности у поступку јавне набавке добара („Службени гласник РС”, број 111/15), којим се прописују минимални критеријуми енергетске ефикасности у поступку јавне набавке канцеларијске информатичке опреме, фрижидера, уређаја за климатизацију и унутрашњег и спољног осветљења.

2) **Институционални оквир и стање административних капацитета**

Основни органи у систему јавних набавки, чији су послови, начин рада и облик организовања уређени ЗЈН, су: Управа за јавне набавке и Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки. За област јавних набавки значајну улогу имају и следећи органи: Државна ревизорска институција, Министарство финансија, Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Комисија за јавно-приватно партнерство, Агенција за борбу против корупције, Комисија за заштиту конкуренције и Управни суд. Такође, ЗЈН је Управа за заједничке послове републичких органа одређена као тело за централизоване јавне набавке.

У складу са прописима Републике Србије²⁵, за припрему нацрта и предлога ЗЈН надлежни су Министарство финансија и Управа за јавне набавке.

Управа за јавне набавке (у даљем тексту: УЈН) према актуелном ЗЈН учествује у припреми и изради ЗЈН и највећег броја подзаконских аката. УЈН је посебна организација која обавља стручне послове у области јавних набавки, ради обезбеђивања услова за економичну, ефикасну и транспарентну употребу јавних средстава у поступку јавне набавке и подстицања конкурентности и равноправности понуђача у поступцима јавних набавки. Такође, УЈН врши надзор над применом ЗЈН, даје мишљења о примени ЗЈН, пружа стручну помоћ наручиоцима и понуђачима, управља Порталом јавних набавки ради обезбеђења транспарентности поступака јавних набавки, прати спровођење поступака јавних набавки, контролише примену преговарачког поступка без објављивања позива за подношење понуда, овлашћена је за подношење захтева за покретање прекршајног поступка и поступка за утврђивање ништавости уговора о јавној набавци. УЈН припрема извештаје о јавним набавкама и доставља Влади, предлаже мере за унапређење система јавних набавки, и институција је која у складу са ЗЈН и уз сагласност Владе води преговоре о приступању Европској унији у области јавних набавки, те припрема планове и нормативне акте у вези са јавним набавкама. У Управи за јавне набавке тренутно ради 23 запослена.

Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки (у даљем тексту: Републичка комисија) је самосталан и независан орган Републике Србије који обезбеђује заштиту права у поступцима јавних набавки и који за свој рад одговара Народној скупштини Републике Србије. Републичка комисија је актуелним ЗЈН, поред

²⁵ Чл. 1,12. и 15. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10 и 99/14), члан 3. Закона о министарствима, члан 136. став 1. тачка 3) ЗЈН.

одлучивања о заштити права добила нове надлежности међу којима се посебно издвајају: изрицање новчаних казни, поништавање уговора о јавној набавци, вођење првостепеног прекршајног поступка и подношење тужби за утврђивање ништавости уговора. Републичка комисију чине председник и 8 чланова, које бира Народна скупштина, након спроведеног јавног конкурса, као и пратећа стручна служба. Тренутно, у Републичкој комисији има 52 запослена и то 50 запослених на неодређено време, два запослена на одређено време, као и 7 изабраних лица (чланом 140. ЗЈН је утврђено да Републичка комисија има председника и 8 чланова, а тренутно функцију обављају председник и 6 чланова).

Министарство финансија, у формирању и вођењу политике јавних набавки, учествује у оквиру и у складу са својим надлежностима, које су утврђене ЗЈН и Законом о министарствима. Наведена овлашћења односе се на: учешће, заједно са Управом за јавне набавке, у припреми нацрта закона, других прописа и општих аката за Владу.

Наведени послови се у Министарству финансија обављају у оквиру Групе за систем јавних набавки у којој је запослено укупно три државна службеника, који су дипломирани правници.

Одељење за буџетску инспекцију, у оквиру Министарства финансија, обавља послове који се односе на контролу примене закона и пратећих прописа у области финансијско-материјалног пословања и наменског и законитог коришћења средстава код свих корисника средстава наведених у Закону о буџетском систему, као и предузимање законом прописаних мера у свим случајевима када се контролом утврди постојање незаконитости. Тренутно, у Одељењу за буџетску инспекцију Министарства финансија запослено је 9 државних службеника.

Комисија за јавно приватно партнерство у складу са ЗЈППК пружа стручну помоћ при реализацији пројеката јавно-приватних партнерстава и концесија, као међуресорно јавно тело оперативно независно у свом раду. Комисија има надлежности да информише и консултује о питањима јавно-приватних партнерстава са елементима концесије или без њих; даје мишљење у поступку одобравања предлога пројекта јавно-приватног партнерства без елемената концесије и у поступку предлагања концесионог акта надлежним органима за одобравање; идентификује и олакшава реализацију најбољих страних искустава за Републику Србију у погледу јавно-приватних партнерстава са елементима концесије или без њих; израђује методолошке материјале у области јавноприватног партнерства. Образована је Одлуком о образовању Комисије за јавно-приватно партнерство (“Службени гласник РС”, број 13/12), коју је донела Влада, и има девет чланова, који нису стално запослени у Комисији, већ у другим министарствима, што значи да Комисија нема стално запослених државних службеника.

Државна ревизорска институција је највиши орган ревизије јавних средстава у Републици Србији. Основана је Законом о Државној ревизорској институцији, као самосталан и независан државни орган који је за обављање послова из своје надлежности одговоран Народној скупштини Републике Србије. Институција је позиционирана у члану 96. Устава Републике Србије. Овим је потврђена самосталност и независност ДРИ. ДРИ спроводи ревизију финансијских извештаја, ревизију правилности пословања и ревизију сврсисходности пословања. У оквиру ревизија правилности пословања спроводи се и ревизија правилности примене прописа који уређују јавне набавке. ДРИ је овлашћена да подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву, надлежном органу за утврђене неправилности у примени прописа из области јавних набавки. У Институцији је систематизовано 426 радних места, а попуњено је 267, од чега 235 на ревизорским пословима.

Агенција за борбу против корупције је самосталан и независан државни орган, који за свој рад одговара Народној скупштини. У оквиру својих законских овлашћења, Агенција надзире спровођење Националне стратегије за борбу против корупције и Акционог плана за примену Националне стратегије, чији се посебан део односи на јавне набавке. Такође је значајна надлежност Агенције везана за анализу прописа на ризике од корупције у оквиру које је Агенција до сада израдила Извештај о ризицима корупције у области јавно-приватног партнерства и концесија. Тренутно је у Агенцији запослено 83 државних службеника.

3) Остале мере и активности предузете у циљу постизања пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Влада Републике Србије је крајем октобра 2014. године усвојила Стратегију развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2014-2018. године („Службени гласник РС“, број 122/14, у даљем тексту: Стратегија), са Акционим планом за спровођење Стратегије до краја 2015. године, након чега се доносе годишњи акциони планови. Стратешки циљеви реформе јавних набавки у Републици Србији, поред потпуног усаглашавања домаћих прописа са директивама и другим актима ЕУ у области јавних набавки и њиховог пуног спровођења у пракси, такође су: изградња и развој јединственог система јавних набавки у Републици Србији; јачање конкуренције на тржишту јавних набавки; смањивање нерегуларности у систему јавних набавки; повећање економичности и ефикасности јавних набавки; промовисање и подстицање еколошког и социјалног аспекта у јавним набавкама, учешћа малих и средњих предузећа (МСП) и иновација.

Акциони план за спровођење Стратегије развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2014-2015. године спроведен је у потпуности, на начин и у роковима у складу са акционим планом. Крајем децембра 2015. године, Влада Републике Србије усвојила је Акциони план за спровођење Стратегије развоја јавних набавки у Републици Србији за 2016. годину.

У Годишњем извештају о напретку Србије за 2015. годину Европска комисија стање у јавним набавкама у Србији оцењује као „умерено припремљена“ у области, која је посебно осетљива на корупцију. Напредак у овој области током последњих годину дана оцењен је као „добар напредак“, због измена и допуна ЗЈН као и због повећања броја и вредности набавки које се спроводе путем отвореног поступка. Константовано је, да је потребно ојачати капацитете УЈН и Републичке комисије, посветити већу пажњу борби против корупције и убрзати спровођење Стратегије у делу који се односи на усклађивање са ЕУ у области концесија.

II Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

1) Планови преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Стратегија предвиђа две фазе у процесу усклађивања националног законодавства Републике Србије са правним тековинама ЕУ. **У првој фази**, која је трајала до краја 2015. године, извршено је делимично усклађивање и то Законом о изменама и допунама ЗЈН („Службени гласник РС“, бр. 68/15), које су ступиле на снагу 12. августа 2015. године.

Стратегијом су одређени планови, активности и временски оквир у којем Република Србија планира да се потпуно усагласи са захтевима из правних тековина

ЕУ у области јавних набавки, што укључује правилан и потпун пренос правних тековина, у **другој фази** процеса усклађивања, кроз доношење новог ЗЈН и ЗЈППК у последњем кварталу 2017. године.

Током 2018. године, односно до уласка у ЕУ, предузимаће се мере и активности за обезбеђивање пуне примене усклађеног законодавства кроз одговарајуће институционалне и административне капацитете, на свим нивоима у Републици Србији, од републичког до локалног. Република Србија, ће се старати да својим каснијим мерама не доведе у питање достигнут ниво усклађености. У том правцу, у последњем кварталу 2018. године, Влада ће донети нову Стратегију јавних набавки у Републици Србији.

У првом кварталу 2018. године биће донети сви потребни подзаконски и други акти за примену новог ЗЈН.

Што се тиче појединих области јавних набавки, односно подпоглавља која су дефинисана у оквиру билатералног скрининга, а у вези Преговора о приступању Србије Европској унији за Поглавље 5 издвајају се следећи аспекти одређених подпоглавља.

У области јавних уговора, законодавство Републике Србије је делимично усклађено када је реч о општим принципима транспарентности, слободне конкуренције и једнаког третмана. Република Србија ће доношењем новог ЗЈН, у четвртном кварталу 2017. године, укинути предност дату домаћим понуђачима, која тренутно износи 5 пондера у случају критеријума економски најповољнија понуда, односно 5% у случају критеријума најнижа понуђена цена.

Република Србија ће, у процесу приступања Светској трговинској организацији, у завршном протоколу о приступању, преузети обавезу да приступи и Споразуму СТО о владиним набавкама, у прелазном року који ће се дефинисати у самом протоколу о приступању. Приступање овом плурилатералном споразуму ће се преговарати у сарадњи и уз усаглашавање ставова са Европском комисијом. Остали споразуми ће морати да се ускладе са правним тековинама ЕУ. Посебна пажња биће усмерена на усклађивање посебних изузећа која нису у складу са правним тековинама ЕУ, попут изузећа од примене ЗЈН која се спроводе у складу са међународним споразумима, која су према ЕУ дозвољена само изузетно. До уласка у ЕУ међународни споразуми ће се ускладити, ревидирати, по потреби изменити.

Прописи којима се уређују јавне набавке у **области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга** у Републици Србији су делимично усклађени са правним тековинама ЕУ, а нарочито са директивом 2004/17/ЕЗ. Међутим, неопходно је даље усклађивање са новом директивом 2014/25/ЕУ. У складу са претходним Република Србија ће приступити потпуном усклађивању појма наручиоца са поменутом Директивом и обухваћених делатности у тој области, усклађивању правила поступака и већих прагова за ову област, правила за оквирне споразуме, рокова у поступцима јавних набавки, као и свих осталих правила, тако да је до краја 2017. године, планирано потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ и Директивом 2014/25/ЕУ.

У области заштите права у поступцима јавних набавки, законодавство Републике Србије је делимично усклађено са директивама 89/665/ЕЕЗ, 92/13/ЕЕЗ и 2007/66/ЕЗ, које регулишу заштиту права у поступцима јавних набавки. Република Србија ће доношењем новог ЗЈН, у четвртном кварталу 2017. године, извршити потпуно усклађивање са поменути директивама.

Усклађивање у **области концесија и јавно-приватног партнерства** захтеваће израду анализе законског оквира којим се уређују концесије и јавно-приватно партнерство. У четвртном кварталу 2017. године, на основу претходно спроведених анализа, извршиће се измене ЗЈППК, и овим ће се омогућити пуна хармонизација овог важног дела законодавства са *ЕУ acquis*. Према Закону о министарствима,

Министарство трговине, туризма и телекомуникација, обавља послове државне управе који се односе на концесије и јавно-приватно партнерство, с тим да је Стратегијом предвиђено да се у наредном периоду створе законски предуслови²⁶ да се послови државне управе који се односе на припрему, предлагање и спровођење прописа и мера у области концесија и јавно-приватног партнерства, повере министарству надлежном за послове привреде. Усклађивање са директивом 2014/23/ЕУ приоритетни је правац реформи у овој области.

У складу са Стратегијом предвиђено је да ће до краја 2017. године доћи до потпуног усклађивања прописа којима се регулише **област електронских набавки** са правним тековинама Европске уније, односно са Директивом 2014/24/ЕУ и Директивом 2014/25/ЕУ. Крајњи циљ у овој области јесте успостављање јединствене платформе електронских јавних набавки која ће обухватити е-оглашавање и е-комуникацију и подношење понуда са крајњим роком реализације до уласка у ЕУ.

Политика која регулише **област зелених и социјалних аспеката јавних набавки** као и односа према МСП усаглашена је у значајној мери с одредбама Директиве 2014/24/ЕУ. До краја 2017. године планиране су следеће активности: промовисање енергетске уштеде у сектору јавног саобраћаја и зграда којима располаже држава у циљу остваривања две групе циљева: економичности која се постиже по основу мање потрошње енергије и еколошког циља који се огледа у смањењу емисије гасова и мање емисије угљен-диоксида; израда метода израчунавања трошкова животног циклуса предмета набавке и израда модела стандардних „еколошких” техничких спецификација за одређене производе.

Прописи којима се уређују јавне набавке у **области одбране и безбедности** у Републици Србији су делимично усклађени са правним тековинама ЕУ. Ипак, потребно је даље усклађивање Уредбе о поступку јавне набавке у области одбране и безбедности („Службени гласник РС“, бр. 82/14 и 41/15), са директивом 2009/81/ЕЗ. Даље усклађивање планирано до краја 2017. године са директивом 2009/81/ЕЗ биће вршено пре свега у делу потпуног усаглашавања изузетака од примене ЗЈН са изузетима које прописује Директива, као и усаглашавања са посебностима које директива прописује имајући у виду специфичности предмета набавки у овој области.

Република Србија је од 1. априла 2013. године у потпуности преузела постојећу правну тековину ЕУ којом се дефинише **Општи речник набавки**. Што се тиче стандардних образаца за објаву, Република Србија у овој области засад није ускладила своје законодавство са правним тековинама ЕУ. Република Србија је у потпуности спремна да прати измене и врши усклађивање у складу с ЕУ законодавством и начинима примене везане за област Општег речника јавних набавки и стандардних образаца за објаву. Директна примена стандардних образаца биће могућа тек од дана приступања Републике Србије ЕУ. Само усклађивање законодавства у области која се односи на стандардне обрасце за објаву биће обављено у последњем кварталу 2017. године, како је предвиђено стратешким документима Владе. С тим у вези, за ову област важна је имплементациона уредба Европске комисије бр. 842/2011 од 19. августа 2011. године, којом се утврђују стандардне форме објављивања обавештења у области јавних набавки и која је номинована као приоритет за превођење на српски језик.

2) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У Републици Србији је успостављена адекватна институционална структура за спровођење правних тековина ЕУ у области јавних набавки.

²⁶Изменом Закона о министарствима.

Потребно је даље јачање капацитета како би се, у роковима предвиђеним за усклађивање, обезбедио правилан и потпун пренос правних тековина ЕУ. Кључни изазов за Републику Србију биће у јачању капацитета за пуну и ефикасну примену правних тековина ЕУ, на свим нивоима, као и јачање капацитета за унапређење праћења, надзора и сузбијање нерегуларности у области јавних набавки.

Планирано је додатно ојачавање капацитета УЈН, повећањем броја и побољшањем структуре запослених, уз обезбеђивање адекватних техничких капацитета. У четвртом кварталу 2015. године је припремљена анализа потреба у погледу јачања кадровских и техничких капацитета УЈН, у складу са постојећим надлежностима, како би се на основу спроведене анализе, попунио потребан број радних места²⁷. У трећем кварталу 2017. године биће припремљена нова анализа потреба у погледу јачања капацитета УЈН у циљу обезбеђивања ефикасног спровођења и примене правних тековина ЕУ.

Републичкој комисији је Одлуком о максималном броју запослених у органима државне управе за 2016. годину одобрен број од 54 запослена. Потребно је овај максималан број запослених повећати у 2017. години с обзиром на широке надлежности органа и тенденцију увећања броја примљених предмета.

Попуњавање и даље јачање капацитета у складу са бројем систематизованих радних места предвиђено је и за ДРИ.

Координација и сарадња између УЈН, Републичке комисије, ДРИ и Министарства финансија у виду организовања састанака, радионица и обука, наставиће се у континуитету у циљу усаглашавања ставова у примени одредаба ЗЈН и размене информација.

У циљу обезбеђења ефикаснијег пружања стручне помоћи при реализацији пројеката јавно-приватног партнерства планирано је ојачавање кадровских капацитета Комисије за јавно-приватно партнерство у 2017. години. Поред тога, унапредиће се сарадња и координација Комисије за јавно-приватно партнерство са другим регулаторним институцијама у области јавних набавки. Успоставиће се непосреднија сарадња између Комисије за јавно-приватно партнерство и УЈН у размени информација и пружању међусобне стручне помоћи како у фази одобравања пројекта, тако и у фази реализације пројекта.

Комисија за јавно-приватно партнерство ће заједно са Републичком комисијом, у чијој је надлежности вођење поступака заштите права у поступцима јавне набавке избора приватног партнера, радити на промовисању „добре праксе“ у области концесија и ЈПП међу заинтересованим потенцијалним корисницима. Ове две институције ће сарађивати на едукацији заинтересованих страна, међусобном усклађивању ставова и размени релевантних информација.

Комисија за јавно-приватно партнерство ће сарађивати са Министарством трговине, туризма и телекомуникација, односно са министарством надлежним за послове привреде, када на њега пређе надлежност за концесије и ЈПП, на измени Закона и његовом усклађивању са правним тековинама ЕУ. Такође ће се остварити блиска сарадња на обезбеђивању предуслова за пуну примену прописа, припремом подзаконских аката и других неопходних докумената.

За запослене у УЈН, Републичкој комисији и Министарству финансија обезбедиће се континуирано стручно усавршавање, упознавање са правним тековинама ЕУ у области јавних набавки, „добром праксом“ која је успостављена у земљама ЕУ у примени *acquis communautaire*, као и са одлукама Суда правде Европске уније. Запослени у институцијама јавних набавки ће даље преносити нова знања лицима која

²⁷Активност 2.2.8.3. из Акционог плана за Поглавље 23 (www.mpravde.gov.rs).

спроводе јавне набавке код наручилаца, што ће омогућити развој „добре праксе“ ЕУ у области јавних набавки у Републици Србији.

3) Друге планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

У складу са Стратегијом планирано је доношење годишњих акционих планова којима ће се оперативно спроводити Стратегија и вршити усклађивање сагласно са динамиком предвиђеном Стратегијом.

Значајна подршка будућем развоју области јавних набавки, а посебно процесу усклађивања са прописима ЕУ очекује се од пројекта техничке помоћи Европске уније (ИПА 2013), под називом: „Подршка даљем унапређењу система јавних набавки у Србији“, за који се очекује да отпочне 2017. године. Циљ пројекта је да се обезбеди свеобухватна техничка помоћ у модернизацији, повећању транспарентности и јачању система јавних набавки у складу са Стратегијом. Између осталог предвиђен је развој и јачање законодавног, институционалног и стратешког оквира у области јавних набавки у складу са прописима ЕУ, подршка транспарентном спровођењу и примени прописа из области јавних набавки, припрема и развој е-платформе за јавне набавке, побољшање контролних механизма у јавним набавкама и оснаживање кадровских капацитета органа у оквиру система јавних набавки.

Републичка комисија је главни корисник шестомесечног IPA 2012 *Twinning light* пројекта Европске уније „Јачање заштите права у поступцима јавних набавки у Републици Србији“, а пројектне активности се завршавају крајем септембра 2016. године. Основни циљ *Twinning light* пројекта је допринос побољшању система заштите права у поступцима јавних набавки у Републици Србији, јачање административних капацитета Републичке комисије, као и унапређење и хармонизација законодавства са правним тековинама Европске уније и најбољом праксом из ове области.

У оквиру поменутог пројекта финализиране су бројне активности од којих се могу издвојити:

- Компаративна анализа домаћег правног оквира и директиве 2007/66/ЕЗ која се односи на заштиту права у области јавних набавки;
- Компаративна анализа домаћег правног оквира и директиве 2009/81/ЕЗ која се односи на набавке у области одбране и безбедности;
- Препоруке дате Републичкој комисији у вези измена ЗЈН предвиђених за последњи квартал 2017. године;
- Компаративни преглед о 7 изабраних случајева Суда правде Европске уније у области јавних набавки.

3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

3.6.1 Право привредних друштава

Приказ статуса усклађености

Право привредних друштава у Републици Србији у великој мери усклађено је са прописима ЕУ који чине садржај преговарачког поглавља 6 – Право привредних друштава. Област права привредних друштава у Републици Србији регулисана је следећим законима:

- Законом о привредним друштвима („Службени гласник РС“ бр. 36/11, 99/11, 83/2014 – др. закон и 05/15),
- Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“ бр. 99/11 и 83/14);
- Закон о Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС”, бр. 55/04, 111/09 и 99/11)
- Законом о тржишту капитала („Службени гласник РС”, број 31/2011 и 112/2015);
- Законом о преузимању акционарских друштава („Службени гласник РС”, бр. 46/2006, 107/2009 и 99/2011);
- Законом о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС”, бр. 46/2006, 51/2009, 31/2011 и 115/2014);
- Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Сл. гласник РС“, бр. 20/2009, 72/2009, 91/2010 и 139/2014) у делу обављања кастоди и брокерско – дилерских послова;
- Законом о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015);

и следећим подзаконским актима:

- Правилником о садржини регистра привредних субјеката и документацији потребној за регистрацију („Службени гласник РС“, број 42/2016);
- Правилником о садржини, форми и начину објављивања годишњих, полугодишњих и кварталних извештаја јавних друштава („Службени гласник РС”, број 14/12 и 5/2015)
- Правилником о садржини и форми понуде за преузимање акција („Службени гласник РС”, број 10/12)
- Кодексом корпоративног управљања („Службени гласник РС”, број 99/12);
- Одлуком о управљању ризицима банке („Службени гласник РС“, број 45/2011, 94/2011, 119/2012, 123/2012, 23/2013 - др. одлука, 43/2013, 92/2013, 33/2015, 61/2015 и 61/2016);
- Одлука о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа АПР („Службени гласник РС“, број 119/2013, 138/2014, 45/2015, 106/2015, 32/2016 и 60/2016);
- Стратегијом за спровођење Базел 3 стандарда у Србији.

А) Достигнути ниво усаглашености

У области права привредних друштава постигнута је потпуна усклађеност са:

-Директивом 2009/101/ЕЗ Европског парламента и савета од 16.9.2009. године о усаглашавању заштитних мера које државе чланице захтевају од привредних друштава

у смислу члана 48. став 2. Уговора, у циљу заштите интереса чланова и трећих лица, како би се обезбедило да ове заштитне мере буду уједначене,

-Једанаестом компанијском директивом 89/666/ЕЕС од 21. децембра 1989. године у вези захтева за објављивање података о огранцима основаним у држави чланици од стране компаније на коју се примењује право друге државе,

-Директивом 2011/35/ЕЗ Европског парламента и савета од 5. априла 2011. године у вези са спајањима друштва са ограниченом одговорношћу,

-Директивом 2009/109/ЕЗ Европског парламента и савета од 16. септембра 2009. године којом се допуњује Директива 77/91/ЕЕЗ, 78/855/ЕЕЗ и 82/891/ЕЕЗ и Директива 2005/56/ЕЗ у вези извештаја и документације која се захтева за спајања и поделе,

- Директивом 2007/63/ЕЗ Европског парламента и савета од 13.11.2007. године којом се допуњују директиве савета 78/855/ЕЕЗ и 82/891/ЕЕЗ у вези обавезе сачињавања независних експертских извештаја приликом спајања и поделе друштава са ограниченом одговорношћу,

-Шестом директивом 82/891/ЕЕЗ од 17. децембра 1982. године у смислу члана 54. (3) (г) Споразума, у вези са поделама друштава са ограниченом одговорношћу,

- Директивом 2007/36/ЕЗ Европског парламента и савета од 11.7.2007. године о постојању одређених права акционара у акционарским друштвима,

- Директивом 2009/102/ЕЗ Европског парламента и савета од 16.9.2009. године о једночланим друштвима са ограниченом одговорношћу,

- Директивом 2012/30/ЕУ (раније друга директива 77/91/ЕЗ) Европског парламента и савета од 25. октобра 2012. године о усаглашавању заштитних мера за заштиту интереса чланова и других које државе чланице траже од друштава у смислу другог става члана 54. Уговора у вези са оснивањем акционарских друштава и очувањем и изменом њиховог капитала.

Законом о привредним друштвима у великој мери су уређена питања која су обухваћена:

- Препоруком 2004/913/ЕЗ Европске комисије о одговарајућем режиму накнада директора листираних компанија од 14.12.2004. године

- Препоруком 2005/162/ЕЗ Европске комисије о улози неизвршних директора и чланова Надзорног одбора у листираним компанијама и комисијама које образује Надзорни одбор од 15.02.2005. године

- Препоруком 2009/385/ЕЗ Европске комисије о допунама Препорука 2004/913/ЕС и 2005/162/ЕС у погледу режима накнада директора листираних компанија од 30.04.2009. године.

Закон о привредним друштвима има и шири спектар дејства, јер се односи на сва привредна друштва, без обзира на облик организовања, а не само на листиране компаније, односно, јавна акционарска друштва, како је то прописано препорукама Европске комисије.

Закон о привредним друштвима не регулише правну форму привредног друштва и пословног удруживања на начин уређен:

- Уредбом Савета 2001/2157/ЕЗ о статуту Европске компаније;
- Уредбом Савета 1985/2137/ЕЗ о Европској економској интересној групацији (EEIG).

Република Србија треба да обезбеди да Европска друштва (Societas Europea) и Европске економске интересне групације могу да се оснивају и функционишу у Србији у складу са статутом Европског друштва и Европске економске интересне групације.

Република Србија треба да усклади своје законодавство и са:

- Препоруком 2014/208/ЕУ Европске комисије о извештавању о корпоративном управљању („поштуј или објасни”).

Наведена препорука, као и члан 20(1) Директиве 2013/34/ЕУ на коју ова препорука упућује, односе се на листиране компаније (јавна друштва у Републици Србији), док ни једно брокерско - дилерско друштво у Републици Србији нема статус јавног друштва. Сходно Закону о тржишту капитала, брокерско – дилерска друштва морају бити организована као акционарска друштва, али **не морају** да буду јавна друштва. Она могу бити, али немају обавезу да своје акције укључе у трговање на регулисано тржиште одн. МТП, што је и појашњено на састанку билатералног скрининга.

Сходно наведеном, након усклађивања законодавства Републике Србије са препоруком 2014/208/ЕУ, брокерско – дилерска друштва не би имала обавезу да поступају у складу са истом, све до тренутка, док не постану јавна друштва.

Све наведено је примењиво и на друштва за управљање инвестиционим фондовима, за која је Законом о инвестиционим друштвима изричито прописана да не могу бити јавна друштва.

Домаће законодавство у области права привредних друштава је делимично усклађено са :

- Директивом 2004/109/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 15. децембра 2004. године о усклађивању захтева за транспарентношћу везаним за информације о издаваоцима чије су хартије од вредности укључене у трговање на регулисаном тржишту и измени и допуни Уредбе 2001/34/ЕЗ;
- Директивом 2013/50/ЕУ која допуњује Директиву 2004/109/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 15. децембра 2004. године о усклађивању захтева за транспарентношћу везаним за информације о издаваоцима чије су хартије од вредности укључене у трговање на регулисаном тржишту
- Директивом 2004/25/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 21. априла 2004. године о понудама за преузимање.
- Директивом 2012/17/ЕУ о интерконекцији централних, привредних и компанијских регистара.

Домаће законодавство у области права привредних друштава НИЈЕ усклађено са:

- Директивом 2005/56/ЕЗ о прекограничном спајању друштава са ограниченом одговорношћу,

Б) Институционална структура и административни капацитети

Институције надлежне за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ:

- Министарство привреде

У оквиру Сектора за привредни развој **Одсек за нормативне, правне и аналитичке послове** обавља послове који се односе на припрему и израду нацрта закона, предлога прописа и других општих аката у области правног положаја привредних друштава, подстицање и развој процедура за примену прописа из области правног положаја привредних друштава, праћење усаглашености прописа у областима из делокруга Сектора са прописима ЕУ и студијско - аналитичке послове у оквиру преговарачке групе за припрему и преговоре за преговарачко поглавље 6-Право привредних друштава из делокруга Сектора.

У оквиру Сектора за контролу, надзор у управне послове у области јавних предузећа и привредних регистара **Група за управне и надзорне послове у области регистрације привредних субјеката** обавља послове које се односе на: припрему решења у другом степену по жалбама на појединачна управна акта која доносе првостепени регистрациони органи у поступку уписа привредних субјеката у регистар (привредних друштава, предузетника, задруга, огранака, представништва страних правних лица и др).

Група за управне и надзорне послове у области залогe, финансијског лизинга, судских забрана и других регистара обавља послове које се односе на: припрему решења у другом степену по жалбама на појединачна управна акта која доноси првостепени регистрациони орган у поступку уписа заложног права на покретним стварима и правима у регистар, уписа уговора о финансијском лизингу закључених између правних и физичких лица у регистар и уписа судских забрана у регистар.

Административни капацитети у Министарству привреде су у Сектору за привредни развој су 21 запослени од чега послове у области правног положаја привредних друштава обављају – 3 запослена, у Сектору за контролу, надзор управне послове у области јавних предузећа привредних регистара – 22 запослена од чега послове другостепеног управног поступка и службеног надзора у области Регистра привредних субјеката обављају - 4 запослена.

- **Министарство финансија** које има законодавну надлежност у области транспарентности регулисаних тржишта капитала, понуде за преузимање акција и корпоративног управљања у инвестиционим фирмама У том смислу, у надлежности Министарства финансија су закон којим је уређено тржиште капитала, закон којим је уређено преузимање акционарских друштава и закон којим су уређени инвестициони фондови. У оквиру Министарства финансија, Сектор за финансијски систем - Група за хартије од вредности и тржиште капитала (коју чине два (2) запослена са високом школском спремом) надлежна је за предлагање регулативе из области тржишта капитала, тумачење исте и давање сагласности на подзаконска акта Комисије за хартије од вредности.

- **Агенција за привредне регистре** - у оквиру Агенције за привредне регистре је запослено 392 лица који су ангажовани на раду у оквиру 20 Регистара који се у Агенцији воде.

- **Народна банка Србије** - Будући да су прописи из надлежности Народне банке Србије у оквиру Преговарачког поглавља 6, примарно предмет Преговарачког поглавља 9 – Финансијске услуге, детаљан приказ надлежности и административних капацитета Народне банке Србије дат је у Преговарачком поглављу 9.

- **Комисија за хартије од вредности** - је независна и самостална институција основана 1990. године. Комисија има 5 чланова, укључујући и председника Комисије, које бира и разрешава Народна скупштина Републике Србије.

Комисија за хартије од вредности је одговорна за законито функционисање тржишта капитала, са циљем заштите инвеститора и обезбеђивање правичности, ефикасности и транспарентности тог тржишта. Надзор над применом закона којим је уређено тржиште капитала, закона којим је уређено преузимање акционарских друштава и закон којим су уређени инвестициони фондови и израда подзаконске регулативе из ове области поверена је Комисији за хартије од вредности.

Подзаконска акта на основу наведених закона прописују и Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности и организатор тржишта, свако у свом домену пословања. За обављање послова из своје надлежности Комисија је одговорна Народној скупштини Републике Србије.

У оквиру својих надлежности и на основу наведених закона Комисија: доноси акта ради спровођења закона, одобрава издавање хартија од вредности са и без јавне понуде, одобрава статус професионалног инвеститора, одобрава понуде за преузимање; даје дозволе за рад: организатору тржишта, брокерско-дилерским друштвима и кастоди банкама, друштву за управљање инвестиционим фондом, за организовање и оснивање отвореног и затвореног инвестиционог фонда; даје сагласност на измене акта и на именовање чланова управе овлашћених учесника, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности и друштава за управљање, на статусне промене и стицање квалификованог учешћа у капиталу брокерско-дилерског друштва, организатора тржишта, друштава за управљање; прати стање и кретање на организованом тржишту и предузима мере за отклањање поремећаја на том тржишту; врши надзор над пословањем брокерско-дилерских друштава, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности, друштава за управљање, инвестиционих фондова, овлашћених банака, кастоди банака, издавалаца хартија од вредности, инвеститора, професионалних инвеститора.

Комисија једном годишње подноси Народној скупштини извештај о свом раду, као и извештај о кретањима на тржишту капитала у Републици, док једном у шест месеци информише Владу о свом раду.

У овом тренутку на пословима усклађивања са правним тековинама ЕУ ангажовано је троје (3) запослених, који ове послове обављају поред својих редовних активности.

В) Остале до сада предузете мере и активности

У оквиру Агенције за привредне регистре, 1. јуна 2016. године почела је да ради **Централна евиденција привремених ограничења права лица регистрованих у Агенцији за привредне регистре**, предвиђена истоименим законом који предвиђа успостављање централне евиденције у којој се воде подаци о оним привредним субјектима односно њиховим власницима, директорима и члановима надзорних одбора

или других органа чије је пословање санкционисано изрицањем кривичних, прекршајних или управних санкција.

Основи привременог ограничења права садрже следеће мере:

1. забране, ограничења или мере безбедности обављања регистроване привредне делатности или послова;
2. забране располагања новчаним средствима;
3. забране вршења дужности или позива одговорном лицу у правном лицу или предузетнику;
4. забране или ограничења располагања уделима или друга ограничења сходно прописима којима се уређује правни положај привредних друштава;
5. мере изречене у складу са прописима којима се уређује порески поступак и пореска администрација;
6. мере изречене у поступку из надлежности органа инспекцијског надзора;
7. мере одузимања овлашћења, лиценци, дозвола, одобрења, концесија, субвенција, подстицаја или других права утврђених посебним законима; и
8. друге мере у складу са законом.

Идентификациони подаци о правном лицу са привременим ограничењем права објављују се на интернет страни Агенције за привредне регистре, а подаци из Централне евиденције који се односе на физичка лица којима су изречене забране и мере безбедности у судским поступцима нису јавно доступни и могу се дати искључиво у складу са прописима којима се уређује казнена евиденција.

Начин и услови електронске обраде и коришћења података прописани су: Правилником о Класификацији основа привременог ограничења права („Службени гласник РС”, бр. 48/2016) и Правилником о начину и условима електронске обраде и коришћења података Централне евиденције привремених ограничења права лица регистрованих у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС”, бр. 48/2016).

Током 2015. године први пут у Републици Србији је спроведен пријем електронских финансијских извештаја потписаних квалификованим електронским потписом законског заступника за одређен број обвезника финансијског извештавања. Обавеза достављања финансијских извештаја електронским путем од 2016. године се односи на све обвезнике финансијског извештавања којих има око 160.000. С обзиром да је успешно извршен електронски пријем финансијских и других извештаја за 2015. годину у складу са Законом о рачуноводству („Службени гласник РС”, бр. 62/2013) у **Регистру финансијских извештаја** (до краја јуна примљено је путем посебног информационог система Агенције преко 297.000 извештаја, у електронском облику, потписаних квалификованим електронским потписом), у посматраном периоду акценат је стављен на унапређењу тог система. У том смислу, интензивирањем је рад на унапређењу модула система за електронско потписивање и за проверу тог потписа, који треба да обезбеди комфорнији рад корисницима (подносиоцима финансијских извештаја) и непосреднију комуникацију са Регистром у циљу ефикаснијег отклањања техничких проблема који се могу јавити приликом самог потписивања. Истовремено, настављене су активности на унапређењу дела система који обезбеђује пословну кореспонденцију Регистра са корисницима система, чиме ће се омогућити ефикасније и поузданије прослеђивања свих информација од значаја за поступак пријема, обраде и јавног објављивања финансијских извештаја, чиме ће се и тај поступак убрзати и подићи на виши ниво, у квалитативном смислу. Такође, током јуна и јула месеца ове

године, окончани су послови израде дела информационог система путем којег ће се подносити пријаве за привредни преступ, против обвезника који нису доставили финансијске и друге извештаје у складу са Законом. Поред тога, током јуна започете су и активности за уградњу у информациони систем могућности за електронско плаћање картицама накнаде за јавно објављивање финансијских извештаја. Имплементација наведених, унапређених, решења у посебан информациони систем Агенције очекује се до краја септембра, а најкасније до краја ове године.

Централна евиденција обједињених процедура (ЦЕОП) установљена је Законом о изменама и допунама Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 132/2014). Почела је са радом 1. јануара 2016. године у оквиру Агенције за привредне регистре као двадесета по реду електронска база података Агенције. Она успешно функционише у складу са основним циљевима свог оснивања и садржи податке о току сваког појединачног предмета по захтевима у вези са изградњом, доградњом и реконструкцијом објеката, одлуке и друга акта која настају у поступку обједињене процедуре, као и документацију која је приложена и прибављена у тим поступцима.

У периоду од 1. маја до 21. јула 2016. године кроз Централни информациони систем АПР-а је примљено укупно 15.962 захтева, а од тога је већ решено 13.148, и то: 4.854 захтева за издавање грађевинске дозволе, 2.554 захтева за издавање локацијских услова, 1.154 захтева за издавање употребне дозволе, 2.868 пријава радова и 1.718 осталих врста захтева. Током предметног периода радило се и на даљем усавршавању постојећег софтверског решења које се користи у поступку спровођења обједињене процедуре, укључујући и развој нових функционалности од важности за делокруг рада ЦЕОП.

У оквиру **Регистра привредних субјеката** поступак регистрације оснивања привредних субјеката се успешно спроводи од када је додатно унапређен доношењем Правилника о додели пореског идентификационог броја правним лицима, предузетницима и другим субјектима за чију је регистрацију надлежна Агенција за привредне регистре („Службени гласник РС”, бр. 32/2009, 70/2010 и 6/2012, 11/2016), којим је омогућено да се приликом подношења регистрационе пријава оснивања АПР-у истовремено врши пријава за евидентирање обвезника пореза на додату вредност сагласно члану 33. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04...83/15) и за предузетнике пријава на паушално опорезивање сагласно члану 40. Закона о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС”, бр. 24/2001). Такође, поједностављењу поступка је допринео и нови Правилник о садржини регистра привредних субјеката и документацији потребној за регистрацију („Службени гласник РС”, бр. 42/2016), који се примењује од 30.4.2016. године, и којим је у поступку регистрације укинута обавеза достављања обрасца овере потписа заступника друштва. Поступак оснивања привредних субјеката је и даље врло ефикасан и спроводи се у току истог дана када је регистрациона пријава поднета. Такође, регистрација промена података о привредним субјектима се спроводи у законском року од 5 дана уз примену принципа „позитивног ћутања администрације“, с тим да је у пракси тај рок скраћен на 2-3 дана.

У контексту имплементације **Пројекта за оснивање портала привредних регистара региона Западног Балкана**, предвиђеног Меморандум о разумевању Европске банке за обнову и развој (*EBRD*) и Владе Републике Србије (Београд, 25. септембра 2015. године), Агенција за привредне регистре је потписала Меморандум о сарадњи са Агенцијом Републике Словеније за јавно-правне евиденције и сродне

услуге - АЈПЕС (Београд, 22. јун 2016. године), као и Споразум о сарадњи са Централним Регистром Републике Македоније (Скопље, 22. јул 2016. године).

Такође, у Агенцији за привредне регистре је 2015. године почео са радом регистар медија, затим регистар уговора о финансирању пољопривредне производње који садржи основне податке о уговорима о финансирању пољопривредне производње, као што су подаци о уговорним странама, њиховим обавезама и средствима обезбеђења наплате повериоачеве обавезе и они су јавно доступни свим заинтересованим лицима преко интернет стране Агенције.

Почев од 7. јануара 2016. године почео је да се примењује нови Закон о задругама („Службени гласник РС“ бр. 112/2015) којим је на јединствен начин регулисана материја задругарства у Србији и решено питање друштвене својине у задругама.

Комисија за хартије од вредности Републике Србије примљена је у IOSCO, као редован члан 2002. године, а 2009. године је постала потписница IOSCO Мултилатералног меморандума о разумевању. На билатералном нивоу има потписана два Протокола о сарадњи (са Русијом и Републиком Српском) и више Меморандума о разумевању и то са Федерацијом БиХ, Грчком, Хрватском, Румунијом, Бугарском, Црном Гором, Македонијом, Словенијом.

Крајем 2013. године основан је Комитет за финансијску стабилност, а у циљу очувања и јачања домаћег финансијског система. Комитет је основан од стране Владе Републике Србије, Народне банке Србије, Агенције за осигурање депозита и Комисије за хартије од вредности. У оквиру Комисије за хартије од вредности запослено је укупно 38 лица (35 на неодређено и 3 на одређено време), од којих је 29 са високом стручном спремом.

У протеклом периоду закони представљени на састанку билатералног скрининга, који је одржан 5. фебруара 2015. године, у Бриселу, за чију примену је надлежна Комисија за хартије од вредности, нису међани ни допуњавани у делу релевантном за преговарачко поглавље 6.

У Службеном гласнику Републике Србије бр. 112/2015 од 30.12.2015. године објављен је Закон о изменама и допунама Закона о тржишту капитала. Суштина измена и допуна је омогућавање међународним и наднационалним институцијама да издају дужничке хартије од вредности у Републици Србији на сличан начин и под сличним условима под којима им је то омогућено у другим државама, уз прецизирање појмова међународна и наднационална институција који раније нису били довољно разрађени (Међународна банка за обнову и развој, Међународна финансијска корпорација и сл.).

У протеклом периоду Комисија за хартије од вредности је, од подзаконских аката представљених на наведеном састанку билатералног скрининга, изменила и допунила само Правилник о садржини, форми и начину објављивања годишњих, полугодишњих и кварталних извештаја јавних друштава, чије измене и допуне су објављене у Службеном гласнику Републике Србије бр. 5/2015 од 20.1.2015. године, чиме је овај правилник усклађен са, тада, новим Законом о рачуноводству ("Сл. гласник РС", бр. 62/2013).

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

А) Прецизни планови у погледу преосталог потребног усаглашавања

Законодавна активност у правцу усклађивања са наведеним прописима се очекује до 2018. године. Након одржаног скрининга Европска комисија је оценила да је Република Србија довољно припремљена за преговоре у оквиру поглавља 6 - Право привредних друштава истога је председништво ЕУ, 22. априла 2016. године, доставило Републици Србији позив за подношење преговарачке позиције за ово преговарачко, без изрицања мерила за отварање.

Израда првог Нацрта преговарачке позиције за преговарачко поглавље 6, очекује се до краја септембра 2016. године.

У циљу даље хармонизације прописа са прописима ЕУ, биће припремљен Нацрт закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима који ће бити достављен Влади РС, најкасније до краја другог квартала 2017. године.

Измењеним и допуњеним законом о привредним друштвима извршиће се усклађивање са Директивом 2005/56/ЕЗ о прекограничном спајању друштава са ограниченом одговорношћу, а биће предвиђено и оснивање европског друштва и Европске интересне групације у складу са Уредбом 2001/2157/ЕЗ о статуту Европске компаније и Уредбом Савета 1985/2137/ЕЗ о Европској економској интересној групацији (EEIG)

Имајући у виду да су накнаде директора, улога неизвршних директора и чланова Надзорног одбора, као и комисије које образује Надзорни одбор регулисана у домаћем законодавству, она већ имају обавезујући карактер за сва привредна друштва те у том смислу имају и већу правну снагу него што је то случај у Европској унији. Када наведене препоруке буду уграђене у текст неке од постојећих директива и добију обавезујући карактер, Република Србија ће бити спремна да их у пуној мери угради у постојеће законодавство, имајући у виду да је материја обухваћена препорукама, већ уграђена у постојећи Закон о привредним друштвима.

Измене и допуне Закона о тржишту капитала, Закона о преузимању акционарских друштава и Закона о инвестиционим фондовима одн. нови закони којима би се извршила потпуна хармонизација са одредбама релевантних директива планирају се најкасније за четврто тромесечје 2018. године. Наведене прописе ће предложити Министарство финансија, а подзаконске акте Комисија за хартије од вредности.

Усклађивање са принципима из Препоруке 2009/384/ЕЗ о накнадама у финансијском сектору ће бити размотрено од стране Министарства финансија и Комисије у периоду након 2018. године а до коначног прикључења Републике Србије Европској унији.

Б) Детаљан преглед мера и активности ради успостављања/јачања институционалне структуре и административних капацитета

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

Закон о јавним предузећима („Службени гласник РС“ број 15/16) који је усвојен 24. фебруара 2016. године и ступио на снагу 4. марта 2016. године, на

потпунији начин регулише питање обављања делатности од општег интереса, статусни положај јавних предузећа и њихове имовине и капитала, као и прецизирање и поштравање критеријума за избор органа управљања и повећање нивоа њихове одговорности.

У фебруару 2016. години је донет Правилник о додели пореског идентификационог броја правним лицима, предузетницима и другим субјектима за чију је регистрацију надлежна Агенција за привредне регистре („Службени гласник РС“ бр. 11/2016) чија примена ће почети 1. марта 2016. године и којим се додатно унапређује сарадња Агенције за привредне регистре и Пореске управе у поступку оснивања привредних субјеката на тај начин, што је прописана јединствена регистрациона пријава оснивања преко које ће привредни субјекти већ приликом оснивања моћи да поднесу и пријаву за паушално опорезивање (предузетници) или пријаву за евидентирање обвезника ПДВ-а (привредна друштва и предузетници).

Мере планиране за период 2016-2018

Агенција за привредне регистре ће даље активности усмерити на унапређење поступка регистрације, успостављање нових регистара, као и унапређење електронских сервиса.

Ради ефикасније и квалитетније хармонизације регулаторног оквира у области понуде за преузимање акција потребно је да се у Комисији за хартије од вредности додатно запосли једно ново лице, као и да се врши перманентно усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

Потребе за запошљавањем нових лица у Комисији за хартије од вредности ради ефикасније и квалитетније хармонизације регулаторног оквира у областима транспарентности регулисаних тржишта капитала и корпоративног управљања у инвестиционим фирмама биће исказане у оквиру Преговарачког поглавља 9, у оквиру кога се детаљније и свеобухватније обрађују Закон о тржишту капитала и Закон о инвестиционим фондовима.

Ради ефикасније и квалитетније хармонизације регулаторног оквира за тржиште капитала, потребно је да се у Министарству финансија додатно запосле нова лица, као и да се врши перманентно усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

В) Планиране мере за усаглашавање које обухватају све остале активности укључујући и ванзаконодавне

Законом о привредним друштвима је регулисано да у Републици Србији под једнаким условима домаћа и страна физичка и правна лица могу оснивати привредна друштва и огранке чиме је усклађен са обавезама из поглавља II Споразума о стабилизацији и придруживању, Пословно настањивање, чланови 52-56.

Даље усаглашавање законског оквира из области тржишта капитала са правним тековинама ЕУ утицаће на постепену либерализацију успостављања финансијских

услуга описаних у Анексу VI ССП-а, односно испуњење преузетих обавеза у складу са чланом 91. и чланом 59. став 3. ССП-а.

Преглед текуће и иностране планиране развојне помоћи

Током јула и августа 2016. у оквиру *PLAC II* пројекта (*Саветодавни центар за европска и правна питања*) договорена је експертска подршка раду преговарачке групе 6 и дефинисани приоритети за подршку у процесу усклађивања законодавства. У току је усаглашавање пројектног задатка у којем је планирано да експертска мисија борави у Србији у новембру и децембру 2016. године.

У оквиру предложених активности у делу Поглавља 6 који се односи на право привредних друштава, ради даљег усклађивања са правним тековинама ЕУ, реализоваће се активности које подразумевају анализу домаћег законодавства и потреба за даљим усаглашавањем у области привредних друштава (Директива 2005/56/ЕЗ о прекограничном спајању друштава са ограниченом одговорношћу, Уредба 2001/2157/ЕЗ о статуту Европске компаније и Уредба Савета 1985/2137/ЕЗ о Европској економској интересној групацији (EEIG)) и практичну помоћ у раду на изменама Закона о привредним друштвима, као и преношењу искустава у области електронске регистрације у земљама чланицама ЕУ.

Наставак активности у вези са имплементацијом Пројекта за успостављање Централне евиденције привремених ограничења права лица регистрованих у Агенцији за привредне регистре, кофинансираног средствима Владе Краљевине Норвешке, који има за циљ стварање институционалних и инфраструктурних предуслова за повећање транспарентности и правне извесности у борби против криминалних и преварних активности, заштиту права и интереса трећих лица (инвеститори и повериоци) и јачање владавине права у привредном систему Републике Србије.

У Београду је 29. октобра 2015. године потписан Меморандум о разумевању Владе Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој (ЕБРД) који је усмерен ка повећању инвестиција, унапређењу пословног окружења и развоју приватног сектора и пословне климе у Републици Србији. Меморандум, *inter alia*, предвиђа и подршку ЕБРД-ја Агенцији за привредне регистре у оснивању портала регистара региона Западног Балкана (Пројекат техничке сарадње за подршку оснивања *Регионалног регистарског портала на Западном Балкану*) за размену финансијских и пословних информација о компанијама.

3.6.2. Рачуноводство и ревизија

Приказ статуса усклађености

Рачуноводство

Корпоративно рачуноводство у Републици Србији уређено је Законом о рачуноводству („Службени гласник РС”, број 62/13), који је ступио на снагу 24. јула 2013. године и подзаконским актима (правилници) донетим за његово спровођење.

У време доношења овај закон био је предмет усклађивања са Четвртом (78/660/ЕС) и Седмом директивом (83/349/ЕЕС) ЕУ које уређују област корпоративног

рачуноводства. Међутим, скоро у исто време када је ступио на снагу Закон о рачуноводству у оквиру ЕУ донета је нова Директива о рачуноводству (2013/34/ЕУ) чија је примена обавезна за чланице ЕУ почев од 1. јануара 2016. године.

Законом о рачуноводству уређују се обвезници примене овог закона, разврставање правних лица, организација рачуноводства и рачуноводствене исправе, услови и начин вођења пословних књига, признавање и вредновање позиција у финансијским извештајима, састављање, достављање и јавно објављивање финансијских извештаја и годишњег извештаја о пословању, Регистар финансијских извештаја, Национална комисија за рачуноводство, као и надзор над спровођењем одредби овог закона.

Пуна примена нових правилника започета је у 2015. години (почев од финансијских извештаја који се састављају на дан 31. децембар 2014. године) и први финансијски извештаји достављени су електронским путем (законска обавеза за сва велика, средња и мала правна лица) Агенцији за привредне регистре током маја и јуна 2015. године, а консолидовани финансијски извештаји (у електронском облику) током јула 2015. године.

Почев од 2016. године (финансијски извештаји који се састављају на дан 31. децембар 2015. године) сви обвезници (око 150,000) примене Закона (укључујући и микро правна лица) своје финансијске извештаје, односно извештаје за статистичке и друге потребе састављају и достављају Агенцији за привредне регистре у електронском облику уз примену квалификованог електронског потписа.

Ревизија

Закон о ревизији „Службени гласник РС”, број 62/13, ступио је на снагу 24. јула 2013. године. У време доношења Закон о ревизији био је предмет усклађивања са Осмом директивом ЕУ (2006/43/ЕЗ) која уређује област законске ревизије и са којом је овај закон у потпуности усклађен. Међутим, у међувремену је 16. априла 2014. година донета Директива о измени Осме директиве (2014/56/ЕУ), чија је примена обавезна за чланице ЕУ почев од јуна 2016. године. Закон је у великој мери усклађен са одредбама нове Директиве (2014/56/ЕУ), и Уредбе ЕУ, број: 537/2014 и постојећи ниво усклађености у потпуности је презентован на билатералном скринингу за Поглавље 6, који је одржан у Бриселу 5. фебруара 2015. године.

Законом о ревизији, активношћу од израженог јавног интереса:

1. на свеобухватан начин се уређује материја обављања законске (обавезне) ревизије финансијских извештаја;
2. прецизно се утврђују услови за физичка и правна лица која се баве овом друштвено одговорном активношћу од јавног значаја;
3. прецизно, објективно и транспарентно се утврђују услови одговорности тих лица за вршење ове функције (издавање и одузимање лиценци за обављање ревизије, релевантна процедура, етички и професионални кодекс, континуирано професионално усавршавање, итд.);
4. утврђују се основна методолошка правила за обављање ревизије, у великој мери усаглашена са најбољом међународном праксом;
5. утврђују се правила и начин вршења контроле квалитета обављања ревизије;

6. уводи се и независни јавни надзор над обављањем ревизије у Републици Србији.

Напред наведени принципи довешће до подизања квалитета финансијског извештавања у Србији, до јачања финансијске дисциплине, знатно веће транспарентности пословања, што све заједно има за резултат ефикаснију, перспективнију, атрактивнију и конкурентнију привреду.

А) Достигнут ниво усклађености

Домаће законодавство у области корпоративног рачуноводства и законске ревизије делимично је усклађено са:

- Директивом 2013/34/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о годишњим финансијским извештајима, консолидованим финансијским извештајима и повезаним извештајима одређених врста привредних друштава, која мења и допуњава Директиву 2006/43/ЕЕЗ Европског парламента и Савета и на основу које престају да важе директиве Савета 78/660/ЕЕЗ и 83/349/ЕЕЗ;
- Директивом 2014/95/ЕУ од 22. октобра 2014. године о измени Директиве 2013/34/ЕУ у вези са објављивањем нефинансијских информација и других информација од стране одређених великих привредних друштава и група;
- Директивом 2014/56/ЕУ Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о измени Директиве 2006/43/ЕЗ о законским ревизијама годишњих и консолидованих финансијских извештаја;
- Уредбом ЕУ, број: 537/2014 Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о посебним условима у вези са законском ревизијом друштава од јавног интереса и стављање ван снаге Одлуке Комисије 2005/909/ЕЦ.

Б) Институционална структура и стање административних капацитета:

Поред лиценцираних овлашћених ревизора и других лица ангажованих у обављању ревизије, који заједно и чине носиоце и најодговорније субјекте примене Закона у пракси, изражену улогу у што ефикаснијој законских норми имају и:

- **Министарство финансија** - које између осталог обавља следеће послове:
 - издаје и одузима лиценце за рад ревизорима и дозвола за рад друштвима за ревизију;
 - изриче мере ревизорима и друштвима за ревизију у складу са овим законом.

У претходном периоду Министарство је предузело све неопходне активности на спровођењу Закона (дате су неопходне сагласности на акта Коморе овлашћених ревизора, започето је издавање и обнављање лиценци за обављање ревизије, као и дозвола за рад друштвима за ревизију и др.). У току 2016. године изречене су прве конкретне мере друштвима за ревизију и ревизорима због повреда одредаба Закона и правила струке приликом ревизије финансијских извештаја. Све изречене мере јавно су доступне на интернет страници Коморе овлашћених ревизора у Регистру изречених мера.

- **Комора овлашћених ревизора** (основана Законом о рачуноводству и ревизији из 2006. године, наставила са радом у складу са новим Законом о ревизији), којој је законом пренето вршење великог броја јавних овлашћења у овој области, од којих су најзначајнија:

- доношење и спровођење програма испита за овлашћене ревизоре и спровођење континуиране едукације за ова лица;
- обављање контроле квалитета рада ревизора и друштава за ревизију (укључујући доношење методологије за проверу квалитета њиховог рада, годишњи план провере квалитета и др.).

Комора овлашћених ревизора је у претходном периоду, донела сва акта неопходна за спровођење овог закона, а формирала је и службу за спровођење контроле над квалитетом рада ревизора и друштава за ревизију. У току 2015. године спроведене су прве контроле квалитета обављања ревизије на основу којих су покренути поступци за изрицање мера друштвима за ревизију и ревизорима због повреда одредаба Закона о ревизији и правила струке приликом ревизија финансијских извештаја.

- **Одбор за јавни надзор над обављањем ревизије** - као независно тело које чине лица независна од утицаја ревизорске професије и Коморе овлашћених ревизора (непрактичари), основано је Одлуком Владе РС („Службени гласник РС”, број 93/13). Чланови су именовани на предлог министарства надлежног за послове финансија, Народне банке Србије и Комисије за хартије од вредности. Најзначајнија улога Одбора за јавни надзор је да:

- спроводи надзор над контролом квалитета рада ревизора и друштава за ревизију;
- предлаже министарству надлежном за послове финансија конкретне мере према ревизорима и друштвима за ревизију због повреда одредаба Закона и правила струке приликом обављања ревизије финансијских извештаја;
- спроводи надзор над радом Коморе овлашћених ревизора;
- спроводи надзор над лиценцирањем ревизора и издавањем дозвола друштвима за ревизију.

Успостављање независног јавног надзора над ревизијом представља једно од најважнијих достигнућа овог закона - које ће у великој мери допринети транспарентности и финансијској дисциплини на тржишту.

У претходном периоду ово тело је предузело велики број активности неопходних за спровођење Закона у пракси, а посебно у делу успостављања и функционисање система контроле квалитета рада ревизора и друштава за ревизију. На основу налаза утврђених у поступку контроле квалитета рада ревизора и друштава за ревизију, Одбор је предложио покретање поступака за изрицање конкретних мера због повреда одредаба Закона и правила струке приликом ревизије финансијских извештаја.

Административни капацитети

У складу са постојећим капацитетима Министарства финансија, у Сектору за финансијски систем запослена су четири лица у чијој надлежности је доношење прописа из области корпоративног рачуноводства и законске ревизије.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

А) Прецизни планови у погледу преосталог потребног усаглашавања

Планирано је да Министарство у оквиру пројекта чији је један од циљева постизање потпуно усклађеног законског оквира у области корпоративног рачуноводства и законске ревизије са релевантним прописима ЕУ, припреми предлоге за измене и допуне ових закона. Наведене измене нису планиране пре првог тромесечја 2018. године.

Након измена закона приступиће се изради подзаконских аката неопходних за спровођење истих.

Б) Детаљан преглед мера и активности ради успостављања/јачања институционалне структуре и административних капацитета

Мере планиране за период 2016-2018. година укључују даљи рад на усклађивању Закона о рачуноводству (укључујући и одређена подзаконска акта) и Закона о ревизији са новодонетим прописима ЕУ који уређују област корпоративног рачуноводства и законске ревизије

У почетној фази усклађивања са правним тековинама ЕУ биће анализирани позитивни прописи Р. Србије којима се уређују области корпоративног рачуноводства и ревизије.

У зависности од потребног обима измена постојећих прописа у овим областима, а што ће бити познато након детаљне анализе нових прописа ЕУ са којима ће се законодавство Р. Србије усклађивати, биће донета одлука да ли ће се постојећи прописи мењати и допуњавати или ће се радити нови прописи.

В) Планиране мере за усаглашавање које обухватају све остале активности (укључујући и ванзаконодавне)

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

У вези примене Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица (у даљем тексту: Споразум), са једне стране, и Републике Србије са друге стране, у делу који се односи на рачуноводство и ревизију примењује се општи рок за усклађивање законодавства према члану 72. Споразума, тј. 6 година од дана ступања на снагу Споразума.

Преглед текуће и планиране развојне помоћи

Крајем марта 2016. године потписан је Споразум о донацији између Републике Србије и Светске банке, као администратора средстава донације обезбеђене од стране Владе Швајцарске Конфедерације за пројекат „Техничке помоћи Републици Србији у реформи корпоративног финансијског извештавања“. Министарство финансија очекује добијање техничке помоћи (укључујући и међународне и локалне експерте) кроз дугорочни пројекат (до краја 2019. године) који ће бити спровођен уз координацију Светске банке, ради помоћи приликом успостављања будућих захтева у области корпоративног финансијског извештавања и ревизије у Србији и доношења неопходних измена прописа како би се испунили захтеви ЕУ. Најважнији циљеви овог пројекта биће постизање следећих резултата:

- измењен и потпуно усклађен законски оквир у области корпоративног рачуноводства и законске ревизије у Републици Србији са правним тековинама ЕУ и најбољом међународном праксом;

- успостављање одрживог система континуираног превођења Међународних стандарда финансијског извештавања (МСФИ), односно Међународног стандарда финансијског извештавања за мала и средња правна лица (МСФИ за МСП) на српски језик;

- одржавање многобројних обука у циљу правилне примене МСФИ, МСФИ за МСП и др. за све заинтересоване стране (обвезнике састављања финансијских извештаја, регулаторе, пореске инспекторе и др.) путем семинара, тренинга, радионица и сл. ради унапређења примене наведених стандарда (најбоље међународне праксе) и тиме подизања квалитета финансијског извештавања у Републици Србији;

- унапређење функционисања система контроле квалитета обављања ревизије у Републици Србији и рада независног јавног надзора над обављањем ревизије са циљем заштите јавног интереса у раду ревизорске професије;

- препоруке за усклађивање универзитетских програма у области рачуноводства и ревизије са најбољом ЕУ праксом, као и унапређење система континуиране професионалне едукације у области рачуноводства и ревизије (уз примену Међународних стандарда едукације) у оквиру професионалних организација;

- јачање институционалних капацитета за праћење и мониторинг над финансијским извештавањем јавних предузећа и других субјеката у Републици Србији, ради постизања веће транспарентности у њиховом пословању.

Током јула и августа 2016. у оквиру *PLAC II* пројекта (*Саветодавни центар за европска и правна питања*) договорена је експертска подршка раду преговарачке групе 6 и дефинисани приоритети за подршку у процесу усклађивања законодавства и у току је усаглашавање пројектног задатка, а оквирни рок за реализацију предвиђених активности је други квартал 2017. године.

У оквиру предложених активности у делу Поглавља 6 који се односи на корпоративно рачуноводство и законску ревизију, ради даљег усклађивања са правним тековинама ЕУ, а у светлу најновијих измена, пре свега прописа који уређују законску ревизију (Директива ЕУ 2014/56 и Уредба ЕУ 537/2014), реализоваће се активности на преношењу искустава у имплементацији ових прописа на нивоу чланица ЕУ, највише у погледу успостављања система контроле квалитета у оквиру независног тела за јавни

надзор над обављањем ревизије, као и организација, функционисање и финансирање независног тела за јавни надзор над обављањем ревизије.

3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

3.7.1. Ауторско и сродна права и топографија полупроводничких производа

1) Приказ статуса усклађености са европским прописима

а) Достигнути ниво усаглашености Закона о ауторском и сродним правима и Закона о заштити топографија полупроводничких производа са прописима Европске уније

Закон о ауторском и сродним правима („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 и 119/2012 од 25.12.2012. године) делимично је усклађен са следећим прописима Европске уније:

- „Директивом 2001/29/ЕЗ о хармонизацији одређених аспеката ауторског и сродних права у информатичком друштву”;
- „Директивом 2009/24/ЕЗ о правној заштити рачунарских програма”;
- „Директивом 2006/115/ЕЗ о праву закупа и праву послуге и одређеним правима сродним ауторском праву у области интелектуалне својине”;
- „Директивом 96/9/ЕЗ о правној заштити база података”;
- „Директивом 2001/84/ЕЕЗ о праву слеђења у корист оригиналног примерка дела ликовне уметности”;
- „Директивом 93/83/ЕЕЗ о усклађивању одређених правила о ауторском и сродним правима која се примењују на сателитско емитовање и кабловско реемитовање”;
- „Директивом 2011/77/ЕУ о изменама и допунама Директиве 2006/116/ЕЗ о року трајања заштите ауторског и одређених сродних права са којом је право Републике Србије већ усклађено”.

Закон о ауторском и сродним правима није усклађен са следећим прописима Европске уније:

- „Директивом 2012/28/ЕУ о одређеним дозвољеним облицима коришћења напуштених дела”;
- „Директивом 2014/26/ЕУ о колективном остваривању ауторског и сродних права и мулти-територијалном лиценцирању права на музичким делима за онлајн употребу на унутрашњем тржишту”.

Закон о заштити топографија полупроводничких производа („Службени гласник РС”, број 55/13) од 25. јуна 2013. године делимично је усклађен са „Директивом 87/54/ЕЕЗ о правној заштити топографија полупроводничких производа”.

б) Институционална структура и стање административних капацитета када је реч о транспозицији, имплементацији и спровођењу прописа Европске уније који се односе на ауторско право и заштиту топографија полупроводничких производа

Група за ауторско и сродна права налази се у оквиру Сектора за ауторско и сродна права и међународну сарадњу. На пословима који се односе на ауторско и сродна права, ангажовано је четворо запослених.

Група за ауторско и сродна права		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
4	3	Детаљније обрађено у 3.7.3

Надлежност Групе за ауторско и сродна права

- депоновање ауторских дела и предмета сродних права; старање о депонованим ауторским делима и предметима сродних права; вођење јавне евиденције о депонованим ауторским делима и предметима сродних;
- издавање и обнављање дозволе за рад организацијама за колективно остваривање ауторског и сродних права;
- надзор над радом организација за колективно остваривање ауторског и сродних права;
- давање сагласности на предлоге тарифа накнада организација за колективно остваривање ауторског и сродних права; издавање писаних правних мишљења о примени закона из области ауторског права;
- издавање лиценци за производњу оптичких дискова и производних делова (stamper).

Надлежност за заштиту топографија полупроводничких производа

Тренутно нема запослених на пословима заштите полупроводничких производа јер до сада у Заводу није било ниједне пријаве за заштиту тих права.

в) Мере и активности предузете у циљу усаглашавања

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима је у поступку доношења. Нацрт закона је према извештају са Билатералног скрининга из новембра 2014. године усклађен са свим европским директивама осим са:

- „Директивом 2012/28/ЕУ о одређеним дозвољеним облицима коришћења напуштених дела”;
- „Директивом 2014/26/ЕУ о колективном остваривању ауторског и сродних права и мулти-територијалном лиценцирању права на музичким делима за онлајн употребу на унутрашњем тржишту”.

Нацртом Закона је предвиђено да ће до момента приступања Републике Србије Светској трговинској организацији занатске радње бити изузете од плаћања накнаде за јавно саопштавање музичких дела, интерпретација и фонограма.

2) Планови за потпуно усклађивање са прописима Европске уније

а) План законодавних активности

Закон о ауторском и сродним правима

- Усвајање Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима у првом кварталу 2017. године.
- Усклађивање закона са „Директивом 2014/26/ЕУ о колективном остваривању ауторског и сродних права и мулти-територијалном лиценцирању права на музичким делима за онлајн употребу на унутрашњем тржишту” и „Директивом 2012/28/ЕУ о одређеним дозвољеним облицима коришћења напуштених дела” у првом кварталу 2018. године.

Потпуно усклађивање Закона о ауторском и сродним правима са прописима Европске уније је планирано у првом кварталу 2018. године

Закон о заштити топографија полупроводничких производа

- Усвајање Нацрта Закона о заштити топографија полупроводничких производа у првом кварталу 2017. године.

Потпуно усклађивање Закона о заштити топографија полупроводничких производа са прописима Европске уније је планирано у првом кварталу 2017. године.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања административних капацитета

У циљу правилног спровођења и примене прописа ЕУ из области ауторског и сродних права неопходно је упознавање са „добром праксом“ која је успостављена у земљама ЕУ, као и са одлукама Суда правде ЕУ. У том погледу очекује се значајна подршка кроз TAIEХ програме.

Планира се повећање броја запослених у 2018. години у Групи за ауторско и сродна права за једног запосленог - економске струке, а у циљу јачања надзорне функције Завода над радом организација за колективно остваривање ауторског и сродних права, која ће обухватати и финансије ових организација.

3.7.2. Право индустријске својине

Патенти

1) Приказ статуса усклађености Закона о патентима са прописима Европске уније

а) Достигнути ниво усаглашености Закон о патентима („Сл. гласник РС”, број 99/11) делимично је усклађен са следећим прописима Европске уније:

- „Директивом 98/44/ЕЗ о правној заштити биотехнолошких проналазака”;
- „Уредбом 1610/96 о стварању сертификата о додатној заштити производа за заштиту биља”;
- „Уредбом 469/2009 о сертификату о додатној заштити за медицинске производе”;
- „Уредбом 816/2006 о принудном лиценцирању патената који се односе на производњу фармацеутских производа за извоз у земље са проблемима јавног здравља”.

Законом о патентима је прописано да ће институт исцрпљења права бити проширен на целу територију Европске уније даном приступања Републике Србије Европској унији. Такође, одредбе које уређују сертификат о додатној заштити и принудну лиценцу која се односи на производњу фармацеутског производа за извоз у земље са проблемима јавног здравља, престаће да важе даном приступања Републике Србије Европској унији јер ће се Уредба 1610/96, Уредба 469/2009 и Уредба 816/2006 примењивати директно на територији Републике Србије.

б) Институционална структура и стање административних капацитета када је реч о транспозицији, имплементацији и спровођењу прописа Европске уније који се односе на заштиту проналазака;

На пословима који се односе на заштиту проналазака, у Сектору за патенте, ангажовано је 23 запослених. Сектор за патенте се састоји из три организационе целине:

- 1) Одељења за хемију и хемијску технологију са седам запослених патентних испитивача;
- 2) Одељења за машинство, електротехнику и општу технику са осам запослених патентних испитивача и
- 3) Одсека за правна питања патената са седам запослених од којих су троје запослени као правници.

Сектор за патенте		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
23	5	Детаљније обрађено у 3.7.3

Надлежности Сектора за патенте.

- води поступак испитивања пријава патената;
- води поступак заштите проналазака по пријавама малих патената;
- класификује пријаве за заштиту проналазака и признатих патената и малих патената по Међународној класификацији патената;
- води поступак по захтевима за упис у Регистар патената европског патената и проширеног европског патената;
- води поступак по захтеву за сертификатом о додатној заштити производа који су заштићени патентом и који се односе на лек за људе или животиње и средства за заштиту биља;
- уређује и прослеђује међународне и европске пријаве патената које се преко Завода подносе Светској организацији за интелектуалну својину и Европском заводу за патенте;

- припремање за објаву пријава патената, признатих патената и малих патената, података о захтеву за признање сертификата, признатом сертификату, о одбијању захтева за признање сертификата о престанку важења сертификата као и о објави промена о правима;

- пружање стручних мишљења и информација подносиоцима пријава, носиоцима права и корисницима заштићених права;

- да води поступак поводом поднетих предлога за оглашавање ништавим решења о признању патената, малих патената и сертификата.

в) Мере и активности предузете у циљу усаглашавања Закона о патентима са прописима Европске уније

Европска комисија је у свом извештају са Билатралног скрининга који је објављен у децембру 2015. године навела да је размотрила Нацрт закона о патентима и закључила да ће, када предложене измене буду усвојене, српско патентно законодавство у највећој мери бити усаглашено са европским прописима, премда ће за његово потпуно усаглашавање бити потребно и доношење неких подзаконских аката.

Поводом Нацрта закона о изменама и допунама Закона о патентима је, у периоду од 30. марта до 20. априла 2015. године, одржана јавна расправа и прибављена су мишљења надлежних министарстава. Доношење закона је у току.

г) Мере и активности предузете у циљу јачања административних капацитета у Сектору за патенте

У оквиру сарадње са Светском организацијом за интелектуалну својину и Европским заводом за патенте спровођене су обуке запослених који су ангажовани на пословима заштите проналазака. Имајући у виду да је примена одредаба Закона о патентима у вези са сертификатом о додатној заштити почела 1. јула 2013. године, током 2014. године су два патентна испитивача примила обуку у вези са сертификатом о додатној заштити у Мађарском заводу за интелектуалну својину, док је један патентни испитивач у 2015. години учествовао на 6. конференцији у вези са сертификатом додатне заштите која је одржана у Паризу.

2) Планови за потпуно усклађивање са прописима Европске уније

а) План законодавних активности

- Усвајање Нацрта Закона о патентима планирано је за први квартал 2017. године.

- Доношење подзаконских прописа за извршење Закона о патентима планирано је 6 месеци након усвајања Закона о патентима.

Потпуно усклађивање Закона о патентима са прописима Европске уније планирано је за 2017. годину.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања административних капацитета

У циљу правилног спровођења и примене прописа ЕУ из области патената неопходно је упознавање са „добром праксом“ која је успостављена у земљама ЕУ, као и са одлукама Суда правде ЕУ. У том погледу очекује се значајна подршка кроз ТАИЕХ програме и билатералну сарадњу са ЕПО-ом.

Ради унапређења поступка признавања сертификата о додатној заштити за медицинске производе и за производе за заштиту биља обезбедиће се континуирано стручно усавршавање патентних испитивача и њихово упознавање са „добром праксом“ земаља ЕУ у овој области. У том погледу очекује се подршка кроз ТАИЕХ програме.

Жигови

1) Приказ статуса усклађености Закона о жиговима са прописима Европске уније

а) Достигнути ниво усаглашености

Закон о жиговима („Сл. гласник РС“, бр. 104/09 и 10/13) у највећој мери је усклађен са:

- „Директивом 2008/95/ЕЗ о усклађивању законодавстава држава чланица о жиговима и Уредбом 40/94 о жигу заједнице”.

Тренутно у Закону је на снази одредба по којој се искључиво право носиоца права исцрпљује на територији Републике Србије, док ће принцип исцрпљења права бити проширен на територију Европске уније даном приступања Републике Србије Европској унији.

б) Институционална структура и стање административних капацитета када је реч о транспозицији, имплементацији и спровођењу прописа Европске уније који се односе на заштиту жигова

У Одељењу за жигове и Одсеку за међународне жигове, који се налазе у оквиру Сектора за знаке разликовања, ангажовано је 17 запослених.

Одељење за жигове		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
12	2	Детаљније обрађено у 3.7.3

Одсек за међународне жигове		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
5	1	Детаљније обрађено у 3.7.3

Надлежности Одељења за жигове и Одсека за међународне жигове:

- спроводе поступак регистрације жига, по националним и међународним пријавама жигова;
- спроводе поступке поводом захтева за оглашавање ништавим регистрованог жига и захтева за престанак жига;
- воде Регистар жигова у електронском облику.

в) Мере и активности предузете у циљу усаглашавања Закона о жиговима са европским законодавством:

Европска комисија је у свом извештају са Билатералног скринига из децембра 2015. године навела да је Закон о жиговима већ сада у доброј мери усаглашен са прописима Европске уније, а да ће кроз планиране законодавне активности у 2015/2016. години бити постигнута готово потпуна усклађеност са акијем.

Поводом нацрта Закона о жигу, у периоду од 3. до 30. децембра 2015. године, одржана је јавна расправа. У наставку доношења Закона о жигу биће прибављена мишљења надлежних министарстава.

2) Планови за потпуно усклађивање Закона о жиговима са прописима Европске уније

а) План законодавних активности

- **Усвајање Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о жигу планирано је за први квартал 2017. године.**

Усвајањем предложених измена закона у области права жигова у 2017. години, право Републике Србије биће у потпуности усклађено са Директивом 2008/95/ЕЗ о усклађивању законодавстава држава чланица о жиговима и Уредбом 40/94 о жигу заједнице.

Накнадним изменама и допунама тог закона, које су планиране за први квартал 2018. године, извршиће се његово потпуно усклађивање са „Директивом 2015/2436/ЕЗ о усклађивању законодавстава држава чланица о жиговима”.

Потпуно усклађивање Закона о жиговима са прописима Европске уније планирано је за 2018. годину.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања административних капацитета

У циљу правилног спровођења и примене прописа ЕУ из области жигова неопходно је упознавање са „добром праксом“ која је успостављена у земљама ЕУ, као и са одлукама Суда правде ЕУ. У том погледу очекује се значајна подршка кроз ТАИЕХ програме и билатералну сарадњу са ЕUIPO.

Имајући у виду да ће се изменама Закона о жиговима које се планирају за први квартал 2018. године увести институт опозиције у поступак признавања жига, у 2017. години ће се извршити анализа закона земаља ЕУ које примењују систем опозиције, ради проналажења најбољег решења, као и упознавање са праксом ЕUIPO-а у примени овог института.

Индустријски дизајн

1) Приказ статуса усклађености Закона о правној заштити индустријског дизајна са прописима Европске уније

а) Достигнути ниво усаглашености

Усвајањем Предлога закона о изменама и допунама Закона о правној заштити индустријског дизајна 2015. године, извршено је његово усклађивање са:

- „Директивом 98/71/ЕЗ о правној заштити дизајна”;
- „Директивом 2004/48/ЕЗ о спровођењу права интелектуалне својине”.

Поред тога, делимична усклађеност постоји и са „Уредбом 6/2002 о дизајну Европске уније”.

Законом о изменама и допунама закона о правној заштити индустријског дизајна извршено је попуно усклађивање са прописима Европске уније.

Институт исцрпљења права биће проширен на целу територију Европске уније даном приступања Републике Србије Европској унији.

б) Институционална структура и стање административних капацитета када је реч о транспозицији, имплементацији и спровођењу прописа Европске уније који се односе на заштиту индустријског дизајна

У Групи за индустријски дизајн и ознаке географског порекла која се налази у оквиру Сектора за знаке разликовања, на пословима који се односе на индустријски дизајн, ангажовано је троје запослених.

Група за индустријски дизајн и ознаке географског порекла (запослени који су ангажовани на пословима заштите индустријског дизајна)		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
3	2	Детаљније обрађено у 3.7.3

Надлежност Групе за индустријски дизајн и ознаке географског порекла у делу који се односи на заштиту индустријског дизајна

- спроводе поступак регистрације индустријског дизајна по националним и међународним пријавама;
- спроводе поступке поводом захтева за оглашавање ништавим регистрованог индустријског дизајна и ознака географског порекла;
- издају исправе о признатом праву;
- издају потврде и уверења по националном дизајну;
- издају потврде и уверења по међународно регистрованом дизајну;
- решерши за привреду;

- писмена правна мишљења;
- израђују Методологију поступања Завода у поступку за признање дизајна.

в) Мере и активности предузете у циљу усаглашавања са прописима Европске уније:

Донет је Закон о правној заштити индустријског дизајна 22.5.2015. године.

2) Планови за потпуно усклађивање Закона о правној заштити индустријског дизајна са прописима Европске уније

а) План законодавних активности

Закон о правној заштити индустријског дизајна у потпуности је усклађен са Директивом 98/71/ЕЗ и даље законодавне активности нису планиране. Даном приступања Републике Србије Европској унији биће омогућена потпуна примена ове Директиве у погледу института исцрпљења права на територији Европске уније.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања административних капацитета

У циљу правилног спровођења и примене прописа ЕУ из области индустријског дизајна неопходно је упознавање са „добром праксом“ која је успостављена у земљама ЕУ, као и са одлукама Суда правде ЕУ. У том погледу очекује се значајна подршка кроз ТАИЕХ програме и билатералну сарадњу са EUIPO.

Ознаке географског порекла

1) Приказ статуса усклађености Закона о ознакама географског порекла са прописима Европске уније

а) Достигнути ниво усаглашености Закона о ознакама географског порекла са прописима Европске уније

Закон о ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, бр. 18/2010) није усклађен са:

„Уредбом 1151/2012 Европског парламента и Савета од 21. новембра 2012. године о Шемама квалитета за пољопривредне производе и прехранбене намирнице”.

б) Институционална структура и стање административних капацитета када је реч о транспозицији, имплементацији и спровођењу прописа Европске уније који се односе на заштиту ознака географског порекла

У Групи за индустријски дизајн и ознаке географског порекла, која се налази у оквиру Сектора за знаке разликовања, на пословима који се односе на географске ознаке порекла, ангажован је један запослени.

Група за индустријски дизајн и ознаке географског порекла (запослени који су ангажовани на пословима заштите ознака географског порекла)		
Укупан број запослених	Број запослених који раде на транспозицији, имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте

1	1	Детаљније обрађено у 3.7.3
---	---	----------------------------

- **Надлежност Групе за индустријски дизајн и ознаке географског порекла у делу који се односи на заштиту ознака географског порекла**
- води посебан управни поступак испитивања у предметима ознака географског порекла производа;
- води посебан управни поступак у предметима по предлогу за оглашавање ништавим решења о признању ознака географског порекла;
- припрема одговоре на тужбе покренуте против Завода у управном спору; израђује Методологију поступања Завода у поступку за признање ознака географског порекла;
- писмена правна мишљења;
- израђују Методологију поступања Завода у поступку за признање дизајна.

2. Планови за потпуно усклађивање Закона о ознакама географског порекла са прописима Европске уније

- **Усвајање Нацрта Закона о ознакама географског порекла планирано је за први квартал 2017. године.**

На тај начин ће бити извршено његово попуно усклађивање са Уредбом 1151/2012 Европског парламента и Савета од 21. новембра 2012. године о Шемама квалитета за пољопривредне производе и прехрамбене намирнице.

Заштита права оплемењивача биљних сорти

Заштита права оплемењивача биљних сорти обрађена је у оквиру Поглавља 12: Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика.

3.7.3 Заштита права интелектуалне својине

1) Приказ статуса усклађености закона из области интелектуалне својине са „Директивом 2004/48/ЕС Европског парламента и савета од 29.4.2004. године о заштити права интелектуалне својине”

а) Достигнути ниво усаглашености закона из области интелектуалне својине са „Директивом 2004/48/ЕС Европског парламента и савета од 29.4.2004. године о заштити права интелектуалне својине”

Национално законодавство у области заштите права интелектуалне својине делимично је усклађено са „Директивом 2004/48/ЕС Европског парламента и савета од 29.4.2004. године о заштити права интелектуалне својине” (у даљем тексту: Директива о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС).

Закон о ауторском и сродним правима („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 и 119/2012 од 25.12.2012. године) је делимично усклађен са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”.

Нацрт закона о ауторском и сродним правима усклађен је са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”. Његовим усвајањем постиже се пуна усаглашеност са споменутом Директивом у домену грађанскоправне заштите ауторског и сродних права.

Закон о заштити топографија полупроводничких производа („Службени гласник РС”, број 55/13) не садржи одредбе којима регулише грађанскоправна заштита, већ се упућује на примену одредаба Закона о патентима којима је регулисана грађанскоправна заштита.

Закон о патентима („Службени гласник РС”, број 99/11) делимично је усклађен са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”. Европска комисија је у свом извештају са Билатералног скрининга, од 15.12.2015. године, оценила да је Нацрт закона о патентима као позитиван корак напред. Бројне, значајне измене су предвиђене у споменутом Нацрту чијим ће усвајањем, по речима Европске комисије, српско патентно законодавство бити у највећој мери усаглашено са прописима Европске уније. То се односи и на „Директиву о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”. У том погледу, у погледу усаглашености Нацрта Закона о патентима са споменутом Директивом, ЕК није имала примедбе у свом извештају. Поступак доношења Закона је у току.

Закон о жиговима („Службени гласник РС”, бр. 104/09 и 10/13) делимично је усклађен са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”. Европска комисија је у свом извештају са Билатералног скрининга од 15. децембра 2015. године навела да је Закон о жиговима већ сада у доброј мери усаглашен са прописима Европске уније, а да ће кроз планиране законодавне активности у 2015/2016. години бити постигнута готово потпуна усклађеност са акијем. Нацрт закона о жиговима у потпуности је усаглашен је са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”.

Закон о правној заштити индустријског дизајна („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009 и 45/2015) је у великој мери је усаглашен са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета за ефикасну заштиту права интелектуалне својине

Органи надлежни за заштиту права интелектуалне својине су судови, тужилаштва, полиција, царина, тржишна инспекција, пореска управа и друге инспекцијске службе. Од јануара 2014. године извршена је концентрација грађанско-правне заштите у првом степену у два суда, тако да су надлежни судови: Привредни суд у Београду и Виши суд у Београду.

Када је реч о институционалном оквиру за поступање по кривичним делима из области интелектуалне својине надлежна су јавна тужилаштва и судови опште надлежности, осим у случају кривичних дела високо-технолошког криминала. Институције Републике Србије надлежне за поступање у области високо-технолошког криминала су: Посебно тужилаштво за борбу против високотехнолошког криминала, Виши суд у Београду и Министарство унутрашњих послова - Одељење за борбу против високотехнолошког криминала.

Административни капацитети органа државне управе

Према Одлуци о оснивању Координационог тела за ефикасну заштиту права интелектуалне својине, Завод за интелектуалну својину је задужен за обављање административно техничких послова.

Административни капацитети у области високо-технолошког криминала

У Министарству унутрашњих послова у оквиру Службе за борбу против организованог криминала формирано је Одељење за борбу против високо-технолошког криминала. У оквиру Одељења основана су два одсека - Одсек за сузбијање електронског криминала и Одсек за борбу против криминала и области интелектуалне својине. У Одељењу раде начелник Одељења и 19 полицијских службеника распоређених у ова два одсека.

У Посебном тужилаштву за високо-технолошки криминал раде посебни тужилац за високо-технолошки криминал, два заменика посебног тужиоца, четири помоћника посебног тужиоца и два административна службеника.

У Вишем суду у Београду није спроведена специјализација судија нити формирано посебно одељење. Поступање у овој материји у надлежности је судија Кривичног одељења.

Током 2015. године настављено је усавршавање административних капацитета Посебног тужилаштва за високо-технолошки криминал кроз континуиране специјалистичке програме обука заменика јавног тужиоца и тужилачких помоћника. Такође, у оквиру Твининг пројекта „Спровођење права интелектуалне својине” спроведен је низ почетних и напредних обука носилаца јавнотужилачке функције за поступање у предметима из ове области. Током 2016. године спроведене су обуке носилаца јавнотужилачке функције у оквиру ИПА 2012 пројекта „Развој електронског пословања“.

Административни капацитети - Управа Царина

Специјализована организациона јединица - Одељење за заштиту интелектуалне својине Управе царина, налази се у саставу Сектора за контролу примене царинских прописа (на централном нивоу) и тренутно броји 10 царинских службеника. Мере заштите права интелектуалне својине према усклађеном законодавном оквиру примењују се на централном нивоу као и на нивоу пет региона (Београд, Нови Сад, Суботица, Ниш и Димитровград). Сви царински службеници који врше послове контроле и надзора над царинском робом овлашћени су да обуставе царински поступак и/или привремено задрже робу сумњиву са аспекта повреде права интелектуалне својине.

Административни капацитети - Пореска управа

Горе наведене активности Пореске управе у 2015. години вршило је 19 запослених у Одељењу за контролу легалности софтвера. У односу на број инспектора из 2011. године, када је основано Одељење за контролу легалности софтвера, број инспектора је смањен за 7.

Административни капацитети - Тржишна инспекција

У Сектору тржишне инспекције од укупног броја (446) запослених 47 државних службеника/тржишних инспектора је, решењем министра, распоређено на радна места која, по опису послова и задатака, претежно обухватају непосредан

инспекцијски надзор усмерен на идентификовање кривотворења и пиратерије и предузимање мера ради ефикасне заштите права индустријске својине, координацију, праћење и унапређење тих активности, поступање са одузетом робом (транспорт, складиштење, уништавање и друге пратеће активности у вези са спровођењем права интелектуалне својине), а у складу са наведеним законима. Током 2009/2010 на основу члана 81. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Сл. гласник РС“, бр. 99/09), два инспектора додатно су ангажована ради обављања поверених послова који се односе на спровођење ауторског и сродних права на територији АП Војводине.

Административни капацитети – Министарство здравља

У Министарству здравља једно лице запослено је на регулаторним пословима у области лекова и медицинских средстава, док инспекција за лекове и медицинска средства има седам запослених инспектора (не постоје инспектори који су описом послова изричито одређени за инспекцијски надзор у области заштите права интелектуалне својине).

Сарадња између горе наведених институција за заштиту права интелектуалне својине, као и сарадња са ЗИС и органима суседних држава је и формално унапређена од октобра 2014. године када је формирано Координационо тело за ефикасну заштиту права интелектуалне својине („Сл. гласник РС“ бр. 121/2014 и 18/2015), у даљем тексту Координационо тело. У циљу операционализације рада Координационог тела дана 13.10.2015. године основане су три радне групе: Радна група за израду Националне стратегије развоја интелектуалне својине за период од 2016-2020. године у области спровођења права, Радна група за размену података у области спровођења права интелектуалне својине и Радна група за подизање свести о штетности кривотворења и пиратерије. Рад радних група у 2015. години био је подржан од стране Твининг пројекта „Заштита права интелектуалне својине”.

На основу оцене Европске комисије, статистички подаци које Република Србија редовно доставља Европској комисији у области спровођења права интелектуалне својине показују да се ниво заштите права интелектуалне својине константно унапређује, али да је даљи напредак могућ, пре свега у погледу јачања административних капацитета, односно у области едукације и унапређења ИТ капацитета за размену података. Радна група за размену података, којом руководи представник тужилаштва за високо-технолошки криминал, почела је рад на утврђивању јединствене методологије за прикупљање и обраду статистичких података. Када методологија буде прихваћена од стране институција укључених у спровођење права интелектуалне својине, потребно је извршити анализу ИТ капацитета која ће бити урађена уз ангажовање ИТ стручњака, а што је планирано за период 2017-2018. година. Истовремено, планиране су активности на успостављању размене оперативних података између институција које су укључене у спровођење права интелектуалне својине.

Министарство унутрашњих послова

У табели је приказан статистички преглед учињених кривичних дела из области интелектуалне својине, као и врсте и количине робе која је одузета на територији Републике Србије у периоду 2009-2015. године.

Година	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015

Број контролисаних лица и субјеката	n.a	n.a	520	414	350	194	377
Број поднетих кривичних пријава	n.a	n.a	168	128	93	90	105
Број кривичних дела	231	218	182	153	107	96	153
Број кривичних дела из члана 199. Кривичног законика	231	216	162	122	63	34	48

Број одузетих предмета							
Година	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Штампане публикације	156,757	685	1,399	821	801	851	2,002
CD	99,635	85,671	46,601	34,061	11,647	7,232	6,422
Технички уређаји	31	4805	158	55	59	15	7
Аудио/видео касете	805	0	30	280	0	0	0
Остало	n.a	n.a	254	1296	6257	4,388	7,832

Управа царина

Управа царина користи систем електронске размене података са носиоцима права интелектуалне својине и њиховим овлашћеним заступницима. Резултат примене апликација за електронско подношење захтева за предузимање мера заштите, тзв. е-ИПР апликације, у 2015. години је следећи: укупно је поднето **268** захтева за предузимање мера заштите права интелектуалне својине, који су одобрени са важношћу до годину дана. У укупном броју захтева, **189** поднето је електронским путем, док је **79** захтева поднето у папирној форми.

За прикупљање и обраду података о предметима у којима су предузете мере заштите права интелектуалне својине (ИПР случајеви), користи се систем ИНЕС+. Овај систем компатибилан је систему COPIES који се користи у Европској унији. Такође, у циљу лакшег и ефикаснијег детектовања кривотворене робе, велики број царинских службеника на терену има приступ ИПМ бази (*Interface Public Members*) Светске царинске организације.

У циљу ефикасне борбе против фалсификованих лекова, медицинских средстава и сличних небезбедних производа, формиран је и делује јединствен контакт-центар (Single points of contact, у даљем тексту SPOC), којим координира МЗ. У току 2015.

године, МЗ је Управи царина упутило 26 дописа од чега је 14 прослеђено царинарницама (фалсификовани лекови), 3 дописа су се односила на провере увоза фармацеутских производа за одређене компаније, 5 обавештења се односило на случајеве крађа лекова/нерегистрованих лекова/немогућности да се утврди да ли је лек кривотворен (нису обавештаване царинарнице) и 4 обавештења која су садржала већ достављане податке.

Пореска управа

У периоду од 2012. до 2014. године број контролисаних обвезника је био у порасту, и то:

- 2012. извршено је 555 контрола, при чему је утврђено да је 534, тј 96,22% пореских обвезника користило легалан софтвер, или је у току контроле извршило легализацију рачунарских програма;
- 2013. године извршено је 573 контроле, при чему је утврђено да је 556 тј. 97,03% пореских обвезника користило легалан софтвер, или је у току контроле извршило легализацију рачунарских програма;
- 2014. године извршене су 624 контроле, при чему је утврђено да је 528 тј. 84,61% пореских обвезника користило легалан софтвер, или је у току контроле извршило легализацију рачунарских програма.

У периоду од 01.01.2015. до 31.12.2015. године, инспектори Пореске управе, Одељења за контролу легалности софтвера, извршили су 537 контрола права интелектуалне својине на рачунарске програме и базе података код пореских обвезника. Том приликом је утврђено да је 485 односно 90,32% пореских обвезника користило легалан софтвер или је у току контроле извршило легализацију рачунарских програма. У односу на 2014. годину, 2015. године је извршено мање контрола, и то за 16,20%, из разлога смањења броја активних инспектора на терену (4 инспектора мање у односу на 2014. годину).

Вредност софтвера купљеног у поступку контроле показује раст, и то:

- 2013/2012 за 108,34%
- 2014/2013 за 178,38%
- 2015/2014 за 107,22 (2015. године финансијски ефекат је износио 445.310.205 динара).

Током 2015. године контроле су вршене код малих и средњих пореских обвезника који чине 90% укупног броја обвезника, а ефекат спроведених контрола је велики са становишта јачања свести о значају куповине легалног софтвера и стварања боље предузетничке климе. Присутност инспектора на терену доприноси уређењу тржишта ових права и даје допринос у борби против сиве економије.

На основу IDC студије која мери стопу пиратерије на сваке 2 године, последњи објављен податак за Србију за 2015. годину показује да стопа пиратерије износи 67%. У периоду од 2011 – 2015. године, стопа пиратерије је смањена за 7%.

Тржишна инспекција

Министарство трговине, туризма и телекомуникација (МТТ) преко Сектора тржишне инспекције обавља инспекцијски надзор над производњом и прометом робе којима се повређује права интелектуалне својине, као и надзор над производњом и прометом робе заштићене ауторским и сродним правима, а у складу са Законом о

посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине и посебним законима из ове области укључујући и Закон о оптичким дисковима. У 2015. години Тржишна инспекција усвојила је **90** захтева од носилаца права интелектуалне својине за идентификацију повреда права и предузимање мера у складу са посебним овлашћењима, што је знатно више него 2014. године. У 2015. години извршено је **3.527 контрола** које су окончане предузимањем мера у складу са овлашћењима, при чему је претежан исход поступка одузимање кривотворених и пиратских производа. У 2015. године битно је промењена структура одузете кривотворене робе у односу на претходни период која указује на тренд повећања одузете кривотворене робе која може имати импликације за безбедност корисника, као што је лична заштитна опрема, уље за двотактне моторе, куглични лежајеви, брусне плоче. И даље је заступљена текстилна роба, обућа као и алкохолна пића у структури одузете робе. У погледу уништавања робе којом се повређује право интелектуалне својине приметно је да се највећи број уништених производа односи на текстилне производе и обућу, пиратске ЦД/ДВД, електроинсталациони материјал и личну заштитну опрему као и на посуђе и амбалажу за алкохолна пића. У оквиру Твининг пројекта ИПА 2011 „Заштита права интелектуалне својине”, израђен је и инсталиран ИНЕС софтвер за потребе Тржишне инспекције и обучено 10 тренера и 2 администратора за потребе интерне едукације. Преко 350 тржишних инспектора, укључујући 47 тржишних инспектора из специјализованих јединица тржишне инспекције које се баве спровођењем права интелектуалне својине похађали су обуке у оквиру Твининг пројекта ИПА 2011 које су фокусиране на праксе примењене у државама чланицама ЕУ. Уз подршку наведеног пројекта урађене су процедуре за повлачење, складиштење и уништавање кривотворених производа, које су тестиране кроз практичне обуке на терену. Такође, урађене су смернице за поступање са опасном робом. У делу ИПА програма који је намењен јачању техничких капацитета, набављане су и инсталиране две машине са пратећом опремом за уништавање кривотворених и пиратских производа под надзором тржишне инспекције

в) Мере и активности предузете у циљу усаглашавања прописа у области интелектуалне својине ради усаглашавања са „Директивом о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”

Ради њиховог усклађивања са одредбама „Директиве о заштити права интелектуалне својине 2004/48/ЕС”, тренутно су у процедури доношења следећи прописи: Закон о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима, Закон о изменама и допунама Закона о правној заштити топографија полупроводничких производа, Закон о изменама и допунама Закона о патентима и Закон о изменама и допунама Закона о жиговима. Циљ је усклађивање са одредбама које се односе на лица која имају право на подношење захтева за изрицање мера, доказе, право на информације, привремене мере, корективне мере, мере забране и одштету. Када ове измене и допуне буду усвојене, ти закони биће у потпуности у складу са „Директивом 2004/48/ЕС.

Надлежност инспекцијских органа дефинисана је Законом о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине ("Сл. гласник РС", бр. 46/2006 и 104/2009 - др. закони) док је надлежност царинских органа уређена Царинским законом ("Сл. гласник РС", бр. 18/2010, 111/2012 и 29/2015) и Уредбом о условима и начину за примену мера за заштиту права интелектуалне својине („Сл. Гласник“ РС, бр. 25/15). Уредба о условима и начину за примену мера за заштиту права интелектуалне својине на граници усклађена је са релевантним правним тековинама

ЕУ (Уредба ЕУ 608/2013 и Уредба ЕК 1352/2013) у погледу царинског поступка за заштиту права интелектуалне својине на граници - види Преговарачко поглавље 29.

Законодавни оквир РС у области кривично-правне заштите интелектуалне својине чине: Закон о потврђивању Конвенције о високо-технолошком криминалу, Кривични законик, Законик о кривичном поступку, Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високо-технолошког криминала и Закон о електронским комуникацијама. Кривична дела у области интелектуалне својине прописана су у глави XX Кривичног законика. Поред ових кривичних дела, Кривичним закоником прописано је и кривично дело “Неовлашћено коришћење туђег пословног имена и друге посебне ознаке робе и услуга” из члана 233 (глава XXIII). Закоником о кривичном поступку, између осталог прописано је да се посебна доказна радња “Тајни надзор комуникације” из члана 166. овог законика може одредити за кривично дело “Неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права” из члана 199. КЗ.

Заштита жигова у области лекова и медицинских средстава је у оквиру Поглавља 28 за заштиту потрошача и заштиту здравља.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) План законодавних активности

Ради њиховог усклађивања са „Директивом 2004/48/ЕС” и Споразумом о трговинским аспектима права интелектуалне својине (ТРИПС), планирано је усвајање следећих закона: Закона о изменама и допунама закона о ауторском и сродним правима, Закона о правној заштити топографија полупроводничких производа, Закона о патентима и Закона о жиговима. Када споменути закони буду донети, биће у потпуности усклађени са „Директивом 2004/48/ЕС” и (ТРИПС).

У области високо-технолошког криминала, планирано је додатно усклађивање кривичног законодавства са Конвенцијом Савета Европе о сајбер криминалу - ЦЕТС бр. 185 која је ратификована од стране НС РС 2009. године. Стандарди прописани Конвенцијом већином су унети у законодавни оквир РС, али је у циљу потпуне усклађености неопходна измена и допуна Кривичног законика Републике Србије у делу који се односи на кривично-правну заштиту интелектуалне својине. Сходно Акционом плану за Поглавље 24, марта 2016. године спроведена је ТАИЕХ мисија у циљу анализе постојећег законодавног оквира и утврђења степена усклађености са правним стандардима ЕУ. На основу спроведене анализе до краја 2016. године биће упућена иницијатива за измену релевантних прописа у овој области.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради јачања институционалне структуре и административних капацитета

Мере за јачање координације између органа за спровођење права интелектуалне својине

Планирана је израда, усвајање и имплементација „Националне стратегије развоја интелектуалне својине за период 2016-2020. године”, до краја 2016. године. Акционим планом, који ће бити саставни део Стратегије, детаљније ће бити формулисан план за даље унапређење система права интелектуалне својине у РС.

Планиране су и активности на даљем јачању Координационог тела и оснивању радних група. Посебно планирано је да се у оквиру Радне групе за размену података, којом руководи представник тужилаштва за високо-технолошки криминал, а која је отпочела рад на утврђивању јединствене методологије за прикупљање и обраду

статистичких података, интензивира рад на бољој размени података између надлежних органа. Планирано је да се након усвајања методологије од стране институција укључених у спровођење права интелектуалне својине, изврши анализа ИТ капацитета која ће бити урађена уз ангажовање ИТ стручњака. Ове активности планиране су за период 2017-2018. година. Истовремено, планиране су активности на успостављању размене оперативних података између институција које су укључене у спровођење права интелектуалне својине.

Завод за интелектуалну својину планира следеће мере:

У циљу повезивања база и размене података са органима задуженим за спровођење заштите права интелектуалне својине у Србији, Завод за интелектуалну својину планира да унапреди своју ИТ инфраструктуру. Ово је посебно значајно имајући у виду да је знатан део ИТ опреме дотрајао и технички превазиђен јер је набављен 2007. године у оквиру пројекта техничке помоћи Заводу CARDS 2004. Ради јачања ИТ инфраструктуре Завода за интелектуалну својину Република Србија ће аплицирати за средства претприступне помоћи ЕУ. Унапређење ИТ инфраструктуре Завода допринеће и побољшању електронске комуникације Завода са међународним организацијама, као и унапређењу његове комуникације са корисницима (e-filing пријава, on-line Гласник интелектуалне својине).

Управа царине планира следеће мере:

У 2016. години планиран је развој ефикасног и ефективног систем контроле малих поштанских пошиљки са аспекта заштите права интелектуалне својине, у складу са новим овлашћењима царинске службе у овој области.

Активно учешће у раду Координационог тела за ефикасну заштиту права интелектуалне својине и радним групама које су формиране за оперативно деловање и рад на посебно значајним питањима која се односе на ефикасну заштиту права интелектуалне својине.

Јачање улоге и значаја регионалних координатора УЦС у спровођењу заштите права интелектуалне својине и шира примена система анализе и управљања ризицима код селекције пошиљки сумњивих са аспекта повреде права интелектуалне својине.

Током 2017-2018 године планирано је унапређење расположивих софтвера и база података у циљу развоја електронске размене података и информација са осталим учесницима у поступку заштите права интелектуалне својине, а нарочито:

- Пласирање релевантних информација свим царинским службеницима на граници.
- Израда и употреба електронских записника о обустављању пуштања или привременом задржавању робе;
- Израда планова за електронско повезивање Управе царина са релевантним институцијама које се баве утврђивањем и спровођењем права интелектуалне својине у Србији.

Пореска управа, Одељење за контролу легалности софтвера у 2016. години наставља рад на следећим активностима:

- подизању свести пореских обвезника о поштовању права аутора и упућивање на повољности коришћења легалног софтвера и указивање на ризике коришћења нелегалног софтвера,

- подржавање међуинституционалне сарадње и заједничких акција на подизању свести јавности,

- тражење помоћи у снажној институционалној заштити права интелектуалне својине и чврсто санкционисање повреде права на рачунарске програме и базе података,

- доступност информација пореским обвезницима у већем обиму (посебно малим пореским обвезницима) у облику брошура или докумената у електронској форми о врстама софтвера и њиховом коришћењу,

- едукација пореских инспектора у складу са променама правила лиценцирања које прописују произвођачи софтвера,

- континуиране контроле на терену,

- реализације планираног броја контрола (око 600).

Сектор тржишне инспекције МТТ, током 2016. године, планира следеће активности:

- рад на имплементацији софтвера ИНЕС+ и

- рад на примени процедура за повлачење, складиштење и уништавање кривотворених и пиратских производа у складу са ЕУ начелима и стандардима, које су урађене у оквиру Твининг пројекта ИПА 2011 „Спровођење права интелектуалне својине”.

Очекује се да ће Влада донети Уредбу којом ближе прописује поступање са кривотвореном робом (привремено одузимање, складиштење, уништавање) до краја 2016. године и да ће њена потпуна имплементација почети у 2017. години. Након усвајања наведене уредбе биће организована свеобухватна едукација за њену примену. Министарство трговине, туризма и телекомуникација, у сарадњи са Заводом за интелектуалну својину и другим органима за спровођење права интелектуалне својине наставиће спровођење кампања о штетности кривотворених производа за потрошаче, а у оквиру активности Координационог тела, односно Радне групе за подизање свести о значају заштите права интелектуалне својине. Осим тога, Сектор тржишне инспекције МТТ у 2016. планира даље обуке о истраживању на Интернету које су започете у оквиру Твининг пројекта. С обзиром да је наведени твининг пројекат завршен, предата је нова апликација за Твининг пројекат ИПА 2016 - „Заштита и спровођење права интелектуалне својине”, чијом би се реализацијом даље наставила подршка раду тржишних инспектора и других представника органа за спровођење права, односно јачање капацитета органа за спровођење права пре свега у области сузбијања Интернет пиратерије и кривотворења. У сектору тржишне инспекције је идентификована потреба за повећањем административних капацитета у 2016. години за два извршиоца у Београду, за једног у Нишу и једног у Новом Саду.

Јавно тужилаштво:

Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал упутило је допис Министарству правде за давање сагласности на сачињени нацрт Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији Вишег јавног тужилаштва у Београду којим је предвиђено проширење систематизације радних места у Вишем јавном тужилаштву у Београду, за потребе Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал за два тужилачка помоћника и три члана административног особља, сходно Акционом плану за Поглавље 24. Такође, у циљу спровођења активности предвиђене Акционим планом

за Поглавље 24, Државном већу тужилаца упућен је допис ради измене Одлуке о броју заменика јавних тужилаца у делу који се односи на Више јавно тужилаштво у Београду и расписивања конкурса за избор два заменика вишег јавног тужиоца, за потребе Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал.

3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ

3.8.1. Конкуренција

Приказ статуса усклађености

а) Закон о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/09), који је у примени од 1. новембра 2009. године, у значајној мери је оснажио улогу Комисије за заштиту конкуренције као самосталне и независне организације, што је битан предуслов за ефикасно и делотворно спровођење политике конкуренције у Републици Србији. Овим Законом је, по први пут 2009. године, уведен низ материјалноправних и процесноправних решења, којим су отклоњени одређени недостаци претходне законске регулативе и створен предуслов за већу ефикасност у раду Комисије.

Међутим, одмах након почетка примене наведеног Закона о заштити конкуренције, уочене су, како предности појединих материјалноправних и процесноправних новина, тако и негативни ефекти одређених законских решења. Имајући у виду препоруке Европске комисије и Конференције Уједињених нација за трговину и развој (UNCTAD), Комисија је поднела Иницијативу за измену и допуну оних законских одредаба које доводе у питање ефикасност у раду Комисије и ограничавају или онемогућавају спровођење модерних института заштите конкуренције. Уважавајући Иницијативу Комисије, ресорно Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација покренуло је поступак за доношење Закона о изменама и допунама Закона о заштити конкуренције, који је усвојен 31.10.2013. године. Значајно је напоменути да су у законски текст инкорпориране све измене и допуне из Иницијативе Комисије, као и да је одржана Јавна расправа уз учешће представника Комисије. Велики број учесника у овој расправи указао је на велико интересовање стручне јавности и пословне заједнице за право и политику заштите конкуренције у Србији.

Закон о изменама и допунама Закона о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 95/2013), ступио је на снагу 8.11.2013. године. Разлози за доношење измена и допуна Закона били су везани превасходно за унапређење процесног оквира примене правила о конкуренцији, ради отклањања уочених недостатака у пракси Комисије, у периоду од почетка примене Закона из 2009. године, као и за уважавање примедби и коментара из Извештаја Европске комисије о напретку Србије за 2012. годину.

На основу овлашћења из Закона, Комисија за заштиту конкуренције је предложила, а Влада Републике Србије је усвојила следећа подзаконска акта којима се ближе уређују одређена законска решења и институти (уредбе):

- 1) Уредбу о садржини и начину подношења пријаве концентрације („Службени гласник РС“ бр. 89/2009), која је престала да важи и уместо које је усвојена нова Уредба о садржини и начину подношења пријаве концентрације

(„Службени гласник РС“ бр. 5/2016), која уводи могућност подношења скраћене пријаве концентрације;

- 2) Уредбу о критеријумима за утврђивање релевантног тржишта („Службени гласник РС“ бр. 89/2009);
- 3) Уредбу о облику и садржини службене легитимације службених лица Комисије за заштиту конкуренције ("Службени гласник РС", бр. 89/2009);
- 4) Уредбу о садржини захтева за појединачно изузеће рестриктивних споразума од забране („Службени гласник РС“ бр.107/2009);
- 5) Уредбу о споразумима о специјализацији између учесника на тржишту који послују на истом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“, бр. 11/2010);
- 6) Уредбу о споразумима о истраживању и развоју између учесника на тржишту који послују на истом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“, бр. 11/2010);
- 7) Уредбу о споразумима између учесника на тржишту који послују на различитом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“, бр. 11/2010);
- 8) Уредбу о критеријумима за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала, начину и роковима њиховог плаћања и условима за одређивање тих мера („Службени гласник РС“, бр. 50/2010);
- 9) Уредбу о условима за ослобађање обавезе плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 50/2010).

Поред наведених прописа, Комисија је, на основу законских овлашћења, усвојила и следећа упутства, смернице и одлуке:

- Упутство о примени правила о заштити конкуренције на удружења учесника на тржишту;
- Упутство о садржини иницијативе за испитивање повреде конкуренције из члана 16. Закона о заштити конкуренције;
- Упутство за откривање намештених понуда у поступцима јавних набавки;
- Упутство у вези са подношењем захтева за појединачно изузеће рестриктивних споразума од забране;
- Упутство о раду са странкама;
- Смернице за примену Уредбе за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала;
- Смернице за примену члана 69. Закона и Уредбе о условима за ослобађање обавеза плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције;
- Одлуку о начину објављивања аката и о замени, односно изостављању (анонимизацији) података у актима Комисије за заштиту конкуренције.

Пропис ЕУ	Домаћи пропис	Оцена усклађености
1) Област повреде конкуренције		
Council Regulation (EC) No. 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty– <u>Consolidated text</u> (OJ L 1, 4.1.2003, p. 1)	Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/2013)	Делимично усклађено
Commission Regulation (EC) No 773/2004 relating to the conduct of proceedings by the Commission pursuant to Articles 81 and 82 of the EC Treaty (Text with EEA relevance) (OJ L 123, 27.4.2004, p. 18–24)	Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/2013)	Делимично усклађено
Commission Notice on agreements on minor importance which do not appreciably restrict competition under Article 101 (1) of the Treaty on the Functioning of the European Union (De Minimis Notice) (Text with EEA relevance) (OJ C 368, 22.12.2001, p. 0013–0015)	Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/2013) Уредба о критеријумима за утврђивање релевантног тржишта („Службени гласник РС“ бр. 89/2009);	У потпуности усклађено
Commission Notice on Immunity from fines and reduction of fines in cartel cases (Text with EEA relevance)(OJ C 298/17), 08.12.2006.)	Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/2013) Уредба о условима за ослобађање обавезе плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције из става („Службени гласник РС“, бр. 50/2010).	У потпуности усклађено
Commission Notice on the definition of relevant market for the purposes of Community competition law (97/C 327/03)	Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/2013) Уредба о критеријумима за утврђивање	У потпуности усклађено

Пропис ЕУ	Домаћи пропис	Оцена усклађености
	релевантног тржишта („Службени гласник РС“ бр. 89/2009);	
Commission Regulation (EU) No 330/2010 on the application of Article 101(3) of the Treaty on the Functioning of the European Union to categories of vertical agreements and concerted practices(Text with EEA relevance)(OJ L 102, 23.4.2010, p. 1–7)	Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/2013) Уредба о споразумима између учесника на тржишту који послују на различитом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“, бр. 11/2010);	У потпуности усклађено
Commission Regulation (EU) No 1217/2010 on the application of Article 101(3) of the Treaty on the Functioning of the European Union to certain categories of research and development agreements(Text with EEA relevance) (Official Journal L 335 , 18/12/2010 P. 0036 - 0042)	Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/2013) Уредба о споразумима о истраживању и развоју између учесника на тржишту који послују на истом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“, бр. 11/2010);	Делимично усклађено
Commission Regulation (EU) No 1218/2010 of 14 December 2010 on the application of Article 101(3) of the Treaty on the Functioning of the European Union to certain categories of specialisation agreements (Text with EEA relevance)(Official Journal L 335 , 18/12/2010 P. 0043 - 0047)	Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/2013) Уредба о споразумима о специјализацији између учесника на тржишту који послују на истом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“,	Делимично усклађено

Пропис ЕУ	Домаћи пропис	Оцена усклађености
	бр. 11/2010);	
2) Област испитивања концентрација		
Council Regulation (EC) No 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation) (OJ L 24, 24.1.2004, p. 1)	Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/2013) Уредба о критеријумима за утврђивање релевантног тржишта („Службени гласник РС“ бр. 89/2009); Уредба о садржини и начину подношења пријаве концентрације („Службени гласник РС“ бр. 5/2016);	У потпуности усклађено
Commission Regulation (EC) No 802/2004 of 7 April 2004 implementing Council Regulation (EC) No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings (OJ L 133, 30.4.2004, p. 1–39, p. 1), as last time amended by Commission Implementing Regulation (EU) No 1269/2013	Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/2013) Уредба о садржини и начину подношења пријаве концентрације („Службени гласник РС“ бр. 5/2016);	У потпуности усклађено

Активности у 2015. години и у првих 6 месеци 2016. године

У посматраном периоду, рад Комисије за заштиту конкуренције су обележили напори усмерени ка подизању свести о правилима и значају конкуренције, затим ка ефикасном спровођењу Закона и унапређењу правног оквира конкуренције, као и хармонизацији праксе Комисије са праксом тела за заштиту конкуренције у ЕУ.

Комисија је, међу активностима које имају за циљ ефикасно спровођење Закона, спровела прве ненајављене увиђаје у 2015. години, а затим и више њих у 2016. години, током којих је коришћена форензичка опрема за прикупљање електронских података. Такође, Комисија је спровела секторску анализу тржишта нафте и деривата нафте и у поступку је израде секторске анализе тржишта осигурања. У циљу примене законских одредби у складу са правилима и праксом ЕУ, као и у циљу обезбеђења правне

сигурности за све учеснике на тржишту, Комисија је у току 2015. године донела следећа мишљења: Мишљење о примени члана 58. Закона о заштити конкуренције и Мишљење о примени члана 10. Закона о заштити конкуренције на одређене облике сарадње између учесника на тржишту у поступцима јавних набавки. Поред наведених мишљења о примени одређених чланова Закона о заштити конкуренције, Комисија је у првих 6 месеци 2016. године, издала и мишљења која се односе на нацрте других закона и то: Нацрт Закона о изменама и допунама Закона о комуналним делатностима и Нацрт Закона о изменама и допунама Кривичног законика.

У току 2015. године, Комисија је припремила и упутила надлежним органима предлог нове Уредбе о садржини и начину пријаве концентрације, који је усвојен у јануару 2016. године. Анализирајући своју досадашњу праксу у обради концентрација, као и одређене измене прописа ЕУ, закључено је да постоји потреба усклађивања постојеће Уредбе о садржини и начину пријаве концентрација са новом регулативом ЕУ. Наиме, Уредба ЕУ бр. 802/2004, са последњим изменама из 2013. године (које су обухваћене Уредбом Европске комисије бр. 1269/2013), између осталог, предвиђа институт скраћене пријаве концентрације, којим се учесницима на тржишту олакшава подношење пријаве и увећава економичност поступања у поступцима контроле концентрација на нивоу ЕУ. Стога, доношење предложене Уредбе у националном законодавству није имало само значај испуњења обавезе усклађивања са правом Европске уније, него и обезбеђења економичнијег поступка пред Комисијом, као и олакшано извршавање обавеза за већину подносилаца захтева. У изради овог акта, поред експерата Комисије и ЕУ, учествовали су и сви заинтересовани субјекти. Влада Републике Србије усвојила је наведени предлог акта, односно нову Уредбу у јануару 2016. године.

б) Административни капацитети

Министарство трговине, туризма и телекомуникација је задужено за дефинисање политике конкуренције и њеног законодавног оквира, док је Комисија за заштиту конкуренције одговорна за спровођење политике и законодавства у овој области.

У Министарству трговине, туризма и телекомуникација постоји посебна организациона јединица која се бави политиком конкуренције – Одељење за трговину и развој конкуренције, у оквиру Сектора за трговину, услуге и политику конкуренције. У Одељењу за трговину и развој конкуренције се између осталих обављају послови који се односе на: припрему стручних основа за израду прописа из области трговине и заштите конкуренције; спречавање појава нелојалне конкуренције, злоупотребе монополског положаја, дампиншког понашања и шпекулативних радњи; израду студија, анализа, информација и других материјала из области трговине и заштите конкуренције; праћење, анализирање и предлагање мера за интензивирање примене европских стандарда у области заштите конкуренције; израду студија, анализа, информација и других материјала из области трговине и заштите конкуренције.

У формулисању политике конкуренције и изради предлога правних аката у овој области, са Сектором за трговину, услуге и политику конкуренције уско сарађује Сектор за нормативне, управне и послове европских интеграција Министарства трговине, туризма и телекомуникација.

Са друге стране, капацитети Комисије за заштиту конкуренције, као независног и самосталног тела, у потпуности су посвећени питањима која се тичу спровођења

правила и политике заштите конкуренције. За постизање наведеног, Комисија има на располагању органе и стручну службу. Органи Комисије за заштиту конкуренције су председник Комисије и Савет Комисије, који чине председник Комисије и четири члана. Стручну службу чине 42 запослена, међу којима су 18 правника и 13 економиста.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Активности Комисије за заштиту конкуренције ће и у наредном периоду бити усмерене на спровођење Закона и усвојених подзаконских аката, у циљу обезбеђивања ефикасне примене правила конкуренције у Републици Србији. Комисија ће се у свом раду руководити критеријумима који проистичу из примене правила конкуренције која се примењују у ЕУ, нарочито чланова 101. и 102. Уговора о функционисању ЕУ и инструмената тумачења које су усвојиле институције ЕУ, како је и наведено у члану 73. Споразума о стабилизацији и придруживању.

Приоритети за 2016. годину-законодавна активност

Законодавни оквир заштите конкуренције је у великој мери усклађен са правом ЕУ. С друге стране, постоје правни прописи ЕУ којима су регулисана специфична питања из појединих сектора привреде, као и из области контроле концентрација и процесних правила, а који још увек нису у потпуности или на одговарајући начин преузети и уграђени у наш правни систем. Циљ будуће законодавне активности је, стога, унапређење нивоа правне хармонизације и релевантне управне и судске праксе, као и додатно уграђивање у национални правни оквир решења из законодавства ЕУ.

Мере планиране за период 2016-2018.

У периоду од 2016-2018. године, Комисија ће наставити даље усклађивање прописа из области заштите конкуренције са правом ЕУ и предлагаће Влади подзаконска акта којима ће одређена правила ЕУ бити транспонована у правни систем Републике Србије. Као што је наведено, законодавни оквир заштите конкуренције је у великој мери усклађен са правом ЕУ, нарочито општа правила која се односе на рестриктивне праксе, изузеће споразума од забране и контролу концентрација. С друге стране, постоје правни прописи ЕУ којима су регулисана специфична питања заштите конкуренције, који још увек нису у потпуности транспоновани у наш систем. Ово се нарочито односи на заштиту конкуренције у појединим привредним секторима (транспорт, осигурање и др.), као и на питања која су на, нивоу ЕУ, детаљније регулисана посебним прописима (уредбама и сл.).

У складу са тим, у наведеном периоду, Комисија ће припремити следеће предлоге подзаконских аката из своје надлежности:

1. Уредба о изузећу споразума који се односе на промет резервних делова моторних возила (3. квартал 2017. године)
2. Уредба о условима за изузеће од забране споразума о преносу технологије (3. квартал 2017. године)

3. Уредба о условима за изузеће од забране споразума у сектору осигурања (2. квартал 2017. године)
4. Уредба о условима за изузеће од забране споразума у друмском, железничком и саобраћај у унутрашњим водама (4. квартал 2017. године)

б) У циљу унапређења рада Комисије, у наредном периоду ће бити потребно предузети мере на даљем јачању административних капацитета, па се очекује запошљавање нових кадрова и додатно стручно усавршавање за запослене.

в) Пројекти који се финансирају од стране ЕУ

У октобру 2014. године је окончан пројекат „Јачање институционалних капацитета Комисије за заштиту конкуренције у Републици Србији» који је финансиран из ИПА фонда у вредности од 2,5 милиона евра. Пројекат је трајао 30 месеци. Основне три компоненте пројекта, односно његови циљеви су били: унапређење капацитета Комисије, јачање капацитета тржишних регулатора у погледу заштите конкуренције и унапређење културе заштите конкуренције у Републици Србији.

У периоду од 2017-2019. године, Комисија за заштиту конкуренције ће, уз подршку ИПА јединице Министарства трговине, туризма и телекомуникација, спроводити ИПА Твининг пројекат, чији је циљ даља хармонизација прописа у домаћем законодавству са регулативом ЕУ, затим, унапређење примене правила конкуренције у Републици Србији (како од стране Комисије, тако и других релевантних институција, укључујући судове, пословна удружења, секторске регулаторе и др.), као и подизање нивоа свести о институтима и значају конкуренције међу ширим пословним окружењем и јавности. Вредност пројекта је 1 милион евра.

3.8.2. Државна помоћ

Приказ статуса усклађености

а) Систем контроле државне помоћи у Републици Србији успостављен је доношењем Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 51/09 - у даљем тексту: Закон), као и два подзаконска акта: Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13, 97/13 и 119/14 – у даљем тексту: Уредба) и Уредбе о начину и поступку пријављивања државне помоћи („Службени гласник РС“, број 13/10).

У складу са обавезама из члана 73. тачка 5. Споразума о стабилизацији и придруживању (у даљем тексту: ССП), Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији 2014. године је једанаести по реду годишњи извештај који је Република Србија до сада сачинила (први извештај је сачињен за 2003 – 2004. годину), али пети свеобухватан, јер садржи и податке о додељеним државним помоћима на нивоу јединица локалне самоуправе и израђен је у потпуности у складу са методологијом Европске уније.

Извршено је додатно усклађивање домаћег законодавства са правним тековинама Европске уније у области контроле државне помоћи. Наиме, у току 2014.

године настављено је са додатном хармонизацијом националног законодавства са EU *acquis communautaire* у области државне помоћи. Усвојена је измењена и допуњена Уредба о правилима за доделу државне помоћи мале вредности (*de minimis* државна помоћ). Правила Европске уније, када је у питању додела ове врсте државне помоћи, садржана су у *Commission Regulation (EC) No 1407/2013 of 18 December 2013 on the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to de minimis aid (OJ L 352, 24. 12. 2013)*. Поменути измењена и допуњена Уредба је делимично усклађена са овом Уредбом Европске уније.

Даље, у току 2015. године, објављен је Образац за покретање поступка контроле државне помоћи, који је у потпуности усклађен са правилима Европске уније која се односе на овај образац, садржаним у *Council Regulation (EC) No 659/1999 of 22 March 1999 laying down detailed rules for the application of Article 93 of the EC Treaty*. Такође је, припремљен предлог измена и допуна Уредбе о правилима за доделу државне помоћи у делу који се тиче услуга од општег економског интереса, којим се постиже делимична усклађеност са правилима Европске уније која се односе на ову врсту државне помоћи, која су садржана у: *Commission Decision of 20 December 2011 on the application of Article 106(2) of the Treaty on the Functioning of the European Union to State aid in the form of public service compensation granted to certain undertakings entrusted with the operation of services of general economic interest (2012/21/EU)*; *Commission regulation (EU) No 360/2012 of 25 April 2012 on the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to de minimis aid granted to undertakings providing services of general economic interest*.

Поред наведених прописа, током 2015. године усвојено је и донето Упутство за утврђивање референтне и дисконтне каматне стопе („Службени гласник РС“, број 76/15 – у даљем тексту: Упутство), које је у потпуности усклађено са *Communication from the Commission on the revision of the method for setting the reference and discount rates (2008/C 14/02)*. Овим Упутством прописан је начин утврђивања, израчунавања и ажурирања основне референтне каматне стопе и израчунавања референтне и дисконтне каматне стопе које се користе за обрачун износа и дисконтовања државне помоћи и израчунавање износа додељене државне помоћи.

Одељење за контролу државне помоћи Министарства финансија (у даљем тексту: Одељење) је успоставило и евиденцију *de minimis* државне помоћи. У питању је база података о свим *de minimis* државним помоћима додељеним у периоду од 2011. године па до данас и ова база се редовно ажурира и објављује на интернет презентацији Комисије за контролу државне помоћи (у даљем тексту: Комисија), како би, пре свега, даваоци, али и корисници државне помоћи имали увид о износима *de minimis* државних помоћи које су додељене сваком кориснику појединачно.

У плану је проширење евиденције на све категорије државне помоћи, односно успостављање свеобухватне евиденције о свим додељеним државним помоћима у Републици Србији, како са националног, тако и са локалног нивоа, што ће бити могуће након што се буде обезбедило одговарајуће софтверско решење.

б) Влада Републике Србије основала је независно тело Комисију за контролу државне помоћи, којој је поверила надлежност за контролу државне помоћи, чиме је испуњена обавеза Републике Србије из члана 73. тачка 4. ССП-а.

Мандат Комисије у претходном сазиву истекао је дана 29. децембра 2014. године, након пуних пет година рада у непромењеном саставу. Комисија у новом сазиву образована Одлуком Владе Републике Србије о образовању Комисије за

контролу државне помоћи, а одлука о образовању објављена је у Службеном гласнику РС, број 6/15 од 20. јануара 2015. године. У циљу обезбеђења независности Комисије, Влада је именовала чланове који нису истовремено запослени у министарствима која додељују државну помоћ. Циљ је био образовати Комисију од чланова који имају знања и искуства у области државне помоћи и истовремено немају интерес да заступају ставове нити једног министарства.

Комисија је у новом сазиву одржала 44 седница на којима је донела укупно 193 акта из своје надлежности. Наиме, донела је укупно 34 решења о дозвољености државне помоћи и 17 закључака којима је покренула поступак накнадне контроле дозвољености додељене државне помоћи. Такође је дала и 142 мишљења из своје надлежности.

Стручне, административне и техничке послове за Комисију обавља Одељење за контролу државне помоћи, које представља посебну самосталну организациону јединицу у оквиру министарства надлежног за послове финансија.

У Одељењу за контролу државне помоћи има укупно 8 систематизованих радних места, у складу са Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија.

в) Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању

Обавезе Републике Србије које се односе на државну помоћ прописане су чланом 73. тач. 4 – 8. ССП-а.

Република Србија је, до сада, оснивањем Комисије за контролу државне помоћи, испунила обавезе из члана 73. тачка 4, а у плану је даље јачање њене оперативне независности, као и препознатљивости у широј јавности.

Такође, редовно се испуњавају и обавезе прописане чланом 73. тачка 5. ССП-а у погледу израде и достављања Европској комисији годишњих извештаја о додељеној државној помоћи у Републици Србији.

Даље, чланом 73. тачка 6. ССП-а прописана је обавеза Републике Србије да усклади све постојеће шеме државне помоћи са правилима за доделу. Процес усклађивања започет је доношењем Закључка Владе Републике Србије 05 Број: 401-6830/2011-1 од 9. септембра 2011. године којим је усвојен Попис постојећих шема државне помоћи (у даљем тексту: Попис шема), односно Закључка Владе 05 Број: 401-2452/2012-1 од 19. априла 2012. године, којим је Влада задужила даваоце државне помоћи, да наведене шеме ускладе са правилима за доделу државне помоћи. Међутим, будући да овај процес није окончан до краја, као и да је велики број пописаних шема у међувремену претрпео измене или је стављен ван снаге, у плану је доношење новог Пописа постојећих шема, као и програма динамике њиховог усклађивања са правилима за доделу државне помоћи.

С тим у вези, Одељење је израдило Предлог закључка Владе којим се усваја Попис постојећих шема државне помоћи и којим се надлежним министарствима налаже да наведене шеме државне помоћи ускладе са правилима за доделу државне помоћи.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планиране мере за период 2016 - 2018. године у погледу усклађивања законодавства у области државне помоћи

Због потребе за даљим усклађивањем домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ у области државне помоћи, у плану је доношење, односно измена и допуна постојећег подзаконског акта (Уредба о правилима за доделу државне помоћи) који ће прописивати правила за доделу различитих врста државне помоћи, као нпр. за доделу помоћи: мале вредности (*de minimis* државне помоћи), у сектору транспорта, за обављање услуга од општег економског интереса, али и за доделу осталих категорија државне помоћи (за МСП, запошљавање, заштиту животне средине, регионална државна помоћи др.). Планирано је да се овим актом изврши потпуна усклађеност са свим релевантним прописима ЕУ из области државне помоћи до краја 2017. године. Оквирни преглед планираних аката и динамика њиховог доношења приказан је у табели.

Оквирни план усклађивања

	Назив прописа	Изворни ЕУ прописи	Рок
1	Уредба о правилима за доделу државне помоћи	<p>Commission Regulation (EC) No 1407/2013 of 18 December 2013 on the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to de minimis aid (OJ L 352, 24.12.2013) (32013R1407)</p> <p>Commission Decision of 20 December 2011 on the application of Article 106(2) of the Treaty on the Functioning of the European Union to State aid in the form of public service compensation granted to certain undertakings entrusted with the operation of services of general economic interest (OJ L 7, 11.01.2012) (32012D0021)</p> <p>Commission Regulation No 360/2012 of 25 April 2012 on the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to de minimis aid granted to undertakings providing services of general economic interest (OJ L 114, 26.04.2012) (32012R0360)</p> <p>Commission Regulation declaring certain categories of aid compatible with the internal market in application of</p>	IV квартал 2017.

	Назив прописа	Изворни ЕУ прописи	Рок
		<p>Articles 107 and 108 of the Treaty (GBER)</p> <p>Coal Council Decision of 10 December 2010 on State aid to facilitate the closure of uncompetitive coal mines (OJ L 336, 21.12.2010) (32010D0787)</p> <p>У току је израда нових правила Regulation No 1370/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on public passenger transport services by rail and by road and repealing Council Regulations (EEC) No 1191/69 and 1107/70 (OJ L 315, 03.12.2007) (32007R1370)</p>	

в) *Кратак преглед мера у вези са спровођењем ССП-а које су планиране за 2016 – 2018. Годину*

Обавеза из ССП-а	Планиране мере за спровођење обавеза	Надлежна тела за спровођење	Рок
<p>Члан 73. тачка 4.</p> <p>Оперативна независност Комисије за контролу државне помоћи</p>	<p>Комисија за контролу државне помоћи (ККДП) ће, као и до сада:</p> <ul style="list-style-type: none"> - покретати поступке накнадне контроле дозвољености државне помоћи, на основу сопствених информација, или информација добијених из других извора, - налагаће усклађивање аката који представљају правни основ за доделу државне помоћи са правилима за доделу, - омогућити целокупној јавности увид у њен рад, објављивањем донетих одлука на својој интернет презентацији и чинити све напоре да у пуној мери контролише државну помоћ, очува своју независност и јача свој углед у јавности. 	<p>Влада Републике Србије, Комисија за контролу државне помоћи, Министарство финансија</p>	<p>Одмах по ступању на снагу ССП-а</p>
<p>Члан 73. тачка 6.</p> <p>Усклађивање постојећих шема државне помоћи.</p>	<p>Влада ће донети нов Попис постојећих шема државне помоћи и наложити њихово усклађивање са правилима за доделу државне помоћи.</p>	<p>Влада Републике Србије, Комисија за контролу државне помоћи, Министарство финансија и сви даваоци државне помоћи, односно министарства у чијој надлежности су шеме државне помоћи које ће бити обухваћене пописом (Министарство привреде, Министарство културе и информисања, Министарство пољопривреде и заштите животне средине и Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре)</p>	<p>До краја 2018. године</p>
<p>Члан 73. тачка 7(б)</p>	<p>Оцењивање подобности региона Републике Србије усклађених на нивоу NUTS II и одређивање максималних интензитета државне помоћи, на основу чега ће се израдити мапа регионалне помоћи.</p>	<p>Влада Републике Србије, Комисија за контролу државне помоћи (заједно са Европском комисијом) Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе</p>	<p>До краја 2018. године</p>

Члан 73. тачка 8. и Протокол 5	Доношење националног плана реструктурирања сектора челика и планова реструктурирања за сваки привредни субјект појединачно у овом сектору	Влада Републике Србије, Министарство привреде, Комисија за контролу државне помоћи	До краја 2018. године
--------------------------------	---	--	-----------------------

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Република Србија је аплицирала за нову пројектну подршку из IPA средстава, за коју се нада да ће бити одобрена у што скоријем року, како би добила неопходну помоћ у процесу усклађивања свог законодавства са ЕУ *acquis*, имплементације правила о државној помоћи, усклађивања постојећих шема, испуњавања свих обавеза дефинисаних ССП-ом, као и испуњавању свих обавеза које прате сам процес преговора и приступања ЕУ.

Област културе и медија

Детаљно дато у Поглављу 10.

3.8.3. Либерализација

1) Приказ статуса усклађености

У оквиру преговарачког поглавља 8 – Политика конкуренције - појам либерализација односи се на члан 3. Уговора о функционисању ЕУ (УФЕУ), који обухвата систем који онемогућава нарушавање конкуренције. С тим у вези, постоји посебан систем за надзор над применом правила о конкуренцији и контроле државне помоћи у случају јавних предузећа и предузећа којима државе чланице одобравају посебна или искључива права, који произлази из члана 106. УФЕУ. У односу на либерализацију појединих сектора (железнице, поштанске услуге, телекомуникације и др.) упућује се на поглавља релевантна за ове области.

а) Достигнути ниво усаглашености

У Републици Србији јавно предузеће, у смислу Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС“ број 15/16) је предузеће које обавља делатност од општег интереса, а које оснива Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе.

Одговарајуће одредбе Закона о јавним предузећима у највећој мери су у складу са чланом 106. Уговора о функционисању ЕУ.

Делатност од општег интереса, у смислу Закона о јавним предузећима јесу делатности које су као такве одређене законом у области:

- производње, преноса и дистрибуције електричне енергије;
- производње и прераде угља;
- истраживања, производње, прераде, транспорта и дистрибуције нафте и природног и течног гаса;
- промета нафте и нафтних деривата;
- железничког, поштанског и ваздушног саобраћаја;

- телекомуникација;
- издавања службеног гласила Републике Србије;
- издавања уџбеника;
- управљања нуклеарним објектима;
- коришћења, управљања, заштите и унапређивања добара од општег интереса (воде, путеви, минералне сировине, шуме, пловне реке, језера, обале, бање, дивљач, заштићена подручја),
- производња, промет и превоз наоружања и војне опреме; као и
- комуналне делатности.

Сходно изнетом, делатности од општег интереса утврђене су Законом о енергетици, Законом о железници, Законом о поштанским услугама, Законом о ваздушном саобраћају Републике Србије, Законом о телекомуникацијама, Законом о објављивању закона и других прописа и аката, Законом о уџбеницима и другим наставним средствима, Законом о заштити од јонизујућих зрачења и нуклеарној сигурности, Законом о водама, Законом о јавним путевима, Законом о рударству и геолошким истраживањима, Законом о шумама, Законом о националним парковима, Законом о Јавном предузећу Југоимпорт-СДПР, Законом о комуналним делатностима и сл.

Неки од наведених закона уређују и либерализацију тржишта. Предлагачи ових закона су министарства надлежна за набројане делатности, у чијој је надлежности и надзор над применом наведених закона.

Република Србија требало би да кроз измене домаћег законодавства боље дефинише делатности од општег интереса.

Закон о јавним предузећима („Службени гласник РС“ број 15/16) који је усвојен 24. фебруара 2016. године, ступио је на снагу 4. марта 2016. године.

Члан 2. Закона гласи: Делатности од општег интереса, у смислу овог закона, јесу делатности које су као такве одређене законом у области: рударства и енергетике, саобраћаја, електронских комуникација, издавања службеног гласила Републике Србије и издавања уџбеника, нуклеарних објеката, наоружања и војне опреме, коришћења, управљања, заштите, уређивања и унапређивања добара од општег интереса и добара у општој употреби (воде, путеви, шуме, пловне реке, језера, обале, бање, дивљач, заштићена подручја и др.), управљања отпадом и другим областима.

Делатности у смислу става 1. овог члана јесу и комуналне делатности, као и друге делатности одређене законом као делатности од општег интереса.

У оквиру обављања делатности из става 1. овог члана из области енергетике пружају се услуге од општег економског интереса.

Такође, Република Србија би требало да усклади своје законодавство са:

- Директивом 2006/111/ЕЗ о транспарентности финансијских односа између држава чланица и јавних предузећа, као и о финансијској транспарентности унутар одређених предузећа.

Б) Институционална структура и стање административних капацитета

Министарство привреде Чланом 4. Закона о министарствима прописано је да, поред осталог, обавља послова државне управе који се односе на одређивање

стратешких циљева, унапређење рада и пословања, надзор и припрему предлога аката о именовању и разрешењу органа управљања у јавним предузећима.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству привреде Број: 110-00-29/2016-02 од 12. фебруара 2016. године. године формиран је Сектор за контролу, надзор и управне послове у области јавних предузећа и привредних регистара, који обавља стручне послове који се односе на: студијско-аналитичке, статистичко-евиденционе, стручно-оперативне, нормативне и информационе послове којима се обезбеђује контрола и надзор над радом јавних предузећа.

Такође, Закључком Владе 05 Број: 023-4473/2015 од 22. априла 2015. године, усмерен је и усклађен рад органа државне управе у обављању послова државне управе који се односе на јавна предузећа и друштва капитала која обављају делатност од општег интереса.

Тачком 5. овог закључка прописано је, поред осталог, да министарства надлежна за област којој припада делатност јавног предузећа, у обављању послова државне управе који се односе на јавна предузећа: припремају предлоге аката којима се даје сагласност на план реструктурирања, односно реорганизације јавних предузећа; предлажу и сва друга акта која су у вези са делатношћу јавних предузећа чији је оснивач Република Србија, а која нису наведена као послови Министарства привреде, Министарства финансија, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Сходно изнетом детаљни подаци о законодавном и институционалном оквиру, административним капацитетима, циљевима и приоритетима на основу којих треба да се изврши секторска либерализација за област:

- поштанских услуга - погледати Поглавље 3;
- телекомуникација и информационог друштва – погледати Поглавље 10;
- енергетике - погледати Поглавље 15;
- док се наведени подаци који се односе на област јавних путева, железнице, пловидбе и лукама у унутрашњим водама налазе у Поглављу 21.

3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ

3.9.1. Банкарство и финансијски конгломерати

I Преглед стања

Законодавни оквир у области пословања и контроле пословања банака у Републици Србији чине Закон о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – Одлука УС), Закон о банкама („Службени гласник РС”, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015) и Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС”, бр. 14/2015), као и подзаконска акта која су донета на основу наведених закона, пре свега Закона о банкама. Такође, на банке се примењују и Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС”, бр. 36/2011 и 139/2014), Закон о платним услугама („Службени гласник РС”, бр. 139/2014), Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. закон и 5/2015), Закон о рачуноводству („Службени гласник РС”, бр. 62/2013), Закон о ревизији („Службени гласник РС”, бр. 62/2013), Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/2009, 72/2009, 91/2010 и 139/2014), Закон о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/2006, 31/2011,

119/2012 и 139/2014), Закон о платном промету („Службени лист СРЈ“, бр. 3/2002 и 5/2003 и „Службени гласник РС“, бр. 43/2004, 62/2006, 31/2011 и 139/2014 – др. закон), Закон о тржишту капитала („Службени гласник РС“, бр. 36/2011), Закон о стечају („Службени гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 – одлука УС и 83/2014) и Закон о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97 и 31/2001 и „Службени гласник РС“, бр. 30/2010), а од значаја су и Закон о Агенцији за осигурање депозита („Службени гласник РС“, бр. 14/2015), као и Закон о осигурању депозита („Службени гласник РС“, бр. 14/2015). На банкарске послове примењују се одредбе Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 57/89 и „Службени лист СРЈ“, бр. 31/93) и др.

Прописи донети на основу Закона о банкама

На основу Закона о банкама донете су следеће одлуке којима се у Србији имплементирају Базел II стандарди:

- Одлука о адекватности капитала банке („Службени гласник РС“, бр. 46/2011, 6/2013 и 51/2014);

- Одлука о управљању ризицима банке („Службени гласник РС“, бр. 45/2011, 94/2011, 119/2012, 123/2012, 23/2013 – др. одлука, 43/2013 и 92/2013, 33/2015, и 61/2015 и 61/2016);

- Одлука о извештавању о адекватности капитала банке („Службени гласник РС“, бр. 45/2011 и 46/2011- исправка);

- Одлука о контроли банкарске групе на консолидованој основи („Службени гласник РС“, бр. 45/2011).

Наведене одлуке примењују се од 31. децембра 2011. године.

Такође, имплементација Базел II стандарда извршена је и доношењем:

- Одлуке о извештавању банака („Службени гласник РС“, бр. 125/2014, 4/2015, и 111/2015 и 61/2016) и

- Одлуке о објављивању података и информација банке („Службени гласник РС“, бр. 125/2014 и 4/2015).

Релевантне подзаконске прописе Народне банке Србије који су донети на основу Закона о банкама представљају и Одлука о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке („Службени гласник РС“, бр. 94/2011, 57/2012, 123/2012, 43/2013, 113/2013, 135/2014, 25/2015, 38/2015, 61/2016 и 69/2016), Одлука о плановима опоравка банке и банкарске групе („Службени гласник РС“, бр. 71/2015), Одлука о спровођењу одредаба Закона о банкама које се односе на давање прелиминарног одобрења, дозволе за рад банке и појединих сагласности и одобрења Народне банке Србије („Службени гласник РС“, бр. 82/2015), Одлука о ближим условима и начину вршења контроле банака и посебне ревизије банке („Службени гласник РС“, бр. 30/2015), Одлука о спољној ревизији банака („Службени гласник РС“, бр. 41/2007, 59/2008, 67/2012 и 18/2015), Одлука о ближим условима и начину обављања привремене управе у банци („Службени гласник РС“, бр. 30/2015), Одлука о финансијској подршци унутар банкарске групе („Службени гласник РС“, бр. 30/2015), Одлука о ближим условима и начину вршења независне процене вредности имовине и обавеза банке ради утврђивања испуњености услова за покретање поступка реструктурирања („Службени гласник РС“, бр. 30/2015 и 78/2015), Одлука о ближим условима и начину прибављања и избора понуда за преузимање, односно продаје акција, имовине и обавеза банке у реструктурирању („Службени гласник РС“, бр. 30/2015), Одлука о ближим условима конверзије елемената допунског капитала банке, односно банке у реструктурирању и ближим условима и начину вршења отписа и

конверзије обавеза банке у реструктурирању („Службени гласник РС“, бр. 30/2015), Одлука о минималном захтеву за капиталом и подобним обавезама банке („Службени гласник РС“, бр. 30/2015), Одлука о садржини докумената и доказа који се подносе уз захтев за давање дозволе за рад и давање појединих сагласности и одобрења Народне банке Србије банци за посебне намене, као и о ближним условима и начину давања појединих сагласности и одобрења друштву за управљање имовином („Службени гласник РС“, бр. 30/2015) и Одлука о информацијама и подацима који се достављају Народној банци Србије за потребе израде и ажурирања плана реструктурирања банке и банкарске групе („Службени гласник РС“, бр. 78/2015).

II Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са Стратегијом Народне банке Србије за увођење стандарда Базел III у Србији, до краја 2016. године планирано је да се изврши усклађивање домаћих прописа из области пословања банака са правним тековинама ЕУ којима су уведени Базел III стандарди.

Народна банка Србије је у јулу 2016. године усвојила План динамике имплементације Базел III стандарда (у даљем тексту: План имплементације) чија је главна сврха упознавање банака са основним новинама Базел III стандарда и динамиком њихове имплементације.

III Преглед усклађености прописа Републике Србије из области пословања банака с најважнијим правним тековинама ЕУ у области банкарства

1. Правни оквир у вези са започињањем и обављањем делатности кредитних институција и пруденцијалним захтевима и надзором кредитних институција

Правила о започињању и обављању делатности кредитних институција и пруденцијалним захтевима и надзору кредитних институција уређена су одредбама следећих правних аката ЕУ којима се у ЕУ имплементирају Базел III стандарди:

- Директивом 2013/36/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о приступу активностима кредитних институција и пруденцијалном надзору кредитних институција и инвестиционих друштава, којом се мења и допуњава Директива 2002/87/ЕЗ и укидају Директиве 2006/48/ЕЗ и 2006/49/ЕЗ - *Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC, CELEX Number 32013L0036 (OJ L 176, 27.6.2013, p. 338–436)*, и

- Уредбом (ЕУ) бр. 575/2013 Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о пруденцијалним захтевима за кредитне институције и инвестициона друштва, којом се мења и допуњава Уредба (ЕУ) бр. 648/2012 - Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012, CELEX Number 32013R0575 (OJ L 176, 27/06/2013, p. 1–337).

Приказ статуса усклађености домаћег законодавства

Закон о банкама и акти донети на основу овог закона делимично су усклађени са Директивом 2013/36/ЕУ и Уредбом (ЕУ) бр. 575/2013, при чему усклађеност са наведеним правним тековинама ЕУ постоји у областима где Базел III стандарди нису

унели новине у односу на Базел II. Изменама и допунама Закона о банкама из 2010. године, употпуњен је правни оквир који је омогућио усклађивање у великој мери са правним тековинама ЕУ које спроводе Базел II стандарде, и то пре свега Директивом 2006/48/ЕЗ Европског парламента и Савета од 14. јуна 2006. године о започињању и обављању послова кредитних институција (Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions - Celex No. 32006L0048) и Директивом 2006/49/ЕЗ Европског парламента и Савета од 14. јуна 2006. године о адекватности капитала инвестиционих друштава и кредитних институција (Directive 2006/49/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 on the capital adequacy of investment firms and credit institutions - Celex No. 32006L0049).

Законом о банкама уређује се оснивање, организација и пословање банака, начин управљања и престанак рада банака, врсте ризика којима је у свом пословању банка изложена или може бити изложена, обавеза њиховог идентификовања, мерења, процене и управљања тим ризицима, као и поступак контроле бонитета и законитости пословања банака. Такође, Законом о банкама се уређује начин сарадње Народне банке Србије са домаћим и страним регулаторним телима, ради вршења контролне функције, њеног унапређења и обављања других послова утврђених овим законом. Законом о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање уређују се специфичности који се односе на услове и поступак стечаја и ликвидације банака, а на све оно што није уређено тим законом примењују се одредбе Закона о стечају.

Одлуком о адекватности капитала банке Народна банка Србије прописала је начин израчунавања капитала и адекватности капитала банке, као и услове и начин добијања сагласности за израчунавање капитала и адекватности капитала банке. Овом одлуком имплементиран је Стуб 1 Базел II стандарда и њоме се уређују стандардизовани и напредни приступи за израчунавање капиталних захтева за кредитни, тржишне и оперативни ризик.

Одлуком о објављивању података и информација банке ближе се прописује садржај података, односно информација које је банка дужна да објављује у складу са Законом о банкама, као и услови, начин и рокови њиховог објављивања. Овом одлуком имплементиран је Стуб 3 Базел II стандарда.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Директива 2013/36/ЕУ утврђује правила о започињању и обављању делатности кредитних институција и садржи одредбе о слободи оснивања и слободном пружању услуга, пруденцијалној процени стицања квалификованих учешћа, односима према трећим државама, заштитним слојевима капитала и начелима и техничким инструментима за пруденцијални надзор над тим институцијама. Уредба (ЕУ) 575/2013 утврђује јединствене пруденцијалне захтеве на нивоу Уније према институцијама које су под надзором у складу са Директивом 2013/36/ЕУ, у вези са капиталом и капиталним захтевима који се односе на кредитни ризик, тржишни ризик, оперативни ризик и ризик измирења, ограничењима великих изложености, захтевима који се односе на ризик ликвидности, обавезама извештавања и објављивања података и информација.

У току је јавна расправа на нацрте прописа којима ће се извршити усклађивање са Уредбом (ЕУ) 575/2013. Планом имплементације је дефинисано да ће ови нацрти прописа бити усвојени од стране Извршног одбора Народне банке Србије у новембру 2016. године, као и да ће имплементација Базел III стандарда почети 30. јуна 2017. године. Усвајањем нових прописа биће испуњен и приоритет за област банкарства

наведен у Извештају Европске комисије о напретку РС за 2015. годину, а који се односи на усклађивање са захтевима Базела III.

Усклађивање са захтевима из Директиве 2013/36/EУ и Уредбе (ЕУ) 575/2013 који се односе на Базел III стандарде (Стуб 1 – капитал и капитални захтеви, стандарди ликвидности, Стуб 2 – управљање ризицима и супервизорски дијалог и Стуб 3 – објављивање података и информација) биће спроведено у наведеном периоду кроз доношење нових, односно одговарајуће измене и допуне постојећих подзаконских аката донетих на основу Закона о банкама. Усклађивање са захтевима који се односе на слободу оснивања и пружања услуга (кредитних институција из Држава чланица у Србији) и сарадњу са Државама чланицама биће извршено доношењем новог, односно изменама и допунама постојећег Закона о банкама најкасније до приступања Републике Србије Европској унији.

2. Финансијски извештаји и консолидовани финансијски извештаји за банке и друге финансијске организације

Основни акт који на нивоу Уније уређује правила у вези са обелодањивањем различитих билансних и ванбилансних трансакција у годишњим финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима банака је Директива 86/635/ЕЕЗ Комисије од 8. децембра 1986. године о финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима за банке и друге финансијске организације - *Council Directive 86/635/EEC of 8 December 1986 on annual accounts and consolidated accounts of banks and other financial institutions, CELEX No. 31986L0635 (Official Journal L 372, 31/12/1986 P.0001-0017).*

Приказ статуса усклађености домаћег законодавства

Важећи правни оквир у Републици Србији делимично је усклађен са Директивом 86/635/ЕЕЗ. Обавеза састављања годишњих финансијских извештаја банака и консолидованих финансијских извештаја прописана је Законом о рачуноводству, а ближе је уређена подзаконским актима Народне банке Србије и то: Правилником о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке („Службени гласник РС“, бр. 98/2007, 57/2008 и 3/2009), Правилником о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке („Службени гласник РС“, бр. 74/2008, 3/2009, /исправка 12/2009/ и 5/2010) и Правилником о обрасцима и садржини позиција у обрасцима консолидованих финансијских извештаја за банке („Службени гласник РС“, бр. 74/2008, 3/2009, /исправка 12/2009/, 26/2009 и 5/2010).

Међутим, ступањем на снагу новог Закона о рачуноводству у јулу 2013. године, настала је обавеза усклађивања свих подзаконских аката са одредбама овог закона. Наведеним изменама били су обухваћени и Правилник о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке, Правилник о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке и Правилник о обрасцима и садржини позиција у обрасцима консолидованих финансијских извештаја за банке. Ови подзаконски акти донети су током 2014. године и у примени су почев од финансијских извештаја за 2014. годину.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

Када је усклађивање са Директивом 86/635/ЕЕЗ у питању, с обзиром да је за припрему предлога Закона о рачуноводству (и његових измена и допуна) надлежно

Министарство финансија, планови у вези са евентуалном изменом законског оквира за потребе усклађивања са предметном Директивом биће реализовани у договору с тим министарством, а Народна банка Србије ће претходно спровести анализу потребних измена и/или допуна подзаконских аката у мери у којој је то могуће, у складу са потребама и захтевима ове директиве.

3. Допунски надзор кредитних институција, друштава за осигурање и инвестиционих компанија у финансијском конгломерату

Правила у вези са допунским надзором кредитних институција, друштава за осигурање и инвестиционих компанија у финансијском конгломерату уређена су директивом 2002/87/ЕЗ Европског парламента и Савета од 16. децембра 2002. године о допунском надзору кредитних институција, друштава за осигурање и инвестиционих компанија друштава у финансијском конгломерату, којом се мењају и допуњују Директиве Савета 73/239/ЕЕЗ, 79/267/ЕЕЗ, 92/49/ЕЕЗ, 92/96/ЕЕЗ, 93/6/ЕЕЗ и 93/22/ЕЕЗ, као и Директивама 98/78/ЕЗ и 2000/12/ЕЗ Европског парламента и Савета, (са последњом изменом Директива 2013/36/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године) - *Directive 2002/87/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2002 on the supplementary supervision of credit institutions, insurance undertakings and investment firms in a financial conglomerate and amending Council Directives 73/239/EEC, 79/267/EEC, 92/49/EEC, 92/96/EEC, 93/6/EEC and 93/22/EEC, and Directives 98/78/EC and 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council, (Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013), OJ L 035 , 11.02.2003. P. 0001 – 0027, CELEX 32002L0087.*

Приказ статуса усклађености домаћег законодавства

Домаће законодавство није усклађено са овим правним актом ЕУ.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

Директивом 2002/87/ЕЗ се значајно унапређује постојећи правни оквир за супервизију свих учесника на јединственом финансијском тржишту Европске уније. Увођење додатног надзора над финансијским конгломератима подразумева и одређене измене секторских правила за појединачни надзор кредитних институција, друштава за осигурање и инвестиционих друштава, посебно како би се избегла регулаторна арбитража између секторских правила и правила за финансијске конгломерате.

Усвајањем новог Закона о финансијским конгломератима, најкасније до краја 2018. године извршила би се потпуна хармонизација са одредбама наведене Директиве.

4. Реорганизација и ликвидација кредитних институција

Реорганизација и ликвидација кредитних институција на нивоу ЕУ уређена је Директивом 2001/24/ЕЗ Европског парламента и Савета од 4. априла 2001. године о реорганизацији и ликвидацији кредитних институција - *Directive 2001/24/EC of the European Parliament and of the Council of 4 April 2001 on the reorganisation and winding up of credit institutions, CELEX Number 32001L0024 (OJ L 125, 5/5/2001, p. 15–23).*

Приказ статуса усклађености домаћег законодавства

Постојеће домаће законодавство не уређује материју која је регулисана Директивом 2001/24/ЕЗ, будући да не допушта прекогранично пружање услуга кредитних институција преко огранака. Имајући у виду наведено, домаћи правни оквир није усклађен са Директивом 2001/24/ЕЗ.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

Циљ Директиве 2001/24/ЕЗ је да се обезбеди да се јединствени поступак ликвидације примењује на све повериоце и инвеститоре у случају неуспеха кредитне институције која има огранке у другим државама чланицама.

У области признавања прекограничне реорганизације и ликвидације кредитних институција, у овом тренутку није у припреми законодавство које је релевантно за усклађивање са Директивом 2001/24/ЕЗ. Усвајањем измена Закона о банкама, односно Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање, а најкасније до приступања Републике Србије Европској унији извршила би се потпуна хармонизација са одредбама наведене Директиве.

5. Системи осигурања депозита и системи за надокнаду инвеститорима

Правни оквир за системе осигурања депозита и компензацију инвеститорима уређени су следећим правним актима ЕУ:

-Директива 2014/49/ЕУ Европског парламента и Савета од 16. априла. 2014.године о системима осигурања депозита - Directive 2014/49/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on deposit-guarantee schemes, CELEX Number 32014L0049; и

-Директива 97/9/ЕЗ Европског парламента и Савета од 3.марта 1997. године о системима за надокнаду инвеститорима - Directive 97/9/EC of the European Parliament and the Council of 3 March 1997 on Investor-Compensation Schemes, CELEX Number 31997L0009, (P. 0022 – 0031, OJ. L. 084, 26.303.1997).

Приказ статуса усклађености домаћег законодавства

Област осигурања депозита регулисана је Законом о осигурању депозита, Законом о Агенцији за осигурање депозита, Законом о изменама и допунама Закона о банкама и Законом о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање који су усвојени у фебруару 2015. године, у циљу увођења европских прописа који се тичу функционисања институција финансијске сигурносне мреже и успостављања института за реструктурирање проблематичних банака. Домаће законодавство је у великој мери усклађено са одредбама Директиве 2014/49/ЕУ. Неусклађеност се односи на ниво осигураног износа (у Србији осигурани износ је 50.000 евра по депоненту по банци, док је у ЕУ 100.000 евра по депоненту по банци), обухват категорија осигураних депонената (у Србији су заштићени депозити физичких лица, предузетника, микро, малих и средњих правних лица, док у ЕУ, поред наведених депонената, осигурану категорију представљају и привредни субјекти који имају статус великих правних лица, осим финансијских институција, осигуравајућих друштава, пензионих фондова и државних органа и институција, као и органа локалне управе), модел обрачуна и наплате премије осигурања заснован на ризику, коришћење осигураног износа као основе за обрачун премије осигурања и могућност исплата депозита који имају

социјалну функцију у року од 5 радних дана (рок за исплату осигураних депозита свим депонентима у Србији је 7 радних дана). Потпуна усклађеност са прописима ЕУ је предвиђена најкасније до уласка Републике Србије у ЕУ.

Одредбе у вези са регулисањем учешћа огранака иностраних кредитних институција у домаћем систему осигурања депозита су у овом тренутку непреносиве из разлога што у српском законодавству не постоји могућност да стране банке обављају активности банке у форми огранка.

Правни оквир у области надокнада инвеститорима чини Закон о тржишту капитала, Правилник о Фонду за заштиту инвеститора („Службени гласник РС“ број 44/12) и Правила пословања организатора Фонда за заштиту инвеститора („Службени гласник РС“, број 94/15). Ови прописи делимично су усклађени са Директивом 97/9/ЕЗ.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

Циљ Директиве 2014/49/ЕУ је успостављање уједначеног нивоа заштите за депоненте у земљама Европске Уније уз истовремено осигурање истог нивоа стабилности система осигурања депозита. Истовремено, ти заједнички захтеви су од изузетне важности да би се елиминисали поремећаји на тржишту и допринело успостављању интерног тржишта чиме се повећава стабилност банкарског система и заштита штедиша а све у циљу стварања услова за хармоничан развој активности кредитних институција.

У циљу усклађивања домаћих прописа са правним тековинама ЕУ из области осигурања депозита у фебруару 2015. године усвојен је сет финансијских закона у оквиру пакета измена прописа који се односи на опоравак и решавање питања проблематичних банака. У оквиру новог законодавног оквира, где није извршено потпуно усклађивање са одредбама Директиве 2014/49/ЕУ, биће предузете одговарајуће мере ради даљег усклађивања, а потпуно усклађивање са прописима ЕУ биће извршено најкасније до уласка Републике Србије у ЕУ.

Циљ Директиве 97/9/ЕЗ је обезбеђење обавезне заштите за клијенте који добијају инвестиционе услуге од инвестиционих друштава (укључујући кредитне институције) у специфичним околностима у којима инвестиционо друштво није у стању да врати новац или финансијске инструменте које држи у име клијента.

За измене законодавства које регулише област заштите инвеститора надлежно је Министарство финансија те ће планови у вези са изменом Закона о тржишту капитала за потребе усклађивања са Директивом бити донети у договору с тим министарством. Даље усклађивање са Директивом 97/9/ЕЗ о системима за обештећење инвеститора, спроводиће се у складу са препорукама донетим на састанцима експланаторног и билатералног скрининга почетком 2015. године, док је потпуно усклађивање, нарочито у делу који обухвата одредбе које се односе на инвестиционе услуге и активности по основу којих су инвестициона друштва, односно кредитне институције, у обавези да приступе систему заштите инвеститора као и одредбе које дефинишу валутну структуру заштићених потраживања, планирано до краја 2018. године.

6. Опоравак и решавање проблематичних кредитних институција (реструктурирање)

Правни оквир за опоравак и решавање проблематичних кредитних институција и инвестиционих друштава (реструктурирање) уређен је Директивом 2014/59/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о успостављању оквира за опоравак и решавање проблематичних кредитних институција и инвестиционих

друштва - *Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms and amending Council Directive 82/891/EEC, and Directives 2001/24/EC, 2002/47/EC, 2004/25/EC, 2005/56/EC, 2007/36/EC, 2011/35/EU, 2012/30/EU and 2013/36/EU, and Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 648/2012 (OJ L 173, 12/06/2014, p. 190–348).*

Приказ статуса усклађености домаћег законодавства

Материја опоравка и решавања питања проблематичних банака – реструктурирање банака регулисана је Законом о банкама, Законом о стечају и ликвидацији банака и друштва за осигурање, Законом о осигурању депозита и Законом о Агенцији за осигурање депозита. Домаће законодавство је у фебруару 2015. године претрпело велике и значајне реформе којима је унапређен оквир за опоравак и реструктурирање банака у складу са принципима и правилима прописаним у Директиви 2014/59/EУ. Народна банка Србије је добила главну улогу као тело надлежно за реструктурирање у складу са новим законским и подзаконским правилима која су почела да се примењују од 1. априла 2015. године, а Извршни одбор Народне банке Србије је задужен за покретање поступка реструктурирања, избор стратегије и инструмената реструктурирања, а доноси и друге појединачне акте у поступку реструктурирања банке и банкарске групе, у складу са Законом о банкама

Након поменутих измена регулативе, домаћи правни оквир је делимично усклађен са Директивом 2014/59/EУ, а усклађивање са преосталим одредбама те директиве (посебни механизми - аранжмани за финансирање реструктурирања, одредбе о сарадњи држава чланица и регулаторних тела, односно тела надлежних за реструктурирање из ових држава) планирано је до краја 2018. године.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

Циљ Директиве 2014/59/EУ је прописивање основних правила на нивоу ЕУ у погледу обавезе сачињавања планова за опоравак и планова за решавање проблематичних институција, мера ране интервенције од стране супервизора, посебног режима за решавање питања проблематичних институција и њихову ликвидацију (престанак пословања) и мера које се том приликом предузимају, начина финансирања решавања проблематичних институција и питања прекограничног решавања проблематичних институција. Под институцијама се подразумевају кредитне институције и инвестициона друштва. Ова Директива успоставља обавезу одређивања надлежног тела за предузимање мера решавања и као циљеве о чијем испуњењу је надлежно тело дужно да води рачуна приликом планирања и избора мера решавања проблематичних банака поставља: обезбеђење континуитета кључних функција банке и очување финансијске стабилности, свођење коришћења јавних средстава на најмању могућу меру и заштиту депонената и других клијената институција.

Регулаторним оквиром у Републици Србији уређено је реструктурирање само банака, док сличан оквир за друге институције обухваћене Директивом није успостављен. Основни циљеви реструктурирања из Директиве уграђени су у Закон о банкама и то су: остваривање континуитета у обављању критичних функција банке, избегавање негативног утицаја на стабилност финансијског система; заштита буџетских и других јавних средстава; заштита депонената и инвеститора и заштита новчаних средстава и друге имовине клијената. Начин остваривања ових циљева се посебно дефинише плановима реструктурирања, које за сваку банку посебно израђује и

ажурира Народна банака Србије, као тело надлежно за реструктурирање банака. Банка је дужна да Народној банци Србије на њен захтев пружи сву потребну помоћ, информације и податке у поступку израде и ажурирања планова реструктурирања, а Народна банка Србије је подзаконским актом прописала детаљно о којим се подацима ради.

Такође, Закон о банкама уводи низ превентивних механизма, попут планова опоравка и мера ране интервенције које треба да омогуће превентивно деловање самих банака, али и рану реакцију Народне банке Србије као супервизора како би се благовремено спречило увећање проблема и без трошкова државе очувала финансијска стабилност. У погледу делова регулаторног оквира где није извршено потпуно усклађивање са одредбама Директиве 2014/59/EУ у 2015. години (успостављање аранжмана за финансирање решавања проблематичних институција, израда оквира за сарадњу са надлежним телима држава чланица ЕУ и сл.), усвајањем накнадних измена наведених закона најкасније до приступања Републике Србије Европској унији извршила би се потпуна хармонизација са одредбама наведене Директиве.

IV Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Усвајањем и имплементацијом измена и допуна законодавства из области пословања банака у току горе наведеног периода обезбедиће се сарадња у складу са чланом 91. у оквиру Поглавља 5. – Наслов VIII. ССП-а, односно испуниће се део преузетих обавеза из тог члана.

Усвајањем и имплементацијом измена и допуна законодавства које регулише систем осигурања депозита, односно систем заштите инвеститора обезбедиће се побољшање законодавног оквира у Србији који штити улагања, сагласно обавезама преузетим чланом 93. у оквиру Поглавља 5. – Наслов VIII. ССП-а.

V Административни капацитети

Народна банка Србије је институција која је надлежна за спровођење Закона о банкама и доношење подзаконских аката по основу тог закона.

У оквиру Народне банке Србије, у складу са Законом о Народној банци Србије и Статутом образована је Управа за надзор над финансијским институцијама. Управа за надзор, поред осталог, обавља послове контроле и надзора над финансијским институцијама, доноси појединачне акте у области надзора над финансијским институцијама, предлаже Извршном одбору доношење прописа и појединачних аката у области контролне и надзорне функције који се односе на давање и одузимање дозвола и налаже и предузима мере према финансијским институцијама, у складу са законима којим се уређује пословање финансијских институција.

У оквиру Управе за надзор, организован је Сектор за контролу пословања банака, са 5 ужих организационих јединица – одељења, надлежних за послове: посредне контроле, непосредне контроле, правних питања, развоја и специјалне контроле. У Сектору је тренутно запослено 108 лица.

На пословима праћења правних тековина ЕУ и усклађивања домаћег законодавства са тим тековинама у области банкарства ангажовано је око 15 запослених из пет сектора/дирекција Народне банке Србије, који ове послове обављају као своје редовне активности. Председник и секретар Преговарачке групе 9 – финансијске услуге су запослени у НБС. Упоредо са интензивирањем процеса интеграција повећаваће се ангажовање постојећих кадрова, те је у циљу јачања

административних капацитета Народне банке Србије потребно обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са централним банкама и банкарским надзорним телима у Европској унији.

Потребно је ојачати постојеће кадровске капацитете и идентификовати делове у којима је потребно њихово проширење, чиме би се ефикасније спровели захтеви правилног транспоновања и примене правних тековина Европске уније у области банкарства. У том смислу, већ су предложени одређени пројекти обуке за имплементацију Базел III стандарда, а стручно усавршавање и обука ће бити потребни и за имплементацију прописа којим се уређује додатни надзор над финансијским конгломератима, као и оквира за опоравак и решавање проблематичних банака. Такође, у оквиру припреме за примену тзв. јединствених правила (*Single rulebook*) која уводе Базел III стандарди, Народна банка Србије је унапредила сарадњу са Европским телом за банкарство (даље: European Banking Authority, ЕБА), кроз учествовање на састанцима већа супервизора (*supervisory colleges*) у својству посматрача, у складу са новим техничким стандардима и препорукама ЕБА, као и закључењем мултилатералног Споразума о сарадњи са ЕБА и надзорним органима земаља југоисточне Европе (ЈИЕ) од 27.10.2015. године.

Институционални оквир финансијске сигурносне мреже у Србији чине Министарство финансија, Народна банка Србије и Агенција за осигурање депозита и одговорне су за спровођење захтева сагласно Директиви. Агенција за осигурање депозита је институција надлежна за организовање и спровођење обавезног осигурања депозита у Србији и доноси подзаконска акта из своје надлежности.

Законом о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/2014, 14/2015, 54/2015 и 96/2015 – др. закон), образована су министарства и посебне организације и утврђен је њихов делокруг надлежности. Одредбама члана 34. овог закона, прописано је да Министарство финансија обавља послове државне управе који се, између осталог, односе и на банкарски систем, као и на учествовање у управљању банкама, друштвима за осигурање и другим финансијским институцијама чији је акционар Република Србија, као и организовање и спровођење поступка продаје акција у истим,

У Министарству финансија, у оквиру Сектора за финансијски систем, организована је Група за банкарство и осигурање у којој су, тренутно запослена четири лица, од којих се двоје запослених бави питањима из области банкарства, једно лице се бави питањима из области осигурања, а једно лице је руководилац Групе. У плану је јачање кадровских капацитета за области банкарства и осигурања, кроз стручна усавршавања и повећање броја запослених.

Приликом спровођења активности усмерених на јачање финансијског система у Републици Србији, Министарство финансија поред сарадње са домаћим институцијама, а пре свих, Народном банком Србије, Агенцијом за осигурање депозита и Владом Републике Србије, остварује висок степен сарадње и са међународним финансијским институцијама (нарочито Светском банком, Међународним монетарним фондом, Европском банком за обнову и развој и др.).

Агенција за осигурање депозита је институција која је у Србији надлежна за обавезно осигурање депозита физичких лица, предузетника, микро, малих и средњих правних лица код банака ради заштите депозита тих лица као и за заштиту инвеститора и обезбеђења финансијске стабилности у Републици Србији. Агенција је самостални правни субјект који обавља послове утврђене Законом о Агенцији за осигурање депозита („Службени гласник РС”, бр. 14/2015) и другим законом и функционално је независна од било ког државног органа.

У циљу обављања послова у оквиру функције реструктурирања банака, у првој половини 2015. године у оквиру Народне банке Србије образована је посебна

организациона јединица – Сектор за реструктурирање банака, функционално и организационо независна у односу на друге организационе јединице у Народној банци Србије. Сектор за реструктурирање банака тренутно има седам запослених, али се планира јачање кадровског капацитета овог сектора.

VI Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У току је предлагање нових пројеката у области банкарства, а у оквиру програма који се финансирају из развојне помоћи ЕУ (IPA 2 пројекти, TWINNING LIGHT, TAIEХ, PLAC II и сл.).

VII Финансијски аспект спровођења НПАА

Финансијска средства која би се определила за хармонизацију, имплементацију, односно инвестиције у делу који се односи на област банкарства за 2016. годину – нису планирана.

У наредном периоду, у оквиру периодичних ревизија Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ (НПАА), благовремено ће се сагледавати потреба за издвајањем потребних финансијских средстава, како би се иста уврстила у финансијски план Народне банке Србије, односно Министарства финансија.

3.9.2. Осигурање

I Солвентност II

Директива 2009/138/ЕЗ Европског парламента и Савета од 25. новембра 2009. године о започињању и обављању послова осигурања и реосигурања (Солвентност II) (Текст од значаја за ЕЕП) Службени гласник L 335, (са последњом изменом Директива 2014/51/ЕУ Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године) - *Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (Text with EEA relevance) OJ L 335, (with latest amendments Directive 2014/51/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014), CELEX 32009L0138.*

Приказ статуса усклађености

Законом о осигурању („Службени гласник РС”, бр. 139/2014) и подзаконским актима донетим на основу тог закона (Одлука о спровођењу одредаба Закона о осигурању које се односе на издавање дозволе за обављање послова осигурања/реосигурања и појединих сагласности Народне банке Србије („Службени гласник РС“, бр. 55/2015), Одлука о адекватности капитала друштва за осигурање/реосигурање („Службени гласник РС“, бр. 51/2015), Одлука о условима и начину вршења надзора над пословањем друштва за осигурање/реосигурање и других субјеката надзора у делатности осигурања („Службени гласник РС“, бр. 51/2015), Одлука о систему управљања у друштву за осигурање/реосигурање („Службени гласник РС“, бр. 51/2015), Одлука о извештавању друштва за осигурање/реосигурање („Службени гласник РС“, бр. 55/2015), Одлука о техничким резервама („Службени гласник РС“, бр. 42/2015), Одлука о инвестирању средстава осигурања („Службени гласник РС“, бр. 42/2015), Одлука о стицању звања и усавршавању овлашћеног актуара („Службени гласник РС“, бр. 38/2015), Одлука о садржини мишљења овлашћеног

актуара („Службени гласник РС“, бр. 38/2015), Одлука о садржини извештаја о обављеној ревизији финансијских извештаја друштва за осигурање/реосигурање („Службени гласник РС“, бр. 42/2015), Одлука о спровођењу одредаба Закона о осигурању које се односе на обављање послова посредовања у осигурању, односно заступања у осигурању („Службени гласник РС“, бр. 55/2015), Одлука о стицању звања и усавршавању овлашћених посредника и овлашћених заступника у осигурању („Службени гласник РС“, бр. 38/2015), Одлука о садржини и начину вођења регистара података о друштвима за осигурање/реосигурање и другим субјектима надзора у делатности осигурања („Службени гласник РС“, бр. 42/2015) и Одлука о начину заштите права и интереса корисника услуга осигурања („Службени гласник РС“, бр. 55/2015), као и Законом о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 14/2015) извршено је усклађивање домаће регулативе осигурања са оквиrom Солвентност I, уз имплементацију одређених елемената Солвентности II.

На основу члана 274. Закона о осигурању Влада је у јуну 2015. године донела Уредбу о одређивању ризика који се могу осигурати, односно реосигурати код страног друштва за осигурање, односно реосигурање („Службени гласник РС“, бр. 56/2015) којом се омогућава либерализација тржишта за поједине врсте осигурања.

Закон о осигурању и подзаконска акта донета на основу тог закона делимично су усклађени са Солвентношћу II. У периоду израде Закона о осигурању и подзаконских аката који су донети на основу тог закона, у Европској унији се примењивао оквир Солвентност I и нису била донета сва акта за имплементацију Солвентности II, па је усклађивање домаће регулативе извршено оквиrom Солвентност I, посебно узимајући у обзир степен развијености сектора осигурања у Републици Србији.

Имајући у виду да примена одредаба Солвентност II у Европској унији почиње од 2016. године, у домаћи правни оквир, у оквиру припремне фазе имплементације Солвентности II, кроз Закон о осигурању и подзаконска акта донета на основу тог закона, транспоновани су поједини захтеви Солвентности II, пре свега квалитативни захтеви II стуба: кључне функције (управљање ризицима, систем интерних контрола, актуарска функција и интерна ревизија), сопствена процена ризика и солвентности, садржина мишљења актуарске функције (овлашћеног актуара), поверавање послова, супервизија заснована на процени ризика, подобност за лица која управљају/надзиру друштва, подобност за актуарску функцију (овлашћеног актуара) и стицање квалификованог учешћа. Поједини елементи квантитативних захтева I стуба Солвентности II, као што су квалитет података, сегментација, поређење са искуством и адекватност техничких резерви, такође су имплементирани у припремној фази.

Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 14/2015) је делимично усклађен са Солвентношћу II.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

Извршни одбор Народне банке Србије донео је, у јулу 2016. године, Стратегију за имплементацију Солвентности II у Републици Србији, која обухвата 3 фазе: детаљну анализу усклађености регулативе којом се уређује делатност осигурања у Републици Србији са захтевима Солвентности II, процену ефеката примене квантитативних захтева I стуба Солвентности II (квантитативна студија утицаја) и план усклађивања регулаторног оквира осигурања.

Планови за потпуно усклађивање са правном тековином ЕУ

План је да се оствари пуно усклађивање домаће регулативе са захтевима Солвентности II предлогом новог Закона о осигурању у четвртом тромесечју 2018. године, с тим да ће примена појединих одредаба тог закона у делу који не буде могао да буде имплементиран због чињенице да Република Србије није чланица Европске уније, бити одложена до дана приступања Републике Европској унији.

Предлагање измена и допуна Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање планира се за четврто тромесечје 2018. године. Изменама и допунама Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање ће се обезбедити узајамно признавање закона држава чланица у овој области, сарадња надлежних органа и еквивалентни третман и заштита поверилаца по основу осигурања сагласно Солвентности II.

Институционална структура и административни капацитети

Народна банка Србије је регулатор и супервизор сектора осигурања у Србији, сагласно члану 4. Закона о Народној банци Србије и члану 13. Закона о осигурању. У складу са Уставом Републике Србије Народна банка Србије може да Народној скупштини Републике Србије предлаже законе из своје надлежности, а сагласно Закону о осигурању - да доноси подзаконске акте из своје надлежности. У оквиру Народне банке Србије, сагласно члану 8а. Закона о Народној банци Србије образована је Управа за надзор над финансијским институцијама, која поред осталог, обавља послове контроле и надзора над финансијским институцијама, доноси појединачне акте у области надзора над финансијским институцијама, предлаже Извршном одбору Народне банке Србије доношење прописа и појединачних аката у области контролне и надзорне функције и налаже и предузима мере према финансијским институцијама. У оквиру Управе за надзор над финансијским институцијама организован је Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања са пет ужих организационих јединица – одељења надлежних за: посредни надзор, непосредну контролу, правна питања, актуарске послове и статистику и надзор над делатношћу добровољних пензијских фондова.

На пословима усклађивања са Солвентношћу II ангажовани су запослени из Одсека за унапређење прописа и сарадњу са Европском унијом у оквиру Одељења за правна питања (четири запослена – правника који ове послове обављају као претежан посао) и запослени у Одељењу за актуарске послове и статистику (четири запослена – актуара који ове послове обављају поред својих редовних активности), уз подршку запослених из других одељења.

Министарство финансија Републике Србије испред Владе предлаже Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање. У оквиру Сектора за финансијски систем у Министарству финансија Републике Србије, организована је Група за банкарство и осигурање, где је једно лице надлежно за област осигурања, које је ангажовано и на пословима усклађивања са прописима Европске уније.

Агенција за осигурање депозита, основана посебним законом, сагласно чл. 8. и 26. Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање, врши функцију стечајног и ликвидационог управника друштава за осигурање.

Народна банка Србије, Министарство финансија Републике Србије и Агенција за осигурање депозита сарађују приликом израде и примене прописа из области осигурања.

Ради усклађивања са Солвентношћу II и ефикаснијег спровођења и надзора регулаторног оквира осигурања, потребно је да се у Народној банци Србије врши перманентно усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији. Ради имплементације Солвентности II потребно је јачање постојећих институција (Народне банке Србије, Агенције за осигурање депозита, Удружења осигуравача Србије и др), развој потребне ИТ инфраструктуре, као и обучавање запослених у друштвима за осигурање/реосигурање и запошљавање нових стручњака са специфичним знањима из Солвентности II. Јачање постојећих институција може се спровести кроз фокусирање постојећих капацитета на имплементацију Солвентности II, уз ангажовање нових лица у складу са финансијским могућностима тих институција.

II Осигурање од одговорности због употребе моторних возила

Директива 2009/103/ЕЗ Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године о осигурању од грађанскоправне одговорности у вези са употребом моторних возила и о извршавању обавезе осигурања од те одговорности (кодификована верзија) (Текст од значаја за ЕЕП), Службени гласник L 263 – *Directive 2009/103/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 relating to insurance against civil liability in respect of the use of motor vehicles, and the enforcement of the obligation to insure against such liability (codified version) (Text with EEA relevance), OJ L 263, CELEX 32009L0103.*

Приказ статуса усклађености

Законом о обавезном осигурању у саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 51/2009, 78/2011, 101/2011, 93/2012 и 7/2013 – одлука УС) и Уредбом о утврђивању најниже суме осигурања на коју може бити уговорено осигурање власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима („Службени гласник РС”, бр. 108/2014 - у даљем тексту: Уредба) извршено је преношење наведене Директиве у домаће законодавство. Наведени прописи су у највећој мери усклађени са овим правним актом Европске уније.

Решења Директиве у погледу којих није постигнута потпуна усклађеност тичу се износа минималне суме осигурања од аутоодговорности.

Планови за потпуно усклађивање са правном тековином ЕУ

Изменама Уредбе у четвртм тромесечју 2018. године извршиће се даље усклађивање са одредбама Директиве које уређују минималне суме осигурања од аутоодговорности. Висина минималне суме осигурања од аутоодговорности биће потпуно усклађена са сумом предвиђеном у Директиви до датума приступања Републике Србије Европској унији.

Институционална структура и административни капацитети

Закон о обавезном осигурању у саобраћају из 2009. године и измене и допуне тог закона предложила је Влада (из надлежности Министарства финансија) Скупштини. Подзаконска акта овог закона доносе Влада и Народна банка Србије.

Народна банка Србије врши надзор над пословањем друштава за осигурање која пружају осигурање од аутоодговорности, над усклађеношћу њиховог пословања са обавезама које су прописане наведеним законом и над тржишним понашањем тих друштава.

Јавна овлашћења које обавља Удружење осигураваача Србије су под надзором Министарства финансија (Информациони центар, Зелена карта и стари Гарантни фонд).

Надзор над применом Закона о обавезном осигурању у саобраћају врши и Министарство унутрашњих послова, односно саобраћајна полиција, сагласно делокругу њихове надлежности.

На пословима усклађивања са Директивом (у оквиру Управе за надзор над финансијским институцијама - Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања) ангажовани су запослени из Одсека за унапређење прописа и сарадњу са Европском унијом у оквиру Одељења за правна питања (четири запослена – правника који ове послове обављају као претежан посао), уз подршку запослених из других одељења.

У оквиру Сектора за финансијски систем у Министарству финансија, организована је Група за банкарство и осигурање, где је једно лице надлежно за област осигурања, које је ангажовано и на пословима усклађивања са прописима ЕУ.

Ради ефикаснијег унапређења, спровођења и надзора регулаторног оквира осигурања од аутоодговорности, потребно је да се врши перманентно усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији. Такође је потребно јачање и Удружења осигураваача Србије. У Министарству финансија РС је потребно је јачање кадровских капацитета за област осигурања, кроз стручна усавршавања и повећање броја запослених.

III Посредовање у осигурању

Директива 2002/92/ЕЗ Европског парламента и Савета од 9. децембра 2002. године о посредовању у осигурању, Службени гласник L 9 – *Directive 2002/92/EC of the European Parliament and of the Council of 9 December 2002 on insurance mediation, Official Journal L 9, CELEX 32002L0092.*

Приказ статуса усклађености

Законом о осигурању и подзаконским актима донетим на основу тог закона – Одлука о спровођењу одредаба Закона о осигурању које се односе на обављање послова посредовања у осигурању, односно заступања у осигурању („Службени гласник РС”, бр. 55/2015), Одлука о стицању звања и усавршавању овлашћених посредника и овлашћених заступника у осигурању („Службени гласник РС”, бр. 38/2015), Одлука о садржини и начину вођења регистара података о друштвима за осигурање/реосигурање и другим субјектима надзора у делатности осигурања („Службени гласник РС”, бр. 42/2015) и Одлука о начину заштите права и интереса корисника услуга осигурања („Службени гласник РС”, бр. 55/2015), извршено је

усклађивање домаће регулативе у области посредовања и заступања у осигурању са наведеном Директивом Европске уније. Закон о осигурању и подзаконска акта донета на основу тог закона су у већој мери усклађени са наведеном Директивом.

Усвајањем Закона о осигурању постигнута је потпуна усклађеност у погледу следећих питања које регулише Директива: изузетак у обављању послова посредовања у осигурању, слобода оснивања и слобода пружања услуга посредовања у осигурању, добра пословна репутација посредника у осигурању, размена информација надлежних органа, вансудско решавање спорова и пружање информација клијенту од стране посредника у осигурању.

Привредна комора Србије, почев од октобра 2015. године, организује обуку за кандидате који желе да полажу испит за стицање звања овлашћеног посредника и овлашћеног заступника у осигурању, а од јануара 2016. године и континуирано усавршавање овлашћених посредника/заступника у осигурању.

Планови за потпуно усклађивање са правном тековином ЕУ

Као најважнија решења Директиве у погледу којих је потребно постигнути потпуно усклађеност могу се навести: висина суме осигурања од професионалне одговорности за штете које настану обављањем делатности за посреднике у осигурању, додатни захтеви за инвестиционе производе засноване на осигурању и продаја полиса осигурања од аутоодговорности само од стране овлашћених заступника у осигурању на техничким прегледима возила.

Измене и допуне Закона о обавезном осигурању у саобраћају, којима би се извршила хармонизација са одредбама наведене Директиве у погледу продаје полиса осигурања од аутоодговорности на техничким прегледима од стране лиценцираних заступника, планирају се најкасније за четврто тромесечје 2017. године.

Такође, усвајањем новог Закона о осигурању у четвртом тромесечју 2018. године извршиће се и потпуна хармонизација са новим решењима предвиђеним одредбама Директиве 2016/97/ЕУ Европског парламента и Савета од 20. јануара 2016. године о дистрибуцији осигурања - *Directive 2016/97/EU of the European Parliament and of the Council of 20 January 2016 on insurance distribution*, која ће се примењивати у Европској унији почев од 23. фебруара 2018. године.

У периоду до четвртог тромесечја 2017. године вршиће се анализа нове регулативе ЕУ овој области, као и смерница и препорука ЕИОРА-е (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) у овој области, и на основу тога сачиниће се План имплементације Директиве о дистрибуцији осигурања у Републици Србији.

Институционална структура и административни капацитети

У Народној банци Србије у оквиру Управе за надзор над финансијским институцијама - Сектору за надзор над обављањем делатности осигурања на пословима усклађивања са Директивом ангажовани су запослени из Одсека за унапређење прописа и сарадњу са Европском унијом у оквиру Одељења за правна питања (четири запослена – правника који ове послове обављају као претежан посао), уз подршку запослених из других одељења.

У оквиру Сектора за финансијски систем у Министарству финансија, организована је Група за банкарство и осигурање, где је једно лице надлежно за област осигурања, које је ангажовано и на пословима усклађивања са прописима ЕУ.

Ради усклађивања са новом Директивом о дистрибуцији осигурања и ефикаснијег спровођења и надзора регулаторног оквира посредовања и заступања у осигурању, потребно је да се врши усавршавање запослених у надлежним институцијама кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији. Ради имплементације Директиве, потребно је и обучавање лица која обављају послове посредовања, односно заступања у осигурању.

IV Финансијски извештаји и консолидовани финансијски извештаји друштава за осигурање

Директива 91/674/ЕЕЗ Савета од 19. децембра 1991. године о финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима друштава за осигурање, Службени гласник L 374 (са последњом изменом Директива 2006/46/ЕЗ Европског парламента и Савета од 14. јуна 2006. године) – *Council Directive 91/674/EEC of 19 December 1991 on the annual accounts and consolidated accounts of insurance undertakings, OJ L 374 (with latest amendments Directive 2006/46/EC of the European Parliament and the Council of 14 June 2006), CELEX 1991L0674.*

Приказ статуса усклађености

Циљ Директиве је хармонизација извештавања од стране друштава за осигурање, због потребе за већом упоредивошћу између земаља чланица и због значајних прекограничних активности друштава за осигурање. Директивом се одређује изглед биланса стања, биланса успеха и садржина напомена уз финансијске извештаје у делу који је специфичан за друштва за осигурање, а постављају се и правила за вредновање позиција, презентација консолидованих извештаја, као и правила о објављивању финансијских извештаја и извештаја о пословању.

У 2015. години извршене су измене и допуне прописа који уређују ову област, што је допринело већем степену усклађености домаћег законодавства са овим правним актом ЕУ. Одлуком о изменама Одлуке о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за друштва за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 102/2015) прописана је обавеза процене некретнина друштава за осигурање на сваке три године од стране независног процењивача, што је регулисано чланом 49. Директиве 91/674/ЕЕЗ. Одлуком о изменама и допунама Одлуке о садржају и форми образаца финансијских извештаја за друштва за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 102/2015) ближе је одређен садржај напомена уз финансијске извештаје, што је регулисано чланом 63. Директиве 91/674/ЕЕЗ. Решења Директиве у погледу којих још није могла бити постигнута потпуна усклађеност односе се на поједине позиције у оквиру биланса стања (финансијска средства и потраживања) и биланса успеха.

Планови за потпуно усклађивање са правном тековином ЕУ

До четвртог тромесечја 2016. године извршиће се детаљна анализа свих сегмената Директиве 91/674/ЕЕЗ за које не постоји потпуна усклађеност са домаћим законодавством, као и анализа регулативе ЕУ овој области, спровођења исте у државама чланицама и препорука ЕИОРА-е (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) у овој области. До четвртог тромесечја 2017. године направиће се план свих потребних измена прописа у циљу потпуне усклађености. До другог тромесечја 2018. године предложиће се измене и допуне постојеће регулативе, чијим би се

усвајањем и доношењем извршила потпуна хармонизација са одредбама наведене Директиве.

Институционална структура и административни капацитети

У оквиру Народне банке Србије - Управе за надзор над финансијским институцијама организован је Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања са пет ужих организационих јединица – одељења, од којих је једно надлежно за послове посредног надзора над пословањем друштава за осигурање и других субјеката (посредника и заступника). У том одељењу се пословима усклађивања са Директивом бави један запослени, који ове послове обавља поред својих редовних активности, уз повремено ангажовање још једног запосленог из истог одељења.

Ради усклађивања са Директивом потребно је да се врши перманентно усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

V Струковне пензије

Директива 2003/41/ЕЗ Европског парламента и Савета од 3. јуна 2003. године о делатностима и надзору институција за струковне пензије, CELEX 32003L0041 - *Directive 2003/41/EC of the European Parliament and of the Council of 3 June 2003 on the activities and supervision of institutions for occupational retirement provision CELEX Number 32003L0041*).

Приказ статуса усклађености

Законодавни оквир делатности друштава за управљање добровољним пензијским фондовима у Републици Србији чини Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, бр. 85/2005 и 31/2011), који је припремало Министарство финансија у сарадњи с Народном банком Србије, као и подзаконски акти које су, на основу наведеног закона, донели Народна банка Србије и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Домаће законодавство је делимично усклађено са овим правним актом ЕУ. Решења Директиве у погледу којих није постигнута потпуна усклађеност односе се посебно на лиценцирање у условима прекограничних активности, либерализацију инвестирања у погледу структуре портфолија, омогућавање инвестирања у деривате, правила инвестирања у случају прекограничног обављања делатности, као и управљања имовином, вршење кастоди услуга и прекограничне делатности.

IORP Директива је донета, имајући у виду да су институције за струковне пензије (*IORPs*) значајне финансијске институције које имају кључну улогу у обезбеђивању интеграције, ефикасности и ликвидности финансијских тржишта, као и да су системи социјалне сигурности под све већим притиском, те да ће се у будућности све више рачунати на допунске пензије које организују или финансирају послодавац, удружење послодаваца, синдикат или професионално удружење. Поред ових институција (*IORPs*), које у ЕУ покривају око 25% радно способног становништва чија је имовина око 30% БДП-а Европске Уније, постоје још две категорије пензијских шема, и то: систем социјалне сигурности и индивидуални програми (животна осигурања) које нису обухваћене овом Директивом.

Планови за потпуно усклађивање са правном тековином ЕУ

До краја четвртог тромесечја 2017. године извршиће се анализа упоредне регулативе у области лиценцирања и надзора у условима вршења прекограничних активности добровољних пензијских фондова, а која је условљена јачањем капацитета надзорног органа. У наредном периоду очекују се измене Директиве као и усвајање нове Директиве – *IORP 2*. Након усвајања нове Директиве сачиниће се план измена регулативе којом се уређује пословање добровољних пензијских фондова како би се постигло усаглашавање са релевантним прописима ЕУ.

Најкасније до краја четвртог тромесечја 2018. године, планирају се измене и допуне Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, којима би се извршила потпуна хармонизација са одредбама Директиве.

Институционална структура и административни капацитети

У оквиру Народне банке Србије, организован је Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања, са 5 ужих организационих јединица – одељења, од којих је једно надлежно за послове надзора добровољних пензијских фондова. У том одељењу је ангажовано троје запослених који послове праћења и усклађивања домаћих прописа с прописима ЕУ обављају уз своје редовне активности. Потребно је јачање кадровских капацитета за област добровољних пензијских фондова, кроз стручна усавршавања и ангажовање већег броја запослених.

У оквиру Сектора за пензијско и инвалидско осигурање Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, организован је Одсек за нормативне, управно-надзорне послове и послове координације социјалне сигурности, са пет запослених, од којих један запослени, поред осталог, врши надзор над применом Правилника о пензијским плановима и обавља послове регистрације и вођења евиденције о пензијским плановима.

У оквиру Сектора за финансијски систем у Министарству финансија, организована је Група за тржиште капитала и хартије од вредности, која тренутно броји два запослена лица која обављају првенствено послове у вези са Законом о тржишту капитала, Законом о инвестиционим фондовима и Законом о преузимању инвестиционих друштава.

6. Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Усклађивањем у току горе наведеног периода обезбеђује се и постепена либерализација успостављања финансијских услуга, сагласно обавезама преузетим чланом 59. у оквиру Поглавља 3. – Наслов V. ССП-а.

3.9.3 Инфраструктура финансијског тржишта

I Преглед стања

За област инфраструктуре финансијских тржишта у Републици Србији од значаја су одредбе Закона о тржишту капитала, Закона о Народној банци Србије, Закона о платним услугама, Закона о привредним друштвима, Закон о заложном праву

на покретним стварима уписаним у регистар и Закона о стечају. Такође, на поједина питања из ове области примењују се одредбе Закона о облигационим односима.

II Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

Оквирни план је да се током 2016. године припреми Нацрт закона о финансијском обезбеђењу.

III Преглед усклађености прописа Републике Србије с најважнијим правним тековинама ЕУ у подобласти Инфраструктура финансијског тржишта

1. Правни оквир у вези са финансијским средствима обезбеђења

Релевантни пропис ЕУ који уређује ову област је Директива 2002/47/ЕЗ Европског парламента и Савета од 6. јуна 2002. о финансијским средствима обезбеђења (пречишћена верзија, 2014-07-02) - *Directive 2002/47/EC of the European Parliament and of the Council of 6 June 2002 on financial collateral arrangements (Official Journal L 168, 27/06/2002), CELEX 32002L0047(Consolidated versions, 2014-07-02).*

Приказ статуса усклађености

Домаће законодавство није усклађено с Директивом 2002/47/ЕЗ о финансијским средствима обезбеђења.

Ради усклађивања домаћег законодавства с наведеним правним актом ЕУ, потребно је, пре приступања Републике Србије ЕУ, законски уредити материју уговора о финансијском обезбеђењу.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

Наведени прописи ЕУ, односно Директива 2002/47/ЕЗ о финансијским средствима обезбеђења, уређује уговоре о финансијском обезбеђењу између одређених категорија квалификованих субјеката, ради извршења одређених финансијских обавеза и доприноса смањењу кредитног ризика, као и већој ликвидности тржишта финансијских инструмената.

У Народној банци Србије предузете су одређене активности на законском уређењу материје финансијског обезбеђења, сагласно решењима из наведеног прописа ЕУ. Рад на припреми закона који би уредио финансијска средства обезбеђења захтева решавање одређених битних правних питања, уз неопходну сарадњу са учесницима и регулаторима домаћег финансијског тржишта. Оквирни план је да током 2016. године Народна банка Србије у сарадњи са Министарством финансија, припреми Нацрт закона о финансијском обезбеђењу.

2. Правни оквир у вези са коначношћу поравнања

Релевантни пропис ЕУ који уређује ову област је Директива 98/26/ЕЗ о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности (пречишћена верзија, 2014-09-17) – *Directive 98/26/EC of the European parliament and of the Council of 19 May 1998 on settlement finality in payment and securities settlement systems, (Official Journal L 166, 11/6/1998), CELEX 31998L0026 (Consolidated versions, 2014-09-17).*

Приказ статуса усклађености

Законодавни оквир који уређује ову материју чине:

- Закон о платним услугама („Службени гласник РС“, бр. 139/2014),
- Закон о стечају („Службени гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон и 71/2012 – одлука УС и 83/2014),
- Закон о тржишту капитала („Службени гласник РС“, бр. 31/2011 и 112/2015),

Одредбе Закона о платним услугама којим се уређује материја коначности поравнања у платним системима су у потпуности усклађене са Директивом о коначности поравнања, уз напомену да се поједине одредбе примењују уласком РС у ЕУ. Ради спровођења одредаба закона из ове области донет је и сет подзаконских аката:

- Одлука о начину и критеријумима за утврђивање битних платних система („Службени гласник РС“, бр. 49/2015);
- Одлука о ближим условима и начину давања дозволе за рад платног система и сагласности на измене и допуне правила рада платног система („Службени гласник РС“, бр. 49/2015);
- Одлука о начину одржавања и унапређивања стабилног и сигурног рада платног систем и извештавању Народне банке Србије („Службени гласник РС“, бр. 49/2015);
- Одлука о ближим условима и начину вршења надзора над пословањем платних система („Службени гласник РС“, бр. 49/2015).

На основу члана 166. став 1. Закона о платним услугама и тачке 3. Одлуке о начину и критеријумима за утврђивање битних платних система Народна банка Србије донела је Одлуку о утврђивању битних платних система (Г. бр. 6788 од 16.9.2015. године), којом су RTGS платни систем Народне банке Србије и Клиринг платни систем Народне банке Србије утврђени као битни платни системи. Народна банка Србије као оператор наведених платних система такође је извршила усклађивање правила рада ових система са захтевима које Закон о платним услугама прописује у вези са коначношћу поравнања у битном платном систему а који се односе на утврђивање тренутка прихватања налога за пренос у платном систему и тренутка од када учесник и треће лице не могу опозвати тај налог (тренутак неопозивости налога за пренос).

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

У делу коначности поравнања у системима за поравнање хартија од вредности, законодавство РС није усклађено са одредбама Директиве о коначности поравнања. Ради усклађивања домаћег законодавства с наведеним правним актом ЕУ, потребно је, пре приступања Републике Србије ЕУ, законски уредити материју коначности поравнања у системима за поравнање хартија од вредности.

3. Правни оквир у вези са ОТС дериватима, централним тржишним учесницима и депоима података о трговању

Уредба 648/2012/ЕЗ о ОТС дериватима, централним тржишним учесницима и депоима података о трговању (пречишћена верзија, 2016-01-12) - *Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on OTC derivatives,*

central counterparties and trade repositories (Official Journal OJ L 201, 27/7/2012) CELEX 32012R0648 (Consolidated versions, 2016-01-12).

Приказ статуса усклађености

Прописи Републике Србије нису усклађени са Уредбом 648/2012/ЕЗ о ОТС дериватима, централним тржишним учесницима и депоима података о трговању.

Планови запотпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ Ради усклађивања домаћег законодавства с правним тековинама Европске уније, Министарство финансија - Група за хартије од вредности и тржиште капитала транспонуваће Уредбу 648/2012/ЕЗ о ОТС дериватима, централним тржишним учесницима и депоима података о трговању доношењем посебног закона који би регулисао само ОТС деривате. Релевантна подзаконска акта у вези са предвиђеним законским изменама биће донета од стране надлежних тела. Транспонуваће Уредбе 648/2012/ЕЗ о ОТС дериватима, централним тржишним учесницима и депоима података о трговању биће пропраћено и изменама општих аката Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности. Стварање услова за пуну примену Уредбе 648/2012/ЕЗ о ОТС дериватима, централним тржишним учесницима и депоима података о трговању спровешће се најкасније до краја другог тромесечја пре приступања Републике Србије Европској унији.

4. Правни оквир у вези са унапређењем поравнања хартија од вредности и централним депоима хартија од вредности

Уредба 909/2014/ЕЗ о унапређењу поравнања хартија од вредности у Европској унији и о централним депоима хартија од вредности (пречишћена верзија, 2016-07-01) - *Regulation (EU) No 909/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on improving securities settlement in the European Union and on central securities depositories and amending Directives 98/26/EC and 2014/65/EU and Regulation (EU) No 236/2012 (Official Journal OJ L 257, 28/8/2014) CELEX 32014P0909 (Consolidated versions, 2016-07-01).*

Приказ статуса усклађености

Прописи Републике Србије нису усклађени са Уредбом 909/2014/ЕЗ о унапређењу салдирања хартија од вредности у Европској унији и о централним депоима хартија од вредности. Пословање и подзаконска акта Централног регистра дизајнирани су у складу са основним принципима инфраструктуре финансијских тржишта који су постављени од стране Одбора за платни систем и систем салдирања Банке за међународни систем салдирања (CPSS-BIS) и Међународне организације комисија за хартије од вредности (IOSCO), а из које проистиче европска регулатива за ову област.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

Даље усклађивање са Уредбом 909/2014/ЕЗ о унапређењу салдирања хартија од вредности у Европској унији и о централним депозитарима хартија од вредности биће спроведено доношењем измена и допуна Закона о тржишту капитала, од стране Министарства финансија.

Транспоновање Уредбе 909/2014/ЕЗ биће пропраћено и изменама општих аката Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности.

Стварање услова за пуну примену Уредбе 909/2014/ЕЗ о унапређењу салдирања хартија од вредности у Европској унији и о централним депозитарима хартија од вредности, спровешће се најкасније до краја другог тромесечја пре приступања Републике Србије Европској унији. Уз правовремено и адекватно појачавање административног капацитета (броја запослених на овим пословима), очекује се да ће регулатива у вези с пословањем Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности бити у потпуности усклађена са Уредбом 909/2014/ЕЗ о унапређењу салдирања хартија од вредности у Европској унији и о централним депозитарима хартија од вредности најкасније шест месеци пре приступања Републике Србије Европској унији.

IV Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Усвајањем и имплементацијом измена и допуна законодавства из области финансијског обезбеђења у току горе наведеног периода обезбедиће се сарадња у складу са чланом 91. у оквиру Поглавља 5. – Наслов VIII. ССП-а, односно испуниће се део преузетих обавеза из тог члана.

V Административни капацитети

Послови утврђени законодавним оквиром у области инфраструктуре финансијског тржишта обављају се у Народној банци Србије, Централном регистру, депоу и клирингу хартија од вредности, Комисији за хартије од вредности, док се послови који се тичу нормативног дела обављају у Министарству финансија.

У складу са својим овлашћењима прописаним одредбама Закона о Народној банци Србије, Народна банка Србије води рачуна о ефикасном и сигурном функционисању и развоју платних система и, у складу са законом, доноси прописе којима се уређују ови системи, доприноси очувању и јачању стабилности финансијског система, те обавља и друге послове у вези са овом подоблашћу.

На пословима праћења и усклађивања домаћег законодавства у области инфраструктуре финансијских тржишта ангажовано је око 30 запослених из 11 сектора/дирекција Народне банке Србије, који ове послове обављају уз своје редовне активности. Упоредо са интензивирањем процеса интеграција у ЕУ повећаваће се ангажовање постојећих кадрова.

У Министарству финансија, у Групи за хартије од вредности и тржиште капитала запослена су 2 лица, која поред редовних активности обављају и послове праћења и усаглашавања домаћих прописа у области инфраструктуре финансијског тржишта са прописима ЕУ. Имајући у виду сложеност и обимност преношења и спровођења Уредби о ОТЦ дериватима, постојаће потреба за повећањем броја запослених.

Комисија за хартије од вредности на основу овлашћења утврђених у Закону о тржишту капитала између осталог даје сагласност на општа акта Централног регистра, депоа и клиринг хартија од вредности и у поступку усаглашавања истих са тековинама

Европске уније и врши надзор над пословањем Централног регистра, депоа и клиринг хартија од вредности.

На пословима праћења и усклађивања домаћег законодавства у области инфраструктуре финансијских тржишта у Комисији за хартије од вредности ангажована су три запослена, који ове послове обављају уз своје редовне активности.

У складу са својим надлежностима прописаним одредбама Закона о тржишту капитала, Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности обавља послове у вези са регистрацијом финансијских инструмената, клирингом, салдирањем, регистрацијом трансакција финансијским инструментима, као и друге послове у вези са инфраструктуром финансијских тржишта.

На пословима праћења и усклађивања домаћег законодавства у области инфраструктуре финансијских тржишта, у делу хартија од вредности, ангажован је 1 (један) запослени из Правног и кадровског сектора Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности, који ове послове обавља уз своје редовне активности. Дакле, у оквиру Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности, питањима која ова подобласт третира бави се недовољан број запослених у односу на захтеве правних тековина ЕУ.

Усавршавање запослених у постојећим институцијама ради даљег усклађивања са правним тековинама у овој области до дана приступања Републике Србије Европској унији и њиховог спровођења у пракси спроводиће се кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са релевантним институцијама земаља у региону и Европској унији. На тај начин би се кроз стручно усавршавање и конкретну обуку ојачали постојећи кадровски капацитети и идентификовала евентуална потреба за њиховим додатним проширењем, чиме би се ефикасније спровели захтеви правилне примене правних тековина Европске уније у области инфраструктуре финансијског тржишта.

VI Преглед текуће и планиране иностране развоје помоћи

Усклађивање домаћег законодавства из наведене области с правним тековинама ЕУ, биће спроведено у оквиру надлежних институција. С тим у вези, тренутно није планирана инострана помоћ.

VII Финансијски аспект спровођења НПАА

Финансијска средства која би се определила за хармонизацију, имплементацију, односно инвестиције у делу који се односи на област инфраструктуре финансијских тржишта за 2016. годину – нису планирана.

У наредном периоду, у оквиру периодичних ревизија Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ (НПАА), благовремено ће се сагледавати потреба за издвајањем потребних финансијских средстава, како би се иста уврстила у финансијски план Народне банке Србије, односно Министарства финансија.

3.9.4. Тржиште хартија од вредности и инвестиционе услуге

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености са кључним прописима ЕУ

За област тржиште хартија од вредности и инвестиционе услуге од значаја су одредбе Закона о тржишту капитала, Закона о инвестиционим фондовима и Закона о преузимању акционарских друштава као и подзаконска акта којима се спроводе закони.

1. Закон о тржишту капитала („Службени гласник РС”, бр. 31/11 и 112/15) усаглашен је у великој мери са правним тековинама ЕУ из ове области у мери у којој је то на постојећем степену развоја домаћег финансијског тржишта адекватно имајући у виду низак обим промета и недовољно издиференцирану понуду финансијских инструмената.

Поменути закон делимично је усклађен са следећим Директивама ЕУ:

-32004L0039 Директива 2004/39/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 21. априла 2004. године, о тржиштима финансијских инструмената, којом се мења и допуњава Директива Савета 85/611/ЕЕЗ и 93/6/ЕЕЗ и Директива Европског парламента и Савета 2000/12/ЕЗ и на основу које престаје да важи Директива Савета 93/22/ЕЕЗ.

-32003L0006 Директива 2003/6/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 28. јануара 2003. о трговању на основу инсајдерских информација и манипулацијама на тржишту (злоупотреби тржишта).

- 32014L0057 Директива 2014/57/ЕУ Европског Парламента и Савета од 16. априла 2014. године о кривичним делима за злоупотребе на тржишту (Директива о злоупотребама на тржишту).

- 32014R0596 Уредба (ЕУ) бр. 596/2014 Европског Парламента и Савета од 16. априла 2014. године о злоупотребама на тржишту (Уредба о злоупорабама на тржишту) и којом се те стављају ван снаге Директиве 2003/6/ЕЗ Европског Парламента и Савета и директива Комисије 2003/124/ЕЗ, 2003/125/ЕЗ и 2004/72/ЕЗ.

-32003L0071 Директива 2003/71/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 4. новембра 2003. године, о проспекту који се објављује приликом јавне понуде или укључивања у трговање хартија од вредности, којом се мења и допуњава Директива 2001/34/ЕЗ.

-32004L0109 Директива 2004/109/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 15. децембра 2004. о усклађивању захтева за транспарентношћу везаним за информације о издаваоцима чије су хартије од вредности укључене у трговање на регулисаном тржишту и измени и допуни Уредбе 2001/34/ЕЗ;

-31997L0009 Директива 97/9/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 3. марта 1997. године о системима за обештећење инвеститора.

-32014L0065 Директивом 2014/65/ЕУ Европског Парламента и Савета од 15. маја 2014. године о тржиштима финансијских инструмената којом се мења и допуњава Директива 2002/92/ЕЗ и Директива 2011/61/ЕУ („MiFID II”), у делу који се поклапа са директивом („MiFID I”)

Закон о тржишту капитала није усклађен са следећим правним тековинама ЕУ:

- 32010L0073 Директива 2010/73/ЕУ Европског Парламента и Савета од 24. новембра 2010. године о измени Директиве 2003/71/ЕЗ о проспекту који се објављује приликом јавне понуде или укључивања у трговање хартија од вредности и о измени Директиве 2004/109/ЕЗ о усклађивању захтева за транспарентношћу у вези са подацима о издаваоцима чије су хартије од вредности укључене у трговање на организованом тржишту.

2. Закон о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС", бр. 46/06, 51/09, 31/11 и 115/14), делимично је усклађен са правним тековинама ЕУ, и то директивом:

-2009L0065 Директива 2009/65/ЕЗ Европског парламента и Савета, од 13. јула 2009. године, о координацији закона, прописа и административних одредби које се односе на подухвате везане за колективне инвестиције у преносиве хартије од вредности (UCITS). Закон о инвестиционим фондовима, је у великој мери усклађен са овом директивом, али не и са њеним изменама из 2014. (Директива UCITS V) у делу ограничења улагања фондова, нарочито улагања у државне хартије, институт master-feeder структуре не постоји, није дозвољен директан приступ иностраним фондова домаћем тржишту ни прекогранично спајање и није прописана политика у вези зарада у друштвима за управљање.

Претходно наведени закон није усклађен са:

-32011L0061 Директива 2011/61/ЕЗЦ о алтернативним инвестиционим фондовима и друштвима за управљање тим фондовима

3. Закон о преузимању акционарских друштава, чије су последње измене и допуне извршене почетком 2012 године у циљу усаглашавања са, тада новим, Законом о привредним друштвима, као и правним тековинама ЕУ, у великој мери је усклађен са:

- 32004L0025 Директива 2004/25/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 21. априла 2004. године о понудама за преузимање.

У протеклом периоду, Комисија за хартије од вредности је усвојила измене и допуне следећих правилника:

- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање делатности друштва за управљање инвестиционим фондовима, Службени гласник РС, бр. 5/2015,
- Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини, форми и начину објављивања годишњих, полугодишњих и кварталних извештаја јавних друштава, Службени гласник РС бр. 5/2015,
- Правилник о изменама и допунама Правилника о форми, минималном садржају информација које треба укључити у проспекат и основни проспекат и оглашавању у вези са проспектом, Службени гласник РС, бр. 14/2016,
- Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини захтева за одобрење објављивања проспекта и документацији која се доставља уз захтев за одобрење проспекта, Службени гласник РС, бр.14/2016,
- Правилник о изменама и допунама Правилника о стицању звања и давању дозволе за обављање послова брокера, инвестиционог саветника и портфолио менаџера, Службени гласник РС, бр. 3/2016, Правилник о изменама и допунама Правилника о давању сагласности на именовање чланова управе организатора тржишта, инвестиционог друштва и Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности, Службени гласник РС, бр. 35/2015,
- Правилник о изменама и допунама Правилника о извештавању Централног

регистра, депоа и клиринга хартија од вредности, Службени гласник РС, бр. 3/2016,

- Правилник о изменама и допунама Правилника о правилима понашања инвестиционог друштва приликом пружања услуга, Службени гласник РС, бр. 46/2016 и 74/2016,
- Правилник о изменама и допунама Правилника о организационим захтевима за пружање инвестиционих услуга и обављање инвестиционих активности и додатних услуга, Службени гласник РС, бр. 3/2016,
- Правилник о изменама и допунама Правилника о давању дозволе за обављање делатности инвестиционог друштва, Службени гласник РС, бр. 3/2016,
- Правилник о изменама и допунама Правилника о давању дозволе за рад и условима за обављање делатности организатора тржишта, Службени гласник РС, бр. 3/2016.

Комисија је донела следеће Правилнике:

- Правилник о инвестиционим фондовима, Службени гласник РС, бр. 5/2015,
- Правилник о надзору који спроводи Комисија за хартије од вредности, Службени гласник РС, бр. 68/2016,
- Правилник о ликвидности брокерско-дилерског друштва, Службени гласник РС, бр. 46/2016.

Такође, Комисија је у јануару 2015. донела упутства о израчунавању капитала за следеће учеснике: брокерско-дилерског друштва, берзе, друштва за управљање инвестиционим фондовима и затвореног инвестиционог фонда.

Поред наведеног, Комисија за хартије од вредности је утврдила текст Нацрта Правилника о адекватности капитала брокерско-дилерског друштва и текст Нацрта правилника о капиталу брокерско-дилерског друштва и путем интернет странице позвала заинтересоване учеснике на тржишту капитала да узму учешће у процесу припреме подзаконских аката и дају коментаре и сугестије на нацрте ових правилника.

б) Институционална структура и административни капацитети

Законом о министарствима прописано је да је политика уређења тржишта хартија од вредности и инвестиционих услуга у надлежности Министарства финансија. Ово министарство надлежно је за доношење закона из ове области, израду мишљења у вези са њиховом применом и давање сагласности на подзаконске акте које доноси Комисија за хартије од вредности. У Министарству, у Групи за хартије од вредности и тржиште капитала запослена су 2 лица са високом школском спремом, која поред текућих послова обављају и послове усаглашавања домаћих прописа са прописима ЕУ. С обзиром на велики обим правних тековина ЕУ из ове области, које је потребно правилно транспоновати, спровести и применити у законодавни систем Србије, потребно је примити већи број запослених, као и обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове техничке и стручне помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

Надзор и израда подзаконске регулативе из ове области поверена је Комисији за хартије од вредности.

Подзаконска акта на основу наведених закона прописује и Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности и организатор тржишта, свако у свом домену пословања, а на која сагласност даје Комисија за хартије од вредности.

Комисија за хартије од вредности је независно и самостално тело основано 1990. године. Комисија има 5 чланова, укључујући и председника Комисије, које бира и разрешава Народна скупштина Републике Србије. Комисија за хартије од вредности је одговорна за законито функционисање тржишта капитала, са циљем заштите инвеститора и обезбеђивање правичности, ефикасности и транспарентности тог тржишта.

У том смислу Комисија врши надзор над применом:

1. Закона о тржишту капитала („Службени гласник РС”, број 31/2011 и 112/2015) при чему део послова из надлежности прописане чл. 262. овог закона обавља као поверене послове;
2. Закона о преузимању акционарских друштава („Службени гласник РС”, бр. 46/2006, 107/2009 и 99/2011);
3. Закона о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС”, бр. 46/2006, 51/2009, 31/2011 и 115/2014);
4. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма ("Сл. гласник РС", бр. 20/2009, 72/2009, 91/2010 и 139/2014), у делу који се односи на брокерско дилерска друштва, овлашћене банке и банке које обављају послове кастоди банке.

За обављање послова из своје надлежности, Комисија је одговорна Народној Скупштини Републике Србије.

У оквиру својих надлежности и на основу наведених закона, Комисија: доноси акта ради спровођења закона, одобрава издавање хартија од вредности са и без јавне понуде, одобрава статус професионалног инвеститора, одобрава понуде за преузимање; даје дозволе за рад: организатору тржишта, брокерско-дилерским друштвима и кастоди банкама, друштву за управљање инвестиционим фондом, за организовање и оснивање отвореног и затвореног инвестиционог фонда; даје сагласност на измене акта и на именовање чланова управе овлашћених учесника, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности и друштава за управљање, на статусне промене и стицање квалификованог учешћа у капиталу брокерско-дилерског друштва, организатора тржишта, друштава за управљање; прати стање и кретање на организованом тржишту и предузима мере за отклањање поремећаја на том тржишту; врши надзор над пословањем брокерско-дилерских друштава, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности, друштава за управљање, инвестиционих фондова, овлашћених банака, кастоди банака, издавалаца хартија од вредности, инвеститора, професионалних инвеститора.

Комисија једном годишње подноси Народној скупштини извештај о свом раду, као и извештај о кретањима на тржишту капитала у Републици, док једном у шест месеци информише Владу о свом раду.

Комисија за хартије од вредности Републике Србије примљена је у IOSCO, као редован члан 2002. године, а 2009. године је постала потписница IOSCO Мултилатералног меморандума о разумевању. На билатералном нивоу има потписана

два Протокола о сарадњи (са Русијом и Републиком Српском) и више Меморандума о разумевању и то са Федерацијом БиХ, Грчком, Хрватском, Румунијом, Бугарском, Црном Гором, Македонијом, Словенијом.

Крајем 2013. године основан је Комитет за финансијску стабилност, а у циљу очувања и јачања домаћег финансијског система. Комитет је основан од стране Владе Републике Србије, Народне банке Србије, Агенције за осигурање депозита и Комисије за хартије од вредности.

У оквиру Комисије за хартије од вредности запослено је укупно 38 лица, од којих је 30 са високом стручном спремом.

У овом тренутку на пословима усклађивања са правним тековинама ЕУ у наведеним областима ангажовано је троје запослених, који ове послове обављају поред својих редовних активности.

Посао организатора тржишта у Републици Србији обавља Београдска берза а.д. Београд, на којој се трговање одвија на регулисаном тржишту и мултилатералној трговачкој платформи (МТП). Регулисано тржиште подељено је на три сегмента: Prime Listing, Standard Listing и Open Market. На Prime Listing-у се тргује акцијама 4 издаваоца као и обвезницама Републике Србије, на Standard Listing су укључене акције 4 издаваоца, док су на Open Market, поред акција 32 издаваоца, укључене и муниципалне обвезнице Општине Стара Пазова и Града Шапца. Са друге стране, на МТП-у укључене су у трговање акције укупно 692 издаваоца. Од укупно 35 тренутно регистрованих овлашћених учесника на тржишту капитала у Републици Србији, 23 су брокерско-дилерска друштва, а преосталих 12 су овлашћене банке.

2) Планови за потпуно усклађивање са правном тековином ЕУ

Поступна хармонизација Закона о тржишту капитала, Закона о инвестиционим фондовима и Закона о преузимању акционарских друштава којима би се извршила потпуна хармонизација са одредбама наведених директива, планирају се за крај четвртог тромесечја 2018. године. Наведене законе ће предложити Министарство финансија, а подзаконске акте Комисија за хартије од вредности и друге надлежне институције.

Након усклађивања Закона о тржишту капитала и Закона о инвестиционим фондовима са правом ЕУ, Комисија ће извршити потпуно усклађивање својих подзаконских аката са горенаведеним Директивама и Уредбама.

Такође, након усклађивања Закона о тржишту капитала, Правилник Комисије који уређује садржину проспекта (Правилник о форми, минималном садржају информација које треба укључити у проспект и основни проспект и оглашавању у вези са проспектом, „Службени Гласник РС“, бр. 89/2011, 14/2013 и 14/2016) ће бити усклађен са Уредбом Комисије 809/2004 (32004R0809) и Делегираном Уредбом Комисије 486/2012 (32012R0486).

3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ

3.10.1 Телекомуникације и информациона технологија

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област електронских комуникација је првенствено уређена:

- Законом о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14);
- Стратегијом развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. („Службени гласник РС”, број 68/10);
- Стратегијом развоја широкопојасних мрежа и сервиса у Републици Србији до 2016. године („Службени гласник РС”, број 81/14);
- Стратегијом за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма („Службени гласник РС”, бр. 52/09, 18/12 и 26/13).

Закон о електронским комуникацијама (у даљем тексту: ЗЕК) ослања се на европски регулаторни оквир у области телекомуникација из 2002. године, који чини сет од 5 директива (Оквирна директива CELEX 32002L0021, Директива о приступу CELEX 32002L0019, Директивом о ауторизацији CELEX 32002L0020, Директива о универзалном сервису CELEX 32002L0022, Директива о приватности и електронским комуникацијама CELEX 32002L0058), са којим је ЗЕК делимично усклађен.

Стратегија развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. године и Стратегија развоја информационог друштва у републици Србији до 2020. године („Службени гласник РС”, број 51/10) заједно чине Дигиталну агенду Републике Србије. На предлог Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Влада је у јулу 2014. године донела Стратегију развоја широкопојасних мрежа и сервиса у Републици Србији до 2016. године и Акциони план за спровођење ове стратегије. Стратегијом су дефинисани приоритети и принципи развоја широкопојасних мрежа и сервиса, а представљене су и мере којима би се омогућила примена нових широкопојасних технологија и њихов бржи развој у Републици Србији. Приликом припреме стратешких докумената, разматрани су релевантни правни акти ЕУ – CELEX 52010DC0245R(01), 52010DC0472, 52006DC0129, 52004DC0396 и 52004DC0447 – чије су смернице и циљеви усвојени.

Током 2014. и 2015. године Министарство трговине, туризма и телекомуникација је донело следеће подзаконске акте на предлог Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: РАТЕЛ):

- Правилник о утврђивању плана расподеле радио-фреквенција за рад у радио-фреквенцијским опсезима 791-821/832-862 MHz („Службени гласник РС”, број 94/14), потпуно усклађен са CELEX 32010D0267;
- Правилник о утврђивању Плана расподеле фреквенција за рад у радио-фреквенцијским опсезима 1710–1785/1805–1880 MHz („Службени гласник РС”, број 112/14), потпуно усклађен са CELEX 32011D0251;
- Правилник о измени Правилника о утврђивању Плана расподеле радио-фреквенција за рад у радио-фреквенцијским опсезима 1710-1785/1805-1880MHz („Службени гласник РС”, број 125/14), потпуно усклађен са CELEX 32011D0251;
- Правилник о утврђивању Плана расподеле за фреквенција/локација за терестричке аналогне ФМ и ТВ радио-дифузне станице за територију Републике Србије („Службени гласник РС”, број 33/15), потпуно усклађен са међународним споразумом Женева 1984;
- Правилник о преласку са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и приступу мултиплексу („Службени гласник Републике Србије”, бр. 86/14, 18/15, 30/15 и 50/15), потпуно усклађен са CELEX: 52005DC0204 и 52003DC0541.

Током 2014., 2015. и 2016. године РАТЕЛ је донео следеће подзаконске акте:

- Правилник о преносивости броја за услуге које се пружају преко јавних мобилних комуникационих мрежа („Службени гласник РС”, број 101/14), потпуно усклађен са CELEX 32002L0022;
- Правилник о изменама и допунама Правилника о висини накнаде за коришћење радио-фреквенција („Службени гласник РС”, број 15/15), потпуно усклађен са CELEX 32002L0020;
- Правилник о изменама и допунама Правилника о начину контроле коришћења радио-фреквенцијског спектра, обављања техничких прегледа и заштите од штетних сметњи („Службени гласник РС”, број 16/15), потпуно усклађен са CELEX 32002L0021;
- Правилник о начину прикупљања и објављивања података о врсти, расположивости и географској локацији капацитета електронске комуникационе мреже („Службени гласник РС”, број 66/15), потпуно усклађен са CELEX 32002L0021;
- По спроведеном поступку јавних консултација, РАТЕЛ је усвојио измене и допуне Плана нумерације („Службени гласник РС”, број 60/16), због појаве нових захтева за пружање услуга виртуелног мобилног оператора коме је као технички предуслов за пружање услуга потребан код мобилне мреже и

претплатничка нумерација, који је потпуно усклађен са CELEX 32002L0020, 32002L0021 и 2007D0116.

б) Институционална структура и административни капацитети

Послове из области електронских комуникација укључујући праћење прописа ЕУ, учешће у процесу усклађивања са правним тековинама ЕУ и имплементацију прописа ЕУ у Министарству трговине, туризма и телекомуникација, у Сектору за електронске комуникације и поштански саобраћај, Одељење за планирање, развој и надзор у области електронских комуникација, обавља 7 лица (4 стално запослена и 3 запослена по уговору о обављању привремених и повремених послова).

Што се тиче инспекције за електронске комуникације, у Сектору за електронске комуникације и поштански саобраћај, Одсек за инспекцијски надзор у области електронских комуникација, запослено је три инспектора за електронске комуникације. Такође, један инспектор за електронске комуникације је запослен у Покрајинском секретаријату за привреду, запошљавање и равноправност полова, АП Војводина.

РАТЕЛ је основан ЗЕК-ом, као независна регулаторна организација са својством правног лица, која, пре свега, врши јавна овлашћења у циљу ефикасног спровођења утврђене политике у области електронских комуникација. Послове из своје надлежности обавља као поверене, непристрасно и јавно.

Укупан број лица запослених у РАТЕЛ-у износи 126, од чега се регулаторним пословима у области електронских комуникација бави 60 лица.

в) Преглед осталих предузетих мера и активности

У другој половини 2014. и током 2015. и 2016. године, Министарство трговине, туризма и телекомуникација је наставило рад на активностима у областима које су дефинисане као приоритетне, а које обухватају дигитализацију терестричке телевизије, управљање радио-фреквенцијским спектром и развој широкопојасног приступа интернету.

Процес преласка са аналогног на дигитално емитовање телевизијског сигнала успешно је завршен 7. јуна 2015. године, у складу са преузетим међународним обавезама Републике Србије.

Релевантни правни акти CELEX: 52003DC0541 и 52005DC0204 су разматрани приликом креирања домаћег правног оквира потребног за спровођење процеса дигитализације, али нису инструменти директне хармонизације. У складу с тим, Република Србија је усвојила прописе којима се имплементирају смернице и афирмишу циљеви које прописују наведена саопштења – Закон о електронским комуникацијама, Стратегија за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма, Правилник о преласку са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и приступу мултиплексу, План намене радио-фреквенцијских опсега, као и одговарајуће планове расподеле.

Преласком на дигитално емитовање ТВ сигнала ослобођен је део спектра, тзв. дигитална дивиденда 1, опсег 790-862 МНз. Министарство трговине, туризма и телекомуникација је, на предлог РАТЕЛ-а, усвојило Правилник о утврђивању плана расподеле радио-фреквенција за рад у фреквенцијским опсезима 791-821/832-862МНз („Службени гласник РС”, број 94/14). У августу 2015. године, Министарство је усвојило Правилник о минималним условима за издавање појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција по спроведеном поступку јавног надметања у радио-фреквенцијским опсезима 791-821/832-862МНз („Службени гласник РС”, број 70/15). Овим правилником је прописан број појединачних дозвола које се могу издати за наведени радио-фреквенцијски опсег, период на који се издају појединачне дозволе, најмањи износ једнократне накнаде која се плаћа приликом издавања појединачне дозволе, као и други минимални услови за издавање појединачних дозвола. У децембру 2015. године, РАТЕЛ је успешно спровео поступак јавног надметања за издавање појединачних дозвола, након чега су мобилни оператори уплатили у Буџет Републике Србије износ од укупно 105.053.111 евра.

У октобру 2014. године, Министарство је, на предлог РАТЕЛ-а, усвојило Правилник о утврђивању Плана расподеле радио-фреквенција за рад у радио-фреквенцијским опсезима 1710-1785/1805-1880МНз („Службени гласник РС”, бр. 112/14 и 125/14). Министарство је усвојило Правилник о минималним условима за издавање појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција по спроведеном поступку јавног надметања у радио-фреквенцијском опсегу 1710-1785/1805-1880МНз („Службени гласник РС”, број 136/14), којим је прописан број појединачних дозвола које се могу издати, период на који се издају, најмањи износ једнократне накнаде који се плаћа приликом издавања појединачне дозволе, као и други минимални услови за издавање појединачне дозволе. У фебруару 2015. године, РАТЕЛ је успешно спровео поступак јавног надметања за издавање појединачних дозвола, након чега су мобилни оператори испунили обавезе према Буџету Републике Србије, уплативши износ од по 7 милиона еура.

Када је у питању даљи рад на развоју широкопојасног интернета, Министарство предузима бројне активности. На предлог Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Влада је у јуну 2015. године донела Одлуку о образовању Радне групе за дефинисање Националне широкопојасне мреже. Задатак Радне групе је да припреми план за искоришћење ресурса државне телекомуникационе инфраструктуре у циљу успостављања јединствене националне широкопојасне мреже, као и предлог правног оквира који ће обезбедити одрживост и даљи развој националне широкопојасне мреже. Радна група је припремила предлог Акционог плана за ефикасно коришћење телекомуникационе инфраструктуре, којим су дефинисане активности које се односе на искоришћење ресурса државне телекомуникационе инфраструктуре.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација је у децембру 2015. године припремило предлог пројекта под називом Национални програм за развој широкопојасног приступа. Овај предлог укључује анализу, планове и трошкове за даљи

развој широкопојасног приступа, и планирано је да се спроведе уз подршку Европске банке за обнову и развој.

У оквиру активности које се односе на подстицање развоја широкопојасног приступа, Министарство трговине, туризма и телекомуникација је предвидело анализу доступности и израду мапа доступности широкопојасног приступа Интернету, као и анализу понуде широкопојасних сервиса. У складу с тим, Министарство је током I квартала 2016. године припремило упитник и започело процес прикупљања података од оператора о расположивој широкопојасној инфраструктури, као и о понуди широкопојасних сервиса. У случају информација које се прикупљају у циљу мапирања инфраструктуре, посебна пажња је посвећена локацији и правцима капацитета, типу инфраструктуре и њеном искоришћењу. У случају информација које се прикупљају у вези широкопојасних сервиса, посебна пажња је посвећена примењеној технологији, расположивом протоку и квалитету услуге. На основу упитника, оператори јавних мобилних мрежа и сервиса доставили су, у II кварталу 2016. године, податке о покривању GSM, UMTS и LTE сигналом. Поред тога, у III кварталу 2016. године, оператори фиксних мрежа и сервиса започели су процес достављања информација посебно у погледу примењених технологија и омогућених протока. На основу прикупљених података, Министарство спроводи прорачуне коначних мапа доступности на Esri ArcGIS платформи. На основу ових мапа биће омогућено тачно идентификовати области у којима је доступан, односно није доступан, широкопојасни приступ Интернету.

Република Србија учествује у пројекту изградње широкопојасне мреже у пограничним подручјима региона Републике Бугарске, Румуније и Републике Србије.

Министарство унутрашњих послова константно врши надоградњу система попут рачунарске мреже, радио везе ТЕТРА, IP телефоније и слично, а који би могли бити употребљени за бржу и ефикаснију имплементацију јединственог комуникационо-информационог система за подршку рада Службе 112. Једна од активности које су предузимане у претходном периоду, је укључена у Акциони документ за финансирање из претприступних фондова ЕУ за сектор унутрашњих послова, за програмски циклус ИПА 2015, у оквиру Резултата 4: Анализа потреба за увођење потпуно оперативног система 112 у Републици Србији. Акциони документ за сектор унутрашњих послова за 2015. годину је одобрен за финансирање, а реализација активности везаних за Резултат 4. предвиђена кроз уговор о услугама са планираним буџетом од 1.500.000 евра. Процена укупних средстава за увођење потпуно оперативног система 112 у Републици Србији биће утврђена након спроведене анализе.

РАТЕЛ је у периоду од априла 2014. до септембра 2016. године предузео следеће мере и активности:

- **Спровођење прописа и регулаторних одлука**
 - **Радио-комуникације**

На основу *Правилника о утврђивању Плана расподеле фреквенција за рад у радио-фреквенцијским опсезима 1710–1785/1805–1880 MHz* („Службени гласник РС“, бр. 112/14 и 125/14) који је потпуно усклађен са CELEX 32011D0251, РАТЕЛ је 19.02.2015. године спровео поступак Јавног надметања за издавање појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција у радио-фреквенцијском опсегу 1710-1785/1805-1880 MHz за пружање јавне електронске комуникационе услуге за стандард GSM 1800/MFCN укључујући и IMT, на технолошки неутралној основи, за територију Републике Србије, у складу са *Правилником о минималним условима за издавање појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција по спроведеном поступку јавног надметања у радио-фреквенцијском опсегу 1710-1785/1805-1880 MHz* („Службени гласник РС“, број 136/14). Након спроведеног поступка мобилним операторима су уручене дозволе за радио-станице у наведеном опсегу, а оператори су почели да пружају услуге четврте генерације мобилне телефоније 25.03.2015. године.

У складу са ЗЕК и одговарајућим подзаконским актима, РАТЕЛ је завршио с издавањем дозвола за дигитално емитовање телевизијског програма Јавном предузећу Емисиона техника и везе, које је успоставило електронску комуникациону мрежу за мултиплексирање, дистрибуцију и емитовање дигиталног телевизијског програма. Корисницима, имаоцима дозвола за коришћење радио-фреквенција у аналогној радио-дифузији (телевизија), дозволе су престале да важе са датумима преласка на дигитално емитовање у одговарајућим зонама расподеле, односно од 17.06.2015. године у 00.01 h UTC више нема важећих дозвола за коришћење радио-фреквенција за аналогно емитовање телевизијског програма у Републици Србији.

По успешно окончаном процесу преласка са аналогног на дигитално емитовање телевизијског сигнала, ослобођен део спектра, у фреквенцијском опсегу 790-862 MHz, који су емитери раније користили за аналогно емитовање, такозвана дигитална дивиденда, понуђен је операторима електронских комуникација за даље унапређивање мобилне телефоније четврте генерације. На основу *Правилника о утврђивању плана расподеле радио-фреквенција за рад у радио-фреквенцијским опсезима 791-821/832-862 MHz* („Службени гласник РС“, број 94/14), који потпуно усклађен са CELEX 32010D0267, РАТЕЛ је 19.11.2015. године успешно спровео поступак јавног надметања за издавање појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција у радио-фреквенцијском опсегу 791-821/832-862 MHz за територију Републике Србије, у складу са *Правилником о минималним условима за издавање појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција по спроведеном поступку јавног надметања у радио-фреквенцијским опсезима 791-821/832-862 MHz* („Службени гласник РС“, број 70/15). Издате су појединачне дозволе за коришћење радио-фреквенција на десет година, уз могућност продужавања за још пет, а оператори ће почети да пружају услуге мобилног широкопојасног приступа Интернету на технолошки неутралној основи најкасније 4 месеца од дана издавања дозвола.

Дана 28.05.2014. године потписан је Технички споразум између администрација Аустрије, Хрватске, Мађарске, Румуније, Србије, Републике Словачке и Словеније о координацији у пограничним областима, широкопојасних система (UMTS, LTE и Wi-

MAX) у опсегу 900 MHz, 880 – 915 / 925 - 960 MHz, Будимпешта 28.05.2014. потпуно усклађен са CELEX 32011D0251.

Дана 28.05.2014. године потписан је Технички споразум између администрација Аустрије, Хрватске, Мађарске, Румуније, Србије, Републике Словачке и Словеније о координацији у пограничним областима, широкопојасних система (UMTS, LTE и Wi-MAX) у опсегу 1800 MHz, 1710 – 1785 / 1805 - 1880 MHz, потпуно усклађен са CELEX 32011D0251.

Дана 24.11.2015. године је потписан Технички споразум између администрација Аустрије, Хрватске, Мађарске, Србије, Републике Словачке и Словеније о координацији у пограничним областима, терестричких система намењених за пружање електронских комуникационих услуга у фреквенцијском опсегу 3400-3800 MHz, Женева, 2015, потпуно усклађен са CELEX 32014D0276.

Донет је Предлог измена и допуна Плана расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне FM радио-дифузне станице, у складу са међународним споразумом Женева 1984, који је 18.07.2016. године упућен ресорном министарству на даљу надлежност.

– *Анализа тржишта (одређивање оператора са значајном тржишном снагом – ЗТС)*

Сагласно ЗЕК, а у складу са CELEX 32007H0879, 52002XC0711(02) и 32005H0698, РАТЕЛ континуирано прати развој релевантних тржишта.

Сходно томе, РАТЕЛ је током 2014. године извршио анализу велепродајног тржишта терминације позива у јавној телефонској мрежи (Т3) ради преиспитивања постојећих аката и утврђивања да ли су на наведеном тржишту уочене промене у периоду од претходне анализе, а које би за циљ имале доношење другачије одлуке. По завршеном поступку јавних консултација РАТЕЛ је усвојио извештај о анализи Т3 и 29.12.2014. године донео решење којим се одређују оператори са значајном тржишном снагом (ЗТС) на Т3 и којим се одређују одговарајуће обавезе операторима са ЗТС.

Током 2015. године РАТЕЛ је извршио анализу следећих тржишта: велепродајног тржишта оригинације позива у јавној телефонској мрежи на фиксној локацији (Т2), велепродајног тржишта (физичког) приступа елементима мреже и припадајућим средствима (укључујући дељени и потпуни рашчлањени приступ локалној петљи) (Т4), велепродајног тржишта изнајмљених линија (Т6) и велепродајног тржишта терминације позива у мобилној мрежи (Т7), ради преиспитивања постојећих аката и утврђивања да ли су на наведеним тржиштима уочене промене у периоду од претходне анализе, а које би за циљ имале доношење другачијих одлука. По завршеном поступку јавних консултација, РАТЕЛ је 23.10.2015. године усвојио извештаје о анализи релевантних тржишта (Т2, Т4, Т6 и Т7), након чега су операторима достављена решења о одређивању оператора са значајном тржишном снагом и утврђивању регулаторних обавеза.

У јануару 2016. године, РАТЕЛ је објавио почетак јавних консултација о Извештају о анализи малопродајног тржишта приступа јавној телефонској мрежи на фиксној локацији (Т1) и о Извештају о анализи малопродајног тржишта дистрибуције медијских садржаја (Т8). По завршеном поступку јавних консултација, РАТЕЛ је 02.09.2016. године усвојио Извештај о анализи малопродајног тржишта дистрибуције медијских садржаја (Т8) и предузео активности за дерегулацију овог тржишта и укидање регулаторних обавеза оператору са значајном тржишном снагом.

У септембру 2016. године РАТЕЛ је објавио почетак јавних консултација о Извештају о анализи малопродајног тржишта јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације (Т9). На јавне консултације упућен је и Нацрт одлуке о измени Одлуке о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији, којом се утврђује да малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја (Т8) и малопродајно тржиште јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације (Т9) више не представљају релевантна тржишта подложна претходној регулацији. Завршетак јавних консултација и усвајање ова два документа очекује се у I кварталу 2017. године.

– ***Одлука о динамици снижавања цена роминга***

Након иницијативе покренуте од стране држава са статусом посматрача у Телу европских регулатора за област електронских комуникација (BEREC) да се ограниче цене роминга применом Уредбе о ромингу Европске комисије (CELEX 32007R0717), коју је Европска комисија одбила, потписан је регионални Споразум о снижењу цена услуга роминга у јавним мобилним комуникационим мрежама између Министарстава надлежних за област електронских комуникација Босне и Херцеговине, Црне Горе, Републике Македоније и Републике Србије према којем су максималне цене услуга роминга у државама потписницима Споразума одређене до нивоа цена утврђених Уредбом CELEX 32007R0717. У складу са поменутиим споразумом, РАТЕЛ-а је 25.12.2014. године усвојио одлуку о динамици снижавања цена роминга, која се примењује од 30.06.2015. године. У складу са претходно наведеном Одлуком, од 01.07.2016. године су у примени нове снижене цене роминг услуга.

– ***Нумерација***

Дана 25.09.2015. године РАТЕЛ је донео решење којим се Центру за заштиту одојчади, деце и омладине – радној јединици Национална дечија линија (НАДЕЛ Србија), за услугу приступа служби за хитне интервенције и служби помоћи – позивни центар за помоћ деци, дозвољава коришћење нумерације и додељује кратки код 116111. Овим решењем је програму НАДЕЛ Србија омогућено добијање европског хармонизујућег броја „116111“ у циљу превенције и пријаве свих облика насиља над децом, на основу Плана нумерације („Службени гласник РС”, бр. 32/11, 35/12 и 64/13, 60/16), који је потпуно усклађен са CELEX 2007D0116.

– ***CLL***

У циљу подстицања конкуренције електронских комуникационих мрежа и услуга на технолошки неутралној основи, унапређивања њиховог капацитета, односно квалитета, доприноса развоју тржишта електронских комуникација и заштите интереса корисника електронских комуникација, сходно члану 3. ЗЕК, РАТЕЛ је, по спроведеном јавном позиву операторима да се изјасне о условима под којим се операторима јавних мобилних комуникационих мрежа дозвољава да крајњим корисницима пружају електронске комуникационе услуге на фиксној локацији путем својих мобилних мрежа у местима у којима има до 1500 становника према последњем званичном попису у Републици Србији, донео решење којим се дозвољава пружање електронских комуникационих услуга на фиксној локацији путем јавне мобилне мреже, коришћењем технологије CLL (*Cellular Local Loop*).

– **Широкопојасне мреже**

Ради спровођења Правилника о начину прикупљања и објављивања података о врсти, расположивости и географској локацији капацитета електронске комуникационе мреже („Службени гласник РС”, број 66/15), у складу са CELEX 32002L0021, половином 2016. у РАТЕЛ-у је успостављена база капацитета телекомуникационе инфраструктуре и у току је достављање података о капацитетима електронске комуникационе мреже (кабловска канализација и антенски стубови) који могу бити предмет заједничког коришћења и приступа од стране оператора. Оператори су дужни да доставе одговарајуће податке у року од 6 месеци од успостављања базе.

• **Сарадња**

– **Међународна сарадња**

У области радио-комуникација међународна сарадња се одвијала кроз процесе координације коришћења радио-фреквенција у пограничним зонама са суседним земљама у складу са раније потписаним техничким споразумима о координацији, као и кроз координацију коришћења фреквенција на основу међународних обавеза које проистичу из Међународног правилника о радио-комуникацијама ITU-R (*Radio Regulations*).

Откако је 1. марта 2012. године стекао право да присуствује састанцима Тела европских регулатора за електронске комуникације (*Body of European Regulators for Electronic Communications – BEREC*) у својству посматрача, РАТЕЛ присуствује пленарним седницама, састанцима Одбора регулатора (*Board of Regulators - BoR*), Мреже за контакт (*Contact Network – CN*) и експертских радних група (EWG) и редовно одговара на достављене упитнике. РАТЕЛ такође присуствује састанцима Групе независних регулатора (*Independent Regulators Group - IRG*) у својству пуноправног члана.

РАТЕЛ успешно сарађује са регулаторним телима из региона и Европске уније. У априлу 2015. године регулаторима са којима РАТЕЛ има потписане меморандуме о

разумевању придружила се и Агенција за комуникационе мреже и услуге Републике Словеније (АКОС).

Дана 25.02.2016. године потписан је Меморандум о сарадњи у области квалитета услуга и управљања радиофреквенцијским спектром између регулаторних тела Хрватске, Чешке, Словачке, Словеније, Пољске, Румуније и Србије.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Министарство трговине, туризма и телекомуникација спроводи активности у циљу даље хармонизације са *acquis communautaire* у области електронских комуникација, односно са регулаторним оквиром из 2009. године (директиве CELEX: 32009L0136 и 32009L0140). Потпуно транспоноване ће се извршити кроз усвајање новог Закона о електронским комуникацијама. Усвајање овог закона је предвиђено за I квартал 2017. године.

У погледу активности на даљем развоју широкопојасних мрежа и сервиса, у наредном периоду је планирана израда и усвајање Закона о широкопојасној комуникационој инфраструктури. На овај начин ће се извршити усклађивање са Директивом о мерама за смањење трошкова постављања електронских комуникационих мрежа великих брзина, CELEX No. 32014L0061, а усвајање Закона је предвиђено за III квартал 2017. године.

Усвајање подзаконских аката из надлежности РАТЕЛ-а у периоду 2017-2018. године условљено је доношењем новог Закона о електронским комуникацијама.

У периоду од 2017. до 2018. године, РАТЕЛ предвиђа усвајање следећих подзаконских аката из своје надлежности:

• *Заштита корисника*

- Правилника о изменама и допунама Правилника о параметрима квалитета јавно доступних електронских комуникационих услуга и спровођењу контроле обављања делатности електронских комуникација, који је потпуно усклађен са CELEX 32002L0022, у I кварталу 2017. год.
- Правилника о изменама и допунама Правилника о условима за обављање делатности електронских комуникација по режиму општег овлашћења, у I кварталу 2017. год.

• *Међуповезивање и приступ*

- Правилника о изменама и допунама Правилника о начину прикупљања и објављивања података о врсти, расположивости и географској локацији

капацитета електронске мреже, ради усклађивања са новим Законом о електронским комуникацијама, у IV кварталу 2018. год.

- **Радио-комуникације**

- Правилника о начину коришћења аматерских радио-станица, у складу са EEC Recommendation: T/R 61-01 CEPT Radio Amateur Licence и T/R 61-02 Harmonised amateur radio examination certificates, у II кварталу 2017. год.
- Правилника о изменама и допунама Правилника о висини накнаде за коришћење радио-фреквенција, који је потпуно усклађен са CELEX 32002L0020, у II кварталу 2017. год.
- Како су домаћи прописи делимично усклађени са CELEX: 32010D0368, 32011D0829, 32013D0752, 32009D0343, 32007D0131, 2008D0477, 32013D0654, планира се усвајање Предлога измене Плана намене, који се доставља ресорном министарству на даљу надлежност, у IV кварталу 2017. год.
- Како су домаћи прописи делимично усклађени са CELEX: 32006D0771(01) 32008D0432, 32008D0432R(01), 32010D0368, 32011D0829, 32013D0752, 32007D0131 и 32009D0343, планира се усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о начину коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења, у II кварталу 2018. год.
- Како су домаћи прописи делимично усклађени са CELEX 32008D0477, планира се усвајање Предлога Плана расподеле за рад у радио-фреквенцијском опсегу 2600 MHz који се доставља ресорном министарству на даљу надлежност, у II кварталу 2018. год.
- Како су домаћи прописи делимично усклађени са CELEX 32013D0654, планира се усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о начину коришћења радио-станица на домаћим и страним ваздухопловима, локомотивама, бродовима и другим пловилима, у IV кварталу 2018. год.
- Како су домаћи прописи делимично усклађени са CELEX 32011D0251, планира се усвајање Предлога Плана расподеле за рад у радио-фреквенцијском опсегу 900 MHz у складу са, који се доставља ресорном министарству на даљу надлежност, у IV кварталу 2018. год.;
- Како су домаћи прописи делимично усклађени са CELEX 32012D0688, планира се усвајање Предлога Плана расподеле за рад у радио-фреквенцијском опсегу 1920-1980 MHz и 2110-2170 MHz, који се доставља ресорном министарству на даљу надлежност, у IV кварталу 2018. год.

- **Анализа тржишта**

- Како су домаћи прописи потпуно усклађени са CELEX: 32005H0698 и 31998H0322, а делимично усклађени са CELEX 32009H0396 и CELEX 32013H0466, планира се усвајање новог Правилника о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација, у II кварталу 2017. год.

- **Нумерација**

- У складу са развојем тржишта и појавом нових захтева за пружање номадских услуга појавила се потреба да се раздвоје оператори који говорну услугу пружају преко Интернет протокола од оператора јавне говорне услуге који услугу пружају у потпуности преко сопствене јавне комуникационе мреже или преко сопствене јавне комуникационе мреже уз коришћење одговарајућих ресурса изнајмљених од других оператора, планира се Измена и допуна Плана нумерације у I кварталу 2017. год.

Обавезе из Прелазног трговинског споразума и ССП (РАТЕЛ):

ID celex	Степен усклађености	Назив прописа	Опис приоритета	Вежа са ССП	Планирани квартал усвајања
32002L0020	потпуно усклађено	Правилник о изменама и допунама Правилника о висини накнаде за коришћење радио-фреквенција	Потребно је дефинисати висину накнаде за коришћење радио-фреквенција за нове технологије у складу са плановима расподеле за поједине фреквенцијске опсеге.	Наслов VIII, члан 106.	2017/II
Међународни споразум Женева 1984	потпуно усклађено	Правилник о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне FM радио-дифузне станице	Измена параметара фреквенцијских додела у складу са одредбама међународних споразума а на захтев корисника, као и због рационалног и економичног управљања	Наслов VIII, члан 106.	2016/IV

ID celex	Степен усклађености	Назив прописа	Опис приоритета	Вежа са ССП	Планирани квартал усвајања
			спектром.		
ECC Recommendation: T/R 61-01 CEPT Radio Amateur Licence and T/R 61-02 Harmonised amateur radio examination certificates	потпуно усклађено	Правилник о начину коришћења аматерских радио-станица	Усклађивање обрасца дозволе за радио-станице.	Наслов VIII, члан 106.	2017/II
32002L0022 TS 102250-2, ETSI EG 202 057, EN 60728-1 ITU-T: E.771, Y.1541, ITU-R BT.500-12, ITU-R BS.1770-2, RFC 4445, G.1081, ECC REPORT 118, ECC REPORT 103,	потпуно усклађено	Правилник о изменама и допунама Правилника о параметрима квалитета јавно доступних електронских комуникационих услуга и спровођењу контроле обављања делатности електронских комуникација	Због увођења технологије LTE у мобилне мреже потребно је дефинисати параметре квалитета за ову технологију.	Наслов VIII, члан 106.	2017/I
32009H0396 32013H0466	потпуно усклађено	Правилника о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација	Приоритет је увођење новог трошковног модела који је заснован на дугорочним инкременталним трошковима (LRIC).	Наслов VIII, члан 106.	2017/II
32010D0368, 32011D0829, 32013D0752	потпуно усклађено	Уредба о утврђивању Плана намене	Усклађивање опсега 17,1-17,3 GHz за радио-детерминацијске примене и опсега	Наслов VIII, члан 106.	2017/IV

ID celex	Степен усклађености	Назив прописа	Опис приоритета	Вежа са ССП	Планирани квартал усвајања
			2446-2454 MHz за RFID		
32009D0343, 32007D0131			Усклађивање фреквенцијских опсега испод 1,6 GHz, од 1,6 GHz до 3,1 GHz и изнад 9 GHz		
32008D0477			У делу овог опсега (2520-2670 MHz) раде радио-системи Војске Србије, па је за спровођење ове одлуке неопходна координирана активност Министарства одбране, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства финансија и РАТЕЛ-а		
32013D0654			Потребно је да се нове технологије уведу у одговарајуће фреквенцијске опсеге у складу са одлуком CELEX 32013D0654		

ID celex	Степен усклађености	Назив прописа	Опис приоритета	Вежа са ССП	Планирани квартал усвајања
32006D0771(01) измењена и допуњена: 32008D0432, 32008D0432R(01), 32010D0368, 32011D0829 и 32013D0752	потпуно усклађено	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења	Усклађивање опсега 17,1-17,3 GHz за радио-детерминацијске примене и опсега 2446-2454 MHz за RFID	Наслов VIII, члан 106.	2018/II
32009D0343, 32007D0131			Усклађивање фреквенцијских опсега испод 1,6 GHz, од 1,6 GHz до 3,1 GHz и изнад 9 GHz		
32008D0477	потпуно усклађено	Правилник о утврђивању Плана расподеле за рад у радио-фреквенцијском опсегу 2600 MHz	До сада није постојао план расподеле за опсег 2600 MHz	Наслов VIII, члан 106.	2018/II
32013D0654	потпуно усклађено	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину коришћења радио-станица на домаћим и страним ваздухопловима, локомотивама, бродовима и другим пловилима	Потребно је да се нове технологије уведу у одговарајуће фреквенцијске опсеге у складу са одлуком CELEX 32013D0654	Наслов VIII, члан 106.	2018/IV
32011D0251	потпуно усклађено	Правилник о утврђивању Плана расподеле за рад у радио-фреквенцијском опсегу 900 MHz	Прерасподела коришћења опсега након напуштањем дела опсега 900 MHz од стране садашњих корисника (органи одбране и безбедности, Војска, МУП)	Наслов VIII, члан 106.	2018/IV

ID celex	Степен усклађености	Назив прописа	Опис приоритета	Вежа са ССП	Планирани квартал усвајања
32012D0688	потпуно усклађено	Правилник о утврђивању Плана расподеле за рад у радио-фреквенцијском опсегу 1920-1980 MHz и 2110-2170 MHz	Усклађивање ВЕМ—а	Наслов VIII, члан 106.	2018/IV
32002L0021	потпуно усклађено	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину прикупљања и објављивања података о врсти, расположивости и географској локацији капацитета електронске мреже	Ради усклађивања са новим Законом о електронским комуникацијама	Наслов VIII, члан 106.	2018/ IV
32002L0020 32002L0022	потпуно усклађено	Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање делатности електронских комуникација по режиму општег овлашћења	Ради усаглашавања регулативе са захтевима тржишта и променама насталим у овој области у периоду од доношења важећег правилника	Наслов VIII, члан 106.	2017/ I
32002L0020 32002L0021 2007D0116	потпуно усклађено	Измена и допуна Плана нумерације	У складу са потребом да се раздвоје оператори који говорну услугу пружају преко Интернет протокола од оператора јавне говорне услуге који услугу пружају у потпуности преко сопствене јавне	Наслов VIII, члан 106.	2017/ I

ID celex	Степен усклађености	Назив прописа	Опис приоритета	Вежа са ССП	Планирани квартал усвајања
			комуникационе мреже или преко сопствене јавне комуникационе мреже уз коришћење одговарајућих ресурса изнајмљених од других оператора		

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Имајући у виду обим и сложеност послова, потребно је очувати и проширити административне капацитете Сектора за електронске комуникације и поштански саобраћај, Министарство трговине, туризма и телекомуникација. У циљу јачања институционалне структуре, потребно је запослити 6 државних службеника који ће обављати послове спровођења и примене прописа.

Постоји потреба за даљим јачањем административних капацитета РАТЕЛ-а у односу на садашњи број од 60 запослених лица која обављају регулаторне послове у области електронских комуникација. Такође, постоји потреба за јачањем финансијске и оперативне независности националног регулаторног тела за област електронских комуникација, ради потпуног усклађивања са прописима ЕУ који регулишу положај и надлежности националног регулаторног тела за област електронских комуникација (CELEX: 32002L0021 и 32009L0140).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Што се тиче осталих мера и активности за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ, у оквиру развоја широкопојасног приступа интернету Министарство трговине, туризма и телекомуникација планира усвајање Акционог плана за ефикасно коришћење телекомуникационе инфраструктуре у IV кварталу 2016. године. Такође, за 2016. годину је предвиђена анализа доступности и израда мапа доступности широкопојасног приступа у Републици Србији.

Планиране мере за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније РАТЕЛ-а су следеће:

- *Радио-комуникације*

Домаћи прописи који су усвојени у складу са CELEX: 32008D0477, 32011D0251, 32012D0688 и 32014D0276 спроводе се кроз следеће активности:

- припрему и реализацију поступка јавног надметања за коришћење радио-фреквенција у преосталом делу спектра до 3 GHz (1800 MHz, 2100 MHz, 2600 MHz), у сарадњи са ресорним министарством,
- припрему и реализацију поступка јавног надметања за фреквенцијски опсег 3,4-3,8 GHz (BWA и MFCN) и расподелу блокова операторима по завршеном јавном надметању,
- континуирану, координацију фреквенција са другим администрацијама, на основу међународних (регионалних) споразума, као и пријављивање искоординираних фреквенција у ITU.

- **Анализа тржишта**

На основу препорука независног ревизора и ревизије регулаторних извештаја за 2015. годину, РАТЕЛ ће до краја 2016. године припремити нацрт новог Правилника о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација, чије усвајање се планира у II кварталу 2017. године са циљем да се побољша прецизност регулаторног извештавања, као и да се дефинишу рокови за увођење и примену новог трошковног модела заснованог на дугорочним инкременталним трошковима (*Long Run Incremental Cost – LRIC*). LRIC модели су препоручени су од стране ЕУ (CELEX 32009H0396 и CELEX 32013H0466) као најпоузданији у одређивању цена терминације позива у фиксне и мобилне мреже, цена широкопојасног приступа, као и трошкова увођења NGA мрежа.. Јавна набавка услуге израде LRIC трошковног модела је завршена у јулу 2016. године, пројекат је у току, а завршетак се очекује до средине 2017. године.

Јавна набавка за консултантске услуге која се односи на израду методологије и прорачун ценовног истискивања (*margin squeeze*) код утврђивања цена услуга везаних у пакете је у току, а завршетак пројекта се очекује до краја 2016. године.

У циљу даљег спровођења мера заштите конкуренције, у области контроле цена РАТЕЛ планира:

- даљу контролу цена пакета услуга и развој методологије за утврђивање постојања маказа цена код услуга везаних у пакете;
- праћење и контролу цена свих регулисаних услуга као и праћење примене прописаних регулаторних обавеза;
- праћење регулисаних цена роминга у складу са Одлуком о динамици снижавања цена роминга у периоду 2015.-2017. година, а на основу Споразума о снижењу цена услуга роминга у јавним мобилним комуникационим мрежама између министарстава надлежних за област

електронских комуникација Босне и Херцеговине, Црне Горе, Републике Македоније и Републике Србије, који је потписан након иницијативе да се ограниче цене роинга применом CELEX 32007R0717, РАТЕЛ планира праћење регулисаних цена роинга и учешће у раду координационог тела за роинг.

- ***Заштита корисника***

Формирање сајта са ценама појединачних услуга и пакета услуга у области електронских комуникација, у складу са чланом 111. ЗЕК .

- ***Међународна сарадња***

РАТЕЛ ће наставити да учествује у раду координационог тела за праћење спровођења Споразума о снижењу цена услуга роинга у јавним мобилним комуникационим мрежама које чине представници регулаторних тела за област електронских комуникације Босне и Херцеговине, Црне Горе и Републике Македоније са циљем да се Споразуму о снижењу цена прикључе и друге Балканске земље (Албанија и Турска), као и да се Споразум прошири и на земље ЕУ.

РАТЕЛ ће наставити међународну сарадњу кроз активно учешће у међународним организацијама: BEREC, IRG, ITU, CEPT. Осим тога, наставиће активно учешће у активностима ПГ 10 у процесу приступања Европској унији. Такође се планира пријављивање за коришћење средстава из фондова Европске уније и других међународних институција, ради подизања капацитета и инфраструктурне опремљености РАТЕЛ-а.

У току су припреме за потписивање споразума о координацији у граничном подручју између Србије, Македоније и Бугарске у фреквенцијском опсегу 380-385/390-395MHz за дигитални радио-систем TETRA. На иницијативу РАТЕЛ-а и МУП-а у Београду је у јуну 2016. године одржан трилатерални састанак између државних тела за управљање националним фреквенцијама Републике Бугарске, Бивше Југословенске Републике Македоније и Републике Србије ради разматрања техничких услова и законских могућности за координацију фреквенција. Основни договор је постигнут и у току су контакти на експертском нивоу ради усклађивања техничког дела споразума.

3.10.2 Информационо друштво

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни и стратешки оквир за област информационог друштва, укључујући област електронске управе и информације јавног сектора, чине:

- Закон о електронској трговини („Службени гласник РС”, бр. 41/2009 и 95/2013)

(Прати Директиву о електронској трговини (Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market ('Directive on electronic commerce'), CELEX 32000L0031)) као и Директиву 98/48/ЕЗ о изменама Директиве 98/34/ЕЗ (Directive 98/48/EC of the European Parliament and of the Council of 20 July 1998 amending Directive 98/34/EC laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations, CELEX 31998L0048) – делимично усклађено;

- Закон о електронском потпису („Службени гласник РС”, број 135/04) (Директива о електронском потпису, Directive 1999/93/EC of European Parliament the Council of 13. december 1999 on a Community framework for electronic signatures, CELEX 31999L0093) – усклађено;
- Закон о електронском документу („Службени гласник РС”, број 51/09) (Директива о електронском потпису, 1999/93/EC) - усклађено;
- Закон о информационој безбедности („Службени гласник РС”, број 6/16) - усклађено;
- Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС”, број 18/16) - усклађено;
- Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године („Службени гласник РС”, број 51/10);
- Стратегија развоја електронске управе у Републици Србији за период 2015. до 2018. године и Акциони план за спровођење стратегије за период од 2015. до 2016. године („Службени гласник РС”, број 107/15) којом се у стратешки оквир Републике Србије примењује Commission Communication COM (2010) 743 of 15 December 2010 “The European eGovernment Action Plan 2011-2015 - Harnessing ICT to promote smart, sustainable & innovative Government”, CELEX 52010DC0743.

Народна скупштина Републике Србије усвојила је у јануару 2016. године Закон о информационој безбедности. Законом се уређују мере заштите од безбедносних ризика у информационо-комуникационим системима, одговорности правних лица приликом управљања и коришћења информационо-комуникационих система и одређују се надлежни органи за спровођење мера заштите, координацију између чинилаца заштите и праћење правилне примене прописаних мера заштите.

Законом је одређен надлежни орган за информациону безбедност у РС (министарство надлежно за послове информационе безбедности) и прописано је оснивање националног центра за превенцију безбедносних ризика у ИКТ системима, у даљем тексту: Национални ЦЕРТ (Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштански услуге, у даљем тексту: РАТЕЛ). Такође, Законом се прописује и

успостављање Тела за координацију послова информационе безбедности, надлежног за остваривање сарадње и усклађеног обављања послова у функцији унапређења информационе безбедности, као и иницирања и праћења превентивних и других активности у области информационе безбедности, затим Центра за безбедност ИКТ система у републичким органима (ЦЕРТ републичких органа), чије ће послове обављати Управа за заједничке послове републичких органа, као и Посебних центара за превенцију безбедносних ризика у ИКТ системима, који ће обављати послове превенције и заштите од безбедносних ризика у ИКТ системима у оквиру одређеног правног лица, групе правних лица, области пословања и слично.

Закон је израђен у складу са Стратегијом информационе безбедности ЕУ (Joint Communication to the European Parliament, the Council, the European economic and Social Committee and the Committee of the Regions - Cybersecurity Strategy of the European Union: An Open, Safe and Secure Cyberspace /* JOIN/2013/01 final */). Са намером да се прате правне тенденције и узму у обзир нормативна решења која су планирана да се донесу, приликом рада на Закону о информационој безбедности водило се рачуна о решењима из Предлога директиве о мрежној и информационој безбедности (Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning measures to ensure a high common level of network and information security across the Union, COM(2013) 48 final, 2013/0027 (COD)). Директива је донета у јулу 2016. године, а ступила је на снагу у августу 2016. године, у оквиру које је државама чланицама дат рок од 21 месец да ускладе своје национално законодавство са овом Директивом.

У области информационог друштва на снази су и Закон о електронском потпису („Службени гласник РС”, број 135/04) и Закон о електронском документу („Службени гласник РС”, број 51/09), који су усклађени са Директивом о електронском потпису - Directive 1999/93/EC of European Parliament the Council of 13 december 1999 on a Community framework for electronic signatures, CELEX 31999L0093). Уредба ЕУ о електронској идентификацији и услугама од поверења за електронске трансакције на унутрашњем тржишту (The Regulation (EU) N°910/2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market (eIDAS Regulation) је на снази од 01. јула 2016. године, на националном нивоу је у току израда нацрта законодавног оквира у циљу постизања потребног нивоа усаглашености.

Нови Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС“, број 18/16) је ступио на снагу 9. марта 2016. године, у потпуности је усклађен са *acquis*. Примењује се од 1. јуна 2017. године, изузев одредаба чл. 9, 103. и 207. које су почеле да се примењују истеком 90 дана од дана ступања на снагу овог закона, односно 8. јуна 2016. године. Закон садржи новине које се тичу, нарочито знатног проширивања предмета ЗУП-а – управне ствари који, поред управног акта, обухвата и гарантне акте, управне уговоре, управне радње и пружање јавних услуга; новоуведених начела: сразмерности, законитости и предвидивости, начела помоћи странци и начела приступа информацијама и заштите података; општења органа и странака у поступку (посебно правила о електронском општењу); новог система обавештавања и достављања; правних средстава; измењених и допуњених посебних случајева уклањања управних

аката; стварања правних претпоставки за доношење гарантног акта; обједињеног пружања услуга на једном месту (јединствено управно место); начина покретања поступка; предвиђања привремених мера итд. Такође, у великом броју ситуација предвиђено је доношење (процесних) решења, а не закључака. Главни циљеви су: модернизовање управног поступка, чињење овог поступка ефикаснијим и његово поједностављење и посебно смањење броја непотребних управних поступака и процедура; делотворније остваривање јавног интереса и појединачних интереса грађана и правних лица у управним стварима – лакше и потпуније остварење и заштита како законитости, тако и слобода и права грађана у процесу непосредне примене прописа у управној материји; успостављање јавне управе која је оријентисана ка грађанима, пружајући им услуге у складу са потребама корисника, гарантујући квалитет и приступачност јавних услуга; повећање правне сигурности и унапређење пословног окружења и квалитета пружања јавних услуга; номотетичко побољшање (формулисање норми у складу са законодавним вештинама), језичко поједностављење при формулацији норми и логичнија систематика законских одредби.

Директива 2011/24/EU о правима пацијената у прекограничној здравственој заштити, CELEX 32011L0024, делом је транспонована у Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, који је усвојен новембра 2014. године, а који почиње да се примењује од 1. јануара 2017. године.

б) Институционална структура и административни капацитети

У Министарство трговине, туризма и телекомуникација, при Сектору за информационо друштво, укупно је запослено троје људи које учествује у процесу усклађивања прописа Републике Србије са прописима ЕУ.

в) Преглед осталих предузетих мера и активности

Влада Републике Србије усвојила је Уредбу о распореду и коришћењу кредитних средстава за финансирање привредних субјеката у области информационо-комуникационе технологије („Службени гласник РС”, број 80/15). Уредбом је утврђено кредитирање нових привредних субјеката (старт-апова) и привредних субјеката у области ИКТ који имају иновативни пројекат. У складу са усвојеном уредбом, Министарство трговине, туризма и телекомуникација спровело је 2015. године конкурс за доделу кредита, на основу којег су додељена средства кандидатима који су испуњавали услове конкурса. Конкурс ће бити спроведен и у 2016. години.

Усвојен је и Национални оквир интероперабилности и врши се редовно ажурирање листе стандарда интероперабилности. Формирана је Радна група за припрему нове верзије документа Листа стандарда интероперабилности и спровођење активности на редовном ажурирању исте.

Министарство државне управе и локалне самоуправе (у даљем тексту: МДУЛС) је у склопу активности у вези са Партнерством за отворену управу усвојило у априлу 2013. године, Акциони план у склопу приступања Републике Србије „Партнерству за

Отворену Управу“ за 2013. годину. Крајем 2015 урађен је Извештај о реализацији Акционог плана, и почеле су активности на изради нове верзије Акционог плана.

Влада Републике Србије усвојила је Стратегију развоја електронске управе у Републици Србији за период 2015. до 2018. са пратећим Акционим планом за 2015 и 2016. годину („Службени гласник РС”, број 107/15), 17. децембра 2015. године.

На предлог Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Влада Републике Србије образовала је Тело за координацију послова информационе безбедности, на седници одржаној 3. марта 2016. године. Образовање овог тела предвиђено је Законом о информационој безбедности („Службени гласник РС“, број 6/16). Тело за координацију чине представници институција чије су надлежности повезане са пословима информационе безбедности. Телом руководи представник Министарства трговине, туризма и телекомуникација, а чине га и представници Министарства одбране, МУП-а, Министарства спољних послова, Министарства одбране, служби безбедности, Канцеларије Савета за националну безбедност и заштиту тајних података, Дирекције за електронску управу, Генералног секретаријата и Националног ЦЕРТ-а (РАТЕЛ).

Формирана је Посебна радна група за припрему текста Нацрта стратегије развоја информационе безбедности.

У складу са обавезом самосталних оператора ИКТ система да по Закону о информационој безбедности формирају сопствене центре за превенцију безбедносних ризика, у Министарству унутрашњих послова формиран је Центар за реаговање на нападе на информациони систем.

Као наставак ИПА 2010 пројекта израђена су софтверска решења за три електронске услуге на Порталу еУправа: електронску услугу за издавање личних докумената - корисник је Министарство унутрашњих послова, услугу за издавање катастарских докумената - корисници су Републички геодетски завод и јединице локалне самоуправе и услугу за увид у стање пореских обавеза за локалне порезе - корисник је Пореска управа и локалне пореске администрације.

Израђено је софтверско решење за пројекат „Регистар јединствене евиденције непокретности у јавној својини“ и у току је унос података у регистар.

Израђен је Каталог услуга Града Београда са више од 140 услуга које су објављене на Порталу еУправа.

У оквиру пројекта „Успостављање јединственог информационог система за инспекције – еИнспектор“ завршено је снимање свих пословних процеса за 39 инспектората.

Дирекција за електронску управу је у сарадњи са УНДП и Светском Банком реализовала пројекат Снимања стања спремности за отварање података у Републици Србији, израђен је Акциони план за обезбеђење услова за даље отварање сетова података.

Током 2016. године, Дирекција за електронску управу унапредила је постојећи систем за генерисање електронских услуга плаћања на Порталу еУправа, еПлаћање+. Такође, израђена је анализа постојећег модула за е-плаћање платним картицама према банкарским информационим системима са освртом на плаћања накнада и административних такси.

Подигнут је ниво редувантности и доступности ТСА система (Систем временског жига), тако што је извршено унапређење апликативног софтвера и додавање новог корисника на ТСА инфраструктури.

Припремљен је пројекат за унапређење Портала еУправа за подршку развоју нових сервиса у циљу подршке примени Закона о општем управном поступку у области службене електронске размене података.

Министарство државне управе и локалне самоуправе је током новембра 2015. године конкурисао и за средства помоћи Јужне Кореје за пројекат "Information Access Center (IAC)". Основна сврха пројекта је да се омогући бољи приступ и веће могућности ИТ инфраструктури широј популацији како би се допринело побољшању веће ИТ писмености у земљи кроз Центар који би у свом склопу имао лабораторију за обуку, интернет салон, семинар собу и административни односно пословни део који би био опремљен најсавременијим рачунарима. Земља корисник би била одговорна за обезбеђивање објекта за Центар и да инвестира на општим трошковима изградње као и оперативном управљању центром. Поред успостављања Центра, влада Јужне Кореје би на сваке четири године комплетно обнављала и мењала застарелу софтверску и хардверску опрему новом. Овим пројектом би се помгло и у спровођењу програма сарадње договорених у оквиру спровођења Меморандума о разумевању. Пројекат би се реализовао у 2017 години. Тренутно чекамо одговор Владе Републике Кореје о исходу овог пројекта.

У протеклом периоду Дирекција за електронску управу континуирано је пружала стручну и техничку подршку корисницима (државним органима, локалним самоуправама, јавним установама и грађанима) за приступ и коришћење сервиса које пружа Портал еУправа, као и систем ТСА (Систем за издавање временског жиг). Поред тога, врши се редовно ажурирање базе корисника квалификованих електронских сертификата, односно одговорних за рад на Порталу еУправа.

РАТЕЛ је, у оквиру активности које се односе на доношење Закона о информационој безбедности и стварања неопходних услова у смислу неопходних административних капацитета за формирање Националног ЦЕРТ-а, током 2014. и 2015. године учествовао на скуповима и у програмима на тему сајбер безбедности, у организацији ТАИЕХ-а, ИТУ и ОЕБС-а.

Министарство здравља Републике Србије у току 2015. године спровело је јавну набавку и уговорило испоруку Интегрисаног Здравственог Информационог Система (ИЗИС). Интегрисани здравствени информациони систем Републике Србије представља централни електронски систем, у коме се чувају и обрађују сви

медицински и здравствени подаци пацијената, подаци здравствених радника и сарадника, подаци здравствених установа, здравствене интервенције и услуге извршене у здравственим установама, подаци електронских упута и електронских рецепта, подаци о заказивању за специјалистичке прегледе, дијагностичке процедуре и хируршке интервенције. Министарство здравља је одлучило да се у веома кратком року набави и имплементира управљачки информациони систем, који ће поред нових функционалности (е-Рецепт, е-Упут, ЕЗК), интегрисати локалне информационе системе у здравственим установама. Дакле, постојећи ИС у здравственом систему Републике Србије који су развијени и имплементирани преко пројеката DILS, SHP1, EHR, SHP2, CARDS2005, EU-IHIS настављају да се користе.

Закон о правима пацијената („Службени гласник РС”, број 45/13), усвојен је 2013. године. Овим законом уређују се права пацијената приликом коришћења здравствене заштите, начин остваривања и начин заштите тих права, као и друга питања у вези са правима и дужностима пацијената.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Министар трговине, туризма и телекомуникација образовао је у септембру 2015. године Посебну радну групу за припрему текста Нацрта закона о електронском пословању. Предвиђено је да се тим законом интегришу постојећи закони о електронском документу и електронском потпису, као и регулисање питања везаних за електронску идентификацију, е-печат и регистровану електронску пошту, у складу са прописима ЕУ о електронским идентификационим услугама од поверења. Током рада на изради Нацрта закона, узимајући у обзир предмет регулисања, констатовано је да би назив закона требало прецизирати, и сходно томе одлучено је да се, као адекватнији, назив промени у Нацрт закона о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању.

Ради усклађивања са правним тековинама Европске уније, планирано је да се у четвртом кварталу 2016. године усвоји овај закон, који ће бити у потпуности усклађен са Уредбом ЕУ о електронској идентификацији и услугама од поверења за електронске трансакције на унутрашњем тржишту (The Regulation (EU) N°910/2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market (eIDAS Regulation)), као и актима који се доносе ради извршавања ове уредбе.

Министарство државне управе и локалне самоуправе планира да до четвртог квартала 2016. године изради Предлог Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја у коме ће се извршити транспозиција Directive 2003/98/EC of the European Parliament and of the Council of 17 November 2003 on the re-use of public sector information, CELEX 32003L0098, amended by Directive 2013/37/EU, Commission Communication COM (2009) 212 final of 07.05.2009 "Re-use of Public Sector Information – Review of Directive 2003/98/EC, CELEX 52009DC0212, Pro-

posal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2003/98/EC on re-use of public sector information COM (2011) 877 of 12.12.2011 2011/0430 (COD), CELEX 52011PC0877, Commission Decision 2006/291/EC, Euratom, of 7 April 2006 on the re-use of Commission information, CELEX 32006D0291.

Акциони план за спровођење Стратегија развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2015. до 2018. садржи поглавље посвећено отвореним подацима. Реализација тих активности планирана је до краја 2016. године и тиме се примењује Commission Communication COM (2011) 882 final of 12.12.2011 “Open data – an engine for innovation, growth and transparent governance”, CELEX 52011DC0882. Реализација активности које су у Акционом плану подразумева успостављање основних регистара електронске управе, интероперабилног функционисања и имплементацију сложених електронских услуга.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Законом о информационој безбедности предвиђено је да је надлежни орган у овој области Министарство трговине, туризма и телекомуникација.

Ради имплементације овог закона, који подразумева и примену ЕУ правних тековина, предвиђено је повећање административних капацитета Министарства трговине, туризма и телекомуникација, с обзиром да је ово министарство усвојеним законом добило више нових надлежности, и то: 1) припрема подзаконских аката Владе ради извршења закона, 2) пријем обавештења о инцидентима у ИКТ системима који могу да имају значајан утицај на нарушавање информационе безбедности и поступање по добијеним обавештењима у складу са законом, 3) успостављање и одржавање међународне билатералне и мултилатералне сарадње на пољу безбедности ИКТ система, а поготово пружање раних упозорења о ризицима и инцидентима, 4) вршење инспекцијског надзора над ИКТ системима од посебног значаја (које имају органи јавне власти, субјекти који обрађују нарочито осетљиве податке о личности, субјекти који врше делатност од општег интереса). Како би Министарство могло да врши своје надлежности, планирано је да се образује унутрашња организациона јединица за информациону безбедност и у њој запосли 11 државних службеника. Поред расхода за плате, у оквиру средстава за рад нове организационе јединице, поред основног канцеларијског опремања рачунарском опремом, биће потребна опрема за спровођење мера заштите тајних података, као и успостављање информационог система за пријем и обраду обавештења о инцидентима и инспекцијски надзор уз примену одговарајућих мера заштите ИКТ система.

Закон о информационој безбедности предвиђа формирање националног центра за превенцију безбедносних ризика у ИКТ системима (Национални ЦЕРТ). За послове Националног ЦЕРТ-а надлежан је РАТЕЛ.

Планирани број запослених лица у Националном ЦЕРТ-у је 6 у првој фази успоставе (2017. године). Планирано је да се формирање Националног ЦЕРТ-а одвија у следећим фазама:

- израда пројектне документације и процена неопходних средстава у IV кварталу 2016. године,
- успостава Националног ЦЕРТ-а (формирање посебне функционалне целине у оквиру РАТЕЛ-а, обука кадрова, набавка неопходне опреме) у IV кварталу 2017. године,
- почетак рада Националног ЦЕРТ-а током 2018. године.

Министарство надлежно за послове одбране је на основу наведеног закона надлежно за послове информационе безбедности који се односе на одобравање криптографских производа, дистрибуцију криптоматеријала и заштиту од компромитујућег електромагнетног зрачења и послове и задатке у складу са законом и прописима донетим на основу закона. Како би наведено министарство могло да врши своје надлежности, планирано је да се образују унутрашње организационе јединице и у њима запосле 43 лица.

Што се тиче административних капацитета Дирекције за електронску управу, смањењем броја запослених нарушава се потребан капацитет за развој и подршку већ развијених решења електронске управе, као и спровођење и примена прописа Европске уније у овој области.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Што се тиче активности Дирекције за електронску управу, током 2017. и 2018. године планира се примена свих релевантних закона и обука за примену, пре свега Закона о општем управном поступку и усвајање подзаконских аката као што је Правилник о електронском канцеларијском пословању, подзаконска акта за сертификацију и лиценцирање отворених података, као и активности на промоцији и подршци примени ради реализације Закона о електронској управи.

У наредном периоду, Дирекција за електронску управу планира израду и доношење акционог плана за период од 2017 –2018. године за спровођење Стратегије развоја електронске управе у Републици Србији за период 2015. до 2018. године. Такође, биће припремљен годишњи извештај о напретку у спровођењу Акционог плана за период од 2015. до 2016. године, за спровођење Стратегије развоја електронске управе за период 2015. до 2018. године. Поред тога, очекује се доношење и објављивање нове верзије документа „Листа стандарда интероперабилности” в.2.0.

Дирекција за електронску управу ће спроводити и активности на реализацији приоритетних пројеката: е-Инспектор, „Велики имаоци податка на *Government service bus-у*” (развој електронских сервиса за електронску размену података из службених евиденција), „Имплементација регистра државних органа и организација” (регистра

имаоца јавних овлашћења), као и пројекта „Реализација Акционог плана за отворене податке у Србији” који се спроводи уз подршку УНДП-а и Светске банке.

Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравствене заштите усвојен је 2014. године, а његова примена условљена је потребом за побољшањем планирања и ефикасног управљања системом здравствене заштите, као и за прикупљањем и обрадом података који се односе на здравствено стање становништва, функционисање услуга здравствене заштите, са циљем рационалног коришћења свих расположивих ресурса у систему здравствене заштите (кадар, простор и опрема, лекови и медицинска средства, информационе и комуникационе технологије). Закон обезбеђује основ за функционисање интегрисаног здравственог информационог система. За спровођење овог закона, потребно је донети подзаконске акте, којима се, између осталог, утврђују: изглед и садржина извештаја; изглед и садржина образаца, методолошки принципи, стандарди и поступци за вођење здравствене документације и евиденција; садржај образаца за вођење здравствене документације, евиденција, извештаја, регистара и електронског медицинског досијеа; услови за функционисање, управљање ризиком и безбедношћу информационог система; садржина података, укључујући и податке о личности, који се воде у електронском медицинском досијеу, начин и поступак преузимања података, као и друга питања од значаја за успостављање и коришћење података. Период доношења ће бити утврђен.

- ***Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи:***

- **Пројекат из ИПА 2012 „E-Business Development“**

У периоду до краја 2016. године, Министарство трговине, туризма и телекомуникација ће наставити реализацију ИПА пројекта E-Business Development чији је циљ јачање конкурентности српске привреде кроз јачање приватног сектора, посебно малих и средњих предузећа и развој електронског пословања. Пројекат је почео крајем месеца маја 2014. године и предвиђено је да траје 30 месеци. Предвиђени буџет износи 2.7 милиона евра. Пројекат се састоји из три компоненте: 1) Правна анализа (преглед правног оквира и препоруке за законска решења која су усклађена са ЕУ), 2) Развој електронске трговине и пружање подршке промоцији и прихватању електронске трговине од стране главних циљних група (МСП и потрошача) и 3) Г2Б и електронско фактурисање.

- **ИПА 2013**

Дирекција за електронску управу спроводи активности и подршку на пројекту Даље унапређење електронске управе. Пројекат се финансира неалоцираних ИПА 2013 средстава.

3.10.3 Аудиовизуелна политика

1) Приказ статуса усклађености

а) Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Сет нових медијских закона усвојен је у августу 2014. године и то Закон о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС”, број 83/2014 и 58/2015), Закон о електронским медијима („Службени гласник РС”, број 83/2014 и 6/2016 – др. закон) и Закон о јавним медијским сервисима („Службени гласник РС”, број 83/2014 и 103/2015). Наведени закони су у потпуности усклађени са европским регулаторним оквиром, и то са: Директивом Европског парламента и Савета од 10. марта 2010. године о координацији одређених одредаба утврђених законима и другим прописима у државама чланицама о пружању аудиовизуалних медијских услуга (Директива о аудиовизуалним медијским услугама) (Сл. лист бр. 95, 15.4.2010), CELEX 32010L0013; Комуникацијом ЕК за примену правила државне помоћи јавним медијским сервисима (Сл. лист бр. С 257, 27.10.2009), CELEX 52009XC1027(01) и Директивом Европског парламента и Савета од 12. децембра 2006. године о услугама на унутрашњем тржишту (Сл. лист бр. L 376, 27.12.2006), CELEX 32006L0123.

У циљу пуне имплементације донетих медијских закона, Министарство културе и информисања је у законском року донело следеће подзаконске акте:

- Правилник о суфинансирању пројеката којима се остварује јавни интерес у области јавног информисања („Службени гласник РС”, број 126/2014);
- Правилник о суфинансирању пројеката којима се остварује јавни интерес у области јавног информисања („Службени гласник РС”, број 16/2016);
- Правилник о начину вођења и упису у евиденцију представника иностраних медија и дописништава иностраних медија („Службени гласник РС”, број 126/2014);
- Правилник о начину вођења и упису у евиденцију представника иностраних медија и дописништава иностраних медија („Службени гласник РС”, број 21/2016);
- Правилник о документацији која се прилаже у поступку регистрације медија у Регистар медија („Службени гласник РС”, број 126/2014 и 61/2015);
- Уредба о начину прикупљања података ради формирања и вођења јединствене евиденције о обвезницима плаћања таксе за јавни медијски сервис („Службени гласник РС”, број 4/2015);
- Уредба о привременом финансирању јавних медијских сервиса у 2015. години („Службени гласник РС”, број 4/2015);
- Уредба о финансирању јавних медијских сервиса из буџета Републике Србије у 2016. години („Службени гласник РС”, број 3/2016);
- Уредба о преносу капитала без накнаде запосленима код издавача медија („Службени гласник РС”, број 30/2015);

- Уредба о преносу капитала без накнаде запосленима код издавача медија („Службени гласник РС”, број 65/2015);
- Одлука о оснивању Установе за новинско-издавачку делатност „Панорама” („Службени гласник РС”, број 53/2015);
- Одлука о правним последицама престанка Савезне јавне установе Радио-Југославија („Службени гласник РС”, број 67/2015);
- Одлука о правним последицама престанка Јавног предузећа Новинска агенција ТАНЈУГ („Службени гласник РС”, број 91/2015).

У складу са стратешким опредељењима државе нови регулаторни оквир, између осталог, даје правни основ за повлачење државе из власништва у медијима, транспарентност власништва, прелазак на систем програмског суфинансирања пројеката у области јавног информисања и заштиту медијског плурализма.

У правном систему Републике Србије, материја јавног информисања регулисана је и кроз одређени број других закона, који у основи регулишу друге области али имају додирне тачке и са јавним информисањем, као што су:

- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 129/2007 и 83/2014 - др. закон);
- Закон о главном граду („Службени гласник РС”, бр. 129/2007 и 83/2014 - др. закон);
- Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 72/2009, 20/2014 - одлука УС и 55/2014);
- Закон о оглашавању („Службени гласник РС”, бр. 6/2016);
- Закон о обележавању дана жалости на територији Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 101/2005 и 30/2010);
- Закон о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 83/2014, 46/2015, 112/2015 и 12/2016 – аутентично тумачење);
- Закон о контроли државне помоћи („Службени гласник РС”, бр. 51/2009);
- Закон о привременом уређивању начина наплате таксе за јавни медијски сервис („Службени гласник РС”, бр. 112/2015).

Закон о електронским медијима предвиђа да Регулаторно тело за електронске медије (у даљем тексту: Регулатор) утврђује Предлог стратегије развоја медијске услуге радија и аудио-визуелних медијских услуга у Републици Србији и доставља га Влади РС на усвајање. Радна група, коју је формирао Регулатор, израдила је Нацрт предлога стратегије развоја медијске услуге радија и аудио-визуелних медијских услуга у

Републици Србији и његов текст је стављен на јавну расправу која је окончана током децембра 2015. године.

Закон о електронским медијима овластио је Регулатора да донесе подзаконске акте којима ће се разрадити одредбе тог закона којима се уређују питања из домена Директиве ЕУ о аудио-визуелним медијским услугама (2010/13/ЕУ) – (у даљем тексту: Директива): заштита малолетника, говор мржње, аудио-визуелне комерцијалне комуникације, заштита права особа са оштећеним слухом или видом, европска аудио-визуелна дела и приступ најважнијим догађајима од посебног значаја за јавност у Републици Србији.

У складу са законским овлашћењем Регулатор је током 2014. и 2015. године у вези са поменутих питањима усвојио следеће подзаконске и друге опште акте:

- Интерпретативно саопштење Савета Регулаторног тела за електронске медије у вези са начином спровођења одређених одредаба Закона о електронским медијима које уређују аудио-визуелне комерцијалне комуникације (објављено на Интернет страници Регулатора), којим се свим заинтересованим субјектима (пружаоци медијских услуга, оглашивачи, маркетиншке агенције, цивилни сектор, гледаоци и слушаоци) указује на који начин ће Регулатор примењивати одређене одредбе Закона о електронским медијима које уређују емитовање аудио-визуелних комерцијалних комуникација. У целости је усклађено са Директивом.
- Препорука о начину коришћења титлова и знаковног језика (објављена на Интернет страници Регулатора), којом се утврђује начин коришћења титлова и знаковног језика у циљу унапређења пружања аудио-визуелних медијских услуга и њихове доступности особама са оштећеним слухом. У целости је усклађена са Директивом.
- Правилник о заштити права малолетника у области пружања медијских услуга („Службени гласник РС“ бр. 25/15), којим се ближе уређује начин испуњавања обавеза пружалаца медијских услуга у вези са начином објављивања програмских садржаја који могу нашкодити физичком, менталном или моралном развоју малолетника, у вези са учешћем малолетника у програму и објављивањем информација које се односе на малолетника, као и у погледу обавештавања о притужбама због непоштовања правила о заштити малолетника и давања мишљења о усклађености програмског садржаја са правилима о заштити малолетника. У целости је усклађен са Директивом.
- Правилник о начину формирања Листе најважнијих догађаја од посебног значаја за све грађане и остваривању права на приступ догађајима од великог интереса за јавност („Службени гласник РС“ бр. 25/15), којим се утврђује начин формирања Листе најважнијих догађаја домаћих и

страних, који су од посебног значаја за све грађане (културни, политички, спортски, забавни и сл.), као и услови за остваривање права пружалаца услуга телевизијског емитовања на приступ догађајима од великог интереса за јавност. У целости је усклађен са Директивом.

- Правилник о заштити људских права у области пружања медијских услуга („Службени гласник РС“ бр. 55/15), којим су ближе уређени начин испуњавања обавеза пружалаца медијских услуга у вези са поштовањем права на истинито, потпуно и благовремено информисање, достојанства личности (укључујући и забрану говора мржње), права на приватност, претпоставке невиности и права на правично суђење и слободе мисли, савести и вероисповести. У целости је усклађен са Директивом.
- Препорука о начину емитовања саопштења од јавног интереса и позива на добротворне акције (објављена на Интернет страници Регулатора), којом се ближе се одређује на који начин би пружаоци медијских услуга требало да емитују саопштења од јавног интереса и позиве на добротворне акције, имајући у виду законске одредбе о аудио-визуелним комерцијалним комуникацијама. У целости је усклађена са Директивом.
- Правилник о аудио-визуелним комерцијалним комуникацијама („Службени гласник РС“ бр. 69/15), којим се ближе уређује начин испуњавања обавеза пружалаца медијских услуга у вези са препознатљивошћу и садржајем аудио-визуелних комерцијалних комуникација, спонзорством, пласирањем робе, телевизијским оглашавањем и телевизијском продајом. У целости је усклађен са Директивом.
- Правилник о критеријумима и начину повећања удела европских аудио-визуелних дела („Службени гласник РС“ бр. 72/15) којим су ближе уређени критеријуми и начин повећања удела европских аудио-визуелних дела и европских аудио-визуелних дела независних продуцентата у програмима пружалаца услуге телевизијског емитовања и начин подстицања производње и приступа европским аудио-визуелним делима од стране пружалаца аудио-визуелних медијских услуга на захтев, као и на који начин ће пружаоци медијских услуга извештавати Регулатора о извршавању својој обавеза у вези са европским делима. У целости је усклађен са Директивом.
- Препорука о начину обавештавања о пласирању робе у емисијама које нису сопствена продукција пружаоца медијске услуге (објављена на Интернет страници Регулатора), којом је ближе одређено на који начин би пружаоци медијских услуга требало да обавештавају кориснике

медијских услуга да емисија која није у њиховој сопственој продукцији садржи пласирање робе. У целости је усклађена са Директивом.

Током другог квартала 2015. године Регулатор је успоставио Регистар медијских услуга који садржи законом прописане податке. С друге стране, евиденција пружалаца медијских услуга на захтев није успостављена, будући да Регулатор није до сада примио ниједан захтев за издавање одобрења за пружање медијске услуге на захтев, па самим тим до сада није издао одобрење за пружање такве услуге.

Регулатор је коначан Предлог стратегије развоја медијске услуге радија и аудио-визуелних медијских услуга у Републици Србији упутио Влади РС на усвајање током првог квартала 2016. године.

Регулатор је у другом кварталу 2016. године утврдио Листу најважнијих догађаја од посебног значаја за све грађане и објавио је на својој Интернет страници.

б) Институционална структура и административни капацитети

Према Закону о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/2014, 14/2015, 54/2015 и 96/2015) Министарство културе и информисања стара се о развоју и унапређењу система јавног информисања. Према акту који уређује унутрашњу организацију и систематизацију послова, предвиђено је да те послове обавља 13 извршилаца. Тренутно те послове у оквиру Сектора за информисање и медије обавља 9 извршилаца, и то у оквиру две уже организационе јединице: *Одељење за нормативне послове, пројектно суфинансирање и евиденцију страних дописника и дописништава* (седморо извршилаца) и *Група за европске интеграције, међународну сарадњу и спровођење програма и пројеката финансираних из међународних фондова у области јавног информисања* (два извршиоца).

Према Закону о електронским медијима, Регулатор је самостална независна регулаторна организација са својством правног лица, која врши јавна овлашћења у циљу: делотворног спровођења утврђене политике у области пружања медијских услуга у Републици Србији; унапређивања квалитета и разноврсности услуга електронских медија; доприноса очувању, заштити и развоју слободе мишљења и изражавања; у циљу заштите интереса јавности у области електронских медија и заштите корисника услуга електронских медија, у складу са одредбама закона и на начин примерен демократском друштву.

У циљу праћења процеса европских интеграција у оквиру Регулатора, према акту који уређује његову унутрашњу организацију и систематизацију послова, послове уноса података и праћења процеса европских интеграција обавља двоје запослених у Служби заједнички послова, двоје запослених у Правној служби послове и петоро запослених у Служби за надзор и анализу програма емитера.

в) Преглед осталих предузетих мера и активности

ИПА пројекат Министарства културе и информисања *Јачање медијске слободе* завршио се маја 2016. године. Пројекат је кроз компоненту техничке помоћи пружао подршку корисницима Министарству и Регулатору у хармонизацији прописа, обучавању актера да правилно имплементирају медијску легислативу, јачао капацитете актера кроз студијска путовања и обезбедио израду потребних анализа. У оквиру исте компоненте спроведена је пилот кампања за медијску писменост у складу са стратешким и законодавним оквиром.

Кроз компоненту грант схеме намењену медијима спроведено је јачање слободе изражавања и професионализма у новинарству кроз: подизање професионалних стандарда у новинарству, подршку тачном истраживачком извештавању заснованом на чињеницама, побољшање квалитета и релевантности медијских садржаја.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У складу са будућим изменама европске регулативе благовремено ће се радити потребна хармонизација прописа Републике Србије.

У периоду од 2016. до 2018. године, радиће се на имплементацији наведеног правног оквира, хармонизованог са регулаторним оквиром Европске уније. Фокус ће бити на завршетку процеса приватизације медија; појачаном надзору над применом одредаба о Регистру медија у циљу обезбеђивања јавности података о медијима; јачању институционалне, програмске и финансијске независности јавних медијских сервиса; унапређењу система програмског суфинансирања пројеката у области јавног информисања и заштити медијског плурализма. У циљу даљег унапређења и развоја система јавног информисања у Републици Србији израдиће се нова стратегија развоја у области јавног информисања чије је доношење планирано за IV квартал 2016. године.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Регулатор планира да ојача своје административне капацитете у циљу ефикасног спровођења прописа који су усклађени са правом ЕУ, нарочито у погледу контроле извршавања обавеза емитовања европских аудио-визуелних дела, као и у погледу вођења Регистра медијских услуга и евиденције пружалаца медијских услуга на захтев. Јачање капацитета би било остварено запошљавањем на неодређено време три лица, и то: 1 (један) запослени на радном месту вишег правног саветника који би обављао послове у вези са контролом испуњавања обавеза емитовања европских аудио-визуелних дела; 1 (један) запослени на радном месту вишег медијског аналитичара који би обављао послове у вези са контролом испуњавања обавеза емитовања европских аудио-визуелних дела; 1 (један) запослени на радном месту вишег техничког секретара који би обављао послове вођења регистра медијских услуга и евиденције пружалаца медијских услуга на захтев.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Регулатор ће у трећем кварталу 2016. године организовати састанке са представницима организација за заштиту интереса особа са оштећеним слухом, односно видом и представницима пружалаца медијских услуга, како би се у дијалогу са њима утврдило које су потребе особа са оштећеним слухом, односно видом у погледу доступности програмских садржаја, с једне стране, и које су финансијске и техничке могућности пружалаца медијских услуга да своје садржаје учине доступним овим особама. Имајући у виду закључке са наведених састанака, Регулатор би у четвртном кварталу 2016. године усвојио подзаконски акт којим би се уредио начин на који ће пружаоци медијских услуга учинити своје програмске садржаје доступним особама са оштећеним слухом, односно видом.

У трећем кварталу 2016. године Регулатор ће усвојити подзаконски акт којим се уређује поступак издавања одобрења за пружање медијске услуге на захтев и у истом периоду усвојиће смернице којима се утврђују јасни критеријуми за разликовање медијских услуга од услуга налик медијским.

Регулатор ће у наредне три године најмање једном разматрати утврђену Листу најважнијих догађаја од посебног интереса за све грађане, ради њених евентуалних измена или допуна.

У складу са Правилником о критеријумима и начину повећања удела европских аудио-визуелних дела, пружаоци медијске услуге дужни су да обавештавају Регулатора о извршавању обавеза у вези са европским аудио-визуелним делима и европским аудио-визуелним делима независне продукције. Регулатор ће континуирано у периоду од првог квартала 2016. године па надаље контролисати на који начин пружаоци медијских услуга извршавају своје обавезе у вези са уделима европских дела, тако што ће прикупљати и обрађивати податке које му пружаоци подносе, али ће веродостојности тих података проверавати и увидом у програмски садржај који пружаоци објављују.

У четвртном кварталу 2016. године Регулатор ће усвојити препоруке намењене уједначавању праксе пружалаца медијских услуга приликом производње програма који су намењени малолетницима.

У периоду од првог квартала 2016. године па надаље Регулатор ће континуирано ажурирати податке у Регистру медијских услуга, док ће евиденцију пружалаца медијских услуга на захтев успоставити у четвртном кварталу 2016. године, након што усвоји одговарајуће подзаконске акте у трећем кварталу те године.

3.11 ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

3.11.1 ХОРИЗОНТАЛНА ПИТАЊА

3.11.1.1 ХОРИЗОНТАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

3.11.1.1.1 Директна плаћања

Преглед стања

Динамика и план усклађивања политике директних плаћања у Републици Србији (РС) садржани су у Стратегији пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024 године („Сл. гласник РС”, број 84/14). Област директних плаћања неопходно је ускладити са правним прописима ЕУ, којима је она дефинисана у стратешком оквиру 2014 - 2020 година.

Законски основ политике директних плаћања чине Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 10/13, 142/14 и 103/15) и Закон о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 10/13).

Директна плаћања у РС спроводе се кроз три врсте подстицаја: премије, подстицаје за производњу и регресе.

Директна плаћања у РС, нису усклађена са шемама директних плаћања Заједничке пољопривредне политике (ЗПП), с обзиром да су сва директна плаћања условљена производњом, што их карактерише као производно везана плаћања. Такође, као услов за остваривање права на директна плаћања у РС, не постоји обавеза поштовања захтева „вишеструке усклађености“, односно не постоје дефинисани захтеви поштовања добрих пољопривредних и еколошких услова (*GAEC*) и обавезних захтева за управљање (*SMR*) у погледу заштите околине, здравља људи, животиња и биља, као и добробити животиња.

Обавезне и добровољне шеме директних плаћања из Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013 се не примењују. Постоје и производно везана директна плаћања за секторе који у ЕУ нису прихватљиви – сектори свињарства, живинарства и пчеларства. Регреси за набавку инпута за пољопривредну производњу такође нису у складу са одредбама из Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013. Дефиниције из Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013 које се односе на активног фармера, пољопривредну активност, прихватљиве хектаре и минималне захтеве не примјењују се у потпуности.

Директна плаћања у РС су делимично усклађена са регулативом ЕУ у овој области. Одређена компатибилност директних плаћања у РС са плаћањима у ЕУ огледа се у уједначеним плаћањима по хектару пољопривредне површине (али плаћања су производно везана) и производно везаним плаћањима по грлу стоке за прихватљиве секторе млека, говеда, оваца и коза.

Креирање политике у области директних плаћања у надлежности је МПЗЖС – Сектора за пољопривредну политику, док имплементацију ове политике спроводи МПЗЖС – Управа за аграрна плаћања и Министарство финансија – Управа за трезор.

Политику директних плаћања могу да спроводе и органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, у складу са програмима мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и из сопственог буџета, и то само

за мере директних плаћања које се односе на регресе за трошкове складиштења у јавним складиштима и регресе за репродуктивни материјал и то само за вештачко осемењавање. Ова условљеност дозвољених директних плаћања, као и потреба за издавањем сагласности на програме од стране МПЗЖС, дефинисани су чланом 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју.

Планиране мере за период 2016-2018

Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024 наводи обавезу прилагођавања ЗПП у погледу: хармонизације законодавства, изградње институција и реформе политике и подршке реструктурирања сектора пољопривреде. Стратегија наводи различите шеме директних плаћања, чија ће се трансформација спроводити кроз преусмеравање постојећих шема према производно невезаним плаћањима, уз задржавање шема производно везаних плаћања у појединим (ЕУ прихватљивим) секторима.

У погледу хармонизације законодавства, у периоду 2016-2018 шеме директних плаћања у РС уредиће се кроз измене следећих правних аката:

- Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (IV квартал 2016. године и II квартал 2018. године). Изменама Закона у четвртом кварталу 2016. године створиће се услови за успостављање шеме подршке у сточарству (плаћање по грлу), усклађене са ЗПП у овој области. У оквиру измена Закона у другом кварталу 2018. године створиће се правни основ за успостављање делимичне примене „вишеструке усклађености“ у погледу примене правила добрих пољопривредних и еколошких услова (*GAEC*), као и за укључивање трајних травњака у прихватљиве површине. Такође, овим изменама се успоставља основ за увођење шеме подршке за младе пољопривреднике, као и шеме подршке за мале произвођаче. Истим изменама ускладиће се и дефиниције које се односе на активног фармера, пољопривредну активност, прихватљиве хектаре и друго.
- Правилника о подршци у сточарству (IV квартал 2018. године),
- Правилника о успостављању правила добрих пољопривредних и еколошких услова (*GAEC*) (IV квартал 2018. године),
- усвајање Правилника о шеми за мале произвођаче (IV квартал 2018. године).

Планиране мере за период након 2018. године

Поједини имплементациони прописи, због условљености претходним активностима усклађивања, предвиђени су за усвајање у периоду 2018 - 2020, и то:

- усвајање Правилника о јединственом плаћању по површини (IV квартал 2019. године),
- усвајање Правилника о шеми за младе пољопривреднике (IV квартал 2019. године).

У погледу активности за подршку хармонизацији директних плаћања са ЗПП, предвиђене су следеће активности:

- израда аналитичких студија - измена законског оквира условљена је претходном израдом аналитичке студије за успостављање шема директних плаћања, која ће садржати две студије: Студија о утицају примене различитих шема плаћања на пољопривредне произвођаче (II квартал 2017. године) и Студија о малим произвођачима (IV квартал 2017. године);

- обука запослених у Сектору за пољопривредну политику у Управи за аграрна плаћања о успостављању *GAEC* услова (I - III квартал 2018. године).

Обуке и информативне активности предвиђене су и за период након 2018. године, и то:

- обука запослених у телу надлежном за контролу испуњености *GAEC* услова (I- III квартал 2019. године);
- обука саветодаваца о *GAEC* условима (I- III квартал 2019. године);
- информативна кампања за произвођаче о поштовању *GAEC* услова (III квартал 2019. године - I квартал 2020. године).

ЕУ пропис са којим се усклађује

Основни прописи ЕУ у области директних плаћања, са којима се врши усклађивање домаћег законодавства, јесу:

- Уредба (ЕУ) бр. 1307/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о утврђивању правила за директна плаћања пољопривредницима кроз шеме подршке у оквиру Заједничке пољопривредне политике и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 637/2008 и Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 73/2009;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 639/2014 од 11. марта 2014. године, допуна Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013 Европског парламента и Савета о утврђивању правила за директна плаћања пољопривредницима кроз шеме подршке у оквиру Заједничке пољопривредне политике и измени Анекса X те Уредбе;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 641/2014 од 16. јуна 2014. године, која утврђује правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013 Европског парламента и Савета о утврђивању правила за директна плаћања пољопривредницима кроз шеме подршке у оквиру Заједничке пољопривредне политике.

Финансирање, управљање финансијским средствима и финансијски надзор у области директних плаћања дефинисани су Уредбом (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о финансирању, управљању и надзору Заједничке пољопривредне политике и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 352/1978, (ЕЗ) бр. 165/94, (ЕЗ) бр. 2799/98, (ЕЗ) бр. 814/2000, (ЕЗ) бр. 1290/2005 и (ЕЗ) бр. 485/2008.

Очекивани степен усклађености

Директна плаћања представљају област ЗПП, која (новим) земљама чланицама дозвољава избор појединих шема и/или модела за имплементацију, при чему је право на остварење директних плаћања условљено испуњеношћу низа услова „вишеструке условљености“. Како ће поједини аспекти директних плаћања бити предмет преговарачке позиције и самих преговора, очекује се делимична усклађеност.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и/или другим нивоима власти

Сектор за пољопривредну политику Одсек за биљну производњу и прераду биљних производа	4 стално запослена	4 стално запослена	
Сектор за пољопривредну политику Група за сточарство и прераду сточарских производа	3 стално запослена	2 стално запослена	
Сектор за пољопривредну политику Одсек за аналитику и статистику	1 стално запослен	1 стално запослен	

Административни капацитети, надлежни за усклађивања шема директних плаћања са ЗПП, део су постојећег Сектора за пољопривредну политику, чија тренутна структура не одговара структури ЗПП, при чему расположиви капацитети не могу у потпуности да одговоре ЕУ захтевима. Неопходна је реорганизација Сектора за пољопривредну политику у смислу усклађивања административне структуре са захтевима ЗПП политика из првог стуба. Ова активност ће се спровести двофазно, и то у II кварталу 2017. године и II кварталу 2018. године, након чега ће структура Сектора бити усклађена са структуром првог стуба ЗПП. Значај и обим политике директних плаћања у оквиру ЗПП захтева успостављање посебне јединице у овом сектору, која ће бити надлежна за политику директних плаћања, у погледу праћења прописа ЗПП у овој области, креирање националних мера директних плаћања и њихово усклађивање са ЗПП. Успостављање посебне организационе јединице за директна плаћања захтева и јачање административних капацитета, што је кроз запошљавање два извршиоца (по један у 2017. и 2018. години).

Имплементација директних плаћања захтева сложене административне структуре, базиране на капацитетима Управе за аграрна плаћања, која ће бити надлежна за имплементацију директних плаћања и коришћење финансијских средстава из *EAGF (European Agricultural Guarantee Fund)* за ову намену. Такође, неопходно је успостављање посебних структура за контролу на терену испуњености *GAEC* услова и осталих услова за остваривање права на директна плаћања.

Хармонизација директних плаћања у националном законодавству са правним тековинама ЕУ захтева сталну едукацију и тренинг свих запослених, укључених у креирање политика, њихову имплементацију, контролу и промоцију, што ће бити реализовано кроз:

- Пројекат ИПА 2015: „Јачање капацитета за планирање и имплементацију пољопривредне политике у Србији у складу са заједничком пољопривредном политиком“, пројекат техничке помоћи, планиран је за имплементацију од 2017 – 2020 године. Укупно планирана вредност пројекта је 3.000.000 евра;
- Реализацију активности у оквиру *PLAC II* пројекта;
- *TAIEX* инструменте помоћи.

3.11.1.1.2. Државна помоћ

Преглед стања

У РС не постоји правни оквир за спровођење правила државне помоћи у сектору пољопривреде и руралног развоја на начин како је то уређено у ЕУ. Законом о контроли државне помоћи („Сл. гласник РС”, број 51/09) уређује се област државне помоћи, али се одредбе овог закона не односе на пољопривредне производе. Програми помоћи пољопривреди и руралном развоју финансирају се из буџета РС, као и локалног буџета аутономних покрајина и локалног буџета јединица локалне самоуправе (општина и градова). Национални мере помоћи које се финансирају из буџета РС прописане су актима у надлежности МПЗЖС, док су локалне мере помоћи дефинисане актима јединица локалне самоуправе/аутономних покрајина.

МПЗЖС ће у наредном периоду усмерити своје активности на успостављање законског оквира и израду правних аката како би се у тренутку приступања у потпуности применила правила ЕУ о контроли државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју.

Планиране мере за период 2016 – 2018

У области државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју РС нема обавеза према Европској комисији пре приступања ЕУ. Мере државне помоћи нису предмет преговора већ се о њима извештава Европска комисија у тренутку приступања. Са активностима везаним за усклађивање законодавства отпочеће се у 2018. години. МПЗЖС ће успоставити правни оквир за државну помоћ у пољопривреди и руралном развоју изменом Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (II квартал 2018. године) чиме ће се омогућити примена правила ЕУ о контроли државне помоћи. То обухвата именовање надлежног тела које ће управљати државном помоћи у пољопривреди и руралном развоју и успостављање административне структуре за примање захтева за доделу државне помоћи и нотификацију државне помоћи према ЕУ.

Планиране мере за период након 2018. године

Усвајање појединих прописа предвиђено је за период 2018-2020, а односи се на:

- Правилник о државној помоћи у пољопривреди и руралном развоју (I квартал 2019. године);
- Студију о постојећим шемама државне помоћи (II квартал 2019. године);
- Формирање регистра постојеће државне помоћи (III квартал 2019. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Смернице Европске уније за државну помоћ у сектору пољопривреде и шумарства, као и руралног развоја за период 2014 – 2020 (2014/Ц 204/01);
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1408/2013 од 18. децембра 2013. године о примени чланова 107. и 108. УФЕУ на *de minimis* подстицаје у пољопривредном сектору;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1407/2013 од 18. децембра 2013. године о примени чланова 107. и 108. УФЕУ на *de minimis* подстицаје;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 702/2014 од 25. јуна 2014. године о објављивању одређених категорија помоћи у сектору пољопривреде и шумарства, као и

руралног развоја, које су компатибилне са унутрашњим тржиштем, применом чланова 107. и 108. Уговора о функционисању Европске уније;

- Уредба Савета (ЕУ) бр. 1589/2015 од 13. јула 2015. године о утврђивању детаљних правила примене члана 108. УФЕУ;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 794/2004 од 21. априла 2004. године о спровођењу Уредбе Комисије (ЕЗ) 659/1999 о утврђивању детаљних правила за примену члана 93. УФЕУ.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и/или другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Одсек за аналитику и статистику	1 стално запослен	1 стално запослен	

У II кварталу 2018. године планирано је успостављање одговарајуће административне структуре у МПЗЖС. У тренутку приступања РС је у обавези да обавести Европску унију о свим давањима у РС на националном, регионалном и локалном нивоу, која се могу сматрати државном помоћи. Стога ће се у организационој јединици задуженој за државну помоћ обављати послови везани за координацију, израду подзаконских аката која ближе уређују ову област. Након приступања обављаће се и послови везани за комуникацију са Европском комисијом, обавезну пријаву мера Европској комисији и извештавање, док ће исплату средстава на националном нивоу вршити Агенција за плаћања. Поред ових послова везаних за државну помоћ у пољопривреди и руралном развоју ова организациона јединица бавиће се и државном помоћи у области рибарства.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Све активности које се односе на државну помоћ у пољопривреди и руралном развоју биће планиране у оквиру ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.1.2 ХОРИЗОНТАЛНИ МЕХАНИЗМИ

3.11.1.2.1 Агенција за плаћања

Преглед стања

У РС не постоји правни основ који дефинише успостављање и функционисање Агенције за плаћања на начин на који је прописује ЕУ *acquis*. МПЗЖС одговорно је за спровођење подстицајних мера у области пољопривреде и руралног развоја које се у највећој мери реализују у Управи за аграрна плаћања (УАП), органа у саставу. УАП образована је Законом о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 41/09

и 10/13 - др. закон), којим се уређују њене надлежности. Управа за аграрна плаћања спроводи већину подстицаја у области пољопривреде и руралног развоја који су уређени Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 10/13, 142/14 и 103/15).

Уредбом о управљању програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020 („Сл. гласник РС”, број 86/15) и Одлуком Владе РС од 12.11.2015. године о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру ИПА II за период 2014-2020 УАП је додељена функција ИПАРД агенције.

РС нема успостављен IACS систем, на начин како је прописано ЕУ законодавством и у том смислу потребно је усклађивање. Постоје поједини сегменти елемената система и огледају се у следећем:

Регистар пољопривредних газдинстава - Правни основ за успостављање и вођење регистра пољопривредних газдинстава је Закон о пољопривреди и руралном развоју и Правилник о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства („Сл. гласник РС”, број 17/13). Поступак регистрације пољопривредних газдинстава у РС уведен је 2004. године. Надлежно тело за вођење Регистра пољопривредних газдинстава на основу Закона о пољопривреди и руралном развоју је УАП - орган у саставу МПЗЖС, а његово одржавање поверено је Управи за трезор - органу у саставу Министарства финансија.

Регистар животиња - Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 30/10 и 93/12) прописује обавезу регистрације свих животиња. Подзаконским актима је прописана обавеза обележавања и регистрације говеда, оваца и коза, свиња, копитара и пчелињих заједница. Централна база података о обележавању животиња је у надлежности Управе за ветерину и води се у електронском облику. Систем идентификације и регистрације говеда успостављен је 2005. године, системи за идентификацију и регистрацију малих преживара (овце и козе) и свиња успостављени су 2007. године.

У РС не постоји јединствени централни регистар права на плаћања.

У РС не постоји централна база података свих поднетих захтева за директна плаћања.

Планиране активности за период 2016 – 2018

- Измена Закона о пољопривреди и руралном развоју у IV кварталу 2016. године на начин и у складу са роковима који су постављени Оквирним споразумом између Републике Србије и Европске комисије о правилима за спровођење финансијске помоћи Европске уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ ИПА II и Секторским споразумом о механизмима примене финансијске помоћи Уније Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ у области подршке пољопривреди и руралном развоју (ИПАРД). Такође, овом изменом успоставиће се правни основ за вођење одговарајућих регистара и службених евиденција, односно техничких система (регистар површина, регистар права на плаћање, регистар пољопривредних газдинстава, IACS систем, итд.);

- Доношење новог закона којим ће се успоставити Агенција за плаћање (II квартал 2018) како би се успоставила Агенција за плаћање у складу са правилима ЗПП и која ће бити у потпуности одговорна за спровођење: мера директних плаћања, СМО мера, мера руралног развоја, али и мера претприступног програма ИПАРД;
- Одлуком Владе о начину имплементације помоћи из *EAGF* и *EAFRD*, ће се ближе одредити спровођење фондова *EAGF* и *EAFRD*, одговорна лица и тела и њихови међусобни односи;
- Изградња новог ИТ центра у складу са безбедносним стандардима *ISO 27001* и *ISO 27002*;
- Пројекат за успостављање потпуно функционалног РПП планиран за је I квартал 2017. године, а реализација и примена је предвиђена за 2018. годину;
- Успостављање потпуно функционалног система за идентификацију земљишних парцела - *LPIS* (2018. година).

Планиране мере за период након 2018. године

Поједини прописи и активности, због условљености претходним усклађивањима, предвиђени су за усвајање и реализацију у периоду 2018-2020, и то:

- Пуна примена *LPIS* (2019. година);
- Успостављање у потпуности оперативног Регистра животиња до момента приступања РС ЕУ и његово интегрисање у *IACS*;
- Увођење Система за регистрацију права на плаћања, у зависности од тога да ли ће се у РС примењивати Јединствена шема плаћања или Јединствена шема плаћања по површини;
- Израда потпуно функционалног *IACS* система планирана је у периоду 2018-2020 године;
- Израда софтвера за мере руралног развоја планирана је у периоду 2018-2020 године;
- Израда софтвера за СМО мере планирана је у периоду 2018-2020 године;
- Јачање административних капацитета Агенције за плаћања, нова запошљавања и обуке су планирани континуирано.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ) бр. 1303/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о утврђивању заједничких одредби о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезијском фонду, Европском пољопривредном фонду за рурални развој и Европском фонду за поморство и рибарство и о утврђивању општих одредаба о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезијском фонду и Европском фонду за поморство и рибарство којом се Уредба Савета (ЕЗ) бр. 1083/2006 ставља ван снаге;
- Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о финансирању, управљању и надзору заједничке пољопривредне политике којом се уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 352/78, (ЕЗ) бр. 165/94, (ЕЗ) бр. 2799/98, (ЕЗ) бр. 814/2000, (ЕЗ) бр. 1290/2005 и (ЕЗ) 485/2008 стављају ван снаге;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 907/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета о платним агенцијама и осталим телима, финансијском управљању, поравнању рачуна, хартијама од вредности и употреби евра;

- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 908/2014 од 6. августа 2014. године о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета о платним агенцијама и другим телима, финансијском управљању, поравнању рачуна, правилима о контроли, хартијама од вредности и транспарентности;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 799/2012 од 5. септембра 2012. године о утврђивању облика и садржаја рачуноводствених података који се морају доставити Комисији с циљем поравнања рачуна *EAGF* и *EAFRD*, као и за потребе праћења и предвиђања;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1848/2006 од 14. децембра 2006. године о неправилностима и повраћају погрешно плаћених износа у вези с финансирањем заједничке пољопривредне политике и о организацији информационог система у овој области којом се Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 595/91 ставља ван снаге;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 640/2014 од 11. марта 2014. године којом се допуњује Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета о интегрисаном административном и контролном систему и условима за одбијање или обуставу плаћања и административне казне које се примењују за директна плаћања, подршку руралном развоју и вишеструку усклађеност;
- Уредба (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012 Европског парламента и Савета од 25. октобра 2012. године о финансијским правилима која се примењују на општи буџет Уније којом се Уредба Савета (ЕЗ, Еуратом) бр. 1605/2002 ставља ван снаге;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1268/2012 од 29. октобра 2012. године о правилима за примену Уредбе (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012 Европског парламента и Савета о финансијским правилима која се примењују на општи буџет Уније.

Захтеви *acquis* у погледу *IACS* су установљени следећим ЕУ прописима:

- Уредба (ЕУ) бр. 1307/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о утврђивању правила за директна плаћања пољопривредницима кроз шеме подршке у оквиру Заједничке пољопривредне политике и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 637/2008 и Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 73/2009;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 641/2014 од 16. јуна 2014. године о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013 Европског парламента и Савета о утврђивању правила за директна плаћања пољопривредницима у програмима подршке у оквиру заједничке пољопривредне политике;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 809/2014 од 17. јула 2014. године о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) број 1306/2013 Европског парламента и Савета у погледу Интегрисаног система управљања и контроле, мера руралног развоја и вишеструке усклађености;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/2333 од 14. децембра 2015. године која допуњује Имплементациону уредбу Комисије (ЕУ) бр. 809/2014 о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета у погледу Интегрисаног система управљања и контроле, мера руралног развоја и вишеструке усклађености.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајањем посебног закона о Агенцији за плаћања у II кварталу 2018. године биће омогућена потпуна усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 1303/2013, Уредбом (ЕУ) бр.

1306/2013, Делегираном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 907/2014, Спроведбеном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 908/2014, Спроведбеном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 799/2012, Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 1848/2006, Делегираном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 640/2014 којом се допуњује Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013, Уредбом (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012 и Делегираном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1268/2012 о правилима за примену Уредбе (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012.

Изградња функционалног *IACS* система обезбедиће потпуну усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 1307/2013, Спроведбеном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 641/2014, Спроведбеном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 809/2014 и Спроведбеном Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/2333 до момента приступања РС ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Планирано је јачање капацитета у складу са динамиком приказаном у табели која следи:

Година	УАП/Агенција за плаћања	Регионалне канцеларије	Укупан број запослених
2016	295		295
2017	350	150	500
2018	430	300	730
2019	450	400	850
2020	500	525	1025

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у МПЗЖС у УАП је систематизовано 170 радних места. Тренутно је ангажовано 130 запослених, од чега је 110 у сталном радном односу, уз напомену да је јавни конкурс за попуњавање преосталих систематизованих места у току.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Изградња система (*LPIS*, *IACS*) планирана је помоћу средстава доступних у *IPA* неалоцираним средствима, буџету РС и *IPA* 2017.

Реализација активности у оквиру *PLAC II* пројекта.

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке за обуке запослених.

3.11.1.2.2 Систем рачуноводствених рачуна на пољопривредним газдинствима (*FADN*)

Преглед стања

У законодавству РС не постоји свеобухватан пропис којим се утврђује Систем рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима - *FADN*, али је захваљујући реализованом пројекту под називом: „Успостављање система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији”, успостављен комплементаран систем прикупљања рачуноводствених података на националном нивоу.

Правни оквир за успостављање *FADN* регулисан је:

- Законом о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 10/13);
- Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 10/13, 142/14 и 103/15);
- Законом о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Сл. гласник РС”, број 30/10);
- Законом о заштити података о личности („Сл. гласник РС”, бр. 97/08, 104/09, 68/12 и 107/12).

Организацију и обављање послова везаних за прикупљање, обраду података и извештавање ЕК на националном нивоу обавља МПЗЖС.

Организовање, координирање и контрола прикупљања података, дефинисани су процедурама и обавезама на регионалном нивоу, за укључене институције и то: Института за примену науке у пољопривреди (ИПН) и Покрајинског Секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство АП Војводине (ПСПВШ).

У *FADN* систем су укључене 33 Пољопривредне саветодавне и Пољопривредне стручне службе распоређене на целој територији РС које обављају послове Канцеларија за прикупљање рачуноводствених података. Податке сакупљају саветодавци запослени у службама (тренутно је укључено 100 саветодаваца), који су одговорни за идентификовање и проналажење пољопривредних произвођача за *FADN* истраживање, прикупљање, попуњавање и обраду образаца и унос података у *FADN* базу података.

Тренутно је у *FADN* узорак у РС укључено 1000 пољопривредних газдинстава.

FADN методологија прикупљања података је усклађена са ЕУ прописима, а постојећи законодавни оквир не дефинише на јасан начин овлашћења и задатке укључених институција у организацију спровођења *FADN*. Такође, величина узорка није у складу са ЕУ захтевима.

Планиране мере за период 2016 – 2018

У циљу постизања потпуне усаглашености националног правног оквира у области *FADN* са ЕУ *acquis* биће донети следећи прописи:

- Закон о изменама и допунама закона о пољопривреди и руралном развоју (IV квартал 2016. године);
- Правилник о функционисању Система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима (I квартал 2017. године);
- Национални план за унапређење система рачуноводствених податка на пољопривредним газдинствима (I квартал 2018. године).

Овим правним актима биће детаљно утврђена организациона структура институција укључених у *FADN* систем, дефинисане поједине обавезе и задаци институција, методологија истраживања пољопривредних газдинстава која учествују у *FADN* систему и начин заштите и коришћења прикупљених података.

До уласка РС у ЕУ вршиће се постепено повећавање узорка, повећање броја саветодаваца укључених у *FADN* систем, обука саветодаваца, унапређење *FADN* софтвера, ажурирање и процене плана за избор пољопривредних газдинстава и израда анализа.

У циљу имплементације ЕУ прописа: Уредба Савета (ЕЗ) број 1217/2009, Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1318/2013, Делегиране Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1198/2014 и Спроведбене Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 220/2015, као и припреме за испуњење услова по основу истих, од 2016. године ће се детаљно утврдити и дефинисати организациона структура институција укључених у *FADN* систем, прописати поједине обавезе и задаци за обављање послова везаних за прикупљање, обраду, контролу и извештавање ЕК.

FADN систем захтева континуиране додатне послове као што су:

- провера података у *RICA* 1 систему Европске комисије;
- успостављање граничних вредности за *RICA* 1 систем за тестирање;
- израда плана за избор ПГ и плана у погледу узорка;
- израда смерница за ангажовање регионалних координационих тела и саветодаваца;
- израда материјала за обуку саветодаваца, ажурирање компјутерских програма за прикупљање података;
- ажурирање упутстава и формулара;
- обука регионалних координатора и саветодаваца;
- дистрибуирање резултата;
- подршка менаџеру за одржавање комуникационог система и веб сервера за *FADN* базу података.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

FADN је заједнички инструмент ЕУ који служи за праћење стања на пољопривредним газдинствима у ЕУ. Овај инструмент даје податке о приходу и економским активностима на пољопривредним газдинствима. Подаци се користе за анализу и предлагање мера ЗПП, а прикупљају се на бази узорка. Спровођење *FADN* система у надлежности је држава чланица које су дужне одредити Агенцију за везу (*Liaison Agency*) која сакупља податке и прослеђује их ЕК и Национални одбор који врши надзор над спровођењем *FADN* система.

Спровођење *FADN* систем је у ЕУ дефинисан следећим прописима:

- Уредба Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 од 30. новембра 2009. године о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о доходу и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској заједници;
- Уредба (ЕУ) бр. 1318/2013 Европског парламента и Савета од 22. октобра 2013. године о измени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о приходу и пословању пољопривредних газдинстава у Европској заједници;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1198/2014 од 01. августа 2014. године о допуни Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о доходу и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској заједници;
- Спроведбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 220/2015 од 3. фебруара 2015. године о утврђивању правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о доходу и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској заједници.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Изменама Закона о пољопривреди и руралном развоју и доношењем Правилника о функционисању Система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима РС ће успоставити правни оквир усклађен са ЕУ *acquis*. Усклађивање ће се односити и на детаљно утврђену организациону структуру, дефинисање обавеза и активности институција укључених у *FADN* систем, ажурирање методологије истраживања пољопривредних газдинстава која учествују у *FADN* систему и начин заштите и коришћења прикупљених података.

Усвајањем и применом Националног за унапређење система рачуноводствених податка на пољопривредним газдинствима ће се детаљно дефинисати план спровођења годишњег *FADN* истраживања о структури, производњи, приходима и расходима пољопривредних газдинстава која су укључена у *FADN* систем РС, када се очекује потпуна усклађеност након стицања чланства РС у ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

У циљу проширења узорка и потпуног усклађивања са захтевима ЕК, неопходно је обезбедити стручни кадар за ове намене у МПЗЖС и у овлашћеним институцијама.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Одсек за аналитику и статистику	2 стално запослена и 1 запослен ангажован по уговору о обављању привремених и повремених послова	2 стално запослена и 1 запослен ангажован по уговору о обављању привремених и повремених послова	Овлашћене институције: - Овлашћена институција - Агенција за везу – Регионална тела (ИПН / Покрајински секретаријат) – 33 (тридесет три) Пољопривредне саветодавне и пољопривредне стручне службе

У Одсеку за аналитику и статистику, Сектора за пољопривредну политику, врши се припрема стручних основа за израду прописа у области *FADN* и њихово усклађивање са правним тековинама ЕУ, праћење организације и спровођења *FADN* истраживања (кроз праћења реализације обављања овлашћених послова) и анализа добијених података. Организација и спровођење *FADN* истраживања биће поверена Институцијама овлашћеним од стране МПЗЖС.

Јачање капацитета МПЗЖС и у институцијама овлашћеним од стране МПЗЖС за спровођење активности у области *FADN* система и извештавање ЕК планирано је континуирано кроз увећан трошак за повећавање узорка, повећање броја саветодаваца

укључених у *FADN* систем, обука и праћење *FADN* методологије, годишње ажурирање и процене плана за избор пољопривредних газдинстава и унапређење софтвера за обраду *FADN* података, израду *FADN* статистике и анализа.

3.11.1.2.3 Систем саветовања пољопривредних газдинстава

Преглед стања

Систем саветовања пољопривредних газдинстава РС обухвата 36 пољопривредних саветодавних и стручних служби (ПССС) од чега је 31 државна и 5 приватних са укупно 272 запослена саветодавца. Радам ПССС управља МПЗЖС (Сектор за рурални развој, Група за саветодавство и Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство (ПСПВШ) за територију АП Војводине. МПЗЖС и ПСПВШ су овластили две организације за едукацију и обуку саветодаваца, праћење рада и извештавање о раду саветодаваца, на период од 10 година. МПЗЖС у складу са законом доноси Годишњи програм рада, координира радом и врши финансирање саветодавних послова на територији РС без територије АП Војводине. ПСПВШ АП Војводине доноси свој Годишњи програм рада уз сагласност МПЗЖС, координира радом и врши финансирање саветодавних послова на територији АП Војводине.

Активности саветодаваца су: пружање стручних савета и препорука путем штампаних и електронских медија као и применом индивидуалних и групних метода рада са пољопривредним газдинствима; помоћ у попуњавању формулара и апликационих образаца и у изради докумената и бизнис планова приликом конкурисања за коришћење средстава из домаћих и страних фондова. Теме којима се баве саветодавци тичу се биљне производње и сточарства, технологије заштите биља, инвестиција и управљања ризицима на пољопривредним газдинствима, примене нових стандарда у производњи, управљање газдинствима и управљање земљиштем, афирмација руралног развоја и друго.

РС нема успостављен систем саветовања пољопривредних газдинстава по питањима: *SMR* и *GAEC*, примене пољопривредних пракси за превенцију и ублажавање последица климатских промена и заштиту животне средине, спровођења захтева из Директиве 200/60/ЕЗ Европског парламента и Савета (активности Заједнице у области политике воде), спровођење захтева из Уредбе (ЕЗ) бр. 1107/2009 Европског парламента и Савета (коришћење средстава за заштиту биља, а посебно оних захтева који се односе на усклађености са општим начелима интегралне заштите биља из члана 14. Директиве 2009/128/ЕЗ Европског парламента и Савета (Активности заједнице у области одрживог коришћења пестицида)) како је то дефинисано ЕУ *acquis*.

Систем саветовања пољопривредних газдинстава у РС регулисан је следећим прописима:

- Законом о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Сл. гласник РС”, број 30/10);
- Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр. 10/2013, 142/2014 и 103/2015);
- Правилником о ближим условима за издавање лиценце за обављање саветодавних послова у пољопривреди („Сл. гласник РС“, број 80/14);

- Правилником о обрасцу и садржини ИД картице пољопривредног саветодавца, ако и начину њеног коришћења, издавања и поништавања („Сл. гласник РС“, број 72/14);
- Правилником о садржини и начину вођења Регистра пољопривредних саветодаваца („Сл. гласник РС“, број 67/14);
- Правилником о начину обављања саветодавних послова у пољопривреди („Сл. гласник РС“, број 65/14).

Планиране активности за период 2016 – 2018

Изменом Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (II квартал 2018. године) дефинисаће се обавеза успостављања Система саветовања пољопривредних газдинстава на начин како је то дефинисано ЕУ *acquis*.

У области Система саветовања пољопривредних газдинстава обавиће се и следеће активности:

- Повећање броја запослених пољопривредних саветодаваца за 5% годишње, у складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја;
- Јачање институционалних капацитета. Успостављања организационе јединице унутар Сектора за рурални развој која ће бити надлежна за успостављање, координацију и надзор Система саветовања пољопривредних газдинстава и ново запошљавање једне особе (II квартал 2018. године);
- Обука и тренинзи запослених *TAIEX* тренинзи и други облици техничке помоћи, радионице, семинари, студијске посете;
- Годишњим планом едукације пољопривредних саветодаваца ће се дефинисати нови модули едукације и у складу са тим ће се одвијати континуирана едукација саветодаваца;
- Обука саветодаваца на теме захтева вишеструке усклађености ће се спроводити од I квартала 2019. године.

Планиране мере за период након 2018. године

- Обука пољопривредних произвођача на теме захтева вишеструке усклађености (III квартал 2019. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Функционисање система саветовања пољопривредних газдинстава у ЕУ дефинисано је: Уредбом (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о финансирању, управљању и надзору заједничке политике и о стављању ван снаге Уредби Савета (ЕЕЗ) бр. 352/78, (ЕЗ) бр. 165/94, (ЕЗ) бр. 2799/98, (ЕЗ) бр. 814/2000, (ЕЗ) бр. 1290/2005 и (ЕЗ) 485/2008;

У складу са Уредбом (ЕУ) бр. 1306/2013 државе чланице ЕУ су у обавези да успоставе систем саветовања пољопривредних газдинстава, пружајући савете корисницима мера ЗПП у смислу управљања земљиштем и газдинством. Системом саветовања може да управља именовано јавно тело или одабрано приватно тело, пружајући савете газдинствима по питању *SMR*, *GAEC*, озелењавања, управљања водом, мерама руралног развоја, употребе средстава за заштиту биља и друго.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајањем Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју дефинисаће се обавеза успостављања Система саветовања пољопривредних газдинстава, а Годишњим планом едукација саветодаваца ће се дефинисати нови модули едукације и у складу са тим ће се одвијати континуирана едукација саветодаваца на теме услова унакрсне усклађености. Овим ће се обезбедити потпуна усклађеност са Уредбом (ЕУ) 1306/2013.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета Група за саветодавство, Сектора за рурални развој, надлежна је за координацију рада саветодавних служби.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за Рурални развој – Група за саветодавство	Четири стално запослена (3) Један запослен по основу уговора о привремено повременим пословима (1)	0	36 Пољопривредних саветодавних и стручних служби, привредна друштва која пружају савете пољопривредним произвођачима 2 Овлашћене организације за послове едукације саветодаваца и праћење њиховог рада. Институти

Тренутно је у Групи за саветодавство у сталном радном односу три особе од којих две одговорне за Систем саветовања пољопривредних газдинстава а ни једна особа не ради на пословима праћења, транспозиције и имплементације ЕУ прописа. Због повећаног обима посла неопходно је формирати организациону јединицу – Групу за Систем саветовања пољопривредних газдинстава и запослити једну особу у овој групи.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

- Пројекат „Подршка успостављању ИПАРД структуре“, пројекта техничке помоћи, планиран је за имплементацију од краја 2015. године до краја 2017. године. Укупно планирана вредност пројекат је 1.500.000 евра;
- Пројекат ИПА 2015: „Јачање капацитета за планирање и имплементацију пољопривредне политике у Србији у складу са заједничком пољопривредном

политиком“, пројекат техничке помоћи, планиран је за имплементацију од 2017 – 2020 године. Укупно планирана вредност пројекта је 3.000.000 евра;

- Пројекат „Подршка кроз техничку помоћ и набавку добара која ће да омогућити јачање професионалних и техничких капацитета пољопривредних стручних саветодавних служби“;
- Подршка спровођењу ИПАРД програма;
- Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.2 ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАЈЕДНИЧКОГ ТРЖИШТА (СМО)

Преглед стања

Тржишни механизми у РС нису у складу са мерама заједничке организације тржишта у ЕУ. У РС не постоји јединствен законодавни оквир за спровођење већине ЕУ мера за уређење тржишта пољопривредних и прехранбених производа. РС има функционално тржиште. Влада РС спроводи одређене мере којима утиче на тржиште. Неке од мера уређења тржишта постоје, али нису компатибилне са ЕУ *acquis*, као што су на пример тржишни стандарди, мере трговинске политике које се односе на трговину са трећим земљама и систем тржишних информација. Постоје и одређене мере које су делимично компатибилне са ЕУ, као на пример у области виноградарства и винарства.

Да би РС могла да у свој систем имплементира мере, које се односе на уређење тржишта пољопривредних и прехранбених производа, потребно је да успостави јединствени правни основ у домаћем законодавству. Кључни пропис у ЕУ, са којим је потребно ускладити домаће законодавство у овој области је Уредба (ЕУ) бр. 1308/2013 о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа. Потребно је доношење закона на основу ког би се различитим мерама уредило тржиште у појединим секторима пољопривредних производа и створили услови за активирање појединих мера уређења тржишта, а са циљем да у тренутку приступања ЕУ, постоји изграђен законодавни и институционални оквир, неопходан за имплементацију ЕУ механизма, који се односе на заједничку организацију тржишта пољопривредних и прехранбених производа.

Планиране мере за период 2016 – 2018

Доношење Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа (II квартал 2017. године). У Закон о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа биће пренете опште одредбе из Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013. Законом ће бити дефинисане надлежности и улоге других институција које ће бити задужене за спровођење одређених мера уређења тржишта.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге уредби Савета (ЕЕЗ) бр. 922/72, (ЕЕЗ) бр. 234/79, (ЕЗ) бр. 1037/2001 и (ЕЗ) бр. 1234/2007;
- Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о финансирању, управљању и надзору Заједничке пољопривредне политике и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 352/78, (ЕЗ) бр.165/94, (ЕЗ) бр. 2799/98, (ЕЗ) бр. 814/2000, (ЕЗ) бр. 1290/2005 и (ЕЗ) бр. 485/2008.

- Уредба Савета (ЕУ) бр. 1370/2013 од 16. децембра 2013. године о утврђивању мера за одређивање одређених подстицаја и субвенција везаних уз заједничку организацију тржишта пољопривредних производа.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Закон о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа ће у тренутку доношења бити делимично усклађен са Уредбом (ЕУ) бр. 1308/2013, док се потпуна усклађеност очекује након стицања чланства РС у ЕУ.

3.11.2.1. ХОРИЗОНТАЛНИ МЕХАНИЗМИ

3.11.2.1.1 Интервенције на тржишту

Преглед стања

На тржишту пољопривредно - прехранбених производа РС не спроводи се ниједан механизам тржишних интервенција, на начин како прописује ЕУ *acquis*. Нису успостављене јавне интервенције и помоћ приватном складиштењу. Тренутно не постоји законодавни оквир који регулише тржишне интервенције у складу са ЕУ *acquis*.

У РС је постојао механизам јавних интервенција за чије спровођење је била надлежна Републичка дирекција за робне резерве. Доношењем новог Закона о робним резервама („Сл. гласник РС“, број 104/13) укинута је надлежност Дирекције, тако да у овом моменту не постоји законски оквир који би регулисао тржишне интервенције у складу са ЕУ *acquis*.

Планиране мере за период 2016 – 2018

У циљу успостављања механизма тржишних интервенција у РС планира се доношење:

- Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа (II квартал 2017. године).

Планиране мере за период након 2018. године

Усвајање појединих прописа предвиђено је за периоду 2018-2020, и то:

- Правилник којим ближе прописује услове и начин спровођења помоћи приватном складиштењу (I квартал 2019. године);
- Правилник који ближе прописује услове и начин спровођења јавних интервенција (I квартал 2019. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1272/2009 од 11. децембра 2009. године која прописује детаљна заједничка правила у погледу куповине и продаје пољопривредних производа у оквиру јавних интервенција;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 906/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета везаних за трошкове за јавне интервенције;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 826/2008 од 20. августа 2008. године која ближе дефинише правила за приватно складиштење одређених пољопривредних производа;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 501/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета и измени Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 826/2008 у погледу одређених захтева везаних за

пољопривредне производе за које се додељују подстицаји за приватно складиштење;

- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр.2016/1238 од 18. маја 2016. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета везаних за јавне интервенције и подршку приватном складиштењу;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2016/1240 од 18. маја 2016. године везана за јавне интервенције и подршку приватном складиштењу.

Почетак спровођења механизма тржишних интервенција планиран је за је I квартал 2020. године. Спровођење тржишних интервенција биће у надлежности Агенције за плаћања.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ до приступања РС у ЕУ.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

За потребе јачања административних капацитета у области интервенција на тржишту у II кварталу 2018. године планирано је успостављање одговарајуће административне структуре у МПЗЖС у Сектору за пољопривредну политику и у Агенцији за плаћања, која ће обављати послове везане за спровођење интервенција на тржишту. У периоду од IV квартала 2018. до IV квартала 2019. године вршиће се обука запослених за спровођење интервенција на тржишту.

	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику	1 запослен ангажован по уговору о обављању привремених и повремених послова	1 запослен ангажован по уговору о обављању привремених и повремених послова	

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

ИПА 2017 – *Twining* пројекат: „Јачање капацитета Министарства пољопривреде и заштите животне средине у смислу управљања тржишним интервенцијама и ЕУ

трговинским режимом“, кроз који ће бити спроведена подршка јачања капацитетима МПЗЖС у спровођењу интервенција на тржишту у складу са одредбама ЗПП, као и помоћ при усвајању и спровођењу елемената административног и правног система у вези са обављањем послова у области интервенција на тржишту.

Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи.

3.11.2.1.2 Трговинска политика

Преглед стања

Тржиште пољопривредних и прехранбених производа РС функционише по принципу слободног тржишта. РС је у протеклом период значајно либерализовала трговину пољопривредно прехранбеним производима. У процесу либерализације и дерегулације укинута су увозне и извозне квоте, увозне и извозне дозволе и други облици ограничавања извоза и увоза пољопривредних производа (осим квота по споразумима о слободној трговини и ССП). Покренут је процес приступања РС у СТО и у оквиру тог процеса започета је и консолидација облика и нивоа царинске заштите за пољопривреду. Настављена је либерализација трговине у оквиру региона путем билатералних споразума о слободној трговини у оквиру којих су одобрене значајне пољопривредне концесије, касније интегрисане у ЦЕФТА споразум.

Закон о спољнотрговинском пословању („Сл. гласник РС“, бр. 36/09, 36/11 и 88/11) прописује да се мере које утичу на спољнотрговинско пословање спроводе у складу са правилима СТО, прописима ЕУ и обавезама из међународних споразума. Ова одредба важи за све робе укључујући пољопривреду. Закон предвиђа могућност увођења квантитативних ограничења у случају критичне несташице основних производа или ради ублажавања последица критичне несташице.

Царинска тарифа усклађена је са HS2012 и са Комбинованом номенклатуром ЕУ на 8 цифара, а у националном законодавству примењује се на 10 цифара.

Влада РС доноси годишње уредбе, најкасније у новембру текуће за наредну годину, којом усклађује номенклатуру Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром ЕУ. У РС се примењују *ad valorem* царине, специфичне царине и сезонске царине. *Ad valorem* царине, прописане су Законом о Царинској тарифи („Сл. гласник РС“, бр. 62/05, 61/07 и 5/09). На основу Закона о посебној дажбини („Сл. лист СРЈ“, број 90/94) Влада РС доноси одлуку којом прописује специфичне царине у динарима за јединицу мере. Сезонске царине прописане су на основу Царинског закона („Сл. гласник РС“, број 18/10) у износу од 20% и важе за прецизно утврђену сезону (одређени временски период у току године) која карактерише приспеће рода тих производа.

Тарифне квоте - У складу са Законом о спољнотрговинском пословању, РС има прописе којима се регулишу начини расподела квота, издавања дозвола и евентуалних ограничавања увоза односно извоза, а све усклађено са правилима СТО.

Увозне квоте – РС примењује модел расподеле квота: „први дошао, први услужен“ што је регулисано Уредбом о царински дозвољеном поступању с робом. Управљање тарифним квотама се спроводи преко Управе царина, Министарства финансија. Искоришћеност квота се евидентира, отписује, приликом царинења робе и аутоматски се ажурира преглед искоришћености квота на интернет страници Управе царина.

Модел расподела увозних квота „први дошао, први услужен“ примењује се и код увозних квота договорена у оквиру ССП, изузев за расподелу квоте за увоз цигарета из ЕУ где се примењене систем пропорционални метод комбинован са методом учешћа на тржишту.

Извозне квоте – РС тренутно не примењује извозне квоте. Једини изузетак је извозна квота за шећер на основу ССП где се примењује модел дупле провере.

Извозни подстицаји - РС тренутно не примењује извозне подстицаје.

Увозне и извозне дозволе и полагање гаранција - РС тренутно не примењује механизам гаранција при увозу и извозу пољопривредних производа. Код извоза у примени је једино издавање извозних дозвола за извоз шећера пореклом из РС у земље чланице ЕУ.

Планиране мере за период 2016 – 2018

У циљу усклађивања трговинске политике РС са ЕУ *acquis* планирано је доношење Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа (II квартал 2017. године);

Планиране мере за период након 2018. године

Поједини прописи, због условљености претходним усклађивањем, предвиђени су за усвајање у периоду 2018-2020, и то:

- Правилник о увозним/извозним дозволама (I квартал 2019. године);
- Правилник о управљању системом тарифних квота (I квартал 2019. године).

Правилником о управљању системом тарифних квота за пољопривредне и прехранбене производе измениће се постојећа администрација расподеле преференцијалних увозних квота за пољопривредне и прехранбене производе. Овим прописом се планира подела надлежности за расподелу тарифних квота на сличан начин као што је то у државама ЕУ. МПЗЖС би администрирало тарифне квоте по моделу сразмерном са траженим количинама и моделу традиционални увозници/нови увозници, док би се администрирање царинске квоте по моделу „први дошао први услужен“ и даље вршило у Управи царина. Овај правилник ће бити урађен на основу Уредбе Комисије (ЕК) 1301/2006 којом се утврђују заједничка правила за спровођење увозних тарифних квота за пољопривредне производе и управљање системом увозних дозвола.

Правилник о увозним и извозним дозволама дефинисаће поступке и услове за издавање увозних и извозних дозвола за одређене пољопривредне производе, при чему ће се Законом о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа прописати за које ће се производе такве дозволе могу издавати. Увозне и извозне дозволе имаће сврху административног праћења увоза и извоза, с тим да се у случају извоза шећера на тржиште ЕУ ради о дозволама које се издају на основу додељене извозне квоте за преференцијални извоз шећера и које се тренутно издају на основу Одлуке о извозу шећера у земље Европске уније. Овај правилник ће бити усклађен са Уредбом Комисије (ЕК) бр. 376/2008 којом се одређују детаљна правила за примену система увозних и извозних дозвола и сертификата, као и Уредбом Комисије (ЕК) бр. 1342/2003 која прописује посебна детаљна правила за примену система увозних и извозних дозвола за житарице и пиринач.

Паралелно са изработом правилника приступило би се и припреми документације (упутства, обрасци дозвола и сл.) везане за процедуре издавања увозних и извозних дозвола и процедура везаних за расподелу тарифних квота по моделу сразмерно затраженим количинама и моделу традиционални увозници/нови увозници, а успоставиће се и информациони систем за управљање увозно-извозним дозволама и управљање тарифним квотама.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 642/2010 од 20. јула 2010. године која прописује правила примене (увозних дажбина у сектору житарица) за Уредбу Савета (ЕЕЗ) бр. 1234/2007;
- Уредба Савета (ЕЗ) бр. 260/2009 од 26. фебруара 2009. године о заједничким правилима за увоз;
- Уредба Комисије (ЕК) бр. 1301/2006 од 31. августа 2006. године којом се утврђују заједничка правила за спровођење увозних тарифних квота за пољопривредне производе и управљање системом увозних дозвола.
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2016/1237 од 18. маја 2016. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета везано за правила за примену система увозних и извозних дозвола и допунама Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета која се односи на правила за ослобађању и задржавању средстава осигурања положених за такве дозволе, о измени уредби Комисије (ЕЗ) бр. 2535/2001, (ЕЗ) бр. 1342/2003, (ЕЗ) бр. 2336/2003, (ЕЗ) бр. 951/2006, (ЕЗ) бр. 341/2007 и (ЕЗ) бр. 382/2008 и стављању ван снаге уредби Комисије (ЕЗ) бр. 2390/98, (ЕЗ) бр. 1345/2005, (ЕЗ) бр. 376/2008 и (ЕЗ) бр. 507/2008.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се делимична усклађеност са ЕУ прописима, док се потпуна усклађеност очекује након стицања чланства РС у ЕУ.

Административни капацитет– тренутно стање и планови за подизање капацитета

За потребе јачања административних капацитета у области интервенција на тржишту у II кварталу 2018. године планирано је успостављање одговарајуће административне структуре у МПЗЖС како у Сектору за пољопривредну политику тако и у Агенцији за плаћања.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику – Одсек за аналитику и статистику	1 стално запослен	1 стално запослен	

Агенција за плаћања би обављала послове везане за издавање увозних и извозних дозвола за одређене пољопривредне производе, као и расподелу тарифних квота утврђених међународним споразумима о слободној трговини по моделу сразмерно

затраженим количинама и моделу традиционални увозници/нови увозници, док би Управа царине и даље вршила администрирање тарифне квоте по моделу први дошао, први услужен.

Са обуком запослених отпочеће се у IV кварталу 2018. године, а обука ће бити спроведена и током целе 2019. године како би запослени били обучени да могу да спроводе тржишне механизме који се односе на систем увозних и извозних дозвола и тарифних квота.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

ИПА 2017 – *Twining* пројекат: „Јачање капацитета Министарства пољопривреде и заштите животне средине у смислу управљања тржишним интервенцијама и ЕУ трговинским режимом“, кроз који ће бити спроведена подршка у процени административног и правног система везано за увозне и извозне дозволе за одређене пољопривредне производе и администрирање тарифних квота.

Коришћење *TAIEX* инструмента подршке.

3.11.2.1.3 Систем тржишних информација пољопривреде Србије (СТИПС)

Преглед стања

У законодавству РС не постоји свеобухватан пропис којим се утврђује Систем тржишних информација о ценама пољопривредно-прехранбених производа, али је захваљујући подршци пројекта под називом „Систем тржишних информација о ценама пољопривредно - прехранбених производа“ успостављен комплементаран систем прикупљања информација о ценама 2004. године на националном нивоу у циљу пружања података корисницима о ценама пољопривредно-прехранбених производа и репроматеријала.

Спровођење мера за постојећи Систем тржишних информација о ценама пољопривредно - прехранбених производа регулише:

- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 и 10/13);
- Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр. 10/13, 142/14 и 103/15);
- Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Сл. гласник РС“, број 30/10).

Системом тржишних информација о ценама пољопривредно - прехранбених производа у РС (СТИПС), прикупљају се цене из 18 градова у Србији и то за: воће, поврће, свињско, говеђе, овчје, живинско месо, јаја, млечне производе (сир и кајмак) и житарице на недељном нивоу. Цене млека прикупљају се месечно, док се цене инпута (пестициди, минерална ђубрива, семенски материјал, кромпир, кукуруз, пшеница и јечам) прикупљају два пута годишње, пред пролећну и јесењу сетву.

Извори прикупљања цена:

- за воће и поврће подаци се прикупљају са 18 зелених пијаца и 5 кванташких пијаца;
- за месо – са сточних пијаца и из кланица,
- за јаја, живинско месо и млечне производе (сир и кајмак) - са зелених пијаца,
- за млеко – из млекара,

- за житарице и сточну храну – из силоса, са малопродајних места, пијаца и пољопривредних газдинства и
- за пестициде, минерална ђубрива и семенски материјал - са малопродајних места (пољопривредне апотеке).

Главни задаци СТИПС су: приказ тржишта и појединачних производа на националном, регионалном и међународном нивоу, израда непристрасних извештаја о ценама и тенденцијама и извештавање о стању на тржишту пољопривредних производа.

Податке прикупљају и уносе у софтвер саветодавци (ПСС и ПССС) а контролу уноса података врше две овлашћене организације. Метологија прикупљања цена са различитих тржишта у РС није усклађена са захтевима ЕУ, с обзиром да сви производи који су предмет праћења и извештавања нису усклађени са стандардима ЕУ.

Планиране мере за период 2016 – 2018

Изменом Закона о пољопривреди и руралном развоју у IV квартал 2016. године, као и доношењем Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа у II кварталу 2017. године РС ће успоставити правни оквир за даље усклађивање СТИПС са ЕУ *acquis*. Усклађивање ће се, између осталог, односити и на обавезно праћење и извештавање о ценама одређених пољопривредних и прехранбених производа како је прописано ЕУ *acquis* и комуникацију са ЕК.

Јачање капацитета МПЗЖС за спровођење активности у вези са прикупљањем и обрадом података о ценама пољопривредно прехранбених производа и извештавање ЕК планирано је за II квартал 2017. године и II квартал 2018. године запошљавањем два нова запослена на пословима СТИПС.

Планиране мере за период након 2018. године

У плану је усвајање Правилника о методологији и о начину прикупљања цена (IV квартал 2019. године). Овај правилник ће у потпуности бити усклађен са захтевима ЕУ. Потпуно успостављање система планира се у IV кварталу 2019. године, уз повећање броја производа и усклађивање квалитета података са захтевима ЕУ.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Систем тржишних информација о ценама пољопривредно-прехранбених производа у ЕУ регулисан је:

- Уредбом (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 922/72, Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 234/79, Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1037/2001 и Уредбе Савета, (ЕЗ) бр. 1234/2007;
- Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 807/2013 од 26. августа 2013. године која прописује детаљна правила за примену ЕУ Уредбом (ЕЗ) бр. 1234/2007 у погледу утврђивања цена одређених животиња врсте говеда на репрезентативним тржиштима Уније;
- Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1249/2008 од 10. децембра 2008. године којом се уређују детаљна правила о спровођењу скала Заједнице за класирање говеђих, свињских и овчијих трупова и извештавање о њиховим ценама;

- Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 546/2003 од 27. марта 2003. године о одређеним обавештењима у вези са применом прописа Савета (ЕЕЗ) бр. 2771/75, (ЕЕЗ) бр. 2777/75 и (ЕЕЗ) бр. 2783/75 у области производње јаја и сектора живинског меса;
- Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 543/2011 од 7. јуна 2011. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр 1308/2013 у погледу воћа и поврћа;
- Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 479/2010 од 1. јуна 2010. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр.1234/2007 у погледу извештавања Комисији од стране државе чланице у сектору млека и млечних производа;
- Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1288/2011 од 9. децембра 2011. године о обавештавању о veleпродајним ценама банана у оквиру заједничке организације пољопривредних тржишта.

Тржишни информациони систем ЕУ (*МИС*) омогућава земљама ЕУ извештавање о ценама пољопривредно-прехрамбених производа чиме се постиже већа транспарентност у спровођењу пољопривредне политике као и већа сигурност и стабилност пословања за субјекте на тржишту пољопривредних производа. *МИС* је систем централизованог и редовног прикупљања и обраде података о тржишту пољопривредних производа успостављен са циљем размене тржишних информација са свим релевантним тржишним учесницима. Земље ЕУ су у обавези да достављају податке о ценама одређених пољопривредних производа како би се обезбедила стална прегледност стања на тржишту.

Динамика промене цена, понуде и потражње пољопривредних производа и обим информација варира с обзиром на групу производа, тако да је различита динамика израде и публиковања извештаја за сваку групу производа.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајање Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехрамбених производа обезбедиће делимичну усклађеност са Уредбом (ЕУ) 1308/2013, док се потпуна усклађеност очекује након стицања чланства РС у ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Одсек за аналитику и статистику	1 стално запослен	1 стално запослен	Послови се поверавају *овлашћеним институцијама 1) Институт за примену науке у пољопривреди (ИПН) 2) 18 (осамнаест) Пољопривредне стручне и

			саветодавне службе распоређене на територији РС
--	--	--	---

Потребно је успостављање организационе јединице у саставу МПЗЖС која ће се бавити пословима СТИПС (најмање 3 извршиоца). У тренутку приступања РС је у обавези да периодично доставља информације ЕК о ценама одређених пољопривредно прехрамбених производа. Потребно је током 2017. године успоставити организациону јединицу која ће координирати послове везане за СТИПС, а након приступања послове везане за директну координацију са ЕК, као и обавезну слања информација о ценама.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Помоћ при изради је планирана преко ИПА 2017 *Twining* пројекта под називом „Јачање капацитета Министарства пољопривреде и заштите животне средине у смислу управљања тржишним интервенцијама и ЕУ трговинским режимом“, где је предвиђена техничка подршка за регулисање метода за прикупљање цена одређених пољопривредних прехрамбених производа.

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.2.2. ПОЈЕДИНАЧНИ СЕКТОРИ

3.11.2.2.1 Млеко и млечни производи

Преглед стања

У РС се не спроводи програм школског млека у предшколским и школским установама. Такође, није прописан начин уговарања испоруке млека, а уговори између произвођача и првог купца нису обавезни. Велики број произвођача има само усмене договоре са прерађивачима око услова испоруке, цене и плаћања. Само мањи број, углавном већих произвођача, има уговоре са прерађивачима. Уговори су углавном на индивидуалном нивоу, ређе на нивоу удружења или земљорадничких задруга.

У РС не постоје произвођачке организације у сектору млека и млечних производа како је то дефинисано ЕУ *acquis*. Постоје удружења произвођача са одређеним карактеристикама произвођачких организација. Снажнија удружења произвођача имају преговарачку моћ са прерађивачком индустријом, у смислу утицаја на формирање цене млека и услове плаћања. Удружења имају повластице код куповине неких пољопривредних инпута.

Планиране мере за период 2016 – 2018

Планиране мере треба да доведу до усвајања Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехрамбених производа. Тиме би се дефинисале и уредиле следеће области: програм млека у школама, дефинисање уговорних односа између произвођача и прерађивача (откупљивача млека) као и дефинисање правила за успостављање произвођачких организација у сектору млека и млечних производа.

Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехрамбених производа обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области заједничког тржишта у области млека и млечних производа. Неопходна је обука запослених који ће радити на овим пословима.

Такође, планирано је усвајање:

- Правилника о школском млеку (IV квартал 2017. године);
- Правилника о уређењу уговорних односа у сектору млека и млечних производа (IV квартал 2017. године);
- Правилника о произвођачким организацијама у сектору млека и млечних производа (I квартал 2018. године).

У плану је и јачање административних капацитета у МПЗЖС.

Прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 922/72, Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 234/79, Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1037/2001 и Уредбе Савета, (ЕЗ) бр. 1234/2007;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр.756/2013 од 6. августа 2013. године којом се замењује Уредба бр. 657/2008 где су дефинисана детаљна правила за примену Уредбе Комисије бр. 1308/2013 која се односи на шему програма помоћи за снабдевање млеком и одређеним млечним производима ученика у школским и предшколским институцијама;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 511/2012 од 15. јуна 2012. године односи се на поступак пријављивања одобрених произвођачких организација, пријављивања предатих количина млека, обавештавање о производњи сира са географским пореклом као и уређење уговорних односа између произвођача, прерађивача или посредника у процесу производње (превозника, сакупљача).

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за сточарство и прераду сточарских производа	3 стално запослена	2	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачење административних и кадровских капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – 1 новозапослени.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

ТАИЕХ техничка помоћ.

ИРА пројекат-Успостављање произвођачких организација и шема школског млека.

3.11.2.2.2 Говедарство, свињарство, овчарство и козарство

Преглед стања

У Србији не постоји законодавни оквир којим се уређује обавеза класирања говеђих и свињских трупова на линији клања и извештавања о њиховим ценама и не примењују се дефиниције, ознаке и продајне ознаке како је то дефинисано у ЕУ.

Планиране мере за период 2016 – 2018

Планиране мере треба да резултирају успостављањем обавезног система класирања говеђих и свињских трупова на линији клања и извештавања о њиховим ценама у складу са прописима ЕУ, као и успостављање примене дефиниција, ознака и продајних ознака, што ће омогућити побољшање наступа на тржишту за произвођаче из Србије. Такође се на овај начин стварају услови за коришћење механизма уређења заједничког тржишта пољопривредних производа.

У циљу усаглашавања са ЕУ прописима планирано је доношење:

- Правилника о класирању говеђих трупова на линији клања (I квартал 2017. године);
- Правилника о класирању свињских трупова на линији клања (I квартал 2017. године);
- Правилника о стављању на тржиште меса од животиња врсте говеда старих 12 месеци или мање (IV квартал 2018. године).

Такође, у плану је јачање административних и капацитета у постојећој организационој структури МПЗЖС, као и успостављање базе податка (софтвера) за извештавање о ценама и набавка пратеће опреме.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године која успоставља заједничку организацију тржишта пољопривредних производа и укида Уредбе Савета (ЕЕК), бр. 992/72, Уредбе Савета (ЕЕК), бр. 234/79, Уредбе Савета (ЕК), бр. 037/2001 и Уредбе Савета, (ЕК) бр. 1234/2007;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1249/2008, од 10. децембра 2008. године којом се уређују детаљна правила о спровођењу скала Заједнице за класирање говеђих, свињских и овчијих трупова и извештавање о њиховим ценама;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 566/2008 од 18. јуна 2008. године о утврђивању детаљних правила у погледу стављања на тржиште меса од животиња врсте говеда старих 12 месеци или мање.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа	3 стално запослена	2	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачање административних и капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – 1 новозапослени, који је наведен у поглављу 3.11.3.2.1 Млеко и млечни производи.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

У циљу бржег достизања потпуне усаглашености законодавства у овој области предложени су пројекти под називом: „*Identification of necessary steps in the process of establishing a carcass classification system in accordance with EU requirements*“ и „*Support for Establishing a Carcass Classification System within the European System*“.

3.11.2.2.3 Живинарство и јаја

Преглед стања

Законодавство РС у области живинарства и јаја није усклађено са ЕУ законодавством. Неопходно је утврдити законодавни оквир којим се уређује систем класирања живинског меса и јаја и извештавања о њиховим ценама.

Планиране мере за период 2016 – 2018

Планиране мере треба да резултирају усклађивањем домаћег законодавства у области производње живинског меса и јаја и извештавања о њиховим ценама у складу са прописима ЕУ који ће довести до стављања произвођача из РС и произвођача у ЕУ у равноправни положај на тржишту. На овај начин се стварају услови за коришћење механизма уређења заједничког тржишта пољопривредних производа.

У циљу усаглашавања са ЕУ прописима планирано је доношење:

- Правилника о квалитету меса пернате живине (IV квартал 2017. године);
- Правилник о тржишним стандардима за јаја и јаја за лежење и пилиће домаће живине (I квартал 2018. године).

Такође, у плану је јачање административних и капацитета у постојећој организационој структури МПЗЖС.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године која успоставља заједничку организацију тржишта

пољопривредних производа и укида Уредбе Савета (ЕЕК), бр. 992/72, Уредбе Савета (ЕЕК), бр. 234/79, Уредбе Савета (ЕК), бр. 037/2001 и Уредбе Савета, (ЕК) бр. 1234/2007;

- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 543/2008 од 16. јуна 2008. године о утврђивању детаљних правила за примену Уредбе Савета (ЕУ) бр. 1234/2007 у погледу тржишних стандарда за месо живине;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 589/2008 од 23. јуна 2008. године којом се утврђују детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕУ) бр. 1234/2007 у погледу тржишних стандарда за јаја;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 617/2008 од 27. јуна 2008. године којом се утврђују детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕУ) бр. 1234/2007 у погледу тржишних стандарда за јаја за лежење и пилића домаће живине.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији / имплементацији	Уколико је имплементација прописа из вашег домена над- лежности поверена другим
Сектор за пољопривредну политику Група за сточарство и прераду сточарских производа	3 стално запослена	2	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачање административних капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – * 1 новозапослени, што је наведено у поглављу 3.11.3.2.4 Пчеларство.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

ТАИЕХ техничка помоћ.

3.11.2.2.4 Пчеларство

Преглед стања

Законодавство РС у области пчеларства је делимично усклађено са ЕУ законодавством. РС нема Национални програм за пчеларство. Подстицајне мере за сектор пчеларства приказане су у поглављима 3.11.1 Директна плаћања и 3.11.4 Рурални развој.

Захтеви квалитета меда регулисани су Правилником о квалитету меда и других производа пчела („Сл. гласник РС“, број 101/15). Овим правилником прописују се минимални услови који у погледу квалитета морају да испуњавају мед и производи од меда, минимални услови за одређивање и очување квалитета тих производа, као и методе за контролу квалитета производа. Овај правилник је у значајној мери усклађен са ЕУ захтевима.

Планиране мере за период 2016 – 2018

Планиране мере треба да резултирају усклађивањем домаћег законодавства у области производње меда и са законодавством ЕУ који ће довести до унапређења положаја произвођача меда из РС на тржишту ЕУ. На овај начин се стварају услови за коришћење механизма уређења заједничког тржишта пољопривредних производа у области пчеларства. Такође, планиране мере подразумевају и потпуно усклађивање са правилником о квалитету меда према ЕУ правилима.

У циљу усаглашавања са ЕУ прописима планирано је доношење:

- Правилника о примени Националног програма за пчеларство (I квартал 2018. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање:

- Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа;
- Директива 2001/110/ЕЗ од 20. децембра 2001. о квалитету меда;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1366/2015 од 11 маја 2015. године, која се односи на помоћ у сектору пчеларства (национални програм);
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1368/2015 од 6. августа 2015. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1308/2013 који се односи на програм помоћи у сектору пчеларства.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност законодавства са ЕУ прописима.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена држ- гим институцијама и
Сектор за пољопривредну политику Група за сточарство и прераду сточарских	3 стално запослена	3 (2 на транспозицији / 3 на имплементацији)	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачење административних капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – * 1 новозапослени.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Twinning light пројекат за израду Националног програма за пчеларство.

ТАИЕХ техничке помоћ.

3.11.2.2.5 Житарике, уљарице, маслиново уље, шећер, хмељ и дуван

Преглед стања

Уља и масти су у РС регулисана Правилником о квалитету и другим захтевима за јестива биљна уља и масти, маргарин и друге масне намазе, мајонез и сродне производе („Сл. лист СЦГ“, број 23/06). Правилник дефинише ниво ерука киселина и методе анализе за утврђивање удела ерука киселина у уљима и мастима. Ниво ерука киселина прописан националном законодавству је нижи и износи 2% док је Директивом 76/621/ЕЕЗ у ЕУ предвиђен ниво ерука киселина 5%. Начини узимања узорак и испитивања квалитета утврђују се СРПС стандардима који немају обавезујуће дејство. Правила везана за масне намазе нису усклађена са ЕУ захтевима. РС нема производњу маслиновог уља. Квалитет маслиновог уља је регулисан Правилником о квалитету и другим захтевима за јестиво и маслиново уље комине маслина („Сл. лист СРЈ“, број 54/99 и „Сл. лист СЦГ“, број 56/03 – др. правилник и број 4/04 – др. правилник). Наведени Правилник није усклађен са европским законодавством.

Хмељ се у РС производи на малим површинама. Произвођачке групе за хмељ нису организоване. Квалитет хмеља је дефинисан Правилником о квалитету и другим захтевима за хмељ и производе од хмеља („Сл. лист СЦГ“, број 54/05), али прописани услови нису у складу са правилима ЕУ.

Дуван је делимично усклађен са ЕУ *aquis* Законом о дувану („Сл. гласник РС“, бр. 101/05 и 5/15) за који је надлежно Министарство финансија и регулише га у смислу сировине за производњу цигарета. Овим законом је регулисана производња и стављање у промет дувана и обрађеног дувана, производња дуванских производа и њихово обележавање као и вођење одговарајућих регистара. Тржишни аспект дувана и обрађеног дувана није регулисан на начин и у складу са Уредбом бр. 2095/2005, док међугранске организације не постоје.

Шећер у РС није посебно регулисан. Иако се око 80% производње шећера реализује кроз уговорни однос произвођача шећерне репе и произвођача шећера, склапање уговора о производњи није обавезујуће, а извештавање о ценама не постоји као обавеза прерађивача.

Планиране активности за период 2016 – 2018

Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа (II квартал 2017. године) обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области организације заједничког тржишта за пољопривредне производе. Планиране мере треба да резултирају успостављањем система за организацију заједничког тржишта за житарице, пиринач, уљарице, маслиново уље, шећер, дуван и хмељ у складу са регулативама ЕУ, а које ће омогућити примену прописа ЕУ даном приступања и у појединим сегментима примену постојећих правила и пре чланства у ЕУ.

У циљу усаглашавања са ЕУ прописима планирано је да се усвоје:

- Правилник о произвођачким организацијама у пољопривреди (I квартал 2018. године);
- Правилник о квалитету и другим захтевима за јестива биљна уља, масти и њихове мешавине намењене за исхрану људи, као и метода анализе за одређивање удела ерука киселина у уљима и мастима и храни којој су додата масти и уља (II квартал 2018. године);

- Правилник о квалитету, карактеристикама, тржишним стандардима и методама анализе за маслиново уље (IV квартал 2018. године);
- Правилник о утврђивању правила у вези достављања информација о праћењу тржишних кретања у сектору дувана (I квартал 2018. године);
- Правилник о утврђивању детаљних правила за признавање секторских организација и споразума у сектору дувана (III квартал 2018. године).

Планиране мере за период након 2018. године

Поједини прописи, због условљености претходним активностима усклађивања, предвиђени су за усвајање у периоду 2018 - 2020, и то:

- Правилник о утврђивању правила у вези достављања информација о праћењу тржишних кретања у сектору шећера (III квартал 2019. године);
- Правилник о механизмима за сертификовање хмеља и производа од хмеља (III квартал 2019. године);
- Правилник о успостављању механизма за увоз хмеља (III квартал 2019. године);
- Правилник о достављању података који се односе на хмељ (III квартал 2019. године).

Такође, у плану је јачање административних и капацитета у постојећој организационој структури МПЗЖС.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Механизми уређења тржишта у области житарица, уљарица, маслиновог уља, шећера, хмеља и дувана обухватају интервенције, тржишне стандарде, трговину са трећим земљама и праћење цена у ЕУ које дефинише Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 Европског Парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године која успоставља заједничку организацију тржишта пољопривредних производа и укида Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 992/72, Уредбе Савета (ЕЕЗ), бр. 234/79, Уредбе Савета (ЕК), бр. 037/2001 и Уредбе Савета, (ЕК) бр. 1234/2007.

Уља и масти су регулисани:

- Директивом Савета 76/621/ЕЕЦ од 20 јула 1976. године о утврђивању максималног нивоа ерука киселина у уљима и мастима намењеним као таквима исхрани људи као и у храни која садржи додата уља или масти којом је дефинисан максимални садржај ерука киселина од 5%;
- Директивом Комисије 80/891/ЕЕЦ од 25 јула 1980. године о методи анализе Заједнице за одређивање удела ерука киселина у уљима и мастима намењеним као таквим за исхрану људи као и у храни која садржи додата уља или масти којом се дефинишу методе којима се утврђује ниво ерука киселина;
- Уредбом Комисије (ЕУ) бр.2568/1991 од 11. јула 1991. године о карактеристикама маслиновог уља и уља комине маслина, као и о одговарајућим методама анализе;
- Имплементационом Уредбом Комисије (ЕУ) бр.29/2012 од 13. јануара 2012. године о тржишним стандардима за маслиново уље.

Хмељ је регулисан:

- Уредбом Комисије (ЕЗ) бр.1299/2007 од 6. новембра 2007. године о признавању произвођачких група за хмељ;
- Уредбом Комисије (ЕЗ) бр.1557/2006 од 18. октобра 2006. године о утврђивању детаљних правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1952/2005 у погледу регистрације уговора и достављања података који се односе на хмељ;

- Уредбом Комисије (ЕЗ) бр.1850/2006 од 14. децембра 2006. године о утврђивању детаљних правила за сертификацију хмеља и производа од хмеља;
- Уредбом Комисије (ЕЗ) бр.1295/2008 од 18. децембра 2008. године о увозу хмеља из трећих земаља.

Дуван је регулисан:

- Уредбом Комисије (ЕЗ) бр.2095/2005 од 20. децембра 2005. године о утврђивању детаљних правила за примену Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр.2075/92 у погледу достављања информација о дувану;
- Уредбом Комисије (ЕЗ) бр.709/2008 од 24. јула 2008. године која прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЦ) бр.1234/2007 у погледу секторских организација и споразума у сектору дувана.

Шећер је регулисан:

- Уредбом (ЕУ) бр.1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр.922/72, Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр.234/79, Уредбе Савета (ЕЗ) бр.1037/2001 и Уредбе Савета (ЕЗ) бр.1234/2007. Уредба се односи на споразуме у сектору шећера на релацији произвођача шећерне репе и произвођача шећера, као и извештавању о ценама на тржишту. Такође, њоме је предвиђено укидање производне квоте за шећер на крају 2016/2017 економске године.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајање Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће делимичну усклађеност док се потпуна усклађеност очекује након стицања чланства РС у ЕУ

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета У Сектору за пољопривредну политику, Групи за производњу и тржиште ратарских производа прате се тржишта житарица и индустријског биља, утврђују се мере пољопривредне политике, врши се припрема стручних основа за израду прописа из области производње и прераде житарица и индустријског биља њиховог усклађивања са правном тековином Европске уније и други послови.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за производњу и тржиште ратарских производа	3 стално запослена	3	У Министарству финансија-Управи за дуван, раде се евиденције произвођача и обрађивача дувана по сваком уговору

Предвиђено је да се Сектору за пољопривредну политику, Групи за производњу и тржиште ратарских производа додају послови обраде података и генерисање извештаја за секторе хмеља, дувана и шећера, као и предлагања хоризонталних мера уређења тржишта у сектору житарица, пиринча, уљарица, маслиновог уља, шећера, дувана и хмеља.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

У плану је ИПА 2016 *Twining* пројекат под називом „Јачање административних капацитета за Организацију заједничког тржишта (СМО)“, којим је предвиђена подршка уређењу тржишта биљних и животињских производа кроз писање докумената, едукацију државних службеника и заинтересованих страна, као и промотивним кампањама за произвођаче.

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.2.2.6 Воће и поврће

Преглед стања

У РС постоје тржишни стандарди за свеже воће и поврће, али они нису у складу са ЕУ стандардима. Квалитет воћа и поврћа дефинисан је Правилником о квалитету воћа, поврћа и печурки („Сл. гласник СФРЈ“, бр. 29/79, 53/87, „Сл. лист СЦГ“, бр. 31/03 и 56/03). Овим правилником прописују се минимални услови квалитета које морају испуњавати воће, поврће и печурке, намењене потрошњи у свежем стању. Правилником је дат обавезујући опис за екстра класу, I класу и II класу за 29 воћних врста и 40 повртарских култура. Поред овог прописа, у РС се примењује четири СРПС (српски стандард који је донело национално тело за стандардизацију у РС) тржишна стандарда за воће и поврће у промету. Они су слични *UNECE* стандардима, али нису обавезујући. То су: СРПС Е.Б2.201:2012 за јагоде, СРПС Е.Б2.202:2012 за бобичасто воћа, СРПС Е.Б1.300:2012 за црни лук и СРПС Е.Б2.201:2012 за вишњу и трешњу.

У РС не постоји шема подршке за школско воће и поврће, нити сличан начин подршке намењен деци у основним школама и предшколским установама, како је то дефинисано Уредбом европског парламента број 1308/2013 и Уредбом Комисије број 543/2011.

У РС не постоје произвођачке организације како је то дефинисано Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 543/2011. Произвођачи воћа и поврћа формирају удружења којих има у великом броју. Највише удружења заступљено је у сектору примарне пољопривредне производње. Удружења произвођача су слабо развијена, њихова улога је мала, а активности неразвијене. Већина удружења произвођача је на ниском степену организованости. Последњих година удружења су све видљивија, пре свега у ситуацијама када постоје проблеми на тржишту. Преговарачка моћ удружења углавном је условљена великом зависношћу од прерађивачке индустрије. На основу података регистра Агенције за привредне регистре и спроведене анкете на терену извршен је Попис удружења и земљорадничких задруга. У сектору воћа утврђено је 35 различитих удружења која су у већини случајева специјализована по воћним врстама. Највише је удружења произвођача јагодичастог воћа (малине) и 24 воћарске задруге. У сектору повртарства регистровано је 19 удружења повртара и 9 земљорадничких задруга.

У законодавству РС сектор воћа и поврћа регулисан је:

- Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС“, број 41/09);
- Законом о садном материјалу воћака винове лозе и хмеља („Сл. гласник РС“, број 18/05);
- Законом о заштити права оплемењивања („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 и 88/11);
- Законом о здрављу биља („Сл. гласник РС“, број 41/09);
- Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр. 10/13, 142/14 и 103/15);
- Правилником о квалитету воћа, поврћа и печурки („Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/79, 53/87, „Сл. лист СЦГ“, бр. 13/03, 56/03 и 04/04);
- Правилником о техничким и другим захтевима за воће, поврће и њихове производе намењене за индустријску прераду („Сл. гласник РС“, број 63/09);
- Правилником о здравственом прегледу усева и објеката за производњу семена, расада и садног материјала и здравственом прегледу семена, расада и садног материјала („Сл. лист СРЈ“, бр. 66/99 и 13/2002, „Сл. лист СЦГ“, бр. 10/2003 и 13/2003 и „Сл. гласник РС“, бр. 39/2006, 59/2006, 115/2006, 119/2007 и 107/2008.);
- Правилником о листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката („Сл. гласник РС“, бр. 7/10 и 22/12);
- Правилником о подстицајима програмима за инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета кроз подршку подизања вишегодишњих производних засада воћака, винове лозе и хмеља („Сл. гласник РС“ број 59/13);
- Правилник о коришћењу подстицаја за производњу садног материјала, сертификацију и клонску селекцију („Сл. гласник РС“ број 48/13).

Планиране активности за период 2016 – 2018

Планиране мере треба да резултирају успостављањем система за организацију заједничког тржишта за воће и поврће, а које ће омогућити примену прописа ЕУ даном приступања и у појединим сегментима примену постојећих правила и пре чланства у ЕУ.

У циљу усклађивања сектора воћа и поврћа предуслов је доношење Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа који ће обезбедити правни основ за доношење подзаконских аката за уређење тржишта воћа и поврћа, а то су:

- Правилник о тржишним стандардима за свеже воће и поврће – дефинисаће опште и десет специфичних тржишних стандарда квалитета за свеже воће и поврће, као и процедуре контроле усклађености квалитета код свежег воћа и поврћа. Контролу усклађености тржишних стандарда за свеже воће и поврће спроводиће МПЗЖС, преко надлежних инспекција или ће те послове поверити контролном телу (IV квартал 2017. године);
- Правилник о упису у Регистар трговаца воћем и поврћем – дефинисаће успостављање базе података трговаца, као и одобрене трговце воћем и поврћем (IV квартал 2017 године);
- Технички прописи (водичи) који се односе на успостављање процедура за систем контроле усклађености тржишних стандарда квалитета свежег воћа и поврћа, као и систем анализе ризика у инспекцијским службама, издавање сертификата о усклађености квалитета (II и III квартал 2018. године);

- Правилник о произвођачким организацијама у пољопривреди - дефинисаће услове и критеријуме за успостављање произвођачких организација. (I квартал 2018. године);
- Правилник о подршци развоју произвођачких организација за воће и поврће - дефинисаће услове и начин финансијске подршке произвођачким организацијама, као и развој њихових оперативних програма (IV квартал 2018. године);
- Правилник о спровођењу шеме школског воћа и поврћа– дефинисаће услове и начин спровођења програма. Доношењу овог Правилника претходиће израда Националне стратегије у сектору воћа и поврћа (I и II квартал 2019. године). Усвајање ових прописа утицаће на већу потрошњу воћа и поврћа код деце, усвајање добрих прехранбених навика и промовисање домаћих производа по сниженим ценама.

У циљу усклађивања са европским прописима у сектору воћа и поврћа обавиће се и следеће активности:

- Успостављање Регистра трговаца воћем и поврћем која ће, уз систем анализе ризика, бити инструмент за контролу усклађености тржишних стандарда и успостављање софтвера (II квартал 2018. године);
- Обуке и тренинзи контролних тела, произвођача и трговаца у класирању свежег воћа и поврћа по европским стандардима (током 2017. године);
- Обуке за коришћење базе података трговаца воћем и поврћем (II квартал 2017. године);
- Обуке за успостављање произвођачких организација (I квартал 2018. године) и финансијску подршку развоју произвођачких организација за воће и поврће (II квартал 2018. године);
- Обуке за успостављање програма школске ужине (I квартал 2019. године);
- Спровођење кампање у циљу упознавања произвођача са предностима које доносе произвођачке организације, са условима и начином за њихову регистрацију (III квартал 2018. године), као и едукација произвођача о мерама подршке при изради оперативног програма (IV квартал 2018. године);
- Спровођење кампање о значају примене тржишних стандарда за свеже воће и поврће за произвођаче и трговце (III квартал 2017. године), као и кампања за обавезу уписа у регистар произвођача и трговаца воћем и поврћем (IV квартал 2017. године);
- Јачање административних капацитета и ново запошљавање две особе (II квартал 2017 и II квартал 2018. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Механизми уређења тржишта у области воћа и поврћа обухватају тржишне стандарде, шеме помоћи, произвођачке организације, произвођачке групе и међугранске организације, трговину са трећим земљама и извештавање о ценама, а дефинише их:

- Уредба (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге уредби Савета (ЕЕЗ) 922/72, (ЕЕЗ) 234/79, (ЕЗ) 1037/2001 и (ЕЗ) 1234/2007;
- Уредба (ЕУ) 543/2011 Европског парламента од 7. јуна 2011. године о утврђивању детаљних правила за сектор воћа и поврћа и прерађевина од воћа и поврћа и стављању ван снаге Уредбе (ЕЗ) 1234/2007, Уредбе Комисије (ЕЗ) бр.

1580/2007, Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2200/96, и бр. 2201/96 и Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1182/2007.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајање Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа обезбедиће делимичну усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 1308/2013.

Усвајањем подзаконских аката усклађених са Уредбом (ЕУ) бр. 543/2011 обезбедиће се потпуна усклађеност законодавства у области воћа и поврћа.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета У Сектору за пољопривредну политику, Одсеку за биљну производњу и прераду биљних производа, Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића прате се тржишта воћа и поврћа, утврђују се мере пољопривредне политике, врши се припрема стручних основа за израду прописа из области производње и прераде воћа и поврћа и њиховог усклађивања са правном тековином Европске уније и други послови.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за воћарство, повртарство и алкохолна пића	Један стално запослен (1) Двоје запослених на уговор о привремено повременим пословима (2)	1	

Тренутно у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића у сталном радном односу је једна особа која покрива следеће секторе: воће, поврће, цвеће и јака алкохолна пића. Због повећања обима посла неопходно је у запослити две особе у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића које ће покривати сектор воћа и поврћа.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Помоћ при изради је планирана преко ИПА 2016 *Twining* пројекта под називом „Јачање административних капацитета за Организацију заједничког тржишта (СМО)“ предвиђена је подршка уређењу тржишта биљних и животињских производа кроз писање докумената, едукацију државних службеника и заинтересованих страна, као и промотивним кампањама за произвођаче.

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.2.2.7 Виноградарство и винарство

Преглед стања

Вински сектор РС је у одређеној мери усклађен са законодавством ЕУ, али је до пуне усклађености неопходно испунити преостале ЕУ захтеве. До сада је РС усвојила низ прописа везаних за организацију тржишта вина, као и политику квалитета у сектору вина којима је у своје законодавство пренела основе правних тековина ЕУ у овом сектору. Донет је Закон о вину („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12), којим су створени услови за детаљну транспозицију већине ЕУ захтева у сектору вина. Такође, донето је више правилника којима су обезбеђени услови за спровођење одређених ЕУ захтева, према доле неведеним областима.

Дефиниције категорија производа од грозђа и вина су представљене у Закону о вину, а пренете су у:

- Правилнику о начину паковања, декларисања и обележавања мирног вина, неких специјалних вина и других производа у производњи и промету („Сл. гласник РС“, бр. 38/12, 50/15 и 62/16);
- Правилнику о начину и поступку производње и о квалитету стоних вина, као и вина са географским пореклом („Сл. гласник РС“, број 87/11);
- Правилнику о енолошким поступцима и енолошким средствима за производњу шире, вина и других производа („Сл. гласник РС“, бр. 25/15).

Виноградарски регистар, односно производни потенцијал и обавезне пријаве бербе грозђа детаљно су уређени:

- Правилником о садржини и начину вођења Виноградарског регистра, као и о обрасцу захтева за упис у Виноградарски регистар („Сл. гласник РС“, бр. 33/10 и 9/14);
- Правилником о техничким и кадровским условима које треба да испуњава Стручна организација за вођење Виноградарског регистра, као и о методама обављања послова везаних за Виноградарски регистар („Сл. гласник РС“, бр. 46/10 и 27/15).

Обавезне пријаве производње и пријаве залиха винских производа су детаљно уређене Правилником о садржини и начину вођења Винарског регистра, као и о обрасцу захтева за упис у Винарски регистар („Сл. гласник РС“, број 67/11).

Класификација сорти винове лозе за производњу вина и виноградарске зоне су детаљно уређени Правилником о рејонизацији виноградарских географских производних подручја Србије („Сл. гласник РС“, број 45/2015).

Декларисање и представљање винских производа су детаљно уређени Правилником о начину паковања, декларисања и обележавања мирног вина, неких специјалних вина и других производа у производњи и промету („Сл. гласник РС“, бр. 38/12, 50/15 и 62/16).

Производња, енолошки поступци и ограничења у производњи вина, као и енолошка средства су детаљно уређени:

- Правилником о енолошким поступцима и енолошким средствима за производњу шире, вина и других производа („Сл. гласник РС“, број 25/15);
- Правилником о начину и поступку производње и о квалитету стоних вина, као и вина са географским пореклом („Сл. гласник РС“, број 87/11).

Методe анализe вина и сензорно оцењивање, као и лабораторије су детаљно уређене:

- Правилником о параметрима и методама за анализу и утврђивање квалитета шире, вина и других производа од грозђа, шире, кљука и вина који се користе у производњи вина („Сл. гласник РС“, број 107/14);
- Правилником о листи оцењивача вина и висини надокнаде за рад оцењивача („Сл. гласник РС“, број 31/12);
- Правилником о условима које мора да испуњава овлашћена лабораторија за испитивање квалитета шире, вина и других производа у погледу техничке и професионалне оспособљености, референтних метода за физичко-хемијске и микробиолошке анализе вина, као и сензорног оцењивања („Сл. гласник РС“, број 100/11);
- Правилником о поступку и методама сензорног оцењивања вина и начину обуке и провере стручне оспособљености сензорних оцењивача („Сл. гласник РС“, број 93/15).

Географско порекло – систем PDO/PGI детаљно је уређен:

- Правилником о условима за признавање, поступку признавања ознака за мирна вина и нека специјална вина са географским пореклом, као и о начину производње и обележавања мирних вина и неких специјалних вина са географским пореклом („Сл. гласник РС“, бр. 121/12, 102/14, 78/15);
- Правилником о рејонизацији виноградарских географских производних подручја Србије („Сл. гласник РС“, број 45/15);
- Правилником о начину и поступку производње и о квалитету стоних вина, као и вина са географским пореклом („Сл. гласник РС“, број 87/11);
- Правилник о начину паковања, декларисања и обележавања мирног вина, неких специјалних вина и других производа у производњи и промету („Сл. гласник РС“, бр. 38/12, 50/15 и 62/16);
- Правилником о листи оцењивача вина и висини надокнаде за рад оцењивача („Сл. гласник РС“, број 31/12);
- Правилником о изгледу, садржини и начину истицања евиденционе маркице за вино са географским пореклом („Сл. гласник РС“, број 67/10);
- Правилником о поступку и методама сензорног оцењивања вина и начину обуке и провере стручне оспособљености сензорних оцењивача („Сл. гласник РС“, број 93/15);
- Упутством МПЗЖС, о начину поступања приликом обављања послова везаних за географско порекло који се односе на контролу производње грозђа намењеног за производњу вина са географским пореклом и контролу производње вина са географским пореклом, као и послова контроле производње грозђа намењеног за производњу вина са географским пореклом и контроле производње вина са географским пореклом за производну 2016/17 годину, број 110-00-00135/2016-08 од 27.06.2016. године.

Међународна заштита ознака географског порекла регулисана је:

- Законом о ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, број 18/10);
- Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и РС са друге стране (ССП);
- Законом о потврђивању Лисабонског аранжмана о заштити ознака порекла и њиховом међународном регистровању („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 6/98);
- Законом о потврђивању Мадридског споразума о сузбијању лажних и преварних

ознака порекла на производима („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 1/99).

Документа која прате пошиљке производа од грожђа и вина и изузеци када нису потребни пратећи документи (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 и Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 436/2009), евиденције (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 и Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 436/2009), поступање са производима који нису у складу са ЕУ захтевима (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013), управна правила приликом дослађивања, обogaћивања, докисељавања и откисељавања (Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 606/2009 и Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013) и посебни услови за увоз и извоз - В.И.1. образац (Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 555/2008) су оквирно (опште) регулисани: Законом о вину („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12).

Поред наведеног, РС као чланица Међународне организације за винову лозу и вино (OIV) усклађује своје законодавство са одредбама ове организације, а Законом о вину одређене норме које нису посебно регулисане законским и подзаконским актима у РС, односно у ЕУ, директно се примењују на основу OIV регулативе (енолошки поступци, енолошка средства, одређене границе за параметре квалитета, лабораторијске методе за испитивање вина и др.).

Области које до сада нису регулисане домаћим законодавством су: електронски обрасци и повезаност са Виноградарским регистром (Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 436/2009), експериментална примена нових енолошких поступака (Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 606/2009), поступање са нуспроизводима (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013), конверзија ознака географског порекла (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013), произвођачке организације, асоцијације и међугранске организације (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013), програми помоћи за уређење тржишта винских производа и програми квалитета за вински сектор (Уредба (ЕУ), бр. 1308/2013 и Уредба (ЕУ), бр. 1306/2013) – нису регулисани у потпуности на начин и по систему као што је у ЕУ, као и систем узорковања у циљу изотопског испитивања и банка података о резултатима анализе изотопског испитивања (Уредба Комисије (ЕЗ), бр. 555/2008).

МПЗЖС спроводи одређене ЕУ захтеве и стандарде, који се огледају пре свега кроз функционисање: система Виноградарског регистра и обавезних пријава; система одобравања декларација за вина у циљу спровођења ЕУ захтева за декларисање и заштите ЕУ ознака дефинисаних у ССП, Протоколу 2, односно у електронској бази *E-Bacchus*; система PDO/PGI ознака географског порекла и традиционалних израза за вина и годишњих верификација производње вина са географским пореклом; система лабораторија акредитованих по основу стандарда SRPS ISO/IEC 17025; као и система контрола свих обавеза из Закона о вину чија је основа ЕУ регулатива.

У циљу заштите ознака географског порекла вина у складу са регулативом РС (која је усклађена са Уредбом (ЕУ), бр. 1308/2013 и Уредбом Комисије (ЕЗ), бр. 607/2009) до сада је основано десет удружења која делују на нивоу својих виноградарских рејона по одређеним/појединим принципима ЕУ произвођачких организација. Иако су за сада то непрофитна удружења, она су у своје статуте унела одредбе из Уредбе (ЕУ), бр. 1308/2013 и задовољавају захтеве по питању репрезентативности (одговарајући број произвођача, обим производње и вредност производње чланова удружења), како би у блиској будућности (када буду постала профитабилне организације) могла бити призната као званичне репрезентативне произвођачке организације винског сектора.

Одређене тековине и захтеви Европске уније нису успостављани у РС. Иако се кренуло са изградом пилот софтвера, још увек није имплементирана електронска база за Виноградарски регистар и обавезне пријаве, као и електронско вођење евиденција (није ЕУ обавеза, али ће се помоћу тих база олакшати имплементација ЕУ обавеза у винском сектору), систем признавања произвођачких организација у винском сектору, асоцијација и међугранских организација, систем сертификационих тела за вина са географским пореклом акредитованих по основу стандарда SRPS ISO/IEC 17065, програм помоћи винском сектору по узору на Национални програм помоћи винском сектору у ЕУ, систем изотопског испитивања у циљу израде базе података о резултатима изотопског испитивања, као и систем тела за везу приликом координације контрола са земљама ЕУ у винском сектору (по узору на ЕУ захтеве).

Мере помоћи винском сектору

Тренутно је на снази неколико мера помоћи винском сектору из буџета РС које имају извесне сличности са ЕУ СМО мерама помоћи, односно сличности са ЕУ мерама помоћи руралног развоја.

Најзначајније мере помоћи МПЗЖС су мере промовисања ознака географског порекла (слична ЕУ СМО мери: Промовисање, као и мери руралног развоја: Програм квалитета) и учествовања на сајмовима и стручним скуповима, подстицање подизања винограда, инвестиције за куповину опреме за винарије (еквивалентна ЕУ СМО мери: Инвестиције, односно ЕУ мери руралног развоја: Инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа и производа рибарства), као и покривање трошкова контроле производње вина са географским пореклом и надокнада трошкова за маркице квалитета и порекла (слична ЕУ мери руралног развоја: Програм квалитета).

Поред ових мера, произвођачи грожђа и вина могу да остваре подстицаје за остале мере помоћи које користе сви пољопривредни произвођачи: мере сличне директним плаћањима у ЕУ (основни подстицаји за биљну производњу и регрес за гориво и ђубриво), мере сличне ЕУ мерама руралног развоја (премије осигурања, органска производња и очување биљних генетичких ресурса), као и мере посебних подстицаја (подстицаји за спровођење научноистраживачких, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и подстицаји за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију винове лозе).

Произвођачи вина могу да остваре помоћ за рефундацију дела трошкова за одређени број лабораторијских анализа и сензорно оцењивање вина, а трошкове за обављање активности за упис произвођача грожђа и виноградарских парцела у Виноградарски регистар и испитивање нових сорти и клонова винове лозе у циљу њиховог признавања сноси МПЗЖС.

Географско порекло вина - РС је у обавези да на својој територији штити називе ознака географског порекла за вина који су заштићени и међународно регистровани на основу Лисабонског аранжмана. РС у складу са обавезом из ССП, на својој територији штити називе заштићених ознака географског порекла и традиционалних израза за вина из Европске уније. Такође, РС на својој територији штити и друге ознаке које су регистроване у Заводу за интелектуалну својину у складу са процедуром коју Завод спроводи.

Поступак заштите на националном нивоу спроводи МПЗЖС у складу са Законом о

вину, а на међународном нивоу Завод за интелектуалну својину у складу са Законом о ознакама географског порекла. Годишњу верификацију производње вина са географским пореклом спроводи МПЗЖС, односно Контролне организације којима је МПЗЖС поверило послове. Годишња верификација производње спроводи се кроз контролу производње грозђа и вина на терену као и коришћењем расположивих административних података (из Виноградарског регистра и Винарског регистра, базе података контроле производње вина са географским пореклом). Међутим, за вршење ових верификација није успостављен систем сертификационих тела за вина са географским пореклом акредитованих по основу стандарда SRPS ISO/IEC 17065, већ контролу врши Министарство или Контролне организације којима су ови послови у претходном периоду били поверени без законског услова да су акредитоване према стандарду SRPS ISO/IEC 17065.

Домаћа вина са географским пореклом обележавају се евиденционим маркицама за вина са географским пореклом (маркицама „порекла и квалитета“).

РС спроводи процедуру одобравања декларација за вина (додељивање контролних бројева), којом се врши контрола (заштита) коришћења како домаћих ознака географског порекла и традиционалних израза, тако и ознака географског порекла и традиционалних израза Европске уније обухваћених Анексом II Протокола 2 ССП, односно електронском базом *E-Vacchus*.

Постојеће ознаке географског порекла вина нису у потпуности у складу са новим ЕУ *PDO/PGI* системом. У ЕУ *E-Vacchus* бази ознака за вина регистровано је 29 ознака географског порекла на основу ССП и то као *GI - Geographical Indications*. На националном нивоу је до сада заштићена једна ознака географског порекла по новом *PDO/PGI* систему (ознака „Књажевац“) и то као *PDO*, а за четири ознаке географског порекла су поднети захтеви за заштиту и спровођење процедуре заштите је у току.

Национални правни оквир за спровођење система заштите географског порекла вина скоро је у потпуности усаглашен са ЕУ *acquis*. Неусаглашеност се огледа у непостојању могућности конверзије ознака географског порекла. За вршење годишњих верификација није успостављен систем сертификационих тела за вина са географским пореклом акредитованих по основу стандарда *SRPS ISO/IEC 17065*.

Планиране мере за период 2016 – 2018

Планиране мере за период 2016-2018 године ће обезбедити потпуну хармонизацију домаћих прописа са ЕУ прописима, као и стварање институционалних и других основа за спровођење захтева који проистичу из ЕУ прописа.

У циљу потпуног усаглашавања и уређења тржишта свих производа од грозђа и вина заједно са ароматизованим производима од вина, као и постизања потпуне усаглашености националног правног оквира у области ознака географског порекла вина са ЕУ *acquis*, планира се доношење новог Закона о вину и другим производима од грозђа и вина (IV квартал 2017. године). Овим законом ће се успоставити идентична структура законске уређености као што је то у ЕУ *acquis*. Законом ће се створити услови за доношење нових правилника за области које се по основу важећег закона не могу уредити, доношење одређених правилника за области које су већ уређене, али нису по структури Европске уније, као и обезбеђивање услова за имплементацију одређених ЕУ система који нису били предвиђени постојећим законом. Такође,

будућим Законом о вину и другим производима од грозђа и вина ће се створити услови за поверавање послова контроле производње (годишње верификације) вина са географским пореклом као и сертификациона тела акредитована по основу стандарда SRPS SRPS ISO/IEC 17065, као и услови за уређење области помоћи за уређење тржишта вина и неке друге мере помоћи винском сектору. Такође у плану је и доношење:

- Правилника којим се уређују услови које треба да испуни Контролна организација и обављање контроле производње (годишњих верификација) (I квартал 2017. године);
- Правилника којим се уређује садржина и начин вођења винаријске евиденције и услови транспорта, складиштења и промета грозђа, вина и других производа (I квартал 2017. године);
- Успостављање пилот базе (софтвера) за Виноградарски регистар (IV квартал 2016. године);
- Почетак успостављања система акредитације за сертификациона тела за географско порекло вина (I квартал 2018. године);
- Поверавање послова и овлашћивање правних лица за послове Виноградарског регистра и обавезних пријава, за послове прикупљања података за праћење тржишта вина, за послове рејонизације и испитивања сорти у циљу класификације сорти по виноградарским подручјима, послове везане за очување и афирмацију локалних сорти винове лозе, послове везане за испитивање квалитета вина малих произвођача, послове везане за Листу сензорних оцењивача, обуку и проверу стручне оспособљености сензорних оцењивача, послове везане за национална такмичења и послове везане за декларисање и представљање вина (I квартал 2018. године);
- Правилника којим се уређују категорије производа од грозђа и вина, енолошки поступци и ограничења, експериментална примена нових енолошких поступака и поступање са производима који нису у складу са законом (II квартал 2018. године);
- Националног програма за помоћ винском сектору и подзаконска акта којим се уређују мере помоћи у винском сектору (IV квартал 2017. године);
- Правилника којим се детаљно уређује Виноградарски регистар, обавезне пријаве, прикупљање информација и документације за праћење тржишта вина, пратећа документа и евиденције које се воде у винском сектору и промет производа од грозђа и вина (IV квартал 2018. године);
- успостављање система Виноградарског регистра, обавезних пријава, прикупљања информација и документације за праћење тржишта вина, пратећих документа и евиденција које се воде у винском сектору уз обуке запослених у релевантним институцијама (IV квартал 2018. године);
- јачање административних капацитета – Организациона јединица за виноградарство и винарство III квартал 2017. године;
- Правилника којим се уређују произвођачке организације у винском сектору, асоцијације и међугранске организације (I квартал 2018. године);
- Правилника којим се уређује област изотопског испитивања (III квартал 2018. године);
- успостављање система за имплементацију одређених мера Националног програма помоћи винском сектору уз обуке запослених у релевантним институцијама (I квартал 2018. године);

- јачање административних капацитета – Организациона јединица за виноградарство и винарство (II квартал 2018. године);
- израда програма (софтвера) за Виноградарски регистар, обавезне пријаве, прикупљање информација и документације за праћење тржишта вина, систем пратећих докумената приликом транспорта производа од грозђа и вина, евиденције које се воде у винском сектору и др. (IV квартал 2018. године);
- информативне кампање за произвођаче грозђа и вина о пратећим документима и евиденцијама које се воде у винском сектору (од II квартала 2016. до IV квартала 2018. године);
- јачање административних капацитета (обука) надлежних институција за доношење, имплементацију и контролу примене прописа у области географског порекла вина (од II квартала 2016. до IV квартала 2018. године);
- обуке (јачање капацитета) саветодавних служби, удружења произвођача и других релевантних организација у циљу пружања помоћи произвођачима који ће бити у систему заштите географског порекла вина (од II квартала 2016 до IV квартала 2018. године);
- обука и информативна кампања произвођача и потрошача о значају, предностима и користима система ознака географског порекла вина и процедури успостављања ознака географског порекла (од I квартала 2017. до IV квартала 2018. године).

Планиране мере за период након 2018. године

У циљу усклађивања са ЕУ *acquis* планирано је и обављање следећих активности:

- реорганизација административне структуре/јачање капацитета – Организациона јединица за вино, ароматизоване производе од вина и јака алкохолна пића (I квартал 2021. године);
- потпуно успостављање система пратећих докумената и праћења транспорта винских производа уз обуке запослених у релевантним институцијама (III квартал 2019. године);
- успостављање система међусобне помоћи, координације контрола и приступа информација кроз „тело за везу“ уз обуке запослених у релевантним институцијама (III квартал 2020. године);
- успостављање система узорковања за изотопска испитивања и могућности лабораторијских анализа или могућности слања узорака на изотопско испитивање уз обуке запослених у релевантним институцијама (III квартал 2020. године);
- информативне кампање за произвођаче грозђа и вина о шемама помоћи у винском сектору (од III квартала 2017. до IV квартала 2020. године);
- информативне кампање за произвођаче грозђа и вина о формирању произвођачких организација (од IV квартала 2017. до IV квартала 2020. године);
- формирање комисија за утврђивање испуњености услова за регистрацију ознака географског порекла вина на националном нивоу (од I квартала 2016 до IV квартала 2020. године);
- прописивање поступка за обављање годишњих верификација (од II квартала 2016 до II квартала 2019. године);
- израда промотивног материјала у циљу афирмације ознака географског порекла (од II квартала 2016. до II квартала 2019. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 436/2009 од 26. маја 2009. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу Виноградарског регистра, обавезних пријава и прикупљања информација за праћење тржишта вина, пратећих докумената пошилики винских производа и вођења регистара (евиденција) у винском сектору (ОЈ L 128, 27.5.2009, р. 15).
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 555/2008 од 27. јуна 2008. године прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 о заједничкој организацији тржишта вина у погледу програма подршке, трговине са трећим земљама, производног потенцијала и контроле у винском сектору (ОЈ L 170, 30.6.2008, р. 1).
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 606/2009 од 10. јула 2009. године прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу категорија производа од грозђа, енолошких пракси, и примењивих ограничења (ОЈ L 193, 24.7.2009, р. 1).
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 607/2009 прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштићених ознака порекла и географских ознака, традиционалних израза, декларисања и представљања одређених производа у винском сектору (ОЈ L 193, 24.7.2009, р. 60).
- Уредба (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета, од 17. децембра 2013. године успоставља заједничку организацију тржишта пољопривредних производа и ставља ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 992/72, (ЕЕЗ) бр. 234/79, (ЕЗ) бр. 1037/2001 и (ЕЗ) бр. 1234/2007.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са ЕУ прописом.

Административни капацитети– тренутно стање и планови за подизање капацитета

У циљу испуњавања захтева прописаних Уредбом Комисије (ЕК), бр. 436/2009, делом Уредбе (ЕУ), бр. 1308/2013 и делом Уредбом Комисије (ЕК), бр. 555/2008 који се односе на Виноградарски регистар, обавезне пријаве и прикупљање информација и документације за праћење тржишта вина, винаријску евиденцију и праћење кретања производа од вина, неопходно је 2017. година запошљавање једне особе за стално у Групи за виноградарство и винарство. У циљу испуњавања захтева прописаних Уредбом Комисије (ЕК), бр. 607/2009 и делом Уредбе (ЕУ), бр. 1308/2013 (укључујући и Уредбу (ЕК), бр. 251/2014 за ароматизоване производе од вина), као и имплементације ССП, Протокола 2 који се тичу декларисања, представљања вина и других производа од грозђа и вина, као и ароматизованих производа од вина, неопходно је 2018. године запошљавање једне особе за стално у Групи за виноградарство и винарство.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за виноградарство и винарство	- 2 стално запослена, - 2 запослених по основу уговора о привремено повременим пословима, (1 радно место није попуњено).	- 2 стално запослена - 2 запослена по основу уговора о привремено повременим пословима	- Део стручних послова везаних за Виноградски регистар су поверени Стручној организацији за Виноградски регистар Центру за виноградарство и винарство из Ниша, а управне послове обавља МПЗЖС. - Део стручних послова везаних за географско порекло (контрола производње) обавља Сектор пољопривредне инспекције. Ови послови биће поверени Контролним организацијама, а управне послове обављаће МПЗЖС до потпуног успостављања система сертификационих тела за вина са географским пореклом.

У циљу испуњења захтева прописаних Уредбом Комисије (ЕУ), бр. 606/2009, делом Уредбе (ЕУ), бр. 1308/2013, Уредбом (ЕУ), бр. 251/2014 и регулативе прописане од стране ОИВ (Међународна организација за лозу и вино) по питању категорија производа од грозђа и вина, енолошких поступака и ограничења, експерименталне примене нових енолошких поступака и поступања са производима који нису у складу са законом, као захтева прописаних Уредбом Комисије (ЕУ), бр. 555/2008 по питању области изотопског испитивања, неопходно је 2019. године запошљавање једне особе за стално у Групи за виноградарство и винарство.

Послове који се тичу Националног програма за помоћ винском сектору, транспозиције ЕУ *acquis* за вино и ароматизоване производе од вина, политике квалитета за вински сектор и друго би обављала два тренутно стално запослена лица, а након реорганизације организационе јединице за виноградарство и винарство у организациону јединицу за тржиште и политику квалитета вина, ароматизованих производа од вина и јаких алкохолних пића, радна места, односно запослени који раде на проблематици јаких алкохолних пића би обављали послове у оквиру ове организационе јединице.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и РС – Поглавље II Пољопривреда и рибарство, члан 28, Протоколом 2 о узајамним преференцијалним концесијама за одређена вина, узајамном признавању, заштити и контроли ознака вина, алкохолних пића и ароматизованих вина, Анексом II Протокола 2 – Споразум између Европске заједнице и Србије о узајамном признавању, заштити и контроли имена вина, алкохолних пића и ароматизованих вина су дефинисане ознаке за вина са географским пореклом (ознаке географског порекла и традиционални називи) из Европске уније и из РС.

Чланом 1. Анекса II Протокола, РС се обавезала да ће на својој територији признати, заштитити и контролисати ЕУ ознаке географског порекла које се налазе у Додатку 1, део А, Анекса II и да ће предузети све опште и посебне мере које су неопходне да се обезбеди испуњавање обавеза и постизање циљева везаних за заштиту ЕУ ознака географског порекла на територији РС.

У складу са наведеним обавезама, на основу Закона о вину („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 93/12) и Правилником о начину паковања, декларисања и обележавања мирног вина, неких специјалних вина и других производа у производњи и промету („Сл. гласник РС”, број 38/12) успостављен је систем доделе контролних бројева за све декларације вина која су у промету, при чему се не одобравају сви недозвољени изрази у вези ЕУ ознаке географског порекла, односно традиционалних назива.

Поред наведеног, за имплементацију многобројних захтева Европске уније у винском сектору (вино и ароматизовани производи од вина), неопходно је јачање људских капацитета, односно повећање броја запослених код правних лица која спроводе поверене, односно овлашћене послове од стране МПЗШС.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

ИРА 2016 пројекат: „Јачање административних капацитета за Организацију заједничког тржишта“.

Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи.

3.11.2.2.8 Ароматизована вина

Преглед стања

Законодавни оквир РС у области ароматизованих производа од вина није усклађен са новом регулативом ЕУ, односно Уредбом (ЕУ), бр. 251/2014. Главни производ из ове групе производа је ароматизовано вино „Бермет”, који је заштићен као географска ознака, као и ароматизовано пиће на бази вина са продајним називом „Сангрија произведена у РС”. Најзначајнија категорија међу ароматизованим производима од вина у РС је ароматизовано вино и оно је регулисано Законом о вину („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 93/12).

Законодавни оквир у области заштите географског порекла ароматизованих производа од вина поред Закона о вину („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 93/12) чине:

- Закон о ознакама географског порекла („Сл. гласник РС”, број 18/10);
- Правилник о заштити географског порекла вина и ракије („Сл. гласник РС”, бр. 23/80 и 30/80 исправка);

- Правилник о рејонизацији виноградарских географских производних подручја Србије („Сл. гласник РС“, број 45/15);
- Правилник о изгледу, садржини и начину истицања евиденционе маркице за вино са географским пореклом („Сл. гласник РС“, број 67/10);
- Правилник о листи оцењивача вина и висини надокнаде за рад оцењивача („Сл. гласник РС“, број 31/12);
- Правилник о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, број 73/10);
- Правилник о садржини захтева за регистровање ознака географског порекла и садржини захтева за признавање статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла („Сл. гласник РС“, број 93/10);
- Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, бр. 92/12 и 19/13);
- Упутством МПЗЖС, о начину поступања приликом обављања послова везаних за географско порекло који се односе на контролу производње грозђа намењеног за производњу вина са географским пореклом и контролу производње вина са географским пореклом, као и послова контроле производње грозђа намењеног за производњу вина са географским пореклом и контроле производње вина са географским пореклом за производну 2016/17 годину, број 110-00-00135/2016-08 од 27.06.2016. године.

Међународна заштита ознака географског порекла додатно је регулисана следећим актима:

- Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и РС са друге стране (ССП);
- Закон о потврђивању Лисабонског аранжмана о заштити ознака порекла и њиховом међународном регистровању („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 6/98);
- Закон о потврђивању Мадридског споразума о сузбијању лажних и преварних ознака порекла на производима („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 1/99).

РС је у обавези да на својој територији штити називе географских ознака за ароматизоване производе од вина који су заштићени и међународно регистровани на основу Лисабонског аранжмана. РС у складу са обавезом из ССП на својој територији штити називе заштићених географских ознака за ароматизоване производе од вина из Европске уније. Такође, РС на својој територији штити и друге ознаке које су регистроване у Заводу за интелектуалну својину у складу са процедуром коју Завод спроводи.

У РС је заштита географског порекла ароматизованог вина на националном нивоу базирана на Закону о вину, а заштита географског порекла ароматизованих пића на бази вина и ароматизованих коктела на бази вина тренутно је базирана на Закону о ознакама географског порекла.

У овој групи производа најзначајнија је заштита географског порекла ароматизованог вина. Поступак заштите на националном нивоу ароматизованог вина спроводи МПЗЖС у складу са Законом о вину, а на међународном нивоу Завод за интелектуалну својину у складу са Законом о ознакама географског порекла. Годишњу верификацију производње ароматизованог вина са географским пореклом спроводи МПЗЖС, односно Контролне организације којима је МПЗЖС поверило послове. Годишња

верификација производње спроводи се кроз контролу производње грозђа и вина на терену као и коришћењем расположивих административних података (из Виноградарског регистра, Винарског регистра, базе података контроле производње вина са географским пореклом). Међутим, за вршење ових верификација није успостављен систем сертификационих тела за вина са географским пореклом акредитованих по основу стандарда SRPS SRPS ISO/IEC 17065, већ контролу врши Министарство или Контролне организације којима су ови послови у претходном периоду били поверени без законског услова да су акредитоване према стандарду SRPS ISO/IEC 17065.

Ароматизована вина са географским пореклом обележавају се евиденционим маркицама за вина са географским пореклом (маркицама „порекла и квалитета“).

Национални правни оквир за спровођење система заштите географског порекла ароматизованих производа од вина није усаглашен са ЕУ *acquis*.

У овој групи производа РС има једну ознаку географског порекла за ароматизовано вино Бермет, која је заштићена на националном нивоу и на међународном нивоу преко Лисабонског аранжмана.

Планиране мере за период 2016 – 2018

У циљу постизања потпуне усаглашености националног правног оквира у области ароматизованих производа од вина са ЕУ *acquis* планира се доношење:

- Закона о вину и другим производима од грозђа и вина, којим би се регулисале све три групе ароматизованих производа од вина (IV квартал 2017. године);
- Правилника којим се уређују услови које треба да испуни Контролна организација и обављање контроле производње (годишњих верификација) (I квартал 2017. године);
- Правилника којим се уређују ароматизована вина (IV квартал 2016 године);
- Правилника којим се уређују ароматизована пића на бази вина и ароматизовани коктели на бази вина (IV квартал 2018 године);
- Почетак успостављања система акредитације за сертификациона тела за географско порекло ароматизованих производа од вина (I квартал 2018. године).

У циљу усклађивања са ЕУ *acquis* обавиће се следеће активности:

- обука (јачање административних капацитета) надлежних институција за доношење, имплементацију и контролу примене прописа у овој области (од II квартала 2016. до IV квартала 2018. године);
- формирање комисија за утврђивање испуњености услова за регистрацију географских ознака на националном нивоу (од I квартала 2016. до IV квартала 2020. године);
- прописивање поступка за обављање годишњих верификација (од II квартала 2016. до II квартала 2019. године);
- израда промотивног материјала у циљу афирмације ознака географског порекла (од I квартала 2017. до IV квартала 2018. године);
- обуке (јачање капацитета) саветодавних служби, удружења произвођача и других релевантних организација у циљу пружања помоћи произвођачима који ће бити у систему заштите географског порекла ароматизованих производа од вина (од II квартала 2016. до IV квартала 2018. године);
- обука и информативна кампања произвођача и потрошача о значају, предностима и користима система ознака географског порекла вина, као и

процедуре успостављања ознака географског порекла (од I квартала 2017. до IV квартала 2018. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ) 251/2014 Европског парламента и Савета, од 26. фебруара 2014. о дефинисању, опису, представљању, декларисању и заштити географског порекла ароматизованих производа од вина, којом се ставља ван снаге Уредба Европског савета (ЕЕЗ) број 1601/91.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са ЕУ прописима.

Административни капацитети

Наведено у поглављу 3.11.2.2.7 Виноградарство и винарство.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи.

3.11.2.2.9 Јака алкохолна пића

Преглед стања

Законодавни оквир којим је регулисан сектор јаких алкохолних пића у РС чине:

- Закон о јаким алкохолним пићима („Сл. гласник РС“, број 92/15);
- Правилник о садржини и начину вођења регистра произвођача ракије и других алкохолних пића („Сл. гласник РС“, број 25/11).
- Правилник о заштити географског порекла вина и ракије („Сл. гласник РС“, бр. 23/80, 30/80, 21/88 и 54/90);
- Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и РС са друге стране (ССП);
- Закон о потврђивању Лисабонског аранжмана о заштити ознака порекла и њиховом међународном регистровању („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 6/98);
- Закон о потврђивању Мадридског споразума о сузбијању лажних и преварних ознака порекла на производима („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 1/99).

Закон о јаким алкохолним пићима уређује производњу, квалитет, категорије, декларисање и промет јаких алкохолних пића у РС. Контролу производње, промета, квалитета, категоризације и декларисања спроводи МПЗЖС, Сектор пољопривредне инспекције.

Новим Законом о јаким алкохолним пићима је дефинисана процедура регистрације и имплементације географске ознаке за јака алкохолна пића која је у складу са ЕУ прописима. Регистрацију географске ознаке и упис у Регистар географских ознака јаких алкохолних пића спроводи МПЗЖС у складу са спецификацијама из техничког документа. Контролу производње и сертификацију јаких алкохолних пића са географском ознаком спроводи Министарство. Законом о јаким алкохолним пићима омогућено је поверавање послова сертификације сертификационим телима. Сертификациона тела ће вршити контролу усклађености са спецификацијама из техничког документа и издавати сертификат којим се дозвољава стављање у промет одређене количине јаког алкохолног пића са географском ознаком из одређене производне године.

Србија тренутно има шест регистрованих ознака географског порекла у категорији воћних ракија које су регистроване по старом Закону о ракији и другим алкохолним пићима и које се, да би задржале ознаку, морају поново регистровати у складу са процедурама Европске уније. РС је у складу са ССП, у обавези да обезбеди заштиту географских ознака јаких алкохолних пића која су регистрована на нивоу Европске уније.

Планиране активности за период 2016 – 2018

Ступањем на снагу Закона о јаким алкохолним пићима од 1. јануара 2016. године, обезбеђен је правни основ за доношење подзаконских аката из области јаких алкохолних пића, као и заштите географске ознаке истих, а то су:

- Правилник о упису, садржини и начину вођења регистра произвођача јаких алкохолних пића (IV квартал 2016. године);
- Правилник о садржини и начину вођења подрумарске евиденције, начину обележавања судова као и о начину и условима старења јаких алкохолних пића (IV квартал 2016. године);
- Правилник о условима и начину производње, квалитета и означавања јаких алкохолних пића са географском ознаком и садржини техничког документа за заштиту географске ознаке јаких алкохолних пића (III квартал 2017. године).

Доношењем ових правилника у област јаких алкохолних пића РС ће у потпуности бити усаглашен са ЕУ прописима.

У циљу усклађивања са европским прописима у сектору јаких алкохолних пића обавиће се и следеће активности:

- Успоставиће се Регистар произвођача јаких алкохолних пића и успостављање софтвера (IV квартал 2017. године);
- Едукација и кампања произвођача о значају и предностима регистрације производње, уписа у регистар произвођача, као и удруживања произвођача јаких алкохолних пића (II и III квартал 2018. године);
- Успостављање Регистра географских ознака јаких алкохолних пића (IV квартал 2017. године);
- Едукација произвођача и информативна кампања о значају и користима географске ознаке, као и процедури успостављања географске ознаке код јаких алкохолних пића (I и II квартал 2017. године);
- Јачање административних капацитета и ново запошљавање две особе (II квартал 2017. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Механизми уређења тржишта у области воћа и поврћа обухватају тржишне стандарде, шеме помоћи, произвођачке организације, произвођачке групе и међугранске организације, трговину са трећим земљама и извештавање о ценама, а дефинише их:

- Уредба (ЕЗ) бр. 110/2008 Европског парламента и Савета од 15. јануара 2008. године о дефиницији, опису, представљању, декларисању и заштити географских обележја јаких алкохолних пића, на основу које престаје да важи Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 1576/89;
- Уредба (ЕЗ) бр. 716/2013 Европског парламента и Савета од 25. јула 2013. године, о утврђивању правила за примјену Уредбе (ЕЗ) бр. 110/2008 Европског

парламента и Савета о дефиницији, описивању, презентирању, означавању и заштити географских ознака јаких алкохолних пића.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета У Сектору за пољопривредну политику, Одсеку за биљну производњу и прераду биљних производа, Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића прати се тржиште јаких алкохолних пића, утврђују се мере пољопривредне политике, врши се припрема стручних основа за израду прописа из области производње, стављања у промет, декларисања и заштите географске ознаке јаких алкохолних пића и њихово усклађивања са правном тековином ЕУ и други послови. Тренутно је у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића у сталном радном односу једна особа која покрива следеће секторе: воће, поврће, цвеће и јака алкохолна пића. Због повећања обима посла везаног за ЕУ интеграције и доношење подзаконских аката, неопходно је запослити две особе у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића у сектору јаких алкохолних пића и заштиту географске ознаке јаких алкохолних пића.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за воћарство, повртарство и алкохолна пића	1 стално запослен	1	

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Помоћ при изради је планирана преко ИПА 2016 *Twining* пројекта под називом „Јачање административних капацитета за Организацију заједничког тржишта (СМО)“ предвиђена је подршка уређењу тржишта биљних и животињских производа кроз писање докумената, едукацију државних службеника и заинтересованих страна, као и промотивним кампањама за произвођаче.

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.2.2.10 Цвеће и украсно биље

Преглед стања

Област цвећарства и украсног биља у РС регулисана је следећим прописима:

- Закон о семену („Сл. гласник РС”, бр. 45/05 и 30/10);
- Закон о семену и садном материјалу („Сл. гласник РС”, број 54/93) – Наведени закон је стављен ван снаге доношењем нових прописа, изузев одредаба у делу којим се уређују услови, начин и поступак производње ружа;
- Закон о заштити права оплемењивања („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 88/11);
- Закон о здрављу биља („Сл. гласник РС”, број 41/09);
- Правилник о квалитету семена пољопривредног биља („Сл. лист СФРЈ”, бр. 47/87, 60/87, 55/88 и 81/89, „Сл. лист СРЈ”, бр. 16/92, 8/93, 21/93, 30/94, 43/96, 10/98, 15/01 и 58/02 и „Сл. гласник РС”, бр. 23/09, 64/10, 72/10 и 34/13);
- Правилник о контроли производње садног материјала пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, број 29/94);
- Правилник о здравственом прегледу усева и објеката за производњу семена, расада и садног материјала и здравственом прегледу семена, расада и садног материјала („Сл. лист СРЈ”, бр. 66/99 и 13/2002, „Сл. лист СЦГ”, бр. 10/03 и 13/03 и „Сл. гласник РС”, бр. 39/06, 59/06, 115/06, 119/07 и 107/08);
- Правилник о листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката („Сл. гласник РС”, бр. 7/10 и 22/12).

Планиране активности за период 2016 – 2018

Планиране мере треба да доведу до успостављања система за организацију заједничког тржишта за цвеће и украсно биље и омогућиће примену Уредбе Европског парламента бр. 1308/2013. У циљу усклађивања сектора цвећа и украсног биља са прописима Европске уније, предуслов је доношење Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехрамбених производа који ће обезбедити правни основ за доношење Правилника о произвођачким организацијама у пољопривреди - дефинисаће услове и критеријуме за успостављање произвођачких организација у пољопривреди, односно у сектору цвећа и украсног биља (I квартал 2018. године).

У циљу усклађивања са ЕУ прописима у сектору цвећа и украсног биља обавиће се и следеће активности:

- Обука за успостављање произвођачких организација (I квартал 2018. године);
- Кампања у циљу упознавања произвођача са предностима које доносе произвођачке организације, са условима и начином за њихову регистрацију (III квартал 2018. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ) бр. 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге уредби Савета (ЕЕЗ) бр. 922/72, (ЕЕЗ) бр. 234/79, (ЕЗ) бр. 1037/2001 и (ЕЗ) бр. 1234/2007.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Усвајање Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехрамбених производа обезбедиће делимичну усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 1308/2013. Усвајањем Правилника о произвођачким организацијама у пољопривреди обезбедиће се потпуна усклађеност са ЕУ легислативом.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

У Сектору за пољопривредну политику, Одсеку за биљну производњу и прераду биљних производа, Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића прати се тржиште цвећа и украсног биља, утврђују се мере пољопривредне политике, врши се припрема стручних основа за израду прописа из области производње и пласмана цвећа и украсног биља и њиховог усклађивања са правном тековином Европске уније и други послови.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за воћарство, повртарство и алкохолна пића	Један запослени (1)	1	

Тренутно у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића у сталном радном односу је једна особа која је одговорна за секторе: воћарства, повртарства, цвећа и украсног биља и јаких алкохолних пића. Због повећања обима посла везаног за ЕУ интеграције и доношења подзаконских аката, неопходно је запослити једну особу у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића која ће обављати послове из сектора цвећа и украсног биља.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Помоћ при изради је планирана преко ИПА 2016 *Twining* пројекта: „Јачање административних капацитета за Организацију заједничког тржишта (СМО)“ предвиђена је подршка уређењу тржишта биљних и животињских производа кроз писање докумената, едукацију државних службеника и заинтересованих страна, као и промотивним кампањама за произвођаче.

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.2.2.11 Други производи

Преглед стања

Воћни сокови у РС дефинисани су Правилником о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху, воћних нектара и сродних

производа („Сл. гласник РС“, бр. 27/2010, 67/2010, 70/2010 – испр., 44/2011 и 77/2011). Овим правилником прописани су захтеви у погледу квалитета воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху, воћних нектара и сродних производа, који морају бити испуњени приликом производње и стављања у промет, као и назив производа, врсте и количине сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи производа, методе за испитивање квалитета производа и додатни захтеви за означавање производа. Правилник је усклађен са Директивама 2001/112/ЕЗ и 2012/12/ЕУ у делу који се односи на називе, дефиниције и карактеристике воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху и воћних нектара, као и у делу који се односи на врсту и количину сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи и квалитет воћних нектара. Неусклађеност је у делу који се односи на захтеве квалитета и утврђивање аутентичности воћних сокова и у делу који се односи на захтеве означавања.

Воћни џемови у РС дефинисани су Правилником о квалитету воћних џемова, желеа, мармеладе, пекмеза и заслађеног кестен пиреа („Сл. гласник РС“, број 101/15). Овим правилником прописани су захтеви у погледу квалитета воћних џемова, желеа, мармеладе, пекмеза, домаће мармеладе и заслађеног кестен пиреа, који морају бити испуњени приликом производње и стављања у промет, као и назив производа, врсте и количине сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи производа и додатни захтеви за означавање производа. Правилник је потпуно усклађен са Директивом 2001/113/ЕЗ.

Какао и чоколадни производи у РС дефинисани су Правилником о квалитету и другим захтевима за какао-производе, чоколадне производе, производе сличне чоколадним и крем-производе („Сл. лист СЦГ“, број 1/2005). Овим правилником прописани су захтеви које у производњи и промету морају да испуњавају горе наведени производи, а који се односе на: категоризацију и назив производа, сензорска, физичка и хемијска својства и састав производа; врсту и количину сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи, као и на додатне захтеве за декларисање и означавање производа. Такође, овим правилником, поред захтева за квалитет какаа и производа од чоколаде, прописани су и захтеви за квалитет крем производа и производа који су слични чоколадним, а који нису дефинисани Директивом 2000/36/ЕЗ.

Правилник је делимично усклађен са Директивом 2000/36/ЕЗ. У делу који се односи на биљне масти, осим какао путера, које могу да се додају чоколадним производима, усклађен је у потпуности са наведеном Директивом, док је у делу који се односи на трговачке називе, дефиниције и карактеристике какаоа и чоколадних производа, као и у делу који се односи на додатно означавање производа, делимично усклађен.

Екстракти кафе и екстракти цикорије дефинисани су Правилником о квалитету сирове кафе, производа од кафе, сурогата кафе и сродних производа („Сл. гласник РС“, број 54/2012). Овим Правилником прописани су захтеви које у производњи и промету морају да испуњавају кафе, производи од кафе и сурогати кафе, а који се односе на: квалитет; класификацију, категоризацију и назив производа, састав производа, врсту и количину сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи

и преради; испитивање квалитета; декларисање и додатне захтеве за означавање производа.

У делу који се односи на екстракте кафе и екстракте цикорије Правилник је у потпуности усклађен са Директивом 1999/4/ЕЗ.

Планиране мере за период 2016 – 2018

Планиране активности за период 2016-2018 године обезбедиће потпуну хармонизацију домаћих прописа са прописима ЕУ, као и стварање институционалних и других основа за спровођење захтева који проистичу из ЕУ прописа.

У том смислу планирано је доношење:

- Правилника о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху, воћних нектара и сродних производа (IV квартал 2017. године);
- Правилника о квалитету какаа и чоколадних производа (II квартал 2018. године);

Планирана је и обука запослених у МПЗЖС за доношење, имплементацију и контролу примене наведених прописа.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

На нивоу ЕУ је закључено да би, за одређене производе, разлике у националним прописима могле довести до нелојалне конкуренције, заварати потрошача и на тај начин директно утицати на успостављање и функционирање заједничког тржишта. Како би се то превазишло, на нивоу ЕУ су донете вертикалне директиве којима су прописани захтеви које ови производи треба да испуне да би се могли наћи на заједничком тржишту ЕУ.

Воћни сокови су дефинисани:

- Директивом Савета 2001/112/ЕЗ о воћним соковима и одређеним сличним производима намењеним исхрани људи, од 20. децембра 2001. године и
- Директивом 2012/12/ЕУ Европског парламента и Савета од 19. априла 2012. године о изменама Директиве Савета 2001/112/ЕЗ о воћним соковима и одређеним сличним производима намењеним исхрани људи.

Воћни џемови су дефинисани Директивом Савета 2001/113/ЕЗ од 20. децембра 2001. године о воћним џемовима, желеима и мармеладама те заслађеном кестен пиреу, намењеним исхрани људи.

Какао и чоколадни производи су дефинисани Директивом 2000/36/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. јуна 2000. године о какау и чоколадним производима намењеним исхрани људи.

Екстракти кафе и екстракти цикорије су дефинисани Директивом 1999/4/ЕЗ Европског парламента и Савета од 22. фебруара 1999. године о екстрактима кафе и екстрактима цикорије.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са ЕУ прописима.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

У Сектору за пољопривредну политику, Групи за квалитет, декларисање и означавање хране, утврђују се мере пољопривредне политике и врши се припрема стручних основа за израду прописа за пољопривредне и прехранбене производе са ознакама географског порекла (изузев вина и јаких алкохолних пића), прописа о квалитету хране, прописа о општем декларисању, означавању и рекламирању хране, као и други послови. Није потребно ангажовање нових лица на обављању наведених послова.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за квалитет, декларисање и означавање хране	3	3	

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ
Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.3 Рурални развој

Преглед стања

Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије 2014 – 2024 („Сл. гласник РС“, број 85/14) дефинише оквире политичких и институционалних реформи и даје основне смернице буџетских подстицаја пољопривреди и руралним подручјима за наредну деценију, а које би требало да допринесу стварању поузданог и атрактивног пословног амбијента у пољопривредно-прехранбеном сектору, да обезбеде већу стабилност дохотка пољопривредних произвођача и благостање сеоског становништва. Националне мере руралног развоја се до сада нису планирале за вишегодишње раздобље. У смислу хармонизације мера руралног развоја са ЕУ *acquis*, МПЗЖС је припремило предлог Националног програма руралног развоја за период 2016 - 2020 (НППР) чија обавеза доношења произилази из Закона о пољопривреди и руралном развоју и Стратегије. НППР је рађен по узору на методологију израде ИПАРД II програма при чему се водило рачуна о његовој комплементарности са мерама ИПАРД II програма, али и о укључивању мера које до сада нису биле обухваћене мерама руралног развоја, а односе се на креирање и трансфер знања, развој саветодавства, мере

унапређења шума, као и мере ефикасног коришћења и управљања пољопривредним земљиштем.

ЕК је усвојила ИПАРД II програм одлуком од 20. јануара 2015. године. Предвиђено је 175 милиона евра за спровођење мера у важећем програмском раздобљу, и то за:

1. Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава;
2. Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства;
3. Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања;
4. Техничка помоћ;
5. Агро-еколошко-климатске мере и мере органске производње;
6. Спровођење локалних стратегија руралног развоја-ЛЕАДЕР приступ.

До почетка примене ИПАРД II програма и НППР, РС ће наставити да примењује мере руралног развоја које се финансирају из централног и локалних буџета.

Мере руралног развоја су делимично усклађене са ЕУ правилима. Оне су сличне по типу, али се разликују по критеријумима прихватљивости и интензитету подршке.

Делимитација подручја са отежаним условима рада у пољопривреди није усклађена са ЕУ *acquis*.

Сектор за рурални развој је задужен за програмирање, праћење, промоцију и евалуацију мера руралног развоја. Одлуком Владе РС о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру ИПАРД II програма за период 2014 – 2020 (05 број 119-12080/2015), Сектор за рурални развој обавља функције ИПАРД Управљачког тела. Сектор за рурални развој је припремио пакет процедура ИПАРД Управљачког тела. Захтев за поверавање спровођења буџетских овлашћења упућен је ЕК од стране НСО дана 14.12.2015. године, и то за мере:

1. Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава;
2. Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства;
3. Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања;
4. Техничка помоћ.

Утврђена је структура чланова Одбора за праћење ИПАРД програма.

МПЗЖС је основало и финансирало рад Националне мреже за рурални развој у периоду 2007-2010 година, након чега је 2010. године основана Мрежа за рурални развој Србије (МРРС) као кровна асоцијација удружења активних у руралном развоју Србије. Од 2011. године МРРС је пуноправни члан Европске руралне мреже *ПРЕПАРЕ*, а од 2013. године је оснивач и члан Балканске мреже за рурални развој (која је такође члан *ПРЕПАРЕ* мреже). МРРС тренутно има 15 чланица које обухватају читаву територију РС.

Планиране активности за период 2016 – 2018

У области руралног развоја обавиће се следеће активности:

- Измена Закона о пољопривреди и руралном развоју (IV квартал 2016. и II квартал 2018 године);
- Спровођење друге фазе ИПАРД II програма (I квартал 2018. године) која укључује следеће мере:
 - Агро-еколошко-климатске мере и мере органске производње;

- Спровођење локалних стратегија руралног развоја -ЛЕАДЕР приступ.

Развој Националне мреже за рурални развој (НМРР) ће бити финансиран кроз меру Техничке подршке ИПАРД II програма.

Припрема новог Програма руралног развоја за период 2021 – 2027 започеће у I кварталу 2018. године. У оквиру припреме програма поред анализа појединачних сектора биће урађене:

- Студија о подручјима са природним и другим ограничењима, којом ће се разграничити подручја и израдити калкулације за подршку пољопривредним газдинствима која обављају пољопривредну производњу на таквим подручјима, у складу с ЕУ правилима;
- Студија о агроеколошким мерама, којом ће се анализирати постојеће агроеколошке мере и предложити нове мере, укључујући израду калкулација за подршку пољопривредним газдинствима која примењују посебне агроеколошке праксе, у складу са ЕУ правилима.

Процес израде програма укључиће консултације свих заинтересованих страна укључујући и чланове “Одбора за праћење програма у сенци”.

Уласком РС у ЕУ, ИПАРД Управљачко тело ће преузети улогу Управљачког тела за Програм руралног развоја 2021 - 2027, Трансформација ИПАРД Управљачког тела у Управљачко тело за Програм руралног развоја 2021– 2027, рад Одбора за праћење Програма руралног развоја, Мрежа за рурални развој као и доношење и спровођење Програма руралног развоја, уредиће се формално кроз измене Закона о пољопривреди и руралном развоју у II кварталу 2018. године.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба (ЕУ) бр. 1305/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о подршци руралном развоју из Европског пољопривредног фонда за рурални развој (*EAFRD*) и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1698/2005;
- Уредба (ЕУ) бр. 1303/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о утврђивању заједничких одредби о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезионом фонду, Европском пољопривредном фонду за рурални развој и Европском фонду за поморство и рибарство и о утврђивању општих одредби о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезионом фонду и Европском фонду за поморство и рибарство и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1083/2006;
- Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о финансирању, управљању и надзору Заједничке пољопривредне политике и о стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 352/78, (ЕЗ) бр. 165/94, (ЕЗ) бр. 2799/98, (ЕЗ) бр. 814/2000, (ЕЗ) бр. 1290/2005 и (ЕЗ) 485/2008;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 807/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1305/2013 Европског парламента и Савета о подршци руралном развоју из Европског пољопривредног фонда за рурални развој (*EAFRD*) и увођењу прелазних одредби;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 808/2014 од 17. јула 2014. године која утврђује правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1305/2013;

- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 640/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) 1306/2013 Европског парламента и Савета у погледу интегрисаног административног и контролног система и услова одбијања или обустављања плаћања и административне казне која се примењује за директна плаћања, подршку руралном развоју и вишеструку усклађеност.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

EAFRD, којим се финансира спровођење мера руралног развоја, постао је интегрални део Европских структурних и инвестиционих фондова (*ESI*), односно, један од пет инструмената за остваривање циљева стратегије Европа 2020. Уз основна правила прописана Уредбом бр. 1305/2013, спровођење политике руралног развоја је у државама чланицама, предмет спровођења кохезионе политике ЕУ, односно, правила "*ESI* уредбе" (R 1303/2013) као и "Уредбе о финансирању ЗПП" (R 1306/2013).

Предуслов за коришћење средстава *EAFRD* у свакој држави чланици је доношење стратешких докумената - Партнерског споразума и Програма руралног развоја, као и постојање оперативних тела надлежних за управљање Програмом руралног развоја и спровођење мера руралног развоја – Управљачко тело и Агенција за плаћања.

Потпуна усклађеност мера руралног развоја се очекује након стицања чланства РС у ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за рурални развој – Одељење за рурални развој и Група за саветодавство	11 стално запослених Један запослен по основу уговора о привремено повременим пословима (1)	8	

МПЗЖС, Сектор за рурални развој је задужен за програмирање, праћење, промоцију и евалуацију мера руралног развоја. У Сектору за рурални развој систематизовано је 22 радна места од чега је стално запослено 12 особа.

Постојећа организациона структура Сектора за рурални развој не обезбеђује реализацију планираних активности. Имајући у виду неопходност усклађивања националне политике са мерама руралног развоја успоставиће се нова организациона

структура Сектора за рурални развој на основу јасног разграничења задужења, описа послова и анализе радног оптерећења.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

- Пројекат „Подршка успостављању ИПАРД структуре“, пројекта техничке помоћи, планиран је за имплементацију од краја 2015. године до краја 2017. године. Укупно планирана вредност пројекат је 1.500.000 евра.
- Пројекат ИПА 2015: „Јачање капацитета за планирање и имплементацију пољопривредне политике у Србији у складу са заједничком пољопривредном политиком“, пројекат техничке помоћи, планиран је за имплементацију од 2017 – 2020 године. Укупно планирана вредност пројекта је 3.000.000 евра.

МПЗЖС ће користити *TAIEX*, *TWINNING* и друге инструменте техничке помоћи ЕУ, као и билатералну и мултилатералну помоћ за потребе јачања административних капацитета, посебно у областима:

- програмирања, праћења, евалуације и промоције Програма руралног развоја,
- агроколошких мера и
- *ЛЕАДЕР* приступа.

3.11.4 Политика квалитета

Преглед стања

ЕУ политика квалитета у ужем смислу односи се на спровођење система заштите географског порекла за четири групе производа: пољопривредне и прехрамбене производе, вино, ароматизоване производе од вина и јака алкохолна пића.

Квалитет је један од ЕУ алата којим се постиже боља конкурентност на глобалном тржишту и испуњавање очекивања потрошача у погледу квалитета хране. С једне стране ЕУ законодавство прописује строге захтеве који гарантују сигурност за све производе на тржишту ЕУ, а са друге стране ЕУ шеме квалитета идентификују производе који су произведени у складу са одобреним спецификацијама. ЕУ шеме подстичу разноврсну пољопривредну производњу, заштиту имена производа од злоупотреба и имитација, као и пружање информација потрошачима о специфичним карактеристикама производа.

Систем заштите географског порекла за пољопривредне и прехрамбене производе обухвата следеће ознаке:

- заштићено име порекла (*PDO*);
- заштићена географска ознака (*PGI*);
- традиционални контролисани специјалитет (*TSG*).

Систем заштите географског порекла обухвата поступак заштите на националном и на ЕУ нивоу, правила за сертификацију производа, правила за означавање производа, као и надзор над спровођењем система.

Законодавни оквир РС у области заштите географског порекла за пољопривредне и прехрамбене производе чине:

- Закон о ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, број 18/10) (у даљем тексту: ЗОГП);
- Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС“, број 41/09);

- Правилник о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, број 73/10);
- Правилник о садржини захтева за регистровање ознака географског порекла и садржини захтева за признавање статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла („Сл. гласник РС“, број 93/10);
- Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, бр. 92/12 и 19/13);
- Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и РС са друге стране (ССП);
- Закон о потврђивању Лисабонског аранжмана о заштити ознака порекла и њиховом међународном регистровању („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 6/98);
- Закон о потврђивању Мадридског споразума о сузбијању лажних и преварних ознака порекла на производима („Сл. лист СРЈ – МУ“, број 1/99).

Систем регистровања *PDO* и *PGI* регулисан је ЗОП. Овај Закон има шире подручје примене у односу на Уредбу (ЕУ) бр. 1151/2012. ЗОП уређује систем регистровања ознаке географског порекла, поред пољопривредних и прехранбених производа и за све природне и индустријске производе, производе домаће радиности и услуге у складу са одредбама Лисабонског аранжмана. Одговорност за спровођење овог Закона деле Завод за интелектуалну својину и МПЗЖС. Завод за интелектуалну својину спроводи процедуру за регистровање ознаке географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе на националном нивоу уз претходно прибављање мишљења од стране МПЗЖС. Завод за интелектуалну својину такође је одговоран за комуникацију са Европском комисијом у току поступка за регистрацију *PDO* и *PGI* на нивоу ЕУ. Завод за интелектуалну својину такође води Регистар ознака *PDO* и *PGI* на националном нивоу. МПЗЖС је одговорно за спровођење система контроле и сертификације за *PDO* и *PGI*.

МПЗЖС је на основу Правилника о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла до сада овластило четири тела за оцењивање усаглашености (сертификационе куће), које су акредитоване према захтевима стандарда *SRPS EN 17065* од стране Акредитационог тела Србије. Са сваком од четири сертификационе куће МПЗЖС има потписане уговоре којима се детаљно уређују међусобна права и обавезе. Овлашћене сертификационе куће врше контролу усаглашености процеса производње са спецификацијом на основу плана контроле који је израђен на основу спецификације производа, а који је претходно одобрен од стране МПЗЖС.

Правилником о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла, прописано је да се *PDO* и *PGI* производи означавају контролним маркицама. Произвођачи производа који су у поступку контроле и сертификације имају искључиво право да свој производ са географским пореклом обележавају контролним маркицама: „контролисано име порекла”, односно „контролисана географска ознака”. Произвођачи морају да испуњавају услове дефинисане у спецификацији и да поседују сертификат/потврду о усаглашености производа са

спецификацијом производа издату од једне од овлашћених сертификационих кућа. Циљ означавања *PDO/PGI* производа са контролним маркама је да се успостави поуздан контролни систем и већа препознатљивост на тржишту.

Правни оквир РС за спровођење система заштите географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе није у потпуности усаглашен са ЕУ *acquis*. Најзначајније неусаглашености су:

- поступак за регистровање ознаке географског порекла покреће се пријавом за признавање имена порекла, односно географске ознаке, који поред удружења произвођача, могу да поднесу и Привредна комора, локална самоуправа, као и државни органи;
- заштита географског порекла је дефинисана по тзв. моделу двостепености, односно прво се региструје производ било као заштићен *PDO/PGI*, а након тога произвођачи подносе пријаве за добијање статуса „овлашћеног корисника” за тај производ. Овакав систем даје могућност да неко поднесе пријаву и изврши регистрацију производа, а да није произвођач;
- садржај и образац захтева, обавезни елементи спецификације производа нису у потпуности усклађени са ЕУ *acquis*;
- не постоји посебан скраћени документ који треба да садржи главне податке из спецификације на начин како је то дефинисано ЕУ *acquis*;
- не постоје одредбе за услове, начин и поступак службене контроле производње и промета пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла;
- не постоји могућност приговора приликом регистрације производа;
- претварање пријаве за признавање статуса овлашћеног корисника имена порекла у пријаву за признавање статуса овлашћеног корисника географске ознаке и обрнуто није у складу са прописима ЕУ;
- не постоји правни основ за развој других шема квалитета, попут *TSG*, планински производи, могућност развоја неких националних шема.

У РС има 36 пољопривредних и прехранбених производа (осим вина и јаких алкохолних пића) која су заштићена неком од ознака географског порекла на националном нивоу. РС је у обавези да штити називе заштићених имена производа који се стављају у промет према Лисабонском аранжману. У складу са Лисабонским аранжманом за заштиту ознака порекла и њихову међународну регистрацију регистровани су Хомолски мед и Лесковачки домаћи ајвар.

РС је у складу са ССП, у обавези да обезбеди заштиту ознака географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе који су регистровани на нивоу ЕУ. До сада из РС није било захтева за заштиту *PDO/PGI/TSG* за пољопривредне и прехранбене производе на ЕУ нивоу, а у складу са Уредбом бр. 1151/2012.

Планиране активности за период 2016 – 2018

У циљу постизања потпуне усаглашености националног правног оквира у области ознака географског порекла (шема квалитета) за пољопривредне и прехранбене производе са ЕУ *acquis* донеће се нови Закон о шемама квалитета за пољопривредне и прехранбене производе (IV квартал 2017. године). Овим Законом ће се отклонити наведене неусклађености и уредиће се и друге шеме квалитета, које тренутно недостају, као што су „традиционални контролисани специјалитети“, „планински

производи“, као и националне шеме квалитета. На основу наведеног закона донеће се следећи правилници:

- Правилник о условима, начину и поступку овлашћивања тела за оцењивање усаглашености шема квалитета за пољопривредне и прехранбене производе (I квартал 2018. године);
- Правилник о условима, начину и поступку службене контроле производње и промета пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла (II квартал 2018. године);
- Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину, условима и поступку означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла (III квартал 2018. године).

Службену контролу производње и промета пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла вршиће Пољопривредна инспекција МПЗЖС.

У циљу усклађивања са ЕУ *acquis* обавиће се следеће активности:

- јачање административних капацитета успостављање ефикасније организационе структуре у МПЗЖС за имплементацију и даљи развој законодавног оквира и запошљавање две особе (II квартал 2017. и II квартал 2018. године);
- обука и успостављање процедура за рад организационе јединице која је надлежна за политику квалитета (IV квартал 2016. – I квартала 2019. године);
- формирање Комисија за оцењивање спецификације производа у поступку регистрације на националном нивоу, као и израда процедура (III квартал 2017. године);
- јачање капацитета саветодавних служби у циљу пружања помоћи произвођачима који ће бити у систему заштите географског порекла (IV квартал 2016 – II квартал 2018 године);
- информативна кампања за произвођаче и потрошаче о значају и предностима шема квалитета (III квартал 2017. – IV квартал 2018.године).

Већина ових активности спроводиће се кроз ИПА II пројекат: „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

ЕУ политику квалитета код пољопривредних и прехранбених производа дефинишу следећи прописи:

- Уредба (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета од 21. новембра 2012. године о шемама квалитета за пољопривредне и прехранбене производе;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 664/2014 од 18. децембра 2013. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета са обзиром на утврђивање симбола Уније за заштићене ознаке имена порекла, заштићене географске ознаке и загарантоване традиционалне специјалитете и са обзиром на одређена правила о пореклу, одређена правила поступка и одређена додатна прелазна правила;
- Уредба Комисије (ЕУ) бр. 668/2014 од 13. јуна 2014. године о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета о шемама квалитета за пољопривредне и прехранбене производе;

- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) бр. 665/2014 од 11. марта 2014. године о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета у погледу услова употребе о необавезним ознакама квалитета „планински производ”.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са ЕУ прописима.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Група за квалитет, декларисање и означавање хране везано за област политике квалитета пољопривредних и прехранбених производа изузев вина и алкохолних пића обавља све послове у вези са политиком квалитета, декларисањем и означавањем хране, промоцијом и органском производњом.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику Група за квалитет, декларисање и означавање хране	3 стално запослена 1 запослен по основу уговора о привремено повременим пословима	4	

Доношењем новог законодавног оквира надлежно тело за доношење и имплементацију прописа у вези са политиком квалитета пољопривредних и прехранбених производа биће МПЗЖС (Група за квалитет, декларисање и означавање хране). Потребно је јачање административних капацитета Групе за квалитет, декларисање и означавање хране и запошљавање две особе, у циљу ефикасног функционисања области политике квалитета пољопривредних и прехранбених производа у складу са захтевима ЕУ.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Реализација ИПА II пројекта: „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“.

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

ПРОМОЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

Преглед стања

Промоција пољопривредних производа у РС регулисана је Правилником о коришћењу подстицаја за спровођење научно-истраживачких, развојних и иновативних пројеката кроз мере и акције подршке промотивним активностима у пољопривреди („Сл. гласник РС“, број 70/15) којим се подржавају активности које могу допринети квалитетнијем информисању и едуковању пољопривредних произвођача, као и промовисању домаћих производа, произвођача и производних подручја. Национално законодавство у области промоције није усклађено са ЕУ *acquis*.

Планиране активности за период 2016 – 2018

Планиране мере за период 2014-2018 године треба да резултирају успостављањем система за промоцију пољопривредних производа у складу са уредбама ЕУ. У циљу усклађивања са ЕУ *acquis* обавиће се следеће активности:

- доношење Правилника о мерама информисања и промоције пољопривредних производа (IV квартал 2018. године);
- јачање административних капацитета МПЗЖС за доношење, имплементацију и контролу примене наведеног прописа (I квартал 2017. – III квартал 2017. године);
- едукација и информативне кампање за кориснике мере (IV квартал 2018. – IV квартал 2020. године).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Промоција пољопривредних производа у ЕУ дефинисана је следећим прописима:

- Уредба (ЕУ) бр. 1144/2014 Европског парламента и Савета од 22. октобра 2014. године о мерама информисања и промоције у вези са пољопривредним производима које се спроводе на унутрашњем тржишту и у трећим земљама и стављају ван снаге Уредбе (ЕЗ) бр. 3/2008;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) 2015/1829 од 23. априла 2015. о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1144/2014 Европског парламента и Савета о мерама информисања и промоције у вези са пољопривредним производима које се спроводе на унутарњем тржишту и у трећим земљама;
- Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/1831 од 7. октобра 2015. године о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1144/2014 Европског парламента и Савета о мерама информисања и промоције у вези са пољопривредним производима које се спроводе на унутарњем тржишту и у трећим земљама.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Сектор за пољопривредну политику	3 стално запослена	1	
Група за унапређење квалитета пољопривредно –прехрамбених производа	1 запослен по основу уговора о привремено повременим пословима		

За ефикасно функционисање система промоције пољопривредних производа неопходно је јачење административних капацитета Групе за квалитет, декларисање и означавање хране.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Реализација ИПА II пројекта: „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“. У оквиру овог пројекта једна од компоненти је и промоција пољопривредних производа. Предвиђени резултати овог пројекта су: Успостављање система промоције пољопривредних производа, јачање институционалних и административних капацитета националног надлежног органа за промоцију пољопривредних производа у МПЗЖС и успостављање система мониторинга и контроле.

Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи.

3.11.5 Органска производња

Преглед стања

Органска производња у РС регулисана је Законом о органској производњи („Сл. гласник РС”, број 30/10) и Правилником о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње („Сл. гласник РС”, бр. 48/11 и 40/12). Законом и наведеним правилником прописана је производња пољопривредних и прехрамбених производа методама органске производње, циљеви, начела и методе органске производње, технолошки поступци прераде, услови које треба да испуни контролна организација за обављање послова у органској производњи, начин вршења контроле и сертификације и мере у случају утврђених неправилности у начину обављања производње органских производа, садржина и образац евиденције коју води

овлашћена контролна организација, као и начин вођења те евиденције, садржина и образац збирне евиденције коју води МПЗЖС, као и обележавање, начин складиштења и превоза органских производа. Наведени прописи су делимично усклађени са прописима ЕУ.

Списак овлашћених контролних организација објављује се у Сл. гласнику РС једном годишње. Ако контролна организација престане да испуњава прописане услове, као и на њен захтев, министар, односно директор, решењем одузима овлашћење контролној организацији.

Планиране активности за период 2016 – 2018

У циљу усклађивања са правним тековинама ЕУ усвојиће се:

- Правилник о условима увоза органских производа, издавања потврде и начину продаје органских производа (IV квартал 2016. године);
- Правилник о изменама и допунама Правилника о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње (IV квартал 2016. године);
- Закон о изменама и допунама Закона о органској производњи (II квартал 2017 године);
- Правилник о начину рада контролних организација, вршењу контроле и сертификације у органској производњи и вођењу евиденција (III квартал 2017. године);
- Правилник о органској биљној производњи (III квартал 2017. године);
- Правилник о органској сточарској производњи (IV квартал 2017. године);
- Правилник о преради у органској производњи (IV квартал 2017. године);
- Правилник о обележавању, складиштењу, превозу и промету органских производа (I квартал 2018. године).

Активности које ће се спровести до 2020. године:

- Едукација запослених у МПЗЖС и овлашћених контролних организација за контролу и сертификацију у органској производњи о прописима из области органске производње;
- Усвајање Закона о органској производњи и органским производима који је усаглашен са новим правним тековинама ЕУ (II квартал 2019. године);
- Едукација овлашћених контролних организација и инспекцијске службе о примени усвојених прописа;
- Информативна кампања о усвојеним прописима за произвођаче и заинтересоване стране;
- Овлашћивање и обнављање овлашћења организацијама за контролу и сертификацију у органској производњи и објављивање списка овлашћених контролних организација у Сл. гласнику РС једном годишње;
- Обрада захтева произвођача у циљу одобравања одступања од метода органске производње;
- Вођење регистра произвођача органских производа;
- Вођење збирне евиденције о органској производњи у електронском облику и достављање података за ЕУРОСТАТ ;
- Унапређење и годишње одржавање софтверског програма за вођење збирне евиденције о органској производњи;
- Вођење базе репродуктивног материјала који је произведен методама органске производње и који се налази на тржишту;

- Израда софтверског програма за вођење базе репродуктивног материјала за органску производњу и годишње одржавање;
- Надзор над радом овлашћених контролних организација и унапређење контролног система у области органске производње.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Уредба Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 од 28. јуна 2007. године о органској производњи и обележавању органских производа, која замењује Уредбу (ЕЕЗ) бр. 2092/91;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 889/2008 5. септембра 2008. године о утврђивању детаљних правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 о органској производњи и обележавању органских производа, у погледу органске производње, обележавања и контроле;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1235/2008 8. децембра 2008. године о утврђивању детаљних правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 у вези са увозом органских производа из трећих земаља.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Очекује се потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти
Група за органску производњу	4 стално запослена	1	

Надлежно тело за органску производњу је Дирекција за националне референтне лабораторије (ДНРЛ), орган у саставу МПЗЖС. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у МПЗЖС, у ДНРЛ је систематизована Група за органску производњу која обавља послове који се односе на органску производњу. Група утврђује испуњеност услова за обављање послова контроле и сертификације и једном годишње врши надзор над радом овлашћених контролних организација.

Након усвајања Закона о изменама и допунама Закона о органској производњи (II квартал 2017. године), извршиће се реорганизација административне структуре на тај начин што ће се организациона јединица која је надлежна за послове који се односе на органску производњу преместити из ДНРЛ у Сектор за пољопривредну политику МПЗЖС.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Реализација ИПА II пројекта: „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“.

Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.

3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

3.12.1. Безбедност хране

3.12.1.1. Закон о безбедности хране

1) Приказ статуса усклађености

a) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 178/2002 од 28. јануара 2002. године о утврђивању општих начела и захтева закона о храни, оснивању Европског тела за безбедност хране и о утврђивању поступака у областима безбедности хране (у даљем тексту: Уредба 178/2002/ЕЗ) Европска унија је осигурала висок ниво заштите здравља људски и интереса потрошача у односу на храну, узимајући нарочито у обзир разноврсност у снабдевању храном, укључујући и традиционалне производе, уз ефикасно функционисање унутрашњег тржишта. Уредбом 178/2002/ЕЗ су утврђена и заједничка начела и одговорности, средства за осигурање научне основе, ефикасне организационе договоре и процедуре које представљају основ за даља правна акта која се односе на храну и храну за животиње.

Уредба 178/2002/ЕЗ се примењује на све фазе производње, прераде и промета хране и хране за животиње, осим на примарну производњу за сопствене потребе у домаћинству, приликом руковања или складиштења хране за сопствене потребе.

Усвајањем Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) 2009. године систем безбедности хране РС је постао обухватнији, интегрисанији и препознатљивији у европским и светским оквирима. Законом су уведени принцип следљивости, анализе ризика, као основни принцип који се примењује у поступцима контроле безбедности хране, принцип правне одговорности субјеката у пословању храном и храном за животиње и принцип одговорности надлежних органа, који спроводе службене контроле, односно спроводе, надгледају и проверавају да ли субјекти у пословању храном и храном за животиње, у свим фазама производње и промета, поштују захтеве утврђене законом. Такође, законом су створени услови за стратешко управљање у области безбедности хране и хране за животиње и бољу организацију система службених контрола, преко координације надлежних инспекција. Тиме су обухваћени готово сви делови и аспекти ланца хране, укључујући и храну за животиње, закључно са продајом, односно снабдевањем потрошача храном.

У највећем делу, законом су у национално законодавство РС пренети одговарајући прописи ЕУ, и то: Уредба 178/2002/ЕЗ и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 882/2004 од 29. априла 2004. године о службеним контролама које се спроводе ради провере поштовања прописа о храни и храни за животиње и прописа о здрављу и добробити животиња (у даљем тексту: Уредба 882/2004/ЕЗ).

Иако је Законом о безбедности хране систем безбедности хране и хране за животиње постао препознатљивији у европским и светским оквирима његова усклађеност са кључним прописима ЕУ је само делимична, из следећих разлога:

1) није „покривен” цео ланац хране, обзиром да контрола хране у фази малопродаје није обухваћена законом, па није ни јасно подељена надлежност и одговорност органа задужених за спровођење службених контрола;

2) одредбе закона које се односе на доношења прописа за његово спровођење не обухватају успостављање система безбедности хране и хране за животиње у целости, јер:

- нису предвиђени правни основи за доношење одређених подзаконских прописа, примера ради утврђивање дозвољених нивоа и метода узорковања и испитивања ради утврђивања присуства контаминената у храни,

- одређени правни основи нису потпуни, тако да није могуће пренети у национално законодавство све релевантне прописе ЕУ, примера ради недостају одредбе које се односе на преношење у национално законодавство Уредбе 882/2004/ЕЗ о службеним контролама или пак ЕУ прописа које се односе на природне минералне, изворске и стоне воде;

3) није успостављено функционисање националних референтних лабораторија, које су у стању да пруже подршку и пољопривредној производњи и државним органима задуженим за спровођење службених контрола, обзиром на чињеницу да ДНРЛ не може да обавља дужности због којих је и основана овим законом, због недостатка кадрова и опреме;

4) законом је прописана процедура за издавање дозволе за прво стављање у промет ГМ хране и ГМ хране за животиње, док Закон о генетички модификованим организмима („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) забрањује комерцијално гајење и стављање у промет ГМО и производа од ГМО, па и ГМ хране и ГМ хране за животиње, те је област употребе ГМ хране и ГМ хране за животиње потребно додатно уредити и ускладити са прописима ЕУ;

5) накнаде трошкова за обављене службене контроле, узорковање и лабораторијска испитивања нису утврђене у складу са ЕУ прописима, обзиром да је одредбама члана 70. став 5. закона предвиђено да ти трошкови падају на терет буџета, осим у случају када се утврди да храна, односно храна за животиње не одговара прописаним својствима, док је одредбама члана 71. став 1. предвиђено да је то трошак странке, осим у случају када је то законом другачије прописано;

6) Законом о безбедности хране, Законом о средствима за заштиту биља и Законом о здрављу биља (оба објављена у „Сл. гласнику РС”, бр. 41/09), послови ДНРЛ, поред лабораторијских и са њима повезаних стручних послова, обухватају и одређене послове, који су Законом о министарствима поверени другим организационим јединицама МПЗЖС, примера ради регистрација средстава за заштиту биља, али и други послове који су од значаја за области безбедности хране, ветеринарска и фитосанитарна питања;

7) Законом о безбедности хране није „покривена” храна која се у технолошким процесима производње подвргава јонизујућем зрачењу.

Недостаци система безбедности хране у РС су констатовани и у одговарајућим радним документима ЕУ о напретку РС у процесу европских интеграција (Годишњи извештаји о напретку од 2009. до 2015. године).

ЕК је истакла да је „афлатоксин криза” нагласила све недостатке система безбедности хране и хране за животиње у РС, а нарочито недостатак добро успостављених националних референтних лабораторија, које и даље немају довољно кадрова и не могу да обављају своје задатке и да РС још увек нема оперативну лабораторију за испитивање квалитета млека, као ни поуздани систем за контролу квалитета сировог млека.

Због тога, иако је постигнут напредак у области безбедности хране усвајањем Закона о безбедности хране, неопходно је унапредити његово спровођење доношењем и применом подзаконских прописа и успоставити одговарајући информациони систем ради примене начела анализе ризика и деловања у хитним и кризним ситуацијама.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Безбедност хране је једно од најтежих системских питања, тако да ни у земљама чланицама ЕУ не постоји један приступ или правило када је у питању подела надлежности и одговорности у области безбедности хране, а нарочито узимајући у обзир службене контроле. Свака земља политичком одлуком именује или успоставља институције одговорне за безбедност хране. Битно је да се именује једна одговорна институција за безбедност и стратешку контролу хране која у свом саставу може имати све контролне органе (инспекције) или пак „снагу и моћ” да координира рад инспекција које су у саставу других институција.

Законом су надлежности у области безбедности хране су подељене између МПЗЖС и МЗ у односу на врсту хране и фазу производње и промета. Оба министарства су одговорна за креирање политике, законодавне и контролне функције у областима безбедности хране које су њиховој надлежности.

МПЗЖС је централни надлежни орган у области безбедности хране и одговорно је за креирање политике, законодавне и контролне функције у области безбедности хране и областима у вези са безбедношћу хране, као што су ветеринарска и фитосанитарна политика. УВ, УЗБ и СПИ, као органи у саставу МПЗЖС, надлежни су за здравље животиња, добробит животиња, здравље биља, укључујући средства за заштиту биља и резидуе, храну биљног, животињског и мешовитог порекла, укључујући и пића, као и храну за животиње у производњи, промету и увозу.

МЗ је надлежни орган за креирање политике, законодавне и контролне функције у области: воде за пиће која се потрошачима испоручује путем јавног водоводног система или у оригиналној амбалажи (природне минералне, изворске и стоне воде), нове хране, дијететских производа (формуле за одојчад, храна за одојчад и малу децу, храна за особе на дијети за мршављење, храна за посебне медицинске намене, храна за особе интолерантне на глутен, замене за со за људску исхрану), додатака исхрани – дијететски суплементи, хране са измењеним нутритивним саставом, соли за исхрану људи и производњу прехранбених производа, адитива, арома, ензимских препарата, помоћних средстава у производњи и материјала и предмета који долазе у контакт са храном.

Садашњи број запослених и њихов образовни профил, и у МПЗЖС и у МЗ, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у области безбедности хране у национално законодавство, а нарочито њихово спровођење и примену. Инспекцијски органи оба министарства, поред спровођења и примене Закона о безбедности хране и прописа донетих на основу њега, спроводе и примењују и прописе који обухватају и друге области (МЗ - заштита становништва од заразних болести, здравствена исправност и безбедност предмета опште употребе; МПШВ - ветеринарство, здравље биља, средства за заштиту биља, средства за исхрану биља, ГМО, семе и садни материјал, земљиште, дуван).

Такође, још увек нису одређене ни референтне лабораторије, имајући у виду да ДНРЛ није још увек оперативна због недостатка кадрова и опреме.

Због тога је неопходно, до њене потпуне оперативности, усвојити измене и допуне Закона о безбедности хране како би се створили услови да лабораторије, чије услуге користи и МПШВ и МЗ и које испуњавају прописане услове, могу бити означене као службене, односно референтне лабораторије.

Министарство пољопривреде и заштите животне средине

Организа- циона	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/	Примена прописа поверена другим институцијама
--------------------	---------------------------	--	--

јединица		спровођењу и примени ЕУ прописа	
СПП	3 административно особље	1 преношење/ спровођење	– Лабораторије/институти (2 научна и 10 специјалистичких института), 3 лабораторије за безбедност хране, акредитоване за испитивање безбедности хране и хране за животиње и заразних болести животиња овлашћене од стране МПЗЖС. – 38 лабораторија, изабраних путем конкурса, за испитивање службених узорака хране и хране за животиње.
УВ	333 стално запослених 10 запослених на одређено време	Сви запослени су у неком делу редовног посла ангажовани на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа.	
УЗБ	102		
СПИ	1 административни радник и 95 пољопривредних инспектора		
ДНРЛ	12 административно особље + 5 лабораторија	17	

Министарство здравља

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
ОСИ	149 санитарних инспектора (120 унутрашњих + 29 граничних) (160 систематизованих радних места)	6 + 1 хонорарно	Преношење/ спровођење	Мрежа института и завода за јавно здравље и друге акредитоване и овлашћене лабораторије за обављање лабораторијских испитивања.
		143	Примена	
ССН	54 санитарна инспектора	54	Примена	Поверени послови

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Иако је Законом о безбедности хране систем безбедности хране и хране за животиње РС постао препознатљивији у европским и светским оквирима, његовим спровођењем утврђени су и одређени недостаци, којим се битно нарушава концепт свеобухватности и интегрисаности ланца хране, а усмереност на кључне проблеме и реаговање, у односу на појаву опасности у храни и храни за животиње, није у потпуности задовољена.

Због тога су, укључујући и разлоге наведене у делу 1а), тач. 1) до 7), МЗЖС и МЗ приступили изради измена и допуна Закона о безбедности хране.

ДНРЛ је, закључно са децембром 2015. године, завршила опремање лабораторије за испитивање квалитета млека. Обављени су радови на уређењу објекта лабораторије и извршена набавка опреме, информационог система за управљање лабораторијским испитивањима и специјализованих расхладних возила за прикупљање узорака са терена. Опрема је инсталирана и калибрисана и извршено је њено умрежавање са лабораторијским информационом системом. Набављена је и инсталирана најсавременија лабораторијска опрема за испитивање млека, хране и хране за животиње. Опремљена су одељења за испитивање квалитета млека, афлатоксина у млеку и храни, присуства бактерија и вируса у храни и друга

испитивања. У техничком и материјалном смислу, лабораторија је опремљена за рад. Имајући у виду ограничења у запошљавању стручног кадра и немогућности расписивања конкурса за запошљавање неопходних стручњака, започета је сарадња са Заводом за млекарство, како би се обезбедио неопходан кадар за почетак рада у лабораторије. Извршена је почетна обука особља Завода и ДНРЛ за рад на софистицираној опреми за испитивање млека.

Дана 7. маја 2013. године, почела је прва фаза рада Лабораторије за испитивање млека у Новом Саду. Ова лабораторија, финансирана од стране МПЗЖС, Покрајинског секретаријата за пољопривреду и Пољопривредног факултета у Новом Саду - Департман за сточарство је, пре свега, намењена мерама селекције (спровођење одгајивачких програма у говедарству и за потребе млечних раса коза и оваца). Лабораторија обрађује и податке за комерцијалне потребе млекара, али за сада само за интерне провере. Ипак, и даље се чека на успостављање лабораторије за контролу квалитета млека у ДНРЛ у Батајници, у комплексу „Земун Горњи Град“, чије се отварање планира годинама уназад.

Транспарентна, поуздана и независна контрола млека, која се успоставља пуном оперативношћу Националне лабораторије за испитивање квалитета млека, обезбеђује се:

- 1) провера хигијенске исправности млека за исхрану становништва;
- 2) обрачун цене сировог млека и исплате субвенција произвођачима на основу стварно постигнутог квалитета млека, чиме се спречава сукоб интереса и искључује повезивање лабораторија са млекарским сектором на штету произвођача и потрошача млека;
- 3) праћење производних особина млечних говеда и селекција стоке;
- 4) испуњеност посебних захтева за извоз млека.

У оквиру ИПА твининг пројекта „Подизање капацитета за унапређење објеката за производњу хране и управљање споредним производима животињског порекла“, који је почео са спровођењем 3. фебруара 2014. године са експертима из Холандије и Литванија, посебна пажња је посвећена организацији и интегрисаном вишегодишњем националном плану службених контрола.

Од ступања на снагу Закона о безбедности хране, у организацији ТАИЕХ спроведен је велики број радионица, студијских посета и експертских мисија у области безбедности хране, као и BTSF обука, који су се односили на одређене делове ланца безбедности хране и хране за животиње.

На наведеним едукацијама учествовао је велики број запослених из МПЗЖС и МЗ, као и представника лабораторија које учествују у службеним контролама хране и хране за животиње. На њима су добијени савети који су уграђени и у Нацрт Закона о изменама и допунама Закона о безбедности **Error! Hyperlink reference not valid.**, као и у подзаконске прописе за његово спровођење.

У 2014. и 2015. години одржане су ТАИЕХ обуке (радионице и експертске мисије) на којима су, поред запослених у МПЗЖС и МЗ, учествовали и произвођачи хране, заводи за јавно здравље, пољопривредни факултети, Ветеринарски факултет, ветеринарске станице и лабораторије из следећих области:

- 1) Декларисање, означавање и рекламирање хране;
- 2) Материјали који долазе у контакт са храном;
- 3) Испитивање трихинела у месо свиња и коња;
- 4) Примена Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 999/2001 од 22. маја 2001. године којом се прописују правила за превенцију, контролу и искорењивање одређених трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија;

5) Примена принципа НАССР у објектима за храну, са фокусом на мале произвођаче;

6) Микробиолошки критеријуми у ситном воћу (са акцентом на хумане вирусе који се преносе храном);

7) Унапређење система контроле сировог млека.

Представници МПЗЖС, МЗ и лабораторија које су укључене у службене контроле хране и хране за животиње су, од 2009. до 2016. године, учествовали у BTSF обукама у областима које су и хоризонтално и вертикално повезане са безбедношћу хране и хране за животиње и које покривају целокупан ланац хране, као што су:

1) Принципи НАССР и технике провере;
 2) Контрола контаминената у храни и храни за животиње;
 3) Увозне контроле одређене хране и хране за животиње неанималног порекла;
 4) Безбедност хране у примарној производњи аквакултуре;
 5) Нове технике истраге у службеним контролама (преваре и фалсификати у пословању храном);

6) Састав хране и информације о храни;

7) Адитиви, ензими и ароме у храни;

8) Контрола резидуа ветеринарских медицинских производа у храни и храни за животиње;

9) Хигијена хране и примена принципа флексибилности у објектима за производњу хране;

10) RASFF;

11) Кризни планови за одређене трансмисивне спонгиоформне енцефалопатије;

12) Превенција, контролу и искорењивање одређених трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија;

13) Идентификација, регистрација и праћење животиња;

14) Испитивање хране (микотоксини);

15) Истраге болести преносивих храном;

16) Микробиолошки критеријуми за храну;

17) Контрола споредних производа животињског порекла;

18) ЕУ регулатива о храни за животиње;

19) Ревизије службених контрола;

20) Контрола трговине и експертски систем (TRACES);

21) Контролне провере на граничним прелазима;

22) Зоонозе и антимикуробна резистентност;

23) Провере службених контрола;

24) Контроле здравља биља;

25) Процена и регистрација средстава за заштиту биља;

26) Одржива примена средстава за заштиту биља.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи овим прописима
Закон о	Уредбе:	Делимична	Чеврти	Јаснија подела подела надлежности и

изменама и допунама Закона о безбедности хране	– 178/2002/ЕЗ – 882/2004/ЕЗ	усклађеност		одговорности органа задужених за спровођење службених контрола; основ за доношење свих подзаконских прописа за спровођење закона, стварање услова за успостављање и функционисање мреже овлашћених и националних референтних лабораторија.
2018. година				
Закон о безбедности хране*	Уредбе: – 178/2002/ЕЗ – 882/2004/ЕЗ	Поптуна усклађеност	Други	Обавезе и одговорности свих субјеката у пословању храном и храном за животиње као и одговорност и обавезе надлежног органа у спровођењу службених контрола, односно јасно дефинисано праћења усаглашености свих поступака у процесу производње и промета хране како по фазама, тако и по врсти хране. Успостављање свеобухватног приступа у области здравља и добробити животиња, здравља биља и целокупног ланца безбедности хране од њиве до трпезе. Решава се подела надлежности и елиминисање несигурности субјекта у пословању храном у погледу спровођења службених контрола.
* Видети и 3.12.1.2. и то: – део 3) под 2а), који се односи на усклађивање Закона о безбедности хране са Директивама 1999/2/ЕЕЗ и 1999/3/ЕЕЗ, које се тичу употребе јонизујућег зрачења; – део И) под 2а), који се односи на усклађивање Закона о безбедности хране са Уредбом 315/93/ЕЕЗ и Уредбом 1881/2006/ЕЗ, које се тичу контаминената; – део Ж) под 2а), који се односи на усклађивање Закона о безбедности хране са Уредбом 2014/2283, која се тиче нове хране				

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Један од основних приоритета за РС, као државу у процесу приступања ЕУ, поред усклађивања законодавства, јесте и да обезбеди да надлежни органи у области безбедности хране располажу довољним бројем одговарајућег квалификованог и искусног особља како би се обавезе утврђене у прописима ЕУ извршавале ефикасно и успешно, укључујући и одговарајуће инспекцијске органе и лабораторије за испитивање. Поред тога, за сваку референтну лабораторију на нивоу ЕУ у области безбедности хране потребно је одредити и националне референтне лабораторије.

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2016. до краја 2018. године

Недостатак информационих технологија представља ограничавајући фактор за усклађивање, спровођење и примену прописа и повезивање већ постојећих база података.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012 почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта израдиће се информациони систем који ће обухватити све области безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике.

У 2017. години неопходно је извршити:

1) избор службених и референтних лабораторија у складу са условима утврђеним, у предложеним изменама и допунама Законом о безбедности хране, како би се, заједно са ДНРЛ, успоставила мрежа лабораторија;

2) пријем новог особља и у МПЗЖС и у МЗ, како за административне послове, тако и за контролне послове ради примене прописа усклађених са релевантним прописима ЕУ;

3) пријем новог особља у лабораторији за испитивање квалитета млека у оквиру ДНРЛ, и то 7 извршилаца, а 3 извршиоца у другим лабораторијама.

У 2018. години у ДНРЛ, у лабораторији за безбедност хране потребно је запослити 8 извршилаца, од чега 3 техничара и 5 хемичара.

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантних за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су у наредним табелама.

Министарство пољопривреде и заштите животне средине

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених за рад на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа биће поверена другим институцијама
СПП	3 + 1 административно особље	2	Преношење/ спровођење	– Референтне лабораторије одређене за сваку референтну лабораторију на нивоу ЕУ – Службене лабораторије
УВ	41 административно особље 292 ветеринарска инспектора	80	Преношење/ спровођење	
		398	Примена	
УЗБ	14 + 5 административно особље 88 + 35 фитосанитарни инспектори	19	Преношење/ спровођење	
		123	Примена	
СПИ	1 + 7 административно особље 95 + 10 пољопривредни инспектори	8	Преношење/ спровођење	
		105	Примена	
ДНРЛ	12 административно + 23 лабораторијско особље (20 високе стручне спреме и 3 техничара)	12	Преношење/ спровођење	

Министарство здравља

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених за рад на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа биће поверена другим институцијама
ОСИ	4 + 3 административно особље	7	Преношење/ спровођење	– Референтне лабораторије за сваку референтну лабораторију на нивоу ЕУ – Службене лабораторије
	149 + 11 санитарни инспектори	160	Примена	

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2019. до краја 2020. године

Кључне активности, које је потребно спровести у периоду од 2019. до краја 2020. године, односе се на одређивање и опремање граничних прелаза према трећим земљама у сарадњи са царинским органом и дефинисање других места за преглед роба,

а која нису тачке уласка у РС. У вези са тим, неопходно је спровести и реорганизације одељења граничних инспекција (ветеринарске, фитосанитарне и санитарне), распоређивањем одређеног броја граничних инспектора у одељења инспекција унутар земље.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Тренутно је у ЕУ поступак доношења нове уредбе која ће заменити Уредбу 882/2004/ЕЗ о службеним контролама, која ће обухватити службене контроле у целом ланцу хране, укључујући и области ветеринарске и фитосанитарне политике.

Видети и 3.12.1.2. део З) под 2в) и део И) под 2в).

3.12.1.2. ПРАВИЛА БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ

А) Обележавање, презентација и оглашавање хране

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Уредба Европског парламента и Савета (ЕУ) број 1169/2011 од 25. октобра 2011. године о пружању информација хране потрошачима, којом се мења Уредба (ЕЗ) број 1924/2006 и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1925/2006 и укидају Директива Комисије 87/250/ЕЕЗ, Директива 90/496/ЕЕЗ, Директива Савета 1999/10/ЕЗ, Директива Европског парламента и Савета 2000/13/ЕЗ, Директиве Комисије 2002/67/ЕЗ и 2008/5/ЕЗ и Уредба Комисије (ЕЗ) број 608/2004 (у даљем тексту: Уредба 1169/2011/ЕУ) уређује општа начела, захтеве и одговорности у вези пружања информација о храни, а посебно у вези са декларисањем, односно означавањем хране.

Уредбом 1169/2011/ЕУ се утврђују правила којима се потрошачима гарантује право на истините и јасне информације о храни, узимајући у обзир потребу за омогућавањем довољне флексибилности ради реаговања на будући развој догађаја и нове захтеве за информацијама о храни.

Правилником о декларисању, означавању и рекламирању хране („Сл. гласник РС”, бр. 85/13 и 101/13) делимично су пренете одредбе наведене Уредбе. Одредбе Правилника се примјењују на субјекте у пословању храном у свим фазама у ланцу хране, ако њихове делатности укључују пружање информација о храни потрошачима. Правилник се примењује на сву храну намењену крајњем потрошачу, укључујући храну коју нуде објекти јавне исхране и храну намењену снабдевању објеката јавне исхране.

Правилником нису преузете одредбе које се односе на нутритивне декларације, као и одредбе у погледу навођења земље порекла или места порекла за свеже, расхлађено и смрзнуто свињско, овчије и козије месо, као и за месо живине, утврђене Спроведбеном Уредбом Комисије (ЕЗ) број 1337/2013 од 13. децембра 2013. године, којом су утврђена правила за примену Уредбе Европског парламента и Савета (ЕУ) број 1169/2011 у вези са навођењем земље порекла или места порекла за свеже, расхлађено и смрзнуто месо свиња, оваца, коза и живине (у даљем тексту: Уредба 1337/2013/ЕУ).

МЗ је израдило Нацрт правилника о нутритивним и здравственим изјавама које се наводе на храни, којим се преузимају све до сада одобрене нутритивне и здравствене изјаве, утврђене ЕУ прописима, и то:

1) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1924/2006 од 20. децембра 2006. године о здравственим и нутритивним изјавама које се наводе на храни (у даљем тексту: Уредба 1924/2006/ЕЗ);

2) Уредба Комисије (ЕУ) број 432/2012 од 16. маја 2012. године о утврђивању листе дозвољених здравствених изјава које се наводе на храни, осим оних који се односе на смањење ризика болести и развој и здравље деце (у даљем тексту: Уредба 432/2013/ЕУ);

3) Уредба Комисије (ЕУ) број 1047/2012 од 8. новембра 2012. године, којом се мења Уредба (ЕЗ) број 1924/2006 у вези са листом нутритивних изјава (у даљем тексту: Уредба 1047/2012/ЕУ);

4) Уредба Комисије (ЕУ) број 1135/2014 од 24. октобра 2014. године о одобравању здравствених изјава које се наводе на храни и које се односе на смањење ризика од болести (у даљем тексту: Уредба 1135/2014/ЕУ);

5) Уредба Комисије (ЕУ) број 1226/2014 од 17. новембра 2014. године о одобравању здравствених изјава на храни и које се односе на смањење ризика од болести (у даљем тексту: Уредба 1226/2014/ЕУ);

6) Уредба Комисије (ЕУ) број 2015/7 од 6. јануара 2015. године, којом се одобрава здравствена изјава која се наводи на храни, осим оних које се односе на смањење ризика од болести и развој и здравље деце и мења Уредба (ЕЗ) број 432/2012 (у даљем тексту: Уредба 2015/7/ЕУ);

7) Уредба Комисије (ЕУ) број 2015/539 од 31. марта 2015. године, којом се одобрава здравствена изјава која се наводи на храни, осим оних које се односе на смањење ризика од болести и развој и здравље деце и мења Уредба (ЕЗ) број 432/2012 (у даљем тексту: Уредба 2015/539/ЕУ);

8) Уредба Комисије (ЕУ) 2015/2314 од 7. децембра 2015. године којом се одобрава здравствена изјава која се наводи на храни, осим оних које се односе на смањење ризика од болести и развој и здравље деце и мења Уредба (ЕУ) број 432/2012 (у даљем тексту: Уредба 2105/2314).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У складу са поделом надлежности у области безбедности хране, МПЗЖС је надлежно за преношење прописа у национално законодавство у области декларисања, односно означавања хране, изузев за преношење нутритивних и здравствених изјава за које је надлежно МЗ.

У МПЗЖС, у СПП, у Групи за квалитет, декларисање и означавање хране раде три извршиоца, а само један извршилац се бави обласћу декларисања, односно означавања хране.

Примену прописа, у области декларисања и означавања хране, контролишу инспекцијске службе и МПЗЖС и МЗ, у складу са поделом надлежности на основу Закона о безбедности хране које, у својим активностима службене контроле хране, контролишу и све аспекте декларисања, односно означавање хране.

За институционални оквир и постојеће капацитете релевантне за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ, укључујући и област декларисања, презентације и оглашавања хране видети и 3.12.1.1. под 1б).

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Од ступања на снагу Правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране (октобар 2013. године), у организацији ТАИЕХ спроведена је једна радионица и једна експертска мисија у вези са декларисањем хране и нутритивним декларацијама. Такође, запослени у МПЗЖС, МЗ и лабораторијама које учествују у службеним контролама хране су учествовали у BTSF обукама о декларисању и нутритивним и здравственим изјавама..

Након ступања на снагу Правилника, у циљу ефикасне и једнообразне примене, одржане су бројне информативне кампање, намењене пре свега инспекцијским органима, субјектима у пословању храном у свим фазама ланца хране, као и удружењима потрошача.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2016. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о нутритивним и здравственим изјавама које се наводе на декларацији хране	Уредбе: – 1924/2006/ЕЗ – 432/2012/ЕУ – 1047/2012/ЕУ – 1135/2014/ЕУ – 1226/2014/ЕУ – 7/2015/ЕУ – 539/2015/ЕУ – 2314/2015/ЕУ	Делимична усклађеност	Четврти	Правилно декларисање и означавање производа стављених на тржиште, укључујући и увезене производе.

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о изменама и допунама правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране	Уредба 1169/2011/ЕЗ	Потпуно усклађен	Први	Преузимају се одредбе правила поштеност информисања потрошача, одредбе везано за нутритивне декларације, информације везане за одсуство глутена, као и одредбе везане за одређене житарице које узрокују алергије или интолеранције и хране са додатком фитостерола, естера фитостерола, фитостанола и/или естера фитостанола.
Правилник о утврђивању правила за навођење земље	Уредба 1337/2013/ЕУ	Потпуно усклађен	Четврти	Утврђују се правила за навођење земље порекла или места порекла на

порекла или места порекла за свеже, расхлађено и смрзнуто свињско, овчије и козије месо, као и за месо живине				декларацији свежег, расхлађеног и смрзнутог свињског, овчијег или козијег меса, као и меса живине обухваћене ознакама комбиноване номенклатуре: 0203, 0204 и ex 0207.
2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Измене Правилника о нутритивним и здравственим изјавама које се наводе на декларацији хране	Уредбе: – 1924/2006/ЕЗ – 432/2012/ЕУ – 1047/2012/ЕУ – 1135/2014/ЕУ – 1226/2014/ЕУ – 7/2015/ЕУ – 539/2015/ЕУ – 2314/2015/ЕУ	Потпуна усклађеност	Други	Правилно декларисање и означавање производа стављених на тржиште, укључујући и увезене производе.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Б) Адитиви, ензими, растварачи за екстракцију и ароме

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС за прехранбене адитиве, ензиме, раствараче за екстракцију и прехранбене ароме је Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09), као и следећи подзаконски прописи донети на основу њега:

- 1) Правилник о прехранбеним адитивима („Сл. гласник РС”, бр. 63/13) и
- 2) Правилник о декларисању, означавању и рекламирању хране („Сл. гласник РС”, бр. 85/13 и 101/13).

Поред наведених подзаконских прописа, у области адитива, ензима, растварача за екстракцију и прехранбених арома, примењују се и подзаконски прописи донети на основу:

- 1) Закона о стандардизацији („Сл. лист СРЈ”, бр. 30/96, 59/98 и 70/01) и Уредбе о начину израде и доношењу техничких прописа и регистру тих прописа („Сл. лист СРЈ”, бр. 4/97), и то:

- Правилник о квалитету и другим захтевима за помоћна средства у производњи прехранбених производа („Сл. лист СРЈ”, бр. 62/02 и „Сл. лист СЦГ”, бр. 56/03-др. правилник и 4/04-др. правилник),

- Правилник о квалитету и другим захтевима за ензимске препарате за прехранбене производе („Сл. лист СРЈ”, бр. 12/02 и „Сл. лист СЦГ”, бр. 56/03-др. правилник и 4/04-др. правилник);

2) Уредбе о начину израде и доношењу техничких прописа и регистру тих прописа („Сл. лист СЦГ”, бр. 17/06), и то Правилник о квалитету и другим захтевима за ароме за намирнице („Сл. лист СЦГ”, бр. 21/06).

Правилник о прехранбеним адитивима је усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1333/2008 од 16. децембра 2008. године о адитивима за храну (даљем тексту: Уредба 1333/2008/ЕЗ), укључујући Анексе II и III са свим изменама и допунама, као и са Уредбом Комисије (ЕУ) број 231/2012 од 9. марта 2012. године о утврђивању спецификација за адитиве из Анекса II и III Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1333/2008 (у даљем тексту: Уредба 231/2012/ЕУ) до маја 2013. године.

Правилник о квалитету и другим захтевима за ензимске препарате за прехранбене производе није усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1332/2008 од 16. децембра 2008 о ензимима за храну и којом се мења Директива Савета 83/417/ЕЕЗ, Уредба Савета (ЕЗ) број 1493/1999, Директива 2000/13/ЕЗ, Директива 2001/112/ЕЗ и Уредба (ЕЗ) број 258/97 (у даљем тексту: Уредба 1332/2008/ЕЗ), већ је израђен на основу препорука *Codex alimentarius* Комисије и ЈЕСФА спецификација.

У Правилнику о квалитету и другим захтевима за помоћна средства у производњи прехранбених производа уређена је област растварача за екстракцију као једна група помоћних средстава за производњу прехранбених производа. Правилник је заснован на водичу *Codex alimentarius* Комисије за супстанце које се користе као помоћна средства у производњи хране и делимично је усклађен са Директивом Европског парламента и Савета 2009/32/ЕЗ од 23. априла 2009. године о усклађивању закона држава чланица о растварачима за екстракцију који се користе у производњи хране и састојака хране (у даљем тексту: Директива 2009/32/ЕЗ).

Правилником о квалитету и другим захтевима за ароме за намирнице уређена је област прехранбених арома за производњу хране, који је:

1) потпуно усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 2065/2003 од 10. новембра 2003. године о аромама дима које се користе или су намењени за употребу у храни или на храни (у даљем тексту: Уредба 2065/2003/ЕЗ);

2) делимично усклађен са:

- Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1334/2008 од 16. децембра 2008. године о аромама и појединим прехранбеним састојцима са својствима за укус за употребу у и на храни и којом се мења Уредба Савета (ЕЕЗ) број 1601/91, Уредбе (ЕЗ) број 2232/96 и (ЕЗ) број 110/2008 и Директива 2000/13/ЕЗ (у даљем тексту: Уредба 1334/2008/ЕЗ),

- Сprovedбеном уредбом Комисија (ЕУ) број 872/2012 од 1. октобра 2012. године, којом се усваја листа ароматичних супстанци предвиђених Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 2232/96, њиховом увођењу у Анексу I Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1334/2008 и којом се укида Уредба Комисије (ЕЗ) број 1565/2000 и Одлука Комисије 1999/217/ЕЗ (у даљем тексту: Уредба 872/2012/ЕУ).

Поред већ наведених ЕУ прописа, потребно је постићи усклађивање и са:

1) Одлуком Комисије број 1999/217/ЕЗ од 23. фебруара 1999. године, којом се усваја регистар ароматичних супстанци у или на намирницама сачињен за спровођење

Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 2232/96 од 28. октобра 1996. године (у даљем тексту: Одлука 1999/217/ЕЗ);

2) Уредбом Комисије (ЕУ) број 1129/2011 од 11. новембра 2011. године о изменама Анекса II Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1333/2008 којом је успостављена листа адитива за храну у Унији (у даљем тексту: Уредба 1129/2011/ЕУ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б) за МЗ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2016. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о изменама и допунама Правилника о прехранбеним адитивима	Уредбе: – 1333/2008/ЕЗ – 1129/2011/ЕУ – 231/2012/ЕУ	Делимична усклађеност	Четврти	Уређивање правила о прехранбеним адитивима, који се користе у храни.
Правилник о прехранбеним ензимима	Уредба 1332/2008/ЕЗ	Делимична усклађеност	Четврти	Уређивање правила о прехранбеним ензима који се користе у храни, укључујући ензиме који се користе као помоћна технолошка средства.
Правилник о ароматама које се користе у производњи хране	Уредбе: – 1334/2008/ЕЗ – 2065/2003/ЕЗ – 872/2012/ЕУ Одлука 1999/217/ЕЗ	Делимична усклађеност	Четврти	Утврђивање правила за употребу арома и састојака хране са ароматичним својствима у производњи хране.
2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о помоћним средствима у производњи хране и састојака хране	Директива 2009/32/ЕЗ	Делимично усклађен	Трећи	Утврђивање јединственог пописа, општих критеријума чистоће, квалитета и других захтева које помоћна средства у производњи хране морају испунити.
2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом

			(квартал)	
Правилник о изменама и допунама Правилника о прехранбеним адитивима	Уредбе: – 1333/2008/ЕЗ – 1129/2011/ЕУ – 231/2012/ЕУ	Потпуна усклађеност	Други	Правилно декларисање, означавање производа стављених на тржиште укључујући и увезене производе.
Правилник о изменама и допунама Правилника о прехранбеним ензимима	Уредба 1332/2008/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	Правилна употреба прехранбених ензима који се користе у храни, укључујући ензиме који се користе као помоћна технолошка средства.
Правилник о изменама и допунама Правилника о помоћним средствима у производњи хране и састојака хране	Директива 2009/32/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	Утврђивање јединственог пописа, општих критеријума чистоће, квалитета и других захтева које помоћна средства у производњи хране морају испунити.
Правилник о изменама и допунама Правилника о аромама које се користе у производњи хране	Уредбе: – 1334/2008/ЕЗ – 2065/2003/ЕЗ – 872/2012/ЕУ Одлука 1999/217/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	Правилна употребе арома и састојака хране са ароматичним својствима у производњи хране.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б) за МЗ.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Израда планираних прописа у 2016. и 2017. години извршиће се уз помоћ PLAC пројекта.

Видети и 3.12.1.1. под 2б).

В) Материјали који долазе у контакт са храном

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област предмета опште употребе је изузетно комплексна, јер уређује правила за четири различите групе производа. ЕУ законодавство у овој области се односи на директиве старог приступа, директиве новог приступа и прописе у вези са материјалима који долазе у контакт са храном.

Не треба занемарити ни чињеницу, да важећа методолошка правила за израду законских и подзаконских аката РС, која се у великој мери разликују од методологије

израде прописа у ЕУ, успоравају процес усклађивање законодавства РС, и то не само у овој области.

Садашњи законодавни оквир РС, којим је уређена област материјала и предмета који долазе у контакт са храном, чине:

- 1) Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09);
- 2) Закон о здравственој исправности предмета опште употребе („Сл. гласник РС”, бр. 92/11);
- 3) Правилник о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет („Сл. лист СФРЈ”, бр. 26/83, 61/84, 56/86, 50/89 и 18/91).

Правилник о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет је донет на основу Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе („Сл. лист СФРЈ”, бр. 53/91, „Сл. лист СРЈ”, бр. 24/94-др. закон, 28/96-др. закон и „Сл. гласник РС”, бр. 101/05-др. закон и 79/05-др. закон) који је, доношењем Закона о безбедности хране, престао да важи у делу који се односи на храну.

Овим правилником су, поред материјала и предмета који долазе у контакт са храном (посуђе и прибор за животне намирнице), уређени и дечије играчке, средства за одржавање личне хигијене, негу и улепшавање лица и тела, средства за одржавање чистоће, као и дуванске прерађевине.

У току израде нацрта новог правилника којом се уређује ова област, утврђено је да Закон о здравственој исправности предмета опште употребе, на основу кога се доноси правилник, не садржи све правне основе да се у национално законодавство пренесу сви релевантни прописи ЕУ. Из тих разлога, приступило се изменама и допунама Закона о здравственој исправности предмета опште употребе.

Међутим, процедура усвајања измена и допуна овог закона није завршена, јер према оцени релевантних министарстава нацрт није био усклађено са релевантним ЕУ прописима. Из тих разлога, образована је радна група, коју чине компетентни стручњаци у овој области, као и субјекти у пословању предметима опште употребе, која ће израдити нацрт новог Закона о предметима опште употребе, којим ће се предвидети потпуни правни основи за доношење подзаконских прописа у области играчака, козметичких производа, материјала и предмета у контакту са храном.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети и 3.12.1.1. под 1б) за МЗ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима	Уредбе: – 1935/2004/ЕЗ – 2023/2006/ЕЗ – 10/2011/ЕУ – 321/2011/ЕУ	Делимична усклађеност	Четврти	Уређује материјале и предмете у контакту са храном, укључујући и активне и интелигентне материјале и предмете,

декларисања и означавања материјала и предмета који долазе у контакт са храном, укључујући и амбалажу за паковање хране и предмета опште употребе	– 1183/2012/EУ – 202/2014/EУ – 282/2008/EУ – 372/2007/EУ – 284/2011/EУ – 1895/2005/EЗ – 450/2009/EУ Директиве: – 2007/42/EЗ – 2002/72/EУ – 93/11/EEЗ – 82/711/EEЗ – 84/500/EEЗ – 85/572/EEЗ – 78/142/EEЗ Одлука 2010/169/EЗ			који су у облику готовог производа намењени да долазе у контакт са храном или су већ у додиру с храном и били су намењени за ту сврху или за које се може разумно очекивати да ће доћи у контакт са храном или пренети своје састојке на храну под уобичајеним или предвиђеним условима употребе.
---	---	--	--	---

У другом кварталу 2018. године планирано је измена и допуна наведеног правилника чиме ће се постићи потпуна усклађеност са ЕУ прописима.

Усклађивање Закона о предметима опште употребе са релевантним ЕУ прописима дат је у делу 3.1. Слобода кретања роба.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Г) Суплементи

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС у области суплемената је Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) и Правилник о здравственој исправности дијететских производа („Сл. гласник РС”, бр. 45/10, 27/11, 50/12, 21/15 и 75/15), иако ова област не треба да буде предмет уређења овог правилника.

Део правилника који се односи на додатке исхрани (суплементе - део III правилника) је усклађен са Директивом Европског парламента и Савета 2002/46/EЗ од 10. јуна 2002. године о усклађивању закона држава чланица који се односе на додатке исхрани (у даљем тексту: Директива 2002/46/EЗ) и њеним изменама до маја 2012. године.

Планирано је да се област додатака исхрани одвоји и уреди посебним подзаконским актом, због чега је неопходно усвојити измене и допуне Закона о безбедности хране.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б) за МЗ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о здравственој исправности додатака исхрани (суплемената)	Директива 2002/46/ЕЗ	Делимична усклађеност	Трећи	Утврђивање захтева за витамине и минерале који се користе као састојци додатака исхрани, правила за декларисање и обележавање, максимално дозвољених количина, као и препорученог дневног уноса минерала и витамина који се додају храни.

У другом кварталу 2018. године планирано је потпуно усклађивање правилника са Директивом 2002/46/ЕЗ.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Д) Храна за посебне дијететске потребе

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС у области хране за посебне дијететске потребе чине Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) и Правилник о здравственој исправности дијететских производа („Сл. гласник РС”, бр. 45/10, 27/11, 50/12, 21/15 и 75/15). Планирано је да се област додатака исхрани одвоји и уреди посебним подзаконским актом, због чега је неопходно усвојити измене и допуне Закона о безбедности хране.

Правилником о здравственој исправности дијететских производа обухваћени су: формуле за одојчад, храна за одојчад и малу децу, храна за особе на дијети за мршављење, храна за посебне медицинске намене, храна за особе интолерантне на глутен и замене за со за људску исхрану.

Правилник је усклађен са следећим ЕУ прописима (са изменама до маја 2012. године):

1) Директива Европског парламента и Савета број 2009/39/ЕЗ од 6. маја 2009. године о прехранбеним производима намењеним за посебне прехранбене потребе (у даљем тексту: Директива 2009/39/ЕЗ);

2) Директива Комисије број 2006/141/ЕЗ од 22. децембра 2006. године о почетној формули и прелазној формули за одојчад и којом се мења Директива 1999/21/ЕЗ (у даљем тексту: Директива 2006/141/ЕЗ);

3) Директива Комисије број 2006/125/ЕЗ од 5. децембра 2006. године о прерађеној храни на бази житарица и храни за одојчад и малу децу (у даљем тексту: Директива 2006/125/ЕЗ);

4) Директива Комисије број 96/8/ЕЗ од 26. фебруара 1996. године о храни намењеној смањењу телесне тежине при енергетски ограниченим дијетама (у даљем тексту: Директива 96/8/ЕЗ);

5) Директива Комисије број 1999/21/ЕЗ од 25. марта 1999. године о храни за посебне медицинске намене (у даљем тексту: Директива 1999/21/ЕЗ);

6) Уредба Комисије (ЕЗ) број 953/2009 од 13. октобра 2009. године о супстанцама које се, у посебне нутритивне сврхе, могу додавати храни да посебне нутритивне потребе (у даљем тексту: Уредба 953/2009/ЕЗ);

7) Уредба Комисије (ЕЗ) број 41/2009 од 20. јануара 2009. године о саставу и означавању хране за особе интолерантне на глутен (у даљем тексту: Уредба 41/2009/ЕЗ).

Правилник није усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕУ) број 609/2013 од 12. јуна 2013. године о храни за одојчад и малу децу, храни за посебне медицинске потребе и замени за целодневну исхрану при редукцијској дијети и о стављању ван снаге Директиве Савета 92/52/ЕЕЗ, Директива Комисије 96/8/ЕЗ, 1999/21/ЕЗ, 2006/125/ЕЗ и 2006/141/ЕЗ, Директиве 2009/39/ЕЗ Европског парламента и Савета и Уредби Комисије (ЕЗ) број 41/2009 и (ЕЗ) број 953/2009 (у даљем тексту: Уредба 609/2013/ЕУ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б) за МЗ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекиван и степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о здравственој исправности дијететских производа	Директиве: – 2009/39/ЕЗ – 2006/141/ЕЗ – 2006/125/ЕЗ – 96/8/ЕЗ – 1999/21/ЕЗ Уредбе: – 953/2009/ЕЗ – 41/2009/ЕЗ – 609/2013/ЕУ	Делимична усклађеност	Трећи	Храна за посебне дијететске потребе се због посебног састава или посебног начина производње јасно разликује од хране уобичајеног састава и која је погодна за посебно наведену нутритивну намену за коју се ставља у промет. Декларацијом, презентацијом и оглашавањем ових производа не могу се приписивати својства превенције, третирања и лечења болести или се

				позивати на таква својства.
--	--	--	--	-----------------------------

У другом кварталу 2018. године планирано је потпуно усклађивање правилника са наведеним ЕУ прописима.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Б) Брзо смрзнута храна

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Кључни прописи ЕУ са којима се законодавство РС, у области брзо смрзнуте хране, усклађује су:

1) Директива Савета број 89/108/ЕЕЗ од 21. децембра 1988. године о усклађивању закона држава чланица који се односе на брзо смрзнуте прехранбене производе за исхрану људи (у даљем тексту: Директива 89/108/ЕЕЗ);

2) Директива Комисије број 92/2/ЕЕЗ од 13. јануара 1992. године којом се утврђује процедура узорковања и метода испитивања Заједница за службену контролу температура брзо смрзнуте хране намењене исхрани људи (у даљем тексту: Директива 92/2/ЕЕЗ);

3) Уредба Комисије број 37/2005/ЕЗ од 12. јануара 2005. године о праћењу температуре у превозним средствима, при складиштењу и чувању брзо смрзнутих прехранбених производа намењених исхрани људи (у даљем тексту: Уредба 37/2005/ЕЗ).

Законодавство РС је делимично усклађено са прописима ЕУ, обзиром да су одређени делови правних тековина ЕУ у овој области пренети у више различитих прописа, као што су:

1) Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09);

2) Правилник о општим и посебним условима хигијене хране у било којој фази производње, прераде и промета („Сл. гласник РС”, бр. 72/10);

3) Правилник о условима хигијене хране („Сл. гласник РС”, бр. 73/10) и

4) Правилник о посебним условима хигијене плода малине и купине у свежем или смрзнутом стању у свим фазама промета („Сл. гласник РС”, бр. 80/11).

Делови ЕУ прописа, који су пренети у национално законодавство односе се на: услове складишта у погледу температуре, одрживост и континуитет хладног ланца, одмрзавање претходно замрзнутих производа, услове транспорта у погледу температуре, посебне захтеви декларисања, начине замрзавања у смислу температура процеса, паковање, праћење температуре и чување документације. У прописима РС нису утврђена средства за замрзавање.

Одређени делови ЕУ прописа пренети су и у прописе којима се уређују квалитет и други захтеве за поједине врсте производа (воће, поврће и смрзнути пекарски производи).

б) Институционална структура и стање административних капацитета
Видети 3.12.1.1. под 1б).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Закон о изменама и допунама Закона о безбедности хране	Уредбе: – 178/2002/ЕЗ – 882/2004/ЕЗ	Делимична усклађеност	Други	Јаснија подела надлежности и одговорности органа задужених за спровођење службених контрола; основ за доношење свих подзаконских прописа за спровођење закона , стварање услова за успостављање и функционисање мреже овлашћених и националних референтних лабораторија.
2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о брзо смрзнутој храни	Директиве: – 89/108/ЕЕЗ – 92/2/ЕЕЗ Уредба 37/2005/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи	Утврђивање услова за квалитет, паковање, декларисање, праћење температуре при транспорту и складиштењу, као и узорковање и испитивање брзо смрзнуте хране.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Е) Минералне воде

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У РС, област производње и промета воде у оригиналној амбалажи (природна минерална вода, изворска вода и стона вода), уређена је Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) и Правилником о квалитету и другим захтевима за природну минералну воду, природну изворску воду и стону воду („Сл. лист СЦГ”, бр. 53/05).

Поред наведених прописа, примењују се и одредбе Закона о здравственој исправности предмета опште употребе („Сл. гласник РС”, бр. 92/2011) и подзаконског прописа које се односе на материјале које долазе у контакт са водом у оригиналној амбалажи од места захватања до финалног производа – амбалаже (Правилник о условима у погледу здравствене исправности предмета опште употребе који се могу стављати у промет („Сл. лист СФРЈ”, бр. 26/83, 61/84, 56/86, 50/89 и 18/91), који је донет на основу Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе („Сл. лист СФРЈ”, бр. 53/91, „Сл. лист СРЈ”, бр. 24/94-др. закон, 28/96-др. закон и „Сл. гласник РС”, бр. 101/05-др. закон и 79/05-др. закон) који је, доношењем Закона о безбедности хране, престао да важи у делу који се односи на храну).

Тренутно важеће законодавство РС је делимично усклађено са релевантним прописима ЕУ, и то са:

1) Директивом Комисије број 2003/40/ЕЗ од 16. маја 2003. године којом се утврђује листа, ограничења концентрације и начин обележавања састојака природних минералних вода, као и услови за коришћење ваздуха обогаћеног озоном за третирање природних минералних вода и изворских вода (у даљем тексту: Директива 2003/40/ЕЗ);

2) Директивом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 2009/54 од 18. јуна 2009. године о коришћењу и стављању на тржиште природних минералних вода (у даљем тексту: Директива 2009/54/ЕЗ);

3) Уредбом Комисије (ЕУ) број 115/2010 од 9. фебруара 2010. године којом се утврђују услови за употребу активног алуминијум оксида за уклањање флуорида из природних минералних вода и изворских вода (у даљем тексту: Уредба 115/2010/ЕУ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У четвртом кварталу 2017. године предвиђено је потпуно усклађивање са наведеним прописима ЕУ доношењем Правилника о здравственој исправности и квалитету природне минералне, изворске и стоне воде у оригиналној амбалажи.

Међутим, за усвајање овог правилника неопходно је претходно усвојити Предлог закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране, обзиром да недостају све потребне основе за преношење ЕУ прописа.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети и 3.12.1.1. под 1б).

Санитарни инспектори МЗ, поред санитарног надзора над здравственом исправношћу воде у оригиналној амбалажи у складу са Законом о безбедности хране,

обављају и послове санитарног надзора над објектима који подлежу санитарном надзору у складу са Законом о санитарном надзору („Сл. гласник РС”, бр. 125/2004) у које, поред осталих, спадају и објекти за хватање, флаширање и промет воде у оригиналној амбалажи.

Такође, санитарни инспектори обављају санитарни надзор у погледу здравствене исправности при увозу воде у оригиналној амбалажи преко санитарних инспектора за гранично подручје.

Када су у питању административни капацитети у погледу броја санитарних инспектора, мора се имати у виду да њихов број и распоред по одсесима који су формиран по управним окрузима није равномеран. Нарочито треба имати у виду и чињеницу да ниједан санитарни инспектор није специјализован за одређену врсту инспекцијског надзора. У појединим одсесима санитарне инспекције, који покривају више локалних самоуправа на територији управног округа, не постоји довољан број санитарних инспектора, а у неким општинским местима и нема санитарног инспектора.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

Ж) Нова храна

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Иако су Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/2009) пренете одређене одредбе Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 258/97 од 27. јануара 1997. године која се односи на нову храну и састојке нове хране (у даљем тексту: Уредба 258/97/ЕЗ), чиме је законодавство РС делимично усклађено са ЕУ прописима, подзаконски прописи којима би се ближе уредила нова храна нису усвојени од ступања на снагу овог закона.

У међувремену, ЕУ је као резултат ревизије Уредбе 258/97/ЕЗ, донела Уредбу Европског парламента и Савета (ЕУ) број 2015/2283 од 25. новембра 2015. године о новој храни, којом се мења Уредба Европског парламента и Савета (ЕУ) број 1169/2011 и ставља ван снаге Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 258/97 и Уредба Комисије (ЕЗ) број 1852/2001 (у даљем тексту: Уредба 2015/2283/ЕУ), која ступа на снагу 1. јануара 2018. године и са којим треба ускладити законодавство РС.

До 1. јануара 2018. године примењивале се Уредба 258/97/ЕЗ.

Уредба 2015/2283/ЕУ је донета да би се, пре свега, поједноставио тренутни поступак одобравања нове хране, узео у обзир технолошки напредак у смислу категорија нове хране, али и промене у законодавству ЕУ, нарочито имајући у виду да је ГМО храна и храна намењена за технолошке сврхе (адитиви, ароме, ензими и растварачи за екстракцију) обухваћена Уредбом 258/97/ЕЗ.

Такође, Уредбом 2015/2283/ЕУ дефиниција нове хране је измењена и доведена у везу са општом дефиницијом хране у складу са Уредбом 178/2002/ЕЗ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 1б) за МЗ.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Уз помоћ PLAC пројекта, јуна 2014. године, израђен је Нацрт правилника о условима за производњу и стављање у промет нове хране, начину вршења контроле те хране и условима који се односе на следљивост и означавање нове хране.

Нацртом правилника је предвиђено да се на тржиште РС може ставити само нова храна одобрена у ЕУ. Овај нацрт правилника је у потпуности усаглашен са Уредбом 258/97/ЕЗ (осим одредби које нису преносиве у национално законодавство, као што је поступак подношења захтева за прво стављање на тржиште нове хране или састојка нове хране, почетне процене и подношење захтева ЕК за проверу испуњености услова у складу са Уредбом 258/97/ЕЗ). Међутим, за усвајање овог правилника неопходно је претходно усвојити Предлог закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Обзиром да Уредба 258/97/ЕЗ важи до 1. јануара 2018. године прво ће се спровести усклађивање са овом Уредбом. Међутим, за усвајање овог правилника неопходно је претходно усвојити Предлог закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране.

2017. година			
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Правилник о условима за производњу и стављања у промет нове хране, начину вршења контроле те хране и условима који се односе на следљивост и означавање нове хране	Уредба 258/97/ЕЗ, осим одредби које нису преносиве у национално законодавство.	Делимична усклађеност	Четврти

У 2018. години, након усвајања новог Закона о безбедности хране, донеће се и нови правилник, чиме ће се спровести потпуно усклађивање са Уредбом 2015/2283/ЕУ.

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Закон о безбедности хране	Чл. 1-4, 6, 8, 9, 24. и 25. Уредбе 2015/2283/ЕУ Не преносе се одредбе: – наведених чланова које се односе на поступак доношења прописа, рокове примене одредби и поступак, овлашћења и извештавање надлежних тела ЕУ;	Потпуна усклађеност	Други	Предмет, сврха, област примене, значење израза, услови за стављање на тржиште, статус нове хране, категорије нове хране, утврђивање листе нове хране, садржај и

	<ul style="list-style-type: none"> – које се односе на поступак одобравања нове хране (чл. 10-23 и 26-28); – које није могуће пренети (прелазне и завршне одредбе, ступање на снагу, делегирање овлашћења, делегирани акти, поступак надлежних тела ЕУ(чл. 5, 7, 29-36). 			ажурирање листе нове хране, следљивост, праћење, додатне информације.
Правилник о новој храни, укључујући и листу нове хране	Уредба 2015/2283/ЕУ	Потпуна усклађеност	Четврти	Категорије нове хране, листе нове хране са условима одобравања

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1.1. под 2б).

3) Јонизујуће зрачење

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Употреба јонизујућег зрачења у технолошким процесима производње хране у РС није ни институционално ни законодавно адекватно уређена. Наиме, постоје одређени прописи, као и тела надлежна за одређене активности по основу више прописа, али још увек не постоји јединствено заокружен систем као целина.

Прописи ЕУ у области употребе јонизујућег зрачења у технолошким процесима производње хране, са којима се законодавство РС усклађује, су:

1) Директива Европског парламента и Савета број 1999/2/ЕЗ од 22. фебруара 1999. године о усклађивању законодавства држава чланица о храни и састојцима хране третираним јонизујућем зрачењу (у даљем тексту: Директива 1999/2/ЕЗ);

2) Директива Европског парламента и Савета број 1999/3/ЕЗ од 22. фебруара 1999. године о успостављању листе хране и састојака хране у Заједници третиране са јонизујућим зрачењем (у даљем тексту: Директива 1999/3/ЕЗ);

3) Директива Европске комисије број 2002/840/ЕЗ од 23 октобра 2002 године којом се усваја листа одобрених објеката из трећих земаља за третирање хране јонизујућим зрачењем (у даљем тексту: Директива 2002/840/ЕЗ).

Коришћење извора јонизујућих зрачења и обављање радијационе делатности су прописани Законом о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности („Сл. гласник РС”, бр. 36/09 и 93/12), као и Правилником о пријављивању и евидентирању извора јонизујућих зрачења („Сл. гласник РС”, бр. 25/11) и Правилником о условима за добијање лиценце за обављање радијационе делатности („Сл. гласник РС”, бр. 61/11), који се усклађују са ЕУ прописима из области заштите од зрачење.

Одређени делови Директиве 1999/2/ЕЗ и 1999/3/ЕЗ се могу довести у везу са претходно наведеним прописима, као што су услови за одобрење (лиценца), технички

захтеве, именовање одговорног лица, одобрење за коришћење извора јонизујућих зрачења, као и регистрацију и нотификацију извора јонизујућих зрачења.

Листа производа који се могу третирати јонизујућим зрачењем и максимално дозвољене дозе зрачења, када је у питању промет и увоз хране третиране са јонизујућим зрачењем, прописани су Правилником о условима под којима се могу стављати у промет намирнице и предмети опште употребе који су конзервисани јонизујућим зрачењем („Сл. лист СРЈ”, бр. 42/98), који је донет на основу Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе („Сл. лист СФРЈ”, бр. 53/91, „Сл. лист СРЈ”, бр. 24/94-др. закон, 28/96-др. закон и „Сл. гласник РС”, бр. 101/05-др. закон и 79/05-др. закон), који је престао да важи доношењем Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09).

Што се тиче листе производа који се могу третирати јонизујућим зрачењем и максимално дозвољене дозе зрачења, претходно наведени правилник, поред сувог ароматичног биља и зачина и зачинског биља прописаних Директивом 1999/3/ЕЗ, садржи и друге врсте производа који се могу третирати јонизујућим зрачењем са максимално дозвољеним дозама зрачења. Правилником су прописани и предмети опште употребе (предмети за одржавање личне хигијене и неге лица и тела и материјал за паковање хране) који се могу третирати јонизујућим зрачењем и максимално дозвољене дозе зрачења, које Директива 1999/3/ЕЗ не садржи.

Такође, Директивом 1999/3/ЕЗ није прописана сврха третмана хране са јонизујућим зрачењем док су у поменутом правилнику наведене и сврхе третмана хране и предмета опште употребе (сузбијање инсеката, деконтаминација, спречавање клијања, продужење одрживости).

Национални прописи		ЕУ прописи	Ниво усклађености
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, 41/09)		Директиве: – 1999/2/ЕЗ – 1999/3/ЕЗ	<i>Није усклађен</i>
Правилник о условима под којима се могу стављати у промет намирнице и предмети опште употребе који су конзервисани јонизујућим зрачењем („Сл. лист СРЈ”, бр. 42/98)	Члан 1. Члан 3. Чл. 1. и 2. Члан 4. Члан 6. Члан 7. Члан 8.	Директива 1999/2/ЕЗ Члан 3, став 1, Анекс I Члан 3, став 2, Анекс II Члан 3, став 2, Члан 4, Анекс III Члан 5. Члан 6. Члан 7. Члан 8.	<i>Делимична усклађеност</i>

Директива 2002/840/ЕЗ, која се тиче листе одобрених објеката из трећих земаља за третирање хране јонизујућим зрачењем, није пренета у законодавство РС, а то ће бити учињено непосредно пре приступања ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета
Видети 3.12.1. под 1б).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

a) *Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ*

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи овим прописима
Закон о безбедности хране	<p>Директива 1999/2/ЕЗ: – чл. 1, 2, 3. став 1, 4-6, 9, 10. и 14; – правни основ за преношење Анекса I у подзаконски пропис.</p> <p>Не преносе се одредбе: – наведених чланова које се односе на поступак доношења прописа, рокове примене одредби и поступак, овлашћења и извештавање надлежних тела ЕУ; – које није могуће пренети у национално законодавство (прелазне и завршне одредбе и ступање на снагу (чл. 15-17).</p> <p>Директива 1999/3/ЕЗ – чл. 1. и 2; – правни основ за преношење Анекса.</p> <p>Остале одредбе нису преносиве у национално законодавство, а односе се на поступак доношења прописа и ступање на снагу (чл. 3-6).</p> <p>Директива 1999/2/ЕЗ: – чл. 3. ст. 2, чл. 7. и 8; – правни основи за преношење Анекса II и III у подзаконске прописе.</p> <p>Не преносе се одредбе наведених чланова које</p>	<p>Потпуна усклађеност</p> <p>Потпуна усклађеност</p> <p>Потпуна усклађеност</p>	<p>Други</p>	<p>Поред усклађивања са Уредбом 178/2002/ЕЗ и 882/2004/ЕЗ (видети 3.12.1.1. под 2а), у закон ће бити пренете и одредбе Директиве 1999/2/ЕЗ и 1999/3/ЕЗ, које се односе на услове за стављање на тржиште хране подвргнуте јонизујућем зрачењу, услове под којима се храна сме подвргавати јонизујућем зрачењу, листу хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и највеће одобрене дозе зрачења, означавање хране подвргнуте јонизујућем зрачењу услове за увоз, материјале који се користе за паковање хране која се подвргава јонизујућем зрачењу, службена контрола хране подвргнуте јонизујућем зрачењу.</p> <p>У закон ће бити пренете одредбе Директиве 1999/2/ЕЗ, које се односе на врсте извора јонизујућег зрачења, начин израчунавања укупне просечне апсорбоване дозе, услове за одобравање објеката, евиденције које воде објекти одобрени за третман хране јонизујућим зрачењем и рок чувања тих евиденција.</p>

	се односе на поступак доношења прописа и извештавање надлежних тела ЕУ.			
Правилник о условима под којима се храна сме подвргавати јонизујућем зрачењу, листи хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и највећим одобреним дозама зрачења	Директива 1999/2/ЕЗ: – члан 3. став 1: – члан 4. став 1, – Анекс I. Директива 1999/3/ЕЗ: – члан 1; – Анекс.	Потпуна усклађеност	Трећи	Детаљни услови под којима се храна сме подвргавати јонизујућем зрачењу, листа хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и највеће одобрене дозе зрачења
Правилник о условима за одобравање објеката за третман хране јонизујућим зрачењем евиденцији о извршеним третманима хране, врстама извора јонизујућег зрачења и начину израчунавања укупне просечне апсорбоване дозе	Директива 1999/2/ЕЗ: – члан 3. став 2; – члан 7; – члан 8. ст. 1 и 2; – Анекс II и III.		Трећи	Одобрење објеката, додела службеног референтног броја, службена контрола над објектима, повлачење или измену одобрења, подаци које се воде у евиденцијма одобрених објеката, врсте извора јонизујућег зрачења којима се храна може третирати, начин израчунавања укупне просечне апсорбоване дозе.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Директива 1999/2/ЕЗ, као оквирна директива, се примењује на производњу, стављање на тржиште и увоз хране и састојака хране, подвргнутих јонизујућем зрачењу.

Поред тога, њоме су прописани услови под којима се храна сме подвргавати јонизујућем зрачењу (Анекс I), изворе јонизујућег зрачења којима се храна може третирати (Анекс II), начин израчунавања укупне просечне апсорбоване дозе (Анекс III), услове који морају бити испуњени за добијање овлашћења за подвргавање хране јонизујућем зрачењу (члан 7), као и веза са прописима ЕУ који се тичу декларисања и обележавања хране.

Директива 1999/3/ЕЗ је директива о условима за примену оквирне Директиве 1999/2/ЕЗ, којом је утврђена почетна листа хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и највеће одобрене дозе зрачења.

Директиве 1999/2/ЕЗ и 1999/3/ЕЗ припадају „корпусу” ЕУ прописа које су у вези са безбедности храном.

Узимајући у обзир поделу надлежности у области безбедности хране у складу са Законом о безбедности хране и услове прописане Законом о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности, пре свега потребно је створити институционални оквир за доношење и спровођење законодавства у овој области у складу са ЕУ прописима, обзиром на следеће чињенице:

- 1) да не постоји јасно утврђено који је орган надлежан за доношење прописа у области третирања хране са јонизујућим зрачењем,
- 2) да не постоје одобрени оператери;
- 3) да постоје институције лиценциране за обављање одређених анализа у мониторингу, а да при томе, према подацима свих инспекција задужених за контролу хране у РС, у протеклом периоду није увезен нити један производ обележен да је третиран јонизујућим зрачењем.

Имајући у виду да се ради о храни, и то њеним аспектима безбедности, а да су МПЗЖС и МЗ органи надлежни за креирање политике и законодавства и њихово спровођење у области хране били би надлежни и за креирање политике, доношење прописа и службене контроле хране и у овој области.

МЗ би било надлежно за доношење Правилника о листи хране и састојака хране која може бити подвргнута јонизујућем зрачењу и о највећим одобреним дозама зрачења на основу Закона о безбедности хране, а којима се преноси Директива 1999/3/ЕЗ.

МПЗЖС и МЗ би одредили референтне и службене лабораторије за испитивање хране, подвргнуте јонизујућем зрачењу, избором на конкурс у складу са Законом о безбедности хране, са једним од услова да поседују овлашћење за обављање ових послова издато од стране Агенције за заштиту од јонизујућег зрачења и нуклеарну сигурност.

Службену контролу хране која је подвргнута јонизујућем зрачењу спроводили би МПЗЖС и МЗ који су, у складу са поделом надлежности у складу са Законом о безбедности хране, надлежни за одређену врсту хране и ниво производње и промета.

Агенција за заштиту од јонизујућег зрачења и нуклеарну сигурност као регулаторно тело, је надлежна за издавање одобрења за коришћење извора јонизујућих зрачења и лиценци обављање радијационе делатности који су регулисани Законом о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности, Правилником о пријављивању и евидентирању извора јонизујућих зрачења и Правилником о условима за добијање лиценце за обављање радијационе делатности, а усклађују се са ЕУ прописима из области заштите од зрачења.

Службену контролу објеката одобрених за третирање хране јонизујућим зрачењем од стране Агенције за заштиту од јонизујућег зрачења и нуклеарну сигурност, као и извора зрачења и евиденција које воде објекти одобрени за третман хране јонизујућим зрачењем би, као и до сада, обављала Инспекција за заштиту од јонизујућег зрачења, у складу са Законом о заштити од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности.

И) Контаминенти

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС, којим се уређује област контаминената, неопходно је ускладити са законодавством ЕУ којима су утврђени нивои контаминената у храни, као и правила за узорковање и испитивање хране.

Кључни прописи ЕУ у области контаминената, са којима се законодавство РС усклађује, су:

1) Уредба Комисије (ЕЕЗ) број 315/93 од 8. фебруара 1993. године којом се прописују процедуре за контаминенте у храни у Заједници (у даљем тексту: Уредба 315/93/ЕЕЗ);

2) Уредба Комисије (ЕЗ) број 1881/2006 од 19. децембра 2006. године о успостављању максималних нивоа за поједине контаминенте у намирницама (у даљем тексту: Уредба 1881/2006/ЕЗ);

3) Уредба Комисије (ЕЗ) број 1882/2006 од 19. децембра 2006. године којом се прописују методе узорковања и испитивања за службене контроле нивоа нитрата у одређеним намирницама (у даљем тексту: Уредба 1882/2006/ЕЗ);

4) Уредба Комисије (ЕЗ) број 401/2006 од 23. фебруара 2006. године којом се прописују методе узорковања и испитивања за службене контроле нивоа микотоксина у намирницама (у даљем тексту: Уредба 401/2006/ЕЗ);

5) Уредба Комисије (ЕЗ) број 333/2007 од 28. марта 2007. године којом се прописују методе узорковања и испитивања за службене контроле нивоа олова, кадмијума, живе, неорганског калаја, 3-МСПД и benzo(a)pirena у намирницама (у даљем тексту: Уредба 333/2007/ЕЗ);

6) Уредба Комисије (ЕУ) број 589/2014 од 2. јуна 2014. године којом се прописују методе узорковања и испитивања за контролу нивоа диоксина, диоксина сличних РСВ и диоксина који нису слични РСВ у одређеним намирницама (у даљем тексту: Уредба 589/2014/ЕУ);

7) Уредба Комисије (ЕЗ) број 124/2009 од 10. фебруара 2009. године о успостављању нивоа присуства кокцидиостатика или хистомоноостатика у храни који су последица неизбежног преноса ових супстанци нециљаном храном за животиње (у даљем тексту: Уредба 124/2009/ЕЗ);

8) Препорука Комисије број 2003/589/ЕЗ од 11. августа 2003. године о спречавању и смањењу контаминације сока од јабуке и састојака сока од јабуке патулином (у даљем тексту: Препорука 2003/589/ЕЗ)

9) Препорука Комисије број 2006/794/ЕЗ од 16. новембра 2006. године о праћењу основних нивоа диоксина, диоксина сличних РСВ и диоксина који нису слични РСВ у намирницама (у даљем тексту: Препорука 2006/794/ЕЗ);

10) Препорука Комисије број 2011/516/ЕЗ од 23. августа 2011. године о смањењу присуства диоксина, фурана и РСВ у храни за животиње и храни (у даљем тексту: Препорука 2011/516/ЕЗ);

11) Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) број 2015/949 од 19. јуна 2015. године о одобрењу прегледа одређене хране које одређене треће земље спроводе пре извоза у погледу присуства одређених микотоксина (у даљем тексту: Уредба 2015/949/ЕУ).

Одређени делови ЕУ законодавства у области контаминената су пренети у законодавство РС, када су у питању чланови ЕУ прописа који се односе на количине контаминената које су неприхватљиве, сумњу на здравствени ризик и забрану дискриминације хране која испуњава законске услове (Уредба 315/93/ЕЕЗ), као и ЕУ прописа који се односе на максималне нивое одређених контаминената у храни (Уредба 1881/2006/ЕЗ).

Међутим, мора се нагласити да су они садржани у више прописа и да за успостављање максималних нивоа одређених контаминената не постоји правни основ нити у једном од закона који покривају област безбедности хране или који су у вези са безбедношћу хране. Једино је чланом 26. став 3. Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) прописано да МЗ доноси програм мониторинга хране на присуство контаминената.

МПЗЖС, свесно пропуста у овој врло важној области, одлучило је да у пропису којим се уређују максимални нивои резидуа средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње дода следећу одредбу: „Ако храна и храна за животиње садржи одређене контаминенте који потичу од средстава за заштиту биља или из неких других извора, ти контаминенти не могу бити присутни у количинама већим од максимално дозвољених количина утврђених у Прилогу 4 – Максимално дозвољене количине одређених контаминената у храни и храни за животиње, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.”

Ова одредба је садржана у члану 5. став 1. Правилника о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за које се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 29/14, 37/14-исправка, 39/14, 72/14, 80/15, 84/15) (у даљем тексту: Правилник о МДК), а који је донет на основу Закона о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09).

Обзиром на чињеницу да се Правилник о МДК доноси уз сагласност МЗ, потребна је боља координација између МПЗЖС и МЗ. У периоду до добијања сагласности МЗ на предложене хармонизоване нивое резидуа или контаминената долази и до измена нивоа резидуа и контаминената на нивоу ЕУ, тако да РС није у могућности да на адекватан начин, изменом прописа, прати честе измене на нивоу ЕУ.

То нарочито ствара проблеме при спровођењу службених контрола.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, 41/09) Члан 25, ст. 1, 2. и 3. тачка 1) Чл. 7. и 36.	Уредба 315/93/ЕЕЗ: – члан 2. став 1; – члан 4. став 1; – члан 5. став 1.	<i>Делимична усклађеност</i>
Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за које се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 29/14, 37/14-исправка, 39/14, 72/14, 80/15, 84/15) Донет на основу Закона о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) Прилог 4.	Уредба 1881/2006/ЕЗ: – члан 2. ст. 1. и 2; – чл. 3, 4, 5. и 6; – Анекс Уредбе, осим вредности максималног нивоа контаминената у формулама за одојчад, храни за одојчад и малу децу.	<i>Делимична усклађеност</i>
Правилник о здравственој исправности дијететских производа („Сл. гласник РС”, бр. 45/10, 27/11, 50/12, 21/15, 75/15) Донет на основу члана 26. Закона о безбедности хране.	Уредба 1881/2006/ЕЗ: Прилог Уредбе, и то само вредности максималних нивоа контаминената у формулама за одојчад, храни за одојчад и малу децу.	<i>Делимична усклађеност</i>

Уредбе 1882/2006/ЕЗ, 401/2006/ЕЗ, 333/2007/ЕЗ и 589/2014/ЕУ, које се тичу метода узорковања и испитивања за службене контроле нивоа контаминената у храни, као и

Уредба 124/2009/ЕЗ, која се односи на успостављање нивоа присуства кокцидиостатика или хистомоноостатика у храни, нису пренете у национално законодавство.

У национално законодавство није пренета ни Уредба 315/93/ЕЕЗ, осим одредби члана 2. став 1, члана 4. став 1. и члана 5. став 1, које су пренете у Закон о безбедности хране.

У складу са важећом методологијом израде прописа у РС, Препоруке 2003/589/ЕЗ, 2006/794/ЕЗ и 2011/516/ЕЗ не могу бити део националног законодавства у процесу приступања, а постаће саставни део законодавства РС даном приступања ЕУ.

У фази преговора о приступању у којој се налази РС, Уредба 2015/949/ЕУ није преносива у национално законодавство, јер се односи на одобравање посебних прегледа хране које одређене треће земље спроводе непосредно пре извоза у ЕУ, како би се проверило да ли производи који се извозе задовољавају захтеве ЕУ. Ова Уредба ће постати део законодавства РС даном приступања ЕУ.

Одређени национални прописи, као што је Прилог 2. Правилника о прехранбеним адитивима („Сл. гласник РС”, бр. 63/13), донет на основу члана 26. Закона о безбедности хране, као и члан 3. Правилника о квалитету и другим захтевима за ароме за намирнице („Сл. лист СЦГ”, бр. 21/06), који је донет на основу члана 2. став 2. Уредбе о начину израде и доношењу техничких прописа и регистру тих прописа („Сл. лист СЦГ”, бр. 17/06), садрже успостављене нивое одређених контаминената (тешки метали).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1. под 1б).

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Видети 3.12.1. под 1в).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о максималним концентрацијама одређених контаминената у храни, као и методе узорковања и испитивања хране ради утврђивања присуства и нивоа одређених контаминената у храни (у даљем тексту: Правилник о контаминентима)	Уредба 315/93/ЕЕЗ: – члан 1. став 1; – члан 2. став 1; – члан 4. став 1; – члан 5. став 1. Остале одредбе нису преносиве у национално законодавство и односе се на поступак доношења прописа на ЕУ нивоу, поступак и извештавање надлежних органа ЕУ и ступање на снагу.	Потпуна усклађеност	Четврти	Након доношења Закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране биће створен правни основ и за доношење подзаконских прописа о контаминентима којим ће се утврдити дефиниција контаминената, производи и

	<p>Уредба 1881/2006/ЕЗ: чл. 1, 2, 3, 4, 5. и 6. и Анекс.</p> <p>Остале одредбе нису преносиве у национал- но законодавство и односе се на дерогаци- је за одређене земље чланице, позивање на ЕУ прописе, извешта- вање ЕК, стављање ван снаге прописа, прелаз- не одредбе и ступање на снагу.</p>	Потпуна усклађеност до датума израде Правилника		максимални нивои одређених контаминената у производима и методама узорковања и испитивања хране ради утврђивања нивоа контаминената.
Правилник о методама узорковања и испитива- ња за службене контро- ле нивоа нитрата у храни	Уредба 1882/2006/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о методама узорковања и испитива- ња за службене контро- ле нивоа микотоксина у храни	Уредба 401/2006/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о методама узорковања и испитива- ња за службене контро- ле нивоа олова, кадми- јума, живе, неорганиског калаја, 3-МСПД и benzo- (a)pireна у храни	Уредба 333/2007/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о методама узорковања и испитива- ња за контролу нивоа диоксина, диоксина сличних РСВ и диок- сина који нису слични РСВ у храни	Уредба 589/2014/ЕУ	Потпуна усклађеност	Четврти	
2018. година				
Закон о безбедности хране	<p>Уредба 315/93/ЕЕЗ: – члан 1. став 1; – члан 2. став 1; – члан 4. став 1; – члан 5. став 1.</p> <p>Остале одредбе нису преносиве у национал- но законодавство и односе се на поступак доношења прописа, поступак и извештава- ње ЕК и ступање на снагу.</p>	Потпуна усклађеност	Други	Поред усклађивања са Уредбом 178/2002/ЕЗ и 882/2004/ЕЗ (видети 3.12.1.1. део А) под 2а) и Директиве 1999/2/ЕЗ и 1999/3/ЕЗ (видети 3.12.1.2. део 3) под 2а) у закон ће бити пренете и одредбе Уредбе 315/93/ЕЕЗ и 1881/2006/ЕЗ о контаминентима.

	<p>Уредба 1881/2006/ЕЗ: – члан 1. – правни основ за преношење чл. 2, 3, 4, 5. и 6. и Анекса</p> <p>Остале одредбе нису преносиве у национално законодавство и односе се на дерогације за одређене земље чланице, позивање на ЕУ прописе, извештавање ЕК, стављање ван снаге ЕУ прописа, прелазне одредбе и ступање на снагу.</p>	Потпуна усклађеност		
Правилника о изменама и допунама Правилника о контаминентима	Уредба 1881/2006/ЕЗ	Делимична усклађеност до датума израде Правилника	Трећи	Контаминенти, групе производа за које се успостављају максимални нивои контаминената.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Након усвајања Предлога измена и допуна Закона о безбедности хране, којима се ствара основ за доношење подзаконских прописа у вези са контаминентима, из Правилника о МДК биће изузет прилог који се односи на успостављање нивоа контаминената у храни, обзиром да ће за доношење прописа бити надлежно МЗ.

Одлука 2008/47/ЕЗ ће бити пренета у законодавство РС даном приступања, а Препоруке 2003/589/ЕЗ, 2006/794/ЕЗ и 2011/516/ЕЗ постати део законодавства РС даном приступања ЕУ.

3.12.1.3. СТАВЉАЊЕ ХРАНЕ У ПРОМЕТ

А) Хигијена хране

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Кључни прописи ЕУ, у области хигијене хране, са којима се законодавство РС усклађује су:

1) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 852/2004 од 29. априла 2004. године о хигијени хране (у даљем тексту: Уредба 852/2004/ЕЗ);

2) Уредба Комисије (ЕЗ) број 2073/2005 од 15. новембра 2005. године о микробиолошким критеријумима за храну (у даљем тексту: Уредба 2073/2005/ЕЗ);

3) Уредба Комисије (ЕЗ) број 2074/2005 од 5. децембра 2005. године којом се утврђују мере за спровођење за одређене производе према Уредби Европског парламента

и Савета (ЕЗ) број 853/2004 и за организацију службених контрола према Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 854/2004, одступања од Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 852/2004 и Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 882/2004 и измену Уредби (ЕЗ) број 853/2004 и (ЕЗ) број 854/2004 (у даљем тексту: Уредба 2074/2005/ЕЗ);

4) Уредба Комисије (ЕУ) број 210/2013 од 11. марта 2013. године о одобравању објеката који производе клице у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 852/2004 (у даљем тексту: Уредба 210/2013/ЕУ);

5) Уредба Комисије (ЕУ) број 579/2014 од 28. маја 2014. године о одобравању одступања од одређених одредби Анекса II Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 852/2004 у вези превоза течних уља и масти морем (у даљем тексту: Уредба 579/2014/ЕУ).

Законодавство РС у овој области је делимично усклађено са ЕУ законодавством усвајањем Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС”, број 41/09), као и правилника донетих на основу тог закона.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, 41/09) Члан 45, ст. 3. и 4.	Уредбе: – 852/2004/ЕЗ – 2073/2005/ЕЗ	Делимична усклађеност
Правилник о хигијени хране („Сл. гласник РС”, бр. 73/10)	Уредба 852/2004/ЕЗ	Делимична усклађеност
Правилником о општој и посебној хигијени хране у било којој фази производње, прераде и промета („Сл. гласник РС”, бр. 72/10)	Уредба 2073/2005/ЕЗ	Делимична усклађеност

Усклађивање са Уредбом 579/2014/ЕУ се неће спроводити, већ ће она постати део законодавства РС даном приступања ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1. под 1б).

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Видети 3.12.1. под 1в).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2016. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о изменама и допунама Правилника о	Уредба – 2073/2005/ЕЗ – 853/2004/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Утврђује микробиолошке критеријуме за одређене микроорганизме и правила која морају да спроводе

микробиолошким критеријумима за храну				субјекти у пословању храном како би била испоштаване опште и посебне мере за хигијену хране.
2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о хигијени хране	Уредбе: – 852/2004/ЕЗ – 210/2013/ЕУ	Потпуна усклађеност	Трећи	Прописују се услови за хигијену хране.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.1. под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.1. под 2в).

Б) Посебна правила хигијене хране за производе животињског порекла

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавство РС, којим су утврђена посебна правила за хигијену и безбедност хране животињског порекла, је *делимично усклађено* са тзв. „хигијенским пакетом” ЕУ.

Национални прописи	ЕУ прописи
Правилник о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране животињског порекла, као и о условима хигијене хране животињског порекла („Сл. гласник РС”, бр. 25/11)	Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 853/2004 од 29. априла 2004. године којом се утврђују специфична правила за храну животињског порекла (у даљем тексту: Уредба 853/2004/ЕЗ)
Правилник о облику и садржини жига, односно потврде о безбедности дивљачи за исхрану људи, као и начину и поступку обележавања хране животињског порекла („Сл. гласник РС”, бр. 44/07)	
Правилник о начину и поступку спровођења службене контроле хране животињског порекла и начину вршења службене контроле животиња пре и после њиховог клања („Сл. гласник РС”, бр. 99/10)	Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 854/2004 којом се утврђују посебни прописи за организацију службених контрола хране животињског порекла намењене за исхрану људи (у даљем тексту: Уредба 854/2004/ЕЗ)
Правилник о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране које морају да испуњавају објекти за промет одстрелене дивљачи, као и начин вршења службене контроле одстрелене дивљачи („Сл. гласник РС”, бр. 68/10)	

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УВ, као орган управе у саставу МПЗЖС, је надлежна за обављање послова који се односе на: ветеринарско јавно здравство; обезбеђивање система за управљање ризицима у производњи и промету хране животињског порекла, ветеринарско-санитарну контролу у производњи и промету ризицима у производњи и промету хране животињског порекла и компоненти за производњу хране за животиње; регистрацију, одобравање и службену контролу објеката за производњу хране животињског порекла; контролу производње и промета ветеринарских лекова и медицинских средстава за употребу у ветерини; праћење и усклађивање националних прописа из области ветеринарства.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за ветеринарско јавно здравство	7	3	Преношење/ спровођење	Није поверена.
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

Садашњи број запослених у УВ није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у области безбедности хране у национално законодавство, а нарочито њихово спровођење и примену, обзиром да инспекцијски органи, поред спровођења и примене Закона о безбедности хране и Закона о ветеринарству и прописа донетих на основу ових закона, спроводе и примењују и прописе који обухватају и друге области.

Такође, још увек нису одређене ни референтне лабораторије, имајући у виду да ДНРЛ још увек није оперативна (недостатак кадрова и опреме).

Због тога је неопходно, до њене потпуне оперативности, усвојити измене и допуне Закона о безбедности хране како би се створили услови да лабораторије, чије услуге користи и МПШВ и МЗ и које испуњавају прописане услове, могу бити означене као службене, односно референтне лабораторије.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Видети 3.12.1. под 1в).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о начину испитивања присуства	Уредба 2075/2005/ЕЗ	Потпуно усклађен	Други	Развијање референтне методе за лабораторијско испитивање, флексибилност код испитивања малог броја животиња,

трихинела у месу				могућност обезбеђивања статуса газдинстава „слободних од трихинелозе”.
Правилник о регистрацији и одобравању објеката који се баве производњом и прометом хране животињског порекла	Уредбе: – 52/2004/ЕЗ – 853/2004/ЕЗ	Потпуно усклађен	Други	Утврђивање листе регистрованих објеката којима није потребна процедура за одобравање и вођење целог прописаног поступка и одобрених објеката који подлежу овој процедури, прописује се процедура, поступак и неопходна документација за одобравање објеката, поступак инспекције, као и обавезе и права субјеката у пословању храном и усклађује се начин одобравања објеката са ЕУ поступком.
Правилник о посебној хигијени хране животињског порекла	Уредба 853/2004/ЕЗ	Потпуно усклађен	Трећи	Утврђују се посебна правила за хигијену хране животињског порекла.
2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о условима за здравље животиња који се односе на производњу, прераду и дистрибуцију хране животињског порекла, намењене за исхрану људи	Директива 2002/99/ЕЗ	Потпуно усклађен	Први	Утврђивање правила у вези здравља животиња која се односе на производњу, прераду, дистрибуцију хране животињског порекла, намењених за исхрану људи којом се регулише трговина у оквиру ЕУ и приликом увоза из трећих земаља.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Како би се процес примене ЕУ стандарда, који се тичу правила за посебну хигијену хране животињског порекла, у потпуности спровео у објектима који производе храну животињског порекла, УВ спроводи ИПА 2012 Твининг пројекат SR12 IB AG 02 „Подизање капацитета за унапређење објеката за производњу хране и управљање споредним производима животињског порекла”. Пројекат се спроводи од 3. фебруара 2014. године, са твининг партнерима из Холандије, Данске и Литваније и трајаће до фебруара 2017. године.

У оквиру наведеног пројекта планиране су и спроводе се следеће активности: припрема националне стратегије и националног програма за унапређење објеката у којима се послује храном животињског порекла, припрема процедура и контролних листа за ветеринарске инспекторе који ће спроводити процес категоризација, формирање Централне радне групе за процену Акционих планова субјеката и посебних инспекцијских тимова и обука свих заинтересованих страна.

Национални програм успоставља процес унапређења објеката, корак по корак и помажући субјектима да испуњавањем одговарајућих стандарда ЕУ, односно нових прописаних захтева, да наставе са радом, како би се равноправно и конкурентно укључили на национално, европско и светско тржиште.

Национални програм унапређења објеката састоји се од следећих корака:

1) процена стања у објектима: надлежни орган – ветеринарска инспекција спроводи службене контроле општих и посебних услова у објектима и врши оцену свих објеката, како би се проценио ниво усклађености структурних и хигијенских услова у објектима у складу са захтевима ЕУ;

2) категоризација објеката: на основу оцене, објекти се категоризују као објекти који јесу или нису усаглашени са захтевима ЕУ;

3) унапређење стања у објектима: уколико објекти, чија структура није усаглашена са захтевима ЕУ, одлуче да наставе са радом, имају одговорност за израду индивидуалних акционих планова за унапређење услова у објектима у циљу постизања усаглашености са прописима ЕУ.

Поред усклађивања законодавства са ЕУ прописима у овој области неопходно је усвојити и одређене стратешке документе којима ће се омогућити спровођење прописа усклађених са ЕУ правним тековинама, као што су:

1) Стратегија за унапређења објеката за производњу хране животињског порекла у циљу усклађивања произвођача са захтевима ЕУ до краја 2016. године;

2) Стратегија за управљање споредним производима животињског порекла, у циљу усклађивања националног система за њихово сакупљање, прераду, коришћење и/или уништавање са захтевима ЕУ у првом кварталу 2017. године;

3) Стратегија за контролу и унапређење квалитета сировог млека, у складу са стандардима ЕУ до краја 2017. године.

Твининг пројекат ИРА 2013 „Управљање зоонозама и болестима које се преносе храном”, почеће са спровођењем у четвртм кварталу 2016. године.

Циљ пројекта је да се успостави ефективни оперативни оквир за успостављање мреже између ветеринарског и јавног здравства у надлежним органима и лабораторијама, у циљу осигурања интегрисаног мониторинга, надзора и извештавања о болестима које се преносе храном и антимикуробној резистенци код животиња и у храни.

Резултати пројекта ће бити усклађивање законодавства са ЕУ у овој области, унапређење и јачање интерсекторског управљања овим болестима, између МПЗЖС и МЗ, формирање националне базе података, усвајање стратегије о надзору над болестима које се преносе храном и развој система базиран на web апликацији, као веза са EU RASFF, WHO/FAO INFOSAN и мрежом лабораторија.

УВ не поседује довољно капацитета за мере и активности ради успостављања система усаглашеног са захтевима ЕУ. Просечна старост и природни одлив кадрова, довео је до отежаног рада, угрожавања одрживости система безбедности хране животињског порекла и неповратног губљења „институционалне меморије” ветеринарске службе.

Неопходно је значајно ојачати људске ресурсе у делу креирања политике безбедности хране и усвајања правних тековина ЕУ, као и у делу спровођења прописа у производњи хране животињског порекла и континуирана обука особља из области безбедности хране животињског порекла.

Поред јачања кадровских капацитета и унапређења информационог система потребно је и:

1) унапређење рада путем јачања сарадње са институцијама из региона и усвајање позитивних искустава и најбоље праксе, као и обуку инспектора за рад на софтверским апликацијама;

2) одржавање система уноса података о субјектима у пословању са храном у Централни регистар и Регистар одобрених објеката;

3) организација обука из области безбедности хране и хране за животиње, здравствене заштите и добробити животиња.

Видети и 3.12.1. под 2б) и 2в).

В) Посебна правила контроле хране за производе животињског порекла

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 854/2004 којом се утврђују посебни прописи за организацију службених контрола хране животињског порекла намењене за исхрану људи (у даљем тексту: Уредба 854/2004/ЕЗ) делимично је пренета у законодавство РС следећим подзаконским прописима:

1) Правилник о службеним контролама хране животињског порекла („Сл. гласник РС”, бр. 99/10) и

2) Правилник о облику и садржини жига, односно потврде о безбедности дивљачи за исхрану људи, као и о начину и поступку обележавања хране животињског порекла („Сл. гласник РС”, бр. 44/07).

Неопходно је по усвајању измена и допуна Закона о безбедности хране уредити област службених контрола и доношење правилника о службеним контролама које се спроводе ради провере поштовања прописа о храни и храни за животиња те прописа о здрављу и добробити животиња.

Изменама и допунама закона прецизније се дефинише област службених контрола, методе и технике службених контрола, надлежни орган за спровођење службених контрола, службени ветеринари, квалификације, капацитети, континуирана едукација лица која спроводе службене контроле, накнаде и трошкови за спровођење службених контрола којим би се осигурало да систем службених контрола буде ефикасан и одржив. Законом прецизније треба уредити и доношење интегрисаног Програма вишегодишњег националног плана службених контрола (МПЗЖС/МЗ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.3. део Б) под 1б) за Ветеринарску инспекцију.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом

<p>Правилник о службеним контролама хране животињског порекла</p>	<p>Уредба 854/2004/ЕЗ</p>	<p>Потпуна усклађеност</p>	<p>Трећи</p>	<p>Организација и начин спровођења службених контрола хране животињског порекла, праћење, следљивост и обележавање производа животињског порекла здравственим и индентификационим ознакама, обавезна едукација у складу са захтевима уредбе службених ветеринара /ветеринарских инспектора како би она била стручна и ефикасна, а учесталост службених контрола у складу са анализом ризика.</p>
---	---------------------------	----------------------------	---------------------	--

Г) Финансирање контрола хране

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Финансирање контрола хране у РС спроводи се у складу са Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) и Законом о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12), на основу којих Влада РС доноси одлуке о висини накнада.

Висине накнада за обављене службене контроле, узорковање и лабораторијска испитивања утврђене су следећим одлукама:

1) Одлука о висини накнада за извршене ветеринарско-санитарне прегледе („Сл. гласник РС”, бр. 113/2013), која је донета на основу Закона о ветеринарству;

2) Одлука о висини накнаде за лабораторијске анализе узорака хране и хране за животиње биљног порекла узетих током службених контрола („Сл. гласник РС”, бр. 113/2013), која је донета на основу Закона о безбедности хране;

3) Одлука о висини накнаде за обележавање, регистрацију и праћење кретања животиња („Сл. гласник РС”, бр. 113/2013), која је донета на основу Закона о ветеринарству;

4) Одлука о висини накнаде за извршене ветеринарско-санитарне прегледе пошиљки у међународном промету („Сл. гласник РС”, бр. 113/2013) , која је донета на основу Закона о ветеринарству.

Одлуке о висини накнаде за извршене ветеринарско-санитарне прегледе пошиљки у међународном промету садржан је у члану 140. став 4. Закона о ветеринарству, којим је прописано да се средства за спровођење мера здравствене заштите животиња обезбеђују између осталог и од накнада за извршене ветеринарско-санитарне прегледе пошиљки у међународном промету (члан 140. став 1. тачка 7), а да висину те накнаде утврђује Влада.

Висине накнада нису утврђене у складу са ЕУ прописима, обзиром да је одредбама члана 70. став 5. Закона о безбедности хране предвиђено да ти трошкови падају на терет буџета, осим у случају када се утврди да храна, односно храна за животиње не одговара прописаним својствима, док је одредбама члана 71. став 1. предвиђено да је то трошак странке, осим у случају када је то законом другачије прописано.

Наведене одлуке, у свим деловима, нису усаглашене са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 882/2004 од 29. априла 2004. године о службеним контролама које се спроводе ради провере поштовања прописа о храни и храни за

животиње и прописа о здрављу и добробити животиња (у даљем тексту: Уредба 882/2004/ЕЗ) којом се, између осталог, прописују и износи накнада за извршене службене контроле хране животињског порекла.

Финансијска средства за спровођење службених контрола хране обезбеђују се и из средстава која се прикупљају у складу са Законом о републичким административним таксама.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Обзиром на чињеницу да одредбе Закона о безбедности хране које се тичу доношења прописа за његово спровођење не обухватају успостављање система безбедности хране и хране за животиње у целости, јер правни основ за доношење одређених подзаконских прописа за спровођење закона нису предвиђени, док одређени правни основи нису потпуни, што је случај са потребним основама за преузимање Уредбе 882/2004/ЕЗ о службеним контролама, након доношења измена и допуна Закона о безбедности хране, који је планиран за другом кварталу 2017. године (видети 3.12.1. под 2), потребно је донети подзаконски пропис о службеним контролама.

Међутим, овим правилником неће бити прописане висине накнада за извршене службене контроле, већ ће се оне прописати посебним правилницима о висини такси које ће донети МПЗЖС и МЗ посебно, у складу са поделом надлежности у систему безбедности хране, као што је и предложено изменама и допунама Закона о безбедности хране.

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о начину и методама спровођења службене контроле, систему одобравања и сертификације, начину сарадње са царинским органом и надлежним органима земаља чланица ЕУ и трећих земаља, начину прегледа, начину узимања узорака, критеријумима за одређивање рокова за спровођење службене контроле, као и извештавање о спроведеним службеним контролама	Уредба 882/2004/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи	Обављање службених контрола у складу са ЕУ прописима.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Потребно је имати у виду да је тренутно у ЕУ поступак доношења нове уредбе која ће заменити Уредбу 882/2004/ЕЗ о службеним контролама, која ће обухватити службене контроле у целом ланцу хране, укључујући и области ветеринарске и фитосанитарне политике.

Усклађивање са Спроведбеним одлукама Комисије, које се доносе на годишњем нивоу и односе се на финансијску помоћ ЕУ за координисане планове контроле за

мониторинг антиминоробне резистетности, се неће спроводити, већ ће ови прописи постати саставни део законодавства РС даном приступања ЕУ

3.12.2. Ветеринарска политика

3.12.2.1. СИСТЕМ КОНТРОЛЕ НА УНУТРАШЊЕМ ТРЖИШТУ

А) Живе животиње, семена, јајне ћелије и ембриони

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС у области живих животиња, семена, јајних ћелија и ембриона, који је делимично усклађен са релевантним прописима ЕУ, чине:

- 1) Закон ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12);
- 2) Закон о лековима и медицинским средствима („Сл. гласник РС”, бр. 30/10 и 107/12);
- 3) Закон о добробити животиња („Сл. гласник РС”, бр. 41/09);
- 4) Правилник о програму мера здравствене заштите животиња, који се доноси на годишњем нивоу;
- 5) Правилник о обрасцу уверења и здравственом стању животиња („Сл. лист СФРЈ”, бр. 39/88);
- 6) Правилник о условима и трајању карантина за увежене животиње („Сл. лист СФРЈ, бр. 6/88);
- 7) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести Ензоотске леукозе говеда, начину њиховог спровођења, као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од Ензоотске леукозе говеда („Сл. гласник РС”, бр. 51/10);
- 8) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести Туберкулозе говеда, начину њиховог спровођења као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од Туберкулозе говеда („Сл. гласник РС”, бр. 51/09);
- 9) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести Бруцелозе говеда, као и начин утврђивања статуса газдинства слободног од Бруцелозе говеда („Сл. гласник РС”, бр. 55/09).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.1.3. део Б) под 1б) за Ветеринарску инспекцију.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о здравственом стању говеда и свиња за	Директива 64/432/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса говеда и свиња у вези са болестима преноси-

стављање у промет на унутрашњем тржишту				вим овим врстама у циљу заштите националних интереса и трговине на заједничком тржишту
2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о ветеринарским контролама животиња и производа животињског порекла у унутрашњем промету и зоотехничким контролама животиња и производа животињског порекла на заједничком тржишту	Директива 9/425/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Провера пошиљки приликом отпреме и приспећа, физички преглед и провера документације за пошиљке живих животиња, производа животињског порекла
Правилник о здравственом статусу еквида у промету и при увозу из трећих земаља	Директива 2009/156/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса врста Еквиде у унутрашњем промету и увоз из трећих земаља
Правилник о здравственом стању живине и јаја за насад у промету и при увозу из трећих земаља	Директива 2009/158/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса живине и јаја за насад
Правилник о здравственом стању ембриона домаћих животиња-говеда за промет и увоз из трећих земаља	Директива 89/556/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса ембриона домаћих говеда.
Правилник о захтевима везано за здравствено стање дубоко замрзнутог семена домаћих говеда при промету и увозу	Директива 88/407/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса говеда који служе за производњу семена за вештачко осемењавање
Правилник о захтевима везано за здравствени статус семена домаћих свиња за промет и увоз	Директива 90/429/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Регулисање здравственог статуса свиња који служе за производњу семена за вештачко осемењавање
Правилник о захтевима за семе јајне ћелије и ембрионе других животиња за чији промет нису потребни посебни захтеви везано за здравствени статус	Директива 92/65/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Репродуктивне карактеристике и побољшање услова за промет семена, јајних ћелија и ембриона

Б) Сертификација и компјутерски систем TRACES

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У складу са прописима ЕУ, Међународне ветеринарске потврде (сертификати) израђују се за извоз/провоз пошиљака животиња, производа животињског порекла, мешовитих производа и споредних производа животињског порекла у/кроз земље чланице ЕУ. Сертификати се припремају на српском језику, енглеском језику, језику прве земље уласка пошиљке у ЕУ и језику земље одредишта.

Законодавни оквир РС, којим се уређује област међународног промета и сертификације, неопходно је ускладити са законодавством ЕУ.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Правилник о начину и поступку издавања Међународних ветеринарских потврда (сертификата) за пошиљке животиња, производа животињског порекла, хране животињског порекла, хране за животиње, споредних производа животињског порекла и пратећих предмета, као и евиденцијама о издатим сертификатима („Сл. гласник РС”, бр. 76/10)	Директива Европског савета број 96/93/ЕЗ од 17. децембра 1996. године о издавању сертификата за животиње и производе животињског порекла	<i>Делимична усклађеност</i>

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УВ, као орган управе у саставу МПЗЖС, је надлежна за област међународног промета и сертификације.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за међународни промет и сертификацију	7	2	Преношење/спровођење Није поверена.

Садашњи број запослених у УВ, у области сертификације и TRACES система, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Након посете шефа Сектора за TRACES систем ЕК, октобра 2015. године, ЕК од УВ захтева попуњавање сертификата за извоз пошиљака у ЕУ у TRACES систему.

Из тих разлога донета је Инструкција о начину издавања међународних ветеринарских потврда (сертификата) за извоз пошиљака у земље ЕУ у систему електронске сертификације (TRACES), као и њена измена. У складу са инструкцијом сви субјекти у пословању храном и храном за животиње и надлежни ветеринарски инспектори су у обавези да од 15.01.2016. године попуњавају и издају сертификате за извоз пошиљака у ЕУ из ЕУ одобрених објеката у/из TRACES система.

За пошиљке за које се сертификати билатерално усаглашавају са сваком земљом посебно и не налазе се у TRACES систему или за које постоје технички проблеми да се попуне и одштапају из TRACES система и даље ће се попуњавати папирне форме сертификата. Први део сертификата који обухвата опште податке, електронски ће у TRACES систему попуњавати економски оператери из ЕУ одобрених објеката, а

надлежни ветеринарски инспектори ће попуњавати део сертификата који се односи на здравствене гаранције.

Након доношења инструкције одржане су 22 обуке и обучено 207 економских оператера из ЕУ одобрених објеката и надлежних ветеринарских инспектора и додељено 207 налога за оперативни рад у TRACES систему. Резултат обука је повећан број попуњених сертификата за извоз пошиљака у ЕУ у TRACES систему.

На захтев експерата за TRACES систем ЕУ, у процедури је и превођење сертификата за извоз пошиљака (производа животињског порекла, мешовитих производа, споредних производа животињског порекла) у ЕУ са енглеског на српски језик, како би након тога сертификати били убачени у електронски систем TRACES и били доступни на српском језику, ради увођења електронске базе података и поступног увођења електронског издавања сертификата од стране ветеринарских инспектора РС.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Израда Међународних ветеринарских потврда (сертификата) за извоз/транзит у земље чланице ЕУ обављаће се у складу са изменама и допунама прописа ЕУ, у зависности од врсте пошиљке за промет.

Видети и 3.12.2.6. под 2а).

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У 2016. години су спроведене обуке економских оператера и ветеринарских инспектора за рад у TRACES систему, као и превођење осталих сертификата на српски језик и измена сертификата у складу са променама законодавства ЕУ.

У 2017. години неопходно је извршити пријем новог особља за административне послове, и то једног извршиоца у Одељењу за међународни промет и сертификацију

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантних за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су у наредној табели.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених који би радио на преношењу/спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за међународни промет и сертификацију	7 + 1	3	Неће бити поверена другим институцијама.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

У вези са планираним мерама за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ, треба имати у виду да је, у првој половини 2016. године, у ЕУ дошло до измене сертификата утврђених Уредбом Комисије 1664/2006/ЕЗ, која обухвата сертификате за жабље батаке, месо пужева, желатин, колаген и молуске намењене за исхрану људи, као и сировине за производњу желатина и колагена, производе рибарства, мед и производе пчеларства.

Такође, у најави су и измене у вези са сертификатима за коње, као и остале уредбе које се тичу сертификата.

Недостатак информационих технологија представља ограничавајући фактор како за усклађивање, тако и за спровођење и примену прописа и повезивање са већ постојећим базама података, што је нарочито значајно за TRACES систем.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012, почео је са спровођењем у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се информациони систем који ће обухватити све области релевантне за безбедност хране, ветеринарску и фитосанитарну политику.

В) Финансирање контрола

Видети 3.12.1.3. део Г).

3.12.2.2. Обележавање, регистрација и праћење кретања животиња

А) Говеда

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Обележавање, регистрација и праћење кретања животиња је уређено Законом о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12), који се примењује од 2005. године, односно од првог Упутства о начину обележавања говеда из 2005. године па до ступања на снагу Правилника о обележавању говеда и регистрације говеда, као и о службеној контроли обележавања и регистрације говеда („Сл. гласник РС”, бр. 102/14).

На основу препорука експерата ЕУ, 2010. године извршене су измене и допуне Закона о ветеринарству у делу који се односи на обележавање, регистрација и праћење кретања животиња.

Обележавање животиња не представља само просту апликацију ушних маркица у ушну шкољку животиња, већ се ради о комплексном систему који обезбеђује следљивост животиња у производњи, односно следљивост меса и производа од меса у ланцу хране - „од штале до трпезе”. За одрживо функционисање система, обезбеђена су материјална средства и ресурси који се првенствено базирају на буџетским средствима прикупљеним од накнада за обележавање и регистрацију животиња.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Правилник о обележавању говеда и регистрације говеда, као и о службеној контроли обележавања и регистрације говеда („Сл. гласник РС”, бр. 102/14)	Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1760/2000 од 17. јула 2000. године којом се успоставља систем за обележавање и регистрацију говеда и која се односи на обележавање говеда и производа од говеђег меса и којом је замењена Уредба Савета (ЕЗ) број 820/97 (у даљем тексту: Уредба 1760/2000/ЕЗ)	<i>Потпуно усклађен</i>
	Уредба Европског парламента и Савета (ЕУ) број 653/2014 од 15. маја 2014. године којом је измењена Уредба (ЕЗ) број 1760/2000 у односу на електронску	<i>Делимично усклађен</i>

	идентификацију говеда и обележавање говеђег меса (у даљем тексту: Уредба 653/2014/ЕУ)	
--	--	--

ЕК је у току 2014. године усвојила измене и допуне Уредбе 1760/2000 које ће почети да се примењују од јула 2019. године. Из тих разлога наведене одредбе још увек нису пренете у Правилник о обележавању говеда и регистрације говеда, као и о службеној контроли обележавања и регистрације говеда.

Остали ЕУ прописи са којима је неопходно спровести усклађивање су:

1) Уредба Комисије (ЕЗ) број 494/98 којом се утврђују детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) број 820/97 у вези са минималним административним санкцијама у оквиру система за идентификацију и регистрацију говеда (у даљем тексту: Уредба 494/98/ЕЗ);

2) Уредба Комисије (ЕЗ) број 509/1999 од 8. марта 1999. године која се односи на продужење максималног периода који је утврђен за примену ушних маркица за бизона (*Bison bison* spp.) (у даљем тексту: Уредба 509/1999/ЕЗ);

3) Уредба Комисије (ЕЗ) број 2680/1999 од 17. децембра 1999. године којом се одобрава систем идентификације бикова намењених културним и спортским догађајима (у даљем тексту: Уредба 2680/1999/ЕЗ);

4) Одлука Комисије број 2001/672/ЕЗ од 20. августа 2001. године којом се утврђују посебна правила која се примењују на кретање говеда када се упућују на пашу у планинским подручјима (у даљем тексту: Одлука 2001/672/ЕЗ);

5) Уредба Комисије (ЕЗ) број 1082/2003 од 23 јуна 2003 године којом се утврђују детаљна правила за спровођење Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1760/2000 која се односи на минимални ниво контрола које треба спровести у оквиру система обележавања и регистрације говеда (у даљем тексту: Уредба 1082/2003/ЕЗ);

6) Уредба Комисије (ЕЗ) број 911/2004 од 29. априла 2004. године којом се спроводи Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1760/2000 у односу на ушне маркице, пасоше и регистре на газдинству (у даљем тексту: Уредба 911/2004/ЕЗ);

7) Уредба Комисије (ЕЗ) број 644/2005 од 27. априла 2005. године којом се одобрава посебан систем обележавања говеда чуваних у културолошке и историјске сврхе у одобреним објектима у односу на Уредбу Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1760/2000 (у даљем тексту: Уредба 644/2005/ЕЗ).

*б) Институционална структура и стање административних капацитета
(важи за све врсте животиња)*

Систем обележавања чине следећи субјекти:

1) УВ, са следећим унутрашњим јединицама: Одељење за здравствену заштиту, добробит и следљивост животиња, Одсек за идентификацију и следљивост животиња, Одељење ветеринарске инспекције, Одсек за здравствену заштиту и добробит животиња, 25 Одсека ветеринарске инспекције у Управним окрузима у којима су ангажовани ветеринарски инспектори;

2) овлашћени обележивач (који мора да задовољава посебне услове), и то: Ветеринарске станице (Закон о ветеринарству), одгајивачке организације (Закон о сточарству, „Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 93/12), одгајивачи – за сопствене животиње (Закон о сточарству).

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
Одсек за идентификацију и следљивост животиња	3 стално запослена 2 сарадника ангажована уговором о привремено-повременим пословима	3 + 2 преношење и спровођење	300 ветеринарских станица 50 одгајивачких организација

в) Опис осталих предузетих мера и активности

ЕУ је у оквиру ТАИЕХ мисије у мају 2014. године, извршила евалуацију система обележавања и регистрације говеда, Централне базе обележавања говеда и теренских процедура и оценила да је систем РС компатибилан са истим системима у земљама ЕУ, као и да је у складу са Уредбом 1760/2000.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2017. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о обележавању говеда и регистрације говеда, као и о службеној контроли обележавања и регистрације говеда	Уредбе: – 1760/2000/ЕЗ – 653/2014/ЕУ – 494/98/ЕЗ – 509/1999/ЕЗ – 2680/1999/ЕЗ – 1082/2003/ЕЗ – 911/2004/ЕЗ – 644/2005/ЕЗ Одлука 2001/672/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Потпуна усклађеност система обележавања, регистрације и праћења кретања говеда у Републици Србији са ЕУ прописима

У складу са развојем информационих система, теренских процедура које подржавају активности на обележавању, регистрацији и праћењу кретања говеда, као и развојем јавне свести код држалаца говеда, усвајаће се и подзаконска акта везана за имплементацију прописа ЕУ.

Б) Свиње, овце и козе

Правилник о начину обележавања и регистрације свиња, као и о службеној контроли идентификације обележавања и регистрације свиња („Сл. гласник РС”, бр. 94/10) и Правилник о начину обележавања и регистрације оваца и коза као и о службеној контроли идентификације обележавања и регистрације оваца и коза („Сл. гласник РС”, бр. 6/11) су потпуно усклађени са релевантним ЕУ прописима.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
--------------------	------------	-------------------

Правилник о начину обележавања и регистрације свиња, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације свиња („Сл. гласник РС”, бр. 94/10)	Одлука Савета број 64/432/ЕЕЗ од 26. јуна 1964. године о здравственим проблемима животиња који утичу на трговину говеда и свиња унутар Заједнице	<i>Потпуна усклађеност</i>
	Одлука Савета број 2008/71/ЕЗ од 15. јула 2008. године о обележавању и регистрацији свиња	<i>Потпуна усклађеност</i>
	Директива Комисије број 2000/678/ЕЗ од 23. октобра 2000. године којом се утврђују детаљна правила за обележавање газдинстава у националним базама података за свиња као што је предвиђено Директивом Савета 64/432/ЕЕЗ	<i>Потпуна усклађеност</i>
	Директива Комисије број 2006/80/ЕЗ од 1. фебруара 2006. године којом се даје неким земљама чланицама дерогирање предвиђено у члану 3. став 2. Директиве Савета 92/102/ЕЕЗ о обележавању и регистрацији животиња (у даљем тексту: Директива 2006/80/ЕЗ)	<i>Потпуна усклађеност</i>
Правилник о начину обележавања и регистрације оваца и коза, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације оваца и коза („Сл. гласник РС”, бр. 6/11)	Уредба Савета (ЕЗ) број 21/2004 од 17. децембра 2003. године којом је успостављен систем обележавања и регистрације оваца и коза и којом је измењена Уредба (ЕЗ) број No 1782/2003 и Директиве 92/102/ЕЕЗ и 64/432/ЕЕЗ	<i>Потпуна усклађеност</i>
	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1505/2006 од 11. октобра 2006. године којом се спроводи Уредба Савета (ЕЗ) број 21/2004 у односу на минимални ниво контрола које треба спровести у оквиру система обележавања и регистрације оваца и коза	<i>Потпуна усклађеност</i>
	Одлука Савета број 2006/968/ЕЗ од 15. децембра 2006. године којом се спроводи Уредба Савета (ЕЗ) број 21/2004 у односу на водиче и процедуре за електронско обележавање оваца и коза	<i>Потпуна усклађеност</i>
	Директива 2006/80/ЕЗ	<i>Потпуна усклађеност</i>

В) Копитари

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

ЕК је почетком 2015. године усвојила нову Уредбу везану за обележавање, регистрацију и следљивост копитара у ланцу безбедности хране, која је почела да се примењује 1. јануара 2016. године. Због тога, тренутно важећи Правилник о начину обележавања и регистрације копитара, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара („Сл. гласник РС”, бр. 72/10) више није у потпуности усклађен са прописима ЕУ.

Имајући у виду проблеме које земље чланице имају у примени и раније важећих прописа везаних за идентификацију и следљивост копитара, РС у фази преговарања о приступања ЕУ има довољно времена да сагледа и искористи примере добре праксе у примени наведеног прописа код земаља чланица, као и његове евентуалне измене.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Правилник о начину обележавања и	Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) број 2015/262 од 17 фебруара 2015 године којом се утврђују правила у складу	<i>Делимична усклађеност</i>

регистрације копитара, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара („Сл. гласник РС”, бр. 72/10)	са Директивама Савета 90/427/ЕЕЗ и 2009/156/ЕЗ у односу на методе за обележавање копитара (у даљем тексту: Уредба 2015/262)	
	Директива Савета број 90/427/ЕЕЗ од 26. јуна 1990. године о зоотехничким и генеаложким условима који се односе на трговину копитарима унутар Заједнице (у даљем тексту: Директива 90/427)	<i>Није усклађен</i>
	Директива Савета број 2009/156/ЕЗ од 30. новембра 2009. године о условима здравља животиња који се односе на кретање и увоз копитара из трећих земаља (у даљем тексту: Директива 2009/156)	<i>Није усклађен</i>

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о начину обележавања и регистрације копитара, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара	Уредба 2015/262/ЕУ Директиве: – 90/427/ЕЕЗ – 2009/156/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Потпуна усклађеност система обележавања и регистрације копитара и њихова следљивост у систему безбедности хране

3.12.2.3. Мере контроле болести животиња

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Стање у области контроле болести у РС још увек није у законодавном делу усклађено са правним тековинама ЕУ. У том смислу је отежана и потпуна примена подзаконских прописа у области контроле заразних болести животиња.

На основу Закона о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12), усвојени су следећи подзаконски прописи, који су делимично усклађени са релевантним ЕУ прописима у области контроле болести животиња:

1) Правилник о листи нарочито опасних заразних болести животиња и листи заразних болести животиња које се обавезно пријављују као и о начину њихове пријаве и одјаве („Сл. гласник РС”, бр. 49/06);

2) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести плавог језика, као начин њиховог спровођења („Сл. гласник РС”, бр. 18/2009 и 95/14);

3) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести атипичне куге живине („Сл. гласник РС”, бр. 95/09);

4) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класичне куге свиња, као и начину њиховог спровођења („Сл. гласник РС”, бр. 102/09);

5) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести афричке куге коња, као и начину њиховог спровођења („Сл. гласник РС”, бр. 6/10);

6) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести авијарна инфлуенца као и начину њиховог спровођења („Сл. гласник РС”, бр. 7/10);

7) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања везикуларне болести свиња као и начину њиховог спровођења; („Сл. гласник РС”, бр. 10/10);

8) Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести слинавке и шапа („Сл. гласник РС”, бр. 15/10);

9) Правилник о мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести афричка куга свиња („Сл. гласник РС”, бр. 32/10);

10) Правилник о утврђивању мера раног откривања и дијагностике заразних болести трансмисионих спонгиформних енцефалопатија, начину њиховог спровођења као и мерама за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање ове заразне болести („Сл. гласник РС”, бр. 96/10).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У Одсеку за епизоотиологију Одељења за здравствену заштиту, добробит и следљивост животиња УВ запослено је четворо извршилаца. Примену прописа контролишу ветеринарски инспектори за здравствену заштиту и добробит животиња.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одсек за епизоотиологију	4	4	Преношење/спровођење	Није поверена.
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Пројекат из фондова ЕУ под називом „Изградња капацитета за развој националног компензационог фонда за сузбијање заразних болести животиња и друге услуге” почео је са спровођењем 18. фебруара 2014. године. Пројекат је пружио помоћ МПЗЖС и УВ на преношењу најбољих пракси и искустава земаља чланица ЕУ из области ветерине и здравља животиња, као и да помогне у процесу усклађивања законодавства РС са ЕУ законодавством у овој области. Пројекат наставља да пружа континуирану подршку процесу сузбијања класичне куге свиња и беснила. Настављено је са радом на развоју стратегије Националног компензационог фонда за сузбијање заразних болести животиња.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
2016. година				
Правилник о утврђивању мера за контролу болести класична куга свиња	Директива 2001/89	Потпуна усклађеност	Четврти	Успостављање система контроле заразне болести у складу са мерама прописаним у ЕУ.
2017. година				
Закон о изменама и допунама Закона о ветеринарству	Релевантни прописи из ПГ 12	Потпуна усклађеност	Други	Усклађивање система здравствене заштите и промета животиња, безбедности хране животињског порекла, хране за животиње и споредних производа животињског порекла
Правилник о утврђивању мера за контролу салмонеле и других зооноза изазваних храном	Уредба 2160/2003/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Успостављање система контроле заразне болести у складу са мерама прописаним у ЕУ.
Правилник о мониторингу зооноза	Директива 2003/99/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о утврђивању мера за контролу афричке куге свиња	Директива 2002/60/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
2018. година				
Правилник о утврђивању мера за контролу болести плави језик	Директива 2000/75/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Успостављање система контроле заразне болести у складу са мерама прописаним у ЕУ.
Правилник о утврђивању мера за контролу Њукастл болести	Директива 92/66/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	
Правилник о утврђивању мера за контролу афричке куге коња	Директива 92/35/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	
Правилник о утврђивању мера за контролу авијарне инфлуенце	Директива 2005/94/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	
Правилник о утврђивању мера за контролу везикуларне болести свиња	Директива 92/119/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	
Правилник о пријављивању/обавештавању о заразним болестима	Директива 82/894/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи	
Правилник о утврђивању мера за контролу слинавке и шапа	Директива 2003/85/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о утврђивању мера за контролу болести риба	Директива 2006/88/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	

У четвртном кварталу 2016. године почеће са применом твининг пројекат за зоонозе, болести које се преносе путем хране и антимикробну резистенцију (ИПА 2013).

3.12.2.4. Некомерцијално кретање кућних љубимаца

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

На основу члана 124. став 9. Закона о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12) донет је Правилник о условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца уверења (сертификата) за те пошिल्ке („Сл. гласник РС”, бр. 11/11, 60/14 и 65/14- исправка), који је у потпуности усклађен са следећим ЕУ прописима:

1) Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 998/2003 од 26. маја 2003. године о здравственим захтевима за животиње који се примењује на некомерцијално кретање кућних љубимаца и којом се мења Директива Савета 92/65/ЕЕЗ (у даљем тексту: Уредба 998/2003/ЕЗ);

2) Одлуком Комисије број 2004/839/ЕЗ од 3. децембра 2004. године којом су утврђени услови за некомерцијално кретање младих паса и мачака из трећих земаља у Заједницу (у даљем тексту: Одлука 2004/839/ЕЗ);

3) Одлуком Комисије број 2010/734/ЕУ од 30. новембра 2010. године којом се мењају Одлуке 2005/692/ЕЗ, 2005/734/ЕЗ, 2006/415/ЕЗ, 2007/25/ЕЦ и 2009/494/ЕЗ у вези са птичијим грипом (у даљем тексту: Одлука 2010/734/ЕУ);

4) Спроведбеном одлуком Комисије (ЕУ) број 2011/874 којом се утврђује листа трећих земаља и територија одобрених за увоз паса, мачака и крзнашица за некомерцијално кретање више од пет паса, мачака и крзнашица у Унију и модел сертификата за увоз и некомерцијално кретање тих животиња у Унији (у даљем тексту: Одлука 2011/874/ЕУ).

Међутим, у међувремену у ЕУ стављена је ван снаге Уредба 998/2003/ЕЗ доношењем Уредбе Европског парламента и Савета (ЕУ) број 576/2013 од 12. јуна 2013. године о некомерцијалном кретању кућних љубимаца и којом се ставља ван снаге Уредба (ЕЗ) број 998/2003 (у даљем тексту: Уредба 576/2013/ЕУ).

Такође, Одлука 2004/839/ЕЗ је стављена ван снаге доношењем Спроведбене одлуке Комисије (ЕУ) број 577/2013 од 28. јуна 2013. године о моделу идентификационих докумената за некомерцијално кретање паса, мачака и крзнашица, којом се утврђује листа трећих земаља и територија и изглед, распоред и језички захтеви за декларацијама којима се потврђује усклађеност са одређеним условима предвиђеним у Уредби Европског парламента и Савета (ЕУ) број 576/2013 (у даљем тексту: Одлука 577/2013/ЕУ).

Исто тако, Одлука 2011/874/ЕУ је замењена Спроведбеном одлуком Комисије број 2013/520/ЕУ од 21. октобра 2013. године о стављању ван снаге Спроведбене одлуке 2011/874/ЕУ (у даљем тексту: Одлука 2013/520/ЕУ).

Због тога је потребно ускладити домаће законодавство везано за некомерцијално кретање кућних љубимаца са наведеним новим ЕУ прописима.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УВ, као орган управе у саставу МПЗЖС, је надлежна за област међународног промета и сертификације и контролу при увозу.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за међународни промет и сертификацију	7	2	Преношење/спровођење	Није поверена.
Одељење граничне ветеринарске инспекције	32	32	Примена	

Садашњи број запослених у УВ, у области сертификације и контроле, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
2018. година			
Правилника о условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца уверења (сертификата) за те пошљике	Уредба 576/2013/ЕУ Одлуке: – 2010/734/ЕУ – 577/2013/ЕУ – 2013/520/ЕУ	Потпуна усклађеност	Други

3.12.2.5. Забрањене супстанце и контрола резидуа

1) Приказ статуса усклађености

a) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Прописи ЕУ везани за забрањене супстанце и контролу резидуа, мониторинг одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла, о нивоу и учесталости узорковања одређених супстанци и резидуа у производима животињског порекла, о правилима службеног узорковања за мониторинг одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла, о забрани употребе одређених супстанци са хормонским и тиреостатским дејством у узгоју животиња, о стављању на тржиште и примени говеђег соматотропног хормона, о максималним нивоима резидуа пестицида у или на храни и храни за животиње биљног и животињског порекла, о утврђивању максималних нивоа одређених контаминената у прехранбеним производима, као и о припреми, стављању на тржиште и употреби медициране хране за животиње су највећим делом пренети у национално законодавство.

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
Правилник о утврђивању програма систематског праћења резидуа фармаколошких, хормонских и других штетних материја, код животиња, производа животињског порекла и хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 91/09)	– Директива Савета број 96/23/ЕЗ од 29. априла 1996. године о мерама за праћење одређених супстанци и њихових резидуа у живим животињама и производима животињског порекла и којом се укида Директива 85/358/ЕЕЗ и	Потпуна усклађеност

<p><i>Донет на основу Закона о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12)</i></p>	<p>86/469/ЕЕЗ и Одлука 89/187/ЕЕЗ и 91/664/ЕЕЗ</p> <ul style="list-style-type: none"> – Одлука Комисије 97/747/ЕЗ од 27. октобра 1997. године којом се утврђују нивои и учесталост узорковања предвиђених Директивом 96/23/ЕЗ за праћење одређених супстанци и њихових резидуа у одређеним производима животињског порекла 	
<p>Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за које се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља</p> <p><i>(„Сл. гласник РС”, бр. 29/14, 37/14-исправка, 39/14, 72/14, 80/15, 84/15)</i></p> <p><i>Донет на основу Закона о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 396/2005 од 23. фебруара 2005. године о максималним нивоима резидуа пестицида у или на храни и храни за животиње биљног и животињског порекла (у даљем тексту: Уредба 396/2005/ЕЗ) – Уредбе којима су утврђени и/или измењени Анекси I, II, III, IV, V и VII Уредбе 396/2005/ ЕЗ до октобра 2014. године) – Уредба Комисије (ЕЗ) број 1881/2006 од 19. децембра 2006. године о успостављању максималних нивоа за поједине контаминенте у намирницама (у даљем тексту: Уредба 1881/2006/ЕЗ): члан 2. ст. 1. и 2, чл. 3, 4, 5. и 6. и Анекс Уредбе, осим вредности максималног нивоа контаминената у формулама за одојчад, храни за одојчад и малу децу. 	<p><i>Делимична усклађеност</i></p> <p><i>Делимична усклађеност</i></p>
<p>Правилник о условима за производњу, начину и поступку за декларисање, стављање у промет и начину употребе медицинране хране за животиње</p> <p><i>(„Сл. гласник РС”, бр. 46/13)</i></p>	<p>Директива Савета број 90/167/ЕЗ од 26. марта 1990. године којом се утврђују услови који се односе на припрему, стављање у промет и коришћење медицинране хране за животиње у Заједници</p>	<p><i>Потпуна усклађеност</i></p>
<p>Решење о забрани промета и употребе супстанци и лекова намењених употреби у ветеринарској медицини за третирање животиња које се користе за исхрану људи</p> <p><i>(„Сл. гласник РС”, бр. 96/09)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Одлука Савета број 1999/879/ЕЗ од 17. децембра 1999. године о стављању на тржиште и управљање говеђим соматотропином (БСТ) и укидању Одлуке 90/218/ЕЗ (у даљем тексту: Одлука 1999/879/ЕЗ) – Директива Савета број 96/22/ЕЗ од 29. априла 1996. године која се односи на забрану употребе у сточарству одређених супстанци које имају хормонално или тиреостатко деловање и β-агониста и којом се укидају Директиве 81/602/ЕЕЗ, 88/146/ЕЕЗ и 88/299/ЕЕЗ (у даљем тексту: Директива 96/22/ЕЗ) 	<p><i>Потпуна усклађеност</i></p>
<p>Инструкција бр. 323-07-01577/2010-05 од 6. априла 2010. године о</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Директива 96/23/ЕЗ – Одлука Комисије број 98/179/ЕЗ од 	<p><i>Потпуна усклађеност</i></p>

<p>правилима службеног узорковања за мониторинг одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла</p>	<p>23. фебруара 1998. године којом се прописују детаљна правила о службеним узорковањима за праћење одређених супстанци и њихових резидуа у живим животињама и производима животињског порекла</p>	
--	--	--

Прописи ЕУ у области забрањених супстанци и резидуа, са којима је потребно извршити усклађивање, су:

1) Уредба Комисије (ЕЗ) број 37/2010 од 22. децембра 2009. године о фармаколошки активним супстанцама и њиховој класификацији у погледу максималних резидуа у намирницама животињског порекла (у даљем тексту: Уредба 37/2010/ЕЗ);

2) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 470/2009 од 6. маја 2009. године којом се прописује процедуре у Заједници за успостављање резидуа фармаколошки активних супстанци у намирницама животињског порекла и којом се укида Уредба Савета (ЕЕЗ) број 2377/90 допуњена Директивом Европског парламента и Савета 2001/82/ЕЗ и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 726/2004 (у даљем тексту: Уредба 470/2009/ЕЗ);

3) Одлука Комисије број 2002/657/ЕЗ од 12. августа 2002. године о спровођењу Директиве 96/23/ЕЗ о перформансама аналитичких метода и тумачењу резултата (у даљем тексту: Одлука 2002/657/ЕЗ).

УВ сваке године доноси план и програм за мониторинг резидуа у живим животињама и примарним производима животињског порекла који се систематски спроводи испитивањем одговарајућег броја узорака сваке недеље, плански распоређених на годину дана, у циљу обезбеђивања ефикасног праћења и утврђивања да ли се на подручју РС користе недозвољене супстанце у лечењу животиња које се и/или чији се производи користе као храна.

План систематског праћења (мониторинг) резидуа одобравају надлежни органи ЕУ за сваку годину.

Национални програм мониторинга резидуа (у даљем тексту: НПМР) израђује се на основу броја закланих животиња и количине примарних производа животињског порекла, листе одобрених ветеринарских медицинских производа (у даљем тексту: ВМП), позитивних налаза из претходне године, информације из службених контрола и других података достављених од међународних и домаћих експерата.

Испитивања спроводи Референтна лабораторија за испитивање резидуа у оквиру НПМР.

Произвођачи и посредници дужни су да узгајају и стављају у промет животиње или производе животињског порекла који не садрже резидуе које прелазе максимално дозвољене количине (МДК) супстанци, који не садрже трагове недозвољених супстанци, примењују ВМП под надзором ветеринара и да се придржавају упутстава ветеринара и произвођача лекова о начину употребе и о прописаној каренци, као и да о томе воде евиденцију и чувају је на газдинствима у складу са законом.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УВ, као орган управе у саставу МПЗЖС, обавља послове везане за НПМР, и то: прикупљање и обрада података, израду плана и програма мониторинга за сваку годину, узимање узорака од животиња и производа животињског порекла, контролу производње и промета ветеринарских лекова и медицинских средстава за употребу у ветерини и

предузимање истраге и одговарајућих активности и мера у случају позитивног налаза резидуа.

Службена контрола спроводи се од стране ветеринарске инспекције ради откривања присуства забрањених супстанци/производа који могу садржати супстанце групе А – забрањене супстанце и 1 група Б - ветеринарски лекови и контаминенти који прелазе границе прописане националним и међународним стандардом.

Мере се предузимају у случају налаза недозвољеног третирања/лечења животиња, потврђеног случаја недозвољеног третирања/лечења животиња, мера које се предузимају у случају налаза резидуа у количинама већим од дозвољених, мере које се предузимају када се утврди држање и/или коришћење и/или производња неодобренних супстанци или производа, поступак када постоји оправдана сумња у објекту за клање животиња, поступак код оправдане сумње да је животиња третирана забрањеним супстанцама/лековима (недозвољено лечење).

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за ветеринарско јавно здравство	7	2	Преношење	Институт за хигијену и технологију меса, као референтна лабораторија задужена за транспорт и испитивање узорака
		5	Спровођење	
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

в) Опис осталих предузетих мера и активности

За спровођење НПМР усвојене су јасне смернице о забрањеним супстанцама, максималним лимитима за дозвољене супстанце, употребе лекова и поштовања времена каренце, као и строгим мерама у случају позитивног налаза, по којима поступају сви у ланцу контроле.

Одржавају се посебне обуке инспектора који врше узорковање у смислу одабира животиње/производа, обележавања, паковања, осигурања интегритета и услова за чувања узетог узорка, чување документације и резултата испитивања и све неопходне кораке у току спровођења истраге.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
2017. година				
Правилник о максимално дозвољеним количинама ветеринарских медицинских производа	Уредба 37/2010/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Нивои резидуа фармаколошки активних супстанци у храни животињског порекла.
Правилник о процедурама за успостављање	Уредба 470/2009/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Утврђивање максимално дозвољених концентрација

лимита резидуа одређених фармаколошки активних супстанци у храни животињског порекла				резидуа фармаколошки активних супстанци, као и нивоа који се успостављају из разлога контроле уколико одређене супстанце буду пронађене у количини вишој од дозвољене.
Правилник о стављању у промет и примене говеђег соматотропног хормона (ГТН)	Одлука 1999/879/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Забрана употребе ГТН са изузетком за терапеутске или профилактичке сврхе, на начин да неће утицати на здравље или добробит животиња
2018. година				
Правилник о перформансама за аналитичке методе и тумачењу резултата испитивања резидуа	Одлука 2002/657/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи	Утврђивање захтева за аналитичке методе које се користе за испитивање службених узорака и тумачењу резултата лабораторија које врше испитивања службених узорака
Правилник о забрани употребе одређених супстанци са хормоналним и тиреостатким деловањем у узгоју животиња	Директива 96/22/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Забрана употребе одређених супстанци код животиња које служе за производњу хране, узимајући у обзир одређена одступања за одређена стања код животиња.

За усклађивање са Уредбом 396/2005/ЕЗ и уредбама којима су утврђени и/или измењени Анекси I, II, III, IV, V и VII Уредбе 396/2005/ ЕЗ видети 3.12.3.2. под 2а).

За усклађивање са Уредбом 1881/2006/ЕЗ видети 3.12.1.2. део II) под 2а).

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

На нивоу МПЗЖС не постоји јединица која се бави посебно планирањем и управљањем ризицима и координацијом програма мониторинга. По једна особа на централном нивоу у УЗБ и УВ задужена је за обраду података, припрему плана и програма мониторинга резидуа, праћење реализације плана и координацију свих активности, укључујући и истрагу.

Неопходна је подршка референтној лабораторији за развој нових метода за испитивање резидуа (забрањене, недозвољене супстанце), формирање посебних тимова за спровођење истраге (здравствена заштита, ВМП, храна за животиње, екстерни експерти), унапредити начин паковања, обележавања и следљивост узорака (бар кодови и др).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Успостављање максимално дозвољених граница за ВМП, усвајање и спровођење Одлуке 2002/657/ЕЗ и развој додатних метода за испитивање супстанци.

3.12.2.6. Захтеви за увоз живих животиња

и производа животињског порекла

1) Приказ статуса усклађености

a) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Сертификати за увоз/провоз пошиљака животиња, производа животињског порекла, мешовитих производа и споредних производа животињског порекла у РС усаглашавају се са надлежним службама земаља извозница.

Видети и 3.12.2.1. део Б) под 1а).

Национални прописи	ЕУ прописи	Ниво усклађености
<p>Правилник о садржини и изгледу обрасца, као и начину издавања Заједничког ветеринарског улазног документа</p> <p>(„Сл. гласник РС”, бр. 70/10)</p>	<p>Уредба Комисије (ЕЗ) број 282/2004 од 18. фебруара 2004. године која уводи декларациони документ и ветеринарске животиња које улазе у Заједницу из трећих земаља</p> <p>Одлука Комисије (ЕЗ) број 136/2004 од 22. јануара 2004. године којом се прописују ветеринарске процедуре на инспекцијским граничним Заједнице за производе који се увозе из трећих земаља</p>	<p>Потпуна усклађеност</p>

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Видети 3.12.2.1. део Б) под 1б).

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Видети 3.12.2.1. део Б) под 1в).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

a) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
2018. година			
Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља за увоз сировог млека и производа од млека у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	<p>Уредбе:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 605/2010/ЕЗ – 914/2011/ЕУ – 957/2012/ЕУ 	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља за увоз одређених производа од меса за исхрану људи у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	<p>Одлуке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2007/777/ЕЗ – 2008/638/ЕЗ – 2008/817/ЕЗ – 2008/864/ЕЗ <p>Уредбе:</p>	Потпуна усклађеност	Трећи

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
	<ul style="list-style-type: none"> – 925/2010/ЕЗ – 536/2011/ЕУ – 991/2011/ЕУ – 110/2012/ЕУ – 532/2012/ЕУ – 2012/479/ЕУ 		
Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља, ветеринарско санитарним условима за увоз меса и одређених врста животиња у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	Уредбе: <ul style="list-style-type: none"> – 206/2010/ЕЗ – 810/2010/ЕЗ – 144/2011/ЕЗ – 342/2011/ЕУ – 801/2011/ЕУ – 1112/2011/ЕУ – 497/2012/ЕУ – 546/2012/ЕУ – 644/2012/ЕУ 	Потпуна усклађеност	Трећи

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Видети 3.12.2.1. део Б) под 2б).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Видети 3.12.2.1. део Б) под 2в).

3.12.2.7. Добробит животиња

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Стање у области добробити у РС још увек није у законодавном делу усклађено са правним тековинама ЕУ. У том смислу је отежана и потпуна примена подзаконских прописа у области добробити производних животиња на фармама, транспорту животиња и код омамљивања, клања и убијања.

Важећи прописи још увек не одговарају у потпуности очекивањима грађана Србије и потрошачима из ЕУ.

Закон о добробити животиња („Сл. гласник РС”, бр. 41/09), ступио је на снагу 10. јуна 2009. године. На основу њега усвојени су следећи подзаконски прописи:

1) Правилник о условима за добробит животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе, начину држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о животињама, („Сл. гласник РС”, бр. 6/10, 57/2014);

2) Правилник о условима у погледу превозних средстава у којима се превозе животиње, („Сл. гласник РС”, бр. 14/10);

3) Правилник о програму обуке о добробити животиња приликом њиховог превоза, као и садржини и начину вођења регистра превозника животиња („Сл. гласник РС”, бр. 73/10);

4) Правилник о ближим условима које морају да испуњавају места за утовар, претовар и истовар животиња, места за одмор и контролне станице („Сл. гласник РС”, бр. 92/10);

5) Правилник о садржини овлашћења за превоз животиња, као и о елементима за одређивање дужег и краћег превоза животиња, („Сл. гласник РС”, бр. 28/11);

6) Правилник о обрасцу и садржини плана превоза, као и начину превоза животиња којим се обезбеђује заштита живота и добробити, („Сл. гласник РС”, бр. 48/11);

7) Правилник о условима и средствима за лишавање животиња живота, начину поступања са животињама непосредно пре клања, начину омамљивања и искрварења животиња, условима и начину клања животиња без претходног омамљивања, као и програму обуке о добробити животиња током клања, („Сл. гласник РС”, бр. 14/10);

8) Директива о инспекцијским контролама добробити животиња на фармама број: 323-06-7848/2014-05 од 26.12.2014. године.

Закон и подзаконски прописи су делимично усклађени са следећим ЕУ прописима:

1) Директива Савета (ЕЗ) број 98/58 од 20. јула 1998. године о заштити животиња које се држе у производне сврхе (у даљем тексту: Директива 98/58/ЕЗ);

2) Одлуком Комисије (ЕЗ) број 2006/778 од 14. новембра 2006. године о минималним захтевима за прикупљање информација током инспекција производних објеката у којима су држане одређене животиње у производне сврхе (у даљем тексту: Одлука 2006/778/ЕЗ);

3) Директива Савета (ЕЗ) број 1999/74 од 19. јула 1999. године о утврђивању минималних стандарда за заштиту кока носилца (у даљем тексту: Директива 1999/74/ЕЗ);

4) Директива Савета (ЕЗ) број 2007/43 од 28. јуна 2007. године о утврђивању минималних правила за заштиту пилића који се држе за производњу меса (у даљем тексту: Директива 2007/43);

5) Директива Савета (ЕЗ) број 2008/119 од 18. децембра 2008. године о утврђивању минималних стандарда за заштиту телади (у даљем тексту: Директива 2008/119/ЕЗ);

6) Директива Савета (ЕЗ) број 2008/120 од 18. децембра 2008. године о утврђивању минималних стандарда за заштиту свиња (у даљем тексту: Директива 2008/120/ЕЗ);

7) Уредба Савета (ЕЗ) брпј 1/2005 од 22. децембра 2004. године о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама и изменама Директива (ЕЕЗ) 64/432, (ЕЗ) 93/119 и Уредбе (ЕЗ) 1255/97 (у даљем тексту: Уредба 1/2005/ЕЗ);

8) Уредбом Савета (ЕЗ) брпј 1099/2009 од 24. септембра 2009. године о заштити животиња у време клања и убијања (у даљем тексту: Уредба 1099/2009/ЕЗ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У УВ у Одељењу за здравствену заштиту, добробит и следљивост животиња, Групи за добробит животиња раде троје запослених. Примену прописа контролишу ветеринарски инспектори. У овом тренутку нема систематизованих радних места за инспекторе који контролишу само добробит животиња, већ се контроле за добробит животиња врше у оквиру здравствене заштите или безбедности хране.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
------------------------	------------------------	---	---

Група за добробит животиња	3	2	Преношење/спровођење	Није поверена
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Од 2012-2014 године реализован је твининг пројекат „Изградња капацитета у области безбедности хране и добробити животиња”, који је омогућио јачање професионалних и техничких капацитета запослених у УВ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Планирано је да се успостави адекватни и одрживи систем у области добробити животиња. С обзиром да се релевантно законодавство ЕУ стално прилагођава научном и техничком напретку, потребно је осигурати континуирано праћење стања и усаглашавање националног законодавства у области добробити животиња са релевантним законодавством ЕУ.

Потребно је даље јачати институционалне и административне капацитете у погледу стручне оспособљености за пуну примену свих ЕУ прописа којима се уређује добробит животиња.

РС израђује детаљне планове реструктурирања сектора сточарства, укључујући потребне инвестиције на основу захтева правног система ЕУ, што представља привредну и економску нужност за нашу земљу.

Такође, потребно је интензивирати дијалог са индустријом и осталим заинтересованим странама ради даљег информисања о њиховим обавезама у вези са применом ЕУ прописа у области добробити животиња.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
2017. година				
Закон о изменама и допунама Закона о добробити животиња	Уредбе: – 1/2005/ЕЗ – 1099/2009/ЕЗ Директиве: – 98/58/ЕЗ – 1999/74/ЕЗ – 2007/43/ЕЗ – 2008/119/ЕЗ – 2008/120/ЕЗ Одлука 2006/778/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи	Успостављање законског основа за потпуно усклађеност са прописима ЕУ којима се уређује добробит животиња.
Правилник о заштити животиња у време клања и убијања	Уредба 1099/2009/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Стављање ван снаге Правилника о условима и средствима за лишавање животиња живота, начину поступања са животињама непосредно пре клања, начину омамљивања и

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
				искрварења животиња, условима и начину клања животиња без претходног омамљивања, као и програму обуке о добробити животиња током клања („Сл. гласник РС”, бр. 14/10).
Правилник о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама	Уредба 1/2005/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Стављање ван снаге свих донетих прописа о добробити животиња током превоза.
Правилник о заштити животиња које се држе у производне сврхе	Директива 98/58/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Стављање ван снаге Правилника о условима за добробит животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе, начину држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о животињама („Сл. гласник РС”, бр. 6/10).
Правилник о минималним стандардима за заштиту кока носиља	Директива 1999/74/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о минималним правилима за заштиту пилића који се држе за производњу меса	Директива 2007/43/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о минималним стандардима за заштиту телади	Директива 2008/119/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	
Правилник о минималним стандардима за заштиту свиња	Директива 2008/120/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Даље активности на примени усаглашених прописа, јачање капацитета запослених (обуке).

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Контрола примене прописа.

3.12.2.8. Зоотехника

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законодавни оквир РС, којим се уређује област зоотехнике, неопходно је ускладити са законодавством ЕУ које је тренутно на снази, а које обухвата директиве и одлуке ЕК које дефинишу зоотехничка питања за сваку значајнију врсту домаћих животиња засебно.

Међутим, треба имати у виду да се на нивоу ЕУ у наредном периоду очекује и усвајање новог законодавства, са којим ће такође бити неопходно вршити усклађивање,

што је и истакнуто у процесу аналитичких прегледа за Поглавље 12, а то је предлог Уредбе о зоотехничким и генеалошким условима за трговање квалитетним приплодним животињама и њиховим генетским материјалом, као и њиховом увозу у Унију.

Кључни ЕУ прописи са којима је законодавство РС делимично усклађено су:

1) Директива Савета број 2009/157/ЕЗ од 30. новембра 2009. године о чистокрвним приплодним животињама врсте говеда (у даљем тексту: Директива 2009/157/ЕЗ);

2) Директива Савета број 89/361/ЕЕЗ од 30. маја 1989. године о чистокрвним приплодним овцама и козама (у даљем тексту: Директива 89/361/ЕЕЗ);

3) Директива Савета број 88/661/ЕЕЗ од 19. децембра 1988. године о зоотехничким стандардима који се примењују на приплодне животиње врсте свиње (у даљем тексту: Директива 88/661/ЕЕЗ);

4) Директива Савета број 90/427/ЕЕЗ од 26. јуна 1990. године о зоотехничким и генеалошким условима који уређују трговину копитарима унутар Заједнице (у даљем тексту: Директива 90/427/ЕЕЗ);

5) Директива Савета број 91/174/ЕЕЗ од 25. марта 1991. године којом се утврђују зоотехнички и генеалошки захтеви у трговини чистокрвним животињама и којом се мењају директиве 77/504/ЕЕЗ и 90/425/ЕЕЗ (у даљем тексту: Директива 91/174/ЕЕЗ);

6) Директива Савета број 94/28/ЕЗ од 23. јуна 1994. године којом се утврђују начела у вези зоотехничких и генеалошких услова који се примењују на увоз животиња, њиховог семена, јајних ћелија и ембриона из трећих земаља и мења Директива 77/504/ЕЕЗ о чистокрвним приплодним животињама врсте говеда (у даљем тексту: Директива 94/28/ЕЗ);

7) Директива Савета број 90/428/ЕЕЗ од 26. јуна 1990. године о трговини копитарима намењеним за такмичења и о условима за учествовање на такмичењима (у даљем тексту: Директива 90/428/ЕЕЗ).

Законодавство Републике Србије у овој области је делимично усклађено са ЕУ законодавством усвајањем Закона о сточарству („Сл. гласник РС”, број 41/09 и 93/12), као и правилника донетих на основу тог закона:

1) Правилник о садржини и обрасцу захтева за упис у регистар одгајивачких организација и организација са посебним овлашћењима, као и садржини и начину вођења тог регистра („Сл. лист РС”, број 67/09);

2) Правилник о условима за увођење у приплод које морају да испуњавају приплодне домаће животиње и квалитетне приплодне домаће животиње („Сл. гласник РС”, број 94/09);

3) Правилник о условима за испуњавање пуног и непотпуног порекла квалитетних приплодних домаћих животиња, условима за упис домаћих животиња у матичну евиденцију, односно у регистар, као и о садржини и начину вођења матичне евиденције, односно регистра („Сл. гласник РС”, број 94/09);

4) Правилник о условима у погледу објеката и опреме које морају испуњавати одгајивачке организације и организације са посебним овлашћењима, као и о условима у погледу стручног кадра које морају испуњавати организације са посебним овлашћењима („Сл. гласник РС”, број 103/09).

Одредбе ЕУ прописа које ће бити пренете у национално законодавство односе се на методе праћења производних способности и оцењивања генетске вредности и сертификатима и подацима за чистокрвна приплодна грла за сваку значајнију врсту домаћих животиња засебно, а то су:

1) Одлука Комисије број 2006/427/ЕЗ од 20. јуна 2006. године којом се утврђују методе за праћење производних особина и методе за процену генетских вредности чистокрвних приплодних говеда (у даљем тексту: Одлука 2006/427/ЕЗ);

2) Одлука Комисије број 89/507/ЕЕЗ од 18. јула 1989. године којом се утврђују методе праћења производних способности и оцењивања генетске вредности чистокрвних и хибридних приплодних свиња (у даљем тексту: Одлука 89/507/ЕЕЗ);

3) Одлука Комисије број 90/256/ЕЕЗ од 10. маја 1990. године којом се утврђују методе за праћење учинка производних особина и оцењивање генетске вредности чистокрвних приплодних оваца и коза (у даљем тексту: Одлука 90/256/ЕЕЗ);

4) Одлука Комисије број 379/2005/ЕЗ од 17. маја 2005. године о генеалошким сертификатима и подацима за чистокрвна приплодна говеда, њихово семе, јајне ћелије и ембрионе (у даљем тексту: Одлука 379/2005/ЕЗ);

5) Одлука Комисије број 89/503/ЕЕЗ од 18. јула 1989. године о уверењима која се издају за чистокрвне приплодне свиње, њихово семе, јајне ћелије и ембрионе (у даљем тексту: Одлука 89/503/ЕЕЗ);

6) Одлука Комисије број 89/506/ЕЕЗ од 18. јула 1989. године о уверењима која се издају за хибридне приплодне свиње, њихову сперму, јајне ћелије и ембрионе (у даљем тексту: Одлука 89/506/ЕЕЗ);

7) Одлука Комисије број 90/258/ЕЕЗ од 10. маја 1990. године којом се утврђују зоотехнички сертификати за чистокрвне приплодне овце и козе, њихов осеме, јајне ћелије и ембрионе (у даљем тексту: Одлука 90/258/ЕЕЗ);

8) Одлука Комисије број 96/79/ЕЕЗ од 12. јануара 1996. године, којом се утврђују зоотехнички сертификати за семе, јајне ћелије и ембрионе од регистрованих копитара (у даљем тексту: Одлука 96/79/ЕЕЗ);

9) Одлука Комисије број 90/257/ЕЕЗ од 10. маја 1990. године којом се утврђују мерила за прихватање чистокрвних приплодних оваца и коза за приплод и за коришћење њиховог семена, јајних ћелија или ембриона (у даљем тексту: Одлука 90/257/ЕЕЗ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

МПЗЖС је надлежни орган у области зоотехнике. У оквиру МПЗЖС Група за сточарство и прераду сточарских производа СПП обавља послове који се односе на успостављање правног оквира за област зоотехнике.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
СПП, Група за сточарство и прераду сточарских производа	3	1	Преношење	Није поверена.
		1	Спровођење и примена	

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планираним мерама до 2018. године за усклађивање националног законодавства са ЕУ законодавством стварају се једнаки услови за стављање на тржиште квалитетних приплодних домаћих животиња, односно омогућава равноправни положај произвођача и одгајивачких организација из РС са истим у ЕУ.

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Доношење Закона о изменама закона о сточарству је планирано за први квартал 2016. године (видети 3.11.3.2.2 Говедарство, свињарство, овчарство и козарство), а преношење ЕУ законодавства ће бити извршено у наредним годинама кроз доношење правилника на основу овог закона.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
2018. година				
Правилник о условима за одржавање смотре, изложби, сајмова, лицитација и такмичења	Директива 90/428/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Успостављање мера за спровођење техничких аспеката организације такмичења.
Правилник о посебним условима за коришћење и промет јајних ћелија и ембриона домаћих животиња	Одлуке: – 379/2005/ЕЗ – 89/503/ЕЕЗ – 89/506/ЕЕЗ – 90/257/ЕЕЗ – 90/258/ЕЕЗ – 96/79/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Успостављање система којим се уређује стављање у промет приплодног материјала на начин прописан у ЕУ, чиме се омогућава и наступ наших произвођача на ЕУ тржишту.
Правилник о начину вршења контроле производних способности домаћих животиња	Одлуке: – 2006/427/ЕЗ – 89/507/ЕЕЗ – 90/256/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Успостављање система контроле производних способности домаћих животиња у складу са методама прописаним у ЕУ.

Обзиром на ревизију зоотехничког законодавства у ЕУ, која је у току и која се односи на рад одгајивачких организација, и након 2018. године биће неопходно доношење правилника, који ће бити у потпуности усклађени са новим ЕУ прописима.

Планиран период усвајања је II квартал 2019. године.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Кључне активности које ће бити окончане од 2019. до краја 2020. године

Упознавање надлежних инспекција и одгајивачких организација са изменама ЕУ законодавства у области зоотехнике, како би се унапредила ефикасност одгајивачких организација које воде матичну евиденцију и унапредио ниво контроле одгајивачких организација.

Планирано је коришћење ТАИЕХ техничке помоћи.

3.12.2.9. Специфична правила за храну за животиње

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национално законодавство, који се односе на услове хигијене хране за животиње, адитиве који се користе у исхрани животиња, захтеве за стављање на

тржиште и употребу хране за животиње, као и о припреми и употреби медициране хране за животиње, у највећој мери је усклађено са законодавством ЕУ.

Да би се осигурала безбедност хране за животиње потребно је размотрити све аспекте ланца производње хране за животиње који је наставак примарне производње, укључујући и продају, јер сваки елемент може да утиче на њену безбедност, а тиме и на безбедност хране.

Област хране за животиње у РС уређена је:

1) Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС”, број 41/09), који уређује опште услове за безбедност хране за животиње, услове хигијену хране за животиње, обавезе и одговорности субјеката у пословању храном за животиње и квалитет хране за животиње, на основу кога су донети следећи подзаконски прописи:

- Правилник о квалитету хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 4/10),
- Правилник о условима за декларисање, означавање и рекламирање хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 4/10);

2) Законом о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10, 93/12), који поред заштите и унапређења здравља и добробити животиња, уређује и услове за производњу и промет хране за животиње, на основу кога су донети следећи подзаконски прописи:

- Правилник о општим и посебним условима хигијене хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 78/10).

- Правилник о условима за производњу, начину и поступку за декларисање, стављање у промет и начину употребе медициране хране за животиње („Сл. гласник РС”, бр. 46/13),

- Правилник о храни за животиње са посебним потребама („Сл. гласник РС”, бр. 53/10).

Наведеним подзаконским актима утврђени су услови и начин одобравања објеката за производњу хране за животиње, као и услови које морају испуњавати субјекти у пословању храном за животиње у фази производње, складиштења и промета. Примена система самоконтроле заснованим на принципима HACCP у свим фазама производње, прераде и промета је обавезна.

Правила за производњу медициране хране усклађена су ЕУ захтевима, али још увек нису одобрени објекти за производњу овакве врсте хране.

Апликација лека за терапију болести животиња кроз храну за животиње дозвољена је само уколико је по рецепту и под надзором ветеринара. Рецепт поред основних података о врсти и старости животиње, мора да садржи и период каренце и врсту производа.

Ради организације послова контроле хране за животиње донете су и Инструкција о узимању узорка и методама испитивања хране за животиње (број 323-07-10300/2009-05 од 28. децембра 2009. године) и Инструкција о службеним методама узимања узорка за мониторинг и инспекцијски надзор хране за животиње (број 323-07-10339/2009-05 од 29. децембра 2009. године).

Неопходно је успоставити листу адитива за храну за животиње који се више не сматрају лековима у одређеним количинама, као и начин њиховог одобравања и стављања на тржиште.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УВ као орган управе у саставу МПЗЖС, обавља послове који се односе и на ветеринарско јавно здравство; обезбеђивање система за управљање ризицима у производњи и промету хране за животиње, ветеринарско-санитарну контролу у

производњи и промету хране за животиње и компоненти за производњу хране за животиње; регистрацију, одобравање и службену контролу објеката за производњу хране за животиње, контролу производње и промета ветеринарских лекова и медицинских средстава за употребу у ветерини.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за ветеринарско јавно здравство	7	1	Преношење/ спровођење	Није поверена
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

Садашњи број запослених у УВ, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у области хране за животиње у национално законодавство, а нарочито њихово спровођење и примену, обзиром да ветеринарска инспекција спроводи и примењују и прописе који обухватају и друге области.

Такође, још увек нису одређене ни референтне лабораторије, имајући у виду да ДНРЛ још увек није оперативна (недостатак кадрова и опреме).

Због тога је неопходно, до њене потпуне оперативности, усвојити измене и допуне Закона о безбедности хране како би се створили услови да лабораторије, чије услуге користи УВ и које испуњавају прописане услове, могу бити означене као службене, односно референтне лабораторије.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

a) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
2016. година				
Правилник о регистрацији и одобравању објеката у којима послују субјекти у пословању храном за животиње	Уредба 183/2005/ЕЗ Директива 95/69/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти	Утврђивање листе регистрованих објеката за које није потребна процедура за одобравање и вођење целог прописаног поступка и одобрених објеката који подлежу овој процедури, прописује се процедура, поступак и неопходна документација за одобравање објеката, поступак инспекције, као и обавезе и права субјеката у пословању храном за животиње; усклађује се начин одобравања објеката са ЕУ поступком.
2017. година				
Правилник о мониторингу хране за	Уредбе: – 178/2002/ЕЗ – 882/2004/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Утврђује се план и програм мониторинга хране за животиње у смислу врсте супстанци и

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
животиње	– 152/2009/ЕЗ			патогена који се испитују, метода, количина и мера и активности у случају позитивног налаза
Правилник о узорковању хране за животиње	Уредба 152/2009/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи	Утврђивање начина, врста и метода узорковања хране за животиње на одређене параметре квалитета и безбедности

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Неопходно је извршити реорганизацију целог система безбедности хране, укључујући и храну за животиње, као и ојачати административне капацитете у смислу ангажовања већег броја извршилаца у области хране за животиње. Такође, с обзиром да РС очекује поред преношења и спровођење великог броја правних аката, неопходна је даља обука у овој области, поред већ одржаних ТАИЕХ и BTSF тренинга и билатералних (G to G) пројеката.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Поред доношења прописа, који ближе уређују област хране за животиње, неопходно је и обезбедити да сви у ланцу обављају део надлежности и обавеза.

Повећање капацитета и развој мреже лабораторија су неопходни за постизање потпуне усклађености са захтевима ЕУ.

3.12.2.10. Споредни производи животињског порекла

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Систем у области споредних производа животињског порекла, односно обавезе и надлежности прописане су Законом о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12), у складу са којим је, локална самоуправа дужна да на својој територији организује зоохигијенску службу која обавља послове нешкодљивог уклања лешева животиња са јавних површина и објеката за узгој, држање, дресуру, излагање, одржавање такмичења или промет животиња и њихов транспорт или организовање њиховог транспорта до објекта за сакупљање, прераду или уништавање споредних производа животињског порекла на начин који не представља ризик по друге животиње, људе или животну средину као и да има изграђен објекат за сакупљање лешева животиња. Овај објекат може да служи и за сакупљање мањих количина других споредних производа животињског порекла из објеката за клање животиња и производњу хране животињског порекла као и из домаћинства.

Лешеви животиња и други споредни производи животињског порекла морају се сакупљати, прерадити или уништити у објектима намењеним за прераду, обраду или уништавање лешева животиња и других споредних производа животињског порекла а само у изузетним случајевима споредни производи животињског порекла се закопавају или спаљују на сточном гробљу или јами гробници која испуњава прописане услове.

Иако је наведеним законом јасно прописана надлежност свакога у ланцу споредних производа животињског порекла, успостављање одрживог система сакупљања лешева животиња на локалном нивоу није у потпуности успостављено.

Тренутно у РС постоји четири објекта за сакупљање лешева животиња и од укупног броја општина око 50% на неки начин финансира уклањање лешева. Три групе општина поседује израђене студије и пројекте о стању и начину решавања овог питања, а четири групе општина је финансирала Краљевина Норвешке за израду студије и пројекта.

Тренутно стање није довољно за успостављање одрживог система, с обзиром да нема довољно капацитета за сакупљање лешева животиња и малих количина споредних производа животињског порекла на локалном нивоу.

Такође, произведено месно коштано брашно Категорије 1 се у недовољној мери користи као енергент, што последично отвара проблем његовог складиштења до уништења.

Правилником о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Сл. гласник РС”, бр. 31/11, 97/13 и 15/15) ближе су прописани услови у овој области.

Наведени правилник је делимично усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1774/2002 од 3. октобра 2002. године о успостављању здравствених правила у вези споредних производа животињског порекла који нису намењени за исхрану људи, која је стављена ван снаге.

Додатни проблем за преношење ЕУ прописа који се тичу споредних производа животињског порекла, јесте што Закон о ветеринарству не обезбеђује одговарајући правни основ за доношење одређених подзаконских аката.

Прописи ЕУ, са којима је неопходно извршити усклађивање националног законодавства, јесу:

1) Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1069/2009 од 21. октобра 2009. године за успостављање здравствених правила у вези споредних производа животињског порекла и добијених производа који нису намењени за исхрану људи и укидању Уредбе 1774/2002 (у даљем тексту: Уредба 1069/2009/ЕЗ);

2) Уредба Комисије (ЕУ) број 142/2011 од 25. фебруара 2011. године о спровођењу Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1069/2009 за успостављање здравствених правила у вези споредних производа животињског порекла и добијених производа који нису намењени за исхрану људи (у даљем тексту: Уредба 142/2011/ЕУ);

3) Директива Савета 97/78/ЕЗ у вези изузетака у погледу узорковања код ветеринарске контроле на граници (у даљем тексту: Директива 97/78/ЕЗ).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У поступању са споредним производима животињског порекла, као и са производима који настају у поступку њихове прераде, поред УВ, значајно место припада и делу МПЗЖС које је надлежно за област заштите животне средине. Поред МПЗЖС, значајну улогу у успостављању система има локална самоуправа.

Контролне функције у овој области, поред ветеринарске и инспекција за заштиту животне средине, има и комунална инспекција, на локалном и републичком нивоу, у складу са Законом о комуналним делатностима („Сл. гласник РС”, бр. 88/11), према коме је једна од комуналних делатности и зоохигијена.

Садашњи број запослених у УВ, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, а нарочито њихово спровођење и примену, обзиром да инспекцијски органи, спроводе и примењују и прописе који обухватају и друге области.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за ветеринарско јавно здравство	7	1	Преношење/ спровођење	Локалне самоуправе
Одељење ветеринарске инспекције	131	131	Примена	

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Ради успостављања прихватљивог стања у овој области из ИПА фондова одобрен је твининг пројекат SR12 IB AG 02 „Подизање капацитета за унапређење објеката за производњу хране и управљање споредним производима животињског порекла”, који је почео са спровођењем 3. фебруара 2014. године, са експертима ЕУ (Холандија, Данска и Литванија).

У оквиру наведеног пројекта припрема се нацрт националне стратегије, којом ће се утврдити тренутно стање, јасно дефинисати циљеви и мере, као и одговорности свих у ланцу управљања, главни правци унапређења система управљања за безбедно руковање и прераду, како би се субјектима омогућило да испуне правне захтеве и да раде на равноправан и конкурентан начин на домаћем и међународном тржишту, што би имало позитиван утицај на националну економију и социјални статус свих у сектору, као и превазилажење незадовољавајућег стања и довођење система у прихватљиве оквире.

Једна од компонената пројекта је и подизање свести заинтересованих страна, у оквиру које ће се утицати на представнике локалне самоуправе.

У организацији ТАИЕХ спроведен је велики број радионица и експертских мисија као и BTSF тренинга.

На наведеним едукацијама учествовао је велики број запослених у МПЗЖС.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Ради преношења ЕУ прописа који уређују правила у погледу споредних производа животињског порекла, потребно је претходно изменити Закон о ветеринарству и обезбедити одговарајући правни основ.

У оквиру PLAC пројекта обезбеђена је техничка помоћ у циљу пружања подршке за припрему предлога за измену закона и одговарајућих подзаконских аката.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
2018. година				
Закон о споредним производима	Уредба 1069/2009/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Субјектима у пословању би се омогућило да

животињског порекла				испуне правне захтеве и да раде на равноправан и конкурентан начин на домаћем и међународном тржишту
Правилник за примену здравствених захтева у вези споредних производа животињског порекла и добијених производа који нису намењени за исхрану људи	Уредба 142/2011/ЕУ Директива 97/78/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Први	Субјектима у пословању би се омогућило да испуне правне захтеве и да раде на равноправан и конкурентан начин на домаћем и међународном тржишту

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Како би се процес хармонизације несметано одвијао и како би се планиране активности могле спровести (доношење прописа, обука ради адекватне имплементације, спровођење вишегодишњих и годишњих планова службених контрола), неопходно је извршити реорганизацију система, као и јачање административних капацитета у смислу ангажовања већег броја запослених који ће радити на пословима споредних производа животињског порекла. УВ се суочава са немогућношћу спровођења свакодневних активности, тако да готово нема капацитета за сам процес ЕУ интеграција.

Такође, с обзиром да РС очекује поред преношења и спровођење великог броја правних аката, неопходна је даља обука у овој области.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Поред усклађивања законодавства са ЕУ прописима у овој области неопходно је усвојити и одређене стратешке документе којима ће се омогућити спровођење прописа усклађених са ЕУ правним тековинама и обезбедити да сви у ланцу обављају део надлежности и обавеза.

Планирано је да Стратегија за управљање споредним производима животињског порекла, у циљу усклађивања националног система за њихово сакупљање, прераду, коришћење и/или уништавање са захтевима ЕУ буде донета до краја 2016. године;

Националну стратегију ће донети Влада РС. Тиме ће се додатно утицати нарочито на представнике локалне самоуправе да успоставе одржив систем сакупљања лешева животиња. Такође, сви објекти у којима се прерађују и на било који начин користе споредни производи животињског порекла или добијени производи, биће обухваћени процесом унапређења објеката.

Што се тиче прераде споредних производа животињског порекла, три објекта за прераду споредних производа животињског порекла ће такође бити обухваћени процесом унапређења. Два објекта су у државном власништву, а један објекат је у власништву компаније са којом је РС у међународној арбитражи.

3.12.3. Фитосанитарна политика

3.12.3.1. Здравље биља – штетни организми

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У периоду 2009 - 2015. године у области здравља биља на основу Закона о здрављу биља („Сл. гласник РС”, број 41/09) усвојен је већи број подзаконских прописа, чиме је успостављен правни оквир за систем заштите здравља биља у РС који је усклађен са основном Директивом Европског савета 2000/29/ЕЗ о заштитним мерама против уношења у Заједницу организама штетних за биље или биљне производе и њиховог ширења унутар Заједнице (у даљем тексту: Директива 2000/29/ЕЗ).

Законом о здрављу биља („Сл. гласник РС”, број 41/09) створен је правни основ за:

- успостављање система заштите здравља биља као у другим земљама чланицама ЕУ, у смислу усклађености фитосанитарних мера које се примењују на јединственом заједничком тржишту;
- примену међународно признатих начела, стандарда, процене ризика и других научно заснованих мера у области заштите здравља биља;
- међусобну сарадњу и размену података и информација из база података који се односе на област здравља биља;
- успостављање Регистра произвођача, прерађивача, увозника и дистрибутера биља, биљних производа и прописаних објеката и система биљног пасоша;
- обављање фитосанитарних прегледа и издавање биљног пасоша за одређено биље које се премешта унутар јединственог тржишта;
- спровођење посебног надзора над одређеним штетним организмима на биљу;
- успостављање посебно регулисаних подручја заштићених зона;
- успостављање и развој информационог система и обавезу извештавања и вођења потребних евиденција.

На основу Закона о здрављу биља у периоду 2009-2015. године донети су следећи подзаконски прописи који су, пре свега, у интересу Републике Србије:

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма <i>Clavibacter michiganensis</i> (Smith) Davis et al. spp. <i>sepedonicus</i> (Spieckermann et Kotthoff) Davis et al. проузроковача прстенасте трулежи кртола кромпира, начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетних организама, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама и престанак мера („Сл. гласник РС”, бр. 103/09)	Директива Савета број 93/85/ЕЕЗ од 4. октобра 1993. године о контроли прстенасте трулежи кромпира	Потпуна усклађеност
Правилник о мерама откривања, спречавања ширења и сузбијања штетног организма <i>Ralstonia solanacearum</i> (Smith) Yabuuchi et al. проузроковача мрке трулежи кртола кромпира и бактеријског увенућа кромпира и парадајза, начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетног организма, условима за окончање	Директива Савета број 98/57/ЕЗ од 20. јула 1998. године о контроли <i>Ralstonia solanacearum</i> (Smith) Yabuuchi et al.	Потпуна усклађеност

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама и престанак мера („Сл. гласник РС”, бр. 107/09)		
Наредба о одређивању граничних прелаза преко којих ће се увозити, провозити и извозити пошилке биља, биљних производа и прописаних објеката („Сл. гласник РС”, бр. 107/09)	Директива 2000/29/ЕЗ	Делимична усклађеност Потпуно усклађивање у предприсутном периоду
Правилник о листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката („Сл. гласник РС”, бр. 7/2010) – Листе: I А део I, I А део II, II А део II, III А, IV А део I, V А део I, V В део I Измена Правилника („Сл. гласник РС”, бр. 22/12) – Листа IV А део II Измена Правилника („Сл. гласник РС”, бр. 57/15) – измене Листи IA део I, List IA део II и II А део II	Директива 2000/29/ЕЗ	Делимична усклађеност Потпуно усклађивање у предприсутном периоду
Правилник о фитосанитарној контроли биља, биљних производа и прописаних објеката у међународном промету („Сл. гласник РС”, бр. 32/10, 32/11 и 57/14)	– Директива Савета 2000/29/ЕЗ – Директива Комисије 2004/105/ЕЗ – Директива Комисије 94/3/ЕЗ	Делимична усклађеност Потпуно усклађивање у предприсутном периоду
Правилник о хигијенско-техничким, радним и другим условима које морају да испуњавају гранични прелази на којима постоји организована фитосанитарна инспекција („Сл. гласник РС”, бр. 37/10)	Директива Комисије број 98/22/ЕЗ од 15. априла 1998. године којом се прописују минимални услови за спровођење здравствених прегледа биља, биљних производа и других предмета, у Заједници, који долазе из трећих земаља, у фитосани-тарним инспекцијским стани-цама осим оних на месту одређишта	Потпуна усклађеност
Правилник о садржини и начину вођења регистра произвођача, прерађивача, дорађивача, увозника, складиштара и прометника биља, биљних производа и прописаних објеката, као и образац захтева за упис у регистар („Сл. гласник РС”, бр. 39/10)	– Директива Комисије број 92/90/ЕЕЗ од 3. новембра 1992. године која утврђује обавезе којима су подвргнути произвођачи и увозници биља, биљних производа и других предмета и која утврђује детаље за њихову регистрацију – Директива Комисије број 93/50/ЕЕЗ од 24. јуна 1993. године која прецизира одређено биље које није наведено у Прилогу V, делу А Директиве Савета 77/93/ЕЕЗ, а чији произвођачи, или складишта, дистрибутивни центри у производ-	Потпуна усклађеност

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
	ним зонама таквог биља морају да се упишу у званични регистар	
Правилник о утврђивању врста биља, биљних производа и прописаних објеката који се не налазе на листи VA део I и листи VA део II („Сл. гласник РС”, бр. 64/10)	Директива Комисије број 93/50/ЕЕЗ од 24. јуна 1993. године која прецизира одређено биље које није наведено у Прилогу V, делу А Директиве Савета 77/93/ЕЕЗ, а чији произвођачи, или складишта, дистрибутивни центри у производним зонама таквог биља морају да се упишу у званични регистар	Потпуна усклађеност
Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма <i>Synchytrium endobioticum</i> (Schilb.) Perc. проузроковача рака кромпира, начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетних организама, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама („Сл. гласник РС”, бр. 54/11)	Директива Савета број 69/464/ЕЕЗ од 8. децембра 1969. године о контроли рака кромпира	Потпуна усклађеност
Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма вируса мозаика пепина - <i>Pepino mosaic virus</i> , као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма („Сл. гласник РС”, бр. 54/11)	Одлука Комисије број 2004/200/ЕЗ од 27. фебруара 2004. године о мерама за спречавање уношења и ширења у Заједницу <i>Pepino mosaic virus</i>	Потпуна усклађеност
Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма гљиве <i>Phytophthora ramorum</i> Werres, de Cock & Man in 't Veld sp. Nov., као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма („Сл. гласник РС”, бр. 54/11)	<ul style="list-style-type: none"> – Одлука Комисије број 2002/757/ЕЗ од 19. септембра 2002. године о привременим хитним фитосанитарним мерама ради спречавања уношења и ширења <i>Phytophthora ramorum</i> у оквиру Заједнице – Спроведбена одлука Комисије број 2013/782/ЕУ од 18. децембра 2013. године која се односи на захтеве за фитосанитарним сертификатима у односу на штетни организам <i>Phytophthora ramorum</i> Werres, de Cock & Man in 't Veld sp. Nov. за резану грађу без коре од врста <i>Acer macrophyllum</i> Pursh и <i>Quercus</i> spp. Л. пореклом из Сједињених америчких држава 	<p>Потпуна усклађеност</p> <p>Делимична усклађеност</p> <p>Планирана измена и допуна 2017. године</p>
Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма борове нематодe <i>Bursaphelenchus xylophilus</i> (Steiner et Buhrer) Nickle et al., као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног	– Одлука Комисије број 2006/133/ЕЗ од 13. фебруара 2006. године којом се захтева од држава чланица да привремено предузму додатне мере против ширења <i>Bursaphelenchus xylophilus</i> у погледу под-	Потпуна усклађеност

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
<p>организма („Сл. гласник РС”, бр. 67/11)</p>	<p>ручја у Португалу, осим оних за које је познато да се не појављује – Спроведбена Одлука Комисије број 2012/535/ЕУ од 26. септембра 2012. године о хитним мерама за спречавање ширења <i>Bursaphelenchus xylophilus</i> (Steiner et Buhner) Nickle et al. у оквиру Уније</p>	<p><i>Делимична усклађеност</i></p> <p><i>Планирана измена и допуна 2016. године</i></p>
<p>Правилник о условима и начину вршења процене ризика ради обављања фитосанитарних прегледа пошиљака биља, биљних производа и прописаних објеката са смањеном учесталошћу („Сл. гласник РС”, бр. 67/11)</p>	<p>Уредба Комисије (ЕЗ) број 1756/2004 од 11. октобра 2004. године којом се одређују детаљни услови за потребне доказе и критеријуме за врсту и ниво смањене учесталости здравствених прегледа биља, биљних производа или других предмета наведених у делу В Анекса V Директиве Савета 2000/29/ЕЗ</p>	<p><i>Потпуна усклађеност</i></p>
<p>Правилник о условима и начину утврђивања заштићеног подручја, листи заштићених подручја, условима и начину праћења ради могућег откривања појаве оних штетних организама за које је то подручје проглашено заштићеним, као и о брисању заштићеног подручја са листе заштићених подручја („Сл. гласник РС”, бр. 100/11)</p>	<p>Директива Комисије број 92/70/ЕЕЗ од 30. јула 1992. године којом се прописују детаљна правила за надзоре које је потребно спроводити у сврху признавања заштићених зона у Заједници</p>	<p><i>Потпуна усклађеност</i></p>
<p>Правилник о техничким условима за уношење штетних организама и увоз биља, биљних производа и прописаних објеката за потребе огледа, научне сврхе или за рад на клонској селекцији („Сл. гласник РС”, бр. 100/11)</p>	<p>Директива Комисије број 2008/61/ЕЗ о техничким условима за уношење штетних организама и увоз биља, биљних производа и прописаних објеката за потребе огледа, научне сврхе или за рад на клонској селекцији</p>	<p><i>Делимична усклађеност</i></p> <p><i>Потпуно усклађивање у предприсутном периоду</i></p>
<p>Правилник о фитосанитарном прегледу биља, биљних производа и прописаних објеката и о биљном пасошу („Сл. гласник РС”, бр. 23/12)</p>	<p>– Директива Комисије број 92/105/ЕЕЗ од 3. децембра 1992. године којом се одређује степен стандардизације за биљне пасоше који се користе за премештање одређеног биља, биљних производа или других предмета у оквиру Заједнице, и којом се одређују детаљне процедуре везане за издавање таквих биљних пасоша и услове и детаљне процедуре за њихову замену – Директива Комисије број 93/51/ЕЕЗ од 24. јуна 1993. године којом се утврђују правила за премештање одређеног биља, биљних производа и других предмета кроз заштићене, и за премештање таквог биља, биљних производа или других предмета пореклом из и који се премештају у оквиру тих заштићених зона</p>	<p><i>Потпуна усклађеност</i></p> <p><i>Потпуна усклађеност</i></p>
<p>Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штет-</p>	<p>Директива Савета број 2007/33/ЕЗ од 11. јуна 2007. године о контроли</p>	<p><i>Делимична усклађеност</i></p>

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
них организама бледожуте кромпирове цистолике нематоде <i>Globodera pallida</i> (Stone) Behrens и златножуте кромпирове цистолике нематоде <i>Globodera rostochiensis</i> (Wollenweber) Behrens, као и о мерама које се предузимају у случају појаве тих штетних организама („Сл. гласник РС”, бр. 51/13)	цистוליких нематода кромпира и укидању Директиве 69/465/ЕЕС	
Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма кестенове осе <i>Dryocosmus kuriphilus</i> Yasumatsu, начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетног организма, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама („Сл. гласник РС”, бр. 98/13)	Одлука Комисије број 2006/464/ЕЗ од 27. јуна 2006. године о привременим хитним мерама за спречавање уношења и ширења <i>Dryocosmus kuriphilus</i> у оквиру Заједнице <i>Стављена ван снаге</i>	<i>Потпуна усклађеност</i>
Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма <i>Rhynchophorus ferrugineus</i> (Olivier), начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетних организама, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама („Сл. гласник РС”, бр. 101/13)	Одлука Комисије број 2007/365/ЕЗ од 25. маја 2007. године о хитним мерама за спречавање уношења и ширења <i>Rhynchophorus ferrugineus</i> у оквиру Заједнице	<i>Потпуна усклађеност</i>
Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма вирида вретенавости кртола кромпира - Potato spindle tuber viroid, као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма („Сл. гласник РС”, бр. 108/13)	Одлука Комисије број 2007/410/ЕЗ од 12. јуна 2007. године мерама за спречавање уношења и ширења вирида вретенавости кртола кромпира - Potato spindle tuber viroid у оквиру Заједнице <i>Стављена ван снаге</i>	<i>Потпуна усклађеност</i>
Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма гљиве <i>Gibberella circinata</i> Nirenberg & O'Donnell, начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетних организама, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама („Сл. гласник РС”, бр. 108/13)	Одлука Комисије број 2007/433/ЕЗ од 18. јуна 2007. године о привременим хитним мерама за спречавање уношења и ширења <i>Gibberella circinata</i> Nirenberg у оквиру Заједнице	<i>Потпуна усклађеност</i>
Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма <i>Anoplophora chinensis</i> (Thomson) и <i>Anoplophora malasiaca</i> (Forster), начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетног организма, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама („Сл. гласник РС”, бр. 37/15)	Сprovedбена одлука Комисије број 2012/138/ЕУ од 1. марта 2012. године која се односи на хитне мере за спречавање уношења и ширења <i>Anoplophora chinensis</i> (Forster) у оквиру Уније	<i>Потпуна усклађеност</i>
Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања	Сprovedбена одлука Комисије број 2012/270/ЕУ и 2014/679/ЕУ	<i>Потпуна усклађеност</i>

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
штетних организама <i>Epitrix cucumeris</i> (Harris), <i>Epitrix similaris</i> (Gentner), <i>Epitrix subcrinita</i> (Lec.) и <i>Epitrix tuberis</i> (Gentner) као и о мерама које се предузимају у случају појаве тих штетних организама („Сл. гласник РС”, бр. 113/15)	која се односи на хитне мере за спречавање уношења и ширења <i>Epitrix cucumeris</i> (Harris), <i>Epitrix similaris</i> (Gentner), <i>Epitrix subcrinita</i> (Lec.) и <i>Epitrix tuberis</i> (Gentner) у оквиру Уније	

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УЗБ представља централни надлежни орган за припрему и имплементацију прописа у области здравља биља у складу са Директивом 2000/29/ЕЗ. Поједине контролне послове у области здравља биља поред фитосанитарне инспекције спровode екстерне овлашћене институције (пољопривредне службе и лабораторије), а у области шумарства овлашћене институције од стране Управе за шуме.

Координацију послова обавља УЗБ, као контакт тачка (*contact point*) у складу са Међународном Конвенцијом за заштиту биља и Директивом 2000/29/ЕЗ (*single authority*).

Област пољопривреде

Институција/организациона јединица	Активности	Број запослених	
УЗБ	Одељење за здравље биља и биљни карантин	Законодавне, административне	8
	Одељење фитосанитарне инспекције	Инспекција	54
	Одељење Граничне фитосанитарне инспекције	Инспекција	34
РЕГИОНАЛНЕ ФИТОСАНИТАРНЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ	ПССС Смедерево	Фитопатолошка лабораторијска испитивања	3
	ПССС Чачак	Фитопатолошка лабораторијска испитивања	3
	ПСС Сомбор	Фитопатолошка лабораторијска испитивања	5
	ПСС Сремска Митровица	Фитопатолошка лабораторијска испитивања	5
	ПСС Тамиш, Панчево	Лабораторијска испитивања – нематодe	2
ФАКУЛТЕТИ И ИНСТИТУТИ <i>овлашћени од стране Управе за заштиту биља за област здравља биља - штетни организми</i>	Пољопривредни факултет, Земун	Лабораторијска испитивања – вируси, бактерије, гљиве и нематодe	19
	Пољопривредни факултет, Нови Сад	Фитопатолошка лабораторијска испитивања – гљиве	6
	Институт за пестициде и заштиту животне средине, Земун	Фитопатолошка лабораторијска испитивања – бактерије, гљиве и фитоплазме	10
	Институт за заштиту биља и животну средину, Београд	Лабораторијска испитивања – инсекти и нематодe	17
	Институт за воћарство, Чачак	Фитопатолошка лабораторијска испитивања	2
СТРУЧНЕ СЛУЖБЕ <i>овлашћене од стране</i>	29 ПОЉОПРИВРЕДНИХ СТРУЧНИХ СЛУЖБИ	Контрола здравља биља	129

Управе за заштиту биља			
УКУПНО ЗАПОСЛЕНИХ			294

Садашњи број запослених и њихов образовни профил у УЗБ, у области заштите здравља биља, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене Закона о здрављу биља и прописа донетих на основу њега, спроводе и примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области семена и садног материјала пољопривредног биља, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, признавања сорти пољопривредног биља, заштите права оплемењивача биљних сорти, генетички модификованих организама, дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног и мешовитог порекла.

Област шумарства

Институција/организациона јединица		Активности	Број запослених
УПРАВА ЗА ШУМЕ	1 запослен - Заштита шума	Административне	1
	1 запослен - Регистрација расадника	Административне	1
	Шумарска инспекција	Инспекција	43
ФАКУЛТЕТИ И ИНСТИТУТИ <i>штетни организми у шумарству</i>	Институт за низијско шумарство и животну средину, Нови Сад	Контрола здравља биља	8
	Шумарски факултет, Београд	Контрола здравља биља у расадницима	7
	Институт за шумарство, Београд	Контрола здравља биља	14
ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА У ШУМАРСТВУ	Војводинашуме	Надзор	1.415
	Србијашуме		
	Национални паркови (6)		
УКУПНО ЗАПОСЛЕНИХ			1.489

в) Опис осталих предузетих мера и активности

У области здравља биља сваке године доноси се Програм мера заштите здравља биља за текућу годину као имплементациони пропис за спровођење посебног надзора над великим бројем штетних организама укључујући и област шумарства у складу са усвојеним прописима који су хармонизовани са ЕУ прописима (сет контролних Директива, Одлуке Европске Комисије о мерама).

Од 2015. године у спровођење посебног надзора над одређеним штетним организмима укључене су и институције из области шумарства које су надлежне за праћење штетних организама у шумарству.

Набавком опреме крајем 2014. године у техничком смислу оспособљене за рад фитосанитарна и семенска лабораторија у оквиру Дирекције за националне референтне лабораторије. Међутим, због забране запошљавања, ДНРЛ није могла да запосли стручни кадар неопходан за почетак рада. Код оваквог чињеничног стања, у оквиру пословно техничке сарадње Министарства са Институтом за заштиту биља и животну средину, обезбеђено је алтернативно решење па су средином фебруара 2015. покренута

лабораторијска испитивања у фитосанитарној и семенској лабораторији у оквиру ДНРЛ.

Лабораторија је опремљена најсавременијом опремом, док је у оквиру пословно техничке сарадње са Институтом за заштиту биља и животну средину, обезбеђено квалификовано стручно особље способно да обавља лабораторијске анализе хране биљног порекла из примарне производње, семена и др. Република Србије је у 2014. години у комплетно опремање фитосанитарне и семенске лабораторије уложила 39,427,576 динара. Да би се обезбедили оптимални услови за рад у Фитосанитарној лабораторији, израђен је пројекат изградње карантинског стакленика у коме ће се изводити сложени огледи на биљу, обезбеђене су неопходне сагласности за градњу, укључујући и Грађевинску дозволу. Реализација изградње је планирана током 2016. и 2017. године, имајући у виду да се ради о вишегодишњем капиталном пројекту.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
2016. година			
Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма <i>Xylella fastidiosa</i> (Wells et al.), начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетних организама, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама	Одлуке: – 2015/789/ЕУ – 2015/2417/ЕУ	Потпуна усклађеност	Први
Наредба о привременим хитним мерама у погледу Египта против уношења и ширења <i>Ralstonia solanacearum</i> (Smith) Yabuuchi et al.	Сprovedбена одлука 2011/787/ЕУ	Потпуна усклађеност	Четврти
Измена и допуна Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма борове нематодe <i>Bursaphelenchus xylophilus</i> (Steiner et Buhner) Nickle et al., као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма	Сprovedбена одлука 2012/535/ЕУ	Потпуна усклађеност	Четврти
2017. година			
Правилник о изменама и допунама Правилника о Листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката	Директиве: – 2014/78/ЕУ – 2014/83/ЕУ	Делимична усклађеност	Први
Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења рода <i>Potamogeton</i> (Perry)	Одлука 2012/697/ЕУ	Потпуна усклађеност	Први
Наредба о привременим хитним мерама у погледу Тајланда против уношења и ширења <i>Thrips palmi</i> Karny	Одлука 98/109/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Први
Закон о изменама и допунама Закона о здрављу биља	Директива 2000/29/ЕЗ	Делимична усклађеност	Други

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
Наредба о надзору, прегледима и мерама у погледу дрвног материјала за паковање који се користи у транспорту одређених роба пореклом из Кине	Спроведбена одлука 2013/92/ЕУ	Потпуна усклађеност	Други
Измена и допуна Наредбе о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма гљиве <i>Phytophthora ramorum</i> , као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма	Спроведбена одлука 2013/782/ЕУ	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о контроли каранфиловог смотавца	Директива 74/647/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о контроли калифорнијске штитасте ваши (<i>Quadraspidiotus perniciosus</i> Comst.)	Директива 2006/91/ЕУ	Потпуна усклађеност	Четврти
2018. година			
Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења <i>Pseudomonas syringae</i> pv. <i>actinidiae</i> Takikawa, Serizawa, Ichikawa, Tsuyumu & Goto	Одлука 2012/756/ЕУ	Потпуна усклађеност	Први
Наредба о мерама у погледу плодова цитруса пореклом из Јужне Африке у циљу спречавања уношења и ширења штетног организма <i>Phyllosticta citricarpa</i> (McAlpine) Van der Aa	Одлука 2014/422/ЕУ	Потпуна усклађеност	Први
Наредба о привременим хитним мерама у погледу одређених плодова цитруса пореклом из Аргентине или Бразила	Одлуке: – 2004/416/ЕЗ – 2007/347/ЕЗ – 2013/67/ЕУ	Потпуна усклађеност	Други
Наредба о признавању одређених трећих земаља и одређених подручја из трећих земаља као слободних од <i>Xanthomonas campestris</i> (свих сојева патогених за цитрусе), <i>Cercospora angolensis</i> Carv. et Mendes and <i>Guignardia citricarpa</i> Kiely	Одлуке: – 2006/473/ЕЗ – 2010/134/ЕУ – 2013/253/ЕУ	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о одређивању детаљних правила у погледу обавештавања о присуству штетних организама и о предузетим и планираним мерама	Одлука 2014/917/ЕУ	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о провери идентитета и здравственог стања биља, биљних производа и прописаних објеката прописаних Листи V део Б који се могу спроводити на местима која нису места уласка или на затвореним местима која испуњавају услове	Директива 2004/103/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи
Измена и допуна Правилника о Листама штетних организама и листама биља и биљних производа	Директива 2000/29/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти

У периоду 2016 - 2018. година пратиће се ревизија ЕУ законодавства и планирати и ревидирати активности у складу са изменама.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Садашњи број запослених у УЗБ, пре свега фитосанитарних инспектора, није довољан да подржи спровођење и примену закона. Велики део имплементације прописа спроводе екстерне институције.

За ефикасно функционисање система неопходно је значајно повећање броја фитосанитарних инспектора. Услед ограничења броја запослених у органима државне управе у 2014. и 2015 години, није било могуће јачање административних капацитета (повећање броја запослених).

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2016. до краја 2018. године

Пријем новог особља за административне и инспекцијске послове, развој фитосанитарног информационог система, успостављање система обука и оцене знања инспектора и другог особља који су укључени у систем здравља биља, едукација држаоца биља.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених за рад на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за здравље биља и биљни карантин	8 + 2	10	У примену прописа су укључене екстерне институције и то: – Пољопривредне стручне и саветодавне службе (ПССС); – Овлашћене лабораторије ПССС, института и факултета
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	88 + 35	
Одељење фитосанитарне инспекције	54 + 35	Укупно потребно 123 инспектора	

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2019. до краја 2020. године

Дефинисање и опремање граничних прелаза према трећим земљама у сарадњи са царином, дефинисање других места за преглед биља која нису тачке уласка, реорганизација граничне фитосанитарне инспекције.

в) Планиране мере за постизање пуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Поред доношења Програма мера заштите здравља биља којим ће се ажурирати мере заштите од штетних организама у складу са ЕУ законодавством, донеће се и Стратегија у области здравља биља која ће укључити развој дијагностичког сервиса, система обуке и оцене знања инспектора и другог особља који су укључени у систем здравља биља, реорганизацију граничних прелаза, успостављање система сталне едукације држаоца биља везано за нови режим здравља биља.

Планиране мере за период 2016-2018 године ће обезбедити хармонизацију домаћих прописа са ЕУ прописима, имплементацију и заштиту територије Републике Србије од штетних организама.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Планиране су активности у оквиру TAIEХ, EFSA и BTSF програма. Обзиром да је у припреми ревизија комплетног ЕУ система у области здравља биља и основне Директиве Савета 2000/29/ЕЗ, након усвајања нове регулативе планираће се одговарајуће пројектне активности.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012, почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област здравља биља и биљног карантина.

3.12.3.2. Здравље биља – средства за заштиту биља и резидуе

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Законом о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, број 41/09) уведен је јединствен начин управљања средствима за заштиту биља (у даљем тексту: СЗБ), агрохемикалијама које су веома значајне, како са аспекта стабилне биљне производње, тако и са аспекта заштите здравља људи, животиња, биља и животне средине. Први пут је ова област заокружена једним законодавним актом, у смислу регистрације и уведен један орган надлежан за целокупан „животни циклус” СЗБ, од регистрације, стављања у промет, преко контроле у промету преко државне границе и у унутрашњем промету, испитивања, декларисања и обележавања, као и одговарајућег стручног надзора над применом СЗБ.

Законом о средствима за заштиту биља делимично је пренета у национално законодавство Директива Европског савета број 91/414/ЕЕЗ о стављању на тржиште средства за заштиту биља (у даљем тексту: Директива 91/414/ЕЕЗ). Такође, Законом су пренете и основне одредбе Уредбе (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 396/2005/ од 23. фебруара 2005. године о максималним нивоима резидуа пестицида у или на храни и храни за животиње биљног и животињског порекла (у даљем тексту: Уредба 396/2005/ЕЗ).

Међутим, у ЕУ у 2009. години усвојени су нови прописи о СЗБ, као резултат ревизије Директиве 91/414/ЕЕЗ, доношења Шестог акционог програма животне средине и Тематске стратегије о одрживој примени пестицида, тако да законодавни оквир ЕУ о СЗБ сада обухвата области стављања на тржиште (регистрација), одрживу примену, статистику и резидуе СЗБ, односно:

1) Уредбу Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1107/2009 од 21. октобра 2009. године о стављању на тржиште средстава за заштиту биља и на основу које престају да важе Директиве Савета 79/117/ЕЕЗ и 91/414/ЕЕЗ, која је почела да се примењује од 14. јуна 2011. године (у даљем тексту: Уредба 1107/2009/ЕЗ);

2) Директиву Европског парламента и Савета број 2009/128/ЕЗ од 21. октобра 2009. године којом се успоставља оквир за деловање Заједнице у постизању одрживе примене пестицида (у даљем тексту: Директива 2009/128/ЕЗ);

3) Уредбу Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1185/2009 од 25. новембра 2009. године о статистици о пестицидима, која је почела да се примењује 30. децембра 2009. године (у даљем тексту: Уредба 1185/2009/ЕЗ);

4) Уредбу 396/2005, којом су прописана нова правила о резидуама пестицида, усклађена на нивоу свих земаља чланица ЕУ, а која су ступила на снагу 1. септембра 2008. године доношењем Анекса I, II, III, IV, V и VII;

5) Директиву Комисије број 2002/63/ЕЗ од 11. јула 2002. године о успостављању метода Заједнице о узорковању за службене контроле остатака пестицида у или на

производима биљног и животињског порекла и о укидању Директиве 79/700/ЕЕЗ (у даљем тексту: Директива 2002/63/ЕЗ);

6) Спроведбену уредбу Европске комисије (ЕУ) 2015/595 од 15. априла 2015. године о координисаном вишегодишњем контролном програму Уније за 2016, 2017. и 2018. годину како би се осигурало поштовање максималних нивоа остатака пестицида и проценила изложености потрошача остацима пестицида у и на храни биљног и животињског порекла (у даљем тексту: Спроведбена уредба 2015/595/ЕУ);

7) Директиву Европског парламента и Савета број 2009/127/ЕЗ од 21. октобра 2009. године којом је замењена Директива број 2006/42/ЕЗ о машинама за апликацију пестицида (у даљем тексту: Директива 2009/127/ЕЗ).

Осим области коју покрива Директива 2009/127/ЕЗ о машинама за апликацију пестицида за коју је надлежно Министарство привреде, све остале области СЗБ, обухваћене наведеним ЕУ прописима, односе се на Преговарачко поглавље 12 и у надлежности су МПЗЖС.

Закон о средствима за заштиту биља садржи и неке од одредби нових прописа ЕУ о СЗБ, као што су:

1) одредбе о основним супстанцама, ађувантима и вођењу евиденција из Уредбе 1107/2009/ЕЗ о стављању СЗБ на тржиште;

2) инегрално управљање штетним организмима, захтеве за продају СЗБ, контролно тестирање опреме за примену СЗБ која се користи, обуке у области СЗБ и примени СЗБ из ваздухоплова из Директиве 2009/128/ЕЗ о одрживој примени СЗБ.

Међутим, иако садржи и неке од одредби наведених нових ЕУ прописа о СЗБ, његова усклађеност са њима је и даље само делимична.

Иако је МПЗЖС, од 2011. до 2015. године, сваке године израђивало Нацрте о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља, а 2012. године и Нацрт закона о средствима за заштиту биља, процедуре за његово доношења нису завршене.

Регистрација СЗБ

Најсложеније стање у вези са усклађивањем са законодавством ЕУ је у области регистрације СЗБ.

У одговарајућим радним документима ЕУ о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција (Годишњи извештаји о напретку од 2009. до 2014. године) ЕК је констатовала да је постигнут одређени напредак у усклађивању и примени закона у области СЗБ и резидуа, али да, без обзира на изванредан напредак, постоји потреба даљег рада на испуњавању услова ЕУ, јер „Поступак за регистрацију нових средстава за заштиту биља није усклађен са прописима ЕУ”, као и да: „Иако су пренесени делови закона о стављању на тржиште средстава за заштиту биља, усклађивање са правним тековинама и даље треба да се заврши”, односно да: „Поступак за регистрацију нових средстава за заштиту биља треба додатно ускладити са правним тековинама Европске уније” и да „Закон о средствима за заштиту биља тек треба изменити и допунити”.

Законом о средствима за заштиту биља пренета је у национално законодавство стара Директива 91/414/ЕЕЗ, али до сада, закон у овом у делу није примењен, изузев признавања регистрације, већ се на поступак регистрације нових СЗБ и даље примењује Закон о заштити биља и прописи донети на основу тог закона, као што је и прописано у прелазним и завршним одредбама Закона о средствима за заштиту биља. Иначе, ЕУ је почела да примењује нова правила о регистрацији СЗБ од 14. јуна 2011. године.

Подзаконски прописи за примену Закона о средствима за заштиту биља, у делу регистрације СЗБ, су објављени и *потпуно су усклађени* са релевантним спроведеним

уредбама (укупно пет) за спровођење Уредбе 1107/2009/ЕЗ (осим одредби које нису преносиве у национално законодавство, као што су поступци надлежних органа ЕУ или позивање на ЕУ прописе) или се односе на одређене чланове Уредбе 1107/2009/ЕЗ, као што је члан 54. (извођење експеримената или испитивања са нерегистрованим СЗБ у сврху истраживања или развоја).

Национални прописи	ЕУ прописи
<p>Правилник о садржини и начину вођења Листе одобрених супстанци, Листе забрањених супстанци и Листе средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, 92/11, 92/13, 61/14, 99/15)</p>	<p>Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) број 540/2011 од 25. маја 2011. године за спровођење Уредбе (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета која се односи на листу одобрених активних супстанци (у даљем тексту: Сprovedбена уредба 540/2011/ЕУ), укључујући и њене измене до октобра 2015. године</p>
<p>Листа одобрених супстанци („Сл. гласник РС”, 107/15)</p>	<p>Уредба Комисије (ЕУ) број 544/2011 од 10. јуна 2011. године за спровођење Уредбе (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета која се односи на захтеве за подацима за активне супстанце (у даљем тексту: Уредба 544/2011/ЕУ)</p>
<p>Правилник о садржини и начину поступања са документацијом за процену активне супстанце, односно основне супстанце и о методама испитивања активне супстанце, односно основне супстанце („Сл. гласник РС”, бр. 69/12) (у даљем тексту: Правилник о документацији за процену АС)</p>	<p>Уредба Комисије (ЕУ) број 545/2011 од 10. јуна 2011. године за спровођење Уредбе (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета која се односи на захтеве за подацима за средствима за заштиту биља (у даљем тексту: Уредба 545/2011/ЕУ)</p>
<p>Правилник о садржини и начину поступања са документацијом за процену средства за заштиту биља и о методама испитивања средства за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 69/12) (у даљем тексту: Правилник о документацији за процену СЗБ)</p>	<p>Уредба Комисије (ЕУ) број 546/2011 од 10. јуна 2011. године за спровођење Уредбе (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета која се односи на јединствене принципе за процену и ауторизацију за средства за заштиту биља (у даљем тексту: Уредба 546/2011/ЕУ)</p>
<p>Правилник о елементима за процену активне супстанце, односно основне супстанце и средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 21/12)</p>	<p>Уредба Комисије (ЕУ) број 547/2011 од 8. јуна 2011. године за спровођење Уредбе (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета која се односи на захтеве за обележавање средстава за заштиту биља (у даљем тексту: Уредба 547/2011/ЕУ)</p>
<p>Правилник о садржини декларације и упутства за примену средстава за заштиту биља, као и о специфичним захтевима и ознакама ризика и упозорења за човека и животну средину и начину руковања испразњеном амбалажом од средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 21/12)</p>	<p>Члан 54. Уредбе 1107/2009/ЕЗ</p>
<p>Правилник о садржини и обрасцу захтева за испитивање нерегистрованих средстава за заштиту биља и активне супстанце односно основне супстанце која није уписана у Листу одобрених супстанци у истраживачке или развојне сврхе („Сл. гласник РС”, бр. 44/13)</p>	

За њихову примену неопходно је усвојити измене и допуне Закона о средствима за заштиту биља, којим се, између осталог, укида и примена два система регистрације СЗБ (према Закону о средствима за заштиту биља и према Закону о заштити биља). На

тај начин, подносиоци захтева за регистрацију неће моћи да бирају један од два могућа система регистрације.

Међутим, потребно је наставити даље усклађивање са релевантним прописима ЕУ који се тичу садржине документације за процену активних супстанци ради одобравања и процену СЗБ ради регистрације, обзиром да су одређене одредбе ступиле на снагу од 1. јануара 2014. године, односно од 1. јануара 2016. године, и то:

1) Уредба Комисије (ЕУ) број 283/2013 од 1. марта 2013. године којом се утврђују захтеви за подацима за активне супстанце, у складу са Уредбом (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета о стављању средстава за заштиту биља на тржиште (у даљем тексту: Уредба 283/2013/ЕУ) и

2) Уредба Комисије (ЕУ) број 284/2013 од 1. марта 2013. године којом се утврђују захтеви за подацима за средства за заштиту биља, у складу са Уредбом (ЕЗ) број 1107/2009 Европског парламента и Савета о стављању средстава за заштиту биља на тржиште (у даљем тексту: Уредба 284/2013/ЕУ).

Одржива примена СЗБ

Усклађеност Закона о средствима за заштиту биља са Директивом 2009/128/ЕЗ о одрживој примени СЗБ је такође само делимична.

Законом су пренете неке од одредби Директиве, и то оне које се односе на обуке у области СЗБ, захтеве за продају СЗБ, интегрално управљање штетним организмима, контролно тестирање опреме за примену СЗБ која се користи и примени СЗБ из ваздухоплова (члан 3, 5, 6, 8. и 9. Директиве).

Такође, делимична усклађеност је постигнута и доношењем Правилника о условима у погледу објеката, опреме и стручне оспособљености кадрова које мора да испуњава дистрибутер, односно увозник за упис у Регистар дистрибутера и увозника („Сл. гласник РС”, бр. 21/12), којим су ближе дефинисани захтеви за продају СЗБ у складу са Директивом 2009/128/ЕЗ (члан 6. Директиве).

Иако је контролно тестирање опреме за примену СЗБ (прскалица и орошивача) у Републици Србији законски обавезна још од 1999. године доношењем Правилника о пружању услуга у области заштите биља („Сл. лист СРЈ”, бр. 42/09), који је делимично усклађен са Директивом 2009/128/ЕЗ, овај систем није у потпуности примењен. За сада постоје само две институције које обављају ове послове, од којих једна, до децембра 2014. године, није била ни у потпуности опремљена за обављање ових послова.

Као и у случају регистрације СЗБ, неопходно је усвојити измене и допуне Закона о средствима за заштиту биља да би се успоставила два веома важна система, и то систем контролног тестирања опреме за примену СЗБ и систем обука крајњих корисника СЗБ. Наиме законом, осим доношења програма обука крајњих корисника СЗБ, нису створени услови за успостављање ова два система, укључујући и услове за обављање ових послова, као и издавање сертификата и евидентирање таквих обука.

Статистика о СЗБ

Закон о средствима за заштиту биља није усклађен са Уредбом 1185/2009/ЕЗ о статистици о пестицидима.

Иако је законом прописано да дистрибутери и корисници податке из евиденција достављају МПЗЖС у прописаним роковима, а да МПЗЖС, ради анализе и праћења промета и примене и ефикаснијег надзора над прометом и применом прикупља податке о СЗБ потребне за израду и одржавање база података, у закону не постоји правни основ за доношење подзаконског прописа за систем прикупљања података о СЗБ, утврђен Анексима I, II и III Уредбе број 1185/2009/ЕЗ, којима су прописане активне супстанце које садрже СЗБ за које се прикупљају подаци о продаји и примени, њихову

класификацију по категоријама и хемијским групама, као и извештајни периоди, критеријуми квалитета за достављене податке и дефиницију третиране површине. Такође, није успостављен ни одговарајући информациони систем.

Резидуе

Усклађеност националних прописа са Уредбом 396/2005/ЕЗ, која се тиче резидуа СЗБ у храни и храни за животиње, је потпуна и постигнута је, поред Закона о средствима за заштиту биља, доношењем следећих правилника:

1) Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за које се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 29/14, 37/14-исправка, 39/14, 72/14, 80/15, 84/15) (у даљем тексту: Правилник о МДК), којим су пренете одредбе Уредбе бр. 396/2005/ЕЗ (осим поступака надлежних органа ЕУ и позивања на ЕУ прописе), као и одредбе уредби Европске комисије (ЕК) којима су утврђени и/или измењени Анекси I, II, III, IV, V и VII Уредбе број 396/2005/ЕЗ до октобра 2014. године;

2) Правилника о утврђивању годишњег програма пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2013, 2014. и 2015. годину („Сл. гласник РС”, бр. 12/13, бр. 58/14 и бр. 57/15), којима је постигнуто усклађивање са чланом 30. став 1. Уредбе број 396/2005/ЕЗ.

Међутим, потребно је стално усклађивати нивое резидуа СЗБ у храни и храни за животиње, обзиром на чињеницу да се Анекси Уредбе 396/2005/ЕЗ врло често мењају (у 2015. години измењени 16 пута).

Обзиром на чињеницу да се Правилник о МДК доноси уз сагласност министра надлежног за послове здравља, потребно је успоставити бољу координација између МПЗЖС и МЗ. У периоду до добијања сагласности МЗ долази и до измена нивоа резидуа на нивоу ЕУ, тако да РС није у могућности да на адекватан начин, изменом прописа, прати честе измене на нивоу ЕУ.

То нарочито ствара проблеме при спровођењу службених контрола.

Потпуна Усклађеност са Директивом 2002/63/ЕЗ је постигнута доношењем Правилника о методама узорковања и испитивања хране и хране за животиње ради утврђивања остатака средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 110/12) (осим позивања на ЕУ прописе).

Усклађивање са Сprovedбеном уредбом 2015/595/ЕУ се неће спроводити, обзиром да се она односи на конкретне земље чланице, односно на број узорака хране биљног и животињског порекла које свака одређена земља чланица треба да узоркује и испита на резидуе одређених активних супстанци у оквиру координисаног вишегодишњег контролног програм ЕУ за 2016, 2017. и 2018. годину.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УЗБ, као орган у саставу МПЗЖС, јесте надлежни орган у области СЗБ и резидуа.

У оквиру УЗБ, Одељење за средства за заштиту и исхрану биља обавља законодавне, административне и координационе послове који се односе на СЗБ (регистрацију, стављање у промет и одрживу примену) и резидуа (укључујући и мониторинг план), а одељења фитосанитарне инспекције (гранична и унутрашња) контролне послове при увозу, промету и примени СЗБ, укључујући и резидуе.

Поред одељења фитосанитарне инспекције у контролним пословима учествују и овлашћене или на конкурс изабране службене лабораторије које обављају испитивања узорака СЗБ узетих у контроли увоза, производње, промета и примене и лабораторије

које обављају испитивање узорака хране и хране за животиње биљног и мешовитог порекла на резидуе СЗБ у контроли увоза, производње и промета или програма пострегистрационе контроле (програм мониторинга резидуа).

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за средства за заштиту и исхрану биља	4	1	Преношење	Није поверена другим институцијама.
		3	Спровођење и примена	
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	1	Преношење	<ul style="list-style-type: none"> – 4 овлашћене лабораторије за испитивање узорака СЗБ узетих у контроли увоза, производње, промета и примене. – 38 лабораторија, изабраних путем конкурса, за испитивање узорака хране и хране за животиње на резидуе СЗБ у контроли увоза, производње и промета, од којих четири испитују узорке хране у оквиру програма пострегистрационе контроле СЗБ (програм мониторинга резидуа СЗБ).
		33	Спровођење и примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	54	1	Преношење	
		53	Спровођење и примена	

Садашњи број запослених и њихов образовни профил у Управи за заштиту биља, у области СЗБ и резидуа, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене Закона о средствима за заштиту биља и прописа донетих на основу њега, спроводе и примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области заштите здравља биља, семена и садног материјала пољопривредног биља, признавања сорти пољопривредног биља, средстава за исхрану биља, заштите права оплемењивача биљних сорти, генетички модификованих организама, као и прописа који се тичу дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног и мешовитог порекла.

Поред фитосанитарне инспекције, недостатак административних капацитета је изражен и у делу који се односи на регистрацију СЗБ, као и у делу који се односи на лабораторијске капацитете за контролу квалитета формулација СЗБ и контролу резидуа у храни.

Јачање административних капацитета у УЗБ, као органу надлежном у области СЗБ и резидуа, у односу на регистрацију и контролу СЗБ спроведено је у оквиру твининг пројекта „Јачање институционалних капацитета у оквиру Управе за заштиту биља” (у даљем тексту: твининг пројекат CARDS 2005), који је трајао од јуна 2008. године до јуна 2010. године, а затим настављено у оквиру твининг пројекта ИПА 2008 „Усклађивање националног законодавства са законодавством ЕУ за стављање у промет и контролу средстава за заштиту биља и имплементација нових законских одредби” (у

даљем тексту: твининг пројекат ИПА 2008), који је трајао од 10 октобра 2010. године до 1. јуна 2013. године.

Међутим, још увек није успостављена јединица за процену у поступку регистрације СЗБ, било унутар било изван МПЗЖС.

Избор спољних оцењивача из института и факултета у области пољопривреде, који су требали да буду укључени у систем процене СЗБ у поступку регистрације и у обуке у оквиру твининг пројекта ИПА 2008, није извршен, јер на јавном конкурс за избор спољних оцењивача, расписаном у децембру 2012. године, није било пријава. Обуке спољних оцењивача, планиране у оквиру твининг пројекта ИПА 2008 из тих разлога нису ни могле бити спроведене.

Нови јавни конкурс за избор спољних оцењивача расписан је у априлу 2014. године. Избор институција је завршен у децембру 2014. године, а одлука о избору објављена је 2015. године („Сл. гласник РС”, бр. 90/15). Потписивање уговора ће бити спроведено у четвртом кварталу 2016. године, након почетка примене твининг пројекта „Даља изградња капацитета у области средстава за заштиту биља и резидуа пестицида” (у даљем тексту: твининг пројекат ИПА 2013), који се финансира из нераспоређених средстава из ИПА 2013.

У оквиру ТАИЕХ обука за 2014. годину одржано је пет експертских мисија, један семинар и једна студијска посета које се тичу области процене СЗБ у поступку регистрације, на којима су учествовали сви запослени у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља Управе за заштиту биља, као и будућих спољних оцењивача у оквиру института и факултета, изабраних на јавном конкурс за 2014. године.

Такође, још увек нису одређене ни референтне лабораторије за контролу квалитета формулација СЗБ и контролу резидуа у храни, имајући у виду да ДНРЛ још увек није у функционалном стању (недостатак инструменталне технике и запослених).

Због тога је неопходно, до њене потпуне оперативности, усвојити измене и допуне Закона о средствима за заштиту биља како би се створили услови да постојеће лабораторије, које испуњавају услове, могу бити означене као службене, односно референтне лабораторије.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Од 2005. године Управа за заштиту биља је спровела низ мера и активности које су релевантне за спровођење и примену захтева правних тековина ЕУ у области СЗБ и резидуа.

У погледу регистрације СЗБ, у оквиру твининг пројекта ИПА 2008, сачињен је акциони план подељен у три фазе који се односио и на план ревизије регистрованих СЗБ и на регистрацију нових СЗБ у складу са ЕУ стандардима (фаза 1 до 31.12.2013. године, фаза 2 од 31.12.2013. године до 31.12.2017. године и фаза 3 од 31.12.2017. године до 31.12.2020. године). Овај план није могао бити реализован, јер избор спољних оцењивача у оквиру института и факултета, који су требали да буду укључени у систем процене СЗБ у поступку регистрације, није извршен, како је било планирано до краја јануара 2013. године.

Реализована је само прва фаза акционог плана (до 31.12.2013. године) која се односила на доношење свих прописа неопходних за регистрацију СЗБ, укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису укључене у Листу одобрених супстанци и административно продужење регистрација СЗБ до 31.12.2019. године, као и подела регистрованих СЗБ у групе за ревизију са временским оквиром за достављање додатне документације за процену извора активних супстанци.

Друга фаза акционог плана (почетак програма ревизије регистрованих СЗБ по групама - шест група), која је требало да почне од октобра 2014. године, почеће са применом у оквиру твининг пројекта ИПА 2013 у четвртм кварталу 2016. године.

Прве активности у области одрживе примене СЗБ, односно обуке крајњих корисника СЗБ (пољопривредни произвођачи) почеле су у 2005. године кроз техничку и научну подршку Одељења за пољопривреду САД, у оквиру „Акционог плана за Програм едукације пољопривредних произвођача од 2005. до 2008. године. Ова подршка указала је на потребу припреме приручника за крајње кориснике и обуку тренера у пољопривредним стручним службама, као и потребу да се и у РС започне са обукама пољопривредних произвођача за безбедну примену СЗБ, на основу искустава у САД. У оквиру овог програма припремљен је и одштампан приручник „Обука пољопривредних произвођача за примену пестицида, припремљене презентације за обуке и одржане почетне обуке тренера у пољопривредним стручним службама у 2007. години. Ове активности су настављене преко „USAID Агробизнис пројекта, који је подржао додатне обуке тренера и обуке више од 3000 пољопривредних произвођача у марту 2009. и јуну 2011. године.

У јуну 2011. године овај почетак развоја система обука је процењен у оквиру активности твининг пројекта ИПА 2008. Оцењено је да, почетно развијен програм обука, покрива све захтеве наведене у Анексу I Директиве 2009/128/ЕЗ.

Пољопривредне стручне службе и даље раде обуке пољопривредних произвођача према наведеном развијеном програму.

Поред поменутих активности, „USAID Агробизнис пројекат обезбедио је средства за одржавање два тренинга за инжењере пољопривредне механизације из пољопривредних стручних служби и средњих пољопривредних школа (укупно 25) у области контролног тестирања опреме за примену СЗБ која се користи (у децембру 2010. године и фебруару 2011. године). Обуке су припремљене у сарадњи са Пољопривредним факултетом у Новом Саду и Београду, као две институције које обављају послове контролног тестирања.

Као наставак ових активности, у оквиру твининг пројекта ИПА 2012 „Успостављање одрживе примене средстава за заштиту биља и система редовне контроле техничке исправности машина за примену пестицида које се користе” (у даљем тексту: твининг пројекат ИПА 2012) настављено је спровођење обука будућих контролора техничке исправности, при чему је у односу на 2011. годину укључено још 20 инжењера пољопривредне механизације из пољопривредних стручних служби, средњих и високих пољопривредних школа струковних студија, Института за крмно биље, Крушевац и Агрономског факултета, Чачак.

Такође, у оквиру овог пројекта у децембру 2014. године спроведена је и набавка мобилних мерних инструмената за потребе контролног тестирања, којом су опремљене две централне лабораторије (које ће обучавати и контролисати рад контролних („пољских”) станица - Пољопривредни факултет Нови Сад и Београд) и 31. контролна („пољска”) станица, које ће након завршетка пројекта (фебруар 2017. године) бити у потпуности опремљене и спремне за обављање послова контролног тестирања.

Са будућим контролним станицама склопљени су уговори о коришћењу мобилних мерних инструмената за потребе контролног тестирања и бесплатним контролним тестирањима у 2015. и 2016. години.

Имајући у виду број уређаја за примену средстава за заштиту биља (више од 140.000), уз процену да једна институција може да обави око 600 контролних тестирања годишње, Републици Србији је реално потребно 200-250 контролних („пољских”) станица.

Како би се пољопривредни произвођачи обавестили о примени одредби закона везаних за контролно тестирање, у оквиру твининг пројекта ИПА 2012, одштампан је и, преко будућих контролних станица, дистрибуиран летак у коме су детаљно објашњени предности контролног тестирања, начин успостављања овог система и могућност бесплатног контролног тестирања у периоду 2015. и 2016. године.

Ради информисања и подизања свести јавности о СЗБ, као и заинтересованих страна о мерама за достизање одрживе примене СЗБ, у оквиру твининг пројекта ИПА 2012 израђен је и „Комуникациони план”, који обухвата кампање подизања свести или друге одговарајуће мере које укључују и реорганизацију веб странице Управе за заштиту биља ради преношења информација јавности и заинтересованим странама.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

2016. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о садржини и начину поступања са документацијом за процену СЗБ и методама испитивања СЗБ	Уредба 284/2013/ЕУ	Потпуна усклађеност	Први	Прелазне мера за податке које треба доставити при подношењу захтева за регистрацију СЗБ.
Правилник о годишњем програму пострегистрационе контроле СЗБ за 2016. годину	Члан 30. став 1. Уредбе 396/2005/ЕЗ	Делимична усклађеност	Други	Програма мониторинга резидуа СЗБ делимично израђен на основу процене ризика и усмерени ка процени изложености потрошача.
Правилник о измени и допуни Правилника о садржини и начину вођења Листе одобрених супстанци, Листе забрањених супстанци и Листе средстава за заштиту биља	Уредбе о измени Уредбе 540/2011/ЕУ	Потпуна усклађеност до датума израде Листе	Четврти	Укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобрене на нивоу ЕУ. Измена регистрација за СЗБ у складу са условима и ограничењима која су утврђена у Листи одобрених супстанци.
Листа одобрених супстанци				

Одређене подзаконске прописе, усклађене са правним тековинама ЕУ, биће неопходно изменити у смислу усклађивања њихових назива, као што је Правилник о елементима за процену активне супстанце, односно основне супстанце и средстава за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 21/12) након усвајања Закона о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља.

Такође, неопходно је изменити постојећу или донети нову Листу малих усева и мање значајних намена за које се може проширити примена регистрованих СЗБ.

Доношење Листе јесте у складу са чланом 51. став 8. Уредбе 1107/2009/ЕЗ и обавеза држава чланица јесте да донесу Листе и да их редовно ажурирају. Међутим, у случају овог прописа није потребно усклађивање, јер не постоји пропис на нивоу ЕУ, већ државе чланице доносе Листе малих и усева и мање значајних намена у зависности од својих националних интереса.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекиван и степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
2017. година				
Правилник о садржини и начину поступања са документацијом за процену активне супстанце	Уредба 283/2013/ЕУ	Потпуна усклађеност	Први	Прелазне мере за податке које треба доставити при подношењу захтева за регистрацију СЗБ.
Закон о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља	Уредба 1107/2009/ЕЗ, члан 2. став 1; члан 2. став 3; члан 3, тач. 13, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 32, 33; члан 23. став 1. подст. 1. и 2; члан 27. став 1; члан 28. став 2. тачка (в); члан 29. ст. 1, 2, 3. и 6; члан 44. ст. 1, 2. и 3; чл. 45. и 46; члан 47. став 1. подстав 1, став 2; члан 54. став 1. подстав 1. Уредба 396/2005/ЕЗ, члан 3. став 2. тачка (а). Директива 2009/128/ЕЗ, члан 3. тач. 1, 4. и 6; члан 5. ст. 1. и 2; члан 8. ст. 1, 3, 4, 5. и 6. подстав 1; члан 13. став 1. Уредба 284/2013/ЕУ, Прилог, Увод тачка 3, подтач. 3.2. и 3.3.	Делимична усклађеност	Други	Укидање два система регистрације, успостављање система службених и референтних лабораторија, система обука у области средстава за заштиту биља, система контроле уређаја за примену средстава за заштиту биља и система испитивања ефикасности СЗБ са смерницама добре експерименталне праксе.
Правилник о увозу СЗБ	Члан 68. став 1. Уредбе 1107/2009/ЕЗ	Делимична усклађеност	Други	Начин вршења прегледа и узорковања пошиљки при увозу.
Правилник о начину оглашавања и излагања СЗБ	Члан 66. Уредбе 1107/2009/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други	Обавезне реченице у сваком огласу за СЗБ и изрази који се не могу користити.
Правилник о стручном испиту за обављање послова		Потпуна усклађеност	Други	Услови за институције које обављају обуке за контролно тестирање уређаја за примену СЗБ,

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекиван и степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
контролног тестирања				програм и начин полагања стручног испита.
Правилник о програму пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2017. и 2018. годину	Члан 30. став 1. Уредбе 396/2005/ЕЗ.	Делимична усклађеност	Други	Програма мониторинга резидуа СЗБ делимично израђен на основу процене ризика и усмерен ка процени изложености потрошача.
Правилник о програму и начину спровођења обуке и начину провере знања ради издавања сертификата професионалног корисника СЗБ, као и образац тог сертификата	Члан 5. и Анекс I Директиве 2009/128/ЕЗ, осим одредби члана 5. које се односе на поступак доношења прописа и датум успостављања система обука на нивоу ЕУ (ст. 2. и 3).	Потпуна усклађеност	Трећи	Успостављање система обука и сертификације професионалних корисника тако да сваки корисник стекне довољно знања везано за теме наведене у Анексу I Директиве 2009/128/ЕЗ, укључујући и примену нарочито опасних СЗБ.
Правилник о контролном тестирању уређаја за примену СЗБ који се користе	Члан 8. и Анекс II Директиве 2009/128/ЕЗ, осим одредби члана 8. које се односе на поступак доношења прописа и датум успостављања система контролног тестирања на нивоу ЕУ и обавештавање Европске комисије (став 2. подстав 1. и став 6 подстав 1. и став 7).	Потпуна усклађеност	Трећи	Начин обављања, евидентирања и временски период у коме се обавља контролно тестирање, ознаке за обележавање уређаја и уређаје за које се не обавља контролно тестирање уређаја за примену СЗБ.
Листа одобрених супстанци	Уредбе о измени Уредбе 540/2011/ЕУ до датума израде Листе.	Потпуна усклађеност до датума израде Листе.	Трећи	Укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобрене на нивоу ЕУ. Измена регистрација за СЗБ у складу са условима и ограничењима која су утврђена у Листи одобрених супстанци.
Нови Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни	Измене анекса Уредбе 396/2005/ЕЗ: – Уредба 752/2014/ЕУ (нови Анекс I); – Уредбе о изменама Анекса II, III, IV, V и VII до датума израде Правилника	Потпуна усклађеност до датума израде измена Правилника	Четврти	Групе производа за које се успостављају максимални нивои резидуа и максимални нивои резидуа у складу са хармонизованим ЕУ нивоима.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекиван и степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Правилник о поступању са смерницама добре експерименталне праксе	Анекс Уредбе 284/2013/ЕУ Увод Анекса, тачка 3, подтач. 3.2. и 3.3.	Потпуна усклађеност	Четврти	Услови за издавање GEP сертификата у смислу кадрова, објеката, опреме и процедура.
Правилник о обрасцу захтева и документацији која се подноси уз захтев за регистрацију СЗБ	Члан 33, 34. и 38. Уредбе 1107/2009/ЕЗ.	Потпуна усклађеност	Четврти	Обрасци захтева за регистрацију, укидање, измену и допуну регистрације СЗБ и документација која се подноси уз захтев.
Правилник о обрасцу, садржини и начину вођења евиденција у области СЗБ	Члан 67. став 1. Уредбе 1107/2009/ЕЗ.	Потпуна усклађеност	Четврти	Евиденција о СЗБ која се производе, увозе, извозе, складиште или стављају на тржиште чува се најмање пет година. Професионални корисници воде евиденцију о примени СЗБ и чувају је три године.
Правилник о условима и начину примене, руковања, складиштења, транспорта и одлагања СЗБ	Чл. 11, 12. и 13. Директиве 2009/128/ЕЗ, осим позивања на ЕУ прописе.	Делимична усклађеност	Четврти	Примена, руковање, складиштење, транспорт и одлагање СЗБ на начин којим се не угрожава живот и здравље људи, животиња и животне средине.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
2018. година			
Закон о средствима за заштиту биља	Уредба 1107/2009/ЕЗ Чл. 1-3, члан 4. став 3, члан 13. став 4, чл. 27-29, 31-51, 53-68. и 72-75. Не преносе се одредбе наведених чланова које се односе на поступак доношења прописа, рокове примене одредби, поступака и овлашћења надлежних тела ЕУ, позивања на ЕУ прописе, извештавања држава чланица и надлежних тела ЕУ, поступке држава чланица које нису известиоци у поступку зоналне регистрације СЗБ. Не преносе се ни одредбе које није могуће пренети у национално законодавство: – које престају да важе (члан 30);	Делимична усклађеност, јер се не преносе одредбе које ће се примењивати даном приступања, и то одредбе: – о одобравању активних супстанци (чл. 4-12, члан 13. ст. 1-3, чл. 14-26); – о одобравању про-тектаната и синергиста (чл. 25 и 26); – о паралелној трговини (члан 52); – Анекс I, којим су државе чланице подељене у три зоне	Први

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
	<p>– које се односе на поступке надлежних тела ЕУ (чл. 69-71);</p> <p>– прелазне и завршне одредбе и ступање на снагу (чл. 76-84).</p> <p>Уредба 396/2005/ЕЗ Чл. 1-5, 18-19, 26-28, 30, 34-35, 38. и 42.</p> <p>Не преносе се одредбе наведених чланова које се односе на позивања на ЕУ прописе, рокове и поступак доношења прописа, рокове примене одредби, извештавања држава чланица и надлежних тела ЕУ.</p> <p>Не преносе се ни одредбе које није могуће пренети у национално законодавство:</p> <ul style="list-style-type: none"> – мере за спровођење (члан 46); – које се односе на поступке надлежних тела ЕУ (члан 47); – прелазне и завршне одредбе и ступање на снагу (чл. 48-50). <p>Директива 2009/128/ЕЗ Чл. 1-15, члан 9. ст. 2-6, чл. 17. и 19.</p> <p>Не преносе се одредбе наведених чланова које се односе на позивања на ЕУ прописе, рокове и поступак доношења прописа, датума примене одредби, извештавања држава чланица и надлежних тела ЕУ.</p> <p>Не преносе се ни одредбе које није могуће пренети у национално законодавство:</p> <ul style="list-style-type: none"> – које се односе на поступке надлежних тела ЕУ (чл. 18, 20. и 21); – трошкове спровођења (члан 22); – прелазне и завршне одредбе и ступање на снагу (чл. 23. и 25). <p>Уредба 1185/2009/ЕЗ, осим одредби које нису преносиве у национално</p>	<p>за регистрацију СЗБ;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Анекс II о критеријумима за одобравање активних супстанци, протектаната и синергиста. <p>Делимична усклађеност, јер се не преносе одредбе које ће се примењивати даном приступања, и то одредбе:</p> <ul style="list-style-type: none"> – о одобравању нивоа резидуа (чл. 6-17, 21-25, 39); – програм контроле резидуа на нивоу ЕУ (члан 29); – достављање података надлежних тела ЕУ и извештавање (чл. 31-33, 40. и 41); – трошкове за спровођење (чл. 36. и 37); – давање мишљења надлежних тела ЕУ (чл. 43-45). <p>Делимична усклађеност, јер се не преносе одредбе које ће се примењивати даном приступања, и то одредбе које се односе на генералну забрану примене СЗБ из ваздухоплова (члан 9. став 1)</p> <p>Потпуна усклађеност</p>	

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
	законодавство, а које се односе на поступак доношења прописа на ЕУ нивоу, поступака надлежних органа ЕУ, позивања на ЕУ прописе, извештавање ка Европској комисији, прелазне одредбе и ступање на снагу.		
Правилник о основним принципима интегралног управљања штетним организмима	Члан 14. и Анекс III Директиве 2009/128/ЕЗ, осим одредби члана 14. које се односе на позивања на ЕУ прописе (ст. 1, 3. и 4).	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о програму и начину спровођења обуке и начину провере знања ради издавања сертификата за дистрибутера СЗБ, као и образац тог сертификата	Члан 5. и Анекс I Директиве 2009/128/ЕЗ, осим одредби члана 5. ст. 2. и 3, које се односе на поступак доношења прописа и датума успостављања система обука на нивоу ЕУ.	Потпуна усклађеност	Други
Национални акциони план о одрживој примени СЗБ	Члан 4. Директиве 2009/128/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о статистици у области СЗБ	Анекси Уредбе 1185/2009/ЕЗ, осим одредби које нису преносиве у национално законодавство. Анекс I, осим одредби одељка 5. и 6. Анекс II, осим одредби одељка 5. став 5. и одељка 6. Анекс III	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о вишегодишњем програму контроле резидуа СЗБ у храни за 2019, 2020. и 2021. годину	Члан 32. став 1. Уредбе 396/2005/ЕЗ.	Потпуна усклађеност	Четврти
Правилник о програму пострегистрационе контроле формулација СЗБ	Члан 68. став 1. Уредбе 1107/2009/ЕЗ.	Делимична усклађеност	Четврти

Одређене подзаконске прописе, усклађене са правним тековинама ЕУ, биће неопходно изменити у смислу усклађивања њихових назива, као што је Правилник о садржини и обрасцу захтева за испитивање нерегистрованих средстава за заштиту

биља и активне супстанце односно основне супстанце која није уписана у Листу одобрених супстанци у истраживачке или развојне сврхе („Сл. гласник РС”, бр. 44/13).

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Поред усклађивања законодавства за РС, као државу у процесу приступања ЕУ, један од основних приоритета јесте и да обезбеди да надлежни органи у области СЗБ и резидуа располажу довољним бројем одговарајућег квалификованог и искусног особља како би се обавезе утврђене у ЕУ прописима извршавале ефикасно и успешно, укључујући и одговарајуће инспекцијске органе и лабораторије за испитивање. Поред тога, за сваку референтну лабораторију на нивоу ЕУ у области СЗБ и резидуа потребно је одредити и националне референтне лабораторије.

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2016. до краја 2018. године

За потребе усклађивања поступка регистрације СЗБ са правним тековинама ЕУ, у четвртом кварталу 2016. године, након почетка твининг пројекта ИПА 2013, потписаће се уговори са спољним оцењивачима у поступку регистрације СЗБ, који су изабрани на конкурс расписаном у 2014. години. Тиме ће бити успостављена јединица за процену у поступку регистрације СЗБ изван МПЗЖС.

Заједно са запосленима у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља изабрани оцењивачи ће имати обавезу сталних обука, у складу са склопљеним уговором, у оквиру трајања твининг пројекат ИПА 2013 (2017. и 2018. година), чиме се обезбеђује јачање административних капацитета за поступак регистрације СЗБ у складу са ЕУ прописима.

У 2016. и 2017. години наставиће се са спровођењем твининг пројекта ИПА 2012, у области одрживе примене СЗБ, којим ће ојачани капацитети Одељења за средства за заштиту и исхрану биља и Одељења фитосанитарне инспекције у вези са интегралним управљањем штетним организмима, националним акционим планом, индикаторима о мерењу напретка у достизању одрживе примене СЗБ, посебне мере у циљу заштите водене животне средине и воде за пиће, смањењем употребе СЗБ или ризицима у специфичним областима, руковањем и складиштењем СЗБа и поступањем са испражњеном амбалажом од пестицида и заосталим количинама СЗБ.

У 2017. години извршиће се избор службених и референтних лабораторија у области СЗБ и резидуа, путем јавног конкурса, а у складу са условима утврђеним Законом о средствима за заштиту биља.

У 2018. години неопходно је извршити пријем новог особља за:

1) административне послове, и то два извршиоца у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља, ради преношења и спровођења ЕУ прописа који ће, поред послова који се односе на регистрацију СЗБ, обављати и послове у вези резидуа, одрживе примене и статистике о СЗБ и

2) инспекцијске послове, и то 35 извршилаца у Одељењу фитосанитарне инспекције, који ће поред послова у области СЗБ и резидуа обављати и друге послове у оквиру фитосанитарног система (здравље биља и биљни карантин, семе и садни материјал пољопривредног биља, признавање сорти пољопривредног биља, заштита права оплемењивача биљних сорти, ГМО, безбедност хране и хране за животиње биљног порекла), али и послове у другим областима поверене другим прописима у надлежности МПЗЖС (дуван и мере подстицаја).

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у наредној табели.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених за рад на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за средства за заштиту и исхрану биља	4 + 4	3	Преношење	13 институција (институти и факултети), 79 оцењивача за седам области процене СЗБ у поступку регистрације.
		5	Спровођење и примена	
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	1	Преношење	<ul style="list-style-type: none"> – 4 службене лабораторије за испитивање узорака СЗБ узетих у контроли увоза, производње, промета и примене. – Једна референтна лабораторија за испитивање узорака СЗБ. – 38 службених лабораторија, изабраних путем конкурса (уговор склопљен на пет година), за испитивање узорака хране и хране за животиње на резидуе СЗБ у контроли увоза, производње и промета, од којих четири испитују узорке хране у оквиру програма пострегистрационе контроле СЗБ (програм мониторинга резидуа СЗБ). – Референтне лабораторије за резидуе (за резидуе у воћу и поврћу, цереалије и храну за животиње, храну животињског порекла и single residue методе).
		33	Спровођење и примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	54 + 35	2	Преношење	
		87	Спровођење и примена	

Поред пријема новог особља за административне и инспекцијске послове, спроводиће се и активности на развоју фитосанитарног информационог система, као и на успостављању система тренинга и евалуације знања фитосанитарних инспектора у области СЗБ и резидуа, које ће бити подржане применом пројеката који се спроводе или ће се спроводити у периоду од 2016. до 2020. године.

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2019. до краја 2020. године

Кључне активности које је потребно спровести у периоду од 2019. до краја 2020. године односе се на одређивање и опремање граничних прелаза према трећим земљама у сарадњи са царинским органом и дефинисање других места за преглед СЗБ која нису тачке уласка. У вези са тим неопходно је спровести и реорганизацију Одељења граничне фитосанитарне инспекције, распоређивањем одређеног броја граничних фитосанитарних инспектора у Одељење фитосанитарне инспекције.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

2016. година

Уредба 1107/2009/ЕЗ – Регистрација СЗБ

Уредба 396/2009/ЕЗ – Резидуе

Уредба 1185/2009/ЕЗ – Статистика о СЗБ

Недостатак информационих технологија представља ограничавајући фактор како за усклађивање, тако и за спровођење и примену прописа и повезивање са већ постојећим базама података.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012 (у даљем тексту: твининг пројекат ИПА 2012 ИТ), почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област СЗБ и резидуа. Посебна пажња биће посвећена успостављању база података које су неопходне за спровођење Закона о средствима за заштиту биља, у области регистрације СЗБ и резидуа, укључујући и статистичке податке о продаји и примени СЗБ и извештавање.

Према предлогу МПЗЖС ће бити задужено за прикупљање података о продаји и примени средства за заштиту биља (у сарадњи са пољопривредним саветодавним и стручним службама, као системски успостављеном и територијално организованом мрежом пољопривредних служби), док ће Републички завод за статистику бити задужен за обраду и извештавање, као и прослеђивање прикупљених података Евростату, у оквиру агроеколошке статистике.

Наведени предлог, Управа за заштиту биља и Републички завод за статистику ће разрадити Акционим планом о прикупљању статистичких података о продаји и примени СЗБ, обзиром да је за формулисање индикатора ради праћења напретка у оквиру успостављања одрживе примене СЗБ (Директиве 2009/128/ЕЗ) неопходно користити и статистичке податке прикупљене у складу са законодавством Заједнице о статистици о СЗБ (Уредба 1185/2009/ЕЗ), заједно са осталим релевантним подацима.

Поменути Акциони план биће основа за припрему за наредни твининг пројекат у оквиру ИПА 2017, под радним називом „Унапређени систем контроле средстава за заштиту биља (контрола резидуа и формулација), укључујући и систем за прикупљање статистичких података о продаји и примени средстава за заштиту биља” (у даљем тексту: твининг пројекат ИПА 2017).

Релевантни статистички подаци о продаји и примени СЗБ неопходни су и за одређивање трендова у коришћењу појединих активних супстанци, приоритетних усева/засада или подручја у којима је могуће смањити ризик и утицај СЗБ на здравље људи и животну средину, као и да се подстакне увођење и развој интегралног управљања штетним организмима и алтернативних приступа или техника како би се смањила зависност од примене СЗБ, на чему ће се радити у оквиру поменутог твининг пројекта ИПА 2017.

У четвртм кварталу 2016. године, као наставак ИПА 2008, почеће са спровођењем твининг пројекат ИПА 2013 и односи се на регистрацију СЗБ. Међутим, како се ради о почетку твининг пројекта, конкретне активности које се тичу помоћи за постизање потпуне усклађености са правним тековинама биће спроведене у 2017. и 2018. години.

Обзиром на чињеницу да се Правилник о МДК доноси уз сагласност министра надлежног за послове здравља, потребно је успоставити бољу координацију између МПЗЖС и МЗ. У периоду до добијања сагласности МЗ на предложене хармонизоване нивое резидуа долази и до измена нивоа резидуа на нивоу ЕУ, тако да РС није у могућности да на адекватан начин, изменом прописа, прати честе измене на нивоу ЕУ.

То нарочито ствара проблеме при спровођењу службених контрола.

Директива 2009/128/ЕЗ – одржива примена СЗБ

У 2016. години, у оквиру твининг пројекта ИПА 2012, наставиће се са активностима у делу који се тиче помоћи у примени система обука професионалних корисника и дистрибутера, како би у 2017. и 2018. години били донети подзаконски прописи за њихово спровођење.

Обзиром на чињеницу да је систем саветодавства, укључујући и саветодавне послове у области заштите биља, поред закона у фитосанитарној области (Закон о здрављу биља – „Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и Закон о средствима за заштиту биља) обухваћено и Законом о саветодавним и стручним пословима („Сл. гласник РС”, бр. 30/10) и прописима који су донети на основу закона, неопходно је у 2016. години, заједно са јединицом за рурални развој МПЗЖС, израдити акциони план на који начин ће се бити спроведене обуке саветодаваца прописане чланом 5. и Анексом I Директиве 2009/128/ЕЗ.

Приручник о контролном тестирању уређаја за примену који се користе, припремљен у оквиру активности твининг пројекта ИПА 2012, биће одштапан и дистрибуиран будућим контролорима техничке исправности у контролним („пољским”) станицама.

Како би у 2018. години почело спровођење основних принципа интегралног управљања штетним организмима, у оквиру трајања твининг пројекта ИПА 2012 (до фебруара 2017. године), биће разрађене основне смернице.

2017. година

Уредба 1107/2009/ЕЗ – Регистрација СЗБ

Уредба 396/2009/ЕЗ – Резидуе

2017. година, биће година пуног спровођења твининг пројекта ИПА 2013, у оквиру кога ће запослени у Управи за заштиту биља и спољни оцењивачи у поступку регистрације средстава за заштиту биља, заједно са твининг партнером радити на реализацији друге и треће фазе акционог плана, сачињеног у оквиру твининг пројекта ИПА 2008, односно на процени еквивалентности извора активних супстанци регистрованих СЗБ и на процени нових СЗБ ради регистрације.

Ради реализације ове две фазе извршена је подела регистрованих СЗБ у групе за ревизију са временским оквиром за достављање додатне документације за процену извора активних супстанци.

У 2017. години почеће се са активностима на уговарање новог твининг пројекта ИПА 2017, у оквиру кога ће бити реализоване активности на Националном програму мониторинга резидуа СЗБ усклађеним са захтевима ЕУ, односно израђеним у потпуности на основу процене ризика и усмереном ка процени изложености потрошача.

Након усвајања Предлога измена и допуна Закона о безбедности хране, којима се ствара основ за доношење подзаконских прописа у вези са контаминентима, из

Правилника о МДК биће изузет прилог који се односи на успостављање нивоа контаминената у храни, обзиром да ће то бити надлежност МЗ.

Такође, у 2017. години извршиће се и избор службених и референтних лабораторија у области СЗБ и резидуа, путем јавног конкурса.

Директива 2009/128/ЕЗ – одржива примена СЗБ

Уредба 1185/2009/ЕЗ – Статистика о СЗБ

Ради утврђивања квантитативних претпоставки, циљева, мера и временског оквира за смањење ризика од примене СЗБ и њиховог утицаја на здравље људи и животну средину, све мере спроведене до краја 2016. године, као и оне које ће се спроводити касније, неопходно је утврдити у једом стратешком документу, Националном акционом плану за одрживу примену СЗБ (у даљем тексту НАП). Циљеви НАП треба да обухвате различите области, као што су заштита радника, заштита животне средине, резидуе, примену одређених техника и сл.

Како ће прва верзија Националног акционог плана о одрживој примени СЗБ бити израђена до краја трајања твининг пројекта ИПА 2012 (фебруар 2017. године), потребно је да све заинтересоване стране (удружења пољопривредних произвођача, произвођача средстава за заштиту биља, потрошача, научне и стручне институције и сл. организације) имају увид у овај документ, што ће се спровести постављањем документа на званичну интернет страницу МПЗЖС, као и другим активностима усмереним на подизање свести јавности и заинтересованих страна о мерама за достизање одрживе примене СЗБ, утврђеним у „Комуникационом плану” израђеном у оквиру ИПА 2012.

НАП треба да обухвати период од најмање 10 година, кога треба да усвоји Влада Републике Србије, са могућношћу преиспитивања на барем три године.

Национални акциони план мора да укључи и индикаторе ради праћења његовог спровођења, као и одређивања трендова у коришћењу појединих СЗБ која садрже одређене активне супстанце које изазивају посебну забринутост, као и одређивања приоритетних усева/засада или подручја у којима је могуће смањити ризик и утицај СЗБ на здравље људи и животну средину.

Због тога је неопходно имати одговарајуће релевантне статистичке податке о продаји и примени СЗБ.

У оквиру новог твининг пројекат ИПА 2017, поред активности на Националном програму мониторинга резидуа СЗБ усклађеним са захтевима ЕУ, биће реализоване и активности на прикупљању релевантних статистичких података о продаји и примени СЗБ.

У успостављању наведених мера значајну улогу имаће и твининг пројекат ИПА 2012 ИТ (чија примена је почела у 2016. години), којим ће се успоставити базе података неопходне за спровођење Закона о средствима за заштиту биља, укључујући и статистичке податке о продаји и примени СЗБ, као и извештавање.

2018. година

Уредба 1107/2009/ЕЗ – Регистрација СЗБ

У овој години спроводиће се активности у оквиру твининг пројекат ИПА 2013, у оквиру кога ће се процењивати еквивалентност извора активних супстанци у регистрованим СЗБ и на процени нових СЗБ ради регистрације на основу ЕУ правила.

Директива 2009/128/ЕЗ – одржива примена СЗБ

Уредба 396/2009/ЕЗ – Резидуе

Уредба 1185/2009/ЕЗ – Статистика о СЗБ

У овој години неопходно је спровести активности на утврђивању Предлога НАП ради усвајање од стране Владе Републике Србије.

У 2018. години најважнија планирана мера која, као економски инструмент има кључну улогу у постизању циљева који се односе на одрживу примену пестицида, јесте да у оквиру Националног програма руралног развоја од 2015. до 2020. године, на основу кога ће се доносити годишње мере подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, регистрована пољопривредна газдинства могу да поврате средства уложена у обуке за безбедну примену, руковање, складиштење и транспорт средстава за заштиту биља, као и контролно тестирање уређаја за примену средстава за заштиту биља, преко подстицаја за мере руралног развоја. Тиме ће се стимулирати пољопривредна газдинства и допринети очувању животне средине, а пре свега земљишта и вода, као најважнијих природних ресурса за пољопривредну производњу, којима управо располажу пољопривредна газдинства.

Обзиром да ће у 2016. години бити успостављена јединица за процену у поступку регистрације СЗБ изван МПЗЖС (потписаће се уговори са спољним оцењивачима у поступку регистрације СЗБ, који су изабрани на конкурсном расписаном у 2014. години), који ће заједно са запосленима у УЗБ преузети процену ризика, укључујући и процену изложености потрошача, у 2018. години почеће се и са спровођењем нови твининг пројекат ИПА 2017, у оквиру кога ће бити реализоване активности на Националном програму мониторинга резидуа СЗБ усклађеним са захтевима ЕУ, односно израђеним у потпуности на основу процене ризика и усмереном ка процени изложености потрошача.

У овој години предвиђен је и рад на успостављању база података неопходних за спровођење Закона о средствима за заштиту биља, у области регистрације СЗБ и резидуа, укључујући и статистичке податке о продаји и примени СЗБ и извештавање, применом твининг пројекат ИПА 2012 ИТ, као и твининг пројекат ИПА 2017 у оквиру кога ће бити спроведене активности на доношењу Вишегодишњег националног програма мониторинга резидуа СЗБ усклађеним са захтевима ЕУ, односно израђеним у потпуности на основу процене ризика и усмереном ка процени изложености потрошача.

2019-2020. година

У 2019. години, у годишње мере подстицаја у пољопривреди и руралном развоју за регистрована пољопривредна газдинства потребно је укључити и поштовање основних и посебних смерница интегралног управљања штетним организмима.

Потребно је имати у виду да до краја 2018. године, али и у току 2019. и 2020. године ЕУ прописи могу бити измењени и допуњени, као што је то и наведено у одредбама Директиве 2009/128/ЕЗ, Уредбе 1185/2009/ЕЗ, а нарочито у члану 78. Уредбе 1107/2009/ЕЗ, а који су у вези са:

1) свим Анексима Уредбе 1107/2009/ЕЗ, укључујући и негативну листу коформуланата (Анекс III који још увек није утврђен) и уредбама за спровођење ове Уредбе, узимајући у обзир најновија научна и техничка сазнања;

2) уредба о захтеваним подацима за протектанте и синергисте и о утврђивању програма рада за протектанте и синергисте;

3) потребним информацијама за паралелну трговину;

4) правила за примену члана 54. Уредбе 1107/2009/ЕЗ у смислу експеримената у сврху истраживања и развоја, а посебно за максималне количине СЗБ које се смеју применити;

5) детаљна правила за одобравање ађуваната, укључујући захтеве за податке, обавештавање, оцењивање, процену и поступке одлучивања;

6) уредба која садржи захтеве за обележавање СЗБ, а која ће објединити члан 16. Директиве 91/414/ЕЕЗ и Уредбу 547/2011/ЕУ;

7) уредба о контролама, а посебно у односу на производњу, паковање, обележавање, складиштење, превоз, стављање на тржиште, формулацију, паралелну трговину као и примену СЗБ и одредбе о прикупљању информација и извештавању о могућим тровањима.

Такође, чланом 78. Уредбе 1107/2009/ЕЗ предвиђено је да се могу донети и нови прописи, односно мере потребне за спровођење ове Уредбе.

3.12.4. Семе и садни материјал

А) Маркетинг директиве

Семе и садни материјал пољопривредног биља

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У области семена и садног материјала пољопривредног биља (семе и садни материјал), Законом о семену пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 45/05), Законом о садном материјалу воћака, винове лозе и хмеља („Сл. гласник РС”, бр. 18/05) и подзаконским актима донетим на основу ових закона РС је делимично усклађена са релевантним прописима ЕУ, односно са тзв. „маркетинг директивама” (Marketing Directives), и то:

1) Директивом Савета број 66/401/ЕЕЗ од 14. јуна 1966. године о пласирању на тржиште семена крмног биља (у даљем тексту: Директива 66/401/ЕЕЗ);

2) Директивом Савета број 66/402/ЕЕЗ од 14. јуна 1966. године о пласирању на тржиште семена житарица (у даљем тексту: Директива 66/402/ЕЕЗ);

3) Директивом Савета број 2002/54/ЕЗ од 13. јуна 2002. године о пласирању на тржиште семена репе (у даљем тексту: Директива 2002/54/ЕЗ);

4) Директивом Савета број 2002/55/ЕЗ од 13. јуна 2002. године о пласирању на тржиште семена поврћа (у даљем тексту: Директива 2002/55/ЕЗ);

5) Директивом Савета број 2002/56/ЕЗ од 13. јуна 2002. године о пласирању на тржиште семенског кромпира (у даљем тексту: Директива 2002/56/ЕЗ);

6) Директивом Савета број 2002/57/ЕЗ од 13. јуна 2002. године о пласирању на тржиште семена биља за производњу уља и влакана (у даљем тексту: Директива 2002/57/ЕЗ);

7) Директивом Савета број 68/193/ЕЕЗ од 9. априла 1968. године о пласирању на тржиште вегетативног репродукционог материјала винове лозе (у даљем тексту: Директива 68/193/ЕЕЗ);

8) Директивом Савета број 98/56/ЕЗ од 20. јула 1998. године о пласирању на тржиште вегетативног репродукционог материјала украсног биља (у даљем тексту: Директива 98/56/ЕЗ);

9) Директивом Савета број 2008/90/ЕЗ од 29. септембра 2008. године о пласирању на тржиште воћног репродукционог садног материјала и садница воћака намењених за производњу воћа (у даљем тексту: Директива 2008/90/ЕЗ);

10) Директивом Савета број 2008/72/ЕЗ од 15. јула 2008. Године о пласирању на тржиште расада поврћа (у даљем тексту: Директива 2008/72/ЕЗ).

Поред наведених националних прописа, примењују се и одредбе подзаконских аката донетим у складу са ранијим законским прописима везаним за ову област, и то:

1) Правилник о квалитету семена пољопривредног биља („Сл. лист СФРЈ, бр. 47/87, 60/87, 55/88, 81/89, „Сл. лист СРЈ”, бр. 16/92, 8/93, 21/93, 30/94, 43/96, 10/89, 15/01, 58/02 и „Сл. гласник РС”, бр. 23/09, 64/10 и 72/10), којим је прописано испитивање и норме квалитета семена и

2) Правилник о здравственом прегледу усева и објеката за производњу семена, расада и садног материјала и здравственом прегледу семена, расада и садног материјала („Сл. лист СРЈ”, бр. 66/99 и 13/2002, „Сл. лист СЦГ”, бр. 10/03 и 13/03 и „Сл. гласник РС”, бр. 39/06, 59/06, 115/06, 119/07 и 107/08), на основу кога се врши контрола здравственог стања семена и садног материјала.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

УЗБ, као орган у саставу МПЗЖС, представља централни надлежни орган за припрему и имплементацију прописа у области семена и садног материјала пољопривредног биља. Поједине контролне послове у овој области, поред фитосанитарне инспекције, спроводе екстерне овлашћене институције (пољопривредне стручне службе и лабораторије института и факултета).

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
Група за семе и садни материјал	4	2	Преношење/спровођење
		2	Примена
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	1	Преношење/спровођење
		33	Примена
Одељење фитосанитарне инспекције	54	1	Преношење/спровођење
		53	Примена

Садашњи број запослених у УЗБ, у области семена и садног материјала пољопривредног биља, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене прописа у области семена и садног материјала пољопривредног биља, спроводе и примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области заштите здравља биља, признавања сорти пољопривредног биља, заштите права оплемењивача биљних сорти, СЗБ и резидуа, средстава за исхрану биља, генетички модификованих организама, дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног и мешовитог порекла.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

У области семена и садног материјала пољопривредног и украсног биља урађен је нацрт новог Закона о семену и садном материјала пољопривредног и украсног биља, а у току је формирање шире радне групе и наставак на раду нацрта закона.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се преноси	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)
2017. година			
Закон о семену и садном материјалу пољопривредног и украсног биља	Директиве: – 66/401/ЕЕЗ – 66/402/ЕЕЗ – 2002/54/ЕЗ – 2002/55/ЕЗ – 2002/56/ЕЗ – 2002/57/ЕЗ – 68/193/ЕЕЗ – 98/56/ЕЗ – 2008/90/ЕЗ – 2008/72/ЕЗ	Делимична усклађеност	Трећи
Правилник о семену житарица	Директива 66/402/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти
Правилник о семену поврћа	Директива 2002/55/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти
Правилник о семену крмног биља	Директива 66/401/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти
2018. година			
Правилник о садном материјалу воћака	Директиве: – 2008/90/ЕЗ – 93/48/ЕЕЗ – 93/64/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Први
Правилник о садном материјалу винове лозе	Директива 68/193/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Први
Правилник о расаду поврћа	Директиве: – 2008/72/ЕЗ – 93/61/ЕЕЗ – 93/62/ЕЕЗ	Потпуна усклађеност	Први
Правилник о семену репе	Директива 2002/54/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о семенском кромпиру	Директива 2002/56/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Други
Правилник о семену индустријског биља	Директива 2002/57/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Трећи
Правилник о садном материјалу украсног биља	Директиве: – 98/56/ЕЗ – 93/49/ЕЕЗ – 1999/66/ЕЗ – 1999/68/ЕЗ	Потпуна усклађеност	Четврти

У периоду 2016. - 2018. години пратиће се и планирати активности у складу са ревизијом ЕУ законодавства у области семена и садног материјала пољопривредног биља.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Садашњи број запослених у УЗБ, пре свега фитосанитарних инспектора, није довољан да подржи примену закона. Велики део имплементације прописа спроводе екстерне институције.

За ефикасно функционисање система неопходно је значајно повећање броја фитосанитарних инспектора. Услед ограничења броја запослених у органима државне управе у 2014. и 2015. години није било могуће јачање административних капацитета (повећање броја запослених).

*Кључне активности које ће бити окончане
у периоду од 2016. до краја 2018. године*

Пријем новог особља за административне и инспекцијске послове, развој фитосанитарног информационог система, успостављање система тренинга и евалуације знања инспектора и другог особља који су укључени у област семена и садног материјала, едукација.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за семе и садни материјал	4 + 1	2	Преношење/ спровођење	У имплементацију прописа биће укључене екстерне институције и то: – Пољопривредне стручне и саветодавне службе (ПССС); – Овлашћене лабораторије ПССС, института и факултета
		3	Примена	
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	1	Преношење/ спровођење	
		33	Примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	54 + 35	1	Преношење/ спровођење	
		88	Примена	

*Кључне активности које ће бити окончане
у периоду од 2019. до краја 2020. године*

Дефинисање граничних прелаза према трећим земљама у сарадњи са цариним, дефинисање других места за преглед биља која нису тачке уласка, реорганизација граничне фитосанитарне инспекције.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Планиране мере за период 2016-2018 године ће обезбедити усклађивање домаћих прописа са ЕУ прописима.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Планиране су активности у оквиру ТАИЕХ, EFSA и BTSF програма.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012, почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област семена и садног материјала.

Обзиром да је у припреми ревизија ЕУ система у области семена и садног материјала, након усвајања нове регулативе планираће се одговарајуће пројектне активности.

Шумски репродукциони материјал

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

У области шумског репродукционог материјала у примени је Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 8/05 и 93/12) и подзаконски прописи донети на основу тог закона, којима је извршено усаглашавање са Директивом Савета број 1999/105/ЕЗ од 22. децембра 1999 о стављању у промет шумског репродукционог материјала (у даљем тексту: Директива 1999/105/ЕЗ).

Правилницима донетим на основу тог закона, такође је извршено усклађивање са Директивом 1999/105/ЕЗ и уредбама за спровођење ове Директиве, и то:

1) Правилник о признавању полазног материјала и контроли производње репродуктивног материјала шумског дрвећа („Сл. гласник РС”, бр. 76/05, 105/05 и 83/09), који је усклађен са Уредбом Комисије (ЕЗ) број 1597/2001 од 6. септембра 2002. године којом су прописана детаљна правила за примену Директиве Савета 1999/105/ЕЗ у погледу формата националних листи полазног репродуктивног материјала шумског дрвећа;

2) Правилник о одређивању малих количина шумских садница и шумског семена („Сл. гласник РС, број 76/09), који је усклађен са Уредбом Европске комисије (ЕЗ) број 2301/2002 од 20 децембра 2002 године којом су прописана детаљна правила за примену Директиве Савета 1999/105/ЕЗ у погледу дефиниције малих количина семена;

3) Правилник о квалитету репродуктивног материјала топола и врба („Сл. гласник РС”, број 76/09).

Међутим, чланом 8. Закона о репродуктивном материјалу шумског дрвећа делимично је ограничен увоз две категорије шумског репродуктивног материјала у РС, у циљу заштите домаћих шумских генетичких ресурса, а ограничење ће бити укинито непосредно пре приступања РС ЕУ. Из тих разлога, национално законодавство у области шумског репродуктивног материјала је делимично усклађено са прописима ЕУ.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Управа за шуме, као орган у саставу МПЗЖС, представља централни надлежни орган за признавање полазног материјала за производњу репродуктивног материјала шумског дрвећа, установљивање региона провенијенције, вођење регистра признатог полазног материјала и шумских расадника, издавање мастер сертификата – уверења о пореклу шумског репродуктивног материјала и поверавање послова контроле производње и здравствених прегледа полазног материјала и шумског репродуктивног материјала у производњи и промету. Такође, у надлежности су и инспекцијски послови у области шумског репродуктивног материјала на подручју РС без територије АП Војводина (АПВ). На подручју АПВ инспекцијске послове, као поверене, обављају шумарски инспектори Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство (укупно 6).

Организациона јединица	Укупан	Број запослених који	Примена прописа
------------------------	--------	----------------------	-----------------

	број запослених	ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	поверена другим институцијама
Одељење за учествовање у стратешком планирању и одрживи развој у шумарству и ловству	12	1	1. Поверени стручни послови: – Институт за шумарство, Београд; – Шумарски факултет Универзитета у Београду; – Институт за низијско шумарство и животну средину, Нови Сад. 2. Поверени послови инспекцијског надзора на подручју АП Војводине: Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство (6 инспектора).
Одељење шумарске и ловне инспекције – Одсек са седиштем у Београду – Одсек са седиштем у Нишу – Одсек са седиштем у Ужицу – Одсек са седиштем у Краљеву	41	33	
Одсек за заштиту и унапређивање шумарства и ловства	5	-	
У к у п н о	58	34	

Управа за шуме поверава послове стручне оцене испуњености услова полазног материјала пријављеног за признавање, контроле производње и здравствених прегледа полазног материјала за производњу шумског репродуктивног материјала и шумског репродуктивног материјала у производњи и промету овлашћеним институцијама које испуњавају за то законом прописане услове. Послови су поверени: Институту за шумарство, Београд; Шумарском факултету Универзитета у Београду и Институту за низијско шумарство и животну средину из Новог Сада. Наведене институције врше и утврђивање квалитета репродуктивног материјала шумског дрвећа и издавање декларација о квалитету.

Средства за финансирање поверених послова обезбеђују се у буџету Управе за шуме, а део трошкова носе произвођачи, односно добављачи шумског репродуктивног материјала.

На основу записника овлашћених институција, Управа за шуме врши упис у регистар и издаје уверење о признатом полазном материјалу за производњу шумског репродуктивног материјала, а издаје и уверење о пореклу („Master certificate”) шумског репродуктивног материјала.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Обзиром да су прописи, којима је у РС уређена област производње и промета шумског репродуктивног материјала, усклађени са прописима ЕУ, осим члана 8. Закона о репродуктивном материјалу шумског дрвећа, нису планиране активности за потпуно усклађивање у периоду од 2016-2018. године. Ограничење у вези са чланом 8. Закона о репродуктивном материјалу шумског дрвећа ће бити укинута непосредно пре приступања Републике Србије ЕУ.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања

институционалне структуре и административних капацитета

Планирано су активности у оквиру ТАИЕХ програма за обуке запослених у Управи за шуме, шумарских инспектора, овлашћених институција, као и произвођача и добављача шумског репродуктивног материјала о обавезама које проистичу из прописа који регулишу ову област, у циљу њихове потпуне примене.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Непосредно пре приступања РС ЕУ усвојиће се Закон о изменама и допунама Закона о репродуктивном материјалу шумског дрвећа, којим ће се брисати члан 8, односно омогућити увоз шумског репродуктивног материјала без обзира на категорију и стање залиха шумског репродуктивног материјала произведеног у РС.

Б) Признавање сорти пољопривредног биља

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Доношењем Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 30/10) и подзаконских прописа донетих на основу овог закона законодавство РС у области признавања сорти пољопривредног биља је делимично усклађено са релевантним прописима ЕУ, односно са тзв. „маркетинг директивама” (Marketing Directives).

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
Закон о признавању сорти пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 30/10)	Директиве: – 2008/90/ЕЗ – 2002/55/ЕЗ – 2003/91 – 2002/53/ЕЗ – Директива Комисије број 2004/29/ЕЗ од 4 марта 2004. године за одређивање особина и минимума услова за контролу сорти винове лозе (у даљем тексту: Директива 2004/29/ЕЗ)	Делимична усклађеност
Правилник о потребној количини семена, односно садног материјала који се доставља ради испитивања, као и време достављања тог семена, односно садног материјала, у зависности од врсте биља („Сл. гласник РС”, бр. 11/11)	Директиве: – 2004/29/ЕЗ – 2008/90/ЕЗ	Потпуна усклађеност
Правилник о дужини испитивања сорти воћака и винове лозе на огледном пољу („Сл. гласник РС”, бр. 8/11)		
Правилник о начину одређивања имена сорте пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 76/10)	– Уредба Комисије (ЕЗ) број 637/2009 од 22. јула 2009. године о утврђивању правила за спровођење која се тичу погодности одређивања имена сорти врста пољопривредног биља и врста поврћа (у даљем	Потпуна усклађеност

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
	<p>тексту: Уредба 637/2009/ЕЗ)</p> <p>– Уредба Комисије (ЕЗ) број 1831/2004 од 21. октобра 2004. године о измени Уредба Комисије (ЕЗ) број 930/2000 којом се утврђују правила за спровођење која се тичу погодности одређивања имена сорти врста пољопривредног биља и врста поврћа (у даљем тексту: Уредба 1831/2004/ЕЗ)</p>	
Правилник о садржини и начину вођења Регистра сорти пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 73/10)	<p>– Директива 2002/55/ЕЗ</p> <p>– Директива 2004/29/ЕЗ</p>	<i>Потпуна усклађеност</i>

Усвојена су 32 правилника о испитивању сорти појединих биљних врста, односно група сродних пољопривредних врста, који су усклађени са техничким водичима за испитивање сорти, које су прописали UPOV и CPVO.

Национални пропис	ЕУ пропис	Ниво усклађености
Правилник о методама испитивања сорти кромпира (<i>Solanum tuberosum</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 70/11)	<p>Уредба Комисије број 2003/90/ЕЗ од 6. октобра 2003. године о утврђивању мера за спровођење члана 7. Директиве Савета 2002/55/ЕЗ које се односе на минимални број особина и минимум потребних услова за испитивање појединих врста пољопривредног биља</p>	<i>Потпуна усклађеност</i>
Правилник о методама испитивања сорти кукуруза, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 27/11)		
Правилник за испитивање сорти трава (Poaceae) ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 92/12)		
Правилник о методама за испитивање сорти сирка за зрно и сирка мелаша (<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench) ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 93/12)		
Правилник за испитивање сорти пшенице ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 112/12)		
Правилник о методама испитивања сорти сунцокрета, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 3/13)		
Правилник о методама испитивања сорти конопље (<i>Cannabis sativa</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 57/13)		
Правилник о методама испитивања сорте шећерне репе (<i>Beta vulgaris</i> ssp. <i>altissima</i> var. <i>sacharifera</i> Alef.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 31/13)		
Правилник о методама испитивања сорти соје, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 10/13)		
Правилник о методама испитивања сорти вишегодишњих крмних легуминоза, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 61/13)		
Правилник о методама испитивања сорти јечма (<i>Hordeum vulgare</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 61/13)		
Правилник о методама испитивања сорти уљане репице (<i>Brassica napus</i> L.), ради признавања сорте		

(„Сл. гласник РС”, бр. 8714)		
Правилник о методама испитивања сорти проса (<i>Panicum miliaceum</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 94/14)		
Правилник о методама испитивања сорте сточног грашка (<i>Pisum sativum</i> L.) и грахорице (<i>Vicia sp.</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 100/14)		
Правилник о методама испитивања сорти крмног сирка (<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench.) и суданске траве (<i>Sorghum sudanense</i> Stapf.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 145/14)		
Правилник о методама испитивања сорте уљане тикве (<i>Cucurbita pepo</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 145/14)		
Правилник о методама испитивања сорте крмног боба (<i>Vicia faba</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 16/15)		
Правилник о методама испитивања сорти овса (<i>Avena sativa</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 1515)		
Правилник о методама испитивања сорти ражи (<i>Secale cereale</i> L.) и тритикала (<i>x Triticosecale Wittm.</i>), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 15/15)		
Правилник о методама испитивања сорти сточне репе (<i>Beta vulgaris</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 68/15)		
Правилник о методама испитивања сорте лупине (<i>Lupinus albus</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 68/15)		
Правилник о методама испитивања сорти сточне репе (<i>Beta vulgaris var. crassa</i> Slef.) и пострне репе – угарњаче (<i>Brassica rapa rapifera</i> Metz), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 68/15)		
Правилник о методама испитивања сорти беле (<i>Sinapis alba</i> L.) и црне (<i>Brassica nigra</i> (L.) W.D.J.Koch) слачице, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 106/15)		
Правилник о методама испитивања сорти лана (<i>Linum usitatissimum</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 106/15)		
Правилник за испитивање сорти дувана (<i>Nicotiana tabacum</i> L.) ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 92/12)	Директива Комисије број 2003/91/ЕЗ од 6. октобара 2003. године о утврђивању мера за спровођење члана 7. Директиве Савета 2002/55/ЕЗ које се односе на минимални број особина и минимум потребних услова за испитивање одређених сорти поврћа	Потпуна усклађеност
Правилник о методама испитивања сорти рицинуса (<i>Ricinus communis</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 145/14)		
Правилник о методама испитивања сорте хмеља (<i>Humulus lupulus</i> L.), ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 11/15)		
Правилник о методама испитивања сорти винове лозе, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 79/11)	Директива 2004/29/ЕЗ	Потпуна усклађеност

Правилник о методама испитивања сорте јабучастих воћних врста („Сл. гласник РС”, бр. 17/13)	Директива 2008/90/ЕЗ	Потпуна усклађеност
Правилник о методама испитивања сорте коштичавих воћних врста („Сл. гласник РС”, бр. 17/13)		
Правилник о методама испитивања сорти језграстих воћних врста, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 87/14)		
Правилник о методама испитивања сорте јагодастих воћних врста, ради признавања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 103/14)		

б) Институционална структура и стање административних капацитета

За послове из области заштите права оплемењивача биљних сорти у РС надлежна је УЗБ, као орган у саставу МПЗЖС. У оквиру УЗБ, Одељење за признавање сорти обавља послове који се односе на припрему и имплементацију прописа у области признавања сорти пољопривредног биља.

Поједине контролне послове у овој области, спроводи фитосанитарна инспекција, а послове испитивања сорти ради утврђивања различитости, униформности и стабилности (DUS тестирања), као и послове утврђивања производно-употребних својстава (VCU-тестирања), спроводе екстерне овлашћене институције (пољопривредне стручне службе и овлашћене лабораторије - институти и факултети). Одељење за признавање сорти у овој области има сарадњу са свим институцијама надлежним за ову област у Европи и свету и она се састоји у размени информација о тестирању сорти као и протокола, методика, генетичког материјала и др.

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
Одељење за признавање сорти	8	3	У имплементацију прописа су укључене екстерне институције и то: – Пољопривредне стручне и саветодавне службе (ПССС); – Овлашћене лабораторије ПССС, института и факултета
		5	
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	1	Примена
		33	
Одељење фитосанитарне инспекције	54	1	Примена
		53	

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене прописа из области признавања сорти пољопривредног биља примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области заштите здравља биља, заштити права оплемењивача биљних сорти, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, генетички модификованих организама, дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног и мешовитог порекла.

Садашњи број запослених у УЗБ, у области признавања сорти пољопривредног биља, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Стручно усавршавање запослених у УЗБ вршиће се и коришћењем ТАИЕХ инструмената у виду организовања семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета, као и кроз сарадњу са другим организацијама и специјализованим институцијама ЕУ.

Наставиће се са праћењем и усаглашавањем домаћих прописа са новим или изменама постојећих прописа ЕУ и UPOV у овој области. Такође наставиће се билатерална сарадња са европским и светским институцијама које се баве испитивањем сорти.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У периоду од 2016-2018. године нису планиране институционалне промене или промена надлежности, као ни формирање нових радних тела или институција.

Неопходно је извршити пријем новог особља за:

1) административне послове, и то једног извршиоца у Одељењу за признавање сорти пољопривредног биља, ради преношења, спровођења и примене прописа који се односе на признавање, регистрацију и испитивање сорти пољопривредног биља и

2) инспекцијске послове, и то 35 извршилаца у Одељењу фитосанитарне инспекције, а који ће поред послова у области признавања сорти пољопривредног биља обављати и друге послове у оквиру фитосанитарног система (здравље биља и биљни карантин, семе и садни материјал пољопривредног биља, заштите права оплемењивача биљних сорти, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, ГМО, безбедност хране и хране за животиње биљног порекла), али и послове у другим областима поверене другим прописима у надлежности МПЗЖС (дуван и мере подстицаја).

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за семе и садни материјал	8 + 2	4	Преношење/спровођење	У имплементацију прописа биће укључене екстерне институције и то: – Пољопривредне стручне и саветодавне службе (ПССС); – Овлашћене лабораторије ПССС, института и факултета
		6	Примена	
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	1	Преношење/спровођење	
		33	Примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	54 + 35	1	Преношење/спровођење	
		88	Примена	

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Планиране су активности у оквиру ТАИЕХ програма, као и кроз сарадњу са СРВО и другим организацијама и специјализованим институцијама ЕУ.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012, почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област семена и садног материјала.

3.12.5. Заштита права оплемењивача биљних сорти

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Прописи и систем у области заштите права оплемењивача биљних сорти у РС су у потпуности усклађени са Међународном конвенцијом о заштити нових биљних сорти (International Convention for Protection of New Varieties of Plants, March 19, 1991) (у даљем тексту: Конвенција UPOV) и са Уредбом Европског савета (ЕЗ) број 2100/94 од 27. јула 1994. године о правима оплемењивача биљних сорти у Заједници (у даљем тексту: Уредба 2100/94/ЕЗ).

Република Србија је 2010. године ратификовала Конвенцију UPOV усвајањем Закона о потврђивању Међународне конвенције о заштити нових биљних сорти („Сл. гласник РС - Међународни уговори”, бр 19/10), а 5. јануара 2013. године је постала 71. чланица UPOV.

На снази су следећи прописи:

1) Закон о заштити права оплемењивача биљних сорти („Сл. гласник РС“, бр. 41/09 и 88/11);

2) Закон о потврђивању Међународне конвенције о заштити нових биљних сорти („Сл. гласник РС - Међународни уговори”, бр. 19/10);

3) Правилник о садржини и начину вођења Регистра захтева за додељивање права оплемењивача биљних сорти, Регистра заштићених биљних сорти, Регистра пренесених права оплемењивача и Регистра уговора о лиценци („Сл. гласник РС”, бр. 70/09);

4) Правилник о обрасцу и садржини захтева за додељивање права оплемењивача биљне сорте и документацији која се прилаже уз овај захтев, као и количини и начину достављања узорака репродукционог материјала сорте („Сл. гласник РС”, бр. 82/09);

5) Правилник о листи врста пољопривредног биља на које се односе изузеци од права оплемењивача и о елементима за одређивање малих пољопривредних произвођача („Сл. гласник РС”, бр. 38/10);

6) Правилник о методама испитивања различитости, униформности и стабилности биљне сорте („Сл. гласник РС”, бр. 30/11);

7) Правилник о биљним врстама које се сматрају међусобно блиским („Сл. гласник РС”, бр. 60/11);

8) Правилник о ближим условима за вршење испитивања сорте („Сл. гласник РС”, бр. 101/12).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

За послове из области заштите права оплемењивача биљних сорти у РС надлежна је УЗБ, као орган у саставу МПЗЖС.

У оквиру УЗБ, Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност обавља послове који се односе на заштиту права оплемењивача биљних сорти и биолошку сигурност (генетички модификовани организми); праћење и припрему законских и подзаконских аката у складу са решењима, стандардима и препорукама ЕУ, UPOV и других међународних организација из области заштите права оплемењивача биљних сорти и биолошке сигурности; сарадњу са међународним организацијама (UPOV, CPVO) и националним службама других земаља у области заштите права оплемењивача биљних сорти и биолошке сигурности; вођење потребних регистара из области заштите права оплемењивача биљних сорти и биолошке сигурности; координирање рада Стручног савета за заштиту права оплемењивача биљних сорти и Стручног савета за биолошку сигурност; припрему података за израду и ажурирање националних база података за заштиту права оплемењивача биљних сорти и биолошку сигурност.

У Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност је четворо стално запослених (руководилац групе и троје извршилаца), а послове у вези заштите права оплемењивача биљних сорти, поред руководиоца Групе, обавља двоје запослених. Послове из области биолошке сигурности (ГМО), поред руководиоца Групе обавља један запослени.

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност	4 (2 извршиоца раде на пословима заштите права оплемењивача биљних сорти уз руководиоца Групе, а један, уз руководиоца Групе, на пословима ГМО)	3	Преношење, спровођење и примена	Испитивање сорти у пољским огледима за утврђивање различитости, униформности и стабилности сорти (DUS тест) укључене су пољопривредне стручне службе (ПСС) и институти, који ове послове обављају на основу уговора са Управом за заштиту биља.

Садашњи број запослених у УЗБ, у области заштите права оплемењивача биљних сорти, није довољан да подржи преношење UPOV и ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене прописа из области заштите права оплемењивача биљних сорти примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области заштите здравља биља, признавања сорти пољопривредног биља, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, генетички модификованих организама, дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из

области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног и мешовитог порекла.

У имплементацији прописа из ове области, у делу послова који се односи на испитивање сорти у огледима за утврђивање различитости, униформности и стабилности сорти (DUS тест), у поступку додељивања права оплемењивача биљних сорти укључене су и пољопривредне стручне службе (ПСС) и институти, који ове послове обављају на основу уговора са Управом за заштиту биља.

За решавање спорова, односно за судску заштиту и решавање случајева у области грађанско-правне заштите интелектуалне својине, укључујући и област заштите права оплемењивача биљних сорти, од 1. јануара 2014. године надлежна су два суда у првом степену и то: Привредни суд у Београду за правна, односно Виши суду у Београду за физичка лица за целу територију РС.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП)

Усвајањем свих прописа и успостављањем система заштите права оплемењивача биљних сорти, као једног од видова заштите интелектуалне својине, испуњене су одредбе члана 75. ССП, по коме је РС у обавези да у року од пет година од ступања на снагу споразума обезбеди ниво заштите права интелектуалне својине који је сличан ономе који постоји у ЕУ.

Успостављени механизми сарадње

У области заштите права оплемењивача биљних сорти успостављена је сарадња са CPVO на размени база података везаним за заштиту права оплемењивача биљних сорти. У периоду од 2009-2014. године реализован је вишекориснички програм (Multi-beneficiary Program on Participation of Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, the former Yugoslav Republic of Macedonia, Montenegro, Serbia, Kosovo under UNSC Resolution 1244/99 and Turkey in CPVO), који је Управа за заштиту биља - Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност реализовала у сарадњи са CPVO. Овај програм је за циљ имао унапређење система заштите права оплемењивача биљних сорти у РС и усклађивање са системом ЕУ.

Такође се остварује сарадња и са UPOV на размени података у вези заштите права оплемењивача биљних сорти, припреми и ревизији техничких докумената и др.

Спровођење права интелектуалне својине

У циљу функционисања система заштите права оплемењивача биљних сорти, осим основних прописа из ове области, примењују се и други прописи РС, и то:

1) Закон о парничном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 72/11 и 49/13 одлука УС, 74/13 одлука УС и 55/14);

2) Закон о извршном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 125/04);

3) Закон о општем управном поступку („Сл. лист СРЈ”, бр. 33/97 и 31/01 и „Сл. гласник РС”, бр. 30/10);

4) Царински закон („Сл. гласник РС”, бр. 18/10, 111/12 и 29/15);

5) Уредба о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници („Сл. гласник РС”, бр. 25/15) и

6) Закон о облигационим односима („Сл. лист СФРЈ”, бр. 29/78, 39/85 и 45/89, „Сл. лист СРЈ”, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ” бр. 1/03-Уставна повеља).

У погледу судске заштите у области спровођења права интелектуалне својине, која укључује и заштиту права оплемењивача биљних сорти, након ступања на снагу

Закона о изменама и допунама Закона о организацији судова и Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Сл. гласник РС”, бр. 101/13) извршена је концентрација судске заштите и случајева у области грађанско-правне заштите интелектуалне својине, укључујући и област заштите права оплемењивача биљних сорти. За решавање спорова у овој области од 1. јануара 2014. године надлежна су два суда у првом степену и то: Привредни суд у Београду за правна, односно Виши суду у Београду за физичка лица за целу територију Републике Србије.

У нацрт новог Закона о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, по први пут су унете одредбе које се односе и на заштиту права оплемењивача биљних сорти, односно поступање надлежних инспекцијских служби у случају нарушавања права оплемењивача биљних сорти, што ће довести до усклађивања и са начелима ЕУ, у складу са Директивом Европског парламента и Савета број 2004/48/ЕЗ од 29. априла 2004. године о спровођењу права интелектуалне својине.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У области заштите права оплемењивача биљних сорти у РС усвојени су сви потребни прописи, који су у потпуности усклађени са Конвенцијом UPOV и са Уредбом 2100/94/ЕЗ.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

У периоду од 2016-2018. године нису планиране институционалне промене или промена надлежности, као ни формирање нових радних тела или институција.

Неопходно је извршити пријем новог особља за:

1) административне послове, и то једног извршиоца у Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност, ради преношења, спровођења и примене прописа који се односе на заштиту права оплемењивача биљних сорти и

2) инспекцијске послове, и то 35 извршилаца у Одељењу фитосанитарне инспекције, нарочито имајући у виду спровођење одредби будућег Закона о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, а који ће поред послова у области заштите права оплемењивача биљних сорти обављати и друге послове у оквиру фитосанитарног система (здравље биља и биљни карантин, семе и садни материјал пољопривредног биља, признавање сорти пољопривредног биља, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, ГМО, безбедност хране и хране за животиње биљног порекла), али и послове у другим областима поверене другим прописима у надлежности МПЗЖС (дуван и мере подстицаја).

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина UPOV и ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених који би радио на преношењу/спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа поверена другим институцијама
------------------------	------------------------	---	---

Група за заштиту биљних сорти и био-лошку сигурност	4 + 1 (заштита права оплемењивача) + 2 (ГМО)	3	Преношење/ спровођење и примена	Испитивање сорти у пољским огледима за утврђивање различи-тости, униформности и стабил-ности сорти (DUS тест) и даље ће бити укључене пољопривредне стручне службе (ПСС) и институти, који ће ове послове обављати на основу уговора са Управом за заштиту биља.
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	33	Спровођење и примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	54 + 35	89	Спровођење и примена	

У циљу унапређења рада у овој области потребно је наставити са едукацијом запослених у УЗБ МПЗЖС, јачање кадровских капацитета, унапређење информационог система, проширење сарадње са надлежним међународним и ЕУ институцијама у овој области, као и усвајање позитивних искустава и најбоље праксе.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде“, у оквиру ИПА 2012, почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област заштите права оплемењивача биљних сорти.

Потребна је обука фитосанитарних инспектора за спровођење одредби нових прописа који регулишу област заштите интелектуалне својине у области заштите права оплемењивача биљних сорти у складу са новим Законом о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине.

Стручно усавршавање запослених у УЗБ спроводиће се и коришћењем ТАИЕХ инструмената у виду организовања семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета, као и кроз сарадњу са UPOV, CPVO и другим организацијама и специјализованим институцијама ЕУ.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

У области заштите права оплемењивача биљних сорти усвојени су сви прописи, који су у потпуности усаглашени са Конвенцијом UPOV, као и са релевантним прописима ЕУ, тако да нису планиране активности на изради нових прописа у периоду од 2016 - 2018. године. Наставиће се са праћењем и по потреби усаглашавањем домаћих прописа са новим или изменама постојећих прописа UPOV и ЕУ.

3.12.6. Генетички модификовани организми

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Област генетички модификованих организама у Републици Србији (у даљем тексту: РС) уређују следећи прописи:

1) Закон о генетички модификованим организмима („Сл. гласник РС”, бр. 41/09);

2) Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09);

3) Закон о ратификацији Картагена протокола о биолошкој заштити уз Конвенцију о биолошкој разноврсности, са анексима („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори”, бр. 16/05).

Закон о генетички модификованим организмима, који је на снази од 10.6.2009. године, прописује употребу ГМО, односно поступак за издавање одобрења за употребу

у затвореним системима и за намерно увођење у животну средину ГМО и производа од ГМО, услове за употребу у затвореним системима и за намерно увођење у животну средину ГМО, руковање, паковање и превоз ГМО и производа од ГМО, као и друга питања од значаја за ГМО и производе од ГМО. Овај закон уређује експериментални рад са ГМО (затворен систем – лабораторија, стакленик; увођење у животну средину – експериментални рад у пољу (огледна поља, демонстрациони огледи).

Закон о ГМО је делимично усклађен са следећим прописима Европске уније (у даљем тексту: ЕУ):

1) Директивом Европског парламента и Савета број 2001/18/ЕЗ од 12. марта 2001. године о намерном увођењу ГМО у животну средину и о стављању ван снаге Директиве Савета 90/220/ЕЕЗ (у даљем тексту: Директива 2001/18/ЕЗ);

2) Директивом (ЕУ) Европског парламента и Савета број 2015/412 од 11. марта 2015. године о измени Директиве 2001/18/ЕЗ у погледу могућности земаља чланица да ограниче или забране комерцијално гајење ГМО на њиховој територији (у даљем тексту: Директива 2015/412/ЕУ);

3) Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 1829/2003 од 22. септембра 2003. године о генетички модификованој храни и храни за животиње (у даљем тексту: Уредба 1829/2003/ЕЗ);

4) Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 1830/2003 од 22. септембра 2003. године о обележавању и следљивости ГМО (у даљем тексту: Уредба 1830/2003/ЕЗ);

5) Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 1831/2003 од 22. септембра 2003. године о адитивима за храну за животиње (у даљем тексту: Уредба 1831/2003/ЕЗ);

6) Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета број 1946/2003 од 15. јула 2003. године о прекограничном промету ГМО (у даљем тексту: Уредба 1946/2003/ЕЗ);

7) Уредбом Комисије (ЕЗ) број 65/2004 од 14. јануара 2004. године о одређивању јединственог идентификационог броја (у даљем тексту: Уредба 65/2004/ЕЗ);

8) Директивом Европског парламента и Савета број 2009/41/ЕЗ од 6. маја 2009. године о ограниченој употреби ГМО (у даљем тексту: Директива 2009/41/ЕЗ).

Закон о ГМО забрањује комерцијално гајења ГМО, као и стављање у промет ГМО и производа од ГМО (члан 2). Са одредбом која декларативно забрањује, пре свега стављање у промет ГМО и производа од ГМО, Закон није у складу са Споразумом о слободном транспорту роба Светске трговинске организације, нити са прописима ЕУ у овој области. Ова забрана онемогућава промет роба, односно оних ГМО и производа од ГМО који су већ одобрени за стављање у промет, пре свега на тржишту ЕУ. У допису Европске Комисије и Светске трговинске организације постоји захтев за изменом члана 2. Закона о ГМО, као и допис Извршног секретара Картагена протокола о биолошкој заштити (документ Ref.: SCBD/BS/WDY/ps/81050 од 29.11.2012. године) о потреби усклађивања националног законодавства у циљу имплементације Картагена протокола о биолошкој заштити.

С друге стране, члан 3. Закона о ГМО представља дерогацију члана 2. Закона о ГМО, обзиром да се ГМО не сматра пољопривредни производ биљног порекла који количински садржи до 0,9% примеса ГМО и примеса пореклом од ГМО, као и семенски и репродуктивни материјал уколико количински садрже до 0,1% примеса ГМО и примеса пореклом од ГМО.

То ствара могућност за увоз и стављање у промет у РС пољопривредног производа (производ који се састоји, или садржи или је добијен од ГМО, ГМ хране и ГМ хране за животиње који садржи било коју генетичку модификацију (укључујући и

оне које су још увек у експерименталној фази, односно оне које нису дозвољене за стављање у промет нигде у свету), јер се ГМО не сматра пољопривредни производ биљног порекла уколико количински садржи до 0,9% генетичке модификације, односно може се увести и ставити у промет семенски и репродуктивни материјал који количински садржи до 0,1% генетичке модификације, јер се у складу са чланом 3. закона не сматрају ГМО.

Према Закону о ГМО намерно увођење ГМО у животну средину представља експериментално (ограничено) увођење ГМО у животну средину у сврху извођења огледа, демонстрационих огледа и развоја нових варијетета. Поступак за издавање одобрења за намерно увођење ГМО у животну средину покреће се на основу пријаве ствараоца, корисника или њиховог овлашћеног заступника у РС. Пријава се подноси и у случају када је ГМО добијен укрштањем два или више ГМО применом класичних метода укрштања. Пријава се доставља Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност УЗБ МПЗЖС.

Област ГМ хране и ГМ хране за животиње такође је регулисана и Законом о безбедности хране који је на снази од 2009. године и који, поред осталог, уређује и начин првог стављања у промет, начин издавања дозвола за прво стављање у промет, евиденцију издатих дозвола, следљивост и посебно означавање, као и инспекцијски надзор ГМ хране и ГМ хране за животиње. У складу са Законом о безбедности хране за прво стављање у промет ГМ хране и ГМ хране за животиње на територији РС, или да би се таква храна нашла у промету, субјект у пословању храном, односно храном за животиње мора имати дозволу, у складу са одредбама овог закона и посебних прописа. Дозволу решењем издаје министар надлежан за послове здравља, а на основу претходно прибављеног научног мишљења Савета за безбедност хране, у складу са прописом који се односи на услове за стављање у промет ГМ хране и ГМ хране за животиње.

У складу са свим напред наведеним законским одредбама, област употребе ГМ хране и ГМ хране за животиње је потребно додатно уредити и ускладити са прописима ЕУ, јер са једне стране Закон о ГМО забрањује комерцијално гајење и стављање у промет ГМО и производа од ГМО, па и ГМ хране и ГМ хране за животиње, а са друге стране Закон о безбедности хране прописује процедуре за издавање дозволе за прво стављање у промет ГМ хране и ГМ хране за животиње.

До усвајања нових подзаконских прописа у складу са Законом о ГМО, примењују се подзаконски прописи донети на основу Закона о генетички модификованим организмима („Сл. лист СРЈ”, бр. 21/01 и „Сл. гласник РС”, бр. 101/05-др.закон), који је престао да важи, ако нису у супротности са Законом о ГМО, и то:

1) Правилник о ограниченој употреби генетички модификованих организама („Сл. лист СРЈ”, бр. 62/02), који је усклађен са Директивом 90/219/ЕЗ;

2) Правилник о увођењу у производњу генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама („Сл. лист СРЈ”, бр. 62/02) - усклађен са Директивом 2001/18/ЕЗ (примењује се део правилника који се односи на свесно, намерно пуштање ГМО у животну средину у било коју сврху осим изношења на тржиште);

3) Правилник о садржини и подацима Регистра генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама („Сл. лист СРЈ”, бр. 66/02);

4) Правилник о садржини и обрасцу пријаве за употребу у затвореним системима генетички модификованих организама, начину заштите поверљивих података из пријаве, као и о садржини пријаве за обнављање одобрења за употребу у

затвореним системима („Сл. гласник РС”, бр. 69/2012), који је делимично усклађен са Директивом 2009/41/ЕЗ.

РС је усвајањем Закона о ратификацији Картагена протокола о биолошкој заштити уз Конвенцију о биолошкој разноврсности са Анексима, постала чланица Картагена протокола о биолошкој заштити у мају 2006. године.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

За послове из области биолошке сигурности (ГМО) у РС надлежна је УЗБ МПЗЖС. У оквиру УЗБ, Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност обавља послове који се односе на заштиту права оплемењивача биљних сорти и биолошку сигурност (генетички модификовани организми). У Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност је четворо стално запослених (руководилац групе и троје извршилаца, а послове у вези са ГМО обавља један запослени, поред руководиоца Групе.

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организацион а јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност	4 (2 извршиоца раде на пословима заштите права оплемењивача биљних сорти уз руководиоца Групе, а један, уз руководиоца Групе, на пословима ГМО)	2	Преношење, спровођење	Четири лабораторије овлашћене од стране МПЗЖС: – СП Лабораторија, Нови Бечеј, – Институт за молекуларну генетику и генетичко инжињерство - Лабораторија за молекуларну биологију биљака, Београд, – Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад, – А Bio Tech Lab, Сремска Каменица.
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	34	Примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	54	54	Примена	

Садашњи број запослених у УЗБ, у области ГМО, није довољан да подржи преношење ЕУ прописа у национално законодавство, као ни њихово спровођење и примену.

Инспекцијски надзор над спровођењем прописа који регулишу област употребе ГМО и производа од ГМО спроводе Одељења граничне фитосанитарне инспекције и Одељења фитосанитарне инспекције УЗБ и УВ Одељења граничне ветеринарске инспекције.

Одељења фитосанитарне инспекције, поред спровођења и примене Закона о ГМО и прописа донетих на основу њега, спроводе и примењују и прописе и из других области који обухватају фитосанитарни систем, као што су прописи у области заштите здравља биља, семена и садног материјала пољопривредног биља, признавања сорти

пољопривредног биља, средстава за заштиту биља и резидуа, средстава за исхрану биља, заштите права оплемењивача биљних сорти, дувана и подстицаја у пољопривреди. Такође, фитосанитарна инспекција спроводи и прописе из области безбедности хране, у делу који се односи на храну и храну за животиње биљног и мешовитог порекла.

Према Закону о ГМО, у имплементацији прописа у делу који се односи на испитивања ГМО и производа од ГМО у циљу идентификације и квантификације генетичке модификације укључене су и лабораторије овлашћене од стране Управе за заштиту биља за обављање ових послова. Овим законом и релевантним подзаконским прописима се дефинишу услови које мора да испуњава овлашћена лабораторија у погледу објеката, техничке опремљености и кадровске оспособљености, као и аналитичке методе које се користе за анализу ГМО и производа од ГМО. У овом тренутку овлашћене су четири лабораторије које врше испитивање узорака биља и биљних производа, у циљу идентификације и квантификације генетичке модификације у испитиваном узорку, а то су:

- СП Лабораторија, Нови Бечеј,
- Институт за молекуларну генетику и генетичко инжињерство - Лабораторија за молекуларну биологију биљака, Београд,
- Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад,
- А Bio Tech Lab, Сремска Каменица.

У складу са чланом 5. Закона о ГМО образован је Стручни савет за биолошку сигурност, тело кога чине експерти различитих струка релевантних за област биолошке сигурности из различитих научно-истраживачких институција (21 члан). Стручни савет за биолошку сигурност врши процену ризика и доставља Министарству стручно и научно мишљење о подацима у пријавама за ограничену употребу ГМО у затвореном систему или пријавама за намерно увођење ГМО у животну средину.

в) Опис осталих предузетих мера и активности

У оквиру активности везаних за РЛАС пројекат у току 2015. године организоване су три експертске мисије у Републици Србији (20-24. априла, 11-15. маја и 7-18. септембра 2015. године) у вези усклађености и предлога за усклађивање законодавства РС у области биолошке сигурности са прописима ЕУ у овој области.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У одговарајућим радним документима ЕУ о напретку РС у процесу европских интеграција (Годишњи извештаји о напретку од 2009. до 2015. године) ЕК је констатовала да је неопходно да се усвоји нови Закон о ГМО, усклађен са правним тековинама ЕУ, који би такође омогућио приступање Србије Светској трговинској организацији.

Поред усвајања новог Закона о ГМО, као и подзаконских прописа за његово спровођење, усклађених са ЕУ законодавством, неопходно је спровести и усвајање Закона о изменама и допунама Закона о безбедности хране, искључењем одредби које се односе на ГМ храну и ГМ храну за животиње, како би ова област у целини била уређена Законом о ГМО.

Поред ЕУ прописа наведених у приказу стања усклађености, потребно је извршити и усклађивање националног законодавства са следећим ЕУ прописима:

1) Одлука Савета број 2002/813 од 3. октобра 2002. године о успостављању, у складу са Директивом 2001/18 Европског Парламента и Савета, резимеа формата

информација за обавештења која се тичу намерног увођења у животну средину генетички модификованих организама за сврхе различите од стављања у промет (у даљем тексту: Одлука 2002/813/ЕЗ);

2) Одлука Савета број 2002/812 од 3. октобра 2002. године о успостављању, у складу са Директивом 2001/18 Европског Парламента и Савета, резимеа формата информација за обавештења која се тичу стављања у промет генетички модификованих организама, као таквих или као део производа (у даљем тексту: Одлука 2002/812/ЕЗ);

3) Одлука Савета број 2002/811 од 3. октобра 2002. године о успостављању упутстава који допуњују Анекс VII у Директиви 2001/18 Европског Парламента и Савета о намерном увођењу у животну средину генетички модификованих организама и која укида Директиву Савета 90/220 (у даљем тексту: Одлука 2002/811/ЕЗ);

4) Одлука Комисије број 2002/623 од 24. јула 2002. године о успостављању упутстава који допуњују Анекс II у Директиви 2001/18 Европског Парламента и Савета о намерном увођењу у животну средину генетички модификованих организама и која укида Директиву Савета 90/220 (у даљем тексту: Одлука 2002/623/ЕЗ);

5) Одлука Комисије број 2009/770 од 13. октобра 2009. године о успостављању стандардизованих образаца извештаја за представљање резултата надгледања намерног увођења у животну средину генетички модификованих организама, као таквих или као део производа, у сврху стављања у промет, а у складу са Директивом 2001/18 Европског Парламента (у даљем тексту: Одлука 2009/770/ЕЗ);

6) Уредба Комисије (ЕЗ) број 1981/2006 од 22. децембра 2006. године детаљним правилима за примену члана 32. Уредбе 1829/2003 Европског Парламента и Савета у вези референтне лабораторије Заједнице за генетички модификоване организме (у даљем тексту: Уредба 1981/2006/ЕЗ);

7) Препорука Комисије број 2010/Ц 200/01 од 13. јула 2010. године о упутствима за развој националних мера суживота како би се избегло нежељено присуство генетички модификованих организама у конвенционалним и органским усевима (у даљем тексту: Препорука 2010/Ц 200/01);

8) Препорука Комисије број 2004/787 од 4. октобра 2004. године о техничком упутству за узорковање и детекцију генетички модификованих организама и материјала произведених од генетички модификованих организама, као таквих или као део производа у контексту Уредбе 1830/2003 (у даљем тексту: Препорука 2004/787).

Рокови, као и одлука о припреми и усвајању новог Закона о генетички модификованим организмима и релевантних подзаконских прописа, још нису утврђени, с обзиром на то да ту одлуку мора да донесе Влада РС.

2016-2018. година				
НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује	Очекивани степен усклађености	РОК за усвајање прописа (квартал)	Кратак опис приоритета који ће се постићи прописом
Закон о ГМО	Директиве: – 2001/18 – 2009/41 – 2015/412 Уредбе: – 1829/2003 – 1830/2003 – 1831/2003	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Уређује ограничену употребу ГМО, намерно увођење ГМО у животну средину, стављање у промет ГМО и производа од ГМО, следљивост и обележавање ГМО и производа од ГМО

	<ul style="list-style-type: none"> – 1946/2003 – 65/2004 			
Правилник о стављању у промет ГМО и производа од ГМО	Директива 2001/18 Уредбе: <ul style="list-style-type: none"> – 1829/2003 – 1831/2003 – 641/2004 – 882/2004 – 619/2011 – 503/2013 	Потпуна усклађеност	Још није утврђен *	Процедуре ауторизације ГМО и производа од ГМО за стављање у промет
Правилник о обележавању и следљивости ГМО и производа од ГМО	Уредбе <ul style="list-style-type: none"> – 1830/2003 – 65/2004 	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Успостављање система следљивости и обележавања ГМО и следљивости хране и хране за животиње произведених од ГМО
Правилник о намерном увођењу ГМО у животну средину	Директиве: <ul style="list-style-type: none"> – 2001/18 – 2015/412 Уредбе: <ul style="list-style-type: none"> – 1830/2003 – 65/2004 Одлуке: <ul style="list-style-type: none"> – 2002/811 – 2002/813 – 2003/701 	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Процедуре ауторизације ГМО за намерно увођење у животну средину, дефинисање методологије процене ризика од употребе ГМО
Правилник о употреби ГМО у затвореном систему	Директива 2009/41	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Процедуре ауторизације ГМО за употребу у затвореном систему, методологија процене ризика за ограничену употребу ГМО у затвореном систему 2, 3. и 4. степена ризика
Правилник о условима за лиценцирање објеката за ограничену употребу ГМО у затвореном систему	Директиве: <ul style="list-style-type: none"> – 2009/41 – 2000/54 	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Услови које морају испунити и процедура ауторизације објеката (затворених система) за обављање послова ограничене употребе ГМО
Правилник о условима које морају да испуњавају лабораторије за детекцију, идентификацију и квантификацију ГМО и производа	Уредбе: <ul style="list-style-type: none"> – 1829/2003 – 882/2004 – 1981/2006 – 619/2011 	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Дефинисање услова у погледу просторија, опреме и стручне спреме које морају испуњавати лабораторије које обављају поверене послове детекције, идентификације и

од ГМО				квантификације ГМО и производа који садрже, састоје се од или су добијени од ГМО
Правилник о прекограничном промету ГМО и производа од ГМО	Уредба 1946/2003 и Одлука 2002/628	Потпуна усклађеност	Још није утврђен*	Процедуре поступања у прекограничном промету ГМО
* Рокови, као и одлука о припреми и усвајању новог закона о генетички модификованим организмима и релевантних подзаконских прописа, који произилазе из новог закона о генетички модификованим организмима (наведених у претходном пасусу), још нису утврђени, с обзиром на то да ту одлуку мора да донесе Влада РС.				

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2016. до краја 2018. године

Неопходно је извршити пријем новог особља за:

1) административне послове, и то два извршиоца у Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност, ради преношења, спровођења и примене прописа који се односе на ГМО, и

2) инспекцијске послове, и то 35 извршилаца у Одељењу фитосанитарне инспекције, који ће поред послова у области ГМО обављати и друге послове у оквиру фитосанитарног система (здравље биља и биљни карантин, семе и садни материјал пољопривредног биља, признавање сорти пољопривредног биља, средстава за заштиту биља и резидуа, средства за исхрану биља, заштита права оплемењивача биљних сорти, безбедност хране и хране за животиње биљног порекла), али и послове у другим областима поверене другим прописима у надлежности МПЗЖС (дуван и мере подстицаја).

Јачање институционалног оквира и постојећих капацитета релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су наредној табели.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Потребан број запослених који би радио на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност	4 + 1 (заштита права оплемењивача) + 2 (ГМО)	3	Преношење/ спровођење	Референтна лабораторија за ГМ храну и храну за животиње Службене лабораторије за ГМ храну и храну за животиње
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	34	34	Спровођење и примена	
Одељење фитосанитарне инспекције	54 + 35	89	Спровођење и примена	

Као меру у примени прописа из области биолошке сигурности УЗБ је Европској мрежи ГМО лабораторија (European Network of GMO Laboratories-ENGL) упутила захтев да лабораторије које су овлашћене за послове детекције, идентификације и

квантификације ГМО у семену, храни и храни за животиње у РС, учествују у раду ове мреже у статусу посматрача.

У оквиру планираних активности за припрему годишњих и вишегодишњих планова службених контрола, планова мониторинга употребе ГМО и производа од ГМО, метода узорковања ГМО и производа од ГМО, као и праћења спровођења обележавања и следљивости ГМО и производа од ГМО, неопходно је организовати даље стручно усавршавање, обуке и студијске посете за инспекцијске службе ангажоване на овим пословима.

Јачање административних капацитета вршиће се у оквиру ТАИЕХ, EFSA, BTSF програма, обука у организацији Секретаријата Картагена протокола о биолошкој заштити, односно кроз стручно усавршавање запослених у виду семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета, као и кроз сарадњу са организацијама и специјализованим институцијама у ЕУ.

*Кључне активности које ће бити окончане
у периоду од 2019. до краја 2020. године*

С обзиром на то да РС нема националну референтну лабораторију за ГМ храну и храну за животиње, потребно је именовати националну референтну лабораторију за ГМ храну и храну за животиње која ће сарађивати са ЕУ референтном лабораторијом за ГМ храну и храну за животиње и која ће проверавати рад других овлашћених (службених) лабораторија за послове детекције, идентификације и квантификације ГМО у семену, храни и храни за животиње на националном нивоу.

У наредном периоду такође је неопходно да се успостави информациони систем у складу са Картагена протоколом о биолошкој заштити, тзв. Механизам за размену података о биолошкој заштити (Biosafety Clearing – House – BCH).

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, у оквиру ИПА 2012, почео је са применом у првом кварталу 2016. године. У оквиру овог пројекта успоставиће се и фитосанитарни информациони систем који, између осталог, обухвата и област ГМО.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ

Наставиће се са праћењем и усаглашавањем домаћих прописа са новим или изменама постојећих прописа ЕУ у овој области у складу са одлукама које буде доносила Влада РС.

Скраћенице које су коришћене у тексту

BTSF	„Боље обуке за безбеднију храну” (Better Training for Safer Food - BTSF) је иницијатива Европске комисије која има за циљ организовање стратегије обука Заједнице (ЕУ) у области закона о храни, закона о храни за животиње, здравља животиња и правила за добробит животиња, као и здравља биља.
ДНРЛ	Дирекција за националне референтне лабораторије
ГМО	Генетички модификовани организам
ГМ храна	Генетички модификована храна
ГМ храна за животиње	Генетички модификована храна за животиње

ЕК	Европска комисија
ЕУ	Европска унија
EFSA	Европско тело за безбедност хране (European Food Safety Authority - EFSA)
EU RASFF	ЕУ Систем брзог обавештавања и узбуњивања за храну и храну за животиње (EU Rapid Alert System for Food and Feed - RASFF)
ИПА	Инструменти за предприступну помоћ (Instruments for pre accession – IPA)
JECFA	Заједнички експертски одбор FAO и WHO за адитиве за храну (Joint FAO/WHO Expert Committee on Food Additives – JECFA).
МЗ	Министарство здравља
МПЗЖС	Министарство пољопривреде и заштите животне средине
PLAC	„Политички и правни саветодавни центар” (Policy and Legal Advice Centre - PLAC) је пројекат који пружа подршку Републици Србији у припремама за приступање Европској унији, путем унапређења законодавног процеса, као и процеса стратешког планирања.
ССН	Сектор за санитарни надзор и јавно здравље Покрајинског секретаријата за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводине
ОСИ	Одељење за санитарну инспекцију Сектора за инспекцијске послове Министарства здравља
СПИ	Сектор пољопривредне инспекције Министарства пољопривреде и заштите животне средине
СПП	Група за квалитет, декларисање и означавање хране Сектора за пољопривредну политику Министарства пољопривреде и заштите животне средине
РС	Република Србија

ТАИЕХ	Биро за техничку помоћ и размену информација (Technical Assistance and Information Exchange Instrument - ТАИЕХ) је посебно одељење у оквиру Генералног директората за проширење (DG Enlargement) Европске комисије, чији је циљ пружање краткорочне помоћи новим државама чланицама Европске уније, земљама кандидатима за чланство и земљама западног Балкана код усклађивања домаћих прописа са правним тековинама ЕУ, као и њиховог спровођења.
TRACES	Контролни и експертски систем за трговину (TRAdE Control and Expert System - TRACES) је вишејезични online алат Европске комисије за управљање свим санитарним условима за трговину и увоз живих животиња, семена и ембриона, хране, хране за животиње и биља унутар ЕУ.
УВ	Управа за ветерину Министарства пољопривреде и заштите животне средине

УЗБ	Управа за заштиту биља Министарства пољопривреде и заштите животне средине
UPOV	Међународна унија за заштиту нових биљних сорти (International Union for the Protection of New Varieties of Plants - UPOV)
НАССР	Анализа критичних контролних тачака (Hazard Analysis and Critical Control Point - НАССР)
CVED	Заједнички ветеринарски улазни документ (Common Veterinary Entry Document - CVED)
CPVO	Канцеларија Заједнице за биљне сорте (Community Plant Variety Office - CPVO)
WHO/FAO INFOSAN	Међународна мрежа националних тела за безбедност хране (International Food Safety Authorities Network - INFOSAN) је глобална мрежа националних тела одговорних за безбедност хране којим заједнички управљају Организација за храну и пољопривреду (Food and Agriculture Organisation - FAO) и Светска здравствена организација (World Health Organisation - WHO) са секретаријатом у Светској здравственој организацији.

3.13. РИБАРСТВО

Управљање ресурсима и флотом, инспекција и контрола

Статистика рибарства

У складу са Законом о званичној статистици („Сл. гласник РС”, број 104/09) и Уредбом о утврђивању Плана званичне статистике за референтну годину, статистика рибарства, спровођењем два независна истраживања, обезбеђује податке о производњи конзумне рибе и млађи у рибњацима, као и податке о улову рибе у рекама, језерима и каналима. Расположиви подаци односе се на број запослених на рибарском подручју, површину рибарског газдинства и рибњака, производњу млађи и конзумне рибе, број професионалних рибара, број издатих дозвола за рекреативне риболовце и количину уловљене рибе – по врстама. Истраживањима су обухваћена правна лица и њихови делови, предузетници и породична пољопривредна газдинства која се баве производњом конзумне рибе и млађи, као и корисници рибарских подручја у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. гласник РС”, број 128/14).

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Уредбом (ЕЗ) број 762/2008 Европског парламента и Савета од 9. јула 2008. године о достављању статистике у вези са аквакултуром од стране земаља чланица и престанку важења Уредбе (ЕЗ) бр. 788/96, утврђују се обухват, периодика и референтни период, дефиниције, прецизност, као и рокови за слање података у вези са аквакултуром. Због недовољног обухвата извештајних јединица, подаци о производњи

конзумне рибе и млађи у рибњацима, добијени спровођењем годишњег статистичког истраживања, делимично су у складу са поменутом Уредбом.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

За спровођење истраживања, обраду података, слање података у Евростат и праћење промена у Уредби надлежан је Републички завод за статистику (РЗС). Валидација добијених резултата врши се у сарадњи са МПЗЖС.

Поменуте активности у РЗС спроводе се у оквиру Групе за статистику сточарства и рибарства. Од укупног броја запослених у Групи (4) један запослени ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа у овој области.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за статистику сточарства и рибарства	4	1	

в) опис осталих до сада предузетих мера и активности

Од 2013. године РЗС спроводи активности на ревизији методолошких инструмената за реализацију истраживања у вези са аквакултуром у циљу задовољавања националних потреба и усаглашавања са ЕУ стандардима и препорукама.

У 2015. години настављен је процес хармонизације, при чему је највећа пажња посвећена ажурирању адресара на основу постојећих административних извора и побољшању обухвата извештајних јединица.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Потпуно усклађивање статистике за захтевима ЕУ у области рибарства планирано је у 2017. години, од када ће се успоставити редовно достављање података Евростату.

Мере планиране за период 2016-2018.

2016. година

- Наставак активности на усклађивању статистике аквакултуре са Уредбом (ЕЗ) бр. 762/2008;

2017. година

- Прослеђивање података о аквакултури Евростату, у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 762/2008;

2018. година

- Израда правилника о прикупљању, управљању и коришћењу података у сектору рибарства и подршци за научно саветовање везано за заједничку политику

рибарства, у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 199/2008;

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета РЗС, не постоје додатне финансијске потребе.

Управљање ресурсима

Подаци о присуству европске јегуље (*Anguilla anguilla*) у водама Србије, који су неопходни за имплементацију Уредбе Савета (ЕЗ) број 1100/2007 од 18. септембра 2007. за утврђивање мера за опоравак фонда европске јегуље, су још увек непотпуни. Црноморски слив покрива 92% територије Републике Србије. Присуство европске јегуље регистровано је, на основу евиденције рекреативних риболоваца и привредних рибара и на основу података из националних планова управљања риболовним водама. Европска јегуља није предмет рекреативног и привредног риболова у водама Србије и случајни улови су веома ретки.

1) Приказ статуса усклађености

а) **достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима**

Европска јегуља је, на основу одредаба Наредбе о мерама за очување и заштиту рибљег фонда („Сл. гласник РС”, број 56/15) врста заштићена трајним ловостајем. Европска јегуља је строго заштићена врста у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС”, бр. 5/10 и 47/11).

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Припрему законодавног оквира којим се регулише област управљања ресурсима обавља МПЗЖС у оквиру Сектора за заштиту животне средине – Одсек за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за заштиту животне средине – Одсек за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда	4 стално запослена	1	Није поверена другим институцијама.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније **Мере и активности које ће бити спроведене после 2018. године**

Србија ће идентификовати и дефинисати поједине речне сликове која могу представљати природна станишта за ову врсту.

На основу наведеног, Република Србија (РС) ће применити Одлуку Комисије 2008/292/ЕЗ од 4. априла 2008. године којим се утврђује да Црно море и повезани

речни системи не представљају природно станиште за европску јегуљу за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) број 1100/2007.

Даном пуноправног чланства РС ће почети да примењује Декларацију Савета од 30. маја 1980. године о заједничкој политици рибарства као и сва акта која из ње проистичу. Уколико постоји потреба примењиваће се ограничења за алате и средства за риболов која су садржана у Уредби Комисије (ЕЕЗ) број 3440/84 о додацима за коче, данске потегаче и сличне мреже.

РС ће предузети све потребне мере према државама које омогућавају неодржив риболов, у складу са Уредбом (ЕУ) број 1026/2012 Европског парламента и Савета о одређеним мерама у циљу очувања рибљег фонда у односу на земље које омогућавају неодржив риболов. Примена наведених мера огледа се у идентификацији држава које омогућавају неодржив риболов, квантитативним ограничењима увоза рибе и производа од рибе, онемогућавање употребе лука за пловила која плове под заставом таквих држава, забрану регистрације тих пловила, забрани извоза пловила и опреме у наведене државе, забрану трговинских споразума као и забрану заједничких акција и операција у риболову.

Даном приступања ЕУ, обавеза обавештавања Европске комисије о свим случајевима понашања које озбиљно нарушавају правила Заједничке политике рибарства који су откривени од стране држава чланица, прописана су Уредбом Комисије (ЕЗ) број 2740/1999.

Обавезе које произилазе из Уредбе Комисије (ЕЗ) број 1639/2001, као и Одлуке Комисије број 2007/166/ЕЗ и Одлуке Комисије број 2008/201/ЕЗ, иако нису релевантне за РС, биће преузете даном приступања.

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета Министарства надлежног за послове животне средине, не постоје додатне финансијске потребе.

Инспекција и контрола

У РС није успостављен систем контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова, како је прописано ЕУ законодавством .

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Домаће законодавство у области контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова је у поступку усаглашавања са кључним прописима ЕУ.

Одредбе ЕУ прописа које ће бити пренете у национално законодавство, а односе се на област контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова су:

Уредба Савета (ЕЗ) број 1005/2008 од 29. септембра 2008. године о успостављању система Заједнице за спречавање, сузбијање и заустављање незаконитог,

непријављеног и нерегулисаног риболова, о изменама и допунама уредби (ЕЕЗ) број 2847/93, (ЕЗ) број 1936/2001 и (ЕЗ) број 601/2004 и о престанку важења уредби (ЕЗ) број 1093/94 и (ЕЗ) број 1447/1999;

Уредба Комисије (ЕЗ) број 1010/2009 од 22. октобра 2009. године о утврђивању детаљних правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) број 1005/2008 о успостављању система Заједнице за спречавање, сузбијање и заустављање незаконитог, непријављеног и нерегулисаног риболова.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Тренутно не постоје успостављене одговарајуће административне структуре неопходне за имплементацију законодавства у области контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова.

Припрему законодавног оквира којим ће бити регулисана област контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова обавља МПЗЖС у оквиру Сектора за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за сточарство и прераду сточарских производа Сектора за пољопривредну политику	3	2	Није поверена другим институцијама.

За ефикасно функционисање система неопходно је јачање административних и кадровских капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – 2 нова запослена.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Све активности које се односе на успостављање контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова биће планиране у оквиру *TAIEX* инструмента подршке и *Twinning /Twinning light* пројеката.

в) опис осталих до сада предузетих мера и активности

На основу Закона о сточарству ће кроз доношење подзаконских аката бити регулисана област контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова. У циљу припреме за успостављање система контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова до сада је коришћена подршка од стране ЕК у виду *TAIEX* инструмента подршке.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планираним мерама до 2018. године за усклађивање националног законодавства са ЕУ законодавством стварају се услови за успостављање система контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова.

Мере планиране за период 2016-2018.

2016. година

Доношење Закона о изменама и допунама Закона о сточарству.

- Планиран период усвајања: I квартал

Доношење правилника о међународној потврди (сертификату) о улову и листи производа рибарства за које нису потребне међународне потврде (сертификати) о улову.

- Планиран период усвајања: IV квартал

2017. година

Доношење Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству

- Планиран период усвајања: IV квартал

2018. година

Јачање административних и кадровских капацитета у постојећој организационој структури МПЗЖС.

Мере и активности које ће бити спроведене после 2018. године

Успостављање базе податка (софтвера) за праћење података о примљеним и издатим сертификатима у оквиру националног система за спречавање нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова.

Након 2018. године ће бити успостављене неопходне административне структуре за контролу нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова преко којих ће бити могуће извештавање Европске комисије о примљеним сертификатима и уоченим неправилностима.

3) Финансијски аспект НПАА

Обрасцем за процену финансијских ефеката НПАА је дат детаљан приказ процене финансијских средстава потребних за испуњење обавеза из приступања.

За успостављање система контроле нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова је неопходно додатно запошљавање два запослена и овај део послова ће обављати запослени у чијој је надлежности политика рибарства и аквакултуре - Сектор за аграрну политику, Група за сточарство и прераду сточарских производа од 2018. године.

Структурне радње

Структурне мере

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнути ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Домаће законодавство у области структурних мера у рибарству није усклађено са ЕУ законодавством.

У националном законодавству је низом законских и подзаконских аката и стратешких докумената само делимично регулисан начин спровођења структурних инвестиција у области рибарства и то следећим актима:

- Стратегија пољопривреде и руралног развоја 2014-2024 („Сл. гласник РС”, број 85/14);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 10/13, 142/14 и 103/15);
- Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр.: 10/13, 142/14 и 103/15);
- Правилник о начину остваривања права на подстицаје у сточарству за производњу конзумне рибе („Сл. гласник РС”, бр. 61/13 и 44/14);
- Правилник о начину остваривања права на подстицај у сточарству за квалитетна приплодна грла („Сл. гласник РС”, бр. 46/15, 111/15 и 14/16);
- Правилник о подстицајима за инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета кроз подршку у примарну сточарску производњу („Сл. гласник РС”, бр. 38/16);
- Закон о органској производњи („Сл. гласник РС”, број 30/10);
- Правилник о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње („Сл. гласник РС”, бр. 48/11 и 40/212.

Како би РС имала успостављен систем за коришћење Европског фонда за поморство и рибарство (ЕФПР), у обавези је да до момента када буде постала држава чланица ЕУ припреми и усвоји стратешки законодавни оквир за коришћење ЕФПР.

Преглед ЕУ законодавства са којим је неопходно ускладити национално законодавство до краја 2018. године је следећи:

Основни прописи:

- Уредба о заједничким одредбама (ЕУ) број 1303/2013 од 17. децембра 2013. године која утврђује заједнички скуп правила за све ЕСИ фондове. Ово укључује одредбе које се тичу услова, контроле спровођења, аранжмане за праћење, извештавање, евалуацији и услове прихватљивости;
- Уредба (ЕУ) број 508/2014 Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о Европском фонду за поморство и рибарство (ЕФПР) и укидању Уредбе Савета (ЕУ) број 2328/2003, (ЕУ) број 861/2006, (ЕУ) број 1198/2006 и (ЕУ) број 791/2007 и Уредба (ЕУ) број 1255/2011 Европског Парламент и Савета.

Имплементациони акти:

- Уредба Комисије за имплементацију (ЕУ) број 763/2014 од 11. јула 2014. године која прописује правила за примену ЕФПР у погледу техничких карактеристика мера информисања и промоције и упутстава за израду ознаке Уније;
- Уредба Комисије за имплементацију (ЕУ) број 771/2014 од 14. јула 2014. године која прописује правила у складу са Уредбом ЕФПР у вези са моделом за оперативне програме, структуром планова за накнаду додатних трошкова од стране оператера у риболову, гајењу, преради и маркетингу одређених производа рибарства и аквакултуре из најудаљенијих региона, моделом за пренос финансијских података, садржајем извештаја за *ex-ante* извештаје евалуације и минималним захтевима за план евалуације која се подноси према ЕФПР;

- Уредба Комисије за имплементацију (ЕУ) број 772/2014 од 14. јула 2014. године која прописује правила интензитета јавне помоћи која се примењује на укупне прихватљиве трошкове појединих послова који се финансирају у оквиру ЕФПР;
- Уредба Комисије за имплементацију (ЕУ) број 1362/2014 од 18. децембра 2014. године која прописује правила о поједностављеној процедури за одобрење одређених измена и допуна оперативних програма финансираних у оквиру ЕФПР и правила у вези са форматом и припремом годишњих извештаја о реализацији тих програма;
- Одлука Комисије за имплементацију (ЕУ) број 372/2014 од 11. јуна 2014. године којом се утврђује годишња расподела глобалних ресурса ЕФПР на државе чланице;
- Одлука Комисије за имплементацију (ЕУ) број 464/2014 од 15. јула 2014. године која идентификује приоритете Уније за спровођење и контролу политике у оквиру ЕФПР.

Имплементациони акти из Уредбе о заједничким одредбама који утичу на ЕФПР:

- Уредба Комисије за имплементацију о методологији за праћење трошкова у вези климатских промена број (ЕУ) број 215/2014 од 07. марта 2014. године;
- Уредба Комисије за имплементацију о стандардним условима за финансијске инструменте (*off-the-shelf* финансијски инструменти) (ЕУ) број 964/2014 од 11. новембра 2014. године;
- Уредба Комисије за имплементацију о преносу и управљању програмским доприносима, извештавању о финансијским инструментима, мерама информисања и комуникације и систему за вођење и чување података (ЕУ) број 821/2014 од 28. јула 2014. године;
- Уредба Комисије за имплементацију о условима који важе у електронском систему размене података између држава чланица и Комисије (СФЦ2014) и номенклатури категорија интервенције за програме у оквиру ЕТЦ циља (ЕУ) број 184/2014 од 25. фебруара 2014. године.

Делегирани акти:

- Делегирана Уредба Комисије о заједничким индикаторима у ЕФПР (ЕУ) број 1014/2014 од 22. јула 2014. године;
- Делегирана Уредба Комисије о критеријумима обрачунавања за додатне трошкове у плану накнаде за најудаљеније регионе (ЕУ) број 1046/2014 од 28. јула 2014. године.

Делегирани акти из Уредбе о заједничким одредбама који утичу на ЕФПР (ЕУ):

- Делегирана Уредба Комисије о правилима понашања у оквиру европских структурних и инвестиционих фондова број 240/2014 од 07. јануара 2014. године;
- Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) број 480/2014 од 03. марта 2014. године о одредбама које допуњују део два, три и четири Уредбе о заједничким одредбама (Уредба (ЕУ) број 1303/2013).

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Институционалне структуре и стање административних капацитета РС који су релевантни за програмирање и спровођење структурних мера у области рибарства су у надлежности МПЗЖС, тако да је одговорно и за целокупни процес спровођења усклађивања законодавства за будуће коришћење ЕФПР. Рад на рибарству је

интегрисан у различитим секторима МПЗЖС. Не постоји унутрашња јединица у оквиру МПЗЖС која је посебно посвећена рибарству. Поред републичког нивоа и јединице локалних самоуправа као и АП Војводина учествују у планирању и финансирању структурних мера у рибарству у склопу својих програма развоја пољопривреде и руралног развоја, на који МПЗЖС даје сагласност.

Главни елемент оперативне структуре одговорне за креирање и спровођење структурних мера руралног развоја у МПЗЖС је подељена између Сектора за пољопривредну политику, Сектора за рурални развој и Управе за аграрна плаћања.

Сектор за рурални развој (један запослени) у сарадњи са Сектором за пољопривредну политику - Група за сточарство и прераду сточарских производа (двоје запослених) спроводи заједно активности везано за успостављање будуће оперативне структуре Управљачког тела за ЕФПР и транспозицију ЕУ прописа.

Управа за аграрна плаћања, као орган у саставу МПЗЖС, ће радити на имплементацији мера финансираних из ЕФПР фонда. Тренутно двоје запослених ради на спровођењу националних мера структурних инвестиција у области рибарства.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за рурални развој – Управљачко тело ИПАРД фонда	10	1	Није поверена другим институцијама.
Група за сточарство и прераду сточарских производа Сектора за	3	2	Није поверена другим институцијама.
Управа за аграрна плаћања – ИПАРД агенција	111	2	Није поверена другим институцијама.

За ефикасно функционисање система односно ради спровођења процеса правног усклађивања је неопходно јачање административних капацитета односно додатно запошљавање једног запосленог у Сектору за пољопривредну политику, Група за сточарство и прераду сточарских производа од 2017. године, а овај део послова ће обављати запослени у чијој је надлежности политика рибарства и аквакултуре -.

У оперативној структури је неопходно јачање административних капацитета запошљавањем петоро нових радника у Управљачком телу, Сертификационом телу и Контролном телу од почетка 2019. године који ће се бавити програмирањем, мониторингом и евалуацијом структурних мера у рибарству. Такође је неопходно ојачати и административни капацитет Агенције за плаћања од почетка 2019. запошљавањем петоро нових радника који ће се бавити имплементацијом структурних мера у области рибарства.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Све активности које се односе на стручну подршку приликом успостављања оперативне структуре за апсорпцију ЕФПР фонда и јачање административних капацитета путем обука новозапослених ће бити планиране у оквиру *TAIEX* инструмента подршке и *Twinning /Twinning light* пројеката.

в) опис осталих до сада предузетих мера и активности

МПЗЖС тренутно завршава припрему Националног програма руралног развоја за период 2016-2020 и његово усвајање се очекује у последњем кварталу 2016. године. Поменут Програм садржи и планове о финансирању аквакултуре и прераде рибљих производа.

Паралелно са активностима на националним мерама, МПЗЖС ради и на успостављању система за апсорпцију ИПАРД фонда и делимично је успостављена инфраструктура у смислу оперативних тела неопходних за коришћење ИПАРД фонда: Управљачко тело и ИПАРД агенција. Оперативне структуре за коришћење ИПАРД фонда је могуће искористити за коришћење ЕФПР фонда по приступању РС ЕУ.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније **Мере планиране за период 2016-2018.**

2017. година

Доношење Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству

- Планиран период усвајања: IV квартал

2018. година

Доношење Националног стратешког плана за аквакултуру.

- Планирани период усвајања: IV квартал;

Мере и активности планиране за период после 2018. године

2019. година

Доношење Оперативног програма за рибарство.

- Планирани период усвајања: IV квартал;

2020. година

Доношење Правилника за примену мера из Оперативног програма за рибарство.

- Планирани период спровођења активности: IV квартал;

Преузимање пратеће ЕУ регулативе везано за имплементацију свих структурно инвестиционих фондова а који се рефлектују и на спровођење структурних мера у рибарству.

3) Финансијски аспект НПАА

Обрасцем за процену финансијских ефеката НПАА је дат детаљан приказ процене финансијских средстава потребних за испуњење обавеза из приступања.

Идеја је била да се у заједничком обрасцу обједине трошкови због међусобне повезаности одн. заједничких инвестиција које је неопходно спровести, а односе се на низ правних аката у области структурних мера политике рибарства. Називи и шифре ЕУ аката који ће се усклађивати са домаћим законским и подзаконским актима су побројани у делу табеле 1. ОПШТИ ПОДАЦИ, а такође је дат и оквирни назив закона и подзаконских аката које је неопходно донети у процесу преношења ЕУ регулативе.

За процес правног усклађивања је неопходно додатно запошљавање једног запосленог у Сектору за аграрну политику, Групи за сточарство и прераду сточарских производа и овај део послова ће обављати запослени у чијој је надлежности политика рибарства и аквакултуре. Иако је уобичајено да се усклађивање законодавства спроводи постојећим капацитетима запослених, неопходно је додатно запошљавање једног државног службеника због комплексности материје.

Расходи за запослене односе се на запошљавање петоро нових радника у Агенцији за плаћања од почетка 2019. године који ће се бавити имплементацијом структурних мера у области рибарства.

Расходи за запослене који раде на имплементацији прописа у новим организационим јединицама се односе на запошљавање петоро нових радника у Управљачком телу, Сертификационом телу и Контролном телу од почетка 2019. године који ће се бавити програмирањем, мониторингом и евалуацијом структурних мера у рибарству.

Трошкови коришћења роба и услуга се односе на трошкове канцеларијског материјала (28.000 РСД по запосленом годишње) и сталне трошкове (електрична енергија, грејање, вода, услуге чишћења, телефон - 30.000 РСД по запосленом годишње), за 10 додатно запослених од 2019. године у Агенцији за плаћања и Управљачком, Сертификационом и Контролном телу, као и за једног додатно запосленог на пословима транспозиције законодавства од 2017. године.

Тakoђе, ту су и трошкови услуга по уговору за секторске анализе и студије и израду Националног стратешког плана за рибарство/аквакултуру као и Оперативног плана у износу од 30 експертских дана по години у 2017. и 2018. години (650 ЕУР x 30 дана x 123) финансираних од стране ИПА и других међународних донатора.

Неопходно је и предвидети трошкове превода законодавства у обиму од око 300 страна по години у 2017. и 2018. години приликом транспозиције законодавства (800 РСД по страници x 300 страница).

Трошкови путовања (186.000 РСД X 10 запослених) и тренинга (8.000 РСД x 20 дана тренинга x 10 запослених) су неопходни како би се оспособио институционални оквир за повлачење ЕФПР фонда за структурне мере у рибарству и финансираће се од 2019. године до краја 2020. године када се очекује приступање ЕУ.

Квантификацијом предвиђене структуре извора финансирања је предвиђено да се трошкови расхода за запослене заједно са трошковима канцеларијског материјала и сталним трошковима (електрична енергија, грејање, вода, услуге чишћења, телефон) финансирају из буџета РС. Трошкови услуга по уговору за секторске анализе и студије и израду Националног стратешког плана за рибарство/аквакултуру као и Оперативног плана ће се финансирати од стране ИПА и ТАИЕХ извора. Трошкови тренинга новозапослених ће се финансирати из осталих извора јавног финансирања, док ће трошкови путовања бити 50% плаћени из ИПА и ТАИЕХ фондова а за осталих 50% је још увек непознат извор финансирања.

Државна помоћ у сектору рибарства и аквакултуре

У РС не постоји правни оквир за спровођење правила државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре на начин како је то уређено у ЕУ. Законом о контроли државне помоћи („Сл. гласник РС”, бр. 51/09) уређује се област државне помоћи, али се одредбе овог закона не односе на рибарство и аквакултуру. Тренутно важећи програми помоћи за аквакултуру финансирају се из буџета РС на основу Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, као и буџета аутономних покрајина и буџета јединица локалне самоуправе (општина и градова).

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Домаће законодавство у области државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре није усаглашено са кључним прописима ЕУ.

Одредбе ЕУ прописа које ће бити пренете у национално законодавство, а односе се на област државне помоћи су:

Уредба Комисије (ЕУ) бр. 717/2014 од 27. јуна 2014. године о примени чланова 107. и 108. Уговора о функционисању ЕУ на *de minimis* подстицаје у сектору рибарства и аквакултуре;

Уредба (ЕУ) бр. 1388/2014 Европског парламента и Савета од 16. децембра 2014. године о оцењивању одређених категорија подстицаја произвођачима који се баве производњом, прерадом и стављањем на тржиште производа рибарства и аквакултуре спојивим са унутрашњим тржиштем и примени чланова 107. и 108. Уговора о функционисању ЕУ;

Уредба (ЕУ) бр. 508/2014 Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о Европском фонду за поморство и рибарство и стављању ван снаге Уредби Савета (ЕЗ) бр. 2328/2008, (ЕЗ) бр. 861/2006, (ЕЗ) бр. 1198/2006, (ЕЗ) бр. 791/2007 у Уредбе (ЕУ) бр. 1255/2011 Европског парламента и Савета (само члан 8).

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Тренутно не постоје административне структуре неопходне за имплементацију законодавства у области државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре.

Припрему законодавног оквира којим ће бити регулисана област државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре обавља Сектор за пољопривредну политику, Одсек за аналитику и статистику.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Одсек за аналитику и статистику, Сектора за пољопривредну политику	1	1	Није поверена другим институцијама.

За потребе јачања административних капацитета у области државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре планирано је у II кварталу 2018. године успостављање одговарајуће административне структуре у МПЗЖС које ће координирати послове везане за државну помоћ у сектору рибарства и аквакултуре заједно са државном помоћи у пољопривреди и руралном развоју, што је детаљно описано у поглављу 3.11.1.3 Државна помоћ у пољопривреди и руралном развоју.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Све активности које се односе на државну помоћ у пољопривреди биће планиране у оквиру ТАИЕХ инструмента подршке.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Мере планиране за период 2016-2018.

РС према Европској комисији у области државне помоћи у области рибарства и аквакултуре нема обавеза пре самог приступања, јер мере државне помоћи нису предмет преговора већ се о њима извештава Европска комисија у тренутку приступања. Планиране мере за период 2016 – 2018. године за резултат ће имати успостављање правног оквира за државну помоћ у сектору рибарства и аквакултуре у оквиру Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству.

2017. година

Доношење Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству

- Планиран период усвајања: IV квартал

Мере и активности планиране за период после 2018. године

Доношење Правилника о постојећој државној помоћи у сектору рибарства и аквакултуре

- Планиран период усвајања I квартал 2019. године.

Доношење Правилника о додели државне помоћи у сектору рибарства и аквакултуре

- Планиран период усвајања I квартал 2019. године.

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета Министарства надлежног за послове пољопривреде, не постоје додатне финансијске потребе, с обзиром да ће се све активности спроводити паралелно са активностима везаним за државну помоћ у пољопривреди и руралном развоју што је детаљно описано у поглављу 3.11.1.3 Државна помоћ у пољопривреди и руралном развоју.

Тржишна политика

Организација заједничког тржишта у рибарству

У законодавству РС не постоји законодавни оквир којим се уређује успостављање система заједничког тржишта у сектору рибарства. Организације као што су произвођачке организације и међугранске организације у сектору рибарства нису успостављене. Такође, не постоји систем подршке у сектору рибарства и аквакултуре како је то дефинисано правним тековинама о уређењу заједничког тржишта.

1) Приказ статуса усклађености

а) достигнутог нивоа усаглашености домаћих прописа са кључним прописима

Домаће законодавство у области организације заједничког тржишта у сектору рибарства није усаглашено са кључним прописима ЕУ.

Одредбе ЕУ прописа које ће бити пренете у национално законодавство, а односе се на област организације заједничког тржишта у сектору рибарства су:

Уредба (ЕУ) бр. 1379/2013 Европског парламента и Савета од 11. јануара 2013. о заједничком уређењу тржишта производима рибарства и аквакултуре, измени уредби Савета (ЕЗ) бр. 1184/2006 и (ЕЗ) бр. 1224/2009 и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 104/2000;

Уредба Комисије (ЕЗ) 1985/2006 Европског парламента и Савета од 22. децембра 2006 о утврђивању детаљних правила за израчунавање подршке коју државе чланице одобравају произвођачким организацијама у сектору рибарства и аквакултуре;

Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1419/2013 од 17. децембра 2013 године о признавању произвођачких организација и међугранских организација и објављивању иницијалних цена како је предвиђено Уредбом (ЕУ) бр. 1379/2013 Европског парламента и Савета о заједничком уређењу тржишта за производе рибарства и аквакултуре;

Уредба Комисије (ЕЕЗ) бр. 110/76 од 19. јануара 1976. године о утврђивању општих правила за доделу извозних субвенција за производе рибарства и критеријума за утврђивање износа таквих субвенција;

Уредба Комисије (ЕЕЗ) бр. 1985/74 од 25. јула 1974. о утврђивању детаљних правила за утврђивање референтних цена и цена франко граница за шарана.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Тренутно не постоје институције неопходне за имплементацију законодавства у области организације заједничког тржишта у сектору рибарства.

Припрему законодавног оквира којим ће бити регулисана област организације заједничког тржишта у сектору рибарства обавља Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за сточарство и прераду сточарских производа Сектора за пољопривредну политику	3	2	Није поверена другим институцијама.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Све активности које се односе на успостављање организације заједничког тржишта у сектору рибарства биће планиране у оквиру ТАИЕХ инструмента подршке и Twinning light пројеката, како би се обучили запослени који ће радити на овим пословима.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планираним мерама до 2018. године за усклађивање националног законодавства са ЕУ законодавством стварају се услови за успостављање организације заједничког тржишта у сектору рибарства. Усвајањем Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству ће се дефинисати правила око успостављања произвођачких и међугранских организација у сектору рибарства и дати јасне инструкције око оснивања истих и обезбедити системи подршке за функционисање система заједничког тржишта.

Мере планиране за период 2016-2018.

2017. година

Доношење Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству

- Планиран период усвајања: IV квартал

Мере и активности које ће бити спроведене после 2018. године

2019. година

Доношење Правилника о утврђивању општих правила за доделу извозних субвенција за производе рибарства и критеријума за утврђивање износа таквих субвенција

- Планиран период усвајања: III квартал

2020. година

Доношење Правилника о произвођачким и међугранским организацијама у сектору рибарства

- Планиран период усвајања: I квартал

Доношење Правилника о утврђивању детаљних правила за израчунавање подршке коју државе чланице одобравају произвођачким организацијама у сектору рибарства и аквакултуре

- Планиран период усвајања: I квартал

Доношење Правилника о утврђивању детаљних правила за утврђивање референтних цена и цена франко граница за шарана

- Планиран период усвајања: III квартал

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета Министарства надлежног за послове рибарства, не постоје додатне финансијске потребе.

Тржишни стандарди

Тржишни стандарди у области рибарства у РС нису прописани на начин како то захтева Уредба (ЕЗ) бр. 2406/96 о одређивању заједничких тржишних стандарда за неке производе рибарства.

1) Приказ статуса усклађености

а) опис домаћег законодавства

Домаће законодавство у овој области је регулисано Правилником о квалитету и другим захтевима за рибе, ракове, шкољкаше, морске јежеве, морске краставце, жабе, корњаче, пужеве и њихове производе („Сл. лист СРЈ”, број6/03) којим се прописују квалитет и други захтеви за рибе и њихове производе, који морају бити када се налазе на тржишту. Овим правилником је дефинисано да се риба ставља у промет по пореклу, врсти и печатури. Под печатуром, сматра се број риба у једном килограму, или маса рибе изражена у килограмима. Према пореклу, риба се ставља у промет као морска и слатководна.

Риба као и производи од рибе који се стављају у промет морају се декларисати у складу са одредбама Правилника о означавању, декларисању и рекламирању хране

(„Сл. гласник РС”, бр. 85/13 и 101/13). Код означавања производа рибарства поред општих услова за декларисање упаковане хране, наводе се и подаци о начину улова или узгоја, и то речима: „уловљено у мору” или „уловљено у копненим водама” или „гајено”.

Одредбе ЕУ прописа које ће бити пренете у национално законодавство, а односе се на област тржишних стандарда су:

Уредба Савета (ЕЗ) бр. 2406/96 од 26. новембра 1996. године о одређивању заједничких тржишних стандарда за неке производе рибарства;

Уредба (ЕУ) бр. 1379/2013 Европског парламента и Савета од 11. јануара 2013. о заједничком уређењу тржишта производима рибарства и аквакултуре, измени уредби Савета (ЕЗ) бр. 1184/2006 и (ЕЗ) бр. 1224/2009 и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 104/2000.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са законодавством ЕУ.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

Тренутно не постоје административни капацитети неопходни за имплементацију законодавства за тржишне стандарде у области рибарства.

Припрему законодавног оквира којим ће бити регулисани тржишни стандарди у области рибарства обавља Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за сточарство и прераду сточарских производа Сектора за пољопривредну политику	3	2	Није поверена другим институцијама.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Све активности које се односе на увођење тржишних стандарда у сектору рибарства биће планиране у оквиру ТАИЕХ инструмента подршке и Twinning light пројеката.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планираним мерама до 2018. године извршиће се усклађивање националног законодавства са ЕУ законодавством за тржишне стандарде у области рибарства. Усвајањем Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству ће се створити услови за доношење неопходних подзаконских аката.

Мере планиране за период 2016-2018.

2017. година

Доношење Закона о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству

- Планиран период усвајања: IV квартал

2018. година

Доношење правилника о тржишним стандардима за производе рибарства

- Планиран период усвајања: IV квартал

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета Министарства надлежног за послове рибарства, не постоје додатне финансијске потребе.

Међународни уговори

1) Приказ статуса усклађености

а) опис домаћег законодавства

РС нема билатералне споразуме о рибарству са трећим земљама и није страна ни у једном међународном споразуму о рибарству којим се регулише број пловила или обим риболова. Правни основ за ратификацију међународних уговора у РС је Закон о закључивању и извршавању међународних уговора („Сл. гласник РС”, бр. 32/13).

Релевантни међународни уговори у области рибарства:

- Конвенција Уједињених нација о праву мора од 10. децембра 1982. године (UNCLOS);
- Споразум за имплементацију Конвенције Уједињених нација о праву мора од 10. децембра 1982 и то дела XI;
- Споразум о имплементацији одредби Конвенције од 10. децембра 1982. године везано за конзервацију и управљање рибљим фондом и рибљим фондом миграторних врста (UNFSA Agreement);
- ФАО Споразум о унапређивању усклађености рибарских пловила на отвореном мору са међународним мерама за очување и управљање из 1993. године;
- ФАО Споразум о мерама лука ради превенције, одвраћања и елиминисања незаконитог, непријављеног и нерегулисаног риболова из 2009. године.

б) институционалне структуре и стање административних капацитета

За ратификацију међународних споразума надлежна је Народна скупштина. За припрему ратификације и имплементацију наведених међународних споразума надлежни су Сектор за међународну сарадњу, Сектор за пољопривредну политику и Сектор за заштиту животне средине.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим

		и спровођењу ЕУ прописа	нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за међународну сарадњу – Група за европске интеграције и међународну мултилатералну сарадњу у области безбедности хране, ветеринарских и фитосанитарних питања и рибарства	4	2	Није поверена другим институцијама.
Група за сточарство и прераду сточарских производа Сектора за пољопривредну политику	3	2	Није поверена другим институцијама.
Сектор за заштиту животне средине – Одсек за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда	4	1	Није поверена другим институцијама.

в) опис осталих до сада предузетих мера и активности

РС је ратификовала следеће мултилатералне уговоре:

- Конвенцију Уједињених нација о праву мора од 10. децембра 1982. године (UNCLOS) - 12. марта 2001. године;
- Споразум за имплементацију Конвенције Уједињених нација о праву мора и то дела XI - 28. јула 1995. године.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Увођење у домаћи правни поредак међународних споразума ће се извршити кроз њихово ратификовање и прихватање.

Мере и активности које ће бити спроведене после 2018. године

РС ће након приступања ЕУ ратификовати и прихватити следеће међународне споразуме:

- Споразума о имплементацији одредби Конвенције од 10. децембра 1982. године везано за конзервацију и управљање рибљим фондом и рибљим фондом миграторних врста– потребна је ратификација;
- ФАО Споразум о унапређивању усклађености рибарских пловила на отвореном мору са међународним мерама за очување и управљање – ратификација није потребна, али је споразум правно обавезујући као део правних тековина ЕУ;
- ФАО Споразум о мерама лука ради превенције, одвраћања и елиминисања незаконитог, непријављеног и нерегулисаног риболова – ратификација није потребна али је споразум правно обавезујући као део правних тековина ЕУ.

3) Финансијски аспект НПАА

С обзиром на то да ће се све планиране мере спроводити у оквиру постојећих капацитета Министарства надлежног за послове пољопривреде, не постоје додатне финансијске потребе.

3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

3.14.1. Копнени транспорт

3.14.1.1. Друмски транспорт

Преглед стања

У области друмског транспорта на снази су Закон о међународном превозу у друмском саобраћају („Службени лист СРЈ”, 60/98, 5/99 - исправка, 44/99, 74/99 и 4/00 – исправка и „Службени гласник РС”, 101/05 – др. закон, 101/05 – др. закон, 18/10 и 68/15), Закон о превозу у друмском саобраћају („Службени гласник РС”, 46/95, 66/01, 61/05, 91/05, 62/06, 31/11 и 68/15 – др. закон), Закон о превозу терета у друмском саобраћају („Службени гласник РС”, број 68/15), Закон о превозу путника у друмском саобраћају („Службени гласник РС”, број 68/15), Закон о уговорима о превозу у друмском саобраћају („Сл. лист СРЈ”, 26/95), Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13–УС, 55/14, 96/15–др. закон и 9/16–одлука УС), Закон о јавним путевима („Службени гласник РС”, 101/2005, 123/2007, 101/2011, 93/2012 и 104/13) и Закон о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима („Службени гласник РС”, број 96/15), подзаконски прописи донети за извршење наведених закона и међународни споразуми.

Законом о превозу терета у друмском саобраћају делимично је извршено усклађивање са: Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. која успоставља заједничка правила о условима које треба испунити за обављање делатности превоза у друмском транспорту и која укида Директиву Савета 96/26 ЕЗ (*Regulation (EC) No 1071/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing common rules concerning the conditions to be complied with to pursue the occupation of road transport operator and repealing Council Directive 96/26/EC – CELEX 32009R1071*); Уредбом (ЕЗ) број 1072/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. о заједничким правилима за приступ тржишту међународног друмског превоза терета (*Regulation (EC) No 1072/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international road haulage market - CELEX 32009R1072*); Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр 3916/90 од 21. децембра 1990 о мерама које треба предузети у случају кризе на тржишту у превозу робе у друмском саобраћају (*Council Regulation (EEC) No 3916/90 of 21 December 1990 on measures to be taken in the event of a crisis in the market in the carriage of goods by road - CELEX 31990R3916*); Директивом 2006/1/ЕЗ Европског парламента и Савета од 18. јануара 2006 о употреби возила без возача ангажованих за превоз робе у друмском саобраћају (Текст од значаја за ЕЕА) (*Directive 2006/1/EC of the European Parliament and of the Council of 18 January 2006 on the use of vehicles hired without drivers for the carriage of goods by road*) (*codified version*) (*Text with EEA relevance*) - *CELEX 32006L0001*); Уредбом Савета (ЕЕЗ) број 4058/89 од 21. децембра 1989. о утврђивању цена за друмски превоз робе између држава чланица (*Council Regulation (EEC) No 4058/89 of 21 December 1989 on the fixing of rates for the carriage of goods by road between Member States Incorporated by 21994A0103(63) - CELEX 31989R4058*); Уредбом (ЕЗ) 1213/2010 од 16 децембра 2010 године о утврђивању заједничких правила за повезивање националних електронских регистара о друмским транспортним предузећима (*Commission Regulation (EU) No 1213/2010 of 16 December 2010 establishing common rules concerning the interconnection of national electronic registers on road transport undertakings - CELEX 32010R1213*) и Одлуком Комисије 2009/992/ЕУ од 17. децембра 2009. године о минималним захтевима у погледу података који се морају унети у национални регистар

предузећа регистрованих за drumски превоз (*Commission Decision 2009/992/EU of 17 December 2009 on minimum requirements for the data to be entered in the national electronic register of road transport undertaking - CELEX број 32009D0992*).

Законом о превозу путника у drumском саобраћају делимично је извршено усклађивање са: Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009, Уредбом (ЕЗ) број 1073/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. о општим правилима за приступ међународном тржишту услуга аутобуских превозника и измене и допуне Уредбе (ЕЗ) број 561/2006 (*Regulation (EC) No 1073/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international market for coach and bus services, and amending Regulation (EC) No 561/2006 - CELEX 32009R1073*); Уредбом (ЕУ) број 361/2014 од 9. априла 2014. године о утврђивању детаљних правила за примену Уредбе (ЕЗ) број 1073/2009 Европског парламента и већа у погледу докумената за међународни превоз путника обичним и туристичким аутобусима и о стављању ван снаге Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2121/98 (*Commission Regulation (EU) No 361/2014 of 9 April 2014 laying down detailed rules for the application of Regulation (EC) No 1073/2009 as regards documents for the international carriage of passengers by coach and bus and repealing Commission Regulation (EC) No 2121/98 Text with EEA relevance*) CELEX 32014R0361; Уредбом (ЕЗ) 1213/2010 од 16 децембра 2010 године о утврђивању заједничких правила за повезивање националних електронских регистара о drumским транспортним предузећима (*Commission Regulation (EU) No 1213/2010 of 16 December 2010 establishing common rules concerning the interconnection of national electronic registers on road transport undertakings - CELEX 32010R1213*) и Одлуком Комисије 2009/992/ЕУ од 17. децембра 2009. године о минималним захтевима у погледу података који се морају унети у национални регистар предузећа регистрованих за drumски превоз (*Commission Decision 2009/992/EU of 17 December 2009 on minimum requirements for the data to be entered in the national electronic register of road transport undertaking - CELEX број 32009D0992*).

Законом о радном времену посаде возила у drumском превозу и тахографима извршено је делимично усклађивање са Директивом (ЕЗ) број 2002/15 Европског парламента и Савета од 11.3.2002. године о организацији радног времена лица која обављају drumски транспорт (*Directive 2002/15/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2002 on the organisation of the working time of persons performing mobile road transport activities - CELEX: 32002L0015*); Директивом (ЕЗ) број 2006/22 Европског парламента и Савета од 15. марта 2006. о минималним условима за примену Уредби Савета (ЕЕЗ) 3820/85 и (ЕЕЗ) 3821/85 о социјалном законодавству које се односи на drumски транспорт и која укида Директиву Савета 88/599 (ЕЕЗ) (*Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) No 3820/85 and (EEC) No 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities and repealing Council Directive 88/599/EEC - CELEX: 32006L0022*); Директивом (ЕЗ) број 2009/4 од 23. јануара 2009. о противмерама за спречавање и откривање неовлашћеног руковања исписима са тахографа и о измени Директиве 2006/22 Европског парламента и Савета од 15 марта 2006 о минималним условима за примену Уредби Савета (ЕЕЗ) 3820/85 и (ЕЕЗ) 3821/85 о социјалном законодавству које се односи на drumски транспорт и која укида Директиву Савета (ЕЕЗ) број 88/599 (*Commission Directive 2009/4/EC of 23 January 2009 counter measures to prevent and detect manipulation of records of tachographs, amending Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) Nos 3820/85 and 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities and repealing Council Directive 88/599/EEC - CELEX: 32009L0004*); Директивом (ЕЗ) број

2009/5 од 30. јануара 2009. која мења Анекс III Директиве 2006/22 Европског парламента и Савета о минималним условима за примену Уредби Савета (ЕЕЗ) 3820/85 и 3821/85 о социјалном законодавству које се односи на друмски транспорт (*Commission Directive 2009/5/EC of 30 January 2009 amending Annex III to Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) Nos 3820/85 and 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities - CELEX: 32009L0005*); Уредбом (ЕЗ) 561/2006 Европског парламента и Савета од 15. марта 2006. о усклађивању одређеног социјалног законодавства које се односи на друмски транспорт и којом се мењају и допуњују Уредба Савета (ЕЕЗ) 3821/85 и (ЕЗ) 2135/98 и укида Уредба Савета (ЕЕЗ) 3820/85 (*Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the harmonisation of certain social legislation relating to road transport and amending Council Regulations (EEC) No 3821/85 and (EC) No 2135/98 and repealing Council Regulation (EEC) No 3820/85 - CELEX: 32006R0561*); Уредбом (ЕУ) 165/2014 Европског Парламента и Савета од 4. фебруара 2014. о тахографима у друмском транспорту, која укида Уредбу Савета (ЕЕЗ) 3821/85 о тахографу у друмском транспорту и измени Уредбе (ЕЗ) број 561/2006 Европског парламента и Савета о усклађивању одређеног социјалног законодавства које се односи на друмски транспорт (*Regulation (EU) No 165/2014 of the European Parliament and of the Council of 4 February 2014 on tachographs in road transport, repealing Council Regulation (EEC) No 3821/85 on recording equipment in road transport and amending Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council on the harmonisation of certain social legislation relating to road transport - CELEX: 32014R0165*); Уредбом (ЕУ) број 581/2010 од 1. јула 2010 године о најдужем периоду за преузимање података из тахографа и меморијске картице возача (*Commission Regulation (EU) No 581/2010 of 1 July 2010 on the maximum periods for the downloading of relevant data from vehicle units and from driver cards - CELEX 32010R0581*); Директивом Савета 92/6/ЕЕЗ од 10. фебруара 1992. о уградњи и коришћењу уређаја за ограничавање брзине у посебним категоријама моторних возила у оквиру Заједнице (*Council Directive 92/6/EEC of 10 February 1992 on the installation and use of speed limitation devices for certain categories of motor vehicles in the Community - CELEX 31992L0006*); Директивом (ЕЗ) број 2002/85 Европског Парламента и Савета од 5. новембра 2002. која допуњује Директиву Савета од 10. фебруара 1992. о уградњи и коришћењу уређаја за ограничавање брзине у посебним категоријама моторних возила у оквиру Заједнице (*Directive 2002/85/EC of the European Parliament and of the Council of 5 November 2002 amending Council Directive 92/6/EEC on the installation and use of speed limitation devices for certain categories of motor vehicles in the Community - CELEX 32002L0085*); Сprovedбеном одлуком Комисије од 7.6.2011. године о обрачуну дневног времена вожње, у складу са Уредбом (ЕЗ) број 561/2006 Европског парламента и Савета (*Commission Implementing Decision of 7.6.2011 on the calculation of daily driving time in accordance with Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council*) и Одлуком Комисије од 14. децембра 2009. године о изменама и допунама Одлуке 2007/230 /ЕЗ у облику домена радног законодавства које се односи на активности у друмском саобраћају (*Commission Decision of 14 December 2009 amending Decision 2007/230/EC on a form concerning social legislation relating to road transport activities - CELEX 32009D0959*).

Што се тиче безбедности саобраћаја, на снази је **Закон о безбедности саобраћаја на путевима** (Сл. гласник РС, бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013 - одлука УС, 55/2014, 96/2015 - др. закон и 9/16-одлука УС), као и одговарајући подзаконски прописи који ближе уређују Законом регулисану материју. Одредбе важећег Закона о безбедности саобраћаја на путевима делимично су усклађене са

Директивом Савета (ЕЕЗ) број 91/671 од 16. децембра 1991. године о обавезној употреби сигурносних појасева и система за сигурносно везивање деце у возилима (*Council Directive 91/671/EEC of 16 December 1991 relating to the compulsory use of safety belts in vehicles and child-restraint systems in vehicles, CELEX 31991L0671; last amended by 32014L0037*); Директивом Савета 1999/37/ЕЗ од 29. априла 1999. године о документима за регистрацију возила (*Council Directive 1999/37/EC of 29 April 1999 on the registration documents for vehicles, CELEX: 31999L0037; last amended by 32014L0046*); Директивом (ЕЗ) број 2000/30 Европског парламента и Савета од 06. јуна 2000. године о контроли на путу којом се утврђује техничка исправност комерцијалних возила која учествују у саобраћају у Заједници (*Directive 2000/30/EC of the European Parliament and of the Council of 6 June 2000 on the technical roadside inspection of the roadworthiness of commercial vehicles circulating in the Community, - CELEX 2000L0030; last amended by 32010L0047*); Директивом (ЕЗ) број 2006/126 Европског парламента и Савета од 20. децембра 2006. године о возачким дозволама (*Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on driving licences, - CELEX 32006L0126, last amended by 32015L0653*); Директивом 2009/40/ЕЗ Европског парламента и савета од 06. маја 2009. године о техничком прегледу моторних и прикључних возила (*Directive 2009/40/EC of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 on roadworthiness tests for motor vehicles and their trailers - CELEX 32009L0040*).

На основу Закона о безбедности саобраћаја на путевима донети су следећи правилници:

- **Правилник о начину вршења контроле и непосредног регулисања саобраћаја на путевима и вођењу обавезних евиденција о примени посебних мера и овлашћења** („Службени гласник РС“, бр. 69/2010, 78/2011, 31/2013, 37/2013 - испр. и 85/2014) је делимично усклађен са Директивом (ЕЗ) број 2000/30;

- Правилници из области оспособљавања кандидата за возаче, и то: **Правилник о садржају, начину вођења и роковима чувања евиденција из области оспособљавања кандидата за возаче** („Службени гласник РС“, бр. 93/13, 116/13, 108/14, 36/15 и 51/15), **Правилник о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно огранак привредног друштва или средња стручна школа који врше оспособљавање кандидата за возаче** („Службени гласник РС“, бр. 93/13, 116/13, 108/14, 127/14 – испр, 36/15, 51/15, 86/2015 и 104/15), **Правилник о теоријској и практичној обуци кандидата за возаче** („Службени гласник РС“, бр. 93/13, 116/13, 108/14, 36/15, 86/2015 и 104/15), **Правилник о организовању, спровођењу и начину полагања возачког испита, вођењу и роковима чувања евиденција о возачком испиту и условима које мора да испуни возило на којем се обавља возачки испит** („Службени гласник РС“, бр. 93/13, 116/13, 108/14, 36/15, 51/15, 86/2015 и 104/15) и **Правилник о начину вођења регистра привредних друштава, односно средњих стручних школа, за које је издата дозвола за оспособљавање кандидата за возаче** („Службени гласник РС“, бр. 53/2012) су делимично усклађени са Директивом (ЕЗ) број 2006/126;

- **Правилник о возачким дозволама** („Службени гласник РС“, бр. 73/2010) је делимично усклађен са Директивом (ЕЗ) број 2006/126;

- **Правилник о регистрацији моторних и прикључних возила** („Службени гласник РС“, бр. 69/2010, 101/2010, 53/2011, 22/2012, 42/2014, 108/2014, 65/2015 и 95/2015) је потпуно усклађен са Уредбом Савета (ЕЗ) број 2411/98 од 03. новембра 1998. године о признавању ознака за разликовање држава чланица у којима су регистрована моторна и прикључна возила у саобраћају унутар Заједнице (*Council Regulation (EC) No 2411/98 of 3 November 1998 on the recognition in intra-Community*

traffic of the distinguishing sign of the Member State in which motor vehicles and their trailers are registered – CELEX 31998R2411) и са Директивом Савета 1999/37/ЕЗ од 29. априла 1999. године о документима за регистрацију возила (*Council Directive 1999/37/EC of 29 April 1999 on the registration documents for vehicles - CELEX 31999L0037*).

- **Правилник о техничком прегледу возила** („Службени гласник РС“, број 23/84) који је делимично усклађен са Директивом Савета (ЕЗ) број 1999/37, Директивом (ЕЗ) број 2000/30 и Директивом 2009/40/ЕЗ.

У области транспорта опасног терета на снази је **Закон о транспорту опасног терета** („Службени гласник РС“, број 88/10) који је усклађен са Директивом 35/2010/ЕУ Европског Парламента и Савета од 16. јуна 2010. године о покретној опреми под притиском и о стављању ван снаге Директива Савета 76/767/ЕЕЗ, 84/525/ЕЕЗ, 84/526/ЕЕЗ, 84/527/ЕЕЗ и 1999/36/ЕЗ (*Directive 2010/35/EU of the European Parliament and of the Council of 16 June 2010 on transportable pressure equipment and repealing Council Directives 76/767/EEC, 84/525/EEC, 84/526/EEC, 84/527/EEC and 1999/36/EC - CELEX: 32010L0035*), Директивом Савета 95/50/ЕЗ од 6. октобра 1995. године о једнообразним поступцима контроле транспорта опасне робе у друмском саобраћају (*Council Directive 95 /50/EC of 6 October 1995 on uniform procedures for checks on the transport of dangerous goods by road - CELEX: 3199510050*) и Директивом 2008/68/ЕЗ Европског парламента и Савета од 24. септембра 2008. године о унутрашњем транспорту опасне робе (*Directive 2008/68/EC of the European Parliament and of the Council of 24 September 2008 on the inland transport of dangerous goods - CELEX 32008L0068*).

На основу Закона о транспорту опасног терета („Службени гласник РС“, број 88/10) донети су следећи правилници: **Правилник о покретној опреми под притиском** („Службени гласник РС“, број 30/14) који је потпуно усклађен са Директивом 35/2010/ЕУ Европског Парламента и Савета, као и **Правилник о критеријумима по којима се класификују повреде прописа о транспорту опасног терета према категорији опасности** („Службени гласник РС“, број 108/14) који је потпуно усклађен са Директивом 95/50/ЕЗ.

Управа за транспорт опасног терета именовала је тела оцењивање усаглашености покретне опреме под притиском у складу са Правилником о покретној опреми под притиском.

У току 2015. године, инспекција Управе за транспорт опасног терета контролисала је возила која превозе опасан терет. Приликом контроле примењивала је Контролну листу према Директиви Савета 95/50/ЕЗ. Инспекција је такође контролисала техничку исправност покретне опреме под притиском на основу Правилника о покретној опреми под притиском који је усклађен са Директивом 35/2010/ЕУ.

Управа за транспорт опасног терета у току 2015. године издала је шест решења о одобрењу за тип покретне опреме под притиском, која ће се производити у Републици Србији. Одобрења за тип издата су на основу Закона о транспорту опасног терета, Европског споразума о међународном друмском транспорту опасног терета (ADR) и Правилника о покретној опреми под притиском усклађеног са Директивом 35/2010/ЕУ.

Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Сектору за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја систематизовано је 26 радних

места за 35 извршилаца са помоћником министра (тренутно је 33 стално запослених, 3 запослених на одређено време због повећаног обима посла/замена и 6 на ППП уговоре). Доношењем домаћих прописа којима ће се усвојити правне тековине Европске уније повећаће се врсте и обим послова и с тим у вези постоји потреба за додатним запошљавањем одређеног броја државних службеника. У Сектору за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја 14 државних службеника задужено је за праћење прописа Европске уније из области друмског саобраћаја. Поред тога биће неопходно вршити периодичну обуку и стручно усавршавање државних службеника запослених на пословима у области друмског саобраћаја.

У Управи за транспорт опасног терета систематизовано је 17 радних места од којих је 9 попуњено.

У Управи саобраћајне полиције Министарства унутрашњих послова Републике Србије систематизовано је 68 радних места, од којих су сва попуњена, док је у Одељењу за регистрацију возила и возачке дозволе Управе за управне послове Министарства унутрашњих послова Републике Србије систематизовано 27 радних места, од којих је попуњено 20.

У Агенцији за безбедност саобраћаја систематизовано је 46 радних места на којима је запослен 61 извршилац. Током 2016. пословима европских интеграција бави се по потреби 15 службеника.

Допринос унапређењу безбедности саобраћаја на путевима даје Тело за координацију безбедности саобраћаја на путевима које чини седам министара, а подршку раду овог тела обезбеђује седам стручних радних група.

Преглед планираних мера за период 2016-2018. године у погледу усклађивања законодавства

Даље усклађивање у делу који се односи на превоз терета постићи ће се доношењем **Закона о изменама и допунама Закона о превозу терета у друмском саобраћају** (I квартал 2017. године), којим ће се потпуно ускладити национално законодавство са одредбама 7.2, 7.3 и 15.1 Уредбе (ЕЗ) број 1071/2009 и са одредбама 1.5 и 2.1.5. Уредбе (ЕЗ) број 1072/2009, као и подзаконских аката на основу наведеног закона и то:

1) **Правилник о садржини и начину вођења Регистра лиценци за превоз и извода лиценце за превоз терета** којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009, Уредбом (ЕЗ) 1213/2010 и Одлуком Комисије (ЕУ) 2009/992;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је III квартал 2016. године;

2) **Правилник о изгледу и садржини обрасца захтева за издавање лиценце за превоз и продужење рока важења лиценце за превоз, обрасце лиценце за превоз и извода лиценце за превоз, као и начин стављања на увид јавности информације о издатим и одузетим лиценцама за превоз** којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1072/2009;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је IV квартал 2016. године;

3) **Правилник о садржини и начину вођења евиденције лица одговорних за превоз терета** којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је III квартал 2016. године;

4) **Правилник о начину, програму и поступку спровођења испита о професионалној оспособљености, образац сертификата о професионалној оспособљености, поступак издавања сертификата о професионалној оспособљености као и начин вођења евиденције о одржаним испитима и издатим и одузетим сертификатима о професионалној оспособљености за превоз терета** којим ће се извршити делимично усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је IV квартал 2016. године;

5) **Правилник о садржини и изгледу обрасца потврде за возача као и начин вођења евиденције о потврдама за возача** којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1072/2009;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је III квартал 2016. године;

6) **Правилник о начину вођења евиденције о извршеним прекршајима и предузетим административним мерама у складу са одредбама овог закона и међународних уговора и других међународноправних аката који се закључују ради извршавања међународних уговора** којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је IV квартал 2016. године;

С обзиром да је у члану 16. став 4. Протокола 4 ССП предвиђено да ће стране обезбедити усклађеност својих закона о приступу професији превозника у друмском теретном транспорту због узајамног признавања, доношењем наведених подзаконских аката извршиће се наведено усклађивање и отворити нове тржишне могућности за домаће привредне субјекте.

Даље усклађивање у делу који се односи на превоз путника постићи ће се доношењем **Закона о изменама и допунама Закона о превозу путника у друмском саобраћају** (I квартал 2017. године), којим ће се потпуно ускладити национално законодавство са одредбама 8.2, 8.3, 8.8, 11.2, 16.2.-16.4. и 17. Уредбе (ЕЗ) број 1071/2009, са одредбама 4.2.2, 4.2.4, 6.1, 6.3, 12.3, 12.4 и 24. Уредбе (ЕЗ) број 1073/2009, и са одредбама 1, 3, 5, 7, 8. и 9. Уредба (ЕУ) број 361/2014 као и подзаконских аката на основу наведеног закона и то:

1) **Правилник о изгледу и садржини обрасца захтева за издавање лиценце, изгледу и садржини лиценце за превоз и извода лиценце** којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1073/2009;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је III квартал 2016. године;

2) **Правилник о садржини и начину вођења регистра издатих и одузетих лиценци за превоз и извода лиценци за превоз путника** којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009; Уредбом (ЕЗ) 1213/2010 и Одлуком Комисије 2009/992/ЕУ;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је III квартал 2016. године;

3) **Правилник о програму, начину и висини трошкова полагања испита о професионалној оспособљености за превоз путника** којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је IV квартал 2016. године;

4) Правилник о садржини и начину вођења евиденције сертификата о професионалној оспособљености, као и изгледу и садржини обрасца сертификата о професионалној оспособљености за превоз путника којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009.

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је IV квартал 2016. године;

5) Правилник о изгледу и садржини обрасца захтева за издавање дозволе за линијски превоз за домаћег превозника, изгледу и садржини обрасца дозволе за линијски превоз, садржини и начину вођења регистра издатих дозвола за линијски превоз којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом број 361/2014/ЕУ;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење је IV квартал 2016. године;

6) Правилник о изгледу и садржини књиге путних листова, изгледу и садржини обрасца путног листа, као и начину попуњавања путног листа за домаћег превозника којим ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом број 361/2014/ЕУ;

Веза са ССП: члан 16. став 4. Протокола 4. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре – Управа за транспорт опасног терета планира усвајање **Закона о превозу опасне робе** којим ће се извршити делимично усклађивање са Директивом 2008/68/ЕЗ. Потпуна усклађеност оствариће се доношењем подзаконских аката. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

Управа саобраћајне полиције Министарства унутрашњих послова Републике Србије планира усвајање:

1) Закона о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима којим ће се постићи делимична усклађеност са следећим прописима Европске уније: Директивом Савета (ЕЕЗ) број 91/671, Директивом Савета 1999/37/ЕЗ, Директивом (ЕЗ) број 2000/30, Директива (ЕЗ) број 2006/126, Директивом 2009/40/ЕЗ и Директивом 2003/59/ЕЗ Европског парламента и Савета од 15. јула 2003. о почетној квалификацији и периодичној обуци возача одређених друмских возила за превоз робе или путника; која допуњује Уредбу Савета (ЕЕЗ) бр. 3820/85 и Директиву Савета 91/439/ЕЕЗ и ставља ван снаге Директиву Савета 76/914/ЕЕЗ и Директивама 2004/66/ЕЗ, 2006/103/ЕЗ, 2013/22/ЕУ и Уредбом 1137/2008 које допуњују ову Директиву (*Directive 2003/59/EC of the european parliament and of the council of 15 July 2003 on the initial qualification and periodic training of drivers of certain road vehicles for the carriage of goods or passengers, amending Council Regulation (EEC) No 3820/85 and Council Directive 91/439/EEC and repealing Council Directive 76/914/EEC.CELEX: 32003L0059 last amended by 32013L0022*).

Веза са ССП: Члан 108 . Планирани рок доношења је у IV кварталу 2016. године.

2) Правилника о техничком прегледу возила, који ће бити делимично усклађен са Директивом Савета (ЕЗ) број 1999/37, Директивом (ЕЗ) број 2000/30, Директивом 2009/40/ЕЗ.

Веза са ССП: Члан 108. Планирани рок за доношење је IV квартал 2016. године.

Након усвајања Закона о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре планира доношење:

1) Правилника о начину стицања почетног сертификата о професионалној компетентности (СРС) и периодичног СРС, утврђивању испуњености услова за

издавање почетног СРС, програму обуке и обавезних семинара унапређења знања, изгледу и садржају обрасца СРС и квалификационе картице којим ће се постићи потпуна усклађеност са Директивом (ЕЗ) 2003/59.

Веза са ССП: Члан 108. Споразума и члан 16. тачке 2. и 3. Протокола 4. Планирани рок за доношење је IV квартал 2017. године.

- **2) Правилника о условима које мора да испуњава правно лице, условима које морају да испуне извођачи садржаја обуке и обавезних семинара унапређења знања, начину полагања стручног испита, условима које мора да испуни испитна комисија за полагање стручног испита, изгледу и садржају Потврде о завршеној обуци за стицање СРС којим се потврђује почетна квалификација или Потврде о завршеној периодичној обуци на обавезним семинарима унапређења знања за стицање СРС којим се потврђује периодична обука, начину вођења обуке и евиденције о вођеним обукама.** Овим правилницима ће се извршити потпуно усклађивање са одредбама Директиве (ЕЗ) број 2003/59;

Веза са ССП: Члан 108. Споразума и члан 16. тачке 2. и 3. Протокола 4. Планирани рок за доношење је IV квартал 2017. године.

- **3) Правилник о изменама и допунама Правилника о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима** („Службени гласник РС“ бр. 40/12, 102/12, 19/13, 41/13, 102/14, 41/15 и 78/15) којим ће се постићи делимично усклађивање са Директивом (ЕЕЗ) број 91/671; Директивом Савета 96/53 од 25. јула 1996. о највећим дозвољеним димензијама одређених друмских возила која учествују у националном и међународном саобраћају на територији Заједнице и највећим дозвољеним укупним тежинама одређених друмских возила која учествују у међународном саобраћају допуњену са Директивом 2002/7/ЕЗ и Директивом ЕУ 2015/719 (*Council Directive 96/53/EC of 25 July 1996 laying down for certain road vehicles circulating within the Community the maximum authorized dimensions in national and international traffic and the maximum authorized weights in international traffic; Amended by Directive 2002/7/EC and Directive (EU) 2015/719 - CELEX: 31996L0053, last amended by 32015L0719*); Директивом 2007/38/ЕЗ Европског Парламента и Савета о накнадном постављању огледала на тешка теретна возила која су регистрована у Заједници (*Directive 2007/38/EC of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on the retrofitting of mirrors to heavy goods vehicles registered in the Community – CELEX 32007L0038*).

Веза са ССП: Члан 108. Споразума и члан 16. тачке 2. и 3. Протокола 4. Планирани рок за доношење је I квартал 2017. године.

На основу Закона о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре планира доношење следећих правилника:

- 1) **Правилник о изгледу, садржају и начину попуњавања потврде о активностима возача** којим ће се постићи потпуна усклађеност Одлуком (ЕЗ) 2009/959.

Веза са ССП: Члан 108. Споразума и члан 16. тачке 2. и 3. Протокола 4. Планирани рок доношења је IV квартал 2016. године.

- 2) **Правилник о начину коришћења тахографа** којим ће се постићи делимична усклађеност са Уредбом (ЕУ) 165/2014 (Потпуно усклађивање ће уследити након измене и допуне Закон о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима и подзаконских аката).

Веза са ССП: Члан 108. Споразума и члан 16. тачке 2. и 3. Протокола 4. Планирани рок доношења је IV квартал 2016. године.

3) **Правилник о условима која морају да испуњавају возила у саобраћају на путу у погледу уградње и употребе граничника брзине** којим ће се постићи потпуна усклађеност са Директивом Савета (ЕЕЗ) број 92/6.

Веза са ССП: Члан 108. Споразума и члан 16. тачке 2. и 3. Протокола 4. Планирани рок доношења је IV квартал 2016. године.

4) **Правилник о опису послова радионице и контроле граничника брзине, изгледу обрасца и садржини Уверења о исправности тахографа и информативне налепнице и начину вођења евиденција** којим ће се постићи делимична усклађеност са Уредбом (ЕУ) број 165/2014.

Веза са ССП: Члан 108. Споразума и члан 16. тачке 2. и 3. Протокола 4. Планирани рок доношења је IV квартал 2016. године.

У 2017. години Управа за управне послове Министарства унутрашњих послова Републике Србије планира доношење:

1) **Правилника о изменама и допунама Правилника о возачким дозволама**, којима ће наведени пропис бити потпуно усклађен са Директивом (ЕЗ) број 2006/126.

Веза са ССП: члан 108. Планирани рок доношења је II квартал 2017. године.

2) **Правилника о изменама и допунама Правилника о начину вршења контроле и непосредног регулисања саобраћаја на путевима и вођења обавезних евиденција о примени посебних мера и овлашћења** којим ће постићи потпуно усклађивање са Директивом (ЕЗ) број 2000/30.

Веза са ССП: члан 108. Планирани рок доношења је IV квартал 2017. године.

3) **Правилник о изменама и допунама Правилника о садржају, начину вођења и роковима чувања евиденција из области оспособљавања кандидата за возаче**,

4) **Правилник о изменама и допунама Правилника о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно огранак привредног друштва или средња стручна школа који врше оспособљавање кандидата за возаче**,

5) **Правилник о изменама и допунама Правилника о теоријској и практичној обуци кандидата за возаче**,

6) **Правилник о изменама и допунама Правилника о организовању, спровођењу и начину полагања возачког испита, вођењу и роковима чувања евиденција о возачком испиту и условима које мора да испуни возило на којем се обавља возачки испит и**

7) **Правилник о изменама и допунама Правилника о начину вођења регистра привредних друштава, односно средњих стручних школа, за које је издата дозвола за оспособљавање кандидата за возаче**.

Наведени правилници ће бити потпуно усклађени са Директивом (ЕЗ) број 2006/126.

Веза са ССП: члан 108. Планирани рок доношења наведених правилника је IV квартал 2017. године.

У 2018. години планирано је усвајање:

1) **Закон о изменама и допунама Закона о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима** којим ће се извршити потпуно усклађивање са: Уредбе (ЕЗ) број 561/2006; Уредбом (ЕУ) 165/2014; Директивом Савета (ЕЕЗ) број 92/6 и Директивом (ЕЗ) број 2002/85; Одлуком (ЕЗ) 2009/959) и Одлуком Комисије од 22. септембра 2008. године о изради стандардног обрасца извештавања из члана 17. Уредбе (ЕЗ) бр. 561/2006 Европског парламента и Савета (2009/810/ЕЗ) (*Commission Decision of 22 September 2008 drawing up the standard reporting form referred to in Article*

17 of Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council (2009/810/EC) - CELEX 32009D0810).

Веза са ССП: Члан 108. Споразума и члан 16. тачке 2. и 3. Протокола 4. Планирани рок за усвајање је IV квартал 2018. године.

2) **Закона о правима путника у друмском транспорту** којим ће се уредити права путника у друмском транспорту обичним и међуградским аутобусима, а којим ће се обезбедити права путника у случају удеса, забрана дискриминације и обавезна помоћ лицима са инвалидитетом и лицима смањене покретљивости, права путника у случају отказивања и кашњења. Усвајањем овог закона извршиће се потпуно усклађивање националног законодавства са Уредбом (ЕУ) број 181/2011 Европског парламента и Савета од 16. фебруара 2011. године о правима путника у транспорту обичним и међуградским аутобусима и о изменама и допунама Уредбе (ЕЗ) број 2006/2004 (Regulation (EU) No 181/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 concerning the rights of passengers in bus and coach transport and amending Regulation (EC) No 2006/2004 (Text with EEA relevance) - CELEX број: 32011R0181). Веза са ССП: члан 61. став 1. тачка 1. у оквиру Наслова V, Кретање радника, пословно настањивање, пружање услуга, капитал, Поглавље III, Пружање услуга и члану 108. Наслов VIII, Политике сарадње. Планирани рок за усвајање је у IV кварталу 2018. године.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре надлежно је за спровођење либерализације транзитног превоза ствари. Либерализација се врши у континуитету.

Р.б.	Обавеза из ССП	Назив мере	Тело надлежно за спровођење	Временски рок за спровођење (квартал)
1.	Либерализација транзитног саобраћаја	Примена ССП	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	Рок није одређен, врши се у континуитету

3.14.1.2. Железнички транспорт

Преглед стања

У области железничког транспорта на снази су следећи прописи:

Закони:

1) **Закон о железници** („Службени гласник РС”, бр. 45/13 и 91/15) је делимично усклађен са Директивом 2012/34/ЕУ од 21. новембра 2012. године о успостављању Јединственог европског железничког простора (Directive 2012/34/EU of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 establishing a single European railway area Text with EEA relevance) и Уредбом (ЕЗ) број 1370/2007 Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. о обавези јавног превоза путника у друмском и железничком саобраћају, којом се укидају Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 1191/69 и бр. 1107/70, ОЈ L 315, 3.12.2007. (Regulation (EC) No 1370/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on public passenger transport services by rail and by

road and repealing Council Regulations (EEC) Nos 1191/69 and 1107/70) и Директивом 2004/49/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о безбедности на железницама Заједнице, којом се мењају и допуњавају Директива Савета 95/18/ЕЗ о издавању лиценци железничким предузећима и Директива 2001/14/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26. фебруара 2001. о додели капацитета железничке инфраструктуре и наплати накнада за коришћење железничке инфраструктуре и сертификатима за безбедност - Директива о безбедности на железници (последњи пут измењена Директивом 2014/88/ЕУ) - (Directive 2004/49/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on safety on the Community's railways and amending Council Directive 95/18/EC on the licensing of railway undertakings and Directive 2001/14/EC on the allocation of railway infrastructure capacity and the levying of charges for the use of railway infrastructure and safety certification (Railway Safety Directive) и Директивом 2008/57/ЕЗ Европског парламента и Савета од 17.6.2008. о интероперабилности железничког система унутар Заједнице (Directive 2008/57/EC of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the interoperability of the rail system within the Community – CELEX: 32008L0057);

2) **Закон о безбедности и интероперабилности железнице** („Службени гласник РС”, бр. 104/13, 66/15-др. закон и 92/15) који је потпуно усклађен са Директивом Савета 2005/47/ЕЗ од 18. јула 2005. године о Споразуму између Заједнице европских железница (CER) и Европске федерације радника у транспорту (ETF) о одређеним аспектима услова рада мобилних радника у интероперабилном прекограничном саобраћају у железничком сектору (Council Directive 2005/47/EC of 18 July 2005 on the Agreement between the Community of European Railways (CER) and the European Transport Workers' Federation (ETF) on certain aspects of the working conditions of mobile workers engaged in interoperable cross-border services in the railway sector) и делимично усклађен са следећим прописима ЕУ: Директивом 2004/49/ЕЗ, Директивом 2007/59/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. о сертификацији машиновођа који управљају возовима у оквиру железничког система Заједнице (Directive 2007/59/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on the certification of train drivers operating locomotives and trains on the railway system in the Community, CELEX: 32007L0059) и Директивом 2008/57/ЕЗ;

3) **Закон о уговорима о превозу у железничком саобраћају** („Службени гласник РС”, број 38/15) делимично је усклађен са Уредбом (ЕЗ) број 1371/2007 Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. године о правима и обавезама путника у железничком саобраћају (Regulation (EC) No 1371/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on rail passengers' rights and obligations, CELEX: 32007R1371);

4) **Закон о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају** („Службени гласник РС”, број 66/15) делимично је усклађен са одредбама Директиве 2004/49/ЕЗ, које се односе на област истраживања несрећа у железничком саобраћају.

Подзаконски акти:

1) **Уредба о Методологији за обрачунавање надокнаде за обавезу јавног превоза** („Службени гласник РС”, број 91/15) делимично је усклађена са Уредбом 1370/2007/ЕЗ;

2) **Уредба о методологији вредновања елемената за одређивање накнада за коришћење железничке инфраструктуре** („Службени гласник РС”, број 122/14) делимично је усклађена са Директивом 2012/34/ЕУ;

3) **Правилник о елементима железничке инфраструктуре** („Службени гласник РС”, број 10/14) потпуно је усклађен са Директивом 2012/34/ЕУ;

4) **Правилник о садржини и форми Изјаве о мрежи** („Службени гласник РС”, број 97/14) потпуно је усклађен са Директивом 2012/34/ЕУ;

5) **Правилник о временском плану доделе капацитета железничке инфраструктуре** („Службени гласник РС”, број 140/14) делимично је усклађена са Директивом 2012/34/ЕУ;

6) **Правилник о садржини коначног извештаја о истрагама несрећа и незгода у железничком саобраћају** („Службени гласник РС”, број 89/15) потпуно је усклађен са одредбама Директиве 2004/49/ЕЗ, које се односе на област истраживања несрећа у железничком саобраћају;

7) **Правилник о лиценцама за превоз у железничком саобраћају** („Службени гласник РС” број 9/14) потпуно усклађен са Директивом (ЕУ) број 2012/34/ЕУ;

8) **Правилник о заједничким безбедносним методама за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности и о елементима система за управљање безбедношћу** („Службени гласник РС”, број 71/15), који је потпуно усклађен са Уредбом (ЕУ) бр. 1169/2010 Комисије од 10. децембра 2010. о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености у погледу захтева за добијање одобрења за безбедност на железници (*Commission Regulation (EU) No 1169/2010 of 10 December 2010 on a common safety method for assessing conformity with the requirements for obtaining a railway safety authorisation, CELEX: 32010R1169*) и Уредбом (ЕУ) бр. 1158/2010 Комисије од 9.12.2010. о године о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености у погледу захтева за издавање сертификата о безбедности на железници (*Commission Regulation (EU) No 1158/2010 of 9 December 2010 on a common safety method for assessing conformity with the requirements for obtaining railway safety certificates, CELEX: 32010R1158*);

9) **Правилник о заједничким показатељима безбедности у железничком саобраћају** („Службени гласник РС”, број 60/15), који је потпуно усклађен са Директивом 2004/49/ЕЗ и Директива 2001/14/ЕЗ;

10) **Правилник о заједничкој безбедносној методи за надзор безбедносног учинка након издавања сертификата о безбедности за превоз или за управљање железничком инфраструктуром** („Службени гласник РС”, број 87/15), који је потпуно усклађен са Уредбом (ЕУ) Комисије бр. 1077/2012 од 16. новембра 2012. о заједничкој безбедносној методи за надзор који обављају национална тела за безбедност након издавања сертификата о безбедности за превоз или за управљање железничком инфраструктуром (*Commission Regulation (EU) No 1077/2012 of 16 November 2012 on a common safety method for supervision by national safety authorities after issuing a safety certificate or safety authorisation Text with EEA relevanc, CELEX: 32012R1077*);

11) **Правилник о заједничкој безбедносној методи за праћење ефикасности управљања безбедношћу у току експлоатације и одржавања железничког система** („Службени гласник РС”, број 80/15), потпуно усклађен са Уредбом (ЕУ) Комисије бр. 1078/2012 од 16. новембра 2012. о заједничкој безбедносној методи за праћење коју треба да примене железничка предузећа и управљачи инфраструктуре након пријама сертификата или одобрења за безбедност и лица задужена за одржавање (*Commission Regulation (EU) No 1078/2012 of 16 November 2012 on a common safety method for monitoring to be applied by railway undertakings, infrastructure managers after receiving a safety certificate or safety authorisation and by entities in charge of maintenance Text with EEA relevance, CELEX 32012R1078*);

12) **Правилник о означавању железничких возила** („Службени гласник РС”, број 74/14), потпуно усклађен са Додатком Х, Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/995 од 8. јуна 2015. којом се мења и допуњује Одлука 2012/757 ЕУ о техничкој спецификацији

интероперабилности подсистема „одвијање и управљање саобраћајем“ железничког система Европске Уније (*Commission Regulation (EU) 2015/995 of 8 June 2015 amending Decision 2012/757/EU concerning the technical specification for interoperability relating to the ‘operation and traffic management’ subsystem of the rail system in the European Union (Text with EEA relevance), CELEX: 32015R0995*);

13) **Правилник о обрасцима за издавање сертификата о безбедности за превоз** („Службени гласник РС”, број 84/15), потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 653/2007 од 13. јуна 2007. о коришћењу заједничког европског формата за сертификате о безбедности и документе за подношење пријаве у складу са чланом 10. Директиве 2004/49/ЕЗ и важењу сертификата о безбедности издатих на основу Директиве 2001/14/ЕЗ.: *Commission Regulation (EC) No 653/2007 of 13 June 2007 on the use of a common European format for safety certificates and application documents in accordance with Article 10 of Directive 2004/49/EC of the European Parliament and of the Council and on the validity of safety certificates delivered under Directive 2001/14/EC (Text with EEA relevance, CELEX:32007R0653)*;

14) **Правилник о условима које треба да испуни тело за оцењивање усаглашености и погодности за употребу чинилаца интероперабилности и за поступак верификације подсистема** („Службени гласник РС”, број 43/15), делимично је усклађен са Директивом 2008/57/ЕЗ;

15) **Правилник о издавању дозвола за коришћење структурних подсистема, чинилаца интероперабилности и других елемената структурних подсистема**, („Службени гласник РС”, број 5/16) којим се постиже потпуно усклађивање домаћег законодавства са: Директивом 2008/57/ЕЗ, (последњи пут измењене Директивом Комисије 2014/106/ЕУ), Одлуком Комисије од 9. новембра 2010. о модулима за процедуре за оцену усаглашености, погодности за употребу и ЕЗ верификацију које треба користити у техничким спецификацијама интероперабилности усвојеним у оквиру Директиве 2008/57/ЕЗ (*Commission Decision of 9 November 2010 on modules for the procedures for assessment of conformity, suitability for use and EC verification to be used in the technical specifications for interoperability adopted under Directive 2008/57/EC of the European Parliament and of the Council, CELEX: 32010D0713*), Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 201/2011 од 1. марта 2011. о обрасцу декларације о усаглашености са одобреним типом железничког возила (*Commission Regulation (EU) No 201/2011 of 1 March 2011 on the model of declaration of conformity to an authorised type of railway vehicle, CELEX: 32011R0201*);

16) **Правилник о обрасцу дозволе за управљање вучним возилом, обрасцу додатног овлашћења и обрасцу дозволе за регулисање железничког саобраћаја** („Службени гласник РС”, број 22/16) делимично је усклађен са Директивом 2007/59/ЕЗ и потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 36/2010 од 3. децембра 2009. о изгледу дозволе за машиновође, додатних овлашћења, оверених копија додатних овлашћења и захтева за издавање дозволе за машиновође, у складу са Директивом 2007/59/ЕЗ Европског парламента и Савета (*Commission Regulation (EU) No 36/2010 of 3 December 2009 on Community models for train driving licences, complementary certificates, certified copies of complementary certificates and application forms for train driving licences, under Directive 2007/59/EC of the European Parliament and the Council, CELEX: 32010R0036*);

17) **Правилник о елементима регистра дозвола за управљање вучним возилом и регистра додатних овлашћења** („Службени гласник РС”, број 22/16), потпуно је усклађен са Одлуком Комисије од 29. октобра 2009. о усвајању основних параметара за регистре дозвола за машиновође и додатних овлашћења утврђених Директивом 2007/59/ЕЗ (*Commission Decision of 29 October 2009 on the adoption of basic*

parameters for registers of train driving licences and complementary certificates provided for under Directive 2007/59/EC of the European Parliament and of the Council, CELEX: 32010D0017);

18) **Техничке спецификације интероперабилности подсистема инфраструктуре**, којима је извршено потпуно усклађивање домаћег законодавства са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1299/2014 од 18. новембра 2014. о техничким спецификацијама интероперабилности подсистема „инфраструктура“ железничког система Европске уније (*Commission Regulation (EU) No 1299/2014 of 18 November 2014 on the technical specifications for interoperability relating to the ‘infrastructure’ subsystem of the rail system in the European Union, CELEX: 32014R1299*);

19) **Техничке спецификације интероперабилности подсистема енергије**, којима је извршено потпуно усклађивање домаћег законодавства са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1301/2014 од 18. новембра 2014. о техничким спецификацијама интероперабилности које се односе на подсистем „енергија“ железничког система Уније (*Commission Regulation (EU) No 1301/2014 of 18 November 2014 on the technical specifications for interoperability relating to the ‘energy’ subsystem of the rail system in the Union, CELEX: 32014R1301*);

20) **Техничка спецификација интероперабилности подсистема за контролу, управљање и сигнализацију**, којом је извршено потпуно усклађивање домаћег законодавства са Одлуком Комисије од 25. јануара 2012. о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на подсистем за контролу, управљању и сигнализацију трансевропског железничког система (*Commission Decision of 25 January 2012 on the technical specification for interoperability relating to the control-command and signalling subsystems of the trans-European rail system, CELEX: 32012D0088*), Одлуком Комисије од 6. новембра 2012. којом се мења и допуњује Одлука 2012/88/ЕУ о техничким спецификацијама интероперабилности које се односе на подсистем за контролу, управљање и сигнализацију трансевропског железничког система (*Commission Decision of 6 November 2012 amending Decision 2012/88/EU on the technical specifications for interoperability relating to the control-command and signalling subsystems of the trans-European rail system, CELEX: 32012D0696*), Одлуком Комисије (ЕУ) 2015/14 од 5. јануара 2015. којом се мења и допуњује Одлука 2012/88/ЕУ о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на подсистем за контролу, управљање и сигнализацију трансевропског железничког система (*Commission Decision (EU) 2015/14 of 5 January 2015 amending Decision 2012/88/EU on the technical specification for interoperability relating to the control-command and signalling subsystems of the trans-European rail system, CELEX: 32015D0014*);

21) **Техничке спецификације интероперабилности у вези са приступом железничком систему лицима са инвалидитетом и смањеном покретљивошћу**, којом је извршено потпуно усклађивање домаћег законодавства са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1300/2014 од 18. новембра 2014. о техничким спецификацијама интероперабилности које се односе на доступност железничког система Уније за лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу (*Commission Regulation (EU) No 1300/2014 of 18 November 2014 on the technical specifications for interoperability relating to accessibility of the Union's rail system for persons with disabilities and persons with reduced mobility, CELEX: 32014R1300*);

22) **Техничка спецификација интероперабилности у вези са безбедношћу у железничким тунелима**, којом је извршено потпуно усклађивање домаћег законодавства са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1303/2014 од 18. новембра 2014. о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на безбедност у железничким тунелима железничког система Европске уније (*Commission Regulation*

(EU) No 1303/2014 of 18 November 2014 concerning the technical specification for interoperability relating to 'safety in railway tunnels' of the rail system of the European Union, CELEX: 32014R1303).

Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре - Сектору за железнице и интермодални транспорт систематизовано је 10 радних места за 10 извршилаца са помоћником министра, од који се тренутно 8 службеника бави хармонизацијом националних прописа са прописима ЕУ који се односе на железнички и интермодални транспорт. Доношењем нових прописа који се усклађују са прописима ЕУ повећава се врста и обим послова и из тог разлога је неопходно повећавање броја запослених како би се у дефинисаним роковима могло извршити преношење и спровођење, односно примена правних тековина ЕУ.

Акт о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Дирекцији за железнице усклађен је са Одлуком Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину („Сл. гласник РС“, број 101/15), којом је за Дирекцију за железнице утврђен максималан број од 20 запослених.

Јединствени, независни Центар за истраживање несрећа за ваздушни, железнички и водни саобраћај је успостављен. У овом тренутку не постоји железнички истражитељ, али се очекује његово запошљавање у Центру у 2016.

Преглед планираних мера за период 2016-2018. године у погледу усклађивања законодавства

У 2016. години на основу Закона о безбедности и интероперабилности железнице, планирано је доношење следећих прописа:

1) Правилник о стручном образовању, стручном оспособљавању, начину обављања стручног испита, начину стручног усавршавања, као и начину провере стручне оспособљености железничких радника, којим ће се извршити потпуно усклађивање домаћег законодавства са Директивом 2007/59/ЕЗ и Одлуком Комисије 2011/765/ЕУ од 22. новембра 2011. о критеријумима за признавање центара стручног оспособљавања за обуку машиновођа, критеријумима за признавање испитивача за машиновође и критеријумима за организовање испита у складу са Директивом 2007/59/ЕЗ (*Commission Decision 2011/765/EU of 22 November 2011 on criteria for the recognition of training centres involved in the training of train drivers, on criteria for the recognition of examiners of train drivers and on criteria for the organisation of examinations in accordance with Directive 2007/59/EC of the European Parliament and of the Council, CELEX: 32011D0765*)

Веза са ССП: чл. 61. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

2) Правилник о спецификацији регистра инфраструктуре, којим ће се извршити потпуно усклађивање домаћег законодавства са Одлуком Комисије о спровођењу од 26. новембра 2014. о заједничком спецификацијама за регистар железничке инфраструктуре којом се ставља ван снаге Одлука о спровођењу 2011/633/ЕУ (*Commission implementing Decision of 26 November 2014 on the common specifications of the register of railway infrastructure and repealing Implementing Decision 2011/633/EU, CELEX: 32014D0880*).

Веза са ССП: чл. 61. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

3) **Техничка спецификација интероперабилности подсистема возних средстава – теретна кола**, којим ће се извршити потпуно усклађивање домаћег законодавства са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 321/2013 од 13. марта 2013. о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на подсистем „возна средства – теретна кола“ железничког система Европске уније којом се ставља ван снаге Одлука 2006/861/ЕЗ (*Commission Regulation (EU) No 321/2013 of 13 March 2013 concerning the technical specification for interoperability relating to the subsystem ‘rolling stock — freight wagons’ of the rail system in the European Union and repealing Decision 2006/861/EC, CELEX: 32013R0321*), Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1236/2013 од 2. децембра 2013. о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на подсистем „возна средства – теретна кола“ железничког система Европске уније којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 321/2013 (*Commission Regulation (EU) No 1236/2013 of 2 December 2013 concerning the technical specification for interoperability relating to the subsystem ‘rolling stock — freight wagons’ of the rail system in the European Union and amending Regulation (EU) No 321/2013, CELEX: 32013R1236*), Уредбом Комисије (ЕУ) 2015/924 од 8. јуна 2015. којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 321/2013 о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на подсистем „возна средства – теретна кола“ железничког система Европске уније (*Commission Regulation (EU) 2015/924 of 8 June 2015 amending Regulation (EU) No 321/2013 concerning the technical specification for interoperability relating to the ‘rolling stock — freight wagons’ subsystem of the rail system in the European Union*), CELEX: 32015R0924).

Веза са ССП: чл. 61. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

4) **Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом возна средства -бука**, којом ће се извршити потпуно усклађивање домаћег законодавства са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1304/2014 од 26. новембра 2014. о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на подсистем „возна средства – бука“ којом се мења и допуњује Одлука 2008/232/ЕЗ и ставља ван снаге Одлука 2011/229/ЕУ (*Commission Regulation (EU) No 1304/2014 of 26 November 2014 on the technical specification for interoperability relating to the subsystem ‘rolling stock — noise’ amending Decision 2008/232/EC and repealing Decision 2011/229/EU, CELEX: 32014R1304*).

Веза са ССП: чл. 61.

Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

5) **Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом телематских апликација за теретни саобраћај**, којом ће се извршити потпуно усклађивање домаћег законодавства са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1305/2014 од 11. децембра 2014. о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на телематске апликације за подсистем теретног саобраћаја железничког система у Европској унији којом се ставља ван снаге Уредба (ЕЗ) бр. 62/2006 (*Commission Regulation (EU) No 1305/2014 of 11 December 2014 on the technical specification for interoperability relating to the telematics applications for freight subsystem of the rail system in the European Union and repealing the Regulation (EC) No 62/2006, CELEX: 32014R1305*).

Веза са ССП: чл. 61.

Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

6) **Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом телематских апликација за путнички саобраћај**, којом ће се извршити потпуно усклађивање домаћег законодавства са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 454/2011 од 5. маја 2011. о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на подсистем „телематске апликације за путнички саобраћај“ трансевропског железничког система (*Commission Regulation (EU) No 454/2011 of 5 May 2011 on the technical specification for*

interoperability relating to the subsystem 'telematics applications for passenger services' of the trans-European rail system, CELEX: 32011R0454), Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 665/2012 од 20. јула 2012. којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 454/2011 о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на подсистем „телематске апликације за путнички саобраћај“ трансевропског железничког система (Commission Regulation (EU) No 665/2012 of 20 July 2012 amending Regulation (EU) No 454/2011 on the technical specification for interoperability relating to the subsystem 'telematics applications for passenger services' of the trans-European rail system, CELEX: 32012R0665), Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1237/2013 од 6. децембра 2013. којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 454/2011 о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на подсистем „телематске апликације за путнички саобраћај“ трансевропског железничког система (Commission Regulation (EU) No 1273/2013 of 6 December 2013 amending Regulation (EU) No 454/2011 on the technical specification for interoperability relating to the subsystem 'telematics applications for passenger services' of the trans-European rail system, CELEX: 32013R1273), Уредбом Комисије (ЕУ) 2015/302 од 25. фебруара 2015. којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 454/2011 о техничкој спецификацији интероперабилности која се односи на подсистем „телематске апликације за путнички саобраћај“ трансевропског железничког система (Commission Regulation (EU) 2015/302 of 25 February 2015 amending Regulation (EU) No 454/2011 on the technical specification for interoperability relating to the subsystem 'telematics applications for passenger services' of the trans-European rail system, CELEX: 32015R0302).

Веза са ССП: члан 61. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

У 2017. години планирано је доношење:

1) Закона о железници којим ће се постићи потпуно усклађивање са Директивом 2012/34/ЕУ, Уредбом (ЕЗ) број 1370/2007/ЕЗ и делимично усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1371/2007/ЕЗ. За потпуну примену одређених одредби потребно је одлагање примене Директиве 2012/34/ЕУ и Уредбе (ЕЗ) број 1370/2007/ЕЗ како би се успоставила финансијска стабилност железничких превозника и управљача инфраструктуре, на начин да железнички превозници буду конкурентни на тржишту транспортних услуга, а управљач инфраструктуре да пружа услуге које су на задовољавајућем нивоу.

Веза са ССП: чл. 61. став 1. тачка 6. у оквиру Наслова V, Кретање радника, пословно настањивање, пружање услуга, капитал. Поглавље III, Пружање услуга и члану 108. Наслов VIII, Политике сарадње.

Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2017. године.

2) Закона о безбедности и интероперабилности железнице којим ће се постићи потпуно усклађивање са Директивом 2007/59/ЕЗ.

Веза са ССП: чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2017. године.

3) Уредбе о начину доделе уговора о обавези јавног превоза на основу јавног конкурса на основу Закона о железници којом ће се постићи потпуна усклађеност са Уредбом 1370/2007/ЕЗ.

Веза са ССП: чл. 61 и 108. Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2017. године.

4) Техничка спецификација интероперабилности подсистема возних средстава – локомотиве и путничка кола, којом ће се извршити потпуно усклађивање домаћег законодавства са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1302/2014 од 18. новембра 2014. о

техничкој спецификацији интероперабилности подсистема „возна средства – локомотиве и путничка кола“ железничког система Европске уније (*Commission Regulation (EU) No 1302/2014 of 18 November 2014 concerning a technical specification for interoperability relating to the ‘rolling stock — locomotives and passenger rolling stock’ subsystem of the rail system in the European Union, CELEX: 32014R1302*).

Веза са ССП: члан 61. Планирани рок за доношење прописа је I квартал 2017. године

5) Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом „одвијање и управљање“ железничким саобраћајем којом ће се извршити потпуно усклађивање домаћег законодавства са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 995/2015 од 8. јуна 2015. о техничкој спецификацији интероперабилности у вези са подсистемом „одвијање и управљање саобраћајем“ железничког система у Европској унији којом се мења Одлука 2012/757/ЕУ (*Commission Regulation (EU) 2015/995 of 8 June 2015 amending Decision 2012/757/EU concerning the technical specification for interoperability relating to the ‘operation and traffic management’ subsystem of the rail system in the European Union, CELEX:32015R0995*).

Веза са ССП: члан 61. Планиран рок за доношење II квартал 2017,

У 2018. години планирано је доношење:

1) Закона о изменама и допунама Закона о уговорима о превозу у железничком саобраћају којом ће се постићи потпуна усклађеност са Уредбом (ЕЗ) број 1371/2007, с тим да је за примену одређених одредби ове уредбе потребно одлагање примене због немогућности постизања стандарда пружања услуга на нивоу који се налаже у земљама чланицама ЕУ, односно због финансијских услова.

Веза са ССП: чл. 61 и 108. Планиран рок за доношење акта је IV квартал 2018. године.

2) Уредбе о методологији вредновања елемената за одређивање накнада за коришћење железничке инфраструктуре којом ће се постићи потпуна усклађеност са Директивом 2012/34/ЕУ.

Веза са ССП: чл. 61 и 108. Планиран рок за доношење акта је IV квартал 2018. године.

Преглед планираног стања у погледу административних капацитета

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, у Сектору за железнице и интермодални транспорт потребно је повећавање броја запослених за најмање три извршиоца који ће се поред преношења европских прописа у национално законодавство бавити применом прописа, као и континуираног праћења и контроле утрошка средстава по основу уговора којим се уређују међусобна права и обавезе управљача инфраструктуре и Републике Србије и Уговора о обавези јавног превоза, који су по први пут закључени фебруара 2016. године, а исти представљају обавезу у складу са Уредбом (ЕЗ) број 1370/2007/ЕЗ и Директивом 2012/34/ЕУ. Такође, неопходна је континуирана едукација, односно усавршавање запослених која ће се вршити кроз твининг пројекте и друга стручна усавршавања. Поред тога, неопходно је обнављање опреме за рад запослених.

Потребе Дирекције за железнице са аспекта административних капацитета у наредном периоду, исказане су у односу на утврђен максималан број од 20 запослених на неодређено време, уз поштовање начела одговорног фискалног управљања, рационалности, функционалности и ефикасности, утврђених Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору. Са аспекта обављања послова из надлежности Дирекције за железнице као регулаторног тела, исказана је

потреба за проширењем броја запослених у 2016. години за 2 државна службеника и у 2017. години за 1 државног службеника. Са аспекта обављања послова из надлежности Дирекције за железнице утврђених Законом о безбедности и интероперабилности железнице, исказана је потреба за проширењем броја запослених у 2016. години за 4 државна службеника и у 2017. години за 4 државна службеника.

Такође, планирано је запошљавање три железничка истражитеља у Центру за истраживање несрећа за ваздушни, железнички и водни саобраћај.

3.14.1.3 Интермодални (комбиновани) транспорт

Преглед стања

На основу Закона о железници („Сл. гласник РС”, број 45/15), усвојени су следећи прописи:

1) **Уредба о одвијању комбинованог транспорта до и од терминала за комбиновани транспорт који се налази на железничкој мрежи и одређују документа која друмски превозник треба да поседује у обављању тог вида транспорта**, („Службени гласник РС”, број 65/15) која је делимично усклађена са Директивом Савета 92/106/ЕЕЗ од 7.12.1992. о успостављању заједничких правила за поједине врсте комбинованог транспорта терета између држава чланица (*Council Directive 92/106/EEC of 7 December 1992 on the establishment of common rules for certain types of combined transport of goods between Member States - CELEX: 31992L0106*). Доношењем ове уредбе извршило се делимично усклађивање са наведеном директивом, која прописује заједничка правила о одвијању комбинованог транспорта до и од терминала који се налази на железничкој мрежи и одређује документа која друмски превозник треба да поседује у обављању тог вида транспорта. Ова уредба има везу са ССП чланом 9. Протокол 4.

2) **Уредба о стимулативним мерама у циљу унапређења комбинованог транспорта**, („Службени гласник РС”, број 67/15) која је делимично усклађена са Директивом Савета 92/106/ЕЕЗ у којој су дефинисана и заједничка правила држава чланица за поједине врсте комбинованог транспорта. Доношењем ове уредбе извршило се делимично усклађивање са наведеном директивом, којом се прописује државна помоћ и стимулативне мере за комбиновани транспорт. Ова уредба има везу са ССП чланом 9. Протокол 4.

3.14.2. Водни саобраћај

Преглед стања

Област водног саобраћаја и безбедности пловидбе уређена је следећим прописима:

Закони и стратегије:

1) **Законом о пловидби и лукама на унутрашњим водама** („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 121/12 и 18/15) постигнуто је делимично усклађивање са Директивом 2009/100/ЕЗ Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године у узајамном признавању пловидбених исправа за пловила унутрашње пловидбе (*Directive 2009/100/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on reciprocal recognition of navigability licences for inland waterway vessels – CELEX No. 32009L0100*), Директивом Европског парламента и Савета 2006/87/ЕЗ од 12. децембра

2006. године којом се прописују технички захтеви за пловила унутрашње пловидбе и мења Директива Савета 82/714/ЕЕЗ (2006/87/EC Directive of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 laying down technical requirements for inland waterway vessels and repealing Council Directive 82/714/EEC - CELEX No. 32006L0087), Директивом Савета 91/672/ЕЕЗ од 16. децембра 1991. године о узајамном признавању националних овлашћења за заповеднике за превоз робе и путника на унутрашњим водним путевима (Council Directive 91/672/EEC of 16 December 1991 on the reciprocal recognition of national boatmasters' certificates for the carriage of goods and passengers by inland waterway - CELEX No. 31991L0672), Директивом Савета 96/50/ЕЗ од 23. јула 1996. године о усклађивању услова за стицање националних овлашћења за заповеднике за превоз робе и путника на унутрашњим водним путевима (Council Directive 96/50/EC of 23 July 1996 on the harmonization of the conditions for obtaining national boatmasters' certificates for the carriage of goods and passengers by inland waterway in the Community - CELEX No. 31996L0050) и Директивом Европског парламента и Савета 2005/44/ЕЗ од 07. септембра 2005. године о усклађеним речним информационим сервисима (RIS) на унутрашњим водним путевима Заједнице (Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on harmonized river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32005L0044).

2) Законом о поморској пловидби („Службени гласник РС”, бр.87/11, 104/13 и 18/15) постигнуто је потпуно усклађивање са одредбама Директиве 2005/45/ЕЗ Европског парламента и Савета од 7. септембра 2005. године о узајамном признавању овлашћења помораца издатих од стране држава чланица којом се мења и допуњује Директива 2001/25/ЕЗ (Directive 2005/45/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the mutual recognition of seafarers' certificates issued by the Member States and amending Directive 2001/25/EC - CELEX No. 32005L0045) и Директиве 1999/95/ЕЗ Европског парламента и Савета од 13. децембра 1999. године о спровођењу одредби у погледу радног времена помораца на бродовима који пристају у луке Заједнице (Directive 1999/95/EC of the European Parliament and of the Council of 13 December 1999 concerning the enforcement of provisions in respect of seafarers' hours of work on board ships calling at Community ports - CELEX No. 31999L0095). Наведеним законом је извршено и делимично усклађивање са Директивом 2009/15/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. године о заједничким правилима и стандардима за рад организација за технички надзор и преглед бродова и одговарајућим активностима поморских администрација (Directive 2009/15/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on common rules and standards for ship inspection and survey organisations and for the relevant activities of maritime administrations - CELEX No. 32009L0015), Уредбом 336/2006 Европског парламента и Савета од 15. фебруара 2006. године о спровођењу Међународног правилника за управљање безбедношћу унутар Заједнице којом се мења Уредба Савета 3051/95 (Regulation (EC) No 336/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 February 2006 on the implementation of the International Safety Management Code within the Community and repealing Council Regulation (EC) No 3051/95- CELEX No. 32006R0336), Директивом 2009/21/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. године о усаглашавању са захтевима држава застава брода (Directive 2009/21/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on compliance with flag State requirements - CELEX No. 32009L0021), Директивом 2014/90/ЕУ Европског парламента и Већа од 23. јула 2014. године о поморској опреми и стављању ван снаге Директиве већа 96/98/ЕЗ (Directive 2014/90/EU of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on marine equipment and repealing Council Directive 96/98/EC - CELEX No. 32014L0090), Директивом Савета 2009/45/ЕЗ од 6. маја 2009. године о правилима и стандардима

безбедности путничких бродова (*Council Directive 2009/45/EC of 6 May 2009 on safety rules and standards for passenger ships - CELEX No 32009L0045*), Директивом Савета 1999/35/ЕЗ од 29. априла 1999. године о систему обавезних прегледа за безбедан рад линијских ро-ро трајеката и брзих бродова за пружање услуге превоза путника (*Council Directive 1999/35/EC of 29 April 1999 on a system of mandatory surveys for the safe operation of regular ro-ro ferry and high-speed passenger craft services - CELEX No 31999L0035*), Директивом 2003/25/ЕЗ Европског парламента и Савета од 14. априла 2003. године о посебним захтевима у погледу стабилитета ро-ро путничких бродова (*Directive 2003/25/EC of the European Parliament and of the Council of 14 April 2003 on specific stability requirements for ro-ro passenger ships - CELEX No 32003L0025*), Уредбом бр. 417/2002 Европског парламента и Савета од 18. фебруара 2002. године о постепеном увођења у пловидбу танкера са двоструком оплатом или еквивалентним захтевима за градњу танкера са једноструком оплатом којом се мења Уредба Савета бр. 2978/94 (*Regulation (EC) No 417/2002 of the European Parliament and of the Council of 18 February 2002 on the accelerated phasing-in of double hull or equivalent design requirements for single hull oil tankers and repealing Council Regulation (EC) No 2978/94 - CELEX No.32002R0417*), Директивом 2008/106/ЕЗ Европског парламента и Савета од 19. новембра 2008. године о минималном нивоу обуке помораца (*Directive 2008/106/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the minimum level of training of seafarers - CELEX No. 32008L0106*), Уредбом бр. 782/2003 Европског парламента и Савета од 14. априла 2003. године о забрани употребе органских једињења на броду (*Regulation (EC) No 782/2003 of the European Parliament and of the Council of 14 April 2003 on the prohibition of organotin compounds on ships - CELEX No. 32003R0782*), Директивом Савета 1999/63/ЕЗ од 21. јуна 1999. године која се односи на Споразум о организацији радног времена помораца, који је закључен између Европског удружења бродовласника Заједнице (ЕКСА) и Федерације унија радника у транспорту Европске уније (ФСТ) – Прилог: Европски споразум о организацији радног времена помораца (*Council Directive 1999/63/EC of 21 June 1999 concerning the Agreement on the organisation of working time of seafarers concluded by the European Community Shipowners' Association (ECSA) and the Federation of Transport Workers' Unions in the European Union (FST) - Annex: European Agreement on the organisation of working time of seafarers - CELEX No. 31999L0063*), Директивом Савета 2009/13/ЕЗ од 16. фебруара 2009. године о спровођењу Споразума закљученог између Европског удружења бродовласника Заједнице (ЕКСА) и Федерације унија радника у транспорту Европске уније (ФСТ) о Конвенцији о раду помораца, усвојену 2006. године, којом се мења и допуњује Директива 1999/63/ЕЗ (*Council Directive 2009/13/EC of 16 February 2009 implementing the Agreement concluded by the European Community Shipowners' Associations (ECSA) and the European Transport Workers' Federation (ETF) on the Maritime Labour Convention, 2006, and amending Directive 1999/63/EC - CELEX No. 32009L0013*), Директивом 2002/59/ЕЗ Европског парламента и Савета од 27. јуна 2002. године о успостављању Система за информисање и надзор бродског саобраћаја Заједнице, којом се замењује Директива 93/75/ЕЕЗ (*Directive 2002/59/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2002 establishing a Community vessel traffic monitoring and information system and repealing Council Directive 93/75/EEC- CELEX No. 32002L0059*), Уредбом бр. 725/2004 Европског парламента и Савета од 31. марта 2004. године о унапређењу сигурности бродских и лучких постројења (*Regulation (EC) No 725/2004 of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on enhancing ship and port facility security - CELEX No 32004R0725*), Уредбом бр. 324/2008 Европске комисије од 9. априла 2008. године о измењеним процедурама за спровођење инспекцијског надзора Европске комисије у области поморске сигурности (*Commission Regulation (EC) No 324/2008 of 9*

April 2008 laying down revised procedures for conducting Commission inspections in the field of maritime security - CELEX No 32008R0324), Директивом Савета 98/41/ЕЗ од 18. јуна 1998. године о регистрацији лица који путују путничким бродовима који плове према или из лука држава чланица Заједнице (*Council Directive 98/41/EC of 18 June 1998 on the registration of persons sailing on board passenger ships operating to or from ports of the Member States of the Community - CELEX No 31998L0041*), Директивом Савета 92/29/ЕЕЗ од 31. марта 1992. године о минималним безбедносним и здравственим захтевима за унапређење медицинске помоћи на бродовима (*Council Directive 92/29/EEC of 31 March 1992 on the minimum safety and health requirements for improved medical treatment on board vessels - CELEX No 31992L0029*), Директивом 2010/65/ЕЗ Европског парламента и Савета од 20. октобра 2010. године о формалностима у погледу извештавања са бродова који упловљавају и/или исповљавају из лука држава чланица Заједнице (*Directive 2010/65/EC of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 on reporting formalities for ships arriving in and/or departing from ports of the Member States of the Community - CELEX No. 32010L0065*), Директивом 2009/18/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. године о успостављању основних принципа спровођења истрага несрећа у сектору поморског транспорта, којом се мења и допуњује Директива 1999/35/ЕЗ и Директива 2002/59/ЕЗ Европског парламента и Савета (*Directive 2009/18/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 establishing the fundamental principles governing the investigation of accidents in the maritime transport sector and amending Council Directive 1999/35/EC and Directive 2002/59/EC of the European Parliament and of the Council - CELEX No 32009L0018*), Директивом 2005/35/ЕЗ Европског парламента и Савета од 7. септембра 2005. године о загађењу са бродова и увођењу казни за преступе (*Directive 2005/35/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on ship-source pollution and on the introduction of penalties for infringements - CELEX No 32005L0035*), Директивом 2001/96/ЕЗ Европског парламента и Савета од 04. децембра 2001. године о успостављању усаглашених захтева и поступака за безбедно укрцавање и искрцавање бродова за превоз расутог терета (*Directive 2001/96/EC of the European Parliament and of the Council of 4 December 2001 establishing harmonised requirements and procedures for the safe loading and unloading of bulk carriers - CELEX No 32001L0096*).

3) **Законом о државној припадности и упису пловила** („Службени гласник РС”, бр. 10/13 и 18/15) извршено је делимично усклађивање са одредбама Уредбе (ЕЗ) 789/2004 Европског парламента и Савета од 21.4.2004. о преносу уписа теретних и путничких бродова између уписника бродова који се воде у оквиру Заједнице, којом се укида Уредба Савета (ЕЕЗ) 613/91 (*Regulation (EC) No 789/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on the transfer of cargo and passenger ships between registers within the Community and repealing Council Regulation (EEC) No 613/91 - CELEX No. 32004R0789*) и Уредбе Савета (ЕЕЗ) 2919/85 којом се прописују услови за приступање споразумима у складу са измењеном и допуњеном Конвенцијом о пловидби реком Рајном бродова који припадају рајнској пловидби (*Council Regulation (EEC) No 2919/85 of 17 October 1985 laying down the conditions for access to the arrangements under the Revised Convention for the navigation of the Rhine relating to vessels belonging to the Rhine Navigation - CELEX No. 31985R2919*).

4) **Законом о трговачком бродарству** („Службени гласник РС”, број 96/15) је у домаће законодавство извршено потпуно усклађивање са Директивом 2009/20/ЕЗ Европског парламента и Савета о осигурању бродовласника за поморска потраживања (*Directive 2009/20/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the insurance of shipowners for maritime claims - CELEX No. 32009L0020*), Одлуком

Савета 2012/23/ЕУ о приступању Европске уније Протоколу из 2002. године на Атинску конвенцију о превозу путника и њиховог пртљага морем, из 1974. године, у односу на чланове 10. и 11. (*Council Decision of 12 December 2011 concerning the accession of the European Union to the Protocol of 2002 to the Athens Convention relating to the Carriage of Passengers and their Luggage by Sea, 1974, as regards Articles 10 and 11 thereof - CELEX No. 32012D0023*), Одлуком Савета 2012/22/ЕУ којом се овлашћују државе чланице да у интересу Заједнице, потврде или приступе Протоколу из 2002. године на Атинску конвенцију о превозу путника и њиховог пртљага морем, из 1974. године, са изузетком чланова 10. и 11. (*Council Decision of 12 December 2011 concerning the accession of the European Union to the Protocol of 2002 to the Athens Convention relating to the Carriage of Passengers and their Luggage by Sea, 1974, with the exception of Articles 10 and 11 thereof - CELEX: 32012D0022*), Одлуком Савета 2002/762/ЕЗ којом се овлашћују државе чланице да у интересу Заједнице, потврде или приступе Међународној конвенцији о грађанској одговорности за штете проузроковане загађењем нафтом, из 2001. године (*Council Decision of 19 September 2002 authorizing the Member States, in the interest of the Community, to sign, ratify or accede to the International Convention on Civil Liability for Bunker Oil Pollution Damage, 2001 (the Bunkers Convention) - CELEX: 32002D0762*), Одлуком 167/2006/ЕЗ Европског парламента и Савета о појединим мерама трећих држава у области поморске теретне пловидбе (*Decision No 167/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 18 January 2006 concerning the activities of certain third countries in the field of cargo shipping (codified version) CELEX: 32006D0167*), Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 3921/91 од 16. децембра 1991. о утврђивању услова под којима нерезидентни возари могу превозити робу или путнике унутрашњим водним путевима унутар државе чланице (*Council Regulation (EEC) No 3921/91 of 16 December 1991 laying down the conditions under which non-resident carriers may transport goods or passengers by inland waterway within a Member State - CELEX No. 31991R3921*). Наведеним законом је извршено и делимично усклађивање са Директивом Савета бр. 87/540/ЕЕЗ од 9. новембра 1987. о приступу обављања делатности возара робе по водним путевима у домаћем и међународном превозу као и о узајамном признавању диплома, потврда и других доказа о формалним квалификацијама за ту делатност (*Council Directive 87/540/EEC of 9 November 1987 on access to the occupation of carrier of goods by waterway in national and international transport and on the mutual recognition of diplomas, certificates and other evidence of formal qualifications for this occupation - CELEX No. 31987L0540*), Директивом Савета 96/75/ЕЗ од 19. новембра 1996. о систему изнајмљивања пловила и одређивања цена у домаћем и међународном превозу унутрашњим водним путевима у Заједници (*Council Directive 96/75/EC of 19 November 1996 on the systems of chartering and pricing in national and international inland waterway transport in the Community CELEX No. 31996L0075*), Уредбом 392/2009 Европског парламента и Савета о одговорности возара који врше превоз путника морем у случају незгода (*Regulation (EC) No 392/2009 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the liability of carriers of passengers by sea in the event of accidents - CELEX No. 32009R0329*), Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 718/1999 о политици Заједнице у односу на капацитет флоте с циљем промовисања превоза унутрашњим водним путевима (*Council Regulation (EC) No 718/1999 of 29 March 1999 on a Community-fleet capacity policy to promote inland waterway transport - CELEX No. 31999R0718*), Уредбом 1177/2010 Европског парламента и Савета о правима путника када путују морем или унутрашњим водним путевима којом се мења Уредба 2006/2004 (*Regulation (EU) No 1177/2010 of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 concerning the rights of passengers when travelling by sea and inland waterway and amending Regulation (EC) No 2006/2004 - CELEX No. 32010R1177*),

Уредбом Савета ЕЗ бр. 1356/96 од 8. јула 1996. о заједничким правилима која се примењују на превоз робе или путника унутрашњим водним путевима између држава чланица ради успостављања слободе пружања тих транспортних услуга (*Council Regulation (EC) No 1356/96 of 8 July 1996 on common rules applicable to the transport of goods or passengers by inland waterway between Member States with a view to establishing freedom to provide such transport services - CELEX No. 31996R1356*), Уредбом Савета 4055/86 о примени принципа слободе пружања услуга у поморском транспорту између држава чланица, као и између држава чланица и трећих држава (*Council Regulation (EEC) No 4055/86 of 22 December 1986 applying the principle of freedom to provide services to maritime transport between Member States and between Member States and third countries - CELEX No. 31986R4055*), Уредбом Савета 4057/86 о пракси одређивања неправедних цена у поморском транспорту (*Council Regulation (EEC) No 4057/86 of 22 December 1986 on unfair pricing practices in maritime transport, CELEX No 31986R4057*), Уредбом Савета 4058/86 о усклађеним мерама за обезбеђење слободног приступа роби у поморској трговини (*Council Regulation (EEC) No 4058/86 of 22 December 1986 concerning coordinated action to safeguard free access to cargoes in ocean trades CELEX No 31986R4058*) и Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 169/2009 од 26.02.2009. о примени правила тржишне утакмице на железнички и друмски саобраћај као и саобраћај унутрашњим водним путевима (*Council Regulation (EC) No 169/2009 of 26 February 2009 applying rules of competition to transport by rail, road and inland waterway) - CELEX No 32009R0169.*)

5) **Законом о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају** („Службени гласник РС”, број 66/15) је домаће законодавство потпуно усклађено са Директивом (ЕЗ) 2009/18 и Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1286/2011 од 9. децембра 2011. о доношењу опште методологије за истраживање поморских несрећа и незгода, развијена у складу са чланом 5. став 4. Директиве 2009/18/ЕЗ Европског парламента и Савета (*Commission Regulation (EU) No 1286/2011 of 9 December 2011 adopting a common methodology for investigating marine casualties and incidents developed pursuant to Article 5(4) of Directive 2009/18/EC of the European Parliament and of the Council, CELEX: 32011R1286*).

6) **Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године** („Службени гласник РС”, број 3/15) којом је усвојен стратешки оквир у водном саобраћају Републике Србије која је усаглашена са смерницама из Уредбе 1315/2013 Европског парламента и Савета о смерницама за развој трансевропске саобраћајне мреже од 11. децембра 2013. године којом је укинута Одлука број 661/2010/ЕУ (*Regulation (EU) No 1315/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network and repealing Decision No 661/2010/EU – CELEX No. 32013R1315*). Усвојен је и Акциони план за спровођење Стратегије развоја водног саобраћаја за период од 2015. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 40/15) којим је, између осталог, у оквиру реализације општих и посебних циљева Стратегије, дефинисан кључан индикатор активности – хармонизовани домаћи прописи са прописима ЕУ у области унутрашње пловидбе и поморства до краја 2018. године.

Подзаконски акти:

- **Правилник о звањима, условима за стицање звања и овлашћењима чланова посаде бродова трговачке морнарице** („Службени гласник РС”, бр. 64/12 и 99/15), **Правилник о програму и начину полагања стручног испита за стицање звања чланова посаде бродова трговачке морнарице** („Службени гласник РС”, бр.

59/13 и 28/15), **Правилник о условима у погледу здравствене способности чланова посаде бродова и других пловила, као и условима за вршење здравственог надзора** („Службени гласник РС”, број 112/12), којима су у домаће законодавство у потпуности унете одредбе Директиве Савета 96/50/ЕЗ и Директиве Савета 91/672/ЕЕЗ, **Правилник о начину обављања пробне вожње бродова и о зонама пловидбе бродова** („Службени гласник РС”, број 99/12), **Правилник о техничким правилима за статутарну сертификацију бродова унутрашње пловидбе** („Службени гласник РС”, број 30/15), **Правилник о условима и критеријумима за признавање класификационог друштва које подноси захтев за признавање, као и поступак за признавање класификационих друштава** („Службени гласник РС”, број 92/13) и **Правилник о бродским исправама и књигама** („Службени гласник РС”, број 60/15), којима су у домаће законодавство у потпуности унете одредбе Директиве 2006/87/ЕЗ;

- **Уредба о врстама услуга Речних информационог сервиса (RIS) и почетку њихове обавезне примене** („Службени гласник РС”, број 63/13) и **Правилник о речним информационог сервисима** („Службени гласник РС”, број 63/15) којима су у потпуности у домаће законодавство унете одредбе Уредбе Савета (ЕЗ) 414/2007 од 13.3.2007. о техничким смерницама за планирање, примену и оперативну употребу Речних информационог сервиса из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационог сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 414/2007 of 13 March 2007 concerning the technical guidelines for the planning, implementation and operational use of river information services (RIS) referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community – CELEX: 32007R0414*), Уредбе Комисије (ЕЗ) 416/2007 од 22.3.2007. о техничким смерницама за саопштења бродарству из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационог сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 416/2007 of 22 March 2007 concerning the technical specifications for Notices to Skippers as referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX: 32007R0416*), Уредбе Комисије (ЕЗ) 415/2007 од 13.3.2007. о техничким смерницама за лоцирање и праћење пловила из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационог сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 415/2007 of 13 March 2007 concerning the technical specifications for vessel tracking and tracing systems referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community – CELEX: 32007R0415*), Уредбе Комисије (ЕУ) 164/2010 од 25.1.2010. о техничким смерницама за електронско извештавање са бродова из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационог сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EU) No 164/2010 of 25 January 2010 on the technical specifications for electronic ship reporting in inland navigation referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community – CELEX: 32010R0164*) и Уредбе Комисије (ЕУ) 689/2012 од 27.7.2012. којом се мења и допуњује Уредба 415/2007 о техничким смерницама за лоцирање и праћење пловила из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационог сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Implementing Regulation (EU) No 689/2012 of 27 July 2012 amending Regulation (EC):*

415/2007 concerning the technical specifications for vessel tracking and tracing systems referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community – CELEX: 32012R0689);

- **Уредба о звањима, условима за стицање звања и овлашћења чланова посаде поморских бродова** („Службени гласник РС”, број 16/14), којом су у потпуности у домаће законодавство унете одредбе Директиве (ЕЗ) број 2008/106;

- **Правилник о признатим организацијама за вршење техничког надзора поморских бродова** („Службени гласник РС”, број 89/15), којим су у домаће законодавство унете у потпуности одредбе Директиве (ЕЗ) број 2009/15/ и Уредбе (ЕЗ) бр. 391/2009 Европског парламента и Савета од 23.априла 2009. године о заједничким правилима и нормама за организације које обављају преглед и надзор бродова (*Regulation (EC) No 391/2009 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on common rules and standards for ship inspection and survey organizations - CELEX No 32009R0391*);

- **Правилник о садржини и обрасцу плоче са расподелом радног времена, као и обрасцу записа о сатима одмора помораца** („Службени гласник РС”, број 9/14) којим су у домаће законодавство унете у потпуности одредбе Директиве Савета 2009/13/ЕЗ од 16. фебруара 2009. о спровођењу Споразума који су склопили Удружење бродовласника Европске заједнице (ЕЦСА) и Европски савез транспортних радника (ЕТФ) о Конвенцији о раду помораца из 2006. године, и измени Директиве (ЕЗ) број 1999/63;

- **Правилник о садржини извештаја о безбедносној истрази, садржини обавештења, садржини и начину вођења базе података о безбедносној истрази несрећа и незгода у водном саобраћају** („Службени гласник РС”, број 26/16), којим је у домаће законодавство унете одредбе Директиве (ЕЗ) 2009/18;

- **Правилник о начину спровођења поступка истраживања несрећа и незгода у поморској пловидби** („Службени гласник РС”, број 50/16), којим је домаће законодавство потпуно усклађено са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1286/2011 од 9. децембра 2011. о доношењу опште методологије за истраживање поморских несрећа и незгода, развијена у складу са чланом 5. став 4. Директиве 2009/18/ЕЗ Европског парламента и Савета (*Commission Regulation (EU) No 1286/2011 of 9 December 2011 adopting a common methodology for investigating marine casualties and incidents developed pursuant to Article 5(4) of Directive 2009/18/EC of the European Parliament and of the Council, CELEX: 32011R1286*);

- **Правилник о испиту за стицање сведочанства о оспособљености за обављање делатности возара унутрашње пловидбе и одобрења за обављање делатности возара унутрашње пловидбе** („Службени гласник РС”, број 54/16), којим је домаће законодавство потпуно усклађено са Директивом Савета бр. 87/540/ЕЕЗ од 9. новембра 1987. о приступу обављања делатности возара робе по водним путевима у домаћем и међународном превозу као и о узајамном признавању диплома, потврда и других доказа о формалним квалификацијама за ту делатност (*Council Directive 87/540/EEC of 9 November 1987 on access to the occupation of carrier of goods by waterway in national and international transport and on the mutual recognition of diplomas, certificates and other evidence of formal qualifications for this occupation – CELEX: 31987L0540*);

- **Уредба о безбедном укрцавању и искрцавању поморских бродова за превоз расутог терета** („Службени гласник РС”, број 8/16), којом је домаће законодавство потпуно усклађено са Директивом 2001/96/ЕЗ Европског парламента и Савета од 04. децембра 2001. године о успостављању усаглашених захтева и поступака за безбедно

укрцавање и искрцавање бродова за превоз расутог терета (*Directive 2001/96/EC of the European Parliament and of the Council of 4 December 2001 establishing harmonised requirements and procedures for the safe loading and unloading of bulk carriers – CELEX: 32001L0096*);

- **Правилник о садржини, обрасцима, начину и условима за издавање и вођење докумената које домаћи брод предаје при доласку и одласку из лука обалних држава** („Службени гласник РС“, број 8/16), којим је домаће законодавство потпуно усклађено са Директивом 2010/65/ЕЗ Европског парламента и Савета од 20. октобра 2010. године о формалностима у погледу извештавања са бродова који упловљавају и/или исповљавају из лука држава чланица Заједнице (*Directive 2010/65/EC of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 on reporting formalities for ships arriving in and/or departing from ports of the Member States of the Community - CELEX N: 32010L0065*);

- **Правилник о условима и поступку издавања и начину одређивања и истицања имена, ознака, ENI броја, MMSI броја, позивног знака и регистарских бројева за идентификацију пловила** („Службени гласник РС“, број 64/16), којим је у домаће законодавство извршено потпуно усклађивање са Директивом Европског парламента и Савета 2006/87/ЕЗ од 12. децембра 2006. године којом се прописују технички захтеви за пловила унутрашње пловидбе и мења Директива Савета 82/714/ЕЕЗ (*2006/87/EC Directive of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 laying down technical requirements for inland waterway vessels and repealing Council Directive 82/714/EEC – CELEX: 32006L0087*).

Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

Тренутно је у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре - Сектору за водни саобраћај и безбедност пловидбе, запослено укупно 40 државних службеника од чега 31 државни службеник у Одељењу за послове унутрашње пловидбе - лучким капетанијама, као подручним јединицама министарства (Бездан, Апатин, Нови Сад, Београд, Панчево, Смедерево, Велико Градиште, Кладово, Прахово, Сремска Митровица, Сента и Тител) и 9 државних службеника у Одељењу за водни саобраћај. На пословима европских интеграција ради 5 државних службеника. У Управи за утврђивање способности бродова за пловидбу је у складу с Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацијом радних места, попуњено 30 радних места (државни службеници и намештеници). У Дирекцији за водне путеве има попуњених 70 радних места, а на пословима европских интеграција директно је укључено 5 запослених службеника Управе и 3 Дирекције.

У Агенцији за управљање лукама запослено је 12 лица од којих је једно укључено у послове европских интеграција.

Преглед планираних мера за период 2016-2018. године у погледу усклађивања законодавства

У 2016. години планирано је доношење подзаконских аката и то:

- 1) **Правилник о поморској опреми**, којом ће се у домаће законодавство извршити потпуно усклађивање са Директивом (ЕУ) број 2014/90, Веза са ССП: чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

2) **Правилник о подацима о броду и отпаду које је домаћи брод дужан да преда надлежном органу државе луке**, којим ће се постићи потпуна усклађеност са одредбама Уредбе Европског Парламента и Савета Европске уније 2000/59/ЕЗ од 27. новембра 2000. о лучким уређајима за прихват бродског отпада и остатака терета (*Directive 2000/59/EC of the European Parliament and of the Council of 27 November 2000 on port reception facilities for ship-generated waste and cargo residues - Commission declaration - CELEX: 32000L0059*).
Веза са ССП: чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

У 2017. години планирано је доношење закона и то:

Закон о изменама и допунама Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама којим ће се извршити потпуно усклађивање са Директивом Савета 2014/112/ЕУ од 19. децембра 2014. године о спровођењу Европског споразума о утврђивању одређених видова организације радног времена у пловидби унутрашњим водним путевима, закљученог између Европског савеза за пловидбу унутрашњим водама (EBU), Европске организације заповедника пловила (ESO) и Европске федерације радника у промету (ETF) (*Council Directive 2014/112/EU of 19 December 2014 implementing the European Agreement concerning certain aspects of the organisation of working time in inland waterway transport, concluded by the European Barge Union (EBU), the European Skippers Organisation (ESO) and the European Transport Workers' Federation (ETF) - CELEX: 32014L0112*),
Веза са ССП чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2017. године.

У 2017. години планирано је доношење следећих подзаконских аката:

1) **Уредба о националном програму сигурносне заштите бродова и бродоградилшта**, којом ће се домаће законодавство потпуно ускладити са Уредбом (ЕЗ) број 725/2004;
Веза са ССП чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2017. године.

2) **Правилник о обрасцу сведочанства којим се потврђује да су осигурање или друго јемство на снази у односу на поморски брод ради покрића одговорности за штету због смрти или телесне повреде путника**, којим ће се у домаће законодавство извршити потпуно усклађивање са Уредбом 392/2009 Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. о одговорности возара који врше превоз путника морем у случају незгода (*Regulation (EC) No 392/2009 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the liability of carriers of passengers by sea in the event of accidents – CELEX: 32009R0392*),
Веза са ССП: чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је II квартал 2017. године.

3) **Правилник о могућности избора између права на повраћај новца или преусмеравања које мора да се понуди лицу са инвалидитетом или лицу са смањеном покретљивошћу и мерама пружања помоћи у лукама и на бродовима лицу са инвалидитетом или лицу са смањеном покретљивошћу, као и садржини оспособљености возара и лучког оператера**, којим ће се у домаће законодавство извршити потпуно усклађивање са Уредбом 1177/2010,

Веза са ССП: чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је III квартал 2017. године.

У 2018. години планирано је доношење следећих закона:

1) **Закон о допунама Закона о државној припадности и упису пловила** којим ће се домаће законодавство потпуно ускладити са Уредбом 789/2004.

Веза са ССП чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године,

2) **Закон о изменама и допунама Закона о поморској пловидби** којим ће се домаће законодавство потпуно ускладити са Директивом (ЕЗ) 2009/21 и Директивом (ЕУ) 2013/54.

Веза са ССП чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године

У 2018. години планирано је доношење следећих подзаконских аката:

1) **Правилник о захтевима које компанија која управља го-го трајектом или брзим путничким бродом мора да обезбеди на тим бродовима и условима које у погледу квалификација и независности морају да испуњавају инструктори признате организације који су овлашћени да врше прегледе домаћих го-го трајеката и брзих путничких бродова**, којим ће се постићи потпуно усклађивање домаћег законодавства са Директивом Савета (ЕЗ) број 1999/35.

Веза са ССП чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године.

2) **Уредба о посебним захтевима за стабилитет го-го путничких бродова, садржини сведочанства о усклађености са посебним захтевима стабилитета, условима за обављање сезонске делатности линијског превоза го-го путничким бродовима и делатности у краћем временском периоду, методама испитивања модела, као и смерницама за примену посебних захтева стабилитета**, којом ће се у домаће законодавство извршити потпуно усклађивање са Директивом (ЕЗ) број 2003/25.

Веза са ССП чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године.

3) **Уредба о начину постепеног искључивања из пловидбе танкера без двоструке оплате и увођења у пловидбу танкера са двоструком оплатом или другим еквивалентним захтевима за градњу у складу са MARPOL Конвенцијом и забрани превоза тешких облика уља у танкерима са једноструком оплатом**, којом ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕУ) бр 530/2012 Европског парламента и Савета од 13. јуна 2012. године о убрзаном поступном увођењу захтева за двоструком оплатом или еквивалентних пројектних захтева за танкере за уље са једноструком оплатом (*Regulation (EU) No 530/2012 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2012 on the accelerated phasing-in of double-hull or equivalent design requirements for single-hull oil tankers - CELEX: 32012R0530*).

Веза са ССП: чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године.

4) **Уредба о класама путничких бродова, безбедносни захтеви за нове и постојеће путничке бродове и за брзе путничке бродове, захтеви за стабилитет го-го путничких бродова и њихово искључивање из пловидбе, безбедносним захтевима за лица са смањеном покретљивошћу, додатним безбедносним захтевима, еквивалентној замени и изузећу, врсти и роковима за вршење прегледа**

путничких бродова, садржини и обрасцу сведочанства о безбедности путничког брода, безбедносним условима за нове и постојеће путничке бродове, као и смерницама и безбедносним захтевима за путничке бродове, брзе путничке бродове и за лица са смањеном покретљивошћу, којом ће се постићи потпуно усклађивање са Директивом Савета (ЕЗ) број 1999/35.

Веза са ССП чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године.

5) Правилник о заштитним мерама које се примењују у међународном поморском превозу, којим ће се постићи потпуно усклађивање са Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 4058/86.

Веза са ССП чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године.

6) Правилник о техничким правилима за статутарну сертификацију поморских бродова, којим ће се постићи потпуно усклађивање са Директивом (ЕЗ) 2009/45.

Веза са ССП: чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године.

7) Уредба о Фонду унутрашње пловидбе, којом ће се домаће законодавство потпуно ускладити са Уредбом Савета (ЕЗ) број 718/1999 и Директивом Савета 96/75/ЕЗ.

Веза са ССП: чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године.

8) Уредба о мерама које се предузимају у циљу обезбеђења правичног поступања са поморцима у случају поморске несреће или поморске незгоде, као и обавезе бродара и помораца у случају поморске несреће или поморске незгоде којом ће се извршити потпуно усклађивање са Директивом (ЕЗ) 2009/18.

Веза са ССП: чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је III квартал 2018. године.

9) Правилник о техничкој спецификацији за бродску VTS опрему, начин преношења информација VTS оператеру на копну, као и обуци чланова посаде задужене за VTS, којим ће се у домаће законодавство извршити потпуно усклађивање са Директивом (ЕЗ) 2002/59.

Веза са ССП чл. 61. и 108. Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године.

3.14.3. Ваздушни транспорт

Преглед стања

Ваздушни саобраћај регулисан је следећим прописима:

- Законом о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15 и 66/15-др. закон);
- Законом о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 87/11 и 66/15);
- Законом о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Службени гласник РС”, број 66/15);
- ратификованим међународним уговорима;
- бројним подзаконским прописима.

Закон о ваздушном саобраћају уређује: безбедност у ваздухопловству; заштиту ваздушног простора; ваздушну пловидбу; управљање ваздушним саобраћајем;

услуге у ваздушној пловидби; пружање услуга у ваздушној пловидби; ваздушни саобраћај; аеродроме; ваздухопловне производе, делове, уређаје и опрему; ваздухопловно особље; заштиту од буке и емисије издувних гасова; олакшице; обезбеђивање у ваздухопловству; органе и организације надлежне за ваздушни саобраћај и одит (проверу) и инспекцијски надзор.

Закон о ваздушном саобраћају представља први корак у приближавању нашег законодавства правним тековинама Европске уније (*acquis communautaire*). Закон о ваздушном саобраћају је начелно обухватио само основне принципе садржане у европским уредбама и директивама и предвидео основ за доношење подзаконских аката који ће у потпуности преузети уредбе ЕУ и применити директиве ЕУ. На тај начин, законодавство Републике Србије у потпуности ће се ускладити са *acquis communautaire*.

У том циљу, од посебног је значаја одредба члана 265. поменутог закона којом је прописано да: „Поред других прописа за чије је доношење овлашћен, Директорат доноси и прописе из области ваздухопловства који су садржани у Анексу I Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја (ЕСАА споразум). Мултилатерални споразум потврђен је законом који је објављен у „Сл. гласнику РС – Међународни уговори“, број 38/09.“

Овакав начин усклађивања има и практичан значај: прописи ЕУ у области ваздухопловства се често мењају, а ажурност у усклађивању са тим прописима могуће је остварити само изменама и допунама одговарајућег подзаконског акта.

Закони:

1) Законом о изменама и допунама Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, број 54/15) постигло се даље усклађивање са стандардима и међународном праксом Међународне организације цивилног ваздухопловства (ICAO) и правним тековинама Европске уније.

Овај закон је делимично усклађен са следећим прописима: Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1008/2008 од 24. септембра 2008. годи-не о заједничким правилима за обављање авио-превоза у Заједници (*Regulation (EC) No 1008/2008 of the European Parliament and of the Council of 24 September 2008 on common rules for the operation of air services in the Community, 32008R2008*) ; Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93 од 18. јануара 1993. године о заједничким правилима за доделу слотова на аеродромима (*Council regulation (EEC) No 95/93 of 18 January 1993 on common rules for the allocation of slots at Community airports, CELEX: 31993R0095*); Директивом 2003/42/ЕЗ Европског парламента и Савета од 13. јуна 2003. године о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству (*Directive 2003/42/EC of the European Parliament and of the Council of 13 June 2003 on occurrence reporting in civil aviation, CELEX: 32003L0042*); Уредбом Европског парламента и савета (ЕЗ) бр. 300/2008 од 11. марта 2008. године о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (*Regulation (EC) No 300/2008 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2008 on common rules in the field of civil aviation security and repealing Regulation (EC) No 2320/2002, CELEX: 32008R0300*); Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 272/2009 од 2. априла 2009. године о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у

цивилном ваздухопловству из Анекса Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 300/2008 (*Commission Regulation (EC) No 272/2009 of 2 April 2009 supplementing the common basic standards on civil aviation security laid down in the Annex to Regulation (EC) No 300/2008 of the European Parliament and of the Council, CELEX32009R0272*).

2) Законом о изменама Закона о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 66/15) унапређена су права путника а процедуре за остваривање права путника су поједностављене. Овим изменама се врши потпуно усклађивање са следећим европским прописима: Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) 261/2004 од 11. фебруара 2004. о заједничким правилима у погледу накнаде штете и помоћи путницима у случају ускраћивања укрцавања или отказивања летова или кашњења летова и о укидању Уредбе (ЕЕЗ) бр. 295/91 и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) 1107/2006 од 5. јула 2006. о правима лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу у авио-превозу.

3) Законом о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Службени гласник РС”, број 66/15) уређује се истраживање удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају, озбиљних несрећа, осталих несрећа и незгода у железничком саобраћају, врло озбиљних поморских несрећа, озбиљних поморских несрећа, поморских несрећа, поморских незгода, озбиљних пловидбених незгода и пловидбених незгода у водном саобраћају, рад Центра за истраживање удеса и озбиљних незгода Републике Србије који је образован чланом 206. Закона о ваздушном саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11, 93/12 и 45/15), а у складу са овим законом наставља са радом као Центар за истраживање несрећа у саобраћају.

Овим законом у области ваздушног саобраћаја врши се делимично усклађивање са европским прописом: Уредба (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета која се односи на истраживање и превенцију удеса и незгода у цивилном ваздухопловству, која замењује Директиву 94/56/ЕЗ (*Regulation (EU) No 996/2010 of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 on the investigation and prevention of accidents and incidents in civil aviation and repealing Directive 94/56/EC, CELEX:32010R0996*).

Подзаконска акта:

1) Листа авио-превозилаца којима је забрањено летење у Европској унији („Службени гласник РС”, број 11/15)

Ова листа преузета је из Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1318/2014 од 11. децембра 2014. године, којом се мења и допуњује Уредба (ЕЗ) бр. 474/2006 којом се успоставља листа Заједнице која се односи на авио-превозиоце којима је забрањено летење у Заједници – потпуно усклађено;

2) Правилник о летењу ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 61/15)

Овим правилником се преузимају Секције 1-5, 11 и 12, као и Додаци 1-3 и 5 Анекса Спроведбене Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 од 26. септембра 2012. године - делимично усклађено;

3) Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима („Сл. гласник РС", број 61/15)

Овим правилником се преузима Директива Савета 96/67/ЕЗ од 15. октобра 1996. године о приступу тржишту услуга земаљског опслуживања на аеродромима Заједнице - потпуно усклађено;

4) Правилник о изменама и допунама Правилника о летачком особљу („Сл. гласник РС", број 61/15)

Овим правилником се преузимају: Уредба Комисије (ЕУ) бр. 70/2014 од 27. јануара 2014. године; Уредба Комисије (ЕУ) бр. 245/2014 од 13. марта 2014. године и Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/445 од 17. марта 2015. године – потпуно усклађено;

5) Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо („Сл. гласник РС”, број 66/15)

Овим правилником преузета је Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 262/2009 од 30. марта 2009. године о утврђивању захтева који се односе на усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо – потпуно усклађено;

6) Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо („Сл. гласник РС“, број 55/16)

Овим правилником се преузима Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1207/2011 од 22. новембра 2011. године којом се успостављају захтеви за перформансе и интероперабилност надзора позиције ваздухоплова у оквиру Јединственог европског неба, измењена и допуњена Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1028/2014 од 26. септембра 2014. године - потпуно усклађено;

7) Правилник о пружању услуга информисања ваздухоплова у лету и употреби израза на српском језику („Службени гласник РС“, број 39/16)

Овим правилником се преузима Секција 9 Анекса Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 од 26. септембра 2012. године;

8) Листа авио-превозилаца којима је забрањено летење у Европској унији („Службени гласник РС“, број 31/16).

Листа авио-превозилаца којима је забрањено летење у Европској унији преузета је из Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/2322 од 10. децембра 2015. године, којом се мења и допуњује Уредба (ЕЗ) бр. 474/2006 којом се успоставља листа Заједнице која се односи на авио-превозиоце којима је забрањено летење у Заједници – потпуно усклађено;

9) Правилник о пружању услуга контроле летења и услуга узбуђивања („Сл. гласник РС“, бр. 15/16, 70/16)

Овим правилником се, уз прилагођавање праву Републике Србије, преузимају Секције 7, 8 и 10, као и део Секције 11 Анекса Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 од 26. септембра 2012. године – делимично усклађено.

10) Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Сл. гласник РС”, број 83/15)

Овим правилником преузета је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 од 20. фебруара 2015. године о утврђивању техничких захтева и управних поступака који се односе на дозволе контролора летења и сертификате у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета, о изменама и допунама Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 и престанку важења Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011- потпуно усклађено;

11) Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 108/15);

Овим правилником преузета је Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1206/2011 од 22. новембра 2011. којом се успостављају захтеви за координисану идентификацију ваздухоплова за потребе надзора позиције у оквиру Јединственог европског неба;

12) Правилник о начину издавања и обрасцу службене легитимације истражитеља и о начину вођења евиденције о издатим службеним легитимацијама („Службени гласник РС бр. 86/2015“). Овим правилником је

извршена потпуна усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета која се односи на истраживање и превенцију удеса и незгода у цивилном ваздухопловству, која замењује Директиву (ЕЗ) број 94/56;

13) **Правилник о истраживању удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају** („Службени гласник РС бр. 113/15“). Овим правилником је извршена потпуна усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета која се односи на истраживање и превенцију удеса и незгода у цивилном ваздухопловству, која замењује Директиву (ЕЗ) број 94/56;

14) **Правилник о условима за издавање одобрења авио-превознику коме је уверење о оспособљености издао надлежни орган друге државе** („Службени гласник РС“, број 75/15) којим се врши усклађивање са Директивом (ЕЗ) број 2008/68;

15) **Уредба о мешовитој цивилно-војној комисији** („Службени гласник РС“, број 66/15)

Овим правилником је извршена потпуна усклађеност са Уредбом (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета која се односи на истраживање и превенцију удеса и незгода у цивилном ваздухопловству, која замењује Директиву (ЕЗ) број 94/56;

16) **Правилник о обављању јавног авио-превоза и некомерцијалног летења** („Службени гласник РС“, број 55/16)

Овим правилником преузета је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 од 5. октобра 2012. године о утврђивању техничких захтева и административних процедура који се односе на делатности у ваздушном саобраћају у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) 216/2008, измењена и допуњена: Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 800/2013 од 14. августа 2013. године; Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 71/2014 од 27. јануара 2014. године и Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 83/2014 од 29. јануара 2014. године.

Ова уредба је преузета у целини, али је примена одредбе ОРО.АОС.110 став д) тач. 1) и 2) Анекса III ове уредбе одложена до приступања Републике Србије Европској унији или до испуњења услова предвиђених за други транзициони период предвиђен ЕСАА споразумом, у зависности од тога шта наступи раније;

17) **Уредба о плану хитних мера помоћи жртвама и њиховим породицама у случају несреће у саобраћају** („Службени гласник РС“, број 63/16).

Овим уредбом се врши потпуно усклађивање са Уредбом (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета која се односи на истраживање и превенцију удеса и незгода у цивилном ваздухопловству, која замењује Директиву (ЕЗ) 94/56/ЕЗ.

Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, у Сектору за ваздушни саобраћај запослена су четири државна службеника од којих се један бави пословима европских интеграција.

Број запослених у Центру за истраживање несрећа у саобраћају у 2015. години је три.

Укупан број запослених у Директорату у 2015. године је 148 (132 лица на неодређено време и 16 лица на одређено време).

Просечан број запослених у Директорату у 2015. години је 142. Број запослених који непосредно раде на пословима усклађивања домаћих прописа с прописима ЕУ у 2016. години је 40.

Преглед планираних мера за период 2016-2018. године у погледу усклађивања законодавства

1) Опис приоритета који се жели постићи

Даљим усклађивањем нашег законодавства с правним тековинама Европске уније, транспозицијом европских прописа у национално законодавство, а посебно праћењем имплементације већ транспонованих прописа омогућиће се даље унапређење нивоа безбедности и обезбеђивања у ваздухопловству, стварање услова за унапређење ваздухопловне индустрије, већа ефикасност у раду ваздухопловних субјеката, унапређење домаћег тржишта ваздухопловних услуга, несметано учешће унутар заједничког европског ваздухопловног подручја, унапређење активности националног надзорног тела у ваздушној пловидби, реорганизација ваздушног простора у функционални блок или блокове, стварање претпоставки за флексибилно коришћење ваздушног простора, поспешивање јачања целокупног система управљања ваздушним саобраћајем, даља хармонизација обезбеђивања у ваздухопловству са прописима међународних ваздухопловних организација и законодавством ЕУ, унапређење надзора у ваздухопловству према европским стандардима, очување стандарда у школовању ваздухопловног особља и у издавању дозвола ваздухопловном особљу и одржавање и коришћење ваздухоплова.

2) Прописи ЕУ са којима ће се вршити усклађивање

До краја 2016. године планирано је доношење следећих подзаконских аката:

1) **Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 139/2014** од 12. фебруара 2014. године о утврђивању захтева и административних процедура у вези с аеродромима у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 (*Commission Regulation (EU) No 139/2014 of 12 February 2014 laying down requirements and administrative procedures related to aerodromes pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council, CELEX број 32014R0139*).

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 139/2014. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

2) **Правилник о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштити животне средине и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организација за производњу и пројектовање**

Овим правилником ће се преузети **Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012** од 3. августа 2012. године којом се утврђују правила за извршење за сертификацију ваздухоплова и са њима повезаних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине, као и за одобравање организација за пројектовање и организација за производњу (*Commission Regulation (EU) No 748/2012 of 3 August 2012 laying down implementing rules for the airworthiness and environmental certification of aircraft and related products, parts and appliances, as well as for the certification of design and production organizations (recast), CELEX број 32012R0748*); **Уредба Комисије (ЕУ) бр. 7/2013** од 8. јануара 2013. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012 од 3. августа 2012. године којом се утврђују правила за извршење за сертификацију ваздухоплова и са њима повезаних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине, као и за одобравање организација за пројектовање и организација за производњу (*Commission Regulation (EU) No 7/2013 of 8 January 2013 amending Regulation (EU) No 748/2012 laying down Implementing Rules for the airworthiness and environmental certification of aircraft and*

related products, parts and appliances, as well as for the certification of design and production organisations, CELEX број 32013R0007) и **Уредба Комисије (ЕУ) бр. 69/2014** од 27 јануара 2014. године. којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012 (*Commission Regulation (EU) No 69/2014 of 27 January 2014 amending Regulation (EU) No 748/2012 laying down implementing rules for the airworthiness and environmental certification of aircraft and related products, parts and appliances, as well as for the certification of design and production organisations Text with EEA relevance CELEX број: 32014R0069*). Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) број 748/2012. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

Ванзаконодавне мере - Усвајање Националног програма за олакшице у ваздушном саобраћају омогућава предузимање мера, активности и технолошких поступака којима се олакшава обављање међународног јавног авио-превоза и убрзава проток путника, пртљага, робе и поште, саобраћаја на аеродрому, превоза лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу као и друга питања у вези са олакшицама. Усвајање програма планирано је за IV квартал 2016. године.

Преглед планираног стања у погледу административних капацитета

У 2016. години, планира се запошљавање дванаест извршилаца, с обзиром да је сходно чл. 53. Закона о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају прописано да ће Центар за истраживање несрећа у саобраћају обављати послове истраживања несрећа у железничком и водном саобраћају почев од 1. јануара 2016. године.

У 2017. години планирано је доношење следећих подзаконских аката:

1) Правилник о оперативним ограничењима повезаним са емисијом буке на аеродромима - овим правилником ће се преузети Уредба (ЕУ) 598/2014 Европског парламента и Савета од 16. априла 2014. године о успостављању правила и процедура у вези увођења ограничења нивоа буке на аеродромима ЕУ у оквиру уравнотеженог приступа (*Regulation (EU) No 598/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on the establishment of rules and procedures with regard to the introduction of noise-related operating restrictions at Union airports within a Balanced Approach and repealing Directive 2002/30/EC, CELEX број 32014 R0598*) и **Директива Европског парламента и Савета бр. 2006/93/ЕЗ** од 12. децембра 2006. године којом се прописује коришћење ваздухоплова на које се односи Део II, Поглавље 3, Свеска 1 Анекса 16 Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству (*Directive 2006/93/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the regulation of the operation of aeroplanes covered by Part II, Chapter 3, Volume 1 of Annex 16 to the Convention on International Civil Aviation, CELEX број 32006L0093*);

Овим правилником ће се постићи потпуна усклађеност са Уредбом бр. 598/2014 и Директивом број 2006/93. Доношење овог прописа предвиђено је за II квартал 2017. године.

2) Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 176/2011 од 24. фебруара 2011. године о информацијама које је неопходно доставити пре формирања или модификације функционалног блока ваздушног простора (*Commission Regulation (EU) No 176/2011 of 24 February 2011 on the information to be provided before the establishment and modification of a functional airspace block, CELEX број: 32011R0176*); Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 176/2011.

Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

3) Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1079/2012 од 16.11.2012. године која прописује захтеве за одвајање говорних канала за Јединствено европско небо (*Commission Implementing Regulation (EU) No 1079/2012 of 16 November 2012 laying down requirements for voice channels spacing for the single European sky, CELEX број: 32012R1079*) и **Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ), бр. 657/2013** од 10. јула 2013. године, којом се мења и допуњује Спроведбена уредба Комисије ЕУ бр. 1079/2012 која прописује захтеве за одвајање говорних канала за Јединствено европско небо (*Commission Implementing Regulation (EU) No 657/2013 of 10 July 2013 amending Implementing Regulation (EU) No 1079/2012 laying down requirements for voice channels spacing for the single European sky, CELEX број: 32013R0657*); Овај правилник биће потпуно усклађен са Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1079/2012 и Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ), бр. 657/2013.

Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

4) Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 73/2010 од 26. јануара 2010. године којом се утврђују захтеви у погледу квалитета ваздухопловних података и ваздухопловних информација за Јединствено европско небо (*Commission Regulation (EU) No 73/2010 of 26 January 2010 laying down requirements on the quality of aeronautical data and aeronautical information for the single European sky, CELEX број: 32010R0073*) и **Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1029/2014** од 26. септембра 2014. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 73/2010 којом се утврђују захтеви у погледу квалитета ваздухопловних података и ваздухопловних информација за Јединствено европско небо (*Commission Implementing Regulation (EU) No 1029/2014 of 26 September 2014 amending Regulation (EU) No 73/2010 laying down requirements on the quality of aeronautical data and aeronautical information for the single European sky, CELEX број: 32014R1029*);

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 73/2010 и Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ), бр. 1029/2014.

Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

5) Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 428/2013 од 8. маја 2013. Године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1033/2006 у погледу члана 3(1) ICAO и којом се укида Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 929/2010 (*Commission Implementing Regulation (EU) No 428/2013 of 8 May 2013 amending Regulation (EC) No 1033/2006 as regards the ICAO provisions referred to in Article 3(1) and repealing Regulation (EU) No 929/2010, CELEX број: 32013R0428*);

Овај правилник биће потпуно усклађен са Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 428/2013.

Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

6) Правилник о преузимању Уредбе Европског парламента и Савета (ЕУ) бр. 376/2014 од 3. априла 2014. године о извештавању, анализама и праћењу догађаја у цивилном ваздухопловству, којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета (*Regulation (EU) No 376/2014 of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 on the reporting, analysis and follow-up of occurrences in civil aviation, amending Regulation (EU) No 996/2010 of the European Parliament and of the Council and repealing Directive 2003/42/EC of the European Parliament and of*

the Council and Commission Regulations (EC) No 1321/2007 and (EC) No 1330/2007, CELEX број: 32014R0376).

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕУ) бр. 376/2014. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

7) Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/1998 од 5. новембра 2015. године о детаљним мерама за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству (*Commission Implementing Regulation (EU) 2015/1998 of 5 November 2015 laying down detailed measures for the implementation of the common basic standards on aviation security, CELEX број: 32015R1998*);

Овај правилник биће потпуно усклађен са Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/1998.

Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

8) Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 379/2014 од 7. априла 2014. године, којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 (*Commission Regulation (EU) No 379/2014 of 7 April 2014 amending Commission Regulation (EU) No 965/2012 laying down technical requirements and administrative procedures related to air operations pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council, CELEX број 32014R0379*); Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 379/2014. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

9) Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/140 од 29. јануара 2015. године, којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 (*Commission Regulation (EU) 2015/140 of 29 January 2015 amending Regulation (EU) No 965/2012 as regards sterile flight crew compartment and correcting that Regulation, CELEX број 32015R0140*).

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/140.

Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

10) Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1321/2014 од 26. новембра 2014. године о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима (*Commission Regulation (EU) No 1321/2014 of 26 November 2014 on the continuing airworthiness of aircraft and aeronautical products, parts and appliances, and on the approval of organisations and personnel involved in these tasks, CELEX број 32014R1321*) и **Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/1088** од 3. јула 2015, којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1321/2014 (*Commission Regulation (EU) 2015/1088 of 3 July 2015 amending Regulation (EU) No 1321/2014 as regards alleviations for maintenance procedures for general aviation aircraft, CELEX број 32015R1088*).

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1321/2014

Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

11) Правилник о изменама и допунама Правилника о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја

Овим правилником ће се преузети **Уредба Комисије (ЕУ) бр. 6/2013** од 8. јануара 2013. године о изменама и допунама Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Упутство Савета 91/670/ЕЕЗ,

Уредба (ЕЗ) бр. 1592/2002 и Упутство 2004/36/ЕЗ (*Commission Regulation (EU) No 6/2013 of 8 January 2013 amending Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency, and repealing Council Directive 91/670/EEC, Regulation (EC) No 1592/2002 and Directive 2004/36/EC CELEX број: 32013R0006*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) No 6/2013.

Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал.

У 2018. години планирано је доношење следећих подзаконских аката:

1) **Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 677/2011** од 7. јула 2011. године о детаљним правилима за примену *АТМ* мрежних функција, којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 691/2010 (*Commission Regulation (EU) No 677/2011 of 7 July 2011 laying down detailed rules for the implementation of air traffic management (ATM) network functions and amending Regulation (EU) No 691/2010, CELEX број: 32011R0677*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 677/2011.

Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

2) **Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 970/2014** од 12. септембра 2014. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 677/2011 о детаљним правилима за примену *АТМ* мрежних функција (*Commission Implementing Regulation (EU) No 970/2014 of 12 September 2014 amending Regulation (EU) No 677/2011 laying down detailed rules for the implementation of air traffic management (ATM) network functions, CELEX број: 32014R0970*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 970/2014. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

3) **Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 390/2013** од 3. маја 2013. године о шеми учинка за услуге ваздушне пловидбе и мрежне функције (*Commission Implementing Regulation (EU) No 390/2013 of 3 May 2013 laying down a performance scheme for air navigation services and network functions, CELEX број: 32013R0390*), а примењиваће се по ступању Републике Србије у Европску унију

Овај правилник биће потпуно усклађен са Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 390/2013. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

4) **Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 391/2013** од 3. маја 2013. године која предвиђа заједничку шему наплате за услуге у ваздушној пловидби (*Commission Regulation (EU) No 391/2013 of 3 May 2013 laying down a common charging scheme for air navigation services, CELEX број: 32013R0391*), а примењиваће се по ступању Републике Србије у Европску унију

Овај правилник биће потпуно усклађен са Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 391/2013.

Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

5) **Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 29/2009** од 16. јануара 2009. године о утврђивању захтева у вези с „*Data Link*“ услугама за Јединствено европско небо (*Commission Regulation (EC) No 29/2009 of 16 January 2009 laying down requirements on data link services for the single European sky, CELEX број: 32009R0029*) и

Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/310 којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 29/2009 о утврђивању захтева у вези с „Data Link“ услугама за Јединствено европско небо и укида Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 441/2014 од 30. априла 2014. године (*Commission Implementing Regulation (EU) 2015/310 of 26 February 2015 amending Regulation (EC) No 29/2009 laying down requirements on data link services for the single European sky and repealing Implementing Regulation (EU) No 441/2014, CELEX број: 32015R0310*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 29/2009 и Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/310. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

б) **Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 30/2009** од 16. јануара 2009. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006 у погледу захтева за аутоматске системе који подржавају размену података о лету који се односе на услуге дата линка (*Commission Regulation (EC) No 30/2009 of 16 January 2009 amending Regulation (EC) No 1032/2006 as far as the requirements for automatic systems for the exchange of flight data supporting data link services are concerned, CELEX број 32009R0030*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 30/2009. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

7) **Правилник о преузимању Уредбе Савета (ЕУ) бр. 721/2014** од 16. јуна 2014. године којом се мења и допуњује Уредба Савета (ЕЗ) бр. 219/2007 од 27. фебруара 2007. године о успостављању Заједничког предузећа за развој нове генерације европског система за управљање ваздушним саобраћајем (SESAR) (*Council Regulation (EU) No 721/2014 of 16 June 2014 amending Regulation (EC) No 219/2007 on the establishment of a Joint Undertaking to develop the new generation European air traffic management system (SESAR) as regards the extension of the Joint Undertaking until 2024 Text with EEA relevance, CELEX број 32014R0721*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Савета (ЕУ) бр. 721/2014. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

8) **Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 409/2013** од 3. маја 2013. године о дефинисању заједничких пројеката, успостављању управљања и идентификацији подстицаја који подржавају примену европског мастер плана у области управљања ваздушним саобраћајем (*Commission Implementing Regulation (EU) No 409/2013 of 3 May 2013 on the definition of common projects, the establishment of governance and the identification of incentives supporting the implementation of the European Air Traffic Management Master Plan, CELEX број 32013R0409*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 409/2013. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

9) **Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 716/2014** од 27. јуна 2014. године о организовању Генералног пилот пројекта којим ће се поспешити спровођење Европског мастер плана за управљање ваздушним саобраћајем (*Commission Implementing Regulation (EU) No 716/2014 of 27 June 2014 on the establishment of the Pilot Common Project supporting the implementation of the European Air Traffic Management Master Plan Text with EEA relevance, CELEX број 32014R0716*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 716/2014. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

10) **Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 628/2013** од 28. јуна 2013. године којом се прописује начин рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу инспекција стандардизације и праћење примене Уредбе (ЕЗ) 216/2008 Европског парламента и Савета којом се Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 736/2006 ставља ван снаге (*Commission Implementing Regulation (EU) No 628/2013 of 28 June 2013 on working methods of the European Aviation Safety Agency for conducting standardisation inspections and for monitoring the application of the rules of Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council and repealing Commission Regulation (EC) No 736/2006, CELEX број 32013R0628*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. No 628/2013. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

11) **Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 452/2014** од 29. априла 2014. године којом се утврђују технички захтеви и административне процедуре везане за ваздушне операције превозника трећих земаља у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета (*Commission Regulation (EU) No 452/2014 of 29 April 2014 laying down technical requirements and administrative procedures related to air operations of third country operators pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance, CELEX број 32014R0452*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 452/2014. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

12) **Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 319/2014** од 27. марта 2014. године о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (*Commission Regulation (EU) No 319/2014 of 27 March 2014 on the fees and charges levied by the European Aviation Safety Agency, and repealing Regulation (EC) No 593/2007, CELEX број: 32014R0319*)

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 319/2014. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

13) **Правилник о преузимању Уредбе (ЕЗ) бр. 847/2004 Европског парламента и Савета** од 29. априла 2004. године о преговарању и примени споразума о ваздушном саобраћају између држава чланица и трећих земаља (*Regulation (EC) 847/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the negotiation and implementation of air service agreements between Member States and third countries, CELEX број 32004R0847*).

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 847/2004. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал, а примењиваће се по ступању Републике Србије у Европску унију;

14) **Правилник о преузимању Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 868/2004** од 21. априла 2004. године у вези с заштитом од субвенција и неправичних пракси одређивања тарифа које штете авио-превозиоцима Заједнице у обављању авио-превоза из земаља које нису чланице Европске заједнице (*Regulation (EC) 868/2004 of 21 April 2004 of the European Parliament and of the Council concerning*

protection against subsidisation and unfair pricing practices causing injury to Community air carriers in the supply of air services from countries not members of the European Community, CELEX број 32004R0868).

Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 868/2004. Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал, а примењиваће се по ступању Републике Србије у Европску унију.

15) **Правилник о преузимању Уредбе бр. 80/2009** Европског парламента и Савета (ЕЗ) од 14. јануара 2009. године о правилима понашања за компјутерски систем резервација и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 2299/89 (*Regulation (EC) No 80/2009 of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 on a Code of Conduct for computerised reservation systems and repealing Council Regulation (EEC) No 2299/89, CELEX број: 32009R0080*);

Овим правилником ће се постићи потпуна усклађеност са Уредбом бр. 80/2009. Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал 2018. године.

3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања

Приказ статуса усклађености

Законодавни оквир у сектору електроенергетике, природног гаса, нафте и деривата нафте и топлотне енергије – део производња, снабдевање и дистрибуција, дефинисан је **Законом о енергетици** („Службени гласник РС”, број 145/14) као кровним законом који је донет у децембру 2014. године и чије је усклађивање вршено са следећим прописима: **Уредба бр. 715/2009** о условима за приступ транспортним мрежама природног гаса, на основу које престаје да важи Уредба бр. 1775/2005; **Директива 2009/73/ЕЗ** о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса, којом се укида Директива 2003/55/ЕЗ; **Уредба 994/2010** Европског парламента и Савета о мерама заштите сигурности снабдевања природним гасом на основу које престаје да важи Директива бр. 2004/67/ЕЗ; **Директива 2009/72** о заједничким правилима за унутрашње тржиште електричне енергије; **Уредба 714/2009/ЕЗ** о условима за приступ мрежи за прекограничну размену електричне енергије; **Директива 2005/89/ЕЗ** Европског парламента и Савета о мерама обезбеђивања сигурности снабдевања електричном енергијом и улагања у инфраструктуру.

Уредба Комисије 838/2010 о утврђивању смерница које се односе на механизам накнаде између оператора преносних система и заједнички регулаторни приступ наплати преноса је у потпуности пренета у национално законодавство и у примени је.

До сада су донета следећа подзаконска акта Закона о енергетици којима је вршено даље усаглашавање са наведеним прописима и који су потпуно усклађени са одговарајућим прописима ЕУ:

Уредба о енергетски угроженом купцу („Службени гласник РС”, бр. 113/15);

Правилник о енергетској дозволи („Службени гласник РС”, бр. 15/15);

Правилник о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији („Службени гласник РС”, бр. 87/15);

Правила о промени снабдевача („Службени гласник РС”, бр. 65/15);

Правилник о условима, програму и начину полагања стручног испита за обављање послова у објектима за производњу, пренос и дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС” број 24/15).

Законодавство из области обавезних резерви нафте и деривата нафте усклађује се са Директивом 119/2009/ЕЗ о минималним резервама нафте и/или деривата нафте, што подразумева и успостављање обавезних резерви у минималној количини која је једнака деведесетодневном нето увозу или шездесетједнодневном домаћој потрошњи, у зависности од тога која је количина већа, и постојање процедуралних мера које се предузимају у хитним случајевима. Законодавство је делимично усклађено са овом директивом.

У децембру 2013. године донет Закон о робним резервама („Службени гласник РС”, бр. 104/13 и 145/14-др. закон) којим се, између осталог, уређује и питање формирања обавезних резерви нафте и деривата нафте.

Законом о робним резервама, као основним прописом о обавезним резервама, предвиђено је доношење низа подзаконских аката којима се успоставља целовит законодавни оквир за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте, као и начин поступања у кризним ситуацијама.

Донети су следећи подзаконски акти који су потпуно усклађени са Директивом 119/2009/ЕЗ:

Уредба о методологији прикупљања и обраде података и обрачуна просечног дневног нето увоза, просечне дневне потрошње и количина обавезних резерви нафте и деривата нафте („Службени гласник РС”, број 108/14);

Уредба о висини, начину обрачуна, плаћања и располагања накнадом за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте („Службени гласник РС”, бр. 108/14 и 53/15);

Дугорочни план формирања и одржавања обавезних резерви за период од 10 календарских година и Средњорочни план за формирање и одржавања обавезних резерви за период од 3 године;

Правилник о утврђивању Годишњег програма формирања и одржавања обавезних резерви нафте и деривата нафте за 2015. годину („Службени гласник РС”, број 62/15);

Уредба о плану и критеријумима набавки за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте („Службени гласник РС”, број 50/15);

Правилник о вођењу регистра обавезних резерви нафте и деривата нафте и састављању месечних статистичких извештаја о количини, квалитету, структури и размештају обавезних и других резерви нафте и деривата нафте („Службени гласник РС”, број 38/15);

Агенција за енергетику Републике Србије (АЕРС) је усвојила или дала сагласност на следеће опште акте којима се имплементирају прописи Европске уније:

Методологија за одређивање цене приступа складишту природног гаса („Службени гласник РС”, број 143/14) - делимично усклађена са захтевима Директиве 2009/73/ЕЗ;

Правила рада дистрибутивног система за природни гас за 32 дистрибутера природног гаса - делимично усклађена са захтевима Директиве 2009/73/ЕЗ;

Правила рада транспортног система за природни гас за *Yugorosgaz-Transport* („Службени гласник РС”, број 11/2015) - делимично усклађена са захтевима Директиве 2009/73/ЕЗ;

Правила о промени снабдевача електричне енергије и природног гаса („Службени гласник РС“, број 65/2015) - делимично усклађена са захтевима Директиве 2009/72/ЕЗ;

Измене и допуне Правила о раду тржишта електричне енергије („Службени гласник РС“, број 120/2014) - делимично усклађене са захтевима Директиве 2009/72/ЕЗ у смислу стварања услова за рад берзе електричне енергије;

Измене и допуне Методологије за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије („Службени гласник РС“, број 109/2015); делимично усклађене са захтевима Директиве 2009/72/ЕЗ које се односе на затворене дистрибутивне системе.

Законом о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 101/15), је извршено делимично усклађивање националног законодавства са:

Директивом бр. 94/22/ЕЗ Европског парламента и савета о условима за издавање и коришћење овлашћења за проспекцију и производњу угљоводоника и

Директивом 2013/30/ЕУ Европског парламента и Савета од 12. јуна 2013 о безбедности прекоморских активности у вези са нафтом и природним гасом.

Постојеће институционалне структуре и административни капацитети за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ

Постојеће институције надлежне за преношење, спровођење и примену прописа ЕУ из потпоглавља 3.15.1. су Министарство рударства и енергетике (Сектор за електроенергетику, Сектор за нафту и гас и Сектор за геологију и рударство), Управа за резерве енергената, Агенција за енергетику Републике Србије (АЕРС) и оператори преносног и дистрибутивног система као и оператор тржишта електричне енергије.

Сектор за електроенергетику и Сектор за нафту и гас су надлежни за прописе из области електричне енергије и природног гаса, а Сектор за геологију и рударство је надлежан за прописе у вези са проспекцијом и производњом нафте и природног гаса (Директива бр. 94/22/ЕЗ и одредбе члана 20-22. Директиве 2013/30/ЕУ).

Управа за резерве енергената, као орган у саставу Министарства рударства и енергетике, је образована Законом о енергетици из децембра 2014. године и то у циљу обављања извршних и стручних послова који се односе на обавезне резерве нафте и деривата нафте у складу са законом којим се уређују робне резерве. Управа је једино тело у Републици Србији које је овлашћено да формира обавезне резерве нафте и деривата нафте. Управу заступа и њоме руководи директор који је одговоран министру рударства и енергетике.

АЕРС је независно регулаторно тело са надлежностима у области регулације цена коришћења мрежа, тржишта и приступа мрежама (укључујући интерконекторе), надзора над енергетским субјектима, лиценцирања енергетских субјеката, обавеза јавног сервиса и заштите потрошача, регионалне сарадње. У складу са Законом о енергетици, односно са одредбама, у њега, транспонованих Директива 2009/72/ЕЗ и 2009/73/ЕЗ које се односе на национална регулаторна тела у смислу јачања њихове независности и проширења овлашћења и обима послова, АЕРС је организован тако да је једино регулаторно тело за област енергетике, а своје послове обавља непристрасно и транспарентно. АЕРС је правно одвојен и функционално независан од државних органа и приватних ентитета, а запослени у АЕРС морају да делују независно од

тржишних интереса и да не примају инструкције од државних органа. АЕРС доноси одлуке самостално, како ex-ante (није дозвољен утицај државних органа и приватних ентитета), тако и ex-post (правно су обавезујуће и директно применљиве, није потребно претходно одобрење, нису подложне ревизији или суспензији од стране државних органа). АЕРС је финансијски независна (има посебан буџет - финансира се из сопствених прихода независно од националног буџета и самостално располаже одобреним буџетом). Чланови Савета се именују на период од 5-7 година, уз прописани систем ротације, а могу бити разрешени само из разлога прописаних Законом (нпр. ако је правоснажно осуђен за кривично дело).

АЕРС обавља Законом прописане послове: доноси методологије и одобрава цене приступа преносним и дистрибутивним мрежама; врши сертификацију оператора преносног система у оквиру раздвајања делатности; обавља надзор над приступом мрежама и инфраструктури, тржиштем, конкуренцијом и заштитом потрошача.

АЕРС је овлашћен да доноси обавезујуће одлуке, спроводи испитивање функционисања тржишта, изриче одговарајуће мере, захтева релевантне информације од енергетских субјеката, покреће поступке у складу са казним одредбама закона и одлучује по жалбама у случајевима прописаним Законом. Одлуке које доноси АЕРС су образложене, подложне судској ревизији и објављују се у Службеном гласнику РС.

Тренутни административни капацитети у Сектору за електроенергетику за преношење правних тековина ЕУ чине три државна службеника, а за спровођење и примену прописа донетих преношењем тековина ЕУ чине четири државна службеника. На пословима који су усмерени на преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ из области нафте и гаса у Сектору за нафту и гас ради четири државна службеника. Управа за резерве енергената има четири запослена укључујући директора. АЕРС има 36 запослених (изузимајући пет чланова Савета) од којих 22 раде на транспоновању и имплементацији ЕУ прописа. У Сектору за геологију и рударство шест државних службеника се бави пословима преношења и имплементације прописа ЕУ.

Остале предузете мере и активности

Доношењем Закона о енергетици из 2014. године преузете су одредбе трећег енергетског пакета ЕУ прописа чиме су створени услови за: сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање електричном енергијом и природним гасом; уравнотежени развој сектора у циљу обезбеђивања потребних количина енергије за задовољавање потреба купаца енергије; подстицање конкурентности на тржишту на начелима недискриминације; ефективан надзор тржишних делатности и природних монопола (пренос, дистрибуција) кроз проширење овлашћења независног регулаторног тела (Агенције за енергетику) и јачање његове функционалне и финансијске независности; развој енергетске инфраструктуре и увођење савремених технологија и стварања транспарентних, атрактивних и стабилних услова за улагања у изградњу, реконструкцију и модернизацију енергетских објеката; заштиту купаца; коришћење обновљивих извора енергије.

Законом о енергетици је прописано да се енергетске делатности из области електричне енергије обављају као тржишне делатности или као делатности од општег интереса које се у смислу директива из области електричне енергије пружају као услуге од општег економског интереса. Тржишне делатности се обављају по ценама које се формирају слободно, а делатности од општег интереса се обављају по

регулисаним ценама. Методологије за одређивање регулисаних цена доноси Агенција за енергетику Републике Србије.

Сагласно Закону о енергетици гарантовано снабдевање (јавно снабдевање) као јавна услуга вршиће се по регулисаним ценама. Први извештај о потреби даље регулисања наведене цене Агенција за енергетику је дужна да сачини до 1. маја 2017. године.

У наредном периоду тежиће се смањењу разлике између тржишне цене и цене електричне енергије за гарантовано снабдевање чиме ће се ублажити ризици везани за недостатак финансијских средстава, а тиме омогућити развој и реализација планова развоја и планова инвестиција.

Током 2015. године наведена цена електричне енергије за гарантовано снабдевање је повећана за 12 % (7,5 % акциза и 4,5 % пораст цене електричне енергије). Агенција за енергетику је у августу 2016. дала сагласност на повећање цена електричне енергије за снабдевање домаћинстава и малих купаца који имају право да електричну енергију набављају по регулисаним ценама за додатних 3,8%, које почиње да се примењује од 1. октобра 2016. године. Даљи раст цене електричне енергије за гарантовано снабдевање биће у складу са Планом финансијске консолидације који је донет у сарадњи са Светском банком, а у складу са обавезама Републике Србије преузетим према ММФ.

У вези са развојем конкурентности на тржишту гаса прописано је да од 1. јануара 2015. године сви крајњи купци природног гаса имају право да слободно бирају снабдевача на тржишту.

Како би се обезбедила сигурност снабдевања крајњих потрошача прописано је да домаћинства и мали купци чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем природног гаса ако не изаберу другог снабдевача **имају право на јавно снабдевање**, по регулисаним ценама. Мали купци природног гаса су крајњи купци чија је годишња потрошња природног гаса до 100.000 m³ и чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем природног гаса. Такође, право на резервно снабдевање, има крајњи купац природног гаса, који нема право на јавно снабдевање у случају стечаја или ликвидације снабдевача који га је до тада снабдевао; престанка или одузимања лиценце снабдевачу који га је до тада снабдевао; да није нашао новог снабдевача након престанка уговора о снабдевању са претходним, осим ако је престанак уговора последица неизвршавања обавеза плаћања купца. Влада на основу спроведеног поступка јавног тендера одређује снабдевача који ће обављати резервно снабдевање.

Поред наведеног, Законом о енергетици је прописано да се енергетске делатности из области природног гаса обављају или као тржишне делатности (снабдевање природним гасом) или као делатности од општег интереса које се у смислу директива из области природног пружају као услуге од општег економског интереса (транспорт и управљање дистрибутивним системом, дистрибуција и управљање дистрибутивним системом, складиштење и управљање складиштем природног гаса и јавно снабдевање природним гасом). Тржишне делатности се обављају по ценама које се формирају слободно, делатности од општег интереса се обављају по регулисаним ценама. Методологије за одређивање ових цена доноси Агенција за енергетику Републике Србије.

У циљу испуњења међународно преузетих обавеза и услова прописаних у погледу организације оператора транспортног система природног гаса предузето је низ активности у циљу реструктурирања ЈП „Србијагас”, а такође и активности у вези са

реорганизацијом ЈП „Електропривреда Србије“, које су детаљно приказане у одељку 2.1.3. „Међусобно деловање тржишних снага“.

Активности које се спроводе у циљу бољег инфраструктурног и економског повезивања тржишта природног гаса и електричне енергије у региону, које треба да резултира повећањем сигурности снабдевања и у чијем фокусу је изградња гасовода Ниш – Димитровград, односно Трансбалканског коридора, детаљно су приказане у одељку 2.2.2. „Физички капитал“.

Законом о енергетици је: омогућено учешће страних правних лица за обављање делатности снабдевања на велико електричном енергијом; прописано успостављање организованог тржишта електричне енергије, као институционално уређеног односа између понуде и тражње учесника на тржишту електричне енергије са унапред одређеним стандардизованим продуктима и физичком испоруком, на временском оквиру дан унапред и унутар дана.

У том смислу, оперативан је лиценцирани оператор за организовано тржиште електричне енергије SEEPEX а.д. Београд (SEEPEX) који је формиран на бази партнерства између ЈП „Електро mreжа Србије“ и EPEX SPOT, Париз, као акционарско друштво. SEEPEX управља организованим тржиштем, са стандардизованим производима и испоруком унутар дан-унапред временског оквира са циљем да обезбеди ове продукте за трговање у Србији и региону Југоисточне Европе, где је то могуће.

SEEPEX је такође, заједно са регулаторним органом и оператором преносног система, покренуо иницијативу за спајање са тржиштима Мађарске, Чешке, Словачке и Румуније (4ММЦ иницијатива) путем писма о намерама које је упућено операторима преносних система ових држава 31. маја 2016. године. Одговори о заинтересованости за наведену иницијативу су добијени и очекује се даљи наставак активности по том питању.

Овим активностима Република Србија даје снажан допринос развоју регионалног тржишта електричне енергије у југоисточној Европи.

У циљу повећања сигурности и поузданости рада преносних система у региону Југоисточне Европе Јавно предузеће „Електро mreжа Србије“ Београд, „Црногорски електропреносни систем“ а.д. и „Независни оператор система БиХ“ основали су Центар за координацију сигурности SCC д.о.о. Београд, који је почео са оперативним радом августа 2015. године, а што је у складу са уредбом број 714/2009 (ЕС).

За учешће у раду Регионалне канцеларије за координисане аукције електричне енергије у југоисточној Европи (SEE CAO), ЈП „Електро mreжа Србије“ (ЈП ЕМС) је први пут изразило намеру 15. априла 2015. године, а формално се обратило SEE CAO 18. децембра 2015. године када је истакло своју заинтересованост да се прикључи процесу координираних аукција којима управља SEE CAO. Како је SEE CAO тек 27. априла 2016. године објавио процедуре за прикључивање, ЈП ЕМС је 25. маја 2016. године формално поднео захтев да постане сувласник и корисник услуга SEE CAO. Започело се са остваривањем предуслова за прикључивање у вези са чиме је ЈП ЕМС веома активан, али SEE CAO још увек није показао спремност да се процедура оконча.

У вези са оснивањем привредног друштва за снабдевање електричном енергијом на северу Косова и Метохије пред надлежном агенцијом за привредне регистре Косова* неколико пута је подношена документација за регистрацију, али по захтевима, није одлучивано, а последњи захтев је одбијен. У наредном периоду наставиће се са активностима у том правцу.

Управа за резерве енергената је у IV кварталу 2015. године започела формирање обавезних резерви у физичком смислу и резерве су у извесном степену формиране.

Средства за финансирање рада Управе и формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте одобравају се у буџету Републике Србије и то тако да се Законом о буџету опредељују на разделу министарства надлежног за послове енергетике у оквиру Управе за резерве енергената.

Наведена средства намењена су за набавку нафте и деривата нафте који чине обавезне резерве, за опцијску куповину уговорних права за нафту и деривате нафте (тикета), за складиштење купљених обавезних резерви, припрему техничке документације за инвестиције у одржавање и изградњу складишта у јавној својини, одржавање и изградњу складишних капацитета у јавној својини, консултантских и пратећих услуга неопходних за формирање и управљање обавезним резервама у складу са одредбама Закона о робним резервама („Службени гласник РС”, бр. 104/13 и 145/14-др. закон). Средства опредељена за финансирање рада Управе и за формирање, складиштење, обнављање и друге трошкове у вези са обавезним резервама нафте, као и расходи за инвестиције у складишта и пратећу инфраструктуру, одговарају планираним приходима буџета Републике Србије на име прикупљања накнаде за обавезне резерве нафте и деривата нафте (накнада за формирање обавезних резерви) која је саставни део малопродајне цене деривата нафте а уведена је у октобру 2014. године одредбама Уредбе о висини, начину обрачуна, плаћања и располагања накнадом за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте („Службени гласник РС”, бр. 108/14 и 53/15).

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

У периоду 2016-2018. година планирано је да буду донети следећи прописи чиме ће се извршити потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ у области енергетског тржишта и сигурности снабдевања:

Уредба о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом у II кварталу 2017. године (усклађивање са Директивом 2009/72);

Уредба о условима испоруке и снабдевања природним гасом у I кварталу 2017. године (усклађивање са Директивом 2009/73/ЕЗ, Уредбом бр. 715/2009 и Уредбом 994/2010);

Уредба о утврђивању Превентивног акционог плана ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом у I кварталу 2017. године (усклађивање са Уредбом 994/2010);

Уредба о утврђивању Кризног плана ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом у I кварталу 2017. године (усклађивање са Уредбом 994/2010);

Правилник о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса и података

* Овај назив не прејудуцира ставове о статусу и у складу је са Резолуцијом СБ УН 1244 и мишљењем МСП о косовској декларацији о независности.

о ценама деривата нафте и биогорива са и без акциза и пореза у II кварталу 2017. године (усклађивање са Одлуком Савета 99/280/ЕЗ и Уредбом Савета 2964/95).

Уредба о програму мера за стављање обавезних резерви нафте и деривата нафте на тржиште у случају када је угрожена сигурност снабдевања енергијом и енергентима – Кризни план у II кварталу 2017. године (усклађивање са Директивом 119/2009/ЕЗ);

Правила рада транспортног система ЈП Србијагас, која предлаже ЈП Србијагас, а усваја АЕРС, у IV кварталу 2016. године;

Закон о истраживању и експлоатацији угљоводоника у IV кварталу 2018. године (усклађивање са Директивом бр. 94/22/ЕЗ);

Правилник о извештају о пословању компанија која врше истраживања и експлоатацију нафте и гаса у IV кварталу 2018. године (усклађивање са одредбама Директиве 2013/30/ЕУ - чланови 20-22.).

Потпуна примена Закона о енергетици биће извршена доношењем свих релевантних подзаконских аката Закона о енергетици, као и изменама и допунама других прописа у Републици Србији као што су Закон о Влади, Закон о министарствима, Закон о јавним предузећима и други, како би се, између осталог, створили услови за сертификацију оператора преносног система електричне енергије, односно власничко раздвајање сагласно чл. 98 - 100. Закона о енергетици, а која је претходни услов за добијање лиценце за обављање делатности преноса електричне енергије и управљања преносним системом.

Планови активности за успостављање или јачање институционалне структуре и административних капацитета

У циљу јачања постојећих административних и институционалних капацитета у области електричне енергије потребно је: повећање броја запослених који раде на преношењу, спровођењу и примени правних тековина ЕУ из области електричне енергије за десет запослених; повећање броја запослених који раде на инспекцијском надзору у вези са преношењем, спровођењем и применом правних тековина ЕУ из области електричне енергије за четири; стално усавршавање запослених у области тржишта електричне енергије, сигурности снабдевања и заштите енергетски угрожених купаца;

У циљу јачања постојећих административних и институционалних капацитета у области нафте и гаса потребно је: повећати број запослених који раде на преношењу, спровођењу и примени правних тековина ЕУ из Сектору за нафту и гас за шест запослених; повећати број запослених који раде на инспекцијском надзору, а у вези са преношењем, спровођењем и применом правних тековина ЕУ из области нафте и гаса за шест; усавршавање запослених; формирање базе података Сектора за нафту и гас у циљу имплементације Одлуке Савета 99/280/ЕЗ и Одлуке Комисије 99/566/ЕЗ од 26. јула 1999. којом се спроводи Одлука 99/280/ЕЗ.

Предлогом Правилника о систематизацији и унутрашњем уређењу радних места у Министарству рударства и енергетике, планирано је да се Управа састоји из две организационе јединице: група у којој се обављају послови који се односе на формирање, одржавање, инвестирање и извештавање о обавезним резервама нафте и деривата нафте, припрему и праћење реализације дугорочног, средњорочног и годишњег програма обавезних резерви, припрему уговора и израду аката у вези са

обавезним резервама; група за послове јавних набавки, финансијске и опште послове обављају се послови који се односе на планирање, организовање и спровођење поступка јавних набавки, праћење реализације закључених уговора о јавним набавкама, организационе послове на изради планова и програма рада као и извештаја о раду Управе.

Потребно је да се број запослених у Управи до 2022. године постепено повећава до 15 запослених, а у годинама након 2022. године биће потребно да Управа запошљава 20 службеника.

Потпуна имплементација обавеза АЕРС услед транспоновања и примене одредби Трећег пакета енергетских прописа ЕУ који се односе на регулаторна тела и убрзану либерализацију тржишта електричне енергије и природног гаса условљавају потребу за одговарајућим прилагођавањем и унапређењем ресурса Агенције. С тим у вези, а имајући у виду и оцене и препоруке Европске комисије²⁸, планиране су следеће индикативне мере: ангажовање неопходних кадрова (експерата из области енергетике) сагласно резултатима функционалне анализе тако да до краја 2017. године буде запослено око 20 нових извршилаца²⁹; обука уз рад и обезбеђивање специјализованих тренинга за регулаторне послове; ангажовање консултаната за подршку АЕРС у разradi и примени регулаторних механизма и процедура којима се имплементирају прописи ЕУ, као и за извођење обуке; у том смислу обезбеђено је финансирање из програма ИПА 2014, чија се реализација очекује током 2017/2018 године; набавка опреме, израда интегралног информационог система у циљу чега је АЕРС кандидовао пројекат „Израда интегралног информационог система АЕРС“ у вредности 1 милион евра за финансирање из фонда ИПА 2017, који би се реализовао у 2018. години. За сада још није донета одлука о прихватању Пројекта за финансирање из ИПА.

У циљу преношења, спровођења и примене Директиве бр. 94/22/ЕЗ до краја 2018. године ће бити предузете активности на анализи одредби Закона о рударству и геолошким истраживањима ради припреме предлога Закона о истраживању и експлоатацији угљоводоника као законског акта којим ће се потпуно регулисати питања везана за издавање одобрења за истраживање и експлоатације угљоводоника у течној и гасовитом стању (нафта и гас) и осталих природних гасова.

Од почетка 2019. године до краја 2020. године предузеће се активности за успостављање или јачање институционалне структуре и административних капацитета у циљу спровођења и примене прописа, односно спровођења поступка јавног тендера за издавање и коришћење овлашћења за проспекцију и производњу угљоводоника као и у циљу праћења испуњења обавезе достављања пријаве околности сваке веће несреће у којој су укључене компаније које су регистроване на својој територији за истраживање и/или експлоатацију нафте и гаса, а сами или преко зависних предузећа, изводе офшор активности на истраживању или експлоатацији нафте и гаса изван територија ЕУ. За спровођење поступка јавног тендера планирани су додатни

²⁸ Недовољан административни капацитет АЕРС за обављање поверених регулаторних послова је констатован у извештајима ЕК о напретку Србије из 2011, 2012, 2013, 2014 и 2015. године, као и у Извештају са билатералног скрининга за поглавље 15 (енергетика).

²⁹ Динамика запошљавања 20 стручњака у периоду 2014-2017. година предложена је на основу функционалне анализе урађене у оквиру твининг пројекта „Изградња капацитета АЕРС“ и анализе организације регулаторних тела у ЕУ. Током 2014. и 2015. године није било могуће повећати број запослених сагласно планираној динамици јер Народна скупштина до децембра 2015. године (када је усвојен финансијски план АЕРС за 2015. годину) није усвојила релевантне финансијске планове АЕРС.

трошкови који ће обухватити трошкове припреме и превођења тендерске документације, као и запошљавања једног државног службеника.

Активности у периоду након 1. јануара 2021. године

Будући да Република Србија према Уговору о оснивању Енергетске заједнице има обавезу да најкасније до 31. децембра 2022. године испуни обавезе из прописа који су донети преношењем Директиве 119/2009/ЕЗ односно да успостави обавезне резерве нафте и/или деривата нафте, **планирана је динамика постепеног повећавања количине обавезних резерви тако да циљана количина буде достигнута најкасније до краја 2022. године.**

Узимајући у обзир све обавезе које проистичу из Директиве бр. 94/22/ЕЗ, прелазним и завршним одредбама Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 101/15) **одређено је да се одредбе закона везане за транспоновање Директиве 94/22/ЕС примењују од дана приступања Републике Србије Европској Унији.**

Остале планиране мере и активности

У складу са Закључком Владе којим се прихватају Полазне основе за реструктурирање ЈП „Србијагас“ биће спроведена друга фаза реструктурирања којом ће организација рада оператора транспортног система бити усаглашена са одредбама трећег енергетског пакета. Такође припрема се уговор којим се регулише закуп транспортног, односно дистрибутивног система између Србијагаса и новооснованих предузећа, као и израда низа аката неопходних за оперативни рад нових предузећа. Веома важан аспект реорганизације Србијагаса представља и његова финансијска консолидација. У складу са обавезама Републике Србије преузетим према ММФ у сарадњи са Светском банком у току је израда плана финансијске консолидације овог предузећа.

Од значајних инфраструктурних пројеката којима ће се омогућити имплементација директива из области гаса, као и испуњење препорука из Годишњег извештаја, планира се реализација пројекта изградње гасовода Ниш – Димитровград, односно гасна интерконекија између Србије и Бугарске. У оквиру Иницијативе гасног повезивања Централне и Југоисточне Европе (CESEC) поред ове планирана је и гасна интерконекија између Републике Србије и Републике Хрватске.

У садашњим околностима и економским условима, основна препрека за реализацију наведених пројеката и изградњу интерконекија са суседним државама јесте недостатак финансијских средстава.

Планирана је изградња недостајућих складишних капацитета на територији Републике Србије у наредних неколико година што подразумева куповину зграда и објеката, пројектно планирање (пројектовање резервоара) и изградњу складишних капацитета за шта су Законом о буџету Републике Србије за 2016. годину („Службени гласник РС“, број 103/15) опредељена средства.

У фази израде је Акциони план за усаглашавање са правним тековинама о минималним резервама нафте и деривата нафте, чија израда је идентификована као мерило за отварање преговора за поглавље 15 – енергетика.

Планирано је доношење Стратегије управљања минералним и другим геолошким ресурсима Републике Србије, којом се одређују дугорочни циљеви развоја рударства и геолошких истраживања енергетских, металних, неметалних и техногених минералних сировина, подземних вода и геотермалних ресурса и одређује пројекција потреба за свим врстама минералних сировина, развој сектора рударства и геолошких истраживања, као и пројекција увоза и извоза свих врста минералних сировина у Републици Србији, уз уважавање економских, регионалних, еколошких и социјалних аспеката. Стратегију доноси Народна скупштина на предлог Владе за период од најмање десет година.

3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије

Приказ статуса усклађености

Активности на усклађивању регулативе Републике Србије у области енергетске ефикасности у претходном периоду проистекле су из обавеза према Уговору о оснивању Енергетске заједнице.

Најважнији закони који су релевантни за примену регулативе у области енергетске ефикасности су:

Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС” бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 -УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/2013 – УС, 98/13-УС), 132/14 и 145/14 (у даљем тексту: ЗОПИ);

Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС”, број 25/2013) (у даљем тексту ЗЕКЕ). ЗЕКЕ посебно уређује: захтеве у погледу потрошње енергије, начела ефикасног коришћења енергије, основни акти којима се утврђује политика ефикасног коришћења енергије; систем организованог управљања енергијом (систем енергетског менаџмента) и спровођење енергетских прегледа; услови за примену директива ЕУ у погледу означавања енергетске ефикасности и еко-дизајна производа, минимални захтеви енергетске ефикасности у производњи, преносу и дистрибуцији електричне и топлотне енергије и испоруци природног гаса, енергетска ефикасност у јавним набавкама, контролу котлова, других ложишта и система грејања као и система за климатизацији, стварање услова за реализацију енергетских услуга (ЕСКО), финансијске и друге подстицајне мере за повећање енергетске ефикасности и оснивање буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности;

Закон о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14) (у даљем тексту: ЗЕ).

На основу поменутих закона донет је и већи број подзаконских аката којима је извршено даље усклађивање са законодавством ЕУ у овој области, како следи:

Директива 2006/32/ЕЗ Европског парламента и Савета од 5. априла 2006. године о ефикасности крајње потрошње и енергетским услугама а којом се укида Директива Савета 93/76/ЕЕЗ.

На нивоу ЕУ директива 2006/32/ЕЗ је замењена директивом 2012/27/ЕУ, међутим ова директива је још увек релевантна за Републику Србију до краја 2017. године, у погледу обавеза према Енергетској заједници. Директива је у великој мери транспонована у ЗЕКЕ, а потпуно преношење ће бити остварено доношењем свих подзаконских аката ЗЕКЕ.

До сада су у циљу преношења одредби ове директиве, односно у циљу пуне примене појединих одредби донета следећа подзаконска акта која су са њом потпуно усклађена:

Правилник о начину и роковима достављања података неопходних за праћење спровођења акционог плана за енергетску ефикасност у Републици Србији и методологији за праћење, проверу и оцену ефеката његовог спровођења, који се односи на годишње извештавање о мерама спроведеним по АПЕЕ („Службени гласник РС”, број 37/15);

Правилник о минималним критеријумима у погледу енергетске ефикасности у поступку јавне набавке добара („Службени гласник РС”, број 111/15);

Правилник о утврђивању модела уговора о енергетским услугама за примену мера побољшања енергетске ефикасности када су корисници из јавног сектора („Службени гласник РС”, број 111/15).

Директива 2012/27/ЕУ Европског парламента и Савета од 25. октобра 2012. године о енергетској ефикасности, којом са допуњује Директива 2009/125/ЕЗ и 2010/30/ЕУ и укида Директива 2004/8/ЕЗ и 2006/32/ЕЗ.

Пошто је Директива 2012/27/ЕУ о енергетској ефикасности (у даљем тексту ЕЕД) укинула Директиву 2006/32/ЕЗ, али је при томе преузела и један део њених одредби, **ЗЕКЕ је делимично усаглашен са ЕЕД директивом**. Такође, ЗЕКЕ је делимично усаглашен са ЕЕД и у делу који се односи на минималне захтеве енергетске ефикасности у производњи, преносу и дистрибуцији електричне и топлотне енергије и испоруци природног гаса и увођење система енергетског менаџмента и обавезујућих енергетских прегледа јер су ове одредбе препознате као битне и унете у ЗЕКЕ иако у тренутку припреме закона нису постојале тековине ЕУ које су то прописивале. У том смислу, у области енергетског менаџмента донети су следећи подзаконски акти који су потпуно усклађени са Директивом:

Правилник о условима у погледу кадрова, опреме и простора организације која спроводи обуку за енергетске менаџере и овлашћене енергетске саветнике („Службени гласник РС”, број 12/15)

Правилник о начину спровођења и садржини програма обуке за енергетског менаџера, трошковима похађања обуке, као и ближним условима, програму и начину полагања испита за енергетског менаџера („Службени гласник РС”, број 12/15)

У ЗЕ је такође транспонован један део одредби ЕЕД пре свега у погледу омогућавања стицања статуса повлашћених произвођача електричне енергије за постројења са комбинованом производњом електричне и топлотне енергије (*СНР*), издавање гаранције о пореклу за енергију преузету из ових извора и друге одредбе у складу са ЕЕД. Овде је **остварен знатан степен усклађености**, а потпуна усклађеност биће остварена доношењем релевантних подзаконских аката. Поред тога, део одредби ЗЕ који се односи на рад енергетског регулатора у великој мери омогућава примену одредби Директиве у тој области.

Директива 2010/31 Европског парламента и Савета од 17. маја 2010. године о енергетским карактеристикама зграда и **Делегирана уредба** Комисије бр. **244/2012/ЕУ** од 16. јануара 2012. која допуњава Директиву 2010/31/ЕУ Европског парламента и Савета о енергетској ефикасности зграда прописивањем компаративног методолошког оквира за прорачун трошковно-оптималног нивоа минималних захтева енергетских својстава зграда и елемената зграда.

Директива 2010/31/ЕУ је **делимично пренесена** у правни систем Републике Србије доношењем следећих прописа:

Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 – УС и 98/13 – УС, 132/14 и 145/14), у којем је прописано да зграде у зависности од врсте и намене, морају бити

пројектоване, изграђене, коришћене и одржаване на начин којим се обезбеђују прописана енергетска својства, која се утврђују издавањем сертификата о енергетским својствима зграда, који издаје овлашћена организација, према члану 4. Закона;

Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС”, број 25/13) којим је прописана обавеза контроле рада система грејања и климатизације;

Правилник о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС”, број 61/11), којим се ближе се прописују енергетска својства и начин израчунавања топлотних својстава зграда, као и енергетски захтеви за нове и постојеће зграде – делимично усклађен;

Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Службени гласник РС”, број 69/12) – делимично усклађен;

Правилник о полагању стручног испита у области просторног и урбанистичког планирања, израде техничке документације, грађења и енергетске ефикасности и о издавању и одузимању лиценце за одговорног урбанисту, пројектанта, извођача радова и одговорног планера („Службени гласник РС”, бр. 27/15 и 92/15) – потпуно усклађен.

Правилник о контроли система за грејање и о ближим условима које морају да испуњавају овлашћена правна лица за контролу система за грејање („Службени гласник РС”, број 58/16) – потпуно усклађен.

Директива 2010/30/ЕУ Европског парламента и Савета од 19. маја 2010. године о навођењу потрошње енергије и других ресурса код производа који утичу на потрошњу енергије и других ресурса помоћу означавања и стандардних информација о производу и **везаних делегираних аката**.

Одредбама ЗЕКЕ и Уредбе о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса („Службени гласник РС”, број 92/2013) (у даљем тексту Уредба о означавању) **извршено је потпуно усклађивање са Директивом 2010/30/ЕУ**. Законом се регулишу: обавезе произвођача, испоручилаца и продаваца у погледу производа који се означавају, оквири за садржину и изглед ознаке енергетске ефикасности, док је Уредбом о означавању прописано је да ће се на основу посебних прописа које ће донети министар надлежан за послове енергетике, извршити означавање потрошње енергије, односно енергетске ефикасности одређених производа, класе енергетске ефикасности, обавезе у погледу листе са подацима и техничке документације које прате производ, методологија одређивања класе енергетске ефикасности, обавезе приликом продаје производа на даљину, као и инспекцијски надзор.

У складу са Уредбом о означавању, донети су следећи правилници о енергетском означавању који су ступили на снагу 1. марта 2014. године и потпуно су усклађени:

Правилник о означавању енергетске ефикасности расхладних уређаја за домаћинство („Службени гласник РС”, број 17/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1060/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање расхладних уређаја за домаћинство;

Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за прање веша у домаћинству („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1061/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање машина за прање веша у домаћинству;

Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за прање судова у домаћинству („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1059/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање машина за прање судова у домаћинству;

Правилник о означавању енергетске ефикасности телевизора („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1062/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање телевизора;

Правилник о означавању енергетске ефикасности електричних пећница („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Директивом Европске комисије број 2002/40/ЕЗ од 8. маја 2002. године којом се примењује Директива Европског савета број 92/75/ЕЕЗ у односу на енергетско означавање електричних пећница;

Правилник о означавању енергетске ефикасности електричних сијалица и светиљки („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 874/2012 од 12. јула 2012. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање електричних сијалица и светиљки;

Правилник о означавању енергетске ефикасности уређаја за климатизацију („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије бр. 626/2011 од 4. маја 2011. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање уређаја за климатизацију.

У наредном периоду потребно је радити на транспозицији делегираних уредби у вези са енергетским означавањем нових производа обзиром да се ова регулатива константно допуњава од стране ЕУ.

Национално законодавство у области енергетске ефикасности није усклађено са следећим прописима ЕУ:

Директива 2009/125/ЕЗ Европског парламента и Савета од 21. октобра 2009. године којом се успоставља општи оквир за утврђивање захтева за еко-дизајн производа повезаних с енергијом; Директива 1222/2009 о означавању пнеуматика у погледу ефикасног коришћења горива и других битних карактеристика; Програм Енергетске звезде; Одлука 2013/107/ЕУ; Уредба 106/2008 (*recast version*); Уредба 174/2013; Одлука 2014/202/ЕУ.

Домаћи прописи у области обновљивих извора енергије (ОИЕ) усклађују се са Директивом 2009/28/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. године о промовисању употребе енергије из обновљивих извора и измени и укидању директива 2001/77/ЕЗ, 2003/30/ЕЗ. Директива је делимично пренета у национално законодавство усвајањем следећих прописа:

Закон о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14);

Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача, привременог повлашћеног произвођача и произвођача електричне енергије из обновљивих извора енергије („Службени гласник РС”, број 56/16);

Уредба о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора и из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије („Службени гласник РС”, број 56/16);

Уредба о уговору о откупу електричне енергије („Службени гласник РС”, број 56/16);

Уредба о накнади за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије („Службени гласник РС”, број 12/2016);

Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2016. години („Службени гласник РС”, број 12/2016);

Уредба о утврђивању методологије за одређивање цене снабдевања крајњег купца топлотном енергијом („Службени гласник РС”, број 63/15);

Правилник о гаранцији порекла електричне енергије произведене из ОИЕ („Службени гласник РС”, број 24/14).

Сви наведени прописи су потпуно усклађени са Директивом.

Постојеће институционалне структуре и административни капацитети за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ

Надлежност за транспозицију прописа из области енергетске ефикасности у највећем делу има Министарство рударства и енергетике (Одсек за унапређење енергетске ефикасности), док претежну надлежност за Директиву 2010/31/ЕУ има Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (Одсек за енергетску ефикасност и грађевинске производе).

Одсек за унапређење енергетске ефикасности у овом тренутку броји: четири стално запослена, једно лице ангажовано по уговору о привремено повременим пословима и три лица ангажована путем пројеката финансираних од стране донатора. У Одсеку нема запосленог правника, а лице које у овом тренутку обавља правне послове за Одсек ангажовано је уговором преко пројекта Јапанске агенције за међународну сарадњу (*JICA*) до марта 2017. године. Једно лице задужено за праћење имплементације Акционог плана за енергетску ефикасност је ангажовано преко пројекта регионалне Немачке организације за међународну сарадњу (*GIZ ORF EE*) и уговор по том основу истиче у новембру 2016. године. Друго лице које се бави праћењем имплементације Акционог плана за енергетску ефикасност је ангажовано преко пројекта *4E facility (KfW)* до априла 2019. године. Према систематизацији у Одсеку је систематизовано 9 радних места. По образовној структури стално запослених Одсек броји три машинска инжењера и једног електроинжењера. Министарство не располаже довољним административним капацитетом за израду нацрта подзаконских аката и за праћење спровођења и примену правних тековина ЕУ. Посебно велики проблем представља што у Одсеку није попуњено место правника. Поред наведеног за ефикасан и неометан рад Буџетског фонда потребно је предвидети још најмање три лица која би само на томе радила. Од укидања Агенције за енергетску ефикасност, Одсек не располаже капацитетима за реализацију промотивних активности у области енергетске ефикасности које су неопходне за пуну имплементацију захтева за унапређење енергетске ефикасности и достизање циљева дефинисаних Акционим планом.

За праћење и контролу имплементације директива 2009/125/ЕК и 2010/30/ЕУ задужено је Министарство трговине, туризма и телекомуникација преко тржишне инспекције. Тржишна инспекција има ограничен буџет што представља потешкоћу у погледу контроле стања на тржишту. На тржишту постоји одређен број лабораторија али у овом тренутку није познато у којој су мери оне оспособљене и акредитоване за

вршење оцене усаглашености у складу са директивама о енергетском означавању и еко дизајну.

За преношење, спровођење и примену прописа ЕУ из области ОИЕ надлежан је Одсек за обновљиве изворе енергије Министарства рударства и енергетике. Постојеће административне капацитете Одсека за обновљиве изворе енергије чине три државна службеника и два лица која су ангажована на основу уговора.

Остале предузете мере и активности

У складу са ЗЕКЕ и Одлуком о отварању Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности Републике Србије („Службени гласник РС”, број 92/13) у јануару 2013. године почео је са радом Буџетски фонд за унапређење енергетске ефикасности (у даљем тексту БФЕЕ). Рад Фонда се заснива на уредби којом се утврђују програм финансирања активности и мере унапређења ефикасног коришћења енергије за сваку годину и Правилник о условима за расподелу и коришћење средстава Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности Републике Србије и критеријумима о изузимању од обавезе вршења енергетског прегледа („Службени гласник РС”, број 8/14). Први јавни позив за јединице локалних самоуправа спроведен је 2014. године. На основу јавног позива склопљени су уговори са 11 јединица локалних самоуправа крајем 2014. године, а пројекти по овом позиву спроведени су током 2015. године. У II кварталу 2016. године реализован је први јавни позив за доделу средстава из Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности ради финансирања пројеката у области ефикасног коришћења енергије у 2016. години у јединицама локалне самоуправе. Министарство рударства и енергетике донело је решење којим се одобравају средства за суфинансирање пројеката у 15 јединица локалне самоуправе.

Влада је у октобру 2013. године усвојила Други акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2013. до 2015. године („Службени гласник РС”, број 98/13) (у даљем тексту АПЕЕ). Други акциони план садржи циљеве уштеде енергије Републике Србије за период од три године, мере ефикасног коришћења енергије, активности, носиоце активности, рокове и процену очекиваних резултата сваке од мера којима се предвиђа остварење планираног циља, финансијске, правне и друге инструменте за спровођење планираних мера и активности, као и оцену степена остварења планираног циља уштеде енергије из претходног акционог плана за период од 2010. до 2012. године. АПЕЕ је донет у складу са ЗЕКЕ и захтевима директиве 2006/32/ЕЗ, а његова израда финансирана је из ИПА 2012.

Одсек за енергетску ефикасност при Министарству рударства и енергетике је у току 2014. и 2015. године израдио „Извештај о спровођењу Другог акционог плана за енергетску ефикасност Републике Србије у 2013. години са ревизијом података о реализацији Првог акционог плана за енергетску ефикасност у периоду од 2010-2012. године” који је Влада Републике Србије усвојила 21. октобра 2015. године, а према коме Република Србија релативно успешно реализује циљеве уштеда финалне енергије постављене Другим акционим планом за енергетску ефикасност. У последњој фази припреме је и 3. Акциони план за енергетску ефикасност чији нацрт је произашао као резултат ИПА пројекта Припрема 2. Акционог плана за енергетску ефикасност и развој енергетских индикатора.

Припремљен је Национални акциони план за обновљиве изворе енергије из 2013. године који утврђује националне циљеве у области обновљивих извора енергије

до 2020. године и мере за њихово достизање, а који је донела Влада 2013. године („Службени гласник РС“, број 53/13).

Одсек за обновљиве изворе енергије при Министарству рударства и енергетике припремио је Извештај о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије („Службени гласник РС“, број 8/15) који је усвојила Влада. Извештај је достављен Секретаријату енергетске заједнице у предвиђеном року.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

Директива 2012/27/ЕУ (ЕЕД)

За пуну примену директиве 2012/27/ЕУ неопходна је детаљна анализа ефеката појединих чланова директиве и избора опција која су најприхватљивије за Републику Србију а које ће се спровести у наредном периоду. Планиране су две измене ЗЕКЕ, једна у IV кварталу 2016. године којом ће се извршити измене неопходне за квалитетну примену постојећих норми и друга у II кварталу 2018. године којом ће се транспоновати ЕЕД.

Директива 2010/31/ЕУ (ЕПБД)

У погледу контроле система за климатизацију снаге преко 12 kW на основу ЗЕКЕ, МРЕ је средином III квартала 2016. године, припремило нацрт правилника о контроли система за климатизацију, којим се детаљније разрађују одредбе Закона. Доношење је планирано у IV кварталу 2016. године.

У погледу контроле система за грејање, усклађеност са Директивом је постигнута за капацитете котлова преко 50 kW. Како је током израде правилника констатовано да увођење обавезне контроле система за грејање капацитета од 20 до 50 kW није спроводљиво у пракси, предвиђено је да се изврше измене ЗЕКЕ у I кварталу 2017. године, којима ће се за ове капацитете увести алтернативне мере у складу са Директивом.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре ће донети следеће прописе:

Правилник о изменама и допунама Правилника о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда у III кварталу 2016. године и

Правилник о изменама и допунама Правилника о енергетској ефикасности зграда у III кварталу 2016. године.

Директива 2009/125/ЕЗ

За Директиву о еко дизајну 2009/125/ЕЗ планирани рок за Измену и допуну ЗЕКЕ, који би омогућио да се директива уведе као уредба је I квартал 2017. године. Након тога у II кварталу 2017. године ће се донети Уредба о еко дизајну којом ће се транспоновати директива 2009/125/ЕЗ.

Крајем 2014. и почетком 2015. године у оквиру ПЛАЦ пројекта је анализиран правни, институционални и финансијски оквир за транспозицију директиве 2009/125/ЕЗ, када је на основу резултата пројекта констатовано да је неопходно направити измене у постојећим ЗЕКЕ. Такође резултат тог пројекта су и препорука о начину транспозиције појединих чланова, Водич за предузећа за примену директиве, анализа постојећих фирми у РС која ће обухватити директива и препорука о временском распореду транспозиције појединачних делегираних уредби – имплементационих мера. У периоду од јануара до априла 2016. године реализован је ПЛАЦ пројекат који је резултирао припремом Предлога измене и допуне члана 42. ЗЕКЕ, да би се створио основ за увођење еко дизајна кроз уредбу и имплементационих

мера кроз правилник. Уредба ће транспоновати директиву, док ће се правилницима транспоновати делегиране уредбе (имплементационе мере). Усвајање Уредбе очекује се у II кварталу 2017. године, након усвајања измена и допуна ЗЕКЕ у I кварталу 2017. године, након чега ће се радити на доношењу правилника до крајњег рока за транспозицију. Према препорукама ПЛАЦ пројекта транспновање појединих имплементационих мера – делегираних уредби потребно је спровести постепено и са довољним роковима за имплементацију ради прилагођавања тржишта новим захтевима а обзиром да ће као резултат ове регулативе бити забрањено стављање на тржиште производа који не испуњавају захтеве. У том смислу очекује се пуна имплементација до краја 2020. године.

Директива 2010/30/ЕУ

Директива је пренета у национално законодавство. У току 2016. године се очекује доношење пет делегираних уредби у ЕУ: 65/2014, 392/2012, 665/2013, 811/2013 и 812/2013. Кроз ПЛАЦ пројекат који је трајао у периоду од јануара до априла 2016. године ових пет делегираних уредби су припремљене у виду правилника. Пре доношења правилника неопходно је доношење Уредбе о изменама и допунама Уредбе о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса. Планирано је да сви акти буду донети у IV кварталу 2016. године.

Уредба 1222/2009 о означавању пнеуматика у погледу ефикасног коришћења горива и других битних карактеристика. За доношење **Уредбе 1222/2009** потребно је извршити измену и допуну ЗЕКЕ која је планирана за почетак 2018. године након чега ће, до крајњег рока за транспозицију ова Уредба бити пренесена у правни систем РС путем правилника.

Директива 2009/28/ЕЗ Европског парламента и Савета о промовисању употребе енергије из обновљивих извора ће бити попуно пренета у национално законодавство, доношењем следећих прописа и динамиком како следи:

- Уредба о уделу биогорива на тржишту – III квартал 2017;
- Уредба о гаранцији порекла – IV квартал 2016;
- Уредба о критеријумима одрживости биогорива - III квартал 2017;
- Уредба о обвезницима биогорива – III квартал 2017;
- Уредба о висини накнаде за подстицај у 2017. години – IV квартал 2016;
- Правилник о начину прорачуна и приказивања удела свих врста извора енергије у продатој електричној енергији – IV квартал 2016;
- Правилник о израчунавању удела обновљивих извора енергије – IV квартал 2017;
- Уредба о висини накнаде за подстицај у 2018. години – IV квартал 2017.

Планови активности за успостављање или јачање институционалне структуре и административних капацитета

За потребе даљег рада на транспозицији и спровођењу директива у области енергетске ефикасности у Одсеку за унапређење енергетске ефикасности при министарству надлежном за послове енергетике потребно је попунити пет систематизованих а упражњених радних места од којих је једно радно место предвиђено за стручњака правне струке чије ангажовање је посебно хитно како би се

омогућио несметан рад Одсека након завршетка пројекта по основу кога је тренутно правник ангажован по уговору. Поред тога, да би се омогућило квалитетно спровођење активности Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности потребно је додатно ангажовање још три лица која би се бавила овим активностима.

Према ЗЕКЕ предвиђено је да надзор над спровођењем већег дела одредби овог закона спроводи министарство надлежно за послове енергетике преко електроенергетског инспектора и инспектора опреме под притиском. Постојећи број инспектора није довољан и потребно је да се за потребе спровођења надзора ЗЕКЕ запосли још три инспектора.

Како би се у извесној мери превазишао проблем недовољних административних капацитета Министарство реализује изванбюџетских средстава (наведени су у даљем тексту) кроз чију реализацију се остварују обавезе из процеса приступања Републике Србије ЕУ. Мали број стално запослених је ограничавајући фактор и за праћење и активно учешће у реализацији оваквих пројеката. Пројекти путем којих се повремено ангажују лица у циљу надокнађивања недостатка стално запослених дају привремене резултате али не постиже се неопходни континуитет процеса рада. Министарство ради и на увођењу интернет апликација и база података за лакше прикупљање и анализу података о праћењу спровођења појединих мера, за шта су такође неопходни додатни људски ресурси.

За потребе јачања институционалне структуре и административних капацитета Одсека за ОИЕ потребно је додатно запошљавање државних службеника како следи:

Три државна службеника задужених за примену прописа у области биогорива од 2017. године;

Два државна службеника задужена за правне послове у области обновљивих извора енергије у 2017. години;

Једног државног службеника за праћење статистике у области обновљивих извора енергије од 2017. године;

Пет државних службеника за послове инспекцијског надзора у области обновљивих извора енергије од 2017. године.

Потреба за запошљавањем свих једанаест државних службеника је дугорочна, односно постоји и за период након придруживања ЕУ.

Активности предвиђене за јачање административних капацитета, односно за повећање броја запослених у наредним годинама биће планиране у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије, односно у оквиру утврђених лимита на размену министарства надлежног за послове рударства и енергетике.

Активности у периоду након 1. јануара 2021. године

Прописе у вези са применом Програма Енергетске звезде, који се односе на обележавање ефикасности канцеларијске опреме (Програм Енергетске звезде и Одлука 2013/107/EU, Уредба 106/2008, Уредба 174/2013 и Одлука 2014/202/EU) **могуће је применити** тек када учешће Републике Србије у *European Union Energy Star Board (EUESB)* и примена међународних уговора које је ЕУ потписала са САД у вези са Програмом Енергетске звезде буду могући, а то значи **након приступања Републике Србије ЕУ**.

Остале планиране мере и активности

Одсек за унапређење ЕЕ у оквиру МРЕ такође ради на:³⁰

Увођењу и праћењу енергетске ефикасности (ЕЕ) у сектору транспорта и у том смислу су предвиђена два правилника: Правилник о обиму и врсти података који се прикупљају из обавезних техничких прегледа, као и садржини и обрасцу извештаја који омогућавају утврђивање и праћење индикатора потрошње енергије у транспорту; Правилник о садржини програма унапређења енергетске ефикасности у превозу;

Доношењу аката у вези са енергетским менаџментом и енергетским прегледима, минималним захтевима за постројења за производњу, пренос и дистрибуцију енергије и условима под којима би опремање грејне инсталације мерним уређајима било технички неизводљиво или у односу на дугорочно процењену уштеду енергије није економски исплативо.

Доношењу прописа у вези са ЕЕ нових и ревитализованих система за производњу, пренос и дистрибуцију енергије: Уредбе о минималним захтевима енергетске ефикасности које морају да испуњавају нова и ревитализована постројења за производњу електричне и топлотне енергије, као и постројења за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије, односно системи за пренос електричне енергије, односно системи за дистрибуцију електричне и топлотне енергије, као, као и системи за транспорт и дистрибуцију природног гаса; Правилник о садржини елабората о енергетској ефикасности постројења за производњу топлотне или електричне енергије, система или делова система за преношење, односно дистрибуцију електричне, односно топлотне енергије.

Планирано је да сви горе наведени прописи буду донети у IV кварталу 2018. године.

Очекује се да ће почетком IV квартала 2016. године бити објављен други позив за доделу средстава из Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности и донације *UNDP* ради финансирања пројеката у области ефикасног коришћења енергије у јединицама локалне самоуправе.

У циљу испуњавања обавеза из процеса приступања Републике Србије ЕУ у Републици Србији реализују се следећи пројекти:

Унапређење енергетске ефикасности у зградама јавне намене - школама. Финансира се из развојне помоћи *KfW*: 15 милиона евра из развојног кредита и 1,5 милиона евра из *WBIF* донација. Циљ пројекта је унапређење услова за живот и рад ученика и наставног особља у школама кроз унапређење енергетске ефикасности објеката ових институција, односно уштеде енергије на нивоу од најмање 20 % у односу на просечни ниво потрошње објекта, чиме се директно доприноси циљу уштеде енергије државе;

Програм „Рехабилитација система даљинског грејања у Србији – Фаза IV“. У оквиру овог Развојног програма, који се реализује од 2001. године у оквиру Српско-немачке финансијске сарадње, техничким и институционалним мерама врши се рехабилитација и модернизација топлана у циљу побољшања енергетске ефикасности (ЕЕ), заштите животне средине и животног стандарда грађана. До сада су реализоване 3 фазе Програма, вредне 63 мил. ЕУР кроз које је рехабилитовано 8 топлана. Текућа,

³⁰ Овим прописима се не преносе конкретне одредбе прописа ЕУ, већ они у техничком смислу, разрађују неке домаће прописе који јесу донети због усаглашавања са прописима ЕУ и стога нису наведени у листи планираних прописа.

IV фаза, у којој учествује 20 топлана, вредности 58,25 мил ЕУР, почела је 2012. године и планирано је да траје до краја 2017. године. Суфинансира се са по 2 мил ЕУР гранта Владе СР Немачке и ЕУ (Заједнички европски фонд за Западни Балкан - *EWBJF*), 45 мил. ЕУР „меког“ зајма *KfW* и финансијским доприносом Републике Србије од 9,25 мил. ЕУР.

Пројекат „Смањење баријера за убрзани развој тржишта биомасе у Србији” од 2014. до 2018. године Министарства рударства и енергетике који се реализује у оквиру Програма Уједињених нација за развој и Министарства пољопривреде и заштите животне средине је у току.

Пројекти **Катастар малих хидроелектрана и Техничка подршка Министарству рударства и енергетике за спровођење прописа ЕУ у области обновљивих извора енергије** су у току и финансирају се из ИПА 2013 и ИПА 2014, респективно.

Како би се превазишао проблем недовољних административних капацитета Одсека за унапређење енергетске ефикасности, Министарство имплементира или учествује у имплементацији следећих пројеката техничке помоћи:

Пројекат успостављања и јачања система енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије у Републици Србији. Пројекат финансира *JICA* у износу од 1.000.000 евра са циљем да се успостави систем енергетског менаџмента у складу са Законом о ефикасном коришћењу енергије;

Успостављање информационог система за енергетски менаџмент у општинама. Донација УНДП вредна је 1 милион долара. Огледа се у формирању базе података уз учешће буџета Републике Србије од око 45.000 долара кроз „*Cost Sharing Agreement*”. Циљ пројекта је да се омогући праћење потрошње енергије и управљање њеном потрошњом на локалном нивоу;

Регионални програм енергетске ефикасности на Западном Балкану финансира *EBRD* (регионални пројекат) који прати кредитна линија за унапређење енергетске ефикасности. Период реализације пројекта је 2013-2016, а главни циљ је стварање тржишта енергетских услуга и спровођење ЕСКО принципа реализације пројеката у јавном сектору у пракси, као и стварање окружења погодног за унапређење енергетске ефикасности кроз креирање регулаторног оквира. Ово је све у директној вези са захтевима Директиве 2006/32/ЕЗ, али је подршка изради подзаконских аката омогућена и у погледу других директива;

Успостављање платформе MVP за праћење и оцену спровођења акционог плана енергетске ефикасности, и његов наставак кроз пројекат „Мрежа МВП институција јужне и југоисточне Европе“ који су финансирани од стране *GIZ ORF-E* (регионални пројекат). Циљ пројекта је да се успостави електронска платформа кроз коју би се омогућио лакши процес праћења и оцене спровођења акционог плана применом методологије одоздо према горе (*bottom-up*).

Пројекат „**Јачање капацитета за АПЕЕ циклус у Југоисточној Европи**” *GIZ* – *ORF-E* који спроводи ГИЗ ОРФ пружа стручну и техничку подршку Министарству у припреми трећег АПЕЕа.

Помоћ у испуњавању обавеза према Енергетској заједници у примени регулативе Европске уније о енергетској ефикасности финансира се из Норвешке донације и локалног доприноса од 10%, а укупна вредност пројекта је 174.000 евра. Главни циљ пројекта је да ојача капацитет Одсека за унапређење енергетске

ефикасности за спровођење неопходних активности, пре свега у погледу спровођења акционих планова енергетске ефикасности и припреме подзаконске регулативе. Део средстава ће бити утрошен на стварање базе којом ће се прикупљати подаци о реализованим енергетским прегледима и базе података енергетских менаџера и овлашћених енергетских саветника.

Енергетска ефикасност у зградарству који је финансиран од стране *GIZ* и у оквиру ког је потпомогнуто увођење енергетске сертификације зграда, дефинисани минимални захтеви енергетске ефикасности за нове и постојеће зграде и праћење потрошње у сектору зградарства, а израђена је и база података и платформа за уношење података и издатим енергетским пасошима „ДМС“ или „ЦРЕП“.

Енергетска ефикасност у јавним зградама који је започет у I кварталу 2016. године. Пројекат се финансира из ДКТИ програма а реализоваће га *GIZ*. Реализација Пројекта треба да пружи подршку за сагледавање модалитета примене члана 5. Директиве 2012/27/EУ.

Уклањање препрека за промовисање и подршку систему енергетског менаџмента у општинама у Републици Србији. Пројекат се финансира из донације *GEF* у износу од 2.3 милиона УСД, УНДП-а у износу око 0,2 милиона и контрибуцију РС кроз рад Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности у вредности од око 0,2 милиона УСД и контрибуцију општина од око 0,3 милиона УСД. Пројекат ће подржати Министарство рударства и енергетике у увођењу и примени система енергетског менаџмента у општинама, а у складу са Законом о ефикасном коришћењу енергије. Поред тога, пројекат ће промовисати улагања у енергетску ефикасност у јавним зградама и општинским службама у Србији. Стратегија пројекта је повећање институционалних капацитета Србије да се бави енергетским менаџментом у општинама успостављањем посебне Јединице за подршку енергетске ефикасности у општинама у оквиру МРЕ, са циљем да се обезбеди институционална подршка јачању капацитета свих заинтересованих страна за успостављање и примену система енергетског менаџмента у општинама и да се идентификују, развијају и финансирају пројекти енергетске ефикасности у јавним зградама и објектима.

У наредном периоду, у циљу хармонизације са ЕУ регулативом у области енергетске ефикасности планира се реализација следећих пројеката:

Из средстава ИПА 2014 предвиђа се реализација пројекта који ће за циљ имати транспозицију ЕЕД и других нетранспонованих директива али и подизање капацитета МРЕ за примену ЗЕКЕ и АПЕЕ као и реализацију промотивне кампање и промотивних енергетских прегледа за мала и средња предузећа, у складу са ЕЕД. Пројекат је ушао у финансијски споразум а у јануару 2016. године МРЕ је припремило предлог пројектног задатка који је прослеђен CFCU али због слабих капацитета ове институције очекује се значајно кашњење почетка пројекта. У том смислу почело је разматрање могућности да се део активности из овог пројекта пребаци на ПЛАЦ пројекат.

Из средстава ИПА 2016 предвиђена је подршка за праћење и проверу квалитета производа у складу са захтевима директива **2009/125/EЗ** и **2010/30/EУ**.

Израда Нацрта трећег акционог плана за енергетску ефикасност је финансиран из ИПА 2012.

3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења

Приказ статуса усклађености

У области нуклеарне сигурности и заштите од зрачења донето је 18 правилника од стране Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (у даљем тексту Агенција) и две уредбе од стране Владе, а на основу одредбе из члана 4. став 1. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности (у даљем тексту Закон) („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 93/12). Поменуте уредбе су:

Уредба о утврђивању програма нуклеарне сигурности и безбедности, („Службени гласник РС“, број 39/14);

Уредба о мерама безбедности нуклеарних објеката и нуклеарних материјала, („Службени гласник РС“, број 39/14), која је донета у циљу усклађивања са Конвенцијом о физичкој заштити нуклеарних објеката и нуклеарних материјала (CELEX 22008A0208(01))

Донетим прописима национално законодавство у овој области је **делимично усклађено** са следећим прописима Европске уније:

Директивом Савета 2013/59/Евроатом од 5. децембра 2013. године којом се утврђују основни сигурносни стандарди за заштиту од опасности које проистичу из излагања јонизујућем зрачењу, и којом се укидају Директиве 89/618/Евроатом, 90/641/Евроатом, 96/29/Евроатом, 97/43/Евроатом и 2003/122/Евроатом;

Директивом Савета 2013/51/Евроатом од 22. октобра 2013. године којом се утврђују захтеви за заштиту здравља становништва од радиоактивних супстанци у води намењеној за људску потрошњу;

Директивом Савета 2009/71/Еуратом од 25. јуна 2009. године о успостављању оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних објеката;

Директивом Савета 2014/87/Еуратом од 8. јула 2014. године о измени Директиве 2009/71/Евроатом о успостављању оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних објеката;

Директивом Савета 2011/70/Евроатом од 19. јула 2011. године о успостављању оквира Заједнице за одговорно и сигурно управљање ислуженим горивом и радиоактивном отпадом;

Директивом Савета 2006/117/Евроатом о надзору и контроли пошиљки радиоактивног отпада и ислуженог горива.

Делимична усклађеност са Директивом Савета 2013/59/Евроатом и Директивом Савета 2013/51/Евроатом је постигнута одредбама следећих закона и подзаконских аката из области заштите од јонизујућих зрачења:

Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 93/12);

Правилник о пријављивању и евидентирању извора јонизујућих зрачења („Службени гласник“ РС 25/11);

Правилник о условима за добијање лиценце за обављање радијационе делатности („Службени гласник“ РС 61/11);

Правилник о утврђивању програма за допунско обучавање и оспособљавање професионално изложених лица и лица одговорних за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења („Службени гласник“ РС 31/11);

Правилник о контроли радиоактивности роба при увозу, извозу и транзиту („Службени гласник“ РС 44/11);

Правилник о примени извора јонизујућих зрачења у медицини („Службени гласник“ РС 1/12);

Правилник о границама излагања јонизујућим зрачењима и мерењима ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима („Службени гласник“ РС 86/11);

Правилник о евиденцији о изворима јонизујућих зрачења, професионално изложеним лицима, о изложености пацијената јонизујућим зрачењима и радиоактивном отпаду („Службени гласник“ РС 97/11);

Правилник о границама садржаја радионуклида у води за пиће, животним намирницама, сточној храни, лековима, предметима опште употребе, грађевинском материјалу и другој роби која се ставља у промет („Службени гласник“ РС 86/11 и 97/13);

Правилник о управљању радиоактивним отпадом („Службени гласник“ РС 60/11);

Правилник о условима за добијање решења за обављање послова из области заштите од зрачења („Службени гласник“ РС 61/11);

Правилник о границама радиоактивне контаминације лица, радне и животне средине и начину спровођења деконтаминације (Службени гласник РС 38/11);

Уредба о мерама безбедности нуклеарних објеката и нуклеарних материјала, („Службени гласник РС“, број 39/14).

Може се сматрати да је национално законодавство **потпуно усклађено са Одлуком Савета** од 14. децембра 1987. године о аранжманима ЕЗ за рану размену информација у случају радиолошког акцидента, **87/600 Евроатом**, будући да се садржај Одлуке подудара са садржином Конвенције о раном обавештавању о нуклеарним несрећама, коју је Република Србија ратификовала 2002. године.

Постоји **делимична усклађеност са Уредбом Комисије (Евроатом) број 1493/93** од 8. јуна 1993. године о пошилкама радиоактивних материјала између држава чланица.

Национално законодавство **није усклађено** са следећим прописима ЕУ: **Уредбом Комисије (ЕЗ) 1609/2000** од 24. јула 2000. године којом се утврђује списак производа на које се не примењују Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 737/90 о условима увоза пољопривредних производа из трећих земаља после акцидента на нуклеарној електрани Чернобил, **Уредбом Комисије (ЕЗ) 1635/2006** од 6 новембра 2006. године којом се утврђују детаљна правила примене Уредбе Савета (ЕЕЗ) 737/90 о условима увоза пољопривредних производа пореклом из трећих земаља након акцидента на нуклеарној електрани Чернобил, **Уредбом Савета (ЕЗ) бр.733/2008** од 15. јула 2008. године о условима увоза пољопривредних производа који долазе из трећих земаља након акцидента на нуклеарној електрани Чернобил, **Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 1048/2009** од 23. октобра 2009. године о изменама Уредбе (ЕЗ) бр. 733/2008 о условима увоза пољопривредних производа пореклом из трећих земаља након акцидента на нуклеарној електрани Чернобил. Национално законодавство дефинише дозвољене нивое радиоактивности у намирницама које се стављају у промет, као и вредности у случају нуклеарног и радиолошког акцидента.

Правилником о границама садржаја радионуклида у води за пиће, животним намирницама, сточној храни, лековима, предметима опште употребе, грађевинском материјалу и другој роби која се ставља у промет („Службени Гласник РС“, бр. 86/11, 97/13) постигнута је **потпуна усклађеност** са одредбама **Уредбе Комисије**

(ЕВРОАТОМ) 770/90, од 29. марта 1990. године којом се утврђују максимални дозвољени нивои радиоактивне контаминације хране за животиње после нуклеарног акцидента или у случају неке друге ванредне радиолошке ситуације, **Уредбе Комисије (ЕВРОАТОМ) бр. 944/89** од 12. априла 1989. године којом се утврђују максимални дозвољени нивои радиоактивне контаминације мање важних прехранбених производа после нуклеарног акцидента или у случају неке друге ванредне радиолошке ситуације и **Уредбе Савета (Евроатом) бр. 3954/87** од 22. децембра 1987. године којом се утврђују максимални дозвољени нивои радиоактивне контаминације прехранбених производа и хране за животиње после нуклеарног акцидента или у случају неке друге ванредне радиолошке ситуације.

Национално законодавство **није усклађено са Уредбом Савета (ЕВРОАТОМ) бр. 2218/89** од 18. јула 1989. о изменама Уредбе (Евроатом) бр. 3954/87 којом се утврђују максимални дозвољени нивои радиоактивне контаминације прехранбених производа и хране за животиње после нуклеарног акцидента или у случају неке друге ванредне радиолошке ситуације која се односи на максимално дозвољене нивое радиоактивне контаминације хране за одојчад и течне хране и **Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 2219/89** од 18. јула 1989. којом се утврђују посебни услови за извоз прехранбених производа и хране за животиње после нуклеарног акцидента или у случају неке друге ванредне радиолошке ситуације.

Национално законодавство је **делимично усклађено са Директивом Савета 2009/71/Еуратом** од 25. јуна 2009. године о успостављању оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних објеката и **Директивом Савета 2014/87/Еуратом** од 8. јула 2014. године о измени Директиве 2009/71/Евроатом о успостављању оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних објеката кроз:

Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 93/12);

Уредбу о утврђивању програма нуклеарне сигурности и безбедности („Службени гласник РС“, број 39/14);

Правилник о обављању нуклеарних активности („Службени гласник РС“, број 37/11);

Правилник о условима за добијање лиценце за обављање нуклеарне активности („Службени гласник РС“, број 37/11).

За даље усклађивање законодавства у овој области потребне су измене Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

Национално законодавство је **делимично усклађено са Директивом Савета 2011/70/Евроатом** од 19. јула 2011. године о успостављању оквира Заједнице за одговорно и сигурно управљање ислуженим горивом и радиоактивном отпадом кроз:

Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 93/12);

Правилник о управљању радиоактивним отпадом („Службени гласник РС“, број 60/11);

Правилник о обављању нуклеарних активности („Службени гласник РС“, број 37/11);

Правилник о условима за добијање лиценце за обављање нуклеарне активности („Службени гласник РС“, број 37/11).

За даље усклађивање законодавства у овој области, такође су потребне измене Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

Национално законодавство **није усклађено** са **Директивом Савета 2006/117/Евроатом** о надзору и контроли пошилки радиоактивног отпада и ислуженог горива. За даље усклађивање законодавства у овој области потребне су измене Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

Национално законодавство је **делимично усклађено** са **Препоруком Комисије 2006/851** о управљању финансијским средствима за декомисију нуклеарних објеката, истрошеног горива и радиоактивног отпада кроз:

Правилник о условима за добијање лиценце за обављање нуклеарне активности („Службени гласник РС“, број 37/11). За даље усклађивање законодавства у овој области потребне су измене Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

Обавезе које се тичу спречавања ширења нуклеарног оружја, тј. захтеви дефинисани **Уредбом Комисије (Евроатом) број 302/2005** од 8. фебруара 2005. године о примени Евроатом контроле и надзора над нуклеарним материјалом садржани су у Закону о ратификацији Уговора о неширењу нуклеарног оружја („Службени лист СФРЈ“ бр. 10/70) и Споразуму између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја („Службени лист СФРЈ“ бр. 67/73) у вези са којим је Република Србија 2009. године потписала Додатни протокол уз Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја. Додатни протокол је међународни, правно обавезујући споразум између државе и Међународне агенције за атомску енергију (МААЕ), који даје гаранције међународној заједници да држава потписница поштује споразум о неширењу нуклеарног наоружања. Закључивање Додатног протокола је предвиђено са циљем да се систем контроле који спроводи МААЕ ојача и прошири додатним мерама, а у циљу обезбеђивања потпуније верификације свих питања од значаја за спровођење режима неширења нуклеарног оружја.

Национално законодавство **није усклађено** са **Препоруком 2006/40** о упутствима за примену Уредбе (Евроатом) број 302/2005 о примени Евроатом контроле и надзора над нуклеарним материјалом.

Постојеће институционалне структуре и административни капацитети за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ

Институционални оквир у области заштите од зрачења и нуклеарне сигурности чине:

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (надлежности дефинисане чланом 6. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, Службени гласник РС, бр. 36/09 и 93/12);

Министарство просвете, науке и технолошког развоја (надзор над радом Агенције у вршењу поверених послова у надлежности Агенције, инспекцијски надзор над спровођењем мера нуклеарне сигурности преко инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом);

Министарство пољопривреде и заштите животне средине (надзор над радом Агенције у вршењу поверених послова у надлежности Агенције, инспекцијски надзор над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења преко инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења).

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије је основана као самостална регулаторна организација, на основу члана 5. став 1. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 93/12), ради обезбеђивања услова за квалитетно и ефикасно спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења и мера нуклеарне сигурности при обављању радијационих делатности и нуклеарних активности. У складу са чланом 6. Закона, Агенција је надлежна да доноси подзаконске прописе за спровођење Закона, припрема предлоге програма и предлог Плана за деловање у случају акцидента које усваја Влада, израђује упутства и процедуре потребне за спровођење мера радијационе сигурности и безбедности. Сви прописи ЕУ из потпоглавља 15.3 - Нуклеарна енергија, су приликом поделе институционалне надлежности над ЕУ прописима додељени Агенцији.

Надзор над радом Агенције у вршењу поверених послова у надлежности Агенције врши, у оквиру свог делокруга, министарство надлежно за послове заштите од јонизујућих зрачења и министарство надлежно за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом, у складу са прописима којима се уређује државна управа. Инспекцијски надзор над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења врши министарство надлежно за послове заштите од јонизујућих зрачења преко инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења (Министарство пољопривреде и заштите животне средине). Инспекцијски надзор над спровођењем мера нуклеарне сигурности врши министарство надлежно за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом преко инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом (Министарство просвете, науке и технолошког развоја).

Министарство пољопривреде и заштите животне средине, на основу члана 5. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/14, 14/15, 54/2015 и 96/2015), обавља послове државне управе који се односе, између осталог и на заштиту од јонизујућег зрачења, односно вршење инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења преко инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења сагласно одредбама члана 76. став 1. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Сектор инспекције за заштиту животне средине има осам запослених инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења на неодређено време, који су надлежни за вршење инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења на целој територији Републике Србије и то: три са седиштем у Београду и по један са седиштем у Нишу, Новом Саду, Шиду, Прибоју и Врању.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја, на основу члана 14. Закона о министарствима обавља послове државне управе који се односе, између осталог и на сигурност нуклеарних објеката, производњу и привремено складиштење радиоактивних материјала, изузев у нуклеарним енергетским постројењима, односно вршење инспекцијског надзора над спровођењем мера нуклеарне сигурности преко

инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом, сагласно одредбама члана 76. став 2. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

Тренутно, Министарство просвете, науке и технолошког развоја нема запосленог инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом.

Агенција има 24 запослена на неодређено време од којих се 6-8 запослених са по 15 % радног времена бави транспозицијом прописа, а 10 ради на спровођењу прописа.

Тренутно Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије нема довољно стручно-административних капацитета за послове преношења/спровођења ЕУ *acquis*, као и за ефикасно спровођење свих законом предвиђених надлежности нити има довољан капацитет за апсорбовање унапред одобрене међународне помоћи за јачање капацитета регулаторног тела.

Остале предузете мере и активности

Агенција је 2011. године потписала Меморандум о разумевању између Европске Комисије и Агенције о размени података у ЕУРДЕП систему чиме је укључена у европску мрежу за размену података о мониторингу радиоактивности (ЕУРДЕП).

Такође, 18. новембра 2015. године ступио је на снагу Споразум између Владе Мађарске и Владе Републике Србије о правовременој размени информација у случају радиолошке опасности, а на основу Закона о потврђивању Споразума између Владе Мађарске и Владе Републике Србије о правовременој размени информација у случају радиолошке опасности („Службени гласник“ РС – Међународни уговори број 19/15), а 5. марта 2016. године ступио је на снагу Закон о потврђивању Измена и допуна Конвенције о физичкој заштити нуклеарног материјала („Службени гласник РС – међународни уговори“ бр. 04/16).

У Републици Србији су на снази:

Конвенција о раном обавештавању о нуклеарним несрећама „Службени лист СФРЈ – Међународни уговори” 15/89 (*Convention on Early Notification of a Nuclear Accident*);

Конвенција о пружању помоћи у случају нуклеарних несрећа или радиолошке опасности, „Службени лист СФРЈ – Међународни уговори” 4/91 (*Convention on Assistance in the case of a Nuclear Accident or Radiological Emergency*);

Конвенција о физичкој заштити нуклеарног материјала, „Службени лист СФРЈ – Међународни уговори” 9/85 (*Convention on the physical protection of nuclear material*);

Измене и допуне Конвенције о физичкој заштити нуклеарног материјала („Службени гласник Републике Србије - међународни уговори” бр. 04/16) (*Amendments to the Convention on the physical protection of nuclear material*).

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

Израда преостала три подзаконска акта у складу са постојећим Законом, којима се одређују дугорочни планови и циљеви у вези са заштитом од јонизујућих зрачења,

нуклеарним активностима и управљањем радиоактивним отпадом, је у току и планирано је да их Влада донесе на предлог Агенције у IV кварталу 2016. године, а то су:

Уредба о утврђивању Програма радијационе сигурности и безбедности која ће бити делимично усклађена са Директивом Савета 2013/59/Евроатом;

Уредба о утврђивању Плана за деловање у случају акцидента, која ће бити делимично усклађена са Директивом Савета 2013/59/Евроатом и Одлуком Савета од 14. децембра 1987. године о аранжманима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошког акцидента (87/600 Евроатом);

Уредба о утврђивању Програма управљања радиоактивним отпадом у оквиру којег је предвиђена израда Стратегије управљања радиоактивним отпадом, која је дефинисана Директивом Савета 2011/70/Евроатом при чему је садржај уредбе делимично усклађен са захтевима Директиве 2011/70.

У циљу потпуног усаглашавања домаћег законодавног оквира са: Директивом Савета 2013/59/Евроатом, Директивом Савета 2013/51/Евроатом, Директивом Савета 2006/117/Евроатом, Директивом Савета 2011/70/Евроатом, Директивом Савета 2009/71/Еуратом и Директивом Савета 2014/87/Еуратом, у I кварталу 2018. године планирано је доношење новог закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности а доношење његових одговарајућих подзаконских аката као и евентуалне институционалне измене регулаторног оквира је планирано за IV квартал 2018. године. Тачан број и називи потребних подзаконских аката биће познат након припреме Нацрта закона.

Министарство пољопривреде и заштите животне средине је у мају 2016. године образовало Радну групу од представника надлежних државних институција која ће бити задужена за припрему текста нацрта Закона. Имплементацијом правних тековина ЕУ кроз Директиве Савета и стандарде Међународне агенције за атомску енергију (International Atomic Energy Agency - IAEA), нови закон уредиће, између осталог, и обједињавање регулаторних послова и послова вршења инспекцијског надзора. Задатак Радне групе је да изради нацрт Закона најкасније до краја I квартала 2017. године.

Планови активности за успостављање или јачање институционалне структуре и административних капацитета

Коначни број потребних инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења биће одређен по усвајању новог закона у I кварталу 2018. године.

На активностима рада на изради новог закона а у циљу преношења и усклађивања са правним тековинама ЕУ, Министарству пољопривреде и заштите животне средине, биће неопходно јачање и административних капацитета по питању правних стручњака. У периоду 2016-2018. година потребно је ангажовање једног правника.

У циљу јачања административних капацитета за ефикасно спровођење мера нуклеарне сигурности у Министарству просвете, науке и технолошког развоја планирано је дугорочно запошљавање једног инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом почевши од 2018. године.

Потребно је даље јачање и развијање регулаторног тела тј. Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије као и **целокупног регулаторног**

оквира у овој области (инспекције у области заштите од зрачења и нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом) у складу са захтевима **Директиве Савета 2009/71/Еуратом, Директиве Савета 2011/70/Евроатом, Директиве Савета 2013/59/Евроатом и Директиве Савета 2014/87/Еуратом** које прописују обавезу државе да оснује **компетентно регулаторно тело** са следећим правима и обавезама које такво тело треба да има у својој надлежности:

Обезбеђивање сталног обучавања и усавршавања својих кадрова;

Обезбеђивање да надлежно регулаторно тело буде функционално одвојено од било ког другог органа или организације, које се бави промовисањем или коришћењем нуклеарне енергије или радиоактивног материјала укључујући и производњу електричне енергије и примене радиоизотопа, управљањем ислуженим горивом или радиоактивним отпадом, као и обављањем радијационих делатности које могу довести до повећања нивоа излагања или вероватноће потенцијалног излагања јонизујућим зрачењима. На тај начин се обезбеђује делотворна независност од неоправданог утицаја на одлучивање регулаторног тела у регулаторним питањима;

Обезбеђивање да надлежно регулаторно тело располаже правним овлашћењима и људским и финансијским ресурсима, потребним за испуњавање његових обавеза у вези са националним оквиром прописаним овим директивама са приоритетним нагласком на сигурност. Ово укључује овлашћења и ресурсе да се од носиоца лиценце захтева да испуњава националне захтеве за нуклеарну сигурност и услове из одговарајуће лиценце, да се захтева доказ о испуњавању ових услова, да се проверава испуњеност ових услова уз помоћ регулаторног надзора и инспекције и да се примењују казнене одредбе, укључујући и прекид рада нуклеарног објекта.

За потребе усклађивања и имплементације са ЕУ прописима и обављање редовних надлежности Агенције потребно је повећање броја запослених тј. запошљавање укупно осам високо-образованих сарадника и то запошљавање три високо-образована сарадника на пословима нуклеарне сигурности и безбедности, управљања РАО и евиденције нуклеарних материјала и пет високо-образованих сарадника на пословима заштите од јонизујућих зрачења.

За потребе имплементације нових прописа који ће бити донети до краја 2018. године потребно је и запошљавање укупно пет високо-образованих сарадника и то два високо-образована сарадника на пословима контроле испуњености услова на основу којих су издате лиценце у области нуклеарне сигурности и безбедности, управљања РАО и евиденције нуклеарних материјала и три високо-образована сарадника на пословима контроле испуњености услова на основу којих су издате лиценце и овлашћења у области заштите од зрачења.

Одлуком Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину („Службени гласник РС“, број 101/15), максималан број запослених на неодређено време у Агенцији за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије је смањен са 35 на 24.

Активности предвиђене за јачање административних капацитета, односно за повећање броја запослених у наредним годинама биће планиране у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије, односно у оквиру утврђених лимита на разделу министарства надлежног за послове пољопривреде и заштите животне средине и министарства надлежног за просвету, науку и технолошки развој.

Остале планиране мере и активности

Конвенција о нуклеарној сигурности (*Convention on Nuclear Safety*) и Заједничка конвенција о сигурности управљања истрошеним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом (*Joint Convention on the Safety of Spent Fuel Management and on the Safety of Radioactive Waste Management*) ће бити упућене Народној скупштини, ради усвајања у IV кварталу 2016. године.

Агенција ће током 2016. године израдити и објавити Упутство за имплементацију система за обрачун и контролу нуклеарног материјала у складу са **Препоруком Комисије 2009/120/Евроатом** о имплементацији система за обрачун и контролу нуклеарног материјала од стране оператора нуклеарних објеката.

Решавање појединих питања у вези са обједињавањем регулаторних послова и послова вршења инспекцијског надзора, кроз имплементацију правних тековина ЕУ, превазилази надлежности Министарства пољопривреде и заштите животне средине и Министарства просвете, науке и технолошког развоја, и за њихово решавање биће неопходно учешће и других надлежних државних институција као и виших нивоа одлучивања.

У току су активности које се предузимају у циљу ратификовања и потпуног спровођења Додатног протокола уз Споразум о примени гаранција између Републике Србије и МААЕ који је потписан 3. јула 2009. године, чиме је наша држава изразила спремност да буде прикључена интернационалним напорима за контролу неширења нуклеарног оружја, а што је предвиђено чланом 3. ССП.

У I кварталу 2017. године планирано је доношење новог Правилника о контроли радиоактивности роба при увозу, извозу и транзиту којим ће бити унапређено спречавање недозвољеног промета нуклеарних и радиоактивних материјала, укључујући и процедуру за поступање у случају откривања недозвољеног промета.

До краја 2016. године, предвиђено је и јачање националног регистра извора јонизујућих зрачења и нуклеарних материјала.

Током 2016. и 2017. године, у складу са техничким и финансијским могућностима, предвиђено је успостављање националног регистра радиоактивног отпада.

Развојна помоћ у области нуклеарне сигурности и заштите од зрачења остварује се кроз хоризонтални ИПА програм, а до сада су испрограмирани пројекти у оквиру ИПА 2008, 2009, 2010 и 2011.

Будући да је ЕК 22. јула 2015. године само неформално (путем електронске поште) обавестила МААЕ и Министра без портфеља задуженог за европске интеграције у Влади Републике Србије да се предметни пројекти, на досадашњи начин и под досадашњим условима, неће реализовати, односно да се финансијска средства за пројекте у оквиру ИПА 2009 и ИПА 2010 у потпуности укидају, а да се средства за пројекте у оквиру ИПА 2008 могу повлачити до краја септембра 2016. године, није могуће на поуздан начин планирати реализацију поменутих пројеката, односно било какве даље кораке.

Последњи ИПА пројекат на тему јачања регулаторне структуре под називом: „Даље јачање техничког капацитета регулаторних тела за нуклеарну сигурност у Албанији, Босни и Херцеговини, Бившој Југословенској Републици Македонији, Црној Гори, Србији, као и Косову”^{cc} (оригинални назив: *Further Enhancement of the Technical Capacity of Nuclear Regulatory Bodies in Albania, Bosnia and Herzegovina, the Former Yugoslav Republic of Macedonia, Montenegro and Serbia, as well as Kosovo**) одвија се у оквиру Хоризонталног програма ИПА 2011 из области нуклеарне сигурности и заштите од јонизујућих зрачења (вишекорисничка ИПА, компонента I - Помоћ у транзицији и изградња институција), а спроводи у Агенцији са почетком реализације 1. јул 2015. године и трајањем 36 месеци. Конзроцијум који спроводи пројекат у име Европске комисије састоји се од 4 институције, односно предузећа (*ENCO, Slovenian Nuclear Safety Administration, Slovenian Radiation Protection Administration, GRS - Gesellschaft für Anlagen- und Reaktorsicherheit (GRS) gGmbH*).

Република Србија у оквиру овог пројекта учествује у следећа четири пројектна задатка:

Задатак 1: Транспонованье ЕУ легислативе (*Task 2.1 - Transposition of EU acquis*) - обухвата 2 велике целине: израду табела усклађености преосталих ЕУ директива (за Србију су то директиве 59/2013, 51/2013, 87/2014) и израду нацрта регулативе/легислативе (за Србију је то превасходно израда нацрта новог Закона и пратеће структуре правилника).

Задатак 2: Дефинисање кључних елемената за елаборат националне политике и стратегије за управљање радиоактивним отпадом (*Task 3.4 - Definition of key elements for further elaboration of a national policy and a national strategy for radioactive waste management*) - обухвата израду нацрта докумената националне политике и стратегије за управљање радиоактивним отпадом.

Задатак 3: Декомисија истраживачког реактора РА (*Task 3.5 - Decommissioning of the RA Research Reactor*) - обухвата идентификацију различитих опција (стратегиије за декомисију) које се односе на декомисију реактора РА у Винчи.

Задатак 4: Стратешки план и менаџмент систем (*Task 2.5 - Strategic Plan and Management System*) - обухвата прикупљање информација и анализу недостатака, као и израду нацрта следећих докумената: стратешки план и придружени акциони план за Агенцију, организациона шема и опис радних места/послова, опис и документа менаџмент система Агенције.

3.16. ОПОРЕЗИВАЊЕ

1) Приказ статуса усклађености

а) Законодавни оквир

* Овај назив не прејудуцира ставове о статусу и у складу је са Резолуцијом СБ УН 1244 и мишљењем МСП о косовској декларацији о независности.

Закон о акцизама;
Закон о дувану;
Закон о фискалним касама;
Закон о порезу на доходак грађана;
Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање;
Закон о порезима на имовину;
Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара;
Закон о условном отпису камата и мировању пореског дуга;
Закон о пореском поступку и пореској администрацији;
Закон о порезу на додату вредност;
Закон о порезу на премије неживотног осигурања;
Закон о порезу на добит правних лица;
Закон о републичким административним таксама;

1. Закон о акцизама („Службени гласник РС”, бр. 22/01, 73/01, 80/02, 80/02-др. закон, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05-др. закон, 61/07, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12, 119/12, 47/13, 68/14-др. закон, 142/14, 55/15 и 103/15).

- Директива Савета 2011/64/ЕЕЗ од 21. јуна 2011. године о структури и стопама акцизе на дуванске прерађевине (32011L0064) – делимично усклађен. Структура опорезивања акцизом дуванских прерађевина у потпуности је усаглашена са наведеном Директивом, с тим да је разлог за делимичну усклађеност садржан у томе што је минимални износ акцизе на дуванске прерађевине предмет даљег усаглашавања са стандардима ЕУ.

- Директива 2003/96/ЕЗ од 27. октобра 2003. године о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије (32003L0096) – делимично усклађен. Опорезивање енергената и електричне енергије не одступа од комунитарних захтева у погледу висине минималне акцизе на нафтне деривате који су предмет опорезивања Законом о акцизама. Такође, од 1. августа 2015. године проширен је предмет опорезивања акцизом и на електричну енергију за крајњу потрошњу, с тим да је структура акцизног опорезивања енергената делимично усаглашена са Директивом 2003/96/ЕЗ, зато што мазут, природни гас, кокс и угаљ нису предмет опорезивања акцизом, па је потребна даља хармонизација у погледу структуре опорезивања. Поред тога, потребна је и даља хармонизација акцизне политике на деривате нафте са Директивом 2003/96/ЕЗ, у делу који се односи на минималне износе акциза у различитим употребама (као моторно гориво у индустријске и комерцијалне сврхе, за пољопривреду, шумарство, узгој риба, јавне радове, стационарне моторе и др.).

- Директива о фискалном обележавању гасних уља и керозина 95/60/ЕЗ од 27. новембра 1995. године (31995L0060) – неусклађен.

- Структурна директива о алкохолним пићима 92/83/ЕЕЗ од 19. октобра 1992. год (31992L0083) – неусклађен.

- Директива о приближавању стопа акциза на алкохолна пића 92/84/ЕЕЗ од 19. октобра 1992. године (31992L0084) – неусклађен.

- Уредба Комисије (ЕЗ) 3199/93 од 22. новембра 1993. године о међусобном признавању процедура за потпуну денатуризацију алкохола ради ослобађања од акцизе (31993R3199) – неусклађен.

- Директива Савета 2008/118/ЕЗ од 16. децембра 2008. године о општем систему акциза и о укидању Директиве 92/12/ЕЕЗ (32008L0118) – делимично усклађен. Предмет опорезивања акцизом, концепт акцизног складишта, затим кретања акцизних производа под режимом одложеног обрачунавања акцизе, настанак обавезе

по основу акцизе, су институти који већ егзистирају у Закону о акцизама, с тим да су исти делимично усаглашени са поменутом директивом, при чему ће потпуна хармонизација бити предмет даљег усаглашавања са стандардима ЕУ увођењем института као што су регистровани пошилалац, регистровани прималац акцизних производа, као и одредаба које се односе на праћење и кретање акцизних производа.

- Директива Савета 2006/79/ЕЗ од 5. октобра 2006. године о пореским ослобођењима при увозу робе у малим пошљкама некомерцијалног карактера пореклом из трећих земаља (32006L0079).

- Директива Савета 2007/74/ЕЗ од 20. децембра 2007. године о ослобађању робе од ПДВ и акцизе увезене од стране путника из трећих земаља (32007L0074).

- Директива 2009/55/ЕС од 25. маја 2009. године на пореске олакшице које се примењују на коначни унос из државе чланице личне имовине појединаца (кодификована верзија) (32009L0055).

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 684/2009 од 24. јула 2009. о имплементацији Директиве 2008/118/ ЕЦ која се односи на компјутерске процедуре за кретање акцизних производа под суспензивним режимом (32009R0684).

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 3649/92 од 17. децембра 1992. о поједностављеном пратећем документу за превоз унутар Заједнице производа који подлежу акцизи, који су стављени у промет ради потрошње у држави чланици отпреме (31992R3649).

- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 31/96 од 10. јануара 1996. о потврди о ослобођењу од плаћања акцизе (31996R0031);

- Директива Европског Савета 83/182/ЕЕЗ од 28. марта 1983. о ослобођењу од пореза унутар Заједнице за одређена превозна средства која се привремено увозе из једне државе чланице у другу (31983L0182).

Народна скупштина у 2013. години усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о акцизама, који је објављен у „Службеном гласнику РС”, број 47/13 од 29. маја 2013 године. Овим законом, у циљу смањења појаве сиве економије у промету акцизних производа, посебно деривата нафте, проширен је предмет опорезивања акцизом и на биогорива и биотечности, чиме се стварају услови за обезбеђивање стабилнијег прилива средстава од акциза у републичком буџету.

Прописивање акцизе на биогориво и биотечности у сагласности је са прописима ЕУ - Директива 2003/96/ЕЗ од 27. октобра 2003. године о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије (32003L0096), имајући у виду да је поменути прописом дата могућност прописивања снижених стопа акцизе у зависности од намене коришћења истих. Имајући у виду да европско законодавство подстиче примену различитих ослобођења или снижених стопа опорезивања за коришћење енергената, овим законом прописано је право на рефакцију плаћене акцизе на биогорива и биотечности која се користе као моторно гориво у транспортне сврхе од стране привредних субјеката који обављају делатност превоза лица и ствари, за грејање, односно као енергетско гориво у производњи електричне и топлотне енергије, а у циљу растерећења крајњих корисника овог производа. На овај начин врши се даље постепено усклађивање са прописима ЕУ који се односе на опорезивање енергената и електричне енергије.

Према томе, хармонизација акцизне политике испољава се, пре свега, у даљем усаглашавању са системом опорезивања акцизом деривата нафте у Европској унији са Директивом о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије 2003/96/ЕЗ, од 27. октобра 2003. године и Директивом Савета 2011/64/ЕУ од 21. јуна 2011. године о структури и акцизним стопама које се примењују на дуванске прерађевине од 1. јануара 2011. године – кодификација.

Народна скупштина је, на седници одржаној 25. децембра 2014. године, усвојила Закон о изменама и допунама Закона о акцизама, који је објављен у „Службеном гласнику РС”, број 142/14 од 25. децембра 2014. године, а којим се прописано да се мења рок и начин подношења пореске пријаве за акцизу, као и увођење подношење пореске пријаве за акцизе у електронском облику.

Народна скупштина је, на седници одржаној 24. јуна 2015. године, усвојила Закон о изменама и допунама Закона о акцизама („Службени гласник РС”, број 55/15) од 25. јуна 2015. године. Овим законом постиже се даља постепена хармонизација акцизне политике са прописима Европске уније. Хармонизација акцизне политике испољава се у даљем усаглашавању са системом опорезивања акцизом енергената у Европској унији са Директивом о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије 2003/96/ЕЗ од 27. октобра 2003. године (Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity) у смислу проширења предмета опорезивања акцизом и на електричну енергију за крајњу потрошњу. Овим законом прописано је да се на електричну енергију за крајњу потрошњу (тарифне ознаке номенклатуре ЦТ 2716 00 00 00) плаћа се акциза по стопи од 7,5% на основицу коју чини цена електричне енергије у коју се урачунавају сви трошкови који су директно везани за испоручену електричну енергију, у складу са законом којим се уређује област енергетике. Обвезник акцизе на електричну енергију је лице које се, у складу са законом којим се уређује област енергетике, сматра снабдевачем електричном енергијом. Поред тога, сагласно наведеној Директиви 2003/96/ЕЗ, овим законом, прописана су ослобођења од плаћања акцизе. Такође, доношењем овог закона створени су услови за реализацију постигнутог споразума који се односи на фискалну консолидацију, а који представља основ за спровођење споразума са ММФ-ом, тако да се овим законом обезбеђује, с једне стране, стабилнији прилив средстава од акциза у Републички буџет, а са друге стране, економичнија потрошња електричне енергије. Осим тога, овим законом врши се проширење предмета опорезивања акцизом и на течности за пуњење електронских цигарета и на дуванске прерађевине које се при употреби греју али не сагоревају (несагоревајући дуван), што може допринети повећању прихода од акциза у Републичком буџету.

Народна скупштина је, на седници одржаној 12. децембра 2015. године, усвојила Закон о изменама и допунама Закона о акцизама („Службени гласник РС”, број 103/15) од 14. децембра 2015. године, а који се примењује од 1. јануара 2016. године. Овим законом постиже се даља постепена хармонизација акцизне политике са прописима Европске уније. Хармонизација акцизне политике испољава се у даљем усаглашавању са системом опорезивања акцизом енергената у Европској унији са Директивом о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије 2003/96/ЕЗ од 27. октобра 2003. године (Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity) у смислу повећања износа акциза на безоловни бензин, гасна уља и течни нафтни гас.

Поред наведеног напомињемо да је Влада Републике Србије 30. децембра 2015. године усвојила Уредбу о изменама и допунама Уредбе о изгледу контролне акцизне маркице, врсти података на маркици и начину и поступку одобравања и издавања маркица, вођења евиденција о одобреним и издатим маркицама и обележавања цигарета и алкохолних пића („Службени гласник РС”, број 113/15), која се примењује од 1. јануара 2016. године. Наведеном Уредбом укида се обавеза увозницима цигарета и алкохолних пића да почев од 1. јануара 2016. године достављају Министарству финансија, приликом подношења захтева за издавање контролних акцизних маркица,

банкарске гаранције у висини припадајуће акцизе за количину преузетих акцизних маркица. Такође, прописује се могућност да се обележавање акцизних производа врши код иностраног произвођача или овлашћеног дистрибутера иностраног произвођача пре увоза, односно у царинском складишту под царинским надзором у складу са царинским прописима. Наведеном изменом поменутог позаконског акта врши се даље усклађивање са одредбом члана 39. Директиве Савета 2008/118/ЕЗ од 16. децембра 2008. године о општем систему акциза и о укидању Директиве 92/12/ЕЕЗ (32008L0118).

2. Закон о дувану („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 90/07, 95/10, 36/11, 93/12 и 108/13).

Директива 2014/40/ЕУ Европског Парламента и Савета од 3. априла 2014. године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица у вези производње, презентације и продаје дувана и сродних производа и укидања Директиве 2001/37/ез (32014I0040) – делимично усклађено. Имајући у виду да већина одредаба наведене Директиве има одложену примену (2016-2017), Закон ће бити предмет даљег усаглашавања са истом, а у циљу постизања потпуне хармонизације са стандардима ЕУ.

Директива Савета 2011/64/ЕУ од 21. јуна 2011. године о структури и стопама акциза на дуванске прерађевине која укида Директиву Савета 95/59/ЕС од 27. новембра 1995. године о порезима изузев пореза на промет који утиче на потрошњу произведеног дувана, Директиву Савета 92/79/ЕЕС од 19. октобра 1992. године о усклађивању опорезивања цигарета и Директиву Савета 92/80/ЕЕС од 19. октобра 1992. године о усклађивању опорезивања дуванских производа који нису цигарете и Директива Савета 2010/12/ЕУ од 16. фебруара 2010. године (31995L0059) која мења Директиву Савета 95/59/ЕС, Директиву Савета 92/79/ЕЕС, Директиву Савета 92/80/ЕЕС и Директиву 2008/118/ ЕЕС– делимично усклађен. Подела дуванских производа (цигарете, цигаре и цигарилосе, дуван за пушење - фино резани дуван за увијање цигарета и остали дуван за пушење), дефиниције цигарета, цигара и цигарилоса и дувана за пушење и осталих дуванских производа, као и одређивање малопродајних цена дуванских производа, у највећој мери су усаглашени са наведеним Директивама, с тим што ће закон бити предмет даљег усаглашавања са стандардима ЕУ.

Имајући у виду наведене директиве ЕУ, произилази да је Закон о дувану делимично усклађен са прописима ЕУ, и да ће у наредном периоду бити предмет даљег усаглашавања, а у циљу постизања потпуне хармонизације са стандардима ЕУ.

Одредбе Закона о дувану у подељеној надлежности између министарстава надлежних за послове финансија, пољопривреде, односно министарства надлежног за послове здравља. С тим у вези, захтеви који се тичу хармонизације националног законодавства са правном тековином Европске уније у овој области су уједно и захтеви у оквиру Преговарачке групе 28 – Заштита потрошача и заштита здравља.

3. Закон о фискалним касама („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 93/12) - Не постоје одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност.

4. Закон о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС”, бр. 24/01, 80/02, 80/02-др. закон, 135/04, 62/06, 65/06-исправка, 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11-УС, 93/12, 114/12-УС, 47/13, 48/13-исправка, 108/13, 57/14, 68/14-др. закон и 112/15) – Иако не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање, развој легислативе ЕУ у овој области ће у наредном периоду бити активно праћен.

5. Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11, 101/11, 47/13, 108/13, 57/14, 68/14-др. закон и 112/15) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

6. Закон о порезима на имовину („Службени гласник РС”, бр. 26/01, 45/02-УС, 80/02, 80/02-др. закон, 135/04, 61/07, 5/09, 101/10, 24/11, 78/11, 57/12-УС, 47/13 и 68/14-др. закон) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

7. Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара („Службени гласник РС”, бр. 26/01, 80/02, 43/04, 132/04, 112/05, 114/06, 118/07, 114/08, 31/09, 106/09, 95/10, 101/10, 24/11, 100/11, 120/12, 68/14-др. закон, 140/14, 109/15 и 112/15) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

8. Закон о условном отпису камата и мировању пореског дуга („Службени гласник РС”, број 119/12) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

9. Закон о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02-исправка, 23/03-исправка, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05-др. закон, 62/06-др. закон, 61/07, 20/09, 72/09-др. закон, 53/10, 101/11, 2/12-исправка, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15 - аутентично тумачење, 112/15 и 15/16).

- Директива Савета 2011/16/ЕЗ од 15. фебруара 2011. године о административној сарадњи у области опорезивања и укидању Директиве 77/799/ЕЕЗ (32011L0016) – неусклађен.

- Директива Савета 2003/48/ЕЗ од 3. јуна 2003. године о опорезивању прихода од штедних улога у форми камате (32003L0048) – неусклађен;

- Директива Савета 2010/24/ЕУ од 16. марта 2010. године о узајамној помоћи код наплате потраживања везаних за порезе, царине и друге мере (32010L0024) – неусклађен;

- Директива Света 2014/107/ЕУ од 9. децембра 2014. године којим је измењена Директива 2011/16/ЕЗ у погледу обавезне аутоматске размене информација у области опорезивања (32014L0107) – неусклађен;

- Директива Савета 2014/48/ЕУ од 24. марта 2014. године којом је измењена Директива 2003/48/ЕЗ о опорезивању прихода од штедних улога у форми камате (32014L0048) – неусклађен.

Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 68 од 3. јула 2014. године и ступио је на снагу наредног дана од дана објављивања, односно 4.

јула 2014. године. Основни разлози за доношење овог закона, односно циљеви који се желе постићи су:

1) Уједначавање, обједињавање и поштравање прекршајне политике у домену пореских прописа и усаглашавање ЗПППА са Законом о прекршајима.

2) Стварање правног оквира за даље информатичко осавремењивање услуга пореским обвезницима и рада Пореске управе.

3) Успостављање правила која обесхрабрују обезбеђивање пословне ликвидности неплаћањем пореза.

4) Решавање дела проблема уочених у досадашњој примени прецизирањем појмова и/или појединих поступака и усаглашавање ЗПППА са одредбама других закона, како би се његова примена реализовала са што мање тумачења што би допринело бржем спровођењу пореског поступка и ефикаснијем раду пореске администрације.

5) Усаглашавања ЗПППА са одредбама других закона.

Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 105 од 3. октобра 2014. године и ступио је на снагу наредног дана од дана објављивања, односно 4. октобра 2014. године. Основни разлог за доношење овог закона састоји се у чињеници да ће у наредном периоду Влада предложити Народној скупштини усвајање одређених пореских закона, па је потребно обезбедити довољно времена за прилагођавања информатичких система и пореских обвезника и Пореске управе решењима која ће бити садржана у тим законима.

Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 112 од 30. децембра 2015. године и ступио је на снагу 1. јануара 2016. године. Основни разлози за доношење овог закона су наставак имплементације електронског пословања стварањем правног оквира за даље информатичко осавремењивање услуга пореским обвезницима и рада Пореске управе у смислу новелиране динамике преласка на искључиво подношење пореских пријава у електронском облику, као и јачање правне сигурности успостављањем јасних правила и прецизирањем појмова и поступака осигуравају једнообразност у поступању Пореске управе чиме унапређују услове пословања обвезницима обезбеђујући извесност последица одређене пореско-правне ситуације, као и усаглашавањем са одредбама других закона отклања неизвесност која се јавља као последица сукоба надлежности или неусаглашености у укупном правном оквиру за пословање.

Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији објављен је у „Службеном гласнику РС”, број 15. од 25. фебруара 2016. године и ступио је на снагу и примењиваће се од 4. марта 2016. године.

Основни разлози за доношење овог закона су прописивање повољнијих услова од важећих, под којима би сви порески обвезници могли да остваре право на одлагање плаћања дуваног пореза најдуже до 60 месеци, као и да остваре право на отпис камате по основу тих пореских обавеза уколико редовно плаћају репрограмiranу пореску, као и текућу обавезу, као и прецизирање, односно правнотехничко усаглашавање појединих одредаба ЗПППА, како би се примена тог закона реализовала са што мање тумачења и на тај начин допринело бржем спровођењу пореског поступка и ефикаснијем раду пореске администрације, као и већој доследности у примени закона.

10. Закон о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04 - исправка, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - др. закон, 142/14 и 83/15)

- Директива Савета 2006/112/ЕЗ од 28. новембра 2006. године о заједничком систему пореза на додату вредност (32006L0112) – делимично усклађен. Закон о порезу на додату вредност је у великој мери усклађен са наведеном директивом.

- Уредба Савета 282/2011 од 15. марта 2011. године о утврђивању спроведбених мера за Директиву 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност (32011R0282) - делимично усклађен. Циљ ове уредбе је да осигура јединствену примену тренутног система ПДВ утврђивањем правила за спровођење Директиве 2006/112/ЕЗ.

- Директива Савета 2008/9/ЕЗ од 12. фебруара 2008. године о детаљним правилима за повраћај ПДВ, предвиђених Директивом 2006/112/ЕЗ, пореским обвезницима који немају место пословања у држави чланици повраћаја него у другој држави чланици (32008L0009) – делимично усклађен.

- Тринаеста директива Савета 86/560/ЕЕЗ од 17. новембра 1986. године о хармонизацији правних прописа држава чланица о порезима на промет - поступци за повраћај ПДВ пореским обвезницима који немају место пословања на територији Заједнице (31986L0560) – усклађен.

- Директива Савета 83/182/ЕЕЗ од 28. марта 1983. године о ослобођењу од пореза у оквиру Заједнице за одређена превозна средства која се привремено увозе из једне државе чланице у другу (31983L0182) - делимично усклађен. Подручје примене ове директиве огледа се у томе да, а у складу са условима који су предвиђени предметном директивом, државе чланице код привременог увоза из друге државе чланице ослобађају од пореза на потрошњу моторна друмска возила (укључујући и њихове приколице), камп приколице, излетничке бродове, приватне летелице, бицикле, трицикле и јахаће коње.

- Директива Савета 2006/79/ЕЗ од 5. октобра 2006. године о пореским ослобођењима при увозу робе у малим пошиљкама некомерцијалног карактера пореклом из трећих земаља (32006L0079) – делимично усклађен. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са наведеном директивом огледа се у томе што нису прописана количинска ограничења за увоз појединих производа у малим пошиљкама некомерцијалног карактера за која се може остварити пореско ослобођење, а која су предвиђена наведеном директивом. Поред тога, Закон о порезу на додату вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са овом директивом.

- Директива Савета 2007/74/ЕЗ од 20. децембра 2007. године о ослобађању од пореза на додату вредност и акциза робе увезене од стране путника из трећих земаља (32007L0074) - делимично усклађен. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са наведеном директивом односи се на то што нису прописана количинска ограничења за увоз појединих производа од стране путника из иностранства за која се може остварити пореско ослобођење, а која су предвиђена наведеном директивом. Поред тога, Закон о порезу на додату вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са предметном директивом.

- Директива Савета 2009/55/ЕЗ од 25. маја 2009. године о пореским ослобођењима која се примењују на коначни унос личног власништва појединаца из државе чланице (32009L0055).

- Директива Савета 2009/132/ЕЗ од 19. октобра 2009. године о утврђивању области примене члана 143. (б) и (ц) Директиве 2006/112/ЕЗ у погледу ослобађања одређених коначних увоза добара од пореза на додату вредност (32009L0132) –

делимично усклађен. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са наведеном директивом огледа се у томе што Законом о порезу на додату вредност нису прописана поједина пореска ослобођења предвиђена овом директивом. Поред тога, Закон о порезу на додату вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са наведеном директивом.

Народна скупштина Републике Србије је у 2013. години усвојила Закон о изменама Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, број 108/13) који се примењује од 1. јануара 2014. године. Разлог за доношење овог закона, између осталог, је и наставак процеса усаглашавања са стандардима Европске уније у области опорезивања потрошње ПДВ. С тим у вези, усвојена су решења која значе даље усаглашавање са прописима Европске уније, пре свега са Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност. Наиме, овај закон донео је промену у смислу да се, промет и увоз персоналних рачунара и компоненти од којих се састоје персонални рачунари опорезује по општој пореској стопи од 20%, а који се до ових измена опорезивао по посебној пореској стопи ПДВ. Ово решење представља директно усаглашавање са стандардима Европске уније у овој области.

У 2014. години Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о измени Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, број 142/14) који се примењује од 1. јануара 2015. године. Разлог за доношење овог закона је стварање услова да се промет добара и услуга и увоз добара који се врши у циљу реализације пројеката финансираних у оквиру спровођења помоћи према правилима инструмента претприступне помоћи (ИПА) у тзв. децентрализованом систему управљања, у потпуности ослободи пореза на додату вредност.

Такође, у 2015. години Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, број 83/15) који се примењује од 15. октобра 2015. године, осим појединих одредаба које се примењују од 1. јануара 2016. године, односно од 1. јануара 2017. године. Разлог за доношење овог закона, између осталог, је и наставак процеса усаглашавања са стандардима Европске уније у области опорезивања потрошње ПДВ. С тим у вези, усвојена су решења која значе даље усаглашавање са прописима Европске уније, пре свега са Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност. Наиме, овај закон створио је услове за евидентирање у систем ПДВ страних лица, тј. лица која на територији Републике немају седиште, односно пребивалиште, а која врше промет добара и услуга на територији Републике, и посебно уредио институт пореског пуномоћника за промет добара и услуга који на територији Републике врши страном лице. Овим законским изменама обезбедило се изједначавање права и обавеза свих лица која на територији Републике врше промет добара и услуга и спречава се неопорезивање промета између страних лица извршеног на територији Републике. Такође, решења којима се постиже даље усаглашавање са прописима Европске уније су измене које се односе на предмет опорезивања ПДВ у смислу одређивања да се добром сматра и енергија за хлађење, измене које се односе на место и време промета електричне енергије, природног гаса и енергије за грејање, односно хлађење, чија се испорука врши преко преносне, транспортне и дистрибутивне мреже, у смислу њиховог различитог одређивања у зависности од тога да ли се испоручују лицу које их је набавило за даљу продају или за крајњу потрошњу, затим измене које се односе на место промета појединих услуга у смислу да се местом њиховог промета сматра место примаоца тих услуга, пореско ослобођење при увозу електричне енергије, природног

гаса и енергије за грејање, односно хлађење, чија се испорука врши преко преносне, транспортне и дистрибутивне мреже. Наведена решења представљају усаглашавање са стандардима Европске уније у области опорезивања потрошње порезом на додату вредност.

11. Закон о порезу на премије неживотних осигурања („Службени гласник РС”, број 135/04) - Не постоји одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност.

12. Закон о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, бр. 25/01, 43/03, 80/02, 80/02-др. закон, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13, 108/13, 68/14-др. закон и 142/14, 91/15-аутентично тумачење и 112/15).

- Директива Савета 2003/49/ЕЗ од 3. јуна 2003. године о заједничком систему опорезивања камата и ауторских хонорара између повезаних друштава различитих држава - чланица ЕУ (32003L0049) – делимично усклађен. Законом о порезу на добит правних лица прописано је право обвезника на порески кредит по основу пореза по одбитку који је плаћен у другој држави приликом исплата камата и ауторских накнада. Напомињемо да је Законом о порезу на добит правних лица право на порески кредит за порез по одбитку плаћен у другој држави по основу камата и ауторских накнада, проширено на све резидентне обвезнике без обзира да ли постоји повезаност између резидентног обвезника и исплатиоца прихода (камата и ауторских накнада) из друге државе.

- Директива 2011/96/ЕУ од 30. новембра 2011. године о заједничком систему опорезивања матичних и зависних привредних друштава различитих држава - чланица ЕУ (32011L0096) - делимично усклађен. Законом о порезу на добит правних лица прописано је право на порески кредит резидентног матичног друштва по основу пореза по одбитку који је плаћен на дивиденде остварене од нерезидентне филијале и пореза који је нерезидентна филијала платила на добит из које је дивиденда исплаћена матичном резидентном правном лицу.

- Директива 2009/133/ЕЗ од 19. октобра 2009. године (32009L0133) о заједничком систему опорезивања у случају спајања, деобе, преноса имовине и замене удела привредних друштава различитих држава – чланица ЕУ – делимично усклађен. Закон о порезу на добит правних лица садржи одредбе о одлагању настанка пореске обавезе по основу капиталних добитака у случају статусних промена, као и право на пренос губитака (утврђених у пореском билансу) у случају статусних промена. Међутим, статусне промене прописане Законом о привредним друштвима односе се на привредна друштва основана на територији Републике Србије.

- Конвенција 90/436/ЕЕС о укидању двоструког опорезивања а у вези са усклађивањем добити повезаних привредних друштава (41990A0436).

- Code of conduct – Закључци са заседања ECOFIN савета од 1. децембра 1997. године.

Закон о порезу на добит правних лица делимично је усклађен са одговарајућим упутствима ЕУ и општим правилима регулисања на подручју непосредних пореза.

Током 2013. године Народна скупштина РС усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, број 47/13 од 29. маја 2013. године), а након тога, 6. децембра 2013. године и Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, број 108/13) којим је укинут порески подстицај по основу улагања у основна средства.

Током 2014. године Народна скупштина РС усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, број 142/14 од 25. децембра 2014. године). Најзначајније измене, између осталог, односе се на стварање услова за подношење пореске пријаве за порез на добит правних лица, укључујући и порез на добит по одбитку, искључиво у електронском облику у складу са законом којим се уређују порески поступак и пореска администрација, прописивање посебног начина опорезивања порезом на добит обвезника у поступку стечаја који се спроводи банкротством, искључивање примене правила о трансферним ценама између лица која су међусобно повезана преко Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе и др.

Током 2015. године Народна скупштина РС усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, број 112/15 од 30. децембра 2015. године), којим су, између осталог, поједностављени услови за отпис ненаплативих потраживања банака по основу кредита одобрених физичким и правним лицима (тзв. проблематични кредити). На тај начин стварају се услови за развој тржишта проблематичних кредита, што је један од циљева који су утврђени Стратегијом за решавање проблематичних кредита („Службени гласник РС”, број 72/15). Такође, уведено је и опорезивање порезом по одбитку и у случају када нерезидентно правно лице оствари приходе од накнада по основу услуга (које су извршене или ће бити извршене на територији Републике Србије) од резидентног правног лица.

13. Закон о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03 - исправка, 53/04, 42/05, 61/05, 101/05 - др. закон, 42/06, 47/07, 54/08, 5/09, 54/09, 35/10, 50/11, 70/11, 55/12, 93/12, 47/13, 65/13-др. закон, 57/14, 45/15, 83/15 и 112/15) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно вршити усаглашавање.

- Указујемо да измене прописа из области опорезивања реализоване у 2015. години представљају даље усаглашавање са стандардима ЕУ.

б) Административни капацитети

Надлежност над спровођењем и применом правних тековина Европске уније у овој области је подељена између Министарства финансија - Сектора за фискални систем и Пореске управе, као органа у саставу овог Министарства. Сектор за фискални систем обавља нормативне послове који се односе на припрему закона и других прописа којима се уређује порески систем и пореска политика, односно систем и политика осталих јавних прихода, давање стручних мишљења у примени прописа у овим областима и др, док Пореска управа има надлежност у спровођењу прописа. Законом о пореском поступку и пореској администрацији прописана је надлежност Пореске управе за утврђивање, наплату и контролу јавних прихода.

Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и локалне самоуправе за 2015. годину („Службени гласник РС”, број 101/15) утврђено је да је максималан број запослених на неодређено време у Министарству финансија – Пореској управи 5.459 запослених.

Сагласно наведеној Одлуци и Закону о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“, број 68/15), у току је израда акта о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија – Пореској управи, којима ће се тренутно систематизован број запослених од 6.470 смањити на одобрен максималан број, након чега ће уследити и распоређивање запослених.

У циљу јачања капацитета пореске администрације, настављена је и наставиће се интензивна активност на општем стручном усавршавању пореских службеника. Пореска управа Републике Србије је постала корисник програма Европске уније „Фискалис 2020“, закључивањем Споразума између Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у овом програму, који је ступио на снагу 07. јула 2015. године, у циљу побољшавања пореског система на унутрашњем тржишту ЕУ кроз јачање сарадње између земаља чланица и њихових пореских органа и службеника.

Надлежност Управе царина у области ПДВ и акцизе

Управа царина Републике Србије надлежна је за примену Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04 и 83/15) и Закон о акцизама („Службени гласник РС”, бр. 22/01 и 103/15), за робу која је у спољнотрговинском промету. Група за порез, акцизе и таксе у Управи царина основана је 2008. године. Према унутрашњој организацији налази се у Одељењу за ТАРИС, инструменте царинске и спољнотрговинске заштите, порез и акцизе у Сектору за тарифске послове. У Групи су систематизована три радна места, и то:

- руководилац Групе - самостални царински саветник,
- радно место за порезе, акцизе и таксе – царински саветник,
- радно место за примену пореских, акцизних и прописа којима је регулисана област такси - млађи царински саветник.

У Групи се обављају следећи послови:

- учешће у припреми и изради нацрта и предлога закона, подзаконских прописа и других општих аката из области пореза, акциза и такси које органи царинске службе примењују у царинском поступку;

- анализа примене пореских, акцизних и прописа којима је регулисана област такси, као и проблема и појава који настају у примени тих прописа и предлажу се мере за њихово решавање;

- припрема и израда упутстава и објашњења царинарницама и учесницима у царинском поступку и пружање других видова стручне помоћи у примени прописа;

- давање мишљења за потребе Одељења за другостепени царинско управни поступак у управни спор из области пореза, акциза и такси које органи царинске службе примењују у царинском поступку;

- сарадња са другим органима и организацијама по питањима из делокруга Групе.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније за период 2016-2018

У склопу реформи јавних финансија, биће припремљен нови стратешки документ реформи пореских закона и Пореске управе. С тим у вези, Министарство финансија припрема предметни документ чији ће саставни део бити и акциони план

којим ће се одредити рокови за усаглашавање конкретних пореских закона узимајући у обзир обавезе Републике Србије као државе кандидата за чланство у Европској унији.

У складу са горе поменутих акционим планом, следећи прописи ће бити предмет даљег усклађивања:

Закон о акцизама ће се ускладити са прописима ЕУ који су релевантни за нормативну уређеност Закона о акцизама, и то са: Директивом Савета 2011/64/ЕЕЗ, од 21. јуна 2011. године, о структури и стопама акцизе на дуванске прерађевине; Директивом 2003/96/ЕЗ, од 27. октобра 2003. године, о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије; Директивом о фискалном обележавању гасних уља и керозина 95/60/ЕЗ, од 27. новембра 1995. године; Структурном директивом о алкохолним пићима 92/83/ЕЕЗ, од 19. октобра 1992. године; Директивом о приближавању стопа акциза на алкохолна пића 92/84/ЕЕЗ, од 19. октобра 1992. године; Уредбом Комисије (ЕЗ) број 3199/93, од 22. новембра 1993. године о међусобном признавању процедура за потпуну денатуризацију алкохола ради ослобађања од акцизе, као и Директивом Савета 2008/118/ЕЗ, од 16. децембра 2008. године, о општем систему акциза и о укидању Директиве 92/12/ЕЕЗ.

Закон о дувану ће се ускладити са прописима ЕУ, и то Директивом Савета 2011/64/ЕУ од 21.06.2011. године о структури и стопама акциза на дуванске прерађевине, Директивом Савета 2010/12/ЕУ од 16.02.2010. године и Директивом 2014/40/ЕУ Европског Парламента и Савета од 3. априла 2014. године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица у вези производње, презентације и продаје дувана и сродних производа и укидању Директиве 2001/37/ЕЦ.

Закон о пореском поступку и пореској администрацији у циљу наставка активности на спровођењу фискалне реформе, као и потпуном усклађивању овог закона са обавезујућим прописима Европске уније.

Закон о порезу на добит правних лица са прописима ЕУ који су релевантни за нормативну уређеност Закона о порезу на добит правних лица, и то са: Директивом Савета 2003/49/ЕЗ, од 3. јуна 2003. године, Директивом Савета 2009/133/ЕЗ, од 19. октобра 2009. године, Директивом Савета 2011/96/ЕУ, од 30. новембра 2011. године.

Закон о порезу на додату вредност ће се ускладити са прописима ЕУ који су релевантни за нормативну уређеност Закона о порезу на додату вредност, а пре свега са Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, као и са Директивом Савета 2009/132/ЕЗ о утврђивању области примене члана 143. тач. (б) и (ц) Директиве 2006/112/ЕЗ у погледу ослобађања одређених коначних увоза добара од пореза на додату вредност.

Приоритети Пореске управе за период 2016-2018 и мере за њихову реализацију

Усвојеним Програмом трансформације Пореске управе за период 2015.-2020. године, одређени су приоритети у наведеном периоду, у циљу стварања модерног, ефикасног и економичног система пореске администрације усмерене на повећање наплате пореза кроз унапређење ефикасности и ефективности основних пословних процеса, подизање квалитета услуга и смањење трошкова испуњавања пореских обавеза. То ће се постићи успостављањем модерне инфраструктуре и радног окружења унутар организације и унапређење основних функција Пореске управе у организационој структури и унапређењу основних и помоћних функција, као што су електронски сервиси и развој услуга пореским обвезницима, унапређење система

управљања ризиком, функције контроле, наплате, пореско-правних послова и рада пореске полиције.

1. Унапређење функције контроле: Увођење нових и савремених метода пореске контроле - постићи ће се обезбеђивањем софтвера за електронску контролу поштовања прописа од стране обвезника, као и опремањем неопходним средствима за рад пореских инспектора. На тај начин ће се време потребно за обављање контроле значајно скратити, односно смањиће се се укупни трошкови контроле, како за самог пореског обвезника тако и за Пореску управу;

2. Специјализација пореских инспектора према облицима јавних прихода (ПДВ, порез по одбитку, порез на добит, капитални добитак...);

3. Увођење савременог система фискализације. Савремени систем фискализације би омогућио мање ангажовање пореских инспектора који би обављали овај вид контроле обвезника, односно омогућио „даљинску“ контролу обвезника, кроз стално праћење и анализирање оствареног промета обвезника у одређеном временском периоду;

4. Потпуни прелазак на електронско подношење пореских пријава, у складу са динамиком која је прописана Законом о пореском поступку и пореској администрацији;

5. Побољшање анализе ризика коју користи Пореска управа при одабиру ризичних обвезника за контролу. Потребно је побољшати анализу ризика по фискално издашним облицима јавних прихода (ПДВ, порез на доходак грађана, порез на добит правних лица...), како би се повећала ефикасност и ефективност предузетих контрола;

6. Предузимање контрола усмерених на сузбијање сиве економије, предузетих како би се што већи број обвезника који обављају нерегистровано делатност „превео“ у легалне токове;

7. Праћење пореског криминалитета у погледу висине штете причињене буџету;

8. Праћење, прикупљање и обједињавање информација о појавним облицима сиве економије, носиоцима сиве економије, учовање модалитета и предлагање мера и активности на сузбијању сиве економије и остваривање комуникације и размене информација са другим државним органима који се баве проблемима нелегалног промета робе и услуга;

9. Усмеравање ресурса Пореске управе на откривање пореских кривичних дела која имају највећи степен друштвене опасности, која се огледа у висини изгубљених јавних прихода, насталих или потенцијалних, степену организованости и у радњама извршења;

10. Интезивирање активности на сузбијању „сиве економије“, посебно на откривању друштвено најопаснијег облика организованог и повезаног деловања тзв. „фантом“ и „перачких“ предузећа, која су најзначајнији генератор сиве економије, која се међусобно увезују и омогућују регуларним привредним субјектима да утаје порез, симулирањем наводних промета са тим ризичним привредним субјектима, најчешће лажним фактурама;

11. Интезивирање активности на откривању нових појавних облика пореске утаје, у циљу спречавања избегавања плаћања јавних прихода у већем обиму;

12. Интезивирање провера на основу анализа и показатеља у привредним областима у којима је сива економија најзаступљенија, а у којима је висок ниво плаћања у готовини:

- грађевинарство,
- увоз и трговина текстилом, обућом и другим добрима пореклом из азијских држава,
- промет дувана и дуванских прерађевина,

- промет нафте и нафтних деривата,
- производња и трговина алкохолним пићима,
- пољопривредна производња,
- трговина грађевинским материјалом,
- здравственим услугама,
- угоститељским услугама и др.

13. Унапређење квалитета рада формирањем посебног организационог дела у Пореској управи, Сектору пореске полиције, који ће се бавити обавештајним радом за ефикасно откривање пореског криминалитета и вођење предистражног поступка;

14. Активности на стварању предуслова и техничких и материјалних, који би довели до веће заинтересованости најквалитетнијих кадрова за рад;

15. Унапређење функција пореске полиције кроз иницирање измена прописа: Иницирање измена Закона о пореском поступку и пореској администрацији: члана 26. којим се не би дозволила додела ПИБ-а привредном субјекту чији је оснивач физичко лице које је истовремено оснивач и другог привредног субјекта коме је привремено одузет ПИБ, као и да се не може доделити ПИБ предузетнику, физичком лицу које је истовремено и оснивач другог привредног субјекта коме је привремено одузет ПИБ; члана 173а. којим би се изменио начин извршења и снижење цензуса за кривично дело - неосновано исказивање износа за повраћај пореза и порески кредит. Иницирање измена Кривичног законика, члана 229., како би се повећао цензус за кривично дело пореске утаје. Иницирање измена Законика о кривичном поступку, члана 162., у циљу проширења овлашћења пореске полиције у смислу примене посебних доказних радњи. Иницирање измена Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, којим би се као државни орган надлежан за поступање у предметима кривичних дела организованог криминала и тероризма, именовала Пореска управа, Сектор пореске полиције, Одсек за оперативно поступање и сарадњу са државним органима надлежним за сузбијање организованог финансијског криминала (измена члана 4. предложеног Нацрта закона).

16. Усмеравање процене ризика на привредне области у којима се врши највеће избегавање пореза, као и код пореских обвезника код којих се појављују оперативно интересантна лица, утврђивањем прецизнијих критеријума за селектовање пореских обвезника који представљају опасност за буџет, утврђивањем додатних критеријума и комбиновањем истих;

17. Унапређење међународне сарадње у области сузбијања пореског криминалитета, размена информација, искустава са државама Европске уније и другим државама у региону;

18. Унапређење сарадње са Министарством унутрашњих послова, Управом царина и Управом за спречавање прања новца, кроз организовани облик размене информација и успостављање координације преко запослених који би били задужени за непосредни контакт и координацију (официри за везу);

19. Сарадња са тужилаштвима на свим нивоима ради јасног и прецизног дефинисања начина о поступању инспектора у предистражном поступку у циљу унапређења тужилачке истраге;

20. Спровођење плана обуке као и специјалних обука запослених у Пореској управи: обука и стручно усавршавање запослених за правилну примену Законика о кривичном поступку и пореских прописа, као и организовање полицијске едукације у области методике и тактике откривања пореских кривичних дела. У циљу реализације плана обуке, потписан је споразум о сарадњи Пореске управе и Криминалистичко – полицијске академије (КПА), и уз подршку ГИЗ-а реализована је прва обука за 64 инспектора Пореске полиције. Сарадња са КПА ће се наставити;

21. Остваривање наплате дефинисане Динамичким планом буџета Републике Србије у планираним износима. Динамички план најважнијих прихода буџета Републике Србије за период 01.01-30.09.2016. године, остварен је са индексом 108,5 пошто је од пројектованих 573.070,4 милиона динара наплаћено 621.782,5 милиона динара;

22. Унапређење функције наплате: ефикаснија наплата наплативог пореског дуга из претходног периода и „новог“ пореског дуга, повећање наплате свих јавних прихода које наплаћује Пореска управа: израда софтвера из области наплате и пореског рачуноводства за пореско рачуноводство за аутоматску и системску израду аката редовне и принудне наплате, за репрогам пореског дуга, за извештаје о предузетим мерама наплате и наплата пореског дуга, за фискалну анализу, фискално извештавање и др., аутоматизација процеса редовне и принудне наплате пореза као и дизајн и имплементација новог пореског рачуноводства. Израда софтвера за праћење система наплате у оквиру Интегрисаног информационог система Пореске управе се очекује до 31.12. 2016. године;

23. Технолошка модернизација, кроз:

- Наставак модернизације локалних рачунарских мрежа у организационим јединицама Пореске управе;
- Континуирано повећање протока података до „Дата центра“;
- Наставак консолидације система штампе;
- Модернизација серверске, комуникационе и сториџ инфраструктуре;
- Имплементација Disaster Recovery Site-а.

24. Модернизација и проширење постојећег Информационог система у циљу увођења е-Управе и унапређење њеног функционисања - мере спровођења:

- Наставак модернизације Интегрисаног информационог система гашењем ДИС и УНЈП система,
- Наставак имплементације електронских сервиса за пореске обвезнике,
- Набавка рачунарске, комуникационе, пратеће опреме, уређаја и пратећих лиценци неопходних за реализацију пројеката и интеграцију система,
- Континуирани развој нових функционалности Интегрисаног информационог система и набавка софтвера.

25. Пореска управа ће спровести све потребне активности за усклађивање ИТ система са стандардима ЕУ (нови ИТ софтверски системи и платформе за размену информација међу земљама чланицама ЕУ) у складу са приоритетима и мерама пословних функција Пореске управе, како би се створили услови за повезивање са информационим системима Европске уније до момента ступања у пуноправно чланство ЕУ;

26. Припремне активности на формирању Канцеларије за међународну размену информација (Central Liaison Office (CLO)), како би њена пуна функционалност била остварена до момента ступања у пуноправно чланство ЕУ;

27. Промовисање добровољног поштовања прописа и управљање ризиком на бази интегрисаног приступа анализе ризика како би се постигао висок ниво поштовања пореских прописа у Републици Србији. Како би обезбедила поштовање прописа, Пореска управа ће утицати на понашање пореских обвезника кроз спровођење планова поштовања прописа. Ови планови садрже детаљан опис ризика и мере за решавање истих. Циљ је да се постигне што већи проценат добровољног поштовања прописа од стране пореских обвезника;

28. Убрзавање поступка решавања по жалбама пореских обвезника;

29. Редизајн система управљања људским ресурсима и развој нове генерације службеника: Усвојена је Стратегија за људске ресурсе; Централизација и

автоматизација процеса управљања људским ресурсима; Попис и стандаризација послова; успостављање система за управљање резултатима рада; План задржавања квалитетних кадрова, узимајући у обзир постепену измену старосне структуре; План прераспоређивања запослених због модернизације пословних процеса; успостављање новог система обуке запослених у складу са потребама организације; Процена потреба запослених за обуку; Оснивање Пореске академије; Израда плана обуке за новозапослене;

30. Ефикасније управљање материјалним средствима и ИТ ресурсима;

31. Увођење нових и унапређење постојећих услуга пореским обвезницима; успостављање организационе јединице за пружање услуга пореским обвезницима; проширење функционалности рада Контакт центра Пореске управе; програм за новорегистроване пореске обвезнике; Развој осталих услуга пореским обвезницима;

32. Успостављање ефикасне организационе структуре Пореске управе. Мисија TADAT (Tax administration Diagnostic Assessment Tool), коју је финансирао Европска унија спроведена је у сарадњи Европске уније и Међународног монетарног фонда у Пореској управи Републике Србије у периоду од 12. до 26. априла 2016. године. Заједнички тим Међународног монетарног фонда и Европске комисије спровео је процедуру процене пореског система према дефинисаним областима и критеријумима.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

1. Модернизација Пореске управе ИПА 2011

Буџет: Укупна вредност пројекта је 9.470.000 евра (национално кофинансирање износи 1.870.000. евра) Употребљено је 63% укупно планираног износа.

Извори финансирања: ЕУ и Министарство финансија.

Кратак опис циљева пројекта: *Општи циљ* пројекта је успостављање ефикасног пореског система у складу са захтевима Европске уније, а *специфични циљ* је повећање капацитета наплате пореза Пореске управе, која је клијентски оријентисана и ефикасна у управљању људским ресурсима, у складу са најбољом праксом Европске уније.

2. Пројекти финансирани из других међународних извора - техничка помоћ

2.1 Пројекат Реформа јавних финансија 2015. – 2017. година (GIZ Deutsche Gesellschaft für Internationaler Zusammenarbeit GmbH)

Извори финансирања: Влада СР Немачке – Немачка организација за међународну сарадњу (ГИЗ).

Кратак опис циљева пројекта: Закон о пореском поступку и пореској администрацији је у складу са ЕУ стандардима. Организациона структура, административне процедуре и систем извештавања Пореске управе су унапређени. Порески дијалог је институционализован и повећана је едукација пореских обвезника о испуњавању пореских обавеза.

2.2 Пројекат техничке подршке Швајцарске конфедерације за југоисточну Европу (Програм спроводи Међународни монетарни фонд (ММФ) – SEKO 1/1/2015 – 31/12/2016

Циљ: Пореска управа ће добити поново успостављене расформиране структуре за управљање поштовањем прописа и знатно ће напредовати у постепеном увођењу управљања поштовањем пореских прописа.

Активности: 1. Рад сталног саветника ММФ-а за Пореску праву. 2. Долазак страних експерата ради пружања техничке помоћи. 3. Мисије из централе ММФ-а.

Циљеви: 1. Постепено усклађивање организације, управљања, пословних процеса и управљања поштовањем пореских прописа у Пореској управи са стандардима Фискалног Блупринта Европске комисије (ЕС Fiscal Blueprint). 2. Добар Закон о пореском поступку и пореској администрацији. 3. Централна и регионална структуре правилно су организоване, а уведене су здраве и делотворне управљачке структуре. 4. Поступно се уводе савремени начини управљања ризицима по поштовање пореских прописа који подстичу добровољно поштовање прописа и усмерени су на идентификовање и ублажавање највећих ризика за порески систем.

3. Будући пројекти

ИПА II - помоћ се обезбеђује на основу индикативних стратешких докумената за државу кориснице или индикативних стратешких докумената за више држава корисница (у даљем тексту: стратешки документи), који су успостављени за период трајања вишегодишњег финансијског оквира Европске уније од 2014. до 2020. године и које је припремила Комисија у сарадњи са корисницима ИПА II.

Пореска управа је учествовала у припреми Секторског планског документа како би садржај документа покривао могућност финансирања будућих пројеката који се односе на јачање административне сарадње са државама чланицама ЕУ и обезбедила интеграцију стандарда и праксе ЕУ у размени информација о ПДВ и повезаност информационог система са системом ЕУ.

Будући пројекти Пореске управе односиће се на ЕУ системе за размену информација.

У Пореској управи је развијена свест о потреби припреме повезаности и операбилности физичке пореске инфраструктуре земаља чланица ЕУ, али је потребно паралелно планирање усклађивања релевантних пореских прописа. Србија припрема ИТ системе компатибилне са ЕУ системима, али је неопходан даљи развој и усклађивање, да би се омогућила размена података након приступања ЕУ.

На пољу директног опорезивања потребно је припремити ИТ системе који би омогућили размену података о доходу које нерезиденти остваре од штедне.

Општи преглед будућих повезаних пројеката:

Препорука DG TAXUD је да пројекте који се односе на припрему и усклађивање правног и процедуралног аспекта треба започети 4-5 година пре приступања, а пројекте који се односе на развој софтвера и уграђивање хардвера 2-3 године пре одреднице за приступање (2020. година).

Препоруке у вези CCN/CSI заједничке комуникационе мреже, заједнички систем интерфејса, су:

-Формирање националног тима за CCN/CSI који ће похађати обуке везане за коришћење опреме;

-Набавка, инсталација и тестирање техничке опреме;

-Пореска управа и Управа царина потписују Уговор о нивоу услуга (SLA) којим се Пореској управи омогућава коришћење и приступ мрежи;

-Пуно повезаност је потребно остварити 6-9 месеци пре ступања у пуноправно чланство ЕУ.

1. Пројекти који се односе на системе за размену информација у области ПДВ:

1) VIES (*VAT Information Exchange System*) - Информациони систем за размену података о ПДВ, који треба да омогући јачање пореског система на подручју ПДВ-а ради припреме развоја VIES информационог система међусобне повезаности, затим у наредној фази, развој VIES и VoES система и ефикасно управљање VIES-ом као и пословну подршку (твининг пројекат).

Циљ пројекта: усклађивање постојећег ПДВ система са правним тековинама Европске уније и постављање темеља за развој информационог система и међусобне повезаности између држава чланица ЕУ за размену података о промету робе која се опорезује ПДВ. Стварање услове за увођење и ефикасно управљање Системом размена информација о ПДВ, кроз прилагођавање постојећег националног информационог система. VIES систем мора бити у функцији од дана приступања Европској унији.

- 2) ПДВ систем на е-Услуге (*VAT on eServices VoeS*);
- 3) ВИЕС на вебу;
- 4) Повраћај ПДВ-а;
- 5) ПДВ е формулари;
- 6) Мини једношалтерски систем (MISS).

2. *Пројекти који се односе на системе за размену информација у области директних пореза:*

- 1) ToS – опорезивање штедње;
- 2) ToW Порески идентификациони број на вебу;
- 3) Е-формулари за директно опорезивање.

3. *Пројекти који се односе на системе за размену информација у области наплате потраживања* (Централна апликација за наплату; Аутоматска размена података везаних за наплату и др.)

4. *Пројекти који се односе на размену информација у области осталих пореза:*

- 1) TEDB (База података пореза у Европи) од 2007 и TEDBv2;
- 2) TEDBv3.

5. *Пројекти који се односе на системе за размену информација у области заједничке подршке:*

- 1) VIES Мониторинг систем (VMS);
- 2) CCN/Mail за опорезивање;
- 3) SSTS (Систем самоуслугне провере);
- 4) TIC (Информисање и комуникација у опорезивању);
- 5) TSS (Статистички систем за опорезивање);
- 6) eFCA (Централна апликација е-образаца).

6. *Формирање Канцеларије за међународну размену информација* (Central Liaison Office (CLO)), која представља контакт тачку Пореске управе за комуникацију с другим државама чланицама ЕУ, а у вези са пословима административне сарадње и размене информација које се тичу ПДВ-а и свих осталих пореских облика у пословима пружања узајамне помоћи при наплати страних потраживања.

Пројекти Министарства финансија који се односе административну сарадњу у области акциза:

На пољу размене података о акцизама Министарство финансија ће радити на омогућавању физичке међусобне операбилности и повезаности са ЕУ системима како би се омогућила размена информација о произвођачима и трговцима акцизном робом (SEED) и развити инфраструктуру која омогућава физичку интероперабилност и повезаност са Електронског система за праћење кретања акцизних производа EMCS (Excise Movement and Control System).

Предуслов за функционисање система је изградња заједничке комуникационе мреже, заједнички систем интерфејса (CCN/CSI).

3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА

3.17.1. Опште смернице

Преглед стања

Република Србија је успоставила правни и институционални оквир којим се регулишу јавне финансије и монетарни систем и политика који је у великој мери усклађен с правним тековинама ЕУ и одговара међународним стандардима.

Законом о Народној банци Србије утврђена је одговорност НБС за вођење монетарне политике усмерене, пре свега, на стабилност цена, а затим и на очување и јачање стабилности финансијског система. Законом о буџетском систему утврђена је одговорност Владе Републике Србије за вођење фискалне политике и управљање јавним финансијама са циљем да се обезбеди стабилност јавних финансија и фискална одрживост. Влада и НБС кроз координацију монетарне и фискалне политике стварају услове за макроекономску стабилност и привредни раст.

Законом о буџетском систему утврђено је да Влада сваке године 15. јуна усваја Фискалну стратегију, а 1. октобра усваја ревидирану Фискалну стратегију, којом дефинише макроекономски и фискални оквир за наредну буџетску годину и пројекције за наредне две фискалне године. У складу с тим оквиром постављају се основни циљеви и смернице економске и фискалне политике, као и смернице за управљање јавним финансијама и за ефикасну контролу трошења буџетских средстава.

Народна банка Србије је, на основу Закона о Народној банци Србије, у децембру 2015. године донела Програм монетарне политике за 2016. годину, а у складу са Меморандумом о циљању инфлације као монетарној стратегији, у октобру 2013. године је усвојила Меморандум о циљаним стопама инфлације до 2016. године, а у августу 2015. године Меморандум о циљаним стопама инфлације до 2018. године. У режиму циљања инфлације који се спроводи, а ради ефикасне координације монетарне и фискалне политике, Влада РС се Споразумом о циљању инфлације обавезала да ће спроводити одрживу и предвидиву фискалну политику.

Влада РС и Народна банка Србије сачиниле су марта 2012. године Меморандум о стратегији динаризације финансијског система Србије, с мерама које ће предузимати ради јачања поверења у националну валуту и веће употребе динара у финансијском систему Србије.

Влада РС, Народна банка Србије, Агенција за осигурање депозита и Комисија за хартије од вредности формирали су, децембра 2013. године, Комитет за

финансијску стабилност, с циљем унапређења међусобне сарадње тих институција на квалитетнијем праћењу и оцени системских ризика и предузимању мера које доприносе стабилности финансијског система у Србији.

3.17.2. Монетарна политика

Преглед стања

Закон о Народној банци Србије („Службени гласник Републике Србије”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС) (у даљем тексту: Закон о НБС) – представља основни законски оквир за утврђивање и спровођење монетарне и девизне политике Народне банке Србије, за утврђивање и спровођење политике и режима курса динара, као и за издавање новчаница и кованог новца и управљање токовима готовине. Закон о девизном пословању („Службени гласник Републике Србије”, бр. 62/2006, 31/2011, 119/2012 и 139/2014), поред осталог, обезбеђује законски оквир за рад домаћег девизног тржишта и формирање курса динара према страним валутама, а садржи и одредбе о контроли исправности и употребе ефективног страног новца.

Приказ статуса усклађености прописа РС из области монетарне политике с правним тековинама ЕУ, с плановима за усклађивање до 2018.

1. Правни захтеви у вези са интеграцијом Народне банке Србије у Европски систем централних банака

1.1. Независност Народне банке Србије и њена одговорност за рад

Са становишта институционалне и персоналне независности централне банке кључне су следеће одредбе правних аката ЕУ:

- Члан 130. Пречишћеног текста Уговора о функционисању ЕУ (*Article 130 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union*), CELEX 12012E/TXT (у даљем тексту: Уговор о функционисању ЕУ);

- Чл. 7. и 14. Протокола (бр. 4) о Статуту ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а (*Article 7 and Article 14 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank*), CELEX 12012E/PRO/04 (у даљем тексту: Статут ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а).

Члан 130. Уговора о функционисању ЕУ и члан 7. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а представљају основ у погледу захтева који се тичу институционалне независности централне банке. Наиме, ови чланови утврђују забрану Европској централној банци (ЕЦБ), националним централним банкама и њиховим органима који доносе одлуке да, у вршењу функција и овлашћења која су им поверена Уговором о ЕУ, Уговором о функционисању ЕУ и Статутом ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, примају или траже упутства од институција, тела, служби или агенција ЕУ, влада држава чланица или било којих других органа, а с друге стране и обавезу институцијама, телима, службама и агенцијама ЕУ, као и владама држава чланица да поштују принцип институционалне независности централне банке, те да се уздрже од вршења утицаја на чланове органа који доносе одлуке у ЕЦБ-у или националним централним банкама у вршењу њихових функција.

Чланом 14. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а утврђени су минимални стандарди у вези с персоналном независношћу гувернера, као и обавеза националних централних банака да поступају у складу са смерницама и упутствима ЕЦБ-а.

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 2. став 3. Закона о НБС прописано је да Народна банка Србије, органи Народне банке Србије и чланови ових органа у обављању својих функција не примају нити траже упутства од државних органа и организација, као ни од других лица. Ставом 4. истог члана утврђено је да државни органи и организације, као ни друга лица, не могу угрожавати самосталност и независност Народне банке Србије, нити могу вршити утицај на Народну банку Србије, органе Народне банке Србије и чланове ових органа у обављању њихових функција.

Законом о НБС утврђена је дужина мандата од 6 година за гувернера (члан 19. став 2), вицегувернера (члан 21. став 2) и директора Управе за надзор над финансијским институцијама (члан 21а. став 4), а мандат од 5 година за чланове Савета гувернера Народне банке Србије (члан 22. став 2). Разлози за разрешење функционера Народне банке Србије, као и правна заштита функционера у случају разрешења – утврђени су чланом 28. Закона о НБС.

Одговорност за рад Народне банке Србије прописана је Уставом РС и Законом о НБС. Наиме, Народна банка Србије подлеже надзору Народне скупштине и њој је одговорна за свој рад. Ова одговорност се, пре свега, огледа у обавези Народне банке Србије да Народној скупштини доставља извештаје и друга документа (из чл. 11, 71. и 79. Закона о НБС), али и у овлашћењима Народне скупштине да бира и разрешава функционере Народне банке Србије и прописаним дужностима Савета гувернера. Независност Народне банке Србије у односу према Народној скупштини обезбеђује се одредбом члана 71. став 8. Закона о НБС, којом је прописано да Народна скупштина не може Народној банци Србије давати било каква упутства на основу достављеног програма монетарне политике и поднетих извештаја из овог члана.

Планови за усклађивање

Закон о НБС је у великој мери усклађен са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а. Ради потпуног усклађивања члан 2. Закона о НБС могао би се прецизирати тако да се изричито наведе да се забрана примања и тражења упутстава, односно забрана вршења утицаја на Народну банку Србије и њене органе односи и на институције, тела, службе и агенције ЕУ, с тим што би се изричито навело да ове одредбе не доводе у питање овлашћења ЕЦБ-а утврђена Статутом ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, нити обавезу Народне банке Србије да поступа у складу са њеним смерницама и упутствима. Осим тога, члан 71. став 8. Закона о НБС требало би прецизирати тако да се забрана Народне скупштине да Народној банци Србије даје упутства односи на све извештаје које јој Народна банка Србије доставља, а не само на извештаје из овог члана. Што се тиче персоналне независности, одредбе Закона о НБС којима се утврђује дужина мандата функционера Народне банке Србије усклађене су са одредбама Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, али постоји потреба да се измени члан 28. овог закона и то тако што би се основи за разрешење функционера утврдили на исти начин као што је то учињено у овом статуту или би се извршило упућивање на тај статут. Такође, члан 28. став 8. Закона о НБС требало би изменити тако што ће се предвидети могућност да гувернер који је разрешен функције заштиту својих права оствари директно пред Судом правде ЕУ.

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и усклађивање са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а, биће усвојене до краја 2018. године.

Надлежна институција за предлагање измена и допуна Закона о НБС је Народна банка Србије.

1.2. Циљеви и задаци НБС

Концепт функционалне независности захтева да основни циљ централне банке буде утврђен јасно и на правно недвосмислен начин и да буде у потпуности усклађен са основним циљем који се односи на стабилност цена, утврђеним Уговором о функционисању ЕУ. Поред тога, неопходно је да националне централне банке располажу свим овлашћењима и инструментима неопходним за постизање овог циља независно од других институција. И сви остали захтеви који произлазе из Уговора о функционисању ЕУ а тичу се независности централне банке одражавају општеприхваћени став да ће примарни циљ – очување стабилности цена на најбољи начин остварити потпуно независна институција.

За разматрање питања функционалне независности битне су следеће одредбе прописа ЕУ:

- Члан 127. ст. 1. и 2. Уговора о функционисању ЕУ;
- Чл. 2. и 3. и члан 14. став 4. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а.

Чланом 127. ст. 1. и 2. Уговора о функционисању ЕУ и чл. 2. и 3. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а прописано је да је основни циљ Европског система централних банака очување стабилности цена, да ЕСЦБ, не угрожавајући остваривање овог основног циља, подржава опште економске политике ЕУ доприносећи остваривању циљева ЕУ утврђених чланом 3. Уговора о ЕУ, те да ЕСЦБ делује у складу с принципом отворене тржишне економије и слободне конкуренције, дајући предност ефикасној алокацији ресурса, а у складу с начелима утврђеним у члану 119. Уговора о функционисању ЕУ. Овим одредбама утврђују се и основне функције Европског система централних банака.

У члану 14. став 4. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а се, ради стварања услова за обезбеђивање функционалне независности, прописује да националне централне банке могу обављати функције које нису утврђене у Статуту ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, осим ако Управни Савет ЕЦБ-а не утврди (двотрећинском већином) да ове функције угрожавају остваривање циљева и обављање функција ЕСЦБ-а.

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 3. Закона о НБС утврђено је да је основни циљ Народне банке Србије постизање и одржавање стабилности цена, да ће НБС, не доводећи у питање остваривање свог основног циља, доприносити очувању и јачању стабилности финансијског система, као и да ће, не доводећи у питање остваривање наведених циљева, подржати спровођење економске политике Владе Републике Србије, послујући у складу с начелима тржишне привреде.

Чланом 4. Закона о НБС утврђене су њене функције.

Иако Народна банка Србије обавља и извесне функције које нису предвиђене Статутом ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а (пре свега у области супервизије финансијских институција и заштите корисника финансијских услуга), обављањем ових функција не би се могло угрозити остваривање циљева и обављање функција ЕСЦБ-а, те не постоји потреба за изменом члана 4. Закона о Народној банци Србије ради усклађивања са Статутом ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а.

Планови за усклађивање

Закон о НБС је у великој мери усклађен са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а. Ради потпуног усклађивања са чланом 127. ст. 1. и 2. Уговора о функционисању ЕУ и чл. 2. и 3. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, члан 3. Закона о НБС Србије могао би се допунити тако што ће се прописати да ће Народна банка Србије, као део Европског система централних банака, не доводећи у питање остваривање свог основног циља, подржати опште економске политике ЕУ доприносећи остваривању циљева ЕУ утврђених чланом 3. Уговора о ЕУ, те да делује у складу с принципом отворене тржишне економије и слободне конкуренције, дајући предност ефикасној алокацији ресурса, а у складу с начелима утврђеним у члану 119. Уговора о функционисању ЕУ.

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и усклађивање са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, биће усвојене до краја 2018. године.

1.3. Друга институционална питања у вези са интеграцијом НБС у ЕСЦБ

1.3.1. Консултовање и прибављање мишљења ЕЦБ-а

Један од механизма који обезбеђује испуњавање обавезе из члана 131. Уговора о функционисању ЕУ и члана 14. став 1. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, односно који обезбеђује постизање и одржавање усклађености националног законодавства (укључујући и законе о националним централним банкама) са овим уговором и статутом – јесте обавеза консултовања ЕЦБ-а приликом доношења закона и других прописа из њене надлежности.

Обавеза прибављања мишљења ЕЦБ-а на предлоге закона и других прописа који спадају у надлежност ЕЦБ-а уређена је следећим одредбама правних аката ЕУ:

- Чланом 127. став 4. и чланом 282. став 5. Уговора о функционисању ЕУ;
- Чланом 4. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Одлуком Савета (ЕЦ) број 415/98 од 29. јуна 1998. о обавези националних тела да прибаве мишљења Европске централне банке на предлоге закона и других прописа (*Council Decision (EC) No 415/98 of 29 June 1998 on the consultation of the European Central Bank by national authorities regarding draft legislative provisions*), CELEX 31998D0415.

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 72. Закона о НБС прописано је да Влада, односно надлежна министарства достављају Народној банци Србије, ради давања мишљења, нацрте закона и других прописа који су у вези с циљевима, функцијама, правима и обавезама Народне банке Србије, као и нацрт меморандума о буџету, економској и фискалној политици и нацрт закона којим се уређује буџет. Чланом 72а. истог закона прописано је да Народна банка Србије има право предлагања Народној скупштини закона из своје надлежности.

1.3.2. Прикупљање статистичких података

Члан 5. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а прописује да националне централне банке помажу ЕЦБ-у у прикупљању статистичких података потребних за остваривање циљева ЕСЦБ-а.

Кад је реч о домаћим прописима, чланом 68. Закона о НБС утврђено је овлашћење Народне банке Србије за прописивање обавезе за правна лица и предузетнике да евидентирају, прикупљају, обрађују и достављају одређене податке, као и за ближе прописивање садржаја тих података и начина њиховог достављања. Члан 70. Закона о НБС прописује да Народна банка Србије саставља билансе и извештаје на основу података добијених од правних лица и предузетника, сопствених база података и аутоматизованих информационих система, у складу са законом. Извесна овлашћења у домену званичне статистике Народној банци Србије (као једном од одговорних произвођача званичне статистике) дата су и Законом о званичној статистици.

1.3.3. Међународна сарадња

Члан 6. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а прописује да националне централне банке могу учествовати у међународним монетарним институцијама, уз сагласност ЕЦБ-а.

Кад је реч о домаћим прописима, члан 11. став 1. Закона о НБС прописује да Народна банка Србије може бити чланица међународних финансијских институција и може сарађивати са страним централним банкама, с регулаторним телима, као и с финансијским и кредитним институцијама, о чему обавештава Народну скупштину достављањем редовних шестомесечних извештаја, а по потреби и чешће, ради извршавања свог основног циља и својих функција.

Планови за усклађивање

Ради усклађивања са обавезом прибављања мишљења ЕЦБ-а на предлоге закона и других прописа, члан 72. Закона о НБС требало би допунити тако што би се прописало да Влада, односно надлежна министарства нацрте закона и других прописа из надлежности ЕЦБ-а достављају на мишљење и ЕЦБ-у, а члан 72а. овог закона – тако што би се прописала обавеза Народне банке Србије да пре предлагања Народној скупштини закона из своје надлежности нацрте тих закона доставља на мишљење ЕЦБ-у, као и да пре доношења других прописа из своје надлежности – предлоге тих прописа доставља на мишљење ЕЦБ-у. Како би се потпуно ускладио с чланом 5. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, члан 68. Закона о НБС могао би се допунити тако што би се прописало да Народна банка Србије учествује у прикупљању и обради статистичких података потребних за остваривање циљева ЕСЦБ-а. Ради потпуног усклађивања с чланом 6. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, члан 11. Закона о НБС могао би се изменити тако да се њиме предвиди да Народна банка Србије може учествовати у међународним монетарним институцијама, само уз сагласност ЕЦБ-а.

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и усклађивање са наведеним одредбама правних аката ЕУ, биће усвојене до краја 2018. године.

2. Забрана монетарног финансирања

Забрана монетарног финансирања уређена је следећим одредбама правних аката ЕУ:

- чланом 123. Уговора о функционисању ЕУ;
- чланом 21. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Уредбом Савета (ЕЦ) број 3603/93 од 13. децембра 1993. о утврђивању дефиниција за примену забрана које се односе на чланове 104 и 104б (1) Уговора (*Council Regulation (EC) No 3603/93 of 13 December 1993 specifying definitions for the application of the prohibitions referred to in Articles 104 and 104b (1) of the Treaty*), CELEX 31993R3603.

Наведеним одредбама правних аката ЕУ забрањено је да ЕЦБ и централне банке држава чланица (националне централне банке) одобравају прекорачење по рачуну или било који други облик кредитних олакшица у корист јавног сектора – институција и тела Европске уније, држава чланица, односно централних влада држава чланица, регионалних, локалних или других јавних власти, других тела јавног права, као и друштва у којима државе чланице, регионалне и локалне власти имају доминантан утицај (контролно учешће). Поред тога, прописано је да националне централне банке не могу непосредно – на примарном тржишту куповати дужничке инструменте од наведених субјеката.

Што се тиче домаћег законодавства, Закон о НБС (члан 62) је у значајној мери усклађен са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ, Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а и Уредбом Савета.

Према наведеном члану Закона о НБС, Народна банка Србије не може одобравати кредите, позајмице, прекорачења по рачуну или друге видове кредитних олакшица Републици Србији, аутономној покрајини или јединици локалне самоуправе, јавним предузећима и другим правним лицима чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, односно у којима Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе имају контролно учешће, нити може давати гаранције за измирење обавеза тих субјеката или на други начин обезбеђивати измирење њихових обавеза.

Народна банка Србије не може непосредно куповати хартије од вредности које издају наведени субјекти.

Планови за усклађивање

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, поред осталог, извршило и потпуно усклађивање с наведеним одредбама правних аката ЕУ, биће усвојене до краја 2018. године. Ово се односи на проширење дефиниције јавног сектора тако да дефиниција обухвати, поред домаћег јавног сектора и јавни сектор ЕУ, односно институције, тела и друге субјекте јавног сектора ЕУ и држава чланица ЕУ.

3. Забрана привилегованог приступа јавног сектора финансијским институцијама

Забрана привилегованог приступа јавног сектора финансијским институцијама уређена је следећим одредбама правних аката ЕУ:

- чланом 124. Уговора о функционисању ЕУ;
- Уредбом Савета (ЕЗ) број 3604/93 од 13. децембра 1993. године о утврђивању дефиниција за примену забране привилегованог приступа из члана 104а Уговора (*Council Regulation (EC) No 3604/93 of 13 December 1993 specifying definitions for the application of the prohibition of privileged access referred to in Article 104a of the Treaty*), CELEX 31993R3604.

Члан 124. Уговора о функционисању ЕУ забрањује привилеговани приступ јавног сектора – институција и тела Европске уније, држава чланица, односно централних влада држава чланица, регионалних, локалних или других јавних власти, других тела јавног права, као и друштава у којима државе чланице, регионалне и локалне власти имају доминантан утицај финансијским институцијама, осим приступа који је заснован на разлозима пруденцијалне природе. Чланом 1. Уредбе Савета (ЕЗ) 3604/93 дефинисано је да се привилегованим приступом финансијским институцијама сматра обавезивање тих институција законом, другим прописом или обавезујућим правним актом да стичу или држе потраживања од лица која се сматрају јавним сектором, као давање финансијским институцијама пореских или финансијских погодности које нису у складу са принципима тржишне економије и које за циљ имају пружање подстицаја стицању или држању потраживања од лица која се сматрају јавним сектором. У складу са чланом 4. ове уредбе, финансијским институцијама сматрају се кредитне институције, друштва за осигурање, инвестициони фондови, инвестициона друштва и остала лица чије су активности сличне активностима ових институција и друштава.

Закон о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015) и прописи донети на основу овог закона не садрже одредбе које обавезују банке да улазе у изложености према лицима у јавном сектору, нити банкама дају пореске или финансијске погодности које би биле противне пруденцијалним разлозима и принципима тржишне економије.

Закон о осигурању депозита („Службени гласник РС“, бр. 14/1015), који регулише коришћење средстава Фонда осигурања депозита, ни прописи којима се уређује заштита инвеститора, не садрже одредбе које обавезују Агенцију за осигурање депозита да омогући привилегован приступ лицима из јавног сектора средствима Фонда за осигурање депозита, односно Фонда за заштиту инвеститора.

Чл. 131. и 137. Закона о осигурању („Службени гласник РС“, бр. 139/2014) уређено је инвестирање средстава осигурања на начин који не обавезује друштва за осигурање да стичу или држе потраживања од лица која се сматрају јавним сектором.

Чланом 31. Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС“, бр. 85/2005 и 31/2011) прописано је да се имовина добровољних пензијских фондова, између осталог, може улагати и у хартије од вредности издате од стране државе, централне банке, међународних финансијских организација, односно у хартије од вредности за које гарантује неки од наведених субјеката.

4. Монетарне операције и инструменти монетарне политике и платни систем

Монетарне операције и инструменти монетарне политике, уређени су, поред осталог, следећим одредбама правних аката ЕУ:

- Чл. 17. до 20. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;

- Смерницама Европске централне банке о примени оквира монетарне политике Евросистема (*Guideline (EU) 2015/510 of the European Central Bank of 19 December 2014 on the implementation of the Eurosystem monetary policy framework (ECB/2014/60), CELEX 32014O0060*, са изменама;

- Уредбом Савета (ЕЦ) број 2531/98 од 23. новембра 1998. о обавезној резерви Европске централне банке (*Council Regulation (EC) No 2531/98 of 23 November 1998*

concerning the application of minimum reserves by the European Central Bank), CELEX 31998R2531;

- Уредбом (ЕЦ) бр. 1745/2003 Европске централне банке од 12. септембра 2003. у вези са применом минималних резерви (ЕЦБ/2003/9) (*Regulation (EC) No 1745/2003 of the European Central Bank of 12 September 2003 on the application of minimum reserves (ECB/2003/9, CELEX 32003R1745.*

Наведеним прописима ЕУ утврђене су јединствене процедуре и услови за спровођење монетарних операција централних банака које су укључене у Евросистем, односно централних банака чије су државе увеле евро.

Домаћи прописи којима се уређују инструменти и мере монетарне политике – операције на отвореном тржишту и сталне олакшице, укључујући и референтну каматну стопу са коридором каматних стопа су, по својим основним карактеристикама и функцијама, у значајној мери, усаглашени са прописима којима су уређени монетарни инструменти ЕЦБ-а. Усклађеност је постигнута у мери у којој је то могуће имајући у виду актуелна монетарна и макроекономска кретања и степен развијености домаћег финансијског тржишта.

Што се тиче обавезне резерве, одступање од прописа ЕУ је значајније (нпр. субјекти обавезне резерве, изузеци, структура обавезне резерве и др), што је опредељено функцијом овог инструмента, тј. чињеницом да овај инструмент има битну улогу монетарног регулисања у условима структурног вишка ликвидности домаћег банкарског сектора.

Операције НБС на отвореном тржишту и референтна каматна стопа

Чланом 36. Закона о НБС утврђено је да Народна банка Србије спроводи операције на отвореном тржишту куповином и продајом хартија од вредности и обављањем других послова с тим хартијама и другим финансијским инструментима. Ове операције се обављају у складу са посебном одлуком Извршног одбора о условима и начину на који Народна банка Србије спроводи операције на отвореном тржишту, упутством донетим за спровођење те одлуке, као и оквирним уговорима о обављању репо и/или трајне куповине и продаје хартија од вредности закљученим с банкама (*master agreement*). Овај нормативни оквир омогућава разноврсне врсте операција и начине њиховог спровођења: репо и трајна куповина и продаја хартија од вредности; организовање стандардних или брзих аукција - по фиксној или варијабилној каматној стопи; могућност билатералне купопродаје хартија од вредности и др. Ове операције, зависно од њихових циљева, динамике и начина спровођења, разврстане су на: главне операције, операције дужих рочности и операције финог подешавања. Учесници у трансакцијама куповине и продаје хартија од вредности могу бити само банке које испуњавају прописане услове.

У спровођењу главних операција на отвореном тржишту (тренутно реверзне репо трансакције повлачења ликвидности с роком доспећа од једне недеље), Народна банка Србије се руководи референтном каматном стопом, која има улогу сигнализирајуће каматне стопе у спровођењу монетарне политике. Извршни одбор доноси одлуке о висини референтне каматне стопе.

Издавање хартија од вредности

Народна банка Србије, према члану 35. Закона о НБС, може издавати краткорочне и дугорочне хартије од вредности које гласе на домаћу или страну валуту. У складу са овим законом, а на основу посебних одлука Извршног одбора и гувернера,

Народна банка Србије издаје краткорочне благајничке записе, који гласе на динаре и који се користе као колатерал за обављање репо трансакција хартијама од вредности.

Обавезна резерва

У складу са одлуком Извршног одбора о обавезној резерви банака, Народна банка Србије у поступку спровођења монетарне политике користи обавезну резерву као класичан инструмент монетарног регулисања. Основне карактеристике овог инструмента су да се обавезна резерва обрачунава на динарске, динарске девизно индексирание и девизне обавезе по депозитима, кредитима, хартијама од вредности и друге обавезе, по диференцираним стопама, и то тако да се овим инструментом стимулишу динарски и дугорочни извори финансирања. У обрачунском периоду, који траје месец дана, банке имају обавезу да одржавају просечно дневно стање издвојене обавезне резерве у висини обрачунате резерве, тј. примењује се систем упросечавања обавезне резерве у току обрачунског периода, чиме се банкама омогућава лакше управљање ликвидношћу.

Сталне олакшице

Посебном одлуком Извршног одбора уређене су кредитне олакшице – кредити за регулисање дневне ликвидности банака на бази хартија од вредности: *intraday* и *overnight* кредити, а другом посебном одлуком уређене су депозитне олакшице – депоновање вишкова ликвидних средстава банака код Народне банке Србије. Коришћење ових сталних олакшица је аутоматизовано и одобравају се на захтев банке. Каматне стопе за коришћење кредитних и депозитних олакшица везане су за референтну каматну стопу НБС и чине горњу и доњу границу коридора каматних стопа.

Платни систем

Чланом 4. став 1. тачка 5) и 13) Закона о НБС утврђено је овлашћење за Народну банку Србије да уређује, контролише и унапређује несметано функционисање платног промета у земљи и са иностранством и да издаје и одузима операторима платног система дозволе за рад овог система, врши надзор над њиховим пословањем и обавља друге послове, у складу са законом којим се уређују платне услуге. Према члану 59. истог закона Народна банка Србије води рачуна о ефикасном и сигурном функционисању и развоју платних система и, у складу са законом, доноси прописе којима се уређују ови системи.

Ове одредбе Закона о НБС су усклађене с одредбама члана 22. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а које се односе на овлашћење националних централних банака да доносе прописе ради обезбеђења ефикасног и стабилног функционисања платних система у оквиру Европске уније и са другим државама.

Планови за усклађивање

Измене и допуне Закона о НБС које би, поред осталог, садржале одредбе о томе да ће НБС, од дана интегрисања у Евросистем (од дана када Република Србија уведе евро), учествовати у спровођењу монетарне политике ЕСЦБ-а, и доносити одговарајуће прописе за спровођење те политике сагласно прописима ЕУ, односно ЕСЦБ и ЕЦБ-а, биће усвојене до краја 2018. године.

5. Прописи и активности у области увођења евра

Приступањем Европској унији Република Србија ће постати пуноправна држава чланица ЕУ са дерогацијом, односно она неће од тог тренутка примењивати евро као своју валуту. Увођење евра и приступање државе чланице ЕУ монетарној унији (Евросистему) подразумева испуњеност услова који се односе на правну конвергенцију – усклађивање националног законодавства с правним тековинама ЕУ и услова који се односе на економску конвергенцију или Мастрихтске критеријуме (члан 140. Уговора о функционисању ЕУ и Протокол о критеријумима конвергенције - *Protocol (No. 13) on the convergence criteria*).

Стратешко опредељење Републике Србије јесте да након што приступи ЕУ, настоји да испуни прописане критеријуме конвергенције који се захтевају од државе чланице за увођење евра и да, по испуњењу тих критеријума, уведене евро као званичну новчану јединицу. Имајући у виду овај циљ и прописане захтеве, Република Србија и у претприступној фази евроинтеграција утврђује и спроводи политике и активности које доприносе макроекономској стабилности државе.

Народна банка Србије, с аспекта својих надлежности, наставиће одлучно да предузима мере којима се обезбеђује ниска, стабилна и предвидива инфлација (ценовна стабилност), кретање девизног курса динара без значајнијих краткорочних осцилација (стабилност девизног курса) и здрав и сигуран финансијски систем (финансијска стабилност), тако да се оствари напредак ка достизању постављених критеријума конвергенције.

Испуњавање критеријума конвергенције подразумева значајне и обимне економске и правне реформе, које ће се постепено али у континуитету и усаглашено спроводити.

На изложени начин, стварају се претпоставке да Република Србија у догледно време након стицања статуса државе чланице ЕУ – уведе евро.

6. Управљање девизним резервама

Управљање девизним резервама уређено је, поред осталог, следећим одредбама правних аката ЕУ:

- чланом 127. став 2. алинеја друга и став 3. Уговора о функционисању Европске уније;

- чл. 23, 30. и 31. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;

- Смерницама Европске централне банке од 7. априла 2006. о условима пружања услуга из области управљања девизним резервама преко Евросистема, централним банкама и државама изван еврозоне и међународним организацијама, са изменама - *Guideline of the European Central Bank of 7 April 2006 on the Eurosystem's provision of reserve management services in euro to central banks and countries located outside the euro area and to international organisations (ECB/2006/4), CELEX 32006O004, with amendments*;

- Смерницама Европске централне банке од 20. јуна 2008. године о управљању девизним резервама Европске централне банке од стране националних централних банака и правној документацији у вези са операцијама са том активом, са изменама - *Guideline of the European Central Bank of 20 June 2008 on the management of the foreign*

reserve assets of the European Central Bank by the national central banks and the legal documentation for operations involving such assets, CELEX 32008O0005, with amendments;

- Смерницама Европске централне банке од 3. новембра 1998. о вредновању и начинима иницијалног трансфера девизних резерви и деноминацији и укамаћивању еквивалентних потраживања - *Guideline of the European Central Bank of 3 November 1998 as amended by the Guideline of 16 November 2000 on the composition, valuation and modalities for the initial transfer of foreign-reserve assets, and the denomination and remuneration of equivalent claims(ECB/2000/15), CELEX 32000O015.*

Што се тиче домаћег законодавства, Закон о НБС је делимично усклађен с наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦ-а и ЕЦБ-а. Члан 4. Закона о НБС прописује да Народна банка Србије у обављању својих функција управља девизним резервама. Извршни одбор НБС утврђује политику и смернице (стратешке и тактичке) за управљање тим резервама (члан 14. тачка 8), а Савет гувернера НБС на предлог Извршног одбора, доноси стратегију управљања девизним резервама Народне банке Србије (члан 23. став 1. тачка 3).

Девизне резерве Народне банке Србије чине: потраживања Народне банке Србије у девизама на рачунима у иностранству, хартије од вредности на рачунима Народне банке Србије у иностранству, специјална права вучења и резервна позиција код Међународног монетарног фонда, злато (златне полуге, злато на рачунима Народне банке Србије у иностранству и ковано злато) и други племенити метали, као и ефективни страни новац (члан 49).

Народна банка Србије управља девизним резервама у складу с начелима ликвидности и сигурности и одлучује о формирању и коришћењу девизних резерви, као и о управљању и располагању тим резервама, у складу с монетарном и девизном политиком и смерницама за управљање девизним резервама, на начин којим се доприноси несметаном испуњењу обавеза Републике Србије према иностранству (члан 50).

Планови за усклађивање

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и усклађивање са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а које се односе на питања уписа основног капитала у ЕЦБ, пренос дела девизних резерви у ЕЦБ као и на питање управљања непренесеним делом девизних резерви НБС биће усвојене до краја 2018. године.

7. Финансијско пословање Народне банке Србије

Финансијске одредбе садржане су у чл. 26. до 33. и чл. 47. и 48. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а (консолидовани биланс стања ЕСЦБ-а, ревизија финансијских извештаја, упис капитала ЕЦБ-а, монетарни приход и расподела монетарног прихода, расподела добити и покриће губитака ЕЦБ-а).

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 79. Закона о НБС прописано је да се годишњи финансијски извештаји НБС сачињавају у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија и Међународним рачуноводственим стандардима, односно Међународним стандардима финансијског извештавања.

Чланом 81. Закона о НБС прописана је обавеза ревизије годишњих финансијских извештаја на начин утврђен законом којим се уређује ревизија финансијских извештаја и Међународним стандардима ревизије. Народна банка Србије бира спољног ревизора у складу са законом којим се уређују јавне набавке на период од најмање три пословне године.

Република Србија је власник целокупног капитала Народне банке Србије, који чине основни капитал и посебне резерве. Закон прописује расподелу добити која је проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви и која није проистекла из поменутих категорија, као и покриће губитка (чл. 77. и 78. Закона о НБС).

Планови за усклађивање

Ради имплементације одредби Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а потребно је ускладити поједине одредбе Закона о НБС са одредбама тог статута. У складу са наведеним, постоји потреба да се измени члан 79. Закона о НБС који се односи на сачињавање финансијских извештаја, на начин да се омогући њихова израда уз уважавање принципа, стандарда и рачуноводствених правила усвојених од стране ЕЦБ-а. Члан 81. Закона о НБС је потребно изменити тако да се одлука о избору независног спољног ревизора финансијских извештаја Народне банке Србије доноси према одредбама Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а. Одредбе Закона о НБС је потребно допунити обавезом Народне банке Србије да упише и уплати капитал ЕЦБ у складу са чл. 28. и 29. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а.

Потребно је ускладити одредбе Закона о НБС са чланом 32. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, који се односи на расподелу монетарног прихода на крају сваке финансијске године, и с тим у вези покриће евентуалног губитка (члан 33. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а).

Планирано је да измене и допуне Закона о НБС којима би се извршило и усклађивање са наведеним одредбама Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, буду усвојене до краја 2018. године.

8. Издавање (емисија) новчаница и кованог новца и управљање токовима готовине и заштита евра од фалсификовања

Издавање (емисија) новчаница и кованог новца евра - у најширем смислу, управљање токовима готовине и заштита евра од фалсификовања уређена је, поред осталог, следећим одредбама правних аката ЕУ:

- Чланом 128. Уговора о функционисању ЕУ;
- Чланом 16. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Уредбама, одлукама и смерницама којима се уређују увођење и издавање евра, апоени и обележја евро новчаница и кованица и мере заштите евра од фалсификовања.

Наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ утврђено је, поред осталог, да ЕЦБ има ексклузивно право да издаје новчанице и кованице евра у ЕУ. То право укључује и предузимање мера заштите интегритета новчаница и кованица евра у земљама чланицама еврозоне.

Што се тиче домаћег законодавства, Законом о НБС (чл. од 53. до 58а) Народној банци Србије су дата овлашћења у вези са издавањем новчаница и кованог новца и управљањем токовима готовине, издавањем пригодног кованог новца и нумизматичког новца, те заштитом од злоупотребе и фалсификовања новчаница и кованог новца.

Наведене одредбе Закона о НБС и подзаконски акти НБС који уређују наведена питања (поред осталог, одлуке о издавању и основним обележјима новчаница и кованог новца, одлуке о пуштању у оптицај и повлачењу из оптицаја новчаница и кованог новца, Одлука о управљању токовима готовине, Одлука о поступању са новцем за који постоји сумња да је фалсификован и др) – у највећој мери су усклађени са наведеним прописима ЕУ.

Према Закону о девизном пословању, НБС утврђује аутентичност новчаница и кованог новца (домаћег и страног). Субјекти који су обавезни да врше проверу аутентичности новца су банке и овлашћени мењачи, а што је ужи појам од кредитне институције – обвезника поменути обавезе у ЕУ.

Народна банка Србије је потписала Споразум о сарадњи са Европском канцеларијом за борбу против превара - ОЛАФ (надлежни орган ЕУ за борбу против фалсификовања евро кованица), као и споразум са ЕЦБ-ом о сарадњи у борби против фалсификовања евро новчаница. Република Србија је приступила Међународној конвенцији о сузбијању фалсификовања новца, давањем сукцесорске изјаве без резерви.

Прописи којим се установљавају критеријуми за постојање сличности медаља и жетона са кованицама евра потпуно су усклађени с прописом ЕУ.

Планови за усклађивање

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и потпуно усклађивање са наведеним одредбама правних аката ЕУ, биће усвојене до краја 2018. године.

9. Финансијска стабилност

У области финансијске стабилности за усклађивање су релевантне следеће одредбе правних аката Европске уније, односно следећи правни акти Европске уније:

- члан 127. став 5. Уговора о функционисању Европске уније;
- члан 3. став 3. Статута ЕЦБ-а и ЕЦБ-а;

- Одлука Европског савета (ЕУ) од 25. марта 2011. године којом се мења члан 136. Уговора о функционисању Европске уније у погледу стабилизационог механизма за државе чланице чија валута је евро (*European Council Decision of 25 March 2011 amending Article 136 of the Treaty on the Functioning of the European Union with regard to a stability mechanism for Member States whose currency is the euro*), CELEX 32011D0199;

- Уредба Савета (ЕУ) бр. 407/2010 од 11. маја 2010. о успостављању Европског механизма за финансијску стабилизацију (*Council Regulation (EU) No 407/2010 of 11 May 2010 establishing a European financial stabilisation mechanism*), CELEX 32010R040;

- Уредба (ЕУ) бр. 1092/2010 Европског парламента и Савета од 24. новембра 2010. о макропруденцијалном надзору Европске уније над финансијским системом и оснивању Европског одбора за системски ризик (*Regulation (EU) No 1092/2010 of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on European Union macro-prudential oversight of the financial system and establishing a European Systemic Risk Board*), CELEX 32010R1092.

У складу с наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута, ЕСЦБ доприноси несметаном спровођењу политике од стране надлежних органа која се односи на стабилност финансијског система.

Секундарним законодавством ЕУ установљени су стабилизациони, односно кризни механизми који ће се активирати ако је то нужно за заштиту стабилности еврозоне у целини. Успостављен је и Европски механизам за финансијску стабилизацију у циљу пружања финансијске подршке државама чланицама које се налазе у финансијским проблемима, и основан је Европски одбор за системски ризик (ЕОСР), који може издавати упозорења и препоруке различитим субјектима.

Домаће законодавство је у овом делу у потпуности усклађено с наведеним одредбама примарног законодавства ЕУ, с обзиром на то да је чланом 3. став 2. Закона о НБС утврђено да Народна банка Србије доприноси очувању и јачању стабилности финансијског система.

Домаће законодавство не садржи препреке за примену Одлуке Европског Савета (ЕУ) од 25. марта 2011. године којом се мења члан 136. Уговора о функционисању Европске уније у погледу стабилизационог механизма за државе чланице чија валута је евро као и у погледу Уредбе Савета (ЕУ) бр. 407/2010 која се као и наведена одлука директно примењује.

Административни капацитети

Усклађивање домаћег законодавства у области монетарне политике с правним тековинама ЕУ, биће спроведено у оквиру надлежне институције - Народне банке Србије.

На пословима праћења и усклађивања домаћег законодавства у области монетарне политике ангажовано је око 30 запослених из 11 сектора/дирекција Народне банке Србије, који ове послове обављају уз своје редовне активности. Председник и секретар Преговарачке групе 17 - Економска и монетарна питања су из НБС. Упоредо са интензивирањем процеса интеграција у ЕУ повећаваће се ангажовање постојећих кадрова. Запослени који раде на овим пословима укључени су у редовне обуке које организује Канцеларија за европске интеграције, а они ће се усавршавати и кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и ЕУ.

3.17.3. Економска политика

Приказ статуса усклађености

Национални законодавно – правни оквир економске и фискалне политике и на њима засновани национални стратешки документи у складу су са одредбама правне тековине Европске уније.

Закон о буџетском систему ("*Службени гласник РС*" бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - *испр.*, 108/2013, 142/2014, 68/2015 - *др. закон и 103/2015*) представља основни правни оквир за утврђивање и спровођење економске политике Владе Републике Србије.

Законом о буџетском систему утврђени су фискални принципи, правила и процедуре на основу којих се установљава фискални оквир, како би се обезбедила дугорочна одрживост фискалне политике.

Фискална стратегија се заснива на принципима, процедурама и правилима одговорног фискалног управљања, утврђених Законом о буџетском систему. Фискална стратегија се дефинише као документ у коме се утврђују циљеви фискалне политике за период од три узастопне фискалне године, усклађени са фискалним принципима и правилима утврђеним овим Законом и процењује одрживост фискалне политике односно могућност спровођења дефинисане фискалне политике у дужем периоду, без значајнијих промена у пореској политици или у расходима и издацима.

Законом о буџетском систему су утврђене процедуре у доношењу Фискалне стратегије. Нацрт Фискалне стратегије припрема Министарство финансија кога подноси Влади ради разматрања, пре него што се овај нацрт достави Фискалном савету у року предвиђеном буџетским календаром. Министарство финансија нацрт Фискалне стратегије доставља на мишљење и Народној банци Србије, са циљем да се обезбеди координација фискалне и монетарне политике.

Фискални савет разматра нацрт Фискалне стратегије и даје мишљење министру. Са прибављеним мишљењем Фискалног савета, министар припрема предлог Фискалне стратегије. Уколико препоруке Фискалног савета нису уграђене у Фискалну стратегију наводе се разлози за такву одлуку и мишљење Фискалног савета у целини се прилаже уз Фискалну стратегију.

Према утврђеном буџетском календару, Влада усваја Фискалну стратегију коју доставља Народној скупштини ради информисања. Народна скупштина разматра Фискалну стратегију и оцењује да ли је израђена у складу са фискалним принципима и правилима утврђеним овим Законом. Народна скупштина извештава Владу да ли има коментаре и препоруке у вези са Фискалном стратегијом.

Према Закону о буџетском систему Фискална стратегија садржи:

- средњорочне пројекције макроекономских агрегата и индикатора;
- средњорочне пројекције фискалних агрегата и индикатора;
- средњорочне циљеве и смернице економске и фискалне политике;
- консолидовани буџет општег нивоа државе;
- приоритетне области финансирања, укључујући средњорочне приоритете јавних инвестиција;
- средњорочни оквир укупног обима расхода буџета Републике у складу са утврђеним приоритетним областима финансирања укључујући и укупне расходе по корисницима буџетских средстава за наредну буџетску годину и две наредне буџетске године. Циљ је да се обезбеди свеукупна фискална дисциплина и транспарентност процеса планирања буџета и да се пружи основ за дефинисање обима за планирање и израду финансијских планова буџетских корисника;
- процену фискалних импликација економских политика и структурних реформи;
- процену фискалних ризика и потенцијалних обавеза;
- стратегију управљања јавним дугом у наредне три буџетске године.

Законом о буџетском систему утврђена су општа и посебна фискална правила која се односе на општи ниво државе. Општим и посебним фискалним правилима одређује се фискални дефицит и максимални однос јавног дуга према бруто домаћем производу са циљем да се њиховом применом обезбеди дугорочна одрживост фискалне политике у Републици Србији.

Општим фискалним правилима одређен је циљани годишњи фискални дефицит у средњем року од 1% БДП, као и да дуг општег нивоа државе, без обавезе по основу

реституције, не пређе 45% БДП. Уколико дуг општег нивоа државе, без дуга по основу реституције, пређе ову законом одређену границу, Влада је дужна да Народној скупштини, заједно са буџетом за наредну годину, поднесе и програм мера за смањење дуга у односу на БДП. Истовремено, Фискални савет подноси образложено мишљење о овом програму.

Посебна фискална правила одређују кретање плата у јавном сектору и пензија као највећих текућих јавних расхода. Посебна фискална правила утврђена овим законом обезбеђују да се смањење фискалног дефицита у односу на БДП највећим делом оствари преко смањења текућих јавних расхода. Циљ посебних правила је да се промени структура јавне потрошње у правцу смањења текућих расхода и повећања јавних инвестиција. Посебна фискална правила примењиваће се све док се учешће пензија не смањи на 11% БДП, а учешће плата запослених у јавном сектору на 7% БДП. Законом је одређено да примена посебних фискалних правила не може да угрози општа фискална правила која се односе на фискални дефицит и јавни дуг општег нивоа државе.

Изменама Закона о буџетском систему 2010. године уведена су правила о фискалној одговорности и основан је *Фискални савет* да, као независно тело Скупштине, надгледа њихово спровођење. Фискални савет по угледу на сличне независне институције у Европским земљама има задатак да производи стручне, аполитичне анализе фискалне политике и да о томе обавештава Скупштину Србије и ширу јавност. Како би се обезбедио што већи степен независности, три члана Фискалног савета предлажу три различите државне институције (Председник Републике, Министарство финансија и Народна банка) док Скупштина бира чланове на мандат од шест година како би се минимализовала преклапања са редовним изборним циклусима. Додатно, Законска регулатива је веома рестриктивна у погледу могућности за разрешење чланова Фискалног савета пре истека мандата. Скупштински одбор за финансије одобрава финансијске планове Фискалног савета док се неопходна средства одобравају у оквиру посебног раздела републичког буџета.

Фискални савет је по први пут изабран у априлу 2011. године. Поред три члана, Фискални савет има на располагању службу својих економских саветника и помагача (тренутно пет, максимално до десет) и службу за административне послове (троје запослених). Основни задаци Фискалног савета укључују давање независних оцена годишњих закона о буџету, као и трогодишњих планова Владе изложених у Фискалној стратегији. Фискални савет оцењује реалистичност економских и фискалних претпоставки коришћених приликом израде званичних пројекција и оцењује степен испуњености фискалних правила. Влада нема обавезу да прихвати сугестије Фискалног савета, али у оквиру ревидиране Фискалне стратегије мора да објасни разлоге због којих су сугестије Фискалног савета одбијене. Фискални савет такође ради независне оцене законских предлога са значајним фискалним последицама, као што су предлози пореских закона, закона који регулишу права из социјалног осигурања и др.

Кључни прописи и документи значајни за процес европских интеграција на националном нивоу су Споразум о стабилизацији и придруживању, Закон о буџетском систему, Фискална стратегија и макроекономска и фискална поглавља у оквиру Програма економских реформи.

Споразумом о стабилизацији и придруживању (ССП) („*Службени гласник Републике Србије-међународни уговори*“, број 83/08), у члану 89, установљена је сарадња ЕУ и Србије у области економске политике која би побољшала размену информација о макроекономским резултатима и могућностима развоја, као и

обликовање економске политике и инструмената за њену примену. Успостављање сарадње у овој области олакшава успостављање функционалне тржишне економије, као и формулацију и примену економске политике која ће се постепено усклађивати са политиком ЕМУ усмерене ка стабилности. Сарадња у области економске политике примарно ће бити усмерена на израду и усвајање Фискалне стратегије и Програма економских реформи, као стратешких докумената значајних за процес европских интеграција. У складу са приоритетима дефинисаним овим документима одређиваће се законодавне и ванзаконодавне мере за спровођење приоритета у области економске и фискалне политике.

У погледу усклађивања економске и фискалне политике, важеће национално законодавство садржи одредбе које су у складу са одредбама правне тековине ЕУ. Србија учествује у претприступном усклађивању економске политике достављањем годишњег програма економских реформи и фискалних индикатора. Дефинисани средњорочни фискални оквир утврђен овим документом у складу је с референтним вредностима правне тековине ЕУ. У складу са Фискалном стратегијом, Србија је отпочела примену методологије European System of Accounts (Regulation (EU) No. 549/2013) ESA 2010 у сврху статистичког извештавања ЕУ, у оквиру фискалног надзора.

Србија је у значајној мери учествовала у процесу усклађивања економске политике, почев од 2006. године у оквиру фискалног надзора потенцијалних кандидата и кандидата за чланство у ЕУ. Припремила је шест економских и фискалних програма као потенцијални кандидат за чланство у ЕУ, два Претприступна економска програма од стицања статуса кандидата за чланство у ЕУ и два програма економских реформи од почетка преговора о чланству. У оквиру осмогодишњег фискалног надзора Србија се сматра државом која има функционалну тржишну економију и која спроводи економску политику која је усмерена ка стварању услова за дугорочну макроекономску стабилност и придруживање ЕУ.

На основу Закона о буџетском систему Влада је 28. новембра 2015. године усвојила Фискалну стратегију за 2016. годину са пројекцијама за 2017. и 2018. годину („Службени гласник Републике Србије“, број 100/15) као основу за вођење економске и фискалне политике у наредне три године.

Програм економских реформи (ERP) представља јединствен документ који садржи средњорочни макроекономски и фискални оквир као и секторске реформе које доприносе конкурентности и расту, а за које је дефинисан прецизан временски оквир спровођења и ефекти које ће имати на буџет. ERP је инструмент за унапређење економског управљања у државама у процесу приступања ЕУ. Нови приступ осмишљен је по узору на „европски семестар“ на нивоу ЕУ у оквиру којег државе координирају политике економских, структурних и буџетских реформи.

Национални програм економских реформи (NERP) 2015-2017 је усвојен на Влади 12. марта 2015. године и достављен Европској комисији 13. марта 2015. године.

Процес припреме ERP 2016-2018 започео је септембра 2015. године. Министарство финансија одредило је координаторе за припрему ERP за период 2016-2018. Рад на припреми приоритетних структурних реформи је координирао републички секретаријат за јавне политике у сарадњи са Министарством финансија. Током израде консултовани су представници Делегације Европске уније у Србији као и DG NEAR. Паралелно је припреман макро – фискални оквир који се у највећој мери ослања на Фискалну стратегију за 2016. годину, са пројекцијама за 2017. и 2018.

годину. Програм економских реформи ЕРП 2016-2018 усвојен је на Влади 3. марта 2016. године. У току је припрема ЕРП 2017-2019, који у делу 4-6 који се односи на структурне реформе координира и припрема Републички секретаријат за јавне политике.

Србија је почела активности на изради новог Програма економских реформи 2017-2019, у складу са принципима економског дијалога између ЕУ и Западног Балкана и Турске и Заједничким закључцима економско финансијског савета из маја 2016. године, као и регионалног састанка координатора ЕРП у Бриселу, одржаном 7-8 јуна 2016. Први координациони састанак, којем је председавао министар финансија а присуствовали су представници ЕК, ОЕЦД и ЕРП координатори из ресорних министарстава, одржан је 6. јула 2016. године. Процес израде ЕРП 2017-2019 почео је, узимајући у обзир резултате постигнуте у претходном периоду, промене у методологији, смернице ЕК и препоруке Савета ЕУ, као и процену приоритета и ресурса, уз подршку ОЕЦД-а и Европске комисије. Усвајање ЕРП 2017-2019 предвиђен је за јануар 2017. године.

У току су припреме за усвајање Фискалне стратегије за 2017. годину са пројекцијама за 2018. и 2019. годину, која садржи циљеве економске политике који су дефинисани у оквиру Стенд-бај аранжмана са ММФ.

Уговор о функционисању ЕУ у члану 121. тачка 4. садржи одредбу да државе чланице усклађују своје економске политике унутар Уније и да у ту сврху Савет утврђује мере, односно опште смернице политике. У поглављу 1. овог Уговора које садржи одредбе о економској политици, чланом 120. регулисано је да државе чланице воде своје економске политике како би допринеле остварењу циљева Уније и општих смерница економских политика држава чланица и Уније. Република Србија као кандидат за чланство у ЕУ у претприступном процесу ће уважавати одредбе Уговора које се односе на усклађивање економске политике држава чланица и Уније и водити економску политику у складу са начелом отворене тржишне економије са слободном конкуренцијом.

Јавни дуг

Према националној методологији, у стање јавног дуга улазе директне обавезе централног нивоа власти, као и све индиректне обавезе, односно гарантовани дуг у корист јавних предузећа, локалних власти и других правних лица чији је оснивач Република Србија.

С обзиром да је један од главних економских и политичких циљева Републике Србије приступање ЕУ, као предуслов се намеће усклађивање домаће методологије у складу са европским стандардима. Из тог разлога, стање јавног дуга се анализира редовно и на основу критеријума постављених Уговором у Мастрихту, који представља систематизоване смернице у циљу одрживости јавног дуга и фискалног система, односно макроекономске стабилности. Према овим критеријумима, у стање јавног дуга треба укључити, поред директних обавеза централног нивоа власти, и негарантовани дуг локалних власти, али искључити дуг по основу директних и индиректних обавеза за које се од стране Републике (централног нивоа власти) не врше плаћања.

Овај дуг се мери по номиналној вредности који је једнак уговореним износима дуга који Влада треба да врати кредиторима о року доспећа, што значи да јавни дуг није под утицајем промене тржишних приноса и искључује неплаћену обрачунску

камату. Стање јавног дуга Републике Србије (општа држава³¹) је са 71,8% БДП-а, колико је износило на крају 2014. године, повећано на 77,3% БДП-а на крају 2015. године. Основни извор финансирања у периоду 2012–2015. године су емисије динарских хартија од вредности, што је утицало да се повећа учешће јавног дуга у динарима.

Фискална стратегија предвиђа смањење јавног дуга у наредном периоду на испод 70% од 2019. године.

У последње четири године учињен је значајан напредак у погледу повећања просечне рочности динарских државних хартија од вредности и смањења трошкова финансирања по основу овог вида задуживања чиме је смањена изложеност ризику рефинансирања. Стратегијом управљања јавним дугом се дефинишу основне мере за даљи наставак развоја динарског тржишта државних хартија од вредности, јер развојем овог тржишта створиће се један од неопходних предуслова за повећање кредитног рејтинга Републике Србије и смањење изложености јавног дуга према девизном ризику.

Административни капацитети

На пословима израде Фискалне стратегије и Програма економских реформи тренутно је ангажовано 17 запослених у Сектору за макроекономске и фискалне анализе и пројекције Министарства финансија, који обављају и низ других послова и задатака из делокруга Сектора. Са интензивирањем приступних преговора Србије са ЕУ биће постепено повећавано ангажовање на тим пословима, што захтева пријем додатног броја државних службеника на овим пословима.

Имајући у виду испуњавање све већих и сложенијих захтева у процесу приступања ЕУ, неопходно је ојачати капацитете Сектора за макроекономске и фискалне анализе и пројекције, што подразумева континуирано стручно усавршавање запослених. Унапређење стручних знања из области анализа и пројекција је од кључне важности за утврђивање поузданих економских политика утемељених на тачним подацима. Са јачим административним капацитетима и стручним знањима повећава се предвидивост и поузданост у области анализе и пројекција. Од посебног значаја је стицање техничких знања за праћење пословног циклуса, анализу конкурентности, пројекцију краткорочних и средњорочних трендова и пројекцију дугорочних демографских и економских кретања. С тим у вези неопходно је ангажовање неопходних кадрова, набавка техничке опреме, обука и стручно усавршавање и друге потребне мере.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ- Економска политика

У процесу усаглашавања Републике Србије са правним тековинама Европске уније, а након одржаног процеса скрининга, идентификовани су следећи прописи:

р.б	Селех број	Назив прописа Европске уније	Назив документа/прописа Републике Србије	Датум усвајања	Период имплементације
.					

³¹ Јавни дуг општег нивоа државе укључује све директне и индиректне обавезе Републике Србије увећане за негарантовани дуг јединица локалне самоуправе, Фонда за развој и ЈП „Путеви Србије.“

р.б .	Celex број	Назив прописа Европске уније	Назив документа/прописа Републике Србије	Датум усвајања	Период имплементације
1.	12012E/TXT	(Art. 120-121) Framework for European Monetary Union: Economic Integration	Споразум о стабилизацији и придруживању (члан 89)	2008.	Од 2008.
			Фискална стратегија за 2016. годину са пројекцијама за 2017. и 2018. годину	2015.	2016-2018.
			Програм економских реформи за период од 2016. до 2018. године	2016.	2016-2018.
2.	12012E/TXT	(Art. 121 (2-5)) TFEU Consolidated version on the Treaty on the Functioning of the European Union Broad Economic Policy Guidelines/Surveillance (Council recommendation)	Закон о буџетском систему (" <i>Службени гласник РС</i> " бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон и 103/2015)	2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2015.
			Фискална стратегија за 2016. годину са пројекцијама за 2017. и 2018. годину	2015.	2016-2018.
			Закон о званичној статистици (" <i>Службени гласник РС</i> " бр. 104/2009)	2009.	Од 2009.
			Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2016. годину	2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2011.
			Закон о јавног дугу (" <i>Службени гласник РС</i> " бр. 61/2005, 107/2009, 78/2011 и 68/2015)	2005, 2009, 2011, 2015.	Од 2015.
3.	12012E/TXT	(Art. 122/2, Art. 143) TFEU Consolidated version on the Treaty on the Functioning of the European Union Balance-of-Payments assis-	Закон о буџетском систему (" <i>Службени гласник РС</i> " бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014,	2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2015.

р.б .	Celex број	Назив прописа Европске уније	Назив документа/прописа Републике Србије	Датум усвајања	Период имплементације
		tance	68/2015 - др. закон и 103/2015)		
4.	31997Y0802(01)	Resolution of the European Council on the Stability and Growth Pact, Amsterdam, 17 June 1997	Фискална стратегија за 2016. годину са пројекцијама за 2017. и 2018. годину	2015.	2016-2018.
			Закон о буџетском систему ("Службени гласник РС" бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон и 103/2015)	2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2015.
			Програм економских реформи за период од 2016. до 2018. године	2016.	2016-2018.
5.	32011R1173	Regulation (EU) No 1173/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 November 2011 on the effective enforcement of budgetary surveillance in the euro area	Закон о буџетском систему ("Службени гласник РС" бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон и 103/2015)	2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2015.
			Фискална стратегија за 2016. годину са пројекцијама за 2017. и 2018. годину	2015.	2016-2018.
			Програм економских реформи за период од 2016. до 2018. године	2016.	2016-2018.

р.б .	Celex број	Назив прописа Европске уније	Назив документа/прописа Републике Србије	Датум усвајања	Период имплементације
6.	32011R1174	Regulation (EU) No 1174/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 November 2011 on enforcement measures to correct excessive macroeconomic imbalances in the euro area	Закон о буџетском систему ("Службени гласник РС" бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон и 103/2015)	2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2015.
			Закон о званичној статистици ("Службени гласник РС" бр. 104/2009)	2009.	Од 2009.
			Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2016. годину	2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2011.
7.	32011R1175	Regulation 1175/2011 of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No 1466/97 on the strengthening of budgetary surveillance and coordination of economic policies Preventive arm (Art. 121 TFEU and amended Regulation 1466/97)	Фискална стратегија за 2016. годину са пројекцијама за 2017. и 2018. годину	2015.	2016-2018.
			Закон о буџетском систему ("Службени гласник РС" бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон и 103/2015)	2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2015.
			Програм економских	2016.	2016-2018.

р.б .	Celex број	Назив прописа Европске уније	Назив документа/прописа Републике Србије	Датум усвајања	Период имплементације
			реформи за период од 2016. до 2018. године		
8.	32011R1176	Regulation (EU) No 1176/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 November 2011 on the prevention and correction of macroeconomic imbalances	Фискална стратегија за 2016. годину са пројекцијама за 2017. и 2018. годину	2015.	2016-2018.
			Закон о буџетском систему ("Службени гласник РС" бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон и 103/2015)	2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2015.
			Програм економских реформи за период од 2016. до 2018. године	2016.	2016-2018.
9.	32011R1177	Council Regulation (EU) No 1177/2011 of 8 November 2011 amending Regulation (EC) No 1467/97 on speeding up and clarifying the implementation of the excessive deficit procedure	Фискална стратегија за 2016. годину са пројекцијама за 2017. и 2018. годину	2015.	2016-2018.
			Закон о буџетском систему ("Службени гласник РС" бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014,	2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2015.

р.б .	Celex број	Назив прописа Европске уније	Назив документа/прописа Републике Србије	Датум усвајања	Период имплементације
			68/2015 - др. закон и 103/2015)		
			Програм економских реформи за период од 2016. до 2018. године	2016.	2016-2018.
10.	32013R0473	Regulation (EU) No 473/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on common provisions for monitoring and assessing draft budgetary plans and ensuring the correction of excessive deficit of the member states in the euro area	Закон о буџетском систему ("Службени гласник РС" бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон и 103/2015)	2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2015.
			Фискална стратегија за 2016. годину са пројекцијама за 2017. и 2018. годину	2015.	2016-2018.
	32013R0877	Commission Delegated Regulation (EU) No 877/2013 of 27 June 2013 supplementing Regulation (EU) No 473/2013 of the European Parliament and of the Council on common provision for monitoring and assessing draft budgetary plans and ensuring the correction of excessive deficit of the member states of the euro area	Закон о званичној статистици ("Службени гласник РС" бр. 104/2009)	2009.	Од 2009.

р.б .	Celex број	Назив прописа Европске уније	Назив документа/прописа Републике Србије	Датум усвајања	Период имплементације
			Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2016. годину	2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	Од 2011.
11.	32011L0085	Council Directive 2011/85/EU of 8 November 2011 on requirements for budgetary frameworks of the Member States;	Закон о буџетском систему (" <i>Службени гласник РС</i> " бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон и 103/2015)	2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.	од 2015.

3.18. СТАТИСТИКА

3.18.1. Законски оквир

Преглед стања

Званична статистика Републике Србије уређена је Законом о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/09). Закон о званичној статистици усклађен је са Уредбом Европског савета 223/2009 (Regulation (EC) No 223/2009) која се односи на статистику Европске уније и одредбама садржаним у Уредби 831/2002 која се односи на поверљивост података, као и са Основним начелима званичне статистике (The Fundamental principles of official statistics, UNSCE 1994) и Кодексом праксе европске статистике (European Statistics Code of Practise).

Спровођење великих статистичких акција – пописа регулисано је посебним законима и то: Законом о попису становништва, домаћинстава и станова 2011. године („Службени гласник РС“, број 104/09 и 24/11) и Законом о попису пољопривреде 2012. године („Службени гласник РС“, број 104/09 и 24/11).

Закон о званичној статистици утврђује производњу и дисеминацију података и информација званичне статистике и организацију система званичне статистике у Републици Србији. Званична статистика дефинисана је као активност која обезбеђује, на непристрасним основама, бројчане и репрезентативне податке и информације о масовним економским, демографским и друштвеним појавама и о појавама из области радне и животне средине, и то за све кориснике и најширу јавност.

Законом о званичној статистици одређено је да послове званичне статистике обављају следећи одговорни произвођачи званичне статистике:

1. Републички завод за статистику;
2. Народна банка Србије и
3. Остали одговорни произвођачи званичне статистике, наведени у петогодишњем статистичком програму.

Републички завод за статистику је надлежан за највећи део истраживања из реалног сектора и део екстерног сектора (извоз и увоз робе и др). Остали одговорни произвођачи званичне статистике, наведени у петогодишњем програму, спроводе истраживања у оквиру надлежности и делокруга свога рада.

Народна банка Србије (НБС) је надлежна институција за прикупљање, обраду и анализу података монетарне, финансијске и платнобилансне статистике, међународне инвестиционе позиције и стања спољног дуга у Републици Србији.

Подаци монетарне статистике обрађују се у складу са Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40 – одлука УС) и Законом о званичној статистици („Службени гласник РС”, бр. 104/2009). Закон о Народној банци Србије прописује да НБС може да пропише обавезу за банке и друге финансијске организације, као и за правна лица и предузетнике да евидентирају, прикупљају, обрађују и достављају одређене податке. Према Закону о званичној статистици НБС је одговорни произвођач званичне статистике задужена за прикупљање, израду и објављивање података званичне статистике у складу с петогодишњим статистичким програмом. НБС је надлежна за прикупљање потребних података и израду платног биланса, међународне инвестиционе позиције и стања спољног дуга земље сагласно Закону о Народној банци Србије, Закону о званичној статистици и Закону о девизном пословању („Сл. гласник РС“, бр. 62/2006 31/2011, 119/2012 и 139/2014). Чланом 37. Закона о девизном пословању утврђено је да НБС израђује пројекцију платног биланса и прати остварење пројекције. Овим чланом је Народној банци Србије дато право да прикупља податке од резидената потребних за израду пројекције и праћење извршења платног биланса и да доноси подзаконске акте којима се уређује достављање ових података.

Почетком 2011. године Републички завод за статистику, Министарство финансија и НБС потписали су Споразум о сарадњи у области макроекономске и финансијске статистике којим је дефинисана институционална подела надлежности између произвођача званичне статистике у погледу прикупљања, обраде и дистрибуције статистичких података.

Закон о званичној статистици посебно разрађује надлежности, обавезе и овлашћења Републичког завода за статистику као главног произвођача и дисеминатора званичних статистичких података и одговорног стручног носиоца, организатора и координатора система званичне статистике који представља званичну статистику у међународном статистичком систему.

У систему званичне статистике Републички завод за статистику извршава највећи део активности које се односе на: организацију и спровођење статистичких истраживања; утврђивање јединствених методологија и јединствених статистичких стандарда; развој, одржавање и коришћење административних и статистичких регистара; формирање и одржавање система националних рачуна; међународну статистичку сарадњу; развој и унапређење статистичког система и стручну сарадњу и координацију са другим одговорним произвођачима званичне статистике. Имајући у виду да Републички завод за статистику представља посебну стручну организацију у систему државне управе, његов делокруг рада, у складу са наведеним активностима, дефинисан је и Законом о министарствима („Службени гласник РС“, број 72/12).

Закон о званичној статистици уређује да се активности званичне статистике заснивају се на петогодишњем статистичком програму и годишњим примењивим плановима.

Народна скупштина Републике Србије, на седници одржаној 24. јуна 2015. године, донела је, у форми одлуке, Програм званичне статистике у периоду од 2016. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 55/15). Петогодишњи програм је усклађен са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009 која се односи на европску статистику, Уредбом (ЕУ) 99/2013 и Уредбом (ЕУ) 759/2015

Овај програм садржи: стратегију развоја званичне статистике у Републици Србији за период од пет година; преглед очекиваних резултата развоја званичне статистике; преглед најзначајнијих инфраструктурних и развојних активности које не могу да се сврстају у одређене области; одговорне произвођаче званичне статистике и очекиване проблеме и услове за реализацију програма.

Влада је у децембру 2015. године у форми уредби донела План званичне статистике за 2016. годину. План садржи: ближу разраду Програма званичне статистике у периоду од 2016. до 2020. године; листу статистичких истраживања која треба спровести, са информацијом о томе да ли је њихово спровођење обавезно или не; листу административних извора, као и листу података добијених методом сталног праћења и посматрања, који се користе у званичној статистици и развојне активности наведене у петогодишњем програму. План је у складу са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009 која се односи на европску статистику, Уредбом (ЕУ) 99/2013 и Уредбом (ЕУ) 759/2015

Такође, за обављање послова званичне статистике су од значаја и следећи правни акти које је припремио Републички завод за статистику: Закон о класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 104/09); Уредба о класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 54/10), Уредба о методологији разврставања јединица разврставања према Класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 54/10) и Уредба о номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“, бр. 110/09 и 46/10).

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

2016. година (4. квартал)

- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2017. годину. Уредба ће бити усклађена са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009, Уредбом (ЕУ) 99/2013 и Уредбом (ЕУ) 759/2015

2017. година

- Закон о изменама и допунама Закона о званичној статистици. Закон ће бити усклађен са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009 и Уредбом (ЕУ) 759/2015

- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2018. годину. Уредба ће бити усклађена са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009, Уредбом (ЕУ) 99/2013. и Уредбом (ЕУ) 759/2015

2018. година

- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2019. годину. Уредба ће бити усклађена са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009 и Уредбом (ЕУ) 759/2015

3.18.2. Демографско-социјалне статистике

Преглед стања

Демографија и попис – **Попис становништва, домаћинстава и станова** спроведен је од 1. до 15. (20) октобра 2011. године у Републици Србији. Пост пописна анкета, на репрезентативном узорку од 250 пописних кругова, спроведена је у периоду од 21. октобра до 5. новембра 2011. године. Примењена методолошка решења, дефиниције и класификације обележја, усклађене су с Препорукама Конференције европских статистичара за пописе становништва и стамбених јединица око 2010. године, које су заједно израдили УНЕЦЕ и Евростат, као и са Уредбом (ЕК) број 763/2008 Европског парламента и Савета од 9. јула 2008. Коначни резултати Пописа о становништву, домаћинствима, породицама, становима као и резултати пост пописне анкете објављени су у 30 књига. Осим тога, објављено је и 16 специјалних публикација/студија базираних на пописним резултатима.

Пројекат под називом Статистички популациони регистар (Вишекориснички ИПА 2012 програм) реализован је у периоду јануар 2014 - новембар 2015. године у циљу утврђивања могућности за успостављање статистичког популационог регистра на бази расположивих административних извора. Резултати пројекта биће коришћени и за доношење одлуке о начину спровођења Пописа 2021. године. Предстојећи попис биће спроведен у складу са усвојеним Препорукама Конференције европских статистичара за пописе становништва и стамбених јединица око 2020. године, које су заједно израдили УНЕЦЕ и Евростат, као и са Уредбом (ЕК) број 763/2008 Европског парламента и Савета.

У 2015. години, у сарадњи са Министарством унутрашњих послова, започете су активности на увођењу истраживања о азилантима, боравишним дозволама и илегалним мигрантима у складу са Уредбом 862/2007 Европске комисије и Евростата од 11. јула 2007.

У оквиру **виталне статистике** производе се и објављују подаци о рођеним и умрлим лицима, о склопљеним и разведеним браковима, у складу са препорукама Уједињених нација. Започета је сарадња са Тимом за реформу јавне управе Владе Републике Србије са циљем успостављања е-портала и електронског преузимања података матичних књига које се воде за статистику рођења. Такође, са Министарством државне управе и локалне самоуправе и ПТТ Србије започете су заједничке активности са циљем умрежавања система и размене докумената (података) који се односе на чињеницу рођења детета, смрти и закључења брака.

У оквиру процена и пројекција становништва обухваћени су индикатори по старости и полу. Истраживање о унутрашњим миграцијама становништва спроводи се на бази података који су у електронској форми, и преузимају се од Министарства унутрашњих послова.

У току су организационо-методолошке припреме за успостављање истраживања о спољним миграцијама, у сарадњи са Министарством унутрашњих послова и Комесаријатом за избеглице и миграције. Примењена методологија у складу је са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 862/2007 од 11. јула 2007. о Статистици Заједнице о миграцији и међународној заштити (Regulation (EC) No 862/2007 of the European Parliament and the Council on Community statistics on migration and international protection).

У оквиру **статистике образовања** прате се сви нивои редовног - формалног образовања у годишњој периодици. Стручно усавршавање (у предузећима) и доживотно учење (неформално образовање) статистички се не прате због непостојања

законске регулативе у овој области (о овој врсти образовања статистика располаже подацима из анкете о радној снази - АРС).

Обезбеђени су подаци, комплетиран је заједнички упитник OECD-а, Eurostata и UNESCO-а - УОЕ који обухвата податке о упису ученика на све нивое образовања, о њиховом завршавању, као и податке о наставном особљу.

Припрема се спровођење другог круга Анкете о образовању одраслих (AES), према методологији Евростата. Базе микроподатака биће достављене Евростату. Методологија која се примењује је у складу са уредбама ЕУ 452/2008 од 23. априла 2008. године и Одлуке 912/2013 Европског парламента. Прикупљени подаци пружаће могућност анализе учешћа одраслих у целоживотном образовању, као и могућност међународне упоредивости.

Од 2015. године је почела имплементација нове међународне класификације нивоа и поља образовања ISCED 2011 и примењује се у свим истраживањима која у свом садржају имају модул који се односи на образовање, било текуће или стечено.

Интензивирани су активности на побољшаном праћењу инклузивног образовања на свим нивоима, као и активности на увођењу веб упитника, у статистици образовања.

У 2016. години је склопљен Споразум о сарадњи између Републичког завода за статистику и Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Циљ овог споразума јесте обезбеђивање статистичких података од општег интереса потребних за приказивање објективне слике стања образовања и науке, који су хармонизовани са стандардима и препорукама Европске уније, а који ће се користити за израду националних извештаја о стању образовања и науке и извештавање према Евростату и другим међународним организацијама и институцијама од стране Завода.

У току је израда Стратегије статистике образовања и науке - заједнички документ Републичког завода за статистику и Министарства просвете, науке и технолошког развоја, којим ће се детаљно дефинисати методологија и надлежности за обезбеђивање сета индикатора из ових области.

У оквиру **статистике о научноистраживачкој** и истраживачко развојној **делатности** (ИР) обезбеђује се већина индикатора о институцијама које се баве научноистраживачком и развојном делатношћу. Ово истраживање обезбеђује податке о људским ресурсима – истраживачима, пројектима и финансијским показатељима (трошковима, улагању у ИР). Истраживање се спроводи у складу са међународним препорукама, на основу Одлуке бр. 1608/2003/ЕК Европског парламента и Савета у вези са производњом и развојем статистике науке и технологије и Уредбе Комисије бр. 995/2012 о статистици науке и технологије.

Истраживање о иновационим активностима пословних субјеката (CIS) спроводи се у двогодишњој периодици, резултати се прослеђују Евростату, у складу са Уредбом Комисије бр. 995/2012 о имплементацији Одлуке бр. 1608/2003/ЕК.

У оквиру ИПА 2012 пројекта, уведено је ново истраживање о укупним буџетским издвајањима за научноистраживачку делатност (GBAORD). Истраживање је спроведено први пут у Републици Србији 2014 године. Такође, ради се на ревизији методологије и упитника за истраживање и развој.

Статистика културе је први пут објединила све податке о институцијама културе у новој посебној публикацији: „Култура 2013“ која је урађена у сарадњи са Заводом за проучавање културног развитка који је био и административни извор за податке о култури. Публикује се у редовној годишњој периодици.

У оквиру **статистике јавног здравља**, чији је одговорни произвођач Институт за јавно здравље Србије, обезбеђују се подаци који покривају основне домене у вези са здрављем (здравствено стање, обољевање, детерминанте здравља, узроци смрти,

доступност здравствене заштите, пружање услуга, финансијски, људски и технички ресурси). У току је израда подзаконских аката Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, који ће допринети обезбеђивању хармонизованих и упоредивих података у складу са *EU acquis*. Од 2014. године се обезбеђују и Еуростату достављају подаци немонетарне статистике здравствене заштите (ресурси и активности) у складу са заједничким дефиницијама *Eurostat/OECD/WHO*, као и подаци о узроцима смрти у складу са Уредбом ЕУ 328/2011. Током 2013. године је спроведено Истраживање здравља становништва Србије – анкета о здрављу по методологији *EHIS-wave 2*. Наредно Истраживање је предвиђено Програмом званичне статистике у периоду 2016–2020. године.

У оквиру статистике криминалитета обезбеђују се индикатори о малолетним и пунолетним учиниоцима кривичних дела, одговорним и правним лицима учиниоцима привредних преступа и о привредним споровима.

Имплементација **ESSPROS** (European System of Integrated Social Protection Statistics) започета је током 2011. године, у оквиру IPA 2009 пројекта и настављена у оквиру IPA 2012 и текућег IPA 2014 пројекта. Примењена методологија у складу је са ЕУ уредбама (458/2007, 1322/2007, 10/2008, 263/2011 and n. 110/2011). Прикупљени су и, Евростату, достављени квантитативни и квалитативни подаци за основни ESSPROS систем (Core System), подаци о броју корисника пензија (Module on Pension Beneficiaries), подаци за модул о нето социјалним давањима и одговарајући извештаји о квалитету, за референтне 2010-2013. годину, који су расположиви у њиховој бази података. Подаци за референтну 2014. годину, достављени су за основни ESSPROS систем и модул о корисницима пензија, док ће подаци за модул о нето социјалним давањима бити достављени до краја 2016. године, у складу са дефинисаним роковима. На захтев Евростата, заједно са подацима за 2014. годину, достављени су и подаци за референтне 2008. и 2009. годину.

Сезонско истраживање о коришћењу времена (LTUS – Light Time Use Survey) спроведено је током четири месеца 2015. године (фебруар, мај, август и новембар) у складу са методологијом и препорукама Евростата. Током рада на терену, коришћен је CAPI (Computer assisted personal interviewing), док су за унос података из дневника коришћене веб и андроид апликација и то од стране анкетираних чланова домаћинства старости 15 година и више, или анкетара.

Тржиште рада – радна снага

У оквиру Анкете о радној снази прикупљају се подаци о три основна међусобно искључива контингента становништва – запосленим, незапосленим и неактивним лицима. Демографска обележја прикупљају се за сва лица, а подаци о радној активности за лица стара 15 и више година. До 2013. године Анкета се спроводила се као полугодишње истраживање (у априлу и октобру). У 2014. години Анкета је спроведена четири пута (у фебруару, мају, августу и новембру) а од 2015. године се спроводи континуирано (сваке седмице у години). Методологија је потпуно хармонизована са захтевима Евростата, у складу је са Уредбама ЕУ 577/98/ и 377/2008 у вези организације истраживања и слања података Евростату, као и дефиниција основних варијабли. У 2015. години оквир за избор узорка био је Попис становништва, домаћинства и станова из 2011. године. Величина узорка за целу 2015. годину била је око 55.000 домаћинстава.

Тржиште рада – зараде, трошкови рада и запосленост

1. Месечна и полугодишња истраживања о запосленима и о зарадама запослених, путем којих се прати кретање зарада и трошкова рада делимично су

усклађена са прописима ЕУ. Ова истраживања су измењена и прилагођена тако да омогућавају:

- израчунавање краткорочних индикатора (кварталних индекса) о часовима рада и бруто зарадама према ЕУ дефиницији. (Дефиниција зараде према домаћем Закону о раду и према ЕУ регулативама се разликује у обухвату, тако да ове измене омогућавају праћење и израчунавање зарада према обе дефиниције. У Евростат се шаљу квартални базни индекси бруто зарада по часу рада, а за националне потребе публикују се просечне месечне зараде по запосленом),

- спровођење истраживања о Индексу трошкова рада (Labour Cost Index), чија је сврха идентификовање краткорочног (кварталног) кретања трошкова рада по извршеном часу рада.

Индекс трошкова рада рачунат је за следеће нивое: Укупно (са бонусима), Директни трошкови зарада, Трошкови укупних социјалних давања, Укупни просечни трошкови рада без бонуса. Квартални подаци о Индексима трошкова рада и први пут послати Евростату у јуну 2015. према Уредби 450/2003 од 27 фебруара која се односи на индекс трошкова рада (COMMISSION REGULATION (EC) No 450/2003 of the European Parliament and of the Council of 27 February 2003 concerning the labour cost index) и Уредби 1216/2003 од 7 јула 2007 којом се имплементира Уредба 450/2003 која се односи на индекс трошкова рада (COMMISSION REGULATION (EC) No 1216/2003 of 7 July 2003 implementing Regulation (EC) No 450/2003 of the European Parliament and of the Council concerning the labour cost index).

2. За праћење регистроване запослености РЗС је почео да користи административни извор података - Централни регистар обавезног социјалног осигурања ЦРОСО од септембра 2015. године.

3. Истраживање о трошковима рада (Labour Cost Survey), четворогодишња динамика. Пилот истраживање спроведено за 2008, а као редовно спроведено за 2012. Циљ истраживања је да се обезбеде подаци о висини и структури трошкова рада, које послодавци имају по основу ангажовања радне снаге. Подаци о трошковима рада 2012 послати у Евростатову базу, путем еДамиса у јуну 2014, извештај о квалитету (LCS 2012 QR) послат у децембру 2014, а билтен Трошкови рада у Републици Србији објављен је у 2015. години.

4. У току 2015. године спроведено је пилот Истраживање о структури зарада (Structure of Earning Survey-SES), у оквиру ИПА 2012 пројекта, у циљу обезбеђивања индикатора неопходних за постизање потпуне усаглашености са ЕУ. Сврха истраживања је добијање података о зарадама према полу, годинама старости, занимању, радном стажу, завршеној школи, врсти радног односа и радног времена и о броју плаћених часова рада, према Уредби 530/1999 од 9. марта 1999. која се односи на структурну статистику зарада и трошкова рада (COUNCIL REGULATION (EC) No 530/1999, of 9 March 1999 concerning structural statistics on earnings and on labour costs), Уредби 1916/2000 од 8 септембра 2005, којом се имплементира Уредба 530/1999 у односу структурну статистику зарада и трошкова рада у погледу дефиниција и трансмисије информација о структури зарада. (COMMISSION REGULATION (EC) No 1916/200 of 8 September 2000, Implementing Council Regulation (EC) No 530/1999) concerning structural statistics on earnings and on labour costs as regards the definition and transmission of information on structure of earnings) и Уредби 1738/2005 од 21. октобра 2005. којом се допуњује Уредба 1916/2000 у погледу дефиниција и трансмисије информација структури зарада (Commission Regulation (EC) No 1738/2005 of 21 October 2005, amending Regulation (EC) No 1916/2000 as regards the definition and transmission of information on the structure of earnings).

5. Минималне зараде. Подаци о минималној нето заради по часу рада (коју одређује Социално-економски савет) се прерачунавају према Евростатовој препоруци на месечне бруто зараде и шаљу два пута годишње према стању јануар и јул. Подаци се шаљу у Евростат од јануара 2015. (послата серија података од 1999 до 2015). Такође се шаље и индикатор „Месечна минимална зарада као пропорција од просечне бруто зараде“.

Анкета о потрошњи домаћинства спроводи се по међународним стандардима и препорукама Евростата од 2003 године (Household Budget Surveys in the EU; Methodology and recommendations for harmonization - 2003 (2003 Edition) и Household budget survey in the Candidate Countries - Methodological analysis 2003 (2004 Edition). Овим истраживањем обезбеђују се основни индикатори о приходима, расходима и потрошњи домаћинства, као и о животном стандарду, а резултати се објављују квартално и годишње. Републички завод за статистику је у оквиру МБ ИПА 2011 током 2012. и 2013. године, извршио усаглашавање са новим препорукама за рунду 2010 (“Description of the data transmission for HBS (Reference Year) 2010” (EUROSTAT Doc. HBS/153E/2012/EN)). Од 2014. године повећан је узорак са 4800 домаћинства на 8856 домаћинства годишње и укинуте су замене. У Анкети о потрошњи домаћинства од 2015. године, примењује се Класификација личне потрошње по намени (COICOP класификација) на петомесном нивоу, уместо четворомесног. У наредном периоду планира се праћење и усаглашавање методологије са међународним стандардима и препорукама Евростата.

Са спровођењем СИЛК анкете отпочето је 2013. године у складу са Уредбом бр. 1177/2003 (Regulation (EC) No 1177/2003 concerning Community statistics on income and living conditions). Истраживање се спроводи годишње и до сада је спроведено 4 таласа у складу са методологијом и препорукама Евростата. Подаци за 2013, 2014 и 2015. су достављени Евростату и индикатори су објављени на њиховом сајту.

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

2016. година

- Израда детаљног плана активности за припрему Пописа 2021. године;
- Наставак активности на методолошким припремама Пописа 2021. године и започињање организационих припрема;
- У склопу припрема за увођење статистичког истраживања о азилантима, боравишним дозволама и илегалним мигрантима наставља се рад на дефинисању методолошких и организационих инструмената;
- Наставак сарадње са Министарством унутрашњих послова и Комесаријатом за избеглице и миграције у циљу хармонизације статистике која се односи на међународне миграције;
- Наставак сарадње са Институтом за јавно здравље Србије "Батут" у циљу хармонизације статистике која се односи на здравствене индикаторе као и достављање немонетарних здравствених показатеља међународних институција (OECD/ Eurostat/ WHO);
- Успостављање сарадње са Тимом за реформу јавне управе Владе Републике Србије са циљем е- портала и електронског преузимања података матичних књига које се воде за статистику рођења;
- Успостављање сарадње са Министарством државне управе и локалне самоуправе са циљем умрежавања система и размене докумената (података) који се односе на чињеницу рођења детета, смрти и закључења брака;
- Израчунавање здравих година живота, на основу података о инвалидитету (СИЛК – подаци за 2015.) и Таблица морталитета за исту годину. Израчунавање Таблица

- морталитета по типу насеља, старости и полу за текућу годину;
- Предвиђена је ревизија Пројекција становништва Републике Србије, базна година би била 2015. (просечан процењен број становника 2015.), а коначна пројекциона година би била 2050;
- Достављање индикатора образовања Евростату према УОЕ упитнику (заједнички упитник OECD, UNESCO, Eurostat);
- Предвиђен је коначни прелазак на прикупљање података о студентима путем веб упитника;
- Предвиђено је праћење миграције студената у високом образовању према препорукама међународних организација;
- Припрема и спровођење истраживања о образовању одраслих (AES);
- Сарадња са Министарством просвете, науке и технолошког развоја на изради мапирања образовања;
- Израда детаљних резултата за истраживања R&D и GBAORD, који би обезбедили индикаторе неопходне за постизање потпуне усаглашености са ЕУ;
- Израда резултата истраживања о иновативним активностима пословних субјеката CIS 2014, слање агреgirаних података Евростату;
- Увођење истраживања о људским ресурсима у научнотехнолошким областима (HRST);
- Праћење препорука, усклађивања и захтева Евростата у вези са статистиком криминала и статистиком правосуђа;
- Прикупљање података за основни ESSPROS систем, модул о корисницима пензија и модул о нето социјалним давањима за референтну 2014. годину, у складу са ESSPROS Уредбама ЕУ 1322/2007, 458/2007, 10/2008, 110/2011, 263/2011;
- Припрема за прелазак на нови ДевИнфо вер. 7.0 и наставак унапређења ДевИнфо базе података новим индикаторима
- Унапређење индикатора родне статистике и Индекса родне равноправности;
- Учешће у припреми смерница за Истраживање о коришћењу времена (TUS – Time Use Survey) за 2020. Годину
- Наставак процеса хармонизације са ЕУРОСТАТОВИМ процедурама; слање APC података за период 2011-2013 Евростату. Израда новог саопштења и билтена, који ће бити у складу са европским стандардима и препорукама експерата из области тржишта рада. Хармонизација упитника према препорукама и захтевима Евростата;
- Наставак рада на спровођењу пилот Истраживање о структури зарада (Structure of Earning Survey-SES), које би обезбедило индикаторе неопходне за постизање потпуне усаглашености са ЕУ.
- У току 2016. године почеће се са припремама за развој методологије за обезбеђивање података о Упражњеним/слободним радним местима према Уредби 19/2009 од 13 Јануара 2009 којом се имплементира Уредба 453/2008 о кварталној статистици о упражњеним/ слободним радним местима у погледу дефиниције, референтних периода, трансмисије података и студије изводљивости.
- Редовно спровођење СИЛК анкете, у складу са уредбама и препорукама Евростата.

2017. година

- Настављање рада на методолошко-организационим припремама Пописа 2021.;
- Почетак припреме предлога буџета и нацрта Закона о Попису становништва, домаћинства и станова 2021. године;

- Консултације са корисницима у циљу дефинисања садржаја пописних образаца (министарства, невладине организације, национални савети националних мањина, итд.)
- Наставак активности на увођењу статистичког истраживања о азилантима, боравишним дозволама и илегалним мигрантима;
- Започињање припрема постпописне анкете (PES);
- Формирање управљачке структуре (координациона тела) за спровођење Пописа 2021;
- Наставак сарадње са Министарством државне управе и локалне самоуправе са циљем умрежавања система и размене докумената (података) који се односе на чињеницу рођења, смрти и закључења брака;
- Припрема методолошких и организационих упутстава и пратеће документације Дем-4 (контрола обухвата) и Дем-5 (први резултати) за спровођење истраживања о рођеним Дем-1 у електронској форми и тестирање добијених података о рођеним – истраживање Дем-1- од референтних институција;
- Успостављање методолошких и организационих припрема за спровођење истраживања о умрлим и истраживања закљученим браковима у електронској форми;
- Наставак сарадње са Министарством унутрашњих послова и Комесаријатом за избеглице и миграције у циљу хармонизације статистике која се односи на међународне миграције;
- Наставак сарадње са Институтом за јавно здравље Србије "Батут" у циљу хармонизације статистике која се односи на здравствене индикаторе као и достављање немонетарних здравствених показатеља међународних институција (OECD/ Eurostat/ WHO);
- Предвиђена је израда Пројекција активног становништва и радне снаге 2015-2050. на бази ревидираних демографских пројекција;
- Хармонизација статистике мобилности студената са методолошким захтевима Евростата;
- Анализа квалитета Анкете о образовању одраслих (AES);
- Увођење праћења учешћа културних институција и појединаца у прекограничним пројектима (у сарадњи са Министарством културе);
- Спровођење истраживања о иновацијама CIS 2016;
- Обезбеђивање основних индикатора за међународно истраживање: „Жене у науци“;
- Праћење препорука, усклађивања и захтева Евростата у вези са науком и статистиком науке;
- Праћење препорука, усклађивања и захтева Евростата у вези са статистиком криминала и статистиком правосуђа;
- Прикупљање података за основни ESSPROS систем, модул о корисницима пензија и модул о нето социјалним давањима за референтну 2015. годину, у складу са ESSPROS Уредбама ЕУ 1322/2007, 458/2007, 10/2008, 110/2011, 263/2011;
- Прелазак на нови ДевИнфо вер. 7.0 и наставак развоја базе;
- Унапређење индикатора родне статистике и Индекса родне равноправности;
- Учешће у припреми смерница за Истраживање о коришћењу времена (TUS – Time Use Survey) за 2020. годину;
- Слање APC података за период 2014-2015 Еуростату. Коришћење административних извора за проверу квалитета APC података. Хармонизација

упитника према препорукама и захтевима Еуростата;

- Наставак рада на припреми методологије за обезбеђивање података о Упражњеним/слободним радним местима према Уредби 19/2009 од 13 јануара 2009 којом се имплементира Уредба 453/2008 о кварталној статистици о упражњеним/ слободним радним местима у погледу дефиниције, референтних периода, трансмисије података и студије изводљивости.
- Спровођење Истраживања о трошковима рада 2016. (Labuur Cost Survey-LCS).
- Редовно спровођење СИЛК анкете, у складу са регулативама и препорукама Евростата.

2018. година

- Наставак методолошких и организационих припрема Пописа 2021;
- Дизајн и тестирање основних пописних образаца (фокус групе и др.);
- Припрема Пробног пописа 2019.;
- Почетак рада на развоју информационог система за прикупљање и обраду података пописа;
- Методолошко-организационе припреме за спровођење постпописне анкете (PES);
- Сарадња са надлежним државним органима и националним саветима националних мањина у оквиру припрема за спровођење пописа;
- Спровођење статистичког истраживања о азилантима, боравишним дозволама и илегалним мигрантима;
- Припрема методолошких и организационих упутстава и пратеће документације Дем-4 (контрола обухвата) и Дем-5 (први резултати) за спровођење истраживања о умрлим и истраживања закљученим браковима у електронској форми и тестирање добијених података о умрлим - истраживање Дем-2 - и података о закљученим браковима - истраживање Дем-3 - од референтних институција;
- Планира се спровођење контроле обухвата и квалитета истраживања о рођеним, умрлим лицима и закљученим браковима која се спроводе на основу административних база података других институција;
- Наставак сарадње са Министарством унутрашњих послова и Комесаријатом за избеглице и миграције у циљу хармонизације статистике која се односи на међународне миграције;
- Наставак сарадње са Институтом за јавно здравље Србије "Батут" у циљу хармонизације статистике која се односи на здравствене индикаторе као и достављање немонетарних здравствених показатеља међународних институција (OECD/ Eurostat/ WHO);
- Сарадња са Институтом за јавно здравље Србије на припремним активностима за спровођење Истраживања здравља становништва Србије - анкета о здрављу према методологији EHIS-wave 3;
- Предвиђена је анализа процењеног броја становника након укључене компоненте спољне миграције и поређење са претходним проценама;
- Спровођење активности статистике образовања у циљу потпуне имплементације преосталих захтева из Уредбе ЕУ 452/2008 и Одлуке Европског парламента бр. 912/2013;
- Спровођење активности статистике науке у циљу потпуне имплементације преосталих захтева из Одлуке бр. 1608/2003/ЕК Европског парламента и Уредбе Комисије бр. 995/2012 о статистици науке и технологије;
- Обезбеђивање индикатора који се односе на статистику образовања, статистику науке, технологије и иновација;

- Праћење препорука, усклађивања и захтева Евростата у вези са статистиком криминала и статистиком правосуђа;
- Очекује се наставак прикупљања и достављања података у складу са ESSPROS Уредбама ЕУ 1322/2007, 458/2007, 10/2008, 110/2011, 263/2011;
- Наставак унапређења ДевИнфо базе података и увођење нових тематских база података;
- Унапређење индикатора родне статистике и Индекса родне равноправности;
- Учешће у припреми смерница за Истраживање о коришћењу времена (TUS – Time Use Survey) за 2020. годину;
- Успостављање континуираног слања података Еуростату. Унапређење дисеминације података о тржишту рада. Хармонизација упитника према препорукама и захтевима Евростата;
- Припрема за спровођење Истраживање о структури зарада – први пут као редовно истраживање - (Structure of Earning Survey-SES) 2018;
- Редовно спровођење СИЛК анкете, у складу са регулативама и препорукама Евростата;
- Управа за безбедност и здравље на раду, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања ће припремити пропис којим ће Методологија Евростата о статистици повреда на раду бити транспонована у национално законодавство, а у циљу хармонизације са правним тековинама ЕУ, односно са Уредбом Комисије (ЕЗ) бр.349/2011 о спровођењу Уредбе (ЕЗ) бр.1338/2008 Европског парламента и Савета о статистичким подацима Заједнице о јавном здрављу и безбедности и здравља на раду, у делу статистичких података о повредама на раду.

3.18.3. Статистички подаци о животној средини

Преглед стања

У оквиру ИПА 2012 МБ пројекта, урађен је експериментални обрачун података о порезима у вези са животном средином у складу са Уредбом европског парламента и Савета, за европске рачуне животне средине број 691/2011 (Regulation (EU) No 691/2011 of the European parliament and of the Council of 6 July 2011 on European environmental economic accounts). Попуњен је и послат Евростатов Упитник „Порези у вези са животном средином, 2015“. Такође, урађен је експериментални обрачун елемената рачуна емисија у ваздух, у складу са поменутом Уредбом за европске рачуне животне средине. Настављен је рад на обрачуну годишњих података за трошкове за заштиту животне средине, као и индикатора материјалних токова у Републици Србији. Попуњени су и послати Евростатови упитници за ове области: Рачун емисија у ваздух, 2015, Трошкови за заштиту животне средине, 2015, и Рачун материјалних токова за ниво укупне економије, 2015.

РЗС производи податке од значаја за приказивање стања животне средине у области отпада и опасних хемикалија, вода, загађења ваздуха, као и „agri-environment“ индикаторе и рачуне животне средине.

У области статистике отпада подаци о генерисању, третирању и одлагању отпада прикупљају се редовним годишњим истраживањима о створеном и третираном отпаду за све секторе Класификације делатности (од В до S) осим сектора Пољопривреде који још није обухваћен истраживањем.

Подаци о укупном отпаду из домаћинства за 2014. годину процењени су коришћењем регресионог модела на административне изворе података а количине

отпада према врстама отпада (EWC-Stat) применом структуре за преузети комунални отпада на процењену количину.

Истраживања о отпаду су усклађена са Уредбом о статистици отпада (Waste Statistics Regulation, 2150/2002 (EC) и 849/2010 (EC)). При прикупљању података се користи Европска листа отпада (Уредба, 532/2000 (EC)), док се подаци публикују у складу са статистичком класификацијом отпада (EWC-Stat) и Класификацијом делатности (Уредба 1893/2006 (EC)).

Обавеза извештавања статистике отпада према захтевима дефинисаним у Анексу I Уредбе о статистици отпада постигнута је за 17 од тражених 18 сектора економских делатности и за отпад из домаћинства.

Обавеза извештавања о третираном отпаду према врсти третмана и врстама отпада (EWC-Stat) дефинисана у Анексу II Уредбе о статистици отпада, постигнута је за пет третмана од укупно шест.

Веза између супстанцијално орјентисане статистичке класификације отпада (EWC-Stat) и Европске листе отпада (LoW) дефинисана у Анексу III Уредбе о статистици отпада у потпуности је имплементирана.

Резултати истраживања се објављују у публикацијама и на интернет страници РЗС-а. Публикација „Статистика отпада у Републици Србији 2010-2013“ у којој су представљени статистички подаци о генерисаном и третираном отпаду према Уредби о статистици отпада доступна је корисницима од септембра 2015. године. Подаци о отпаду и Извештај о квалитету података (Quality Report), према Уредби 1445/2005 (EC) достављају се Евростату преко eDAMIS апликације. Подаци се такође достављају и УН (УНСД и УНЕЦЕ).

База података о опасним хемикалијама обезбеђује се годишњим истраживањем о потрошњи опасних хемикалија из сектора Класификације делатности: Рударство, Прерађивачка индустрија, Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром и Снабдевање водом и управљање отпадним водама, као из статистичке базе индустрије о производњи хемикалија и статистике увоза и извоза. Листа хемикалија припремљена је у складу са Уредбом о регистрацији, евалуацији и ауторизацији хемикалија, 1907/2006/EЗ (REACH – Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemical substances).

У области статистике вода, спроводи се пет редовних статистичких истраживања у годишњој периодици којима се прикупљају подаци о захваћеним, коришћеним, испуштеним, отпадним, пречишћеним водама, карактеристикама уређаја за пречишћавање, поново употребљеним водама, водама за наводњавање, као и подаци из области заштите о штетном дејству вода.

Подаци се прикупљају из следећих сектора Класификације делатности: Пољопривреда, шумарство и рибарство, Рударство, Прерађивачка индустрија, Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром, Снабдевање водом и управљање отпадним водама као и из области Класификације делатности, којима припадају извештајне јединице које су задужене за управљање водним ресурсима, заштитом од штетног дејства вода, изградњом и одржавањем хидрограђевинских објеката и околине.

Статистичка истраживања су усклађена са захтевима и препорукама Евростата (OECD/Eurostat Joint Questionnaire on Inland waters – JQ, Regional Environmental Questionnaire on Inland Waters – REQ), делимично са Оквирном директивом за воде 2000/60/EC (Water Framework Directive 2000/60/EC) и са Директивом о третирању отпадних вода (Urban Waste Water Directive 91/271/EEC и 98/15/EC).

Подаци статистике вода достављају се Евростату према Упитнику о копненим водама „OECD/Eurostat JQ on Inland Waters“ као и према Регионалном упитнику о

копненим водама преко eDAMIS апликације. Подаци се, такође, достављају УН (УНСД и УНЕЦЕ), као и Food and Agriculture Organization – FAO. Резултати истраживања се објављују у публикацијама и на интернет страници РЗС-а.

У области загађења ваздуха, подаци о потрошњи фосилних горива прикупљају се у више годишњих истраживања и припремају према Конвенцији о прекограничном загађењу ваздуха на великим даљинама (CLRTAP – Convention on long-range transboundary air pollution, 81/462/ЕЕС) за израчунавање емисија SO₂ и NO_x за које је задужена Агенција за заштиту животне средине.

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

2016. година

- Унапређење квалитета података и увођење додатних извора података о трошковима за заштиту животне средине, експериментални обрачун елемената рачуна трошкова за заштиту животне средине (у складу са Уредбом европског парламента, за европске рачуне животне средине број 538/2014);
- Комплетирање базе података у вези са рачуном материјалних токова за ниво укупне економије (EW-MFA);
- Рад на побољшању методолошких решења и унапређење извора података за обрачун прихода од пореза у вези са животном средином;
- Комплетирање базе података у вези са рачуном о емисијама у ваздух на основу расположивих података;
- Проширење базе података о отпаду (за 2014.годину) у складу са Уредбом 2150/2002 са подацима о отпаду из домаћинства.
- Анализа стања и припрема методологије за укључивање сектора Пољопривреде у обухват истраживања о створеном и третираном отпаду
- Слање сетова података о генерисаном и третираном отпаду за 2014. годину Евростату дефинисаних Уредбом 2150/2002 као и Извештаја о квалитету података према Уредби 1445/2005/ЕС.
- Унапређење квалитета података статистике отпада према Уредби о статистици отпада применом предложених правила валидације података од стране Евростата.
- Праћење препорука и усклађивања Евростата у вези израде индикатора о потрошњи опасних хемикалија.
- Припрема базе података за истраживање о укупном билансу копнених вода.
- Достављање података статистике вода Евростату - Упитник о копненим водама „OECD/Eurostat JQ on Inland Waters” и Регионални упитник о копненим водама – REQ
- Сарадња са Хидрометеоролошким заводом Србије у циљу комплетирања података за водна подручја.
- Усклађивање са Директивом 2007/60/ЕЗ о управљању ризицима од поплава (Directive 2007/60/EC on the assessment and management of flood risks) базе података о копненим водама.

2017. година

- Наставак рада на побољшању методолошких решења и унапређење извора података за обрачун индикатора материјалних токова, пореза у вези са животном средином, и елемената рачуна емисија у ваздух (у складу са Уредбом европског

- парламента, за европске рачуне животне средине број 691/2011);
- Комплетирање базе података у вези са рачуном трошкова за заштиту животне средине;
 - Дефинисање извора и метода за израду рачуна Сектора роба и услуга у вези са животном средином (у складу са Уредбом европског парламента, за европске рачуне животне средине број 538/2014).
 - Спровођење истраживања о створеном и третираном отпаду за све секторе Класификације делатности (од А до S).
 - Сарадња са Агенцијом за заштиту животне средине Републике Србије ради комплетирања података о капацитетима постројења за одлагање отпада.
 - Наставак рада на унапређењу квалитета података статистике отпада.
 - Праћење препорука и усклађивања Евростата у вези израде индикатора о опасним хемикалијама.
 - Развијање методолошких инструмената за спровођење истраживања о захватању и коришћењу вода у руралним областима.

2018. година

- Даље усавршавање методологије и резултата обрачуна индикатора материјалних токова, пореза у вези са животном средином и елемената рачуна емисија у ваздух; и рачуна трошкова за заштиту животне средине;
- Експериментални обрачун елемената енергетских рачуна (PEFA);
- Експериментални обрачун елемената рачуна Сектора роба и услуга у вези са животном средином.
- Комплетирање базе података о отпаду у складу са Уредбом о статистици отпада, 2150/2002 (ЕС).
- Слање сетова података о генерисаном и третираном отпаду за 2016. годину Евростату дефинисаних Уредбом 2150/2002 као и Извештаја о квалитету података према Уредби 1445/2005/ЕС.
- Публиковање резултата истраживања статистике отпада према Уредби 2150/2002.
- Достављање података статистике вода Евростату - Упитник о копненим водама, OECD/Eurostat JQ on Inland Waters” и Регионални упитник о копненим водама – REQ.
- Комплетирање базе података из статистике вода, укључујући све релевантне податке за урбану и руралну област, у складу са захтевима JQ-/Eurostat/ OECD – Inland water.

3.18.4. Макроекономска статистика

Преглед стања

Методолошки оквир за израду основних макроекономских агрегата и система рачуна чине: Систем националних рачуна 2008 (SNA 2008), Европски систем националних и регионалних рачуна 2010 (ESA 2010) – Уредба Европске комисије 549/2013, методологије и препоруке Евростата за обрачун сталних цена (*Handbook on Price and Volume Measures in National Accounts*), Евростатовог приручника за табеле понуде и употребе и инпут-аутпут табеле (*Eurostat Manual of Supply, Use and Input-Output Tables*), Приручника за регионалне рачуне Евростата (*Manual on regional Accounts Methods*) и кварталне националне рачуне (методологија Евростата *Handbook on Quarterly National Accounts* и Међународног монетарног фонда *Quarterly National Ac-*

counts Manual), као и друге методологије и препоруке међународних организација које су усаглашене са SNA 2008 и ESA 2010.

У 2014. години реализован је План имплементације SNA 2008 (односно ESA 2010), у којем су дефинисани фазе и кораци увођења нових међународно прихваћених статистичких стандарда, и извршена ревизија (позитивно оцењена од стране међународних организација) серија годишњих и кварталних података почев од 1995. године у циљу усаглашавања са новим методолошким оквирима за израду основних макроекономских агрегата националних рачуна. Рок за публикавање годишњих обрачуна скраћен је на $t+9$, тј. 9 месеци од истека референтне године, у складу са стандардом ЕУ.

Годишњи макроекономски подаци расположиви су од 1995. године. Бруто домаћи производ у текућим ценама обрачунава се независно производном методом, за ниво сектора и области Класификације делатности 2010 (усклађене са NACE Rev. 2), и расходном методом према категоријама употребе: издаци за финалну потрошњу домаћинства на нивоу група Класификације о личној потрошњи по намени (COICOP), за резиденте у иностранству и нерезиденте на територији Републике Србије; издаци за финалну потрошњу непрофитних институција које пружају услуге домаћинствима (НПИД) на нивоу укупног агрегата; издаци за финалну потрошњу државе обрачунати су делимично према Класификацији функција државе (COFOG), са поделом на индивидуалну и колективну потрошњу; обрачун бруто инвестиција у основне фондове изведен је по техничкој структури основних фондова; обрачун вредности извоза и увоза изведен је за робу и услуге појединачно. Израђен је и скуп рачуна за економију као целину и све институционалне секторе за период 2005 – 2013. година.

Резултати обрачуна бруто домаћег производа производном методом расположиви су и у сталним ценама (цене претходне године) за период 1995 – 2014. година. Обрачуни су изведени за ниво сектора и области Класификације делатности 2010. У оквиру ревизије унапређен је начин обрачуна у сталним ценама према производном приступу, стављањем тежишта на примену методе дефлације уместо методе екстраполације. Упоредо се наставило са независним обрачуном БДП-а са расходне стране у сталним ценама у редовној годишњој периодици, званично започетим 2013. године, чији су резултати такође доступни за читав период 1995 – 2014. година.

Кроз пројекте међународне помоћи извршена је алокација FISIM-а на институционалне секторе и настављен рад на обрачуна необухваћене економије у циљу побољшања обухвата БДП-а и са производне и са расходне стране. Са производне стране, активности су биле усмерене ка побољшању обрачуна аутпута и међуфазне потрошње, а са расходне стране ка даљем унапређењу обрачуна личне потрошње домаћинства, бруто инвестиција у основне фондове и увоза и извоза.

Обрачун регионалног БДП-а заснован је на принципима ESA 2010 и Евростатовог приручника за регионалне рачуне. Регионализација БДП-а се базира на Номенклатури статистичких територијалних јединица Републике Србије (НСТЈ), која је усклађена са европском Класификацијом статистичких територијалних јединица – NUTS. Регионални БДП обрачунава се по производном методу, на нивоу НСТЈ 2 и 3 (регион и област). Подаци за НСТЈ2 су расположиви од 2009. а за НСТЈ 3 од 2012. године. У 2015. години извршен је обрачун регионалних рачуна домаћинства (примарног и расположивог дохотка домаћинства) на нивоу НСТЈ 2 (регион) за 2013. годину и бруто додате вредности по делатностима (А*10) на нивоу НСТЈ 3 (округ) за 2014. Успешно је извршена прва трансмисија података у Евростат. Започет је рад на регионализацији инвестиција у основне фондове.

Рад на Supply and Use табелама је обновљен са почетком новог IPA 2012 пројекта којим је предвиђена израда првих табела и њихово балансирање. Пројекат је започео јуна 2016. године и биће завршен у децембру 2017. године.

У оквиру MB IPA 2011 извршен је обрачун пореза и социјалних доприноса по обрачунском принципу коришћењем метода временског прилагођавања пореза и социјалних доприноса, у складу са међународним стандардима. Подаци су расположиви за период 2005 – 2014. година, а од септембра 2014. године редовно се достављају Евростату.

Први пут су достављени и финансијски рачуни за сектор државе са подацима за 2014. годину и биланс стања за сектор државе са подацима за 2013. и 2014. годину (ESA табеле 6 и 7).

У октобру 2015. године први пут је, у виду пилот-пројекта, извршено извештавање о прекомерном дефициту (EDP табеле). Извештавање је поновљено и у априлу 2016. године.

У новембру 2015. године, у оквиру MB IPA 2012, приведен је крају рад на ажурирању детаљног описа методологије и извора података за обрачун годишњег бруто домаћег производа у складу са обрачунима заснованим на ESA 2010, у текућим (део А) и у сталним ценама (део Б).

Ажурирана серија података о бруто националном доходу, објављена почетком марта 2016. године, за период 2005–2014. године, усклађена је, како са новом методологијом националних рачуна (ESA 2010), тако и са новом методологијом платног биланса (BPM6 – Приручник о билансу плаћања, 6. издање).

Резултати кварталних обрачуна бруто домаћег производа према производном и расходном приступу, у текућим ценама, у ценама претходне године и у форми уланчаних мера обима (референтна 2010. година), у оригиналном и десезонираном облику, расположиви су од првог квартала 1995. године.

Према производном приступу обрачуни су изведени за ниво области и сектора Класификације делатности 2010 (NACE Rev. 2) и за нето порезе. Обрачуни у сталним ценама изведени су применом методе једноструке дефлације.

Према расходном приступу обрачуни су изведени за све категорије употребе БДП на следећим нивоима: троцифарски ниво СОICOP за издатке домаћинства за финалну потрошњу; издаци за индивидуалну и колективну финалну потрошњу државе; издаци за финалну потрошњу НПИД на укупном нивоу; бруто инвестиције у основне фондове по техничкој структури; извоз и увоз, посебно извоз/увоз робе и извоз/увоз услуга. Обрачуни у сталним ценама изведени су применом методе дефлације.

Сви квартални обрачуни изведени су дезагрегацијом расположивих годишњих података на кварталне и екстраполацијом кварталних вредности текуће године, коришћењем одговарајућих индикатора. Поред наведених, расположиви су и подаци о десезонираном БДП-у, за период од првог квартала 1995. године.

Резултати детаљних кварталних обрачуна према производном и расходном приступу објављују се у Саопштењу „Квартални бруто домаћи производ Републике Србије“ 60 дана по истеку референтног квартала. Подаци се публикују на нивоу А10 Класификације делатности (делатности су агрегиране у 10 сектора: А; В,С,Д,Е; F; G,Н,И; J; K; L; M,Н; O,Р,Q; R,С,Т) и главних агрегата употребе БДП-а.

Флеш оцена кварталног БДП-а (стопа реалног раста) објављује се од марта 2010. године, у форми саопштења за јавност, 30 дана по истеку референтног квартала. Оцена се заснива на месечним индикаторима и економетријским моделима.

Детаљан опис методологије и извора података за обрачун кварталног бруто домаћег производа (QNA Inventory), расположив је на сајту Републичког завода за статистику Србије и Евростата.

РЗС је 2013. године започео са трансмисијом података националних рачуна Евростату коришћењем EDAMIS-а, најпре према програму трансмисије ESA 95, а од октобра 2014. године, кроз редовну активност и у још већем обиму према програму трансмисије ESA 2010. Шаљу се следеће табеле у SDMX формату: NAMAIN_T0101_A, NAMAIN_T0101_Q, NAMAIN_T0102_A, NAMAIN_T0102_Q, NAMAIN_T0110_A, NAMAIN_T0117_A, NAMAIN_T0120_A, NAMAIN_T0121_A, NAMAIN_T0501_A, NAMAIN_T0502_A, NASEC_T0610_A, NASEC_T0620_A, NASEC_T0621_A, NASEC_T0622_A, NASEC_T0710_A, NASEC_T0720_A, NASEC_T0800_A, ESAP2GOV_0900_A, ESAP2GOV_NTL_A, NAREG_T_1001_A, NAREG_T_1200_A и NAREG_T1300_A.

У оквиру МВ ИРА 2014 РЗС је наставио рад на имплементацији SDMX-а у систем националних рачуна. Такође, у току је и рад на развоју дисеминационе базе података националних рачуна за потребе програма трансмисије ESA 2010.

Активности на примени стандарда Европске уније у области малопродајних цена започете су у оквиру CARDS националног пројекта и настављен кроз ИПА 2007, ИПА 2008 и ИПА 2009 мулти корисничке програме. Рад на обрачуна Хармонизованог индекса потрошачких цена одвијао се према планираним роковима. У току 2013 године радило се на усклађивању обрачуна Хармонизованог индекса потрошачких са променама у методама обрачуна дефинисаних у регулативима усвојеним у 2012 и 2013 (Compendium of HICP reference documents, 2013 Edition) и препорукама датих у нацрту методологије за обрачун хармонизованог индекса цена потрошача (Draft HICP Manual, part 1, 2013 version). У оквиру ИПА 2011 мулти корисничког програма започет је рад на обрачуна Индекса трошкова становања у сопственим становима (Owner Occupied housing price indices) у складу са Уредбом Европске комисије бр. 93/2013 (Commission Regulation No 93/2013 of 1 February 2013). Развој овог индекса настављен је и у оквиру ИПА 2012 мулти корисничког програма.

Истраживање о паритетима куповне моћи усклађено је са правилима и процедурама прописаним у новој методологији (Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities, 2012 Edition). Законски оквир за спровођење овог истраживања за земље Европске Уније регулисаном је Уредбом бр. 1448/2007 (Regulation EC No 1445/2007 establishing common rules for the provision of basic information on Purchasing Power Parities and for their calculation and dissemination).

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

2016. година

- Даље усавршавање методологије и резултата годишњих и кварталних обрачуна макроекономских агрегата;
- Почетак рада на изради Supply-Use табела.
- Пробни обрачуни бруто инвестиција у основне фондове за НСТЈ 2 (регион) на нивоу сектора Класификације делатности 2010;
- Повећање броја табела из програма трансмисије ESA 2010 (Transmission Programme – ESA 2010);
- Имплементација SDMX-а у систем националних рачуна; развој дисеминационе базе података националних рачуна за потребе програма трансмисије ESA 2010;
- Рад на припремама за обрачун Хармонизованог индекса потрошачких цена за регулисане цене (HICP-AT)
- Рад на припремама за обрачун Хармонизованог индекса потрошачких цена за цене са фиксним таксама (HICP-CT). Законски оквир за обрачун овог индекса дат

је у Уредби Европске комисије бр 119/2013 (Commission Regulation No 119/2013 of 11 February 2013).

- Даљи развој статистике цена у складу са препорукама Евростата (Multipurpose price statistics);

2017. година

- Даље усавршавање методологије и резултата годишњих, регионалних и кварталних обрачуна макроекономских агрегата;
- Израда првих Supply-Use табела;
- Усаглашавање различитих приступа годишњих обрачуна БДП;
- Пробни обрачуни кварталног БДП према приходном приступу; Примена нових метода за прикупљање података (Scanner data).
- Повећање броја табела из програма трансмисије ESA 2010 (Transmission Programme – ESA 2010);
- Имплементација SDMX-а у систем националних рачуна; развој дисеминационе базе података националних рачуна за потребе програма трансмисије ESA 2010;

2018. година

- Даље усавршавање методологије и резултата годишњих и кварталних обрачуна макроекономских агрегата;
- Интеграција Supply-Use табела и секторских рачуна;
- Припрема података за компилацију кварталних националних рачуна за ниво укупне економије;
- Комплетирање система регионалних рачуна и ревизија регионалног БДП-а 2010 – 2017;
- Повећање броја табела из програма трансмисије ESA 2010 (Transmission Programme – ESA 2010);
- Имплементација SDMX-а у систем националних рачуна; развој дисеминационе базе података националних рачуна за потребе програма трансмисије ESA 2010;
- Даљи развој статистике цена у складу са препорукама Евростата (примена свих нових препорука и уредби у вези обрачуна Хармонизованог индекса потрошачких цена).

3.18.5. Пословна статистика

Преглед стања

Структурне пословне статистике (SBS) су високо усаглашене са Уредбом 295/2008 која се односи на структурне пословне статистике (Анекси 1-4 и 8). Дефиниције варијабли које се обрачунавају су усаглашене са дефиницијама из Уредбе (ЕЗ) 250/2009. У 2013. години у оквиру међународног IPA 2011 пројекта, обрачунати су индикатори у пословној демографији (Анекс 9), као пилот подаци. Од референтне 2011. године обрачунавају се индикатори за статистику страних подружница у Србији (Inward FATS), где постоји делимична усаглашеност са Уредбама (ЕЗ) 716/2007 и 747/2008, које се односе на ову статистику и дефиниције варијабли у оквиру ње.

Краткорочне пословне статистике (STS) су усклађене са Регулативом (ЕЗ) Бр. 1503/2006 од 28. септембра 2006. године којом се имплементира и допуњује Уредба (ЕЗ) Бр. 1165/98 у вези варијабли краткорочне статистике.

Статистика индустрије објављује месечне индексе индустријске производње и месечне индексе промета у индустрији, који су усклађени са Уредбом (ЕК) Бр.1503/2006 од 28. септембра 2006. године којом се имплементира и допуњује Уредба

(ЕК) Бр. 1165/98 у вези варијабли краткорочне статистике. У обрачуну месечног индекса индустријске производње према економској намени и месечног индекса промета у индустрији према економској намени, примењује се Номенклатура главних индустријских групација, која је у потпуности усклађена са Уредбом (ЕК) Бр. 656/2007 од 14. јуна 2007. године којом се допуњује Уредба (ЕК) Бр. 586/2001 од 14 јуна 2007. године у вези имплементирања Уредбе (ЕК) бр. 1165/98 која се тиче краткорочних статистика, а у вези дефинисања главних индустријских групација.

Статистика грађевинарства објављује месечне податке о издатим грађевинским дозволама и кварталне индексе грађевинске производње који су усклађени са Уредбом (ЕК) Бр.1503/2006 од 28. септембра 2006. године којом се имплементира и допуњује Уредба (ЕК) Бр. 1165/98 у вези варијабли краткорочне статистике. За разврставање грађевина користи се Класификација врста грађевина која је у потпуности усклађена са Classification of Types of Construction – CC, final version, Eurostat, 1997.

Статистика трговине на мало и велико објављује краткорочне статистичке индикаторе за четири сектора (трговина на мало, трговина на велико, трговина на велико и мало моторним возилима и поправка моторних возила и мотоцикала, услуге смештаја и исхране) који су у великој мери усклађени са регулативама које се односе на краткорочне статистике. Серије података трговине на мало (Варијабле Ц 120, Ц 123) се достављају Евростату. Припремљени су метаподаци краткорочних индикатора за трговину на мало у складу са Методологијом краткорочних пословних статистика и прослеђени у Евростат. Започето је коришћење података административних извора за обухват предузетника у области G 47 КД (Пореска пријава пореза на додату вредност).

У оквиру Кварталног истраживања о пословању привредних друштава наставља се са израдом и слањем кварталних индекса промета за области КД које обухватају „Остале услуге“ (оригиналних и десезонираних), у складу са Уредбом (ЕЗ) 1165/98 и важећим Захтевима у Краткорочним статистикама (Annex D – “Other services”, Overview of the STS requirements), као резултат имплементације IPA 2012 пројекта. Планирају се активности у циљу израде индекса промета за области КД које обухватају „Остале услуге“ у месечној периодици, и то на основу коришћења административних извора података и у складу са планираним изменама Анекса Д у „Захтевима Краткорочних статистика“. Ова активност ће бити део IPA 2014 пројекта.

Број запослених и зараде прате се у свим областима на месечном нивоу. У току 2015. године, настављено је достављање краткорочних индикатора тржишта рада (број запослених, часови рада и зараде), преко eDAMIS-а и постигнут је значајан напредак у усклађивању са методолошким захтевима Евростата који се односи на обезбеђивање и достављање података о индикаторима из области тржишта рада према Главним индустријским групацијама, према економској намени (MIGs), као и захтеване временске серије за све анексе краткорочних статистика (STS).

Статистика индустрије спроводи Годишње истраживање о индустријским производима које је усклађено са Уредбом Савета (ЕЕК) бр. 3924/91, од 19. децембра 1991. године о успостављању истраживања Заједнице о индустријској производњи.

Статистика туризма је у знатној мери усклађена са одредбама Извршне Уредбе Комисије (ЕУ) број 1051/2011 од 20. октобра 2011, за спровођење Уредбе (ЕУ) број 692/2011 Европског парламента и Савета о европској статистици туризма, која се односи на структуру извештаја о квалитету и достављање података. Месечни подаци о туристичком промету (доласци и ноћења туриста), годишњи подаци о туристичком промету и смештајним капацитетима и њиховој искоришћености, као и метаподаци се достављају Евростату у складу са дефинисаним роковима.

Статистика енергетике израђује Годишње енергетске билансе за: електричну енергију, топлотну енергију, угаљ, нафту и деривате нафте, природни гас, геотермалну

енергију, дрвна горива и биогаз. Годишњи енергетски биланси се израђују у складу са Анексом А и Анексом Б Уредбе (ЕК) Бр. 147/2013 (амандман на Уредбу 1099/2008). Такође, Републички завод за статистику попуњава Годишње упитнике Евростата и Међународне агенције за енергију и доставља их у Евростат путем eDAMIS-а и УН. Ове Годишње упитнике Министарство рударства и енергетике прослеђује у Међународну агенцију за енергију. Месечно извештавање Евростата путем eDAMIS-а, према захтеву Анекса Ц Уредбе (ЕК) Бр. 147/2013 је успостављено за електричну енергију и угаљ; подаци се преузимају из базе података Министарства рударства и енергетике и Одељења спољне трговине РЗС-а.

Статистика саобраћаја располаже свим подацима, осим података о мобилности путника и података о роби у друмском саобраћају за сопствене потребе (не прикупљају се подаци о поморском саобраћају, јер тај превоз не постоји у нашој земљи). Приказани подаци у друмском (само јавни превоз), железничком, унутрашњим пловним путевима, цевоводном и ваздушном саобраћају су потпуно у складу са дефиницијама датим у Речнику за статистику саобраћаја, од стране EURO-STAT/ЕСМТ/УНЕСЕ. Статистичко истраживање о превозу робе унутрашњим пловним путевима је у складу са Уредбом 1119/80 ЕЕС. Статистичко истраживање путника и робе железницом је у складу са Уредбом 1177/80 ЕЕС. Показатељи о врстама паковања и транспорта опасних материја су уведени 2009. године. У годишњој периодици подаци о железничком, друмском, речном саобраћају и транспорту нафте нафтоводом се достављају ITF-а, УНЕСЕ и EUROSTAT-у (интернет верзија заједничког упитника). У годишњој периодици подаци о превозу у друмском саобраћају се достављају (IRF World Road statistics Questionnaire). У годишњој периодици подаци се достављају UN статистици - Annual transport Questionnaire, а у кварталној периодици подаци се достављају ITF (Short-term quarterly trends survey).

Истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија у домаћинствима (појединци) и привредним субјектима редовно се спроводе. Обрачунавају се сви индикатори у складу са основном Уредбом 808/2004, као и осталим уредбама из ове области.

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

2016. година

- Унапређење обухвата извештајних јединица у СБС истраживању, укључивањем дела предузетника, на основу административних извора података.
- Обрачун посебно агрегираних СБС индикатора за групе делатности (дефинисано у Анексу 1, Уредба (ЕЗ) 251/2009).
- Утврђивање примарне поверљивости СБС података који се шаљу у Евростат и слање сетова података о СБС индикаторима Евростату, као и извештаја о квалитету.
- Праћење методолошких измена које предлаже и спроводи Евростат у вези са индексом индустријске производње и индексом промета у индустрији. Спровођење припремних активности за обрачун индекса индустријске производње и индекса промета у индустрији на нову базу годину. Слање индекса индустријске производње и индекса промета у индустрији у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕК) Бр 1165/98.
- Праћење методолошких измена које предлаже и спроводи Евростат у вези са грађевинским дозволама и обрачуном индекса грађевинске производње. Истраживање могућности коришћења административног извора за прикупљање података о грађевинским дозволама. Спровођење припремних активности за

обрачун индекса грађевинске производње на нову базну годину. Слање података за грађевинске дозволе и индекс грађевинске производње у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕК) Бр 1165/98.

- Коришћење административних извора података у већој мери у циљу смањења оптерећења извештајних јединица и испитивање квалитета административних података у циљу добијања резултата за статистичка истраживања која се базирају на узорку (сектора G, области 45 и 46 КД) на основу Council regulation 1165/1998 concerning short-term statistics и Одлуке бр. 1297/2008/ЕС Европског Парламента и Савета.
- Наставак активности израде и слања у Евростат кварталних индекса промета за области КД које обухватају „Остале услуге“ (оригиналних и десезонираних) у складу са Уредбом (ЕЗ) 1165/98 и важећим Захтевима у Краткорочним статистикама (annex D);
- Почетак активности на дефинисању метода обрачуна индекса промета за „Остале услуге“ у месечној периодици, засноване на коришћењу расположивих административних извора у складу са Уредбом (ЕЗ) 1165/98 и планираним изменама Анекса Д у Захтевима у Краткорочним статистикама;
- Наставак активности у вези са хармонизацијом краткорочних индикатора из области тржишта рада, са методолошким захтевима у смислу усклађивања са дефиницијама наведених индикатора и коришћење административних извора података у циљу смањења оптерећења извештајних јединица.
- Усклађивање Номенклатуре индустријских производа за Годишње истраживање индустрије са Уредбом Комисије (ЕК), о успостављању Prodcom листе за истраживање Заједнице о индустријској производњи за 2016. годину и слање података о индустријским производима за 2015. годину у Евростат.
- Коришћење административних извора података у већој мери у циљу смањења оптерећења извештајних јединица и испитивање квалитета административних података у циљу добијања резултата за статистичка истраживања која се базирају на узорку за скупове предузетника (сектора I области 55 и 56 КД) на основу стандарда Евростата.
- Побољшање обухвата и квалитета података коришћењем административних извора – подаци локалних самоуправа за смештајне објекте домаће радиности и сеоских туристичких домаћинстава у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 692/2011 Европског парламента и Савета од 6. јула 2011. године о европским статистикама о туризму и о стављању ван снаге Директиве Савета 95/97/ЕЗ (Текст од значаја за ЕЕП) – ОЈ L 192/17, 22.07.2011.
- Спровођење активности статистике енергетике у циљу имплементације захтева из Анекса Ц Уредбе (ЕК) Бр. 147/2013. Подаци за природни гас биће преузети из базе података Министарства рударства и енергетике. Подаци за нафту и деривате нафте биће обезбеђени кроз примену ``Уредбе о методологији прикупљања и обраде података и обрачуна просечног дневног нето увоза, просечне дневне потрошње и количина обавезних резерви нафте и деривата нафте``, за коју је надлежно Министарство рударства и енергетике. Подаци о потрошњи енергената у домаћинствима према намени потрошње (захтев из Уредбе (ЕК) 431/2014), биће обезбеђени из пројекта "Припрема Другог Акционог плана енергетске ефикасности и показатеља ефикасности". Наведени пројекат спроводи Министарство рударства и енергетике.
- Припрема за редовно слање података о авио саобраћају Евростату, електронским путем.

- Припрема за електронско слање годишњих података Евростату о свим гранама саобраћаја (Common Questionnaire).

2017. година

- Унапређење обрачуна индикатора пословне демографије и индикатора који се односе на запосленост, на основу нових административних извора података.
- Увођење статистике домаћих подружница ван Србије (Outward FATS) у сарадњи са Народном банком Србије.
- Праћење методолошких измена које предлаже и спроводи Евростат у вези са индексом индустријске производње и индексом промета у индустрији. Спровођење активности за обрачун индекса индустријске производње и индекса промета у индустрији на нову базну годину. Слање индекса индустријске производње и индекса промета у индустрији у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕК) Бр 1165/98.
- Праћење методолошких измена које предлаже и спроводи Евростат у вези са грађевинским дозволама и обрачуном индекса грађевинске производње. Спровођење активности за обрачун индекса грађевинске производње на нову базну годину. Слање података за грађевинске дозволе и индекс грађевинске производње у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕК) Бр 1165/98.
- Опсежно и детаљно праћење и прилагођавање краткорочних индикатора трговине у Оквиру европских интегрисаних пословних статистика - FRIBS (регулативе, обухват, извештајне јединице, периодичност....).
- Наставак активности на коришћењу административних извора података у циљу производње индикатора Промет услуга у месечној периодици у складу са Уредбом (ЕЗ) 1165/98 и планираним изменама Анекса Д у Захтевима у Краткорочним статистикама;
- Праћење методолошких промена у обрачуноу индикатора промета у осталим услугама, у складу са FRIBS пројектом.
- Наставак активности у вези са хармонизацијом краткорочних индикатора из области тржишта рада, са методолошким захтевима у смислу усклађивања са дефиницијама наведених индикатора и коришћење административних извора података у циљу смањења оптерећења извештајних јединица.
- Усклађивање Номенклатуре индустријских производа за Годишње истраживање индустрије са Уредбом Комисије (ЕК), о успостављању Prodcom листе за истраживање Заједнице о индустријској производњи за 2017. годину и слање података о индустријским производима за 2016. годину у Евростат.
- Методолошка и организациона припрема истраживања у циљу добијања неопходних варијабли националног туризма и карактеристика туристичких путовања у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 692/2011 Европског парламента и Савета од 6. јула 2011. године о европским статистикама о туризму и о стављању ван снаге Директиве Савета 95/97/ЕЗ (Текст од значаја за ЕЕП) – ОЈ L 192/17, 22.07.2011. и Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 1051/2011 од 20. октобра 2011. године о спровођењу Уредбе (ЕУ) број 692/2011 Европског парламента и Савета која се односи на европску статистику туризма у погледу структуре извештаја о квалитету и преносу података (Текст од значаја за ЕЕП) – ОЈ L 276/13, 21.10.2011.
- Методолошка и организациона припрема истраживања у циљу добијања неопходних варијабли и карактеристика једнодневних путовања (посета) у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 692/2011 Европског парламента и Савета од 6. јула 2011.

године о европским статистикама о туризму и о стављању ван снаге Директиве Савета 95/97/ЕЗ (Текст од значаја за ЕЕП) – ОЈ L 192/17, 22.07.2011. и Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 1051/2011 од 20. октобра 2011. године о спровођењу Уредбе (ЕУ) број 692/2011 Европског парламента и Савета која се односи на европску статистику туризма у погледу структуре извештаја о квалитету и преносу података (Текст од значаја за ЕЕП) – ОЈ L 276/13, 21.10.2011.

- Спровођење активности статистике енергетике у циљу имплементације захтева из Анекса Ц Уредбе (ЕК) Бр. 147/2013.
- Потпуно прилагођавање методологије са Евростатом и уредбама 437/2003 и 1358/2003 о превозу путника, терета и поште у ваздушном саобраћају.
- Прилагођавање статистика пошта и телекомуникација Директивама 2008/6 и 97/67.

2018. година

- Усклађивање структурних пословних статистика са променама у европском статистичком систему у овој области (примена FRIBS пројекта).
- Праћење методолошких измена које предлаже и спроводи Евростат у вези са индексом индустријске производње и индексом промета у индустрији. Обрачун индекса индустријске производње и индекса промета у индустрији на нову базну годину. Слање индекса индустријске производње и индекса промета у индустрији у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕК) Бр 1165/98.
- Праћење методолошких измена које предлаже и спроводи Евростат у вези са грађевинским дозволама и обрачуном индекса грађевинске производње. Обрачун индекса грађевинске производње на нову базну годину. Слање података за грађевинске дозволе и индекс грађевинске производње у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕК) Бр 1165/98.
- Опсежно и детаљно праћење и прилагођавање краткорочних индикатора трговине у Оквиру европских интегрисаних пословних статистика - FRIBS (регулативе, обухват, извештајне јединице, периодичност....).
- Почетак израде месечних индекса промета за „Остале услуге“ на основу базе 2015. године, у складу са Уредбом (ЕЗ) 1165/98 и планираним изменама Анекса Д у Захтевима у Краткорочним статистикама;
- Праћење методолошких промена у обрачуну индикатора промета у осталим услугама, у складу са променама у европском статистичком систему (примена FRIBS пројекта).
- Прилагођавање краткорочних индикатора из области тржишта рада променама у европском статистичком систему у овој области (примена FRIBS програма).
- Усклађивање Номенклатуре индустријских производа за Годишње истраживање индустрије са Уредбом Комисије (ЕК), о успостављању Prodcom листе за истраживање Заједнице о индустријској производњи за 2018. годину и слање података о индустријским производима за 2017. годину у Евростат.
- Реализација истраживања у циљу добијања неопходних варијабли националног туризма и карактеристика туристичких путовања и дисеминација резултата у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 692/2011 Европског парламента и Савета од 6. јула 2011. године о европским статистикама о туризму и о стављању ван снаге Директиве Савета 95/97/ЕЗ (Текст од значаја за ЕЕП) – ОЈ L 192/17, 22.07.2011. и Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 1051/2011 од 20. октобра 2011. године о спровођењу Уредбе (ЕУ) број 692/2011 Европског парламента и Савета која се односи на европску статистику туризма у погледу структуре извештаја о квалитету и преносу података (Текст од значаја за ЕЕП) – ОЈ L 276/13, 21.10.2011.

- Реализација истраживања у циљу добијања неопходних варијабли и карактеристика једнодневних путовања (посета) и дисеминација резултата у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 692/2011 Европског парламента и Савета од 6. јула 2011. године о европским статистикама о туризму и о стављању ван снаге Директиве Савета 95/97/ЕЗ (Текст од значаја за ЕЕП) – ОЈ L 192/17, 22.07.2011. и Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 1051/2011 од 20. октобра 2011. године о спровођењу Уредбе (ЕУ) број 692/2011 Европског парламента и Савета која се односи на европску статистику туризма у погледу структуре извештаја о квалитету и преносу података (Текст од значаја за ЕЕП) – ОЈ L 276/13, 21.10.2011.
- Наставак активности статистике енергетике у циљу обезбеђивања преосталих података који се захтевају Анексом Ц Уредбе (ЕК) Бр. 147/2013.
- Припрема пробног статистичког истраживања о превозу робе у друмском саобраћају за сопствене потребе у складу са Регулацивом (ЕС) 98/1172 ЕЕС.
- Прилагођавање статистичке методологије о железничком саобраћају са регулативама 1192/2003, 91/2003 и 332/2007.
- Прилагођавање статистике речног саобраћаја уредбама 1365/2006 и 425/2007.

3.18.6. Монетарна, финансијска, трговинска статистика и статистика биланса плаћања

Републички завод за статистику

Преглед стања

Статистика спољне трговине робом садржи детаљне податке разврстане по земљама партнерима, по робама према Комбинованој номенклатури (CN2016) и СМТК рев. 4, по врстама транспорта, по преференцијалним стопама у случају увоза робе и по предузећима и њиховим трговинским карактеристикама и у надлежности је Републичког завода за статистику.

Основни принципи, стандарди и процедуре који се користе у обрачунима индикатора у трговини са светом засновани су на препорукама Уједињених нација објављеним у публикацији Уједињених нација „Међународна трговина робом: Концепти и дефиниције 2010“ серија М, број 52/2011. Прикупљање, обрада и дисеминација података је и у складу са релевантним препорукама законодавства Европске уније, тзв. Extrastat законодавством у које спадају следећи прописи: „Статистика уније која се односи на спољну трговину са земљама које нису чланице Европске уније, Уредба 471/2009 (Regulation (EC) No 471/2009 of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 on Community statistics relating to external trade with non-member countries); статистика уније која се односи на спољну трговину са земљама које нису чланице уније што се тиче размене података између националних царинских органа и статистичких органа, прикупљања података и процене квалитета, Уредба 92/2010 (Regulation (EU) No 92/2010 of 2 February 2010 of the European Parliament and of the Council on Community statistics relating to external trade with non-member countries, as regards data exchange between customs authorities and national statistical authorities, compilation of statistics and quality assessment); статистика уније која се односи на спољну трговину са земљама које нису чланице уније што се тиче покривености трговине, тачности података, прикупљања података о трговини по карактеристикама предузећа и по валутама из унетим као фактурна вредност и специфичне робе или специфично кретање роба, Уредба 113/2010 (Regulation (EU) No 113/2010 of 9 February 2010 of the European Parliament and of the Council on Community statistics relating to ex-

ternal trade with non-member countries, as regards trade coverage, definition of the data, compilation of statistics on trade by business characteristics and by invoicing currency, and specific goods or movements) и Уредба 1754 од 06.10.2015 допуњујући Анекс 1 Уредбе 2658/87 о тарифи и статистичким номенклатурама и заједничкој царинској тарифи (Regulation (EU) No 1754/2012 of 6 October 2015 amending Annex I to Council Regulation (EEC) No 2658/87 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff).

У статистици спољне трговине примењују се следеће класификације и номенклатуре:

- Номенклатура царинске тарифе заснована на Комбинованој Номенклатури и HS класификацији, која је у надлежности Министарства финансија и царинског органа.
- Стандардна међународна трговинска класификација СМТК, рев. 4.
- Класификација делатности (КД).
- Класификација земаља ISO – 3166 alpha=2 код.
- Геономенклатура.
- Класификација робе према економској намени ВЕС, рев.4 (широке економске групе).
- Класификација производа према степену обраде.
- Класификација према економској намени по методологији ЕУ(MIG).
- Класификација производа по делатности СРА

Номенклатура царинске тарифе заснива се на Хармонизованом систему назива и шифарских ознака 2012 и на Комбинованој номенклатури ЕУ 2016. Стандардна међународна трговинска класификација Рев. 4 уведена је 2010. године. Ревизијом пројекта спољне трговине 2004. уведене су ВЕС класификација према економској намени за потребе националних рачуна и MIG класификација економске намене по методологији ЕУ. ВЕС класификација Рев. 4 уведена је 2013. године док је ревидирана MIG класификација уведена 2010. године. Класификација земаља се заснива на класификацији ISO alpha-2 у прикупљању података док се у публикувању података користи Номенклатура земаља и територија ЕУ (Уредба ЕУ 1106/2012). Класификација производа по делатности СРА верзија 2.1 (Уредба ЕУ 1209/2014) уведена је 2015. године истовремено када и у Европској Унији.

Републички завод за статистику спроводи и комплексне статистичке обрачуне увозно-извозних индекса јединичних вредности, физичког обима и односа размене. Овај комплексни статистички обрачун је потпуно хармонизован са принципима и стандардима који се користе у свету па самим тим и са оним који важе у ЕУ. Подаци се публикују у месечној и кварталној динамици.

У 2013. години усклађена је методологија статистике спољне трговине са чланом 16 Уредбе ЕУ број 113/2010, која се односи на прикупљање података о трговини робом разврстаној по валутама исказаним у фактурној вредности робе. Прикупљени и обрађени подаци, за унапред дефинисана обележја, достављаће се Евростату у годишњој динамици. Уведен је нов индикатор FOB/FOB трговински биланс, што представља усклађивање са статистиком платног биланса и статистиком националних рачуна као и са препорукама датим у приручнику ВРМ6 Међународног монетарног фонда. Урађена је четврта ревизија намене производа по широким економским наменама (ВЕС рев.4), као и усклађивање података за претходне године по новој ревизији у складу са препорукама статистичког уреда УН и препорукама Евростата. Започето је коришћење додатног извора података за извоз и увоз електричне енергије у складу са поглављем 4 Уредбе ЕУ број 113/2010. У 2015. години

усклађена је методологија статистике спољне трговине са чланом 15 Уредбе ЕУ број 113/2010, која се односи на прикупљање података по трговинским карактеристикама предузећа у складу са оријентацијом Евростата у прикупљању свих неопходних индикатора о међународној оријентацији предузећа. У оквиру IPA2012 програма једна од предвиђених активности је била да се обраде и доставе Евростату подаци по трговинским карактеристикама предузећа за референтне године 2009-2013 најкасније до новембра 2015., што је и учињено.

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

2016. година

- Припреме за почетак увођења Интрастат система трговине (Уредба (ЕЗ) број 638/2004, Уредба (ЕЗ) број 222/2009, Уредба Комисије (ЕУ) број 1093/2013, Уредба (ЕЗ) број 659/2014, Уредба (ЕЗ) број 1982/2004, Уредба Комисије (ЕЗ) број 1915/2005, Уредба Комисије (ЕУ) број 91/2010, Уредба Комисије (ЕУ) број 96/2010 и Уредба Комисије (ЕУ) број 1093/2013), у статистички систем Републике Србије са административне тачке гледишта која обухвата формирање радне групе коју ће чинити представници Републичког завода за статистику, Управе царина и пореске управе и чији задатак ће бити дефинисање обавеза за спровођење овог истраживања и поделу посла између Републичког завода за статистику, Управе царина и пореске управе. Израда нацрта споразума о међусобној сарадњи између Републичког завода за статистику и Управе царина као и израда нацрта споразума између Републичког завода за статистику и Пореске управе о увођењу новог истраживања у статистички систем Републике Србије (Уредба ЕУ 91/2010);
- Обезбеђивање свих неопходних индикатора за 2014. годину (референтна година) које ће Евростат захтевати од земаља чланица ЕУ у оквиру прикупљања података за 2016. годину;

2017. година

- Израда нацрта методологије за Интрастат систем трговине (Уредба (ЕЗ) број 638/2004)
- Обезбеђивање свих неопходних индикатора за 2015. годину (референтна година) које ће Евростат захтевати од земаља чланица ЕУ у оквиру прикупљања података за 2017. годину;
- Увођење новог извора података за прикупљање података о међународној трговини бродовима и авионима са циљем да се идентификује моменат промене власништва над бродовима и авионима између правних особа које тргују овим специфичним робама. На овај начин би се додатно ускладили са поглављем 4 Уредбе број 113/2010;

2018. година

- Почетак израде апликације у Републичком заводу за статистику за Интрастат систем трговине за обраду и контролу података као и почетак прављења апликације у Управи царина за прикупљање и контролу података за Интрастат систем трговине (Уредба ЕУ 638/2004);
- Обезбеђивање свих неопходних индикатора за 2016. годину (референтна година) које ће Евростат захтевати од земаља чланица ЕУ у оквиру прикупљања података за 2018. годину;

Народна банка Србије

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Монетарна и финансијска статистика

Монетарна статистика обухвата билансе НБС, банака, других финансијских организација, као и консолидовани биланс укупног банкарског сектора. Подаци монетарне статистике се обрађују у складу са „Приручником о монетарној и финансијској статистици“ (Monetary and Financial Statistics Manual) Међународног монетарног фонда. Поред монетарне статистике, НБС прати и поједине финансијске индикаторе (каматне стопе банака на депозите и кредите, каматне стопе на државне обвезнице).

Статистика каматних стопа банака на кредите и депозите у потпуности је усклађена са регулативом Европске уније: Уредба Европске централне банке (ЕЗ) број 1072/2013 од 24. септембра 2013. године о статистици каматних стопа које примењују монетарно финансијске институције, Сеlex број 32013R1072 и Уредба Европске централне банке (ЕЗ) број 756/2014 од 8. јула 2014. којом се мења Уредба (ЕЗ) број 1072/2013 (ЕЦБ/2013/34) о статистици каматних стопа коју примењују монетарно финансијске институције, Сеlex број 32014R0756.

Такође, прикупљају се статистички билансни подаци за друштва за осигурање, инвестиционе фондове и немонетарне финансијске институције које се баве кредитним пословима (даваоци финансијског лизинга, привредна друштва која се баве пословима факторинга и форфетинга).

У новембру 2015. године по први пут Еуростату су достављени финансијски рачуни за сектор државе (стања за 2013. и 2014. и трансакције за 2014) у складу са Европским системом рачуна 2010 (табеле 6 и 7).

Статистика платног биланса

Област статистике платног биланса регулисана је Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС), Законом о званичној статистици („Службени гласник РС“, бр. 104/2009); Законом о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011, 119/2012 и 139/2014); Одлуком о условима и начину обављања платног промета са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 24/2007, 31/2007, 38/2010 и 111/2015); Одлуком о обавези извештавања у пословању са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 87/2009 и 40/2015); Упутством за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 24/2007, 31/2007, 41/2007, 3/2008, 61/2008, 120/2008, 38/2010, 92/2011, 62/2013, 51/2015 и 111/2015); Упутство за спровођење Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 87/2009 и 40/2015).

Према Закону о Народној банци Србије, Закону о званичној статистици, Закону о девизном пословању и пратећим одлукама и упутствима, Народна банка Србије (у даљем тексту: НБС), као надлежна институција, задужена је за прикупљање и обраду података, израду и извештавање о платном билансу, међународној инвестиционој позицији, међународној трговини услугама и страним директним инвестицијама. Укупан спољни дуг јавног и приватног сектора у Републици Србији прати НБС у

складу са препорукама ММФ-а садржаним у упутству „Приручник о статистици спољног дуга” (External Debt Statistics), при чему се спољни јавни дуг са аспекта буџетског система прати и у Министарству финансија. У циљу методолошког усклађивања наведених извештаја, НБС је надлежна за праћење, усаглашавање и примену релевантних регулатива Европске уније.

Закон о Народној банци Србије, Закон о званичној статистици и Закон о девизном пословању су у потпуности усклађени са основним прописима Европске уније из области платног биланса: Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 од 12. јануара 2005. године о статистици Заједнице која се односи на платни биланс, међународну трговину услугама и стране директне инвестиције, Celex број 32005R0184; Уредбом Савета број 707/2009 од 5. августа 2009. којом се мења Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 о статистици Заједнице која се односи на платни биланс, међународну трговину услугама и стране директне инвестиције, Celex број 32009R0707; Уредбом Комисије (ЕЗ) број 555/2012 од 22. јун 2012. којом се мења Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 о статистици Заједнице која се односи на платни биланс, међународну трговину услугама и стране директне инвестиције у односу на ажуриране захтеве за подацима и дефиницијама, Celex број 32012R0555; Уредбом Савета (ЕЗ) број 602/2006 од 18. априла 2006. којом се мења Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 иновирањем захтеваних података, Celex број 32006R0602; Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 924/2009 од 16. септембра 2009. године о прекограничним плаћањима у Заједници којом се мења Уредба (ЕЗ) број 2560/2001., Celex број 32009R0924.

У складу са имплементационим планом за „Прелазак на нову методологију платног биланса“ припремљеним у оквиру ИПА пројекта „Јачање институционалних капацитета НБС“, од 24. јуна 2014. спроведено је методолошко усклађивање платног биланса и међународне инвестиционе позиције Србије са методологијом Међународног монетарног фонда (у даљем тексту ММФ), односно са „Приручником о платном билансу, шесто издање“ (BPM6). Извршене су методолошке промене, укључујући ре-класификацију, увођење додатних ставки код услуга (FISIM, премије-техничке резерве), личних трансфера, а извршена су и прилагођавања у аутоматизацији и секторизацији извештаја.

Народна банка Србије је отпочела од 24. јуна 2014. године са редовним извештавањем Еуростата у складу са BOP Vademecum. До сада су достављени сви извештаји у прописаном року (месечно, тромесечно и годишње): платни биланс и међународна инвестициона позиција, међународна трговина услугама, стране директне инвестиције, користећи SDMX-EDI поруке путем e-Damis портала. Подаци за претходни период су послати 2015. године за период 2007-2013.

Према извештају Еуростата о оцени усклађености Србије са релевантним прописима Европске уније у области платног биланса за 2015. годину, достављени подаци и начин достављања су оцењени као високо усклађени са захтевима Уредбе (ЕЗ) 184/2005, и Уредбе комисије (ЕЗ) 555/2012. Препоручене су даље активности на добровољном усклађивању технике компилације платног биланса и међународне инвестиционе позиције у складу са захтевима прописаним за земље које учествују у монетарној унији.

У складу са препорукама Еуростата, НБС је 2015. године увела статистику хартија од вредности, потписивањем Споразума са Централним регистром хартија од вредности, усвајањем Одлуке о извештавању о пословима с хартијама од вредности („Службени гласник РС“, бр. 40/2015) и пратећег упутства у оквиру те одлуке о обавези извештавања о издавању и држању хартија од вредности у иностранству, као и

изменама Упутства за спровођење Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 87/2009 и 40/2015). Доношењем ових аката омогућено је унапређење директног извештавања о хартијама од вредности и за потребе платног биланса и међународне инвестиционе позиције.

У процесу реализације другог имплементационог плана „Унапређење директног извештавања као извора података платног биланса“, у оквиру ИПА пројекта, у 2015. је у сарадњи са Еуростатом реализован пројекат „Статистика међународне трговине услугама“ (пројекат бр 15), са оценом квалитета досадашњег извештавања у области међународне трговине услугама. У оквиру пројекта су израђени Методолошки приручник и припремљено упутство са пратећим обрасцима за извештавање, чија ће се примена извршити у 2017. години. Тиме ће се прећи на директно извештавање у области статистике међународне трговине услугама.

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Послови НБС везани за статистику платног биланса обављају се у Директорату за економска истраживања и статистику, Одељењу за статистику платног биланса. Број запослених и опремљеност су за сада у складу с међународним стандардима у овој области, а сарадња са ИТ сектором је у сталном напредовању кроз реализацију наведених пројеката.

У циљу даљег јачања административних капацитета НБС потребно је обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз редовне видове усавршавања на курсевима ММФ-а и сарадњу са централним банкама земаља Европске уније. Неопходно је обезбедити путем ИПА пројеката учешће на редовним курсевима Еуростата за потребе обуке запослених у ИТ сектору у циљу унапређења трансмисије података путем е-Damis портала и SDMX-EDI поруке. На тај начин би се кроз стручно усавршавање и конкретну обуку ојачали постојећи кадровски капацитети и идентификовала евентуална потреба за њиховим проширењем, ради ефикаснијег спровођења захтева правних тековина Европске уније у области платног биланса.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније за период 2016-2018.

Монетарна и финансијска статистика

- Усклађивање билансне статистике банака и НБС са Уредбом Европске централне банке (ЕЗ) број 1071/2013 од 24. септембра 2013. о билансу стања монетарно финансијских институција, Celex број 32013R1071 и Смерницом Европске централне банке од 4. априла 2014. о монетарној и финансијској статистици (ЕСВ/2014/15) ;

- Усклађивање билансне статистике друштава за осигурање са Уредбом Европске централне банке (ЕЗ) број 1374/2014 од 28. новембра 2014. о захтевима статистичког извештавања друштава за осигурање, Celex broj 32014R1374;

- Израда годишњих финансијских рачуна за све секторе, као и израда серије података за период 2006-2013. година;

- Израда табела 27. и 28. из Програма трансмисије (ESA 2010 Transmission programme).

Статистика платног биланса

Даље усклађивање са статистичким захтевима Eurostat-а у домену платног биланса ће се спровести кроз измене Одлуке о условима и начину обављања платног

промета са иностранством и Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством са пратећим упутствима, уз измену и употпуњавање образаца за извештавање.

Ради увођења образаца за директно извештавање за статистику међународне трговине услугама у складу са реализованим пројектом, у 2017 години ће бити измењено и допуњено Упутство за спровођење Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством.

Такође, у циљу побољшања квалитета и испуњавања захтева према прописима Европске уније, наведено упутство ће бити допуњено увођењем нових образаца директног извештавања из области страних директних улагања и грађевинских радова у иностранству и рачуна отворених у иностранству. Упутство ће садржати и рокове и критеријуме за извештавање од стране извештајне популације. У сарадњи са ИТ сектором израђује се платформа за пријем података директног извештавања, чије се успостављање очекује до краја 2016. године.

Спољна статистика страних директних улагања повезаних предузећа дефинисана је Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 716/2007 од 20. јуна 2007. године о статистици Заједнице о структури и делатности страних директних улагања повезаних предузећа, Celex број 32007R0716 што је предмет обавеза извештавања НБС.

Ова обавеза ће се реализовати у 2017. години, увођењем у примену нових образаца директног извештавања за потребе страних директних улагања, у оквиру којих ће бити уведена питања предвиђена у Анексу 2 овог прописа, а која се односе на „спољни“ FATS.

Прелазак на директно извештавање по преосталим ставкама текућег биланса реализоваће се изменама и допунама Закона о девизном пословању и Упутства за спровођење Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством, предвиђених од четвртог тромесечја 2017. до краја 2018. године. Спровођење овог усаглашавања повезано је и са фазама из Стратегије либерализације кретања капитала.

Критеријуми квалитета су дефинисани: Уредбом Савета (ЕЗ) број 1055/2008 од 27.10.2008. о имплементацији Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 у вези са критеријумом квалитета и квалитета извештавања статистике платног биланса Celex број 32008R1055; и Уредбом Комисије (ЕУ) број 1227/2010 од 20. децембра 2010. године којом се мења Уредба Савета (ЕЗ) број 1055/2008 од 27. октобра 2008. године о имплементацији Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 184/2005 у вези са критеријумом квалитета и квалитета извештавања статистике платног биланса, Celex број 32010R1227. Ради испуњавања дефинисаних критеријума квалитета, изменама Одлуке НБС о обавези извештавања у пословању са иностранством, у 2017. години биће утврђена периодика ревизије и оцена квалитета, као и њихово објављивање на сајту НБС.

3) Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У току је реализација ИПА програма преко Републичког завода за статистику која омогућава у периоду 2016-2018. године стално присуство раду Радне групе за платни биланс и Комитету за монетарну, финансијску и платно-билансну статистику у оквиру Eurostat-а.

У јуну 2016. године Народна банка Србије је, у сарадњи са Републичким заводом за статистику, поднела апликацију за пилот пројекат 1.2 „Статистика међународне трговине услугама“, који реализује Eurostat у оквиру Вишекорисничког програма сарадње ИПА 2015 (*Multi-beneficiary statistical cooperation programme*)

Предложени су нови пројекти у области сарадње са централним банкама земаља чланица Европске уније, као и у оквиру програма који се финансирају из развојне помоћи ЕУ (ТАИЕХ и сл.).

3.18.7. Пољопривредна статистика

Преглед стања

Ревизија истраживања статистике биљне производње започела је у 2013. години у оквиру пројекта ИПА 2011 и настављена је у оквиру пројекта ИПА 2012, а обухватила је ревизију броја и садржаја постојећих истраживања, као и ревизију методологија и начина прикупљања података. С тим у вези, од 2014 године, прикупљање података о површинама земљишта по начину коришћења, засејаним површинама и оствареној биљној производњи, обавља се спровођењем редовних анкета за породична пољопривредна газдинстава, док се подаци за привредна друштва, земљорадничке задруге и друге облике организовања са статусом правних лица прикупљају редовним годишњим извештајима из књиговодствених и других евиденција, у потпуном обухвату.

Статистика биљне производње хармонизирана је у потпуности са према Уредбом ЕУ 543/2009 о статистици биљне производње (Regulation (EC) No 543/2009 concerning crop statistics), и дефиницијама и концептима датим у Еуростатовом упутству за спровођење истраживања статистике биљне производње. Спроведеном ревизијом извршено је побољшање квалитета постојећих индикатора и обезбеђени су индикатори који су недостајали. У оквиру пројекта ИПА 2012, извршена је ревизија података статистике биљне производње за временску серију 2005-2013. Евростату су прослеђени сви индикатори статистике биљне производње за временски период 2007-2014.

Усаглашавање са важећом Уредбом ЕУ о сталним засадима (Regulation (EC) No 1337/2011 of the European Parliament and the Council of 13 December 2011 concerning European statistics on permanent crops and repealing Council Regulation (EEC) No 357/79 and Directive 2001/109/EC of the European Parliament and of the Council), започело је у оквиру пројекта ИПА 2014, који је у току и спроводи се у сарадњи са Министарством пољопривреде и заштите животне средине. Планиране активности на усаглашавању обухватиће спровођење пилот истраживања у 2016. години и Анкете о површинама, сортном саставу, густини садње и старости воћњака у 2017 години..

Према Стратегији развоја статистике пољопривреде у периоду 2014-2018. године, располагање хармонизованим подацима о воћњацима, у складу са поменутом Уредбом планирано је до краја 2018. године.

Надлежност над Уредбом ЕК No 436/2009 која се односи на успостављање и вођење виноградарског регистра и израду биланса хране и вина (Regulation No 436/2009 of 26 May 2009 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 479/2008 as regards the vineyard register, compulsory declarations and the gathering of information to monitor the wine market, the documents accompanying consignments of wine products and the wine sector registers to be kept) спроводи Министарство пољопривреде и заштите животне средине.

Од септембра 2012. до краја новембра 2015. године, у оквиру пројекта ИПА 2011 и ИПА 2012, спроведене су активности на хармонизацији статистике сточарске производње са важећим прописима ЕУ: Уредбом (ЕЗ) која се односи на статистику броја стоке и статистику меса (Regulation (EC) No 1165/2008 concerning livestock and meat statistics and repealing Council Directives 93/23/EEC, 93/24/EEC and 93/25/EEC),

Директивом и Одлуком (ЕЗ) у вези са статистиком млека и млечних производа (Council Directive No 96/16/EC, statistical surveys of milk and milk products and Commission Decision No 97/80EC, implementation of Council Directive No 96/16 on statistical surveys of milk and milk products). Процес хармонизације статистике сточарске производње подразумевао је интензивну сарадњу са Министарством пољопривреде и заштите животне средине на основу Споразума о сарадњи 2007. године потписаног између Министарства пољопривреде и заштите животне средине и Републичког завода за статистику и Анекса споразума из 2014. године.

Статистика броја стоке и статистика меса су потпуно у складу са Уредбом (ЕЗ) 1165/2008 и од 2015. године Евростату се прослеђују сви потребни индикатори из ових статистичких области. Подаци о броју стоке, по врстама и категоријама, као и подаци о производњи млека, вуне, јаја, меда, структури клања стоке ван кланица (по категоријама и месецима) обезбеђују се годишњом Анкетом о пољопривредној производњи – Сточарска производња, са стањем на дан 01. децембра. Како број свиња у Републици Србији прелази праг од 3 милиона грла, подаци о броју свиња у полугодишњој периодици обезбеђују се спровођењем Анкете о броју свиња са стањем на дан 23. маја. На основу резултата ових истраживања, од 2015. године врши се прогноза бруто домаће производње меса – по врстама стоке, док се месечни подаци о клању стоке у кланицама обезбеђују из евиденција Министарства пољопривреде и заштите животне средине од 2008. године.

У току 2015. године обезбеђени су сви неопходни индикатори из области статистике млека и млечних производа на основу месечних извештаја млекара унетих путем веб форме (Месечни улаз сировог млека и добијени млечни производи у млекарама), као и на основу редовних статистичких истраживања у вези са откупом пољопривредних производа и производњом у индустрији. Употреба обраног и пуномасног млека за добијање одређених млечних производа у млекарама израчуната је аутпут методом (на бази просечног садржаја млечне масти и протеина у готовим млечним производима). На основу резултата Анкете о пољопривредној производњи – Сточарска производња, уз коришћење норматива млека за добијање одређених млечних производа, обезбеђени су и подаци о употреби и преради млека на газдинствима. Сви подаци у месечној (table A) и годишњој периодици (table B, table C, table H) прослеђени су Евростату у складу са дефинисаним роковима. У односу на Директиву (ЕЗ) 96/16 и Одлуку (ЕЗ) 97/80, једине разлике постоје у дефиницији обраног млека и категоризацији сирева према садржају воде у безмасној материји.

Потпројектом у оквиру ИПА 2014, који је у току, наставиће се рад на стабилизацији успостављеног система статистике сточарске производње, као и на побољшању његове ефикасности где год је то могуће.

За Уредбу (ЕЗ) бр. 617/2008 у вези са производњом и прометом једнодневних пилића и јаја за инкубацију – по намени, структуром и капацитетима инкубатора (Regulation (EC) No 617/2008 of 27 June 2008 laying down detailed rules for implementing Regulation (EC) No 1234/2007 as regards marketing standards for eggs for hatching and farmyard poultry chicks) надлежно је Министарство пољопривреде и заштите животне средине. **Усклађеност са Уредбом је делимична**, с обзиром на то да се Евростату, у месечној периодици, прослеђују подаци о извозу и извозу пилића чија маса не прелази 185 g. Према Стратегији развоја статистике пољопривреде у периоду 2014-2018. године, располагање осталим индикаторима у складу са поменутом Уредбом планирано је након 2018. године.

Усклађивање са Уредбом (ЕЦ) 1166/2008 (Regulation (EC) No 1166/2008, Farm Structure Surveys and the survey on agricultural production methods) започело је спровођењем пописа пољопривреде у 2012. години у складу са Законом о попису пољопривреде 2011. Методологија и дефиниције коришћене у Попису пољопривреде 2012 **у потпуности су усаглашене са Уредбом**. Према Стратегији развоја статистике пољопривреде планирано је спровођењем истраживања о структури пољопривредних газдинстава на узорку у 2016. години. Због финансијских разлога, ово истраживање одложено је за 2018. годину.

Израда економских рачуна пољопривреде започета је у 2010. години, у оквиру ИПА 2008 МБ пројекта, у оквиру којег је израђен детаљан опис извора података и методологије економских рачуна пољопривреде (ЕАА Inventory - Eurostat's standard report structure for its Member States) као основа за развој система рачуна у пољопривреди. Након овога, у току наредних ИПА пројеката, урађено је следеће:

- Ревизија обрачуна елемената рачуна производње за период од 2007. до 2013. и обрачун за 2014. годину. Ревизија обрачуна економских рачуна пољопривреде урађена је као последица ревизије временских серија података о пољопривредној производњи на основу резултата Пописа пољопривреде 2012 и унапређења постојећег система истраживања статистике пољопривреде.
- Обрачун бруто инвестиција у основне фондове, и то за део који се односи на пољопривредне основне фондове, односно стоку и утврђени су износи капиталних трансфера у пољопривреди за период од 2007 до 2014. године
- Пробни обрачун закупа пољопривредног земљишта за период од 2007 до 2013. године
- Објављена је студија „Економски рачуни пољопривреде у Републици Србији, 2007-2014“ у децембру 2015. године
- Обрачун инпута радне снаге на основу добијених резултата Пописа пољопривреде 2012, редовних статистичких истраживања, као и административних извора података. Резултати обрачуна инпута радне снаге покривају период од 2007 до 2014. године
- У припреми је радни документ „Економски рачуни пољопривреде у Републици Србији, 2007-2015“, планиран за објављивање у септембру 2016. године.

Усклађеност са Уредбом (ЕУ) број 138/2004 Европског парламента и Савета, од 5. децембра 2003. године, о економским рачунима пољопривреде у Унији, Уредбом Комисије (ЕУ) број 306/2005, од 24. фебруара 2005. године, о измени Додатка I и Уредбом Комисије (ЕУ) број 909/2006, од 20. јуна 2006. године, о измени Додатка I и II је делимична. Методолошки оквир за израду економских рачуна пољопривреде чине још и: Европски систем рачуна (ESA 2010 – European System of National and Regional Accounts), као и Упутство за израду економских рачуна за пољопривреду (Manual on the Economic Accounts for Agriculture and Forestry, Rev.1.1).

У оквиру статистике цена и индекса цена произвођача производа пољопривреде побољшана је листа пољопривредних производа у складу са препорученом методологијом ЕУ. Просечне цене произвођача производа које се односе на побољшану листу производа пољопривреде, обрачунате су за период од 2007 до 2014. године. Такође, урађена је пондерациона шема за обрачун индекса цена произвођача производа пољопривреде за 2010. годину и послата Евростату у форми Excel табеле. На основу овако добијене пондерационе шеме прерачунати су индекси цена пољопривредних производа. Месечни и квартални индекси израчунати су за период од

2011 до 2014. године, док годишњи индекси обухватају период од 2007 до 2014. године.

Обрачун цена и индекса цена материјала, средстава рада и услуга у пољопривреди у Републици Србији обухвата два дела: (i) Инпут I – који се састоји из производа и услуга тренутно утрошених у пољопривреди и (ii) Инпут II – који се састоји из производа и услуга који учествују у инвестицијама у пољопривреди.

У оквиру ИПА 2012 пројекта, обрачунате су просечне цене производа и услуга тренутно утрошених у пољопривреди, односно производа који чине Инпут I, за 2012, 2013 и 2014. годину у складу са ЕУ методолошким препорукама. Поред овога, урађена је пондерациона шема за инпуте у пољопривреди за 2010. годину, након чега су израчунати годишњи и квартални индекси цена за Инпут I за 2012, 2013 и 2014. годину.

Статистика цена и индекса цена у пољопривреди, заснива се на Центлменском договору између Евростата и земаља чланица ЕУ.

Републички завод за статистику спроводи истраживање о површинама под шумама на сваке три године, док се истраживања о подизању, гајењу и искоришћавању шума, штетама у шумама и истраживање о путевима, средствима за транспорт и механизацији, спроводе једном годишње. Истраживање о производњи и продаји шумских сортимената се ради на месечном нивоу, док се истраживање о ловству спроводи сваке друге године.

Статистика рибарства спроводи редовна годишња истраживања и прикупља податке о производњи конзумне рибе и млађи у рибањацима делимично у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 762/2008 која се односи на аквакултуру (Regulation (EC) No 762/2008, on the submission by Member States of statistics on aquaculture and repealing Council Regulation (EC) No 788/96), као и податке о улову рибе у рекама, језерима и каналима.

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

2016. година

- Спровођење пилот истраживања о воћњацима у циљу усаглашавања са важећим прописом ЕУ (Regulation (EU) No 1337/2011 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 concerning European statistics on permanent crops and repealing Council Regulation (EEC) No 357/79 and Directive 2001/109/EC of European Parliament and of the Council);
- Праћење и контрола имплементације успостављеног система статистике сточарске производње и побољшање његове ефикасности где год је то могуће;
- Наставак активности на усклађивању статистике аквакултуре са Уредбом (ЕЗ) бр. 762/2008;
- Експериментални обрачуни елемената рачуна у циљу усаглашавања са важећом Уредбом (ЕУ) број 138/2004 Европског парламента и Савета, од 5. децембра 2003. године, о економским рачунима пољопривреде у Унији ;
- Обрачун јединичних вредности по произвођачким и базним ценама у оквиру економских рачуна пољопривреде;
- Унапређење статистике инпута радне снаге у пољопривреди (ALI Statistics);
- Даље унапређење обрачуна цена и индекса цена у пољопривреди (Центлментски договор)

2017. година

- Спровођење истраживања о воћњацима у циљу усаглашавања са важећим

прописом ЕУ (Regulation (EU) No 1337/2011 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 concerning European statistics on permanent crops and repealing Council Regulation (EEC) No 357/79 and Directive 2001/109/EC of European Parliament and of the Council);

- Праћење и контрола имплементације успостављеног система статистике сточарске производње и побољшање његове ефикасности где год је то могуће;
- Прослеђивање података о аквакултури Евростату, у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 762/2008;
- Почетак сарадње са Министарством пољопривреде и заштите животне средине на обезбеђивању података који се односе на структуру и капацитет инкубатора – према врсти живине, броју насађених јаја и употреби пилића, у складу са Уредбом (ЕЗ) 617/2008;
- Обрачун елемената рачуна капитала у складу са Уредбом (ЕУ) број 138/2004 Европског парламента и Савета, од 5. децембра 2003. године, о економским рачунима пољопривреде у Унији;
- Обрачун јединичних вредности по произвођачким и базним ценама у оквиру економских рачуна пољопривреде;
- Експериментална израда индикатора пољопривредног дохотка (индикатори А, В и С) и израчунавање индекса дохотка пољопривреде – Agricultural Income Index;
- Развој статистике цена пољопривредног земљишта, укључујући закуп (Центлментски договор);
- Даље унапређење обрачуна цена и индекса цена у пољопривреди (Центлментски договор).

2018. година

- Истраживање о структури пољопривредних газдинстава према уредби 1166/2008 (Regulation (EC) No 1166/2008, Farm Structure Surveys and the survey on agricultural production methods);
- Располагање хармонизованим индикаторима о сталним засадима – воћњацима у складу са важећом уредбом ЕУ (Regulation (EU) No 1337/2011 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 concerning European statistics on permanent crops and repealing Council Regulation (EEC) No 357/79 and Directive 2001/109/EC of European Parliament and of the Council) и слање података Евростату;
- Наставак сарадње са Министарством пољопривреде и заштите животне средине на обезбеђивању података који се односе на структуру и капацитет инкубатора – према врсти живине, броју насађених јаја и употреби пилића, у складу са Уредбом (ЕЗ) 617/2008;
- Израда индикатора пољопривредног дохотка (индикатори А, В и С) и израчунавање индекса дохотка пољопривреде – Agricultural Income Index;
- Даље унапређење обрачуна цена и индекса цена у пољопривреди (Центлментски договор);
- Успостављање система прогноза цена у пољопривреди (Центлментски договор);
- Унапређење статистике цена пољопривредног земљишта, укључујући закуп (Центлментски договор);
- Рад на успостављању система регионалних економских рачуна пољопривреде (РЕАА).
- Припрема закона и буџета о Попису пољопривреде 2021.

3.18.8. Регистри (статистички)

Преглед стања

Регистар просторних јединица (РПЈ) се води на основу Закона о регистру просторних јединица („Сл. гласник РС“, бр. 18/89). Ослања се на Закон о територијалној организацији („Сл. гласник РС“, бр. 129/07) и Закон о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“, бр. 129/07), као и на Закон о државном премеру и катастру („Сл. гласник РС“, бр. 72/09). Просторне јединице до нивоа насеља интегрисане су у ГИС. Од 2010. године у РПЈ је уведен и шифарски систем (кодови) за Номенклатуру статистичких територијалних јединица (НСТЈ) у складу са Уредбом о номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“, бр. 109/09, и 46/10).

На основу података Пописа пољопривреде 2012. формиран је Статистички регистар пољопривредних газдинстава. Регистар садржи сва пољопривредна газдинства на територији Републике Србије и редовно се ажурира подацима из истраживања пољопривредне статистике и расположивим административним подацима (регистри и евиденције Министарства пољопривреде и заштите животне средине, статистички пословни регистар и др.)

Статистички пословни регистар (СПР) уведен је ослањајући се у концептуалном смислу у потпуности на релевантне регулативе ЕУ. СПР је формиран на основу Уредбе Савета Европске заједнице о координацији увођења пословних регистара за статистичке сврхе у Заједници – (ЕЕЦ) бр. 2186/93 (COUNCIL REGULATION (EEC) No 2186/93 of 22 July 1993, on Community co-ordination in drawing up business registers for statistical purposes) и Уредбе Савета Европске заједнице о статистичким јединицама за праћење и анализу производног система заједнице – (ЕЕЦ) No 696/93 (COUNCIL REGULATION (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community).

Реинжењеринг и унапређење СПР у потпуности су преузели измене и допуне дефинисане Уредбом Европског парламента и Савета о успостављању заједничког оквира пословних регистара за статистичке сврхе и опозивом Уредбе савета (ЕЕЦ) No 177/2008 (REGULATION (EC) No 177/2008 of the European Parliament and Council of 20 February 2008 establishing a common framework for business registers for statistical purposes and repealing Council regulation (EEC) No 2186/93). Осим ових аката коришћен је Евростатов Приручник са препорукама за вођење пословног регистра Евростата као битан инструмент за вођење, развој и унапређење. СПР редовно годишње доставља податке (datasets) BUSREG_A_A Евростату преко eDamisa.

У оквиру пројекта МВ IPA 2011 спроведен је низ активности на унапређењу Статистичког пословног регистра: уведена је нова јединица „Група предузећа“ и, тиме је, у погледу обавезних јединица, СПР у потпуности усклађен са одговарајућим регулативама; урађено је иницијално шифрирање институционалних јединица на основу система рачуна ESA 2010 (SNA 2008); припремљен је оквир за увођење система управљања квалитетом и предстоји његова имплементација; дефинисан је методолошки приступ и улога СПР у координацији истраживања у домену пословних статистика.

У процес одржавања регистра укључени су нови извори, пре свега подаци о запосленима по свим основама осигурања из Централног регистра обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО). Ови подаци се преузимају у месечној периодици.

С обзиром да стање на терену није усклађено са базом улица и кућних бројева Републичког геодетског завода није било могуће њено преузимање па, тако, СПР и даље нема геореферентни код за јединице у својој бази. Проблем је превазиђен тако

што се од ЈП „Пошта Србије“ месечно преузима шифарник улица. Обе базе, ЦРОСО и шифарник Поште, имају својих недостатака, али су драгоцене у недостатку бољих решења.

Интензивирање је рада на повезивању свих истраживања пословних статистика са СПР. Формирана је Радна група за повезивање адресара статистичких истраживања и Статистичког пословног регистра задатком да пронађе решење за повезивања адресара статистичких истраживања и СПР. Осим ове, формирана је и Радна група за стандардизацију статистичких јединица у оквиру пословних статистика. Успешан завршетак рада тих радних група значиће да је успостављена узајамна повезаност СПР и статистичких истраживања и да су све релевантне и ажуране информације о статистичким јединицама из овог домена заступљене у регистру.

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

2016. година

- Редовно праћење и ажурирање свих промена просторних јединица у РПЈ.
- Развој и имплементација статистичких података у ГИС-у.
- Сарадња са Републичким геодетским заводом на пословима вођења и унапређења Регистра просторних јединица.
- Дефинисање новог степена урбанизације у складу са методологијом Евростата (DEGURBA) за територијалне јединице нивоа LAU2 и НСТЈЗ на бази резултата Пописа становништва, домаћинства и станова 2011. (алтернативни приступ у недостатку географских координата стамбених објеката).
- Почетак сарадње са Републичким геодетским заводом на плану сагледавања технолошких могућности и методолошких решења у вези са припремама за теренско спровођење Пописа 2021. и дисеминацију коначних резултата Пописа 2021. (географска обележја) у складу са Препорукама конференције европских статистичара за пописе око 2020. (UNECE, Евростат).
- Наставак сарадње са Републичким геодетским заводом на пословима успостављања НИГП-а (Национална инфраструктура геопросторних података) у складу са INSPIRE директивом ЕУ.
- Редовно одржавање базе СПР
- Интензивирање сарадње са најзначајнијим административним изворима: АПР, Пореска управа, ЦРОСО,...
- Интензивирање сарадње са корисницима СПР. Увођење редовних састанака најзначајнијих корисника и представника СПР, решавање текућих проблема, размена релевантних информација за истраживања и СПР, дефинисање оквира истраживања СПР, ..
- Интензивирање активности на преузимању повратних информације из пословних истраживања
- Подизање квалитета базе СПР и унапређење апликације СПР
- Израда плана активности за увођење профјалинга група предузећа
- Дефинисање извештаја о квалитету СПР на основу препорука Евростата и међународне добре праксе
- Спровођење редовног годишњег истраживања локалних јединица пословног субјекта
- Дизајн публикације о групама предузећа
- Међународна сарадња, семинари, радне групе, студијске посете
- Израда процедуре вођења и одржавања нових статистичких јединица у СПР

- Учешће у раду радних група за повезивање адресара и СПР и за стандардизацију статистичких јединица)
- Израда процедуре увођења ознаке институционалног сектора
- Укидање обележја облик својине и порекло капитала

2017. година

- Редовно праћење и ажурирање свих промена просторних јединица у РПЈ-у. сарадња са Републичким геодетским заводом на пословима вођења и унапређења Регистра просторних јединица.
- Развој и имплементација статистичких података у ГИС-у.
- Наставак сарадње са Републичким геодетским заводом на припреми и тестирању нових технолошких и методолошких решења за теренско спровођење Пописа 2021;
дефинисање активности на ажурирању графичке документације и обезбеђивању података о зградама (географске координате и др. атрибути) за потребе Пописа 2021.
- Наставак сарадње са Републичким геодетским заводом на пословима успостављања НИГП-а (Национална инфраструктура геопросторних података) у складу са INSPIRE директивом ЕУ.
- Редовно одржавање базе СПР
- Формирање, или реактивирање већ формираних, радних група са одговарајућим административним изворима
- Почетак активности профајлинга изабраних група предузећа
- Завршетак активности на коришћењу повратних информација из пословних истраживања, што ће као резултат имати директно повезивање СПР и тих истраживања
- Публиковање првог годишњег извештаја о квалитету СПР
- Издавање публикације о групама предузећа у Србији
- Развој веб странице СПР на интранету
- Спровођење редовног годишњег истраживања локалних јединица пословног субјекта
- Међународна сарадња, семинари, радне групе, студијске посете

2018. година

- Редовно праћење и ажурирање свих промена просторних јединица у РПЈ-у; сарадња са Републичким геодетским заводом на пословима вођења и унапређења Регистра просторних јединица.
- Развој и имплементација статистичких података у ГИС-у.
- Припрема Методолошког упутства за ажурирање графичке документације за теренску реализацију Пописа 2021.
- Почетак активности на обезбеђивању географских координата зграда за потребе дисеминације Пописа 2021. (мрежа 1x1 km²) у сарадњи са РГЗ-ом.
- Имплементација података адресног регистра у ГИС Завода.
- Наставак сарадње са Републичким геодетским заводом на пословима успостављања НИГП-а (Национална инфраструктура геопросторних података) у складу са INSPIRE директивом ЕУ.
- Ажурирање графичке и др. документације за теренску реализацију Пробног пописа 2019. у сарадњи са Републичким геодетским заводом.

- Редовно одржавање базе СПР
- Подизање квалитета базе СПР и унапређење апликације СПР
- Одржавање веб странице СПР на интранету
- Спровођење редовног годишњег истраживања локалних јединица пословног субјекта
- Развој профајлинга група предузећа укључујући почетак интензивног профајлинга у сарадњи са изабраним предузећима
- Међународна сарадња, семинари, радне групе, студијске посете

3.18.9.Класификације

Преглед стања

Већина класификација и номенклатура које се користе у свим фазама статистичког производног процеса усклађене су са међународним стандардима. За статистичке потребе користе се следеће класификације и номенклатуре:

- Стандардна међународна класификација занимања – (ISCO 08) Recommendations Commission 2009/824/EC Commission Recommendation of 29 October 2009 on the use of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08)
- Стандардна међународна класификација образовања (ISCED 11)
- Номенклатура статистичких територијалних јединица (НСТЈ) је регулисана Уредбом о номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“, бр. 109/09, и 46/10) а у складу са Законом о регионалном развоју („Службени гласник РС“, број 51/09 и 30/10). Номенклатура статистичких територијалних јединица (НСТЈ) усклађена је са номенклатуром NUTS (Nomenclature Territorial Units for Statistics) REGULATION (EC) No 1059/2003 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 May 2003 on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS) (OJ L 154, 21.6.2003, p. 1). За националне потребе, дефинисани су кодови функционалних територијалних јединица нивоа НСТЈ1, НСТЈ2 и НСТЈ3 по узору на NUTS класификацију. Кодови су интегрисани у ГИС и у Регистар просторних јединица. На нижем територијалном нивоу дефинисане су LAU1 и LAU2 просторне јединице.
- Класификација делатности (КД 2010) - NACE Rev. 2 је без икаквих измена преузета стандардна класификација делатности која се користи у Европском статистичком систему. Уредба (ЕЦ) бр. 1893/2006 Европског парламента и Савета од 20. децембра 2006. године којом се уводи статистичка класификација економских делатности NACE Rev. 2 и мења Уредба Савета (ЕЦ) бр. 3037/90 као и одређене уредбе (ЕЦ) које се односе на посебне статистичке области. (REGULATION (EC) No 1893/2006 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 December 2006 establishing the statistical classification of economic activities NACE Revision 2 and amending Council Regulation (EEC) No 3037/90 as well as certain EC Regulations on specific statistical domains)
- Статистичка класификација производа према делатности у Европској економској заједници (СРА), верзија 2.1 (Statistical Classification of Products by Activity in the European Economic Community, СРА 2.1). Класификација производа по делатностима (СРА) је класификација производа директно везана за класификацију делатности (Уредба ЕУ 1209/2014).
- Национална номенклатура Царинске тарифе у складу је са Комбинованом номенклатуром CN-2012 (Commission Regulation (EU) No 1006/2011 of 27 September 2011 amending Annex I to Council Regulation (EEC) No 2658/87 on the

tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff). Номенклатура царинске тарифе заснива се на Хармонизованом систему назива и шифарских ознака 2012 и на Комбинованој номенклатури ЕУ 2015.

- Стандардна међународна трговинска класификација, Ревизија 4 (СМТК, рев. 4) (Standard International Trade Classification, Revision 4 (SITC, Rev. 4)),
- Номенклатура статистике спољне трговине. ((NSFT – Nomenclature of External Trade Statistics)
- Класификација према основним економским категоријама (Classification of Broad Economic Categories (BEC))
- Класификација главних индустријских група према економској намени ЕУ (MIGS 2009) (Main Industrial Groupings (MIGS), 2009. (COMMISSION REGULATION (EC) No 656/2007 of 14 June 2007 amending Regulation (EC) No 586/2001 on implementing Council Regulation (EC) No 1165/98 concerning short-term statistics as regards the definition of main industrial groupings (MIGS))
- Номенклатура земаља формално се заснива на класификацији ISO alpha-2, а користи се и Geonomenclature 2006 (Commission Regulation (EC) No 1833/2006 of 13 December 2006 on the nomenclature of countries and territories for the external trade statistics of the Community and statistics of trade between Member States).
- Класификација врста грађевина (1998). (Classification of Types of Constructions (CC 1998))
- Prodcom листа. (Prodcom list). Commission Regulation (EU) 2015/1711 of 17 September 2015 establishing for 2015 the ‘Prodcom list’ of industrial products provided for by Council Regulation (EEC) No 3924/91.
- Европска листа отпада (Уредба, 532/2000 (EC) и EWC-STAT 4 Европска статистичка класификација отпада, верзија 4 (Commission Regulation (EU) No 849/2010 of 27 September 2010 amending Regulation (EC) No 2150/2002 of the European Parliament and of the Council on waste statistics).

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

Прилагођавање националних стандарда у области класификација и номенклатура у складу са изменама међународних стандарда, као и праћење територијалних промена јединица НСТЈ класификације и имплементација статистичких података у ГИС-у. Неке класификације се ревидирају сваке године, на основу измена одговарајућих номенклатура, нпр. CN, Prodcom list. Може се претпоставити да ће се нова серија ревизија, пре свих, економских класификација одвијати у овом периоду.

3.18.10. Дисеминација

Преглед стања

РЗС константно анализира различите групе корисника и њихове потребе за статистичким подацима у смислу релевантности, приступачности и благовремености, као и статистичке писмености корисника.

Да би статистички производи и услуге задовољили потребе корисника, РЗС редовно прати задовољство корисника статистичких производа и услуга, настоји да скратити време између референтног периода и датума објављивање података, побољша конзистентност података добијених из различитих извора, представи податке на свеобухватан начин, обезбеди међународну упоредивост и труди се да податке представи на најнижем могућем територијалном нивоу и у разним форматима издања.

Основни циљ дисеминације статистичких података је задовољење потреба корисника. Главни канал дисеминације статистичких података је веб сајт. РЗС ради на сталном унапређењу садржаја сајта, једноставној навигацији и веб сајту који ће бити прилагођен за смарт телефоне и таблете (андроид апликације). Кроз унапред дефинисан Календар објављивања свих публикација РЗС-а побољшана је ефикасност тражења и добијања статистичких података.

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

2016. година

- Побољшање и развијање подршке корисницима - User support service (US) на веб сајту Евростата приликом коришћења европских података и метаподатака, као и промовисање могућности коришћења европске статистике у јавности.
- Константно унапређење садржаја заводског сајта.
- Унапређење мерења интернет видљивости које пружа информације о корисницима који приступају сајту и броју отворених и преузетих страна.
- Израда нових и ажурирање постојећих процедура: саопштења за јавност, обрада захтева корисника, организовање конференција за новинаре и др, у складу са стратегијом дисеминације.
- Развијање метода проактивне дисеминације кроз редизајн садржаја заводског сајта и ажурирање базе података о корисницима.

2017. година

Израда нове стратегије дисеминације ради њеног усаглашавања са одредбама садржаним Уредби Европског савета 223/2009 (Regulation EC No 223/2009 of the European Parliament and of the Council) и другом правним актима ЕУ из ове области, као и са Основним начелима званичне статистике и Кодексом праксе европске статистике.

2018. година

Примена нове стратегије дисеминације и проширење асортимана производа дисеминације како би се задовољиле потребе корисника на нивоу ЕСС (Европски статистички систем), као извор података ЕУ статистике који пружа квалитетне статистичке информације засноване на принципима слободног приступа европској статистици.

3.18.11 Информационо-комуникациона технологија

Преглед стања

У развоју целокупне статистике, њеној хармонизацији са међународним стандардима и европској интеграцији веома је важна подршка коју обезбеђује ИКТ сектор.

Обрада података обавља се на ПЦ платформи у складу са студијом изводљивости урађеној у оквиру пројекта међународне помоћи ИПА 2007. У оквиру пројекта међународне помоћи ИПА 2012 треба да дође до значајног унапређења ИКТ инфраструктуре.

За унос, обраду и табелирање статистичких података, развијен је ИСТ, систем заснован на мета-подацима. Овим системом се обрађује већина статистичких

истраживања. У оквиру ИСТ-а развијен је и део за генерисање web упитника за прикупљање статистичких података захваљујући чему је знатно повећан број статистичких истраживања који прикупљају податке и преко web-а.

У циљу приближавања статистичких података крајњим корисницима, развијена је дисеминациона база података коју је могуће претраживати преко званичног сајта Завода. У циљу интегрисања свих расположивих ИКТ ресурса у јединствен статистички информациони систем, започета је интеграција ИСТ система са дисеминационом базом података у смислу аутоматизованог преноса генерисаних података из ИСТ система у дисеминациону базу података која је намењена корисницима наших података као и рад на примени стандардизованих назива и формата података у статистичком систему.

У оквиру Републичког завода за статистику 2008. године оформљен је САП центар (капацитета 19 телефонских линија). Проширење постојећег капацитета урађено је 2010. године увођењем 14 нових телефонских линија. Током 2014. године развијен је САП систем за прикупљање података помоћу лаптопа који је омогућио анкетарима да током самог анкетирања обаве и унос података и да прикупљене податке могу дневно послати у централну базу. На тај начин је знатно убрзан процес прикупљања и обраде података за анкетна истраживања.

Започет је рад на имплементацији SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем као и анализа расположивих података из административних извора.

Предложене активности за период 2016-2020 треба да омогуће унапређење интероперабилности и ефикасности електронског пословања како унутар Републичког завода за статистику, тако и са националним и међународним организацијама са којима Завод сарађује.

Приоритети су направљени на основу ИКТ стратегије и ИКТ политика изведених из студије изводљивости урађене у оквиру пројекта ИПА 2007, усвојених 13.07.2011. и усаглашени са: Кодексом праксе европске статистике, Уредбом о европском статистичком систему (Regulation (Ec) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council), Уредбом о европском статистичком систему (Regulation (Ec) No 99/2013 of the European Parliament and of the Council), и са Оквиром европске интероперабилности (European Commission IDABC 2004. The European Interoperability Framework (EIF) Version 1.0, European Commission IDABC (2007) Gartner and the European Interoperability Framework (version 2.0), и Commission Recommendation 2009/498 of 23 June 2009 on reference metadata for the European Statistical System. OJ L 168, 30.06.2009, p. 50.

Мере планиране за период од 2016. године до краја 2018. године

2016. година

- Пилот пројекат за имплементацију SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Наставак реализације примене стандардизованих назива и формата података у статистичком систему;
- Наставак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Почетак примене података из административних извора у статистичке сврхе;
- Унапређење ИКТ инфраструктуре – ИПА 2012 (везано за реализацију ИПА 2012);
- Почетак увођења система статистичких регистара;

- Развој алата за коришћење нових технологија за прикупљање и дисеминацију статистичких података (BigData, OpenData, ...).

2017. година

- Наставак и унапређивање употребе података из административних извора у статистичке сврхе;
- Наставак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Централизирана система за бекамирање и архивирање података на новој платформи (везано за реализацију ИПА 2012);
- Коришћење нових технологија за прикупљање и дисеминацију статистичких података (BigData, OpenData, ...);
- Увођење система статистичких регистара и њихова интеграција у постојећи статистички информациони систем;
- Развој новог сајта Завода (везано за реализацију ИПА 2012).

2018. година

- Наставак и унапређивање употребе података из административних извора у статистичке сврхе;
- Наставак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Коришћење нових технологија за прикупљање и дисеминацију статистичких података (BigData, OpenData, ...);
- Наставак увођења система статистичких регистара и њихова интеграција у постојећи статистички информациони систем;
- Почетак рада на интегрисању пословних сервиса унутар Завода и унапређењу постојећих.

Административни капацитети

На основу препоруке из Годишњег извештаја ЕК јасно је исказана потреба за повећањем броја запослених у Републичком заводу за статистику како би се обезбедила свеобухватна имплементација статистичког акија (acquis).

3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ

3.19.1. Радно Законодавство

Преглед стања

Радни односи су уређени **Законом о раду**, као општим законом о радним односима, и законима који се примењују у појединим областима рада. Закон о раду („Службени гласник РС” бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14) има карактер општег закона и важи за све запослене и све послодавце, ако посебним законом није другачије одређено. Уколико нема посебних закона, Закон о раду има директну и потпуну примену, а уколико посебних прописа има, Закон о раду се примењује делимично и супсидијарно.

Законом о изменама и допунама Закона о раду који је усвојен 2014. године учињен је важан корак у процесу усклађивања радног законодавства са правним тековинама Европске уније и међународним стандардима МОР. Најважније измене и

допуне односиле су се на институте рада на одређено време (ограничен на две године); отпремнина због технолошког вишка (само за године рада код последњег послодавца); радно време и одмори (прецизирани су појмови радног времена, пуног и непуног радног времена, прековременог рада и недељног одмора и годишњег одмора); зараде (прописан је образац обрачуна зараде који представља извршну исправу, увећање зараде, измењен референтни период за обрачун накнаде зараде); прецизирани су отказни разлози и процедуре за отказ од стране послодавца као и правне последице незаконитог отказа; права синдикалног представника и проширеног дејства колективних уговора.

Закон о раду делимично је усклађен са следећим прописима ЕУ:

- 1) Директивом Савета број 76/207/ЕЕЗ од 9. фебруара 1976. године о примени принципа равноправног третмана за мушкарце и жене када се ради о приступу запошљавању, стручном образовању и напредовању, као и условима рада, са изменама и допунама из 2002;
- 2) Директивом Европског парламента и Савета број 2003/88/ЕЗ од 4. новембра 2003. године о организацији радног времена;
- 3) Директивом Савета број 2001/23/ЕЗ од 12. марта 2001. године о заштити права запослених у случају промене послодавца;
- 4) Директивом Савета број 98/59/ЕЕЗ од 20. јула 1998. године које се односи на колективна отпуштања;
- 5) Директивом Савета број 80/987/ЕЕЗ од 20. октобра 1980. године о заштити запослених у случају банкрутства послодавца, са изменама и допунама садржаним у Упутству Европског парламента и Савета број 2002/74/ЕЗ;
- 6) Директивом Савета број 91/533/ЕЗ од 14. октобра 1991. године о обавези послодавца да обавести раднике о условима који се примењују на уговор о раду или радни однос;
- 7) Директива Савета број 1999/70/ЕЗ од 28. јуна 1999. године о Оквирном споразуму о раду на одређено време који су склопили ЕТУЦ, УНИЦЕ и ЦЕЕП;
- 8) Директива Савета број 97/81/ЕЗ од 15. децембра 1997. године о раду са непуним радним временом који су склопили ЕТУЦ, УНИЦЕ и ЦЕЕП.

Током 2015. године интензивно се радило на изради Анализе усклађености Закона о раду са Директивама ЕУ и међународним стандардима. Анализа је завршена у септембру 2015. године. Информација о анализи Закона о раду упућена је 4. јануара 2016. године Социјално Економском Савету Републике Србије. Закључак Анализе показује да је Закон о раду у значајној мери у сагласности са међународним стандардима наведеним у овој анализи, али и да је потребно даље унапређење појединих законских решења ради успостављања потпуне усаглашености са међународним стандардима и отклањања проблема у примени код појединих радно-правних института.

Поред Закона о раду, усклађивање са прописима ЕУ којима се уређују радно-правни односи у области саобраћаја, остварено је следећим законима:

- 1) Закон о поморској пловидби („Службени гласник РС“, бр. 87/11, 104/13 и 18/15);
- 2) Закон о безбедности и интероперабилности железнице („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 66/15 и 92/15);
- 3) Закон о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима („Службени гласник РС“, број 96/15).

Поред наведених закона, усклађивање са прописима ЕУ којима се уређују радно-правни односи радника у саобраћају уређено је следећим подзаконским актима:

1) Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС“, бр. 101/2008, 16/2009, 93/2009, 14/2010);

2) Уредба о звањима, условима за стицање звања и овлашћења чланова посаде поморских бродова („Службени гласник РС“, број 16/2014);

3) Уредба о минималним захтевима и условима за пружање медицинске неге на поморским бродовима („Службени гласник РС“, број 5/2014);

4) Уредба о начину и поступцима у вези са обављањем послова и одржавањем бродске страже чланова посаде на поморским бродовима, као и других послова на броду у циљу безбедне пловидбе и заштите мора од загађења („Службени гласник РС“, број 119/2013);

5) Правилник о поступку регистрације и садржини регистра уговора о раду помораца: („Службени гласник РС“, број 13/2016-21);

6) Правилник о здравственој способности помораца („Службени гласник РС“, број 9/2014);

7) Правилник о садржини и обрасцу плоче са распоредом радног времена, као и о обрасцу записа о сатима одмора помораца („Службени гласник РС“, број 9/2014);

8) Правилник о најмањем броју чланова посаде за безбедну пловидбу који морају да имају поморски бродови и друга поморска пловила трговачке морнарице: („Службени гласник РС“, број 1/2014-45).

Наведени прописима извршено је делимично, односно потпуно усклађивање са следећим прописима ЕУ:

1) Директива Савета 2000/79/ЕЗ о Европском споразуму о организацији радног времена мобилног особља у цивилном ваздухопловству, који су закључили Удружење европских ваздушних превозника (АЕА), Удружење европских радника у транспорту (ЕТФ), Европско удружење особља пилотских кабина (ЕЦА), Удружење европских регионалних ваздухопловних превозника (ЕРА) и Међународно удружење ваздухопловних превозника (ИАЦА) – потпуно усклађено;

2) Директива Савета 1999/63/ЕЗ о Споразуму о организацији радног времена помораца који су закључили Удружење бродовласника Европске заједнице (ЕССА) и Савез синдиката радника у транспорту Европске уније (FST) – потпуно усклађено;

3) Директива Савета 2009/13/ЕЗ о спровођењу Споразума који су закључили Удружење бродовласника Европске заједнице (ЕССА) и Европски савез радника у транспорту (ETF) о Конвенцији о раду помораца из 2006. године, и измени Директиве 1999/63/ЕЗ – делимично усклађено;

4) Директива Савета 2005/47/ЕЗ о Споразуму између Заједнице европских железница (СЕР) и Европске федерације радника у промету (ETF) о одређеним питањима увјета рада мобилних радника у интероперабилном прекограничном промету у железничком сектору – делимично усклађено;

5) Директива 2002/15/ЕЗ Европског парламента и Савета о организацији радног времена лица која обављају мобилне активности у друмском транспорту – у потпуности.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства:

Планира се даље усклађивање прописа у области рада ЕУ, према приоритетима из Агенде са експанаторног скрининга за Поглавље 19

Мере за спровођење приоритета у 2016. години

У току је формирање радних група на трипартитном нивоу ради припреме законских решења у циљу усклађивања прописа у области рада са прописима Европске уније, а пре свега са прописима из Агенде са експланаторног скрининга за Поглавље 19.

У току је рад на изради :

- Закона о раду преко агенција за привремено запошљавање, којим ће се извршити усклађивање са Директивом 2008/104/ЕЗ Европског парламента и Савета од 19. новембра 2008. године о раду преко агенције за привремено запошљавање и другим релевантним директивама из Агенде са експланаторног скрининга које се односе на заштиту и рад запослених преко агенција за привремено запошљавање..

- Закона о привременом запошљавању сезонских радника у пољопривреди, чиме ће се допринети смањењу рада на црно на привременим сезонским пословима, уз обезбеђивање права овим радницима на ограничено радно време, дневни и недељни одмор, као и уплата доприноса за пензијском и инвалидско осигурање и здравствено осигурање за случај повреде на раду.

Планови за усклађивање са правним тековинама ЕУ 2017-2018

У периоду 2017-2018. године, планира се даље усклађивање прописа у области рада са следећим прописима Европске уније, а пре свега са прописима из Агенде са експланаторног скрининга за Поглавље 19, и то:

- Директива 96/71/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 16. децембра 1996. о упућивању радника у оквиру пружања услуга,
- Директива Савета од 25. јуна 1991. о допунама мера за подстицање побољшања безбедности и здравља на раду радника у радном односу на одређено време или привременом радном односу (91/383/ЕЕЗ),
- Директива 2003/88/ЕЗ од 4. новембра 2003. одређеним видовима организације радног времена,
- Директива Савета 2010/18/ЕУ од 8. марта 2010. о спровођењу ревидираног Оквирног споразума о родитељском одсуству који су склопили BUSI-NESSEUROPE, UEAPME, СЕЕР и ETUC те о стављању ван снаге Директиве 96/34/ЕЗ,
- Директива Савета 94/33/ЕЗ од 22. јуна 1994 о заштити младих људи на раду
- Директива Савета 2001/23/ЕЗ од 12. Марта 2001 о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на заштиту права запослених код преноса предузећа, погона или делова предузећа или погона,
- Директива 92/85/ЕЗ Европског савета од 20. октобра 1992. о увођењу мера за подстицање побољшања сигурности и здравља на раду трудница, породиља и дојилја (десета појединачна директива у смислу члана 16. став 1. Директиве 89/391/ЕЕЗ),
- Директива 98/59/ЕЗ Европског савета од 20. јула 1998. о усклађивању законодавства држава чланица у односу на колективно отказивање,
- Директива Европског парламента и Савета број 2008/94/ЕЗ од 22. Октобра 2008. о заштити запослених у случају инсолвентности њиховог послодавца,
- Директивом Савета број 91/533/ЕЗ од 14. октобра 1991. године о обавези послодавца да обавести раднике о условима који се примењују на уговор о раду или радни однос,

- Директива Савета број 1999/70/ЕЗ од 28. јуна 1999. године о Оквирном споразуму о раду на одређено време који су склопили ЕТУЦ, УНИЦЕ и ЦЕЕП и
- Директива Савета број 97/81/ЕЗ од 15. децембра 1997. године о раду са непуним радним временом који су склопили ЕТУЦ, УНИЦЕ и ЦЕЕП.

Поред директива из Агенде, приоритет представља и усаглашавање радног законодавства са:

- Директивом 2008/104/ЕЗ Европског парламента и Савета од 19. новембра 2008. године о раду преко агенције за привремено запошљавање.

Рад преко агенција – као послодаваца који уступају запослене другим послодавцима ради обављања одређених послова присутан је у Републици Србији један низ година, а делатности привремено запошљавање и уступање људских ресурса су уређени и дозвољени прописима у области привреде, док са друге стране није уређен радноправни статус запослених у овим агенцијама и у том смислу није обезбеђена њихова адекватна заштита. Стога је потребно транспоновање ове директиве у радно законодавство Републике Србије. Такође, транспоновање ове директиве и уређивање односа између агенције као послодавца, запослених у агенцији и корисничког предузећа код кога запослени у агенцији обављају рад, истовремено су предуслов за транспоновање одређених директива из Агенде које уређују поједине аспекте радноправног статуса запослених преко наведених агенција. Поред тога Република Србија има обавезу усклађивања радног законодавства са Конвенцијом МОР 181 о приватним агенцијама за запошљавање, која је потврђена законом из 2010. године.

Према Плану рада Владе за 2016. годину и програмским активностима за наредне године, предвиђено је утврђивање предлога следећих закона до септембра 2018. године, усклађених са правним тековинама Европске уније:

- Предлог закона о раду преко агенција за привремено запошљавање
- Предлог закона о раду.

Административни капацитети

Област радних односа у надлежности је Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Министарство обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на систем у области радних односа и права из рада у свим облицима рада изузев у државним органима.

У Сектору за рад образоване су две уже унутрашње јединице, и то: 1) Одсек за унапређење области рада и права по основу рада у земљи и иностранству и 2) Одсек за социјални дијалог, колективно преговарање и зараде. У Сектору за рад по систематизацији запослено је 15 државних службеника укључујући и државног службеника на положају – руководиоца Сектора - 13 са ВСС и 2 са ССС од којих су тренутно 5 државних службеника са ВСС задужено за транспоновање одређених директива из Агенде са експланаторног и билатералног скрининга за Поглавље 19 у радно законодавство Републике Србије. С обзиром да се у наредном периоду очекује интензивнији рад на пословима интеграције са ЕУ, мишљења смо да су наведени кадровски капацитети недовољни.

Мере у вези са спровођењем обавеза из ССП –а

Континуирано прилагођавање законодавства законодавству ЕУ, у складу са новим економским и социјалним захтевима које укључује хармонизацију радног права, једнаких могућности, заштите осетљивих група, безбедности и здравља запослених.

ИНСПЕКТОРАТ ЗА РАД

Преглед стања

Област радних односа

У периоду **јануар – август 2016. године** инспектори рада су извршили **27.145** инспекцијских надзора у **области радних односа**, којима је обухваћено **498.600** запослених, при чему је **11.442** лица затечено на фактичком раду (рад „на црно“), а након предузетих мера инспектора рада послодавци су засновали радни однос са **9.521** лицем. Истовремено, инспектори рада су донели **3.080** решења о налагању отклањања утврђених неправилности, као и **238** решења поводом захтева за одлагање извршења решења послодавца о отказу уговора о раду до правоснажне одлуке суда; поднели су **1.690** захтева за покретање прекршајног поступка, као и **7** кривичних пријава.

Такође, извршено је **67** надзора поводом штрајка и тим поводом донето је **45** решења о отклањању недостатака, а поднета су и **3** захтева за покретање прекршајног поступка.

По захтевима за покретање прекршајног поступка које су поднели инспектори рада против послодаваца, а због учињених прекршаја у области радних односа према Закону о раду, укупан износ изречених новчаних казни по решењима судија за прекршаје је **99.128.541,00** динара.

У наведеном периоду издато је **828** прекршајних налога, по основу којих је у Буџет РС уплаћено **17.385.000,00** динара.

Инспекција рада посебну пажњу посвећује осетљивим категоријама запослених, као што су труднице и породиље, које су поднеле укупно **158** представки ради остваривања права по основу трудноће, породилског одсуства или одсуства са рада ради неге и посебне неге детета. Инспектори рада су донели **74** решења којима су наложили послодавцима да са трудницама, које су радиле на одређено време закључе уговоре о раду и то до истека права на породилско одсуство, одсуство са рада ради неге и посебне неге детета, као и да запосленима за време трудничког боловања, породилског одсуства и одсуства ради неге детета, исплате накнаде зараде у складу са Законом о раду. Такође, поднели су и **30** захтева за покретање прекршајног поступка.

Према планираним и приоритетним активностима Инспектората за рад, у циљу **сузбијања рада „на црно“**, организовани су и реализовани, **пored редовних надзора по службеној дужности и појачани инспекцијски надзори**, који подразумевају надзор у **одређеној делатности и на одређеној територији**, са учешћем већег броја инспектора рада. Појачани инспекцијски надзори вршени су у току радног времена, у поподневним часовима и ноћу, као и у дане викенда.

Сходно Закону о инспекцијском надзору, који је ступио на снагу 29.априла 2015. године (пуна примена од 30. априла 2016. године), проширен је домен

надлежности инспекцији рада, да поред регистрованих субјеката контролише и нерегистроване субјекте. На тај начин успостављен је законодавни оквир за одлучнију борбу против сиве економије, а ради **увођења нерегистрованих субјеката у легалне токове, спречавања нелојалне конкуренције, регулисања радно-правног статуса лица ангажованих на раду и рада на безбедном и здравом радном месту.** Инспекција рада је ради упознавања јавности са новинама у Закону о инспекцијском надзору припремила и поделила на терену **5000 флајера – апела нерегистрованим субјектима да послују у складу са законом.**

Од почетка примене одредби Закона о инспекцијском надзору, које се односе на инспекцијске надзоре нерегистрованих субјеката, односно од 30. јула 2015. године откривено је **916 нерегистрованих субјеката, при чему је код истих, поред физичких лица која су обављала делатност нерегистровано (нерегистровани субјекти) затечено још 866 лица на раду "на црно".**

Инспектори рада су одмах донели **916 решења**, којима су нерегистрованим субјектима наложили да без одлагања покрену прописани поступак за упис у одговарајући регистар и забранили даље обављање делатности или вршење активности до испуњења за то прописаних услова.

Највише нерегистрованих субјеката се бави трговином, угоститељством, поправком и одржавањем моторних возила, прерадом и обрадом дрвета и производњом предмета од дрвета, занатским услугама и извођењем грађевинских радова, али инспектори рада су затицали и нерегистроване вртиће, кладионице, геронтолошке центре.

Одлуком Владе Републике Србије, а у складу са Законом о инспекцијском надзору, основана је Координациона комисија, чији је Одбор за координацију инспекцијског надзора формирао **7 радних група и 2 стручна тима, од којих је један Стручни тим, који предузима мере и активности за сузбијање неформалног рада (рада „на црно“), а чији је носилац активности Инспекторат за рад.** Чланови наведеног Стручног тима су представници Инспектората за рад, Пореске управе и тржишне инспекције. Наведени Стручни тим је у претходном периоду организовао и реализовао, координиране инспекцијске надзоре, поред осталог, у делатности трговине, услуга и угоститељства, у којима је велика заступљеност рада „на црно“.

3.19.2. Безбедност и здравље на раду

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Основни пропис у области безбедности и здравља на раду је Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС” бр. 101/05 и 91/15) у коме су садржане основне одредбе и принципи Директиве Савета број 89/391/ЕЕЗ од 21. јуна 1989. године о увођењу мера којима се подстиче побољшање безбедности и здравља на раду. Законом су прописана права, обавезе и одговорности послодаваца и запослених за примену мера којима се обезбеђују безбедни и здрави услови рада на радним местима.

Систем безбедности и здравља на раду унапређен је у 2015. години доношењем Закона о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду новембра 2015. године, чиме је извршено даље усклађивање са Директивом 89/391/ЕЕЗ.

У складу са Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ, Управа за безбедност и здравље на раду припрема предлоге прописа којима се у национално законодавство транспонују појединачне директиве ЕУ из ове области. Прописи којима

су у национално законодавство транспоноване Директиве ЕУ у складу са Националним програмом за интеграцију Републике Србије у Европску унију и Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ јесу:

1. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду („Службени гласник РС”, број 92/08), који је делимично усклађен са Директивом Савета број 89/656/ЕЕЗ о примени минимума захтева за безбедност и здравље на раду при коришћењу личне заштитне опреме на радном месту,

2. Уредба о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима („Службени гласник РС”, бр. 14/09 и 95/10), која је делимично усклађена са Директивом Савета број 92/57/ЕЕЗ о примени минимума захтева за безбедност и здравље на раду на привременим или покретним градилиштима,

3. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад на радном месту („Службени гласник РС”, број 21/09), који је делимично усклађен са Директивом Савета број 89/654/ЕЕЗ о минимуму захтева за безбедност и здравље запослених на радном месту,

4. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад („Службени гласник РС”, бр. 23/09, 123/12 и 102/15), који је делимично усклађен са Директивом 2009/104/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева за безбедност и здравље запослених приликом коришћења опреме за рад на радном месту,

5. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при ручном преношењу терета („Службени гласник РС”, број 106/09), који је делимично усклађен са Директивом Савета број 90/269/ЕЕЗ о минимуму захтева за безбедност и здравље приликом ручног преношења терета тамо где постоји ризик од повређивања леђа запослених,

6. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном („Службени гласник РС”, бр. 106/09 и 93/13), који је делимично усклађен са Директивом Савета број 90/270/ЕЕЗ од 29. маја 1990. године о минимуму захтева за безбедност и здравље при раду са опремом са екраном,

7. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању хемијским материјама („Службени гласник РС”, број 106/09), који је делимично усклађен са: Директивом Савета број 98/24/ЕЗ о заштити безбедности и здравља запослених од ризика повезаних са хемијским агенсима на радном месту, Директивом Комисије 91/322/ЕЕЗ о успостављању индикативних граничних вредности имплементацијом Директиве Савета 80/1107/ЕЕЗ о заштити радника од ризика везаних за изложеност хемијским, физичким и биолошким агенсима на радном месту; Директивом Комисије 2000/39/ЕЗ којом се утврђује прва листа индикативних граничних вредности изложености на радном месту у спровођењу Директиве Савета 98/24/ЕЗ о заштити здравља и безбедности радника од ризика везаних за хемијске агенсе на радном месту; Директивом Комисије 2006/15/ЕЗ којом се утврђује друга листа индикативних граничних вредности изложености на радном месту у спровођењу Директиве Савета 98/24/ЕЗ и којим се мењају и допуњавају Директиве 91/322/ЕЕЗ и 2000/39/ЕЗ; Директивом Комисије 2009/161/ЕУ којом се утврђује трећа листа индикативних граничних вредности изложености на радном месту у спровођењу Директиве Савета 98/24/ЕЗ и измени Директиве Комисије 2000/39/ЕЗ,

8. Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при експлоатацији минералних сировина дубинским бушотинама („Службени гласник РС”, број 61/10), која је делимично усклађена са Директивом број 92/91 ЕЕЗ Европског парламента и

Савета о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених на вађењу минералних сировина у дубинским бушотинама,

9. Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при подземној и површинској експлоатацији минералних сировина („Службени гласник РС”, број 65/10), која је делимично усклађена са Директивом број 92/104/ЕЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених на површинским и дубинским коповима индустрије минерала,

10. Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад на пловилима која обављају риболов („Службени гласник РС”, број 70/10), која је делимично усклађена са Директивом број 93/103/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева безбедности и здравља на раду при раду на пловилима за улов рибе,

11. Правилник о обезбеђивању ознака за безбедност и здравље на раду („Службени гласник РС”, број 95/10), који је делимично усклађен са Директивом Савета број 92/58/ЕЕЗ о минимуму захтева за обезбеђивање ознака за безбедност и/или здравље запослених на раду,

12. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким штетностима („Службени гласник РС”, број 96/10), који је делимично усклађен са Директивом број 2000/54/ЕЗ Европског парламента и Савета о заштити запослених од ризика насталих услед излагања биолошким агенсима на радном месту,

13. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању вибрацијама („Службени гласник РС”, број 93/11), који је делимично усклађен са Директивом бр. 2002/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму заштите запослених од ризика насталих услед излагања физичким штетностима (вibrације),

14. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању буци („Службени гласник РС”, бр. 96/11 и 78/15), који је делимично усклађен са Директивом број 2003/10/ЕЗ Европског парламента и Савета у вези са излагањем запослених ризицима проузрокованим физичким агенсима – бука,

15. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима или мутагенима („Службени гласник РС”, број 96/11), који је делимично усклађен са Директивом Европског парламента и Савета 2004/37/ЕЗ о заштити запослених од ризика везаних за излагање карциногенима или мутагенима на радном месту,

16. Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад услед ризика од експлозивних атмосфера („Службени гласник РС”, број 101/12 и 12/13 – исправка), која је делимично усклађена са Директивом број 1999/92/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених изложених ризику услед експлозије гасова,

17. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању вештачким оптичким зрачењима („Службени гласник РС”, бр. 120/12 и 29/13 – исправка), који је делимично усклађен са Директивом бр. 2006/25/ЕЗ Европског парламента и Савета о заштити запослених од ризика при излагању физичким штетностима – вештачка оптичка зрачења,

18. Уредба о минималним захтевима и условима за пружање медицинске неге на поморским бродовима („Службени гласник РС”, број 5/14), која је потпуно усклађена са Директивом Савета 92/29/ЕЕЗ о минималним безбедносним и здравственим захтевима за побољшање медицинске неге на бродовима,

19. Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању азбесту („Службени гласник РС”, број 108/15), која је потпуно усклађена са Директивом 2009/148/ЕЗ Европског парламента и Савета од 30. новембра 2009. године

о заштити запослених од ризика везаних за изложеност азбесту на раду (кодификована верзија),

20. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању електромагнетском пољу („Службени гласник РС”, број 111/15), који је потпуно усклађен са Директивом 2013/35/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. о минималним захтевима за безбедност и здравље запослених услед изложености ризицима који потичу од физичких штетности – електромагнетно поље,

21. Упутство о радним местима на којима се обављају послови при којима је излагање запослених прабини која потиче од азбеста или материјала који садрже азбест повремено и ниског интензитета („Службени гласник РС”, број 42/16), у вези са Директивом 2009/148/ЕЗ Европског парламента и Савета од 30. новембра 2009. године о заштити запослених од ризика везаних за изложеност азбесту на раду (кодификована верзија).

б) Институционална структура и стање административних капацитета

У оквиру Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у чијој се надлежности налази област безбедност и здравље на раду, органи управе су Управа за безбедност и здравље на раду и Инспекторат за рад. Законодавни и надзорни послови у оквиру надлежности Министарства подељени су тако да Управа у оквиру својих основних послова припрема прописе у области безбедности и здравља на раду, док Инспекторат врши надзор над применом Закона и подзаконских прописа, односно мера безбедности и здравља на раду. Управа за безбедност и здравље на раду, на основу одредбе члана 59. Закона о безбедности и здрављу на раду, као орган управе у саставу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обавља послове државне управе са циљем унапређивања и развоја безбедности и здравља на раду, односно смањења повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности

У циљу унапређења безбедности и здравља на раду у Републици Србији, а сагледавајући Резолуцију Савета од 25. јуна 2007. године о новој стратегији Заједнице о здрављу и безбедности на раду (2007-2012), Влада Републике Србије донела је:

1. Стратегију безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2013. до 2017. године („Службени гласник РС”, број 100/13) и

2. Акциони план за спровођење Стратегије безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2013. до 2017. године („Службени гласник РС”, број 81/14).

Управа за безбедност и здравље на раду је у 2013. години, уз подршку *TAIEX* одељења Европске комисије, организовала фебруара 2013. године експертску мисију у Београду, а јуна радионицу, поводом даљег усклађивања Закона о безбедности и здрављу на раду са основном Директивом 89/391/ЕЕЗ.

У оквиру остварене сарадње са Европском агенцијом за безбедност и здравље на раду Управа за безбедност и здравље на раду одређена је за Повереника испред Републике Србије. Сарадња се састоји у сталној размени информација и знања и организовању промотивних конференција и манифестација у циљу унапређења стања у овој области.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

План за 2016. годину

1. Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу оштрих предмета који су медицинска средства у здравственој служби – усклађивање са Директивом 2010/32/ЕУ – од 10. маја 2010. године којом се спроводи Оквирни споразум о спречавању повреда оштрим медицинским инструментима у болницама и здравственом сектору који су закључили HOSPEEM и EPSU,

Рок: децембар 2016. године

2. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад запослене жене за време трудноће, породилје и запослене која доји дете – усклађивање са Директивом 2014/27/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о изменама Директива Савета 92/58/ЕЕЗ, 92/85/ЕЕЗ, 94/33/ЕЗ, 98/24/ЕЗ и Директиве 2004/37/ЕЗ Европског Парламента и Савета, како би се ускладиле са Уредбом (ЕЗ) 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша и са Директивом 92/85/ЕЕЗ од 19.10.1992 о увођењу мера за подстицање побољшања сигурности и здравља на раду трудних радница као и радница које су недавно родиле или доје у делу безбедности и здравља на раду,

Рок: новембар 2016. године

3. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад младих – усклађивање са Директива 2014/27/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о изменама Директива Савета 92/58/ЕЕЗ, 92/85/ЕЕЗ, 94/33/ЕЗ, 98/24/ЕЗ и Директиве 2004/37/ЕЗ Европског Парламента и Савета, како би се ускладиле са Уредбом (ЕЗ) 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша и са Директивом 94/33/ЕЗ од 22.06.1994 о заштити младих на раду у делу безбедности и здравља на раду,

Рок: новембар 2016. године.

План за 2017. годину

1. Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању хемијским материјама („Службени гласник РС”, број 106/09) – усклађивање са Директивом 2014/27/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о изменама Директива Савета 92/58/ЕЕЗ, 92/85/ЕЕЗ, 94/33/ЕЗ, 98/24/ЕЗ и Директиве 2004/37/ЕЗ Европског Парламента и Савета, како би се ускладиле са Уредбом (ЕЗ) 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша,

Рок: децембар 2017. године

2. Правилник о изменама и допунама Правилника обезбеђивању ознака за безбедност и здравље на раду („Службени гласник РС”, број 95/10) – усклађивање са Директивом 2014/27/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о изменама Директива Савета 92/58/ЕЕЗ, 92/85/ЕЕЗ, 94/33/ЕЗ, 98/24/ЕЗ и Директиве 2004/37/ЕЗ Европског Парламента и Савета, како би се ускладиле са Уредбом (ЕЗ) 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша,

Рок: децембар 2017. године

3. Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима или мутагенима („Службени гласник РС”, број 96/11) – усклађивање са Директивом 2014/27/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о изменама Директива Савета 92/58/ЕЕЗ, 92/85/ЕЕЗ, 94/33/ЕЗ, 98/24/ЕЗ и Директиве 2004/37/ЕЗ Европског Парламента и Савета, како би се ускладиле са Уредбом (ЕЗ) 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша,

Рок: децембар 2017. године.

План за 2018. годину

1. Закон о безбедности и здрављу на раду, којим ће се извршити потпуно усклађивање са Директивом Савета 89/391/ЕЕЗ од 12. јуна 1989. о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља радника на раду.

Рок: децембар 2018. године.

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене

Пре израде новог Закона о безбедности и здрављу на раду тражиће се подршка *ТАИЕХ* одељења Европске комисије у циљу организовања експертских мисија, одржавања радионица и семинара, са темом потпуног усаглашавања са Директивом Савета 89/391/ЕЕЗ од 12. јуна 1989. о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља радника на раду.

Управу за безбедност и здравље на раду чине са директором, 8 државних службеника и 1 намештеник. Од укупног броја запослених директор и 5 државних службеника са високом школском спремом, различитих профила ангажовано је на пословима усаглашавања прописа са правним тековинама ЕУ. Није планирано повећање постојећег броја државних службеника који би били ангажовани на реализацији овог програма.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

1. Стратегија безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2018. до 2022. године,

Рок: децембар 2018. године

2. Акциони план за спровођење Стратегије безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2018. до 2022. године

Рок: децембар 2018. године.

Инспекторат за рад

Преглед стања

Област безбедности и здравља на раду

Инспекторат за рад је у периоду **јануар – август 2016. године** у области

безбедности и здравља на раду извршио 9.196 инспекцијских надзора, којима је било обухваћено 158.544 запослених. Такође, у наведеном периоду донето је 3.282 решења о отклањању недостатака, донето је 279 решења о забрани рада на месту рада, због опасне појаве која може да угрози безбедност и здравље запослених, поднето је 30 пријава за покретање кривичног поступка против одговорних лица, због основане сумње да су починили кривично дело изазивања опасности необезбеђењем мера безбедности и здравља на раду, као и 621 захтев за покретање прекршајног поступка.

Током наведеног периода, инспектори рада су извршили 632 инспекцијских надзора поводом пријављених повреда на раду и то:

- 17 надзора поводом смртних повреда на раду
- 12 надзора поводом тешких повреда на раду са смртним исходом
- 11 надзора поводом колективних повреда на раду
- 540 надзора поводом тешких повреда на рад и
- 52 инспекцијска надзора поводом лаких повреда на раду.

Највећи број смртних повреда на раду догодио се у делатности грађевинарства – 54 % од укупног броја свих смртних повреда на раду пријављених инспекцији рада, а поводом којих су вршени инспекцијски надзори.

Током године, према планираним и приоритетним активностима Инспектората за рад, у циљу предузимања превентивних мера безбедности и здравља на раду од стране послодаваца и запослених, а ради смањења броја повреда на раду и остваривања безбедних и здравих услова рада на месту рада, организовани су и реализовани, поред редовних надзора по службеној дужности, и појачани инспекцијски надзори у високоризичним делатностима, првенствено у делатности грађевинарства, пољопривреде и индустрије, са учешћем максимално расположивог броја инспектора рада.

По захтевима за покретање прекршајног поступка које су поднели инспектори рада против послодаваца, а због учињених прекршаја у области безбедности и здравља на раду сходно Закону о безбедности и здрављу на раду, укупан износ изречених новчаних казни по решењима судија за прекршаје је 74.557.326,00 динара.

Мере планиране за период 2016-2018.година

У периоду 2016-2018. година стратешки циљ инспекцијских надзора биће усмерен на то, да се обезбеди примена одредаба Закона о раду, Закона о безбедности и здрављу на раду, Закона о инспекцијском надзору, других закона, подзаконских прописа (посебно транспонованих Директива ЕУ) и колективних уговора, како би се смањио број повреда на раду и да би се сузбио рад „на црно”.

За период 2016.-2018. година, ради пуне практичне примене директива ЕУ, планирана је додатна обука инспектора рада и то како интерна – у оквиру министарства, тако и екстерна - преко ТАИЕХ програма и у сарадњи са МОП. Такође, за све транспоноване директиве ЕУ, које се примењују као правилници или уредбе припремиће се интерна упутства, ради уједначеног поступања инспектора рада, приликом вршења надзора над спровођењем истих.

Имајући у виду новине у прописима у области безбедности и здравља на раду, инспектори рада ће, пре свега, посебну пажњу посвећивати превентивном деловању и упознавању послодаваца са изменама прописа у области безбедности и здравља на раду, а са крајњим циљем доследне примене истих.

Планирана је припрема упутства за поступање инспектора рада приликом надзора над применом Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад

при излагању буци, Уредбе о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању азбесту, Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању електромагнетском пољу.

Инспекцијски надзори ће бити усмерени на превенцију у области безбедности и здравља на раду и области радних односа, са посебним освртом на сектор малих и средњих предузећа и високоризичне секторе, као и на питања везана за женску радну снагу.

Инспекторат за рад ће и убудуће наставити са предузимањем мера у оквиру надлежности које ће довести до тога да се сви они који нелегално врше делатност региструју у Агенцији за привредне регистре, односно у други одговарајући регистар, а све у циљу сузбијања "сиве економије" и стављања у равноправан положај са регистрованим привредним субјектима.

Одлуком Владе Републике Србије, а у складу са Законом о инспекцијском надзору, основана је Координациона комисија, чији је Одбор за координацију инспекцијског надзора формирао 7 радних група и 2 стручна тима, од којих је један **стручни тим, који предузима мере и активности за сузбијање неформалног рада (рада „на црно“), а чији је носилац активности Инспекторат за рад. Чланови наведеног стручног тима су представници Инспектората за рад, Пореске управе и тржишне инспекције.** Наведени стручни тим је у претходном периоду организовао и реализовао координиране инспекцијске надзоре у делатности трговине, услуга и угоститељства, у којима је велика заступљеност рада „на црно“.

С обзиром на то, да је рад „на црно“, поред наведених делатности изузетно заступљен и у делатности грађевинарства и пољопривреде, инспекција рада интензивно контролише и послодавце, који обављају ове делатности.

Инспекторат за рад ће у **периоду 2016-2018. година**, између осталог, инсистирати на:

- пуној практичној примени прописа у области радних односа и безбедности и здравља на раду,
- уједначавању поступања инспектора рада - у смислу да у истој правној ситуацији сви инспектори поступају на истоветан начин,
- адекватној казненој политици за прекршаје из области рада и по могућству утицати, осим на изрицање казне у примереном новчаном износу, и на наплати истих у циљу постизања сврхе кажњавања, што ће индиректно за последицу имати побољшање стања у области надзора,
- обавезној примени, од стране инспектора рада, интерних упутстава и инструкција за рад и поступање инспектора рада, за поједина важна и сложена питања из домена надлежности инспекције рада,
- обезбедити оспособљавање и усавршавање знања за вршење инспекцијског надзора над применом превентивних мера за безбедан и здрав рад, утврђених новим прописима у области безбедности и здравља на раду који представљају транспоноване директиве ЕУ.
- медијском промовисању значаја друштвено-одговорног пословања привредних субјеката, упознавањем јавности са значајем поштовања примене прописа у области радних односа и безбедности и здравља на раду, са посебним освртом на високоризичне делатности и посебно осетљиве категорије запослених – труднице, породиле, особе са инвалидитетом и младе (гостовање у медијима, израда и подела промотивних лифлета послодавцима, запосленима и сл.).

Истовремено, уложиће се напор да се пронађе решење за адекватан информациони систем и техничку опремљеност инспектора рада (путем пројеката, донација), као и да се повећа број инспектора рада, а ради ефикаснијег и ефективнијег инспекцијског надзора.

Сходно наведеном, у наредном периоду, приоритетне активности Инспектората за рад биће усмерене на:

- смањење броја повреда на раду и професионалних обољења на најмању могућу меру;
- повећање формалне запослености и смањење неформалне запослености,
- повећање броја регистрованих привредних субјеката и смањење броја нерегистрованих субјеката,
- унапређење ефикасности и делотворности инспекције рада, у циљу сузбијања сиве економије.

Административни капацитети

Инспекторат за рад у свом саставу има **25** одвојених одељења, одсека и групу инспекције рада у управним окрузима, **2** одељења инспекције рада у Граду Београду, као и два одељења у седишту Инспектората за рад. У Инспекторату за рад Републике Србије тренутно је запослено **242 инспектора рада** – правника и инжењера различитих техничких струка.

Према подацима Агенције за привредне регистре (јануар 2016. године), у Републици Србији је регистровано **337.729** привредних субјеката, што значи да један инспектор рада «покрива» **1.396** привредних субјеката.

Константно повећање броја привредних субјеката, отежано функционисање привреде, као и све већи број законских и подзаконских аката, које послодавци треба да примењују, а над чијим спровођењем надзор врше инспектори рада, свакако захтева већи број инспектора рада на терену.

Истовремено, прихватање и досезање европских радних стандарда, нови изазови које пред нас ставља ЕУ, савремено тржиште, развој привреде и информационих система, захтевају **одговарајући број инспектора рада и адекватну техничку опремљеност, а рад и ефикасног и ефективног надзора, како би се заштитила права запослених.**

У складу са наведеним, тренутни институционални оквир је **одговарајући за спровођење захтева транспонованих директива ЕУ, а за пуну примену и праћење (надзор) неопходан је већи број инспектора рада.**

3.19.3. Социјални дијалог

Преглед стања

Социјални дијалог у Републици Србији успоставља се кроз разне видове сарадње између социјалних партнера, оснивањем социјално-економских савета, организовањем институција за мирно решавање колективних спорова, колективним преговарањем, непосредним укључивањем репрезентативних синдиката и удружења послодаваца у припрему и спровођење закона којима се непосредно утиче на положај и права запослених и сл.

Закон о Социјално-економском савету („Службени гласник РС“ број 125/2004) уређује оснивање, делокруг и начин рада Социјално-економског савета (у даљем тексту СЕС), као независног органа који чине представници Владе Републике Србије, представници репрезентативних удружења послодаваца и представници репрезентативних синдиката, основаних за територију Републике Србије.

СЕС је основан у циљу успостављања и развоја социјалног дијалога у питањима од значаја за остваривање економских и социјалних слобода и права човека, материјалног, социјалног и економског положаја запослених и послодаваца и услова њиховог живота и рада, развоја културе преговарања, подстицања мирног решавања

колективних радних спорова, развоја демократије и издавања часописа, брошура и других публикација из делокруга свог рада.

СЕС разматра нацрте закона и предлоге других прописа од значаја за економски и социјални положај запослених и послодаваца и о њима даје мишљење.

Социјално-економски савет доноси одлуку о висини минималне цене рада у Републици Србији, на основу које се израчунава минимална зарада који је сваки послодавац дужан да исплати запосленом за стандардни радни учинак и време проведено на раду.

Поред Социјално-економског савета на нивоу Републике, постоје и Социјално-економски савети који делују на нивоу јединица локалне самоуправе (локални савети). Формирање локалних савета заснива се на споразуму учесника и добровољно је. Од 2005. године до данас основано је 18 локалних Социјално-економских савета.

Важну улогу у развоју социјалног дијалога имају и методе мирног решавања радних спорова. Од 2005. године до 2016. године, односно од оснивања Републичке агенције за мирно решавање радних спорова, поднето је 13.353 предлога за покретање поступка мирног решавања радних спорова. Од тог броја мериторно је решено 5.003 спора, док је у току решавање 71 радног спора, остали спорови решени су у управном поступку, имајући у виду основно начело добровољности.

Најчешћи колективни радни спорови су спорови који се односе на закључење колективног уговора и штрајк код послодавца, а заступљени су и спорови настали применом колективног уговора и повредом права на синдикално организовање.

Најчешћи индивидуални радни спорови су спорови који се односе на злостављање и дискриминацију на раду и неисплаћивање минималне зараде. Заступљени су и спорови које се односе на отказ уговора о раду и неисплате других накнада из рада и по основу рада.

У 2015. години пред Агенцијом је покренуто 284 индивидуалних радних спорова (злостављање на раду-73, неисплата минималне зараде-167, отказ уговора о раду-22, исплата јубиларне награде-16 и неисплате других накнада из рада и по основу рада-6), од чега је мериторно решено 95 (Злостављање на раду-13, неисплата минималне зараде-76, отказ уговора о раду-0, исплата јубиларне награде-6 и неисплате других накнада из рада и по основу рада-0). У току је решавање 67 индивидуалних поступака. У истој години је пред Агенцијом покренуто 29 колективних радних спорова (штрајк код послодавца-7, закључивање, измена и допуна или примена колективног уговора-21 и остваривање права на синдикално организовање-1), од чега је мериторно решено 17 (Штрајк код послодавца-6, Закључивање, измена и допуна или примена колективног уговора-11). У току је решавање 4 колективна поступака. Такође, и истом периоду Агенција је закључком о обустави поступка, због стварне ненадлежности, обуставила 18 поступака.

Анализа Закона о раду, Закона о мирном решавању радних спорова, Закона о штрајку, као и Закона о Социјално економском савету у односу на усклађеност са међународним стандардима, која је урађена у септембру 2015. године, у сарадњи са експертима на Твининг пројекту „Унапређење социјалног дијалога”, показала је ниво усклађености законодавног оквира у области социјалног дијалога, колективног преговарања и штрајка, али и да је потребно даље унапређење појединих законских решења ради успостављања потпуне усаглашености са међународним стандардима и отклањања проблема у примени код појединих института.

Након ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о раду престали су да важе сви колективни уговори 29.1.2015. године. Након тог рока закључени су следећи колективни уговори:

Посебни колективни уговори у чијем закључивању је учествовала Влада РС

1. Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајна и јединица локалне самоуправе "Службени гласник РС", број 1 од 6. јануара 2015. године, важи за период од 14.01.2015 - 14.01.2018. године; број из регистра колективних уговора 34;
2. Посебан колективни уговор за установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајна и јединица локалне самоуправе "Службени гласник РС", број 10 од 29. јануара 2015, важи за период од 30.01.2015 - 30.01.2018. године; број из регистра колективних уговора 37;
3. Посебан колективни уговор за социјалну заштиту у Републици Србији "Службени гласник РС", број 11 од 30. јануара 2015. године, важи за период од 31.01.2015 - 31.01.2018. године број из регистра колективних уговора 38;
4. Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика "Службени гласник РС", број 21 од 25. фебруара 2015. године, важи у периоду од 5.03.2015 - 5.03.2018. године; број из регистра колективних уговора 40;
5. Посебан колективни уговор за полицијске службенике "Службени гласник РС", број 22 од 27. фебруара 2015. године и важи у периоду од 7. 03.2015 - 7.03.2018. године; број из регистра колективних уговора 42;
6. Посебан колективни уговор за државне органе "Службени гласник РС", број 25/15 од 13. марта 2015. године, број из регистра колективних уговора 43;
7. Посебан колективни уговор за јавна предузећа у комуналној делатности на територији РС "Службени гласник РС", број 27/2015 од 18. марта 2015. године и важи у периоду од 26.03.2015 – 26.03.2018. године, број из регистра колективних уговора 44;
8. Посебан колективни уговор о допунама Посебног колективног уговора за државне орган "Службени гласник РС", број 50/2015 од 9. јуна 2015. године, број из регистра колективних уговора 46;
9. Анекс посебног колективног уговора за полицијске службенике "Службени гласник РС", број 70/2015 од 12. августа 2015. године број из регистра колективних уговора 50;
10. Посебан колективни уговор за запослене у установама студентског стандарда, "Службени гласник РС", број 100/15 од 04. децембра 2015. године и важи у периоду од 12.12.2015. – 12.12.2018. године, број из регистра колективних уговора 53.

Посебни колективни уговори у чијем закључивању није учествовала Влада РС

1. Посебан колективни уговор за јавна предузећа у комуналној и стамбеној делатности града Београда "Службени гласник РС", број 11 од 30. јануара 2015. године и важи у периоду од 07.02.2015 - 07.02.2018. године; број из регистра колективних уговора 36;
2. Посебан колективни уговор за предшколске установе чији је оснивач Град Београд "Службени гласник РС", број 47/15 од 29. маја 2015. године и важи у периоду од 06.06.2015 - 06.06.2018. године; број из регистра колективних уговора 45;
3. ПКУ комуналци Панчево "Службени гласник РС", Посебан колективни уговор за јавна и јавно комунална предузећа града Панчева "Службени гласник РС", број 59 од 2. јула 2015. године и важи у периоду од 03.07.2015 - 03.07.2018. године; број из регистра колективних уговора 47;
4. ПКУ за јавна комунална предузећа чији је оснивач град Чачак "Службени гласник РС", број 62/15 од 8. септембар 2015., број из регистра колективних уговора 48;

5. Посебан колективни уговор за јавна предузећа у комуналној делатности града Пожаревца "Службени гласник РС", број 69/15 од 7. августа 2015., број из регистра колективних уговора 49;
6. Посебан колективни уговор за јавна и јавно комунална предузећа Града Суботице "Службени гласник РС", број 83/15 од 03. октобар 2015., број из регистра колективних уговора 51;
7. Посебан колективни уговор за делатност путне привреде Републике Србије закључен "Службени гласник РС", број 3 од 14. јануара 2015. године, важи за период од 22.01.2015 - 22.01.2018.године; број из регистра колективних уговора 35;
8. Посебан колективни уговор за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству "Службени гласник РС", број 23 од 2. марта 2015. године и важи у периоду од 10.03.2015 - 10.03.2018.године; број из регистра колективних уговора 41;
9. Посебан колективни уговор за хемију и неметале Србије, број из Регистра колективних уговора 54; "Службени гласник РС", број 77/16 од 14.9.2016.године 10. Посебан колективни уговор за делатност пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Србије, број из Регистра колективних уговора 55; "Службени гласник РС", број 76/16 од 9.9.2016.године
11. Посебан колективни уговор за грађевинарство и индустрију грађевинског материјала Србије, број из Регистра колективних уговора 56; "Службени гласник РС", број 77 од 14.9.2016.године

Колективни уговори код послодавца

1. Посебан колективни уговор за Електропривреду Србије "Службени гласник РС", број 15 од 6. фебруара 2015. године и важи у периоду од 07.02.2015 - 07.02.2018. године;
2. Колективни уговор за Јавно предузеће "Пошта Србије" "Службени гласник РС", број 14 од 4. фебруара 2015. године и важи у периоду од 05.02.2015 - 05.02.2018. године;
3. Колективни уговор за Јавно предузеће "Србијагас", потписан 3.02.2015. године и важи до 3.02.2018. године;
4. Колективни уговор за Јавно предузеће "Транснафта", потписан 3.02.2015. године и важи до 02.02.2018. године;
5. Колективни уговор за Јавно предузеће "Електромрежа Србије" 02.02.2015
6. Колективни уговор о измени Колективног уговора за Јавно предузеће "Електромрежа Србије" Београд, Закључак Владе 05 Број: 11-6362/2016-1 од 15.07.2016. године
7. Колективни уговор за "Аеродром Никола Тесла ад" 12.02.2015
8. Колективни уговор за "Железница Србије" потписан 24.03.2015. године
9. Колективни уговор ЈП "Службени гласник" потписан 24.03.2015. године
10. Колективни уговор Јавно предузеће "Завод за уџбенике" потписан 16.07.2015. године;
11. Колективни уговор за Јавно предузеће „Србијаводе“ закључак Владе 05 Број11-2878 од 15. марта 2016. године
12. Колективни уговор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање закључен 14. марта 2016 године
13. Колективни уговор за Јавно предузеће „Скијалишта Србије“, Закључак Владе 05 Број: 11-4401/2016 од 17.05.2016. године

14. Колективни уговор за „Јат - техника” друштво са ограниченом одговорношћу за одржавање и оправку ваздухоплова Београд, Закључак Владе 05 Број: 11-1102/2016 од 06.02.2016. године
15. Колективни уговор за Јавно предузеће за подземну експлоатацију угља Ресавица, Закључак Владе 05 Број: 11-3361/2015-1 од 26.03.2015. године
16. Колективни уговор за Јавно предузеће за склоништа, Закључак Владе 05 Број: 11-4109/2016 од 27.04.2016. године
17. Колективни уговор код послодавца Пољопривредна саветодавна и стручна служба Краљево д.о.о. Краљево, Закључак Владе 05 Број: 11-14234/2015 од 08.01.2016. године
18. Колективни уговор Јавног предузећа «Емисиона техника и везе», Београд – Закључак Владе 05 Број: 11-5518/2016 од 17.06.2016. године

Влада је донела и Одлуку о проширеном дејству ПКУ за путну привреду.

Колективни уговор закључује се на период од три године са могућношћу продужења рока важења, у складу са Законом.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

Планира се даље унапређење законодавног оквира у области социјалног дијалога и колективног преговарања.

Сви закони из делокруга рада СЕС доставиће се СЕС на мишљење.

У току је израда радних верзија закона у области индустријских конфликта и мирног решавања радних односа.

У складу са планом рада Министарства за 2016. и 2017. годину у Министарству за рад запошљавање, борачка и социјална питања формиране су:

Радна група за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о мирном решавању радних спорова

Циљ измена и допуна Закона о мирном решавању радних спорова је пре свега даље унапређење законодавног оквира у овој области што подразумева стварање законодавног оквира у коме ће се појачати улога Агенције како би се што више индивидуалних и колективних радних спорова решило на миран и ефикасан начин без вођења спорова пред судовима, унапређење услова за рад миритеља и арбитра, унапређење и успостављање механизма за праћење рада и постигнутих резултата миритеља и арбитра, успостављање механизма за извештавање о исходима поступака извршења коначних решења миритеља и арбитра

Рок за израду радне верзије Нацрта закона: крај децембра 2016. године.

Радна група за израду Закона о штрајку

Новим законом треба обезбедити да право на штрајк буде усклађено са ставовима и принципима Међународне организације рада, на начин да буде ограничено само у делатностима уз којима би прекид рада могао да угрози живот, здравље безбедност становништва да социјални партнери имају могућност да учествују у утврђивању минимума процеса рада у овим делатностима, као и да приоритет у решавању спорова који су проузроковали штрајк имају поступци мирног решавања спорова.

Рок за израду радне верзије Нацрта закона: крај јануара 2017. године.

Радне групе формиране су на трипартитној основи и у раду радних група учествују и стручњаци из појединих области. У циљу припреме радних верзија наведених закона организоваће се поред редовних недељних састанака са члановима Радних група, округли столови и консултације са заинтересованим странама.

Планови за усклађивање прописа са правним тековинама ЕУ 2017-2018

У периоду 2017-2018. године, планира се даље усклађивање прописа у области социјалног дијалога и колективног преговарања са прописима Европске уније, а пре свега са прописима из Агенде са експланаторног скрининга за Поглавље 19, и то са:

- 1) Директивом Савета 2001/86/ЕЗ од 8. Октобра 2001 о допуни статута европског друштва у погледу заједничког деловања радника
- 2) Директивом Европског парламента и Савета 2002/14/ЕЗ од 11. марта 2002. о успостављању општег оквира за обавештавање и саветовање са радницима у Европској заједници
- 3) Директивом Европског парламента и Савета 2009/38/ЕЗ од 6. маја 2009. о оснивању европског радничког већа или о увођењу поступака које обухвата предузећа или скупине предузећа на нивоу Заједнице ради обавештавања и саветовања радника
- 4) Директивом Савета 2003/72/ЕЗ од 22. јула 2003. о допуни Статута Европске задруге у односу на учешће запослених.
- 5) 98/500/ЕЦ: Commission Decision of 20 May 1998 on the establishment of Sectoral Dialogue Committees promoting the Dialogue between the social partners at European level (notified under document number C(1998) 2334) (Text with EEA relevance) (OJ L 225, 12.08.1998, p. 27) Regulation (EC) No 1792/2006
- 6) 32003G0218(01) (EUR-Lex:05.20.05) Council Resolution of 6 February 2003 on Social Inclusion — through social dialogue and partnership (OJ C 39, 18.02.2003, p. 1)

План рада Министарства до 2018 године

- достављање Влади Нацрта закона о изменама и допунама Закона о социјално економском савету (рок: децембар 2017. године)
- достављање Влади Нацрта закона о социјалном партнерству и колективном преговарању (рок: септембар 2018. године)

Административни капацитети

Уређењем односа у овој области баве се Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања - преглед административних капацитета је презентован у оквиру одељка **3.19.1. Радно законодавство - административни капацитети**; Агенција за мирно решавање радних спорова - 7 запослених и Секретаријат Социјално економског савета РС – 3 запослена на дан 22. јануар 2016. године.

Мере у вези са спровођењем обавеза из ССП –а

Прилагођавање законодавства законодавству ЕУ, у складу са новим економским и социјалним захтевима које укључује хармонизацију радног права, једнаких могућности, заштите осетљивих група, безбедности и здравља запослених.

3.19.4. Запошљавање и Европски социјални фонд

Стање на тржишту рада

Преглед стања на тржишту рада, трендови у области запошљавања и незапослености (према подацима из Анкете о радној снази Републичког завода за статистику), као и регистроване незапослености (према подацима Националне службе за запошљавање), представљени су у оквиру Економских критеријума.

Политика запошљавања

Креирање и спровођење политике запошљавања у надлежности је Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Носиоци послова запошљавања су Национална служба за запошљавање и агенције за запошљавање.

Национална стратегија запошљавања за период 2011-2020. године („Службени гласник РС”, број 37/11) и пратећи национални акциони планови запошљавања (који се доносе на годишњем нивоу), Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 38/15), Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 32/13) и Закон о запошљавању странаца („Службени гласник РС”, број 128/14), представљају стратешки и законодавни оквир за креирање и спровођење политике запошљавања у Републици Србији.

Национална стратегија запошљавања за период 2011-2020. година која је, пратећи стратешку одређеност Републике Србије за прикључење Европској унији, усаглашена са смерницама и релевантним европским документима у овој области (примарно са Стратегијом Европа 2020), као основни циљ политике запошљавања Републике Србије до 2020. године утврђује успостављање ефикасног, стабилног и одрживог тренда раста запослености и усклађивање политике запошљавања и институција тржишта рада са тековинама ЕУ. У складу са идентификованим основним изазовима са којима се Република Србија суочава (демографски изазов, радне миграције и регионалне разлике, образовни изазов, институционални изазов и дуалност на тржишту рада), дефинисани су појединачни циљеви активне политике запошљавања за утврђени референтни период (подстицање запошљавања у мање развијеним регионима и развој регионалне и локалне политике запошљавања, унапређење квалитета људског капитала, развој институционалних капацитета и експанзија програма активне политике запошљавања и редуковање дуалности на тржишту рада).

Крајем 2015. године, у склопу процеса праћења и процене спровођења политике запошљавања, у сарадњи са социјалним партнерима, релевантним институцијама и осталим заинтересованим странама, отпочело се са поступком процене успешности у постизању циљева Националне стратегије запошљавања до 2015. године и утврђивања даљих праваца развоја до 2020. године, уз екстерну експертску помоћ и подршку Светске банке, Међународне организације рада и Европске комисије.

Такође, уз експертску подршку Међународне организације рада извршена је анализа ефеката појединих мера активне политике запошљавања (обука за тржиште рада, обука на захтев послодавца и обука за тржиште рада за особе са инвалидитетом) на националном нивоу, уз истовремену процену ефеката на нивоу региона, са циљем унапређења процеса креирања политике запошљавања засноване на резултатима.

У току је и анализа ефеката Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом, уз експертску подршку обезбеђену од стране УНДП. Препоруке из наведене анализе послужиће за унапређење програма и мера активне политике запошљавања усмерених ка унапређењу запошљивости и

запошљавања особа са инвалидитетом, како на отвореном тржишту рада, тако и у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом.

Приоритети политике запошљавања за 2016. годину

Уважавајући смернице и препоруке европске политике запошљавања, показатеље стања на тржишту рада Републике Србије, текуће реформске процесе и идентификоване кључне изазове и препреке на странама тражње за радом и понуде рада, **Националним акционим планом запошљавања за 2016. годину** („Службени гласник РС“, број 82/15) утврђени су приоритети политике запошљавања у 2016. години:

- I Побољшање услова на тржишту рада и унапређење институција тржишта рада,
- II Подстицање запошљавања и укључивања теже запошљивих лица на тржиште рада и подршку регионалној и локалној политици запошљавања,
- III Унапређење квалитета радне снаге и улагање у људски капитал.

У фокусу политике запошљавања у 2016. години је и даље подстицање запошљавања у приватном сектору, усмеравање мера активне политике запошљавања ка мање развијеним/неразвијеним подручјима и повећање укључености незапослених лица из категорија теже запошљивих у програме и мере активне политике запошљавања, а посебно:

- вишкова запослених,
- младих,
- лица без квалификација, ниско квалификованих и дугорочно незапослених и
- особа са инвалидитетом.

За наведене категорије теже запошљивих лица припремљени су и посебни пакети услуга које реализује Национална служба за запошљавање.

Такође, припадници ромске националне мањине, као и радно способни корисници новчане социјалне помоћи, као категорије незапослених лица којима је потребно пружити додатну помоћ и подршку у процесима активације и приступа тржишту рада, односно интеграције или реинтеграције у свет рада, имаће приоритет приликом укључивања у мере активне политике запошљавања.

Новина у односу на 2015. годину је повећање износа субвенције за samozapošljavanje (са 160.000,00 на 180.000,00 динара).

Такође, ради додатне стимулације послодаваца за запошљавање корисника новчане социјалне помоћи (имајући у виду недовољно интересовање у 2015. години), повећани су месечни износи субвенције дела зараде са 10.000,00 на 15.000,00 динара на месечном нивоу и олакшане обавезе послодавца да лица (по завршетку дванаестомесечног финансирања од стране НСЗ) задржи у радном односу најмање 6 месеци уместо 12 месеци како је било у 2015. години.

Такође, субвенција послодавцу која се исплаћује у једнократном износу од 150.000, 200.000 и 250.000,00 динара (утврђена у зависности од степена развијености подручја) увећаваће се за 20% не само када је у питању запошљавање особе са инвалидитетом, већ и када је у питању незапослено лице – корисник новчане социјалне помоћи.

Када су у питању млади без радног искуства, планирано је спровођење програма стручне праксе, пре свега код приватног послодавца, док је новина да се највише до

30% укупно укључених лица у овај програм може ангажовати у јавном сектору и то искључиво у области здравства, образовања и социјалне заштите.

Приоритет у 2016. години представља и суфинансирање програма или мера активне политике запошљавања предвиђених локалним акционим плановима запошљавања, са циљем креирања и спровођења програма или мера активне политике запошљавања усклађених са процењеним потребама и могућностима локалног тржишта рада. С тим у вези, донета је Одлука о учешћу у финансирању програма или мера активне политике запошљавања предвиђених ЈАПЗ у 2016. години, којом су одобрена средства за суфинансирање укупно 97 ЈАПЗ у износу од 338.016.557,90 динара што представља удео од 12,07% буџетских средстава Републике Србије опредељених за финансирање мера АПЗ у 2016. години. Са 90 јединица локалне самоуправе закључени су споразуми о уређивању међусобних права и обавеза у реализацији програма и мера активне политике запошљавања. НСЗ закључила је и 44 споразума о техничкој сарадњи са јединицама локалне самоуправе. У току је расписивање/реализација јавних позива у складу са ЈАПЗ.

Средства за реализацију мера активне политике запошљавања у 2016. години

Законом о буџету РС за 2016. годину („Службени гласник РС“, број 103/15), средства за реализацију мера активне политике запошљавања опредељена су у износу од 2.800.000.000,00 динара, са раздела министарства надлежног за послове запошљавања.

Такође, у 2016. години, средства Буџетског фонда за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом, биће усмерена ка финансирању мера и активности професионалне рехабилитације и запошљавања особа са инвалидитетом преко Националне службе за запошљавање у износу од 550.000.000,00 динара, као и за мере подршке предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом у износу од 700.000.000,00 динара.

Додатна средства обезбедиће се из буџета територијалне аутономије и јединица локалних самоуправа за учешће у реализацији локалних и регионалних акционих планова запошљавања, као и директног гранта НСЗ за спровођење мера активне политике запошљавања из ИРА 2012 и 2013 програмских циклуса претприступних фондова ЕУ.

Наставак активности у области запошљавања – континуирано

У склопу припрема заступање Европској унији, курс политике запошљавања биће детерминисан циљевима и активностима документа „Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике“ (ЕСРП) и документа „Програм економских реформи“, као и приоритетима политике запошљавања у складу са проценом успешности и даљим правцима развоја политике запошљавања у складу са Националном стратегијом запошљавања за период 2011-2020. године и то:

- учешћем у припреми Акционог плана за ПП 19;
- креирањем и усмеравањем мера активне политике запошљавања ка теже запошљивим лицима;
- јачањем капацитета носиоца послова запошљавања како би се обезбедила боља усмереност и већа ефикасност мера тржишта рада, посебно Националне службе за запошљавање кроз процес реформе ове институције са циљем унапређења делотворности услуга које се пружају незапосленим лицима и послодавцима;

- унапређењем метода и техника евалуације и мониторинга мера активне политике запошљавања ради бољег коришћења средстава и укључивања незапослених лица, посебно из категорија теже запошљивих, у циљане мере АПЗ и креирање нових мера на основу резултата евалуација;
- развојем, јачањем сарадње и координације активности из система политике запошљавања релевантних актера на локалном нивоу;
- иновирањем Националног система класификације занимања, у сарадњи са МПНТР;
- припремом институција тржишта рада за приступање ЕУРЕС мрежи;
- даљем развоју система каријерног вођења и саветовања у сарадњи са другим националним актерима.

Административни капацитети

Законом о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/14, 14/2015, 54/2015 и 96/2015 – др. закон), обављање послова запошљавања, као и сви запослени и постављена лица, права и обавезе у овој области, у делокругу су надлежности Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. У оквиру наведеног министарства, политика запошљавања у надлежности је посебне организационе јединице - Сектор за запошљавање.

У Сектору за запошљавање систематизовано је 16 радних места државних службеника, укључујући и помоћника министра.

Министарство врши и надзор над радом НСЗ у којој је систематизовано 1.653 радних места, укључујући Дирекцију, покрајинске службе и филијале, као основне организационе јединице.

У Републици Србији дозволу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања поседује и 86 агенција за запошљавање, у складу са одредбама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

Регистровано је укупно 51 предузеће за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, у складу са одредбама Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом.

3.19.5. Социјална укљученост

Социјална укљученост – социјална заштита

Преглед стања

Нацрт закона о финансијској подршци породици са децом прошао је фазу јавне расправе и добијања потребних мишљења, у току је рад на изради текста, који ће због формирања нове Владе, поново морати да прође фазу добијања мишљења, како би потом био упућен у даљу процедуру. Највеће измене у односу на претходни закон односе се на услове и начин остваривања права **на накнаду зараде** за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета. Новине у односу на претходни закон и подаци (из новембра 2015. године) о укупном броју корисника дечјег додатка детаљније су описани у 3. глави - *Способност преузимања обавеза из чланства у ЕУ, 3.2. – Слобода кретања радника.*

Измене и допуне **Закона о социјалној заштити (ЗСЗ)**, као и измене и допуне **Породичног закона** очекују се током 2016. и 2017. године.

Доношење измена и допуна ова два закона је у кашњењу због комплексности предложених измена и обимности, што захтева додатне анализе и усаглашавање са изменама других закона које су у току (закон о пензијско инвалидском осигурању).

Што се тиче Закона о социјалној заштити на основу примене Закона од 2011. године до данас, дошло се до закључка да одређена решења из овог закона нису била примењивана у пракси као и да одређене процедуре нису биле довољно јасне и да их треба детаљније и прецизније уредити.

Кључне области у којима је неопходно интервенисати кроз измене и допуне ЗСЗ су: основне одредбе, услуге и корисници, поступак за коришћење услуга социјалне заштите, материјална подршка (новчана социјална помоћ, додаток за помоћ и негу другог лица), радно ангажовање радно способних корисника права на новчану социјалну помоћ, установе социјалне заштите, инспекцијски надзор, лицензирање и др.

Најзначајније измене односе се на: редефинисање саветодавно-терапијских и социјално-едукативних услуга, прописивање стандарда за пружање здравствених услуга у установама социјалне заштите, стављање центра за социјални рад у равноправан положај са другим овлашћеним пружаоцима услуга када је у питању пружање других услуга и то у оквиру посебне организационе јединице центра и ако добије лиценцу а не само ако у локалној заједници нема другог овлашћеног пружаоца тих услуга, увођење законске обавезе годишњег извештавања установа социјалне заштите о свом раду, усаглашавање законских одредби које се односе на инспекцијски надзор са Законом о инспекцијском надзору и др.

Измене и допуне ова три закона имаће за резултат законе који су прилагођени потребама уоченим на основу искустава стечених током њихове примене и њихово међусобно усклађивање.

Савет за права детета упутио је званично Влади РС иницијативу за доношење **Закона о заштитнику права детета**. Закон је урађен и објављен на сајту Министарства са циљем упознавања стручне јавности и грађана. У 2016. години очекује се доношење овог закона којим би се успоставило посебно и независно контролно и регулаторно тело у области заштите права детета.

Подаци Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања о исплаћеном праву на **новчану социјалну помоћ** показују константни пораст броја породица и појединаца са оствареним правом са изузетком 2015.год.:

Упоредни преглед:

Година (месец новембар)	Број породица	Укупно лица
2007	53.468	137.252
2008	56.341	144.015
2009	62.021	158.242
2010	66.830	169.295
2011	82.058	203.408
2012	94.098	240.059
2013	103.239	263.188
2014	104.747	265.411
2015	101.465	251.358

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Посебну новчану накнаду за родитеље који нису остварили право на пензију, а најмање 15 година су непосредно неговали дете са највишим степеном инвалидитета и

која се исплаћује након достизања старосне границе за пензионисање, у виду доживотног месечног примања у висини најниже пензије остварило је 496 корисника (нов. 2015.). Ако родитељ оствари право на пензију након стицања права на посебну новчану накнаду, има право избора између пензије или посебне новчане накнаде у износу од по 13.288,01 динар.

Наставља се и даље смањивање броја деце у институцијама. У новембру 2015. год. било је 628 деце на смештају у домовима за децу укључујући ту и децу са сметњама у развоју. Овај број је у константном опадању. У хранитељским породицама на смештају је 6.189 деце и младих (нов. 2015.) и овај број је у константном порасту. На породичном смештају је и 741 одрасло и старо лице.

Посебан нагласак држава ставља и даље на развој специјализованог хранитељства односно на јачање компетенција професионалаца и хранитеља у заштити деце са сметњама у развоју.

За установе социјалне заштите у 2016.год. издвојено је око 700 милиона динара што је највише до сада. Од тога је одвојено 290 милиона динара за грађевинске радове и набавку опреме и 400 милиона динара за унапређење услуга у заједници. Све установе социјалне заштите ушле су у програм обнове заједно са установама здравства и школства.

У буџету за 2016.годину нема смањивања ни за једно социјално давање. Из буџета је предвиђено 95 милијарди динара за социјална давања за 2016.годину (за права из области социјалне заштите).

Потписани су уговори са 43 локалне самоуправе према Конкурсу за доделу средстава за финансирање пројеката за развој услуга социјалне заштите (уложено 50 милиона динара). Овакав конкурс биће поново расписан ове године са већим средствима. Приоритет ће бити развој услуга социјалне заштите у мање развијеним локалним самоуправама-односно услуга дневних боравака, помоћи у кући, становања уз подршку, персоналне асистенције, услуга за младе и децу са сметњама у развоју.

Отворен је нови објекат за смештај особа на палијативном лечењу у Геронтолошком центру Суботица. Објекат има 760 квадратних метара и у њему ће бити смештено 66 корисника.

Захваљујући пројекту "Отворени загрљај" који су спроводиле установе социјалне заштите и установе здравствене заштите уз финансијску подршку ЕУ до новембра 2015. године више од 150 особа са менталним сметњама је изашло из установа социјалне заштите након вишегодишњег боравка у њима, преко 200 особа је припремљено за излазак док је преко 900 особа користило различите услуге социјалне заштите ван институција. Циљ овог пројекта био је социјална укљученост особа са менталним проблемима а у оквиру њега изграђени су објекти за самостално становање, покренути су програми збрињавања у хранитељским породицама и отворени су дневни боравци који су им на услузи. За реализацију 19 програма које су реализовале установе социјалне и здравствене заштите, организације цивилног друштва и локалне самоуправе ЕУ је издвојила 2,3 милиона евра. У оквиру пројекта "Отворени загрљај" отворени су објекти становања уз подршку у Великом Поповцу, Чуругу, Новом Бечеју, Старој Моравици, Старом Лецу, Јабуци и Власотинцу. У Кулини и Алексинцу је покренут програм збрињавања одраслих лица у хранитељским породицама, отворени су дневни боравци у Шапцу и Ваљевоу и подржан наставак њиховог рада у Београду. Покренута је услуга помоћи у кући у Јагодини, Ћићевцу, Жабарима, а отворена су и два центра за ментално здравље у Кикинди и Вршцу.

У Србији је по Закону о социјалној заштити локална самоуправа надлежна за обезбеђивање и финансирање социјалних услуга у заједници.

За оне општине и градове који немају средства за покретање услуга социјалне заштите, са националног нивоа покренуће се нови механизам – *наменски трансфери*. Наменским трансферима, у складу са законом којим се уређује финансирање јединица локалне самоуправе, из буџета Републике Србије могу се финансирати: 1) услуге социјалне заштите које по овом закону финансирају јединице локалне самоуправе – у јединицама локалне самоуправе чији је степен развијености, утврђен у складу са прописима којима се уређује разврставање јединица локалне самоуправе према степену развијености - испод републичког просека; 2) услуге социјалне заштите у јединицама локалне самоуправе на чијој територији се налазе установе за домски смештај у трансформацији, укључујући и трошкове трансформације тих установа; 3) иновативне услуге и услуге социјалне заштите од посебног значаја за Републику Србију.

Уредба о наменским трансферима као механизам подршке локалним самоуправама чији је ниво развијености испод републичког просека, за развој услуга на локалном нивоу, усвојена је марта 2016. године. ("Сл.гласник РС" број 18/2016 од 1.3.2016.год.). Правни основ за доношење Уредбе налази се у члану 207. Закона о социјалној заштити. Законска обавеза доношења овог акта прописана је да би се омогућило јединицама локалних самоуправа, као корисницима наменских средстава из буџета Републике да покрену развој социјалних услуга на локалном нивоу, а које према Закону о социјалној заштити финансирају јединице локалне самоуправе. Један од главних циљева Стратегије развоја социјалне заштите је развијање мреже услуга у заједници кроз територијално и функционално доступне услуге. С обзиром на недовољне фискалне могућности великог броја јединица локалне самоуправе за установљавање и одрживо финансирање услуга за своје грађане као и за њихово унапређење неопходно је створити финансијске претпоставке у буџетима јединица локалних самоуправа. Уредбом се у складу са прописима којима је регулисан буџетски систем и прописима о финансирању јединица локалне самоуправе на системски начин омогућава нормативни и финансијски оквир у циљу задовољења основних потреба грађана за коришћењем услуга из области социјалне заштите. Разлог за доношење Уредбе о наменским трансферима садржан је и у потреби утврђивања висине наменских трансфера, дефинисања критеријума који би важили за све кориснике наменских трансфера, као и дефинисање услова под којима се може обезбедити трансфер према јединицама локалних самоуправа. Уредбом је предвиђено да ће се укупан годишњи износ средстава за наменске трансфере у висини од 1,5% у односу на одговарајући програм који се односи на социјалну заштиту у оквиру раздела министарства надлежног за социјалну заштиту примењивати од 1.јануара 2017.године. Изузетно у 2016. години укупан годишњи износ средстава за наменске трансфере утврђен је Законом о буџету РС за 2016.годину у висини 0,86% од износа одговарајућег програма који се односи на социјалну заштиту у оквиру раздела министарства надлежног за социјалну заштиту и трансферисаће се, по јединицама локалне самоуправе, на месечном нивоу сразмерно броју преосталих месеци у буџетској 2016.години након ступања на снагу ове уредбе. За 2016.год. обезбеђено је 400 милиона динара, за **2017.год. потребно је обезбедити 701 милион динара, за 2018.год. 756 милиона динара.**

У току је процес лиценцирања свих пружалаца услуга па се очекује да ће у првој половини 2017. године бити успостављена комплетна **база података о локалним услугама**, која ће обухватити како пружаоце услуга у државном сектору тако и услуге које се пружају у оквиру цивилног и приватног сектора што ће дати потпунију слику о броју услуга. Према последњим подацима МРЗБСП (које издаје лиценце пружаоцима услуга након провере од стране инспекције социјалне заштите) у Србији је

регистровано 188 лиценцираних пружалаца услуга (септембар 2016.год.) До сада су лиценциране само 18 установе социјалне заштите чији је оснивач Република Србија или Аутономна Покрајина Војводина.

Реализован је и знатно већи број инспекцијских надзора над пружаоцима услуга социјалне заштите у односу на раније године.

Опис предузетих мера и активности - Смештај деце у предшколске установе

На територији Републике Србије предшколским васпитањем и образовањем су обухваћена деца узраста од шест месеци до поласка у основну школу. Систем чини 276 установа и то: 162 државне предшколске установе (чији је оснивач јединица локалне самоуправе) и 114 приватних предшколских установа (чији је оснивач друго правно или физичко лице). Предшколско васпитање и образовање остварује се и у основним школама које реализују припремни предшколски програм.

Укупан проценат обухвата деце предшколског узраста је у сталном порасту (према подацима Министарства просвете, науке и технолошког развоја: 2002. године 32%, 2009. године 47,37%, 2011. године 48,05%, 2012/2013.године 49, 72%). Подаци РЗС приказују преглед стања обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем, с обзиром на узраст деце, у периоду од 2011-2014. године:

Узраст деце	2011	2012	2013	2014
6 месеци- 3 године	18%	19%	19%	23%
3 – 5, 5 година	52%	55%	55%	54%
5, 5 – 6, 5 година	97%	94%	98%	98%

Највећу препреку за шире укључивање деце и остваривање предшколског васпитања и образовања представљају недовољан капацитет мреже, неравномерна географска распоређеност предшколских објеката и велика регионална неуједначеност у погледу услова за рад и опремљености дидактичким материјалима.

Према подацима Републичког завода за статистику³² у **2014/2015.** години институционалним предшколским васпитањем обухваћено је: 192 148 деце (47,45%). Припремним предшколским програмом обухваћено је 65 491 дете (95, 27%).

Обухват 2014-15. РЗС	Број живорођених	Број уписаних
Од 6 месеци до 3 године	165 312	37 701 (22, 80 %)
Од 3 до 5,5 година	170 863	88 956 (52, 06 %)
Од 4 до 5. год.	69 338	33 890 (48, 87%)
Од 5,5 до 6,5 (ППП)	68 740	65 491 (95, 27%)
Укупно (6. мес. до 6,5. год.)	404 915	192 148 деце (47, 45%)

Бесплатно предшколско васпитање и образовање за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом остварује се у оквиру редовних васпитних група и посебних, односно развојних група, а за децу на дужем болничком лечењу у оквиру болничких група. Деца са сметњама у развоју остварују право на предшколско васпитање и образовање у васпитној групи, у васпитној групи уз додатну подршку и индивидуални васпитно-образовни план и у развојној групи, на основу индивидуалног васпитно-образовног плана. Према подацима Министарства просвете, науке и технолошког развоја у

2014/2015. години, програмом васпитно-образовног рада са децом на болничком лечењу обухваћено је 1167 деце (у 89 болничких група), односно 265 деце са сметњама у развоју (у 34,5 развојних група). Такође, подаци указују да је 1398 деце са сметњама у развоју похађало програм васпитно-образовног рада у редовним васпитним групама у предшколским установама (инклузија), а 177 деце обухваћено је програмом васпитно-образовног рада у основним школама за децу са сметњама у развоју.

Планиране мере за период 2016- 2018. године

- Доношење Закона о финансијској подршци породици са децом;
- Доношење Закона о изменама и допунама Породичног закона;
- Доношење Закона о изменама и допунама Закона о социјалној заштити;
- Доношење Закона о заштитнику права детета;
- Успостављање нових иновативних и флексибилних услуга, укључивање већег броја пружалаца услуга из недржавног сектора и повезивање актера на локалном и националном нивоу;
- Јачање контролних и регулаторних механизма, мониторинга и евалуације;
- Наставак активности и снажног подстицаја локалним самоуправама да развијају услуге у заједници кроз успостављање наменских трансфера са националног нивоа за развој услуга посебно најсиромашнијим општинама и оним општинама које на својој територији имају установе у трансформацији;
- Наставак инвестиционих и кадровских улагања у циљу припреме установа које се финансирају из буџета за процес лиценцирања (функционални и структурални стандарди услуга);
- Наставак процеса трансформације установа за смештај, посебно деце и за лица са инвалидитетом;
- Завршетак процеса стандардизације услуга социјалне заштите и лиценцирања установа социјалне заштите и других пружалаца услуга ради уједначавања квалитета услуга у целој земљи;
- Интензивирање подршке ОЦД као пружаоцима услуга социјалне заштите;
- Ширење регионалних центара за породични смештај и усвојење (успостављање још 2 центра) и дефинисање и унапређење њихове контролне функције;
- Јачање инспекцијске службе (повећање броја запослених, успостављање нове организације и начина рада);
- Информационо повезивање различитих сектора, чиме би се смањиле административне препреке корисницима права из области социјалне заштите и скратио рок за остваривање истих. На овај начин ће се центрима за социјални рад, у поступцима решавања по захтевима за признавање права, обезбедити увид у евиденције других органа државне управе и дати могућност да сами прибављају одређене доказе у поступку, што скраћује поступак и олакшава приступ, а истовремено је механизам контроле;
- Почетак рада прихватилишта за жртве трговине људима при Центру за заштиту жртава трговине људима.

Социјална укљученост - запошљавање

Положај жена на тржишту рада - подаци приказану у делу Економских критеријума.

Регистрована незапосленост жена

На евиденцији незапослених лица Националне службе за запошљавање (НСЗ), на крају августа 2016. године, евидентирано је 692.409 незапослених лица, од којих је **359.572 жена** (51,93%) које се, као осетљива група на тржишту рада, приоритетно укључују у мере активне политике запошљавања.

Политика запошљавања

Национална стратегија запошљавања за период 2011-2020. година („Службени гласник РС”, број 37/11), као основни стратешки документ у области политике запошљавања, као и пратећи национални акциони планови запошљавања, жене, односно поједине рањиве групе жена (самохрани родитељи, жртве породичног насиља и жртве трговине људима), утврђују као категорију лица са неповољним положајем на тржишту рада која имају предност приликом укључивања у поједине мере активне политике запошљавања. Један од приоритета Националне стратегије запошљавања за период 2011-2020. године је и редуковање дуалности на тржишту рада, уз спровођење политике једнаких могућности и стварање услова за запошљавање теже запошљивих и рањивих категорија које ће омогућити социјално укључивање свих на тржиште рада.

У складу са **Националним акционим планом запошљавања за 2016. годину** („Службени гласник РС”, број 82/2015), ради подстицања запошљавања жена предузимају се мере у циљу стварања системских предуслова за политику једнаких могућности. Акцент је на подстицању женског предузетништва, задругарства и samozapoшљавања, уз посебне мере подршке женама из теже запошљивих и посебно осетљивих категорија (Ромкиње, жене без квалификација, особе са инвалидитетом, жртве породичног насиља и трговине људима...).

У циљу реализације мера активне политике запошљавања, а у складу са Националним акционим планом запошљавања за 2016. годину, НСЗ објавила је јавне позиве/конкурсе за реализацију мера активне политике запошљавања дана 17. фебруара 2016. године. Планирани обухват незапослених лица мерама активне политике запошљавања у 2016. години је 131.230.

У програме и мере активне политике запошљавања, у периоду јануар-август 2016. године, укључено је укупно 98.765 незапослених лица (од којих 94.933 припада категорији теже запошљивих). Радни однос, након укључивања у мере АПЗ, засновало је 25.438 незапослених лица. Највећи број незапослених лица обухваћен је мерама које спроводе запослени у НСЗ (сајмови запошљавања; обука за активно тражење посла; обука за развој предузетништва...), док се до краја календарске године очекује већи број незапослених укључен у тзв. финансијске мере по јавним позивима и конкурсима (самозапошљавање, субвенције за запошљавање, јавни рад), као и кроз реализацију локалних акционих планова запошљавања и локалних акционих планова запошљавања-техничка подршка.

Укљученост лица у мере активне политике запошљавања и ефекти на запошљавање, период јануар-август 2016. године

МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА	Укључена незапослена лица у периоду I-VIII 2016. г.		Запослена лица у периоду I-VIII 2016. г.	
	Укупно	Жене	Укупно	Жене
Обука за активно тражење посла – АТП	25,366	13,668	3,845	2,018
Тренинг самоефикасности	1,951	1,445	231	159
Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	696	510	105	75
Клуб за тражење посла	2,430	1,498	438	264

Сајмови запошљавања	42,757	22,380	8,035	4,037
Обука за развој предузетништва	10,565	4,722	1,152	542
Програм стручне праксе	2,721	1,779	0	0
Стицање практичних знања	104	49	104	49
Обуке за тржиште рада	414	286	80	53
Обуке на захтев послодавца	317	169	8	6
Функционално основно образовање одраслих	4	2	0	0
Приправници ИПА 2012	159	85	159	85
Субвенције за samozapošljavanje	3,467	1,509	3,467	1,509
Субвенције за запошљавање незапослених из категорије теже запошљивих	2,125	979	2,125	979
Субвенција дела зараде корисника новчане социјалне помоћи	33	15	33	15
Јавни радови	5,373	2,364	5,373	2,364
Субвенције зараде особе са инвалидитетом без радног искуства	265	114	265	114
Мере подршке за особе са инвалидитетом	18	9	18	9
УКУПАН БРОЈ ЛИЦА која су учествовала у мерама АПЗ	98.765	51.583	25.438	12.278

Извор: НСЗ³³

Подаци о укључености лица у све мере и активности које спроводи НСЗ су родно разврстани. Последњих година проценат жена укључених у мере активне политике запошљавања које спроводи НСЗ већи је од процента укључених мушкараца међутим, код појединих мера и даље је доминантно учешће мушког пола. Ипак, мере активне политике запошљавања су у Републици Србији, као и у свету, веома ретко ограничени искључиво на жене, премда често могу имати имплицитне или експлицитне циљеве усмерене ка унапређењу родне равноправности на тржишту рада. Имајући у виду да су жене, због своје бројности, истовремено и најхетерогенија рањива група, генерално таргетирање жена као групе најчешће није најбоља политика, због своје непрецизности. Због тога ће се при креирању мера активне политике запошљавања усмерених према женама радити и на идентификовању додатних фактора рањивости.

Положај младих на тржишту рада – подаци приказану у делу Економских критеријума.

Регистрована незапосленост младих

Према подацима НСЗ на дан 31. август 2016. године, на евиденцији НСЗ налазило се 166.809 незапослених младих до 30 година (24,1% од укупног броја регистрованих незапослених лица).

Политика запошљавања

³³ Напомена: Једно лице може бити укључено у више мера

Националном стратегијом запошљавања за период 2011-2020. године, млади су идентификовани као категорија теже запошљивих лица, односно као категорија која има приоритет приликом укључивања у програме и мере активне политике запошљавања.

Млади су посебно препознати и у оквиру документа **Програм економских реформи за период 2016-2018. године**. Наиме, приоритетна структурна реформа 14. - *Унапређење делотворности мера активне политике запошљавања са посебним фокусом на младе, вишкове и дугорочно незапослене*, усмерена је ка унапређењу метода и техника саветодавног рада са незапосленим лицима. Стручни саветодавни рад са незапосленим лицима од кључног је значаја за процену запошљивости сваког појединачног лица, у складу са његовим карактеристикама (степен образовања, радно искуство, додатна знања и вештине, пол и др.), као и карактеристикама тржишта рада, ради укључивања у мере активне политике запошљавања које ће највише допринети њиховом конкурентнијем иступању на тржишту рада. Развојем система раног профилисања незапослених лица (укључујући и процену запошљивости и каријерно вођење и саветовање) и укључивањем кроз пакете услуга за младе, вишкове и дугорочно незапослене у „циљане“ мере активне политике запошљавања доприноси се њиховој благовременој, адекватној и квалитетној интеграцији или реинтеграцији у свет рада.

Млади су посебна циљна група и у оквиру **Програма реформи политике запошљавања и социјалне политике**. Наиме, у оквиру циља 4. – *Унапређење положаја младих на тржишту рада*, са посебним фокусом на НЕЕТ, предвиђене су активности које треба да унапреде облике програма за стицање првог радног искуства, да унапреде систем информисања младих о могућностима у оквиру различитих система, да промовишу целоживотно учење и развој програма за младе без квалификација, ниским нивоом квалификација, односно младих који су рано напустили школовање. Такође, планиран је развој концепта студентских послова, развој система раног профилисања младих у НСЗ, развој КВиС, као и побољшање пакета услуга за младе.

Национални акциони план запошљавања за 2016. годину младе утврђује као категорију незапослених лица којима је неопходно пружити додатну подршку у процесу интеграције или реинтеграције на тржиште рада. Овим планом су утврђене мере активне политике запошљавања ради подстицања запошљавања младих у 2016. години, које су усмерене ка:

- **повећању обухвата младих мерама** активне политике запошљавања усмерених ка подизању запошљивости, ради конкурентнијег иступања на тржишту рада,
- **запошљавању младих уз субвенцију** за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих код приватног послодавца (млади су и једна од 6 категорија теже запошљивих лица за чије запошљавање ће послодавци који припадају приватном сектору моћи да остваре право на субвенцију за запошљавање),
- **промовисању предузетништва** међу младима,
- **укључивању младих у мере активне политике запошљавања предвиђене локалним акционим плановима запошљавања**

У периоду јануар-август 2016. године, у мере активне политике запошљавања укључено је 37.765 незапослених младих до 30 година старости, што представља 38,24% укупног броја незапослених лица укључених у мере активне политике запошљавања.

**Преглед укључености незапослених младих у мере активне политике запошљавања,
период јануар-август 2016. године**

МЕРА АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА	Млади у мерама АПЗ	
	Укупно	Жене
Обука за активно тражење посла – АТП 1	12.032	6.062
Тренинг самоефикасности – АТП 2	429	278
Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	62	48
Клуб за тражење посла	1.561	898
Сајмови запошљавања	14.394	7.220
Обука за развој предузетништва	2.707	1.200
Програм стручне праксе	2.261	1.454
Стицање практичних знања	36	16
Обуке за тржиште рада	194	126
Обуке на захтев послодавца	170	71
Функционално основно образовање одраслих	2	0
ИПА 2012 - приправници	124	58
Субвенције за samozapošljavanje	811	356
Субвенције послодавцима за отварање нових радних места	1.177	535
Субвенција за запошљавање корисника социјалне новчане помоћи	3	2
Јавни радови	1.734	718
Субвенције зараде особе са инвалидитетом без радног искуства	63	26
Мере подршке за особе са инвалидитетом	5	2
УКУПАН БРОЈ ЛИЦА	37.765	19.070

Извор: НСЗ

Социјална укљученост Рома

Регистрована незапосленост Рома

Пријављивање лица на евиденцију НСЗ, односно начин вођења евиденције и садржај података о лицу дефинисани су Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 38/15) и Правилником о ближој садржини података и начину вођења евиденције у области запошљавања³⁴. Националност или етничка припадност је само један од личних података предвиђених чланом 5. наведеног Правилника. Податак се евидентира на основу **изјаве лица**, односно **изјашњавање није обавезно**, имајући у виду законске одредбе које се односе на забрану дискриминације приликом тражења посла и запошљавања.

Према подацима НСЗ, на дан 30. јун 2016. године, на евиденцији незапослених лица налазило се **25.431 Рома**, од којих је 11.831 **Ромкиња**, што представља учешће од 3,6% у укупној регистрованој незапослености (706.611 незапослених лица). У првих шест месеци 2016. године забележено је повећање регистроване незапослености Рома за 2.501 лице.

Посматрано са аспекта нивоа образовања, најзаступљенија су лица без квалификација (I и II ССС) 22.762 лица, што представља 89,5% од укупног броја незапослених Рома на евиденцији НСЗ, затим лица са завршеним средњим нивоом образовања – 2.541, са вишим 73 лица, односно са високим нивоом образовања 55 (0,22%) незапослених Рома/Ромкиња.

³⁴ „Сл. гласник РС“, број 15/10

Уколико фактор отежане запошљивости посматрамо и са аспекта дужине тражења запослења, односно дужине статуса на евиденцији незапослених, 15.554 Рома/Ромкиња, припада категорији дугорочно незапослених.

Политика запошљавања

У Националној стратегији запошљавања за период 2011-2020. године Роми су идентификовани као категорија теже запошљивих лица, односно као категорија која има приоритет приликом укључивања у програме и мере активне политике запошљавања.

У оквиру Националног акционог плана запошљавања за 2016. годину, акценат је на:

- повећању обухвата Рома и Ромкиња мерама активне политике запошљавања, посебно мерама којима се доприноси подизању запошљивости ради конкурентнијег иступања на тржишту рада (превасходно мере активног тражења посла и програми из система додатног образовања и обуке);
- подстицању запошљавања и samozapošljavanja Рома и Ромкиња, кроз доделу субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих, односно субвенције за samozapošljavanje (посебан јавни позив);
- повећању обухвата Рома и Ромкиња мерама активне политике запошљавања утврђених у локалним акционим плановима запошљавања (имајући у виду да НАПЗ предвиђа суфинансирање програма субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих, програма јавних радова, програма стицања практичних знања и програма стручне праксе).

У мере активне политике запошљавања, у периоду јануар-август 2016. године, укључено је **2.557 Рома (1.018 Ромкиња)**. Неповољна образовна структура незапослених Рома/Ромкиња и даље представља кључни отежавајући фактор њиховог конкурентног иступања на тржишту рада, условљава примарну укљученост у програме краткорочне акције и радног ангажовања (нпр. програм јавних радова) и утиче на низак ниво интересовања послодавца за њихово запошљавање/радно ангажовање.

Преглед укључености Рома и Ромкиња у мере активне политике запошљавања, период јануар-август 2016. године

МЕРА АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА	Роми	
	Укупно	Жене
Обука за активно тражење посла – АТП	1,082	470
Тренинг самоефикасности	23	9
Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	0	0
Клуб за тражење посла	24	11
Сајмови запошљавања	887	358
Обука за развој предузетништва	133	51
Програм стручне праксе	5	3
Стицање практичних знања	3	1
Обуке за тржиште рада	1	1
Обуке на захтев послодавца	7	3
Функционално основно образовање одраслих	2	2
Приправници ИПА 2012	1	0
Субвенције за samozapošljavanje	57	21
Субвенције за запошљавање незапослених из категорије теже	64	23

запошљивих		
Субвенција дела зараде корисника новчане социјалне помоћи	1	0
Јавни радови	266	65
Субвенције зараде особе са инвалидитетом без радног искуства	1	0
Мере подршке за особе са инвалидитетом	0	0

Извор: НСЗ

Према подацима НСЗ, у току првих седам месеци 2016. године, са евиденције незапослених лица, запослено је 1.752 Рома/Ромкиња.

Област запошљавања Рома посебно је обрађена у оквиру **Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године** (усвојена 31. маја 2016. године) и мере предвиђене овим документом имају за циљ подстицање укључивања радно способних Рома на формално тржиште рада, подизање запошљивости, запошљавање и економско оснаживање, посебно Рома и Ромкиња који припадају категоријама вишеструко теже запошљивих незапослених лица.

Положај старијих на тржишту рада – подаци приказани у делу Економских критеријума.

Регистрована незапосленост

Према подацима НСЗ на дан 31. август 2016. године, на евиденцији НСЗ налазило се 198.988 незапослених лица старијих од 50 година (28,78% од укупног броја регистрованих незапослених лица).

Политика запошљавања

Основним стратешким документом политике запошљавања - **Национална стратегија запошљавања за период 2011-2020. године**, старији од 50 година идентификовани су као категорија теже запошљивих лица, односно као категорија која има приоритет приликом укључивања у програме и мере активне политике запошљавања. Програми и мере активне политике запошљавања усмерене ка старијим незапосленим лицима, део су процеса целоживотног учења и у функцији су стицања нових облика знања, вештина, ставова или вредности, односно подстицања запошљавања ове категорије незапослених лица.

У условима када се старији, услед модернизације процеса рада и не поседовања знања и вештина чија је тражња условљена развојем и преносом нових технологија (који су битно утицали на промене структуре тражње за радном снагом), суочавају са отежаним приступом тржишту рада, али и нестабилношћу одржања запослења (процес реструктурирања привредних субјеката и повећање броја лица у статусу вишка запослених, утицао је и на повећање броја старијих у овој категорији лица, посебно оних којима је потребно мање од пет година за остваривање права из система пензијског осигурања), подстицање ре-интеграције на тржиште рада од кључног је значаја.

Национални акциони план запошљавања за 2016. годину старије од 50 година, утврђује као категорију незапослених лица којима је неопходно пружити додатну подршку у процесу ре-интеграције на тржиште рада. Наведеним документом, утврђени су програми и мере активне политике запошљавања усмерене ка подстицању запошљавања старијих од 50 година (поред њиховог приоритетног укључивања у све програме и мере из система политике запошљавања) у 2016. години и то:

- укључивање старијих од 50 година у програме и мере активне политике запошљавања које су у функцији подизања запошљивости (посебно уколико се ради о лицима која припадају и категорији вишкова запослених);
- запошљавање старијих од 50 година кроз субвенцију за запошљавање на новоотвореним радним местима код приватног послодавца;
- промовисање предузетништва међу старијима од 50 година (посебно уколико се ради о лицима која припадају и категорији вишкова запослених);
- програм јавних радова.

Преглед укључености старијих од 50 година у мере активне политике запошљавања, период јануар-август 2016. године

МЕРА АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА	Старији од 50 година	
	Укључена лица у периоду I-VIII 2016. године	
	Укупно	Жене
Обука за активно тражење посла – АТП	3,087	1,481
Тренинг самоефикасности	481	340
Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	263	171
Клуб за тражење посла	147	95
Сајмови запошљавања	7,848	3,368
Обука за развој предузетништва	2,161	774
Програм стручне праксе	3	2
Стицање практичних знања	13	6
Обуке за тржиште рада	40	25
Обуке на захтев послодавца	10	7
Приправници ИПА 2012	1	1
Субвенције за самозапошљавање	896	310
Субвенције за запошљавање незапослених из категорије теже запошљивих	694	309
Субвенција дела зараде корисника новчане социјалне помоћи	7	2
Јавни радови	1,276	468
Субвенције зараде особе са инвалидитетом без радног искуства	73	29
Мере подршке за особе са инвалидитетом	5	0
УКУПАН БРОЈ ЛИЦА која су учествовала у мерама АПЗ	17,005	7,388

Извор: НСЗ

Социјална укљученост особа са инвалидитетом

У циљу инклузије особа са инвалидитетом и унапређења њиховог положаја у претходном периоду усвојени су следећи прописи:

- **Закон о кретању уз помоћ пса водича** („Сл. гласник РС“, број 29/15), којим се уређује право на кретање уз помоћ пса водича, коришћење јавног превоза, објеката у јавној употреби, слободан приступ и боравак на јавним површинама и у радном простору, као и друга питања од значаја за кретање уз помоћ пса водича;

- **Закон о употреби знаковног језика којим** („Сл. гласник РС“, број 38/15), којим се уређује остваривање права глувих особа на употребу знаковног језика у поступцима пред органима јавне власти, у области радних односа, образовања и васпитања, здравствене заштите, социјалне заштите, информисања и телекомуникација, стицање статуса тумача за знаковни језик, мере за унапређивање

употребе знаковног језика, као и прекршаји за повреду обавеза прописаних овим законом.

- **Правилник о ближим условима и начину коришћења објеката у јавној употреби у области здравствене заштите од стране особе која се креће уз помоћ пса водича** („Сл. гласник РС“, број 87/15), којим је ближе уређен начин кретања уз помоћ пса водича у објектима здравствене заштите.

- **Закон о допунама Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом** („Сл. гласник РС“, број 13/16) у циљу спречавања дискриминације и омогућавања равноправности, односно остваривања једнаких права особама са инвалидитетом које, због природе своје инвалидности – телесних или сензорних оштећења или болести, нису у могућности да се својеручно потпишу.

Такође, израђен је и **Извештај о имплементацији Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период 2006-2015.**

Израђен је и **Предлог Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период до 2020. године** са циљем континуираног спровођења активности које допринесе унапређењу положаја особа са инвалидитетом кроз уклањање препрека са којима се сусрећу у различитим областима друштвеног живота и омогућавање уживања свих права на равноправној основи, као и **Предлог Акционог план за имплементацију Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период до 2020. године**, којим се конкретизују и прецизирају поједине мере и активности у оквиру праваца деловања у свих осам области саме Стратегије, и који поред мера и активности, обухвата и очекиване резултате, носиоце послова и потребна финансијска средства.

Осим унапређења нормативног оквира Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања континуирано пружа и финансијску подршку организацијама које спроводе програме у циљу заштите права особа са инвалидитетом која је усмерена на активности организација на целој територији земље, нарочито у области спречавања дискриминације, укључивања у друштвену заједницу, развоја сервиса на локалном нивоу и др. Тако је у 2016. години реализовано три нивоа конкурсних процедура, и то:

- 1) **Програмски конкурс** за унапређење положаја особа са инвалидитетом у РС (подржан је рад 33 савеза који окупљају преко 520 локалних удружења особа са инвалидитетом),
- 2) **Годишњи конкурс** за унапређење положаја особа са инвалидитетом (подржан је 121 пројекат),
- 3) **Стални отворени конкурс** (до краја јула месеца подржано је 58 пројекта).

Регистрована незапосленост особа са инвалидитетом

Укупан број незапослених особа са инвалидитетом пријављених на евиденцију НСЗ на дан 30. јун 2016. године (без обзира на активност) је 21.865 (7.737 су жене, односно 35,4%), док је активних незапослених особа са инвалидитетом 14.837 (5.362 су жене – 36,2%).

Посматрано са аспекта нивоа образовања, најзаступљенија су лица са средњим нивоом образовања (III и IV ССС) 10.935 лица, затим лица без квалификација или ниским нивоом квалификација – 9.531, са вишим образовањем 872 лица, односно са високим нивоом образовања 527 особа са инвалидитетом.

Посматрано према врсти инвалидитета, најзаступљенија су лица са процењеном радном способношћу – 9.489 лица, категорисана омладина – 5.168, војни инвалиди – 3.615, инвалиди рада – 3.221 и остале категорисане особе са инвалидитетом – 372.

Мере активне политике запошљавања по прилагођеним програмима, спроводе се у складу са потребама особа са инвалидитетом, процењеним професионалним могућностима и радном способношћу. Мере активне политике запошљавања под општим условима спроводе се у групама које чине особе са инвалидитетом и друга незапослена лица, односно под условима прописаним за незапослена лица у сваком случају када је то могуће, по процени стручних лица НСЗ.

Законом о буџету РС за 2016. годину („Службени гласник РС“, број 103/15), средства Буџетског фонда за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом у износу од 550.000.000,00 динара, усмерена су ка финансирању мера и активности професионалне рехабилитације и запошљавања незапослених особа са инвалидитетом путем НСЗ, као и за мере подршке предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом у износу од 700.000.000,00 динара.

Особе са инвалидитетом имају статус теже запошљивих лица и приоритетно се укључују у мере активне политике запошљавања. Такође се од 2015. године спроводи и посебан пакет услуга за особе са инвалидитетом.

У периоду јануар-август 2016. године, у мере активне политике запошљавања укључено је 5.835 особа са инвалидитетом, од којих је 2.411 жена.

Преглед особа са инвалидитетом укључених у мере активне политике запошљавања, период јануар-август 2016. године

МЕРА АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА	Особе са инвалидитетом	
	Укупно	Жене
Обука за активно тражење посла – АТП	956	357
Тренинг самоефикасности	90	49
Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	8	5
Клуб за тражење посла	139	71
Сајмови запошљавања	2,123	858
Обука за развој предузетништва	219	71
Програм стручне праксе	19	11
Стицање практичних знања	0	0
Обуке за тржиште рада	3	2
Субвенције за samozapošljavanje	93	33
Субвенције за запошљавање незапослених из категорије теже запошљивих	134	60
Субвенција дела зараде корисника новчане социјалне помоћи	0	0
Јавни радови	1,776	772
Субвенције зараде особе са инвалидитетом без радног искуства	257	113
Мере подршке за особе са инвалидитетом	18	9

Извор: НСЗ

Регистровано је укупно **51** предузеће за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом. Укупан број запослених у овим предузећима је 2.048, од којих је 1.381 особа са инвалидитетом.

Континуирано се, на месечном нивоу, предузећима овог типа преносе средства на име субвенција зарада за запослене особе са инвалидитетом. У првих осам месеци 2016. године, предузећима су за ове намене исплаћена средства у износу од 343.547.554,32 динара. За преузете обавезе из претходног периода на име субвенције зарада за стручна лица и трошкове превоза предузећима исплаћено 10.474.679,96 динара.

По Јавном позиву за побољшање услова рада у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, одобрена су средства за 37 предузећа у укупном износу од 140.303.582,32 динара, за рефундацију трошкова купљеног и плаћеног репроматеријала и осталих помоћних материјала.

У 2016. години предузећима је по свим наменама исплаћено укупно 494.325.816,60 динара.

У току је и анализа ефеката Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом, уз експертску подршку обезбеђену од стране УНДП. Препоруке из наведене анализе послужиће за унапређење програма и мера активне политике запошљавања усмерених ка унапређењу запошљивости и запошљавања особа са инвалидитетом, како на отвореном тржишту рада, тако и у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом.

Социјална укљученост избеглих и расељених лица и повратника по споразуму о реадмисији

На дан 30. јун 2016. године, на евиденцији НСЗ налазило се 6.786 незапослених лица из категорије интерно расељених, 977 лица из категорије избеглих и 90 лица из категорије повратника по споразуму о реадмисији.

Преглед укључености избеглих, интерно расељених лица и повратника по споразуму о реадмисији у мере активне политике запошљавања, период јануар-август 2016. године

МЕРА АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА	Избегла лица		Интерно расељена лица		Повратници из иностранства по споразуму о реадмисији	
	Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
Обука за активно тражење посла – АТП	17	8	246	125	2	1
Тренинг самоефикасности	4	3	20	15	1	1
Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	0	0	9	9	0	0
Клуб за тражење посла	2	0	20	14	3	1
Сајмови запошљавања	46	21	272	119	2	2
Обука за развој предузетништва	7	2	66	22	0	0
Програм стручне праксе	1	0	16	13	0	0
Стицање практичних знања	0	0	1	0	0	0
Обуке за тржиште рада	0	0	4	4	0	0
Функционално основно образовање одраслих	0	0	1	0	0	0
Приправници ИПА 2012	0	0	1	0	0	0
Субвенције за samozapošljavanje	1	0	18	4	0	0
Субвенције за запошљавање незапослених из категорије теже запошљивих	0	0	15	8	0	0
Јавни радови	3	3	41	14	0	0
Субвенције зараде особе са инвалидитетом без радног искуства	0	0	1	0	0	0

Извор: НСЗ

Јачањем капацитета институција надлежних за развој и праћење радно-миграционе политике (на основама међународних стандарда и правних тековина ЕУ), ширењем и даљим развојем мреже миграционих сервисних центара (и услуга), унапређењем базе података и повећањем укључивања различитих категорија миграната у мере активне политике запошљавања, допринеће се бољем сагледавању проблематике миграција и креирању мера и акција заснованим на стварним потребама.

Националним акционим планом запошљавања за 2016. годину, наведене категорије лица, утврђене су као посебно осетљиве на тржишту рада, односно категорије којима је потребно пружити додатну помоћ и подршку у процесу интеграције на тржиште рада.

3.19.6. Социјално осигурање

Пензијски систем

Пензијски систем у Србији чине:

1. Систем обавезног пензијског и инвалидског осигурања - обавезан (државни) систем, заснован на принципима међугенерациске солидарности и текућег финансирања (pay-as-you-go). Осигурани су следећи ризици: старост, инвалидност, смрт осигураника или корисника, повреда на раду и професионална болест, као и потреба за негом и помоћи другог лица. Системом су покривени запослени (укључујући државне службенике, припаднике војске, полиције и безбедносних служби), лица која обављају самосталну делатност (укључујући слободне професије), пољопривредници, као и лица која се самостално укључе у обавезно осигурање. Систем је заснован на Бизмарковом систему социјалног осигурања, финансира се доприносима које плаћају осигураници и послодавци. Обрачун висине права врши се по бодовном принципу;
2. Систем добровољних пензијских фондова и пензијских планова - додатно пензијско осигурање, засновано на добровољности чланства, расподели ризика улагања и акумулацији средстава. Спроводи се кроз добровољне приватне пензијске фондове. Послодавац, удружење послодаваца, професионално удружење или синдикат могу да закључе пензијски план са друштвом за управљање у циљу уплате пензијског доприноса за рачун својих запослених, односно чланова.

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање уређено је Законом о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС" бр. 34/03, 64/04, 84/04, 85/05, 101/05, 63/06, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14 и 142/14). Плаћање и контрола наплате доприноса регулисани су Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање ("Службени гласник РС" бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11, 101/11, 47/13, 108/13, 57/14, 68/14, 112/15 и 5/16). Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима ("Службени гласник РС" бр. 85/05 и 31/11) регулише област добровољних пензијских фондова и пензијских планова.

Законом о централном регистру обавезног социјалног осигурања (Службени гласник РС, бр. 30/10, 44/14 и 106/14) успостављен је Централни регистар обавезног социјалног осигурања, који треба да преузме евиденције о осигураницима и корисницима права из социјалног осигурања. База података о осигураницима и корисницима је у процесу формирања, а до сада је успостављена делимична

функционалност Централног регистра (пријаве на осигурање, одјаве, евиденције и друго).

Приказ статуса усклађености

Државе чланице ЕУ самостално управљају својим пензијским системима. Спровођење политике ЕУ у области социјалне политике (која укључује и питања обезбеђења пензија) врши се кроз тзв. Отворени метод координације социјалне заштите и социјалне инклузије (социјални ОМК), са циљем да промовише социјалну кохезију и једнакост кроз адекватне, доступне и финансијски одрживе системе социјалне заштите и политике социјалне инклузије. Кроз социјални ОМК, у сарадњи са Комитетом за социјалну заштиту, ЕУ обезбеђује оквир за национални стратешки развој социјалне заштите, као и за координацију политика држава чланица, поред осталог и у области пензијских система. Основни документ којим ЕК нуди смернице за модернизацију пензијских система је Бела књига – Агенда за адекватне, сигурне и одрживе пензије од 16. фебруара 2012. године, CELEX 52012DC0055 *WHITE PAPER An Agenda for Adequate, Safe and Sustainable Pensions of 16 February 2012*;

Дакле, државе чланице самостално развијају своје пензијске системе, а сарађују међусобно и са Европском комисијом (ЕК) на координацији и развоју националних политика.

Институционална структура и административни капацитети

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање у надлежности је Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (МРЗБСП) и Министарства финансија. Законодавна је улога оба министарства. Обезбеђење и спровођење пензијског и инвалидског осигурања налази се у надлежности Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Народна банка Србије врши надзор над радом друштва за управљање добровољним пензијским фондовима, води Регистар добровољних пензијских фондова и заједно са МРЗБСП доноси подзаконске акте за извршавање Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима. Централни регистар обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО) се од 2014. године налази у надлежности Министарства финансија.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ до 2018. године

Реформа пензијског система се у Србији спроводи у више фаза, почев од 2001. године. Њоме су значајно су промењене карактеристике и структура система. Током јула 2014. године усвојене су измене Закона о пензијском и инвалидском осигурању, којима се постепено изједначава старосна граница за оба пола на 65 година, уведен је институт превремене старосне пензије, који подразумева смањење висине пензије у случају превременог пензионисања, а значајне измене су учињене и у области бенефицираног стажа.

Додатне мере, које се односе на висину пензија, усвојене су у последњем кварталу 2014. године, у склопу Владиног програма фискалне консолидације. Законом о привременом уређивању начина исплате пензија (Службени гласник РС, број 116/14), све пензије више од 25.000 динара прогресивно су смањене у новембру исте године. Овом мером смањена су примања око 39% пензионера. Након тога, изменама Закона о пензијском и инвалидском осигурању и Закона о буџетском систему, усвојеним у

децембру, утврђено је да се пензије неће повећавати све док је учешће расхода за пензије у БДП-у изнад 11%.

Република Србија наставиће са реформом пензијског система у циљу достизања његове одрживости и наставка обезбеђења сигурних пензија. Потребно је даље јачање капацитета у надлежним институцијама како би на одговарајући начин били упознати са стратешким настојањима на нивоу ЕУ у области развоја пензијских система, оспособљени за доношење мера за унапређење сопствених пензијских система и координацију политика са државама чланицама ЕУ.

3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности

Преглед стања

У области забране дискриминације, по питању хармонизације са одредбама прописаним Директивом број 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло и Директивом број 2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године, о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду, учињено је следеће:

У току су активности усмерене ка изради текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације који се доноси у циљу потпуног хармонизовања са директивама ЕУ које се односе на забрану дискриминације.

Детаљније информације о наведеном Нацрту закона су *описане у 3.23. - Правосуђе и основна права.*

Законом о социјалној заштити обезбеђена је забрана дискриминације корисника социјалне заштите по основу расе, пола, старости, националне припадности, социјалног порекла, сексуалне оријентације, вероисповести, политичког, синдикалног или другог опредељења, имовног стања, културе, језика, инвалидитета, природе социјалне искључености или другог личног својства (члан 25.).

И *Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад* («Сл. гл. РС» бр 59/08, 37/10, 39/11 и 01/12), прописано је поштовање људских права и достојанства корисника (члан 6.) као и заштита од дискриминације (члан 7.). Наиме, центар за социјални рад је дужан да заступа интересе и права корисника и да обезбеди једнак приступ услугама за које је надлежан свим грађанима, независно од етничких, културних, верских, родних или социо-економских разлика, инвалидитета и сексуалне оријентације.

У октобру 2015. год. на основу Закона о социјалној заштити (члан 57.) донет је *Правилник о стандардима за пружање услуге СОС телефона за жене и девојке са искуством родно заснованог насиља.*

Овим правилником прописани су ближи услови и стандарди за услугу СОС телефона за девојке и жене са искуством родно заснованог насиља из групе саветодавно-тапијских и социјално-едукативних услуга прописаних чланом 46. Закона о социјалној заштити, као вид помоћи девојкама и женама са искуством родно заснованог насиља које су у кризи ради превазилажења кризних ситуација и стицања вештина за самосталан и продуктиван живот у друштву.

Министарство је врло посвећено решавању проблема са којима се суочавају припадници **ромске националне мањине** који се односе на **лични статус грађана**, и континуирано прати примену прописа из те области. Активно је укључено у решавање проблема лица која нису уписана у МКР која представља основну службену евиденцију о личним стањима грађана, међу којима је највише припадника ромске националне мањине. С тим у вези активности министарства су усмерене на

успостављање добре праксе у примени донетог унапређеног нормативног оквира и сходно томе је издало обавезујућа упутства центрима за социјални рад ради обезбеђења уједначеног поступања органа старатељства у вези са применом прописа. На тај начин је допринело обезбеђењу њихове пуне примене. Министарство је издало обавезујућа упутства за поступање органа старатељства у предметима покретања судског поступка за утврђивање времена и места рођења, у предметима одређивања личног имена и пријаве пребивалишта на адреси центра за социјални рад односно установе социјалне заштите за смештај корисника. Центри за социјални рад континуирано поступају у складу са својим законским овлашћењима и издатим упутствима. У поступку пријаве пребивалишта, надлежност центра за социјални рад је да изда сагласност након што надлежна организациона јединица МУП утврди испуњеност законом прописаних услова да се изврши пријава пребивалишта. **Сви поступци у вези са решавањем статусних питања припадника ромске националне мањине имају приоритет у поступању.**

Министарство прати извршење наведених упутстава центрима за социјални рад и установама социјалне заштите за смештај корисника и наставиће да учествује у свим активностима које се односе на унапређење положаја припадника ромске националне мањине и стварања услова за несметано остваривање права у систему социјалне и породичноправне заштите.

Према одредбама Посебног протокола о поступању центара за социјални рад-органа старатељства у случајевима насиља у породици и женама у партнерским односима који је усвојен марта 2013.год., центри за социјални рад од 2014.год. имају обавезу да формирају интерне тимове који се баве проблематиком **насиља у породици**. Тим чине стручњаци са посебним знањима из ове области, а Републички завод за социјалну заштиту има обавезу стручне подршке, и праћења ефеката примене и рада интерних тимова и годишњег извештавања Министарства. Стручни тим Завода је одржао 8 фокус група са члановима интерних тимова ЦСР са територије Републике Србије ради договарања и проналажења могућности формирања и деловања интерних тимова који ће у потпуности одговарати на потребе жртава и заштиту њиховог најбољег интереса. Као један од продуката заједничког рада је креирање и дистрибуција *Приручника о формирању и деловању интерних тимова* који је дистрибуиран свим центрима за социјални рад (140).

У погледу заштите од насиља у току је рад на доношењу измена и допуна Породичног закона које се између осталих односе и на евентуално увођење додатних мера за заштиту од насиља у породици као и увођење обавезе праћења извршења изречених мера заштите од насиља у породици.

У Републици Србији функционише значајан број Сигурних кућа за жртве насиља у породици, које су организовале свој рад у невладином и државном сектору. У овим склоништима поред основних услуга које се односе на безбедност, бригу о здрављу, и задовољавање егзистенцијалних потреба, обезбеђује се и психосоцијална и правна подршка нарочито за остваривање услуга које се пружају у другим државним системима - образовање, култура информисање, запошљавање итд. Међутим, оцењујемо да капацитети оваквих склоништа не задовољавају потребу, као и да је неопходно системски повезати све могуће пружаоце услуга који би обезбеђивали благовремену, целовиту, континуирану и закониту помоћ и подршку жртвама породичног насиља.

Планиране мере за период 2017-2018. године

- Наставак активности на унапређењу положаја посебно осетљивих група, нарочито социјалне инклузије деце са сметњама у развоју и одраслих особа са интелектуалним сметњама и проблемима менталног здравља;
- Унапређење положаја ромске националне мањине кроз укључивање у коришћење већег броја услуга у заједници и пружање помоћи у решавању статусних питања;
- Унапређење рада интерних тимова у центрима за социјални рад који се баве проблематиком насиља у породици кроз различите врсте обука и сензитивисаности за рад са жртвама насиља.

Административни капацитети

Што се тиче административних капацитета у *установама социјалне заштите* (центри за социјални рад и установе за смештај корисника), можемо констатовати да и даље постоји недовољан број стручних и других радника као и стална потреба за усавршавањем и едукацијама како постојећих тако и нових стручних и других радника али и недовољна средства која установе могу да одреде за ове намене.

Према подацима из Регистра лиценци Коморе социјалне заштите укупан број лиценцираних лица је 3.278 од чега 2.747 лица има лиценцу за основне а 226 за специјализоване послове социјалне заштите, 329 лица има лиценцу за супервизију основних а 7 за супервизију специјализованих послова социјалне заштите. За обављање правних послова у области социјалне заштите лиценцу има 486 лица.

Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору који је објављен у "Службеном гласнику РС", број 68 од 4. августа 2015. године, који је ступио на снагу 12.08.2015. године, уређен је начин одређивања броја запослених у јавном сектору, као и обим и рокови смањења броја запослених, односно рационализације, до достизања утврђеног максималног броја запослених.

Одлуком Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину ("Сл. гласник РС", број 101 од 8. децембра 2015. године), одређен је максималан број запослених на неодређено време у систему јавних служби - установе социјалне заштите од **9.226**.

На дан 31.12.2014. године, у систему јавних служби у установама социјалне заштите било је запослених на неодређено време **9.303**.

У 2015. години смањено се број за 79 запослених у односу на укупан број запослених на неодређено време у 2014. години.

За планиране мере потребна су додатна финансијска средства:

- За инвестициона улагања у установе социјалне заштите ради достизања стандарда;
- За наменске трансфере за успостављање нових и одрживост успостављених услуга социјалне заштите;
- За два нова центра за породични смештај и усвојење (обезбеђивање простора, кадрова, обука и сл.);
- За деинституционализацију и трансформацију установа социјалне заштите;
- Информационо повезивање различитих система;
- Повећање броја запослених у инспекцијској служби;
- Повећање броја запослених у установама социјалне заштите;
- Неопходна финансијска средства за увођење нових услуга социјалне и породичноправне заштите намењених породицама у ризику од измештања деце

- (услуга породичног сарадника и услуга повремениг хранитељства - подељена брига);
- Неопходна финансијска средства за успостављање и функционисање независног контролног тела – Заштитника права детета.

Родна равноправност

1) Приказ статуса усклађености

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Осим Устава (члан 15), основни пропис у области равноправности жена и мушкараца, односно родне равноправности представља Закон о равноправности полова („Службени гласник РС”, број 104/09), који је обухватио односе у областима: запошљавања, социјалне и здравствене заштите, образовања, културе и спорта, политичког и јавног живота, судске заштите и породичних односа. Закон је донет 2009. године у периоду када обавезе Републике Србије према ЕУ у процесу придруживања нису биле тако изражене, нарочито у погледу хармонизације прописа, тако да сам Закон није водио рачуна о томе.

Као резултат тога, остало је доста тога да се усклади на пољу равноправности жена и мушкараца, поготову у вези са материјом из *Council Directive 2004/113/EC, Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council* и *Directive 2010/41/EU of the European Parliament and of the Council*. У плану је образовање посебне радне групе, која треба да изради Предлог закона, којим би се уредила равноправност жена и мушкараца, односно родна равноправност.

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Члан 16. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15 и 96/15–др.закон) регулише да Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обавља послове државне управе, који се, између осталог, односе на равноправност полова. У Министарству, у оквиру Сектора за развојне послове и послове планирања, делује Група за унапређивање родне равноправности, која обавља задатке: праћења и анализе стања и предлагање мера у области унапређења родне равноправности, израду закона и других прописа у области унапређења равноправности, израду анализа, извештаја и информација о стању и примени прописа у наведеној области са предлогом мера, праћење развоја правних тековина ЕУ у овој области; праћење и припрему извештаја о примени међународних конвенција; праћење спровођења препорука Комитета УН о елиминацији дискриминације жена (CEDAW). У Групи су систематизована три радна места.

Осим наведеног, Координационо тело за родну равноправност образовала је Влада са задатком да разматра сва питања и координира рад државних органа у вези са родном равноправношћу у циљу унапређења родне равноправности у Републици Србији. Телом председава потпредседница Владе, а његови су чланови министри и други високи државни званичници. Заједно са Секретаријатом за привреду, запошљавање и родну равноправност АП Војводина и још око стотину локалних/општинских механизма за равноправност жена и мушкараца образованих у складу са чланом 39. Закона о равноправности полова, представљају укупне административне капацитете Републике Србије за родну равноправност.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности

Влада Републике Србије је почетком јануара 2016. године усвојила Националну стратегију за родну равноправност 2016–2020 са Акционим планом (2016–2018) („Службени гласник РС”, број 4/16). Након припрема и консултација са невладиним организацијама, које су трајале више од 6 месеци, усвојени су наведени документи, који се односе на: 1) побољшање културе родне равноправности и суочавања са родним стереотипима (коришћење родно осетљивог језика у формалном образовању, подршка родним студијама, повећање свести јавности о равноправности жена и мушкараца, родно засновано насиље), 2) примена политика и мера у вези са једнаким могућностима за жене и мушкарце (балансиран јавни и политички живот, погодности на тржишту рада, родна равноправност у сектору безбедности и у руралним подручјима), 3) родна перспектива у јавним политикама на свим нивоима (формирање и функционисање механизма за родну равноправност, родна перспектива у оквиру поступака буџетирања, сарадња органа јавне власти са организацијама цивилног друштва).

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

а) Планови у погледу преосталог потребног усаглашавања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

План за 2016. годину

Формирање Посебне радне групе за израду Предлога закона о равноправности жена и мушкараца, односно родне равноправности (обухваћене *Council Directive 2004/113/EC*, *Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council* и *Directive 2010/41/EU of the European Parliament and of the Council*) је приоритет.

Рок: 4 квартал 2016. године

План за 2017. годину

1. Доношење Закона о равноправности жена и мушкараца, односно родне равноправности (обухваћене *Council Directive 2004/113/EC*, *Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council* и *Directive 2010/41/EU of the European Parliament and of the Council*) је приоритет.

Рок: 2 квартал 2017. године

2. Доношење Правилника о Плану мера за отклањање или ублажавање неравномерне запослености и радне ангажованости жена и мушкараца и годишњег извештаја о његовом спровођењу

Рок: 2 квартал 2017. године

б) Преглед мера и активности које ће бити спроведене

Доношењем Закона о равноправности жена и мушкараца (родна равноправност) јавиће се потреба јачања капацитета министарства надлежног за послове родне равноправности. Садашња Група за унапређење родне равноправности са постојећа три радна места морала би бити проширен барем за још толико запослених са високом стручном спремом.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Акциони план за спровођење Националне стратегије за родну равноправност за период од 2019. до 2020. године

Рок: 4 квартал 2018. године.

3.19.8. Сарадња у области социјалне политике и запошљавања

Опис осталих до сада предузетих мера и активности

На основу Стратегије проширења Европске уније 2013-2014, Европска комисија је покренула нови процес којим ће за земље у процесу приступања бити утврђени и праћени приоритети у области запошљавања и социјалне политике – **Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике** (*Employment and Social Reform Programme – ESRP*).

Примена ESRP ће бити стратешки процес, структуриран по моделу Стратегије „Европа 2020” коју примењују државе чланице и који ће пратити процес европских интеграција као главни механизам за дијалог о приоритетима Републике Србије у области социјалне политике и запошљавања у процесу приступања ЕУ.

Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике обухвата пре свега тржиште рада и запошљавање, људски капитал и вештине, као и социјално укључивање и социјалну заштиту, као и изазове у систему пензија и здравствене заштите. Посебно тежиште ће бити на запошљавању младих, због изузетно високе стопе незапослености младих.

Влада Републике Србије (Радна група коју чине представници релевантних министарстава) је на позив Европске комисије израдила Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике. На званичном сајту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања био је објављен позив заинтересованим организацијама да до септембра 2015. године доставе коментаре на финални нацрт (пета радна верзија) Програма реформи политике запошљавања и социјалне политике (ESRP). Цео процес израде био је отворен и партнери су у више наврата били консултовани и позвани да се, кроз различите механизме консултација, активно укључе у израду овог документа.

Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике (ESRP) усвојила је Влада РС 03. јуна 2016. године.

3.20. ПРЕДУЗЕТНИШТВО И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА

3.20.1. Начела индустријске политике

Постојеће стање

Република Србија је одлучна у намери да повећа конкурентност националне привреде и њену интегрисаност у међународне економске токове, оствари раст инвестиција и унапреди пословно окружење за развој приватног предузетништва.

Ради остварења ових циљева доносе се одговарајуће стратегије и политике на основу којих се предузимају подстицајне мере.

Најзначајније структурне реформе садржане у овим документима, интегришу се у Програм економских реформи.

Структурне реформе односе се првенствено на промену законодавног и административног оквира пословања са циљем побољшања пословног окружења, као и мере које су директно усмерене на развој приватног предузетништва и подстицање инвестиција.

Кровни документ у овој области јесте Стратегија и политика развоја индустрије Србије од 2011. до 2020. године (у даљем тексту: Индустријска стратегија), („Сл. гласник РС”, број 55/11). Ова стратегија је уопштен документ који настоји да повеже и синхронизује 13 различитих политика (образовања, технолошког развоја, истраживања и развоја, реструктурирања и приватизације, улагања, ИКТ, предузетништва, запошљавања, енергетске ефикасности, заштите животне средине, заштите тржишне

конкуренције, регионалног развоја, унапређења корпоративног управљања). Неке од ових политика су додатно разрађене и дефинисане посебним стратешким документима као што је политика развоја предузетништва, стратегија научног и технолошког развоја и Законом регулисана иновациона делатност и сл.

Како се фокус структурних реформи последњих година померао ка стварању подстицајног амбијента за инвестиције и развој приватног сектора, реформи јавног сектора, смањењу сиве економије и корупције, регулисању тржишта рада, модернизацији пореског система и сл., таква кретања су довела и до промена у систему подстицаја који се све више усмерава на развојне и иновационе пројекте домаћих и страних предузећа. Нови оквир мера за привлачење директних инвестиција и подстицаја за оваква улагања, уређен је Законом о улагањима („Сл. гласник РС”, број 89/15).

Административни капацитети

Министарство привреде обавља послове државне управе који се односе на привреду и привредни развој. Креирање политике привредног развоја, у надлежности је Сектора за привредни развој, док је креирање предузетничке политике у надлежности Сектора за развој малих и средњих предузећа и предузетништва.

Поред Министарства привреде, најважнија институција укључене у спровођење мера подршке развоју привреде је Развојна агенција Србије (у даљем тексту: РАС), која је основана Законом о улагањима, усвојеним 27. октобра 2015. године („Сл. гласник РС“, број: 89/15, Министарство привреде), а преузимањем надлежности Националне агенције за регионални развој (у даљем тексту: НАРР) и Агенције за страна улагања и промоцију извоза (у даљем тексту: СИЕПА).

Имплементација мера финансијске подршке приватном сектору, обезбеђене из националних извора, остварује се кроз Фонд за развој Републике Србије (у даљем тексту: ФЗР) и Агенцију за осигурање и финансирање извоза (у даљем тексту: АОФИ).

Важне институције у систему пружања подршке привредним субјектима су Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Фонд за иновациону делатност у области подршке иновативним привредним друштвима и Национална служба за запошљавање (у даљем тексту: НСЗ) у области подршке за самозапошљавање и ново запошљавање.

Значајну подршку подстицању и унапређењу привредних активности, кроз своје услуге, пружа и Привредна комора Србије.

Мере планиране за период до краја 2018. године

У наредном периоду ће се спровести темељна ревизија индустријске политике, како би се документ ажурирао, а посебна пажња ће се посветити разради мера за њено спровођење кроз одговарајући акциони план као и механизма за праћење и евалуацију спровођења.

Процес ревизије Индустријске стратегије ће се базирати пре свега на објективном сагледавању недостатака у спровођењу актуелног документа, али и на бољем разумевању потреба привреде. Зато ће приликом ревизије Индустријске стратегије, у поступак бити укључене консултације са релевантним телима, а нарочито удружењима привредника – привредне коморе, Унија послодаваца итд.

Ревидирани оквир ће рефлектовати два главна правца ка којима ће се прегруписати инструменти и подстицаји у наредном периоду и то: стварање услова за привлачење директних инвестиција и јачање конкурентности домаће привреде кроз

комбинацију хоризонталних мера и секторског приступа у креирању и имплементацији политике. Доследно и конзистентно са претходним документом, наставиће се поштовање принципа индустријског реструктурирања у правцу приближавања технолошки интензивним и удаљавања од радно интензивних сектора.

3.20.2. Политика малих и средњих предузећа

(детаљнији статистички подаци приказани су оквиру тачке 2.2.3 – Економски критеријуми – Секторска структура привреде и предузећа)

Постојеће стање

Стратегијом за подршку развоја малих и средњих предузећа, предузетништва и конкурентности за период од 2015. до 2020. године („Сл. гласник РС”, број 35/15, Министарство привреде) (у даљем тексту: Стратегија МСП) наставља се политика пуног уважавања и примене свих докумената који утврђују политику Европске уније у области предузетништва и конкурентности, а пре свега Стратегије Европа 2020 и Акта о малим предузећима (у даљем тексту: АМП). Такође, приликом припреме Стратегије МСП посебна пажња посвећена је усклађивању са регионалним стратегијама, које се односе на ову област, и то пре свега Регионална стратегија за раст и развој Југоисточне Европе 2020 и Стратегија Европске уније за дунавски регион.

У припреми Стратегије коришћени су налази и препоруке садржане у извештајима домаћих и међународних институција (НАЛЕД, Светска банка, Савет страних инвеститора, ОЕЦД и др.), као и информације сакупљене кроз дијалог са привредницима.

Приоритетне области деловања и правци политике развоја МСПП у наредном периоду биће усмерени првенствено ка:

- 1) унапређењу пословног окружења;
- 2) унапређењу приступа изворима финансирања;
- 3) континуираном развоју људских ресурса;
- 4) јачању одрживости и конкурентности МСПП;
- 5) унапређењу приступа новим тржиштима;
- 6) развоју и промоцији предузетничког духа и подстицању предузетништва жена, младих и социјалног предузетништва, чиме је покривен први принцип АМП.

Спровођење Стратегије МСП заснива се на двогодишњим акционим плановима који се припремају у сарадњи са свим ресорно надлежним државним институцијама и кроз дијалог са приватним сектором. Кроз Акциони план Стратегије за МСП је Министарство просвете, науке и технолошког развоја укључено кроз квартално извештавање и праћење индикатора у оквиру стуба 4. Влада је усвојила Акциони план за 2015. годину, са пројекцијом за 2016. годину, који мере из Стратегије МСП даље преводи у конкретне активности, а које прате и одређени индикатори на основу којих ће се вршити праћење и евалуација.

Како спровођење политике развоја МСПП одликује сложеност и вишедимензионалност, непосредно након усвајања Стратегије МСП, образован је и Савет за мала и средња предузећа, предузетништво и конкурентност (у даљем тексту: Савет). Савет представља повремено радно тело Владе, чији су чланови представници ресорних министарстава, као и представници привреде и других заинтересованих страна, док је основни задатак Савета надзор и координација спровођења Стратегије МСП, као и предлагање евентуалних корективних мера.

Административни капацитети

Министарство привреде надлежно је за креирање и спровођење политике развоја малих и средњих предузећа. У оквиру Министарства привреде овим пословима бави се Сектор за развој малих и средњих предузећа и предузетништва у којем је систематизовано 18 радних места на којима је тренутно распоређено 15 стално запослених.

Поред Министарства привреде, најважније институције укључене у спровођење мера подршке развоја МСПП су Министарство просвете, науке и технолошког развоја, РАС, ФЗР, АОФИ, Фонд за иновациону делатност и Национална служба за запошљавање.

Мере планиране за период до краја 2018. године

Полазећи од неопходности да се, уз већ спроведене реформе, пружи значајан подстицај развоју предузетништва и спровођењу Стратегије МСП, у периоду када Србија завршава процес приватизације друштвених предузећа и када треба да се окрене здравим снагама у својој привреди, Влада је у фебруару 2016. године покренула иницијативу и донела одлуку да се 2016. година прогласи годином предузетништва у Србији.

Иницијатива “Година предузетништва 2016” ће под једним кровом окупља, пре свега, надлежна министарстава и агенције, али и локалне самоуправе, Привредну комору Србије, међународне донаторе, велика предузећа у оквиру својих активности друштвено одговорног пословања, пословне асоцијације, невладине организације и све друге снаге које су спремне и могу да директно помогну или афирмишу развој предузетништва и предузетничког духа у Србији.

У плану је наставак учешћа Републике Србије у иницијативама и радним телима Европске комисије, попут извештавања о примени АМП, промотивној кампањи „Европска недеља МСП“, Такмичења за најбољу идеју у области промоције предузетништва („*European Enterprise Promotion Awards*“).

3.20.3. Инструменти предузетништва и индустријске политике

Постојеће стање

Инструменте и програме подршке привреди и њеном развоју у претходном периоду је спроводило Министарство привреде у сарадњи са НАРР, али су и остале имплементационе институције (СИЕПА, ФЗР, АОФИ, НСЗ итд.) спроводиле програме у својим областима, а све у складу са актуелним стратешким документима.

Од 2016. године најважнија извршна институција у овој области је РАС, која је основана Законом о улагањима, усвојеним 27. октобра 2015. године („Сл. гласник РС“, број: 89/15, Министарство привреде), а преузимањем надлежности НАРР и СИЕПА.

У 2015. години су реализовани следеће програми подршке сектору МСПП:

Министарство привреде је преко НАРР и мреже акредитованих регионалних развојних агенција наставило спровођење Програма стандардизованог сета услуга за МСПП, кроз који се обезбеђује бесплатна помоћ МСПП у виду информација, обука, и саветодавних услуга, као и спровођење промотивних активности усмерених на развој предузетништва.

Поред финансирања основног сета пословних услуга које привредни субјекти могу добити у акредитованим регионалним развојним агенцијама, паралелно се ради и на унапређењу доступности и квалитета приватне консултантске понуде. У том смислу, веома важну улогу има пројекат „Подршка развоју МСП у Србији“, који се финансира из ИПА средстава, а који реализује Европска банка за обнову и развој. Кроз

овај пројекат, МСП могу да добију стручну подршку како локалних консултаната, тако и иностраних експерата из привреде, уз одређени део сопственог учешћа у трошковима. Поред директне подршке МСП сектору, јачају се и капацитети локалних консултаната кроз различите обуке у оквиру пројекта.

Министарство привреде је у сарадњи са НАРР и пословним банкама реализовало и Програм подршке малим предузећима за набавку опреме, са укупним буџетом од 550 милиона РСД. Програмом је омогућавао предузећима право на бесповратна средства у висини до 25% вредности производне опреме, уз 5% сопственог учешћа и кредит пословне банке под повољним условима, у висини 70% вредности опреме.

НАРР је такође реализовано своје редовне програме подршке, међу којима су најзначајнији следећи:

- Програм подршке МСПП за јачање конкурентности кроз који је додељено близу 34 милиона РСД за суфинансирање трошкова реализације различитих пројеката 176 корисника;
- Програм подршке кластерима кроз који су подржани пројекти 20 кластера у укупном износу од 13 милиона РСД;
- Програм подршке женском предузетништву кроз који је суфинансирано 73 пројеката предузећа чији су власници жене, са буџетом од 11.2 милиона РСД;
- Кроз Програм подршке пословним инкубаторима су подржани различити пројекти 16 пословних инкубатора, укупним буџетом од 20 милиона РСД;
- Програм менторинга који је НАРР такође реализовао дуги низ година, спроведен је и у 2015. години, са укупним буџетом од 6.5 милиона РСД.

ФЗР је у 2015. години реализовао програме кредитне подршке као и у претходним годинама и то:

- Дугорочни кредити за правна лица, у износу од близу 4,2 милијарде РСД, кроз које је подржано 146 малих и средњих предузећа;
- Кредити за предузетнике, у износу од 74.5 милиона РСД, кроз које је подржано 25 предузетника;
- Кредити за почетнике у бизнису, у износу од 10.9 милиона РСД, кроз које је подржано 5 новооснованих предузећа;
- Кредити за одржавање текуће ликвидности МСП, у износу од 83.7 милиона РСД, кроз које је подржано 6 малих и средњих предузећа;
- Кредити за привредна друштва са поплавлених подручја, у износу од 96 милиона РСД, кроз који је подржано 4 малих и средњих предузећа;
- Кредити за подршку малим и средњим предузећима у сектору туризма, у износу од 40 милиона РСД, кроз који је подржано 2 предузећа.

АОФИ је у 2015. години реализовао програме финансијске подршке извозним активностима као и у претходним годинама и то:

- Програм финансирања извозника кроз краткорочно кредитирање, кроз који је са 27.55 милиона ЕУР, финансијски подржано 106 МСП);
- Подршка кроз издавање гаранција (са 11.1 милион ЕУР, подржано 10 МСП);
- Осигурање извоза (реализовано 180.6 милиона ЕУР);
- Факторинг (реализовано 22.4 милиона ЕУР).

Сви наведени програми биће настављени и у 2016. години, с тим да ће РАС у 2016. године преузети најважније програме НАРР и СИЕПА.

Национална служба за запошљавање је у 2015. години реализовала програме и мере из своје надлежности, и то :

- Едукативним програмом – обуком „Пут до успешног предузетника“ обухваћено је 12.029 лица
- Програмом доделе субвенције за samozapoшљавање обухваћено је 3.803 лица (116 лица – особа са инвалидитетом, 3.112 осталих лица и 575 лица по програмима суфинансирања са локалним самоуправама). Овај програм је финансијски подржан са више од 538.000.000,00 милиона динара;
- Програмом субвенције за отварање нових радних места обухваћено је 2.832 лица (од тога 142 особе са инвалидитетом, а 2.690 осталих лица). Овај програм је финансијски подржан са више од 531.000.000,00 динара)
- Такође, и у 2016 години Национална служба за запошљавање је наставила са реализацијом програма и мера из своје надлежности.

Учешће у програмима ЕУ

Учешће Републике Србије у КОЗМЕ (COSME) програму је планирано од самог почетка овог програма, али је непредвиђено одложено 2014. године због временских непогода и поплава које су те године задесиле Републику Србију. Споразумом између Европске уније и Србије, који је потписан 10. новембра 2015. године у Бриселу, потврђено је учешће наше земље у Програму конкурентности малих и средњих предузећа КОЗМЕ до 2020. године, па је од 1. јануара 2016. године Република Србија постала пуноправни члан овог програма. Координатор програма КОЗМЕ у Републици Србији је Министарство привреде. Три пословне банке (Banca Intesa, Unicredit и Opportunity Bank) упутиле су Писмо о намерама за учешће у првој компоненти програма КОЗМЕ – Инструмент кредитних гаранција, и започеле преговоре са Европским инвестиционим фондом 7. јула 2016. године у Београду.

Република Србија није формално члан КОПЕРНИКУС (Copernicus) програма за посматрање Земље. Она на оперативан и систематски начин спроводи практично само класични - *in situ* мониторинг појединих чинилаца стања животне средине, а пре свега мониторинг квалитета ваздуха и квалитета вода. Мониторинг ваздуха и вода на националном нивоу спроводи Агенција за заштиту животне средине. У контексту безбедности, *in situ* мониторинг природних и других појава односно ресурса са могућим утицајима на безбедност становништва спроводе и Републички хидрометеоролошки завод (хидролошке и метеоролошке појаве), Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (јонизујуће зрачење) и Завод за заштиту природе (биодиверзитет, итд.).

Министарство културе и информисања омогућило је, између осталих, малим и средњим предузећима приступ фондовима Европске комисије за подршку секторима за културу и медије, кроз приступање програму Креативна европа и потпрограму Медији, а за које је услов био пуна хармонизација прописа у овим областима.

Борба против кашњења у плаћањима у пословним трансакцијама

Кроз усвајање Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама („Сл. гласник РС“, бр. 119/12 и 68/15, Министарство финансија), у великој мери је пренета Директива 2011/7/ЕУ Европског парламента и Савета од 16. фебруара 2011. године о борби против кашњења у плаћањима у комерцијалним трансакцијама.

У јулу 2015. године овај је Закон измењен и допуњен у делу којим су уређени рокови измирења новчаних обавеза између субјеката јавног сектора, тако што је

прописано да се уговором између субјеката јавног сектора не може предвидети рок за измирење новчаних обавеза дужи од 60 дана. Одредбе овог закона примењују се на уговоре између субјеката јавног сектора који су закључени од 1. јануара 2016. године. Надзор над спровођењем закона у комерцијалним трансакцијама у којима су субјекти јавног сектора дужници, као и између субјеката јавног сектора, врши Одељење за буџетску инспекцију Министарства финансија. Ради лакшег спровођења надзора од стране Одељења за буџетску инспекцију, прописана је надлежност Управе за трезор, трезора аутономне покрајине и трезора јединица локалне самоуправе, да прикупљају податке о преузетим обавезама од субјеката јавног сектора, које они достављају кроз информациони систем Управе за трезор и буџетско информациони систем трезора аутономне покрајине и достављају Одељењу за буџетску инспекцију извештаје са подацима о неизмиреним обавезама корисника јавних средстава

Надзор над спровођењем закона у комерцијалним трансакцијама између самих привредних субјеката врши Пореска управа.

Мере планиране за период до краја 2018. године

Подршка развоју МСПП ће се у наредном периоду значајно интензивирати, поготово имајући увиду да је 2016. година проглашена за „Годину предузетништва“ у Србији. Ова иницијатива, под једним кровом, окупља надлежна министарстава и агенције, као и локалне самоуправе, Привредну комору Србије, међународне донаторе, велика предузећа у оквиру својих активности друштвено одговорног пословања, пословне асоцијације, невладине организације и све друге снаге које су спремне и могу да директно помогну или афирмишу развој предузетништва и предузетничког духа у Србији.

Структура активности који се реализују у оквиру Године предузетништва организована је у три области деловања. Прву област чине активности усмерене на унапређење пословног окружења, а другу област активности усмерене на развој и афирмацију предузетничког духа, од којих се велики број организује у сарадњи са невладиним сектором и привредним удружењима. Трећу област деловања у оквиру Године предузетништва чине пројекти директне подршке развоју предузетништва, груписани у пројекте подршке започињању пословања и пројекте подршке расту и развоју кроз инвестиције, извоз и иновације. На тај начин, током 2016. године, настављено је спровођење најуспешнијих инструмената из претходних година, а уведени су и неки нови. Укупно је за све инструменте опредељено 16 милијарди динара, значајно више него претходних година. У циљу бољег информисања представника МСП и будућих предузетника о различитим могућностима у оквиру „Године предузетништва 2016“, Министарство привреде је покренуло интернет страницу - www.godinapreduzetnistva.rs.

У плану је наставак активног учешћа у програмима ЕУ, КОЗМЕ и ХОРИЗОНТ 2020, али и учешће у активностима у оквиру Европске мреже предузетништва.

Како је у претходном периоду реализован велики број пројеката финансираних из ИПА фонда, а који се односио пре свега на техничку подршку, у наредном периоду ће се фокус пребацити на аплицирање за директну финансијску подршку сектору МСП.

Велики значај за даље унапређење приступа финансирању имаће спровођење планираних активности на успостављању финансијских инструмената уз подршку ИПА фондова. Ради припреме дугорочних активности у овој области, у 2016. години је предвиђена израда студије Европске инвестиционе банке која треба да утврди инвестициони јаз и предложи инвестициону стратегију за његово превазилажење.

Потпуно усклађивање националног законодавства са Директивом ЕУ о спречавању кашњења плаћања у комерцијалним трансакцијама, извршиће се до краја 2018. Године

3.20.4. Секторске политике

Постојеће стање

Досадашњи приступ креирању политике и подршци развоју индустрије, није био секторски оријентисан што за резултат има одсуство посебних секторских политика и програма, осим за област туризма.

Посебан акценат дат је следећим секторима: прехранбена индустрија, индустрија саобраћајних средстава, индустрија ИКТ, металски комплекс и фармацевтска индустрија, међутим стратешки правци њиховог развоја нису детаљније разрађени.

Посебне специфичности у оквиру прерађивачке индустрије има одбрамбена индустрија за коју се процењује да у бруто додатој вредности прерађивачке индустрије учествује са око 2 %. Основни документ који регулише ову област је Закон о производњи и промету наоружања и војне опреме („Сл. лист СРЈ”, бр. 41/96, „Сл. лист СЦГ”, бр. 7/05 – др. закон и „Сл. гласник РС”, бр. 85/05 – др. закон).

Стратешка визија и правци развоја туризма представљени су у Стратегији развоја туризма Републике Србије 2006-2015 (“Службени гласник, бр. 91/2006) из које је произашло 17 Мастер планова приоритетних туристичких дестинација. Завршен је Нацрт новог стратешког оквира који ће дефинисати главне правце развоја туризма за период 2016-2025. Овај Нацрт се налази у процедури усвајања. Очекује се да ће бити усвојен до краја 2016. године.

Правни оквир за развој туризма представља Закон о туризму (“Службени гласник, бр. 36/2009, 88/2010, 99/2011 и други закони 93/2012 и 84/2015). Према новом Закону о туризму, Дестинацијске менаџмент организације могу да буду и управљачи туристичког простора. Посебан акценат је стављен на привлачење иностране тражње и развој предузетништва у туризму.

Административни капацитети

Министарство привреде обавља послове државне управе који се односе на привреду и привредни развој. У вези са тим, Министарство привреде доставља Влади предлоге у области индустријске политике које формулише само или у сарадњи са другим министарствима и органима, као и у области развоја прерађивачке индустрије. У оквиру овог министарства Сектор за привредни развој, односно Група за индустријску политику, надлежна је за припрему, координацију и извршавање активности у вези са имплементацијом Стратегије и политике развоја индустрије Републике Србије од 2011. до 2020. године, као и праћење и предлагање мера даљег развоја прерађивачке индустрије. У Групи су запослена четири лица.

Одбрамбену индустрију чине привредна друштва која имају дозволу за производњу наоружања и војне опреме (НВО) коју издаје Министарство одбране, надлежно за праћење, припрему, и примену прописа у овој области.

Креирање политике развоја туризма у надлежности је Министарства трговине, туризма и телекомуникација, док послове креирања политике развоја туризма и предлагање мера његовог даљег развоја, обавља Сектор за туризам који чине четири уже унутрашње јединице и то: Одсек за истраживање тржишта и развој туристичких производа, Одсек за конкурентност у туризму, Одсек за план и анализу и Одсек за управљање квалитетом у туризму. У Сектору за туризам Министарства трговине,

туризма и телекомуникација запослено је 30 лица, од чега је 19 стално запослених државних службеника.

Мере планиране за период до краја 2018. године

Мере директне подршке које су до сада биле првенствено хоризонталне природе, у наредном периоду ће се све више допуњавати мерама усмереним ка остваривању секторски специфичних циљева развоја појединих, за Србију, изузетно значајних сектора прерађивачке индустрије. У том циљу у 2016. години ће, уз подршку пројекта Светске банке “Competitiveness and Jobs”, бити дефинисана четири приоритетна сектора индустрије као и секторске политике за њихов даљи развој.

У завршној фази израде је предлог новог текста Закона којим ће се имплементирати савремена решења у области производње наоружања и војне опреме кроз успостављање интегралног правног оквира, а чије се усвајање очекује у 2016. години. Поред бројних унапређења, новим законом ће се подстаћи и стране инвестиције у сектору одбрамбене индустрије.

Нов стратешки оквир који ће дефинисати главне правце развоја туризма за период 2016-2025. године је у фази припреме и његово усвајање се очекује у 2016. године.

3.21 ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ

3.21.1. Трансевропске транспортне мреже

Преглед стања

Најважнији прописи који се односе на област трансевропске транспортне мреже су: Закон о јавним путевима („Службени гласник РС“, бр. 101/05, 123/07, 101/11, 93/12 и 104/13), Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13–УС, 55/14 и 96/15-др. закон), Закон о железници („Службени гласник РС“, број 45/13), Закон о безбедности и интероперабилности железнице („Службени лист РС“, бр. 104/2013, 66/2015 – др. закон и 92/2015), Закон о потврђивању Европског споразума о главним унутрашњим водним путевима од међународног значаја („Службени гласник – Међународни уговори“, број 13/13), Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 121/12, 18/15 и 96-др закон), Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године („Службени гласник РС“, број 3/15), подзаконски прописи донети за извршење наведених закона и међународни споразуми.

Преглед приоритета за период 2016-2018. годину у погледу усклађивања законодавства

Током 2016. године планира се доношење новог **Закона о путевима** којим ће се извршити делимично усклађивање са Директивом 1999/62/ЕЗ Европског парламента и Савета од 17. јуна 1999. о накнадама за коришћење одређене инфраструктуре за тешка теретна возила са изменама Директива 2006/38/ЕУ и Директива 2011/76/ЕУ (*Directive 1999/62/EC of the European Parliament and of the Council of 17 June 1999 on the charging of heavy goods vehicles for the use of certain infrastructures - CELEX No. 31996L0062* и Директивом 2004/52/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. о интероперабилности система за електронску наплату путарине у Заједници (*Directive*

2004/52/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the interoperability of electronic road toll systems in the Community - CELEX No. 32004L0052). Потпуна усклађеност биће постигнута усвајањем подзаконских аката.

Законом о путевима планира се и потпуно усклађивање са Директивом 2004/54/EЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. о минималним условима које морају да испуњавају тунели (*Directive 2004/54/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on minimum safety requirements for tunnels in the Trans-European Road Network – CELEX No. 32004L0054*). Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2016. године.

Након усвајања Закона о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре планира доношење **Правилника о условима које морају испуњавати ревизори, односно проверавачи, програму стручног оспособљавања за полагање стручног испита за ревизора, односно проверавача, програму обавезних облика стручног усавршавања за ревизора, односно проверавача, начину похађања програма стручног оспособљавања за полагање стручног испита за ревизора, односно проверавача, начину полагања стручног испита и испита провере знања за ревизора, односно проверавача, роковима за одржавање програма стручног усавршавања, изгледу обрасца лиценце за ревизора, односно проверавача и начину издавања, обнављања и одузимања лиценце за ревизора, односно проверавача, као и Правилника о условима у погледу процене утицаја пута на безбедност саобраћаја, ревизије безбедности саобраћаја, провере безбедности саобраћаја на путу, праћења стања безбедности саобраћаја, анализе високо ризичних деоница, анализе доприноса пута саобраћајној незгоди са погинулим лицима, обавештавања, услове које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путеви и други путни објекти.**

Овим правилницима ће се извршити потпуно усклађивање домаћег законодавства са одредбама Директиве 2008/96/EЗ Европског Парламента и Савета од 19. новембра 2008. године о безбедном управљању путном инфраструктуром (*Directive 2008/96/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on road infrastructure safety management – CELEX: 32008L0096*).

Планирани рок за доношење наведених правилника је IV квартал 2017. године.

У 2018 години се планира доношење **Уредбе о изменама и допунама Уредбе о условима које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места** којом се планира потпуно Уредбе ЕУ бр. 1315/2013 Европског парламента и Савета од 11. децембра 2013. године о смерницама за развој трансевропске саобраћајне мреже и стављање ван снаге Одлуке бр. 661/2010/EУ (*Regulation (EU) No 1315/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network and repealing Decision No 661/2010/EU - CELEX: 32013R1315*),

Планирани рок за доношење прописа је IV квартал 2018. године.

Предузете спроведбене мере и изазови

Реке Дунав, Сава и Тиса, целим својим током кроз Републику Србију саставни су део основне Трансевропске транспортне мреже. Луке у Београду и Новом Саду такође су саставни део основне Трансевропске транспортне мреже.

Влада Републике Србије одредила је пристаништа отворена за међународни саобраћај у Апатину, Богојеву, Бачкој Паланци, Беочину, Новом Саду, Београду, Панчеву, Смедереву и Прахову на Дунаву, и Сенти на Тиси („Службени гласник РС”, број 51/05 и 14/10). Стратегијом развоја водног саобраћаја Републике Србије 2015-2025 планирано је да пристаништа у Шапцу и Сремској Митровици буду унапређене у статус луке, односно буду отворене за међународни саобраћај.

Изазов који нас очекује у наредном периоду је да, поред лука у Београду и Новом Саду које су део основне мреже, све друге наведене луке буду уврштене у свеобухватну Трансевропску транспортну мрежу.

Кратак преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, у оквиру Сектора за друмски транспорт, путеве и безбедност саобраћаја, у Групи за путеве систематизовано је укупно 5 радних места, а тренутно се 2 државна службеника баве пословима европских интеграција. Група за безбедност саобраћаја у оквиру истог сектора има 4 попуњена систематизована радна места.

Административни капацитети Сектора за железнице и интермодални транспорт обрађени су у поглављу 3.14.1.2. Железнички транспорт.

Административни капацитети Сектора за водни саобраћај и безбедност пловидбе обрађени су у поглављу 3.14.2. Водни саобраћај.

Административни капацитети Дирекције за водне путеве обрађени су у поглављу 3.14.2. Водни саобраћај.

Административни капацитети Дирекције за железнице обрађени су у поглављу 3.14.1.2. Железнички транспорт.

Надлежности Агенције за управљање лукама резултат су хармонизације националног законодавства у области водног саобраћаја са релевантним прописима Европске уније. Влада је Одлуком о оснивању Агенције за управљање лукама („Службени гласник РС“, број 70/11) основала Агенцију за управљање лукама ради обављања развојних, стручних и регулаторних послова из области развоја лука и лучке делатности у Републици Србији. Између осталог поверене су јој надлежности давања лучких концесија и закључивања уговора о концесији, утврђивање концесионих накнада, издавање и одузимање одобрења за обављање лучке делатности, закључивање уговора о обављању лучке делатности, вођење уписника лучких оператера, наплата лучких накнада, доношење и јавно објављивање лучких тарифа, праћење рада лучких оператера, промоција лука и пристаништа, инвестирања у изградњу, модернизацију и одржавање лучке инфраструктуре која је у јавној својини, осим када је то обавеза лучког оператера по основу издатог одобрења, односно дате лучке концесије, одржава ред у луци, врши заштиту лучког подручја од загађења и друго.

Институционална структура је успостављена, а капацитети за спровођење институционалних надлежности су неадекватни.

3.21.2. Трансевропске енергетске мреже

Статус усклађености законодавства, постојећа институционална структура и административни капацитети за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ, планови за потпуно усклађивање, спровођење и примену правних тековина ЕУ и унапређење институционалне структуре и административних капацитета као и за изградњу енергетских мрежа који су у надлежности Преговарачке групе за енергетику, приказани су у поглављима 3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања и 2.2.2 Физички капитал, овог документа.

3.21.3. Трансевропске комуникационе мреже

Ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ, постојећа институционална структура и административни капацитети за преношење, спровођење прописа и регулаторних одлука, планови за потпуно усклађивање, преглед мера и

активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета, планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ, као и планови за изградњу електронских комуникационих мрежа, који су у надлежности Преговарачке групе за информационо друштво и медије, приказани су и детаљно разрађени у поглављу 3.10.1. Телекомуникације и информационо технологија и 2.2.2 Физички капитал овог документа.

3.22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА

1) Приказ статуса усклађености

Правне тековине у оквиру преговарачког поглавља 22 – Регионална политика и координација структурних инструмената састоје се углавном од прописа, које не захтевају преношење у национално законодавство, већ се директно примењују у свим државама чланицама. Ове уредбе дефинишу правила за припрему, одобравање и спровођење програма из Европских структурних и инвестиционих фондова (ЕСИ фондови) који ће се одразити у територијалној организацији сваке државе чланице. Ови програми биће предмет преговора и постизања договора са Европском комисијом, али за њихово спровођење је одговорна држава чланица (спровођење се врши по принципу дељеног управљања). У складу са Извештајем са скрининга, мерило за отварање поглавља 22 је Акциони план за испуњење захтева кохезионе политике (у даљем тексту: Акциони план).

С тим у вези, тренутно је у процесу израде Акциони план који покрива следеће области: законодавни оквир, институционални оквир, административни капацитети, програмирање, праћење и вредновање, финансијско управљање и контрола укључујући ревизију и доступност статистике. Опис мера и активности за достизање захтева кохезионе политике садржаних у Акционом плану детаљно су образложене у делу 2 - *Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ*.

У наставку је дат приказ спроведених активности у претходном периоду које за циљ имају да обезбеде стварање услова за испуњавање преузетих обавеза у свакој од наведених области.

Законодавни оквир

Неопходно је да постоји правни оквир који дозвољава вишегодишње буџетско планирање и програмирање, као и флексибилност буџета који омогућава капацитет за суфинансирање и предфинансирање на националном и локалном нивоу и обезбеђује добру и ефикасну финансијску контролу и ревизију интервенција. Државе чланице морају поштовати законодавство ЕУ у целини при одабиру и спровођењу пројеката у областима које се односе на регионалну политику и структурне инструменте као што су јавне набавке, конкуренција и животна средина, статистика, забрана дискриминације и родна равноправност.

Кровна уредба из које произилази мноштво других прописа је Уредба (ЕУ) бр. 1303/2013³⁵ (у даљем тексту: Уредба о заједничким одредбама) којом се утврђују

³⁵ Пун назив: Уредба (ЕУ) бр. 1303/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о утврђивању заједничких одредаба о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезионом фонду,

заједничке одредбе које се односе на подршку из Европског фонда за регионални развој (ЕФРР), Европског социјалног фонда (ЕСФ), Кохезионог фонда (КФ), Европског пољопривредног фонда за рурални развој (ЕПФРР) и Европског фонда за поморство и рибарство (ЕФПР) чији је заједнички назив Европски структурни и инвестициони фондови (у даљем тексту: ЕСИ фондови). У складу са наведеном Уредбом постоји потреба да се изврше одређене измене домаћег законодавства и успостави правни оквир за управљање кохезионом политиком ЕУ³⁶.

Током прве половине 2016. године, дефинисана су релевантна начела и захтеви кохезионе политике, који произилазе из релевантног законодавства, што представља први корак ка увођењу правног оквира за спровођење кохезионе политике ЕУ у Републици Србији.

Такође, током 2015. године израђена је анализа недостатака релевантног тренутног законодавства (ткз. каталог законодавства) која даје препоруке за одређене измене и оптимизацију тренутног правног оквира како би се осигурало ефикасно спровођење пројеката финансираних не само из ЕУ средстава, већ и из осталих извора финансирања, укључујући и национални буџет. Анализирани су инфраструктурни сектори (транспорт, енергетика, животна средина и пословна инфраструктура), сектор конкурентности (истраживање, технолошки развој и иновације, предузетништво, информационо-комуникационе технологије и туризам) и области покривене сектором развој људских ресурса и друштвени развој (запошљавање, тржиште рада, образовни систем, социјална политика укључујући и институционалне капацитете). Такође, анализирани су и две хоризонталне теме: јавне набавке и државна помоћ. Ова анализа недостатака ће бити основа за даљу надоградњу, која би дефинисала конкретне препоруке водећи се захтевима општих и тематских претходних (*ex-ante*) услова (тзв. *ex-ante conditionalities*) за припрему и спровођење Фондова. Резултат анализе ће бити мапа пута која ће садржати преглед неопходних промена у законодавном оквиру.

Правно усклађивање посебних прописа који су у вези са захтевима Кохезионе политике, а који су предмет хармонизације у оквиру других преговарачких поглавља ће бити праћени кроз друга релевантна преговарачка поглавља, и то: 5 – Јавне набавке, 8 – Политика конкуренције, 14 – Саобраћајна политика, 15 – Енергетика, 18 – Статистика, 19 – Социјална политика и запошљавање 21 – Транс-европске мреже, 23 – Правосуђе и основна права, 27 – Животна средина, 32 – Финансијска контрола.

Институционални оквир

Институционални оквир укључује успостављање система за управљање и контролу, ревизију, као и одређивање свих тела одговорних за припрему и спровођење оперативних програма са јасно дефинисаним задацима и одговорностима. Основна тела у систему управљања и контроле су **тело за управљање, сертификационо тело и ревизорско тело**. Тело за управљање и/или сертификационо тело могу пренети одређене надлежности на једно или више **посредничких тела**. Поред ових тела, чланом 123 Уредбе о заједничким одредбама предвиђа се могућност оснивања **координационог тела**.

Европском пољопривредном фонду за рурални развој и Европском фонду за поморство и рибарство и о утврђивању општих одредаба о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду, Кохезионом фонду и Европском фонду за поморство и рибарство и о стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1083/2006.

³⁶ Кохезиона политика ЕУ реализује се кроз структурне фондове (Европски фонд за регионални развој и Европски социјални фонд) и Кохезиони фонд. Заједнички назив за поменуте фондове је „Фондови“ (*the Funds*) .

Институционални оквир такође захтева успостављање ефикасног механизма за међуминистарску координацију, као и укључивање и консултације са широким кругом партнерских организација приликом припреме и спровођења оперативних програма.

Током прве половине 2016. године, спроведено је низ активности у циљу мапирања будуће структуре за управљање кохезионом политиком. Пре свега, извршено је скенирање стања у погледу капацитета постојећих институција за националну развојну политику (укључујући и структуре које су успостављање за припрему и спровођење ИПА програма и пројеката). Дефинисани су следећи принципи на којима ће почивати успостављање институционалног оквира: једноставност, стабилност, стратешки приступ, координација и концентрација. Израђена је компаративна анализа институционалних оквира и постојећих пракси у државама чланицама Европске уније која је допринела формулисању неколико институционалних модела за управљање оперативним програмом(има), дефинисању постојећих капацитета, али и идентификацији потенцијалних капацитета који се тренутно налазе ван већ акредитоване и успостављене структуре за управљање претприступним (ИПА) фондовима, а који имају потенцијал за употребу у пост-приступном периоду.

Административни капацитети

У погледу административних капацитета за спровођење кохезионе политике ЕУ, државе чланице су у обавези да обезбеде довољан број запослених који су обучени да у складу са одговарајућим правилима и процедурама припремају и спроводе програме и пројекте. С тим у вези, од посебног значаја је очување административних капацитета развојем политике задржавања кадрова како би се спречио одлив обучених и оспособљених кадрова из система управљања програмима. Сви релевантни партнери и корисници треба да имају одговарајући капацитет како би се осигурало њихово делотворно и једнако учешће у процесу припреме и спровођења програма у складу са принципом партнерства.

Постојећи капацитети у систему децентрализованог/индиректног управљања ИПА средствима свакако представљају полазну основу за предвиђање и процену потреба за људским ресурсима за припрему и спровођење оперативних програма у оквиру кохезионе политике. На основу досадашњег искуства са спровођењем ИПА програма, пракса и искуство управљања људским ресурсима по националним процедурама треба даље да се развија како би се обезбедила већа флексибилност функционисања ИПА тела. Практика је такође показала непостојање адекватне политике задржавања кадрова којом би се редуковао постојећи јаз између броја запослених и обима посла у ИПА телима. Почетком 2016. године, Министарство државне управе и локалне самоуправе је иницирало оснивање посебне радне групе која за циљ има да дефинише **политику за обезбеђивањем и задржавањем стручних кадрова** у оквиру дела државне управе задужене за спровођење ИПА програма. Група је формирана од стране представника релевантних ИПА тела и других одговорних институција.

Укупан број запослених у државним органима који су ангажовани на пословима у вези са спровођењем ИПА програма (закључно са јулом 2016. године) износи 245 (не рачунајући ИПАРД оперативну структуру). Половина овог броја запослених је ангажована у оквиру институција крајњих корисника у ИПА јединица. У одређеним деловима ИПА структуре јавља се проблем недовољног броја запослених за обављање потребног обима посла у 2017. години, што се првенствено односи на ИПА јединице и Тело за уговарање. Ова тела већ су предузела мере за обезбеђивање недостајућег броја запослених. Током прве половине 2016. године, број запослених у Националном фонду/Телу за подршку националном службенику за одобравање и Телу за уговарање

је увећан, ангажовањем укупно 28 запослених (8 запослених у Националном фонду/Телу за подршку националном службенику за одобравање и 20 запослених у Телу за уговарање). Током прве половине 2016. године, стопа одлива кадрова на нивоу целокупног система износила је 10.43% што још увек представља прихватљив износ.

Стручно усавршавање запослених који раде на пословима спровођења ИПА програма спроведено је током 2016. године у складу са годишњим тренинг програмом за државне службенике за 2016. годину, усвојеном у априлу исте године. Планирано је спровођење преко 30 различитих тренинг модула који покривају све послове заступљене у ИПА телима. У оквиру Програма општег стручног усавршавања државних службеника који израђује Служба за управљање кадровима, годишње се планира и спроводи стручно усавршавање државних службеника у тематској области „Управљање међународном развојном помоћи, укључујући средства финансијске помоћи ЕУ”. Циљ је унапредити знање државних службеника о процесима планирања, програмирања, спровођења, финансијског управљања и праћења реализације програма и пројеката финансираних средствима међународне помоћи, са посебним фокусом на ИПА³⁷.

Стратегија реформе јавне управе са Акционим планом за њено спровођење у периоду 2015-2017. године као општи циљ поставља побољшање државне администрације уз поштовање принципа **Европског административног простора**. Значајна средства од стране ЕУ издвојена су и у оквиру Секторске буџетске подршке (у даљем тексту: СБС) у циљу подршке процесу реформе јавне управе и јачања административних капацитета у оквиру државне администрације, нарочито оног дела који се односи на процес планирања, праћења и вредновања. Једна од интервенција у оквиру СБС односи се на побољшање јавног система мерења радног учинка по принципу заслуге што треба да резултира усвајањем стратешког документа за формирање система за управљање људским ресурсима као и изменама и допунама Закона о државним службеницима који ће осликати промене по питању досадашњег начина запошљавања, мерења радног учинка, оцењивања рада, хијерархији одговорности као и професионалног и каријерног развоја.

Такође, у току прве половине 2016. године спроведена је анализа постојећих пракси у државама чланицама ЕУ у погледу управљања људским ресурсима, а све у циљу дефинисања политике управљања људским ресурсима којом би требало да се обезбеди ефикасно спровођење кохезионе политике у Републици Србији (са посебним акцентом на планирање, запошљавање и задржавање кадрова). Са тим у вези у току је и спровођење истраживања које има за циљ да испита могућности и предложи препоруке за развијање делотворне политике задржавања кадрова.

Програмирање

³⁷ Програм општег стручног усавршавања државних службеника садржи скуп обука које се односе на обављање послова у вези са реализацијом ИПА: 1) основе децентрализованог управљања и акредитације, контролно окружење, интерна контрола, управљање ризицима; 2) Општи оквир ИПА и систем управљања претприступном помоћи ЕУ у РС 3) програмирање у новој финансијској перспективи (креирање секторских планских докумената и акционих докумената, управљање инфраструктурним пројектима - методологија за селекцију и приоритизацију инфраструктурних пројеката; припрема програма прекограничне и транснационалне сарадње у оквиру ИПА II); 4) јавне набавке у складу са правилима PRAG (уговори о пружању услуга, набавци робе, извођењу радова, уговори о бесповратној помоћи и твининг уговори); 5) праћење и вредновање; 6) неправилности и 7) Општи оквир ИПА и систем управљања претприступном помоћи ЕУ у РС (Инструмент за претприступну помоћ у оквиру нове финансијске перспективе Европске уније за период 2014–2020. године; Програми прекограничне и транснационалне сарадње у оквиру нове финансијске перспективе Европске уније за период 2014–2020. године; систем и правила за управљање претприступном помоћи ЕУ у Републици Србији); 8) интерна ревизија; 9) јавност и видљивост; итд.

У погледу процеса програмирања, кључни захтеви кохезионе политике односе се са једне стране на припрему конкретних планских и програмских докумената: Партнерског споразума (*Partnership Agreement-PA*) и једног или више Оперативних програма (*Operational Programme-OP*). Са друге стране, адекватна припрема ових докумената захтева испуњење одређених тематских и општих претходних (*ex-ante*) услова који се пре свега огледају у успостављању кохерентног националног стратешког оквира који рефлектује главне циљеве ЕУ политика; постојању административних капацитета за планирање орјентисано ка резултатима као и постојању довољног броја адекватно припремљених, стратешки релевантних инфраструктурних пројеката.

Успостављање система за транспарентну израду кохерентног националног стратешког оквира усклађеног са главним циљевима ЕУ политика, ослања се на искуства стечена у претходним фазама програмирања ИПА средстава (финансијска перспектива 2007-2013, и финансијска перспектива 2014-2020). С тим у вези, полазну основу у успостављању адекватног оквира за стратешко планирање и програмирање средстава, усаглашеног са захтевима који треба да обезбеде спровођење кохезионе политике коришћењем адекватних Фондова, чини национални стратешки оквир који се састоји од: вишегодишњег планског документа „Национални приоритети Републике Србије за међународном развојном помоћи 2014-2017, са пројекцијама до 2020“ (у даљем тексту: НАД) као и релевантних секторских и међу-секторских стратегија (нпр. Програм економских реформи, Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике у процесу приступања ЕУ итд.).

У циљу испуњавања услова за пуну **примену секторског приступа и успостављања консолидованог стратешког оквира**, Канцеларија за европске интеграције Владе Републике Србије, у сарадњи са релевантним националним институцијама је почетком 2016. године завршила ревизију Секторских планских докумената, и у току је завршна фаза израде Мапе пута за пуну примену секторског приступа (*Sector Approach Roadmaps*), а која испуњава захтеве који проистичу из претходних (*ex-ante*) услова.

Такође, Влада Републике Србије је у јануару 2016. године усвојила „Стратегију регулаторне реформе и унапређења система управљања јавним политикама за период 2016-2020. година“, са Акционим планом за њено спровођење. Стратегија има за циљ успостављање ефикасног, ефективног и транспарентног система управљања јавним политикама и законодавним процесом у РС. Стратегија предвиђа и усвајање Закона о планском систему Републике Србије и пратећих подзаконских аката током 2016. године што ће омогућити успостављање правног оквира за управљање јавним политикама и прецизираће надлежности различитих владиних институција, и побољшаће планирање развоја на националном и на локалном нивоу као и његово повезивање са процесом планирања буџета.

У новембру 2013. године, Влада Републике Србије је усвојила „Методологију за селекцију и приоритизацију инфраструктурних пројеката“ као прилог НАД документа. Методологија има за циљ да обезбеди систематску анализу и оцену предлога инфраструктурних пројеката у областима саобраћаја, енергетике, заштите животне средине и пословне инфраструктуре, пре свега са аспекта њихове стратешке релевантности, као и њихову детаљну процену са техничког, институционалног, финансијског и аспекта утицаја на животну средину.

Као резултат примене Методологије, израђена је Јединствена листа инфраструктурних пројеката (*Single Project Pipeline-SPP*) који предлоге инфраструктурних пројеката класификује у четири категорије према њиховој спремности за реализацију. Такође,

развијени су посебни обрасци, на секторској основи, за сваки од корака који дефинише методологија³⁸.

На основу иницијалне примене Методологије, прва Јединствена листа инфраструктурних израђена је у марту 2014. године, а њена ревизија је завршена у марту 2016. године и она ће се користити следеће три године за планирање средстава потребних за припрему пројеката, као и за њихово спровођење. Најважнији аспекти који су узети у обзир током процеса ревизије тичу се могућих промена стратешких докумената у предметним областима, као и регионалних иницијатива кроз које се приоритетни пројекти приоритизују, те резултата скрининг процеса за релевантна преговарачка поглавља. Имајући у виду потребу у области превенције поплава, Јединствена листа инфраструктурних пројеката укључује одређени број пројеката из поменуте области.

Како би се постигла боља синергија између Фондова, фондова међународних финансијских организација и националних средстава за инвестирање у инфраструктуру, Влада је основала Национални одбор за инвестиције (у даљем тексту: НИК, *National Investment Committee - NIC*). НИК је тело и форум на коме се разматрају специфичне теме релевантне за планирање инвестиција у инфраструктуру. НИК-ом председавају Национални ИПА координатор (у даљем тексту: НИПАК) и министар надлежан за послове финансија, док су министри одговорни за грађевинарство, саобраћај и инфраструктуру; привреду; енергетику; животну средину и државну управу и локалну самоуправу чланови НИК. Улога техничког секретаријата НИК је додељена НИПАК Техничком секретаријату, који је Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи Канцеларије за европске интеграције. У циљу унапређења области планирања, управљања, праћења и извештавања о реализацији капиталних инвестиција из буџета Републике Србије у припреми је нацрт Уредбе о садржини, начину припреме и оцене, као и праћењу спровођења и извештавања о реализацији капиталних пројеката.

Механизми којима се обезбеђује транспарентност процеса програмирања и израде националних стратешких докумената за потребе програмирања и планирања ЕУ средстава и остале међународне помоћи, обухватају: Секторске радне групе (у даљем тексту: СРГ) и СЕКО механизам. Механизмом СРГ обезбеђује се транспарентност процеса програмирања кроз учешће, консултације и координацију релевантних националних институција / организација, представника поднационалног нивоа (АП Војводина, Стална конференција градова и општина која представља интересе локалних самоуправа, град Београд), представника организација цивилног друштва (кроз СЕКО механизам), представника донаторске заједнице и међународних финансијских институција. СЕКО механизам омогућава транспарентно и ефективно учешће цивилног друштва и специјализованих организација у процесу планирања, програмирања и праћења спровођења средстава претприступне помоћи ЕУ и остале развојне помоћи, које уједно заступају и интересе шире јавности.

Праћење и вредновање

³⁸ Конкретно: Образац за идентификацију пројеката (енгл. Project identification form), Образац оцене стратешке релевантности (енгл. Strategic Relevance Assessment form), Упитник за процену недостатака (енгл. Gap assessment questionnaire), образац Извештаја о процени недостатака (енгл. Gap assessment report template) и Радни лист за процену недостатака (енгл. Gap Assessment Sheet). Сви налази анализе недостатка пројекта су обједињени у Пасошу пројекта (енгл. Project Passport) који представља двострани преглед радњи које треба предузети, њихових оквирних трошкова и одговорних институција.

Један од основних захтева кохезионе политике је праћење (*monitoring*) и вредновање (*evaluation*) програма и пројеката (претходно/*ex-ante*, средњорочно/*interim* или накнадно/*ex-post*) који се финансирају из Фондова, као и развој компјутеризованог информационог система за управљање информацијама (*Management Information System – MIS*). Праћење и извештавање у оквиру претприступног инструмента (ИПА I и ИПА II) и остале међународне развојне помоћи представља основу за спровођење резултатски оријентисаног праћења и извештавања као и за изградњу капацитета институција Републике Србије. У том смислу представљају основу за транзицију постојећег система заснованог на претприступном инструменту ка механизму за праћење реализације Фондова који ће по обиму средстава представљати квалитативно и квантитативно већи изазов.

У складу са тим иницијалне активности односе се на процену тренутног стања система праћења и вредновања у Републици Србији, детаљне процене захтева Уредбе о заједничким одредбама и идентификовање потреба за прилагођавањима у том смислу, капацитете домаћих институција, упоредне анализе система за праћење и вредновање у државама чланицама и добрих и лоших примера, идентификовање и мапирања постојећих капацитета и прописа у области праћења и вредновања и дефинисање препорука за изградњу система који ће бити у могућности да задовољи захтеве ЕК. Као резултат те процене биће припремљена Мапа пута за успостављање система за праћење и вредновање програма/пројеката финансираних из Фондова у Републици Србији. За спровођење ових мера у првој половини 2016. године завршена је упоредна анализа система за праћење и вредновање у државама чланицама ЕУ.

Финансијско управљање и контрола (укључујући ревизију)

Спровођење кохезионе политике подразумева да држава чланица мора да развије систем доброг финансијског управљања и контроле пре приступања ЕУ. Наиме, током спровођења оперативних програма, односно пројеката надлежне институције су у обавези да гарантују да ће се Фондови користити искључиво у складу са садржином оперативних програма, на транспарентан и документован начин. Успостављање структура за управљање оперативним програмом(има) водиће се искуством стеченим у процесу припреме за акредитацију система за спровођење ИПА, као и у самом процесу акредитације.

Србија је тренутно у процесу реформисања јавних финансија као и хармонизације прописа са правним тековинама ЕУ у оквиру поглавља 32. Мере и активности у оквиру наведених процеса ће свакако допринети испуњењу захтева кохезионе политике у оквиру поглавља 22. Представљаће основ за даље развијање и дефинисање структура за управљање оперативним програмом(има) и система финансијског управљања и контроле (укључујући интерну и екстерну ревизију), што између осталог подразумева развијање функције и обезбеђивање независност кључних тела као што је сертифициционо тело и ревизорско тело.

У новембру 2015. године усвојен је **Програм реформе управљања јавним финансијама 2016-2020** који кроз мере и активности у оквиру четвртог стуба који се односи на делотворну финансијску контролу, препознаје важност и подржава даљи развој и јачање капацитета функција **интерне и екстерне ревизије као и система за управљање неправилностима и сузбијање превара.**

Иако је остварен напредак у области финансијског управљања и контроле, потребни су значајни додатни напори у правцу пуне имплементације у јавном сектору који је усклађен са COSO оквиром. У складу са тим припрема се усвајање нове **Стратегије**

интерне финансијске контроле у јавном сектору за период 2016-2019. године као и припадајућег Акционог плана. Централна јединица за хармонизацију у Министарству финансија игра водећу улогу у промовисању, саветовању и унапређењу захтева у области интерне контроле и праксе интерне ревизије. Функција интерне ревизије је успостављена у 157 институција које су корисници буџетских средстава са 335 интерних ревизора у јавном сектору (од тога 243 сертификованих интерних ревизора). Функционална и институционална независност је прописана члан 82. Закона о буџетском систему.

Како би се испунили захтеви у вези са екстерном ревизијом средстава, како за ИПА средства тако и за Фондове, основано је **Ревизорско тело** које је одговорно за проверу делотворног функционисања система управљања и контроле за управљање програмима. Функцију ревизорског тела врши Канцеларија за ревизију система управљања средствима ЕУ. У свом раду и у оквиру својих надлежности, ова канцеларија је независна од других тела у оквиру система управљања и контроле и делује у складу са међународно прихваћеним стандардима ревизије. Такође, Државна ревизорска институција врши екстерну ревизију свих буџетских корисника у складу са својим надлежностима.

Када је реч о **сузбијању неправилности и превара** у поступању са средствима ЕУ ова функција се налази у надлежности Групе за сузбијање неправилности и превара у поступању са средствима ЕУ (у даљем тексту: AFCOS) у оквиру Сектора за контролу јавних средстава као главни саговорник Европске канцеларије за борбу против превара (OLAF) у Републици Србији. Током 2016. године припремљена је Стратегија за борбу против превара и формализована сарадња са Канцеларијом за борбу против превара (OLAF) кроз Споразум о административној сарадњи.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније у периоду 2016-2018

Законодавни оквир

Усвојен правни оквир за увођење кохезионе политике

Правни оквир у вези са системским увођењем кохезионе политике у национални систем одражаваће резултате упоредне анализе кључних принципа и захтева кохезионе политике и одредби одговарајућих правних аката у Србији. У формулисању могућих сценарија за увођење принципа кохезионе политике у правни систем Србије узеће се у разматрање постојећи капацитети за планирање, припрему и спровођење програма финансираних од стране ЕУ и они ће бити један од ослонаца у утврђивању жељеног сценарија.

У другој половини 2016. године биће започета процена недостатака у постојећем правном оквиру у односу на захтеве/начела кохезионе политике и дефинисаће се препоруке и сценарији за успостављање правног оквира за кохезиону политику. Ова процена недостатака је планирана да се заврши у првом кварталу 2017. године, како би у другој половини 2017. године била донета одлука о најповољнијем сценарију увођења кохезионе политике у правни оквир Републике Србије. На основу искуства из других чланица ЕУ, као и искуства у вези са претприступном помоћи ЕУ, претпоставка је да ће бити потребно усвојити свеобухватан правни оквир.

Усвајање правног оквира за увођење кохезионе политике ЕУ планира се у 2018. години.

Усвојена мапа пута за усклађивање правног оквира са захтевима кохезионе политике

Током 2016. године предвиђено је утврђивање области у којима је неопходна оптимизација правних прописа РС за делотворно спровођење кохезионе политике и обезбедило, ефикасно и делотворно спровођење пројеката који се финансирају из Фондова. Резултати процене неусклађености су сажети у Каталогу других закона и политика у вези са поглављем 22, који обухвата инфраструктуру (односно саобраћај, животну средину, енергију и пословну инфраструктуру), конкурентност (тј. истраживање, технолошки развој и иновације, предузетништво, информационе и комуникационе технологије и туризам) и развој људских ресурса и друштвени развој (тј. запошљавање, тржишта рада, образовни систем, социјалну инклузију и институционалне капацитете).

Како би се осигурало делотворно управљање кохезионом политиком предвиђено је формулисање измена постојећих правних решења или увођење нових правних аката почевши од 2017. године.

Техничка подршка за спровођење ове мере обезбеђена је из текућег пројекта „Подршка преговорима са Европском унијом“ који спроводи Немачка организација за међународну сарадњу.

Институционални оквир

Именована тела за припрему и спровођење програмских докумената (Споразум о партнерству и оперативни(их) програма)

Током 2017. године Влада Републике Србије ће донети акт којим ће бити именоване институције које ће бити носиоци одговарајућих задатака и одговорности у контексту припреме за коришћење Фондова. Именоване институције ће благовремено почети да граде своје капацитете кроз програм свеобухватне изградње капацитета. Формално одређивање (*designation*) тела и њихових надлежности, праћено независним ревизорским мишљењем (у складу са чланом 123 и 124 уредбе о заједничким одредбама), ће бити извршено 2021. године.

Анализе спроведене у току 2016. године (видети први део Приказ статуса усклађености, област Институционални оквир) представљаће основу за утврђивање првог корака ка успостављању институционалног оквира – утврђивање модела за управљање оперативним програмом(има), које је планирано **током 2017. године**. Утврђени модел ће бити предмет дискусије са великим бројем заинтересованих страна и усвојен од стране Владе РС.

Техничка подршка за спровођење ове мере обезбеђена је из текућег пројекта техничке сарадње „Подршка преговорима са Европском унијом“ који спроводи Немачка организација за међународну сарадњу.

Припремљене и спроведене стратегије организационог развоја управљање оперативним програмом(има)

По успостављању институционалног оквира потребног за спровођење кохезионе политике, именоване институције ће приступити изради стратегија организационог развоја како би се јасно утврдиле и дефинисале активности које ће се делегирати посредничким телима, обезбедио адекватан број обучених кадрова у систему, успоставио стабилан и одржив систем обуке и стручног усавршавања запослених, утврдио и израдио потребан број процедура, образаца, приручника итд.

Сама припрема стратегија ће бити припремљена у **првој половини 2018. године**, док ће спровођење бити у другој половини 2018. године и током 2019, 2020. и 2021. године.

Техничка подршка спровођењу ове мере биће обезбеђена из ИПА пројекта Припрема за кохезиону политику Европске уније, чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године.

Припремљене детаљне процедуре, радни аранжмани и опис система у вези са управљањем оперативним програмима

Именоване институције ће припремити детаљне процедуре које ће покривати све неопходне аспекте припреме и спровођења програма и операција, који ће чинити основу за њихово формално одређивање.

Процедуре, радни аранжмани и опис система би требало да се припреме до **2020.** године.

Техничка подршка спровођењу ове мере биће обезбеђена из ИПА пројекта Припрема за кохезиону политику Европске уније, чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године.

Административни капацитети

Дефинисана политика управљања људским ресурсима којом се обезбеђује делотворно спровођење кохезионе политике ЕУ (планирање, запошљавање и задржавање кадрова)

Паралелно са успостављањем институционалног оквира и израдом стратегија организационог развоја од посебног значаја је очување постојећих административних капацитета, развојем политике задржавања кадрова, како би се спречио одлив обучених и оспособљених кадрова из система и уједно обезбедити запошљавање нових кадрова, сходно динамици предвиђеној у стратегији организационог развоја, и њихово увођење у посао. Процес ће пратити планове који су предвиђени у склопу процеса реформе јавне управе и дефинисања адекватне политике задржавања кадрова које води министарство задужено за државну управу и који се одвијају у складу са динамиком предвиђеном Акционим планом за реформу јавне управе. Анализа постојећег стања са препорукама представљаће резултат хоризонталне функционалне анализе (израђене у оквиру пројекта „Оптимизација броја запослених у државној управи“), која ће идентификовати приоритетне хоризонталне функције као и препоруке за њихово унапређење. Међу девет хоризонталних функција препозната је и функција ЕУ интеграција и управљања пројектима. План је да се спровођење ове мере заврши до **краја 2017. године**.

Техничка подршка за реализацију ове мере је обезбеђена из текућег пројекта техничке сарадње „Подршка преговорима са Европском унијом“ који спроводи Немачка организација за међународну сарадњу и ИПА пројекта Припрема за кохезиону политику Европске уније, чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године.

Израђен и спроведен програм за изградњу капацитета за тела укључена у управљање оперативним програмом(има)

Током прве половине 2017. године биће израђен програм изградње капацитета који ће бити намењен представницима институција које ће бити укључене у спровођење активности ради припреме за ефикасно спровођење кохезионе политике Европске уније. Програм изградње капацитета је у иницијалној фази израде и имаће за циљ

повећање општих и специфичних знања неопходних за програмирање и имплементацију кохезионе политике. Почетак његовог спровођења се планира у **другој половини 2017. године**. Програм ће се **ревидирати на годишњем нивоу** и спроводиће се континуирано и након завршетка процеса преговора.

Техничка подршка за реализацију ове мере је обезбеђена из текућег пројекта техничке сарадње „Подршка преговорима са Европском унијом“ који спроводи Немачка организација за међународну сарадњу и ИПА пројекта Припрема за кохезиону политику Европске уније, чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године.

Израђен и спроведен програм за подизање нивоа свести и изградњу капацитета за партнере, потенцијалне крајње кориснике фондова и општу јавност

Током прве половине 2017. године биће израђен програм подизања свести и изградње капацитета који ће таргетирати заинтересовану јавност, партнере и потенцијалне кориснике. Програм ће бити дизајниран имајући у виду улогу коју ће имати свака од ових циљних група. Спровођење програма се очекује да започне у **другој половини 2017. године**. Програм ће се **ревидирати на годишњем нивоу** и спроводиће се континуирано и након завршетка процеса преговора

Техничка подршка за реализацију ове мере је обезбеђена из текућег пројекта техничке сарадње „Подршка преговорима са Европском унијом“ који спроводи Немачка организација за међународну сарадњу и ИПА пројекта Припрема за кохезиону политику Европске уније, чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године.

Програмирање

Усвојена Мапа пута за ревизију и усвајање стратешког оквира како би се испунили захтеви који проистичу из општих и тематских претходних (ex-ante) услова

Како би се обезбедио доследни и поуздани стратешки основ за делотворно планирање и приоритизацију средстава кроз израду Споразума о партнерству и Оперативног(их) програма, током 2017. године планирана је израда Мапе пута за ревизију и усвајање стратешког оквира која ће бити базирана на захтевима који произилазе из општих и тематских претходних (ex-ante) услова. Полазна тачка у припреми Мапе пута биће анализа постојећег стратешког оквира, који је коришћен у припреми програмских докумената повезаних са ИПА (Секторских планских докумената и пратећих Акционих докумената) у 2016. години.

Мапа пута ће бити секторски заснована, израђена користећи постојеће механизме координације (механизам СРГ) и у блиској сарадњи са Републичким секретаријатом за јавне политике.

Предвиђено је да процес израде и усвајања Мапе пута буде завршен **до јуна 2017. године**.

Процес ревизије и усвајања стратешког оквира планирано је да започне у **јуну 2017. године**. Узимајући у обзир сложеност овог процеса, како у погледу тренутног статуса стратешког оквира, обима и броја области које ће бити обухваћене ревизијом као и број различитих субјеката који ће у њој учествовати, предвиђено је овај процес траје у континуитету **до 2020. године**.

Припремљен инструмент за планирање и праћење испуњавања претходних (ex-ante) услова

Да би се осигурала адекватна и благовремена оцена и у крајњој линији, испуњење претходних (ex-ante) услова, у складу са одредбама Уредбе о заједничким одредбама, биће израђен посебан инструмент за планирање и праћење који ће интегрисати све активности које се односе на испуњење захтева претходних (ex-ante) услова. Имајући у виду да претходни (ex-ante) услови могу да се односе на правни оквир, административне капацитете, као и стратешка документа, о њиховом испуњењу брину бројне институције или актери који ће бити укључени у припрему и спровођење програма финансираних из Фондова. Стога, постоји потреба за развијањем јединственог инструмента, који ће омогућити систематичан и координиран приступ адекватном и благовременом планирању и праћењу испуњења ових услова. Инструмент за праћење ће бити израђен током **2017. године**. Редовно ажурирање инструмента за планирање и праћење испуњења претходних (ex-ante) услова ће се обављати континуирано.

Извршен одабир свих релевантних партнера у складу са захтевима Европског кодекса понашања за партнерство и успостављање партнерства

Водећи се захтевима Европског кодекса понашања за партнерство (*European Code of Conduct on Partnership*) - делегирана уредба Комисије (ЕУ) број 240/2014 од 7. јануара 2014. године, којим се предвиђа сет стандарда ради унапређења консултација и учешћа партнера у процесима планирања, програмирања, спровођења, праћења и вредновања програма и пројеката који се финансирају из Фондова, **у другој половини 2016. године** биће извршена анализа и идентификација релевантних заинтересованих страна (потенцијалних партнера) и израда програма сарадње са заинтересованим странама (партнерима) укључујући методологију за њихов одабир. У фази анализе и идентификације водиће се рачуна о заинтересованим странама које су до сада биле укључене у процесе планирања, програмирања и праћења спровођења програма/пројеката финансираних из ИПА и постојећим механизмима који се у те сврхе користе (нпр. механизам Секторских радних група, СЕКО механизам), али и о другим механизмима који су показали добре резултате у функционисању. **У првој половини 2017. године** биће извршена селекција партнера како би сам процес програмирања могао да се изврши уз пуно уважавање захтева Европског кодекса понашања за партнерство и како би се радила изградња капацитета партнера са циљем обезбеђења њиховог активног учешћа у процесима израде Партнерског споразума и оперативног(их) програма и касније у спровођењу и праћењу спровођења програма.

Техничка подршка за реализацију ове мере је обезбеђена из текућег билатералног пројекта техничке сарадње „Подршка преговорима са Европском унијом“ који спроводи Немачка организација за међународну сарадњу и из ИПА пројекта Припрема за кохезиону политику Европске уније, чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године.

Припремљен нацрт Споразума о партнерству (Partnership Agreement-PA)

У складу са презентованим планом током билатералног скрининга, Партнерски споразум ће се припремати на бази стратешког планског документа „Национални приоритети Републике Србије за међународном развојном помоћи 2014-2017 са пројекцијама до 2020“ (НАД). Припрема смерница и упутстава за трансформацију НАД документа као и израде мапе пута за припрему партнерског споразума планиране су да буду реализоване у трећем кварталу 2018. године. Анализа процене очекиваних

финансијских токова из буџета ЕУ и индикативне алокације средстава по тематским областима, које ће бити завршене до краја 2016. године, пружиће значајну полазну основу за израду Партнерског споразума и касније оперативних програма (резултати ове анализе користиће се и за припрему ИПА програмских докумената). Почетак припреме Партнерског споразума је планиран за трећи квартал 2018. године, док је финализиција документа предвиђена током 2019. године.

Подршка за реализацију ове мере обезбеђена је из ИПА пројекта Припрема за кохезиону политику Европске уније, чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године.

Припремљен нацрт Оперативног(их) програма (Operational programme-OP)

Имајући у виду сложеност процеса, паралелно са финализацијом нацрта Партнерског споразума у другој половини 2019. године започеће се са припремним активностима на изради оперативног(их) програма које укључују припрему детаљног плана израде, методолошког упутства и припрему претходног (ex-ante) вредновања (укључујући стратешку процену утицаја на животну средину, где је потребно). Као што је изнето на билатералном скринингу, биће израђен ограничени број мултисекторских/тематских оперативних програма који одражавају три свеукупна приоритета Европске стратегије 2020 (паметан, одржив и инклузиван раст), како би се осигурала делотворнија координација и већа синергија између програма и са њима повезаних инвестиционих приоритета/операција. Одлука о броју оперативних програма биће донета 2017. године, заједно са именовањем институција одговорних за управљање оперативним програмом(има).

Досадашњи механизми и алати за програмирање ће бити редизајнирани тако да одговарају потребама процеса израде, а у погледу програмирања инфраструктурних пројеката јединствена листа (укључујући и велике пројекте за ЕФРР и КФ) ће бити ревидирана. Што се тиче тзв. меких интервенција/пројеката који ће бити финансирани из Европског социјалног фонда (ЕСФ), **до краја 2017. године** планира се успостављање јединствене листе на којој ће бити селектоване и приоритизоване потенцијалне интервенције водећи се критеријумима селекције и приоритизације који ће бити дефинисани методологијом. На тај начин осигураће се већа повезаност, синергија и утицај интервенција које подржава ЕСФ. Планирано је да припрема нацрта оперативног(их) програма након 2021. године буде завршена **до краја 2020.** године.

Подршка за реализацију ове мере је обезбеђена из ИПА пројекта Припрема за кохезиону политику Европске уније, чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године.

Ревидирана Јединствена листа инфраструктурних пројеката и припремљена техничка и пројектна документација за инфраструктурне пројекте

Благовремена и адекватна припрема довољног броја стратешки релевантних инфраструктурних пројеката чије спровођење би било подржано из Европског фонда за регионални развој (ЕФРР) или Кохезионог фонда (КФ), један је од кључних захтева кохезионе политике у области програмирања али и један од главних фактора успешности апсорпције. Отуда је примена методологије за селекцију и приоритизацију инфраструктурних пројеката и на њој заснована Јединствена листа инфраструктурних пројеката од изузетне важности за адекватну селекцију и припрему ових пројеката у РС. Током **прве половине 2018. године** планирана је додатна ревизија Јединствене листе инфраструктурних пројеката. На основу ревидиране листе, подршка ће бити фокусирана на припрему пројеката, укључујући и велике инфраструктурне пројекте,

током 2019. и 2020. године, који на бази процене њихове стратешке релевантности и спремности за инвестициону реализацију, буду идентификовани за подршку кроз оперативни програм(е).

Техничка подршка за реализацију ове мере је обезбеђена и из ИПА пројекта „*Project Preparation Facility 6*“ чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године и „*Project Preparation Facility 8*“.

Праћење и вредновање

Активности у области праћења и вредновања у оквиру рада преговарачке групе за поглавље 22 концентрисаће се на мере у наставку. Иако област праћења и вредновања представља кохерентну целину, предвиђене мере и активности у великом броју случајева повезане су и зависне од напретка оствареног у другим областима, а превасходно у областима институционални оквир, програмирање и административни капацитети.

Извршена процена спремности система за праћење и вредновање у складу са захтевима Уредбе о заједничким одредбама

До краја 2016. године планирана је израда методологије за спровођење процене постојећег система за праћење и вредновање и спровођење процене. Финална процена спремности је планирана да буде **завршена у првој половини 2017. године**. Извршена процена представља основу за израду Мапе пута за успостављање система за праћење и вредновање програма/пројеката финансираних из Фондова у Републици Србији, њено спровођење и коначно успостављање система. Временски распоред спровођења мера биће усаглашен са другим областима у оквиру поглавља 22 од чијег спровођења зависи и област праћења и вредновања, а превасходно са планираним временским распоредом у областима програмирање и институционални оквир.

Техничка подршка за реализацију ове мере је обезбеђена из текућег пројекта техничке сарадње „Подршка преговорима са Европском унијом“ који спроводи Немачка организација за међународну сарадњу и билатералне подршке Републике Словеније за 2016. годину.

Усвојена Мапа пута за успостављање система за праћење и вредновање програма/пројеката финансираних из Фондова у Републици Србији

Мере које се односе на увођење система за праћење и вредновање базирају се на изради Мапе пута који ће представљати свеобухватни преглед временски одређених мера које је потребно спровести како би овај систем био успостављен и оперативан пре почетка спровођења програма финансираних из фондова ЕУ. На основу резултата процене спремности, детаљне мере и активности који се односе на увођење система за праћење и вредновање ће бити дефинисане у оквиру мапе пута. Мапа пута ће представити свеобухватни сет временски ограничених мера са дефинисаним одговорностима за њихово спровођење, које треба предузети како би овај систем био успостављен и оперативан пре почетка спровођења и коришћења Фондова, и да би био одржив у будућности.

Почетак израде мапе пута планиран је паралелно са финализацијом процене спремности, док је његово усвајање је планирано **до краја 2017. године**.

Израђен свеобухватни стратешки и методолошки оквир за праћење и вредновање (спровођење Мапе пута)

Мере предвиђене Мапом пута биће временски одређене и тицаће се неопходних институционалних и правних измена (израде одговарајућег стратешког и методолошког оквира за праћење и вредновање и приручника за примену овог система). На пољу вредновања, поред поменутих мера, биће направљена и веза са програмима финансираним из ИПА који се већ спроводе или ће отпочети са спровођењем у периоду пре чланства. С тим у вези, предвиђена је израда стратегије/методологије вредновања, као и одговарајуће методолошке основе, а у склопу припрема за коришћење Фондова предвиђена су и вредновања у току трајања програма ИПА (2013-2017), претходно (*ex-ante*) вредновање Споразума о партнерству, као и претходно (*ex-ante*) вредновање будућих оперативних програма, а све према утврђеном плану вредновања. Општи стратешки и методолошки оквир ће бити **припремљен у 2018. години, његова примена одвијаће се до 2021. године.**

Техничка подршка за реализацију ове мере је обезбеђена из ИПА пројекта Припрема за кохезиону политику Европске уније, чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године.

Успостављен Одбор(и) за праћење (спровођење Мапе пута)

Друга област у Мапи пута укључује активности које се односе на успостављање Одбора за праћење у складу са захтевима Уредбе о заједничким одредбама. Мера ће обухватити активности које се односе на припрему пословника за одборе за праћење, утврђивање састава одбора за праћење и избор чланова.

Први конститутивни састанак **ће бити организован 2020. године** када ће чланови формално усвојити пословник о раду.

Успостављен и оперативан систем за управљање информацијама за Фондове

Упоредо са завршним фазама увођења система праћења и вредновања, Мапа пута предвиђа детаљне активности које се односе на увођење система за управљање информацијама (*Management Information System - MIS*) које ће представљати свеобухватан, сложен и финансијски интензиван процес, веома захтеван са аспекта координације између релевантних институција Републике Србије, као и правовременог спровођења планираних мера, из ове и других области. С обзиром на предуслове које је потребно испунити (постојање јасних процеса у области праћења и вредновања) планирано је да активности на успостављању Информационог система **отпочну у другој половини 2018. године.** Планирано је да ова мера буде у потпуности реализована до 2021. године.

Техничка подршка за реализацију припремних активности у оквиру ове мере обезбеђена је из ИПА пројекта Припрема за кохезиону политику Европске уније, чије се уговарање и спровођење очекује од средине 2017. године.

Финансијско управљање и контрола (укључујући ревизију)

Мере и активности које ће у периоду до приступања ЕУ бити реализоване у овој области представљаће наставак реформских мера идентификованих у склопу Програма реформи јавних финансија 2014-2020, а које су релевантне у контексту успостављања система финансијског управљања, контроле и ревизије финансијских средстава обезбеђених из Фондова и уважавањем захтева дефинисаних у Уредби о заједничким одредбама. С тим у вези, у наредном периоду пратиће се ток преговарачког процеса у поглављу 32, као и спровођење мера које чине његов саставни део, како би се на основу компарације између постојећег националног система за финансијско управљање и контролу с једне стране и захтева кохезионе политике који се односе на

систем финансијског управљања и контроле са друге стране проценили недостаци и предузеле мере потребне за њихово превазилажење.

Развијена функција Тела за ревизију функционисања система управљања и контроле оперативним програмом(има) и ревизију операција

Ова мера се фокусира на развој функција ревизорског тела и њене способности за верификацију делотворног функционисања система за управљање и контролу, као и на легалност и исправност трансакција које се финансирају из средстава ЕУ.

Активностима у оквиру мере предвиђено је да се развију релевантне процедуре и инструменти за вршење ревизорске функције и осигуравање адекватног ревизорског трага, као и припрему плана запошљавања у складу са очекиваном динамиком и развојем адекватних капацитета неопходних за успешну примену ове функције. Развој процедура ће бити прилагођен динамици мере у оквиру области Институционални оквир. Такође, мере за јачање капацитета описане у оквиру области Административни капацитети ће допринети јачању капацитета Ревизорског тела.

Као коначан резултат спровођења мере, Ревизорско тело ће бити у могућности да врши ревизију и да ревизорско мишљење у складу са критеријумима који се односе на контролно окружење, управљање ризиком, управљање и контролу активности као и праћење.

Функционално Тело за ревизију функционисања система управљања и контроле оперативним програмом(има) и ревизију операција планира се до **2020. године**.

Успостављен систем за спречавање, откривање и обавештавање о неправилностима и за сузбијање превара за потребе управљања оперативним програмом(има)

У току процеса приступања ЕУ да би унапредили правни оквир, институционалне и административне капацитете у циљу јачања заштите финансијских интереса Европске уније, Влада Републике Србије предузима низ мера и спроводи активности у вези са тим.

С тим у вези, спровођење мере треба првенствено да осигура идентификацију и именовање тела одговорног за спречавање (превенцију), откривање и обавештење о неправилностима у складу са захтевима кохезионе политике, али такође и развој релевантних процедура. Развој процедура ће бити прилагођен динамици у мере у оквиру области Институционални оквир. Упоредно са тим јачаће се капацитета за управљање неправилностима, управљање и спровођење мера у спречавању превара не би ли се појачали капацитети релевантних институција.

Мере за јачање капацитета описане у оквиру области Административни капацитети ће такође допринети јачању капацитета у оквиру система за управљање неправилностима као и система за спречавање превара за потребе управљања Фондовима.

Финализација активности у вези са успостављањем система за спречавање и откривање неправилности и система за сузбијање превара планира се у **2020. години**.

Унапређење система за финансијско управљање и контролу за потребе управљања оперативним програмом(има)

Активности које ће бити спроведене у склопу ове мере укључиће компаративну анализу између постојећег националног система финансијског управљања и контроле и захтева који се односе на систем финансијске контроле и управљања Фондовима у циљу утврђивања потенцијалних недостатака. Како би се превазишли идентификовани

недостаци планира се израда препорука за даље унапређење система. Ове препоруке ће бити рефлектоване у одговарајућим процедурама које се односе на управљање оперативним програмом(има) (погледати под Институционални оквир).

Такође у оквиру ове мере ће се утврђивати улога јединица интерне ревизије у склопу система управљања оперативним програмима.

3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА

3.23.1. Судски систем

Почетком преговора о чланству 21.01.2014. године, Република Србија је уложила велике напоре ка јачању независности, транспарентности, одговорности и побољшању ефикасности свог правосудног система. Како би се наставило спровођење неопходних реформи правосудног система, унапређење нормативног Акциони оквира и хармонизација са европским и међународним стандардима и инструментима Уједињених нација, Савета Европе и ЕУ, а у циљу јачања владавине права, демократије, правне сигурности и заштите људских и мањинских права, Министарство правде водило се препорукама Европске комисије, али и свих релевантних међународних институција.

Преглед стања

Законодавни оквир

Законодавни оквир који уређује функционисање правосуђа чине:

Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06); Закон о Уставном суду („Службени гласник РС”, број 109/07 и 99/11); Национална стратегија реформе правосуђа за период 2013-2018. године („Службени гласник РС”, број 57/13); Акциони план за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године („Службени гласник РС”, број 71/13 и 55/14); Национална стратегија за процесуирање ратних злочина (*“Службени гласник РС” бр. 19/16*); Закон о Високом савету судства („Службени гласник РС”, број 116/08, 101/10, 88/11 и 106/15); Закон о судијама („Службени гласник РС”, број 116/08, 58/09 – одлука УС, 104/09, 101/10, 8/12 – одлука УС, 121/12, 101/13, 106/15, *63/16 Одлука Уставног суда*); Закон о уређењу судова („Службени гласник РС”, број 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 – др. закон, 78/11 – др. закон, 101/11, 101/13, 106/15 и *13/16*); Закон о Државном већу тужилаца („Службени гласник РС”, број 116/08, 101/10, 88/11 и 106/15); Закон о јавном тужилаштву („Службени гласник РС”, број 116/08, 104/09, 101/10, 78/11 – др. закон, 101/11, 38/12 – одлука УС, 121/12, 101/13 и 106/2015); Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 101/13); Закон о Правосудној академији („Службени гласник РС”, број 104/09, одлука УС, 32/14 и 106/15); Законик о кривичном поступку („Службени гласник РС”, број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14); Закон о парничном поступку („Службени гласник РС”, број 72/11, 49/13 - одлука УС, 74/13 - одлука УС, 55/14); Закон о ванпарничном поступку („Службени гласник РС”, број 25/82 и 48/88 и „Службени гласник РС”, број 46/95 – др. закон, 18/05 – др. закон, 85/12, 45/13 - др. закон, 55/14 и 106/2015); Закон о извршењу и

обезбеђењу („Службени гласник РС”, број 106/15); Закон о јавном бележничтву („Службени гласник РС”, број 31/11, 85/12, 19/13, 55/14 - др. закон, 93/2014 – др. закон, 121/2014, 6/2015 и 106/15); Закон о посредовању у решавању спорова („Службени гласник РС”, број 55/14); Закон о правосудном испиту („Службени гласник РС”, број 16/97); Закон о прекршајима („Службени гласник РС”, број 65/13); Закон о заштити права на суђење у разумном року ("Службени гласник РС", бр. 40/2015); Закон о правобранилаштву („Службени гласник РС”, број 55/14); Закон о оверавању потписа, рукописа и преписа ("Службени гласник РС", бр. 94/2014 и 22/2015); Судски пословник („Службени гласник РС”, број 110/09, 70/11, 19/12, 89/13 и 104/2015, 113/2015 – испр. 39/2016 и 56/2016); Пословник о раду Високог савета судства („Службени гласник РС”, број 29/13 и 4/16); Пословник о раду Државног већа тужилаца („Службени гласник РС”, број 55/09 и 4/16; Правилник о управи у јавним тужилаштвима („Службени гласник РС”, број 77/04, 52/07, 2/08, 11/09 и 44/09); Етички кодекс за судије („Службени гласник РС", број 96/10); Етички кодекс чланова Високог савета судства („Службени гласник РС", број 26/16); Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије („Службени Гласник РС”, број 87/13); Етички кодекс чланова Државног већа тужилаца („Службени Гласник РС”, број 60/14); Правилник о поступку за утврђивање дисциплинске одговорности судија и председника судова („Службени гласник РС”, број 41/15); Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности судија („Службени гласник РС”, број 71/10); Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца („Службени Гласник РС”, 64/12, 58/14); Правилник о критеријумима за премештај судије у други суд у случају укидања претежног дела надлежности суда за који је изабран („Службени гласник РС”, број 105/13); Правилник о критеријумима и мерилима вредновања рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца („Службени гласник РС”, број 58/14) - Правилник се пробно примењује у 18 јавних тужилаштава у периоду од 18.06. до 15.12.2014. године. Након окончавања пробне примене, Државно веће тужилаца ће извршити анализу и саставити извештај о примени Правилника уз констатацију, да ли га је потребно изменити и допунити; Правилник о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова ("Службени гласник РС”, број 81/14, 142/14, 41/15 и 7/16); Правилник о критеријумима, мерилима и поступку оцењивања рада судијских помоћника ("Службени гласник РС”, број 32/16). Јединствени програм за решавање старих предмета у Републици Србији који се примењује од 01.01.2014. године (Врховни касациони суд донео је Јединствени програм 25.12.2013. године); Правилник о јавнобележничком испиту ("Службени гласник РС", број 71/11, 81/11, 3/12, 78/12 и 31/13; Правилник о привременом броју јавнобележничких места и службеним седиштима јавних бележника и јавнобележничким местима за која ће се расписати конкурс за првих 100 јавних бележника („Службени гласник РС”, број 31/12 и 57/14); Кривични законик („Службени гласник РС”, број 121/12); Законик о кривичном поступку из 2011. године („Службени гласник РС”, број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14); Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима („Службени гласник РС”, број 20/09); Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине („Службени гласник РС”, број 67/03, 135/04, 61/05,

101/07, 104/09); Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку („Службени гласник РС“, број 85/05); Закон о сарадњи са Хашким трибуналом („Службени гласник СРЈ“, број 18/02 и „Службени гласник СЦГ“, 16/03); Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС“, број 107/12); Одлука Владе Републике Србије о образовању Комисије за нестала лица од 8. јуна 2006. године („Службени гласник РС“, број 49/06, 73/06, 116/2006, 53/10 и 108/12); Меморандуми и протоколи о сарадњи закључени директно између српског тужилаштва за ратне злочине са земљама у региону и страним правосудним институцијама у циљу непосредне сарадње и ефикасније размена информација о ратним злочинима и починиоцима (Хрватска, Босна и Херцеговина, Црна Гора, ЕУЛЕКС).

Акциони план за Поглавље 23, усвојен је на седници Владе 27. априла 2016. године. Влада Републике Србије је на седници од 20.02.2016. године донела Националну стратегију за процесуирање ратних злочина (*“Службени гласник РС” бр. 19/16*).

Устав Републике Србије („Службени гласник РС“, број 98/2006) у члановима 142. до 165. уређује судове и положај судија, јавна тужилаштва и положај јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца у Републици Србији, као и Високи савет судства и Државно веће тужилаца.

Националном стратегијом реформе правосуђа за период 2013-2018. године успостављен је и механизам за надзор над спровођењем реформских мера у форми петнаесточлане Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године чији су чланови представници свих релевантних субјеката у процесу реформе. Ради објективног сагледавања укупног стања у правосуђу Републике Србије, као и степена реализације мера садржаних у Акционом плану за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године закључно са 1. јулом 2014. године, уз подршку Светске банке спроведена је Функционална анализа правосуђа Републике Србије. Приликом израде Акционог плана за Поглавље 23, као кривног стратешког документа у областима које обухвата Поглавље 23, водило се рачуна и о томе да, уз одређени степен сублимације, буду преузете кључне активности предвиђене Акционим планом за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период од 2013-2018. године. Закључци и смернице садржани у Нацрту Акционог плана за Поглавље 23 коришћени су као полазна основа за дефинисање даљих реформских активности, а у контексту препорука садржаних у Извештају са скрининга. Република Србија је до сада показала висок степен разумевања стратешког и политичког оквира права ЕУ у овој области, па је предузела значајне реформе ради усаглашавања домаћих прописа са кључним прописима ЕУ. Међутим, потребни су даљи напори, нарочито у смеру потпуног обезбеђивања основних реформских принципа, односно унапређења судске независности, непристрасности/одговорности, стручности/ефикасности, као и регулисања и спровођења одредаба које се односе на специфичну материју процесуирања ратних злочина.

Новије законодавне активности:

Значајно побољшање нормативног оквира извршног поступка извршено је већ почетком 2015. године спровођењем измена и допуна Закона о извршењу и обезбеђењу везаних за потребу **равномерне расподеле предмета извршитељима**, те се од ове године предмети везани за комунална и слична потраживања распоређују преко Коморе извршитеља, у складу са препорукама из Извештаја о процени система извршења потраживања пројекта „Владавина права и извршење потраживања“ (ИПА 2012) који је спроводио GIZ Програм за правне и правосудне реформе. Кроз исти пројекат 2014. године спроведена је Свеобухватна анализа правног и институционалног оквира, правних тековина ЕУ, међународних стандарда и добре праксе и дате су препоруке за законске, институционалне и друге сродне реформске мере за побољшање ефикасности и ефективности извршења у циљу смањења броја заосталих предмета у извршном поступку, од којих је велики део усвојен. Нови Закон о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС”, бр. 106/2015) је усвојен 18. децембра 2015. године и у целости ступио на снагу 1. јула 2016. године.

Најважније новине које закон уводи су:

- проширење надлежности јавних извршитеља које има за циљ смањење броја предмета у судовима и прецизније одредбе о подели надлежности између судова и извршитеља;
- преношење старих комуналних предмета у надлежност јавних извршитеља и уређење питања трошкова и накнаде у тим поступцима;
- увођење обавезне почетне обуке као услов за именовање јавних извршитеља;
- прецизније процесне одредбе које уклањају постојеће недоречености и нејасноће, а које успоравају спровођење поступка;
- детаљне и јасне одредбе о извршењу новчаног потраживања на непокретностима као најзначајнијом имовином;
- могућност уједначавања судске праксе кроз увођења права на жалбу (надлежност виших судова и Привредног апелационог суда).

Стога, усвајањем новог Закона о извршењу и обезбеђењу овај поступак се у значајној мери приближио међународним стандардима и доброј пракси у области извршења и обезбеђења, и то пре свега водећи рачуна о судској пракси Европског суда за људска права, Препоруци *Rec(2003)17* Комитета министара Савета Европе која се тиче извршења, Смернице за бољу примену постојећих препорука Савета Европе о извршењу Европске комисије за ефикасност правосуђа (“*СЕРЕЈ*”) *СЕРЕЈ (2009)*, *IIREV2*, од 17. децембра 2009, итд. Паралелно са изградом закона припремали су се сви релевантни подзаконски акти те су и они донети у току 2016. године.

Закон о изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); изменама је предвиђено да се критеријуми, стандарди и процедуре за оцену судијских помоћника регулишу актом Високог савета судства. Високи савет судства је био у обавези да усвоји такав акт у року од 60 дана од ступања на снагу закона. На седници одржаној 29. марта 2016. године Високи савет судства је донео Правилник о критеријумима, мерилима и поступку оцењивања рада судијских помоћника који је

објављен у "Службеном гласнику РС", број 32/16. Правилник је ступио на снагу осмог дана од дана објављивања, а почетак примене је 1. јуни 2016. године.

Закон о допуни Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); изменама је предвиђено: (а) да ће стручност, оспособљеност и достојност за судије, које су изабране први пут у основним и прекршајним судовима, бити проверена на тесту организованом од стране Високог савета судства; (б) да се кандидати, који заврше почетну обуку на Правосудној академији, изузимају од полагања посебног испита пред Високим саветом судства и (в) да је завршна оцена са почетне обуке на Правосудној академији изједначена са оценом која се добија на наведеном посебном испиту.

Закон о допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); ове измене прописују: (а) потребне квалификације и стручност кандидата који се први пут бирају на функцију заменика јавног тужиоца у јавном тужилаштву; (б) да се кандидати, који заврше почетну обуку на Правосудној академији, изузимају од полагања посебног испита пред Државним већем тужилаца и (в) да је завршна оцена са почетне обуке на Правосудној академији изједначена са оценом која се добија на наведеном посебном испиту.

Закон о изменама и допунама Закона о Високом савету судства ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); изменама се, у границама одредаба важећег Устава, уводи принцип најшире транспарентности рада овог тела, који подразумева: - јавне седнице Високог савета судства; -образложене одлуке; -објављивање одлука и извештаја о раду на интернет страни Високог савета судства.

Правилник о поступку за утврђивање дисциплинске одговорности судија и председника судова ("Службени гласник РС", бр. 41/2015). Правилником су решена следећа питања: (а) конкретније дефинисане обавезе Дисциплинског тужиоца и његових заменика, као и чланова Дисциплинске комисије; (б) утврђена и дисциплинска одговорност председника суда, што је новина у односу на до сада важећи Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности судија и (в) отклоњена двострука надлежност Дисциплинске комисије за вођење поступка у погледу дисциплинског прекршаја и тешког дисциплинског прекршаја

Закон о изменама и допунама Закона о Државном већу тужилаца ("Службени гласник РС", бр. 106/2015); изменама се, у границама одредаба важећег Устава, уводи принцип најшире транспарентности рада овог тела, који подразумева: - јавне седнице Државног већа тужилаца; -образложене одлуке; -објављивање одлука и извештаја о раду на интернет страни Државног већа тужилаца.

Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата у поступку предлагања и избора носилаца јавнотужилачке функције (Правила избора) ("Службени гласник РС", бр. 43/2015). Правилником се утврђени критеријуми и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности у поступку за предлагање и избор кандидата за јавне тужиоце и заменика јавних тужилаца.

Закон о изменама и допунама Закона о Правосудној академији (*"Службени гласник РС"*, бр. 106/2015); изменама се омогућава Правосудној академији да спроводи програм стручног усавршавања јавних бележника и извршитеља, на основу споразума са Комором јавних бележника и Комором извршитеља. Повећава број чланова Програмског савета ради укључивања у његов рад и представника полазника почетне обуке (са 11 на 15 чланова). Утврђују се случајеви у којима је обавезна стална обука.

Уз Закон о извршењу и обезбеђењу 18. децембра 2015. године донет је и Закон о изменама и допунама Закона о судским таксама (*"Сл. гласник РС"*, бр. 106/2015), који рационализује таксе у извршном поступку, прилагођава случају када је јавни извршитељ одређен да спроводи извршење, те у многоме смањује трошкове извршног поступка. Изменама се такође странке ослобађају од плаћања судских такси у ванапарничном поступку за радње или поступке које је суд поверио јавном бележнику. Закон о заштити права на суђење у разумном року (*"Службени гласник РС"*, бр. 40/2015); ступио је на снагу 1. јануара 2016. године и пружа судску заштиту праву на суђење у разумном року и предупредује настајање повреда права на суђење у разумном року.

Закон о измени Закона о оверавању потписа, рукописа и преписа (*"Службени гласник РС"*, бр. 22/2015); изменама је продужен период у коме основни судови, односно општинске управе као поверени посао задржавају надлежност за оверавање потписа, рукописа и преписа до 1. марта 2017. године. Такође, у градовима и општинама за које нису именовани јавни бележници потписе, рукописе и преписе ће оверавати основни судови, судске јединице, као и пријемне канцеларије основних судова, односно општинске управе као поверени посао и после 1. марта 2017. године, а до именовања јавних бележника.

Закон о изменама и допунама Закона о јавном бележничтву и пратећег сета закона (Закон о ванпарничном поступку, Закон о наслеђивању, Закон о промету непокретности, Породични закон) (*"Службени гласник РС"*, бр. 6/2015); Изменама је смањен број правних послова који се обавезно сачињавају у облику јавнобележничких записа, а увећан број случајева солемнизације, детаљно је уређен поступак потврђивања исправе (солемнизације) и уведена је судска заштита у случајевима када јавни бележник донесе решење о одбијању предузимања службене радње.

Закон о измени и допуни Закона о ванпарничном поступку (*"Службени гласник РС"*, бр. 6/2015); изменама је регулисано да суд одлучује о целисходности поверавања јавном бележнику да спроводи поједине поступке и да предузима поједине процесне радње из судске надлежности.

Закон о изменама и допунама Закона о јавном бележничтву (*"Службени гласник РС"*, бр. 106/2015) је 18. децембра 2015. године усвојен, полазећи од потребе да се отклоне проблеми у практичној примени закона и обезбеди ефикасна примена као у циљу прецизирања овлашћења Министарства правде и Јавнобележничке коморе у области надзора те да се дисциплински поступак чини ефикаснијим.

Закон о измени и допуни Закона о ванпарничном поступку (*"Службени гласник РС"*, бр. 106/2015);

Судски пословник о изменама и допунама судског пословника (*"Службени гласник Републике Србије"* 110/2009-87, 70/2011-31, 19/2012-28, 89/2013-7, 96/2015-130, 104/2015-50, 113/2015-64 (исправка), 39/2016-44, 56/2016-56, 77/2016-57) ступио је на снагу 1. марта 2016. године са циљем олакшавања спровођења Јединственог програма решавања старих предмета.

Министар правде је утврдио Јавнобележничку тарифу јавног бележника као повереника суда у поступку за расправљање заоставштине (*"Службени гласник РС"*, број 12 од 12. фебруара 2016.) као и измене и допуне Јавнобележничке тарифе (*"Службени гласник РС"*, бр. 91/2014, 103/2014, 138/2014, 12/2016.). Етички кодекс јавних бележника је усвојен 26. јуна 2016. године као и Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних бележника.

Правилник о саставу, начину рада и одлучивању комисије Министарства правде која одлучује о жалбама против одлука дисциплинске комисије Јавнобележничке коморе је донет у првом кварталу 2016. године (*"Службени гласник РС"*, број 16 од 26. фебруара 2016.).

Институционалне структуре и стање административних капацитета

Институционални оквир чине: Уставни суд, Високи Савет Судства, Државно веће тужилаца, Министарство правде, Правосудна академија, Врховни касациони суд, четири апелациона суда, 25 виших судова, 66 основних судова са 25 судских јединица, Прекршајни апелациони суд са три одељења, 44 прекршајна суда, Привредни апелациони суд, 16 привредних судова, Управни суд са три одељења, Републичко јавно тужилаштво, четири апелациона јавна тужилаштва, 2 тужилаштва посебне надлежности (Тужилаштво за организовани криминал и Тужилаштво за ратне злочине), 25 виших јавних тужилаштава, 58 основних јавних тужилаштава. У правосудном систему Републике Србије, закључно са 1. јануаром 2016. године, има укупно 2784 судија, 58 јавних тужилаца и 621 заменика јавних тужилаца. Остала слободна радна места за јавне тужиоце попуњавају постављени вршиоци функције јавног тужиоца.

Основни судови у првом степену, између осталог, суде за кривична дела за која је као главна казна предвиђена новчана или казна затвора до 10 година и 10 година; у грађанскоправним споровима, у стамбеним споровима, о правима и обавезама из радног односа, воде извршне и ванпарничне поступке за које су надлежни, пружају правну помоћ, међународну правну помоћ и врше друге послове одређене законом.

Виши судови у првом степену суде за кривична дела за која је предвиђена као главна казна затвора преко 10 година; за кривична дела против Војске Србије, одавање службене и државне тајне, изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости, повреду територијалног суверенитета, суди за ратне злочине, прање новца, кршење закона од стране судије, јавног тужиоца и његовог заменика, силовање, суде у поступку према малолетницима, одлучују о захтевима за рехабилитацију, о

забрани растурања штампе и ширење информација средствима јавног информисања и врше друге послове одређене законом; потом у грађанскоправним споровима кад вредност предмета спора омогућује изјављивање ревизије, у споровима о оспоравању или утврђивању очинства и материнства, о ауторским и сродним правима, поводом штрајка. У другом степену, одлучују о жалбама на одлуке основних судова у случајевима предвиђеним Законом о уређењу судова. Виши судови воде и поступак за издавање окривљених и осуђених лица, извршавају кривичну пресуду иностраног суда, одлучују о признању и извршењу страних судских и арбитражних одлука ако није надлежан други суд и врше друге послове одређене законом.

Апелациони судови одлучују по жалбама на одлуке основних судова, у случајевима у којима за одлучивање није надлежан виши суд, као и о жалбама на одлуке виших судова.

Прекршајни судови у првом степену суде за прекршаје, ако није надлежан орган управе и одлучују о жалбама на одлуке органа управе у прекршајном поступку.

Прекршајни апелациони суд одлучује о жалбама на одлуке прекршајних судова.

Привредни судови у првом степену, између осталог, суде у споровима између домаћих и страних привредних субјеката, између привредних субјеката и других правних лица и у појединим споровима привредних субјеката и физичких лица; у споровима о ауторским и сродним правима; о страним улагањима, о заштити фирме, о привредним преступима, одлучују у споровима поводом стечаја и ликвидације и другим поступцима, у складу са законом.

Привредни апелациони суд надлежан је односно одлучује о жалбама на одлуке привредних судова.

Управни суд суди у управним споровима и врши друге послове одређене законом. Такође, у управном спору одлучује о законитости коначних појединачних аката којима се решава о праву, обавези или на законом заснованом интересу, у погледу којих у одређеном случају законом није предвиђена другачија судска заштита.

Врховни касациони суд (у даљем тексту: ВКС) је највиши суд у Републици Србији, при чему је његова надлежност подељена на надлежност у суђењу и надлежност изван суђења. У оквиру надлежности у суђењу, Врховни касациони суд одлучује о ванредним правним средствима изјављеним на одлуке судова Републике Србије и у другим стварима одређеним законом. Одлучује и о сукобу надлежности између судова, ако за одлучивање није надлежан други суд, као и о преношењу надлежности судова ради лакшег вођења поступка или других важних разлога. У оквиру надлежности изван суђења, Врховни касациони суд: утврђује начелне правне ставове ради јединствене судске примене права, разматра примену закона и других прописа и рад судова, именује судије Уставног суда, даје мишљење о кандидату за председника Врховног касационог суда и врши друге надлежности одређене законом.

Према Распореду послова судија за 2016. годину, те Распореду послова судијских помоћника за 2016. годину, судије и судијски помоћници овог суда распоређени су у четири судска одељења:

- а. Кривично одељење, у које је распоређено 15 судија и 13 судијских помоћника.
- б. Грађанско одељење, у које је распоређено 20 судија и 28 судијских помоћника.
- ц. Одељење за заштиту права за суђење у разумном року – у ком поступају све судије Врховног касационог суда и 40 судијских помоћника.
- д. Одељење судске праксе – којим руководи председник Суда и које, осим њега чини и девет судија ВКС, а у које је распоређено седам судијских помоћника.

Укупан број судија Врховног касационог суда је 38, од којих фактички у Врховном касационом суду функцију судије обавља 35 судија – један судија ВКС је изборни члан Високог савета судства, док су двојица судија ВКС председници апелационих судова. Укупан број помоћника у одељењима је 48. Имајући у виду горе наведени састав судских одељења јасно је да су и судије и судијски помоћници истовремено распоређени да раде у више одељења.

На основу Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавној управи Влада Републике Србије је крајем 2015. године донела Одлуку о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину (Сл. Гласник РС бр. 101/2015 и 114/2015) којом је смањен број запослених у Врховном касационом суду са 226 на 200. Овим смањењем у ВКС-у престала су да постоје радна места којима се фацилитира примена НПАА и европске интеграције уопште: радна места за пројекте и међународну сарадњу и европске интеграције и хармонизацију прописа стопљена су у једно радно место, са сложенијим описом послова, и оно у овом тренутку није попуњено.

Уставни суд превасходно одлучује о сагласности закона и других општих аката са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима; потом и о различитим врстама сукоба надлежности између државних органа; уставној жалби због повреде људских и мањинских права и слобода зајемчених Уставом; изборним споровима за које законом није одређена надлежност судова; о жалби на одлуку Високог савета судства о престанку судијске функције и жалби против одлуке Високог савета судства, у случајевима прописаним законом; о жалби против одлуке о престанку функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца итд.

Уставни суд чини 15 судија који се бирају и именују на девет година. Пет судија бира Народна скупштина, пет именује председник Републике, а пет општа седница Врховног касационог суда. Судије Уставног суда из свог састава бирају председника на период од три године, тајним гласањем.

Организација јавних тужилаштава, генерално посматрано, следи структуру судског система. Наиме, систем јавног тужилаштва чине основна, виша, апелациона, највише јавно тужилаштво, односно Републичко јавно тужилаштво и тужилаштва посебне надлежности – Тужилаштво за ратне злочине и Тужилаштво за организовани криминал. Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Републичком јавном тужилаштву уређена је унутрашња организациона структура Републичког јавног тужилаштва.

У оквиру Републичког јавног тужилаштва формиране су следеће организационе јединице:

1. Кабинет Републичког јавног тужиоца

2. Одељења:

- Кривично одељење
- Грађанско-управно одељење
- Одељење за међународну сарадњу и правну помоћ
- Одељење за борбу против корупције
- Одељење за односе са јавношћу
- Одељење аналитике и информатике

3. Секретаријат - у оквиру ког се образују унутрашње организационе јединице:

- Служба општих послова
- Писарница
- Дактилобиро

Одлуком Државног већа тужилаца о броју заменика јавних тужилаца А број: 543/13 од 02. децембра 2013. године одређено је да Републичко јавно тужилаштво, поред Републичког јавног тужиоца, има 15 заменика Републичког јавног тужиоца. У овом моменту, изабрано је 11 заменика Републичког јавног тужиоца.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Републичком јавном тужилаштву А број 799/2015 од 22.12.2015. године утврђен је потребан број државних службеника и намештеника за свако радно место у предвиђеним организационим јединицама.

За обављање послова из делокруга Републичког јавног тужилаштва предвиђено је 16 радних места са 22 запослена, и то 12 државних службеника, 3 државна службеника на положају и 6 намештеника. На одређено време запослен је 1 државни службеник. Сва радна места су попуњена.

Систем приватних извршитеља успостављен је од 2012. године. Тренутно има 204 именованих приватних извршитеља од укупно 308 упражњених радних места.

Од 1. септембра 2014. године почели су са радом јавни бележници. Од почетка организовања полагања јавнобележничког испита укупно је 275 кандидата положило јавнобележнички испит, док је 140 именовано за јавне бележнике.

У процесу реформе правосуђа и свих неопходних активности које се у том правцу предузимају веома је значајна улога Министарства правде, с обзиром на његове надлежности у складу са Законом о министарствима. Неопходно је истаћи да се улога Министарства мења и да је успостављањем Високог савета судства и Државног већа тужилаца значајан део надлежности које се односе на управљање правосудним системом пренет је са Министарства на Високи савет судства и Државно веће тужилаца.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде, број: 110-00-14/2016-01 од 28. јануара 2016. године, систематизовано је 112 радних места, са 3 функционера, 134 државних службеника и 19 намештеника.

За обављање послова из делокруга Министарства образоване су основне унутрашње јединице:

1. Сектор за правосуђе;
2. Сектор за европске интеграције и међународне пројекте;
3. Сектор за нормативне послове;
4. Сектор за међународну правну помоћ и
5. Сектор за материјално-финансијске послове

У Министарству постоје посебне унутрашње јединице:

1. Секретаријат Министарства и
2. Кабинет министра.

У Министарству су образоване следеће уже унутрашње јединице, изван сектора и Секретаријата:

1. Група за надзор над тајношћу података;
2. Одсек за интерну ревизију;
3. Одсек за Е-правосуђе и
4. Група за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције.

Одређене послове из делокруга Министарства обављају и самостални извршиоци изван свих унутрашњих јединица.

Органи управе у саставу Министарства су: Управа за извршење кривичних санкција, Дирекција за управљање одузетом имовином и Управа за сарадњу с црквама и верским заједницама.

Сектор за правосуђе се састоји из ужих организационих јединица: 1) Одељења за надзор у правосудним органима, 2) Одсека за кадровске и аналитичке послове, 3) Одељења за правосудне професије. Сектор за међународну правну помоћ се састоји из Одељења за међународну правну помоћ и Групе за сарадњу за Међународним кривичним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године. Сектор за европске интеграције и међународне пројекте састоји се из Одсека за стратешко планирање и европске интеграције, Групе за припрему пројеката и Одсека са спровођење пројеката. Сектор за материјално-финансијске послове спроводи своје активности кроз Одељење за буџет и аналитичко-планске послове, Одсек за финансијско- рачуноводствене послове, Одсек за јавне набавке и имовинскоправне послове као и путем свог Одсека за инвестиције. Секретаријат министарства има две организационе јединице: Одељење за кадровске послове и послове планирања, Одсека за остваривање права на накнаду штете.

На основу Правилника о саставу, начину рада и одлучивању **комисије Министарства правде која одлучује о жалбама против одлука дисциплинске комисије Јавнобележничке коморе** (*"Службени гласник РС", број 16/2016*), Комисија министарства има три члана од којих је један из реда јавних бележника, један из реда запослених у министарству надлежном за правосуђе и један из реда истакнутих правника са најмање десет година искуства у правној струци. Председника и чланове комисије Министарства именује министар надлежан за правосуђе.

Правилник о дисциплинском поступку против јавних извршитеља (*"Службени гласник РС", број 32 од 30. марта 2016*) предвиђа да Комисија министарства надлежног за правосуђе која води дисциплински поступак против јавних извршитеља има пет чланова, од којих три именује министар надлежан за правосуђе из реда судија са искуством у извршном поступку и поступку обезбеђења а преостала два члана именује извршни одбор Коморе јавних извршитеља из реда јавних извршитеља, на предлог председника Коморе.

Према постојећем законском оквиру **Високи савет судства** има једанаест чланова (чл. 5. Закона о високом савету судства). Председник Врховног касационог суда, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине су чланови по положају. Осам других, изборних чланова, бира Народна скупштина на период од 5 година. Изборне чланове чине шест судија са сталном судијском функцијом, од којих је најмање један са територије аутономних покрајина и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у **Административној канцеларији Високог савета судства**, предвиђено је 46 радних места, са 44 државна службеника и 4 намештеника. Од тога је попуњено 36 радних места, са 38 извршилаца.

Државно веће тужилаца има једанаест чланова (чл. 5 Закона о државном већу тужилаца). Републички јавни тужилац, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине су чланови по положају. Остале чланове бира Народна скупштина на период од пет година, а чине их шест јавних тужилаца или заменика јавних тужилаца са сталном функцијом, од којих је најмање један са територије аутономних покрајина и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Државно веће тужилаца, дана 22.07.2016 04.12.2015. године, усвојило је нови Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Административној канцеларији Државног већа тужилаца, у складу са усвојеним Кадровским планом, по претходном одобрењу Министарства финансија. . Правилником је систематизовано 26 радна места, са укупно 27 извршилаца, тј. 20 државних службеника и 7 намештеника, од којих су 2 државна службеника на положају.

Тренутно је попуњено 18 извршилачких радних места на неодређено време и 2 извршилачка радна места на одређено време, због привремено повећаног обима посла који постојећи број државних службеника не може да изврши.

Упражњено је 7 извршилачких радних места, и то: помоћник секретара, шеф кабинета, радно место за праћење и анализу рада јавних тужилаштава, радно место систем - веб администратора, радно место за односе са јавношћу (портпарол), радно место интерног ревизора, радно место за подршку интерној ревизији.

Правосудна академија основана је Законом о Правосудној академији који је ступио на снагу 24. децембра 2009. године, а који уређује њен статус, делатност, органе управљања и финансирање, као и почетну и сталну обуку судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, обуку судијских и тужилачких помоћника и приправника и обуку судског и тужилачког особља. Према Закону о Правосудној академији као органи управљања Академије одређени су Управни одбор од 9 чланова, директор и Програмски савет од 15 чланова. Управни одбор Академије конституисан је у складу са Законом о правосудној академији и састоји од четири члана која је именовао Високи савет судства, од којих два представника су именована на предлог удружења судија; два представника која именује Државно веће тужилаца од којих једног на предлог удружења јавних тужилаца и три члана која именује Влада од којих један члан је из редова запослених.

Програмски савет конституисан је 17 јуна. 2010. године. Изменама Закона о Правосудној академији из 2015. године повећан је број чланова Програмског савета на 15. У првом кварталу 2016. године Управни одбор ће именовати још 4 члана

Програмског савета. Програмски савет је стручни орган Академије који је надлежан за утврђивање програма почетне и сталне обуке, односно обуке предавача и утврђивање програма пријемног испита, што је у складу са праксом већине земаља које имају институције за обуку у правосуђу и наведеним међународним стандардима. По конституисању Програмски савет именован је Комисију за припрему програма пријемног испита. Комисија је припремила предлог Програма пријемног испита који је усвојен од стране Програмског савета. Програмски савет усвојио је и Правилник о полагању пријемног испита. Управни одбор у складу са Законом потврдио је Програм пријемног испита и Правилник о полагању пријемног испита. По добијању сагласности од стране ВСС и ДВТ а у циљу остваривања транспарентности Програм и Правилник објављени су на интернет страници Академије и послати су свим судовима, тужилаштвима и Адвокатској комори Србије, како би се заинтересовани кандидати могли упознати са програмом и почети припрему за полагање пријемног испита. Програмски савет је усвојио и одлуку о условима за избор ментора и предавача и евалуациони упитник.

Делатност Академије није ограничена само на организацију и спровођење обуке, већ обухвата и успостављање сарадње са домаћим, страним и међународним институцијама, организацијама и удружењима. Ова развијена сарадња омогућава да Академија прати „најбољу праксу“ савремене обуке у правосуђу. Правосудна академија интензивно сарађује са институцијама за обуку у правосуђу у региону Македонија, БиХ, Црна Гора Хрватска. Такође, Академија остварује и сарадњу са Правосудном школом Шпаније, Португалије, Холандије, Француске, Немачке, Аустрије, Мађарске, Чешке, Словачке, Бугарске и Румуније. Средства за рад Академије обезбеђена су из буџета Републике Србије, донација и реализације пројеката. За обављање послова из делокруга Академије, образоване су следеће унутрашње јединице-сектори за организацију и реализацију активности: сектор за грађанско право, сектор за кривично право, сектор за трговинско право, сектор за људска права и унапређење програма и сектор за управно право. Такође, образовани су оперативни центри у Нишу, Крагујевцу и Новом Саду. У административној канцеларији Правосудне академије запослено је 38 лица. Од тога 32 лица плате прима из буџета, а шест лица је ангажовано преко УСАИД директне помоћи која ће и по истеку пројекта наставити да раде у Академији и бити финансирани из буџета.

Извршни одбор Јавнобележничке коморе Србије је дана 24. априла 2015. године донео Правилник о раду **Стручног савета Јавнобележничке коморе Србије**, чиме је основан Стручни савет као саветодавно тело Јавнобележничке коморе Србије (у даљем тексту ЈКС), а чијим радом се остварују услови за правилан и уједначен рад јавних бележника.

Органи надлежни за истрагу и процесуирање ратних злочина: 1. Министарство унутрашњих послова, Служба за истраживање ратних злочина: шеф Службе, заменик шефа, два начелника одељења, четири шефа одсека, 43 припадника Службе; 2. Министарство унутрашњих послова, Јединица за заштиту: начелник Јединице, заменик начелника Јединице, три начелника одељења, шест шефа одсека, 49 припадника

Јединице; 3. Тужилаштво за ратне злочине: тужилац, шест заменика тужилаца, два саветника, три асистента; 4. Виши суд, веће за ратне злочине: шест судија, један судија за претходни поступак; 5. Апелациони суд у Београду, одељење за ратне злочине: шест судија, шест судијских помоћника; 6. Служба за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима: број запослених три; 7. Комесаријат за избеглице и миграције, Сектор за прихват, збрињавање, реадмисију и трајна решења, Одсек за нестала лица (као административна и техничка подршка Комисији за нестала лица): број запослених три.

Преглед осталих мера и активности предузетих током 2015. године

Високи савет судства је увео програмско буџетирање у складу са Законом о буџетском систему Републике Србије који прописује да прелазак на програмски буџет почиње од 2015. године. Програмски буџет успоставља систем који одражава јасну везу између: јавних политика нпр. програма који спроводи Влада, циљева и резултата тих програма са једне стране и средстава неопходних за њихово испуњење са друге стране. Трошкови буџетских корисника су приказани кроз конкретне програме и активности. Увођење програмског буџета је променило методологију планирања буџета и извештавања о спровођењу буџета где то не утиче на независност Високог савета судства у погледу управљања буџетима судова.

Високи савет судства је усвојио План стручног усавршавања запослених у Административној канцеларији у четвртном кварталу 2014. године.

Високи савет судства прати спровођење правосудних закона који су тренутно на снази као и будућих правосудних закона који ће бити донети након уставних промена. Радна група за праћење примене правосудних закона Државног већа тужилаца, ради од 13. јануара 2014. године и припрема кварталне извештаје о примени правосудних закона.

Програмски буџет је у Државном већу тужилаца успостављен 1. јануара 2015. године. Обавезе Државног већа тужилаца су подељене у две категорије- активности које спроводи Државно веће тужилаца (професионалне услуге чланова ДВТ-а) и активности Административне канцеларије.

Основан је Етички савет Државног већа тужилаца.

Програм обуке за носиоце правосудних функција у домену правила интегритета и етике је спроведен у четвртном кварталу 2014. године.

Државно веће тужилаца примењује Комуникациону стратегију која је усвојена 26.01.2015. године на седници Већа. Комуникациона стратегија је стратешки документ којим се дефинишу краткорочни, средњорочни и дугорочни комуникацијски циљеви Републичког јавног тужилаштва, Државног већа тужилаца, одређује циљне групе, комуникационе канале, основне поруке и анализа учинка примене.

Преговарачка група за Поглавље 23 је успоставила потпуно нову и (у складу са заједничким мишљењем свих страна) веома успешну сарадњу са организацијама цивилног друштва (ОЦД). Током састављања АП за Поглавље 23, Преговарачка група за Поглавље 23 је организовала више округлих столова консултација са ОЦД

користећи методологију јавног позива за коментаре и сугестије, редовне састанке са Националним Конвентом ЕУ као и билатералне састанке. Сваки појединачни коментар или предлог примљен од ОЦД је анализиран. Преговарачка група је доставила детаљан извештај о саветодавном поступку и ниво/разлоге (не)примене свих коментара који су примљени. Детаљан извештај консултативног процеса може се наћи на <http://mpravde.gov.rs/tekst/8851/treci-nacrt-akcionog-plana-za-poglavlje-23-nakon-okoncanog-konsultativnog-procesa.php>. Преговарачка група је наставила са саветодавним поступком и након усвајања АП користећи две методе: регуларни састанци са Националним Конвентом за ЕУ као и кроз јавни позив за давање коментара на нацрте закона, стратегије и акционе планове који су вези са спровођењем АП за 23. На сваком заједничком састанку са ОЦД, преговарачка група и Национални конвент формулишу заједничке закључке о релевантним тачкама о сарадњи и могућностима побољшања. На последњем састанку једна од главних тема је била идентификација активности које се могу спровести у сарадњи са ОЦД, на тај начин што би се користило њихово искуство у појединим областима.

Програмске, организационе, финансијске и просторне потребе и неопходна финансијска средства Правосудне академије одређени су у складу са резултатима Функционалне анализе која је спроведена крајем 2014. године и препорукама које су објављене у фебруару 2015. године.

Високи савет судства 21. априла 2015. године и Државно веће тужилаца 15. маја 2015. године су усвојили нови, унапређени годишњи план обуке Правосудне академије који обухвата све правне области (укључујући право ЕУ и људска права), који се успешно примењује.

Иако предвиђени циљ од 20% смањења броја старих предмета, који је прописан Јединственим програмом решавања старих предмета, није остварен током 2014. године. Неопходно је напоменути да је од 01.01.2014. године установљена нова мрежа судова, која је у сваком случају успорила рад судова у јануару и фебруару 2014. године. Било је нужно образовати новоформиране судове, извршити миграцију предмета. Такође, због одлуке Адвокатске коморе Србије најмање четири месеца адвокати нису учествовали у суђењу (септембар – децембар 2014. године и неколико дана у јуну 2014. године). То су објективне околности које су онемогућавале судове да раде у пуном капацитету. Ове наводе потврђује чињеница да су апелациони судови за 25% смањили број старих предмета, Управни суд за 52,38%, Привредни апелациони суд за 78,75% (предмети старији од десет година по иницијалном акту) и за 81,77% (предмети старији од пет година по иницијалном акту) док предмета старијих од две године нема. Затим Прекршајни апелациони суд, с обзиром на измењену надлежност од 1. марта 2014. године примио је 2.198 старих предмета од чега је решио 93%, а ради се о судовима који су били најмање "погођени" неучествовањем адвоката у суђењу. Управо то је била тенденција програма решавања старих предмета која није остварена због наведених објективних разлога, јер наведени резултати нису остварени у вишим и основним судовима чији је рад највише "везан" за учешће адвоката у суђењу. Но, и поред тога у вишим судовима је проценат мериторно решених предмета висок –

75,60%, што је у односу на 2013. годину више за 1,40% и што упућује на закључак да су решавани "стари предмети", а у основним судовима број нерешених предмета је у односу на 2013. годину смањен за 3,06%, а таква тенденција смањења броја нерешених предмета је и код судова посебне надлежности што се види из већ наведених статистичких података. Тимови задужени за смањење броја старих предмета су формирану у свим судовима. Сви судови у Републици Србији усвојили су програме решавања старих предмета у којима су предвидели формирање тимова задужених за смањење броја старих предмета. Ови тимови специјализовани су за анализу узрока дугог трајања поступака и проналажења адекватних опција за решавање идентификованих проблема. Оваква пракса допринела је веома добрим резултатима у десет пилот судова који су сарађивали са УСАИД-овим Програмом поделе власти. Према извештајима судова, ови тимови тренутно раде у свим судовима и активно доприносе решавању како системских, тако и конкретних проблема на повећању ефикасности судова и решавања старих предмета.

Велики број протокола о сарадњи потписан је између председника судова свих нивоа и овлашћених представника релевантних институција и одељења током 2014. године. Ово треба да допринесе бољој међу-институционалној комуникацији и ефективнијој координацији активности између различитих институција које на неки начин учествују или доприносе судским поступцима, као нпр. боља достава судских писмена преко поште и полиције. Протоколи прописују бројне обавезе потписника са циљем повећања ефикасности судова. Оваква пракса допринела је веома добрим резултатима у десет пилот судова који су сарађивали са УСАИД-овим Програмом поделе власти.

У циљу одрживог спровођења обуке извршитеља на Првом годишњем саветовању извршитеља одржаном 22-23. марта 2015. године потписан је Меморандум о сарадњи између Правосудне академије и Коморе извршитеља.

2015. година је обележена преокретом у приступу при вршењу надзора над радом извршитеља. Осам (осам) дисциплинских поступака је покренуто на предлог Министарства правде док је осталих шеснаест (18) покренуто на предлог Коморе извршитеља. Дисциплинска комисија за спровођење дисциплинског поступка против извршитеља је прве мериторне одлуке против извршитеља донела у 2015. години. Закључно са даном предаје извештаја, Дисциплинска комисија је донела укупно 26 решења о дисциплинској одговорности извршитеља.

Донете су следеће одлуке: 1 дисциплинска мера - трајна забрана обављања делатности извршитеља, 1 дисциплинска мера - забрана обављања делатности у трајању од три месеца, 1 дисциплинска мера - јавна опомена, 17 дисциплинских мера - опомена, 6 дисциплинских мера - новчана казна. Пет дисциплинских поступака су закључно са фебруаром 2016. године у току пред Дисциплинском комисијом, од којих два за предлог имају забрану обављања делатности извршитеља.

Првих 93 јавних бележника су почели са обављањем делатности 01. септембра 2014. године на подручју 32 основна суда у Републици Србији. Оснивачка скупштина

Јавнобележничке коморе Србије је одржана 15. августа 2014. године, када је комора донела и сва релевантна акта за почетак рада ове нове правосудне професије. Од почетка организовања полагања јавнобележничког испита укупно 275 кандидата је положило нотарски државни испит, док је именовано укупно 140 јавних бележника. У циљу јачања капацитета, више *ad hoc* програма обуке и семинара континуирано је организовано у сарадњи са GIZ Програмом за правне и правосудне реформе и Високим саветом јавних бележника Француске. У циљу обезбеђења одрживости спровођења почетне обуке и сталног стручног усавршавања јавних бележника, основана је радна група за израду програма обуке јавних бележника, коју чине представници Министарства правде, Правосудне академије и Јавнобележничке коморе. Такође, 09. фебруара 2015. године је основан Стручни савет Јавнобележничке коморе Србије, који чине стручњаци из релевантних области правне материје и јавни бележници чијим радом се остварују услови за правилан и уједначен рад јавних бележника, а који би могао да прерасте у Јавнобележничку академију. До тог тренутка, ради спровођења обуке, закључен је меморандум о сарадњи са Правосудном академијом. Даље, меморандум о сарадњи са Високим саветом јавних бележника Француске је такође потписан 7. новембра 2014. године док је GIZ Програм за правне и правосудне реформе усвојио План подршке за 2015. годину који, између осталог, предвиђа пружање континуиране обуке за јавне бележнике. У циљу промовисања јавног бележничтва, спроведено је више активности, укључујући емитовање промотивног спота и најаве у септембру 2014. године на телевизији и радију као и дистрибуције брошура о активностима јавних бележника уз дневну штампу, уз подршку GIZ Програма за правне и правосудне реформе. Све релевантне информације и инфографици су објављени на сајту Министарства правде и Јавнобележничке коморе, док су представници Министарства правде и Јавнобележничке коморе наставили да се појављују у бројним информативним емисијама. Даље промотивне активности треба да се спроводе у циљу упознавања грађана и стручне јавности о предностима јавног бележничтва. С тим у вези, током 2015. године, Јавнобележничка комора је организовала Регионалну конференцију јавних бележника која је одржана 10.12.2015. године у Београду, којом је обележила годишњицу њиховог рада. Организовани су и састанци са регионалним, европским и међународним организацијама, уз медијску покривеност.

На дан 13. септембар 2016. године 148 јавних бележника обавља делатност на територији Републике Србије, а 15 јавнобележничких помоћника је уписано у Именик јавнобележничких помоћника који води Извршни одбор Коморе.

Што се тиче новина у погледу примене Закона о посредовању у решавању спорова, који се примењује од 1. јануара 2015. године, укупан број посредника који су добили дозволу за посредовање у току 2015. године је 268. Закључно са 9.09.2016. г., регистровано је 392 посредника, од којих су 187 са подручја Београда. Такође, закључно са наведеним периодом, осам организација је добило дозволе за спровођење обуке посредника.

Када је реч о мерама предузетим у циљу побољшања система е-правосуђа, свеобухватна анализа хардвера и софтвера је завршена у фебруару 2015. године од стране пројекта USAID-а и Министарства надлежног за правосуђе, а до краја 2015. године спроведена је детаљна анализе техничких и људских ресурса као и квалитета података у систему, коју је спровело Министарство надлежно за правосуђе - Сектор за информационо-комуникационе технологије.

У вези са побољшањем уједначености судске праксе, окончана је прва фаза анализе нормативног оквира којим се уређују питања: обавезности судске праксе; права на правни лек и надлежности за одлучивања по правним лековима; као и објављивања судских пресуда и сентенци имајући у виду ставове Венецијанске комисије. Друга фаза анализе уставних одредаба је у току, након чега ће, уз помоћ експерата, бити могуће сагледавање потенцијалних измена уставног и законског оквира. У оквиру Правосудне академије је формирана свеобухватна електронска база случајева Европског суда за људска права.

Редизајнирана интернет презентација Врховног касационог суда садржи свеобухватну базу судске праксе овог суда, као и ранијег Врховног суда Србије. Ова база броји око 4.500 (четири хиљаде и петсто) одлука, које су анонимизирани у складу са Правилником о анонимизацији судских одлука. Врховни касациони суд је 21. августа 2015. године закључио Меморандум о сарадњи са Правосудном Академијом, чији је предмет размена одлука из електронских база – Врховног касационог суда с једне, и Правосудне академије с друге стране. Врховни касациони суд планира да до краја 2015. године, у сарадњи са канцеларијом Министарства правде Сједињених Држава при Амбасади САД у Београду, своју постојећу базу судске праксе обогати одлукама апелационих судова и судова републичког ранга (Управног суда, Привредног апелационог суда и Прекршајног апелационог суда). Такође, Врховни касациони суд планира и да оснује базу података судских одлука ради хоризонталне и вертикалне размене између судова који користе стандардизовану апликацију правосуђа Србије (ВКС, Управни суд и апелациони судови).

Врховни касациони суд спроводи бројне активности усмерене ка уједначавању судске праксе: надзире примену Споразума председника апелационих судова о организацији, времену и месту одржавања заједничких седница апелационих судова, учествује на састанцима, прикупља и систематизује спорна правна питања, правне ставове и закључке апелационих судова, расправља их на седницама, објављује их на својој интернет страници. Врховни касациони суд једначава судску праксу у области заштите права на суђење у разумном року, организује састанке и конференције образовног карактера, како би се обезбедила јединствена примена Закона о уређењу судова, Европске конвенције о заштити људских права, као и судске праксе Европског суда за људска права. Такође редовно објављује сентенце и одлуке из ове области права и дистрибуира их свим судијама који поступају у овој материји и уједначава судску праксу у области извршења решавањем спорних правних питања, иницирањем различитих форума за размену искустава и спорних питања између основних и привредних судова, као и између судова с једне и извршитеља с друге. У делокругу

послова Врховног касационог суда је такође да организује обуку за судијске помоћнике и саветнике судова републичког ранга и апелационих судова која се односи на организацију одељења судске праксе у овим судовима, номенклатуре одлука, технике евидентирања одлука и технологију рада ових одељења.

Активност ВКС-а која се односи на уједначавање судске праксе се спроводи се у оквиру реализације Плана активности Врховног касационог суда за уједначавање судске праксе који је усвојен у априлу 2014. године, као и Споразума председника апелационих судова о организацији, месту и времену одржавања заједничких седница апелационих судова, који је закључен на иницијативу и под покровитељством Врховног касационог суда. У 2015. години Одељење судске праксе ВКС ојачано је већим бројем судијских помоћника – саветника који учествују у раду Одељења и спроводе његове одлуке. У јуну 2015. године, уз подршку Канцеларије Савета Европе у Београду и Мултидонаторског повереничког фонда одржана је прва у низу радионица за судијске помоћнике и саветнике одељења судске праксе ВКС, судова републичког ранга и апелационих судова, чији је циљ јачање капацитета ових одељења у погледу примене законских и подзаконских прописа којима се регулише начин рада ових одељења, те различитих вештина (комуникација, управљање предметима, извештавање). Радионицом која ће се одржати у децембру 2015. године, ВКС планира да настави обучавање у наведеном смислу и да њиме обухвати и одељења судске праксе свих виших судова. Смањење броја запослених према нацрту Закона о систему плата запослених у јавном сектору у наредном периоду може довести до отежаног спровођења свих активности уједначавања судске праксе.

Врховни касациони суд је 10.08.2016. године донео Измењени јединствени програм решавања старих предмета у Републици Србији (<http://www.vk.sud.rs/sites/default/files/files/ResavanjeStarihPredmeta/Izmenjeni%20JP%202016-2020%20.pdf>), који се примењује од 01.09.2016. године. Временско важење програма продужено је до 2020. године. Измењеним програмом предвиђене су системске (стратешке), опште, посебне мере за старе извршне предмете, појединачне мере за судове, мере које предузима Министарство правде, мере које предузима Врховни касациони суд и посебне мере за судове на територији Града Београда. Детаљна класификација мера представља новину у односу на ранији Јединствени програм решавања старих предмета. Новину представљају и утврђени циљеви у смислу броја старих предмета у судовима одређене врсте и степена до 2020. године.

Примену Измењеног јединственог програма решавања старих предмета прати, као и до сада, Радна група Врховног касационог суда, сачињена од председника и судија Врховног касационог суда, те судија првостепених и другостепених судова опште и посебне надлежности.

На почетку 2015. године у Врховном касационог суду било је укупно 3.582 нерешена предмета на нивоу целог суда, и то: 2.595 предмета у грађанској материји, 175 предмета у управној материји, 229 предмета у кривичној материји и у материји заштите права на суђење у разумном року 583 нерешених предмета. У овом

извештајном периоду примљено је укупно 20.842 предмета, и то 14.171 предмет грађанске материје, 1.018 предмета управне материје, 1.539 предмета кривичне материје и 4.114 предмета заштите права на суђење у разумном року. Укупно је решено 19.109 предмета, од чега 13.207 предмета грађанске материје, 976 предмета управне материје, 1.526 предмета кривичне материје и 3.400 предмета заштите права на суђење у разумном року, тако да је остало у раду као нерешено укупно 5.315 предмета, од чега 3.559 предмета грађанске материје, 217 предмета управне материје, 242 предмета кривичне материје и 1.297 предмета заштите права на суђење у разумном року.

Процент укупно решених предмета у све четири материје у Врховном касационом суду је 78,24%, од чега је процент решених предмета у грађанској материји 78,77%, у управној материји 81,81%, у кривичној материји 86,31% и 72,39% у материји заштите права на суђење у разумном року. Мериторно је решено 30,38% у све четири материје на нивоу целог суда, односно у грађанској материји 14,72%, у управној материји 30,33%, у кривичној 35,45% и у заштити права на суђење у разумном року 88,94%

У 2015. години у суду је примљено 675 притужби, а једна је пренета из 2014. године. Поступљено је по свим притужбама. У односу на 2014. годину, у 2015. години примљено је 98 17 притужби мање, а на рад Врховног касационог суда 16 притужби више. Основни разлог повећања броја притужби на рад Врховног касационог суда може се наћи у чињеници да је повећан прилив предмета у Врховном касационом суду, те да је почетком примене члана 8а до 8в Закона о уређењу судова (мај 2014. године) проширена надлежност Врховног касационог суда.

На рад Врховног касационог суда странке су поднеле 65 притужби. У 19 предмета странке су биле незадовољне одлукама Врховног касационог суда, 42 притужбе су поднете због дужине трајања поступка пред Врховним касационим судом, 2 притужбе су се односиле на рад управе, а 2 на рад писарнице. У предметима у којима је поднета притужба због дужине трајања поступка, у већини случајева била је донета одлука и списи предмета заједно са писаним отправцима одлуке отпремљени из Врховног касационог суда. У питању су предмети из грађанске материје, у којима се одлука Врховног касационог суда доставља првостепеном суду преко другостепеног суда, а обавезу достављања одлуке странкама има првостепени суд. У шест предмета притужба је прослеђена судији известиоцу, односно председнику Грађанског одељења као ургенција, у циљу убрзања окончања поступка.

Преглед пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Пројекат „*Праћење суђења за ратне злочине*“, одобрен у оквиру Националног програма ИПА за 2010 годину, спроводио се у периоду октобар 2013 - октобар 2015, кроз директан споразум са Организацијом за економску сарадњу и безбедност (ОЕБС).

Укупна вредност пројекта је 650.000 евра. Као резултат пројекта припремљен је годишњи извештај о праћењу суђења за ратне злочине, успостављени су одрживи механизми за праћење суђења за ратне злочине у наредном периоду.

Спровођење пројекта *„Поддршка заједничком вишедонатроском повереничком фонду за подршку сектора правде у Републици Србији“*, који је одобрен у оквиру Националног програма ИПА за 2011 годину је завршено у децембру месецу 2015. године. Пројекат се спроводио кроз директан споразум са Светском банком. Укупна вредност пројекта је 2.000.000 евра. Активности пројекта су биле адресиране на пружање додатне подршке спровођењу реформских процеса у сектору правосуђа у Републици Србији. У оквиру овог пројекта спроведена је *„Функционална анализа правосуђа у Србији“*, чија вредност је 700.000 евра. Функционална анализа је пружила основу за мерење напретка у процесу спровођења реформи у току процеса преговора о приступању Европској унији у делу који се односи на Поглавље 23. Процесом су биле обухваћене све институције правосудног система, са фокусом на судове као главне пружаоце услуга. Извештај Функционалне анализе представљен је у фебруару 2015. године.

Пројекат *„PLAC (Policy & legal advice centre) пројекат“*, одобрен је у оквиру Националног програма ИПА за 2011 годину и спроводио се у периоду од јануара 2013 до маја 2016 године, кроз уговор услугама. Укупна вредност пројекта 2.650.000 евра. Корисници пројекта су били: Министарство правде и Канцеларија за европске интеграције. Резултати пројекта: Обезбеђена експертска подршка у конкретним областима у оквиру Поглавља 23 и Поглавља 24 (анализе усклађености, препоруке за хармонизацију домаћег законодавства са правом ЕУ, радионице, семинари).

Пројекат *„Владавина права и извршење потраживања“ (“Rule of Law and Enforcement – RoLE”)* одобрен у оквиру Националног програма ИПА за 2012 годину, спровођен је у периоду новембар 2013 године – јун 2016. године, кроз директан споразум са ГИЗ-ом. Укупна вредност пројекта 2.000.000 евра. Током спровођења пројекта одобрено је временско продужење пројекта на 6 месеци услед немогућности да се спроводу све планиране активности због нових законских решења. Корисници пројекта су били Министарство правде, Сектор за правосуђе и Комора извршитеља. Пројекат је резултирао свеобухватном оценом система извршења грађанскоправних потраживања и пресуда тужби у циљу идентификовања даљих неопходних законских, институционалних и других сродних реформских мера за побољшање ефикасности и ефективности извршења грађанских тужби у Србији, што за циљ има смањење броја заосталих предмета у извршењу. Такође, пројекат је пружио подршку новоуспостављеном систему извршења судских одлука и увођење у новог система службеника за извршење који ефикасно функционише.

Пројекат *„Поддршка имплементацији новог Законика о кривичном поступку Републике Србије“*, одобрен у оквиру Националног програма ИПА за 2012 годину спроводио се у периоду децембар 2013 године - август 2015. године, кроз два уговора: уговор о услугама и уговор о набавци. Укупна вредност пројекта 1.700.000 евра.

Уговором о набавци обезбеђена је неопходна ИТ и друга техничка опрема за јавна тужилаштва неопходна за спровођења тужилачке истраге, док је уговор о услугама обезбедио обуке носилаца правосудне функције које су за циљ имале унапређење знања носилаца правосудних функција у вези са имплементацијом новог Законика о кривичном поступку.

Пројекат **„Ефикасност правосуђа –набавка ИТ опреме“**, одобрен у оквиру Националног програма ИПА за 2012 годину, спроведен је у периоду од јануара 2016 године до маја 2016. године, кроз уговор о набавци. Укупна вредност пројекта 720.000 евра. Пројекат је обезбедио набавку ИТ опреме (рачунаре, штампаче, скенере и другу ИТ опрему) за судове и тужилаштва у циљу унапређења и убрзања процеса рада, а истовремено је обезбеђена и неопходна софтверска и хард опрема за унапређење дата центра у Врховном касационом суду.

Пројекат **„Подршка јачању институционалних капацитета за спровођење реформских процеса у оквиру правосудног система у општем контексту примене принципа рационализације у оквиру реформе државне управе“**, спроводио се у периоду април 2014 године до јануара 2015. године. Укупна вредност пројекта је 33.480 евра, а средства за финансирање пројекта обезбеђена су из средстава Пројектног фонда за институционални развој (PROFID), установљеног у склопу пројекта „Подршка реформи државне управе у Србији у периоду 2010-2013“, за који су обезбеђена средства из донације Краљевине Шведске. У оквиру овог пројекта, као крајњи резултат, израђена је **„Студија развојних потреба у погледу организационих и техничких капацитета Правосудне академије у контексту обавеза предвиђених стратешким оквиром“**, која представља основу за јачање капацитета и унапређење функционисања Правосудне академије и даљег развоја система стручног усавршавања у оквиру система правосуђа у Републици Србији.

Спровођење пројекта **„Унапређење доступности правде у Републици Србији-фаза 2“** завршено је 30. јуна 2015. године. Укупна вредност пројекта, чије финансирање је обезбеђено из Програма Норвешке билатералне помоћи за 2010. годину, је 4.125.000 евра. Пројекат садржи три компоненте: 1. Унапређење судске инфраструктуре, 2. Унапређење система за малолетнике, 3. Унапређење организационих и функционалних капацитета Високог савета судства.

Спровођење пројекта **„Унапређење квалитета и капацитета смештајних капацитета Казнено-поправног завода за малолетнике у Ваљеву“**, завршено је у децембру 2015. године. Укупна вредност пројекта је 3.420.000 евра. Корисник пројекта је Управа за извршење кривичних санкција и Казнено поправни завод за малолетнике у Ваљеву. Пројекат је резултирао побољшањем смештајних капацитета и животних услова малолетника у периоду издржавања изречене васпитно поправне мере, са циљем да допринесе бољој ресоцијализацији малолетника, након одслужене васпитно поправне мере.

Пројекат **„Ефикасност правосуђа“** са спровођењем је отпочео у јануару 2016 године. Укупна вредност пројекта је 4.000.000 евра и спроводи се кроз уговор о услугама.

Корисници пројекта су Министарство правде, Високи савет судства, Државно веће тужилаца, Врховни касациони суд, Републичко јавно тужилаштво и Правосудна академија. Пројектне активности су усмерене на побољшање ефикасности рада правосудних органа кроз смањење броја заосталих предмета, поједностављење процедура у процесу рада и самим тим смањење времена процесуирања предмета, успостављање јединствене базе судске праксе и обезбеђење адекватних обука за носиоце правосудних функција и административно особље. Предвиђено време трајања пројекта је 24 месеца. Пројектне активности спроводи „British Council“.

Пројекат *„Процена инфраструктуре у правосуђу“* са спровођењем је започео у децембру 2015. године. Укупна вредност пројекта је 2.000.000 евра и спроводи се кроз уговор о услугама. Пројектне активности су усмерене на процену тренутне инфраструктуре и ИКТ инфраструктуре у правосуђу. Пројекат за циљ има адресирање потреба које се односе на унапређење инфраструктуре и ИКТ инфраструктуре у правосудним органима са препорукама за унапређење истих. Такође, један од циљева пројекта је и ажурирање „Упутства за дефинисање типског модела суда за виши и основни суд – (Модел суд)“ као и израда „Упутства за дефинисање типског модела тужилаштва за основно и више јавно тужилаштво – (Модел Тужилаштва). Надаље, пројекат треба да изради пројектно техничку документацију неопходну за извођење интервенција у смислу реконструкције/адаптације или надградње у циљу обезбеђења адекватних услова рада у правосудним органима. Корисници пројекта су Министарство правде, Високи савет судства и Државно веће тужилаца. Предвиђено је да пројектне активности трају 18 месеци. Пројектне активности спроводи консултантска кућа „CeSCOWI“.

Пројекти *„Реконструкција основног суда у Краљеву“* и *„Надзор над извођењем радова на реконструкцији зграде основног суда у Краљеву“*, одобрени су у оквиру Националног програма ИПА за 2012 годину у укупној вредности од 1.630.000 евра. Спровођење пројеката отпочело је у марту 2016 године кроз два уговора: уговор о радовима (1.480.000 евра) и уговор о услугама (150.000 евра). Циљ пројеката је реконструкција зграде у којој је смештен основни суд у Краљеву и основно јавно тужилаштво у Краљеву у циљу обезбеђења адекватних услова за рад и функционисање ова два правосудна органа у складу са упутством „Модел суд“ и побољшања ефикасности у раду и пружања услуга грађанима. Корисник пројекта је Министарство правде и Основни суд у Краљеву. Предвиђено је да пројекти трају 15 месеци. Извођење радова на објекту изводи грађевинско предузеће „CREDO“ док надзор над извођењем радова врши консултантска кућа „SAFAGE“.

Пројекат *„Јачање капацитета Високог савета судства и Државног већа тужилаца“* је са спровођењем отпочео у септембру 2015. године и спроводи се кроз твининг уговор у складу са процедурама децентрализованог управљања средствима ЕУ. Укупна вредност пројекта је 2.000.000 евра, од чега 1.900.000 евра из ЕУ средства и 100.000 евра из националног финансирања. Један од три основна циља пројекта је унапређење интерне организације Административне канцеларије Високог савета судства, и Државног већа тужилаца, као и јачање њихових капацитета у областима

стратешког и буџетског планирања, управљања пројектима и људским ресурсима. Други циљ пројекта је јачање капацитета у поступку избора, вредновања рада и напредовања судија и носилаца јвнотужилачке функције, а трећи циљ је јачање капацитета органа који спроводе дисциплински поступак. Тако су пројектне активности усмерене на изградњу капацитета и јачање функционисања Високог савета судства и Државног већа тужилаца унапређењем њихове стручности, управљачких компетенција и техничких капацитета ради обезбеђивања ефикаснијег и ефективнијег вршења правде. Пројектом у складу са процедурама управља Министарство правде, ИПА јединица министарства, а крајњи корисници пројекта су Високи савет судства и Државно веће тужилаштва. Предвиђено је да пројектне активности трају 24 месеца. Твининг партнер на пројекту је шпанско–грчки конзорцијум.

Пројекат *„Јачање образовних активности и јачање организационих капацитета Правосудне Академије“*, са спровођењем започео у марту 2016. године и спроводи се кроз уговор о услугама у складу са процедурама децентрализованог управљања средствима ЕУ. Укупна вредност пројекта је 2.100.000 евра од чега је 1.890.000 евра ЕУ средства, а 210.000 евра средства обезбеђена из националног буџета. Пројектне активности су усмерене на унапређење организационих и образовних капацитета Правосудне академије, у циљу унапређења ефикасности организације обука како за носиоце правосудних функција тако и за судијске и јвнотужилачке помоћнике. Пројекат треба да омогући лакши приступ судској пракси Европског суда за људска права за релевантне циљне групе, с циљем да се унапреди судска пракса у Србији и усклади са европским стандардима. Све пројектне активности адресиране су на унапређење независности и ефикасности правосуђа кроз мере које се односе на одговорност, непристрасност и надлежност правосудних актера у циљу постизања и јачања владавине права, правне сигурности, бољи приступ правди, као и унапређење заштите људских и мањинских права. Пројектом, у складу са процедурама децентрализованог управљања средствима ЕУ, управља Министарство правде, ИПА јединица министарства, док је крајњи корисник Правосудна академија. Предвиђено је да пројектне активности трају 24 месеца. Пројекат спроводи „British Council“.

Пројекат *„Унапређење капацитета и компетентности затворског система у Републици Србији“* је са активностима на припреми спровођења отпочео октобра 2015. године када је завршен тендерски поступак и за твининг партнера одабран аустријско-немачки конзорцијум. Дефинисање пројектних активности и израда твининг уговора у сарадњи са твининг партнером је у току. Укупна вредност уговора је 1.000.000 евра од чега 950.000 евра средства ЕУ и 50.000 евра средства из националног буџета. Пројекат ће обухватити активности на унапређењу организационих и техничких капацитета Центра за обуку и стручно оспособљавање Управе за извршење кривичних санкција, унапређење капацитета затворског особља, препоруке за постпенални третман, као и спровођење ВЕТ обука за осуђенице у КПЗ Пожаревац. Пројектом, у складу са процедурама децентрализованог управљања средствима ЕУ, управља Министарство правде, ИПА јединица министарства, док је крајњи корисник Управа за извршење кривичних санкција. Предвиђено је да пројектне активности трају 18 месеци.

Пројекат *„Унапређење капацитета за спровођење тренинга, едукација и запошљавања осуђених лица и инвестирање у одрживост хуманих услова живота у казнено-поправним установама“*, ће бити спроведене кроз уговор о набавци, и то три лота: набавка пољопривредне механизације, набавка соларних панела и набавка опреме за едукацију затвореница у женском затвору у Пожаревцу. Укупна вредност пројекта је 1.500.000 евра, од чега 1.275.000 евра средства ЕУ и 225.000 евра средства из националног буџета. Завршетак тендерског поступка, одабир најповољнијег понуђача и почетак спровођења пројекта очекује се крајем другог квартала 2017. године.

Пројекат *„Унапређење смештајних и животних услова -Реконструкција и изградња женског затвора у Пожаревцу“* спроводиће се кроз два уговора: уговор о извођењу радова и уговор о услугама – надзор над извођењем радова. Пројекат треба да подржи реконструкцију, надоградњу и изградњу новог дела женског затвора у Пожаревцу и на тај начин омогући адекватније смештајне услове за затворенице, као и да омогући простор за едукацију- оспособљавање затвореница док су на одслужењу прописане затворске казне у циљу лакше ресоцијализације након одслужења казне.

Тендерска документација за уговор о радовима у укупном износу од 2.700.000 евра, од чега су 2.295.000 евра средства ЕУ и 405.000 евра средства из националног буџета, је припремљена, одобрена од стране ДЕУ и тендер је објављен 27. јула 2016. године. Почетак одабира најповољнијег извођача радова очекује се почетком октобра 2016, године, а потписивање уговора у новембру 2016. године.

Тендерска документација за уговор о услугама – надзор над извођењем радова у укупном износу од 300.000 евра, од чега је 270.000 евра средства ЕУ и 30.000 евра средства из националног буџета, је одобрена и тендер објављен. Активности овог пројекта пратиће активности на извођењу радова.

Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије за Национални програм ИПА за 2015 годину потписан је у јулу 2016. године. Из овог програма министарству је одобрено 9 пројеката у укупној вредности од 12.098.000 евра који ће се спроводити кроз директно управљање средствима Европске Уније од стране Делегације Европске уније у Београду, и то:

Пројекат *„Јачање капацитета Министарства правде у складу са захтевима процеса преговара за приступање ЕУ“* који ће се спроводити кроз уговор о услугама у укупној вредности од 2.000.000 евра. Активности пројекта ће бити усмерене на ојачање капацитета Министарства правде у циљу омогућавања министарству да испуни своју улогу у процесу реформе правосуђа, ако и у координацији спровођења мера и активности дефинисаних Акционим планом за Поглавље 23 у контексту преговарачког процеса приступања ЕУ. У току је финално дефинисање пројектних активности пројекта. Очекује се објављивање тендера до краја 2016. године.

Пројекат *„Унапређење система управљања предметима у тужилаштвима и систему кривичних санкција“*. Укупна вредност пројекта је 4.000.000 евра. Пројектне активности ће бити усмерене на унапређење ефикасности јавних тужилаштава кроз

побољшање капацитета Републичког јавног тужилаштва и наставак увођења-инсталирања САПО система у преостала тужилаштва и на унапређење ефикасности Управе за извршење кривичних санкција кроз наставак увођења –инсталирања САПА система у преостале институције у систему извршења кривичних санкција, како кроз набавку неопходне ИТ опреме за инсталирање ових система тако и кроз организацију тренинга у циљу обучавања запослених за рад на овим системима.

Имајући у виду комплексност овог пројекта, у договору са Делегацијом Европске уније, Министарство правде припрема Пројектни задатак (FwC ToR) – тендерску документацију за ангажовање тима експерата који ће детаљније дефинисати активности овог пројекта. Ангажовање експертског тима очекује се средином октобра 2016. године.

Пројекат **„Модернизација обуке у правосуђу у складу са завршетком процеса реформе правосуђа“**. Укупна вредност овог пројекта је 3.430.000 евра и спроводиће се кроз три уговора и то:

1. уговор о радовима у укупној вредности од 3.000.000 евра који ће омогућити реконструкцију и адаптацију нове зграде за смештај Правосудне академије и на тај начин омогућити адекватнији простор за побољшање рада Правосудне академије
2. уговор о услугама у укупној вредности од 280.000 евра, који ће вршити надзор над извођењем радова на згради Правосудне академије
3. уговор о набавци у укупној вредности од 150.000 евра за набавку неопходне опреме за рад Правосудне академије (рачунари, едукативна опрема и сл)

У циљу припреме тендерске документације за покретање тендерског поступка, припремљен је Пројектни задатак (FwC ToR) за ангажовање тима експерата. Израда Пројектног задатка је у завршној фази и очекује се ангажовање експерата крајем године.

Пројекат **„Даље унапређење система извршења кривичних санкција“**. Укупна вредност пројекта је 1.850.000 евра и спроводиће се кроз два уговора, и то:

1. Уговор о услугама у укупној вредности од 1.500.000 евра чије активности ће бити адресиране на унапређење капацитета система за извршење кривичних санкција у области алтернативних санкција и пост пеналног прихвата у циљу што боље ресоцијализације осуђеника након отпуста. Дефинисање пројектних активности Пројектног задатка је у току.
2. Уговор о набавци у укупној вредности од 350.000 евра, који ће обезбедити Управи за извршење кривичних санкција и институцијама у систему извршења кривичних санкција возила која ће омогућити ефикаснији рад повереника и службеника за третман.

Тендерска документација је припремљена и очекује се објављивање тендера до краја 2016. године, а спровођење самих активности у другој половини 2017. године.

У оквиру програма МАТРА Холандске амбасаде у Београду, одобрен је предлог пилот пројекта „Аудио опрема за снимање суђења у Вишим судовима“. Укупна вредност пројекта је 314.400 евра, које финансирају Амбасада Сједињених Америчких Држава у Београду и Амбасада Краљевине Холандије у Београду. Пројекат има за циљ модернизацију бележења тока судског поступка. На основу потписаног Споразума о донацији између Амбасаде Краљевине Холандије и Министарства правде, спроведен је поступак јавне набавке и потписан је уговор са изабраном компанијом. Активности су отпочеле крајем децембра 2015. године, а очекивани резултати су: анализиран релевантни законски оквир који се односи на представљање и увођење аудио снимања у односу на предлоге унапређења у датој области, извршена анализа употребе и оцена ефикасности, аутентичнија регистрација тока судског поступка независно од активности у судници, набављено и постављено 12 централизованих и 6 децентрализованих система за аудио снимање суђења, извршен тренинг корисника и превод упутстава на српски језик и дигитализовано праћење суђења. Спровођење пројекта је у току и пројектне активности ће бити реализоване до марта 2017. године.

Преглед планираних пројеката (који су планирани акционим документом за 2016. годину и за које се очекује започињање процеса припреме тендерске документације почетком 2017. године)

Пројекат *„Повећање капацитета за праћење суђења за ратне злочине“*. Укупна вредност пројекта је 500.000 евра и спроводиће се кроз директан уговор са Организацијом за безбедност и сарадњу у Европи – ОЕБС.

Пројекат *„Подришка успостављању служби за заштиту и подршку жртвама и сведоцима на националном нивоу“*, директан уговор са ОЕБС-ом, укупна вредност пројекта 1.500.000 евра.

Пројекат *„Подришка Врховном касационом суду и његовој улози обезбеђивању независног и ефикасног функционисања рада судова“*, уговор о услугама, укупна вредност пројекта 1.500.000 евра.

Пројекат *„Унапређење административних капацитета Високог савета судства у области финансијског и оперативног планирања, статистике и аналитике, европских интеграција и ефективне примене правила о дисциплинској одговорности“*, уговор о услугама, укупна вредност пројекта, 1.500.000 евра

Пројекат који имплементира УНДП *„Унапређење механизма одговорности у јавним финансијама“*, а који је донирала шведска организација СИДА. Вредност пројекта који се односи на Правосудну академију је 166.000 \$. Активности предвођене током две године трајања пројекта (јануар 2014. – децембар 2015.) су се односиле на обуку судија „кривичара“ и тужилаца у области корупције у јавним финансијама са акцентом на злоупотребу процедура у јавним набавкама. Обука је организована и за прекршајне судије и запослене у Управи за јавне набавке и Републичкој комисији за заштиту

поступака у јавним набавкама. Овај пројекат је настављен и трајаће од јануара 2016. до децембра 2017. године. Академија ће се бавити специјализацијом тужилаца у одељењима за корупцију, као и обуком њима додељеним финансијских форензичара, у складу са Стратегијом за финансијске истраге.

Пројекат финансиран од стране ОЕБС мисије под називом „*Унапређење вештина заступање од стране јавних тужилаца у Србији*“. Вредност пројекта, који ће трајати од 1. марта до 31. децембра, а који се односи на Академију је 2.388.000 динара. Пројекат обухвата 12 тродневних семинара, који ће бити реализовани као радионице, за тужиоце. Академија мора и током 2016. године да настави да се бави овом темом, те ће конкурисати код различитих међународних организација како би добила подршку.

АИРЕ центар из Лондона већ 10 година сарађује са Правосудном академијом развијајући програме обуке и реализујући семинаре из области људских права. Планирано је одржавање 4 специјализована семинара и наставак издавања билтена судске праксе суда у Стразбуру, годишње четири билтена.

ОЕБС мисија, Одељење демократизације, је 2015. године подржала одржавање три округа стола са судијама апелационих судова Републике Србије из одељења судске праксе, као и истраживање судске праксе апелационих судова из области дискриминације у циљу превазилажења проблема везаних за доношење различитих пресуда у области људских права, са нагласком на дискриминацији. Рад са мисијом ОЕБС на хармонизацији судске праксе у области дискриминације ће се наставити и током 2016. године. Такође ће подржати организовање тренинга тренера за судије виших судова са територије све четири апелације, како би се постигао, између осталог и уједначен број судија који су експерти у овој области, као и да би Академија имала више предавача за ове теме. Израду ажурираног приручника, и организацију округлог стола са судијама из Аустрије који се баве овом темом ће подржати ЕУ твининг пројекат „*Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција за дискриминацију*“.

У периоду 2016-2017. година траје реализација директне помоћи УСАИД који има за циљ јачање капацитета Академије, између осталог и кадровско јачање. Према плану реализације директне помоћи Академија ће по истеку пројекта, запослене на пројекту наставити да ангажује из средстава редовног буџета.

Јединствени програм решавања старих предмета – кроз једног консултанта финансираног од стране МДФ-ЈСС који пружа техничку подршку Радној групи за спровођење Јединственог програма и јача капацитете њених чланова.

План активности ВКС ради уједначавања судске праксе – чију имплементацију ад хок помажу Мисија ОЕБС у Србији, Канцеларија Савета Европе у Београду, УС ДОЈ при Амбасади САД у Београду, МДФ и Делегација ЕУ у Београду.

Републичко јавно тужилаштво је током 2014. године наставило учешће у пројекту ИПА 2011 „*Спровођење права интелектуалне својине*“. Циљ пројекта је, између осталог, даља обука носилаца јавнотужилачке функције, подизање свести и ефикаснија заштита

права интелектуалне својине у кривичном поступку. У том смислу, представници Одељења за међународну правну помоћ и сарадњу су постали чланови управног комитета пројекта. У току реализације пројекта представници Одељења су учествовали и као предавачи и тренери полазницима обуке у сарадњи са Заводом за заштиту интелектуалне својине Републике Србије и Правосудном академијом. Наведени пројекат окончан је фебруара 2016. године.

Републичко јавно тужилаштво се током 2014. године укључило у ИПА 2012 пројекат „*E-Business Development*“ чији су главни корисници Министарство трговине, туризма и телекомуникација и Министарство финансија и економије. Циљ пројекта је јачање електронске трговине и коришћење нових технологија ради повећања ефикасности и флексибилности Владе, као и кривичноправна заштита електронског пословања. Из тог разлога је представник Одељења за међународну правну помоћ и сарадњу постављен за члана управног комитета пројекта.

Републичко јавно тужилаштво учествује у наставку регионалног пројекта ИПА 2010 „*Борба против организованог криминала и корупције: Јачање Мреже тужилаца*“. Пројектни тим пружао је помоћ у виду експертских савета у области међународне правне помоћи, експертске анализе и савета Радној групи Министарства правде у којој учествује и Републичко јавно тужилаштво, као и на пољу израде Нацрта новог Закона о међународној правној помоћи, стручног усавршавања јавног тужилаштва у виду организовања регионалних и националних семинара и студијских путовања на тему међународне правне помоћи, организованог криминала и корупције. Такође, пружена је подршка у циљу унапређења сарадње Републичког јавног тужилаштва и ЕВРОЦАСТ-а и Европске правосудне мреже (ЕЦН). У правцу јачања техничких капацитета јавног тужилаштва предузети су организациони кораци ради омогућавања употребе ЛУРИС програма за електронско завођење и праћење замолница за пружање међународне

Пројекат унапређења апликације за судијске помоћнике и имплементација у постојећи систем електронске базе личних листова судија, у сарадњи са „4 Дигитс Консултинг“.

Пројекат аутоматизација писарнице Високог савета судства, у сарадњи са „4 Дигитс Консултинг“.

Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) Усаглашавање домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

Измена законодавног оквира³⁹ који ће се допринети даљем јачању независности, непристрасности, професионализма и ефикасности правосудног система, као и

³⁹ **Напомена:** Област правосудја обухвата генерално лимитиран *Acquis communautaire* (правне тековине ЕУ) имајући у виду различите правне традиције, уставне акте, моделе, системе контроле и равнотеже. Вршиће се одговарајуће усклађивање са директивама и одлукама које имају општи карактер и односе се на земље чланице, а тичу се области које се регулишу наведеним законима (донетим током базе 2015. године, као и оних чије се доношење планира током 2016-2018. године). Стога смо само у неколицини случајева и били у могућности да наведемо са којим ће се конкретним ЕУ прописима вршити усклађивање домаћих прописа.

доследном процесуирању ратних злочина се најпре односи на потребу за изменом самог уставног оквира.

Радна група (подгрупа у оквиру Комисије за реформу правосуђа) за анализу постојећих одредаба Устава и предлагање могућих измена у светлу мишљења Венецијанске комисије и у складу са европским стандардима доставила је прву верзију анализе крајем 2015. године. Радна група за анализу постојећих одредаба Устава је израдила наведену анализу крајем јануара 2016. године, а иницирање промене устава и усвајање предлога за промену Устава у Народној скупштини је планирано за III квартал 2016. године.

Промене би, између осталог, требало да обухвате следеће:

- Систем одабира, предлагања, избора, премештаја и престанка функције судија, председника судова и јавних тужилаца, односно заменика јавних тужилаца би требало да буде независан од политичког утицаја;
- Улазак у правосудни систем треба да буде заснован на објективним критеријумима вредновања, правичним процедурама одабира, отворен за све кандидате одговарајућих квалификација и транспарентан из угла опште јавности.
- Ојачавање капацитета Високог савета судства и Државног већа тужилаца, на начин који би подразумевао преузимање водеће улоге у управљању правосуђем, па и када је реч о имунитетима. Њихов састав требало би да буде мешовит, без учешћа Народне скупштине (изузев искључиво деклараторне улоге) са најмање 50% чланова из правосуђа који представљају различите нивое јурисдикције. Изабрани чланови би требало да буду одабрани од стране колега;
- Активности усмерене на одузимање органима законодавне или извршне власти овлашћења да контролишу или надгледају рад правосуђа;
- Преиспитивање пробног периода у трајању од три године за кандидате за судије и заменике тужилаца;
- Прецизирање разлога за разрешење судија;
- Прецизирање правила која се односе на прекид мандата судија Уставног суда.

Израда радног текста Устава и јавна расправа предвиђено је за IV квартал 2016. године, а упућивање предлога Устава на мишљење Венецијанској комисији до краја I квартала 2017. године. Након тога следи процес усвајање Устава, као и доношење Уставног закона, до краја IV квартала 2017. године. Потом, усклађивање правосудних закона са новим Уставним одредбама (Закон о уређењу судова, Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава, Закон о судијама, Закон о јавном тужилаштву, Закон о Високом савету судства, Закон о Државном већу тужилаца, Закон о Правосудној академији), предвиђено је да се изврши до краја IV квартала 2018. године, као и подзаконских аката са измењеним правосудним законима, до краја III квартала 2019. године.

Наведене измене би требало да учине правосуђе Републике Србије у потпуности независним од политичког утицаја, уз потврду у виду позитивног мишљења Венецијанске комисије на нови Устав и законске одредбе које се односе на правосуђе. Потом, да се судије и тужиоци бирају на основу стручности и учинка што би у целини узев имало позитиван утицај на квалитет и ефикасност правосуђа. Да Високи савет судства и Државно веће тужилаца (оформљени у складу са европским стандардима) успешно управљају правосуђем са адекватним финансијским средствима, кадром изабраним по јасним критеријумима, поштујући принципе транспарентности и одговорности. При чему би, све горе наведено било потврђено у позитивној оцени Европске комисије из Годишњег извештаја о напретку Републике Србије укључујући унапређење одредаба Устава.

Даље, измене Закона о судијама усвојене, како је већ предочено, током 2015. године, између осталог предвиђају да ће стручност, оспособљеност и достојност за судије, које су изабране први пут у основним и прекршајним судовима, бити проверена на тесту организованом од стране Високог савета судства и овим обавезује (чл. 2 [s6]) Високи савет судства да регулише програм и метод тестирања у року од 90 дана од дана ступања на снагу закона. Стога, у III кварталу 2016. године предвиђено је доношење Правилника о критеријумима и мерилима, за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија и председника судова.

Такође, измене Закона о уређењу судова, усвојене крајем 2015. године, предвиђале су да се критеријуми, стандарди и процедуре за оцену судијских помоћника регулишу актом Високог савета судства и прописује (чл. 5 [s4]) да је Високи савет судства у обавези да усвоји такав акт у року од 60 дана од ступања на снагу закона. Високи савет судства је у наведеном року, а у оквиру насловног периода, донео Правилник о критеријумима, мерилима и поступку за оцењивање судијских помоћника, који је ступио на снагу осмог дана од дана објављивања, а почетак примене је 1. јун 2016. године. Правилник обезбеђује правичан и транспарентан систем вредновања рада судијских помоћника.

Високи савет судства је на седници од 13. јануара 2016. године донео Одлуку о изменама и допунама Пословника о раду Високог савета судства, а ради њиховог усклађивања са Законом о изменама и допунама Закона о Високом савету судства, односно Државном већу тужилаца, усвојених крајем 2015. године.

Како би се осигурало пуно поштовање судских одлука укључујући и подизање свести да критиковање судских одлука, нарочито од стране политичара, представља ризик по независност правосуђа предвиђено је:

Доношење Кодекса понашања за народне посланике о границама дозвољености коментарисања судских одлука и поступака и његова ефективна примена (У претходном сазиву Народне скупштине припремљен је нацрт Кодекса понашања народних посланика. Очекује се да у овом сазиву Народне скупштине надлежни одбор (Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања) образује радну групу која ће наставити рад на утврђивању коначног текста предлога Кодекса понашања народних посланика, при чему би радна група размотрила и питање

уношења одредбе о границама дозвољености коментарисања судских одлука и поступака);

Влада је на седници од 23.01.2016. године усвојила Кодекс понашања за чланове Владе Републике Србије о границама дозвољености коментарисања судских одлука и поступака и његова ефективна примена (*"Службени гласник РС" бр. 6/2016*");

У складу са новим Законом о полицији (члан 45. став 3.) у току је рад на изради потпуно новог Кодекса полицијске етике, који ће на предлог министарства донети Влада Републике Србије. У вези са тим, у постојећи предлог новог Кодекса полицијске етике унета је општа норма „Заштита службених података“, у којој се наводи да полицијски службеници не откривају и не користе неовлашћено податке до којих су дошли у служби или поводом вршења службе, а који би могли угрозити ток законитог поступка, односно права трећих лица.

Такође, у члану 33. новог Закона о полицији који је донет у фебруару 2016. године - „Стандарди полицијског поступања“ се наводи да запослени у министарству не нарушавају поверљивост података до којих се долази на раду или у вези са радом.

У оквиру наведеног периода, тачније до краја I квартала 2017. године уследиће и измене Закона о судијама у делу који се односи на расподелу предмета случајем, а у циљу спровођења Програма за пондерисање предмета.

Како је Високи савет судства током IV квартала 2015. године формирао радну групу за израду анализе да ли постоји потреба за изменом Етичког кодекса за судије, у циљу прецизирања одредаба које предвиђају дисциплинску одговорност судија због непоштовања Етичког кодекса за судије, у наредном периоду може се очекивати и измена самог Етичког кодекса за судије, али радна група свакако ради на изради Пословника о раду Етичког одбора Високог савета судства којим ће бити регулисано праћење поштовања Етичког кодекса за судије и спровођење активности евалуације и обуке судија из области етике, чије је доношење предвиђено закључно са II кварталом 2016. године.

Такође, Државно веће тужилаца је на седници која је одржана током 2015. године, донело одлуку о формирању Радне групе за израду Пословника о раду Етичког одбора Државног већа тужилаца, која ће уз подршку Мисије ОЕБС-а у Републици Србији, израдити наведени подзаконски акт. Истим ће се ближе уредити састав, избор, надлежности и начин одлучивања Етичког одбора Државног већа тужилаца. Наведена радна група је током 2015. године одржала неколико састанака поводом израде нацрта Пословника, чије се доношење стога очекује у наредном периоду.

Планира се и измена Закона о парничном поступку у циљу унапређења ефикасности, а нарочито у делу који се односи на достављање писмена, снимање суђења и процесну дисциплину, имајући у виду ЕУ стандарде, праксу ЕСЈП и Уставног суда. Измена предвиђена за IV квартал 2016. године. Радна група ће приликом израде текста закона узети у обзир следећа релевантна документа са циљем делимичног или потпуног

усклађивања у зависности од могућности примене истог у правном систему Републике Србије:

- Уредбу Европског Парламента и Савета (ЕС) бр. 861/2007 од 11. јула 2007. године о установљењу европског поступка у споровима мале вредности;
- Уредбу број 1206/2001 од 28. маја 2001. године о сарадњи између судова држава чланица код прибављања доказа у грађанским и трговачким стварима;
- Уредбу (ЕС) Европског парламента и Савета бр. 1896/2006 од 12. децембра 2006. године о установљењу Европског платног налога.

У погледу правних тековина везаних за област наслеђивања и јавнобележнички систем, Република Србија ће након уласка у ЕУ примењивати Уредбу (ЕУ) број 650/2012 Европског парламента и Савета од 4. јула 2012. године, о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и прихватању и извршењу јавних исправа у наследним стварима и о успостављању Европске потврде о наслеђивању („Уредба о наслеђивању“) и Спроведбену уредбу Комисије ЕУ бр. 1329/2014 од 9. децембра 2014. године која установљава Обрасце садржане у Уредби (ЕУ) бр. 650/2012. године.

У погледу поступка извршења и обезбеђења, Република Србија ће након уласка у ЕУ примењивати Уредбу (ЕУ) бр. 655/2014 Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године којом се успоставља поступак за европски налог за блокаду рачуна како би се поједноставила прекогранична наплата дуга у грађанским и привредним стварима.

Напомена: Наведени ЕУ прописи су у оквиру Поглавља 24: Правда, слобода и безбедност у делу 3.24.5. Правосудна сарадња.

Потом и измена Законика о кривичном поступку у циљу унапређења ефикасности поступка, а нарочито у делу који се односи на достављање писмена, снимање суђења и процесну дисциплину, имајући у виду одређене ЕУ стандарде (Европска Конвенција о заштити људских права и основних слобода (Рим, 4 новембар 1950) и пратећи протоколи, Директива Европског парламента и Европског савета 2012/29/ ЕУ од 25 октобра 2012 која установљава минималне стандарде и одлука Савета 2001/220/ЈНА, Директива Европског савета 2004/80/ЕС од 29. априла 2004. године и Директива Европског парламента и Европског савета 2011/99/ЕУ од 13 децембра 2011. године), праксу ЕСЈП и Уставног суда. Измена планирана за I квартал 2016. године.

У овом периоду уследиће и доношење неопходних подзаконских аката и аката Коморе извршитеља за спровођење новог Закона о извршењу и обезбеђењу, усвојеног крајем 2015. године, нарочито у циљу успостављања јасно дефинисаних професионалних стандарда и критеријума за извештавање (о раду и финансијама), као и функционалног и транспарентног система одговорности извршитеља кроз уређење професионалне етике, дисциплинских поступака и система надзора и контроле од стране министарства надлежног за послове правосуђа и Коморе извршитеља; Спровођења почетне и редовне стручне обуке. Планиран рок: II квартал 2016. године. Затим и израда и доношење

преосталих подзаконских аката и аката Јавнобележничке коморе чије је доношење предвиђено новим Законом о јавном бележништву из 2015. године, као што су: Кодекс професионалне етике; Подзаконска акта о надзору и контроли; Програми обуке. Рок: I квартал 2016. године.

У области ратних злочина, неопходно је усвајање потребних закона ради ефективне примене промене идентитета као мере заштите сведока и израда Протокола о обавезном информисању жртава о свим аспектима суђења који су од интереса за жртве доношење пресуде, пуштање оптуженог из притвора, одслужење казне осуђеног и др. у складу са чланом 26. Директиве 2012/29/ЕУ. Образована је радна група, која је отпочела са радом од IV квартала 2015. године. Предвиђен рок за завршетак предметне активности је IV квартал 2016. године.

Изменом постојећих и доношењем нових прописа, Република Србија ће се ускладити са следећим правним тековинама ЕУ:

1. Европска Конвенција о људским правима;
2. Повеља ЕУ о основним правима;
3. Основни принципи Уједињених нација о независности судства, 29. новембар 1985. године, А/РЕС/40/32;
4. Европске смернице о етици и понашању државних тужилаца (Будимпештанске смернице) које је усвојила Конференција врховних тужилаца Европе 31. маја 2005. године;
5. Бангалорски принципи понашања у судству (Бангалорски принципи), које је усвојила Комисија Уједињених нација за људска права 23. априла 2003. године;
6. Препорука СМ/Рес(2010)12 Одбора министара државама чланицама о независности, ефикасности и одговорности у судству;
7. Препорука бр. R (86) Савета Европе о мерама за спречавање и смањење оптерећења судова;
8. Препорука Савета Европе Рес(2000)19 о улози државног тужилаштва у кривичном систему;
9. Европска повеља о закону за судије, коју је Савет Европе усвојио 1998. године;
10. Magna Carta, Консултативно веће европских судија (2010.);
11. Мишљење Консултативног већа европских судија (2001)01 о стандардима судске независности и непреместивости судија;
12. Препорука СМ (94)12 о независности, ефикасности и улози судија;
13. Препорука *Рес(2003)17* Комитета министара Савета Европе која се тиче извршења, одобрена 9. септембра 2003. године и Смернице за бољу примену постојећих

препука Савета Европе о извршењу Европске комисије за ефикасност правосуђа (“СЕРЕЈ”) СЕРЕЈ (2009), IIREV2, од 17. децембра 2009

14. Смернице о улози судских вештака у судским поступцима у државама чланицама Савета Европе (СЕРЕЈ(2014)14) Европске комисије за ефикасност правосуђа (СЕРЕЈ).

б) Мере и активности које ће бити усмерене на успостављање или јачање институционалне структуре и административних капацитета

Предвиђено је постепено јачање капацитета Тужилаштва за ратне злочине избором заменика јавног тужиоца и кроз запошљавање/премештај тужилачких сарадника:

- два заменика специјалног тужиоца и једног помоћника/саветника током III квартала 2015. године; (објава позиција крајем 2015. године)
- два заменика специјалног тужиоца и три помоћника током I квартала 2016. године;
- једног заменика специјалног тужиоца и два помоћника, током I квартала 2017. године;
- једног заменика специјалног тужиоца током I квартала 2018. године;
- једног заменика специјалног тужиоца и једног помоћника током IV квартала 2018. године;
- потенцијално ангажовање војних експерата у складу са тужилачком стратегијом (I квартал 2016. године).

Даље, континуирана измена систематизације Тужилаштва за ратне злочине и запошљавање психолога који ће се бавити жртвама и сведоцима када постоји потреба (у складу са Тужилачком стратегијом), почев од II квартала 2016. године.

Оснивање Службе за подршку и помоћ сведоцима и оштећенима на националном нивоу и то на основу: анализе досадашње праксе у примени члана 102. став 5. Законика о кривичном поступку у правцу сагледавања постојећих потреба за измену члана и бољу заштиту сведока (рад радне групе за наведену анализу отпочео крајем 2015. године); спровођења независне и непристрасне процене поступања и рада Јединице за заштиту учесника у кривичном поступку Министарства унутрашњих послова; као и узимајући у обзир већ успостављене службе за подршку и помоћ оштећенима у судовима и јавним тужилаштвима. Рок: Континуирано, почев од I квартала 2016. године.

Јасна кадровска ситуација у реформисаном правосуђу, дефинисане потребе, које су и адекватно обезбеђене, при чему се има у плану да се у највећој могућој мери води и рачуна да обим посла буде равномерно распоређен кроз аутоматски систем, биће познати након израде и усвајања средњорочне Стратегије људских ресурса за правосуђе, што је предвиђено током II и III квартала 2016. године.

Високи савет судства је на седници одржаној 07.04.2015. године донео Упутство о начину приступа, систему рада и начину поступања службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима. Упутство је достављено свим судијама на упознавање.

Средњорочна стратегија људских ресурса за правосуђе биће израђена имајући у виду закључке и препоруке из Функционалне анализе правосуђа: правосудне мреже у погледу трошкова, стања инфраструктуре, ефикасности и приступа правди; потреба и обима посла, као и оптерећености судија и јавних тужилаца у погледу људских, материјалних и техничких ресурса, а узевши у обзир могуће даље промене у структури судова, избору и обуци кадрова.

Стратегијом ће, између осталог, бити обухваћена следећа питања:

- број и структура носилаца правосудних функција;
- статус, број и структура судијских сарадника и јавнотужилачких помоћника;
- управљање, број и професионална структура административног особља у правосуђу.

С тим у вези, број полазника почетне обуке Правосудне академије ће се одређивати имајући у виду закључке и препоруке из Стратегије људских ресурса за правосуђе. Рок: Континуирано, почев од IV квартала 2016. године. Даље, у циљу јачања капацитета Правосудне академије за 2016. годину одобрено је повећање буџета Академије који добија од стране Републике Србије. У периоду 2016-2017. година траје реализација директне помоћи УСАИД који има за циљ јачање капацитета Правосудне академије, између осталог и кадровско јачање. У оквиру УСАИД пројекта завршена је регрутација планираног особља од чега је шест особа запослено на одређени период, а шест особа регрутовано према уговору којим не заснива радни однос према радном законодавству.

Предвиђена је потреба за континуираним унапређењем капацитета одељења Министарства надлежног за правосуђе за надзор над јавнобележничком делатношћу (спроводи се од III квартала 2014. године када је донет нови Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места на основу кога је повећан броја лица запослених у Одељењу за правосудне професије који су задужени за праћење јавног бележничтва са једног на три места; запослени су учествовани и у релевантним радионицама и студијским посетама).

Континуирано унапређење структуре и повећање броја запослених у Административној канцеларији Високог савета судства/Државног већа тужилаца, у складу са новом систематизацијом радних места заснованом на потреби јачања аналитичких, статистичких и управљачких капацитета у складу са проширењем надлежности Високог савета судства/Државног већа тужилаца (како је претходно наведено спроводи се од I квартала 2015. године уз подршку ИПА 2013 - твининг пројекта који је укључио активности у циљу ојачавања капацитета Административних канцеларија ВСС/ДВТ - а у погледу финансирања).

Предвиђено је и континуирано јачање капацитета и унапређење ефикасности рада одељења судске праксе у Врховном касационом суду, судовима републичког ранга и апелационим судовима, као један од начина за унапређење уједначености судске праксе (што се у оквиру ВКС-а и спроводи почев од средине 2014. године - ангажовањем једног судије и једног саветника у области праксе и заштити права на суђење у разумном року; а од марта 2015. године ангажован је један консултант за област судске праксе). ВКС планира да настави обучавање у наведеном смислу и да њиме обухвати и одељења судске праксе свих виших судова. Међутим, смањење броја запослених према нацрту Закона о систему плата запослених у јавном сектору у наредном периоду може довести до отежаног спровођења свих активности уједначавања судске праксе. Врховни касациони суд очекује да ће ове активности наставити уз подршку пројекта ЕУ Унапређење ефикасности правосуђа до краја 2017. године.

в) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ које обухватају све друге активности

Имајући у виду начелне препоруке из Извештаја о скринингу, а у циљу обезбеђивања независног, непристрасног и одговорног, стручног и ефикасног правосудног система, као и унапређења и доследног спровођења процеса истраживања и процесуирања ратних злочина, надлежне институције - носиоци активности из Акционог плана за поглавље 23 (потпоглавље правосуђе)⁴⁰, ће у наредном периоду спроводити планиране мере и активности:

- Законом у изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 13/16) надлежности министарства надлежног за правосуђе од 1. јануара 2017. године преузима Високи савет судства.

- Потпуни прелазак буџетских овлашћења са Министарства надлежног за правосуђе на Државно веће тужилаца. Рок: I квартал 2017. године;

Одељење за односе са јавношћу Републичког јавног тужилаштва и Државно веће тужилаца, уз подршку пројекта ГИЗ-а, Министарства правде и уз учешће представника медија направили су водич за комуникацију између јавних тужилаштава, медија и јавности (I квартал 2016. године);

"У складу са новим Законом о полицији (члан 45. став 3.) у току је рад на изради потпуно новог Кодекса полицијске етике, који ће на предлог министарства донети Влада Републике Србије. У вези са тим, у постојећи предлог новог Кодекса полицијске етике унета је општа норма „Заштита службених података“, у којој се наводи да полицијски службеници не откривају и не користе неовлашћено податке до којих су

⁴⁰ Влада Републике Србије, Народна скупштина, Министарство надлежно за правосуђе, Комисија за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године, Високи савет судства, Државно веће тужилаца, Врховни касациони суд, Републичко јавно тужилаштво, Правосудна академија, Комора извршитеља, Јавнобележничка комора, Тужилаштво за ратне злочине, Министарство надлежно за унутрашње послове (Јединица за заштиту учесника у кривичном поступку, Служба за откривање ратних злочина), Тужилаштво за организовани криминал.

дошли у служби или поводом вршења службе, а који би могли угрозити ток законитог поступка, односно права трећих лица.

Није било обука и тренинга за припаднике Службе за откривање ратних злочина у области међународног кривичног права.

- У току достављање финалног текста анализе правног и фактичког стања и потреба Службе за откривање ратних злочина у оквиру Министарства унутрашњих послова, а у циљу одређивања потреба за реформом службе; Анализа (извештај) правног и фактичког стања и потреба Службе за откривање ратних злочина у оквиру Министарства унутрашњих послова Републике Србије, у циљу одређивања потреба за њену реформу, припремљена је од стране Службе и упућена Министарству правде Републике Србије које је ту анализу/извештај доставило на потврђивање, дана 22. фебруара 2016. године, надлежном органу у оквиру Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

Такође, у члану 33. новог Закона о полицији који је донет у фебруару 2016. године - „Стандарди полицијског поступања“ се наводи да запослени у министарству не нарушавају поверљивост података до којих се долази на раду или у вези са радом. "

- Увођење европских стандарда везаних за поштовање судских одлука и границе дозвољености критиковања судских одлука и поступака у контексту поштовања независности правосуђа у програм Правосудне академије и спровођење обука у овој области. Рок: континуирано, почев од III и IV квартала 2016. године;

- Организовање радионица за новинаре у циљу усвајања европских стандарда и унутрашњих норми везаних за поштовање судских одлука и извештавање о судским поступцима. Рок: континуирано, почев од III и IV квартала 2016. године;

- Ефикасније процесуирање прекршаја у случајевим јавног кршења претпоставке невиности (члан 73. Закона о јавном информисању и медијима) и вођење евиденције о овој врсти поступака. Рок: Континуирано, почев од I квартала 2015. године. Ови поступци се спроводе пред прекршајним судовима. Успостављањем СИПРЕС-а, система за аутоматско вођење предмета у свим прекршајним судовима (потпуни roll out очекује се до краја јануара 2016. године), биће могуће водити прецизну евиденцију о овој врсти поступака. Ову статистику прикупља Прекршајни апелациони суд месечно, Врховни касациони суд на полугодишњем и годишњем нивоу. Према подацима прибављеним од Прекршајног апелационог суда, у 2015. години пред прекршајним судовима Републике Србије покренута су укупно 4 прекршајна поступка због извршења прекршаја из члана 140. Закона о јавном информисању и медијима, који до дана подношења извештаја Врховног касационог суда 4.5.2016. године нису окончани;

- Унапређење других видова сарадње са цивилним друштвом (заједничко организовање радионица, заједничке публикације, истраживања и кампање подизања нивоа свести) у процесу дефинисања реформских корака, а у складу са Смерницама за сарадњу институција укључених у Поглавље 23 и цивилног друштва, израђеним уз подршку

ТАИЕХ експерта, као и Смерницама за укључивање цивилног друштва у законодавни процес. Рок: континуирано, спроводи се почев од III квартала 2014. године;

- Анализа постојећег ИКТ система у погледу хардвера, софтвера, постојећег квалитета података, као и људских ресурса у судовима, јавним тужилаштвима и затворима, са фокусом на потребама хитних измена као и средњорочних и дугорочних промена, са препорукама за његово унапређење. Анализа је израђена током II квартала 2016. године;

- Израдити Смернице које одређују правце развоја (концептуални модел) ИКТ система у правосуђу Републике Србије на основу резултата Функционалне анализе правосуђа, као и Анализе постојећег стања, а које обухватају ИКТ инфраструктуру и трошкове њеног одржавања, софтвер и људске ресурсе. Смернице су усвојене од стране Секторског савета на седници од 13.04.2016. године.

- Континуирана институционализација координације и управљања ИКТ системом, путем јавно-приватног или јавно-јавног партнерства, нарочито водећи рачуна о елиминацији коруптивних ризика. Спроводи се почев од III квартала 2015. године;

- Израда плана активности и припрема одговарајућег методолошког упутства за „чишћење“ постојећих података у складу са препорукама претходних анализа, за примену методолошког упутства за „чишћење“ података. Рок: II квартал 2016. године;

- Израда протокола о уносу и размени података (укључујући и скенирање докумената) у ИКТ систему са циљем унификације поступања у читавом правосудном систему и програма обуке за запослене у правосуђу са циљем унапређења квалитета рада на постојећи ИКТ платформама. Рок: III квартал 2016. године;

- Унапређење максималног искоришћења постојећих капацитета кроз: електронског заказивања рочишта; -прикупљања података о разлозима неодржавања рочишта; - заказивања следећег рочишта у стандардизованим временским периодима већ приликом одлагања претходног рочишта. Рок: I квартал 2016 – IV квартал 2018. године;

- Израдити процену постојећег стања и утврдити стандарде и начине за размену података између органа у оквиру правосудног система (интероперабилност постојећих ИКТ система у оквиру правосуђа). Рок: током IV квартала 2016;

- Израда и усвајање Програма за пондерисање предмета који обезбеђује степеновање у увођењу система пондерисања, као једног од критеријума њихове расподеле. Рок: током III и IV квартала 2016. године;

- Унапређење сарадње Високог савета судства и Државног већа тужилаца са Агенцијом за борбу против корупције, кроз редовне састанке и разматрање текућих проблема у циљу доследног и правовременог спровођења обавезе подношења извештаја о имовини и приходима (имовинских карата) носилаца правосудних функција. Рок: континуирано, спроводи се почев од III квартала 2015. године;

- Анализа и измена нормативног оквира којим се уређују: разлози за престанак судијске функције са циљем њиховог прецизирања; рок застарелости дисциплинског прекршаја; режим санкционисања и пракса. Рок: IV квартал 2015. године - IV квартал 2016. године;

- Анализа, и у случају да резултати анализе покажу да је потребна, измена нормативног оквира којим се уређују: разлози за разрешење носилаца јавнотужилачке функције, са циљем њиховог прецизирања; надлежност за вођење дисциплинског поступка и доношење одлуке, а са циљем преиспитивања двоструке надлежности Дисциплинске комисије; рок застарелости дисциплинског прекршаја; санкционисање режима и праксе. Рок: IV квартал 2015. године - IV квартал 2016. године;

- Анализа, и у случају да резултати анализе покажу да је потребна, измена Етичког кодекса за судије у циљу прецизирања одредаба које предвиђају дисциплинску одговорност судија због непоштовања Етичког кодекса за судије. У току је рад радне групе образоване у оквиру Високог савета судства на предметној анализи. Рок: до II квартала 2016. године;

- Државно веће тужилаца наставља да прати примену Етичког кодекса јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца из 2013. године кроз рад Етичког одбора Већа као радног тела са саветодавном улогом, као и кроз рад јавних тужилаца у предметима притужби грађана или институција на рад појединих носилаца јавнотужилачких функција, посебно у области рада дисциплинских органа Већа, и то дисциплинског тужиоца и његових заменика као и дисциплинског већа, а све у циљу установљења евентуалне потребе за изменом Кодекса ради прецизирања наведених одредби. Рок: спроводи се почев од IV квартала 2015 – II квартал 2016. године;

- Спровођење мера за унапређење програма Правосудне академије у складу са резултатима Функционалне анализе потреба Правосудне академије као што су: - Унапређење пријемног испита за полазнике почетне обуке; -Унапређење програма почетне и сталне обуке кроз израду и усвајање годишњег програма обуке који обухвата све области права (Укључујући право ЕУ и људска права) и вештина потребних за рад у правосудју, које укључују практичне вештине у свим областима права, у зависности од тога о којој категорији полазника је реч, а нарочито имајући у виду употребу ИКТ система, правне анализе, методологије и технике писања одлука. Годишњи програм обуке мора обухватити и обуке у области менаџмента, намењене судским управитељима, као и председницима судова и јавним тужиоцима -Унапређење сталне обуке кроз шири обухват полазника, потенцијално кроз прописивање минималног броја дана обуке по носиоцу правосудне функције на годишњем нивоу, при чему обукама треба да буду обухваћени не само носиоци правосудних функција већ и председници, секретари и менаџери, судијски сарадници и тужилачки помоћници, административно особље и лица која се баве правосудним професијама; -Унапређење транспарентности избора повремених предавача; -Унапређење методике наставе кроз радионице, симулације и увођење учења на даљину; -Унапређење завршног испита. Рок: континуирано, спроводи се почев од I квартал 2015. године;

- Спровођење мера за унапређење организације рада Правосудне академије у складу са резултатима Функционалне анализе потреба Правосудне академије, као што су увођење Центра за документовање и истраживање и повећање броја запослених у складу са планираним програмско-организационим променама; на основу директне помоћи USAID, радно ангажујући 12 нових лица у циљу јачања унутрашњих капацитета Правосудне академије ради јачања развитка обука, даљег развоја критеријума за одређивање предавача и ментора, евалуације обука, као и комуникације и напредовање. У оквиру наведеног пројекта подршке завршена је регрутација планираног особља, од чега је шесторо запошљено на одређено време, а шесторо на уговор. Рок: континуирано, спроводи се почев од I квартала 2015. године;
- Обезбеђивање одговарајућих инфраструктурних предуслова за рад Правосудне академије у складу са увећаним капацитетима Академије, путем адаптације и опремања одговарајуће зграде у складу одлуком Владе Републике Србије, донете на седници 9. априла 2015. године, о додељивању зграде која се налази у центру Београда и која има површину од 2800 квадратних метара, са тренутном тржишном вредношћу од 3 милиона евра. Рок: континуирано, спроводи се почев од I квартала 2015. године;
- Развијање сарадње Правосудне академије са академијама из Европске уније из Мреже европске правосудне обуке (ЕЈТН) и обезбеђивање учешћа судија и јавних тужилаца у активностима ЕЈТН: -предвиђањем финансијске подршке за ове активности у годишњем националном ИПА програму; -и припремом за усвајање Меморандума о разумевању са DG Justice ради узимања учешћа у Правосудном програму (и обезбеђивање да трошкови учешћа у активностима ЕЈТН буду покривени у оквиру бесповратних средстава које ЕЈТН добија од DG Justice). Рок: континуирано, док се Меморандум о разумевању не закључи. Спроводи се почев од 2015. године;
- Израда средњерочне процене стања имајући у виду закључке и препоруке из Функционалне анализе правосуђа: правосудне мреже у погледу трошкова, стања инфраструктуре, ефикасности и приступа правди; потреба и обима посла, као и оптерећености судија и јавних тужилаца у погледу људских, материјалних и техничких ресурса, а имајући у виду могуће даље промене у структури судова, избору и обуци кадрова. Рок: током II и III квартала 2016. године;
- Измена Јединственог програма решавања старих предмета, а на основу иницијалних резултата спровођења и закључака са редовних састанака Радне групе за праћење примене Јединственог програма решавања старих предмета. Рок: II квартал 2016. године;
- Потписивање меморандума о сарадњи између судова и других релевантних служби и институција (попут Поште), а са циљем ефикаснијег решавања старих предмета. Рок: континуирано, спроводи се почев од IV квартала 2014. године;
- Анализа и по потреби измена Закона о јавном бележничтву и пратећег сета закона, у складу са ЕУ стандардима, уз помоћ експерата и на основу резултата примене. Рок: периодично, почев од I квартала 2016. године;

- Континуирано промовисање јавног бележничтва;
- Континуирано спровођење обука за јавне бележнике;
- Доношење програма и спровођење основних и специјализованих обука за посреднике. Рок: континуирано, спроводи се почев од III квартала 2015. године;
- Редовно спровођење надзора и контрола функционисања система извршитеља од стране Коморе извршитеља и Министарства надлежног за послове правосуђа, у складу са Законом о извршењу и обезбеђењу и спроводбеним актима. Редовно извештавање Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године и предузимање неопходних мера ради отклањања проблема и унапређења рада. Рок: континуирано, спроводи се почев од III квартала 2015. године;
- Унапређење ефикасности система извршитеља у складу са резултатима Анализе и Извештаја о систему извршења и обезбеђења RoLE пројекта, изменама Закона о извршењу и обезбеђењу, као и проблемима уоченим у праћењу функционисања система, спровођењем мера попут: -Формирање посебног одељења/интерног панела Коморе извршитеља који би вршио надзор над извршитељима и утврђивао испуњеност професионалних стандарда и основаност притужби на рад извршитеља; -Унапређење административних капацитета запослених у Министарству надлежном за послове правосуђа који су задужени за надзор над радом извршитеља; - Спровођење редовне стручне обуке извршитеља, укључујући корективну обуку као могућу санкцију за утврђене неправилности у раду извршитеља; -Објављивање информација о могућностима изјављивања жалбе/притужбе на рад извршитеља. Рок: континуирано, почев од IV квартала 2015. године;
- Унапређење ефикасности судског система извршења у складу са резултатима Анализе и Извештаја о систему извршења и обезбеђења RoLE пројекта, кроз усвајање новог Закона о извршењу и обезбеђењу, а нарочито кроз: - прецизније процесне одредбе које уклањају постојеће недоречености и нејасноће, а које успорују спровођење поступка; - детаљне и јасне одредбе о извршењу новчаног потраживања на непокретностима као најзначајнијом имовином; - Прецизније одредбе о подели надлежности између судова и извршитеља; - Уједначавање судске праксе кроз увођење права на жалбу (надлежност виших судова); - Проширење надлежности извршитеља које ће смањити број предмета у судовима; - Обука судија о извршном поступку; Примена релевантних делова Стратегије и пратећег Акционог плана за унапређење судског система извршења укључујући Посебан програм мера за решавање старих извршних предмета у судовима у Републици Србији за период 2015-2018. године од 18. новембра 2014. године. Рок: континуирано, почев од I квартала 2016.године;
- Анализа нормативног оквира којим се уређују питања: обавезности судске праксе; права на правни лек и надлежности за одлучивања по правним лековима; као и објављивања судских пресуда и сентенци имајући у виду ставове Венецијанске комисије. Рок: почев од II квартала 2014. до I квартала 2016. године;

- Утврђивање јасних правила анонимизације судских одлука у различитим правним областима пре њиховог објављивања, ослањајући се на правила Европског суда за људска права. Рок: II квартал 2016. године;

- Унапређење приступа прописима и судској пракси, путем формирања и унапређење свеобухватних и свима доступних електронских база прописа и судске праксе уз поштовање прописа који уређују тајност података и заштиту података о личности, а имајући у виду одредбе Закона о објављивању закона и других прописа и аката, Закона о правосудној академији и Закона о уређењу судова. Рок: континуирано, спроводи се почев од III квартала 2014. године;

- Дискусија о Тужилачкој стратегији на експертском састанку на ком учествују домаће судије, припадници полиције, адвокати укључени у поступке за ратне злочине и представници Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију и Механизма за међународне кривичне судове, Међународног кривичног суда, регионалних тужилаштва и невладиних организација. Усвајање и почетак примене Тужилачке стратегије, чији је финални текст усклађен са релевантним сугестијама изнетим на експертском састанку. Рок: континуирано, спроводи се почев од IV квартала 2015. године;

- Потпун увид и истраживање архиве Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију и Механизма за међународне кривичне судове (која се тиче ратних злочина учињених на подручју бивше Југославије, а која садржи документе не само из Србије већ и Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, као и опште и посебне оптужбе на којима су тужиоци Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију већ радили), анализу откривених докумената, преко постављених официра за везу на основу пројекта ЕУ којим се обезбеђује да све приоритетне и озбиљне оптужбе за ратне злочине буду на адекватан начин процесуиране у складу са тужилачком стратегијом. -Идентификовање материјала и доказа Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију и Механизма за међународне кривичне судове који су релевантни за приоритетне случајеве у оквиру активности 1.4.1.3. и предавање пронађених докумената и доказа из Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију и Механизма за међународне кривичне судове, Тужилаштву за ратне злочине (добijена је подршка и потписан је меморандум о разумевању) -Пренос знања и искуства из Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију, путем: • Сарадње Тужилаштва за ратне злочине са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију / Механизмом за међународне кривичне судове у конкретним предметима како би се стекло опште и посебно знање везано за конкретне случајеве, искуство и стратегије тужилаца Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију и Механизма за међународне кривичне судове о прикупљеним доказима и методама њихове употребе (транспарентност се обезбеђује тако што се информације и искуство прикупљају од независних стручњака-тужилаца); Сарадња Тужилаштва за ратне злочине са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију / Механизмом за међународне кривичне судове на конкретним предметима у којима су пренети докази како би се пренела стратегија, знање и искуство у судској пракси

везано за злочине и облике одговорности који се наводе у конкретним случајевима (транспарентност је постигнута путем добијања информација и вештачења независних стручњака) •Ad hoc присуство саветника Тужилаштва за ратне злочине у канцеларијама Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију и Механизма за међународне кривичне судове, у вези националних предмета, и анализа списка предмета тужилаштва Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију и развој Стратегије за конкретне случајеве који ће бити процесуирани пред Вишим судом у Београду. Рок: континуирано, почев од III квартала 2015. године;

- Објављивање закључака са експертског састанка одржаног крајем 2015. године на тему: „Врсте и висина казни и успостављање критеријума који се примењују у предметима ратних злочина пред Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију и националним правосудним системима у Србији, Хрватској, Босни и Херцеговини“ и праћење његове примене. Рок: почевши од IV квартала 2015. године;

Преглед планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Такође, у току је израда Мапе пута за примену секторског приступа у сектору правде, и Државно веће тужилаца ће учествовати у изради наведене мапе пута, која ће, заједно са Секторским планским документом, и ИПА 2014-2020 документом (*ИПА II – „AD Justice“*) одредити програмирање пројеката иностране развојне помоћи у области правосуђа за наредни период.

У периоду 2016-2018 Врховни касациони суд очекује значајнију подршку из средстава ИПА II I то ИПА 2012 кроз пројекат Правосудне ефикасности I ИПА 2016 Подршка Врховном касационом суду. Што се осталих донатора тиче, ВКС се нада да ће њихово интересовање за програме Суда остати исто, али претпоставља да ће, као и до сада бити на *ad hoc* нивоу.

"У току је потписивање твининг уговора за пројекат „Борба против организованог криминала (трговина људима, трговина дрогом, незаконита трговина оружјем, финансијске истраге)“ из програма ИПА 2013. Одабран је конзорцијум за имплементацију пројекта који ће започети у другом кварталу 2016.године, након издавања Писма обавештења од стране уговорног тела, Министарства финансија Републике Србије."

У септембру 2016. године отпочео је двогодишњи пројекат „Привредна медијација у Србији“ Европске банке за обнову и развој који подржава Правосудну академију, Привредну комору Србије и правне факултете у унапређењу капацитета везаних за посредовање као алтернативни начин решавања спорова. Пројекат спроводи конзорцијум са "ECDR" – Европски центар за решавање спорова из Словеније.

До краја 2016. године очекује се почетак процеса програмирања за Национални програм ИПА за 2017. годину, у коме ће Министарство правде, као водећа институција у сектору правде, узети активно учешће у циљу дефинисања приоритета, наведених у

СПД-у (Секторском планском документу) и на основу приоритизације потреба припремити секторски акциони документ.

3.23.2. Политика борбе против корупције

Законодавни оквир

Национална стратегија за борбу против корупције за период од 2013. до 2018. године усвојена је 1. јула 2013. године у Народној скупштини Републике Србије, док је пратећи Акциони план усвојила Влада 25. августа 2013. године. Ови документи формулишу циљеве и начин борбе против корупције. Иако корупција представља појаву која прожима целокупно друштво, Стратегијом се наводе поједине области у којима ће се приоритетно деловати, а које су препознате као кључне за изградњу и јачање системских антикорупционих механизма, и то: политичке активности, јавне финансије, приватизација и јавно-приватно партнерство, правосуђе, полиција, просторно планирање и изградња, здравство, образовање и спорт, медији.

Стратегија истрага финансијског криминала за период 2015. до 2016. године предвиђа проактивно и континуирано спровођење борбе против системске корупције, финансијског криминала, као и прања новца и финансирања тероризма, који озбиљно утичу на политичку и економску стабилност земље, националну безбедност, демократију и владавину права.

Најважнији закони у овој области су:

- Кривични законик (Службени гласник РС бр. бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014)
- Законик о кривичном поступку (Службени гласник РС бр.72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/2014)
- Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела (Службени гласник РС бр.32/2013)
- Закон о одговорности правних лица за кривична дела (Службени гласник РС бр.97/2008)
- Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима (Службени гласник РС 20/2009)
- Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку (Службени гласник РС бр.85/2005)
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких дела (Службени гласник РС бр.42/2002, 27/2003, 39/2003, 67/2003, 29/2004, 58/2004 – др. Закон, 45/2005, 61/2005, 72/2009, 72/11 – др. Закон, 101/2011 – др. Закон и 32/2013)
- Закон о финансирању политичких активности (Службени гласник РС бр.43/2011, 123/14)
- Закон о Агенцији за борбу против корупције ("Сл. гласник РС", бр. 97/08, 53/10, 66/11 - УС, 67/13 - УС, 112/13 - аутентично тумачење и 8/15 - УС)

- Закон о јавном тужилаштву, Службени гласник РС 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 – др Закон, 101/2011, 38/2012 – одлука Уставног суда 121/2012 и 101/2013, 111/2014 - Одлука УС РС, 117/2014 и 106/2015)
- Закон о Државном већу тужилаца (Службени гласник РС бр.116/2008, 101/2010 и 88/2011 и 106/2015)
- Закон о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 101/2005, 63/2009 - одлука УС и 92/2011)
- Царински закон – чл 252-329. („Сл. Гласник РС“ бр. 73/2003, 61/2005, 85/2005 – др. закон, 62/2006 –др.закон, 63/2006 –испр.др.закона, 9/2010 – одлука УС и 18/2010 – др.закон)
- Закон о јавним набавкама („Сл.гласник РС“ бр. 124/2012, 14/2015 и 68/2015)
- Закон о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02 - испр., 23/03 - испр., 70/03, 55/04, 61/05, 85/05 - др. закон, 62/06 - др. закон, 63/06 - испр. др. закона, 61/07, 20/09, 72/09 - др. закон, 53/10, 101/11, 2/12 - испр., 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15 – АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ, 112/15 И 15/16)
- Закон о заштити узбуњивача („Сл.гласник РС“ бр. 128/2014 од 26.11.2014. године, ступио је на снагу 4.12.2014, а примењује се од 5.6.2015. године)

Најзначајнији подзаконски акти који се примењују у области борбе против корупције су:

- Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, Службени гласник РС бр.64/2012 и 109/2013.
- Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца (А број 449/13)
- Етички кодекс чланова Државног већа тужилаца (А број: 785/14)
- Правилник о поступку решавања притужби (Сл. гласник РС 54/2006) 610 - Етички кодекс Лекарске коморе (Сл. гласник РС 121/2007)
- Правилник о дисциплинској одговорности царинских службеника (Сл. гласник РС 69/2013).
- Кодекс понашања царинских службеника (донет 2003. године, а на основу члана 317 став 2 Царинског закона)
- Кодекс понашања државних службеника (Сл. гласник РС 29/2008),
- Правилник о правилима понашања пореских службеника и намештеника у Министарству финансија – Пореској управи (Службени гласник РС, бр.53/2011)
- Правилник о пословима који су неспојиви са службеном дужношћу запослених у Министарству финансија - Пореској управи (Службени гласник РС, бр.26/2011)
- Правилник о Програму стицања посебних знања у вези са заштитом узбуњивача
- Правилник о начину унутрашњег узбуњивања, начину одређивања овлашћеног лица код послодавца, као и другим питањима од значаја за унутрашње узбуњивање код послодавца који има више од десет запослених („Службени гласник РС“, бр. 49/15)
- Правилник о поклонима функционера

- Кодекс судијске етике

Међународни инструменти у области борбе против корупције које је Република Србија ратификовала:

- Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација против корупције (Сл.лист СЦГ Међународни уговори", бр.12/2005)

- Закон о потврђивању Кривичноправне конвенције о корупцији („Сл. лист СРЈ - - Међународни уговори”, број 2/2002 и „Службени лист СЦГ - Међународни уговори”, број 18/2005);

- Закон о потврђивању Додатног протокола уз Кривичноправну конвенцију о корупцији („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, број 102/2007) и

- Закон о потврђивању Грађанскоправне конвенције о корупцији („Сл. гласник РС - Међународни уговори”, број 102/2007)

- Закон о потврђивању Конвенције Уједињених нација против транснационалног организованог криминала и допунских протокола (Службени лист СРЈ - Међународни уговори”, број 6/2001);

Према последњем ГРЕКО Извештају о испуњености препорука за Србију усвојеном на 65. пленарном заседању Стразбуру 06-19 октобра 2014. године оцењено је да је Република Србија је на задовољавајући начин испунила четрнаест од петнаест препорука садржаних у Извештају за трећи круг евалуације, док је једна препорука делимично испуњена. Тиме је трећи круг евалуације завршен.

Република Србија ће наставити да предузима активности у циљу што ефикасније имплементације Конвенције УН против корупције. Наставиће се и континуиран рад на испуњавању препорука ГРЕКО и MONEYVAL Комитета Савета Европе у циљу сузбијања корупције и организованог криминала.

Институционални оквир – преглед тренутног стања

Министарство правде

Министарство правде оформило је организациону јединицу која је задужена за координацију спровођења Националне Стратегије за борбу против корупције и пратећег Акционог плана и која је контакт тачка за сарадњу са другим носиоцима јавних овлашћења и међународним организацијама. Према важећем Правилнику о организацији и систематизацији радних места у овом министарству, Група за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције је ужа унутрашња јединица, формирана изван сектора и Секретаријата и обавља послове који се односе на учешће у припреми Стратегије и Акционог плана, праћење спровођења Стратегије и Акционог плана; координацију и повезивање органа који примењују Стратегију; прикупљање извештаја органа у вези са спровођењем Стратегије; организовање консултативних састанака представника органа у вези са спровођењем Стратегије и Акционог плана; учествовање у припреми и спровођењу пројеката из ове области; остваривање сарадње са међународним институцијама које се баве борбом против корупције; праћење прописа и стандарда који се односе на ову област; учешће у припреми прописа који се односе на уређивање области борбе против корупције и друге послове из делокруга Групе.

Агенција за борбу против корупције

Закон о Агенцији за борбу против корупције („Службени гласник бр. 97/08, 53/10, 66/11 – одлука УС и 67/13 – одлука УС, , 112/13 - аутентично тумачење и 8/15 - УС)) је основни антикоруптивни закон којим се уређује оснивање, правни положај, надлежност, организација и начин рада Агенције за борбу против корупције (у даљем тексту: Агенција) који је почео да се примењује 1. јануара 2010. године. Доношењем и ступањем на снагу Закона о Агенцији за борбу против корупције 2008. године Република Србија је у формалноправном смислу одговорила и на захтеве Кривичноправне конвенције о корупцији Савета Европе (члан 20.) и УН Конвенције против корупције (члан 6.). У складу са законом, Агенција је самосталан и независан државни орган који је одговоран Народној Скупштини Републике Србије. Закон установљава одређена правила у вези са спречавањем сукоба интереса при вршењу јавних функција, пријављивањем и контролом имовине и прихода лица која врше јавне функције, надзором над спровођењем Националне стратегије за борбу против корупције и пратећег акционог плана, анализом прописа, вршењем контроле извештаја о финансирању политичких субјеката, поступањем по представкама правних и физичких лица и по пријавама државних органа, увођењем и надзором над плановима интегритета, сарадњом са организацијама цивилног друштва и спровођењем програма обуке о корупцији, спровођењем истраживања, као и активностима међународне сарадње.

Савет за борбу против корупције

Савет за борбу против корупције је основан Одлуком Владе Републике Србије 11. октобра 2001. године са задатком да сагледава активности у борби против корупције, да предлаже Влади Републике Србије мере које треба предузети у циљу ефикасне борбе против корупције и прати њихово спровођење, као и да даје иницијативе за доношење прописа, програма и других аката и мера у овој области. У оквиру својих активности Савет нарочито ради на анализи феномена крупне и доминантне корупције, о којима пише извештаје које доставља Влади, са препорукама како да се успоставе механизми за решавање уочених проблема. Савет за борбу против корупције је од свог оснивања објавио 44 извештаја о феноменима системске корупције у Србији.

Министарство унутрашњих послова

Према новом Закону о полицији („Службени гласник РС“, бр. 6/16), Сектор унутрашње контроле врши контролу законитости рада полицијских службеника, као и других запослених у Министарству, а нарочито у погледу поштовања и заштите људских и мањинских права и слобода при извршавању службених задатака и примени полицијских овлашћења, односно при вршењу послова из свог делокруга. Сектор унутрашње контроле поступа по сопственој иницијативи, на захтев надлежног јавног тужиоца, на основу прикупљених обавештења и других сазнања, писаних обраћања полицијских службеника и других запослених у Министарству, као и притужби физичких и правних лица. Полицијски службеници Сектора имају сва полицијска овлашћења и у погледу права и дужности су изједначени са другим полицијским службеницима Министарства.

Новим Законом о полицији такође је усвојен предлог Сектора унутрашње контроле да се предвиде као тешке повреде службене дужности (које су значајне за контролу рада поступања руководиоца у Министарству):

- непријављивање кривичног дела, прекршаја или повреде службене дужности;
- онемогућавање или ометање обављања послова унутрашње контроле;

- непоступање по предложеним мерама Сектора унутрашње контроле за отклањање утврђених незаконитости;
- негативан резултат теста интегритета;
- непријављивање промене у имовинском картону;

У Управи криминалистичке полиције која се налази у саставу Дирекције полиције постоје организационе јединице које у свом делокругу рада обављају послове и задатке кроз јасно прецизиране процедуре и механизме, а који се тичу превенције и сузбијања различитих видова криминалитета (између осталог и кривичних дела са елементом корупције). Сектор унутрашње контроле такође врши превентивно - контролни надзор свих организационих јединица у Министарству. У циљу превенције корупције, Сектор унутрашње контроле примењује тест интегритета, спроводи анализу ризика од корупције и проверу промене имовног стања.

Управа криминалистичке полиције у седишту МУП је одговорна је за стање и организовање послова на откривању и сузбијању свих облика организованог криминала, за превенцију и сузбијање осталих облика криминала и, с тим у вези планирање и организацију благовременог информисања и извештавање и координацију рада служби. УКП спроводи и организује обавештајне и контраобавештајне послове, као и примену оперативно-техничких и тактичких мера на расветљавању и документовању свих кривичних дела, у складу са законом.

Републичко јавно тужилаштво

Спроведена је специјализација у оквиру тужилаштва редовне надлежности. На основу обавезног упутства Републичког јавног тужиоца бр.6/2007, бр.6/2010 и 194/2013 формирана су посебна одељења за борбу против корупције у оквиру Републичког јавног тужилаштва, Апелационих јавних тужилаштава у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу и Виши јавних тужилаштава у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу, док сва Виша јавна тужилаштва имају контакт особе за поступање по предметима корупције.

Тужилаштво за организовани криминал

Надлежно је за:

- кривична дела против службене дужности (чл.359, 366, 367 и 368. Кривичног законика) када је окривљени, односно лице којем се даје мито службено или одговорно лице које врши јавну функцију на основу избора, именовања или постављења од стране Народне скупштине, Владе, Високог савета судства или Државног већа тужилаца (тзв. висока корупција),
- кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица (чл.234. ст.3. КЗ) Кривично дело злоупотреба у вези са јавним набавкама (чл.234.а ст.3. КЗ) и кривично дело злоупотреба службеног положаја (чл.359. ст.3. КЗ) када вредност прибављене имовинске користи прелази износ од 200.000.000 динара (тзв. тешка корупција).

Министарство финансија

У Министарству финансија - унутрашња јединица Сектор буџета, ужа унутрашња јединице Група за систем финансирања политичких активности и спровођење стратегије и планова интегритета обављају се послови који се односе на: изразу Закона о финансирању политичких активности и подзаконских аката из ове области, давање мишљења на Закон о финансирању политичких активности, сачињавање информација и извештаја у вези примене прописа из области финансирања политичких активности,

послове који се односе на спровођење Националне стратегије за борбу против корупције и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, припрему мишљења у вези са применом Националне стратегије и Акционог плана, припрему, израду и спровођење планова интегритета, као и друге послове из ове области.

Пореска управа

У складу са Актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија, Пореској управи, формирано је Одељење за унутрашњу контролу и управни надзор. Одељење за унутрашњу контролу и управни надзор је за рад директно одговорно директору Пореске управе.

У Одељењу за унутрашњу контролу и управни надзор се обављају послови непосредне и посредне контроле законитости, благовремености, одговорности и ефикасности у раду и понашању запослених у организационим јединицама Пореске управе по налогу директора Пореске управе и по представкама на рад запослених; послови планирања и спровођења управног надзора по динамичком плану управног надзора и по представкама и примедбама на рад организационих делова Пореске управе; послови из области дисциплинске одговорности и одговорности за штету (материјалне одговорности) запослених у Пореској управи; покретање, вођење дисциплинског поступка и одлучивање о дисциплинској одговорности, као и покретање поступка и одлучивање о постојању штете, висини штете и одговорности за њено проузроковање; обезбеђује координација са функцијом људских и материјалних ресурса у вези спорова из области дисциплинске и материјалне одговорности; сарађује са надлежном Жалбеном комисијом поводом поднетих жалби на првостепену одлуку о дисциплинској одговорности, затим сарађује са МУП, Тужилаштом, Агенцијом за борбу против корупције и другим државним органима, у циљу откривања и сузбијања кривичних дела везаних за надлежност Одељења; предлажу потребне мере за отклањање неправилности утврђених у делокругу овог Одељења.

У оквиру Одељења формиране су унутрашње јединице за управни надзор:

-Одсек за управни надзор у Централи;

-Регионални одсек Нови Сад;

-Регионални одсек Ниш;

-Регионални одсек Крагујевац.

Управа царина

Одељење за унутрашњу контролу Управе царина основано је 2004. године. За свој рад непосредно је одговорно директору Управе царина. Према унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Управи царина у оквиру Одељења налазе се један одсек и једна група:

- Одсек за контролу исправности и законитости рада службеника

- Група за сарадњу са другим државним органима.

Службеници Одељења за унутрашњу контролу своје поступање врше у складу са Царинским законом и Упутством за рад Одељења за унутрашњу контролу. Одељење за унутрашњу контролу обавља следеће послове: предузима радње на откривању и спречавању појава корупције и других видова противправног и несавесног обављања

радних дужности запослених у Управи царина; прима жалбе, притужбе и приговоре на рад царинских службеника; води истраге и припрема извештаје о истрагама покренутим на основу постојања основане сумње у незаконитост и несавесност рада царинских службеника, указује на могућност појаве неисправности рада службеника; организује прибављање неопходних судских налога за прикупљање доказа о постојању кривичних дела; предузима радње на откривању и спречавању сукоба интереса односно обављања послова који су неспојиви са службеном дужношћу запослених у Управи царина; проверава актуелне и потенцијалне царинске службенике у погледу интегритета, карактера, професионалних способности у односу на захтеве службе као и у погледу чињеница које могу потенцијално указати на повезаност са организованим криминалним групама и у том смислу израђује профиле ризика са пратећим препорукама; аналитички сагледава и повезује податке до којих су у раду дошле стручне службе Управе царина, са подацима прикупљеним на основу међуресурске и свих других видова сарадње, а у циљу детектовања одређених образаца понашања; предлаже доношење интерних аката и подзаконских прописа који имају за циљ сузбијање корупције у царинској служби; остварује сарадњу са другим државним органима, међународним организацијама, као и са одређеним научно-истраживачким и образовним институцијама и друге послове из делокруга Одељења.

У Управи царина, решењем директора на период од 4 године, одређује се Дисциплинска комисија Управе царина, у чијој је надлежности спровођење дисциплинских поступака против царинских службеника за тежу повреду службене дужности. Дисциплинску комисију чине председник Дисциплинске комисије, заменици председника из сваке царинарнице и централе управе царина и по један члан и његов заменик из сваке царинарнице и Централне управе царине. У сваком појединачном случају утврђивање дисциплинске одговорности за тежу повреду службене дужности формира се Веће дисциплинске комисије од три члана: председника и два члана из састава дисциплинске комисије. Према одредбама Правилника о дисциплинској одговорности царинских службеника право на иницијативу за покретање дисциплинског поступка имају сви царински службеници, с тим да та иницијатива мора бити образложена. Дисциплински поступак против царинског службеника за тежу повреду радне дужности покреће се писменим закључком од стране овлашћеног подносиоца .

У оквиру Одељења за људске ресурсе, Сектора за људске ресурсе и опште послове, постоји Група за дисциплински поступак, која као стручна служба учествује у спровођењу дисциплинских поступака и надлежна је за пружање стручне помоћи Дисциплинској комисији Управе царина у вези са дисциплинском одговорношћу царинских службеника, планирање и организацију усмених расправа, координацију рада свих учесника у поступку, припрему свих појединачних аката до окончања дисциплинског поступка и појединачних аката у вези са суспензијом царинских службеника, припрему и израду одговора на жалбе, тужбе и друге поднеске у управним поступцима и судским споровима по основу окончаних дисциплинских поступака, као и поднесака у вези са покренутим кривичним поступцима против царинских службеника, учествује у изради општих аката, сарађује са правосудним и другим државним органима и пружа стручну помоћ унутрашњим јединицама из области дисциплинске одговорности и спровођења дисциплинског поступка.

Министарство здравља

Према Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству здравља, систематизована је Група за интерну ревизију која је

формирана као група изван свих сектора у којој се обављају послови који обухватају: проверу примене закона и поштовања правила интерне контроле, оцене система интерних контрола у погледу њихове адекватности, успешности и потпуности, давање савета када се уводе нови системи, процедуре или задаци, ревизија начина рада која представља оцену пословања и процеса укључујући и нефинансијске операције у циљу оцене економичности, ефикасности и успешности, успостављање сарадње са екстерном ревизијом, вршење осталих задатака неопходних да би се остварила сигурност у погледу функционисања система интерне ревизије.

Поред Групе за интерну ревизију, одређено и лице које прати спровођење, односно извештава надлежне органе о спровођењу Националне стратегије за борбу против корупције и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције.

Министарство здравља је образовало и Радно тело за борбу против корупције у систему здравства.

Административни капацитети

Министарство правде

Према важећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места за ужу унутрашњу јединицу - Групу за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције предвиђена су укупно три радна места и то :

- 1) радно место за припрему прописа - млађи саветник
- 2) радно место за координацију пројеката; - млађи саветник
- 3) радно место Руководилац Групе - саветник

Укупно три радна места. Упражњено је радно место за руководиоца групе.

Организационе јединице које такође учествују у овој области су Сектор за нормативне послове и Дирекција за управљање одузетом имовином. Више података о броју запослених у министарству, као и упражњеним местима у делу 3.23.1.

Агенција за борбу против корупције

Агенција за борбу против корупције (у даљем тексту: Агенција) тренутно има 81 запослених, што није довољно, имајући у виду њене надлежности превентивне, контролне и надзорне природе. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у стручној служби Агенције систематизована су 92 радна места (139 државних службеника). Просечан годишњи буџет износи око 1.570.000 ЕУР, од чега се за плате и текуће трошкове издваја око 90%, што значи да се за пројектне активности из буџета обезбеђује само око 10% па се Агенција и даље у највећој мери ослања на подршку донатора у погледу реализације активности које, у складу са релевантним прописима, треба да обавља.

Међународне препоруке из Извештаја о скринингу за поглавље 23, извештаја Европске комисије о напретку Србије, као и других релевантних докумената континуирано указују на потребу обезбеђења одговарајућих финансијских, материјалних и људских ресурса како би Агенција делотворно спроводила своје надлежности.

Савет за борбу против корупције

Савет за борбу против корупције тренутно има 6 чланова Савета од укупно 13 колико је предвиђено Одлуком о оснивању Савета. Савет ангажује и стручне сараднике за рад у канцеларији Савета, којих тренутно има 7, а који се везују за јасно дефинисану делатност с тим што се због обима посла додатно ангажују и други стручни сарадници у зависности од конкретне теме која је предмет истраживања. Савет за борбу против корупције је са горе наведеним капацитетима од 2012. године издао 19 извештаја.

Републичко јавно тужилаштво

Извршена је специјализација заменика јавних тужилаца и формирање Одељења за борбу против корупције у Републичком јавном тужилаштву, Апелационим јавним тужилаштвима у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу, као и Вишим јавним тужилаштвима у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу. Поред тога, у свим преосталим јавним тужилаштвима одређене су контакт особе за поступање у предметима корупције.

Сходно томе, укупан број заменика јавних тужилаца специјализованих за поступање у коруптивним предметима у поменутих одељењима јавних тужилаштава опште надлежности и Тужилаштву за организовани криминал, као и број заменика јавних тужилаца одређених за контакт особе у осталим јавним тужилаштвима опште надлежности износи 136.

Министарство унутрашњих послова

Сектор унутрашње контроле полиције има 85 запослених од 127 систематизованих радних места, од тога 52 инспектора.

Сектор је извршио анализу потреба за повећањем броја запослених у Сектору унутрашње контроле извршио промене у својој организационој структури у циљу прилагођавања изменама Закона о полицији и проширењем надлежности и делокруга рада. Након доношења Правилника о изменама и допунама Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству унутрашњих послова Републике Србије, формирана су 4 Одељења: Одељење за кривичне истраге, Одељење за координацију рада центара, Одељење за превенцију корупције и проверу имовног стања и Одељење за унапређење рада Сектора и подршку. Седиште Сектора се налази у просторијама Министарства унутрашњих послова, а просторије 4 регионална центра у оквиру Одељења за координацију рада центара се налазе у подручним полицијским управама.

Управа криминалистичке полиције у свом саставу, поред осталих Служби и Одељења има организационе јединице које се баве сузбијањем корупције, Службу за сузбијање криминала и Службу за борбу против организованог криминала.

Служба за сузбијање криминала у свом саставу има:

- Одељење за сузбијање привредног криминала и
- Одељење за сузбијање општег криминала.

Одељење за сузбијање привредног криминала у свом саставу има:

- Одсек за сузбијање привредног криминала у области производње, заштите животне средине и истраживања пожара и хаварија;
- Одсек за сузбијање привредног криминала у области ванпривреде и услуга;

- Одсек за сузбијање привредног криминала у области финансија, осталих новчаних токова и фалсификовања новца и

- Одсек за сузбијање привредног криминала у области превара у привредном пословању и интелектуалне својине.

Одељење за сузбијање привредног криминала у сва четири Одсека по акту о систематизацији и унутрашњој организацији МУП-а броји 28 полицијских службеника при чему, као што је напред наведено, сви запослени полицијски службеници поред осталих послова на спречавању и сузбијању кривичних дела из области привредног криминала раде на сузбијању коруптивних кривичних дела.

У ПУ за град Београд – УКП – Одељење за сузбијање привредног криминала по акту о систематизацији и унутрашњој организацији МУП-а има 99 систематизованих радних места док у Одсецима привредног криминала ОКП у ППУ по акту о систематизацији и унутрашњој организацији МУП-а има 722 систематизована радна места при чему, као што је напред наведено, сви запослени полицијски службеници поред осталих послова на спречавању и сузбијању кривичних дела из области привредног криминала раде на сузбијању коруптивних кривичних дела.

Активности и мере Службе - Одељења за сузбијање привредног криминала које се предузимају у свим одсецима у борби против корупције, односе се на спречавање и сузбијање кривичних дела са елементима корупције.

Служба за борбу против организованог криминала

Када је реч о сузбијању корупције Служба за борбу против организованог криминала у свом саставу поред осталих организационих делова има и Одељење за сузбијање организованог финансијског криминала

У оквиру овог одељења се налазе следећи одсеци:

- Одсек за сузбијање прања новца;

- Одсек за сузбијање фалсификовања новца и других средстава плаћања и

- Одсек за сузбијање корупције.

Одсек за сузбијање корупције по акту о систематизацији и унутрашњој организацији МУП-а броји 15 оперативаца и шефа одсека и тренутно има упражњена три радна места оперативца.

Министарство финансија

У Групи за систем финансирања политичких активности и спровођење стратегије и планова интегритета су систематизована три радна места и то: руководилац Групе у звању виши саветник, Радно место за нормативне и студијско-аналитичке послове из области финансирања политичких активности у звању самостални саветник и Радно место за нормативне послове из области финансирања политичких активности у звању саветник.

Пореска управа

У Одељењу за унутрашњу контролу и управни надзор је систематизовано четири радна места инспектора унутрашње контроле.

Број запослених није повећан у односу на ранију систематизацију, сагласно забрани запошљавања у јавном сектору.

Управа царина

У Одељењу за унутрашњу контролу запослено је укупно 12 царинских службеника, од којих се 10 службеника бави оперативним радом.

Административни капацитети Управе царина описани су и у поглављима 7 – Право интелектуалне својине, 24 – Правда, слобода и безбедност и 29 – Царинска унија.

Министарство здравља

Групу за интерну ревизију, формирану као групу изван свих сектора, чине руководилац Групе за интерну ревизију и два виша интерна ревизора.

У складу са Правилником о поступку унутрашњег узбуњивања, који је донет на основу Правилника о начину унутрашњег узбуњивања, начину одређивања овлашћеног лица код послодавца, као и другим питањима од значаја за унутрашње узбуњивање код послодавца који има више од десет запослених, објављеног на званичној веб презентацији Министарства и на огласној табли, одређено је лице које је овлашћено за пријем информација и вођење поступка у вези са унутрашњим узбуњивањем.

Посебну радну групу за лоцирање коруптивних елемената у оквиру надлежности унутрашњих организационих јединица у Министарству здравља чине представници свих Сектора и Управе за биомедицину, а радом групе координира помоћник министра за правне послове. Министарство здравља је образовало Радно тело за борбу против корупције у систему здравства чији су задаци између осталог и спровођење активности везаних за сузбијање корупције и свих видова злоупотреба у здравственом систему.

Најзначајније активности спроведене у 2015. години

Влада Републике Србије је 14. маја 2015. године усвојила Стратегију истрага финансијског криминала за период од 2015. до 2016. године. Одговорност за остваривање циљева и мера предвиђених Стратегијом и будућим Акционим планом биће поверена Координационом телу за спровођење Стратегије састављеном од четири члана, руководиоца кључних институција за унапређење финансијских истрага: Министарства правде, Министарства унутрашњих послова, Републичког јавног тужилаштва и Врховног касационог суда. Циљ Стратегије истрага финансијског криминала је да се омогући: ефикасно и квалитетно спровођење истрага финансијског криминала ради праћења токова новца, као и имовине и проактивног откривања кривичних дела; ефикасна сарадња између институција надлежних за прикупљање података и спровођење финансијских истрага; подизање степена обучености носилаца правосудних функција и државних службеника који се баве истрагама финансијског криминала на највиши ниво и спречавање укључивања нелегално стечених средстава у легалне привредне токове.

У складу са Стратегијом развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2014 – 2018 („Службени гласник РС“, број 122/14) и Акционим планом за имплементацију Стратегије за период 2014 – 2015, Закон о изменама и допунама Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 68/15) је усвојен, а ступио је на снагу 12. августа 2015. године.

Почела је примена Закона о заштити узбуњивача. У вези са Законом о заштити узбуњивача, од значаја је истаћи да су и релевантни подзаконски акти усвојени, и то: Правилник о Програму стицања посебних знања у вези са заштитом узбуњивача и Правилник о начину унутрашњег узбуњивања, начину одређивања овлашћеног лица код послодавца, као и другим питањима од значаја за унутрашње узбуњивање код послодавца који има више од десет запослених.

Уведено је програмско буџетирање, оперативно и методолошко побољшање процеса планирања и припремања вишегодишњег буџета на свим нивоима власти. Очекује се да ће програмско буџетирање имати позитивне импликације и на област борбе против корупције

Радна група за израду новог Закона о Агенцији за борбу против корупције почела је са радом у фебруару 2015. године. Радна група формирана је од представника Агенције за борбу против корупције, Савета за борбу против корупције, судова и јавног тужилаштва, Министарства правде, Правног факултета и организација цивилног друштва. Као полазни основ за израду новог Закона коришћен је текст Модела закона који је припремила Агенција. Моделом закона предложено је увођење јасних и строжих правила о одговорности функционера, побољшање ефикасности рада Агенције и јачање њене независности, као и усклађивање са Националном стратегијом за борбу против корупције и пратећим Акционим планом.

Основана је радна група за израду нацрта Закона о изменама и допунама закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, у складу са претходно спроведеном анализом о побољшању ефикасности на темељу ЕУ Директиве 2014/42.

Завршен је нацрт измена и допуна Кривичног законика ради дефинисања коруптивних и привредних кривичних дела у складу са анализом потребног усаглашавања Кривичног законика са стандардима ЕУ и спроведеном студијом случаја примене главе кривичних дела против привреде.

Основана је радна група за израду нацрта измена и допуна Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала и корупције.

Савету за борбу против корупције омогућено је да се укључи у законодавни процес тако што чланови истог узимају активно учешће у раду радних група (у својству члана или у својству посматрача), за прописе који по оцени Савета имају ризик од корупције. Поред тога, Републичко јавно тужилаштво разматра извештаје Савета, усмерава их надлежним тужилаштвима на поступање, прати и даје повратни извештај Савету за борбу против корупције.

Анализирани су резултати примене Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције за период од 2013. године до 2018. године и предложене су одговарајуће измене и допуне. Анализа је извршена на основу оцене испуњености Стратегије из досадашњих извештаја Агенције за борбу против корупције, достављених прилога од стране свих одговорних субјеката наведених у Акционом плану, уочених тешкоћа у примени и надзору над применом ове стратегије, као и на основу околности да Акциони план за Поглавље 23 предвиђа исте или суштински сличне обавезе, као и Акциони план за спровођење Националне стратегије.

Између Агенције за борбу против корупције и Управе царина је 2014. године потписан Споразум о сарадњи. Овим Споразумом олакшава се и убрзава међусобна размена података у области спречавања корупције. Размена података из евиденција које воде

Управа царина и Агенција за борбу против корупције обављаће се у складу са прописима који уређују област заштите тајних података и података о личности. Осим тога, предвиђено је да се размена података врши електронским путем на основу онлајн упита за проверу података из евиденција које потписници споразума користе у обављању послова из своје надлежности.

Крајем 2014. године потписан је Споразум о пословно – техничкој сарадњи између Безбедоносно информативне агенције (БИА) и Управе царина којим је предвиђена размена информација, опреме и запослених између страна потписница.

Између МУП-а и Управе царина је почетком 2015. године потписан Споразум о сарадњи. Овим Споразумом о сарадњи предвиђен је обим, врста и начин међусобне размене података и информација у складу са законима који уређују делокруг рада и овлашћења у поступању страна потписница.

Између МУП-а и Агенције за борбу против корупције је крајем 2015. године потписан Споразум о пословно-техничкој сарадњи у циљу успостављања сарадње ради размене података из свог делокруга рада.

Одељење за унутрашњу контролу Управе царина остварило је међународну сарадњу са царинским администрацијама (Италије, Румуније, Хрватске, Македоније, Аустрије, Холандије, Финске и др.) учествовањем на радионицама, семинарима, обукама, студијским посетама и билатералним састанцима у организацији и под покровитељством Светске царинске организације, ТАИЕХ-а, ОЕБС-а и других међународних организација. Такође службеници Одељења за унутрашњу контролу похађали су бројне семинаре и обуке у сарадњи са Центром за стручно усавршавање Управе царина, као и Службом за управљање кадровима. Поред напред наведеног Одељење за унутрашњу контролу је сачинило сопствени план обука за 2016. годину.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Министарство правде

Настављено је спровођење пројекта „*Јачање капацитета правосудног сектора у борби против корупције у Републици Србији*“ одобреног у оквиру Националног програма ИПА за 2011. годину. Укупна вредност пројекта је 2.000.000 евра. Пројекат се спроводи кроз директан уговор са Саветом Европе. Општи циљ пројекта је унапређење капацитета и квалитета правосуђа и полиције у спровођењу институционалних реформи, као и капацитета за откривање, вођење истраге, кривично гоњење и суђење случајевима корупције у циљу превенције и борбе против корупције.

Пројекат „*Превенција и борба против корупције*“ који је саставни део Националног програма за ИПА 2013. је у фази припреме спровођења. Укупна вредност пројекта је 6.000.000 евра. Пројекат ће се реализовати кроз два уговора, уговор о услугама у вредности 4.000.000 и уговор о твинингу у вредности 2.000.000 ЕУР, чији је корисник Агенција за борбу против корупције. Спровођење пројекта очекује се почетком 2015. године. Пројектне активности ће подржати спровођење нове Стратегије за борбу против корупције, јачање националних механизма у области превенције и борбе против корупције у циљу унапређења ефикасности релевантних институција у борби против корупције и смањења свих видова корупције.

Агенција за борбу против корупције

Предлог пројекта „*Превенција и борба против корупције*” одобрен је у оквиру Националног програма за ИПА 2013, и биће спроведен кроз твининг уговор. Укупна вредност пројекта је 2.000.000 ЕУР и биће реализован у периоду 2016 - 2018. године. Општи циљ је подршка примени Националне стратегије за борбу против корупције и пратећег Акционог плана и јачање националних механизма за превенцију и борбу против корупције.

Пројекат “*Подршка јачању механизма превенције корупције и институционалном развоју Агенције за борбу против корупције*” са укупним буџетом: 29.028.300 РСД. Извор финансирања је Министарство спољних послова Краљевине Норвешке. Планирано је да се пројекат спроводи од 25. децембра 2013. године до 25. децембра 2015. године, али је одобрено продужење до 25. септембра 2016. године.

Општи циљ пројекта: Да допринесе јачању механизма превенције корупције и принципа доброг управљања у раду јавне управе у Србији

Специфични циљ пројекта: Јачање институционалног и личног интегритета у јавном сектору у Србији

Програми помоћи Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и Пројекта за реформу правосуђа и одговорну власт (ЈРГА-УСАИД).

Помоћ кроз ова два програма не остварује се кроз директан пројекат чији је Агенција за борбу против корупције корисник, него кроз појединачне активности посредством којих ове организације пружају подршку владавини права и, следствено, независним институцијама.

Републичко јавно тужилаштво

У току је реализација пројекта ИПА 2013 „*Борба против корупције*“. У том смислу, донето је и решење о оснивању пројектне групе за израду Референтног оквира пројекта чији је један од чланова и представник Републичког јавног тужилаштва.

Републичко јавно тужилаштво наставило је стручно усавршавање носилаца јавнотужилачке функције у оквиру програма борбе против корупције и привредног криминала, који спроводи Амбасада САД у Београду, кроз ОПДАТ канцеларију Министарства правде САД као и кроз Регионалну канцеларију за безбедност. У 2016 години, реализоване су следеће активности:

- Семинар „Вештине руковођења у борби против корупције“, од 24-30.01.2016. године, ILEA Академија, Будимпешта, Мађарска
- Семинар „Борба против корупције/ јавна корупција“, од 21-25.03.2016. године, ILEA Академија, Будимпешта, Мађарска
- Семинар „Борба против корупције/финансијске истраге“ од 25-29.04.2016. године, ILEA Академија, Будимпешта, Мађарска
- Напредни семинар о борби против корупције, од 25-29.04.2016. године, СЕЕЛI институт, Праг, Чешка Република
- Семинар: „Стратегије финансијских истрага – преваре у вези ПДВ“, од 17-19.05.2016, Шабац, Србија
- Семинар „Борба против корупције“ за судије и тужиоце, од 23-27.05.2016. године ILEA Академија, Будимпешта, Мађарска

Такође, током 2016. године у циљу стручног усавршавања носилаца јавнотужилачке функције Републичко јавно тужилаштво узело је учешће у следећим пројектима које спроводи канцеларија ОЕБС-а за демократизацију и људска права (ODIHR), односно Одељење за владавину права Мисије ОЕБС-а у Србији:

- Семинари „Новац у политици у Југоисточној Европи“, од 18-19. фебруара 2016. године, Београд, Србија; од 17-18. марта 2016. године, Нови Сад, Србија; од 21-22. априла 2016. године, Крагујевац, Србија; 2-3. јуна 2016. године, Ниш, Србија,
- Округли сто на тему „Препоруке за сузбијање пореских проневера“, одржан 20. маја 2016. године, Београд, Србија
- Летња школа о борби против корупције, 4-10. јула 2016. године, Виљнус, Литванија
- Пројекат под називом „Новац у политици у Југоисточној Европи“, који спроводи канцеларија ОЕБС-а за демократизацију и људска права (ODIHR) и Канцеларија за координацију економских активности и активности заштите животне средине (ОСЕЕА).

Надаље, Републичко јавно тужилаштво наставиће стручно усавршавање носилаца јавнотужилачке функције кроз следеће пројекте Мисије ОЕБС-а у Србији који су тренутно у току:

- International Visitors Leadership Program-а (IVLP), од 26. октобра – 5. новембра 2016. године, Сједињене Америчке Државе
- Семинари „Отворене база података“, од 20-21. октобра 2016. године, Ниш, Србија; од 03-04. новембра 2016. године, Крагујевац, Србија; од 17-18. новембра 2016. године, Нови Сад, Србија; од 01-02. децембра 2016. године, Београд, Србија
- Семинар „Банковна документација“, од 20-21. октобра 2016. године, Ниш, Србија,
- Округли сто на тему „Финансијске истраге и процесуирање кривичних дела против привреде“, 14. октобра 2016. године, Београд, Србија.

Министарство унутрашњих послова

Сектор унутрашње контроле је у оквиру пројекта под називом „*Јачање капацитета полиције и правосуђа за борбу против корупције у Србији*“ – PACS “, који су спроводили Савет Европе и Европска унија, у периоду од 2012-2015. године, учествовао у реализацији следећих активности:

1. Израђена је анализа ризика корупције у полицији
2. Израђено је мишљење о Кодексу полицијске етике и одржане су обуке у области етике у за представнике МУП-а
3. Сачињене су смернице за израду анализе ризика корупције у МУП-у и израђена анализа ризика за граничну полицију
4. Одржан је округли сто на којем су представљена искуства сродних служби из Европске уније у примени теста интегритета

Пројекат је завршен почетком 2016. године.

Управа криминалистичке полиције

Током 2012. године, полицијски службеници Управе криминалистичке полиције су, у сарадњи са Одељењем за управљање пројектима финансираним из фондова Европске уније и другим организационим јединицама МУП-а (БМСЕИ, БСП, СУК, Управа за стручно усавршавање и образовање), интензивно учествовали у припреми документа пројекта под називом „*Унапређење капацитета полиције у Србији у борби против корупције*“.

Пројекат је имао за циљ да прошири капацитете централне групе криминалистичких инспектора српског Министарства унутрашњих послова за истраге случајева корупције на делотворан и ефикасан начин у складу са приоритетима одређеним у Стратегији развоја МУП-а. Укупни циљ пројекта био је да допринесе подршци судских поступака који ће резултирати успешним кри- вичним гоњењем у случајевима корупције.

Пројекат се финансирао из билатералне помоћи Краљевине Норвешке, а спроводи се уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији. Укупна вредност пројекта била је 284.138,00 евра, а корисник је МУП Р Србије.

Пројекат је био фокусиран на унапређење капацитета полиције за спровођење истрага кривичних дела са елементима корупције кроз обуке и посматрање напретка и развоја одабране групе од 25 полицијских инспектора.

Свечана церемонија поводом отварања пројекта одржана је 30. и 31.10.2013. године у хотелу Зира у Београду. Након покретања пројекта, реализоване су обуке и семинари за одабрану групу полазника са следећим темама:

- Финансијске кривичне истраге;
- Феномен приватизације и банкрутства у Србији;
- Основи рачуноводства и Ексела;
- Пореске преваре.

Обезбеђен је и менторски рад за полазнике који су полагали за међународно признате сертификате. Пројекат је требало да траје до средине 2015. године, али је продужен до краја марта 2016. године.

Управа царина

На иницијативу Амбасаде САД у Београду, у циљу што боље имплементације и подизања нивоа интегритета као и сузбијања корупције у редовима царинских службеника, Одељење за унутрашњу контролу остварило је сарадњу са Министарством правде САД, огранком Амбасаде САД у Београду. С тим у вези, крајем 2012. године, у оквиру EXBS (Export Control and Related Border Security) програма покренута је „*Заједничка антикорупцијска иницијатива*“ (JACI - Joint anticorruption Initiative). Основни циљ ове иницијативе је изградња превентивних антикорупцијских механизма у оквиру Управе царина и Министарства унутрашњих послова, као и јачање међусекторске сарадње између Управе царина, Министарства унутрашњих послова и Тужилаштва на пољу истраживања и процесуирања случајева корупције везаних за граничне прелазе. „*Заједничка антикорупцијска иницијатива*“ реализује се уз помоћ програма Министарства правде САД.

У складу са преузетим обавезама Пилот пројекта Светске царинске организације „*Јачање интегритета и борба против корупције*“, Одељење за унутрашњу контролу направило је Упитник за стратешку процену ризика од корупције. Овај Упитник попуњавају руководиоци свих организационих јединица, након чега се врши анализа и обрада достављених података из сваког упитника што подразумева анализу свих радних места, која су подложна настанку и развоју корупције и других облика незаконитог и неетичког понашања. На основу подробне анализе и добијених резултата, Одељење за унутрашњу контролу на годишњем нивоу сачињава Атлас ризика. У поменутом Атласу, јасно су маркирана критична радна места, када је корупција у питању, ризичне области и поступања, као и индикатори и нивои изложености ризику. Потом се издвајају основни ризици, како на нивоу сваке организационе јединице, тако и на нивоу Управе царина. Издвајају се случајеви коруптивних понашања са којима су се организационе јединице сусретале у посматраном периоду. Након напред наведеног добијају се повратне информације о евентуалним недостацима, као и мерама заштите и контроле које у борби против корупције организационе јединице примењују. Након детаљне анализе свих упитника, идентификовани су кључни ризици који утичу на појаву и продужена дела корупције у царинском систему Србије.

Напомена: Програми и пројекти које спроводи УЦ и који су у току описани су у поглављима 7 – Право интелектуалне својине, 24 – Правда, слобода и безбедност и 29 – Царинска унија.

Планиране мере за период од 2016. до 2018. године

Министарство правде

Акционим планом за спровођење Стратегије истрага финансијског криминала ће се на прецизан начин предвидети конкретне мере за спровођење стратешких циљева, са роковима за реализацију мера, као и носиоцима активности. Форма Акционог плана ће омогућити процену остварености Стратегије, јер ће садржати и показатеље резултата за процену успешности постављених мера, као и статус спровођења активности, што ће омогућити лакше извештавање. На нивоу сваке мере биће извршена процена ресурса неопходних за реализацију. Усвајање Акционог плана се очекује у четвртом кварталу 2016. године.

Акционим планом за Поглавље 23, усвојеним дана 27. априла 2016. године на седници Владе Републике Србије, предвиђене су бројне активности од значаја за борбу против корупције, које је Министарство правде у обавези да спроведе самостално или у сарадњи са другим надлежним институцијама, међу којима су најважније:

-Ревизија Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције. Представници Министарства правде и Агенције за борбу против корупције извршили су ревизију Акционог плана. Измене су извршене на основу оцене испуњености Стратегије из досадашњих извештаја Агенције борбу против корупције, достављених прилога од стране одговорних субјеката наведених у Акционом плану, уочених тешкоћа у примени и надзору над применом ове стратегије, као и на основу околности да Акциони план за Поглавље 23 предвиђа исте или суштински сличне обавезе, као и Акциони план за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције. Измењена верзија Акционог плана усвојена је 30. јуна 2016. године на седници Владе РС, у другом кварталу 2016. године како је и предвиђено Акционим планом за Поглавље 23;

-Измена правног оквира за борбу против корупције у складу са претходно спроведеном свеобухватном анализом анти-коруптивног законодавства о усклађености са правом ЕУ и међународним стандардима. Измена правног оквира предвиђена је за други квартал 2018. године;

- Измена важећих прописа или доношење нових ради прецизирања последица „незаконитог богаћења“ (кривично-правне, управне или прекршајне последице), на основу претходно спроведене анализе правног и институционалног оквира узимајући у обзир постојеће механизме. Измена важећих прописа или доношење нових предвиђена је за 2017. годину;

-Измена Одлуке о оснивању Координационог тела за примену Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013. до 2018. године, тако да се прошире овлашћења Владиног Координационог тела на координацију спровођења Акционог плана за поглавље 23, потпоглавље борба против корупције. Такође, измена предвиђа и да се уведу квартални састанци између заменика председника Координационог тела и чланова Савета за борбу против корупције у циљу квалитативне анализе извештаја Савета. Усвајање се очекује у другом кварталу 2016;

- Измена Пословника Владе тако да Влада уврштава у тачке дневног реда све извештаје Савета за борбу против корупције, у року од три месеца од дана достављања извештаја, и прописивање обавезе да надлежни органи државне управе дају претходно мишљења на извештај и препоруке Савета. Усвајање се очекује у првом кварталу 2017. године;

-Доношење новог Закона о Агенцији за борбу против корупције којим би се у потпуности уредила област превенције борбе против корупције и обезбедила њена ефикасност. Новим законом ће, између осталог, бити прописано да: се извештај о спровођењу Националне стратегије за борбу против корупције и пратећег Акционог плана подноси Народној скупштини одвојено од годишњег извештаја и одреди рок за то, уведе обавеза достављања доказа уз извештај и обавеза одазивања одговорних субјеката позиву Агенције на састанке на којима је дозвољено присуство јавности, предвиди као прекршај недостављање извештаја и неодазивање одговорних субјеката на позив Агенције, уведе могућност да Агенција мишљење о спровођењу активности доставља обвезнику на којег се односи, као и органу који је изабрао, именовао или поставио његовог руководиоца, а да обвезник о овом мишљењу мора да расправља у року од 60 дана и о закључцима обавести Агенцију и јавност; су органи јавне власти дужни да спроводе обуке за све запослене и руководиоце, према програмима и упутству које припрема и објављује Агенција; се разграниче и јасно регулишу појмови кумулације функција (спречавање вршења више јавних функција које су међусобно у сукобу интереса) и сукоба интереса (отклањање приватног интереса у вршењу јавних овлашћења); се прошири круг обвезника за достављање извештаја о имовини, података за контролу извештаја о имовини и приходима, као и овласти Агенција да врши ванредне провере имовине и поступа по анонимним пријавама; се утврди обавеза Владе да даје предлоге закона на мишљење Агенцији, као и да мишљење (уколико је достављено у року од 10 дана) приложи уз Предлог закона приликом достављања Народној скупштини; се Агенцији да овлашћење да пропише методологију за анализу ризика на корупцију у прописима, а да се предлагачи прописа обавезу да је примењују. Усвајање се очекује 2016. године;

- Измена Закона о организацији и надлежности државних органа у борби против организованог криминала и корупције тако да се системски уреди рад специјалних

истражних тимова, коришћењем неопходних метода за повећање ефикасности у гоњењу кривичних дела. Изменама наведеног закона ће такође бити предвиђено формирање специјалног одељења у Вишем суду надлежно и за поступање по предметима у вези са случајевима 24 спорне приватизације, као и формирање еквивалентних одељења у полицији и јавном тужилаштву. Усвајање се очекује у трећем кварталу 2016. године;

-Измена Кривичног законика ради унапређења коруптивних и привредних кривичних дела у складу са анализом потребног усаглашавања Кривичног законика са стандардима ЕУ и спроведеном студијом случаја примене главе кривичних дела против привреде. Усвајање измена КЗ-а је планирано за трећи квартал 2016. године;

- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичних дела у складу са претходно урађеном анализом побољшања ефикасности, на основу Директиве ЕУ 2014/42, као и подзаконских аката којима ће се регулисати вођење евиденција, начин управљања одузетом имовином и процена вредности Усвајање наведеног закона и подзаконских аката планирано је за III квартал 2016. године;

- Имплементација ФАТФ препорука у позитивне прописе РС у складу са претходно урађеном анализом. Имплементација ФАТФ препорука предвиђена је за IV квартал 2016. године. Напомена: ова активност детаљније је обрађена и буџетирана у оквиру основног поглавља – ПГ 24, потпоглавље Организовани криминал.

Изменом постојећих и доношењем нових прописа, Република Србија ће се ускладити са следећим стандардима:

- 1) Конвенција од 26. маја 1997. о борби против корупције, укључујући званичнике Европских заједница или званичнике држава чланица ЕУ; ОЈ Ц 195, 25.6.1997
- 2) Конвенција од 26. јула 1995. о заштити финансијских интереса Европских заједница: ЈО Ц 316 од 27. новембра 1995, са Првим и Другим протоколом уз Конвенцију
- 3) Оквирна одлука Савета 2003/568/ЈХА од 22. јула 2003. о борби против корупције у приватном сектору ОВ Л 192, 31.7.2003,
- 4) Одлука Комисије од 6. јуна 2011. о успостављању ЕУ антикорупцијског механизма извештавања за борбу против корупције за периодичне провере ("Извештај Европске уније о борби против корупције ") (Ц (2011) 3673 коначни)
- 5) Одлука Савета 2008/582/ЈХА од 24. октобра 2008. на контакт особе мреже против корупције
- 6) Одлука Савета 2008/801/ЕК од 25. септембра 2008. о закључку, у име Европске заједнице, а у вези Конвенције Уједињених нација против корупције ОЈ Л 287, 29.10.2008, стр.1.
- 7) Одлука Савета 2004/579/ЕК од 29. априла 2004. о закључку, у име Европске заједнице, а у вези Конвенције Уједињених нација против транснационалног организованог криминала ОЈ Л 261, 6.8.2004, стр. 69.
- 8) Конвенција Уједињених нација против корупције, Мерида 2003.
- 9) ОЕЦД-Конвенција о борби против подмићивања страних јавних службеника у међународним пословним трансакцијама, од 17. децембра 1997.; (такође релевантна за правосудну сарадњу у кривичним стварима)

- 10) Савет Европе: Кривичноправна конвенција о корупцији, отворена за потписивање 27. јануара 1999., (такође релевантна за правосудну сарадњу у кривичним стварима)
- 11) Савет Европе Грађанскоправна конвенција о корупцији, отворена за потписивање 04. новембра 1999.
- 12) Конвенција Уједињених нација против транснационалног криминала, Палермо, децембар 2000.
- 13) Резолуција Савета Европе (97) 24 о двадесет водећих принципа за борбу против корупције
- 14) Препорука Савета Европе о правилима понашања јавних званичника (препорука бр. Р (2000) 10)
- 15) Препорука Савета Европе о заједничким правилима против корупције у финансирању политичких странака и изборних кампања (РЕЦ (2003) 4)

Министарство државне управе и локалне самоуправе

Законом уредити спречавање сукоба интереса државних службеника на основу резултата студије изводљивости. Измена Закона о државним службеницима предвиђена је Акционим планом за Поглавље 23, у другом кварталу 2017. године.

Изменити Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја на основу обављене анализе досадашње примене Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, у складу са Закључком Народне скупштине за 2014. годину. Измена Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја предвиђена је Акционим планом за Поглавље 23, у IV кварталу 2016. године.

Изменити Закон о државној управи у делу који се односи на јавност рада и сарадњу са организацијама цивилног друштва и друге релевантне прописе тако да се стандарди сарадње органа државне управе са цивилним друштвом усагласе са стандардима Савета Европе и Конвенцијом Уједињених нација против корупције у складу са претходно урађеном анализом недостатака. Измена Закона о државној управи предвиђена је за IV квартал 2016. године.

Напомена: Наведене активности детаљније су обрађене у оквиру Политичких критеријума - 1.1. Демократија и владавина права, 1.1.4. Државна управа.

Министарство здравља

Акционим планом за Поглавље 23 предвиђена је измена правног оквира у складу са смерницама које произлазе из обављене анализе правног оквира у области здравственог система у погледу ризика на корупцију. Такође, измена правног оквира у складу са смерницама које произлазе из обављене анализе правног оквира у области здравственог система у погледу ризика на корупцију Акционим планом за спровођење Стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013. до 2018. године, за област здравства предвиђене су следеће конкретне законодавне мере у периоду од 2016. до 2018. године, за које се очекује да ће допринети смањењу корупције: измена Закона о здравственој заштити, Закона о коморама здравствених радника, Закона о донацијама и хуманитарној помоћи и Закона о лековима и медицинским средствима тако да се отклоне недостаци који стварају ризик на корупцију. Главни циљ измена Закона о здравственој заштити и Закона о лековима и медицинским средствима јесте да се јасним и транспарентним правилима уреди област

донација медицинских апарата, лекова и медицинских средстава; однос са фармацеутском индустријом; висина и поступање са поклоном; као и сукоб интереса здравствених радника и сарадника, као и лица која обављају функције (а немају статус функционера у смислу Закона о Агенцији за борбу против корупције). Измене наведених закона предвиђене су за IV квартал 2017. године.

Измена Закона о коморама здравствених радника и усклађивање аката комора здравствених радника са изменама у Закону, предвиђена је у складу са смерницама које произлазе из обављене анализе правног оквира у области здравственог система у погледу ризика на корупцију. Измена закона је планирана за IV квартал 2016. године.

Измена Закона о донацијама и хуманитарној ће се извршити тако да се јасним и транспарентним правилима уреди област донација медицинских апарата, лекова и медицинских средстава, као и да се уведе обавеза код донација у здравству да се оформи комисија која ће процењивати оправданост, трошкове и исплативост донација. Измене наведеног закона предвиђене су за IV квартал 2018. године.

Измене системских закона у здравству Републике Србије биће усклађени са:

- Резолуцијом Савета Европе (97) 24 о двадесет водећих принципа за борбу против корупције, и то у члановима 9, 11 и 14;
- Конвенцијом Уједињених нација против корупције, Мерида 2003, чланом 7;
- Препоруком Савета Европе о правилима понашања јавних званичника (преорука бр. Р (2000) 10) као и
- Одлуком Комисије од 6. јуна 2011. о успостављању ЕУ антикорупцијског механизма извештавања за борбу против корупције за периодичне провере ("Извештај Европске уније о борби против корупције ") (Ц (2011) 3673 коначни).

Министарство финансија

Измена Закона о финансирању политичких активности тако да се јасно утврде и разграниче обавезе Агенције, ДРИ и других органа у поступку контроле политичких активности и субјеката и прецизно утврде обавезе и механизми за транспарентност финансирања политичких субјеката. Усвајање се очекује у IV кварталу 2016. године.

Изменом постојећих и доношењем нових прописа, Република Србија ће се ускладити са Препоруком Савета Европе о заједничким правилима против корупције у финансирању политичких странака и изборних кампања (РЕЦ (2003) 4) и Препоруком Савета Европе о правилима понашања јавних званичника (преорука бр. Р (2000) 10).

Законом уредити положај интерних ревизора и обезбедити функционалну и оперативну независност интерне ревизије и дефинисати принципе финансијског управљања и контроле, као и функцију и послове Централне јединице за хармонизацију. Измена дела Закона о буџетском систему којим је уређен положај интерних ревизора и обезбеђена функционална и оперативна независност интерне ревизије, принципи финансијског управљања и контроле, као и функција и послови Централне јединице за хармонизацију предвиђена је за IV квартал 2016. године.

Пореска управа

Пореска управа активно учествује као одговорни субјект – институција у реализацији Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период 2013.-2018. године.

У Пореској управи постоји наглашена интенција да се у наредном планском периоду, организационо и кадровски унапреди Одељење за унутрашњу контролу и управни надзор, формирањем посебне организационе јединице у саставу Пореске управе и повећањем броја инспектора унутрашње контроле са садашњих четири систематизована на осам минимално, која би се искључиво бавила пословима из делокруга унутрашње контроле. Приоритет поступања новоформиране организационе јединице, кадровски ојачане и оспособљене, био би:

-предузимање радњи на откривању и спречавању појава корупције на свим нивоима у Пореској управи;

-вођење истрага и припремање извештаја о истрагама покренутим на основу постојања сумње о неправилностима у поступању пореских службеника;

-поступање по пријавама за непрофесионално понашање пореских службеника;

-пријем жалби, притужби и приговора на рад пореских службеника;

-проверу актуелних и потенцијалних пореских службеника у погледу интегритета, стручне спреме и професионалних способности, у односу на захтеве службе;

-едукацију пореских службеника у погледу етичких стандарда и интегритета;

-поступање по захтеву других државних органа (судова, тужилаштва, МУП-а, заштитника грађана и др.).

Остварење планираног зависиће од Програма рационализације броја запослених у јавном сектору.

Управа царина

Изменити правни оквир у складу са обављеном свеобухватном анализом ризика на корупцију правног оквира царинског система. Измене су предвиђене у II кварталу 2017. године.

Напомена: Најважнији подаци и финансијске пројекције Пореске управе и Управе царина обрађени су у оквиру њихових основних поглавља – ПГ 16: Опорезивање и ПГ 29: Царинска унија.

Агенција за борбу против корупције

Израда одговарајућих подзаконских аката након усвајања новог Закона о Агенцији за борбу против корупције и Закона о финансирању политичких активности, које је, према Акционом плану за поглавље 23, предвиђено за III односно IV квартал 2016. године.

Управа за јавне набавке

Усвајање новог Закона о јавним набавкама како би се отклонила ограничења за пуну примену мера за праћење, надзор и контролу Закона. Усвајање је планирано за IV квартал 2017. године.

Изменом постојећих и доношењем нових прописа, Република Србија ће се ускладити са следећим директивама ЕУ:

-Директива Европског парламента и Савета 2014/24/ЕУ од 26. фебруара 2014. године о јавним набавкама и стављању ван снаге Директиве 2004/18/ЕЗ, са којом државе

чланице морају да се ускладе у року од 24 месеца од дана ступања на снагу (осим за електронске набавке код којих је рок 30 месеци), односи се на тзв. класични сектор јавних набавки.

-Директива Европског парламента и Савета 2014/25/ЕУ од 26. фебруара 2014. године о набавкама наручилаца који обављају делатности у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга и стављању ван снаге Директиве 2004/17/ЕЗ, односи се на тзв. посебан/комунални сектор и рокови за усвајање за државе чланице ЕУ су исти као и код нове директиве којом се регулише класични сектор.

Напомена: процес усклађивања Закона о јавним набавкама са прописима ЕУ детаљно је обрађен у ПГ 5.

Министарство унутрашњих послова

Сектор унутрашње контроле је предложио доношење подзаконских аката који ће ближе регулисати начин рада Сектора унутрашње контроле, у складу са новим Законом о полицији:

- Правилник о начину и облицима вршења унутрашње контроле
- Правилник о начину спровођења теста интегритета у МУП-у
- Правилник о евиденцији имовинског картона и провери промене имовног стања запослених у МУП-у
- Упутство о спровођењу анализе ризика корупције у МУП-у
- Правилник о раду у Сектору унутрашње контроле

Министарство унутрашњих послова такође предвиђа доношење новог Правилника о поступку решавања притужби на рад полиције и новог Кодеска полицијске етике. Такође је предвиђено стварање правног оквира који регулише начин вршења безбедносних провера

Институционални оквир - планиране активности у периоду од 2016. до 2018. године

Министарство правде

Нису планиране промене у институционалном оквиру.

Републичко јавно тужилаштво

Републичко јавно тужилаштво израдило је јула 2015. године Анализу организационе структуре, капацитета и овлашћења државних органа у борби против организованог криминала и корупције у сврху постизања ефикасности и јачања независности свих релевантних институција (прописана Акционим планом за поглавље 23 – активност 2.3.2.1), која је у директној вези са спровођењем Стратегије истрага финансијског криминала и Нацртом Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала и корупције. Наиме, Стратегијом истрага финансијског криминала и Нацртом предметног закона прописано је оснивање Посебних одељења виших јавних тужилаштава за сузбијања корупције. С тим у вези, израђена је предметна анализа којом је дата препорука о неопходном броју заменика у новим одељењима за борбу против корупције.

Министарство унутрашњих послова

Новим Законом о полицији (Службени гласник РС, бр. 6/2016 од 28.01.2016. године) Сектор унутрашње контроле (СУК) врши унутрашњу контролу рада полиције и других запослених у Министарству. Предлози које је СУК предложио као приоритетне а који су усвојени у новом Закону о полицији су:

1. Повећање надлежности СУК да врши контролу рада полицијских службеника и свих запослених у Министарству
2. Спровођење теста интегритета
3. Провера промене имовинског стања запослених у МУП-у (руководилаца стратешког и средњег нивоа, као и за високоризична радна места у Министарству установљена анализом ризика од корупције)
4. Спровођење анализе ризика од корупције и израда регистра ризика корупције у МУП-у
5. Све организационе јединице Министарства, уколико током свог рада дођу до обавештајних података да је запослени у Министарству извршио кривично дело, на раду или у вези са радом, дужне су да без одлагања доставе обавештајне податке којима располажу СУК-у, најкасније у року од 24 часа од сазнања
6. СУК врши превентивни надзор свих организационих јединица у Министарству
7. Обавеза руководиоца контролисаних организационих јединица, да одговарају за реализацију наложених мера од стране овлашћених службених лица СУК-а
8. Предвиђене тешке повреде службене дужности за све горе наведене тачке
9. СУК је новим Законом о полицији обезбедио оперативни фонд

Закон о полицији је такође регулисао начин вршења безбедносних провера, те је предвиђено да СУК врши други и трећи ниво безбедносних провера за руководиоце стратешког, високог и средњег нивоа.

План спровођења активности израђен је као систем спојених судова, те да су све активности међусобно условљене:

1. израда нормативног оквира (Закон о полицији) и израда подзаконских аката и процедура које регулишу рад Сектора
2. организационо јачање СУК-а и повећан број запослених у складу са новим надлежностима
3. набавка опреме (посебно опреме за прикривени надзор), софтвера и обука запослених у СУК-у
4. спровођење анализе ризика корупције, теста интегритета и провера промене имовног стања.

Министарство финансија

Нису планиране промене у институционалном оквиру.

Пореска управа

Организационо и кадровско унапређење Одељења за унутрашњу контролу и управни надзор, формирањем посебне организационе јединице у саставу Пореске управе, детаљније је образложено у делу Планиране активности од 2016. до 2018. године.

Управа царина

-усвајање Закона о царинској служби како би се проширила овлашћења службеника Одељења за унутрашњу контролу УЦ.

-усвајање нове систематизације Одељења за унутрашњу контролу која ће предвидети знатно већи број службеника (минимум 25 службеника) и евентуалну другачију организациону структуру, у смислу прерастања Одељења за унутрашњу контролу у Сектор.

Министарство здравља

У погледу Посебне радне групе за лоцирање коруптивних елемената у оквиру надлежности унутрашњих организационих јединица у Министарству здравља, коју чине представници свих Сектора и Управе за биомедицину, чијим је радом координирао помоћник министра за правне послове, због нове организације у Министарству ће се ревидирати, те ће радом групе координирати Секретар министарства.

Планирани административни капацитети за период 2016 – 2018. године

Министарство правде

У плану је попуњавање једног упражњеног места и то за руководиоца Групе за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције на позицији – саветник. Опис послова: руководи и планира рад Групе, пружа стручна упутства, координира и надзире рад државних службеника у Групи; координира спровођење Стратегије и Акционог плана и предузима мере које обезбеђују заједнички рад органа у борби против корупције; прати прописе и стандарде ЕУ из области борбе против корупције; учествује у припреми прописа из области борбе против корупције; иницира припрему пројеката из области борбе против корупције; остварује сарадњу са међународним организацијама које се баве борбом против корупције; обавља и друге послове по налогу министра.

Услови за ово радно место су: Стечено високо образовање из научне, односно стручне области из поља Друштвено-хуманистичких на студијама другог степена (дипломске академске студије–мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије) односно на основним студијама у трајању од најмање 4 године, положен државни стручни испит, најмање 3 године радног искуства у струци, познавање рада на рачунару.

Што се тиче додатних кадрова у смислу преузимања службеника из других државних органа, у зависности од обима посла могуће је ангажовање до 4 лица запослена у судовима и тужилаштвима, путем преузимања односно упућивања уколико се буде радило о носиоцима правосудних функција.

Агенција за борбу против корупције

У 2016. години планирано је запошљавање одговарајућег стручног кадра (9 људи) са нагласком на области сукоба интереса, превенције, поступања по представкама, општих послова и међународне сарадње.

Јачање капацитета запослених у Агенцији предвиђено је у Твининг уговору (2016-2018) кроз активности које се односе на анализу потреба за обукама запослених у Агенцији, израду плана и програма обука, као и њихово спровођење.

Министарство финансија

Систематизована радна места су попуњена и не планира се запошљавање нових државних службеника – извршиоца у Групи за систем финансирања политичких активности и спровођење стратегије и планова интегритета.

Министарство здравља

Што се тиче планираних активности у вези административних капацитета, иако број државних службеника и намештеника није повећан, односно смањен је у односу на ранију систематизацију, сагласно Одлуци Владе о максималном броју запослених на неодређено време у систему државне управе, систему јавних служби, систему АПВ и систему локалне самоуправе за 2015. годину, Министарство здравља ће уважавајући значај и потребу за праћењем ове области, настојати да у оквиру постојећег броја запослених обављају и послови са аспекта борбе против корупције, као што је чињено и до сада. Такође, планира се и изградња капацитета за инспекцију у оквиру министарства надлежног за послове здравља кроз планиране обуке и даљу едукацију.

Републичко јавно тужилаштво

Јачање административних капацитета спроводиће се кроз наставак континуираних специјалистичких програма обука, који се спровode у сарадњи са Правосудном академијом, Амбасадом САД у Београду, Мисијом ОЕБС у Србији и другим страним партнерима.

Пореска управа

У Пореској управи постоји наглашена интенција да се у наредном планском периоду, организационо и кадровски унапреди Одељење за унутрашњу контролу и управни надзор повећањем броја инспектора унутрашње контроле са садашњих четири систематизована на осам минимално, која би се искључиво бавила пословима из делокруга унутрашње контроле.

Управа царина

Потребно је:

- проширити и прецизирати овлашћења службеника Одељења за унутрашњу контролу
- повећати број запослених у Одељењу за унутрашњу контролу
- унапредити опремљеност и ојачати специјализоване вештине и знање запослених у Одељењу за унутрашњу контролу
- ојачати сарадњу са другим државним органима, нарочито са судовима и јавним тужилаштвима - набавка нове опреме из буџета РС и пројеката (возила, аналитички софтвер, опрема за видео надзор, као и остала опрема која би била у складу са овлашћењима предвиђеним Законом о царинској служби) – до краја 2018.
- континуирано обучавање запослених у Одељењу за унутрашњу контролу: учествовање у радним посетама у оквиру ЕУ Програма Царина 2020, организовање мисија, радионица и студијских посета у оквиру ТАИЕХ инструмента. У одређене обуке били би укључени и представници других државних органа, пре свих представници судова и тужилаштва ради јачања сарадње.

Министарство унутрашњих послова

Сектор унутрашње контроле као одговорни субјект за спровођење мера у оквиру Акционог плана за Поглавље 23 и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, има обавезу да врши проверу промене имовног стања, спроводи тест интегритета, спроводи анализу ризика корупције у Министарству унутрашњих послова и врши други и трећи ниво безбедносних провера за руководиоце стратешког, високог и средњег нивоа, али тренутно не располаже људским и техничким капацитетима. У складу са новим надлежностима и организацијом, Сектор планира попуњавање упражњених радних места и повећање броја запослених по 20 на годишњем нивоу у периоду од 2016-2018 године у складу са предвиђеним активностима дефинисаним у акционим плановима које имају за циљ јачање капацитета Сектора за спровођење истрага корупције у Министарству унутрашњих послова.

У оквиру специјализованог одсека за сузбијање корупције у саставу УКЦ, СБПОК планирано је да се попуне упражњена три радна места оперативаца, а такође је и дат предлог за измену Систематизације радних места и унутрашње организације МУП-а којим је предвиђено повећање броја радних места у поменутом одсеку.

Преглед пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи 2016 – 2018. године

Министарство правде

Пројекат „*Превенција и борба против корупције*“ одобрен у оквиру Националног програма ИПА 2013. годину, чија је укупна вредност 6.000.000 евра реализоваће се кроз два уговора: уговор о услугама и твининг уговор. Поступак одабира понуде за Твининг уговор је спроведен 25. јуна 2015. године и одабран је италијанско-шпански конзорцијум.. Пројектне активности ће подржати спровођење нове Стратегије за борбу против корупције и пратећег Акционог плана, јачање националних механизма у области превенције и борбе против корупције у циљу унапређења ефикасности релевантних институција у борби против корупције и смањења свих видова корупције, као и јачање капацитета Агенције за борбу против корупције. Почетак спровођења оба пројекта се очекује током 2016. године.

Агенција за борбу против корупције

Пројекат “*Превенција и борба против корупције*”/Твининг уговор

Укупан буџет: 2.000.000 ЕУР

Извор финансирања: ЕУ/ИПА 2013

У склопу ИПА 2013 пројекта „*Превенција и борба против корупције*” предвиђен је Твининг уговор, чији корисник ће бити Агенција за борбу против корупције. Уговор ће бити реализован у периоду 2016 - 2018. године. Спровођење Твининг уговора почело је у јулу 2016. године.

Општи циљ пројекта: Унапређење ефикасности у борби против корупције и смањењу свих облика корупције;

Специфични циљ пројекта: Јачање националних механизма за превенцију и борбу против корупције у складу са Националном стратегијом за борбу против корупције и пратећим Акционим планом.

Пројекат *“Поддршка јачању механизма превенције корупције и институционалном развоју Агенције за борбу против корупције”*

Укупан буџет: 29.028.300 РСД

Извор финансирања: Министарство спољних послова Краљевине Норвешке

Планирано је да се пројекат спроводи од 25. децембра 2013. године до 25. децембра 2015. године, али је одобрено продужење до 25. септембра 2016. године.

Министарство унутрашњих послова

У оквиру Стратешког планског документа ИПА 2015-2017 и Акционог документа за ИПА 2015, Сектор унутрашње контроле полиције је сачинио пројектну идеју за јачање капацитета Сектора, те је одобрен предлог Сектора да се реализације твининг пројекат у вредности од 1.000.000 евра и набавка ИТ и видео опреме у вредности од 750.000. ЕУР, а финансијски споразум је потписан у јулу 2016. године. Пројектом је предвиђена реализација обука у области спровођења теста интегритета, а финансијски споразум је потписан у јулу 2016. године оперативне аналитике, спровођење обука у области истрага корупције и финансијских истрага, заштита ИТ система од цурења информација и израда процедура за доказивање кривичних дела са елементима корупције и процедура за примену посебних доказних радњи.

Републичко јавно тужилаштво

Нема планираних пројеката.

Управа царина

У сарадњи са Министарством правде САД и Амбасаде САД у Београду, потребно је размотрити евентуални наставак ЈАЦИ пројекта, као и даљу сарадњу и учешће у пројектима које води Министарство правде САД и Амбасада САД у Београду.

- ЕУ Програм Царина 2020 (детаљно описан у Поглављу 29 – Царинска унија кроз буџет и начин финансирања, циљ програма и планиране активности програма. Наведени су и референтни чланови ССП)

Планирани пројекти Управа царина описани су и у поглављима 7 – Право интелектуалне својине, 24 – Правда, слобода и безбедност и 29 – Царинска унија.

Министарство здравља

Министарство здравља у овом тренутку не учествује у међународним пројектима на тему борбе против корупције. Међутим, Министарство здравља је члан Европске мреже за борбу против преваре и корупције у здравственом сектору - European Healthcare Fraud & Corruption Network (EHFCN), непрофитне организације посвећене борби против преваре, корупције и штете у здравственом сектору широм Европе у циљу побољшања здравствених система за добробит пацијената, и активно учествује у њеном раду. Темелји ове организације леже у Европској декларацији о превари и корупцији у здравственом систему.

Планиране мере за период од 2018. до 2021. године

Након истека периода важења Националне стратегије за борбу против корупције за период од 2013. године до 2018. године и пратећих акционих планова, Министарство надлежно за послове правосуђа процениће остварене резултате и упоредити их са

свеукупним стањем у погледу корупције у Србији. На основу тога биће дефинисане потребне мере за преостали временски период до приступања.

3.23.3. Основна права

Људска права

Преглед стања

Законодавни оквир

Заштита људских и мањинских права загарантована је Уставом ("Службени гласник РС", бр 98/2006.). На основу члана 18. Устава Републике Србије, људска и мањинска права гарантована Уставом непосредно се примењују. Такође, Устав гарантује људска и мањинска права зајамчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима који се непосредно примењују. У складу са чланом 16. став 2. Устава општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни су део правног поретка Републике Србији је и непосредно се примењују. Глава II (чланови 18 до 81) Устава Србије посвећена је заштити људских и мањинских права и слобода, и ово питање покрива више од трећине Устава Републике Србије.

Институционални оквир

Сви органи јавне власти учествују у заштити и унапређењу људских права, у оквиру своје надлежности. Институционални оквир за заштиту основних права у Републици Србији обухвата следеће органе:

- Народна Скупштина (Скупштински Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова);

- Тела Владе за унапређење и заштиту људских права: Канцеларија за људска и мањинска права, Комесаријат за избеглице и миграције, Координационо тело за родну равноправност

- Надлежна министарства: Министарство правде, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство културе и информисања, Министарство здравља, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (МГСИ је надлежно за област становања у оквиру Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња које се тиче права на адекватан смештај)

- Саветодавна тела Владе: Савет за права детета, Савет за особе са инвалидитетом, Савет Владе за борбу против трговине људима, Савет за националне мањине, Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома-

- Надлежни покрајински органи: Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице, Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова, Покрајински секретаријат за

здравство, социјалну политику и демографију, Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање.

- Независни државни органи за заштиту и унапређење људских права: Заштитник грађана, Повереник за заштиту равноправности, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Покрајински заштитник грађана - омбудсман, локални омбудсман.

Заштита људских и мањинских права у Републици Србији је осигурана пред редовним судовима и Уставним судом.

Канцеларија за људска и мањинска права је служба Владе, која обавља стручне послове за потребе Владе и надлежних министарстава који се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународним актима о људским и мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; општа питања положаја припадника националних мањина, праћење положаја припадника националних мањина које живе на територији Републике Србије и остваривања мањинских права; остваривање веза националних мањина са матичним државама. Активности Канцеларије за људска и мањинска права се реализују кроз праћење и унапређење стања људских права у Републици Србији. Канцеларија за људска и мањинска права пружа стручну и административно-техничку потпору Савету за праћење примене препорука механизма Уједињених нација за људска права и Савету за праћење реализације Акционог плана за примену Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2014. до 2018. године, Савету за унапређивање положаја Рома и спровођења Декаде укључивања Рома и Савету за националне мањине.

Административни капацитети

Административни капацитети одређени су Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, система јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину. Према наведеној одлуци КЈМП, одређен је максималан број од 30 извршилаца.

У оквиру Министарства државне управе и локалне самоуправе образован је Сектор за људска и мањинска права, регистре и матичне књиге који обавља послове државне управе који се односе на: припрему прописа о људским и мањинским правима; вођење регистра националних савета националних мањина; избор националних савета националних мањина; вођење посебног бирачког списка националне мањине, као и друге послове одређене законом. Наведени послови обављају се у оквиру две основне унутрашње јединице и то: Сектора за нормативне послове (2) и Сектора за људска и мањинска права, регистре и матичне књиге (11), у оквиру којих је укупно систематизовано 13 радних места и потребно је повећање административног капацитета.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

ИПА 2013 – Твининг пројекат „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације“ је почео са реализацијом половином 2015. и трајаће до

фeбруара 2017. године. Пројекат спроводе Канцеларија за људска и мањинска права и Повереник за заштиту равноправности, уз подршку партнера из Аустрије и Словеније. Ово је први пројекат који се спроводи у оквиру децентрализованог система управљања (ДИС). Циљ пројекта је јачање и примена релевантног законодавног оквира у области људских и мањинских права и њихово унапређење у складу са европским стандардима. . Вредност пројекта је 1,2 милиона евра, Канцеларија за људска и мањинска права суфинансира износом од 60.000евра.

Сврха овог пројекта је оснаживање постојећих капацитета релевантних институција на националном нивоу и главних актера за спровођење људских права и унапређивање спровођења антидискриминационих политика на националном и локалном нивоу. Пројекат има за циљ да оснажи и омогући спровођење релевантни законодавни оквир у области људских права и заштите мањина и његово унапређење у складу са европским стандардима. У оквиру пројекта су, између осталих, предвиђене активности које имају за циљ унапређење положаја бранитеља људских права, јачање капацитета националних савета националних мањина и Повереника за заштиту равноправности.

Реализација пројекта „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“, финансиран је из билатералног програма Владе Републике Србије и Краљевине Норвешке. Општи циљ пројекта је допринос успостављању владавине права засноване на недискриминацији и равноправности свих, а специфични циљ пројекта је повећана толеранција и разумевање према ЛГБТ популацији у српском друштву. Реализација пројекта започела је у јануару 2014.године и трајаће до марта 2017.године (иницијално је било предвиђено да пројекат траје 2 године, али је у међувремену одобрена екстензија). Вредност пројекта износи 44.285.000динара, од чега је из буџета Републике Србије обезбеђено учешће у износу од 4.444.000 динара. Пројекат обухвата велики број активности усмерених ка јачању компетенција државних службеника и запослених у јавном сектору из области антидискриминације, али и активности усмерених ка повећању разумевања опште популације о ЛГБТ правима и о степену дискриминације са којим се они суочавају. У оквиру наведеног пројекта, биће спроведене кампање за подизање свести јавности о проблемима са којима се суочавају ЛГБТ особе, затим обуке за новинаре о етичком извештавању о ЛГБТ популацији и за оснаживање капацитета полиције, центара за социјални рад, правосудних органа за адекватно поступање са ЛГБТ особама, као и напредне обуке за рад са сексуалним и родним мањинама и њиховим породицама у систему социјалне заштите.

Министарство државне управе и локалне самоуправе и Канцеларија за људска и мањинска права учествују у регионалном пројекту Европске уније и Савета Европе - Промоција људских права и заштите мањина у Југоисточној Европи, који се успешно реализује. У пројекту Република Србија је изабрала 6 локалних самоуправа које успешно спроводе своје пројекте у промоцији људских права и заштите мањина од укупно 36 општина које се спроводе у региону Југоисточне Европе. Пројекат има за циљ да побољша приступ мањинским правима на разним нивоима власти, засноване на стандардима Савета Европе у овој области, а нарочито Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и Европске повеље за регионалне и мањинске језике, и полази од

чињенице да искуства и изазови које постоје на локалном нивоу, укључујући ограничене ресурсе који су на располагању, могу бити веома слични у свим корисницима пројекта и да практичне мере које се успешно спроводе за повећање кохезије и приступ мањинским правима у једној општини, такође могу бити веома корисне и у другим. Пројекат се финансира средствима Савета Европе и Европске уније.

Примена механизма Уједињених нација о поштовању људских права

Делегација Републике Србије представила је Иницијални извештај о примени Међународне конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака на 8. заседању Комитета за присилне нестанке, 4-5. фебруара 2015. године у Женеви. Закључна запажања у вези са представљеним извештајем Комитет је усвојио 12. фебруара 2015. године. Други периодични извештај Републике Србије о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака делегација Републике Србије представила је на 54. заседању Комитета против тортуре, 29. и 30. априла 2015. године у Женеви. Закључна запажања поводом разматрања извештаја Комитет је усвојио 12. маја 2015. године. . Сходно ставу 23. Закључних запажања, Комитет против тортуре је затражио од Републике Србије да у року од године дана достави податке о примени препорука које су изнете у ставовима 9(а) и 19. Извештај о примени наведених препорука Комитету је достављен у предвиђеном року.

Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о правима детета Влада је усвојила 7 маја 2015. године. Извештај је достављен Уједињеним нацијама. Комитет за права детета је у јулу месецу упутио Србији листу додатних питања у вези са Другим и трећим периодичним извештајем о примени Конвенције о правима детета. Извештај ће бити разматрана на 74. заседању Комитета за права детета у Женеви, у јануару и фебруару 2017. године

Делегација Републике Србије представила је на 15. заседању Комитета за права особа са инвалидитетом, 5-6. априла 2016. године у Женеви, Иницијални извештај о примени Конвенције о правима особа са инвалидитетом. Комитет је на 267. седници 21.04.2016. године усвојио закључна запажања и дао 32 препоруке које се односе на унапређење положаја и приступа правима особама са инвалидитетом.

Други и трећи периодични извештај о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације Влада је усвојила 30. децембра 2015. године. Извештај је достављен Уједињеним нацијама.

Извештај о примени препорука број 17. и 23. из Закључних запажања Комитета за елиминисање дискриминације жена у вези са Другим и трећим периодичним извештајем о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена Влада је усвојила 30. децембра 2015. године. Извештај је достављен Уједињеним нацијама.

Израда Четвртог периодичног извештаја о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена и достављање Извештаја Комитету за елиминисање дискриминације жена – до јула 2017. године

Сарадња са међународним и регионалним организацијама

Делегација Европског комитета за спречавање мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака спровела је четврту периодичну посету Републици Србији, у периоду од 26. маја до 5. јуна 2015. године. Комитет је Извештај о посети Републици Србији усвојио на својој 88. седници одржаној од 2. до 6. новембра 2015. У складу са чланом 11. Конвенције о спречавању мучења и нечовечних или понижавајућих поступака и кажњавања Република Србија је у року од шест месеци доставила своје одговоре и коментаре на предметни Извештај Комитета. Комитет и Канцеларија су синхронизовано објавили Извештај и Одговор Републике Србије на Извештај на својим интернет-страницама.

Република Србија је укључена у иницијативу коју је покренуо Савет Европе 2006. године програм "Изградња Европе за децу и са децом" у циљу ефикасне имплементације постојећих стандарда и унапређења права деце у Европи.

Одговори ОДХИРУ на упитник о злочинима из мржње за 2015. годину су достављени.

Секретаријату Европске комисије против расизма и нетолеранције (ЕКРИ) 31.5.2016. године, достављена је информација у вези са активностима које држава предузима у циљу примене препорука из Четвртог извештаја ЕЦРИ о Србији и четири опште теме (законодавне активности, говор мржње, сузбијање расно мотивисаног насиља и интеграционе политике) у оквиру припреме за пети циклус мониторинга. Делегација ЕКРИ ће периодичну посету спровести у периоду од 26-30.09.2016.године

Учешће на Имплементационом састанку људске димензије у Варшави од 19 - 30.09.2016. године

Министарство државне управе и локалне самоуправе учествује у регионалном пројекту Европске уније и Савета Европе - Промоција људских права и заштите мањина у Југоисточној Европи, који се успешно реализује. У пројекту Република Србија је изабрала 6 локалних самоуправа које успешно спроводе своје пројекте у промоцији људских права и заштите мањина од укупно 36 општина које се спроводе у региону Југоисточне Европе. Пројекат има за циљ да побољша приступ мањинским правима на разним нивоима власти, засноване на стандардима Савета Европе у овој области, а нарочито Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и Европске повеље за регионалне и мањинске језике, и полази од чињенице да искуства и изазови које постоје на локалном нивоу, укључујући ограничене ресурсе који су на располагању, могу бити веома слични у свим корисницима пројекта и да практичне мере које се успешно спроводе за повећање кохезије и приступ мањинским правима у једној општини, такође могу бити веома корисне и у другим. Пројекат се финансира средствима Савета Европе и Европске уније.

Мере планиране за период од 2016. до 2018.

Планиран је наставак рада Савета за праћење примене препорука механизма Уједињених нација за људска права у циљу пуне имплементације свих релевантних

преорука УН механизма. Такође, Савет за праћење примене Стратегије за превенцију и заштиту од дискриминације ће наставити са радом у циљу пуне примене Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2014. до 2018. године.

Нису планиране промене институционалног оквира.

Примена механизма Уједињених нација о поштовању људских права – осам основних уговора о људским правима и Универзални периодични преглед –

- Делегација Републике Србије је на 15. заседању Комитета за права особа са инвалидитетом 5-6. априла 2016. године у Женеви представила Иницијални извештај о примени Конвенције о правима особа са инвалидитетом.

- Израда Четвртог периодичног извештаја о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена и достављање Извештаја Комитету за елиминисање дискриминације жена – до јула 2017. године

- Учешће у трећем циклусу Универзалног периодичног прегледа – у 2017. години

Планиран је наставак рада Савета за праћење примене преорука механизма Уједињених нација за људска права у циљу пуне имплементације свих релевантних преорука УН механизма. Канцеларија за људска и мањинска права је израдила индикаторе успешности испуњења преорука механизма УН за људским правима у складу са закључком на другој седници Савета и доставила ресорима на изјашњавање, у циљу унапређења квалитета праћења примене преорука и иницирала именоване контакт особа и њихових заменика у циљу одржавања континуитета праћења и уношења промена у испуњавању преорука.

Такође, Савет за праћење примене Стратегије превенције и заштите од дискриминације ће наставити са радом у циљу пуне примене Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2014. до 2018. године. У складу са одлуком Савета, започет је процес израде Трећег извештаја о праћењу имплементације Акционог плана за примену Стратегије превенције и заштите од дискриминације, који обухвата први и други квартал 2016. године. У циљу јачања капацитета за ефикасније праћење спровођења активности које су предвиђене овим документом и достизања индикатора предвиђених АП планира се наставак обука за контакт особе и њихове заменике, представнике ресорних министарстава/институција - реализатора мера, организације цивилног друштва и локалне самоуправе. Овако организован, системски начин праћења реализације АП-а указао је на потребу да се покретања иницијативе за ревизије Акционог плана у циљу употпуњавање делова који се тичу планираних средстава, буџетских и донаторских за 2016. 2017. и 2018. године и измена и допуна садржаја који у битној мери унапређују његово даље спровођење и којима се отклањају препреке за реализацију постојећих мера.

Административни капацитети

Акционим планом за поглавље 23, усвојеним од стране Владе Републике Србије, предвиђен је развој и даље јачање мреже ромских координатора, укључујући повећање њиховог броја, у складу са локалним потребама, у циљу остваривања блиске сарадње са другим релевантним механизмима за побољшање положаја Рома. Такође, предвиђено је даље ширење мреже педагошких асистената на основу аналитичке студије потреба изведене од стране надлежних државних органа. На крају, потребно је обезбедити додатна средства како би се постепено повећао број здравствених медијаторки, на основу анализе потреба.

Преглед планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

ИПА 2013 – Твининг пројекат „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације“ је почео са реализацијом половином 2015. и трајаће до фебруара 2017. године.

Канцеларија за људска и мањинска права је у сарадњи са Тимом за социјалну инклузију и смањење сиромаштва, уз подршку Краљевине Норвешке обезбедила средства за спровођење двогодишњег пројекта „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву”. У оквиру наведеног пројекта, биће спроведене кампање за подизање свести јавности о проблемима са којима се суочавају ЛГБТ особе, затим обуке за новинаре о етичком извештавању о ЛГБТ популацији и за оснаживање капацитета полиције, центара за социјални рад, правосудних органа за адекватно поступање са ЛГБТ особама, као и напредне обуке за рад са сексуалним и родним мањинама и њиховим породицама у систему социјалне заштите. Планирано је да се пројекат реализује у трајању од 2 године, у периоду јануар 2014 – јануар 2016. године, али је током реализације одобрена екстензија до марта 2017. године. Вредност пројекта је 44.285.000 динара, уз учешће у финансирању из буџета Републике Србије у износу од 4.444.000 динара

Мере планиране за период од 2018. до 2021.

Планиран је наставак рада Савета за праћење примене препорука механизма Уједињених нација за људска права у циљу пуне имплементације свих релевантних препорука УН механизма.

Административни капацитети

Акционим планом за поглавље 23, усвојеним од стране Владе Републике Србије, предвиђено је институционално јачање Канцеларије за људска и мањинска права.

Подршка праћењу имплементације усклађеног законодавства са правном тековином Европске уније и праћење реализације мера предвиђених Акционим планом Стратегије превенције и заштите од дискриминације, подразумева ангажовање двоје додатних извршилаца.

Истим документом препознат је и значај формирања Националног механизма за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права у складу са препоруком из другог циклуса Универзалног периодичног прегледа. Влада РС донела је Одлуку о образовању Савета за праћење примене препорука механизма Уједињених нација за људска права („Службени гласник РС“, број 140/14), према којој Канцеларија обавља послове Секретаријата Савета, односно пружа стручну и административну помоћ, а директор Канцеларије председава Саветом.

Савет прати примену препорука Савета за људска права у оквиру Универзалног периодичног прегледа и препорука осам уговорних тела УН.

Имајући у виду да је реч о континуираним активностима, обзиром да се у оквиру надзорног система УН о људским правима, у регуларним временским интервалима разматра стање људских права у нашој земљи, а уз уважавање чињенице свеобухватности и обима послова, потребно обезбедити ангажовање додатног извршиоца који би пратио у реализацију наведених активности.

Институционално јачање Канцеларије препознато је и као приоритет Акционог плана за поглавље 23 који је Влада Републике Србије усвојила на седници одржаној 23.октобра 2015.године (05 Број 337-11484/2015). У циљу ефикасног примењивања и праћења активности предвиђених Акционим планом за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације, предвиђено је запошљавање два нова службеника и то почевши од 2016.године.

Сарадња са међународним и регионалним организацијама

-Регуларна сарадња са специјалним процедурама Уједињених нација кроз припреме информација, извештаја, затражених одговора на упитнике и пријем специјалних процедура током њихових посета Републици Србији;

-Сарадња са регионалним организацијама Сарадња са Европским комитетом за спречавање мучења и нехуманих или понижавајућих казни или поступака у складу са Конвенцијом Савета Европе о спречавању мучења и нехуманих или понижавајућих казни или поступака;

-Сарадња са Европском комисијом против расизма и нетолеранције (ECRI) и ОЕБС/ОДХИР у вези са злочиним из мржње;

-Сарадња са Директоратом за људско достојанство и равноправност Савета Европе Јединицом за сексуалну оријентацију и родни идентитет;

-Сарадња са Организацијом за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и Канцеларијом за демократске институције и људска права (ОДИХР).

Затворски систем

Преглед стања

Законодавни оквир

Законом о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 55/2014), регулисано је поступање према лицима лишеним слободе, њихова права и механизми заштите права, који су у највећој мери усклађени са међународним стандардима из ове области. Област извршења кривичних санкција није регулисана посебним прописима ЕУ. Закон о извршењу кривичних санкција садржи одредбе којима се гарантује забрана мучења и другог нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања које су усклађене са Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода (члан 3.), Повељом о основним правима у Европској унији (члан 4.), Конвенцијом против тортуре и других свирепих, нечовечних или понижавајућих казни или поступака, Европском конвенцијом за спречавање тортуре и нељудског или понижавајућег поступања или кажњавања и препорукама садржаним у Европским затворским правилима. Управа за извршење кривичних санкција у циљу превенције тортуре и других облика нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања спроводи свеобухватне мере како би обезбедила делотворну примену законских решења у пракси. Управа континуирано ради на упознавању осуђених лица са њиховим правима, реализује редовну обуку запослених и врши интерни надзор рада завода. Посебна пажња се поклања сарадњи са независним органима који обављају контролу извршења кривичних санкција, које чине: Независни механизам за превенцију тортуре, који је формиран у складу са Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других облика сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака („Службени лист СЦГ-међународни уговори“ бр.16/05 и 2/06 и „Службени гласник РС- међународни уговори“ бр. 7/11), Заштитник грађана, као и организације цивилног друштва које се баве заштитом људских права.

Влада Републике Србије је у децембру 2013. године, донела Стратегију развоја система извршења кривичних санкција у РС до 2020. године („Службени гласник РС“ бр.114/2013). У Стратегији су изложени до сада постигнути резултати у спровођењу претходне Стратегије за реформу система извршења кривичних санкција, која је била пројектована за период од 2005. до 2012. године. Закључак је да је већина реформских задатака реализована потпуно или у већој мери. Нови документ, Стратегија развоја система извршења кривичних санкција наставља са испуњавањем реформских задатака зацртаним у претходној Стратегији, уз укључивање постојећих приоритета и опредељења Управе у циљу достизања стандарда и функционисања по принципима модерних и развијених пеналних система. Управа за извршење кривичних санкција, израдом ове Стратегије, опредељује се за даљи развој система у циљу заштите друштва од криминалитета континуираним побољшањем услова у којима се санкције извршавају уз примену савремених достигнућа у третману осуђених у сврху њихове успешне реинтеграције у друштвену заједницу и смањења стопе поврата. Дефинисани

су главни изазови у раду Управе до 2020. године и одређене су приоритетне активности у 12 области развоја система извршења кривичних санкција.

У циљу унапређења законодавног оквира Републике Србије у области извршења кривичних санкција и потпуног усклађивања са правним тековинама Европске уније, у мају 2014. године усвојен је нови Закон о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 55/2014), којим се подиже ниво заштите права лица лишених слободе. Овим Законом уводи се нови институт - судија за извршење кривичних санкција и дефинише се улога, надлежност, организациони и процесни оквир за поступање судије за извршење. Судска заштита лицима лишеним слободе је до сада била обезбеђена покретањем управног спора, тако да се увођењем судије за извршење кривичних санкција у наш правосудни систем, успоставља делотворнија судска заштита и надзор над поштовањем права лица лишених слободе, с обзиром да је реч о специјализованим судијама при вишим судовима. Судија за извршење је надлежан за заштиту права по притужби притвореника и на поступак по захтеву за судску заштиту осуђеног или лица на извршењу мере безбедности која се спроводи у заводу за извршење кривичних санкција. Још један разлог за доношење новог Закона о извршењу кривичних санкција је и одвајање одредби које регулишу извршење алтернативних санкција и мера, у посебан закон.

Доношењем Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, који је такође донет у мају 2014. године („Службени гласник РС”, бр. 55/2014), посебно се регулише ова област, због значаја извршења алтернативних санкција и у циљу усклађивања са међународним стандардима у овој области. Законом о извршењу ванзаводских санкција и мера предвиђено је унапређење законске регулативе која је неопходан предуслов за унапређење алтернативних санкција и успешну ширу примену свих ванзаводских санкција и мера у складу са Пробационим правилима Савета Европе. Нови Закон о извршењу кривичних санкција и Закон о извршењу ванзаводских санкција и мера примењују се од септембра 2014. године. Усвојен је Акциони план за спровођење Стратегије развоја система извршења кривичних санкција у РС до 2020. године.

Институционални оквир

У надлежности Управе за извршење кривичних санкција, налази се 29 завода и то: два казнено-поправна завода затвореног типа са посебним обезбеђењем, два казнено-поправна завода затвореног типа, четири казнено-поправна завода отвореног типа, 17 окружних затвора полуотвореног типа, Специјална затворска Болница у Београду; Казнено-поправни завод за жене у Пожаревцу, Казнено-поправни завод за малолетнике у Ваљевоу, Васпитно-поправни дом у Крушевцу, као и Центар за обуку и стручно оспособљавање. У оквиру Управе за извршење кривичних канцеларија организоване су и канцеларије за извршење алтернативних санкција и мера. Комплетна мрежа канцеларија за алтернативне санкције је успостављена на нивоу државе, отварањем укупно 25 канцеларија. Успостављање мреже канцеларија за алтернативне санкције је

било пропраћено спровођењем континуиране обуке за носиоце правосудних функција и новоименоване поверенике за алтернативне санкције. Нацрт правилника којим се регулише извршење ванзаводских санкција је усвојен и примењује се.

Реконструкција постојећих смештајних капацитета завода у складу са европским стандардима се успешно примењује. Реконструкција Окружног затвора у Београду одвија се у фазама. (У 2015. години завршена је реконструкција и опремање једног притворског блока. У 2016. години настављено је са реконструкцијом још једног притворског блока у складу са утврђеним планом. У Окружном затвору у Ужицу у јануару месецу 2016. завршени су предвиђени инвестициони радови - надоградња спрата, тако да су обезбеђене нове просторије за лекарски преглед лица лишених слободe и рад службеника третмана.

Завршена је реконструкција целокупног смештаја за лица лишена слободe у згради Интернат у Казнено поправном заводу за малолетнике у Ваљеву. Стављен је у функцију део пете стамбене зграде за смештај старих лица и особа са инвалидитетом у КПЗ у Пожаревцу-Забели. У КПЗ у Нишу усељен је реновиран Ц Павиљон за смештај осуђених лица, а у току је изградња новог пријемног одељења за осуђена лица, дежурне службе и сале за посете. За комплетну реконструкцију смештајних капацитета и изградњу нових у КПЗ за жене у Пожаревцу добијена је грађевинска дозвола и у току је процес избора најповољнијег понуђача за извођење радова. У ВПД у Крушевцу у првом кварталу 2016. године, завршено је реновирање зграде пријемног одељења. Реконструкција Специјалне затворске болнице у Београду одвија се у фазама. (У 2015. години завршена је реконструкција и опремање блока за експертизу. У 2016. години настављено је са реконструкцијом блока за извршење мере безбедности обавезног лечења алкохоличара у складу са утврђеним планом). Изградња нових објеката у циљу унапређења животних услова у затворима је почела. За изградњу новог затвора у Панчеву изабран је извођач радова у априлу месецу 2016. године, а грађевински радови су започети 16. маја 2016. године, са планираним роком завршетка 2018. године. У току је поступање по примедбама и отклањање недостатака у идејном пројекту за изградњу новог затвора у Крагујевцу. У циљу обезбеђења делотворније судске заштите и надзора над поштовањем права лица лишених слободe, одштампани су и дистрибуирани ЗИКС и правилници који регулишу положај лица лишених слободe. Такође, Приручник за осуђена лица и Приручник за притворена лица, као и формулари за жалбе и притужбе су одштампани и дистрибуирани.

Административни капацитети

Систем за извршење кривичних санкција карактерише недовољна попуњеност радних места што у условима повећаног броја лица лишених слободe отежава извршавање прописаних послова. У Управи за извршење кривичних санкција тренутно је запослено 4.112 лица. Стратегијом Владе, предвиђена је рационализација државне управе до 2018. године, па је сходно томе Комисија за давање сагласности за попуњавање радних места одобрила попуњавање радних места само неопходних и то: 6 лекара и

153 приправника командира. Конкурс за пријем нових лекара је спроведен, а за пријем нових командира приправника конкурс је у току.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Управа за извршење кривичних санкција у складу са Стратегијом развоја система извршења кривичних санкција у РС до 2020. године, предузима мере и активности у циљу проширења капацитета за смештај осуђених лица, развоја кадровских капацитета и подизања начина рада на виши ниво. У том смислу, спроводе се активности и пројекти у складу са стратешким документима и акционим плановима, као и неколико пројеката финансираних у оквиру претприступне помоћи ЕУ, из донација по билатералним споразумима, из кредита, као и из буџета Републике Србије.

1) Секторски програм ИПА 2013 садржи посебан пројекат: „*Унапређење капацитета и компетентности затворског система у Републици Србији*“ са буџетом од 5,5 милиона еура, од чега је учешће Републике Србије 710,000 еур. Циљ пројекта је побољшање радних и животних услова осуђеника у затворском систему. Овај пројекат обухвата више операција и биће реализован кроз три уговора:

- *Пројекат за едукацију и тренинг запослених у поступању према осуђеним лицима*, у циљу развоја програма поступања према осуђенима и развоја капацитета за обуку запослених спроводи се кроз твининг операцију, са буџетом од 950.000 еур и сопственим учешћем од 50.000 еур. Сврха пројекта је повећање ефикасности програма поступања према осуђеним лицима у циљу смањења стопе поврата осуђеника и криминалитета друштва. Пројекат је у фази сачињавања уговора са изабраним твининг партнером.

- *„Пројекат за набавку опреме за обуку и упошљавање осуђених и набавку опреме за унапређење животних услова у затворима“* има укупан буџет од 1,500,000 еура, са учешћем Републике од 225,000 еур. Циљ пројекта је повећање броја осуђених који пролази квалитетну обуку и упошљавање, као и побољшање услова смештаја у затворима кроз набавку соларних панела за обезбеђење грејања. Сврха пројекта је боља релацијализација осуђених кроз организацију обуке и упошљавања и боље услове смештаја.

- *„Пројекат реконструкције и изградње објеката у Казнено – поправном заводу за жене у Пожаревцу“* – једином женском затвору у Србији, има буџет од 3.000.000 еура, од чега је учешће Републике Србије 435.000 еур. Пројекат има за циљ побољшање услова смештаја женске популације у циљу подизања обезбеђења људских права на виши ниво, током извршења казне затвора.

2) У складу са стратешким циљевима, Управа је завршила пројекат *реконструкције и изградње смештајних капацитета (Интернат 1 и Интернат 2) у Казнено - поправном заводу за малолетнике у Ваљеву*, који је финансиран средствима билатералне финансијске помоћи од Владе Краљевине Норвешке у вредности од 25.000.000 НОК.

Циљ пројекта је унапређење смештајних и животних услова малолетника, у циљу подизања обезбеђења људских права на виши ниво, током извршења казне затвора и с тиме и бољих ефеката ресоцијализације и смањења стопе поврата код малолетничке популације и млађих пунолетника.

3) Осим из фондова помоћи и донација, Управа спроводи два пројекта *изградње новог затвора у Панчеву* за смештај 500 лица лишених слободе, у вредности 18 000 000 еур, и *новог затвора у Крагујевцу* за смештај 400 лица лишених слободе у вредности од 17.000.000 еур.. Буџет је обезбеђен из кредита од Развојне банке Савета Европе. Циљ ових пројеката је проширење затворских капацитета за смештај, у складу са критеријумима прописаним законом и стратешким опредељењима, с обзиром на то да постојећи затворски капацитети нису довољни за смештај просечног броја од 10.500 лица лишених слободе. Сврха пројеката је подизање нивоа смештајног стандарда у систему кривичних санкција, подизања обезбеђења људских права на одговарајући смештај током извршења казне затвора и с тиме и бољих ефеката ресоцијализације и смањења стопе поврата осуђеника. У току је тендер за избор најповољнијег извођача за изградњу нове зграде полуотвореног одељења и реконструкцију целе постојеће смештајне зграде у КПЗ за жене у Пожаревцу, а тендер за избор најповољнијег испоручиоца пољопривредне опреме за обуку осуђених лица и набавку соларних панела за побољшање животних услова осуђених лица, из средстава донације ЕУ делегације, односно ИПА 2013, ће бити објављен до 15.09.2016. године.

У току је изградња новог затворског комплекса у Панчеву, а 2017. године ће бити расписан тендер за избор најповољнијег извођача за изградњу новог затвора у Крагујевцу.

Мере планиране за период од 2016. до 2018. године

Планиране мере у 2016. години

Током 2016. године планирају се активности на изградњи нових завода и реконструкција постојећих смештајних капацитета, делотворна примена домаћих и европских стандарда из области људских права и ефикасна судска и административна заштита права лица лишених слободе, примена нормативног оквира и нових општих и специјализованих програма третмана, унапређује се здравствена заштита лица лишених слободе у приоритетним областима и у складу са европским стандардима, повећање броја запослених у складу са Правилником о систематизацији радних места, спроводи се и унапређује програм стручног оспособљавања и образовања осуђених, спроводи се обука и стручно оспособљавање запослених у складу са новим плановима и програмима, даље оснаживање Повереничке службе у складу са утврђеним надлежностима у извршењу алтернативних мера и санкција, фазно увођење информационалних и безбедносних система на нивоу целе Управе.

У наведеном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за ПГ 23.

Планиране мере у 2017. години

- Развој мера у циљу проширења надлежности судије за извршење у складу са надлежностима које има у развијеним европским системима;
- Активности на изградњи и реконструкцији завода;
- Завршетак реконструкције у КПЗ за жене у Пожаревцу;
- Повећање броја запослених у складу са донетом систематизацијом радних места;
- Примена специјализованих програма третмана у циљу побољшања адаптивног понашања осуђених током издржавања казне, као и њихове успешне реинтеграције у друштво. У наведеном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за ПГ 23.

Мере планиране за период од 2018. до 2021. године

У овом периоду је планирано:

- Да се заврши изградња два нова казнено-поправна завода за смештај 900 лица лишених слободе;
- Делотворна примена општих и специјализованих програма поступања у циљу смањења поврата и стварања услова за ефикаснији систем социјалне реинтеграције и прихвата осуђених;
- Успостављање самоодрживог система обуке и упошљавања осуђеника који је економски ефикасан и омогућава успешну реинтеграције након издржане казне уз подршку Пробационе службе;
- Унапређена здравствена заштита у складу са европским стандардима
- Успостављен јединствен информациони систем као и интегрисани безбедносни систем;
- Запослени у Управи се континуирано оспособљавају и усавршавају за обављање свих основних и специјалистичких задатака;
- Повереничка служба делотворно спроводи све послове извршења алтернативних мера и санкција и постпеналног третмана на територији целе земље.

У наведеном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за ПГ 23.

Слобода мисли, савести и вероисповести

Преглед стања

Законодавни оквир

У области слободе мисли, савести и вероисповести примењују се: 1) Устав Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06), 2) Закон о црквама и верским заједницама

(„Службени гласник РС“, број 36/06) и 3) Правилник о садржини и начину вођења Регистра цркава и верских заједница („Службени гласник РС“, број 64/06). Наведени прописи усклађени су са: Међународним пактом о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ“, број 7/71 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, број 4/01); Општим коментаром број 22 на члан 18. Међународног пакта о грађанским и политичким правима Комитета за људска права УН, усвојен на 48. заседању тог тела 1993. године; Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 9/03 и 5/05); Протоколом уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода Лисабонским споразумом – Уговор о функционисању ЕУ (Consolidated version of the Treaty on the functioning of the EU, Official Journal of the European Union No 115/47, 9.5.2008.) и Повељом о основним правима у Европској унији (Charter of Fundamental Rights of the European union (2010/C 83/02), Official Journal of the European Union No C 83/391, 30.3.2010.). Слобода мисли, савести и вероисповести гарантована је члановима 43, 46, 48 и 50. став 1. Устава Републике Србије. Начин остваривања слободе мисли, савести и вероисповести регулисан је одредбама неколико закона. За остваривање слободе вероисповести најзначајнији је Закон о црквама и верским заједницама, и то је посебно значајно истаћи чланове 1, 5. и 7. Законом је предвиђено да се цркве и верске заједнице уписују у посебан Регистар цркава и верских заједница који води министарство надлежно за послове вера. У Регистар цркава и верских заједница који води Министарство правде уписано је 25 цркава и верских заједница и 401 организациона јединица цркава и верских заједница, са својством правног лица. Списак цркава и верских заједница уписаних у Регистар доступан је на сајту Министарства правде, као и Управе за сарадњу с црквама и верским заједницама која се налази у саставу Министарства правде. На основу члана 45. Устава РС, лице није дужно да противно својој вери или убеђењима, испуњава војну или другу обавезу која укључује употребу оружја. Одлуком Народне скупштине о обустави обавезе служења војног рока („Службени гласник РС“, број 95/10), обавеза служења војног рока у Војсци Србије обуставља се. Упућивање на служење војног рока у Војску Србије, од 1. јануара 2011. године, врши се по принципу добровољности, у складу са законом. Чланом 25. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09 и 101/10 – др. закон), предвиђено је да се ради остваривања слободе вероисповести у Војсци Србије организује верска служба. Верска служба у Војсци Србије уређена је Уредбом о вршењу верске службе у Војсци Србије („Службени гласник РС“, број 22/11).

Институционални оквир

Министарство правде сагласно члану 9. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 44/14), обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на вођење Регистра цркава и верских заједница и припрему прописа о црквама и верским заједницама. Такође, у саставу Министарства правде је Управа за сарадњу с црквама и верским заједницама. Управни суд одлучује о законитости коначних одлука Министарства у складу са одредбама Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, број 111/09). Уставни суд доноси одлуку о забрани рада верске заједнице у складу са Уставом и законом. Министарство одбране и Војска Србије одговорни су за

организацију верске службе и остваривање слободе вероисповести припадника Војске Србије.

Административни капацитети

Послове припреме прописа из области цркава и верских заједница у Министарству правде обавља Сектор за нормативне послове који има укупно шест државних службеника, док послове вођења Регистра цркава и верских заједница обавља један државни службеник. Послове који су у надлежности Управе за сарадњу с црквама и верским заједницама у саставу Министарства правде обавља 13 од укупно систематизованих 20 државних службеника и за сва систематизована радна места су обезбеђена средства у буџету.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Нема пројеката такве врсте, имајући у виду да су у буџету Републике Србије предвиђена средства за ове потребе.

Мере планиране за период од 2016. до 2018. године

У домену слободе мисли, савести и вероисповести полазећи од идеје прокламоване у Уставу Републике Србије који наводи да су Цркве и верске заједнице равноправне и слободне да самостално уређују своју унутрашњу организацију, верске послове, да јавно врше верске обреде, а и имајући у виду специфичности европских правних традиција у овом домену и културне посебности региона коме Србија припада планирано је спровођење детаљне упоредно правне анализе положаја Цркава и верских заједница. Окосница поменуте анализе ће чинити земље са којима се Република Србија граничи, а које су већ испуниле критеријуме за чланство у ЕУ. Поменути приступ полази од културних сличности земаља региона и чињенице да су исте верске заједнице распрострањене у овим земљама, али и од чињенице да је неопходно користити се поукама земаља које су већ прошле процес интеграција. По израђеној анализи биће предузете све мере неопходне за имплементацију препорука анализе у циљу пуне хармонизације са идентификованим стандардима и најбољим праксама. Дијалог са Српском Православном Црквом ће бити покренут у циљу подстицања употребе мањинских језика у обредима, у складу са могућностима и потребама, а водећи се начелом неутралности државе у погледу верских питања, да би се обезбедило да не постоје неоправдана ограничења у приступу припадника националних мањина верским обредима на матерњем језику.

Имајући у виду сложеност послова који се у области слободе мисли, савести и вероисповести обављају у Министарству правде, као и у оквиру тог министарства у Управи за сарадњу с црквама и верским заједницама, а с обзиром на тренутни број систематизованих радних места планирано је повећање административних капацитета у Управи за сарадњу с црквама и верским заједницама запошљавањем три државна службеника. За имплементацију усклађеног законодавства са правном тековином ЕУ у овој области, постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове,

односно потребне су обуке за запослене у Министарству правде у нормативном сектору и регистру цркава и верских заједница. У наведеном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за Пг23.

Мере планиране за период од 2018. до 2021. године

Наставиће се дијалог са Српском Православном Црквом у циљу подстицања употребе мањинских језика у обредима, у складу са могућностима и потребама, а водећи се начелом неутралности државе у погледу верских питања.

Напомена: Слобода изражавања, слобода и плурализам медије биће обрађени у оквиру Поглавља 10: Информационо друштво и медији.

Слобода окупљања

Преглед стања

Законодавни оквир

Народна скупштина Републике Србије на седници која је одржана дана 26. јануара 2016. године, усвојила је Закон о окупљању грађана, који је ступио на снагу дана 5. фебруара 2016. године („Службени гласник РС“ број 6/2016 од 28. јануара 2016. године).

Законом о јавном окупљању омогућено је лицима која живе и бораве у Републици Србији уживање Уставом загарантоване слободе окупљање (чл. 54.), а уједно је правни систем Републике Србије усаглашен са правним тековинама Европске уније, што је нарочито важно у светлу скорашњег отварања преговора у Поглављу 23, у коме се као једно од питања поставља и слобода окупљања и законски оквир за гарантовање ове слободе.

Овим законом уређени су облици окупљања, простор за окупљање, организатор окупљања, а прописани су и обавеза пријављивања окупљања само на отвореном простору, садржај пријаве окупљања, дужности организатора, вође окупљања, ангажовање редара и учесника на окупљању, мере обезбеђења, спречавање или прекид окупљања, мере у случају прекида окупљања, казнене одредбе, као и прелазне и завршне одредбе.

Новим Законом о јавном окупљању створени су услови за остваривање „слободе окупљања“ у складу са међународним стандардима и европским правним тековинама. Такође, остварена је усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно са одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике

Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум).

- a) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну садржину прописа,
- b) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума,
- c) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума,
- d) Разлози за делимично испуњавање, односно не испуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразум,
- e) Веза са Националним програмом за интеграцију Републике Србије у Европску унију.

Такође, законом је остварена усклађеност прописа са прописима Европске уније:

- a) одредбе примарних извора права ЕУ:
 - Повеља о основним правима у Европској унији Celex: 2:32000X1218(01).
- b) одредбе секундарних извора права ЕУ:
- v) остали извори права ЕУ:
 - Препоруке Венецијанске комисије за уређивање слободе окупљања у Р. Србији;
 - Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода;
 - Препорука Савета Европе 2011 (2007) о Слободи окупљања и изражавања за ЛГБТ особе; 2: Council of Europe Recommendation 2011 (2007) Freedom of assembly and expression for lesbians, gay, bisexuals and transgendered persons“.

Институционални оквир

Институционални оквир за спровођење новог Закона о јавном окупљању представљају Министарство унутрашњих послова, односно његове подручне организационе јединице, затим јединице локалне самоуправе, односно градови и општине, њихове комуналне службе, као и месно надлежни Управни судови и Прекршајни судови.

Сходно Закону, Министарство унутрашњих послова је орган коме се подноси пријава за одржавање јавног скупа. Рок за пријаву окупљања, је са претходних 48 сати продужен на 5 дана. Такође, дефинисано је окупљање у „затвореном простору“ које не подлеже пријављивању, дефинисана су „спонтана окупљања“, разлози привремене забране, спречавања или прекида окупљања, сведени су на претњу јавној безбедности на кршење људских и мањинских слобода и права других, и непосредној опасности од избијања насиља. Такође, уколико постоје разлози за забрану јавног скупа првостепено решење ће се донети у року од 96 сати пре планираног окупљања, а на ово решење се може изјавити жалба у року од 24 сата, по којој одлучује Министарство унутрашњих послова у року од 24 сата, након чега се од стране организатора може покренути и управни спор. Управни судови (месно надлежни) одлучују у управном спору о забрани

јавног скупа, а месно надлежан Прекршајни суд одлучује о прекршајној одговорности прекршиоца Закона о јавном окупљању.

Закон утврђује да послове безбедности и друге послове који се односе на одржавање окупљања обављају Министарство унутрашњих послова и други надлежни органи, а да комуналне послове обављају органи локалне самоуправе.

Административни капацитети

Што се тиче административних капацитета, Министарство унутрашњих послова има одговарајуће капацитете за примену новог Закона о јавном окупљању.

Људски ресурси за спровођење новог Закона о јавном окупљању су опредељени и обучени у потребном броју. За полицијске службенике који се баве пословима одржавања јавног реда на јавним скуповима, одржано је више презентација и семинара, а све у циљу што боље примене законских одредби.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

Савет Европе је иницирао предлог за реализацију ИПА пројекта *„Јачање капацитета Министарства унутрашњих послова у Републици Србији у погледу чувања реда на јавним скуповима и другим масовним догађајима у сагласности са међународним инструментима за заштиту људских права“*. Циљ пројекта је јачање капацитета за одржавање реда на јавним скуповима уз истовремено поштовање људских права. Током и након посете представника Савета Европе надлежним институцијама Р.Србије, у новембру 2015. године, представници Министарства унутрашњих послова су обавештени да је током 2016. године могуће очекивати евентуалну разраду и усаглашавање пројектних активности са представницима Савета Европе.“

Слобода удруживања

Преглед стања

Законодавни оквир

Начин загарантоване слободе удруживања у Републици Србији у 2016. години уређен је:

1. Законом о удружењима („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 99/11 - др. закон);
2. Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС”, број 51/09, 99/11 и 83/14).

3. Уредбом о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења („Службени гласник РС“, број 8/12, 94/13 и 93/15),
4. Правилником о садржини, начину уписа и вођења Регистра удружења („Службени гласник РС“, број 80/09) и
5. Правилником о садржини, начину уписа и вођења Регистра страних удружења („Службени гласник РС“, број 80/09).

Закон о удружењима у складу је са највишим европским стандардима и принципима садржаним у међународним правним актима и то: Уговором о оснивању Европске уније, Повеља о основним правима у Европској унији, Међународни пакт о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ“, број 7/71 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, број 4/01), Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 9/03 и 5/05) и Конвенцијом Уједињених нација о правима детета („Службени лист СФРЈ" - Међународни уговори, бр. 15/90, „Службени лист СРЈ" - Међународни уговори, бр. 4/96, 2/97).

Влада је 12. новембра 2015. године донела Уредбу о изменама и допунама Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења која је објављена у „Службеном гласнику РС“, број 93/2015 од 13.11.2015. године којом је уређено да се, поред раније знатно олакшаних услова удружењима за прибављање одређене документације потребне приликом подношења пријаве надлежном органу за конкурс за доделу средстава за финансирање програма од јавног интереса, јавни конкурси које расписује надлежни орган, а на основу којих се врши додела средстава за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма, оглашавају на званичној интернет страници тог органа и Порталу е-Управа.

Удружења и представништва страних удружења уписују се у Регистар удружења и Регистар страних удружења који води Агенција за привредне регистре, преко Регистратора удружења и Регистратора страних удружења, као поверени посао из надлежности Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Закључно са 7. септембром 2016. године у Регистар удружења уписано је укупно 26.942 удружења, док је у Регистар страних удружења уписано 60 представништва страних удружења.

Подаци о удружењима и представништвима страних удружења уписаних у Регистар удружења и Регистар страних удружења, као и све потребне информације о регистрацији удружења и страних удружења доступни су на званичном сајту Агенције за привредне регистре.

Министарство државне управе и локалне самоуправе решава по жалбама изјављеним на решења Агенције за привредне регистре, Регистратора који води Регистар удружења

и Регистар страних удружења и врши надзор на спровођењем Закона о удружењима, док инспекцијски надзор врши министарство преко управних инспектора Управног инспектората.

Слобода политичког удруживања

Законодавни оквир

Начин загарантоване слободе политичког удруживања у Републици Србији у 2015. години уређена је:

1. Законом о политичким странкама („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 61/15 – одлука УС) и
2. Правилником о начину уписа и вођења Регистра политичких странака („Службени гласник РС“, број 51/09).

Закон о политичким странкама усклађен је са: Уговором о оснивању Европске уније, Повељом о основним правима у Европској унији, Међународним пактом о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ“, број 7/71 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, број 4/01), Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 9/03 и 5/05), Оквирном конвенцијом за заштиту националних мањина („Службени лист СРЈ“ – Међународни уговори“, број 6/98), Резолуцијом 1308 (2002) Сталног одбора Парламентарне скупштине Савета Европе од 18. новембра 2002. године, Резолуцијом 1344 (2003) Парламентарне скупштине Савета Европе од 29. септембра 2003. године и др); Кодексом добре праксе за политичке странке (Резолуција Парламентарне скупштине Савета Европе бр. 1546 (2007) од 17. априла 2007. године) и Мишљењем Венецијанске комисије на Кодекс добре праксе у области политичких странака усвојеном на Пленарној сесији 12-13. децембра 2008. године и Поднетом објашњењу усвојеном на Пленарној сесији 13-14. марта 2009. године (Студија број 414/2006 ЦДЛ-АД (2009) 021 од 3. јуна 2009. године

У Регистар политичких странака који води Министарство државне управе и локалне самоуправе, закључно са 7. септембром 2016. године, уписано је 112 политичких странака, а од тог броја 67 су политичке странке националних мањина (2 хрватске н.м., 2 русинске н.м., 7 албанске н.м., 4 бугарске н.м., 4 влашке н.м., 7 мађарске н.м., 7 ромске н.м., 3 македонске н.м., 5 словачке н.м., 3 буњевачке н.м., 1 црногорске н.м., 1 горанске н.м., 2 румунске н.м., 13 бошњачке н.м., 4 руске н.м. и 2 грчке н.м.). Од укупно уписаних политичких странака, 107 политичких странака је активно, док је 5 брисано из Регистра (3 политичке странке, 1 политичка странка влашке националне мањине и 1 политичка странка бошњачке националне мањине).

Подаци уписани у Регистар политичких странака су јавни у складу са законом и свако се може поуздати у тачност података уписаних у регистар. Информације о потребним документима за упис политичких странака у Регистар, промену података у Регистру и

брисање политичких странака из Регистра, као и Извод из Регистра политичких странака доступни су на сајту Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Надзор над спровођењем Закона о политичким странкама врши Министарство државне управе и локалне самоуправе, док инспекцијски надзор врши министарство преко управних инспектора Управног инспектората као органа управе у саставу Министарства.

Такође, потребно је напоменути да Уставни суд на седници одржаној 9. априла 2015. године, у предмету ГУз - 479/2014 донео је Одлуку („Службени гласник РС”, број 61 од 10. јула 2015. године) да одредбе чл. 30. и 36. Закона о политичким странкама, а које се односе на обнову уписа у Регистар и посебан услов за престанак политичке странке, нису у сагласности са Уставом, па су ове одредбе престале да важе даном објављивања Одлуке у „Службеном гласнику РС“. Истом Одлуком Суд је одбио захтев за утврђивање неуставности одредаба чл. 8, 9. и 45. став 2. које се односе на потребан број изјава оснивача, односно чланова политичке странке о оснивању, односно чланству у политичкој странци које садрже оверу потписа најмање у броју који је прописан овим Законом (10.000. за политичку странку, односно 1.000 за политичку странку националне мањине) и одбацио је захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба наведеног Закона.

Административни капацитети

Наведени послови обављају се у оквиру Сектора за људска и мањинска права и слободе и регистре у Групи за остваривање слободе удруживања систематизована су 2 радна места од којих једно није попуњено.

Институционални оквир

Министарство државне управе и локалне самоуправе, сагласно члану 10. Закона о министарствима, обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на политичко и друго организовање, изузев синдикалног организовања, вођење регистра политичких странака и припрему прописа о људским и мањинским правима.

Планиране мере у 2016. години

Измене и допуне Закона о политичким странкама, у циљу усклађивања са Законом о општем управном поступку потребно је изменити Закон о политичким странкама како би се уредило прибављање података по службеној дужности о чињеницама о којима службену евиденцију води орган надлежан за вођење Регистра политичких странака.

Право на оснивање синдиката

Преглед стања

Законодавни оквир

Законодавни оквир Републике Србије 2014. године: 1) Закон о раду ("Сл. гласник РС", бр. 24/05, 61/05, 54/09 и 32/13) – члан 6 2) Уредба о ратификацији Конвенције МОР бр. 98 о примени принципа права организовања и колективног преговарања ("Службени лист ФНРЈ - Међународни уговори и други споразуми", бр. 11/58). 3) Правилник о упису синдикалних организација у регистар ("Службени гласник РС", бр. 50/05 и 10/10)

Институционални оквир

1. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална права – Сектор за рад, Одсек за социјални дијалог, колективно преговарање и зараде - доноси решење о упису синдиката у регистар.
2. Управни суд – одлучује о законитости коначних одлука Министарства у складу са одредбама Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, број 111/09). Регистар синдиката води се од 1991. године.

Административни капацитети

У Групи за социјални дијалог и колективно преговарање, три запослена обављају послове уписа и промена података синдиката у Регистар, поред осталих послова у надлежности Групе. Регистар садржи преко 23.000 уписа (од тога је велики број неактивних, а већина синдиката који делују код послодавца су делови синдикалних централа на републичком нивоу), те обим посла који подразумева уписе података и промене података у Регистру, издавање потврда о уписима, правну помоћ код уписа и др. превазилази постојеће капацитете Групе.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

До марта 2016. године, наставиће се реализација Твининг пројекта „Унапређење социјалног дијалога“, чија је реализација започела у марту 2014. године. Сврха пројекта је оснаживање социјалног дијалога, како би то постао инструмент путем којег би Србија остварила економски развој и унапредила услове рада, а све уз ближу хармонизацију са међународним и стандардима рада ЕУ. Пројекат се финансира из претприступног фонда – ИПА 2012. Пројектним активностима пружиће се подршка Министарству и социјалним партнерима у извршавању њихове улоге у погледу даљег усаглашавања радног законодавства са стандардима ЕУ и увођењу политика које промовишу флексибилно, сигурно и инклузивно тржиште рада и доприносе могућности државе да води социјалне и економске реформе. Изградњом институционалних капацитета социјално-економских савета на националном и локалном нивоу, пројекат ће оснажити ова тела како би постала главни инструменти за

остварење социјалног консензуса и договора између Владе, синдиката и удружења послодаваца, обезбеђујући притом да се интереси свих актера узимају у обзир у укупним економским и социјалним реформама. Део активности односи се и на омогућавање социјалним партнерима бољег разумевања функционисања Европског социјалног дијалога. Прва компонента пројекта се односи на унапређење законодавних и политичких капацитета за ефективни социјални дијалог. Друга се односи на унапређење институционалних капацитета јавне администрације, Националног социјално-економског савета и социјалних партнера за развој и спровођење социјалног дијалога који води ка социјалним и економским реформама. Трећа се односи на унапређен социјални дијалог на локалном нивоу.

Планиране мере за период 2016-2018. године

У току фебруара месеца 2016. године формираће се радне групе за израду Нацрт закона о штрајку и Нацрта закона о изменама и допунама Закона о мирном решавању радних спорова. Циљ је прецизније дефинисати улогу социјалних партнера у доношењу одлуке о ступању у штрајк и спровођењу штрајка; делатности које подлежу обавези обезбеђивања минимума процеса рада, као и права и обавезе послодавца, синдиката, штрајкачког одбора, запослених и друга питања.

У периоду од 2017-2018. године планирано је унапређење законских решења у погледу услова и критеријума за оснивање удружења послодаваца, начина и услова утврђивања репрезентативности синдиката и удружења послодаваца и других услова који би требало да допринесу јачању социјалног партнерства и дијалога у Републици Србији. Такође у овом периоду се планира и даље усклађивање прописа у области социјалног дијалога и колективног преговарања са прописима Европске уније, а пре свега са прописима из Агенде са експланаторног скрининга за Поглавље 19, и то са:

- 1) Директивом Савета 2001/86/ЕЗ о допуни статута европског друштва у погледу заједничког деловања радника
- 2) Директивом Европског парламента и Савета 2002/14/ЕЗ о успостављању општег оквира за обавештавање и саветовање са радницима у Европској заједници
- 3) Директивом Европског парламента и Савета 2009/38/ЕЗ о оснивању европског радничког већа или о увођењу поступака које обухвата предузећа или скупине предузећа на нивоу Заједнице ради обавештавања и саветовања радника
- 4) Директивом Савета 2003/72/ЕС о допуни Статута Европске задруге у односу на учешће запослених.

Напомена: Детаљни подаци о наведеним тековинама налазе се у Поглављу 19: Социјална политика и запошљавање.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

Напомена: Сви подаци налазе се у Поглављу 19: Социјална политика и запошљавање.

Забрана дискриминације

Преглед стања

Законодавни оквир

Законодавни оквир у области забране дискриминације и антидискриминаторну политику, Република Србија креирала је пре свега у складу са Повељом ЕУ о основним правима, Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и Протоколом број 12 уз Конвенцију из 2000, као и три кључне директиве Европске уније које се односе на забрану дискриминације су: Директива 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло, Директива 2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године, о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду и Директива 2006/54/ЕС о имплементацији начела једнаких могућности и једнаког третмана мушкараца и жена у вези са питањима запошљавања и обављања занимања. Неопходно је напоменути да су одредбе прописане горе наведеним директивама транспоноване не само у Закон о забрани дискриминације (2009), већ и у Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом (2006), Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом (36/2009 и 32/2013), Закон о равноправности полова (2009), као и бројне друге законске прописе који садрже антидискриминаторне одредбе.

Такође, начело једнакости и забрана дискриминације зајамчена је Уставом Републике Србије у члану 21. као и многим другим одредбама Устава, које се на непосредан или посредан начин односе и на забрану дискриминације. Република Србија усвојила је и неколико стратешких докумената значајних за област борбе против дискриминације као што су Стратегија превенције и заштите од дискриминације и Акциони план за примену Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период 2014. до 2018. године, Национална Стратегија за родну равноправност за период 2016 – 2020 и Акциони план.

Усвојен је Закон о употреби знаковног језика - у складу са УН Конвенцијом о правима особа са инвалидитетом, који ће омогућити квалитетнији живот особа са инвалидитетом, унапредити њихов положај и приступ правима.

Народна скупштина Србије је 20. марта 2015. усвојила Закон о кретању уз помоћ пса водича.

У фебруару 2016. усвојена је допуна Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом чиме је омогућена употреба печата који садржи податке о личном идентитету или печата са угравираним потписом – факсимил, у правцу превазилажења баријера са којима се сусрећу особе са телесним и сензорним инвалидитетом

Неопходно је констатовати да су домаћи прописи делимично усклађени са одредбама прописаним Директивом број 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу

принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло и Директивом број 2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године, о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду.

Институционални оквир

Поред ресорних министарстава у чијој је надлежности имплементација антидискриминаторних прописа, велику улогу у креирању и имплементацији постојећег законодавног оквира у овој области има и Канцеларија за људска и мањинска права. Формирана је Уредбом Владе у августу 2012. године као служба Владе, која обавља стручне послове за потребе Владе и надлежних министарстава који се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународним актима о људским и мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; општа питања положаја припадника националних мањина, праћење положаја припадника националних мањина које живе на територији Републике Србије и остваривања мањинских права; остваривање веза националних мањина саматичним државама.

Такође, неопходно је истаћи да је у складу са позитивним законским прописима у Републици Србији постоје независни државни органи, Повереник за заштиту равноправности, Заштитник грађана, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, који представљају независна регулаторна тела и чији је рад од изузетног значаја за борбу против дискриминације у Републици Србији. Институционални оквир чине и Народна скупштина, као законодавни орган власти, али и судови, као независни органи судске власти пред којима се воде поступци за заштиту од дискриминације.

Координационо тело за родну равноправност, на чијем челу је потпредседница Владе, основала је Влада Србије 30. октобра 2014. године. Координационо тело разматра сва питања и координира рад органа државне управе у вези са родном равноправношћу у Србији. Оснивање Координационог тела за родну равноправност је значајно за процес европских интеграција и унапређење родне равноправности у Србији.

Административни капацитети

У Министарству за рад, запошљавање борачка и социјална питања пословима везаним за спровођење анти-дискриминационог законодавства, у различитом домену, баве се: Сектор за бригу о породици и социјалну заштиту, Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, Сектор за запошљавање, Сектор за рад, Група за унапређивање родне равноправности у оквиру Сектора за развојне послове и послове планирања.

Запослени унутар наведених сектора не баве се искључиво спровођењем анти-дискриминационог законодавства, те није могуће дати прецизан број особља Министарства за рад, запошљавање борачка и социјална питања ангажованих на овом питању.

У оквиру Канцеларије за људска и мањинска права, систематизовано је укупно 30 радних места. У Сектору за унапређење и заштиту људских права образована је ужа унутрашња јединица - Група за антидискриминациону политику.

Координационо тело за родну равноправност, које оперативно функционише при Кабинету потпредседнице Владе и председнице Координационог тела за родну равноправност, спроводи антидискриминациону политику и политику родне равноправности у оквиру својих надлежности, а у наредном периоду се очекује његово јачање капацитета кроз формирање Стручне службе Координационог тела за родну равноправност.

Напомена: Сва министарства спроводе антидискриминационо законодавство и политику, али овом приликом дати су административни капацитети само носилаца активности.

Повереник за заштиту равноправности је самосталан и независан државни орган надлежан за сузбијање и заштиту од дискриминације. У стручној служби Повереника систематизовано је 60 радних места, а попуњено 32 због недовољног пословног простора. Закључком Комисије за стамбена питања и расподелу службених зграда и пословних просторија Владе Републике Србије бр. 361-11575/ 2015, од 30. октобра 2015. године, Поверенику је уступљен на коришћење простор у Булевару краља Александра, који је тренутно у фази адаптације. Пресељењем у адекватан пословни простор биће испуњен један од најважнијих услова за јачање кадровских капацитета Повереника. Тиме ће се наставити и реализација активности под тачком 3.6.1.14. Акционог плана за поглавље 23: „јачање капацитета Повереника за заштиту равноправности у складу са постојећом систематизацијом радних места, односно запошљавање 36 нових запослених“ (напомена из АП за поглавље 23: индикатор за активност 3.6.1.14. – полазно стање-22 запослена службеника).

Мере планиране за период од 2016. до 2018. године

Поштовање преузетих међународних обавеза, узимање у обзир тековина Европске уније у процесу европских интеграција, као и примена релевантних међународних стандарда, захтева адекватан стратешки оквир, као и додатно законодавно усаглашавање, праћење и спровођење у нашем правном систему.

Влада Републике Србије усвојила је Стратегију за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2016-2025. године („Службени гласник РС“, број 26/2016). Стратегијом је предвиђено усвајање акционих планова на двогодишњем нивоу., Очекује се усвајање нове Националне стратегија за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима, у складу са стандардима ЕУ у овој области и Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, као и нове Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период после 2015.

Почетком 2016. године, усвојена је Национална Стратегија родне равноправности (2016 – 2020) заједно са Националним акционим планом (2016 – 2018) године.

Спровођење НАП прати и извештава Координационо тело за родну равноправност Владе Републике Србије.

У току 2016. планирано је отпочињање процеса израде нове Националне стратегије за борбу против насиља над женама и заштите жртава и пратећег Националног акционог плана, а у току 2017. се очекује њихово усвајање. Процес припреме и израде координираће са релевантним актерима Координационо тело за родну равноправност Владе Републике Србије.

Припремљен је нацрт Националног акционог плана за примену Резолуције Савета безбедности Уједињених нација „Жене, мир и безбедност“ (2016 – 2020) и до краја 2016. се очекује његово усвајање.

Почетком фебруара 2016. године, Република Србија усвојила је Индекс родне равноправности, према методологији Европског института за родну равноправност као мерни инструмент родне равноправности.

У 2016. години биће усвојен Закон о изменама и допунама закона о забрани дискриминације, у циљу пуне усклађености са правним тековинама ЕУ а посебно у погледу: -обима изузетака од начела једнаког поступања; дефиниције индиректне дискриминације; обавезе да се обезбеди разумни смештај за запослене са инвалидитетом.

Ради транспоновања одредби прописаних Директивом број 2006/54/ЕС о имплементацији начела једнаких могућности и једнаког третмана мушкараца и жена у вези са питањима запошљавања и обављања занимања, неопходно је извршити измене Закона о равноправности полова.

У току је израда Нацрта новог Закона о родној равноправности и његово усвајање је планирано крајем 2016. године.

У наведеном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за Пг23.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Координационо тело, у сарадњи са националним и међународним партнерима (ресорна министарства и УН агенције) припремило је **наставак пројекта „Интегрисани одговор на насиље над женама и девојчицама“**, финансираног од стране Шведске међународне агенције за развој (СИДА) у вредности од 950.000 евра. Почетком септембра уследило је потписивање Меморандума и одржан први иницијално састанак са партнерима. Пројекат је у складу са Националним акционим планом за родну равноправност, а фокусираће се на изградњу институционалног и стратешког оквира за системску борбу против насиља над женама и девојчицама, превенцију насиља у школама, обезбеђивање системске подршке жртвама насиља, посебно социјалне и здравствене заштите, укључујући и националне СОС телефонске линије, рад са починиоцима, као и рад на промени перцепција о родно заснованом насиљу и

доминантних родних норми и побољшано разумевање механизма за заштиту права жена и деце. Пројекат је предвиђен да траје 2 године.

Мере планиране за период од 2018. до 2021. године

Планирана је:

- Пуна примена нових стратешких докумената и пратећих акционих планова;
- Пуна примена нове Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња за период од 2015-2025. године са Акционим планом;
- Израда и усвајање Закона о породичном насиљу;
- Израда и усвајање Закона о заштити појединих права и слобода особа са сметњама у менталном развоју, којим ће институт лишавања пословне способности бити уређен на потпуно другачији начин у складу са чланом 12. Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом;
- Израда и усвајање Закона о заштити лица са менталним сметњама у установама социјалне заштите;
- Усвајање и примена Закона о родној равноправности;
- Израда новог Националног акционог плана (2019 – 2020) Стратегије родне равноправности;
- Пуна примена нове Националне стратегије за родну равноправност;
- Пуна примена нове Националне стратегије за борбу против насиља над женама и заштите жртава;
- Израда, усвајање и пуна примена нове Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом са пратећим Акционим планом

У наведеном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за ПГ 23.

Институционални оквир

У складу са планираним приоритетима који су претходно наведени, а који се односе на припрему релевантног стратешког и законодавног оквира, носилац је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. У примени наведеног законодавног оквира, учествују и остали државни органи, у складу са својим надлежностима.

У области родне равноправности, иницијативом потпредседнице Владе и председнице Координационог тела за родну равноправност покренут је процес израде новог Закона о родној равноправности, који предвиђа успостављање механизма координације на националном, покрајинском и локалном нивоу, као и јачање капацитета државне

управе у овој области формирањем Стручне службе Координационог тела за родну равноправност.

Административни капацитети

Постоји потреба у канцеларији Повереника за заштиту равноправности за додатним кадровима, ван државне управе, и то укупно 36 ново запослених, на неодређено време у складу са постојећом систематизацијом радних места.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

У току је програмирање ИПА 2015 и ИПА 2016. Планирани су пројекти који за циљ имају подршку најугроженијим групама грађана и развој интегрисаних услуга (здравље, социјална заштита, образовање, запошљавање) чији ће крајњи корисници бити жене, деца, Роми и особе са инвалидитетом.

Право на својину – право на реституцију

Преглед стања

Законодавни оквир

Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније 2013-2016. релевантно законодавство у погледу права на својину је представљено кроз анализу Закона о враћању одузете имовине и обештећењу и Закона о јавној својини. Међутим, како су Закон о јавној својини, Грађански законик и Закон о основама својинскоправних односа већ обрађени у оквиру дела о слободном кретању капитала (видети поглавље 3.4. Слободно кретања капитала), у овом делу ће бити обрађени само прописи и питања у вези са правом на реституцију.

Закон о враћању одузете имовине и обештећењу и повезани прописи

У погледу првобитно планираних мера за период од 2013. до 2016. године предвиђено је да у потпуности буде завршен поступак реституције започет 2011. године усвајањем Закона о враћању одузете имовине и обештећењу (Сл. гласник РС, бр. 72/11). Закон је ступио на снагу и у примени је, а поступак реституције је у току. Поред Закона о враћању одузете имовине и обештећењу донет је и Правилник о обрасцу захтева за враћање одузете имовине, односно обештећењу, начину и поступку пријема и обраде захтева, списку пошта у којима ће се вршити подношење захтева и облику и садржини извода из захтева (Сл. гласник РС, бр. 94/11). Правилник је такође у примени.

У складу са чланом 5. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011, 108/2013 и 142/2014), Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о отклањању последица одузимања имовине жртвама холокауста које немају живих законских наследника 12. фебруара 2016. године.

Институционални оквир

Институције које учествују у имплементацији Закона о враћању одузете имовине и обештећењу су Агенција за реституцију и Министарство финансија Републике Србије. По поднетим захтевима за враћање имовине одлучује Агенција за реституцију у првом степену, односно Министарство финансија у другом степену. Уколико поднети захтев буде одбачен као неуредан, подносилац захтева може покренути управни спор.

Административни капацитети

Као што је горе наведено, институције које учествују у имплементацији Закона о враћању одузете имовине и обештећењу су Агенција за реституцију и Министарство финансија Републике Србије.

Агенција за реституцију

Агенција за реституцију Републике Србије има 154 запослених, од чега су 105 правници по образовању, који спроводе поступак за повраћај имовине и надокнаду.

Имајући у виду чињеницу да је рок од две године за подношење захтева за реституцију истекао 3. марта 2014. године и чињеницу да је поднето 76.000 захтева, Агенција је уложила велики напор да усвоји првостепене одлуке које чине до 55 одсто свих спорова. Агенција за реституцију поштује све законске рокове за ефикасно поступање по захтевима, те надлежни органи (Министарство финансија и омбудсмана) нису идентификовали недостатке у ефикасности поступања по захтевима.

Осим тога, Закон о враћању одузете имовине и обештећењу се ефикасно примењује и спроводи. До 8. јануара 2016. године укупан број првостепених одлука је око 36.500 што чини око 48 одсто свих поднетих захтева.

Од почетка процеса реституције Агенција је у просеку усвојила око 39 одлука дневно; који укључују реституцију у природи од 8,74 хектара пољопривредног земљишта, 1.725 квадратних метара грађевинског земљишта и 3,67 хектара шума и шумског земљишта, 3,5-пословних објеката, 0,6 станова и 0,6 зграда дневно.

У периоду од јуна 2015. до 8. јануара 2016. године број решених предмета је око 4.500. Према извештају из периода од јуна 2015. до 8. јануара 2016. године, на основу донетих одлука о повраћају имовине, враћено је 4.840 хектара пољопривредног земљишта, преко 309.000 квадратних метара неизграђеног грађевинског земљишта и преко 866 хектара шуме и шумско земљиште. Исто тако, 530 пословне зграде, 129 станова и 163 објеката у укупној површини од 63.000 квадратних метара, враћено је у природи кроз процес реституције у овом периоду.

Агенција за реституцију наставља са интензивним враћањем одузете имовине законским наследницима бивших власника у природном облику и у 2016. години, тако да је закључно са 9. септембром 2016. године вратила законским наследницима бивших власника следећу имовину: 3.867 пословних простора, 684 стана и 733 зграде што чини укупно 5.284 објеката укупне површине око 371.000 m² као и 2.151.042 m²

неизграђеног ГГЗ, око 14.316 ha пољопривредног земљишта, као и око 3.966 ha шума и шумског земљишта.

До 9. септембра 2016. године успешно је решено 41.243 предмета или око 55% од укупно поднетих предмета Агенцији за реституцију.

Министарство финансија Републике Србије

Одсек за реституцију, који је организован у оквиру Сектора за имовинско-правне послове Министарства финансија, обавља послове другостепеног поступка у предметима по жалбама на првостепена решења Агенције за реституцију о враћању имовине одузете после Другог светског рата по свим основама, по жалбама на првостепена решења комисија за вођење поступка донетих на основу Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у друштвену својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа, сарађује са јединицама локалних самоуправа, комисијама и општинским органима, министарствима и Управним судом као судом посебне надлежности у циљу правилног решавања имовинско-правних односа на враћању одузете имовине, обавља и друге послове у вези враћања одузете имовине.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Одређена финансијска средства помоћи су обезбеђена кроз Пројекат „ГИЗ – Правна реформа“. Пројекат, између осталог, обезбеђује подршку за јачање капацитета и координацију свих институција укључених у процес преговарања о поглављима 23. (које се кроз сегмент 'основна права' бави питањем права на својину, посебно права на реституцију које је и било предмет скрининга за поглавље 23.) и 24. за приступање Републике Србије Европској унији.

Мере планиране за период од 2016. до 2018.

Законодавни оквир

Европски парламент је у својој Резолуцији о Извештају о напретку Србије за 2013. годину (2013/2880 RSP) од 07. јануара 2014. године препоручио измене Закона о враћању одузете имовине и обештећењу ради отклањања процесних претпоставки и законских препрека у погледу реституције у натури (пара. 13), и охрабрио примену реституције у натури кад год је то могуће (пара. 40).

Закон о враћању одузете имовине и обештећењу предвиђа да се имовина враћа у натуралном облику, или се даје обештећење у виду државних обвезница Републике Србије и у новцу. Оба ова решења функционишу у пракси. Даље, сам поступак решавања захтева за реституцију, и поред оптерећења тренутних административних капацитета функционише. Стога, може се констатовати да су домаће законодавство и имплементација у области реституције у великој мери усклађени са праксом Европског

суда за људска права и као таква функционишу у примени. Планирао је усвајање измена и допуна Закона о враћању одузете имовине и обештећењу у 2016. години.

Међутим, ради даљег законитог спровођења поступка реституције и унапређења ефикасности поступка, а посебно имајући у виду повећан прилив захтева за реституцију пред истек рока за подношење, неопходно је:

- донети подзаконска акта у законом предвиђеним роковима;
- размотрити повећање административних капацитета тела која одлучују у поступку реституције, ради ефикасног спровођења поступка и имплементације законских и подзаконских аката
- приликом даљих нормативних активности вршити усклађивање са - Лисабонским споразумом (чланови 6 и 7); - Повељом Европске уније о основним правима (члан 17);
- Првим Протоколом уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, измењену у складу са Протоколом број 11, Протокола уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (члан 1. Првог Протокола); - Одлукама Европског суда за људска права које се односе на право на имовину – право на реституцију.

Коначно, сходно члану 33. став 2. Закона о враћању имовине и обештећењу на предлог министарства надлежног за послове финансија, предвиђено је да Влада уредбом ближе утврди начин и методологију утврђивања вредности покретних ствари које су предмет реституције.

Административни капацитети

Министарство финансија Републике Србије

На предметима по жалбама на решења Агенције за реституцију ради 5 самосталних саветника и шеф Одсека. Обзиром на тренутну оптерећеност Одсека, али и могућност да број предмета по жалбама расте, Одсеку за реституцију је потребно додатних 5 извршилаца (самосталних саветника).

Агенција за реституцију

У Агенцији за реституцију, с обзиром да су обрађивачи оптерећени великим бројем предмета (у просеку по 810), у циљу веће ефикасности неопходно је ангажовање додатних двадесет (20) дипломираних правника са искуством у области имовинског права, који би били ангажовани на решавању поднетих захтева за враћање одузете имовине и обештећење.

Преглед планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

У овом тренутку не постоје нови планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране помоћи. Уколико дође до измена у овом сегменту, оне ће бити представљене приликом првог наредног ажурирања Националног плана.

Положај деце у правосуђу

Преглед стања

Законодавни оквир

Положај деце у правосуђу је регулисан је са два посебна закона: Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (Сл. гласник бр. 85/2005) и Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима (Сл. Гласник бр. 32/2013). Поред поменутих два закона која се искључиво баве малолетним лицима и низ других закона регулишу положај малолетника у правосуђу, попут: Кривичног законика (Сл. гласник бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012 104/2013 и 108/2014), Законика о кривичном поступку (Сл. гласник бр. 72/11, 101/11, 121/12 32/2013, 45/2013 и 55/2014), Закон о полицији („Службени гласник РС“ бр.6/2016), Закона о парничном поступку (Сл. Гласник бр. 72/11 49/2013 – одлука УС, 74/2013 - одлука УС и 55/2014), Закона о ванпарничном поступку („Сл. гласник СРС", бр. 25/82 и 48/88 и " Сл. гласнику РС ", бр. 46/95 -18/2005 -, 85/2012, 45/2013 др.закон, 55/2014, 6/2015 и 106/2015 – др. Закон), Закон о извршењу кривичних санкција (Сл. гласник бр. 55/2014), Породични закон (Сл. Гласник бр. 18/2005, 72/2011 – др.закон, 6/2015), Закон о извршењу и обезбеђењу ("Сл. гласник РС", бр. 31/2011, 99/2011 - др. закон и 109/2013 - одлука УС, 55/2014 и 139/2014), Закон о прекршајима ("Сл. Гласник ", бр. 65/2013). Законодавни оквир који регулише положај деце у правосуђу је у највећој мери усклађен са правним тековинама Европске Уније. Како у овој области у највећем делу не постоји *acquis communautaire*, већ постоје опште установљени међународни стандарди установљени кроз низ докумената УН-а, Савета Европе и Европске Уније при изради ових закона се водило рачуна о следећим документима и са истима су наши прописи усклађени: Универзална декларација о правима човека, Међународни пакт о грађанским и политичким правима, укључујући оба факултативна протокола, Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, Конвенција Уједињених нација о правима детета, Конвенција Уједињених нација против мучења и других свирепих, нехуманих или понижавајућих казни или поступака, Протокол за спречавање, сузбијање и кажњавање трговине људским бићима, а посебно женама и децом, Конвенција о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода, Европска конвенција о заштити деце од сексуалног злостављања и сексуалног искоришћавања, Европска конвенција о усвајању деце, Конвенција о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења, Лисабонски уговор (Члан 3.3 уговора о Европској унији поставља као циљ за Европску унију да унапреди заштиту права детета), Повеља Европске уније о основним правима (Члан 24). Закон о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима Народна скупштина Републике Србије је усвојила 8. априла 2013. године. Овим законом врши се усклађивање домаћег кривичног законодавства са Конвенцијом Савета Европе о

заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, Препоруком РЕС (2001) 16 о заштити деце од сексуалног искоришћавања и Оквирном одлуком Савета Европске уније о борби против сексуалног искоришћавања деце и дечје порнографије и предвиђају посебне мере, које нису предвиђене Кривичним закоником, а које се примењују према лицима осуђеним за кривична дела против полне слободе учињена према малолетним лицима после издржане казне затвора, као и посебна евиденција која се води о овим лицима.

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (Сл. гласник бр. 85/2005) који је ступио на снагу 01. јануара 2006. године је донео велики напредак у погледу преузимања добрих пракси и стандарда Европске Уније. Овим Законом је по први пут кривична материја која се односи на малолетнике смештена у један закон, с обзиром да су у њему, поред одредаба материјално и процесно правне природе, садржане и оне о извршењу. Међу највећим унапређењима свакако је увођење нужне специјализације свих субјеката правосудног система који раде са малолетним лицима, али не само правосудног система већ и полиције. Закон је предвидео систем различитих кривичних санкција које се могу изрећи малолетницима – васпитне мере (упозорења и усмеравања, појачаног надзора и заводске), мере безбедности и казна малолетничког затвора.

Институционални оквир

Министарство правде је према одредбама Закона о министарствима (Сл. гласник бр. 44/2014) надлежно за послове државне управе везане за кривично законодавство, према томе Одсек за нормативне послове при Министарству правде је надлежан за нормативне, студијско-аналитичке и управне послове из домена кривично правне заштите малолетника. У оквиру Министарства правде, Управа за извршење кривичних санкција организује, спроводи и надзире извршење казне затвора, малолетничког затвора, мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи и обавезног лечења алкохоличара и наркомана, као и васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом.

У погледу положаја малолетних лица важно је истаћи да у оквиру Управе за извршење кривичних санкција постоје посебни заводи за извршење заводских кривичних санкција према малолетницима. Казна малолетничког затвора извршава се у Казнено-поправном заводу за малолетнике у Ваљевоу, док се васпитна мера упућивања у васпитно-поправни дом извршава у Васпитно-поправном дому у Крушевцу. У новембру 2013. године, отпочели су са радом нови објекти за смештај малолетника у Васпитно поправном дому у Крушевцу који су завршени у септембру 2012. године по европским стандардима и финансирани из донације ИПА претприступног фонда Европске Уније за 2007. годину. Капацитет Казнено-поправног завода за малолетнике у Ваљевоу је до 250 места, а просечно бројно стање је 160 осуђених и 20 притворених лица, док је капацитет Васпитно-поправног дома у Крушевцу око 400 малолетника. Савет за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција према малолетницима (у даљем тексту Савет) основан је новембра 2009. године одлуком Министра правде и председника Врховног Касационог суда.

Савет чини 12 чланова. Савет даје иницијативе Министарству правде и Врховном Касационом суду Србије за планове обуке и стручног усавршавања, теме истраживачких пројеката, теме саветовања, семинара, округлих столова и других стручних сукоба за судије, јавне тужиоце, полицајце, адвокате и запослене у службама социјалне заштите које спроводе Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица и подзаконске акте.

Административни капацитети

У Одсеку за нормативне послове Министарства правде је ангажовано седам запослених, шеф сектора и шест самосталних саветника за нормативне послове. У ВПД у Крушевцу тренутно је запослено 227 лица, а Правилником о систематизацији је предвиђено 289 места. У КПЗ за малолетнике у Ваљеву тренутно је запослено 162 лица, Систематизацијом је предвиђено 242 места. У 25 Виших јавних тужилаштва, као и у 4 Апелациона и у Републичком јавном тужилаштву постоје посебна Одељења за малолетнике, или посебно обучене носиоце јавнотужилачке функције (тужиоце и заменике јавних тужилаца), који поступају у предметима против малолетних учиниоца кривичних дела. У основним јавним тужилаштвима постоје специјализовани носиоци јавнотужилачке функције (тужиоци и заменици јавних тужилаца) који поступају у предметима где се као оштећени јављају малолетна лица, док је кривично гоњење малолетних учинилаца кривичних дела у надлежности виших јавних тужилаштва. Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца који поступају у предметима малолетних учинилаца или малолетних оштећених/сведока имају сертификате Правосудне академије за поступање у оваквим предметима. Детаљни подаци о административним капацитетима јавног тужилаштва наведени су у делу Правосуђе.

У седишту Министарства унутрашњих послова, у оквиру Службе за сузбијање криминала Управе криминалистичке полиције, од 2006. године, успостављена је посебна организациона јединица – Одсек за превенцију и сузбијање малолетничке делинквенције, у чијој надлежности је праћење и анализа динамике малолетничког преступништва и заштите малолетних лица у кривичном поступку, контролно-надзорна активност и пружање стручне помоћи у примени полицијских овлашћења према малолетницима, унапређење функционисања рада организационих јединица надлежних за сузбијање малолетничког криминала прописивањем јединствених стандарда и процедура, као и перманентно стручно усавршавање полицијских службеника. У Полицијској управи за град Београд постоји Одељење за сузбијање малолетничке делинквенције са два Одсека (послови подељени на превентивну делатност и оперативни рад са малолетницима), као и Одсек за превенцију наркоманије у Одељењу за сузбијање наркоманије. У Полицијским управама у Новом Саду, Нишу и Крагујевцу успостављене су групе за сузбијање малолетничке делинквенције, док у осталим полицијским управама наведене послове обавља најмање један полицијски службеник криминалистичке полиције.

Специјализација за поступање са малолетницима

У складу са обавезама које произилазе из Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетника и Породичном закону Правосудна академија спроводи програм специјалистичке обуке, тако да полазници Академије по завршетку почетне обуке стичу сертификате који ће им омогућити поступање и у овим предметима. Ова обука је иста и за носиоце правосудних функција, јер им је сертификат неопходан за поступање у овим предметима, те Академија спроводи обуку за судије, тужиоце, адвокате и полицију према следећим темама: Малолетник учинилац кривичног дела, као и заштита права детета жртве или сведока кривичног дела. Обука судија, тужилаца, адвоката и полицијских службеника у контакту са малолетним учиниоцима кривичних дела настављена је на Правосудној академији. Током 2014. године, још 590 лица је успешно завршило специјализовану обуку за рад у малолетничким предметима.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

У складу са стратешким циљевима, Управа је завршила пројекат реконструкције и изградње смештајних капацитета (Интернат 1 и Интернат 2) у Казнено - поправном заводу за малолетнике у Ваљевоу, који је финансиран средствима билатералне финансијске помоћи од Владе Краљевине Норвешке у вредности од 25.000.000 НОК. Циљ пројекта је унапређење смештајних и животних услова малолетника, у циљу подизања обезбеђења људских права на виши ниво, током извршења казне затвора и с тиме и бољих ефеката ресоцијализације и смањења стопе поврата код малолетничке популације и млађих пунолетника. Кроз донације Краљевине Норвешке ИМГ, опрема за просторије за децу и друге посебно рањиве жртве у Вишем суду у Београду, Нишу, Новом Саду, Врању и Основном суду у Лесковцу је испоручена крајем 2014. године, док је током 2015. године 991 лице добило сертификат за поступање у малолетничким предметима..

Планиране мере за период 2016 – 2018.

Законодавни оквир

Радна група за измене и допуне Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Службени гласник РС”, бр. 85/2005) припремила је Нацрт новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку. Циљ доношења новог Закона је пуно усклађивање са најбољим међународним праксама и стандардима ЕУ садржаним у Лисабонским уговору, Повељи Европске Уније, Европске конвенције о људским правима и основним слободама, као и боља заштита малолетника.

Планирано је повећање коришћења васпитних налога и приоритизација ресторативног приступа према малолетним учиниоцима кривичних дела како би се осигурала њихова социјална реинтеграција и смањено рецидивизам, пре свега кроз укључивање и даљи развој нових васпитних налога у Нацрту новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку. Нацрт закона о малолетницима је израђен и планирано је усвајање 2016. године. Сегмент који се

односи на правосуђе по мери детета укључен је у програм обуке на основу смерница Савета Европе.

Такође, током 2016. и 2017. године планирано је унапређење заштите деце у грађанским и управним судским поступцима кроз уједначавање судске праксе у погледу примене права детета да изрази своје мишљење и права да се то мишљење узме у обзир у судском поступку. У наведеном периоду, планира се и спровођење активности предвиђених Акционим планом за Пг23.

Институционални оквир

Кроз интензивирање рада Савета за права детета оствариће се виши ниво координације свих државних органа надлежних за имплементацију стратешких докумената у области права детета. Такође, кроз широк инклузиван и транспарентан процес израдиће се нови Стратешки оквир за заштиту деце од насиља којим ће се наставити са развојем и унапређивањем постојећег оквира, а полазећи од досадашњих искустава.

Наставиће се рад на унапређењу малолетничког правосуђа у циљу пуне имплементације европских стандарда, а посебно кроз омогућавање да се број деце која имају корист од правосуђа-по-мери-детета повећава из године у годину кроз ширу употребу и увођење нових васпитних налога, посебно прилагођену припрему за отпуст која се спроводи од стране обучених правосудних и других стручњака, кроз унапређење инфраструктуре и ширу употребу алтернативних санкција. У децембру месецу 2012. године, Влада Краљевине Норвешке је одобрила донацију за пројекат реконструкције Казнено поправног завода за малолетнике у Ваљеу, тако да ће се до 2018. године вршити реконструкција овог објекта.

У складу са Акционим планом за преговарачко поглавље 23, у 2016. години, у складу са активношћу бр. 3.6.2.23. извршена је Анализа постигнутих резултата и идентификација препрека у спровођењу Националне стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља 2008-2015, из надлежности Министарства унутрашњих послова, а на захтев Канцеларије УНИЦЕФ-а у Београду

Административни капацитети

У 2016. години спроводиће се обуке запослених за примену специјализованих програма третмана за осуђена лица и осетљиве категорије осуђених лица (малолетнике, ментално оболела лица, зависници, жене, особе са посебним потребама, стара лица) у циљу њихове успешне реинтеграције кроз пројекат ИРА 2013 - јачање капацитета за обуку, образовање и запошљавање осуђених лица и улагања у одрживост хуманих услова живота у затворима.

Кроз пројекат ИРА 2013 Јачање система правосуђа и социјалне заштите како би се унапредила дечија заштита у Србији, који спроводи UNICEF, планирано је повећање примене васпитних налога и давање приоритета ресторативном приступу у поступању са малолетним учиниоцима кривичних дела у циљу њихове реинтеграције и смањења стопе рецидивизма, кроз: дефинисање улоге органа старатељства као надлежног за

организацију примене васпитних налога; уређење питања финансирања; унапређену примену алтернативних санкција; и унапређење мере прикупљања података спроведене уз увођење нових механизма за праћење ефикасности током времена и документовање утицаја на децу.

Према систематизацији радних места усвојеној 2014. године предвиђено је да Одсек за нормативне послове има укупно 14 запослених шефа одсека, једног вишег саветника и 12 самосталних саветника за нормативне послове.

Планирано је да све судије и тужиоци који поступају у малолетничким предметима заврше обуку Правосудне академије и буду лиценцирани за рад са малолетницима. Када се ради о полицијским службеницима, тренутно стање је 1994 службеника са сертификатом, а циљ је да по 30 службеника годишње прође сертификацију.

У ВПД у Крушевцу тренутно је запослено 227 лица, а Правилником о систематизацији је предвиђено 289 места. Предлогом нове Систематизације је предвиђено 221. радно место. У КПЗ за малолетнике у Ваљеву тренутно је запослено 162 лица, Систематизацијом је предвиђено 242 места. Предлогом нове Систематизације је предвиђено 163. радна места.

Напомена: Општи положај деце је детаљно обрађено у делу НПАА – Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање- потпоглавље Антидискриминација.

Бесплатна правна помоћ

Преглед стања

Законодавни оквир

У погледу постојећег стања, важно је навести да без обзира на одсуство посебног законског оквира, постоје различите групе пружалаца правне помоћи. Могућност пружање правне помоћи од стране ових организација произлази из члана 67. Устава РС, који установљава обавезу адвокатуре и служби правне помоћи у јединицама локалне самоуправе да пружају правну помоћ. Службе правне помоћи у органима локалне самоуправе су посебно значајне имајући у виду доминантне потребе становништва за примарном правном помоћи. Ове службе имају широко деловање, имајући у виду број правних питања обухваћених њиховим радом и широку доступност у односу на изузетно велики број потенцијалних и остварених корисника. Адвокатска комора представља незамењив стуб пружања секундарне правне помоћи. Комора располаже одговарајућим стручним капацитетима и у одређеном броју случајева пружа *pro bono* правну помоћ лицима слабијег имовинског стања. Невладине организације представљају групу пружалаца правне помоћи која је од великог значаја за специфичне рањиве и маргинализоване групе. Ове организације имају стручне капацитете, организациону инфраструктуру и могућности да приђу корисницима и током времена су се уско специјализовале за одређена правна питања, односно групе корисника. Невладине организације су једини пружаоци који путем СОС телефона

пружају правну помоћ. За неке категорије корисника (као што су жртве насиља у породици, особе с инвалидитетом итд), ова врста помоћи је кључна на путу ка остваривању њихових права. Правне клинике својом специјализацијом и ангажовањем већег броја стручњака различитих профила, представљају незамењив ресурс знања и правне помоћи за поједине категорије осетљивих друштвених група (као на пример, жртве насиља у породици, особе с инвалидитетом, избегла и расељена лица, Роме). Правне клинике на државним правним факултетима у Републици Србији имају задовољавајуће кадровске, просторне и техничке капацитете за укључивање у будући институционални систем бесплатне правне помоћи и, уз одговарајућа организациона прилагођавања и адекватну организацију рада, могу постати пружаоци квалитетне правне помоћи до нивоа заступања (давање правних информација, пружање правних савета). Са друге стране, у кривичном поступку, особе слабијег имовног стања могу остварити право на бесплатну правну помоћ адвоката у складу са Законом о кривичном поступку у оквиру норми које дефинишу сиромашко право и обавезну одбрану. Међутим, ова могућност се у пракси ретко примењује.

У циљу прецизнијег регулисања остваривања права на бесплатну правну помоћ и адекватнијег приступа правди, Влада Србије је усвојила Стратегију развоја бесплатне правне помоћи у РС 2010. године, којом се утврђују смернице и основни принципи будућег законског и институционалног оквира система бесплатне правне помоћи. На основу Стратегије, радна група за израду закона о бесплатној правној помоћи је овлашћена да утврди систем управљања и надзора над системом бесплатне правне помоћи, као и да дефинише круг пружалаца, користећи све расположиве капацитете и ресурсе, а у циљу успостављања ефикасног и одрживог система који омогућава једнак приступ правди свим грађанима.

Радна група Министарства правде је израдила Нацрт Закона о бесплатној правној помоћи. Рад на овом закону подржава Заједнички вишедонаторски поверенички фонд за подршку сектору правосуђа (МДТФ ЈСС) у оквиру компоненте приступ правди. Урађена је и процене будућих буџетских средстава, на основу претходно спроведене анализе Светске банке и упоредне анализе трошкова система бесплатне правне помоћи земаља у региону. У току су мулти-ресорне консултације након којих ће закон бити упућен у скупштинску процедуру.

Институционални оквир

У складу са Законом о министарствима, Министарство правде је надлежно за израду нормативног оквира којим ће се успоставити и институционални оквир система бесплатне правне помоћи. У овом тренутку, адвокатура и службе бесплатне правне помоћи основане у јединицама локалне самоуправе су предвиђени Уставом као пружаоци правне помоћи. Поред тога, невладине организације и правне клинике пружају бесплатну правну помоћ.

Административни капацитети

Имајући у виду да још увек није успостављен законодавни оквир, не може се прецизно говорити о административним капацитетима. Међутим, потребно је напоменути да у

тренутно постоји око 70 јединица локалне самоуправе које пружају бесплатну правну помоћ, и које имају запослене дипломиране правнике са положеним правосудним испитом, који поступају као пружаоци. Адвокатска комора Србије наводи да постоји око 8000 адвоката на нивоу РС, међутим веома мали број пружа услуге бесплатне правне помоћи. У оквиру самог Министарства правде, не постоји посебан сектор или група која би била надлежна за ову област, а оснивање такве групе планирано је Нацртом закона о бесплатној правној помоћи.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Рад на овом закону подржава Заједнички вишедонаторски поверенички фонд за подршку сектору правосуђа (МДФ ЈСС) у оквиру компоненте приступ правди.

Планиране мере за период 2016 – 2018

Законодавни оквир

Планирано је да Закон о бесплатној правној помоћи, након консултација са релевантним министарствима, буде усвојен у 2016. години. Од ове активности зависиће и временски оквир будућих планираних активности. Након усвајања, израдиће се подзаконски акти везаних за примену новог закона о бесплатној правној помоћи. Почетак примене закона планиран је за 2017. годину. Након усвајања закона, планиран је почетак промотивних активности и пружање информација грађанима о закону о бесплатној правној помоћи. Истовремено, радиће се и на изради плана за обуку пружалаца бесплатне правне помоћи у вези са почетком примене закона.

Приликом израде радне верзије Закона о бесплатној правној помоћи радна група је узела у обзир следећа релевантна документа са циљем потпуног усклађивања у зависности од могућности примене истог у правном систему Републике Србије:

1) Директива Савета 2002/8/ЕК од 27. јануара 2003. године за унапређење приступа правди у прекограничним споровима путем утврђивања минимума заједничких правила који се односе на правну помоћ у таквим споровима (32003L0008 Council Directive 2002/8/EC of 27 January 2003 to improve access to justice in cross-border disputes by establishing minimum common rules relating to legal aid for such disputes) – прекогранични спорови, ограничени на грађанску и привредну материју;

2) Директива Савета од 9. новембра 2004. за успостављање минимума заједничких правила везаних за правну помоћ у прекограничним споровима у грађанским стварима; (32004D0844 2004/844/EC: Commission Decision of 9 November 2004 establishing a form for legal aid applications under Council Directive 2003/8/EC to improve access to justice in crossborder disputes by establishing minimum common rules relating to legal aid for such disputes (notified under document number EC(2004) 4285)

3) Одлука Комисије о успостављању стандардне форме трансмисије правне помоћи у грађанским стварима; (32005D0630 Commission Decision of 26 August 2005 establishing a form for the transmission of legal aid applications under Council Directive 2003/8/EC)

4) Оквирна одлука Савета о положају оштећеног у кривичним поступцима од 15.марта 2001. 32001F0220 (Члан 6 Посебна помоћ оштећеном)

5) Европска повеља о основним правима 32000X1218(01) (Члан 47 Право на ефективан правни лек и правично суђење)

У погледу јачања права на правично суђење и приступа правди, од значаја је и потенцијална измена члана 77. Законика о кривичном поступку, којом би се омогућиле веће гаранције остваривања права на правично суђење, нарочито када су у питању лица која немају довољно средстава да обезбеде одбрану. Потреба за јачањем процесних гаранција заснована је на даљем усклађивању са *acquis*, конкретно са новим кривичним правом на нивоу ЕУ:

1) Директива Савета од 22. октобра 2013. године о праву на приступ адвокату у кривичном поступку и поступку на основу Европског налога за привођење и о праву на обавештење трећег лица по лишавању слободе и праву на комуникацију са трећим лицима и са конзуларним органима током трајања лишења слободе (Directive 2013/48/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 on the right of access to a lawyer in criminal proceedings and in European arrest warrant proceedings, and on the right to have a third party informed upon deprivation of liberty and to communicate with third persons and with consular authorities while deprived of liberty)

2) Директива Савета од 20. октобра 2010. године о праву на тумачење и превођење (Council Directive 2010/64/EC of 20 October 2010 on the right to interpretation and translation in criminal proceedings).

3) Директива Савета од 22. маја 2012. године о праву на информисаност у кривичном поступку (Council Directive 2012/13/EC of 22 May 2012 on the right to information in criminal proceedings). Такође, ове активности су у вези са Годишњим Извештајем о напретку Србије за 2013. годину, где се у оквиру „4.23. Поглавље 23: Правосуђе и основна права „наводи да је потребно успоставити систем бесплатне правне помоћи у циљу унапређења приступа правди.

4) новим предлозима директива у области процесних гаранција, након њиховог усвајања у ЕУ.

У наведеном периоду, планира се и спровођење осталих активности предвиђених Акционим планом за Пг23.

Институционални оквир

Према Нацрту Закона о бесплатној правној помоћи, Министарство правде ће бити надлежно за управљање системом. Такође, у оквиру министарства, успоставиће се Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи, који ће се водити као јавна електронска база података. Министарство прописује јединствене стандарде и минимум техничких услова за пружање бесплатне правне помоћи. Министарство обавља контролу квалитета пружања бесплатне правне помоћи, која обухвата контролу над спровођењем закона.

Институционално јачање Министарства правде обухвата проширење делокруга у делу управљања системом бесплатне правне помоћи и надзором над пружањем бесплатне правне помоћи. У Министарству правде као надлежном за спровођење овог закона, планира се успостављање надлежне организационе јединице која ће према акту о унутрашњем уређењу бити задужена за ове послове. У циљу праћења унапређења пружања бесплатне правне помоћи, Нацрт закона предвиђа оснивање Савета за праћење система бесплатне правне помоћи као повременог радног тела Владе.

Административни капацитети

У погледу јачања административних капацитета, један од основних приоритета и дугорочних планова јесте обука и стручно усавршавање у погледу примене Закона о бесплатној правној помоћи. У оквиру Пројекта Заједничког вишедонаторског повереничког фонда за подршку сектору правосуђа (MDTF-JSS), израдиће се материјали за обуку пружалаца бесплатне правне помоћи у Републици Србији и вршиће се њихова обука у циљу ефикасније примене закона. У оквиру сарадње Министарства правде са Правосудном Академијом, обављаће се континуирана обука судија и тужилаца за примену новог закона. Додатни кадрови, ван државне управе потребни су у Министарству правде, и то 3 нова запослена у сектору за Правосуђе, који ће вршити надзор над спровођењем закона, сви са високом школском спремом, као и 3 нова запослена у Сектору за материјално-финансијске послове. Неопходно је да се спроведе јавна кампања, затим едукација запослених и пружалаца бесплатне правне помоћи, као и других учесника који се први пут суочавају са обавезама односно могућностима за остваривање одређених права на бесплатну правну помоћ.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

У наредним годинама, приликом ревизије документа биће више информација о планираним пројектима за ову област.

Права жртава

Преглед стања

Законодавни оквир

Кривично законодавство Републике Србије не дефинише као општи институт појам „жртве“, на начин како је овај појам дефинисан у члану 2. Директиве 2012/29/EU, иако је тер- мин жртва у употреби у националном материјалном кривичном законодавству. Кривично процесно законодавство Републике Србије, у чл.2. ст.1. тач.11. ЗКП, даје значење израза „оштећени“, као лице чије је лично или имовинско право кривичним делом повређено или угрожено.

Поред Устава Републике Србије, права жртава/оштећеног су у позитивном националном законодавству садржана у следећим законима: Закон о ратификацији

Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода; Закон о потврђивању Европске конвенције о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима, са додатним протоколом; Закон о ратификацији другог додатног протокола уз Европску конвенцију о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима; Законик о кривичном поступку; Кривични законик; Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица; Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела; Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку; Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима; Породични закон; Закон о јавном тужилаштву; Закон о полицији; Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине; Закон о социјалној заштити; Закон о здравственом осигурању; Закон о јавном информисању; Закон о здравственој заштити; Закон о странцима; Закон о службеној употреби језика и писама; Закон о административним таксама.

У оквиру система заштите деце у Републици Србији, Министарство унутрашњих послова поступа у складу са раније донетим стратешким документима, законским прописима и процедурама из Посебног протокола о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања као и Законом о полицији („Службени гласник РС“ бр.6/2016), који уводи нове одредбе о превентивном раду полиције у заједници и хитном реаговању у случајевима пријаве нестанка малолетних лица и извршења насилних деликата. У свим полицијским управама и станицама у Републици Србији примењује се Посебни протокол о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања, обезбеђена је 24 - часовна доступност обучених полицајаца (у области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица, којих тренутно има 1.994), како деци, тако и њиховим родитељима, односно старатељима, као и једнако поступање полиције у погледу заштите личности малолетног лица жртве и начина обављања разговора са њим.

Институционални капацитети

1) Уставни суд 2) Судови опште надлежности 3) Јавна тужилаштва 4) Министарство унутрашњих послова 5) Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална права – центри за социјални рад

Осим Центра за заштиту жртва трговине људима (који се финансира из Буџета Републике Србије), не постоји ниједна још државна служба за подршку жртвама али постоје и неколико невладиних организација које обезбеђују ограничене услуге или су те услуге усмерене на специфичне групе жртава, на пример жртве трговине људима или жртве насиља у породици.

Судови у Србији тренутно располажу само ограниченим средствима за пружање подршке жртвама у току поступка, али почињу да се формирају неки капацитети са сведоцима као циљном групом.

Законом о изменама и допунама Закона о уређењу судова предвиђено је да виши суд обезбеђује и пружа помоћ и подршку сведоцима и оштећенима. Осим тога, овим Законом прописано је да у судској управи виших судова, као и других судова које одреди Високи савет судства, може се организовати служба за пружање подршке и помоћи сведоцима и оштећенима. Високи савет судства усвојио је априла 2015. године Упутство о начину приступа, систему рада и начину поступања службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима. Почетак практичног спровођења овог Упутства тек је у веома раној фази, а отежано је и забраном запошљавања додатног особља у судовима.

Служба обавља процену психолошких, здравствених, социјалних и логистичких потреба сведока и на основу извршене процене пружа им потребну помоћ. Такође, служба пружа сведоцима потребне информације у вези с њиховим учешћем у поступку, обавља разговор с њима пре него што дођу у суд, одводе их до просторије за сведоке, пружа техничке информације у вези са судом и поступком и помаже им око наплате досуђених трошкова за долазак у суд. Запослени у служби могу бити уз сведока у судници у моменту давања изјаве уз претходну сагласност поступајућег судије.

Међутим, услуге службе односе се само на жртве које сведоче у поступку и које су одређене као сведоци, односно служба почиње да делује тек с почетком судског поступка, те нема надлежност за пружање помоћи у фази истраге.

Виши суд у Београду је оформио једну функционалну, мада слабо опремљену, службу за пружање подршке и помоћи сведоцима и оштећенима за предмете ратних злочина, која у фази судског поступка пружа услуге свим сведоцима на правичној основи.

У области заштите и подршке жртвама и сведоцима, како би се испунили стандарди ЕУ Директиве 2012/29 а имајући у виду и систем новог ЗКП-а који даје примат јавном тужилаштву у истрази, Републичко јавно тужилаштво је успоставило службе за информисање оштећених лица и сведока у просторијама Вишег јавног тужилаштва у Новом Саду, Нишу и Крагујевцу, које заједно са претходно успостављеном информативном службом у Вишем јавном тужилаштву у Београду, чине мрежу служби за информисање оштећених лица и сведока у Србији.

Од септембра 2015, спроводи се пројекат ОЕБС-а "Подршка успостављању националног система подршке жртвама и сведоцима у Републици Србији", у сарадњи са представницима Министарства правде, Високог савета судства, Републичког јавног тужилаштва, Министарства унутрашњих послова, Виктимолошког друштва Србије и Правног факултета.

На основу одредбе члана 11. Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине (Службени гласник РС. број 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007 и 104/2009) у Вишем суду у Београду образована је Служба за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима, која обавља административно-техничке послове, везане за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима, као и послове обезбеђења услова за примену процесних одредаба овог закона. Рад Службе за помоћ и подршку уређује

се Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Вишем суду у Београду. У наведеној служби успоставља се контакт са службама у региону у вези доласка и одласка сведока, као и у вези организовања видеоконференцијске везе, уколико се сведок одлучи да на тај начин сведочи, као и о другим мерама заштите сведока. Такође, у наведеној служби води се евиденција о свим сведоцима који се појављују у поступку, те се о раду службе председнику суда достављају месечни извештаји, затим се организује техничка подршка сведоцима и врши контактирање Јединице за заштиту сведока ради њеног ангажовања у вези доласка сведока у суд, ради давања исказа. МУП - Дирекција полиције (Управа криминалистичке полиције, Управа полиције, Управа граничне полиције, Управа саобраћајне полиције)

Напомена: сви подаци министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања на ову тему налазе се у Поглављу 24: Правда, слобода и безбедност.

Административни капацитети

Административни капацитети Службе за информисање оштећених лица и сведока основане при вишим јавним тужилаштвима су следећи:

- у раду Службе у ВЈТ Београд учествују 3 лица – 2 припадника тужилачког особља и 1 заменик јавног тужиоца

- у раду Службе у ВЈТ Ниш учествују 3 лица – 2 припадника тужилачког особља и 1 заменик јавног тужиоца

- у раду Службе у ВЈТ Крагујевац учествују 3 лица – 2 припадника тужилачког особља и 1 заменик јавног тужиоца

- у раду Службе у ВЈТ Нови Сад учествују 2 лица – 1 припадник тужилачког особља и 1 заменик јавног тужиоца

Под тужилачким особљем подразумевају се запослени у писарници (референти) и тужилачки приправници. Заменици јавних тужилаца надгледају рад Службе и особља.

Служба за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима у предметима ратних злочина - Министарство унутрашњих послова, Јединица за заштиту сведока; одсек за помоћ и подршку жртвама и сведоцима: број запослених три.

У оквиру Министарства унутрашњих послова, област која се односи на жртве и права жртва, третира се кроз свакодневне активности полицијских службеника, нпр. у оквиру Управе криминалистичке полиције и у оквиру других управа МУП-а, током предузимања неопходних мера и радњи приликом расветљавања околности извршења кривичних дела, током преткривичног поступка, предузимају мере и активности према жртвама криминала у складу са законским могућностима и овлашћењима која су утврђена према Кривичном Законнику, Законнику о кривичном поступку, Закону о полицији и другим законским и подзаконским актима.

Напомена: сви подаци министарства на ову тему налазе се у Поглављу 24: Правда, слобода и безбедност.

Напомена: Административни капацитети Републичког јавног тужилаштва и свих надлежних судова у Републици Србији дати су у делу Правосуђе.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

- *Материјално-техничка помоћ у оснивању, опремању и обуци Служби за информисање/подршку оштећенима и сведоцима* у четири апелациона центра у Републици Србији, као и у другим већим јавним тужилаштвима, кроз твининг пројекат са Великом Британијом. Пројекат је завршен 2015. године, с обзиром да није продужено његово финансирање.

- Пројекат *“Подршка успостављању националног система подршке жртвама и сведоцима кривичних дела у Србији”*. Пројекат спроводи Мисија ОЕБС-а у Србији у сарадњи са Министарством правде Републике Србије, уз финансијску подршку Владе Републике Немачке и Владе Холандије. Републичко јавно тужилаштво започело је 2015. године и наставило је и у 2016. години да развија и обучава Службе за информисање и подршку оштећених лица и сведока у јавним тужилаштвима, у оквиру пројекта ОЕБС-а: „Подршка успостављању националног система подршке жртвама и сведоцима кривичних дела у Србији“. У 2016. години одржане су два семинара за представнике Служби за информисање и подршку оштећених лица и сведока из Виших јавних тужилаштава у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу, о вештинама комуникације и интересорној координацији и сарадњи, 25-26.04.2016. године, и 30.05.2016. године. Такође, уз помоћ Мисије ОЕБС-а радна група коју је основало Републичко јавно тужилаштво израдила је у августу месецу 2016. године први нацрт Упутства о начину поступања Службе за информисање и подршку оштећенима и сведоцима у јавним тужилаштвима.

Планиране мере за период 2016-2018.

Законодавни оквир

Министарство правде је формирало радну групу са задатком да припреми измене и допуне Законика о кривичном поступку, као и да анализира и предложи измене Закона о програму заштите учесника у кривичном поступку. Циљ ових измена је потпуна усклађеност ЗКП са Директивама 2013/48/ЕУ о праву осумњиченог или оптуженог лица да имају приступ адвокату, Директива 2010/64/ЕУ о праву на превођење и тумачење и Директива 2012/13/ЕУ о праву на приступ информацијама. Осим тога, постојећа пракса у спровођењу члана 102 став 5. ЗКП ће бити анализирана са циљем да омогући бољу заштиту сведока.

Република Србија одлучила да уведе систематски приступ у погледу подршке жртвама/сведоцима. У том циљу, реорганизација и унапређење тренутно доступних услуга подршке је планирана за наредни период. Овај процес ће се обавити кроз следеће фазе:

1. Аналитичка фаза

У складу са АП Пг23, свеобухватна анализа је планирана за потребе будућег успостављања услуга подршке жртва/сведока. Уз подршку МДТФ, спровешће се:

- нормативне анализа (садашњи нормативни оквир, најбоља упоредна решења, међународни стандарди);

- анализа фискалног утицаја (одрживо финансирање, адекватност просторија и особља, потреба за обуком);

- приступ услугама подршке (распон мреже, удаљеност, мобилни тимови за подршку).

Анализа ће, између осталог, узети у обзир постојећа искуства у пружању подршке жртвама/сведоцима (искуства Центра за заштиту жртва трговине људима, пројекти који су у току и/или претходни пројекти, постојеће услуге у тужилаштву, судовима и ОЦД), као и претходне анализе. Резултати ове анализе и препоруке ће бити на располагању Радној групи за измене и допуне ЗКП. Поред тога, биће идентификоване потребне промене сета подзаконских аката како би се ускладили са новим законским решењима и омогућила примена.

Истовремено, Министарству правде је достављена стручна анализа нормативног усклађивања ЗКП-а са Директивом 2012/29/ЕУ о правима жртва, укључујући и табелу усклађености. Неопходне промене ће бити укључене у ЗКП како би се омогућила ефикасна примена минималних стандарда који се односе на права, подршку и заштиту жртва кривичних дела/оштећених.

2. Измене законодавног оквира

Радна група за измене и допуне Законика о кривичном поступку и Закона о програму заштите учесника у кривичном поступку ће користити препоруке из сета анализа које су представљене изнад и припремити одговарајуће измене и допуне у 2016. години.

Институционални оквир

Успостављање мреже услуга за подршку жртвама, сведоцима и оштећенима у истрази и свим фазама кривичног поступка на нивоу целе земље ће се вршити у складу са наведеном анализом и законодавним променама. Конкретан модел који ће се реализовати зависи од анализе. Како би се обезбедила довољна средства, Република Србија ће аплицирати за ИПА 2016.

Административни капацитети

Потреба за јачањем административних капацитета ће зависити од спроведене анализе и конкретног модела који ће се применити.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

- Наставак спровођења пројекта *“Подршка успостављању националног система подршке жртвама и сведоцима кривичних дела у Србији”*. Пројекат спроводи Мисија ОЕБС-а у Србији у сарадњи са Министарством правде Републике Србије, уз финансијску подршку Владе Републике Немачке и Владе Холандије.

- У току је програмирање ИПА 2016, где ће једна од компонената бити подршка успостављању мреже услуга за подршку жртвама, сведоцима и оштећенима у истрази и свим фазама кривичног поступка на нивоу целе земље.

У оквиру пројекта ИПА 2014 „Борба против трговине људима“ један део пројекта ће се односити и на јачање капацитета институција у заштити жртава трговине људима и то нарочито Центра за заштиту жртава трговине људима, тужилаштва и Јединице за заштиту МУП Републике Србије. Један део пројекта ће бити и финансирање опремања три посебне просторије зградама полиције у Београду, Новом Саду и Нишу за разговор са децом и другим жртвама трговине људима али и другим осетљивим жртвама и сведоцима.

Поштовање и заштита права мањина и културних права

Преглед стања

Законодавни оквир

Република Србија је успоставила уставни и законодавни оквир за заштиту права мањина. Уставом су припадницима националних мањина загарантована додатна индивидуална права, као и сет колективних права. Права националних мањина регулисана су, пре свега:

1. Законом о заштити права и слобода националних мањина („Службени лист СРЈ“, бр. 11/02, „Службени лист СЦГ, број 1/03- Уставна повеља и „Службени гласник РС“, бр. 72/09- др. Закон и 97/13- УС).
2. Законом о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 20/14-УС и 55/14)
3. Уредбом о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина („Службени гласник РС“, бр. 95/10 и 33/13)
4. Уредбом о поступку расподеле средстава из буџетског фонда за националне мањине („Службени гласник РС“ број 22/16)
5. Одлука о образовању Савета за националне мањине („Службени гласник РС“, број 32/15) као и другим прописима у појединим сегментима.

Одлука о образовању Савета за националне мањине

Влада Републике Србије је донела Одлуку о образовању Савета за националне мањине, 2. априла 2015. године. Конститутивна седница Савета за националне мањине, одржана је 29. априла 2015. године, чиме је после више година обновљен рад Савета. Савет за националне мањине одржао је три седнице Савета којима је председавао председник Владе уз учешће ресорних министара који се баве питањима остваривања права националних мањина и пре свега председници – представници свих националних савета у Републици Србији на којима је расправљано у циљу ефикасности рада Савета за националне мањине и упознавања Владе о проблемима у раду и функционисању националних савета националних мањина, као и о питањима мањинске политике Републике Србије у целини.

Институционални оквир

Институционални оквир за заштиту и унапређење права мањина у Републици Србији чине Народна скупштина; органи надлежни за заштиту и унапређење људских права, а пре свега: тела Владе за промовисање и заштиту људских права: Савет за националне мањине, Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома; надлежни државни органи: Министарство правде, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство културе и информисања, Министарство здравља, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва, Канцеларија за људска и мањинска права, Комесаријат за избеглице и миграције; надлежни покрајински органи: Покрајински секретаријат за образовање, управу и националне заједнице, Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију, Покрајински секретаријат за културу и информисање, Канцеларија за инклузију Рома; независна државна тела за заштиту и унапређење људских права: Заштитник грађана, Покрајински омбудсман, заштитници грађана на локалном нивоу, Повереник за заштиту равноправности.

Министарство државне управе и локалне самоуправе, сагласно члану 10. Закона о министарствима, обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на: вођење регистра националних савета националних мањина, вођење посебног бирачког списка националних савета, избор националних савета националних мањина, припрему прописа о људским и мањинским правима, као и друге послове одређене законом.

У Канцеларији за људска и мањинска права - Сектору за националне мањине обављају се послови који се односе на: праћење спровођења међународних уговора у области мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународноправним актима о мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; изразу извештаја о спровођењу међународних уговора у области мањинских права; припрему седница међувладиних мешовитих тела за

националне мањине и координацију рада делегација Републике Србије у тим телима; организовање седница Савета Републике Србије за националне мањине; спровођење и праћење Декаде инклузије Рома 2005-2015; имплементацију Стратегије за унапређивање положаја Рома и пратећег Акционог плана; пружање помоћи угроженим мигрантским категоријама становништва.

Савет за националне мањине

Влада Републике Србије је донела Одлуку о образовању Савета за националне мањине, 2. априла 2015. године. Конститутивна седница Савета за националне мањине, одржана је 29. априла 2015. године, чиме је после више година обновљен рад Савета. Саветом председава председник Владе, а чланови су поред представника Владе и сви председници националних савета националних мањина, као и председник Савеза јеврејских општина Србије. Савет за националне мањине одржао је три седнице на којима су разматрана питања мањинске политике, као и актуелне теме у вези са функционисањем националних савета и положајем националних мањина. Стручну и административно-техничку подршку раду Савета пружа Канцеларија за људска и мањинска права. Акционим планом за остваривање права националних мањина који је Влада усвојила 3. марта 2016. године праћење реализације активности из Акционог плана поверено је Савету за националне мањине. Канцеларија за људска и мањинска права пружа стручну и административно-техничку подршку Савету у поступку праћења реализације и сачињава кварталне извештаје о спровођењу Акционог плана.

Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома

Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома је формиран у јуну 2013. Стручну и административно-техничку подршку раду Савета пружа Канцеларија за људска и мањинска права. Одлуком Владе Србије 4. јула 2014. разрешен је постојећи и именован нови сазив Савета, а у новембру исте године именован је нови председник Савета и још један члан. Тако да Савет сада броји поред председника, заменика председника, три потпредседника и седамнаест чланова.

Правилник о мерилима и поступку за упис ученика – припадника ромске националне мањине у средњу школу под повољнијим условима ради постизања пуне равноправности усвојен је почетком 2016.г. (Службени гласник РС, број 12/2016). Овим правилником ближе су дефинисана мерила, поступак и надлежности институција у процесу уписа.

У складу са новим Правилником улога КЉМП ће бити другачија у односу на претходни период и односи ће се на учешће у спровођењу и праћењу мера које обавезно прате афирмативну акцију(стипендирање ученика и друго).

Административни капацитети

Министарство државне управе и локалне самоуправе, сагласно члану 10. Закона о министарствима, обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на:

вођење регистра националних савета националних мањина, вођење посебног бирачког списка националних савета, избор националних савета националних мањина, припрему прописа о људским и мањинским правима, као и друге послове одређене законом.

Наведени послови обављају се у оквиру Сектора за људска и мањинска права и слободе и регистре у Групи за људска и мањинска права, на којима је укупно за обављање ових послова систематизовано 2 радна места и 1. радно место координатора за људска и мањинска права.

У оквиру Канцеларије за људска и мањинска права, систематизовано је укупно 30 радних места. У Сектору за националне мањине, образоване су следеће уже унутрашње јединице: 1) Одсек за унапређење права националних мањина, 2) Група за унапређење положаја Рома и пружање помоћи мигрантима.

Преглед стања

- Избори за чланове 20 националних савета националних мањина, одржани су 26. октобра 2014. године, у складу са Законом о и изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина који је Народна скупштина усвојила 24.5.2014. године, који је ступио на снагу 31.5.2014. године, чиме је заокружен законодавни оквир за успешније организовање и спровођење избора за чланове националних савета националних мањина. Након спроведених избора, успешно су конституисани сви национални савети.

У складу са преузетим обавезама из Акционог плана за Поглавље 23 – Правосуђе и основна права, реализоване су следеће активности:

- Решењем министра држане управе и локалне самоуправе, од 23. марта 2015. године, основана је Радна група за израду Посебног акционог плана за остваривање права националних мањина. Радна група је припремила Нацрт посебног Акционог плана, о којем је спроведена јавна расправа, у периоду од 3. до 23. децембра 2015. године. Влада Републике Србије је на седници која је одржана 3. марта 2016. године усвојила Акциони план за остваривање права националних мањина.

- Закључком Владе о усвајању Акционог плана за остваривање права националних мањина предвиђено је да праћење реализације активности из акционог плана спроводи Савет за националне мањине.

- Канцеларија за људска и мањинска права пружа стручну и административно-техничку подршку Савету за националне мањине у поступку праћења реализације активности из Акционог плана.

- Решењем министра држане управе и локалне самоуправе, од 23. новембра 2015. године, основана је Посебна радна група за припрему текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина. Радна група се састоји од представника државних институција, националних савета националних мањина и представника академских институција;

- Министарство државне управе и локалне самоуправе је одржало Округли сто на тему
- Национални савети/мањинске самоуправе у правном систему Републике Србије, 18. децембра 2015. године. На Округлом столу је представљена Анализа нормативног оквира којим се уређују права националних мањина у Републици Србији, а све у циљу проналажења најприхватљивијих решења у поступку измене Закона о националним саветима националних мањина;

- На седници Владе одржаној 3. марта 2016. године донета је *Уредба о поступку расподеле средстава из буџетског фонда за националне мањине* („Службени гласник РС“ број 22/16), чиме су прописани услови о начину расподеле средстава, која се воде на посебном буџетском раз делу Министарства државне управе и локалне самоуправе. Уредбом је прописано да се буџетски фонд може финансирати и из донација. Средства из Фонда додељују се јавним конкурсом за програме и пројекте из области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писама националних мањина по Програму који доноси министар, на почетку календарске године за годину у којој се средства додељују, на предлог Савета за националне мањине.

Такође, одржане су обуке, о начину уписа личног имена припадника националних мањина у матичне књиге на језику и писму националне мањине, матичара и заменика матичара који воде матичне књиге у свим органима управе којима су поверени послови матичних књига. Овим обукама присуствовало је укупно 335 матичара и заменика матичара.

- Министарство државне управе и локалне самоуправе припремило је предлог обуке под називом „Права припадника националних мањина“, у оквиру области „Заштита људских права и тајности података“, са циљем упознавања полазника са правима припадника националних мањина која су гарантована позитивно правним прописима. Циљна група су сви државни службеници. Прва обука одржана је 30. августа 2016. године.

- У складу са активностима из Посебног акционог плана за остваривање права националних мањина, Решењем министра државне управе и локалне самоуправе, од 20. новембра 2015. године, основана је Посебна радна групе за припрему текста Нацрта закона о изменама Закона о заштити слобода и права националних мањина. Такође, Решењем министра државне управе и локалне самоуправе, од 25. децембра 2015. године, основана је Посебна радна група за израду текста упоредно правне анализе демократске партиципације националних мањина држава чланица ЕУ у региону, у циљу утврђивања критеријума и мерила за прописивање одговарајуће заступљености националних мањина у представничким телима на републичком, покрајинском и локалном нивоу.

- Посебна радна група је 29.06.2016. године (рок II квартал 2016. године – АП националне мањине) утврдила текст поменуте Упоредно правне анализе и у складу са инклузивним процесом текст Упоредно правне анализе демократске партиципације националних мањина доставила председнику координације националних савета 07.07.2016. године, а 27.07.2016. године свим националним саветима националних

мањина који су партнер у спровођењу ове активности из Акционог плана. Текст Упоредно правне анализе демократске партиципације националних мањина биће послат Генералном секретаријату Владе и у складу са Пословником Владе биће упућен Радној групи Народне скупштине Републике Србије за измену Устава и изборног система.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

У сарадњи са Европском комисијом - Директоратом за проширење, Министарство је успешно одржало тродневну ТАИЕХ експертску мисију, од 27. до 29. маја 2015. године, “Анализа примене Закона о националним саветима националних мањина”, коју је спроводио експерт професор Рајнер Хофман. Током тродневне експертске мисије одржани су бројни експертски састанци са представницима релевантних министарстава, која се баве питањима остваривања Уставом и законом гарантованих права националних мањина; представницима националних савета националних мањина; представницима Републичке изборне комисије, на којима је учествовало преко 40 представника различитих институција где су кроз сугестије и коментаре образлагали све оне позитивне примере примене Закона, као и мањкавости појединих одредаба поменутог закона које су уочене у досадашњој пракси и посебно одредбе које је Уставни суд својом одлуком прогласио неуставним.

Уз финансијску подршку ОЕБС-а, ангажована су два консултаната за припрему полазних основа Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о заштити права и слобода националних мањина који су подршка интерресорној посебној радној групи.

Министарство државне управе и локалне самоуправе, Заштитник грађана и Високи комесаријат Уједињених нација за избеглице – Представништво у Србији, потписали су Споразум о разумевању, 2012. године. На основу Споразума о разумевању формиран су управни одбор и техничка радна група, који су руководили активностима усмереним на решавање проблема Рома без докумената, до краја 2015. Према плану рада, који је 2013. године усвојио управни одбор организован је низ обука на којима су судије, матичари и социјални радници упознати са Законом о изменама и допунама Закона о ванпарничном поступку. Овај закон омогућава поједностављивање судских поступака у случајевима кад због сложених услова регистрацију није могуће решити постојећим административним поступцима. Техничка радна група установила је процедуре које ће омогућити и нерегистрованим родитељима или оним који немају лична документа да упишу децу у матичне књиге рођених. Изменом Споразума о разумевање, продужено је његово важење до 31. децембра 2016. године. У складу са закљученим Споразумом, Министарство је наставило да спроводи мере и активности које имају за циљ потпуно решавање наведеног проблема.

Примена механизма Савета Европе о поштовању права националних мањина

Канцеларија за људска и мањинска права припрема периодичне државне извештаје о примени Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Србији, као и коментаре Републике Србије на извештаје уговорних тела која прате примену тих међународних уговора.

Комитет министара Савета Европе донео је 5. јула 2015. године Резолуцију о спровођењу Оквирне конвенције у Србији. Резолуција садржи препоруке ради унапређења примене овог међународног уговора, чиме је завршен трећи извештајни циклус.

Трећи периодични извештај о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Србији усвојен је на седници Владе 19. децембра 2014. године. и прослеђен Генералном секретару Савета Европе у јануару 2015. године. Комитет експерата Европске повеље о регионалним или мањинским језицима посетио је Републику Србију у периоду од 3. до 5. јуна 2015. године.

На основу Трећег периодичног извештаја, посете делегације Комитета експерата Републици Србији и информација добијених из других извора, Комитет експерата Европске повеље је усвојио Трећи извештај о примени Европске повеље у Србији 4. новембра 2015. године, који садржи Предлог препорука Комитету министара Савета Европе о примени тог уговора у Србији.

Препорука Комитета министара Савета Европе о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Србији усвојена је 27. априла 2016. године чиме је окончан трећи циклус мониторинга

Планиране мере за период 2016 – 2018.

Планиране мере у 2016. години

- Измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина.

Министар државне управе и локалне самоуправе 20.11.2015. године донео је Решење о оснивању Посебне радне групе за припрему текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о заштити права и слобода националних мањина.

Мисија ОЕБС-а у Србији је финансирала два експерта из области људских и мањинских права који су припремили Нацрт полазних основа поменутог закона којима су предложене потребне измене у циљу усклађивања са Уставом и системским законима, као и спровођењу афирмативних мера које су предвиђене АП за поглавље 23 и како би се омогућила реализација других активности из АП за остваривање права националних мањина.

- Измене и допуне Закона о матичним књигама.

- Измена Уредбе о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина.

- Операционализација Буџетског фонда за националне мањине.

- Спровођење обука запослених у јединицама локалне самоуправе који воде Посебан бирачки списак националне мањине као поверени посао.

- Министарство државне управе и локалне самоуправе припремило је Предлог обуке под називом „Права припадника националних мањина“, у оквиру области „Заштита људских права и тајности података“ са циљем упознавања полазника са правима припадника националних мањина која су гарантована позитивно правним прописима. Прва обука одржана је 30. августа 2016. године.

- Спровођење обука ради подизања свести међу широм јавности, припадницима националних мањина и функционерима и запосленима у органима јавне власти на свим нивоима о постојању националних мањина у земљи, њиховим правима, као и правима на афирмативне мере где су оне неопходне.

- Канцеларија за људска и мањинска права ће пратити примену Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња за период 2015-2025. Такође, Канцеларија за људска и мањинска права ће припремати кварталне извештаје о примени Акционог плана за остваривање права националних мањина и извештавати Савет за националне мањине о свим активностима.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

ИПА 2013 - Twining пројекат „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације“

ИПА 2013 - Twining пројекат „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације“ ће се спроводити у периоду од 2014.- 2016. године у Канцеларији за људска и мањинска права и служби Повереника за заштиту равноправности. Ово је први пројекат који се спроводи у оквиру система децентрализованог управљања. Циљ пројекта је јачање и примена релевантног законодавног оквира у области људских и мањинских права и њихово унапређење у складу са европским стандардима. Укупан износ буџета је 1.200.000 евра, од чега предвиђено суфинансирање из буџета Републике Србије износи 60.000 евра.

Планиране мере за 2017. године

- Измене и допуне Закона о националним саветима националних мањина.

Планиране мере за 2018. године

-Одржавање избора за чланове националног савета, у складу са законом прописаним роковима.

Примена механизма Савета Европе о поштовању права националних мањина

- Израда Коментара Републике Србије о Трећем извештају Комитета експерата о спровођењу Европске повеље у Србији и њихово достављање Савету Европе до 29. фебруара 2016. године.

Коментари Републике Србије о извештају Комитета експерата о спровођењу Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Србији, које је израдила Канцеларија за људска и мањинска права у сарадњи са надлежним органима, усвојени су на седници Владе 3. марта 2016. године и прослеђени Савету Европе.

- Израда Четвртог периодичног извештаја о спровођењу Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Републици Србији који обухвата преглед законодавства, политика и пракси за период 2013 – 2015. године. Извештај би требало припремити у првој половини 2017. године. Израда Четвртог периодичног извештаја о примени Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Републици Србији током 2017. године.

Институционални оквир

Према Стратегији за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године, Влада Републике Србије ће образовати Координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња, које ће координирати рад државних органа у вези са унапређивањем положаја Рома и Ромкиња, док ће Канцеларија за људска и мањинска права и Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва, пружати подршку Координационом телу у праћењу реализације оперативних закључака, као и припреми годишњих извештаја Након прве две године примене Стратегије биће спроведена студија изводљивости за оснивање посебног органа државне управе који би био надлежан за управљање Стратегијом о реализацији Стратегије и Акционог плана. У оквиру Канцеларије за људска и мањинска права, Влада ће основати Сектор за социјално укључивање Рома и Ромкиња, чиме ће бити унапређен капацитет Канцеларије за људска и мањинска права за послове праћења спровођења Стратегије. Осим тога, у циљу обезбеђивања додатне подршке за послове праћења и извештавања о процесу примене Стратегије, у оквиру Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва биће формирана посебна унутрашња јединица за социјално укључивање Рома и Ромкиња, уз финансијску подршку међународних развојних партнера.

Административни капацитети

Потребно је ојачати административне капацитете Канцеларије за људска и мањинска права нарочито имајући у виду да је Нацртом стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Србији за период од 2016.године до 2025.године, чије се усвајање од стране Владе очекује у I кварталу 2016.године предвиђено да ће Канцеларија за људска и мањинска права пружати подршку Координационом телу у праћењу реализације оперативних закључака, као и Стратегије и припадајућег Акционог плана. У циљу имплементације наведеног, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају додатне кадрове, односно формирање Сектора за социјално укључивање Рома и Ромкиња.

Административне капацитете Канцеларије потребно је ојачати и у делу подршке праћења и израде извештаја о остваривању мера и активности предвиђених Акционим планом за остваривање права националних мањина. С тим у вези потребна је подршка у ангажовању још једног извршиоца.

Билатерални споразуми о заштити националних мањина са суседним земљама

Република Србија има закључене посебне билатералне споразуме о заштити националних мањина са суседним земљама, Мађарском, Хрватском, Румунијом и Македонијом, који детаљно регулишу положај и гарантују висок ниво заштите мањинских права. На основу ових споразума формиране су посебне мешовите комисије које прате спровођење одредаба ових споразума. У наредном периоду одржаваће се редовни састанци мешовитих комисија. За имплементацију усклађеног законодавства са правном тековином ЕУ, процена је да није потребно институционално јачање постојеће институције.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

За примену Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња 2016-2025, један део средстава ће бити обезбеђен од Европске уније кроз Инструмент за претприступну помоћ и то кроз програмске циклусе 2012-2013. и IPA II кроз циклус за 2014. годину, док је у наредном периоду неопходно осигурати финансирање за мере Стратегије кроз процес програмирања у наредним ИПА циклусима. У складу са Оперативним закључцима семинара о социјалном укључивању Рома и Ромкиња у Републици Србији (јун 2015), постоји могућност суфинансирања спровођење Стратегије из ЕУ фондова. Република Србија ће на сваке две године извештавати Европску комисију о спровођењу текућих ИПА пројеката и њиховој вези са реализацијом приоритета Стратегије и пратећег акционог плана, коришћењем постојећих механизма координације ради обезбеђивања ефикасности и спречавања преклапања.

Мере против расизма и ксенофобије

Преглед стања

Законодавни оквир

Најважнији правни акти Европске уније у овој области, са којима је потребно усклађивање су Директива Савета 2000/43/ЕЗ о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло и Оквирна одлука Савета о борби против одређених облика и испољавања расизма и ксенофобије кривично-правним средствима 2008/913/ПУП. Према Уставу Републике Србије, свако има једнаку законску заштиту и забрањена је свака дискриминација непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности и по основу других својстава. У оквиру важећих закона у овој области издвајају се Кривични законик, Закон о забрани дискриминације, Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, Закон о забрани манифестација неонацистичких или фашистичких организација и удружења и забране употребе неонацистичких и фашистичких симбола и обележја, као и закон којим се санкционишу оваква кривична дела извршена преко рачунарских система.

Важно је поменути и стратешки оквир за борбу против свих облика дискриминације, као што су Стратегија превенције и заштите од дискриминације, Стратегија полиције у заједници, нова Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији (2016-2025) која ће бити усвојена почетком 2016. године, Стратегија за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

Током 2015. године донети су Акциони план Стратегије превенције и заштите од дискриминације (у фебруару 2015.) и Акциони план Стратегије полиције у заједници (у августу 2015.) којим је обезбеђена имплементација многобројних активности државних органа у сарадњи са међународним организацијама, страним партнерима и домаћим организацијама и удружењима на превенцији и спречавању дискриминације над друштвено осетљивим групама, мањинским заједницама и појединцима.

Стратегија превенције и заштите од дискриминације за основни циљ има поштовање уставног начела забране дискриминације, а посебно осетљивих друштвених група као што су националне мањине, жене, ЛГБТ особе, особе са инвалидитетом, старији, деца, избеглице, интерно расељена лица и друге угрожене мигрантске групе, припадници различитих вероисповести и лица с обзиром на њихово здравствено стање.

Нова Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији (2016-2025) поставља основе за унапређење положаја Рома и Ромкиња у различитим областима друштвеног живота.

Стратегија за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама има за циљ стварање безбедног амбијента на спортским приредбама и друштва са развијеним правним и институционалним механизмима на превенцији и спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

Најважнији међународни правни акти са којима се врши усклађивање у овој области:

- Оквирна одлука Савета о борби против одређених облика и испољавања расизма и ксенофобије у смислу кривичног права (2008/913/ПУП)
- Директива Савета 2000/43/ЕЗ о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло
- Повеља Европске уније о основним правима (чланови 21., 51.(1))
- Уговор о Европској унији (члан 2.)
- Уговор о функционисању Европске уније (чланови 10., 19.(1.))
- Оквир ЕУ за стратегије интеграције Рома (COM(2011)173 final)
- Предлог Препоруке Савета о ефективним мерама интеграције Рома у државе чланице
 - Међународна конвенција о елиминацији свих облика расне дискриминације (1965, Уједињене нације) – ратификована 1967. Република Србија редовно подноси периодичне извештаје о примени ове конвенције. С тим у вези, Министарство

унутрашњих послова је доставило прилог из своје надлежности за Други и трећи периодични извештај.

- Оквирна конвенција за заштиту националних мањина (1995, Савет Европе) – ратификована 1998. Године

- Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода (Савет Европе, 1950.) – ратификована 2003. Године

- Европска повеља о регионалним или мањинским језицима (1992, Савет Европе) – ратификована 2005. године

-Директива Савета 2000/43/ЕЗ о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло. На основу упоредне правне анализе Директиве Савета 2000/43/ЕЗ о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло, и најважнијег закона Републике Србије у овој области, Закона о забрани дискриминације, утврђено је да је национално законодавство потпуно хармонизовано са наведеном директивом Европске уније.

Институционални оквир

Одлуком Владе Републике Србије 2009. године образован је Савет за спречавање насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, доношењем Закона о спорту 2011. године, установљена је законска обавеза Владе да установи Савет за спречавање насиља и недоличног понашања на спортским приредбама. Савет иницира и предлаже предузимање мера и активности органа државне управе и националних спортских савеза на спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, посебно на фудбалским утакмицама, и одговоран је за испуњавање међународних обавеза које произилазе из Европске конвенције о насиљу и недоличном понашању гледалаца на спортским приредбама, посебно на фудбалским утакмицама, и других међународних уговора.

У оквиру Министарства унутрашњих послова, као најбројнијег државног органа унутар имплементационог оквира у области сузбијања расизма, треба посебно издвојити специјализоване службе криминалистичке полиције које функционишу у седишту Министарства, али и у свим подручним полицијским управама кроз одељења криминалистичке полиције.

Други важан организациони сектор полиције је полиција опште надлежности која у седишту Министарства у области сузбијања расизма већином превентивно делује кроз рад Одељења за организацију, превенцију и рад полиције у заједници. У области спречавања и сузбијања насиља на спортским приредбама, МУП је формирао организационе јединице задужене за праћење и спречавање насиља на спортским приредбама. У оквиру Управе полиције у седишту Министарства, формирано је Одељење за праћење и спречавање насиља на спортским приредбама – Национални фудбалски информациони центар, преко кога се врши размена информација о

спортским приредбама домаћег и међународног карактера са оваквим центрима у земљама Европске уније. У подручним полицијским управама, систематизоване су организационе јединице и радна места за праћење и спречавање насиља на спортским приредбама.

Административни капацитети

У циљу развоја полиције у заједници у наредним годинама биће настављене обуке за полицијске службенике са циљем усавршавања за компетентно обављање полицијских послова, у складу са новим Законом о полицији, који је Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној дана 26. јануара 2016. године, усвојила и ступио на снагу дана 5. фебруара 2016. године („Службени гласник РС“ број 6/2016 од 28. јануара 2016. године), и осталим националним и међународним стандардима полицијског поступања. Кроз имплементацију Стратегије полиције у заједници у полицијским управама ће бити настављен развој безбедносне превенције и опредељени полицијски службеници за контакт и сарадњу са мањинским заједницама и друштвено осетљивим групама, и у полицијским станицама биће опредељени полицијски службеници за контакт и рад са заједницом. Поред тога планирано је интензивирање оснивања и деловања локалних Савета за безбедност у градовима и општинама као партнерских мултиресорских тела посвећених унапређењу безбедности у локалним заједницама. Такође, кроз полицију у заједници јачаће се проблемски оријентисан рад полиције на спречавању и сузбијању свих облика насиља над грађанима, групама и заједницама а посебно над мањинским заједницама кроз спречавање говора и злочина мржње, затим унапређиваће се превенција вршњачког насиља, насиља у породици и у партнерским односима и спречавање и сузбијање насиља на јавним скуповима а посебно на спортским приредбама од стране навијачких група и хулигана.

У вези са спречавањем насиља на спортским приредбама, наставиће се са спровођењем активности из Акционог плана Националне стратегије за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама. Приоритетне активности Министарства унутрашњих послова у периоду од 2016. до 2018. године, су учешће у раду Интерресорне радне групе за израду анализе прописа у области спречавања насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, односно изради препорука за унапређење правних прописа у складу са добром европском праксом, активности на успостављању и доради аналитичких и оперативних база података (евиденција навијача, аналитички модели праћења стања насиља), као и израда и имплементација Програма обуке полицијских службеника непосредно ангажованих на пословима праћења и спречавања насиља на спортским приредбама, који треба да обезбеди примену деескалационог модела у обезбеђивању спортских приредби, заснованог на динамичној процени ризика.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Тренутно нема пројеката и програма који се финансирају из иностране развојне помоћи.

Планиране мере за период 2016 – 2018

Законодавни оквир

Планиране су измене и допуне Кривичног законика у циљу усклађивања са чланом 1. (ставови ц и д) Оквирне одлуке Савета о борби против одређених облика и испољавања расизма и ксенофобије кривичноправним средствима (2008/913/ ЈХА).

Измене и допуне Кривичног законика су планиране и у циљу допуне кривичног дела повреда равноправности (члан 128.), на начин да се ово дело може извршити ако се због сексуалне оријентације или родног идентитета неком лицу ограниче или ускрате права човека и грађанина.

Такође, планирано је и ажурирање Акционог плана за спровођење стратегије борбе против насиља и недоличног понашања гледалаца на спортским приредбама за период од 2013. године до 2018. године у складу са препорукама из извештаја о спровођењу Акционог плана.

Заштита података о личности

Преглед стања

Законодавни оквир

У члану 42. Устава РС зајемчена је заштита података о личности. Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују се законом. Поред тога, забрањена је и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом, осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности РС, на начин предвиђен законом. Исто тако, свако има право да буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом. РС је потписала и ратификовала Конвенцију Савета Европе број 108 о заштити лица у односу на аутоматску обраду података о личности у септембру 2005. која је у односу на РС ступила на снагу 1. јануара 2006. У октобру 2008. РС потписала је и ратификовала Додатни протокол уз Конвенцију 108 у вези са надзорним органима и прекограничним протоком података („Сл.гласник РС – Међународни уговори“, бр. 98/2008). Закон о заштити података о личности усвојен је 23. октобра 2008. („Сл. гласник РС“, бр. 97/08) а почео је да се примењује од 1. 1. 2009. Влада РС усвојила је Уредбу о обрасцу за вођење евиденције и начину вођења евиденције о обради података о личности („Сл. гласник РС“ бр. 50/2009 од 10.07.2009). Влада још није усвојила Уредбу о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података у складу са чланом 16. став 5. Закона, иако је рок за то, утврђен тим законом, истекао 4. маја 2009. године. У складу са Законом, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности донео је Правилник о начину претходне провере радњи и

обrade података о личности и Правилник о обрасцу легитимације овлашћеног лица за вршење надзора по Закону о заштити података („Сл. гласник РС“, бр. 35/2009 од 12.05.2009). Влада РС усвојила је августа 2010. године Стратегију заштите података о личности којом се утврђују циљеви, мере и активности као и улога и одговорност извршне власти, надзорног органа и других субјеката у овог права гарантованог Уставом Републике Србије. Акциони план чије је усвајања било предвиђено Стратегијом за новембар 2010. године још увек није донет.

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности доставио је Модел закона о заштити података о личности Министарству правде новембра 2014. године. Препорука Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности јесте да би нови Закон о заштити података о личности требало да се донесе до краја 2016. године у складу са Моделом Повереника и одговарајућим међународним стандардима, а посебно у складу са новом Уредбом о заштити појединца у погледу обраде података о личности и слободном протоку тих података, коју је Европски парламент усвојио 16. априла 2016. године. Узевши у обзир да је рад на нацрту новог закона морао стагнирати док се очекивало усвајање нове Директиве ЕУ у овој области, Министарство правде ће радити даље на доношењу новог закона, усаглашеног са законодавством Европске уније према планираним активностима рада овог државног органа.

Институционални оквир

У складу са Законом о министарствима, Министарство правде, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на припрему прописа о заштити података о личности и тајности података. Послове припреме прописа обављају запослени у Одсеку за нормативне послове. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде образована је Група за надзор над тајношћу података као ужа унутрашња јединица, изван сектора и Секретаријата. Група обавља послове који се односе на праћење стања у области заштите тајних података; учествује у припреми прописа који се односе на тајност података; учествује у припреми мишљења Министарства на предлоге прописа других државних органа у области заштите тајних података; непосредно врши инспекцијски надзор органа јавне власти у области заштите тајних података, итд. Ова Група учествује и у припреми прописа, као и у поступку давања мишљења у вези са прописима других државних органа који се односе и на заштиту података о личности. Унутар Секретаријата министарства образован је и Одсек за пружање стручне помоћи грађанима обавља послове који се односе и на поступање по решењима и закључцима повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности; израду и ажурирање информатора о раду Министарства; сарадњу са службом Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

У складу са основним законом који регулише област заштите података о личности у Републици Србији, односно Законом о заштити података о личности, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, као самосталан и независан орган, обавља послове заштите података о личности. Заштиту људских

права, права на слободан приступ информацијама од јавног значаја и права на заштиту података о личности, за коју је по закону надлежан, Повереник остварује у другостепеним поступцима које води по поднетим жалбама грађана због повреде права, с тим што заштиту података о личности Повереник обезбеђује и путем надзора у погледу обраде података. Повереник нема право законодавне иницијативе.

Активности Повереника, изражене кроз број предмета које је имао у раду, увећавале су се из године у годину, па је тако у 2015. години број предмета био већи преко 27 пута у односу на почетну годину рада тј. 2005. У 2015. години Повереник је имао у раду укупно 11.880 предмета (9.012 предмета из области слободног приступа информацијама и 2.868 предмета из области заштите података о личности), што је за око 5% више у поређењу са 2014. годином. У току 2015. године Повереник је окончао поступак у 8.016 предмета, од чега 5.646 из области приступа информацијама и 2.370 предмета из области заштите података. Рад Повереника и његове службе се финансира из буџета Републике Србије.

Административни капацитети

У оквиру Министарства правде, запослени у Сектору за нормативне послове и Групи за надзор над тајношћу података обављају послове који се односе на припрему прописа у области заштите података о личности, у оквиру надлежности министарства. На овим пословима ради девет особа.

Повереник користи за рад службене просторије у улици Булевар краља Александра број 15 у Београду, почев од средине октобра 2013. године, на основу Закључка Владине Комисије за стамбена питања и расподелу службених зграда и пословних просторија 77 број 361-6726/2013 од 02. августа 2013. године. Тада је решен проблем недостатка потребног простора за рад који је трајао од 2005. године. Међутим, последице немогућности пријема потребног броја извршилаца за то време у одсуству одговарајућег простора за рад се и данас одражавају на ажурност решавања предмета, услед насталог заостатка у решавању неколико хиљада предмета.

За остваривање надлежности Повереника утврђених Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја ("Сл. гласник РС" бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10) и Законом о заштити података о личности ("Сл. гласник РС" бр. 97/08 и 104/09-др. закон, 68/12- одлука УС и 107/12) и објективним потребама Повереника, планирано је да Повереник у 2016. години има 94 запослена, без лица која бира Народна скупштина (повереник и два заменика Повереника), што је 100% укупно дозвољеног броја извршилаца према важећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Службу Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности број 110-00-00004/2014-04 од 04.11.2014. године, на који је Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања Народне скупштине Републике Србије дао сагласност актом 21 број 02-4056/14 од 21. новембра 2014. године.

Имајући у виду планирани број извршилаца у 2016. години, обезбеђена су одговарајућа средства за рад запосленима у Служби Повереника. Са тим у вези,

спроведена је набавка потребног броја рачунара, штампача и мобилних телефона, за потребе Службе Повереника. Један део средстава предвиђен је за суфинансирања пројекта под називом „Изградња капацитета Повереника“ ПОВ-01-2015 у оквиру Програма билатералне помоћи Краљевине Норвешке, чиме је набављена опрема која служи да подржи капацитете Повереника као што је систем електронске писарнице и несметано и безбедно функционисање информационог система.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности је са Канцеларијом за европске интеграције закључио Споразум о спровођењу пројеката број 337-00-00018/2015-04/1 од 18.09.2015. године, под називом „Изградња капацитета Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за ефективно и адекватно извршавање његових законских овлашћења и обезбеђивање остваривања права на слободан приступ информацијама и права на заштиту података у складу са европским стандардима“ ознаке ПОВ-01-2015, који се финансира из средстава бесповратне помоћи Билатералног програма Краљевине Норвешке за 2015. годину на основу Споразума са Владом Републике Србије који се односи на Билатерални програм закљученог 18.11.2013. године у Београду и Прилога бр. 2 Споразума између Владе Републике Србије и Министарства спољних послова Краљевине Норвешке који се односи на Билатерални програм, закљученог у Београду, 03.08.2015. године.

Циљ пројекта је изградња и унапређење капацитета Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности у обављању својих дужности, доприносећи тако и укупном побољшању остваривања права на слободан приступ информацијама и права на заштиту података о личности, као и процесу европских интеграција Републике Србије у подесним областима интеграција (нпр. политички критеријуми и преговарачка поглавља: Информационо друштво и медији (поглавље 10), Правосуђе и основна права (поглавље 23) и Правда, слобода и безбедност (поглавље 24)).

Укупан буџет Пројекта према Споразуму износи 53.086.375,00 динара од чега се део у износу 46.123.875,00 финансира бесповратним финансијским средствима из Билатералног програма, док се део у износу од 6.962.500,00 динара финансира из буџета Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности. Пројекат траје 26 месеци.

Средином октобра 2015. године Канцеларија за европске интеграције је из дела буџета који се финансира средствима из Билатералног програма за прву годину спровођења Пројекта пренела Поверенику средства у износу од 15.996.605,83 динара. У току 2015. године спроведене су одређене активности Повереника на реализацији наведеног пројекта.

У 2016. години настављена је реализација наведеног пројекта, уз обавезно суфинансирање пројекта од стране Повереника.

Планиране мере за период 2015 – 2018

Законодавни оквир

Закон о заштити података о личности

Одредбе важећег Закона о заштити података о личности нису усклађене са међународним стандардима у тој области – будући да је у међувремену усвојена Уредба о заштити појединца у погледу обраде података о личности и слободном протоку тих података, потребно је до краја 2016. донети нов Закон о заштити података о личности, којим ће се извршити усклађивање са том Уредбом. Након усвајања предметног закона, као системског закона, треба да буду усвојени подзаконски акти, укључујући и акт којим се уређује начин архивирања и мере заштите нарочито осетљивих података о личности. Такође је потребно усвојити Акциони план за спровођење Стратегије заштите података о личности, са чијим доношењем се касни неколико година.

Институционални оквир

Планирана је промена организационих јединица која ће омогућити ангажовање већег броја људи на обављању послова, конкретно са постојеће Групе за надзор над тајношћу података повећање на Одсек као организациону јединицу, као и са Одсека за нормативне послове на Одељење. За правно усклађивање Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа:

- Додатне институционалне потребе, и то:

- Институционално јачање постојеће институције Повереник за информације од јавног значаја и заштити података о личности, имајући у виду проширење делокруга у делу који се односи на међународну размену података о личности, послове контроле примене закона, надзора над применом закона, као и послове који се односе на давање мишљења приликом припреме материјала других органа државне управе. Такође, неопходно је обезбедити и јачање унутрашњих организационих јединица Министарства правде које се баве припремом прописа у овој области, тако да садашњи одсек за нормативне послове прерасте у одељење, док би садашња група за надзор над тајношћу података требало да прерасте у одсек, који би се поред инспекцијских послова бавио и припремом прописа.

За имплементацију усклађеног Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа:

- Додатне институционалне потребе, и то: - Институционално јачање постојеће институције, Повереника за слободан приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности, због проширење делокруга у делу међународне размене

података о личности, контроле и надзора над применом Закона о заштити података о личности, као и давања мишљења на прописе других државних органа. У наредном периоду биће јасно дефинисано да ли ће доћи до потребе формирања нових унутрашњих организационих јединица, што ће бити приказано кроз следећи процес ажурирања овог документа. - Како се примена закона односи на све органе јавне власти, поједини органи јавне власти са већим бројем запослених (нпр. Министарство унутрашњих послова, Министарство одбране и др.) ће имати потребу за образовањем нових унутрашњих организационих јединица које ће се бавити заштитом података о личности. Те унутрашње организационе јединице би требало да буду, одељења, одсеци или групе Административни капацитети За правно усклађивање Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа: - Додатне административне потребе, и то: - Додатни пословни простор: три канцеларије за Повереника за информације од јавног значаја и заштити података о личности, као и једна канцеларија за запослене у унутрашњим организационим јединицама Министарства правде - Додатна опрема: ИТ, канцеларијска опрема, као и друга опрема неопходна за запослене из четири канцеларије.

Кадровске потребе:

У Служби Повереника тренутно су запослена 72 државна службеника на неодређено време од планираних 94 која су предвиђена важећим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Служби Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности број 110-00-00004/2014-04 од 04.11.2014. године и Кадровским планом Повереника за 2016. годину.

У Министарству правде постоји за преузимањем 3 државна службеника из других министарстава или правосуђа (са искуством у нормативним пословима), високе стручне спреме, у звању самосталног саветника, на неодређено време. Постоји потреба ангажовања 3 експерта из области заштите података о личности (из реда професора универзитета, стручњака који познају упоредно право и др.), који би били привремено ангажовани, на одређено време, због потребе усаглашавања домаћих прописа са релевантним међународним документима, као и због познавања упоредно-правних решења у другим законодавствима

За имплементацију усклађеног Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове.

Права грађана ЕУ

Дипломатска и конзуларна заштита

Законодавни оквир

Преглед институционалних мера Републике Србије које се односе на дипломатску и конзуларну заштиту

Закон о спољним пословима

а) садржи одредбу да се, на основу закључених споразума, могу пружати услуге дипломатске и конзуларне заштите држављанима других држава. У поступку доношења новог Закона о спољним пословима потребни је предвидети члан који би нормирао да „конзуларну заштиту и помоћ држављанима Р.Србије, који се налазе у иностранству, где Р. Србија нема своје ДКП, пружају дипломатско-конзуларне мисије ЕУ, у складу са својим националним законодавством". Поред тога, посебним чланом би се дефинисао начин поступања и издавања хитне путне исправе држављанима ЕУ, у складу са Одлуком ЕУ 96/409/CFSP од 25.06.1996. године;

б) важеће одредбе не омогућавају почасним конзулима Р.Србије да пружају конзуларну заштиту држављанима Р.Србије и држава чланица ЕУ. Усклађивање дела закона надлежности почасних конзула, како је то регулисано Одлуком Савета министара ЕУ, питање је које би требало решити у поступку доношења новог закона.

в) питање репатријације (добровољног повратка у земљу) држављана Р.Србије, као и оних из земаља ЕУ (када се предвиди норма из тачке а) у ванредним ситуацијама требало би дефинисати одговарајућом одредбом новог Закона о спољним пословима, а подзаконским актом разрадити одговарајући поступак за њену примену и унифицирани образац потврде, иначе предвиђен одлуком ЕУ;

Подзаконски акт за спровођење закона

Решење нормирано Одлуком о издавању хитне путне исправе грађанима држава чланица ЕУ од стране појединог ДКП државе чланице у Р. Србији биће унето у Закон о спољним пословима а конкретан начин поступања и издавања ових путних исправа од стране дипломатско-конзуларних представништава, биће прописан од стране Министарства спољних послова.

Приоритети за период 2016-2018.

Полазећи од искустава земаља чланица Европске уније, Република Србија ће до дана приступања Европској унији усвојити измене прописа у смислу одредаба Одлуке Савета мини-стара Европске уније 95/553/ЕС од 19.12.1995. године и 96/409/CFSP од 25.06.1996. године, и то:

Закон о спољним пословима:

- 1) Инкорпорираће решења из Одлуке са становишта могућности пружања дипломатске и конзуларне заштите држављанину било које чланице ЕУ, регулисања случајева у којима се поменута заштита пружа и предвиђања правног основа за реализацију поступка репатријације;
- 2) Регулисаће издавање хитне путне исправе држављанима држава чланица ЕУ у складу са Одлуком о издавању хитних путних исправа, прописаће образац исправе сагласно наведеном акту и определиће надлежност ДКП Р.Србије, саобразно легислативи ЕУ.

Преглед институционалних мера ЕУ које се односе на дипломатску и конзуларну заштиту

Одлука Савета министара ЕУ 95/553/ЕС од 19.12.1995. године

Одлуком је предвиђена заштита грађана Европске уније од стране дипломатских и конзуларних представништава држава чланица ЕУ. У члану 5. Одлуке, предвиђене су ситуације у којима су ДКП држава чланица ЕУ обавезна да пружи заштиту држављанину било које од чланица ЕУ. То су следећи случајеви:

- помоћ у случају смрти;
- помоћ у случају тешке несреће или озбиљне болести;
- помоћ у случају хапшења или притварања;
- помоћ жртвама злочина са насиљем;
- помоћ у репатријацији грађана ЕУ који су се нашли у невољи.

Одлука представника влада држава чланица ЕУ о издавању хитних путних исправа 96/409/CFSP од 25.6.1996. године

Одлука се односи на издавање хитне путне исправе грађанима држава чланица ЕУ од стране појединог ДКП државе чланице у ситуацијама прописаним Одлуком наведеном у тачки 1.1. овог прилога. Прописан је образац хитне путне исправе и методологија уношења података. Министарство спољних послова је изразило спремност да ову Одлуку унесе у Закон о спољним пословима.

Питања која су у вези са Правом грађана ЕУ обрађена су у оквиру ПОЛИТИЧКИХ КРИТЕРИЈУМА, 1.1. Демократија и владавина права, 1.1.8. Изборни систем.

3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

3.24.1. Миграције

Преглед стања

Област миграција у Републици Србији регулисана је Законом о странцима (Службени гласник РС, број 97/08.), Законом о заштити државне границе (Службени гласник РС, бр 97/08.), Законом о управљању миграцијама (Службени гласник РС, број 107/2012) и Законом о запошљавању странаца (Службени гласник РС бр. 128/2014). Стратегије Републике Србије којима се формира политика у области миграција укључују: Стратегија управљања миграцијама (Службени гласник РС, број 59/09), Стратегија за интегрисано управљање границом у Републици Србији (Службени гласник РС 11/06) Стратегија за реинтеграцију повратника по реадмисији (Службени гласник РС, бр. 15/09), заједно са пратећим акционим плановима.

Имајући у виду обавезе преузете у процесу придруживања, Република Србија је предузела кораке ради усаглашавања националног законодавства у области легалних и ирегуларних миграција са Директивама Европске уније које уређују ове области, и у том смислу у септембру 2016. године израђен је Нацрт Закона о странцима чије су одредбе усаглашене са Директивом 2003/86/ЕЗ о праву на спајање породице,

Директивом 2003/109/ЕЗ о статусу држављана трећих земаља са дуготрајним боравиштем, Директивом 2005/71/ЕЗ о условима прихвата држављана трећих земаља по основу научног истраживања, Директивом 2004/114/ЕЗ о условима прихвата држављана трећих земаља у сврху студирања, размене ученика, оспособљавања без накнаде или волонтирања, Директиве 2004/81/ЕЗ о дозволи боравка издатој држављанима трећих земаља који су жртве трговине људима или који су коришћени за деловања којима се омогућава незаконит улазак, а који сарађују са надлежним телима, Директиве 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља са незаконитим боравком и Уредбом 810/2009/ЕЗ о визном коду ЕУ.

У области ирегуларних миграција Република Србија је делимично усклађена са одредбама Директиве 2002/90/ЕЗ са којом је дефинисано помагање неовлашћеног уласка, транзита и боравка, а у том смислу су предузети кораци да се Кривични законик Републике Србије допуни у смислу проширења кривичне одговорности за учињено кривично дело „Недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи“ лица које помаже или омогућава незаконит улазак или боравак странца, без стицања имовинске користи за себе или другог. , Директиве Савета 2004/82/ЕЗ о обавезама превозника да размењују информације о путницима и са Директивом Савета 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и процедурама за враћање држављана трећих земаља који незаконито бораве. Кривични законик делимично је усклађен са Оквирном Одлуком 2002/946/ПУ Појачању казненог оквира у циљу спречавања омогућавања неовлашћеног уласка, транзита и боравка, те је потребно проширење кривичне одговорности на правна лица и одговорна лица у правном лицу за учињено кривично дело „Недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи“ као и прописивање санкција за правна лица у смислу одредби ове Одлуке ЕУ.

Република Србија је делимично ускладила своје законодавство са одредбама Директиве 2009/52/ЕЗ којом се обезбеђују минимални стандарди за санкције и мере против послодаваца који запошљавају држављане трећих држава који незаконито бораве у Србији. У законодавству не постоји одредба која се односи на послодавце који запошљавају незаконите мигранте али су у Закону о раду садржане опште одредбе којима се кажњава незаконито запошљавање.

Нови Закон о запошљавању странаца делимично је усклађен са Директивом 2009/52/ЕС. Закон предвиђа прекршајне одговорности послодаваца који запошљавају странца супротно одредбама Закона, односно странца коме није одобрен привремени боравак или стални боравак (ирегуларни мигранат). Закон о запошљавању странаца прописује инспекцијски надзор испуњености услова запошљавања странаца који врши инспекција рада. Осим тога, поред новчане казне, заштитна мера забране обављања пословних активности таквог послодавца за одређени временски период у случају запошљавања ирегуларног мигранта је такође прописано. Закон о запошљавању странаца не предвиђа кривичну одговорност послодавца у случају запошљавања ирегуларних миграната.

Споразуми о реадмисији регулишу поступак враћања лица која незаконито бораве на територији друге државе и сви Споразуми које је Република Србија закључила у потпуности су усклађени са стандардима ЕУ из ове области. Када се ради о спровођењу Споразума о реадмисији са ЕУ до сада је закључено 19 имплементационих Протокола и то са следећим земљама: Италија, Словенија, Француска, Мађарска,

Велика Британија, Аустрија, Малта, Словачка, Немачка, Румунија, Бугарска, Естонија и Чешка, земље Бенелукса, Кипар, Грчка, Шведска, Португалија, Шпанија.

Билатерални споразуми о реадмисији су потписани са следећих 11 земаља: Босна и Херцеговина, Данска, Канада, Норвешка, Хрватска, Швајцарска, Македонија, Молдавија, Албанија, Црна Гора и Руска Федерација.

У циљу припреме за спровођење Уредбе 862/2007/ ЕС након приступања ЕУ, Комесаријат за избеглице и миграције од 2010. године редовно припрема Миграциони профил Републике Србије. Подаци који се приказују у миграционом профилу постепено се усклађују са захтевима наведене Уредбе о статистикама о миграцијама и међународној заштити.

Потписивањем Споразума о реадмисији са ЕУ, Република Србија се обавезала да спроводи мере у циљу реинтеграције повратника. Комесаријат за избеглице и миграције на основу Закона о управљању миграцијама доноси годишње програме за реинтеграцију повратника који се финансирају из Буџета РС. Овим програмима се финансирају активности које за циљ имају побољшање услова становања и економско оснаживање повратника. Поред тога Комесаријат у сарадњи са другим надлежним органима и службама обезбеђује хитну подршку повратницима непосредно после повратка у земљу, укључујући и привремени смештај за лица у потреби.

Административни капацитети

Институционални оквир у области праћења миграција у Србији састоји се од свих релевантних институција укључених у систем миграција, а то су пре свега: Министарство унутрашњих послова, Комесаријат за избеглице и миграције, Министарство спољних послова, Министарство правде и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије. Осим тога, цивилно друштво и међународне организације су такође актери укључени у област управљања миграцијама.

Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије, као централни орган (контакт тачка) у области управљања миграцијама је успоставио систем за прикупљање података и информација о миграционим токовима и припрему националног миграционог профила. Систем треба даље развијати и побољшати како би се статистика ускладила са захтевима Уредбе 862/2007/ ЕС. Према Закону о управљању миграцијама, локални савети за миграције су успостављени у 128 јединица локалне самоуправе и састављени су од представника различитих институција на локалном нивоу од значаја за остваривање права миграната, са циљем координације активности: локалних управа, полицијских управа, служба за запошљавање, школских управа, локалног повереника, домова здравља, центра за социјални рад, Црвеног крста и организација цивилног друштва. На путу Републике Србије ка испуњавању европских стандарда, потребно је даље развијати координацију између Комесаријата за избеглице и миграције, Министарства унутрашњих послова и других органа управе.

Министарство унутрашњих послова, Управе граничне полиције, Одељење за странце, које броји 70 полицијских службеника, одговорно је, на централном нивоу, за област легалних миграција, тачније унапређење и координацију активности у области кретања и боравка страних држављана и задужено је за спровођење планираних мера које се

односе на усклађивање законодавства у овој области. Овим пословима се на локалном нивоу баве организационе јединице у Подручним полицијским управама. Број полицијских службеника који у полицијским управама обављају послове који се односе на странце је око 300.

У оквиру Одељења за странце функционише Прихватилиште за странце у Падинској Скели у којем су смештени странци који се не могу одмах принудно удаљити и странци чији идентитет није утврђен, или немају путну исправу у свом поседу. Капацитет Прихватилишта за странце је 144 места и у њему је запослено 35 полицијских службеника. За потребе смештаја ирегуларних миграната посебно имајући у виду потребу смештаја породица са малолетним лицима и других угрожених група, реновиране су 2 собе за смештај мајки са децом (8 особа) у јуну 2015.

У оквиру управе граничне полиције, Одељење за сузбијање прекограничног криминала, ирегуларних миграција и трговине људима покрива област ирегуларних миграција. Одељење броји 35 полицијских службеника. На регионалном нивоу овим пословима се баве одсеци који функционишу у оквиру Регионалних центара Управе граничне полиције и организационе јединице у оквиру Подручних полицијских управа.

У оквиру Управе криминалистичке полиције, Службе за борбу против организованог криминала, борбом против кријумчарења миграната бави се, Одсек за сузбијање трговине људима и кријумчарења људи који функционише у Одељењу за општи организовани криминал. Одсек броји 9 полицијских службеника.

Примарно надлежан орган за закључивање и спровођење Споразума о реадмисији у Р Србији је Управа за управне послове, Одсек за спровођење Споразума о реадмисији, који функционише на централизованом нивоу и броји 20 полицијских службеника.

Управа граничне полиције има у пословима реадмисије делегирану надлежност када се ради о спровођењу убрзаног поступка и секундарну надлежност, када се ради о питањима странаца и поступању на државној граници, а када се ради о поступку транзита, остварена је хоризонтална и вертикална комуникација и са другим организационим јединицама министарства.

Мрежа дипломатско-конзуларних представништава у оквиру Министарства спољних послова, надлежна је за издавање путног документа за повратак лица и вршење разговора са лицем које је предмет реадмисије.

Комесаријат за избеглице и миграције је орган надлежан за управљање миграцијама и носилац Стратегије за реинтеграцију повратника по основу Споразума о реадмисији.

Управа граничне полиције има делегирану надлежност када се ради о спровођењу убрзаног поступка и секундарну надлежност када се ради о питањима странаца и поступању на државној граници у пословима реадмисије, а када се ради о поступку транзита остварена је и хоризонтална и вертикална комуникација и са другим организационим јединицама министарства.

Мрежа дипломатско-конзуларних представништава у оквиру Министарства спољних послова надлежна је за издавање путног документа за повратак лица и вршење разговора са лицем које је предмет реадмисије.

Комесаријат за избеглице и миграције је орган надлежан за управљање миграцијама и носилац Стратегије за реинтеграцију повратника по основу Споразума о реадмисији.

Послове на прихвату повратника по основу споразума о реадмисији у Комесаријату обавља Одељење за прихват, збрињавање и повратнике по реадмисији које чини 8 службеника, док програме Владе спроводи Одсек за спровођење пројеката који чини 5 службеника.

У Одсеку за миграције и евроинтеграције систематизовано је 3 радна места за послове усаглашавања са правним тековинама ЕУ, прикупљања података о миграторним кретањима и израде Миграционог профила.

Поред службеника запослених у Комесаријату, у свим јединицама локалне самоуправе одређена су лица која обављају послове повереника Комесаријата, као и локални савети за миграције у којима се на локалном нивоу координишу активности и доносе планови који се односе на питања од значаја за све категорије миграната.

Мере планиране за период 2016-2018

Република Србија ће наставити са пословима постепеног и даљег усклађивања Закона о странцима, Закона о запошљавању странаца и Кривичног законика са правним тековинама ЕУ и са коначним циљем потпуног усклађивања са директивама ЕУ у области законитих и ирегуларних миграција. Усклађивање са одговарајућим деловима правних тековина, тачније Директивом 2009/50/ЕЗ, Директивом 2011/98/ЕУ, , Директивом 2011/51/ЕЗ, , , Директивом 2014/36/ЕУ, 2014/66/ЕУ, , Директивом 2002/90/ЕЗ, Директивом 2004/82/ЕЗ, Оквирном одлуком 2002/946/ПУП, Директивом 2009/52/ЕЗ, биће у областима: -јачање кривичног оквира за спречавање омогућавања неовлашћеног уласка, транзита и боравка; увођења у национално законодавство јединствене боравишне и радне дозволе, увођење «плаве карте» као основа привременог боравка, прописивању санкција против послодаваца који запошљавају странце који илегално бораве;.

Ради потпуног усклађивања са Директивом 2002/90/ЕС у националном законодавству биће предвиђено искључење елемента стицања материјалне добити из кривичног дела омогућавања илегалног преласка државне границе и незаконитог транзита, тј. само намера да се помогне лицу у илегалном преласку или транзиту треба посматрати као основ за постојање овог кривичног дела.

У циљу потпуне имплементације усклађеног законодавства Република Србија ће наставити са јачањем административних и институционалних капацитета и обезбедиће техничку подршку.

Израђена је анализа смештајних капацитета Прихватилишта за странце и у складу с резултатима анализе предузеће се мере да се у случају потребе изврши проширење капацитета Прихватилишта.

У наведеном периоду је такође планирано да по извршеној измени законодавства буде извршена и анализа потреба за обукама полицијских и других државних службеника из

области легалних миграција у циљу ефикасне и уједначене примене нових законских решења.

Кроз пројекат Реформа полиције и управљање миграцијама – компонента 2: Управљање миграцијама кроз ефективне и координисане процедуре реализована је и набавке опреме и спроведене су и активности усмерене на стварање Централне базе података за странце што у пракси значи бољу комуникацију и размену података између Министарства унутрашњих послова, Министарства спољних послова и Националне службе за запошљавање. То ће учинити поступак издавања виза ефикаснијим и допринети много бољој координацији и размени података у процесу издавања боравишне и радне дозволе.

Република Србија ће унапредити сарадњу у поступцима враћања особа (укључујући и Косово*).

Република Србија ће обезбедити имплементацију Споразума о реадмисији које је закључила са ЕУ и исте ће спроводити у пуном обиму након пуноправног чланства у Европској унији.

Република Србија ће закључити Споразуме о реадмисији са Турском и Украјином, који ће бити у потпуности усаглашени са стандардима ЕУ.

Биће закључен и Протокол између Републике Србије и Републике Хрватске за имплементацију Споразума о реадмисији са ЕЗ.

У циљу унапређења рада и метода за ефикасну и квалитетну сарадњу на спровођењу реадмисије, наставиће се на обезбеђивању институционалних механизма и подизању капацитета, а посебно унапређењу капацитета кроз обуке службеника, као и унапређењу материјалних и техничких ресурса неопходних за испуњавање преузетих међународних обавеза. Такође, континуирано се прате односно сагледавају ефекти спровођења Споразума о реадмисији.

Србија разуме да је препорука Европске уније да се постигне сличан аранжман са Косовом*. Ова мера ће бити даље разматрана у оквиру дијалога о нормализацији односа између Београда и Приштине.

Комесаријат за избеглице ће припремити и предложити Влади ради усвајања Уредбу о јединственом систему прикупљања, организовања и размене података којом ће се створити услови да након приступања ЕУ Република Србија доставља статистичке извештаје о миграцијама и међународној заштити у складу са захтевима Уредбе 862/2007/ЕС. Како је прикупљање података и вођење евиденција у области миграција регулисано великим бројем закона који ће се мењати у наредном периоду, могуће је да ће се ова уредба мењати како би до краја 2018. године била у потпуности усклађена са потребама извештавања.

Комесаријат за избеглице ће наставити са спровођењем програма реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији.

Комесаријат ће у наредном периоду унапређивати сарадњу са релевантним организацијама у овој области у циљу подизања својих капацитета.

3.24.2. Азил

Преглед стања

Подручје азила у Републици Србији регулисано је Законом о азилу ("Службени гласник бр. 109/2007), Законом о општем управном поступку ("Службени гласник СРЈ", бр 33/97 и 31/01 и "Службени гласник РС ", број 30/2010), Законом о странцима ("Службени гласник РС бр. 97/08) Законом о управљању миграцијама (Службени гласник РС, број 107/2012) и Законом о управним споровима ("Службени гласник РС ", број 111/09). По основу Закона о азилу, усвојено је 6 подзаконских аката. Закон о азилу Републике Србије регулише принципе и услове за стицање и престанак азила, смештај азиланата у току поступка, статус, права и обавезе азиланата и лица којима је одобрен азил.

Закон о азилу ("Сл.гласник РС" 109/07) је делимично усклађен са инструментима Европске Уније које регулишу област азила и то са одредбама Директива 2013/32/EУ, 2011/95/EУ, 2013/33/EУ, 2001/55/EЗ и одредбама Уредби DUBLIN и EURODAC.

У рад је пуштена дигитална база података која садржи фотографије и отиске прстију и основне личне податке регистрованих тражилаца азила. На тај начин је, узевши у обзир да је крајем 2012. године са радом почела и база података која садржи екстензивне личне податке тражилаца азила, као и податке о поступку азила који се односи на сваког тражиоца азила, поступак дигитализације заокружен, чиме су технички услови за функционисање националног система азила значајно побољшани.

Такође, септембра месеца 2015 године предузете су прве активности на реализацији Твининг пројекта IPA 2013 под називом "Подршка националном систему азила Р Србије". Носилац пројекта је Комесаријат за избеглице и миграције, и исти се, уз партнерство са Министарством унутрашњих послова, одвија уз подршку експерата из Шведске, Словеније и Холандије. Поред доношења новог Закона о азилу, што представља главни циљ пројекта, предвиђене су и друге активности којима ће се национални систем азила унапредити и ускладити са европским и међународним инструментима из области азила. У том смислу, предвиђене су активности којима ће се ојачати административни и технички капацитети Републике Србије, као што су унапређење услуга у смештајним капацитетима спровођење обука за све учеснике у националном систему азила, како државног тако и невладиног сектора, затим активности које ће допринети подизању свести локалне заједнице у односу према тражиоцима азила као и активности које ће олакшати интеграцију лица којима је одобрена међународна заштита у Републици Србији.

Нацрт закона о азилу и привременој заштити је на јавној расправи одржаној у марту месецу 2016. године представљен свим међународним организацијама као и домаћим организацијама цивилног друштва. У текст Нацрта су укључени сви конструктивни предлози и коментари поменутих организација а текст Нацрта са табелама усклађености и пратећом документацијом прослеђен је на мишљење Европској Комисији. Нацрт закона је на мишљење достављен и ЕАСО (Европска агенција за подршку азилу), чији су експерти на састанку одржаном током јуна 2016. године представили своје коментаре, након чега су извршене додатне корекције.

Доношењем Уредбе о мерилима за утврђивање приоритета за смештај лица којима је признато право на уточиште или додељена супсидијарна заштита и условима коришћења стамбеног простора за привремени смештај (Сл. гласник РС број 63/2015) створен је услов за имплементацију прописа којима је регулисана област азила у делу који се односи на интеграцију лица којима је одобрена међународна заштита.

Комесаријат за избеглице и миграције наставио је са унапређењем материјалних услова прихвата тражилаца азила, обезбеђивањем довољних смештајних капацитета, обезбеђивањем хране, обуће и одеће, као и правне помоћи преко НВО и организацијом различитих активности у циљу психо-социјалне подршке тражиоцима азила. Капацитети у центрима за азил (1.400 лежајева у 5 објеката) били су довољни за смештај свих лица која су поднела захтев за азил у Републици Србији у току 2015. године. Из ИПА фондова обезбеђена су средства за изградњу још једног центра за азил.

Надлежни органи кроз већ успостављене механизме за праћење и координацију активности у систему азила наставили су да прате стање у овој области са посебним нагласком на доступне смештајне капацитете наспрам потреба и очекиваних миграторних токова.

Административни капацитети

Министарство унутрашњих послова Републике Србије је задужено за спровођење првостепеног поступка азила. У Министарству унутрашњих послова у Управи граничне полиције основана је Канцеларија за азил. Канцеларија за азил је проширена за 23 места, и сада у Канцеларији има укупно 29 запослених. Од наведених 29 радних места, 4 места ће бити за преводиоце и 19 за службенике на пословима спровођења поступка по поднетом захтеву за азил. Прерасподелом запослених у МУП-у Републике Србије биће попуњено 25 радних места, а 4 радна места за преводиоце биће попуњена запошљавањем нових службеника.

Након првостепене одлуке је могуће поднети жалбу пред Комисијом за азил Републике Србије. Комисија за азил је независно тело Владе Републике Србије, које чине председник и осам чланова, представници Министарства здравља, Комесаријата за избеглице и миграције, Министарства унутрашњих послова, Министарства спољних послова, Министарства правде, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и два представника цивилног сектора.

Против другостепених одлука Комисије за азил, предвиђена је могућност покретања управног спора подношењем тужбе Управном суду Републике Србије. То је крајња фаза поступка.

Комесаријат за избеглице и миграције обезбеђује смештај и основне услове за живот тражиоцима азила у Центрима за азил, као и интеграцију лица којима је азил одобрен.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања брине о лицима са посебним потребама кроз центре за социјални рад и пружа помоћ лицима која траже азил и лицима којима је азил одобрен.

Министарство здравља је задужено за медицинске прегледе лица које траже азил по пријему у центар за азил, и путем здравствених центара пружа медицинску негу и помоћ тражиоцима азила и особама којима је азил одобрен.

Поред државних органа, и невладине организације и UNHCR су такође укључени у национални систем за азил. Они се баве заштитом права тражилаца азила и пружају психолошку помоћ, док UNHCR, у складу са својим мандатом, прати спровођење Конвенције о статусу избеглица из 1951. године и пратећег Протокола из 1967. године, будући да је Република Србија потписница поменуте Конвенције.

Република Србија је основала 5 Центара за азил, отвореног типа са укупним капацитетом од 1.400 места. Кроз ИПА 2014 фондове обезбеђена су средства за изградњу још једног центра.

Република Србија кроз већ успостављене механизме перманентно прати стање у области азила, са посебним нагласком на доступне смештајне капацитете наспрам потреба и очекиваних токова миграција. Посебна пажња се посвећује обезбеђењу довољних административних и институционалних капацитета у постојећој мигрантској кризи.

У Комесаријату за избеглице формиран је Одсек за координацију послова у центрима за азил у коме ради 6 службеника. У центрима за азил запослено је још 9 службеника. Особље које није директно укључено у рад са тражиоцима азила (исхрана, одржавање, обезбеђење) је ангажовано преко уговора о услугама. Психо-социјална подршка и правна помоћ се спроводи преко грантова невладиним организацијама. Поред Комесаријата и УНХЦР обезбеђује подршку запошљавањем додатних преводиоца и обезбеђивањем правне и психо-социјалне подршке преко НВО.

Планиране мере за период 2016-2018. године

Биће настављено са постепеним усклађивањем са правним тековинама и коначним резултатом потпуне хармонизације са директивама ЕУ, Директивом 2013/32 / ЕУ, 2011/95 / ЕЗ, Директивом 2001/55 /ЕС и Директивом 2013/33 /ЕС.

Усклађивање Закона о азилу са одговарајућим деловима правних тековина ЕУ биће у следећим областима: омогућавање приступа процедурама за добијање азила у Србији у случају када сигурна трећа земља не дозвољава тражиоцу азила улазак на њену територију; чињеница да се завођење тражилаца азила тренутно не третира као захтев за азил; процена старости; утврђивање чина прогона; утврђивање основа за искључење; утврђивање "сигурне земље порекла", "прве земље азила", "сигурне треће земље", "неприхватљивог захтева" и "граничних процедура", услов да се формално оконча поступак у случају имплицитног повлачења или поступка поништења; права корисника међународне заштите. Наведене активности се спровode кроз IPA 2013 – твининг пројекат Подршка националном систему за азил у Републици Србији који спроводи Комесаријат за избеглице и миграције у партнерству са Министарством унутрашњих послова. Коначан резултат овог пројекта ће бити измењен и допуњен Закон о азилу и ојачани капацитети за његово спровођење (обука за службенике на пословима спровођење поступка по поднетом захтеву за азил у Канцеларији за азил и обука за особље које је у директном или индиректном контакту са тражиоцима азила - гранична полиција, преводиоци).

Такође, Република Србија спроводи активности у циљу примене Уредбе (ЕС) бр 2725/2000 и Уредбе Савета (ЕС) бр 407/2002 о оснивању „EURODAC“ система за поређење отисака прстију и спровођења Уредба Савета (ЕС) бр. 604/2013 о увођењу критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту који држављанин треће земље или лице без држављанства доставља у једној од држава чланица („Уредба из Даблина“).

Република Србија ће наставити са јачањем административних капацитета са циљем ефикасне имплементације нових законских решења тачније у погледу техника интервјуа, поступања са рањивим групама, анализа информација о земљама порекла као и обуке особља које је у директном или индиректном контакту са тражиоцима азила за поступање са наведеном категоријом лица.

Две године пре приступања Европској Унији, предвиђено је предузимање активности у циљу имплементације одредаба Уредби EURODAC и DUBLIN и то No. 2725/2000 ЕС, No. 407/2002 ЕС и No. 604/2013 ЕС. Уз помоћ спољних експерата биће спроведена процена административних, информационо-комуникацијских капацитета, као и потреба за обуком како би се створили неопходни предуслови за размену електронских података у оквиру EURODAC система и применила Уредба из Даблина. Такође, биће успостављени технички и материјални услови који би омогућили ефикасну примену услова предвиђених поменутиим Уредбама.

У 2016. години предвиђено је усвајање Уредбе о начину укључивања у друштвени, културни и привредни живот лица којима је одобрена међународна заштита, чиме ће се створити услови за имплементацију Члана 34 Директиве 2011/95/EУ.

Наставиће се са даљим унапређивањем капацитета за смештај тражилаца азила отварањем још једног центра за азил, чија изградња ће бити финансирана из ИПА средстава. Изменама постојећег Закона о азилу створиће се услови за флексибилније управљање смештајним капацитетима и брже прилагођавање на постојеће потребе за смештајем.

У току 2016. године започеће се са развојем механизма за рано упозоравање, припремљеност и управљање кризама.

Министарство унутрашњих послова и Комесаријат ће наставити да унапређују сарадњу са Европском канцеларијом за подршку азилу.

3.24.3. Визна политика

Преглед стања

Визни режим Републике Србије делимично је усклађен са визним режимом ЕУ, односно Уредбом ЕК бр. 539/2001 и Република Србија има обавезу да, до уласка у ЕУ, предузме мере за постизање потпуног усклађења. У односу на ЕУ листу трећих земаља чији држављани морају имати визе при преласку спољних граница (тзв. негативна листа) усклађеност износи 88% , док је усклађеност са ЕУ листом земаља чији су држављани изузети од обавезе прибављана визе (тзв. позитивна листа) 45%. Руководећи се економским интересима Републике Србије пре свега, Министарство спољних послова је иницирало закључење споразума о укидању виза са осам држава са

позитивне ЕУ листе (Венецуела, Панама, Парагвај, Гватемала, Колумбија, Малезија, Маурицијус и Бруени Дарусалам). Такође, једностраном одлуком Владе Републике Србије од 18. јуна 2015. године, укинута су визе за држављане Кувајта, Катара, Омана и Бахреина. Поред тога, закључењем билатералних споразума о укидању виза на дипломатске и службене пасоше, либерализован је визни режим са Грузијом, Либаном, Таџикистаном и Киргизијом. Република Србија, сходно динамици преговарачког процеса и задатим роковима, предузима потребне активности како би визни режим, до уласка у ЕУ, био у потпуности усклађен са Уредбом 539/2001 и у том смислу ће бити усвојен План хармонизације визног режима који ће садржати мере неопходне за потпуну хармонизацију са ЕУ виза *acquis*.

Национални Визни-информациони систем (ВИС) који је сачињен по узору на систем који се примењује у чланицама ЕУ (Уредба ЕК бр. 512/2004), функционише у 84 дипломатско-конзуларна представништва (од њих 91). Предузимају се радње у циљу инсталирања система у додатних седам дипломатско конзуларних представништава. Министарство унутрашњих послова је креирало централну базу података за странце, која је још увек у тест фази и чијим ће се коришћењем од стране овлашћених корисника значајно унапредити капацитети за управљање миграцијама, како у Министарству унутрашњих послова, тако и у Министарству спољних послова Републике Србије.

Систем издавања виза није у потпуности усклађен са Уредбом ЕК бр. 810/2009 (Визни закон) у односу на тип визе, рокове издавања и обезбеђивања правне заштите у случају одбијања захтева за визу. Ради постизања потпуне усклађености, предузимају се мере у циљу измене законске регулативе, тј. доношења новог Закона о визама, као и Закона о спољним пословима, а предстоје активности на доношењу нових подзаконских аката у области виза.

У области безбедности докумената и карактеристика виза, постигнута је добра усклађеност са Уредбом ЕК бр. 1683/1995, нарочито са стандардима Међународне организације за цивилно ваздухопловство (ИКАО). Потпуно усклађивање обрасца визе није могуће извршити док се не добију поверљиве техничке спецификације о јединственом формату шенгенске визе које ће морати да буду имплементиране до момента формалног приступања.

У складу са препорукама ЕК, Република Србија је смањила број издатих виза на граници које се, у складу са важећим Законом о странцима, издају у изузетним случајевима. У последње две године дошло је до значајног смањења броја виза на граничним прелазима (2014:190 виза, 2015:80), са тенденцијом даљег смањења.

Административни капацитети

Институције које су носиоци активности у области визне политике су: Министарство спољних послова Републике Србије, са дипломатско-конзуларним представништвима и Министарство унутрашњих послова Републике Србије-Управа граничне полиције, са подручним полицијским управама и граничним прелазима. За пуну имплементацију визне политике неопходно је ојачати административне капацитете наведених служби, а посебно у дипломатско-конзуларним представништвима у државама којима ће поново бити уведена визни режим. У том смислу се, у сарадњи са институцијама ЕУ, остварује сарадња у оквиру *twinning* пројекта „Реформа полиције и управљање миграцијама“ у

циљу усклађивања националног система издавања виза са праксом ЕУ, као и континуиране обуке конзуларних службеника у области спречавања илегалних миграција.

Мере планиране за период од 2016-2018

У периоду 2016-2018 планиране су даље активности на усклађивању визног режима Републике Србије са визним режимом ЕУ, тако што ће се закључити билатерални споразуми или донети једностране одлуке Владе о укидању виза за државе са позитивне листе ЕУ, односно поновном успостављању визног режима са трећим земљама у односу на које постоји одступање везано за негативну листу ЕУ. Поменуте активности реализоваће се у складу са Планом хармонизације визног режима (2018).

У склопу активности на доношењу нових Закона о странцима и Закона о спољним пословима, као и подзаконских аката у области виза (2016. и 2017), иницираће се уграђивање правних института који постоје у визним прописима ЕУ, као што су нпр. право на обавештење о разлозима одбијања захтева за визу, право на жалбу и др. Одмах након усвајања Закона о странцима, извршиће се ревизија и усклађивање Правилника о визама и других подзаконских аката. Наставиће се са смањењем броја виза издатих на граници.

У сарадњи МСП и МУП, обезбедиће се предуслови за повезивање у ВИС преосталих седам дипломатско-конзуларних представништава, као и свих граничних прелаза и полицијских управа. Посебно ће се радити на даљем оперативно-техничком унапређењу система и јачању административно-кадровских капацитета, са циљем пуне компатибилности са визним информационом системом који се примењује у ЕУ.

У МСП и другим надлежним органима, наставиће се са спровођењем процеса обуке особља које се упућује на рад у ДКП на пословима издавања виза, уз унапређење свих аспеката обуке у складу са праксом ЕУ и савременим тенденцијама.

3.24.4. Спољне границе и Шенген

Преглед стања

Основ за законско регулисање граничне контроле и безбедности у Републици Србији је Закон о заштити државне границе (Службени гласник РС бр 97/2008 од 27.10. 2008. године и 20/2015). У поступку либерализације визног режима усвојен је низ правних аката у области граничне безбедности у циљу постизања привременог усклађивања са стандардима ЕУ: Закон о странцима (Службени гласник РС бр 97/2008), Закон о путним исправама (Службени гласник РС бр. 90/2007, 116/2008, 104/2009, 76/2010 и 62/2014), Закон о управљању миграција (Службени гласник РС бр 107/2012), Закон о азилу (Службени гласник РС бр 109/2007), Кривични законик (Службени гласник РС бр 85/2005, 88/2005-Кор., 107/2005-Кор., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108 / 2014), Законик о кривичном поступку (РС Сл 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014), Закон о оружју (Службени гласник РС бр. 09/1992, 53/1993, 67/1993, 48 / 1994, 44/1998, 39/2003, 101/2005, 85/2005, 27/2011, 104/2013), Закон о полицији (Службени гласник РС бр 101/2005, 63/2009, 92/2011 и 64/2015), Радни аранжман о успостављању оперативне сарадње између Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Европске агенције за управљање оперативном сарадњом

на спољним граница држава чланица Европске уније (Фронтекс), Упутство за анализу ризика.

Одредбе Закона о заштити државне границе и Закона о странцима су делимично усклађене са Уредбом 562/2006/ЕЦ, Уредбом (ЕУ) 610/2013 и Уредбом (ЕЦ) 810/2009 у делу који се односи на услове уласка, оверу путних исправа, олакшавање уласка (из хуманитарних разлога, националних интереса и међународних обавеза), издавање виза на граници, ублажавање граничних провера, темељне граничне контроле, надзор државне границе од стране мобилних и стационарних јединица, посебна правила за поједине врсте саобраћаја и прелазак државне границе за одређене категорије лица, одбијање уласка на граници, могућност за отварање заједничких граничних прелаза, трајање боравка (90 од 180 дана).

Стратегија за интегрисано управљање границом усвојена је 2012. која није у потпуности усклађена са смерницама ЕУ из 2006. године. Управа граничне полиције Министарства унутрашњих послова Републике Србије је главно координаторно тело за имплементацију Стратегије за интегрисано управљање границом (ИУГ стратегија). Споразум о сарадњи у области интегрисаног управљања границом потписан је између Министарства унутрашњих послова (гранична полиција), Министарства финансија (Управа царина), Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (ветеринарска и фитосанитарна инспекција) и Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (лучке капетаније), у фебруару 2009. године. Успостављен је механизам за имплементацију и координацију преко Координационог тела (чији су чланови министри ресора релевантних за ИУГ), Оперативне радне групе за координацију ИУГ на централном нивоу (чланови су начелници граничних служби релевантних за ИУГ) те радне групе на регионалном и локалном нивоу.

У овом тренутку, међународна сарадња се спроводи на основу Конвенције о полицијској сарадњи (Закон о ратификацији Конвенције о полицијској сарадњи у југоисточној Европи (Службени гласник РС – Међународни споразуми бр. 70/2007), Радног аранжмана са Фронтех-ом и више билатералних/мултилатералних споразума са суседним земљама. Република Србија потписала је неколико споразума о успостављању заједничких патрола. Заједничке патроле се спровode дуж заједничке границе са Црном Гором, Бугарском, Македонијом, Мађарском и Босном и Херцеговином. Заједничка гранична контрола обавља се на граници са Македонијом и Мађарском, а заједнички контакт центри су успостављени са Мађарском, Хрватском, Бугарском, Македонијом и Трилатерални центар са Црном Гором и Босном и Херцеговином. На основу Протокола који су потписани са Македонијом, Босном и Херцеговином и Црном Гором, успостављен је систем за одржавање редовних оперативних састанака на локалном, регионалном и централном нивоу.

Управа граничне полиције спроводи делове Националне стратегије за борбу против корупције на државној граници која важи за период 2013-2018 и припадајућег Акционог плана. На основу Закона о полицији (Службени гласник бр 101/2005, 63/2009, 92/2011 и 64/2015) усвојени су Полицијски етички кодекс и План интегритета. у складу са највишим међународним стандардима. Такође, урађена је и процена ризика од коруптивног понашања као и ризика везаног за запослене релевантних институција укључених у ИУГ.

На свим нивоима у Управи граничне полиције (централном, регионалном, локалном) постоје полицијски службеници надлежни за контролу законитости у раду полицијских службеника граничне полиције који примењују неколико различитих мера укључујући механизме ротације, принцип „четири ока“, видео надзор и ненајављене контроле, што је у складу са препорукама и најбољом праксом Шенгенског каталога. Током протекле три године, скоро хиљаду службеника граничне полиције је прошло различите обуке из области препознавања коруптивног понашања и сузбијања корупције.

Административни капацитети

Главни орган надлежан за контролу границе је Управа граничне полиције Министарства унутрашњих послова Републике Србије. Управа граничне полиције је хијерархијски организована на централном, регионалном и локалном нивоу. На централном нивоу, постоји седиште Управе граничне полиције, као главни орган управе, на регионалном нивоу има 8 регионалних центара (према свакој суседној држави по један, осим према Румунији где су предвиђена два регионална центра због дужине границе). На локалном нивоу, има 47 станица граничне полиције за обезбеђење државне границе (између граничних прелаза) и 40 граничних полицијских станица за контролу преласка државне границе на укупно 94 гранична прелаза (копнених, ваздушних, водених) са 3.260 полицијских службеника. Јединица за Анализу ризика на централном нивоу у Управи граничне полиције је основана у јануару 2015. године

Гранични прелази су увезани у централни информациони систем, опремљени основном информатичком опремом, читачима (скенерима) пасоша, опремом за „прву линију“ контроле. Најважнији гранични прелази су опремљени и опремом за „другу линију“ контроле („Projectina Docubox“).

Технички и административни капацитети са којима тренутно располаже гранична полиција нису довољни за пуну имплементацију шенгенске правне тековине те ће се њено јачање спроводити у складу са Акционим планом за Поглавље 24.

Мере планиране за период од 2014-2018

Република Србија ће ускладити национално законодавство са Уредбом 562/2006/ЕС од 15.03.2006 Европског парламента и Савета, Уредбом ЕУ бр. 610/2013 Европског парламента и Савета од 26.06.2013 и Директивом Савета 2004/82/ЕС, Регулацивом ЕУ 1052/2013 Европског парламента и Савета и Регулацивом ЕУ 863/2007.

Република Србија ће унапредити заштиту спољних граница путем боље оперативне сарадње са суседним земљама за ефективно спречавање прелажења границе коришћењем алтернативних путева.

Република Србија ће усвојити Шенгенски Акциони план, укључујући низ неопходних законских измена српског законодавства потребног пре уласка у ЕУ и пре уласка у Шенген зону, као и потребна улагања у инфраструктуру и обуку.

Република Србија ће приликом израде Шенгенског акционог плана посебну пажњу обратити на:

- Израду свеобухватне анализе инфраструктуре и процеса поступања надлежних полицијских органа, органа правосуђа и органа за лицензирање возила у вези са њиховим предлогом за приступ и коришћење Шенгенског информационог система (СИС), укључујући упите, израду, ажурирање и брисање упозорења у СИС-у. Ово такође укључује анализу извора информација за упозорења и додатне информације како би се осигурало да биро СИРЕНЕ може да испуни своју улогу у размени информација са другим државама чланицама у било ком тренутку;
- Унапређење људских ресурса и обука, посебно када је реч о обуци граничне полиције и обуке по принципу концепта „обука тренера“;
- Спровођење обуке за потребе граничне полиције која би била у складу са Фронтексовим наставним планом и програмом (ЦЦЦ);
- Потребу да се изврши процена како би се утврдили кораци неопходни за придруживање ЕУРОСУР мрежи у будуће.

Република Србија ће до усвајања Шенгенског акционог плана радити на јачању својих капацитета у овој области у складу са Акционим планом за поглавље 24.

Република Србија ће у 2016. години ускладити своју националну ИБМ стратегију са концептом ИБМ заснованим на документима Савета ЕУ из 2006. године бр.13926/3/06 и бр. 15628/06.

У току 2016. године успоставиће се заједничке патроле са Румунијом и Хрватском (споразум са Хрватском је потписан, али се још увек не примењује) и отвориће се заједнички контакт центар са Румунијом.

Такође, у току 2017. године спровешће се запречавање потенцијалних илегалних прелаза тачније алтернативних путних правцима на државној граници са Црном Гором и Босном и Херцеговином.

Република Србија ће такође у току 2016. године развити План превенције коруптивног понашања за граничну полицију, царинску службу, Ветеринарску управу и Фитосанитарну инспекцију, укључујући и механизме за праћење и вредновање на основу процене ризика од корупције као и план заједничких мера за спречавање корупције запослених у свим релевантним институцијама укљученим у ИУГ, укључујући и механизам за праћење имплементације плана. Такође, у току 2016. године потписаће се меморандум о разумевању и формираће се заједнички истражни тимови Министарства унутрашњих послова, Републичког јавног тужилаштва и Управе царина за борбу против корупције на граници. На основу процене потреба, израдиће се план и програм и спровести заједничке обуке у области сузбијања свих облика коруптивног понашања.

Република Србија ће у току 2016. године израдити и план интегритета граничне полиције у сарадњи са Националном агенцијом за борбу против корупције и на основу њене методологије укључујући и механизам за праћење и вредновање.

Република Србија ће непрестано јачати административне, институционалне и ИТ капацитете с циљем потпуне имплементације европске правне тековине на овом подручју.

3.24.5. Правосудна сарадња у грађанским, трговинским и кривичним стварима

Правосудна сарадња у грађанским и трговинским стварима

Преглед стања

Правни оквир који регулише правосудну сарадњу у грађанским и трговинским стварима у Републици Србији чини пре свега национално законодавство као што су Закон о решавању сукоба закона са прописима других земаља и следећи закони: Закон о уређењу судова, Закон о парничном поступку, Закон о извршењу и обезбеђењу, Закон о ванпарничном поступку, Судски пословник. Поред тога, Републику Србију обавезује 25 мултилатералних споразума у овој области као и 32 билатерална споразума са 24 земље од којих су 14 државе чланице ЕУ. Република Србија је ратификовала Конвенцију о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце од 25. октобра 1980. године и Хашку конвенцију о надлежности, меродавном праву, признању, извршењу и сарадњи у погледу родитељске одговорности и мера за заштиту деце (1996).

Правосудна сарадња у грађанским и трговинским стварима налази се и у националним стратешким документима као што су Национална стратегија реформе правосуђа (2013-2018), Акциони план за спровођење Стратегије и Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ (Прва ревизија документа за период 2014-2018).

Постојећи правни оквир пружа основу за добру правосудну сарадњу у овој области. Међутим, за потпуно усклађивање са стандардима ЕУ и хармонизацију са њеним правним тековинама, потребно је усвојити неопходне измене и допуне одређених закона, у складу са анализом процене утицаја која се припрема.

Република Србија планира да у блиској будућности прошири правосудну сарадњу у грађанским и трговинским стварима на билатералној основи као и да закључи уговоре о правосудној сарадњи у грађанским и трговинским стварима са Уједињеним Арапским Емиратима, и другим земљама.

Следећи прописи ЕУ којима се уређује правосудна сарадња у грађанским стварима уласком Србије у ЕУ непосредно ће се примењивати:

- Уредба (ЕУ) бр. 1215/2012 Европског парламента и Савета од 12. децембра 2012 о надлежности, признавању и извршењу судских одлука у грађанским и трговинским стварима (преиначена)
- Уредба 593/2008 о праву које се примењује на уговорне односе (Рим I)
- Уредба Савета 864/2007 о праву меродавном за вануговорне обавезе (Рим II),
- Уредба 1393/2007 о достављању у земљама чланицама судских и вансудских докумената у грађанским и трговинским поступцима
- Уредба 1206/2001 о сарадњи између судова држава чланица код прибављања доказа у грађанским и трговинским стварима,
- Уредба 805/2004 о увођењу европског извршног налога за неспорна потраживања
- Уредба 1896/2006 којом се утврђује поступак за издавање европског платног налога
- Уредба 861/2007 о увођењу европског поступка за спорове мале вредности.

У области везано за инсолвентност, Република Србија директно ће примењивати након уласка у ЕУ Уредбу 1346/2000 о поступцима у случају инсолвентности.

У области медијације Закон о посредовању у решавању спорова ("Сл. гласник РС", бр. 55/2014) потпуно је усклађен са Директивом 2008/52/ЕЗ Европског парламента и Савета од 21. маја 2008 о одређеним аспектима медијације у грађанској и трговинској материји.

У области породичног права, Република Србија директно ће примењивати након уласка у ЕУ следеће прописе:

- Уредбу Савета (ЕЗ) бр. 2201/2003 од 27. новембра 2003. о надлежности, признању и извршењу судских одлука у брачним споровима и у стварима повезаним с родитељском одговорношћу, којом се ставља изван снаге Уредба (ЕЗ) бр. 1347/2000,
- Уредбу Савета (ЕУ) бр. 1259/2010 од 20. децембра 2010. о спровођењу појачане сарадње у области права применљивог на развод брака и законско раздвајање и
- Уредбу Савета (ЕЗ) бр. 4/2009 од 18. децембра 2008. о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу судских одлука те сарадњи у стварима које се односе на обавезу издржавања.

У погледу правних тековина за област наслеђивања и јавнобележнички систем Република Србија ће примењивати након уласка у ЕУ Уредбу (ЕУ) бр. 650/2012 Европског парламента и Савета од 4. јула 2012. о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и прихватању и извршењу јавних исправа у наследним стварима и о успостављању Европске потврде о наслеђивању. („Уредба о наслеђивању“) и Спроведбену уредбу Комисије ЕУ бр. 1329/2014 од 9. децембра 2014. године која установљава Обрасце садржане у Уредби (ЕУ) бр. 650/2012. године.

У погледу поступка извршења и обезбеђења, Република Србија ће након уласка у ЕУ примењивати Уредбу (ЕУ) бр. 655/2014 Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године којом се успоставља поступак за европски налог за блокаду рачуна како би се поједноставила прекогранична наплата дуга у грађанским и привредним стварима.

Институционални оквир

Институционални оквир за правосудну сарадњу у грађанским и трговинским стварима чине судови, Министарство правде, Министарство за рад, запошљавање и борачка и социјална питања (породична питања) и Министарство финансија (наплата издржавања). Основни и привредни судови, као и управни судови надлежни су за пружање правосудне сарадње у грађанским и трговинским стварима. Министарство правде – Одељење за међународну правну помоћ, је централни орган задужен за комуникацију у погледу већине међународних споразума у овој области.

Административни капацитети

Имајући у виду велики број захтева за правном помоћи у грађанским и трговинским стварима (око 8500 захтева у 2015. год.), постојећи административни капацитети нису довољни за квалитетно и благовремено извршење захтева. Стога је неопходно повећати број запослених који раде на пословима међународне правне помоћи у Министарству правде као и у правосудним органима (имајући у виду тенденцију раста непосредне сарадње између правосудних органа). Ово питање ће бити размотрено у анализи процене утицаја која је у припреми. Ипак, овде треба подсетити да постоји и значајна језичка баријера према земљама ван региона и да није могуће одмах приступити решавању тог проблема.

Надаље, судије и особље судова нису довољно упознати са прописима ЕУ о правосудној сарадњи у грађанским и трговинским стварима. Због тога је неопходно развити један конзистентан и делотворан програм обуке. У овом тренутку, Правосудна академија пружа обуку судијама са наставним програмом који обухвата правосудну сарадњу у грађанским, трговинским и кривичним стварима (овај наставни програм је припремљен у сарадњи са Институтотом Asser 2012. године). Такође Академија има повремених обуке у организацији ЕИПА института из Луксембурга на ове теме. Међутим, имајући у виду поступак усклађивања са законодавством ЕУ и бројне новине које ће бити уведене у наш правни систем, неопходно је унапредити постојећи наставни програм и организовати систематичнију обуку. Потребне за обуком ће такође бити предмет анализе процене утицаја.

Што се тиче евиденције и обраде статистичких података, Министарство правде има софтверски програм Лурис, који омогућава евиденцију и обраду података и израду статистичких извештаја по различитим параметрима у правосудној сарадњи у грађанским, трговинским и кривичним стварима (као што су број захтева по државама, по правном основу, по врсти правне помоћи, итд). Међутим овој програм захтева одређену надоградњу са циљем брже и ефикасније обраде података а самим тим и ефикаснијег рада запослених.

Планиране активности у периоду 2016-2018.

Што се тиче усклађивања са ЕУ прописима Република Србије ће до директне примене Уредбе (ЕЗ) бр. 593/2008 Европског парламента и Савета од 17. јуна 2008 о праву које се примењује на уговорне обавезе (Рим I) и Уредбе (ЕЗ) бр. 864/2007 Европског парламента и Савета од 11. јула 2007. о праву које се примењује на вануговорне обавезе („Рим II”), прилагодити законодавни оквир до краја 2018. године, а у складу са препорукама анализе процене утицаја.

Када је реч о усклађивању са ЕУ прописима до директне примене Уредбе 1393/2007 о достављању у земљама чланицама судских и вансудских докумената у грађанским и трговинским поступцима и Уредбе 1206/2001 о сарадњи између судова држава чланица код прибављања доказа у грађанским и трговинским стварима, Република Србија ће изменити Закон о уређењу судова, Закон о парничном поступку и Судски пословник до краја 2018. године, у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

Што се тиче усклађивања са ЕУ прописима, Република Србија ће до директне примене Уредбе 805/2004 о увођењу европског извршног налога за неспорна потраживања, Уредбе 1896/2006 којом се утврђује поступак за издавање европског платног налога и Уредбе 861/2007 о увођењу европског поступка за спорове мале вредности, изменити

до краја 2018. године Закон о парничном поступку, Закона о извршењу и обезбеђењу и Закона о уређењу судова, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

Када је реч о усклађивању са ЕУ прописима до директне примене Уредбе 1346/2000 о поступцима у случају инсолвентности, Република Србија ће изменити до краја 2018. године Закон о стечају, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

Што се тиче усклађивања са ЕУ прописима, Република Србија ће до директне примене Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 2201/2003 од 27. новембра 2003. о надлежности, признању и извршењу судских одлука у брачним споровима и у стварима повезаним с родитељском одговорношћу, којом се ставља изван снаге Уредба (ЕЗ) бр. 1347/2000, Уредбе Савета (ЕУ) бр. 1259/2010 од 20. децембра 2010. о спровођењу појачане сарадње у области права применљивог на развод брака и законско раздвајање и Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 4/2009 од 18. децембра 2008. о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу судских одлука те сарадњи у стварима које се односе на обавезу издржавања прилагодити законодавни оквир до краја 2018. године, а у складу са препорукама анализе процене утицаја.

Када је реч о усклађивању са ЕУ прописима, Република Србија ће до директне примене Уредбе (ЕУ) бр. 650/2012 Европског парламента и Савета од 4. јула 2012. о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и прихватању и извршењу јавних исправа у наследним стварима и о успостављању Европске потврде о наслеђивању, и Сprovedбене уредбу Комисије ЕУ бр. 1329/2014 од 9. децембра 2014. године која установљава Обрасце садржане у Уредби (ЕУ) бр. 650/2012. године прилагодити законодавни оквир до краја 2018. године, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја. Што се тиче усклађивања са ЕУ прописима, Република Србија ће до директне примене Уредбе (ЕУ) бр. 655/2014 Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године којом се успоставља поступак за европски налог за блокаду рачуна како би се поједноставила прекогранична наплата дуга у грађанским и привредним стварима, прилагодити законодавни оквир до краја 2018. године, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

Правосудна сарадња у кривичним стварима

Преглед стања

Поред националног законодавства, (Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима, Законик о кривичном поступку, Кривични законик, Закон о уређењу судова, Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, Закон о организацији и надлежностима државних органа у поступку за ратне злочине, Закон о одузимању имовине проистекле из кривичних дела, Закон о извршењу кривичних санкција) правни основ за правосудну сарадњу у кривичним стварима чине 24 конвенције Савета Европе и њихови протоколи којима се регулише правосудна сарадња у кривичним стварима као и конвенције УН и њених организација, 52 билатерална споразума којима се регулишу сви или поједини облици међународне помоћи у кривичним стварима са 31 земљом. Када је у питању ЕУ, Република Србија је потписала 31 билатерални споразум са 19 држава чланица којим се регулишу различити облици узајамне правосудне сарадње у кривичним стварима.

Правосудна сарадња у кривичним стварима налази се у националним стратешким документима као што су Национална стратегија реформе правосуђа (2013.-2018.), Акциони план за спровођење стратегије као и Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ (Прва ревизија документа за период 2014.-2018.).

Република Србија је ратификовала Европску конвенцију о екстрадицији из 1957. године, као и четири додатна протокола уз ову конвенцију. Резерва на члан 6. Конвенције који забрањује изручење сопствених држављана је повучена. Везано за Оквирну одлуку 2002/584/ПУП о Европском налогу за хапшење и поступку предаје између држава чланица, као и изменама и допунама ове Оквирне одлуке, Устав Републике Србије не садржи забрану изручења сопствених држављана. Забрана изручења сопствених држављана садржана је у чл. 16 ст. 1 Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима који ће бити потребно изменити ради потпуног усклађивања са ЕУ законодавством. Република Србија има закључене билатералне уговоре са 4 државе (Република Хрватска, Црна Гора, Босна и Херцеговина, БЈР Македонија) који омогућавају изручење сопствених држављана.

Такође, Република Србија је ратификовала Конвенцију о трансферу осуђених лица сачињену у Стразбуру 21. марта 1983. године и Додатни протокол уз Конвенцију о трансферу осуђених лица, сачињен у Стразбуру 18. децембра 1997. године.

Што се тиче правних тековина у делу процесних права осумњичених или оптужених лица у кривичном поступку, Законик о кривичном поступку је у потпуности усклађен са Директивом 2010/64/ЕУ о праву на тумачење и превођење у кривичним поступцима.

Што се тиче правних тековина у делу узајамног признања, Република Србија није транспоновала Оквирну одлуку Савета 2008/909/ПУП од 27. новембра 2008. о примени начела узајамног признања пресуда у кривичним предметима којима се изричу казне затвора или мере које укључују лишење слободе с циљем њиховог извршења у Европској унији, Оквирну одлуку Савета 2008/947/ПУП од 27. новембра 2008. о примени начела узајамног признања за пресуде и пробацијских одлука с циљем надзора пробацијских мера и алтернативних санкција и није усклађена са Оквирном одлуком Савета 2009/829/ПУП од 23. октобра 2009. о примени начела узајамног признања одлука о мерама надзора међу државама чланицама Европске уније као алтернативе привременом притвору. У току је израда свеобухватне процене утицаја у циљу проналажења начина на који ће се предметне оквирне одлуке пренети у национално законодавство.

Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела у потпуности је усклађен са Оквирном одлуком 2006/783/ПУП о примени принципа узајамног признања налога за одузимање и Оквирном одлуком 2003/577/ПУП о спровођењу налога за замрзавање имовине и доказа у Европској унији, док је Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима делимично усклађен са Оквирном одлуком 2005/214/ПУП о примени принципа узајамног признања новчаних казни.

Када је реч о казним евиденцијама, законодавство Републике Србије није усклађено са Оквирном одлуком 2009/315/ПУП о организацији и садржају размене информација из казних евиденција између држава чланица. Везано за примену Одлуке 2009/316/ПУП о успостављању Европског информационог система казнене евиденције

у Републици Србији, постоји казнена евиденција која се води у Министарству унутрашњих послова. Предметна евиденција није у електронском облику.

У Републици Србији правни основ за успостављање заједничких истражних тимова омогућава чл. 96 Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима. Законодавство Републике Србије делимично је усклађено са Конвенцијом о међународној правној помоћи у кривичним стварима између држава чланица Европске уније (МЈА 2000) и њених протокола, Оквирном одлуком Савета од 13. јуна 2002. о заједничким истражним тимовима (2002/465/ПУП), Препоруком Савета од 8. маја 2003 о моделу споразума о успостављању заједничких истражних тимова (ЈИТ) и Резолуцијом Савета од 26. фебруара 2010. године о Моделу споразума за успостављање заједничких истражних тимова (ЈИТ). Република Србија је до сада закључила 4 споразума о формирању заједничких истражних тимова.

Када је реч о правним тековинама у области дисквалификације у вожњи, потребно је да Република Србија након уласка у ЕУ приступи Конвенцији о дисквалификацијама у вожњи (98/Ц 216/01).

Што се тиче права жртава, законодавство у Републици Србији делимично је усклађено са Директивом 2012/29/ЕУ Европског парламента и Савета од 25. октобра 2012. о успостављању минималних стандарда за права, подршку и заштиту жртава кривичних дела као и о замени Оквирне одлуке Савета 2001/220/ПУП.

Република Србија је потписала са Сједињеним Америчким Државама 15. августа 2016. године Уговор између Републике Србије и Сједињених Америчких Држава о изручењу, као и са Републиком Казахстан 24. августа 2016. године три уговора: Уговор између Републике Србије и Републике Казахстан о изручењу, Уговор између Републике Србије и Републике Казахстан о трансферу осуђених лица и Уговор између Републике Србије и Републике Казахстан о пружању правне помоћи у кривичним стварима. У блиској будућности, Република Србија планира проширење сарадње на билатералном основу, потписивањем споразума о правосудној сарадњи у кривичним стварима са Уједињеним Арапским Емиратима и другим земљама

Постојећи правни оквир пружа адекватну основу за правосудну сарадњу у овој области, уз мање измене које су потребне у циљу усаглашавања са тренутно важећим Законом о кривичним поступку. Међутим, да би се постигла потпуна усаглашеност правног оквира у овој области са правним тековинама ЕУ, разматра се доношење новог, специјалног закона о међународној правној помоћи са државама чланицама ЕУ или усвајање измена и допуна постојећег Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима (Службени гласник РС бр. 20/2009.), као и измена и допуна других горе поменутих прописа, у складу са резултатима планиране анализе утицаја.

Институционални оквир

Институционални оквир правосудне сарадње у кривичним стварима чине судови и тужилаштва (правосудну сарадњу остварују правосудни органи – основни и виши судови и јавна тужилаштва, у складу са стварном и месном надлежношћу), Министарство правде (централни орган преко кога се одвија правосудна сарадња у кривичним стварима), Министарство спољних послова и Министарство унутрашњих послова – ИНТЕРОЛ.

Административни капацитети

Имајући у виду број замолница (молби за правну помоћ) достављених 2015. год. (око 7500 захтева у вези са кривичним стварима), постојећи административни капацитети нису довољни за квалитетно и благовремено извршење обавеза из ове области. Стога је неопходно повећати број запослених које се бави међународном правном помоћи у Министарству правде, као и у судовима и тужилаштвима (имајући у виду тенденцију раста непосредне сарадње између правосудних органа). Ово питање ће такође бити разматрано у оквиру анализе процене утицаја. Ипак, треба подсетити да постоји и значајна језичка баријера према земљама ван региона и да није могуће одмах приступити решавању тог проблема.

Потребе у погледу програма обуке и прикупљања статистичких података за правосудну сарадњу у кривичним стварима су сличне као и када су у питању грађанске и трговинске ствари.

Споразум са Канцеларијом ЕУ за правосудну сарадњу - EUROJUST

Да би склопила споразум са EUROJUST-ом (Канцеларија ЕУ за правосудну сарадњу, у даљем тексту: EUROJUST), Република Србија мора да изврши измене и допуне својих прописа којима се регулише заштита података о личности. Поред тога, потребно је спровести и континуирану обуку тужилаца и судија на ову тему.

Више информација у вези са заштитом података о личности можете наћи у оквиру тачке 3.23.3 Основна права.

Остале активности

Правосудни органи Републике Србије (Високи савет судства, Врховни касациони суд и Правосудна академија) укључени су, као посматрачи, у рад Асоцијације државних већа и врховних управних судова Европске Уније, Европске мреже правосуђа и Европске мреже за обуку у правосуђу. Републичко јавно тужилаштво добило је статус посматрача у Мрежи тужилаца при врховним судовима ЕУ, док је Министарство правде добило статус посматрача у оквиру Мреже за законодавну сарадњу између министарстава правде ЕУ.

Планиране активности у периоду 2016-2018.

У циљу усклађивања у делу везаном за европски налог за хапшење и изручење, Република Србија ће изменити одговарајуће законодавство до краја 2018. године, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

Што се тиче потпуног усклађивања у делу везаном за начела узајамног признања са Оквирном одлуком Савета 2008/909/ПУП од 27. новембра 2008. о примени начела узајамног признања пресуда у кривичним предметима којима се изричу казне затвора или мере које укључују лишење слободе с циљем њиховог извршења у Европској унији, Оквирном одлуком Савета 2008/947/ПУП од 27. новембра 2008. о примени

начела узајамног признања за пресуде и пробацијских одлука с циљем надзора пробацијских мера и алтернативних санкција и није усклађена са Оквирном одлуком Савета 2009/829/ПУП од 23. октобра 2009. о примени начела узајамног признања одлука о мерама надзора међу државама чланицама Европске уније као алтернативе привременом притвору, Република Србија ће прилагодити законодавни оквир до краја 2018. године, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

У циљу усклађивања са Оквирном одлуком 2005/214/ПУП о примени принципа узајамног признања новчаних казни, Република Србија ће прилагодити законодавни оквир до краја 2018. године, а у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

У делу правних тековина везаних за казнене евиденције, Република Србија ће се изменама Кривичног законика у потпуности ускладити са Оквирном одлуком 2009/315/ПУП о организацији и садржају размене информација из казnenих евиденција између држава чланица до краја 2018. године. У циљу примене Одлуке 2009/316/ПУП о успостављању Европског информационог система казнене евиденције, Република Србија ће успоставити електронску казнену евиденцију до краја 2018. године.

Република Србија ће уласком у ЕУ приступити Конвенцији о међународној правној помоћи у кривичним стварима између држава чланица Европске уније (МЛА 2000) и њених протокола.

У циљу потпуног усклађивања законодавства са Оквирном одлуком Савета од 13. јуна 2002. о заједничким истражним тимовима (2002/465/ПУП), Република Србија ће изменити одговарајуће законодавство до краја 2018. године, у складу са препорукама из анализе процене утицаја.

Када је реч о правним тековинама у области дисквалификације у вожњи, Република Србија ће приступити Конвенцији о дисквалификацијама у вожњи (98/Ц 216/01).

У циљу транспоновања у правни поредак Републике Србије Директиве 2012/29/ЕУ Европског парламента и Савета од 25. октобра 2012. о успостављању минималних стандарда за права, подршку и заштиту жртава кривичних дела те о замени Оквирне одлуке Савета 2001/220/ПУП, Република Србија ће изменити одговарајуће законодавство до краја 2018. године, а у складу са анализом процене утицаја.

По питању унапређења сарадње и закључења споразума са EUROJUST, Република Србија ће усвојити нови Закон о заштити података о личности у 2016. години. Како би се након закључења споразума могао послати официр за везу, Република Србија ће донети потребне прописе везане за критеријуме и процедуре за избор официра за везу, као и уредити његова права и обавезе. Предузеће се све мере да се омогући комуникација официра за везу у средишту EUROJUST

Административни капацитети

Поред законодавног усклађивања, у циљу припрема за пуну примену уредби ЕУ даном ступања у чланство, Република Србија ће ојачати своје административне капацитете, адекватним планирањем и кадровским попуњавањем судова и тужилаштава до краја 2017. године, у складу са препорукама из анализе процене утицаја. Правосудна академија ће у сарадњи са свим релевантним институцијама, након припремљене анализе процене утицаја, припремити унапређени курикулум за обуке у области

правосудне сарадње у грађанским, трговинским и кривичним стварима до краја 2017. године.

Планиране активности у периоду 2018-2021

Република Србија ће до приступања ЕУ идентификовати неопходан број „контакт тачака“ у судовима и тужилаштвима које ће завршити свеобухватни програм обуке о правним тековинама ЕУ и на тај начин постепено припремити судове и тужилаштва на директну комуникацију са судовима и тужилаштвима у ЕУ.

3.24.6. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала

Полицијска сарадња

Преглед стања

Правни оквир који регулише полицијску сарадњу у Републици Србији чине: **Законик о кривичном поступку** („Службени гласник РС“, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014“), **Закон о полицији** („Службени гласник РС“, бр. 101/2005, 63/2009- одлука УС, 92/2011, 64/2015), **Статут ИНТЕРПОЛ-а**, **Закон о потврђивању споразума о оперативној и стратешкој сарадњи између Републике Србије и Европске полицијске канцеларије** („Службени гласник РС“ - Међународни уговори, бр. 5/2014), **Кривични законик** („Службени гласник РС“, бр. 85/2005, 88/2005-испр, 107/2005-испр, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014), **Закон о заштити података о личности** („Службени гласник РС“, бр. 97/2008, 104/2009-др.закон, 68/2012- одлука УС и 107/2012), **Закон о тајности података** („Службени гласник РС“, бр. 104/2009), **Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима** („Службени гласник РС“, бр. 20-09), **Закон о потврђивању СЕЛЕК конвенције** („Службени гласник РС“, бр. 8/2011), као и билатерални и мултилатерални споразуми о полицијској сарадњи са другим земљама, укључујући и 15 држава чланица ЕУ, више од 25 Конвенција Савета Европе и УН-а из области организованог криминала и тероризма.

Међународна оперативна полицијска сарадња се одвија у следеће сврхе: за потребе међународних истрага у вези са извршењем и спречавањем извршења кривичних дела и ради обезбеђивања јавног реда и безбедности. Јединствена национална контакт тачка за међународну оперативну полицијску сарадњу има директан приступ националним базама како би ефикасно одговорила захтевима страних полиција. Такође, партиципира у базама података ИНТЕРПОЛ-а за траженим лицима, краденим моторним возилима, документима, уметничким делима и др. ИНТЕРПОЛ-ове базе су доступне на граничним прелазима Републике Србије. ЕВРОПОЛ-ове базе ће бити доступне након што Република Србија постане пуноправна чланица ЕУ. До тада, на основу Закона о оперативној сарадњи, Србији су доступни подаци из ЕВРОПОЛ-ових база на основу захтева српске полиције упућеног преко Националне Јединице ЕВРОПОЛ-а. Република Србија партиципира у базама ЕВРОПОЛ-а на основу захтева за провере које доставља преко Националне Јединице Европола ради унакрсних провера података и идентификовања предмета из националне истраге у вези организованог криминала и тероризма са истрагама полиција држава чланица и потом формирања заједничких међународних истрага са полицијама држава чланица ЕУ.

У области **безбедности на фудбалским утакмицама међународног карактера** Република Србија је усклађена са правном тековином ЕУ (Одлука Савета ЕУ 2002/348/ПУП од 25.04.2002.). 2011. године у оквиру Управе полиције, Дирекција полиције, формирано је Одељење за праћење и сузбијање насиља на спортским приредбама – Национални фудбалски информациони центар (НФИЦ). У свом саставу има: Одсек за планирање и праћење мера безбедности на спортским приредбама и Одсек за праћење навијачких група и размену информација о спортским приредбама. На нивоу управа полиције формиране су релевантне организационе јединице надлежне за праћење и сузбијање насиља на спортским приредбама. Ово Одељење функционише као фокална тачка за размену информација о спортским догађајима, како националним тако и међународним, с тим што се и даље релевантне информације о спортским приредбама националног и међународног карактера размењују преко канала Интерпола.

У области **заштите јавних личности** српско законодавство је усклађено са Одлуком Савета ЕУ број 2002/956/ЈХА од 28.11.2002. године о оснивању Европске мреже за заштиту штићених особа. У оквиру Дирекције полиције систематизована је Управа за обезбеђење одређених личности и објеката која је Национална контакт тачка за заштиту јавних личности која ће учествовати у раду Европске мреже за заштиту јавних личности. Ова Управа обавља послове који се односе на обезбеђење личности које подлежу мерама заштите, обезбеђење страних штићених личности које подлежу мерама заштите, обезбеђење објеката у којима раде и живе лица под мерама заштите, обезбеђење дипломатско конзуларних представништава у Републици Србији.

Законодавство Републике Србије је делимично усклађено са Оквирном Одлуком 2006/960/ПУП о поједностављењу размене информација и обавештајних података између органа за спровођење закона држава чланица ЕУ (**Шведска иницијатива**) и са Одлуком 2008/615/ПУП о интензивирању прекограничне сарадње, нарочито у борби против тероризма и прекограничног криминала (**Прумска одлука**) и то:

На нивоу Управе за међународну оперативну полицијску сарадњу развијен је воркфлов података у циљу централизоване размене података са страним полицијама а такође су развијени механизми за правовремено поступање са хитним захтевима. За поступање по захтевима страних полиција, овој Управи су доступне све полицијске базе података. Земље у региону партиципирају у укупној размени полицијских порука са око 50 посто или нумерички са око 30.000 размењених информација на годишњем нивоу, што указује на значај и обим сарадње земаља у региону са којима Република Србија има сличне правне тековине које регулишу правни основ за поступање полиције, као и сличне методологије рада и процедура. Сви подаци са страним полицијама се одвијају преко сигурних комуникационих канала а размена се врши искључиво на основу дефинисаних правила, а то је: за потребе полицијске-тужилачке истраге или за вођење кривичног поступка и пружања међународне правне помоћи у кривичним стварима. Сви подаци подлежу стандардима заштите података о личности и тајности података. Размењују се подаци о личности (име, презиме, фотографија, отисци, ДНК-а), подаци о возилима, подаци о документима, правним лицима и др. Сваки податак се класификује у односу на евиденцију личних података за коју се води. Формиран је посебан регистар за чување ЕВРОПОЛ-ових страних тајних података са ознаком ИНТЕРНО-RESTRICTED. Полицијски службеници су сертификовани за рад на ЕВРОПОЛ-овој СИЕНИ од стране ЕВРОПОЛ-ових експерата. У оквиру Прумске

одлуке у вези дефинисања поступака за размену података о јавном реду, тероризму, извођењу заједничких операција и других врста прекограничне сарадње, подаци се размењују са полицијом ЕУ, 24 сата, седам дана у недељи преко Управе за међународну оперативну полицијску сарадњу каналима ЕВРОПОЛ-а, ИНТЕРПОЛ-а, и преко страних официра за везу деташираних у Београду.

У својству експертске службе у оквиру МУП-а, Сектор за аналитику, телекомуникације и информационе технологије, задужен је за јединствени аутоматизовани информациони систем Министарства (ЈИС). Успостављен је систем АФИС - отисака који подржава употребу стандардног НИСТ формата. Постоји парцијална база за ДНК-а на нивоу МУП-а, али не постоји централизована база на нивоу Републике Србије јер не постоји Закон који то регулише.

Министарство унутрашњих послова Републике Србије и Европска полицијска академија (ЦЕПОЛ) усагласили су текст радног аранжмана. Очекује се и формално потписивање Споразума од стране уговорних страна како би исти ступио на снагу. Надлежни орган у Републици Србији за спровођење овог споразума јесте: Одељења за стручно образовање и обуку Министарства унутрашњих послова, одакле ће бити номинована и национална контакт тачка

Административни капацитети

У Републици Србији постоји одговарајућа **институционална структура** задужена за међународну оперативну полицијску сарадњу која поступа на оптималном нивоу у складу са својим овлашћењима и капацитетима у односу на задатке који су јој законом поверени. У Дирекцији полиције Министарства унутрашњих послова, као централна национална контакт тачка за међународну оперативну полицијску сарадњу одређена је Управа за међународну оперативну полицијску сарадњу и у свом саставу има: Одељење за послове ИНТЕРПОЛ-а (НЦБ ИНТЕРПОЛ Београд) ; Одељење за послове ЕВРОПОЛ-а (ЕНУ –ЕВРОПОЛ-ова национална јединица); Одељење за координацију осталих облика међународне сарадње; Одељење за управљање информацијама (дежурна служба 24/7). Управа има систематизованих 88 радних места од којих је попуњено 63. У **међународној оперативној полицијској сарадњи** Република Србија примењује принцип „еквивалентног приступа“. Наиме, подаци се размењују са државама чланицама ЕУ билатерално преко Европол-овог безбедног комуникационог канала СИЕНА, и преко Интерпол-овог система I 24/7 под условима који нису стриктнији од оних који се примењују на националном нивоу. Захтеве и одговоре у оквиру различитих полицијских канала размене полицијских података, валидирају обучени полицијски службеници који раде са одговарајућим информационим алатима.

Република Србија је потписала **Оперативни споразум о сарадњи са ЕВРОПОЛ-ом** који је ступио на снагу у јуну 2014. године. Безбедан комуникациони линк за размену информација ЕВРОПОЛ-а (СИЕНА) успостављен је 2012. Контакт тачка преко које се размењују подаци је Национална јединица ЕВРОПОЛ-а (ЕНУ) која је преко СИЕНЕ у 2015 години разменила са ЕВРОПОЛ-ом и државама чланицама ЕУ и оперативним партнерима (државе нечланице ЕУ) укупно 4616 порука. Има систематизованих 9 радних места од којих су попуњена четири радна места. ЕНУ има директан приступ свим националним базама података. На основу оперативног споразума о сарадњи, Србија се придружила следећим аналитичким радним фајловима ЕВРОПОЛ-а : ФП

Твинс (сексуално злостављање деце путем интернета), ФП Чекпоинт (илегална миграција), ФП Феникс (трговина људима), ФП Сиборг (високотехнолошки криминал), ФП Синерџи (синтетичке дроге), ФП Канабис (дроге), ФП Хероин (дрога), и ФП Кола (дрога), ФП Хајдра (тероризам), и ФП Травелерс (тероризам- страни борци). Упућивање официра за везу у седиште ЕВРОПОЛ у Хагу најкасније до краја 2016. године (интерна, транспарентна процедура за избор официра за везу је завршена и изабран је кандидат који је тренутно у финалној фази припрема за одлазак у ЕВРОПОЛ)

Међународна оперативна полицијска сарадња се одвија и посредством домаћих и страних полицијских официра за везу који су акредитовани у Републици Србији. Везано за **Одлуку 2003/170/ЈНА о заједничком коришћењу официра за везу упућених у иностранство од стране агенција за спровођење закона држава чланица**, полицијске официре за везу Република Србија на билатералном нивоу има у Белгији, Италији, и БЈР Македонији, као и у Сједињеним Америчким Државама.

Мере планиране за период од 2016-2018

Наставити са ефикасним спровођењем Закона о потврђивању Споразума о оперативној и стратешкој сарадњи између Републике Србије и Европске полицијске канцеларије (ЕВРОПОЛ) у вези са којим ће се спровести следеће мере: имплементација препорука из анализе за поступно достизање стандарда у области безбедности и тајности података; јачање административних и техничких капацитета Националне Јединице ЕВРОПОЛ-а у циљу спровођења задатака из њене надлежности као централне контакт тачке између других надлежних органа Републике Србије и ЕВРОПОЛ-а, и то у смислу размене података 24 часа дневно, преглед, корекција и/или брисање података о личности, достављања ЕВРОПОЛ-у информације за похрањивање у његовим базама података; изабрати и распоредити једног полицијског официра за везу у седиште ЕВРОПОЛ-а из Националне Јединице ЕВРОПОЛ-а у 2016. години; наставити са достављањем података аналитичким радним групама ЕВРОПОЛ-а за борбу против организованог криминала и тероризма ради унакрсних провера и добијања аналитичких извештаја као помоћ у прекограничним истрагама, и учествовати у заједничким истражним тимовима;

У циљу потпуног усклађивања са **Прумском одлуком**, у смислу омогућавања аутоматске размене по принципу „погодак/без поготка“ без достављања података о личности (за ово следи посебан захтев каналима СИЕНЕ) и то: ДНК профила, података о отисцима прстију и података о регистровању возила за потребе истрага у вези са извршењем кривичних дела (за ДНК, отиске прстију и податке о регистровању возила), спречавања извршења кривичних дела (отисци прстију, подаци о регистровању возила) и одржавања јавне безбедности (подаци о регистровању возила), Република Србија ће успоставити систем ДНК-а, донети нови Закон о ДНК-а регистру (2017), и одговарајуће подзаконске акте (2017), допунити Закон о полицији и Законик о кривичном поступку (2017), развити постојећи систем за отиске прстију, успоставити потребну (sTESTA) ИТ инфраструктуру, прибавити одговарајући софтвер и хардвер ради успостављања конекција (2019) у циљу аутоматизоване размене, ојачати административне капацитете ИТ сектора МУП-а, увести нове линије рада, успоставити системе сигурног ланца доказа на целој територији Републике, наставити рад са међународно акредитованим методама рада и проширити постојеће, именовати Националне централне тачке за форензичку размену података у тзв. „првом кораку“, синхронизовати унутрашње

законе и прописе који се тичу ових евиденција и заштите података о личности и омогућити њихово спровођење.

У циљу потпуног усклађивања са **Шведском иницијативом и Прумском одлуком** Република Србија ће унапредити кадровске и оперативне капацитете како би полицијски службеници могли да користе различите информационе алате у свом раду у циљу ефикаснијег поступања по захтевима за примљених различитим каналима полицијске сарадње – (мрежна апликација за безбедну размену информација – ЕУРОПОЛ, СИРЕНЕ – Шенгенски информациони систем (СИС 2), поступак размене у случају да се ради о предметима из области Прумске конвенције о сарадњи (одговор након поготка на основу посебног захтева упућеног каналима СИЕНЕ), систем „И-Линк“ ИНТЕРПОЛ-а). У циљу испуњавања стандарда и потпуног усклађивања, спровешће се активности на изради Упутства за међународну оперативну полицијску сарадњу и дефинисати СИЕНА линк ЕВРОПОЛ-а као примарни канал за комуникацију сходно Шведској иницијативи, усвојити стандардни формати за захтеве у оквиру међународне полицијске сарадње и дефинисати оперативне процедуре за размену података на основу различитих инструмената ЕУ за полицијску сарадњу. Применити препоруке из анализе тренутног стања како би се СПОЦ-у омогућила правовремена размена података и приступ свим потребним базама на националном нивоу (принцип Data availability/Accessibility/Reciprocity). У склопу ове активности, неопходно је успостављање 24/7 контакт тачке у Управи царина и Тужилаштву (2016). У континуитету осигураће се да сви полицијски службеници за спровођење закона добију адекватну обуку о прекограничној размени информација у погледу квалитета, сигурности и заштите података.

Новим правилником о полицијским официрима Р. Србије који се деташирају у иностранство (2016) дефинисаће се нове процедуре избора полицијских представника Р. Србије на интерном конкурсима и овлашћења полиције за давање смерница за рад полицијским представницима те израдити оперативне процедуре за поступање полицијских представника у иностранству.

Израдиће се и предложити измена и допуна Кривичног закона којим ће се предвидети нова кривична дела у вези са организованим криминалом који се односи на моторна возила (2016) ради потпуног усклађивања са Одлуком савета (2004/919/EZ) о сузбијању криминалитета повезаног с моторним возилима с прекограничним последицама.

Континуирано јачање капацитета Националне фудбалске информационе тачке за фудбалске утакмице (NFIP) спровешће се кроз обуке њених службеника. Наставиће се са имплементацијом националног АП за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама. Јачање капацитета Националне контакт тачке за заштиту јавних личности кроз обуке њених службеника спроводиће се у континуитету.

У току 2016. године Република Србија ће потписати радни аранжман са ЦЕПОЛ-ом.

Мере планиране за период од 2018-2021. године

Обезбедиће се успостављање бироа СИРЕНЕ ради остваривања његове функције у размени података са државама чланицама ЕУ, 24/7 што ће бити детаљно разрађено

Акционим планом за Шенген (СИС2) који садржи обавештења о лицима и предметима и доступан је по принципу „погодак/без поготка“ ради пружања подршке полицији.

Обезбедиће се јачање људских ресурса и оперативних капацитета да би се обезбедили неопходни предуслови за спровођење Прумске одлуке у смислу техничких предуслова на целој територији Републике Србије за ваљану употребу материјалних доказа у односу на податке који ће касније бити коришћени у складу са Прумском одлуком (отисци прстију, ДНК-а, и подаци о регистрованим возилима и саобраћајним дозволама).

Борба против организованог криминала

Преглед стања, процена административних капацитета

Законодавни оквир Републике Србије који се односи на борбу против организованог криминала, поред Устава Републике Србије, садржан је примарно у следећим законима:

- Кривични законик ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014),
- Законик о кривичном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014),
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела ("Сл. гласник РС", бр. 42/2002, 27/2003, 39/2003, 67/2003, 29/2004, 58/2004 - др. закон, 45/2005, 61/2005, 72/2009, 72/2011 - др. закон, 101/2011 - др. закон и 32/2013),
- Закон о основама уређења служби безбедности Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 116/2007 и 72/2012),
- Закон о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 101/2005, 63/2009 - одлука УС, 92/2011 и 64/2015),
- Закон о Безбедносно-информативној агенцији ("Сл. гласник РС", бр. 42/2002, 111/2009, 65/2014 - одлука УС и 66/2014),
- Закон о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији ("Сл. гласник РС", бр. 88/2009, 55/2012 - одлука УС и 17/2013),
- Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005),
- Закон о одузимању имовине проистекле од кривичног дела ("Сл. гласник РС", бр. 32/2013),
- Закон о тајности података ("Сл. гласник РС", бр. 104/2009),
- Закон о одговорности правних лица за кривична дела ("Службени гласник РС" број 97/2008),
- Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала ("Службени гласник РС" број 72/2009 и 101/2010),
- Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала ("Сл. гласник РС", бр. 61/2005 и 104/2009).

Институције Републике Србије надлежне за борбу против организованог криминала примарно су одређене Законом о организацији и надлежности државних органа у

сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, а носиоци су:

- Служба за борбу против организованог криминала у оквиру Министарства унутрашњих послова Р. Србије (СБПОК),
- Тужилаштво за организовани криминал (ТОК),
- Посебно одељење у Вишем суду у Београду и посебно одељење у Апелационом суду у Београду,
- Безбедносно-информативна агенција (БИА),
- Војнобезбедносна агенција (ВБА),
- Јединица за финансијске истраге у оквиру Министарства унутрашњих послова Р. Србије (ЈФИ),
- Дирекција за управљање одузетом имовином у оквиру Министарства правде Р. Србије,
- Управа за спречавање прања новца, у оквиру Министарства финансија Р. Србије,
- царински и порески органи, као и други државни органи.

Осим Службе за борбу против организованог криминала у Управи криминалистичке полиције, Полицијској управи за град Београд постоји Одсек за борбу против организованог криминала (са укупно 5 запослених). Кривично гоњење учинилаца кривичних дела организованог криминала је у надлежности Тужилаштва за организовани криминал док је за суђење у првом степену надлежан Виши суд у Београду – Посебно одељење а за поступак у другом степену Апелациони суд у Београду – Посебно одељење.

Надлежност наведених државних органа у сузбијању организованог криминала односи се на целу територију Републике Србије. У вези кривичних дела организованог криминала поред коришћења доказних радњи као што су саслушање окривљеног, испитивање сведока, вештачење, увиђај, реконструкција догађаја, привремено одузимање предмета, претресање и провера сумњивих трансакција прописана је законска могућност коришћења посебних доказних радњи и то су: тајни надзор комуникације, тајно праћење и снимање, симуловани послови, рачунарско претраживање података, контролисана испорука и прикривени иследник под условима предвиђеним законом. Једна од најважнијих новина у Законнику о кривичном поступку је руководећа улога јавног тужиоца и у предистражном поступку и истрази. Јавни тужилац руководи предистражним поступком, у коме је овлашћен да предузима радње у циљу кривичног гоњења учинилаца кривичних дела, а такође може поверити ове радње полицији, која је дужна да изврши његов налог и да га о томе редовно обавештава. У предистражном поступку полиција је, уз радње усмерене на откривање учиниоца и обезбеђивање трагова и доказа кривичног дела, овлашћена да предузима и поједине доказне радње, о чему ће без одлагања обавестити јавног тужиоца. Истрага се покреће наредбом јавног тужиоца против одређеног лица када постоје основи сумње да је учинило кривично дело, с тим да је новина да се истрага може водити и против непознатог учиниоца када постоје основи сумње да је учињено кривично дело. Присутан је проактивни приступ истрази а за кривична дела организованог криминала нови Законик о кривичном поступку, тј. тужилачка истрага се примењује од 15.01.2012. године и трајање истраге је ограничено на једну годину. Специфичност је и могућност закључења Споразума о сведочењу окривљеног без обзира на висину запређене казне и Споразума о сведочењу осуђеног под условима предвиђеним

законом као и установљена надлежност Тужилаштва за организовани криминал у другостепеним поступцима по жалбама пред Апелационим судом у Београду – Посебним одељењем.

Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела уређује поступке откривања, одузимања и управљања имовином проистеклом из кривичног дела Државни органи надлежни за спровођење Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела су МУП - Јединица за финансијске истраге, Тужилаштво за организовани криминал и Дирекција за управљање одузетом имовином у оквиру Министарства правде . У складу са одредбама овог, након спроведене финансијске истраге могуће је спровести поступак привременог и трајног одузимања имовине проистекле из кривичног дела на основу одлуке суда. Финансијска истрага се покреће наредбом тужиоца који и руководи финансијском истрагом. Када постоји опасност да би касније одузимање имовине било отежано или онемогућено тужилац подноси захтев за привремено одузимање имовине, о коме одлучује суд, а може донети и наредбу о забрани располагања имовином и о привременом одузимању покретне имовине. У року од три месеца од достављања правноснажне пресуде тужилац може поднети захтев за трајно одузимање имовине проистекле из кривичног дела о коме одлуку доноси суд.

Међуагенцијска сарадња у сузбијању организованог криминала између различитих државних органа се одвија на основу законских одредби. Обавеза овакве сарадње је предвиђена у више закона, а пре свега у Закону о државној управи, Законику о кривичном поступку, Закону о полицији, Закону о основама уређења служби безбедности, Закону о програму заштите учесника у кривичном поступку итд. Такође, може се рећи да се међуагенцијска сарадња спроводи и на основу неколико закључених споразума од стране МУП-а и Републичког јавног тужилаштва Оперативна међународна полицијска сарадња значајан је елемент оперативног поступања Службе за борбу против организованог криминала. Тужилаштво за организовани криминал је у досадашњем периоду најинтензивнију комуникација остварио са правосудним органима Црне Горе, Босне и Херцеговине, Хрватске, Словеније, Македоније као и надлежним институцијама Италије, Холандије, Белгије, Шпаније, Немачке, Француске, Велике Британије, Шведске, Аустрије, Мађарске, Словачке, Румуније, Бугарске, Грчке, Данске, Швајцарске, ЕУЛЕКС-а, као и Сједињених Америчких Држава, Аргентине, Уругваја, Бразила, Руске Федерације, Украјине. Значајна сарадња у пракси је остварена са ЕУЛЕКС-ом. У поступцима међународне правне помоћи Тужилаштво за организовани криминал је примењивало мултилатералне међународне конвенције које је ратификовала Република Србија као и билатералне уговоре са другим државама чији су потписници надлежна министарства, а који уређују пружање међународне правне помоћи и друга питања. У поступању се примењују и меморандуми о сарадњи које су Републичко јавно тужилаштво и Тужилаштво за организовани криминал потписали са надлежним правосудним органима других држава – Дирекцијом за борбу против мафије Републике Италије, Министарством правде Републике Француске, Тужилашвом Краљевине Белгије, Генералним тужилашвом Републике Словачке, Генералним тужилашвом Краљевине Шпаније, Прокуратуром Републике Бугарске, Генералним Тужилашвом Руске Федерације, Генералним тужилашвом Украјине, Државним тужилашвом Мађарске, Јавним тужилашвом Републике Македоније, Канцеларијом Генералног тужиоца Републике Албаније, Канцеларијом Државног тужиоца Босне и Херцеговине, Канцеларијом Државног одвјетништва Републике Хрватске, Канцеларијом Врховног државног тужилаштва Црне Горе. Посебан допринос унапређењу сарадње у региону у борби против организованог криминала

дало је потписивање споразума о екстрадицији сопствених држављана са Хрватском, Црном Гором и Словенијом од стране ресорних министарстава правде. Због хитности у поступању у случајевима организованог криминала успостављени су канали директне комуникације са тужилаштвима из региона, Европе, али и целог света. Тужилаштво за организовани криминал је за комуникацију са надлежним тужилаштвима других земаља користило и механизме успостављене кроз међу-народне организације и иницијативе, па у том смислу, сарађивало са ИНТЕРПОЛ-ом (INTER-POL), ЕВРОПОЛ-ом (EUROPOL), ЕВРОЦАСТ-ом (EUROJUST), ОЛАФ-ом (OLAF), СЕЛЕКцентром (SELEC center). Важно је поменути и потписивање Меморандума о разумевању између држава Југоисточне Европе чије су потписнице државе Западног Балкана, али и државе Европске уније – Словенија, Бугарска и Румунија, које заједно чине регион Југоисточне Европе. . Од 26. до 27. маја 2016. године одржана је конференција „Управљање сложеним подацима у случајевима организованог криминала и корупције“ у организацији Мисије ОЕБС-а у Србији у сарадњи са Тужилаштом за организовани криминал Републике Србије. Конференцији је присуствовало преко 100 учесника, представника тужилаштва и полиције из Албаније, Босне и Херцеговине, Бугарске, Хрватске, Македоније, Мађарске, Црне Горе, Румуније, Србије, Словеније, Италије, Холандије, Аустрије, Француске, Немачке, Велике Британије и Сједињених Америчких Држава, затим Амбасадори Сједињених Америчких Држава, Норвешке и Италије у Београду као и представници релевантних међународних организација. Током конференције одржан је низ билатералних састанака на којима је разговарано о даљем унапређењу сарадње у борби против организованог криминала а том приликом је од стране представника Тужилаштва за организовани криминал Републике Србије, Националне Дирекције за борбу против мафије и тероризма Италије, Специјалног државног тужилаштва Црне Горе, Специјализираног државног тужилаштва Републике Словеније, Уреда за сузбијање корупције и организираног криминалитета Републике Хрватске, Тужилаштва Босне и Херцеговине, Посебног одјела за организовани криминал, привредни криминал и корупцију, Посебног тужилаштва за сузбијање организованог и најтежих облика привредног криминала Специјално тужилаштво Републике Српске, Основног Јавног обвинителства за гоњење на организиран криминал и корупција Републике Македоније, Генералног тужилаштва Албаније, Тужилаштва Бугарске и Националног бироа за борбу против корупције Румуније потписана и Декларација о намери, којом се још више учвршћује и унапређује заједничка борба против организованог криминала.

Такође, Јединица за заштиту МУП-а Републике Србије је због специфичности послова који су у њеној надлежности остварила сарадњу са много држава из региона тако што је оформљена и Балканска група која се састоји од начелника Јединица за заштиту пет регионалних држава и још две државе су у поступку чланства. Јединица за заштиту је члан међународног комитета за заштиту сведока под покровитељством Marshal service из САД.

Тужилаштво за организовани криминал има укупно 67 запослених и то: Тужиоца за организовани криминал, 20 заменика тужиоца за организовани криминал, 19 тужилачких помоћника и 28 запослених на радним местима административног и техничког особља. По систематизацији радних места предвиђено је 25 заменика Тужиоца за организовани криминал. Што се тиче опремљености Тужилаштва за организовани криминал може се рећи да је на средњем нивоу. Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, Служба за борбу против организованог криминала има укупно 214 запослених од 280 систематизованих радних места.

Распоређена је на три локације а консолидовање Службе на мањем броју локација биће значајно условљено финансијским могућностима. Ниво опремљености надлежних организационих јединица МУП-а за сузбијање организованог криминала може се окарактерисати као средњи. У вези попуњености предвиђених капацитета, као у унапређења истих, како у погледу људских тако и техничких ресурса као општи закључак може се рећи да су присутна финансијска ограничења. Ипак, иако финансијски ограничена, Служба за борбу против организованог криминала посебну пажњу посвећује јачању људских капацитета кроз обуке намењене упознавању са савременим стандардима у борби против организованог криминала.

У складу са одлуком о Програму званичне статистике у периоду од 2011. до 2015. године, који се доноси за петогодишњи период, у области статистике криминалитета и правосуђа приказују се следеће статистике 1) Учиниоци кривичних дела, привредних преступа и истраживање о привредним и управним споровима: Надлежна институција - Основни, виши, привредни и прекршајни судови и Управни суд. Периодика индикатора је годишња. 2) Статистика криминалитета: Надлежна институција - Министарство унутрашњих послова. Периодика индикатора је годишња. 3) Статистика правосуђа: Надлежна институција Министарство правде - Управа за извршење кривичних санкција, Високи савет судства, Државно веће тужилаца и Министарство финансија - Управа за спречавање прања новца. Подаци о броју судова, тужилаштва, судија, јавних тужилаца, заменика јавних тужилаца, лица у казним установама; подаци о спречавању прања новца и др. Периодика индикатора је годишња. 4) Виктимолошка анкета - жртве криминала: Надлежна институција - Републички завод за статистику. Планира се спровођење виктимолошког анкетног истраживања ради обезбеђивања података о жртвама општег криминала и о насиљу. Периодика индикатора је годишња. Уредбом о утврђивању Плана званичне статистике коју доноси Влада РС, јавна тужилаштва у Србији достављају Републичком заводу за статистику податке у области криминалитета и правосуђа. Тако су, по Уредби о утврђивању Плана званичне статистике за 2013. годину јавна тужилаштва у обавези да достављају следеће податке: - Истраживање о пунолетним лицима против којих је завршен поступак по кривичној пријави (СК-1)2 - Истраживање о малолетнику према коме је поступак по кривичној пријави и припремни поступак завршен (СК-3) - Истраживање о одговорним у правном лицу против којих је завршен претходни поступак за привредни преступ (СП-1) - Истраживање о правним лицима против којих је завршен претходни поступак за привредни преступ (СП-3) и други државни органи исказују статистичке податке о свом раду и из домена своје надлежности, а ти подаци се достављају Републичком заводу за статистику. Међутим, проблем је њихова некомпатибилност, па статистички показатељи нису истоветни.

Правилник о управи у јавним тужилаштвима предвиђа начин вођења евиденција у оквиру јавних тужилаштва. У јавним тужилаштвима води се евиденција о руковођењу предистражним и кривичним поступком. Евиденција садржи основне податке о догађајима и лицима поводом којих се води поступак, о примљеним обавештењима, предузетим радњама, одлукама тужиоца и пресудама и решењима поступајућих судова. Годишње статистике у Тужилаштву за организовани криминал се воде по броју лица, а приказује се укупан број и по врстама кривичних дела, и то по више различитих критеријума као што су број предмета, број кривичних пријава, подносиоци пријава, број наредби за спровођење истраге, број решених истрага и сл. Поред тога, води се посебан уписник за одузимање имовине проистекле из кривичног дела по више категорија као што су: број лица и својство, број наредби о финансијској истрази и у

којој фази поступка су донете и сл. Сви статистички подаци које прикупља Тужилаштво за организовани криминал се достављају Републичком јавном тужилаштву које их прослеђује Заводу за статистику Републике Србије. У Управи криминалистичке полиције воде се следеће евиденције: кривични уписник, евиденција потребних обавештења, евиденција царинских прекршаја, евиденција оперативних информација, евиденција оперативних предмета, евиденција оперативних обрада, евиденција оперативних акција, евиденција оперативних контрола. У МУП-у Републике Србије потписано и Упутство о евидентирању, класификацији и праћењу активности организованих криминалних група у Републици Србији. Овим упутством је прописана јединствена методологија евидентирања, класификације и праћења ОКГ, као и део стратешког криминалистичко-обавештајног процеса, а његовом применом је обезбеђено рано откривање организованог криминала, евидентирање и процена релевантне претње од деловања организованих криминалних група на територији Републике Србије. Као такво, упутство ће значајно унапредити праксу рада полиције вођеног обавештајним радом (intelligence-led policing) и поставити основе за будућу процену претње од организованог криминала на националном нивоу.

Стратешки оквир за борбу против организованог криминала у Републици Србији чине: Национална стратегија за борбу против прања новца и финансирања тероризма ("Сл. гласник РС", бр.3/2015), Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године ("Сл. гласник РС", бр. 51/2010), Стратегија контроле стрелачког и лаког оружја у Републици Србији за период 2010-2015. године ("Сл. гласник РС", бр. 36/2010), те Стратегија истрага финансијског криминала за период од 2015. до 2016. године ("Сл. гласник РС", бр. 43/2015).

Схватајући значај израде **процене претње од тешког и организованог криминала (SOCTA)**, Управа криминалистичке полиције спроводи пројекат (2014-2016) са Мисијом ОЕБС-а у Београду, који је крајем 2015. године као резултат произвео SOCTA извештај, који ће служити за утврђивање безбедносних ризика и одређивање приоритета у раду полиције. Будући да је EUROPOL такође учествовао у овом пројекту као партнер, његови представници су били ангажовани као ментори у изради поменутог извештаја. Министарство унутрашњих послова Републике Србије је у процесу успостављања Полицијско обавештајног модела ПОМ (енг. **Intelligence Led Policing (ILP)**). Полицијско-обавештајни модел (ПОМ) је усвојен превод у МУП са енглеског језика за **Intelligence Led Policing (ILP)**. Закон о полицији у члану 34. прописује да полиција у управљању полицијским пословима примењује ПОМ. Усвојен је и Приручник који у структурном и функционалном смислу описује ПОМ примењив у МУП. Као значајне подзаконске акте за функционисање ПОМ, МУП Обавезну инструкцију о оперативном раду полиције као и Упутство о евидентирању и класификацији организованих криминалних група. У области јачања техничких капацитета, развијен је јединствен информациони систем МУП-а (базе података о кривичним делима и извршиоцима, о лицима, возилима, оружју, дневник догађаја, легитимисаним лицима, прекршајима, преласку државне границе и др.).

Успостављање јединственог централизованог криминалистичко обавештајног система и безбедне платформе за комуникацију између органа за спровођење закона представља један од циљева стратегије развоја МУП за период 2011-2016. године и стратешки приоритет Министарства унутрашњих послова за период 2015-2018. године. Основни циљ успостављања **Криминалистичко обавештајног система (КОС)** Републике Србије је аутоматизована размена података између различитих државних

органа и институција преко јединствене платформе. КОС ће омогућити и обједињавање статистичких и других података на националном нивоу и размену истих између државних органа путем заштићеног система. Међуресорна радна група је сачинила Нацрт стратешког документа за покретање пројекта успостављања Криминалистичко-обавештајног система, који је у складу са активностима описаним у Акционом плану за Преговарачко поглавље 24. Даљи развој на успостављању Криминалистичко-обавештајног система кроз изградњу сигурне платформе за комуникацију између органа за спровођење закона усмерен је на обезбеђење ефикасније координације и сарадње свих органа надлежних за ефикасан рад у борби против организованог криминала и других облика криминала. Пројекат који се односио Криминалистичко-обавештајни систем у оквиру Министарства унутрашњих послова инициран је 2005. године и спроведен у сарадњи са Шведским националним полицијским одбором у областима прикупљања и анализе података, и рада на оперативним везама. Наставком сарадње реализоване су и неке од активности које се односе на развој и унапређење организационог аспекта борбе против организованог криминала у оквиру Министарства унутрашњих послова. Рад је настављен и кроз нови пројекат „Усвајање рада полиције вођеног обавештајним подацима (ILP)“ као будући модел за рад Дирекције полиције. Уз подршку организације ОЕБС-а у Републици Србији организован је низ радионица кроз које је успостављена интересорна Радна група сачињена од представника државних органа и институција са којима је потребно унапредити административне и техничке капацитете да би се успоставила сигурна платформа за комуникацију између органа за спровођење закона. На радионицама је сачињен иницијални преглед стања у овој области и припремљен нацрт стратешког документа за иницирање пројекта успостављања националног криминалистичко-обавештајног система. Успостављање техничких услова у оквиру Министарства унутрашњих послова и других релевантних институција за омогућавање електронске размене података између органа за спровођење закона и правосудних органа задужених за борбу против организованог криминала, планирано је да се реализује кроз пројектне активности програма предприступне помоћи европске уније – ИПА 2015 и кроз наставак билатералне сарадње са шведском агенцијом SIDA.

Задржавање података добијених или обрађених у вези са пружањем јавно доступних електронских комуникационих услуга или јавних комуникационих мрежа у Републици Србији усклађено је са Директивом Европског парламента и Савета 2006/24/ЕС од 15. марта 2006. године. На овом пољу, у току 2015. године, поред Уредбе о ближим критеријумима за одређивање степена тајности „ДРЖАВНА ТАЈНА“ и „СТРОГО ПОВЕРЉИВО“, доношен је последњи недостајући подзаконски пропис који је предвиђен Законом о тајности података („Службени гласник РС”, број 104/09) – Предлог уредбе о ближим критеријумима за одређивање степена тајности „поверљиво” и „интерно” у органима јавне власти. Такође, донете су и следеће уредбе: Уредба о ближим критеријумима за одређивање степена тајности "ПОВЕРЉИВО" и "ИНТЕРНО" у Безбедносно-информативној агенцији, Уредба о ближим критеријумима за одређивање степена тајности "ПОВЕРЉИВО" и "ИНТЕРНО" у Министарству одбране, Уредба о ближим критеријумима за одређивање степена тајности "ПОВЕРЉИВО" и "ИНТЕРНО" у Министарству унутрашњих послова и Уредба о поступку јавне набавке у области одбране и безбедности. Средином 2015. године, потписан је споразум између Владе Р. Пољске и Владе Р. Србије о узајамној размени и заштити тајних података. Такође, почетком 2015. године, одржани су преговори и усаглашен је текст споразума између Владе Р. Србије и Владе Румуније о

узајамној размени и заштити тајних података. Очекује се да овај споразум буде потписан у 2016. године. У октобру 2015. године, завршени су преговори у вези са закључивањем Споразума између Републике Србије и Републике Португал, и очекује се да споразум буде потписан у 2016. години, након завршетка интерних процедура. Планира се даља међународна сарадња у циљу закључења већег броја билатералних уговора о размени тајних података. У току су даље активности у вези са закључивањем уговора на билатералном нивоу са НР. Кином, СР Немачком, Републиком Италијом, Републиком Француском, Републиком Кипар, и Мађарском. У складу са Законом о тајности података, одређене послове спровођења и контроле примене Закона и надзор над спровођењем Закона обавља Канцеларија Савета за националну безбедност и заштиту тајних података, као служба Владе Републике Србије, док надзор над спровођењем Закона и прописа донетих на основу Закона врши министарство надлежно за правосуђе.

Законодавство Републике Србије је делимично усклађено са Оквирном одлуком 2008/841/ЈНА од 24.10.2008. године о борби против организованог криминала, а Република Србија је ратификовала Конвенцију Уједињених нација (УН) против транснационалног организованог криминала (усвојеном резолуцијом А/RES/55/25 од 15. новембра 2000. године) са допунским протоколима. Република Србија је увела **проактиван приступ у борби против организованог криминала** спровођењем циљева предвиђених Националном стратегијом за борбу против организованог криминала, а наставиће развој на овом плану кроз примену СОСТА анализе „Процена претње од организованог криминала на националном нивоу“ и ILP модела рада. У циљу успостављања јединствене праксе и евиденције као и у циљу остваривања Акционог плана за спровођење националне стратегије за борбу против корупције Републички јавни тужилац је 20. јануара 2014. године донео упутство које дефинише проактивне истраге. Тако из наведеног упутства следи да „проактивна истрага“ представља термин који се користи да се опише истрага која се води пре, односно током периода у којем долази до извршења кривичног дела, а истрага подразумева предистражни поступак и истрагу као фазу кривичног поступка. Постоје многе врсте проактивних истрага, те се њима сматрају: поступци у којима су примењене посебне доказне радње, поступци засновани комбинованом применом обавештајних података и стандардних доказних радњи када су у питању саизвршиоци или групе када се поступак на основу прикупљених података проширује на нова лица или нова дела, и поступање на основу сопствене иницијативе полиције и тужилаштва праћењем ситуације, праћењем истраживачког новинарства или извештаја организација цивилног друштва или државних институција, при чему се у јавним тужилаштвима води посебна евиденција о проактивним истрагама. У вези увођења регистра проактивних истрага, Тужилаштво за организовани криминал доставило је Републичком јавном тужилаштву иницијативу за измену Правилника о управи у јавним тужилаштвима у правцу увођења КТИ ПРИ регистра. Дана 24.11.2015. године Републичко јавно тужилаштво доставило је Министарству правде Републике Србије предлог за измену Правилника о управи у јавним тужилаштвима у правцу увођења КТУ ПРИ уписника. Дана 22.12.2015. године, Републичко јавно тужилаштво, у складу са чланом 148. став 2. у вези са ставом 1. Правилника о управи у јавним тужилаштвима, донело је упутство којим се одређује увођење посебних евиденција у Тужилаштву за организовани криминал о покренути проактивним истрагама за кривична дела организованог криминала (примена посебних доказних радњи и поступање на основу иницијативе полиције и тужилаштва), који ће имати посебну ознаку – проактивна истрага и које евиденције треба да садрже податке о кривичном делу, предузетим радњама и донетим јавнотужилачким и судским одлукама, док је наведена евиденција установљена у мају 2016. године

У вези развоја информационог система од 21.-25.09.2015. године одржана је редовна радна посета ИТ експерата италијанске софтверске компаније SIRFINPA. Током посете извршена је обука дела корисника за коришћење софтверског модула који ће се користити као основни алат у претрази будуће базе података Тужилаштва за организовани криминал. Овај модул је саставни део софтвера СИРИС. Такође, ИТ експерт из италијанске софтверске куће „СИРФИНПА“, био је у редовној радној посети Тужилаштву за организовани криминал у периоду од 17.-19.11.2015. године, у сврху наставка развоја софтверског система „СИРИС“ за потребе Тужилаштва. Софтвер, који се бави складиштењем података у базу података Тужилаштва, управљањем и истражном анализом прикупљених података као и могућим повезивањем са базама података других институција, како у земљи тако и у региону, је у највећем делу пуштен у рад кроз реализацију три почетна основна модула. Током ове посете одржани су састанци током којих је анализиран рад претходно постављеног модула за претрагу „Арес“, као и развој будућег модула „Анализа“ - програмског модула у оквиру система СИРИС који треба да одговори специфичним потребама рада у Тужилаштва у делу који се односи на аналитику. Настављена је сарадња са ИТ експертима из софтверске компаније „СИРФИНПА“, који су у периоду од 15.04.2016. до 15.08.2016. године обавили редовну радну посету Тужилаштву за организовани криминал са циљем анализе претходно постављених софтверских модула, тренинга запослених у модулу за претрагу „АРЕС“ који омогућава брзу претрагу и приступ интерним и екстерним базама података и претрагу предметних база са пратећим извештајима и статистиком. Такође, реализовано је повезивање софтверских система „СИРИС“ и „ЛИБРА“ који је програм за евиденцију и управљање предметима у вези кога се наставља са имплементацијом новог програма ове врсте „САПО“.

У вези јачања капацитета и организационе структуре Тужилаштва за организовани криминал, а која активност се спроводи континуирано, повећан је број заменика Тужиоца за организовани криминал, тј. изабран је још један заменик Тужиоца за организовани криминал.

У оквиру својих активности и надлежности предвиђених Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, Тужилаштво за организовани криминал покренуло је укупно 10 проактивних истрага према укупно 54 осумњичена, као и три оптужна предлога против укупно 20 лица, која су резултат проактивних истрага, у периоду од 01.06.–31.12.2015. године. У периоду од 26.02.2015. до 15.03.2016. године у случајевима тзв. „високе“ и „тешке“ корупције покренути су кривични поступци против четири бивша министра, затим против помоћника министра у Министарству животне средине и просторног планирања, два помоћника министра у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, актуелног директора ЈП „Путеви Србије“, актуелног генералног и комерцијалног директора Јавног предузећа за подземну експлоатацију угља Ресавица, 11 бивших директора јавних предузећа, помоћника генералног секретара Владе Р.Србије, директора Агенције за приватизацију и других запослених у Агенцији, три бивша директора и заменика директора Агенције за страна улагања и промоцију извоза (SIEPA), директора Развојног фонда, директора Инспекције рада у Министарству за рад, запошљавање и социјалну политику, бившег гувернера Народне банке Југославије, председника и секретара Координационог центра, директора компанија у којима је држава власник или сувласник капитала, судије Вишег суда у Београд у и других. Тужилаштво за организовани криминал је у периоду од 26.02.2015. до 15.03.2016. године покренуло финансијске истраге против

укупно 66 осумњичених, а за све случајеве корупције финансијска истрага је покренута заједно са кривичном истрагом. Тужилаштво за организовани криминал је поднело десет захтева за привремено одузимање имовине против 16 лица: 9 осумњичених и 7 трећих лица, од чега су у потпуности усвојени захтеви у односу на 5 осумњичених и једно треће лице, док су 4 захтева одбијена у односу на 5 осумњичених, 5 трећих лица и једни правно лице. Поднета су 4 захтева за трајно одузимање имовине у односу на 3 окривљена и 4 трећа лица, од чега су 2 захтева усвојена (у односу на једног окривљеног и једно треће лице), док је један захтев одбијен у односу на једног окривљеног и једно треће лице. Тужилаштво за организовани криминал је у периоду од 15.04.2016. до 15.08.2016. године, донело 6 наредби о покретању финансијске истраге у односу на 25 окривљених и једно треће лице. Донето је 8 наредби које се односе на забрану располагања имовином, и то у односу на 3 окривљена, 4 трећа лица и једно правно лице. Такође, у односу на 2 правна лица донете су наредбе које се односе на достављање података од банака и других финансијских организација. Тужилаштво за организовани криминал поднело је 1 захтев за привремено одузимање имовине проистекле из кривичног дела према једном окривљеном. Такође, усвојен је 1 захтев за привремено одузимање имовине према једној окривљеној и 2 трећа лица. Надаље, одбијен је приговор браниоца окривљене и пуномоћника трећих лица изјављен против решења о привременом одузимању имовине од једне окривљене и 2 трећа лица и истовремено је привремено одузимање имовине, одређено решењем судије за претходни поступак Посебног одељења Вишег суда у Београду, замењено мером забране располагања привремено одузетом имовином, и то: 3 стана и једне гараже у Новом Саду. Поднет је 1 захтев за трајно одузимање имовине, у односу на једног окривљеног, одбачен је 1 захтев за трајно одузимање имовине проистекле из кривичног дела према једном окривљеном и 2 трећа лица, те је изјављена жалба Тужиоца за организовани криминал, која је усвојена и предмет враћен на поновно одлучивање. Полазећи од свега наведеног може се рећи да је Република Србија увела проактивни приступ у борби против организованог криминала, укључујући економски и финансијски криминал, и наставиће развој на овом плану спровођењем предвиђених активности у Акционом плану.

Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма прописује радње и мере које се предузимају, између осталог, у циљу спречавања криминалаца да средства проистекла из извршења кривичних дела организованог криминала интегришу у легалне финансијске токове и касније их користе као легално стечена средства. Закон је усклађен са 40+9 FATF препорука (на основу којих су Европски парламент и Савет усвојили релевантне правне акте (91/308/ЕЕС, 2001/97/ЕС, 2005/60/ЕС), Директивом 2005/60/ЕС Европског парламента и Савета од 26. октобра 2005. године о спречавању коришћења финансијског система у сврхе прања новца и финансирања тероризма (позната као Трећа Директива) и релевантним мерама за имплементацију ове Директиве, као и Конвенцијом о прању, тражењу, заплени и одузимању прихода од криминала, закљученој на нивоу Савета Европе. Надзор над спровођењем поменуте Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма односно активности из Акционог плана врши Стална координациона група, састављена од представника Управе за спречавање прања новца (у даљем тексту: Управа), Народне банке Србије, Републичког јавног тужилаштва, Министарства унутрашњих послова, служби безбедности Републике Србије, Министарства спољних послова и свих надлежних органа у систему борбе против прања новца и финансирања тероризма. Управа у случају да постоје основи сумње о постојању прања новца или финансирања тероризма, доставља државним органима надлежним за откривање кривичних дела

податке и информације који су резултат извршене анализе. Управа је 2003. године постала чланица Егмонт групе финансијско-обавештајних служби и чини део делегације Србије у , и Комитету Манивал (Комитет експерата за евалуацију мера спречавања прања новца и борбе против тероризма у оквиру Савета Европе). Управа је до сада потписала 44 споразума о сарадњи финансијско-обавештајних служби о размени информација које су у вези са прањем новца и финансирањем тероризма са страним финансијско-обавештајним службама, од којих 15 са службама држава чланица ЕУ. Систематизовано је 40 радних места, а тренутно је 26 стално запослених (25 државних службеника и једно лице на положају) и суочена је са проблемом недостатка ресурса за ефикаснији рад Управе, посебно због броја различитих послова које врши, а који је значајно већи у односу на међународне стандарде у овој области. Због малог броја државних службеника, а великог броја послова, , Управа се налази у ситуацији да један или више послова ради само један државни службеник, те да је тешко обезбедити адекватну замену у случају његовог одласка. Постојећа информационо-техничка опремљеност није на задовољавајућем нивоу.

Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела ступио је на снагу 16.04.2013. године и усклађен је са Оквирним Одлукама Савета Европске уније, и то: Одлуком 2001/500/PUP која се односи на прање новца, идентификацију, проналажење, замрзавање и конфискацију средстава и прихода стечених извршењем кривичног дела, Одлуком 2003/577/PUP која се односи на замрзавање имовине, Одлуком 2005/212/PUP која се односи на конфискацију имовине стечене извршењем кривичног дела и Одлуком 2006/783/PUP која се односи на узајамно признавање налога за конфискацију имовине. Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела није усклађен са Одлуком Савета 2007/845/PUP о сарадњи између органа за одузимање и управљање имовином проистекле из кривичног дела држава чланица на пољу праћења и проналажења имовине проистекле из кривичног дела и Директивом 2014/42/EU Европског парламента о замрзавању и одузимању предмета и имовинске користи остварене кривичним делима у ЕУ од 3. априла 2014. године. Институције надлежне за спровођење финансијских истрага и спровођење поступка одузимања имовине, те управљања одузетом имовином су: јавно тужилаштво, суд, Јединица за финансијске истраге у оквиру Министарства унутрашњих послова и Дирекција за управљање одузетом имовином у саставу Министарства правде. Јединица за финансијске истраге обухвата два одељења: Одељење за финансијске истраге организованог криминала; Одељење за планирање и координацију финансијских истрага, у чијем саставу се налази 9 одсека. Тренутно је у Јединици за финансијске истраге запослено 60 полицијских службеника. У оквиру финансијског криминала са елементима преваре, полицијски службеници су се у јуну 2015. године упознали са најбољом праксом у решавању случајева превара, кроз студијску посету надлежним организационим јединицама полиције Италије.

Нормативни оквир Републике Србије у области **трговине људима** делимично је усклађен са Директивом 2011/36/EU и Директивом Савета 2004/81/ЕС. Током протеклих година унапређени су законски прописи у области борбе против трговине људима. У циљу усклађивања са Конвенцијом Савета Европе о борби против трговине људима СЕТS 197, измењен је Кривични законик. Савет Владе Републике Србије за борбу против трговине људима је најзначајније државно тело у Републици Србији за борбу против трговине људима, на стратешком нивоу, који је конституисан децембра 2005. године, као стручно, саветодавно тело Владе. Чланови Савета су: министар унутрашњих послова, министар финансија, министар просвете, науке и технолошког

развоја, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, министар здравља и министар правде, а Саветом руководи „министар надлежан за унутрашње послове“. Влада Републике Србије је Решењем од 30.10.2015. године (Сл.Гласник бр. 90/2015) именовала чланове Савета за борбу против трговине људима: министра унутрашњих послова г-дина Небојшу Стефановића за председника Савета, а за чланове Савета министра финансија г-дина Душана Вујовића, министра просвете, науке и технолошког развоја г-дина Срђана Вербића, министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања г-дина Александра Вулина, министра здравља г-дина Златибора Лончара и министра правде г-дина Николу Селаковића. Споразум о сарадњи државних органа у области борбе против трговине људима, са Анексом који дефинише Смернице за стандардне оперативне поступке поступања са жртвама трговине људима, потписан је у новембру 2009. године од стране Министарстава унутрашњих послова, правде, здравља, финансија, просвете и науке, рада и социјалне политике. Успостављено је партнерство између надлежних државних органа и цивилног сектора у спровођењу националне политике превенције и заштите жртава и сузбијању трговине људима како на оперативном тако и на стратешком нивоу. У априлу 2012. године Влада је основала Центар за заштиту жртава трговине људима, чији је циљ пружање помоћи и подршке жртвама трговине људима. Рад на идентификацији, координацији и хитном смештају жртава трговине људима спада у делокруг рада ове институције. Центар је, заједно са другим надлежним институцијама, развио критеријуме за идентификацију жртава трговине људима. Обуке о националним индикаторима у току маја и јуна 2015. године завршило је око 450 професионалаца из система социјалне заштите, просвете, полиције и здравства. У циљу јачања националног механизма упућивања и боље заштите жртава трговине људима, као и усклађивања националног законодавства са правним тековинама ЕУ, израђен је предлог Националне стратегије превенције и сузбијање трговине људима, посебно женама и децом и заштиту жртава у Републици Србији за период од 2017. до 2022. године, као и предлог пратећег Националног акционог плана за период од 2017. до 2018. године. Нова национална стратегија ће обезбедити поштовање и заштиту људских права, као одговор на трговину људима, кроз унапређен систем превенције, помоћ и заштиту жртава, благовремено идентификовање случајева у пракси и ефикасно кривично гоњење извршилаца. Национална стратегија такође предвиђа доношење Пословника о раду Савета за борбу против трговине људима, именовање Националног координатора за борбу против трговине људима и образовање Радне групе за спровођење и праћење Стратегије коју ће чинити представници државних органа и других релевантних институција, представника Црвеног крста Републике Србије и организација цивилног друштва. У оквиру јавног тужилаштва, извршена је специјализација тужилаца за кривично гоњење трговине људима, одређивањем контакт тачака за предмете трговине људима у Вишим јавним тужилаштвима у Србији (25). Ови специјализовани тужиоци су похађали низ обука о темама релевантним за трговину људима. Уз то, Републичко јавно тужилаштво је, прво у региону, потписало Меморандум о разумевању са организацијама цивилног друштва које пружају правно заступање, подршку и помоћ жртвама трговине људима. У оквиру Дирекције полиције Министарства унутрашњих послова Републике Србије постоје јединице које су специјализоване за борбу против трговине људима на различитим нивоима. У оквиру Управе граничне полиције постоји Одељење за сузбијање илегалних миграција и трговине људима, као и различите јединице које су одговорне за борбу против прекограничног криминала, илегалне миграције и трговине људима које делују у седам регионалних центара граничне полиције које делују у односу на суседне земље као и полицијске станице на аеродромима у Београду и Нишу. У склопу Службе за борбу против организованог криминала Управе криминалистичке полиције, постоји

посебно одељење одговорно за истрагу предмета трговине људима и кријумчарења миграната. Ово одељење са укупним бројем од 8 специјализованих инспектора спроводи две до пет истрага годишње које се односе на трговину људима и кријумчарење људи, а које води тужилац за организовани криминал. У оквиру напора за успостављање индикатора за препознавање жртава трговине људима током 2015. године један полицијски службеник СБПОК (Шеф Одсека за сузбијање трговине људима) учествовао је 3 на семинара (у својству учесника и предавача) који су били посвећени развоју индикатора за препознавање жртава трговине људима и препознавању индикатора који указују на жртве трговине људима. Током 2015. године ради побољшања организационих капацитета Управе криминалистичке полиције у области борбе против трговине људима у складу са најбољом праксом ЕУ, у складу са препорукама и примерима добре праксе, а на основу закључака проистеклих након студијске посете полицијским јединицама Аустрије која је реализована маја месеца 2015. године, полицијски службеници Одељења, Одсека за сузбијање трговине и кријумчарења људи, су након анализе постојећег стања и разматрања модалитета промене постојеће систематизације, сачинили предлог одредби Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству унутрашњих послова за радна места у СБПОК, Одељењу за сузбијање организованог општег криминала, на тај начин што би се из постојећег Одсека за сузбијање трговине и кријумчарења људи формирала два посебна одсека, и то: Одсек за сузбијање трговине људима и Одсек за сузбијање кријумчарења људи са елементима организованог криминала. У оквиру спровођења анализе постојеће правне регулативе у циљу успостављања ЈИТ и јачања капацитета МУП Р. Србије у борби против трговине људима кроз вођење истрага у оквиру ЈИТ, 4 полицијска службеника СБПОК-а су узели учешће у семинарима одржаним у Словенији и Србији у мају и децембру 2015. године. На локалном нивоу, у Београду и још 26 подручних полицијских управа постоје различите организационе јединице (према величини града или области, или сходно томе да ли су у близини државне границе) у којој 352 полицајаца спроводе радње у вези са питањем странаца, борбом против илегалне миграције и трговине људима. Већина њих су прошли обуку за борбу против трговине људима и заштите жртава. У оквиру Дирекције полиције образована је Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима на националном нивоу са мултидисциплинарним приступом. Канцеларија ће између осталог на оперативном нивоу спроводити одлуке Савета за борбу против трговине људима и бити задужена за спровођење Националне стратегије превенције и сузбијање трговине људима, посебно женама и децом и заштиту жртава у Републици Србији за период од 2017 до 2022. године, као и пратећег Акционог плана. У периоду од 20.05.-30.06.2015. године реализована је мултисекторска обука за укупно 446 стручњака у образовним институцијама, установама социјалне заштите и у свим линијама рада полиције за примену индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима у 25 градова у Србији, а то су: Сомбор, Суботица, Сремска Митровица, Кањижа, Панчево, Кикинда, Нови Сад, Неготин, Зајечар, Књажевац, Пирот, Димитровград, Прокупље, Шабац, Нови Пазар, Рашка, Врање, Краљево, Лозница, Лесковац, Крагујевац, Ниш, Смедерево, Ужице и Пожаревац. Обука професионалаца који могу доћи у контакт са жртвама трговине људима о индикаторима трговине људима ће унапредити капацитете за ефикасно и благовремено откривање жртава трговине људима. Представници Центра за заштиту жртава трговине људима у децембру месецу одржали су 2 тренинга за представнике образовања у Београду, а том приликом договорено је креирање програма за рад са децом и младима на превенцији трговине људима и праћење примене индикатора у образовању. Тада је

обучено 40 стручњака у образовању, представника школских управа и основних и средњих школа за примену индикатора у образовању.

Организација и надлежност Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала уређени су Законом о организацији и надлежности државних органа за **борбу против високотехнолошког криминала** од 25.07.2005. године и Законом о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала који је ступио на снагу 01.01.2010. године. Када је реч о постојећем законодавном оквиру у области високотехнолошког криминала, исти обухвата и: Стратегију развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године; Закон о потврђивању Конвенције о високотехнолошком криминалу; Закон о потврђивању Протокола уз Конвенцију о високотехнолошком криминалу који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених преко рачунарских система; Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања; Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала и Закон о електронским комуникацијама, док је од подзаконских аката потребно истаћи Правилник о условима за пружање интернет услуга и осталих услуга преноса података и садржају одобрења и Правилник о условима за пружање услуга преноса говора коришћењем Интернета и садржају одобрења. Законодавни оквир Републике Србије је у области високотехнолошког криминала делимично усклађен са правним тековинама ЕУ. Република Србија је усклађена са Директивом 2011/93/EU, односно са Директивом 2013/40/EU, изузев одредби о казнама (чл. 9), док када је реч о дефиницији кривичних дела постоји делимична усаглашеност. Република Србија је ратификовала Конвенцију о високотехнолошком криминалу ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 19/2009) и Додатни протокол који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених преко рачунарских система ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 19/2009), те Конвенцију Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 1/2010). Институције Републике Србије надлежне за поступање у области високотехнолошког криминала су Посебно тужилаштво за борбу против високотехнолошког криминала, Виши суд у Београду, Министарство унутрашњих послова - Одељење за борбу против високотехнолошког криминала, Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Републичка агенција за електронске комуникације и Републичка радиодифузна агенција. Законом о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала из 2005. године основано је Посебно тужилаштво за борбу против високотехнолошког криминала. Специфичност рада Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала огледа се у стварној и месној надлежности. Наиме, стварна надлежност овог тужилаштва одређена је поменутиим законима и таксативним набрајањем група кривичних дела која под одређеним условима и начину извршења спадају у стварну надлежност Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала. Поред кривичних дела против безбедности рачунарских података одређених Кривичним закоником, ово тужилаштво надлежно је и за кривична дела против интелектуалне својине, имовине, привреде и правног саобраћаја код којих се као објекат или средство извршења кривичних дела јављају рачунари, рачунарски системи, рачунарске мреже и рачунарски подаци, као и њихови производи у материјалном или електронском облику, ако број примерака ауторских дела прелази 2.000 или настала материјална штета прелази износ од 1.000.000,00 динара, кривична дела против слобода и права човека и грађанина, полне слободе,

јавног реда и мира и уставног уређења и безбедности Републике Србије, која се због начина извршења или употребљених средстава могу сматрати кривичним делима високотехнолошког криминала. Што се тиче месне надлежности, Посебно тужилаштво за борбу против високотехнолошког криминала је надлежно за гоњење учинилаца кривичних дела на целој територији Републике Србије. У том тужилаштву раде Посебни тужилац за високотехнолошки криминал, два заменика Посебног тужиоца, три помоћника Посебног тужиоца и два административна службеника. У оквиру Министарства унутрашњих послова, образована је Служба за борбу против високотехнолошког криминала, у којој раде Начелник и 19 полицијских службеника у два одсека: Одсеку за сузбијање електронског криминала и Одсеку за борбу против криминала и области интелектуалне својине. За поступање у предметима високотехнолошког криминала надлежан је Виши суд у Београду за територију Републике Србије, а за одлучивање у другом степену надлежан је Апелациони суд у Београду. У Вишем суду у Београду није спроведена специјализација судија нити формирано посебно одељење, а поступање у овој материји у надлежности је судија Кривичног одељења. Током 2015. године настављено је усавршавање административних капацитета Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал кроз континуиране специјалистичке програме обука заменика јавног тужиоца и тужилачких помоћника. У оквиру сарадње са Саветом Европе Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал учествовало је и организовало низ активности у оквиру пројекта „Cyber@IPA“. Од многобројних активности, обука, семинара и присуства на разним конференцијама и радионицама, истичемо учешће шефа делегације Републике Србије при Т-СУ Комитету - Посебног тужиоца за високотехнолошки криминал у раду наведеног комитета Савета. током 2015. и 2016. године. Посебни тужилац за високотехнолошки криминал је у току 2015. године у фебруару, јуну, септембру и децембру као члан Бироа Т-СУ Комитета учествовао и у раду SEG групе (Групе за обезбеђење доказа у компјутерском облаку) овог Комитета „Будимпештанске Конвенције“ Савета Европе. Посебно тужилаштво је укључено у заједнички пројекат Савета Европе и Европске Уније „GLACY“, чији је циљ свеобухватна примена „Будимпештанске конвенције“ и пружање директне административне и техничке помоћи земљама у свету које су обухваћене овим пројектом. Специфични циљ овог пројекта, чија ће примена трајати до 2016 године, се огледа у омогућавању органима кривичноправног система да ступају у међународну сарадњу у вези високотехнолошког криминала и размене електронских доказних средстава на основу „Будимпештанске конвенције“. Такође, Посебни тужилац за високотехнолошки криминал, у својству члана Бироа Т-СУ комитета Савета Европе за „Будимпештанску конвенцију“, наставиће учешће у раду Групе за прекогранични криминал ове конвенције, као и у активностима које се тичу израде даљих Препорука и Смерница за примену конвенције, а посебно израде Трећег додатног протокола ове конвенције у вези међународне сарадње земаља потписница. Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал наставља активности и на спровођењу пројекта Савета Европе и Европске Уније Cyber@OCTOPUS до краја 2016 године, у правцу организације „Октопус“ конференција и пружања савета и друге помоћи земљама које се припремају за примену „Будимпештанске конвенције“ и других сродних докумената у вези заштите података и заштите малолетних лица и деце. У оквиру пројекта ИПА 2011 „Спровођење права интелектуалне својине“ који је окончан у фебруару 2016. године реализован је TWINNING пројект који је имао за циљ јачање административних капацитета за спровођење права интелектуалне својине. Главни партнери у пројекту су Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, Сектор тржишне инспекције и Дански завод за патенте и жигове као водећи партнер и Trading Standards

North West из Велике Британије као млађи партнер. Такође, корисници пројекта који су учествовали у реализацији су и Завод за интелектуалну својину, Министарство унутрашњих послова, Министарство финансија – Управа царина и Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал. Циљ пројекта је унапређење спровођења права интелектуалне својине и даља хармонизација националног правног оквира у области спровођења права интелектуалне својине са Европским стандардима. Усклађивање процедура за спровођење права интелектуалне својине и уништавање пиратских и кривотворених производа, нарочито у оквиру надлежности Тржишне инспекције, Управе царина, Министарства унутрашњих послова и правосудних органа, треба да допринесе ефикаснијој имплементацији. Републичко јавно тужилаштво укључено је у спровођење твининг пројекат „E-Business Development“ чији су главни корисници Министарство трговине, туризма и телекомуникација и Министарство финансија и економије. Циљ пројекта је јачање електронске трговине и коришћење нових технологија ради повећања ефикасности и флексибилности владе. Посебни тужилац за високотехнолошки криминал је члан управног одбора овог пројекта, у оквиру кога се реализују обуке за представнике правосуђа из области високотехнолошког криминала. Такође, Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал укључено је и у регионални пројекат Савета Европе и Европске уније „Proceeds@IPA“ чији је циљ оспособљавање и јачање капацитета државних органа надлежних за борбу против високотехнолошког криминала у Републици Србији и земљама у региону у поступцима одузимања имовине у предметима високотехнолошког криминала. По позиву Савета Европе формиран је оперативни тим који чине представници Министарства правде, јавног тужилаштва, Министарства унутрашњих послова, Управе за спречавање прања новца, Правосудне академије и Јединице за финансијске истраге. У оквиру овог пројекта спроведене су две експертске мисије током априла и септембра 2016. године. Поред наведеног, важно је истаћи да је сходно Акционом плану за Поглавље 24, марта 2016. године спроведена ТАИЕХ мисија у циљу анализе постојећег законодавног оквира и утврђења степена усклађености са правним стандардима ЕУ. На основу спроведене анализе током првог квартала 2017. године биће упућена иницијатива за измену релевантних прописа у овој области.

Нови Закон о оружју и муницији („Сл. гласник РС“ број 20/2015) који је ступио на снагу 04.03.2015. године, усклађен је са Директивом Европске уније о контроли набавке и поседовања оружја 91/477/СЕЕ и Директивом 2008/51/ЕС, осим у делу који се односи на издавање Европског пасоша за оружје. Новим Законом о оружју и муницији уређује се набављање, држање, ношење, колекционарство, поправљање, преправљање, **промет, посредништво и превоз оружја и муниције**. Одредбе овог закона односе се и на странце, али се не примењују на државне органе који набављају, држе, носе и превозе оружје и муницију у складу са посебним прописима. Израђени су и усвојени следећи правилници из надлежности Министарства унутрашњих послова: Правилник о оспособљавању оружја („Службени гласник РС“ број 9/16), Правилник о обуци у руковању ватреним оружјем, условима за бављење поправљањем и преправљањем оружја и прометом оружја и муниције („Службени гласник РС“ број 13/06), Правилник о просторно-техничким условима за безбедан смештај и чување оружја и муниције („Службени гласник РС“ број 9/16), Правилник о начину вођења и обрасцима евиденција надлежног органа о оружју предвиђених Законом о оружју и муницији („Службени гласник РС“ број 12/06) Правилник о поступку издавања, изгледу и садржини образаца и исправа о оружју предвиђених Законом о оружју и муницији („Службени гласник РС“ број 16/06) Правилник о евиденцијама које воде правна лица и предузетници („Службени гласник РС“ број 3/16), Правилник о

поступку давања оружја на послугу („Службени гласник РС“ број 95/15). На основу Закона о оружју и муницији, Министарство здравља донело је Правилник о утврђивању здравствене способности физичких лица за држање и ношење оружја („Службени гласник РС“ бр. 25/16). Министарство унутрашњих послова је започело израду нове Стратегије за контролу стрељачког и малокалибарског наоружања за период 2016-2021. године. Корак који претходи изради нове Стратегије је фаза евалуације Стратегије за контролу стрељачког и малокалибарског наоружања за период од 2010-2015. године, чији је циљ оцена циљева који су били предвиђени Стратегијом, која је престала да важи. Послови који се односе на извршење Закона о оружју и муницији на нивоу Министарства унутрашњих послова организовани су у Дирекцији полиције, Управи за управне послове, као и у полицијским управама и полицијским станицама са укупно 331 полицијским службеником. Министарство унутрашњих послова је у периоду од 17.02.-01.03.2016. године одржало семинаре чија је сврха обученост полицијских службеника који раде на пословима оружја ради примене новог Закона о оружју и муницији као и ради примене новог ИТ система У Министарству унутрашњих послова Републике Србије, Управи криминалистичке полиције, Служби за борбу против организованог криминала, формиран је Одсек за сузбијање кријумчарења оружја и опасних материја као специјализована јединица чија је основна намена сузбијање кријумчарења ватреног оружја. Одсек има укупно 5 систематизованих и попуњених радних места. Полицијски службеници активно учествују у обукама које се спроводе приликом реализације активности у оквиру Акционог плана за Поглавље 24, које се односе на тим експерата за оружје који је оформљен на основу препоруке Европске комисије за Поглавље 24. Реализована активност која је планирана Акционим планом, а која се односила на организовање студијске посете Министарству унутрашњих послова Италије, омогућила је упознавање са правним оквиром деактивирања оружја у Европској унији што је имплементирано кроз Правилник о онеспособљавању оружја. Спроведена је студијска посета Шведској у временском периоду од 10.05.-13.05.2015. године, кроз коју је омогућено упознавање са најбољим решењима за успостављање ближе и брже сарадње и размене информација са ЕУ и другим државама. Дана 30.03.2015. године, Министар унутрашњих послова Републике Србије донео решење о формирању Сталног тима за унапређење мера за сузбијање кријумчарења оружја и опасних материја Министарства унутрашњих послова и сарадње у тој области на унутрашњем и међународном плану. Након формирања Сталног тима одржана су два састанка са члановима тима. Надаље, одржана је радионица везану за израду интерног акта-упутства о процедурама за размену информација и обавештајних података. Такође, полицијски службеници су се и упознали са улогом ЕУРОПОЛ-а у борби против недозвољене трговине оружје кроз студијску посету ЕУРОПОЛ-у у временском периоду од 08.06.2015. године до 10.06.2015. године. Дана 29.10.2015. године директор полиције је, по овлашћењу Владе Р. Србије, потписао меморандум о успостављању експертске групе земаља ЈИЕ у циљу унапређења размене информација и обавештајних података кроз учешће у Експертској групи земаља југоисточне Европе за ватрено оружје.

Правни и институционални оквир Републике Србије је делимично усклађен у области **заштите сведока**. Наиме, поред тога што је ратификовала Конвенцију Уједињених нација (УН) против транснационалног организованог криминала (усвојеном резолуцијом А/RES/55/25 од 15. новембра 2000. године) са допунским протоколима, Република Србија је своје законодавство ускладила и са Препоруком број R (97) 13 о застрашивању сведока и права одбране, Препоруком број R (2000) 11 о активностима против трговине људима ради сексуалне експлоатације, Препоруком број R (2001) 11 о

главним принципима за борбу против организованог криминала, Препоруком број R (2005) 9 о заштити сведока и сарадника правде, Резолуцијом Савета од 20.12.1996. године о лицима која сарађују са правосудним органима у борби против међународног организованог криминала. Такође, Законом о Програму заштите учесника у кривичном поступку дана 01.01.2006. године оформљена је специјализована Јединица за заштиту у оквиру Министарства унутрашњих послова која је задужена за спровођење Програма заштите над сведоцима и њима блиским лицима.

Република Србија је делимично усклађена са Директивом 2012/29/EU. Такође, уз Службу за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима у Вишем суду у Београду, у Одељењу за ратне злочине, која је изменом Судског пословника овлашћена и на поступање у предметима организованог криминала, Службе за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима основане су и при Вишим судовима у Републици Србији, а Службе за информисање оштећених лица и сведока основане су у Вишим јавним тужилаштвима у центрима апелационих подручја (Београд, Нови Сад, Крагујевац и Ниш). Међутим, с обзиром да не постоји свеобухватни систем подршке оштећенима сведоцима у току целог кривичног поступка, Република Србија није у потпуности усклађена у делу који се односи на систем подршке оштећеним лицима/сведоцима.

Мере планиране за период од 2016 - 2018. године (и период од 2018 - 2021. године)

Сагласно препорукама реализоваће се активности које ће бити усмерене на бољу сарадњу, интеграцију и побољшање протока информација. Успостављање ИЛР спроводи се кроз пројекат полиција Србије и Шведске под називом “Развој модела **Intelligence Led Policing** у МУП-у Србије”. У циљу имплементације ефективне, ефикасне и економичне модела ИЛР, Министарство унутрашњих послова спровешће следеће активности: током 2017. године објединиће јединице које обављају криминалистичко обавештајне послове; успоставиће модел ИЛР на сва три нивоа (национални, регионални и локални), закључно са 2017. годином; формираће групе за руковођење и управљање на стратешком и оперативном нивоу, закључно са 2017. годином; током 2016. године прецизније ће уредити нормативни оквир; надоградити и интегрисати постојеће базе података, закључно са 2018. годином; успоставити одрживе системе обуке у свим областима релевантним за ИЛР, закључно са 2017. годином; те развити стандарде и процедуре; односно капацитете за израду стратешких и оперативних процена и планова и доношења одлука на основу обавештајних података.

Република Србија ће се до краја 2017. године припремити за успостављање **криминалистичко обавештајни систем (КОС)** и сигурне платформе за комуникацију међу органима за спровођење закона, кроз израду адекватног правног оквира за електронску размену података између надлежних државних органа и успостављање техничких услова у оквиру Министарства унутрашњих послова и других релевантних институција, као и успостављањем система обуке људских ресурса и стручног образовања. Планиране активности укључују и паралелни развој Информационо комуникационе инфраструктуре (ИКТ) реализоване у складу са свим безбедносним стандардима који важе за управљање критичном информационом инфраструктуром на нивоу ЕУ и нормативном оквиру везаном за заштиту података. У циљу побољшавања прикупљања обједињених статистичких података о кривичним делима, Министарство правде Републике Србије ће, у сарадњи са другим институцијама, до – краја 2016. године успоставити и обезбедити примену методологије сакупљања, праћења и

извештавања о кривичним делима организованог криминала и корупције (евиденције - track records) у свим институцијама које су задужене за борбу против организованог криминала и корупције. Унапређење међуинституционале сарадње и координација оперативних активности између свих субјеката који учествују у борби против организованог криминала спроводиће се унапређењем нормативног оквира у области борбе против организованог криминала, унапређењем методологије прикупљања података, праћења и извештавања о кривичним делима (евиденције) организованог криминала у свим институцијама које су задужене за борбу против организованог криминала, на основу чега ће се унапредити и капацитети за анализу и даљи развој као и статистичко извештавање сагласно усвојеним стандардима и методологији. У циљу побољшања међуинституционалне сарадње и координације оперативних активности свих субјеката који учествују у борби против организованог криминала предложена је реализација light Twining пројекта из програма европске претприступне помоћи за програмски циклус ИПА 2015. Упознавање са искуствима добре праксе, правцима развоја и експертским знањима у овој области у земљама Европске уније реализоваће се кроз ТАИЕХ инструменте.

Република Србија спроводи анализу улоге и праксе служби безбедности и полиције у спровођењу посебних истражних радњи у фази кривичне истраге, на основу које Биро за координацију рада служби безбедности треба закључно са фебруаром 2016. године израдити одређене препоруке. Такође, Канцеларија Савета ће у другом кварталу 2016. године организовати ТАИЕХ радионицу у вези са најбољом праксом примене посебних истражних радњи у фази кривичне истраге. У наредном периоду планира се предузимање мера и активности за успостављање националног **система заштите тајних података** компатибилног са међународним стандардима и системима ЕУ и унапређење сарадње са међународним организацијама у области заштите тајних података и развој националних капацитета сајбер одбране и безбедности. У том смислу, планира се измена Закона о тајности података и других подзаконских аката Р. Србије који регулишу ову област, у складу са Одлуком Европске Комисије (2015/444) од 13. марта 2015. године о безбедносним прописима за заштиту тајних података ЕУ. У односу на садашње стање и постојеће организационе структуре, где се у Канцеларији Савета националну безбедност и заштиту тајних података три организационе целине баве радом са тајним подацима, у наредном периоду, у складу са реформом државне управе, предвиђено је, смањивање појединих организационих целина са одсека на групе и прерасподела послова између организационих јединица. У наредном периоду, планира се запошљавање још једанаест лица у Канцеларији Савета за националну безбедност и заштиту тајних података. Такође, у 2018. години планирано је покретање пројекта из области рада Канцеларије Савета за националну безбедност и заштите тајности података.

Имајући у виду препоруку која се односи на предузимање мера усмерених ка јачању капацитета полиције, Тужилаштва за организовани криминал и Управе за борбу против прања новца да проактивно истражује организовани криминал, укључујући економски и финансијски криминал, као што је прање новца, у назначеном периоду је неопходно спровести мере које се односе на спровођење и развијање процеса проактивних истрага, јачање капацитета наведених институција за спровођење проактивних истрага, успостављање и развијање система ефикасних инструмената за стратегијску анализу организованих криминалних група и координације свих носилаца **борбе против организованог криминала**, измену правног оквира, креирање програма мултидисциплинарних обука за вођење проактивних истрага свих носилаца борбе против организованог криминала, унапређење сарадње и координација активности

свих носилаца борбе против организованог криминала, те доношење стратегије која свеобухватно унапређује ефикасност финансијских истрага. У наведеном смислу предвиђено је спровођење анализе организационе структуре, капацитета и овлашћења државних органа у борби против организованог криминала и корупције како би се постигла ефикасност и јачање независности свих релевантних институција, развијање процедуре за укључивање представника различитих релевантних државних органа у кривични поступак, увођење регистра проактивних истрага како би се пратила њихова ефикасност и извештавало о резултатима ових истрага, оснивање тима економских форензичких стручњака у Тужилаштву за организовани криминал и другим органима где је то предвиђено Стратегијом финансијских истрага, јачање материјално-техничких капацитета Тужилаштва за организовани криминал да спроводи проактивне истраге кроз развој информационог система у складу са безбедносним стандардима за размену података и заштиту личних података, јачање административних капацитета Тужилаштва за организовани криминал повећањем броја заменика тужилаца, тужилачких помоћника и помоћног особља, укључујући и њихову специјализацију, те спровођење обука органа који учествују у проактивним истрагама организованог криминала, затим јачање капацитета Управе за спречавање прања новца у смислу просторних, техничких, кадровских и професионалних капацитета, у складу претходно са спроведеном анализом, јачање административних капацитета специјализоване Јединице за финансијске истраге у оквиру Министарства унутрашњих послова на основу резултата извршене анализе, спровођење најбоље праксе и решења на пољу борбе против финансијских превара у складу са Оквирном одлуком Савета 2001/413/ЈНА, јачање стручних капацитета полиције, тужилаца и судија путем одржавања радионица о преварама које врше правна лица, те унапређење знања о моделима аналитичког рада у свеобухватном приступу у поступку одузимања имовине у државама чланицама ЕУ. Јединица за финансијске истраге ће у том смислу наставити обуке и стручно усавршавање запослених, сагласно пројектованим активностима у Акционом плану за поглавље 24 у виду експертских мисија, радионица и семинара. Тренутно је Јединица за финансијске истраге активно укључена у оквиру два пројекта: iPROCEEDS- финансиран од стране ЕУ и Twining пројекта IPA 2013 под називом „Fights against organised crime“. Један од приоритета обуке запослених ће бити примена механизма размене информација о финансијским истрагама на међународном нивоу. Планира се и наставак јачања капацитета кроз пријем нових кадрова, сагласно планираним активностима и динамици из Акционог плана за поглавље 24. Такође, ову динамику је предвиђено да прати развој одговарајућих материјално техничких капацитета као и наставак повезивања са електронским базама других државних институција, а на чему се интензивно ради. Током 2016. године, доношењем новог Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, оствариће се усклађеност у односу на постојеће стандарде ЕУ у области одузимања незаконито стечене имовине са Одлукама Савета Европске уније, и то: Одлуку 2001/500/ЈНА која се односи на прање новца, идентификацију, проналажење, замрзавање и конфискацију средстава и прихода стечених извршењем кривичног дела, Одлуку 2003/577/ЈНА која се односи на замрзавање имовине, Одлуку 2005/212/ЈНА која се односи на конфискацију имовине стечене извршењем кривичног дела и Одлуку 2006/783/ЈНА која се односи на узајамно признавање налога за конфискацију имовине, те Директиву Европске уније 2014/42/EU која се односи на замрзавање и конфискацију имовине и прихода проистеклих из кривичног дела у Европској унији. Закључно са 2017. годином планирано је успостављање Канцеларије за повраћај имовине (Asset recovery office) у оквиру Министарства унутрашњих послова - Јединице за финансијске истраге у складу са Одлуком Савета ЕУ 845/2007 ЈНА. У складу са успостављањем Канцеларије за

повраћај имовине, Јединица за финансијске истраге је реализовала две ТАИЕХ експертске мисије. Прва експертска мисија одржана је са италијанским експертима у јануару 2016. године, док је друга експертска мисија одржана у марту 2016. године са немачким експертом. Посете су се односиле на упознавање са најбољом праксом у спровођењу стандарда ЕУ у домену финансијских истрага, као и раду тзв. АРО канцеларија у Италији и Немачкој. Такође, треба нагласити да Јединица за финансијске истраге поступа по замолницама које су упућене путем међународне правне помоћи као и континуирано остварује сарадњу преко ИНТЕРПОЛ-а И CARIN мреже у домену идентификовања незаконито стечене имовине. Република Србија ће у 2016. години изменити и Кривични законик, Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривична дела. Такође, Република Србија ће 2016. године изменити Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, који ће бити усклађен са новим препорукама FATF, те са Директивом 2015/849/PUP.

Република Србија ће у 2016. години усвојити Националну стратегију превенције и сузбијања **трговине људима**, посебно женама и децом и заштиту жртава у Републици Србији са пратећим Акционим планом. Такође, у току 2016. године у оквиру Министарства унутрашњих послова, биће именован Национални координатор за борбу против трговине људима. Република Србија ће ратификовати Европску конвенцију о компензацији жртвама насилних кривичних дела. Након спроведене анализе, Република Србија ће до краја 2018. године изменити Кривични законик, Законик о кривичном поступку, Закон о полицији, Закон о странцима, Закона о социјалној заштити, Закон о бесплатној правној помоћи и Закон о здравственој заштити чиме ће се постићи потпуна усклађеност са Директивом 2011/36/EU, Директивом 2004/81/EC, Директивом 2012//29/EU, укључујући и "Амбер аларм" (Amber alert). Поред тога, у току 2019. године биће успостављена Национална канцеларија известиоца. Побољшање организационих капацитета Управе криминалистичке полиције реализоваће се кроз ИПА 2013 и ИПА 2014. Такође, планирано је повећање капацитета специјализованих полицајаца криминалистичке полиције и тужилаца за трговину људима кроз обуку и семинаре заједно са организацијама цивилног друштва. У оквиру пројекта „Ангажовање и подршка на националном нивоу за смањење појаве дечијег рада” (пројекат Међународне организације рада и Министарства САД), планирана је реализација следећих активности: Истраживање и праћење нових глобалних и националних трендова у циљу развијања посебних мера превенције и сузбијања ризика од трговине децом у вези са добровољним или присилним миграцијама деце, најгорим облицима дечијег рада, ризицима који произилазе из злоупотребе комуникационих и информационих технологија за порнографију и проституцију; Унапређивање наставних садржаја у високошколским институцијама на којима се школују стручњаци који раде са децом, жртвама трговине људима и искоришћавања у проституцији и порнографији и са децом из угрожених друштвених група; Јачање компетенција стручњака који раде са децом жртвама трговине и искоришћавања у проституцији и порнографији из образовно-васпитних установа, система социјалне и здравствене заштите, полиције, правосуђа и цивилног сектора за спровођење програма превенције, заштите и реинтеграције деце, жртава трговине и искоришћавања у проституцији и порнографији; Дефинисање и усвајање модела сарадње са компанијама које промовишу друштвено одговорно пословање у области превенције трговине децом и искоришћавања у проституцији и порнографији.

Република Србија ће до 2018. године у циљу потпуног усклађивања са правним тековинама ЕУ, изменити Кривични законик у смислу увођења кривичног дела којим ће се инкриминисати порицање, минимализовање, одобравање или оправдавање геноцида или злочина против човечности, као и изменити Закон о електронским комуникацијама у смислу редефинисања појма „задржани подаци“, нарочито у ИП саобраћају, дефинисање тзв. „власничких/претплатничких података“ и начин њиховог прикупљања и коришћења у кривичном поступку. Такође, нацртом Закона о изменама и допунама Кривичног законика прописана је дефиниција појма „дечја порнографија“ у складу са Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (Ланзарот конвенција). Капацитети Посебног тужилаштва за **борбу против високотехнолошког криминала** биће ојачани до 2018. године проширењем систематизације за два заменика јавних тужилаца, два помоћника тужилаштва и три члана административног особља уз обезбеђење адекватних материјално-техничких услова. Министарство унутрашњих послова ће до 2018. године успоставити Одсек за истраге злоупотреба кредитних картица, електронске трговине и електронског банкарства и Одсек за сузбијање нелегалног и штетног садржаја на интернету. Такође, јачање капацитета Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала, Специјалне полицијске јединице за високотехнолошки криминал, судова и других релевантних институција биће спроведено кроз специјализоване обуке. Надаље, Тужилаштво ће потписати споразуме о сарадњи између државних органа и институција цивилног друштва у борби против високотехнолошког криминала у циљу формализовања постојећих и унапређења нових облика сарадње и повећања ефикасности поступања надлежних државних органа у овој области.

Република Србија ће у наредном периоду донети Стратегију контроле стрелачког и лаког оружја Републике Србије за период 2016-2021. године, која ће имати за циљ смањење количине и борбу против нелегалне производње, поседовања и трговине стрелачког и лаког **оружја** у свим аспектима. Управа за управне послове отпочела је рад и у наредном периоду сачиниће нови нацрт Стратегије, као и Акциони план за спровођење Стратегије. У циљу усклађивања са Директивом 477/91 и Директивом 51/08, измениће се Закон о оружју и муницији до краја 2018.

Република ће ојачати систем **заштите сведока** повећањем броја извршилаца у Јединици за заштиту Министарства унутрашњих послова, као и развити мрежу служби за подршку оштећеним лицима/сведоцима у 2018. години, у складу са спроведеном анализом. Ова област једна је од тема за програмирање будуће помоћи Републици Србији у оквиру ЕУ ИПА 2016 фондова. Такође, министарство правде основаће радну групу за измену Законика о кривичном поступку у циљу усклађивања са Директивом 2012/29/EU. У циљу потпуног усклађивања законодавног оквира са директивом 2012/29/EU Министарство правде ће у 2016. години изменити законодавство које се односи на промену идентитета.

3.24.7. Борба против тероризма

Преглед стања

Позитивни законски оквир Републике Србије који уређује супротстављање тероризму, укључујући превенцију и репресију, у највећем делу је усклађен са међународним стандардима, као и са правним тековинама Европске уније (ЕУ).

Резултат спроведене анализе усаглашености националног законодавства у области борбе против тероризма са Оквирном одлуком Савета 2002/475/ЈНА од 13. јуна 2002. године о борби против тероризма са изменама и допунама у Оквирној одлуци Савета 2008/919/ЈНА од 28. новембра 2008. године, указује потпуну усаглашеност са овом оквирном одлуком.

Кривични законик Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05-испр, 107/05-испр, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13 и 108/14), његов општи део, који садржи одредбе које важе за сва кривична дела одређена овим закоником или другим законом, па тиме и за кривична дела тероризма, као и посебан део, у коме су, поред осталих, инкриминисана кривична дела тероризма, односно кривична дела у вези са тероризмом, у потпуности је складу са међународним стандардима и преузетим међународним обавезама Републике Србије, као и са наведеном оквирном одлуком Савета. Овај закон успоставља материјално-правну основу за ефикасну превенцију и спречавање терористичког деловања, постизањем стања у коме ће сва чињења, која су у функцији планирања, припремања и извршења терористичких аката или финансирања и пружања других видова подршке терористичким активностима, укључујући јавно подстицање, врбовање или обучавање, као и сама радња терористичког удруживања, бити инкриминисана, односно проглашени за тешка кривична дела, са запређеном санкцијом која одговара њиховој тежини, а одговорни изведени пред суд и у ефикасном судском поступку осуђени на заслужену казну. Овим је Република Србија у потпуности у национално законодавство пренела одредбе Резолуције 2178 (2014) Савета безбедности Уједињених нација (СБ УН).

Такође, повећани су законодавни капацитети и способност супротстављања новим изазовима као што је феномен „Страних бораца”, доношењем Закон о изменама и допунама Кривичног законика („Службени гласник РС”, број 108/2014) у Народној скупштини 10. октобра 2014. године. Овим законом су уведена два нова кривична дела – Учествовање у рату или оружаном сукобу у страној земљи (члан 386а) и Организовање учествовања у рату или оружаном сукобу у страној земљи (члан 386б), чиме је инкриминисан одлазак држављана Републике Србије на територије других држава и учешће у оружаним конфликтима, као и радња организовања ових лица за одлазак на страна ратишта, са запређеном казном затвора од шест месеци до пет година за прво, односно од две године до десет година за друго кривично дело.

Народна скупштина Републике Србије у фебруару 2016. године усвојила је Закон о међународним мерама ограничавања („Службени гласник РС”, број 10/16), имплементациони инструмент законске снаге, којим се омогућава директна примена међународних мера ограничавања, које представљају преузету међународну обавезу Републике Србије на основу обавезујућих међународних инструмената. Међу овим мерама налазе се и оне од суштинског значаја за превенцију и борбу против тероризма на националном, регионалном и глобалном плану као што су: забрана трговином оружјем, забрана уласка на територију Републике Србије или преласка преко њене територије, привремено ограничавање располагања имовином која се налази на територији Републике Србије и привремено ограничавање располагања средствима.

У погледу неопходне процесно-правне основе за гоњење извршилаца кривичних дела тероризма, односно кривичних дела повезаних са тероризмом, Законик о кривичном поступку („Сл.гласник РС”,бр.72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 104/13 и 55/14) садржи кодификована процесна правила, чији је циљ да нико невин не буде осуђен, а да се учиниоцу кривичног дела изрекне кривична санкција под условима које прописује кривични закон, на основу законито и правично спроведеног поступка, чиме је у потпуности усклађен са општеприхваћеним правним стандардима и преузетим међународним обавезама Републике Србије у овој области. Осим што је овим законом успостављена тужилачка истрага, утврђена правила о примени посебних доказних радњи у случају терористичког деловања (пресретање и снимање комуникација, тајно праћење и снимање, симуловани правни послови, рачунарско претраживање личних и са њима повезаних података, прикривени иследник и контролисане испоруке), те одузимање имовинске користи стечена кривичним делом, садржи и посебне одредбе које се односе на споразум о признању кривичног дела, споразум о сведочењу окривљеног и споразум о сведочењу осуђеног, чиме се успостављају законске претпоставке за лакше откривање и доказивање кривичних дела тероризма, укључујући и регрутовања од стране терористичких група, што је посебно значајно с обзиром да се у борби против тероризма државе често ослањају на сведочење људи који су тесно повезани са терористичким групама и који су више од других угрожени застрашивањем. Овим је постигнута и потпуна усклађеност овог прописа са чланом 6. Оквирне одлуке Савета о борби против тероризма, која уређује посебне околности.

Такође, одредбе ових закона, заједно са одредбама других закона, као што су Закон о одговорности правних лица за кривична дела („Службени гласник РС”; број 97/08), Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела („Службени гласник РС”, број 32/13), те Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима („Службени гласник РС”, бр. 20/09) усклађене су са Заједничким ставом Савета о борби против тероризма (2001/930/ЗВСП), као и чланом 4. Одлуке Савета о размени информација и сарадњи у вези са кривичним делима тероризма, (2005/671/ЈНА - који третира захтеве за правну помоћ и спровођење пресуда), уз рестриктиван изузетак у законодавству Републике Србије у случају да се основано верује да је оптужба за тероризам учињена у циљу гоњења лица због расе, вере, националне припадности, етичког порекла, политичке припадности или пола, што је у складу са потврђеним међународним уговорима, Уставом и законом.

У погледу усклађености са Одлуком 2005/671/ЈНА о размени информација и сарадњи у вези са кривичним делима тероризма, Служба за борбу против екстремизма и тероризма у оквиру Министарства унутрашњих послова Републике Србије централно је тело за сарадњу са ЕУОРОПОЛОМ по питањима размене информација у борби против тероризма. Србија је 2014. године, закључила Споразум о оперативној и стратешкој сарадњи са Еурополом. Такође, Законом о међународној правној помоћи у кривичним стварима, у члану 96, установљава правни основ за оснивање заједничких истражних тимова, а који укључују и оне за борбу против тероризма.

Међутим, у овом сегменту, потребно је и додатно усклађивање са Оквирном одлуком Савета 2005/2014/ЈНА о примени принципа узајамног признавања новчаних казни и са Директивом 2014/42/ЕУ о замрзавању и одузимању средстава за вршење кривичног дела и прихода добијених кроз вршење кривичних дела, које ће се постићи доношењем Закона о измени Закона о одузимању имовине проистеклог из кривичног дела.

У циљу потпуног усклађивања са Одлуком Савета 2005/671/ЈНА о размени информација и сарадњи у вези са кривичним делима тероризма неопходно је извршити измене и допуне Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела („Службени гласник РС“, бр. 42/02, 27/03, 39/03, 67/03, 29/04, 58/04, 45/05, 61/05, 72/09, 72/11, 101/11 и 32/13). Радна група коју предводи Министарство правде припремила је Нацрт закона о измени и допуни овог закона, у погледу кога је окончана јавна расправа. Рад на овом закону тренутно се налази у фази прибављања мишљења релевантних институција, како би се, између осталог, утврдило да ли је у потпуности усклађен са Одлуком савета. Очекује се усвајање закона у четвртм кварталу 2016. године.

Такође, Република Србија још увек није одредила надлежно тело за потребе кореспондирања са ЕУРОЈУСТОМ.

Област финансирања тероризма регулисана је, пре свега, Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник“ бр. 20/2009, 72/2009, 91/2010 и 139/2014), као и другим законима који прописују обавезе разним субјектима у финансијском, нефинансијском као и државном сектору да предузимају радње и мере за спречавање и откривање прања новца и финансирање тероризма.

Најважнији међународни стандарди у овој области су препоруке које доноси међународно тело које поставља међународне стандарде у области борбе против прања новца и финансирања тероризма, FATF – Financial Action Task Force, као и Директива (ЕУ) 2015/849 Европског парламента и Савета од 20. маја 2015. године о спречавању коришћења финансијског система у сврхе прање новца или финансирање тероризма, позната и као „Четврта директива“.

Закон о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма („Службени гласник РС“, број 29/2015), донет 20. марта 2015. године, представља темељни имплементациони инструмент за преношење у национално законодавство Републике Србије релевантних резолуција СБ УН из ове области –1267 (1999),1988 (2011) и 1989 (2011), као и пратећих резолуција Овим законом уређује се привремена административна забрана преноса, конверзије, располагања и премештања имовине „означених лица“ на основу одлуке надлежног државног органа, као и процедура за означавање, односно стављање лица на листу терориста, терористичких организација или финансијера терориста. Основни циљ доношење овог закона је унапређење борбе против тероризма успостављањем система превентивних и репресивних мера против финансирања тероризма као претходне, суштински битне фазе у припремању и извршењу терористичког напада. У циљу стварања услова за пуну имплементацију овог закона Влада Републике Србије је 16. јула 2015. године донела Решење о утврђивању листе означених лица („Службени гласник РС“ 69/2015). Након тога листа је више пута мењана и допуњавана у складу са изменама и допунама листе означених лица од стране релевантних комитета Савета безбедности Уједињених нација

Закон о платним услугама („Службени гласник РС“, број 139/2014), чија је примена отпочела 1. октобра 2015. године, успоставља обавезу лиценцирања ремитента, као услов за обављање пословања на финансијском тржишту Републике Србије.

Законодавство Републике Србије није усклађено са Директивом 2008/114/ЕЦ по питању идентификације и обележавања Европске критичне инфраструктуре.

Када је у питању супротстављање тероризму на стратешком нивоу, децембра 2014. године Влада је усвојила Националну Стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма и Акциони план за њено спровођење, чијем доношењу је претходила процена ризика од прања новца (2012) и процена ризика од финансирања тероризма (2014) у Републици Србији. За надзор над спровођењем Националне стратегије надлежна је Стална координациона група, коју чине представници више државних органа и агенција, и која је отпочела са предузимањем активности на имплементацији за период 2015-2019. година. Државни органи, као и обвезници по Закону о спречавању прања новца и финансирања тероризма, нарочиту пажњу посвећују ризицима који су препознати у националној процени ризика од прања новца и националној процени ризика од финансирања тероризма.

Такође, Влада Републике Србије усвојила је Стратегију истрага финансијског криминала за период од 2015. до 2016. године (“Службени гласник РС” број 43/15), која предвиђа утврђивање и документовање кретања новца током криминалних активности, односно његову трансформацију и начин коришћења.

Радна група коју је формирала Влада Републике Србије за израду Националне стратегије за превенцију и борбу против тероризма, окончала је рад на изради текста Нацрта стратегије и Акционог плана за њено спровођење, који су прошли фазу јавне расправе У Нацрту Стратегије акценат је на превенцији будућих напада, посебно на супротстављању радикализацији и насилном екстремизму, као све израженијем феномену, кроз јасно опредељивање стратегијских циљева: (1) Превенција одрадикализације, насилног екстремизма и тероризма;; (2) Заштита, учовањем и отклањањем претњи од тероризма и слабости у систему; (3) Гоњење терориста, уз поштовање људских права, владавине права и демократије и (4) Одговор система на терористички напад. Када су у питању конкретни стратегијски циљеви на супротстављању радикализацији и насилном екстремизму, нагласак је на унапређивању безбедносне културе у друштву, раној идентификацији узрока и фактора који погодују ширењу радикализма и насилног екстремизма који воде ка тероризму, активно деловање на елиминисању узрочника који погодују регрутацији младих за учешће у терористичким активностима и супротстављању коришћења дигиталне комуникације за ширење радикализације и насилног екстремизма. Такође, Нацрту Стратегије, да би се обезбедила њена потпуна примена и постигао успех у унапређењу рада, предвиђено је успостављање механизма за континуирано праћење и оцењивање реализације циљева и активности, које ће спроводити посебна Радна група за мониторинг и евалуацију, који ће формирати Влада. Механизми ће бити засновани на дефинисаним носиоцима активности, кључним индикаторима, временским оквиром и потребним финансијским средствима. Обухватиће све фазе и нивое спровођења Стратегије и пружиће информације о напретку и успешности остваривања циљева. Праћењем и оцењивањем ће се детаљније анализирати проблеми и препреке које су настале у процесу имплементације Стратегије и идентификовати остварена побољшања у институцијама, што ће пружити могућност за предлагање измена и допуна. Основ за праћење и оцењивање Стратегије ће бити Акциони план за њену имплементацију који ће бити саставни део овог стратешког документа. Радна група ће наставити рад на изради Акционог плана за спровођење ове стратегије, чије је усвајања орочено до краја 2016. године.

Административни капацитети

Кључни државни противтерористички актери, који су носиоци активности на превенцији и сузбијању тероризма и који представљају окосницу институционалног оквира, су полиција, безбедносно-обавештајне службе, Војска Србије, министарства (посебно финансија, правде и спољних послова) и правосуђе.

За послове превенције и сузбијања тероризма у полицији је успостављена специјализована организациона јединица - Служба за борбу против тероризма и екстремизма, која је у саставу Управе криминалистичке полиције Дирекције полиције МУП-а Републике Србије. Предмет рада ове службе је: прикупљање оперативних сазнања о организацијама, групама и појединцима, носиоцима терористичких активности; непосредан рад на криминалистичкој обради свих догађаја који су у директној или индиректној вези са тероризмом; увиђаји на лицу места; планирање и непосредна реализација мера према осумњиченима и извршиоцима и процесне радње у смислу подношења кривичних пријава, извештаја тужиоцу и суду. Планирано је спровођење даљих мера усмерених ка јачању капацитета Службе за борбу против тероризма и екстремизма, која подразумева следеће:

- формирање Одељења за превенцију насилног екстремизма и тероризма;
- попуњавање кадровских капацитета, унапређење материјалних и техничких услова за рад, спровођење специјалистичких обука;
- усвајање нових приступа у обављању послова из надлежности Службе, укључујући и рада полиције у заједници и рад полиције вођен обавештајним подацима, превенција радикализације и супротстављања коришћењу дигиталних средстава комуникације за промоцију насилног екстремизма и тероризма.

У борбу против тероризма у Републици Србији су укључене и службе безбедности и то: Безбедносно-информативна агенција (БИА), посебна организација Владе Републике Србије са статусом правног лица и Војнобезбедносна агенција (ВБА) и Војнообавештајна агенција (ВОА) као органи управе у саставу Министарства одбране, у складу са својим законом утврђеним надлежностима, пословима и овлашћењима. Њихова улога у супротстављању тероризму, укључујући и спречавање финансирања тероризма се приоритетно огледа у проактивном превентивном деловању на раном препознавању ризика од ових асиметричних претњи безбедности.

У области спречавања финансирања тероризма Управа за спречавање прања новца је један од органа Републике Србије надлежан за спровођење релевантних делова европских правних тековина. У циљу ефикаснијег коришћења постојећих и изградње нових капацитета у Управи за спречавање прања новца неопходно је повећати људске ресурсе, просторне капацитете, као и формирати тренинг центар. Такође, неопходно је даље јачање ресурса кроз стручно усавршавање и обуку, као и сарадњу са надлежним органима других држава и међународних организација.

Министарство правде један од кључних државних органа Републике Србије на плану усклађивања националног законодавства са европским правним тековинама из ове области, путем израде нацрта закона и упућивања текста предлога Влади на усвајање, као и надзора над њиховим спровођењем, након што их изгласа Народна скупштина. Из области борбе против тероризма, у наредном периоду очекују се измене и допуне

Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела и Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела.

Када је реч о Републичком јавном тужилаштву, према Законикау о кривичном поступку, када су у питању кривична дела тероризма, основно право и основна дужност јавног тужиоца је гоњење учинилаца кривичних дела, односно јавни тужилац је надлежан: 1) да руководи предистражним поступком; 2) одлучује о непредузимању или одлагању кривичног гоњења; 3) спроводи истрагу 4) закључи споразум о признању кривичног дела и споразум о сведочењу; 5) да подиже и заступа оптужбу пред надлежним судом; 6) одустане од оптужбе; 7) да изјављује жалбе против неправоснажних судских одлука и да подноси ванредне правне лекове против правоснажних судских одлука. Ако органи надлежни за откривање кривичних дела сазнају да се припрема или да је учињено неко од кривичних дела тероризма, дужни су да о томе одмах обавесте надлежног јавног тужиоца и да поступе по сваком захтеву надлежног јавног тужиоца. Сви органи који учествују у предистражном поступку дужни су да о свакој предузетој радњи обавесте надлежног јавног тужиоца. На основу одредаба Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, кривично дело тероризма је у надлежности тужилаштва посебне надлежности - које је надлежно за целу територију Републике Србије и које поступа пред надлежним судовима у првом, али и у другом степену у оквиру своје надлежности. На челу тужилаштва се налази Тужилац за организовани криминал, кога бира Народна Скупштина, а његове заменике Државно веће тужилаца. У свом раду Тужилаштво податке добија од надлежних служби Министарства унутрашњих послова, Управе за спречавање прања новца Министарства финансија и других надлежних служби. Тужилаштво у склопу поступака које води за кривично дело тероризма, укључујући и кривично дело финансирања тероризма може захтевати, у складу са ЗКП, да надлежни државни орган, банкарска или друга финансијска организација обави контролу пословања лица за које постоје основи сумње да је учинило кривично дело за које је законом прописана казна затвора од најмање четири године и да му достави документацију и податке који могу послужити као докази о кривичном делу или имовини прибављеној кривичним делом, као и обавештење о сумњивим новчаним трансакцијама у смислу Конвенције о прању, тражењу, заплени или одузимању прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма.

Судски поступци за кривична дела тероризма се воде пред Посебним одељењем Вишег суда у Београду, а за одлучивање у другом степену надлежан је Апелациони суд у Београду у којем је формирано Посебно одељење за поступање у другом степену за кривична дела тероризма.

Према позитивним, релевантним законским прописима Републике Србије успостављена је Посебна притворска јединица и Посебно Одељење за издржавање казне затвора у оквиру Управе за извршење кривичних санкција Министарства правде, за осумњичене, односно правоснажно осуђене за кривично дело тероризма.

Када је реч о Министарству финансија, у њеном саставу се налазе: Управа за спречавање прања новца (ФОЈ у Србији), Пореска управа и Управа царина. Такође, надзор над спровођењем Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма надлежна је Стална координациона група, која прати и активности надлежних органа и предлаже потребне мере.

Република Србија има више тела за координацију државних актера надлежних за превенцију и сузбијање терористичких аката и спречавање финансирање тероризма.

Савет за националну безбедност је централно саветодавно тело Републике Србије на националном нивоу, које се стара о националној безбедности тако што разматра питања из области безбедности. Оперативни орган Савета је Биро за координацију који оперативно усклађује рад служби безбедности и извршава закључке Савета за националну безбедност.

Стална мешовита радна група за борбу против тероризма, успостављена 09. јануара 2015. године закључком Бироа за координацију служби безбедности, коју чине представници полиције, тужилаштва и служби безбедности, омогућила је унапређивање процедура и механизма сарадње између укључених актера, што је резултирало ефикаснијом разменом информација.

Влада Републике Србије је основала Сталну координациону групу за надзор над спровођењем Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма. Поред тога, Влада Републике Србије основала је Комисију за усклађивање деловања и даље побољшање сарадње у области правосуђа и унутрашњих послова у питањима од општег интереса, а између осталог и у борби против тероризма, заплене имовине, прања новца и финансирања тероризма и другим повезаним питањима. Наведена Комисија је усвојила и Акциони план за реализацију својих активности у циљу усклађивања деловања и даљег побољшања сарадње наведених органа.

Планира се успостављање националне базе података у вези са тероризмом. Мултисекторска Радна група, формирана са циљем израде пројекта успостављања базе, отпочела је рад, анализом упоредних решења, ради предлагања концепта њене организације и функционисања, који би у највећој мери одговарао безбедносним потребама Републике Србије и расположивим кадровским и материјалним ресурсима, отпочела је са израдом текста Радне верзије нацрта закона, који би представљао правни основ за њено успостављање.

Такође, Република Србија ће формирати мултисекторску радну групу за имплементацију Директиве о идентификацији и одређивању европске критичне инфраструктуре и процени потребе унапређења њене заштите (2008/114/ЕУ).

Мере планиране за период од 2016-2018

У циљу потпуног усклађивања са Оквирном одлуком Савета 2005/214/ЈНА о примени принципа узајамног признавања финансијских казни и са Директивом 2014/42/ЕУ о замрзавању и одузимању средстава за извршење кривичног дела и имовинске користи проистекле из кривичног дела, неопходно је извршити измене и допуне Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела. Усвајање закона о изменама и допунама овог закона очекује се у првом кварталу 2018. године, а његова имплементација до момента придруживања ЕУ.

У циљу потпуног усклађивања са Одлуком Савета 2005/671/ЈНА о размени информација и сарадњи у вези са кривичним делима тероризма неопходно је извршити

измене и допуне Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела. Очекује се усвајање закона о изменама и допунама овог закона у четвртном кварталу 2016. године.

Одредбе Закон о спречавању прања новца и финансирању тероризма неопходно је ускладити са Директивом 2015/849 Европског парламента и Савета о спречавању коришћења финансијских система у сврхе прања новца или финансирања тероризма, као и са ревидираним ФАТФ препорукама. Очекује се усвајање новог Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма док краја 2016. године. Успостављање правног оквира заштите критичне инфраструктуре у Републици Србији, што укључује идентификовање, одређивање и процену потреба заштите критичне инфраструктуре, који је заснован на најбољој пракси држава чланица ЕУ у вези са Директивом 2008/14 Савета о идентификацији и одређивању Европске критичне инфраструктуре. Окончање ове активности се очекује у трећем кварталу 2017. године.

Доношење нове свеобухватне Националне стратегије за превенцију и борбу против тероризма и Акционог плана за њено спровођење за период 2016 – 2021. година, базирану на моделу „спречити, заштитити, гонити, одговорити“, укључујући и тему страних терористичких бораца, радикализацију и превенцију. Наведеним ће се остварити потпуна усклађеност са Стратегијом ЕУ у борби против тероризма (14469/4/05 РЕВ 4). Планирани рок за усвајање ових докумената од стране Владе Републике Србије је крај 2016. године. У периоду до 2018. године, планиране су активности предвиђене у Акционом плану на имплементацији Стратегије. Предвиђено је успостављање механизма за континуирано праћење и оцењивање реализације циљева и активности, које ће спроводити посебна Радна група за мониторинг и евалуацију, који ће формирати Влада. Механизми ће бити засновани на дефинисаним носиоцима активности, кључним индикаторима, временским оквиром и потребним финансијским средствима. Обухватиће све фазе и нивое спровођења Стратегије и пружиће информације о напретку и успешности остваривања циљева. Праћењем и оцењивањем ће се детаљније анализирати проблеми и препреке које су настале у процесу имплементације Стратегије и идентификовати остварена побољшања у институцијама, што ће пружити могућност за предлагање измена и допуна.

У периоду 2015-2019, планирано је спровођење активности из Акционог плана који прати Националну Стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма. Приликом израде Националне стратегије заузет је став да при изради Акционог плана, период за који треба планирати активности буде једна до две године. Након спровођења ових активности, направиће се пресек стања и на основу тога планирати нове активности и продужити рок за оне које нису до краја реализоване.

Успостављање националне базе података за борбу против тероризма, организовану на начин који одговара безбедносним потребама Републике Србије и расположивим кадровским и материјалним ресурсима, која ће омогућити ажуран и ефикасан приступу актера надлежних за борбу против тероризма релевантним подацима и поспешити брзу размену информација. У току 2016. године планирано је усвајање концепта организације и функционисања базе, заснованог на најбољој пракси у државама ЕУ и успостављање правног основа за њено формирање. У току 2017. године, планирана је обука у свим надлежним институцијама.

Даље јачање оперативних капацитета надлежних органа и Агенција, посебно Службе за борбу против тероризма и екстремизма, безбедносно-обавештајних служби и тужилаштва посебне надлежности, на кадровском и материјалном плану, између осталог специјалистичке обуке, посебно рада у заједничким истражним тимовима за кривичне истраге кривичних дела тероризма и кривичних дела повезаних са тероризмом.

До краја 2016. године планирано је доношење Закона о изменама и допунама Закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма. Измене и допуне Закона се врше у складу са Извештајем Комитета Савета Европе Манивал, где су у првом реду идентификоване мањкавости у спровођењу одредаба закона. Пре свега, поступак означавања лица од стране Владе, а на предлог Министарства спољних послова се показао као веома спор и у супротности са начелом хитности које је по међународним стандардима у овој области потребно имплементирати. Наиме, за доношење решења Владе потребно је извршити транскрипцију имена са листе УН у ћирилично писмо, а како се листе УН веома често мењају, долази до константног кашњења у имплементацији листа у домаћи правни систем.

Мере планиране за период од 2018-2021. година

У периоду од 2018. до 2021. године планирано је спровођење активности из Акционог плана који прати Националну Стратегију за превенцију и борбу против тероризма.

У погледу спровођења активности из Акционог плана који прати Националну стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма за период 2015-2019, планиран је пресек спроведених активности у току 2019. године. На основу тога планираће се нове активности и продужити рок за оне које нису до краја реализоване.

Наставиће се са даљим јачањем оперативних капацитета надлежних органа и агенција, ангажованих на превенцији и борби против тероризма.

3.24.8. Сарадња на пољу борбе против дрога

Преглед стања

Законодавни оквир који се односи на борбу против организованог криминала уједно је релевантан и за област злоупотребе дрога. Поред законодавног оквира који се односи на борбу против организованог криминала, у области борбе против дрога посебно се користе следећи прописи **Закон о психоактивним контролисаним супстанцама** („Службени гласник РС”, број 99/2010 од 27. децембра 2010. године), **Закон о супстанцама које се користе за илегалну производњу опојних дрога и психотропних супстанци** („Службени гласник РС” број 107/05) и **Закон о здравственој евиденцији** („Службени гласник РС”, број 14/81, 24/85, 26/85, 6/89 и „Службени гласник РС”, број 44/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/2005 - измењени закон). Кривични законик Републике Србије је усклађен са Заједничком акцијом 96/750/ПУП и оквирном одлуком 2004/757/ПУП која прописује минималне одредбе о саставним

елементима кривичних дела и казни из области незаконите трговине дрогом. Глава двадесет три Кривичног закона Републике Србије се односи на дела против јавног здравља. Закон о психоактивним контролисаним супстанцама („Службени гласник РС”, број 99/2010) је правни основ за сарадњу са Европским центром за праћење дрога и наркоманије EMCDDA.

Србија је странка главних међународних конвенција о дрогама, а посебно Јединствене конвенције о опојним дрогама из 1961. године, Протокола из 1972. о изменама и допунама Јединствене конвенције о опојним дрогама из 1961. године, Конвенције о психотропним супстанцама из 1971. године, Конвенције УН о недозвољеном промету опојних дрога и психотропних супстанци са додатним протоколима 1988. године и Конвенцију УН против транснационалног организованог криминала са додатним протоколима.

Стратешки оквир за борбу против злоупотреба дрога, дефинисан је Стратегијом за сузбијање наркоманије 2014-2021 и Акционим планом за њено спровођење 2014-2017 („Службени гласник РС“ број 1/2015). Овај стратешки документ је у складу са Стратегијом ЕУ за борбу против дрога 2013 - 2020 и Акционим планом ЕУ за борбу против дрога 2013 - 2017 и одражава основне циљеве обновљеног Акционог плана ЕУ и Западног Балкана за борбу против наркотика, са фокусом на стратешко планирање, законодавство и изградњу институција, смањење потражње, спровођење закона и правосудну сарадњу, праће новца и контролу прекурсора. Нова Стратегија и Акциони план Републике Србије предвиђају механизме евалуације.

Законом о психоактивним контролисаним супстанцама („Службени лист СРЈ”, бр. 99/2010) уређени су услови за производњу и промет, увоз, извоз, односно транзит психоактивних контролисаних супстанци.

Законом о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора) („Службени гласник РС”, број 107/05) уређени су услови за производњу и промет, увоз, извоз, транзит прекурсора, као и услови за обављање послова у овој области.

Република Србија има списак дрога и прекурсора. Успостављен је флексибилни административни механизам, што омогућава брзо ажурирање списка на основу предлога Министарства здравља или унутрашњих послова. Према важећим законским прописима Републике Србије, Министарство здравља сачињава предлог за измене и допуне закона који се односе на психоактивне контролисане супстанце у сарадњи са министарствима наведеним у Акционом плану. Потребно је основати Национални центар за праћење дрога на основу стандарда које прописује EMCDDA.

Од децембра 2013. године, када је започето са континуираним уништавањем одузетих психоактивних контролисаних супстанци на основу правоснажних судских одлука, па до краја 2015 године, уништено је: 2.5 тона марихуане, 533,6 килограма хероина и 1,2 килограма хашиша. Даље уништавање наставиће се и у 2016. години.

Током 2016 године у складу са Акционим планом за Поглавље 24 радиће се на анализи нормативног оквира и изради процедура за безбедно складиштење и уништење одузетих психоактивних контролисаних супстанци. Ове активности спроводиће се и

кроз планиране ТАИЕХ програме у циљу хармонизације прописа са земљама чланицама ЕУ.

Административни капацитети

Институције које су у Републици Србији задужене за борбу против дрога у репресивном смислу су Министарство унутрашњих послова, Тужилаштво, судови и Министарство финансија - Управа царина. У циљу развијања институционалних и административних капацитета у борби против дрога, у Министарству унутрашњих послова у децембру 2013. године је поред постојећих организационих јединица које у свом делокругу рада имају борбу против дрога (СБПОК, ССК) формирана и Служба за превенцију наркоманије и сузбијање кријумчарења наркотика, са задатком предузимања превентивних и репресивних мера за борбу против трговине дрогом унутар граница Републике Србије.

Између Министарства финансија - Управе царина и Министарства унутрашњих послова потписан је Меморандум о разумевању са циљем побољшања ефикасности у деловању, координацији, спровођењу и реализацији конкретних активности.

Превентивне активности у области дрога предводи Министарство здравља у сарадњи са Министарством омладине и спорта, Министарством просвете, Министарством културе и Министарством пољопривреде. На подручју дефинисања политике сузбијања злоупотреба дрога кључну улогу има Канцеларија за борбу против дроге. Ова Канцеларија одговорна је за обављање свих стручних, административних и оперативних радњи на испуњавању захтева које поставља Влада, координацију рада државних органа, учествовање у изради стратегија и правила, праћењу реализације пројеката, анализирању стања у погледу дроге, остваривању међународне сарадње и припреми годишњих извештаја за међународне организације. Административни капацитети појединих институција задужених за борбу против дрога су недовољни посебно у Канцеларији за дроге и Служби за превенцију наркоманије и сузбијање кријумчарења наркотика.

На основу Закона о психоактивним супстанцама, Влада Републике Србије је током 2012. године формирала Комисију за психоактивне супстанце. Главни задатак ове Комисије је предлагање стручних смерница за доношење одлука Владе у области психоактивних контролисаних супстанци. Законом дозвољена привредна и здравствена активност у области опојних дрога, односно психоактивних контролисаних супстанци и прекурсора у надлежности је Министарства здравља.

Надзор над спровођењем закона у области производње, промета, увоза, извоза, транзита и примене психоактивних контролисаних супстанци, као и надзор над спровођењем закона у области производње, промета, увоза, извоза, транзита прекурсора (супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци) врши Министарство здравља.

Мере планиране за период од 2016-2018

- Измене и допуне Закона о психоактивним контролисаним супстанцама у складу са Одлуком савета 2005/387/ЈХА; („Службени лист РС”, бр. 99/2010) успостављање Система за рано упозорење– Рок: крај 2016. године.
- Измене и допуне Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора) у складу са Прописом (ЕЦ) бр. 273/2004; („Службени гласник РС”, број 107/05) - Рок: први квартал 2016. године.
- Израда пратећих подзаконских аката Закона о психоактивним контролисаним супстанцама; - Рок: крај 2016. године, завршене измене и допуне Закона, очекује се усвајање.
-
- Израда пратећих подзаконских аката Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора); -Рок: крај 2016. године.
- Израда подзаконских аката који ће регулисати област превенције злоупотребе дрога, лечења и рехабилитације у складу са Препорукама Савета од 18. јуна 2003. године и др; - Рок: 2017. година.
- Усклађивање законских и подзаконских аката са Заједничком акцијом 96/750/ЈХА од 17. децембра 1996.године и Оквирном одлуком 2004/757/ЈХА од 25. октобра 2004.године и јачање сарадње на свим нивоима у складу са тим; - Рок: почетак 2017. године.
- Унапређење капацитета МУП-а Републике Србије у складу са Препорукама Савета од 25. априла о унапређењу истражних метода у борби против организованог криминала повезаног са организованим кријумчарењем наркотика: истовремене истраге кријумчарења наркотика од стране криминалних организација и њихове имовине; - Рок: стални задатак
- Наставак систематског уништавања свих одузети ПКС на основу правоснажно донетих судских пресуда, и унапређење праксе сходно размењеним искуствима по питању правне регулативе и позитивне праксе са државама чланицама ЕУ. - Рок: стални задатак.
- Усклађивање законодавства Републике Србије са Одлуком 2001/419/ПУП о слању узорка контролисаних супстанци.
- Операционализација Канцеларије за дроге Владе Републике Србије и Службе за превенцију наркоманије и сузбијање кријумчарења наркотика МУП-а Републике Србије.

3.24.9. Царинска сарадња

Преглед стања

Национална царинска сарадња регулисана је Царинским законом ("Службени гласник РС", бр.18/10... 29/15), Царинским законом ("Службени гласник РС", бр.73/03...18/10-др.закон), Законом о заштити података о личности ("Службени гласник РС" бр. 97/08 ... 107/12), протоколима/МОР о размени информација са националним службама. У регулисању националне царинске сарадње велики значај има и Стратегија интегрисаног управљања границом у Републици Србији ("Службени гласник РС", број 111/2012).

У вези са члановима 80, 82, 83, 84, 85, 86. и 99. ССП, представници царинске службе готово свакодневно сарађују са представницима Министарства унутрашњих послова, Безбедносно информативне агенције, као и Управе за спречавање прања новца и

Пореске управе, ради размене информација и по потреби организовања и спровођења заједничких акција.

Област међународне царинске сарадње дефинисана је билатералним споразумима о административној сарадњи и пружању техничке помоћи у царинским питањима (26 билатералних споразума о царинској сарадњи, од којих 13 са државама чланицама ЕУ), Протоколом 6 Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране (у даљем тексту: ССП), као и билатералним меморандумима и протоколима који дефинишу неку специфичну област царинске сарадње.

Управа царина спроводи закључене меморандуме о разумевању и протоколе са царинским службама Италије, Француске и Русије. У последње две године потписани су протоколи са царинским службама Румуније (превенција и сузбијање царинских прекршаја), Русије (размена података о царинској вредности), Меморандум о разумевању са Царинским директоратом Аустрије о сарадњи царинских служби на аеродромима Београд и Беч у области борбе против превара и Оквирни протокол за сарадњу у олакшавању поступка царинења између кинеске, мађарске, српске и македонске царине.

У вези са чланом 6. ССП Влада Републике Србије и Влада Републике Бугарске закључиле су Споразум о оснивању и функционисању заједничког контакт центра за сарадњу полиције и царине ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 10/10). Заједнички контакт центар за размену информација и координацију активности је почео са радом децембра 2012. године. Република Србија је чланица SELEC-а – Центра за спровођење закона у Југоисточној Европи, а Управа царина има свог официра за везу у седишту SELEC-а, у Букурешту.

Управа царина учествује у међународним акцијама и пројектима који су организовани под покровитељством међународних субјеката: OLAF, Интерпола, SELEC, Светске царинске организације, Регионалне обавештајне канцеларије за везу (RILO) за источну и централну Европу.

Управа царина учествује у систематској електронској размени података о роби и превозном средству пре њиховог приспећа на границу, као и њиховом аутоматском упаривању (Пројекат SEED – Systematic Electronic Exchange of Data). У пројекту учествују и БЈР Македонија, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Косово*) – посредно, преко сервера у Риму.

У вези са Одлуком Савета од 30. новембра 2009. године о употреби информационих технологија у царинске сврхе (CELEX 32009D0917) Управа царина користи и унапређује постојећи информациони систем царинске службе у мери у којој је то могуће (видети и поглавља 7 и 29). УЦ је усвојила и спроводи Стратегију информационе и комуникационе технологије за период 2011 – 2020. година, као и Тактички план ИТ за период 2011-2014. којим се предлажу конкретни кораци на путу евроинтеграција. Стратегија је израђена у складу са Пословном стратегијом Управе царина за период 2011-2015. године.

У Стратегији је посебна пажња посвећена повезаности (интерконективности) и способности заједничког рада (интероперабилности).

Административни капацитети

Надлежни органи за област царинске сарадње су Управа царина и Министарство унутрашњих послова.

У Управи царина Сектор за контролу примене царинских прописа у чијем саставу су Одељење за сузбијање кријумчарења, Одељење за царинске истраге, Одељење за обавештајне послове, Одељење за анализу и управљање ризиком, Одељење за заштиту интелектуалне својине. У Сектору ради 173 царинска службеника што чини 7,2%укупно запослених у царинској служби.

У оквиру **Одељења за обавештајне послове** врши се прикупљање, анализа и достављање података и информација на надлежност другим одељењима у оквиру Управе царина, као и размена информација са другим државним органима и релевантним међународним организацијама. У саставу Одељења постоји Оперативни центар у којем се информације прикупљају из различитих извора: путем отворене царинске линије, интернет отворене царинске линије, ИТ царинске службе и информација са терена, а такође представља главну координациону тачку међународних акција у којима учествује царинска служба.

Одељење за царинске истраге поступа у случајевима постојања сумње у повреду царинских прописа или сумње у извршење кривичног дела. Одељење је надлежно за истраживање и откривање повреда царинског поступка и у циљу откривања царинских прекршаја, привредних преступа и кривичних дела, самоиницијативно и на основу добијених информација покреће истражне поступке, спроводи превентивну, текућу и накнадну контролу, контролу царинске, пословне и комерцијалне документације привредних субјеката, прикупља доказе и припрема предмете за евентуално покретање прекршајних односно кривичних поступака пред судом. Одељење за царинске истраге врши размену и проверу информација са страним царинским администрацијама и другим међународним и државним органима. У току је израда електронске базе података о случајевима који се истражују, односно, који су истражени, али не постоји ИТ апликација за рад.

Одељење за сузбијање кријумчарења предузима акције на терену, врши претресе превозних средстава, лица и објеката, прикупља доказе и подноси захтеве за покретање прекршајних поступака. Одељење за сузбијање кријумчарења има девет регионално-географски распоређених мобилних тимова, посебну јединицу за царинску контролу водних путева, јединицу за координацију рада скенера, као и посебну организациону јединицу водичи паса у чијем саставу су два службена пса за откривање наркотика. У оквиру Одељења за сузбијање кријумчарења је Командни центар у којем планирају, организују и координирају акције усмерене ка брзом, ефикасном и успешном деловању сузбијања кријумчарења. Рад у Командном центру је информатички подржан тако да је омогућено прецизно лоцирање сваког скенера и приступ слици скенираног возила одмах по обављеном скенирању, дакле у реалном времену. На тај начин у центру може да се врши друга контрола слике, уколико екипа са терена затражи асистенцију. У Командном центру је инсталиран и Речни информациони систем - РИС помоћу кога се и са пловила УЦ у реалном времену прате бродови који се крећу пловним путевима кроз нашу земљу, као и товар који преносе. Такође је у функцији и ГИС систем

омогућава географско позиционирање службеника на терену у реалном времену и приказ локације на карти.

Одељења за анализу и управљање ризиком анализира ризике и тенденције нових повреда прописа; израђује стратешке, оперативне и друге анализе; формира и управља профилима ризика; организује и координира активности приликом идентификације одговарајућих циљева из области највише очекиваних ризика; прати примену система управљања ризицима; остварује сарадњу са другим унутрашњим јединицама и другим органима и организацијама у циљу обезбеђивања ефикасне контроле и актуелности података;

Одељење за заштиту интелектуалне својине одлучује о захтевима за предузимање мера за заштиту права ИС; спроводи процедуру обавештавања учесника у поступку царинске заштите права ИС; обезбеђује правилну и једнообразну праксу у примени прописа из области заштите права ИС; сарађује са другим организационим јединицама Управе царина у циљу стварања система ефикасније контроле кретања робе са аспекта сигурности и безбедности; сарађује и са другим органима и организацијама, телима и асоцијацијама унутар земље као и са страним администрацијама, регионалним и међународним организацијама у циљу спровођење заштите права интелектуалне својине.

Управа царина има интегрисан, интерактиван и комплексан **ИТ систем**. Оперативан је 24 часа 7 дана у недељи преко целе године.

Управа царина **од опреме** поседује: патролна возила опремљена таблет рачунарима, GPS јединицама и са по две камере; мотоцикле опремљене камерама и GPS навигацијом; патролна чамца/глисера; скенере; стациониране мониторе за заштиту од јонизујућих зрачења (постављених на најфреквентијим друмским и железничким граничним прелазима); радио станице Motorola МТР 850 са интегрисаном GPS антенном. Царински службеници Одељења за сузбијање кријумчарења у свакодневном раду користе и следећу опрему: лаптоп рачунаре, камере, фотоапарате, фиберскопе, бустер-уређаје за мерење густине материјала, даљиномере, пејцере за детекцију радиоактивности, уређај за брзу анализу хемијских супстанци („Ahura First Defender“), уређај за откривање експлозива, пакете за детекцију наркотика, двогледе за дневно и ноћно осматрање и другу опрему за неинвазиван преглед превозних средстава.

Царински службеници **се обучавају у континуитету**. С тим у вези напомињемо да у Школском центру УЦ у којем се организују обавезне базне обуке за новозапослене постоји посебан предмет из области царинских прекршаја, сузбијања кријумчарења, препознавања дрога. У Школском центру се организују и напредне, уско специјализоване обуке. Представници УЦ се обучавају и кроз ЕУ програм Царина 2020, ТАИЕХ радионице, семинаре Светске царинске организације, као и EXBS програм за контролу извоза и безбедности граница који финансира и спроводи Влада САД.

Административни капацитети царинске службе описани су и у поглављима 7 - Право интелектуалне својине, 16 – Порези, 23 – Правосуђе и основна права, 29 – Царинска унија и 33 - Финансијска и буџетска питања.

Мере планиране за период 2016-2018

- проширење овлашћења царинских службеника кроз измене Законика о кривичном поступку и доношење Закона о царинској служби
- спровођење обука везано за проширена овлашћења царинских службеника и посебне облике сарадње везано за примену Конвенције Напуљ 2
- ревидирање Стратегије информационе и комуникационе технологије УЦ узимајући у обзир Одлуку Савета (CELEX 32009D0917) кроз реализацију ИПА 2013 пројекта
- спровођење обука за коришћење АФИС апликације везано за примену Одлуке Савета (CELEX 32009D0917)

Мере планиране за период 2018-2021

- праћење измена прописа ЕУ ради обезбеђивања хармонизације и адекватних административних капацитета за спровођење.

3.24.10. Фалсификовање евра

Преглед стања

Законодавни оквир у Републици Србији у области фалсификовања новца, а самим тим и фалсификовања евра, као кривичног дела, чине Кривични Закон (Сл. Гласник Републике Србије број 108/2014), Закон о кривичном поступку (Сл. Гласник Републике Србије број 55/2014), Закон о одговорности правних лица за кривична дела (Сл. Гласник Републике Србије број 97/2008), Закон о Народној банци Србије (Сл. Гласник Републике Србије број 14/2015), Закон о полицији (Сл. Гласник Републике Србије број 64/2015) и Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и тешких кривичних дела која обухватају фалсификовање новца (Сл. Гласник Републике Србије број 32/2013).

У члану 223. Кривичног законика дефинише се кривично дело Фалсификовање новца које обухвата израду ради стављања у оптицај (став 1.), прибављање и стављање у оптицај (став 2.) и стављање у промет лажног новца који је прибављен као прави (став 4.), а у члану 227. Кривичног законика дефинише се и прописује санкција за прављење, набављање и давање другом средстава за фалсификовање. Појам новца је дефинисан у члану 122. став 23. Кривичног законика Републике Србије.

Национално законодавство је у овој области потпуно усклађено са Оквирном одлуком Савета број 2001/887/ЈНА, док је делимично усклађено са Директивом СОМ 2014/62/ЕУ.

У оквиру Народне банке Србије у Одељењу за готовину формиран је Одсек за анализу фалсификата и валута. Овај Одсек у потпуности обавља функције NCC, CNAC и NAC према Одлуци 2001/887/ЈНА, док у оквиру Министарства унутрашњих послова – Управе криминалистичке полиције постоје организационе јединице задужене за борбу против фалсификовања новца и то Служба за борбу против организованог криминала и Служба за сузбијање криминала.

Народна банка Србије је, у току 2013. године, са Европским бироом за борбу против превара (OLAF) потписала Споразум о административној сарадњи који се односи на сарадњу у области кованог новца а 2014. године закључила је са Европском централном банком Споразум о сарадњи који се односи на евро новчанице.

Република Србија је, дана 16.01.2014. године потписала Споразум о оперативној и стратешкој сарадњи са ЕУРОПОЛ-ом. Овај Споразум је ратификован у Народној скупштини Републике Србије Законом који је донет у фебруару месецу 2014. године.

Министарство унутрашњих послова Републике Србије и Народна банка Србије су дана 30.05.2013. године потписали Споразум о поступању са новцем за који постоји сумња да је фалсификован.

У вези усклађивања законодавног и институционалног оквира са правном тековином Европске Уније у области фалсификовања новца Влада Републике Србије је дана 25.02.2016.године донела Закључак којим је ратификована Конвенција о сузбијању фалсификовања валута из 1929.године (Женевска конвенција).. Такође, у припреми је и измена Кривичног законика у делу који се односи на члан 223. Фалсификовање новца којом ће бити предвиђено да и новац који још није у оптицају, а који је од надлежних органа означен као новац, може бити фалсификован.

Административни капацитети

Институције које се на националном нивоу баве проблематиком фалсификовања новца, односно евра су Народна банка Србије и Министарство унутрашњих послова Републике Србије. У оквиру Министарства унутрашњих послова постоје две организационе јединице задужене за ову област и то Служба за сузбијање криминала (ССК) и Служба за борбу против организованог криминала (СБПОК). Административни капацитети у области сузбијања фалсификовања евра су у потпуности попуњени, а кадрови радно ангажовани у наведеним институцијама Републике Србије су се плански и континуирано едуковали и усавршавали у овој области и то путем студијских посета и радионица организованих у Републици Србији и у иностранству.

У протеклих годину дана, анализом података о фалсификованом новцу – еврима који се односе на број новчаница у оптицају, на број новчаница у транзиту кроз Републику Србију, као и на лица која врше израду или пуштање у оптицај фалсификованог новца на територији Републике Србије, уочава се повећање броја фалсификованог новца и извршилаца кривичних дела нарочито у транзиту из Бугарске ка земљама западне Европе. У току је формирање Националне централне канцеларије (NCO), у оквиру Министарства унутрашњих послова, тако да се из наведених разлога планира повећање броја извршилаца у Министарству унутрашњих послова на пословима сузбијања фалсификовања новца.

Мере планиране за период од 2016 – 2018

Са циљем потпуне усклађености националног законодавства Републике Србије са правном тековином Европске Уније у области фалсификовања новца у припреми је процес ратификације Конвенције о сузбијању фалсификовања валута из 1929. године

као и измена Кривичног законика у делу који се односи на члан 223 - фалсификовање новаца којим ће бити предвиђено да и новац који још није у оптицају, а који је од надлежних органа означен као новац, може бити фалсификован.

Реализована је студијска посета Аустрији као чланици Европске Уније са добром праксом у области НСО, и у току је формирање Националне централне канцеларије (НСО) у оквиру Министарства унутрашњих послова.

Дана 02.09.2016. године, потписан је радни аранжман за придруживање ЕВРОПОЛ-овој фокалној тачки SOYA, у области фалсификовања евра.

У новембру 2016. године, планирано је одржавање радионице у организацији ТАИЕХ-а, везано за активност 10.2.1 Акционог плана, чиме ће бити реализоване све активности везане за фалсификовање евра.

Дана 02.09.2016. године, потписан је, од стране МУП-а Републике Србије радни аранжман за приступање фокалној тачки ЕвропиолаSOYA, кључној тачки у области фалсификовања евра У току је потписивање аранжмана друге уговорне стране, а након тога биће достављен Управи за међународну оперативну полицијску сарадњу, када ће ступити на снагу

Република Србија ће континуирано радити на јачању капацитета кроз реализацију радионица у организацији ТАИЕХ-а.

3.25. НАУКА И ИСТРАЖИВАЊЕ

1) Приказ статуса усклађености

Стратешки и законодавни оквир Републике Србије у области науке и истраживања у складу је са правним тековинама ЕУ. Република Србија дели циљеве, смернице и приоритете ЕУ у овој области, учествује у оквирним програмима ЕУ и на тај начин доприноси циљевима Заједнице предвиђеним Уговором о функционисању ЕУ у овој области. Научноистраживачка и иновациона политика у Републици Србији се реализује кроз националне програме од општег интереса и међународне програме и пројекте, а институционални оквир и научноистраживачка заједница омогућавају реализацију ове политике.

а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Правне тековине Европске уније (*acquis*) у оквиру овог поглавља у највећем делу се састоје од начела политике и инструмената који су садржани у саопштењима, препорукама и закључцима Савета (тзв. *soft acquis*), и представљају значајан инструмент у поступку имплементације начела Европске уније.

Научноистраживачка и иновациона делатност у Републици Србији уређена је Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка и 18/10) и Законом о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13) са пратећим сетом подзаконских аката два наведена закона као и законима којима се регулише област интелектуалне својине. Основни стратешки документ који је дефинисао научну политику у претходном периоду је Стратегија

научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године („Службени гласник РС”, бр. 13/10) и Акциони план за спровођење стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2014. до 2015. године („Службени гласник РС”, бр. 11/14). Нова Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2016. до 2020. године „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ” усвојена је 3. марта 2016. („Сл. гласник РС”, бр. 25/2016).

б) Институционалне структуре и стања административних капацитета

Институционални оквир чине: Скупштина Републике Србије, Влада Републике Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Национални савет за научни и технолошки развој, Матични научни одбори као и остала тела, комисије и институције који заједно учествују у имплементацији научноистраживачке и иновационе политике.

Централну улогу у институционалном оквиру има Министарство просвете, науке и технолошког развоја, тело државне управе задужено да обавља послове који се односе на развој, унапређење и финансирање научноистраживачке и иновационе делатности у функцији научног, технолошког и привредног развоја Републике Србије.

Поред наведеног, важно је напоменути да постоји неколико институција од националног значаја које сарађују са Министарством просвете, науке и технолошког развоја у спровођењу активности из области науке и научноистраживачке делатности. То су пре свега:

- Српска академија наука и уметности - САНУ, као највиша научна и уметничка установа у Републици Србији. Рад Српске академије наука и уметности и института чији је она оснивач уређен је Законом о Српској академији наука и уметности („Службени гласник РС”, број 18/10).

- Матица Српска, као најстарије књижевно, културно и научно друштво српског народа, које у континуитету делује готово два века и остварује запажене резултате на пољима енциклопедистике, издаваштва и научноистраживачког рада. Рад Матице Српске уређен је Законом о Матици Српској („Службени гласник РС”, број 49/92).

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места утврђују се организационе јединице, њихов делокруг рада, начин сарадње са другим органима и организацијама као и број радних места са описом послова који се односе на активности и програме које МПНТР спроводи у циљу боље имплементације научноистраживачке и иновационе политике. У МПНТР у делу које је обухваћено ПГ 25- наука и истраживање, тренутно постоје 4 државна службеника на положају именована од стране Владе РС и 45 извршилачких радних места.

Поред државних органа, непосредни или посредни учесници у процесу имплементације научноистраживачке политике јесу: Национални савет за научни и технолошки развој, Завод за интелектуалну својину, Фонд за иновациону делатност, Јединица за управљање пројектом „Истраживање и развој у јавном сектору-ЈУП”, Центар за промоцију науке као и остала тела, комисије, одбори и институције који заједно учествују у имплементацији научноистраживачке и иновационе политике.

Научноистраживачки рад и иновациону делатност реализују универзитети (у чијем саставу се налазе факултети), институти и иновационе компаније. Све организације које се баве научноистраживачком делатношћу су обухваћене процесом акредитације који се периодично спроводи сваке четири године, од стране Одбора за акредитацију. Осим тога Комисија за акредитацију и проверу квалитета спроводе акредитацију високошколских установа (факултета и универзитета). Компаније које обављају

иновациону делатност су уписане у регистар иновационих организација, а статус стичу одлуком Министарства.

По евиденцији Комисије за акредитацију и проверу квалитета (КАПК) постоји 18 акредитованих универзитета у чијем саставу се налази 110 факултета. Од укупног броја института 54 су истраживачко развојни, а 29 има статус научног института. У Србији је акредитовано 15 центара изврсноности и регистровано 83 иновативна привредна друштва као и 11 организација за инфраструктурну подршку иновационој делатности.

Истраживања се реализују кроз петогодишње пројекте који се спроводе у оквиру програма: Основних истраживања (394 пројеката), Технолошког развоја (278 пројеката), Интегралних и интердисциплинарних истраживања (111 пројеката).

Републички завод за статистику је у 2014. години евидентирао да у Републици Србији има укупно 21.880 запослених у области истраживања и развоја, што чини 3,1 запослених на хиљаду становника. Ово је испод европског просека где је тај број већи од пет (Еуростат). Број запослених жена у овој области је 10.863 или 49,6% од укупно запослених што је знатно изнад европског просека где је тај проценат нешто изнад 25%. Међу укупно запосленима, истраживача има 15.163, што представља 2,2 истраживача на хиљаду становника. Овај просек је прилично испод европског од 3 истраживача на хиљаду становника. Од тога, 58,3%, или 8.845 истраживача су доктори наука. Само 9,7% истраживача се налази у нефинансијском сектору који обухвата привредне субјекте и организације чија је примарна активност производња роба и услуга и њихова продаја.

в) Опис осталих до сада предузетих мера и активности

Поднети су **годишњи извештаји** о реализацији финансираних пројеката пројектног циклуса 2011-2015. година за 2015. годину.

У континуитету се спроводе или су реализоване следеће активности:

- развој научноистраживачког кадра и јачање људских ресурса, повећање броја истраживача и доктора наука,
- унапређење подршке младим и надареним истраживачима и пројектно финансирање докторских студија,
- стипендирање студената докторских студија и њихово ангажовање на пројектима Министарства,
- унапређење истраживачког и иновационог капацитета кроз активности Центра за промоцију науке, Фонда за иновациону делатност и Јединице за управљање пројектима),
- одржавање регистра иновативних организација,
- медијска промоција иновативности и иновативног предузетништва, кроз такмичење за најбољу технолошку иновацију које се реализује сваке године.

Унапређење капацитета научноистраживачких и иновационих организација у Републици Србији:

- набавка нове капиталне опреме за истраживања кроз централизован систем а за програме ОИ, ТР и ИИИ (континуална реализација од 2012. године),
- набавка потрошног материјала за истраживања кроз централизован систем а за програме ОИ, ТР и ИИИ (континуална реализација од 2011. године),
- званично отворен и пуштен у рад објекат „Научно-технолошки парк Звездара” суфинансирање иновационих организација за инфраструктурну подршку иновационој делатности (научно-технолошки паркови и пословно-технолошки инкубатори).

Влада РС донела је Решење 05 број 021-4339/2016 од 6. маја 2016. о продужетку финансирања националних пројеката до краја 2016. године („Службени гласник РС”, број 45/2016 и исправка 50/2016).

Усвојен је Правилник о вредновању научноистраживачког рада и поступку акредитације института, високошколских установа, националних института и центара изузетних вредности.

Поред наведеног, кроз **Фонд за иновациону делатност** су успостављена два финансијска инструмента - Програм раног развоја (*Mini Grant Program*) и Програм суфинансирања иновација (*Matching Grant Program*). Ови финансијски инструменти су, у периоду од 2011. године до почетка 2015. године, спроведени као веома успешни пилот програми, кроз које је реализована финансијска подршка за 53 пројекта иновативних компанија у износу од 6 милиона евра. Планирано је да се настави са обезбеђивањем финансијских средстава за наставак спровођења ових програма, нарочито имајући у виду да је успешност ових програма потврђена независном проценом њиховог утицаја на иновативни еко систем Србије.

Реализују се програми међународне сарадње

Истраживачи из наше земље већ учествују у бројним програмима међународне сарадње. О значајном обиму међународне сарадње говори и чињеница да је у више 35% научних радова реферисаних *WoS*, бар један од аутора страни аутор.

У **Оквирном програму 7 ЕК** за истраживања и огледне активности (ОП7), који је трајао у периоду од 2007. до 2013. године, 319 српских институција (од чега 51 компанија) је учествовало у реализацији 236 пројеката. Од тога Република Србија је била координатор 42 пројекта. Области у којима су наши истраживачи били најуспешнији су информационе и комуникационе технологије, затим, храна, пољопривреда, рибарство и биотехнологија, као и заштита животне околине, укључујући и климатске промене. Укупна вредност уговорених пројеката је преко 64 милиона евра, а имплементација одређених пројеката је спровођена и у 2015. години.

Потписан је Споразум између Владе Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у програму **Хоризонт 2020**. Према статистичким подацима из марта 2016. године, у програму Хоризонт 2020 учествује 136 институција из наше земље на укупно 91 пројекту који је одобрен је за финансирање (од чега 28 партнера из индустрије и сектора МСП). Уговорени буџет за одобрене пројекте износи 21.5 милиона евра. Током прве године реализације програма истраживач из Републике Србије, први пут, добио је грант Европског истраживачког савета намењен изузетним истраживачким идејама/пројектима које померају границе истраживања. Поред тога институција из Србије је добила грант за прву фазу реализације пројекта АНТАРЕС, који је објављен у оквиру *Teaming* позива Х2020 програма и који представља бизнис план за изградњу Центра изврности у области примене информационих технологија у пољопривреди и заштити животне средине.

Сагласно Меморандуму о разумевању између **Еурека** Секретаријата и земаља чланица ЕУРЕКА иницијативе потписаном дана 28.06.2002. године („*Memorandum of Understanding on the EUREKA Secretariat between Members of EUREKA*”), којим је Република Србија постала пуноправна чланица ЕУРЕКА програма, а у складу са правилом да свака од земаља-чланица ЕУРЕКА програма, према сопственим националним програмским шемама, сноси трошкове учешћа својих националних пројектних тимова у реализацији ЕУРЕКА пројеката, усвојен је Акт о финансирању пројеката у оквиру Еурека програма 29. маја 2009. године. Република Србија се крајем 2014. године

обавезала да са осталим земљама чланицама **Еурека** програма учествује у Заједничком јавном позиву за Еурека пројекте у дунавском региону у складу са ЕУ стратегијом за дунавски регион. Јавни позив за финансирање **Еурека** пројеката за 2015. годину, на српском језику, објављен је у истом периоду када и Заједнички јавни позив, у периоду од 9. марта до 17. јуна 2015. године. Резултат позива је 30 административно коректних предлога Еурека пројеката са српским учешћем, који су достављени Министарству и даље процесуирани у поступку националне евалуације. Потврђено је 6 Еурека пројеката за финансирање у 2016 години.

COST програм (*European COoperation in the field of Scientific and Technical Research*) је међувладин оквир за координацију европске сарадње сродних научних и техничких истраживања, која се финансирају на националном нивоу, а у чијој реализацији учествује најмање пет институција из земаља чланица. COST је основан 1971. године (СФРЈ је била једна од оснивача). СР Југославија је постала пуноправни члан COST -а јуна 2001. године. Република Србија је потписала приступање новооснованој COST Асоцијацији 5. марта 2014. године и постала пуноправна чланица ове нове структуре програма COST. Учешће истраживача из Србије последњих година има генерално јасан растући тренд. Тренутно, институције из Србије учествују у 295 COST акција, очекује се одобрење још 29 COST акција са учешћем институција из наше земље.

Република Србија је 2012. године потписивањем Споразума са Европским центром за нуклеарна истраживања (**CERN**) постала Придružена држава чланица у етапи која претходи чланству. Тренутно смо активни на четири научно-истраживачких пројеката који се одвијају у CERN-у (*ATLAS 2002-*, *CMS 1997-*, *N61/Shine 2012-*, *ISOLDE 1989-*). Укупно 26 домаћих истраживача учествује на овим експериментима и у претходном периоду су Српској научној заједници донели око 600 научних публикација са ISI листе. У 2015. години Република Србија је, на основу обавеза о придруженом чланству, именовала Националну контакт особу за сарадњу CERN-а са индустријским сектором у нашој земљи (*Industrial liaison officer - ILO*). Две индустријске компаније из Србије: „Застава алати” (Крагујевац) и „ЛОЛА Корпорација” (Београд), су према оценама техничко-технолошког Сектора CERN-а, изразито успешно комплетирали изградњу делова за сложене детекторе: CMS и ATLAS и тиме показале спремност да равноправно учествују на пројектима у CERN-у.

Сарадња Републике Србије са **Обједињеним истраживачким центром (JRC)**, која се интензивно одвија на више различитих нивоа, биће формализована кроз обнављање Меморандума о разумевању. Поред тога, сарадња са Обједињеним истраживачким центром биће проширена, поготово у делу израде Стратегије паметне специјализације (*S3*), размене података, коришћења база података, подршке у процесу приступања ЕУ и др. Србија је почетком новембра 2015. године учинила први формални корак и као прва земља која није члан ЕУ приступила Платформи за паметну специјализацију (*Smart Specialization Platform*).

Програм билатералне сарадње подразумева финансирање пројеката који подржавају мобилност истраживача. Размена истраживача кроз овај програм актуелна је са Словенијом, Француском, Португалијом, Немачком, Кином, Италијом, Хрватском, Словачком и Белорусијом.

На основу Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Аустрије о научној и технолошкој сарадњи, који је закључен 13. јула 2010. године у Бечу, потписани су Радни програм за 2015-2017. годину и Протокол са Првог заседања Заједничке српско-аустријске Мешовите комисије, на основу којих је расписан Јавни

позив за суфинансирање научне и технолошке сарадње између Републике Србије и Републике Аустрије за период 2016-2017, и одобрено 18 пројеката.

Завршен је први Конкурс за пријаву пројеката између Републике Србије и Црне Горе 31. маја 2016. год. на који је пријављено 81 предлога пројеката.

Република Србија активно учествује и у свим релевантним **регионалним иницијативама**:

- Европска стратегија за Дунавски регион (*EU Strategy for the Danube Region-EUSDR*), у својству координатора приоритетне области 7 („Друштво знања”); Закључен је Програм за финансирање мултилатералне научне и технолошке сарадње у Дунавском региону између Србије, Аустрије, Чешке Републике и Словачке Републике, у јулу 2016. године и расписан је Позив за предлоге пројекта мултилатералне научне и технолошке сарадње у Дунавском региону за 2017-2018. годину, са роком за достављање пријава предлога пројеката до 30. септембра 2016. године.

- Централноевропска иницијатива (CEI) путем учешћа у више програма: *Know-how Exchange* програм, кооперативне активности, као и у платформи *CEI-PRAISE Programme to Promote Research and Innovation through Centres of Scientific Excellence and Advanced Research Groups in Member Countries*;

- BSEC (*Black Sea Economic Cooperation*) - У оквиру припреме за председавање Републике Србије Организацијом за црноморску економску сарадњу од 01.07.2016. год. у циљу формирања базе иновационих инфраструктура у земљама чланицама ове организације, прикупљени су попуњени упитници који описују делатност иновационих центара у Републици Србији. Подаци о иновационим инфраструктурама Републике Србије достављени су Секретаријату ове организације у Истанбулу. У оквиру руског председавања Организацијом, у Ростову на Дону одржан је састанак Радне групе за науку и технологију 15. - 16. маја 2016. На овом састанку је договорено да се што пре успостави билатерална сарадња између земаља чланица ове организације, тако да је покренута иницијатива за дефинисање билатералне научно-техничке сарадње са Румунијом.

- Република Србија је потписник уговора којим се оснива Центар за истраживање и иновације западног Балкана - (*WISE*) са седиштем у Сплиту;

- Стратегија ЕУ за Јадранско-јонски регион (*EUSAIR*).

2) Планови за потпуно усклађивање

Као што је истакнуто у Извештају Европске Комисије о скринингу о Поглављу 25, Република Србија је достигла довољан ниво усклађености са *acquis* и има капацитете за његову примену. У циљу припреме за пуну примену *acquis*, Република Србија ће прилагодити и ажурирати постојеће мере и по потреби предузети низ додатних мера како би наставила рад на усклађивању своје истраживачке и иновационе политике са циљевима и приоритетима Европског истраживачког простора, као и укључења у Иновациону унију.

У сврху адекватне интеграције европских начела иновационе активности, Република Србија ће обезбедити неопходне предуслове за увођење одговарајућих иницијатива и инструмената дефинисаних стратегијом ЕУ у области иновација. У вези са тим у току је припрема новог законодавног оквира као и анализа будућих активности у делу

јачања административних капацитета за успешније учествовање у активностима и програмима Европске заједнице.

У складу са новим стратешким и законодавним оквиром мисија МПНТР је да припреми и спроведе пакет реформских мера које ће створити услове за остваривање визије Националне стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ”, а која је усвојена 3. марта 2016. („Сл. гласник РС”, бр. 25/2016).

Ради постизања општег циља, Стратегија дефинише шест међусобно повезаних посебних приоритета који треба да дају одговор на питање како ће се имплементацијом Стратегије решити кључни проблеми и остварити стратешка визија, а то су:

1. Подстицање изврности и релевантности научних истраживања у Републици Србији;
2. Јачање повезаности науке, привреде и друштва ради подстицања иновација;
3. Успостављање ефикасног система управљања науком и иновацијама у Републици Србији;
4. Осигурање изврности и доступности људских ресурса за науку и привреду и друштвене делатности;
5. Унапређивање међународне сарадње у области науке и иновација;
6. Повећање улагања у истраживање и развој путем јавног финансирања и подстицања улагања пословног сектора у истраживање и развој.

а) Преглед мера и активности које ће бити спроведене ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Ради постизања утврђене визије и мисије, овом стратегијом одређује се шест посебних циљева:

1. Подстицање изврности и релевантности научних истраживања у Републици Србији

Инструменти који се користе за постизање овог циља ће укључивати: јачање основних истраживања, увођење усмерених основних истраживања, унапређење техничко-технолошких истраживања, унапређење система вредновања научноистраживачког рада, промена модела финансирања научноистраживачке делатности, успостављање Фонда за подстицање истраживања, развој научноистраживачке инфраструктуре, промовисање значаја науке и иновација за друштво у целини.

2. Јачање повезаности науке, привреде и друштва ради подстицања иновација

Инструменти који се користе за постизање овог циља ће укључивати: подстицање примене резултата научноистраживачког рада, оснаживање рада Фонда за иновациону делатност, даљи развој Пројекта подршке иновацијама, успостављање заједничких пројеката приватног сектора и научноистраживачких организација, унапређење трансфера знања и технологија, подстицање оснивања компанија базираних на научноистраживачком раду („*spin-off*”), успостављање јавно-приватног партнерства, подршка успостављању и развоју Научно-технолошких паркова и оснивање истраживачко-развојних кластера и мрежа конкурентности.

3. Успостављање ефикаснијег система управљања науком и иновацијама у Републици Србији

Инструмент који се користи за постизање овог циља ће укључивати: унапређење институционалног оквира, успостављање стратешког управљања у научноистраживачким организацијама, реформисање мреже института, анализа интегрисаних политика (*Policy mix peer review*).

4. Осигурање изврности и доступности људских ресурса за науку и привреду и друштвене делатности

Инструменти који се користе за постизање овог циља ће укључивати: унапређење законског оквира за развој људских ресурса, унапређење програма докторских академских студија, укључивање младих истраживача на пројекте, јачање сарадње са дијаспором, унапређење мобилности истраживача, унапређење родне и мањинске равноправности у науци и иновацијама.

5. Унапређивање међународне сарадње у области науке и иновација

Инструменти који ће се користити за постизање овог циља ће укључивати: формирање координационог тела за међународну сарадњу, подршку учешћу у европском оквирном програму за науку и иновације - Хоризонт 2020, јачање регионалне сарадње у оквиру Западног Балкана и дунавског региона, обезбеђивање приступа међународној истраживачкој инфраструктури.

6. Повећање улагања у истраживање и развој путем јавног финансирања и подстицања улагања пословног сектора у истраживање и развој

Инструменти који ће се користити за постизање овог циља ће укључивати: повећање улагања у истраживање и развој из јавних извора, повећање улагања пословног сектора у истраживање и развој, улагања у истраживање и развој из других националних и међународних извора.

Мере и активности, укључујући временске оквири, задатке и органе и организациону надлежност за спровођење ове стратегије, утврђују се акционим плановима и подзаконским актима за имплементацију нове Стратегије.

Акциони план утврђује Влада након усвајања нове Стратегије, а у циљу имплементације планираних активности, што је предвиђено до краја 2017. године.

б) Планиране мере за постизање пуне усаглашености са правним тековинама ЕУ

Поред Акционог плана за реализацију претходно наведених мера планирано је усвајање следећих законских и подзаконских аката као и регистара:

- 1) Израда Мапе пута Истраживачке инфраструктуре, до краја 2017. године.
- 2) Израда Регистра истраживачке инфраструктуре, до краја 2018. године.
- 3) Израда подзаконских аката у 2016:
 - Правилника о поступку и начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача
 - Правилника о категоризацији и рангирању научних часописа
 - Правилник о вредновању, избору, финансирању и праћењу пројеката из Програма основних истраживања и основних усмерених истраживања за период од 2017. до 2020. године и Програма истраживања у области технолошког развоја за период од 2017-2020. године
 - Утврђивање Програма основних истраживања и програма технолошког развоја за наредни циклус истраживања
- 4) Израда подзаконских аката у 2017:
 - Правилника о суфинансирању докторанада и докторских студија,
- 5) Израда новог Закона о иновационој делатности и усклађивање постојећих/усвајање нових подзаконских аката, крај 2017.
- 6) Усаглашавање закона који регулишу област интелектуалне својине са препорукама ЕК у складу са плановима и роковима ПП7.
- 7) Акциони план подизања апсорпционог капацитета за учешће РС у Хоризонту 2020, трећи квартал 2017.

- 8) Израда регистра НИО, до краја 2016.
9) Израда регистра истраживача, до краја 2016.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Законом о буџету Републике Србије за 2016. годину предвиђена су средства за плаћање контрибуције Републике Србије у Хоризонт 2020 програму за текућу годину. Очекује се да ће део контрибуције коју плати МПНТР бити рефундиран из средстава претприступне помоћи (ИПА).

Министарство просвете, науке и технолошког развоја, у области науке, кроз претприступне фондове ЕУ у оквиру ИПА реализује следеће пројекте:

Назив пројекта	Циљ	Исходи	Време трајања	Буџет	Статус
Пројекат подршке истраживању, иновацијама и трансферу технологије у Србији - ИПА 2013	<p>Повезивање јавног научноистраживачког и приватног сектора; Подстицање комерцијализације истраживања са универзитета и других јавних научноистраживачких организација и њихово усмеравање ка потребама приватног сектора; Повећавање капацитета за трансфер технологије и ефективности националних институција; Јачање конкурентне позиције Србије у Европској истраживачкој заједници, као и перспективе економског раста Србије и унапређења јавног (научноистраживачког) сектора на дуже стазе;</p>	<p>1. Прва компонента: Успостављање централне Канцеларије за трансфер технологије (КТТ) унутар Фонда за иновациону делатност. Остварени резултати у складу са утврђеним индикаторима за период трајања пројекта, који се односе на: број успостављених сервисних линија за трансфер технологија, број иницираних трансакција од стране КТТ, број трансакција спровођених од стране КТТ, број центара за трансфер технологија и организација које пружају подршку иновацијама укључених у процес припреме система за трансфер технологија;</p> <p>2. Друга компонента: Колаборативна грант шема (Грант шема сарадње научноистраживачког и приватног сектора) - Остварени резултати у складу са утврђеним индикаторима за период трајања пројекта, који, између осталог, показују степен и интезитет остварене сарадње јавног научноистраживачког и приватног сектора, број спроведених јавних</p>	1. јун 2015. (ефективност пројекта) - 31. јануар 2018. (уз могућност продужења трајања)	<p>Укупна вредност Пројекта је 6.9 милиона евра – од чега укупно 4.9 милиона евра из ЕУ ИПА фондова за 2013. годину и 1 милион евра из средстава државног буџета РС, док се из приватног сектора очекује суфинансирање од 1 милион евра.</p> <p>1. Прва компонента: Успостављање централне Канцеларије за трансфер технологије (КТТ) унутар Фонда за иновациону делатност 2. Друга компонента: Колаборативна грант шема (Грант шема сарадње научноистраживачког и приватног сектора) 3. Трећа компонента: Техничка помоћ за развој стратегије истраживања и развоја и иновација, плана инфраструктуре за истраживање и развој и одговарајућег акционог плана</p> <p>Носилац реализације</p>	У току

Назив пројекта	Циљ	Исходи	Време трајања	Буџет	Статус
		<p>позива, број подржаних/финансираних субјеката и степен њиховог оспособљавања за спровођење релевантних процедура итд.</p> <p>Поред наведеног: * спроводи се транспарентна имплементација пројекта у складу са високим међународним стандардима; * Фонд за иновациону делатност спроводи активан надзор трошења пројектних средстава и редовно процењује напредак остварен у развоју нових технологија, производа и услуга које су предмет финансираних пројеката; * Фонд за иновациону делатност врши активну контролу над свим пројектима чије активности захтевају план управљања заштитом животне средине.</p> <p>3. Трећа копонента: Израда стратешких докумената: Стратегија „Истраживање за иновације” 2016-2020 и Акциони план за имплементацију стратегије; документ Мапа пута за истраживачку и развојну инфраструктуру.</p>		<p>активности у оквиру прве и друге компоненте је Фонд за иновациону делатност. Носилац реализације активности у оквиру треће компоненте је Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС. Администратор пројекта је Светска банка.</p>	
Подршка сектору конкурентности - ИПА 2014	Наставак спровођења и обезбеђивање средстава за реализацију успостављених инструмената финансирања: Програма раног развоја (<i>Mini Grant Program</i>) и Програма суфинансирања	<p>Спровођење јавних позива, одобравање финансирања иновативних пројеката компанија у Србији, јачање људског капацитета и подстицање развоја иновативног предузетништва.</p> <p>У оквиру наведеног:</p>	Почев од 2016. године до расположивости буџета потребног за финансирање	<p>Планирано је обезбеђивање средстава/аплицирање за средства из свих расположивих износа:</p> <p>- Средства државног буџета РС, у складу са плановима и расподелом за сваку односну годину</p>	Очекује се почетак

Назив пројекта	Циљ	Исходи	Време трајања	Буџет	Статус
	<p>иновација (<i>Matching Grant Program</i>).</p> <p>Стварање иновативног предузетништва; Стварање и унапређење иновационог система у Србији, који је од кључног значаја за побољшање конкурентности привредног сектора и перспективе економског раста Србије на дужи рок; Допринос побољшању опште свести о улози технолошког развоја и иновација у привреди.</p>	<p>* спроводи се транспарентна имплементација пројекта у складу са високим међународним стандардима; * Фонд за иновациону делатност спроводи активан надзор трошења пројектних средстава и редовно процењује напредак остварен у развоју нових технологија, производа и услуга које су предмет финансираних пројеката; * Фонд за иновациону делатност врши активну контролу над свим пројектима чије активности захтевају план управљања заштитом животне средине.</p> <p>МПНТР у децентрализованом систему управљања средствима ЕУ, обавља активности мониторинга имплементације пројекта: Подршка сектору конкурентности - ИПА 2014.</p>		<p>- Претприступни фондови Европске уније (ИПА) за 2014. годину</p> <p>Програм раног развоја - чији је циљ подстицање стварања иновативних компанија заснованих на знању, кроз приватна start-up или <i>spin-off</i> предузећа, обезбеђивањем финансирања тржишно оријентисаних иновативних технологија и услуга са високим потенцијалом комерцијализације.</p> <p>Програм суфинансирања иновација - подршка српским микро, малим и средњим компанијама које желе да кроз развој нових и унапређених производа и услуга побољшају своје присуство на домаћем и међународном тржишту.</p>	
Пројекат „Конкурентност и запошљавање”	<p>Општи, развојни циљ Пројекта је побољшање ефикасност и координације одабраних јавних програма ради ублажавања ограничења за конкурентност и стварање радних места, укључујући улагања и промоцију извоза, иновације, активне мере запошљавања, посредовање на тржишту рада, активирање корисника социјалне помоћи и њихов прелазак у</p>	<p>А.3.1: Финансирање иновативних компанија институционализовано како би се обезбедио бољи приступ финансирању ради олакшавања приступа ЕУ фондовима, боља сарадња између истраживача и приватног сектора и развој производа и услуга високе додате вредности.</p> <p>А.3.2: Унапређење услова и изгледа за трансфер технологија.</p> <p>А.3.3: Развој подстицаја заснованих на остварењима за</p>	<p>2016-2019</p> <p>7. октобра 2015. године потписан је са Споразум о зајму са Светском банком (Међународном банком за обнову и развој), а ради спровођења овог пројекта који ће трајати до јуна 2019. године.</p> <p>Одобрена</p>	<p>Пројекат се финансира на бази остварених резултата, а који су дефинисани показатељима везаним за повлачење средстава.</p> <p>А.3.1: EUR 10,740,000 А.3.2: EUR 8,950,000 А.3.3: EUR 11,635,000</p>	У току

Назив пројекта	Циљ	Исходи	Време трајања	Буџет	Статус
	<p>формалне послове. МПНТР заједно са ИФ је у оквиру компоненте која подржава имплементацију програма за јачање иновативности привреде, поспешивање трансфера и технологија и унапређење учинака истраживачког сектора у односу на привреду и друштво уопште. С тога, ова компонента биће спроведена кроз 3 међусобно компатибилне подкомпонете:</p> <p>А.3.1: Подршка иновативности привреде - Подршка раду ИФ и спровођењу Програма раног развоја (<i>Mini Grant Program</i>) и Програма суфинансирања иновација (<i>Matching Grant Program</i>);</p> <p>А.3.2: Подршка операцијама и услугама Централне канцеларије за трансфер технологије (ТТФ) при ИФ, и</p> <p>А.3.3: Предузимање стратешког планирања за институционалну реформу јавног истраживачког и развојног сектора.</p>	<p>изузетност и комерцијализацију за истраживаче и истраживачко-развојне институције.</p>	<p>финансијска средства по Закону о буџету РС за 2016. годину, на разделу за МПНТР, не предвиђају финансијску подршку овом пројекту.</p>		

3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА

3.26.1. Образовање, омладина и спорт

ОБРАЗОВАЊЕ

1. Приказ статуса усклађености

Србија има образовне политике у складу са политиком ЕУ и спремна је да оствари заједничке циљеве образовања и обуке као део ширих стратегија „Европа 2020“ и „Образовање и обука 2020“.

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Република Србија у целини има законодавни оквир неопходан за наставак спровођења правних тековина ЕУ у области образовања.

Систем образовања и васпитања у Републици Србији уређен је **сетом закона**, који чине: Закон о основама система образовања и васпитања, Закон о предшколском васпитању и образовању, Закон о основном образовању и васпитању, Закон о средњем образовању и васпитању, Закон о образовању одраслих, Закон о високом образовању, Закон о ученичком и студентском стандарду и Закон о уџбеницима.

Стратегија развоја образовања у Републици Србији до 2020. године је кључни документ у развоју образовних политика у Републици Србији и садржи стратешка опредељења на свим нивоима образовања у Републици Србији до 2020.

Акциони план за спровођење Стратегије дефинише појединачне акције за сваки део система образовања које дефинишу инструменте имплементације акције, исходе – резултат акције, индикаторе праћења напретка, време реализације и одговорне носиоце акција и партнере. Укупан број предвиђених активности је 157.

Приступ образовању за грађане ЕУ

Законом о основама система образовања и васпитања и Законом о високом образовању се у значајној мери, али не и у потпуности, страни држављани, укључујући и држављане држава чланица ЕУ, са сталним или привременим боравком, укључујући и тражиоце азила, **изједначују са српским држављанима**, у свом праву на основно, средњошколско и високо образовање.

Национални оквир квалификација

У постојећој законској регулативи, процес развоја и утврђивања **НОК-а** у Србији није уређен јединственим прописима већ Законом о основама система образовања и васпитања и Законом о високом образовању.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Република Србија у целини има институционални оквир неопходан за наставак спровођења правних тековина ЕУ у области образовања и поседује капацитет да учествује у програмима Европске уније за образовање и обуку.

Институционални оквир чине: Скупштина Републике Србије, Влада Републике Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, савети која образује Скупштина Републике Србије (Национални просветни савет и Национални савет за високо образовање) и институције које оснива Влада Републике Србије (Завод за унапређивање образовања и васпитања, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Завод за уџбенике и Савет за стручно образовање и образовање одраслих).

Централну улогу у институционалном оквиру има **Министарство просвете, науке и технолошког развоја (МПНТР)** као део државне управе, које обавља надзор над организацијом и системом образовања, врши послове који се односе на планирање и развој целокупног образовног система, као и друге поверене послове.

Установе образовања чине **установе предшколског васпитања и образовања, установе основног образовања и васпитања, установе средњег образовања и васпитања** гимназије као општеобразовне установе, средње уметничке школе и средње стручне школе, **установе високог образовања** (државне и приватне), **установе ученичког стандарда** и **установе студентског стандарда**.

У оквиру Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине, АП Војводини, **пренете су значајне надлежности** у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, високог образовања и ученичког и студентског стандарда.

Успостављени су адекватни административни капацитети за постојећи ниво **делимичног учешћа у програму Еразмус+**. На спровођењу програма Еразмус+ тренутно ради 15 запослених у Фондацији Темпус. Ресорна министарства такође прате и координирају реализацију програма.

в) Опис до сада преузетих мера и активности

Србија је чврсто опредељена да је квалитетно образовање доступно сваком појединцу у сваком добу живота основа развоја друштва у целини. Кључни циљеви система образовања Републике Србије су повећање **квалитета, ефикасности, релевантности, обухвата и приступа образовању**, као и повећања мобилности и целоживотног учења.

У области предшколског васпитања и образовања циљ је повећање обухвата деце овим нивоом образовања, унапређивање квалитета васпитања и образовања као и услова у којима се овај вид образовно-васпитне делатности реализује.

У области основног образовања, кључна стратешка обележја су обухват ученика основним образовањем; квалитет образовања (услова, наставног процеса, наставника, ученичких постигнућа и квалитет школе као институције). Један од инструмената за осигурање квалитета у образовању је и увођење завршног испита на крају основног образовања. Испит се реализује на националном нивоу и ученик је завршио основну школу изласком на полагање овог испита. Испит има три функције сертификациону, селекциону и евалуациону. У школској 2014/2015. години 99.0 % ученика осмог разреда приступило је полагању завршног испита.

Вредновање квалитета рада предшколских установа и основних школа, и средњих школа, остварује се као самовредновање и спољашње вредновање квалитета. На основу резултата вредновања квалитета рада школа припрема се развојни план школе усмерен на, ~~сачињава~~ унапређивање квалитета рада, у областима дефинисаним стандардима квалитета рада установа.

PISA као један од показатељи квалитета и праведности система образовања, као и показатељ ефеката реформи у сектору образовања, спроводи се у Србији од 2003. године. Србија је до сада учествовала у овим испитивањима 2003, 2006, 2009. и 2012. Због неплаћене контрибуције није учествовала у овом програму 2015. године, а у току су припреме за следеће тестирање.

Наставници и сарадници на свим нивоима образовања су кључни фактор у подизању квалитета образовања. Србија има донете стандарде компетенције наставника који су усклађени са добром праксом у ЕУ. Како би наставници који су већ у систему стекли све потребне компетенције, развијен је систем стручног усавршавања наставника, кроз велики број акредитованих програма. Иницијално образовање предметних наставника се реализује кроз студијске програме на различитим факултетима. Законски је прописан минималан број од 30 ЕСПБ бодова из области педагошко-психолошко-методичких предмета и 6 ЕСПБ бодова из школске праксе. У претходном периоду су кроз поступак акредитације сви програми усклађени са траженим условима, а развијен је модел школа вежбаоница **Кроз пројекат *Подришка развоју људског капитала и истраживања – Опште образовање и развој људског капитала (ИПА 2011)* успостављене су школе вежбаонице и обучени наставници за улогу ментора студентима наставничких факултета**

Изменама Закона о високом образовању 2014. године, Србија је као потписница Лисабонске конвенције обезбедила механизам признавања високошколских исправа /квалификација/. У марту 2015. године формиран је ENIC/NARIC центар као организациона јединица МПНТР. ENIC/NARIC центар је у пуном капацитету почео са радом 1. октобра 2015.

У априлу месецу 2014. године, Република Србија је прихватила позив Европске комисије за учешће у Отвореном методу координације (ОМК) у области образовања и обука и тиме прихватила права и обавезе у овој области до пуноправног приступања Републике Србије Европској унији. Република Србија је номинувала своје представнике за учешће у раду свих тематских радних група у оквиру ЕУ ОКМ, чиме смо искористили могућност да као равноправан учесник користимо најбоље праксе држава чланица ЕУ и њихових образовних политика, као и да представи оствареност својих стратешких и реформских процеса. Средином 2015. године, именоване су тематске радне групе на националном нивоу које окупљају доносиоце одлука, образовне и научне институције, експерте и друге релевантне актере. У сарадњи са Тимом за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије, министарство задужено за образовање пружа подршку у раду националним ОКМ групама. Јануара 2016. године по позиву Европске комисије именовани су представници у шест радних група у области образовање и обука који од тада активно учествују у њиховом раду. Теме које су дефинисане као приоритетне на нивоу ЕУ, од суштинског су значаја и за даље реформске процесе Републике Србије у области образовања и у складу су са циљевима Стратегије развоја образовања, до 2020. године.

Национални оквир квалификација

У јануару 2015. године по јавном позиву формиран је стручни тим за припрему интегрисаног Националног оквира квалификација у Републици Србији (НОКС) на основу два претходна развијана документа – НОКС за нивое I – V односно НОКС за нивое VI – VIII. НОКС предвиђа три релевантне путање стицања квалификација у Републици Србији – кроз формални и неформални систем образовања, као и кроз систем признавања претходног учења односно радног и животног искуства. Квалификације се разврставају на осам нивоа, као и у Европском оквиру квалификација. Квалификације, односно стандарди квалификација утврђени на предлог секторских већа, биће акредитоване / пријављене у Регистру националних квалификација.

У исто време са оквирним документом, припрема се предлог Закона о НОКС којим се утврђује правни, институционални и финансијски оквир за успостављање и имплементацију система НОКС. У току припреме интегрисаног НОКС узети су у обзир свих 10 критеријума Саветодавне групе за Европски оквир квалификација (AG EQF) како би се већ у фази израде и доношења НОКС отклонили недостаци и започела припрема за референцирање код Европског оквира квалификација, по процедурама утврђеним од стране ЕК односно саветодавне групе за ЕОК. Током 2015. године извршена је номинација представника Републике Србије у AG EQF.

Програм Еразмус+

Република Србија учествује, на основу споразума о делимичном учешћу, у програму ЕУ за сарадњу у области образовања Еразмус+.

2. Планови за потпуно усаглашавање са правним тековинама ЕУ

Планови усклађивања законодавног оквира са правним тековинама ЕУ

У складу са Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020 и пратећим акционим планом, Србија ће наставити да кроз измене постојећег законског оквира обезбеди све потребне услове за целовиту примену акционог плана и достизања стратешких циљева. Међу најзначајнији измене законског оквир спада доношење **новог Закона о високом образовању** и **Закона о националном оквиру квалификација** и измене и допуне **Закона о основама система образовања и васпитања** које треба да се усвоје до краја трећег квартала 2016. Године

Србија је спремна да оствари пакет циљева договорених од стране ЕУ као део шире стратегије „Европа 2020“ и циљева „Образовање и обуке 2020 (ЕТ)“. Конвергенција стратешким циљевима „ЕТ 2020“ омогућиће побољшање квалитета образовања у Републици Србији на свим нивоима, а то ће обезбедити јачање капацитета за учествовање у програмима ЕУ.

У области **предшколског васпитања и образовања**, хармонизација легислативног оквира са Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. године има за неопходну претпоставку измене Закона о основама система образовања и васпитања, будући да се овим законом постављају основе за увођење нових правних решења као што су:

акредитација програма и установа, увођење бесплатних полудневних програма за сву децу од 3(4) до 5,5 година и др. а која ће своју конкретизацију имати на нивоу посебног закона и пратеће подзаконске регулативе. Постоји потреба за дефинисањем доследног концептуалног и вредносног оквира предшколског васпитања и образовања, који би пратило усклађивање стратешких докумената, законодавне регулативе, операционализација постављених циљева и отворених могућности, као и доследно спровођење прописа.

Пораст обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем је један од примарних циљева Републике Србије, јер се квалитетним предшколским васпитањем и образовањем значајно доприноси унапређењу квалитета даљег образовања. Поред повећања издвајања из буџета, МПНТР ће и кроз друге облике финансирања, пре свега кроз донације (ИПА) и средства из кредита (Светска банка) у сарадњи са партнерима (Новак Ђоковић Фондација, УНИЦЕФ, СДЦ), повећати обухват деце. Стратешки циљ је да до 2020. за децу од шест месеци до три године буде повећан обухват у износу од 30%, да за сву децу од 4 до 5,5 година буде обезбеђено да бесплатно користе скраћене (полудневне) васпитно-образовне програме у току једне школске године. За децу од 5,5 до 6,5 година биће остварен потпун обухват кроз целодневне и полудневне облике припремног предшколског програма.

Посебно ће се радити на изградњи капацитета локалних самоуправа као надлежних за овај ниво образовања. Подршка на раном узрасту захтева различите активности и мере па ће тако Министарство посебно радити на јачању интерсекторске сарадње.

Кључна стратешка обележја **основног образовања** су да минимум 98% све деце уписује основно образовање, са осипањем максималним од 5% тако да 93% генерације стекне основно образовање, данас се већ овај циљ остварује у урбаним срединама. Кроз додатна финансијска улагања и развој одговарајућих инструмената у који се поред МПНТР интензивно укључује и локална самоуправа очекује се смањене стопе осипања код ромске и сеоске деце. Предвиђено је да се интензивно решава проблем превоза ученика и наставника до школских објеката, као и да се појача опремљеност школа у тим срединама за шта су у 2015. години постављене законске основе и предвиђена додатна средства у буџету РС.

У области **средњег образовања** стратешки план је да минимум 95% са завршеним основним образовањем уписује средњи ниво образовања и то 39% генерације уписује четворогодишње стручне школе, 39% генерације уписује опште средње и уметничке школе и 10% остале средње стручне школе. Такође, да минимум 95% од уписаних у четворогодишње школе заврши тај ниво образовања, тако да 74% генерације стекне четворогодишње средње образовање. Ово ће се постићи променом уписне политике, новом мрежом школа и образовних профила као и увођењем опште, стручне и уметничке матуре као начина уписа у високо образовање.

Уписна политика ће се и у наредним годинама усклађивати са потребама тржишта рада и могућностима реализације практичног дела образовања у предузећима и установама локалне средине у којој се школа налази.

До 2020. године мрежа средњих школа ће бити усклађивана са стратешким циљевима а на основу истраживања потреба за квалификацијама на локалном и регионалном нивоу а на основу потреба тржишта рада, стратешким циљевима привредног развоја као и доступним привредним и другим капацитетима у којима се обавља практични део учења, које ће се реализовати до краја 2017. године.

У области општег средњег образовања које подразумева и општеобразовни део у стручном средњем образовању урађени су стандарди постигнућа ученика за 8 општеобразовних наставних предмета и дефинисано је 11 међупредметних компетенција у складу са 8 кључних компетенција Лисабонске агенде. Компетенције и стандарди се примењују у општем средњем образовању од јануара 2014.

Поред тога развијени су и исходи учења за све општеобразовне наставне предмете у основном и средњем образовању кроз пројекат који је финансиран средствима ИПА за 2011. Ови исходи су у форми нацрта и Национални просветни савет их тренутно разматра У области средњег стручног образовања, сви нови програми засновани су на стандардима квалификација којима су утврђене компетенције, односно неопходна знања, вештине, способности и ставови за обављање послова у оквиру занимања за које су ове квалификације релевантне. Ови програми су организовани предметно и модуларно а засновани су на исходима учења. За сваки од ових програма припремљен је специфичан програм завршног (трогодишњи профили) и матурског (четворогодишњи профили) испита, за које је развијена посебна методологија оцењивања заснованог на компетенцијама.

Мрежа односно понуда образовних профила у **средњем стручном образовању** ће бити усклађена са потребама друштва и привреде за специфичним стручним и кључним компетенцијама (стандарди квалификација) а биће идентификована радом секторских већа која ће бити успостављена сукцесивно, као део система Националног оквира квалификација у Србији, према акционом плану за успостављање система НОКС, који ће бити донет по доношењу Закона о НОКС у 2017. години. Програми образовања биће засновани на стандардима квалификација и исходима учења, са повећаним учешћем практичног учења на радном месту и организовани модуларно, предметно и тематски.

Да би успоставили систем осигурања квалитета у реализацији учења на радном месту односно да би обезбедили квалификоване инструкторе на радним местима на местима за учење, биће развијен систем мајсторског образовања до 2018. године.

Успостављањем новог система завршних испита у средњем општем, стручном и уметничком образовању започеће 2018. године а припрема за имплементацију новог концепта ће започети по доношењу новог Закона о високом образовању. На овај начин употпуњава се систем осигурања квалитета средњег образовања.

Република Србија ће наставити да учествује у раду тела и радних група ЕК у области стручног образовања. Наредне 2017. године МПНТР ће поднети захтев за учешће представника Републике Србије у Европској алијанси за практиковање (ЕАФА) као и у европским мрежама за осигурање квалитета у стручном образовању и обуци (ЕQA-VET) односно европском систему кредита у стручном образовању и обуци (ECVET).

У октобру 2015. дефинисани су нове приоритетне области за стручно усавршавање наставника за школске 2016/17 и 2017/18. године, а које акценат стављају на нове методе рада са ученицима и развијање међупредметних компетенција. Реформа иницијалног образовања подразумева измене студијских програма које ће обезбедити

стицање ширег скупа наставничких компетенција, као и могућност школовања двопредметних наставника. Увођење двопредметних наставника омогућиће ефикаснији образовни систем и бољи квалитет наставе. Променом уписне политике на студијске програме за иницијално образовање наставника, Србија ће обезбедити школовање наставника из предмета који су на тржишту дефицитарни (наставници математике, наставници физике, наставници енглеског језика и др.), а смањиће вишак наставника појединих предмета и учитеља разредне наставе.

Високо образовање, као покретачка снага целог образовног система и развоја целокупног друштва, наставља са започетим реформама дефинисаних стратегијом образовања. Тако да у наредном периоду од 2015 – 2020 године, високо образовање уписује минимум 50% генерације свршених средњошколаца, 70% од уписаних завршава студије високог образовања, са највише једном годином продужетка студија. Око 50% дипломираних (бечелор ниво) уписује мастер студије, а минимум 10% са степеном мастера уписује докторске студије. Најмање 10% програма докторских студија се реализује заједно са неким од универзитета у иностранству. Након 2020 године у популацији од 30-34 године у Р. Србији треба да има високо образовање најмање 35-38,5% генерације младих.

Ови стратешки циљеви биће остварени кроз измене законског оквира, који ће финансирањем базираним на резултатима, усмерити високошколске установе ка циљевима. Повећање обухвата ће бити остварено кроз праведније финансирање које ће узимати у обзир социоекономски статус студента и кроз афирмативне мере.

У јулу 2015. започет је рад на новом Закону о високом образовању његово доношење у парламенту очекује се у току 2017. године. Доношење новог Закона о високом образовању обезбедиће се квалитетније и праведније високо образовање. Промена финансирања високог образовања у правцу укидања бинарног модела (буџетски-самофинансирајући студенти) је један од најважнијих циљева којим би се повећала доступност и праведност високог образовања. Нови систем уписа на основне студије кроз успостављање јединственог система обезбедиће упис у односу на потребе, односно повећаће број студената у приоритетним областима. Концепт „студент у центру учења“ биће додатно разрађен кроз измене стандарда за акредитацију.

Циљеви ка којима високо образовање стреми су и унапређење сарадње са послодавцима и привредом, јачање иновативног потенцијала и повећање иновативних исхода, као и јачање предузетничке компоненте високог образовања који ће се остварити кроз различите финансијске подстицаје од стране привреде и науке.

Интернационализација високог образовања, је предуслов за подизање квалитета високог образовања. Израда стратегије интернационализације (IV квартал 2016) и њена имплементација, која обухвата и финансијски подстицај за установе које највише доприносе, обезбедиће повећање мобилности студената и наставника. Изменама Закона о високом образовању 2014. године уведена је обавеза транспарентности докторских дисертација. У међувремену развијен национални репозиторијум докторских дисертација који ће до краја 2016. бити повезан са европским репозиторијумом докторских дисертација (DART).

Развој информационог система у области образовања је стратешко опредељење. Министарство просвете, науке и технолошког развоја од марта 2015. године започело је систематичан рад на скупљању и обради података кроз нови информациони систем просвете, у складу са мером “Унапређење ефикасности и управљања системом образовања” за који је задужено у Националном програм економских реформи 2015-2017., и у складу са стратешким опредељењем министарства да треба проширити сет индикатора квалитета образовања и информација о финансирању свих нивоа

образовања, и да податке треба скупљати на нивоу целог система а не само на нивоу узорка или репрезентативног истраживања. Развијени су регистри високошколских установа, средњих и основних школа који садрже све податке о установама, наставном и ненаставном особљу, као и друге податке релевантне за финансирање и квалитет. На овај начин је оформљена комплетна слика са микроподацима из свих установа о стању у образовном сектору. Подаци се користе при доношењу свих системских одлука. Поред тога подаци су отворени за јавност што значи да све заинтересоване стране у сваком тренутку имају увид у податке који показују стање одређеног нивоа образовања.

До краја 2016. биће уведен лични образовни број ученика / студента које је предуслов за скупљање података на нивоу ученика/студента и одређивање сета података, у складу са добром праксом ЕУ, који се о ученицима воде и анализирају. Формирање регистара свих ученика и студената биће завршени до краја 2017. године што ће омогућити боље услове за доношење одлука на свим нивоима. До краја 2018. године биће завршен и информациони систем предшколског образовања и васпитања.

У току 2015. године употпуњен је правни оквир у области **целоживотног учења** што за последицу има системски приступ и очекивање пораста одраслих обухваћених неким обликом целоживотног образовања. У првој половини 2016. очекује се акредитација најмање 10 организација и установа са око 20 програма обука за којима постоји тражња и ургентна потреба на тржишту рада. Након тога очекује се даљи пораст акредитованих установа и програма који ће обезбедити достизање зацртаног стратешког циља до 2020, а то је обухват најмање 7% одраслог становишта неким од програма целоживотног учења. Значајно повећање очекује се у партиципацији одраслих полазника у акредитованим програмима који доводе до стицања јавног сертификата, чиме се повећана њихова запошљивост, професионална мобилност и флексибилност у радном оспособљавању и запошљавању. Успостављени механизам омогућује да се у оптималном року побољша квалификациона и образовна структура грађана Републике Србије - да стекну квалификације они који их немају; они који имају знања а која нису примењива, да стекну нова примењива; појединци који са својим квалификацијама не могу да нађу посао у струци, да се кроз овај флексибилнији и за њих примеренији пут, преквалификују за струку у којој ће лакше наћи посао.

Национални оквир квалификација

Обједињени документ којим се утврђује НОКС после разматрања од стране Савета за стручно образовање и образовање одраслих и Националног савета за високо образовање крајем првог квартала 2016. године ће бити представљен широј јавности. Доношењем Закона о националном оквиру квалификација 2017. године, после свеобухватне јавне расправе у коју ће бити укључени сви социјални партнери, омогућиће се успостављање система НОКС. Уз доношење Закона о НОКС биће припремљен посебан акциони план за успостављање НОКС по свим основама - легислативној, институционалној и финансијској.

Успостављањем Регистра националних квалификација, омогућиће се изградња јединственог система појединачних националних квалификација на свим нивоима које су акредитоване као националне, без обзира на ниво и начин њиховог стицања. Успостављање секторских већа ће бити предвиђено акционим планом и биће sukcesивно с обзиром на постојеће материјалне и људске капацитете.

Други важан сегмент имплементације НОКС је његова интернационализација односно референцирање НОКС код ЕОК. У току 2016.године Република Србија ће започети процес референцирања НОКС према процедурама АГ EQF што подразумева укључивање експерата саветодавне групе за израду извештаја о самореференцирању и референцирању по основу прописаних 10 критеријума од стране ЕК.

Приступ образовању за грађане ЕУ

У складу са правним тековинама ЕУ, односно Директиве Савета 77/486/ЕЕЗ о образовању деце радника миграната и пресуде Европског суда правде у предметима који се односе на забрану дискриминације између држављана држава чланица ЕУ и других држављана ЕУ, потребним изменама Закона о основама система образовања и васпитања, у трећем кварталу 2016. године, Србија ће обезбедити једнак приступ предшколском, основном и средњем образовању деце радника миграната држављана држава чланица ЕУ. Изменама и допунама Закона о ученичком и студентском стандарду у првој половини 2017. године, омогућиће се ученицима и студентима држављанима држава чланица ЕУ да под истим условима као и држављани Републике Србије остварују право на стипендије, студентске кредите и смештај у ученичке и студентске домове.

Изменама и допунама Закона о високом образовању 2014. године, Србија се обавезала да ће омогућити да се студенти из земаља ЕУ уписују на високошколске установе у статусу студената који се финансирају из буџета по истим условима као и држављани Републике Србије.

Примене ових одредби спроводиће се даном приступања Србије Европској унији.

Планови усклађивања институционалног оквира са правним тековинама ЕУ

Закључком Владе Републике Србије од 3.марта 2016.године Фондација Темпус врши улогу агенције одговорне за децентрализовано спровођење програма Еразмус+.

Србија ће наставити са активним учешћем у радним групама у области Образовање и обука 2020 кроз обезбеђивање потребних финансијских средстава за њихов квалитетан рад и коришћењем стечених знања у доношењу одлука у области образовних политика. Такође, у поступку придруживања ЕУ и доношења нових закона или изменама постојећих, у складу са потребама дограђиваће постојеће или изграђивати нове институционалне оквире.

Сарадња на програмима ЕУ

Предвиђено је да Република Србија оствари пуноправно учешће у програму Еразмус+ почетком 2019. године. До тада ће се наставити спровођење припремних мера за пуноправно учешће које подразумевају пилотирање конкурса за пројекте и парцијално учешће у одређеним централизованим деловима програма у

Омладина и спорт

1. Приказ статуса усклађености

Политике омладине и спорта су у надлежности држава чланица Европске уније. Успостављен је отворен метод координације у коме земље заједнички креирају приступе у овим областима ради усклађивања националних политика и постизања заједничких циљева и размењују примере добре праксе. Правни оквир политике у областима омладине и спорта Републике Србије је усаглашен са документима и начелима Европске уније у овим областима.

а) Достигнути ниво усаглашености домаћих прописа

Законом о младима („Службени гласник РС”, број 50/11) уређене су мере и активности које предузимају Република Србија, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, а које имају за циљ унапређивање друштвеног положаја младих и стварање услова за остваривање потреба и интереса у свим областима које су од интереса за младе. Закон о младима је усаглашен са правним тековинама Европске уније у омладинском пољу: Резолуција Савета о обновљеном оквиру европске сарадње у омладинском пољу 2010–2018/ЕУ стратегија за младе – инвестирање и оснаживање (Council Resolution of 27 November 2009 on a renewed framework for European cooperation in the youth field 2010-2018, „Official Journal of the EU”, С 311, 19/12/2009); Препорука Савета о мобилности младих волонтера на простору ЕУ од 20. новембра 2008. године (Council Recommendation of 20 November 2008 on the mobility of young volunteers across the EU, „Official Journal of the EU”, С 319, 13/12/2008) као и са две развојне иницијативе у оквиру развојне Стратегије ЕУ, Европа 2020: Млади у покрету (Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Youth on the Move, An Initiative to unleash the potential of young people to achieve smart, sustainable and inclusive growth in the European Union, COM(2010) 477 final, 15/9/2010) и Нове вештине за нове послове (Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions – New Skills for New Jobs, Anticipating and Matching Labour Market and Skills Needs, COM(2008) 868 final, 16/12/2008).

Закон о спорту („Службени гласник РС”, број 10/16) донет је након широког консултативног процеса са свим релевантним чиниоцима система спорта у Републици Србији, укључујући представнике свих нивоа носилаца јавних власти (представници покрајинских органа и институција, као и представници јединица локалних самоуправа), високошколских установа, здравствених установа, спортских центара, националних спортских савеза, територијалних спортских савеза, стручних спортских удружења, спортских организација (клубова), као и спортисте, тренере, педагоге физичке културе, лекаре специјалисте спортске медицине и друга заинтересована лица. Доношење овог закона је изузетно важно са становишта потребе унапређења система спорта у Републици Србији, како би се с једне стране омогућило да се максимално повећа обухват бављења грађана спортом а да се с друге стране, подржи и даље развије домаћи врхунски спорт.

Не постоје релевантни прописи Европске уније који се директно односе на спорт, са којима је потребно ускладити одредбе Закона о спорту.

Закон о спорту је усклађен са политиком Европске уније у овој области израженој у више докумената: „Изјава о значају спорта” Амстердамске конференције

из 1997; „Декларација о специфичним карактеристикама спорта – социјална функција спорта у Европи, кључни аспект за имплементацију заједничке политике” Европског савета из 2000. године; „Бела књига о спорту” из 2007. године; „Бела књига о спорту 2” из 2011; Саопштење Европске Комисије и Европског Парламента из 2011: „Развој европске димензије спорта”; Резолуција Европског парламента о Европској димензији спорта из 2012. године; судска пракса Европског суда правде (Одлука С 36/74, Walrave и Кос; Одлука С–13/76, Dona v Mantero; Одлука С–222/86, Heylens; Одлука С–415/93, Bosma; Одлука С–176/96, Lehtonen; Одлука С–325/08, Bernard; Одлука С–438/00, Kolpak; Одлука С–265/03, Simutenkov; Одлука С–152/08, Kahveci; Одлука С–51/96 и С–191/97, Deliege; Одлука Т–313/02 и С–519/04Р, Меса–Medina; Одлуке Т–193/03 и С–171/05Р, Piau; Одлука С–243/06, Charleroi и G–14). Закон о спорту је усаглашен и са општим документима Европске уније који се тичу слободе унутрашњег тржишта ЕУ, а посредно су значајни за област спорта у односу на обављање спортских активности и спортских делатности у Републици Србији, као што су: Уговор о функционисању ЕУ (одредбе члана 18 – забрана сваког облика дискриминације на основу држављанства), члана 45 – слобода кретања радника, члана 49. слобода пословног настањивања, члана 56 – слобода пружања услуга, чл. 101–109 – слобода тржишне конкуренције, чл. 151–155 – социјални дијалог); Уредба ЕУ 492/2011 о слободи кретања радника, Директива о услугама 123/2006/ЕЗ, Директива о грађанству ЕУ 2004/38/ЕЗ, Директива 75/34/ЕЕЗ. Узет је у обзир и члан 165. Уговора о функционисању ЕУ (Лисабонског уговора) у коме се спорт изричито помиње. Према том члану, Унија доприноси промоцији европске димензије спорта, при том водећи рачуна о његовим специфичним обележјима, његовој структури заснованој на волонтерским активностима, као и његовој социјалној и образовној функцији. Акција Уније има за циљ развој европске димензије спорта, помоћу промовисања поштења и отворености у спортским такмичењима и сарадњом међу организацијама одговорним за спорт, као и заштитом физичког и моралног интегритета спортиста, посебно младих спортиста. Унија и државе чланице, такође, подстичу сарадњу са трећим земљама и надлежним међународним организацијама у области образовања и спорта, а посебно са Саветом Европе. Да би допринео остваривању оваквих циљева, Европски парламент и Савет ће доносити одговарајуће препоруке и подстицајне мере.

Законом о спорту је унапређен законодавни оквир који уређује права и обавезе спортиста и других физичких лица у систему спорта, правни положај, организацију и регистрацију предузетника и правних лица у систему спорта, општи интерес у области спорта и задовољење потреба и интереса грађана на нивоу покрајина и јединица локалне самоуправе, финансирање, категоризацију, стратегију спорта, физичко васпитање деце предшколског узраста, школски спорт, универзитетски спорт, спортске објекте, организовање спортских приредаба, национална признања и награде за посебан допринос развоју и афирмацији спорта, вођење евиденција и надзор над радом организација у области спорта.

Такође, Закон треба да испуни следеће циљеве: установљење система спорта у складу са релевантним међународним документима, дефинисање конзистентне пирамидалне структуре спорта, како на државном, тако и на невладином нивоу са јасним дефинисањем надлежности, права, обавеза и одговорности у зависности од одговарајућег нивоа (држава, покрајина, град, Град Београд, општина – национални савез, спортска друштва, спортске организације), стварање основа за доношење и имплементацију дугорочније Националне стратегије развоја спорта, афирмација аутономије спортских савеза, унапређење стручног рада, стварање оквира за повећање обухвата бављења спортом деце, младих, жена, старих, хендикепираних, на радном месту, подршка и подстицање бављења спортом на вишим нивоима (врхунски спорт),

уз дефинисање приоритета, укључујући и професионални спорт, обезбеђење планирања изградње и праћење искоришћености потребних спортских објеката и заштита намене постојећих спортских објеката, унапређење здравствене заштите спортиста и спортских стручњака, дефинисање основних права и обавеза спортиста, посебно малолетних и афирмација положаја врхунских и перспективних спортиста, унапређење система праћења стања у спорту и информационог система спорта дефинисање услова за обављање спортских активности и делатности, њихово разграничење у зависности од врсте активности и делатности и од тога да ли је у питању професионални или аматерски спорт, односно спортска рекреација.

Закон о спречавању допинга у спорту („Службени гласник РС”, број 111/14), у потпуности је усаглашен са Међународном конвенцијом о допингу у спорту и Светским антидопинг кодексом. Новине које овај закон доноси у овој области односе се на: 1) дефинисање повреде антидопинг правила на начин утврђен Светским антидопинг кодексом; 2) одређивање да се санкције спортистима и другим лицима због повреде антидопинг правила изричу од стране овлашћених антидопинг организација у Републици Србији онако како је то прописано Светским антидопинг кодексом и спортским правилима надлежних међународних спортских савеза (флексибилнији приступ у односу на претходно решење, јер се систем санкција мења са сваком ревизијом Светског антидопинг кодекса); 3) јасније утврђивање обавеза свих организација у области спорта у односу на спречавање допинга; 4) прецизирање појединих надлежности и овлашћења Антидопинг агенције Републике Србије; 5) прецизније регулисање овлашћења спортских инспектора у односу на спречавање допинга у спорту; 6) усклађивање кривично правне казнене политике (кривичних дела) са упоредноправним решењима, као и са упоредивим кривичним делима из Кривичног законика Републике Србије; 7) усклађивање прекршајних казни са прекршајним казнама из Закона о спорту.

Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године („Службени гласник РС”, број 22/15) усаглашена је са правним тековинама Европске уније. Овом стратегијом се дефинише девет стратешких циљева (запошљавање и предузетништво; образовање, васпитање и обука; активизам и активно учешће; здравље и благостање; безбедност; социјална укљученост; мобилност; информисање; култура и креативност) у областима од интереса за младе. Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године усаглашена је са оквиром омладинске политике у Европској унији дефинисаним кроз отворен метод координације: Заједнички извештај Савета и Европске комисије о спровођењу обновљеног оквира за европску сарадњу у области рада са младима (2012 Joint Report of the Council and the Commission on the implementation of the renewed framework for European cooperation in the youth field, „Official Journal of the EU”, С 394, 20/12/2012), Закључци Савета о доприносу квалитета омладинског рада развоју, благостању и социјалној инклузији младих од 16. и 17. маја 2013. године (Council Conclusions of 16-17 May 2013 on the contribution of quality youth work to the development, well-being and social inclusion of young people, „Official Journal of the EU”, С 168, 14/6/2013), Закључци Савета о повећању потенцијала омладинске политике приликом постизања циљева стратегије Европа 2020 од 16. и 17. маја 2013. године (Council Conclusions maximizing the potential of youth policy in addressing the goals of the Europe 2020 Strategy, „Official Journal of the EU”, С 224/2, 3/8/2013), Закључци Савета о унапређењу социјалне инклузије младих који нису у образовању, нису запослени, нити на обуци од 25. и 26. новембра 2013. године (Council Conclusions on enhancing the social inclusion of young people who are not in employment, education or training, Brussels 25-26 November 2013); Уредба ЕУ о успостављању Еразмус+ програма за образовање, обуку, младе и спорт 2014–2020 (EU Regulation no

1288/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing Erasmus+: the Union programme for education, training, youth and sport, „Official Journal of the EU”, L 347, 20/12/2013); Резолуција Савета и представника влада држава чланица о прегледу процеса структурираног дијалога укључујући и социјалну инклузију младих од 20. маја 2014. године (Resolution of the Council and of the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, of 20 May 2014 on the overview of the structured dialogue process including social inclusion of young people, „Official Journal of the EU”, C 183/01, 14/6/2014) и ЕУ Радни план за младе 2014–2015 (Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, of 20 May 2014 on a European Union Work Plan for Youth for 2014–2015, „Official Journal of the EU”, C 183/02, 14/6/2014).

Акционим планом за спровођење Националне стратегије за младе за период од 2015. до 2017. године („Службени гласник РС”, број 70/15) прецизирани су индикатори који прате степен реализације активности дефинисаних Националном стратегијом за младе за период од 2015. до 2025. године, период и ниво реализације, носиоци и учесници процеса реализације, као и укупна потребна средства за реализацију активности.

Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период 2014–2018, са Акционим планом („Службени гласник РС”, број 1/15) утврђује стање у области спорта које постоји у тренутку доношења стратегије, основне принципе на којима се темељи развој спорта у Републици Србији, краткорочне, периодичне и дугорочне спортско–развојне циљеве у периоду за који се доноси и носиоце реализације тих циљева, садржину, обим и процењену вредност активности на реализовању постављених спортско–развојних циљева и обавеза и задатке носилаца јавне власти свих нивоа и носилаца спортских програма на реализацији постављених спортско–развојних циљева. Програмима развоја спорта покрајина и јединица локалне самоуправе утврђује се, у складу с националном стратегијом, исти обухват за те територијалне целине. Полазећи од тога да спорт обухвата сваки облик физичке активности која доприноси физичкој спремности, добром стању менталног здравља и социјалном повезивању (организована или неформална рекреација, такмичарски спорт, традиционалне и друге спортске игре), Стратегија ће своје деловање посебно усмерити на следеће приоритете: развој спорта деце и омладине, укључујући и школски спорт; повећање обухвата бављења грађана спортом кроз развој и унапређење спортске рекреације; развој и унапређење врхунског спорта; развој и унапређење спортске инфраструктуре.

Општих циљева има осам, а у оквиру и приоритетних и општих циљева, дефинисано је 49 посебних циљева. Акционим планом су предвиђене мере, активности, рокови, одговорни субјекти и ресурси који су неопходни за реализацију циљева које је поставила Стратегија, а предвиђени су и индикатори за праћење реализације активности и временски оквири.

Потребе грађана у области спорта, дефинисане су у складу са упоредноправним решењима, Европском спортском повељом, Европском повељом спорта за све и Европском урбаном повељом Савета Европе и Декларацијом о специфичним карактеристикама спорта и Европским моделом спорта ЕУ.

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Министарство омладине и спорта је надлежно за координацију, развој и унапређење омладинске политике на свим нивоима, систем, развој и унапређење

спорта и физичке културе у Републици Србији, као и спровођење националне политике и стратешких докумената у области омладине и спорта.

Савет за младе је саветодавно тело које је у јануару 2014. године образовала Влада у складу са Законом о младима, с циљем да подстиче и усклађује активности у вези са развојем и спровођењем омладинске политике и предлаже мере за њено унапређење. Образовањем и радом Савета за младе створени су услови за партнерство органа државне управе и омладинских удружења у процесу доношења и спровођења прописа јавних политика у областима од интереса за младе.

Фонд за младе таленте Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 71/08, 44/09, 37/11, 19/12, 86/12, 102/12, 56/13, 87/13, 64/14, 114/14 и 59/15)) којим председава министар надлежан за омладину и спорт, основан је с циљем да омогући континуирану подршку талентованим младима за њихов даљи професионални напредак.

Овлашћења за спровођење омладинске политике на покрајинском нивоу припадају **Покрајинском секретаријату за спорт и омладину**. На локалном нивоу, активно је **132 канцеларије за младе**.

У невладином сектору, основни актери у области омладинске политике су: **Кровна организација младих Србије** – највише представничко тело младих у Републици Србији, савез удружења који тренутно окупља 92 организације и који је члан Европског омладинског форума; **Национална асоцијација канцеларија за младе** – мрежа локалних канцеларија за младе (тренутно обухвата 75 канцеларија за младе) основана с циљем да осигура квалитет омладинске политике на локалном нивоу; **Национална асоцијација практичара/ки омладинског рада** – савез удружења (окупља 68 активних чланова) основан с циљем осигурања квалитета програма омладинског рада и препознавање компетенци стечених кроз неформално учење у омладинском раду.

Институционални оквир за спровођење Закона о спорту укључује Министарство омладине и спорта, аутономне покрајине, локалне самоуправе, Завод за спорт и медицину спорта Републике Србије, Антидопинг агенцију Републике Србије, Спортски савез Србије, Олимпијски комитет Србије и Параолимпијски комитет Србије, док се општи интерес у области спорта остварује преко националних спортских савеза. **Завод за спорт и медицину спорта Републике Србије** је установа која обавља делатност ради развоја стручног рада и задовољавања стручних потреба у области спорта. Надлежност овог завода је утврђена чланом 107. Закона о спорту. Завод има статус Националног тренинг центра и обавља и здравствену делатност, односно одређене послове здравствене делатности, у складу са законом којим се уређује здравствена заштита.

Антидопинг агенција Републике Србије је основана Законом о спречавању допинга у спорту 2005. године и послује као установа у складу са прописима о јавним службама. У свом делокругу рада има превенцију допинга и санкционисање уколико се прекрше антидопинг правила.

Учешће невладиног сектора у спортском систему Републике Србије је у складу са Европском спортском повељом, Европском повељом спорта за све, Европском урбаном повељом Савета Европе, Декларацијом о специфичним карактеристикама спорта и Европским моделом спорта ЕУ.

До краја августа 2016. године број регистрованих спортских организација износио је: 11.678 спортских удружења, 319 спортских друштава, 482 гранских спортских савеза, 436 територијалних спортских савеза, 77 стручних спортских удружење и 141 других удружења и савеза у области спорта.

Систем спорта дефинисан је кроз пирамидалну структуру и то као неконсолидован систем. Министарство омладине и спорта, покрајински секретаријат за спорт и омладину и јединице локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности, су носиоци јавне власти који координирају, прате и унапређују систем спорта. На врху пирамиде спорта налазе се невладине кровне организације и то: Олимпијски комитет Србије, који је на основу Закона о спорту надлежан за праћење развој и унапређење врхунског спорта и система врхунског спорта у олимпијским спортовима, организацију и одржавање међународних спортских такмичења која су у надлежности Међународног олимпијског комитета, одржавање међудржавне и међународне спортске сарадње и реализацију програма и пројеката из ове области које су од општег интереса за Републику Србију, а чланице су национални грански спортски савези олимпијских спортова, Параолимпијски комитет Србије који је надлежан за праћење, развој и унапређење спорта особа са инвалидитетом, организацију и одржавање међународних спортских такмичења која су у надлежности Међународног параолимпијског комитета, а чланице су национални грански спортски савези параолимпијских спортова и Спортски савез Србије који је надлежан за праћење, развој и унапређење спортске рекреације, спорта деце, укључујући физичко васпитање деце предшколског узраста и школски спорт, универзитетски спорт, спорт у дијаспори и врхунског спорта у неолимпијским спортовима, развој и унапређење неолимпијских спортова, а чланице су национални грански спортски савези у неолимпијским спортовима и стручна удружења и територијални савези. На локалном нивоу, развој и унапређење спорта у надлежности је територијалних савеза чији су чланови спортске организације (спортски клубови) са те територије.

У складу са Законом о спорту, ради усклађивања активности на спречавању насиља и недоличног понашања гледалаца на спортским приредбама, допинга у спорту, намештања утакмица и других негативних појава у спорту, као и испуњавања међународних обавеза у овим областима, Влада образује Национални савет за спречавање негативних појава у спорту и утврђује његов састав, задатке и друга питања од значаја за његов рад. Национални савет обавезно чине представници министарства надлежног за унутрашње послове, министарства надлежног за правосуђе, министарства надлежног за образовање и Министарства омладине и спорта.

в) Опис до сада преузетих мера и активности

Република Србија је први пут у оквиру процеса отвореног метода координације 2014. године учествовала у припреми прилога за ЕУ извештај о младима, уз учешће свих релевантних државних органа и институција, као и организација цивилног друштва. У оквиру отвореног метода координације, Министарство омладине и спорта је до сада учествовало у експертској групи за праћење ЕУ индикатора о младима и заинтересовано је да по позиву Европске комисије учествује у осталим експертским групама отвореног метода координације. На националном нивоу представници Министарства омладине и спорта учествују у раду неколико тематских радних група отвореног метода координације у области образовања и обуке ЕУ. Република Србија је од 2015. године постала пуноправни члан Европске мреже политике целоживотног вођења.

С циљем спровођења Националне стратегије за младе за период од 2015. до 2025. године финансирају се пројекти удружења и јединица локалне самоуправе. Само у 2014. и 2015. години финансирано је 300 пројеката од чега је највише средстава усмерено ка смањењу незапослености, подстицању предузетништва и запошљавања младих. Кроз обуке којима се доприноси запошљавању и запошљивости младих обухваћено је скоро 6.500 младих, од чега се до сада запослило

421 младих. Министар надлежан за омладину и спорт је 2015. године у сарадњи са представницима младих из организација цивилног друштва, покренуо иницијативу за препознавање разлога за слабо запошљавање младих и стварање услова за унапређење положаја младих на тржишту рада, што је резултовало израдом предлога Националног програма запошљавања младих до 2020. Преко 5.000 младих је учествовало у програмима који промовишу толеранцију и солидарност, а преко 7.000 у програмима који за циљ имају повећање безбедности и развој здравих стилова живота. Реализовано је 513 омладинских волонтерских пројеката и 82 волонтерска кампа, док су волонтери из земље и иностранства донирали у 2015. години преко 26.000 волонтерских радних сати. Отворено је 14 нових омладинских клубова, па их данас у Републици Србији има укупно 65.

Имајући у виду да је омладинска политика међуресорно питање Одлуком Владе **образована је у јануару 2016. године мултисекторска Радна група за праћење и спровођење Националне стратегије за младе до 2018. године.**

Фонд за младе таленте Републике Србије је од 2008. године наградио и стипендирао више од 19.500 ученика средњих школа и студената. Поред финансијске помоћи, младима је пружена подршка ради стицања радног искуства кроз сарадњу Фонда са водећим компанијама и институцијама у земљи.

Припремљен је Извештај – свеобухватни преглед омладинске политике у Републици Србији у периоду 2008–2014, од стране независног експертског тима Савета Европе. Реализован је пројекат „Студија изводљивости за избор најподеснијег модела националног ресурсног центра за каријерно вођење и саветовање и даљи развој система каријерног вођења и саветовања у Србији” из средстава претприступне помоћи ИПА.

С циљем интензивирања регионалне сарадње у омладинском сектору и јачања европске перспективе младих, а у складу са иницијативом председника Владе на Конференцији земаља западног Балкана (Берлин, август 2014. године) интензивирани су активности у вези са покретањем регионалног програма сарадње младих. На конференцији у Бечу 27. августа 2015. године усвојена је Заједничка Декларација којом се предвиђа оснивање Регионалне канцеларије за сарадњу младих. Формирана је Радна група од представника сваке од учесница процеса (представник институција за младе и омладинских удружења), која је до 1. марта 2016. године припремила предлог будуће структуре Регионалне канцеларије за сарадњу младих. Споразум о оснивању Регионалне канцеларије за сарадњу младих потписан је на Самиту о западном Балкану који је одржан у Паризу 4. јула 2016. године. Споразум су потписали председник Владе Републике Србије, премијер Републике Албаније, премијер Македоније, председавајући Савета министара Босне и Херцеговине, премијер Косова⁴¹ и премијер Црне Горе. Свечаној церемонији потписивања присуствовали су и председник Републике Француске, канцелари Савезне Републике Немачке и Републике Аустрије, премијери Републике Хрватске и Републике Словеније, као и високи представник Европске уније за спољну политику и безбедност. Такође, Министарство омладине и спорта је кроз билатералну међународну сарадњу започело у 2015. години активности на реализацији пројеката с циљем унапређења услова за запошљавање и запошљивост младих (Немачка организација за међународну сарадњу (GIZ), Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC), Организација Уједињених нација за индустријски развој (UNIDO) итд).

Од ступања на снагу новог ЕУ програма Еразмус+, од 2015. године до сада Европска унија је у оквиру омладинске компоненте програма подржала у Србији са

⁴¹ Ово одређење не доводи у питање ставове о статусу, и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о проглашењу независности Косова.

укупно преко 2,5 милиона евра 56 међународних омладинских пројеката или преко 54% свих одобрених пројеката на Балкану. Такође, Република Србија је најактивнија земља западног Балкана са 38 акредитованих организација и канцеларија за младе за учешће у Европском волонтерском сервису. У сарадњи са Контакт тачком за спровођење овог програма у Србији, преко инфо-центра у 2015. години је информисано око 400 младих, организација, канцеларија за младе и општина из Србије.

На основу члана 65. став 7. Закона о спорту, донет је Правилник о садржини и начину вођења Регистра удружења, друштава и савеза у области спорта („Службени гласник РС”, број 32/16), којим се уређује садржина, осим података о личности, и начин вођења Регистра удружења, друштава и савеза у области спорта, предмет регистрације, садржина и образац пријаве за упис у Регистар и регистрацију других података, документација која се уз пријаву прилаже, као и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре у вођењу Регистра.

На основу члана 120. став 2. тачка 2) Закона о спорту, донет је Правилник о спортским гранама и областима спорта у Републици Србији и спортским дисциплинама у оквиру спортских грана и области спорта („Службени гласник РС”, број 51/16), којим се утврђују спортске гране и области спорта у Републици Србији и спортске дисциплине у оквиру спортских грана и области спорта.

На основу члана 118. став 10. Закона о спорту, донет је Правилник о одобравању и финансирању програма којима се остварује општи интерес у области спорта („Службени гласник РС”, број 64/16), којим се прописују критеријуми и начин одобравања програма, односно пројекта којима се остварује општи интерес у области спорта и доделе средстава, изглед и садржина предлога програма, односно пројекта и документације која се уз предлог подноси, садржина и изглед извештаја о реализацији програма и начин и поступак контроле реализације одобрених програма, односно пројекта.

У области спорта, образована је Радна група чији је задатак предлагање мера ради усклађивања активности на спровођењу Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период 2014–2018. године према динамици утврђеној Акционим планом са спровођење те стратегије, праћење реализације Стратегије, учешће у евалуацији и припреми годишњих извештаја. Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период 2014–2018. године, представља континуитет политике планирања и унапређења система спорта у земљи, с циљем још бољег и ефикаснијег функционисања система.

Током 2015. године спроведен је низ активности ради стварања услова за њену примену. Објављен је „Приручник за израду програма развоја спорта на територијама јединица локалне самоуправе” и достављен је свим јединицама локалне самоуправе, у циљу ефикасније израде програма развоја спорта на њиховој територији.

У вези са спровођењем, праћењем, оцењивањем и извештавањем, када је у питању Стратегија, уређена је база података са именима лица и њихових заменика, одговорних за њено спровођење и то за све јединице локалне самоуправе, Покрајински секретаријат за спорт и омладину, индиректне буџетске кориснике, кровне организације и националне гранске спортске савезе.

Министарство је определило да је од приоритетне важности у 2015. години била изградња капацитета свих релевантних актера, како би се обезбедио системски и одржив приступ у спровођењу, праћењу и извештавању о постигнутом учинку у спровођењу Стратегије и достизању циљева. Локалним самоуправама је пружена додатна подршка у креирању и имплементацији Стратегије путем модуларних обука.

Кроз систематичан приступ, уз координацију ментора, 45 јединица локалне самоуправе, различито географски распоређене, добиле су квалитетне Планове за

развој спорта у јединицама локалних самоуправа. На овај начин се пре свега, омогућава да политике спорта на локалном нивоу буду засноване на доказима, кроз прецизно таргетирање потреба грађана и успостављање система за праћење квалитета и ефикасности одређених одлука. У фази доношења Програма развоја спорта обуке су биле кључни пример добре праксе и 137 градова/општина на територији Републике Србије је усвојило и доставило Министарству Програме развоја спорта, а од стране привремених органа у општинама на АП Косово и Метохија је усвојено 12 Програма развоја спорта.

У оквиру иницијативе унапређења спорта деце и омладине, а кроз реализацију програма школског спорта, настављена је реализација пројекта „Спорт у школе” који Министарство омладине и спорта реализује са Савезом за школски спорт Србије. У 80 градова и 108 школа у земљи укључено је 6.000 ученика. Циљ програма је да се деца од првог до четвртог разреда основне школе укључе у спортске активности и стекну навике за бављењем спортом.

Удружење Студентске и омладинске физичке активности – СОФА, је основано са циљем да својим деловањем доприноси развоју, афирмацији и промоцији спорта и физичких активности, као и повећању бављења добровољним и рекреативним спортом у свим сегментима становништва, а првенствено међу омладином и студентима. Укупан број регистрованих чланова СОФА–е у 2015. години износи 12.570, који су се активирали у 25 спортова. Укупан број реализованих сати спортских активности износи 19.878; одржан је и низ едукативних радионица, издвајамо „Први јавни спортски час”. На први „СОФА опен” турнир се пријавило 1780 студената.

У 2014. години је реализовано укупно шест пројеката изградње и капиталног одржавања спортских објеката од којих је најзначајнији пројекат прве фазе изградње атлетске дворане у Београду. У 2015. години реализовано је шест пројеката изградње и капиталног одржавања спортских објеката у 13 локалних самоуправа, од којих је најзначајнији прва фаза реконструкције Омладинског спортског кампа у Караташу и изградње атлетске дворане у Београду, друга фаза, чиме је окончана изградња овог значајног објекта. Такође, у 2015. години започета је реализација још четири пројекта, од којих су најзначајнији: друга фаза реконструкције Омладинског спортског кампа Караташ и изградња атлетског стадиона у Новом Пазару, чији се завршетак планира у 2016. години. У априлу 2016. године започета је изградња Националног ватерполо тренажног центра у Врњачкој Бањи.

2. Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама ЕУ

Република Србија ће користити индикаторе ЕУ у омладинској политици приликом праћења примене Националне стратегије за младе за период од 2015. до 2025. године и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за младе у периоду од 2015. до 2017. године. Такође, приликом одређивања приоритета у раду у наредном периоду Република Србија ће узети у обзир Заједнички извештај о спровођењу обновљеног оквира за европску сарадњу у области рада са младима (новембар 2015. године), Резолуцију о акционом плану ЕУ за младе (2016-2018), као и Резолуцију о побољшању политичког учешћа младих у демократском животу Европе (новембар 2015). Република Србија ће наставити да учествује на добровољној основи, а по позиву Европске комисије у изради ЕУ извештаја о младима.

Као земља кандидат, Република Србија очекује позив да учествује и у свим експертским групама отвореног метода координације из области омладине које треба да се успоставе у складу са управо донетим ЕУ Акционим планом за младе 2016-2018, а које ће се бавити следећим темама: дефинисање посебног доприноса омладинског

рада, као и неформалног и информалног учења у сврху подстицања активног грађанства и партиципације младих у диверсификованим и толерантним друштвима, као и превенција маргинализације и радикализације која потенцијално резултира насилним понашањем; препознавање ризика, могућности и импликација дигитализације по младе, омладински рад и омладинску политику.

Министарство омладине и спорта предузима неопходне мере јачања административних капацитета у области европских интеграција и претприступне помоћи Европске уније с циљем одговорног и квалитетног учешћа у имплементацији ИПА пројеката из области запошљавања младих, изградње, реконструкције, адаптације и завршетка спортских објеката и реконструкције дечијих игралишта у Србији (ИПА 2014 и ИПА 2015). У вези са тим, у оквиру Министарства омладине и спорта од марта 2016. године успостављена је нова организациона јединица – Сектор за међународну сарадњу и европске интеграције, у склопу којег функционише Група за ИПА пројекте и међународне фондове.

У припреми су измене и допуне Закона о младима с циљем побољшања правног оквира за спровођење омладинске политике (нови механизми за оснаживање и већу партиципацију младих у друштву; унапређивање улоге и одговорности кровног савеза; могућности оснивања установа у области омладинске политике; квалитет рада канцеларија за младе; професионализација рада у омладинском пољу; финансирање програма и пројеката од јавног интереса; систем мониторинга и евалуације спровођења Националне стратегије за младе и локалних акционих планова као основе за доношење одлука заснованих на чињеницама). Очекује се доношење измена и допуна Закона о младима у Народној скупштини у другом кварталу 2017. године.

У складу са Акционим планом за спровођење Националне стратегије за младе у плану је јачање различитих механизма за структурирани дијалог са младима, пре свега кроз рад Савета за младе који је образовала Влада, као и рад покрајинских и локалних савета за младе. Такође, планирана је интензивна сарадња са институцијама које покривају различите области од интереса за младе ради укључивања младих у доношење и спровођење јавних политика, али и израде тзв. Агенде за младе тј. оперативног планског документа за рад са младима и за младе у оквиру министарстава и институција, установа и организација, коју треба развити на основу Националне стратегије за младе и Акционог плана, и која ће бити усклађена са мандатом, улогом и врстом подршке која се пружа младима. Република Србија се на овај начин припрема за успостављање будуће Националне радне групе за структурирани дијалог, чиме би се омогућило да млади и институције из Републике Србије могу да учествују у свим процесима везаним за структурирани дијалог на европском нивоу. Ова група треба да обухвати представника Кровне организације младих Србије која је чланица Европског омладинског форума и представнике институција надлежних за младе. Требало би да буде формирана након што Република Србија постане пуноправна чланица ЕУ. До тада, Република Србија учествује на добровољној основи на састанцима везаним за јачање структурираног дијалога и ЕУ омладинским конференцијама које организује Европска комисија.

Омладина и омладински радници могу да учествују у активностима Еразмус+ које се односе на младе, у оквиру Кључне акције 1 (Пројекти мобилности за омладину и омладинске раднике) и Кључне акције 3 (Састанци између омладине и доносилаца одлука у области младих) као партнери, а од 2015. године отворена им је и могућност директног аплицирања Извршној агенцији за образовање, аудиовизуелну политику и културу у оквиру Кључне акције 2 (Јачање капацитета у области младих). Пуноправно учешће у овом програму подразумева постојање адекватне структуре (Националне

агенције) за спровођење Програма на националном нивоу, која ће имати одговарајуће капацитете за обезбеђивање доброг децентрализованог управљања средствима ЕУ. У септембру 2015. године организована је ТАИЕХ посета за представнике Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Министарства омладине и спорта, као и за сву осталу заинтересовану јавност, у вези са успостављањем и функционисањем националне агенције. На предлог Министарства просвете, науке и технолошког развоја, а у координацији са Министарством омладине и спорта, Влада Републике Србије је у марту 2016. године усвојила Закључак којим је Фондација Темпус номинована да врши улогу независне агенције одговорне за децентрализовано спровођење програма Еразмус+ у Републици Србији.

У складу са Акционим планом за спровођење Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период 2014 – 2018. године националне политике свих нивоа јавне власти у области спорта и релевантна легислатива требају да се заснивају на Европској спортској повељи и Европском кодексу спортске етике и све јавне власти требају да позивају своје спортске организације да при раду узимају у обзир принципе садржане у овим документима Савета Европе. Остваривање циљева Европске спортске повеље представља оквир и за улогу локалне заједнице у развоју спорта. Улога јавних власти је првенствено комплементарна активностима спортског покрета. Зато је блиска сарадња са невладиним спортским организацијама од суштинског значаја за остваривање циљева Европске спортске повеље. Јавне власти требају да обезбеде аутономију спортског покрета, пошто су активности јавних власти само допуна делатности спортских организација.

Кроз јавне трибине, округле столове, потребно је доносиоце одлука у јединицама локалних самоуправа упознати са свим процедурама и прописима који се тичу доношења одлуке о финансирању програма из области спорта којим се остварује општи интерес на територији јединица локалних самоуправа и радити на едукацији особа које су у јединицама локалне самоуправе задужене за контролу утрошка средстава за реализацију програма из области спорта који су финансирани из буџета јединица локалних самоуправа као и за коришћење софтвера за праћење Програма развоја спорта чија је израда планирана на централном нивоу. У циљу припрема за едукацију ради се на издавању два приручника и то „Спорт у ЈЛС, приручник за финансирање програма и развој спорта” и „Приручник за ЈЛС у вези са спровођењем донетих Програма развоја спорта по приоритетима националне Стратегије и јачање капацитета на свим нивоима власти”.

У складу са Законом о спорту потребно је доношење прописа за спровођење Закона, доношењем измена или допуна постојећих или доношењем нових подзаконских аката, а рок за њихово доношење је фебруар 2018. године, при чему ће се водити рачуна о приоритетима датим у правним тековинама и начелима ЕУ у области спорта.

Министарство омладине и спорта учествује у изради Закона о регулисаним професијама, у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја као надлежног за спровођење истог.

Током 2016. – 2017. године Министарство омладине и спорта вршиће континуирано праћење и анализу у области пружања услуга у спорту, у циљу хармонизације и унапређења прописа, у овој области до 2018. године.

3.26.2 Култура

1. Приказ статуса усклађености

а) Достигнут ниво усаглашености домаћих прописа

У складу са Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ (НПАА), извештајем ЕК са билатералног скрининга (фебруар 2015) и делокругом рада Министарства културе и информисања, у овом тренутку постигнута је потпуна усклађеност са *Конвенцијом о заштити и унапређењу разноликости културних израза*, Унеско (CELEX 32006D0515) (у даљем тексту: Конвенција 2005.), коју је Република Србија ратификовала 2009. године (*Закон о потврђивању Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза* („Службени гласник РС“, број 42/09)). Потврђивањем Конвенције 2005. обезбедили су се услови за примену првог међународног инструмента који регулише питања очувања и развијања културне разноликости, чиме се битно утиче на остваривање фундаменталних слобода и права грађана. Концепт културне разноликости улази у оквир законске регулативе, пре свега кроз системски Закон о култури („Службени гласник РС“, број 72/09, 13/16 и 30/16 – испр.), где се представља као једно од начела културног развоја на којем се заснива остваривање општег интереса у култури, а затим и у оквиру других усвојених закона (нпр. Закон о кинематографији - „Службени гласник РС“, бр. 99/11 и 2/12-исправка, 46/14 - одлука УС) и дугорочних планских докумената као што су Стратегија развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016. године („Службени гласник РС“, број 75/11).

CELEX 32013R1295

Учешће у програмима Европске уније представља најзначајнији сегмент европских интеграција Републике Србије у области културе.

Република Србија је званично приступила програму *Креативна Европа* јуна 2014. године, потписивањем Споразума између Европске уније и Републике Србије о учешћу РС у поменутом програму. На основу Споразума, Република Србије учествује у следећим потпрограмима *Креативне Европе*: Потпрограм Култура; Интерсекторски програм (уз изузетак Установе за гаранцију културног и креативног сектора); потпрограм МЕДИА (од децембра 2015. године када је Република Србија испунила све услове утврђене у Директиви 2010/13/ЕУ Европског парламента (CELEX 32010L0013) и Савета од 10. марта 2010. године и у складу са чланом 8. Уредбе (ЕУ) бр. 1295/2013 о успостављању програма *Креативна Европа*) (CELEX 32013R1295).

Учешће Републике Србије у програму *Креативна Европа* је од посебног и стратешког значаја јер се тиме обезбеђује интеграција наше културе у међународне културне токове, подстиче мобилност уметника и културних стваралаца, промовише културна разноликост и интеркултурни дијалог, као и финансијска подршка за домаће културне организације – како јавног, тако и цивилног сектора.

Република Србија има право учешћа и учествује у програму *Европске престонице културе* (CELEX 32014D0445).

б) Институционалне структуре и стање административних капацитета

Министарство културе и информисања остварује општи интерес у култури и спроводи културну политику као скупа циљева и мера подстицања културног развоја. Институционални оквир у култури представљају и органи аутономних покрајина,

односно јединица локалне самоуправе надлежне за послове културе у оквиру утврђених надлежности, и установе културе чији су оснивачи Република Србија, АП, односно јединице локалне самоуправе и национални савети националних мањина.

Културна делатност, којом се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана као и остваривање других законом утврђених интереса у области културе обавља се у установама културе које се оснивају ради обављања ове делатности у областима културног стваралаштва и областима заштите културних добара. На републичком нивоу постоје 26 установа културе док у Србији је регистровано преко 500 установа културе различитог профила. Република Србија је оснивач 26 установа културе од којих пет чине установе културе у области савременог стваралаштва и 21 установа културе у области заштите културног наслеђа. Национални савет за културу (*arms-length body*) установљен је саветодавно тело Народне скупштине Републике Србије, са мисијом да буде, као и да помогне ресорном Министарству и Влади у очувању, развоју и ширењу културе.

У циљу ефикасне имплементације програма *Креативна Европа*, у оквиру Министарства културе и информисања Републике Србије оформљен је Деск Креативна Европа Србија са Антена канцеларија Деска Креативна Европа у Новом Саду. Од 2016. почео је са радом и МЕДИА Деск при Филмском центру Србије. Основни задатак ових канцеларија је да пружају подршку установама културе и организацијама цивилног друштва у Републици Србији.

У циљу успешног спровођења Конвенције 2005. формирана је и Национална Контакт тачка (чл. 9. и 28. Конвенције 2005.) у Министарству културе и информисања и Заводу за проучавање културног развоја.

в) Опис до сада преузетих мера и активности

Циљеви *Агенде за културу* (Резолуција *Савета од 16 новембра 2007 о Европској Агенди за културу* (CELEX 32007G1129(01))), засновани на промоцији културне разноликости и интеркултурног дијалога, промоцији културе као катализатора за стваралаштво и промоцији културе у својству виталног елемента у међународним односима, на одређен начин спроводе се кроз приоритете Министарства културе и информисања. Приоритети се, између осталог, заснивају на следећим постулатима: слобода културног и уметничког стваралаштва, поштовање права на културу, равноправност свих култура; очување културног идентитета и заштиту и унапређење разноликости културних израза, рехабилитација културног наслеђа као покретача помирења и економског развоја, подршке развоју уметничког квалитета и иновативности, успостављање савремених, ефикасних, ефективних и креативних система управљања у култури, јавност деловања а који се реализују управо суфинансирањем програма и пројеката у култури преко годишњих конкурса. *Отворен метод координације* (ОМК) усмерен је на стратешко осигурање снажног, дуготрајног развоја, већи број радних места и боље послове са већом социјалном кохезијом, Министарство културе и информисања исказало је заинтересованост за учешће структура које су успостављање на основу овог механизма, имајући у виду флексибилност приступа, јачање духа партнерства међу државама чланицама и, пре свега, досадашњих резултата који су постигнути у другим секторима (социјална политика и политика запошљавања). Препознајући значај ОМК, међуминистарског оквира, за размену добрих пракси и мишљења у вези са културним политикама, који за крајњи циљ имају међусобно учење, Република Србија је спремна да у будућем раду примени овај механизам на више нивоа кроз рад оперативних радних тела министарства, али и кроз интерминистарску сарадњу.

Ратификација Конвенције 2005. је допринела да културна разноликост постане један од основних критеријума за вредновање пројеката приликом избора за суфинансирање пројеката и програма у култури. Обезбеђена је подршка продукцији и ширењу културних садржаја и повећане партиципације у култури пре свега кроз расписивање годишњих јавних конкурса о суфинансирању пројеката, захваљујући којој је финансиран читав низ програма и манифестација. Кроз конкурсе је обезбеђена и подршка продукцији и ширењу разноликости медијских садржаја (члан 6, тачке б и е Конвенције 2005.). Спроведени су капитални радови на реконструкцији институција културе, реновирано је и дигитализовано више биоскопа. Подршка уметницима у процесу стварања културних израза дата је смањењем опорезивање дохотка чиме је унапређен њихов социјални и економски статус, као и повећањем пореских олакшица за улагање у културу.

Упркос економској кризи и ограниченим финансијским ресурсима, обезбеђена је подршка за унапређење разноликости културних израза, као и пројекте цивилног сектора у култури и других актера (члан 6, тачке б и е Конвенције 2005.). У периоду 2008 – 2012. уложено је у унапређење разноликости културних израза на свим нивоима власти укупно 125,8 милиона евра на годишњем нивоу.

Република Србија годишње уплаћује средства у **Међународни фонд за културну разноликост** (*International Fund for Cultural Diversity - IFCD*) и већ пету годину учествује на годишњем конкурс у који овај Фонд расписује за подршку пројектима. У 2013 години, Република Србија је Секретаријату Конвенције 2005. и Унеску поднела четворогодишњи /периодични извештај о спровођењу.

линк:

<http://www.unesco.org/culture/culturaldiversity/2005convention/en/periodicreport/list/c/Serbia>

Из Фонда до данас су финансирана два пројекта:

Јачање локалних и регионалних институционалних капацитета за развој политика у области културних индустрија у Србији, Групе за креативну економију, био једини пројекат из Европе који остварио финансијску подршку у оквиру 5. циклуса за финансирање пројеката из Међународног фонда у 2014. години, чиме се показује да у Србији постоји капацитет у сектору културе који познаје и препознаје значај. Пројекат *Професионалног развоја за културне предузетнике*, НГО Академике финансиран је 2011. године.

Креативна Европа

Од свог оснивања, јуна 2014. године, Деск Креативна Европа Србија организовао је низ активности чији је циљ пружање информација о програму *Креативна Европа*, као и охрабривање потенцијалних апликаната из Србије да конкуришу за средства у оквиру Програма.

Активности Деска промовишу приоритете Програма у оквиру инфо-дана, обука и радионица представљене су пројектним идејама потенцијалних апликаната, а такође су организовани и индивидуални састанци и међународне конференције.

2. Планови за потпуно усаглашавање са правним тековинама ЕУ

Законом о култури („Службени гласник РС”, број 72/09, 13/16 и 30/16 – испр.), предвиђено је да Народна скупштина, на предлог Владе донесе Стратегију развоја културе Републике Србије за период од десет година. Планирано је да се Стратегија развоја културе Републике Србије донесе до краја 2017. године. Од будуће Стратегије очекује се пре свега да успостави конкретне планске и дугорочне оквире и јасне мере за њихово шире укључивање, јачање капацитета у домену културних индустрија, као и њено спровођење на свим нивоима. Такође и да промовише културну разноликост, мобилност уметника и интеркултурни дијалога у циљу интереса и потреба грађана, а у складу са принципима и слободе изражавања и слободног протока информација, професионалних и етичким принципима објективности, истинитости, равнотеже и поштовања људског достојанства.

Република Србије је заинтересована за учешће у активности Европске уније за ознаку европског наслеђа, Одлука Бр. 1194/2011/ЕУ Европског парламента и Савета, од 16. новембра 2011, о успостављању акције Европске уније за ознаку европског наслеђа (*DECISION No 1194/2011/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL, of 16 November 2011, establishing a European Union action for the European Heritage Label* (CELEX 32011D1194)) који промовише споменике културе и локалитете који симболизују европске вредности и идеале и заједничку историју а самим тим доприносе јачању интеркултурног дијалога и бољег разумевања међу младима. Република Србија тренутно има 2513 заштићених непокретних културних добара, од тога 2173 споменика културе, 74 просторно културно-историјских целина, 190 археолошких налазишта и 76 знаменитих места Категорисана су 782 непокретна културна добра - од тога Изузетни значај: 200, велики значај 582. На листи Светске баштине Србија има пет уписа (Студеница, Стари Рас и Сопоћани, Гамзиград, Средњовековни споменици на Косову и Стећци - средњовековни надгробни споменици). Почетак примене наведеног програма кореспондира датуму уласка РС у ЕУ.

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.1. Стање

У периоду септембар - новембар 2014. године, одржани су експанаторни и билатерални скрининг за поглавље 27 - Животна средина и климатске промене. Након билатералног скрининга, Преговарачка група 27 је била у обавези да припреми Пост-скрининг документ који садржи детаљан приказ транспозиције и имплементације: стратешки оквир за пуну транспозицију и имплементацију директива, прелиминарне рокове пуне имплементације ЕУ прописа у овом поглављу, посебно за директиве које захтевају велика улагања (*heavy investment directives*) као и изворе финансирања имплементације, у циљу показивања спремности Србије у процесу приступања. Пост - скрининг документ „Статус и планови преношења и спровођења правних тековина ЕУ за Поглавље 27- Животна средина и климатске промене“ усвојен је 4. септембра 2015. године и послат Европској комисији. У наредном периоду, Преговарачка група 27 очекује добијање Скрининг извештаја.

3.27.2. Хоризонтално законодавство

Преглед стања

1. Стратешки оквир⁴²

Стратешки оквир чине:

- Стратегија за спровођење Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту по питањима животне средине – Архуске конвенције (усвојена у децембру 2011. год.)⁴³
- Стратегија за успостављање инфраструктуре просторних података у Републици Србији за период између 2010. и 2012. године (усвојена 2010)⁴⁴
- Стратегија апроксимације за Хоризонтални сектор⁴⁵.

2. Преношење

1) Процена утицаја на животну средину: Директива 2011/92/ЕУ измењена Директивом 2014/52/ЕЗ

Статус преношења

Директива 2011/92/ЕУ је у великом обиму пренета кроз следеће правне акте:

- Закон о потврђивању амандмана на ESPOO конвенцију, Одлука II/14 и Одлука III/7 (Сл. гласник РС”, бр. 04/2016)
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“ бр. 135/2004, 36/2009);
- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004, 36/2009 и 72/2009, 014/2016);
- Уредбу која прописује листу (I) пројеката за које је обавезна процена утицаја, и листу (II) пројеката за које се процена утицаја може захтевати („Сл. гласник РС“ бр. 114/2008);
- Закон о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту (Espoo конвенција) („Сл. гласник РС“, бр. 102/07);
- Закон о потврђивању Архуске конвенције („Сл. гласник РС“, бр. 38/09);
- Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС“, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10);
- Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/09, 132/14 и 145/14).

У 2005. години донесен је већи број правних аката којима се скоро у потпуности преноси Директива 2011/92/ЕУ⁴⁶.

Једине одредбе које су преостале делимично пренете су члан 7. и Анекси I и II Директиве.

Измене уведене Директивом 2014/52/ЕЗ нису још пренете у национално законодавство.

⁴² Детаљне информације о циљевима наведених стратегија доступне су у документу „Статус и планови преношења и спровођења правних тековина ЕУ за Поглавље 27 - Животна средина и климатске промене“.

⁴³ Доступно у електронској форми на: <http://www.ekoregistar.sepa.gov.rs/en>.

⁴⁴ Доступно у електронској форми на:

http://www.rgz.gov.rs/web_preuzimanje_datotetka.asp?LanguageID=1&FileID=513

⁴⁵ Доступно у електронском облику на: <http://www.misp-serbia.rs/wp-content/uploads/2012/06/NEAS-Sektorske-Strategije.zip>.

⁴⁶ Правилник о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о студији; Правилник о раду техничке комисије за оцену студије; Правилник о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину; Правилник о садржини студије о процени утицаја на животну средину и садржини, изгледу и начину вођења јавне књиге о спроведеним поступцима и донетим одлукама о процени утицаја на животну средину; Правилник о начину вођења јавне књиге о донетим одлукама о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр. 69/05).

План преношења

У периоду 2016-крај 2018. планирано је:

1. Усвајање Закона о потврђивању мултилатералног споразума између земаља ЈИЕ за спровођење Конвенције о ЕИА у прекограничном контексту (први квартал 2017. год).
2. Усвајање Уредбе о изменама и допунама Уредбе о утврђивању листе (I) пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе (II) пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину (IV квартал 2016).
3. Усвајање измена и допуна Закона о процени утицаја на животну средину, до краја 2017. год.
4. Усвајање амандмана на следеће подзаконске акте (I квартал 2018):
 - Правилник о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о студији о процени утицаја на животну средину;
 - Правилник о раду техничке комисије за оцену студије о процени утицаја на животну средину;
 - Правилник о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину;
 - Правилник о садржини, изгледу и начину вођења јавне књиге о спроведеним поступцима и донетим одлукама о процени утицаја на животну средину;
 - Правилник о садржини студије о процени утицаја на животну средину.

2) Стратешка процена утицаја на животну средину: Директива 2001/42/ЕЗ

Статус преношења

Директива је делимично пренета у национално законодавство кроз следеће законе:

- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004 и 88/2010);
- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004, 36/2009 и 72/2009);
- Закон о потврђивању Протокола о стратешкој процени животне средине уз Конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту (ES-РОО конвенција).

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Формирање радне групе задужене за измену и допуну Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину у складу са Директивом 2001/42/ЕЗ (IV квартал 2016. год).
- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (I квартал 2018. год.).
- Усвајање Правилника о раду Техничке комисије за израду извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину (I квартал 2018);
- Усвајање Правилника о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о извештају о стратешкој процени утицаја на животну средину (I квартал 2018. год.).

3) Приступ јавности информацијама о животној средини: Директива 2003/4/ЕК

Статус преношења

Директива је потпуно пренесена кроз следеће законе и подзаконске акте:

- Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 014/2016)⁴⁷
- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09 и 43/11)
- Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС”, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10)
- Закон о општем управном поступку („Сл. лист СРЈ”, бр. 33/97 и 31/01)
- Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 38/09)
- Уредбу о садржини и начину вођења информационог система заштите животне средине, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података као и садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Сл. гласник РС”, бр. 112/09).

4) Учесће јавности: Директива 2003/35/ЕЗ

Статус преношења

Директива је делимично пренета у национално законодавство кроз следеће законе:

- Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр.014/2016.)
- Закон о потврђивању Архуске конвенције („Сл. гласник РС”, бр. 38/09);
- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004).

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о процени утицаја на животну средину до краја 2017. године;
 - Усвајање Закона о водама у четвртм кварталу 2017 године.
- Усвајањем поменутих закона, Директива 2003/35/ЕЗ ће бити у потпуности пренесена у национално законодавство.

5) Одговорност за штету према животној средини: Директива 2004/35/СЕ

Статус преношења

Директива о одговорности за штету према животној средини је у почетној фази преношења. Преношење је извршено кроз следеће законске и подзаконске акте:

- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11);
- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 91/10);
- Закон о водама („Сл. гласник РС”, бр. 33/10);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04);
- Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр. 36/09);
- Правилник о врстама станишта, критеријумима за одабир врста станишта, о осетљивим, угроженим, ретким и приоритетним за заштиту врстама станишта и о заштитним мерама за њихово очување („Сл. гласник РС”, бр. 35/10);

⁴⁷ Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине предвиђа и пасивни и активни проток информација. Детаљније информације дате у Пост скрининг документу www.pregovarackagrupa27.gov.rs.

- Уредбу о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Сл. гласник РС”, бр. 88/10);
- Уредбу о стављању под контролу употребе и промета дивље флоре и фауне („Сл. гласник РС”, бр. 31/05, 45/05, 22/07 и 38/08);
- Правилник о мерама компензације („Сл. гласник РС”, бр. 20/10).

План преношења

У периоду 2016 -крај 2018:

Планирано је да се захтеви из Директиве о одговорности за штету према животној средини пренесу у домаће законодавство посебним Законом о одговорности за штету према животној средини. Потпуно преношење Директиве је планирано за 2018. годину.

6) Директива о кривичним делима у области животне средине: Директива 2008/99/ЕЗ

Статус преношења

Директива 2008/99/ЕЗ (о кривичним делима у области животне средине) је делимично пренета у домаће законодавство кроз одредбе Кривичног законика („Сл. гласник РС”, бр. 85/05, 88/05-испр., 107/05-испр., 72/09, 111/09, 121/12, 104/13 и 108/14), Закона о одговорности правних лица за кривична дела („Сл. гласник РС”, бр. 97/08) и Закона о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10)⁴⁸.

Крајем 2015. године формирана је радна група за потребе измене Кривичног законика Републике Србије у складу са Истамбулском конвенцијом и Директивом 2008/99/ЕЗ.

План преношења

У периоду 2016-крај 2018. године планирано је:

Усвајање измена и допуна Кривичног законика Републике Србије (IV квартал 2018. године), чиме ће бити постигнуто потпуно преношење Директиве 2008/99/ЕЗ.

INSPIRE директива 2007/2/ЕЗ

Статус преношења

Закон о државном премеру и катастру даје правни оквир за успостављање НИГП у Србији, и делимично преноси Директиву INSPIRE 2007/2/ЕЗ. Урађен је нацрт прве верзије Закона о НИГП, и о њему је расправљано са осталим субјектима НИГП на неколико седница.

План преношења

У периоду од 2016. до краја 2018. планирано је:

Усвајање Закона о НИГП (I квартал 2017), чиме ће Директива 2007/2/ЕЗ бити у потпуности пренесена.

3. Спровођење и институционалне надлежности

Процена утицаја на животну средину: Директива 2011/92/ЕУ са изменама из Директиве 2014/52/ЕЗ

Структуре за спровођење Директиве о процени утицаја на животну средину су успостављене на националном, покрајинском и локалном нивоу.

⁴⁸ Детаљнији приказ одредби које је потребно изменити дат је у Пост- скрининг документу Статус и планови преношења и спровођења правних тековина ЕУ за Поглавље 27-Животна средина и климатске промене, www.pregovarackagrupa27.gov.rs.

Надлежни органи одговорни за спровођење Директиве о процени утицаја на животну средину су:

- МПЗЖС – за пројекте за које је пројектна сагласност (односно, дозвола за градњу) у надлежности републичког органа;
- Аутономна покрајина – за пројекте за које је пројектна сагласност у надлежности органа аутономне покрајине;
- Локална самоуправа – за пројекте за које је пројектна сагласност у надлежности органа локалне самоуправе.

Поступак процене утицаја на животну средину је скоро у потпуности усаглашен са условима из Директиве 2011/92/ЕЗ. Измене уведене Директивом 2014/52/ЕЗ нису још пренете у национално законодавство.

Поступак процене утицаја на животну средину примењује се у Републици Србији (РС) од 2004. године. Статистика предмета са проценом утицаја на животну средину за период 2006 – 2013. је представљена током билатералног састанка.

Неколико најважнијих инфраструктурних пројеката за које је поступак процене утицаја на животну средину завршен или је у поступку, у периоду 2014-2015. су:

- Окончани поступци Студија о процени утицаја на животну средину за пројекте пречишћавања отпадних вода у Крушевцу, Краљеву и Врању.
- „Фабрика за термичку обраду медицинског и фармацевтског отпада у Смедереву” - у току.

У 2014. години, МПЗЖС је суфинансирало пројекат Пројекат „Мисли - Делај – Утичи: Унапређење спровођења Директива ЕУ о процени утицаја на животну средину у Србији, посебно имајући у виду институционалне механизме и учешће јавности у поступку. Пројекат је реализовала НВО „Центар за европске политике“ заједно са НВО „Еколошким центром Станиште“ и организацијом „Србија у покрету“ и финансијски је подржан од стране Амбасаде Краљевине Норвешке у Београду.

Радионица за локалне органе власти одржана је у Београду у периоду између 01-04.06.2015.

У току је разматрање различитих опција у погледу развоја националне базе података о процени утицаја на животну средину која ће такође омогућити приступ информацијама путем интернета. Узимају се у обзир и донације и остали извори финансирања.

У оквиру „ЕCRAN“ пројекта спроводен је “тренинг тренера”.

Током 2015. и 2016. године, одржана је обука представника правосудног система у вези са правом на правну заштиту у вези са питањима животне средине.

План спровођења

У периоду од 2016 - краја 2018. у плану је:

- Обука државних службеника, на покрајинском и локалном нивоу, одговорних за поступке процене утицаја на животну средину у вези са новим изменама предложеним у Закону о процени утицаја на животну средину, до краја 2018;
- Обука државних службеника, на покрајинском и локалном нивоу, одговорних за издавање пројектних сагласности у вези са новим изменама предложеним у Закону о процени утицаја на животну средину, до краја 2018;
- Унапредити механизам за пружање и размену информација и података између МПЗЖС и органа одговорних за спровођење Закона о процени утицаја на животну средину на локалном, покрајинском и националном нивоу, до краја 2018. године;
- Радионица о искуству држава чланица у погледу квалитета извештаја о процени утицаја на животну средину (2018. год).;
- Обука представника правосудног система у вези са правом на правну заштиту у вези са животном средином (2017-2018).

Предвиђене активности спроводиће МПЗЖС уз подршку ОЕБС-а и ТАИЕХ-а. Административни капацитети потребни за ефикасно спровођење законодавства биће процењени у оквиру ИПА 2013 пројекта. Даље спровођење Стратегије за апроксимацију у области животне средине“. У оквиру Пројекта биће припремљен Акциони план за развој административних капацитета на свим нивоима. Планирано је да пројекат почне у септембру 2016. године и траје 2 године.

2) Стратешка процена утицаја на животну средину: Директива 2001/42/ЕЗ

Структуре за спровођење Директиве о стратешкој процени утицаја на животну средину су успостављене на националном, покрајинском и локалном нивоу.

Надлежни органи одговорни за спровођење су:

- органи одговорни на националном нивоу за припрему планова и програма и МПЗЖС;
- Аутономна покрајина на регионалном нивоу;
- локална самоуправа на локалном нивоу.

Орган одговоран за примену и контролу је МПЗЖС.

Поступак стратешке процене утицаја на животну средину је у великој мери успостављен. У РС поступак је у примени од 2004. године. Статистика о предметима стратешке процене утицаја на животну средину у периоду 2008 – 2014. године је представљена током билатералног састанка.

У 2015. години објављен је „Водич за спровођење поступка стратешке процене утицаја на животну средину у урбанистичком планирању“, финансиран и спроведен од стране ГИЗ-а, а уз подршку ресорних министарстава.

План спровођења

У периоду од 2016 - 2018. планирано је:

- Одржавање консултација са органима власти и организацијама укљученим у процес и органима надлежним за спровођење Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину (органима надлежним за заштиту животне средине и израду планова/програма) на националном, покрајинском и локалном нивоу о нацртима измена и допуна Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, 2017. год;
- Унапређење поставки за пружање и размену информација између МПЗЖС и органа одговорних за спровођење Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину на локалном, покрајинском и националном нивоу, до краја 2018;
- Обука органа одговорних за спровођење Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину на локалном, покрајинском и националном нивоу у вези са процедуралним корацима које Закон предвиђа, до краја 2018;
- Обука органа и организација укључених у процес на локалном, покрајинском и националном нивоу у вези са садржином извештаја о стању животне средине (2017 – 2018);
- Обука невладиних организација о начинима информисања и консултација са јавношћу, до краја 2018;
- Радионица о искуству држава чланица о поступку процене значајних утицаја на животну средину услед реализације планова и програма, до краја 2018. год;
- Обука органа надлежних за мониторинг на локалном, покрајинском и националном нивоу о поступку процене значајних утицаја на животну средину услед реализације планова и програма – 2018. год.;
- Радионица о искуству држава чланица у вези са мерама у циљу унапређења квалитета извештаја о стању животне средине – 2018. год;

- Изградња капацитета правосудних органа за унапређење правне заштите у поступку стратешке процене утицаја на животну средину – 2018. год.
Предвиђене активности ће спроводити МПЗЖС, уз подршку ТАИЕХ.

3) Јавни приступ информацијама о животној средини: Директива 2003/4/ЕС

Структуре за спровођење ове директиве су успостављене.

Надлежни органи одговорни за спровођење су:

-МПЗЖС; Агенција за заштиту животне средине; Повереник за информације од јавног значаја и заштиту личних података; Национални, регионални и локални органи надлежни за заштиту животне средине; Архус центри.

Успостављене су радне процедуре у вези са пасивним и активним токовима информација.

У периоду 2010-2015. год. у РС отворена су пет Архус центра (Нови Сад, Крагујевац, Суботица, Ниш и Београд).

У складу са Стратегијом за спровођење Архуске конвенције, у априлу 2012. године је спроведен пројекат за успостављање првог Националног мета-регистра за информације о животној средини (Еко-регистар), који је доступан на вебсајту Агенције за заштиту животне средине (SEPA)⁴⁹. До краја 2013. године спроведен је пројекат за унапређење и ажурирање Еко-регистра.

-Агенција за заштиту животне средине је институција одговорна за успостављање Националног регистра извора загађивања. Регистар испуштања и преноса загађујућих материја (PRTR), као један од подсистема Националног регистра извора загађења, усклађен је са Протоколом о регистрима испуштања и преноса загађујућих материја (PRTR Protocol) и Уредбом о Европском регистру испуштања и преноса загађујућих материја (E-PRTR Regulation).

Током 2016. године, одржане су обуке државних службеника, судства и НВО на основу Практикума о праву на правну заштиту у питањима животне средине у управном поступку и управном спору (развијен уз подршку ОЕБС-а) и монографије „Правни инструменти заштите животне средине – грађанско-правна и кривично-правна заштита“.

План спровођења:

У периоду од 2016 -2018. планирано је:

- Изградња капацитета органа за заштиту животне средине у вези са активним ширењем информација о животној средини;
- Изградња капацитета службеника за информисање у другим државним органима у вези са активним ширењем информација о животној средини;
- Годишње ажурирање Еко-регистра и јачање капацитета Агенције за заштиту животне средине за проширење обима извештавања;
- Изградња капацитета органа за заштиту животне средине у вези са пасивним током – 2017-2018;
- Изградња капацитета службеника за информисање у другим државним органима у вези са пасивним током – 2017-2018;
- Обука представника правосуђа у вези са правом на правну заштиту у вези са информацијама о животној средини – 2017-2018;
- Годишње ажурирање ПРТР регистра и унапређивање извештавања за ПРТР регистар;

⁴⁹<http://www.ekoregistar.sepa.gov.rs>.

- Обука јавних органа на националном, покрајинском и локалном нивоу на тему развоја електронских база података лако доступних јавности кроз јавне телекомуникационе мреже - 2017-2020. год.

Предвиђене активности спроводиће МПЗЖС уз подршку ОЕБС-а и Канцеларије повереника за приступ информацијама од јавног значаја.

4) Учесће јавности: Директива 2003/35/ЕЗ

Структуре за спровођење ове директиве су успостављене.

Надлежни органи одговорни за спровођење су:

-МПЗЖС: Одељење за управљање отпадом; Одељење за заштиту ваздуха; Управа за воде.

-Покрајински органи и органи локалне самоуправе су одговорни за припрему и измене или ревизије планова и програма који су развијени на регионалном и локалном нивоу и за заштиту животне средине;

-Правосудна тела – Управни суд Србије.

Статус спровођења:

У 2015. години, на основу Практикума о праву на правну заштиту у питањима животне средине у управном поступку и управном спору који је израђен 2013. године уз подршку ОЕБС-а су одржана два тренинг-семинара за представнике правосуђа. у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији и Правосудном академијом.

- У 2015. години, а на основу монографије Правни инструменти еколошке заштите – грађанско-правна и кривично-правна заштита⁵⁰, која је припремљена 2015. уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, одржан је тренинг семинар за представнике правосуђа у Врњачкој Бањи.

- Отварање Правне клинике за еколошко право, уз подршку ОЕБС-а и Београдског универзитета, 16. новембра 2015. у Београду.

У циљу унапређења капацитета за спровођење прописа који се односе на учешће јавности и доступност информација као и подизања свести о њима у периоду од септембра 2014. до јуна 2015. представници министарства учествовали су у неколико активности и семинара о спровођењу Архуске конвенције:

-Округли сто о спровођењу Архуске конвенције на локалу, који је организовала невладина организација „Еколошки покрет Врбас“ (новембар 2014);

- Семинар о спровођењу Архуске конвенције који је организовао Архус центар Суботица за средњошколце, студенте и цивилни сектор, уз подршку Министарства пољопривреде и заштите животне средине (децембар 2014);

- Конференција у оквиру Пројекта „Унапређење доступности информација о животној средини Републике Србије Архус за медије – медији за јавност”, коју је организовао Архус центар јужне и источне Србије, уз подршку Министарства пољопривреде и заштите животне средине (децембар 2014);

- Школа еколошког права и етике коју је је организовао Архус центар Нови Сад за студенте, правнике и представнике медија и цивилног сектора (април 2015);

⁵⁰ У јануару 2015, уз подршку ОЕБС-а, Министарство је реализовало Пројекат израде монографије Правни инструменти еколошке заштите – грађанскоправна и кривичноправна заштита. Монографија је намењена судијама који воде кривични и парнични поступак, тужиоцима, студентима права, инспекторима за заштиту животне средине и цивилном сектору. Ова монографија садржи анализу домаћих и међународних прописа који регулишу одговорност за штету према животној средини, анализу еколошке штете и накнаде за еколошку штету у упоредном законодавству и међународним уговорима, као и анализу правних инструмената који регулишу заштиту животне средине путем грађанског и кривичног права у Републици Србији. У монографији се указује и на значај улоге јавности у покретању и учешћу у кривичном и грађанском поступку.

- Школа еколошког права коју је је организовао Архус центар Крагујевац и ОЕБС за студенте, правнике и представнике медија и цивилног сектора (мај 2015);
- Скуп „Зелени савети у Србији – искуства и перспективе“ је организовао Архус центар Крагујевац уз подршку ОЕБС-а и Сталне конференције градова и општина;
- Годишњи састанак Архус центара који је организовао ОЕБС 51 (2-4. јун 2015).

План спровођења:

У периоду од 2016 -2018. планирано је:

- Изградња капацитета органа из области животне средине на регионалном и локалном нивоу – 2016-2017;
 - Изградња капацитета органа задужених за припрему и измену или ревизију планова и програма развијених на националном, регионалном и локалном нивоу – 2016-2017;
 - Информативне кампање у сарадњи са Архус центром у вези са поступцима учешћа јавности током припреме и измена или ревизије планова и програма – 2016-2017;
 - Радионице за НВО у вези са поступцима учешћа јавности током припреме и измене или ревизије планова и програма – 2017-2018;
 - Изградња капацитета органа из области животне средине на регионалном и локалном нивоу – 2017-2018;
 - Изградња капацитета органа одговорних за припрему и измену или ревизију планова и програма развијених на националном, регионалном и локалном нивоу – 2017-2018;
 - Информативне кампање у сарадњи са Архус центром у вези са поступцима учешћа јавности током припреме и измене или ревизије планова и програма – 2017-2018.
- Предвиђене активности ће спроводити МПЗЖС. Неке активности ће бити спроведене уз подршку Архус центара.

5) Одговорност за штету према животној средини: Директива 2004/35/СЕ

Надлежни органи предложени за спровођење Директиве о одговорности за штету према животној средини су:

МПЗЖС и други државни органи на националном нивоу одговорни за област животне средине; Агенција за заштиту животне средине; Регионални и локални органи одговорни за област животне средине.

Статус спровођења

-Прве Јавне консултације о Нацрту закона о одговорности за штету према животној средини за оператере, невладине организације и заинтересовану јавност су одржане у Привредној комори Србије 16. марта 2015. године уз подршку ПЛАЦ (Policy and Legal Advice Centre) пројекта.

-Друге Јавне консултације о Нацрту закона о одговорности за штету према животној средини за оператере, невладине организације и заинтересовану јавност су одржане у Архус центру Нови Сад 24. априла 2015. године, уз подршку ПЛАЦ пројекта.

-Треће Јавне консултације о Нацрту закона о одговорности за штету према животној средини за оператере, невладине организације и заинтересовану јавност су одржане у

51 Менаџери Архус центара и национални фокал поинти за Архуску конвенцију из 14 држава (Албанија, Јерменија, Азербејџан, Белорусија, Босна и Херцеговина, Грузија, Казахстан, Киргистан, Молдавија, Црна Гора, Србија, Тацикистан, Туркменистан и Украјина) заједно са представницима међународних и регионалних организација и ОЕБС-а су дискутовали о доприносу Архус центара демократији, транспарентности и одговорности у области животне средине. На састанку је потписана Декларација о сарадњи између Архус центара Југоисточне Европе.

сарадњи са Архус центром јужне и источне Србије у Привредној комори Ниша 19. маја 2015. године, уз подршку ПЛАЦ пројекта.

-Четврте Јавне консултације о Нацрту закона о одговорности за штету према животној средини за оператере, невладине организације и заинтересовану јавност су одржане у сарадњи са Архус центром Крагујевац у Привредној комори Крагујевца 20. маја 2015. године, уз подршку ПЛАЦ пројекта.

Одржане су Радионице о захтевима из Директиве о одговорности за штету према животној средини за оператере и Радионица о захтевима из Директиве о одговорности за штету према животној средини за НВО.

У периоду од 2016 -2018. планирано је:

- Радионица о условима из Директиве о одговорности за штету према животној средини за осигуравајуће компаније;
 - Студијска посета држави чланици на тему развоја механизма финансијског обезбеђења;
 - Изградња капацитета органа из области животне средине на регионалним и локалним нивоима у вези са захтевом из закона којим се у домаће законодавство преноси Директива о одговорности за штету према животној средини – 2017-2020;
 - Радионице за НВО у вези са захтевима из Закона којим се у домаће законодавство преноси Директива о одговорности за штету према животној средини – 2017-2020;
 - Радионице за оператере у вези захтева из Закона којим се у домаће законодавство преноси Директива о одговорности за штету према животној средини – 2017-2020;
 - Радионице за осигуравајуће компаније у вези са разрадом инструмената финансијског обезбеђења – 2017-2020;
 - Радионице о искуству држава чланица у погледу процене штете нанете животној средини – 2017. година;
 - Израда методологија за процену штете нанете животној средини – 2020. година;
 - Радионица о студијама случаја о типу мера ремедијације (тј. комбинација између примарне, комплементарне и компензаторне ремедијације) код штете нанете водама, заштићеним врстама или природним стаништима – 2018. год.;
 - Радионица о студијама случаја о типу мера ремедијације (тј. комбинација између примарне, комплементарне и компензаторне ремедијације) за штету нанету земљишту - 2018. година;
 - Радионица о правној заштити код случајева штете по животну средину или непосредне опасности од такве штете – 2018-2019;
 - Радионица о искуству држава чланица у процени непосредне опасности од штете – 2019. година;
 - Радионица о искуству држава чланица у погледу успостављања узрочно-последичне везе између штете и активности појединачних оператера у случајевима загађења дифузног карактера – 2019. година.
- Предвиђене активности ће спроводити МПЗЖС. Неке активности ће бити спроведене уз подршку пројекта ТАИЕХ.

б) Директива о кривичним делима у области животне средине: Директива 2008/99/ЕЗ

Радна група за измене Кривичног законика, основана 2014. године, одговорна је да обезбеди потпуну хармонизацију са условима из ове Директиве. Кривичне пријаве за кривична дела може поднети свако лице или инспекцијска служба надлежном тужилаштву.

Надлежни тужилац је овлашћен да покреће кривично гоњење за кривична дела, по службеној дужности (односно, тужилац основног тужилаштва и тужилац вишег тужилаштва).

Судови опште надлежности (основни и виши судови првог степена и Апелациони суд у другом степену) воде кривични поступак. Републичка инспекција за заштиту животне средине у претходном периоду (кроз пројекте са ОЕБС-ом и уз помоћ IPA инструмента) одржала неколико радионица намењених јавним тужиоцима и судијама, задуженим за поступке који се односе на животну средину. Радионице су спроведене у различитим окрузима и имале су за циљ ближе упознавање тужилаца и судија са законима из области заштите животне средине. Током ових радионица, тужиоци и судије су информисали инспекторе о подацима који су потребни за вођење судских поступака, а инспектори су њих информисали о различитим врстама инспекције на терену. Сектор инспекције за заштиту животне средине води евиденцију о поднетим захтевима за покретање прекршајног поступка прекршајним судовима и пријавама за покретање поступка за привредни преступ тужилаштву, као и за кривичне пријаве поднете тужилаштву. Пракса је таква да судови обавештавају о начину решавања прекршајних поступака, а тужилаштво обавештава подносиоца пријаве о исходу поступка (о правоснажним пресудама и одбацивању пријава за покретање поступка за привредни преступ).

План преношења:

У периоду 2016 -крај 2018. планирано је:

- Објављивање приручника –„Правни инструменти заштите животне средине – грађанско-правна и кривично-правна заштита”
- Чланство у IMPEL мрежи.

План преношења:

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

- Изградња капацитета за органе задужене за животну средину одговорне за примену законодавства у вези са животном средином (крај 2018);
 - Радионице о искуствима држава чланица у вези са успостављањем посебних одељења судова који ће се бавити питањима животне средине (крај 2018).
- Предвиђене активности ће спроводити МПЗЖС уз подршку Министарства правде, ОЕБС-а и Правосудне академије.
- Предвиђено је да се изградња капацитета представника правосудног система настави и након датума спровођења.

7) Директива INSPIRE 2007/2/EЗ

Статус спровођења

Републички геодетски завод (РГЗ) је предложио профил метаподатака за потребе НИГП (Национална инфраструктура геопросторних података) који описује: податке о метаподацима, скупове података, одговорне организације, усклађеност, приказ, класификацију, кључне речи, забране и ограничења, дистрибуцију, временско ажурирање, референтни систем, локацију и квалитет.

Иницијални геопортал „GeoSrbija” [www.geosrbija.rs] покренут је 27. новембра 2009. године кроз твининг пројекат са Норвешком.

У оквиру пројекта „Успостављање Националне инфраструктуре геопросторних података и Центра за даљинску детекцију у Републици Србији- IGIS пројекат“, који је реализован у периоду од 2010. до 2015. године, као резултат билатералне сарадње РС и

Републике Француске, успостављени су капацитети прикупљања, обраде, анализе и дистрибуције широког спектра просторних података.

Текући пројекат „Сарадња у региону западног Балкана и развој инфраструктуре просторних података у земљама Западног Балкана (ИМПУЛС пројекат)“ - (2014-2018), који финансира Шведска агенција за међународни развој (SIDA), има за циљ пружање подршке развоју регионалне инфраструктуре просторних података, у складу са INSPIRE директивом и SEE 2020 (South East Europe 2020 Strategy - Стратегијом југоисточне Европе 2020), као и унапређење интероперабилних садржаја и сервиса у региону Западног Балкана за ефикаснију помоћ е-управи, како би се омогућило испуњавање захтева ЕУ у овој области, а посебно оних делова који се односе на ефикасност јавне управе.

У току су следеће активности усклађивања просторних података са условима из документа „INSPIRE“:

Развијен Топографски модел за тродимензионалне податке о простору прикупљених у векторском облику за размеру 1:20 000 са темама дефинисаним у складу са INSPIRE директивом ЕУ;

Модел података за катастарски систем је развијен за катастарске парцеле, објекте, административне јединице и адресе за основне класе у складу са INSPIRE спецификацијама података из документа – 2015-2016.

План спровођења

У периоду 2016 - крај 2018. године планирано је:

- Израда Стратегије НИГП за период од 2017. до 2021. године;
 - Идентификација и именовање одговорних јавних органа за тематске области из INSPIRE директиве за Анекс I, II и III;
 - Прикупљање метаподатака за скупове просторних података и сервиса из Анекса I;
 - Унапређење техничке инфраструктуре за слободан јавни приступ скуповима просторних података кроз услуге проналажења и прегледа на националном нивоу, као и омогућавање несметане и неограничене размене података и сервиса између органа јавних власти;
 - Успостављање инфраструктуре за праћење и извештавање Комисије у складу са захтевом европског законодавства из области животне средине везано за спровођење INSPIRE Директиве;
 - Развој пословног модела НИГП (модел финансирања, политика цена, координациона структура, дељење просторних података и дистрибуција међу субјектима, лиценцирање, анализа трошкова и добити, пружање просторних података и сервиса за управљање ризицима од непогода). Посебно, модел треба да развије механизме за обезбеђивање доступности референтних скупова података као отворених података у циљу најшире могуће поновне употребе геоинформација без ограничења.
- Укључивање INSPIRE имплементационих правила у национално законодавство усвајањем подзаконских прописа:
- Правилник о метаподацима скупова и сервиса геоподатака;
 - Правилник о праћењу и извештавању о спровођењу Inspire директиве;
 - Правилник о интероперабилности скупова и сервиса геоподатака;
 - Правилник о мрежним сервисима;
 - Правилник о приступу скуповима и сервисима геоподатака;
 - Развој техничке платформе у складу са техничким спецификацијама за спровођење INSPIRE мрежних сервиса за проналажење, преглед и преузимање;

- Повезивање националних сервиса са EU INSPIRE геопорталом у циљу обезбеђења сервиса за проналажење скупова просторних података и сервиса на централном на нивоу ЕУ;

- Реализација пројекта „Унапређење земљишне администрације у Србији“ (2015-2020) финансираног из кредита Светске банке.

Поткомпонента пројекта Б.2 „Подршка НИГП” предвиђа следеће активности:

- разраду пословног модела НИГП (модел финансирања, политика цена, дељење просторних података и дистрибуција између субјеката, лиценцирање, анализа трошкова и добити, приступ просторним подацима и сервисима за ванредне ситуације);

- развој техничког оквира НИГП надрградњом мрежних сервиса за проналажење, преглед, трансформацију, преузимање и повезивање сервиса просторних података у складу са INSPIRE.

РГЗ учествује на пројекту „Flood risk maps developed for sub-basins and flood protection improved“ (активност дефинисана у оквиру Акционог документа: Помоћ у обнови поплавлених подручја (Action document „Assistance to flood recovery”, EU Delegation to the Republic of Serbia)). Циљ пројекта јесте изградња националних капацитета за управљање ризицима од поплава на коме би различите институције сарађивале и заједно радиле на смањењу ризика и ефикаснијем реаговању у случају непогода. Пројекат се финансира из предприступних фондова ЕУ (IPA II 2014 – Сектор: животна средина) и донација. Планирани период имплементације је 2016-2018. године. Одговорне институције за имплементацију су Министарство пољопривреде и животне средине – Републичка дирекција за воде и Влада Републике Србије – Канцеларија за помоћ и обнову поплавлених подручја. РГЗ ће радити на изради дигиталног модела терена високе талности добијеног на основу података прикупљених LiDAR технологијом за потребе израде мапа хазарда и ризика од поплава за приоритетне сливове. Задатак РГЗ-а ће бити контрола, верификација и обрада прикупљеног облака тачака LiDAR технологијом, рад на креирању дигиталног модела терена, његовој контроли и дистрибуцији институцијама корисника. Такође, РГЗ ће у оквиру Пројекта радити и на хармонизацији висинских система за потребе реализације Пројекта. Сви ови подаци чине основу за функционално успостављање Водног информационог система РС.

РГЗ ће активно учествовати на реализацији пројекта „NATURA2000“ (Capacity Building to implement 'acquis' standards and conventions in nature protection – establishment of Natura 2000) за потребе успостављања и развоја еколошке мреже и станишта као мере очувања биодиверзитета. Пројекат се финансира из предприступних фондова ЕУ (IPA II 2014 – Сектор: животна средина) и донација и започет је у децембру 2015. и трајаће 2 године. Одговорне институције за имплементацију су МПЗЖС - Сектор за заштиту животне средине и Завод за заштиту природе Србије.

Предвиђено је да се кроз законске основе и споразум о сарадњи између РГЗ и МПЗЖС - Сектора за заштиту животне средине оствари функционалан и одржив систем сарадње јер је РГЗ препознат као институција која ће подржати имплементацију пилот пројекта али и одржавање националне еколошке мреже и NATURA2000 станишта и кроз обезбеђење неопходних геопросторних података на националном нивоу.

РГЗ ће за потребе имплементације пилот пројекта али и за потребе иницијалног успостављања еколошке мреже и станишта пружити подршку кроз обезбеђење података али ће пружити подршку и кроз трансфер знања на изради карата везаних за заштиту животне средине стеченог у оквиру имплементације развојног Пројекта ИГИС.

У периоду од краја 2018. до краја 2020. планирано је:

- Прикупљање метаподатака за скупове просторних података и сервисе из Анекса II и III;
- Хармонизација података за новоприкупљене или обимно реструктуриране скупове и сервисе геоподатака за Анекс I, II и III у циљу испуњавања усклађености са INSPIRE спецификацијама. Координација обезбеђења скупова просторних података и сервиса између институција;
- Праћење и извештавање Комисије о имплементацији директиве;
- Хармонизација података за тематске области из надлежности РГЗ сходно INSPIRE спецификацијама.

Предвиђене активности ће спроводити РГЗ.

У периоду од 2021. и надаље планирано је:

- Проширење техничке платформе у складу са техничким спецификацијама за спровођење INSPIRE мрежних сервиса за трансформацију и повезивање;
- Хармонизација података за постојеће скупове и сервисе геоподатака за Анексе I, II и III у циљу испуњавања усклађености са INSPIRE спецификацијама;
- Обезбеђење одрживих услова за континуирано пружање и ажурирање метаподатака, скупова просторних података и сервиса за потребе националних органа као и институција ЕУ заједнице;
- Праћење и извештавање Комисији о спровођењу директиве.

Републички геодетски завод (РГЗ) је именован за институцију надлежну за сарадњу са Комисијом у вези са овом директивом.

Координациона структура је дефинисана Законом о државном премеру и катастру, по коме Савет Националне инфраструктуре геопросторних података (НИГП) и радне групе имају следеће одговорности:

Савет НИГП – управља развојем институција и техничким оквиром за успостављање заједничке геоинформационе инфраструктуре на националном нивоу, кроз формулисање јасних смерница и средстава да се постигне овај циљ;

Радне групе – имају оперативну одговорност за спровођење тематских питања посебних компоненти попут: техничке инфраструктуре, стандарда, метаподатака и просторних података, сарадње међу субјектима, правног оквира, модела финансирања, истраживања, образовања, итд.

Актуелни чланови Савета НИГП су представници РГЗ (председавајући), Министарства грађевине, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства одбране, Министарства енергетике и рударства, МПЗЖС, Министарства финансија, Републичког завода за статистику и Републичког хидрометеоролошког завода.

Чланови радних група су представници министарстава и других државних органа, локалне управе, јавних компанија, покрајинских секретаријата, истраживачких и образовних институција, као и приватних компанија.

Јачање административних капацитета РГЗ је неопходно за потребе ефикасног спровођења Директиве. Према важећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Републичком геодетском заводу (бр. 110-1/2014 од 15.07.2014. године, на који је Влада Републике Србије дала сагласност Закључком 05 бр. 110-7793/2014, од 22.10.2014. године), у Одељењу за националну инфраструктуру геопросторних података има 13 запослених од којих на пословима спровођења Директиве ради укупно 6. Потребно је проширити капацитете тако да на пословима спровођења Директиве ради најмање 9 стручњака са високом стручном спремом.

Директива „INSPIRE“ (Директива 2007/2/ЕЗ) заслужује посебну пажњу услед неопходности развоја и успостављања потребних техничких система, тако да ће за њу бити потребно тражити прелазни период.

2.27.3 Климатске промене

Стање

1. Стратешки оквир

- Национална стратегија одрживог развоја за период 2008-2017 (усвојена 2008. године);
- Национална стратегија за укључивање Републике Србије у Механизам чистог развоја Кјото протокола за секторе управљање отпадом, пољопривреду и шумарство (Национална стратегија за укључивање у Механизам чистог развоја), усвојена 2010. год.;
- Прва национална комуникација (Први извештај РС према Оквирној конвенцији Уједињених нација о промени климе), усвојена 2010. године;
- Први двогодишњи ажурирани извештај (FBUR) према Оквирној конвенцији УН о промени климе - UNFCCC (усвојен јануара 2016. године);
- NEAS (Национална стратегија за апроксимацију Републике Србије у области животне средине) и Стратегија за апроксимацију за област квалитета ваздуха и климатских промена (Стратегија за апроксимацију), усвојена 2011. године;
- НРМР - План искључивања из употребе халогенованих хлорофлуороугљоводоника, припремљен је 2010. године с циљем смањења потрошње халогенованих хлорофлуороугљоводоника за 35% до 2020. године.

Планирана стратешка документа

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Усвајање Другог националног извештаја према Оквирној конвенцији УН о промени климе (СНЦ) предвиђено је до краја 2016. године.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Усвајање Стратегије борбе против климатских промена са акционим планом (ИПА 2014) предвиђено је 2019. године;
- Стратегија заштите ваздуха ће се израдити у оквиру ИПА 2014 пројекта „Наставак спровођења Стратегије за апроксимацију у области животне средине као подршка процесу преговора са ЕУ (активност: Развој специфичних планова спровођења за одређене директиве)“. Стратегију заштите ваздуха доноси Влада на период од шест година.

Механизам ЕУ за мониторинг – Уредба 525/2013 (MMR)

2. Преношење

Статус преношења:

Уредба није усклађена са националним законодавством.

У процесу реализације су активности на усаглашавању националног законодавства са Уредбом 525/2013 кроз подршку ИПА 2013 твининг пројекта: „Успостављање механизма за спровођење ММР“. Спровођење пројекта започело је у мају 2015. године и трајаће две године.

Планови преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Израда потребног законодавства ће започети у 2016. и планирано је да буде завршена до 2018. године⁵².

-Усвајање свих неопходних прописа планирано је најкасније 2018. године у циљу потпуног усаглашавања са Уредбом.

Систем трговине емисионим јединицама ЕУ (EU ETS) – Директива 2009/29/ЕК

Статус преношења

Директива није пренета у национално законодавство. Међутим МПЗЖС започело је процес преношења Директиве ЕУ о систему трговине емисионим јединицама 2013, кроз припрему анализа и законодавних решења за преношење. У складу са наведеним, Нацрт закона је припремљен за јавне консултације, а подзаконска акта за усвајање. Нацрт закона и подзаконска акта укључују аспекте мониторинга, извештавања и верификације Директиве о систему трговине емисионим јединицама (укључујући и Уредбу о мониторингу и извештавању, Уредбу о акредитацији и верификацији и пратећа упутства, обрасце и друга релевантна документа ЕК у области мониторинга, извештавања и верификације – МРВ).

Планови преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Усвајање Закона о систему смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште и пратећих уредби и правилника планирано је најкасније до краја 2017. године.

Систем трговине емисионим јединицама у ЕУ - сектор ваздушног саобраћаја

Статус преношења:

Нацрт Закона о систему смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште преноси одредбе које се тичу мониторинга, извештавања и верификације, али ће детаљи по питању начина и рокова имплементације бити познати након конференције Међународне организације цивилног ваздухопловства (ИКАО), која се одржава 2016. године.

Квалитет горива

Статус преношења:

Директива 98/70/ЕК, делимично је пренета у законодавство РС на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, бр. 36/09) и пратећег подзаконског акта којим се регулише област квалитета горива⁵³; Закона о енергетици („Сл. гласник РС“, бр. 145/14)⁵⁴; Националног акционог плана за обновљиве изворе енергије („Сл. гласник РС“, бр. 53/13); Закона о заштити потрошача („Сл. гласник РС“, бр. 73/10); Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС“, бр. 36/09); Закон о акредитацији („Сл. гласник РС“, бр. 73/10).

У циљу пуне транспозиције у наредном периоду потребно је припремити предлоге за измену одговарајућих законских аката и институционалног оквира и ојачати постојеће административне и институционалне капацитете.

Планови преношења:

⁵² Преношење Уредбе 525/2013 започеће уз подршку ИПА 2013 твининг пројекта: „Успостављање механизма за спровођење ММР“.

⁵³ Правилник о техничким и другим захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, бр. 123/12, 63/13, 75/13, 144/2014).

⁵⁴ Правилник о техничким и другим захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, бр. 123/12, 63/13, 75/13, 144/2014).

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Ревизија Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла у циљу његовог усаглашавања са одредбама Директиве 98/70/ЕК;
- Доношење Правилника о садржини и начину спровођења Годишњег програма мониторинга квалитета деривата нафте и биогорива, на годишњем нивоу;
- Доношење подзаконских аката Закона о енергетици, који ће уређивати област биогорива;
- Израда Детаљног плана имплементације директиве 98/70/ЕЗ из ИПА 2014;
- Јачање административних и институционалних капацитета.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Анализа стања и примена одговарајућих препорука из Детаљног плана имплементације директиве 98/70/ЕЗ;
- Јачање административних и институционалних капацитета;
- Заштита озонског омотача и флуоровани гасови;
- Супстанце које оштећују озонски омотач.

Уредба 1005/2009/ЕК и Уредба 744/2010/ЕК

Супстанце које оштећују озонски омотач

Статус преношења

На основу Закона о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха („Сл. гласник РС“ бр. 10/13), крајем 2013. године усвојена је Уредба о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци („Сл. гласник РС“, број 114/13). Овом уредбом усаглашени су неки од захтева прописани уредбама 1005/2009/ЕК и 744/2010/ЕК. Уредба није усаглашена са одредбама које се односе на произвођаче супстанци које оштећују озонски омотач из разлога што је у РС забрањена њихова производња. Такође, нису усклађене ни одредбе које се односе на потрошњу метил-бромида, јер је његова потрошња у РС нула. Уредба је усклађена са одредбама које се односе на критичну употребу халона, изузев рокова и крајњих рокова за искључивање из употребе система за заштиту од пожара и уређаја за гашење пожара. Што се тиче плана смањења потрошње и искључивања из употребе хлорофлуороугљоводоника, РС није усклађена са тим одредбама, али у складу са Монреалским протоколом прати распоред искључивања који се односи на земље Члана 5. (земље у развоју).

Уредба 517/2014/ЕК

Флуоровани гасови са ефектом стаклене баште

Статус преношења:

Национално законодавство је делимично усклађено са ЕУ прописима који регулишу област флуорованих гасова.⁵⁵

-Уредба о поступању са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и услови за издавање дозволе за увоз и извоз тих гасова („Сл. гласник РС“, број 120/13) усвојена је крајем 2013. године и њеним усвајањем у национални законодавни систем усклађени су неки од захтева садржани у Уредби 842/2006/ЕК, Уредби 1493/2007/ЕК, Уредби 1494/2007/ЕК, Уредби 1497/2007/ЕК, Уредби 1516/2007/ЕК и Директиви 2006/40/ЕК са националним законодавством. У највећој мери Уредба није усклађена са одредбама које се односе на обуку и сертификацију сервисних техничара, затим на

⁵⁵ Уредба 842/2006/ЕК, Уредба 1493/2007/ЕК, Уредба 1494/2007/ЕК, Уредба 1497/2007/ЕК, Уредба 1516/2007/ЕК и Директива 2006/40/ЕК.

контролу употребе флуорованих гасова са ефектом стаклене баште, утврђивање и расподелу квоте за стављање у промет флуорованих гасова.

-Уредба о сертификацији лица која обављају одређене делатности у вези са супстанцама које оштећују озонски омотач и одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште („Службени гласник РС“, број 24/16) усвојена је у марту 2016. године и њеним усвајањем постигнута је делимична усклађеност са захтевима Уредби 303/2008/ЕК и 307/2008/ЕК.

Планови преношења - Супстанце које оштећују озонски омотач флуоровани гасови са ефектом стаклене баште:

У периоду 2016 - 2018 планирано је:

Током овог периода планирано је да се заврши детаљна анализа захтева које прописује нова Уредба о флуорованим гасовима 517/2014/ЕК и тренутног стања у РС по питању испуњавања наведених захтева;

-Усвајање нове Уредбе о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци којом ће се забранити увоз производа и/или опреме који садрже или се ослањају на контролисане супстанце од 1. јануара 2018. Године (II квартал 2017.);

-Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха како би се стекли услови и правни основ за доношење Уредбе о изменама и допунама Уредбе о сертификацији која ће бити допуњена захтевима који се односе на противпожарне системе, високонапонске прекидаче и раствараче (IV квартал 2017.).

Одлука о заједничким напорима 406/2009/ЕК

Статус преношења:

Национално законодавство није усклађено са Одлуком 406/2009/ЕК о заједничким напорима.

План преношења:

У периоду 2016 - 2018. планирано је:

Преношење одговарајућих одредби Одлуке 406/2009 започеће уз помоћ ИПА 2013 твининг пројекта: „Успостављање механизма за спровођење ММР“. Реализација пројекта започета је у мају 2015. године и планирана је израда одговарајућих законодавних аката.

Емисије CO2 из путничких возила и лаких привредних возила - Уредбе 443/2009/ЕК и Уредбе 510/2011/EU

Статус преношења:

Национално законодавство још увек није усклађено са захтевима прописаним уредбама. Још увек није успостављен систем за прикупљање података мониторинга, као ни систем за прослеђивање података мониторинга произвођачима и њиховим званичним увозницима или представницима у земљи (у складу са захтевима Уредбе 443/2009/ЕК и Уредбе 510/2011/EU). Агенција за безбедност саобраћаја је завршила израду софтвера (базе података) за потврде о саобразности. У складу са чланом 2. Правилника о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима („Сл. гласник РС“, бр. 40/12, 102/12, 19/13, 41/13, 102/14 и 41/15), РС ће дозволити регистрацију и коришћење нових возила врста L, M, N, O, T и R само уколико поседују одговарајућу потврду о саобразности.

Планови преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Прву анализу могућности преношења и усклађивања у наредном периоду (прва половина 2016. године) израдила је Агенција за безбедност саобраћаја уз подршку РЛАС пројекта, у циљу утврђивања и укључивања других институција са надлежностима и обавезама у овој области, као и у циљу израде процене плана преношења и дефинисања врсте акта и предлагача акта.

Активности везане за преношење и институционалну организацију би требало да буду завршене, а планирано је да одговарајуће законодавство до краја 2018. године.

Пуно спровођење сакупљања података мониторинга биће завршена до краја 2017. године, што ће бити неопходан предуслов за успостављање система за сакупљање и праћење података према захтевима свих прописа ЕУ у области емисија CO₂ из путничких возила и лаких привредних возила.

Агенција за безбедност саобраћаја је надлежни орган (генерално). Друге институције са надлежностима у овој области – МУП, МПЗЖС, Министарство грађевине, саобраћаја и инфраструктуре.

Сакупљање и складиштење угљеника - Директива 2009/31/ЕЗ о геолошком складиштењу за карбон диоксид

Статус преношења:

Директива 2009/31/ЕК није пренета у национално законодавство.

Основни принципи и приоритети утврђени Директивом 2009/31/ЕК делимично су пренесени кроз Закон о рударству и геолошким истраживањима („Сл. гласник РС“, 101/15).

Закон о рударству и геолошким истраживањима створио је правни основ за усвајање секундарног законодавства којим би се постигла потпуна усклађеност са директивама ЕУ. Министарство рударства и енергетике припремило је планове транспозиције за део Директиве који се односи на спровођење геолошких истраживања у вези са расподелом погодних геолошких формација и структура, као и исцрпљених минералних лежишта угљеника као што је наведено у наставку.

Планови транспоновања и спровођења преосталих делова Директиве биће познати након завршетка процеса утврђивања надлежних институција задужених за преостале одредбе Директиве у целости. Процес је у току.

Планови преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Припрема подзаконских аката у циљу почетка преношења Директиве. Поменути подзаконски акти уређиваће кључна питања као што су услови, критеријуми, поступак и начин издавања дозвола и друге специфичне услове који се односе на спровођење геолошких истраживања у вези са расподелом погодних геолошких формација и структура, као и исцрпљених минералних лежишта угљеника.

Планирано је да Директива буде у потпуности транспонована 2018. године усвајањем одговарајућег секундарног законодавства.

3. Спровођење и институционалне надлежности

ЕУ Механизам за мониторинг – Уредба 525/2013 (MMR)

Стање

Агенција за заштиту животне средине РС израдила је инвентаре гасова са ефектом стаклене баште за период 1990 – 2013, и планиран је наставак израде истих на годишњем нивоу, а Одсек за климатске промене редовно подноси извештаје (NatComm

и BUR) Оквирној конвенцији УН о промени климе (UNFCCC) који укључују и одређене одредбе Уредбе о механизму за мониторинг.

МПЗЖС је институција одговорна за спровођење UNFCCC, односно надлежна за извештавање према UNFCCC (кроз националне комуникације и двогодишње ажуриране извештаје). Агенција за заштиту животне средине Републике Србије (СЕПА) је надлежна за припрему и унапређење инвентара гасова са ефектом стаклене баште. У Одсеку за климатске промене, троје запослених обавља све послове који се тичу испуњавања обавеза према UNFCCC и усклађивања са законодавством ЕУ у области климатских промена. Анализа потреба за додатним финансијко-административним капацитетима биће израђена у оквиру текућег ИПА Твининг пројекта „Успостављање механизма за спровођење ММР“. Прелиминарне оквирне процене показале су да ће за имплементацију Уредбе о механизму мониторинга, али и Одлуке о заједничком напору бити неопходно десет нових радних места, и то 4 у Министарству, 4 у Агенцији и 2 у Управи за шуме.

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Уз подршку ИПА 2013 твининг пројекат „Успостављање механизма за спровођење Уредбе о механизму мониторинга“, предвиђени је успостављање правног и институционалног оквира за спровођење Уредбе 525/2013 и Одлуке 406/2009/ЕК које подразумева израду:

- Анализе актуелне ситуације и припрему предлога измене и израде релевантних прописа и предлога измене институционалног оквира;
- Анализу трошкова и користи за предложене активности;
- Јачање постојећих административних и институционалних капацитета;
- Израду индикатора климатских промена у складу са ЕУ законодавством;
- Успостављање јасне и детаљне институционалне структуре за спровођење Уредбе, која ће бити рефлектована у одговарајућим прописима (планирано је 2017).

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Отпочињање спровођења Уредбе о механизмима мониторинга (најкасније 2019. године).

Систем трговине емисионим јединицама ЕУ (EU ETS) – Директива 2009/29/ЕК

У оквиру ИПА 2012 твининг пројекта „Успостављање система мониторинга, извештавања и верификације неопходног за ефикасно спровођење Система за трговину емисионим јединицама ЕУ“ (у трајању од 2013. до 2015.) организован је низ обука за оператере стационарних постројења и израђена је прелиминарналиста постројења која потпадају под ЕТС Директиву. Институционална структура за спровођење аспеката мониторинга, извештавања и верификације Директиве успостављена је у септембру 2014. године закључком Владе и укључена је у нацрт закона. Активности на јачању капацитета за испуњавање обавеза за све релеванте стране као и евалуација одређеног броја планова мониторинга, достављених на добровољној бази, реализоване су током 2015. године.

У складу са Закључком Владе о успостављању институционалне организације за спровођење мониторинга, извештавања и верификације у оквиру система трговине емисијама од септембра 2014. године, Одсек за климатске промене је надлежан за спровођење система трговине емисионим јединицама; Агенција за заштиту животне средине и Директорат цивилног ваздухопловства пружаће техничко стручну подршку Одсеку у провери мониторинг планова стационарних постројења, односно авио оператера; Сектор за контролу и надзор Министарства вршиће теренску инспекцију

стационарних постројења; Акредитационо тело Србије вршиће акредитацију верификатора. У складу са институционалном организацијом, у оквиру горе наведеног ИПА пројекта, израђена је финансијско-административна процена постојећих и потребних капацитета. Са циљем остваривања минималних трошкова, анализа је показала да је за спровођење МРВ одредби потребно формирање осам нових радних места (Одсек за климатске промене – од троје запослених, двоје ради на МРВ и потребна су додатна два нова радна места; Сектор за контролу и надзор – једно ново радно место; Агенција за заштиту животне средине – три нова радна места; Директорат цивилног ваздухопловства – једно ново радно место; Акредитационо тело Србије - једно ново радно место).

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Почетак спровођења дела Директиве који се односи на мониторинг, извештавање и верификацију планирано је 2017. године.

Систем трговине емисионим јединицама у ЕУ - сектор ваздушног саобраћаја

У циљу имплементације одредби које се односе на сектор ваздушног саобраћаја, одлуком Владе од септембра 2014. године, дефинисана је институционална структура која је укључена у нацрт Закона о смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште. Усвајање подзаконских аката биће одређено резултатима Конференције Међународне организације за цивилно ваздухопловство, која је планирана 2016.г. и биће усклађени са одлуком исте. До тада, српски авио-оператери о својим емисијама извештавају Надлежно тело Немачке. У складу са горе поменутом Закључком Владе, Директорат цивилног ваздухопловства вршиће техничку проверу мониторинг планова и извештаја о тонским километрима авио оператера. Анализа постојећих и потребних институционалних капацитета, извршена у оквиру ИПА Твининг пројекта „Успостављање система мониторинга, извештавања и верификације неопходног за ефикасно спровођење Система за трговину емисионим јединицама ЕУ“, показале су да је у Директорату потребно формирање још једног новог радног места.

Квалитет горива

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Израда Посебног плана имплементације који ће садржати свеобухватне анализе и финансијске процене неопходне за потпуну имплементацију Директиве кроз реализацију пројекта ИПА 2014 (2016-2018).

Министарство рударства и енергетике је надлежно за израду прописа којима се уређује квалитет нафтних деривата. Министарство трговине, туризма и телекомуникација је надлежно за контролу квалитета добара која се стављају у промет у РС. МПЗЖС врши послове државне управе у вези са заштитом животне средине. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре врши послове државне управе у области железничког, друмског, водног и авио-саобраћаја, као и у области међународног саобраћаја. Институт за стандардизацију је надлежан за усвајање стандарда. Акредитационо тело Србије обавља послове у вези са акредитацијом. Потребно је у складу са тренутним стањем навести број запослених у МРЕ који ради на овом пропису и број оних које је потребно запослити.

У периоду након 2021. планирано је:

Заштита озонског омотача и флуоровани гасови

Супстанце које оштећују озонски омотач Србије је у потпуности усаглашена са одредбама и захтевима Монреалског протокола који се односе на земље члана 5. (земље у развоју) и делимично са прописима ЕУ о супстанцама које оштећују озонски

омотач. У Србији је на снази забрана производње супстанци које оштећују озонски омотач. Дозвољен је увоз само халогенованих хлорофлуороугљоводоника (ХЦФЦ), и они се углавном користе у производном и сервисном расхладном сектору.

Србија је у 2015. години спровела другу контролну меру постепеног искључивања из употребе халогенованих хлорофлуороугљоводоника, са 10% смањења потрошње у односу на базу потрошњу. Дозвољена увозна квота за 2016. годину је 7,15 ОДП тоне, која је расподељена на 9 регистрованих увозника. Ефикасан систем издавања дозвола и квота обезбеђује усаглашеност са утврђеним квотама и одредбама Монреалског протокола.

Смањење потрошње постиже се кроз пројекте који се финансирају из средстава Мултилатералног фонда за спровођење Монреалског протокола, где је УНИДО имплементациона агенција.

Потрошња халогенованих хлорофлуороугљоводоника релативно је мала у Србији и користи се углавном у расхладном сервисном сектору. План смањења потрошње за земље члана 5. Монреалског протокола пратиће се до 2020. године у складу са свим припремним корацима који су предузети или ће бити предузети у оквиру ХПМП пројекта (План искључивања из употребе лорифлуороугљоводоника) за РС.

Флуоровани гасови

Стање

Управљање флуорованим гасовима у Србији у овом моменту је усклађено са управљањем супстанцама које оштећују озонски омотач, с обзиром да се обе групе супстанци користе као расхладни флуиди. Да би се прикупило више података о увозу, систем издавања дозвола за супстанце које оштећују озонски омотач је проширен и на флуороване гасове са ефектом стаклене баште и њихове смеше, као и на одређене производе који садрже или се ослањају на ове гасове. Главни циљ у овом моменту јесте прикупљање информација о употребама флуорованих гасова и побољшање контролних мера. Систем обуке и сертификације није још уведен, али је планиран тако да обухвати и супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове, и он ће се заснивати на одговарајућим прописима ЕУ из области управљања флуорованим гасовима.

Неке активности у вези са успостављањем система обуке сервисера расхладних уређаја већ су завршене (одређени су и опремљени тренинг центри, припремљен је програм обуке и материјал, обезбеђено је 100 комплета опреме за сервисирање великих, малих и клима уређаја у моторним возилима). Обављен је тренинг тренера у сервисном сектору (Национални тренинг за 23 тренера из 4 средње техничке школе и тренинг и сертификација 12 експерата из расхладног сектора за флуороване гасове).

План спровођења

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

-Увођење програма обуке и сертификације, што укључује и усвајање прописа о сертификацији;

-Спровођење ХПМП пројекта - завршетак замене технологија 2016. године (преостала потрошња контролисаних супстанци биће само у сервисном сектору);

-Увођење забране увоза производа и/или опреме који садрже или се ослањају на супстанце које оштећују озонски омотач од 1. јануара 2018. године;

-Обука инспектора за заштиту животне средине за појачану контролу и надзор над применом прописа о супстанцама које оштећују озонски омотач и флуорованим гасовима;

Припрема Националног прегледа алтернатива за супстанце које оштећују озонски омотач, укључујући и флуороване гасове – на 74. састанку Извршног комитета, који је

одржан у мају 2015. у Монтреалу, Републици Србији су одобрена финансијска средства за овај пројекат.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Припрема II фазе ХПМП пројекта;
- Наставак обука за инспекторе за заштиту животне средине како би се појачала контрола и надзор над применом прописа о супстанцама које оштећују озонски омотач и флуорованим гасовима, нарочито инспекцијског надзора у сервисном сектору;
- Обуке за царинике;
- Наставак са обуком сервисних техничара.

Институционална надлежност

Национална озонска канцеларија/МПЗЖС (у оквиру Одсека за заштиту ваздуха и озонског омотача), надлежна је за спровођење контролних мера, система издавања дозвола и утврђивање квота, сакупљање података, извештавање, реализацију пројеката и за регионалну и међународну сарадњу (контакт особа за Бечку конвенцију и Монтреалски протокол). Инспекција за заштиту животне средине/МПЗЖС надлежна је за инспекцијски надзор увозника/извозника, као и за надзор над оператерима опреме (планирано). Управа царина има надлежност за контролу увоза/извоза на граници и за спречавање илегалне трговине. Агенција за заштиту животне средине, Одељење за национални регистар, задужена је за сакупљање података за национални инвентар емисија флуорованих гасова.

Имајући у виду да у Министарству на овим пословима раде две особе, од којих је једна са подељеним одговорностима, а како је у плану доношење нове Уредбе о сертификацији лица која обављају одређене делатности у вези са супстанцама које оштећују озонски омотач и одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, у циљу јачања административних капацитета планирано је ангажовање још једног запосленог са високом школском спремом од 2016. године. Како ће се увођењем сертификације сервисних техничара створити услови и за издавање дозвола сервисима и тиме повећати обим посла, планирано је ангажовање још једног запосленог са високом школском спремом од 2017. године.

Информациони систем квалитета ваздуха за РС води Агенција за заштиту животне средине. За имплементацију Уредбе 842/2006, која је замењена новом 517/2014, у области извештавања донета је Уредба 1493/2007 којом се регулише питање извештавања. Анализом је утврђено да је за континуирану имплементацију ове Уредбе у 2016. години у Агенцији је неопходно запошљавање једног државног службеника са високом школском спремом.

Одлука о заједничким напорима – Одлука 406/2009/ЕК

Стање

Уз подршку ИПА 2013 твининг пројекта „Успостављање механизма за спровођење ММР“ утврдиће се методе и временски оквир, као и правни и институционални оквир за спровођење ове одлуке.

Могућност смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште у секторима на које се Одлука односи, као и конкретне активности, потребе и надлежности за спровођење ових активности биће утврђене Стратегијом борбе против климатских промена са Акционим планом (ИПА 2014).

Прелиминарне оквирне процене показале су да ће за имплементацију Одлуке о заједничком напору, али и Уредбе о механизму мониторинга бити неопходно десет нових радних места, док ће бројчана расподела по надлежним институцијама бити

позната по коначном дефинисању институционалне организације и детаљне процене постојећих капацитета.

План спровођења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Утврђивање јасне и детаљне институционалне структуре за спровођење Одлуке о заједничким напорима кроз подршку ММР пројекта планиран је 2017.г.

Ступање на снагу релевантних прописа који ће рефлектовати наведену институционалну структуру планирано је најкасније 2018. године.

Могућност смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште у секторима на које се Одлука односи биће утврђене 2018. године кроз Стратегију борбе против климатских промена са акционим планом.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Спровођење захтева у вези са мониторингом и извештавањем најкасније 2019. године.

Емисије CO₂ из путничких возила и лаких привредних возила

План спровођења

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Пуно спровођење сакупљања података мониторинга биће завршено до краја 2016. године, што ће бити неопходан предуслов за успостављање система за сакупљање и праћење података према захтевима свих прописа ЕУ у области емисија CO₂ из путничких возила и лаких привредних возила.

Ступање на снагу релевантних прописа планирано је 2018. године.

Планирано је јачање постојећих административних и институционалних капацитета.

Институционалне надлежности

Агенција за безбедност саобраћаја је надлежни орган (генерално). Друге институције са надлежностима у овој области – МУП, МПЗЖС, Министарство грађевине, саобраћаја и инфраструктуре.

Сакупљање и складиштење угљеника

План спровођења

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Министарство рударства и енергетике припремило је планове транспозиције за део Директиве који се односи на спровођење геолошких истраживања у вези са расподелом погодних геолошких формација и структура, као и исцрпљених минералних лежишта угљеника као што је наведено у наставку. Планови транспоновања и спровођења преосталих делова Директиве биће познати по утврђивању надлежних институција које је у току.

Потребно је утврдити све надлежне институције за спровођење Директиве у целости.

У периоду након 2021. планирано је:

План спровођења – сва законодавна акта.

2.27.4. Квалитет ваздуха

Стање

Стратешки оквир

- Национални програм заштите животне средине

-Национална стратегија одрживог развоја
-Национална стратегија за апроксимацију у области животне средине
-Стратегија апроксимације за сектор квалитета ваздуха и климатске промене
Стратегија развоја енергетике РС за период до 2025. године са пројекцијама до 2030. године.

Планирана стратешка документа:

Стратегија заштите ваздуха биће израђена у оквиру IPA 2014 пројекта „Наставак спровођења Стратегије за апроксимацију у области животне средине као подршка процесу преговора са ЕУ (у даљем тексту: IPA 2014 пројекат). Стратегију заштите ваздуха доноси Влада на период од шест година.

2. Преношење

Директива 2008/50/ЕЗ и Директива 2004/107/ЕЗ

Статус преношења

Директива 2008/50/ЕЗ је делимично пренета у законодавство РС кроз Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник РС“, број 36/09 и 10/13), Уредбу о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС“, број 11/10, 75/10 и 63/13), Правилник о садржају планова квалитета ваздуха („Сл. гласник РС“, број 21/10) и Правилник о садржају краткорочних акционих планова („Сл. гласник РС“, број 65/10).

Директива 2004/107/ЕЗ је делимично пренета у законодавство РС кроз Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник РС“, број 36/09 и 10/13) и Уредбу о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС“, број 11/10, 75/10 и 63/13).

План преношења

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

У периоду 2016-2018. године реализоваће се активност преношења преосталих одредби Директиве 2008/50/ЕЗ и Директиве 2004/107/ЕЗ, којима се утврђују обавезе држава чланица ЕУ према Европској комисији.

Такође, извршиће се и усаглашавање са новим захтевима које прописује Директива 2015/1480/ЕУ из 28. августа 2015. године о измени одређених прилога Директиве 2004/107/ЕЗ и Директиве 2008/50/ЕЗ Европског парламента и Савета о утврђивању правила за референтне методе, валидацију података и избор локација за узимање узорака за оцену квалитета ваздуха.

NEC - Директива 2001/81/ЕЗ

Статус преношења

Директива је делимично транспонована кроз Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник РС“, 36/09 и 10/13), Уредбу о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Сл. гласник РС“, број 111/15) и Уредбу о методологији за израду инвентара емисија и пројекција загађујућих материја у ваздух („Сл. гласник РС“, број 03/2016).

Правни основ за усвајање прописа о максималним националним емисијама за релевантне загађујуће материје утемељен је у Закону о заштити ваздуха („Сл. гласник РС“, број 36/09 и 10/13).

Нова Уредба о методологији за израду инвентара емисија и пројекција загађујућих материја у ваздух („Сл. гласник РС“, број 03/2016), која је усвојена у јануару 2016. године, преноси одредбе које се односе на припрему и годишње ажурирање инвентара и пројекција емисија и методологију која се примењује у оквиру Конвенције о

прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима - CLRTAP (члан 7. и Прилог III Директиве). Имајући у виду да се предлог нове Директиве о смањењу националних емисија одређених загађујућих материја у ваздух која ће заменити постојећу Директиву 2001/81/ЕЗ, налази у процедури усвајања (Proposal for Directive of the European Parliament and of the Council on the reduction of national emissions of certain atmospheric pollutants and amending Directive 2003/35/EC), као и чињенице да ће чланице ЕУ од момента њеног ступања на снагу имати одређени рок за преношење, потребно ће бити ревидирати рок преношења за РС након ступања на снагу нове директиве.

Министарство је уз стручну подршку обезбеђену преко пројекта PLAC (EuropeAid/131430/C/SER/RS) током 2016. године извршило процену степена усклађености националне регулативе са одредбама Директиве 2001/81/ЕЗ, као и размотрило Позицију Савета ЕУ од 16. децембра 2015. године у циљу дефинисања своје стратегије за преношење и дефинисање приоритета.

План преношења

У периоду 2016 – крај 2018. планирано је:

Министарство надлежно за послове заштите животне средине и Агениција за заштиту животне средине ће наставити да прате напредак у поцесу усвајања нове директиве о смањењу националних емисија одређених загађујућих материја у ваздух (Proposal for Directive of the European Parliament and of the Council on the reduction of national emissions of certain atmospheric pollutants and amending Directive 2003/35/EC) како би сходно томе прилагодили кораке на даљој хармонизацији националне регулативе.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Потпуно преношење, које ће се постићи доношењем подзаконског акта којим ће се утврдити националне обавезе смањења емисија за одређене загађујуће материје.

Директива 1999/32/ЕЗ о садржају сумпора у одређеним течним горивима

Статус преношења

Област садржаја сумпора у одређеним течним горивима, као и други елементи Директиве 1999/32/ЕЗ делимично су пренесени у законодавство РС, и то кроз Закон о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености („Сл. гласник РС”, бр.36/09), Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Сл. гласник РС”, бр.123/12, 63/13, 75/13, 144/14), Закон о енергетици („Сл. гласник РС”, бр.145/14), Закон о заштити потрошача („Сл. гласник РС”, бр.73/10), Закон о потврђивању Протокола из 1997. године о изменама и допунама Међународне конвенције о спречавању загађења са бродова из 1973. године измењене и допуњене Протоколом из 1978. године који се на њу односи, којом је додат анекс 6 (Регулисање спречавања загађења ваздуха са бродова) Конвенцији („Сл. гласник РС, бр. 36/09), Закон о поморству („Сл. гласник РС”, бр. 87/11, 104/13), Закон о заштити потрошача („Сл. гласник РС”, бр. 73/10), Закон о стандардизацији („Сл. гласник РС”, бр. 36/09), Закон о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/10).

Предвиђени кораци за даље преношење Директиве 1999/32/ЕЗ укључују:

- анализу актуелне ситуације и припрему предлога за измене релевантних прописа;
- јачање постојећих административних и институционалних капацитета.

План преношења:

У периоду 2016 – крај 2018. планирано је:

Ревизија Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла у циљу усаглашавања са одредбама директиве 1999/32/ЕЗ;

- Усвајање Правилника о садржини и начину спровођења Годишњег програма мониторинга квалитета деривата нафте и биогорива, на годишњем нивоу;

VOC Петрол директиве (94/63/ЕЗ и 2009/126/ЕЗ - Директиве фаза I и II сакупљања бензинских пара)

Статус преношења

Директиве су делимично пренете у национално законодавство. Правилником о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и транспорта бензина („Сл. гласник РС“, број 01/12, 25/12 и 48/12) (скраћено: VOC Петрол правилник) пренесени су главни захтеви VOC Петрол директива (Директиве 1994/63/ЕЗ и 2009/126/ЕЗ).

Одредбе директиве фаза I сакупљања бензинских пара које прописују различите рокове за различите протоке нису транспоноване, као ни одредбе Директиве 2014/99/ЕЗ које замењују, у сврхе прилагођавања техничком напретку, одређене одредбе директиве фаза II сакупљања бензинских пара. Такође, одредбе којима се утврђују обавезе држава чланица према Комисији нису још пренесене у национално законодавство.

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Реализоваће се активност преношења преосталих одредби VOC Петрол директива.

*Директива 2015/2193 о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздух из средњих постројења за сагоревање*⁵⁶

3. Спровођење и институционалне надлежности

Директива 2008/50/ЕЗ и Директива 2004/107/ЕЗ (Air quality directives)

Стање

Утврђене су зоне и агломерације. Постоје 3 зоне и 8 агломерација у Србији.

Успостављен је систем мониторинга квалитета ваздуха. Државну мрежу за мониторинг квалитета ваздуха која се у складу са Законом о заштити ваздуха финансира из државног буџета чине: државни систем за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха, који праћење квалитета ваздуха реализује референтним методама, калибрациона лабораторија аутоматских гас-анализатора у државној мрежи и аналитичка лабораторија, као и мрежа мерних станица завода за јавно здравље и Института за рударство и металургију Бор, који праћење квалитета ваздуха реализују мануелним методама. Локалну мрежу мерних станица и/или мерних места чине допунске мерне станице и/или мерна места за праћење квалитета ваздуха на нивоу Аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и она се финансира из буџета Аутономне покрајине и буџета јединице локалне самоуправе.

Несметани рад и унапређење државне мреже за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха у складу са захтевима директива зависи од обезбеђивања финансијских средстава за државну мрежу за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха из државног буџета. Након што буде обезбеђен стабилан извор финансирања оперативног

⁵⁶ План преношења ове директиве дат је у делу 2.27.6 Индустијско загађење.

аутоматског мониторинга квалитета ваздуха, започеће се и са активностима акредитације.

Оцењивање квалитета ваздуха врши се у складу са захтевима директива. Индикативна мерења и моделовање квалитета ваздуха не користе се за оцену квалитета ваздуха.

Неопходно је обезбедити додатну помоћ из ЕУ у погледу јачања административних капацитета у погледу примене технике моделовања квалитета ваздуха (ТАЕХ, други доступни пројекти, који се финансирају из фондова ЕУ).

Први План квалитета ваздуха за агломерацију Бор („Сл. гласник Општине Бор“, број 7/2013) усвојен је 2013. године. План квалитета ваздуха у агломерацији Београд („Сл. лист града Београда“, број 05/2016) усвојен је 8. фебруара 2016. године. Планови квалитета ваздуха за друге агломерације са концентрацијама загађујућих материја изнад толерантних вредности су или у фази припреме или обезбеђивања средстава за припрему.

Годишњи извештај о стању ваздуха у РС припрема и објављује Агенција за заштиту животне средине и он садржи преглед резултата мониторинга и оцену стања ваздуха у зонама и агломерацијама. Сви годишњи извештаји из претходних година (2010-2015), резултати државне мреже за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха и сатне вредности (у реалном времену) из државне мреже за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха, доступни су на интернет страници Агенције за заштиту животне средине. Агенција доставља податке о квалитету ваздуха Европској агенцији за животну средину још од оснивања Агенције 2004. године, а 2014. године Агенција је први пут извештавала према Европској мрежи за информације и посматрање (EIONET) за SO₂, NO₂, NO, NO_x, CO, PM₁₀ и озон користећи е-извештавање.

План спровођења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

-У циљу управљања квалитетом ваздуха утврђивањем категорија квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама планирано је: континуирано праћење квалитета ваздуха на нивоу РС, припрема Извештаја са оценом квалитета ваздуха и утврђивање категорија квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама на територији РС. Категорије квалитета ваздуха се утврђују једном годишње за протеклу календарску годину;

-Очекује се усвајање плана квалитета ваздуха за агломерације Ужице и Панчево;

Ревизија зона и агломерација (имајући у виду да неке агломерације имају мање од 250.000 становника (нпр. Косјерић са 12.090 становника));

Поновна процена система за мониторинг квалитета ваздуха на начин да се минимални број мониторинг станица у сврху мерења концентрација загађујућих материја у свакој зони / агломерацији утврди у складу са захтевима директива 2008/50/ЕЗ и 2004/107/ЕЗ и на основу резултата досадашњег мониторинга квалитета ваздуха;

Израда Стратегије заштите ваздуха у оквиру IPA 2014 пројекта;

Израда Плана спровођења Оквирне директиве о ваздуху и ћерке Директиве уз подршку IPA 2014 пројекта. План ће садржати и мере неопходне за постизање усаглашености са стандардима квалитета ваздуха у време приступања ЕУ.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- У циљу управљања квалитетом ваздуха утврђивањем категорија квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама планирано је: континуирано праћење квалитета ваздуха на нивоу РС, припрема Извештаја са оценом квалитета ваздуха и утврђивање категорија квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама на територији РС. Категорије квалитета ваздуха се утврђују једном годишње за протеклу календарску годину;

- Наставак активности везано за израду и усвајање преосталих планова квалитета ваздуха;
- Наставак израде Стратегије заштите ваздуха у оквиру IPA 2014 пројекта;
- Наставак активности у погледу израде Плана спровођења Оквирне директиве о ваздуху и ћерке Директиве у оквиру IPA 2014 пројекта.

Предвиђене активности ће спроводити надлежни органи у складу са њиховим надлежностима:

МПЗЖС надлежно је за успостављање мреже за мониторинг квалитета ваздуха (Програм контроле квалитета ваздуха у државној мрежи), овлашћивање за мерења квалитета ваздуха, утврђивање зона и агломерација, давање сагласности на планове квалитета ваздуха и краткорочне акционе планове, сарадњу са другим земљама и за спровођење Закона о заштити ваздуха.

Агенција за заштиту животне средине РС надлежна је за спровођење захтева директиве у вези са мониторингом квалитета ваздуха, оцењивањем квалитета ваздуха, успостављањем, одржавањем и оперативним радом државне мреже за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха, укључујући и процедуре обезбеђивања квалитета и контроле квалитета референтних метода за мониторинг квалитета ваздуха, координацијом програма обезбеђивања квалитета, извештавањем на државном нивоу и према Европској агенцији за заштиту животне средине.

Акредитационо тело Србије надлежно је за обезбеђивање тачности мерења помоћу акредитације мерних метода.

Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине надлежан је за мониторинг квалитета ваздуха у локалној мрежи и за информисање јавности и одговарајућих организација, као и за припрему планова квалитета ваздуха и краткорочних акционих планова, и за предузимање мера за постизање циљних вредности.

Локална самоуправа надлежна је за мониторинг квалитета ваздуха у локалној мрежи и за информисање јавности и одговарајућих организација, као и за припрему планова квалитета ваздуха и краткорочних акционих планова, и за предузимање мера за постизање циљних вредности.

Неопходно је даље јачање административних капацитета напред наведених надлежних органа кроз ТАИЕХ и друге доступне пројекте који се финансирају из фондова ЕУ, у виду организовања семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета.

Директива 2001/81/ЕЗ (NEC)

Максималне националне емисије нису у овом тренутку утврђене.

Применом методологије ЕМЕР/ЕЕА 2013 Европске агенције за животну средину и Конвенције UNECE о прекограничном загађењу ваздуха на великим удаљеностима, израђен је инвентар емисија основних загађујућих материја емитованих у ваздух у складу са Директивом 2001/81/ЕЗ. Агенција за заштиту животне средине редовно ажурира инвентар емисија од 2012. За потребе извештавања 2016. године, Агенција је ажурирала инвентар емисија за период 1990-2014 применом нове методологије ЕМЕР/ЕЕА из 2013. Поред тога, утврђен је и национални емисиони фактор за угаљ – лигнит, као највише коришћено чврсто гориво у Србији. Инвентари емисија РС доступни су на интернет страници CEIP-а⁵⁷.

57 Детаљније информације дате су у Поглављу 2 – Квалитет ваздуха документа „Статус и планови преношења и спровођења правних тековина ЕУ за Поглавље 27 – Животна средина и Климатске промене“.

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

У овом периоду активности ће пре свега бити усмерене на даљем унапређивању постојећег инвентара емисија у ваздух, у складу са препорукама Центра за инвентаре и пројекције емисија/Радне групе за инвентаре и пројекције емисија у оквиру CLRTAP, како би се обезбедио што већи степен његове транспарентности, тачности, потпуности, упоредивости и доследности. Такође, пројекције емисија ће бити развијене у складу са методологијом која је прописана Уредбом о методологији за израду инвентара емисија и пројекција загађујућих материја у ваздух („Сл. гласник РС“, број 03/2016). Развој и унапређење прецизних инвентара емисија и пројекција емисија представља основ за утврђивање реалних националних обавеза смањења емисија у складу са новим приступом који је усвојила Европска комисија и Савет ЕУ у погледу предлога нове NEC директиве.

Хармонизација извештавања према CLRTAP и UNFCCC у циљу коришћења истих улазних података за исте активности;

Припрема Плана спровођења за ову директиву ће бити реализована уз подршку ИПА 2014 пројекта „Даље спровођење Стратегије апроксимације као подршка процесу преговора са ЕУ“. Нови План спровођења ће пружити детаљну анализу одредби и одредити наредне кораке за имплементацију, утврдити националне обавезе смањења емисија за одређене загађујуће материје, као и утврдити да ли су потребни прелазни периоди у погледу предлога нове NEC директиве који је тренутно у процедури усвајања.

Израда Стратегије заштите ваздуха са акционим планом којима се укључују циљеви UNECE Гетеборшког протокола и дефинисање дугорочних мера за смањење емисија из различитих сектора релевантних за директиву (уз подршку ИПА 2014 пројекта „Даље спровођење Стратегије апроксимације као подршка процесу преговора са ЕУ“);

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Формирање Радне групе састављене од представника надлежних органа на државном, покрајинском и локалном нивоу и других заинтересованих страна чији ће задатак бити израда Националног програма за контролу загађења ваздуха. Циљ овог националног програма ће бити ограничење емисија одређених загађујућих материја антропогеног порекла како би се постигле дефинисане обавезе смањења емисија на националном нивоу. Циљеви квантификованог смањења емисија за релевантне загађујуће материје обухваћене директивом биће утврђени након завршених преговора о приступању ЕУ;

Ревизија Акционог плана уз Стратегију заштите ваздуха узимајући у обзир мере дефинисане Националним програмом за контролу загађења ваздуха;

Након усвајања свих неопходних законодавних мера за потпуну транспозицију директиве, извршиће се ратификација Гетеборшког протокола уз Конвенцију о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима.

У периоду од 2021. планирано је:

– Спровођење Националног програма за контролу загађења ваздуха;

– Имплементација обавеза извештавања према Европској комисији.

Предвиђене активности спроводе релевантни органи у складу са својим надлежностима:

МПЗЖС – Одсек за заштиту ваздуха и озонског омотача, надлежно је за преношење и праћење спровођења Директиве о NEC, за утврђивање максималних националних емисија/националних обавеза смањења емисија и ратификацију Гетеборшког

протокола, за припрему Националног програма за контролу загађења ваздуха у сарадњи са другим надлежним органима;

Агенција за заштиту животне средине РС је надлежна за спровођење захтева директиве у вези са вођењем националних инвентара и пројекција емисија и за испуњавање обавезе извештавања према CLRTAP. Да би ове активности могле бити реализоване по наведеном плану, потребно је обезбедити запошљавање нових државних службеника; Надлежност за издавање интегрисаних дозвола подељена је између МПЗЖС – Одељења за интегрисано спречавање и контролу загађења, Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, и органа локалне самоуправе надлежних за послове заштите животне средине;

Дирекција за воде, Управа за пољопривредно земљиште и Управа за заштиту биља у оквиру МПЗЖС надлежне су за доношење прописа којима се утврђују пољопривредне мере релевантне за спровођење NEC;

Инспекција за заштиту животне средине, као и пољопривредна инспекција на републичком, покрајинском и локалном нивоу надлежна је за контролу и надзор над применом прописа у вези са NEC;

Остали надлежни органи за спровођење захтева директиве су министарства надлежна за енергетику и саобраћај, покрајински органи – Секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство и локална самоуправа.

Неопходно је даље јачање административних капацитета наведених надлежних органа кроз ТАИЕХ и друге доступне пројекте који се финансирају из фондова ЕУ, у виду организовања семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета.

Директива 1999/32/ЕЗ о смањењу садржаја сумпора у одређеним течним горивима и Директива 2012/33/ЕЗ о садржају сумпора у горивима за пловне објекте

Нови Закон о енергетици усвојен је у децембру 2014. („Сл. гласник РС”, бр. 145/14). Овај закон обезбеђује основ за успостављање система мониторинга горива и формирање базе података о узорцима који ће обезбедити релевантне информације за извештавање, као и основ за стављање у промет горива која имају већи садржај сумпора у случају поремећаја у снабдевању енергијом, за период који не може бити дужи од шест месеци, а што је прописано Директивом 1999/32/ЕЗ.

Стратегија развоја енергетике РС за период до 2025. са пројекцијама до 2030. године, као један од основних стратешких циљева у области нафте, препознала је и обезбеђење сигурног снабдевања домаћег тржишта нафтним дериватима чији квалитет одговара највишим ЕУ стандардима. До сада је у модернизацију рафинеријских капацитета уложено више од 500 милиона евра, чиме је квалитет белих деривата (бензин, дизел) у потпуности усаглашен са највишим ЕУ стандардима. Имајући у виду да се одредбе Директиве 1999/32/ЕЗ односе и на квалитет црних деривата, односно уља за ложење, на одређивање рока за спровођење директиве 1999/32/ЕЗ у РС утиче неколико значајних фактора:

Усаглашавање прописа из области енергетике, заштите животне средине и водног саобраћаја како би се у домаће законодавство у потпуности транспоновала Директива 1999/32/ЕЗ;

Спровођење новог инвестиционог циклуса у рафинеријско постројење чиме ће се подићи ниво квалитета „црних“ деривата.

Да би се ове активности реализовале, потребна је интензивна сарадња свих релевантних институција. Такође треба узети у обзир и активности које се односе на доношење одлуке о улагањима и почетку новог циклуса инвестирања у рафинеријске капацитете.

План спровођења:

У периоду 2016 – 2018. године планирано је:

- Израда Детаљног плана имплементације директиве 1999/32/ЕЗ из ИПА 2014;
- Сарадња са релевантним националним органима и другим институцијама, као и са индустријом како би се припремили за потпуно спровођење директиве;
- Јачање постојећих административних и институционалних капацитета.

У периоду 2018 – 2020. године планирано је:

- Анализа стања и примена одговарајућих препорука из Детаљног плана имплементације директиве 1999/32/ЕЗ;

- Јачање административних и институционалних капацитета.

Предвиђене активности ће реализовати органи у складу са својим надлежностима:

Министарство рударства и енергетике – надлежно за доношење прописа којима се прописује квалитет нафтних деривата;

Министарство трговине, туризма и телекомуникација – надлежно за контролу квалитета робе која се ставља на тржиште РС;

Министарство пољопривреде и заштите животне средине – обавља административне послове у вези са заштитом животне средине;

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре – обавља административне послове у области железничког, друмског, водног и ваздушног саобраћаја, као и међународне послове у области транспорта;

Институт за стандардизацију надлежан је за усвајање стандарда.

Акредитационо тело Србије обавља послове у вези са акредитацијом.

ВОС Петрол директиве (94/63/ЕЗ и 2009/126/ЕЗ - Директиве фаза I и II сакупљања бензинских пара) спадају у директиве које захтевају велика финансијска улагања.

Спровођење обе директиве налази се у почетној фази. Идентификовани су надлежни органи. У складу са Правилником о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и транспорта бензина („Сл. гласник РС“, број 01/12, 25/12 и 48/12) оператери су у обавези да податке о врсти и броју резервоара за складиштење бензина на терминалима и о бензинским станицама благовремено достављају Агенцији за заштиту животне средине. Активност прикупљања тих података започета је 2015. године, а услов за наставак њене реализације је један запослени у Агенцији за заштиту животне средине.

Даље спровођење директива подразумева јачање постојећих административних капацитета на свим нивоима и следеће активности:

Преглед приоритета у периоду 2016 – до краја 2018. године:

- Попуњавање базе података о терминалима, покретним резервоарима и бензинским станицама;

- Побољшање инспекцијског надзора оператера у циљу обезбеђивања спровођења постојећег прописа. Обука дела републичке, покрајинске и локалне инспекције за заштиту животне средине спроведена је уз подршку РЛАС пројекта, у току марта 2016. године. Друга фаза обуке инспекције зависиће од доступности финансијских средстава;

- Прикупљање што прецизнијих техничких информација и процена усклађености са захтевима директива у сврхе израде Специфичног плана за спровођење Директива фаза I и II сакупљања бензинских пара уз помоћ пројекта ИПА 2014 „Наставак спровођења Стратегије за апроксимацију у области животне средине“.

У периоду 2018 –2020. планирано је:

Даљи план за побољшање спровођења зависи од припреме Специфичног плана за спровођење Директива 94/63/ЕЗ и 2009/126/ЕЗ (Директива фаза I и II сакупљања бензинских пара).

Предвиђене активности реализоваће органи у складу са својим надлежностима:

МПЗЖС је надлежно за преношење и спровођење. У оквиру Министарства – Одсека за заштиту ваздуха и озонског омотача, запослен је један радник са подељеним одговорностима који ради на транспозицији и имплементацији правних аката ЕУ у вези са фазама I и II сакупљања бензинских пара (VOC Петрол директиве), као и у вези са постројењима и активностима у којима се користе органски растварачи (Поглавље V ДИЕ). Републичка инспекција за заштиту животне средине је надлежна за контролу и извршење;

Агенција за заштиту животне средине је надлежна за инвентар емисије, вођење информационог система у области животне средине и за извештавање. У циљу испуњавања надлежности Агенције неопходно је ангажовање једног запосленог на пословима прикупљања података у вези са захтевима VOC Петрол директива који се односе на терминале и бензинске станице, који истовремено може бити ангажован и за прикупљање података у вези са захтевима поглавља V ДИЕ;

Министарство рударства и енергетике је у сарадњи са МПЗЖС надлежно за преношење прописа. Агенција за енергетику је надлежна за одржавање регистра издатих и одузетих лиценци за обављање енергетске делатности складиштења нафтних деривата и трговине моторним и другим горивима на станицама за снабдевање возила; Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре – Управа за транспорт опасног терета је надлежна за одржавање регистра издатих сертификата о одобрењу за возила за транспорт одређеног опасног терета на основу података које добија од тела које је именовала;

Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине је надлежан за спровођење, а Инспекција за заштиту животне средине је надлежна за контролу и примену прописа на нивоу Покрајине.

Локална самоуправа је надлежна за спровођење, а Инспекција за заштиту животне средине је надлежна за контролу и примену прописа на локалном нивоу.

Директива 2015/2193 о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздух из средњих постројења за сагоревање.⁵⁸

2.27.5 Бука

Стање

1. Стратешки оквир

Национална стратегија апроксимације у области заштите животне средине („Сл. гласник РС“, 80/11) усвојена је у октобру 2011. године.

Национални програм заштите животне средине („Сл. гласник РС“, 12/10) донет је 2010. године, и садржи процену стања животне средине. Он утврђује мере за заштиту животне средине за период 2010-2019.

2. Преношење

Статус преношења

⁵⁸ План спровођења ове директиве дат је у делу 2.27.6 Индустијско загађење

Директива 2002/49/ЕЗ је делимично пренесена Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10), Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, број 75/10), Правилником о методологији израде акционих планова („Сл. гласник РС“, број 72/10) и Правилником о садржини и методама израде стратешких карата буке и начину њиховог приказивања јавности („Сл. гласник РС“, број 80/10).

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

-Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о заштити од буке у животној средини III квартал 2017);

- Усвајање пратећих подзаконских аката којима ће у потпуности бити пренесене обавезе из Директиве 2002/49/ЕЗ у национално законодавство (крај 2018. године).

3. Спровођење и институционалне надлежности

Ревизија институционалних надлежности предвиђена је на основу препорука добијених на билатералном скринингу у новембру 2014. године. Потребно је: редефинисати поделу надлежности и дефинисати нове рокове који ће бити исти као рокови у државама чланицама, како би се омогућило поређење података. У овом тренутку, надлежности су подељене на три нивоа: републички, покрајински и локални. У оквиру МПЗЖС следећи сектори су задужени за заштиту од буке:

Одељење за нормативне послове и хармонизацију прописа – ради на законодавном усаглашавању са прописима ЕУ у области заштите од буке у животној средини као и на усклађивању прописа у овој области са националним законодавством у другим областима;

Сектор за планирање и управљање, Група за заштиту од буке, вибрација и нејонизујућих зрачења ради на примени прописа у овој области и давању стручне основе за израду прописа у области заштите од буке у животној средини,

Сектор инспекције за заштиту животне средине обавља послове контроле и надзора у овој области;

Агенција за заштиту животне средине Републике Србије обавља послове вођења и одржавања информационог система.

На покрајинском нивоу, питањем буке бави се Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине.

На локалном нивоу, у већим градовима основани су градски секретаријати за послове заштите животне средине (укључујући и заштиту од буке). У мањим локалним самоуправама обично је једна особа задужена за послове заштите од буке, поред других послова. Поред наведених, следећа јавна предузећа имају одговорност за спровођење прописа у области заштите од буке: ЈП „Железнице Србије“, ЈП „Путеви Србије“ и Аеродром „Никола Тесла“.

План спровођења:

У периоду од 2016 - краја 2018. планирана је:

Израда стратешке карте буке (кроз ИПА 2013) – У циљу имплементације Директиве о процени и управљању буком у животној средини, Министарство је поднело захтев да се кроз ИПА пројекат израде стратешке карте буке и акциони планови. Планирано је да се пројекат ради из два дела. За Пилот пројекат предложено је да се израде стратешке карте за град Ниш. Кроз пилот пројекат стекла би се искуства и прошао би се поступак израде карата и акционих планова, што би олакшало израду осталих

планираних карата и акционих планова. У току је ажурирање захтева и чека се одобрење ИПА пројекта.

У периоду од краја 2018 - краја 2020. планиран је:

Наставак израде стратешких карата буке и акционих планова - Предвиђено је да се из ИПА 2017 израде преостале планиране стратешке карте буке и акциони планови за агломерације, за деонице путева и пруга, као и аеродром Београд. Ово подразумева: идентификацију заинтересованих страна, обуку о изради стратешких карата буке и акционих планова, припрему акционих планова, процену трошкова предложених мера, представљање акционих планова јавности и усвајање, као и успостављање механизма извештавања.

Административни капацитети

До краја 2017. године потребно је запослити још једног службеника (инжењера), а до краја 2020. потребно је запослити још 2 службеника који би били задужени за праћење спровођења прописа, као и још 1 запосленог у Агенцији за заштиту животне средине који ће бити задужен за извештавање.

2.27.6 Управљање отпадом

Стање

1. Стратешки оквир

- Стратегија управљања отпадом за период 2010-2019. (2010);
- Национална стратегија апроксимације у области заштите животне средине (децембар 2011.);
- Стратегија апроксимације за област управљања отпадом из 2012. године (део Националне стратегије апроксимације).
- Национални План спровођења Стокхолмске конвенције.

2. Преношење

Оквирна директива о отпаду 2008/98/ЕК

Статус преношења

Оквирна Директива о отпаду 2008/98/ЕК је делимично пренета Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10,14/16) и подзаконским актима који произилазе из наведеног Закона.

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018. планирно је:

Усвајање **Закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом**. (I квартал) 2018.

Усвајање подзаконских аката до краја 2018. године чиме ће Директива бити потпуно пренесена у национално законодавство.

Директива о амбалажи и амбалажном отпаду 94/62/ЕК

Статус преношења

-Директива 94/62/ЕЗ о амбалажи и амбалажном отпаду је потпуно пренета Законом о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС” 36/09) и пратећим подзаконским актима.

Национални циљеви за рециклажу и поновно искоришћење амбалажног отпада у дефинисани Уредбом о утврђивању Плана смањења амбалажног отпада за период од 2010. до 2014. године.

План преношења:

У периоду 2016-крај 2018. планирано је:

-Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о амбалажи и амбалажном отпаду (III квартал 2017.

Директива о депонијама 1999/31/ЕК

Статус преношења

РС је пренела Директиву о депонијама кроз Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10 и 14/16) и Уредбу о одлагању отпада на депоније („Сл. гласник РС“, број 92/10). Директива је већим делом усклађена.

План преношења:

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Усвајање новог Закона о управљању отпадом (крај 2018)
- Ревизија Уредбе о одлагању отпада на депоније (крај 2018)

Директива о батеријама 2006/66/ЕК

Статус преношења

Директива је делимично пренесена Правилником о начину и поступку управљања истрошеним батеријама и акумулаторима („Сл. гласник РС“, број 86/2010), Законом о управљању отпадом у делу о систему дозвола и стварања могућности за вршење инспекцијског надзора и Уредбом о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњег извештаја, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнаде, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде.

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о управљању отпадом
- Усвајање Измена и допуна Правилника о начину и поступку управљања истрошеним батеријама и акумулаторима. Пуно преношење директиве предвиђено је најкасније 2018. године.

Директива о одлагању полихлорованих бифенила и полихлорованих терфенила (PCBs & PCTs) 96/59/ЕК са изменама и допунама (ЕС) 596/2009

Статус преношења

Директива је делимично пренесена Законом о управљању отпадом и Правилником о поступању са уређајима и отпадом који садржи РСВ.

План преношења

У периоду 2016 – крај 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о управљању отпадом
- Усвајање измена и допуна Правилника о поступању са уређајима и отпадом који садржи РСВ чиме ће директива 96/59/ЕК бити потпуно пренесена (током 2018).

Уредба (ЕК) број 850/2004 о дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs)
Статус усаглашености

РС је успоставила законодавни и институционални оквир за управљање дуготрајним органским загађујућим материјама. Садашњи систем управљања POPs хемикалијама и отпада од POPs је делимично усклађена са системом ЕУ. Усклађени прописи у области POPs на снази је од 2010. године. РС је преузела Уредбу ЕК о POPs број 850/2004 са изменама и допунама (Уредба ЕУ број (756/2010, 757/2010 и 519/2012 о изменама и допунама Уредбе ЕК број 850/2004) у национално законодавство.

План усаглашавања

У периоду 2016 – крај 2018. планирано је:

Уредба 1342/2014 о измени Уредбе ЕЗ 850/2004 ће бити пренесена кроз Измене и допуне Правилника и листи POPs материја, начину и поступку за управљање POPs отпадом и граничним вредностима концентрација POPs материја, које се односе на одлагање отпада који садржи или је контаминиран POPs материјама (II квартал 2018).

У периоду 2019 - до краја 2020. планирано је:

Наставак процеса хармонизације националне регулативе у складу са наредним изменама и допунама Уредбе ЕК о о дуготрајним органским загађујућим материјама број 850/2004 у горе наведеном периоду.

Прекогранично кретање отпада – Уредба (ЕК) број 1013/2006 и Уредба (ЕК) број 1418/2007

Статус усаглашености

Већина одредби ове Уредбе су усаглашене с обзиром да је РС потписница Базелске конвенције. Националне процедуре, прописане Законом о управљању отпадом и подзаконска акта о испорукама отпада додатно су усаглашени са Уредбом 1013/2006/ЕК и другим релевантним правним тековинама ЕУ. Законом о изменама и допунама закона о управљању отпадом („Сл.гласник РС“, бр.14/2016) узете су у обзир додатне дефиниције ове Уредбе.

План усаглашавања

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

Вршење додатне анализе законодавног оквира у циљу ревизије прописа до 2017. године

У периоду 2019-крај 2020 планирано је:

Пуна усаглашеност ће се постићи 2018. ревизијом подзаконских аката о прекограничном кретању отпада. Као година пуне имплементације је планирана 2020. година.

За потребе извештавања у области прекограничног транспорта отпада у Агенцији је потребно запослити једног извршиоца.

Директива 2011/65/ЕК о ограничењу употребе одређених опасних супстанци у електричном и електронском отпаду (RoHS II)

Статус преношења

RoHS Директива 2002/95/ЕК је делимично пренесена у национално законодавство кроз Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, број 36/09 и 88/10), Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, број 36/09) и

Правилник о листи електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, начину и поступку управљања отпадом од електричних и електронских производа („Сл. гласник РС“, број 99/10).

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

-Усвајање Закона о управљању отпадом

-Усвајање Правилника о ограничењу коришћења одређених опасних супстанци у електричном и електронском отпаду.

Предвиђено је да потпуно преношење Директиве буде постигнуто најкасније до 2018. године.

Правилником ће бити предвиђено да ће органи задужени за надзор и контролу над спровођењем закона бити Инспекција за заштиту животне средине МПЗЖС и Тржишна инспекција Министарства трговине, туризма и телекомуникација (орган тржишног надзора).

Директива о отпаду од електричне и електронске опреме (WEEE) 2012/19/EK

Статус преношења

Директива о отпаду од електричне и електронске опреме је у делимично пренесена у национално законодавство кроз Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, број 36/09 и 88/10) и Правилником о листи електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, начину и поступку управљања отпадом о електричних и електронских производа („Сл. гласник РС“, бр 99/10).

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

-Усвајање Закона о управљању отпадом

-Ревизија важећег Правилника о листи електричних и електронских производа, или израда новог правилника.

Нови твининг пројекат о управљању опасним отпадом ће помоћи у припреми прописа којим ће се постићи пуно преношење Директиве о отпаду од електричне и електронске опреме. Пуно преношење предвиђено је најкасније до 2018. године.

Директива о отпадним возилима (ELVs) 2000/53/EK

Статус преношења

Директива о отпадним возилима је делимично пренесена кроз Закон о изменама и допунама Закона о управљању отпадом („Службени гласник РС“, број 36/09 и 88/10, 14/16), Правилник о начину и поступку управљања отпадним возилима („Сл. гласник РС“, број 98/10) (у даљем тексту Правилник о отпадним возилима), Правилником о изменама и допунама Правилника о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за попуњавање („Сл. гласник РС“, број 95/10, 88/15), Уредба о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњег извештаја, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнаде, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде („Сл. гласник РС“, број 54/10, 86/11, 15/12, 3/14, 31/15) и другим релевантним прописима.

У периоду од јула до септембра 2014. године, у сарадњи са експертом из ЕУ (уз подршку пројекта PLAC), урађена је анализа правних недостатака за Директиву о отпадним возилима. Потпуно усклађивање са директивом се предвиђа до краја 2018. године.

План преношења:

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о управљању отпадом
- Измене и допуне Правилника о отпадним возилима (IV квартал 2018).

Директива о заштити животне средине, а посебно земљишта, при коришћењу отпадног муља у пољопривреди (86/278/ЕЕЗ)

Статус преношења:

Директива 86/278/ЕЕЗ је делимично пренесена Законом о изменама и допунама Закона о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС“, 112/2015), Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у води и роковима за постизање вредности из 2011. године („Сл. гласник РС“, 67/2011: 48/2012) и Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Сл. гласник РС“ број 23/94).⁵⁹

На основу планиране Стратегије о коришћењу муља, треба размотрити и додавање тачке 10, члана 80, став 1. ЗПЗ у домену испуњавања услова које привредно друштво треба да испуни за обављање израде Пројекта рекултивације пољопривредног земљишта у домену планирања примене муља.

Законом о изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, 14/16) прописао је да се поступање са муљем који настаје у процесу пречишћавања комуналних отпадних вода уређује законом којим се уређује заштита вода од загађивања, а са муљем који је настао у процесу пречишћавања технолошких отпадних вода поступа се у складу са законом којим се уређује управљање отпадом. Тиме је створен основ за даље преношење ове директиве у национално законодавство.

План преношења:

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

Доношење подзаконских аката којима ће бити постигнуто пуно преношење Директиве 86/278/ЕЕЗ.

Уредба 1257/2013 о рециклирању бродова

Статус преношења:

Није утврђена надлежна институција која ће пренети и спроводити овај пропис ЕУ.

У периоду 2016-2018 године планирано је:

- Анализа надлежности институција и израда нацрта Прописа којим би била пренесена ова уредба (кроз ПЛАЦ пројекат)

⁵⁹ Правилник прописује чак и строже вредности од вредности датих у Директиви ЕУ које не смеју бити прекорачене, чак ни употребом третираног муља. Строже вредности су установљене за хром, арсен, органске материје и присуство патогених творевина. Правилником из 1994. године о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања прописане су максимално дозвољене количине опасних и штетних материја.

Директива Европског Парламента и Савета 2006/21/ЕК о управљању отпадом од екстрактивне индустрије, као и релевантне одлуке Комисије уз Директиву (2009/335/ЕК, 2009/337/ЕК, 2009/358/ЕК, 2009/359/ЕК и 2009/360/ЕК)

Статус преношења

Главни принципи и приоритети идентификовани у Директиви 2006/21/ЕК делимично су пренесени Законом о рударству и геолошким истраживањима („Сл. гласник РС“, 101/15).

План преношења

Законом о рударству и геолошким истраживањима створена је правна основа за доношење подзаконских аката која ће омогућити потпуну усклађеност са директивама ЕУ и одлукама комисије донетим у вези provedбе директиве, посебно у вези са управљањем отпадом из рударских активности. Ова подзаконска акта ће уредити кључна питања у вези са критеријумима и процедурама за издавање дозвола за управљање отпадом, које се издају у складу са планом управљања отпадом и пратећом документацијом, а која дефинишу: категорију, управљање и извештавање о отпаду из рударских активности и регулишу процес информисања јавности о управљању отпадом из рударских активности.

У периоду 2016 – 2018. планирана је:

Припрема и усвајање подзаконских аката којима ће се потпуно пренети Директива 2006/21/ЕК.

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

Потребно је запослити још две особе за потребе спровођења Директиве.

3. Спровођење и институционалне надлежности

Директива Савета 2008/98/ЕК о отпаду, којом се мења и допуњује Оквирна директива 75/442/ЕЕЗ, 2006/12/ЕК

Израда и усвајање Стратегије управљања отпадом за период 2019-2024,

План спровођења:

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Израда Интегрисаног плана управљања опасним отпадом (уз подршку ИПА 2013 твининг пројекта) као саставног дела Националног плана, односно Стратегије управљања отпадом;
- Израда Плана управљања опасним отпадом (уз подршку ИПА 2013 твининг пројекта) као саставног дела Националног плана, односно Стратегије управљања отпадом;
- Унапређење управљања опасним отпадом у РС - Национални план управљања отпадом, који је саставни део Стратегије управљања отпадом, у складу са изманама и допунама Закона о управљању отпадом (мај 2015 – мај 2017);
- Одређивање услова за раздвајање суве и влажне фракције на месту настанка;
- Развој специфичног плана спровођења за Оквирну директиву о отпаду (2016. уз подршку ИПА 2013 пројекта);
- Развој сета економских инструмената за подршку спровођењу циљева управљања отпадом и хијерархије отпада (ИПА 2014);
- Ревизија система финансирања у области управљања отпадом, како би се осигурало покриће трошкова и довољно ресурса за спровођење планова управљања отпадом (локалних и регионалних);
- Усвајање регионалних планова управљања отпадом;

У периоду крај 2018 - до краја 2020. планирана је:

- Израда и усвајање Стратегије управљања отпадом за наредни 6-годишњи период;
- Израда Националног плана управљања отпадом, који је саставни део Стратегије управљања отпадом, у складу са изменама и допунама Закона о управљању отпадом;
- Израда и усвајање Програма превенције стварања отпада
- Развој сета економских инструмената за подршку спровођењу циљева управљања отпадом и хијерархије отпада (ИПА 2014);
- Јачање инспекцијских и капацитета контроле и надзора;
- Обука органа надлежних за спровођење Закона о управљању отпадом и прописа у овој области на националном, покрајинском, локалном нивоу и привредних субјеката у погледу правног значења и примене одредаба националних прописа, посебно одредаба које преносе одредбе Директиве 2008/98.

У периоду 2021. и даље планирано је:

- Ревизија Стратегије управљања отпадом;
- Успостављање мреже постројења за управљање отпадом (2032-2034);
- Спровођење праксе одвојеног сакупљања и третмана опасног отпада из домаћинства и индустрије;
- Развој система за испуњавање стопе рециклаже амбалажног отпада од најмање 55% и прераде од најмање 60% амбалажног отпада до 2025. године;
- Успостављање система за постизање стопе рециклаже комуналног отпада од најмање 50% до 2030. године;
- Успостављање система за управљање посебним токовима отпада (отпадних гума, истрошених батерија и акумулатора, отпадних уља, отпадних возила, отпада од електричних и електронских уређаја) у циљу постизања количине од 4 кг по становнику одвојено сакупљеног отпада од електричне и електронске опреме из домаћинства до 2023. године и најмање 45% од батерија и акумулатора од 2026. године.

МПЗЖС је одговорно за преношење и планирање спровођења Директиве. Остале релевантне институције су Агенција за заштиту животне средине Србије, надлежни орган аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, као и стручне организације за испитивање отпада.

Амбалажа и амбалажни отпад 94/62/ЕК

Циљеви рециклаже и поновног искоришћења су пренесени у прописе РС, како је и приказано у Табели 2, у наставку (Уредба о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период 2015 – 2019. („Сл. Гласник”, број 144/2014).

Табела „Циљеви рециклаже и прераде у складу са прописима РС”:

2015			2016	2017	2018	2019
Прерада	[%]	38,0	44,0	50,0	55,0	60,0
Рециклажа	[%]	31,0	36,0	42,0	48,0	55,0
Специфични циљеви						
2015			2016	2017	2018	2019
Папир и картон	[%]	38,0	42,0	47,0	53,0	60,0
Пластик а	[%]	14,0	17,0	19,0	21,0	22,5

Стакло	[%]	19,0	25,0	31,0	37,0	43,0
Метал	[%]	23,0	29,0	34,0	39,0	44,0
Дрво	[%]	11,0	12,0	13,0	14,0	15,0

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Одређивање услова за раздвајање суве и влажне фракције на месту настанка. Сува фракција треба да укључи и амбалажни отпад;
- Израда специфичног плана спровођења за Директиву о амбалажи и амбалажном отпаду (2016, уз подршку ИПА 2013 пројекта).

У периоду 2019 - крај 2020. планирано је:

- Усвајање Стратегије управљања отпадом и одређивање циљева рециклаже и прераде:
- Успостављање система за повраћај/прикупљање и рециклажу/прераду искоришћене амбалаже и амбалажног отпада, сходно идентификацији из националне стратегије;
 - Побољшање информационе основе за амбалажу која се налази на тржишту, произведени, прикупљени, рециклирани и прерађени амбалажни отпад;
 - Унапређење економских инструмената за подршку постизању циљева;
 - Јачање инспекције и капацитета контроле и надзора;
 - Увођење раздвајања на месту настанка у 17 општина (ИПА 2017);
 - Организовање кампање информисања јавности о раздвајању на месту настанка и рециклажи (ИПА 2017);
 - Постизање циљева рециклаже амбалажног отпада и прераде (2020).

Директива о депонијама 1999/31/ЕК

Стање

Директива о депонијама је једна од директива које захтевају велика финансијска улагања („инвестиционо захтевна директива“). Спровођење Директиве о депонијама се разматра заједно са реализацијом других услова за управљање отпадом, посебно имајући у виду циљеве постављене Оквирном директивом о отпаду и Директивом о амбалажи и амбалажном отпаду. Спровођење ових директива утиче на начин сакупљања и третмана комуналног отпада, као и на количину отпада који ће се преусмерити на неки другу врсту третмана, а и који ће се одложити на депонијама. Тренутно око 18% комуналног отпада може да се одложи депоније које су у складу са захтевима директиве.

МПЗЖС има општу надлежност за преношење и спровођење директиве. МПЗЖС је такође надлежно за издавање дозвола за рад депонија. Аутономна покрајина је надлежна за издавање дозвола за рад депонија на својој територији, а градови и општине за издавање дозвола за рад депонија на својим територијама (одлагање инертног и неопасног отпада).

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Унапређење економских инструмената као подршке преусмеравању отпада са депонија;
- Ревизија Уредбе о одлагању отпада на депоније у циљу постизања пуне усклађености са Директивом 1999/31/ЕК;
- Израда специфичног плана спровођења за Директиву о депонијама (крај 2017, уз подршку СИДЕ- ЕИСП II).

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

- Усвајање Стратегије управљања отпадом и одређивање циљева за управљање биоразградивим отпадом и одлагање на прописне депоније;
- Израда Националне стратегије за смањење биоразградљивог отпада који се одлаже на депоније и уграђивање стратегије у национални план управљања отпадом;
- Спровођење регионалних инфраструктурних пројеката, укључујући и успостављање прописних депонија у 3 регионална центра;
- Увођење раздвајања на месту настанка у 17 општина (ИПА 2017);
- Јачање инспекције и капацитета контроле и надзора;
- Обука органа надлежних за спровођење прописа у овој области на националном, покрајинском, локалном нивоу и привредних субјеката у погледу правног значења и примене одредаба националних прописа, посебно одредаба које преносе одредбе Директиве 1999/31.

У периоду од 2021. и даље планирано је:

Успостављање мреже постројења за управљање отпадом, укључујући и изградња депонија у складу са Директивом **1999/31/ЕК**.

За директиву 1999/31/ЕК ће бити потребно тражити прелазне периоде.

Директива Савета 2012/19/ЕУ о отпаду од електричне и електронске опреме (WEEE)

Директива Савета 2012/19/ЕУ о отпаду од електричне и електронске опреме (WEEE) једна је од директива које изискују велика финансијска улагања. Спровођење Директиве о отпаду од електричне и електронске опреме разматра се заједно са имплементацијом Оквирне директиве о отпаду, посебно имајући у виду циљеве одређене Оквирном директивом о отпаду. Детаљи имплементационих активности ће се постићи изградом специфичних планова спровођења за Директиву о отпаду од електричне и електронске опреме.

Овим планом биће дефинисане мере које треба предузети у циљу спровођења, трошкови и механизми финансирања, као и рокови за потпуно спровођење ове директиве.

План спровођења:

У периоду од 2016 - крај 2018. планирано је:

- Израда специфичног плана спровођења за Директиву о отпаду од електричне и електронске опреме (WEEE) (кроз ЕАС ИПА 2013);
- Организовање кампања јавног информисања као подршке постизању циљева у вези са отпадом од електричне и електронске опреме;
- Израда плана за управљање отпадом од електричне и електронске опреме, као дела Националног плана управљања отпадом, који је саставни део Стратегије управљања отпадом, у складу са изманама и допунама Закона о управљању отпадом.

У периоду 2019 - до краја 2020. планирано је:

- Увођење регистра о електричној и електронској опреми на тржишту, произведеном, сакупљеном, рециклираном и прерађеном отпаду од електричне и електронске опреме;
- Спровођење регионалних инфраструктурних пројеката, укључујући и успостављање рециклажних дворишта као подршке сакупљању отпада од електричне и електронске опреме у најмање 3 регионална центра за сакупљање;
- Успостављање мреже сакупљања свих врста отпада од електричне и електронске опреме која би обухватила читаву територију, као и решавање правних, финансијских и техничких питања како би се достигли циљеви сакупљања дефинисани законом;

- Достижање количине одвојено сакупљеног отпада од електричне и електронске опреме из домаћинства мин. 2 кг по становнику;
- Увођење тржишног система сакупљања отпада од електричне и електронске опреме утврђивањем економских инструмената као подршке постизању циљева у вези са отпадом од електричне и електронске опреме;
- Измена дозвола за рад постројења за третман отпада од електричне и електронске опреме тако да обухвати обавезу постизања минималних захтева који се тичу прераде;
- Организовање кампања јавног информисања као подршке постизању циљева у вези са отпадом од електричне и електронске опреме;
- Јачање капацитета за контролу и надзор над спровођењем закона;
- Обука органа надлежних за спровођење Закона о управљању отпадом и прописа у овој области на националном, покрајинском, локалном нивоу и привредних субјеката у погледу правног значења и примене одредаба националних прописа, посебно одредаба које преносе одредбе Директиве 2012/19.

У периоду 2021. и даље планирано је:

- Повећати количину WEEE, прикупљену одвојено од домаћинства;
- Сакупити минимум 4 кг по становнику WEEE-а из домаћинства;
- Обрада WEEE-а, у складу са минималним захтевима наведеним у Анексу V, Директиве;
- Постизање циљева рециклаже отпада од електричне и електронске опреме 2030. године.

МПЗЖС има општу надлежност за преношење и спровођење директиве. МПЗЖС је такође надлежно за издавање дозвола оператерима. Аутономна покрајина је надлежна за издавање дозвола оператерима који послују на територији АП.

За потпуну имплементацију ове Директиве биће потребан прелазни период.

Директива Савета 2011/65/ЕУ о ограничењу употребе одређених опасних супстанци у електричној и електронској опреми

Директива 2011/65/ЕУ ће бити имплементирана до 2018. МПЗЖС има општу надлежност за преношење и спровођење директиве.

Директива 2000/53/ЕК о отпадним возилима

Директива је у почетној фази спровођења. Директива о отпадним возилима је једна од директива које захтевају велика финансијска улагања за приватни сектор. Спровођење ове директиве разматра се заједно са имплементацијом Оквирне директиве о отпаду, посебно имајући у виду циљеве постављене Оквирном директивом о отпаду.

МПЗЖС је од 2014. године започело консултације са релевантним заинтересованим странама на тему јачања спровођења, и то кроз радионице о отпадним возилима (пројекат PLAC и Twinning пројекат - IHWSM): од 2013. до краја 2015. године, надлежни органи су издали укупно пет дозвола за складиштење и третман отпадних возила. Од 2009. до 2015. године МПЗЖС издало је око 500 дозвола за сакупљање и транспорт отпадних возила.

Спровођење захтева директиве је у почетној фази (сакупљање, поновна употреба, третман отпадних возила рециклажом и други облици поновног коришћења). Успостављен је систем објеката за сакупљање, али га треба даље развијати. Национално законодавство такође не предвиђа да успостављање система буде одговорност произвођача. Систем се потпуно води профитабилношћу.

Капацитете Инспекције за заштиту животне средине треба знатно ојачати, а инспекторима треба омогућити да реализују техничке захтеве из Анекса I, који је у великој мери транспонован у национално законодавство.

Ефикасност прераде ће такође морати да се повећа како би се испунили циљеви Директиве.

Тakoђе је потребно повећати густину сакупљачке мреже.

Даља анализа спровођења Директиве ће се постићи кроз израду Националног плана за управљање отпадним возилима.

Овај план ће дефинисати мере које треба предузети за спровођење (у вези са поновним коришћењем/прерадом компоненти), успоставиће механизам одјаве отпадних возила из система регистрације возила, и дефинисати трошкове и механизме финансирања, као и рок за потпуно спровођење директиве.

План спровођења:

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

-Израда плана за управљање опасном отпадом, који ће укључити и отпадна возила (уз подршку IPA 2013 Twinning project-IHWMS-Интегрисани план управљања опасним отпадом), као дела Националног плана управљања отпадом, који је саставни део Стратегије управљања отпадом, у складу са Изменама и допунама Закона о управљању отпадом;

-Успостављање система подстицајних инструмената за поновну употребу, прераду и рециклажу отпадних возила (ткзв. економских инструмената);

-Јачање административних капацитета, нарочито капацитета у институцијама и органа задужених за планирање, контролу и мониторинг.

У периоду 2019 - крај 2020. планирано је:

-Усвајање Националне стратегије управљања отпадом;

-Унапређење система сакупљања којим се осигурава да се сва отпадна возила одвозе у овлашћена постројења за третман;

-Обука органа надлежних за спровођење Закона о управљању отпадом и прописа у овој области на националном, покрајинском, локалном нивоу и привредних субјеката у погледу правног значења и примене одредаба националних прописа, посебно одредаба које преносе одредбе Директиве.

У периоду 2020. и даље планирано је:

-Успостављање одговарајуће мреже сакупљача и овлашћених постројења за третман;

-Успостављање поновне употребе и третмана најмање 85% просечне масе сакупљеног отпадног возила током године и поновне употребе и рециклаже најмање 80% просечне масе сакупљеног отпадног возила током године након 2024;

-Успостављање поновне употребе и третмана најмање 95% просечне масе сакупљеног отпадног возила током године и поновну употребу и рециклажу најмање 85% просечне масе сакупљеног отпадног возила током године након 2028;

-Унапређење процедура мониторинга и извештавања.

Институционалне надлежности и јачање административних капацитета

МПЗЖС има општу надлежност за преношење и планирање спровођења Директиве о отпадним возилима. МПЗЖС је такође одговорно за издавање дозвола оператерима за сакупљање, транспорт, складиштење и третман отпадних возила. Инспекција за заштиту животне средине МПЗЖС је одговорна за надзор и контролу примене мера које се односе на управљање отпадом.

Остале релевантне институције су Агенција за заштиту животне средине Србије, надлежни орган Аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, стручне организације за испитивање отпада и Министарство унутрашњих послова, Министарство финансија и Министарство економије.

Аутономна покрајина (АП) и јединице локалне самоуправе (ЈЛС) укључене су у спровођење између осталог и кроз послове издавања дозвола и контроле и надзора у вези са отпадним возилима на својим територијама.

Локалне самоуправе – градови и општине – укључене су у процес издавања дозвола кроз поступак давања мишљења на захтев МПЗЖС и АП и за управљање отпадним возилима на својој територији у случајевима када власник није познат (што значи да оне уређују поступке сакупљања и транспорта возила ако власник отпадног возила није познат, у складу са одлуком о поступку сакупљања, затим поступак предаје возила у оквиру својих надлежности или након јавног позива на територијама својих ЈЛС).

Агенција за заштиту животне средине надлежна је за извештавање и информисање:

Вођење и ажурирање базе података о управљању отпадом у информационом систему о животној средини, размени тих података и омогућавању електронског приступа тим подацима;

Сакупљање и обједињавање података о животној средини у области управљања отпадом у оквирима преузетих међународних обавеза.

Тела укључена у послове управљања отпадом: стручне организације за испитивање отпада и друга правна лица овлашћена за узорковање и карактеризацију према обиму испитивања отпада за које су акредитовани.

Остали релевантни надлежни органи:

Министарство унутрашњих послова надлежно је за одјаву отпадних возила из система регистрације моторних возила, и саобраћајна полиција.

Министарство финансија – Управа царина, надлежно је за увоз и извоз моторних возила.

Директива Савета 2006/66/ЕК о батеријама и акумулаторима који садрже опасне супстанце

Директива о батеријама и акумулаторима и отпаду од батерија и акумулатора је у почетној фази спровођења. Спровођење ове Директиве разматра се заједно са применом Оквирне директиве о отпаду, посебно имајући у виду циљеве постављене Оквирном директивом о отпаду.

Даља анализа имплементационих активности ће се постићи кроз развој специфичног плана спровођења за Директиву о батеријама и акумулаторима (кроз EAS IPA 2013). Овај план ће дефинисати рок за потпуно спровођење Директиве о батеријама и акумулаторима и отпада од батерија и акумулатора.

План спровођења:

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

-Анализа недостатака праћена препорукама за јачање националног законодавног оквира (укључујући економске инструменте дефинисане за Србију) биће извршена кроз твининг пројекат „Унапређење система управљања опасним отпадом у Републици Србији – INWMS SR 13 IB EN 02“. Примена принципа „одговорност произвођача“ може представљати везу између ове Директиве и Директиве о електричном и електронском отпаду.

- Израда плана управљања отпадом за батерије и акумулаторе, уз помоћ твининг пројекта „Јачање институционалних капацитета за управљање опасним отпадом“ – 2010 – 2013. Биће израђен интегрисани план управљања опасним отпадом, који ће

бити део Националног плана управљања отпадом, који је саставни део Стратегије управљања отпадом, у складу са изменама и допунама Закона о управљању отпадом.

У периоду 2019 - до краја 2020. планирано је:

- Усвајање Стратегије управљања отпадом;
- Успостављање регионалног система и поступака за произвођаче/увознике батерија и акумулатора;
- Развој система извештавања о стављању батерија и акумулатора у промет;
- Развој економских инструмената као подршке имплементацији захтева;
- Успостављање система за сакупљање истрошених батерија и акумулатора;
- Јачање инспекцијских и капацитета контроле и надзора.

У периоду 2020. и даље планирано је:

- Постизање циљева за батерије и акумулаторе.
- МПЗЖС има општу надлежност за преношење и спровођење директиве. МПЗЖС је такође надлежно за издавање дозвола оператерима. Аутономна покрајина је надлежна за издавање дозвола оператерима који послују на територији АП.
- За потпуну имплементацију ове Директиве биће потребан прелазни период.

Директива Европског Парламента и Савета 2006/21/ЕК о управљању отпадом од екстрактивне индустрије, као и релевантне одлуке Комисије уз Директиву (2009/335/ЕК, 2009/337/ЕК, 2009/358/ЕК, 2009/359/ЕК и 2009/360/ЕК)

Спровођење ове директиве је у почетној фази. Министарство рударства и енергетике је одговорно за доношење релевантних прописа који се односе на управљање отпадом од екстрактивне индустрије, којима ће одредити услове, критеријуме, поступак и начин одлагања, управљања и категоризације отпада из рударских активности, као и за извештавање о отпаду из рударских активности.

Уз подршку ИПА 2013 твининг пројекта „Израда катастра отпада из рударских активности“, овај регистар ће бити испуњен подацима катастра отпада из рударских активности и катастра напуштених рудника и рударских објеката, а утврдиће се и методе и временски оквир за почетак спровођења ове директиве.

У периоду 2016 - краја 2018. године планирана је:

- Идентификација постојећих капацитета Министарства као тела надлежног за обраду захтева и издавање дозвола оператерима;
- Успостављање процедуре информисања јавности кроз релевантна подзаконска акта;
- Идентификација, категоризација и процена ризика по животну средину од евидентираног отпада из рударских активности (ИПА твининг 2013.);
- Успостављање Инвентара и израда катастра отпада из рударства (ИПА твининг 2013);
- Јачање капацитета и свести о управљању отпадом из екстрактивних индустрија како би се спречили или умањили штетни утицаји на животну средину и здравље људи и животне средине (ИПА твининг 2013).

У периоду од краја 2018 - краја 2020. планирано је:

- Јачање капацитета за управљање отпадом из рударства;
- Израда смерница за оператере у вези са захтевима за управљање отпадом из рударства, затим са захтевима за издавање дозволе и са плановима управљања отпадом;
- Обрада захтева и издавање дозвола оператерима;
- Успостављање процедура мониторинга;

-Јачање инспекцијских и капацитета контроле и надзора.

-Узимајући у обзир све обавезе које проистичу из Директиве 2006/21/ЕК, као и да су системи и објекти за управљање отпадом углавном у надлежности приватног сектора, предвиђено је да ће директива у потпуности бити имплементирана од краја 2020. године.

Директива Савета 96/59/ЕС од 16.09.1996. о одлагању полихлорованих бифенила и полихлорованих терфенила (РСВ/РСТ) са изменама и допунама (ЕС) 596/2009

Основе за спровођење Стокхолмске конвенције припремљене су на основу НИП-а, којег је Влада Републике Србије усвојила 2009. године.

РС је завршила пројекат „Ажурирање Националног Имплементационог Плана за спровођење Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs)“, у сарадњи са УНЕП, и уз финансијску подршку Глобалног фонда за животну средину, којим су израђени прелиминарни инвентари *POPs (PCB)*. На основу тих инвентара, израђене су мере за спровођење и акциони планови у оригиналном НИП, укључујући и мере потребне за успостављање правног оквира за управљање *PCB* у Србији.

Отпочеле су активности на пројекту „Правилно управљање и коначно одлагање *PCB*“, и он ће се реализовати у периоду 2015 - 2019. годинае. Пројекат је у складу са националним приоритетима и стратегијама за укидање испуштања ових материја у животну средину и за отклањање опасности по људско здравље, како је и дефинисано у НИП-у.

План спровођења:

У периоду 2016 - до краја 2018. планирано је:

-Даље подизање капацитета је планирано да се реализује кроз активности ИПА пројекта „Унапређење управљања опасним отпадом у Републици Србији“, који се финансира средствима ЕУ;

-Израђен детаљан инвентар *PCB* опреме и отпада кроз активности пројекта.

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

Кроз пројекат ће се усвојити критеријуми за избор најбоље доступних техника за решавање проблема *PCB*, и стварање основе за коначно решавање проблема *PCB* у РС. Предвиђено је да МПЗЖС, организационе јединице за управљање отпадом, постане надлежни орган за спровођење Уредбе о *PCB*. Агенције за заштиту животне средине Србије води регистар о *PCB* у опреми у употреби. Лице које обавља прикупљање, деконтаминацију од *PCB* или одлагање отпада који садржи *PCB*, мора да има важећу дозволу, да води евиденцију о прикупљеним, третираним или одложеним количинама, и да све податке доставља Агенцији за заштиту животне средине РС.

Процена трошкова за потпуно спровођење директиве и рок за спровођење биће утврђени кроз реализацију пројекта „Правилно управљање и коначно одлагање *PCB*“, а могуће је да ће за пуну реализацију бити потребан прелазни период. Тачан датум за потпуно спровођење директиве биће дефинисан кроз пројекат прелазни период и могуће је да ће прелазни период бити потребан.

Уредба (ЕК) број 850/2004 о дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs)

Процес ажурирања НИП је завршен у априлу 2015. године кроз УНИДО/ГЕФ пројекат „Ажурирање Националног имплементационог плана за спровођење Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs)“. Више информација о реализованим пројектним активностима доступне су на интернет

страници националног POPs (верзија на енглеском језику) у оквиру интернет презентације: МПЗЖС:

<http://www.eko.minpolj.gov.rs/en/organization/departments/department-of-planning-and-management-in-the-environment/division-for-chemical/pops-2/>.

Као главни резултат овог пројекта, развијен је коначни ревидирани и ажурирани нацрт НИП-а, којег је УНИДО и Надзорни одбор Пројекта усвојио уз опсежне консултације са свим заинтересованим странама. НИП је ажуриран са свим новим POPs, укључујући HBCDD. У наредном краткорочном периоду, коначни нацрт овог документа ће бити послат на процедуру усвајања Влади Републике Србије, затим ће бити достављен Конференцији страна Стокхолмске конвенције. РС је успоставила законодавни и институционални оквир за управљање дуготрајним органским загађујућим материјама. Садашњи систем управљања POPs хемикалијама и отпадом од POPs је скоро у потпуности усклађен са захтевима Европске комисије. Усаглашени прописи о POPs на снази су од 2010. године.

План спровођења:

У периоду 2016 – до краја 2018. планирана је:

- Израда плана за управљање отпадом који садржи, састоји се или је контаминиран дуготрајним органским материјама (POPs/PCB), уз помоћ твининг пројекта „Јачање институционалних капацитета за управљање опасним отпадом“ – 2010 – 2013 – Интегрисани план управљања опасним отпадом, који ће бити део Националног плана управљања отпадом, који је саставни део Стратегије управљања отпадом, у складу са изманама и допунама Закона о управљању отпадом;

- Даље подизање капацитета је планирано да се реализује кроз активности ИПА пројекта „Унапређење управљања опасним отпадом у Републици Србији“, који се финансира средствима ЕУ.

У периоду 2019 - до краја 2020. планирана је:

Унапређење лабораторије за праћење нових POPs. Унапређење објекта лабораторије у Агенцији за заштиту животне средине Србије ће се постићи до 2018. године, уз подршку ИПА пројекта „Успостављање интегрисаног система мониторинга животне средине за праћење квалитета ваздуха и воде“, који финансира ЕУ.

Министарство надлежно за послове заштите животне средине, организационе јединице за управљање отпадом и хемикалијама, предвиђено је као надлежни орган за Уредбу о POPs. Надлежни орган за Уредбу о POPs ће бити званично именован прописом за спровођење POPs. Агенција за заштиту животне средине Србије у оквиру министарства надлежног за заштиту животне средине је одговорна за праћење и извештавање о POPs у животној средини.

Трошкови који се односе на унапређење лабораторијског објекта за праћење нових POPs ће се обезбедити уз подршку ИПА пројекта „Успостављање интегрисаног система мониторинга животне средине за праћење квалитета ваздуха и воде“, (укупно неповратних средстава 1.700.000,00 евра).

Директива о заштити животне средине, а посебно земљишта, при коришћењу отпадног муља у пољопривреди (86/278/ЕЕЗ)

Статус спровођења

Спровођење ове директиве је у иницијалној фази. У току је припрема пројектног задатка за израду Стратегије о управљању отпадним муљем, која ће одредити годину пуног спровођења Директиве 86/278/ЕЕЗ.

Институције одговорне за спровођење и мониторинг земљишта су: МПЗЖС, Агенција за заштиту животне средине, службе на локалном нивоу (општине) задужене за пољопривреду, комуналне службе које прочишћавају отпадне воде и прикупљају отпадни муљ, инспекцијски надзор на локалном и републичком нивоу.

У Србији су такође успостављене стручне и саветодавне службе у надлежности МПЗЖС у циљу едукације пољопривредника и других корисника (физичка или правна лица) која могу бити корисници обрађеног (третираног) муља.

У наредном периоду је потребно утврдити додатне трошкове како за реализацију обавеза, тако и за јачање кадрова у овој области (буџет, фондови, пројекти).

Планови спровођења

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Израда Стратегије о управљању отпадним муљем до краја 2017. године;
- Информисање јавности о могућностима примене муља и поступцима у заштити животне средине и пољопривредног земљишта и пољопривредне производње у целини, где је пољопривредна производња регулисана посебним прописима;
- Јачање институционалних капацитета и усвајање стандарда за производњу, контролу квалитета и примену муља, као и надзор над спровођењем Директиве и домаћих прописа;
- Усвајање Кодекса добре пољопривредне праксе у вези са применом муља у пољопривреди.

У периоду 2019 - до краја 2020. планирана је:

- Израда студије о процени ситуације о могућностима производње, складиштења и примене отпадног муља на земљишту на територији РС;
- Доношење просторно-планских докумената у вези са изградњом нових прерадних капацитета и одлагалиштима муља а на основу студије изводљивости;
- Ревизија регионалних и локалних планова о управљању муљем;
- Јачање инспекцијских и капацитета контроле и надзора;
- Развој планова за примену отпадног муља у пољопривреди кроз студије или пројекте за евентуалну санацију земљишта, биолошку рекултивацију земљишта или за примену у области обновљивих врста енергије или изградња енергетских система за прераду као биогориво.

Превоз отпада – Уредба (ЕК) број 1013/2006 и Уредба (ЕК) број 1418/2007

МПЗЖС је надлежно за надзор и контролу над превозом отпада унутар граница земље, као и за прекогранично кретање отпада, издавање дозвола за прекогранично кретање отпада и праћења кретања опасног и неопасног отпада из РС у друге земље, као и приликом увоза и транзита отпада на територији РС. Издавање одобрења и дозвола за увоз, извоз и транзит отпада преко територије РС је у складу са Базелском конвенцијом и одговарајућим прописима.

Већина обавеза прописаних уредбом се имплементира због чињенице да је РС потписница Базелске конвенције. Националне процедуре за кретање отпада додатно су усклађене са Уредбом 1013/2006/ЕК и другим релевантним правним тековинама ЕУ.

3.27.7 Цивилна заштита

1. Стратешки оквир

Мисија Сектора за ванредне ситуације МУП је да изгради, одржава и унапређује капацитете целокупне нације у циљу спречавања ризика и постизања повећане способности за реаговање у ванредним ситуацијама и за ублажавање последица

непогода које могу да задесе наш регион. Делокруг рада овог сектора заснива се на Закону о ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС“, 111/09, 92/11, 93/12), Националној стратегији заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС“, 86/11), Оквиру за деловање из Хјогоа, Кобе, Јапан за период 2005-2015, и Оквиру за смањење ризика од катастрофа из Сендаија, Јапан, за период 2015-2030. Активности спровођене од 2009. године укључују изградњу институционалних капацитета и јачање позиције овог Сектора на националном и међународном нивоу у циљу постизања боље ефикасности у области заштите и спасавања.

Србија је постигла велики напредак у области управљања ванредним ситуацијама доношењем Закона о ванредним ситуацијама 2009. године који је објединио све активности заштите и спасавања и довео до доношења Националне стратегије заштите и спасавања у ванредним ситуацијама. Сврха стратегије је заштита живота, здравља и имовине грађана, животне средине и културног наслеђа. Овим документом дефинисани су механизми за спречавање, спремност, координацију и програм руковођења за смањење последица изазваних елементарним непогодама и индустријским удесима, затим за технички одговор на удес, заштиту и отклањање последица. Поред тога, у складу са приоритетима Оквира за деловање из Хјогоа, у децембру 2010. донесена је Уредба о оснивању штаба за ванредне ситуације. Имајући у виду да је Републички штаб за ванредне ситуације стално тело са проширеним надлежностима, у јануару 2013. овај штаб проглашен је националном платформом за смањење ризика од катастрофа у складу са препорукама УН.

Република Србија је донела и Уредбу о методологији израде процене ризика и планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС“, 96/2012), која даје смернице за израду ових докумената. Започета је израда Националне процене ризика (са мапама ризика од земљотреса, поплава, олујних ветрова, града), а након што је Влада РС усвојила Националну процену ризика, започета је израда Националног плана заштите и спасавања јер је Влада Србије препознала потребу за унапређењем система за спречавање, заштиту и одговор на удес или ванредну ситуацију кроз постојање интегрисаног система заштите и спасавања.

Недавни ванредни догађаји показали су да су спремност и капацитети Србије за одговор на ванредну ситуацију успешни, али да службе треба унапредити и боље опремити. Ванредна ситуација проглашена због поплава маја 2014. године показала је да су потребне измене и допуне Закона о ванредним ситуацијама зато што су уочени одређени недостаци које желимо да отклонимо како бисмо унапредили систем и обезбедили виши ниво функционисања система заштите и спасавања. У том смислу измене и допуне Закона су послате на мишљење поред релевантних министарстава и међународним субјектима: УНДП Србија, УНИСДР, ОЕБС, Механизму цивилне заштите ЕУ, као и делегацији ЕУ у РС.

У складу са Законом о ванредним ситуацијама, систем заштите и спасавања финансира се из: буџета РС, буџета аутономних покрајина и локалних самоуправа; буџета Фонда за ванредне ситуације; осталих извора из овог и других закона.

Буџетски фонд за ванредне ситуације основан је да би се обезбедили додатни ресурси за финансирање припреме, спровођења и развоја програма, пројеката и других активности у вези са смањењем ризика, управљањем и реаговањем у ванредним ситуацијама у складу са посебним прописима.

Сврха Националне стратегије заштите и спасавања у ванредним ситуацијама је да се заштити живот, здравље и имовина грађана, животна средина и културно наслеђе Србије. Национална стратегија дефинише и утврђује механизме националне координације и програмске смернице за смањење несрећа изазваних природним појавама и ризика од удеса, заштиту, одговор и опоравак од последица.

2. Активности спровођења и институционалне надлежности

Институционалне надлежности (сумиране информације о институционалној организацији у сектору)

Национални орган надлежан за заштиту и спасавање становништва и материјалних добара/управљање у ванредним ситуацијама у РС је Сектор за ванредне ситуације МУП. Састоји се од Управе за превентивну заштиту, Управе за управљање ризиком, Управе за ватрогасне и спасилачке јединице, Управе за цивилну заштиту, Националног тренинг центра и 27 организационих јединица на нивоу локалне самоуправе, управе и одељења за ванредне ситуације широм Србије.

Главни задаци Сектора за ванредне ситуације (на националном нивоу) су: заштита живота и имовине у случају природних непогода или несрећа изазваних људским фактором, рад у области превенције ванредних ситуација и брзог одговора у случају ванредне ситуације (елементарне непогоде – земљотреси, поплаве, олује, обилне падавине, електрична пражњења, град, атмосферске катастрофе, суша, одрони и лавине, акумулација леда на текућим водама, клизишта; удеси изазвани људским фактором – пожари, експлозије, озбиљне штете, саобраћајни удеси, удеси у рудницима и тунелима, озбиљне штете и удеси у електранама, рафинеријама и објектима у којима се чувају и користе радиоактивне супстанце, као што су нуклеарне електране, и у информационам и телекомуникационим системима; опасности по здравље људи и животне средине услед дејства опасних материјала, у случајевима епидемија заразних болести, епидемија болести заразних за животиње, болести поврћа које изазивају штеточине, и сличне појаве великог обима које могу да угрозе здравље људи и животне средине, које могу да изазову велику штету).

У складу са Законом о ванредним ситуацијама, Сектор координира активности свих државних институција укључених у послове управљања у ванредним ситуацијама и удесима.

24. јануара 2013. године Републички штаб за ванредне ситуације проглашен је Националном платформом за смањење ризика од катастрофа у систему УН. Платформа је започела рад дефинисањем задатака заинтересованих страна. Донесена је Национална стратегија заштите и спасавања, која садржи механизме за координацију и програмирање смерница за смањење ризика, заштиту и отклањање последица природних и других непогода. Дефинисано је пет стратешких области са јасно утврђеним циљевима.

Политике управљања ризиком у животној средини и управљања ризиком од непогода уграђене су у развојне планове на националном и локалном нивоу (кроз постојеће јавне политике, механизме за координацију активности усмерених на смањење ризика на различитим нивоима, кроз расподелу буџета, итд.). Свака локална самоуправа у свом буџету планира средства за ванредне ситуације, а то се ради у складу са локалним могућностима за финансирање дефинисаних задатака.

Штаб за ванредне ситуације врши мониторинг активности локалних самоуправа на свим нивоима организације, и учествује у планирању буџета, али и у развоју превентивних мера заштите и спасавања како би се ублажиле последице непогода. Након израде процене ризика, уследила је израда планова заштите и спасавања, у којима би требало да су дефинисане све активности, мере и процедуре.

Сваке године се за Републички штаб за ванредне ситуације – Националну платформу за смањење ризика од катастрофа израђује Годишњи акциони план који дефинише и теме за дискусију на састанцима. Израда овог Акционог плана укључује сва министарства, посебне организације и удружења, а он садржи и дефинисане превентивне и оперативне мере за ублажавање и опоравак од последица катастрофа. План такође

препознаје проблеме и предлаже ефикасније спровођење заштите и спасавања, и укључује политику смањења ризика. Ови састанци завршавају се закључцима који дефинишу надлежности свих органа система заштите и спасавања.

Важно је нагласити да су све препознате заинтересоване стране укључене у мониторинг специфичних ризика у обавези да размењују информације релевантне за израду процене ризика на локалном и националном нивоу. На пример, податке о поплавама обезбеђује МПЗЖС – Дирекција за воде; податке о земљотресима Сеизмолошки завод Републике Србије, а податке о поплавама, олујним ветровима, граду, мећавама, кишним падавинама, снежним наносима и поледици обезбеђује Републички хидрометеоролошки завод, итд.

Постоји систем раног упозорења на велике опасности које представљају претњу за становништво, као што су снежни наноси, поледица, бујични таласи. Рано упозорење шаље се свим локалним самоуправама и националном нивоу. Рано упозорење показало се као веома делотворно, јер благовременим упозорењем све заинтересоване стране могу да предузму активности на смањењу ризика на својој територији.

Две највише инстанце у управљању ризиком су:

1. Штабови за ванредне ситуације као политичка, оперативна и професионална тела за координацију и управљање операцијама заштите и спасавања у ванредним ситуацијама на националном и локалном нивоу (покрајина, округ, град, општина).
2. С друге стране, Сектор за ванредне ситуације МУП РС је координационо тело у случају ванредних ситуација на националном нивоу, и пружа техничку и оперативну подршку штабовима за ванредне ситуације.

Административни и оперативни капацитети броје око 3 900 људи (укључујући и припаднике професионалних ватрогасних и спасилачких јединица, које се прве одазивају у случају ванредне ситуације). Сада се планира да специјализоване јединице цивилне заштите (додатне снаге) достигну број од 11 000 припадника.

Ватрогасне и спасилачке јединице (прве које излазе на терен у ванредним ситуацијама) броје 3000 припадника (специјалистички тимови за трагање и спасавање из рушевина у урбаним срединама и специјалистички тимови за спасавање и рад на води). Њихови оперативни капацитети укључују 159 оперативних јединица (са 3 213 ватрогасаца спасилаца укупно), 716 ватрогасних и спасилачких возила (80% возила је старо преко 20 година), 148 чамаца различитих величина и типова, са или без мотора, 500 пумпи мањег капацитета (већина од 1000 до 1600 литара у минути), 1 пумпа великог капацитета (7000 литара у минути), 6 трагачких и спасилачких паса, 7 специјалистичких тимова за трагање и спасавање из рушевина, 7 специјалистичких тимова за спасавање и рад на води.

Додатне снаге укључују: МУП/Дирекција полиције (полиција, жандармерија, специјалне јединице, хеликоптерска јединица), Министарство одбране/Војска Србије, Црвени крст Србије, Горска служба спасавања Србије, рониоци, локалне јединице цивилне заштите, компаније, удружења, добровољци.

У складу са Законом о ванредним ситуацијама, на локалном нивоу, командант штаба за ванредне ситуације је градоначелник, а начелник штаба је начелник подручне службе за ванредне ситуације Сектора за ванредне ситуације. Закон о ванредним ситуацијама децентрализује активности заштите и спасавања, тако да су локалне самоуправе надлежне за планирање и организацију цивилне заштите и први одговор у ванредној ситуацији. У циљу побољшања способности и капацитета за управљање у локалним штабовима за ванредне ситуације, организовани су тренинзи, семинари и вежбе.

Тренинзи за припаднике штабова за ванредне ситуације на локалном нивоу планирани су и одржавају се како би се ојачали капацитети за реаговање у ванредним ситуацијама на локалном нивоу. Штабови за ванредне ситуације су стручни оперативни органи за

управљање операцијама заштите и спасавања, а њихова улога такође укључује и праћење ситуације, као и надлежност за планирање обнове и мера за ублажавање последица. Из тог разлога су структуре заштите и спасавања успостављане заједно са планираним тренинзима (за поверенике и јединице цивилне заштите), и квалификованим лицима на територијама локалних самоуправа који такође имају своје задатке у јединственом систему заштите и спасавања. До сада су сви команданти за ванредне ситуације прошли обуку на којој су упознати са својим надлежностима и задужењима у области заштите и спасавања, као и смањења ризика од катастрофа. Учешћем на обукама знатно су повећани капацитети команданата штабова за ванредне ситуације на локалном нивоу, као и стандарди и стручност за реаговање у ванредним ситуацијама. Постоје и редовне вежбе симулације са реалним сценаријима којима се јача тимски рад и побољшава узајамна координација између штабова за ванредне ситуације на свим нивоима.

Краћи преглед најважнијих активности спроведених у овом сектору

РС је веома активна у ИПА Програму сарадње у области цивилне заштите са земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима – Друга фаза (ИПА Програм сарадње II/новембар 2013 – новембар 2015), који представља наставак ИПА Програма сарадње у области цивилне заштите I, који је завршен у мају 2013. године, у којем је Србија такође активно учествовала. ИПА Програм сарадње у области цивилне заштите II има за циљ да смањи рањивост на природне и друге непогоде на националном и локалном нивоу јачањем способности корисника да делотворно сарађују са Механизмом ЕУ за цивилну заштиту и релевантним институцијама, и јачањем капацитета корисника да даље развијају делотворне националне системе цивилне заштите и одговора на ванредне ситуације, те да сарађују на регионалном нивоу. Србија је такође укључена у ИПА Програм за превенцију поплава, спремност и одговор на поплаве (новембар 2014. – новембар 2016), којим такође управља Генерални директорат ЕУ за хуманитарну помоћ и цивилну заштиту (DG ECHO).

РС и Генерални директорат ЕУ за хуманитарну помоћ и цивилну заштиту су 16.04.2015. године потписали споразум којим је отворен пут за званично чланство Србије у Механизму ЕУ за цивилну заштиту. Након што је споразум прошао интерну процедуру и ратификован 26. маја 2015. године, Србија је постала 32. чланица Механизма.

Механизам ЕУ за цивилну заштиту нуди многобројне могућности сарадње Србији, као што је коришћење европских алата за мониторинг и системе раног упозорења, учешће у заједничким тренинзима и вежбама, размену експерата, пројектима о спречавању непогода и спремности, непосредну комуникацију са другим органима цивилне заштите укљученим у одговор на ванредну ситуацију, размену информација и најбоље праксе, координисане операције ЕУ на ублажавању и отклањању последица и суфинансирање транспорта.

2.27.8 Управљање водама

Секторски приступ

Тренутне активности у сектору вода везане су за даљи развој стратешког и законодавног оквира како би се унапредила политика управљања водама и подржало даље усклађивање са захтевима одговарајућих правних тековина ЕУ.

У 2014. години МПЗЖС завршило је детаљну процену правних недостатака и процену усклађености важећег законског оквира са захтевима Оквирне Директиве о водама 2000/60/ЕС, Директиве 2006/118/ЕС о заштити подземних вода од загађења и погоршања квалитета, Директиве 2008/105/ЕС о стандардима квалитета животне

средине у области политике вода, Директиве о води за пиће 98/83/ЕК, Директиве о води за купање 2006/7/ЕК и Директиве 91/271/ЕЕС о третману комуналних отпадних вода уз помоћ пројекта PLAC⁶⁰, Овај процес је резултирао прецизном проценом статуса преношења и недостатака у транспозицији.

Стратегија управљања водама на територији РС је израђена и достављена надлежним институцијама на мишљење. Урађена је Стратешка процена утицаја на животну средину и завршена је јавна расправа.

Израђен је План заштите вода од загађивања и планира се израда Стратешке процене утицаја на животну средину за поменути план.

Планирано је да се други циклус израде Планава управљања речним сливовима заврши 2021. године, у складу са шестогодишњим циклусом планирања, предвиђеним Оквирном директивом о водама. Процес припреме Планава управљања речним сливовима је у сагласности са циклусом планирања који прописује Оквирна директива о водама за земље чланице ЕУ.

У току је израда предлога за осетљива подручја и рањива подручја од значаја за Директиву о комуналним отпадним водама и Нитратну директиву. Приоритет је такође и спровођење Директиве о поплавама, укључујући припрему карата угрожености од поплава и карата ризика од поплава за део територије РС.

Специфични планови спровођења за директиве које захтевају значајна финансијска улагања и одговарајућа пратећа документација биће основа за прилагођавање временског оквира за спровођење ових директива. Такође, Планови за спровођење специфичних директива ће бити основа за припрему вишегодишњег инвестиционог и финансијског плана и биће подршка процесу програмирања за период до 2020. године, а након приступања, у периоду договорених прелазних периода.

Трошкови спровођења у сектору вода су високи и захтевају детаљно планирање финансирања из националних и извора финансирања ЕУ, као и финансирање из неповратних средстава, процену потреба, могућности и приуштивности за финансирање из кредита које обезбеђују Међународне финансијске институције (МФИ).

За активности које су планиране да се реализују у 2016. години, средства су обезбеђена Законом о буџету РС за 2016. годину по носиоцима активности, а за наредне године средства ће бити планирана у оквиру лимита које Министарство финансија утврди за органе који су носиоци активности.

Уколико потребна средства не буду обезбеђена, у складу са тим и рокови за имплементацију директива у сектору вода морају бити ажурирани. Како се тренутно процењује, због високих трошкова и доступности финансирања, део директива које се односе на сектор вода неће бити имплементиран до краја 2020. године и биће потребни прелазни периоди. Ово се посебно односи на велике инвестиционе потребе, нарочито на спровођење Директиве о третману комуналних отпадних вода, присуство арсена у подземним водама на делу територије Аутономне Покрајине Војводине и на друге проблеме у имплементацији Директиве о води за пиће, спровођење стандарда квалитета животне средине, као и на време које је потребно за спровођење планова управљања водама (рокови за постизање граничних вредности за поједине индустријске објекте). Важно је напоменути да ће бити додатних трошкова због имплементације других директива релевантних за овај сектор, нарочито Директиве о поплавама. Иако процена трошкова за имплементацију Директиве о поплавама у овом тренутку још увек не постоји, последице озбиљне штете нанете водној и другој инфраструктури (путевима, мостовима, итд.) током катастрофалних поплава из 2014. год., као и редифинисање концепта заштите од поплава, имаће утицаја на финансијско

⁶⁰ PLAC – Политички и правни саветодавни центар.

планирање имплементације ове Директиве и осталих директива везаних за Директиву о поплавама.

Најважнији предуслов за спровођење Директиве о води за пиће и Директиве о третману комуналних отпадних вода је реструктурирање јавних предузећа у складу са захтевима ових директива, побољшање наплате трошкова и динамичко усклађивање/повећање тарифа за финансирање рада развијене инфраструктуре. У наплати трошкова, биће поштована граница приуштивости до 4%.

Осим тога, све активности планиране у оквиру процеса приступања Европској унији захтевају велике реформе у сектору вода, уз подршку одговарајућих финансијских ресурса. Како би се то постигло, апсолутно је неопходна пуна политичка подршка, као и учествовање свих релевантних институција.

Стратешки оквир

Спровођење захтева у сектору вођено је следећим стратешким документима:

- Национална стратегија апроксимације у области животне средине (НЕАС, „Сл. гласник РС“, 80/11),
- Стратегија апроксимације за сектор вода

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Стратегија управљања водама на територији РС (IV квартал 2016. године),
- План управљања водама за слив реке Дунав на територији РС (IV квартал 2016. године),
- План заштите вода од загађивања (IV квартал 2016. годину),
- Израда Нацрта Специфичних планови спровођења за Оквирну директиву о водама, Директиву о води за пиће, Директиву о третману комуналних отпадних вода и Нитратну директиву (2017).

1. Преношење

Директива Европског парламента и Савета 2000/60/ЕС од 23. октобра 2000. године о успостављању оквира за деловање заједнице у области политике вода са изменама и допунама (Одлука 2455/2001/ЕС и Директиве 2008/32/ЕС, 2008/105/ЕС и 2009/31/ЕС) – EU WFD

Статус преношења:

Директива је делимично транспонована кроз Закон о водама („Сл. гласник РС“, бр. 30/10 и 93/12) – ЗОВ и пратећим подзаконским актима⁶¹.

Израђен је Нацрт измена и допуна Закона о који ће делимично транспоновати одредбе директива из области вода. Јавна расправа о Нацрту измена и допуна Закона о водама је завршена у септембру 2015. године и текст Нацрта закона је после међуресорског усклађивања, а по препоруци Европске комисије достављен експертима ECRAN пројекта на мишљење.

План преношења

⁶¹Правилник о одређивању граница водних подручја („Службени гласник РС“, број 75/10), Правилник о референтним условима за типове површинских вода („Службени гласник РС“, број 67/11), Правилник о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС“, број 96/10), Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12), Правилник о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС“, број 74/11), Уредба о утврђивању програма мониторинга статуса вода (годишње - „Службени гласник РС“, бр. 100/12, 43/13 и 85/14).

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајање Нацрта измена и допуна Закона о водама којим се делимично преносе одредбе Директиве планирано је за 2016. годину;
- Усвајање новог Закона о водама којим ће се извршити преношење осталих одредаба Директиве планирано је за 2017. годину;
- Усвајање одговарајућих подзаконских акта у циљу потпуне транспозиције Директиве, до краја 2018. године.

Директива Савета 2008/105/ЕС Европског парламента и Савета од 16. децембра 2008. године о стандардима квалитета животне средине у области политике вода, измењена и допуњена Директивом 2013/39/EU

Статус преношења:

Директива је делимично транспонована кроз Закон о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10 и 93/12) и Уредбу о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, број 24/14).

План преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о водама, планирано за 2016. годину, обезбедиће правни основ за даље преношење одредаба Директиве кроз подзаконска акта (одредбе које се односе на Стандарде квалитета животне средине за биоту, увођење других матрикса, анализу дугорочног тренда и „листу за праћење”);
- Усвајање новог Закона о водама планирано за 2017. годину, обезбедиће се преношење преосталих одредаба Директиве, тако да се потпуно преношење Директиве планира за 2018. годину.

Директива Савета 2006/118/ЕС Европског парламента и Савета од 12. децембра 2006. године о заштити подземних вода од загађења и погоршања квалитета

Статус преношења:

Директива је делимично транспонована кроз Закон о водама („Сл. гласник РС”, број 30/10 и 93/12) и пратећим подзаконским актима⁶².

План преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о водама, планирано за 2016. годину, обезбедиће правни основ за даље преношење одредаба Директиве;
- Усвајањем новог Закона о водама, планираним за 2017. годину, обезбедиће се преношење преосталих одредаба Директиве, тако да се потпуно преношење Директиве планира за 2018. годину;
- Усвајање Измена и допуна Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, број 50/12) до краја 2018. године;
- Усвајање Измена и допуна Правилника о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. гласник РС”, број 74/11) до краја 2018. године;

⁶² Уредбу о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 50/12) и Правилник о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС”, број 74/11).

Потпуно преношење Директиве биће остварено у 2018. години.

Директива 2009/90/ЕС од 31. јула 2009. године, којом се, у складу са Директивом 2000/60/ЕС Европског парламента и Савета, прописују техничке спецификације за хемијску анализу и мониторинг статуса воде

Статус преношења:

Директива 2009/90/ЕС је делимично транспонована кроз Уредбу о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, број 24/14).

План преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о изменама и допуна Закона о водама, планирано за 2016. годину обезбедиће правни основ за даље преношење Директиве везано за хемијске анализе и мониторинг статуса површинских и подземних вода;
- Усвајањем подзаконског акта о техничким захтевима и спецификацијама за хемијску анализу и мониторинг статуса вода, планираним за 2017. годину Директива ће бити у потпуности транспонована.

Директива 2008/56/ЕС Европског парламента и Савета о успостављању оквира за деловање заједнице у области поморске политике животне средине - EU MS FD

Статус преношења:

Директива 2008/56/ЕС није транспонована у национално законодавство.

План преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајањем новог Закона о водама, планираним за 2017. годину, биће омогућено транспоноване Директиве.

Директива 2007/60/ЕС Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. године о процени и управљању ризицима од поплава - EU FD

Статус преношења:

Директива је делимично транспонована кроз Закон о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10 и 93/12) и Уредбу о успостављању методологије за процену ризика од поплава („Сл. гласник РС”, број 1/12).⁶³

План преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о изменама и допуна Закона о водама, планирано до краја 2016. године омогућиће пренос већине преосталих одредби Директиве;
 - Усвајање Уредбе о успостављању методологије за припрему карата угрожености од поплава и карата ризика од поплава, такође ће омогућити транспозицију Директиве;
 - Усвајање новог Закона о водама, планирано за 2017. годину, омогућиће преношење преосталих одредби Директиве;
- Потпуно преношење Директиве биће остварено у 2018. години.

⁶³ Следећи делови Директиве нису пренети у домаће законе: дефиниција бујичних поплава, рокови за прелиминарну процену ризика од поплава (ПФРА), правилник о мапирању плавних зона и роковима, специфични циљеви, координација/интеграција са РБМП и преглед циклуса за ПФРА, карте, утицај климатских промена и ФРМП (План управљања ризицима од поплава).

Директива 98/83/ЕС о Квалитету воде намењене људској употреби – ЕУ Директива о води за пиће

Статус преношења:

Важећи национални прописи делимично су усклађени са захтевима Директиве. Нацрт Правилника о здравственој исправности воде за пиће припремљен је 2014. године, а планирано је да буде усвојен након ступања на снагу Измена и допуна постојећег Закона о безбедности хране⁶⁴.

План преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајање Правилника о здравственој исправности воде за пиће, предвиђено је до краја 2016. године;
- Развој правне основе за реформисање јавних комуналних предузећа до краја 2018. године

Директива 2006/7/ЕС о управљању квалитетом воде за купање – ЕУ Директива о води за купање

Статус преношења:

Директива је делимично пренета у домаће законодавство. Припремљен је Нацрт Уредбе о квалитету воде за купање. Овај нацрт у потпуности је у складу са Директивом.

План преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајање Уредбе о квалитету воде за купањекоје је предвиђено након усвајања измена и допуна Закона о водама, до краја 2016. године.

Директива Савета 91/676/ЕЕС од 12. децембра 1991. године о заштити вода од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора измењена и допуњена Уредбама (ЕС) 1882/2003 и (ЕС) 1137/2008 – ЕУ ND

Статус преношења:

Захтеви Директиве нису пренети у национално законодавство, изузев појединих дефиниција (појмова), које су пренете у Закону о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10 и 93/12).

План преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о водама, планирано 2016. године, омогућиће преношење неких од захтева Директиве.
- Успостављањем правног основа за одређивање рањивих подручја на нитрате, преостале одредбе Директиве ће бити транспоноване, укључујући и усвајање Правила добре пољопривредне праксе. У одређеним рањивим подручјима паралелно ће бити направљен инвентар фарми и пољопривредног земљишта.

Директива Савета 91/271/ЕЕС о третману комуналних отпадних вода, измењена и допуњена Директивом Комисије 98/15/ЕС, Уредбом 1882/2003 и Уредбом 1137/2008, Имплементационом одлуком комисије која се односи на формат за извештавање о

⁶⁴ Правни основ за усвајање Правилника о здравственој исправности воде за пиће утврђена је Изменама и допунама Закона о безбедности хране.

националним програмима за имплементацију Директиве Савета 91/271/ЕЕС – ЕУ UWWTD

Статус преношења:

Директива је делимично транспонована кроз Закон о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10 и 93/12), Уредбу о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, бр. 67/2011, 48/2012) и Уредбу о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, број 50/2012).

Усвојен је Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Сл. гласник РС”, бр. 33/2016).

План преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајање новог Закона о водама, планирано за 2017. годину, успоставиће правни основ за преношење одредби Директиве које се односе на одређивање осетљивих подручја, поступак издавања дозвола, извештавање, као и на преношење Анекса I;
- Усвајање нових подзаконских аката и измена и допуна постојећих у циљу потпуног преношења Директиве планирано је 2018. године;
- Успостављање правне основе за реформу јавних комуналних предузећа планирано је до краја 2018. године.

3. Спровођење и институционалне надлежности

Јачање капацитета институција у сектору вода је предуслов за успешно преношење и спровођење директива и већина активности за пројекте помоћи концентрисана је на ово питање.

Капацитети органа државне управе (МПЗЖС, односно Републичка дирекција за воде и Агенција за заштиту животне средине) надлежних за Оквирну директиву о водама нису довољни. Такође, ни капацитети јавних водопривредних предузећа и других институција одговорних за преношење и спровођење директиве.

У периоду до завршетка потпуне транспозиције потребно је да у Републичкој дирекцији за воде додатно буде запослено 7 извршилаца и то 4 техничког образовања, 2 правника и 1 економиста. У сектору заштите животне средине који покрива директиве са аспекта заштите површинских и подземних вода од загађивања, такође је неопходно јачање капацитета, додатним запошљавањем 2 извршиоца и 1 извршиоца правне струке. У Агенцији за заштиту животне средине неопходно је додатно запошљавање 9 извршилаца високе стручне спреме и 14 извршилаца средње стручне спреме техничког образовања за послове у Националној лабораторији и оперативном спровођењу мониторинга статуса површинских и подземних вода према захтевима ОДВ. У процесу утврђивања граничних вредности загађујућих материја у складу са директивама биће неопходно ангажовање спољних стручних консултаната и сарадња са научним институцијама РС. У Министарству здравља, у периоду до завршетка потпуне транспозиције ЕУ прописа из ПГ 27 потребно је да се у послове транспонована прописа укључи још један извршилац правне струке (нормативац) из постојећих капацитета Министарства или запошљавањем новог извршиоца.

По завршетку транспозиције запослени ће бити ангажовани на пословима имплементације.

Осим наведених додатних запослених за имплементацију директива које се односе на воде потребно је додатно јачање капацитета Републичке дирекције за воде (укључујући инспекцију и припрему пројеката), јавних водопривредних предузећа, Агенције за

заштиту животне средине, Републичког хидрометеоролошког завода и других институција одговорних спровођење директиве. Према досадашњим сагледавањима потребно је додатно запослити 360 извршилаца. Такође, потребно је у свакој локалној самоуправи запослити додатно по једног извршиоца.

Директива 2000/60/ЕС Европског парламента и Савета од 23. октобра 2000. године о успостављању оквира за деловање заједнице у области водне политике са изменама и допунама (Одлука 2455/2001/ЕС и Директиве 2008/32/ЕС, 2008/105/ЕС и 2009/31/ЕС) – EU WFD

Оперативни и надзорни мониторинг се спроводи од 2012. године, и делимично је усаглашен са захтевима Оквирне директиве о водама, покрива само део водних тела (85 површинских водних тела од 493, и 31 од 153 подземних водних тела) и недостају финансијска средства за његово спровођење у захтеваном обиму План управљања водама за слив реке Дунав на територији РС је урађен⁶⁵, завршена је израда Стратешке процене утицаја на животну средину и јавна расправа. Извештај о карактеризацији за слив реке Дунав на територији РС припремљен је 2013. године, и укључује карактеристике слива реке, утицај људских активности које су потребне у складу са Чланом 5, и инвентар заштићених области (тренутни статус). Припрема планова управљања водама за водна подручја на територији РС у почетној су фази. Предвиђено је да ће активности спровођења бити подржане од стране пројекта ИПА 2016 (2017-2018).

План спровођења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Развој Специфичног плана за спровођење Оквирне директиве о водама како би се дефинисали рокови и кораци за потпуно спровођење захтева директиве. Планирано је да План буде припремљени кроз ИПА 2013. Активности ће обухватати питања која се односе на чланове 4.4 до 4.9 и питања везана за међувезу са осталим директивама (нпр. Директива о води за пиће, Директива о стандардима квалитета животне средине и Директива о подземним водама, високе природне присутне вредности арсена у подземним водама у делу Војводине);
- Усвајање Плана управљања водама за слив реке Дунав на територији РС у складу са Законом о водама током 2016. године. Мада није у потпуности у складу са ЕУ ОДВ, може се сматрати за први нацрт Плана управљања речним сливом, уз изузетак појединих заштићених области;
- Припрема нацрта програма мониторинга вода у складу са Оквирном директивом о водама, Директивом о подземним водама и Директивом о стандардима квалитета животне средине. Радна група је формирана у марту 2015. године. Програм ће бити припремљен током 2016. године. Документ ће обухватати концепт програма мониторинга до 2020. године у складу са захтевима директиве и годишњим оперативним програмом;
- Унапређење система повраћаја трошкова у водном сектору ће бити реализовано уз подршку пројекта „Подршка процесу приступања Србије Европској унији у сектору водних услуга – повраћај трошкова за водне услуге у Србији” (Светска банка). У том циљу, следећа подзаконска акта ће бити усвојена: Одлука о успостављању методологије за израчунавање цене за снабдевање водом за пиће кроз јавни систем за водоснабдевање, и цене за прикупљање отпадних вода, евакуацију и третман средствима јавног канализационог система; Одлука о постављању референтне цене за

⁶⁵ У складу са Законом о водама из 2010. године.

воду и Одлука о успостављању критеријума за одређивање референтне цене воде која ће бити основа за адекватан финансијски оквир;

-Анализа области речног слива (у складу са Чланом 5 и анексима Оквирне директиве о водама) у оквиру другог круга планирања управљања речним сливом за слив реке Дунав на територији РС;

-Успостављање Регистра заштићених области у 2018. години, након усвајања 2 подзаконска акта (планирана за 2016. годину), и проглашење осетљивих подручја и рањивих подручја;

-Јачање капацитета јавних водопривредних предузећа.

У периоду 2018 -2020. планирано је:

-Спровођење Програма мониторинга у складу са Оквирном директивом о водама (предвиђена за подршку ИПА 2016). Успостављање комплетног програма мониторинга за водна тела површинских и подземних вода до 2020. године (изузев за одређене заштићене области, за које ће рок бити продужен до 2022. године);

-Успостављање политике цена воде и спровођење захтева за накнаду трошкова (планирано за 2019. годину);

-Развој и примена система за извештавање до краја 2020. године;

-Потпуно успостављање програма мониторинга, осим заштићених области до краја 2020. године.

У периоду од 2021. планирано је:

- Припрема, објављивање и јавне консултације о другом циклусу планирања управљања речним сливом и Програму мера, као и о Плановима управљања речним сливом за водна подручја (СПД) биће завршени 2021. године;

- Успостављање потпуног програма мониторинга укључујући и заштићена подручја 2022. године.

У случају да пројекат ИПА 2016 не буде одобрен, морају се тражити други извори финансирања. Такође, рокови за спровођење морају бити ажурирани.

Директива Савета 2008/105/ЕС Европског парламента и Савета од 16. децембра 2008. године о стандардима квалитета животне средине у области политике вода, измењена и допуњена Директивом 2013/39/EU

Опасне супстанце које се прате редовним мониторингом подељене су у две групе: прва група од 35 супстанци већ се прати мониторингом. Три супстанце (жива, хептахлор и хептахлорепоксид) из друге групе се прате мониторингом, али примењене методе немају захтевану границу детекције и квантификације. Мониторинг још увек не покрива сва водна тела површинских вода због ограничења буџета.

Предвиђено је да ће активности спровођења бити подржане од стране пројекта ИПА 2016 (2017-2018).

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

-Развој детаљних корака и рокова за потпуно спровођење Директиве о стандардима квалитета животне средине у области вода (као део Специфичног плана спровођења Оквирне директиве о водама, током 2016 – 2017 године уз подршку ИПА 2013 пројекта);

-Припрема нацрта програма мониторинга вода у складу са Директивом о стандардима квалитета животне средине у области вода;

-Повећање људских и техничких капацитета Агенције за заштиту животне средине (лабораторијска опрема, методологије, обука експерата) како би се обезбедио адекватан мониторинг планиран за 2018. годину (у оквиру актуелног ИПА 12 пројекта „Јачање капацитета за заштиту природе и мониторинг животне средине“);

-Постепено увођење супстанци из друге групе (25 супстанци) у програм мониторинга, а најкасније до краја 2018. године.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Успостављање ефикасног мониторинга у складу са захтевима Оквирне директиве о водама и Директиве о стандардима квалитета животне средине у области вода за потпуну мрежу мониторинга до краја 2020. године. Ово обухвата одређивање присуства и основног нивоа наведених опасних супстанци (тренутни хемијски статус површинских вода), развој система за анализе дугорочног тренда, развој методологије и предузимање корака у успостављању јединствене базе података за инвентар емисија, испуштања и губитака приоритетних и приоритетних хазардних супстанци, развој и примену система за извештавање;

- Израда предлога за Програм мера који ће бити укључени у следећи циклус планирања, а који се односе на супстанце из листе, биће завршена до краја 2021. године.

У периоду од 2021. планирано је:

- Усклађеност са граничним вредностима емисије (ГВЕ) за све индустријске објекте до 2025. године⁶⁶;

- Потпуно спровођење Директиве до краја 2033. године (у складу са шестогодишњим циклусом планирања управљања речним сливовима), осим за постројења за која се преговарају транзициони рокови.

У случају да пројекат ИПА 2016 не буде одобрен морају се тражити други извори финансирања. У складу са тим и рокови за спровођење мораће бити ажурирани.

Директива Савета 2006/118/ЕС Европског парламента и Савета од 12. децембра 2006. године о заштити подземних вода од загађења и погоршања квалитета

Урађена је прелиминарна процена ризика за водна тела подземних вода. Извршен је хемијски мониторинг на 31 од 153 водних тела подземних вода и он обухвата супстанце наведене у Анексу II Делу Б, изузев трихлороетилена и тетрахлороетилена. Од 2016. године започиње се и са праћењем наведене две супстанце. Постојећи подаци показују високи природни ниво арсена у АП Војводини, у неким областима већи од 50µg/l, који захваљујући природном пореклу неће изазвати неисправност хемијског статуса, али се треба размотрити као опште питање везано за Директиву о пијаћој води. Детаљи ће бити разрађени кроз Специфични план спровођења Оквирне директиве о водама.

Предвиђено је да ће активности спровођења (мониторинг) бити подржане од стране пројекта ИПА 2016 (2017-2018).

⁶⁶ Постојећа национална Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање (67/2011, 48/2012 и 1/2016) предвиђа да сви индустријски објекти који су били функционални пре 21.09.2011. године имају прелазни период да се усагласе са прописаним Граничним вредностима емисије (ГВЕ), а најдаље до 2025. године. Прецизни рокови ће бити дефинисани у акционим плановима које израђују правна лица и предузетници, односно сами загађивачи.

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Развој детаљних корака и рокова за потпуно спровођење Директиве о подземним водама (као део Специфичног плана спровођења Оквирне директиве о водама, током 2016 – 2017. године уз подршку ИПА 2013 пројекта);
- Припрема нацрта програма мониторинга вода у складу са Директивом о подземним водама (укључујући ревизију постојећих тачака мониторинга за подземне воде које су у власништву и/или њима управљају други субјекти, тј. јавна комунална предузећа, енергетска постројења, итд.).

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Постизање неопходних нивоа финансирања за успостављање мониторинга подземних вода у складу са ОДВ до 2020. године (изузев неких заштићених области, за које ће рок бити продужен до 2022. године);
- Процена хемијског статуса водних тела подземних вода на основу постојећих података, као и за водна тела за која процена до сада није рађена. Почетна идентификација значајних и сталних узлазних трендова и дефинисање почетне тачке за преокрет трендова уколико су доступне довољно дуге серије података за анализе трендова.

У периоду од 2021. планирано је:

- Проширење мреже мониторинга хемијског статуса и на заштићене области како би била обухваћена сва водна тела подземних вода која се користе за водоснабдевање, наводњавање, итд. планирано је за 2022. годину;
- Процена хемијског статуса за сва водна тела подземних вода;
- Идентификација свих постојећих значајних и сталних узлазних трендова и дефинисање почетне тачке за преокрет трендова;
- Успостављање мера за спречавање или ограничење уноса загађујућих материја у подземне воде.

У случају да пројекат ИПА 2016 не буде одобрен морају се тражити други извори финансирања. У складу са тим и рокови за спровођење мораће бити ажурирани.

Директива 2009/90/ЕС од 31. јула 2009. године, којом се, у складу са Директивом 2000/60/ЕС Европског парламента и Савета, прописују техничке спецификације за хемијску анализу и мониторинг статуса воде

Врши се мониторинг већине супстанци наведених у анексима Оквирне директиве о водама и релевантним директивама о води, али један део коришћених метода и опреме за анализу нема потребне границе детекције и квантификације. Кроз ИПА 2012 пројекат „Јачање капацитета за заштиту природе и мониторинг животне средине“ ова неусаглашеност је превазиђена инсталирањем нове опреме.

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Обуке за рад на новој опреми која је инсталирана у склопу текућег ИПА 2012 пројекта у 2015. години;
- Потпуно спровођење Директиве 2009/90/ЕС очекује се до краја 2017. године.

Директива 2008/56/ЕС Европског парламента и Савета од 17. јуна 2008. године о успостављању оквира за деловање заједнице у области поморске политике животне средине - EU MS FD

Србија ће имплементирати EU MS FD кроз спровођење Оквирне директиве о водама и међународну сарадњу у сливу реке Дунав (ICPDR).

Директива 2007/60/ЕС Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. године о процени и управљању ризицима од поплава - EU FD

Прва прелиминарна процена ризика од поплава извршена је 2012. године, али је обухватала само речне поплаве. Нису вршене процене утицаја климатских промена. Дефинисано је 99 значајно поплавних подручја (ЗПП). Припрема карата угрожености и карата ризика од поплава је у току. На карти је већ приказано 27 од 99 значајно поплавних подручја. У току је почетна фаза припреме Нацрта плана за управљање ризицима од поплава. Циљеви и мере у односу на ову директиву су наведени у нацрту Стратегије за управљање водама.

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Израда Каталога мера у 2016. години;
- Нацрт првог плана за управљање ризицима од поплава за територију РС биће припремљен до 2017. године коришћењем доступних карата (које су припремљене током прве фазе за 27 значајно поплавних подручја);
- Други циклус прелиминарне процене ризика од поплава (2018) ће обухватати све релевантне типове поплава и процену климатских промена, имајући у виду и поплаве 2014. године.

У периоду 2018 – 2020 планирано је:

- Ревизија карата припремљених током прве фазе и израда нових карата угрожености и карата ризика од поплава за преостала значајна поплавна подручја биће завршени до краја 2019. године. **У случају да пројекат ИПА 2014-2020 не буде одобрен, мораће се тражити нови извори финансирања;**
- Прикупљање и анализа других података, укључујући информације о економској вредности, неопходне за други круг планирања.
- План управљања ризицима од поплава у складу са Директивом о поплавама биће припремљен 2020. године.

У периоду од 2021 планирано је:

- Усвајање Плана управљања ризицима од поплава у складу са Директивом о поплавама 2021. године.

Директива 98/83/ЕС о квалитету воде намењене људској употреби – ЕУ Директива о води за пиће

Квалитет воде за пиће прати се у системима за водоснабдевање различитих величина, али ово праћење није редовно на малим системима за водоснабдевање (сеоски системи за водоснабдевање). Мониторинг обављају овлашћене лабораторије. Анализе из 2009 – 2013 године (урађене у складу са постојећим законима) показују да само око 50% општинских система за водоснабдевање обезбеђују воду одговарајућег физичко-хемијског и микробиолошког квалитета. Неопходна је реконструкција постојећих система за водоснабдевање како би се рефлектовао велики заостатак у одржавању настао током година. Највеће ограничење у имплементацији ЕУ Директиве о води за пиће је лоше стање инфраструктуре, као последица једнако лоших финансијских услова јавних комуналних предузећа, недовољног финансирања од стране јединица локалне самоуправе, државног буџета и других извора.

План преношења

У периоду 2016 – краја 2018. планирано је:

-Усвајање Правилника о здравственој исправности воде за пиће, који ће обухватити одредбе које пружају могућност одступања у имплементацији вредности параметара које се односе здравствену безбедност воде за пиће (нпр. арсен у води за пиће);

-Развој Специфичног плана спровођења Директиве о води за пиће којим се дефинишу трошкови спровођења, распоред и кораци ка потпуној имплементацији (планирани за 2016-2017, уз подршку пројекта ИПА 2013);

Успостављање система мониторинга у 2017. години.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

-Реформа јавних комуналних предузећа завршена до краја 2020. године;

-Унапређење система за наплату трошкова постепеним повећањем цене воде за пиће у складу са принципом приступачности до краја 2020. године.

У периоду од 2021. планирано је:

Успостављање ефикасног општинског система за водоснабдевање кроз спровођење програма за развој инфраструктуре. Капиталне инвестиционе потребе процењене су између 1.3 милијарди € (NEAS) и 2 милијарде € (према Нацрту стратегије за управљање водом). Потпуно спровођење планирано је за 2034. годину.

Директива 2006/7/ЕС о управљању квалитетом воде за купање – ЕУ Директива о води за купање

Мониторинг воде за купање обавља се локално на језерима и рекама током летње сезоне купања. Микробиолошке и хемијске супстанце испитују се сваких 15 дана током сезоне купања. Мониторинг обављају овлашћене лабораторије.

План спровођења

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

-Прва процена током сезоне купања у 2017. години.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Комплетна класификација воде за купање до краја четврте сезоне купања (2020. година).

Директива Савета 91/676/ЕЕС од 12. децембра 1991. године о заштити вода од загађења узрокованог нитратима из пољопривредних извора измењена и допуњена Уредбама (ЕС) 1882/2003 и (ЕС) 1137/2008 – ЕУ ND

Развој методологије за одређивање рањивих подручја на нитрате и идентификацију пољопривредног земљишта са значајним доприносом у загађивању нитратима, раздвајање ових подручја и каталог најбољих пракси за контролу загађења нитратима у пољопривреди је у току уз подршку пројекта финансираног од стране Шведске агенције за међународну развојну помоћ - SIDA. Правила добре пољопривредне праксе су у процесу ажурирања. Недостаје мрежа мониторинга за детаљну анализу притиска и утицаја загађивања азотом из пољопривреде и трофичког статуса површинских вода. Само мали проценат аквифера под мониторингом показује концентрацију нитрата већу од 40 до 50 mg/l (подаци из Нацрта плана за заштиту вода).

Процена потпуне усаглашености може се извршити само на основу података о квалитету воде и података из пољопривреде и након одређивања рањивих подручја и доношења акционих програма. У току су активности на припреми предлога за

одређивање рањивих подручја, у којем ће такође бити размотрена могућност проглашавања читаве територије РС као рањивим подручјем. Трошкови зависе од коначне одлуке, као и даље процене неопходних корака.

План спровођења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Процена информација мониторинга и идентификација рањивих подручја током 2016. године;
- Одређивање рањивих подручја на нитрате (NVZ) планирано је до краја 2018. године;
- Процена програма за праћење према потребама за праћење рањивих подручја на нитрате до краја 2018. године;
- Усвајање Правила добре пољопривредне праксе (GAP) планирано је до краја 2018. године.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Успостављање инвентара фарми и пољопривредног земљишта у рањивим подручјима до 2020. године;
- Припрема плана за ширење мониторинг мреже на водна тела површинских и подземних вода у оквиру рањивих подручја на нитрате, уколико је потребно, до краја 2019. године;
- Успостављање система за извештавање у складу са захтевима Нитратне директиве до краја 2020. године.
- Развој Акционог програма за спровођење мера заштите рањивих на нитрате планиран је за 2020. годину
- Развој пољопривредних стручних служби на локалном нивоу у рањивим подручјима на нитрате, уколико је потребно, и интензивирани обука фармера у циљу ефикасног спровођења Правила добре пољопривредне праксе у рањивим подручјима на нитрате, планирано је до краја 2020. године.

У периоду од 2021. планирано је:

Развој инфраструктуре ради усклађивања са захтевима Директиве (процењена потреба је 0.9 милијарди евра као капитална инвестиција за заштиту вода од загађења из пољопривредних извора, NEAS, 2011).

Директива Савета 91/271/ЕЕС од 21. маја 1991. године о третману комуналних отпадних вода, измењена и допуњена Директивом Комисије 98/15/ЕС, Уредбом 1882/2003 и Уредбом 1137/2008, Имплементационом одлуком комисије која се односи на формат за извештавање о националним програмима за имплементацију Директиве Савета 91/271/ЕЕС – EU UWWTD (саопштено под бројем документа С (2014) 4208, (2014/431/EU)).

Тренутни статус у вези са техничким (системи за скупљање, генерисана оптерећења, капацитет и ефикасност третмана, емисија, утицај на воде, итд.) и финансијским мерама, представљен је у Нацрту стратешких докумената о управљању водама. Прелиминарна идентификација агломерација завршена је и представљена у нацрту Плана заштите вода од загађивања. Дефинисано је 388 агломерација, од који је 315 веће од 2000 ЕС (еквивалентних становника), 73 мање од 2000 ЕС са канализационим системима, уз више од 4100 сеоских заједница са популацијом мањом од 2000 становника. Просечна стопа прикључака у насељима већим од 2000 ЕС је 54%. Број постојећих постројења за третман отпадних вода је око 44, од који је 32 у функцији, а

само 8 ради у складу са очекиваним критеријумима. Мање од 8% становништва добија адекватан третман.

Предвиђено је да ће активности спровођења бити подржане од стране пројекта ИПА 2016 (2017-2018).

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Оцена постојећих података како би се дефинисао приступ, за одређивање осетљивих подручја;
- Успостављање правне основе за одређивање осетљивих подручја и одређивање осетљивих подручја;
- Развој и усвајање Специфичног плана имплементације за Директиву о пречишћавању комуналних отпадних вода којим ће се одредити трошкови спровођења, динамика и кораци ка пуној имплементацији;
- Успостављање правног основа за реформисање јавних комуналних предузећа за пружање водних услуга.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Реформа јавних комуналних предузећа за пружање водних услуга до краја 2020. године;
- Унапређење тренутне процедуре за добијање дозвола и лиценци за скупљање и третман отпадних вода;
- Јачање административних и имплементационих капацитета на националном, регионалном и локалном нивоу;
- Развој и успостављање система за извештавање и база података за праћење испуштања отпадних вода и одлагање муља на основу техничких спецификација у оквиру Водопривредног информационог система за Европу (WISE);
- Успостављање система за примену Одлуке Комисије (2014/431/EU).

У периоду од 2021. планирано је:

Развој инфраструктуре потребне за спровођење захтева директиве. Спровођење је подељено на периоде спровођења од 2015. до 2020. године и на још 3 периода (7 година) од 2021. до 2041. године. Приоритизација развоја инфраструктуре заснована је на захтевима Директиве за пречишћавање комуналних отпадних вода и на специфичном оптерећењу реципијента и величини агломерације. Приоритет у агломерацијама дат је новим постројењима за пречишћавање отпадних вода уколико је стопа прикључености већа од 60%. Ако је стопа прикључености мања од 60%, приоритет се даје системима за сакупљање отпадних вода. Капиталне потребне инвестиције процењене су на 3.3 милијарде евра (NEAS, 2011) и на 4.9 милијарди евра (и Нацрт стратегије управљања водама).

За спровођење ове директиве, биће потребан прелазни период.

Уколико ИПА 2015 не буде одобрен, мораће се тражити нови извори финансирања. У складу са тим и рокови за наведене активности морају бити ажурирани.

Тренутне институционалне одговорности (сажете информације које се односе на институционални распоред за сектор):

Директива		Национални ниво	Регионални ниво	Локални ниво
EU WFD	Политика и спровођење	Одговорно тело: Министарство		

Директива		Национални ниво	Регионални ниво	Локални ниво
		пољопривреде и заштите животне средине (МПЗЖС) – Републичка дирекција за воде		
		Друга одговорна министарства: МПЗЖС, Сектор за заштиту животне средине, Министарство здравља, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Министарство рударства и енергетике	Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство (ПСПВШ), Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине (ПСУГЗЖС)	
	Управљање речним сливом	(МПЗЖС) – Републичка дирекција за воде	ЈВП Србијаводе, Воде Војводине (у току су измене и допуне Закона о водама у 2016. години)	
	Мониторинг	Републички Хидрометеоролошки завод Србије – РХМЗ (количина вода) и Агенција за заштиту животне средине Републике Србије (квалитет вода)		
	Извршење	МПЗЖС, Републичка дирекција за воде – Одељење водне инспекције Сектор инспекције за заштиту животне средине Санитарна инспекција	МПЗЖС Републичка дирекција за воде – Одељење водне инспекције Сектор инспекције за заштиту животне средине Санитарна инспекција – пренете надлежности	
EU FD	Политика и спровођење (Прелиминарна процена	Одговорно тело (МПЗЖС)– Републичка дирекција за воде		

Директива		Национални ниво	Регионални ниво	Локални ниво
	ризика од поплава и План управљања ризицима од поплава за Р. Србију)			
		Остала одговорна министарства: Министарство унутрашњих послова – Сектор за ванредне ситуације, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Министарство рударства и енергетике.	Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине	
	Прелиминарна процена ризика од поплава	(МПЗЖС) – Републичка дирекција за воде		
	Карте угрожености и карте ризика од поплава и План управљања ризицима од поплава за Директиву о водама		ЈВП Србијаводе, Воде Војводине (у току су измене и допуне Закона о водама у 2016. години)	Јединице локалне самоуправе за воде другог реда
	Планови управљања ризицима од поплава за Р. Србију	(МПЗЖС) – Републичка дирекција за воде	ЈВП Србијаводе, Воде Војводине (у току су измене и допуне Закона о водама у 2016. години)	Јединице локалне самоуправе
	Мониторинг	РХМЗ		
	Извршење	МПЗЖС Републичка дирекција за воде – Одељење водне инспекције	МПЗЖС Републичка дирекција за воде – Одељење водне инспекције – пренете надлежности	

Директива		Национални ниво	Регионални ниво	Локални ниво
EU MS FD	Политика и спровођење	Одговорно тело (МПЗЖС) – Републичка дирекција за воде		
EU Drinking Water & Bathing Water Directive	Политика и спровођење	Министарство здравља (МПЗЖС) – Републичка Дирекција за воде		Комунална Предузећа Локалне власти
	Мониторинг	Три регионална Завода за јавно здравље		20 локалних Завода за јавно здравље
	Извршење	Санитарна инспекција	Санитарна инспекција пренете надлежности	
EU ND	Политика и спровођење	Одговорно тело (МПЗЖС)– Републичка дирекција за воде, Управа за пољопривредно земљиште, Управа за аграрна плаћања	Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, ЈВП Србијаводе, Воде Војводине (у току су измене и допуне Закона о водама у 2016. години)	Пољопривредне стручне службе (саветаодне и професионалне)
	Мониторинг	СЕПА и РХМЗ		
	Извршење	Инспекторати за Пољопривредно земљиште, Сточарство и Фитосанитарна инспекција	Инспекторати за Воду, Пољопривредно земљиште, Сточарство и Фитосанитарна инспекција пренете надлежности	
EU UWWTD	Политика и спровођење	Одговорно тело (МПЗЖС) – Републичка дирекција за воде и Друго одговорно министарство Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	ПСПВШ, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине	Општине, јавна комунална предузећа – водопривредна предузећа

Директива		Национални ниво	Регионални ниво	Локални ниво
	Мониторинг	Агенција за заштиту животне средине Републике Србије (квалитет вода)	Јавна водопривредна предузећа	ЈКП и инсталације биоразградиве индустрије
	Извршење	МПЗЖС Републичка дирекција за воде – Одељење водне инспекције Сектор инспекције за заштиту животне средине Инспекторат за животну средину	(МПЗЖС) – Републичка дирекција за воде Сектор инспекције за заштиту животне средине Инспекторат за животну средину - пренете надлежности	Комунална полиција
EU EQSD	Политика и спровођење	Одговорно тело (МПЗЖС) – Сектор за заштиту животне средине	Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине	
	Мониторинг	СЕПА		
	Извршење	(МПЗЖС)–Републичка дирекција за воде (Стандарди квалитета животне средине) и Сектор инспекције за заштиту животне средине (граничне вредности емисије)	(МПЗЖС) – Републичка дирекција за воде Сектор инспекције за заштиту животне средине - пренете надлежности	
EU GWD	Политика и спровођење	Одговорно тело (МПЗЖС) – Сектор за заштиту животне средине	ЈВП Србија воде, Воде Војводине (у току су измене и допуне Закона о водама у 2016. години)	
	Мониторинг	СЕПА и РХМЗ	Инспекторат за воду Сектор инспекције за заштиту животне средине – пренете надлежности	
	Извршење	(МПЗЖС) – Републичка дирекција за воде (Стандарди		

Директива		Национални ниво	Регионални ниво	Локални ниво
		квалитета животне средине) и Сектор инспекције за заштиту животне средине (граничне вредности емисије)		

2.27.9 Заштита природе

1. Стратешки оквир

- Национални програм заштите животне средине, поглавље о заштити природе и биодиверзитета (усвојен 2010. године);
- Акциони план за спровођење НПЗЖС за период 2015 – 2019. је у фази израде;
- Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара, Поглавље 7; - Заштићена подручја, биодиверзитет, геодиверзитет и предеони диверзитет;
- Стратегија биолошке разноврсности РС за период 2011 – 2018. године;
- Стратегија развоја шумарства РС (усвојена 2006. године);
- Национална стратегија апроксимације у области заштите животне средине за сектор заштите природе.

2. Преношење

Директива о стаништима: Директива 92/43/ЕЕЗ, измењена и допуњена Директивом 97/62/ЕК, 2006/105/ЕК и Уредбом (ЕК) 1882/2003

Статус преношења

Директива је делимично транспонована у национално законодавство. Након додатне анализе која је уследила након билатералног скрининга за потребе израде „Прогрес мониторинг” извештаја, закључено је да се члан 8. неће моћи примењивати у РС пре датума приступања ЕУ. Концепт еколошке мреже у РС је хармонизиран са Натура 2000 и обухвата ширу листу врста и станишта односно еколошки значајних подручја од међународног и националног значаја. Начин финансирања мера заштите еколошке мреже у целини примењује се у складу са Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС“, бр. 102/2010), имајући у виду и преузимање обавезе из параграфа 6, Члана 8, Директиве о стаништима ЕУ. Преостале одредбе су у потпуности пренесене у национално законодавство.

- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС“, 36/09, 88/10, 91/10,14/16) и пратећа подзаконска акта⁶⁷

⁶⁷ Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС“, 102/2010)

Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, 5/2010 и 47/11)

Правилник о типовима станишта, критеријумима за избор врста, осетљивих, угрожених, ретких станишта и приоритети за заштиту типова станишта („Сл. гласник РС“, 35/2010)

Правилник о компензацијским мерама („Сл. гласник РС“, 20/2010)

Правилник о специјалним техничко-технолошким решењима која омогућавају несметану и сигурну комуникацију дивљих животиња („Сл. гласник РС“, 72/2010)

Правилник о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву („Сл. гласник РС“, 86/2011)

Посебне уредбе о заштити појединачних заштићених подручја које улазе у обухват еколошке мреже

Правилник о проглашавању ловостајем заштићених врста дивљачи („Сл. гласник РС“, 9/2012 и 97/2013).

- Закон о дивљачи и ловству („Сл. гласник РС“, 18/2010) и пратећа подзаконска акта⁶⁸
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибље фауне („Сл. гласник РС“, 36/9 и 32/13)⁶⁹
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, 135/2004, 36/2009)
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, 135/04, 88/10)

План преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Уредба о оцени прихваљивости која регулише поступак оцене прихватљивости (I квартал 2017);
- Изменама и допунама Уредбе о еколошкој мрежи унапредиће се дефинисање обавеза које произилазе из европске Директиве о стаништима у погледу концепта еколошке мреже (I квартал 2017);
- Усвајање новог Закона о заштити природе, предвиђено је за четврти квартал 2018.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Усвајање Измена и допуна Закона о заштити природе, чл. 8, 17. и 23. Директива о стаништима ће бити у потпуности пренета до 2020. године (финансирање и извештавање).

Директива о птицама: Директива 2009/147/ЕК

Статус преношења

Законом о изменама и допунама Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 14/16), прецизније су транспоноване одредбе 4.1, 4.2 и 5 Директиве, а до потпуне хармонизације потребно је у потпуности транспоновати још одредбе 3.2 и 7 Директиве. Такође, на основу извршене анализе кроз пројекат „Праћење транспозиције и имплементације прописа ЕУ у области заштите животне средине“, утврђено је да ће одредбе 1.1, 4.3, 6.3 и 7.3 бити у потпуности транспоноване до 2020. године, односно даном приступања Европској унији.

Усвојен је Правилник о измени и допуни Правилника о проглашавању ловостајем заштићених врста дивљачи, а измена Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива је у финалној фази.

Уредбе о промету дивљим биљним и животињским врстама - CITES: Уредбе 338/97, 865/2006, 791/2012, 792/2012 и њихове измене и допуне

Статус усаглашености

Законодавна усаглашеност националног оквира са уредбама о промету дивљим биљним и животињским врстама је делимична.

План усаглашавања

Краткорочни приоритети (2016– 2018.)

⁶⁸ Правилник о проглашавању ловостајем заштићених врста дивљачи („Службени гласник РС“, 9/2012 и 97/2013).

⁶⁹ Уредба о мерама заштите рибљег фонда („Службени гласник РС“, 104/9 и 49/10).

Ревизија постојећих и усвајање нових подзаконских аката у области заштите природе у циљу усаглашавања националне регулативе са прописима ЕУ којим се спроводи *CITES* и регулише промет дивљих врста.

Средњорочни приоритети (2018 – 2020.)

Доношење посебног закона о прекограничном промету и трговини дивљим врстама којим ће се одређене одредбе *CITES* конвенције и ЕУ прописа о промету дивљим врстама, дефинисати на нивоу закона и тако обезбедити ефикаснија решења за спровођење одредаба овог међународног уговора и ЕУ прописа.

Директива о зоолошким вртовима: Директива 1999/22 /ЕК

Статус преношења

Одредбе Директиве Савета 1999/22/ЕК која се односи на држање дивљих животиња у зоолошким вртовима делимично су транспоноване у национално законодавство.

План преношења

Краткорочни приоритети (2016– 2018.)

Ревизија и измене постојећих националних прописа у области заштите природе како би се осигурало да су одредбе којима се уређује држање животиња у зоолошким вртовима, *CITES* и промет дивљим врстама уопште, усклађене са одредбама Директиве ЕУ о зоолошким вртовима.

Нагоја Протокол: Уредба 511/2014

Статус усаглашености

Национални прописи нису усаглашени са одредбама Уредбе 511/2014.

План усаглашености

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Закон о потврђивању Протокола из Нагоје о приступу генетским ресурсима и праведној и равноправној подели користи које проистичу из коришћења тих ресурса у Унији биће усвојен у I кварталу 2017. г. Одредбе Уредбе (ЕУ) број 511/2014 Европског парламента и Савета о мерама за усаглашавање корисника са одредбама Протокола из Нагоје о приступу генетским ресурсима и праведној и равноправној подели користи које проистичу из коришћења тих ресурса у Унији биће имплементирани до 2018. године.

Замке за животиње: Уредба 3254/91 којом се забрањује коришћење замки за животиње

Статус усаглашености

Усаглашавање националног оквира са одредбама ове Уредбе о замкама за животиње ЕЕЗ 3254/91 и ЕК 35/97 је делимично.

План усаглашавања:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Ревизија и измене постојећих националних прописа у области заштите природе како би се осигурало да су одредбе којима се уређује забрана замки за животиње усаглашене са захтевима ЕУ (2018).

Промет производима од фоке: Уредба 1007/2009

Статус усаглашености

Усаглашавање националног оквира са одредбама Уредбе о производима од фоке (737/2010/ЕК) је делимична.

План усаглашавања

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Ревизија и измене постојећих националних прописа у области заштите природе како би се осигурало да су одредбе којима се уређује трговина младунцима и производима од фоке усаглашене са релевантним прописима ЕУ (2018).

Статус преношења

Одредбе Директиве (83/129/ЕЕЗ) су делимично пренете у национални оквир.

План преношења

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Ревизија и измене постојећих националних прописа у области заштите природе како би се осигурало да су одредбе којима се уређује трговина производима од младунаца фока пренете у целини релевантним прописима ЕУ. (2018.)

Уредба о дрвној грађи: Уредба 995/2010 (EUTR)

Статус усаглашености

Одредбе Уредбе EUTR (995/2010) делимично су уграђене у националне прописе: Законом о шумарству („Сл. гласник РС“, 30/2010, 88/2011), Законом о трговини („Сл. гласник РС“ 53/2010 и 10/2013), Законом о спољној трговини („Сл. гласник РС“ 36/2009, 36/2011 и 88/2011), Законом о царини („Сл. гласник РС“, 62/2006 и 63/2006) и Законом о царинским тарифама („Сл. гласник РС“, 62/2005, 61/2007 и 5/2009).

План преношења

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Предвиђена је ревизија актуелних прописа о заштити природе и других аката (шумарство, дрвна индустрија, трговина и царина) како би се осигурала усаглашеност са Уредбом о дрвној грађи (2018).

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Доношење посебних секторских закона који ће се усредсредити на детаљније спровођење EUTR, који ће такође обезбедити ефикасна решења за спровођење ових одредби и одредби казнене политике (2020).

FLEGT: Уредба 2173/2005 измењена и допуњена Уредбом 657/2014 и Уредбом Комисије 1024/2008

Статус преношења

Одредбе Уредбе FLEGT (2173/2005) делимично су уграђене у националне прописе: Закон о шумарству („Сл. гласник РС“, 30/2010, 88/2011), Закон о трговини („Сл. гласник РС“, 53/2010 и 10/2013), Закон о спољној трговини („Сл. гласник РС“ 36/2009,

36/2011 и 88/2011), Закон о царини („Сл. гласник РС“ 62/2006 и 63/2006), Закон о царинским тарифама („Сл. гласник РС“ 62/2005, 61/2007 и 5/2009).

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Предвиђена је ревизија актуелних прописа о заштити природе и других аката (шумарство, дрвна индустрија, трговина и царина) како би се осигурала усаглашеност са Уредбом FLEGT (2018).

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Доношење посебних секторских закона који ће се усредсредити на детаљније спровођење FLEGT, који ће такође обезбедити ефикасна решења за спровођење ових одредби и одредби казнене политике (2020).

3. Спровођење и институционалне надлежности

Директива о стаништима: Директива 92/43/ЕЕЗ, измењена и допуњена Директивом 97/62/ЕК, 2006/105/ЕК и Уредбом (ЕК) 1882/2003

Структуре за спровођење Директиве о стаништима успостављене су на националном, покрајинском и локалном нивоу. Органи надлежни за спровођење Директиве о стаништима су:

На националном нивоу: МПЗЖС, Агенција за заштиту животне средине, РГЗ, Завод за заштиту природе РС;

На регионалном нивоу: Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Покрајински завод за заштиту природе;

На локалном нивоу: градови и општине.

Управљачи заштићених подручја могу да буду: јавна предузећа на свим нивоима (национални, регионални и локални), стручне организације, установе, организације цивилног друштва.

Систем заштите и очувања станишта, биљних и животињских врста од значаја за заједницу, успостављен је националним законодавством и скоро у потпуности у складу са члановима 1, 2, 6, 9, 12, 13, 14, 15, 16 и 22. Директиве о стаништима и као такав се примењује кроз мере заштите, одрживог коришћења, мониторинга и надзора. Анекси II и V Директиве нису у потпуности спроведени и односе се на врсте које се контролисано користе у складу са мерама заштите и управљања у области ловства и рибарства.

Нацрти Акционих планова су припремљени за очување крупних карнивора у складу са европском Директивом о стаништима и Бернском конвенцијом за мрког медведа (*Ursus arctos*), вука (*Canis lupus*) и риса (*Lynx lynx*) ради очувања популација ових врста и њихових станишта.

Уредба о еколошкој мрежи утврђује еколошку мрежу РС укључујући еколошки значајна подручја од међународног значаја (Емералд и Натура 20000) и националног значаја. На основу ове уредбе се спроводе мере управљања и заштите еколошки значајних подручја.

Идући у сусрет даљој идентификацији еколошки значајних подручја припремљен је предлог листе референтних врста са Анекса II Директиве о стаништима ради очувања врста и њихових станишта.

Идентификација и успостављање европске еколошке мреже Natura 2000 у складу са чланом 4. Директиве о стаништима је у току. Подручја ће бити у потпуности идентификована до датума приступања, када ће бити потенцијална рSCIs и SPAs званично номинована.

Оцена прихватљивости у складу са чланом 6. Директиве о стаништима спроводи се⁷⁰ у складу са условима Завода за заштиту природе Србије и Покрајинског завода за заштиту природе. Извештај о оцени прихватљивости је део извештаја о стратешкој процени утицаја и елабората о процени утицаја на животну средину. Припремљен је нацрт Уредбе о оцени прихватљивости.⁷¹ Усвајањем Уредбе о оцени прихватљивости биће обезбеђено потпуно спровођење члана 6. европске Директиве о стаништима.

Законом о заштити природе и Правилником о компензаторним мерама и њиховим спровођењем обезбеђена је спровођење члана 6, став 4. Директиве о стаништима на основу кога ће се Европска комисија обавештавати о компензаторним мерама у вези са еколошки значајним подручјима Natura 2000.

Систем овлашћења за било какво одступање (дерогацију) се примењује у Србији на основу Закона о заштити природе, које је усаглашено са чланом 16. Директиве о стаништима за врсте из Анекса II, IV, V и VI Директиве о стаништима. Ако се утврди да је због коришћења заштићена дивља врста угрожена, министар може забранити или ограничити коришћење те врсте, претходно добијајући мишљење Завода.

Министарство издаје дозволу за научно-истраживачке и образовне сврхе ради истраживања строго заштићених и заштићених дивљих врста, уз претходно мишљење Завода, а за изношење дивљих врста и/или њихових делова и деривата у научно-истраживачке сврхе врши се на основу дозволе коју издаје Министарство⁷².

За типове станишта наведене у Анексу I Директиве о стаништима, одобрење за одступање (дерогацију) је омогућено применом члана 9, 10. и 12. Закона о заштити природе и Правилником о компензаторним мерама.

У циљу достизања пуне усаглашености са Директивом о стаништима реализовани су следећи пројекти усмерени на управљање еколошки значајним подручјима Natura 2000 и на јачање административних капацитета за успостављање мреже Natura 2000:

ЕУ CARDS пројекат за ЈИ Европу „Развој Emerald мреже у РС 2005 – 2008“ (Пилот пројекат је усмерен на управљање еколошки значајним подручјима Natura 2000 и на јачање административних капацитета за успостављање мреже Natura 2000). Уз подршку пројекта је између осталог идентификовано 69 типова станишта из Анекса I, као и 143 врсте из Анекса II Директиве о стаништима.

Пројекат ЕУ „ИПА 2007 – Јачање капацитета за заштићена подручја у Србији“ (твининг пројекат SR 2007/IB/EN-02). Реализоване су следеће активности: израђена су два пилот плана управљања еколошки значајним подручјима Natura 2000, израђена је прелиминарна листа специјалних резервата природе на основу мерила за подручја од значаја за птице и основана је организациона јединица за Natura 2000 у оквиру министарства надлежног за заштиту животне средине.

„Инвентар мочварних подручја у Србији“ – пројектом су идентификована сва мочварна подручја у Србији, укључујући и потенцијална станишта за сврставање у Рамсарска подручја, као и значајна мочварна подручја на националном и регионалном нивоу.

⁷⁰ На основу процедура из Закона о стратешкој процени утицаја и Закона о процени утицаја на животну средину.

⁷¹ Нацрт ове уредбе обезбеђује: детаљнију дефиницију процедуре оцено прихватљивости у оквиру поступка стратешке процене утицаја и процене утицаја на животну средину; садржај студије, рокове и начин спровођења процедуре оцено прихватљивости, компензаторне мере и преовладавајући јавни интерес; процедуре учешћа јавности. У исто време, дефинисани су поступци јавних расправа у скрининг фази стратешке процене утицаја и процене утицаја на животну средину.

⁷² (Члан 79) Законом о заштити природе је забрањена употреба одређених средстава за хватање и убијање дивљих животиња, које угрожавају или која ометају њихове популације и/или станишта, утичу на њихово благостање, и могу изазвати њихов локални нестанак.

Пилот пројекат – мапирање шумских станишта у Војводини (ГИС формат) у складу са EUNIS класификацијом типова станишта.

IGIS пројекат (IGIS Project – Infoterra Geo-Information Solution 2011-2013).

Пројектом је извршено мапирање станишта према Анексу I EUNIS за класификацију уз Директиву о стаништима. Такође, пројекат је усмерен на развој капацитета за сакупљање података коришћењем савремених технологија као и обраду и ширење просторних података.

Реализован је пројекат „Биљке Србије наведене у европским и међународним инструментима програмске политике“ марта 2015, у оквиру регионалне „Међународне сарадње за одрживо очување природе – изабране државе Балкана на њиховом путу ка Европи“. Припремљена је листа о познатим биљним врстама такође од међународног значаја које расту у Србији, (нагласак је на врстама из Директиве о стаништима, Бернске конвенције (20 врста), CITES, Уредбе ЕУ о заштити дивљих врста биљака и животиња и о промету тим врстама). Резултати пројекта су веома важни за будуће активности у вези са идентификацијом Natura 2000 подручја.

Уз подршку УНДП пројекта урађен је нацрт плана имплементације Директиве о стаништима и Директиве о птицама који ће се реализовати кроз годишње планове за имплементацију.

План спровођења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Реализација пројекта „Успостављање еколошке мреже у РС, идентификација и мапирање типова станишта у Србији – сакупљање и процена постојећих података, истраживање и успостављање ГИС“ (2015-2020). Пројекат је између осталог усмерен на утврђивање критеријума за избор Natura 2000 подручја (специјалних резервата природе и подручја од значаја за заједницу).⁷³

-Пројекат ЕУ ИПА 2012 – „Изградња капацитета за спровођење стандарда правних тековина ЕУ у области заштите природе – одређивање подручја Natura 2000 укључујући и опрему и компјутерски програм за Србију (2015-2017)“⁷⁴. Пројекат је између осталог усмерен на идентификацију потенцијалних подручја Natura 2000 у складу са захтевима директива о стаништима и птицама, израду основних смерница за управљање потенцијалним Natura 2000 подручјима у оквиру еколошке мреже у РС, као и на јачање јавне свести о Natura 2000.

-Пројекат „Израда црвене листе врста биљака, животиња и гљива у РС“ (2015-2017) обезбеђује подршку МПЗЖС у погледу додатних истраживања на терену, сакупљању и дигитализацији литературних података о распореду и обилности врста, као и обради и процени угрожености врста по таксонима.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

⁷³ Пројекат пружа подршку МПЗЖС у следећим активностима: припрема приручника за идентификацију типова станишта, станишта и врста, мапирање типова станишта за идентификацију подручја од значаја за заједницу, идентификација критеријума за избор еколошки значајних подручја и еколошких коридора.

⁷⁴ ЕУ ИПА 2012 је кофинансирана из буџета Републике Србије. Пројекат пружа подршку МПЗЖС у оквиру теренских истраживања на три пилот подручја за мапирање типова станишта, одређивање подручја и идентификација референтних врста, израда улутстава за спровођење оцене прикладности на националном, регионалном и локалном нивоу; унапређење комуникације међу свим релевантним органима у сектору.

⁷⁴ Чл. 48, 74. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 91/10), Закон о дивљачи и ловству.

-Пројекат „Успостављање еколошке мреже у РС, идентификација и мапирање типова станишта у Србији – сакупљање и процена постојећих података, истраживање и успостављање ГИС“ (2015-2020) Планиран је наставак реализације пројектних активности првенствено у погледу сакупљања и процене научних података и њиховог интегрисања у информациони систем Завода за заштиту природе Србије, као дела еколошке мреже РС. Припрема прелиминарне листе за именовање подручја од посебног значаја за заједницу (по стандардној форми и картографским инпутима), утврђивање методологије и приручника за мониторинг одређених типова станишта и врста.

-Пројекат „Израда годишњих планова за примену Специфичног плана за спровођење директива ЕУ о птицама и стаништима”, укључујући рокове, план мониторинга и финансијске потребе, који представља мапу пута до потпуног спровођења ЕУ Директиве о стаништима и ЕУ Директиве о птицама.

-Пројекат ЕУ ИПА 2016 - Натура 2000 (2018-2020) (узимајући у обзир резултате пројекта ИПА 2012, наставиће се активности на идентификацији нових подручја Натура 2000 и истраживање на терену).

Директива о птицама: Директива 2009/147/ЕК

Структуре за спровођење Директиве о птицама успостављене су на националном, покрајинском и локалном нивоу. Органи надлежни за спровођење Директиве о птицама су:

На националном нивоу: МПЗЖС, Завод за заштиту природе Републике Србије, Агенција за заштиту животне средине – надлежна за мониторинг заједно са Заводом за заштиту природе Србије, Инспекција за заштиту животне средине и Инспекција за ловство (шумарство и лов) – задужене за контролу и надзор;

На регионалном нивоу: Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Покрајински завод за заштиту природе – пружа подршку Агенцији за заштиту животне средине у пословима мониторинга.

Управљачи заштићеним подручјима: цивилни сектор (НВО које сарађују са националним заводима за заштиту природе и другим научним институцијама).

Општи систем заштите свих дивљих птица (свих дивљих врста биљака, животиња и гљива) успостављен је кроз одговарајуће прописе у области заштите природе и ловства⁷⁵. Систем у потпуности имплементира чланове 1, 5. и 6. Директиве: „Забрањена је употреба, уништавање, и предузимање других активности које могу угрозити строго заштићене биљке, животиње и гљиве и њихова станишта“.

Систем овлашћења за изузетке (одступања) је регулисан и потпуно је у складу са захтевима Директиве. Надлежни органи издају дозволе за дозвољене радње у случају оправданог јавног интереса и под условом да не постоји друго задовољавајуће решење и ако изузеће не штети опстанку популација строго заштићених дивљих врста у повољном стању очувања, односно када за дивље птице не постоји друго задовољавајуће решење у њиховом природном подручју распрострањености.

У складу са наведеним дозволе за дозвољене радње издаје Министарство по претходно прибављеном мишљењу Завода и Министарства надлежног за послове пољопривреде,

⁷⁵ Чл. 48, 74. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 91/10), Закон о дивљачи и ловству („Службени гласник РС”, бр. 18/10), Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/10 и 47/11), Правилник о проглашавању ловостајем заштићених врста дивљачи („Службени гласник РС”, бр. 9/12 97/13, 55/15, 67/15 и 75/16), Правилник о прекограничном кретању и трговини заштићеним врстама („Службени гласник РС ”, број 99/09 и 6/14).

шумарства и водопривреде. Инспекција МПЗЖС је надлежна за послове контроле и надзора.

Забрањено је коришћење средстава за хватање и убијање дивљих животиња (у складу са захтевима Директиве) и средстава која угрожавају или нарушавају популације и/или њихова станишта, утичу на њихову добробит, и која могу да доведу до локалног ишчезавања тих врста. Предвиђена је и забрана употребе средстава за хватање.

Дозвољено је да се поједина средства могу изузетно и ограничено користити у научноистраживачке сврхе, а ради спровођења програма реинтродукције, уматичења, мониторинга врста, премештања животиња, реализације програма заштите и очувања и у другим случајевима у складу са посебним законом, на основу дозволе коју издаје Министарство решењем, уз претходно прибављено мишљење других надлежних органа.

Надлежност инспекције је подељена између:

Инспекције за заштиту животне средине (15 – 11 инспектора на републичком нивоу и 4 инспектора на покрајинском нивоу) у области контроле заштићених природних добара (као што су заштићена подручја, заштићене врсте и мобилна заштићена природна добра) и Инспекције за шумарство и ловство (35 инспектора на републичком нивоу и 10 инспектора на покрајинском нивоу) који су одговорни за надзор и контролу спровођења закона и подзаконских аката у области шумарства и ловства.

Национално законодавство у области заштите природе и ловства⁷⁶ предвиђа мере које обезбеђују да лов на врсте наведене у Анексу 2 Директиве не угрожава напоре у очувању ових врста и њиховој распрострањености.

У складу са Правилником о проглашењу ловостајем заштићених врста дивљачи („Сл. гласник РС“ 9/12 97/13, 55/15, 67/15 и 75/16), предвиђено је предузимање адекватних мера у циљу заштите дивљачи⁷⁷.

Постизање оптималног броја популација врста у складу са програмом развоја ловишта прописује Министарство надлежно за ловство, узгајалишта и узгајалишта за посебне намене.

Постоји иницијатива (ОЦД, Завод за заштиту природе Србије и Покрајински завод за заштиту природе) за строгу заштиту врста *Coturnix coturnix* и *Streptopelia turtur*, две врсте које су и даље ловне. Потребно је унапредити мониторинг и планирање коришћења у овој области.

Заводи за заштиту природе као организација стручна за заштиту природе сарађује са Управом за шуме (Сектор за ловство) у изради законодавних аката у области ловства.

МПЗЖС води консултативни процес са сектором ловства како би се размотрили предлози за измене статуса заштите (строжије мере за заштиту од лова) грлица *Streptopelia turtur*, препелица *Coturnix coturnix*, сиве чапље *Ardea cinerea*, великог корморана *Phalacrocorax carbo* и јастреба *Accipiter gentilis*. Предлози организација цивилног друштва, стручних институција, Покрајинског секретаријата за заштиту природе, као и препоруке експерата ЕУ у области заштите птица налазе се у фази разматрања.

⁷⁶ Чл. 48. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 91/10), Чл. 48-51. Закона о дивљачи и ловству („Службени гласник РС”, бр. 18/10), Чл. 2. и 6. Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/10 и 47/11), Правилник о проглашавању ловостајем заштићених врста дивљачи („Службени гласник РС”, бр. 9/12 97/13, 55/15, 67/15 и 75/16).

⁷⁷ Праћење стања популација дивљачи, као и фактора њихове угрожености, Праћење и смањење негативних последица утицаја климе на дивљач и њихова станишта, Реинтродукција ових врста, односно узгој врста у условима ван природног станишта, Праћење миграторних заштићених врста дивљачи (ловостај), њихових станишта и подручја од значаја за развојни циклус врсте, Реинтродукција у акцидентним ситуацијама, Биотехничке мере, Оснивање нових локација, Подршка научноистраживачких и образовних активности.

Планирана је анализа постојећих података о стању миграторних ловних врста птица и подаци о броју ловних јединки, који ће се анализирати у наредном периоду како би се обезбедила научна основа за измене законодавства у области лова.

Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС”, бр. 5/10, 47/11), урађена је процена присуства врста птица са Анекса 1 и миграторних врста које се редовно појављују на националној територији.

Током реализације ИПА 2007 твининг пројекта Јачање административних капацитета за заштићена подручја у Србији (NATURA 2000), састављена је прелиминарна листа за Анекс 1 (88) и за миграторне врсте (46); израђена је прелиминарна листа подручја посебне заштите (SPA) на основу расположивих података и одређена су 43 подручја на основу критеријума за одређивање подручја од значаја за птице.

Ове локације испуњавају неке од критеријума за одређивање подручја посебне заштите, али услед недостатка систематског истраживања и процене није јасно да ли су сви критеријуми испуњени. Имајући у виду да се ради о пилот пројекту, листа подручја посебне заштите није завршена, тако да прелиминарна листа није званична.

Bird Life International је признао 42 подручја од значаја за птице у Србији и то: 5 подручја је признато као подручја од значаја за врсте на националном нивоу, 37 потенцијалних подручја посебне заштите је одабрано током ИПА 2007 твининг пројекта.

Национална монографија о подручјима од значаја за птице објављена је 2009. године.

Надлежни органи одговорни су за предузимање мера у складу са потребама заштите птица које се односе на одређивање заштићених подручја, укључивање подручја од значаја у еколошку мрежу, идентификацију станишта значајних за очување и спровођење идентификација станишта која су од значаја за очување, али нису део заштићених подручја или еколошке мреже као и заштита станишта птица и миграторних врста из Анекса 1 и друге активности у циљу постизања потпуне усаглашености са Директивом о птицама.

Усвојен је Правилник о изменама и допунама Правилника о проглашењу строго заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива.

Завршена је прва фаза консултација у вези са изменама у статусу заштите грлице *Streptopelia turtur*, препелице *Coturnix coturnix*, сиве чапље *Ardea cinerea*, великог корморана *Phalacrocorax carbo* и јастреба *Accipiter gentilis*.

Имплементација Директиве о птицама остварује се између осталог и кроз подршку следећих пројеката:

-Пројекат „Успостављање еколошке мреже у РС, идентификација и мапирање типова станишта у Србији – сакупљање и процена постојећих података, истраживање и успостављање ГИС“ (2015-2020);

-Пројекат ЕУ ИПА 2012 – „Изградња капацитета за спровођење стандарда правних тековина ЕУ у области заштите природе – одређивање подручја Natura 2000 укључујући и опрему и компјутерски програм за Србију (2015-2017)“.

План спровођења

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- У складу са критеријумима Директиве о птицама и *Bird Life International* критеријума наставља се идентификација еколошки значајних подручја за птице, која су саставни део Уредбе о еколошкој мрежи, а кроз пројекте који су наведени у оквиру планова спровођења Директиве о стаништима;

-наставак консултација у вези са изменама у статусу заштите грлице *Streptopelia turtur*, препелице *Coturnix coturnix*, сиве чапље *Ardea cinerea*, великог корморана *Phalacrocorax carbo* и јастреба *Accipiter gentilis*;

-разматрани су предлози за измене заштићеног статуса неких врста птица, грлице *Streptopelia turtur*, препелице *Coturnix coturnix* (то јест, строже мере за заштиту од лова), консултације се настављају.

-завршетак листе за Анекс 1 и за миграторне врсте – 2017.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Успостављање мера којима се обезбеђује адекватно одржање популација птица, било да су оне у подручју посебне заштите или изван њега (реализација планирана 2018);

- Даље и систематско спровођење специјалних мера за очување типова станишта из Анекса 1 и миграторних врста које се редовно појављују на нашој територији – (реализација планирана 2017);

-Усвајање смерница за управљање прелиминарним подручјима посебне заштите (реализација планирана 2018);

-Успостављање информационог система за извештавање према Европској комисији (реализација планирана 2019).

Уредбе о промету дивљим биљним и животињским врстама - CITES: Уредбе 338/97, 865/2006, 791/2012, 792/2012 и њихове измене и допуне

Структура за спровођење ових Уредби постоји на националном и покрајинском нивоу.

Надлежни органи за спровођење уредби су:

МПЗЖС (Група за спровођење CITES Конвенције) – надлежно је за све послове управног органа за CITES који укључују, осим издавања дозвола, израду прописа, изградњу капацитета, извештавање, координацију са другим телима о имплементацији прописа којима се уређује промет дивљим врстама;

МПЗЖС (Инспекција за заштиту животне средине) – надлежно је за контролу и надзор над законитошћу поседовања, узгоја и унутрашњег промета примерцима заштићених врста, као и за пружање подршке другим агенцијама за контролу и надзор на граници приликом контроле прекограничног кретања када је то потребно. На покрајинском нивоу, Инспекција за заштиту животне средине има надлежност само над контролом поседовања, узгоја и интерног промета;

Управа царина – надлежна је за контролу прекограничног кретања и промета примерцима заштићених врста на граници;

Управа граничне полиције – надлежна за контролу људи и возила;

МУП – надлежно за спречавање илегалних активности које представљају кривично дело у складу са Кривичним закоником, која у овом тренутку укључују: илегално прекогранично кретање и промет, кријумчарење, повређивање и убијање заштићених врста);

Завод за заштиту природе Србије и Покрајински завод за заштиту природе су две главне овлашћене научне и стручне организације, које обављају послове научног CITES органа. Осим ове две институције, консултације се врше и са Природњачким музејом у Београду, Биолошким факултетом Универзитета у Београду и Институтом за биолошка истраживања;

Група за спровођење CITES Конвенције и инспекција за заштиту животне средине МПЗЖС, у сарадњи са овлашћеним научним и стручним организацијама (нпр. Заводом за заштиту природе Србије, Природњачким музејом) пружа стручну помоћ и логистичку подршку органима за контролу и надзор на граничним прелазима.

Контрола унутрашње трговине је велики изазов за РС због великог броја субјеката који треба да буду под контролом и непропорционалног капацитета људских ресурса са неколико људи у надлежним службама за контролу и надзор.

Према важећим законима, непоштовање националних прописа који се спроводе одредбе CITES конвенције и регулише промет дивљим врстама, санкционише се као прекршај или привредни преступ, док се озбиљнији случајеви кршења санкционишу као кривична дела.

Током реализације ИПА 2014 твининг пројекта SR/12/IB/EN/01 „Јачање капацитета органа надлежних за CITES и спровођење прописа о промету дивљим врстама у Србији“ тежиште активности било је на јачању капацитета надлежних органа за контролу и надзор, развој свести и информисање о CITES и спречавању илегалне трговине представника правосуђа, тужилаца, и других тела и институција релевантних за примену CITES.

Министарство је успоставило формалну сарадњу са два зоолошка врта за хитан смештај, негу и прихватање одузетих животиња. Тренутно постоји недостатак капацитета, како у погледу инфраструктуре, тако и у смислу људских и финансијских ресурса, у вези са правилним смештајем заплених или одузетих живих примерака дивљих животиња.

План спровођења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Периодична обука за органе контроле и надзора и друге надлежне органе у циљу побољшања ефикасности у спровођењу CITES и регулативе која се односи на промет дивљим врстама (2016);
- Јачање званичне сарадње са зоолошким вртovima у земљи и иностранству за осигурање ефикасног смештаја и бриге над одузетим примерцима;
- Потписивање меморандума о разумевању између МПЗЖС и Министарства финансија – Управе царина, као и између МПЗЖС и МУП за ефикасно спровођење одговарајућег законодавства.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Утврђивање годишњег CITES програма обуке за све органе за контролу и надзор и друге надлежне органе како би се осигурало ефикасно спровођење CITES и важећег националног законодавства (2018);
 - Изградња потребне инфраструктуре за хитан смештај живих примерака дивљих животиња које су одузете или запленине;
 - Активне мере како би се осигурала шира сарадња и укључивање полиције у истраге и борбу против криминала против дивљих врста;
 - Успостављање електронског система за издавање и евиденцију дозвола и потврда.
- Предвиђене активности спроводи МПЗЖС и надлежни органи за контролу и надзор.

Директива о зоолошким вртovima: Директива 1999/22/ЕК

Структура за спровођење ове уредбе постоји на националном и покрајинском нивоу.

Надлежни органи за спровођење уредбе су:

МПЗЖС – надлежно за добробит живих животиња у заточеништву и током транспорта;

Инспекција за заштиту животне средине – надлежна за контролу над поседовањем дивљих животиња у заточеништву, укључујући и контролу услова држања;

Ветеринарска инспекција – надлежна за контролу здравља и добробити животиња.

Усвајање неопходних промена законодавства представља предуслов за потпуно спровођење одредби Директиве о зоолошким вртovima. Сходно томе, предвиђају се

измене и допуне Закона о заштити природе у краткорочном периоду. Ове измене се односе на лиценцирање зоолошких вртова, као и адекватно санкционисање за кршење прописа.

План спровођења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Изградња капацитета у органима надлежним за контролу зоолошких вртова;
- Контрола услова у свим постојећим зоолошким вртovima у земљи;
- Издавање услова у дозволама постојећим зоолошким вртovima са специфичним роковима за испуњење истих, у случајевима када зоолошки врт не испуњава у потпуности националне стандарде.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Редовна инспекција у зоолошким вртovima;
 - Затварање зоолошких вртова који не испуњавају стандарде прописане националном регулативом.
- Предвиђене активности спроводи МПЗЖС.

Нагоја протокол: Уредба 511/2014

Република Србија је потписала Протокол из Нагоје 26.09.2011. године на маргинама 66. заседања Генералне скупштине Уједињених нација.

Надлежни орган надлежан за спровођење Уредбе је спровођење МПЗЖС. Предвиђа се да потпуно спровођење буде завршено до краја 2020. године.

План спровођења

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Процес консултација и подизање свести о значају генетичких ресурса и традиционалног знања у вези са генетским ресурсима и питањима која се односе на приступ и поделу користи

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

- Усвајање Закона о измена и допуна Закона о заштити природе (2017. године) којим се успоставља систем мера усклађености, а које су обавезне за примену Нагоја протокола у ЕУ. Овим ће РС ће размотрити да ли жели да обезбеди законска решења о оснивању националног механизма за приступ генетичким ресурсима или не. Овај механизам није прописан Уредбом о приступу генетским ресурсима и праведној и равноправној подели користи које проистичу из коришћења тих ресурса у Унији, али је укључен у Нагоја протокол. У складу са циљевима садржаним у Нагоја протоколу, потребан је јасан и транспарентан правно обавезујући оквир, који ће одредити како истраживачи и компаније које користе генетске ресурсе и традиционално знање у вези са генетичким ресурсима могу да добију приступ овим ресурсима Предвиђене активности спроводи МПЗЖС.

Замке за животиње: Уредба 3254/91 којом се забрањују замке за животиње

Структура за спровођење успостављена је на националном нивоу. Органи надлежни за спровођење ове уредбе су:

Министарство финансија (Управа царина) – надлежно је за контролу прекограничног кретања и промета робом;

Управа граничне полиције – надлежна за контролу људи и возила;

Инспекција за заштиту животне средине – надлежна је за контролу одрживог коришћења и активности које угрожавају заштићене врсте;

Инспекција за шумарство и ловство – надлежна је за контролу ловних активности;

МУП – надлежно за спречавање илегалних активности које представљају кривично дело у складу са Кривичним закоником, која у овом тренутку укључују: илегално прекогранично кретање и промет, кријумчарење, повређивање и убијање заштићених врста);

План спровођења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Изградња капацитета у органима за контролу и надзор у погледу забране коришћења замки за животиње и контроле увоза крзна и коже дивљих животињских врста (2018).

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Унапређење сарадње између релевантних органа за контролу и надзор кроз програме обуке и координацију (2018).

Предвиђене активности спроводи МПЗЖС.

Трговина производима од фоке: Уредба 1007/2009

Структура за спровођење делимично је успостављена на националном нивоу. Органи надлежни за спровођење ове уредбе су:

Министарство финансија (Управа царина) – надлежно је за контролу прекограничног кретања и промета робом;

Управа граничне полиције – надлежна за контролу људи и возила;

Инспекција за заштиту животне средине на републичком и покрајинском нивоу;

МУП – надлежно за спречавање илегалних активности које представљају кривично дело у складу са Кривичним закоником, која у овом тренутку укључују: илегално прекогранично кретање и промет, кријумчарење, повређивање и убијање заштићених врста.

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Изградња капацитета у органима за контролу и надзор у погледу контроле увоза и промета производа од фоке (2018).

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Унапређење сарадње између релевантних органа за контролу и надзор кроз програме обуке и координацију (2018).

Предвиђене активности спроводи МПЗЖС.

Производи од младунаца фоке: Директива 83/129/ЕЕЗ и накнадне измене и допуне Директиве

Структура за спровођење делимично је успостављена на националном нивоу. Органи надлежни за спровођење ове уредбе су:

Министарство финансија (Управа царина) – надлежно је за контролу прекограничног кретања и промета робом;

Управа граничне полиције – надлежна за контролу људи и возила;

Инспекција за заштиту животне средине на републичком и покрајинском нивоу;

МУП – надлежно за спречавање илегалних активности које представљају кривично дело у складу са Кривичним закоником, која у овом тренутку укључују: илегално

прекогранично кретање и промет, кријумчарење, повређивање и убијање заштићених врста.

План спровођења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Изградња капацитета у органима за контролу и надзор у погледу контроле увоза и промета производима од фоке (2018).

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Унапређење сарадње између релевантних органа за контролу и надзор кроз програме обуке и координацију (2018).

Предвиђене активности спроводи МПЗЖС.

FLEGT: Уредба 2173/2005 измењена и допуњена Уредбом 657/2014 и Уредбом Комисије 1024/2008

План спровођења

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

Спровођење захтева система FLEGT укључује све релевантне органе (Министарство финансија – Сектор за царинске послове, Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције, Министарство економије – Сектор дрвне индустрије, МПЗЖС – Управа за шуме) (2018)

Идентификација надлежног органа за FLEGT са одговарајућим надлежностима и обавезама између поменутих институција.

Идентификација свих релевантних органа са надлежностима у овој области;

Утврђивање јасне расподеле надлежности у вези са имплементацијом ове Уредбе.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Дефинисање и прописивање казни за кршење одредби Уредбе, које могу да се пореде са другим прописима (нпр. CITES) на националном и ширем нивоу. Казнена политика домаћег законодавства треба да укључи заплону или одузимање пошиљки дрвне грађе, као и одлагање одузете дрвне грађе (2018).

Идентификација надлежних националних органа;

Израда специфичних одредби о физичкој провери пошиљки које су лиценциране у оквиру FLEGT система и релевантних процедура;

Номинавање стручњака који ће помагати у идентификацију врста дрвета;

Успостављање одговарајуће сарадње између инспекције и царине.

Уредба о дрвној грађи: Уредба 995/2010 (EUTR)

План спровођења

У периоду 2016 – крај 2018. планирано је:

Идентификација надлежног органа за EUTR са одговарајућим надлежностима и обавезама између поменутих институција (2018);

Идентификација свих релевантних органа са надлежностима у овој области (2018);

Утврђивање јасне расподеле надлежности у вези са имплементацијом ове уредбе (2018).

У периоду 2018 – 2020. планирано је

-Увођење система дужне пажње у дрвној индустрији, између оператера и трговаца дрвном грађом, где је то потребно (2020);

-Успостављање система инспекција код оператера (2020);

- Хармонизација актуелне казнене политике у сектору са казненом политиком из уредбе (2020);
- Увођење нових казни у складу са чланом 19. Уредбе (2020);
- Утврђивање процедура, ако је потребно, за обележавање дрвећа и дрвне грађе у транспорту;
- Успостављање система мониторинга (2020).

2.27.10 Хемикалије

1. Стратешки и институционални оквир

- Национални план за усвајање правних тековина Европске уније (2014-2018);
- Национални програм заштите животне средине (2010. – 2019);
- Национална стратегија апроксимације у области заштите животне средине за Републику Србију;
- Извештај Европске комисије о напретку Републике Србије за 2014. годину.

2.Усклађивање

Стање

Прописе ЕУ којима се уређују хемикалије и који су предмет овог документа чине уредбе, те се њихово преношење у национално законодавство не врши. Једини изузетак је Директива 2010/63/ЕУ о заштити животиња које се користе у научне сврхе.

Важни кораци су предузети да би се усагласило национално законодавство са правним тековинама ЕУ у области хемикалија. Национални прописи усклађени са прописима ЕУ донети су у циљу обезбеђивања заштите здравља људи и животне средине, али такође и ради припреме административних структура и приватног сектора за пуну примену уредби након придруживања и излазак на заједничко тржиште. У складу са принципом директне применљивости уредби, усклађивање са уредбама сматра се привременом мером.

План усклађивања:

У периоду 2016 – крај 2018. планирано је:

У погледу даљих законодавних активности ради осигурања законодавног оквира који је неопходан од дана приступања, планирају се следеће активности:

-Израда нацрта/предлога измена националног законодавства које транспонује прописе ЕУ, с обзиром да је усклађивање са одредбама ЕУ уредби привремена мера.

Ове измене су део имплементационе стратегије и пажљиво ће се припремити. Све националне одредбе настале преузимањем одредби ЕУ уредби ставиће се ван снаге. Поред тога, размотриће се сви национални захтеви који иду даље од правних тековина ЕУ, проценити њихова оправданост и усаглашеност са чл. 34-36. Уговора о оснивању ЕУ и сходно томе израдити предлог одговарајућих измена.

-Израда нацрта/предлога Закона о биоцидним производима усклађеног са Уредбом о биоцидним производима (BPR). Циљ новог Закона о биоцидним производима јесте усклађивање поступака и процедура са условима из Уредбе о биоцидним производима.

-Израда нацрта/предлога Закона о спровођењу REACH Уредбе, Закона о спровођењу CLP Уредбе, Закона о спровођењу PIC Уредбе, Закона о спровођењу BPR Уредбе и Закона о спровођењу POPs Уредбе.

Овим спроведбеним законима уредиће се питања о којима одлучује држава чланица за сваку појединачну уредбу (нпр. успостављање надлежног органа, инфо-пулт, инспекцијски надзор итд.) и тиме омогућити спровођење уредби (REACH, CLP, PIC,

BPR, POPs). Спроведбени закони ће бити усвојени и ступити на снагу пре приступања, али ће почети да се примењују на дан приступања.

Класификација, обележавање и паковање супстанци и смеша (Уредба 1272/2008)

Стање

Национално законодавство је делимично усклађено са наведеном Уредбом, нису преузете одредбе чије спровођење није могуће у земљи која није чланица ЕУ.

Усклађивање националног законодавства са Уредбом 1272/2008 је извршено на основу Закона о хемикалијама⁷⁸ („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15), док су ближи услови прописани у подзаконским актима.⁷⁹

Већина одредби Уредбе CLP и сви њени анекси унети су у национално законодавство. Постоји разлика по питању именована тела надлежних за пријем информација у вези са случајевима хитног здравственог одговора (Члан 45. Уредбе CLP). У складу са Законом о хемикалијама, министарство надлежно за животну средину доставља националном Центру за контролу тровања податке о хемикалијама и њиховим својствима, који су му на располагању. Није прописана обавеза да увозници и даљи корисници који стављају смеше у промет доставе податке Центру за контролу тровања и Центар није званично именован као тело надлежно за пријем информација од увозника и даљих корисника.⁸⁰ С тим у вези прати се развој у погледу хармонизације информација и формата података који ће се достављати Центру за контролу тровања.

План усклађивања:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

-Даље измене и допуне ради усклађивања са изменама и допунама CLP Уредбе (тренутно, национални прописи су усклађени са 1. 2. 3. АТР на Уредбу CLP). У припреми је усклађивање са 4, 5, 6. и 7. АТР и Уредбом којом се исправља Анекс VI; нацрти прописа биће припремљени до краја 2016. године; објављивање IV квартал 2016/I квартал 2017.

-Израда нацрта и усвајање Закона/акта о спровођењу Уредбе CLP којим ће се одговорити на захтеве Уредбе у смислу именована надлежног органа, органа надлежног за контролу и надзор над применом, органа одговорног за подношење предлога за хармонизовану класификацију и обележавање, као и именована органа одговорног за пријем информација о смешама које су у вези са случајевима хитног здравственог одговора, као што је предвиђено Уредбом CLP.

REACH (Уредба 1907/2006)

Стање

⁷⁸ Закон о хемикалијама, ступио је на снагу и почео да се примењује маја 2009. године.

⁷⁹ Правилником о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавање УН („Службени гласник Републике Србије“, број 64/10, 26/11 и 105/13) који је у складу са ГХС ступио је на снагу 2010. године, обавеза примене на супстанце наступила је 1. октобра 2011. године и 1. јуна 2015. године на смеше. Међутим, правилник се могао примењивати на смеше и пре наведеног датума и Правилником о Списку класификованих супстанци („Службени гласник Републике Србије“, број 48/14) који је ступио је на снагу и почео да се примењује 2010. године.

Списак класификационих супстанци објављен је и ступио на снагу 2010. године. Из процедурално административних разлога, приликом усаглашавања са 2. и 3. АТРCLP Уредбе објављен је консолидаван текст у облику новог Правилника о Списку класификованих супстанци.

⁸⁰ Закон о хемикалијама, Чл. 83, став 3.

Национално законодавство је делимично усклађено са наведеном Уредбом. Правни основ садржан је у Закону о хемикалијама⁸¹ („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15 – већ је наведен горе број из Сл. гласника за овај Закон) док су ближи услови прописани у подзаконским актима⁸².

Преузет је велики број одредби Уредбе REACH, осим оних одредби које захтевају чланство у ЕУ да би се примениле.

Како обавеза регистрације предвиђена Уредбом REACH није прописана, тако предузећа нису дужна да израде Извештај о безбедности хемикалије (CSR) и/или сценарио изложености. Међутим, Закон о хемикалијама предвиђа обавезу израде безбедносног листа (SDS) у складу са CSR и навођење сценарија изложености у Анексу безбедносног листа, ако је CSR израђен; садржај извештаја CSR прописан је у складу са одговарајућим захтевима Уредбе REACH⁸³.

Одредбе о ауторизацији нису преузете. Међутим, са циљем да индустрија у догледно време пре приступања постане свесна својих будућих обавеза у погледу супстанци које изазивају забринутост, одлуке ЕК о супстанцама које подлежу издавању одобрења преузете су у облику Листе супстанци које изазивају забринутост и Листе кандидата супстанци које изазивају забринутост.

Обавезе у вези са забранама и ограничењима су преузете у национално законодавство. Успостављен је дијалог са индустријом како би се пажљиво дефинисали рокови од када наступа обавеза примене уз вођење рачуна о ефектима које захтеви и обавезе које се намећу индустрији могу имати на њихово пословање, као и на напредак у процесу усклађивања националног законодавства са правним тековинама ЕУ. Рокови које предвиђа национално законодавство одложени у односу на рокове које предвиђа Уредба REACH (тј. REACH Анекс XVII).

План усклађивања

У периоду 2016 – крај 2018. планирано је:

Усаглашавање Листе супстанци које изазивају забринутост са Уредбом (ЕУ) број 895/2014 (у другој половини 2016)⁸⁴. Планирају се даље измене националног законодавства ради усклађивања са изменама оних делова Уредбе REACH који су преузети у национално законодавство.

Измене ће се уводити постепено. Тренутно су у припреми измене које ће осигурати усаглашавање са Уредбама (ЕУ) број 1272/2013; 301/2014; 317/2014; 2015/326; 2015/628; 2015/1494; 2016/26; 2016/217 и Уредбом (ЕУ) број, 2016/1005 до краја 2016. године.

До краја 2017. године извршиће се усаглашавање са Уредбом бр. 2016/1017, и осталим уредбама које у међувремену ступе на снагу у ЕУ.

⁸¹ Закон о хемикалијама ступио је на снагу и почео да се примењује маја 2009. године.

⁸² Правилник о начину на који се врши процена безбедности хемикалије и садржини извештаја о безбедности хемикалије („Службени гласник РС“, број 37/11), Правилник о критеријумима за идентификацију супстанце као ПБТ или вПвБ („Службени гласник РС“, број 23/10), Правилник о садржају безбедносног листа („Службени гласник РС“, број 100/11), Листа супстанци које изазивају забринутост („Службени гласник РС“, број 94/13), Правилник о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија („Службени гласник РС“ број 90/13 и 25/13) Правилник о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија („Службени гласник РС“ број 90/13 и 25/13), Правилник о методама испитивања опасних својстава хемикалија („Службени гласник РС“, број 117/13).

⁸³ Закон о хемикалијама, Чл. 24 – 26; Правилник о начину на који се врши процена безбедности хемикалије и садржини извештаја о безбедности хемикалије.

⁸⁴ Закон о хемикалијама, Чл. 43 и Чл. 27.

Израда нацрта и усвајање Закона/акта о спровођењу REACH Уредбе којим ће се усагласити са захтевима Уредбе које се односе на именовање надлежног органа, органа надлежног за процену супстанци, контролу и надзор над применом.

Уредба (ЕК) број 850/2004 о дуготрајним органским загађујућим супстанцама POPs Стање

Напомена: Уредба (ЕК) број 850/2004 о дуготрајним органским загађујућим супстанцама (POPs) је такође дата у поглављу 3, Управљање отпадом, и у поглављу 7, Хемикалије.

Успостављен је правни и институционални оквир за интегрално управљање POPs. Садашњи систем управљања POPs хемикалијама и отпадом делимично је усаглашен са системом ЕУ. Хармонизовани прописи о ПОПс на снази су од 2010. године. РС пренела је Уредбу ЕК о POPs број 850/2004 у национално законодавство са амандманима на анексе ове Уредбе: Уредба (ЕУ) број 756/2010 - Правилник о листи POPs материја, начину и поступку за управљање POPs отпадом и граничним вредностима концентрација POPs материја које се односе на одлагање отпада који садржи или је контаминиран POPs материјама („Сл. гласник РС“ број 65/11 и, Уредби 757/2010 и 519/2012 - Правилник о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија („Сл. гласник РС“, бр. 90/13,25/15 и 2/16).

План усклађивања:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

-Усвајање Измена и допуна Правилника о листи POPs материја, начину и поступку за управљање POPs отпадом и граничним вредностима концентрација POPs материја које се односе на одлагање отпада који садржи или је контаминиран POPs материјама планирано је до краја 2016. године;

- Усвајање Измена и допуна Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија (ЕУ), (IV квартал 2016).

Усвајањем наведених правилника постићи ће се усаглашеност националног законодавстваса Уредбом 2015/2030 којом се врше измене и допуне Анекса 1 горе наведене Уредбе ЕК о POPs и Уредбом 1342/2014.

Увоз/извоз хемикалија (Уредба (ЕУ) број 649/2012 о извозу и увозу опасних хемикалија)

Статус усклађивања:

Национално законодавство је делимично усклађено са Уредбом ЕУ о извозу и увозу опасних хемикалија од 2009. године, нису усклађене одредбе које се односе искључиво на државе чланице ЕУ (нпр. извештавање према Комисији). Осим тога, амандмани на Уредбу РС се прате и национално законодавство се са њима усклађује.

Након усвајања Закона о потврђивању Ротердамске конвенције о поступку давања сагласности на основу претходног обавештења за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини („Сл. гласник РС-Међународни уговори“, број 38/09), ова Конвенција постала је део правног система РС.

Закон о хемикалијама („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15), Чл. 51-57 и Правилник о увозу и извозу одређених опасних хемикалија („Сл. гласник“ број 89/10, 15/13 и 114/14) представљају регулаторни механизам за спровођење одредби Ротердамске конвенције и националних одредби које су усаглашене са одредбама Уредбе (ЕУ) 649/2012.

Планови усклађивања:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

У првом кварталу 2017. године, планирана је израда новог Правилника о увозу и извозу одређених опасних хемикалија којим ће се извршити усаглашавање са Уредбом (ЕУ) број 1078/2014, изменом Уредбе 1078/2014, Уредбом 1102/2008 и Уредбом 2015/2229. Накнадна измена правилника планира се у складу са ступањем на снагу амандмана на Уредбу РС.

Израда нацрта и усвајање Закона/акта о спровођењу РС Уредбе којим ће се усагласити са захтевима Уредбе које се односе на именовање националног органа за обављање административних функција, царинског органа одговорног за контролу увоза и извоза хемикалија наведених у Анексу РС Уредбе, контролу и надзор над применом.

Биоцидни производи (Уредба (ЕУ) 528/2012)

Статус усклађивања:

Уредба о биоцидним производима (528/2012/ЕУ) није пренета у национално законодавство. Закон о биоцидним производима („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10, 92/11 и 25/15) и пратећа подзаконска акта⁸⁵ делимично су усклађени са Директивом о биоцидним производима (98/8/ЕК).

У складу са Законом о биоцидним производима, биоцидни производ ставља се у промет уколико је произвођач или увозник за њега добио одобрење. Основни предуслов који мора бити испуњен је да је активна супстанца садржана у биоцидном производу одобрена за одговарајућу врсту биоцидног производа и да испуњава услове под којима може бити донет акт за стављање у промет и коришћење биоцидног производа.

У циљу издавања одобрења, произвођач или увозник биоцидног производа дужан је да надлежном органу поднесе захтев за издавање одобрења и достави технички досије за биоцидни производ. Осим овог поступка, Закон прописује и процедуру за издавање одобрења на основу акта донетог од стране надлежног органа земље чланице ЕУ којим се одобрава стављање у промет биоцидног производа⁸⁶. Обим и садржина (сажетка) техничког досијеа усклађени су са Анексима II, III и IV Директиве о биоцидним производима. На основу досијеа, надлежни орган врши процену биоцидног производа у складу са смерницама усклађеним са Анексом VI Директиве о биоцидним производима и издаје одобрење за биоцидни производ уколико су испуњени услови прописани Законом.

Поступци који нису преузети у национално законодавство односе се на одобравање активне супстанце. У складу са Законом, одобрене активне супстанце, као и активне супстанце за које је донета одлука да се не одобре преузимају се из ЕУ и објављују у „Службеном гласнику Републике Србије“.

На основу Закона о биоцидним производима, у одређеном прелазном периоду биоцидни производи који садрже одобрене активне супстанце, односно активне супстанце које су у поступку процене у оквиру Програма ревизије (Уредба (ЕУ)

⁸⁵ Правилник о обиму и садржини техничког досијеа за биоцидни производ, односно за биоцидни производ мањег ризика („Службени гласник РС“, број 97/10); ступио на снагу 2010. године; Смернице за процену биоцидног производа на основу техничког досијеа („Службени гласник РС“, број 28/11); ступиле на снагу 2011. године; Правилник о врстама биоцидних производа („Службени гласник РС“, број 23/10); ступио на снагу 2010. године; Правилник о специфичним захтевима за паковање, обележавање и оглашавање биоцидног производа („Службени гласник РС“, број 59/10 и 26/11); ступио на снагу 2010. године; Листа активних супстанци у биоцидним производима („Службени гласник РС“, број 72/2014); први пут објављена 2010. године.

⁸⁶ Уз захтев за издавање овог одобрења доставља се сажетак техничког досијеа и оверена копија акта којим се одобрава стављање у промет биоцидног производа донетог од стране надлежног органа земље чланице ЕУ са овереним преводом на српском језику.

1062/2014) стављају се у прометна основу решења о упису биоцидног производа у Привремену листу. Привремена листа између осталог садржи и рок за достављање техничког досијеа за биоцидни производ. Овај рок није усклађен са ЕУ роковима за подношење захтева за издавање одобрења, већ је носиоцима обавезе дат додатни период да доставе технички досије у циљу спровођења поступка одобравања биоцидног производа.

План усклађивања:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Објављивање Листи активних супстанци у биоцидном производу – IV квартал 2016. године.
- Објављивање Листи измена и допуна Листи активних супстанци у биоцидном производу, (II квартал 2017, IV квартал 2017, II квартал 2018).
- Усвајање новог Закона о биоцидним производима (I квартал 2018. године). Законом ће се дефинисати динамика доношења подзаконских аката.
- Израда нацрта Закона/акта о спровођењу ВРР Уредбе (IV квартал 2018. године).

Коришћење животиња у научне сврхе (Директива 2010/63/ЕУ)

Статус преношења:

Директива је делимично транспонована у национално законодавство, односно у Закон о добробити животиња (“Сл. гласник РС“, број 41/09) и пратећа подзаконска акта⁸⁷. Већина одредби је транспонована, а у наредном периоду планирана је ревизија националног законодавства у циљу транспозиција преосталих. Управа за ветерину је развила план транспозиције који садржи план за наредне активности неопходних за преношење одредаба директиве.

Планови преношења:

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

- Усвајање измена и допуне Закона о добробити животиња, (III квартал 2017) који ће дефинисати правни основ за потпуно преношење предвиђено је за други квартал. Први нацрт измена и допуна Закона је припремљен;
- Усвајање новог Правилника о добробити огледних животиња предвиђено је за 2018. годину, у циљу потпуне транспозиције Директиве.

Спровођење и институционалне надлежности:

Имплементациони оквир за спровођење националног законодавства је успостављен. Дужности и обавезе прописане су Законом о хемикалијама и Законом о биоцидним производима; одговарајући подзаконски прописи који детаљније уређују ове области су донети и примењују се.

Одељење за хемикалије у МПЗЖС надлежно је за вршење послова утврђених овим законима. Административна структура дефинисана је тако да може да одговори спровођењу националног законодавства за управљање хемикалијама. Одељење се састоји од четири организационе јединице и предвиђено је да има укупно 15 запослених⁸⁸. У овом тренутку, Одељење броји 14 запослених.

⁸⁷ Правилник о условима за упис у Регистар експеримената на животињама и садржини и начину вођења Регистра, програму обуке о добробити огледних животиња, обрасцу захтева за спровођење огледа на животињама, неге, руковање и метода убијања огледних животиња, и садржај и начин вођења евиденције о узгоју, трговини и огледима који се спроводе на животињама („Службени гласник РС“, број 39/10).

⁸⁸ У складу са усвојеном систематизацијом.

Организациона јединица у оквиру Сектора инспекције заштите животне средине, Одељење за велике хемијске удесе, хемикалије и биоцидне производе, надлежна је за инспекцијске послове и контролу над применом националног законодавства о хемикалијама и биоцидним производима. Инспекцијски надзори се врше се пре свега плански, на месечном и годишњем нивоу, али се врше и ванредни надзори према пријавама од стране правних или физичких лица. Ове пријаве се односе на указивање да се са хемикалијама односно биоцидним производима не поступа у складу са законском регулативом из ове области, тако да инспектори проверавају тачност навода у пријавама, које могу бити анонимне или не. Инспектори за заштиту животне средине контролишу различите одредбе Закона о хемикалијама, али једна од обавезних контрола у оквиру скоро сваке контроле је контрола класификације и обележавања, као и Безбедносног листа (контрола садржаја и достављања безбедносног листа).

Како је инспекцијски надзор хемикалија у Србији још увек у раној фази, количине увезених и произведених хемикалија представљају главне улазне податке за инспекцију. Адекватна класификација и обележавање је приоритет у овом тренутку, што је први корак којим се пружају информације неопходне за безбедно коришћење хемикалија.

Такође, један од фактора за избор предузећа које ће бити предмет инспекцијског надзора је да су хемикалије које то предузеће ставља у промет намењене општој популацији, односно да постоји значајан ризик од изложености током употребе хемикалија.

Организациона јединица има 6 инспектора за заштиту животне средине. У неким случајевима инспектори имају подршку запослених у Одсеку за велики хемијски удес који врше надзор и контролу SEVESO објеката који су такође обучени за контролу хемикалија. У претходном периоду, у циљу јачања капацитета инспекције одржане су обуке и радионице и спроведено је неколико пилот инспекција уз учешће инспектора из ЕУ МСС.

У складу са Законом о изменама и допунама Закона о хемикалијама⁸⁹ контролу усклађености врши министарство надлежно за послове заштите животне средине преко инспектора за заштиту животне средине, министарство надлежно за послове здравља преко санитарних инспектора и министарство надлежно за послове трговине преко тржишних инспектора.

Санитарни инспектори контролишу забране и ограничења хемикалија (Анекс XVII Уредбе REACH) у производима намењеним за општу употребу. Тржишни инспектори контролишу само услове који се тичу држања опасних хемикалија у малопродаји. Остала питања у вези са контролом усклађености хемикалија у надлежности су Инспекције за заштиту животне средине. Ове три инспекције сарађују једна са другом, односно обавештавају једна другу о предузетим мерама, размењују информације, пружају хитну помоћ и предузимају заједничке мере и активности од значаја за обављање надзора. Споразумом је образовано заједничко тело за обављање послова контроле усклађености, као и вршења заједничких инспекцијских надзора, у складу са Законом о хемикалијама, Законом о биоцидним производима и прописима којима се уређује државна управа.

Национални центар за контролу тровања основан Законом о здравственој заштити пружа третман, лечење и саветовање у случају тровања и води евиденцију о случајевима тровања; овај центар ће бити именован као орган одговоран за пријем информација о опасним хемикалијама које су у вези са случајевима хитног здравственог одговора у складу са CLP Уредбом.

⁸⁹ Закон је ступио на снагу 14. марта 2015. године.

Добробит животиња, укључујући и контролу и надзор и инспекцијске послове у надлежности је Управе за ветерину МПЗЖС.

Имајући у виду обавезе надлежних органа држава чланица утврђене уредбама ЕК које ће надлежни орган РС морати да извршава након приступања ЕУ, неопходно је наставити са активностима јачања административних капацитета у претприступном периоду. Ово је нарочито важно у смислу нових радних места за извршавање послова који захтевају специфична знања и вештине, а посебно у области процене ризика, како је и закључено у Извештају о напретку Србије за 2014. годину.

Класификација, обележавање и паковање супстанци и смеша (Уредба 1272/2008)

Институционални оквир за преношење, спровођење и примену успостављен је у оквиру МПЗЖС, Одељења за хемикалије, Група за класификацију, процену опасности и саопштавање опасности од хемикалија и биоцидних производа. На пословима преношења и спровођења захтева усаглашених са овом уредбом ангажовано је двоје запослених; за потребе пуне имплементације ове уредбе потребно је запослити још троје људи.

Контролу и инспекцијски надзор над применом одредби којима се уређује класификација, паковање и обележавање хемикалија врши Министарство преко организациона јединица у оквиру Сектора инспекције заштите животне средине, Одељење за велике хемијске удесе, хемикалије и биоцидне производе. У МПЗЖС, Сектору инспекције за заштиту животне средине, Одсеку за хемикалије и биоцидне производе, на свим пословима везаним за инспекцијски надзор по Закону о хемикалијама и Закону о биоцидним производима ради укупно 6 инспектора, којим у неким случајевима подршку дају запослени Одсека за велики хемијски удес у коме ради 9 инспектора.

Методологија Уредбе CLP за процену и саопштавање опасности уведена је кроз Закон о хемикалијама, а произвођачи, увозници и даљи корисници хемикалија који стављају хемикалије у промет на српском тржишту дужни су да је примењују. Правилник усклађен са Уредбом CLP на снази је од 2010. године. Обавезе и одговорности за класификацију, обележавање и паковање хемикалија наметнуте су правним лицима која стављају хемикалије у промет и прописани су критеријуми за процену опасности и одређивање елемената етикете у складу са захтевима Уредбе CLP.

У српским правилницима и смерницама, понавља се детаљан садржај појединачних одредби Уредбе CLP. Протеклих година, запослени у централној администрацији стекли су знања и практично искуство из области класификације и обележавања. Капацитети запослених у Одељењу за хемикалије и инспектора ојачани су кроз твининг пројекат имплементиран са Аустријом и Словенијом и сарадњом са шведском Агенцијом за хемикалије; Европска Агенција за хемикалије (ЕЧА) такође је пружила подршку запосленима у централној администрацији за хемикалије кроз радионице о Уредби CLP и ЕЧА активностима у вези са CLP, као и путем радионица о програму IUCLID које су организоване у оквиру IPA пројекта ЕЧА за подршку земљама кандидатима и земљама потенцијалним кандидатима.

Идентификован је недостатак капацитета за израду и подношење предлога за хармонизовану класификацију и обележавање супстанци. Централна администрација до сада није извршавала ове ни сличне послове.

Неке од најважнијих мера релевантних за имплементацију CLP Уредбе:

Подаци о својствима супстанци и смеша који се користе за потребе класификације могу потицати из различитих извора и лабораторија било где у свету које су у складу са OECD системима за генерисање података (OECD водич, GLP), на основу принципа узајамног прихватања података из испитивања између различитих земаља.

Квалификоване и сертификоване лабораторије (ISO 17025) за одређивање физичко-хемијских својстава хемикалија постоје у Србији. Капацитети лабораторија прописани су Правилником о методама за испитивање својстава хемикалија који је усклађен са Уредбом број 440/2008 којом се дефинишу методе испитивања у складу са Уредбом REACH.

- Инвентар класификације и обележавања који у складу са CLP води ЕСНА служи као информација индустрији у Србији кроз постојећи систем управљања хемикалијама. Српски произвођачи, увозници и даљи корисници супстанци подстичу се да консултују овај инвентар при разматрању класификације хемикалије коју стављају у промет.⁹⁰

- Реализоване су припреме како би се осигурала примена националног законодавства од стране хемијског сектора као и Уредбе CLP након приступања. Организовано је неколико семинара за индустрију у циљу информисања о улогама и обавезама у вези са класификацијом и обележавањем хемикалија. Системом сертификованих саветника за хемикалије индустрији је омогућен приступ потребним знањима и експертизи, између осталог и у сврхе класификације и обележавања хемикалија.⁹¹

- Смернице за класификацију, обележавање и паковање хемикалија на српском језику обезбеђене су у виду водича и инструкција које су доступне преко Интернета, као и путем лифлета, постера и сл.

- Национални Инфо-пулт је оперативан и пружа помоћ привреди у вези са националним прописима као и са Уредбом REACH и Уредбом CLP. Предвиђа се да ће овај Инфо-пулт бити члан ЕСНА мреже Инфо-пултова када Србија постане земља чланица ЕУ. Запослени на Инфо-пулту учествују у активностима HelpNet мреже у својству посматрача.

Представници Одељења за хемикалије учествују са капацитетом посматрача на CAR-ACAL састанцима надлежних органа за REACH и CLP.

REACH (Уредба 1907/2006)

Институционални оквир за преношење, спровођење и примену успостављен је у оквиру МПЗЖС, Одељења за хемикалије, у виду Одсека за управљање хемикалијама.⁹²

На пословима усаглашавања и спровођења хармонизованих REACH одредби раде 2 запослена. За имплементацију REACH уредбе потребно је запослити још четири државна службеника.

Контролу и инспекцијски надзор над применом наведених одредби врши Министарство преко организациона јединица у оквиру Сектора инспекције заштите животне средине, Одељење за велике хемијске удесе, хемикалије и биоцидне производе, Министарство здравља преко санитарних инспектора. У МПЗЖС, Сектору инспекције за заштиту животне средине, Одсеку за хемикалије и биоцидне производе, на свим пословима везаним за инспекцијски надзор по Закону о хемикалијама и Закону о биоцидним производима ради укупно 6 инспектора, којим у неким случајевима подршку дају запослени Одсека за велики хемијски удес у коме ради 9 инспектора.

Национални прописи усклађени са Уредбом REACH који су донети на основу Закона о хемикалијама већ су на снази од 2010. године и/или од 2011 године. У српским правилницима и смерницама понавља се детаљан садржај одредби Уредбе REACH (са изузетком одредби које нису преузете). У периоду од неколико година запослени у централној администрацији стекли су знања и практично искуство у вези са правилима

⁹⁰ Члан 16. Правилника о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавање УН.

⁹¹ Закон о хемикалијама; Правилник о саветнику за хемикалије („Службени гласник“, број 13/11, 28/11 и 47/12).

⁹² Организациона јединица на основу систематизације.

која су хармонизована са Уредбом REACH. Капацитети запослених у централној администрацији и инспектора даље су ојачани сарадњом са Аустријом/Словенијом и Шведском; Европска Агенција за хемикалије (ЕЧА) такође је пружила подршку запосленима у централној администрацији кроз радионице организоване у оквиру IPA пројекта ЕЧА којим се пружа подршка земљама кандидатима и земљама потенцијалним кандидатима.

Представници Одељења за хемикалије учествују са капацитетом посматрача на CAR-ACAL састанцима надлежних органа за REACH и CLP.

Неке од најважнијих мера релевантних за имплементацију REACH Уредбе:

- Препознат је значај и имплементирана обавеза комуникације у оквиру ланца снабдевања хемикалијама. Правна лица која стављају хемикалије у промет достављају SDS безбедносни лист уз хемикалију, када је то захтевано прописима, а форма и садржај су у складу са Анексом II Уредбе REACH. Такође се спроводи обавеза саопштавања информација о супстанцама у производима (REACH, Чл. 33);

- Припремљене су Смернице за извознике о примени захтева Уредбе REACH, Смернице за идентификацију супстанци и брошуре о извозу производа који садрже SVHC. Инфо пулт такође је припремио смернице о Уредби REACH, Смернице о безбедносном листу, Смернице о спровођењу забрана и ограничења у вези са азбестом, национални Списак често постављаних питања (FAQ);

- Одредбе Анекса XVII REACH Уредбе, се спроводе од 2010. године и континуално се врши усклађивање са амадманима на овај анекс (Уредбе ЕС бр: 552/2009; 276/2010; 207/2011; 366/2011; 494/2011; 109/2012; 412/2012; 835/2012; 836/2012; 848/2012; 847/2012, 126/2013 и 474/2014);

- Оператери су упознати са Листом супстанци које изазивају забринутост (SVHC). Они од 1. јануара 2016. имају обавезу да у Регистар хемикалија доставе информације о SVHC које ствљају у промет или користе за умешавање смеша или производњу производа;

- Национални Инфо пулт основан у складу са Законом о хемикалијама, пружа помоћ посебно малим и средњим произвођачима и увозницима како би могли да испуне обавезе прописане националним законодавством које је хармонизовано са Уредбом REACH и пружа подршку заинтересованим странама у разумевању саме Уредбе REACH (нпр. подршка извозницима). РС добила је стус посматрача у оквиру мреже HelpNet;

- Званична Интернет страница надлежног органа садржи информације о кућним хемикалијама (детергентима, биоцидним производима итд.), опасним хемикалијама у производима (фталати, ВРА, SVHC, азбест, итд.) и о важности сарадње са Организацијом потрошача (на пример семинар „Безбедни са хемикалијама“ и учешће на Сајму потрошачких права). Званична Интернет страница МПЗЖС тренутно садржи линк ка страници Инфо пулта

(информисање јавности - Чл. 123. REACH).

У периоду након 2021. планирано је:

До 2020. (оквирни датум за приступање Србије ЕУ), прелазни периоди утврђени REACH уредбом ће истећи, Додатно, у складу са чланом 29 (3) Уредбе REACH, сваки SIEF биће оперативан до 1. јуна 2018. године. Домаћој индустрији су потребни прелазни периоди који ће омогућити да се придруже „правилима игре на терену“.

Србија ће осигурати пуну имплементацију већег дела одредби Уредбе REACH, али је за одређене чланове потребно дефинисати прелазне аранжмане. Ово се првенствено односи на одредбе REACH којима су утврђена правила за регистрацију и ауторизацију.

Захтеви за преговоре о прелазним периодима дефинисаће се у оквиру преговарачке позиције за Поглавље 27.

Уредба (ЕК) број 850/2004 о дуготрајним органским загађујућим супстанцама POPs

Основе за спровођење Стокхолмске конвенције припремљене су у складу са националним имплементационим планом (НИП) који је усвојен од стране Владе Републике Србије 2009. године. У периоду између 2009. и 2015. године, РС успоставила је институционални оквир за управљање POPs и започела је спровођење националних прописа који су хармонизовани са Уредбом POPs у складу са активностима које су дефинисане у акционим плановима оригиналног НИП - а.

Институционална надлежност и административни капацитети:

МПЗЖС надлежни је орган одговоран за спровођење Стокхолмске конвенције (СК) и националних прописа хармонизованих са Уредбом POPs. Одељење за хемикалије МПЗЖС одговорно је за спровођење Стокхолмске конвенције о POPs (забране или ограничења производње, стављање у промет и коришћење POPs хемикалија). Одељење за управљање отпадом МПЗЖС одговорно је за спровођење одредби СК које се односе на управљање POPs отпадом. Агенција за заштиту животне средине Републике Србије (АЗЖС) одговорна је за мониторинг и извештавање о POPs у животној средини. Управа за заштиту биља, МПЗЖС одговорна је за спровођење одредби СК које се односе на POPs пестициде у средствима за заштиту биља. Тренутно на горе наведеним пословима раде троје запослених по један из сваке организационе јединице МПЗЖС и АЗЖС. За пуну имплементацију ове уредбе није идентификована потреба за новозапослене.

Инспекцијски надзор над применом националних прописа који уређују управљање POPs хемикалијама врше инспекција за заштиту животне средине (МПЗЖС) и санитарна инспекција (Министарства здравља). Инспекцијски надзор над применом националних прописа којима се уређује управљање POPs отпадом врше инспектори за заштиту животне средине. Узимајући у обзир велики број обавеза које оператери имају према усвојеним прописима а циљу што боље имплементације прописа, потребно је јачање капацитета инспекције, јер тренутно, поред инспекцијског надзора на терену, инспектори обезбеђују и едукацију оператера.

Биоцидни производи (Уредба (ЕУ) 528/2012)

У оквиру МПЗЖС, Одељења за хемикалије, Група за управљање ризиком од биоцидних производа надлежна је за спровођење Закона о биоцидним производима и подзаконских прописа донетих на основу овог закона. Тренутно на пословима управљања биоцидним производима и спровођењу Закона о биоцидним производима, као и усаглашавању националног законодавства са одредбама Уредбе о биоцидним производима ради троје запослених. За извршавање свих обавеза које ће надлежни орган имати у складу са новим Законом о биоцидним производима у периоду до приступања, односно за пуну имплементацију ове Уредбе након приступања неопходно је запослити још пет нових државних службеника.

Од 2009. године када је Закон о биоцидним производима ступио на снагу, надлежни орган за управљање биоцидним производима спроводи национални прелазни поступак на основу ког се биоцидни производи стављају у промет, односно поступак уписа биоцидног производа у Привремену листу за достављање техничког досијеа. До краја трећег квартала 2016. године у Привремену листу уписано је око 1.500 биоцидних производа. У истом периоду надлежном органу није поднет захтев за издавање одобрења за биоцидни производ.

Јачање административних капацитета запослених спроводи се кроз учешће на састанцима надлежних органа за спровођење Уредбе о биоцидним производима, Координационе групе за биоцидне производе, као и на састанцима групе за координацију мреже информативних пултова. Капацитети надлежног органа за управљање биоцидним производима додатно се унапређују кроз твининг пројекат који се реализује у сарадњи са Аустријом и Словенијом, као и сарадњом са Шведском агенцијом за хемикалије. Европска агенција за хемикалије (ЕСНА) такође је пружила подршку организовањем радионица и учешћем запослених на семинарима у оквиру IPA пројекта за подршку земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима.

Такође, успостављени су сарадња и трајни дијалог са ПКС. Организовано је неколико семинара у оквиру којих је индустрија биоцидних производа информисана о улогама и обавезама које има у складу са националним прописима којима се уређују биоцидни производи, као и Уредбом о биоцидним производима.

На основу Закона о изменама и допунама Закона о биоцидним производима постоји подела одговорности у инспекцијској контроли. Четири инспекције су задужене за контролу усклађености биоцидних производа.

Санитарна инспекција врши контролу коришћења биоцидних производа од стране професионалних корисника који биоцидне производе употребљавају за обављање регистроване делатности.

Ветеринарска инспекција врши инспекцијски надзор над коришћењем биоцидних производа од стране професионалних корисника који биоцидне производе употребљавају за регистроване ветеринарске делатности.

Тржишна инспекција врши контролу испуњености услова за држање опасних биоцидних производа у малопродаји.

Инспекција за заштиту животне средине врши инспекцијски надзор над свим осталим одредбама Закона о биоцидним производима, као што су стављање биоцидних производа у промет, класификација, паковање, обележавање и рекламирање биоцидног производа, Безбедносни лист итд.

План спровођења

У периоду након 2021. планирано је:

До 2020. године (оквирни датум за приступање Србије ЕУ), прелазни периоди утврђени Уредбом о биоцидним производима ће истећи. Уважавајући чињеницу да надлежни орган за управљање биоцидним производима, као и домаћи привредни субјекти који стављају биоцидне производе у промет не могу у предприсупном периоду да користе инструменте који треба да олакшају спровођење Уредбе и придруживање „правилима игре на терену“ (нпр. приступ Регистру за биоцидне производе (R4BP), размена података и подела трошкова ограничени су само на земље чланице), неопходно је размотрити и договорити прелазне аранжмане за примену одређених чланова Уредбе о биоцидним производима.

Извоз/увоз хемикалија (Уредба (ЕУ) број 649/2012 о извозу и увозу опасних хемикалија)

МПЗЖС је надлежни орган именован за обављање административних процедура (поступка претходног обавештења и РС поступка) и у циљу спровођења одредби Ротердамске конвенције. Надлежни орган (ДНА) спроводи административне процедуре већ шест година. У оквиру Министарства процедуре се спровode у Одељењу за хемикалије, Одсеку за управљање хемикалијама.

Министарство као надлежни орган, Управа царина, инспекција, Управа за заштиту биља (као орган надлежан за производе за заштиту биља) и индустрија укључени су у

реализацију Уредбе РС. Министарство је одговорно за спровођење поступка прописаног Уредбом (у сарадњи са Управом за заштиту биља, када је реч о производима за заштиту биља). Семинар намењен Управи царина ради упознавања са законодавством које уређује извоз и увоз одређених опасних хемикалија спроведен је у 2011. години. У претходном периоду, организовани су семинари за инспекцију ради упознавања са одредбама прописа који уређују увоз и извоз одређених опасних хемикалија.

Годишњи план Инспекције за заштиту животне средине садржи активности у вези са инспекцијском контролом спровођења Правилника о увозу и извозу одређених опасних хемикалија. Такође, постоји план за развој и јачање сарадње са Управом царина у циљу спровођења ове уредбе⁹³.

У погледу административних капацитета предвиђено је да 1 особа која већ ради на пословима извоз увоз хемикалије спроводи административне поступке у складу са Уредбом РС (управни поступак).

Поступак претходног обавештења и поступак давања сагласности на основу претходног обавештења (РС поступак) за увоз и извоз успостављен је и спроводи се од 2009. године, што је у складу са захтевима Ротердамске конвенције и Уредбе РС.

У погледу активности везаних за контролу извоза, усвојена је Одлука о одређивању робе за чији је увоз, извоз, односно транзит прописано прибављање одређених исправа („Сл. гласник РС“, број 32/15) у циљу ефикаснијег рада Управе царина и ова одлука ажурира се сваке године. Листа хемикалија и производа чији увоз и извоз су забрањени налази се у Анексу 7, а списак аката на основу којих се хемикалије увозе и извозе наведена је у тачки 11. ове Одлуке.

Спровођење поступка прописаног Уредбом реализује се тако што Министарство издаје потврду извознику да је РС поступак спроведен. Потврда садржи одговор надлежног органа земље у коју се извози и извозник је дужан да поступа у складу са наведеним одговором. Управа царина врши контролу извоза и увоза хемикалија и производа чији су извоз и увоз забрањени и проверава да ли су спроведени поступак претходног обавештења и/или РС поступак. Инспекција контролише да ли извозници испуњавају своје обавезе у складу са Законом о хемикалијама. Извозници и увозници су одговорни за достављање података Министарству о спроведеном извозу и увозу, а који су прописани Законом о хемикалијама.

Животиње које се користе у научне сврхе (Директива 2010/63/EU)

Управа за ветерину, као надлежни орган за добробит огледних животиња, укључује Одељење за здравствену заштиту, добробит и следљивост, у оквиру којег послује Група за добробит животиња. У Групи су запослена три лица. Није планирано запошљавање нових лица

Процедуре за издавање одобрења за обављање огледа на животињама, регистрација свих корисника, узгајивача и добављача, као и вођење Регистра о огледима наживотињама, утврђене су и спроводе се.

Поред тога, основана су и тела предвиђена Директивом 2010/63:

Етичка комисија за заштиту огледних животиња у свакој научној организацији и другом правном лицу које спроводи огледе (Тело за добробит животиња, чланови 26. и 27. Директиве);

⁹³ Српско-шведски пројекат сарадње „Управљање ризицима од хемикалија у Србији“ 2007-2015; српско-аустријски твининг пројекат IPA 2008 „Јачање административних капацитета за спровођење система управљања хемикалијама“ 2010-2012.

IPA пројекат Агенције ЕСНА „Припремне мере за учешће земаља кандидата и потенцијалних земаља кандидата у раду и сарадњи са Европском агенцијом за хемикалије (ЕСНА)“.

Етички савет за добробит огледних животиња као специјална радна група (Национални комитет за заштиту животиња, које се користе у научне сврхе, члан 49. Директиве).

У складу са чланом 76. Закона о добробити животиња („Сл. гласник РС”, број 41/09), инспекцијски надзор над спровођењем Закона о добробити животиња и прописа донетих на основу њега, а који се односе, између осталог и на добробит животиња, које се користе у научне сврхе, врши се на основу анализе ризика, случајним одабиром места контроле и по сазнању о поступању супротно одредбама Закона.

У складу са чланом 76. Закона о добробити животиња („Сл. гласник РС”, број 41/09) – већ наведен овај број из Сл. гласника, инспекцијски надзор над спровођењем Закона о добробити животиња и прописа донетих на основу њега, а који се односе, између осталог и на добробит животиња, које се користе у научне сврхе, врши се на основу анализе ризика, случајним одабиром места контроле и по сазнању о поступању супротно одредбама Закона.

4. Планови за потпуно усклађивање

Како би се постигла пуна спремност за спровођење правних тековина ЕУ у области управљања хемикалијама, неопходне су даље активности. У наставку је укратко описана стратегија која би требало то да обезбеди.

Институционална/административна структура за извршавање свих задатака које државе чланице имају у складу са прописима о хемикалијама је успостављена пре приступања.

У периоду 2016 – 2018. планирано је:

-Процена постојећих административних капацитета, прерасподеле послова и повећање броја запослених како би се достигао ниво неопходан за спровођење ЕУ прописа у области хемикалија.

-Израда Плана развоја надлежног органа који ће обухватити питања као што су тренутни административни капацитети и задужења (нпр. листа стручности, знања и вештина и сл.), расположиви запослени и њихово оптерећење, потребни капацитети на дан приступања у смислу обавеза које има надлежни орган државе чланице, као и временски план запошљавања нових кадрова. План ће се заснивати на постојећим капацитетима и омогућиће максимално искоришћење постојећег броја запослених због финансијских ограничења. Посебна пажња посветиће се обезбеђивању довољног броја обученог особља како би се испунили сви задаци делегирани надлежном органу државе чланице, укључујући и обавезу сарадње са Комисијом и Европском агенцијом за хемикалије.

Ресурси потребни за даље запошљавање обезбедиће се из државног буџета.

Недостаци у вези са стручношћу и вештинама запослених у надлежном органу ће се превазићи у претприступном периоду. Неки од недостатака отклониће се кроз активности у вези са даљим јачањем капацитета надлежног органа предвиђене у оквиру ИПА твининг пројекта IPA 2013. године SR13 IB EN 03 „Даљи развој управљања хемикалијама и биоцидним производима”.

Запослени у Одељењу за хемикалије ће наставити да учествују у својству посматрача на састанцима надлежних органа земаља чланица што ће допринети даљем јачању капацитета и стицању знања и вештина које су неопходне за пуноправно учешће у раду након приступања.

Да би се осигурао ефикасни надзор над спровођењем ЕУ прописа, извршиће се и даља обука инспектора.

Учешће научног сектора

Одељење за хемикалије МПЗЖС остаће надлежни орган за Уредбе REACH, CLP, PIC, BPR, POPs. У свом раду, надлежни орган имаће подршку научног сектора, а извршне послове као што су процена супстанце, процена различитих делова досијеа за биоцидни производ и др. вршиће научне институције, као што је случај у неким државама чланицама ЕУ. Институције које располажу стручним особљем, укључујући (еко)токсикологе, које се сматрају потенцијалним партнерима су: Национални центар за контролу тровања, Центар за токсиколошку процену ризика основан на Фармацеутском факултету, Универзитет у Београду, Универзитет у Новом Саду, Институт за пестициде и заштиту животне средине, итд. Представници наведених институција учествовали су у уводним обукама за регулаторну процену ризика које су организоване у оквиру IPA 2008 пројекта и биће даље подржани у смислу додатних обука, међутим пре тога потребно је прецизно дефинисати услове сарадње како би се избегао сукоб интереса.

У периоду 2018 – 2020. планирано је:

Размотриће се различити модели сарадње са научним сектором како би се идентификовала најбоља опција за Србију. Такође, дефинисаће се правни основ као и уговори о ангажовању тог сектора у техничком раду како би се осигурало да су аранжмани успостављени и функционални до приступања.

У том смислу већ су започете одређене активности. Договорено је да академски сектор утврди специфичне области из свог делокруга које је потребно ојачати како би могли да пруже подршку МПЗЖС у складу са Уредбом о биоцидним производима.

Подизање свести и спремности приватног сектора

Приватном сектору ће бити пружена даља подршка, како би се придружио „правилима игре на терену“ јединственог ЕУ тржишта. Компанијама, а нарочито малим и средњим предузећима, биће пружена помоћ како би разумели своје улоге и обавезе на начин који ће омогућити не само да их испуне, већ и да направе стратешке изборе у вези са одрживошћу њиховог производног портфолиа. То ће се постићи унапређењем комуникације и путем различитих средстава информисања и ширења знања (информативни семинари, радионице итд.). Наставиће се стални дијалог са индустријом и пракса одржавања „Дана заинтересованих страна“. Поред хемијске индустрије, циљне групе биће и индустријска удружења, као и консултантски сектор који треба да пружи подршку индустрији.

2.27.11. Индустријско загађење

1. Стратешки оквир

- Национална стратегија апроксимације у области заштите животне средине Републике Србије (децембар 2011);
- Стратегија апроксимације за индустријско загађење и буку (април 2012);
- Национална стратегија управљања отпадом, за период 2010 - 2019. (предлог измене и допуне);
- Стратегија апроксимације за сектор отпада;
- Стратегија апроксимације за сектор заштите ваздуха и климатских промена (април 2012);
- Национална стратегија заштите и спасавања у ванредним ситуацијама (2011);
- Стратегија заштите од пожара за период 2012 – 2017. (2012);
- Стратегија апроксимације за хемикалије и генетски модификоване организме.
- Стратегија развоја енергетике до 2025. са пројекцијама до 2030. године

2. Преношење

1. Директива о индустријским емисијама 2010/75/ЕУ – ДИЕ

Анализа правних недостатака постојећег законодавства РС у поређењу са захтевима ДИЕ извршена је у Министарству уз подршку ИРА 2011 пројекта – „Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, спречавања хемијских удеса и успостављања система EMAS у Србији” 2014. године.

Поглавље II (Интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине)

Статус преношења

ДИЕ (2010/75/ЕУ) је делимично пренесена у национално законодавство. Неки делови Директиве пренесени су кроз Директиву о интегрисаном спречавању и контроли загађивања 1996/61/ЕК у Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине у 2004. години као и изменама и допунама истог закона у 2015. години (у даљем тексту: Закон о ИСКЗ („Сл. гласник“, број 135/2004 и 25/2015) и подзаконским актима. Донети Закон о ИСКЗ транспонује Директиву о ИСКЗ 1996/61/ЕК, укључујући и дефиниције, обавезу прибављања дозволе, издавање дозволе, поступак подношења захтева за издавање дозволе, услове у дозволи, измене које оператери треба да изврше у постројењима, приступ информацијама и учешће јавности у поступку издавања дозволе, као и друга питања предвиђена директивом и активностима из Анекса I.

Пуно преношење Директиве 2010/75/ЕУ (ДИЕ) у РС у делу који се односи на ИСКЗ ће бити постигнуто до средине 2018. године.

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Измена Закона о ИСКЗ, како би се испунили захтеви из ДИЕ-ИСКЗ (2018) и доношење одговарајућих подзаконских аката (III квартал 2018).

Поглавље III (Велика постројења за сагоревање)

Статус преношења⁹⁴

Кључна стратешка оријентација РС је чланство у ЕУ. РС такође има обавезу да испуни обавезе из потписаних и ратификованих међународних уговора. Резултати анализе правних недостатака која је спроведена кроз пројекат ИРА 2011 „Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, спречавања хемијских удеса и успостављања система EMAS у Србији” показују да су одредбе Поглавља III ДИЕ делимично пренесене у домаће законодавство.

Законодавни оквир за област која је обухваћена Поглављем III ДИЕ успостављен је на основу преношења Директиве о великим постројењима за сагоревање (ЛЦП директива 2001/80/ЕК). У јануару 2016. године усвојене су Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Сл. гласник РС”, број 6/16) и Уредба о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Сл. гласник РС”, број 5/16).

План преношења:

У периоду 2016-крај 2018 планирано је:

⁹⁴ Више информација о статусу преношења Поглавља III ДИЕ дато је у Пост-скрининг документу.

- Преношење преосталих одредби кроз Закон о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха и Уредбе о изменама и допунама Уредбе о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање.

Поглавље IV – ((Ко)инсинерација отпада)

Статус преношења

Поглавље IV Директиве о индустријским емисијама (ДИЕ) је делимично пренесено⁹⁵ Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, број 36/09 и 88/10) и Уредбом о врстама отпада за које се врши термички третман, о условима и критеријумима за одређивање локације, техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу, опремање и рад постројења за термички третман отпада, поступању са остатком након спаљивања („Сл. гласник РС”, број 102/10 и 50/12-испр.) – у даљем тексту: Уредба о термичком третману отпада.

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о управљању отпадом;
- Усвајање Уредбе о термичком третману отпада.

Тачан механизам за пуно преношење биће одређен ревизијом Националне стратегије о управљању отпадом за период 2010-2019, кроз твининг пројекат: „Подршка развоју стратешког оквира у области управљања отпадом“ (планирани рок трајања пројекта је крај 2018).

Поглавље V (Испарљива органска једињења)

Статус преношења

Поглавље V ДИЕ о постројењима и активностима у којима се користе органски растварачи је делимично пренесено⁹⁶ у национално законодавство. Национална Уредба о листи индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења, о вредностима емисија испарљивих органских једињења при одређеној потрошњи растварача и укупним дозвољеним емисијама, као и шеми за смањење емисија („Сл. гласник РС“, број 100/2011) (у даљем тексту: Уредба о испарљивим органским једињењима) транспонује одредбе Директиве 1999/13/ЕЗ о постројењима у којима се користе испарљива органска једињења.

План преношења:

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Преношење преосталих одредби кроз Закон о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха и Уредбу о изменама и допунама Уредбе о испарљивим органским једињењима.

Поглавље VI

Директива 2010/75/ЕУ обједињује три Директиве: 78/176/ЕЕС, 82/883/ЕЕС, 92/112/ЕЕС, а односи се на спречавање и прогресивно смањење до уклањања, загађења узрокованог отпадом из индустрије титан-диоксида и делимично је пренесено.

⁹⁵ Резултати анализе правних недостатака указују да ће потпун пренос захтевати измену: дефиниције, области примене, захтев за издавање дозвола и мере за обављање термичког третмана, прецизирање ГВЕ у складу са техничким одредбама Анекса VI, прецизирање места узорковања и сл.

⁹⁶ Анализа правних недостатака урађена је кроз пројекат IPA 2011 „Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, спречавања хемијских удеса и успостављања система EMAS у Србији”.

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом;
- Усвајање Правилника о начину и поступку управљања отпадом од титан-диоксида, мерама надзора и мониторинга животне средине на локацији.

Директива 2012/18/ЕУ о контроли опасности од великог удеса који укључује опасне супстанце (СЕВЕСО III Директива)

Статус преношења

Севесо III Директива, којом је замењена Директива Савета 96/82/ЕК (СЕВЕСО II Директива) је делимично пренесена у национално законодавство. Пуно преношење Севесо III Директиве ће бити постигнуто до краја 2018. подзаконским актима.

План преношења

У периоду 2016 - до краја 2018. планирана је:

- Израда Закона о контроли опасности од великог удеса који укључује опасне супстанце;
- Израда подзаконских аката којима ће се транспоновати релевантни анекси;
- Измена Закона о ванредним ситуацијама (надлежност МУП);
- Измена Закона о планирању и изградњи (надлежност МГСИ).

Директива 2004/42, Директива о испарљивим органским једињењима у бојама

Статус преношења

Законом о хемикалијама („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15) и Правилником о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија („Сл. гласник РС“, број 90/13 и 25/15) успостављен је правни основ за преношење Директива 2004/42/СЕ и 2010/79/ЕУ. Нису пренете само одредбе које се односе само на државе чланице ЕУ (нпр. извештавање према Комисији).

План преношења

Преостале одредбе транспоновале се кроз измене и допуне Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија, које ће бити усвојене до 2018.

4. Уредба (ЕК) број 1221/2009 о добровољном учешћу организација у систему управљања заштитом животне средине и провере (EMAS)

Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, 014/2016) успоставља основ за EMAS GLOBAL или EMAS за регистрацију организација из трећих земаља.

План усаглашавања

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

Правилник о EMAS који успоставља начин на који Министарство издаје потврде о законској усаглашености у процесу EMAS GLOBAL и EMAS за регистрације организација из Србије, биће усвојен до краја 2017.

- Приручник о EMAS као водич за организације које желе да се региструју у EMAS систему завршен је и пратиће EMAS Правилник кроз процедуру за усвајање.

5. Уредба (ЕК) број 66/2010 Европског парламента у савета од 25.11.2009. о еко-означавању у ЕУ

Статус усаглашености

Усвајањем новог „Правилника о ближим условима и поступку за добијање права на коришћење еколошког знака, елементима, изгледу и начину употребе еколошког знака за производе и услуге” („Сл. гласник РС“, 049/2016) од 31.05.2016. године, Национални систем еко-означавања усаглашен је са захтевима Уредбе (ЕК) број 66/2010. Прилог правилника садржи 26 критеријума који дефинишу 26 група производа а који су утврђени на основу критеријума за еко-означавање и група производа „ЦВЕТА“ ЕУ.

План усаглашавања

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Праћење измена и допуна критеријума који дефинишу 26 група производа као и повлачење истеклих критеријума и ревизија према листи ЕУ критеријума, као и праћење свих измена и допуна Уредбе (ЕК) 66/2010.

У периоду од краја 2018 -краја 2020. планирано је:

- Утврђивање листе од 35 критеријума за тренутно постојеће групе производа, као и нове групе производа које до тада буду усвојене (према листи ЕУ критеријума); Системско праћење и уврштавање нових критеријума као анекса Правилнику о националном Еко-знаку, као и повлачење истеклих критеријума и ревизија према листи ЕУ критеријума, као и праћење свих измена и допуна Уредбе (ЕК) 66/2010.

6. Уредба (ЕК) број 1102/2008 о забрани извоза елементарне живе и одређених једињења живе и смеша и о безбедном складиштењу елементарне живе (Уредба о металној живи)

Статус усаглашености

Национално законодавство у делу који се односи на забрану извоза живе усаглашено је у највећој мери са Уредбом (ЕК) број 1102/2008, осим тачке 3. члана 1, Уредбе и одредби које се односе искључиво на државе чланице ЕУ (нпр. извештавање према Комисији). Ови прописи су на снази од 2010. године. Измена и допуна Правилника о увозу и извозу одређених опасних хемикалија којим је извршено потпуно усаглашавање са Уредбом (ЕЗ) бр. 1102/2008 у делу који се односи на забрану извоза живе је у процесу усвајања.

Започета је израда нацрта правног акта за спровођење Уредбе (ЕУ) бр. 1102/2008 преко ПЛАЦ пројекта. Израда националне регулативе у делу који се односи на безбедно складиштење је у почетној фази. Комплетна усаглашеност регулативе у делу који се односи на безбедно складиштење се очекује да буде завршена до краја 2018. године.

План усаглашавања

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

Даље усклађивање националног законодавства са изменама Уредбе.

7. Директива Савета 1987/217/ЕЕЗ од 19.03.1987. о спречавању и смањењу загађења животне средине азбестом

Статус преношења

Директива 1987/217/ЕЕЗ је делимично усклађена Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/10 и 14/16) и релевантним подзаконским актима као и Законом о хемикалијама.

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Усвајање новог Закона о управљању отпадом;
- Ревизија Правилника о управљању отпадом који садржи азбест.

8. Директива о средњим постројењима за сагоревање 2015/2193/ЕУ

План преношења

У периоду 2016 - крај 2018:

- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха како би се створио правни основ за преношење Директиве о средњим постројењима за сагоревање;
- Усвајање Уредбе о изменама и допунама Уредбе о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање у коју ће бити пренети захтеви Директиве о средњим постројењима за сагоревање.

3. Спровођење и институционалне надлежности

1. Директива о индустријским емисијама 2010/75/ЕУ – ДИЕ

Поглавље II ИСКЗ (IPPC)

На основу актуелних планова и Закона о изменама и допунама Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања (“Сл. гласник РС”, број 135/2004 и 25/201) РС ће издавати интегрисане дозволе за оператере који подлежу обавези прибављања интегрисане дозволе до 31.12.2020. године. Услов који је потребан за постизање овог рока подразумева обезбеђивање довољно запослених на свим нивоима служби које се баве издавањем интегрисаних дозвола. У овом тренутку, изазов је недостатак капацитета за издавање интегрисаних дозвола на свим нивоима надлежности. Поједине јединице локалне самоуправе своје захтеве прослеђују Министарству на даљу обраду на основу поверених послова.

У оквиру IPA 2011⁹⁷, специфични планови спровођења директива ће бити урађени током 2016. године, укључујући и део који се односи на ИСКЗ. Ове активности ће се одвијати према предложеној методологији у оквиру поменутог пројекта. Планови који се односе на ИСКЗ биће израђени према индустријским секторима. Припремне радње у вези са тим плановима су започете кроз прикупљање података потребних за њихову израду. Методологија предвиђа прикупљање података од оператера а односе се на: анализу стања, опис захтева ЕУ, анализу недостатака, мере за превазилажење недостатака, процену трошкова потребних за спровођење мера, временски распоред, информације о производњи и податке о извозу на тржиште ЕУ, мониторинг, прекогранични утицај постројења итд. Планирано је да нацрти поменутих планова буду завршени у првом кварталу 2016. године. Израдом ових планова ће се дефинисати рокови за пуно спровођење Директиве 2010/75/ЕУ за област интегрисаног спречавања и контроле загађивања.

Израђени први нацрти Специфичних планова спровођења појединачних делова директиве за индустријске емисије у првом кварталу 2016. године.

План спровођења:

У периоду 2016. -крај 2018:

Ревизија нацрта Специфичних планова спровођења појединачних делова директиве за индустријске емисије.

⁹⁷ Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, спречавања хемијских удеса и успостављања система EMAS у Србији.

У периоду крај 2018 - крај 2020:

Наставак издавања интегрисаних дозвола

У периоду 2021 и даље, планирано је:

Усаглашавање рада у постројењима за које су потребни прелазни периоди.

Институционалне надлежности и институционални капацитети

Надлежност за издавање интегрисаних дозвола подељена је између МПЗЖС, Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине и јединица локалне самоуправе, а све у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи који дефинише орган који издаје грађевинску дозволу за изградњу предметног постројења.

Инспекције на свим нивоима су одговорне за контролу и надзор над постројењима која су у обавези да имају интегрисану дозволу, а Агенција за заштиту животне средине прикупља податке за Национални регистар извора загађивања и подноси извештаје о стању животне средине.

Надлежности за издавање водних дозвола, које се подnose уз захтев за издавање интегрисане дозволе, су подељене између Републичке дирекције за воде, која је део Министарства, Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство и Секретаријата за привреду – Сектора за водопривреду Града Београда.

На републичком нивоу за послове транспозиције потребно је запослити једног правника и једно стручно лице у периоду 2016-2017. година. За послове имплементације потребно је задржати поменуте ново запослене и повећати број за још три запослена у 2018. и за још двоје запослених од 2018. године па надаље до потпуне имплементације одредаба директиве. На локалном потребно је запослити у периоду 2016-2020. и касније још 15 службеника у локалним самоуправама где има више оператера, а за све службенике у локалним самоуправама је потребна додатна едукација из области интегрисаног спречавања и контроле загађивања животне средине.

Поглавље III (Велика постројења за сагоревање)

План спровођења:

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

Израда Нацрта специфичног плана спровођења појединачних делова Директиве за индустријске емисије.

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

Праћење реализације Националног плана за смањење емисија из старих великих постројења за сагоревање (енг. - National Emission Reduction Plan) и праћење реализације тзв. „opt-out” механизма у складу са Одлуком Министарског савета Енергетске заједнице О/2013/05/МС-ЕнС о имплементацији Директиве о великим постројењима за сагоревање.

Национални план за смањење емисија примењује се за период од 1. јануара 2018. године до 31. децембра 2027. године.

У периоду 2021. године и даље планирано је:

Усаглашавање рада великих постројења за сагоревање за која ће бити потребни прелазни периоди РС је, у складу са обавезама које проистичу из Уговора о оснивању Енергетске заједнице, доставила прелиминални Национални план за смањење емисија Секретаријату Енергетске заједнице 31.12.2015. године, као и прелиминарну листу

великих постројења за сагоревање предвиђених за тзв. „opt-out” механизам. На основу одлуке Министарског савета Енергетске заједнице из октобра 2013. године, за уговорне стране прописан је 1. јануар 2018. године као рок за спровођење Поглавља III ДИЕ за нова велика постројења за сагоревање.

На основу одлуке Министарског савета Енергетске заједнице из октобра 2015. године за уговорне стране прописан је рок 1. јануар 2028. године за спровођење Поглавља III ДИЕ за стара велика постројења за сагоревање.

Документ „Студија о модернизацији великих ложишта” Енергетске заједнице садржи финансијске процене за постизање сагласности у постројењима са великим ложиштима у оквиру ЈП „Електропривреда Србије” са одредбама Директиве о великим постројењима за сагоревање 2001/80/ЕК – око 640 милиона евра, као и са одредбама садржаним у Поглављу III Директиве о индустријским емисијама 2010/75/ЕУ – око 710 милиона евра.

РС је свесна чињенице да је процес приступања ЕУ одвојен од обавеза из Уговора о оснивању Енергетске заједнице (EnC), ипак одлукама Министарског савета Енергетске заједнице уведене су обавезе преношења и спровођења Поглавља III Директиве о индустријским емисијама, а имајући у виду чињеницу да је ратификовањем у Скупштини Србије 2006. године овај Уговор о оснивању Енергетске заједнице као и накнадне одлуке Министарског савета постао део српског националног законодавства. Рокови за спровођење Поглавља III Директиве о индустријским емисијама, као што је и дефинисано одлукама Министарског савета, одређени су за све Уговорне стране поштујући притом њихове националне околности. Коначан циљ одлука Министарског савета јесте да достигне граничне вредности емисије за велика постројења за сагоревање, као што је дефинисано Поглављем III Директиве о индустријским емисијама.

Више детаља о финансијским средствима потребним за усклађивање РС са ДИЕ, инвестиционим плановима и могућим изворима финансирања, биће познато када се припреми специфични План спровођења ДИЕ.

Завршетак специфичног плана спровођења обезбедиће конкретније податке, на основу којих ће РС одредити своју позицију по питању рокова за спровођење Директиве о индустријским емисијама за свако постројење понаособ.

Имајући у виду да Директива о индустријским емисијама дозвољава државама чланицама коришћење одређених флексибилних механизма (национални транзициони план, изузеће због ограниченог века трајања постројења и др.) за формирање коначног става РС о имплементационим роковима за свако постројење понаособ, потребно је добити став ЕК да ли ће РС имати могућност коришћења ових механизма, с обзиром да је њихово коришћење према одредбама Директиве предвиђено у временским роковима који нису применљиви за РС, имајући у виду да је потенцијална година чланства 2021. година (нпр. национални транзициони план се користи у периоду од 2016-2020, а изузеће због ограниченог века трајања постројења од 2016-2023).

Институционалне надлежности:

МПЗЖС је орган надлежан за преношење и спровођење законодавства у области Поглавља III ДИЕ. У оквиру МПЗЖС, у Одсеку за заштиту ваздуха и озонског омотача, запослен је један државни службеник са подељеним одговорностима који ради на транспозицији и имплементацији правних аката ЕУ из ове области. Министарство рударства и енергетике је надлежни орган за спровођење ЛЦП одредби и одредби Поглавља III ИЕД у контексту Европске енергетске заједнице.

Инспекције на свим нивоима су надлежне за контролу и надзор великих постројења за сагоревање и спровођење законодавства нарепубличком, покрајинском и локалном нивоу.

Агенција за заштиту животне средине је надлежна за инвентар емисија, информациони систем заштите животне средине и извештавање.

Датуми спровођења биће предмет преговора о приступању ЕУ.

Поглавље IV – ((Ко-)инсинерација отпада)

Спровођење Поглавља IV ДИЕ је у почетној фази. Оперативни систем издавања дозвола у РС успостављен је 2010. године. Од 2010. до маја 2015. године, надлежни органи МПЗЖС и АПВ издали су шест дозвола с циљем искоришћења топлотне енергије:

У циљу добијања цементног клинкера, издато је укупно четири дозволе за складиштење и термички третман отпада, (ко)инсинерацију отпадних гума, отпадних уља и *SRF* – чврсто гориво из отпада/*RDF* – гориво из отпада фабрици цемента Лафарж Србија из Беочина и за (ко)инсинерацију отпадних гума и *SRF* – чврсто гориво из отпада/*RDF* – гориво из отпада фабрици цемента Холцим Србија из Поповца.

Такође, надлежни органи су издали две дозволе за термички третман отпада за спаљивање отпадних јестивих уља и масти агро-индустријском комбинату Бачка Топола из Бачке Тополе, и за спаљивање дрвног отпада, отпада од иверице и неупотребљивих дрвених палета компанији за производњу и маркетинг Форма Идеале д.о.о. из Крагујевца.

Инспекцијски надзор је успостављен на основу одредби из Поглавља XII НАДЗОР (чл. 83-86) и њу врше инспектори заштите животне средину у оквирима утврђеном законом. У складу са поделом власти у РС, извештавање врши Агенција за заштиту животне средине. Посебно је важно напоменути да се од 2009. подаци уносе у регистар дозвола које издају сви релевантни органи који воде национални регистар издатих дозвола за управљање отпадом за потребе јавног увида (доступно на интернет страници Агенције, www.sepa.gov.rs).

План преношења:

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Израда специфичног плана имплементације за поглавље IV Директиве;
- Усвајање Интегрисаног плана за управљање опасним отпадом;
- Утврђивање листе постројења за (ко)инсинерацију са номиналним капацитетом који не прелази две тоне отпада на сат;
- Спровођење кампања подизања јавне свести (у вези са поновном употребом отпада као алтернативног горива или алтернативне сировине);
- Обука инспектора за заштиту животне средине на регионалном и локалном нивоу до краја 2017.

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

- Усвајање нове Стратегије управљања отпадом;
- Подстицање употребе отпада као алтернативног горива у складу са хијерархијом отпада (у цементарама, челичанама, термоелектранама и топланама);
- Изградња инфраструктуре за управљање комуналним отпадом и подстицање употребе комуналног отпада као алтернативног горива за производњу енергије (топлотна и електрична енергија) у најнасељенијим градовима Србије (Београд и Нови Сад);
- Формирање ефикасних економских инструмената.

У периоду (2020 и даље) планирано је:

- Даљи планови за побољшање спровођења зависе од анализе ситуације у постројењима која подлежу Уредби, и од идентификације усаглашених садржаја, што ће бити дефинисано у припреми планова спровођења ДИЕ;
- Ревизија Стратегије о управљању отпадом;
- Спровођење кампања подизања јавне свести;
- Одређивање локација за изградњу постројења за (ко)инсинерацију;
- Професионална обука особља за успостављање постројења за (ко)инсинерацију.

Институционалне надлежности

МПЗЖС надлежно је за издавање дозвола за спаљивање отпада.

Аутономној покрајини је поверено издавање дозвола за спаљивање отпада за све активности на својој територији и за сва постројења за која грађевинску дозволу издаје надлежни орган АП.

Јединице локалне самоуправе укључене су у издавање наведених дозвола кроз давање мишљења на достављену документацију у поступку издавања дозвола.

Агенција за заштиту животне средине надлежна је за вођење регистра издатих дозвола.

Стручне организације за испитивање отпада и друга правна лица акредитована за испитивање отпада (тј. акредитоване лабораторије).

Министарство врши надзор над радом Агенције, аутономне покрајине, јединица локалне самоуправе и овлашћених правних лица. Активности контроле и надзора обавља инспекција за заштиту животне средине.

Поглавље V (Испарљива органска једињења)

Директива 1999/13/ЕК, или тачније, Поглавље 5. Директиве о индустријским емисијама је у почетној фази спровођења. У складу са чланом 4. став 2. Директиве о индустријским емисијама изабрана је алтернативна опција вођења регистра (евиденције) постројења која користе органске раствараче, тако да се дозволе неће издавати за постројења која користе испарљива органска једињења која нису ИРРС. Уредбом о листи индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења, о вредностима емисија испарљивих органских једињења при одређеној потрошњи растварача и укупним дозвољеним емисијама, као и шеми за смањење емисија („Сл. гласник РС“, број 100/2011) прописана је форма за достављање података за потребе регистрације, уз обавезу оператера да податке доставе до јуна 2013. године. У циљу прикупљања података у оквиру пројекта ИРА 2011 у Агенцији за заштиту животне средине ангажован је један запослени да започне активност прослеђивања упитника оператерима у електронској и папирној форми. Одговори на послате упитнике захтевали су и додатно ангажовање експерата у оквиру пројекта. Прикупљени подаци су анализирани са циљем да се искористе као основа за израду специфичног плана спровођења ДИЕ, у циљу припреме преговарачке позиције РС.

Даље спровођење директиве подразумева јачање постојећих административних капацитета на свим нивоима и следеће активности:

План спровођења:

У периоду 2016 - крај 2018. планирано је:

- Израда свеобухватне листе постројења на које се Уредба односи, као и прикупљање релевантних техничких података о тим постројењима и процена усаглашености са захтевима Директиве. Ово је активност која је започета кроз ИРА 2011 пројекат, а услов

за наставак њене реализације је један запослени у Агенцији за заштиту животне средине који ће радити на пословима прикупљања података у вези са поглављем V ДИЕ, минимум један запослени у Министарству без подељене надлежности, као и обука и усавршавање запослених надлежних за спровођење и контролу испуњења захтева поглавља V ДИЕ на свим нивоима;

- Израда Нацрта специфичног плана спровођења појединачних делова Директиве за индустријске емисије;

- Побољшање инспекцијског надзора оператера у циљу обезбеђивања спровођења постојећег прописа. Обука дела републичке, покрајинске и локалне инспекције за заштиту животне средине спроведена је уз подршку PLAC пројекта, у току марта 2016. године. Друга фаза обуке инспекције зависиће од доступности финансијских средстава.

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

Даљи планови за побољшање спровођења зависе од анализе стања у постројењима која подлежу Уредби, и идентификовања обима усклађивања.

У периоду 2021. година и даље планирано је:

Усаглашавање рада индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења за која ће бити потребни прелазни периоди.

Институционалне надлежности:

МПЗЖС је надлежно за преношење и спровођење. У оквиру Министарства – Одсека за заштиту ваздуха и озонског омотача, запослен је један државни службеник са подељеним одговорностима који ради на транспозицији и имплементацији правних аката ЕУ у вези са постројењима и активностима у којима се користе органски растварачи (Поглавље V ДИЕ), као и у вези са фазама I и II сакупљања бензинских пара (VOC Петрол директиве). У циљу адекватног преношења и спровођења захтева поглавља V ДИЕ неопходно је у Министарству ангажовање још једног запосленог без подељене одговорности.

Републичка инспекција је надлежна за контролу и извршење.

Агенција за заштиту животне средине надлежна је за инвентар емисије, вођење информационог система у области животне средине и за извештавање. У циљу испуњавања надлежности Агенције неопходно је ангажовање једног запосленог на пословима прикупљања података у вези са захтевима поглавља V ДИЕ, који истовремено може бити ангажован и за прикупљање података у вези са захтевима VOC Петрол директива.

Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине – инспекција за заштиту животне средине, надлежна је за контролу инсталација и спровођење законодавства на покрајинском нивоу.

Локална самоуправа – инспекција за заштиту животне средине, надлежна је за контролу инсталација и спровођење законодавства на локалном нивоу.

Поглавље VI (TiO₂)

Титан-диоксид се не производи у РС.

2. СЕВЕСО III

Севесо II Директива се у РС спроводи већ од 2010. године, када су донети подзаконски акти из области заштите од хемијског удеса. До сада су идентификована 103 севесо комплекса у РС, од којих 54 комплекса припада „нижем реду”, а 49 припада „вишем реду” севесо комплекса. Оператери свих комплекса „нижег реда” израдили су

Политику превенције удеса. Оператери 48 комплекса „вишег реда” су доставили Извештаје о безбедности и Планове заштите од удеса Министарству. До сада је за 47 Извештаја о безбедности организован јавни увид, јавна презентација и расправа, завршен је преглед и оцена за 42 Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, издато је 23 (двадесет три) решења о давању сагласности, 1 решење о несагласности, са забраном рада дела комплекса, а за преостале надлежни орган је захтевао измене, због недостатака у достављеним подацима и поновно достављање докумената. У складу са Законом о ванредним ситуацијама, екстерни планови заштите од удеса чине саставни део Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама. У току је прикупљање података и рад на изради планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама на нивоу јединица локалне самоуправе, као и активности у вези са изградом Националне процене угрожености. Даља спровођење Директиве подразумева и следеће активности:

У периоду 2016 - до краја 2018. планирано је:

- Наставак спровођења прописа из ове области;
- Обезбеђивање координисаног укључивања свих надлежних органа у процес спровођења (органи надлежни за заштиту животне средине, ванредне ситуације, просторно планирање и изградњу).

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

- Ревизија идентификованих комплекса и ажурирање постојећих регистара;
- Ревизија постојећих или израда нових докумената у складу са директивом и њихова валидација;
- Ревизија или израда нових екстерних планова заштите од удеса;
- Обезбедити да циљеви превенције великих удеса и ограничавања њихових последица по људско здравље и животну средину морају бити узети у обзир у процесу планирања коришћења земљишта (надлежност МГСИ);
- Непрестано усавршавање знања свих заинтересованих страна.

У периоду од 2021. и надаље планирано је:

Спровођење обавезе извештавања према ЕК.

Институционалне надлежности:

- МПЗЖС надлежно је за преношење и спровођење прописа из области контроле опасности од великог удеса који укључује опасне супстанце. У оквиру МПЗЖС, у Групи за заштиту од великог хемијског удеса, запослена су три државна службеника који раде на транспозицији и имплементацији правних аката ЕУ из ове области.
- У циљу адекватног преношења и спровођења захтева неопходно је у Министарству запослити још три државна службеника у Групи за заштиту од великог хемијског удеса.
- Републичка инспекција за заштиту животне средине је надлежна за контролу и надзор свих севесо постројења/комплекса у РС.
- Такође, административни капацитети потребни за ефикасно спровођење законодавства биће процењени у оквиру ИПА 2013 пројекта „Даље спровођење Стратегије за апроксимацију у области животне средине”. У оквиру Пројекта биће припремљен Акциони план за развој административних капацитета на свим нивоима. Планирано је да пројекат почне почетком 2016. године и траје 2 године.
- МУП надлежно је за преношење и спровођење дела прописа ЕУ из ове области, који се односе на екстерне планове заштите од удеса.

- У оквиру МУП, Сектора за ванредне ситуације, постоје организационе јединице на нивоу локалне самоуправе – управе и службе за ванредне ситуације (надлежност МУП).

- Јединице локалне самоуправе надлежне су за припрему екстерних планова заштите од удеса на територији за коју су надлежне, а који су саставни део Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама. План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама израђује надлежни орган јединице локалне самоуправе у сарадњи са надлежном службом, а план усваја извршни орган јединице локалне самоуправе (надлежност МУП).

3. 2004/42/СЕ Испарљива органска једињења (VOC) у бојама

Национално законодавство у делу који се односи на ограничење емисија испарљивих органских једињења због употребе органских растварача у одређеним бојама и лаковима и средствима за лакирање возила усклађено је са Директивом (ЕК) бр 2004/42, осим одредби које захтевају чланство у ЕУ.

Одредбе о ограничењима максимално дозвољених вредности садржаја VOC једињења примењивале су се у две фазе: I фаза - 1.06.2012. и II фаза - 1.12.2013.

План спровођења:

У периоду од 2016 - крај 2018. планирано је:

- Континуирано праћење, усклађивање и спровођење измена Директиве (ЕК) број 2004/42;

- Побољшање комуникације са свим релевантним заинтересованим странама (ПКС, произвођачи боја и лакова, Институт за стандардизацију Србије, Акредитационо тело Србије);

- Припрема за испуњење обавеза прописаних Директивом (ЕК) број 2004/42 које су намењене за надлежне органе држава чланица.

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирано је:

- Развој програма мониторинга у циљу верификације усаглашености са овом Директивом планира се у периоду до 2020. године;

- Развој нацрта правног акта за спровођење Директиве (ЕК) број 2004/42 планира се до 2020. године.

Спровођење директиве захтева додатна средства из буџета РС за потребе инспекцијског надзора (административни трошкови).

4. Уредба (ЕК) број 1221/2009 о добровољном учешћу у систему управљања и контроле заштите животне средине (EMAS)

Смернице за укључивање организација у EMAS систем преко механизма „EMAS GLOBAL“ и „Регистрација трећих земаља“ биће развијене на основу Одлуке Европске комисије 2013/131/EУ. Рок за преношење одредби из Уредбе у национално законодавство је крај 2017. године.

Спровођење ове Уредбеће омогућити организацијама из Србије да се региструју у систему EMAS преко механизма „EMAS GLOBAL“ и „Регистрација трећих земаља“. У процесу регистрације, министарство надлежно за заштиту животне средине ће издавати потврде о подацима за које се води службена евиденција у области заштите животне средине (издате дозволе, одобрења, сагласности, налази надлежне инспекције за заштиту животне средине, итд.), како би се укључиле организације које су конкурисале за упис у систем EMAS.

Потврда, коју у овом случају издаје Министарство задужено за послове заштите животне средине, компанијама које послују на територији РС по законима РС издаје се само по захтеву тих компанија као помоћ страном верификатору у процесу верификације. На верификатору је да одлучи да ли ће ову потврду узети у обзир или ће спроводити неку другу, независну, проверу испуњености законских захтева у области заштите животне средине компаније која је аплицирала. Дакле, намера је да Министарство помогне у процесу EMAS регистрације, уколико се то сматра погодним од стране верификатора, без намере да се меша или утиче на сам процес регистрације. Министарство неће вршити додатну потврду, нити додатно признавање издатих EMAS сертификата.

Агенција за заштиту животне средине у оквиру годишњих извештаја о стању животне средине у Републици Србији, извештава о EMAS активностима.

5. Уредба (ЕК) број 66/2010 Европског Парламента и Савета од 25.11.2009. о еко-означавању у ЕУ

У Републици Србији, постоји 11 производа којима је додељено право на коришћење Националног Еко-знака:

-7 производа из групе дрвених подних покривки који су проверавани према критеријумима наведеним у Одлуци (ЕК) 2010/18/ЕС;

-2 производа из групе чврстих покривки који су проверавани према критеријумима наведеним у Одлуци (ЕК) 2009/607/ЕС;

-1 производ из групе текстилних производа који су проверавани према критеријумима наведеним у Одлуци (ЕК) 2009/567/ЕС;

-1 производ из групе чврстих покривки који су проверавани према критеријумима наведеним у Одлуци (ЕК) 2009/607/ЕС.

Агенција за заштиту животне средине у оквиру годишњих извештаја о стању животне средине у Републици Србији, извештава о активностима система еко-обележавања, као и о броју додељених права на коришћење еколошког знака. Сви годишњи извештаји из претходних година доступни су на интернет страници Агенције за заштиту животне средине.

6. Уредба (ЕК) број 1102/2008 о забрани извоза елементарне живе и одређених једињења живе и смеша и о безбедном складиштењу елементарне живе (Уредба о металној живи)

РС потписала је Минамата Конвенцију 9.10.2014. године и обавезала се на ратификацију и рано спровођење Минамата Конвенције у најкраћем могућем року. У складу са овом обавезом, МПЗЖС у сарадњи са УНДП започело је реализацију пројекта под називом „Прелиминарна процена стања за спровођење Минамата Конвенције о живи у Републици Србији“. Припремљени су нацрти пројектних задатака за реализацију планираних активности на пројекту. Планирано је да пројекат траје 2 године, а одлука о датуму ратификације Минамата Конвенције у РС биће донета у складу са закључцима из Националног извештаја о прелиминарној процени живе, што следи након завршетка овог пројекта.

План спровођења

Средњорочни приоритети (2017-2020):

Након реализације горе поменутог Пројекта, чије је спровођење планирано у наредне 2 године, у сарадњи са УНДП-ом, РС ће бити у могућности да процени и дефинише, а након тога и спроведе мере у циљу спровођења, како би се обезбедило еколошки прихватљиво складиште живе. Детаљна процена услова складиштења живе која ће

бити урађена у оквиру овог пројекта представљаће саставни део Националног профила за живу.

Што се тиче живиног отпада, у РС је започео током маја 2015. године твининг пројекат под називом „Унапређење управљања опасним отпадом у Републици Србији“. Током пројекта, једна од активности биће израда Интегрисаног плана за управљање опасним отпадом у РС, као и препоруке за решавање проблема коначног одлагања живиног отпада, које ће предложити експерти који раде на пројекту.

Нацрт правног акта за спровођење Уредбе (ЕУ) бр. 1102/2008 припремљен је у сарадњи са експертима преко ПЛАЦ пројекта.

Израда нацрта правног акта за спровођење Уредбе (ЕУ) бр. 1102/2008 планирана је до 2020.

МПЗЖС је надлежни орган за спровођење ове уредбе (Одељење за управљање отпадом надлежно за безбедно складиштење и Одељење за хемикалије надлежно за забрану извоза).

Министарство као надлежни орган, Управа царина, инспекција и индустрија укључени су у спровођење Уредбе (ЕУ) број 1102/2008 у делу који се односи на забрану извоза живе. Управа царина врши контролу извоза и увоза хемикалија и производа чији је извоз и увоз забрањен.

МПЗЖС, Агенција за заштиту животне средине Републике Србије и инспекције на републичком и покрајинском нивоу укључени су у спровођење Уредбе (ЕУ) број 1102/2008 у делу који се односи на безбедно складиштење.

Додатне информације у вези спровођења Уредбе дате су у Анексу 1.

Републички инспектори пописали су све локације у РС на којима постоји отпад који садржи живу и њена једињења. Достављени подаци односе се само на локацију „Петрохемије“ из Панчева, на којој постоји отпад контаминиран живом, и он је ускладиштен на неколико локација у производним погонима постројења.

Даље активности у вези са административним капацитетима:

- Подизање капацитета надлежног органа – важан корак је учешће на састанцима (Регионални састанци, радионице за ратификацију Минамата Конвенције итд.) и обезбеђивање подршке кроз различите пројекте;
- Побољшање комуникације са свим релевантним заинтересованим странама (Управа царина, инспекција, индустрија).

7. Директива Савета 1987/217/ЕЕЗ о спречавању и смањењу загађења животне средине азбестом

У периоду од 2016. крај 2018. планирано је:

- Израда Интегрисаног плана управљања опасним отпадом и у оквиру тога Национални план управљања опасним отпадом од грађења и рушења, који ће бити израђени кроз Твининг пројекат „Унапређење управљања опасним отпадом у Републици Србији“, чиме ће се даље јачати управљање отпадом који садржи азбест;
- Израда измена и допуна Правилника о поступању са отпадом који садржи азбест;
- Спровођење кампање за подизање јавне свести о одговарајућој методи за уклањање производа који садрже азбест, као и о одлагању азбеста, као и израда вебсајта са законским регулативама и упутствима за рад са азбестом, уз помоћ Твининг пројекта.

Средњорочни приоритети (2019. крај 2020):

- Усвајање нове Стратегије управљања отпадом;
- Усвајање Националног плана управљања отпадом који садржи азбест;
- Спровођење јединствене шеме за одвојено сакупљање отпада који садржи азбест;

- Спровођење система за одвојено сакупљање отпада који садржи азбест;
- Постојање довољног броја санитарних депонија на које се може одлагати отпад који садржи азбест, или адекватне техничке опреме и обученог особља.

8. Директива о средњим постројењима за сагоревање 2015/2193/ЕУ

План преношења:

У периоду крај 2018 - крај 2020. планирана је:

Анализа доступних података о средњим постројењима за сагоревање - одређивање коначног броја средњих постројења за сагоревање у РС (постојећа и нова средња постројења за сагоревање).

У периоду 2021. година и даље планирано је:

Усаглашавање рада средњих постројења за сагоревање за која ће бити потребни прелазни периоди.

Спровођење и институционалне надлежности:

МПЗЖС је орган надлежан за преношење и спровођење Директиве о средњим постројењима за сагоревање.

Инспекције на свим нивоима су надлежне за контролу и надзор средњих постројења за сагоревање и спровођење законодавства на републичком, покрајинском и локалном нивоу.

Агенција за заштиту животне средине је надлежна за инвентар емисија, информациони систем заштите животне средине и извештавање.

3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА

3.28.1. Заштита потрошача

Преглед тренутног стања

Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС“ бр. 62/2014 и 6/16 – др. закон) који је у примени од 21. септембра 2014. Године, усклађен је са 12 директива ЕУ (2011/83/ЕУ, 2005/29/ЕЗ, 93/13/ЕЕЗ, 85/374/ЕЕЗ, 99/44/ЕЗ, 90/314/ЕЕЗ, 2008/122/ЕЗ, 98/6/ЕЗ, 2013/11/ЕУ, 2009/22/ЕЗ, 2002/65/ЕЗ, 2006/114/ЕЗ). На основу овог закона, донето је и у примени је и пет подзаконских аката: Правилник о раду тела за вансудско решавање спорова („Службени гласник РС“ бр. 74/15), Правилник о евиденцији удружења и савеза удружења за заштиту потрошача („Службени гласник РС“ бр. 21/15), Правилник о облику и садржини обрасца за одустанак од уговора на даљину или уговора који се закључује изван пословних просторија („Службени гласник РС“ бр. 21/15), Уредба о садржини обрасца за одустанак од уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, о трајним олакшицама за одмор, о помоћи приликом препродаје и о омогућавању размене („Службени гласник РС“ бр. 12/15) и Уредба о садржини стандардног иформативног обрасца за уговоре о временски подељеном коришћењу непокретности, о трајним олакшицама за одмор, о помоћи приликом препродаје и о омогућавању размене („Службени гласник РС“ бр. 12/15).

Поред Закона о заштити потрошача, интереси потрошача штите се и низом прописа који правно уређују различита права потрошача: Закон о трговини („Службени гласник РС“ бр. 53/2010 и 10/2013) који је усклађен са Директивом 98/6/ЕЗ (означавање цена),

Закон о електронској трговини („Службени гласник РС“ бр. 41/2009 и 95/2013), Закон о оглашавању („Службени гласник РС“ бр. 6/16), Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/2011, 139/14), Закон о општој безбедности производа („Службени гласник РС“, бр. 41/09), Закон о тржишном надзору („Службени гласник РС“, бр. 92/2011), Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС“, бр. 36/2009), Закон о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/2009 и 95/2013), Закон о облигационим односима („Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - УС и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93, 22/99 - др. пропис, 23/99 - исправка, 35/99 - др. пропис, 44/99 - др. пропис, 1/2003 – Уставна повеља), Закон о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/15), Закон о осигурању („Службени гласник РС“, бр. 139/14), Закон о финансијском лизингу („Службени гласник РС“, бр. 55/2003, 61/2005, 31/2011 и 99/2011 – др. закон) и др.

Са аспекта безбедности производа и брзе размене информација о опасним производима, релевантан је Закон о општој безбедности производа („Службени гласник РС“, број 41/09) са подзаконским актима за његово спровођење којим су преузете одредбе Директиве 2001/95/ЕЗ о општој безбедности производа.

На основу Закона о општој безбедности производа („Сл. гласник РС“, бр. 41/09), донета су следећа подзаконска акта: Уредба о начину успостављања и рада система брзе размене информација о опасним производима („Сл. гласник РС“, бр. 89/09) и Правилник о облику и садржини обавештења о опасним производима („Сл. гласник РС“, бр. 112/09), као и Правилник о утврђивању Листе српских стандарда из области опште безбедности производа („Сл. гласник РС“, бр. 59/14).

Закон о оглашавању („Службени гласник РС“, број 6/16) уређује област оглашавања са циљем да се подстакне тржишна утакмица, обезбеди правна сигурност у овој области и побољшају стандарди заштите потрошача.

Овај закон представља основу за заштиту од недозвољеног утицаја на свест грађана путем метода које модерно право сматра недозвољеним а етика нечасним. Такође, закон промовише принципе коришћења дозвољених средстава за постизање циља и других принципа друштвене одговорности у области оглашавања, као и уважавање легитимних интереса свих заинтересованих страна

Закона о оглашавању представља корак даље и у хармонизацији са прописима Европске уније, у складу са споразумом о Стабилизацији и придруживању – конкретно, имплементацијом решења директива 2006/114/ЕЗ о обматујућем и упоредном оглашавању и директиве 2003/33/ЕЗ о хармонизацији закона, прописа и административних аката држава чланица везаних за оглашавање и спонзорство дуванских производа. Одређене друге међународне обавезе, попут доношења аката у складу са уговорима ратификованим при Савету Европе, такође су имплементиране овим законом.

У области туризма две директиве су предмет усклађивања и то: Директива о пакет аранжманима и Директива о тајм шерингу.

У погледу Директива Савета 90/314/ЕЕЗ од 13. јуна 1990. о пакет путовањима, пакет одморима и пакет турама све одредбе су транспоноване у два национална закона и то: Закон о туризму („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 99/11- др.закон, 93/12 и 84/15) и Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС“, број 62/2014 и 6/16 – др. закон).

Директива 2008/122/ЕЗ Европског парламента и Савета од 14. јануара 2009. о заштити потрошача у погледу појединих аспеката уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, дугорочним производима за одмор и њихову препродају и размену у потпуности је транспонована у Закон о заштити потрошача, Уредбу о садржини обрасца за одустанак од уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, о трајним олакшицама за одмор, о помоћи приликом препродаје и о омогућавању размене и Уредбу о садржини стандардног информативног обрасца за уговоре о временски подељеном коришћењу непокретности, о трајним олакшицама за одмор, о помоћи приликом препродаје и о омогућавању размене.

Законодавни оквир у Републици Србији који уређује материју заштите корисника финансијских услуга чине: Закон о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС), Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/2011 и 139/2014), Закон о банкама („Службени гласник РС“, бр.107/2005, 91/2010 и 14/2015), Закон о финансијском лизингу („Службени гласник РС“, бр. 55/2003, 61/2005, 31/2011, 99/2011 – др. закон и 99/2011 – др. закон), Закон о осигурању („Службени гласник РС“, бр.139/2014), Закон о обавезном осигурању у саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 51/2009, 78/2011, 101/2011, 93/2012 и 7/2013 – одлука УС), Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС“, бр. 85/2005 и 31/2011) и Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС“, бр. 62/2014). Поред наведених прописа, за област заштите корисника финансијских услуга релевантан је и Закон о платним услугама („Службени гласник РС“, бр. 139/2014).

Такође, законодавни оквир у Републици Србији који уређује материју заштите корисника финансијских услуга чине и подзаконска акта која су донета на основу Закона о заштити корисника финансијских услуга, Закона о банкама, Закона о осигурању и Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, и то: Одлука о поступању даваоца финансијских услуга по приговору корисника финансијских услуга и поступању Народне банке Србије по притужби тих корисника („Службени гласник РС“, бр. 25/2015), Одлука о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, бр. 65/2011), Одлука о поступању банке по приговору правног лица и поступању Народне банке Србије по притужби тог лица („Службени гласник РС“, бр. 51/2015), Одлука о начину заштите права и интереса корисника услуга које пружају друштва за управљање добровољним пензијским фондовима („Службени гласник РС“, бр. 55/2015) и Одлука о начину заштите права и интереса корисника услуга осигурања („Службени гласник РС“, бр. 55/2015).

У процесу усклађивања домаћих прописа са кључним прописима ЕУ који уређују област заштите корисника, Народна скупштина Републике Србије је, на предлог Народне банке Србије, 18. децембра 2014. године усвојила Закон о изменама и допунама Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 139/2014) чија је примена почела 27. марта 2015. године. Народна банка Србије је на основу овлашћења из Закона о заштити корисника финансијских услуга 12. марта 2015. године донела Одлуку о поступању даваоца финансијских услуга по приговору корисника финансијских услуга и поступању Народне банке Србије по притужби тих корисника која је неопходна за спровођење овог закона.

Законом о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/2011) који је почео да се примењује 5. децембра 2011. године и Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику која је донета на основу тог закона, извршено је делимично усклађивање са Директивом 2008/48/ЕЗ о уговорима о кредитима за потрошаче (*32008L0048 Directive 2008/48/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on credit agreements for consumers and repealing Council Directive 87/102/EEC*).

Усвајањем Закона о изменама и допунама Закона о заштити корисника финансијских услуга чија је примена почела 27. марта 2015. године обезбеђено је усаглашавање са Законом о платним услугама, који је истовремено усвојен, али је извршено и делимично усклађивање са Директивом 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту (избрисане су поједине одредбе из Закона о заштити корисника финансијских услуга). Уз то, усвајањем Закона о изменама и допунама Закона о заштити корисника финансијских услуга, Одлуке о поступању даваоца финансијских услуга по приговору корисника финансијских услуга и поступању Народне банке Србије по притужби тих корисника, Одлуке о начину заштите права и интереса корисника услуга које пружају друштва за управљање добровољним пензијским фондовима и Одлуке о начину заштите права и интереса корисника услуга осигурања извршено је и делимично усклађивање са другим релевантним прописима ЕУ - Директива 2013/11/ЕЗ о алтернативном решавању потрошачких спорова (*32013L0011 Directive 2013/11/EU of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on alternative dispute resolution for consumer disputes and amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2009/22/EC*) и Директива 2009/22/ЕЗ о налозима за заштиту интереса потрошача (*32009L0022 Directive 2009/22/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on injunctions for the protection of consumers' interests*).

У току 2015. године припремљен је Нацрт закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину и одржана је јавна расправа о тексту Нацрта, а све у циљу потпуног усклађивања законодавства са Директивом 2002/65/ЕЗ којом се уређује оглашавање и продаја на даљину финансијских услуга (*32002L0065 Directive 2002/65/EC of the European Parliament and of the Council of 23 September 2002 concerning the distance marketing of consumer financial services and amending Council Directive 90/619/EEC and Directives 97/7/EC and 98/27/EC*). Тренутно је ова материја уређена Законом о заштити потрошача и у одређеној мери усклађена са Директивом 2002/65/ЕЗ којом се уређује оглашавање и продаја на даљину финансијских услуга.

Народна банка Србије је припремила Нацрт одлуке којом се уређују услови и начин обрачуна ефективне каматне стопе и изглед и садржина обрасца који се уручују кориснику чијим ће се усвајањем, између осталог, обезбедити додатно усклађивање са Директивом 2008/48/ЕЗ о уговорима о кредитима за потрошаче, и то по питањима стандардне европске информације у вези са потрошачким кредитом - образац и ефективне каматне стопе.

Институције и административни капацитети

Закон о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/2014, 14/2015, 54/2015 и 96/2015 - др. закон) прописује да је Министарство трговине, туризма и

телекомуникација надлежно за област заштите потрошача, а у оквиру ресорног Министарства, од септембра 2014. године су унапређени административни капацитети формирањем Сектора за заштиту потрошача кога чине Одељење за заштиту потрошача (Група за унапређење политике и заштиту колективног интереса потрошача и Група за едукацију и унапређење сарадње у области заштите потрошача) и Група за спровођење политике заштите потрошача. Сектор тренутно има 16 запослених лица, а, поред креирања политике заштите потрошача, унапређења правног оквира заштите потрошача и усклађивања домаћег законодавства са директивама Европске уније, праћења и анализе примене усклађених прописа у пракси, подржавања рада и развоја удружења и савеза, вођења евиденције удружења потрошача и регистра потрошачких пријава, надлежан је и за управноправну заштиту у смислу препознавања непоштене пословне праксе и неправичних уговорних одредаба на тржишту, као и изрицање управних мера у посебном управном поступку у циљу заштите колективних интереса потрошача. Сектор администрира и Интернет страницу намењену свим актерима у овој области која се редовно ажурира. У складу са препоруком Европске комисије у Извештају о напретку Републике Србије за 2015. годину, неопходно је да се ојачају административни капацитети органа надлежних за заштиту потрошача. Поред Сектора за заштиту потрошача у ресорном министарству су и Сектор тржишне инспекције и Сектор туристичке инспекције који, између осталог, врше надзор над спровођењем одредби Закона о заштити потрошача.

Сектор тржишне инспекције представља једну од кључних инспекција у области безбедности производа.

Остале институције које су надлежне у овој области су Министарство здравља (безбедност производа – обмањујући производи, здравствена исправност козметичких производа, медицинска средства), Народна банка Србије (заштита корисника финансијских услуга), Министарство пољопривреде и заштите животне средине (безбедност хране биљног, мешовитог и животињског порекла, безбедност пића), РАТЕЛ (електронске комуникације и поштанске услуге), Агенција за енергетику (део услуга од општег економског интереса), Национални савет за заштиту потрошача кога оснива Влада ради унапређења система заштите потрошача и сарадње носилаца заштите потрошача и других субјеката који се баве заштитом потрошача, удружења за заштиту потрошача, јединице локалне самоуправе, итд.

Национални савет за заштиту потрошача коме административну подршку пружа Сектор за заштиту потрошача је од свог оснивања одржао шест седница. Закон о заштити потрошача предвиђа да 1/3 чланова овог тела чине представници невладиног сектора, као и да исте номинује Савет потрошача кога чине евидентирана удружења потрошача. Савет потрошача основан је у октобру 2014. године.

На евиденцији Сектора за заштиту потрошача тренутно има 27 евидентираних удружења за заштиту потрошача, што представља предуслов за аплицирање за финансијска средства ресорног Министарства која се додељују у сврху унапређења система заштите потрошача, као и даљег јачања њихових капацитета. У 2016. години су додељена средства за удружења за заштиту потрошача са четири региона: Регион Београда (3 удружења), Регион Војводине (1 удружење), Регион Шумадије и Западне Србије (1 удружење) и Регион Источне и Јужне Србије (2 удружења). Укупан износ додељених средстава је 15 милиона РСД.

У Сектору тржишне инспекције запослена су 434 извршиоца од којих 100 тржишних инспектора обавља послове контроле усаглашености и безбедности производа и 45 инспектора обавља активности на заштити економских интереса потрошача.

Административни капацитети Сектора тржишне инспекције приказани су у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа		Примена прописа поверена другим институцијама
Сектор тржишне инспекције (СТИ)- помоћник министра-Главни тржишни инспектор	1	1	Преношење, спровођење и примена прописа	
Виши саветници за координацију у области рада Сектора-седиште СТИ	3	1	Преношење, спровођење и примена прописа	
		2	Спровођење и примена права	
Контакт тачка у Систему брзе размене информација о опасним производима (НЕПРО)-седиште СТИ	1	1	Спровођење и примена права	
Одељење за контролу промета, спречавање нелојалне конкуренције и заштиту потрошача-седиште СТИ (Заштита економских интереса потрошача, нелегални промет, нелојална конкуренција, оглашавање, спровођење права ИНТС, спречавање прања новца, електронска трговина)-координација	15	15	Спровођење и примена права	

Одељење за контролу усаглашености и безбедности производа-седиште СТИ (надзор у погледу усаглашености и безбедности производа)-координација	24	24	Спровођење и примена права права у области усаглашености и безбедности производа	
Одељење за обуку и извештавање-седиште СТИ-координација	8	8	Спровођење и примена права	
Одељење за унутрашњу контролу-седиште СТИ-координација	9	9	Спровођење и примена права	
24 Одељења ван седишта СТИ (оперативна одељења на терену)	75	75	Спровођење и примена права у области усаглашености и безбедности производа	
	289	289	Спровођење и примена права у области заштите економских интереса потрошача, контроле дувана и заштите од штетних утицаја дуванског дима, контроле поштовања забрана у оглашавању, спречавања сиве економије, нелојалне конкуренције, повреда права ИНТС, спречавања прања и др.	Контрола трговине ван продајних објеката и истицање радног времена и пословног имена, поверена јединицама локалне самоуправе Спровођење ауторских права на територији АП Војводина поверено је АП Војводини
Административни послови у СТИ-одељења у седишту и одељења ван седишта	9	9	Евиденциони послови	

Садашњи број запослених у Сектору тржишне инспекције на пословима координације и спровођења активности тржишног надзора, укључујући активности које подржавају тржишни надзор (међусекторска и регионална сарадња, послови унапређења рада, размена информација о опасним производима, координација у области надзора, едукација и извештавање и други послови у СТИ), представљају минималан број неопходан за обављање послова тржишног надзора у делокругу овог сектора.

У Сектору туристичке инспекције запослено је 85 службеника који су организационо распоређени у пет одељења. Финансијска средства за рад обезбеђују се из буџета на основу годишњег оперативног плана. Да би се обезбедио ефикаснији рад и равномернија покривеност терена инспекцијским надзором, потребно је ангажовати још 8 инспектора за: Средњобачки округ (Нови Сад), Средњобанатски округ (Зрењанин), Јужнобанатски округ (Панчево, Вршац), Сремски округ (Инђија), Рашки округ (Нови Пазар, Копаоник), Зајечарски округ (Сокобања), Златиборски округ (Златибор). Инспектори Сектора туристичке инспекције врше инспекцијски надзор над пословањем субјеката који обављају делатност туристичких агенција, угоститељску делатност, пружају услуге наутичког и ловног туризма, услуге изнајмљивања возила, те физичка лица која пружају услуге у домаћој радиности, и сеоским туристичким домаћинствима, лица која пружају услуге туристичких професија, као и субјекте који се баве временски подељеном коришћењу непокретности. Туристички инспектори су надлежни за надзор на целој територији Републике Србије и овлашћени су да када у поступку надзора утврде неправилност предузимају управне мере (решења о налагању отклањања неправилности, решења о забрани обављања делатности, мере за извршење решења до печатења) и казнене мере (прекршајни налог, захтев за покретање прекршајног поступка, пријава за привредни преступ, кривична пријава и пријава суду части).

Поред тога, у оквиру Сектора за нормативне и управне послове образована је Група за правну регулативу у области туризма која је надлежна за Закон о туризму ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 99/2011 - др. закон, 93/2012 и 84/2015), Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС”, бр. 62/2014) и Закон о јавним скијалиштима ("Службени гласник РС", бр. 46/2006) и која, између осталог, припрема и учествује у усаглашавању домаћих прописа са прописима ЕУ из области туризма и предлаже унапређење законодавне регулативе у области туризма. Поред два запослена правника у наведеној Групи, у оквиру Сектора за туризам ангажована су још два правника по уговору о привременим и повременим пословима јер је неопходно да и у оквиру овог сектора буду ангажована лица са завршеним Правним факултетом.

За успешно и ефикасно обављање предвиђених активности у вези са усклађивањем домаћег законодавства са директивама Европске уније као и праћење и анализу примене усклађених закона у пракси, потребно је за рад у Сектору за туризам ангажовати још два дипломирана правника.

Послови Народне банке Србије утврђени законодавним оквиром који уређује материју заштите корисника финансијских услуга обављају се у оквиру Управе за надзор над финансијским институцијама - Центар за заштиту и едукацију корисника финансијских услуга (Центар).

У Центру се, сагласно члану 4. тачка 11) Закона о Народној банци Србије, обављају послови заштите права и интереса корисника услуга које пружају банке, друштва за осигурање, даваоци финансијског лизинга, друштва за управљање добровољним

пензијским фондовима и пружаоци платних услуга и издаваоци електронског новца у складу са законом.

Послови заштите корисника спроводе се поступањем по приговорима/притужбама корисника, односно клијената и спровођењем поступака посредовања. Послове посредовања врше запослени који поседују лиценцу овлашћеног посредника.

Центар у свом саставу има: Одељење за заштиту корисника финансијских услуга, Одсек за едукацију корисника финансијских услуга и Информативни центар, у којима је тренутно запослено 29 лица.

Поред наведеног, у филијалама Народне банке Србије обављају се послови едукације корисника финансијских услуга.

У циљу јачања административних капацитета Народне банке Србије потребно је обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији. На тај начин би се кроз стручно усавршавање и конкретну обуку ојачали постојећи кадровски капацитети, чиме би се ефикасније спровели захтеви правилне примене правних тековина Европске уније у области заштите корисника финансијских услуга.

в) Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Доношењем поменутих прописа испуњава се део обавеза које произилазе из одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању – Наслов VI, Усклађивање прописа, примена права и правила конкуренције, члан 78. Заштита потрошача.

Предузете мере и активности

Најзначајније новине и резултати током примене Закона о заштити потрошача и припадајућих подзаконских аката:

- Закон прописује већу надлежност Министарства – Сектора за заштиту потрошача, а акценат је на управноправној заштити у смислу препознавања непоштене пословне праксе и неправичних уговорних одредби на тржишту, као и на изрицање управних мера у посебном управном поступку, а у циљу заштите колективних интереса. У том смислу, од почетка примене Закона о заштити потрошача поднето је 20 захтева за покретање поступка заштите од чега су донета четири решења у којима је утврђено постојање повреде колективног интереса потрошача, а два поступка су обустављена након што су трговци променили начин пословања, а у 2 поступка је утврђено да нема повреде. Пет поступака за заштиту колективног интереса потрошача покренуто је по службеној дужности.
- Дефинише се потрошачки спор као сваки спор који произилази из уговорног односа потрошача и трговца. У поступку пред судом у потрошачком спору, у смислу закона којим се уређује парнични поступак, не плаћа се судска такса за тужбу ако вредност предмета спора не прелази износ од 500.000,00 динара.
- Ојачана је улога удружења потрошача – како у спровођењу законских решења, тако и у креирању политике заштите потрошача. Удружења за заштиту потрошача које евидентира Сектор за заштиту потрошача могу да упуте истом захтев за

покретање поступка за заштиту колективних интереса потрошача, а у области услуга од општег економског интереса добијају значајнију улогу, тако што су представници евидентираних удружења потрошача именовани за чланове саветодавних тела која одлучују о правима и обавезама потрошача и комисија које одлучују о приговорима потрошача чиме је реализовано право на учешће, као једно од основних потрошачких права. Што се тиче политике заштите потрошача, у октобру 2014. године формиран је Савет потрошача који је на захтев Министарства номиновао своје представнике у Национални савет за заштиту потрошача (1/3 од укупног броја чланова, у складу са Законом).

- У складу са Правилником о раду тела за вансудско решавање спорова, Министарство (Сектор за заштиту потрошача) је уписало три тела на Листу тела за вансудско решавање спорова.
- Већа улога јединица локалне самоуправе у овој области, кроз обезбеђивање финансијских средстава активностима удружења и савеза, одговарајућих просторија и осталих неопходних услова за рад, јачање координације у спровођењу заштите потрошача на покрајинском и локалном нивоу, као и подршка оснивању и раду тела за вансудско решавање потрошачких спорова на својој територији.
- Покренута је информатичка платформа за пријем и решавање приговора потрошача и анализу података - Национални регистар потрошачких приговора који је усклађен са Европским системом регистрације потрошачких приговора (ЕС-CRS). Податке о приговорима потрошача уносе регионална саветовалишта потрошача, а рад Националног регистра прати Сектор за заштиту потрошача ресорног министарства који редовно објављује годишње извештаје о раду овог регистра на званичној страници Министарства.. На основу података из Регистра, у 2015. години упућено је 14.504 приговора потрошача.

У току је спровођење Акционог плана за реализацију Стратегије заштите потрошача за период 2013-2018. године, где је једна од мера усклађивање домаћих прописа са прописима ЕУ који су релевантни за заштиту потрошача.

Закон о тржишном надзору („Сл. гласник РС“, бр. 92/2011) уређује активности које спроводе и мере које предузимају органи тржишног надзора да би се обезбедила усаглашеност производа са прописаним техничким захтевима за производе и другим прописаним захтевима у погледу оцењивања усаглашености, начину руковања и употребе производа према њиховој намени и начину одржавања, са циљем да производи не угрожавају здравље и безбедност потрошача и друге аспекте заштите јавног интереса. Детаљнији приказ усклађености Закона о тржишном надзору са Уредбом 2008/756/ЕЗ која се односи на акредитацију и тржишни надзор дат је у поглављу 3.1. у делу који се односи на Тржишни надзор-безбедност производа.

Закон о тржишном надзору и Закон о општој безбедности представљају оквир за функционисање Система за брзу размену информација о опасним производима. Преко тог система обезбеђује се и информисање јавности о опасним производима. Сектор тржишне инспекције у Министарству трговине, туризма и телекомуникација је надлежан за надзор у области заштите потрошача који обухвата надзор у области промета робе и услуга, усаглашености и безбедности непрехрамбених производа (електрични производи; електромагнетска компатибилност за производе; машине; лифтови, грађевински производи у промету, текстилни производи, обућа и други потрошачки производи) и друге активности у области заштите потрошача.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација преко Сектора тржишне инспекције координира систем брзе размене информација о опасним производима, који

је у унапређен, током развоја новог софтвера-Система за управљање информацијама који подржава активности тржишног надзора. Ово је урађено у оквиру пројекта ИПА 2010-Јачање система тржишног надзора за непрехрамбене и прехрамбене производе у Републици Србији.

У оквиру наведеног пројекта извршена је детаљна анализа Закона о општој безбедности производа, на основу које се изводи закључак о високом степену усклађености овог закона са Директивом о општој безбедности производа 2011/95/ЕЗ.

Важећи Закон о општој безбедности („Службени гласник Републике Србије”, број 41/09), донет је са циљем да обезбеди висок ниво заштите здравља и безбедности потрошача и других корисника производа, без обзира да ли се производи користе за личне потребе или за обављање професионалних делатности. Стога је законом прописана обавеза стављања на тржиште искључиво безбедних производа и забрањена производња, увоз и стављање на тржиште обмањујућих производа, као и њихов извоз.

Закон о општој безбедности производа у знатној мери је преузео одредбе Директиву ЕЗ о општој безбедности производа (2001/95/ЕЗ). Такође, овај закон је преузео Директиву ЕЕЗ о обмањујућим производима (87/357/ЕЕЗ).

Преглед приоритета за период 2016 -2018. година

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

У 2016. биће донет Закон о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа.

а) Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама

Закон о заштити потрошача инкорпорира 12 директива ЕУ, од којих је најзначајнија Директива 2011/83 Европског Парламента и Савета о потрошачким правима, о изменама и допунама Директиве Савета 93/13/ЕЕЗ и Директиве 1999/44/ЕЗ Европског парламента и Савета и о престанку важења Директиве Савета 85/577/ЕЕЗ и Директиве 97/7/ЕЗ Европског парламента и Савета. На билатералном скринингу представници ЕК констатовали су да постоји висок степен усклађености законодавног оквира заштите потрошача и заштите здравља са правом ЕУ. Што се тиче питања у вези са небезбедношћу, неопходно је ускладити се са Директивом 2013/11/ЕУ о алтернативном решавању потрошачких спорова у оном делу који се односи на новчани праг за приступ телима за вансудско решавање потрошачких спорова. Такође, неопходно је ускладити се са Уредбом 524/2013/ЕУ о онлајн решавању потрошачких спорова, а посебно Уредбом 2006/2004 о сарадњи националних органа одговорних за примену закона о заштити потрошача. Министарство трговине, туризма и телекомуникација ће до краја 2018. године припремити измене и допуне одговарајућих прописа, како би се обезбедила потпуна усклађеност са релевантним прописима ЕУ.

У процесу даље хармонизације са Директивом ЕЗ о општој безбедности производа (2001/95/ЕЗ), са циљем да се обезбеди да производи стављени на тржиште буду безбедни, урађен је Нацрт закона о изменама и допунама Закона о општој безбедности

производа, којим ће се потпуније и прецизније преузети одредбе Директиву ЕЗ о општој безбедности производа (2001/95/ЕЗ).

Народна банка Србије је припремила Нацрт закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину чијим ће се усвајањем, најкасније до краја 2018. године, извршити потпуно усклађивања законодавства са Директивом 2002/65/ЕЗ којом се уређује оглашавање и продаја на даљину финансијских услуга. Уз то, њиме ће се извршити и усклађивање са одредбама Директиве 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту и Директиве 2009/110/ЕЗ о оснивању, надзору и пословању институција електронског новца, у вези са закључивањем уговора на даљину, а које нису обухваћене Законом о платним услугама. У наредном периоду, најкасније до краја 2018. године, Народна банка Србије ће припремити нове измене и допуне Закона о заштити корисника финансијских услуга којима ће се обезбедити потпуна усклађеност са Директивом 2008/48/ЕЗ о уговорима о кредитима за потрошаче. Такође, Народна банка Србије ће у наредном периоду, најкасније до краја 2018. године, припремити измене и допуне Закона о заштити корисника финансијских услуга, као и измене и допуне одговарајућих прописа којима ће се обезбедити и потпуна усклађеност са другим релевантним прописима ЕУ (Директива 2013/11/ЕЗ о алтернативном решавању потрошачких спорова и Директива 2009/22/ЕЗ о налозима за заштиту интереса потрошача).

Народна банка Србије је припремила Нацрт закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину чијим усвајањем ће се извршити потпуно усклађивања законодавства са Директивом 2002/65/ЕЗ којом се уређује оглашавање и продаја на даљину финансијских услуга. Уз то, њиме ће се извршити и усклађивање са одредбама Директиве 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту и Директиве 2009/110/ЕЗ о оснивању, надзору и пословању институција електронског новца, у вези са закључивањем уговора на даљину, а које нису обухваћене Законом о платним услугама. Планирано је да се Нацрт закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину достави Народној скупштини Републике Србије најкасније до краја 2016. године.

У овом периоду ће бити припремљен и нацрт прописа чијим ће усвајањем бити извршено и усклађивање са Директивом 2014/17/ЕУ о уговорима о кредитима за потрошаче који се односе на стамбене непокретности. Тренутно је ова материја уређена у Закону о заштити корисника финансијских услуга и у одређеној мери је усклађена са Директивом 2014/17/ЕУ о уговорима о кредитима за потрошаче који се односе на стамбене непокретности.

б) Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета

Имајући у виду Смернице које је Европска унија припремила у циљу дефинисања потребне административне структуре за примену правних тековина ЕУ из 2013. године, као и Стратегију заштите потрошача за период 2013 – 2018. године, планиране су следеће мере у циљу јачања институционалне структуре и административних капацитета Сектора за заштиту потрошача:

1) активно учешће представника МТТТ у догађајима у области заштите потрошача, организацијама и размени информација на међународном и регионалном нивоу;

- 2) учешће запослених у Сектору за заштиту потрошача на обукама организованим на националном, регионалном и међународном нивоу;
- 3) сарадња са институцијама ЕУ (Генерални директорат за правду и заштиту потрошача, Мрежа европских центара за заштиту потрошача и др.);
- 4) одржавање седница Националног савета најмање четири пута годишње;
- 5) учешће у размени података садржаних у информационим системима, на међународном и регионалном нивоу;
- 6) укључивање представника локалних самоуправа у процесе консултација о политици и мерама заштите потрошача;
- 7) спровођење анкета и истраживања у области заштите потрошача;
- 8) побољшање координације рада између МТТТ и других органа за вршење надзора, између осталог и коришћењем података из јединственог информационог система;
- 9) едукација представника невладиних и владиних институција;
- 10) подршка удружењима потрошача и потрошачима у заштити колективних права и интереса потрошача.

У оквиру активности које имају за циљ јачања административних капацитета за решавање захтева и жалби потрошача, наставиће се започете активности на спровођењу Плана континуираног професионалног образовања тржишних инспектора, који подразумева и едукацију у области примене прописа који се односе на безбедност производа и других захтева потрошача из делокруга рада Сектора тржишне инспекције, као и на функционисање система за брзу размену информација о опасним производима

Имајући у виду резултате постигнуте у оквиру пројекта ИПА 2010 Јачање српског система тржишног надзора, а који се односе на увођење система квалитета у област тржишног надзора, Министарство трговине, туризма и телекомуникација - Сектор тржишне инспекције ће наставити рад на анализи и даљем развоју процедура надзора обухваћених Приручником квалитета. Развој процедура и листа провера које треба да подрже оперативни рад инспектора на терену, биће доступне тржишним инспекторима преко информационог система за управљање информацијама у области надзора тржишта, укључујући и процедуре и листе провера, како у области безбедности производа, тако и у области заштите економских интереса потрошача.

Наставиће се са кампањама усмереним за подизање нивоа свести потрошача о штетним последицама куповине робе пореклом из нелегалних токова, опасне и кривотворене робе.

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2016. до краја 2018. године

У периоду 2016-2018. године потребно је веће учешће свих органа који спроводе активности и предузимају мере да би спречили стављање на тржиште опасних производа, у размени информација преко националног система за брзу размену информација о опасним производима. На тај начин треба створити претпоставке за приступ *RAPEX* и *ICSMS*.

Кључне активности које ће бити окончане у периоду од 2019. до краја 2020. године

Планирана је израда и усвајање Стратегије заштите потрошача за период 2019 – 2024. године.

Кључне активности у периоду 2019-2020. године односе се функционисање система за брзу размену информација о опасним производима и приступање међународним базама података о производима, као и приступање базама података о удесима и повредама изазваним опасним производима и базама података о жалбама потрошача.

в) Планиране мере за постизање потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ за 2016. годину

У IV кварталу 2016. године усвојиће се Закон о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа. Након усвајања овог закона организоваће се информативно-едукативни састанци са привредним субјектима на које се закон односи и са представницима надлежних органа који имају овлашћења и одговорности за надзор у примени овог закона. До краја 2016. године иновираће се и списак српских стандарда из области опште безбедности производа, ради усклађивања са објављеним списком европских хармонизованих стандарда из ове области.

2017-2019. година

У овом периоду Сектор за заштиту потрошач планирао је спровођење *Twinning* пројекта (ИПА 2013), у оквиру кога су планиране евентуалне измене и допуне Закона о заштити потрошача, као и одговарајућих подзаконских аката у складу са ЕУ *Acquis*.

С обзиром на предстојеће измене Уредбе која се односи на тржишни надзор 765/2008/ЕЗ и усвајање нове Уредбе у области заштите потрошача у зависности од тога како се у ЕУ буде уређивала ова област, извршиће се сходна измена прописа у области безбедности производа са циљем обезбеђења високог нивоа заштите потрошача.

Планиране су измене и допуне Закона о туризму у складу са новом Директивом о пакет аранжманима до краја 2018. године.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

	Обавеза из ССП	Мера	Надлежно тело	Временски рок
	члан 78 – усклађивање законодавства о заштити потрошача у Србији са заштитом која је на снази у Заједници	нов Закон о заштити потрошача подзаконски акт којим ће се уредити услови за вансудско решавање потрошачких спорова	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	Закон је усвојен 13.6.2014, примена почела 21.9.2014. Правилник о телима за вансудско решавање потрошачких спорова усвојен и у примени од 3.9.2015.

Доношењем поменутих прописа испуњава се део обавеза које произилазе из одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању – Наслов VI, Усклађивање прописа, примена права и правила конкуренције, члан 78. Заштита потрошача.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Планирано је даље унапређење заштите потрошача кроз реализацију пројекта у овој области, у вредности око 1,425 милиона евра (142.500 евра националне контрибуције), за који је аплицирано у оквиру пројектног циклуса ИПА 2013. Твининг пројектом би правни и институционални оквир заштите потрошача био даље унапређен, у складу са развојем ове области у ЕУ и извештајем са скрининга за поглавље 28, а пројекат би био усмерен и на ефикаснију примену прописа из области заштите потрошача, развој вансудског решавања потрошачких спорова, јачање невладиних организација, јачање капацитета судова за решавање потрошачких спорова и обуку привредних субјеката.

3.28.2. Заштита здравља

3.28.2.1. Биомедицина

Преглед стања у области трансплантације ћелија и ткива

Делатност трансплантације матичних ћелија хематопоезе обавља се у пет државних установа: Институту за мајку и дете „Др Вукан Чупић“, Војно-медицинској Академији, Клиници за хематологију Клиничког Центра Србије, Клиници за хематологију Клиничког Центра Војводине у Новом Саду, Институту за онкологију Војводине, Сремска Каменица.

Делатност трансплантације рожњаче обавља се у Клиници за офталмологију Клиничког Центра Србије и у три приватне специјалне болнице у Београду: Милош клиника, Окулус и Зенит, рожњаче се увозе. Делатност трансплантације кости обавља се само у ИОХБ „Бањица“ у Београду, кости се увозе.

Институт за трансфузију крви Србије обавља делатност и води национални Регистар добровољних давалаца коштане сржи, са око 7000 потенцијалних давалаца.

Институт за трансфузију крви Србије-лабораторија за ХЛА типизацију је добила ЕФИ акредитацију.

Домаће законодавство је делимично усклађено са прописима ЕУ.

Преглед стања у области биомедицински потпомогнутог оплођења

Делатност биомедицински потпомогнутог оплођења (БМПО) обавља укупно 18 овлашћених здравствених установа (5 државних и 13 приватних), које према Закону и

правилницима испуњавају услове за добијање дозволе за делатност у погледу простора, опреме и кадрова.

Домаће законодавство је делимично усклађено са прописима ЕУ.

- Правилник о дужностима одговорног лекара, о садржају обрасца обавештења, о садржају обрасца писменог пристанка и о повлачењу писменог пристанка лица која учествују у поступку БМПО;
- Правилник о садржају, начину и поступку сачињавања и вођења јединственог регистра донираних репродуктивних ћелија и друга питања од значаја за вођење регистра, коришћење, употребу и размену репродуктивних ћелија, вођење документације, чување података и информисање;
- Правилник о садржају обрасца изјаве о пристанку донора репродуктивних ћелија о давању и коришћењу репродуктивних ћелија;
- Правилник о садржају обрасца о повлачењу писменог пристанка донора репродуктивних ћелија и о потврди здравствене установе о повлачењу раније дате изјаве о пристанку донора;
- Правилник о критеријумима за избор и лабораторијско тестирање донираних репродуктивних ћелија;
- Правилник о периоду чувања репродуктивних ћелија и раних ембриона, и о садржају обрасца захтева овлашћене здравствене установе о писменом изјашњавању лица о даљем поступању са репродуктивним ћелијама;
- Правилник о садржају и начину вођењу медицинске документације и евиденција које воде овлашћене здравствене установе у поступку БМПО;
- Правилник о садржају и начину вођења Јединственог регистра донора репродуктивних ћелија.

Планиране мере за период 2016-2018. година

Закон о трансплантацији ћелија и ткива („Сл. гласник РС”, бр. 72/09) и Закон о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења (БМПО) („Сл. гласник РС”, бр. 72/09) су делимично усклађени са директивама Европске уније за област добијања, давања, тестирања, обраде, конзервирања, складиштења и дистрибуције људских ткива и ћелија намењених за примену код људи. Планира се доношење нових закона и направљени су нацрти нових закона, у складу са:

- Директивом 2004/23/ЕЗ Европског парламента и Савета од 31.3.2004;
- Директивом Комисије 2006/17/ЕЗ од 8.2.2006. године;
- Директивом Комисије 2006/86/ЕЗ од 24.10.2006. године;
- Одлуком Комисије од 3. августа 2010. године којом се утврђују смернице у вези са условима инспекција и контролних мера и обуком и квалификацијом службеника за област људских ткива и ћелија која се прописује Директивом Европског парламента и Савета 2004/23/ЕЗ;
- Директивом Комисије 2012/39/ЕУ, од 26. новембра 2012. године; којом се мења/допуњује Директива 2006/17/ЕЗ у погледу одређених техничких захтева за испитивање људских ткива и ћелија

- Директивом Комисије (ЕУ) 2015/566 од 8. априла 2015. којом се спроводи Директива 2004/23/ЕЗ у вези с процедурама за проверу еквивалентних стандарда квалитета и безбедности увезених ткива и ћелија
- Директивом Комисије (ЕУ) 2015/565 од 8. априла 2015. која предвиђа измене и допуне Директиве 2006/86/ЕЗ у вези са одређеним техничким условима за кодирање људских ткива и ћелија;
- Водичем за квалитет и безбедност ткива и ћелија за људску примену, Савета Европе, Комитета за трансплантацију органа, из 2013. године са Директивом Комисије (ЕУ) 2012/39
- Ставом европског удружења за етику у науци и новим технологијама Европске комисије: Етички аспекти чувања крви из пупчаника у банкама, од 16. марта 2004. године;
- Конвенцијом о људским правима и биомедицини Савета Европе и Оквирним протоколом за спровођење Конвенције о људским правима и биомедицини.

Након усвајања Закона о примени људских ћелија и ткива (четврти квартал 2016.) и Закона о биомедицински потпомогнутом оплођењу (четврти квартал 2016), биће неопходно да се донесу подзаконски акти, у року од 12 месеци, односно 18 месеци од дана ступања на снагу горе поменутих закона.

Планирано је увођење информационих система за поједине области Управе, као и повећање кадровских капацитета, обезбеђења новог простора и адекватне опреме у складу са препорукама из Годишњег извештаја о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција.

Преглед стања у области трансфузиолошке делатности

Трансфузиолошку делатност у смислу планирања, прикупљања, тестирања, обраде крви и компонената крви, као и чувања, управљања и дистрибуцију крви и компонената крви намењених трансфузији, обављају 44 центра за трансфузију крви у Републици Србији као и три највеће установе, Институт за трансфузију крви Србије, Завод за трансфузију крви Нови Сад и Завод за трансфузију крви Ниш. Ове здравствене установе истовремено обављају и делатност чувања и издавања крви и компонената крви, односно делатност болничких банака крви. Поред ових усанаова, још 23 здравствене установе у Републици Србији обављају искључиво делатност болничких банака крви, односно чувају и издају крв и компоненте крви за потребе тих здравствених усанаова.

Недостаје јединствен информациони систем, а самим тим и јединствен регистар добровољних давалаца крви у Републици Србији којим би координирао Институт за трансфузију крви Србије.

У 2013. години, донети су следећи правилници:

Правилник о начину и поступку чувања и доступности документације („Службени гласник РС“, бр. 15/2013);

Правилник о начину и поступку вођења евиденција као и садржај обрасца за вођење евиденције крви („Службени гласник РС“, бр. 82/2013);

Правилник о ближим условима за тестирања крви и компонената крви („Службени гласник РС“, број 19/2013).

Поменути правилници су делимично усклађени са прописима ЕУ.

Планиране мере за период 2016-2018. година

Закон о трансфузиолошкој делатности („Сл. гласник РС”, бр. 72/09) је делимично усклађен са директивама Европске уније за област прикупљања, тестирања, обраде, складиштења и дистрибуције људске крви и компонената крви, као и чувања и издавања крви и компонената крви. Планира се његова потпуна хармонизација у складу са:

- Директивом 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета од 27.1.2003, о утврђивању стандарда квалитета и безбедности за прикупљање, тестирање, обраду, складиштење и дистрибуирање људске крви и компонената крви;
- Директивом 2004/33/ЕЗ Комисије од 22.3.2004, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на одређене техничке захтеве за крв и компоненте крви;
- Директивом 2005/61/ЕЗ Комисије од 30.9.2005, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на захтеве у погледу следивости (хемовигиланце) и пријављивања озбиљних нежељених реакција и појава;
- Директивом 2005/62/ЕЗ Комисије од 30.9.2005, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на стандарде и спецификације Заједнице у вези са системом квалитета за трансфузионе установе.
- Директивом 2011/38/ЕУ од 11. априла 2011. године којом се мења и допуњује Анекс V уз Директиву 2004/33/ЕЗ у погледу највиших вредности рН када је реч о концентратима тромбоцита при истеку рока употребе;
- Директивом 2014/110/ЕУ од 17. децембра 2014 којом се врше измене Директиве 2004/33/ЕЗ у вези са критеријума за привремено одлагање за даваоца алогеног добровољног давања крви
- Водичем за припрему, коришћење и обезбеђење квалитета компонената крви – XVIII издање Савета Европе.

Након усвајања Закона о трансфузијској медицини, биће неопходно да се донесу правилници у складу са новим Законом. Усвајање Нацрта закона, планира се за четврти квартал 2016. године, (ступа на снагу 1. јануара 2019. године) док се усвајање подзаконских аката очекује у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Предвиђено је увођење централизованих информационих система за поједине области Управе, као и повећање кадровских капацитета, обезбеђење новог простора и адекватне опреме, у складу са препорукама из Годишњег извештаја о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција.

Преглед стања у области трансплантације органа

Законом о трансплантацији органа („Службени гласник РС”, бр.72/09) се уређује узимање органа или делова органа са живог или умрлог лица због пресађивања у тело другог лица ради лечења, надзор над спровођењем овог закона и друга питања од значаја за организацију и спровођење трансплантације органа или делова органа. За обављање одређених послова државне управе у области трансплантације органа или делова органа, ћелија и ткива, поступака биомедицински потпомогнутог оплођења, као и трансфузије крви, овим законом оснива се Управа за биомедицину као орган у саставу Министарства здравља. Послове трансплантације органа обављају здравствене установе из Плана мреже здравствених усана, односно трансплантациони центри и

донор болнице у којима се обављају послови узимања, пресађивања, дистрибуције, типизације ткива, односно послова трансплантације.

Здравствене установе (трансплантациони центри) у којима се обављају послови трансплантације органа су: Клинички центар Србије, Клинички центар Војводине, Клинички центар Ниш, Војномедицинска Академија, Универзитетска дечја клиника.

Здравствене установе (донор болнице) су: Клинички центар Крагујевац, Клиничко болнички центар Земун, Здравствени центар Ваљево, Општа болница Сремска Митровица, Општа болница Сомбор, Општа болница Зрењанин, Општа болница Суботица, Општа болница Чачак, Општа болница Ужице.

Управа за биомедицину сачињава и води законом дефинисане базе података из области биомедицине. Недостаје јединствени информациони систем а самим тим Јединствени републички регистар давалаца органа и ткива; Регистар примаоца органа - са тела живих и са тела преминулих; Регистар можданих смрти; Регистар живих давалаца органа и Регистар преминулих давалаца органа; Листе чекања пацијената за трансплантацију по врсти органа и ткива; Евиденцију изричитих забрана за донирање органа и ткива. Ови регистри биће успостављени Законом о пресађивању органа у сврху лечења.

Планиране мере за период 2016-2018. година

Закон о трансплантацији органа („Службени гласник РС”, бр. 72/09) је делимично усклађен са директивама Европске уније за област утврђивања стандарда квалитета и безбедности за донирање, добијање, тестирање, обраду, конзервирање, складиштење и дистрибуирање људских ткива и ћелија који су намењени трансплантацији. Планира се његова потпуна хармонизација у складу са:

- Директивом 2010/45/ЕУ Европског парламента и Савета од 7. јула 2010. године о стандардима квалитета и безбедности људских органа који су намењени трансплантацији;

Директивом коју спроводи Комисија 2012/25/ЕУ од 9. октобра 2012. године о утврђивању поступака обавештавања, између држава чланица, за размену људских органа који су намењени за пресађивање **Након усвајања Закона о пресађивању људских органа у сврху лечења, биће неопходно да се донесу правилници у складу са новим Законом. Усвајање закона, планира се за четврти квартал 2016. године, док се усвајање подзаконских аката очекује у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона.**

Такође, предвиђено је увођење централизованих информационих система за поједине области Управе, повећање кадровских капацитета, обезбеђење новог простора и адекватне опреме.

Административни капацитети

Управа за биомедицину поред директора и саветника за правна питања има три организационе јединице:

- за **трансфузиолошку делатност**, у оквиру које је запослен један помоћник директора и један саветник, за трансфузиолошку област,
- за **трансплантацију ћелија и ткива и биомедицински потпомогнуто оплођење (БМПО)**, у оквиру кога је запослен један помоћник директора и један саветник за

област трансплантације ћелија, односно ткива и област биомедицински потпомогнутог оплођења,

- за трансплантацију органа „Србијатрансплант“, систематизован је помоћник директора а запослена су два саветника за област трансплантације органа.

У наредном периоду очекује се јачање кадровских и техничких капацитета Управе за биомедицину I у оквиру Министарства здравља.

У току је програмирање Twinning light пројекта под радним називом: “To Improve the Healthcare System in the SoHO Field, Strengthening National Capacity and Improving the National Quality System and Establishment the National Data System”.

У периоду новембар 2014 до јуна 2016. године одржане су ТАИЕХ радионице „Успостављање Националног система квалитета у Републици Србији“, „Успостављање Националног центра за фракционисање“, „Успостављање Националног система из области донације органа и трансплантације“, „Успостављање Националног система из области трансплантације ћелија и ткива“ „Успостављање Националног система хемовигиланце и следивости крви и компонената крви у Републици Србији и обављена (ТАИЕХ) студијска посета Министарству здравља Републике Хрватске под називом "Улога и задаци компетентног тела за крв, ћелије, ткива и органе",

У оквиру ПЛАЦ експертске мисије током 2015 и 2016. године остварена је сарадња при изради Закона о трансфузијској медицини, Закона о биомедицинско потпомогнутом оплођењу, Закона о пресађивању људских органа у сврху лечења и Закон о примени људских ћелија и ткива.

Учествовање на Multi-Country Workshop о улози и јачању надлежног тела у области биомедицине који се одржао у Републици Црној Гори од 21-22.06.2016. године.

3.28.2.2. Контрола дувана

Преглед стања у области

Област контроле дувана је у домаћем законодавству регулисана са више закона међу којима су најзначајнији: Закон о дувану ("Службени гласник РС", бр. 101/05, 90/07, 95/10, 36/11, 93/12 и 108/13), Закон о оглашавању ("Службени гласник РС", бр. 79/2005 и 83/2014 – др. закон у примени до 5. маја 2016), Закон о оглашавању („Службени гласник РС“, број 6/16), Закон о заштити становништа од изложености дуванском диму ("Службени гласник РС", бр. 30/2010).

Закон о дувану, између осталог, регулише садржај и обележавање дуванских производа, састојке и емисију, мерне методе за њихово одређивање, као и услове у којима је забрањена продаја дуванских производа. Закон уводи обавезу лиценцирања свих учесника на тржишту у промету дувана и дуванских производа и регулише њихове активности у циљу спровођења контроле тржишта дувана и дуванских производа, спречавања фалсификовања дуванских производа, нелегалне трговине и осталих радњи које нису у складу са Законом. Закон је у погледу наведених одредби био у великој мери усклађен са *Директивом Европског Парламента и Савета 2001/37/ЕЗ од 5. јуна 2001. године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица о производњи, пред-стављању и продаји дуванских производа*, међутим како је у мају 2014. године Ступила на снагу *Директива 2014/40/ЕУ Европског Парламента и Савета од 3. априла 2014. године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица у вези производње, презентације и продаје дувана и сродних производа и укидања Директиве 2001/37/ЕЗ (32014L0040)* чиме је директива 2001/37/ЕЗ стављена ван снаге, Закон о дувану у наредном периоду бити предмет даљег усаглашавања са Директивом 2014/40/ЕУ.

Закон о заштити становништа од изложености дуванском диму забрањује пушење у сваком затвореном радном и јавном простору који је доступан грађанима, без обзира на то у чијем је власништву, као и у јавном превозу - у свим превозним средствима која се користе за превоз путника. Закон је у сагласности са *Препоруком 2003/54/ЕС од 2 децембра 2002 о превенцији пушења и иницијативама за унапређење контроле дувана* у њеном делу која се односи на заштиту становништва увођењем забране пушења у затвореним просторијама и делимично усаглашен са *Препоруком Савета 2009/С 296/02 од 30 новембра 2009 о средини без дуванског дима*. Неусаглашеност са овим делом Препоруке 2009/С 296/02 се односи на потпуну забрану пушења у угоститељским објектима коју национални закон не прописује.

Закон о оглашавању, између осталог забрањује оглашавање дуванских производа и спонзорство од стране произвођача дувана. Закон је у великој мери усаглашен са Директивом 2003/33/ЕС, Европског Парламента и Савета од 26 маја 2003 о усклађивању закона, уредби и административних одредаба држава чланица које се односе на оглашавање и спонзорство дуванских производа.

У мају 2014 године ступила је на снагу Директива 2014/40/ЕУ Европског Парламента и Савета од 3. априла 2014. године *о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица у вези производње, презентације и продаје дувана и сродних производа и укидања Директиве 2001/37/ЕЦ* остављајући чланицама прелазни период од две године, до маја 2016 године да са њоме ускладе своја национална законодавства. Нова Директива 2014/40/ЕУ уводи бројне нове мере контроле у производњи и промету дуванских и сродних производа: строгу контролу арома и адитива, обавезу употребе комбинованих здравствених упозорења, обавезу истицања упозорења да дувански дим садржи преко 70 супстанци за које је познато да узрокују рак, обавезу произвођача да достављају расположиве студије о последицама дуванских производа на здравље, обавезу произвођача да најаве нове производе, обавезу употребе јединствене класификационе ознаке производа и нарочито обавезу успостављања система следљивости дуванских производа кроз ланац снабдевања, који омогућава проналажење и праћење кретања сваког дуванског производа од тренутка производње до крајњег корисника. Директива регулише прекограничну продају дуванских производа и продају на даљину, као и промет не-дуванских производа и сличних производа као што су електронске цигарете.

Директива 2014/40/ЕУ је допуњена *Делегираном Директивом Комисије 2014/109/ЕУ од 10. октобра 2014. о измени Прилога II Директиви 2014/40/ЕУ успостављањем збирке сликовних упозорења за употребу на дуванским производима*

Министарство здравља је у периоду април-септембар 2014. године у партнерству са Националним Институтом за Здравље и Социјалну Заштиту Финске (ТХЛ) спроводило Твининг лајт пројекат „Унапређење контроле дувана у Републици Србији“. За спровођење пројекта обезбеђено је 250.000 € из средстава ИПА. Пројекат се састојао из три компоненте, које су се односиле на процену и унапређење правног оквира, система мониторинга и јачање мултисекторске сарадње. У оквиру прве компоненте извршена је процена постојећег националног законског оквира и направљене препоруке за његово унапређење и усклађивање са легислативом ЕУ. Основна препорука пројектног тима је израда јединственог и свеобухватног закона о контроли дувана који би обухватио све здравствене аспекте контроле дувана и чији би предлагач било Министарство здравља.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

Крајем јануара 2016. године, донет је Закон о оглашавању („Службени гласник РС“, број 6/16) који, поред осталог представља даље усклађивање са Директивом 2003/33/ЕЗ о хармонизацији закона, прописа и административних аката држава чланица везаних за оглашавање и спонзорство дуванских производа, а који је ступио на снагу 5. фебруара 2016. године

Преглед планираних мера за период 2016-2018. године

Како је 20. мај 2016. године, био рок да државе чланице усагласе своје законодавство са новом Директивом о дуванским производима, и израда неких подзаконских аката у ЕУ у току, Министарство здравља ће наставити да прати имплементацију нових прописа о контроли дувана у чланицама, ради анализе донетих законских решења и утврђивања примера добре праксе у хармонизацији прописа у овој области.

У периоду 2016-2018. планиран је континуиран рад на спровођењу и примени Закона о изменама и допунама закона о заштити становништва од изложености дуванском диму.

Административни капацитети

Припрема закона у области контроле дувана, као и подзаконских аката који се доносе за њихово спровођење је у надлежности Министарства здравља, Министарства финансија и Министарства трговине (У надзор над спровођењем ових закона укључене су и инспекције других министарстава)

У Министарству здравља стање у овој области прати Сектор за јавно здравље и програмску заштиту, а надзор над спровођењем Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму Сектор за инспекцијске послове. Законом је основана Канцеларија за превенцију пушења као организациона јединица института за јавно здравље основаног за територију Републике Србије која припрема и спроводи истраживања о учесталости пушења, припрема програме одвикавања од пушења и промовише здрав начин живота без дуванског дима и прати организацију и рад здравствених установа на програмима одвикавања од пушења и сарађује са институцијама и организацијама у земљи и иностранству, надлежним за проблем пушења и штетних последица по здравље. Канцеларија има два запослена. Решењем министра 119-01-492/2015-02 од 20. августа 2015. године основана је Републичка стручна комисија за контролу дувана састављена од десет истакнутих здравствених радника са територије читаве Србије као експертско и саветодавно тело Министарства здравља за област контроле дувана.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању које су планиране на годишњем нивоу за период 2016 – 2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
------------------	------	---------------	---------------

<p>Члан 72.</p> <p>1. Стране признају важност усклађивања важећег српског законодавства са законодавством Заједнице и његове делотворне примене. Србија ће настојати да обезбеди постепено усклађивање постојећих закона и будућег законодавства са правним тековинама</p> <p>Заједнице. Србија ће обезбедити да ће важеће и будуће законодавство бити правилно примењено и спроведено</p> <p>3. Усклађивање ће нарочито у раној фази бити усресређено на основне елементе правних тековина о унутрашњем тржишту, правосуђу, слободу и безбедност, као и на друга подручја везана за трговину. У каснијој фази Србија ће се усресредити на преостале делове правних тековина Заједнице</p>	<p>Израдом:</p> <p>1. Свеобухватног закона о контроли дувана</p> <p>2. Измена и допуна Закона о дувану</p> <p>3. Закона о оглашавању,</p> <p>у национално законодавство ће се транспоновати:</p> <p>1. Директива 2014/40/ЕУ Европског Парламента и Савета од 3. априла 2014. године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица у вези производње, презентације и продаје дувана и сродних производа и укидања Директиве 2001/37/ЕС (32014L0040)</p> <p>2. Делегирана Директива Комисије 2014/109/ЕУ од 10. октобра 2014. о измени Прилога II Директиви 2014/40/ЕУ успостављањем збирке сликовних упозорења за употребу на дуванским производима 32014L010.</p> <p>2. Директива 2003/33/ЕС Европског Парламента и Савета од 26 маја 2003 године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица у вези са оглашавањем и спонзорством дуванских производа.</p> <p>А биће узете у обзир и:</p> <p>1. Препорука 2003/54/ЕС од 2 децембра 2002 о превенцији пушења и иницијативама за унапређење контроле дувана,</p> <p>2. Препорука Савета 2009/С 296/02 од 30 новембра 2009 о средини без дуванског дима.</p>	<p>Министарство здравља, Министарство финансија, Министарство трговине, туризма и телекомуникација</p>	<p>2016-2018</p>
--	--	--	------------------

	<p><i>Regulation(EC)No 1223/2009</i> а потом имплементирати поменути национални прописи.</p>		
<p>Члан 78. Заштита потрошача Уговорне стране ће сарађивати како би усагласиле стандарде заштите потрошача у Србији са стандардима у Заједници. Делотворна заштита потрошача је нужна како би се обезбедило ваљано функционисање тржишне економије и та заштита ће зависити од развоја административне инфраструктуре ради обезбеђивања надзора над тржиштем и спровођења закона у овој области.</p> <p>У том циљу, а у њиховом заједничком интересу, стране ће обезбедити:</p> <p>а) политику активне заштите потрошача у складу са комунитарним правом, укључујући већу информисаност и развој независних организација;</p> <p>б) усклађивање законодавства о заштити потрошача у Србији са заштитом која је на снази у Заједници;</p> <p>в) делотворну правну заштиту потрошача ради побољшања квалитета потрошачке робе и одржавања одговарајућих стандарда безбедности;</p> <p>г) надзор над спровођењем правила од</p>	<p>Транспоновањем Директиве 2014/40/ЕУ Европског Парламента и Савета од 3. априла 2014. године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица у вези производње, презентације и продаје дувана и сродних производа и укидања Директиве 2001/37/ЕС (32014L0040)</p> <p>2. Делегиране Директиве Комисије 2014/109/ЕУ од 10. октобра 2014. о измени Прилога II Директиви 2014/40/ЕУ успостављањем збирке сликовних упозорења за употребу на дуванским производима 32014L010,</p> <p>утврђују се правила у вези производње, презентације и продаје дувана и сродних производа (који су предмет уређења ових прописа), да би се омогућило функционисање тржишта али уз висок ниво заштите безбедности и здравља</p>	<p>Министарство здравља</p>	<p>2016 – 2018</p>

стране надлежних органа и омогућавање приступа правди у случају спора; д) размену информација о опасним производима.			
--	--	--	--

3.28.2.3.Скрининг рака

Преглед стања у области

На основу члана 16. став 2. Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС”, бр. 107/05, 72/09 – др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12 и 45/13 – др. закон) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС и 72/12), Влада Републике Србије је Уредбама усвојила националне програме раног откривања карцинома дојке, грлића материце и колоректалног карцинома који су објављени у Службеном гласнику Републике Србије бр. 73/13 и 83/13. Сви национални програми су у складу са документом Савета Европе (10414/08, Presse 166) из Луксембурга, донетим 9-10. 6. 2008. године.

У изменама и допунама Закона о здравственој заштити („Сл. гласник РС” бр. 107/05, 72/09 – др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12), друштвена брига за здравље, под једнаким условима остварује се обезбеђивањем здравствене заштите, поред осталих и лицима којима се обезбеђују циљани превентивни прегледи, односно скрининг, према одговарајућим републичким програмима, напред наведеним.

Планиране мере за период 2016-2018. година

Очекује се доношење потребних докумената за евиденцију у спровођењу скрининга (образац за извештавање о скринингу, клинички путеви за спровођење скрининга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите, скрининг рака грлића материце и скрининг рака дебелог црева и ректума, односно Стручно – методолошко упутство за здравствене установе и институте/заводе за јавно здравље у спровођењу скрининга), Инструкцијом министра здравља или усвајањем прописа у вези медицинске документације и евиденције у области скрининга рака.

Предвиђа се измена и допуна уредби у области скрининга рака грлића материце и скрининга рака дојке, у циљу ефикасније организације спровођења два програма и у циљу даље хармонизације са прописима и праксом земаља Европске уније у овој области. Ради се на припреми измена и допуна неопходних прописа за унапређење организације рада лабораторија за централизовано тумачење ПАП-а налаза у скринингу рака грлића материце (централизоване цитолобораторије) (Уредба о Плану мреже здравствених установа, Правилник о номенклатури здравствених услуга на примарном нивоу здравствене заштите, Правилник о номенклатури здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите)

Сачињени су Акциони планови за спровођење сва три организована програма скрининга рака за 2016. годину, са увођењем нових здравствених установа у спровођење програма организованог скрининга рака дојке, рака грлића материце и колоректалног карцинома. У 2016. години организовани скрининг рака дојке биће

спроведен додатно на територији 18 нових општина (укупно 38 општина биће обухваћено програмом организованог скрининга рака дојке), док ће скрининг рака грлића материце бити спроведен на територији од укупно 18 општина. У 2016. години планиран је наставак спровођења организованог скрининга рака колоректалног карцинома на територији укупно 31 општине чиме се до краја године завршава други циклус организованог скрининга колоректалног карцинома у Србији.

Административни капацитети

У Националној канцеларији за превенцију малигних болести (Канцеларија за скрининг рака), која је формирана 2013. године при Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” запослено је 9 особа. Рад Националне канцеларије за превенцију малигних болести финансира се из Буџета Републике Србије у износу од 14.000.000 динара у 2015. години. У 24 Института/завода за јавно здравље, именовани су по један координатор и заменик координатора за спровођење скрининга (укупно 48). У свакој здравственој установи из “Плана мреже” која се укључује у организовани скрининг рака именује се по један координатор и заменик координатора.

Реализоване активности у 2015./2016. години:

- У 2015. години је спроведена додатна обука 60 специјалиста радиологије за скрининг мамографију у програму организованог скрининга рака дојке (финансирана из Буџета РС)
- У 2015. години обављена је припрема додатних здравствених установа (20) за укључивање у програм организованог скрининга рака дојке
- У 2015. години добијена је дозвола Агенције за заштиту од јонизујућег зрачења за рад свих здравствених установа укључених у организовани скрининг рака дојке и извођење популационе скрининг мамографије радом мамографа који су у наведеним установама раположиви.
- У 2016. години организована је обука, за 18 цитоскринера за унапређење капацитета за отварање и рад централизованих цитолабораторија у скринингу рака грлића материце, предвиђено је да се обука заврши до краја године (финансира се из Буџета РС).
- У 2016. години издвојена су средства за штампање и израду инструкције за спровођење организованог скрининга рака дојке и његово представљање стручној јавности (финансирана из Буџета РС)

3.28.2.4. Заразне болести

Преглед стања

Закон о заштити становништва од заразних болести, објављен је и ступио је на снагу 04. марта 2016 („Сл. гласник РС“, број 15/16). Правилници који проистичу из овог Закона су у изради (укупно 13). Њихово доношење је, према Закону, предвиђено у року од дванаест месеци од дана доношења Закона.

Епидемиолошки надзор над заразним болестима у Републици Србији спроводи се у координацији Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” са мрежом завода/института за јавно здравље, који су надлежни на територији 25 округа.

У припреми је Правилник о врстама и начину спровођења епидемиолошког надзора над заразним болестима и повезаним посебним здравственим питањима, према директивама ЕУ.

Административни капацитети

Национални центар за спровођење Међународног здравственог правилника (МЗП) је Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батуг”, који је одређен Законом о заштити становништва од заразних болести („Службени гласник РС“, број 15/16).

Планиране мере за период 2016-2018. године

Законом о заштити становништва од заразних болести, предложено је доношење следећих подзаконских аката:

- Правилник о врстама и начину спровођења епидемиолошког надзора над заразним болестима и посебним здравственим питањима;
- Правилник о начину вођења података о лабораторијским испитивањима, роковима и начину обавештавања о добијеним резултатима као и улога референтне лабораторије;
- Правилник о одређивању заразних болести из групе зооноза о којима се врши извештавање и начин извештавања;
- Правилник о имунизацији и хемиопротекцији;

Поред стручне подршке PLAC пројекта (policy&legal advice centre) у периоду фебруар - април 2016, у изради подзаконских аката из ове области и њиховог усклађивања са правним тековинама ЕУ, у јулу 2016. организована је дводневна TAIEХ радионица на тему имплементације Националног електронског система надзора над заразним болестима.

У току је програмирање Twinning light пројекта. Радни наслов је “Improving Microbiology Diagnostic System Quality in the Function of Surveillance on Communicable Diseases in the Republic of Serbia”.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.28. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА				
3.28.2. Јавно здравље				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2015-1-3293	Закон о заштити становништва од заразних болести	МЗ	Усвојен 2016/1

Celex: 1:32009D0363(г) 1:32002D0253(г)				
320.	2013-145	Правилник о пријављивању заразних болести и посебних болести	МЗ	2017/І
Celex: 1:32009D0363(г) 1:32006L0086(г) 1:32006L0017(д) 1:32002D0253(г)				
321.	2013-146	Правилник о врстама и начину спровођења епидемиолошког надзора над заразним болестима и посебним здравственим питањима	МЗ	2017/І
Celex: 1:32009D0363(г) 1:32002D0253(г)				
322.	2013-147	Правилник о начину вођења података о лабораторијским испитивањима, роковима и начину обавештавања о добијеним резултатима као и улогу референтне лабораторије	МЗ	2017/І
Celex: 1: 32000D0057 2:32002D0253				
23.		Правилник о имунизацији и хемиопротекци;	МЗ	2017/І
Celex: 1: 32003D099 2:32002D0253				
23.		Правилник о одређивању заразних болести из групе зооноза о којима се врши извештавање и начин извештавања	МЗ	2017/І

3.28.2.5. Алкохол и дрога

Преглед стања у области алкохола

Урађен је Нацрт Националног програма превенције штете употребе алкохола и алкохомом узрокованих поремећаја у Србији 2016 – 2020, са Акционим планом. Рок са усвајање документа је IV квартал 2016. године.

Преглед стања у области дрога

Влада Републике Србије је 27. децембра 2014. године, усвојила Стратегију о спречавању злоупотребе дрога за период од 2014-2021 и њен пратећи Акциони план (2014-2017), оба објављена у Службеном гласнику број 1/2015. Овај стратешки документ је у складу са Стратегијом ЕУ за борбу против дрога (2013-2020) и Акционим планом ЕУ за борбу против дрога (2013-2016).

Правни основ за сарадњу са Европским центром за праћење дрога и зависности од дрога EMCDDA је дефинисан у члану 93. Закона о психоактивним контролисаним супстанцама („Службени гласник РС”, број 99/2010 од 27. децембра 2010. године) који уређује међународну сарадњу Министарства здравља.

Република Србија је формирала Комисију за психоактивне контролисане супстанце која делује као међусекторско тело чији су чланови стручњаци у области психоактивних контролисаних супстанци и представници министарстава надлежних у овој области. Министар надлежан за послове здравља утврђује Списак, на предлог Комисије. Списак садржи психоактивне контролисане супстанце у складу с потврђеним конвенцијама Уједињених нација које уређују област психоактивних контролисаних супстанци, као и психоактивне контролисане супстанце утврђене на предлог органа надлежних у области психоактивних контролисаних супстанци. Списак се објављује у „Службеном гласнику РС”. Уз подршку EMCDDA основан је Систем за рано упозоравање о новим психоактивним супстанцама, који се налази у оквиру Центра за мониторинг дрога и зависности од дрога. Завршен је Протокол о Систему за рано упозоравање о новим психоактивним супстанцама у Републици Србији. Министарство здравља, је уз подршку Европског Мониторинг Центра за дроге и зависности од дрога (EMCDDA), одржало национални семинар 17. децембра 2015. године на тему: „Систем Раног Упозоравања о новим психоактивним супстанцама у Републици Србији“.

Уз подршку СЗО и UNODC у току је мапирање и процена здравствених институција која се баве лечењем зависника од дрога.

Завршен је Правилник о превенцији, лечењу и рехабилитацији зависника од дрога

У периоду од 23-26 маја 2016. године, у Београду, Републици Србији, одржана је ТАИЕХ експертска мисија у вези са дрогама, од стране ЕК, која је изразила велико задовољство учињеним напретком.

Планиране мере за период 2016-2018. године

Планиране мере заснивају се на Препорукама Савета, бр. 2003/488 од 18. јуна 2003 - у вези са превенцијом и смањењем штете по здравље која се односи на зависност од дрога):

- Усвојити стандарде квалитета за превенцију употребе дрога
- Унапредити правни оквир за повећање доступности лечења
- Развој стандарда квалитета за програме смањења штета
- Јачање програма рехабилитације и ресоцијализације зависника од дрога
- Развој механизма за евалуацију програма превенције
- Унапређивање сарадње са локалним самоуправама и свим релевантним учесницима у Стратегији
- Унапређивање сарадње са организацијама цивилног друштва
- Обучавање постојећег кадра
- Пријава за ТАИЕХ помоћ која ће наставити да помаже размени добре праксе и примени ЕУ прописа

Министарство здравља, Републике Србије тренутно спроводи следеће активности:

1. ИПА5 ПРОЈЕКАТ -- У току је формирање Система Раног Упозоравања о новим психоактивним супстанцама, као и унапређење индикатора за праћење потражње и понуде дрога.
2. ПОМПИДУ (Pompidou) Група Савета Европе је у циљу јачања сарадње у југоисточној Европи предложила конструктиван дијалог и размену добре праксе кроз различите активности. Састанак земаља југоисточне Европе, одржан је у Београду, 29. септембра 2015. године где је прихваћена иницијатива развоја Интернет базираног интерактивног алата за превенцију злоупотребе психоактивних супстанци супстанци код ризичних група уз подршку експерата из Финске, Израела, Руске Федерације и Словеније.
3. UNODC-WHO (СЗО) је развила упитник за процену и мапирање здравствених установа које се баве лечењем зависника од дрога у циљу сагледавања постојећих капацитета и унапређења система за лечење зависника од дрога. Упитник је прослеђен свим центрима и процена квалитета услуга ће се извршити уз подршку СЗО и UNODC.
4. Уз подршку СЗО урађен је водич за подршку и јачање капацитета експерата јавног здравља у комуникацији са медијима на тему злоупотребе дрога.
5. UNODC регионални семинар на тему превенције, лечења, неге и интеграције зависника од дрога одржан је у априлу 2015. године у Београду са циљем да се унапреди и ојача добра пракса, да се усвоје међународни стандарди у пољу превентивних активности злоупотребе дрога, као и размени искустава између држава у региону.
6. Планирано је усвајање Правилника о превенцији, након усвајања измена и допуна Закона о психоактивним контролисаним супстанцама
7. Имплементација програма за рехабилитацију/ресоцијализацију зависника од дрога је планирана уз подршку Владе Израела.

Администарствни капацитети

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству здравља марта 2016. године основан је Центар за мониторинг дрога и зависности од дрога, који представља контакт тачку за сарадњу са EMCDDA. Министарство здравља је формирало радну групу за мониторинг дрога и зависности од дрога са задатком да успостави све неопходне индикаторе до формирања јединице за мониторинг дрога у Министарству здравља. Радна група је донела Акциони План за мониторинг дрога и зависност од дрога за период од децембра 2015 до јуна 2017. године, примењујући сва до сада стечена знања која произилазе из пројеката које финансира ЕУ у области дрога. Центар за мониторинг дрога и зависности од дрога ће потписати меморандум о сарадњи са свим институцијама које су учествовале у пројектима које финансира ЕУ за

подршку одрживости свих активности ових пројеката. Прикупљање и анализа података су усклађени са протоколима EMCDDA. У оквиру Центра за мониторинг дрога и зависности од дрога формира се Систем за рано упозоравање о новим психоактивним супстанцама. Центар за мониторинг дрога и зависности од дрога има три запослена извршиоца.

Центар за мониторинг дрога и зависности од дрога у Министарству здравља надлежан је за прикупљање података о кључним епидемиолошким индикаторима (истраживање у општој популацији, потреба за лечењем, високо ризична употреба дроге, инфективне болести повезане са употребом дроге и морталитет), индикаторима понуде и процену ризика од нових психоактивних супстанци. Извештај о свим показатељима се саставља на годишњем нивоу и на основу анализе стања у области дрога предлажу се мере за смањење штетних последица од злоупотребе дрога.

3.28.2.6. Исхрана

Планирана израда Националног програма превенције гојазности деце и омладине са акционим планом. Рок за израду документа је IV квартал 2016. године.

3.28.2.7. Неједнакости у здравству

Министарство је именovalo 75 здравствених медијаторки у 59 приоритетних домова здравља/општина, чија је улога да помогну ромским породицама да унапреде и да подрже здравствени систем да унапреди приступ и квалитет здравствених услуга за најугроженије ромске породице. Оне подржавају здравствени систем у теренском раду и ажурирају податке о здравственом стању ромских породица које живе у нехигијенским насељима. Планиране су едукације ромских здравствених медијаторки, за 2016. годину, из области:

1. Рани развој деце ромске националности (УНИЦЕФ и Министарство здравља Републике Србије)
2. Едукација медијаторки за рад на терену (ОЕБС – пројекат ТАРИ)
3. Опременје и обука за рад на терену (пројекат „Повезивање“, који спроводе Теленор, УНИЦЕФ и Министарство здравља Републике Србије)
- 4.

3.28.2.8. Ретке болести

Преглед стања

Влада Републике Србије се у својој политици определила да ће приоритетно лечити оболеле од ретких болести, те је сва ова лица укључила у систем обавезног здравственог осигурања и континуирано им обезбеђује средства за лечење.

За сваку календарску годину, на предлог министра надлежног за послове здравља, доноси се акт којим се обезбеђују средства и одређују приоритети у лечењу ретких болести.

За 2016. годину у буџету Владе Републике Србије за лечење лица оболелих од ретких болести одређено је 600.000.000,00 динара (око 4.878.000 евра), с тим што ће се у наредном периоду овај износ повећавати.

Планиране мере за период 2016-2018. година

У наредном периоду наставиће се рад на изради Стратегије за ретке болести у Републици Србији са Акционим планом за њено спровођење. Стратегија ће у потпуности бити усклађена са Препоруком Савета Европе о активностима у области ретких болести од 8. Јуна 2009. године, Комуникацијом Европске комисије *СОМ(2008)679/2* од 11. новембра 2008. године и Одлуком Европског савета односно Комитета експерата за ретке болести ЕУ од 30. новембра 2009. године. Радна група која ради на изради Стратегија је спремна да се консултује и прими и стране експерте који би били спремни да, кроз разне програме, пруже стручну помоћ и савете, како би Стратегија била завршена у што краћем року.

Административни капацитети

У Сектору за здравствено осигурање запослено је 6 државних службеника и 1 намештеник, и то: у Одсеку за праћење и унапређивање права из обавезног здравственог осигурања и добровољно здравствено осигурање 6 државних службеника, 1 намештеник и помоћник министра.

3.28.2.9 Прекогранично пружање здравствене заштите

Планиране мере за период 2016-2018. година

У периоду 2016-2018. година домаће законодавство ће се усклађивати према одредбама Директиве о прекограничном пружању здравствене заштите.

Превасходно ће се одговарајућим прописима дефинисати одговорности у вези са пружањем прекограничне здравствене заштите, као и начин и поступак за остваривање исте, административни поступци у вези са прекограничном здравственом заштитом, повраћај трошкова за пружену прекограничну здравствену заштиту, уређење механизма преко којег се на захтев пацијента достављају информације о њиховим правима и могућностима у вези са остваривањем прекограничне здравствене заштите, као и да се истима омогући даљински приступ њиховој здравственој документацији или да добију копију своје здравствене документације; утврђивање националне контакт особе за прекограничну здравствену заштиту; признавање репепата који се издају у другој држави чланици ЕУ.

Ради транспоновања наведене директиве, планира се рад на изради текста Нацрта закона о изменама и допунама здравственом осигурању чије усвајање се планира за други квартал 2017. године. Наведена директива је делом транспонована и у Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, који је усвојен новембра 2014. године, а који почиње да се примењује од 1. јануара 2017. године.

У наредном периоду наставиће се и са активностима које се односе на:

1. закључивање међународних уговора о социјалној сигураности који садрже и област здравственог осигурања са државама чланицама Европске уније са којима ти уговори нису закључени, као и на измене/допуне постојећих уговора;
2. закључивање споразума о коришћењу Европске картице здравственог осигурања (ЕНИС) на територији Републике Србије.

*Напомена: У области прекограничне здравствене заштите обавезали смо се да ћемо се ускладити са прописима ЕУ до момента приступања

Административни капацитети

У Сектору за здравствено осигурање запослено је 6 државних службеника и 1 намештеник, и то: у Одсеку за праћење и унапређивање права из обавезног здравственог осигурања и добровољно здравствено осигурање 6 државних службеника, 1 намештеник и помоћник министра.

3.28.2.10. Фармацеутски производи, медицинска средства, активна имплантабилна медицинска средства и *in vitro* дијагностичка медицинска средства

Преглед стања

Ради усаглашавања са директивама и другим прописима Европске уније из области лекова и медицинских средстава донет је нови Закон о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 107/12). Овим законом уређују се услови и поступак издавања дозволе за стављање лека у промет, односно упис лекова и медицинских средстава у регистре које води Агенција за лекове и медицинска средства Србије, производња и промет лекова и медицинских средстава и надзор у овим областима, рад Агенције за лекове и медицинска средства Србије и друга питања значајна за област лекова и медицинских средстава. Такође, законом су прописани послови које обавља Агенција за лекове и медицинска средства као поверене послове, уређен је њен положај, општи акти које доноси, њена саветодавна и стручна тела, тарифе за послове које обавља, као и надзор над њеним радом.

У овај закон делимично су пренети следећи прописи ЕУ:

1. За лекове који се употребљавају у хуманој медицини: Директива 2001/83/ЕС;
2. За лекове који се искључиво употребљавају у ветеринарској медицини: Директива 2001/82/ЕС измењена и допуњена са 2004/27/ЕС, 2004/28/ЕС, 2009/9/ЕС, 2009/53/ЕС, 470/2009/ЕС и 596/2009/ЕС;
3. За медицинска средства која се користе у хуманој медицини 93/42/ЕЕС (измењена и допуњена са 2000/70/ЕС, 2001/104/ЕС и 2007/47/ЕС),
 - за активна имплантабилна медицинска средства 90/385/ЕЕС (измењена и допуњена са 93/42/ЕЕС, 93/68/ЕЕС, 1882/2003/ЕС И 2007/47/ЕС), 1882/2003/ЕС,
 - за *in vitro* дијагностичка медицинска средства 98/79/ЕС;
4. За производњу хуманих лекова Директива 2003/94/ЕС, а за производњу ветеринарских лекова Директива 91/412/ЕЕС и Смернице Добре произвођачке праксе (део I и II) са Анексима;
5. За претклиничко испитивање лекова: директиве 2004/9/ЕС и 2004/10/ЕС;
6. За клиничко испитивање лекова који се користе у хуманој медицини: директиве 2001/20/ЕС (измењена и допуњена са 1901/2006/ЕС) и 2005/28/ЕС и Смернице Добре клиничке праксе;

7. За клиничко испитивање лекова који се искључиво користе у ветеринарској медицини: Директива 2001/82/ЕЗ;

8. За промет лекова на велико: Смернице Добре праксе у дистрибуцији 94/С 63/03.

Овим законом су делимично имплементирани и Директиве 93/42/ЕЕЗ и Директиве 98/79/ЕЗ, док је Директива 2007/47/ЕЗ делимично имплементирана кроз подзаконска акта донете за спровођење овог закона.

До сада су усвојени следећи **подзаконски акти** за спровођење овог закона:

- Правилник о ближим условима и начину уписа лека у Регистар традиционалних биљних, односно хомеопатских лекова („Службени гласник РС” број 100/11),
- Правилник о галенским лековима који се употребљавају у хуманој медицини („Службени гласник РС” број 85/11),
- Правилник о класификацији општих медицинских средстава („Службени гласник РС” број 46/11),
- Правилник о начину и поступку уписа, садржају пријаве и трошковима уписа у регистар произвођача активних супстанци („Службени гласник РС” број 4/11),
- Правилник о начину контроле квалитета лекова и медицинских средстава („Службени гласник РС” број 64/11 и 63/13),
- Правилник о начину оглашавања лека, односно медицинског средства („Службени гласник РС” број 79/10),
- Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на лекове („Службени гласник РС” број 64/11),
- Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на медицинска средства („Службени гласник РС” број 64/11 и 21/14),
- Правилник о начину уписа медицинског средства у Регистар медицинских средстава и садржају захтева за упис медицинског средства у Регистар медицинских средстава („Службени гласник РС” број 57/10),
- Правилник о начину уписа, садржају пријаве и трошковима уписа у регистар лабораторија које врше лабораторијска испитивања („Службени гласник РС” број 4/11),
- Правилник о обрасцу и садржини легитимације инспектора за лекове и медицинска средства („Службени гласник РС” број 69/10),
- Правилник о садржају дозволе за стављање лека у промет („Службени гласник РС” број 30/12),
- Правилник о садржају и начину обележавања спољњег и унутрашњег паковања лека, додатном обележавању, као и садржају упутства за лек („Службени гласник РС” број 41/11),
- Правилник о садржају и начину обележавања спољњег и унутрашњег паковања медицинског средства, као и садржају упутства за употребу медицинског средства („Службени гласник РС” број 64/11),
- Правилник о садржају обрасца сертификата Добре лабораторијске праксе, подацима који се уписују у Регистар издатих сертификата, као и начину вођења Регистра („Службени гласник РС” број 100/11),
- Правилник о садржају обрасца сертификата о примени Смерница Добре произвођачке праксе („Службени гласник РС” број 100/11), 149
- Правилник о садржају обрасца сертификата о примени Смерница Добре произвођачке праксе за лекове који се употребљавају у ветеринарској медицини („Службени гласник РС” број 34/12),

- Правилник о садржају захтева и документације, као и начину добијања дозволе за стављање лека у промет („Службени гласник РС” број 30/12),
- Правилник о садржају захтева, односно документације за одобрење клиничког испитивања лека и медицинског средства, као и начин спровођења клиничког испитивања лека и медицинског средства („Службени гласник РС” бр. 64/11 и 91/13),
- Правилник о условима за израду галенских лекова („Службени гласник РС” број 10/12),
- Правилник о условима за производњу лекова, садржају обрасца дозволе за производњу лека и Регистру издатих дозвола за производњу лекова („Службени гласник РС” бр. 18/12 и 91/13),
- Правилник о условима за производњу медицинских средстава („Службени гласник РС” број 10/12),
- Правилник о условима за промет на мало медицинских средстава у специјализованим продавницама („Службени гласник РС” број 10/12),
- Правилник о условима за промет на велико лекова и медицинских средстава, подацима који се уписују у Регистар издатих дозвола за промет на велико лекова и медицинских средстава, као и начину уписа („Службени гласник РС” број 10/12).
- Правилник о условима, садржају документације и начину одобрења измене или допуне дозволе за стављање лека у промет („Сл. гласник РС” бр. 30/12).
- Листа лекова који се издају без рецепта и који се могу рекламирати у средствима јавног информисања на дан 31. децембра 2010. („Службени гласник РС” бр. 14/11, 91/11, 77/12 и 111/12),
- Смернице Добре произвођачке праксе („Службени гласник РС” број 86/10), које представљају II део, док је I део објављен у Смерницама Добре произвођачке праксе („Службени гласник РС” бр. 28/08 и 35/08-исправка).
- Правилник о документацији и начину увоза лекова који немају дозволу за лек, односно медицинских средстава која нису уписана у регистар медицинских средстава („Службени гласник РС” бр. 2/14, 14/14 - исправка и 52/15)

Медицинска средства могу бити у промету у Републици Србији ако су уписана у Регистар медицинских средстава. Упис у Регистар медицинских средстава врши се на основу:

1. Сертификата о усклађености који је издат од надлежног нотификационог тела, односно изјаве о усклађености;
2. Дозволе за стављање у промет медицинског средства које није усаглашено с директивама Европске уније за област медицинских средстава.

У области медицинских средстава примењује се хармонизовани српски стандард *SRPS EN ISO 13 485* који се односи на систем квалитета производње медицинских средстава.

Надзор у овој области врши Министарство здравља путем инспекцијског надзора производње и промета медицинских средстава.

Преглед приоритета за 2016-2017. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2016-2017. години приоритет је припрема и усвајање Закона о лековима и Закона о медицинским средствима, ради даљег усклађивања са прописима ЕУ у области лекова и медицинских средстава.

Овим законом извршиће се усклађивање са следећим прописима ЕУ:

1. За лекове који се употребљавају у хуманој медицини:

- Директива 2001/83 - лекови за хуману употребу (кровни пропис) мењана са:
 - Директивом 2002/98/ЕС - стандарди квалитета и безбедности скупљања, тестирања, обраде, складиштења и дистрибуције крви и компонената крви;
 - Директивом 2003/63/ЕС - Annex I;
 - Директивом 2004/24/ЕС - биљни лекови;
 - Директивом 2004/27/ЕС - генерички лекови;
 - Директивом 2009/53 - варијације дозволе;
 - Директивом 2008/29/ЕС - надлежност комисије за имплементацији;
 - Директивом 2009/120/ЕС - напредне терапије;
 - Директивом 2010/84 и 2012/26 фармаковигиланца;
 - Директивом 2011/62/ЕУ фалсификовани лекови.

Поред тога имплементираће се:

- Уредба 2012/1027 – фармаковигиланца
 - Уредба (ЕС) 1394/2007- напредне терапије
 - Уредба 726/2004 - *CP*
 - Уредба 1234/2008 (мењана са 712/2012) - варијације
 - Уредба 141/2000 - лекови за ретке болести
 - Уредба 1901/2006 - лекови за педијатријску примену
 - Уредба 1394/2007 - напредне терапије
 - Уредба 536/2014 - клиничка испитивања
 - Директива 2003/94 – *GMP*
 - Директива 2004/9 и 2004/10 – *GLP*
 - Смернице Европске комисије 2013/С 343/01 - Смернице Добре праксе у дистрибуцији лекова- *GDP*
 - Директивом 89/105/ЕЕС - транспаретност;
- 2. За лекове који се употребљавају у ветеринарској медицини:** Директива 2001/82/ЕС измењена и допуњена са 2004/27/ЕС, 2004/28/ЕС, 2009/9/ЕС, 2009/53/ЕС , 470/2009/ЕС и 596/2009/ЕС;
- 3. За медицинска средства** која се користе у хуманој медицини 93/42/ЕЕС (измењена и допуњена са 2000/70/ЕС, 2001/104/ЕС и 2007/47/ЕС),
- за **активна имплантабилна медицинска средства** 90/385/ЕЕС (измењена и допуњена са 93/42/ЕЕС, 93/68/ЕЕС, 1882/2003/ЕС и 2007/47/ЕС),
 - за ***in vitro* медицинска средства** 98/79/ЕС (измењена и допуњена са 2011/100/ EU);
- 4. За производњу ветеринарских лекова** Директива 91/412/ЕЕС;
- 7. За клиничко испитивање лекова** који се искључиво користе у ветеринарској медицини: Директива 2001/82/ЕС;

Усвајање Закона о медицинским средствима предвиђен је 1. квартал 2017.године , (ступа на снагу 1. јануара 2019. године) а Закона о лековима 2. квартал 2017.године.

Административни капацитети

Област лекова и медицинских средстава који се употребљавају у хуманој медицини налази се у надлежности Министарства здравља (припрема закона, као и подзаконских аката који се доноси за његово спровођење, надзор над спровођењем закона којим се уређују лекови и медицинска средства и над прописима донетим за његово спровођење, утврђује испуњеност услова за производњу лекова и медицинских

средстава, израду галенских лекова, промета на велико лекова, односно медицинских средстава, промета на мало медицинских средстава у специјализованим продавницама, као и испитивања лекова, у погледу простора, опреме и кадра прописаних овим законом и прописима донетим за спровођење овог закона, подноси надлежном органу пријаву за учињено кривично дело или привредни преступ, односно захтев за покретање прекршајног поступка). За послове у овој области постоји Група за лекове и медицинска средства, који се састоји од 3 запослена, и то: 1 правник, 2 фармацеута (од којих је један руководилац). Послове надзора над спровођењем Закона о лековима и медицинским средствима и прописа донетих за његово спровођење врши министарство надлежно за послове здравља преко инспектора за лекове и медицинска средства, као и министарство надлежно за послове ветерине - за ветеринарске лекове преко ветеринарских инспектора. Инспекција за лекове и медицинска средства Министарства здравља састоји се од 7 инспектора.

Област лекова и медицинских средстава који се употребљавају у ветеринарској медицини налази се у делокругу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Такође, Агенцији за лекове и медицинска средства Србије поверени су послови у овој области (издаје дозволе за лек, одлучује о измени и допуни, обнови и преносу, као и престанку важења дозволе за лек; врши упис медицинског средства у Регистар медицинских средстава, одлучује о измени и допуни, обнови уписа, као и брисању медицинског средства из Регистра медицинских средстава; врши упис у Регистар традиционалних биљних лекова, односно упис у Регистар хомеопатских лекова; издаје дозволе за спровођење клиничког испитивања лека и медицинског средства, одлучује о измени и допуни дозволе, односно протокола о спровођењу клиничког испитивања лекова, доноси одлуке у вези с пријавом клиничког испитивања, врши контролу спровођења клиничког испитивања; прати нежељене реакције на лекове и медицинска средства; издаје уверења за потребе извоза лекова и медицинских средстава у складу с препорукама СЗО; одобрава увоз лекова и медицинских средстава за лечење одређеног пацијента или групе пацијената, као и лекова или медицинских средстава за научна и медицинска истраживања; врши категоризацију лекова, односно медицинских средстава; одобрава оглашавање лекова и медицинских средстава; врши прикупљање и обраду података о промету и потрошњи лекова и медицинских средстава, повезује се са међународним мрежама информација о лековима и медицинским средствима и са агенцијама надлежним за лекове и медицинска средства и њиховим асоцијацијама, учествује у планирању и спровођењу систематске контроле лекова и медицинских средстава и узимању случајних узорака из промета, даје мишљења за увоз и извоз узорака ћелија, односно ткива за поступак клиничког испитивања лековима.). У делокругу својих изворних послова АЛИМС даје информације и предлоге за рационално коришћење лекова и медицинских средстава, врши контролу квалитета лекова и медицинских средстава, припрема стручне публикације из надлежности и врши друге послове прописане законом.

У Агенцији за лекове и медицинска средства Србије, ради обављања сродних, међусобно повезаних послова, постоје: Центар за хумане лекове који се састоји од 5 сектора - Фармацеутски сектор, Медицински сектор, Сектор за стављање у промет хуманих лекова, Сектор за процену документације о леку, Национални центар за фармаковигиланцу; Национална контролна лабораторија, Физичко-хемијска лабораторија и Биолошка лабораторија, Сектор за медицинска средства, , Ветеринарски сектор, Национални центар за информације о лековима и медицинским средствима, Центар за подршку, Административни сектор, Сектор за финансије, Група за информациону технологију и Одељење за управљање квалитетом и подршку као и

послови руковођења управљања квалитетом и канцеларија директора. Укупни кадровски капацитет Агенције за лекове и медицинска средства је по важећој систематизацији 180 радних места, уз могућност запошљавања до 10% по основу уговора због повећаног обима посла.

Мере планиране за период за 2016-2018

Министарство здравља врши континуирано праћење, анализу и имплементацију прописа ЕУ у области лекова и медицинских средстава, ради хармонизације и унапређења прописа у овој области у Републици Србији.

У периоду 2016-2018. планира се континуиран рад на примени важећег Закона о лековима и медицинским средствима, односно спровођењу и примени новог закона, чије се усвајање очекује до краја 2016. године, као и израда и доношење прописа за спровођење овог закона. Такође, наставиће се праћење, анализа и имплементација прописа ЕУ у области лекова и медицинских средстава, ради хармонизације и унапређења прописа у овој области у Републици Србији.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП-а за период 2016 -2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
обезбедити политику активне заштите потрошача у складу са комунитарним правом, укључујући већу информисаност и развој независних организација	- надзор над спровођењем Закона о лековима и медицинским средствима и подзаконских прописа донетих за његово спровођење од стране инспекције за лекове и медицинска средства МЗ - спровођење јавних расправа и укључивање јавног и приватног сектора у израду новог Закона о лековима и медицинским средствима и подзаконских прописа за његово спровођење	МЗ и у области лекова и медицинских средстава	континуирано 2016-2018
обезбедити усклађивање законодавства о заштити потрошача ради побољшања квалитета потрошачке робе и одржавања одговарајућих стандарда безбедности	- доношење новог Закона о лековима и медицинским средствима, ради потпуне хармонизације прописа - доношење подзаконских аката за спровођење новог Закона о лековима и медицинским средствима, односно усклађивање постојећих који нису у потпуности усклађени са прописима ЕУ	МЗ у области лекова и медицинских средстава	- до краја 2017. - 2017/2018
обезбедити надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и	- надзор над спровођењем Закона о лековима и медицинским средствима и подзаконских прописа за његово	инспекције МЗ у оквиру свог делокруга	континуирано

омогућавање приступа правди у случају спора	спровођење од стране инспекције за лекове и медицинска средства МЗ - надзор над радом АЛИМС и доношење другостепеног решења по жалби на решење АЛИМС од стране МЗ		континуирано
обезбедити размену информација о опасним производима	- Систем брзог обавештавања (<i>RAN-Rapid Alert Notification</i>) о сумњи у квалитет лека, односно одступању од стандарда квалитета, односно о потреби покретања поступка повлачења лека, односно серије лека (Правилник о начину контроле квалитета лекова и медицинских средстава, "Службени гласник РС", бр. 64/11) - АЛИМС сарађује са <i>The Uppsala Monitoring Centre</i> Светске здравствене организације у области фармаковигиланце (Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на лекове, "Службени гласник РС", бр. 64/11) - укључивање у <i>EudraVigilance</i> систем - " <i>EUDAMED</i> "- вигиланца медицинских средстава (Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на медицинска средства, "Службени гласник РС", бр. 64/11 и 21/14)	АЛИМС	континуирано континуирано од приступања чланства у ЕУ континуирано

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Кроз „Саветодавни центар за питања политике и легислативе“ *PLAC*) Пројекат у периоду март - јуни 2016. године биће обезбеђена стручна подршка у изради подзаконских аката из ове области и усклађивања истог са правним тековинама ЕУ и то:

- из области клиничких испитивања лекова (Директиве 536/2014)
- за поступак утврђивања цена лекова (Директиве 89/105)
- у области Добре произвођачке праксе - ГМП.

У 2015. су реализоване три *TAIEX* радионице на тему фалсификованих лекова, фармаковигиланце и квалитета лекова Планирају се *TAIEX* пројекти АЛИМС са

Европском Агенцијом за лекове и другим агенцијама у ЕУ као и на регионалном нивоу, као и Пројекат у оквиру инструмента претприступне помоћи АЛИМС (ИПА 2) са Европском Агенцијом за лекове. Пројекат увођења *eCTD* – електронског подношења документације АЛИМС уз подршку ЕУ кроз ИПА фондове.

Финансијски аспект спровођења планираних мера за спровођење критеријума за чланство у Европској Унији

Финансијски аспекти спровођења планираних мера односе се на трошкове који су потребни како би се омогућило спровођење имплементираних стандарда Европске уније у области лекова и медицинских средстава, односно ефикасна примена тих прописа.

Финансијски аспекти спровођења планираних мера којима се обезбеђује пуна примена прописа којима су већ преузети стандарди одговарајућих европских прописа односе се на трошкове спровођења оцењивања усаглашености, као и унапређења надзора над спровођењем успостављених стандарда.

За напред наведене сврхе нису планирана додатна буџетска средства на размену Министарства здравља.

Додатни трошкови који су потребни за реализацију наведених активности односе се, пре свега, на трошкове за новозапослене који ће радити на праћењу усклађености и примени прописа у области лекова и медицинских средстава, као и надзора над њиховим спровођењем. Унапређење и развој информационог система у погледу спровођења позитивних прописа као и извесних измена у смеру хармонизације са прописима ЕУ такође ће захтевати додатне трошкове у АЛИМС.

Област Добре лабораторијске праксе уређена је Законом о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 107/12), Правилником о садржају обрасца сертификата добре лабораторијске праксе, подацима који се уписују у регистар издатих сертификата, као и начину вођења регистра („Службени гласник РС”, број 100/11) Правилник о начину уписа, садржају пријаве и трошкован уписа у регистар лабораторије које врше лабораторијска испитивања („Службени гласник РС”, број 4/2011) и Смерницама Добре лабораторијске праксе („Службени гласник РС”, број 28/08).

Директиве 2004/9/ЕЗ и 2004/10/ЕЗ су у потпуности пренете у горе наведена подзаконска акта. Предвиђено је да лабораторијска испитивања лекова и безбедности супстанци које улазе у састав лека, пестицида, козметичких производа, додатака храни, додатака храни за животиње и индустријских хемикалија буде у складу са Смерницама Добре лабораторијске праксе. Сертификате Добре лабораторијске праксе на захтев лабораторије која је уписана у Регистар издаје решењем Министарства здравља, а контролу усаглашености рада лабораторије са Смерницама Добре лабораторијске обављају инспекција за лекове и медицинска средства Министарства здравља. Ради процене усаглашености производње лекова, односно активних супстанци, односно лабораторијског испитивања са Смерницама Добре произвођачке праксе, односно Добре лабораторијске праксе (поступак утврђивања усаглашености), поред надлежних инспектора, министарство надлежно за послове здравља одређује стручњаке који могу да учествују у поступку утврђивања усаглашености доношењем листе експерата за поступак утврђивања усаглашености. Стручњаци са листе експерата за поступак утврђивања усаглашености могу да учествују у поступку утврђивања усаглашености искључиво у присуству надлежних инспектора.

3.28.2.11 Козметички производи

1) Приказ статуса усклађености

a) Достигнути ниво усклађености домаћих прописа са кључним прописима ЕУ

Национални прописи у области безбедности козметичких производа су **делимично усклађени** са релевантним ЕУ прописима у поменутој области.

У Националном програму интеграција Републике Србије у ЕУ, за период од 2008.-2012. године било је планирано доношење Закона о здравственој исправности предмета опште употребе. Исти је донет и објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“ бр.92/2011. На основу члана 6. став 2 овог Закона, предвиђено је доношење следећих правилника:

Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања козметичких производа и козметичких производа са посебном наменом (Уредба 1223/2009/ЕЗ)

Усвајање овог правилника је обавеза Министарства здравља, (која је првобитно произилазила из Националног програма за интеграцију Републике Србије у Европску Унију), а овог момента, из Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ (НПАА), те их је неопходно ускладити са прописима ЕУ. Првобитни рок за његову израду је био II квартал 2012. године, који је касније коригован.

Формиране су радне групе, које су започеле са интензивним радом. Правилници нису завршени у предвиђеном року из следећих разлога:

- 1) Нереални рокови за израду ових прописа,
- 2) Важећи Закон није у довољној мери транспонован ЕУ прописе, те је највећи терет „пребачен“ на подзаконска акта (недостатак правног основа за израду ових прописа),
- 3) Недостатак правовремених и стручних превода ЕУ прописа са којима је неопходно ускладити ова подзаконска акта,
- 4) Комплексност појединих ЕУ прописа (Директива новог приступа - 2009/48/ЕЗ), како у транспоновану, тако и у имплементирању (у овом моменту).

Рад на Правилнику о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања козметичких производа и козметичких производа са посебном наменом је окончан, али из претходно поменутих разлога (недостатак правног основа у Закону о здравственој исправности предмета опште употребе, који је у недовољној мери транспонован релевантне ЕУ прописе), „чекале су се“ измене и допуне Закона.

По окончању рада на Закону о изменама и допунама Закона о здравственој исправности предмета опште употребе (средином 2015.године/III квартал 2015), закључено је да Нацртом Закона о изменама и допунама Закона о здравственој исправности предмета опште употребе, није достигнут неопходан степен усклађености са релевантним ЕУ прописима, из разлога:

- **недовољне усклађености** Закона о здравственој исправности предмета опште употребе („Службени гласник Републике Србије“ бр.92/2011) са релевантним ЕУ прописима (измене Закона нису могле надоместити недовољан степен усклађености са ЕУ прописима, већ се морало приступити изради новог Закона о предметима опште употребе),

- табелама усклађености (Закона о здравственој исправности предмета опште употребе („Службени гласник Републике Србије“ бр.92/2011)) није јасно документован степен

усклађености овог прописа са релевантним ЕУ прописима, те није било могуће урадити измену и допуну истих (у складу са изменама и допунама самог Закона), - осим првобитно одређене Листе ЕУ прописа, са којима је било неопходно ускладити национално законодавство у овој области, утврђено је постојање већег броја врло битних ЕУ прописа (нарочито у области материјала и предмета у контакту са храном), који морају бити узети у обзир приликом усклађивања националног законодавства са европским прописима, у овој области.

Битно је поменути изузетну комплексност овог Закона, с обзиром да уређује област четири групе предмета опште употребе, које је неопходно ускладити са прилично различитим ЕУ прописима (директиве старог приступа, директиве новог приступа, уредбе). Ништа мање битна чињеница, која у великој мери успорава хармонизацију законодавства у овој области, је постојање националних методолошких правила за израду законских/подзаконских аката који се у великој мери разликује од методологије израде прописа у ЕУ. Овај Закон није новина у законодавству Републике Србије. Исте, односно сличне прописе имају Хрватска и Словенија (сада државе чланице ЕУ), што је разумљиво с обзиром да се ради о истој полазној основи – законодавству бивше СФРЈ. Из разлога свега поменутог, дана **17.септембра 2015.године је образована Радна група Министарства здравља, са задатком израде новог Закона о предметима опште употребе, који ће у довољној мери транспоновати одредбе релевантних ЕУ прописа, те истовремено пружити сада недостајући правни основ подзаконским актима у области: играчака, козметичких производа, материјала и предмета у контакту са храном, при чему је рад на некима од њих окончан, а на некима се приводи крају.** Уверени смо да ће нови Закон о предметима опште употребе на најбољи начин уредити ову област од изузетног значаја за здравље људи, те стога и јесте у надлежности министарства надлежног за послове здравља, као и да ћемо добити примењив пропис, јер су у његовој изради ангажовани компетентни стручњаци у овој области и што је врло битно – субјекти у пословању предметима опште употребе.

б) Институционална структура и стање административних капацитета

Институционални оквир и постојећи капацитети релевантни за преношење, спровођење и примену правних тековина ЕУ представљени су и у следећој табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених ⁹⁸	Број запослених који ради на преношењу/ спровођењу и примени ЕУ прописа	Примена прописа подељена са другим институцијама
Министарство здравља Сектор за инспекцијске послове – Одељење за санитарну инспекцију	147 системат. радних места 1 админист. пос. 146 санитарн. инспектора : 8 у седишту, 109 унут. надзор	Број запослених који раде на транспозицији ЕУ прописа: 4 запослена + 1 хонорарно ангажован Број запослених који раде	Мрежа института и завода за јавно здравље и друге акредитоване и овлашћене лабораторије

⁹⁸ Приказани административни капацитети обављају послове усклађивања, имплементације, надзора над применом свих прописа из области под санитарним надзором (заштита становништва од заразних болести, област безбедност хране и здравствене исправности предмета опште употребе у свим фазама производње, промета и увоза и области јавног снабдевања становништва водом за пиће) – није извршена подела послова у смислу постојања одређених група инспектора који обављају послове у само једној области под санитарним надзором, већ сви инспектори врше надзор у свим областима под санитарним надзором

	29 надзор на граничним прелазима и местима царињења	на имплементацији и спровођењу прописа ЕУ: 200 санитарних инспектора	(вршење лабораторијских анализа)
Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводина Сектор за санитарни надзор и јавно здравље – поверени послови	Системат. и попуњено: 57 покрајинс. санитарних инспектора (унутрашњи надзор).		

в) *Опис осталих предузетих мера и активности*

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У 2016. години је планирана реализација сарадње са пројектом "Саветодавни центар за питања политике и легислативе" (PLAC), у циљу израде водича у области безбедности козметичких производа, који ће омогућити правилну имплементацију националних прописа који су преузели одредбе Уредбе 1223/2009/ЕЗ о козметичким производима (Закон о предметима опште употребе и Правилник о козметичким производима).

У 2016. години је планирана и реализација радионица у организацији *TAIEX*, које омогућавају приближавање, примену и спровођење законодавства ЕУ, као и олакшавање размене најбољих пракси у ЕУ. Циљ поменуте радионице, коју ћемо реализовати у сарадњи са Привредном комором Србије, је упознавање како запослених у Сектору за инспекцијске послове Министарства здравља и лабораторијама, тако и привредних субјеката у пословању са козметичким производима са одредбама Уредбе о козметичким производима 1223/2009/ЕЗ, као и националним прописима у изради, који ће се ускладити са поменутом Уредбом.

У 2016. години се наставља сарадња започета у току 2015. године са *Twinning project "Strengthening Capacities of National Quality Infrastructure and Conformity Assessment Services in the Republic of Serbia"*. До сада је сарадња реализована у смислу анализе усклађеног националног законодавства у области безбедности играчака и козметичких производа, од стране експерата овог Пројекта, као и организовања низа радионица у циљу пружања подршке у преговарачком процесу, те отварању преговарачког поглавља.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

а) *Планови потпуног усклађивања домаћег законодавног оквира са правним тековинама ЕУ*

б) *Преглед мера и активности ради успостављања или јачања институционалне структуре и административних капацитета*

С обзиром да се примедба Европске комисије односи на административне капацитете Министарства здравља (област безбедности играчака), те потребу за „јачањем“ истих, Министарство здравља прихвата поменуту примедбу и тренутно ради на припреми

плана за „јачање“ својих административних капацитета у овој области (хармонизација и имплементација прописа у овој области).

Планиране мере за период 2016. – 2018. године

Министарство здравља има обавезу да изврши транспозицију прописа:

1) Назив планираног прописа – Закон о предметима опште употребе – прилог о Закону о предметима опште употребе је приказан у преговарачком поглављу 1 (Слободно кретање робе);

2) Назив планираног прописа - Правилник о козметичким производима;

1. ЕУ пропис који се транспонује – Уредба о козметичким производима 1223/2009 ЕС. Очекивани степен усклађености - Делимична усклађеност;
2. Рок за усвајање прописа - III квартал 2017;
3. Веза са ССП, ПТС, АТ – ССП;
4. Законски основ за доношење прописа - Закон о предметима опште употребе (у изради);
5. Кратак опис прописа - Уредба се примењује на све врсте козметичких производа који се налазе на тржишту, са циљем успостављања правила којима се осигурава висок ниво заштите здравља људи и обезбеђује функционисање унутрашњег тржишта и слободног кретања козметичких производа на читавој територији Заједнице. Уредбом се дефинишу захтеви у погледу безбедности козметичких производа: козметички производи који се стављају на тржиште морају бити безбедни за људско здравље, уколико се примењују под нормалним или разумно предвидљивим условима (узимајући у обзир нарочито: изглед производа - укључујући и усклађеност са прописима којима се регулише општа безбедност производа, његово означавање, декларисање и информације за потрошача, упутство за примену и чување, упозорење или друге информације субјеката одговорног за стављање производа у промет, као и процену безбедности козметичког производа).

Потпуна усклађеност националног законодавства у области козметичких производа (Закон о предметима опште употребе и Правилник о козметичким производима) се планира 31.12.2018. године

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању које су планиране на годишњем нивоу за период 2014 – 2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Члан 72. 1. Стране признају важност усклађивања важећег српског законодавства са законодавством Заједнице и његове делотворне примене. Србија ће настојати да	Израдом: 1. Закона о предметима опште употребе, 2. Правилника о козметичким производима, у национално законодавство ће се транспоновати: 1. Уредба 1223/2009 ЕС	Министарство здравља	II квартал 2017 –

<p>обезбеди постепено усклађивање постојећих закона и будућег законодавства са правним тековинама Заједнице. Србија ће обезбедити да ће важеће и будуће законодавство бити правилно примењено и спроведено.</p>	<p>а потом имплементирати поменути национални прописи.</p>		<p>Закон III квартал 2017 - Правилник</p>
<p>Члан 77. Стандардизација, метрологија, акредитација и оцена усаглашености 1. Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености. 2. У том циљу уговорне стране ће настојати да: а) промовишу употребу техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености;</p>	<p>У национално законодавство ће се транспоновати: 2. Уредба 1223/2009 ЕС, а потом имплементирати поменути национални прописи. У складу са расположивим облицима упознавања заинтересованих страна (анализа ефеката прописа) са прописом у изради/прописом који је ступио на снагу, као што су:округли сто, анкете, фокус групе, радне групе, семинари и др. радићемо на упознавању заинтересоване јавности са поменутиим прописима, као и успешној имплементацији истих.</p>	<p>Министарст во здравља</p>	<p>2014 - 2018</p>
<p>Члан 78. Заштита потрошача Уговорне стране ће сарађивати како би усагласиле стандарде заштите потрошача у Србији са стандардима у Заједници. Делотворна заштита потрошача је нужна како би се обезбедило ваљано функционисање тржишне економије и та заштита ће зависити од развоја административне</p>	<p>1.Уредба 1223/2009 ЕС, Овим прописима се утврђују правила (захтеви) о безбедности производа (који су предмет уређења ових прописа), а у циљу високог нивоа заштите безбедности и здравља потрошача (како деце, тако одраслих) и њиховом слободном кретању на тржишту Републике Србије и Заједнице, те ће се хармонизацијом националних прописа са истим, као и њиховом</p>	<p>Министарст во здравља</p>	<p>2014 – 2018</p>

<p>инфраструктуре ради обезбеђивања надзора над тржиштем и спровођења закона у овој области.</p> <p>У том циљу, а у њиховом заједничком интересу, стране ће обезбедити:</p> <p>а) политику активне заштите потрошача у складу са комунитарним правом, укључујући већу информисаност и развој независних организација;</p> <p>б) усклађивање законодавства о заштити потрошача у Србији са заштитом која је на снази у Заједници;</p> <p>в) делотворну правну заштиту потрошача ради побољшања квалитета потрошачке робе и одржавања одговарајућих стандарда безбедности;</p> <p>г) надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и омогућавање приступа правди у случају спора;</p> <p>д) размену информација о опасним производима.</p>	<p>имплементацијом, постићи крајњи циљ – висок ниво заштите безбедности и здравља потрошача.</p>		
--	--	--	--

Финансијски аспект спровођења планираних мера за остваривање критеријума за чланство у ЕУ

Закон о здравственој исправности предмета опште употребе („Службени гласник РС“, број 92/2011), који је ступио на снагу у децембру 2011.године, је у недовољној мери транспоновано релевантне ЕУ прописе (област козметичких производа, играчака), те је тренутно у изради нов Закон о предметима опште употребе.

Закон о предметима опште употребе, Правилник о козметичким производима ће у већој мери транспоновати релевантне ЕУ прописе у области козметичких производа, те када поменути прописи ступе на снагу, урадићемо – Финансијски аспект за преузимање правних тековина ЕУ (преузети ЕУ прописи у области козметичких производа). Доношењем поменутих прописа, те транспонованем ЕУпрописа у национално законодавство, засигурно ће бити јасно и могуће исказати трошкове које са собом носи хармонизација и имплементација истих.

3.28.2.12 Е - здравство

Интегрисани здравствени информациони систем Републике Србије представља централни електронски систем, у коме се чувају и обрађују сви медицински и здравствени подаци пацијената, подаци здравствених радника и сарадника, подаци здравствених установа, здравствене интервенције и услуге извршене у здравственим установама, подаци електронских упута и електронских рецепата, подаци о заказивању за специјалистичке прегледе, дијагностичке процедуре и хируршке интервенције.

Министарство здравља Републике Србије у протеклом периоду спровело јавну набавку и уговорило испоруку Интегрисаног Здравственог Информационог Система (ИЗИС). Успешно је успостављен Дата центар и извшена је инсталација централних системских компоненти и апликативног система. Поменутој јавној набавци претходиле су детаљне анализе постојећег стања информатизације здравственог система Републике Србије. Анализе су недвосмислено показале да се постојећи локални информациони системи у здравственим установама на сва три организациона нивоа користе на задовољавајућем нивоу а да на централном нивоу не постоје механизми за ефикасно управљање здравственим системом. У том смислу Министарство здравља је одлучило да се у веома кратком року набави и имплементира управљачки информациони систем, који ће поред нових функционалности (е-Рецепт, е-Упут, ЕЗК), интегрисати локалне информационе системе у здравственим установама. Дакле, постојећи ИС у здравственом систему Републике Србије који су развијени и имплементирани преко пројеката DILS, SHP1, EHR, SHP2, CARDS2005, EU-IHIS настављају да се користе, што су здравствене установе и потврдиле склопљеним уговорима за одржавање са испоручиоцима система.

Закон о здравственим евиденцијама и документацији у области здравствене заштите усвојен је 2014.године, а његова примена условљена је потребом за побољшањем планирања и ефикасног управљања системом здравствене заштите, као и за прикупљањем и обрадом података који се односе на здравствено стање становништва, функционисање услуга здравствене заштите, са циљем рационалног коришћења свих расположивих ресурса у систему здравствене заштите (кадар, простор и опрема, лекови и медицинска средства, информационе и комуникационе технологије). Закон обезбеђује основ за функционисање интегрисаног здравственог информационог система.

Директива 2011/24/EU о правима пацијената у прекограничној здравственој заштити, делом је транспонована у Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, који је усвојен новембра 2014. године, а који почиње да се примењује од 1. јануара 2017. године. За спровођење овог закона, потребно је донети следеће подзаконске акте:

1. Правилник о изгледу и садржину извештаја, који садржи и податке о личности одређене овим законом;
2. Правилник о изгледу и садржину образаца, који садрже и податке о личности одређене овим законом;
3. Правилник о методолошким принципима и стандардима (дефиниције, номенклатуре, класификације, шифарници) и поступке за вођење здравствене документације и евиденција, креирање извештаја и достављање;

4. Правилник о обрасцима и садржај образаца за вођење здравствене документације, евиденција, извештаја, регистара и електронског медицинског досијеа;
5. Правилник о ближим условима за функционисање, управљање ризиком и безбедношћу информационог система, јединствене методолошке принципе и стандарде и друге услове од значаја за функционисање овог система;
6. Правилник о садржини података, укључујући и податке о личности, који се воде у електронском медицинском досијеу, начин и поступак преузимања података, као и друга питања од значаја за успостављање и коришћење података

ЕУ Фондови и остала неповратна помоћ за област здравствене заштите

У програмском периоду 2016-2018. из ИПА фондова се планира реализација два пројекта по типу Twinning light (укупан износ по пројекту је 250 000 евра). Теме које ће бити обрађене су унапређење контроле заразних болести и подршка усклађивању прописа у области биомедицине. Предвиђено трајање пројекта је по шест месеци.

Настављена је сарадња са пројектом „Саветодавни центар за питања политике и легислативе“ (PLAC), у области биомедицине, заразних болести, лекова и медицинских средстава, безбедности хране и козметике. са циљем пружања подршке Републици Србији у припремама за приступање Европској унији, путем унапређења законодавног процеса, као и процеса стратешког планирања на већ одређеним и договореним активностима пружања помоћи у процесу усклађивања са правним тековинама ЕУ.

На захтев Министарства здравља у организацији TAIEХ пројекта, које омогућавају приближавање, примену и спровођење законодавства ЕУ, као и олакшавање размене најбољих пракси у ЕУ одобрене је и одржано је пет TAIEХ радионица из области биомедицине, две у области лекова и медицинских средстава, на тему фармаковигиланце и квалитета лекова, једна TAIEХ радионица из области заразних болести, а одобрено је и одржавање експертских мисија и радионица у области лекова и медицинских средстава, здравственог осигурања, козметичких производа, едукација медицинских сестара и бабица, педијатријске онкологије, као и студијска посета из области биомедицине као и области превенције карцинома дебелог црева.

Република Србија је приступила трећем Програму активности Уније у области здравља (2014-2020). Задатак овог програма је и проналажење и промовисање најбоље праксе за спровођење најефикаснијих превентивних мера за решавање кључних фактора ризика, као што су пушење, злоупотреба алкохола, гојазност, ХИВ/AIDS, са фокусом на прекограничне здравствене претње, а све у циљу спречавања болести и промовисања здравих стилова живота.

Спровођењем пројекта кроз Програм Европске уније, Република Србија ће добити даљу неопходну подршку за здравствени сектор у процесу европских интеграција, као и усаглашавање са европским стандардима у јавноздравственим областима, као што су: заразне болести, контрола дувана, ментално здравље, трансплантација и трансфузија, итд.

У сарадњи са представницима Јапанске агенције за међународну сарадњу и представницима Канцеларије за европске интеграције, у току је реализација донација Владе Јапана у укупном износу од више од милион америчких долара, намењених набавци медицинске опреме, на основу Споразума о коришћењу непројектне донације за набавку индустријских производа као и производа малих и средњих јапанских предузећа која производе медицинску опрему (из пакета за 2013. и 2014. годину).

Настављена је сарадња са Јапанском агенцијом за међународну сарадњу (ЈИСА) у циљу даље подршке спровођења Националног програма за скрининг рака дојке.

У склопу донаторског програма за основне потребе становништва (ПОПОС) Амбасада Јапана потписана су четири уговора о донацијама као подршка унапређењу здравствених услуга у Републици Србији за набавку неопходне медицинске опреме и то: дом здравља Обреновац, за пројекат опремања медицинском опремом, опремања вешернице и набавку намештаја за пацијенте и медицинско особље, Дом здравља Крупањ за пројекат опремања амбулантним возилом и рендген уређајем Дом здравља Уб за пројекат опремања рендген уређајем. Дом здравља Мионица, за пројекат опремања амбулантним возилом, опремање постојећег амбулантног возила и набавку медицинске опреме

Влада Народне Републике Кине је на основу Споразума о привредно техничкој сарадњи Републике Србије и Народне Републике Кине, доделило је 33 неонатална монитора за праћење виталних функција.

Административни капацитети:

У Сектору за европске интеграције и међународну сарадњу постоје две организационе јединице:

Одсек за европске интеграције, планирање и припрему пројеката у којем су, уз шефа Одсека, запослена два државна службеника за планирање и припрему/програмирање пројеката, два државна службеника за хармонизацију прописа са прописима Европске Уније.

У Групи за спровођење и праћење спровођења ИПА пројеката и међународну сарадњу, уз руководиоца Групе, запослен је по један државни службеник на радном месту за спровођење и праћење спровођења ИПА пројеката и на радном месту за међународну сарадњу и праћење међународних пројеката

Зајмови

Пројекат „ Други пројекат развоја здравства Србије“, у вредности од 29,1 милиона евра спроводиће се у периоду од наредних пет година, а финансира се из зајма Светске банке. Пројекат се реализује кроз више компонената: унапређење финансирања у систему здравствене заштите, која обухвата подршку реформама у финансирању болница и јачање финансирања примарне здравствене заштите, ефикасна набавка лекова и медицинских средстава, укључујући успостављање система за централизовану набавку, јачање процене здравствених технологија и унапређење система за одржавање медицинске опреме, унапређење квалитета здравствене заштите кроз јачање система за унапређење квалитета и унапређење у лечењу канцера.

У току је реализација зајма Европске инвестиционе банке за реконструкцију четири клиничка центра у укупној вредности од 160 милиона евра. Пројекат је почео 2006. године и усмерен је на обнову, унапређење, опремање, проширење капацитета болница, обуку медицинског особља, побољшање здравствене неге и решавање проблема уклањана отпада у клиничким центрима у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу.

3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА

ПРЕГЛЕД СТАЊА У 2016. ГОДИНИ

Законодавни оквир

Област царинских прописа у Републици Србији регулисана је Царинским законом из 2010. године и Царинским законом из 2003. године (који обухвата положај и овлашћења царинске службе), Законом о Царинској тарифи, као и међународним споразумима и конвенцијама које примењује Република Србија. Законски прописи у Србији су у великој мери усаглашени са тековинама ЕУ. Такође, у надлежности Министарства финансија је и Закон о слободним зонама.

Царински закон („Службени гласник РС”, бр. 18/10, 111/12 и 29/15) који је усвојен 2010. године, у великој мери је усклађен са Царинским законом ЕУ. Такође, током 2010. године усвојена су сва одговарајућа подзаконска акта потребна за спровођење Царинског закона, који су ступили на снагу током 2010. године или од 1. јануара 2011. године, од којих као најзначајнији издвајамо Уредбу о царински дозвољеном поступању с робом („Службени гласник РС”, бр. 93/10, 63/13, 145/14, 95/15 и 44/16).

Разлози за доношење Закона о изменама и допунама Царинског закона који је усвојен на заседању Народне скупштине Републике Србије од 22. новембра 2012. године су усаглашавање са одредбама Закона о буџетском систему, Одлуком Уставног суда, одредбама прописа Царинског закона ЕУ, одредбама из Споразума о примени члана VII ГАТТ и одредбама Закона о прекршајима, као и исправке појединих техничких грешки.

Разлози за доношење Закона о изменама и допунама Царинског закона који је усвојен на заседању Народне скупштине Републике Србије од 20. марта 2015. године. су даље усаглашавање са Царинским законом ЕУ ради стварања законских претпоставки за примену NCTS (Нови компјутеризовани транзитни систем) на националном нивоу, обезбеђење за наплату царинског дуга, усаглашавање са препорукама Светске трговинске организације као и усклађивање са новим Законом о прекршајима.

Од 1. септембра 2015. године на снази је нова Уредба о условима и начину за примену мера за заштиту права интелектуалне својине на граници („Службени гласник РС”, бр. 25/15) која је усклађена са прописима ЕУ у погледу царинског поступка за заштиту права интелектуалне својине на граници.

Номенклатура царинске тарифе је у потпуности усклађена са Комбинованом номенклатуром ЕУ, с тим што садржи и додатне националне тарифне позиције. На основу члана 3. став 8. Закона о Царинској тарифи („Службени гласник РС”, број 62/05, 61/07 и 5/09), Влада уредбом најкасније у новембру текуће године за наредну годину усклађује номенклатуру Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром Европске уније, која ће се примењивати на сврставање производа у Царинској тарифи. Ова уредба обухвата и стопе, односно износ царине утврђене овим законом, односно закљученим споразумима о слободној трговини примењене на усклађену номенклатуру.

На основу напред наведеног овлашћења, од 2008. године се редовно усклађује национална номенклатура са Комбинованом номенклатуром ЕУ. У 2016. години је на снази Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2016. годину („Службени гласник РС”, бр 98/15 и 50/16), која се примењује од 1. јануара 2016. године.

Такође, на основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ”, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”. У 2015. години објављено је укупно 39 Уредби Комисије (ЕЗ/ЕУ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1983, 1984, 1985, 1986, 1987 и 2015. године. У 2016. години објављено је укупно 22 Уредбе Комисије (ЕУ) из 2015. и 2016. године. Иначе, до сада су у национално законодавство преузете све Уредбе ЕК објављене од 1983. године до краја априла 2016. године.

Доношење прописа у области културног наслеђа је у надлежности Министарства културе и информисања (МКИ). Ова област тренутно је регулисана Законом о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 - др. закон и 99/11 - др. закон) и Законом о старој и реткој библиотечкој грађи („Службени гласник РС”, број 52/11) и подзаконским прописима донети на основу њих. Ови закони нису усклађени са европским прописима.

Доношење прописа који се баве преношењем готовине преко границе је такође у надлежности Министарства финансија. Ова област је регулисана Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/09, 72/09, 91/10 и 134/19). Чланом 67. овог закона, свако физичко лице које прелази државну границу и при том преноси физички преносива средства плаћања у износу од 10.000 евра или више у динарима или страном валути, дужно је да то пријави надлежном царинском органу. Овим законом је прописано да надлежни царински орган, у вршењу царинске контроле у складу са законом, контролише испуњавање наведене обавезе, с тим да министар прописује облик и садржину обрасца пријаве, начин подношења и попуњавања пријаве, као и начин обавештавања о овој обавези физичких лица која прелазе државну границу.

Наведене одредбе закона су резултат усклађивања са међународним стандардима у овој области: Уредбом Европског парламента и Савета о контроли преноса готовине преко границе бр. 1889/2005 (Regulation (EC) no 1889/2005 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on controls of cash entering or leaving the Community), као и препоруком бр. 32 FATF, која се односи на контролу преноса готовине преко границе.

Правилник о пријави преноса физички преносивих средстава плаћања преко државне границе („Службени гласник РС”, бр. 78/09), којим су прописани облик и садржина обрасца пријаве преноса физички преносивих средстава плаћања у износу од 10.000 евра или више у динарима или страном валути преко државне границе, начин попуњавања и подношења пријаве и начин обавештавања о обавези пријаве преноса за физичка лица која прелазе државну границу, садржи обрасце преузете из Уредбе бр. 1889/2005. Међутим, како је образац пријаве преноса физички преносивих средстава плаћања промењен на нивоу Европске уније, потребно је променити Правилник о

пријави преноса физички преносивих средстава плаћања преко државне границе ради усклађивања обрасца са новим.

Област прекурсора за дроге која је у надлежности Министарства здравља у Републици Србији уређује Закон о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци („Службени гласник РС“, бр.107/05), као и подзаконски прописи:

- Правилник о утврђивању Списка супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци („Службени гласник РС“, бр.101/09);
- Правилник о садржају дозволе за увоз, извоз, односно транзит прекурсора прве, друге или треће категорије („Службени гласник РС“, бр.101/09);
- Одлука о одређивању робе за чији је увоз, извоз, односно транзит прописано прибављање одређених исправа („Службени гласник РС“, бр. 32/15).

ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТА ЗА 2016. ГОДИНУ

Као приоритет у 2016. години у погледу усклађивања законодавства планирано је доношење следећих прописа:

1. Закона о изменама и допунама Царинског закона;
2. Закона о царинској служби;
3. Закон о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци;
4. Уредби о изменама и допунама Уредбе о царински дозвољеном поступању с робом;
5. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2017. годину;
6. Уредбе о изменама и допунама Уредбе о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници;
7. Одлука о условима и начину за смањење царинских дажбина на одређену робу, односно за изузимање одређене робе од плаћања царинских дажбина у 2017. години;
8. Уредби ЕК у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2015 и 2016. године;
9. Правилник о изменама и допунама Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку

Приказ планираних приоритета у погледу усклађивања законодавства за 2016. годину дат је у Табели 1 .

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

Табела 1.

РБ	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Веза са стратешким документом
7.	Закон о изменама и допунама Царинског закона	Усклађивање одредби које се односе на продају царинске робе, усклађивање са Законом о улагањима и усклађивање са Законом о		висок	препорука ЕК садржана у Годишњем извештају о напретку РС у

РБ	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Вежа са стратешким документом
		заштити података о личности.			процесу европских интеграција за 2015.и члан 99. ССП (опрема)
8.	Закон о царинској служби	Надлежности и организација Управе царина прописане су чл. 252. до 329. Царинског закона из 2003. године (СГ РС бр. 73/03, 61/05, 85/05 - други закон, 62/06 - др закон), чије се остале одредбе не примењују од маја 2010. Ради регулисања ове материје посебним законом, Министарство финансија - Управа царина је припремила Нацрт Закон о царинској служби.		-	препорука ЕК садржана у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција за 2015.и члан 99. ССП
9.	Закон о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци	Доношење овог закона је неопходно, како би се постигла потпуна усклађеност са обавезујућим прописима ЕУ у области опојних дрога и психотропних супстанци	- Уредба (ЕЗ) бр. 273/2004 Савета и ЕП од 11.2.2004. о прекурсорима дрога (32004R0273) - Уредба Савета (ЕЗ) бр. 111/2005 којом су утврђена правила за надзор трговине између Заједнице и трећих земаља за прекурс. дрога од 22.12.2004. (32005R0111) - Уредба (ЕУ) бр. 1259/2013 ЕП и Савета од 20.11.2013. о измени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 111/2005 о утврђивању правила за надзор трговине прекурс. дроге између Заједнице и трећих земаља (32013R1259) - Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) 2015/1011 од 24.4.2015. о допуни Уредбе (ЕЗ) бр. 273/2004 ЕП и Савета о		

РБ	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Вежа са стратешким документом
			прекурс. дроге и Уредбе Савета(ЕЗ) бр. 111/2005 о утврђивању правила за надзор трговине прекурс. дроге између Уније и трећих земаља те о стављању ван снаге Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1277/2005 (32015R1011). - Извршна Уредба Комисије (ЕУ) 2015/1013 од 25.6.2015. о утврђивању правила у погледу Уредбе (ЕЗ) бр. 273/2004 ЕП и Већа о прекурсорима дроге и у погледу Уредбе Већа (ЕЗ) бр. 111/2005 о утврђивању правила за надзор трговине прекурс. дроге између Уније и трећих земаља (32015R1013		
10	Уредба о изменама и допунама Уредбе о царински дозвољеном поступању с робом	Усклађивање са Конвенцијом о заједничком транзитном поступку и Конвенцијом о поједностављењу формалности у трговини робом			
11	Уредба о изменама и допунама Уредбе о царински дозвољеном поступању с робом	Усклађивање са одредбама Царинског закона			
12	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе у 2017. години	Влада уредбом најкасније у новембру текуће године за наредну годину усклађује номенклатуру Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром Европске уније	Комбинована номенклатура ЕУ за 2017. годину	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС
13	Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима и начину примене мера за	усклађивање са Царинским законом (заштита података о личности)		у потпуности	

РБ	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Вежа са стратешким документом
	заштиту права интелектуалне својине на граници				
14	Уредбе ЕК (ЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2016	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ”, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	По објављивању у „Службеном листу ЕУ“	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку Србије за 2013. годину

ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА У ПОГЛЕДУ АДМИНИСТРАТИВНИХ КАПАЦИТЕТА

Сектор за царински систем и политику Министарства финансија има у саставу два одсека у којима ради укупно 13 државних службеника, 12 са високом стручном спремом, који су задужени за припрему и усклађивање свих царинских прописа. Државни службеници континуирано иду на обуке значајне за припрему прописа и унапређење рада.

Управа царина је орган у саставу Министарства финансија. Поверене послове обавља у 15 царинарница и Централа. Има 2413 запослених на неодређено време, од којих 35,56% има универзитетску диплому, 21,63% вишу спрему, а 41,69% средњу стручну спрему и 1,12% остало. Стручна обука запослених се реализује у Школском центру Управе царина, у виду редовних царинских курсева, кроз тематске обуке које се по потреби организују и кроз модуле електронског учења Светске царинске организације (СЦО). Осим тога, стручно усавршавање се обавља кроз шестонедељне стипендије СЦО и кроз активности програма ЕУ Царина 2020 (Customs 2020) који земљама кандидатима помаже у јачању сопствених капацитета како би ефикасно и ефективно обављале царинске послове у периоду пре и после приступања ЕУ.

Управа царина као информатичку подршку за спровођење царинских поступака и процедура користи информационе системе: NCTS за транзит и Информациони систем царинске службе (ИСЦС) за остала царински дозвољена поступања са робом као и за друге пословне функције царинске службе. Наведени системи су сложени, интерактивни и интегрисани системи који почивају на РС серверима, мрежи локалних сервера повезаних са централним сервером и преко 2300 радних станица. Функционишу 24 часа дневно, 365 дана у години. Сва радна места су информатички опремљена и повезана.

У Сектору за културно наслеђе и Сектору за међународну сарадњу, европске интеграције и пројекте Министарства културе и информисања запослено је 18 државних службеника са високом стручном спремом који су задужени за припрему и

усклађивање свих прописа из области извоза и увоза културних добара (и добара под претходном заштитом). Државни службеници континуирано иду на обуке значајне за припрему прописа и унапређење рада. Сва радна места су информатички опремљена и повезана.

У овом тренутку Дозволе за изношење културних добара из Републике Србије издаје Министарство културе и информисања (Сектор за културно наслеђе). Дозволе за извоз добара која уживају претходну заштиту издају Републички завод за заштиту споменика културе, Народна библиотека Србије, а за подручје АП Војводине Покрајински секретаријат за културу.

Министарство здравља је орган надлежан за надзор у области производње и промета прекурсора (супстанце које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци) који врше привредни субјекти који испуњавају законом прописане услове за производњу, односно промет. Тренутно у Сектору за лекове, медицинска средства, психоактивне контролисане супстанце и прекурсоре, у Одељењу за психоактивне контролисане супстанце и прекурсоре, запослено је 8 државних службеника.

МЕРЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРИОРИТЕТА КОЈЕ ОБУХВАТАЈУ СВЕ ДРУГЕ АКТИВНОСТИ, УКЉУЧУЈУЋИ И ВАНЗАКОНОДАВНЕ МЕРЕ, КОЈЕ ИМАЈУ ВЕЗЕ СА ПРОЦЕСОМ УСКЛАЂИВАЊА ЗАКОНОДАВСТВА, ОДНОСНО СПРОВОЂЕЊА ЗАКОНОДАВСТВА УСКЛАЂЕНОГ СА ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕУ

У Управи царина је установљена пракса стратешког управљања и руковођења службом. Усвојене су: Пословна стратегија за период 2011-2015, ИТ стратегија за период 2011 - 2020 са стратегијом развоја интерконективности и интероперабилности са царинским ИТ системима ЕУ (*детаљније погледати у поглављу 24*), Пословна стратегија накнадних контрола за период 2011 - 2015. и Стратегија управљања ризиком за период 2012 - 2015. Завршено је ажурирање Пословне стратегије накнадних контрола за период 2016 - 2019, током првог квартала 2016. године, иста ће бити и усвојена као и ажурирање Стратегије за управљање ризиком (2012 - 2015). У првом кварталу 2016. године израђена је Стратегија управљања ризиком (2016 - 2018) која још увек није усвојена. У плану је доношење Пословне стратегије за период 2016 - 2020, а након тога и годишњег Акционог/Пословног плана за спровођење стратегије. Од 2006. године, сваке године се доноси Пословни план са активностима које је неопходно спровести у предвиђеним роковима за текућу годину у циљу остваривања дефинисаних приоритета. У документу су наведени: организациона јединица која је надлежна/задужена да предузме мере, финансијска средства, индикатори реализације и очекивани резултати. Пословни план повезан је са Пословном стратегијом и финансијским планом, омогућава планирање активности, дефинисање приоритетних области за потенцијалне пројекте, као и праћење резултата на крају пословне године путем годишњег Извештаја о реализацији Пословног плана.

У области спровођења, поједностављења и убрзања поступка, Управа царина је имплементирала институт овлашћеног привредног субјекта, додељивањем овог статуса за осам привредних друштава у 2015. години и првих осам месеци у 2016. години.

Поднет је још један захтев за добијање овог статуса. Управа царина је увела поједностављени увозни поступак у простору примаоца, поједностављени извозни поступак у простору пошиљаоца, поједностављени царински поступак на основу фактуре, поједностављен поступак активног оплемењивања у слободним зонама, поједностављен поступак извоза робе у поштанском саобраћају и прописала могућност усменог декларисања за привремени увоз и извоз амбалаже, палета и контејнера. Привредним субјектима којима је одобрено кућно царинење, обезбеђен је повољнији третман у систему анализе ризика чиме се битно смањује проценат прегледа. Такође, у циљу даљих олакшица, Управа царина је прописала поступак извоза, одвојено од поступка транзита, који омогућава пословној заједници да приликом извоза робе за исту не подноси гаранцију, чиме је царински поступак у потпуности усаглашен са начином поступања у ЕУ. Аутоматско раздужење декларација за поједностављен поступак, као и раздвајање поступка извоза од поступка транзита информационо су подржани у ИСЦС-у. Национална примена NCTS почела је 25. јануара 2015. године (чланови 99. и 108. ССП). Усвојен је Закон о потврђивању Конвенције о заједничком транзитном поступку и Конвенције о поједностављеним формалностима у трговини робом, а нотификован је у децембру 2015. године. Примена заједничког транзитног поступка је почела од 1. фебруара 2016. године.

У вези примене протокола о пореклу пан-европских споразума о слободној трговини (Споразум о стабилизацији и придруживању, Споразум о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у централној Европи – ЦЕФТА 2006, Споразум о слободној трговини између Републике Србије и Републике Турске и Споразум о слободној трговини између Републике Србије и држава ЕФТА), као и Регионалне конвенције о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о пореклу робе (ПЕМ Конвенција), Управа царина, по угледу на праксу Европске уније, објављује матрице о примени дијагоналне кумулације порекла робе према обавештењима објављеним у Службеном гласнику Европске уније, серије С.

Сходно члану 23. Протокола о пореклу пан - европских споразума о слободној трговини, тј. члана 22. Прилога I ПЕМ Конвенције у односу на земље за које је започела примена ПЕМ Конвенције, Управа царина Србије овлашћује извозника за сачињавање изјаве о пореклу робе на фактури („овлашћени извозник”) уколико предметно привредно друштво испуњава услове наведене у интерном акту Управе царина: „Поступак издавања и одузимања овлашћења за сачињавање изјаве о пореклу на фактури” који је урађен у складу са праксом Европске уније у овој области.

Административна сарадња између царинских администрација у вези примене Протокола о пореклу пан - европских споразума о слободној трговини одвија се несметано (члан 32. протокола о пореклу наведених споразума, односно члан 31. Прилога I ПЕМ Конвенције).

У области електронског пословања, Управа царина је омогућила пословној заједници да овај вид електронске комуникације користи, уз употребу дигиталних сертификата за електронско потписивање порука, у појединим видовима поједностављених царинских процедура, при електронској комуникацији са носиоцима права интелектуалне својине, односно њиховим овлашћеним заступницима и приликом подношења царинске документације преко Интернета. Објављени су Општи услови за коришћење квалификованог електронског потписа у царинском поступку, као и Корисничко упутство за спољне кориснике који желе да царински поступак обављају

коришћењем квалификованог електронског потписа. У Управи царина се од 2011. користи систем електронске комуникације регистрованих привредних субјеката путем квалификованих дигиталних сертификата. Урађен је и званични веб портал Управе царина на коме се налазе документа и информације од значаја за царинско пословање, како за пословну заједницу, тако и за путнике. Омогућено је да се преко сајта врши провера искоришћености квота. У вези са унапређењем информационог система царинске службе у току је реализација следећих мера:

- у току је консолидација домена, којом ће се од постојећа 3 домена (интернет, интранет и домен за трADERE за електронско подношење декларација) направити један.
- у току је консолидација серверске структуре којом се врши фазни прелазак са дистрибуиране на централизовану обраду, односно постепена замена преко 50 сервера који су раније постојали у царинарницама и испоставама са једним снажним сервером. Тренутно је број локалних сервера сведен на 18.

У области управљања границом, сузбијања кријумчарења, међународне и регионалне царинске сарадње (детаљније погледати поглавље 24) и у вези са члановима 6, 80, 82, 83, 85, 86, 100 и 110. ССП и Протокола 6 ССП-а, царинска служба редовно и активно учествује у међународним акцијама које организују СЦО, Interpol, EC OLAF, SELEC (у којем има свог сталног представника) и друге међународне организације. Поред 26 билатералних споразума о међународној царинској сарадњи који су на снази и спроводе се (потписан је још и са Ираном), УЦ спроводи и закључене меморандуме о разумевању са царинским службама Италије, Француске и Русије, Меморандум о размени података у путничком промету закључен између аеродрома Шарл де Гол и Никола Тесла, протоколе о електронској размени података (SEED) са царинским службама БЈР Македоније, Босне и Херцеговине и Црне Горе и договор Београд/Приштина о размени тих података. Такође, спроводи се Меморандум о разумевању између Управе царина и Царинског директората Републике Аустрије о сарадњи царинских служби на аеродромима „Никола Тесла”, Београд и „Бечки међународни аеродром”, Беч у области борбе против превара, Протокол између Управе царина Републике Србије и Федералне царинске службе Руске Федерације о размени података о царинској вредности робе и Оквирни протокол за сарадњу у олакшавању поступка царине између кинеске, мађарске, српске и македонске царине (потписан је и Протокол о спровођењу Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Македоније о утврђивању граничне процедуре за железнички гранични прелаз Прешево – Табановце). Управа царина за преглед друмских превозних средстава редовно користи мобилне скенере последње генерације који су умрежени и имају могућност аудио - визуелне комуникације у реалном времену у оквиру Командног центра. Царинска служба користи и осам стационарних монитора за детекцију радиоактивности, као и разну приручну опрему за неинвазивни преглед. Поседује аутомобиле, чамце, мотоцикле. Управа царина има два пса за откривање наркотика који су још увек у фази обуке.

У области заштите права интелектуалне својине на граници (детаљније погледати поглавље 7) и у вези са члановима 33, 75 и 86. ССП, Управа царина користи систем електронске размене података са носиоцима права интелектуалне својине и њиховим локалним заступницима путем е- IPR апликације, захваљујући којем је у 2015. години 70,5% захтева за предузимање мера за заштиту права интелектуалне својине поднето електронским путем. Извршено је унапређење софтвера за прикупљање, обраду и размену информација, тј. трансформација система INES у

систем INES+, чиме је обезбеђена пуна компатибилност овог система са системом „COPIS” који користе земље чланице ЕУ. Формирани су регионални координатори за послове заштите права интелектуалне својине у пет најзначајних царинарница преко којих се одвија највећи промет робе сумњиве са аспекта повреде права интелектуалне својине. Значајно су интензивирани активности у вези са уништавањем кривотворене и пиратизоване робе нарочито у 2015. године када се започела са експлоатацијом опреме која је у те сврхе донирана од стране ЕУ кроз пројекат ИПА 2011 „Спровођење права интелектуалне својине”. Обуке царинских службеника спроводе се у континуитету и у сарадњи са релевантним међународним и националним институцијама, носиоцима права интелектуалне својине, царинским администрацијама земаља ЕУ. У 2016. години планиран је развој ефикасног и ефективног система контроле малих поштанских пошиљки са аспекта заштите права интелектуалне својине, у складу са новим овлашћењима из ове области која јесу последица потпуне хармонизације националних прописа са прописима Европске уније у области царинске заштите права интелектуалне својине.

ПРОЈЕКЦИЈА ЗА НАРЕДНЕ ДВЕ ГОДИНЕ ПРИМЕНЕ ПРАА

У наредном периоду (2017-2018) планирано је доношење следећих прописа:

1. Царински закон
2. Закон о Царинској тарифи
3. Закон о изменама и допунама Закона о слободним зонама
4. Закон о културном наслеђу
5. Закон о архивској грађи и архивској делатности
6. Закон о изменама и допунама Закона о старој и реткој библиотечкој грађи
7. Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2018. годину
8. Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2019. годину
9. Уредба о царински дозвољеном поступању са робом
10. Уредба о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина
11. Уредба ЕК у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2017 и 2018. године.

Доношење Царинског закона је планирано ради усклађивања са новим Царинским законом ЕУ (*Union Customs Code, UCC*) прописаним Уредбом (ЕУ) 952/2013 Европског парламента и Савета од 9. октобра 2013. године којом се прописује Царински закон ЕУ (*Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code*) која је објављена у „Службеном листу ЕУ“ број L 269/2013 од 10. октобра 2013. године, а који ће бити у примени у ЕУ од 1. јуна 2016. године. С тим у вези, планирано је и доношење Уредбе о царински дозвољеном поступању с робом, којом ће се извршити хармонизација са одредбама пратећих прописа уз UCC, односно са Делегираном Уредбом (ЕУ) 2015/2446 од 28. јула 2015. године којом се допуњује Уредба (ЕУ) 952/2013 Европског парламента и Савета у вези са детаљним правилима у вези са одређеним одредбама Царинског закона ЕУ (*Commission Delegated Regulation (EU) 2015/2446 of 28 July 2015 supplementing Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council as regards detailed rules concerning certain provisions of the Union Customs Code*) и Уредбом о спровођењу (ЕУ) 2015/2447 од 24. новембра 2015. године којом се

прописују детаљна правила у вези са одређеним одредбама Уредба (ЕУ) 952/2013 Европског парламента и Савета којом се прописује Царински закон ЕУ (*Commission Implementing Regulation (EU) 2015/2447 of 24 November 2015 laying down detailed rules concerning certain provisions of Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council laying down the Union Customs Code*). У овом периоду је планирано и доношење Уредбе о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина ради усклађивања са одредбама напред наведеног Царинског закона и одредбама Уредбе Савета (ЕЗ) број 1186/2009 од 16. новембра 2009 којом се установљава систем ослобођења од плаћања царинских дажбина Заједнице (*Council regulation (EC) No 1186/2009 of 16 November 2009 setting up a Community system of reliefs from customs duty*).

У погледу утврђеног законског оквира и царинских прописа везаних за административне капацитете у Управи царина Републике Србије у овом моменту није дошло до промене, с обзиром да Предлог Закона о царинској служби још увек није усвојен. Напомињемо да ће се Законом о царинској служби одредити овлашћења која треба да прате нове и поједностављене процедуре које су већ уређене Царинским законом, чиме ће се обезбедити сви неопходни капацитети за развој једноставне и ефикасне царинске контроле, које ће олакшати легитиман проток путника и робе, што уједно представља и назначену препоруку у погледу јачања и даље изградње административних капацитета.

Такође напомињемо да је Министарству правде прослеђена иницијатива за измену и допуну Кривичног законика у погледу утврђивања истражних овлашћења царинских службеника, сходно датој препоруци чланова Европске комисије за проширење истражних овлашћења царинских службеника у земљи (утврђени текст АП за преговарачко поглавље 24-Правда, слобода и безбедност, за потпоглавље Царинска сарадња). Истичемо да наведено представља и основ потпуне имплементације Конвенције „Напуљ II“, а ради унапређења сарадње са царинским управама држава чланица ЕУ и настанка царинске уније држава чланица. Сходно томе, предметна иницијатива је прослеђена у циљу отклањања колизије домаћих прописа и обавезе усклађивања истих са тековинама ЕУ.

Доношење Закона о Царинској тарифи планирано је по приступању Републике Србије у чланство Светске трговинске организације, ради усклађивања стопа царине са договореним концесијама са чланицама СТО. Такође, планирано је и редовно годишње усклађивање са Комбинованом номенклатуром ЕУ (*Commission Implementing Regulation (EU) amending Annex I to Council Regulation (EEC) No 2658/87 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff*). Такође, у складу са препорукама ЕУ из Годишњег извештаја, у овом периоду је планиран завршетак превода Допунског коментара ЕУ (*Explanatory Notes to the Combined Nomenclature of the European Union*, ОЈ 2015/С 076/01 и 2015/С 214/04) који се у ЕУ не објављује у форми прописа него у С делу „Службеног листа ЕУ“ под називом Информација ЕК (*Information from European Union institutions, bodies, offices and agencies – European Commission*) у складу са чланом 9(1) Комбиноване номенклатуре ЕУ.

Доношење Закона о изменама и допунама Закона о слободним зонама, који се односи на чл. 19, 26. и 29. планирано је до краја 2017. године, ради усклађивања са одредбама Царинског закона.

Законима из надлежности Министарства културе и информисања (наведени под 4. и 5.), као посебним законима за поједине врсте културних добара (архивска грађа, архивска делатност, ретка библиотечка грађа), планирано је делимично усклађивање са прописима ЕУ. Потпуна усклађеност ће бити постигнута Законом о културном наслеђу као системским законом за све врсте културног наслеђа, чије је доношење планирано до краја 2017. године. У овом периоду (2017-2018) планира се и израда подзаконских прописа проистеклих из Закона о културном наслеђу.

Наведеним прописима из надлежности Министарства финансија (тачке 6. до 10.) планира се да се оствари континуирано усклађивање националне Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром ЕУ за сваку наредну годину. Такође је планирана даља имплементација прописа ЕУ којима се јасно дефинише сврставање одређене робе према Комбинованој номенклатури у национално законодавство.

Активности у Управи царина планиране у 2017. и 2018. години су:

- учешће у програму ЦАРИНА 2020 (од 2014 – 2020. године) - чланови 6, 33, 44, 75, 80, 82, 83, 85, 86, 99 и 108 ССП
- припрема УЦ за имплементацију AIS и AES система ЕУ – члан 99. ССП
- даља консолидација мреже, модернизација и имплементација стандарда безбедности за комуникациону структуру и ИТ систем царинске службе (2016.) члан 99. ССП
- активно учешће у раду Координационог тела за ефикасну заштиту права интелектуалне својине и радним групама које су формиране за оперативно деловање и рад на посебно значајним питањима везаним за ефикасну заштиту права интелектуалне својине

КРАТАК ПРЕГЛЕД МЕРА У ВЕЗИ СА СПРОВОЂЕЊЕМ ОБАВЕЗА ИЗ СПОРАЗУМА О СТАБИЛИЗАЦИЈИ И ПРИДРУЖИВАЊУ КОЈЕ СУ ПЛАНИРАНЕ ЗА 2016. ГОДИНУ

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ПТС и ССП за Преговарачку групу 29, које су планиране дат је у Табели 2.

Табела 2 Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ПТС и ССП у 2016 години

обавеза из ПТС или ССП	назив мере	тела надлежна за њено спровођење	временски рок
Члан 18. ССП Члан 3. ПТС	Успостављање билатералне зоне слободне трговине у периоду од највише шест година	МФ	Од 1. јануара 2016. за преференцијалне стопе царине по динамици прописаној за 2014.
Члан 18. ССП Члан 3. ПТС	Комбинована номенклатура ће се примењивати на класификацију робе у међусобној трговини уговорних страна	МФ	континуирано

обавеза из ПТС или ССП	назив мере	тела надлежна за њено спровођење	временски рок
Члан 18. ССП Члан 3. ПТС	Примена снижених стопа царине као резултат преговора о царинама у оквиру СТО	МФ МТТТ	по добијању чланства у СТО
Члан 21. ССП Члан 6. ПТС + Анекс I	Преференцијалне царине за индустријске производе	МФП МТТТ	Од 1. јануара 2014. све преференцијалне стопе царине су 0%. Постигнута пуна либерализација
Члан 25. ССП Члан 10. ПТС + Протокол 1	Преференцијални увоз прерађених пољопривредних производа	МФ МПЖС МТТТ	Од 1. јануара 2013. за преференцијалне стопе царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2013. Достигнута коначна либерализација. За 2016 остаје исто.
Члан 27. ССП Члан 12. ПТС + Анекс III	Преференцијални увоз пољопривредних производа	МФ МПЖС МТТТ	Од 1. јануара 2014. за преференцијалне стопе царине, сезонске царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2014. За 2016 остаје исто.
Члан 28. ССП Члан 13. ПТС + Протокол 2	Преференцијални увоз вина	МФ МПЖС	Од 1. јануара 2014. за преференцијалне стопе царине, односно квота за 2014.
Члан 30. ССП Члан 15. ПТС + Анекс V	Преференцијални увоз рибе и производа од рибе	МФ МПЖС	Од 1. јануара 2013. за преференцијалне стопе царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2013. Достигнута коначна либерализација. За 2016 остаје исто.
Члан 44. ССП Члан 29. ПТС + Протокол 3	Примена правила о пореклу	МФ	континуирано
Члан 99. ССП Члан 41. ПТС + Протокол 5	административна сарадња у области царина	МФ	континуирано

ПРЕГЛЕД ТЕКУЋЕ И ПЛАНИРАНЕ ИНОСТРАНЕ РАЗВОЈНЕ ПОМОЋИ

Окончани програми и пројекти:

1. Назив пројекта - „ЕУ програм Царина 2013” – окончан 31. марта 2014. године. У првој половини 2014. године је прерастао у ЕУ програм Царина 2020.

2. Назив пројекта - Усклађивање Сектора за контролу примене царинских прописа Управе царина Србије са стандардима, организацијом и оперативном методологијом органа за контролу примене прописа ЕУ (ИПА 2008) – окончан фебруара 2013. године. У децембру 2015. године потписан Final Acceptance Certificate за портале за мерење радиоактивности (Radiation Portal Monitors)
3. Назив пројекта - „Унапређење институционалних и административних капацитета Управе царина Србије кроз развој система пословног извештавања и приближавање модерним европским стандардима царинског пословања”, билатерални пројекат Краљевине Норвешке – окончан фебруара 2013. године
4. Назив пројекта – „Модернизација царинског система” (ИПА 2011). Окончан фебруара 2015. године
5. Назив пројекта – „Јачање контроле примене царинских прописа у области заштите права интелектуалне својине са посебним нагласком на уништење пиратске и кривотворене робе” (ИПА 2011). У децембру 2015. године потписан Final Acceptance Certificate за машину за уништење робе

Текући програми и пројекти:

1. **Назив програма: „ЕУ програм Царина 2020”**
 - **Буџет и начин финансирања** - Учешће УЦС у програму Царина 2020 финансира се из буџета Републике Србије уплаћивањем годишње контрибуције Европској комисији (ЕК). Предвиђено је да део финансијског доприноса може бити финансиран из средстава одговарајућег инструмента ЕУ за пружање спољне помоћи (ИПА). С друге стране, ЕК из свог буџета доставља УЦС исти износ кроз две годишње уплате, како би се њиме финансирале активности програма (учествовање у састанцима, радним групама, семинарима, радионицама, обукама и радним посетама). Сва средства која не буду потрошена остају ЕК. Међународним споразумом између ЕК и Републике Србије, који је ступио на снагу 19. новембра 2014. године, предвиђен је годишњи износ финансијске контрибуције за учешће Србије у програму. Прве године учешћа је износио 100.000 евра (за 2014. годину), а да се потом сваке наредне године увећа за по 5.000 евра. То значи да је износ контрибуције 105.000 евра за 2015. годину, 110.000 евра за 2016. годину, 115.000 евра за 2017. годину, 120.000 евра за 2018. годину, 125.000 евра за 2019. годину и 130.000 евра за 2020. годину.
 - **Циљ програма** - Програм је намењен земљама чланицама ЕУ, али је под одређеним условима доступан и земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима. Програм Царина 2020 земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима треба да помогне у јачању сопствених капацитета како би ефикасно и ефективно обављале царинске послове у периоду пре и после приступања. То подразумева подршку за унапређење разумевања царинских прописа и процедура ЕУ, подстицање регионалне сарадње између царинских администрација, модернизацију царинских формалности и унапређење информационих система у домену размене информација и борбе против превара. Очекивани резултат програма је побољшање ефикасности и ефективности рада националних администрација путем размене знања и искустава са колегама из других царинских администрација, (пре свега земаља чланица ЕУ) кроз учествовање у састанцима, радним групама, семинарима, радионицама, обукама и радним посетама.

- **Планиране активности** – континуирано у 2016. години (очекиване активности због природе програма није могуће раздвојити по кварталима). Службеници УЦС учествују на догађајима у оквиру програма или по позиву од стране ЕК (састанци, радне групе, семинари радионице, обуке) или у договору са земљом домаћином, на одређену тему и на своју иницијативу (одлазне и долазне радне посете), а уз претходно добављање сагласности ЕК, путем подношења предлога за учествовање у радној посети, који мора бити у складу са циљевима наведеним у годишњем радном плану програма Царина 2020.
- **Веза са ССП** – чл. 6, 33, 44, 75, 85, 99 и 108.

2. Назив пројекта - „Подршка даљој модернизацији Управе царина и унапређење управљања границом у Републици Србији”

- **Укупан буџет:** 6,7 милиона евра
- **Извор финансирања:** ИРА 2013 (ЕУ средства и национална контрибуција)
- **Циљ пројекта:** Побољшање услуга које Управа царина пружа пословној заједници и грађанима, повећан капацитет УЦ, јачање функције граничне контроле и царинске администрације у борби против илегалних миграција
- **Текуће активности:**
 - У току су финалне припреме документације за спровођење тендера за уговор за успостављање институционалног оквира за имплементацију аутоматизованих система увоз и извоза, као и за Оквирни уговор за израду техничке спецификације и пројекта консолидације информационо-телекомуникационе мреже Управе царина, имајући у виду да се у 2016. години очекује расписивање тендера за исте и почетак реализације пројекта. У 2016. години се такође очекује почетак набавке ИТ опреме за консолидацију мреже, побољшање комуникационе инфраструктуре и заштите ИТ система УЦ. Што се тиче изградње граничног прелаза Бајмок, у току је тендер за уговор о радовима.
- **Планиране главне активности по почетку реализације пројекта:**
 - Спровођење детаљне анализе законодавства, административних и царинских процедура и прописа као и припрема препорука за усклађивање законодавства УЦС и царинских процедура са Union Customs Code (UCC), као и анализа организационе структуре УЦС и организација обука
 - Анализа организационе структуре УЦС и предлози за реорганизацију, рад на стратешким документима УЦ
 - Ажурирање ИТ стратегије и ИТ Тактичког плана
 - Израда нацрта спецификација, планова и стратегија неопходних за имплементацију аутоматизованих система увоза и извоза (извозни/увозни контролни систем) и система за управљање ауторизацијама
 - Набавка и инсталација ИТ опреме и припадајућег софтвера за консолидацију мреже, побољшање комуникационе инфраструктуре и заштите ИТ система УЦ, као и обуке за рад са набављеном опремом
 - Набавка неопходног хардвера и софтвера за функционисање за рад нових транс-европских система, система интеграције и дизајна свеобухватне архитектуре
 - Изградња граничног прелаза Бајмок

3. Назив пројекта: „СЕЕД одржавање и развој – SEED Maintenance and Development”

- **Укупан буџет:** 898.160,00 евра

- **Извор финансирања:** Вишекорисничка IPA 2015
- **Циљ пројекта:**
 - Пружање техничке помоћи која је тражена/захтевана од стране царинских управа корисница СЕЕД система, са циљем да се обезбеди одрживост и унапређење СЕЕД система размене података између царинских управа на западном Балкану, укључујући и СЕЕД сервер смештен у просторијама Управе царина Италије у Риму, за размену података између Београда и Приштине;
 - Отварање нове фазе техничке помоћи са циљем припреме садашњих корисника (царинских управа) и будућих корисника (техничких инспекција и агенција укључених у процес царинења) за будућу имплементацију тзв. СЕЕД+ система;
- **Планиране активности:**
 - Одржавање СЕЕД и ИНЕС+ инфраструктуре;
 - Проширење обима размене података у царинској области;
 - Припремне активности за имплементацију СЕЕД+ система;

Пројекти у фази планирања

У току је израда Пројектног задатка за Оквирни уговор у склопу **ИПА 2014 за који се Управа царина кандидовала предлогом пројекта за изградњу граничног прелаза Котроман.**

Управа царина кандидовала је предлог Twinning Light пројекта за стварање услова за јачање капацитета за Царинску лабораторију који, уколико буде одобрен за финансирање, очекује се да отпочне 2017. године.

3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ

3.30.1 Заједничка трговинска политика

• Преглед стања

Чланство у **СТО** је важан елемент подршке процесу унутрашњих економских реформи, као и неопходан корак за приступање ЕУ. За окончање овог процеса неопходно је да се изврши системско усаглашавање са **СТО** правилима, односно да се изврше измене **постојећег Закона о ГМО**. Такође, потребно је да се окончају и сви билатерални преговори. Билатерални преговори су још увек отворени са **САД и Бразилом** за мањи број пољопривредних производа, а са **Украјином** се воде преговори за робе и услуге. Са овом земљом су започети преговори о споразуму о слободној трговини како би се ублажио најоштрији захтев који је Србија добила од једне земље током процеса приступања **СТО**. Након две године застоја у преговорима, обновљени су контакти са украјинским представницима и децембра 2015. са наше стране је достављена ревидирана понуда за робе и услуге.

Најновији захтев за билатералне преговоре у оквиру процеса приступања **СТО** је захтев **Руске Федерације** који нам је достављен у априлу 2015. године. Надлежни ресори су припремили понуду за преговоре и доставили је руској страни у новембру 2015. године. Прва рунда консултација са руском страном одржана је 30. марта 2016. године у Сталној мисији Руске Федерације при **СТО** у Женеви. Русија је свом првобитном захтеву том приликом додала и захтев за укидање царина за путничке

аутомобиле и челик, а код пољопривредних производа за пилеће месо и кондиторске производе, као и цигарете. Што се тиче услуга, руској страни је у мају 2016. године достављена ревидирана понуда. До сада није било реакције руске стране. Очекује се још једна рунда преговора до краја 2016 године.

У 2016. години најважније активности у **оквиру ЦЕФТА** су биле усмерене на преговоре о либерализацији трговине услугама и завршетак преговора о Додатном протоколу 5 о олакшавању трговине, активности које се односе на измену организационе структуре ЦЕФТА и избор новог директора ЦЕФТА Секретаријата. Такође разматране су најпогодније форме измене механизма за решавање спорова. Србија као председавајућа **Поткомитетом за царине и правила о пореклу** у 2016. години значајну пажњу је посветила активностима на олакшавање трговине. Усвојена је и Одлука бр. 3/2015 о измени одлуке број 3/2013 која се односи на Анекс 4 уз ЦЕФТА споразум -Протокол о дефиницији појма производа са пореклом и метода административне сарадње, којом је предвиђено увођење пуне кумулације и укидање забране повраћаја или ослобођења од плаћања царине. Одлуком је предвиђено да ће се иста примењивати након 26. новембра 2016. године, односно након испуњености нужних услова за њену имплементацију у националним законодавствима ЦЕФТА страна. Такође је до краја 2016. године потребно спровести процедуру у оквиру ПЕМ Заједничког комитета како би стране уговорнице ПЕМ конвенције једногласно одобриле примену ове одлуке.

У области трговинских олакшица одржане су две рунде преговора о Додатном протоколу 5 (поједностављење граничних процедура, електронска размену података и узајамно признавање АЕО-с) и преговори су закључени средином 2016, као што је планирано.

Што се тиче избора директора и особља Секретаријата, ЦЕФТА Стране нису постигле консензус. Неколико предлога се разматра, укључујући укључивање ЕПСО, продужење постојећих уговора и покретање новог тендера за особље.

У мају 2015. године, потписан је Протокол о изменама и допунама Споразума о слободној трговини између Републике Србије и држава ЕФТА. Протокол је ратификован од стране Народне скупштине Р. Србије **5. октобра 2015. године** и објављен у „Сл.гласнику РС“бр. 19/2015. Овим протоколом је Споразуму додато ново поглавље - Трговина и одрживи развој.

Постигнут је договор да се отворе преговори око додатног Анекса који се односи на Олакшавање трговине. Такође је у току процедура измене билатералних споразума о слободној трговини између ЕФТА и појединих земаља ЦЕФТА (укључујући и Србију) као и Турске и појединих земаља ЦЕФТА (укључујући и Србију) у делу који се односи на примену Регионалне конвенције о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о пореклу робе у међусобној трговини.

Р. Србија тренутно има потписане билатералне споразуме о слободној трговини са Руском Федерацијом, Белорусијом, Казахстаном и Турском.

Пошто је од 1. јануара 2015. године Царинску унију Русије, Белорусије и Казахстана заменио Евроазијски економски савез (ЕврАзЕС), као правни субјект са већим степеном економске интеграције, неопходно је разматрање потребе унификације трговинског режима између држава чланица ЕврАзЕС, с једне, и Р. Србије, са друге стране.

Према тренутно расположивим подацима Р. Србија има **127 потписаних билатералних споразума о економској и/или трговинској сарадњи**, од чега 95 споразума имају МФН клаузулу, а највећи део ових споразума наслеђен је из периода СФРЈ, СРЈ и СЦГ.

У циљу ефикасније примене **Закона о извозу и увозу робе двоструке намене** донета су два Правилника:

1. Правилник о обрасцу и садржају захтева за издавање дозволе, обрасцу дозволе, обрасцу и садржају сертификата и потврда који прате извоз и увоз робе двоструке намене („Сл. гласник РС“, бр. 9/14 и 55/14); и
2. Правилник о облику и садржају извештаја о извозу и увозу робе двоструке намене, пруженој брокерској услузи и техничкој помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 9/14 и 55/14).

Влада Републике Србије је, у марту 2016. године, усвојила Одлуку о утврђивању Националне контролне листе робе двоструке намене („Сл. Гласник РС“, број 29/16). Националном контролном листом се утврђује класификација робе двоструке намене за коју је неопходно прибавити дозволу Министарства за извоз или увоз и у потпуности је усклађена са листом Европске уније садржаном у Уредби број 2420/2015 из октобра 2015. године.

Влада Републике Србије је усвојила Одлуку о утврђивању Националне контролне листе наоружања и војне опреме („Сл. гласник РС“, број 66/2015). Овом листом се утврђује класификација наоружања и војне опреме за чији је извоз или увоз неопходно прибавити дозволу Министарства и у потпуности је усклађена са најновијом листом Европске уније (*Common Military List of the European Union, Official Journal of the EU 2015/C19/01*). Имајући у виду да је у међувремену Европска комисија усвојила нову Уредбу број 2016/122/01 од 14. марта 2016. године (која је објављена 6. априла 2016. године), а којом се мења и допуњава Листа ЕУ од 9. марта 2015. године, Република Србија је отпочела процедуру усаглашавања своје Националне контролне листе са наведеном листом ЕУ, што ће бити реализовано до краја четвртог квартала 2016. године.

Влада Републике Србије је у априлу 2016. године усвојила Годишњи извештај о реализацији послова извоза, увоза, пружања брокерских услуга и техничке помоћи у области наоружања, војне опреме и робе двоструке намене за 2014. годину („Службеном гласнику Републике Србије“ број 42/16).

Ради ефикасне примене Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме („Сл. гласник РС“, број 107/14) усвојени су и одговарајући подзаконски акти и то:

1. Правилник о начину вођења регистра лица овлашћених за обављање послова извоза и увоза наоружања и војне опреме, брокерских услуга и техничке помоћи;
2. Правилник о обрасцу и садржини захтева за издавање дозволе, обрасцу дозволе и другим обрасцима који прате извоз и увоз наоружања и војне опреме;
3. Правилник о обрасцима сагласности за безбедносну проверу.

Сви наведени Правилници објављени су у „Сл. гласнику РС“ број 28/2015. У њиховој припреми учествовали су експерти ЕУ из Мађарске, Немачке, Белгије и Пољске.

Закон о спољнотрговинском пословању уређује спољнотрговинску политику, регулише основне принципе спољнотрговинског пословања, могућност увођења мера, дозвола и расподеле квота као и мере трговинске заштите. („Службени гласник РС“ бр. 36/09, 36/11- др. закон, 88/11 и 89/15- др. Закон). Закон као и сви подзаконски акти, донети на основу овог Закона (на снази је тренутно 13), су потпуно усклађени са правилима и принципима СТО.

Реализација активности у складу са применом Закона о спољнотрговинском пословању и подзаконских аката, одвијала се, између осталог, уз редовно одржавање комисија за издавање дозвола, доделу квота, чији су рад и процедуре усклађени са ЕУ регулативом:

- Комисија за увоз цигарета из ЕУ по преференцијалној стопи на основу „Одлуке о увозу цигарета из ЕУ по преференцијалној стопи“.
- Комисија за извоз шећера у ЕУ на основу „Одлуке о извозу шећера у земље ЕУ“ којом се регулише извоз 181.000 тона шећера на годишњем нивоу у земље Европске уније по преференцијалном статусу.
- Комисија за издавање увозних и извозних дозвола у области спортског и ловачког оружја, делова и муниције за то оружје и репродукционог материјала за њихову производњу, експлозивног материјала и пиротехничких средстава (у складу са чланом 11. Закона о спољнотрговинском пословању и члан XXI GATT 1994).
- Комисија за спровођење поступка издавања увозних и извозних дозвола за злато и сребро (у складу са чланом 11. Закона о спољнотрговинском пословању и члан XX GATT 1994).

Спроводе се и активности у оквиру Преговарачких поглавља 1, 11 и 29 везаних за питања која се односе на квантитативна ограничења, спољну трговину пољопривредним производима, и царинске квоте .

Преглед приоритета за 2016. – 2018. годину

Законодавне активности:

Све законодавне активности које произилазе из међународних преговора, не могу бити временски прецизно дефинисане, јер њихово окончање зависи и од других земаља, односно организација са којима се преговори воде, стога за ове планиране активности нису предвиђене конкретне године, већ цео период од 2016. до 2018⁹⁹.

- О окончање процеса приступања Србије **Светској трговинској организацији**.
- Најважније активности у области ЦЕФТА на којима ће се радити у наредном периоду обухватају завршетак преговора о либерализацији трговине услугама и спровођења Додатног протокола 5 о олакшавању трговине, елиминисање нецаринских баријера, олакшање слободног протока инвестиција и слободног кретања експерата, унапређење транспарентности регулативе и процедура, а све у циљу спровођења ЦЕФТА споразума и првог стуба Стратегије 2020 за југоисточну Европу који се односи на интегрисани раст. Текст споразума о либерализацији трговине услугама (Додатни протокол 4 о либерализацији

⁹⁹ Из истих разлога ови споразуми се неће уносити електронску базу која прати НПAA.

трговине услугама уз Споразум ЦЕФТА) и међусобне концесије у секторима услуга су усаглашени у највећој мери, уз мањи број отворених питања која би требало решити до краја 2016. године, за када је планирано да се преговори заврше. Активности на јачању регионалног тржишта на основу усаглашавања регулативе са ЕУ, а у циљу повећања инвестиција кроз унапређење регионалне трговине. Најважније активности у 2017. години, биће везане за **председавање Србије ЦЕФТА**.

- У току је процедура за **измене и допуне** споразума о слободној трговини између **ЕФТА** и Србије и Турске и Србије, којима се уводе преференцијална правила о пореклу робе у међусобној трговини садржана у Регионалној конвенцији о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о пореклу робе, као и потписивање **Анекса о Олакшавању трговине у оквиру Споразума о слободној трговини са ЕФТА**.
- У наредном периоду планира се потписивање споразума о **узајамном подстицању и заштити улагања** са Турском, Државом Палестином, Државом Катар и Републиком Тунис. Државе које су изразиле интерес за отпочињање преговора ради потписивања Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања су САД, Република Молдавија, Република Јерменија, Република Естонија и Либанска Република.
- У претходном периоду иницирано је закључивање неколико споразума о **економској и/или трговинској сарадњи** (нпр. са Грузијом, Туркменистаном, Узбекистаном, Монголијом, Саудијском Арабијом, Катаром, Анголом, Никарагвом, Аргентином и др), које би могло бити реализовано у наредном периоду.
- Усвајање Одлуке о утврђивању **Националне контролне листе наоружања и војне опреме** за 2016. годину, у складу са усвојеном релевантном листом ЕУ;
- С обзиром да су Закон о спољнотрговинском пословању као и пратећи подзаконски акти усклађени са правилима СТО и регулативом ЕУ, у наредном периоду (2016, 2017. и 2018. године) вршиће се потребна усклађивања са будућим изменама релевантних прописа у оквиру ЕУ законодавства.

Реализација активности и усвајање прописа који ће бити неопходни за успешно отварање и затварање преговора са ЕУ у оквиру ПП 30:

- Ступањем у чланство ЕУ билатерални споразуми о слободној трговини које је Р. Србија закључила са трећим земљама престаће да се примењују.
- До ступања у чланство ЕУ билатерални споразуми о економској и/или трговинској сарадњи које је РС закључила са трећим земљама ће бити усклађени са правним тековинама ЕУ.

С тим у вези, у зависности од могућности да се размотри консолидација уговорног стања са различитим земљама, и динамике у комуникацији са

земљама партнерима, у наредном периоду преиспитаће се важење споразума о економској и/или трговинској сарадњи из ранијих периода.

Након тога, планираће се активности које би требало предузети (отказивање, престанак, измене и допуне споразума и др) за сваки појединачни споразум, тако да до приступања Р. Србије ЕУ сви споразуми о економској и/или трговинској сарадњи са трећим земљама буду усклађени са прописима ЕУ. Такође, узеће се у обзир и приступање Р. Србије СТО, којим ће се регулисати трговински односи (тј. МФН третман) са највећим бројем трећих земаља – чланица СТО, те ће тиме важност билатералних споразума са МФН клаузулом имати мањи значај.

Мере за спровођење приоритета за период 2016-2018

- **Реализација активности и усвајање прописа који ће бити неопходни за успешно отварање и затварање преговора са ЕУ у оквиру ПП 30.** Реализација активности у области економских односа са иностранством се одвија и кроз праћење примене мултилатералних и билатералних споразума о економској, привредној и/или трговинској сарадњи, укључујући и рад мешовитих радних тела (мешовити комитети, комисије, радне групе).

Административни капацитети

Министарство трговине, туризма и телекомуникација је на основу члана 8. Закона о министарствима („Сл. гласник РС“, 44/2014,14/2015,54/2015, 96/2015) надлежно за следеће области које се односе на економске односе са иностранством:

- преговарање, закључивање и праћење спровођења мултилатералних и билатералних економских и трговинских споразума, споразума о слободној трговини, протокола и меморандума;
- спољнотрговински систем и мере заштите;
- спољну трговину контролисано робом.

Ради што успешнијег обављања активности које се односе на област економских односа са иностранством врши се континуирана обука запослених и фокус се ставља на квалитет ангажованих лица, а не само на њихов број (у Сектору за спољнотрговинску политику и мултилатералну и регионалну економску и трговинску сарадњу запослено је 26 особа, а у Сектору за билатералну економску сарадњу 28 особа). Због обима посла у Сектору за спољнотрговинску политику и мултилатералну и регионалну економску и трговинску сарадњу и то у Одељењу које се бави издавањем дозвола за робу двоструке намене потребно је обезбедити додатна радна места, с обзиром да број извршиоца у овом одељењу (постојећих 9) није довољан.

У Анексу XX је приложена табела са прегледом укупних административних капацитета који раде на пословима које покрива Поглавље 30.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи:

- У циљу унапређења **конкурентности српских предузећа** и њихове спремности да се прилагоде променама трговинског режима које ће наступити након уласка Србије у ЕУ, 30. децембра 2015. године је покренут пројекат „Припреме српског пословног сектора за промене трговинског режима“, финансиран од стране „The

Good Governance Fund (GGF), Владе Велике Британије. Овај пројекат је окончан у априлу 2016. године, уз могућност продужења у циљу подршке процесу преговора у ПГ 30.

У циљу јачања административних капацитета за спровођење мера и активности у оквиру надлежности економских односа са иностранством спроводе се следећи пројекти иностране помоћи:

- **SECO** - Техничка помоћ швајцарске Владе за приступање РС СТО у сарадњи са *IDEAS* центром Женева, имплементационом агенцијом Швајцарске агенције за сарадњу (*SECO*). Овај пројекат је отпочео још за време СЦГ и очекује се да ће бити продужен до марта 2017. године;
- **Пројекат ЕУ „Унапређење извозне контроле региона југоисточне Европе“**. Средства за ту намену се дистрибуирају преко посебно основаног Конзорцијума (састављеног од представника Француске, Шведске и Велике Британије) када је у питању контрола извоза робе двоструке намене, док се за унапређење система контроле наоружања и војне опреме дистрибуирају преко БАФА-е (немачке Агенције за контролу извоза).
- Слична помоћ за земље региона добијана је и од америчког **EXBS** програма (Програм извозне контроле и безбедности на граници – *Export Control and Related Border Security*) и **UNDP** - Центра за контролу малог и лаког наоружања југоисточне Европе (*SEESAC*). Сви ови пројекти ће се наставити и у 2016.г;
- **Буџет за спровођење Интегрисаног раста** у склопу агенде Стратегије ЈИЕ 2020 износи око 9 милиона евра за први програмски период ИПА II у трајању од три године.
- Пројекти који су започети и на којима ће се радити и током наредног периода у оквиру ЦЕФТА: Побољшање регионалне сарадње и успостављање система за извештавање о трговини услугама, статистици повезаних правних лица и страним директним инвестицијама између ЦЕФТА Страна (СТО и ЕУРОСТАТ); Припрема Извештаја о инвестицијама у региону ЦЕФТА (ЦЕФТА, УНКТАД, Савет за регионалну сарадњу, Европска Унија); Идентификација сектора услуга погодних за међусобно признавање квалификација (ЦЕФТА, Савет за регионалну сарадњу, Иницијатива за реформу образовања у Југоисточној Европи); Извештај о инвестиционој политици за југоисточну Европу (ЦЕФТА, УНКТАД, Савет за регионалну сарадњу); Преглед и уклањање најважнијих нецаринских препрека у изабраним ланцима снабдевања (пића и аутоделови)које нарушавају трговину у ЦЕФТА региону (ГИЗ, УНКТАД, ИТЦ); Одржавање система СЕЕД (систем систематске и аутоматске размене података) између земаља Западног Балкана (ЕУ-ИПА) формирањем регионалне базе података која ће олакшати процедуре на граничним прелазима, подршка трговинским олакшицама и уклањање нецаринских баријера у оквиру ЦЕФТА (међународне организације, ЕУ, ЦЕФТА, ЕУ-ИПА); Оснивање и јачање Националних комитета за трговинске олакшице у оквиру ЦЕФТА (USAID, Светска Банка, ЦЕФТА, ЕУ); Побољшање система управљања информацијама у оквиру ЦЕФТА (ЦЕФТА , ЕУ), Јачање ЦЕФТА структура и њиховог капацитета за примену (програм упућивања државних службеника на рад у ЦЕФТА Секретаријат (ЕУ).

3.30.2 Политика развојне и хуманитарне помоћи

Развојна сарадња и хуманитарна помоћ

Република Србија је корисник развојне помоћи ЕУ и њених држава чланица. С обзиром на тренутно лимитиране могућности за учешће у пружању подршке циљевима и инструментима развојне политике ЕУ Република Србија, до сада, није учествовала у пројектима ЕУ на пружању развојне, техничке или финансијске помоћи, нити у државном буџету има средства предвиђена за те намене. Пружање развојне помоћи се одвија на *ad hoc* основи, а конкретан пример таквог начина пружања развојне помоћи био је пројекат “Свет у Србији” у области образовања (стипендирање студената из држава у развоју чланица Покрета несврстаних, који студирају у Србији). У периоду до пуноправног чланства у ЕУ, Република Србија планира да успостави механизме који ће бити у функцији **координације развојне политике и помоћи**, односно неопходно је да се у будућем Закону о спољним пословима прецизира надлежност Министарства спољних послова у области дефинисања и координације развојне политике, као и да се усвоји Закон о развојној политици и хуманитарној помоћи и други неопходни подзаконски акти.

Треба имати у виду да у овој области нема директног усклађивања нашег законодавства са правним тековинама ЕУ, већ Р. Србија развија своју развојну политику у складу са ЕУ политиком и циљевима (Европски консензус о развоју, УН Миленијумски развојни циљеви – Пост 2015 Агенда, Агенда за промене и друге релевантне декларације).

Када је реч о административним капацитетима, у МСП-у је 2015. године формирана Радна група која ће се бавити реализацијом активности у склопу ПГ 30 - Потпоглавље развојна политика до формалног утврђивања органа надлежног за ову област и формирања посебне организационе јединице. Радна група ће се бавити припремом и усаглашавањем правног оквира у чијем саставу су тренутно 3 представника МСП-а. У најскорије време РГ ће бити проширена једним представником Генералног секретаријата МСП-а и једним представником МУП-а и почеће са израдом нацрта закона о развојној и хуманитарној помоћи.

У области хуманитарне помоћи и цивилне заштите постоји подељена надлежност са Министарством унутрашњих послова. Закон о ванредним ситуацијама усвојен 2009. године, између осталог, регулише и међународну сарадњу у области заштите и спасавања. Надлежна институција за спровођење овог закона је Сектор за ванредне ситуације у Министарству унутрашњих послова. Потребно је прецизније дефинисати природу хуманитарне помоћи, односно извршити измене прописа из области ванредних ситуација, како би се ускладили са прописима ЕУ. Закон о развојној и хуманитарној помоћи, чије се усвајање очекује у наредном периоду, дефинисаће надлежност Сектора за ванредне ситуације МУП-а Р. Србије и у делу тражења, примања и пружања помоћи заштите и спасавања људи и материјалних добара.

Априла 2015. године Р. Србија се укључила у Механизам цивилне заштите ЕУ, што је обезбедило значајан степен усклађености са ЕУ у овој области, али је неопходно да у већој мери учествује у хуманитарним интервенцијама ЕУ у складу са Консензусом о хуманитарној помоћи и Уредбом Европског савета 1257/96. Ово усклађивање се очекује после усвајања Закона о развојној и хуманитарној помоћи у наредном периоду. Област хуманитарне помоћи ће се координирати из Министарства спољних послова.

У Министарству унутрашњих послова на пословима праћења економских односа са иностранством директно су ангажована 4 запослена лица, док Сектор за ванредне ситуације има 28 запослених.

Приоритети у периоду 2016 – 2018. године у области Развојне политике

У овом периоду, предстоји успостављање правног и институционалног оквира за пружање развојне помоћи трећим земљама који би требало да буде хармонизован са правним тековинама ЕУ. Република Србија ће кроз процес приступања ЕУ, настојати да унапреди сопствене економске могућности, како би била у реалној позицији да успешно учествује у програмима развојне сарадње ЕУ.

Законодавне активности:

- Усвајање новог или измена постојећег Закона о спољним пословима (у којем ће се дефинисати надлежност развојне политике у Министарству спољних послова).
- Усвајање Закона о развојној сарадњи и хуманитарној помоћи, и у оквиру тог Закона, евентуално именовање националног координатора за развојну сарадњу и хуманитарну помоћ, који би вршио обједињавање и пуну координацију рада свих надлежних државних органа и институција.

Мере за спровођење приоритета за период 2016-2018

- Формирање посебне организационе јединице МСП која ће бити у потпуности материјално-технички и адекватно кадровски оспособљена. У свом раду, ова јединица би на одговарајући начин пратила, планирала и вршила координацију развојне сарадње и хуманитарне помоћи.
- Формирање интер-ресорне Радне групе која ће припремити нацрт Закона о развојној сарадњи и хуманитарној помоћи, као и израда Стратегије и акционих планова у овој области.

После приступања Р. Србије ЕУ Министарство спољних послова треба да започне активности координације и пружања развојне и хуманитарне помоћи Р. Србије трећим државама у складу са ЕУ принципима, што значи да неопходна административна структура, односно Одељење за развојну сарадњу и хуманитарну помоћ треба да започне с радом до тог рока. До тада треба предвидети и средства у буџету Р. Србије у складу са смерницама у будућој стратегији из ове области.

3.31. СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА

3.31.1. Политички дијалог

Преглед стања

У току 2015. и 2016. године Р. Србија је остварила велики напредак у процесу европских интеграција, који је, 14. децембра 2015. године, на другој Међувладиној конференцији о приступању Р. Србије ЕУ, валоризован отварањем прва два преговарачка поглавља: 32 – *Финансијска контрола* и 35 – *Остала питања*

(нормализација односа Београда и Приштине), а потом и отварањем најважнијих реформских поглавља 23 – *Правосуђе и основна права* и 24 – *Правда, слобода и безбедност* на трећој Међувладиној конференцији, 18. јула 2016. године.

Р. Србија наставља са испуњавањем политичких критеријума и услова преузетих у контексту процеса стабилизације и придруживања.

Одржавање Трећег састанка Савета за стабилизацију и придруживање које, због временског поклапања са одржавањем друге Међувладине конференције о приступању Р. Србије ЕУ није реализовано у 2015. години, планира се за 3-4. октобар 2016. У међувремену је настављено развијање међусобног политичког дијалога Р. Србије и ЕУ у циљу успостављања блиских веза солидарности и нових облика сарадње, у контексту Споразума о стабилизацији и придруживању.

Састанци Одбора за стабилизацију и придруживање реализовани су према утврђеној динамици. Други састанак Одбора одржан је 28. фебруара 2015. у Београду, а трећи 12. априла 2016. у Бриселу.

Када је реч о политичком дијалогу на парламентарном нивоу, током 2015. године одржана су два састанка Парламентарног одбора за стабилизацију и придруживање: 19-20. марта 2015. године у Дому Народне скупштине Р. Србије у Београду (трећи) и 7-8. октобра 2015. године у седишту Европског парламента у Стразбуру (четврти). Наредни састанак Парламентарног одбора за стабилизацију и придруживање одржава се 22-23. септембра 2016. године у Београду.

Састанци заједничких тела Р. Србије и ЕУ, основаних у складу са релевантним одредбама ССП – Савета, Одбора и Парламентарног одбора за стабилизацију и придруживање – у наредном периоду одржаваће се према утврђеној динамици сталног дијалога двеју страна.

У складу са чланом 13. ССП, политички дијалог се одвијао и као регионални дијалог, у мултилатералном оквиру, као и у оквиру форума ЕУ- западни Балкан. Високи представници Р. Србије учествовали су, поред осталог, на Конференцији на високом нивоу, на којој су разматрани изазови тзв. источномедитеранске и западнобалканске мигрантске руте, одржаној 8. октобра 2015. у Луксембургу на маргинама Савета за правосуђе и унутрашње послове, као и на овој теми посвећеном састанку шефова држава или влада земаља које су изложене највећем притиску на овој рути и оних према којима би се она потенцијално могла гранати, одржаном у Бриселу 25. октобра 2015. Р. Србија редовно, два пута годишње, учествује на неформалним састанцима министара спољних послова ЕУ и земаља кандидата. Имајући у виду заједничке изазове, на последњим састанцима разматрана су питања миграција, борба против тероризма, радикализма и екстремизма.

Уз посредовање Европске уније настављен је политички дијалог на високом нивоу између Београда и Приштине. Током 2015. године остварен је значајан напредак у примени постојећих споразума и постигнута су још четири нова споразума: о успостављању Заједнице српских општина, телекомуникацијама, енергетици и мосту у Косовској Митровици. Током 2016. године одржано је више састанака на највишем и на техничком нивоу, на којима је разговарано о имплементацији споразума постигнутих у августу 2015. Р. Србија остаје привржена дијалогу и својим конструктивним приступом настоји да да пун допринос даљој нормализацији односа у циљу обезбеђивања сигурног окружења за заједнички живот албанског и српског становништва. У том смислу чини све што је у њеној моћи да се резултати дијалога примене на адекватан начин и у доброј вери.

У складу са чланом 10 Споразума о стабилизацији и придруживању, Р. Србија ће у периоду до приступања Унији наставити да постепено усклађује своју спољну

политику са ставовима ЕУ, како би у тренутку чланства била у потпуности хармонизирана са европском спољном политиком.

Процент придруживања декларацијама Савета ЕУ и ВП за СБП ЕУ за 2015. годину је 64% (били смо позвани да подржимо 45 декларација ЕУ, од којих смо подржали 29). Поред тога, подржали смо четири изјаве Савета ЕУ и ВП. Придруживање Р. Србије изјавама ЕУ у другим МО (УН, и СЕ, у ОЕБС се нисмо придруживали због председавања) у 2015. години износило је 87%.

Процент придруживања декларацијама Савета ЕУ и ВП за СБП ЕУ до 1. септембра 2016. годину износи 59%. Од 27 декларација ЕУ којима смо позвани да се придружимо, подржали смо 16. У току извештајног периода Р. Србија се није придруживала декларацијама ЕУ против Кине и Руске Федерације (РФ) из економских и политичких разлога, односно задржала је консистентан став какав је имала од почетка процеса усаглашавања са ЗСБП. Пад у проценту придруживања пре свега је резултат већег броја декларација које се усвајају против РФ, а које Србија не подржава првенствено због зависности од РФ у погледу енергетског снабдевања, историјских и културних веза које има са РФ и свог дугогодишњег искуства са санкцијама, које не види као начин за решавање спорова, али и због председавања Р. Србије ОЕБС-у у 2015. години, Р. Србија је дала предност заузимању неутралне позиције у односу на питање увођења санкција РФ. Очување територијалног интегритета представља примарни национални интерес Р. Србије, због чега постоји потреба да према земљама које нам у том процесу пружају подршку, пре свега у систему УН, балансирамо ставове и да сваку одлуку о придруживању пажљиво вагамо. Р. Србија је претходних година имала веома висок проценат придруживања који је ишао и до 98%, чиме је показала своју опредељеност да када год је то могуће следи спољно-политички курс ЕУ, а повећала је проценат свог придруживања декларацијама и одлукама ЕУ са 53% у 2014. на 64% у 2015. години. Уз то, Р. Србија није на државном нивоу стимулисала повећање извоза у РФ, чак је забележен пад у спољнотрговинској размени, иако са РФ имамо Споразум о слободној трговини.

Р. Србија је преузела обавезу да у складу са чланом 15. ССП-а закључи билатералне уговоре о регионалној сарадњи са свим потписницама ССП, у циљу повећања обима међусобне сарадње у контексту приступања ЕУ. Р. Србија је, до сада, у складу са чланом 15. ССП закључила билатералне уговоре о регионалној сарадњи у контексту приступања Европској унији са Македонијом и Црном Гором.

Прва седница Заједничког одбора Р. Србије и Црне Горе, једног од институционалних механизма за спровођење *Споразума о сарадњи између Владе Србије и Владе Црне Горе у контексту приступања Европској унији* (који је ступио на снагу 23. октобра 2014. године), одржана је 23-24. јула 2015. у Подгорици. Том приликом су две стране размениле искуства из досадашњег тока преговарачког процеса, процеса спровођења ССП-а, али и о националним стратегијама и акционим плановима за усклађивање са правним тековинама ЕУ у оквиру Поглавља 1 – слобода кретања робе и 27 – Животна средина. Наредни састанак Заједничког одбора требало би да се одржи до краја 2016. у Београду.

Полазећи од стратешког циља остваривања пуноправног чланства у Европској Унији, Р. Србија је током 2015. године иницирала закључење Споразума о сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Републике Албаније у оквиру процеса приступања ЕУ. Током 2016. године Р. Србија је наставила да ургира одговор од албанске стране на текст Споразума, али одговор и након тога није достављен.

Током билатералних консултација у области европских интеграција на нивоу ПМСП за ЕУ, фебруара 2016. Р. Србија је иницирала закључивање споразума о сарадњи у оквиру процеса приступања ЕУ и са Босном и Херцеговином. Након што је

Босна и Херцеговина усвојила механизам координације можемо очекивати одговор на нацрт текста Споразума од стране тима за преговоре БиХ са ЕУ, чије се оснивање очекује у предстојећем периоду.

На основу постојећег Споразума и плана сарадње, у 2016. било је планирано и одржавање састанка Заједничког комитета за спровођење Споразума о сарадњи у области европских интеграција и са Македонијом, који је одложен за 2017. годину, након парламентарних избора и формирања Владе у Македонији.

Административни капацитети

Приоритети 2016 – 2018: радиће се на додатном јачању административних капацитета и у складу да потребама које произилазе из обавеза и темпа преговора о чланству. Покренуће се поступак да се, поред представника Министарства правде, Министарства унутрашњих послова, Министарства финансија-Управа царина, Министарства пољопривреде и животне средине (у делу пољопривреде), Министарства трговине, туризма и телекомуникација и два представника Канцеларије за европске интеграције, који су већ ангажовани у Мисији РС при ЕУ у Бриселу, упуте и представници Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства рударства и енергетике, Министарства пољопривреде и заштите животне средине (у делу заштите животне средине) и Канцеларије за Косово и Метохију.

3.31.2. Сарадња са међународним организацијама

Преглед стања

Чланство у међународним организацијама

Р. Србија је чланица већег броја глобалних и регионалних међународних организација:

- **Организација Уједињених нација**
- **Организације у оквиру система Уједињених нација**
- Светска банка (WB)
- Међународни монетарни фонд (IMF)
- Организација УН за индустријски развој (UNIDO)
- Организација УН за образовање и културу (UNESCO)
- Међународна организација рада (ILO)
- Међународна поморска организација (IMO)
- Светска здравствена организација (WHO)
- Међународна организација за цивилно ваздухопловство (ICAO)
- Међународна унија за телекомуникације (ITU)
- Светска поштанска унија (UPU)
- Међународна организација за атомску енергију (IAEA)
- Светска организација за интелектуалну својину (WIPO)
- Организација УН за храну и пољопривреду (FAO)
- Светска метеоролошка организација (WMO)
- Светска туристичка организација УН (UNWTO)

Остале глобалне међународне организације

- Међународна организација за унификацију приватног права (UNIDROIT)

- Међународна организација за телекомуникације путем сателита (EUTELSAT)
- Организација за међународни железнички саобраћај (OTIF)
- Међународна полиција (INTERPOL)
- Међународно удружење финансијско обавештајних служби - Егмонт група
- Европска конференција министара саобраћаја (CEMT)
- Покрет несврстаних земаља (у својству посматрача) (NAM)
- Међународна железничка унија (UIC)
- Светска царинска организација (WCO)
- Међународна организација за миграције (IOM)
- Међународна унија за заштиту нових биљних врста (UPOV)

Регионалне организације

- Организација за европску безбедност и сарадњу (OSCE)
- Савет Европе (CoE)
- Европска банка за обнову и развој (EBRD)
- Централноевропска иницијатива (CEI)
- Иницијатива за сарадњу земаља ЈИЕ (SECI)
- Регионални савет за сарадњу (RCC)
- Јадранско-јонска иницијатива (AII)
- Дунавска комисија (DC)
- Међународна комисија за заштиту реке Дунав (ICPDR)
- Процес сарадње у југоисточној Европи (SEECP)
- Регионална иницијатива за миграције, азил и избегла лица (MAR-RI)
- Организација за црноморску економску сарадњу (BSEC)
- Процес сарадње на Дунаву (DCP)
- Међународна комисија за слив реке Саве (ISRBC)
- Централноевропско удружење слободне трговине (CEFTA 2006)
- Заједница европских железница и инфраструктурних менаџера (CER)
- Европска организација за нуклеарна истраживања (придружени члан) (CERN)
- Међународни центар за контролу миграционих политика (ICMPD)
- Центар за међународну безбедносну сарадњу (RACVIAC)

Иако није чланица Северноатланског пакта (НАТО), Р. Србија има развијену сарадњу са овом организацијом која се одвија у оквиру програма Партнерство за мир.

Неформалне међународне иницијативе и форуми

- Глобална иницијатива за борбу против нуклеарног тероризма (GICNT)
- Иницијатива за безбедност пролиферације (PSI)
- Женевски центар за демократску контролу оружаних снага (DCAF)

Уједињене нације

Р. Србија даје допринос раду УН кроз чланство у различитим телима и специјализованим агенцијама УН. Активно учествује у раду Генералне скупштине УН (ГС УН) и њених комитета и залаже се за ревитализацију овог тела.

Приоритети Р. Србије у УН су: одрживи развој, питање климатских промена, мир и безбедност (борба против тероризма, регионална сарадња на безбедносном плану, мировне операције), промоција и заштита националних интереса у контексту разматрања питања КиМ у УН и промоција и заштита људских права.

Р. Србија је у 2015. години наставила активно деловање у оквиру система УН, посебно у вези са заштитом свог суверенитета и територијалног интегритета и својих интереса у вези са питањем КиМ. Р. Србија је учествовала на редовним, кварталним седницама СБ, на којима су разматрани извештаји генсека УН о ситуацији на КиМ, и континуирано се залагала за побољшање положаја српског и другог неалбанског становништва у Покрајини, као и за спровођење договореног у дијалогу Београда и Приштине под окриљем ЕУ, са посебним акцентом на успостављање Заједнице српских општина.

Делегација Р. Србије, предвођена председником Републике Т. Николићем, у којој је био и ППВ и МСП И. Дачић, учествовала је на генералној дебати 70. заседања ГС УН (започела септембра 2015). Том приликом, представници Р. Србије учествовали су и на пратећим скуповима на високом нивоу посвећеним питањима очувања културног наслеђа, миграција у контексту нове развојне агенде, очувања мира и безбедности на Блиском истоку и Северној Африци, мировних операција УН, борби против ИСИЛ и насилног екстремизма и др. Учешће на овим скуповима је искоришћено да се представе ставови Р. Србије у вези са кључним питањима од међународног значаја. Ово је истовремено била прилика и за реализацију бројних билатералних сусрета.

Делегацију Р. Србије на генералној дебати 71 заседања ГС УН, која се одржава од 20. до 26. септембра 2016. предводи ПВ А. Вучић, а у делегацији је и ППВ и МСП И. Дачић.

Р. Србија је активна на плану борбе против тероризма и насилног екстремизма. У том контексту, активно делује у оквиру система УН, али и као чланица Глобалне коалиције за борбу против ИСИЛ. Препознајући универзални карактер ових феномена и неопходност широке сарадње држава у борби против њих, Р. Србија препознаје УН као приоритетни форум за активан ангажман на овом плану. Р. Србија подржава све усвојене резолуције ГС УН о мерама за превенцију међународног тероризма, а спонзорисањем кључних резолуција СБ УН, укључујући резолуцију 2253 (2015), и пружањем подршке раду Комитета за борбу против тероризма, Р. Србија доприноси раду и ових тела. Представници Србије учествовали су на Састанку на високом нивоу Комитета за борбу против тероризма, посвећеном питању страних терористичких бораца (Мадрид, јул 2015. године) и Састанку о борби против насилног екстремизма (Рим, јул 2015. године), који су били припрема за Самит лидера за борбу против ИСИЛ и насилног екстремизма који је одржан у Њујорку, на маргинама генералне дебате 70. заседања ГС УН.

Учешће у мировним операцијама је један од приоритета Р. Србије у оквиру УН. Наш активан допринос на овом плану реализује се кроз учешће припадника Војске Србије и МУП у седам мировних операција УН, од којих је највећи број ангажован у Либану (UNIFIL). Р. Србија се налази на осмом месту међу европским државама по обиму учешћа у мировним мисијама УН и водећи је контрибутор у региону Западног Балкана. Р. Србија тренутно учествује у следећим мисијама УН: UNOCI (Обала

Слоноваче), MONUSCO (ДР Конго), UNMIL (Либериа), UNFICYP (Кипар), UNIFIL (Либан), UNTSO (Блиски исток) и MINUSCA (Централноафричка Република). Планирано је и повећање учешћа Р. Србије у мировним операцијама у наредном периоду, што је најављено и на Самиту о мировним операцијама, одржаном током генералне дебате 70. заседања ГС УН у Њујорку. Такође, ради се и на стварању институционалних предуслова за ангажовање цивила из Р. Србије у мировним операцијама УН.

Србија је као чланица ЕКОСОК у периоду од 2014. до 2016. год. и Отворене радне групе за дефинисање циљева одрживог развоја, као и Међувладиног експертског комитета за финансирање одрживог развоја, била активно укључена у процес усвајања Глобалне агенде одрживог развоја до 2030. год. Србија је посвећена пуној имплементацији Агенде, која је усвојена 25. септембра 2015. године на Самиту у Њујорку, на коме је учествовао ПР Т. Николић. Делегација Р. Србије је учествовала и на Трећој међународној конференцији о финансирању одрживог развоја (Адис Абеба, 13 -16. јул 2015. год).

Влада је 30. децембра 2015. год. усвојила Одлуку о оснивању Међуресорне Радне групе која ће бити задужена за праћење и реализацију Агенде и свих циљева и потциљева. Један од задатака који предстоји је да се изради нова стратегију одрживог развоја Р. Србије за наступајући период (последња направљена 2008. године), као и стратегија његовог финансирања.

Као земља кандидат за приступ ЕУ, Р. Србија генерално подржава и прати прилаз ЕУ циљевима одрживог развоја. Иако су сви развојни циљеви значајни, Р. Србија приоритетну пажњу посвећује циљевима везаним за: искорењивање сиромаштва, одрживи економски развој и запошљавање, изградњу инфраструктуре и индустријализацију, обезбеђење здравог живота у свим старосним добима, бесплатно и квалитетно основно и средње образовање за све и родну равноправност. Р. Србија ради на успостављању ефикасног и делотворног механизма статистичког праћења свих остварених циљева.

У сарадњи са УН агенцијама, израђен је Извештај о реализацији Миленијумских развојних циљева у Р. Србији за период од 2000. до 2015. г, који је усвојен од стране Владе Републике Србије, октобра 2015. године.

Влада Р. Србије је маја 2016. год. усвојила привремени документ Оквира развојног партнерства (ОРП) између Владе Р. Србије и Тима УН у Р. Србији за период од 2016. до 2020. који је потписан од стране ППВ и МСП И. Дачића и сталне координаторке УН у Р. Србији. Нови ОРП обухвата циљеве сарадње распоређене у пет стубова: људска права, добра управа и владавина права; друштвени развој и развој људских ресурса; економски развој, раст и запошљавање; животна средина, климатске промене и отпорне заједнице и култура и развој. Предстоји израда финалног документа ОРП.

Р. Србија је учествовала на 48. заседању Комисије ЕКОСОК за становништво и развој, 13. априла 2015. год. у Њујорку, на којем је имала улогу потпредседавајућег. Р. Србија је изабрана за члана Комисије за превенцију криминала и кривично правосуђе на период од 2016-2018. год. Чланица је и Комисије за становништво и развој у периоду од 2014. до 2018. Р. Србија је постигла договор са Мађарском о подели мандата у Комисији за науку и технологију за развој (за период 2017 – 2020. године). Према договору, Мађарска ће бити члан Комисије 2017. и 2018. године, а Р. Србија 2019. и 2020. године.

Као мултиетничка и мултиконфесионална држава, Р. Србија је наставила да активно подржава активности Алијансе цивилизација и учествује у раду Међународне

алијансе за сећање на холокауст (IHRA), будући да су промоција и јачање толеранције и разумевања за културне и верске различитости од посебне важности за нас.

Србија је на Генералној конференцији УНЕСКО-а, новембра 2015. године, изабрана за члана Извршног савета УНЕСКО-а за период од 2015. до 2019. године. Такође, изабрана је у чланство Специјалног комитета и Комитета за невладине партнере, који представљају помоћна тела УНЕСКО-а.

Организација за европску безбедност и сарадњу

Србија је председавала Организацијом за европску безбедност и сарадњу (током 2015. године) у врло сложеним међународним околностима креираним кризом у Украјини.

Наше председавање је наставило (после Швајцарске) да се најактивније бави усмеравањем рада присуства ОЕБС успостављених у Украјини - Специјалне посматрачке мисије (СПМ), Мисије за надгледање руско – украјинске границе, као и Трилатералне контакт групе (ТКГ). При том смо у значајној мери активирали формат Тројке, на министарском нивоу, али и у оквиру Сталног савета у Бечу и министарстава у Београду, Берлину и Берну. Такође, остварили смо добру комуникацију са Нормандијском групом (Немачка, Француска, РФ и Украјина) која је главна политичка полуга за решавање украјинске кризе, а чије договоре у ствари реализује ОЕБС.

На почетку председавања, у јануару месецу, започео је рад Панел еминентних личности инаугурисан на МС у Базелу са циљем да припреми извештаје, први о ангажовању ОЕБС поводом украјинске кризе, а затим и други, о њеним ширим импликацијама по европску безбедносну архитектуру. Панел је први извештај представио у јуну у Бечу, а други на МС у Београду, у чему је учествовао председавајући ОЕБС, ППВ и МСП И. Дачић.

Поред украјинске кризе, значајно место на агенди нашег председавања, посебно у другој половини године, заузимали су и тероризам и миграције. Талас миграција са Медитерана у простор ОЕБС постао је актуелно питање и у контексту европске безбедности. Имајући у виду посебно безбедносне и хуманитарне аспекте овог проблема, настојали смо да ово питање добије релевантно место на дневном реду ОЕБС. У том смислу, наше председавање је иницирало активности са циљем да се дефинише могућа улога Организације у решавању кризе и санирању њених последица. У погледу борбе против тероризма, на МС у Београду су донете две одлуке о превенцији и борби против насилног екстремизма и радикализације која води ка тероризму и јачању напора ОЕБС у светлу недавних терористичких напада.

Председавање се ангажовало и у нашем региону. ППВ и МСП И. Дачић је као председавајући, посете ОЕБС присуствима започео посетама мисијама ОЕБС у Београду, Сарајеву, Подгорици и Скопљу. Преко Специјалног представника председавајућег за Западни Балкан у једном од кључних тренутака политичке кризе у Македонији, у мају месецу, ОЕБС се укључио у међународне напоре да се ситуација смири и дијалог за решавање проблема врати у институције те земље.

Настављена је пракса сарадње са другим међународним организацијама, пре свега са Уједињеним нацијама и Саветом Европе, али и са Организацијом договора о колективној безбедности. ППВ и МСП И. Дачић је као председавајући говорио о сарадњи ОЕБС -УН у Савету безбедности у фебруару месецу; у мају је учествовао на састанку председавајућих ОЕБС и СЕ (Белгија) и генералних секретара две организације у Бриселу. У априлу је учествовао на састанку министара спољних послова држава чланица ОДКБ у Душанбеу.

Остварена је веома добра сарадња председавања са независним институцијама ОЕБС – ОДХИР, ВК за националне мањине и Представницом за слободу медија.

У Београду је 3. и 4. децембра 2015. године одржан 22. Министарски савет Организације за европску безбедност и сарадњу. Радни део састанка одржан је 1. и 2. децембра, док је 3. и 4. била одржана седница на министарском нивоу.

Током 2016. године Р. Србија, заједно са СР Немачком као актуелном и Аустријом као председавајућом за 2017. годину, остаје активна у Тројци ОЕБС. ППВ и МСП И. Дачић је 12. априла 2016. учествовао на састанку Тројке ОЕБС на министарском нивоу у Берлину. Такође, редовно се одржавају и састанци Тројке на нивоу мисија у Бечу.

У контексту припреме за МС, који се одржава у децембру у Хамбургу, немачко председавање је 1. септембра 2016. у Потсдаму организовало неформални састанак на министарском нивоу, на коме је учествовао ППВ и МСП И. Дачић.

У складу са уобичајеном праксом, представници Р. Србије учествују на састанцима ОЕБС који се одржавају током године у све три димензије. До краја године, најзначајнији састанак је свакако МС у Хамбургу у децембру, на коме се очекује учешће Р. Србије на министарском нивоу.

Савет Европе

Р. Србија је чланица Савета Европе од 3. априла 2003. године и чланица је 81 конвенције Савета Европе, док је осам потписала али их још увек није ратификовала.

У оквиру СЕ је преостала постпријемна мониторинг процедура над Србијом коју спроводи Парламентарна скупштина СЕ (ПССЕ), док је у оквиру Комитета министара СЕ укинута у марту 2015. год. Због напретка који је остварен у испуњавању преузетих обавеза ПССЕ, треба очекивати да Србија током 2017. из фазе редовног мониторинга пређе у фазу тзв. постмониторинг дијалога.

Р. Србија је чланица 12 парцијалних споразума Савета Европе. Парцијални споразуми представљају факултативни облик окупљања држава које посебан интерес исказују за одређену област активности СЕ.

Председник Владе Р. Србије, А. Вучић је учествовао на Јесењем заседању ПССЕ, 1. октобра 2015. год. у Стразбуру и том приликом се обратио члановима ПССЕ и одговарао на њихова питања. Тада није дошло до сусрета са ГССЕ Т. Јагландом због његове спречености, али су се сусрели на маргинама Министарског савета ОЕБС, 3. децембра 2015. год. у Београду, када су разменили мишљења о актуелним питањима у Европи, као и о будућој сарадњи Србије са Секретаријатом и осталим телима СЕ.

ППВ и МСП И. Дачић је учествовао на Министарском састанку СЕ, 19. маја 2015. год. у Бриселу и том приликом имао иступање на тему демократске безбедности. СЕ је ангажован на КиМ у областима владавине права, изградње институција, заштите људских и мањинских права, посебно кроз контролу примене конвенција СЕ, јачања и обуке правосудних органа, институције омбудсмана, НВО и цивилног друштва, заштите културног и верског наслеђа, што је од посебног значаја за Р. Србију. СЕ на КиМ спроводи више програма сарадње. Оперативно функционише преко Канцеларије у Приштини.

ППВ и МСП И. Дачић је учествовао на Министарском састанку СЕ, 18. маја 2016. године у Софији и том приликом имао иступање на тему „Демократска безбедност за све у Европи у временима изазова“.

Република Србија придаје велики значај примени програма Савета Европе у Србији, укључујући и Заједничке програме између СЕ и ЕУ, за чију реализацију је непосредно надлежна Канцеларија СЕ у Београду.

Савет Европе је до сада реализовао велики број програма у Србији, од којих је знатан број остварен у сарадњи са ЕУ, у форми такозваних заједничких програма или пројеката (већински финансирани од стране ЕУ). Велики број пројеката има регионални карактер, а често су корисници програма земље из региона ЈИЕ.

Србија има свог представника у Европском суду за људска права у Стразбуру - професора Правног факултета Универзитета у Београду, Бранка Лубарду, који је функцију преузео у априлу 2015.

3.31.3. Контрола наоружања

Преглед стања

У складу са својим спољнополитичким и безбедносним циљевима и приоритетима, Р. Србија усклађује своје активности и законодавство са међународном регулативом у овој области. Доследно поштује међународне обавезе и стриктно их спроводи. Р. Србија је ратификовала највећи број међународних уговора и конвенција из ове области.

Народна скупштина Р. Србије је ратификовала 29. октобра 2014. године Уговор о трговини наоружањем (АТТ), који је објављен у „Службеном гласнику РС – Међународни уговори бр. 14/2014, чиме је Р. Србија постала једна од држава која је ратификовала АТТ пре његовог ступања на снагу 24. децембра 2014. године Р. Србија је учествовала на првој и другој конференцији држава страна АТТ и у Уговором предвиђеном року је поднела Иницијални извештај, као и свој први Годишњи извештај Секретаријату АТТ у Женеви.

Народна скупштина Републике Србије је усвојила нови Закон о извозу и увозу робе двоструке намене („Сл. гласник РС“, број 95/2013) као и нови Закон о извозу и увозу наоружања и војне опреме, који је објављен у „Службеном гласнику РС“ број 107/14. Тиме је Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене из 2005. године, којим је раније била регулисана ова материја, престао да важи.

Усвајањем ова два закона, Р. Србија је ускладила своје законодавство из ове области са новим стандардима ЕУ, примењујући међународне споразуме, конвенције и режиме којима је у међувремену приступила. Усвајањем наведеног законодавства у овој области учињен је значајан напредак у унапређењу поштовања преузетих међународних обавеза, као и критеријума при извозу оружја прописаних одредбама Заједничке позиције 944/2008 ЕУ.

Одредбе Заједничке позиције 944/2008 ЕУ унете су у највећој мери у Закон о извозу и увозу наоружања и војне опреме. Преостаје да Влада Р. Србије усвоји закључак којим би се прихватиле одредбе Заједничке позиције 944/2008 ЕУ.

Нови Закон о оружју и муницији ступио је на снагу 4. марта 2015. године, а његова примена је почела након истека годину дана од ступања на снагу.

Закључком Владе из априла 2008. покренут је преговарачки механизам за приступање Р. Србије међународним контролним извозним режимима (Васенарски аранжман - WA, Група нуклеарних снабдевача - NSG, Режим контроле ракетне технологије - MTCR, Аустралијска група - AG). Р. Србија је регулисала статус у Групи нуклеарних снабдевача (NSG) 29. априла 2013. године. Настављена је процедура за приступање Васенарском аранжману (WA), која је отпочела марта 2010. године и која још увек није окончана.

Р. Србија је као држава континуитета СР Југославије, односно Државне заједнице Србије и Црне Горе, дала значајан допринос усвајању и примени Споразума о подрегионалној контроли наоружања, који је потписан у Фиренци, 14. јуна 1996.

године, у складу са чл. IV Анекса 1 -Б Дејтонско-Париског Оквирног споразума за мир у БиХ. У двадесетогодишњем периоду примене овог споразума правовремено је извршила све обавезе и дала суштински допринос унапређењу његове примене. У току је нова фаза примене овог споразума, која је почела 01. јануара 2015. године након што је укинута функција Личног изасланика председавајућег ОЕБС за чл. IV и успешно завршена фаза преноса власништва на стране Споразума.

Влада Р. Србије је 2002. године, уз подршку Међународне агенције за атомску енергију (IAEA), покренула Пројекат нуклеарне декомисије Института Винча Пројекат VIND. Реализацијом прве две фазе овог пројекта, односно трансфер обогаћеног уранијума у земљу порекла (Руску Федерацију), Р. Србија се придружила групи земаља на чијој се територији више не налази обогаћени уранијум. У току су фазе III и IV VIND пројекта, које се делом финансирају из ИПА фондова.

Након усвојеног Националног акционог плана за примену Резолуције СБ УН 1540 (2012), која се односи на неширење оружја за масовно уништавање формирана је РГ за његову примену, којом председава представник МСП. У РГ се налазе представници свих осталих министарстава и агенција у чијој надлежности је примена обавеза из Националног акционог плана. У Београду је 26. маја 2015. године одржана Заједничка седница РГ за примену НАП 1540 и представника Комитета СБ УН за Резолуцију 1540 и групом експерата. Састанак ОЕБС контакт особа за примену Резолуције СБ УН 1540 одржан је у Београду 27. маја 2015. године.

Народна скупштина Републике Србије потврдила је амандман на Конвенцију о физичкој заштити нуклеарних материјала (Amendment on the Convention on the Physical Protection on Nuclear Material) на седници 19. фебруара 2016. године, који је објављен у „Службеном гласнику РС – Међународни уговори бр. 4/2016“. Ратификациони инструмент је уручен Генералном директору Међународне агенције за атомску енергију, као депозитару, 30. марта 2016. године.

Узимајући у обзир да није окончан у претходном сазиву и мандату Народне скупштине, биће обновљен поступак процеса потврђивања следећих међународних докумената из ове области: Конвенције о нуклеарној безбедности (Convention on nuclear safety) и Заједничке конвенције о сигурности управљања истрошеним нуклеарним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом.

Административни капацитети

Област контроле наоружања, разоружања и непролиферације покрива Одељење за заједничку безбедносну и одбрамбену политику ЕУ, безбедносне изазове, контролу наоружања и војну сарадњу који је у саставу Сектора за безбедносну политику. Према постојећој систематизацији, у Одељењу има укупно 11 радних места, од чега 9 дипломатска и 2 административна, с тим да ову област прати 5 дипломата и 1 административни радник.

3.31.4. Спровођење рестриктивних мера и економских санкција

Преглед стања

Р. Србија је, до доношења **Закона о међународним мерама ограничавања**, који је усвојен у НС РС 4. фебруара 2016. и објављен у „Службеном гласнику РС бр. 10/2016“ проводила међународне мере ограничавања према државама, ентитетима, појединцима и другим субјектима, које су уведене на основу резолуција СБ УН и докумената ОЕБС, на основу одговарајућег закључка Владе, у складу са чланом 16 Устава РС. У складу са новим Законом, одлуку о увођењу и примени међународних

мера ограничавања доноси Влада на предлог МСП. Том одлуком се утврђује основ за увођење ових мера, врста међународне мере ограничавања, начин њихове примене, обавезе за поступање надлежних органа, време примене мере и др.

Народна скупштина Републике Србије усвојила **Закон о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма** је 20. марта 2015. године. Основни циљ доношења овог закона је унапређење борбе против тероризма установљавањем система превентивних и репресивних мера против финансирања тероризма као претходне неопходне фазе у вршењу терористичких аката. Законом се прописују радње и мере за ограничавање располагања имовином означених лица, надлежност државних органа за примену тих мера, као и права и обавезе физичких и правних лица у примени одредаба овог закона.

У складу са овим Законом, по посебној процедури уређује се област ограничавање располагања имовином лицима који се налазе на Листи лица уз резолуције СБ УН 1267, 1989, 2199, 2235, као и 1373, као и њима повезаним резолуцијама. Примена наведених резолуција је предмет посебног надзора и праћења од стране комитета Савета Европе – МАНИВАЛ.

Административни капацитети

Примена међународних мера ограничавања, које се односе на забрану извоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене, спада у надлежност Одељења за заједничку безбедносну и одбрамбену политику ЕУ, безбедносне изазове, контролу наоружања и војну сарадњу у оквиру Сектора за безбедносну политику МСП.

Надзор над применом Закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма врши Управа за спречавање прања новца (у даљем тексту: Управа). Уколико утврди постојање неправилности или незаконитости у примени овог закона, Управа може захтевати отклањање неправилности и недостатака у року који сама одреди, поднети захтев надлежном органу за покретање одговарајућег поступка као и предузети одговарајуће мере и радње у складу са законом.

Недостатак људских капацитета и веома обиман делокруг рада представља проблем у раду Управе. Европска комисија, као и друге међународне организације које прате мере и радње које државе предузимају у области борбе против прања новца и финансирања тероризма, указују на проблем недостатка ресурса за ефикаснији рад Управе, посебно због броја различитих послова које врши, а који је значајно већи у односу на међународне стандарде у овој области. Пре ступања на снагу Одлуке о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа 9. децембра 2015. године, број систематизованих радних места у Управи био је 40, али тај број запослених није могао бити ангажован због недостатка адекватног простора за рад. Као последица рационализације, у Управи је од фебруара 2016. систематизовано 28 радних места, а тренутно је стално запослено 26 државних службеника (25 извршилаца и једно лице на положају). С обзиром на актуелну забрану запошљавања у јавном сектору, не постоји могућност спровођења планираних активности у пуној мери.

Имајући у виду постојећи законодавни оквир, спровођење рестриктивних мера, у смислу увођења ембарга на извоз наоружања појединим земљама, у складу са релевантним резолуцијама СБ УН, остварује се на основу Закона о увозу и извозу робе двоструке намене, Закона о увозу и извозу наоружања и војне опреме, подзаконских аката и осталих прописа из ове области, као и новог Закона о међународним мерама ограничавања.

Планиране мере за период 2014 – 2018

До краја 2016. године планирано је доношење Закона о изменама и допунама Закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма. Измене и допуне Закона се врше у складу са Извештајем Комитета Савета Европе Манивал, где су у првом реду идентификоване мањкавости у спровођењу одредаба закона. Пре свега, поступак означавања лица од стране Владе, а на предлог Министарства спољних послова се показао као веома спор и у супротности са начелом хитности које је по међународним стандардима у овој области потребно имплементирати. Наиме, за доношење решења Владе потребно је извршити транскрипцију имена са листе УН у ћирилично писмо, а како се листе УН веома често мењају, долази до константног кашњења у имплементацији листа у домаћи правни систем.

3.31.5 Заједничка безбедносна и одбрамбена политика

Ангажовањем припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама под мандатом Европске уније, у оквиру концепта Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ (ЗБОП), Република Србија се интегрише у ову важну област активности Европске уније, што има повољан утицај на укупан процес европских интеграција Републике Србије. Операционализацијом партнерства по стандардима и обавезама које проистичу из ЗБОП, Република Србија, у значајној мери, наставља да доприноси интензивирању дијалога и убрзању процеса остваривања чланства у Европској унији.

У претходном периоду декларисане су снаге Војске Србије у Додатак каталога снага ЕУ за период 2015-2016. година.

Припадници МО и ВС учествују у три операције/мисије ЕУ за управљање кризама - војној операцији ЕУ против пирата EUNAVFOR ATALANTA (2012-), мисији ЕУ за обуку сомалијских снага безбедности EUTM Somalia (2012-) и мисији за обуку ОС Малија EUTM Mali (2014-). Током 2016. године завршено је ангажовање Републике Србије у војној саветодавној мисији у Централноафричкој Републици EUMAM RCA (2015-2016).

Имајући у виду да сарадња кроз учешће у пројектима Европске одбрамбене агенције (ЕОА) може допринети развоју капацитета система одбране Републике Србије, превасходно способности Војске Србије за учешће у операцијама и мисијама под вођством ЕУ, децембра 2013. године потписан је Административни уговор о сарадњи између Министарства одбране и Европске одбрамбене агенције. С обзиром да увођење нових технологија представља потребу система одбране и стимулише његов даљи развој, очекује се да сарадња са ЕОА допринесе јачању домаће наменске индустрије, истраживачких потенцијала српских института, ширењу тржишта, као и технолошке модернизације оружаних снага.

Након потписивања Административног уговора, интензивирани су сарадња Војске Србије са Европском Одбрамбеном Агенцијом (ЕОА). Сарадња се тежишно реализује у оквиру пројеката који се односе на супротстављање импровизованим експлозивним направама и сајбер одбрану, као и у примени база података ЕОА. Представник Републике Србије је у току 2015. године укључен у рад Пројектног тима за супротстављање импровизованим експлозивним направама (PT CIED). Тренутно се разматрају модалитети покретања, у сарадњи са ЕОА, курса за откривање и уништавање РХБ минско-експлозивних средстава у Центру за усавршавање кадрова АБХО, као и укључивање у друге пројекте и програме ЕОА из наведене области. Покренута је процедура укључења Републике Србије у рад Пројектног тима за сајбер

одбрану (PTCD) и пројекат „EU SATCOM Market” и омогућавање приступа документацији и каталогу Европске ћелије за набавку сателитских сервиса (ESPC). Настављена је активна примена база података ЕОА и то Колаборативне базе података (CoDaBa) и Одбрамбене базе за испитивање и оцењивање (DTEB).

У складу са предлогом Министарства одбране да се започне са процедуром која претходи ангажовању Републике Србије у Концепту борбених група ЕУ, Влада Републике Србије је 10. јула 2015. године усвојила Закључак о приступању Концепту борбених група ЕУ. Планирано је да прво ангажовање декларисаних јединица ВС буде извршено у склопу борбене групе HELBROC, коју предводи Република Грчка, у првој половини 2020. године У Атини је 31. маја и 1. јуна 2016. године одржана **Конференција Борбене групе Европске уније HELBROC** на којој су учествовали и представници Министарства одбране и Војске Србије. Одржавањем конференције започет је процес експертских разговора и уговарања учешћа снага Војске Србије у овој борбеној групи. Усаглашен је оквирни модалитет учешћа, добијена је сагласност свих држава учесница за ангажовање снага Војске Србије у БГ ЕУ HELBROC у првом полугодишту 2020. године и усаглашени су наредни кораци у циљу израде и потписивања Ноте о приступању. На другој конференцији, одржаној у Београду 8. септембра 2016. године, коначно су дефинисани капацитети Војске Србије за учешће у овој борбеној групи.

Учешће у цивилним мисијама

Укључење Републике Србије у цивилне мисије Европске уније за управљање кризама представља једно од важних питања у оквиру Поглавља 31 – спољна, безбедносна и одбрамбена политика.

У току претходних година, одржано је неколико састанака на интерресорном нивоу у циљу појашњавања постојећег законског оквира и разговора са представницима свих заинтересованих органа државне управе о евентуалном учешћу њихових припадника у мултинационалним операцијама.

Доношењем Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије 2009. године („Службени гласник“ бр. 88/09), створен је правни основ за учешће Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама. Друге снаге одбране, у смислу овог закона, су запослени у Министарству одбране, Министарству унутрашњих послова и другим органима државне управе, особље цивилне заштите и лица која се могу ангажовати на пословима пружања помоћи у оквиру мултинационалних операција, односно пружању хуманитарне помоћи угроженим државама у кризним ситуацијама, као и материјални потенцијал Републике Србије.

Током 2015. године, на нивоу Министарства одбране је формирана Радна група која је радила на изради Нацрта закона о изменама и допунама Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије (у даљем тексту: Нацрт закона). Радна група је закључила да постојећи законски оквир омогућава учешће Републике Србије у цивилним мисијама, због чега се у Нацрту закона није посебно нагласило учешће у цивилним мисијама, јер се под термином мултинационалне операције подразумевају и цивилне и војне мисије. Такође, имајући у виду мултидимензионалност савремених мултинационалних операција, друге снаге одбране не морају бити ангажоване само у цивилним мисијама, већ се могу ангажовати у војним, цивилним и цивилно-војним мисијама, због чега се у Закону користи термин мултинационалне операције без улажења у њихову детаљнију поделу.

Почетак учешћа у цивилним мисијама остаје и даље један од најважнијих приоритета у наредном периоду. У оквиру Преговарачке групе за Поглавље 31 у марту 2016. године формирана је Подгрупа задужена за обезбеђење законског оквира и јачање институционалних капацитета за учешће Републике Србије у цивилним мисијама Европске уније. Улогу координатора ове Подгрупе има Министарство одбране. У другој половини 2016. године очекује се појачан ангажман ове подгрупе.

3.31.6 Мере безбедности и тајни подаци

Преглед стања у 2015. години

Законодавни оквир

Закон о тајности података, који је усвојен 16.12.2009. године, има за циљ да уреди јединствен систем одређивања и заштите тајних података који су од интереса за националну и јавну безбедност, одбрану, унутрашње и спољне послове Републике Србије, као и заштиту страних тајних података, приступ тајним подацима и престанак њихове тајности, надлежност органа и надзор над спровођењем овог закона, те одговорност за неизвршавање обавеза из овог закона и друга питања од значаја за заштиту тајности података. Истовремено, прописује критеријуме на основу којих се дефинишу овлашћена лица за одређивање тајности података, начин означавања степена тајности, као и да се прецизно утврде рокови и услови престанка тајности података. Наведени закон дефинисао је и да Канцеларија Савета за националну безбедност и заштиту тајних података (Канцеларија Савета) представља национални безбедносни орган а њене надлежности ближе су уређене чланом 87. Закона. Иначе, Закон о тајности података до сада није мењан.

Подзаконски акти предвиђени Законом о тајности података, су углавном донети и створени су услови за почетак њихове примене крајем 2014. године. Недостаје део прописа који дефинише поступање са тајним подацима у електронској форми, пре свега у контексту акредитације система у којима би се радило са тајним подацима како су они дефинисани чланом 8. Закона о тајности података.

Међународна сарадњу о области тајности података, дефинисана је споразумима који су потврђени у Народној скупштини, пре свих **Споразум између Владе Републике Србије и Организације северноатлантског пакта о безбедности информација и кодекса о поступању и Споразум између Републике Србије и Европске уније о безбедносним процедурама за размену и заштиту тајних података, као и билатерални споразуми са:** Републиком Бугарском, Словачком Републиком, Чешком Републиком, Републиком Словенијом, Саветом министара Босне и Херцеговине, Републиком Македонијом, Краљевином Шпанијом, Руском Федерацијом и Републиком Пољском. Убрзо се очекује потписивање споразума са Републиком Румунијом и Републиком Португал.

Такође, на основу потреба које су исказали органи јавне власти у Р. Србији у циљу стварања међународног оквира за проширивање сарадње на плану размене и заштите тајних података, Канцеларија Савета предузела је мере у вези са закључивањем уговора на билатералном нивоу са Републиком Кипар, Савезном Републиком Немачком, Републиком Италијом и Републиком Мађарском. Такође, начињени су иницијални контакти у правцу успостављања сарадње на овом плану са Народном Републиком Кином, Уједињеним Арапским Емиратима, Републиком Хрватском и Црном Гором.

Институционални оквир

У складу са Законом о министарствима, Министарство правде, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на припрему прописа о тајности података, као и за надзор над применом тог закона и подзаконских прописа донетих на основу тог закона.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде образована је Група за надзор над тајношћу података као ужа унутрашња јединица, изван сектора и Секретаријата. Група обавља послове који се односе на праћење стања у области заштите тајних података; учествује у припреми прописа који се односе на тајност података; учествује у припреми мишљења Министарства на предлоге прописа других државних органа у области заштите тајних података; непосредно врши инспекцијски надзор органа јавне власти у области заштите тајних података, итд.

У складу са Законом о тајности података, одређене послове спровођења и контроле примене Закона и надзор над спровођењем Закона обавља Канцеларија Савета, као стручна служба Владе Републике Србије, док надзор над спровођењем Закона и прописа донетих на основу Закона врши министарство надлежно за правосуђа.

Канцеларија Савета обавља и послове везане за размену тајних података са другим државама, односно међународним организацијама. У свим до сада потврђеним међународним споразумима, Канцеларија Савета је, испред Републике Србије, означена као национални безбедносни орган који је успоставио Централни регистар за стране тајне податке и стара се над поштовањем међународно прихваћених обавеза у области размене и заштите тајних података.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Нема ниједан текући пројекат подржан од неког донатора.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Предвиђено је да ће се до краја II квартала 2017. године донети Закон о изменама и допунама Закона о тајности података, чији ће носилац, као ресорно, бити Министарство правде. Планирано је да се прецизирају важеће одредбе о одређивању степена тајности, поступку за издавање сертификата за приступ тајним подацима, примени општих и посебних мера заштите тајних података, надлежностима органа који поступају у спровођењу и надзору над спровођењем закона, као и да се изврше и друге измене у складу са упоредним искуствима и међународним стандардима у области тајности података, посебно релевантним прописима Европске уније.

После измене Закона о тајности података извршиће се ревизија сада важећих подзаконских аката, па ће се у току 2017. и 2018. године, извршити и одговарајуће измене ових аката, како би се и они усагласили са законским изменама.

Планира се даља међународна сарадња у циљу закључења већег броја билатералних уговора о размени тајних података.

У наредном периоду планира се предузимање мера и активности за успостављање националног система заштите тајних података компатибилног са међународним стандардима и системима Европске уније и унапређење сарадње са

међународним организацијама у области заштите тајних података и развој националних капацитета сајбер одбране и безбедности .

Усклађивање прописа Републике Србије са Одлуком Савета од 23. септембра 2013. године о безбедносним прописима за заштиту тајних података ЕУ (2013/488/ЕУ) и са Одлуком Комисије од 13. марта 2015. године о безбедносним прописима за заштиту тајних података ЕУ (2015/444) очекује се у наредним годинама, конкретније у последњим годинама планираног правног усклађивања са ЕУ (крај IV квартала 2018. године) о чему ће бити више у наредној ревизији овог документа.

Институционални оквир

Планирана је промена организационих јединица Министарства правде која ће омогућити ангажовање већег броја људи на обављању послова, конкретно са постојеће Групе за надзор над тајношћу података повећање на Одсек као организациону јединицу. Због садашњих ограничења повећања броја запослених у државних органима, оваква активност је предвиђена у наредним година.

Промена статуса и организационе структуре неопходно су и када је у питању Канцеларија Савета, а посебно у делу који се односи на послове информационе безбедности по питању рада са тајним подацима.

Административни капацитети

У складу са наведеним планирано је ангажовање нових запослених са високом стручном спремом на неодређено време, посебно за област информационе и индустријске безбедности, како у Министарству правде, тако и у Канцеларији Савета.

3.32. ФИНАНСИЈСКИ НАДЗОР

3.32.1. Интерна финансијска контрола у јавном сектору

1) Приказ статуса усклађености

Законодавни оквир за интерну финансијску контролу у Републици Србији (у даљем тексту: ИФКЈ) утемељен је на стандардима Међународне организације врховних ревизорских институција - Смерницама за интерне контроле у јавном сектору (INTOSAI) и стандардима Међународног оквира професионалне праксе (IPPF) Института интерних ревизора, и базиран је на следећим стратешким документима, законима и подзаконским актима:

- Стратегија развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору Републике Србије (Стратегија ИФКЈ), која је усвојена у августу 2009. године („Службени гласник РС“, бр. 61/09), последњи пут измењен и допуњен Акциони план у марту 2013. године („Службени гласник РС“, бр. 23/13).
- Закон о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – исправка, 108/13, 142/2013 и 68/2015).
- Правилник о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору донет је у децембру 2011. године („Службени гласник РС“, бр. 99/11), последњи пут измењен и допуњен у децембру 2013. године („Службени гласник РС“, бр. 106/13) (у даљем тексту: Правилник ФУК).

- Правилник о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору донет је у децембру 2011. године („Службени гласник РС“, бр. 99/11), последњи пут измењен и допуњен у децембру 2013. године („Службени гласник РС“, бр. 106/13) (у даљем тексту: Правилник ИР).
- Правилник о условима и поступку полагања испита за овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору, донет у јануару 2014. године („Службени гласник РС“, бр. 9/14) Програм реформе управљања јавним финансијама усвојен је од стране Владе Републике Србије, 28. новембра 2015. године и допуњен 25. децембра 2015. године.

Стратегија ИФКЈ је документ којим су, на националном нивоу, прецизирани задаци и активности које треба предузети на успостављању и примени свеобухватног и усклађеног система финансијског управљања и контроле (у даљем тексту: ФУК) и интерне ревизије (у даљем тексту: ИР) у јавном сектору Републике Србије са крајњим циљем да се обезбеди добро и ефективно финансијско управљање и контрола над јавним средствима. Акциони план уз важећу Стратегију ИФКЈ покрива период до краја 2014. године.

Закон о буџетском систему представља основни правни акт који дефинише: 1) ИФКЈ, као свеобухватни, јединствени систем за управљање, контролу и ревизију коришћења јавних средстава у Републици Србији који је усклађен са важећим националним прописима и принципима доброг управљања финансијама, 2) Управљачку одговорност, као законску обавезу руководиоца свих нивоа код корисника јавних средстава да све послове обављају законито, поштујући принципе економичности, ефективности, ефикасности и јавности рада, као и да за своје одлуке, поступке и резултате одговарају ономе ко их је именовао или им пренео одговорност, 3) ФУК, као систем политика, процедура и активности који успостављају, одржавају и редовно ажурирају руководиоци свих корисника јавних средстава (у даљем тексту: КЈС), чиме се кроз управљање ризицима обезбеђује разумно уверавање да ће се циљеви организације остварити на правилан, економичан, ефикасан и ефективан начин, 4) ИР, као независну функцију, чији је циљ да обезбеди руководиоцима корисника јавних средстава објективну анализу послова које обављају и о начину на који би могли да их побољшају како би организација остварила своје циљеве и побољшала ефективност процедура управљања ризиком, управљање и систем контрола у организацији.

Правилник о ФУК садржи заједничке критеријуме и стандарде за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле од стране корисника јавних средстава, док Правилник за ИР дефинише функцију интерне ревизије, циљ, заједничке критеријуме и стандарде за спровођење интерне ревизије и извештавање.

Правилник о условима и поступку полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору утврђује услове и поступак за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору.

Централна јединица за хармонизацију је 2007. године израдила, за потребе обуке, Приручник за ФУК који садржи методолошко упутство за успостављање, функционисање и извештавање о систему ФУК, намењен руководиоцима и запосленима у јавном сектору и Приручник за ИР који садржи методолошко упутство за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору, намењен интерним ревизорима.

Министарство финансија Републике Србије потписало је 2007. године Изјаву о намери за успостављање административне сарадње са Генералним директоратом за буџет Европске комисије, чиме је формализована сарадња на јачању система ИФКЈ, са посебним акцентом на развоју ИФКЈ и усклађивање националних стратешких докумената и прописа са INTOSAI и IPPF стандардима.

Такође, у области буџетске инспекције, са законодавног аспекта, Закон о буџетском систему представља основни правни акт који дефинише надлежности, функцију буџетске инспекције као и права и дужности. Уредбом о раду, овлашћењима и обележјима буџетске инспекције, ближе се уређује њен начин рада, овлашћења и обележја као и правна заштита у поступку инспекције.

Институционални оквир

Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству финансија, додељује функцију ЦЈХ за ФУК и ИР Сектору за интерну контролу и интерну ревизију (у даљем тексту: ЦЈХ) у Министарству финансија.

ЦЈХ припрема и предлаже нацрте закона и подзаконских аката који се односе на ФУК и ИР, припрема методологије за примену стандарда за ФУК и ИР и даје упутства и смернице корисницима јавних средстава за успостављање и примену ФУК и ИР, организује и спроводи обуке за руководиоце и запослене код корисника јавних средстава, који су одговорни и укључени у ФУК и ИР и спроводи поступак сертификације интерних ревизора у јавном сектору, предузима активности како би се обезбедио квалитет система за ФУК и ИР корисника јавних средстава, сарађује са Европском комисијом и другим релевантним актерима на развоју ФУК и ИР, у складу са добром међународном праксом, одржава и ажурира Регистар овлашћених интерних ревизора и припрема Консолидовани годишњи извештај о стању интерне финансијске контроле у јавном сектору за Владу Републике Србије.

ЦЈХ организационо чине две групе:

1. Група за хармонизацију финансијског управљања и контроле и
2. Група за хармонизацију интерне ревизије.

Према Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија, ЦЈХ има 10 систематизованих радних места, од чега 2 места нису попуњена.

Од 2007. године до 31.07.2016. године, ЦЈХ је организовала и одржала обуку о ФУК за 1522 полазника и основну и континуирану практичну обуку за интерне ревизоре за 606 полазник из КЈС.

ЦЈХ је утврдила поступак сертификације интерних ревизора у јавном сектору почев од другог квартала 2011. године, а до 31.07.2016. је сертификат за овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору стекло 303 кандидата.

ЦЈХ је на основу података прикупљених из годишњих извештаја о систему ФУК и годишњих извештаја о раду ИР за 2014. годину достављених од КЈС, припремила Консолидовани годишњи извештај о стању интерне финансијске контроле у јавном сектору за 2014 годину који је усвојила Влада.

Према подацима из овог извештаја, ФУК је успостављен на централном нивоу именовањем координатора за ФУК или оснивањем Радне групе за увођење ФУК, у 63 КЈС односно именовањем координатора, припремом и одобрењем пословних процеса и стратегије управљања ризицима код 75 КЈС. На нивоу јединица локалне самоуправе ФУК је успостављен именовањем координатора за ФУК или оснивањем Радне групе за

увођење ФУК, у 61 КЈС односно именовањем координатора, припремом и одобрењем пословних процеса и стратегије управљања ризицима код 54 КЈС. Функција ИР успостављена је код 157 КЈС свих нивоа, са укупно 335 интерна ревизора, од чега 69 КЈС на централном нивоу (16 министарстава, 3 фонда обавезног социјалног осигурања и 50 других организација), са 223 интерна ревизора. Интерни ревизори су дали 4916 препоруке са циљем да се побољшају пословни процеси и да се смање оперативни ризици на прихватљив ниво, од којих је 3068 спроведено од стране руководиоца КЈС до краја 2014. године.

Према Консолидованом годишњем извештају о стању ИФКЈ у Републици Србији за 2014. годину главне препреке у развоју ФУК и ИР јесу недостатак разумевања сврхе и користи од увођења ФУК и ИР од стране руководиоца КЈС у Србији, недостатак стратешког и оперативног планирања за успостављање и развој ФУК, непрепознавање пословних процеса и недостатак писаних процедура. Осим тога, околности које ометају функцију интерне ревизије су велики проценат успостављених интерних ревизија са два и мање извршиоца, што доводи у сумњу да се могу у потпуности поштовати стандарди интерне ревизије, недостатак образованог кадра, ниске плате, неадекватно систематизоване позиције у односу на обим и сложеност посла.

У четвртном кварталу 2015. године је, у оквиру пројекта УНДП „Унапређење одговорности у јавним финансијама“, прибављен софтвер за потребе прикупљања података од КЈС и за умрежавање запослених задужених за ФУК и интерних ревизора у КЈС.

Одељење за буџетску инспекцију је саставни део Сектора за контролу јавних средстава Министарства финансија, са надлежностима, функцијом, правима и дужностима јасно дефинисаним одредбама чланова од 84.-91. Закона о буџетском систему, као и одредбама Уредбе о раду, овлашћењима и обавезама буџетске инспекције.

Закон о буџетском систему овом одељењу недвосмислено прописује функцију, а то је: контрола примене закона у области материјално финансијског пословања и наменског и законитог коришћења средстава корисника буџетских средстава, организација, предузећа, правних лица и других субјеката из члана 84. и 85. Закона о буџетском систему.

У септембру 2016. године у Одељењу за буџетску инспекцију запослено је 11 државних службеника : начелник и десет инспектора, (1+10) запослених.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

Припремљен је Нацрт стратегије ИФКЈ, са пратећим акционим планом за период 2016-2020. године, чије је усвајање планирано за четврти квартал 2016. године.

ИФКЈ је кључни елемент реформе управљања јавним финансијама, стога се у новој Стратегији развоја ИФКЈ, планирају потребне мере и активности за побољшање законодавног оквира за развој ИФКЈ, као и активности које ће се предузети у циљу побољшања институционалног оквира и административних капацитета у Републици Србији.

Даља усклађеност законодавног оквира биће осигурана повезаношћу, ажурирањем и детаљнијом разрадом одредаба Закона о буџетском систему у

подзаконским прописима и то у Правилнику за ФУК, Правилнику за ИР и Правилнику о условима и поступку за полагање испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору након усвајања Стратегије развоја ИФКЈ, са пратећим акционим планом за период 2016-2020. године.

Појам Управљачке одговорности биће даље прецизиран, кроз измене Правилника ФУК и Приручника за ФУК, како би се појаснила и прецизирала улога ФУК као средства које обезбеђује да су послови у оквиру одговорности руководиоца КЈС спроведени на систематичан, прописан и транспарентан начин, пружајући уверавање руководиоцу да су послови и трансакције у његовој организацији спроведени у складу са принципима доброг финансијског управљања.

Увођење управљања неправилностима је један од главних приоритета у будућем развоју и изградњи ФУК јер је то битан чинилац управљачке одговорности и један је од кључних делова система интерних контрола а уједно и тачка додира ФУК и инспекцијске службе што је следећи ниво заштите јавних средстава од злоупотреба.

Акциони план нове Стратегије развоја ИФКЈ ће предвидети даљи развој управљања ризиком и његову систематичну примену у пракси кроз семинаре и радионице о управљању ризиком код КЈС.

Осигурање квалитета рада интерне ревизије код КЈС биће побољшана путем „колегијалног прегледа” (*peer reviews*) и извештавања о резултатима у организацији ЦЈХ. Циљ осигурања квалитета је да се процени функционисање интерне ревизије у КЈС, усклађеност са дефиницијом интерне ревизије и стандардима, да ли интерни ревизори примењују Етички кодекс, ефикасност и ефективност активности интерне ревизије и да се идентификују могућности за побољшање.

Руководиоци КЈС биће даље обучавани о значају и улози функције ИР, а посебно о обавези руководиоца да обезбеде независност и објективност интерних ревизора.

До краја IV квартала 2016. године ће се разматрати са Европском комисијом могућност обезбеђивања услова за међународну сертификацију интерних ревизора.

Анализа административних и институционалних капацитета у оквиру Министарства финансија биће спроведбена у циљу прибављања основних показатеља за предузимање одређених радњи како би се омогућило да ЦЈХ, у пуном обиму, врши своју функцију.

Планиране активности у области буџетске инспекције, поред редовних активности које се огледају у вршењу контрола код корисника јавних средстава са становишта примене закона у области материјално-финансијског пословања и наменског и законитог коришћења средстава, у наредном периоду се односе и на активности на изради измене и допуне Закона о буџетском систему у делу који се односи на надлежности, функцију и начин рада буџетске инспекције као и доношење одговарајућих подзаконских аката (методологија, правилници), а све у циљу усклађивања законодавног оквира.

3.32.2. Екстерна ревизија

1) Приказ статуса усклађености

Законодавни оквир Државне ревизорске институције уређен је Законом о Државној ревизорској институцији, донетим новембра 2005. године („Службени гласник РС“, бр. 101/05, 54/07). Измене и допуне овог Закона су усвојене у фебруару

2010. године, („Службени гласник РС“, бр. 36/10) како би се побољшале зараде чланова Савета ДРИ и врховних, овлашћених и државних ревизора, пошто је регрутовање кадра било веома отежано. Закон о државној ревизорској институцији, који уређује положај и делокруг рада Државне ревизорске институције (ДРИ), израђен је на основу Лимске декларације о смерницама за начела ревизије, Мексичке декларације о независности, Међународних стандарда врховних ревизорских институција (ISSAI оквир), стандарда Међународне организације врховних ревизорских институција (стандарди INTOSAI), Европских смерница за примену INTOSAI стандарда и Етичког кодекса INTOSAI за ревизоре у јавном сектору. Закон обезбеђује висок степен функционалне, оперативне и финансијске независности. Стручњаци из твининг пројекта „Јачање капацитета Државне ревизорске институције“ су током 2015. године спровели оцену Закона о ДРИ, ради идентификовања потенцијалних недостатака и обезбеђивања основа за даљу хармонизацију са претходно наведеним применљивим међународним стандардима, у складу са одговарајућим делокругом и степеном стручности. Резултати ове оцене одражени су у новом Стратешком плану Државне ревизорске институције за период 2016 – 2020. године.

Институција је пуноправна чланица INTOSAI (Међународна организацијом врховних ревизорских институција) од новембра 2008. године. Од јуна 2009. године је пуноправна чланица EUROSAI (Европска организација врховних ревизорских институција). Такође, Институција је чланица Мреже врховних ревизорских институција држава кандидата и потенцијалних кандидата за чланство у ЕУ и Европског ревизорског суда од августа 2010. године.

ДРИ је донела Стратешки план Државне ревизорске институције за период 2011 – 2015. године („Службени гласник РС“, бр. 100/11). Овим стратешким планом одређени су правци развоја ДРИ. Стратешким планом је утврђена визија, мисија, као и суштинске вредности којима ће се ДРИ руководити у будућем раду. Коришћењем Оквира за мерење учинка INTOSAI, израђен је Извештај о прегледу спровођења Стратешког плана ДРИ за период 2011-2015. године. После тога, у складу са Приручником за стратешко планирање који је припремила Развојна иницијатива INTOSAI (IDI), ДРИ је израдила и усвојила Стратешки план за период 2016-2020. године, који садржи следеће опште циљеве: 1) пружање квалитетних ревизорских услуга у складу са ISSAI стандардима; 2) чување независности и одговорности ДРИ; 3) јачање организационих и управљачких капацитета; 4) јачање партнерских односа са заинтересованим странама ради побољшања репутације и утицаја ДРИ. Све релевантне заинтересоване стране, укључујући и Народну скупштину, биле су консултоване током израде новог Стратешког плана.

а) Институционални оквир

Пословник Државне ревизорске институције („Службени гласник РС“, бр. 09/09) донет је 2009. године и њиме се ближе уређује одлучивање, начин рада и вршење послова у Државној ревизорској институцији. Уколико дође до измене Закона о државној ревизорској институцији, сходно томе ће се вршити измене и Пословника Државне ревизорске институције.

Институција има председника Институције, потпредседника, Савет, ревизорске службе и пратеће службе.

Савет има пет чланова, и то: председника, потпредседника и три члана. Председник Савета је истовремено председник Институције. Председник Институције је генерални државни ревизор и руководилац у Институцији.

Ревизорске службе којима руководе врховни државни ревизори организоване су у седам сектора и то: Сектор за ревизију буџета и буџетских фондова, Сектор за ревизију буџета локалних власти; Сектор за ревизију организација обавезног социјалног осигурања; Сектор за ревизију јавних предузећа, Сектор за ревизију Народне банке Србије, Сектор за ревизију сврсисходности пословања и Сектор за методологију ревизије и контролу квалитета.

Пратеће службе, којима руководи секретар Институције, организоване су у оквиру служби за подршку ревизији: Служба за правне и опште послове, Служба за људске ресурсе, Служба за финансије и рачуноводство и Служба за информационе технологије.

Канцеларија председника Институције је организована као посебна организациона јединица.

Служба за интерну ревизију је организована као посебна организациона јединица.

Самостални извршиоци изван свих унутрашњих јединица обављају послове безбедности и управљања подацима одређеног степена тајности и ревизије информационих система у оквиру ревизије финансијских извештаја.

ДРИ тренутно има 272 запослених, при чему је 5 чланова Савета (највише руководство), 235 су запослени који раде на пословима ревизије (од тога је 6 врховних државних ревизора, 21 овлашћених државних ревизора, 32 државних ревизора и 178 запослених који раде на пословима ревизије), као и 32 запослена лица на пословима подршке ревизији.

2) *Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније*

Нови Стратешки план ДРИ даје оквир за нову, ефикаснију и функционалнију унутрашњу организацију. Новоусвојени Стратешки план је преведен на енглески језик и објављен на сајту ДРИ. Документ осликава тежње кључних унутрашњих и спољних заинтересованих страна и препоруке партнера који су, заједно са ДРИ, спроводили пројекте јачања капацитета Институције, укључујући и Народну скупштину.

Државна ревизорска институција је посвећена сарадњи са заинтересованим странама, нарочито са Народном скупштином и то, пре свега, са члановима Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава, преко којих се углавном одвија сарадња са Народном скупштином. Корак напред у сарадњи представља **формирање Пододбора за разматрање извештаја о обављеним ревизијама Државне ревизорске институције.**

Одбор и Институција су потписали и **Меморандум о сарадњи** којим су дефинисани основни правци будуће сарадње: континуирано унапређивање односа у области финансијске контроле власти, уз промовисање принципа одговорности, транспарентности и сврсисходности у трошењу јавних средстава. Меморандумом о сарадњи договорена је размена информација које се тичу припреме, усвајања и имплементације политика и прописа, пројеката и других активности у области финансијске контроле и одговорности: пружање помоћи члановима Одбора у разумевању природе и важности ревизорских налаза и изналагању одговарајућих корективних механизма, уз очување независности своје позиције; припремање кратких садржајних информација које треба да омогуће члановима Одбора да на најбољи могући начин користе извештаје о обављеним ревизијама корисника јавних

средстава; организовање едукација за чланове Одбора у области „читања“ извештаја о ревизији; јачање капацитета службе Одбора на тај начин што ће ДРИ омогућити да запослени у служби Одбора сваке године учествују у едукацијама ради упознавања са свим фазама ревизије и унапређења својих вештина с тим у вези; разматрање извештаја Институције о чему ће Одбор подносити извештај Народној скупштини са ставовима и препорукама; успостављање и развијање система праћења спровођења активности по основу препорука Народне скупштине и Институције; одржавање периодичних састанака чланова Одбора и представника Институције ради разматрања одређених питања од значаја за рад Институције.

У оквиру спровођења **Програма реформе јавних финансија за период 2016 - 2020** (усвојен Закључком Владе 05 број 40-12695/2015-1 од 28. новембра 2015. године), у оквиру стуба „Екстерни надзор над јавним финансијама“, Институција је одређена за носиоца мере 18 - Унапређење обима и квалитета екстерних ревизија. Резултат ове мере, између осталог, треба да буде успостављање система за праћење спровођења препорука Институције и увођење јавног регистра препорука ревизије за системска питања. У реализацији ове мере Институцији ће партнер бити Одбор. Одбор је одређен за носиоца мере 19 - Јачање скупштинског надзора над јавним финансијама. Резултат ове мере треба да буду написане јасне писане процедуре за разматрање извештаја о ревизији са роковима за разматрање и поступање Одбора, и коначно одржавање седница Одбора у форми „слушања“ на којима ће се разматрати извештаји о ревизији. У реализацији ове мере Одбору ће партнер бити Институција. Такође, у оквиру истог стуба, Одбор је одређен за носиоца мере 19 - Јачање скупштинског надзора над јавним финансијама. Резултат ове мере треба да буду написане јасне писане процедуре за разматрање извештаја о ревизији са роковима за разматрање и поступање Одбора, и коначно одржавање седница Одбора у форми „слушања“ на којима ће се разматрати извештаји о ревизији. У реализацији ове мере Одбору ће партнер бити Институција.

Повезивања портала Народне скупштине за надзор над јавним финансијама са другим електронским системима за праћење јавне потрошње, укључујући и систем Институције, регулисано је и изменама Акционог плана Стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013. до 2018. године, за циљ - Унапређено учешће јавности у праћењу трошења буџетских средстава.

Наведеним Акционим планом, чије се активности прате и кроз Акциони план за Поглавље 23 "Правосуђе и основна права", за област Јавне финансије, постављен је и циљ - измењен правни оквир ради обезбеђења потпуне финансијске и оперативне независности ДРИ у складу са стандардима Међународне организације врховних ревизорских институција (ИНТОСАИ) и спроведене ревизије сврсисходности, а што подразумева и повећања броја запослених у складу са кадровским планом Институције.

3.32.3. Заштита финансијских интереса Европске уније

1) Приказ статуса усклађености

Заштита финансијских интереса Европске уније је у Републици Србији обезбеђена кроз низ закона и подзаконских аката који су усаглашени са одредбама Конвенције о заштити финансијских интереса Европске заједнице¹⁰⁰ и њеним протоколима,^{101 102 103} и то:

¹⁰⁰ The Convention on the protection of the European Communities' financial interests (Official Journal C 316 of 27.11.1995)

¹⁰¹ The Protocol to the Convention on the protection of the European Communities' financial interests (Official Journal C 313 of 23.10.1996)

- Закон о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр и 108/13, 142/14, 68/15 – др.закон и 103/15);
- Кривични законик („Службени гласник РС“, бр. 85/05, 88/05 - испр., 107/05 - испр., 72/09, 111/09 и 121/12, 104/13 и 108/14);
- Законик о кривичном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14):
- Закон о одговорности правних лица за кривична дела (“Службени гласник РС”, бр. 97/08);
- Закон о потврђивању Оквирног споразума између Европске комисије и Владе Републике Србије о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима инструмента за претприступну помоћ („Службени гласник РС – Међународни уговори”, бр. 124/07);
- Уредба о управљању програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру компоненте I Инструмента претприступне помоћи (ИПА) – Помоћ у транзицији и изградња институција за период 2007-2013. године („Службени гласник РС“, број 92/13)
- Уредба о управљању програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру компоненте II Инструмента претприступне помоћи (ИПА) – програми Прекограничне сарадње са државама корисницама ИПА за период 2007-2013. године („Службени гласник РС“, број 92/13);
- Закон о потврђивању Оквирног споразума између Републике Србије и Европске комисије о правилима за спровођење финансијске помоћи Европске уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II), („Службени гласник РС – Међународни уговори”, бр.19/14);
- Уредба о управљању програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020. („Службени гласник РС“, бр.86/15);
- Одлука о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ за ИПА II („Службени гласник РС“ бр. 93/15);
- Национална стратегија за борбу против корупције за период од 2013. до 2018. године („Службени гласник РС“, бр. 57/2013) и пратећи Акциони план;
- Стратегија истрага финансијског криминала за период од 2015. до 2016. године („Службени гласник РС“, бр. 43/2015).

Законом о буџетском систему се финансијска помоћ ЕУ утврђује као јавни приход који припада буџету Републике Србије, којим се финансирају уставне надлежности Републике, и као такав, он представља полазну законску основу за заштиту финансијских интереса ЕУ у правном систему Републике Србије.

Сви кривичноправни и други релевантни прописи којима се санкционише злоупотреба у поступању и коришћењу средстава из буџета Републике Србије се подједнако односе на средства финансијске помоћи ЕУ.

¹⁰² The Protocol on the interpretation, by way of preliminary rulings, by the Court of Justice of the European Communities of the Convention on the protection of the European Communities' financial interests (**Official Journal C 151 of 20.5.1997**)

¹⁰³ The Second Protocol of the Convention on the protection of the European Communities' financial interests (**Official Journal C 221 of 19.7.1997**)

Европска комисија у извештају са скрининга за преговарачко поглавље 32. Финансијски надзор, као и у документу „Заједничка позиција Европске уније“ наводи:

„У погледу заштите финансијских интереса ЕУ, правни оквир Србије је већ хармонизован са релевантним деловима Конвенције о заштити финансијских интереса ЕУ и њена три протокола. Тиме је обезбеђено довољно кривичноправне заштите у овој области. У погледу сарадње и провера на лицу места са истражитељима Европске комисије, Србија ће морати да унесе у своје национално законодавство одредбе о чувању доказа и ефикасној сарадњи са истражитељима Комисије.“

Накнадном анализом Законика о кривичном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14) констатовано је да Законик у глави VII „Докази“ садржи одредбе којима се дефинише предмет доказивања, доказне радње, прикупљање, чување и обрада доказног материјала, чиме се испуњава горе поменута препорука.

Изменама и допунама Закона о буџетском систему (“Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр и 108/13, 142/14, 68/15 – др. закон и 103/15), одредбом члана 68 б, утврђено је да послове координације активности у области спречавања неправилности и превара у поступању са средствима ЕУ, подршке раду мреже за сузбијање неправилности и превара, као и координације правне, оперативне и техничке сарадње са Европском канцеларијом за борбу против превара (OLAF) и другим надлежним институцијама Европске комисије, обавља Тело за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније у оквиру министарства надлежног за послове финансија.

Запослени у Телу за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније су у оквиру својих активности у сарадњи са инспекторима OLAF, активно учествовали у спровођењу контроле на територији Републике Србије по пријави сумње на превару. Права оперативна сарадња ове две институције је била у јуну 2015. године. Република Србија извештава без одлагања Европску комисију кроз информациони систем за управљање неправилностима (*Irregularity Management System – IMS*) о свим неправилностима, сумњама на превару, као и покренутим поступцима које се односе на средства Европске уније. Овим се испуњава препорука Европске комисије о ефикасној сарадњи са истражитељима Комисије.

Институционални оквир

У циљу успостављања и јачања институционалних и административних капацитета у области заштите финансијских интереса Европске уније, Министарство финансија је образовало посебну организациону јединицу у свом саставу, која у складу са захтевима Преговарачког поглавља 32 – Финансијски надзор, обавља послове координације активности у области спречавања неправилности и превара у поступању са средствима Европске уније, подршке раду Мреже за сузбијање неправилности и превара, као и координације правне, оперативне и техничке сарадње са Европском канцеларијом за борбу против превара (OLAF) и другим надлежним институцијама. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија одређено је да ове послове обавља Тело за сузбијање неправилности и превара у поступању са средствима Европске уније

У Телу за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније су запослена четири извршиоца.

Влада Републике Србије је на седници одржаној 10. септембра 2015. године донела Одлуку о образовању Мреже за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније („Службени гласник РС“, бр. 78/15). Мрежу чине представници следећих институција: Министарства финансија (Пореска управа, Управа за трезор, Управа за спречавање прања новца, Сектор за управљање фондовима ЕУ, Одељење за буџетску инспекцију, Одсек за сузбијање неправилности и превара у поступању са средствима Европске уније) Републичког јавног тужилаштва, Државне ревизорске институције, Агенције за борбу против корупције, Канцеларије за ревизију система управљања средствима ЕУ, Министарства правде, Министарства унутрашњих послова.

Европска канцеларија за борбу против превара (OLAF) једном годишње организује AFCOS семинар са циљем унапређења сарадње између земаља чланица и земаља кандидата у области заштите финансијских интереса Европске уније, као и размене искустава по питању утицаја нових законодавних иницијатива, сарадње између OLAF и надлежних институција, формулисања стратегије за борбу против превара и актуелних изазова који се тичу извештавања о неправилностима.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније

- Потписивање Споразума о административној сарадњи између Министарства финансија и Европске канцеларије за борбу против превара (OLAF) којим ће, осим Законом о потврђивању Оквирног споразума између Европске комисије и Владе Републике Србије о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима инструмента за претприступну помоћ, бити уређена питања у вези са обезбеђивањем приступа инспекторима OLAF за вршење контрола на терену на територији Републике Србије - рок четврти квартал 2016. године;
- Припрема Стратегије за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима ЕУ - рок за израду и усвајање Стратегије од стране Владе је четврти квартал 2016. године;
- Израда подзаконских аката којима се регулишу начин и процедуре поступања са уоченим неправилностима и сумњама на превару у поступању са средствима ЕУ – први квартал 2017. године;
- Усвајање измена и допуна Кривичног законика („Службени гласник РС“, бр. 85/05, 88/05 - испр., 107/05 - испр., 72/09, 111/09 и 121/12, 104/13 и 108/14), којима ће бити предвиђена нова кривична дела из главе кривичних дела против привреде (Превара у обављању привредне делатности, превара у осигурању, проневера у обављању привреде активности, злоупотреба послова управљања надзора и заступања у обављању привредне делатности, злоупотреба у вези са јавним набавкама, злоупотреба у поступку приватизације, закључење рестриктивног споразума, примање мита у обављању привредне делатности, давање мита у обављању привредне делатности) – рок до краја 2016. године;
- Доношење Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, који ће представљати основу за реализацију свих циљева које поставља Стратегија финансијских истрага, у делу који носи наслов „Реформа постојећег система спровођења истрага финансијског криминала“, како у погледу рада делотворних репресивних органа, тако и погледу унапређене сарадње кроз посебне новине у виду увођења

службеника за везу, ударних група и финансијских форензичара у наш репресивни систем - рок до краја 2016. године;

- Доношење Закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела - рок до краја 2016. Године.

3.32.4. Заштита евра од фалсификовања

1) Приказ статуса усклађености

Област фалсификовања новца у Републици Србији регулисана је:

Кривичним закоником Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 85/2005, 88/2005 – исправка, 107/2005 – исправка, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013. и 108/2014.) у оквиру кога је прописано кривично дело фалсификовање новца (члан 223.), прављење лажног новца као и преиначавање правога новца, у намери стављања у оптицај. Такође се кажњава прибављање лажног новца у намери стављања у оптицај као и пуштање у оптицај новца који је примљен као прави па учинилац накнадно сазна да се ради о лажном новцу. Кривичним закоником Републике Србије (члан 223, став 4.) прописана је кривична одговорност за свако лице које сазна да је начињен лажни новац или да је лажни новац пуштен у оптицај а то не пријави.

Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС), чланом 58, као и Законом о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/2006, 31/2011, 119/2012 и 139/2014.), чланом 49а, одређено је да Народна банка Србије утврђује аутентичност новца (домаћег и страног, папирног и кованог) у случају сумње у његову аутентичност.

Одлуком о поступању са новцем за који постоји сумња да је фалсификован („Службени гласник РС”, бр. 62/2013.) (у даљем тексту: Одлука) фалсификовани новац дефинисан је као новац за који је, након извршене експертизе, извештајем о извршеној експертизи новца утврђено да се по свим или појединим елементима заштите, разликује од новца који је централна банка пустила у оптицај (тачка 2. одредба под 10) Одлуке). Поменути прописи не праве разлику између домаћег и страног новца, а исто тако између папирног и металног новца.

Фалсификовани новац Народна банка Србије задржава без накнаде (тачка 8. Одлуке) и чува код себе до уништавања. Фалсификовани новац привремено се уступа правосудним органима и Министарству унутрашњих послова (у даљем тексту: МУП) ради спровођења судских поступака, након чега се враћа Народној банци Србије. Банке, привредни субјекти и овлашћени мењачи, у складу са тачком 3. Одлуке, дужни су да проверавају аутентичност новца приликом уплате и исплате новца као и приликом његове обраде као и да сваки примерак сумњивог новца доставе Народној банци Србије ради утврђивања његове аутентичности.

Тачком 9. Одлуке предвиђена је могућност сарадње Народне банке Србије са страним банкама и органима у смислу предаје фалсификованог новца. Тачком 10. Одлуке предвиђена је могућност да Народна банка Србије привремено стави на располагање фалсификовани новац правним лицима и предузетницима који се баве производњом, сервисирањем или продајом машина за обраду новца или апарата за препознавање фалсификата као и правним лицима која врше набавку ових машина и апарата, ради тестирања. Тачком 11. Одлуке предвиђена је сарадња Народне банке Србије, банака привредних субјеката и овлашћених мењача међусобно као и са домаћим и страним органима надлежним за проблем фалсификовања новца. Тачком 12.

Одлуке прописано је да Народна банка Србије обавештава МУП, банке, привредне субјекте и овлашћене мењаче о појави нових типова фалсификата новца и то фалсификата веома добре израде и опасних фалсификата. Тачком 13. Одлуке предвиђено је да Народна банка Србије организује обуке за препознавање фалсификата за банке, привредне субјекте, овлашћене мењаче и МУП.

Одлуком о медаљама и жетонима сличним кованицама евра („Службени гласник РС”, бр. 62/2013.) регулисано је питање употребе медаља и жетона сличним кованицама евра. Преузета су решења из прописа ЕУ с тим да се медаље и жетони слични кованицама евра у Републици Србији могу користити најкасније до 31. децембра 2015. године уз обавезну пријаву Народној банци Србије. До сада није било пријава медаља и жетона сличних кованицама евра од привредних субјеката.

Важећи правни оквир у Републици Србији делимично је усклађен са: 1) Препоруком Европске централне банке од 7. јула 1998. године у вези усвајања одређених мера за побољшање правне заштите новчаница и кованог новца евра (ЕЦБ/1998/7) *CELEX 51998HB0007*; 2) Смерницама Европске централне банке од 26. августа 1998. године о одређеним одредбама у вези са новчаницама евра, како је измењена 26. августа 1999. године (ЕЦБ/1999/3) *CELEX 31999O0003*; 3) Исправком Смернице Европске централне банке од 26. августа 1998. године о одређеним одредбама у вези са новчаницама евра, како је измењена 26. августа 1999. године (ЕЦБ/1999/3) (ОЈ L 258 of 5. октобра 1999. године) *CELEX 31999O0003R*; 4) Смерницом Европске централне банке од 20. марта 2003. године о спровођењу мера против незаконитих репродукција новчаница евра и замена и повлачење новчаница евра (ЕЦБ/2003/5) *CELEX 32003O0005*; 5) Одлуком Европске централне банке од 8. новембра 2001. године о одређеним условима у вези с приступом Систему за надзор фалсификата 2001/912/ЕС (СМС) (ЕЦБ/2001/11) *CELEX 32001D0011*; 6) Препоруком Европске централне банке од 6. октобра 2006. године о усвајању одређених мера за ефикаснију заштиту новчаница евра од фалсификовања (ЕЦБ/2006/13) *CELEX 52006HB0013*; 7) Одлуком Европске централне банке од 16. септембра 2010. године о провери аутентичности и исправности новчаница евра и њиховом враћању у оптицај (ЕЦБ/2010/14) 2010/597/EU *CELEX 32010D0014*; 8) Одлуком Европске централне банке од 19. априла 2013. године о апоенима, спецификацији, репродукцији, замени и повлачењу из оптицаја новчаница евра (ЕЦБ//2013/10) 2013/211/EU *CELEX 32013D0010*; 9) Уредбом Савета (ЕЗ) број 1338/2001 од 28. јуна 2001. године којом се утврђују мере неопходне за заштиту евра од фалсификовања *CELEX 32001R1338*; 10) Уредбом Савета (ЕЗ) број 44/2009 од 18. децембра 2008. године којом се мења и допуњује Уредба (ЕЗ) број 1338/2001 о утврђивању мера неопходних за заштиту евра од фалсификовања *CELEX 32009R0044*; 11) Исправком Уредбе Савета (ЕЗ) број 44/2009 од 18. децембра 2008. године којом се мења и допуњује Уредба (ЕЗ) број 1338/2001 о утврђивању мера неопходних за заштиту евра од фалсификовања (ОЈ L 17, 22. јануара 2009) *CELEX 32009R0044R(01)*; 12) Уредбом Савета (ЕЗ) број 2182/2004 од 6. децембра 2004. године о медаљама и жетонима сличним кованицама евра *CELEX 32004R2182*; 13) Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 46/2009 од 18. децембра 2008. године о изменама и допунама Уредбе савета (ЕЗ) бр. 2182/2004 о медаљама и жетонима сличним кованицама евра *CELEX 32009R0046*; 14) Одлуком Савета од 17. децембра 2001. године о успостављању размене, подршке и обуке за заштиту од кривотворења евра (Програм „Перикле”) 2001/923/ЕС: *CELEX 32001D0923*; 15) Одлуком Савета од 8. децембра 2003. године о анализи и сарадњи у односу на фалсификате кованог новца евра 2003/861/ЕС *CELEX 32003D0861*; 16) Одлуком Комисије од 29. октобра 2004. године о оснивању Европског техничког и научног центра (ETSC) и о уређењу

координације техничких мера за заштиту евро кованог новца од фалсификовања 2005/37/EC CELEX 32005D0037.

Имајући у виду да у Републици Србији не постоје прописи о обавезној употреби машина за проверу аутентичности евро кованица и новчаница пре њиховог пуштања у оптицај, нити је предвиђена обавезна обука за препознавање фалсификата за лица која раде са евро новчаницама и кованицама, домаће законодавство није усклађено са следећим правним актима ЕУ: Одлука Европске централне банке од 7. септембра 2012. године о измени Одлуке ЕЦБ/2010/14 о провери аутентичности и исправности новчаница евра и њиховом враћању у оптицај 2012/507/EU CELEX 32012D0019(01) и Уредба (ЕУ) Европског парламента бр. 1210/2010 и Савета од 15. децембра 2010. године о провери аутентичности евро кованог новца и поступању са евро кованим новцем неподобним за оптицај CELEX 32010R1210.

Република Србија приступила је Међународној конвенцији о сузбијању фалсификовања новца (у даљем тексту; Конвенција), давањем сукцесорске изјаве без резерви, чиме је испуњен један од услова, односно мерила, за затварање Поглавља 32. - Финансијски надзор утврђен у Заједничкој преговарачкој позицији ЕУ.

Наиме, Република Србија је депоновала сукцесорску изјаву код депозитара 18. марта 2016. године, а Конвенција („Службени гласник РС” – Међународни уговори бр 5. од 12. априла 2016), која је ступила на снагу 22. фебруара 1931. године, се на Републику Србију примењује почев од 27. априла 1992. године.

а) Институционалне структуре и стање административних капацитета

На пословима заштите евра од фалсификовања у Народној банци Србије у оквиру Сектора за послове с готовином, у Одељењу за националне центре за борбу против фалсификовања и за анализу новчаница и кованог новца, ангажовано је 13 запослених са потребном техничком опремом за анализу новчаница (*Projectina Nirvis docu center*, уређаји за утврђивање аутентичности новца – *True scan Pitagora*, *Super vision*, *Do cash*, *Portable Multi currency Banknote Discriminator - Celestron* – дигитални микроскоп, стерео микроскоп, стоне УВ лампе, стоне лупе са осветљењем, уређај за проверу ИЦ заштите – *Iris*, машина за бројање и проверу аутентичности евро кованица (ПРЦ 210), ручне лупе различитих увећања, ручне УВ лампе). Запослени Народне банке Србије, који су експерти у овој области, врше вештачење новца у судским поступцима. Народна банка Србије развила је сопствену апликацију у којој се евидентирају све новчанице које су дошле на експертизу као и сви констатовани фалсификати. Апликација је почела са радом 1. априла 2011. године. После потписивања Споразума о сарадњи са Европском централном банком у јулу 2014. године, извршен је унос података у апликацију о свим фалсификатима евра констатованим од увођења евра 2002. године до почетка рада апликације (око 30.000 комада фалсификованих новчаница), тако да је сада база података за фалсификате евра комплетна. Могуће је вршење претраге фалсификата у бази података по свим битним ставкама (серијски број, број плоче, квалитет фалсификата, подносилац, датум подношења захтева за експертизу, итд.) као и израда разних извештаја.

МУП добија примерак сваког извештаја о експертизи којим је констатован фалсификат и то не само у случају када је подносилац сумњивог новца МУП већ и када су подносиоци банке, привредни субјекти или овлашћени мењачи. Поменути извештај добија територијално надлежна организациона јединица МУП као и централа МУП а у складу са Споразумом о поступању са новцем за који постоји сумња да је фалсификован, потписаним између Народне банке Србије и МУП. Фалсификати

кованог новца (као домаћег тако и кованица евра) у Републици Србији су реткост. Народна банка Србије располаже довољним административним и техничким капацитетима за проверу аутентичности евра.

Народна банка Србије омогућила је приступ банкама, привредним субјектима и овлашћеним мењачима - информацијама о фалсификатима евра и о заштитним елементима оригиналних новчаница евра (и других валута), на својој званичној интернет презентацији уз коришћење одговарајуће шифре.

У циљу јачања административних капацитета представници Народне банке Србије редовно учествују на семинарима и скуповима у оквиру програма Перикле а исто тако узимају учешће на семинарима које организују централне банке (централне банке Немачке, Француске, Италије итд).

б) Остале предузете мере и активности

Потписан је Споразум о поступању са новцем за који постоји сумња да је фалсификован између Народне банке Србије и МУП који се примењује од априла 2013. године, а којим је регулисана сарадња у борби против фалсификовања.

Споразуме о сарадњи Народна банка Србије потписала је са OLAF у јануару 2014. године (предмет сарадње фалсификати кованица евра) и Европском централном банком у јулу 2014. године (предмет сарадње фалсификати новчаница евра). Европској централној банци достављају се редовни месечни извештаји о свим фалсификатима новчаница евра констатованим на територији Републике Србије а од њих редовно добијамо информације о новим типовима фалсификата евро новчаница и помоћ у квалификацији спорних новчаница евра.

2) Планови за усклађивање са правним тековинама Европске уније Мере планиране за период 2017-2018 године

До 1. јула 2017. године, потребно је донети прописе којима ће се увести обавеза провере аутентичности евро новчаница и кованица, пре поновног пуштања у оптицај, помоћу апарата који поседују сертификат Европске централне банке, односно Европског техничког и научног центра и увести обука за лица која раде са евро новчаницама и евро кованицама (банке, овлашћени мењачи и евентуално други субјекти) за препознавање фалсификата.

Део наведених прописа који се односи на обуку за препознавање фалсификата евро новчаница и кованица треба да почне да се примењује од 1. јануара 2018. године, а прописи који се односе на обавезну проверу аутентичности евро новчаница и кованица треба да почну са применом од 1. октобра 2018. године.

На наведени начин, закључно са 1. октобром 2018. године домаћи прописи ускладиће се са Одлуком Европске централне банке од 7. септембра 2012. године о измени Одлуке ЕЦБ/2010/14 о провери аутентичности и исправности новчаница евра и њиховом враћању у оптицај (2012/507/EU - *CELEX 32012D0019(01)*) и Уредбом (ЕУ) Европског парламента бр. 1210/2010 и Савета од 15. децембра 2010. године о провери аутентичности евро кованог новца и поступању са евро кованим новцем неподобним за оптицај (*CELEX 32010R1210*).

3.33. ФИНАНСИЈСКА И БУЏЕТСКА ПИТАЊА

3.33.1. Традиционална сопствена средства

1) Приказ статуса усклађености

Законодавни оквир којим је уређена област наплате буџетских прихода по основу увозних царинских дажбина у Републици Србији обухвата: Царински закон („Службени гласник РС”, бр. 73/2003, 61/2005, 85/2005 - др. закон, 62/2006 - др. закон, 63/2006 - испр. др. закона, 9/2010 - одлука УС и 18/2010 - др. закон, бр. 18/2010, 111/2012 и 29/2015), Закон о општем управном („Службени гласник РС”, бр. 33/97 и 31/2001 и „Службени гласник РС”, бр. 30/2010), Закон о буџету, Уредбу о царински дозвољеном поступању с робом („Службени гласник РС”, бр. 93/2010, 63/2013, 145/2014, 95/2015 и 44/2016), Правилник о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку („Службени гласник РС”, бр. 7/2015, 45/2015, 56/2015, 88/2015, 33/2016 и 73/2016), Правилник о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна („Службени гласник РС”, бр. 16/2016 и 49/2016).

Одредбе Царинског закона којима је регулисана област царинског дуга и обрачуна увозних дажбина су у потпуности усклађене са одговарајућим одредбама релевантних прописа Европске уније: Уредбом Савета број 2193/92 о Царинском закону Заједнице (чл. 189 – чл. 242) и Уредбом Комисије број 2454/93 која садржи одредбе за спровођење Уредбе Савета ЕЕЗ број 2913/92 којом се установљава Царински закон Заједнице (чл. 857– чл. 912; Анекс 111).

Прописи који уређују сектор шећера су у надлежности Министарства пољопривреде и заштите животне средине. У Републици Србији не постоје ограничења у производњи шећера, не постоје производне квоте, па самим тим ни таксе које се наплаћују по овом основу. Производња шећера за период 2011 – 2015. износи око 450.000 тона годишње и одвија се у шест шећерана. У Републици Србији у овом тренутку не постоји законски оквир којим се уређује тржиште шећера. У току је израда Закона о уређењу тржишта пољопривредних и прехрамбених производа чије се усвајање очекује у другом кварталу 2017. године.

Административни капацитети

Постојећи институционални оквир за област Традиционалних сопствених средства чине Министарство финансија Републике Србије - Сектор за царински систем и политику, задужен за нормативне и студијско - аналитичке послове који се односе на царински систем и царинску политику, као и Управа царина, која је, као извршни орган у саставу Министарства финансија, надлежна за спровођење прописа, односно наплату буџетских прихода по основу увозних царинских дажбина, као и Министарство пољопривреде и заштите животне средине.

У оквиру Управе царина постоји подела надлежности у овој области, сходно унутрашњем уређењу и систематизацији, и то на: 15 царинарница, 6 сектора и 3 одељења ван сектора. У области Традиционалних сопствених прихода посебно издвајамо значај Сектора за финансијске, инвестиционе и правне послове (Одељење за наплату буџетских прихода), Сектора за информационе и комуникационе технологије, Сектора за тарифске послове (Одељење за накнадну контролу, Царинска лабораторија), Сектора за контролу примене царинских прописа (Одељење за анализу и управљање ризиком, Одељење за сузбијање кријумчарења и Одељење за царинске истраге),

Одељења за унутрашњу контролу и Одељења интерне ревизије, имајући у виду надлежност у спровођењу контролних механизма.

Спровођење надлежности Управе царина у области наплате буџетских прихода по основу увозних царинских дажбина и њиховог распоређивања на рачуне буџета РС је информатички подржано, тако што је рачуноводствени систем интегрисан у систем за обраду царинских декларација (у даљем тексту: ИСЦС), чија је превасходна намена подршка царинском пословању Управе царина. У истом се, приликом царинења робе, при прихватању јединствене царинске исправе (ЈЦИ) врши аутоматска контрола исправности рубрика, креира обрачун царинског дуга који се затим штампа и уручује царинском дужнику, чиме се од момента прихватања царинске декларације врши обрачунавање и праћење потраживања Управе царина, као и њихова наплата, распоређивање наплаћених средстава на рачуне буџета РС, као и евентуални повраћај, отпуст, отпис царинског дуга и сл.

Управа царина је са платним прометом РС повезана преко Управе за трезор, односно подаци о извршеним уплатама царинских дужника по царинским рачунима се аутоматски из пословних банака прослеђују Народној банци Србије, а одатле даље Управи за трезор, одакле Управа царина добија информације о уплатама електронским путем, на сваких 5 минута, које се обрађују и аутоматски повезују са одговарајућим царинским дугом. За сва средства уплаћена на рачуне Управе царина, која су повезана са царинским дугом креирају се налози за расподелу на одговарајуће уплатне рачуне буџета РС. Најмање једном дневно, исти се електронски прослеђују Управи за трезор.

Књижење обрачунатог царинског дуга у књиговодствене рачуне врши се аутоматским преносом података о обрачунатим и наплаћеним царинским дажбинама из рачуноводственог система који је интегрисан у ИСЦС, у посебан програмски пакет „Сиријус”. Царински дуг се књижи дан након обрачуна царинског дуга, али постоји потреба за већом интеграцијом књижења са Информационим системом Управе царина као и даљи развој софтвера ради контроле уписа, агрегирања и управљања подацима. При књижењу царинског дуга се не користе раздвојени рачуни, за дуг који је наплатив или који је обезбеђен (будући рачун А) и за књижење дуга који није наплаћен или није обезбеђен (будући рачун Б).

2) Планови за потпуни усклађивање са правним тековинама Европске уније

Планиране активности Управе царина у циљу обезбеђивања неопходних капацитета за правилно спровођење Уредбе Савета 1150/2000 су:

- Израда Упутства за примену система традиционалних сопствених средстава, односно успостављање јасне процедуре и поделе надлежности и задатака између појединих организационих јединица Управе царина.
- Успостављање информационог система и поступака за вођење рачуна А и Б, уз коришћење претприступних ИПА фондова.
- Обука царинских службеника, уз коришћење ИПА фондова, Програма ЦАРИНА 2020 и ГАИЕХ програма.
- Успостављање система извештавања у вези са традиционалним сопственим средствима.
- Укључивање Управе царине Републике Србије у web апликације OWNRES и WOMIS, што би захтевало и обуку царинских извршилаца за коришћење ових апликација, као и израду Упутства за кориснике наведених система.

У области тржишта шећера, РС није у обавези да се усклађује са прописима ЕУ у области наплате такси за производњу шећера, узимајући у обзир да у Уредби (ЕУ)

1308/2013 која регулише уређење тржишта пољопривредних производа укључујући и шећер је наведено да ће одредбе ове уредбе које се односе на производне квоте за шећер (чланови од 127 до 143) престати да важе од 30.09.2017. године.

3.33.2. Средства по основу пореза на додату вредност

1) Приказ статуса усклађености

Правни оквир Републике Србије у области пореза на додату вредност чине: Закон о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04 – исправка, 61/05, 61/07, 93/12, 108/13, 68/14 - др. закон, 142/14 и 83/15) и подзаконска акта, као и Закон о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02-исправка, 23/03-исправка, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05-др. закон, 62/06-др. закон, 61/07, 20/09, 72/09-др. закон, 53/10, 101/11, 2/12-исправка, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15-аутентично тумачење, 112/15 и 15/16).

Закон о ПДВ је делимично усклађен са правним тековинама Европске уније за ову област, и то са Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, као и са Директивом Савета 2009/132/ЕЗ о утврђивању области примене члана 143. тач. (б) и (ц) Директиве 2006/112/ЕЗ у погледу ослобађања одређених коначних увоза добара од пореза на додату вредност. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са Директивом Савета 2009/132/ЕЗ огледа се у томе што Законом о порезу на додату вредност нису прописана поједина пореска ослобођења предвиђена овом директивом. Поред тога, Закон о порезу на додату вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са наведеном директивом.

Правни оквир ЕУ, такође чине и Одлука Савета 2007/436, Уредба Савета 1150/2000 и Уредба Савета 1553/89. Како наведена одлука и уредбе, као део секундарног законодавства ЕУ, представљају правна акта која обавезују даном ступања на снагу све државе чланице, односно државе чланице на које се односе, национално законодавство се са њима неће усклађивати, већ ће се ови акти директно примењивати. С обзиром на то да наведени закон прописује примену две пореске стопе, рачунање пондерисане просечне стопе у овом тренутку није могуће, али ће бити омогућено до дана приступања.

У Републици Србији се, од 1. јануара 2005. године, опорезивање потрошње врши у складу са Законом о порезу на додату вредност.

Модел ПДВ који је у примени у Републици Србији карактерише потрошни тип (признаје се право на одбитак ПДВ садржаног у вредности набавке сталних средстава), кредитни метод (пореска обавеза се утврђује као разлика ПДВ при испорукама добара и услуга и ПДВ при набавкама добара и услуга), широко дефинисана пореска основица и наплата према месту потрошње (принцип одредишта).

У циљу приказа тренутног стања, у наставку текста, даје се табеларни приказ наплаћених прихода, расподељених прихода по основу ПДВ и прихода за које је извршен повраћај, као и табеларни приказ анализе укупно наплаћених прихода од ПДВ у периоду 01.01. – 31.08.2016. године (у хиљадама динара).

Табела 1. - Укупно наплаћени приходи, расподељени приходи и приходи за које је извршен повраћај по основу ПДВ у периоду 01.01. – 31.08.2016. године (у хиљадама динара)

Наплата, расподела и повраћај прихода од ПДВ

у периоду 01.01. – 31.08.2016. године (у 000 динара)			
Врста прихода	Укупно наплаћени приходи *	Распоређено **	Повраћаји
714112 – Домаћи ПДВ	185.770.021	81.194.376	104.575.645
714113 – ПДВ при увозу	215.732.290	215.669.198	63.092
Укупно	401.502.311	296.863.574	104.638.737
* Бруто наплата ПДВ			
** Нето наплата ПДВ, односно бруто наплата ПДВ минус повраћаји			

Табела 2 - Анализа укупно наплаћених прихода од ПДВ у периоду 01.01. – 31.08.2016. године (у хиљадама динара)

Анализа укупно наплаћених прихода од ПДВ у периоду 01.01. – 31.08.2016. године (у 000 динара)		
Укупно наплаћени приходи од ПДВ	Износ	Структура (%)
На територији Републике Србије без АП КиМ	185.770.021	46,27
При увозу	215.732.290	53,73
Укупно	401.502.311	100,00

Допринос у утврђивању прихода по овом основу, у оквиру Пореске управе даје и Сектор пореске полиције, који ради на откривању пореских кривичних дела.

Административни капацитети

Надлежност над спровођењем и применом правних тековина Европске уније у овој области је подељена између Министарства финансија - Сектора за фискални систем и Пореске управе, као органа у саставу овог Министарства. Сектор за фискални систем обавља нормативне послове који се односе на припрему закона и других прописа којима се уређује порески систем и пореска политика, односно систем и политика осталих јавних прихода, давање стручних мишљења у примени прописа у овим областима и др, док Пореска управа има надлежност у спровођењу прописа. Законом о пореском поступку и пореској администрацији прописана је надлежност Пореске управе за утврђивање, наплату и контролу јавних прихода, укључујући и порез на додату вредност.

Одлуком о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и локалне самоуправе за 2015. годину („Службени гласник РС“, број 101/15) утврђено је да је максималан број запослених на неодређено време у Министарству финансија – Пореској управи 5.459 запослених.

Сагласно наведеној Одлуци и Закону о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“, број 68/15), у току је израда акта о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија – Пореској управи, којима ће се тренутно систематизован број запослених од 6.470 смањити на одобрен максималан број, након чега ће уследити и распоређивање запослених.

У циљу јачања капацитета пореске администрације, наставља се интензивна активност на општем стручном усавршавању пореских службеника.

Пореска управа Републике Србије је постала корисник програма Европске уније „Фискалис 2020“, закључивањем Споразума између Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у овом програму, који је ступио на снагу 7. јула 2015. године, у циљу побољшавања пореског система на унутрашњем тржишту ЕУ, кроз јачање сарадње између држава чланица и њихових пореских органа и службеника.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

Закон о порезу на додату вредност ће се ускладити са прописима ЕУ који су релевантни за нормативну уређеност овог закона, а пре свега са Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, као и са Директивом Савета 2009/132/ЕЗ о утврђивању области примене члана 143. тач. (б) и (ц) Директиве 2006/112/ЕЗ у погледу ослобађања одређених коначних увоза добара од пореза на додату вредност.

Усвојеним Програмом трансформације Пореске управе за период 2015 - 2020. године, одређени су приоритети у наведеном периоду, у циљу стварања модерног, ефикасног и економичног система пореске администрације усмерене на повећање наплате пореза кроз унапређење ефикасности и ефективности основних пословних процеса, подизање квалитета услуга и смањење трошкова испуњавања пореских обавеза. То ће се постићи успостављањем модерне инфраструктуре и радног окружења унутар организације и унапређење основних функција Пореске управе у организационој структури и унапређењу основних и помоћних функција, као што су електронски сервиси и развој услуга пореским обвезницима, унапређење система управљања ризиком, функције контроле, наплате, пореско-правних послова и рада пореске полиције.

У циљу унапређења функције контроле, предвиђене су следеће активности:

- У оквиру успостављања ефикасне организационе структуре Пореске управе, активности ће бити усмерене и на успостављање нове организације Сектора за контролу;
- Подизање нивоа квалитета спроведених контрола и уједначавање праксе;
- Стално подизање квалитета у области анализе ризика у циљу ефикаснијег и ефективнијег вршења контрола;
- Рад на успостављању показатеља учинка како би се омогућило мерење и оцењивање ефеката у контроли;
- Специјализација пореских инспектора за вршење контрола у ризичним делатностима;
- Унапређење система фискализације.

Планирано је кадровско јачање, пре свега повећањем броја пореских инспектора теренске контроле, као и увођење нових и савремених метода пореске контроле кроз обезбеђивање софтвера за електронску контролу, што треба да резултира повећањем ефикасности рада пореских инспектора, а посредно, да допринесе бољем поштовању прописа од стране пореских обвезника и смањењу пореске евазије.

У циљу унапређења функције наплате, предвиђене су следеће активности:

1. Ефикаснија наплата наплативог пореског дуга из претходног периода и „новог“ пореског дуга, повећање наплате свих јавних прихода које наплаћује Пореска

управа: израда софтвера из области наплате и пореског рачуноводства (за пореско рачуноводство за аутоматску и системску израду аката редовне и принудне наплате, за репрогам пореског дуга, за извештаје о предузетим мерама наплате и наплата пореског дуга, за фискалну анализу, фискално извештавање и др., аутоматизација процеса редовне и принудне наплате пореза као и дизајн и имплементација новог пореског рачуноводства.

2. Остваривање наплате дефинисане Динамичким планом буџета Републике Србије у планираним износима.

За период 01.01. – 31.08.2016. године, у делу ПДВ (ПДВ из увоза + домаћи ПДВ), остварен динамички план са индексом 109,7 пошто је од пројектованих 272.480,4 милиона динара наплаћено 298.834,6 милиона динара. У делу ПДВ из увоза, индекс остварења износи 101,7 пошто је од пројектованих 212.031,0 милиона динара наплаћено 215.669,2 милиона динара. У делу домаћег ПДВ, индекс остварења износи 137,6 пошто је од пројектованих 60.449,5 милиона динара наплаћено 83.165,4 милиона динара.

Остварење динамичког плана најважнијих прихода буџета Републике Србије за период 01.01. – 31.08.2016. године у делу ПДВ			
Врста прихода	Остварење (у милионима динара)	Пројекција (у милионима динара)	Индекс
ПДВ	298.834,6	272.480,4	109,7
ПДВ из увоза	215.669,2	212.031,0	101,7
ПДВ домаћи	83.165,4	60.449,5	137,6

Пореска управа ће, у циљу остваривања своје улоге у активностима у оквиру Поглавља 33, односно обезбеђивања средстава из ПДВ за финансирање буџета Европске уније, предузети све мере неопходне за унапређење својих система, усклађивање ИТ система са стандардима ЕУ (нови ИТ софтверски системи и платформе за размену информација међу државама чланицама ЕУ), у складу са приоритетима и мерама пословних функција.

Приоритети Пореске управе и мере за њихову реализацију, за период 2016. – 2018. године, су детаљно описани у оквиру целине 3.16 – *Опорезивање*.

3.33.3. Средства по основу бруто националног дохотка

1) Приказ статуса усклађености

Национални законски оквир којим се дефинише рад Републичког завода за статистику (РЗС) чине Закон о званичној статистици („Службени гласник РС“, бр. 104/2009), Програм званичне статистике за период 2016-2020 („Службени гласник РС“, бр. 55/2015 од 25.6.2015), као и План званичне статистике за 2016. годину („Службени гласник РС“, бр. 114/2015, од 31.12.2015).

Израда националних рачуна, укључујући и основне агрегате као што су бруто домаћи производ (БДП) и бруто национални доходак (БНД), заснива се на дефиницијама и концептима установљеним у новом Европском систему рачуна – ESA 2010 (Уредба Европског парламента и Савета број 549/2013), односно претходном методолошком оквиру – ESA 95 (Уредба Савета број 2223/96).

Методологија обрачуна бруто националног дохотка, као и поступци за слање и верификацију добијених података, регулисани су Уредбом Савета број 1287/2003 о усклађивању бруто националног дохотка у тржишним ценама (*GNI Regulation*), чиме се обезбеђује упоредивост, поузданост и свеобухватност података за потребе сопствених средстава ЕУ.

Законски оквир за обрачун бруто националног дохотка заокружује се старом и новом методологијом платног биланса (5. и 6. издање Приручника о билансу плаћања), као и правним актима ЕУ везаним за поједина специфична питања обрачуна бруто националног дохотка и његових саставних делова и препорукама датим од стране GNI комитета и разних радних група (*task forces*).

Републички завод за статистику већ дужи низ година примењује методологију ESA 95, а од септембра 2014. године у примени је ESA 2010. Прелазак са ESA 95 на ESA 2010 извршен је у оквиру Вишекорисничког регионалног пројекта IPA 2011 - – потпројекта бр. 1 Методологија националних рачуна (DCP 1 *National accounts methodology*).

Подаци се објављују у редовним публикацијама и на сајту Завода за статистику. Поред тога, од марта 2013. године, Завод се укључио у Програм трансмисије података у складу са ESA 1995, а од октобра 2014. године Евростату се достављају подаци у складу са Програмом трансмисије ESA 2010.

Обрачун БДП

Обрачун бруто домаћег производа – од кога се полази у обрачуну бруто националног дохотка – врши се у годишњој и кварталној периодици, по производном и расходном методу, у текућим ценама, ценама претходне године и уланчаним мерама обима са 2010. као референтном годином.

Годишњи подаци расположиви су 9 месеци по истеку референтне године, док су квартални подаци расположиви 60 дана по истеку референтног квартала. Поред тога, објављује се и флеш процена БДП, 30 дана по истеку референтног квартала.

Расположиве су серије података од 1995. године, што је у складу са захтевима Евростата.

У обрачуну са производне стране, у текућим ценама доступни су подаци о аутпуту, међуфазној потрошњи и бруто додатној вредности. Ови подаци објављују се на нивоу области или 2-месном нивоу Класификације делатности, мада је обрачун за велики број активности расположив на 4-месном нивоу. Поред тога, доступни су и подаци о порезима, субвенцијама (на укупном нивоу) и FISIM-у.

Поменути подаци обрачунавају се и у сталним ценама, при чему је у обрачуну у сталним ценама за период од 1995. до 2004. године коришћен метод екстраполације, док је за период од 2005. године коришћен метод дупле дефлације. Подаци у сталним ценама расположиви су на 2-месном нивоу Класификације делатности.

Примењена Класификација делатности, као и Класификација производа по активностима, уведена је 2011. године. Класификација делатности у потпуности прати NACE rev. 2, а обрачуни према Класификацији делатности враћени су за целу серију од 1995. године.

Категорије употребе БДП обрачунавају се независно од обрачуна са производне стране. Обрачуни према расходном методу доступни су у текућим и сталним ценама и то:

- за личну потрошњу публикавање се врши на 3-месном нивоу COICOP, док су обрачуни доступни и на nižем нивоу;
- за потрошњу државе објављују се подаци о колективној и индивидуалној потрошњи државе, мада су обрачуни за индивидуалну потрошњу доступни и за културу, здравство, образовање и социјалну заштиту;
- за НПИД подаци се објављују на укупном нивоу, без примене COPNI;
- за бруто инвестиције, подаци су доступни по техничкој структури у складу са ESA 2010;
- за извоз и увоз, доступни су подаци одвојено за робу и услуге;
- за промене у залихама подаци се објављују на укупном нивоу, али је обрачун доступан за 4 основне категорије залиха (материјал, недовршена производња, готови производи и роба);
- за промене у драгоценостима, обрачун и публикавање се врши на укупном нивоу.

Свеобухватност обрачуна (или егзостивност) БДП-а побољшана је укључивањем необухваћене економије. Рад на обрачуну необухваћене економије започео је 2007. године, кроз сарадњу са OECD, када је уведен Евростатов метод табеларног приступа (Tabular Approach) за егзостивност. Након тога, РЗС је наставио са унапређењем обрачуна, кроз помоћ добијену у IPA пројектима. У оквиру два регионална IPA пројекта (IPA 2009 и IPA 2011) обрачун необухваћене економије систематски је примењен за целу серију.

У погледу обрачуна необухваћене економије, врши се обрачун за свих 7 типова необухваћене економије. Добијени резултати укључени су у обрачун БДП и са производне и са расходне стране, за серију од 1995. године.

По питању табела понуде и употребе (Supply-Use Tables), РЗС је 2012. године, за потребе израде Supply-Use табела, спровео истраживање о структури пословних прихода и расхода (са подацима за 2011. годину). Овим истраживањем обухваћена су сва велика и средња предузећа, док је за остале јединице истраживање спроведено путем узорка од око 15.000 јединица. На основу добијених података израчунати су технички коефицијенти и урађене су небалансиране матрице неопходне за даљу израду Supply-Use табела. Наставак рада на Supply-Use табелама остварује се у оквиру започетог националног пројекта IPA 2012.

Обрачун БНД

У смислу Уредбе 1287/2003, бруто национални доходак представља бруто домаћи производ умањен за примарни доходак који плаћају резидентне јединице нерезидентним јединицама и увећан за примарни доходак који резидентне јединице примају из остатка света. Примарни доходак чине зараде запослених и доходак од власништва. Завод за статистику прати и примењује захтеве ове Уредбе у изради годишњих националних рачуна Републике Србије.

Прерачун бруто домаћег производа на бруто национални доходак врши се помоћу транзиционих ставки, које се заснивају на подацима платног биланса Народне банке Србије.

Серија података за бруто национални доходак расположива је од 1997. године, а њихова свеобухватност знатно је побољшана за период од 2007. године, где су подаци платног биланса доступни по широкој шеми Приручника о билансу плаћања, 5. издање (што значи да је структура власничког дохотка исказана на детаљнијем нивоу).

Начин обрачуна бруто националног дохотка у Србији детаљно је објашњен у документу *Опис извора и метода за Србију* (поглавље 8), написаном у оквиру IPA 2007 и ажурираном у оквиру више регионалних IPA пројеката који су уследили (IPA 2008, IPA 2009 и IPA 2011). Најзад, један од циљева последњег завршеног регионалног пројекта IPA 2012 је било ново ажурирање и проширење овог документа, у складу са променама у обрачунима које су резултат примене ESA 2010. У припреми овог документа, окончаној у новембру 2015. године, РЗС се руководио упутствима усвојеним на 29. састанку

GNI Комитета, октобра 2014. године (*ESA 2010 GNI Inventory Guide*).

Уз Уредбу 1287/2003 (*GNI Regulation*), методологија обрачуна бруто националног дохотка и његових саставних делова даље се појашњава следећим правним актима ЕУ, и то:

- Уредбом Комисије број 109/2005 – у погледу дефинисања економске територије држава чланица;
- Уредбом Комисије број 116/2005 – у погледу третмана повраћаја ПДВ-а лицима која нису порески обвезници и лицима пореским обвезницима за њихове делатности које су изузете од опорезивања;
- Уредбом Комисије број 1722/2005 – у погледу процене стамбених услуга.

Релевантни за усклађивање основних агрегата система националних рачуна са захтевима ЕУ су и:

- Одлука Комисије 98/527 о третману утаје ПДВ-а у националним рачунима (одступања између теоријског и стварно наплаћеног ПДВ-а);
- Одлука Савета 2010/196 о алокацији услуга финансијског посредовања индиректно мерених (FISIM) ради утврђивања бруто националног дохотка за потребе буџета Европске уније и њених сопствених средстава.

У погледу имплементације наведених прописа, стање је следеће:

- За FISIM – у оквиру регионалног пројекта IPA 2011 извршено је прерачунавање у складу са ESA 2010, као и алокација FISIM-а по институционалним секторима. Подаци су расположиви са целу серију, од 1995. године.
- По питању стамбених услуга – за станове у којима станују власници процене се врше применом методе трошкова коришћења (*user-cost* метода), у складу са Уредбом 1722 из 2005. године. Ова Уредба препоручује примену *user-cost* метода у земљама где је доминантна ситуација да у становима живе власници, што је случај са Србијом. У погледу расположивости података испуњени су услови за примену *user-cost* метода – расположиви су подаци из Пописа становништва и станова из 2011. године, који садржи податке о броју, старости

и структури станова и начину њиховог коришћења, као и подаци о ценама новоизграђених станова на годишњем и полугодишњем нивоу; поред тога расположиви су и одговарајући подаци за обрачун међуфазне потрошње.

- Када је реч о утаји ПДВ, изведен је експериментални обрачун одступања између теоријског и стварно наплаћеног ПДВ за 2011. и 2012. годину. Податак о наплаћеном ПДВ је доступан, у укупном обиму, а предмет обрачуна био је теоријски ПДВ. Обрачун је урађен за личну потрошњу, инвестиције, државу и за међуфазну потрошњу предузећа и предузетника. Обрачуни за личну потрошњу и инвестиције рађени су и раније, док је спровођењем истраживања о структури пословних прихода и расхода (за 2011. годину), односно на основу претходних резултата овог истраживања створен предуслов обрачуна теоријског ПДВ и за међуфазну потрошњу. Подаци за државу и резидуал процењени су на бази европског просека. Резултати обрачуна показују да је добијена разлика између теоријског и стварно наплаћеног ПДВ на нивоу просека Европске уније, што је потврдило могућност примене препорученог метода за процену егзистивности (*labour input method*).

Административни капацитети

Надлежност за спровођење и примену правних тековина Европске уније у погледу средстава по основу бруто националног дохотка је подељена између две институције: Републичког завода за статистику (у оквиру националних рачуна) и Народне банке Србије (у оквиру статистике платног биланса).

Институционална сарадња дефинисана је *Споразумом о сарадњи у области макроекономске и финансијске статистике*. Овај споразум потписан је између Републичког завода за статистику, Народне банке Србије и Министарства финансија. Споразумом су дефинисане области рада и одговорности између поменутих институција.

2) Планови за потпуно усклађивање са правним тековинама Европске уније

У склопу последњег завршеног регионалног пројекта ИРА 2012, планирано је (и остварено) унапређење обрачуна бруто националног дохотка.

Циљеви пројекта су били:

- Хармонизација са новом методологијом националних рачуна (ESA 2010) и са новом методологијом платног биланса, односно Приручником о билансу плаћања, 6. издање;
- Побољшање постојећег обрачуна бруто националног дохотка, пре свега за период пре 2007;
- Ревизија серије уназад, у складу са Приручником о билансу плаћања, 6. издање (у сарадњи са Народном банком Србије).

Ажурирана серија података о бруто националном дохотку објављена почетком марта 2016. године, за период 2005 – 2014, усклађена је, како са новом методологијом националних рачуна (ESA 2010), тако и са новом методологијом платног биланса (ВРМ6 – Приручник о билансу плаћања, 6. издање).

РЗС наставља рад на хармонизацији са захтевима ЕУ, у циљу испуњења услова које поставља процес придруживања ЕУ. Потпуна усклађеност са захтевима ЕУ

очекује се до краја 2018. године. У остваривању овог циља неопходна је пуна сарадња са институцијама које обезбеђују административне изворе података.

Изградња институционалних капацитета за координацију система управљања сопственим средствима ЕУ

У складу са препорукама Европске комисије у оквиру процеса скрининга, приступило се изградњи институционалних капацитета за координацију система управљања сопственим средствима ЕУ.

У оквиру Министарства финансија, Сектора за макроекономске и фискалне анализе и пројекције, Одељења за фискалне анализе и пројекције и управљање сопственим средствима Европске уније, систематизована су два радна места са основним задатком успостављања одговарајућег система за координацију исправног обрачуна, процене, прикупљања, плаћања и контроле сопствених прихода, као и извештавања по овом основу према Европској унији. Радна места су попуњена и оперативна у смислу отпочињања горе наведених активности. Капацитети су адекватни за припремну фазу успостављања система за координацију и управљање сопственим средствима Европске уније. Даље јачање капацитета и формирање посебне групе за координацију управљања сопственим средствима ЕУ у оквиру Сектора планира се током 2017. године.

У оквиру ГИЗ пројекта „Реформа јавних финансија“ организована је посета представника одговарајуће јединице Министарству финансија Републике Хрватске, као и узвратна посета запослених у Сектору за макроекономске и фискалне анализе и пројекције, приликом којих су размењена искуства у успостављању и деловању ове јединице у Републици Хрватској.

Приоритети у оквиру финансијских и буџетских питања се делимично поклапају са приоритетима других преговарачких група и то: Преговарачке групе 16 – Опорезивање, у делу средстава по основу пореза на додату вредност, Преговарачке групе 18 – Статистика, у делу средстава по основу бруто националног дохотка, Преговарачке групе 29 – Царинска унија, у делу традиционална сопствена средства, као и Преговарачке групе 32 – Финансијски надзор, у делу контроле сопствених средстава.

ПРИЛОГ А – ПЛАН УСКЛАЂИВАЊА ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

А) Листа планираних закона и подзаконских аката

Ниво усклађености са прописима ЕУ: 1– делимична усклађеност; 2 – потпуна усклађеност.

Статус прописа: а – номинован за превођење; б – прихваћен за превођење, в – у процесу превођења, г- преведен, д-стручно редигован, ђ-правнотехнички редигован, е-језички редигован, ж-верификован, з-није номинован, и-неважећи документ.

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ				
1.1. ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДИВАНА ПРАВА				
1.1.9. Систем правосуђа				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1.	2014-268	Закон о изменама и допунама Закона о парничном поступку	МП	2016/IV
Celex: 1: 32007R0861(Г) 1:32001R1206(В) 1: 32006R1896(Д) 1: 32012R1215(Д)				
2.	2016-661	Закон о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела	МП	2016/IV
Celex: 1: 32014L0042 (З)				
3.	2016-662	Закон о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја	МП	2016/IV
Celex: 1: 32016R0679				
4.	2016-666	Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку	МП	2017/IV
Celex: 1: 32013L0048(З) 1: 32012L0013(Д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.1. Хоризонтална питања, 3.1.1.3. Оцењивање усаглашености

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
5.	2016-405	Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености	МП	2017/IV
Celex: 2:32008D0768(r)				
6.	2016-552	Уредба о начину признавања иностраних исправа и знакова усаглашености	МП	2018/IV
Celex: 1:32008D0768(r)				
7.	2016-553	Уредба о начину именовања и овлашћивања тела за оцењивање усаглашености	МП	2018/IV
Celex: 1:32008D0768(r)				
8.	2016-554	Уредба о начину спровођења оцењивања усаглашености, садржају исправе о усаглашености, као и облику, изгледу и садржају знака усаглашености	МП	2018/IV
Celex: 1:32008D0768(r)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
9.	2016-120	Закон о изменама и допунама Закона о тржишном надзору	МТТ	2017/IV
Celex: 1:32008R0765(r)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.2.4. Безбедност играчака

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
10.	2016-406	Закон о предметима опште употребе	МЗ	2017/II
Celex: 1:32009L0048(д)				
11.	2016-411	Правилник о безбедности играчака	МЗ	2017/III
Celex: 1:32009L0048(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.2.8. Ђубрива

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
12.	2016-478	Закон о изменама и допунама Закона о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32003R2003(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.15. Опрема за личну заштиту

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
13.	2016-624	Правилник о личној заштитној опреми	МП	2018/IV
Celex: 2: 32016R0425				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.3.16. Емисија буке од опреме намењене за употребу на отвореном простору

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
14.	2016-625	Правилник о буци коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору	МП	2018/IV

Celex: 2: 32000L0014 (з)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.2. СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
15.	2016-614	Закон о добровољним пензијским фондовима	МРЗСП	2018/IV

Celex: 2: 31998L0049 (г)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
16.	2016-640	Закон о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација	МПНТР	2017/I

Celex: 2:32013L0055(з)

**3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА
УСЛУГА**

3.3.1. Пословно настањивање и слобода пружања прекограничних услуга

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе министарства
17.*	2016-502	Закон о туризму	МТТ	2018/IV
Celex: 1:32006L0123(д) 2:31990L0314(д)				
18.	2016-551	Закон о услугама	МТТ	2017/ II
Celex: 2:32006L0123(д)				
19.	2016-556	Закон о сталним судским тумачима и преводиоцима	МП	2017/ III
Celex: 1: 32006L0123(д) 1: 32005L0036(д)				

**3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА
УСЛУГА**

3.3.2. Поштанске услуге

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе министарства
20.	2016-513	Закон о поштанским услугама	МТТ	2016/IV
Celex: 1:32008L0006(в) 2:32002L0039(в) 2:31997L0067(в)				
21.	2016-514	Закон о потврђивању аката Светског поштанског савеза	МТТ	2017/IV
Celex: 1:32008L0006(в) 2:32002L0039(в) 2:31997L0067(в)				
22.	2016-512	Стратегија развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2017-2020	МТТ	2016/IV
Celex: 1:32008L0006(в) 2:32002L0039(в) 2:31997L0067(в)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА
3.4.1. Режим кретања капитала и текућа плаћања

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
23.	2016-403	Закон о изменама и допунама Закона о девизном пословању	МФ	2017/III
Celex: 1:31988L0361(д)				
24.	2016-404	Закон о изменама и допунама Закона о девизном пословању	МФ	2018/IV
Celex: 2:31988L0361(д)				
25.*	2016-12	Закон о осигурању	НБС	2018/IV
Celex: 2:32009L0138(г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА
3.4.2. Платни систем

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
26.*	2016-388	Закон о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину	НБС	2017/I
Celex: 1:32009L0110(д) 1:32007L0064(г) 1:32002L0065(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА
3.4.3. Спречавање прања новца

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
27.	2016-408	Закон о изменама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма	МФ	2016/IV
Celex: 2:32005L0060(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.5. ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
28.	2016-93	Закон о јавним набавкама	МФ	2017/IV
Celex: 1:32014L0025(д) 1:32014L0024(д) 1:32014L0023(д) 1:32009L0081(е) 1:32007L0066(е) 1:31992L0013(д) 1:31989L0665(д)				
29.	2016-95	Уредба о поступку јавне набавке у области одбране и безбедности	УЗЈН	2017/IV
Celex: 1:32009L0081(е)				
30.	2016-94	Закон о јавно-приватном партнерству	МТТ	2017/IV
Celex: 1:32014L0023(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА
3.6.2. Рачуноводство и ревизија

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
31.	2016-338	Закон о изменама и допунама Закона о рачуноводству	МФ	2018/I
Celex: 1:32013L0034(д) 2:32002R1606(д)				
32.	2016-341	Закон о изменама и допунама Закона о ревизији	МФ	2018/I
Celex: 1:32014R0537(д)1:32014L0056(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ
3.7.1. Ауторско право и сродна права

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
33.	2016-269	Закон о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима	ЗИС	2016/IV
Celex: 1:32014L0026(в) 1:32012L0028(д) 2:32004L0048(д)				

34.	2016-323	Закон о изменама и допунама Закона о заштити топографија полупроводничких производа	ЗИС	2016/IV
Celex: 1:31987L0054(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ
3.7.2. Право индустријске својине

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
35.	2016-278	Закон о изменама и допунама Закона о патентима	ЗИС	2016/IV
Celex: 1:32009R0469(д) 1:32006R0816(д) 1:32004L0048(д) 1:31998L0044(д) 1:31996R1610(в)				
36.	2016-474	Закон о изменама и допунама Закона о жиговима	ЗИС	2016/IV
Celex: 2:32008L0095(г) 2:32004L0048(д)				
37.	2016-286	Закон о ознакама географског порекла	ЗИС	2016/IV
Celex: 2:32012R1151(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.1. Банкарство и финансијски конгломерати

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
38.*	2016-14	Закон о изменама и допунама Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање	МФ	2018/IV
Celex: 2:32014L0059(г) 2:32009L0138(д) 2:32001L0024(д)				
39.	2016-707	Закон о финансијским конгломератима	НБС	2018/IV
Celex: 2: 32002L0087 (д)				
40.	2016-708	Закон о банкама	НБС	2018/IV
Celex: 2:32014L0059(г) 2:32013R0575(д) 2:32013L0036(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.2. Осигурање и професионалне пензије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
41.	2016-15	Закон о обавезном осигурању у саобраћају	МФ	2017/IV
Celex: 2:32009L0103(д) 2:32004R0785(д)				
42.	2016-704	Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању најниже суме осигурања на коју може бити уговорено осигурање власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима	МФ	2018/IV
Celex: 2:32009L0103(д)				
25.*	2016-12	Закон о осигурању	НБС	2018/IV
Celex: 2:32009L0138(г)				
38.*	2016-14	Закон о изменама и допунама Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање	МФ	2018/IV
Celex: 2:32014L0059(г) 2:32009L0138(д) 2:32001L0024(д)				
43.	2016-705	Одлука о изменама и допунама Одлуке о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за друштва за осигурање	НБС	2018/II
Celex: 2: 31991L0674 (д)				
44.	2016-706	Одлука о изменама и допунама Одлуке о садржају и форми образаца финансијских извештаја за друштва за осигурање	НБС	2018/II
Celex: 2: 31991L0674 (д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.3. Инфраструктура финансијских тржишта

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
45.	2016-342	Закон о тржишту капитала	МФ	2018/IV
Celex: 1:32014L0065(в) 1:32004L0109(д) 1:32004L0039(и) 1:32003L0071 1:32003L0006(и) 1:31997L0009(е) 1:32014L0057 1:32014R059				

46.	2016-349	Закон о преузимању акционарских друштава	МФ	2018/IV
Celex: 1:32004L0025(д)				
47.	2016-352	Закон о инвестиционим фондовима	МФ	2018/IV
Celex: 1:32009L0065(е)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.1. Телекомуникације и информациона технологија

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
48.	2016-480	Закон о електронским комуникацијама	МТТ	2017/I
Celex: 2:32009L0140(г) 2:32009L0136(д) 2:32002L0058(г) 2:32002L0022(д) 2:32002L0021(д) 2:32002L0020(д) 2:32002L0019(д)				
49.	2016-483	Правилник о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне ФМ радио-дифузне станице	МТТ	2016/IV
Celex: 2:32002L0021(д)				
50.	2016-484	Уредба о утврђивању Плана намене радио-фреквенцијских опсега	МТТ	2017/IV
Celex: 2:32013D0752(г) 2:32013D0654(в) 2:32011D0829(д) 2:32010D0368(д) 2:32009D0343(г) 2:32008D0477(в) 2:32007D0131(д)				
51.	2016-486	Правилник о утврђивању Плана расподеле за рад у радио-фреквенцијском опсегу 900 МХз	МТТ	2018/IV
Celex: 2:32011D0251(г)				
52.	2016-487	Правилник о утврђивању Плана расподеле за рад у радио-фреквенцијском опсегу 1920-1980 МХз и 2110-2170 МХз	МТТ	2018/IV
Celex: 2:32012D0688(д)				
53.	2016-488	Правилник о утврђивању Плана расподеле за рад у радио-фреквенцијском опсегу 2600 МХз	МТТ	2018/II
Celex: 2:32008D0477(в)				
54.	2016-482	Закон о широкопојасној комуникационој инфраструктури	МТТ	2017/III
Celex: 2:32014L0061(г) 2:32009L0140(г) 2:32009L0136(д) 2:32002L0058(г) 2:32002L0022(д) 2:32002L0021(д) 2:32002L0020(д) 2:32002L0019(д)				

55.	2016-561	Правилник о радио опреми	МТТ	2017/ IV
Celex: 2:32014L0053 (в)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.2. Информационо друштво

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
56.	2016-481	Закон о електронском пословању	МТТ	2016/IV
Celex: 2:32014R0910(г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.1. Пољопривреда

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
57.	2016-370	Закон о оснивању Агенције за плаћања	МПЗЖС	2018/II
Celex: 1:32014R0908(з) 1:32014R0907(з) 1:32014R0640(з) 1:32013R1307(з) 1:32013R1306(з) 1:32013R1303(г) 1:32012R1268(з) 1:32012R0966(з) 1:32006R1848(з)				
58.	2016-212	Закон о изменама Закона о подстицајима У пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 1:32014R0641(з) 1:32014R0639(з) 1:32013R1307(з)				
59.	2016-249	Правилник о подршци у сточарству	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 1:32014R0639(з) 1:32013R1307(з)				
60.	2016-262	Правилник о изменама и допунама Правилника о премији за млеко	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:32013R1307(з)				
61.	2016-224	Закон о изменама Закона о пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 1:32015R0220(з) 1:32014R0640(з) 1:32014R0447(з) 1:32014R0236(д) 1:32014R0231(д) 1:32013R1318(д) 1:32013R1305(з) 1:32009R1217(д)				
62.	2016-242	Правилник о функционисању Система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима	МПЗЖС	2017/I

Celex: 1:32015R0220(з) 1:32014R1198(з) 1:32013R1318(д) 1:32009R1217(д)				
63.	2016-353	Национални план за унапређење система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима	МПЗЖС	2018/І
Celex: 1:32015R0220(з) 1:32014R1198(з) 1:32013R1318(д) 1:32009R1217(д)				
64.	2016-235	Закон о изменама Закона о пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	2018/ІІ
Celex: 1:32015R0220(з) 1:32014R0808(а) 1:32014R0807(з) 1:32014R0640(з) 1:32014R0447(а) 1:32014R0236(д) 1:32014R0231(д) 1:32013R1306(з) 1:32013R1305(з) 1:32013R1303(г)				
65.	2016-218	Закон о изменама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	2018/ІІ
Celex: 1:32014R0641(з) 1:32014R0639(з) 1:32013R1306(з) 2:32013R1307(з)				
66.	2016-254	Правилник о успостављању правила добрих пољопривредних и еколошких услова	МПЗЖС	2018/ІV
Celex: 1:32014R0640(з) 1:32013R1307(з) 1:32013R1306(з)				
67.	2016-256	Правилник о шеми за мале произвођаче	МПЗЖС	2018/ІV
Celex: 1:32014R0639(з) 1:32013R1307(з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.2. Организација пољопривредног тржишта

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
68.	2016-357	Закон о вину и другим производима од грожђа и вина	МПЗЖС	2017/ІV
Celex: 2:32013R1308(г)				
69.	2014-112	Правилник којим се уређују ароматизована вина	МПЗЖС	2016/ІV
Celex: 2:32014R0251(г)				
70.	2016-176	Правилник којим се детаљно уређује Виноградарски регистар, обавезне пријаве, прикупљање информација и документације за праћење тржишта вина, пратећа документа и евиденције које се воде у винском сектору, промет производа од грожђа и вина	МПЗЖС	2018/ІV
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32009R0436(д) 2:32008R0555(д)				

71.	2016-177	Правилник којим се уређују категорије производа од грозђа и вина, енолошки поступци и ограничења, експериментална примена нових енолошких поступака и поступање са производима који нису у складу са законом	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32009R0606(д) 2: 32013R1308(г)				
72.	2016-179	Правилник којим се уређује област изотопског испитивања	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32008R0555(д)				
73.	2016-355	Закон о уређењу тржишта пољопривредних и прехранбених производа	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32013R1370(г) 1:32013R1308(г)				
74.	2014-145	Правилник о квалитету какаа и чоколадних производа	МПЗЖС	2018/II
Celex: 1:32000L0036(з)				
75.	2014-161	Правилник о произвођачким организацијама у сектору млека и млечних производа	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32012R0511(д)				
76.	2014-162	Правилник о уређењу уговорних односа у сектору млека и млечних производа	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32012R0880(д)				
77.	2014-163	Правилник о класирању говеђих трупова на линији клања	МПЗЖС	2017/I
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32008R1249(д)				
78.	2014-166	Правилник о класирању свињских трупова на линији клања	МПЗЖС	2017/I
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32008R1249(д)				
79.	2014-167	Правилник о тржишним стандардима за јаја и јаја за лежење и пилиће домаће живине	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32008R0617(е) 2:32008R0589(д)				
80.	2014-168	Правилник о квалитету меса пернате живине	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32008R0543(д)				
81.	2014-169	Правилник о примени националног програма за пчеларство	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32013R1308(г)				
82.	2014-186	Правилник о мерама информисања и промотивним мерама у вези са пољопривредним производима	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 1:32014R1144(з) 1:32008R0501(з) 1:32008R0003(з)				

83.	2014-191	Правилник о произвођачким организацијама у пољопривреди	МПЗЖС	2018/I
Celex: 1:32013R1308(г)				
84.	2014-194	Национални програм за помоћ винском сектору и подзаконска акта којим се уређују мере помоћи у винском сектору	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32013R1308(г)				
85.	2014-211	Правилник о подршци развоју произвођачких организација за воће и поврће	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32011R0543(д)				
86.	2014-212	Водичи/упутство о успостављању процедура за систем контроле усклађености тржишних стандарда квалитета свежег воћа и поврћа, као и систем анализе ризика у инспекцијским службама, издавање сертификата о усклађености квалитета	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32011R0543(д)				
87.	2014-215	Правилник о квалитету и другим захтевима за јестива биљна уља, масти и њихове мешавине намењене за исхрану људи, као и метода анализе за одређивање удела ерука киселина у уљима и мастима и храни којој су додата масти и уља а који служе исхрани људи	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:31980L0891(д) 2:31976L0621(д)				
88.	2014-219	Правилник о утврђивању правила у вези достављања информација о праћењу тржишних кретања у сектору дувана	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32005R2095(д)				
89.	2014-220	Правилник о утврђивању детаљних правила за признавање секторских организација и споразума у сектору дувана	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32008R0709(д)				
90.	2014-223	Правилник о квалитету, карактеристикама, тржишним стандардима и методама анализе за маслиново уље	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32012R0029(д) 2:31991R2568(д)				
91.	2016-178	Правилник којим се уређују произвођачке организације у винском сектору, асоцијације и међугранске организације	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32013R1308(г)				

92.	2016-264	Правилник о стављању на тржиште меса од животиња врсте говеда старих 12 месеци или мање	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32008R0566(з)				
93.	2016-266	Правилник о школском млеку	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32013R0756(и)				
94.	2016-298	Правилник о тржишним стандардима за свеже воће и поврће	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32011R0543(д)				
95.	2016-308	Правилник о упису у Регистар трговаца воћем и поврћем	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32013R1308(г) 2:32011R0543(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.3. Рурални развој

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
96.	2016-398	Правилник о подручјима са природним или другим специфичним ограничењима	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32013R1305(з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.4. Политика квалитета

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
97.	2016-204	Закон о шемама квалитета за пољопривредне и прехранбене производе	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32014R0668(з) 2:32014R0665(з) 2:32014R0664(з) 2:32012R1151(д)				
98.	2016-335	Правилник о условима, начину и поступку овлашћивања тела за оцењивање усаглашености шема квалитета за пољопривредне и прехранбене производе	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32012R1151(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.5. Органска производња

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
99.	2016-345	Закон о изменама и допунама Закона о органској производњи	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32008R1235(д) 1:32008R0889(д) 1:32007R0834(д)				
100.	2016-373	Правилник о начину рада контролних организација, вршењу контроле и сертификације у органској производњи и вођењу евиденција	МПЗЖС	2017/III
Celex: 1:32008R1235(д) 1:32008R0889(д) 1:32007R0834(д)				
101.	2016-374	Правилник о органској биљној производњи	МПЗЖС	2017/III
Celex: 1:32008R1235(д) 1:32008R0889(д) 1:32007R0834(д)				
102.	2016-375	Правилник о органској сточарској производњи	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:32008R1235(д) 1:32008R0889(д) 1:32007R0834(д)				
103.	2016-376	Правилник о преради у органској производњи	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:32008R1235(д) 1:32008R0889(д) 1:32007R0834(д)				
104.	2016-377	Правилник о обележавању, складиштењу, превозу и промету органских производа	МПЗЖС	2018/I
Celex: 1:32008R1235(д) 1:32008R0889(д) 1:32007R0834(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА
ПОЛИТИКА

3.12.1. Безбедност хране и контрола

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
105.	2016-203	Закон о изменама и допунама Закона о безбедности хране	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32004R0882(д) 1:32002R0178(е)				
106.	2016-207	Правилник о изменама и допунама правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране	МПЗЖС	2017/I

Celex: 2:32011R1169(д)				
107.	2016-213	Правилник о изменама и допунама Правилника о микробиолошким критеријумима за храну	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32005R2073(г) 2:32004R0853(д)				
108.	2016-215	Правилник о хигијени хране	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32013R0210(з) 2:32004R0852(д)				
109.	2016-363	Правилник о висини такси које субјекти у пословању храном и храном за животиње плаћују за извршене службене контроле	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32004R0882(д)				
110.	2016-455	Правилник о помоћним средствима у производњи хране и састојака хране	МЗ	2016/IV
Celex: 1:32009L0032(г)				
111.	2016-472	Правилник о утврђивању правила за навођење земље порекла или места порекла за свеже, расхлађено и смрзнуто свињско, овчије и козије месо, као и за месо живине	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32013R1337(з)				
112.	2016-509	Правилник о нутритивним и здравственим изјавама које се наводе на декларацији хране	МЗ	2018/II
Celex: 2:32015R0539(а) 2:32015R0007(з) 2:32014R1226(з) 2:32014R1135(з) 2:32012R1047(з) 2:32012R0432(з) 2:32006R1924(д)				
113.	2016-510	Правилник о прехранбеним адитивима	МЗ	2018/II
Celex: 2:32012R0231(з) 2:32011R1129(з) 2:32008R1333(г)				
114.	2016-511	Правилник о здравственој исправности и начину садржају и ближим условима декларисања и означавања материјала и предмета који долазе у контакт са храном, укључујући и амбалажу за паковање хране и предмета опште употребе	МЗ	2016/IV
Celex: 1:32014R0202(з) 1:32012R1183(г) 1:32011R0321(д) 1:32011R0284(г) 1:32011R0010(г) 1:32009R0450(г) 1:32008R0282(г) 1:32007R0372(з) 1:32007L0042(г) 1:32006R2023(д) 1:32005R1895(г) 1:32004R1935(г) 1:32002L0072(и) 1:31985L0572(г) 1:31984L0500(д) 1:31982L0711(д) 1:31978L0142(д)				
115.	2016-205	Закон о безбедности хране	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32004R0882(д) 2:32002R0178(е)				
116.	2016-209	Правилник о брзо смрзнутој храни	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32005R0037(з) 2:31992L0002(д) 2:31989L0108(з)				

117.	2016-369	Правилник о перформансама за аналитичке методе и тумачењу резултата испитивања резидуа	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32002D0657(д)				
118.	2016-633	Правилник о регистрацији и одобравању објеката који се баве производњом и прометом хране животињског порекла	МПЗЖС	2017/II
Celex: 2:32004R0853(д)				
119.	2016-634	Правилник о посебној хигијени хране животињског порекла	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32004R0853(д)				
120.	2016-667	Правилник о начину испитивања присуства трихинела у месу	МПЗЖС	2017/II
Celex: 2: 32005R2075(з)				
121.	2016-660	Правилник о максимално дозвољеним количинама ветеринарских медицинских производа	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2: 32010R0037(з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

3.12.2. Ветеринарска политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
122.	2016-180	Закон о изменама и допунама Закона о добробити животиња	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32009R1099(д) 2:32008L0120(д) 2:32008L0119(д) 2:32007L0043(д) 2:32006D0778(д) 2:32005R0001(д) 2:31999L0074(д) 2:31998L0058(д)				
123.	2016-182	Правилник о заштити животиња у време клања и убијања	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32009R1099(д)				
124.	2016-183	Правилник о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32005R0001(д)				
125.	2016-184	Правилник о заштити животиња које се држе у производне сврхе	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:31998L0058(д)				
126.	2016-185	Правилник о минималним стандардима за заштиту кока носиља	МПЗЖС	2017/IV

Celex: 2:31999L0074(д)				
127.	2016-186	Правилник о минималним правилима за заштиту пилића који се држе за производњу меса	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32007L0043(д)				
128.	2016-187	Правилник о минималним стандардима за заштиту телади	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32008L0119(д)				
129.	2016-188	Правилник о минималним стандардима за заштиту свиња	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32008L0120(д)				
130.	2016-190	Закон о изменама и допунама Закона о ветеринарству	МПЗЖС	2017/I
Celex: 2:31964L0432(д)				
131.	2016-192	Правилник о утврђивању мера за контролу салмонеле и других зооноза изазваних храном	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32003R2160(д)				
132.	2016-193	Правилник о мониторингу зооноза	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32003L0099(д)				
133.	2016-194	Правилник о утврђивању мера за контролу болести плави језик	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32000L0075(д)				
134.	2016-195	Правилник о утврђивању мера за контролу Њукастл болести	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:31992L0066(д)				
135.	2016-196	Правилник о утврђивању мера за контролу афричке куге свиња	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32002L0060(д)				
136.	2016-197	Правилник о утврђивању мера за контролу афричке куге коња	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:31992L0035(д)				
137.	2016-198	Правилник о утврђивању мера за контролу авијарне инфлуенце	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32005L0094(д)				
138.	2016-199	Правилник о утврђивању мера за контролу везикуларне болести свиња	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:31992L0119(г)				
139.	2016-200	Правилник о пријављивању/обавештавању о заразним болестима	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:31982L0894(д)				
140.	2016-201	Правилник о утврђивању мера за контролу слинавке и шапа	МПЗЖС	2018/IV

Celex: 2:32003L0085(д)				
141.	2016-202	Правилник о утврђивању мера за контролу болести риба	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32006L0088(д)				
142.	2016-208	Правилник о обележавању говеда и регистрације говеда, као и о службеној контроли обележавања и регистрације говеда	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32014R0653(з) 2:32005R0644(з) 2:32004R0911(з) 2:32003R1082(з) 2:32001D0672(з) 2:32000R1760(з) 2:31999R2680(з) 2:31999R0509(з) 2:31998R0494(з)				
143.	2016-214	Правилник о начину обележавања и регистрације копитара, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32015R0262(з) 2:32009L0156(з) 2:31990L0427(д)				
144.	2016-217	Правилник о здравственом стању говеда и свиња за стављање у промет на унутрашњем тржишту	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:31964L0432(д)				
145.	2016-219	Правилник о ветеринарским контролама животиња и производа животињског порекла у унутрашњем промету и зоотехничким контролама животиња и производа животињског порекла на заједничком тржишту	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:31990L0425(д)				
146.	2016-221	Правилник о здравственом статусу еквида у промету и при увозу из трећих земаља	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32009L0156(з)				
147.	2016-228	Правилник о здравственом стању живине и јаја за насад у промету и при увозу из трећих земаља	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32009L0158(з)				
148.	2016-229	Правилник о здравственом стању ембриона домаћих животиња- говеда за промет и увоз из трећих земаља	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:31989L0556(з)				
149.	2016-230	Правилник о захтевима везано за здравствено стање дубоко замрзнутог семена домаћих говеда при промету и увозу	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:31988L0407(з)				
150.	2016-231	Правилник о захтевима везано за здравствени статус семена домаћих свиња за промет и увоз	МПЗЖС	2018/IV

Celex: 2:31990L0429(з)				
151.	2016-234	Правилник о захтевима за семе, јајне ћелије и ембрионе других животиња за чији промет нису потребни посебни захтеви везано за здравствени статус	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:31992L0065(з)				
152.	2016-362	Правилник о службеним контролама хране животињског порекла	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32004R0854(д)				
153.	2016-378	Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља за увоз сировог млека и производа од млека у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32012R0957(з) 2:32011R0914(з) 2:32010R0605(д)				
154.	2016-379	Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља за увоз одређених производа од меса за исхрану људи у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32012R0532(д) 2:32012R0110(д) 2:32011R0991(д) 2:32010R0925(з) 2:32008D0864(з) 2:32008D0817(д) 2:32008D0638(д) 2:32007D0777(в)				
155.	2016-387	Правилник о условима здравља животиња и јавног здравља, ветеринарско санитарним условима за увоз меса и одређених врста животиња у Републику Србију и изглед обрасца уверења за извоз	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32012R0644(з) 2:32012R0546(з) 2:32012R0497(з) 2:32011R1112(з) 2:32011R0801(з) 2:32011R0342(з) 2:32011R0144(з) 2:32010R0810(з) 2:32010R0206(д)				
156.	2016-392	Правилник о утврђивању здравствених захтева у вези споредних производа животињског порекла и добијених производа који нису намењени за исхрану људи	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32009R1069(д)				
157.	2016-393	Правилник за примену здравствених захтева у вези споредних производа животињског порекла и добијених производа који нису намењени за исхрану људи	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32011R0142(д) 2:31997L0078(д)				
158.	2016-637	Правилник о условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца уверења (сертификата) за те пошиљке	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32013R0576(б) 2:32013R0577(в)				

159.	2016-367	Правилник о процедурама за успостављање лимита резидуа одређених фармаколошки активних супстанци у храни животињског порекла	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32009R0470(з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА
ПОЛИТИКА
3.12.3. Здравље биља

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
160.	2016-260	Закон о изменама и допунама Закона о здрављу биља	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32000L0029(д)				
161.	2016-285	Закон о семену и садном материјалу пољопривредног и украсног биља	МПЗЖС	2017/III
Celex: 1:32008L0090(д) 1:32008L0072(д) 1:32002L0057(д) 1:32002L0056(д) 1:32002L0055(д) 1:32002L0054(д) 1:31998L0056(д) 1:31968L0193(д) 1:31966L0402(г) 1:31966L0401(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА
ПОЛИТИКА
3.12.5. Средства за заштиту биља и резидуе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
162.	2016-301	Закон о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32013R0284(з) 1:32009R1107(д) 1:32009L0128(д) 1:32005R0396(д)				
163.	2016-326	Закон о средствима за заштиту биља	МПЗЖС	2018/I
Celex: 1:32009R1107(д) 1:32005R0396(д) 2:32009R1185(д)				
164.	2016-636	Национални акциони план о одрживој примени средстава за заштиту биља	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32009L0128(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.13. РИБАРСТВО				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
165.	2016-273	Закон о подршци у сектору рибарства и уређењу тржишта у рибарству	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32014R0508(в) 2:32013R1379(д)				
166.	2016-292	Национални стратешки план за аквакултуру	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32014R1362(з) 2:32014R1046(з) 2:32014R1014(з) 2:32014R0772(з) 2:32014R0771(з) 2:32014R0763(з) 2:32014R0508(в) 2:32014D0464(з) 2:32014D0372(з)				
167.	2016-329	Правилник о тржишним стандардима за производе рибарства	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32013R1379(д) 2:31996R2406(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
168.	2016-444	Закон о правима путника у друмском транспорту	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:32011R0181(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА				
3.14.1. Копнени транспорт				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
169.	2016-443	Закон о изменама и допунама Закона о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:32014R0165(з) 2:32009D0810(з) 2:32006R0561(г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1. Копнени транспорт 3.14.1.1. Друмски транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
170.	2016-594	Закон о изменама и допунама Закона о превозу терета у друмском саобраћају	МГСИ	2017/І
Celex: 1: 32009R1072 (д)				
171.	2016-595	Закон о изменама и допунама Закона о превозу путника у друмском саобраћају	МГСИ	2017/І
Celex: 1: 32009R1071 (д) 1: 32009R1073(д) 1: 32014R0361 (з)				
172.	2016-73	Закон о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима	МУП	2016/IV
Celex: 1:32009L0040(д) 1:32006L0126(д) 1:31991L0671(д) 2:32000L0030(з) 2:31999L0037(д) 2: 32003L0059(д)				
173.	2016-75	Правилник о техничком прегледу возила	МУП	2016/IV
Celex: 1:32009L0040(д) 1:32000L0030(з) 2:31999L0037(д)				
174.	2016-76	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину вршења контроле и непосредног регулисања саобраћаја и вођењу обавезних евиденција о примени посебних мера и овлашћења	МУП	2017/IV
Celex: 2:32000L0030(з)				
175.	2016-78	Правилник о изменама и допунама Правилника о садржају, начину вођења и роковима чувања евиденција из области оспособљавања кандидата за возаче	МУП	2017/IV
Celex: 2:32006L0126(д)				
176.	2016-85	Правилник о изменама и допунама Правилника о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно огранак привредног друштва или средња стручна школа који врше оспособљавање кандидата за возаче	МУП	2017/IV
Celex: 2:32006L0126(д)				
177.	2016-86	Правилник о изменама и допунама Правилника о теоријској и практичној обуци кандидата за возаче	МУП	2017/IV
Celex: 2:32006L0126(д)				

178.	2016-87	Правилник о изменама и допунама Правилника о организовању, спровођењу и начину полагања возачког испита, вођењу и роковима чувања евиденција о возачком испиту и условима које мора да испуни возило на којем се обавља возачки испит	МУП	2017/IV
Celex: 2:32006L0126(д)				
179.	2016-88	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину вођења регистра привредних друштава, односно средњих стручних школа, за које је издата дозвола за оспособљавање кандидата за возаче	МУП	2017/IV
Celex: 2:32006L0126(д)				
180.	2016-89	Правилник о изменама и допунама Правилника о возачким дозволама	МУП	2017/II
Celex: 2:32006L0126(д)				
181.	2016-439	Правилник о начину стицања почетног СРС и периодичног СРС, утврђивање испуњености услова за издавање почетног СРС, програм обуке и обавезних семинара унапређења знања, изглед и садржај обрасца СРС и квалификационе картице	МГСИ	2017/IV
Celex: 2:32003L0059(д)				
182.	2016-440	Правилника о условима које мора да испуњава правно лице, условима које морају да испуне извођачи садржаја обуке и обавезних семинара унапређења знања, начину полагања стручног испита, условима које мора да испуни испитна комисија за полагање стручног испита, изгледу и садржају Потврде о завршеној обуци за стицање СРС којим се потврђује почетна квалификација или Потврде о завршеној периодичној обуци на обавезним семинарима унапређења знања за стицање СРС којим се потврђује периодична обука, начину вођења обуке и евиденције о вођеним обукама	МГСИ	2017/IV
Celex: 2:32003L0059(д)				
183.	2016-442	Правилник о измени Правилника о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима	МГСИ	2017/I
Celex: 1:32007L0038(г) 2:31996L0053(д) 2:31991L0671(д)				

184.	2016-485	Правилник којим се успоставља оквир за хомологацију моторних возила и њихових приколица и система, саставних делова и засебних техничких јединица намењених за таква возила	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:32007L0046(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1.2. Железнички транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
185.	2016-491	Закон о железници	МГСИ	2017/IV

Celex: 2:32012L0034(д)

186.	2016-585	Уредба о методологији вредновања елемената за одређивање накнаде за коришћење железничке инфраструктуре	МГСИ	2018/IV
------	----------	---	------	---------

Celex: 2: 32012L0034 (д)

187.	2016-492	Закон о безбедности и интероперабилности железнице	МГСИ	2017/IV
------	----------	--	------	---------

Celex: 2:32005L0047(д)

188.	2016-584	Закон о изменама и допунама Закона о уговорима о превозу у железничком саобраћају	МГСИ	2018/IV
------	----------	---	------	---------

Celex: 2:32007L1371(в)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.2. Водни саобраћај

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
189.	2015-88	Закон о транспорту опасне робе	МГСИ	2016/IV

Celex: 1:32008L0068(в)

190.	2015-586	Закон о изменама и допунама Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама	МГСИ	2017/IV
------	----------	---	------	---------

Celex: 2: 32014L0112 (з)

191.	2015-587	Закон о допунама Закона о државној припадности и упису пловила	МГСИ	2018/IV
Celex: 2: 32004R0789 (з)				
192.	2015-588	Закон о изменама и допунама Закона о поморској пловидби	МГСИ	2018/IV
Celex: 2: 32009L0021 (з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе министарства
193.	2016-22	Закон о истраживању и експлоатацији угљоводоника	МРЕ	2018/IV
Celex: 2:31994L0022(г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе министарства
194.	2016-128	Закон о изменама и допунама закона о ефикасном коришћењу енергије	МРЕ	2017/I
Celex: 1:32009L0125(д)				
195.	2016-132	Закон о изменама и допунама закона о ефикасном коришћењу енергије	МРЕ	2018/I
Celex: 1:32012L0027(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе министарства
------------	---------------------	---------------	--	--

196.	2016-31	Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности	АЗЈЗНС	2018/І
Celex: 1:32014L0087(г) 1:32013L0059(д) 1:32013L0051(д) 1:32011L0070(д) 1:32009L0071(в) 1:32006L0117(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА
3.17.2. Монетарна политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
197.	2016-689	Закон о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије	НБС	2018/IV

1:12012E/TXT - Article 130 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union; 12012E/PRO/04 - Article 7 and Article 14 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank
1:12012E/TXT - Article 127 paragraphs 1 and 2 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union; 12012E/PRO/04 - Articles 2 and 3 and Article 14 paragraph 4 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank 1:12012E/PRO/04 - Article 5 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank 1:12012E/PRO/04 - Article 6 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank 1:12012E/TXT - Article 123 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union; 12012E/PRO/04 - Article 21 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank; 31993R3603 - Council Regulation (EC) No 3603/93 of 13 December 1993 specifying definitions for the application of the prohibitions referred to in Articles 104 and 104b (1) of the Treaty 1:12012E/PRO/04 - Article 17 to 20 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank 1:12012E/TXT - Article 127 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union; 12012E/PRO/04 - Article 23, Article 30 and Article 31 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank 1:12012E/PRO/04 - Articles 26 – 33, and 47 - 48 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank 1:12012E/TXT - Article 127 paragraph 4 and Article 282 paragraph 5 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union; 12012E/PRO/04 - Article 4 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank; 31998D0415 - Council Decision (EC) No 415/98 of 29 June 1998 on the consultation of the European Central Bank by national authorities regarding draft legislative provisions

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.18. СТАТИСТИКА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
198.	2016-17	Закон о изменама и допунама закона о званичној статистици	РЗС	2017/II
Celex: 2:32009R0223(д) 2: 32013R0099 (д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
199.	2016-611	Закон о родној равноправности	МРЗСП	2017/II
Celex: 2:32004L0113(д)				
200.	2016-613	Правилник о плану мера за отклањање или ублажавање неравномерне запослености и радне ангажованости жена и мушкараца и годишњег извештаја о његовом спровођењу	МРЗСП	2017/II
Celex: 2:32004L0113(д) 2:32006L0054(д)				
201.	2016-608	Закон о безбедности и здрављу на раду	МРЗСП	2018/IV
Celex: 2:31989L0391(г)				
202.	2016-609	Стратегија безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2018. до 2022. године	МРЗСП	2018/IV
Celex: 2:31989L0391(г)				
203.	2016-610	Акциони план за спровођење Стратегије безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2018. до 2022. године	МРЗСП	2018/IV
Celex: 2:31989L0391(г)				
204.	2016-612	Акциони план за спровођење Националне стратегије за родну равноправност за период од 2019. до 2020.	МРЗСП	2018/IV
Celex: 2: 32004L0113(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.1. Безбедност и здравље на раду

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
205.	2016-603	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад запослене жене за време трудноће, породиле и запослене која доји дете	МРЗСП	2016/IV
Celex: 2:32014L0027(д)				
206.	2016-604	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад младих	МРЗСП	2016/IV
Celex: 2:32014L0037(з)				
207.	2016-605	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању хемијским материјама	МРЗСП	2017/IV
Celex: 2:32014L0027(д)				
208.	2016-606	Правилник о изменама и допунама Правилника о обезбеђивању ознака за безбедност и здравље на раду	МРЗСП	2017/IV
Celex: 2:32014L0027(д)				
209.	2016-607	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима и мутагенима	МРЗСП	2017/IV
Celex: 2:32014L0027(д) 2:31989L0391(г)				
210.	2016-600	Закон о раду	МРЗСП	2018/IV
Celexi: 2:32010L0018(д) 2:32008L0104(д) 2:32008L0094(д) 2:32003L0088(д) 2:32002L0074(и) 2:32001L0023(д) 2:31999L0070(д) 2:31998L0081(з) 2:31998L0059(д) 2:31997L0081(д) 2:31997L0070(а) 2:31996L0071(д) 2:31994L0033(г) 2:31992L0085(д) 2:31991L0533(г) 2:31991L0383(г) 2:31980L0987(з) 2:31976L0207(и) 2:31976L0207(и)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.2. Радно законодавство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
211.	2016-601	Закон о раду преко агенција за привремено запошљавање	МРЗСП	2018/IV

Celex: 2: 32008L0104 (д)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.9. Спречавање дискриминације

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
212.	2014-249	Закон о изменама и допунама закона о забрани дискриминације	МРЗСП	2017/III

Celex: 1:32000L0078(г) 1:32000L0043(д)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ
3.21.1. Трансевропске транспортне мреже

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
213.	2016-497	Закон о путевима	МГСИ	2016/IV

Celex: 1:32004L0052(д) 2: 32004L0054 (д)

214.	2016-496	Правилника о условима у погледу процене утицаја пута на безбедност саобраћаја, ревизије безбедности саобраћаја, провере безбедности саобраћаја на путу, праћења стања безбедности саобраћаја, анализе високо ризичних деоница, анализе доприноса пута саобраћајној незгоди са погинулим лицима, обавештавања, услове које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путеви и други путни објекти	МГСИ	2017/IV
------	----------	---	------	---------

Celex: 2:32008L0096(д)

215.	2016-495	Правилника о условима које морају испуњавати ревизори, односно проверавачи, програму стручног оспособљавања за полагање стручног испита за ревизора, односно проверавача, програму обавезних облика стручног усавршавања за ревизора, односно проверавача, начину похађања програма стручног оспособљавања за полагање стручног испита за ревизора, односно проверавача, начину полагања стручног испита и испита провере знања за ревизора, односно проверавача, роковима за одржавање програма стручног усавршавања, изгледу обрасца лиценце за ревизора, односно проверавача и начину издавања, обнављања и одузимања лиценце за ревизора, односно проверавача	МГСИ	2017/IV
------	----------	---	------	---------

Celex: 2:32008L0096(д)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
216.	2013-715	Закон о спољним пословима	МСП	2017/IV

Celex: 1:32001R0539(в) 2:32009R0810(в)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ
3.24.1. Миграције

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
217.	2013-232	Закон о странцима	МУП	2017/II

Celex: 2:32011L0098(д) 2:32009R0810(д) 2:32009L0050(в) 2:32008L0115(г)
 2:32005L0071(г) 2:32004L0081(г) 2:32003L0109(г) 2:32003L0086(г) 2:32002L0090(г)
 2:32004L0114(д) 1: 32011L0036(г) 1:32012L0029(д)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ
3.24.2. Азил

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
218.	2013-235	Закон о азилу и привременој заштити	МУП	2017/II

Celex: 2:32013R0604(г) 2:32013R0603(в) 2:32013L0033(г) 2:32013L0032(в)
 2:32011L0095(д) 2:32001L0055(д)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ
3.24.4. Спољне границе и Шенген

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
219.	2014-306	Стратегија интегрисаног управљања границом	МУП	2016/IV

Celex: 1: 32013R0610(г) 1: 32006R0562(д) 1: 42000A0922(02)(з) 1: 41998D0052(з)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ				
3.24.5. Правосудна сарадња у грађанским, трговинским и кривичним стварима				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
220.	2014-278	Закон о изменама и допунама Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима	МУП	2018/III
Celex: 1: 31995F0330(01)(з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ				
3.24.6. Спољне границе и Шенген				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
221.	2016-642	Закон о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова	МУП	2017/II
Celex: 2:31995L0046(д) 2:32008D0615 (г) 2:32008D0616(г)				
222.	2016-646	Закон о ДНК регистру	МУП	2017/II
Celex: 2: 32008D0616(г) 2: 32008D0615(г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ				
3.24.8. Сарадња на плану борбе против дрога				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
223.	2016-402	Закон о изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама	МЗ	2016/IV
Celex: 1:32005D0387(г) 1:32001D0419(г) 2:32006R1920(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.2. Хоризонтално законодавство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
224.	2016-99	Закон о потврђивању мултилатералног споразума између земаља Југоисточне Европе за спровођење Конвенције о процени утицаја у прекограничном контексту	МПЗЖС	2017/І
2:Multilateral agreement among countries of South Eastern Europe for implementation of the Convention on EIA in a transboundary context				
225.	2016-146	Закон о изменама и допунама Закона о процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:32014L0052(г)				
226.	2016-153	Закон о изменама и допунама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	2018/І
Celex: 1:32001L0042(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.3. Климатске промене и квалитет ваздуха

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
227.	2016-236	Закон о смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32003L0087(д)				
228.	2016-237	Уредба о активности и гасовима који се емитују приликом обављања тих активности а за које је потребно прибавити дозволу за емисију гасова	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32003L0087(д)				
229.	2016-238	Правилник о мониторингу и извештавању о емисијама гасова са ефектом стаклене баште	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32012R0601(д)				

230.	2016-241	Правилник о условима које морају да испуне верификатори, процедури, критеријумима верификације и садржини извештаја о верификацији	МПЗЖС	2017/II
Celex: 2:32012R0600(д)				
231.	2016-106	Закон о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:32009R1005(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.4. Заштита од буке

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
232.	2016-108	Закон о изменама и допунама Закона о заштити од буке у животној средини	МПЗЖС	2017/III
Celex: 1:32002L0049(д)				
233.	2016-113	Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32002L0049(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.5. Управљање отпадом

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
234.	2016-206	Закон о о управљању отпадом	МПЗЖС	2018/I
Celex: 1:32008L0098(д)				
235.	2016-653	Закон о изменама и допунама Закона о амбалажи и амбалажном отпаду	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2: 31994L0062(г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.7. Заштита и управљање водама

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
236.	2016-246	Закон о изменама и допунама Закона о водама	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 1:32008L0105(д) 1:32006L0118(д) 1:32000L0060(д) 1:31998L0083(в) 1:31991L0676(в) 1:31991L0271(г)				
237.	2016-189	Закон о водама	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:32000L0060(д)				
238.	2016-222	Уредба о изменама у допунама Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 1:32000L0060(д)				
239.	2016-223	Уредба о изменама у допунама Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32000L0060(д)				
240.	2016-232	Правилник о начину и условима за мерење количине отпадних вода и испитивање квалитета отпадних вода и садржину извештаја о извршеним мерењима	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32009L0090(д)				
241.	2016-670	Правилник о здравственој исправности воде за купање	МЗ	2017/IV
Celex: 1: 32006L0007(д)				
242.	2016-671	Правилник о здравственој исправности воде за пиће	МЗ	2017/IV
Celex: 1: 31998L0083(в)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.8. Заштита природе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
243.	2016-143	Закон о потврђивању Нагоја протокола о приступу генетичким ресурсима и праведној и једнакој расподели користи које проистичу из њиховог коришћења уз Конвенцију о биолошкој разноврсности	МПЗЖС	2017/I
Celex: 2:32014R0511(г)				
244.	2016-148	Закон о одговорности за штету према животној средини	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 1:32004L0035(д)				
245.	2016-621	Закон о заштити природе	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 1: 31992L0043(г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.9. Хемикалије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
246.	2016-135	Закон о контроли опасности од великог удеса који укључује опасне супстанце	МПЗЖС	2018/II
Celex: 1:32012L0018(д)				
247.	2016-270	Правилник о заштити добробити животиња које се користе у научне сврхе	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32010L0063(д)				
248.	2016-620	Закон о биоцидним производима	МПЗЖС	2018/I
Celex: 1: 32012R0528 (д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.10. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
249.	2016-115	Закон о изменама Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађења	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32010L0075(д)				
250.	2016-623	Правилник о садржини, форми и начину достављања обавештења	МПЗЖС	2018/II
Celex: 1: 32012L0018(д)				
251.	2016-622	Правилник о листи опасних супстанци	МПЗЖС	2018/II
Celex: 1: 32012L0018(д)				
252.	2016-701	Уредба о врстама активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола	МПЗЖС	2018/ IV
Celex: 1: 32010L0075(д)				
253.	2016-702	Правилник о садржини, изгледу и начину попуњавања захтева за интегрисану дозволу	МПЗЖС	2018/ IV
Celex: 1: 32010L0075(д)				
254.	2016-703	Правилник о садржини и изгледу интегрисане дозволе	МПЗЖС	2018/ IV
Celex: 1: 32010L0075(д)				
255.	2016-658	Закон о потврђивању амандмана на Конвенцију о прекограничним ефектима индустријских удеса	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2: Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents				
256.	2016-138	Уредба о листи индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења, о вредностима емисија испарљивих органских једињења при одређеној потрошњи растварача и укупним дозвољеним емисијама, као и шеми за смањење емисија	МПЗЖС	2018/III
Celex: 1:32010L0075(д)				
257.	2016-655	Правилник о садржини извештаја о безбедности	МПЗЖС	2018/II
Celex: 1: 32012L0018(д)				

258.	2016-656	Правилник о садржини интерног плана заштите од великог удеса	МПЗЖС	2018/II
Celex: 1: 32012L0018(д)				
259.	2016-657	Правилник о елементима и захтевима система управљања безбедношћу	МПЗЖС	2018/II
Celex: 1:32012L0018(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.28. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА
3.28.1. Заштита потрошача

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
260.	2016-121	Закон о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа	МТТ	2016/IV
Celex: 1:32001L0095(д)				
26.*	2016-388	Закон о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину	НБС	2017/I
Celex: 1:32009L0110(д) 1:32007L0064(г) 1:32002L0065(д)				
261.	2016-429	Закон о изменама и допунама Закона о заштити корисника финансијских услуга	НБС	2018/III
Celex: 1:32013L0011(д) 1:32009L0022(д) 1:32008L0048(д)				
17.*	2016-502	Закон о туризму	МТТ	2018/IV
Celex: 1:32006L0123(д) 2:31990L0314(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.28. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА
3.28.2. Јавно здравље

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
262.	2014-80	Закон о примени људских ћелија и ткива	МЗ	2016/IV
Celex: 2:32012L0039(д) 2:32006L0086(г) 2:32006L0017(д) 2:32004L0023(д)				
263.	2014-82	Закон о биомедицински потпомогнутом оплођењу	МЗ	2016/IV
Celex: 2:32012L0039(д) 2:32006L0086(г) 2:32006L0017(д) 2:32004L0023(д)				
264.	2014-83	Правилник о инспектору за биомедицински потпомогнуто оплођење	МЗ	2016/IV

Celex: 2:32012L0039(д) 2:32006L0086(г) 2:32006L0017(д) 2:32004L0023(д)				
265.	2014-85	Закон о пресађивању људских органа	МЗ	2016/IV
Celex: 2:32012L0025(г) 2:32010L0045(д) 2:32006L0086(г) 2:32006L0017(д) 2:32004L0023(д)				
266.	2014-79	Закон о трансфузијској медицини	МЗ	2016/IV
Celex: 2:32005L0062(г) 2:32005L0061(г) 2:32004L0033(г) 2:32002L0098(д) 2:32001L0038(г)				
267.	2016-477	Закон о медицинским средствима	МЗ	2017/I
Celex: 2:31998L0079(д) 2:31993L0042(д) 2:31990L0385(д)				
268.	2016-366	Правилник о забрани употребе одређених супстанци са хормоналним и тиреостатским деловањем у узгоју животиња	МЗ	2018/IV
Celex: 2:31996L0022(з)				
269.	2016-499	Закон о лековима	МЗ	2017/II
Celex: 2:32014R0536(з) 2:32012R1027(з) 2:32008R1234(з) 2:32007R1394(з) 2:32006R1901(з) 2:32004R0726(з) 2:32001L0083(д) 2:32001L0082(д) 2:32000R0141(д) 2:31991L0412(з)				
270.	2014-177	Закон о изменама и допунама Закона о здравственој заштити	МЗ	2017/II
Celex: 2:32011L0024(г) 2:32005L0036(д)				
271.	2016-414	Правилник о козметичким производима	МЗ	2017/III
Celex: 1:32009R1223(д)				
272.	2014-178	Закон о изменама и допунама Закона о здравственом осигурању	МЗ	2017/II
Celex: 2:32011L0024(г) 2:32009R0987(д) 2:32004R0883(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
273.	2016-473	Закон о изменама и допунама Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци	МЗ	2016/IV
Celex: 1:32013R1259(з) 1:32005R0111(г) 1:32004R0273(г)				

274.	2016-507	Правилник о облику и садржају дозволе за увоз, извоз, односно транзит прекрусора прве, друге или треће категорије	МЗ	2017/І
Celex: 1:32013R1259(з) 1:32005R0111(г) 1:32004R0273(г)				
275.	2016-508	Правилник о утврђивању Списка супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци	МЗ	2017/І
Celex: 1:32013R1259(з) 1:32005R0111(г) 1:32004R0273(г)				
276.	2015-56	Закон о изменама и допунама Закона о слободним зонама	МФ	2017/IV
Celex: 2:31992R2913(з)				
277.	2015-58	Закон о изменама и допунама Царинског закона	МФ	2016/IV
Celex: 1:31992R2913(з)				
278.	2016-4	Царински закон	МФ	2017/III
Celex: 2:32013R0952(д)				
279.	2016-5	Закон о Царинској тарифи	МФ	2018/IV
Celex: 2:31987R2658(з)				
280.	2016-2	Закон о културном наслеђу	МКИ	2017/IV
Celex: 2: 32009R0116 (д) 2: 32012R1081 (д)				
281.	2016-672	Закон о изменама и допунама Закона о старој и реткој библиотечкој грађи	МКИ	2017/IV
Celex: 1: 32009R0116 (д) 1: 32014L0060(г) 1: 32012R1081(д)				
282.	2016-673	Закон о архивској грађи и архивској делатности	МКИ	2017/IV
Celex: 1: 32009R0116 (д) 1: 32014L0060(г) 1: 32012R1081(д) 2:EUROPEAN CONVENTION FOR THE PROTECTION OF THE AUDIOVISUAL HERITAGE				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
283.	2016-243	Закон о међународној развојној сарадњи и хуманитарној помоћи	МСП	2018/III
1:European Consensus on Development (2005)				
1:Increasing the impact of EU Development Policy: an Agenda for Change				

Пропис који се према структури Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније налази у два поглавља:

17.* Закон о туризму (3.3.1. Пословно настањивање и слобода пружања прекограничних услуга, 3.28.1. Заштита потрошача)

25.* Закон о осигурању (3.4.1. Режим кретања капитала и текућа плаћања; 3.9.2. Осигурање и професионалне пензије)

26.* Закон о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину (3.4.2. Платни систем; 3.28.1. Заштита потрошача)

38.* Закон о изменама и допунама Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање (3.9.1. Банкарство и финансијски конгломерати, 3.9.2. Осигурање и професионалне пензије)

Б) Листа планираних подзаконских аката који се доносе на основу раније усвојених закона

Ниво усклађености са прописима ЕУ: 1 – делимична усклађеност; 2 – потпуна усклађеност.

Статус прописа: а – номиниран за превођење; б – прихваћен за превођење, в – у процесу превођења, г – преведен, д – стручно редигован, ђ – правнотехнички редигован, е – језички редигован, ж – верификован, з – није номиниран, и – неважећи документ.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.1.4. Метрологија				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2016-1-708	Закон о метрологији	МП	6/2/2016
2:OIML D1 Considerations for a Law on Metrology Edition 2012				
1.	2014-132	Правилник о оверавању мерила	МП	2017/II
Celex: 2:32009L0034(в)				
2.	2014-156	Правилник о одобрењу типа мерила	МП	2017/II
Celex: 2:32009L0034(в)				
3.	2016-409	Правилник о вагама са неаутоматским функционисањем	МП	2017/II
Celex: 2:32014L0031(б)				
4.	2016-410	Правилник о мерилима	МП	2017/II
Celex: 2:32014L0032(д)				
5.	2016-413	Правилник о претходно упакованим производима и мерним боцама	МП	2017/II
Celex: 2:32009L0034(в) 2:32007L0045(д) 2:31976L0211(д) 2:31975L0107(д)				
6.	2016-415	Правилника о аеросолима	МП	2017/II

Celex: 2:32009L0034(в) 2:32008L0047(з)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.2.1. Моторна возила

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2011-31-50	Закон о потврђивању међународног Споразума о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опрему и делове који могу бити уграђени и/или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основ	МГСИ	22/12/2011

Celex: :

7.	2014-173	Правилник за хомологацију и тржишни надзор за пољопривредна и шумска возила	МГСИ	2018/IV
----	----------	---	------	---------

Celex: 2:32013R0167(д)

8.	2014-174	Правилник за хомологацију и тржишни надзор за возила са два и три точка и четвороцикле	МГСИ	2018/IV
----	----------	--	------	---------

Celex: 2:32013R0168(в)

9.	2014-175	Правилник о мерама против емисије гасовитих загађивача и чврстих загађујућих честица из мотора са унутрашњим сагоревањем који се уграђују у вандрумску покретну механизацију	МГСИ	2017/IV
----	----------	--	------	---------

Celex: 2:31997L0068(д)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.2.8. Ђубрива

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1410	Закон о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта	МПЗЖС	2/6/2009

Celex: 1:32002R1774(и) 2:32003R2003(г)

10.	2016-475	Правилник о изменама и допунама Правилника о методама испитивања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПЗЖС	2016/IV
-----	----------	--	-------	---------

Celex: 2:32003R2003(д)

11.	2016-476	Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за разврставање и утврђивање квалитета средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта, одступањима садржаја хранљивих материја и минималним и максималним вредностима садржаја хранљивих материја и о садржини декларације и начину обележавања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта	МПЗЖС	2016/IV
-----	----------	--	-------	---------

Celex: 2:32003R2003(д)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.3.4. Експлозивни за цивилну употребу и опрема и системи заштите у потенцијално експлозивним срединама

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1232	Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености	МП	15/5/2009

Celex: 2:31993D0465(з)

12.	2016-417	Правилник о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама	МП	2016/IV
-----	----------	--	----	---------

Celex: 2:32014L0034(з)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.3.5. Лифтови

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1232	Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености	МП	15/5/2009

Celex: 2:31993D0465(з)

13.	2016-400	Правилник о безбедности лифтова	МП	2016/IV
Celex: 1:32014L0033(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.9. Електромагнетска компатибилност

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1232	Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености	МП	15/5/2009

Celex: 2:31993D0465(з)

14.	2016-401	Правилник о електромагнетској компатибилности („Службени гласник РС” бр. 25/2016)	МП	2016/IV
-----	----------	---	----	---------

Celex: 1:32014L0030(г)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.12. Жичаре за превоз људи

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2015-1-3374	Закон о жичарама за транспорт лица	МГСИ	29/4/2015

Celex: 1:32000L0009(г)

15.	2016-596	Правилник о врсти, безбедносним захтевима и начину одржавања помоћног погона жичаре	МГСИ	2016/IV
-----	----------	---	------	---------

Celex: 2: 32000L0009 (в)

16.	2016-516	Правилник о начину вођења, садржини и изгледу обрасца евиденције жичара	МГСИ	2016/IV
-----	----------	---	------	---------

Celex: 2:32000L0009(в)

17.	2016-517	Правилник о условима за постројења жичаре, станице, стубове, темеље и другу инфраструктуру	МГСИ	2016/IV
-----	----------	--	------	---------

Celex: 2:32000L0009(в)

18.	2016-518	Правилник о условима за ужад	МГСИ	2016/IV
-----	----------	------------------------------	------	---------

Celex: 2:32000L0009(в)				
19.	2016-519	Правилник о врсти, безбедносним захтевима и начину одржавања погона жичаре	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
20.	2016-521	Правилник о врсти, безбедносним захтевима и начину одржавања кочница	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
21.	2016-522	Правилник о условима за возила и вучне уређаје	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
22.	2016-523	Правилник о захтевима за врсту опреме станица	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
23.	2016-524	Правилник о начину и поступку спровођења дефинисаних техничких услова (захтеви и услови за функционисање уређаја)	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
24.	2016-525	Правилник о начину и поступку спровођења техничких услова и мера (технички услови за безбедност лица)	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
25.	2016-526	Правилник о ширини и висина безбедносног појаса с обзиром на техничке карактеристике уређаја и друге захтеве	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
26.	2016-527	Правилник о захтевима за трасу жичаре	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
27.	2016-528	Правилник о садржини, начину израде и форми безбедносне анализе и безбедносног извештаја жичаре („Службени гласник РС” бр. 22/2016)	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(г)				
28.	2016-530	Правилник о условима које морају испуњавати подсистеми жичаре и безбедносне компоненте	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
29.	2016-531	Правилник о исправи о усаглашености и означавање усаглашености, у складу са законом којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				

30.	2016-532	Правилник о начинима, поступцима, врстама и роковима одржавања и контроле исправности жичаре	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
31.	2016-533	Правилник о условима за привремено постављене вучнице, смањен обим радних захтева и захтева за одржавање	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
32.	2016-543	Правилник о садржини и начину вођења евиденције редовног одржавања и евиденције интервенција на отклањању неправилности	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				
33.	2016-544	Правилник о начину, поступцима и врстама одржавања жичара	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0009(в)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.13. Грађевински производи

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2014-1-4292	Закон о изменама и допунама Закона о планирању и изградњи	МГСИ	9/12/2014
Celex:				
34.	2016-555	Уредба о грађевинским производима	МГСИ	2016/IV
Celex: 1:32014R0574(з) 1:32014R0568(з) 1:32013R1062(з) 1:32011R0305(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА
3.4.1. Режим кретања капитала и текућа плаћања

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2006-1-1837	Закон о девизном пословању	МФ	19/7/2006

Celex: 1:32006L0070(д) 1:32006D0891(з) 1:32005R1889(д) 1:32005L0060(д) 1:32004D0587(г) 1:32003L0048(д) 1:32003G1015(01)(з) 1:32002L0047(д) 1:32002L0047(д) 1:32001R2560(в) 1:32001L0097(д) 1:32001L0086(д) 1:32000R2488(в) 1:31997L0009(ђ) 1:31997L0005(г) 1:31997L0005(г) 1:31996R2271(д) 1:31991L0308(и) 1:31988L0361(д) 1:31988L0361(д) 1:31988H0590(з) 1:31988H0590(з) 1:31987H0598(е) 1:31987H0598(е) 2:32001R2157(д) 2:32001R2157(д) 2:31998L0026(д) 2:31998L0026(д) 2:31989L0117(з) 2:21994A0103(19)(д)				
35.	2016-36	Одлука о измени Одлуке о условима и начину обављања кредитних послова са иностранством у динарима	НБС	2018/IV
Celex: 1:31988L0361(д) 1: 12008E063 Article 63 of the Treaty on The Functioning of the European Union				
36.	2016-37	Одлука о измени Одлуке о извештавању о кредитним пословима са иностранством	НБС	2018/IV
Celex: 1:31988L0361(д) 1: 12008E063 Article 63 of the Treaty on The Functioning of the European Union				
37.	2016-38	Одлука о престанку важења Одлуке о начину и условима коришћења финансијских кредита из иностранства за намене из чл. 21. став 2. Закона о девизном пословању	НБС	2017/III
Celex: 1:31988L0361(д) 1:Article 12008E063 of the Treaty on The Functioning of the European Union				
38.	2016-39	Одлука о измени Одлуке о начину пребијања дуговања и потраживања по основу кредитних послова са иностранством у девизама	НБС	2018/IV
Celex: 1:31988L0361(д) 1:Article 12008E063 of the Treaty on The Functioning of the European Union				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1857	Закон о заштити конкуренције	МТТ	14/7/2009
Celex: 2:32004R0139(ђ) 2:32004R0139(ђ) 2:32003R0001(д) 2:31999R2790(з) 2:31999R1216(г) 2:31999R1215(г) 2:31965R0019(д)				
39.	2016-380	Уредба о условима за изузеће од забране споразума о преносу технологије	КЗЗК	2017/III
Celex: 2:32014R0316(з)				

40.	2016-381	Уредба о условима за изузеће од забране споразума у сектору осигурања	КЗЗК	2017/II
Celex: 2:32010R0267(д)				
41.	2016-383	Уредба о условима за изузеће од забране споразума у друмском, железничком и саобраћају у унутрашњим водама	КЗЗК	2017/IV
Celex: 2:32009R0169(д)				
42.	2016-384	Уредба о изузећу споразума који се односе на промет резервних делова моторних возила	КЗЗК	2017/III
Celex: 2:32010R0461(в)				
	20091-1858	Закон о контроли државне помоћи	МФ	14/7/2009
Celex: 2:32004R0794(д) 2:31999R0659(д)				
43.	2016-638	Уредба о правилима за доделу државне помоћи	МФ	2017/IV
Celex: 1:32013R1407(д) 1:32012R0360(д) 1:32012D0021(з) 1:32010D0787(д) 1:32007R1370(в)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ

3.9.1. Банкарство и финансијски конгломерати

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2015-1-1907	Закон о изменама и допунама Закона о банкама	МФ	4/2/2015
Celex: 1: 32014L0059				
44.	2016-709	Одлука о извештавању о адекватности капитала банке	НБС	2016/IV
Celex: 2: 32013L0036 (д) 2: 32013R0575 (д)				
45.	2016-710	Одлука о адекватности капитала банке	НБС	2016/IV
Celex: 2: 32013L0036 (д)				
46.	2016-711	Одлука о изменама и допунама Одлуке о управљању ризицима банке	НБС	2016/IV
Celex: 2: 32013L0036 (д) 2: 32013R0575 (д)				
47.	2016-712	Одлука о објављивању података и информација банке	НБС	2016/IV
Celex: 2: 32013L0036 (д) 2: 32013R0575 (д)				
48.	2016-713	Одлука о изменама и допунама Одлуке о извештавању банака	НБС	2016/IV

Celex: 2: 32013L0036 (д) 2: 32013R0575 (д)				
49.	2016-714	Одлука о управљању ризиком ликвидности банке	НБС	2016/IV
Celex: 2: 32015R0061(з) 2: 32013R0575(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ				
3.10.1. Телекомуникације и информациона технологија				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2010-1-1664	Закон о електронским комуникацијама	МТТ	30/6/2010
Celex: 2:32007H0879(з) 2:32002L0058(г) 2:32002L0022(д) 2:32002L0021(д) 2:32002L0020(д) 2:32002L0019(д) 2:32000R2887(и)				
50.	2016-412	Правилник о изменама и допунама Правилника о висини накнаде за коришћење радио-фреквенција	РАТЕЛ	2017/II
Celex: 2:32002L0020(д)				
51.	2016-418	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину коришћења аматерских радио-станица	РАТЕЛ	2017/II
Celex: 2:32002L0021(д)				
52.	2016-419	Правилник о изменама и допунама Правилника о параметрима квалитета јавно доступних електронских комуникационих услуга и спровођењу контроле обављања делатности електронских комуникација	РАТЕЛ	2017/I
Celex: 2:32002L0022(д)				
53.	2016-420	Правилник о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација	РАТЕЛ	2017/II
Celex: 2:32009H0396				
54.	2016-580	Измене и допуне Плана нумерације	РАТЕЛ	2017/I
Celex: 2: 32002L0020 (д) 2: 32002L0021 (д)				
55.	2016-421	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења	РАТЕЛ	2018/II

Celex: 2:32007D0131(д) 2:32006D0771(01)(д)				
56.	2016-422	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину коришћења радиостаница на домаћим и страним ваздухопловима, локомотивама, бродовима и другим пловилима	РАТЕЛ	2018/IV
Celex: 2:32013D0654(в)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.3. Аудиовизуална политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2014-1-2461	Закон о електронским медијима	МКИ	5/8/2014

Celex: 2:32010L0013(д)

57.	2016-515	Правилник о заштити права особа са инвалидитетом у области пружања медијских услуга	РЕМ	2016/IV
-----	----------	---	-----	---------

Celex: 2:32010L0013(д)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ 3.11.1. Пољопривреда

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1412	Закон о вину	МПЗЖС	2/6/2009

Celex: 2:32008R0555(д) 2:32008R0479(г)

58.	2016-175	Правилник којим се уређују услови које треба да испуни Контролна организација и обављање контроле производње (годишњих верификација)	МПЗЖС	2017/I
-----	----------	--	-------	--------

Celex: 2:32014R0251(г) 2:32009R0607(д)

59.	2016-627	Правилник којим се уређују ароматизована пића на бази вина и ароматизовани коктели на бази вина	МПЗЖС	2018/IV
-----	----------	---	-------	---------

Celex: 2: 32014R0251 (г)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.1. Пољопривреда

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2014-1-4635	Закон о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	25/12/2014
Celex: 1:32013R1307(з) 1:32013R1306(з)				
60.	2016-353	Национални план за унапређење система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима	МПЗЖС	2018/I
Celex: 1:32015R0220(з) 1:32014R1198(з) 1:32013R1318(д) 1:32009R1217(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.2. Организација пољопривредног тржишта

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1412	Закон о вину	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 2:32008R0555(д) 2:32008R0479(г)				
61.	2016-630	Правилник којим се уређује садржина и начин вођења винаријске евиденције и услови транспорта, складиштења и промета грозђа, вина и других производа	МПЗЖС	2017/I
Celex: 1:32013R1308(г) 1:32009R0436(д)				
	2009-1-1408	Закон о безбедности хране	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:32005R0183(д) 1:32004R0882(д) 1:32004R0854(д) 1:32004R0853(д) 1:32004R0852(д) 1:32003R1829(д) 1:32000L0013(д) 1:31997R0258(д) 1:31989L0662(д) 1:31989L0109(и) 2:32002R0178(д)				
62.	2014-183	Правилник о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних нектара, воћних сокова у праху и сродних производа	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:32012L0012(з) 1: 32001L0112 (з)				

	2015-1-5591	Закон о јаким алкохолним пићима	МПЗЖС	6/11/2015
Celex: 2:32013R0716(Г) 2:32008R0110(Г)				
63.	2014-139	Правилник о упису, садржини и начину вођења регистра произвођача јаких алкохолних пића	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32013R0716(Г) 2:32008R0110(Г)				
64.	2014-142	Правилник о садржини и начину вођења подрумарске евиденције, начину обележавања судова као и о начину и условима старења јаких алкохолних пића	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32013R0716(Г) 2:32008R0110(Г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.4. Политика квалитета

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2010-1-747	Закон о ознакама географског порекла	ЗИС	26/3/2010
Celex: 1:32006R1898(Д) 1:32006R0510(И)				
65.	2014-193	Правилник о условима, начину и поступку службене контроле производње и промета пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла	МПЗЖС	2018/II
Celex: 1:32012R1151(Д)				
66.	2014-199	Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину, условима и поступку означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла	МПЗЖС	2018/III
Celex: 1:32014R0668(З) 1:32014R0665(З) 1:32014R0664(З) 1:32012R1151(Д)				
	2015-1-5591	Закон о јаким алкохолним пићима	МПЗЖС	6/11/2015
Celex: 2:32013R0716(Г) 2:32008R0110(Г)				

67.	2014-200	Правилник о условима и начину производње, квалитету и означавању јаких алкохолних пића са географском ознаком и садржини техничког документа за заштиту географске ознаке јаких алкохолних пића	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32013R0716(г) 2:32008R0110(г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.5. Органска производња

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2010-1-1180	Закон о органској производњи	МПЗЖС	7/5/2010

Celex: 1:32008R0889(д) 1:32007R0834(д)

68.	2016-346	Правилник о изменама и допунама Правилника о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње	МПЗЖС	2016/IV
-----	----------	---	-------	---------

Celex: 1:32008R1235(в) 1:32008R0889(д) 1:32007R0834(д)

69.	2016-348	Правилник о условима увоза органских производа, издавања потврде и начину продаје органских производа	МПЗЖС	2016/IV
-----	----------	---	-------	---------

Celex: 1:32008R1235(д) 1:32008R0889(д) 1:32007R0834(д)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.1. Безбедност хране и контрола

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1408	Закон о безбедности хране	МПЗЖС	2/6/2009

Celex: 1:32005R0183(д) 1:32005R0183(д) 1:32004R0882(д) 1:32004R0854(д) 1:32004R0853(д) 1:32004R0852(д) 1:32003R1829(д) 1:32000L0013(д) 1:32000L0013(д) 1:32000L0013(д) 1:31997R0258(д) 1:31989L0662(д) 1:31989L0662(д) 1:31989L0109(и) 1:31989L0109(и) 2:32002R0178(д)

70.	2014-120	Правилник о аромама	МЗ	2016/IV
Celex: 1:32008R1334(д) 1:32008R1331(д) 1:32006R0627(з) 1:32003R2065(з) 1:31996R2232(з)				
71.	2014-121	Правилник о ензимским препаратима	МЗ	2016/IV
Celex: 1:32011R0234(д) 1:32008R1332(д)				
72.	2014-127	Правилник о помоћним средствима у производњи хране	МЗ	2016/IV
Celex: 1:31988L0344(з)				
73.	2014-208	Правилник о мониторингу зооноза и зооноотских агенаса	МПЗЖС	2017/ IV
Celex: 1:32003L0099(д)				
74.	2014-209	Правилник о имплементацији Одлуке ЕЗ 96/23 о перформансама за аналитичке методе и интерпретацију резултата испитивања резидуа	МПЗЖС	2018/III
Celex: 1:32002D0657(д)				
75.	2016-391	Правилник о узорковању хране за животиње	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32009R0152(в)				
	2010-1-1179	Закон о изменама и допунама Закона о ветеринарству	МПЗЖС	7/5/2010
76.	2016-389	Правилник о регистрацији и одобравању објеката у којима послују субјекти у пословању храном за животиње	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32005R0183(д) 2:31995L0069(з)				
77.	2016-390	Правилник о плану и програму спровођења мониторинга хране за животиње	МПЗЖС	2017/I
Celex: 2:32009R0152(в) 2:32004R0882(д) 2:32002R0178(е)				

**3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА
ПОЛИТИКА**

3.12.2. Ветеринарска политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2005-1-2984	Закон о ветеринарству	МПЗЖС	25/10/2005

78.	2016-216	Правилник о утврђивању мера за контролу болести класична куга свиња	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32001L0089(д)				
	2009-1-1418	Закон о сточарству	МПЗЖС	2/6/2009
Celex				
79.	2016-382	Правилник о условима за одржавање смотри, изложби, сајмова, лицитација и такмичења	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:31990L0428(д)				
80.	2016-385	Правилник о начину вршења контроле производних способности домаћих животиња	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32006D0427(д) 2:31990D0256(д) 2:31989D0507(е)				
81.	2016-386	Правилник о посебним условима за коришћење и промет јајних ћелија и ембриона домаћих животиња	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32005D0379(д) 2:31996D0079(д) 2:31990D0258(г) 2:31990D0257(д) 2:31989D0506(е) 2:31989D0503(е)				
	2009-1-1408	Закон о безбедности хране	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:32005R0183(д) 1:32004R0882(д) 1:32004R0854(д) 1:32004R0853(д) 1:32004R0852(д) 1:32003R1829(д) 1:32000L0013(д) 1:31997R0258(д) 1:31989L0662(д) 1:31989L0109(и) 2:32002R0178(д)				
82.	2014-207	Правилник о условима за здравље животиња који се односе на производњу, прераду, дистрибуцију хране животињског порекла, намењених за исхрану људи	МПЗЖС	2018/I
Celex: 1:32002L0099(д)				
	2010-1-1174	Закон о лековима и медицинским средствима	МЗ	7/5/2010
Celex: 1:32009L0009(з) 1:32008L0029(а) 1:32007R1394(а) 1:32005L0028(з) 1:32004R0726(а) 1:32004L0028(г) 1:32004L0027(д) 1:32004L0024(д) 1:32004L0010(а) 1:32004L0009(а) 1:32003L0094(д) 1:32003L0063(а) 1:32002L0098(д) 1:32001L0083(д) 1:32001L0082(г) 1:32001L0020(д) 1:31998L0079(д) 1:31993L0042(д) 1:31991L0412(з) 1:31990R2377(з) 1:31990L0385(д)				
83.	2016-368	Правилник о стављању у промет и примене говеђег соматотропног хормона (ГТХ)	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:31999D0879(з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА
ПОЛИТИКА
3.12.3. Здравље биља

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1409	Закон о здрављу биља	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:32000L0029(д)				
84.	2014-154	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења <i>Persea</i> (<i>Perry</i>)	МПЗЖС	2017/І
Celex: 1:32012D0697(з)				
85.	2016-251	Правилник о изменама и допунама Правилника о Листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката	МПЗЖС	2017/І
Celex: 1:32014L0083(в) 1:32014L0078(в)				
86.	2016-263	Наредба о привременим хитним мерама у погледу Египта против уношења и ширења <i>Ralstonia solanacearum</i>	МПЗЖС	2016/ІV
Celex: 2:32013D0092(з) 2:32011D0787(з)				
87.	2016-265	Наредба о надзору, прегледима и мерама у погледу дрвног материјала за паковање који се користи у транспорту одређених роба пореклом из Кине	МПЗЖС	2017/ІІ
Celex: 2:32013D0092(з)				
88.	2016-268	Наредба о изменама и допунама Наредбе о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организама борове нематодe <i>Bursafelenxus ксилофилус</i> Никле, као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организама	МПЗЖС	2016/ІV
Celex: 2:32012D0535(з)				
89.	2016-271	Наредба о привременим хитним мерама у погледу Тајланда против уношења и ширења Трипс палми Карни	МПЗЖС	2017/І
Celex: 2:31998D0109(з)				
90.	2016-272	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења рода <i>Помацеа</i>	МПЗЖС	2017/І
Celex: 2:32012D0697(з)				

91.	2016-274	Измена и допуна Наредбе о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма гљиве Фитофтора Раморум, као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма	МПЗЖС	2017/II
Celex: 2:32013D0782(з)				
92.	2016-275	Правилник о контроли каранфиловог смотавца	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:31974L0647(з)				
93.	2016-276	Правилник о контроли калифорнијске штитасте ваши	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32006L0091(з)				
94.	2016-277	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења Псеудомона сиринге актиниде	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32012D0756(з)				
95.	2016-279	Наредба о мерама у погледу плодова цитруса пореклом из Јужне Африке у циљу спречавања уношења и ширења штетног организма Филостикта цитрицарпа	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32014D0422(з)				
96.	2016-280	Наредба о привременим хитним мерама у погледу одрежених плодова цитруса пореклом из Аргентине или Бразила	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32013D0067(з) 2:32007D0347(з) 2:32004D0416(з)				
97.	2016-281	Наредба о признавању одређених трећих земаља и одређених подручја из трећих земаља као слободних од Ксантомонас кампестрис свих сојева патогених за цитрусе, Церкоспора анголенсис	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32014D0917(з) 2:32013D0253(з) 2:32010D0134(з) 2:32006D0473(з)				
98.	2016-282	Правилник о одређивању детаљних правила у погледу обавештавања о присуству штетних организама и о предузетим и планираним мерама	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32014D0917(з)				
99.	2016-283	Правилник о провери идентитета и здравственог стања биља, биљних производа и прописаних објеката прописаних Листи 5 део Б који се могу спроводити на местима која нису места уласка или на затвореним местима која испуњавају услове	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32004L0103(з)				

100.	2016-284	Правилник о изменама и допунама Правилника о Листама штетних организама и листама биља, биљних производа	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32000L0029(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА
ПОЛИТИКА

3.12.4. Семе и садни материјал

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	1993-1-1231	Закон о семену и садном материјалу	МПЗЖС	20/7/1993
Celex: :()				
101.	2016-287	Правилник о садном материјалу воћака	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32008L0090(д) 2:31993L0048(з)				
102.	2016-288	Правилник о семену житарица	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:31966L0402(г)				
103.	2016-289	Правилник о семену поврћа	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32002L0055(д)				
104.	2016-290	Правилник о семену крмног биља	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:31966L0401(д)				
105.	2016-291	Правилник о садном материјалу винове лозе	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:31968L0193(д)				
106.	2016-293	Правилник о расаду поврћа	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32008L0072(д)				
107.	2016-294	Правилник о семену репе	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32002L0054(д)				
108.	2016-295	Правилник о семенском кромпиру	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32002L0056(д)				
109.	2016-296	Правилник о семену индустријског биља	МПЗЖС	2018/III

Celex: 2:32002L0057(д)				
110.	2016-297	Правилник о садном материјалу украсног биља	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:31999L0068(д) 2:31999L0066(д) 2:31998L0056(д) 2:31993L0049(з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА
ПОЛИТИКА
3.12.5. Средства за заштиту биља и резидуе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1411	Закон о средствима за заштиту биља	МПЗЖС	2/6/2009

Celex: 1:31991L0414(г)

111.	2016-300	Правилник о документацији за процену активне супстанце	МПЗЖС	2017/I
------	----------	--	-------	--------

Celex: 2:32013R0283(з)

112.	2016-305	Правилник о увозу средстава за заштиту биља	МПЗЖС	2017/II
------	----------	---	-------	---------

Celex: 1:32009R1107(д)

113.	2016-307	Правилник о начину оглашавања и излагања средстава за заштиту биља	МПЗЖС	2017/II
------	----------	--	-------	---------

Celex: 2:32009R1107(д)

114.	2016-310	Правилник о поступању са смерницама добре експерименталне праксе	МПЗЖС	2017/IV
------	----------	--	-------	---------

Celex: 2:32013R0284(з)

115.	2016-311	Листа одобрених супстанци	МПЗЖС	2016/IV
------	----------	---------------------------	-------	---------

Celex: 2:32011R0540(з)

116.	2016-313	Правилник о обрасцу захтева и документацији која се подноси уз захтев за регистрацију средстава за заштиту биља	МПЗЖС	2017/IV
------	----------	---	-------	---------

Celex: 2:32009R1107(д)

117.	2016-314	Правилник о програму и начину спровођења обуке и начину провере знања ради издавања сертификата професионалног корисника средства за заштиту биља, као и образац тог сертификата	МПЗЖС	2017/III
------	----------	--	-------	----------

Celex: 2:32009L0128(д)

118.	2016-316	Правилник о контролном тестирању уређаја за примену средстава за заштиту биља који се користе	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32009L0128(д)				
119.	2016-317	Правилник о стручном испиту за обављање послова контролног тестирања	МПЗЖС	2017/II
Celex: 2:32009L0128(д)				
120.	2016-318	Правилник о програму пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2017 и 2018 годину	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32005R0396(д)				
121.	2016-319	Правилник о изменама и допунама Правилника о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за које се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32005R0396(д)				
122.	2016-320	Листа одобрених супстанци	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32011R0540(з)				
123.	2016-321	Правилник о обрасцу, садржини и начину вођења евиденција у области средстава за заштиту биља	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32009R1107(д)				
124.	2016-324	Правилник о условима и начину примене, руковања, складиштења, транспорта и одлагања средстава за заштиту биља	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:32009L0128(д)				
125.	2016-328	Правилник о основним принципима интегралног управљања штетним организмима	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32009L0128(д)				
126.	2016-330	Правилник о програму и начину спровођења обуке и начину провере знања ради издавања сертификата за дистрибутера средстава за заштиту биља, као и образац тог сертификата	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32009L0128(д)				
127.	2016-331	Правилник о статистици у области средстава за заштиту биља	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32009R1185(д)				

128.	2016-332	Правилник о вишегодишњем програму контроле резидуа средстава за заштиту биља у храни за 2019, 2020 и 2021. годину	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32005R0396(д)				
129.	2016-333	Правилник о програму пострегистрационе контроле формулација средстава за заштиту биља	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 1:32009R1107(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.13. РИБАРСТВО

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2016-1-686	Закон о изменама и допунама Закона о сточарству	МПЗЖС	06/02/2016
Celex: 1:32013R1308(г) 1:32009R1010(е) 1:32008R1249(д) 1:32008R1005(е)				
130.	2014-176	Правилник о међународној потврди (сертификату) о улову и листи производа рибарства за које нису потребне међународне потврде (сертификати) о улову	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32009R1010(е) 2:32008R1005(е)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2015-1-5798	Закон о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима	МГСИ	26/11/2015
Celex: 1:32009D0959(з) 1:32009D0810(з) 2:32009L0005(д) 2:32009L0004(д) 2:32006R0561(г) 2:32006L0022(д) 2:32002L0015(д) 2:32014R0165 2:Commission Implementing Decision of 7.6.2011 on the calculation of daily driving time in accordance with Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council				
131.	2016-446	Правилник о изгледу, садржају и начину попуњавања потврде о активностима возача	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32009D0959(з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1. Копнени транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1404	Закон о безбедности саобраћаја на путевима	МУП	2/6/2009
Celex: 1:32004R0139(ђ) 1:32004R0139(ђ) 1:32004H0345(з) 1:32003R0001(д) 1:31999R1216(г) 1:31999R1215(г) 1:31991L0439(з) 1:31965R0019(д) 2:32009L0103(д) 2:32006R0561(г) 2:32006R0561(г) 2:32006R0561(г) 2:32006L0022(д) 2:32006L0022(д) 2:32006L0022(д) 2:32004H0345(з) 2:32004H0345(з) 2:32004H0345(з) 2:32002L0007(д) 2:32002L0007(д) 2:32002L0007(д) 2:31997Y1209(01)(д) 2:31997Y1209(01)(д) 2:31996L0053(д) 2:31996L0053(д) 2:31996L0053(д) 2:31996L0053(д) 2:31996L0053(д) 2:31996L0053(д) 2:31985R3821(и) 2:31985R3821(и) 2:31985R3821(и)				
132.	2016-447	Правилник о начину коришћења тахографа	МГСИ	2016/IV
Celex: 1:32014R0165(з)				
133.	2016-448	Правилник о условима која морају да испуњавају возила у саобраћају на путу у погледу уградње и употребе граничника брзине	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:31992L0006(г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1.1. Друмски транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2015-1-4507	Закон о превозу терета у друмском саобраћају	МГСИ	4/8/2015
Celex: 1:32009R1072(д) 1:32009R1071(д) 1:32006L0001(д) 1:31992R3912(з) 1:31990R3916(д) 1:31989R4058(д)				
134.	2016-426	Правилник о изгледу и садржини обрасца захтева за издавање лиценце за превоз и продужење рока важења лиценце за превоз, обрасце лиценце за превоз и извода лиценце за превоз, као и начин стављања на увид јавности информације о издатим и одузетим лиценцама за превоз	МГСИ	2016/IV

Celex: 2:32009R1072(д)				
135.	2016-428	Правилник о начину, програму и поступку спровођења испита о професионалној оспособљености, образац сертификата о професионалној оспособљености, поступак издавања сертификата о професионалној оспособљености као и начин вођења евиденције о одржаним испитима и издатим и одузетим сертификатима о професионалној оспособљености за превоз терета	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32009R1071(д)				
136.	2016-432	Правилник о начину вођења евиденције о извршеним прекршајима и предузетим административним мерама у складу са одредбама овог закона и међународних уговора и других међународноправних аката који се закључују ради извршавања међународних уговора	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32009R1071(д)				
	2015-1-4508	Закон о превозу путника у друмском саобраћају	МГСИ	4/8/2015
Celex: 1:32014R0361(а) 1:32009R1073(д) 1:32009R1071(д) 1:32014R0361				
137.	2016-435	Правилник о програму, начину и висини трошкова полагања испита о професионалној оспособљености за превоз путника	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32009R1071(д)				
138.	2016-436	Правилник о садржини и начину вођења евиденције сертификата о професионалној оспособљености, као и изгледу и садржини обрасца сертификата о професионалној оспособљености за превоз путника	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32009R1071(д)				
139.	2016-437	Правилник о изгледу и садржини обрасца захтева за издавање дозволе за линијски превоз за домаћег превозника, изгледу и садржини обрасца дозволе за линијски превоз, садржини и начину вођења регистра издатих дозвола за линијски превоз	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32014R0361(з)				

140.	2016-438	Правилник о изгледу и садржини књиге путних листова, изгледу и садржини обрасца путног листа, као и начину попуњавања путног листа за домаћег превозника	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32014R0361(з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1.2. Железнички транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2013-1-1899	Закон о железници	МГСИ	22/5/2013
Celex: 1:32007R1370(д) 1:32001L0014(и) 1:31995L0018(и) 1:31991L0440(и)				
141.	2016-583	Уредба о начину доделе уговора о обавези јавног превоза на основу јавног конкурса	МГСИ	2017/IV
Celex: 2:32007R1370(в)				
	2015-1-5590	Закон о изменама и допунама Закона о безбедности и интероперабилности железнице	МГСИ	6/11/2015
Celex: 1:32008L0057(д) 2:32005L0047(д)				
142.	2016-33	Правилник о стручном образовању, стручном оспособљавању, начину обављања стручног испита, начину стручног усавшавања, као и начину провере стручне оспособљености железничких радника	ДЖ	2016/IV
Celex: 1:32008L0057(д)				
143.	2016-44	Правилник о спецификацији регистра инфраструктуре	ДЖ	2016/IV
Celex: 2:32014D0880(з)				
144.	2016-51	Техничка спецификација интероперабилности подсистема возних средстава теретна кола	ДЖ	2016/IV
Celex: 2:32013R1236(д) 2:32013R0321(д) 2: 32015R0924				
145.	2016-52	Техничка спецификација интероперабилности подсистема возних средстава - локомотиве и путничка кола	ДЖ	2017/I
Celex: 2:32014R1302(в)				

146.	2016-53	Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом возна средства - бука	ДЖ	2016/IV
Celex: 2:32014R1304(в)				
147.	2016-54	Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом телематских апликација за теретни саобраћај	ДЖ	2016/IV
Celex: 2:32014R1305(в)				
148.	2016-55	Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом телематских апликација за путнички саобраћај	ДЖ	2016/IV
Celex: 2:32015R0302(в) 2:32013R1273(в) 2:32012R0665(з) 2:32011R0454(д)				
149.	2016-579	Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом "одвијање и управљање" железничким саобраћајем	ДЖ	2017/II
Celex: 2: 32015R0995				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.2. Водни саобраћај

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2011-1-2699	Закон о поморској пловидби	МГСИ	21/11/2011
Celex: 1:32009R0391(а) 1:32009L0021(а) 1:32009L0015(а) 1:32008L0106(д) 1:32006R0336(а) 1:32005L0045(д) 1:32003R0782(а) 1:32002R0417(г) 1:32001L0096(д) 1:32001L0025(и) 1:31999L0063(г) 1:31999L0035(д) 1:31998L0018(з) 1:31996L0098(з) 1:31992L0029(д) 2:32009R0392(д) 2:32009L0123(з) 2:32009L0020(д) 2:32009L0018(а) 2:32005L0035(а)				
150.	2014-233	Правилник о подацима о броду и отпаду које је домаћи брод дужан да преда надлежном органу државе луке	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0059(з)				
151.	2016-458	Правилник о поморској опреми	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32014L0090(з)				

152.	2016-459	Правилник о захтевима које компанија која управља ро-ро трајектом или брзим путничким бродом мора да обезбеди на тим бродовима и условима које у погледу квалификација и независности морају да испуњавају инструктори признате организације који су овлашћени да врше прегледе домаћих ро-ро трајеката и брзих путничких бродова	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:31999L0035(д)				
153.	2016-460	Уредба о посебним захтевима за стабилитет ро-ро путничких бродова, садржини сведочанства о усклађености са посебним захтевима стабилитета, условима за обављање сезонске делатности линијског превоза ро-ро путничким бродовима и делатности у краћем временском периоду, методама испитивања модела, као и смерницама за примену посебних захтева стабилитета	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:32009L0045(д) 2:32003L0025(д)				
154.	2016-591	Уредба о мерама које се предузимају у циљу обезбеђења правичног поступања са поморцима у случају поморске несреће или поморске незгоде, као и обавезе бродара и помораца	МГСИ	2018/III
Celex: 2: 32009L0018(з) 2: 32002L0059(з)				
155.	2016-464	Уредба о начину постепеног искључивања из пловидбе танкера без двоструке оплате и увођења у пловидбу танкера са двоструком оплатом или другим еквивалентним захтевима за градњу у складу са МАРПОЛ Конвенцијом и забрани превоза тешких облика уља у танкерима са једноструком оплатом	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:32012R0530(з)				

156.	2016-465	Уредба о класама путничких бродова, безбедносни захтеви за нове и постојеће путничке бродове и за брзе путничке бродове, захтеви за стабилитет ро-ро путничких бродова и њихово искључивање из пловидбе, безбедносним захтевима за лица са смањеном покретљивошћу, додатним безбедносним захтевима, еквивалентној замени и изузећу, врсти и роковима за вршење прегледа путничких бродова, садржина и обрасцу сведочанства о безбедности путничког брода, безбедносним условима за нове и постојеће путничке бродове, као и смерницама и безбедносним захтевима за путничке бродове, брзе путничке бродове и за лица са смањеном покретљивошћу	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:32009L0045(д) 2:31999L0035(д)				
157.	2016-593	Правилник о техничкој спецификацији за бродску ВТС опрему, начин преношења информација ВТС оператеру на копну, као и обуци чланова посаде задужене за ВТС	МГСИ	2018/IV
Celex: 2: 32002L0059 (з)				
158.	2016-490	Правилник о техничким правилима за статутарну сертификацију поморских бродова	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:32000L0059(з) 2:32009L0045(д) 2:31999L0035(д)				
	2015-1-5797	Закон о трговачком бродарству	МГСИ	26/11/2015
Celex: 1:32012D0022(а) 1:32010R1177(д) 1:32009R0169(д) 1:32004R2006(д) 1:31999R0718(д) 1:31996L0075(д) 1:31987L0540(г) 1:31986R4058(а) 1:31986R4057(а) 1:31986R4055(а) 2:32009R0392(д) 2:32009L0020(д) 2:31996R1356(д) 2:31991R3921(г)				
159.	2016-589	Правилник о обрасцу сведочанства којим се потврђује да су осигурање или друго јемство на снази у односу на поморски брод ради покрића одговорности за штету због смрти или телесне повреде путника	МГСИ	2017/II
Celex: 2: 32009R0392 (д)				

160.	2016-461	Уредба о националном програму сигурносне заштите бродова и бродоградилшта	МГСИ	2017/IV
Celex: 2:32008R0324(з) 2:32004R0725(з)				
161.	2016-463	Уредба о Фонду унутрашње пловидбе	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:31999R0718(г) 2:31996L0075(г)				
162.	2016-467	Правилник о заштитним мерама које се примењују у међународном поморском превозу	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:31986R4058(з) 2:31986R4057(з)				
163.	2016-468	Правилник о могућности избора између права на повраћај новца или преусмеравања које мора да се понуди лицу са инвалидитетом или лицу са смањеном покретљивошћу и мерама пружања помоћи у лукама и на бродовима лицу са инвалидитетом или лицу са смањеном покретљивошћу, као и садржини оспособљености возара и лучког оператера	МГСИ	2017/III
Celex: 2:32010R1177(д)				
	2013-1-318	Закон о државној припадности и упису пловила	МГСИ	30/1/2013
Celex: 1:32008L0087(з) 1:32004R0789(а)				
164.	2014-239	Правилник о условима, поступку издавања и начину одређивања имена, ознака, ЕНИ броја, ММСИ броја, позивног знака и регистарских бројева за идентификацију пловила („Службени гласник РС” бр. 64/2016)	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32006L0087(г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

3.14.3. Ваздушни транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2010-1-2488	Закон о ваздушном саобраћају	МГСИ	12/10/2010

Celex: 1:32007R0915(з) 1:32007R0633(a) 1:32007R0437(з) 1:32007R0376(з) 1:32007R0375(з) 1:32007R0335(з) 1:32006R1900(a) 1:32006R1899(a) 1:32006R1862(з) 1:32006R1546(з) 1:32006R1448(з) 1:32006R0831(з) 1:32006R0240(з) 1:32006R0065(з) 1:32006L0023(з) 1:32005R2150(д) 1:32005R2096(и) 1:32005R0857(з) 1:32005R0781(з) 1:32005R0381(з) 1:32004R1138(д) 1:32004R0552(д) 1:32004R0551(д) 1:32004R0550(д) 1:32004R0549(д) 1:32004R0068(з) 1:32004L0036(з) 1:32003R2042(з) 1:32003R1702(з) 1:32003R1217(д) 1:32003R0622(з) 1:32003L0042(д) 1:32002R2320(з) 1:32002L0030(з) 1:32000L0079(д) 1:31996L0067(д) 1:31994L0056(и) 1:31993R0095(д) 1:31992R2409(з) 1:31992R2408(з) 1:31992R2407(з) 1:31991R3922(a) 1:31991L0670(з) 1:31989L0629(з)				
165.	2014-349	Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 390/2013 од 3. маја 2013. године којим се прописује план перформанси за услуге у ваздушној пловидби и мрежне функције	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32013R0390(и)				
166.	2016-157	Правилник о преузимању Уредбе 1321/2014 од 26. новембра 2014. године о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља који се баве овим пословима и Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/1088 од 3. јула 2015. којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1321/2014	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2:32014R1321(б)				
167.	2016-158	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр.139/2014 од 12. фебруара 2014. године о утврђивању захтева и административних процедура у вези с аеродромима у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр.216/2008	ДЗЦВ	2016/IV
Celex: 2:32014R0139(б)				
168.	2016-159	Правилник о обављању јавног авио-превоза и некомерцијалног летења („Службени гласник РС” бр 55/2016)	ДЗЦВ	2016/IV
Celex: 2:32014R0071(a) 2:32013R0800(a) 2: 32014R0083(a)				
169.	2016-169	Правилник о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организацијама за производњу и пројектовање	ДЗЦВ	2016/IV
Celex: 2:32014R0069(б) 2:32013R0007(б) 2:32012R0748(б)				

170.	2016-171	Правилник о изменама и допунама Правилника о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2:32013R0006(з)				
171.	2016-211	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 176/2011 од 24. фебруара 2011. године о информацијама које је неопходно доставити пре формирања или модификације функционалног блока ваздушног простора	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2:32011R0176(з)				
172.	2016-225	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1079/2012 од 16.11.2012. године која прописује захтеве за одвајање говорних канала за Јединствено европско небо и Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ), бр. 657/2013 од 10. јула 2013. године, којом се мења и допуњује Сprovedбена уредба Комисије ЕУ бр. 1079/2012	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2:32013R0657(з) 2:32012R1079(з)				
173.	2016-227	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 73/2010 од 26. јануара 2010. године којом се утврђују захтеви у погледу квалитета ваздухопловних података и ваздухопловних информација за Јединствено европско небо и Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1029/2014 од 26. септембра 2014. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) 73/2010	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2:32014R1029(з) 2:32010R0073(з)				
174.	2016-239	Правилник о преузимању Уредбе Савета (ЕУ) бр. 721/2014 од 16. јуна 2014. године којом се мења и допуњује Уредба Савета (ЕЗ) бр. 219/2007 од 27. фебруара 2007. године	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32014R0721(б)				
175.	2016-240	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 409/2013 од 3. маја 2013. године о дефинисању заједничких пројеката, успостављању управљања и идентификацији подстицаја који подржавају примену европског мастер плана у области управљања ваздушним саобраћајем	ДЗЦВ	2018/IV

Celex: 2:32013R0409(з)				
176.	2016-244	Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 716/2014 од 27. јуна 2014. године о организовању Генералног пилот пројекта којим ће се поспешити спровођење Европског мастер плана за управљање ваздушним саобраћајем	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32014R0716(з)				
177.	2016-245	Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 628/2013 од 28. јуна 2013. године којом се прописује начин рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу инспекције стандардизације и праћење примене Уредбе (ЕЗ) 216/2008	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32013R0628(з)				
178.	2016-267	Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 428/2013 од 8. маја 2013. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕЗ) бр.1033/2006 у погледу члана 3(1)ИЦАО и којом се укида Уредба Комисије (ЕЗ) бр.929/2010	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2:32013R0428(з)				
179.	2016-336	Правилник о преузимању Уредбе Европског парламента и Савета (ЕУ) бр. 376/2014 од 3. априла 2014. године о извештавању, анализама и праћењу догађаја у цивилном ваздухопловству, којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савет	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2:32014R0376(б)				
180.	2016-337	Правилник о преузимању Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/1998 од 5. новембра 2015. године о детаљним мерама за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству	ДЗЦВ	2017/IV
2:32015R1998				
181.	2016-343	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 379/2014 од 7. априла 2014. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2:32014R0379(б)				

182.	2016-344	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/140 од 29. јануара 2015. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2:32015R0140(б)				
183.	2016-347	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 677/2011 од 7. јула 2011. године о детаљним правилима за примену АТМ мрежних функција, којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 691/2010	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32011R0677(д)				
184.	2016-350	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 970/2014 од 12. септембра 2014. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 677/2011 о детаљним правилима за примену АТМ мрежних функција	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32014R0970(з)				
185.	2016-354	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 391/2013 од 3. маја 2013. године која предвиђа заједничку шему наплате за услуге у ваздушној пловидби	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32013R0391(и)				
186.	2016-358	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 30/2009 од 16. јануара 2009. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006 у погледу захтева за аутоматске системе који подржавају размену података о лету који се односе на услуге дата линка	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32009R0030(з)				
187.	2016-359	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 29/2009 од 16. јануара 2009. године о утврђивању захтева у вези с дата линк услугама за Јединствено европско небо и Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/310 којом се мења и допуњује Уредба комисије (ЕЗ)	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32015R0310(з) 2:32009R0029(з)				

188.	2016-360	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 452/2014 од 29. априла 2014. године којим се утврђују технички захтеви и административне процедуре везане за ваздушне операције превозника трећих земаља у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32014R0452(з)				
189.	2016-361	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 319/2014 од 27. марта 2014. године о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32014R0319(з)				
190.	2016-494	Правилник о оперативним ограничењима повезаним са емисијом буке на аеродромима	МГСИ	2017/II
Celex: 2:32014R0598(з)				
191.	2016-500	Правилник о преузимању Уредбе (ЕЗ) бр. 847/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о преговарању и припреми споразума о ваздушном саобраћају између држава чланица и трећих земаља	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32004R0847(з)				
192.	2016-501	Правилник о преузимању Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 868/2004 од 21. априла 2004. године у вези с заштитом од субвенција и неправичних пракси одређивања тарифа које штете авио-превозиоцима Заједнице у обављању авио-превоза из земаља које нису чланице Европске заједнице	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32004R0868(з)				
193.	2016-471	Правилник о преузимању Уредбе бр. 80/2009 Европског парламента и Савета (ЕЗ) од 14. јануара 2009. године о правилима понашања за компјутерски систем резервација	МГСИ	2018/IV
Celex: 2: 32009R0080(з)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2014-1-4707	Закон о енергетици	МРЕ	29/12/2014
Celex: 1:32009R0715(г) 1:32009R0714(д) 1:32009L0073(г) 1:32009L0072(д)				
194.	2016-67	Уредба о утврђивању Кризног плана ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом	МРЕ	2017/І
Celex: 2:32010R0994(з)				
195.	2016-68	Правилник о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса и података о ценама деривата нафте и биогорива са и без акциза и пореза	МРЕ	2017/ІІ
Celex: 2:31999D0566(д) 2:31999D0280(д)				
196.	2016-69	Уредба о условима испоруке и снабдевања природним гасом	МРЕ	2017/І
Celex: 2:32009L0073(в)				
197.	2016-70	Уредба о утврђивању Превентивног акционог плана ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом	МРЕ	2017/І
Celex: 2:32010R0994(з)				
198.	2016-102	Уредба о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом	МРЕ	2017/ІІ
Celex: 2:32009L0072(д) 2:32009R0714(д)				
	2015-1-5959	Закон о геолошким истраживањима и рударству	МРЕ	8/12/2015
Celex: 2:32009L0031(д) 2:32006L0021(д) 2:31994L0022(д)				
199.	2016-42	Правилник о садржини извештаја о пословању	МРЕ	2018/ІV
Celex: 2:32014R1112(з) 2:32013L0030(з)				
	2013-1-4478	Закон о робним резервама	ДРР	27/11/2013
Celex: :				

200.	2016-65	Уредба о програму мера за стављање обавезних резерви нафте и деривата нафте на тржиште у случају када је угрожена сигурност снабдевања енергијом и енергентима-Кризни план	МРЕ	2017/II
Celex: 2:32009L0119(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2011-1-1957	Закон о енергетици	МРЕ	1/8/2011
Celex: 1:32005R1775(и) 1:32005L0089(д) 1:32004L0067(д) 1:32004L0008(г) 1:32003R1228(и) 1:32003L0055(и) 1:32003L0054(и) 1:32001L0077(г)				
201.	2014-312	Извештај о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије 2016	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32009L0028(д)				
202.	2014-313	Извештај о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије 2018	МРЕ	2018/IV
Celex: 2:32009L0028(д)				
	2013-1-999	Закон о ефикасном коришћењу енергије	МРЕ	15/3/2013
Celex: 1:32010L0031(д) 1:32010L0030(д)				
203.	2014-341	Трећи акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2016-2018. године	МРЕ	2016/IV
Celex: 1:32006L0032(г)				
204.	2016-71	Правилник о контроли система за климатизацију („Службени гласник РС” бр 82/2016)	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32010L0031(д)				
205.	2016-90	Правилник о означавању пнеуматика у погледу ефикасног коришћења горива и других битних карактеристика	МРЕ	2018/IV
Celex: 2:32009R1222(д)				
206.	2016-91	Правилник о еко-дизајн захтевима за сет-топ бокс уређаје	МРЕ	2017/III
Celex: 1:32009R0107(д)				

207.	2016-92	Уредба о поступку утврђивања усклађености производа са захтевима еко-дизајна, начину означавања производа, садржини декларације о усаглашености и другим условима којима се обезбеђује примена захтева еко-дизајна производа	МРЕ	2017/II
Celex: 1:32009L0125(д)				
208.	2016-97	Правилник о еко-дизајн захтевима за расхладне уређаје	МРЕ	2017/III
Celex: 1:32009R0643(д)				
209.	2016-98	Правилник о еко-дизајн захтевима за уређаје за климатизацију	МРЕ	2017/IV
Celex: 1:32012R0206(д)				
210.	2016-101	Правилник о еко-дизајн захтевима за машине за прање судова	МРЕ	2017/IV
Celex: 1:32010R1016(д)				
211.	2016-103	Правилник о еко-дизајн захтевима за машине за прање веша	МРЕ	2017/IV
Celex: 1:32010R1015(д)				
212.	2016-104	Правилник о еко-дизајн захтевима за телевизоре	МРЕ	2017/IV
Celex: 1:32013R0801(г) 1:32009R0642(д)				
213.	2016-105	Правилник о еко-дизајн захтевима за "стендбај" и "офмоуд" потрошњу електричне енергије електричних и електронских кућних апарата и канцеларијске опреме	МРЕ	2017/IV
Celex: 1:32013R0801(г) 1:32008R1275(д)				
214.	2016-111	Правилник о означавању енергетске ефикасности грејача простора	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32013R0811(д)				
215.	2016-112	Правилник о означавању енергетске ефикасности грејача воде	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32013R0812(д)				
216.	2016-114	Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за сушење веша	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32012R0392(д)				
217.	2016-117	Правилник о означавању енергетске ефикасности усисивача	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32013R0665(д)				
218.	2016-118	Правилник о означавању енергетске ефикасности електричних пећница	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32014R0065(д)				

219.	2016-137	Уредба о изменама и допунама Уредбе о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса („Службени гласник РС” бр. 80/2016)	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32010L0030(д)				
220.	2016-351	Правилник о изменама и допунама Правилника о енергетској ефикасности зграда	МГСИ	2017/III
Celex: 1:32010L0031(д)				
221.	2016-160	Правилник о изменама и допунама Правилника о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда	МГСИ	2017/III
Celex: 2:32010L0031(д)				
	2014-1-4707	Закон о енергетици	МРЕ	29/12/2014
Celex: 1:32009R0715(г) 1:32009R0714(д) 1:32009L0073(г) 1:32009L0072(д)				
222.	2014-318	Уредба о висини накнаде за подстицај у 2018. години	МРЕ	2017/IV
Celex: 2:32009L0028(д)				
223.	2016-8	Правилник о израчунавању удела обновљивих извора енергије	МРЕ	2017/IV
Celex: 2:32013L0018(з) 2:32009L0028(д) 2:32015L1513				
224.	2016-598	Правилник о начину прорачуна и приказивања удела свих врста извора енергије у продатој електричној енергији	МРЕ	2016/IV
Celex: 2: 32009L0028 (д) 2: 32013L0018 (з)				
225.	2016-9	Уредба о обвезницима биогорива	МРЕ	2017/III
Celex: 2:32009L0028(д) 2: 32013L0018 (з) 2:32015L1513				
226.	2016-10	Уредба о висини накнаде за подстицај у 2017. години	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32009L0028(д) 2: 32013L0018 (з) 2:32015L1513				
227.	2016-79	Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача, привременог повлашћеног произвођача и произвођача електричне енергије из обновљивих извора енергије („Службени гласник РС” бр. 56/2016)	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32013L0018(з) 2:32009L0028(г)				

228.	2016-80	Уредба о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора и из високофикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије („Службени гласник РС” бр. 56/2016)	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32013L0018(з) 2:32009L0028(г)				
229.	2016-81	Уредба о накнади за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије („Службени гласник РС” бр. 12/2016)	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32013L0018(з) 2:32009L0028(г)				
230.	2016-82	Уредба о уделу биогорива на тржишту	МРЕ	2017/III
Celex: 2:32013L0018(з) 2:32009L0028(д) 2:32015L1513 (д)				
231.	2016-83	Уредба о гаранцији порекла	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32013L0018(з) 2:32009L0028(д) 2:32015L1513 (д)				
232.	2016-84	Уредба о критеријумима одрживости биогорива	МРЕ	2017/III
Celex: 2:32013L0018(з) 2:32009L0028(д) 2:32015L1513 (д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1214	Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности	АЗЈЗНС	15/5/2009
Celex: 1:32003L0122(д) 1:31997L0043(д) 1:31996L0029(д)				
233.	2016-26	Уредба о утврђивању Програма радијационе сигурности и безбедности	АЗЈЗНС	2016/IV
Celex: 1:32013L0059(д)				
234.	2016-28	Уредба о утврђивању Плана за деловање у случају акцидента	АЗЈЗНС	2016/IV
Celex: 1:32013L0059(г)				
235.	2016-30	Уредба о утврђивању Програма управљања радиоактивним отпадом	АЗЈЗНС	2016/IV
Celex: 1:32011L0070(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.18. СТАТИСТИКА
3.18.1. Законски оквир

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-4017	Закон о званичној статистици	РЗС	16/12/2009
Celex: 2:32002R0831(и) 2:31997R0322(в) 2:31990R1588(и)				
236.	2014-29	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2017. годину	РЗС	2016/IV
Celex: 2:32013R0099(д) 2:32009R0223(д)				
237.	2014-30	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2018. годину	РЗС	2017/IV
Celex: 2:32009R0223(д)				
238.	2014-31	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2019. годину	РЗС	2018/IV
Celex: 2:32009R0223(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ
3.21.1. Трансевропске транспортне мреже

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2015-1-5590	Закон о изменама и допунама Закона о безбедности и интероперабилности железнице	МГСИ	6/11/2015
Celex: 1:32008L0057(д) 2:32005L0047(д)				
*	2016-51	Техничка спецификација интероперабилности подсистема возних средстава теретна кола	ДЖ	2016/IV
Celex: 2:32013R1236(д) 2:32013R0321(д) 2: 32015R0924				
*	2016-52	Техничка спецификација интероперабилности подсистема возних средстава - локомотиве и путничка кола	ДЖ	2017/I
Celex: 2:32014R1302(в)				
*	2016-53	Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом возна средства - бука	ДЖ	2016/IV

Celex: 2:32014R1304(в)				
*	2016-54	Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом телематских апликација за теретни саобраћај	ДЖ	2016/IV
Celex: 2:32014R1305(в)				
*	2016-55	Техничка спецификација интероперабилности у вези са подсистемом телематских апликација за путнички саобраћај	ДЖ	2016/IV
Celex: 2:32015R0302(в) 2:32013R1273(в) 2:32012R0665(з) 2:32011R0454(д)				
239.	2016-599	Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места	МГСИ	2018/IV
Celex: 2: 32013R1315(д)				
* Прописи се према структури Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније налазе у два поглавља: 3.14.1.2. Железнички транспорт и 3.21.1. Трансевропске транспортне мреже				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1216	Закон о хемикалијама	МПЗЖС	15/5/2009
Celex: 1:32006R1907(д) 1:32004R0648(д) 1:32004L0042(д) 1:32003R0304(и) 1:31999L0045(д) 1:31999L0045(д) 1:31967L0548(д) 1:31967L0548(д)				
240.	2016-616	Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењу и забрани производње, стављања у промет и коришћења хемикалија	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 1: 32014R0317(в)				
241.	2016-129	Правилник о Списку класификованих супстанци	МПЗЖС	2017/I
Celex: 1:32013R0487(г)				
242.	2016-371	Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија („Службени гласник РС” бр. 02/2016)	МПЗЖС	2016/IV
1:32015R2030				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.2. Хоризонтално законодавство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2004-1-3922	Закон о процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	21/12/2004
Celex: 2:32003L0035(д) 2:32003L0004(д) 2:31997L0011(и) 2:31985L0337(и)				
243.	2016-147	Правилник о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о студији о процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	2018/І
Celex: 1:32014D0052(з)				
244.	2016-149	Правилник о раду техничке комисије за оцену студије о процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	2018/І
Celex: 1:32014D0052(з)				
245.	2016-150	Правилник о садржини студије о процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	2018/І
Celex: 1:32014D0052(з)				
246.	2016-151	Правилник о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	2018/І
Celex: 1:32014D0052(з)				
247.	2016-152	Правилник о садржини, изгледу и начину вођења јавне књиге о спроведеним поступцима и донетим одлукама о процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	2018/І
Celex: 2:32014D0052(з)				
	2010-1-2859	Закон о изменама и допунама закона о стратешкој процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	23/11/2010
Celex: 2:32001L0042(д)				
248.	2016-100	Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању листе 1 пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе 2 пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину	МПЗЖС	2016/IV
2:ESPOO Convention, Decision II/14 and Decision III/7				

249.	2016-154	Правилник о раду Техничке комисије за израду извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	2018/І
Celex: 1:32001L0042(д)				
250.	2016-155	Правилник о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о извештају о стратешкој процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	2018/І
Celex: 2:32001L0042(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.3. Климатске промене и квалитет ваздуха

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1232	Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености	МП	15/5/2009
Celex: 2:31993D0465(з)				
251.	2016-563	Правилник о изменама и допунама Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла	МРЕ	2016/ IV
1: 31998L0070(д) 1: 31999L0032 (г)				
	2009-1-1219	Закон о заштити ваздуха	МПЗЖС	15/5/2009
Celex: 1:32003L0017(г) 1:31999L0032(д) 1:31999L0032(д) 1:31998L0070(д) 1:31993L0012(з) 2:32007R1516(д) 2:32007R1497(д) 2:32007R1494(д) 2:32007R1493(д) 2:32007D0589(д) 2:32006L0040(д) 2:32004L0107(д) 2:32004D0842(д) 2:32004D0461(з) 2:32004D0224(д) 2:32003L0087(д) 2:32002L0003(и) 2:32001L0081(д) 2:32001L0080(д) 2:32001L0080(д) 2:32001L0080(д) 2:32000R2037(и) 2:32000L0069(з) 2:31999L0030(з) 2:31999L0013(д) 2:31999D0296(з) 2:31996L0062(з) 2:31994L0063(д) 2:31988D0540(з) 2:31985L0203(з) 2:31982L0884(з) 2:31980L0779(з)				
252.	2016-156	Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха	МПЗЖС	2018/III
Celex: 1:32008L0050(д)				
	2013-1-319	Закон о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха	МПЗЖС	30/1/2013
Celex: 2:32001L0081(д)				

253.	2016-122	Уредба о изменама и допунама Уредбе о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32009R1005(д)				
254.	2016-167	Правилник о изменама и допунама правилника о садржају планова квалитета ваздуха	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32008L0050(д)				
255.	2016-168	Правилник о изменама и допунама Правилника о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и транспорта бензина	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32014L0099(в)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.4. Заштита од буке

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2010-1-2860	Закон о изменама и допунама закона о заштити од буке у животној средини	МПЗЖС	23/11/2010
Celex: 1:32002L0049(д)				
256.	2016-109	Уредба о индикаторима буке и граничним вредностима индикатора	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 1:32002L0049(д)				
257.	2016-110	Правилник о стратешким картама буке и акционим плановима	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 1:32002L0049(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.5. Климатске промене и квалитет ваздуха

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
------------	---------------------	---------------	--	---

	2015-1-5959	Закон о геолошким истраживањима и рударству	МРЕ	8/12/2015
Celex: 2:32009L0031(д) 2:32006L0021(д) 2:31994L0022(д)				
258.	2016-565	Правилник о утврђивању критеријума за класификацију постројења за управљање рударским отпадом	МРЕ	2017/ II
2: 32006L0021 (д)				
259.	2016-566	Уредба Владе којом ће се утврдити услови и поступак издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријуми, карактеризације, класификације и извештавања о рударском отпаду	МРЕ	2016/ IV
2: 32006L0021 (д)				
	2016-1-685	Закон о изменама и допунама Закона о управљању отпадом	МПЗЖС	06/02/2016
Celex: 1:32008L0098(д)				
260.	2016-161	Правилник о изменама Правилника о категоријама, испитивању и класификацији отпада	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 1:32008L0098(д)				
261.	2016-162	Уредба о изменама и допунама Уредбе о одлагању отпада на депоније	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:31994L0062(г)				
262.	2016-163	Правилник о изменама и допунама Правилника о поступању са уређајима и отпадом који садржи ПЦБ	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:31996L0059(г)				
263.	2016-164	Правилник о ограничењу коришћења одређених опасних супстанци у електричном и електронском отпаду	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32012L0019(д)				
264.	2016-165	Правилник о изменама Правилника о листи електричних и електронских производа	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32012L0019(д)				
265.	2016-166	Правилник о изменама и допунама Правилника о отпадним возилима	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32000L0053(д)				
266.	2016-652	Правилник о садржини, начину вођења и изгледу регистра издатих дозвола за управљање отпадом и регистру издатих потврда о изузимању од обавезе прибављања дозволе и регистру посредника у управљању отпадом и трговаца отпадом	МПЗЖС	2017/I

Celex: 1: 32008L0098(д)				
267.	2016-651	Правилник о упутству за сакупљање и одлагање уређаја који садрже пцб	МПЗЖС	2017/І
Celex: 1: 31996L0059(г)				
268.	2016-650	Правилник о листи мера превенције стварања отпада	МПЗЖС	2017/І
Celex: 1: 32008L0098(д)				
269.	2016-649	Правилник о листи српских стандарда који садрже техничке захтеве за категорије и компоненте отпада	МПЗЖС	2017/І
Celex: 1: 32008L0098(д)				
270.	2016-648	Правилник о техничким захтевима за поједине врсте отпада које, у складу са прописима европске уније, престају да буду отпад -папир, стакло, гума, текстил, агрегат и метал, као и поступак оцењивања усаглашености, техничким захтевима за поједине врсте отпада које нису обухваћене тачком 1 овог става, као и поступак оцењивања усаглашености, другим посебним критеријумима за одређивање престанка статуса отпада	МПЗЖС	2017/І
Celex: 1: 32008L0098(д)				
271.	2016-647	Правилник о обрасцу извештаја о нуспроизводима, начину и роковима за његово достављање	МПЗЖС	2017/І
Celex: 1: 32008L0098(д)				
272.	2016-645	Правилник о критеријумима за одређивање нуспроизвода	МПЗЖС	2017/І
Celex: 1: 32008L0098(д)				
273.	2016-644	Правилник о изгледу и садржини дозволе, врсти и висини финансијске гаранције или другог инструмента за покриће трошкова управљања отпадом	МПЗЖС	2017/І
Celex: 1: 32008L0098(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.7. Заштита и управљање водама

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2010-1-1176	Закон о водама	МПЗЖС	7/5/2010
Celex: 1:32007L0060(д) 1:32000L0060(д) 1:32000L0060(д)				
274.	2010-132	Одлука о доношењу плана управљања ризицима од поплава	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32007L0060(д)				
275.	2016-210	Уредба о изменама и допунама Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32000L0060(д)				
276.	2016-220	Уредба о изменама и допунама Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и рокови за њихово достизање	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32008L0105(г)				
277.	2016-233	Правилник о техничким захтевима са спецификацијама за хемијске анализе и анализе потребне за мониторинг вода	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32009L0090(д)				
278.	2016-248	Правилник о изменама и допунама Правилника о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32000L0060(д)				
279.	2016-252	Уредба о утврђивању методологије за обрачун цене снабдевања водом за пиће системом јавног водовода и цене сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода системом јавне канализације	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32000L0060(д)				
280.	2016-253	Уредба о утврђивању критеријума за одређивање референтне цене воде	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32000L0060(д)				

281.	2016-255	Уредба о утврђивању Плана заштите вода од загађивања	МПЗЖС	2017/III
Celex: 1:32008L0105(д) 1:32006L0118(д) 1:32000L0060(д) 1:31998L0083(в) 1:31991L0676(в) 1:31991L0271(г)				
282.	2016-257	Уредба о утврђивању Плана управљања ризицима од поплава	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32007L0060(д)				
283.	2016-258	Правилник о утврђивању критеријума за одређивање заштићених области на водним подручјима	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 1:32000L0060(д)				
284.	2016-259	Правилник о садржини посебног плана управљања водама	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32000L0060(д)				
285.	2016-261	Правилник о утврђивању методологије за израду карте угрожености и карте ризика од поплава	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32007L0060(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.8. Заштита природе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2016-1-684	Закон о изменама и допунама Закона о заштити природе	МПЗЖС	06/02/2016
Celex: 1:31992L0043(г)				
286.	2016-691	Правилник о прекограничном промету и трговини дивљим врстама	МПЗЖС	2017/I
Celex: 1:31997R0338(д) 1:32006R0865(д) 1:32012R0791(д) 1:32012R0792(д)				
287.	2016-692	Правилник о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву	МПЗЖС	2017/I
Celex: 1:31997R0338(д) 1:32006R0865(д) 1:32012R0791(д) 1:32012R0792(д)				
288.	2016-693	Правилник о одређивању граничних прелаза за прекогранични промет заштићених и заштићених дивљих врста	МПЗЖС	2017/I
Celex: 1:31997R0338(д) 1:32006R0865(д)				

289.	2016-694	Правилник о условима и начину поступања са живим примерцима строго заштићених и заштићених врста пријављених до 1. јуна 2011. године без документованог доказа о пореклу и њиховим потомством, и о врстама, начину пријављивања и поступања са мртвим примерцима, деловима и дериватима строго заштићених и заштићених дивљих врста	МПЗЖС	2017/I
Celex: 1:31997R0338(д) 1:32006R0865(д) 1:32012R0791(д) 1:32012R0792(д)				
290.	2016-144	Уредба о оцени прихватљивости	МПЗЖС	2017/I
Celex: 1:31992L0043(г)				
291.	2016-145	Уредба о изменама и допунама Уредбе о еколошкој мрежи	МПЗЖС	2017/I
Celex: 2:31992L0043(г)				
	2016-1-683	Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине	МПЗЖС	06/02/2016
Celex: 1:32003L0004(д)				
292.	2016-690	Правилник о одређивању научних и стручних организација за стручне послове везане за заштићене врсте дивље флоре и фауне, као и начин прибављања и достављања стручног мишљења	МПЗЖС	2017/I
Celex: 1:31997R0338(д) 1:32006R0865(д) 1:32012R0791(д) 1:32012R0792(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.9. Хемикалије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1216	Закон о хемикалијама	МПЗЖС	15/5/2009
Celex: 1:32006R1907(д) 1:32004R0648(д) 1:32004L0042(д) 1:32003R0304(и) 1:31999L0045(д) 1:31967L0548(д)				
293.	2016-124	Листа супстанци које изазивају забринутост ("АП")	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 1:32014R0895(г)				

294.	2016-126	Правилник о изменама и допунама Правилника о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавање УН ("АП")	МПЗЖС	2017/І
Celex: 1:32014R0605(г)				
295.	2016-127	Правилник о увозу и извозу одређених опасних хемикалија	МПЗЖС	2017/І
1:32015R2229				
296.	2016-654	Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћење хемикалија	МПЗЖС	2017/IV
1: 32016R1017				
297.	2016-659	Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћење хемикалија	МПЗЖС	2018/IV
1: 2016R1017				
	2009-1-1217	Закон о биоцидним производима	МПЗЖС	15/5/2009
Celex: 1:31998L0008(г)				
298.	2016-617	Листа активних супстанци у биоцидном производу	МПЗЖС	2016/IV
1: 32015R0984; 32015R0985; 32015R1609; 32015R1610; 32015R1726; 32015R1727; 32015R1728; 32015R1729; 32015R1730; 32015R1731; 32015R1757; 32015R1758; 32015R1759; 32015R1981; 32015R1982; 32015D1736				
299.	2016-131	Листа измена и допуна Листи активних супстанци у биоцидном производу ("АП")	МПЗЖС	2017/II
1:32015R0984; 32015R0985; 32015R1609; 32015R1610; 32015R1726; 32015R1727; 32015R1728; 32015R1729; 32015R1730; 32015R1731; 32015R1757; 32015R1758; 32015R1759; 32015R1981; 32015R1982; 32015D1736				
300.	2016-618	Листа измена и допуна активних супстанци у биоцидном производу("АП")	МПЗЖС	2017/IV
1: 32015R0984; 32015R0985; 32015R1609; 32015R1610; 32015R1726; 32015R1727; 32015R1728; 32015R1729; 32015R1730; 32015R1731; 32015R1757; 32015R1758; 32015R1759; 32015R1981; 32015R1982; 32015D1736				
301.	2016-619	Листа измена и допуна активних супстанци у биоцидном производу("АП")	МПЗЖС	2018/II
1: 32015R0984; 32015R0985; 32015R1609; 32015R1610; 32015R1726; 32015R1727; 32015R1728; 32015R1729; 32015R1730; 32015R1731; 32015R1757; 32015R1758; 32015R1759; 32015R1981; 32015R1982; 32015D1736				

302.	2016-134	Правилник о изменама Правилника о начину и поступку управљања отпадом од титан диоксида, мерама надзора и мониторинга животне средине на локацији	МПЗЖС	2018/III
Celex: 1:32010L0075(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.10. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2009-1-1225	Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине	МПЗЖС	15/5/2009

Celex: 2:32001R0761(и) 2:32000R1980(и) 2:31996L0082(д) 2:31975H0436(з)

303.	2016-139	Правилник о ближим условима, критеријумима и поступку за добијање права на коришћење еколошког знака, елементима, изгледу и начину употребе еколошког знака за производе и услуге („Службени гласник РС” бр. 49/2016)	МПЗЖС	2016/IV
------	----------	---	-------	---------

Celex: 2:32010R0066(г)

304.	2016-116	Уредба о изменама и допунама Уредбе о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање	МПЗЖС	2018/III
------	----------	---	-------	----------

Celex: 2:32010L0075(д)

305.	2016-136	Правилник о изменама и допунама Правилника о управљању отпадом који садржи азбест	МПЗЖС	2018/III
------	----------	---	-------	----------

Celex: 2:31987L0217(д)

	2016-1-683	Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине	МПЗЖС	06/02/2016
--	------------	--	-------	------------

Celex: 1:32003L0004(д)

306.	2016-141	Правилник о садржини и обрасцу захтева за издавање потврде о подацима о којима се води службена евиденција у области заштите животне средине ради укључивања у систем ЕМАС, документацији која се подноси уз захтев, садржини и обрасцу потврде и садржини, начину вођења и изгледу евиденције	МПЗЖС	2017/IV
------	----------	--	-------	---------

Celex: 2:32009R1221(д)

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.28. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА
3.28.1. Заштита потрошача

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2011-1-1157	Закон о заштити корисника финансијских услуга	НБС	27/5/2011
Celex: 1:32008L0048(д)				
307.	2016-451	Одлука о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику	НБС	2016/IV
Celex: 1:32008L0048(д)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.28. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА
3.28.2. Јавно здравље

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2016-1-714	Закон о заштити становништва од заразних болести	МЗ	20/02/2016
Celex: 2:32013D1082(г) 2:32002D0253(г) 2:32000D0096(г) 2:32000D0057(г)				
308.	2016-503	Правилник о пријављивању заразних болести и посебних болести	МЗ	2017/I
Celex: 2:32013D1082(г) 2:32002D0253(г) 2:32000D0096(г) 2:32000D0057(г)				
309.	2016-504	Правилник о врстама и начину спровођења епидемиолошког надзора над заразним болестима и посебним здравственим питањима	МЗ	2017/I
Celex: 2:32013D1082(г) 2:32002D0253(г) 2:32000D0096(г) 2:32000D0057(г)				
310.	2016-505	Правилник о начину вођења података о лабораторијским испитивањима, роковима и начину обавештавања о добијеним резултатима као и улогу референтне лабораторије	МЗ	2017/I
Celex: 2:32013D1082(г) 2:32002D0253(г) 2:32000D0096(г) 2:32000D0057(г)				

311.	2016-506	Правилник о имунизацији и хемиопрофилактици	МЗ	2017/І
Celex: 2:32013D1082(Г) 2:32002D0253(Г) 2:32000D0096(Г) 2:32000D0057(Г)				
	2014-1-3933	Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства	МЗ	9/10/2014
Celex: 1:32011L0024(Г) 1: 31995L0046(Д) 2: 32002L0058(Г)				
312.	2016-695	Правилник о изгледу и садржини извештаја који садржи и податке о личности	МЗ	2017/І
Celex: 1:32011L0024(Г) 1:32011D0890(Г)				
313.	2016-696	Правилник који прописује изглед и садржину образаца који садрже податке о личности	МЗ	2017/І
Celex: 1:32011L0024(Г) 1:32011D0890(Г)				
314.	2016-697	Правилник који прописује обрасце и садржај образаца за вођење здравствене документације и евиденције у области здравства	МЗ	2017/І
Celex: 1:32011L0024(Г) 1:32011D0890(Г)				
315.	2016-698	Правилник који ближе прописује услове за функционисање, управљање ризиком и безбедошћу информационог система, јединствене методолошке принципе и стандарде и друге услове од значаја за функционисање овог система	МЗ	2017/І
Celex: 1:32011D0890(Г)				
316.	2016-699	Правилник који прописује јединствене методолошке принципе, стандарде и поступке за вођење здравствене документације	МЗ	2017/І
Celex: 1:32011L0024(Г) 1:32011D0890(Г)				
317.	2016-700	Правилник који ближе прописује садржину података, укључујући податке о личности који се воде у електронском медицинском досијеу, начин и поступак преузимања података, као и друга питања од значаја за успостављање и коришћење података	МЗ	2017/І
Celex: 1:32011L0024(Г) 1:32011D0890(Г)				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2010-1-736	Царински закон	МФ	26/3/2010
Celex: 1:31992R2913(з)				
318.	2015-57	Уредба о изменама и допунама Уредбе о царински дозвољеном поступању са робом	МФ	2016/IV
Celex: 1:31993R2454(в)				
319.	2015-59	Уредба о изменама у допунама Уредбе о условима и начину за примену мера за заштиту права интелектуалне својине на граници	МФ	2016/IV
Celex: 1:32013R0608(б)				
320.	2016-6	Уредба о царински дозвољеном поступању са робом	МФ	2018/I
2:32015R2446 2:32015R2447				
321.	2016-174	Уредба о врсти, количини и вредности робе на коју се не плаћају увозне дажбине, роковима, условима и поступку за остваривање права на ослобођење од плаћања увозних дажбина	МФ	2018/I
Celex: 2:32009R1186(д)				
322.	2016-632	Правилник о допуни Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку („Службени гласник РС” бр. 79/2016)	МФ	2016/IV
Celex: 1:31993R2454(в)				
323.	2016-641	Правилник о изменама и допунама Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку	МФ	2016/IV
Celex: 1:31993R2454(в)				
	2009-1-74	Закон о допуни Закона о Царинској тарифи	МФ	22/1/2009
Celex: 2:31987R2658(з)				
324.	2012-588	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2017. годину	МФ	2016/IV
Celex: 2:31987R2658(з) 2:32012R0927				

325.	2014-23	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2018. годину	МФ	2017/IV
Celex: 2:31987R2658(з)				
326.	2014-24	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2019. годину	МФ	2018/IV
Celex: 2:31987R2658(з)				
327.	2016-674	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/933 од 8. јуна 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R0933				
328.	2016-675	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/934 од 8. јуна 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R0934				
329.	2016-676	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/935 од 8. јуна 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R0935				
330.	2016-677	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/936 од 8. јуна 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R0936				
331.	2016-678	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/996 од 16. јуна 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R0996				
332.	2016-679	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/1140 од 8. јула 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R1140				
333.	2016-680	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/1211 од 20. јула 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R1211				
334.	2016-681	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/1320 од 26. јула 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R1320				

335.	2016-682	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/1321 од 26. јула 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R1321				
336.	2016-683	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/1354 од 5 августа 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R1354				
337.	2016-684	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/1645 од 7. септембра 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R1645				
338.	2016-685	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/1758 од 28. септембра 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R1758				
339.	2016-686	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/1759 од 28. септембра 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R1759				
340.	2016-687	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/1760 од 28. септембра 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R1760				
341.	2016-688	Уредба Комисије (ЕУ) о спровођењу број 2016/1761 од 28. септембра 2016. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФ	2016/IV
Celex: 2: 32016R1761				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ
3.30.1. Заједничка трговинска политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2013-1-4054	Закон о извозу и увозу робе двоструке намене	МТТ	31/10/2013
2:02009R0428-20120615 Council Regulation (EC) No 428/2009 of 5 May 2009 setting up a Community regime for the control of exports, transfer, brokering and transit of dual-use items				
342.	2016-365	Одлука о утврђивању Националне контролне листе робе двоструке намене за 2016. годину („Службени гласник РС” бр. 29/2016)	МТТ	2016/IV
2:32015R2420				
	2014-1-3295	Закон о извозу и увозу наоружања и војне опреме	МТТ	8/10/2014
2:32008E0944				
343.	2016-364	Одлука о утврђивању Националне контролне листе наоружања и војне опреме за 2016. годину	МТТ	2016/IV
2:52015XG0421(05) COMMON MILITARY LIST OF THE EUROPEAN UNION adopted by the Council on 9 February 2015 (equipment covered by Council Common Position 2008/944/CFSP defining common rules governing the control of exports of military technology and equipment) updating and replacing the Common Military List of the European Union adopted by the Council on 17 March 2014				
2:2009L0043 DIRECTIVE 2009/43/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 6 May 2009 simplifying terms and conditions of transfers of defence-related products within the Community (Text with EEA relevance)				

ПРИЛОГ Б- МЕРЕ ПЛАНИРАНЕ У ОКВИРУ ПРОЦЕСА ИЗРАДЕ ВЕРЗИЈЕ ПРАВНИХ ТЕКОВИНА ЕУ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Државе кандидати за чланство у ЕУ имају обавезу да до ступања у пуноправно чланство ЕУ припреме верзију правних тековина ЕУ на свом службеном језику. У свакој држави то је највећи правно - преводилачки подухват, који захтева посебну организацију, централизовану координацију и међу-институционалну сарадњу.

С обзиром на посебне карактеристике овог подухвата за његову успешну реализацију неопходно је успоставити централизован систем који је способан да ангажује довољан број одговарајућих преводилаца и стручњака и обезбеди ефикасну координацију свих учесника у процесу, да изгради уједначену и стандардизовану стручну терминологију у складу са националним законодавством, обезбеди квалитет и прецизност превода и обезбеди континуитет преводилачких капацитета, као и њихов адекватан прелаз на систем који почиње са пуноправним чланством у ЕУ, од када се преводилачки посао преноси на институције ЕУ.

У Канцеларији за европске интеграције 2009. године је основан Сектор за координацију превођења, као централна координациона јединица за припрему правних тековина ЕУ на српском језику. У априлу 2009. године Влада Републике Србије је усвојила *Информацију о припреми правних тековина ЕУ на српском језику*, чиме су успостављени организациона структура, систем координације, разрађене су фазе превођења, односно редактуре и одређена је подела надлежности у овом процесу.

Читав процес одвија се у шест фаза: номинација приоритета, превођење, стручна редактура, правнотехничка редактура, језичка редактура и верификација превода. Стручну редактуру обављају превасходно државни службеници, стручњаци за поједине области права ЕУ који су чланови Радне групе за стручну редактуру превода правних тековина ЕУ, док је за номотехничку редактуру надлежан Републички секретаријат за законодавство.

Законодавне мере наведене у НПАА повезане су са годишњим плановима превођења и израде националне верзије правних тековина ЕУ. На овај начин остварује се системски приступ усклађивању правних тековина ЕУ и њиховог превођења, а што је један од услова за приступање ЕУ. Национална верзија правних тековина ЕУ подразумева само правно обавезујуће акте ЕУ. Номинација приоритета за превођење обавља се, преко портала за номиновање приоритета, а приоритети уносе координатори са стручну редактуру у релевантним органима државне управе. Неопходно је да номинацијом пре свега буду обухваћени правни акти ЕУ који су већ наведени у НПАА. На основу номинованих приоритета за превођење израђује се листа која током године може бити још једном ажурирана, ако је потребно.

Електронска база НПАА садржи податке о преведеним правним актима ЕУ, о свим фазама у којима превод документа може бити, а после обављене стручне редактуре преводи су доступни свим државним службеницима електронским путем.

Поред правних тековина које су повезане са законодавним мерама, припрема верзије правних тековина ЕУ обухвата и друге правне акте који имају историјску важност за правни систем и због тога су садржани у листи *CC Vista* на којој се налазе сви документи које држава кандидат мора превести пре ступања у чланство у ЕУ. Ови правни акти биће преведени на исти начин као они који су део законодавних мера.

Од оснивања Сектора (2009. године) преведено је око 80.000 страна правних тековина ЕУ на српски језик. Стручно је редиговано око 50.000 страна, док је правнотехничку редактуру прошло око 1.200 страница превода.

Године 2014. основана је Радна група за стручну редактуру превода правних тековина ЕУ која укључује око 550 чланова из 30 институција државне управе. Успостављањем Радне групе знатно је унапређена ефикасност стручне редактуре, као и квалитет стручно редигованих докумената и термина. У бази Евроним налази се око 18.500 термина у овом моменту, а овај број је у сталном порасту.

У септембру 2015. године је покренута језичка редактура и до сада је језички редиговано око 2.000 страна превода.

У 2016. години због застоја у спровођењу поступка јавне набавке неће бити преведено планираних 12.000 преводилачких страна. У оквиру Радне групе за стручну редактуру превода правних тековина ЕУ биће стручно редиговано око 25.000 преводилачких страна. Планирана је правнотехничка и језичка редактура око 2000 страна.

Сектор за координацију превођења у Канцеларији за европске интеграције тренутно има 10 систематизованих радних места укључујући руководиоца сектора. У Републичком секретаријату за законодавство који је надлежан за правнотехничку редактуру превода тренутно на овим пословима ради двоје стално запослених службеника и начелник одељења.

Према садашњи проценама, с обзиром на то да се корпус правних тековина ЕУ стално повећава, у планираном периоду до 1.1.2021. године, овај корпус би требало да садржи око 210.000 страна Службеног листа Европске уније (око 265.000 преводилачких страна). Искуства из последњих приступања указују да је неопходно обезбедити велика материјална средства за превођење и редактуру превода правних тековина ЕУ (око 3.500.000 евра) као и значајне административне капацитете, како би се ова обавеза успешно испунила. Број извршилаца потребних за успешно окончање овог задатка требало би одредити кроз унутрашњу систематизацију радних места у наступајућем периоду, у складу са потребама посла.